TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 1. ANULU XIII.

Sabiiu, in 3|15 Ianuariu 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

1. Ianuariu 1865.

Astadi cu deosebire este dîu'a reprivîriloru; câci unu periodu insemnatu in viéti'a individîloru, dar chiaru sî in viéti'a popóreloru: unu anu, s'a finitu sî altulu s'a inceputu.

Sa 'ncercâmu sî noi o scurta reprivire asupr'a evenimînteloru mai insemnate din anulu 1864.

Acel'a pecâtu la 'nceputu erá de belicosu, pe atât'a la capetulu seu se arata de pacificu. Tocmai la 'nceputulu lui trupele aliate austro-prusse trecusera in ducatele germane dela Elb'a, Schleswig—Holstein, pentru de a le eliberá de sub domni'a Daniloru, ce venise din ce in ce mai grea sî mai pe urma nesuferibila. Ce capetu luà resbelulu acest'a, scimu cu totii; trupele danese, ale unei poteri de rangulu alu doilea fatia cu ale duoru poteri de rangulu d'antâiu, se potusera tîné numai atât'a, incâtu salvara onórea bravurei danese: in fine fura 'nvinse cu deseversîre si trebuira sa se retraga de pe totu terenulu ducateloru, ear regele Danici in pacea dela Vienn'a trebuì sa abdîca de posessiunea loru sî sa se oblege la despagubiri insemnate in favórea invingatoriloru. Care va fi fruptulu ostenteleloru sî jertfeloru austriace din acestu resboiu, nu potemu scí deplinu; deocamdata vedemu, ca Prussi'a a pusu mai singura mân'a pe ducate, pecandu celelalte staturi germane si-manifestéza de o parte neplacerea, ear de alta parte fric'a de Prussi'a prin note sî conferintie.

Unulu din cele mai insemnate eveniminte, ce urmara, fu actulu din 2 Maiu, prin carele principele Romaniei Alessandru Ioann I. dissolva camer'a, ce se [illegible] curmatu in certe sterpe sî in intrige pagubitóre, sî proclamá votulu universalu, care tiér'a lu-aprobá mai cu unanimitate. Inarmatu cu potere estraordinaria sî sprijinitu de unu ministeriu pecâtu de prudinte, pe atât'a sî de devotatu adeveratului bine alu patriei, principele emise in restempu d'abiá de câte-va luni o multîme de legi, privitóre la cele mai profunde sî mai sante interese ale poporului seu: largì neasemenatu mai multu dreptulu electoralu, desfiintià clac'a sî improprietarì pre tieranulu, regulà afacerea militârei, radicà invetimentulu publicu, organisà administratîunea sî justitî'a sî parte incepù parte continuà o multîme de institutîuni de comunu folositóre, care se afla enumerate sî in cuventulu de tronu la deschiderea camerei presinti.

Intre causele cele mai momentóse dinafara vomu mai amintí inca numai dóue: conventîunea franco-italica din 15 Septembre, sî enciclic'a papala din 8 Decembre (despre carea mai injosu). Prin ceea Itali'a devine totu mai multu îndependinte de influintie straine sî unificata inlauntrulu seu, mergendu inainte pe calea progressului câtra unu destinu mai fericitu; prin cést'a scaunulu papalu se cérca a dá o trista lovitura libertâtii politice, natîunale sî religiunarie, dupa care tinde secululu nostru celu de lumina.

Trecendu preste alte evenimente, cari dupa parerea nóstra nu suntu nici de atât'a insemnatate istorica, nici de atât'a interesu pentru noi, revenimu la cele dinlauntrule monarchiei austriace, sî in specialu ale nóstre Românîloru. Unu pasu insemnatu câtra castigarea unitâtii imperiului nostru vedemu in participarea Transsilvaniloru la senatulu imperialu, care insa cu tóte acestea inca nu e completatu prin representantii toturoru tieriloru. Resultatele practice din sessiunea trecuta suntu putîne sî se reducu mai numai la statorirea bugetului pe an. 1864.

Dincontra insa diet'a Tranniei, totu fâra participarea deputatîloru magiari sî secui, aduse unu sîru de legi respective proiecte sî representatîuni momentóse, precum: infiintiarea unui tribunalu supremu, stergerea cu 'ncetulu a sarcineloru jeleresci, preliminarea fondului de dessarcinarea pamentului sî de concurinti'a tierei, pentru usiurarea procedurei la intregírea lóstei etc.

Este unu ce de totu greu sî cutezatu, a dá o critica esacta asupr'a pretiului acestoru lucrâri legislatorie,— acel'a va trebuí sa-lu dovedésca prax'a, carea de siguru va descoperí sî partea loru cea buna sî cea rea; credemu insa, ca nu dîcemu prémultu, déca pe bas'a numeróseloru insciintiâri, ce priimiramu directu sî indirectu, vomu afirmá, ca in portarea ablegatîloru români nu s'a vediutu pe deplinu acea solidaritate de feru sî acea resignatîune nobila la sine sî intereselesele, carea este de neincungiurata trebuintia pentru barbatii unui poporu, ce trebuie sa-si elupte acum drepturile acelea, ce i le denegasera vécurile trecute.

In privinti'a rodirei, anulu 1864 ne este de trista aducere a minte. Recelile din primavéra, apoi ploile din véra sî tómna au nimicitu mai in tóta Tranni'a sperantiele tieranului, sî printr'ensulu au adusu daune grele toturoru classeloru locuitoriloru.

In privinti'a culturei poporului românu austriacu, anulu trecutu, desî a fostu predomnitu de politica, totusi a produsu unele mici inaintâri; intre acestea numerâmu deschiderea gimnasiului din Naseudu sî completarea celui din Brasiovu, apoi infiintiarea societâtîloru literarie din Aradu sî Bucovin'a. Associatiunea tranna a sporitu sî ea ceva, dar mai multu numai in cele materiale. Literatur'a s'au inavutitu prin mai multe scrieri filologice sî istorice. Dîuarele române suntu totu cele cunoscute: „Gazet'a Transsilvaniei“ cu Fói'a (celu pu[illegible]nu in idea), Telegrafulu Românu, Concordi'a, aceste trei cu preferintia politice; apoi Amiculu scólei, pedagogico-didacticu; Auror'a Româna, beletristica, sî Umoristulu dupacum i spune numele. Deplorâmu ca s'a curmatu continuarea „Organulu pedagogicu“. Dintre literatii [illegible] deplange perderea lui Ioann Maiorescu.

In fine câtu pentru causele bisericesci, Românii gr. or. au avutu fericirea de a tîné unu sinodu organisatoricu, ale cârui lucrâri se voru manifestá, credemu, in celu mai scurtu tempu sî in modu salutîferu. Românii gr. cat., de sî tóta inteligînti'a, preotiésca sî mirenésca, a staruitu pentru unu sinodu, in anulu trecutu nu s'au potutu reuní bisericesce, sî Episcopi'a vacanta din Gherl'a nu s'a potutu intregí.

Celu mai frumosu resultatu insa, cunun'a lucrâriloru pe terenulu bisericescu, lu adusera cele din urma dîle ale anului espiratu, candu adica Mai. Sea Imperatulu S'au induratu a incuviintiá o Mitropolia româna gr. or. pentru toti Românii din Transsilvani'a sî Ungari'a (cu Banatulu), precum sî o Episcopia nóua in Caransebesiu.

De sî fugitiva sî estractiva, totusi reprivirea acést'a este, credemu, de ajunsu, pentru de a ne consolidá in firm'a nóstra credintia, ca poporulu nostru in privinti'a vietiei sele mai inalte spirituale nu numai n'a patimitu in anulu trecutu, dupacum crede in privirea sea pessimistica o fóia sora, ci dincontra a inaintatu, sî ca sî pe venitoriu i este deschisa calea progressului.

Inainte dar sî in anulu 1865! Inainte sî totu inainte! Ca cu noi este Domnedieu.

Enciclic'a din 8 Decembre.

Obiectulu desbateriloru jurnalistice este inca sî astadi desu amintit'a Enciclica papala. Surprinsa sî inspaimentata de progressele cele rapitóre, ce le facu in tempurile nóstre sciintiele naturei, sciintiele de statu sî sciintiele teologice, Rom'a face o opintíre gigantica de a intempiná sî stavilí prin cuventulu seu aceste grandióse resultate faptice. Scaunulu papalu prin acésta opintíre cérca a readuce la valóre principiele acelea, pe câtu de mari sî de imposante, pe atât'a insa sî de neevangelice, care le crease sî promulgase in secululu XI. Pap'a Hildebrand (Gregoriu VII, 1074—1085).

Dar cá sa potemu intielege mai bine cele ce se intempla astadi, sa aruncâmu o reprivire in trecutulu de atunci. Dupa unu sîru de Papi nevrednici in secululu 10. sî 11., ajunse la cârma Gregoriu VII, barbatu plinu de invetiatura sî sciintia, cu energía de feru, cu vointia sincera, cu moralitate nepetata, — unulu dintre cei d'antâiu Papi ai toturoru vécuriloru. Elu sacrà tóta viéti'a sea intru realisarea planuriloru sele celoru inalte sî cutezate. Dupa densulu, Pap'a din Rom'a este unicului

190.

capu vediutu alu bisericei (prin carea firesce intielege numai cea romano-catolica) sî sta mai presusu de tóta poterea lumésca. Potestatea lumésca, a regiloru sî principiloru de tóta numîrea, are independintia in cele lumesci, dar la casuri de transgresiuni cade sub judecat'a Papei. Teocratí'a papala nu cunósce preste sine fâr pre Domnedieu sî legea lui. Principii pamentesci priimescu intarirea sî consacrarea loru prin poterea bisericésca, adica prin Pap'a; intre ei, cari au prîmitu poterea, sî intre Domnedieu, care li-a datu poterea, sta la mijlocu cá mijlocitóre biseric'a, sî anume capulu eii celu vediutu, Pap'a. Pap'a dar, dupa acésta sistema, este singurulu domnu absolutu pe pamentu, sî biseric'a romano-cat. (cu numire nepropria: biseric'a catolica) este unic'a biserica mantuitóre. Din positiunea de dependintia, in carea se afla domnitorii lumesci fatia cu scaunulu papalu, resulta apoi de sine, ca, precum acést'a a consacratu, ba a daruitu celor'a poterea, asiá li o póte sî luá, prin urmare apoi la astfelu de casuri incetéza de sine datorinti'a suditîloru de a fi credinciosi capiloru loru politici.— Cá sa se póta realisá aceste idei, sî cá tóta poterea bisericésca sa se póta concentrá in Rom'a sî de aici sa póta intinde bratiele sele cu inlesnire preste totu pamentulu, Gregoriu a suspendatu pre toti membrii clerului, cari-si priimisera asiediarea sî intarirea in vre-unu oficiu bisericescu dela vreunu mirénu, fia chiaru sî regintele tierei, a caterisitu pre toti lumenii, cari se amestecasera in afacerile bisericesci, in fine a 'ntrodusu cu staruintia de feru celibatulu (necasatori'a) preotîloru cá lege generala.

Aceste principie sî aceste mesuri, escusabile, ba póte sî trebuincióse intr'unu tempu, candu popórele Europei apusene erau in stadiulu prunciei politice sî religiunarie, Pius IX. cérca acum prin enciclic'a sea din 8 Decembre a le re'nviiá. Dar intre Gregoriu VII. sî Pius IX., intre atunci sî acum s'au stracuratu 8 vécuri pline de invetiatura sî esperiintia. Tóte popórele Europei fâra esceptîune au trecutu de atunci pân'acum printr'o scóla lunga sî seriósa, sî resultatulu studieloru din acésta scóla este starea de astadi a culturei intelectuale, religiunarie sî morale a popóreloru. Inquisitiunile cele crâncene din seculii 11, 12, 13, sî 14, ce prin Spani'a sî Franci'a, dai sî pe airea, puneau sute sî mii de presumtívi „vrajitori„ sî „eretici“ pe rugurile aprinse, n'au esoperatu, fâr pe unu momentu sî mai multu numai la parere, domnirea sî unitatea cea sihta a bisericei romane [illegible] reshelele religiunarie din seculii 16 [illegible] vieti omenesci, nu potura impedecá, a nu se formá biserici nóue, independinti de cea rom.-cat. sî a nu se desface decâtra Rom'a sute de millióne de crestini; incercârile de uniuni cu biseric'a resariténa mai n'au avutu altu resultatu, decâtu au desbinatu câte-va popóre ale bisericei resaritene in câte dóue castre dusmanesci, care in trista reciprocitate se sfasîau sî parte se sfasîa inca unele pre altele sî se impedecau sî se impedeca in ori ce progresu. Sî astfelu dar incordârile Papiloru din evulu mediu: de a produce o unitate visibila a bisericei, carea sa se latiésca preste totu pamentulu sî sa se concentreze in Pap'a din Rom'a, optu sute de ani s'au aretatu nefruptifere,— semnu invederatu, ca ele nu consuna pe deplinu nici cu natur'a omenésca, ce tinde necontenitu sî ne'mpedecatu câtra desvoltare mai departe si totu mai departe, nici cu spiritulu religiunei crestinesci, carea este religiunea libertâtii sî a caritâtii.

Nu ne ajunge spatîulu, pentru de a espune aici pe rendu cele 80 puncte ale enciclicei, prin cari combate 80 „retaciri“ ale tempuriloru moderne; pentru noi cá fii ai bisericei resaritene este de ajunsu, a scí de nou, sî inca tocmai din gur'a capului bisericei romano-catolice, ca acésta biserica combate cá o retacire, cá o eresía, recunóscerea in statu sî a altoru biserici, afara de cea rom. catolica, (punctulu 77 din enciclica) va sa dîca **denéga altoru biserici dreptulu de a esiste cá societâti indreptatîte**; combate cá o retacire, ca „apostatîloru“ (adica toturoru orientaliloru, protestantîloru, reformatîloru, anglicaniloru, unitariloru etc. etc.) li se concede libertatea religiunaria (punctulu 78); combate cá o retacire, ca libertatea credintiei este de lipsa spre intarirea moralei crestinesci, (punctulu 79); combate in fine cá o retacire, ca Pap'a din Rom'a se póte impacá sî trebuie sa se 'mpace cu progressulu, cu liberalismulu si cu civilisatîunea moderna (punctulu 80).

Amu amintitu inadinsu numai punctele ceste din urma, care ne arata positiunea, ce o pretinde pentru sine biseric'a rom. catolica fatia cu alte biserici crestine, sî amu trecutu preste punctele, ce vorbescu despre „retacirile“ in privinti'a bisericei sî a drepturiloru eii, despre positîunea statului fatia cu biseric'a, despre moral'a firésca sî crestinésca, despre casatori'a crestinésca s. a., cá sa nu devenimu prea lungi cu articululu acest'a jurnalisticu; destulu atât'a, ca biseric'a roma-no-catolica pretinde pentru sine domnía **suprema, netiermurita sî esclusiva.**

Cum-ca insa Pap'a Pius cérca fâra dreptu sî fâra resultatu, a 'ntórce rót'a tempului cu 800 ani indereptu, nu e de lipsa sa alegâmu sî sa demonstrâmu noi greco-orientalii, câci i-au demonstrat'o prin cuventu sî fapta, in teoría sî in praxa chiaru fiii bisericei catolice, Italienii sî Francesii cu deosebire. Au nu e unu testimoniu elocuinte de neaprobare a enciclicei papale, candu cardinalii tînu convorbiri sî conferintie cu printii familiei regesci italiane, — ai acelei familii, carea este inimic'a declarata a poterei lumesci a Papei, sî carea tocmai pentru acést'a este pusa sub caterisirea papala? Au nu este unu votu grandiosu de reprobare, candu regimulu francesu opresce prin circulariu ministerialu publicarea eii? Candu Archiepiscopulu Parisului, capulu bisericei galicane, se'nvoiesce cu acésta opréla? Candu renumitulu istoricu sî barbatu de statu Thiers, unu amicu atâtu de fidelu alu scaunului papalu, care sî acum tocmaise pregatiá a aperá poterea lui lumésca contr'a numerosîloru lui inimici, marturisesce, ca enciclic'a i-a luatu tóte argumentele, cu cari voiá sa apere papismulu? Au nu este unu documentu de neprii-mire, candu regimulu austriacu in acelesi momente, in cari enciclic'a papala colinda tóte tierile, infiintiéza o metropolia româna, sî de pe biseric'a orientala ia nedémn'a numire de „neunita“ data de inimici polecritori, sî-i recunósce numirea mai propria de greco-orientala?

Este unu ce tristu sî deplorabilu, trebuie sa marturisimu, ca enciclic'a vine a aruncá teciunele discordiei religiunarie intre popórele crestine; dar e unu ce imbucuratoriu, e unu testimoniu onorificu pentru luminarea vécului nostru, ca sunetele acestea din Rom'a nu afla nici chiaru in lumea catolica resunetele dorite. Cu deosebire e o mangaiere scumpa pentru noi Românii orientali din Austri'a, ca gubernulu nostru de astadi e cu multu mai luminatu, mai tolerantu sî mai liberalu, decâtu sa se mai póta pune pe stadiulu acel'a, ce-lu representa enciclic'a papala din 8 Decembre 1864.

Sabiiu in 31 Decembre. Dupacum ne spunu foile magiare, Episcopulu titularu din Oradea mare sî regalistu la diet'a tranna, d. Mich. **Fogarasy**, este denumitu Episcopu romano-catolicu alu Tranniei cu resiedinti'a in Alb'a Iuli'a.

Din Ungari'a se scrie cá unu ce siguru, ca proiectulu de organisatîunea justitîei ungare in consiliulu ministriloru nu s'a priimitu.

Congressulu serbescu se va conchiamatu pe 5 Febr.

Din Banatu. **Districtulu Oraviti'a.** Spiritulu de etern'a dreptate pronunciatu in decisiunea escelsei cancelarfe regesci unguresci din Vienn'a, emanata de curendu, sî asiediata pe bas'a articolului XX. alu legei din an. 1848,—prin carea in instanti'a ultima s'au decisu finalminte proprietatea nedisputavera a bisericei de religiunea gr. or. din comunitatea Visagu, in favorulu credintiosîloru eii— au electrisatu fórte placutu tóte clasele locuitoriloru nepartîali, sî repede cá fulgerulu strabatandu tóte unghiurile Comitatului, au petrunsu pâna in pârtîle nóstre.

Animele infricate s'au incuragiatu, sî libertatea consciintiei s'au reabilitatu; apesâriloru sî persecutîuniloru cûrmandu-se efectulu intimidatoriu, liniscea, sî pacea comuna s'au restauratu sî adi, multiamita fia Domnului! bucuri'a sî indestularea e generala.

Guvernulu Maiestatei Sele c. r. apostolice prin decisiunea acést'a drépta sî in legea positíva fundata au desceptatu simtiemintele cele mai vii de nemarginita multiamire sî recunoscintia in spiritele turburate, sî au casiunatu o impressiune minunatu de buna la toti locuitorii fâra diferintia de religiune sî natîunalitate, iubitori de adeveru sî dreptate. —

Opiniunea publica, — acestu judetiu nepartinitoriu sî necrutiatoriu— carea prin afirmarea tendintiósa, latîta chiaru din partea unoru nechiamati spre acést'a: ca unirea o voiesce insusi Gubernulu, erá sedusa pe unu tempu, dar acumu prin invingerea adeverului sî a dreptâtii incetandu tóte nelucirile s'au convinsu deplinu: ca tóte miscârile sî calamitâtîle religiunarie n'au fostu atîntate dela Guvernu, ci din unic'a funte, la toti de comunu cunoscuta si-trage originea. —

Nescari venatori de interese egoistice, ajutati sî sprijiniti de asemenea incuragiari, au buitu in mediulocului turmei paciuite, sî macarca au seceratu putîne resultate, dar s'au opintîtu din respoteri prin felurite mediulóce a seduce poporulu la trecere.

Insa bravulu acestu poporu sermanu,— carele prin suferintiele sele seculare s'au intaritu in virtutea stramosiésca, sî cârui'a avemu adi se multiamimu conservarea natîunalitâtii sî a limbei nóstre,—nu s'au lesatu a se seduce, ci din contra s'au luptatu opunendu-se toturoru tentatîuniloru sî neajunseloru,

s'au aretatu statornicu, precum in religiunea sea, aseminea neclatîtu sî in credinti'a eredîta dela strabunii sei câtra cas'a domnitória. —

Lauda sî marire fia dar Guvernului Maiestâtii Sele, ca prin decisiunea laudata au pusu capetu incercâriloru, au curmatu rapirea bisericeloru, sî a prosperatu restituirea sî a celoru ocupate, dar pâna adî inca neredate proprietariloru legiuiti. —

Din esperiinti'a pâna ací facuta convingendu-se incercatorii despre mintea sanetósa sî virtutea poporului acestui'a, voru avé pentru venitoriu bine sa-si insemne: ca credinti'a neclatita a Românului câtra adoratulu seu monarchu sta asiediata pe fundamentulu poternicu alu moralului religiosu, pe care o privesce cá sî o dogma in sant'a religiunea sea ;— sî ori cine aru mai cutezá in venitoriu sa-lu mai turbure in inradacinat'a sî paciuit'a consciinti'a sea religiósa, acel'a aru incercá sa-lu clâtine in insasi credinti'a sea, care o nutresce in anim'a sea pentru adoratulu seu Monarchu. —

O asemene incercare insa aru involvá o crima, sî nici ca s'aru mai poté lasá nepedepsita chiaru in interesulu statului sî alu societâtii omenesci. —

Sperâmu dar, ca Guvernulu se va ingriji de mesuri potrivite, cá in venitoriu sa nu se mai repetiesca asemenea necuviintie, sî ca ori-ce incercare de turburare nu va mai remané fâra menita pedépsa. —

Tocma candu scrieamu sîrele acestea, ne veni la cunoscintia, ca pentru constatarea numerului celoru trecuti la religiunea gr. catolica a mersu o comissiune mixta in comunitatea Zsittini, carea e totodata insarcinata a dechiará credinciosîloru numiti: ca acesti'a, —cá sa documenteze trecerea din curat'a convictîune, sî zelulu loru câtra religiunea gr. catolica.— voru fi indatorati a platí Parochului afara de stol'a fixa, inca 50 xr. dela tóta parechi'a, sî 25 xr. v. a. dela necasatoriti, precum sî sessiunea parochiala acestui'a a o lucrá fâra plata. Mai departe voru fi indatorati a platí sî pe cantorulu, carele totodata e sî invetiatoriulu loru. —

Prin mesur'a acést'a s'au nimicitu sî mijloculu celu mai din urma de momeala, adeca acel'a: ca celu ce se va uní, nu va platí nici la pop'a, nici la dascalu. —

Varietâti sî noutâti de dî.

Senatulu imperialu si-a re'nceputu siedintiele in 9 Ianuariu c. n. —

Banchetulu, ce-lu detera P. Archimandritu Popasu sî P. Protosinghelu Pope'a din indemnulu infiintiârei Metropoliei rom. gr. or., s'a tînutu in sér'a de 5 Ianuariu sî a duratu tóta nóptea. Toastulu celu d'antâiu lu aduse P. Archimandritu Popasu pentru Mai. Sea Imperatulu, care a re'ntemeiatu monarchi'a austriaca pe pétra, adica pe egalitatea dé drepturi a toturoru popóreloru. Apoi au urmatu toaste preste toaste: pentru Archiducele Rainer, pentru ministrii, cancelarii sî vicecancelari, pentru noulu Metropolitu, pentru „fiilorulu Episcopu“ Popasu, pentru infratîrea natîunalitâtîloru, germane, române, boeme, rusene, serbe etc.— Din Bud'a—Pest'a fusesera invitati mai multi Români onoratiori. Banchetulu a fostu fórte animatu dela inceputu pâna in capetu.—

Principatele române unite.

Pare ca nici odata nu au fostu vreunu regimu asiá manosu in promulgare de legi, cum este acelu alu Romaniei. Nici candu amu cercá a le pune in estrasu, nu aru incapé in colónete nóstre. Sî nici o mirare. O tiéra care au fostu prad'a invasiuniloru, au devenitu cá sî ogorulu intielenitu, sî de aceea credemu, ca mesurile Guvernului voru fi asiá de binefacatóre, voru fi asiá de manóse, precum este plói'a sî plugulu in unu locu care au repausatu unu tempu.

„Demboviti'a“ din 25 Decembre ne spune, ca camer'a se ocupa acum cu respunsulu la mesagiulu tronului. „Respunsulu la mesagiu, dîce ea, este dé neaperata trebuintia, intru câtu elu va fi aprobatoru sî recunoscatoru pentru marile principii de civilisatîune, ce s'au introdusu in tiér'a nóstra prin inalt'a vointia a lui Alessandru Ioann. Romani'a a fostu fericita, sub acestu raportu, ca au avutu in capulu eî unu Domnu liberalu, unu apostolu alu ideiloru revolutîunei de idei, cârei'a Europ'a i este datóre trecerea sea dela barbari'a feudalismului ignorantu sî grosieru, la ideile de drepturile omului, de libertate, de egalitate. Romani'a, in ceea ce o privesce, este datóre recunoscinti'a sea particulara persónei lui Alessandru Ioann, pentru trecerea sea dela regimulu privilegiului la egalitatea drepturiloru. Noi suntemu convinsi, ca nici cu A. Ghic'a, nici cu Bibescu, nici cu Stirbei, nici cu nici unulu din Campionii conservatori ai clâcei pe de o parte sî ai privilegiului boieriloru pe de alta parte, Romani'a n'aru fi potutu dobandí ceea ce a dobanditu dela 2 Maiu. Noi cunóscemu fórte bine constitutîunalismulu aristocraticu alu opositîunei, liberalismulu eî ce consista in a dá óre care pospoiala de libertâti in cerculu actîunei de opositîune dela partîde câtra guvernu, sî a tîné poporulu românu in clacasia; sî nu mai voimu acea stare. Alessandru Ioann a spartu germenile ideiloru de oligarchia, ce incepuse a incoltî, sî a scapatu natîunea de o stare de lucruri ce o intorcea la vechile institutîuni feudale, pe cari politic'a lui Michaiu o intarise fatalmente. Scimu totu ce au gânditu sî au facutu domnii regulumentari sî adoptii loru, totdeun'a au combatutu ide'a revolutîunei. Au facutu sî mai multu, ceea ce nici odata viitoriulu nu le va ertá ; voindu a combate egalitatea, au combatutu aceea ce nici odata uici unu guvernu patriotu nu combate, au combatutu ideile natîunale ! câci libertatea, egalitatea suntu totdeun'a legate cu natîunalitatea.

Déca adunarea este in adeveru espressiunea simtiemintéloru natîunei, precum ne place a credé, apoi acésta adunare trebuie sa recunósca totu binele ce a purcesu dela Domnitoru sî sa-lu esprime in termini franci sî recunoscatori.“

Mai importantu obiectu ne mai aducu dîuarele de dincolo in privinti'a finantieloru. Ni se spune in acelea, ca ministrulu de finantie d. Stege, dupacum atinseramu in nr. precedinte, au presentatu camerei unu proiectu de bugetu pe anulu viitoriu 1865, prin carele tiér'a castîga unu prisosu de 1,107,863 lei 26 parale fâra de a se socotí in venituri sî veniturile juditiane sî comunale, care dupa espunerea ministrului de finantie nu se trecu decâtu pentru ordine sî evidentia in bugetulu statului, sî cari sî in viitoriu se voru intrebuintiá numai la lipsele locali.

Eata ce dice „Regeneratîunea“ mai departe in cestiunea acést'a:

Cu asésta ocasiune d. Ministru de finantie mai adauge dîcendu, ca este ferice a incredintiá pre domnii deputati, ca deficitulu prevediutu prin budgetulu din 11 Iuliu, sî care s'a promulgatu pre câtu erá absinte Domni'a Sea in servitiulu statului, nu se va realisá: Antâiu fiind-ca acelu budgetu s'a calculatu pre unu anu intregu, din care, precum s'a dîsu la promulgarea lui, antâiulu semestru espirase dejà sub regimulu budgetului interioru, sî ca prin urmare alocatîunile cele nóue s'au potutu aplicá numai semestrului alu doilea sî apoi fiindca la acea aplicare tempulu erá pré inaintatu spre a se efeptuí in intregimea loru chiaru pentru acestu semestru, tóte chieltuielile prevediute la 11 Iuliu.

Dé sî anulu n'a incetatu inca deplinu sî ca regulile comptabilitâtii prelungescu esercitiulu pâna la 30 Septembre anulu urmatoriu, totusi se póte dara cunósce de pe acum, ca ingrijirile, ce s'aru fi potutu concepé in privirea deficitului, cu care se soldéza budgetulu de la 11 Iuliu, nu suntu intemeiate.

Eata dara, ca in anulu 1865 prin veghierea in economi'a publica a guvernului, nu numai ca ne scapâmu de deficitulu celu ruinatoriu, ce budgetulu anului trecutu a creatu, dara inca prin acestu budgetu nou, ni se da sî unu escedinte de 1,107,863 sî 26 par. Astfelu trebuiá sa fia intocmitu budgetulu. Nici odata cheltuielile nu trebuia sa tréca peste summ'a veniturilor; câci atuncia nu potemu ascepta decâtu ruina, sî déca noi amu scapatu de pericululu amenintiatoru, care poté sa faca cá statulu românu sa innóte in datorii perpetue, numai D. Ministru Steege este in dreptu a priimí recunoscinti'a natîunala. Eata dara, cum guvernulu actualu arata pre fiacare dî, dorinti'a de a vedé acésta tiéra adeveratu fericita sî liberata de ori-ce rusîne.

Prospectu politicu.

Cuventulu de anulu nou alu Imperatului Napoleonu câtra corpulu diplomaticu, dupacum dîseramu in numerulu precedinte, este fórte vagu sî se póte esplicá sî intr'unu felu sî intr'altulu. Acel'a adica suna asiá: Urârile corpului diplomaticu, alu cârui organu esti D-Ta (nunciulu papalu), me petrundu cu vivacitate ; ele suntu espressiunea acelei concordii, ce trebuie sa domnésca intre natîuni. Prudinti'a D-Vóstre mi este celu mai securu garantu pentru acést'a. Credeti, ca sî eu din parte-mi me voiu silí, de a me inspirá in referintiele mele cu natiunile straine totdeun'a de respectulu sî iubirea pâcei sî a dreptâtii. — Printiulu Napoleonu este denumitu vicepresiedinte alu consiliului intimu sî alu ministeriului pentru acele casuri, candu Imperatulu aru fi impedecatu de a presiedé in persóna.—

Ministrulu de finantie Fouldu prin modificâri in ramulu administrativu va esoperá scaderea bugetului cu 50 mill. frc., sî acésta scadere va merge sî mai departe, câci va sa reduca armat'a cu 30,000 feciori.

Totu asemenea de ecuivocu, cá sî respunsulu lui Napoleonu, e sî respunsulu lui Victoru Emanuilu, care spera, ca in curendu se va implini destinulu Italiei.– Din contributîunea de pamentu, ceruta de ministrulu finantieloru pe anulu acest'a inainte, au incursu $^5/_6$, va sa dîca mai tóta.— Regimulu a facutu in Engliter'a unu

imprumutu de 50 millióne franci.— Se crede, ca prin Februariu ocupatîunea francesa din Rom'a se va reduce la 8000 feciori.

Din Turci'a se scrie, ca Omeru Pasi'a aru fi bolnavu reu.

List'a

sumeloru incurse la fondulu Assoc. tranne de pre tempulu siedintiei Comitetului din 6 Dec. 1864 pâna la siedinti'a Comitetului tînuta in 10 Ianuariu 1865.

1) Prin d. Colectoru sî Prot. in Brasiovu Ioanne Petricu s'a tramesu la fondulu Assoc. 22 f. sî anume:

a) dela d. negotiatoru in Kézdi-Vásárhely, Ioanne Fraancu tax'a rest. pre an. $186^{3}/_{4}$ 5 f.; b) d. negot. in Ploesci, Ioanne Maniu tax'a rest. pre anii $186^{2}/_{3}$ sî $186^{3}/_{4}$ in sî pentru diploma 11 f., c) d. professoru in Ploesci, Zacharia Antinescu tax'a de m. ord. pre an. curente $186^{4}/_{5}$ sî pentru digl. 6 f.

Summ'a 22 f. v. a.

2) D. Assessoru de Sedria in Deesiu, Ioanne Czicze trametе la fondulu Assoc. tax'a de m. ord. pre an. $186^{3}/_{4}$ cá restantie in summa de 5 f. v. a.

3) Prin d. Colectoru in Brasiovu, Ioann G. Ioanu s'a tramesu la fondulu Assoc. cá taxe rest. pre anii $186^{2}/_{3}$ sî $186^{3}/_{4}$ summ'a de 105 f. sî anume dela urmatorii Domni m. ord.:

a) d. Georgiu Bozianu Conditoru in Brasiovu, taxe rest. pre an. $186^{2}/_{3}$ 5 f., b) d. Nicolau Frigatoriu, negot. in Brasiovu pre an. $186^{2}/_{3}$ 5 f., c) d. Georgie Georgiu, negot. in Brasiovu pre an. $186^{2}/_{3}$ sî $186^{3}/_{4}$ 10 f., d) d. Dimitrie Ionciovîciu negot. in Brasiovu pre an. $186^{2}/_{3}$ 5 f., e) d. Iotiu N. Lecca, negot. in Brasiovu pre an. $186^{2}/_{3}$ 5 f., f) d. Ioanne Navrea, negot. in Brasiovu pre an. $186^{2}/_{3}$ sî $186^{3}/_{4}$ 10 f., g) d. Georgie Nic'a, negot. in Brasiovu pre a. $185^{2}/_{3}$ sî $186^{3}/_{4}$ 10 f., h) d. Nicolau T. Orgidanu, negot. in Brasiovu pre an. $186^{2}/_{3}$ sî $186^{3}/_{4}$ 10 f., i) d. Ioanne T. Popoviciu pre an. $186^{2}/_{3}$ 5 f., k) d. Andreiu A. Popoviciu, negot. in Brasiovu pre an. $186^{2}/_{3}$ 5 f., l) d. Nicolau Popu, pictoru pre an. $186^{2}/_{3}$ 5 f., m) d. Nicolau Padure, negot. in Brasiovu pre anii $186^{2}/_{3}$ sî $186^{3}/_{4}$ 10 f., n) d. Ioanne I. Padure, negot. in Brasiovu pre an. $186^{2}/_{3}$ 5 f., o) d. Dimitrie Petroviciu, negot. in Brasiovu pre an. $186^{2}/_{3}$ 5 f., p) d. Ioanne Persioiu, negot. in Brasiovu pre an. $186^{2}/_{3}$ 5 f., q) d. Tom'a Vasiliu, parochu in Brasiovu pre an. $186^{3}/_{4}$ 5 f.

Asiá dara summ'a tramisa prin d. Colect. Ioann G. Ioann face 105 f. dî: Un'a suta cinci floreni val. austriaca.

4) D. Prot. in Hondolu Basiliu Piposiu, tramete la fondulu Assoc. tax'a rest. de m. ord. pre an. $186^{3}/_{4}$ in suma de 5 f.

5) D. Colect. in Sasu—reginu, Ioanne P. Maieru tramete la fondulu Assoc. 13 f. pretiulu aloru 10 esemplare din actele adunâriloru gen. I. I. III. sî IV., tramise spre vendiare.

6) Dela d. Prot. Ioanne Petricu, pentru 1 esempl. din actele adunâriloru gen. I. II. III. sî IV. 1 f. 30 xr. v. a.

7) Dela D. Iuristu Nicolau Olariu, pentru 1 esempl. din actele adunâriloru gen. I. II. III. sî IV. s'a tramisu 1 f. 30 xr.

8) Dela D. Profes. Zacharía Boiu jun. pentru 2 esemplare din actele adunârei gen. IV. 60 xr. v. a.

9. Prin D. Colectoru sî parochu in Poian'a serata Ioanne Bâloiu s'a tramisu la fondulu Assoc. 2 # sî 5 fl. v. a. sî anume:

a) dela d. Constantinu (Costachi) Dimonissie tax'a de m. ord. apromisa pre anulu $186^{4}/_{5}$ 2 #., b) dela d. Ioanne Baloiu totu pre an. $186^{4}/_{5}$ 5 fl.

Summ'a 2 # in natura sî 5 fl. v. a.

10. A mai depusu la secretariatulu Assoc. restantie pre anii trecuti urmatorii dd.

a) d. protopopu in Sighisiór'a Zachari'a Boiu pre an. $186^{3}/_{4}$ 5 f., b) d. prof. sî Redactoru in Sabiiu Zachari'a Boiu pre a. $186^{2}/_{3}$ taxa rest. 5 f.

11. Prin d. Colectoru in Blasiu Georgiu Pop'a s'a tramisu tax'a restante pre an. $186^{3}/_{4}$ pentru d. profesoru in Craiov'a Ioanne Fauru in summa 5 f.

12. Dela d. profesoru Ioanne Popescu pentru 1 esemplariu din protocolulu adunarei gen. IV. s'a priimitu 30 xr.

13. D. prot. in Gyergyö Sz. Miklos Aronu Boeriu tramíte la fondulu Assoc. tax'a restante pre an. $186^{2}/_{3}$ $186^{3}/_{4}$ pentru d. perceptoriu c. r. Alessandru Siotrop'a in summa 10 f.

14. D. Colectoru sî protopopu in Dev'a Ioanne Papiu tramite la fondulu Assoc. parte cá taxe rest. pre anii trecuti parte cá pretiulu acteloru tramise in 10 esempl. summ'a 31 f. sî anume:

a) dela Illustritatea Sea d. Comite supremu Bar. de Nopce'a pentru unu esempl. din acte 1 f., b) d. Jude primariu Dominicu Iordanu pentru 1 esemplariu din actele ad. gen. I. II. III. 1 f., c) d. V. comite Georgiu Ciaclanu pentru acte 1 f., d) d. Michailu Iechimu pentru acte sî diploma 2 f., e) d. Advocatu Lehmanu Robertu pentru acte 1 f., f) d. Preside alu comissiunei desdaunatóre Ioanne Moldoveanu pentru 1 esempl. din actele Assoc. 1 f., g) d. Asessoru comitatensu Franciscu Iechimu pentru acte 1 f., h) d. Jude procesualu Petru Dragiciu pentru acte 1 f., i) d. negotiatoru in Dev'a Iosifu Moldoveanu tacs'a restante pre anii $186^{2}/_{3}$ $186^{3}/_{4}$ sî pentru acte 11 f. k) d) procuroru de Statu Ignatiu Rainai pentru acte cum sî tax'a restante pre an. $186^{2}/_{3}$ 6 f. l) d. parochu Georgie Nicorescu tax'a restante pre an. $186^{2}/_{3}$ 5 f. Summ'a tramisa face 31 f. v. a.

15. Prin d. Colectante sî prot. in Mehadi'a Dimitrie Iacobescu s'a tramisu 13 fl. sî anume:

a) dela Rvm. d. Sea cá ofertu anualu 3 f., b) d. negotiat. in Mehadi'a Simeonu Popoviciu tax'a restante pre an. $186^{2}/_{3}$ $186^{3}/_{4}$ 10 f. Summ'a 13 f. v. a.

16. Prin d. Colectoru sî Notariu in Campeni Georgiu Ioanette s'a tramisu la fondulu Associatîunei cá taxe restante 25 sî anume:

a) dela d. proprietariu Teodoru Ieveu tax'a restante pre na. $186^{2}/_{3}$ $186^{3}/_{4}$ 10 f., b) d. Dimitriu Pallade tax'a rest. pre a. $186^{3}/_{4}$ 5 f., c) d. Ioann Iancu pre an. $186^{3}/_{4}$ 5 f, d) d. Mihaiu Gombosiu tax'a rest. pre an. $186^{3}/_{4}$ 5 f.

Summ'a 25 f. v. a.

17. D. Consiliaru Dr. Ioane Maioru a depusu la Secretariatulu Assoc. tax'a de m. ord. pre a. $186^{3}/_{4}$ in summa 5 f.

18. D. Prot. in Rosî'a lânga Blasiu Vasiliu Paulethi platesce tax'a rest. pre an. $186^{3}/_{4}$ 5 f.

19. D. parochu in Resînariu sî membru alu Comitetului Assoc. tranne, române Sav'a Barcianu Popoviciu a predatu la fondulu Assoc. in numele taicaseu Daniilu Popoviciu parochu iarasi in Resînariu in 2 obligatîuni ale imprumutului natîunalu de Statu din 1854 200 f. v. a., facenduse betranulu parochu membru fundatoru alu Associatîunei transsilvane române.

Dela Secretariatulu Associatîunei transsilvane române.

Sabiiu in 10 Ianuariu n. 1865.

Nr. 51—2 **Concursu.**

Devenindu postulu de Notariu in Comun'a Cacov'a vacantu, cu care este impreunatu afara de alte venituri merunte unu salariu de 250 f. v. a. unu cuartiru sî 5 orgii de lemne, se escrie prin acést'a concursu.

Voitorii de a ocupá acestu postu au de a-si asterne petitîunile loru bine instruate sî timbrate la subscrisulu Inspetoratu in terminu de 4 septemâni, computatu dela datulu de fatia.—

Sabiiu in 13 Decembre.

Inspectoratulu Seliscei.

Nr. 49—2 EDICTU,

Tom'a Stoia din comun'a Sebisiulu de josu, scaunulu Sabiiului, carele de siepte ani au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea sotîa Ioanna Docanu, totu din dîs'a comuna, sî scaunu, sî nu se scie locúlu aflârei lui, de óre ce sotî'a lui au pornitu procesu de despartiania asupra-i, se provóca prin acést'a, in terminu de unu anu sî o dî, dela datulu de fatia, a se presentá inaintea subscrisului Scaunu Protopopescu, cu âtât'a mai siguru, câci la din contra, sî in absenti'a lui, se va decide procesulu de susu, in sensulu SS. Canóne ale bisericei nóstre gr.-orientale.

Dela Scaunulu Protopopescu, gr orient. alu Tractului alu II-lea alu Sabiiului.

Sabiiu 20 Decembre 1864.

I. Pannoviciu m. p.,
Protopopu.

Nr. 47—3 ANUNTIU.

Institutu de crescere sî instructîune.

In institutulu meu de crescere sî instructîune pentru copile de clase mai alese, deschisu in 1 Decembre a. c. se priimescu in fiacare dî atâtu eleve esterne câtu sî internânde. Programe pentru interesati, atâtu in privinti'a instructîunei câtu sî a conditîuniloru, se afla la subscris'a. Desluciri mai de aprópe despre principiele sî organisatîunea institutului impartasiesce— din bunavointi'a— P. Protopopu Hanni'a.

Sabiiu 13 Decembre 1864.

Philippine Berraud.
Strad'a Pintenului Nr 361.

Nr. 50—3 **Anunciu literariu.**

In tipografi'a lui Georgiu de Closius se afla de vendiare „Carte de Esercitiu“ in computulu celoru patru specii cu numeri intregi cunoscuti sî necunoscuti pentru scólele poporale române I., II. III., compusa de Aaronu Necsi'a fostulu invetiatoru comunale. —

Pretiulu e 28 xr. v. a.

Sabiiu in 14/26 Decembre 1864.

Ne rogâmu a grabí cu abonamentele, cá sa ne potemu orientá cu tiparirea esemplareloru.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei Archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a loiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 2. ANULU XIII.

Sabiiu, in 7|19 Ianuariu 1865.

Inseratele se platescu pentra inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Ce ne trebuie?

I.

Diesterweg, unu pedagogu renumitu alu seculului nostru, considerandu lips'a cea mare de crescerea séu educatîunea classeloru de josu ale societâtii, dîceá pre la 1833 in pertractarea sea despre „intrebârile de viétia ale civilisatîunei“, ca poporulu necultu este povatiuitu de patimi. Mai departe dîceá, ca patimele acelea de multe ori numai dormu, sî o schinteia e de ajunsu, cá sa le atîtie. si atunci-si arata poterea loru cea darapanatóre. Educatîunea popóreloru in tóte classele este, dîcea elu mai departe, mijloculu celu mai binefacatoriu pentru societate. Sa ne aducemu aminte, ca acestu barbatu scrieá aceste avendu in privire poporulu seu nemtiescu, sî nu cu sute de ani, ci numai cu 32 inainte de acést'a.

Mai tóte popórele avéu nenorocirea in tempurile trecute de a avé sî ómeni de acei'a in fruntea loru, cari erau condusi de principiulu, ca mass'a poporulu nu are lipsa de multa sciintia, pentruca atunci e greu de a o guvernâ. Cu deosebire se silea feudalismulu evului mediu, (care in multe pârtî au trecutu afundu sî in periodele mai dincóce) sa-si astérna câtu se póte de móle pe principiulu acest'a. Nenorocirea fù ca cavalerii seculiloru acelor,a radîmati pe principiulu, care de altmintrea purcedea din alte isvóre, sî care erá parte indreptatu chiaru sî in contr'a loru, se negligea sî pre sine insusi. Tóta istetîmea loru o intrebuintiá in dominarea pârtiei celei mai numeróse a poporuiui. Ei nu scieau guvernâ fâra de a apesa pe supusii loru pâna la nesuferintia, de unde urmá o ura necurmata, care din cându in cându ducea la frecâri sî sfasîeri crancene intre domnitori sî intre domniti. Urmarea cea mai de aprópe de ací erá, ca séu se implinea dîs'a: duobus litigantitus tertius gaudet, seu ca pe urma remaneau, déca nu erá alu treilea care sa se bucure, amandóue pârtîle plouate. Reulu nu incéta nici odata numai cu fisionomii posomorite de amendóue pârtîle certatóre, ci din lips'a mâniloru de lucru pentru traiu, urmau fómeti sî lipse mari, apoi bóle latîtóre sî lotrii, salbatacituri infioratóre de ómeni, sî in fine ruina deplina a toturoru factoriloru societâtiei.

Ori unde s'au ivitu nenorociri in popóre, nu s'au ivitu decâtu din vin'a loru. Sî déca vedemu ca au venitu asupr'a vre'unui poporu din afara vre o nenorocire apoi aceea trebuie sa ne aducemu aminte, ca séu au fostu provocata din sinulu acelui poporu nenorocitu, séu au fostu unu esamenu de moralitatea sî tari'a de caracteru a acelui'a, care firesce aflandulu incurcatu in lantiurile pasiuniloru trebuea sa cada. Nenorocirile aceste se aflau dar totdeun'a plamadite sî asceptau numai ocasîunea cá sa-si arete urmârile loru.

Referintiele nóstre sociale suntu acum altele. Ele se diferescu sî de cele vechi dar sî de cele ale nemtîloru câroru le vorbea Dusterweg. In unu punctu insa adeverulu dîseloru acelui barbatu remâne sî va fi unulu sî acelasi la tóte popórele in toti seculii, adeca: ca popórele voru fi amenintiate de patimi cu derapanare. Dar patimile aceste de unde vinu? Sa privimu individulu sî sa pasîmu dela acést'a la poporu sî vomu aflá ca precum la celu d'antâiu asiá sî la celu din urma aceea se nascu din nesciintia, din ignorantia. Câci sa ne intipuimu unu individu fâra de nici o sciintia sî-lu vomu aflá, dupacum dorere se afla prea de multe ori, seracu sî tiermuritu in tóte mediulócele de lipsa spre esistintia sî snbsistinti'a lui, lu vomu aflá dedatu spre betia, spre lene s. a. patimi cari de o parte lu impedeca in agonisirea acestoru mediulóce sî din acést'a apoi cá urmare in patimi care-lu facu séu sa intrebuintieze potere, séu lasitate spre a sî le castigá pe nedreptate, dela celu ce le are deja; lu-vomu aflá nesciindu-se aperá sî nesciiudu-si cautá drepturile ce i se cuvinu. Cându acumu vomu avea mai departe sa ne inchipuimu o societate carea se cuprinda multi asemenea individi, dieu! nu vomu poté sperá de o conlucrare spre unu scopu comunu, sî nefavorile care se arata la unu individu voru fi totu asiá sî póte cu atâtu mai cu eclatu, la unu poporu intregu.

Nu asupr'a patimiloru dara avemu noi in loculu celu d'antâiu sa ne indreptâmu atentîunea, ci asupr'a nesciintiei (ignorantiei) din care se nascu, se nutrescu sî se desvólta tóte patimile; carea lucra stricaciosu in tóte laturile in toti ramii vietiei sociale; cârei-i potemu dîce ca este hectic'a societâtii in care domnesce; care darapana incetu dar siguru societatea; care aduce societatea in agoni'a mortii indata ce sufla numai celu mai micu ventu socialu, amenintiandu-o cu perire definitiva.

Dela Senatulu imperialu.

Senatulu imperialu, respective cas'a ablegatîloru, dupacum atinseramu in nr. din urma, si-a re'nceputu lucrârile in 9 Ianuariu cal. nou. Multi dintreablegati inca nu se re'ntórsesera in capitala, mai cu séma dintre Poloni, Ruteni sî Români, asiá incâtu d'abiá erau membri destui pentru aducerea de concluse. Inceputulu siedintiei lu facù Presiedintele cu aceea, ca provocà pre membrii a se radicá de pe scaune sî astfelu a-si manifestá doliulu pentru mórtea In. Sele Archiducelui Ludovicu. Apoi depune Baritiu cá membru nou intratu appromissiunea. Dupa aceea se da spre citire harti'a dto 2 Ianuariu, prin carea ministrulu de statu Schmerling aduce la cunoscinti'a casei, ca Maiestatea Sea Imperatulu in 28 Decembre 1864. a priimitu adress'a casei ablegatîloru. (E de insemnatu, ca 'n harti'a respectiva câtra cas'a magnatîloru se dîsese: ca Maiestatea Sea a priimitu cu placere (mit Wohlgefallen) adress'a eii. Red.) Ministrulu de resbelu cav. de Frank respunde la interpellatîunea lui Czupr (pentru-ce regimulu da liferadele de montura pentru soldati, mai cu séma incaltiamintele, totu la firme mari sî trece pre mesterii cei mici ?), ca acést'a o face pentru mai bun'a controlare a lucrului. — La alegerea de notari se alegu: Herrmann, Kopetz, Wokann, Alesani, Manu, Symonovicz, Roth sî Trauschenfels. In fine se citescu sî se priimescu mai in deplina consunantia cu proiectele regimului, dóue proiecte de lege privitóre la suspenderea § 262 din regulamentulu vâmiloru sî manopoluriloru de statu, apoi la taxele, ce vinu a se platí in porturile austriace. — Afara de acestea mai obvinu câte-va petitîuni.

In siedinti'a 19 din 12 Ianuariu c. n.; dupace ministrulu de justitia mai adauge la rubricele respective ale bugetului 9104 f. sî se pertractéza câte-va petitîuni, obiectele cele mai insemnate au fostu 4 interpelatîuni: 1. a lui Skene, Schindler sî 41 consoti câtra ministeriele de finantie sî de comerciu: ca tarif'a de vama promissa propune-se-va senatului imp. adunatu inca in sessiunea acést'a spre pertractare constitutîunala? — 2. a lui Herbst sî 21 consoti câtra ministeriulu de statu: ca rectificá-va procederea sea la 'ncuviintiarea institutului creditariu de pamentu c. r. austriacu? — 3. a lui Mühlfeld sî consoti pentru positîunea Austriei fatia cu caus'a ducateloru Schleswig—Holstein sî cu Prussi'a; 'n fine 4. a lui Schindler sî consoti pentru incheiarea de fideicomisse cu alte staturi.

La urma repórta dr. Kaiser despre proiectele regimului privitóre la aperarea marceloru sî a aperârei modeleloru. —

Sabiiu in 5 Ianuariu. (Felurite.) Deputatîunile sî adressele de multiamire sî fericitare câtra Escellenti'a Sea Parintele Archiepiscopu sî Mitropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a se continua necurmatu. — Precum audîmu, in curendu va urmá stramutarea Escellentiei Sele Domnului Presiedinte alu tribunalului supremu transsilvanu, Ladislau Vasiliu Popp, la Vienn'a. — Tempulu pela noi e cu totulu de primavéra; putîntica nea numai pela dosuri.

Din Banatu. Lugosiu 29 Decembre cal. vechiu

1864. Córd'a electrica, inventîunea acést'a marétia a spiritului omenescu, scire mai incantatóre urechiloru sî mai farmecatóre de animi române inca n'au adusu, cá scirea privata de Mercuri diminéti'a in prediu'a ajunului nascerei Mantuitoriului lumei: despre renascerea Mitropoliei române. —

Bucuri'a au devenitu universala, sî entusiasmulu fâra margini, mai vertosu candu citiramu in foile publice continutulu biletului de mâna alu pré-gratîosului Imperatu c. r. apostolicu, prea-bunului sî nemoritoriului nostru Parinte, indreptatu câtra barbatulu doririloru, Escellenti'a Sea A n d r e i u Baronu de S i a g u n'a, celu antâiu chiamatu Archiepiscopu sî Mitropolitu alu Româniloru de religiunea greco-orientala.—

Nu e péna, carea aru fi in stare a descrie cu fidelitate sentiemintele de adeverat'a pietate religiósa, sî de sincer'a recunoscintia nemarginita, care au petrunsu inimele Românîloru, pentru grati'a acést'a sublima sî intr'adeveru maiestatica; numai martorii oculati, cari au vediutu barbati lacrimandu de bucuria, saltandu sî imbratîsiandu-se entusiasmati, sî au audîtu oftârile sî urârile acestor'a indreptate câtra atotpoterniculu Domnedieu, Tatalu cerescu, pentru fericit'a sî indelungat'a viétia a Maiestâtii Sale c. r. apostolice, sî pentru tóta cas'a domnitóre, a potutu cuprinde marimea emotiuniloru manifestate.

Colind'a in eruptiunea flagranta de bucuria improvisata— sî de comunu cantata la ajunulu sî serbatorile nascerei, inchinata lui Frantiu Iosifu Domnului, a fostu manifestatîunea prima a emotiuniloru, prin carea s'au eternisatu numele acestu adoratu la poporulu românu.

In diu'a a dóu'a de craciunu, intr'o adunare fórte numerósa Comun'a bisericésca cu intentîune de a dá espressiune câtu mai viia simtieminteloru, de care e petrunsa, a decisu: ca in atrei'a dî de craciunu sa se dee lauda Domnului in biserica, sî intru marirea dîlei sa se arangieze unu conductu splendidu de faclii, — totodata din adunare sa se tramita pe calea telegrafica fericitâri, sî la anulu nou o adressa gratulatóre Escellentiei Sale antâiului chiamatu Archiepiscopu sî Mitropolitu alu nostru, sî in fine din zelulu nevesceditoriu sî respectulu profundu, care comun'a acést'a le pastréza in adenculu animei sale pentru barbatulu celu credinciosu alu natîunei sale: Illustritatea Sea Domnulu Andreiu Mocioni de Foen, au alesu o deputatîune de 3 insi, cari mergendu la Timisiór'a sa-i aduca recunoscintia sî multiamire in numele comunei pentru fatigele neobosite sî meritele castigate in privinti'a Mitropoliei reinviate. —

In urmarea decisului acestui'a servitiulu domnedieescu, laud'a Domnului, sî urârile pietóse pentru fericit'a sî indelungat'a viétia a Maiestâtii Sale prea-gratîosului nostru Monarchu, s'au celebratu sub pontificarea Reverendisimului domnu Protopresbiteru locale I. Marcu, sî cooperarea unui cleru numerosu,— la care au asistatu evlaviosulu poporu intregu, adunatu intr'unu numeru atâtu de mare, incâtu biseric'a cea grandiósa nu-i mai poteá cuprinde.

Sub decursulu servitiului ddieescu amintirile despre Maiestatea Sea fusera totdeun'a concomitate prin salvele executate din partea c. r. ostasîmi locale, sî descarcarea piveloru, — ear din partea c. r. capele militare prin intonarea imnului populare.

Sî prin o cuventare petrundiatóre, fórte potrivita, rostita din partea laudatului P. Protopresbiteru câtra multîmea evlaviosîloru, s'a 'ncheiatu servitiulu domnedieescu.—

Solenitatea dîlei acestei memorabile s'au incoronatu prin arangiarea conductului fórte splendidu, impunatoriu, serbatorescu, asemenea acestui in Lugosiu inca ne mai vediutu.

Poporulu de tóte classele erá in vestminte serbatoresci adunatu sî in numeru minunatu de mare representatu;— totu fruntasi, barbati distinsi, sî din tóte classele alesi portandu facliile, flamur'a imperatésca sî cea natîunala româna,—sî asiá conductulu acestu imposante cu mersulu esecutatu de c. r. capela militara locala purcediendu dela biserica in ordinea cea mai buna, au statu inaintea Comitatului, sî din mii de guri a resunatu de trei ori: „Sa traiésca Imperatulu!“

Dupa intonarea imnului populare s'au tînutu din mediuloculu adunatei inteligintie numeróse o cuventare de totu alésa sî corespundiatóre dîlei acestei maretie, prin carea Illustritatea Sea dlu Administratoru de Comite supremu Stefanu de Ambrusiu a fostu rogatu cá representantele legalu alu Maiestatei Sele c. r. apostolice, sa fia martore oculatu alu bucuriei nemarginite, sî sî pâna atunci, pânace natiunea intréga prin representantii sei si-va poté direptu sî nemediulocitu depune la piciórele Tronului Maiestâtii Sele omagial'a multiumire pentru grati'a acést'a nemarginita,— sa binevoiésca a aduce la cunoscinti'a mai inalta manifestatiunile documentate de neclati-t'a credintia, omagial'a supunere, sî etern'a loialitate a poporului românu.—

Illustritatea Sea intr'unu respunsu favoritoriu ni-a mangaiatu: ca manifestatîunile esperiate nu va intrelasá pe calea sea a le aduce la cunoscinti'a mai 'nalta, sî incheiandu cuventarea cu „Sa traiésca Imperatulu!“ — poporulu entusiasmatu nu erá sa incete cu repetîrile de vivate sgomotóse.—

Sî asiá diu'a acést'a mare s'au incheiatu cu tóta demnitatea, carea va remané afundu intiparita in animele credinciosului poporu românu, sî se va eternisá amintirea eii in analele natîunei. —

Serbarea anului nou din partea Românîloru in Aradu.

Fói'a magiara din Aradu numita „Arad“ ne aduce despre serbarea anului nou din partea Românîloru de acolo descrierea urmatóre, carea cá o contributiune a corespnndintiei nóstre din nr. 102 din 1864 o comunicâmu in totulu ei.

A r a d u 14 Ian. Credinciosii de biseric'a gr. resarîténa au tînutu eri anulu nou. Se scie, ca fratii români in cea mai mare parte se tînu de religiunea acést'a, sî asiá Românii din orasiulu Aradu sî din comitatu, folosindu-se de ocasiunea serbatórei acestei'a, si-au aretatu in modulu celu mai eclatantu reverinti'a câtra Illustritatea Sea d. Georgiu Pop'a, care nu de multu si-au ocupatu postulu seu de comite supremu in acestu comitatu. Spre scopulu acest'a au sî venitu din pârtîle cele mai departe unu numeru insemnatu la Aradu, asiá incâtu numerulu s'au urcatu la miia.

Serbarea bisericésca au decursu in presenti'a unei multîmi asiá insemnate intre bubuituri de treascuri. Dupa finirea acestei'a s'au dusu multîmea cea mare de ómeni cu stéguri nenumerate la locuinti'a Preasantîei Sele Episcopului Procopiu Ivacicoviciu. Aici au cuventatu Protopresbiterulu gr. or. Ioann Ratiu in numele poporului; elu au dîsu, ca Romanii voru cá ocasiunea serbârei anului nou sa o folosésca spre a-si aduce omagiulu serbatorescu comitelui supremu; dealtmintrea acum au capetatu sî scirea despre sanctîunarea mitropoliei române deosebite, sî multiamesce Episcopului in privinti'a acést'a, pentru ostenelele ce le au facutu preste totu in caus'a poporului romanu pâna acum, sî-lu róga ca sî pe viitoriu sa remâna pelânga activitatea sea cea plina de influintia la binele comunu. In fine-lu róga, cá sa i conduca la d. comite supremu. Multîmea s'a pornitu acum câtra cas'a comitatului, unde ajungendu, câti au incaputu au intratu in sal'a cea mare. Aici au felicitatu Esc. Sea Episcopulu pre comitele supremu in numele Românîloru sî si-au esprimatu bucuri'a pentru denumirea lui, precum sî pentru sanctîunarea metropoliei deosebite, rogandu deodata pe comitele supremu, cá sa aiba bunatate a aduce la cunoscinti'a Maiestatei Sele, bucuri'a, omagiulu sî multiamit'a popornlui românu pentru aceste binefaceri. Românii, cá semnu de omagiu câtra comitele supremu au fostu facutu sî unu stégu romanescu cu inscriptîunea urmatóre: „Barbatului doririloru Georgiu Pop'a.“ Acestu stégu i l'au predatu acum serbatoresce cu rogarea, cá déca va fi cu potintia sa-lu espuna in sal'a comitatensa; la care d. Comite supremu le resolvà, ca acést'a nu depinde dela densulu, ci dela representanti'a comitatului, de aceea elu priimesce cu multiamita stégulu sî-lu grijesce, sî déca mai tardîu se va poftí, cu bucuria lu va pune in locu publicu. — Precum de sine se intielege, tempulu prândiului lau petrecutu in mai multe locuri. Cei mai multi s'au adunatu in sal'a cea mare dela „crucea alba“, unde dupa amédi Romanii din comitatu au jucatu jocuri romanesci; sér'a au venitu sî femei sî joculu s'au continuatu apoi mestecatu.

Sér'a la 8 óre s'au arangiatu unu conductu mare de facle pentru comitele supremu. Dupa ce au ajunsu conductulu la loculu destinatu, o deputatîune au rogatu pe Illustritatea Sea sa ésa la strada, unde d. Ioann D. Popoviciu advocatu in locu au respicatu in o cuventare simtiemintele poporului românu. Ei simtu o mare bucuria, ca Georgiu Popa, cá barbatulu doririloru, e denumitu ací comite supremu, se bucura sî de aceea, pentruca in acést'a vedu unu nou semnu de ingrijire ne intrerupta a Maiestatei Sele de sórtea Romaniloru, ei vedu in acést'a unu progressu câtra egal'a indreptatîre a natîuniloru, singur'a basa a infratîrei popóreloru sî a binelui imperiului sî patriei; de aceea sî facu deosebit'a reverintia câtra comitele supremu, vrendu prin acést'a sa-si aduca nemarginitulu seu omagiu Maiestatei Sele, eara anulu nou de aceea l'au alesu spre scopulu acest'a, pentru ca speréza sî dorescu, ca cu acést'a sa se incépa unu viitoriu mai bunu. Cunoscu pusetîunea cea grea a comitelui supremu, dar lu incredintiéza, ca in românii comitatului Aradului va aflá totdeun'a unu spriginu deosebitu, pentruca Românulu au mostenitu dela strabunii sei credinti'a câtra tronu. Poporulu romanu, carele au suferitu multu, poftesce numai dreptate. Pre celelalte religiuni sî natîuni doresce sa le respecteze, voiesce cá sa traiésca cu ele in amicitia sî fratietate, dar din parte-si apoi inca pretinde asemenea sî poftesce cu deosebire, ca limb'a sî natiunalitatea sa-i

na respectata din partea toturoru. In fine róga pre comitele supremu, ca cele dîse sa le priimésca dreptu semnu de omagiu sî stima din partea Românîloru, sî totdeodata pe calea sea sa le aduca la cunoscinti'a Maiestatei Sele.

Illustritatea Sea comitele supremu au respunsu la acestea fórte potrivitu: Totu—dîce—e de a se multiamí progressului culturei. Egal'a indreptatîre inca nu e perfecta, dar mai curendu séu mai tardîu va fi, pentru ca este resultatulu culturei. E cu totulu de acele pareri, ca fia care religiune sî natîunalitate trebuie respectata sî stimata, eara neintielegerea sî ur'a cu tóta stradani'a incungiurata. Cu deosebire au accentuatu multiamit'a cu care suntu datori Maiestâtii Sele, pentruca tóte favorile sî folósele mentîunate suntu numai dela Maiestatea Sea. Totu pentru principe sî nimic'a fâra densulu! Dupa incheiarea cuventârei au intonatu music'a imnulu popularu alu imperiului. Dupa aceea s'au intorsu inapoi sî s'au impartîtu in tóte pârti.

Purcediendu dela serbarea anului nou de câtra fratii Români sî dela manifestatîunea acést'a descrisa, la care amu vediutu cu bucuria pronuntiârile loru fratiesci, sa ne fia iertatu sî nóue a ne esprimá sincerele dorintie sî sperantie, ca adeca lantiulu celu tare sî dulce alu adeveratei fratietâti sa ne unésca la olalta pe deapururea. Neintielegerile sî ultraismulu au causatu destulu amaru sî unui'a sî altui'a, dar de folositu nici unui'a. Eri au pasîtu sî ei preste pragulu unui anu nou. De sî nu avemu semne sigure in privinti'a acést'a, totusi presimtîrile ne sioptescu, ca anulu inceputu va fi de mare insemnatate pentru patria, cu privire la toti. Noi potemu asigurá fundamentulu viitoriului numai déca vomu lucrá in contielegere. Natiunea magiara nu le este contraria nici in o cestiune de dreptu séu de ecuitate, ea vrea numai asigurarea unitatei, libertatei sî autonomiei patriei, acestea suntu sî interessele loru, toem'a precum suntu ale nóstre.

In privinti'a acést'a dar sa fimu toti adeverati fii ai patriei; sub stégulu celu santu alu patriotismului se unescu usioru sî de sine si interessele celoralalti."

Tcurea la capetulu anului 1864. In Betleanu (Bethlen) in 28 Decembre st. n. se decorà judele comunalu Petru Merzocu cu crucea de argintu pentru merite, cá unulu carele in timpu de mai multi ani portandu oficiulu de jude comunalu a fostu barbatu bravu, nepartinitoriu de partide cu privire la natîunalitate sî confessiune, séu altu interesu privatu, zelosu pentru inaintarea scólei, bisericei sî a binelui comunalu, carele cu ocasiunea commassârei—nefiindu mai nainte mai nice o portiune canonica—au conlucratu dupa positiunea sea impreuna cu Rev. Domnu Prot. Demetriu Grauru, de s'a capetatu canonica de 25 jugere mai totu de class'a I., asemenea vr'o 10 jugere pentru s. biserica, vr'o 12½ pentru scóla, precum sî gradina de pomaritu, carea spre laud'a invetiatorului acum è pl a de oltuani, sî atâtea pentru cantoru, ce pe rari locuri credu a se fi templatu; câci pe airea commasandu-se pamentulu, de s'a inbunatatîtu ceva canonic'a, apoi scól'a sî biseric'a au remasu uitate séu viceversa, sî pe lânga tóte acestea aici sî commassarea s'au facutu spre multiamirea toturoru. Dupa aceea fiindu casele parochiale in stare desolata, n'a crutiatu nici o ostenéla ajutandu pre numitulu domnu cá sa se edifice case bune de materia solida cu cinci incaperi, asemenea sî casa buna cantorala. Scól'a s'a radicatu inca in 1850 iar buna de materia solida sî dóue incaperi sî pentru invetiatoriu. Acestea tóte facendu-se din partea respectiveloru oficie cunoscute la locurile mai inalte, fù premiatu cu numit'a cruce de onóre.

Dîu'a decorârei densului fù o dî solena sî de bucuria. D. Administratoru comitatensu Pataky, carele veniá spre a-lu decorá, fù intempinatu cu dóue carete; sosindu in Betleanu, dupa ce s'au adunatu in cancelari'a cercului toti judii sî notarii, membrii comissiunei miste de reclamatîuni, precum sî multi preoti, intrà sî domnu Administratoru comitatensu, spuse caus'a venirei sî missiunei sele; apoi se citira actele respective, dup'aceea decorà pre numitulu jude cu crucea intre vivate pentru Maiestate; dupa aceea in numele d-lui Administr. cetesce d-lu V. Notariu comitatensu Alutanu o cuventare acomodata solenitatei plina de spiritu, in carea enumerandu meritele judelui decoratu indemna cá imitandu pre acestu jude bravu, sî densii sa plinésca cu consciintiositete sî diligintia oficiulu seu, fatia cu mai marii sî supusii sei, precum sî fatia cu biseric'a sî scól'a, aretandu ca faptele bune se remuneréza chiaru de Maiestatea Sea ear mai mare le va fi remunerarea dincolo de mormentu, in urma dede multiumita d-lu Notariu comunalu din Betleanu in numele judelui: Maiestatei Sale pentru remunerare, D-lui Adm. comit. pentru ostenéla etc. Dupa tóte acestea s'a datu din mandatulu Dlui Adm. comit. o masa stralucita pentru vr'o 20 persóne, la care se radicara mai multe toaste, ear pentru ceialalti la cas'a judelui unu prandiu indestulatoriu, sî asiá se finì solenitatea dilei de 28 Decembre st. n. Baremu de si-aru plini toti judii oficiulu seu fatia cu scól'a cá acestu jude, care de sî nu scie nici cetí, insa scie pretiuí folosulu scóleloru mai bine, decâtu multi cari sciu cetí sî scrie, insa dorere! de nimicu nu se ingrijescu mai putînu cá de scóla.

Cu scólele din acestu tractu inca credu ca nu suntemu cei depre urma, câci in tóte comunele suntu case scolare bune edificate in 1850 prin staruinti'a demnului de tóta laud'a sî stim'a Dnu Mihailasiu, carele pe atunci fiindu comisariu, cea d'antâiu grija o avù cá sa se radice scóle bune in tóte comunele de sub jurîsdictîunea sea, ce a sî implinitu in scurtu tempu, deunde se póte vedé, câtu póte face amploiatulu civilu avendu zelu câtra scóle. Frecuentarea scóleloru inca a fostu de totu regulata sub numitulu Domnu, de atunci insa mai schiopatà, dar acum amu cetitu iar frumóse sî bune ordinatîuni in acésta privintia dela presintele Jude de cercu d. Adm. Floth; numai de aru staruí sa se duca sî indeplinire! M. F.

Din Bucovin'a. Dupacum vedemu din invitarea, ce se face din partea comitetului Societatii pentru literatur'a sî cultur'a româna din Bucovin'a prin d. Vicepresiedinte Georgiu Hormuzachi, laudat'a Societate va tiné adunarea sea generala in 11/23 Ianuariu 1865. la 11 óre diminéti'a in sal'a magistratului din Cernautiu. Obiectele de pertractare voru fi:

1) Darea de sáma a Comitetului asupr'a lucrârilrru sale din tempulu adunârei generale din urma, 14/26 Maiu 1863, pâna la finea lui Decembre 1864.

2) Incuviintiarea bugetului societâtii pe anulu 1865.

3) Hotarirea indreptarieloru (mesureloru) pentru inaintarea sî sporirea scopului societâtii sî pentru administratiunea averei eii. § 32, 2.)

4) Denumirea membriloru onorari sî corespundinti ai societâtii in urm'a propunerei vre'unui medulariu alu eii (§§ 10 sî 11.)

5) Alte propuneri séu prelegeri scientifice sî literarie din partea vreunui medulariu alu societâtii, sî

6) Alegerea presiedintelui, vicepresiedintelui, secretariului sî ai celoru-lalti doispredece medulari ai comitetulu. (§ 16.)

Urâmu tinerei Associatîuni cele mai fericite successe; sî rogâmu pre fratii bucovineni, a aduce sî la cunoscinti'a pubticului mai mare românu lucrârile adunârei. —

Varietâti sî noutâti de dî.

(Contele Franciscu Hartig †.) Austri'a a perdutu pre unulu din cei mai meritati barbati dc statu. Contele Franciscu Hartig, fostulu ministru de statu si de conferintie, a reposatu la Vienn'a in 11 Ianuariu c. n. la 2½ dupa amédi in versta de 76 ani. Reposatulu a concentratu in persón'a sea multe demnitâti, intre altele elu a fostu unulu din cei 9 membri pa viétia ai senatului imperialu immultîtu.— Maiestatea Sea Imperatulu insusi au adressatu prin antàiulu seu adjutantu generalu o epistola de condolentia câtra fiiulu celu mai mare alu reposatulo, esprimendu-i cea mai profunda deplângere a mortii tatalui seu, celui atâtu de meritatue pentru tronu sî statu. —

Princes'a cea de curendu nascuta din Muntenegru va avé nasiu pre Pricipele Serbiei, ear nasia pre Imperatés'a Eugeni'a din Franci'a. —

Tinerimea româna din Vienn'a a serbatu sî de asta data ajuulu anului nou prin o intrunire vesela in otelulu „La calulu albu,' din suburbiulu leopoldinu.— Fia cá frumòs'a datina traditîunala sa se sustîna multi ani! Fia, cá ea sa devina totu mai multu o adeverata ocasiuue de consolidare sî infratîre intre fiii diferiteloru tieri, locuite de Români.

Tinerimea gimnastica româna din Brasiovu va dá in 9 Ianuariu c. v, unu balu, alu cârui venitu prisositoriu va fi menitu pentru fondulu societâtii de gimnastica. Urâmu tinerei societâti succesu bunu sî curagiu, pentru de a 'nvinge greutâtile sî prejudetiele, ce le cam intempina la 'nceputu ori ce institutîune uóua, fia câtu de salutaria. —

— Din Monitoriulu (Romaniei) vedemu ca se introduce regula generala, dupa care tóta magistratur'a tierei sî advocatii voru portá in viitoru uniforma candu suntu in siedintia.

Acésta uniforma va fi in chipulu urmatoriu:

Pentru judecatori sî presiedinti:

Manta négra de merinosu cu guleru dreptu, inchisa de dinainte, cu fresa alba, mânicele largi, cuptusîte cu matasa négra, cu cardinalu negru pa umerulu stângu sî in capu cu toga négra de catifea cu sinuru de firu galbenu, cingatóre de morea négra.

Tog'a presiedintîloru de tribunale va avé d'asupr'a sînurului unu golonu de firu galbenu latu de 10 milimetre.

Tog'a presiedintîloru de curti va avé acelasi galonu intre dóue sînururi.

Procurorii voru aveá toga cá sî membri, insa cu sinururi de firu albu.—

Tog'a substitutîloru nu va fi cu sînuru.

Grefieri de curti sî tribunale cu adiutórele loru voru avé acelasi costumu cá sî membrii, cu deosebire ca ei nu voru avè cardinalu pe umeri, nici sînuru de firu la toga, nici voru portá toga pre capu.

Procurorii, substitutii sî advocatii voru fi in siedintia cu capu descoperitu. —

(O priimire in vaticanu.) Pap'a are obiceiu de priimesce in diu'a de s. Ioann dapa craciunu gratulârile dîlei sele onomastice. Cu ocasiunea din urma a acestei serbatori se aflà la gratàlatu corpulu diplomaticu, sî oficierii Papei cu ministrulu Merode in frunte. Cestoru din urma le respunse Pap'a in tipulu urmatoriu: Ve multiumescu pentru gratularile esprimate de ministrulu, in numele Dvóstre. E obiceiu, ca Pap'a in totu anulu sa sfintiésca o sabia. O astfelu de sabiia se tramitea in tempii cei vechi aceloru domnitori, cari se consfintiea a fi scutulu santei mame biserici. O astfelu de sabia ve dau acnm Dvóstre. Singuri Dvóstra ve poteti laudá, a fi pentru cans'a cea drépta. Dvóstra fàra de nici o esceptiune; pentruca cele mai multe armate se paru a fi numai cá sa esercite apasare, stricaciune si versare de sange. Doi oficieri ce se afla in servitiulu unei poteri mári,— pe cari nu voiu sa-i numescu.— venindu la mine s'au aruncatu la picòrele mele, si-au pusu sabiile loru josu pre pamentu sî rugandu-se au cerutu. cá sa-mi punu piciorulu meu pe sabiile loru, sî sa le sfintiescu prin atingerea cu peciorulu meu, sî ascundiendu-le apoi in téca au juratu a le trage numai pentru caus'a cea drépta." Mai repetiendu odata ca numai armat'a sea este pentru caus'a cea drépta Pius IX au binecuventatu pe oficieri. Prin cuventarea acést'a tendentiosa séu facutu mare sénsatiune in Rom'a.

(Stipendii bulgaresci.) Mai multi Bulgari din Vienn'a sî Pest'a au conferitu unu capitalu de 80.000 f., din ale câroru interesse sa se faca stipendii pentru tineri bulgari, cari se voru cualificá in Vienn'a pentru carier'a professorala. —

(Arderea unui turnu.) De curendu se descarcà deasupr'a Nürnberg-ei o tempesta cumplita cá 'n mijloculu verei; fulgerulu lovì intr'unulu din cele dóue turnuri pompóse ale bisericei s. Laurentiu, renumite in tóta Germani'a pentru frumseti'a loru architectonica in stilulu goticu. Indata se aprinse coperisiulu, sî suflandu ventulu sî neputendu-se aruncá apa in inaltîmea cea de 300 urme !, giganticulu monumentu de architectura din secululu 13. arse pâna la zidu. —

(Din statistic'a batâiloru in scóla.) Unu invetiatoru germanu din secululu 17, care portá protocolu despre batâile din scóla, deduse in oficiulu seu invetiatorescu de 50 ani urmatórele batài: 911,527 cu bâtiulu, 124,010 cu varg'a, 20,909 „in palma", 136,715 lovituri preste mâni, 10,230 lovituri preste gura, 7905 lovituri preste urechi, 1,158,800 preste capu etc.—cu totulu 2,392,894 batài. (S'aru vení cam 160 batâi pe dî. Buna mâna !) —

Principatele române unite.

In dîlele din urma cerculá scirea, ca in camer'a deputatîloru din Romani'a erá sa se formeze o opositîune in contr'a votârei bugetului, din simpl'a causa, cá sa nu se precipiteze. Scirea acést'a nu au fostu apocrifa, pentruca o amintescu sî unele diuarie de dincolo. Suntemu insa in positîune de a spune, ca deputatii camerei au fostu cu multu mai politici, decâtu sa se lase in desbateri pentru cá sa desbata. Densii aflandu bugetulu pentru 1865 chiaru sî indestulitoriu, au votatu sî asiá sperâmu ca vomu priimí câtu mai curendu sciri despre desbateri de cestiuni sî mai meritórie.

Din caus'a neregularitâtii in care ne sosescu diuariele din Romani'a, nu potemu sa avemu decâtu fragmente din institutîunile ce se promulgà. Ne aru parea bine candu le amu avé continue, cá sa le potemu comunicá publicului nostru celu putînu in estrasu, cu deosebire cele ce privescu cultur'a popularà.

Dintre mesurile mai nóue ale guvernului Romanici avemu de inregistratu unu decretu domnescu, prin care se pune pedépsa cu „inchisóre correctîunala" de doi ani, asupr'a arendasîloru sî posessoriloru mosîiloru statului, cari voru face declaratîuni false, ca unii individi au fostu clacasi pe acele mosii, déca sî nu au fostu, séu déca voru declará ca cutare clacasiu au avutu unu numeru mai mare de vite decâtu au avutu in realitate.

Unu altu decretu imputernicesce pre Adjutantulu maioru Cesaru Liebrecht, directorele generalu alu posteloru sî telegrafeloru, de a 'ncheiá conventiuni sî regulamente postale cu Austri'a, Russi'a sî Serbi'a.

Mai departe publica „Monitoriulu" santiunarea unui regulamentu pentru personalulu internateloru de fete.

In fine o alta mesura, despre carea diuariele vienese fura insciintiate pe cale telegrafica, este: introducerea calendarului Gregorianu in afacerile telegrafeloru sî posteloru din intrég'a Romania, o mesura carea Românii din Tranni'a o-au anticipatu dela crearea Associatîunei tranne pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu.!

Dupa telegrame se dîce, ca 20 de deputati din camer'a deputatîloru pregatescu o petitîune câtra M. S. Domnitorulu, prin care ceru restabilirea de libertatea pressei.— Dupa mai multe gazete loculu presiedintelui camerei deputatîloru Negri, lu ocupa gen. A. M. Florescu.

Prospectu politicu.

Starea causei schleswig-holsteinîane e astadi aceea, ca Austri'a intr'o nota dto 21 Decembre propune, dupacum se dîce, Prussiei, cá sa recunósca sî ea deocamdata pre ducele Fridericu de Augustenburg de domnitoru alu ducateloru, fâra de a prejudecá prin acést'a hotaririloru definitive de mai tardîu. Prussi'a nu se arata aplicata spre priimirea acestei propuneri, sî tramite pre printiulu Carolu, (fostulu comandante in resbelulu din urma) la Vienn'a, pentru de a oblí terenulu negotiatîuniloru. Dîu'a, candu are sa sesésca printiulu Carolu la Vienn'a, diuariele o arata in moduri diferite; pecandu adica unele o punu in cele mai de aprópe dîle, altele o amâna pe tempu nehotaritu. (Dupa datele mai nóue Printiulu aru fi sositu la Vienn'a in 3/15 Ianuariu)

Franci'a se va ocupá, credemu, in curendu cu mari reforme in administratîunea Algeriei; câci noulu gubernatoru, Mac Mahon, pretinde cu staruintia reforme adunci.— Enciclic'a papala de multi Episcopi s'a cititu sî s'a publicatu contr'a ordinatiunei ministeriale; regimulu se pregatesce a luá mesurile corespundiatóre incontr'a loru.

Diet'a Prussiei s'a deschisu in 2/14 Ianuariu prin regele in persóna. Fâra 'ndoiéla prin acést'a cérca regele a reconciliá inimele cele neliniscite ale suditîloru sei sî a contribuí la complanarea diferintieloru intre regimu sî poporu. (Aceste dfferintie, precum se scie, privescu mai cu séma la dóue lucruri: unulu reorganisarea armatei, altulu gubernarea fâra bugete votate de camere.) De aceea se dîce, ca sî cuventuiu de tronu va fi conceptatu in terminii cei mai moderati sî impaciuitori.

In camer'a din Turinu face mare sensatîunea afacerea mai multoru briganti (unu felu de talhari politici), pre cari legea sî opiniunea publica i condamna la mórte, ear regele la propunerea Imperatului Napoleonu i-au aggratîatu.

Greci'a in loculu Br. Sin'a, care a resignatu la postulu de ambasadoru austriacu, denumì pre unu ginere alu acestui'a, Maurocordatos, pentru Vienn'a, ear pre celalaltu, Ypsilanti, pentru Parisu.

Mai nou.

Regimulu francesu au inceputu mesurile sele contr'a Episcopiloru renitenti, (adica a acelor'a, cari au publicatu enciclic'a papala) cu articuli in „Constitutionell", cari se reproducu in „Monitorulu comuneloru" sî se afigu in publicu in totu imperiulu. — Imperatulu Napoleoru se ocupa seriosu cu reductiunile in armata. —

Nr. 1—1 CONCURSU.

La statiunea invetiatorésca in Percosov'a, Eparchi'a Versietiului.

Emolumentele suntu: 63 f. v. a. in bani, 20 meti de grau, 16 meti cucuruzu, 80 pt. clisa, 30 pt. sare, 12 pt. lumini, 4 orgii de lemne, 2 jugere livada, 1jug. de gradina sî cortelu liberu. Limb'a propuneriloru e cea româna.

Competitorii la acést'a, au recursele loru prevediuto cu estrasulu de botezu sî testimoniele despre scólele absolvate, despre servitiulu de pâna acum, sî portarea s'a politica sî morala pâna in 15 Februariu 1865 a tramite la

Consistoriulu Eparchiei Versietiului.

Nr. 51—3 **Concursu.**

Devenindu postulu de Notariu in Comun'a Cacov'a vacantu, cu care este impreunatu afara de alte venituri merunte unu salariu de 250 f. v. a. unu cuartiru sî 5 orgii de lemne, se escrie prin acést'a concursu.

Voitorii de a ocupá acestu postu au de a-si asterne petitîunile loru bine instruate sî timbrate la subscrisulu Inspetoratu in terminu de 4 septemâni, computatu dela datulu de fatia.—

Sabiiu in 13 Decembre.

Inspectoratulu Seliscei.

Nr. 49—3 EDICTU,

Tom'a Stoia din comun'a Sebisiulu de josu, scaunulu Sabiiului, carele de siepte ani au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea sotîa Ioanna Docanu, totu din dîs'a comuna, sî scaunu, sî nu se scie loculu aflârei lui, de óre ce sotî'a lui au pornitu procesu de despartiania asupra-i, se provóca prin acést'a, in terminu de unu anu sî o dî, dela datulu de fatia, a se presentá inaintea subscrisului Scaunu Protopopescu, cu atât'a mai siguru, câci la din contra, sî in absenti'a lui, se va decide procesulu de susu, in sensulu SS. Canóne ale bisericei nóstre gr.-orientale.

Dela Scaunulu Protopopescu, gr orient. alu Tractului alu II-lea alu Sabiiului.

Sabiiu 20 Decembre 1864.

I. Pannoviciu m. p.,
Protopopu.

Ne rogâmu a grabí cu abonamentele, cá sa ne potemu orientá cu tiparirea esemplareloru.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei Archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a toiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 3. ANULU XIII.

Sabiiu, in 10|22 Ianuariu 1865.

Inseratele se platescu pentra inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. sî pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Suntemu in placut'a positiune, de a poté comunicá cititoriloru nostri

Scrisórea gratulatóre

a Escellentiei Sele, Preasantîtului Patriarchu sî Metropolitu serbescu Samuilu Masîrevic câtra Escellenti'a Sea Preasantîtului Archiepiscopu sî Metropolitu românu Andreiu Baronu de Siagun'a.

Escellenti'a T'a! Prea-iubite Domnule sî Frate in Christosu!

Prémarit'a serbatóre a Nascerei lu Christosu, carea in sine umple de bucuria spirituala inimele fiiloru Bisericei nóstre, n'au potutu aduce Bisericei nóstre, Clerului eii sî poporului nostru ortodoxu mai mare bucuria, decâtu acea bucuria, carea s'a desvoltatu in pepturile nóstre ale toturoru de acolo, câci dorintiele sincere sî ferbinti ale fratîloru nostri correligiunari români le vedemu implinite, sî câci acum le potemu urá Mitropoli'a, carea de multu (au doritu.

Bucuri'a, carea in acestu preaplacutu momentu impresóra sufletulu meu, sî umple inim'a mea, cu atât'a e mai mare sî mai curata, câci provedinti'a divina a binevoitu, cá grati'a preainalta imperatésca sa se reverse in acestu tempu otaritoriu asupr'a Escellentiei Tale, carele pentru ajungerea dorintiei fratîloru nostri români, pentru insasi Mitropoli'a acum câstigata mai multu decâtu ort sî eine Te-ai nevoitu, sî ai lucratu, sî carele vei sci sa dai fiiloru spirituali viétia sî potere, sî sa-i puni pe picióre statornice.

Gratulandu asiá dara din totu sufletulu meu Bisericei ortodoxe pentru acestu mare castigu,— fratîloru correligiunari români pentru implinirea dorintieloru loru celoru ferbinti, — ear Escellentiei Tale pentru dignitatea cea inalta a unui Archiepiscopu sî Mitropolitu, sî indreptandu cu acésta ocasiune eu cá Innaintestatatoriu alu dreptcredinciosului poporu serbescu câtra Escellenti'a T'a cá câtra Innaintestatatoriulu dreptcredinciosului poporu românu acésta a mea gratulatiune din sufletu purcediatóre: poftescu dela Domnulu Domnedieu din aduncului inimei mele, cá Mitropoli'a T'a sa fia norocósa sî spre multi ani, sî concomitata de binecuventârile acelui poporu, in fruntea cârui'a Escellenti'a T'a stai acum cá capetenia spirituala, sî concomitata de marire sî onóre pentru Escellenti'a T'a, ear pentru sant'a Biserica, a cârei ocarmuire vine acum in mânile cele probate sî potornice ale Escellentiei Tale, sa fia coronata cu succesulu celu mai indestulitoriu. — S. c. a. Carlovitia 28 Decembre 1864.

Samuilu Masîrevic m. p. Patriarchu.

Ce ne trebuie?

II.

Candu amu pronuntiatu, ca nesciinti'a este isvorulu toturoru patimiloru unui poporu, amu ficsatu sî marginile lipseloru sî trebuintieloru nóstre. Amu aretatu, ca trebuie inceputu tocmai dela inceputu. Amu aretatu ca ocupatiunea ce ne stà inainte are de a face cu tóte classole poporului cu atâtu mai vertosu cu câtu societatea omenésca astadi are mai multi rami cá in trecutu.

Vagitatea séu latîmea terminului nesciinti'a ne arata asiá dar vastitatea séu nemarginit'a estindere a câmpului pe care noi trebuie sa lucrâmu.

Dar unde vomu incepe a lucrá? Cá sa cuprindemu mai ingraba sa facemu o asemenare cu o planta parasita, carea au inceputu a se uscá. De siguru vomu ingrigí mai antâiu de radecina, cá sa-i vina umedial'a de lipsa. Ramii jumetate dejá vescedi iara invioiéza, mugurii se bobocescu, plesnescu sî dau frundie, flori sî frupte. Eata dar ca avemu sa ingrigimu mai antâiu de classele de josu, déca vomu sa urmâmu natur'a, sa dâmu ce e de lipsa trupinii unui poporu déca voimu, cá ramii carii se desvoltá din elu sa aiba viétia, déca voimu cá sa avemu frupte folositóre sî intregi, ear nu unele cari sa nu-sî póta ajunge maturitatea, séu sa fia bantuite de vermi sî sa cada la cea mai mica suflare de ventu.

La poporulu de rendu dupa cum ne obicînuimu noi a vorbí, avemu sa incepemu a-lu cresce sî a-lu cultivá. Aici trebuie -sa ne straduimu a versá lumin'a sciintiei. Atunci vomu vedé reversandu-se viétia intrensulu, vomu vedé ca se desvólta intrensulu interesu sî energia pentru totu ce este bunu sî folositoriu, atunci nu ne voru mai fi de lipsa atâtea predici admonitóre, nu vomu avé lipsa spre mantînerea legiloru sî a bunei ordine, de atâtea mesuri aspre sî vatametóre de simtiulu omenescu.

Cá sa ajungemu insa unu resultatu doritu in asta privintia avemu lipsa de dóue elemente, de doi factori cardinali: de biserica sî scóla. Aceste elemente ale umanitâtii si-arata binefacerea loru ori unde suntu in cuvenitulu loru respectu. Biseric'a ne radica din trandavia nr arata demnitatea nóstra, scól'a ne invatia cum sa manuimu ceea-ce ne invatia biseric'a. Biseric'a ne pune inainte tînt'a fericirei nóstre ne arata sî calea câtra dens'a; scól'a insa ne da indreptariulu moduriloru cum sa ne portâmu, ce trebuie sa facemu, cá sa potemu merge inainte pe calea câtra tînt'a fericirei. Biseric'a ne da mediulócele pentru viétia fiitóre; scól'a pentru viéti'a acést'a, cá intrens'a adeca in viétia sa ne potemu inlesní de a ne face demni de cea buna fiitóre. Cá sa nu remâua cine-va in nechiaritate despre influinti'a aeestoru doi factori de mare insemnatate sa ne aducemu aminte de respunsulu mantuitoriului lumei, candu fù intrebatu, care este porunc'a cea mai mare in lege, in care au dîsu acelu mantuitoriu, ca se cuprinde tôta legea sî prorocii, sî vomu vedé, ca porunc'a acea cuprindiatóre impune ómeniloru detorii câtra Domnedieu sî câtra ómeni. Eata pâna ací terenulu bisericei. Ba sî mai departe, spunendu-ne cum avemu de a implini aceste detorii. Insa mai este nnu „cum?“ Acel'a adeca la care respundemu cu plasmuirea modului, care avemu a seversí faptele, sî acést'a cade in resortulu scólei. Pentruca nu e destulu a scí numai ca trebuie sa ajutâmu pre lipsiti, ci este de lipsa sa scimu sî cum sa castigâmu midiulócele cu care sa potemu ajutá, sî tocm'a acést'a din urma are sa ne invetie mai cu séma scól'a.

Legatur'a intre aceste dóue, sî trecerea loru un'a in alt'a care in viéti'a practica e mai invederata, este de a se pazí la crescerea poporului, câci altmintrea vomu cultiva numai o parte dintr'ensulu sî adeca intielegerea, dar nu sî anima. Séu ce e sî mai reu cultivandule deosebitu vomu verí scisiune in omu, danduí dóue directîuni sî apoi din invetiatur'a invetiaturiloru scimu ca la doi domni nu póte nimenea sa servésca.

Respectulu ce trebuie sa-lu avemu câtra aceste dóue sî ingrijirea de densele suntu petrii de mare pretiu pentru fundamentulu, nu numai a unui poporu, ci a intregei societâti omenesci. Sî pâna candu unu poporu nu se va interesá cu interesu adeveratu sî sinceru de amendóue nu va fi fericitu. Nu va fi fericitu pentru aceea, pentruca negligandusi biseric'a si-negliga anim'a, ómenii acesti'a apoi nu cunoscu decâtu joculu intereseloru, care potu seduce la prémulta iubire de sine sî in astfelu de intemplâri trebuie sa ne esprimamu temerea, ca templulu virtutiei póte remané cu totulu pustiiu. —

Scól'a insa care are sa ne faca cunoscuti cu atatea lucruri de prin prejurulu nostru cu relatîunile vietiei, trebuie sî intogmita de asiá. Ea trebuie sa incépa a dá poporului elementele (inceputurile) sî sai deschida ochii mai antâiu sa le cunósca, apoi sa le pretiuiésca sî apoi sa le scie folosi. Gradulu celu d'antâiu dara este elementaritatea séu incepatori'a, carea se póte face cu toti in scólele cele mai simple, in scólele populare sî elementare.

In tipulu acest'a ii vomu deschide ochii poporului pentru bunu frumosu sî folositoriu in tipulu acest'a, va incepe sî elu a pune mân'a cá sa indeplinésca, unde va cunósce ca suntu lacune, in tipulu acest'a va cunósce sî va rupe lantiurile ce i se pune adi de unii sî mâne, candu va lunecá balaurulu celu vomitoriu de fumu si focu pe sînele de feru, de altii.

Viéti'a care ne ascépta in tempulu celu mai scurtu va face insa sî alte pretensiuni dela poporulu nostru, déca elu va voí a nu fi ingropatu de viu. Ea va cere cá sî poporulu nostru sa cunósca diferitele relatîuni sociale ale unei vieti mai complicate decâtu acelei patriarcale sî simple de pâna acum. Ioporului nostru va trebui sai aretâmu mai multe câi pentru implinirea missiunei sele de cetatiénu. Elementele, togmai nai susu pomenite nu voru fi deajunsu, ci elu va trebuí sa mai cunósca moduri prin care productulu sudórei sale sai aduca mai multu folosu; sa cunósca insusîrile obiecteloru cari le produce elu singuru sî care le afla pre, seu sub pamentu produse de firea insasi; sa scia pe unde se afla acele sî se potu procurá séu produce mai cu inlesnire; sa scie ce folóse tragu ómenii altoru tieri mai inaintate din densele sî ce au facutu fâra, seu cu folosirea acelor'a in tempii trecuti s. a. s. a. multe. Unu altu soiu de scóle ni se ceru unde sa potemu castigá cunoscintiele despre lucruri de feliulu aretatu sî aceste sunstu scólele reale.

S'au pusu tóte aceste in lucrare, atunci amu datu basa culturei poporului nostru.

Pentruca iam nobilatu anim'a, iam scosu indoielile séu nepasarea de viétia; iam datu interesulu câtra ea; lam condusu câtra intreprinderi de totu feliulu sî prin acést'a iam deschisu portîle unei stâri mai bune materiale, cu care póte mai cu inlesnire lucra pentru interesele sale spirituale, sî in fine pentru cultur'a sea superióra.

Muresiu Vasiarhely in 16/4 Ianuariu 1865. Onorata Redactîune! Din caus'a imbucuratórei sciri despre restaurarea mitropolici nóstre se celebrà sî in biseric'a româna orientala de aici, eri sânt'a Liturgía cu solenitatea cuvenita— eara dupa sânt'a Liturgía se indreptara cele mai ferbinti rogaciuni câtra tatalu nostru celu cerescu, pentru scutirea vietiei sî sanetâtii Imperatoriului sî domnitoriolui nostru Francisc u Iosifu I., care in intentîunile sale binefacatóre sciù mai multu decâtu marele Imperatoriu Iosifu II. a aperá libertatea consciintiei, egalitatea individuala sî confessiunala, sî care in curagiulu seu militariu dede o nóua proba despre tarea sea vointia de a impacá diferitele recerintie ale confessiuniloru christiane de sub sceptrulu seu potinte—pe base stabile de egalitate sî reciprocitate, — sî iarasi pentru intregirea sanatâtii sî immultîrea aniloru vietiei Escellentiei Sale P. Mitropolitu sî Archiepiscopu Baronu de Siagun'a, pentru neinfrânt'a sea nesuintia, contestata de atâtea ori, sî anume sî cu ocasiunea mitropolici nóstre, de a radicá natîunea româna sî biseric'a gr. orientala la demnitatea, ce i se cuvine in numerulu natîuniloru sî bisericeloru christiane din marele imperiu austriacu. —

Totu din acésta ansa d. Demetriu Fogarasi curatorulu primaru dela biseric'a gr. orientala locale dede unu prândiu splendidu, la care se impartasîra toti dd. Assessori români dela Tabl'a regia, dela tribunalulu specialu de aici, sî dela alu scaunului Muresiului,— cum sî unii onoratiori din clas'a negotiatoriloru de aici.— Sub prandiu dominà o vivacitate sî armonia destulu de placuta, fiindu ambele confessiuni române egalu representate, sî infrumsetiandu més'a sî mai multe dómne.— Celu d'antâiu toastu fù dedicatu prégratiosului nostru Domnitoriu, alu doilea se aduse Escellentiei Sele D. Metropolitu, cârui'a se cerura dela Domnedieu multi ani sî sanatate, cá sa póta sî constituí biseric'a româna orientala in intielesulu canóneloru, asiá câtu dupa densulu biseric'a acést'a sa nu se mai póta clatiná, fundatiunile sî averile cii publice sa nu se mai folosésca decâtu spre scopurile menite, in folosulu natîunei române, sî indeosebi alu bisericei române orientale, cá asiá urmandu esemplulu marelui Vasilie, fiindu desemnatu de provedintia cá celu d'antâiu Mitropolitu in acésta biserica, sa se numere intre marii Dascali sî Intemeitori ai bisericei ecumenice a lui Christosu. Se mai adusera toaste pentru consolidarea armoniei intre biserica româna orientala sî occidentala, cerendu-se cá preste acestea sa vina spiritulu sântu sî cu poterea sea sa faca, cá cele dóue Mitropolii române sa sporésca si sa se intréca in virtuti, spre inaltiarea sî inflorirea natîunei române, adoperandu-se a resolví causele obveniente de diferintia dupa principiulu de reciprocitate, sî eternulu adeveru enunciatu de Mantuitoriulu nostru Christosu: „Ce tîe nu-ti place, altui'a nu face!“— care la nici o natiune sî biserica nu se póte aplicá asiá cu inlesnire, cá la noi. In fine se multiamì sî dlui Fogarasi pentru cordial'a ospitalitate sî consimtiementulu seu, dupa care nu intardîà sî de asta data, a luá parte la bucuri'a generala, sî concurse sî acum— cá sî pâna acum d. e. cá deputatu tramisu la Maiestatea Sea in an. 1848, la Sinódele eparchiale din 1850, 1860 sî 1864, cá curatoru la ajutorarea bisericei locale, cá membru fundatoriu alu Associatîunei pentru literatur'u româna sî cultur'a poporului românu, cu averea, intielepciunea sî râvn'a sea, spre inaintarea scopuriloru natiunali sî confessiunali, sî i se cerù dela Ddieu totu ajutoriulu spre a poté poté fi numeratu intre fundatorii unei scóle centrale române in acestu orasiu, de care se simte cu atât'a mai mare lipsa,— cu câtu ca in giurulu nostru nu se prea afla scóle române, sî limb'a româna e mai sî uitata sî esilata— cá asiá sa eterniseze numele sî pomenirea sea.

In fine mai observediu, ca precum se aude, in Dominec'a venitóre se va tînè sinodu tractualu, spre a dá espressiune via circulariului archiepiscopescu despre restaurarea metropoliei nóstre. P.

Din Iabeniti'a (lánga Reghinu) ni se scrie din partea unui patriotu neromânu, ca comun'a bisericésca gr. or. de acolo domineca in 3 Ianuariu a serbatu cu mare bucuria serbatórea re'nviierei mitropolici. Zelosulu preotu Ioann Fulea facù in biseric'a cea plina indesuita rogaciuni ferbinti pentru indelungat'a viétia sî neturburat'a fericire a iubitului nostru Imperatu, care au ascultatu rogârile poporului românu, a re'nviiatu mitropoli'a resariténa sî demnitatea de Mitropolitu o-a datu rarului barbatu alu natiunei sî bisericei, P. Eppu Br. de Siagun'a, sî prin acést'a puse cununa meriteloru celoru nenumerate ale Preasantîei Sele, — ear pre poporulu seu lu provocà de nou la nefrânta credintia câtra Maiestatea Sea Imperatulu sî câtra tóta august'a Lui casa. 14 feciori, cea mai mare parte soldati licentiati, dedera la amintirea numelui Mai. Sele sî alu Esc. Sele Mitropolitului salve de onóre, tinerimea scolara intonà imnulu popóreloru austriace, ear junimea mai matura improvisà jocuri vesele natîunale dinaintea casei parochiale. —

Serbarea Craciunului in Beiusiu.

Precum intréga romanimea, asiá sî Beiusienii, adeca Românii de relegea ortodoxa din opidulu Beiusiu, devenindu pe calea dîuareloru la cunoscinti'a marelui actu maiestaticu, prin care ni se desrobesce biseric'a de supremati'a serbésca, — saltandu de bucuria, au alergatu cu deplina multiumire sî mangaiere la sant'a beserica, cá dandu multiamita lui Ddieu, ca i-a ajunsu a gustá sî acésta fericire, sa radice rogatiuni la ceriuri, pentru sanatatea dreptului sî cavalerescului Domnitoriu, pentru care a fostu reservata glori'a a frange aceste catene uricióse,— sî pentru nou denumitulu Archiepiscopu sî Metropolitu romanescu, pe care fiacare românu ortodocsu i place a-lu considerá de angerulu aperatoriu alu credintiei bisericei sî natîunei sele.

In acésta santa dîua cantà poporulu prim'a ór'a unu aminu caldurosu dupa rogatiunea „Pre Archiepiscopulu sî Metropolitulu nostru Andreiu“ etc., rostita de sonorulu viersu alu inbitului nostru Protopopu.

Comunitatea entusiasmata de acésta fericire, Domineca dupa craciunu, tînendu adunare, la propunerea d. advocatu P. Cosm'a, cá notariu alu comunitâtii, cu viua placere sî multiumire decise, ca ambele autografe pré'nalte ale Maiestatei Sele sa se inscrie in protocolulu adunâriloru comunitâtii, sa se inscrie totodata sincer'a multiamita sî credintia neclatita câtra gloriosulu nostru Domnitoriu sî succesorii sei; eara Escellentiei Sele adoratului nostru Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Br. de Siagun'a, sa i se tramita adress'a urmatória,— care s'a sî tramisu.

„Escelentisime Domnule Archiepiscopu sî Metropolitu! Ferbintea nóstra dorintia secularа s'a implinitu. Ceeace parintii nostri nu cutezau sa spereze, astadi e fapta. Provedinti'a divina a binecuventatu neobositele staruintie ale Escellentiei Tale, sî le-au incoronatu cu resultatulu doritu. Prébunulu sî prégratiosulu nostru Imperatu, dandu ascultare justeloru cereri sî doriri ale Româniloru ortodoxi, condusi prin Escellenti'a T'a, s'au induratu prégratiosu, de pe inaltîmea gloriosului seu tronu a dechiará, cumca Românii ortodoxi din Transsilvani'a sî Ungari'a suntu scosi de sub supremati'a serbésca— cea atâtu de daunaciósa pentru natîunea nóstra, — Episcopi'a Transsilvaniei radicata la demnitate de metropolia, va sa dîca: vechi'a nóstra Metropolia in Transsilvani'a reinviéta, eara de Archiepiscopu sî Mitropolitu romanescu a denumitu pre barbatulu doririloru, pre acel'a ce din adenculu animei lu-doriá totu românulu ortodoxu, pe Lucéferulu, intieleptulu conducatoriu alu bisericei sî natîunei, — pre Escellenti'a T'a!

Generatîunea presinte, dar nici parintii nici protoparintii nostri de sute de ani, n'au serbatu nascerea Mantuitoriului lumei, cu acésta fericire sî bucuria, câta ni-a casiunatu nóue acésta gratia préinalta a Maiestâtii Sale.

Nascerea lui Christosu, care a stersu pecatulu stramosiescu sî a mantuitu omenirea de osând'a cea eterna, — ni-a vestitu frângerea catusieloru, sub cari biseric'a nóstra, osandita prin vitregiea tempuriloru gemeá de seculi, sî renascerea autono-

mîei bisericei nóstre, mantuirea bisericei nóstre de osând'a, care numai Escellentiei Tale Ti-a parutu a nu fi eterna.

Subscris'a comunitate româna ortodosa de Beiusiu, cu lacremi de bucuria dandu multiamita atotpotintelui D-dieu, pentruca i-a ajutatu a ajunge sî acésta fericire, spre eternisarea acestui momentu grandiosu in viéti'a nóstra, in adunarea sea de astadi, cu acestu memorabilu actu Maiestaticu a decoratu modestulu seu protocolu, inscriindu totodata sincer'a multiamita sî credintia neclatita câtra gloriosulu sî prébunulu nostru domnitoriu sî succesorii sei.

Ear Escellentiei Tale, ca acelui prébunu Parinte, cui avemu singuru a multiamí esoperarea acestei préinalte gratie,— pentru neobositele fatigie puse pe altariulu bisericei sî alu natîunei, Ti-aducemu cea mai cordiala multiamita, purcediatóre din adenculu animei nóstre. Superbi sî ferici a Te posiede capu Bisericei nóstre, Ti-urâmu, ca spre fericitarea sî bucuri'a bisericei sî natîunei, Provedinti'a divina sa Te tîna la multi ani fericiti! sati conduca pasîi sî de acù inainte urmariti de acelu norocu, de care Te-ai bucuratu pâna astadi! Sa-Ti ajute, cá acésta demnitate nóua, sa o porti lipsitu de ori ce viforu sî neplacere! Sa-Ti ajute cá sî ceealalta parte a corpului nostru bisericescu sî natîunalu din Austri'a, —pre fratii nostri bucovineni—sa-i ocrotesci sub mantuitoriulu scutu alu Archipastoriei Escellentiei Tale!

Rogandu-Te totodata, cá pre noi sa binevoiesci a ne considerá de cei mai devoti sî adicti fii ai Escellentiei Tale.

Din adunarea comunitâtii ortodoxe din Beiusiu, tînuta in 27 Decembre 1864. In numele intregei comunitâti: Terentiu Ratiu protopopu sî presiedinte, Antoniu Kigyosianu curatoru primariu, Nicolau Cristea curatoru secundariu, Parteniu Cosm'a advocatu sî notariulu comunitâtii.“

Adres'a acést'a e adeverat'a icóna a simtieminteloru Românîloru ortodoxi din Beiusiu, ma credu din intregulu imperiu, — n'are lipsa nici de unu comentariu; deci eu incheiu dîcendu: Sa traiésca Imperatulu! Sa traiésca Archiepiscopulu sî Mitropolitulu nostru!! Unu Românu.

Banatu, in ajunulu botezului 1865. De lânga riulu „Carasiu.“ Suferintiele cele multe sî felurite, cari le aduse romanului supunerea snb domni'a sî tutel'a strainiloru, apoi sî dîcal'a, carea si-va avé valórea sea pâna la capetulu lumei, „te temi de reu“, aste dóue sustînura la cei mai multi chiaru sî intielegenti romani indoiél'a despre reactivarea Metropoliei nóstre. Fostau sî de cei ce n'au perdutu speranti'a nici pre unu minutu, ba inca au animatu pre fratii sei, intre carii bravulu nostru barbatu Veli'a sî prin cuventâri tînute in biserica Marcinei sî a Secasiului in Augustu sî Septembre a. trecutu despre restaurarea Metropoliei nóstre, sî mai vertosu in lunele trecute la intelniri ni-a imbucuratu, ca pâna la craciunulu nostru ori sî cum vomu vedé dorinti'a implinita sî vomu capetá Mitropolitulu nostru in persón'a marelui nostru barbatu sî Archipastoriu Andreiu Baronu de Siagun'a, asiá s'a sî 'ntemplatu; noi pre aici priimiramu scirea acést'a electrisatóre de anime chiaru in dîlele craciunului, sî iara d. Velea fù acel'a carele de sî morbiciosu ne prevení cu publicarea acestui mare daru inca a dóu'a dî de craciunu in beseric'a s'a din Secasiu, mane-dî s'a tînutu multiamirea in Oraviti'a, unde cá intr'unu orasiu luara parte mai multi frati sî civili sî de pre satele din pregiuru (audimu ca sî in Lugosiu iara atunci cu pompa mare sî luminatîune sér'a,) dara sî ne'nsemnatulu Vitleemu— Secasiulu — unde erá dupa documente sî traditiune odinióra scaunu protopopescu,— intru nimic'a nu fù mai micu. . . . pentru ca sî ací se tînù fórte frumosu acea solenitate sî apoi in Dominec'a trecuta sî in satulu Giurgiov'a totu prin d. Velea sî alti doi preoti, unde d. Veli'a in ambe besericele a tînutu cuventâri, dupacum audimu fórte importante; âmu cerutu cuventârile spre citire, insa fiindu ele dupa cunoscutulu talentu alu oratorului numai improvisate sî nu puse pre chartía, nu le-amu potutu capetá. Cuprinsulu sa le fia: O scurta istorire populara a faseloru Metropoliei nóstre, reactivarea acestei Mitropolii, denumirea Mitropolitului chiaru dupa dorinti'a turmei intregi, in persón'a marelui sî prea demnului nostru barbatu sî Archiiereu, Andreiu Baronu de Siagun'a; urâri preste urâri bunului sî neuitatului nostru Imperatu Franciscu Iosifu I., urâri entusiastice Archiepiscopu-Metropolitului sî capului bisericei nóstre române orientale din Austri'a Andreiu Baronu de Siagun'a, urâri demnului coluptatoriu Episcopului dela Aradu Procopiu Ivacicoviciu, urâri distinsului barbatu sî mecenatu alu Românîloru, Andreiu de Mocioni, sî celoralalti bravi români, cari toti au conlucratu la realisarea acestei dorintie a nóstre secularie s. a. Nesce pasage se fia storsu lacrime din ochii mai multoru asculatâtori, adeca candu intre altele li s'a spusu: cum sant'a nóstra Mitropólia, maic'a cea prea dulce a toturoru Românîloru din Austri'a, (câci atunci toti erau gr.-resariteni) acum dupa ani 165, iertandu-i-se cá dintr'o inchisóre a esî sî a intrá in cas'a sea, nu afla ací pre toti fiii sei, sî ca câtu trebuie se o dóra pre ea pentru acésta neiubire sî durerósa parasire s. a. s. a. --

Credemu, ca de acum inainte viitoriulu Românului nu va mai fi asiá lunecosu, mai vertosu déca fratii voru scí a se iubí sî a lucrá cá fratii. A. P.—C.

Se scrie din Caransebesiu, (fiitórea resiedintia a unui Episcopu romanescu gr. or.), ca bucuri'a comunei, precum sî a granitieriloru pentru castigarea mitropolíei sî pentru denumirea Escellentiei Sele P. Episcopu Andreiu Br. de Siagun'a de Archiepiscopu sî Mitropolitu, — a fostu mare sî generala sî s'a manifestatu prin unu actu solenelu in 31 Decembre c. v. Dupace adica in dîu'a acést'a sér'a la 6 óre s'au facutu rogaciuni de multiamita in biseric'a parochiala, totu orasiulu a fostu illuminatu ear cetatienii, insotîti de tóta populatîunea orasiului, au facuta unu conductu splendidu de facle, care s'au asiediatu dinaintea locuintiei Colonelului c. r. de granitia, d. Villecz, unde d. Parochu sî Directoru de scóle Andreeviciu in cuvinte elocuinti a pronunciatu bucuri'a poporului românu pentru p. n. actu de gratîa imperatésca, precum sî intim'a loru multiamita câtro iubitulu nostru Imperatu sî Domnitoriu; in fine, dupa-ce poporulu adunatu in numeru mare a manifestatu simtiemintele sele prin immiite vivate pentru Mai. Sea Imperatulu sî pentru Esc. Sea noulu Mitropolitu, rogà pre d. Coloneln, a se face talmaciulu acestoru simtieminte atâtu la preainaltulu tronu imperatescu, câtu sî la preavenerabilulu scaunu mitropolitanu, — ceeace d. Colonelu in respunsulu seu si avù bunatate a promite. —

Varietâti sî noutâti de dî.

Garibaldi a promisu unui amicu englesu din Liverpool, ca pe primavér'a venitóre iar va cercetá Engliter'a. Fói'a din Liverpool, ce publica scirea acést'a, adauge, ca nu numai Liverpoolulu sî Londr'a, ci tóte cetâtile Engliterei se voru intrece intru intempinarea distinsului óspe. —

(Tipariu englesescu.) „Daily Telegraf“ anuntia cititoriloru sei, ca masînele lui de tiparîu dupa câte-va septemâni voru tiparí câte 80,000 esemplare pe óra! —

Viéti'a lui Iuliu Cesaru, scrisa de Imperatulu Napoleonu III., va esî in curendu de sub tipariu sî se va edá totu intr'o dî in Parisu in limb'a francesa si in Vienn'a in traductîune germana. Traductînnea e facuta de professorulu Rietschel din Bonn, care va priimí remuneratîune de 8000 franci pentru unu tomu. Opulu consiste din 3 tomuri de câte 40—50 cóle, sî unu atlante de 30 carte geografice. Tóta lumea e curiósa la acestu opu grandiosu. Imperatulu a menitu venitulu din scrierea sea pentru seraci. —

Dr. Nagel la Institutulu bolnaviloru de ochi din Clusiu au priimitu (dela 6 Oct. 1863 pâna in 15 Iuliu 1864) 74 de bolnavi de ochi, dintre cari 25 au fostu cu totulu orbi. La sfârsîtulu curei au vediutu bine 55 fiindule tóta constitutîunea ochiloru restaurata, 14 sau bucuratu de o stare mai buna in privinti'a vederei; la 3 leau scapatu numai câte unu ochiu; la 2 nu leau mai potutu ajuta fiindule totu modulu de a vedé perdutu. In totu tempulu acést'a i-au fostu sórtea in 68 de casuri fórte favoritóre. Albetie au inlaturatu la 13 individi inaintati in etate dela 30 pâna la 80 ani cu succesulu celu mai bunu. De diece ani de candu se afla doctorulu Nagel la institutulu acest'a din Clusiu a recapetatu yederea pe deplinu 382, mai putînu 107, in Inst. Carolinu tramisi spre restaurare 52, câroru nu s'au mai potutu folosí 77.

(Fala mare, traista usióra.) Unu ciocoiu magiaru se falise intr'o societate in Clusiu, ca suntu unii dintre proprietarii magiari, cari au mai multa possessiune decâtu toti deputatii din dieta, cu acei'a cu totu, cari mergu la senatulu imperialu. La acést'a respunde fórte bine unu corespundinte alu foii „Erdélyi Hetilap“, ca de ce n'au spusu domnulu acel'a sî de datorii: ca adica óre n'au sî datorii mai multe decâtu toti deputatii? —

Principatele române unite.

Dupa unu telegramu din Bucuresci alu „Gaz. Transs.“ aflâmu ca in 16/4Ianuariu camer'a Romaniei au votatu unanimu respunsulu la cuventulu de tronu, care respunsu sanctiunéza intr'unu modu eclatantu actele din 2 Maiu a. tr. sî pe cela complinite de principele pâna in tempulu redeschiderei corpurilora legislative.

Incâtu avemu sbiri din dîuarele de acolo, camer'a se ocupa inca totu cu verificâri. „Constitutîunea“ din 3 Ienuariu, ne aduce „summariulu“ celu din urma despre activitatea Camerei deputatîloru din siedinti'a din 29 Decembre a. tr.

Eata acelu summariu:

Presiedinti'a d. Vicepresiedinte Alessandru Em. Florescu.

Siedinti'a se deschide la amédi. Presenti 123 deputati. Absenti 9. —

Processulu verbale alu siedintiei trecute se aprobà.

D. Presiedinte alu Consiliului Ministriloru comunica adunârei:

1) Mesagiulu domnescu prin care incredintiéza Dlui Alessandru Em. Florescu. unulu din Vicepresiedintii adunârei, atributiile [ce dupa statutu sî regulamentulu adunârei, suntu

inerente postului de presiedinte, pâna la venirea Dlui Presiedirte, C. Negri.

2) Mesagiulu Domnescu, in alaturare cu proiectulu de lege pentru diurn'a deputatîloru.

3) Mesagiulu Domnescu, in alaturare cu tabloulu pentru classificarea comuneloru urbane din tiéra.

4) Mesagiulu Domnescu, in alaturare cu proiectulu de lege, pentru unu creditu estraordinariu de 19,330 lei, pentru terminarea in totalu a unei case de scola sî clopotniti la scsitulu Ratescii.

Se comunica adress'a d. Ministru de interne, pe lânga care se alatura declaractîunea prin care d. Dimitrie Luc'a arata, ca, dia causa de bóla, nu póte priimí mandatulu de deputatu.

Se acórda concediu dd. deputati, Tom'a Gheoghescu sî I. Gavriilescu.

Se citesce raportulu comissiunei budgetare, sî adunarea otarasce cá discutiunea asupr'a budgetului sa se incépa in siedinti'a de mâne.

Se priimesce propunerea d. C, Iliescu, cá adunarea sa mérga in corpu, spre a felicitá pe Mari'a Sea Domnitorulu, in dîu'a anului nou,

siedinti'a se radica la 2½ óre dupa omédi, anuntiandu-se viitórea siedintia, pe Mercuri 30 Decembre.

Scirea ca corpurile legislative aru avé de cugetu ca la 24 lanuariu sa prochiame pre Principele de Rege o vedemn repetiendu-se prin dîuarele din Austri'a. Din cele de dincolo incâtu acelea ni-au venitu, nu amu aflatu nimic'a, deci o comunicâmu cu tóta reserv'a.

Decretele pentru imbunatatîrea agriculturei, pentru lucrâri pnblice, pentru credite estraordinarie in favórea agriculturei sî lucrârile publice, curgu mereu. Asemenea sî pentru regularea venituriloru statului, pentru instructiunea publica, sî vreo-cateva pentru radicarea l musicei vocale in Bucuresci sî Iasi, precumu sî pentru alte trebuintie publice.

„Herm. Ztg.“ etc. aduce despre dîu'a de anulu nou din Bucuresci urmatórele:

Eri in dîu'a de anulu nou s'au gratulatu dupa obiceiu in palatulu domnescu. La amédí au priimitu Principele in salónele sele private gratulârile casei sele militare sî civile, sî la 12½ gratulârile ministriloru sî a membriloru consiliului de statu. La un'a dupa amédi au priimitu in sal'a de tronu solemnelu tóte inaltele corporatiuni de statu, ale oficieloru publice precumu sî a intregului corpu alu oficieriloru. Cu acésta ocasiune s'au rostitu din partea senatului, camerei deputatîloru sî a municipalitâtîei de aici adressa la care Inaltî'a Sea la tóte au respunsu cu cea mai mare afabilitate, fiindu totdeun'a intreruputu de aplaudele sî aclamatîuniloru celoru de prin pregiuru. La 3 óre priimí Inaltî'a Sea in salonulu celu galbenu corpulu consulariu. Consululu generalu austriacu, Baronulu Eder au tînutu cá „doyen“ o cuventare Principelui, la care respundiendu Inaltuacel'a-si au accentuatu serguinti'a sî dorinti'a de a fi in intielegere buna cu poterile straine; cu deosebire au amintitu de legea carea concede strainiloru a compará proprietate de pamentu.

Unu mandatu de dî alu Domnitorului din 23 Decembre a. tr. hotarasce ca casarm'a numita „Alessandru Ioann“, sa pórte de ací inainte numele: „casarm'a lui Cuz'a.“ —

Cuventulu de tronu prussescu.

Foile din Vienn'a aducu dejá in forma de telegrame cuventulu de tronu, cu care insusi regele a deschisu diet'a imperiala in 2/14 Ian. Regele incepe cu espunerea successului norocosu alu armateloru prusso-austriace in resbelulu danicu, pentru cari aduce multiamita lui Domnedieu sî braveloru armate. Resultatele cele bune, ce le au probatu institutîunile militare ale Prussiei, i voru fi unu indemnu a le pastrá sî pe venitoriu, sî crede, ca sî camerele i voru dá concursulu loru constitutîunalu. Dupa aceea trecendu la marina, arata, cum de tare se simte lips'a eii pentru statu, sî promite unu proiectu pentru perfectiunarea acelei'a. Pentru invalidii din resboiulu din urma asemenea se va portá grija prin o lege deosebita. Asiediarea trupeloru la fruntariele polone a fostu de lipsa pecâtu a duratu resboiulu; acum nu mai e, ear contr'a Poloniloru, ce au cercatu a periclitá unitatea statului, se va urmá dupa sunetulu legiloru. Starea finantîala a statului este atâtu de buna, incâtu resboiulu s'a portatu, fâra de a se face imprumuturi, ceea-ce esprime cu mare multiamire, sî ceeace s'a potutu face numai prin o administratiune economica sî prudínte. Bugetulu pe an. 1865 se va propune camereloru fâra intardîare; bugetele din 1859—1861 se voru propune de nou, in fine se voru comunicá acum sî socotelele de pe anulu 1862. Câtu pentru contributiuni, in privinti'a acést'a se voru aduce proiecte nóue, prin cari dârile sa se reguleze sî venitulu din ele sa se urce intr'atât'a, incâtu nu numai sa se acopere spesele, ci sa tréca sî unu prisosu, prin care sa se intreprinda lucruri folositóre de comunu.— Regimulu, dîce mai departe, a lucratu sî lucra neobositu pentru inaintarea culturei tierei, spre care scopu se voru asterne camereloru sî de asta data proiecte sî planuri pentru cladirea de drumuri de pamentu sî de feru, precum sî pentru saparea unui canalu, care sa lege marea medînoptîala cu cea resariténa sî la care sî statulu prussescu sa aiba parte insemnata.— Montauistic'a este in crescere sî inflorire, negotiulu prin tractate vamale cu tierile vecine va luá unu sboru, mai repede. Câtu pentru armata, de ea nu póte vorbí fâra de a face amintire onorifica sî de armat'a aliata austriaca; sî precum ambe armatele in resboiu au statu fratiesce un'a lânga alt'a, asiá sî 'n pace stau ambe regimele, intrunite prin simtiemintele germane. Resbelulu danicu a redatu Germaniei marginile eii medînoptiale; regimulu se va 'ngriji, cá Prussi'a sa assigureze triumfele din resboiu prin institutîuni folositóre; deocamdata ambii suverani aliati voru impartî possessiunea sî grij'a pentru o administratîune regulata a ducateloru. — Regele pronuncia mai departe bucuri'a sea, câci resbelulu danicu au remasu marginitu pelânga poterile beligerante sî n'au datu ansa la incurcaturi europene. Referintiele Prussiei cu tóte staturile suntu bune.

„Domniloru“, asiá incheia cuventulu, „Este urgintea mea dorintia, cá contrastulu, ce a domnitu in anii din urma intre regimulu meu sî cas'a ablegatîloru, sa-si afle complanarea.

Gravele eveniminte ale celui din urma trecutu voru fi contribuitu, a chiarificá opiniunile despre trebuinti'a unei organisatîuni mai bune a armatei, dupacum aceea s'a constatatu intr'unu resboiu victoriosu.

Drepturile, ce s'au datu representantiei tierei prin documintele constitutîunei, sum resolutu a le respectá sî a le pazí sî pe venitoriu. Ear déca e, cá Prussi'a sa pastreze independinti'a sea sî positîunea de potere, ce i se cuvine intre staturile europene, apoi guvernulu eii trebuie sa fia solidu sî tare, sî nu póte sustiné contielegerea sea cu reprcsentanti'a tierei altmintrea, decâtu sustînendu acea organisatiune a armatei, carea garantéza virtutea de arme sî printr'ens'a securitatea patriei.

Fericirei Prussiei sî onórei eii e consacrata tóta intentiunea mea, viéti'a mea.

Cu aceeasi tînta dinaintea ochiloru DVóstra, precum nu me indoiescu, veti scí aflá calea câtra contielegerea deplina cu guvernulu meu, sî lucrârile DVóstre voru fi spre fericirea patriei.“—

Prospectu politicu.

Dela Itali'a, carea are numai de a pune in lucrare ceea ce i dictéza conventîunea sî parlamentulu, trece acum atentîunea publica a Europei asupr'a Prussiei, unde in 14 Ian. s'au deschisu camerele. Interesulu nostru pentru Prussi'a, cea d'antâiu intre staturile germane neaustriace, provine nu numai de acolo, ca ea in caus'a Schleswig—Holstein-ului este aliata sî merge mâna 'n mâna cu Austri'a, ci sî de acolo, ca inlauntrulu eii vedemu principiulu absolutisticu de câti-va ani incóce intr'o lupta indelungata sî seriósa cu principiulu constitutîunalu.

Precum se vede, din pasagiele din urma ale cuventului de tronu, ce l'amu comunicatu estractive mai susu, guvernulu prussescu e hotaritu à nu face concessiuni in privinti'a reducerei armatei, sî asiá ne'ndoimu, ca va urmá contielegerea ce o doresce regele. Sî cum-ca indoiél'a nóstra este fundata, dovedescu sî proiectulu de respunsu alu camerei, care nu acopere nici decâtu contrastulu ce esiste, sî arata aceeasi resolutetia din partea camerei, ce o manifestéza — in intielesu contrariu sî regimulu. —

Fatia cu enciclic'a papala Prussi'a cea protestantica ia positiune mai placabila decâtu tierile catolice.

Franci'a a datu pre Episcopii, cari au publicatu enciclic'a, in judecata.

Mai nou. Sabiiu in 9 Ian. Dupa-cum scimu, Esc. Sea D. Presiedinte de tribunalulu supremu L. V. Popp pléca mâne, ear Esc. Sea P. Metropolitu Andreiu Br. de Siagun'a poimane la Vienn'a. — Comun'a Sabiiului, dupa-cum ne spune „Herm. Ztg.“ etc., a hotaritu in siedinti'a sea din 6/18 Ianuariu, a tramite la Vienn'a o deputatîune in caus'a drumului de feru. Din foile vienese scimu, ca maioritatea membriloru din comitetulu respectivu se va pronunciá pentru lini'a Belgradu—Brasiovu, sî asiá se vede ca deputatîunea acést'a va avé missiunea de a staruí, panacandu mai e tempu, pentru lini'a Belgradu—Sabiiu. — O scire importanta ne aduce astadi totu fói'a numita de aici: ca 'n comitetulu respectivu finantîalu mai cu unanimitate (fâra dóue voturi) s'a priimitu proiectulu regimului, dupa care contributîunea personala in Transsilvani'a are sa se 'mputîneze.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei Archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a loiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 4. ANULU XIII.

Sabiiu, in 14/26 Ianuariu 1865.

Inseratele se platescu pentra inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Ce ne trebuie?

III.

Ideile despre organisarea a ori ce felu de societate se concepu in deobsce dupa ce realitatea au lucratu órecâtu de sine ca fâra planu, spre desvoltarea loru. Staturile nu s'au inceputu nici prin Licurgu, nici prin Solonu, nici prin Plato s. a. ci ele au esistatu, inca inainte de acesti'a. Si ei si altii au adusu numai lumina preste elementele ce se dosvoltasera órecâtu, si sub iufluinti'a luminei acestei'a, pusera in rendu ceea ce au aflatu; de-si in ide'a, organisatiunile societâtiloru paru a fi croite mai totdeun'a pentru croirea societâtiloru.

Noi aflâmu la poporulu nostru o desvoltare nu chiaru fâra de nici unu capatâiu, ci strimtorata de nenumerate impregiurâri nefericite ale trecutului.

Strimtorarea acést'a au sustinutu intunereculu, care au fâcutu de unu numeru insemnatu de rami sociali nu s'au potutu desvoltá de locu, iara acei cari s'au desvoltatu, s'au desvoltatu fâra de perfectiunea cuviinciósa, si fâra de a ne poté promite unu viitoriu mai indelungatu.

Cându dâmu espressiune acestoru cugete avemu inainte cu deosebire starea materiala a poporului nostru, a cârei base de si esista, suntu fâra de o lumina, carea sa le deá poterea de unu aventu spre inaintare si nu cuprindu in sine garantii destule pe viitoriu.

Chiamarea, carea o simtîmu in asta privintia e deocamdata mai multu atragatóre de atentiunea publicului câtra regularea si organisarea isvóreloru stârei materiali. —

Starea materiala a nóstra de pâna acum s'au castigatu preste totu prin agricultura, economia de vite si in órecare mesura industri'a si negotiu.

Esperinti'a de tóte dîlele ne arata, ca agricultur'a nóstra dupa formele ei de pâna acum nu mai e in stare a ne implini tóte lipsele nóstre, pentruca putînulu locu se imparte in bucâtîcele asiá de mici, incâtu acusi nu e in stare de a nutrí si a provedé pe proprietariulu seu cu cele trebuincióse; iara de alta parte déca si catatîmea e mai mare, dupa modulu luerârei de acum, pamentulu de lucratu cere atâtea spese, incâtu abea aduce ceva preste acoperirea acestor'a.

Cu economi'a de vite stâmu si mai reu. Pentru acést'a patri'a de multu nu au mai fostu in stare a ne fi indestulitóre si economii nostri au cautatu a-si duce turmele loru in tieri stsaine. Tierile care erau scaparea economiloru nostri semanau mai nainte a locuri fâra stapâni, acum inse vinu din ce in ce mai strimte si economii nostri acusi voru fi nevoiti a le parasí séu in casulu celu mai favoritoriu a impuciná turmele loru.

Facia cu aceste impregiurâri trebuie dara din vreme sa ne cugetâmu la o reforma radicala a isvóreloru stârei materiale.

Spre acestu scopu va trebuí cá sa ne studiamu bine mai antâiu patri'a. Sa vedemu si sa cautâmu mari aru fi isvórele ce sa ni le póta ea oferí. Sa cautâmu a impartí lucrulu incâtu nu nimenea sa nu lucre in zadaru. Sa ne cugetâmu sa li referintiele patriei cu tierile invecinate nu numai in presentu dar si in viitoriu si mai alesu, dupa ce se voru infiintiá drumurile de feru.

Inainte de tóte insa trebuie, ca agriculturei sa-i dâmu o forma mai ratiunabila. Sa cautâmu ca economii nostri sa se invetie in tempu mai scurtu cu spese mai putîne a castigá mai multu. Acést'a inse nu se va poté ajunge decâtu déca vomu avé institute agronomice in tiéra. Institutele aceste nu voru fi numai penutru producatorii de cereale cum e grâu, secar'a, ovesu, cucuruzu s. a. binefacatóre, ci ele ne voru deschide ochii pentru folosirea pamentului spre a produce legumi, póme si plante de torsu, precum suntu: canepa, inu s. a. pentru stuparitu, vieritu, prasirea de vermi de matasa s. a. In fine ele ne potu dá o directiune chiaru si in privinti'a economiei de vite, in urm'a cârei economi'a de vite sa se póta purtá aici in tiéra; in urm'a cârei sa prasimu vite de feliuri mai nobile, care sa ne aduca si folosu mai multu. —

Fâra de a face studii mai afunde, ne vedemu nevoiti si acum cá si in alte renduri a atrage atentiunea poporului nostru asupr'a industriei si a negotiului, acei doi rami carii au fostu mai neglesi la noi pâna acum. O privire câtu de fugitiva a positiunei ei intre tieri cari suntu cu multu mai apte pentru agricultura de câtu a nóstra ne indémna la acást'a, pentru ca nici candu noi nu vomu fi in stare a tiné concurintia in privinti'a esportului bucateloru, nici cu Ungari'a, nici cu Romani'a, preste cari la tóta intemplarea aru trebuí sa trecemu cu densele. Bratiele cele multe care adi tigorescu lânga córnele plugului, seu care se nutrescu din sapatulu in parte, aru fi cu multu mai bine resplatite prin o industria bine organisata, si pietiele nóstre nu aru fi silite sa ne venda cu bani scumpi manufacturele cele facute din productele, ce li leamu fostu vendutu insa noi cu unu pretiu de batjocura. Dar si agricultorulu nu aru fi silitu sa-si venda productele sale numai cá sa scape de ele.

Spre a nu cadé in pecatele amurtîtóre ale industriei tierei nóstre de pâna acum, ni-se voru cere si in privinti'a acést'a institute, in care sa se desvólte totodata si unu spiritu speculativu.

In tipulu acest'a dara a regenerá starea materiala, in tipulu acest'a insa ne-amu si intrarmá pe viitoriu pentru lupt'a cea pacinica, in care incepemu si noi, ba vomu fi siliti a ne engagiá; in tipulu acest'a in fine ne-amu pune in starea de a ne castigá mijlócele pentru alte trebuintie, care atunci nu aru mai asceptá atâtea provocâri sterpe la ori ce intreprindere.

Dela Senatulu imperialu.

Siedinti'a 20. a casei ablegatiloru (din 4/16 Ian.) s'a ocupatu cu operatiuni finantiale, si anume cu raportulu si desbaterile asupr'a raportului comissiunei pentru controlarea datorieloru de statu. Comitetulu reprobéza, si cas'a ablegatîtoru se alâtura la acésta reprobare, ca resultatulu imprumutului de 40 milióne n'a fostu favoritoriu, si ca regimulu a 'ntardiatu cu comunicarea anticipatiunei de 3 mill. punti-sterling (moneta englesésca, 1p. st. cam 10 f.) si n'a cerutu contrasemnatur'a comissiunei de controla; ca ministeriulu de statu a zelogitu pamenturi de ale catâtii Viennei menite pentru fondulu largirei cetâtii, pentru assecurarea loteriei fundatiunei rudolfiane de 2 millióne de f., (acésta propunere la votare cade cu 60 contr'a 70 voturi); in fine decide cas'a (la propunerea lui Schindler) ca indatoririle, ce le-a gramaditu din caus'a acést'a ministeriulu de statu asupr'a finantieloru statului, n'au potere oblegatóre. —

In siedinti'a 21. din 7/19 Ianuariu se continuara desbatêrile din 4/16 Ianuariu. Siedinti'a câtra capetu e fórte sgomotósa; câci ministrulu Plener denéga casei dreptulu de a aduce concluse normative („massgebende“) in cestiunile acestea. Skene in urm'a acestei enunciâri propune inchiderea siedintiei, carea se si priimesce, dupace se da citire interpellatiunei Dr. Giskr'a si a 77 consoti:

1) candu are de cugetu regimulu a espune senetului imperialu motivele si resultatele assediei din Galiti'a?

3) din ce cause se continua si acum acésta stare? —

Sabiiu in 11 Ianuariu. Asta diminétia punctu la 5 óre Escellenti'a Sea Parintele Mitropolitu Andreiu Br. de Siaguna plecà la Vienn'a, spre a pasí in fruntea unei deputatiuni respectabile de barbati distinsi ai bisericei române orientale si astfelu a depune la piciórele tronului imperatescu multiamit'a sea si a Româniloru transsilvani si ungureni pentru sanctiunarea Mitropoliei. Deacolo Esc. Sea credemu case va duce la Carlovitiu, pentru de a properá ducerea la deplinire a despartîrei ierarchice a Românioru de câtra Serbi. Domnedieu sa-lu pórte in

pace sî sa-i intarésca virtutea, pentrucá sa póta duce la unu capetu fericitoriu opulu celu grandiosu, ce l'au adusu pâna la stadiulu acest'a. Urârile sî fericitârile sî binecuventârile Românîloru orientali din Transsilvani'a sî Ungari'a i urméza cu caldura din locu in locu sî din pasu in pasu. —

Eri la 11 óre plecà la Vienn'a sî Esc. Sea D. Presiedinte alu Curtii supreme judecatoresci transsilvane, Ladislau Vasiliu Popp, pentru de a 'ncepe functîunea sea in postulu acest'a, carea se dee ceriulu sa fia acceea, ce ascépta dela Esc. Sea patri'a 'ntréga: epoc'a dreptului sî a dreptâtii.

Comitatulu Carasiu. Oraviti'a in 10 Ian, c. n. 1865. In ajunulu serbatoriloru nascerei Mantuitoriului, adeca in 5 Ian. c. n. 1865 ne aduse Gazet'a oficiósa vienesa sî nóue cea mai imbucuratóre scire despre infiintiarea Mitropoliei pentru Românii gr. or. ai Transsilvaniei sî Ungariei, precumu sî préinalt'a denumire a Escellentiei Sele Domnului Episcopu Andreiu Br. de Siagun'a de Mitropolitu alu nostru.

Scirea acést'a latîndu-se de odata cá fulgerulu preste totu districtulu reunì inteligint'a româna gr. or. la serbarea unei dîle de bucuria in Oraviti'a montana, in biserica, sî afara de biserica pentru re'nvierea Mitropoliei ,— ce domineca in 8 Ian. se sî serbà in urmatoriulu tipu:

Inca in presér'a serbatórei fusera illuminate amendóue orasiele Oraviti'a montana sî camerala impreuna cu bisericel gr. resaritene in flacara mandra, unde sub bubuitulu treascuriloru se tînù sî „Bdenia“, sî urmà unu conductu de faclii din partea inteligintiei sî celoru mai alesi orasieni ai nostri, pornindu dela otelulu „Corón'a Ungariei“— cu musica sonóra natiunala sî multîme de poporu intre urâri sî vivate entusiastice, in josu dealungulu orasieloru, sî 'napoi — Frumosu erá de a vedé, cum sî ceialalti concetatieni germani sî altii de alta natiunalitate sî relege, din indemnulu seu propriu iluminau casele sale sî se bucurau cu noi impreuna, — pentru care dragoste manifestata le multiamimu din inima. —

A dóu'a dî, adeca in 8 Ian. c. n., adunandu-se sî de prin pregiuru inteligint'a, preotîmea, diregatorii sî mai multi representanti comunali, se tînù in biserica dupa sant'a Liturgía iarasi sub bubuitulu treascuriloru, o Multiamire sî Lauda lui Domnedieu, parintelui ceresc, ca a versatu darulu seu spre noi,— cu rogatiunile indatinate pentru prégratiosulu nos'ru Monarchu Franciscu Iosifu I., la care actu bisericescu pontificà D. Protopresviteru Iacobu Popoviciu pre lânga asistint'a de 14 preoti.— Actulu acest'a se finì cu o cuventare depe amvoru de d. Protopresbiteru rostita, si fórte acomodata serbatórei, in carea desvelindu bunatâtile venite Romaniloru dela august'a Casa domnitóre, aretà mai cu séma parintésc'a gratia de astadi a Maiestatei Sele c. r. Apostolice la incuviintiarea Mitropoliei nóstre,— precum sî aceea ce a castigatu viéti'a nóstra bisericésca prin Mitropolia, prin denumirea celui mai meritatu barbatu, a Escellentiei Sele Domnului Andreiu Baronu de Siagun'a de Archiepiscopu sî Mitrodolitu alu toturoru Românîloru greco-orientali din Transsilvani'a sî Ungari'a; incheiandu intre altele cu: Sa traiéca Maiestatea Sea Imperatulu! Sa traiésca noulu Archiepiscopu sî Mitropolitu!

Sér'a totu in acea dî in onórea serbatórei se tînù sî unu banchetu in otelulu „Corón'a Ungariei“— unde se adunara sî luara parte preste 100 de persóne.— Music'a natiunala sî unu coru de cantareti alesi esecutara cele mai frumóse sî placute cantâri romanesci, deschidiendu solenitatea cu: „Descépta-te Române!“ — La masa in tempu cuvenitu Domnulu Jude primaru cercualu Ludovicu Krengel, carele luà parte la tóte solenitâtîle,— radicà antâiulu toastu pentru sanetatea, indelung'a viétia, drépt'a sî gratiós'a domnire a Maiestatei Sele c. r. Apostolice! — D. Protopresbiteru Iacobu Popoviciu iarasi pentru Maiestate, pentru intrég'a casa domnitóre, sî pentru noulu Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Br. de Siagun'a! urmandu la tóte vivate entusiastice, sî „La multi ani!“— Apoi sculandu-se d. advocatu Dr. Demetriu Hatieganu intr'o cuventare mai lunga cu repriviri asupr'a trecutului, asupr'a stârei Bisericei nóstre de pâna acum'a, a lupteloru eii celoru drepte din punctulu de vedere canonicu, natiunalu sî politicu,— fiindu astadi cultur'a popóreloru tari'a sî scopulu deschisu alu statului,— desfasiurà cu vorbe fórte vii marea insemnatate a dilei acestei'a pentru noi sî venitoriulu nostru,— radicandu toastulu antâiu pentru Maiestatea Sea gloriosulu sî cavalerescu Imperatu Franciscu Iosifu I., carele cu prégratîosulu sî maretiulu seu actu a facutu epoca in istori'a Bisericei nóstre natîunale greco-resaritene! — la carea indata intonà corulu: „Tîne Dómne pre Imperatulu.“ — Apoi continuà toastulu pentru Escellenti'a Sea primulu nostru Mitropolitu, prémeritatulu Archiereu Andreiu, carele mai pre susu de toti e inzestratu cu cele mai mari virtuti, cualitâti, sî tarii de Archipastoriu alu turmei sbuciumate! — intrerupendu vivatele entusiastice, cantà corulu „La multi ani.“ — Dupa aceea urmara nenumerate toaste pentru comissarulu ces. reg. congresualu sî sinodalu Maiorulu generalu Ios. Baronu Philippovic de Philippsberg, — pentru inaltulu Regimu alu Maiestatei Sale, carele a sprijinitu caus'a nóstra bisericésca;— pentru barbatii nostri binemeritati anteluptatori, — pentru natîunea serbésca correligiunara sî Archiereii eii, sî alte multe.— Petrecerea durà pâna in dîori de dîua. —

Multiamita Ceriului! Multiamita luminatului sî gloriosului Imperatu! Urâri noului sî prémeritatului Archipastoriu sî Mitropolitu! —

Mai multi.

Banatu — Comlosiu 16/3 Ian. Stimate Domnule Redactoru! Indesiertu asiu cautá asemenare aceloru fragede simtieminte de bucuria, ce au electrisatu animele toturoru Românîloru dreptcredinciosi - intielegendu scirea despre re'nfiintiarea mitropoliei române in Austri'a, — indesiertu asiu nesuí sa descriu acea multiamire sî indestulare mangaitória, ce esprimau fetiele pâna acum atâtu de ingrijite de suferintiele trecutului lungu,— dar de s'aru mai poté graduá superlativulu, asiu dîce, ca sî mai mare bucuria sî multiamire a inspiratu animele locuitoriloru gr. resariteni ai comunitâtii B.—Comlosiului cu acésta rara ocasiune, câci . . . . . sî óre e mai de lipsa sa motivezu acésta esaltatiune a bucuriei generale, candu prin radiele datatóre de viétia ale mitropoliei române, nuorii cei de ghiatia peru de pe orizonulu bisericei nóstre? . . . E de lipsa óre a motivá fragedele eschiamatîuni de bucuria ale copilului perdutu, care dupa suferintie indelungate reaflandu sinulu celu plinu de amóre alu mamei sele, se cliberéza de asupririle masterei? . . .

Sublima e cantarea cliberatului din sclavia,— dar multu e mai sublima intonarea imnului de multiamire a poporului, candu prin Proni'a cea cerésca sî bunatatea prébunului seu Domnitoru sî Parinte— se simte salvatu de apesarea proselitismului, ce-i imputà virtutea de pecatu sî energi'a barbatésca de vitiu!— Da-acum inainte preotii banatieni nu voru fi persecutati sî batjocoriti, pentruca si-iubescu natiunea sî servescu bisericei cu consciintia;— nu se voru mai infiorá animele compatriotîloru binesentîtori, temendu-se de scandalu la servitiulu ddieescu, pentruca Românii in dulcea limba a mamei loru marescu pe Tatalu celu ceresc. —

Acum cantati sî preamariti pre Domnulu, câci e bunu Domnulu! Alilui'a!

Dar indesiertu me incercu sa descriu bucuri'a generala, ce a inspiratu animile nóstre, vediendu-ne eliberati de ierarchi'a serbésca, carea de atâtea-ori a datu ansa de certe sî frecâri natiunale-religiunarie.

Adencu multiami sî incantati de acea sperantia, ca despartîrea nóstra de Serbi in venitoriu se va preface in sincera sî fericitóre cordialitate *), mai departe me marginescu cu simpl'a schitiare a serbârei natiunale-bisericesci, ce s'au tînutu in B.-Comlosiu in onórea Metropolici reinviate. —

Inca la ajunulu s. Nasceri a Domnului fiindu surprinsi sî incantati de acea faima marétia, ca Escellenti'a Sea Andreiu Br. de Siagun'a e denumitu capu alu bisericei române resaritene, s'a serbatu in case private acésta stralucita incoronare a asceptâriloru generale; — insa serbarea poporului in dîu'a prima a anului nou pentru totdeun'a va remané unica in analele comunitâtii nóstre. —

La 12 óre in nóptea spre anulu nou detunarea unui tunu a desceptatu pre ómenii, cá sa-si iee remasu bunu de suferintiele anului trecutu, apoi la fiacare patrariu de óra bubuindu câte unu tunu, diminéti'a la 1 óra sunetulu maretiu alu companeloru sî alu tunuriloru a chiamatu pre credinciosii la rogaciunea de diminétia, cá sa ceremu ajutoriulu lu Ddieu pentru venitoriu. —

Precum la rogaciunea de diminétia, asiá sî la s. Liturgía poporulu in numeru neindatinatu mare a umplutu sî incungiuratu s. biserica, cá sa iee parte la servitiulu ddieescu, facutu de venerabilii nostri preoti: Parintii Vicentiu Sierbanu, Ioann Grozescu sî Iulianu Bogdanu.

Poporulu cu cea mai viua atentiune asistà la acestu servitiu maretiu, sî pe fati'a fiacarui'a poteai citi, ca ascépta anuntiarea implinirei dorintieloru loru.— Cându primulu pontificante V. Sierbanu a pomenitu pre Patriarchulu Serbiloru, sî inca actualulu nostru Episcopu Samuilu— unu linu murmuru pareá ca s'a latîtu prin poporu; dupace Parintele Ioann Grozescu, spre odichnirea asceptâriloru, indata dupa acést'a a pomenitu: pre Archi-Episcopulu sî Mitropolitulu nostru Andreiu. . . ., fetiele credintiosîloru se inserinara de nou, ochii ardeau de bucuria, sî mai tardîu P. V. Sierbanu prin o predica estensiva sî petrundiatóre, cu graiu innaltu sî mangaitoriu esplicandu insemnata-

*) Si noi santemu de acésta credintia sî dorintia. Red.)

tea dîlei anului nou sî cu trasuri viue sî incantatóre descriindu venitoriulu celu frumosu alu bisericei sî natîunei nóstre in urmarea devenirei nóstre sub mam'a comuna, sub biseric'a româna, a radicatu animile ascultatoriloru, cari astfelu eschidiendu tóta indoiél'a despre eliberarea Românîloru de sub ierarchi'a serbésca, adencu multiamiti cu animile pline de bucuria s'au dusu câtra casa.

Dupa médiadî in piatia furnicá o multîme de ómeni, câci P. Ioann Grozescu sî Inspectorulu D-Lui d. C. Schiffmann a chiamatu poporulu la o ospetare sî serbare comuna, — carea de-sî in pripa energiósa, dar cu arangiare istétia sî demna de recunoscintia s'a tînutu la cas'a comunei, unde mai tardîu sî P. V. Sierbanu sî I. Bogdanu invitandu-se in mijloculu poporului, maréti'a serbare natîunala-bisericésca s'a inceputu in ordinea sî cordialitatea cea mai frumósa. — Venindu apoi ordinea toasteloru, d. Inspectoru mai antâiu a radicatu pocalulu pentru sanetatea prébunului nostru Imperatu sî Rege, care prin reinfiintiarea mitropoliei române, a asiguratu prosperarea bisericei resaritene si a stabilitu pacea sî concordi'a intre popórele compatriote sî correligiunarie, a sigilatu contielegerea Românîloru sî a Serbiloru. Entusiastice vivate acompaniate de bubuitulu tunuriloru au urmatu acestui toastu binenimeritu. — Apoi toti preotii sî unii mai alesi din poporu inchinandu intru sanetatea sî viéti'a 'ndelungata a prébunului sî meritatului parinte sufletescu sî capu alu bisericei române, precum sî a toturoru barbatiloru ce s'au luptatu sî ostenitu pentru reinfiintiarea mitropoliei române, intre cântece de bucuria, sî nenumerate detunâri a tînutu pâna tardiu acésta serbare marétia, a cârei pomenire va remané locuitoriloru comunei nóstre nestérsa. —

Asiu pecatuí, déca nu asiu amintí frumós'a energía a d. Inspectoru Cr. Schiffmann, care de sî e de natîunalitate serba, totusi decandu avemu onóre a-lu avé in g urulu nostru, câtra Români totu cu sentiementu de dreptate s'a aretatu, sî cu acésta ocasiune d-sea impreuna cu P. I. Grozescu a fostu initiatoriulu serbârei, ce atâtu de placutu a surprinsu intrég'a nóstra comuna,- dovada ca „clara pacta boni amici“,— câci toti barbatii inteliginti sî nepreocupati de ura natîunala, precum sî d-lu Schiffmann, recunoscu ca despartîrea bisericei române de cea serbésca in privinti'a administratîunei va efeptuí cordialitate intre Serbi sî Români. Dee D-dieu!

Eremi'a.

Din Vienn'a ne surprinde „Wiener Zeitung“ cu o scire de mare insemnatate. Maiestatea Sea emise in 5/17 Iauuariu o p. n. patenta câtra Banulu Croatîei, Br. Sokcsevich, prin carea-lu provóca a conchiamá dupa datin'a tierei o conferintia banala, sî a pertractá sî a respunde la 3 puncte privitóre la o alegere drépta sî corespundiatóre; câci Mai. Sea este resolutu, a conchiamá pe primavéra diet'a croato-slavono-dalmatina. — Precum se vede, regimulu prin mesur'a acést'a va sa smulga sî pre Ungari'a din passivitate.

Varietâti sî noutâti de dî.

(Espositiune internatîunala agricola.) In 3|15 Maiu 1865 se va tiné in Coloni'a (Köln), sub protectoratulu reginei August'a din Prussi'a o espositiune generala internatîunala de producte, unelte sî masîne de agricultura sî silvicultura (paduraria), apoi de horticultura (gradinaria) impreuna cu o espositiune de lucruri din economi'a casnica a tieranului sî padurarului. —

(Ovatiuni din partea juristiloru români din Sabiiu.) A dóu'a dî de Craciunu juristii rom. dela academi'a c. r. de drepturi de aici adusera devotamentulu loru Esc. Sele Mitropolitului Andreiu Br. de Siagun'a; ear la anulu nou Esc. Sele D-lui Presiedinte alu Curtii cassative transsilvane L. V. Popp. La ocasiunea aceea vorbì jur. IV Candrea, la acést'a jur. IV. Maximu. Cuventulu cestui din urma (stenografitu de jur. IV. Branisce) este urmatoriulu:

Escelentîa!

Unu simtiu dulce sî poternicu a balbaitu sî balbae in peptulu nostru pentru Esc. Vóstra, sî acestu simtiu imbelsiugatu de entusiasmu sublimu—mirare—nu si-a potutu croí locu sî aflá ocasiune, unde sa sbóre din peptulu nostru destinatu devotiunei pentru Esc. Vóstra, nu si-a gasitu ocasiune, pâna acum, candu se vede in placut'a positîune de a felicitá dîu'a onomastica a Esc. Vóstre. Aici juristii rom. dela academi'a din Sabiiu cu inim'a sleita in profunda evlavia câtra ocarmuitoriulu desusu alu popóreloru ceru umiliti de la acestu imperatoru, cá sa verse de susu unu lungu sîru de ani insotîti de o plina, viua sî voiósa sanetate, de o dulce odichna a inimei sî o potere energica, spre a poté sluji inca multu cá bravu preotu alu dreptâtii sî cá proptea nestarnita natîunei in suferintiele sale.

Luati cu Esc. Vóstra aceste simtieminte, candu Va Veti despartí de iubit'a sî dulcea patria.

(Unanimu: sa traiésca Esc. Sea!)

Esc. Sea respunse: Ve multiamescu D-loru pentru atentîunea, care mi-o aretati sî simtiemintele, care le-ati descoperitu acuma. Ve pretiuiescu acésta atentîune cu atât'a mai vertosu, cu câtu bine-mi aducu aminte de tempulu candu eramu sî eu in starea — in sferá acést'a, a d-vóstre,—candu sî eu me pregatiamu pentru carier'a pe care me aflu astadi.

Eu, d-loru, ve poftescu, cá ostenelele, ce le puneti d-vóstra in pregatirea spre esîrea pre scen'a vietiei publice, sa fia incoronate cu unu resultatu bunu. Ve recomendu d-loru, cá sa puneti stradanie nu numai in castigarea sciintieloru trebuincióse spre ajungerea scopului d-vóstre, ci totodata sa ve siliti a ve insusî sî cualitatîle de a ve face destoinici de a fi nu numai amploiati, ci sî cetatieni buni. — Ve recomendu, ca cu astfelu de sciintie sa ve insusîti sî o portare buna morala, pentru ca numai asiá poteti sperá, cá ostenelele d-vóstre sa fia incoronate cu unu efectu bunu.

Inca odata ve multiamescu pentru atentîunea, ce ati aretat'o câtra mine, sî ve rogu, cá sa fiti convinsi, ca eu voiu remané credinciosu fiiu carei mele patrie, sî candu voiu fi departatu din trens'a, ve rogu ca sa me tîneti in aducere aminte.

(Unanimu: Sa traiésca Esc. Sea! de 3 ori.)

Principatele române unite.

„Regeneratiunea“ aduce proiectulu de adressa alu Camerei, assecurandu-ne, ca acel'a prin desbaterîle lui nu va suferí modificatîuni insemnate. Deci lu comunicâmu sî noi.

Mari'a T'a.

Aplaudându patrioticele cuvinte ce Mari'a T'a ai adresatu senatului sî adunarei elective a Romaniei, in dîu'a constitutîunalei deschideri a antâiloru Sessiuni, Noi, representanti ai natîunei romane, n'amu facutu de câtu a reproduce insusi vocea acestei natîuni pe care Mari'a T'a ai salvat'o in dîu'a de 2 Maiu, din pericolile pasiuniloru politice din intru sî a osândei din afara.

Inim'a Mariei Tale, suntemu siguri, a simtîtu in dîu'a de 6 Decembre, bucuri'a ce resulta totdeun'a din consciintiá unei sacre datorii implinite, din satisfactîunea unui mare scopu dobânditu.

In aceea dî Mari'a T'a, ai vediutu adunate in jurulu Tronului acele nóue institutiuni cu care ai dotatu Tiér'a, sî care erau neaperate pentru desvoltarea sî intarirea statului Românu.

Prin devotamentulu câtra tronu sî câtra pactulu fondamentalu, prin concursulu energicu sî sinceru la tóte actele reformatóre sî liberale ale guvernului Mariei Tale, prin esemplulu concordiei sî armoniei, in relatîunile ei cu celelalte corpuri mari ale statului, adunarea se va silí a dovedi ca Mari'a T'a, candu in dîu'a de 2 Maiu ai propusu natîunei romane prefacerea institutîuniloru sele politici, ai sciutu bine sî prin o lunga ispita ce lipsea constitutîunei sele politice, pentru ca acést'a se póta functîun'a intr'unu tipu normalu sî corespundiatoru marinimóseloru cugetâri ale Augustiloru monarchi subscriitori conventîei din 7/19 Augustu 1858.

Adunarea, se asociase cu simtiementulu unei mari datorinti de recunoscintia ce Mari'a T'a, in numele tierei, ai esprimatu câtra inalt'a providentia pentru invederatulu sprijinu ce a acordatu Romaniei in mijloculu crisei prin care eaau trecutu, precum sî câtra Inalt'a Pórta sî poterile garanti care in statornic'a lorn bunavointia pentru Patri'a nóstra, s'au grabitu a recunósce nóuele institutîuni ce Romani'a, cu dreptulu seu de tiéra libera sî autonoma, s'a datu in dîlele de 10—14 Maiu an. tr.

Aceste institutîuni fiindu basate pe nemuritórele principii dela 1789, Ele suntu scumpe natiunei nóstre, sî Adunarea, proclamandu inca odata adesiunea ce li s'a datu prin plebiscitulu din 10—14 Maiu, ia inaintea Mariei Tale sacr'a indatorire de ale apará sî ale mantiné cá bunulu celu mai pretiosu, cá patrimoniulu celu mai sacru alu societâtii române.

Luându inaintea Mariei Tale sî a tierei unn angajamentu atâtu de solemnu, cum sa nu multiamimu Mariei Tale pentru tóte acele maretie fapte, care au urmatu actului din 2 Maiu, care a prefacutu principiele in legi, promissiunile in realitâti, care a prefacutu principiele in legi, promissiunile in realitâti, care au transformatu societatea nóstra intr'o societate moderna, dându toturoru classeloru ei, aceleasi drepturi sî aceleasi indatoriri; cum sa nu multiamimu Mariei Tale pentru curagiós'a sî patriotic'a initiativa, pentru neobosit'a staruintia prin care Mari'a T'a intr'unu terminu mai scurtu de 7 luni, ai reusîtu a dá o organisatiune intréga, in zadaru reclamata de dens'a, de unu timpu atâtu de indelungatu, cumu tiér'a sa nu binecuventedie pe Mari'a T'a care in mijloculu ordinei celei mai deseversîte i-a datu tóte aceste legi sî reforme pe care alte natiuni, mai putînu ferice, nu le-au potutu dobandí decâtu numai dupa staruintie seculare sî cu sacrificii indelungate?

Descentralisarea administrativa, independinti'a comunei sî a judetiului, inzestrarea tierei cu acel'asi codu penalu sî cu acelasi codu civilu, introducerea juriului, fondarea statului civilu sî a casatoriei civile, egalitatea drepturiloru cetatienesci, suntu atâtea reforme care punu natîunea nóstra in nivelulu civilisatiei moderne.

Libertatea consciintiei, egalitatea culteloru, crearea Sinodului centralu pentru biseric'a ortodocsa româna, protectîunea celoralalte culturi, voru face din locuitorii tierei o natiune compacta, strinsa, pentru a-si bineaperá tiér'a, pentru a-si binecuventá Domnitorulu.

Legea instructiunei publice cu care Mari'a T'a ai inze-

stratu tiér'a este menita intr'unu scurtu timpu a transformá in modulu celu mai binefacatoriu cultur'a viitóreloru generatîuni. — Acést'a nu va fi cea mai neinsemnata din reformele ce Romani'a datoresce Mariei Tale.

Totu asiá este sî cu legea pentru organisarea armatei. Mari'a T'a, prin o asemenea legiuire ai redesceptatu vechiulu spiritu militaru alu natiunei romane, ai reintemeiatu strabunele institutii militare, câror'a Romani'a le datoresce o istorie sî o esistintia natiunala. Insa Mari'a T'a, nici instructiunea publica, nici armat'a n'aru fi dobanditu bas'a loru cea ma solida déca bratiele clasei cei mai numeróse a natiunei nóstre; déca munc'a acestu capitalu sacru alu individualitâtii umane aru fi urmatu a mai fi robite.— Prin decretulu din 14 Augustu Mari'a T'a desfiintiandu clac'a, ai emancipatu munc'a, ai emancipatu proprietatea, ai asternutu basele cele mai trainice ale instructiunei publice, ale organisârei poteriloru nóstre militare, ai asiguralu insusi natiunalitatea nóstra, sî cându in fati'a maretiului decretu din 14 Augustu care au datu sateloru libertatea sî pamentu, adunarea intr'unu glasu unanimu, Ve dîce: bine ai facutu Mari'a T'a, Ea nu face decâtu a reproduce acelu glasu a 500 mii de familii de clacasi care, dela o margine la alt'a a Romaniei, pe laturile siesuriloru sî prin vâile Carpatîloru binecuvintéza numele Illustruluiloru liberatoru. Ea nu face decâtu a repetá chiaru glasulu toturoru luminatîloru proprietari de mosii care numai legei din 13 Augustu, datoréza de a avea o proprietate sacra sî absoluta.

Adunarea va pune o deosebita rivna pentru a face cá indemnitatea garantata proprietariloru prin decretulu din 14 Augustu, pusu de Mari'a T'a sub scutulu onórei Guvernului sî alu tierei, sa se efectue in tóta intregimea ei sî la terminele prescrise de lege.

Asemenea Adunarea va sîli a corespunde la dorinti'a Mariei Tale sî la asteptarea tierei, dându guvernului Mariei Tale tóte putintiósele mijlóce pentru a activá repedea esecutare a câiloru de comunicatie, precumu siósele, câi fluviale, sî drumuri de feru.

Mari'a T'a concediandu drumurile ferate de peste Milcovu, va binevoí a crede in vi'a satisfactiune a natiunei. Sperâmu ca guvernulu Mariei Tale, patrunsu de interesulu ce pórta pentru ori ce combinatiune ce aru uduce o fericita solutiune sî pentru câile ferate de dincóce de Milcovu, nu va intardîa de a presentá adunârei ori ce cerere de concessiune favorabila, ca astfelu tiér'a nóstra sa-si póta indeplini missiunea ce are de a legá Orientulu cu Occidentulu.

Proiectele de legi ce ni se promitu de Guvernulu Mariei Tale, pentru creatiunea stabilimenteloru de creditu de diferite naturi, voru fi studiate cu celu mai mare zelu din partea adunârei; câci, asemenea stabilimente suntu menite a dá sborulu celu mai repede, inflorirei sî bogatîei publice, prin satisfacerea intereseloru private si-a aspiratîuniloru celoru mai legitime ale toturoru classeloru societâtii nóstre.

Recunóscemu sî apretuimu activitatea esemplara a Guvernului Mariei Tale, in indeplinirea mariloru lucrâri sî a reformeloru facute in asiá scurtu timpu. Elu, cu dreptu cuventu a castigatu drepturi la recunoscinti'a publica.

Adunarea se simte fericita de a se asociá cu Mari'a T'a, in multiamirile ce se cuvinu Consiliului de Statu, care a luatu o parte atâtu de mare intru confectionarea nóueloru legiuiri. Adunarea sperà ca Consiliulu de statu o va pune in positie de a-i re'nnoí adese ori aceste multiumiri.

Satisfactîunea ce Mari'a T'a a-i simtîtu facandu corpuriloru legiuitóre espunerea mareloru reforme operate dela 2 Maiu sî pâna la 6 Decembre, este impartasîta de tiér'a intréga.

Acésta espunere, reamintindu tierei bun'a sî patriotic'a intrebuintiare a dreptului ce natiunea v'au datu, prin Plebiscitulu din 10—14 Maiu, pune pe adunare in placut'a positie de a sperá ca Mari'a T'a pusîndu pe calea ce natîunea v'a tras'o sî pe care Mari'a T'a ai urmat'o cu atât'a succesu pentru destinatele Românici, veti face a se complecta câtu mai curendu organisati'a tierei. In acésta privintia, cá in tóte celelalte acte sevârsîte de Mari'a T'a, adunarea chiaru de acum promite Mariei-Tale, totu sprijinulu sî tóta a sea constitutîunala aprobatîune.

Puindu o intréga incredere in patrioticile Vóstre cugetâri sî in sprijinulu ce pururea ai datu demnitâtii sî drepturiloru neprescriptîbile ale natiunei, adunarea cu tóta siguranti'a ascépta de a vedea câtu mai curendu resolvându-se sî cestiunea ajutoriului promisu locuriloru sânte. Adunarea proclama inca odata secularisarea bunuriloru de mân'a mórta decretata prin legea din 13 Decembre 1863. In privinti'a cifrei insa, Românii credinciosi misiunei loru stramosiesci de a aperá ortodoxi'a in orientu, si-punu tóta a loru incredere in Mari'a T'a, ca vei sci a combiná generositatea româna cu mesurá mijlóceloru finantîale ale tierei.

Mari'a T'a, adunarea a respunsu la apelulu ce i-ati facutu de a se ocupá mai cu dinadinsulu de cestiunea financiara. — Ea a tîuutu cá acestu respunsu sa se faca prin unu actu vederatu. Ea a votatu bugetulu pentru esercitiulu 1865. Adunarea a tînutu cá celu antâiu actu alu activitâtii sele constitutîunale sa fie indiestrarea tierei cu unu bugetu regulatu sî votatu la timpu de poterea legiuitóre. Acést'a odata facuta, adunarea va pasî cu scrupulositate in cercetarea socoteliloru aniloru trecuti, cá astfelu fiecare guvernu sa-si aiba bilantiulu seu statornicitu sî tiér'a sa fie indestulata despre situatîunea sea financiara.

Apelulu facutu de Mari'a T'a pentru infratîrea toturoru classeloru societâtii nóstre a gasitu in adunare sî suntemu siguri ca va gasí sî in tóta tiér'a, unu resunetu unanimu. Pacea sî infratîrea suntu mai alesu acum de o necessitate capitala, déca este ca organisatiá României sa prinda radacini puternice in pamentulu ei sî in inimile fiiloru sei. Reintroducerea strabunei infratîri in mijloculu nostru nu aru fi daru pagin'a cea mai putînu stralucita din analele domniei Mariei-Tale.

Mari'a-T'a, in dîu'a de 6 Decembre v'amu depusu juramentulu nostru de credintia. Astadi Ve depunemu juramentulu nostru de devotamentu. Astadi Ve promitemu totu concursulu nostru pentru a Ve usiurá sî grabí realisarea dorintiei sî a nobilei ambitîuni ce v'ati propusu; aceea, de a face cá poporulu românu sa dobândésca sub Domni'a Mariei-Tale tóte libertâtile de care se bucura natîunile cele mai inaintate.

Câtu pentru noi, Mari'a-T'a prin lucrârile nóstre vomu veghiá cá tinerele nóstre institutîuni, din dî, in dî sa se consolideze mai multu, astfelu in câtu ele sa fie mai presusu de ori ce periculu.

Fagaduintiele nóstre Mari'a-T'a, voru fi totdeun'a traduse prin acte, unulu din aceste acte este acel'a, de a constatá in fati'a natîunei titlulu ce prin lucrârile Mariei Tale ai dobânditu, titlu ce astadi-lu proclamâmu, ce nati'a intaresce, ce istori'a lu-va pastrá, titlulu de intemeiatorulu sî reformatorulu Statului Românu.

Cu acestu titlu salutându-te dar, adunarea electiva a României sî saversîndu cu strigatulu devenitu astadi natîunalu sî nedespartîtu, sa traiésca Români'a, sa traiésca Illustrulu Ei reformatoru ALESSANDRU IOANN I.

— O scire de mare importantia aduce telegrafulu din Romani'a, ca adica Filipescu aru fi propusu in senatu: cá dinasti'a Cus'a sa se proclame eredîtaria in principate. —

Prospectu politicu.

La inceperea camerei prussesci presidintele Grabov descoperi in cuventu lungu sî francu relele statului, adica contrastulu intre gubernu sî poporu, sî maioritatea camerei respunse cu acclamatîuni entusiastice. In siedinti'a urmatóre ministrulu de interne contele Eulenburg protestéza contr'a acestei procederi nainte de constituirea casei, sî dîce, ca limbagiulu acest'a va stricá de nou complanarea, ce o-a cercatu sî o cérca regimulu. — Bugetulu arata veniturile sî spesele pe 1865 cu 150,714,031 taleri. (Unu taleru prussescu = 1 f. 50 xr. v. a.)

Camer'a, carea la 'neeputu se dîceá ca nu va vota bugetulu de felu, a priimitu in principiu discutarea asupr'a lui.— Principele Carolu a plecatu dela Vienn'a indereptu in 8/20. Ianuariu.

Regimulu francesu continua a dá in judecata pre Episcopii, cari au publicatu enciclic'a sî punctele din silabulu papalu; ear Episcopii din parte-si continua a dá la proteste contr'a acestui amestecu alu poterei lumesci in afacerile bisericesci. Numerulu acestoru proteste suie la 40. Imperatului Napoleonu i s'a tramisu din Rom'a assecurarea, ca enciclic'a e o mesura curatu dogmatico-bisericésca sî n'a intentiunatu nici decâtu punerea in lucrare a principieloru eii. In urm'a acestoru descoperiri oficióse imperatulu s'a liniscitu sî a luatu mesurile de lipsa, cá sa se restabileze bun'a contielegere intre Parisu sî Rom'a, prin aceea, ca nu concede a se face asupr'a Episcopiloru ultramontani cercetâri sî judecâti asiá grele, precum voiau unele din tribunale, cari in zelulu loru se aratasera mai napoleonice decâtu Napoleonu. — Imperatulu sa-si fia datu consensulu, cá la casu de mórte a lui reginti'a sa o duca printiulu Napoleonu.— Renumitulu socialistu sî literatu Proudhon a reposatu in 7/19 Ianuariu in Parisu.

Din Petropole se telegrafesce, ca marele-principe Constantinu este numitu Presiedinte, Milutin sî Butkow membri ai senatului imperialu russescu. — In bugetulu militariu pe anulu 1865. s'au facutu reductiuni (imputînâri) de 24 ½, in celu pentru marina de 4½ millióne ruble.

„Gen. Coresp.“ comunica cele mai de frunte puncte din concordatulu, ce aru avé de cugetu a-lu incheiá s'a unulu papalu cu regimulu messicanu.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei Archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septemman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a olei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8. fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 5. ANULU XIII.

Sabiiu, in 17/29 Ianuariu 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Dupa unu telegramu dto Gherl'a 23 Ian. „Gaz. Transs.“ aduce trist'a scire, ca d.

Ioann Sîpotariu,

Assessoru de Sedri'a comitatului Doboc'a, deputatu la diet'a transsilvana sî la senatulu imperialu, etc. in 22/12 Ianuariu pe la 2 óre dupa amédi s'a mutatu din viéti'a pamentésca. Toti cei ce au cunoscutu capacitatea cea distinsa, sî cu deosebire caracterulu celu raru alu acestui bravu barbatu sî fiiu alu natiunei, voru deplânge mórtea lui cea tempuría sî-i voru eschiamá impreuna cu noi dorerosulu loru: Fia-i tierân'a usióra sî amintirea eterna!

Dela Senatulu imperialu.

Momentele cele mai insemnate din siedinti'a 22. (din 11/23 Ianuariu) suntu urmatórele trei: U n'a propunerea lui Giskra, privitóre la cuvintele enunciate de ministrulu finantieloru in siedinti'a din urma, — propunerea adeca, cá 1. sa se aléga unu comitetu, care sa considere, sa reporteze sî eventualminte sa propuna asupr'a declaratiunei date de ministrulu; 2. cá comitetulu acest'a sa se compuna din 9 membri, cari sa se aléga din tóta cas'a. (Propunerea e subscrisa de vr'o 60 membri.) A d ó u'a se continua desbaterea asupr'a raportului comitetului pentru controlarea datorieloru statului. Pct. 9. din acestu raportu esprime parerea de reu, ca ministeriulu de finantie n'a scosu dela banc'a natiunala obligatiunile zelogite pâna 'n 31 Decembre 1864, dupacum se oblegase; pct. 10 indatoresce pre ministeriulu de finantie, a aretá comissiunei sen. imperialu ori ce vendiare a efecteloru creditului staiului. Ambe propunerile se priimescu. —

A l u t r e i l e a obiectu insemnatu este raportulu comitetului de petitiuni, care inainte de tóte propune prin refer. van der Strass eliberarea fostului dictatoru polonu Langiewicz (care se detîne internatu in fortaréti'a Iosephstadt din Boemi'a). Pentru eliberarea lui Langiewicz, care este cetatiénu elvetîanu sî cá atare este reclamatu din partea guvernului elvetîanu, vorbescu Dr. Mühlfeld, Dr. Rechbauer sî Schindler, sî ministrulu de politîa Mecsery promite nu numai eliberarea lui Langiewicz, dar a toturoru Poloniloru internati in Austri'a cá fugari dupa resbelulu din urma.

Alte petitîuni, ce se mai citescu sî pertractéza, suntu mai multu de insemnatate locala sî privata. —

O conferintia invetiatorésca.

D i n S i g h i s i ó r'a ni se scrie, ca invetiatorii acestui tractu protopresbiteralu, amesuratu conclusului din conferintiele generale din vér'a trecuta, au tînutu in 28 sî urmatórele dîle ale lui Decembre 1864. 4 siedintie conferintiele invetiatoresci sub presidiulu P. Protopopu Z. Boiu sî conducerea Comissarului alesu ad hoc, I. Ciceiu, invetiatoru primariu in Sighisiór'a. Totdeodata ni se tramite sî unu esemplariu din protocolulu luatu despre decurgerea acestoru conferintie. Ne pare deosebitu reu, ca spatîulu nu ne permite a publicá unu protocolu de 5 cóle, dealtmintrea destulu de correctu sî instructivu; ne credemu insa datori, in interesulu invetiamentului nostru publicu, care pare ca tocmai astadi a recadiutu sî jace intr'unu somnu pagubitoriu, a atinge celu putînu unele date mai essentîale din cele ce venira la pertractare. Adunarea se deschise in 28 Dec. la 11 óre in scól'a elementaria din Sighisiór'a cu cantarea „Imperate ceresc u!“, cu o cuventare a presiedintelui sî cu alta cuventare privitóre la desvoltarea invetiamentului nostru din secululu 15. pâna astadi, din partea pro-comissarului. Invetiatorii de fatia suntu cu numerulu 141 sî anume: P. Ioann Ganea din Ferihaza, Ioann Ciceiu sî Mich. Pacala din Sighisiór'a, Ioachimu Parâu din Danesiu, Ilia Menzariu din Dai'a, Teodoru Hristu din Bundorfu, Nicolau Vatasianu din Archit'a, Nicolau Bacisioru din Laslea, Achimu Ticusianu din Apoldu, Nicolau Grusea din Hendorfu, Dimitriu Dragosiu din Heturu, Vasiliu Rohanu din Siaesiu, Ioann Oprea din Hoghilagu, Petru Germanu din Seleusiu; cei absinti: Nicolau Brezoiu din Netusiu, Ioachimu Lupu din Tieline, Ilia Lapedatu din Ródesiu, Onufriu Bardasiu din Bei'a. In conferinti'a I. dupa cele de mai susu sî constituirea adunârei se desbate sî se decide asupr'a modului: cum sa se cultive mai departe invetiatorii prin citirea scrieriloru periodice romanesci pedagogico-didactice?; in conf. II. dupa cultulu domnedieescu sî reprobarea absentieloru amintite din partea presiedintelui, se desbatu intrebârile: Cum póte imbarbatá invetiatorulu pre elevii sî pre parintii la cercetarea regulata a scólei? Cum trebuie sa se pórte invetiatorulu cá impreuna-educatoru alu poporului?— In conferinti'a III. se desbate asupr'a cestiuniloru: Care suntu datorintiele invetiatorului fatia cu parochulu, sî viceversa? — Care suntu obiectele mai de lipsa pentru viétia, ce vinu a se propune in scól'a populara?— In conferinti'a IV. se desbate pe largu sî cu temeiu asupr'a preferintieloru sî defecteloru Abcdarului edatu de prof. Z. Boiu. In fine se róga P. Protopopu a luá pe venitoriu mesuri sî mai urginti, cá la fiitórele conferintie invetiatoresci sa i ce parte sî preotii cá inspectorii locali,—ceeace se promite; apoi se dictéza o pedépsa asupr'a invetiatoriloru negligenti sî absinti; se alege o comissiune de 2, cari sa verifice sî sa decopieze protocolulu in 2 esemplarie; in fine, dupa cantarea corala a Doxologiei, urméza cuvinte de despartîre sî despartîrea insasi. —

Nu suntemu noi chiamati a atribuí laude publice invetiatoriloru din tractulu Sighisiórei sî conducatoriloru loru; dar suntemu siguri, ca intentiunile loru de a se cultivá sî mai departe in carier'a invetiatorésca voru aflá approbarea toturoru celoru binesimtîtori. Ne-amu bucurá sa audîmu de asemenea insotîri nobile din tóte pârtîle, cu atât'a mai vertosu, câci precumu ne aducemu aminte, la conferintiele obligate din vér'a trecuta se decisese in mai multe locuri intre altele chiaru sî in Sabiiu,— a se tiné in decursulu anului câte-va conferintie voluntarie. —

T e r g u l u M u r e s i u l u i (M. Vásárhely) 16 Ian. 1865.

Cu cea mai mare bucuria intempinâmu tempulu, unde sa potemu aretá lumei, ca cetatea Osiorheiu inca pastréza in sînulu seu Români demni sî marinimosi, cari sciu acceptá si infatîsiá causele gravante, ce atingu inaintarea sî propasîrea natiunei sele, sî cari voiescu prin acést'a sa arete celoru ce erau pâna eri alaltaeri de opiniune publica sinistra, ca locuitorii români din cetatea nóstra nu suntu mai putînu simtîtori, candu e vorb'a de o bucuria natîunala, de unu simtiu natiunalu. —

Radicarea séu mai bine re'nvierea metropoliei române gr. orientale au invocatu sî Românîloru din cetatea nóstra cea mai saltatóre bucuria; de aceea sî scirea acést'a imbucuratóre nici ca au potutu remané fâra efectu frumosu entusiasticu. —

Multu onoratulu domnu D. F o g a r a s i,— care au stralucitu totdeun'a cá unu patronu prin mai multe fapte frumóse natiunale, bisericesci sî filantropice, — au sî invitatu tóta intieligînti'a româna, fâra deosebire de religiune, la unu banchetu, care l'a datu in onórea reinvierei metropoliei române gr. or. sî a neobositului staruitoriu alu re'nnoirei cii, eri domineca in 15 Ian. 1865. *)

Splendórea sî arangiarea acestui banchetu au documentatu spiritulu celu entusiasticu alu urzitoriului lui. Membrii onorati cu invitarea simtiau totu de o potriva, ceea ce se vedeá din entusiasticele sî desele toaste, ce se aduceau de mai multi membri in onórea acelui'a, a cârui probata mâna are sa pórte acestu sceptru metropolitanu. —

*) A se asemená cu corespundinti'a nóstra din M. Vásárhely in nr. 2 alu acestei foi. Red.)

Finindu, aducemu multiamita cerului vediendu, ca simtiulu natiunalu s'au pastratu cá unu clenodiu sî acolo unde opiniunea publica lu cugetá de multu espiratu séu neesistandu.

Alta scire imbucuratóre aducemu onoratului publicu, ca intieliginti'a din cetatea nóstra voiesce a infiintiá o casina româna, carea fiindu sprijinita din partea membriloru dela tabul'a regésca, va sî vdé in curendu lumin'a. G.

„Kol. Közl.“ aduce in unulu din numerii sei mai próspeti o „provocare patriotica“ indreptata câtra acei proprietari ai vâlei Hatiegului, câroru li se re'ntorcu muntii revindicati, subscrisa de Iordán Domokos, prin care acest'a provóca pre acei'a, cá din dobandírea acest'a sa aduca unu prinosu pe altariulu patriei. Dupa o scurta privire asupr'a miseriei locuitoriloru acestui tînutu propune, cá sa nu mai se arunce proprietariloru sî pe viitoriu, ca nu facu nimicu pentru poporulu acestu miserabila — a se radicá o scóla reala, a cârei usi sa fia deschise pentru toti pruncii fâra deosebire de natiunalitate sî confessiune. —

„Korunk“ ne spune, ca prelucrârile pentru linea laterala a drumului de feru intre Belgradu sî Clusiu sau inceputu. Michailu Strobel amploiatu sî Augustu Paupe ingineriu la drumurile de feru au sî ajunsu cu insemnarea liniei pâna la Clusiu, de unde si-voru continuá lucrarea spre Armenopolea (Gherl'a.)

Bocsi'a munténa in Banatu 1865. Restaurarea mitropoliei romano-greco-orientale concésa decâtra Maiestatea Sea apostolica pré'nduratulu nostru Imperatu sî Rege, a casiunatu sî intre poporulu nostru o bucuria nespusa, carea electrisandu simtiemintele lui loiale câtra imperatu sî biserica, au serbatu in dîu'a de santulu botezu vestirea acestei re'nvieri. —

Festivitatea acést'a sau inceputu in presér'a santului botezu vestindu-se scirea imbucuratóre prin ne'ntrerupte troscote de puscaturi sî cu putîne esceptiuni fiindu tóte casele preste mijloculu comunei iluminate, o multîme de poporeni adunandu-se inaintea oficiului comunalu alu cârui edificiu erá fórte placutu decoratu cu flamuri natîunale sî transparente colorite contînendu inscriptîunile: „Sa traiésca Maiestatea Sea Imperatulu sî Regele apostolicu Franciscu Iosifu I!“ de un'a parte, „Sa traiésca Archiepiscopulu sî Mitropolitulu romano-greco-orientalu, Escellenti'a Sea Domnulu Andreiu Baronu de Siagun'a“ de alta latura, poporulu sub conducere musicala intonandu imnulu poporalu sî cu ne'ntrerupte resunete de vivate plecandu in corpore dela oficiulu comunaln cu tricolore sî faclii in mâni in cea mai mare saltare a premersu strat'a preste mijloculu Comunei pâna la otaru, unde intinpinandu-se cu o asemenea multîme de poporeni din vecin'a comuna Vasiov'a, apoi insotîti la olalta cu totii s'au re'ntorsu sî cu ne'ncetate resunete de vivate music'a intonandu imnulu poporalu, au mersu la locuinti'a preotului gr. or. de aici, sî eschiamandu mai multe: „Sa traiésca!“ intorcendu-se iérasi la cas'a comunala, notariulu comunalu le tînù o oratiune, de unde apoi iéra cu toti despartîndu-se plecara la locuintiele sale. —

Mâna-dî, cá in dîu'a santului botezu, la 3 óre dedimineția troscotele au desceptatu pre poporeni din somuu sî sub celebrarea santei Liturgii multîmea poporului adunatu in biserica sî tóte autoritâtile statiunate aici adeca domnii diregatori comitatensi, finantiali sî dominiali audîra facendu-se rogaciuni mai antâiu pentru Maiestatea Sea preinduratulu nostru Imperatu, apoi pentru Escellenti'a Sea nou denumitulu Archiepiscopu sî Mitropolitu alu Româniloru gr. orient. sî câtra capetulu acestei Liturgii preotulu tînù o cuventare bine nimerita câtra credinciosii sei, cari erau indesuiti in sant'a biserica, descoperindu-le insemnatatea sî cuprinsulu serbatórei sî provocandu-i, cá sa radice rogaciuni câtra Atotpotintele Domnedieu pentru sanetatea sî fericirea prébunului sî prégratîosului nostru Imperatu sî sa-i multiamésca Inaltu aceluiasi pentru gratî'a acést'a mare, adeca pentru re'nvierea mitropoliei române gr. orientale. —

Potemu dîce, ca serbarea acést'a au umplutu inimele poporeniloru de bucuria sî au facutu impressiunea cea mai placuta in acelasi, electrisandu simtiemintele lui loiale câtra Biserica sî Imperatu, care cá unu bunu parinte sî aici pre la noi va remané pururea pomenitu in serbatórea santului botezu.

Dupa prandiu Siefulu c. r. oficiu de dare Antoniu Polak din indemnulu seu petrunsu de bucuri'a acestei festivitâti solene au invitatu poporulu la locuinti'a sea sî mijlocindu-i in ospetaria o petrecania de jocu i-au daruitu 5 acóve de bere, eara inteligintî'a sî altii mai multi dintre negotiatori sî maestri fâra deschilinire de natiunalitaie séu religiune, au arangiatu sér'a unu balu fórte placutu sî solidu carele au duratu pâna decâtra dîua. —

Sa cautâmu sî sperâmu pevenitoriu, cale ne suride cu atâtea promissiuni favorabile sî sa rogâmu pre Atotpotintele Domnedieu, cá sa ne ajute sî mai departe.

Unu Românu pentru mai multi.

Vienn'a in 10 Ianuariu 1865. Asuprirea seculara a bisericei nóstre resaritene s'a stersu! lupt'a deceniala pentru redobandirea vechei Mitropolii e in coronata de doritulu resultatu! Multiamita lui Ddieu! multiamita prébunului Monarchu! multiamita intieleptului conducatoriu, Archipastoriului nostru multu iubitu! Multiamita constantiei poporului nostru dreptcredinciosu!

Aceste simtiuri ne miscara animele in presér'a Craciunului fericitu, aceste simtiuri credemu ca au vibratu pepturile pre totu loculu in munti sî in campii, pre unde resuna vócea romana.

In dîu'a publicârei hartîeloru imperatesci vedeai pre Romanii nostri pre totu loculu cu fatia vesela cum se grabescu a-si impartasî unulu altui inbucuratórea scire sî cum se intrunescu a insciintiá prin telegrame pre fratii din patria despre doritulu factu sî a salutá pre préiubitulu Archiepiscopu. Asiá sî tinerii romani de aici, cari traiescu in esemplare cordialitate, ne sciindu de deschiliniri intre transsilvaneni, Banatieni séu Bucovineni, ci numai de Romani, se adunara in aceeasi dî sî adresara unu Telegramu câtra P. Archiepiscopu sî Mitropolitu, salutandu re'nvierea mitropoliei nóstre sî pre noulu mitropolitu sî acest'a fusa alu 16 telegramu câtra densulu din Vienn'a in aceeasi dî!

Déca mai avemu in asta privintia vreunu doru acel'a e ca: Sa vedemu ocrotita sî dieces'a Bucovinei sub scutulu Mitropoliei nóstre, sî cugetandu omulu la prémicele pedeci, a acestei tînte fatia cu acele cari au statu in calea realisârei Mitropoliei nóstre pâna mai daunadi,— la energiós'a cârma, sub care s'a asiediatu re'nviat'a metropolia, atunci nu se póte indoí ca urmandu cu zelulu de pâna acumu vomu ajunge sî acést'a. Partea cea mai mare a inteligintiei mireniloru, ba mai tóta afara de câtiv'a individi— cari sub masc'a ca suntu Români venédia scopuri rutenisatóre— câtu sî o parte buna din preotîme suntu pentru incorporarea cu metropoli'a nóstra.

Aceea scimu ca Présantîei Sele Bucovinene Episcopului Hacman i s'a datu la cererea densului pentru radicarea sea la rangu de metropolitu alu Bucovinei, resolutie negativa cu ceva mai nainte de dîu'a memorabila, in care s'a publicatu biletele imperatesci despre metropoli'a nóstra, de aceea s'a sî stersu DSea de pe aici indata, póte cá sa nu fia martoru ocularu a bucuriei generale sî manifestatiuniloru ei chiaru din partea fiiloru sufletesci, atunci candu densulu e mai dispusu spre intristare.

Ómenii ce voru sa fericésca Bucovin'a cu separatismu, vrendu nevrendu lucra câtra unu scopu fórte daunosu pentru beserica sî poporu sî se opintescu mai tare a impedecá tienerea unui soboru din mireni sî preoti temendu-se, ca mintea sanitosa, convingerea canonica i va duce la altu ceva decâtu unde vreau sa-i duca Domnia-loru. E interesantu in asta privintia cu ce amaraciune povestea Présantî'a Sea bucovinéna ca „Episcopulu din Aardélu Br. Siagun'a calvinesce biseric'a chiamandu sî mireni la soboru“ (pare ca a studiatu drepturile nóstre bisericesci din catechismulu Episcopului Szilágyi din Oradea mare.)

Aru fi se 'ntielege superfluu a amblá dupa documinte canonice pentru dreptulu mireniloru de a luá parte la Sobóre, de órece in aceste pré'nvescutulu nostru Mitropolitu a doveditu temeiulu canonicu a acelui'a in destule ori mai alesu in Antorismosu câtu nimene, care recunósce validitatea canóneloru bisericei nóstre nu se mai póte indoí.

Despre Banchetulu escelentu datu de Par. Archimandritu Popasu sî P. Protosingelu Pope'a, nu mai amu ce insemná de órece in nrulu celu mai recentu foiei d-tale vedu ca s'a descrisu din destulu.

Cu multu mai cercetatu a fostu insa acel'a alu tinerimei studióse dela anulu nou (13 Ianuariu) la care au luatu parte la 100 de Romani, cu care ocasiune s'a produsu antâi'a óra. D. Ialomitianu Urio unu connationalu din tiér'a românésca, care avendu unu tenore escelentu câtu sperâmu sa faca onóre numelui romanu in teatrele cele dantâiu de opere ale Europei, se pregatesce aici de mai multi ani de cantaretiu tenoru in opere, sî s'a perfectîunatu intr'atât'a câtu e sî vorb'a sa-lu engagieze preste curendu pentru teatru de opera de aici. Aici s'au radicatu apoi la toaste insufletîte pentru re'nviét'a mitropolia sî prédemnulu ei capu.

Totu anulu celu vechiu ne-a donatu insa de aducere aminte eterna sî unu altu presentu neuitaveru. Cum audu a-

deca din isvoru siguru Maiestatea Sea s'a induratu a intarí articululu de lege despre egal'a iudreptatîre a limbiloru tierei in tocmai cum l'a proiectatu diet'a.

Acést'a e o dovada mai multu, ca regimulu a rupt'o cu trecutulu, care inca fluctuá intre pretensiunile istorico-politice ale popóreloru invetiate la domnire, sî cererile de egala indreptatîre a celoru scapate din robia sî ne da un'a alt'a numai cu jumetate mân'a; ca e resolutu a intempiná cu incredere pre cei credinciosi, a remunerá loialitatea cu legalitate.

Aceeasi cale, care a pasît'o in Transsilvani'a la reorganisarea tierei pre basea principieloru seclului nostru, se vede ca are de cugetu regimulu a o pasî sî fatia cu Ungari'a sî Croatî'a. Cá ante mergatóre a fostu reorganisati'a justitiara desemnata, sgomotulu celu mare insa, ce s'a radicatu din partea Magiariloru, câtu sî a centralistiloru, ear mai alesu acea impregiurare ca pentru efeptuarea eii s'aru fi cerutu unu tempu mai lungu decâtu ce are sa curga pâna la conchiamarea dietei Ungariei, carea cum se crede sî vorbesce pre aici se va intemplá celu multu pâna in Aprile, a indemnatu pre ministeriu a se lasá iara de ea.— Diet'a Croatîei se va conchiamá mai nainte de a Ungariei: de aceea s'a sî publicatu adi o patenta imperatésca, prin care se conchiama o conferintia banala spre propunerea câtu mai curendu a unei legi nóue de alegere pentru diet'a viitóre. (Amu vorbitu despre ea in numerulu din urma. Red.)

Tribunalulu nostru supremu nu se grabesce cu infiintiarea-i. Localitâtîle suntu de ocamdata alese in aceeasi cladire, unde e Cancellari'a aulica transsilvana. Dar pentru denumirea celoru 7 votanti nu se scie inca sa se fia facutu propunere. Nu e insa indoiéla, ca aceia se voru alege numai din ómeni, cari au servitu in posturi mai 'nalte la administrarea justitiei, cum suntu fostii nostri c. r. consiliari de apelatiune sî acei consiliari guberniali, cari au avutu referada justitiara, in tocm'a cum s'a observatu acést'a sî cu Presiedintele acelui tribunalu. Din partea Magiariloru se numesce cá de siguru cons. de Gubernu d. Aloisiu Pap, cara din a Sasiloru cons. de curte Roth sî cons. de apelatiune Plecker. Credemu, ca aici cu egal'a indreptatîre la posturi nu vomu patî-o cá sî la in. Cancelaria aulica.

In reprivirea la anulu trecutu facuta in numerulu 1. din estu anu Redactîunea „Tel.“ a datu espressiune blanda opiniunei publice despre discordi'a d-loru nostri deputati dietali. Dar apoi despre cei dela Senatulu imperialu ce sa dîcemu, cari suntemu pre aici sî-i vedemu ? Nu vomu dîce alt'a, decâtu ca déca a fostu cand-va de lipsa a repetî proverbiulu: „Concordia res parvæ erescunt discordia res magnæ dilabuntur!“ atunci astadi e de lipsa sa-lu intipârimu din nou in animele nóstre ale totuloru, ale tineriloru sî betrâniloru, dar mai alesu ale domniloru deputati, câci suntemu departe de culmea doririloru, sî multe mai au sa ne cerce unde va fi lipsa sa punemu umeru la umeru, déca nu vremu sa perdemu sî cele castigate!

Concordia, sî iarasi Concordia! Acést'a e ce dorescu eu sî mii de Români natîunei pentru anulu nou!!

Principatele române unite.

— Scirile mai próspete despre cele ce se intempla in camerile Romaniei facu sange reu in unii ómeni. Mesurile luate de principele Domnitoriu le prefacu reuvoitorii Romaniei in coji, cu care se invelesce veninulu politicu. Camerele trecu de servile sî altele. Mai mare sensatiune se vede a fi facutu propunerea lui Filipescu, prin carea se propune dinasti'a Cuz'a de ereditarie. Sî apoi curgu suspiciunârile sî insinuatiunile, cu care dealtmintrea suntu Românii destulu de dedati. Mirare ca terminulu de predilectiune: „daco-romani'a“ de astadata au remasu, sî au pusu numai uniunea toturoru popóreloru (Stämmen) romane cá scopu Cuzaianu. Impregiurarea ca Cuz'a n'are copii sî asiá ce aru avé se dîca facerea familiei sele ereditarie? o inlatura dîuariele nemtiesci dîcendu: ca Principele, neavendu cu Dómn'a de acum copii, aru avé de cugetu a se despartî sî a se insurá cu veduv'a Obrenovich.

Dar dîuarele nemtiesci candu vorbescu despre Români s'au obicînuitu a vorbí din audîte, nici odata din acte. Scopulu li-lu va pricepe ori sî cine.

Cá contr'a respundere la cele de pâna ací lasâmu sa vorbésca unu dîuariu romanu, „Regeneratîunea“ despre situatîunea de dincolo.

„Respunsulu la Mesagiulu tronului, pre care noi l'amu publicatu in numerulu trecutu sub forma de proiectu, s'a presentatu de câtra adunarea electiva Domnitorului, care s'a simtîtu pré multiamitu sî impacatu de consensulu celu unanimu alu deputatîloru.

In camer'a oligarchica, unu respunsu se facea cu mare dificultate, câtu de mântuitoru sî patrioticu sa fi fostu Mesagiulu tronului, fiindca disensulu care dominá preste aceea camera impedecá sî amână ori-ce felu de lucrare a ei. Se faceau desbateri mensuale, amânari preste amenâri, modificatîuni preste modificatîuni, sî candu colo respunsulu care se producea din aceea fermentatîune, erá respuusu care tindeá la resturnare, repunsu in fine care, de la camera sî pâna la Palatu, se transformá in blamu. Voimu sa intrebâmu pre cei ce nici adî nu dau credintia mariloru acte ale alesului natîunei, ce se faceá de camerá cea oligarchica, de atunci sî pâna acum, déca mai remânea in viétia? Óre nenumeratele acte patriotice fâcute numai de Allessandru Ioann I. sî secondatu de guvernulu seu, potea sa le faca aceea camera? Nu, negresîtu; fiindca aceea camera dominata de o desordine inestignivibila, nu erá in stare de a produce tóte acele acte nici in diece ani. Domnitorulu Românîloru le au produsu pre acestea nu in diece ani, nici in cinci, nici intr'unulu macaru, dara le a produsu in scurtulu spatîu de tempu de la 2 Maiu sî pâna la 6 Decmbre, cu alte cuvinte intr'o jumetate de anu. Eata dare ce avantagiu. Déca Domnitorulu este in stare de a face singuru atâtea acte patriotice intr'unu tempu atâtu de scurtu, atunci aceea camera, care va mai pasî pre drumulu celei din trecutu, sa piara câci tempurile in care traimu, nu ne permitu nóue amanâri superflue; tempurile in care traimu reclama imperiosu fapte, reclama ca se pasîmu inainte cu o repesiciune fâra esemplu spre a poté redobândi aceea ce amu perdutu in trecutu. Tóte aceste acte maretie ale Alessului natiunei, óre nu suntu destule spre a incredintiá pre fiacare adeveratu Românu despre sinceritatea sî bunavointi'a Domnitorului câtra supusii sei? Aceste acte nu numai ca constituia o garantia data despre patriotismulu ce guvernulu de adi a apucatu, dara este inca mai multu decâtu atâtu, este mai multu decâtu s'aru cere in genere dela unu Domnitoru, spre a demonstrá in fati'a natiunei ca este patrioticu. Apoi déca este asia, de ce se mai audu pe ici pe colea siópte de discordie? De ce acei cari se numera intre ceí liberali nu lasa societatea de a traí in pace sî de a avé deplina credintia in conducatorulu eii. Acei'a carî profesa odata discordi'a, numai suntu liberali. Póte voru fi purtatu mai nainte acea masca de falsu liberalismu; acumu insa toti acei'a suntu retrogradi sî numai Domnitorulu din preuna cu guvernulu seu este liberalu. Noi nu considerâmu vorbele, noi considerâmu faptele. Voi cari vorbiti de libertate sî nu demonstrati nici o fapte liberala, patriotica, mai aveti curagiulu de a ve numí liberali? Observati bine, ca acum numai suntemu sub Domni'a lui Stirbei sî a lui Bibescu, pentru a crede ca Domnitorulu, ne va vinde strainului cá acei'a, pentru fric'a ce avéu de cutare sî de cutare consulu. Nu este astfelu. Domnitorulu nostru Alessandru Ioann I. este Românu adeveratu, este fiu alu poporului românu sî elu totdeun'a va tinde la largirea libertâtîloru individuale in intru sî la apararea esistintiei natiunale in afara. In intru avemu destule probe, destule acte frumóse, cari suntu in stare totdeun'a de a eclipsí sióptele cele pernicióse provenite din gurile ómeniloru mici. In afara, mai avemu tempu sî preste putînu toti pigmei ignoranti voru stá uimiti de lumin'a sî grandiositatea adevârului sî voru strigá impreuna cu noi. Sic fuitu. Asiá a fostu.“

Prospectu politicu.

Nu e vin'a nóstra, déca astadi n'avemu nimicu mai importantu a comunicá cititoriloru nostri. Sî câmpulu politicu are candu sî candu ogorulu seu.

Referintiele intre Austri'a sî Prussi'a cu privire la Schleswig—Holstein nici s'au recitu, nici s'au incaldîtu. Cele dóue staturi nu se potu uní nici decum in program'a loru. Prussi'a aru dorí sa aduca ducatele deocamdata intr'o stare de dependintia da sine, panacandu apoi le-aru poté anectá deplinu; ear Austri'a va de o parte independinti'a perfecta a ducateloru sî de alt'a respectarea drepturiloru bund-ului germanu. O mâna rea trasese mai candu erá unu coltiu diu velulu conventîuniloru secrete intre aceste dóue staturi, din cari se vedeá, ca Prussi'a a cerutu dela Austri'a incuviintiarea anectârei, ear Austri'a a cerutu dreptu despagubire o parte a Silesiei prussesci, — ceea-ce Prussi'a n'o póte dá nici decâtu; va sa dîca, Austri'a cam in gluma cam intr'adinsu a pusu o conditîune, carea Prussi'a n'o póte implini.

Calatori'a printiului Fridericu Carolu la Vienn'a se pare dar a nu avutu resultate deosebite.

Cas'a de susu a Prussiei a votatu mai cu unanimitate o adressa fórte supusa sî magulitóre pentru politic'a de acum a regimului. Ministrulu Bismarck a fostu de fatia (póte cu catalogulu in mâna, cá sa puna note celoru „rei.“) Cas'a de josu persevereza in opositiunea sea.

Turci'a, urmandu esemplulu celoralalte staturi, va face sî ea reductîuni in armata.

Regimulu francesu cérca a complaná diferintiele escate intre elu sî clerulu mai inaltu din caus'a enciclicei. Foile oficióse lauda portarea de mai nainte a Episcopiloru, sî reproba numai césta din urma. — Deschiderea camereloru se ascépta in curendu, se dîce, ca pe 3/15 Februariu ; pregatirile se facu necurmatu.

Episcopulu Dupanloup din Orleans au edatu o critica aspra asupr'a procederei regimului francesu fatia cu enciclic'a.

Din Itali'a se scrie despre reductîuni insemnate in bugetulu anului venitoriu. — Canalulu „Cavour“ , care are sa inzestreze cu apa campîele Italiei de susu, se apropia de capetu. La elu au lucratu 13 luni 27,000 ómeni. —

Foiti'a „Telegrafului.“

O datorintia natiunala.

Nu multi din literatiii români ai presintelui au lucratu in servitiulu sciintiei cu atât'a energía, perseverantia sî sacrificare de tóta poterea loru fisica, materiala, intelectuala sî morala, cá d. **A. Papiu Ilarianu**. Suntu atâti'a ani, decandu DSea ostenesce neobositu pe câmpulu literaturei , sî anume alu Istoriei Românîloru, decandu calatoresce prin tierile straine, decandu studiéza istori'a din funtîle cale mai autentice, decandu cérca a scóte de prin pulberea cea secreta a archiveloru sî bibliotéceloru Europei actele relative la Istori'a Românîloru. Resultatele ostenicióseloru sele cercetâtri sî perscrutâri le-a depusu sî le depune partea cea mai mare in „**Tesaurulu de monumente istorice pentru Romani'a**“, - o scriere lunaria, din care acum ese tomulu III. Fâra 'ndoiéla, natiunea sî sciinti'a româna datorescu multu neobositului sî agerului istoricu, care totu tempulu ce-i remâne dela inaltu-i oficiu de statu, lu intrebuintiéza pentru inavutîrea cunoscintiei trecutului nostru. Fâra 'ndoiéla venitorimea va scí apretiuí staruintiele sî meritele cele rari ale dlui Papiu sî-i va assemná intre literatii români loculu, ce-i compete. Dar óre cum se are lucrulu cu presintele ? Nu potemu scí pe deplinu, incâtu acésta mare intreprindere in servitiulu natiunei române este sprijinita sî incuragiata din partea fratîloru de preste Carpati; despre noi cesti de dincóce insa ne convingemu totu mai multu, ca opulu amintitu nu este cunoscutu, nu este apretiuitu, nu este sprilinitu nici pe departe precum merita. Ni se spune, ca la „Tesaurulu de monumente istorice“ din tóta Romanimea din Autri'a suntu 3, dî trei abonanti, pecandu d. autoru tramite esemplare de onóre vreo 15; sî de-sî nu potemu dá crediementu neconditiunatu faimei despre cei 3 prenumeranti, ci o credemu mai multu numai o satira, totusi scimu de siguru, ca esemplariele, ce trecu in Austri'a, suntu fórte putîne.

De siguru nu e manier'a dlui Papiu, precum nu e manier'a nici unui omu nobilu: a se vaietá sî a se plânge in publicu. Cu tât'a insa e mai petrundiatoriu, candu DSea insusi dîce in fasciór'a I. a tomului III: De-sî Tesaurulu nu are altu sprijinu afara de putînii sei abonanti ; de sî Tomulu II. sufere de unu deficitu de 400 galbini , afara de costulu celu mare alu documinteloru, care tóte suntu procurate de insusi redactorulu cu propriele sale spese: Tesaurulu va esî sî in acestu alu treilea anu (tomu III), in sperantia ca publiculu românu nu-lu va parasí de totu , sî deplinu incredintiatu ca va vení unu tempu candu Românii voru scí apretiui asemine lucrâri dupa adeverat'a loru valóre: va vení unu tempu , candu Românii se voru incredintiá, ca o natîune ce nu-si cunósce istori'a , se asémena fiintieloru lipsite de memori'a celoru trecute, care nu cunoscu legatur'a logica sî necesaria intre trecutulu, presintele sî viitoriulu loru: nu se cunoscu pre sine insesi : nu sciu de unde sî cum resulta starea de fatia in care se afla , nici si-o potu indreptá; nu-si potu indiviná cea viitória nici a o preparâ; ci órbeca fâra indreptariu, sî ratacescu in tóte pârtîle , pân' ce in urma cadu in cursele inimicului. Atunci candu Românii se voru petrunde de aceste mari adeveruri, se voru interesá mai multu decâtu astadi , a-si cunósce cartea vietiei, ce au petrecutu in cursulu seculiloru, cartea, la alu cârei studiu sa se lumineze mintea legislatorelui sî a politicului, la ale cârei esemple sa se inaltie inim'a cetatiénului , spre a imitá faptele marite ale strabuniloru sî a incungiurá scaderile loru , spre a fericí astfelu presintele, sî a pregatí sî asigurá viitoriulu. Atunci Românii, sperâmu, ca nu voru lasá fâra unu cuventu de recunoscintia nici pre acel'a , care a intreprinsu mai de timpuriu sî de capulu seu , proprio Marte , o lucrare de natur'a acelora, care pre airea se face numai cu ajutórie de societâti sî de guverne. Pâna atunci la fiecare din publicatîunile nóstre , scóse cu atâtea sacrificie , simtîmu acea nespusa multiamire sufletésca, care o cunoscu numai acei ce suntu cuprinsi de patim'a cea sacra a sciintiei. Pentru Transsilvani'a sî pârtîle ei, facemu o mare reducere in pretiulu abonamentului la tomulu III: abonamentulu adeca la acestu tomu va fi numai de 6—siese florini in bancnote austriace. Pentru tomulu I. insa sî alu II. remâne totu pretiulu de pâna acum , adeca 10 florini.“

Este o datorintia natiunala, a sprijiní din tóta poterea continuarea unui opu de atât'a importantia, precum este „Tesaurulu“. D. Papiu a redusu pretiulu lui pentru Austri'a dela 12 la 10 , ba in ceste din urma a 'mpoteritu librari'a **S. Filtsch din Sabiiu** la carea se potu face abonamentele, a-lu scadé dela 10 la 6 f., v. a. va sa dîca, d. Papiu a facutu **totu**, ce se póte; sa facemu sî noi baremu **jumetate** din ce se póte !

Nr. 1—2 **CONCURSU.**

La statiunea invetiatorésca in Percosov'a , Eparchi'a Versietiului.

Emolumentele suntu : 63 f. v. a. in bani , 20 meti de grau, 16 meti cucuruzu, 80 pt. clisa, 30 pt. sare, 12 pt. lumini, 4 orgii de lemne, 2 jugere livada, 1jug. de gradina sî cortelu liberu. Limb'a propuneriloru e cea româna.

Competitorii la acést'a, au recursele loru prevediute cu estrasulu de botezu sî testimoniele despre scólele absolvate, despre servitiulu de pâna acum, sî portarea s'a politica sî morala pâna in 15 Februariu 1865 a tramite la

Consistoriulu Eparchiei Versietiului.

Nr. 1—1 **Concursu.**

Devenindu vacantu - prin mórtea Invetiatoriului—postulu invetiatorescu din comun'a gr. resar. Miluan, cerculu Agrisiului comitatulu Dobocei. — Sa cere unu invetiatoriu , cu salariu 100 fl. v. a. sî 40 vici de bucate -- 4 orgii de lemne, sî cuartiru-cu aceea ca din aceste emoluminte vine a se detrage competintia de 3 luni pentru remasîtiele fostului invetiatoru pe an. de fatia. —

Sa deschide concursu pentru acestu postu pâna 'n 25 Ianuariu a. c. st. v.— Doritorii de alu ocupá au de a-si tramite in Füzes St. Petru la sc. Protopresbiteralu prelânga petitîunea timbrata cu 50 de xr. :

a) Atestatu ca au absolvatu celu putînu 4 classe normale; sî cursulu Pedagogicu in Sabiiu—cu sciinti'a cantâriloru.-

b) Atestatu despre purtarea morala.

c) Atestatu de botezu ca e greco-resariténu sî

d) in fine avisam ca léfa sa scóte dela comuna. ---

Füzes St. Petru 6 Ianuariu 1865.

Inspectorulu scól. District. din Protopresb. Ungurasiului.

Petru Rosca m. p

Nr. 3—1 EDICTU.

Mari'a lui Vasiliu Gavrila din Sacelu lânga Sabiiu , au incaminatu sub prez. de astadi nr. 142. procesu divortiale asupr'a barbatului ei Nicolae Platosiu totu din Sacelu. De órece insa Nicolae Platoriu e de mai multi ani pribegitu sî nu se scia loculu aflârei lui, acelu Nicolae Platosiu se indetoréza prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia , cu atât'a mai vertosu sa se presenteze inaintea forului subscrisu , cu câtu la din potriva procesulu aaupra-i pornitu sî fâra de elu se va otarî in intielesulu prescriseloru cononice ale s. Biserici gr. orientali.

Sabiiu 28 Decembre 1864.

Forulu matrimonialu gr. or. alu Protopopiatului Tractului Sabiiului I.

I. Hanni'a, Protopopu.

Nr. 4—1 EDICTU.

Mari'a Demetriu Streulea din Jinn'a scaunulu Sabiiului , sub prez. de astadi au urzitu asupr'a barbatului eii Bucuru Cornea din Poiana scaunulu Mercurei, procesu divortiale. De órece Bucuru Corne'a e de mai multi ani pribégu sî nu se scie loculu aflârei lui, acel'a se indetoréza prin acést'a , cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia, cu atât'a mai vertosu se infacisieze inaintea forului subscrisu, cu câtu la din potriva, processulu asupra-i pornitu se va otarî sî fâra de elu in intielesulu prescriseloru canonice ale s. Biserici gr. orientale.

Sabiiu 8 Ianuariu 1865.

Forulu matrimoniale gr. or. alu Protopopiatului tractului Sabiiului I.

I. Hanni'a, Protopopu.

Anunciu de balu.

„**Balulu Reuniunei femeiloru române din Brasiovu** in folosulu fondului menitu pentru ajutorirea crescerei fetitieloru române serace prin instructîune in carte sî lucru , se vá tiné in modu stralucitu sî in carnavalulu acest'a **in 24 Ian.** (5 **Febr.**) in sal'a Redutei din Brasiovu, cu intrare de **persòna** 1 f. 50 xr.“

Presidiulu R. f. r.

Ne rogâmu in fine inca odata, a grabí cu abonamentele, cá sa ne potemu orientá cu tiparirea esemplareloru. Numerî dela inceputu mai suntu.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 6. ANULU XIII.

Sabiiu, in 21 Ian. (2 Febr.) 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Ce ne trebuie?

IV.

Se dîce ca Imperatulu Carolu VI. fiindu ingrigiatu de urmarile mortii sele, pentruca nu avea urmatoriu de partea barbatésca, sa fie intrebatu pre unulu din barbatii ce-lu incungiurá, ca de ce aru avé elu mai multu sa se ingrijésca? „Maiestate“ fu respunsulu „de trei lucruri, sî adeca: 1. de b a n i; 2. de b a n i sî 3. de b a n i!“

Déca recugetamu acum asupr'a trebuintieloru nóstre enumerate vomu aflá, ca pentru cá sa le punemu in lucrare mai antâiu de tóte avemu lipsa de acele trei mijlóce care se reducu la unulu, adeca la bani, fia acei'a acum in moneta sunatóre, fia in harthía sêu harthii, fia chiaru in ori sî ce lucruri cu pretiu.

Noi insa togmai asupr'a seraciei ne plângemu, câci ce maestria aru fi de a radicá de totu feliulu de institute candu aru fi b a n i la indelete? ce ne amu mai sparge capulu cu atâtea planuiri, candu noi avendu bani nu amu avea alta de a face decâtu a zidi, a prevedé cu cele de lipsa, sî a ne salarisá pre invetiatorii sî professorii de tóti ramii s. a. s. a.?

Trebuie dara sa ne gandimu la inlaturarea lipsei sî la castigarea mijlóceloru. Pe acelea insa le amu facutu atarnatóre dela cultura dela radicarea spirituala a poporului sî asiá la parere ne amu aflá in dilem'a; fâra mijlóce materiale nu ajungemu la o cultura generala, mijlócele materiale insa togmai se castiga mai lesne, unde este o cultura respandita in tóte clasele poporului.

O comóra ascunsa aru trebuí se aflâmu óre-undeva cá sa esîmu din dilem'a acést'a. Insa unde vomu aflá gemenii nascuti in dîu'a de Rusalii, cá sa ni o afle cautandu-o sî uitandu-se in unghiile degeteloru mari dela amendóue mânile? Cá sa nu asceptâmu pâna se voru nasce astfelu de gemeni facatori de minuni sa cercamu dóra vomu aflá vreo dîcere m a g i c a, care sa ne deschida de undeva vre-o comuna cu isvóre nesecabile de averi, pentru noi sî pentru urmatorii nostri. Acést'a esista. Multe popóre au sî folosit'o sî inca cu succesu. Ea e fórte scurta sî se cuprinde in „poteri unite.“ Intrunirile spre acestu scopu suntu care le amu avé de recomendatu poporului nostru.

Amu audîtu in tempulu mai nou sî amu cetitu feliu de feliu de proiecte spre radicarea natîunei. Amu vediutu calculatîuni din cari esiau millióne sêu in casulu celu mai nefavoritoriu sute de mii, cari aru poteá serví de capitale, din a câroru venituri sa se platésca sa se premieze cutare sêu cutare lucru, sêu sa se radice cutare sêu cutare institutu. Amu facutu esperiintia insa mai totdeun'a, decâte ori s'au pusu ceva in lucrare, despre greutatea contribuiriloru pe bas'a calculârei de mai susu, pentruca ele nici odata nu au potutu sa petrunda pâna in classele cele mai de josu. Déca pentru unele intreprinderi au petrunsu, unu felu de sila au simtîtu totdeun'a contribuentii, celu putînu cei, carii nu au potutu precepe de ajunsu inaltîmea scopului aceloru contribuiri. De aci vine apoi de fondurile incepute dupa ce au trecutu entusiasmulu celu d'antâiu au statu pe locu. Dar de unde va fi venindu acést'a? Credemu ca de acolo, ca cei mai multi suntu cari ascépta sa véda unu resultatu mai grabnicu sî mai invederatu alu contribuiriloru sele; pentruca cei mai multi nu suntu in stare de a idealisá, ci suntu strinsu legati de realitate. Afara de acést'a contribuirile celu putînu pentru generatîunea nóstra vinu in tipulu acest'a in adeveru ingreunatóre sî de greutâti sa satura curendu ori sî cine.

Déca voimu noi dara sa fia intrunirile ce le recomendâmu mai cu succesu, apoi un'a, sa nu le punemu scopuri asiá innalte, sa nu le generalisâmu asiá tare la pasulu celu d'antâiu sî sa cautâmu, ca ele, de sî in mesura mai pucina sa aduca folóse in cercurile cele mai de aprópe de originea loru. Cercurile unde au sa se arete lucratóre intrunirile sêu insotîrile nóstre sa fia mai intâiu ale economiloru nostri sî apoi a industriasîloru nostri sî asiá apoi numai mai departe.

Sa aruncâmu o privire la lipsele cele multe ale economiloru nostri, candu adeca unui'a sêu altui'a i pica unu bou sêu doi din jugu; candu i pica o vaca, cu carea-i séca isvorulu de lapte pentru cas'a, pentru copiii sei s. a. sî apoi la impregiurarea, ca ei pentru o suma mica de bani trebuie sa-si lapede productulu sudórei loru mai de pre unu anu intregu tocmai in tempulu celu mai nepiinciosu, sî de multe-ori sa imprumute bani dela camatarnici cu camete nemai audîte, sêu sa-sî repuna asudórea inca de pe anulu viitoriu: sî indata vomu intielege lips'a unoru insotîri contribuitóre spre ajutoriu imprumutatu; sa cugetâmu, ca bietii nostri meseriasi, candu voru sa se asiedie sî sa deschida lucratori'a loru propria, déca nu se voru inglodá pentru dóue trei sutisióre in camete, care in unu tempu nefavoritoriu devinu mai îngreunatóre decâtu capitalulu imprumutatu, sî vomu pricepe necesitatea de intruniri de aceste ajutatóre.

Pânacandu vomu revení asupr'a obiectului acestui cá sa aratâmu cu cifre, cum s'aru poté ajutá poporulu, prin contribuiri mici sî in cercuri mai strimte, mangaiemu pre toti acei câti s'aru poté sparia de acestu proiectu cu asigurarea, ca ori unde s'au infiintiatu societâti de acestea au fostu folositóre. Folositóre sî pentru acei'a, ca omulu atunci are totdeun'a consciinti'a cea placuta, ca sî ajuta prin conlucrarea sea; ca fiacare se invatia a-si pretiuí mai multu sî ostenél'a sea sî productulu ostenelei sale; ca castiga o incredere in sine sî se intaresce in principiulu celu salutariu pentru ori ce omu dar sî pentru ori ce poporu: „ajuta-ti tu insuti.“ Cá sa póta scí cine-va bateru incâtuva cum ne intipuimu noi intrunirile potemu de acum spune, ca noi ni le intipuimu, compunende din membrii contribuitori de buna voia de nisce taxe sêu cum le vomu numí, in fiacare luna, care déca voru trece preste o summa anumita, sa aduca procente; cá acei cari i-au imprumutu afara de chizasí'a membriloru, cari au sa stee in solidum buni pentru imprumutatoriu, numai au alta de implinitu, decâtu sa respunda pâna la platirea capitalului, cametele legiuite; cu deosebire inse sî preste totu, c a p r e m e m b r i i c o n t r i b u i t o r i i n o r i c e c a s u d e l i p s'a s a - i a j u t e sî s a n u - i l a s e a d e v e n í p r a d ' a u n u i s é u a l t u i s p e c u l a n t u fâra de s u f l e t u.

Amu dorí din anima candu nu numai de aceste, dar candu amu vedé sî altufelu de insotîri, sî mai alesu la tiéra, unde sa-si dea poporulu ajutoriulu imprumutatu la unele lucruri precum suntu radicarea de case, grajduri dar apoi sî la consultâri pentru imbunatâtîrile unelteloru loru de economia, pentru o mai ratiunabila folosire a pamentului. Noi credemu ca in tipulu acest'a poporulu aru incepe a se desceptá din propriulu seu impulsu sî aru incepe elu insusi a cercá indreptârile ce suntu de facutu. Noi credemu ca poporulu aru fi celu mai competentu, pentruca in tóte casurile cunósce firea locului sî are pracsa mai multa.

Spiritulu socialu, care ne lipsesce s'aru desvoltá de din josu in susu sî o alta viétia s'aru respandí preste totu poporulu. Starea materiala s'aru radicá incetu, dar signru. Isvórele aceste mici la inceputu aru poté devení cu tempulu mari. Ele atunci n'aru folosí numai classeloru de economi sî meseriasi ci sî celor'alalte toturoru.

B r a s i o v u in Ianuariu. Mitropoli'a româna ortodoxa, care sî aici a fostu salutata cu cea mai viua bucuria, ni-au adusu, dupa parerea mea cea nepretensiva, trei folóse mari, neprecalculabile de mari, sî adeca: i n v i e r e a, a p e r a r e a sî i n f l o r i r e a Româniloru.

Sî fiindca chiaru sî intre cititorii acestei foi amu avutu ocasiune a observá, ca suntu unii, cari aceste folóse ori le ignoréza deplinu, ori celu putînu le pretiuescu subt adeverat'a

loru valóre, fia-mi iertatu a dîce in acésta privintia câte-va cuvinte.

Nainte de a vení la deslusîrile acestea, mi esprimu pentru anulu nou 1865. bucuri'a; câci Mitropoli'a e dovad'a cea evidinte, e stindardulu unui nou pasu giganticu facutu in inaintarea sî viéti'a intelectuala sî religiósa a Românîloru.

Punctulu d'antâiu ne arata acelu folosu lamuritu, ca inviindu Mitropoli'a avemu iarasi mama bisericei sî eparchieloru nóstre, biseric'a sî eparchiele cii nu se voru mai sbuciumá pe venitoriu cá cele singuratice sî nu se voru mai pastorí de naimiti, ci de acei'a, cari cunoscu glasulu ei; inviindu acésta dulce mama, ea va inaripá pre fiii cei slabi, va aduná pre cei rataciti sî va indulcí pe cei amariti, cari de unu seculu sî jumetate au cautatu lumina sî linisce in biserica, sî n'au aflat'o. Lânga acestea se scie sórtea fiiloru fâra mama; ei sirmanii se imprascia sî se instrainéza frate de frate cá puii fâra cloca, ba se departéza unulu de altulu intr'atât'a, incâtu se face prapastie intre ei. —

Acum prin restituirea Mitropoliei amu scapatu de acestu omoru; amu dobanditu acea bucuria sî mangaiere, ca fratiloru celoru raspanditi sî celoru ce rabdau amaruri li se va dá alinare, li se va dá indulcíre in limb'a loru, carea pâna ací le erá nesocotita; celoru instrainati li se va intinde mâna de legatura, sî asiá toturoru la olalta li se voru dá povetie, invetiaturi sî indreptâri, cari i voru desceptá sî-i voru pune pe adeverat'a cale a progressului.

Alu doilea folosu este acel'a, ca avendu noi astadi Mitropoli'a restituita, amu dobanditu in tóte laturele dieceseloru cii aperare; amu dobanditu unu scutu, unu refugiu sî o propteá pentru venturi grele sî viforóse; amu recastigatu aperarea Mitropoliei cea dedemultu, carea aperá cu taría pre fiii Românîloru de ghiarele rapitoriloru, cari voiau sa-i prinda in tempurile depe vremea principiloru Ardélului, candu drepturile bisericei nóstre se calcau pe fatia, candu calvinismulu navaliá asupra-ne sî candu toti din tóte pârtîle amenintiau viéti'a religiunei nóstre; atunci acésta mitropolia aperá sî se luptá intr'atât'a incâtu suferì sî mucenicía cá Mitropolitulu Sav'a; atunci se vediù aperarea sî folosulu Mitropoliei. Acésta chiamare o are sî adi; radacin'a cii a esistatu sî esista, acum avendu ea sî trunchiu, ramuri sî frundie de umbritu, mâne va dá roduri de hranitu.

Astfelu a esistatu Mitropoli'a sî candu Transsilvani'a a devenitu sub scutulu Austriei (1687), candu biseric'a parù ca resufla. Mitropoli'a erá in activitate sî atunci cu cei 2 Mitropoliti Varlaamu sî Teofilu, cá sî ceialalti chirotoniti in Romani'a, sî aru fi esistatu pâna adi, candu cine scie in ce flóre amu fi fostu, déca cestu din urma erá in stare a o aperá sî sustiné contr'a torentelui tempului. Dela acest'a (1697) pâna adi diecesele nóstre fura parte mare fâra ingrijire, fâra mama, sî de aceea fiii loru in locu sa se ajute, se zavistuiau. Ei ajutau dusmaniloru a se inapoiá Românu pre Românu. Acum insa acea Mitropolia de mai nainte, acea santinela agera, carea paziá pre toti Românii, dupa unu evu sî jumetate se restituie, sub staruintiele sî obosinti'a nemuritorului Andreiu, cá alu III. Mitropolitu alu cii de sub Austri'a. Multiamita induratului Domnedieu, multiamita milostivului Imperatu, multiamita celui ce a obositu a se restituí; meritele lui, dupacum observà „Telegrafulu“, le va insîrá Istori'a.

Destulu ca déca mai nainte au fostu destinulu séu chiamarea Mitropolitiloru romani de a aperá pre Români, de a priveghiá sî a se luptá pentru luminarea loru, pentru drepturile sî usiurarea loru; acestu destinu lu are sî adi. Acésta chiamare s'a vediutu la Esc. Sea Mitropolitulu de adi, inainte de a se fi chiamatu Mitropolitu. —

Mitropolitii cei dedemultu au obosîtu luminandu pre poporu sî biseric'a prin traducerea cârtîloru cu invetiaturile lui Christosu in limb'a maicei nóstre. Celu de adi a invetiatu sî va invetiá, a scrisu sî va scrie; a radicatu sî va radicá dreptu-rile bisericei in tóte locurile sî coltiurile dieceseloru Mitropoliei, sî astfelu vomu fi aperati de dusmani, sî mai multu de intunereculu ce ne-a pascutu.

Cu alu 3-lea punctu ne vomu convinge despre folosulu celu 'naltu din aceea, ca astadi Românii ortodoxi din Transsilvani'a sî Ungari'a suntu uniti subt unu capu, suntu uniti moralicesce. Sî óre putînu castigu e acestu faptu? Déca va cugetá cine-va seriosu, va aflá, ca nu e putînu, ci e fórte multu. Ce bucuria nu este, candu numai unu pomu mare sî vechiu lu-vei vedé inflorindu in tóte ramurile lui; óre nu vei dîce, ca acest'a e binecuventatu? Dorinti'a de a se restituí mitropoli'a au avut'o mosii sî stramosii nostri sî n'au dobandit'o; eata ca amu castigat'o noi. Asta dorintia au cuprinsu sî aceea, ca déca Românii austriaci nu suntu altfelu la olalta, sa fia macar in Biseric'a stramosîloru; sa fia la olalta macar la lumina, sfaturile sî consultârile, care facu progressulu sî suntu mai de lipsa decâtu ori ce alta unire. Noi amu dobanditu asta dorintia, sî ea ne va folosí; ne va folosí, ca suntemu unu trupu, o inima sî o tînta avemu; vom infiintiá scóle de tóta class'a, din acelea voru esî barbati in tóte ramurile, cari voru cresce, voru luminá sî voru aduce la inflorire intregu poporulu românu. Pâna ací in Transsilvani'a, fiindu subt unu capu, subt un'a intielegere, eata ce pasi gigantici amu facutu! Sa privimu indereptu inainte cu trei diecenie, unde eramu? sî unde ne aflâmu acum? Astfelu dar prin totu loculu in Austri'a, unde suntu Români, mai iute decâtu transsilvanenii voru recastigá viétia sî potére. In totu loculu voru fi capi sî preoti demni, amesuratu spiritului tempului de adi, cari-si voru cunóscé chiamarea loru sî a Bisericei nóstre. Câci ce alt'a e chiamarea bisericei sî a loru, decâtu a ne luminá sî intielepti? Care alt'a sa fia tînt'a cea mai sanetósa, de câtu a infiintiá institute de crescere sî instructîune. Nu s'au potutu pâna acum semená aceste in totu loculu, câci altulu erá gradinariu pe acolo; pe viitoriu insa nu voru avé causa cei ce representéza atare poporu, ca n'au potutu face. Mijlóce n'au fostu mai de locu nici in Transsilvani'a, sî prin intielegere câtu nu s'au facutu? S'a facutu pe câmpulu celu angustu, insa ce nu se va poté face pe câmpulu celu largu alu Mitropoliei? Nu dîcu alt'a decâtu urezu dîle fericite pâna la adunci betranetie capului Mitropoliei, sî vomu vedé cele ce visâmu.

In fine acésta Mitropolia aveá sî bunurile cii materiale immobile. Acestea erau daruite parte de Principii Romaniei. Astadi Mitropoli'a s'a restituitu; fratii de dincolo credemu ca nu voru intardîa a-i restituí bunurile. Baiulescu.

Din Brasiovu audîmu, sî „Gaz. Transs.“ constatéza trist'a scire, ca P. Dimitriu Orgidanu, unulu din Parochii Bisericei S. Treimi din suburbiulu de susu (de pe Tocile) a reposatu in 10 Ianuariu. Fia-i tierân'a usióra!

Deputatîunea româna din Ungari'a sî Transsilvani'a, carea sub conducerea Esc. Sale P. Mitropolitu Andreiu are sa depuna la scaunulu imperatescu multiamit'a Românîloru gr.-or. pentru infiintiarea mitropoliei, se va aflá in 19/31 Ianuariu la Vienn'a. (Dupa scirile mai nóue s'a sî presentatu.)

Foile din Ungari'a, chiaru sî cele oficióse, scriu cá unu ce siguru, ca reformele de justitia, de cari amintiseramu sî noi, voru vení la dieta cá propositîuni regesci.

Vienn'a in 25/13 Ian. 1865. Vienn'a nu in zadaru e metropol'a imperiului. Ea ingrijesce, nu numai de locuitorii ei, cá sa nu le lipsésca nici odata „materii interesante“ pentru ocuparea loru spirituale sî trupésca, ci indulcesce din candu in candu sî pre fiii eii „extra muros“ de câte unu evenimentu atragatoriu. Asiá unu evenimentu e senatulu imperialu, care si-a intinsu aici cortulu, dar sî mai atragatoriu va fi póte „constituirea tribunalului supremu“ pentru Transsilvani'a, carea sosindu adi Escellenti'a Sea Domnulu Presiedinte V. Popp aici, se va intemplá prestecurendu.

Succede-va Escellentiei Sele numitului D. Presiedinte despre alu cârui'a zelu natiunalu suntemu convinsi, a scóte la cale cá intre cei 7 consiliari ai tribunalului supremu sa fia celu pucinu doi romani, sî cari voru fi acei fericiti 2, ori patî-vomu cá sî cu Cancelari'a aulica unde pâna in dîu'a de adi nu s'a potutu mediulocí mai multu de 1. dî unu Consiliariu Românu? Aceste suntu intrebârile dîlei pentru Români. Pâna candu se voru deslegá ele, sa ne folosimu de atentiunea incóce indreptata — câci ochii multor'a voru privi in septemânile aceste spre Vienn'a, — de a face unu preambulu la lumin'a egalei indreptatîri prin labirintulu vechei zidiri din strad'a bancei, in care si-a luatu resiedinti'a spiritulu erei nóue constitutîunali din Transsilvani'a; sa vedemu, câte duchuri rómane voru dá glasu la chiamarea numelui loru.

Cum e sciutu, Cancelari'a aulica transsilvana in dîu'a de adî are pusatîunea unui ministeriu, numai câtu intrunesce in sine ministeriulu de interne, de justitia sî cultu, dupa impartîrea de inainte de 1860. Câtu depinde dela ea, — conducatórea trebiloru nóstre transsilvane—buna séu rea starea nóstra, innaintarea câtra adeverat'a egala indreptatîre natîunala sî bisericésca, séu departarea de acestu scopu, socotu aru fi unu ce superfluu a espune mai pre largu, dar fórte pucini—acei'a numai cari au sierbitu la dicasterii asiá inalte de cunoscu modulu impartîrei lucrâriloru,— voru scí, ce multu depinde adese sî dela unu deregatoriu numai subalternu in conceptu deciderea causeloru de multe ori sî celoru mai insemnate. Cá sa nu me afundu intr'o discussiune mai larga decâtu cum ceru colónele unei foi periodice, aducu inainte numai esemplulu cu trupulu omenescu.

Simtiurile trupesci ne mijlocescu cunoscintia toturoru lucruriloru dinafara. Suntu ele rele, atunci sî cunoscinti'a nó-

stra va fi rea, falsa. Déca unu membru alu trupului nu mai póte serví, séu numai servesce cum se cade destinului seu, se face stricare trupului intregu. Ce va face orbulu cu colorile cele mai frumóse? Cum va merge omulu déca nu-lu slujescu piciórele? E dar lucru firescu, ca nu e nici decâtu lucru indiferentu pentru inaintarea nóstra ori de avemu cu unu dregatoriu de conceptu mai multu séu mai putînu la Cancelari'a aulica, sî de sta numerulu dregatoriloru Români de acolo in vre-o relatiune drépta câtra numerulu celoru de alta natiunalitâti seu bá? Sa vedemu numerulu dregatoriloru Români in senatulu Cancellariei aulíce, câci faptele ne voru spune mai chiaru pâna unde amu ajunsu cu egal'a indreptatîre. Aplicati in conceptu se afla cu totulu 31 de dregatori, dintre acesti'a 7 Români, 13 Germani sî 11 Magiari sî anume:

	Români.	Sasi.	Magiari.
Cancelariu			
Conte Nádasdy Escellentia.	—	—	1
Vicecancelariu			
Baronu Reichenstein Esc.	—	1	—
Consiliari.			
I. D. Roth, Br. Friedenfels	—	2	—
Moldovanu	1	—	—
Horváth sî Conte Teleky	—	—	2
Secretari.			
I. D. Angialu	1	—	—
Plecker, Millborn v. Müller	—	2	—
Biró, Szent Györgyi	—	—	2
Consiliari de apelatiune intrebuintiati cá secretari:			
I. D. Topler sî G. Meister	—	1	1
Concipisti cu plata			
D. Ciupe, Fetti	2	—	—
Baronu Konradsheim	—	1	—
Iuhász, Bergai	—	—	2
Concipisti onorari			
Baronu Fillenbaum	—	1	—
Mara	—	—	1
Adjuncti de conceptu:			
I. Bartolomeiu	1	—	—
Dr. Lange	—	1	—
Dr. Borosnyoi	—	—	1
Apoi doi practicanti cu plata din manipulatiune	2	—	—
Unulu cu plata dela Univ. sasésca	—	1	—
Unulu cu stipendiu straordinariu de statu		1	
Doi concipisti on. de Gubernu	—	1	1
Summ'a	7	13	11
Ear in manipulatiune:			
Directorulu Registr.	—	—	1
Direct. Protocolui românu catolicu	1	—	—
2 Adjuncti de directiune	—	—	2
9 Oficiali	—	3	6
4 Cancelisti, dintre acesti'a doi Români aplicati in conceptu cum s'a spusu deasupr'a		—	2
Unu diurnistu	—	1	—
Summ'a	1	4	11

Numerulu celu precumpanitoriu alu Magiariloru din manipulatîune se datéza de pre tempurile Baronului Kemény. carele sa vede a se fi tînutu de proverbiulu ca „cine imparte parte-si face.“ Acum au ajunsu la altii de a impartî, sperâmu insa ca din ce in ce se voru dedá confratii nostri transsilvaneni de alta natîune a privî de unu lucru fórte firescu sî egal'a nóstra indreptatîre natîunala sî nu se va mai procede dupa principii de aceste. Celelalte combinatîuni le lasâmu cetitoriului.

Se ascépta cu încordare, ce pusatîune va luá clerulu rom. catolicu din Austri'a fatia cu Enciclic'a si mai alesu cum o va publica-o Archiepiscopulu Cardinalu Rauscher. De siguru ca densulu cá supusu credintiosu alu pré'naltului tronu sî legiloru statului, cari au de basa egal'a indreptatîre a toturoru religiuniloru recunoscute in imperiu, sî principiele civilisatîunei seclului nostru, fatia cu enciclic'a papale, carea le condamna tóte aceste, cârei'a insa cá Archiepiscopu rom. cat. sî densulu debue sa i-se inchine, se afla intr'o pusatîune nici decâtu de invidiatu. Dar Clerului greco-catolicu óre nu i s'a tramisu enciclic'a spre publicare? Credemu ca i-aru paré bine sa fia crutiatu de atare donu parintescu.

Tóte aceste suntu insa de insemnatate secundara pre lânga intrebarea, ce ocupa comissiunea de bugetu a Senatului imperialu, cum ca in ce modu s'ar poté delatur'a cu totulu din bugetulu anului curinte deficitulu escalculatu la 30 de milióne fl?

Eri a fostu cea d'antâiu conferintia a ministeriului intregu cu acea comissiune. Ministeriulu se vede a fi gat'a spre conlucrare de a impuciná deficitulu, prin intrelasarea zidiriloru proiectate, sî alte crutiari, nici decâtu insa prin reducerea armatei.

De ací aru resultá o reducere intre 3—5% a deficitului escalculatu. Comissiunea insa, cum ni se parc, voiesce delaturarea totola a deficitului. Mai alesu i-stau ochii pre fondulu de dispositiune libera, din care se subventîunéza unele foi periodice. Noi inca din partene tînemu subventîunâri de aceste—afara de gazetele curatu oficióse pentru publicatîunile de lipsa—de superflue, bá stricacióse. Regimulu póte fi siguru, ca umblandu pre calea drépta, gazetele cele mai latîte ale poporului seu loialu voru fi cei mai caldurosi aperatori ai lui, pâna candu retacindu pre câli rele, inzadar se va síli a-si incantá faptele prin guri platite, sî a visá de viitoriu maretiu imbatatu de fumulu tamaici, ce voru arde satelitii la piciórele lui, pentruca s'ar espune pericului de a fi orbu câtra slabiciunile unei'a séu altei'a mesuri a sale sî a fi tredîtu din somnu mai curendu séu mai tardîu, dar de regula pré tardîu—prin jalniculu buetu alu vietiei inadusîte la unu poporu sî cu atâtu mai amara aru fi apoi privirea la realulu funestu, sî mai grea vindecarea lui. Avemu de observatu insa, ca acelu fondu de dispositiuni cum se numesce, nu e numai pentru subveutîunarea gazeteloru, ci sî pentru alte ajutóre neprevediute momentane, de aceea ce amu dîsu de a supr'a nu e in contr'a fondului preste totu, ci numai a subventîunârei gazeteloru.

Din Croati'a se scrie, ca pe 4 Februariu c. n. este conchiamata la Zagrabi'a o conferintia banala de 42 persóne distinse din cleru, magnati, amploiati judiciari sî administrativi, proprietari sî cetatieni, pentru preconsultarea asupr'a moduriloru aducerei unei legi corespundiatóre electorale. — Se crede, ca diet'a Croato-Slavoniei sî a Ungariei se voru conchiamá totu cam deodata, sî adica pe primavér'a venitóre.

Principatele române unite.

In 15 Ianuariu la 2 óre dupa amédiadî, Senatulu in corpore a avutu onóre a presentá adres'a sea Inaltîmei Sale Dómnitoriului.

Inaltîmea Sea a priimitu in sal'a tronului pe corpulu ponderatoru, incungiuratu fiindu de ministrii sei sî de cas'a sea militara.

Domnulu generalu Ioann Florescu, antâiulu Vice-presiedinte alu Senatului a cititu urmatórea adresa:

Prea Inaltiate Dómne,

„Senatulu Românici a acclamatu, cu tiér'a intréga, patrioticulu discursu adresatu de Inaltîmea Vóstra câtra intrunitele adunâri legislative, in dîu'a deschiderei constitutîunalei loru sessiuni.

Senatulu, petrunsu de inalt'a sî delicat'a sea missiune ce i dau nóuele institutîuni, fâra de a mai aruncá o ochire retrospectiva asupr'a evenimînteloru din treculu, sî a impregiurâriloru care impedecau organisarea sî desvoltarea institutîuniloru tierei, i-place mai bine a concentr'a tóte cugetârile sale asupr'a presentului sî viitoriului Românici, câtra Mari'a Vóstra, tare prin sanctîunea intregei natîuni, ati sciutu cu atât'a energia, intielepciune sî patriotismu a-i deschide o nóua erá de prosperitate.

Astadi mecanismulu poteriloru Statului este complectu sî cuprinde in sine tóte elementele de libertate sî de stabilitate neaperate unei grabnice sî serióse organisâri.

Totulu depinde daru de la armoni'a ce negresîtu va domni intre aceste corpuri.

Senatulu este gelosu, Prea Inaltiate Dómne, a ve probá ca, patrunsu de asemenea simtieminte, cá aperatoru alu baseloru constitutive ale nóueloru nóstre institutîuni, va fi pururea celu mai devotatu tronului Românici.

Inaltîmea Vóstra, chiamandu la viéti'a politica tóte clasele societâtii nóstre, resolvandu cestiunea sociala, ati inchisu erá discordieloru, a ureloru sî lupteloru de partitu sî ati reintrodusu stramosiésc'a fratîe.

Resplatirea unui asemenea resultatu Inaltîmea Vóstra o veti gasí in insusi satisfacerea ce da consciinti'a unei datorii implinite. Acésta resplatire o gasiti, Prea Inaltiate Dómne, sî in unanimitatea cu care natîunea a respunsu la apelulu Inaltîmei Vóstre sî in recunóscerea noului statutu din partea Inaltei Porti sî a poteriloru garante. Augustii monarchi, dându acésta nóua dovada de inalt'a loru buna vointia pentru Români'a, au câstigatu titluri neprescriptîbile la recunoscinti'a ci, sî esprimându acestu sentîmentu, Senatulu nu este de câtu credinciosulu organu alu recunoscintiei natîunale.

Cercetându cu scumpatate sîrulu reformeloru sevârsîte sî legiuiriloru promulgate de Inaltîmea Vóstra, in acestu din urma periodu de siepte luni, Senatulu constata ca Inaltîmea Vóstra n'o poteati face o mai intielépta sî mai patriotica intrebuintiare de esceptîunalele poteri ce V'a incredintiatu natiunea prin plebiscitulu din 10—14 Maiu.

Urmati, Prea Inaltiate Dómne; pe calea ce V'a deschisu vointi'a natiunala, sî veti gasí totdeun'a senatulu gat'a a contribuí, in marginile competintiei sele, la totu ce póte interesá sî consolidá senatulu Romanu.

O cestiune la care Senatulu, cá sî tóta tiér'a, tîne ca la o cestiune adeveratu natiunala este aceea a monastiriloru pamentene dîse inchinate. O insemnata parte a teritoriului Romanu, ne mai potandu remané in mân'a comunitâtîloru straine, s'a sî otaritu prin legea din 13 Decembre, anulu 1863. Ear in privinti'a negotiatîuniloru deschise la Constantinopole pentru ajutorulu ce va fi a se face odata pentru totdeun'a, locuriloru sante, senatulu, impreuna cu tiér'a intréga, este de mai nainte incredintiatu de bunulu resultatu ce veti dobandi; câci, cine mai bine decâtu Mari'a Vóstra cunósce mijlócele tierei, precum sî sentimentele de pietate de care Romani'a a datu totdeun'a probe bisericei ortodoxe in Orientu?

Senatulu nu mai putînu a apretiuitu cugetârile emise in discursulu tronului in privinti'a cestiunei rurale, definitivu resolvata din improprietârirea tieranului sî legiuit'a despagubirea proprietarului pusa sub garanti'a sî sub scutu onórei guvernului sî a tierei. Cestiunea astfelu resolvata, va produce infratîrea intre tieranulu plugaru sî proprietaru; ear proprietatea, atâtu unui'a câtu sî a celuialaltu, devine absoluta sî sacra, atribute de care ea se bucura in tóta lumea civilisata, cá un'a ce este celu din urma resultatu alu inteligintiei sî activitâtiei omenesci.

Dupa ce ne-amu indeplinitu sacr'a datorie de a felicitá pe Mari'a Vóstra pentru reformele sî legiuirile cu care a-Ti dotatu tiér'a intr'unu spatiu de timpu atâtu de scurtu, nu ne remane, Prea Inaltiate Dómne decâtu a Ve rogá sa contati pe celu mai devotatu concursu alu Senatului, care va fi norocitu a contribuí la continuarea marei opere incepute cu atât'a intielepciune sî patriotismu de Inaltîmea Vóstra.

Senatulu nu va perde nici o data din vedere, ca missiunea sea cea mai importanta este aceea de a incungiurá Tronulu de tóte garantiele ce potu asigurá tierei liniscea sî stabilitatea, de a mantiné equilibrulu intre poterile statului, precum sî de a aperá, pentru a le intârí, pactulu fundamentalu sî libertâtîle nóstre publice.

Astfelu, vomu poté dîce impreuna cu Mari'a Vóstra, ca statulu sî societatea romana se voru consolidá pe bas'a drepturiloru vnchiei nóstre autonomii sî a mariloru principie ale egalitâtiei sî civilisatîunei moderne.

Sa traiásca Romani'a!

Sa traiésca alesulu sî reformatorulu eî ALESSANDRU IOANN I.!

Presiedintele Senatului, Nifonu Mitropolitulu ungro-valachiei.

Vice-presiedinte, I. E. Florescu.

Secretari, A. Teriachiu sî Catargiu.

Nr. 61, Ianuariu 13, 1865.

La acést'a, Inaltîmea Sea a cititu urmatorulu respunsu:

Prea sante Printe!

„Domniloru Senatori!

„Priimiti multiamirile mele cele mai vii pentru dreptatea ce dati acteloru mele.

„Concursulu ce-Mi fagaduiti este inchizesiuirea cea mai buna a consolidârei institutîuniloru sî libertâtîloru nóstre publice, sî a prosperitâtiei generale sî private a Românîloru.

„Nici odata cá acum, tiér'a n'au avutu trebuintia de o intielegere mai strinsa sî mai sincera intre corpurile mari ale statului.

„Suntu ferice de a constatá ca acésta intielegere esista, si din parte-mi, Eu voiu pune tóta staruinti'a spre a pastrá acésta armonie manósa in bine.

„Multiamescu inca odata Senatului pentru devotamentulu ce-Mi promite, sî profitu de acésta ocasiune solemna spre a felicitá in Presiedintele seu pe Primatulu Romaniei, pe intâiulu capu ai bisericei ortodoxe romane.

„Prin acestu nou titlu cu care se impodobesce Mitropoli'a din Bucuresci, voiescu a contribuí la realtiarea prestipiului santei nóstre religiuni, la unirea clerului din ambele tieri sorori.“

Dupa acést'a Inaltîmea Sea a mai adaugatu urmatórele cuvinte:

„Pe lânga acestu respunsu alu Tronului, voiescu, Domniloru Senatori, a ve mai adresá câte-va cuvinte proprii ale Mele sî rostite din inima. In mijloculu impregiurâriloru pline de pericole prin care amu trecutu, ide'a a cârei'a realitate amu urmarit'o mai cu deosebire, a fostu crearea Senatului, acestu corpu fâra care aru fi cu nepotintia a se asigurá libertâtile publice sî insusi Guvernulu constitutîunalu. Me simtu fericitu ca staruintiele Mele s'au indeplinitu; sî dar, credu ca Senatulu se va tiné porurea la inaltîmea missiunei sele astfelu cá sa potu porurea a Me bucurá sî a Me mandrí ca l'aMu instituatu.

„Sa traiésa dar Senatulu Romaniei!“ „Regeneratîunea.“

Aflâmu ca prin decretulu Domnescu din 11 Ianuariu 1865 se stabilesce ca Mitropolitulu din Bucuresci se pórte titlulu de „Mitropolitu primatu alu Romaniei.“— Prin unu altu decretu dela 1 Ianuariu 1865 s'au sanctîunatu:

1. Auctorisarea directîunei generale a posteloru sî telegrafeloru de a priimí abonamente pentru dîuarie romane sî straine. Abonamentele se facu platindu inainte. Pretiurile abonamenteloru nu se deosebescu de cele ficsate de editorii foiloru, dar din acele pretiuri 10% procente au sa incurga in tesaurulu publicu. Tacs'a tramiterei baniloru de abonamente cade in sarcin'a editoriloru séu redactîuniloru. Procentele de mai susu precum sî tacs'a pentru tramiterea abonamenteloru la foi oficiale cadu in computulu statului.

„Concordi'a“ ne aduce o corespundintia din Bucuresci subscrisa de D. Prof. Nifonu Balasiescu in care acest'a deplange marea nepasare a Românîloru câtra barbatii sei ce se lupta pentru inaintarea natîunala. Intemplarea acést'a trista ne spune ca-lu loví sî pre acum, acusi de patru ani, reposatulu stimabilu barbatu Moise Nicora (Nicorescu) nascutu in Giula com. Aradului. Acestu Moise Nicora au facutu in interessulu natîunei sî bisericei sele mai multe calatorii prin Romani'a, Moldavi'a, Russi'a sî Turci'a sî reposà in 10 Octobre 1861 in etate aprópe de 80 ani „cei mai multi plini de amaratiune.“ Elu fu immormentatu in cimiterinlu publicu la Mourogene.

Sî noi deplângemu acést'a in adeveru trista intemplare, care lovesce de multe ori pre barbatii cei mai meritati ai unei natiuni, dar totodata sî rogâmu pre acei stimati Domni, carii au fostu in apropiarea celui de pia memoria a impartasî publicului românu mai depoiatu meritele reposatului cá baremu generatîunile viitóre sa-lu recompenseze de ceea ce au fostu privatu prin contemporanii sei!

Prospectu politicu.

„Monitorulu“ francesu publica decretulu imperatescu, prin care senatulu sî camer'a legislativa se conchiama pe 3/15 Februariu.

In camer'a italiana au adusu Ricasoli o propunere, prin a cârei priimire discussiunile cele indelungate, esacerbate sî nefolositóre asupr'a intemplâriloru din Septembre 1864. s'au curmatu, sî camer'a trece mai departe la alte obiecte.— Pap'a sa fia insarcinatu pre cardinalulu Antonelli, a tramite la toti nunciii papali de prin capitalele Europei note mulcomitóre in privinti'a enciclicei. — Regimulu se afla in conflictu cu municipalitatea neapolitana; câci aceea voise a serbá dîu'a lui Garibaldi, sî regimulu — din cause pecuniarie — nu se 'nvoise; acum nu se 'nvoiesce municipalitatea a serbá nici dîu'a regelui. Un'a pentru alt'a!

Nr. 3—1 EDICTU.

Mari'a lui Vasiliu Gavrila din Sacelu lânga Sabiiu, au incaminatu sub prez. de astadi nr. 142. procesu divortiale asupr'a barbatului ei Nicolae Platosiu totu din Sacelu. De órece insa Nicolae Platoriu e de mai multi ani pribegitu sî nu se scia loculu aflârei lui, acelu Nicolae Platosiu se indetoréza prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia, cu atât'a mai vertosu sa se presenteze inaintea forului subscrisu, cu câtu la din potriva procesulu aaupra-i pornitu sî fâra de elu se va otarì in intielesulu prescriseloru cononice ale s. Biserici gr. orientali.

Sabiiu 28 Decembre 1864.

Foru'u matrimonialu gr. or. alu Protopopiatului Tractului Sabiiului I.

I. Hanni'a, Protopopu.

Nr. 4—1 EDICTU.

Mari'a Demetriu Streulea din Jinn'a scaunulu Sabiiului, sub prez. de astadi au urzitu asupr'a barbatului eii Bucuru Cornea din Poiana scaunulu Mercurei, procesu divortiale. De órece Bucuru Corne'a e de mai multi ani pribégu sî nu se scie loculu aflârei lui, acel'a se indetoréza prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia, cu atât'a mai vertosu se infacisieze inaintea forului subscrisu, cu câtu la din potriva, processulu asupra-i pornitu se va otarì sî fâra de elu in intielesulu prescriseloru canonice ale s. Biserici gr. orientale.

Sabiiu 8 Ianuariu 1865.

Forulu matrimoniale gr. or. alu Protopopiatului tractului Sabiiului I.

I. Hanni'a, Protopopu.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a noiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 7. ANULU XIII.

Sabiiu, in 24 Ian. (5 Febr.) 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. sî pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu in 23 Ian. Dupa scirile cele mai nóue din Vienn'a deputatîunea româna se afla acolo, sî dupace Esc. Sea P. Mitropolitu a fostu priimitu de Maiestatea Sea Imperatulu inca Luni in 18/30 Ianuariu in audiintia privata, deputatiunea intréga va avé onóre a fi priimita in audiintia publica Joi in 21 Ianuariu, 2 Februariu. (Sperâmu, ca pe nr. venitoriu vomu poté referí mai pelargu sî despre priimire).

Darea personala in Transsilvani'a.

Dóue lucruri sntu cu deosebire, la a câroru desfasiurare in senatulu imperialu privimu noi Transsilvanii mai cu nerabdare: un'a imputînarea contributîunei personale in Transsilvani'a, alt'a tragerea drumului de feru prin tiér'a nóstra. Dar fiindca aceste obiecte s'a pertractatu numai prin cimitetele respective, ear in siedintía publica inca nu s'au adusu la desbatere: de aceea noi, un'a cá sa nu dâmu citiloriloru unu ce negat'a, alt'a pentruca spatîulu nu ne permite a urmarí cu acuratetia tóte siedintiele comiteteloru: pentru aceea amu reservatu referat'a nóstra pâna astadi, candu asupr'a contributîuoei personale potemu aduce date mai sigure, ear asupr'a drumului de feru vomu vorbì mai pe largu candu va vení la desbatere in siedinti'a plenaria.

Proiectulu comitetului respectivu in privinti'a contributiunei personale transsilvane este celu urmatoriu:

Raportulu

comitetului la propunerea regimului pentru imputînarea dâriloru in Transsilvani'a cunoscute sub numele de contributîuni personale.

Comitetulu indata la inceputulu consultâriloru sele au cunoscutu „basarea“ impartasita de regimu, insa considerandu totusi referintiele, ce vinu in cestiune, au insarcinatu pre raportatoriulu a aduce lumina in obiectulu celu de altmintrea, dupa firea lucrului, fórte strainu celoru mai multi membri.

In decursulu pertractârei ce s'au reinceputu dupa ce s'au tiparitu sî impartîtu opiniunea in privinti'a acést'a, s'au dechiaratu toti membrii afara de unulu pentru proiectulu regimului neconditiunatu, sî adeca:

1. Considerandu, ca inir'ens'a se póte privi numai esecutarea decisiunei aduse de inalt'a casa a ablegatîloru in siedinti'a 45. a sessiuuei a 2. a decisiunei adeca, dupa carea innaltulu regimu fu provocatu, ca la casu, candu pâna la inceputulu anului finantîalu 1864 reform'a contributîuniloru, dupa carea sî pentru Tranni'a va cadé darea capului, ce apasa unele classe ale locuitorimei preste mesura, va aduce de tempuriu o propositiune privitóre la revisiunea dârei capului, ce esista in Tranni'a;

2) considerandu, ca prin contributîunile personale tranne suntu lovite in modu fórte simtîtoriu unele classe de locuitori, care in celelalte pârti alr Monarchiei contribuiescu numai fórte moderatu ori nici decâtu;

3) considerandu, ca in Transsilvani'a, unde proprietarii de pamentu suntu ingreuiati atâtu cu darea capului, câtu sî cu tacs'a augmentala sî cu darea de pamentu, fâra indoiéla esista contribuire dupla;

4) considerandu, ca insarcinarea totala a Transsilvaniei in scurtulu terminu alu unui deceniu se urcà de dóue ori sî jumetate, pe candu tiér'a in urm'a mijlóceloru potrivite de comunicatîune in privinti'a industriala sî agronomica nu facù propasîri;

5) considerandu, ca scaderea conditîunata prin acésta lege se apropia fórte multu de quantulu acel'a, ce pentru nepotinti'a esecutârei trebuie sa se detraga din anu in anu din contributîunea Tranniei.

In fine decise comitetulu, a pronunciá dorinti'a: ca innaltulu regimu sa binevoiésca a semnificá intr'o propositiune modulu, prin care acea scadere sa se acopere din mijlócele tierei, de óre ce reforma contributîunei directe in totu imperiulu, precum se prevede, nu va poté urmá curendu.

De aceea comitetulu propune: Inalt'a casa sa binevoiésca a decide:

1. ca legea propusa de inaltulu regimu in privinti'a imputînârei contributîunei, ce esista in Tranni'a sub numirea de darea capului, sa se priimésca dupa proiectulu alaturatu;

2. sa se enuncie dorinti'a, cá inaltulu regimu, de óre ce reform'a contributîunei directe in totu imperiulu nu va poté urmá in curendu, sa binevoiésca a presemná intr'o propositiune modulu, incâtu deficitulu s'aru poté acoperí din mijlócele tierei.

Vienn'a 24 Ianuariu 1865.

Eder, abate la Mölk, Presied. — Franc. Obert, Referinte.

Proiectulu regimului

este urmatoriulu: § 1. La tax'a protectîunala contributîunea dela 31½ xr. v. a. (18 xr. m. c.) pentru individi barbatesci se reduce la 20 xr. v. a., sî cea de 21 xr. noi (12 xr. m. c.) pentru individi femeiesci la 15 xr. v. a.

§ 2. La tax'a capului contingentele de 6 fl. 30 xr., 4 fl. 20 xr., 3 fl. 15 xr. sî 2 fl.. 10 xr. se reducu la 4 fl., 3 fl., 2 fl. sî 1 fl. v. a.

Contingentulu de 52½ xr. pentru luntrari (corabieri) sî de 1 fl. 5 xr. pentru baiesi, carbunari sî aurari se modifica la sumele rotunde de 50 xr. sî 1 fl.

§. 3. La tax'a cetatieniloru, negotiatoriloru sî mesteriloru se adaugu la treptele contributîunale de pân'acum de 10 fl. 50 xr., 8 fl. 40 xr., 7 fl. 35 xr. sî 6 fl. 30 xr. v. a., dar numai pentru cei mai lipsiti mesteri, sfarnari, precupeti sî vendiatori prin case contributîunile de 4 f., 3 f. sî 2 f. v. a.

Totdeodata se dispune, cá aceste contributîuni pe venitoriu sa nu mai fia diferite dupa locuri, ci fâra deosebire a locului de locuintia séu de castigu alu contribuitoriloru numai dupa mesur'a castigului séu alu averei loru.

§. 4. Contributiunea, ce esista sub numele de taxa augmentala, remâne neschimbata.

§. 5. Asemenea are a remané neschimbata sî darea, ce se da sub numele darea opiliunei pentru vitele, ce se mâna din Transsilvani'a la pasiune in principatele dela Dunare.

§. 6. In fine in urm'a schimbâriloru contributiunei, ce se cuprindu in §§ 2. sî 3. dispositiunea § 4. alu legei pentru contributiunea venitului in Transsilvani'a, dupa carea in class'a cea d'antâiu a dârei venitului, venitulu din acele ocupatiuni sî meserii, ce cu darea capului sî cetatienésca nu suntu ingreuiate cu summa mai mare decâtu 4 f., nu vinu subt acésta contributiune, se schimba intr'acolo, ca numai acei intreprindiatori de meserii vinu a se scutí de darea venitului de class'a antâi'a, cari cá atari nu suntu taxati cu dare persunala mai mare decâtu de 3 f. v. a.

§. 7. Dispositiunile de fatia au sa intre in activitate cu 1 Ianuariu 1865 sî sa remâna valide pâna la regularea generala a contributîuniloru directe.

§ 8. Ministrulu de finantie este insarcinatu cu esecutarea legei de fatia.

Sperâmu, ca senatulu imperialu sî in siedinti'a plenaria va priimí propunerile comitetului sî astfelu va aduce cea d'antâiu usiurare materiala tierei nóstre celei multu cercate, carea doresce a vedé realisandu-se, prin acést'a scaderea dârei, cuvintele d. ministru de statu: ca Transsilvani'a va sa véda curendu, ce va sa dîca a stá lânga imperiu!

Dela Senatulu imperialu.

In siedinti'a 23. (din 15/27 Ianuariu), dupace depune abl. Popp, Esc., din Transsilvani'a appromissiunea, Herbst sî consotii aducu o propunere de urgintia: cá, findu acum siedintiele plenarie rare sî avendu ablegatii trebuintia a se face cunoscuti cu obiectele, ce se pertractéza in comitete, mai cu séma in cele dóue principale: celu finantîalu

sî celu pentru reformarea contributiunei ,— toturoru ablegatîloru sa le fia iertatu a luá parte la siedintiele comiteteloru, in cari se concentréza tóta activitatea casei. Propunerea se priimesce cu unanimitate.

Apoi se da cuventu abl. Giskra, pentru de a motivá propunerea sea din siedinti'a din urma: cá adeca sa se aléga unu comitetu, care sa cerceteze sî sa refereze asupr'a cuvinteloru ministrului Plener (ca hotaririle finantîale ale casei n'au pentru regimu potere oblegatóre.) Elu privesce in cuvintele ministrului o calcare a constitutîunei, carea in legea fund. din 20 Febr. 1861. pentru constituirea representantiei imperiului §10 dîce espressu: ca datoriele statului suntu subordinate controlei senatului imperialu. O propunere a lui Pankraz (din Boemi'a) pentru trecerea la ordinea dîlei nu se admite, ear propunerea lui Giskra se priimesce cu maioritate de voturi. (Contr'a eii mai totu centrulu sî Transsilvanii din drépt'a).

La ordinea dîlei este desbaterea asupr'a scaderei contributiunei pentru beuturi spirituóse (vinarsuri). Maioritatea comitetului a propusu, a se imputîná contributîunea producerei cu 10%, ear restituirea contributîunei esportului sa se urce cu 10%. Dupa o desbatere indelungata cas'a priimesce in fine numai partea a dóu'a a propunerei: cá adeca contributiunea productiunei sa remâna cum e, ear cea pentru esportu sa se imputîneze. Obiectulu are sa se continue in siedinti'a cea mai de aprópe urmatóre.

Siedinti'a 24 din 18/30 Ianuariu s'a ocupatu cu continuarea desbaterei asupr'a contributtunei pentru beuturi spirituóse. Conclusele aduse in privinti'a acést'a—câci desbaterile trecu preste marginile foii nóstre—suntu urmutórele: 1) La propunerea lui Simonowicz se priimesce cu 57 contr'a 51 voturi, a se cere dela regimu unu proiectu de lege pentru dajduirea vinarsului dupa vase, ear nu dupa catimea bucateloru. 2) 3) sî 4) la propunerea comitetului se priimesce, cá regimulu sa fia provocatu a grijí mai bine pentru cimentarea vaseloru pentru esportu; cá sa considere esportulu spiritului spre scopuri technice; cá sa puna contributîune pe drojdii; in fine 5) cá sa se 'nlesnésca chiriile transportului pe drumurile de feru. — Despre mai multe petitîuni refere apoi Schuler—Libloy.

Drumulu de feru transsilvanu.

„Presse“ ne spune: Comitetulu pentru drumulu de feru transsilvanu au inaintatu fórte tare in desbaterea proiectului regimului. Baronulu Riese—Stallburg s'au esprimatu in siedinti'a penultima incontr'a favoriloru facute concessiunariului in proiectulu regimului sî au fostu sprijinitu sî de câtra Dr. Gross, Schindler, Lohninger, Skene sî Herbst. La propunerea celui din urma s'au hotaritu, cá decisiunea in privinti'a acést'a sa remâna suspensa, remanendu a se hotarí deodata cu sumele ce suntu de a se garantá.

Din hotaririle cele ce au a se luá in documentulu concessiunei in urm'a concluseloru comitetului, insemnâmu urmatórele:

„Lini'a drumului de feru se va duce de la Aradu pâna la Branisc'a pe malulu dreptu alu Muresiului, de ací trecendu Muresiulu, se duce pe malulu stangu pâna la Partosiu, de unde trecendu adóua óra riulu, merge pâna la Alb'a Iuli'a.“

„Concessiunariulu se obliga a gata sî a predá comunicatîunei publice drumulu de feru dela Aradu pâna la Alb'a Iuli'a ia restempu de doi ani dela datulu documentului concessiunalu.

Cá punctulu alu 4-lea s'au priimitu in documentulu concessiunalu propunerea deputatului Lohninger.

„Concessiunariulu sa fia oblegatu a ingrijí de pârtile compunatóre pentru cladire, care au a se face din feru, precum sî pentru celelalte mijlóce de lipsa la manarea masînei, cá la intocmirea cea d'antâiu sa se faca in imperiu.

Unu asemenea proiectu facuse la tempulu seu sî deputatulu Steffens, candu s'au fostu desbatutu lini'a Lemberg-Cernovitiu. Conducatoriulu ministeriulni de comerciu, Kalchberg s'au declaratu, ca asupr'a proiectului lui Lohninger numai atunci se póte pronunciá, candu va fi decisu in cestiunea acést'a consiliulu ministriloru.

Desbatere mai lunga s'au incinsu, candu au venitu vorb'a la ficsarea pretiuriloru de portu. Acestea sa se modereze esceptiunalminte, candu transportulu e mai departe de 10 mile la $1^9/_{10}$ xr. pentru cereale; la 1 xr. pentru lemne; la $1^1/_2$ xr. pentru metale; la $1^1/_4$ xr. pentru carbuni de pétra sî pétra de claditu, dupa fiacare maja nemtiésca. Propunerea lui Steffens, cá sa se scarésca pretiulu pentru portulu carbuniloru mai tardîu la 1 xr. de maja sî milu, au remasu in minoritate.

Dechiaratîunea lui Deák.

De candu au adusu vre-o câti-va corifei liberali ai senatului imperialu cestiunea ungara pe tapetu, sau vorbitu sî scrisu in fórte multe variatîuni, despre cele ce au sa se intemple in tempulu celu mai de aprópe in Ungari'a. Mai antâiu erá vorb'a despre reform'a justitiei in Ungari'a. Acum vinu dîuariele asigurandune ca cu diet'a Croatîei deodata sa se deschida sî diet'a Ungariei. Impregiurarea acést'a sio-au facutu mai tóte dîuariele de tema sî o au descantatu in tóte formele.

Ce e mai firescu, ca cele mai insemnate dîuarie au sî ascutîtu urechile se auda ce dîcu barbatii magiari de influintia la scirile aceste. Intre alte O. D. Post din Vienn'a au fostu celu d'antâiu dîuariu, care au datu publicului o convorbire a lui Déák privitóre la diet'a tînenda, care o au impletitu in unu articulu intitulatu „La cestiunea ungara.“ „Pesti Naplo“ nu intardîa sî da o desmintîre la ce le aduse de O. D. P. in tipulu urmatoriu:

„Convorbirea acést'a asiá cum o reproduce scriitoriulu articulului (din O. D. P.) e defectuósa sî scalciata.

Déák vorbesce de multe ori despre cestiunile politice ale dîlei, vorbesce insa fâra de reserva, pentru ca nusi ascunde parerile sale.

Elu au vorbitu sî cu astfelu de amici, cari se tînu de partea conclusului din 1861.

Deák de multe ori, candu in cercuri private erá vorb'a despre diet'a conchiamanda sî despre posibilitatea octroiriloru, si-au datu pe fatia parerea: ca

ori ce octroiare aru fi o nóua calcare de lege, care aru nimici sî potintia unei intielegeri liniscitóre sî pacinice, pentruca o dieta conchiamata pe calea octroiarei nu aru fi legala sî constitutîunala, nu aru fi indreptatîta de a intrá in crearea unorn legi hotaritóre.

Déca insa octroiari totusi s'aru face, déca diet'a s'aru conchiamá intr'unu modu anticonstitutîunalu—elu sî atunci aru fi gat'a a priimí alegerea purcediatóre din increderea poporului, si-aru priimí a fi deputatu, pentruca—cu deosebire in tempuri grele nu este iertatu a parasí poporulu.

Elu insa nu o aru face acést'a pentru aceea, ca sa ia parte la crearea de legi in o dieta in modulu acest'a compusa, ci pentru cá in numele sî interessulu poporului sa radice cuventu sî impreuna cu sotii sei de principii sa póta spune Maiestâtii Sele, ca numai singuru pe cale constitutîunala se póte sperá ajungerea tîntei dorite, calea constitutîunala numai atunci se póte tînea, déca se voru sustînea strinsu tóte punctele sî conditîunile „sanctîunei pragmatice“ cá a unui pactu fundamentalu.

Acele frase insa pe care scriitoriulu articulului (din O. P. D.) le aduce inainte cá pronuntiate de Deák precum: despre restringerea terenului de dreptu dela jumetate, dela dóue treimi sî nóue diecimi, de inlaturare prin o trasura de condeiu sî despre intrarea pe feréstra—potu sa fia frumóse dar de dîsu nu s'au dîsu.

Defectuosu sî scalciatu este sî aceea ce vorbesce scriitoriulu articulului cu privire la juramentu.

Scriitoriulu articulului adeca dîce, ca barbatulu acel'a alu conclusului, cu care au convorbitu Deák aru fi pusu intrebarea, ca ce aru fi de facutu, candu s'aru cere dela deputatii dietei depunerea juramentului, pe cum s'au intemplatu in Ardéln?

La care Deák sa fia respunsu: ca elu in astfelu de impregiurare aru urmá, ca in formá juramentului aru amintí tóte legile acelea pe care le-au intaritu diplom'a din Octobre; ast'a nu se póte negá sî dupa aceea aru depune juramentulu.

Facia cu acést'a realitatea e cu totulu altmintrea.

Deák cu privire la juramentu au dîsu: ca acest'a la noi in dieta nu au fostu obicînuitu sî folosulu séu necesitatea nu i o cunósce nici pentru viitoriu.

Dar déca depunerea unui astfelu de juramentu totusi s'aru cere, elu aru fi gat'a a depune numai unu juramentu, prin care sesi arete credintia câtra principe sî in care pre lânga aceea sa se cuprinda sî credinti'a câtra constitutîune, sî prin care deputatulu sa se oblige la sustînerea sî aperarea pe cale legala a sauctîunei pragmatice, autonomiei constitutîunale sî independintiei tierei.

Sî acést'a nu i s'aru poté negá.

Deák nu au facutu deschilinire intre legile intarite sî ne intarite de diplom'a din Octobre, pentruca dupa parerea lui o astfelu de impartîre a legiloru aru fi anticonstitutîunalu. Deák nu au amintitu diplom'a din Octobre sî in unu asemenea intielesu nici nu o au potutu amintí, pentruca elu sta ne schimbatu pe acelu terenu de dreptu, care lau esprimatu adress'a de la 1861 sî adressistii nici diplom'a nu o au priimitu.

Tóte aceste le scriemu dupa cuvintele proprii ale lui Deák la ce suntemu printrensulu indreptatîti.“

Dintre muntii apuseni in dîu'a s. Botezu. (Intardîatu.) Dîu'a sântului botezu alu Domnului a fostu o dî de mare insemnatate pentru totu sufletulu dreptcredinciosu din opidulu montanu Abrudu,— a fostu o dî de mare bucuria pentru fiacare Românu biesimtîtoriu. Ivirea aurorei acelei dîle sânta, ce s'a vestitu intre salve de treascuri prin sunetulu clopoteloru celoru mari,— au electrisatu inimele toturoru locuitoriloru din Abrudu;— nu este unu sufletu dreptcredinciosu, care sa nu fia fostu petrunsu de santieni'a sî insemnatatea acelei dîle mari, care sa nu scia, ca Botezulu Domnului i-au adusu acea bucuria neperitóre, dupa carea mosii sî stramosii nostri mai dóue secule au oftatu indesiertu. Dîu'a santului Botezu a fostu pentru Românii din Abrudu totdeodata sî „serbatórea re'nvierei Metropoliei ortodoxe române din Austri'a". In acea dî santa prin staruinti'a zelosului nostru Administratoru prot., M. on. D. Ioanne Gallu sî a d. parochi Dionisiu Adamoviciu sen. sî jun., s'au serbatu re'nvierea metropoliei nóstre, in ambe bisericile cu cea mai mare solenitate, cârei asemenea in opidulu nostru credu ca nu s'a mai vediutu.

Dupa finitulu coltului domnedieescu sî santîrea apei indata intre salve de trescuri ni s'au anuntiatu sî publicatu „re'nvierea Metropoliei" prin cercularîulu Escellentiei Sele Inaltu Présantîtului Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a,— ni s'a vestitu acea scire multu dorita: ca Maies atea Sea prégratîosulu nostru Monarchu s'a induratu a incuviintiá mitropoli'a româna ortodocsa in Austri'a, de carea Românii mai doi seculi prin intrigi straine au fostu lipsiti,— sî a destiná conducatoriu alu acelei'a pre anteluptatoriulu ei celu nemoritoriu, Esc. Sea inaltu présantîtulu Episcopu Andreiu Baronu de Siagun'a,—ale cârui jertfe sî merite atâtu pe câmpulu politico-natîunalu, câtu sî bisericescu, spre inflorirea bisericei nóstre voru remané nesterse pentru tóte vécurile in inim'a fiacârui Românu.

Dupa finitulu santei Liturgii sî santîrea apei, dîcu, cetindu-se suslaudatulu cercularîu—care stórse lacrimi de bucuria din inimele ascultatoriloru—s'au adusu rugaciune de multiamita câtra atotpotintele, pentru-ca a binecuventatu caus'a cea santa a Mitropoliei; apoi s'a facutu rugaciune pentru scump'a sanatate a Maiestatei Sele prégratîosului nostru Monarchu Franciscu Iosifu I, — cârui'a cá unui parinte dreptu i-a succesu a decide caus'a acést'a santa dupa simtiulu de dreptate traditîunalu inaltei case domnitóre, — sî pentru sanatatea Escellentiei sele prébunului nostru Archiepiscopu sî Mitropolitu in a cârui ilustra persóna atâtu Maiestatea Sea, câtu sî natîunea intréga — privindu luptele-i pentru tronu, natîune sî patria—se concentréza garantía inflorirei natîunei sî a bisericei nóstre. — Dup'aceea totu intre salve s'a cantatu imnulu imperatescu sî celu archiepiscopescu de câtra cantorulu d. G. Muncaceanu. In fine s'a rostitu o cuventare fórte acomodata solemnitâtii de fatia sî miscatóre de inimi, din partea P. D. Adamoviciu jun., prin care s'au adusu multiamita fiésca atâtu Maiestâtii Sele Imperatului pentru parintésc'a ingrijire de biseric'a nóstra, câtu sî Escellentiei Sele présautîtului P. Mitropolitu, pentru nenumeratele jertfe aduse pe altariulu bisericei, spre redobandirea Mitropoliei nóstre, care cuventare s'a finitu cu: Sa traiésca Maiestatea Sea prébunulu nostru Monarchu Franciscu Iosifu I. ! — Sa traiésca Escellenti'a Sea inaltu présantîtulu nostru Archiepiscopu sî Mitropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a! —

Cu acést'a s'a finitu—intre renumerate salve de trescuri—serbarea acést'a memorabila, carea va remané nestérsa in inimile nóstre, sî crestinii s'au departatu cu inimele saltandu de bucuria pentru reinvierea mitropolici nóstre. Deci urâmu sî in publicu, cá Domnedieulu mileloru sî alu indurâriloru sa intinda Escellentiei Sele P. S. Mitropolitu bratiulu seu celu prénaltu, daruindu-i dîle multe sî senine, spre a deplini cunun'a cea de lauri, ce si-o pregatesce pe altariulu natîunei, bisericei sî patriei! Unu Românu dreptcredinciosu.

Din Halchiu (lânga Brasiovu) ni se scrie din partea mai multoru fruntasi ai comunei bisericesci, ca comun'a acést'a, la staruintiele preotului sî invetiatorului localu, a serbatu sanctiunarea Mitropoliei in 10 Ianuariu cu solenitate deosebita, prin rogaciuni de multiamita, cantâri bisericesci sî natiunale, la cari au domnitu preste totu cea mai frumósa linisce sî ordine. (S patiulu nu ne permite, a comunicá corespundinti'a in totu cuprinsulu sî in stilisarea cea multu naiva sî originala populara. Red.)

Din Vienn'a aduce oficiós'a „Gazeta de Vienn'a" din 31 Ian., in partea oficiósa, scirea despre denumirea episcopului titulariu de Scutarí, lectorului sî canonicului la biseric'a catedrala din Oradi'a mare, Michailu Fogarasy—de Episcopu alu bisericei romano-catolice in Transsilvani'a.

Varietâti sî noutâti de dî.

(Comerciulu foiloru publice in Austri'a.) In semestrulu I. alu anulu 1864. se tiparira in Austri'a 448,925 esemplare, din care in Austri'a se trecura 440,989, ear in tieri straine 7936 esemplare. In Austri'a intrara in acest'asi periodu 24,961 esemplarie din foile toturoru limbeloru, din cari la Vienn'a 7410, Prag'a 3820, Brünn 545, Leopolea 2250, Linz 1421, Innsbruck 1695. Gratz, 752, Triestu 1140, Venetî'a 2410, Pest'a 2913, Pojonu 605. —

(Unu testamentu pentru Imperatulu.) Unu soldatu din Stiri'a, reposatu in anulu trecutu, a relasatu Maiestatei Sele Imperatului prin testamentu summ'a de — 10 f. Maiestatea Sea a priimitu testamentulu si a demandatu a se transpune summ'a in cass'a sea privata. —

Bartolomeiu Szemere, fostulu ministru ungaru din 1848, de atunci emigratu sî acum de curendu agratîatu de Mai. Sea a se re'ntórce in patria, ajunse in 12/24 Ian. in Pest'a sî fu dusu intr'unu institutu de vindecare. Se povestesce, ca vechiulu patriotu, candu s'aru fi apropiatu de hotarele Ungariei, din carea lipsise acum de vr'o 16 ani, aru fi fostu cuprinsu de emotîune profunda, sî candu aru fi trecutu preste fruntariele patriei, aru fi fostu innecatu de plânsu sî aru fi rostitu cu voce inalta o rogaciune, carea sî din ochii celoralalti calatori stórse lacrimi. —

Principatele române unite.

Din foile germane aflâmu, ca ministrulu de statu Cogalniceanu au emisu câtra toti prefectii o circulara, prin care le face cunoscutu ca elu au aflatu, ca pe unele locuri tieranii aru suferi din lips'a mijlóceloru de traiu sî ca in diferite pârti a le tierei se afia societâti, cari aru avé de scopu impedecarea unei concurintie libere, vrendu ele a cumperá productele de reserva de pe unde se afla, sî apoi ele sa le venda cu pretiuri indoite tieraniloru.

Ministrulu provóca asiá dara pe prefecti asi indreptá tóta atentîunea asupr'a venderei producteloru de reserva sî a inlaturá cu cea mai mare energi'a abusurile, cari s'aru poté aretá cu ocasiunea acést'a. De alta parte provóca a incunoscintiá pre tierani, ca loru le este iertatu, pre lânga garantarea comunei respective, a licitá la vinderea producteloru de reserva sî pretiulu apoi alu platí in 4 termini de cate trei luni.

Prospectu politicu.

Regimulu Prussiei, cu domnulu de Bismarck in frunte, se afla in mare perplessitate; câci maioritatea cea enorma a camerei nu cede niei câtu unu firu de peru dela opositiunea, ce o-a luatu. Se vorbesce sî de o lovitura de statu, adica de dissolvarea camerei sî introducerea unui regimu absolutisticu; acést'a insa nu se pare a fi probabilu, câci atunci Bismarck aru sgudui in fine chiaru sî positiunea sea, dar sî positiunea Pussiei in concertulu poteriloru mari europene. Cu tóte acestea alternativ'a sta cam asiá: Ori ministeriulu Bismarck— ori camer'a trebuie sa cada!— Presiedintelui casei de josu, Grabow, i s'a tramitu din Coloni'a o adressa de multiamita sî de incredere pentru portarea sea constitutîunala, precum sî o coróna civila. —

Regele a priimitu—firesce— cu tóta gratî'a sî afabilitatea adress'a casei de susu sî a re'nnoitu dorinti'a sea, ca sî cas'a de josu va respunde in tonulu acel'a, in care s'au adressatu densulu (regele) câtra representanti'a regatului: in tonulu pâcei sî alu placabilitâtii.

„Gen. Coresp." scrie despre miscâri serióse, ce se pregatescu in Itali'a de josu pe primavér'a venitóre pentru restituirea familiei regesci din Neapolea.— Garibaldi se ascépta pe capetulu lui Februariu in Turinn.

In Franci'a inca n'au incetatu certele intre regimu sî episcopatu. Eppulu Dupanloup a fostu fericitatu din partea cardinalului Antonelli, la insarcinarea Papei, pentru brosiur'a sea contr'a guvernului francesu. Acésta brosiura cérca a demonstrá, ca foile regimului au intielesu, tradusu sî interpretatu enciclic'a reu.— Austri'a va sa 'ncopcie cu Franci'a unu tractatu comercialu. In 18/30 Ianuariu a reposatu fostulu senatoru sî ministru Eduardu Antoniu Thouvenel.

FOITI'A „TELEGRAFULUI".

Romanische Poeten.

In ihren originellen formen und metrisch übersetzt von Ludwig Adolf Staufe. Wien, 1865.

Acest'a este titlulu unei carticele de poesii romanesci traduse in limb'a germana de d. Professoru L. A. Simiginowicz-Staufe din Brasiovu. Amu percursu cu placere frumosîc'a colectiune, carea chiaru sî pri form'a sea din afara se recomanda atâtu de bine cititorului, sî ne-amu convinsu, ca d. traducatoriu are nu numai o cunoscintia largisióra de limb'a sî literatur'a româna, ci sî o inima deschisa sî calda pentru inflorirea literaturei nóstre, precum sî preste totu unu simtiu multu priimitoriu pentru bunu sî frumosu. Colectîunea acést'a

cuprinde poesii dela Gregoriu Alexandrescu, Vasiliu Alexandri, Aureliu Ardeleann, Georgiu de Assachi, G. A. Baronzi, Cesaru Boliacu, Dimitriu Bolintineanu, A. Domiciu, I. Eliade, I. Grecu, N. Istrati, C. Conachi, Georgiu Cretianu, Andreiu Muresianu, Iacobu Muresianu, G. Melidonu, Costachi Negri, Constantinu Megruzzi, Br. Dimitriu de Petrino, C. A. Rosetti, Georgiu Sionu, I. Vacarescu, apoi povesti sî hore sî in fine note la tóte acestre poesii.

Incâtu amu potutu cuprinde la prim'a percurgere a colectiunei, traducatorulu a 'ntielesu preste totu bine ideile poetîloru, sî meritulu lui pentru literatur'a nóstra sî cea germana este cu atât'a mai mare, câci mai tóte piesele suntu traduse tocmai in metrulu originaleloru,— ceeace in adeveru e unu lucru greu; câci limbile germana sî româna, cá limbi eterogene, diferu fórte multu un'a de alt'a. Cu câta desteritate au invinsu autorulu aceste dificultâti, se va vedé mai bine din câte-va probe, care le producemu aici, adaugendu pentru acei cititori ai nostri, cari póte n'au la'ndemâna sî originalele romanesci, sî testulu românu.

Adío Moldova!
(De Alessandri.)

Scumpa tiéra sî frumósa
O Moldova, drag'a mea!
Cine pléca sî te lasa
E petrunsu de jale grea.
Ca plutindu in visuri line
Pe-alu sinu teu ca intr'unu raiu,
Dulce-i vieti'a dela tine,
Cá si-o dulce dî din Maiu!

Eu te lasu tiéra iubita,
De-alu teu ceru me departezu;
Dar cu inim'a cernita
Plângu amaru, amaru oftez.
Tristu acum la despartîre
De fiori me simtu cuprinsu,
Si-ori ce draga nalucire
Pentru mine-acum s'a stinsu.

Cine scie, cine scie,
Déca 'mpinsu d'alu sórtei ventu,
Moiu intórce 'n veselía
Sa sarutu alu teu pamentu.
Doiu vedé inca vr'odata
Muntii tei resunatori,
Ce cu-o frunte inaltiata
Se perdu falnici printre nuori.

Si-ai tei codrii de viétia,
Unde curgu, sioptescu usioru
Reci isvóre, ce dau viétia,
Doine, care dîcu de doru.
Si-alu teu ceru, care zimbesce
Sufletului romanescu.
Sî ori care me iubesce,
Si-ori pre care eu iubescu,

Eata ceasulu de pornire,
Eata ceasulu multu amaru:
Veselia, fericire
Eu te lasu p'alu teu hotaru.
Si-a mea inima iti dîce:
O Moldova ce jelescu,
Adío, remâni ferice,
Ferice sa te gasescu!

Lebewohl Moldau!
(von Alexandri.)

Teures Land, das Schönheit kleidet,
O du liebe Moldau mein,
Wer durch Flucht dich läßt und meidet,
Ist erfüllt von schwerer Pein.
Denn durch deinen Traum zu schweben,
Ist's wie durch ein Himmelreich
Süß von dir ist stets das Leben
Einem süßen Maitag gleich.

Müß geliebtes Land dich lassen
Und von deinem Himmel zieh'n,
Nur in Tränen kann ich fassen
Was mir tief bewegt den Sinn.
Traurig in der Abschiedsstunde
Fühl' ich banges Ahnen schwer,
Ach, kein Bild in deiner Runde
Leuchtet meinem Auge mehr!

Denn wer weiß, da ich vom Herde
Werd verstossen vom Geschick:
Um zu küssen deine Erde
Ob ich kehr' vergnügt zurück?
Ob ich seh' in künft'gen Tagen
Deine Berge, deine Höh'n,
Die mit stolzen Häuptern ragen
Und in alle Wolken seh'n.

Werd' ich deine Wälder blicken,
Drin fiets leise flüsternd zieht
M ncher Quell, um zu erquicken;
Hör' ich einst dein Doinalied?
Werd ich deinen Himmel schauen
Lächelnd im roman'schen Geist,
Die mich lieben, mir vertrauen,
Die mein Herz in Liebe preis't?

Sieh schon kommt die Trennungsstunde
Und der letzte Augenblick;
Lust mit sel'gem Glück im Bunde
Laß ich jetzt mit dir zurück.
Und mein Herz ruft dir entgegen:
Teure Moldau lebewohl!
Lebewohl, mit Gotes Segen!
Glücklich ich dich finden soll!

Nr. 5—1 CONCURSU.

La scól'a populara româna ortodoxa din Darste, Districtulu Brasiovului, se cere unu invetiatoru cu salariu anualu de 120 f. v. a.

Predîsulu salariu sa priimesce regulatu la sfarsîtulu fia cârei luna dela díregatori'a comunala pelânga infatisiarea cuitantiei timbrate.

Dreptaceea ori care doresce a concurá la postulu susu amintitu are a-si tramite in Brasiovu la P. On. Scaunu protopopescu I. alu Brasiovului pe lânga petitiune timbrata cu 50 cr. v. a.

1) Atestatu ca a absolvatu cu portare buna sî cu sporiu de clas'a I. gimnasiulu micu sî cursulu pedagogicu din Sabiiu, séu celu pucinu gimnasiulu micu.

2) Atestatu de botezu, ca e de confessiunea gr. orient., sî in fine

3) Atestatu de portare politica; sî acestea pâna la susu prefiptulu terminu, spre a se poté asterne cei alesi din concurenti Escellentiei Sele Inaltu Prea-Santîtului Archiepiscopu sî Mitropolitu pentru parintésc'a intarire.

Darste 18 Ianuariu 1865.

Tom'a Barsanu, Parochu.
Georgiu Mesiota, Curatoru.

Nr. 1—3 CONCURSU.

La statiunea invetiatorésca in Percosov'a, Eparchi'a Versietiului.

Emolumentele suntu: 63 f. v. a. in bani, 20 meti de grau, 16 meti cucuruzu, 80 pt. clisa, 30 pt. sare, 12 pt. lumini, 4 orgii de lemne, 2 jugere livada, 1jug. de gradina sî cortelu liberu. Limb'a propuneriloru e cea româna.

Competitorii la acést'a, au recursele loru prevediute cu estrasulu de botezu sî testimoniele despre scólele absolvate, despre servitiulu de pâna acum, sî portarea s'a politica sî morala pâna in 15 Februariu 1865 a tramite la

Consistoriulu Eparchiei Versietiului.

Nr. 4—3 EDICTU.

Mari'a Demetriu Streulea din Jin'a scaunulu Sabiiului, sub pres. de astadi au urzitu asupr'a barbatului eii Bucuru Cornea din Poian'a scaunulu Mercurei, procesu divortiale. De órece Bucuru Cornea e de mai multi ani pribégu sî nu se scie loculu aflârei lui, acel'a se indetoréza prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia, cu atât'a mai vertosu sa se infacisieze inaintea forului subscrisu, cu câtu la din potriva, procesulu asupra-i pornitu se va otarì sî fâra de elu in intielesulu prescriseloru canonice ale s. Biserici gr. orientale.

Sabiiu 8 Ianuariu 1865.

Forulu matrimoniale gr. or. alu Protopopiatului tractului Sabiiului I.

I. Hanni'a, Protopopu.

Nr 3—3 EDICTU.

Mari'a lui Vasiliu Gavrila din Sacelu lânga Sabiiu, au incaminatu sub pres. de astadi nr. 142. procesu divortiale asupr'a barbatului eii Nicolae Platosiu totu din Sacelu. De órece insa Nicolae Platosiu e de mai multi ani pribegitu sî nu se scie loculu aflârei lui, acelu Nicolae Platosiu se indetoréza prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia, cu atât'a mai vertosu sa se presenteze inaintea forului subscrisu, cu câtu la din potriva procesulu asupra-i pornitu sî fâra de elu se va otarì in intielesulu prescriseloru cononice ale s. Biserici gr. orientali. Sabiiu 28 Decembre 1864.

Forulu matrimonialu gr. or. alu Protopopiatului Tractului Sabiiului I.

I. Hanni'a, Protopopu.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a toici pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 8. AULU XIII.

Sabiiu, in 28 I. (9 Febr.) 1865.

Dupa scirile mai nóue, ce avemu, Maiestatea Sea Imperatulu a priimitu in 25 Ianuariu (6 Febr.) deputatiunea de 16 membri, carea aduse multiamit'a Românilorn din Transsilvani'a si Ungari'a pentru infiintiarea mitropoliei greco-orientale. (In nr. venitoriu vomu comunicá si cuventulu Esc. Sele conducatorului.)

Dreptulu Românilorn banatieni asupr'a monastiriloru greco-orientale din tiér'a loru.

In Banatulu temisianu esista monastirile: Basiasiu, Zlatiti'a, Mesiciu, Santu-Giorgiu, Besdiniu, Voiloviti'a si de curendu desgropat'a monastire dela Ciclov'a.

Monastirile: Basiasiu si Zlatiti'a.

Monastírea Basiasiu, fórte seraca, e adfiliata Zlatitiei. — Din istori'a acestoru dóue monastiri nu ne este nimic'a cunoscutu; schematismulu nu arata anulu originei loru. — Noi Românii pe bas'a fapteloru istorice si a argumenteloru mai in josu aduse sustînemu, ca aceste monastiri suntu radicate de Românii gr.-orientali din vechiulu comitatu alu Cheviei (sub Romani: Constantiola) si din vechiulu comitatu alu Horomului, ambe cunoscute pe tempulu Imperatului Marelui Carolu sub numele: „Francohorion, si pe tempulu venirei Unguriloru: „Ducatus Horomiensis.“ — La ori si ce templare dîsele 2 monastiri din inceputu si pâna astadi au fostu sustînute si de poporulu românu gr. orient. alu diecesei Caransebesiului. Acést'a nu o potu negá Serbii, prin urmare nu potu negá nici dreptulu Românilorn de a participá la averea acestoru monastiri.

Monastirile Mesiciu, San-Giorgiu si Besdiniu.

Despre monast. Mesiciu avemu o brosiura slavenésca tiparita in Bud'a 1798 sub titlulu: „Кратkaia повѣст o monacтирѣ Месичѣ сущемъ въ Банатѣ темишварстѣмъ.“ Acést'a, basata, cum dice in pag. 6 pe spunerea calugariloru si altoru ómeni, va sa sustîna, cá monast. Mesiciu aru fi fundata de unu monarchu serbu venitu ací din muntele Atonului, pre care sa-lu fia santîtu de egumenu AEpiscopulu Ipechiei Sav'a pe la an. 1225 si ca si celelalte suntu totu de pe atunci'a fundate de Serbi si provediute de imperatii si despotii serbesci cu teremu propriu si cu privilegie.

Aceste aserte suntu despoiate de documente invederate si asiá disparu inaintea urmatóreloru fapte istorice si argumente ratîunale.

1. Ca nainte de anii 1400—1438, candu s'au asiedlatu primele colonie serbesci pe bunurile Brancovene din Ungari'a si Banatu, n'au fostu Serbi in Banatu. — Vedi intre altele si istori'a serbésca.

2. Ca intre anii 1220—1229 domnitorii Serbiei Stefanu si Radoslavu, departe de a avé ei vreo proprietate si potere in Banatu, erau bietii constrinsi a se bate acasa cu Ungurii, spre a-si aperá propri'a loru tiéra Serbi'a. (Кратка исторіа сербскогъ народа. Беогрaд, 1861. pp. 28—30.)

3. Ca déca totusi aru fi trecutu vreunu Serbu in Banatu, cá sa fundeze ací monastiri, au nu i-aru fi statu in contra privilegiele Românilorn, cari nu concedeau a se rupe din tier'a Românilorn sate séu ori si ce mosîa si a se doná strainiloru fâra invoirea si incuvenintiarea aristocratîloru români? si au nu aru fi rapedîtu preste Dunare pre atare Serbu? si privilegiulu lui Andreiu esîtu chiaru atuncia in 1222 apoi si furiele propagandei, cari sub regele Bela IV. clatiná din temelia Biseric'a orientala nu numai in Ungari'a si Banatu, ci si in tierile invecinate?

Opuscululu meu istoricu, — carele nascutu inca in 1862 inca nu-si aflà nasiulu, cel'a ce l'aru scóte din scutece si l'aru botezá cu lumin'a publicitatei, — scrie mai pelargu despre tóte acestea, apoi si cum ca monastirile: Santu—Giorgiu si Besdiniu s'au radicatu pe la inceputulu vécului XVI. (Vedi univers. schematismu eccles. liter. alu biser. gr. orient. din Ungari'a si Transsilvani'a din 1833/4 de Alois. Reesch de Levald edit. II.)— Despre monastirea Mesiciu si dupa mai susu numit'a brosiura— in câtu-va piedîsiu-si dupa datele si argumentele de mai susu se da cu socotel'a, cum ca se datéza din acelasi vécu cu celelalte 2 monastiri.

Déca stau mai susu adusele date serbesci, si déca mai luâmu in bagare de séma si accea, ca Serbii, cum vomu aretá mai injosu, numai dupa an. 1737 s'au intinsu de pe margine mai inlauntrulu tierei: atunci noi Românii banatieni suntemu in mai favoritóre positîune decâtu Serbii, spre a adeverí, cum ca monastirile: Mesiciu, Santu-Giorgiu si Besdiniu suntu fundate de cuviosii strabuni ai nostri.

Monastirea Voiloviti'a.

Dupa dîsulu schematismu sa se fia fundatu la inceputulu vécului XV., pe candu erau si Serbi in tînutulu Panciovei dealungulu Dunarei.

Sa vedemu si moastirile reduse, cari nu preadîcu Serbii ca aru fi ale loru serbesci.

Monastirea Varadi'a.

Estragemu din testulu opuscu'ului in stilu rapsodicu numai aceste urmatóre: Dupa mai multe traditîuni si chiaru si dupa cea serbésca citata in istori'a serbiimei din Versietiu, monastirea acést'a sa fia fórte vechia, eara dupa traditîunea remasa dela Protopop'a Petru Siutu sa fia din cele mai-carunte tempuri ale victiei bisericesci a Românilorn din 3. ori 4. vécu . . Lasâmu ruinarea monastirei si desgroparea cii sub Episcopulu Spiridonu Stibiti'a si urmatorii lui s. a. si aretâmu numai atât'a inca, ca monastirea acést'a dupa traditîunea lui Siutu sa fia avutu mai nainte mosîi, din cari pela 1801 numai 45 jugere de pamentu si o cuxa in loculu montanu Docnecea mai aveá.— Monastirea dela Srediscea mica (satu rom.).

Numita de poporulu din vecinatate „Perniaor“, ear de cei mai departati „Monastire“. Insemnâmu ací numai atât'a, ca preotulu localu de acum'a Vicentiu Neagoe a aflatu unu documentu, care l'a datu spre citire vicariului monastirei Mesiciu Gerasimu Scrietoriu, de unde, morindu acest'a, nu l'a mai repriimitu. In acelu documentu sa steá: ca monastirea acést'a e mai vechia de 600 ani; ca aveá unu teremu intinsu; ca i-au fostu sorori de aceeasi anima monastirile dela Partosiu si Morav'a; ca Serbii candu au venitu dupa an. 1737 in tînutulu Timisiórei si alu Versietiului, au nimicitu tóte scriptele si monumentele adeveritóre de viéti'a si autonomi'a bisericésca a Românilorn, si ca acésta monastire impreuna cu cele mai susu numite s'au redusu la propunerea sinodului serbescu din an. 1774. Averea cii pamentésca s'a datu monastirei Mesiciu.

Monastirea Morav'a.

Aici câtra cele ce se voru aretá mai in josu, cari au valóre pentru tóte monastirile, adaugemu numai atât'a: cum ca pe la 1721, fiindu biseric'a monastirei aprópe de ruinare, s'a reparatu cu spesele óre cârui proprietariu românu Giuiscu: ca monastirea in an. 1774, reducendu-se mosîele cii, s'a datu la monastirea Santu—Giorgiului, unde s'au stralocatu si calugarii s. a. s. a.

Monastirea Partosiu.

Aici afara de remasîtiele monastirei, cari cá morminte gelnice stau inca si la celelalte monastiri reduse, mai aflâmu si mormentulu patronului monastirei: „Свiатiтел' Iосiфъ новiй вiбниi Мiтрополiтъ Темишварскii,“ ceeace va sa dîca romanesce: Santulu Iosifu celu nou, fostulu Metropolitu alu Temisiórei, a fostu patronulu monastirei acestei'a, si cumca densulu este immormentatu in capel'a monastirei, adeveresce si o lunga ieremiada inscrisa in biseric'a cea nóua, unde calugarii se tanguie, ca trebuie se parasésca monastirea s. a.— Acestu Iosifu nu se afla in registrulu Archiereiloru dela Temisióra, care-lu avemu a mâna dela 1690. inainte; urméza dara si dupa acést'a, si dupa ratiunea immormentârei lui in biseric'a cea vechia a monastirei, cum ca densulu— Mitropolitulu Iosifu- a

resiediutu in Timisiór'a inainte de infiintiarea ierarchiei se besci in Carlovitiu— scie Domnedieu candu— sî ca a fos esarchu alu Metropolitului rom. gr. orientalu din Alb'a Iuli' — Reducerea acestei monastiri s'a efepluitu in 2 Novemb 1778. De atunci pentru bunurile acestei monastiri r o m a n e s c i trage monastirea „Mesiciu“ in totu anulu câte 400 me de grâu dela diregatori'a camerala din Dentea, s. a. s. a.

M o n a s t i r e a C i c l o v 'a.

Dupa traditîunea poporala sa fia de o vêrsta cu cea de Varadi'a. S'a desgropatu sî restauratu in an. 1859 de Rc mânii Cicloveni in dealulu padurosu, numitu din vechime „ca lugarulu.“ —

Mai suntu remasîtie sî de alte monastiri, despre ca tacemu acum'a.

Adaugemu ací ce-va din traditiunile remase dela unu e gumenu alu monastirei S. Georgiu, dela Nicolae Pop'a calu geru din monastirea Morav'a sî dela Petru Siutu protopop'a Va radiei, cari consuna cu traditîunea poporului. Aceste tradi ditîuni ne spunu: cum ca metropolitulu Albei Iuliei aveá e sarchulu seu in Timisiór'a, carele se titulá metropolitu; ca a cestuia-i erau subordinate diregatoriele bisericesci sî mona stirile din Banatulu-temisianu; ca monastirile banatiene s datéza inca din vécurile pe candu s'au organisatu ierarchiel crestine la Români — —; cumca evlaviosii Români au cumpa ratu bunuri sî mosîi cu numerulu 12. sî le-au datu monasti riloru . . . ., cumca monastirile mai inainte de venirea Tur ciloru sî a ierarchiei serbesci au fostu numai de Români tî nute sî folosite . . .; cumca ele prin Turci s'au nimicitu, s dupa luarea Banatului dela Turci de pe la an. 1718. s'au re'nnoitu din fundamentu sî s'au inzestratu cu cele trebuin cióse prin ajutóre adunate dela evlaviosii Români; cumca ca lugarii erau inca dintru 'nceputu Români, sî atunci s'au mai immultîtu punendu-se iéra Români, pentru ca Serbi nu erau pe atunci in pârtîle acestea ale Banatului, pâna candu nu a venitu coloni'a cea din urma cu Patriarchulu Arseniu I. Sia cabentu; din carea o parte a lasatu locuintiele mai inainte pre marginele Dunârei, Tisei sî Muresiului ocupate, sî s'a impre sciatu prin comunele romanesci: Versietiu, Biseric'a-alba s. a., apoi sî prin tînutulu Becskerek-ului;— cumca Ierarchi'a ser bésca a ocupatu monastirile Românîloru sî mosîele loru alo diale, adeca cele 12 sî a mijlocitu a se impartî la monastirile Mesiciu, S. Georgiu sî Besdiniu s. a. s. a.

Standu aceste traditîuni, cari inca viéza in poporu, s' faptele istorice sî argumentele mai in susu aduse; asertulu Ser biloru „cum ca monastirile din Banatu suntu n u m a i al loru“, nu póte subí lupt'a cu acele fapte sî argumente, sî a siá dreptulu Românîloru gr. orientali din Banatu de a parti cipá à proportione la averile t o t u r o r u monastiriloru din tiér'a loru (afara de Voiloviti'a), este preainvederatu. —

Multa lumina aru reversá preste tóte aceste sî alte ob iecte manuscriptulu originalu, de unde scosei aceste fragmente. Nu me potu destulu mirá, cum unei natiuni de millióne su flete cu o intielegintia destulu de numerósa, cu mai multi pro prietari avuti sî mecenati generosi sî cu câte-va asociatîuni sî reuniuni pentru literatur'a sî cultur'a poporului, sa nu-i fia cu potintia a ajutá tiparirea dîsului manuscriptu atâtu de inte resantu, pe candu totu fiii acelei natîuni facu atâte alte lu cruri mari sî frumóse multu costatóre, éra altii vérsa sute sî mii pe nimicuri! Vai ca rei suntemu! asiá nu vomu mer ge inainte; asiá nu se voru incuragiá cei ce vréu sa lu cre. Apoi sa nu despereze scriitorii nostri?!— Vreti, Dom niloru, cá intre atâtea mijlóce mai onorifice sî mai incuragia tóre de nobilulu loru zelu, sa nu aiba ei bietii in catrâu, ci séu sa-si vendia fruptele mintii pela tipografi de natiunalitâti straine pe ori sî ce bagatela, cá o marfa de tergu, care n u s e p r e a c a u t á a c a s a; au sa se lase de a scrie la cârti sî sa-si consacreze pén'a numai lucruriloru ce le aducu pâ nea de tóte dîlele?!— Eu rogu cu tóta reverinti'a pre venerabil'a nóstra inteligintia sî in specie pre eminentii nostri barbati B a r i t i u sî B a b e s i u, sî cá secretari ai Associatîuniloru nóstre, cá sa binevoiésca a consacrá câte-va din pretiósele loru minute unui lucru bunu, unei chiarificâri publice in a cestu dîuariu, adeca a-si spune la acestu din urma pasagiu maturele sî probatele loru socotintie, sî totu odata a deschide intregului publicu calea de a-si aretá cine vrea parerile, cá sa ne intielegemu cu totii, d é c a sî c u m s'aru poté vindecá din radacina morbulu, ce atâtu de multu strica ardórea no bila a scriitoriloru nostri s e r a c i d e b a n i sî prin acést'a aduce atât'a scadiamentu literaturei sî culturei poporale. Dá, sa ne intielegemu— câci cá numai cei avuti— séu sî seracii dar numai cei ce au patroni sa scria la opuri scientifice sî cultivatóre de simplulu nostru poporu, acést'a nu o va apro bá nimenea. Dar apoi nici aceea nu se póte cere, cá tóte cârtîle sa le tiparésca acele dóue Associatîuni literarie, au cutare mecenatu.— Bine aru fi, sa se publice mai pre largu sî mai apriatu sî acestea: Ce cârti priimescu Associatîunile nóstre a le tiparí cu spesele loru proprie? sub ce conditîuni? avé-va auctorulu nescari indetoriri, sî cari? cum va fi cu pro prietatea esemplareloru tiparite? sî cum cu proprietatea opu lui insusi in privinti'a retiparirei? s. a.

Eu me abatui câtu-va dela obiectu, dar nu strica nimi c'a.— Aru fi trebuitu sa vorbimu ce-va sî despre resiedin tiele episcopesci. Se spune de comunu, cumca la zidirea celei din Versietiu n u m a i R o m â n i i, preotii sî cu mirenii im preuna, éra la zidirea celei din Temisióra ³/₄ Români sî cá la ¹/₄ Serbi au lucratu sî au contribuitu. Sciinti'a acést'a o are poporulu nostru românu dela strabunii sei prin traditîu ne, apoi se afla sî in traditîuni scrise. T. Veli'a.

Dela Associatîune.

La siedinti'a lunaria, ce se tînù Marti in 26 Ianuariu (7 Febr.), luara parte dintre membrii ordinari ai Comitetului: dd. P. Manu, Dr. P. Vasiciu, Dr. I. Nemesiu; dintre supplenti: dd. P. Dunc'a, Z. Boiu, I. Popescu, N. Cristea; apoi dd. ofi ciali Vicesecretaru I. V. Russu, Cassieru C. Stezaru, Contro loru A. Bacu. Presidiulu lu duse, cá celu mai betrânu mem bru, d. P. M a n u. Obiectele mai insemnate suntu urmatórele: Starea cassei 21,481 f. 35 xr.— D. Ministru de statu respunde Asso ciatîunei, la rogarea eii, ca a dispusu cele de lipsa, spre a se tramite Assoc. actele sî opurile Academiei sciintieloru.— In. Guberniu r. transpune Assoc. unu opu pretîosu despre espo sitîunea din Londr'a din a. 1862.— Cassierulu arata mai multe manipulatîuni banale.— Se iau spre cunoscintia summele incurse dela siedinti'a din urma incóce. — Controlorulu Bacu, fiindu transpusu in oficiu, dimissiunéza; i se aduce multiamit'a me ritata prin cuvinte sî i se va aduce sî in scrisu; ear cu controloratulu se 'nsarcinéza ad interim P. I. Popescu; pentru transpunerea acteloru se denumescu comissari dd. Dr. Ne mesiu sî Cristea.— Institutulu geologicu din Vienn'a tramite Associatîunei in schimbu actele sele, etc. Dealtmintrea pe nr. venitoriu sperâmu ca vomu fi in positîune de a comunicá sî protocolulu. —

Revista dîuaristica.

O clipire in dîuariele neromane din patria ne arata, cum fratii magiari si-dau tóta silinti'a pentru progresu sî pentru aperarea natîunei loru de periculii, ce amenintia natîunalitatea loru. In adeveru unu ce, care avemu sî noi sa imitâmu, câci intrecerea pe câmpulu progresului e nobila sî prin urmare demna de imitatu.

La rendulu celu d'antâiu ne aduce „Hrm. Ztg.“ din Sabiiu unu estrasu din unu articulu despre u l t r a p a s s i v i t a t e a magiara, combatuta de unu patriotu magiaru, Colomanu Tisza. Acest'a adeca deplânge impregiurarea, ca pasivitatea au ajunsu asiá departe incâtu magiarii nu se ferescu numai de cursulu politicei de adi, dar sî de aceea ce este de lipsa pentru unu poporu, care vrea sa figureze in lumea cetatiéna. Nu intrâmu in amenuntele articulului, ci amintimu numai provocarea, carea nu ni se póte pune din destulu sî nóue la anima, prin care da indreptarea spre imbratîsiarea toturoru ramiloru de viétia. „L a s a t i - v e d e p r e j u d e t i e“, striga Tisza. P r i v i l e g i è l e s i - a u a j u n s u s f a r s î t u l u. P r o p r i e t a r i u l u i d e p a m e n t u a s t a d i n u e m a i p r e s u s u d e c â t u u n u c e t a t i é n u c u l t u sî o m u d e s p e c i a l i t a t e, c a r e t r a i e s c e d i n s c i i n t i 'a sî l u c r u l u s e u. U r m a t i e s e m p l u l u i l u i sî f i t i - i s o t i u sî f r a t e!“

Cuvintele aceste din urma amu dorí, candu si-le-aru talmací fiacare Romanu; câci ele cu alte cuvinte ne potu servî sî nóue de invetiatura.

In unulu din numerii trecuti amu fostu impartasîtu publicului despre o provocare esîta in „Kol. Közl.“ pentru in fiintiarea unei scóle reale in valea Hatiegului, din veniturile muntîloru asiá numiti revindícati. La acést'a respunde o alta voce din numit'a vale a Hatiegului, ca mai antâiu aru fi de lipsa a se intemeiá scólele elementare sî mai antâiu cele po pulare. Stimâmu sî noi sî apretiuimu acésta voce sî atragemu sî noi din parte-ne atentîunea toturoru, cari suntu barbati de influintia la crescerea poporului, de a ingrijí de fundarea de scóle bune populari in tóte comunele, pentruca numai in ti pulu acest'a se va poté pasî apoi mai departe.

„Korunk“ ne spune lucruri de necrediutu. Elu dîce, ca in estu anu nu aru fi trecutu mai putîni decâtu 10,000 de Secui in Romani'a, unde capata lucru mai multu, cu plata mai buna sî unde este traiulu mai eftinu sî se intielege sî mai bunu. Lu crulu trebuie ca nu e de gluma, pentruca se tratéza in unu articulu de fondu cu nr. I. pe candu incheiarâmu aceste sîruri sosì sî articululu II. in privinti'a acést'a, despre care póte cu alta ocasiune. Scaparea de o astfelu de emigrare este dupa „Korunk“ ceea ce sî noi amu recomendatu la ocasiune poporului nostru: me-

serii, industria (sî cetâti), pentruca numai in tipulu acest'a vomu fi in stare a ne poté castigá cele de lipsa aici in patria, fâra de a fi siliti a umplé lumea.

Dupa aceca aflâmu totu in „Köl. Közl.“ o corespundintia din Iernotu, carea se plânge asupr'a romanisârei Magiariluru de pe acolo, recomandandu vindecarea reului acestui'a cu deosebire pastoriloru sufletesci sî altoru mecenati natiunali, carii prin ingrijirea de biserica sî scóla potu impedecá latîrea reului sî mai departe. Unu esemplu frumosu (?) despre resultatulu, candu unu mecenatu ingrijesce parintesce de poporu, aduce pe contele Haller, carele intr'atât'a au sciutu vragí pe Românii din comun'a Kerelö Sz. Pál, incâtu Mihailu Rus'a romanu, mai bucurosu se numea Rosa Mihály, sî la vatr'a familiara mai bucurosu vorbea unguresce decatu romanesce.

O alta corespundintia din altu numeru totu a lui „Kol. Közl.“ ne aduce din Ludosiulu Muresiului, scirea, ca contes'a Illona Kornis au tramisu pentru cei lipsiti, din Bogatulu Muresiului, o colecta de 918 f. v. a. Esc. S. contelui Miko, carele i-au sî predatu dlui Szilvási sa-i imparta. Impartîrea, se dîce in corespundintia, ca n'au consideratu nici natiunalitate nici confessiune. Fapt'a frumósa se lauda pre sine sî n'are lipsa de comentarie!

Espositiune de opuri artistice in Bucuresci.

On. Directiune a scólei de artele frumóse ne tramite urmatórea scrisóre interesanta:

Domnule Redactoru!

Amu onóre a Ve rogá sa binevoiti a anunciá in dîuarulu DVóstre, ca 'n poterea delegârei ce amu priimitu dela Dlu Ministru de justitia, cultu sî instructiune publica, o espositie de pictura, sculptura, aquarela, desemnu sî architectura se va deschide in Bucuresci la 10/22 Aprile sî se va inchide la 10/22 Maiu.

Domnii artisti doritori a espune voru tramite obiectele ce voru destiná espositiei la Comitetulu Academiei de Belle-Arte; asemenea de voru voí cá sa aiba ajutoriulu Guvernului nostru pentru transportulu obiecteloru de arta,— voru incunoscintiá Comitetului acésta dorintia, sî numitulu Comitetu va luá mesuri, cá tablourile sa fia priimite là deligintiile nóstre, se intielege insa ca numai acele tablouri, a câroru dimensiunei voru polé fi transportate prin mediulu ce se ofereza mai susu.

Priimiti Domnule Redactora incredintiarea osebitei mele consideratiuni. etc.

Varietâti sî noutâti de dî.

(Distinctîune.) Maiestatea Sea Imperatulu s'au induratu a daruí P. Protopopu gr. or. alu Branului Ioann Metianu, pentru activitatea sea in caus'a intregirei óstei, crucea de auru pentru merite. —

(Stipendie.) „Concordi'a“ publica urmatoriulu concursu: In urmarea inaltului rescriptu alu Locutîintiei reg. pentru Ungari'a cu nr. 100,896.—1864, deputatîunea fonduriloru scolare greco-orientale in Pest'a insciintiéza prin acést'a, cumca a devenitu in vacantia unu stipendiu din fundatîunea lui Atanasiu Ball'a, ce se da tineriloru de ritulu gr. orientalu, cari au absolvatu scólele elementari, sî nu studiéza la colegiele reformate din Dobritînu sî Sarospatak, nici la gimnasiulu evangelicu din Posionu, unde de altmintrea suntu stipendie facute de numitulu fundatoru, ci la alte gimnasíe, seu la universitâtîle de Pest'a sî Vienn'a, séu la Teologi'a de Carlovitiu; intre cari, consangenii fundatorelui voru avé preferintia.

Recurgatorii voru instruá cererile loru cu urmatórele atestate sî testimonie:

1) cu atestatu despre starea publica séu privata a parintiloru, séu a altoru consangeni;

2) cu respectivele testimonie scolastice, intarite de dereginte, séu de respectivulu corpu profesoralu;

3) in casulu de consangenitate cu susnumitulu fundatoru, acést'a sa se adeverésca cu autencitate.

Cererile astfelu instruite, in decursu de siese septemâni de la a trei'a publicare a acestui edictu, sa se predee in localitatea oficiului deputatîunei fonduriloru scolare greco-orientale in Pest'a Grünbaumgasse nr. 23 in edificiulu institutului Tökölyanu.

Principatele române unite.

Dupa summariele siedintieloru corpuriloru legislative romanesci pâna in 15 Ianuariu inclusive, afara de mesagiele sî respunsurile care le amu impartasîtu sî noi publicului nostru, — ceva de mare importantia nu sau desbatutu. In siedinti'a din 13 Ianuariu s'au decisu a se pune pentru 15 Ianuariu la ordinea dîlei desbaterea asupr'a legei pentru alegerea de Metropoliti sî Episcopi. (Se vede daru ca in Romani'a clerulu e de totu minorenu.) Vomu incepe sî noi a dá publicului nostru, din cele ce ne stau la dispunere: proiectele de legi, cari privescu biseric'a sî mai tardîu cari privescu scól'a din Romani'a.

Dupa unele dîuarie Dlu Negri a sositu de la Constantinopole. Dupa dîuaristic'a francesa opiniunea publica in Europ'a pusétra e multiamita cu cele ce se intempla in Romani'a. Reforma“ din urma aduce sî o espresiune a unui dîuariu grecescu „Armonia“ carea suna in modulu urmatoriu:

„Dîu'a de 2 Maiu 1864 este insemnata in istori'a nóuei Românii. Din dîu'a, aceea natî'a s'a radicatu pe o culme soda, sî o epoca nóua de viétia natîunala a resaritu, pe care urâmu sa fie fericita sî gloriósa pentru Romani'a. Dîu'a aést'a, dîcu, este un'a din cele mai mari pentru sórt'a Romaniei, pentru ca intrarea proiecteloru retrograde se inchide pentru totdeun'a sî se pune temeliile unei adeverate Constitutîuni. Din tóte legile cari s'au promulgatu pân'acum va resultá pentru natî'a romana, atâtu desvoltarea intelectuala câtu sî cea materiala, de sî pe de alta parte ea avea multe mijlóce de a fi desvoltata. Natîile cele mari, la reformarea loru au trecutu prin mai multe sî felurite greutâti, Romani'a insa de sî a trecutu prin mai multe schimbâri timpurale, finantiele ei insa se afla intr'o positie din cele mai placute, etc.“

Cele ce dîce „Armonia“ sî altele din alte dîuarie se vede fi luate de Reforma cá motivu la o espressiune a densei in privinti'a independintiei, despre care erá vorb'a sî in dîuariulu nostru sî despre prochiamarea romana de regatu. Eata ce dîce Reform'a“ in privinti'a acést'a:

— Amu vediutu in mai multe dîuarie despre unu óre care proiectu alu Senatului Romaniei, care are de scopu proclamarea creditârei tronului Romaniei. Dar nu erá óre mai bine a se elaboreze unu proiectu, prin care s'aru proclam'a Principatele române cá unu Regatu independinte? Déca este adeveratu ca s'a hotaritu a o rupe, pentru ce sa nu o rupemu o data pentru totdeun'a? pentru ce se mai intardîa resaritulu lilei cele mari pentru Romani'a? S'au pusu dejá temeliile unui guvernamentu adeveratu constitutîunalu. Chiaru dîuarie streine o adeveréza, precum sî corespundintie particulare o constata.“

De interessu va fi pentru cei ce au de a face multu cu Romani'a, opiniunile, câroru se dau acolo esprissiune chiaru le câtra streini, asupr'a influiutiei jurisdictîuniloru straine. Impartasîmu publicului ceea ce ne aduce Regeneratîunea in privinti'a acést'a:

In nr. 8, 9, sî 11 ale dîuariului germanu din Bucuresci intitulatu „Allgemeine Zeitung“, vedemu ca se tractéza despre o cestiune destulu de importanta, care privesce dea dreptulu statulu nostru, cestiunea despre influinti'a jurisdictîunei straine in statulu Românu.

Vedemu ca aici fiacare potere mare séu mica, -si tramite representantii sei, spre a veghiá asupr'a intereseloru supusîloru streini; vedemu mai prin tóte orasiele consulate sî starostii, ai câroru capi, dupa cum ne informéza acestu dîuariu, n'au cea mai mica cunoscintia de jurisprudintia sî cari prin urmare producu o multîme de confusiuni in esercitiulu generalu alu jurisdictîunei. Tóta tînt'a acestui dîuariu, dupa cum vedemu, este de a scapá pe oricare streinu intratu odata in acésta tiéra autonóma, de jurisdictîunea straina sî a-i supune pre toti legiloru esistente in tiéra. Este prea frumósa sî totu de odata logica acésta pretensiune. Mai nainte, candu fiacare potere straina, influintiá mai multu séu mai putînu in acésta tiéra, jurisdictîunea straina poté sa se esercése aici; dar acum suntemu departe de acele timpuri; acum candu statulu nostru se bucura de autonomi'a sea, atari influintie numai au locu, sî prin urmare ori care streinu odata intratu in tiéra, trebuie sa se supue la tóte legile tierei. Ceremu dar sî noi suspendarea ori cârei influintie de jurisdictiune straina sî supunerea ori cârui strainu la legile esistente ale tierei. Din parte-ne felicitâmu pe autorele acestoru articole importante, asecurandu-lu ca guvernulu actualu alu Romaniei va luá in deaprópe considerare acésta cestiune sî va face totulu spre satisfactiunea acestoru cereri de totu legali.

„Monitoriulu“ publica mai multe nume ale aceloru Domni, cari pentru vine s'au destituitu de totu, séu suntu numai suspendati pe óre care tempu din dregatorii publice de ale statului.

— Camer'a a conclusu, ca pe viitoriu sa denumlsca Domnitorulu pe Metropolitulu Romaniei.

Prospectu politicu.

Negociatîunile intre Austri'a sî Prussi'a pentru Schleswig—Holstein curgu mereu, dar fâra resultatulu doritu din partea nóstra. Prussi'a declara prin not'a sea din 24 Ianuariu, ca nu póte recunósce, nici chiaru provisorialminte, pre ducele Fridericu de Augustenburg, dupacum propusese Austri'a, nici se póte slobodî la facerea vreunui programu in privinti'a ducateloru, panacandu sindicii de coróna (pre cari i-au insarcinatu regimulu cu cercetarea drepturiloru Prussiei asupr'a ducateloru), nu-si voru dá parerea — Câtu pentru conflictulu de

constitutîune in Prussi'a, regele dupa o scurta indoiéla, inclina spre Bismarck.

Ministeriulu italianu de sub presiedin lui Lamarmor'a se clatina; ori va cadé ministeriulu—ori va dissólve camer'a. Camer'a este cercetata fórte reu, a incâtu presiedintele a fostu silitu a chiamá pre deputatii siedintie. — Ministeriele se pregatescu de stramutare la Fl renti'a; in Turinu au fostu de nou turburâri, dar fâra inse natate mai mare. — Regele in 3 Febr. a sositu dela Turinu Florenti'a sî a fostu priimitu cu entusiasmu. —

Guvernulu francesu ese cu 'ncetulu din positi nea sea cea passiva fatia cu ducatele germane. Drouin Lhuys au instruitu pre ambassadorulu francesu din Berlin d. Benedettí intr'acolo, ce Franci'a e resoluta, a se opune tóta form'a ori cârei incorporâri totale ori partîale a Schle wi-gului sî Holstein-ului cu Prussi'a.— Cartea galbina, ade colectiunea de documintele mai insemnate ale statului, e gat'a, spre a se substerne camereloru. — Regimulu se ocupa fórte seriosu cu introducerea instructîunei gratuite sî obligatorie.

Se ascépta cu mare nerabdare cuventulu de tronu, cu care va deschide Imperatulu camer'a sî senatulu.— Tóta pres- s'a oficiósa a priimitu insarcinarea, a documentá, ca parerile desfasiurate de Episcopulu Dupanloup in brosiur'a cunoscuta nu consuna cu cuprinsulu enciclicei (va sa dîca, ca Episco- pulu sucesce cuprinsulu enciclicei, pentru cá apoí sa o póta aperá.)

Din Petropole se scrie, ca gubernatorulu din Kiew, Podoli'a sî Volhini'a, gener. Annenkoff, e licentiatu pe 6 luni, in care tempu lu va substituí gen. Bozak, gub. din Orenburg.—

Greciise pare ca nu suntu multiamiti nici cu rege- le celu nou, celu putînu agitéza pentru departarea svetnicului regelui, a contelui danesu Sponnek.

FOITI'A „TELEGRAFULUI".

Romanische Poeten.

In ihren originellen Formen und metrisch übersetzt va Ludwig Adolf Staufe. Wien, 1865.

(Capetu din nr. trecutu.)

O fata tinera pe patulu mortii.

(De D. Bolintineanu.)

Cá robulu, ce cânta amaru in robia,
Cu lantiulu de bratie, unu aeru doiosu;
Cá riulu, ce geme de grea vijelía,
Pe patu-mi de mórte eu cântu dorerosu.

Unu crinu se usuca sî 'n laturi s'abate,
Candu dîu'a e rece sî cerulu in nuori,
Candu sórele lu arde, candu ventulu lu bate,
Candu grandinea cade torente pe flori:

Asiá fâra veste pe dilele mele
O sórte amara amaru a batutu,
Sî astfelu, cá crinulu de viscole rele,
Pe patulu dorerei d'odat'amu cadiutu.

Abiá 'n primavér'a dorintieloru mele,
Plapanda cá róu'a, abiá amu ajunsu;
Atuncia candu cânta prin flori filomele:
Si-o cruda dorere aduncu m'a petrunsu,

Amarâ e mórtea, candu omulu e june,
Candu dîu'a i frumósa, candu traiulu e linu,
Candu paserea cânta, candu florile ti-spune,
Ca viéti'a e dulce sî n'are suspinu.

Sa móra betrânulu, ce fruntea inclina,
Ce plânge trecutulu, de ani obositu;
Sa móra sî robulu, ce 'n lantiuri suspina,
Sa móra totu omulu cu sufletu sdrobitu.

Ear eu, cá o flóre, ce nasce candu plóua,
Cresceamu in de paseri suave cantâri,
Sî mie amorulu cu buze de róua,
Cu inima dulce imi dá sarutâri.

Cá frundi'a, ce cade pe tómna candu ninge,
Suflata de venturi aici pe pamentu:
Ach, jun'a mea viétia acum'a se stinge,
Sî anii mei tineri apunu in mormentu!

Un'a din cele mai cunoscute poesii ale lui Demetriu Bolintineanu este: O fata tinera pe patulu mortii, carea d. Staufe o traduse asiá:

Ein junges Mädchen auf dem Sterbebette.

[Von Dem. Bolintineanu.)

So wie der Gefang'ne ſtets ſinget im Turme
In Ketten geſchloſſen 'nen trüben Geſang,
Und ſo wie das Bächlein ſtets ſenfzet im Sturmr,
So ſing' ich am Sterbebett traurig und bang.

Es ſenket die Lilie den Kelch und verblühet,
Wenn trübe der Himmel nnd froſtig der Tag,
Wenn Winde ſie ſchrecken, die Sonn'ſie durchglühet,
Wenn über die Blumen fällt Hagelſchlag:

So hat mich betroffen viel ſchmerzlich und bitter
Ein Schickſal im heiterſten Lebensſinn,
Und ſo wie die Lilie gefällt vom Gewitter,
Bin ich nun gefallen auf's Krankenbett hin.

So zart, wie der Tau, der vom Himmel ſich ſchwinget.
Und kaum daß im Lenz meiner Wünſche ich ſteh',
Da zwiſchen den Blumen die Nachtigall ſinget,
Ergriff mich, o Gott! ein grauſames Weh.

Ach bitter iſt das Sterben in der Jugend Tagen,
Wenn das Daſein ſo freundlich, die Tage hell ſteh'n,
Wenn Vögelein ſingen, wenn Blumen uns ſagen,
Das Leben iſt ſenfzerlos, lieblich und ſchön!

Es ſterbe der Greis, deſſen Stirne ſich neiget,
Der müde der Laſt ſeiner Jahre oft weint;
Es ſterb' der Gefang'ne, der ſeufzend ſich beuget
Der Kette; es ſterb' wer zerſchmettert erſcheint.

Doch ich, gleich der Blume geboren im Regen,
Wuchs auf in der Vögelein ſüßem Geſang,
Auch mich einſt küſſend mit inn'rem Bewegen,
Mit Lippen von Tau die Liebe umſchlang.

Wie tief im Herbſte, wenn Flocken ſchon ſchweben,
Vom Winde geſchüttelt das Blättchen fällt ab,
Ach ſeh' ich nun enden mein jugendlich Leben,
Und ſinke der Blume gleich traurig in's Grab!

Ne pare reu, ca spatîulu celu angustu nu ne permite a publicá aici inca câte-va din poesiele celoru mai cu buni poeti români; dar cunoscatorulu sî din aceste dóue poesii comunicate se va fi convinsu, ca d. Staufe are o frumósa cunoscintia atâtu a spiritului limbei române, câtu sî a frumsetie- loru poesiei nóstre. Fericitâmu dar pre d. traducatoru pentru aceste frumóse resultate ale studiului seu, ear intreprinderei D-Lui i urâmu celu mai bunu succesu atâtu la publicu nostru românu, câtu sî la celu germanu. Dorimu a vedé sî lucrârile ulterióre ale d. Staufe pe acestu câmpu, cari ne place a crede ca se voru sî publicá in curendu, déca publicu iubitoriu de poesía sî de gratîele eii cele incantatóre va 'n- tempiná aceste lucrâri cu caldur'a ce merita.

Pentru noi Românii insa e unu ce imbucuratoriu, unu ce care face a ne bate inimele mai cu taria, candu vedemu, ca productele literarie ale barbatîloru nostri se afla demne de a fi traduse in limbele cele mari ale lumei; candu vedemu, ca sî 'n gradin'a tinerei literature române resaru sî crescu flori, demne de a se impletí in cunun'a cea gigantica, ce o compunu productele spirituale ale toturoru popóreloru civilisate in nobila rivalisare. —

Nr. 5—2 CONCURSU.

La scól'a populara româna ortodoxa din Darste, Districtulu Brasiovului, se cere unu invetiatoru cu salariu anualu de 120 f. v. a.

Predîsulu salariu sa priimesce regulatu la sfarsîtulu fia cârei lune dela diregatori'a comunala pelânga infatîsiarea cuitantiei timbrate.

Dreptaceoa ori care doresce a concurá la postulu susu amintitu, are a-si tramite in Brasiovu la P. On. Scaunu protopopescu I. alu Brasiovului pe lânga petitiune timbrata cu 50 cr. v. a.

1) Atestatu, ca a absolvatu cu portare buna sî cu sporiu de clas'a I. gimnasiulu micu sî cursulu pedagogicu din Sabiiu, séu celu pucinu gimnasiulu micu;

2) Atestatu de botezu, ca e de confessiunea gr. orient., sî in fine

3) Atestatu de portare politica; sî acestea pâna la susu prefiptulu terminu, spre a se poté asterne cei alesi din concurenti Escellentiei Sele Inaltu Prea-Santîtului Archiepiscopu sî Mitropolitu pentru parintésc'a intarire.

Darste 18 Ianuariu 1865.

Tom'a Barsanu, Parochu.
Georgiu Mesiota, Curatoru.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a sa, de unde pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 9. ANULU XIII.

Sabiiu, in 31 Ia. (12 Febr.) 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Amesuratu promissiunei nóstre din nr. din urma suntemu in placut'a positiune a poté comunicá cititoriloru nostri

Cuventulu,

care l'au adressatu Esc. Sea Par. Mitropolitu Andreiu Br. de Siagun'a, cá conducatorulu deputatiunei române, câtra Maiestatea Sea Imperatulu.

Maiestatea Vóstra C. R. Apostolica!
Preagratiosulu si Serenissimulu nostru Domnu!

Candu Maiestatea Vóstra cu 17 ani inainte V'ati suitu pe sacratulu tronu alu gloriosîloru Vostri strabuni, Maiestatea Vóstra V'ati induratu a proclamá principiulu celu mare evangelicu alu indreptatîrei egale pentru tóte bisericele crestinesci si pentru tóte popórele, cari intielépt'a ocarmuire a provedintiei domnedieesci le-au impreunatu sub sceptrulu celu fericitoriu alu serenissimei case domnitóre Habsburg-Lothringen intr'unu imperiu potinte si inca de sute de ani le-a legatu in modu nedeslegabilu.

Prin acést'a in credinciósele popóre ale Maiestatei Vóstre se desceptara cele mai vii sperantie, si ele fericeseu cu multiamita numele iubitului Monarchu, cârui'a Domnedieu i-a datu intielepciunea, poterea, tari'a si dîlele, pentru de a sigilá pentru tóte vécurile promissiunea cuventului imperatescu cu fapt'a cea salutifera a implinirei.

Desceptate si inaltiate de bucuria prin resolutiunea cea mare generósa a Maiestatei Vóstre, si-intórsera ochii câtra unu venitoriu mai frumosu mai cu séma acele biserici si popóre, câror'a pân'acum din nefavórea impregiurâriloru nu le lucise, incaldîndu, in tóta splendórea sea sórele egalei indreptatîri.

Si noi Românii de credinti'a greco-orientala din Transsilvani'a si Ungari'a, uitandu unu trecutu indelungatu si plinu de suferintie, radicaramu ochii plini de incredere neclatita câtra tronulu Maiestatei Vóstre, câci numai dela a Vóstra gratîa, dreptate si indurare se poteá asceptá re'nvierea unui dreptu vechiu istoricu alu bisericei greco-orientale, a unui dreptu afundu inradacinatu in memori'a credinciosului poporu.

Rogârile nóstre preaumilite, insotîte de simtiementulu credintiei celei neschimbacióse nici candu clatinatóre de suditi, au aflatu in inim'a celui mai nobilu Monarchu cea mai gratiósa ascultare.

Prin scrisórea de mâna imperatésca din 24 Decembre anulu espiratu, V'ati induratu Maiestatea Vóstra a 'ncuviintiá: cá pentru Românii greco-orientali din Transsilvani'a si Ungari'a sa se 'nfiintieze o mitropolía autonóma, coordinata cu cea serbésca, si cá biseric'a episcopésca din Transsilvani'a sa se radice la demnitatea metropolitana.

Cea mai profunda recunoscintia a nespusei binefaceri a acestui preainaltu actu de gratia imperatésca, ne aduce pre noi, cari in acestu momentu solemnu ne simtîmu petrunsi pâna la sufletu, la treptele sacratului tronu, pentru de a aduce cu cea mai mare supunere Maiestâtii Vóstre c. r. apostolice, a cârei preainalta gratîa si parintésca bunavointia si pre Românii de credinti'a greco-orientala i ia intr'alu seu scutu potinte, cu manifestâri necurmate de parintésca gratîa si dilectiune,— cele mai veneratóre, mai calde si mai intime ale nóstre simtieminte de multiamita.

Mai tare insa si mai eficace decâtu propriulu nostru simtiu de multiamita se va pronunciá netrecatórea multiamita a intregului poporu de credinti'a greco-orientala din Transsilvani'a si Ungari'a, a cârui pietate veneréza preagratiós'a infiintiare a mitropoliei lui pentru tóte vécurile cá unu monumentu duratoriu alu gratîei, dreptâtii si indurârei imperatesci.

Prin nealterabil'a silintia, de a cresce imperatîei lui Domnedieu crestini evlaviosi, statului cetatieni folositori, si tntru amendóue serenissimei case domnitóre austriace suditi totdeun'a credinciosi si in veci multiamitori, biseric'a româna greco-orientala se va nevoí a remané totdeun'a si in tóte tempurile démna de gratî'a si binefacerea imperatésca, de carea s'au impartasîtu cu atât'a profusiune si de carea salutifer'a mâna a Maiestatei Vóstre sa se 'ndure preagratîosu a-i face parte si de aci 'ncolo la deplinirea marelui opu inceputu.

Domnedieu sa Ve tîna, sa Ve scutésca si sa Ve umbrésca pre Maiestatea Vóstra spre binele, fericirea si pacea toturoru biseric eloru si popóreloru intr'unite sub potintele sceptru alu gloriósei case imperatesci a Austriei!

Deputatiunea româna, carea a fostu priimita de Mai. Sea in audiintia privata in 6 Febr. (25 Ian.), consta din urmatorii 21 *) membri: Archiepiscopulu si Mitropolitulu Baronu de Siagun'a, Episcopulu Aradului Procopiu Ivacicoviciu, marele proprietaru Andreiu de Mocioni, Septemvirulu Simeonu Popoviciu, Consiliarulu aulicu transsilvanu Dimitriu Moldovanu, Archimandritulu Ioann Popasu, Comitele supremu alu comitatului Aradului Georgiu de Pop'a, Vicepresiedintele Tablei regesci si alu dietei transsilvane Ioann cavaleru de Alduleanu, Capitanulu supremu alu districtului Fagarasiului Ioann Branu de Lemény, Administratorulu comit. alu Cetâtii de balta Ioann cavaleru de Puscariu, Assessorulu Tablei regesci din Pest'a Vincentiu Babesiu, Secretarulu aulicu la Cancelari'a ungara Ioannescu, Protosincelulu Archidiecesei transsilvane Nicolau Pope'a, Protosincelulu diecesei aradane Ironu Romanu, Protopresbiterulu Lugosiului Ioann Marcu, Protofiscalulu comitatului Carasiului Filipu Pascu, Assessorulu tribunalului comitatensu camb. alu Aradului Bogdanu, proprietarulu de fabrica din Biseric'a—alba Raduloviciu, Curatorulu Bisericei din Lugosiu, negot. Constantinu Udrea, Consiliarulu regescu Dr. Constantinu Pomutiu, in fine primarulu Caransebesiului Ioann Peti'a.— In sér'a acestei dîle da Mitropolitulu Siagun'a deputatiunei unu banchetu in otelulu „la curtea austriaca.“ (Pela incheiarea diuariului ne sosi si corespundinti'a dto Vienn'a, ce o comunicâmu mai josu. Red.)

Dela Senatulu imperialu.

In siedinti'a 25. din 3 Februariu (22 Ian:) intréba mai antâiu Giskra pre presidele comitetului pentru judecatoriele marine, pentru-ce nu-si predà operatulu casei?— Schuler—Libloy cá unulu din referintii comitetului de petitiuni refere asupr'a petitiunei unui soldatu evreu: cá sa se concéda si Evreiloru a se asiediá in graniti'a militara; se recomanda regimului. Brolich refere asupr'a unei petitiuni a societâtii postovariloru din Reichenau (Boemi'a), cari ceru a li se face si loru parte la liferârile de postavu pentru armata. Referintele recomanda rogarea din punctu de vedere politicu, umanitariu si moralu; si dupace Czuprmai vorbesce totu in intielesulu acest'a, ear Skene (fabricantu de postavu) incontra, se priimesce propunerea comitetului: a se recomendá petitîunea regimului spre deosebita consideratîune. — Apoi se alege comitetulu asiá numitu Giskra—Plener-ianu, adeca comitetulu pentru propunerea lui Giskra privitóre la cuventulu ministrului Plener, in care intra: Br. Pratobevera, Br. Tinti, Dr. Giskra, Contele Kuenburg, Hofen, Dr. Hassmann, Gull, Dr. Gschier si Dr. Ofner. —

Alu treilea obiectu in fine e desbaterea asupr'a propositîunei regimului privitóre la **imputînnrea contributîunei personale in Transsilvani'a.** [1])

Obert predà referat'a comitetului. Contr'a proiectului suntu inscrisi Schneider si Sadil; pentru proiectu Filtsch si Br. Tinti, mai pe urma si Schuler—Libloy, Baritiu si Manu.

*) In intielesulu acest'a vine a se indreptá numerulu de 16 membri, trecutu intr'o parte a esemplareloru din nr. din urma dupa datele defectuóse, ce aveamu atunci. Red.)

1) A se vedé atâtu proiectulu regimului câtu si alu comitetului in nr. 7. alu acestei foi. Red.)

Schneider afla, ca Transsilvani'a, cu tóte ca au patimitu atâtu la 1848/9, câtu sî de atunci incóce, totusi nu póte pretinde cu dreptulu, cá dificitulu eii sa-lu acopere celelalte tieri, a câroru industria sî comerciu inca mergu atâtu de reu. In fine propune, a se redá proiectulu regimului comitetului, spre a cercetá sî referí sî despre aceea, nu cumva deodata cu 'mputînarea dârei personale s'aru poté urcá darea de pamentu? E sprijinitu fórte tare.

Filtsch demustra, ca Transsilvani'a e mai ingreuiata cu dârile decâtu alte tieri. Déca in Transsilvani'a darea de pamentu face numai 10%, ear intr'alte tieri 16%, apoi inca sî aceea e prea multu pentru Transsilvani'a cea seraca. In punctulu acel'a, cá sa se 'mputîneze darea personala, consimte cu comitetulu, dar intr'aceea cá deficitulu sa se acopere din mijlócele tierei, nu,— câci nu scie, de unde sî din ce mijlóce.

Sadil propune: cá proiectulu respectivu aici sa se transpuna comitetului pentru reform'a dâriloru, spre a-lu considerá sî pre elu la desbaterile sele. (Nu afla sprijinire de ajunsu.)

Br. Tinti e atâtu contr'a proiectului regimului sî comitetului, câtu sî alu lui Schneider; elu va, in modu mai favoritoriu decâtu insusi comitetulu, cá darea capului in Transsilvani'a in summa de 411,000 fl. sa se stérga de totu cu atât'a mai vertosu, câci e unu postu perdutu, adeca o summa, carea esista numai pe hartía, ear in realitate nu se póte incassá. (Va urmá.)

Protocolu

ce s'a luatu in siedinti'a comitetului Associatîunei transsilvane romane tînuta sub presidiulu Ilustritatei Sele domnului Consiliaru Petru Manu (celu mai betrânu membru alu comitetului dupa etate), fiindu de fatia dintre membrii comitetului d. Consiliaru Dr. Pavelu Vasiciu sî Dr. Ioanne Nemesiu; dintre dd. membri suplenti: d. Consiliaru gubernialu Paulu Dunc'a, d. prof. Z. Boiu, d. prof. Ioanne Popescu sî d. prof. Nicolau Cristea; apoi dintre oficialii Associatîunei; d. Secretariu II. Ioanne V. Russu, Cassieru Constantinu Stezaru sî d. Controloru Ales. Bacu.

§ 9. D. presiedinte presentéza raportulu despre starea cassei Associatîunei pre tempulu acestei siedintie, din care raportu se vede, ca cass'a Associatîunei, — dupa subtragerea erogatiuniloru de pâna acum,— are in proprietatea sea summ'a de 21,481 fl. 35 xr. v. a.

Se ia spre sciintia.

§ 10. Se citesce o hartía a Escellentiei Sale Domnului Ministru de Statu Cavalerulu de Schmerling de dto 22 Ianuariu nr. $\frac{400}{\text{m. de st.}}$ I. 1865, in poterea cârei'a, cu privire la rogarea comitetului Associatîunei de dto 10 Septembre 1864, Escellenti'a Sea Domnulu Ministru de Statu binevoiesce a aduce la cunoscinti'a comitetului Associetîunei transsilvane române, cum ca c. r. Academia de sciintie a decisu a impartasî Associatîunei transsilvane din raporturile, scriptele sî publicatîunile sale, câte au esîtu pâna acum sî se mai afla inca disponibile.

Acésta incunosciintiare, Comitetulu Associatîunei o ia spre cea mai placuta sciintia sî totdeodata intre acclamatîuni de: „Sa traiésca“ si-esprime Esc. Sale Domnului Ministru de Statu, cordial'a sea multiamita.

§. 11. Inaltulu Guberniu regiu pre lânga hartí'a dto 10 Ianuariu 1865 nr. 34624. 1864 tramite in folosulu bibliotecei Associatîunei o carte de mare pretiu intitulata „Radortu austriacu asupr'a espositiunei internatîunale din Londonu, tînute in a. 1862, de prof. Dr. Iosifu Arenstein.“

Conclusu. Comitetulu priimesce acestu ofertu prelânga espressiunea celei mai cordiale recunoscintie, sî totdeodata respectivulu d. bibliotecariu alu Associatîunei se insarcinéza a petrece numit'a carte in catalogulu cârtiloru daruite in folosulu bibliotecei Associatîunei.

§ 12. Secretariulu II. presentéza unu conspectu alu cassei Associatîunei, despre interesele obligatîuniloru publice sî ale asemnatîuniloru ipotecarie, care interese, dupa coupónele respective in 28 Ianuariu 1865 s'au incassatu la fondulu Associatîunei; summ'a aceloru interese face in bancnote 308 f. 66 xr. v. a. eara in argintu 22 fl. 25 xr. v. a.

Se ia spre sciintia.

§ 13. Se citesce o hartía dto 7 Fauru 1865 a dlui Aless. Bacu Cancelistu belicu sî Controloru alu Associatîunei transsilvane române, prin carea acestu oficialu alu Associatîunei, aducendu la cunoscinti'a comitetului, ca Domni'a Sea e transpusu la Timisiór'a in activitate, prin urmare ca are a se departá din Sabiiu, — totdeodata se róga, cá comitetulu sa binevoiésca a-i substituí pre unu altu barbatu in locu-i, sî a dispune predarea cassei Associatîunei.— Totu in asta hartía, numitulu oficialu alu Associatîunei, si-esprima multiamit'a sea atâtu Comitetului, câtu sî adunârei generale, care a binevoitu a-lu onorá cu increderea sea. —

Conclusu. Comitetulu considerandu fidelulu sî neobositulu servitiu facutu in interesulu Associatîunei trans. rom. din partea acestui barbatu in cualitate de controloru alu Associatîunei, la propunerea d. membru alu Comitetului Dr. Pavelu Vasiciu se afla motivatu a decide, cá pre lânga descoperirea parerei de reu, — sa i se esprime in numele Associatîunei multiamita (in scrisu) — pentru servitiele sî ostenelele sale, dovedite pân'acum in favórea Associatîunei.

Ear pentru portarea afaceriloru de controloru alu Associatîunei in loculu dlui Bacu se substitue d. prof. sî membru suplentu alu comitetului Ioanne Popescu, denumindu-se totdeodata o comissiune in persónele dd. membri ai comitetului Dr. Ioanne Nemesiu sî Nicolau Cristea, care sa esiste la predarea cassei Associatîunei in primirea substitutului Controloru.

§ 14. Secretariulu II. propune, ca din actele Associatiunei sa se tramitia câte unu esemplariu, reuniunei pentru cunoscinti'a patriei (der Verein für Siebenbürgische Landes-Kunde.)

Acesta propunere se priimesce din partea comitetului cu acea adaugere facuta la propunerea d-lui membru Dr. Vasiciu cá totucuaceeaocasiune, sa se tramita câte unu esemplariu din actele Associatîunei, sî reuniunei sciintieloru naturale din patria — (der Siebenbürgische naturwissenschaftliche Verein.)

§ 15. Secretariulu II. raportéza, cumca dela institutulu c. r. geologicu din Vienn'a (k. k. geologische Reichs-Anstalt) s'au tramisu in folosulu Bibliotecei Associatîunei, treidieci sî trei volume din cronicele aceluiasi pre anii trecuti.

Se ia spre sciintia, pre lânga cea mai caldurósa recunoscintia.

§ 16. Secretariulu II. raportéza apoi in ordine despre sumele incurse la fondulu Associatîunei dela siedinti'a trecuta a comitetului pâna la cea presenta sî anume:

a) dela d. librariu S. Filtsch pentru cinci esemplarie din actele adunâriloru gen. I, II. sî III. dupa subtragerea rabatului de 20% s'au incassatu 4 fl. b) Prin d. Prot. sî colectoru Ioanne Petricu s'a administratu Secretariului Assoc. unu Napoleondoru, tax'a de m. ord. pentru d. Ioanne Panaiotu negotiatoru in Focsiani. c) Prin d. Adm. prot. sî colectore Ioanne Metianu s'au tramisu la fondulu Associatîunei, parte cá tacse restante, parte tacs'a pre anulu curente 60 f. d) Prin d. Protopopu sî colectore in Lipov'a Ioanne Tieranu tacs'a restanta de 15 f. e) Prin d. Protopopu sî colectore in Nocrichiu Gregoriu Maieru tacs'a rest. de 25 f. f) Dela d. Assessoru de sedria in Mociu Alessandru Dorabantu pre anii 1864 sî 1865. 10 f. g) Dela d. Prot. in Muresiu—Uiór'a Leontinu Leonteanu m. n. 5 f. h) Prin d. Prot. sî colectoru in Lipov'a Ioanne Tieranu tax'a rest. pre anii $186^2/_3$ sî $186^3/_4$ 10 f. i) Prin d. Dr. Atanasin Siandoru din Aradu, prentru d. advocatu Lazaru Ioannescu pre an. $186^3/_4$ 5 f. k) Prin d. Prot. sî colectore in Bai'a mare Teodoru Szabó pentru d. emeritu Protop. Georgiu Molnaru 5 f. l) Deadreptulu la cass'a Associatîunei a mai incursu cá tacse restante summ'a de 35 f.

Se ia spre sciintia.

Cu acestea s'au incheiatu siedinti'a Comitetului Associatîunei transsilvane române pe la $11^1/_2$ óre inainte de amédi.

Petru Manu m. p., Ioanne V. Russu m. p.
Secretariu II.

I. Adunare generala a Societâtii literarie din Bucovin'a.

Dupa o corespundintia a „Concordiei“ din Cernautiu aflâmu, ca societatea pentru literatur'a sî cultur'a poporului romanu din Bucovin'a si-au serbatu cea d'antâiu adunare generala in 11/23 Ianuariu a. c. sub presiedinti'a d. Georgiu Cavaleru de Hurmusachi.

Adunarea generala s'a tînutu in salele dietei bucovinene sî fu deschisa prin unu cuventu alu d. presiedinte despre insemnatatea scopului societâtii, sî prin care multiamî marinimosului monarchu pentru ingrijirea parintésca ce o are câtra tóte natîunile; prin care multiamî comitetului dietalu pentru concederea localitâtîloru sî prin care pe urma multiamî toturoru câti au conlucratu la infiintiarea societâtiei. Cuventarea au fostu urmata de acclamatîunile cele mai vii ale adunârei celei numeróse pentru Maiestatea Sea Imperatulu sî Ducele Bucovinei si pentru societatea româna.

Dupa aceea citî D. Secretariu A. Dimitroviti'a darea de séma a comitetului, in urm'a cârei'a se vede ca averea tinerei societâti constá din 500 opuri sî unu fondu de 3000 f. in obligatiuni, afara de recuisite sî mobile s. a., ce fù priimitu cu multiamita din partea adunârei.

Dupa ficsarea a 6 stipendii de câte 50 f. pentru gimnasisti sî realisti, sî hotarirea a duoru premii de câte 10 #, unulu pentru o descriere scurta a Bucovinei in privinti'a istorica, geografica sî topografica, sî altulu o scurta descriere a

stârei scóleloru populare in Bucovin'a, se otarì cá sa dé societatea o fóia lunaria, care sa refereze despre activitatea societâtii, sa cuprinda opuri sciintifice sî literarie. Corespundintele asiguréza, ca foiei proiectate i s'au apromisu cu caldura ajutoriu din mai multe pârti.

Dupa acést'a urmà denumirea membriloru onorari, cari suntu: Vasiliu Alessandri, Dimitriu Bolintineanu, Mitropolitii Siagun'a sî Siulutiu, Eppii Hakman sî Ivacicoviciu, Archim. Popasu, presied. L. V. Poppu, Andreiu Mocioni, Bariliu Babesiu, Cipariu, Laureanu, Papiu Ilarianu, Pumnulu, Costache Hurmusache, Eudosiu Hurmusache, Samuilu Andreeviciu sî Vasiliu Ioannoviciu.

Comitetulu realesu se compune din urmatorii dd:

Presiedinte D. G. cavaleru Hormusache, vicepresiedinte Prof. Ioann Calinciucu, secretariu Amvrosiu Demitroviti'a; membrii suntu: Alessandru cavaleru de Costinu, Nicolau cavaleru de Zota, prof. Vas. Mitrofanoviti'a, Leonu Ciupercoviciu, Oreste Renei de Hersieni, prot. Ioann alu lui Georgiu Sber'a, prof. Michailu Calinoschi, prof. Paulu Puicu, Par. Artemiu Ieremieviciu sî Leonu Popescu.

Nefiindu tempu (?Red.) pentru cetirea disertatiunei, care erá pregatitu Ioann Sber'a a o citì. In fine se otarì a rugá prin o adressa" pre Ven. Consistoriu alu Bucovinei sa deá mâna de ajutoriu intru sprijinírea „societâtiei".

Adunarea se 'nchise cu o cuventarea din partea Presiedintelui.

Ne bucurâmu sî noi candu vedemu, ca fratii Bucovineni suntu cu atât'a zelu pentru progressulu natiunalu, sî le dorimu din anima, cá intreprinderea sa nu intempine nici o greutate ci din contra spriginu de tóte pârtîle. I poftimu, cá ea sa crésca sî sa se desvólte cum si-desvólta sî arborele ramii sei, sub cari sa scutésca pre fiii natiunei, pentru a câroru prosperare este intemeiata, sî cari rami sa produca fruptele, cu cari natiunea sa-si póta stemperá lipsele sî neajunsele sele.

Congressulu serbescu

se va deschide in 25 Ian. (6 Febr.). Comissarulu c. r. congressualu, maiorulu generalu Baronu Philippovic sî Episcopii din Bud'a, Versietiu sî Pacratiu, impreuna cu unii dintre deputati, au sositu la Carlovitiu; membrii români chiamati se crede ca voru sosí pâna pe 3/15 Februariu. — Celu d'antâiu obiectu, ce va vení la ordinea dîlei, va fi r e d u c e r e a s î d o t a r e a p r e o t î l o r u l u m e s c i. (O 'ndegetare vrednica de consideratiune sî pentru fiitórele nóstre sinóde!)

Drumuri de feru romanesci.

Sub titlulu acest'a ne aduce Herm. Ztg. urmatórea scire despre drumuriie de feru din Romani'a, care sî dens'a o scóse din „la Voix dela Roumanie". Aceea suna:

Ne grabimu a aduce la cunoscinti'a cititoriloru nostri, ca concessiunea ce s'au fostu datu societâtii Ward, au fostu favorita de norocu in Londonu. In urm'a sciriloru ce le-amu priimitu suntemu in placuta positiune a impartasî cititoriloru nostri: ca societatea drumuriloru de feru generala engleza au incunoscintiatu cficiosu pre regimulu romanescu, despre aceea, ca ea ins'a va luá intreprinderea acést'a a mâna sî ca e gat'a a-si pune traceu'a in lucrare, déca i se voru face acele concessiuni, de care se bucura societatea moldava. Mai incolo au asiguratu mai multe case mari de finantie sî industria activ'a loru conlucrare in favórea drumuriloru nóstre de feru. Statutele societâtiei acestei'a suntu dejá tiparite, sî regimulu in scurtu tempu se va pronunciá asupr'a loru.

Despre planulu acestoru drumuri de feru aflâmu, ca M. Iohn Bundú cá ingineriu diriginte are de cugetu a substerne comitetului din Londonu resultatele studieloru despre mai multe sectiuni ale rociului sî cu deosebire proiectulu liniei dela Bucuresci la Giurgiu. Indata dupa ce voru fi priimite aceste planuri de câtra societate, voru fi asternute din partea concessiunariloru ministeriului de lucrâri publice spre intarire.

Suntu tóte prospectele, ca emissiunea actieloru va fi câtu mai curendu sî ca lucrârile se voru poté incepe pentru cea d'antâiu sectiune Bucuresci—Giurgiu inca in primavér'a viitóre.

Mai amintimu ací, M. W. Henri Ward amesuratu legei nóstre de concessiuni a depusu inca in lun'a lui Aprile a. tr. cá cautiune 300,000 franci in tesaurulu statului.

Societatea Ward e acum in cea mai buna positiune de a demonstrá seriositatea sea in privinti'a intreprinderiloru acestor'a, sî nu ne indoimu nici câtu de pucinu, ca atâtu camerele câtu sî regimulu nu voru face acele concessiuni, care le-au facutu cu societatea moldava?

La acestea adauge „Herm. Ztg." etc. ca óre pricepevoru cei din cas'a ablegatîloru din Vienn'a admonitiunea acést'a a regimelui romanescu, care se vede a se indreptá cu liniele sale preste Giurgiu câtra Varn'a sî Constantinopole, sî nu se voru adoperá a legá lini'a cea mai scurta cu Bucurescii, cá sa nu remanemu eschisi dela lini'a européna?

Noi adaugemu, ca regimulu romanescu se vede ca tocmaî lin caus'a incepciârei pe calea cea mai scurta vrea sa o incungiure, vrendu sa ne arate, ca noi nu-lu potemu silí sa ege tocm'a unde voimu noi. D. Maager dar se vede ca totusi u cunoscutu mai bine firea regimului de preste Carpati, candu dîceá ca noi trebuie sa avemu privintia sî la interesse-e celoru de dincolo. Preste tocmél'a cea buna nu e nimic'a. Dar in casu candu s'aru intemplá, de ce ne e frica la toti, óre cine va portá vin'a?

V i e n n'a, 25 Ianuariu. Grandiós'a deputatîune a Românîloru gr. resariteni din Ardealu sî Ungari'a, condusa le Escel. Sea Par. Archiepiscopu sî Mitropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a, se infacisià astadi la 1 óra dupa amédi la Maiestatea Sea Imperatoriulu, in audiintia speciala, spre a duce, in numele Românîloru gr. resariteni, omagial'a loru muliamire sî recunoscintia, pentru resolvirea favorabila a petiiuniloru loru celoru drepte, implinirea dorintieloru loru celoru erbinti, incuviintiarea Mitropoliei loru celei betrâne. Deputatiunea au constatu din 21 membri, persóne distinse din diferitele pârti ale Ardealului, Banatului sî Ungariei, sî anumitu: (Urméza numele espuse mai susu, care nu le mai repetîmu. Red.)

Escellenti'a Sea Par. Mitropolitu au tînutu o avorbintia órte corespundiatóre actului celui mare, plina de recunoscintia, nultiamire sî loialitate câtra Maiestatea Sea, de cuprinsulu urmatoriu: (S'a pusu in fruntea foii. Red.)

La care Maiestatea Sea Imperatoriulu se indurà a respunde cam in sensulu acest'a:

Me bucuru, ca amu potutu implini dorintiele Românîloru gr. orientali prin incuviintiarea Mitropoliei. Poporulu românu totdeun'a au fostu credinciosu sî loialu, sî prin actulu acest'a i-amu datu unu semnu nou de gratî'a mea. Speru, ca sî in viitoriu elu va fi asemenea de credinciosu sî loialu.— Dupa aceea se indurà Maiestatea sea a schimbá cate-va cuvinte cu fiacare membru alu deputatîunei, sî dupa ce mai adause apoi câtra toti ca se bucura totodata sî pentruca cârm'a bisericei se concredià barbatului (Mitropolitului) celui multu meritatu pentru tronu sî biserica, a cârui portare dela Carlovitiu au inlesnitu multu resolvirea Mitropoliei,—dimise deputatîunea. Dela Imperatoriulu se duse deputatîunea la Archiducele Rainer, apoi pre la toti Ministrii sî cei doi Cancelari aulici, alu Ungariei sî alu Ardealului, spre a le multiamí sî acestor'a pentru bun'a vointia, cu carea au sprijinitu caus'a Mitropoliei române, sî pretutindenea intempinà cea mai buna priimire.

Dupa finirea acestoru infacisiari serbatoresci aduse deputatîunea prin Présantî'a Sea Par. Episcopu Procopiu Ivacicoviciu o multiamire sincera sî Escellentiei Sele Par. Mitropolitu, pentru conducerea cea intielépta, sî apoi dupa acést'a se intrunira toti membrii deputatîunei la unu prândiu frugalu datu din partea Par. Mitropolitu la otelulu „Zum Oesterreichischen Hof", in onórea dîlei, la care se dede espressiune celoru mai vii simtieminte de bucuria, de concordia sî adevarata fratîetate. —

Se póte dîce, ca deputatîune româna asiá numerósa sî asiá respectavera cá acést'a, pâna acum n'au mai vediutu Vienn'a. Frumósa destulu erá sî cea din an. 1862, cu ocasiunea asternerei petitîunei celei colective in caus'a Mitropoliei; dar aceea, cá tóte deputatîunile rugatóre, se leganá atunci intre sperantia sî temere: pe candu cea de acum, vediendu-si sperantiele implinite, avù de a se indulcí de secerisiulu celu bogatu.

Mâne, poimane voru parasí deputatii Vienn'a, unii intorcendu-se la ale sale, eara altii impreuna cu Par. Mitropolitu sî cu Par. Episcopu, se voru duce deadreptulu la Carlovitiu, spre a luá parte, mai preurma la congressulu de acolo, pentru tractaren de impaciuire in privinti'a impartîrei celoru materiale, insa acum cá unu corpu românu de sine statatoriu fatia cu celu serbescu iarasi de sine statatoriu.

Dea D-dieu, cá sa se finésca in pace sî acestu actu mai depreurma, pentru cá apoi câtu mai curendu sa ne potemu vedé organisati sî asiediati bisericesce! —

Varietâti sî noutâti de dî.

C o m u n'a R e s î n a r i, precum esceléza intre alte comune prin scólele sî alte institutîuni, publice ale sele, asiá va escelá de aici incolo sî prin aceea, ca va avé mediculu seu propriu, salarisatu din budgetulu comunei. Tocmai audîmu, ca d. Dr. de medicina Nicolau S t o i'a a sositu de dóue dîle acolo la loculu destinatîunei sele. —

(A c a d e m i'a S l a v i l o r u d e m é d i a d î.) Fondulu academiei slavice de médiadî a fostu la finea anului 1864. 173,926 f., alu universitâtii slavice meridiane 11,516 f., in fine alu „Matic-e i ilirska" 35,000 f., cu totulu dar dispune academi'a Slaviloru de médiadî despre unu capitalu de 300,000 f.—

(C u t r e m u t u d e p a m e n t u.) In Algeri'a s'au simtitu in 16|2 Ianuariu pre la 4 óre dimiuéti'a unu cutremuru de pamentu.

Principatele române unite.

Din mai multe foi sî nemtiesci sî române aflâmu, c ministrulu de finantie din Romani'a Dr. Steege sî celu de cult sî instructiunea publica N. Cretiulescu si-au datu dimissiune. Causele, pentru ce ? suntu pâna acum necunoscute. Pre cel d'antâiu lu supplinesce ad interimu ministrulu de justitia Balanescu; ear in loculu celui de alu doilea au pasîtu G. Bengescu.

— Citimu, ca in Bucuresci s'au infiintiatu sub auspiciele dlui B. Alessandrescu directoru la ministeriulu cultelor sî instructiunea publica o scóla de mustra, dupa cum esista pejá un'a un'a in Iasi totu de acelu domnu infiintiata sî dupa care au a se organisá tóte scólele primarie in tiéra.

PROIECTU DE DECRETU ORGANICU,
pentru infiintiarea unei autoritâti sinodale centrale, pentru afacerile religiei române.

CAPITOLULU I.

Art. I. Biseric'a ortodoxa româna este sî remâne independinta de ori ce autoritate bisericésca straina, intru totu ce privesce organisarea sî disciplin'a.

Art. II. Biseric'a româna, a cârei unitate este representata prin unu sinodu generalu, continua de a fi administrata de Mitropolitii sî Episcopii eparchioti, cu ajutoriulu sinódeloru de eparchii.

Art. III. Unitatea dogmatica a santei religii ortodoxe române, cu biseric'a mare a resaritului, o mantîne sinodulu generala alu bisericei române prin consultatîuni cu biseric'a ecumenica din Constantinopole.

CAPITOLULU II.

Compunerea sinodului.

Art. IV. Sinodulu generalu alu bisericei române se compune :

a) Din Mitropolitii. b) Din Episcopii eparchioti. c) Din Archierei români. d) Din câte trei deputati alesi de fie care eparchia de câtra clerulu de miru, sî numai dintre preotii de miru, séu sî persónele laice cu cunoscintie teologice. e) Din Decanii facultatîloru de Teologia din Iasi sî Bucuresci.

Membrii sinodului generalu suntu alesi pe terminu de trei sessiuni.

Art. V. Adunârile sinodului generalu alu bisericei române, se presida in numele Domnitorului, de câtra Mitropolitulu primatu alu Romaniei.

Ministrulu culteloru asista la deliberârile sinodului generalu, sî ia parte la lucrârile lui, fâra insa de a avé votu la incheiarile acelui'a.

Art. VI. Loculu de intrunire a sinodului generalu, va fi in capital'a Romaniei.

Art. VII. Convocarea sinodului generalu se face in siedintie estraordinarie, dupa legea de alegere aici anexata.

Art. VIII. Sinodulu generalu deschide sessiunea sea ordinaria la fia care doi ani in antâi'a dî a lunei Iuliu.

Sessiunea ordinaria este de o luna.

Art. IX. Publicatîunile de convocare ale sinodului generalu in sessiune ordinara, se voru face de câtra Ministeriulu culteloru, dupa aprobarea Domnitorului.

Art. X. Deschiderea sessiunei Sinodului generalu se va face de câtra Ministeriulu culteloru prin cetirea acteloru de convocare.

XI. Fia-care capu de eparchia are dreptulu de a intervení pe lânga ministeriulu de culte sî a-i spune motivele de urgintia, care aru reclamá convocarea estraordinara a sinodului, dupa care ministeriulu va convocá sinodulu de va gasí de cuviintia.

Art. XII. Sinodulu generalu nu póte sub nici unu cuventu a se ocupá in sessiunile estraordinarie, de alte cestiuni de câtu acele cuprinse sî specificate in raportulu de convocare.

Art. XIII. Sessiunile ordinarie sî estraordinarie, ale sinodului generalu, se inchidu de Ministrulu secretariu de statu la departamentulu Justitiei, Culteloru sî Instructîunei publice, prin aprobarea domnésca, de indata ce desbaterile acelui sinodu aru esî din cerculu atributîuniloru sale.

Redeschiderea sinodului generale remâne amanata pâna la tempulu otaritu de Consiliulu de ministri cu aprobarea Domnitorului.

Art. XIV. Unu regulamentu specialu pentru sinodu se va pregatí sî dá de Guvernu.

CAPITOLULU III.

Atribute.

Art. XV. Religi'a ortodoxa româna, fiindu libera in statu, sinodulu eii generale are potere legislativa, sî administrativa in afacerile spirituale séu de cultu..

Art. XVI. Nici odata sî sub nici unu cuvenau inse, sinodulu generale alu bisericei române, nu va poté modificá séu impedecá :

a) Libertatea de consciintia sî tolerantia religiósa.

Legiuirile pentru toleranti'a religiósa suntu cu totulu de competinti'a Adunâriloru legislative ordinarie.

b) Limb'a cultului ortodocsu in bisericele din tiéra va fi de a porurea cea româna.

Art. XVII. Atributele legislative ale Sinodului generale pórta asupr'a urmatóreloru materii :

a) Disciplin'a bisericésca sî monachala. b) Ritualulu besericiloru in marginirile legiloru sî regulamenteloru. c) Legile de chirotonitu. d) Legile relative la Seminarie sî facultâti de Teologia, cętu pentru disciplin'a sî materiele religióse. e) Legile pentru infiintiarea de beserici.

Anonce *)

pentru

Prænumeratiune sî subscriptiune

a unui

scientificu arangiatu

nou

DICTIONARIU

francesu, romanu sî germanu spre aplicatie pentru tóte inctitutele de instructiunea publica mai inalta sî de josu, adeca: Academii, liceum, collegii, gimnasiele mari sî mici, normali, capitale, triviale, comunale, nationale, institutele de literatura, de cultura populara, sî alte pensiunate;

sî universalu

pentru tote etatele

contienendu

tóte verbele usuale, aplicabile, nóue sî vechi a acestoru trei limbi, cu aloru definitiune scientifica, cu aloru declaratiune sî significatie diferente atâtu in sensulu loru propriu, cotu sî figurativu, teologicu, mechanicu, machini de vaporu, califerate, jurisprudentie, medicine, chirurgie, chemie, phisicu, math., astrol., astronom., philosophicu, teol., log., arch., bot., jur., geol., minerolog., numismaticu, comerc., marin., milit., agricultur. etc. care suntu proprie expresiune sî terminologie a susu numiteloru sciinte, a arteloru, metieriiloru sî industriantiloru, proverbeloru ; proprietatea sî geni'a limbei francese, romana, sî germana;

un'a tabla alphabetica

de nomine proprie, masculine sî femenine, a tériloru, natiuniloru, fortoreseloru, muntiloru, sî riuriloru etc.; în fine

un'a tabla alphabetica

a verbeloru regulaire sî neregulaire, de abreviatiunea sî esplicatiunea termineloru technice;

dupa cei mai buni autoru sî originali

censistandu din III. despartiemente, gr. octavu, folio formatu, francesu, romanu sî germanu, elaboratu sî redigiatu de

Ioanne Cattarigh

I. Editiune stereotypa

1865.

Susu numitulu Dictionariu sistematicu sî alphabeticu arangiatu in III. Tomuri, va esi continuelu in III. perióde succesive.

Pretiulu prenumeratiunei sî subscriptiunei pentru compunera Dictionariului, sî spesele tipografici, cu espeditiunea postala, porto franco, pentru aceste III. Tomuri, consecuentu pentru totu Dictionariulu, s'a fixatu sî determinatu aprobativu pe **4 fiorini** v. a.

P. T. D. prenumeranti suntu priu acést'a onorabilu rogati din susu numitulu pretiu de prenumeratiune, din 4 f. — anticipando— **2 f.** v. a. spre portarea speseloru anteelaborateloru, a compositiunei, a tipografiei, sî pentru expeditiunea postala porto franco de adiante cá din 30 Ianuariu 1865. prefixu pâna la celu mai lungu terminu la 28 Februariu a. c. a-i adressá sî trimite la autorulu Dictionariului d. IOANNE CATTARIGH, oficielu tribunalu comitatensu in Clusu, ear restulu de **2 f.** v. a. aseminea a-i adressá sî trimite subscrisului auctoru in Clusu dinpreuna cu recepis'a peste primiri'a sî immanuarea Tomului I., câci netrimitiundu-se sî neadresandu-se pretiulu fixatu sî determinatu, eu nu voiu fi in acea Positiune sî potentie, acestu opu pentru literatur'a româna de cea mai mare importantia alu compune, sî continuá mai multu.

Primiti Dnii mei prin acésta ocasiune asecurantia despre a me sincera consideratie sî onóre, cu care eu suntu obligatu continuelu respectandu-ve.

Clusu 30 Ianuariu, 1865. Autoru

Ioanne Cattarigh,

oficielu trib. comitatensu in Clusiu.

*) Cu stilulu sî ortografi'a originala a d. autoru. Editur'a T. R.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a loiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 10. ANULU XIII.

Sabiiu, in 4/16 Februariu 1865.

Inseratele se platescu pentru intéia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Micsiorarea contributiunei personale in Transsvani'a si cas'a ablegatiloru austriaca.

Siedintiele casei ablegatiloru Senatului imperialu din 31 mai alesu din 6 Februariu c. n. au fostu unele din cele mi sgomotóse dela desbaterea asupr'a adressei incóce si cualifice de a atrage atentiunea nóstra asupr'a loru din mai multe pr vintie. La ordinea dilei se aflá raportulu comitetului respectiv despre proiectulu de lege privitoriu la micsiorarea contribu tiunei personale in Transsilvani'a.

Comitetulu recomenda, precum amintiramu in numerii trecuti, acceptarea propositiunei guvernamentale pelânga respcarea dorintiei, ca guvernulu centralu sa arete modalitatea, cu s'aru poté acoperí acestu scadiamentu computatu pe anu cu 400,000 f. v. a. din alte mijlóce ale tierei.

Ablegatulu din Austri'a inferióra Schneider ascul ultim'a motiune a comitetului in modificatiunea propusa de densulu, cá adeca comitetulu respectivu sa ia in consideratiune totdeodata cu intrebarea despre micsiorarea contributiunei personale si acoperirea scadiementului de 400,000 f. prin immultirea contributiunei funduarie in Transsilvani'a, séu vorbindu curatu romanesce, sa iee povar'a dupa unu umeru apesatu pân acum si sa o puna pe celalaltu. Tendinti'a acestei motiun modificate erá de a retramite proiectulu legei acestei'a comitetului respectivu. Motiunea fu sprijinita preste asceptare de unu numeru insemnatu alu ablegatiloru din stâng'a casei, se intielege de sine, netranssilvanchi, deórece acesti ablegati, precum ni se pareá la antâi'a privire, nu se poteau impacá cu propus'a micsiorare de contributiune in favórea numai a unei provincii, si acést'a cu atât'a mai putinu, cu câtu scadiamentulu veniá a se acoperí, dupa parerea Dloru, din celelalte provincii austriace. Dupace se tînura mai multe cuventâri, intre care merita a fi mentiunata a Dlui ablegatu Schuller—Libloy, in favórea micsiorârei contributiunale, lupt'a finala se amaná pe 6 Februariu, fiindu timpulu fâra de aceea de totu inaintatu. Cá oratori erau inscrisi din partea Transsilvaneniloru d-nii ablegati Baritiu si Manu, pentru proiectu, Brestl o capacitate financiara rara, professorulu dela universitatea din Prag'a Herbst in contr'a acceptârei proiectului. In fine vorbì inca si Baronulu Tinti, care se privesce cam cá conducatoriu alu partidei ministeriale, apoi Schneider si dupa regulele parlamentari raportatoriulu Obert. Trebuie nainte de tóte sa amintimu pentru orientare si acea impregiurare, ca ablegatii ardeleni de confessiunea greco-orientala din acésta siedintia din 6 Februariu au absentatu cu totulu, avendu tocmai in acésta dî audiinti'a la Maiestatea Sea spre descoperirea profundei multiamite pentru acordarea gratiosisima a Mitropoliei nóstre strabune. — Ne amu indepartá prea tare de scopulu prefiptu, de amu estrage din cuventârile tînute in acestu obiectu parlamentariu, care de altmintrelea suntu de totu interesante fatia cu combinatiunile numerice in privinti'a contributiuniloru in diferitele provincii ale Monarchiei, cari combinatiuni matematice s'au adusu in lupta mai alesu din partea opositiunei cá argumentu despre nefundat'a propunere a regimului si a comitetului respectivu.

Opositiunea acést'a, condusa de cele mai diverginte motive, se recrutá si se formá din diferitele elemente ale casei ablegatiloru. Asiá vediuramu chiaru si pre ablegatii poloni, cari altmintrelea se retînu atâtu de bucurosu dela votâri in cestiuni contributiunale, de asta un'a data votandu in favórea proiectului guvernamentalu, si alta data in contr'a lui, adeca precum conveniá punctului loru de manecare separatisticu.

Spre a poté dejudecá mai cu fundualitate acestu obiectu si a ne formá opiniunea, fia-ne iertatu a scrutá dupa originea propositiunei guvernamentale.

Cas'a ablegatiloru a fostu, care la motiunea D-lui deputatu transsilvanu Georgiu Baritiu din 19 Novembre 1863. inca in sessiunea trecuta a Senatului imperialu indreptà câtra guvernulu centralu provocarea, cá sa se substérna casei o propositiune in privinti'a micsiorârei contributiunei personale in Transsilvani'a. Precum vedemu, guvernulu centralu corespunse cu acuratetia acestei dorintie, si nu i se póte imputá de locu, ca aru fi ignoratu decisiunile parlamentului. Deci e unu ce de totu curiosu si pentru unu laicu neesplicabilu, observandu impregiurarea, ca unu proiectu de lege, alu cârui urditoriu intielesualu e chiaru cas'a ablegatiloru, sa intempine totu in acea casa o resistintia atâtu de resoluta, atâtu de sistematica! Intr'adeveru potemu si noi eschiamá cu cei din principatele dunarene: „Cá la noi la nimeni!“ séu celu putinu sa-i mangaiâmu pre acei'a, ca nici la noi nu mergu trebile cu multu mai bine decâtu la ei.

Causele principale insa ale acestei opositiuni suntu de a se cercetá cu totulu in alte impregiurâri de o natura de totu frageda si politica. Inainte de tóte domnii deputati din stâng'a casei, adeca asiá numit'a opositiune, nu voiescu odata cu capulu, cá Transsilvani'a sa fia, dupa parerea loru, mai favorita decâtu celelalte provincii austriace ereditarie, ce s'aru intemplá, déca s'aru desfiintiá séu micsiorá contributiunea personala in Transsilvani'a, fia aceea chiaru si apesatóre, ce Dloru nu voiescu a concede, de órece resultatele combinatiuniloru loru numerice nu li-au esitu in favórea Transsilvaniei. Cade greu in cumpana mai incolo si acea impregiurare, ca dnii ablegati ardeleni dela sosirea loru in cas'a ablegatiloru au fostu stilpulu si radimulu celu mai neclatibilu alu ministeriului, a cârui politica densii cu pucine esceptiuni o sprijinira prin totu concursulu loru. Stâng'a casei séu asiá numit'a opositiune e de totu reu dispusa asupr'a deputatiloru „ministeriali“ din Transsilvani'a din aceste cause. Ce politica pórta acésta partida, potemu intielege din devis'a eii ascunsa: Impacare cu ori si care pretiu cu Ungari'a, specialminte cu Magiarii, adeca impartirea imperiului in dóue partide mari: un'a germanisatóre si alt'a magiarisatóre.— Amicabilitatea guvernamentala a Româniloru si Sasiloru face pe Dnii deputati ardeleni in ochii opositiunei acestei'a nedemni de a li se respectá dorintiele loru esprimate in numele tierei, carea ei au onóre a o representá. Deputatulu din Boemi'a, professorulu Herbst a spus'o in finea cuventârei sale verde, unde dice: „Speselesuntu, undepotemu ajutá, de a crutiá din spese e o cerintia urginte si imperativa, starea provincieloru nu se va imbunatatí prin favoriri, concese unei provincie si impuse altor'a, ci numai conlucrandu cu totii spre esoperarea de a pastrá in economi'a statului (Bravo! Bravo! in stâng'a). Déca Transsilvani'a tramite incóce 26 de deputati, cu tóte ca nu platesce nici a cincea parte de contributiuni cá Austri'a inferióra, carea abiá tramite 18 deputati, mi este permisu a afirmá, ca in mânile ablegatiloru transsilvaneni s'a depusu unu votu de increderemare; folosésca-se dar de acésta potere a loru, si atunci voru imbunatatî mai priinciosu starea imperiului si a tierei loru propri. (Bravo! Bravo! Aplausu lungu). Séu cu alte cuvinte: Lipitî-ve de opositiune, si si noi ve vomu dá darulu acest'a. Raportatoriulu comitetulu respectivu, d. deputatu Obert respinse cu demnitate atari insinuâri malitióse in marginile cuvenite loru. Noi constatâmu simplu starea lucrului si situatiunea, a câroru deplorabilitate e invederata. Nu numai individii, ci si partidele potu fi nedrepte si tiranice. Totu acei Domni, cari au doritu cu vivacitate intrarea Transsilvaneniloru in senatulu imperialu si au salutatu cu bucuria sosirea loru, i facu sa se pocaiésca pentru intrarea loru numai din acea causa, ca convingerea dloru ablegati Transsilvaneni nu-i iérta a ocupá locuri in stâng'a si a votá cu dens'a. Cugetâmu si sperâmu, ca nu vomu fi incusati a fi descrisu séu priceputu reu obiectulu, si asiá nu potemu intielege, cum se potù basá o opositiune in cestiunea acést'a pe nisce motive atâtu de unilaterale si chiaru malitióse, prin urmare o tînemu in totalitatea sea de nejustificata.

Dupa incheierea desbaterei generale se pasi la votare

sî motîunea lui Schneider amintita in inceputu se reieptà cu 82 incontr'a 60 de voturi ale asiá numitei opositiuni, prin urmare se acceptà proiectulu guvernamentalu.

Desbaterea speciala decurse in linisce pâna la discussiunea § 7 alu proiectului, privitoriu la terminulu, candu are sa intre in activitate determinatiunile acestei legi. O gresiéla de tipariu ajunse spre a se incinge o lupta nóua. Se dîce, ca unu poetu italianu s'a sinucisu din desperatinne, ca in poemele sale dedicate amoresei lui de totu caste au fostu remasu vreocâte-va gresiele de tipariu; se vorbescu multe despre nefericirile intemplate jurnaleloru oficióse sî oficiale iarasi din caus'a culegatoriloru sî tipariului. Cronic'a gresieleloru de tipariu se mai amplificà cu unu casu, sî acum celebru, câci se intemplà intr'unu parlamentu. —

In proiectulu impartîtu membriloru casei, culegatoriulu de litere a cugetatu sa faca sî elu o motîune in favórea finantieloru statului, de-si per abusum, sî asiá puse in locu de 1 Apr. 1865, 1 Ianuariu 1865.

Dupa o scurta discussiune esacerbata intre presiedintele casei sî corifeii opositiunei sciura cesti din urma se dea pertractâriloru o atare directiune, incâtu advocatulu B e r g e r castigà tempu sa faca o propunere, care este celu mai viu argumentu despre tenacitatea sî perseveranti'a, dar totdeodata sî desteritatea acestei partide. Folosindu-se de momentu, facù adeca motiunea aceea, ca proiectulu sa se retramita comitetului spre raportare, ca care terminu e celu adeveratu: 1 Ianuariu séu 1 Apriliu a. c. ?— Motiunea acést'a fù priimita prin votarea Poloniloru sî Ruteniloru cu stâng'a , sî asiá opositiunea celu putînu pentru vreo câte-va dîle si-ajunse scopulu. Cu tóte acestea proiectulu acest'a se póte acum privi de votatu, sî nu incape nici o indoiéla, ca cu 1 Aprile a. c. va intrá in activitate. Habent sua fata „proiecta legum“. B.

Dela Senatulu imperialu.

Dupa-se in siedinti'a din 3 Februariu mai vorbì Schuler-Libloy in cuventu fórte caldu pentru proiectulu gubernului: i n s i e d i n t i ' a 26. din 25 Ianuariu (6 Februariu) se continuà desbaterea asupr'a **contributiunei personale in Transsilvani'a.** Articululu, ce-lu puseramu in fruntea foii nóstre de astadi, ne inlesnesce multu referat'a asupr'a acestei siedintie interesante; de aceea ne sî marginimu a espune aici numai o schitia a decurgerei eii. Celu d'antâiu la cuventu este B a r i t i u, care dîce camu urmatórele. Densulu, dice, aru fi asceptatu, ca acésta dare — remasîtia din vremile Turciloru— se va sterge de totu, ear nu numai ca se va propune imputînarea eii cu a patr'a parte. Insa chiaru sî acést'a afla resistinti'a ,— ceea ce densulu n'au asceptat'o nici decâtu. Comitetulu a propusu, cá deficitulu sa se acopere din mijlócele tierei; dar din cari mijlóce ? sî care deficitu ? câci Transsilvani'a este mai incarcata cu dâri , decâtu tóte tierile celelalte. Afara de dârile insîrate de Schuler—Libloy in siedinti'a premergatóre, densulu mai numesce inca sî „darea sângelui“. Dar celelalte provincii mai usioru sî suntu in stare a respunde contributîunile, decâtu Transsilvani'a, carea n'are nici o industria, nici unu comerciu. Chiaru sî negotiuln de transitu i l'a luatu societatea de vapóre pe Dunare. Tiér'a atât'a e de seraca, incâtu multi locuitori trebuie sa manânce pânea fâra sare.— Densulu va votá pentru proiectulu regimului, insa numai pentru aceea, câci micsiorarea acést'a o privesce cá o depurare a datoriei câtra Transsilvani'a; dar si-reserva dreptulu, de a propune stergerea totala a dârei capului.

Dr. B r e s t l pentru propunerea lui Schneider. Déca Transsilvani'a e 'ngreuiata cu dâri, apoi sî celelalte provincii suntu ingreuiate, sî inca mai tare. De aceea se'nvoiesce, cá darea personala sa se 'mputîneze, dar deficitulu sa se acopere— celu putînu cea mai mare parte — din mijlócele tierei ; câci altmintrea aru trebuí sa-lu acopere celelalte tieri. S'a dîsu, ca statulu nu perde prin imputînarea acestei dâri a capului , pentru-ca summele, ce cá restantie neesecutabile remânu nerespunse, s'apropia de summele din darea capului; densulu arata cu date statistice , ca nu e asiá; sî tocmai candu aru fi asiá , summele restanti nu se scotu numai dela acei'a, cari nu potu platí, pecandu summele de 'mputînatu aru fi sa se ierte sî celoru ce nu potu platí sî celoru ce potu. Afara de aceea Tranni'a platesce darea de pamentu numai cu 10%, pecandu celelalte tieri cu 21%. Sî la aruncaturile la darea de pamentu s'au facutu in favórea Transsilvaniei mai multe usiurâri. Transsilvani'a da dare directa 3,566,000 f.; ear pentru Cancellari'a aulica transs. inca se recere totu cam atât'a. Ear in privinti'a dâriloru indirecte Transsilvani'a respunde mai putînu decâtu tóte provinciele , chiaru sî Croatî'a sî Slavoni'a o 'ntrecu in privinti'a acést'a.

M a n u contr'a propunerei lui Schneider; se teme, ca reieptarea proiectului regimului va produce nemultiamire in populatîunea transsilvana.

Dr. H e r b s t dice, ca lucrulu sta asiá: Pân'acum au jtu in Ardealu cei seraci sî pentru cei bogati; de aici in- seracii adeveratu ca sa platésca mai putînu, dar bogatii sa remâna scutiti. (Voci : Fórte bine !) A s t ' a n u alea cea a d e v e r a t a ; s e r a c i l o r u s a l i s e e a j u t o r i u , cá s a n u m a i p l a t é s c a p e n t r u , ear altii acesti'a sa platésca pentru sine. (Bravo ! Bra- !) Apoi cérca a demonstrá prin date statistice, ca afirrile, cá candu Transsilvani'a aru platí mai multa contribue decâtu alte tieri, nu suntu temeinice. Cu privire la astele lui Schuler—Libloy din siedinti'a de mai nainte, cérca retá, ca contributiunile cele felurite, ce dupa espunerea a-ui'a se respundu in Tranni'a, suntu sî pe alte tieri. Ba, candu in tierile industriale la câte 20,000 ómeni le stau pe u câte 1000 resbóie, din cari traiau, in Transsilvani'a se de ca unu lucratoru de dî castigá pe dî aorea câte 5 f. a.; asiá incâtu déca pelânga tóte acestea Transsilvanenii potu platí darea capului, s'aru vedé ca nu le place lulu,— in care casu aru trebuí pusa pe ei inca o dare nóua, lica darea lenei ! (Ilaritate.) „Spesele, incheia cuventatolu , suntu loculu , unde potemu ajutá ; a c r u t i á aici, te o recerintia urginte ; nu castigandu favoriri, ce sa le pórapoi alte tieri, se va 'mbunatatî starea tieriloru, ci numai in conlucrarea comuna intru a crutiá (Bravo ! Bravo !), sî de losulu acest'a apoi va avé parte sî Transsilvani'a. Déca Translvani'a tramite (la sen. imp.) 26 ablegati, cu tóte ca nu plasce nici a cincea parte de contributiuni cá Austri'a de josu, area tramite numai 18 ablegati, apoi potu dîce, ca 'n mânile blegatîloru transsilvani este pusa incredere mare; intrebuintiee poterea loru, sî astfelu apoi voru imbunatatî in modulu elu mai eficace starea imperiului sî a tierei loru proprie. Bravo ! Bravo ! Applausu vivace.)

Br. T i n t i combate propunerea lui Schneider , cá un'a e cu o mâna da, sî cu un'a ia. Dupa parerea densului imutînarea acestei contributîuni se face numai pe hartía, câci a catatîmea preliminata nu s'a scosu darea nici candu. Câtu entru crutiare, e siguru, ca ablegatii transsilvani inca o doescu acést'a impreuna cu toti ceialalti ablegati. Dealtmintrea lensulu e la 'ndoiéla, ca óre competinte e cas'a a urcá singura contributîunea intr'o provincia ? (Fórte bine ! din scaunele Ardeleniloru.) Sa se ascepte pâna la reformarea contributîuniloru preste totu. (Bravo ! in drépt'a.)

S c h n e i d e r arata, ca in urm'a propunerei sele s'aru urcá darea de pamentu cam cu 1. — pâna la 1½ %, va sa dîca ne'nsemnatu, sî prin aceea totusi s'aru aduce la locu scadiementulu din darea capului imputînata.

M i n i s t r u l u d e f i n a n t i e P l e n e r trage atentîunea casei asupr'a reformei generale a sistemei contributîunale, carea e de necessitate urginte. Câtu pentru imputînarea dârei personale in in Tranni'a , densulu se declara pentru imputînarea eii fâra urcarea dârei de pamentu, prin carea din urma tiér'a s'aru loví in modu fórte simtîbilu. Propositîunea regimului este unu mediu palliatívu sî s'aru poté practisá intr'unu anu ori doi.

O b e r t apera in cuventu mai lungu propositiunea regimului sî rep. a comitetulu.

La votare p r o p u n e r e a l u i S c h n e i d e r r e m â n e i n m i n o r i t a t e d e 60 c o n t r ' a 82 v o t u r i.

(P e n t r u ea multîmea din stâng'a, o parte a Ruteniloru, câti-va din centru ; c o n t r ' a eii ministrii , Transsilvanenii, partea cea mai mare a centrului sî o mica parte a stângei).

La d e s b a t e r e a s p e c i a l a titlulu se priimesce cu 73 contr'a 66 voturi ; § 1. cu 83 contr'a 69 voturi ; §§-ii 2, 3, 4, 5 sî 6 totu cam asiá.

La § 7; se 'ncinge lupta nóua; in proiectu stà : ca legea acést'a intra in activitate cu 1 Iau. 1865 sî are a remané in valóre pâna la regularea generala a contributîuniloru directe.

Dr. B r e s t l propune : Aceste dispositîuni au valóre numai pentru anii administrativi 1865 sî 1866. (Sprijinire de ajunsu in stâng'a.) Dr. H e r b s t pentru acésta propunere. Ministrulu de finantie P l e n e r: Sa remâna dîcerea din urma afara. Dr. S c h i n d l e r va sa mai faca unu amendementu, dar nu i se da cuventu; in fine, dupa mai multe dialoguri nu fâra patima, sî dupace vorbesce O b e r t cá refer. pentru propunerea min. P l e n e r, sî dupace presiedintele declara, ca 1 Ian. e eróre de tipariu in locu de 1 Aprile : H e r b s t sî B e r g e r propunu, a se redá proiectulu comitetului, cá sa se declare, care e datulu celu autenticu: 1 Ianuariu ori 1 Aprile ? Ceeace in fine se sî priimesce.

La capetulu siedintiei Dr. B e r g e r intréba pre ministeriulu: pentru ce nu respunde in vreunu felu la interpelatîunile cele 7, ce i s'au adressatu in sessiunea acést'a ?

Congressulu serbescu

Congresulu din Carlovitiu s'a redeschisu in 6 Fauru n. in modu solemnelu. La cuventarea comisarului reg. alu congresului genera-

lului Br. Philippovic au respunsu mitropolitulu Masîreviciu cu o multiamita câtra Maiestatea Sea Imperatulu, care respunsu, la propunerea episcopului Gruici, s'a priimitu unanimu sa fia asternutu Maiestatei Sele dreptu adresa. Dupa aceea s'au alesu notari, censori sî unu comitetu pentru adresa. Inca in aceeasi siedintia s'au luatu sî unele cestiuni de desbatere inainte.

Revista diuaristica.

Mai tóte diuarele de tóte colorile se ocupa adi mai multu séu mai pucinu de cestiunea reformeloru de contributiune.

Opositiunea, ce se face usiurârei contributiunei in senatulu imperialu din rancóre ca deputatii transsilvaneni urméza principiile regimului, au datu lui „Botschafter“ sî „Reformei“ ambe diuarie vienese s. a. ocasiune de a desaprobá portarea cea nici decatu, nici politica nici umana a domniloru opositiunali de professiune din senatulu imperialu. Ne bucurâmu, ca Românii cu ocasiunea acést'a au aretatu sî tactu sî patriotismu adeveratu, intrandu in lupta cu energía sî aretandu totdeodata, ca Transsilvani'a, de sî are lipsa de ajutóre din partea statului, ea nu cersiésce ajutórie de mila, ci dupa câtu i se cuvinu. Cugetâmu aici la cuventârile D. Baritiu sî Manu, ablegati in cas'a de josu, din 6 Fauru a. c.

Conferinti'a banala a Croato-Slavoniei, ne spunu mai multe diuarie, ca da preste greutâti. Opositiunalii aflâmu ca nu se ducu la conferintia, de sî Fremd. Bl. ne aduce vreo câte-va declaratiuni din partea unoru magnati Croati, cari s'aru paré ca are de scopu a deminti acésta scire.

Despre o conferintia tînuta de curendu la Vienn'a, la carea au fostu invitati contele Mauritiu Pálffy, cont. Valentinu Török sî Stefanu d. Meltzer, sî la care au luatu parte sî cont. Hermanu Zichy sî alte notabilitâti ale Cancellariei aulice — se grabescu mai multe diuarie magiare a ne spune ca nu au nici o colóre oficiósa, ci ele suntu simplu de natur'a unei conversatiuni. Conferinti'a acést'a sa fia avutu de scopu o convorbire despre diet'a fiitóre in Ungari'a sî despre press'a din Ungari'a. „Debatte“ ne spune ca s'au vorbitu despre necesitatea de a se retrage o lege de pressa sî ca mai departe discursulu s'au estinsu sî asupr'a pregatiriloru pentru dieta. „Bécsi Hirado“, despre care ne spune „Pesti Naplo“ ca aru stá in óresicare legatura cu ministrulu de statu Schmerling, ne asigura, ca resultatele conferintiei asupr'a materieloru amintite nu au numai pretiu moralu. Mai multiamitoriu e pasagiulu despre dieta, pentruca in privinti'a aceste'a aru fi fostu pareri apropiande de o intielegere, care fatia cu opiniunea publica a tierei suntu liniscitóre.

Sabiiu in 3/15 Febr. Esc. Sea D. Presiedinte alu tribunalului supremu L. V. Popp a sositu eri aici.— Tocmai audîmu jalnic'a scire, ca tinerulu juristu Ioann Nemes a reposatu aici aséra pe la 10 óre de tifus.

Din Ungari'a. Mare sensatîune face prin tiér'a vecina procesulu celoru 9 barbait, acusati sî tînuti prinsi de câte-va luni pentru crim'a de proditîune (Hochverrath.) Tribunalele militare au incheiatu processulu urditu asupra-le sî au adusu sî publicatu sentinti'a in 6 Februariu c. n. Doi dintre densii, Stefanu de Nedeczky sî Ludovicu Benitzky de Benitz suntu osanditi pe calea dreptâtii la mórtea prin stréngu, ear pe calea clementiei la inchisóre grea pe 20 ani; Pavelu de Almásy pelânga perderea nobilitâtii la 'nchisóre grea pe 20 ani; Ludovicu de Gaspar pelânga perderea nobilitâtii sî a dreptului de advocatura; Ludovicu Zambelly de Bieberstein pelânga perderea nobilitâtii; Gavriilu de Clementis pelânga perderea nobilitâtii; Ludovicu de Plachi pelânga perderea nobilitâtii sî a dreptului de advocatura; Ludovicu Lezsak pelânga perderaa lefei sele de gratîa ,- fiacare la 'nchisóre grea de 6 ani; in fine Ladislau de Szellestyei pelânga perderea nobilitâtii la 'nchisóre grea pe 6 ani. —

Varietâti sî noutâti de dî.

Maiestatea Sea Imperatés'a a plecatu in 9 Febr. c. n. spre Dresd'a la festivitatea de cununia a fratelui seu cu princes'a saxonesa Mari'a. Calatori'a va durá vreo 10 dîle. —

Unu tieranu din Heiligenblut cerù audientia la Imperatulu, cá sa-si predea o rogare, prin care sa-si arete nenorocirea avuta in urm'a unui focu. A dóu'a dî dupa audientia fu rechiamatu tieranulu iarasi la curte, unde acum se infatisià ambeloru Maiestâti, Imperatului sî Imperatesei. Ambe Maiestâtîle ii pusera mai multe intrebâri sî-i accentuara tieranului, ca in Heiligenblut aru fi bine sa se zidésca ce-va mai frumosu sa aiba unde sa traga strainii. Tieranulu priimì mai tardîu 800 f. din cass'a privata a Maiestatei Sele.

Citímu in o corespuudintia a „Concordiei“, ca diuariulu „Bucovin'a“ dín Cernautiu aru fi adusu in unulu din n-rii sei sub rubric'a „Offener Sprechsaal“ o adressa pe catu se póte de malitiósa cu tendîntia de a descreditá teatrulu romanu inaintea publicului romanu preste totu. Corespundinti'a ne spuue, ca persiflagiele acelea purcedu dela unulu, care abeá au cercetatu de trei ori teatrulu sî ca pre acestu omu reutaciosu lu da de minciuna publiculu celu nobilu românu din Cernautiu, cârui nu i se póte disputá gustulu esteticu sî care cercetéza ne'ntreruptu teatrulu. Corespundinti'a lauda teatrulu românu sî in alegerea pieseloru, cari representa simtiulu religiosu sî morale. Consimtîmu sî noi cu cele ce esprima corespundinti'a câtra fói'a „Bucovin'a“ candu o provóca se nu se faca numai referatórea lucruriloru, cari au de scopu a compromite pre Români sî literatur'a loru, câci se póte intemplá ca „ap'a sa tréca, pe candu petrile tóte voru remané“.

Principatele române unite.

In numerulu trecutu impartasîramu scirea despre repasîrea d. Steege sî Cretiulescu din ministeriu. Acum impartasîmu cea despre retragerea d. Cogalniceanu ministru presiedinte sî a d. Bengescu ministru de justitia. In fruntea ministeriului cá presiedinte alu consiliului sî ministru de statu au fostu chiamatu d. C. Bozianu sî la ministeriulu de justitia d. G. Vernescu cunoscutu inca din tempulu camerei dissolute, ca deputatu in tabera liberaliloru moderati; la ministeriulu de finantie este chiamatu d. I. Stratu. Caus'a acestoru schimbâri ne este pâna in momentulu de fatia necunoscuta.

Fostulu ministru de finantie d. Steege e denumitu membru alu curtei de cassatîune.

Dupa dînariulu nemtiescu din Bucuresci „Allg. d. Ztg.“ aflâmu ca ministeriulu de culte sî instructîunea publica au deschisu sal'a cea mare in otelulu seu pentru prelegeri sciintifice publice gratis. DD. Esarcu, V. Alessandrescu, N. Racovitia, Marsillac, Bacaloglu, Petrescu sî altii voru prelege schimbanduse despre sciintie, arte, literatura, istoria sî economia de statu. — Camer'a dep. inca din siedinti'a din 16 Ianuariu, s'a constituitu in comitete secrete spre consultarea baseloru pentru scóterea dârei de proprietate sî pentru organisarea contributîunei in cetâti sî in tergurile cele mai mari.

PROIECTU DE DECRETU ORGANICU,

pentru infiintiarea unei autoritâti sinodale centrale, pentru afacerile religiei române.

(Continuare din nr. trecutu.)

Art. XVIII. Atributele administrative ale sinodului generalu pórta asupra:

a) Hirotonirea mitropolitiloru sî a episcopiloru. b) Regularea parochieloru sî a preotîloru parochiali. c) Educatîunea clerului. d) Cercetarea, amendarea, si tiparirea cartiloru cultului. e) Autorisârile de calugariri, in marginile legiuiriloru civile. f) Privegiarea administrârei bisericesci a eparchieloru de mitopoliti sî episcopi.

Art. XIX. Atributele judiciare ale sinodului generalu, suntu:

a) Conflictele dintre episcopii eparchioti sî mitropoliti. b) Apelulu in ultim'a instantia in causele persóneloru bisericesci in privinti'a disciplinei.

Art. XX. Sinodulu generalu, pe lânga atributele indicate la Art. XVII, XVIII, sî XIX. va fi detoru a opiná asupr'a toturoru materieloru, asupr'a cârora va fi consultatu de câtra Guvernu.

Art. XXI. Decisiunile sinodului generalu nu suntu esecutatorie de câtu dupa aprobarea loru de Domnitoriu, in urm'a raportului Ministrului Secretaru de Statu la departamentulu Justitiei, culteloru sî Instructîunei publice, cârui'a se voru comunicá nisce asemenea de câtra presiedintele sinodului.

Art. XXII. Ministrulu Secretaru de Statu la departamentulu Justitiei, culteloru sî Instructîunei publice póte atrage atentîunea Sinodului asupr'a abateriloru vreunei persóne séu autoritâti eclesiastice. Sinodulu e detoru de indata a statuà asupr'a casului.

CAPITOLULU IV.

Sinódele eparchiale.

Art. XXIII. Fia care eparchia, atâtu mitropolitana câtu sî episcopala, va avé unu sinodu specialu.

Art. XXIV. Sinódele speciale se compunu:

a) Din Episcopulu séu Mitropolitulu eparchiotu cá presiedinte. b) Din cei trei membri ai sinodului generalu. c) Din directorii seminariului eparchialu. d) La Bucuresci sî la Iasi, se adaugu Decanii facultâtîloru teologice.

Art. XXV. Acestu sinodu va esecutá legile votate de sinodulu generalu, sî actîunate de Domnu, sî va judecá in materie de disciplina bisericésca.

CAPITOLULU V.

Dispusetiuni transitorie.

Art. XXVI. Suntu sî remânu desfiintiate tóte legile sî regulamentele, in opositie cu dispusetiunea acestei legi.

Regulamentu

pentru alegerea membriloru sinodului generalu alu bisericei române.

CAPITOLULU I.

Despre alegatori sî elegibili.

Art. I. Suntu alegatori de membri sinodului generalu:

a) Preotii de miru români, chirotoniti in tiéra sî bucu-

randu-se de esercitiulu sacerdotiei loru. b) Profesorii de materie religióse la Seminarii sî c) Superiori de monastiri.

Art. II. Suntu alegibili membri ai sinodului generalu:

a) Preotii de miru, in esercitiulu dreptului de alegatori sî cu studie de celu putînu patru clase intr'unu Seminariu. b) Laicii intrunindu urmatórele insusîri. 1) Verst'a de 40 ani. 2) Cunoscintie teologice, dovedite séu prin atestate séu prin o functîune de minimum 3 ani cá profesori in unu Seminariu, ori facultate teologica din tiéra. c) Sa nu fie falitu nereabilitatu; sa nu fi fostu osânditu la pedépsa criminala.

Sa nu fi fostu osânditu la o pedépsa corectionala pentru delictele urmatóre:

1) Falsificare, spargere de peceti sî luare (sustragere) de acte depuse in locuri publice. 2) Furtu. 3) Insielaciune. 4) Abusu de incredere. 5) Marturia mincinósa. 6) Calomnia. 7) Atentatu la bunele moravuri. 8) Abusu de potere.

CAPITOLULU II.

Despre alegeri.

Art. III. Se alegu pentru sinodulu generalu câte trei membri de fie care eparchia.

Art. IV. Fie care alegatoriu alege numai in eparchia unde este cu servitiulu bisericescu.

Alegatorii suntu detori a inscrie pe buletinulu alegerei câte trei nume.

Art. V. Cu dóue luni inainte de dîu'a alegeriloru, se alcatuiescu de protopopi listele preotîloru sî a superioriloru de Monastiri alegatori. Listele intocmite de protopopi se tramitu Ministeriului Justitiei, culteloru sî Instructîunei publice, care le da publicitatei prin Monitoriu.

Art. VI. Reclamarile contr'a inscrieriloru sî a omiteriloru din lista, le facu alegatorii séu Episcopulu eparchiotu, câtra Ministeriulu justitiei, culteloru Instructîunei publice, pâna in o luna de dîle de la publicarea listeloru in Monitoriu. Reclamârile trebuie sa fie insotîte de dovedîle sprijinitóre. Ministeriulu justitiei, culteloru sî Instructîunei publice va fi detoriu cá sa publice prin Monitoriu, pâna in diece dîle de la priimirea reclamârei, decisiunea sea impreuna cu tóte piesele afacerei.

Art. VII. La dîu'a defipta sî publicata prin Monitoriu, alegatorii se intrunescu la protopopiatele de judetie respective, spre alegerea membriloru din partea eparchiei.

Art. VIII. La órele diece de diminétia, alegatorii, ori câti aru fi presenti, procedu la alegere. Biroulu alegatoriloru sta sub presiedinti'a protopopului. Secretariulu biroului va fi unulu dintre preotii cei mai tineri, desemnatu de presiedinte sî secretariu alu protopopiatului.

Art. IX. Politi'a in sal'a alegeriloru este lasata Presiedintelui. Acest'a póte cere intervenirea prefectului de judetiu. Discusiunile sî discursurile nu suntu permise in sal'a alegeriloru dupa constituirea biroului de alegere.

Art. X. Votarea se face prin apelu nominalu. Votarea se face prin bilete care se voru depune in urna inchisa, sigilata de presiedinte, Secretariu sî alegatorii carii voru voí.

Art. XI. Scrutiniulu remâne deschisu pâna a dóu'a dî la órele trei dupa amédi. La acésta óra in presenti'a alegatoriloru ce se voru aflá, sî dupa incheierea unui prescriptu verbalu, constatoru stârei in care s'a aflatu urn'a, se procede la despoiarea scrutiniului.

Art. XII. Biroulu singuru decide asupr'a priimirei séu restringerei bileteloru cu nume gresîtu, nediscifrabile séu cu vreunu semnu ori cheia, ce aru lasá locu de prepusu la o intielegere prealabila.

Art. XIII. Resultatulu scrutiniului constatatu fiindu prin prescriptulu verbalu subscrisu de birou sî de alegatorii presenti, biletele votârei se ardu.

Art. XIV. Tóte actele relative la alegere, biroulu le comunica indata prefectului judetianu, care le espeduesce imediatu prefectului unde este resiedinti'a Eparchiei.

Art. XV. Trei dîle dupa ultim'a dî a alegeriloru esclusivu, sî in a trei'a dî esclusivu la órele 11 de diminétia se va face la prefectura unde este resiedinti'a eparchiei, numerarea sî adunarea definitiva a voturiloru de la tóte protopopiatele eparchiei.

Acei carii voru fi intrunitu mai multe voturi voru fi proclamati de alesi.

Art. XVI. Lucrarea aratata la XV. se face in presenti'a Episcopului seu Mitropolitului eparchiotu, a protopopului de judetiu, a Rectorului de seminariu, si in Bucuresci sî la Iasi, sî a decanului facultâtii Teologice.

Art. XVII. Prescriptulu verbalu definitivu subscrisu de prefectu sî de persónele aretate a Art. XVI. se tramite pâna in trei dîle Ministeriului justitiei, culteloru sî Instructîunei publice, care le va depune cu tóte actele relative, pe biroulu sinodului generalu la deschiderea lui. (Incheierea urméza.)

Prospectu politicu.

Dintre tóte tierile Europei iara e Itali'a, carea trage mai tare ochii lumei asupr'a sea. Intr'unulu din nrii din urma comunicaseramu, ca regele Victoru Emmanuilu s'a dusu inca in 3 Februariu calendariulu nou la Florenti'a; causele acestei calatorii repedi, nainte de tempu sî preste tóta asceptarea, au fostu, dupacum se vede acum la urma, mai multe tumulte in Turinu, indreptate cá demonstratîuni de neplacere tocmai asupr'a lui. Turinulu adeca nu potù uitá jertfele sele cele mari, decandu se facuse capital'a Italiei, sî nu-si potù innecá in tacerea dorerea, ce-lu cuprinde candu cauta in venitoriulu seu celu fâra sperantiele de pân'acum ba tocmai vatematu moralicesce sî materialicesce in modulu celu mai simtîbilu. De ací nemultiamirea generala, de ací inlaiârile pe strade, de ací interitarea sî tumultele in mai multe dîle sî nopti. Atunci se dîceá, ca regele aru fi declaratu serbatoresce, ca oficiosu in viéti'a sea nu va mai intrá in Turinu; dupa unu telegramu mai nou insa se pare, ca Victoru Emmanuilu prin acésta departare improvisata din capital'a sea de pâna acum a voitu numai sa dee acestei'a o lectîune. Insultele, ce se scrieá ca s'aru fi facutu unoru ambasadori straini, precum: aruncarea cu tina, spargerea ferestreloru dela carete s. a., se arata cea mai mare parte cá scornitori ale corespundintîloru foiloru vienese. Regele a denumitu comandante alu cetâtii in Turinu pre energiculu sî asprulu generalu Cialdini. Municipalitatea dealtmintrea curendu dupa plecarea regelui au hotaritu cu unanimitate a-i tramite o adressa de loialitate. Pacea in Turinu s'au restauratu, insa foile din Florenti'a imputa mereu locuitoriloru din Turinu portarea loru cea egoistica in momentulu acest'a, candu toti Italianii au cea mai santa detorintia de a aduce voiosi ori ce jertfa pentru unitatea Italiei. Venitoriulu va dovedí, incâtu au dreptu Florentinii a aruncá in fati'a Turineniloru sî Piemontesiloru preste totu aceste imputâri, cari insa la tóta 'ntemplarea erá mai bine a nu le face.

Comitetulu parlamentariu, alesu pentru preconsultarea secuestrârei monastiriloru, dupace comunele sî provinciele ceru ele veniturile monastiresci, sa fia facutu unu proiectu de compromisu, in urm'a cârui'a jumetate veniturile sa fia ale statului, ear jumetate ale comuneloru sî provincieloru. Administrarea loru sa se concréda unei comissiuni lumesci; unele diecese sa se largésca, altele sa se stérga de totu.

— Dupa cum amintiserâmu in unulu din numerii din urma: presiedintelui casei ablegatîloru prussesci Grabow, i s'a tramisu din partea locuitorîloru din Coloni'a prin deputatiune anume tramisa, o coróna cetatienésca. Cu ocasiunea priimirei eii presiedintele pronunciá de nou marturisirile liberale constitutiunale, afirmandu, ca corón'a acést'a lu va incuragiá sî mai multu a stá neclatitu sî la ori ce lupta pe lânga constitutîunea tierei.

Napoleonu se ocupa cu redigerea finala a cuventului de tronu; câci tocmai astadi, in 3/15 Febr., se deschidu camerele.

Unu jurnalu elvetîanu aduce o scire de totu momentósa, — presupunendu firesce ca este in ea vr'o schinteia de adeveru. Acésta scire e, ca Imperatulu, pentru mai bun'a consolidare a dinastîei sele pe tronulu francesu, dupa doi ani va resignâ de tronu sî va proclamá imperatu pre fiiulu seu cá Napoleonu IV. sub regentur'a printiului Napoleonu. Astfelu crede imperatulu ca s'aru intarí de o parte famili'a sea, ear de alt'a s'aru mai domolí partidele dinlauntru, incâtu la mórtea lui aru trece imperiulu mai usioru preste cris'a schimbârei tronului.— Astfelu de sciri insa totdeun'a e bine a le priimí cu cea mai mare reserva.

Parlamentulu englezescu s'au deschisu in 7 Februariu. Cuventulu de tronu nu are colori deosebite, dupa cum le ascépta de multe ori lumea politica; elu preste totu e pacificu; simpatiile de óre candu pentru Dani'a se arata recite.

Nr. 6—1 EDICTU

Prin care Ann'a Sturz'a legiuit'a socie a lui Petru Raptcau de relig. gr. or. din Abrudu-satu, in Comitatulu Alb'a de josu, care de mai multi ani de dîle cu necredintia au parasitu pe legiuitulu sau barbatu, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu sî o di, dela datulu presinte, sa se presenteze inaintea subscrisului Scaunu Protopopescu, câci din contra processulu matrimoniale asupra-i urditu, se va decide sî fâra de ea, in intielesulu ss. Canóne bisericesci.

Dela Scaunulu Protopopescu gr. orient. alu Zlathnei de josu.

Abrudu in 1 Ianuariu 1865.

Ioanne Gallu m. p.,
Administr. protop. gr. or.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a loiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 11. ANULU XIII.

Sabiiu, in 7|19 Februariu 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Prinsorile.

„Gazet'a Transsilvanici“ ne aduce in articulii „Date statistice„ din pén'a dlui G. B. intre alte nisce date, din cari ni se arata nisce numeri infioratori de arestanti de totu soiulu.

Amu dîsu numeri infioratori; câci care omu va remané nemiscatu, candu va vedé m u l t î m e a aceloru locuitori ai camereloru intunecóse, menite pentru cei ce au calcatu vrenn'a din legi, sî au scapetatu din libertatea sea?

Noi credemu, ca se tîne de interesulu publicului acum in tempulu, candu ne pregatimu de unu viitoriu mai bunu, a aruncá o privire fugitiva sî asupr'a partiei celei triste sî umbróse a omenimei sî a cugetá, óre nu aru fi moduri de a inlaturá acestu reu vatameciosu sî molestosu, pentru omenime in genere sî in specie pentru staturi?

Inainte de a intrá mai afundu in cestiunea acést'a atâtu de importanta, sî inainte de a considerá insemnatatea reului acestui'a sî care aru fi delaturarea lui, incâtva bataru sa ascultâmu ceea ce ne spunu amintitii articuli despre statistic'a acestoru nenorociti.

In decursulu an. 1863 au statu in monarchi'a austriaca (afara numai de Transsilvani'a) sub cercetare criminala cá acusati pentru crime (crimen, Verbrechen) 57,900 persóne. Dintre acestea 6599 au fostu absolute, precum se dîce ab instantia, adeca din lips'a marturiiloru de ajunsu, eara 2364 au fostu liberate cu totulu, pentruca li s'au adeveritu nevinovati'a. Crimele comise au fostu incependu dela proditiunea de maiestate (Hochverrath) sî vatemarea de maiestate pâna la cele mai comune, precum e furtulu, calumni'a (clevetirea) s. a. cu totulu 35 f e l u r i (species). S'au condemnatu la pedepse earasi felurite, adeca dela temnitia rea in féra grele pe 6 luni treptatu pâna la 20 de ani, eara 87 insi pe viétia sî 117 insi la mórte, dintre cari insa 61 au fostu p a r d o n a t i de monarchulu, cu totulu 33,536 insi.

Acei criminali condamnati se impartu dupa tieri asiá: Austri'a de josu 2720. Austri'a de susu 728. Salisburg 223. Stiri'a 1344. Carinthi'a 330. Carnioli'a 525. Triestu, Görcz, Gradisca, Istri'a 619. Tirolu et Vorarlberb 707. Boemi'a 3535. Moravi'a 2006. Silesi'a 475. Galiti'a 3559. Bucovin'a 351. Dalmati'a 309. Regatulu Lombardo-venetîanu 1297. Ungari'a 13,917, Croati'a et Slavoni'a 881.

Dupa sexu au fostu condamnati 28,898 barbati sî 4638 femei.

Presupunendu, cumca pe cititorii Gazetei va interesá din tóte mai multu cifr'a criminaliloru din Ungari'a, vinu a observá, ca intre 4 proditori de maiestate, 145 vatematori de maiestate, nu este nici unulu din Ungari'a; eara intre 6 vatamatori de unii membrii ai casei domnitóre, numai 1, intre 571 conturbatori de liniscea publica nu e nici unulu, eara intre 76 revolutîunari sî rebeli *) numai 5 insi suntu din Ungari'a; din contra din 310 spargatori de locuintie suntu 122 ungureni, eara omoritori (Mörder) 359, ucigasi 587, schilavitori de ómeni 2445, taciunari (carii punu focu) 133, furi (Diebe) 7916, instrainatori de bani publici (cá derecgatori s. a.) 307, lotrii (hoti, talhari = Räuber) 367, insielatori 492, bigami 16, calumniatori 10 sî asiá mai departe, inca sî alti criminali pâna la summ'a aretata suntu totu ungureni.

Voiti sa cunósceti pe criminalii condamnati inca sî dupa confessiuni? Au fostu romano-catolici 24,271, greco-catolici (uniti) 2702, greco-resariteni (neuniti) 1691, evangelici de ambele confessiuni 3839, de alte confessiuni crestine 11, israeliti 1015 insi.

Dupa confessiuni se vinu criminali pe Ungari'a: 7544 r. catolici, 1172 gr. catolici, 933 gr. resariteni, 3577 evangelici, 10 de alti crestini, 610 evrei.

Aceste cifre le potu tîné dinainte sî acei bescricani, carii se cérta pentru dogme intru nimicu pricepute de poporu, eara moral'a lui o dau uitârei.

Insa afara de crime se mai comitu inca sî delicte (Vergehen), precum e revolt'a (Auflauf) locala, amestecarea in societâti secrete, atîtiarea la nesupunere, iritarea in contr'a natîunalitâtîloru sî confessiuniloru, defaimarea publica a casatoriei, a familiei si a proprietâtii, deschiderea séu stricarea mormintéloru, tînerea de arme fâra licentia, vatemarea proprietâtii literarie sî artistice, crida din usioritatea mintii, camataria, vatemare de onóre, vatemarea moralitâtii prin scrieri s. a. Delicte de acestea s'au comisu in an. 1863 prin 2192 insi, dintre cari 1969 au barbati, eara 223 femei; eara dupa confessiuni au fostu 1843 r. catolici, 47 gr. catolici, 38 gr. resariteni, 105 evangelici, 158 israeliti, 1 nu se mai scie de ce relege a fostu.

Cartea legiloru mai cunósce in Austri'a sî in alte tieri europene inca sî alte fapte omenesci, pe care le supune la pedépsa sî care se numescu simplu calcâri de legi (Uebertretungen), escesuri d. e. in contr'a liniscei publice sî a ordinei, in contr'a institutéloru sî dispositiuniloru publice, in contr'a datorintieloru unei deregatorii publice, a securitâtii de viétia sî sanetate omenésca, de proprietate, onóre, moralitate, adeca nelegiuiri, care se facu mai multu numai de negrija séu din usioritatea mintii.

Invinuiti de acestia stetera in cercetare 139,447 insi. Din acei'a fusera pedepsiti cu arestu dela 8 dîle pâna la 6 luni, séu in bani, séu cu perderea de vreunu dreptu, séu sî trupesce 79,574 barbati sî 14,473 femei, sî earasi din toti acei'a pedépsa trupésca luara 13,859 insi. 5795 fusera liberati ab instantia, eara 5999 aflati fâra vina sî liberati.

Ei, dara mai avemu inca o clasa de ómeni pedepsiti, eara acei'a suntu p r e v a r i c a n t i i séu calcatorii de legi f i n a n t î a l e (accise, vâmi, sare, tabacu, loteria, posta, pulbere de pusca, timbru, negutiatori'a desagariloru séu cercelariloru = Hausierer etc.). De acestia au cadiutu la an. 1862 in cercetare din 1861 alti 49,779. Din toti insa s'au pedepsitu pe an. 1862 câtu in bani, câtu cu perderea marfei séu cu arestu, in prima instantia numai 16,359, dela carii au intratu cá glóba (amenda in bani) sî in marfa 1,583,139 fl. v. a.; eara 43,045 insi au remasu sub cercetare sî pe an. 1863, eara ceialalti au scapatu care cum au potutu.

Aici vine insemnata sî Transsilvani'a cu 1514 prevaricanti pedepsiti cu 82,262 fl. v. a. in prima instantia. — Ungureni 2969 insi cu 661,469 f. v. a.

In a dóu'a instantia au fostu pedepsiti 948 insi cu 144,364 f. v. a. Din acesti'a ardeleni 59 cu 8820 fl. v. a. — Ungureni 122 cu 11,359 fl.

Despre cei condamnati in prinsorile militare (Stockhäuser) ne lipsescu datele cu totulu.

Ceeace mai aflâmu de siguru dupa date autentice, este, ca in 31 Dec. 1862 se aflá n u m a i in temnitiele tribunaleloru din tierile germano-slave sî italienesci cá condamnati prin sentintie 18,172 barbati sî 3132 femei, a câroruru intretînere au costatu 3 milióne 41,574 fl. v. a.! (Va urmá.)

*) Aufstand und Aufruhr.

Ungari'a. Pest'a. Unu corespundinte alu lui „Bécsi Hirado“ spune, ca condemnarea lui Almásy sî consorti au posomoritu colórea capitalei unguresci. La inceputu totu lumea credeá, ca lucrulu este neinsemnatu sî ca tóte mesurile aceste suntu numai nisce preservative. Acést'a se credeá atunci cu atâtu mai vertosu, cu câtu pe ici pe colea zariá din actele birouriloru sî câte o radia de nevinovatîa sî in tempulu mai dincóce se respandisera sciri chiaru sî despre posibilitatea absolutiunei.

Trist'a realitate au frantu deodata tóte sperantiele. Sentinti'a au dechiaratu pe respectivii de culpabili, sî pedepsele suntu asiá de mari, incâtu ele presupunu pecatele cele mai mari. Aru fi de prisosu a se ocupá cineva cu registrarea to-

turoru ce se vorbescu despre sentintiele prementîunate; atât'a insa e adeveru, ca gaciturilor sî judecâtiloru, ce le face lumea, li sau deschisu câli destule, sî ca nu aru fi in interesulu nimenui de a le taiá verfulu la vorbele cele multe, ce se facu in urm'a incidentului acestui tristu, precum este in interesulu regimului.

E fapta, ca in tóte cercurile domnesce o linisce batatóre la ochi. Petrecerile carnevalului au incetatu, balurile cele de casina remânu pe josu. Petrecerile proiectate de literati sî artisti se stergu; pâna sî petreceri mai mici in cercuri mai familiare nu se mai tînu. Petreceri se voru mai tîné de aci incolo numai in reduta etc.

„Tristu intermezzo in dîlele cele pline de sperantia innainte de deschiderea dietei!“

Maiestatea Sea c. r. Apostolica au priimitu in 13 Fauru nou a. c. o deputatiune din Satu—mare sub conducerea Episcopului Michailu Haas sî contelui Antoniu Forgach, carea au substernutu o rogare in caus'a proiectatei linii de drumu de feru Satu mare — marmurasianu. Maiestatea Sea dupa ce au ascultatu sî adress'a verbala a deputatîunei rostita de câtra mentiunatulu episcopu, s'au induratu preagratiosu a dá urmatoriulu respunsu preainaltu in limb'a magiara:

„Mi e cunoscuta starea materiala a districtului representatu prin DVóstra, carea sî dupa convingerea Mea s'aru radicá tare dupa realisarea proiectului.

De aceea intre ingrijirile Mele principale va fi sî realisarea câtu mai curendu a cestiunatului drumu de feru, dispunendu, cá rogarea DVóstre sa se supuna prin guvernulu Meu la seriósa desbatere.

Dela Congressulu serbescu

se scrie, ca in cele d'antâiu dóue siedintie s'a venturatu intrebarea: ca substerne-se-va Maiestâtii Sele numai o scriere de multiamita ori sî o petitîune pentru intregirea congressului? In fine se priimì parerea cea d'antâiu. In siedinti'a 3. se alese unu comitetu de 15 membri, sî se incepù desbaterea asupr'a reducerei parochieloru sî a dotârei clerului. — Dupa scirile cele mai nóue, ce avemu, Escellenti'a Sea Parintele Mitropolitu Andreiu Baronu de S i a g u n'a, insotîtu de vr'o 14 deputati ungureni sî banatieni, va fi sositu pâna acum la Carlovitiu.

S a b i i u in 5/17 Februariu. Astadi immormentaramu pre tinerulu juristu I o a n n N e m e s de A l a m o r u cu doliu generalu. Colegii dedura fratelui loru celui iubitu cea de pe urma insotîre in numeru frumosu; corpulu professoralu erá representatu prin d. Directoru Dr. Müller sî trei professori. Unu numeru órecare de inteliginti români se aflase la conductulu, ce iara mai duceá la mormentu o flóre multu frumósa sî plina de sperantie din pomulu natîunei. Corpulu clericiloru gr. or. sî band'a militara Mazzuchelli se schimbau in esecutarea pieseloru de doliu. Carulu de mortu erá precesu de stindardu negru sî de cruce, de ambe pârtîle incungiuratu de vr'o 80 facle. La mormentu vorbì in cuventu demnu p. t. Parochu sî Protopopu I. V. Russu, apoi din partea corpului professoralu d. Directoru Dr. Müller, ear din partea colegiloru reposatului d Chetianu. Nefericit'a mama veduva, atâtu de greu cercata de sórtea vietiei, fiindu insasi bolnava, nu potuse vení din Belgradu la immormentarea fiiului seu; erá insa multu dorerosu, a vedé cosciugulu urmaritu de cei 2 frati ai reposatului, cari asemenea studiéza aici. —

V i e n n 'a, 29 Ianuariu. In siedinti'a de eri a casei ablegatîloru Senatului imperialu se finira desbaterile asupr'a contributîunilorn personali pentru Transsilvani'a, sî proiectulu regimului pentru imputînarea acelor'a se priimì asiá, cum lu sciti, cu putîna modificatîune, insa numai pe doi ani innainte sî inca sî asiá numai cu greu, numai in urm'a unei lupte inversiunate; de óre-ce estrem'a stânga séu oppositîunea si-incordase tóte poterile, cá sa-lu reiepteze, sub cuventu, ca Transsilvanenii aru fi votatu totu in contr'a loru, sprijinindu pe Ministeriu. In acestu sensu se esprimà estrem'a stânga, ultragermana, pe fatia sî de mai multe ori, documentandu prin acést'a o ura neescusavera asupr'a Transsilvaneniloru, dar totodata sî o politica rea, o nematuritate parlamentara, sora buna cu aceea, pre carea o observara densii, ultragermanii din parlamentu, mai anu-tiertiu sî fatia cu Cechii, in urm'a carei'a acesti din urma se vediura siliti a parasí cas'a ablegatîloru. O politica acést'a nefericita sî démna de osenditu, pe carei'a, precum altii mai nainte, asiá acum o sî osandesce Schselk'a in reform'a s'a. Dîsei mai insusu, ca se priimì proiectulu regimului numai pe doi ani innainte, adeca pentru an. 1865 sî 1866, in privinti'a acést'a insa ne mangâia speranti'a, ca pâna atunci va pasî in viétia sistem'a cea nóua de contributiune, carea tocm'a se afla in lucrare, candu apoi voru incetá sî asiá tóte contributîunile personali in Ardélu.—

Caus'a drumului feratu transsilvanu, in privinti'a cârui'a se priimise dejá din partea Comitetului respectivu lini'a „Aradu—Belgradu“, pasî intr'unu stadiu nou. In siedinti'a comitetului amintitu de eri, facù adeca deputatulu Skene o propunere nóua, motivata, de urmatoriulu cuprinsu:

1. Asupr'a proiectului regimului sa se tréca la ordinea dîlei.

2. Drumulu feratu dela Aradu la Vintiu sî Balgradu se va cladí prin administratînnea statului in doi ani, lasandu-se obiectele de cladire unoru intreprindiatori lasatîveri pe cararea concurintiei libere.

3. Pentru castigarea mijlóceloru de cladire, se impoternicesce Ministeriulu de finantie, a emite obligatiuni de cladíre, pe ipotec'a noului drumu feratu.

4. Pentru aceste obligatiuni imperiulu ia asupra-si garantarea interesseloru cu siepte percente pe anu.

5. Se lasa in dreptulu statului, a inschimbá aceste obligatiuni ori candu cu pretiulu nominalu intregu.

6. Sa se nogotîeze cu administratîunea drumului de Tiss'a, pentru de a se predá acestei'a cladirea drumului Aradu—Vintiu—Belgradu pre lânga conditiuni cuviincióse.

Asupr'a proiectului acestui'a se incinse o discussiune detaiata intre membrii comitetului. Representantele ministeriului de comerciu, Br. Kalchberg, lu combatù. Vre-unu conclusu asupr'a lui insa nu se aduse, pâna candu nu se voru audî mai antâiu sî parerile ministrului de finantie. De óre-ce statulu nu e in stare a luá asupra-si cladirea drumului de feru cestiunatu, fiindu strimtoritu de bani, se da cu socotél'a, ca propunerea de susu se facù iara-si numai cu intentiune, de a mai amaná lucrulu cine scie pe câtu tempu inainte. —

Incordârile intre opusetiune sî ministeriu séu mai bine dîcendu asupr'a ministeriului actualu inca totu duréza, sî nu este semnu, cá sa se mai domolésca. Oppusetiunea si-facù de problema, inca la inceputulu sessiunei presinte, a combate pre ministrii din tóte poterile. Une-ori erá p'ací sa erumpa in conflictu apriatu, nu se scie insa, poté-se-va incungiurá sî pe viitoriu, cu deosebire la desbaterea asupr'a bugetului. Pâna acum inca d'abiá o parte a bugetului pentru an. 1865. s'au desbatutu in comitetulu de finantie, sî este vorb'a, ca in dîlele acestea sa se aduca din partea Regimului sî celu pentru an. 1866. spre pertractare. Ministeriulu, cu sa scie, au aretatu unu deficitu de 30 millióne; Comitetulu financiaru nu recunósce deficitulu acest'a, sî au inceputu a reduce grosu la singuraticele posturi din bugetulu pentru anulu curinte. Prin aducerea inainte spre pertractare sî a bugetului pentru an. 1866., este invederatu, ca dificultâtîle se voru mai immultî. —

La scirile acestea avemu sa adaugemu inca dóue de importantia. In 30 Ian. (12 Febr.) ministeriulu de statu rî invità in palatiulu seu vre 100 ablegati ai senatului imperialu mai de tóte partidele, pentru de a se preconsultá cu densii in confidintia despre pertractarea bugetului pe anulu 1866, care aru avé de cugetu guvernulu a-lu aduce in cele mai de aprópe dîle inaintea casei ablegatîloru. Espunendu sî afirmandu ministrulu de statu, ca prin votarea bugetului sî pe anulu 1866 se va poté acoperí de totu deficitulu statului, adunarea sa se fia aretatu apiecata a intrá in desbaterea bugetului pe 1866. Totu in decursulu acestui cuventu comunicá ministrulu de statu, ca dupa sessiunea senatului imp. se voru conchiamá totdeodata senatulu imperialu redusu sî dietele tieriloru speciale, intre cari sî ale Ungariei, Croatîei sî Galitîei. —

Se suna, sî din partea ministrului de statu cu ocasiunea amintita mai susu se sî afirmà, ca regimulu pregatesce mesurile de lipsa, pentru de a face sa inceteze câtu mai curendu starea de assedia din Galitî'a. — Red.)

Varietâti sî noutâti de dî.

M a i e s t a t e a S e a I m p e r a t é s 'a intempinata in tóta calatori'a sea de grupe de poporu, ce o salutau cu veneratîune sî cordialitate, a sositu in 10 Februariu n. in Dresd'a la nunt'a fratelui seu. —

G a r i b a l d i, dupa sciri din Engliter'a, intr'adeveru are de scopu a cercetá la primavéra acésta tiéra de nou. Aceleasi sciri contradîcu in modulu celu mai afirmativu, ca dóra Garibuldi aru avé de cugetu a navalí la primavéra asupr'a Venetîei; câci inca n'aru fi sositu tempulu, cá eroulu italianu sa se puna in fruntea unei atari espeditiuni. —

P e n t r u o i e r i i n o s t r i avemu sa comunicâmu o noutate neplacuta. Tractatulu de oieritu, incheiatu la anulu 1855 intre Austri'a sî Pórt'a otomana, ne 'nvoindu-se Turci'a a-lu re'nnoí, e s e d i n a c t i v i t a t e c u 23 A u g u s t u 1865. Facemu atenti de tempuriu pre economii nostri la acésta fatalitate. —

La balulu, ce-lu dete printiulu Napoleonu in 12 Febr. n., se dîce ca aru fi fostu invitate vr'o 2000 persône; decoratîunea aru fi constatu 10,000, bufetulu (tractarea cu mancâri sî beuturi) 17,000 franci.—Ospetii, in fruntea loru Imperatulu sî Imperatés'a, erau impartîti in 22 sale. —

(Cum se fura prin Pari su.) Despre istetîmea cea agera a furiloru din cetâtîle cele mari da dovéda sî urmatoriulu esemplu. Aprópe de logi'a de teatru a Imperatesei Eugeni'a se pusese intr'alta logia o dama fórte eleganta cu sotiulu eii. Cerceii damei, preserati formalu cu diamante, trasera atentîunea publicului asupr'a cii. Intre acte sotiulu eii ese afara, atunci bate cine-va frumusielu la usia, sî unu domnu fórte elegantu intra la dama sî se róga in numele imperatesei, sa-i dee unulu din cerceii sei sa-i véda. Dam'a, magulita ca imperatés'a ravnesce la cerceii eii, indata i da unu cercelu. Plina de bucuría spune apoi sotiului seu cele intemplate, care cérca, intréba, umbla,— imperatés'a nu sciá nimicu. In ceealalta dî se duce la politîa sa 'nsciintieze pagub'a sea. Intr'aceea vine unu soldatu de politîa la dómn'a sî dîce, ca e tramisu de prefectulu sa-i céra celalaltu cercelu, cá sa aiba de pe ce cunósce pre celu perdutu. Dómn'a i-lu da, sî — datu a fostu. Acelasi furu, ce-i luase aséra unu cercelu cá omu de curtea imperatésca, i-lu luase astadi sî celalaltu cá soldatu de politîa. —

Principatele române unite.

Inca nu suntemu in stare a dá socotél'a despre motivele schimbârei ministeriului in Romani'a. „Presse“ din Vienn'a coniecturéza, ca Cogalniceanu aru fi cadiutu victim'a vreunei influintie din afara. O corespundintia a „Nat. Ztg“ dîce, ca ministrulu Cogalniceanu numai pentru talentulu seu organisatoriu au fostu tînutu atât'a tempu in ministeriu. Acum insa ne mai avendu lipsa de elu, eara de alta parte temenduse de ambitiositatea lui lau demisiunatu. Cunosendu noi insa din antecedentii pre presiedintele ministeriului de astadi Bosianu, fâra de a poté pune ceva siguru in loculu celoru dóue conjecturi, credemu ca acele ambe suntu fâra de temeiu sî ca schimbarea acést'a incâtu ne suntu cunoscuti sî barbatii ce compunu ministeriulu are o natura cu multu mai privata.

Ne inclinamu a crede ca faimele respandite mai deunadîle despre prochiamarea Domnitoriului de „rege alu Romaniei“ suntu dupa „Nat. Ztg.“ inventiuni sî inca inventiuni de ale aventuriósei partide oligarchice de trista memoria, póte in sperantia, ca in tipulu acest'a voru poté adun'a mai ingraba trupe de invasiuni in apropiarea marginiloru tierei.

Ministeriulu dupa cum este adi constituitu, consta din dd. Constantinu Bosianu presiedinte, ministru de interne, Agricultura sî lucrâri publice; Georgiu Vernescu ministru de justitia, cultu sî instructiune; Ioann Stratu ministr. de finantie; Generalulu Manu min. de resbelu; Balanescu min. de esterne.

D. Bengescu, carele cu vreo câte-va dîle mai nainte au fostu denumitu ministru de justitia si-au datu dimissiunea sî in loculu densului e denumitu d. G. Vernescu.

PROIECTU DE DECRETU ORGANICU,
pentru infiintiarea unei autoritâti sinodale centrale, pentru afacerile religiei române.

(Continuare sî capetu din nr. 9 sî 10.)

CAPITOLULU III.
Despre validarea alegeriloru.

Art. XVIII. Sinodulu generalu decide asupr'a validitâtii séu nevalidiitâtii alegeriloru membriloru sei.

Decisiunile in acésta privintia le comunica presiedintele sinodului generalu, Ministrului justitiei, culteloru sî Instructîunei publice, care inaintéza dupa trebuintia lucrârile de nóu'a alegere.

Art. XIX. In casu de vacantia, prin dimisiunea séu mórtea unui'a din membri alesi ai sinodului generalu, Ministrulu justitiei, culteloru sî Instructîunei publice inaintéza insusi lucrârile de nóu'a alegere.

Art. XX. Dimisiunile membriloru, in tempulu câtu sinodulu generalu nu este in sessiune, le priimesce Ministrulu culteloru, justitiei sî Instructîunei publice.

Mesure transitorie.

Art. XXI. Pentru acésta antâi'a data, sinodulu generalu va poteá a fi convocatu sî mai'nainte de 1 Iuliu, pastrandu-se insa intre dîu'a de convocare sî timpulu pentru inscriere in liste, reclamâri, sci cuvenit'a proportiune.

Facemu cunoscutu sî ordonâmu ca cele de fatia, investite cu sigilulu statului sî trecute in Monitoriulu oficialu, sa fie adresate curtiloru, tribunaleloru sî autoritâtiloru administrative, cá sa le inscrie in registrele loru, sa le observe sî sa faca a le observá, sî Ministrulu nostru, Secretaru de statu in departamentulu justitiei, culteloru sî Instructîunei publice, este insarcinatu a privegiá publicarea loru.

Datu in Bucuresci, la 3 Decembre 1864.

ALESSANDRU IOAN.

(L. S.)

Ministru Secretaru de statu la departamentulu justitiei, culteloru sî Instructîunei publice,
N. Cretiulescu.

ALESSANDRU IOANN I.

Cu mil'a lui Dumnedieu sî vointi'a natîunala, domnu Principateloru-unite române.

La toti de fatia sî viitori sanetate:

Vediendu raportulu Ministrului nostru Secretaru de statu la departamentulu justitiei, culteloru sî Instructîunei publice, nr. 56,817, prin ce ne supune la confirmare proiectulu de decretu organicu pentru regularea schimei monarhicesci:

Vediendu iucheierea consiliului ministriloru.

Ascultandu opiniunea consiliului nostru de statu.

In poterea statului din 2/14 Iuliu.

Amu sanctîunatu sî sanctîunâmu, promulgatu sî promulgâmu ce urméza.

CAPITOLULU I.
De calugari.

Art. I. Nu póte fi calugaritu pe viitoriu nici unu individu barbatu, déca nu va intrunì urmatórele insusîri:

a) Sa fie recunoscuta de câtra sinódele generale pietatea sî vocatiunea lui monahala prin inspirarea religiósa canonica. b) Sa fie in verst'a minimum de 60 ani, séu, de sî mai june, invalidu, omu incurabilu, sî c) sa renuntie in pensiunea ce aru avé de la statu.

Art. II. Voru fi priimiti in ordinea monahala insa sî acei juni carii, trecendu invetiaturile seminariale superiore, voru avé vocatiunea acest'a, sî din care se va poté formá clerulu inaltu.

Art. III. Nu va poté imbracá schim'a monahala nici o femeia, care nu va intrunì urmatórele insusîri:

a) Sa nu fie maritata sî sa fie recomendata de siuódele generale despre pietatea, religiósitatea sî vocatiunea ei morala. b) Sa renuntie in pensiunea ce aru avé de la statu. c) Sa fie in versta minimum de 50 ani.

Art. IV. Potu fi calugarite sî fâra de indeplinirea verstei de la lit. c) Art. III.

a) Femeile invalide sî incurabile, care n'au mijlóce de traiu in lume. b) Femeile care, din simtiu umanitaru, s'aru decide a se devotá prin spitale, scóle sî veri ce alte institute de binefaceri ale statului.

Aceste totusi nu voru poté fi mai june de 30 ani. c) Femeile eliberate din vre unu penitenciaru cu recomendatiunea sinodului generalu.

CAPITOLULU II.
De metanii.

Nici o calugarie nu se va face pe viitoriu pe la alte monastîri, schituri, sî sihastrii, de câtu la acelea din Romani'a, ce se voru otarí prin regulamentu specialu.

CAPITOLULU III.

Art. V. Nici o autoritate eclesiastica, nu va poté dá vreunui individu barbatu séu femeia, tunsura monachala, déca nu-i va presentá:

a) Autorisarea sinodului generalu sî autorisarea Ministeriului culteloru.

CAPITOLULU IV.
Despre intretînerea calugariloru.

Art. VI. Pentru intretînerea calugariloru sî a calugaritieloru, Ministeriulu culteloru prevede in bugetu sume anuale pe numerulu loru.

Art. VII. Aceste sume nu suntu personalu liberate pe individi, ci puse la comun'a indestulare a monastirei; economiele de la ele revinu statului. Unu regulamentu specialu pentru administrarea economica a chinoviiloru, se va intocmí de câtra Ministrulu culteloru.

Art. VIII. Calugarii sî calugaritiele, care voru fi inchinatn averea la monastire, cu óre care conditîuni sî in viitoriu pe câtu voru traí.

CAPITOLULU V.
Despositii trasitorii.

Art. IX. Remânu desfiintiate tóte dispositiunile, legile sî regulamentele contrari legei de fatia.

Facemu cunoscutu sî ordonâmu cá cele de fatia, investite cu sigilulu statului sî trecute in Buletinulu legiloru (Minitoriulu oficialu) sa fie adresate curtîloru, tribunaleloru sî autoritâtiloru administrative, cá sa le inscrie in registrele loru, sa se observe sî sa faca a se observá, sî Ministrulu nostru Secretaru de statu la departamentulu justitiei, culteloru sî instructîunei publice, este insarcinatu cu publicarea loru.

Datu in Bucuresci, la 30 Novembre 1864.

ALESSANDRU IOANN.

Ministrulu justitiei culteloru sî Instructîunei publice.
N. Cretiulescu. „Reform'a.“

Prospectu politicu.

Camerele francese s'au deschisu in 2/15 Febr.

prin Imperatulu in persóna. Panacandu vomu avé cuventulu de tronu in totu cuprinsulu lui, impartasîmu dupa unu telegramu alu „Herm. Ztg.“ etc. urmatórele: Cuventulu de tronu amintesce de neutralitatea, ce o-a pazitu Franci'a fatia cu conflictulu intre Germani'a sî Dani'a. Despre conventîunea din Septembre (intre Franci'a sî Itali'a) dîce; Libera de interpretatîuni patimasie aceea sacréza dóue principii mari, adeca consolidarea regatului Italiei sî independinti'a scaunului papalu. Starea precaria de fatia e aprópe de a se perde. Prin transpunerea capitalei Itali'a se constitue in modu definitivu, se impaca cu lumea catolica, se obléga a respectá independinti'a santului scaunu, a aperá marginile statului romanu, ne permite (Franciei) a ne retrage trupele. Teritoriulu Papei, garantatu in modu eficace, se afla sub scutinti'a conventîunei, carea léga ambe guvernele in modu solenelu. Conventîunea prin urmare nu este arma de resboiu, ci unu opu alu pâcei, alu impacârei. Apoi amintesce liniscirea sî consolidarea tronului din Mexicu, potolirea insurrectîunei din Afric'a, sî dîce: Espeditîunile nóstre acusi voru fi finite. Sa ne apucâmu fâra grija de lucrurile pâcei! Dupa aceea trece la afacerile dinlauntru ale tierei. Amintindu de favoririle, de cari se impartasiesce clerulu catolicu, dîce: Contâmu la aceea, ca clerulu va respectá legile fundamentale de statu. Este, dîce, datorinti'a Imperatului, a sustîné neatinse drepturile poterei civile. Celalaltu cuprinsu alu cuventârei atinge in specialu afaceri interne. (Va sa dîca, desele prorocîi despre proclamarea desarmârei generale in Europ'a s'au aretatu cá prorocîi mincinóse! Nici despre congressulu europeanu se vede ca nu evorba! Red.)

Dupa o corespundintia a „Pressei“ de Vienn'a partidele cele multe din Franci'a iar incepu a lucrá cu tóte mânile, cu câtu imbetranesce sî slabesce Napoleonu mai tare; cu deosebire activa aru fi partid'a orleanistica. Fatia cu aceste impregiurâri, cari politîci secrete, sî prin urmare Imperatului insusi firesce nu-i potura remané necunoscute, faim'a despre resignarea lui Napoleonu póte nu e tocmai de totu fâra temeiu.

Parlamentulu italianu aduse in siedinti'a din 6 Februariu unu conclusu de mare importantia, care nu va lipsí a face sgomotu in tóta peninsul'a, — conclusulu adeca, cá regimulu pentru inlesnirea sî eftinirea administratîunei sa póta face impartîrea teritoriala a tierei dupacum va aflá de lipsa. Amendementulu acest'a, adusu de ableg. Conforti, aflà resistintia; la votare insa se priimì cu 170 contr'a 83 voturi. Obiectulu in sine fu mare, sî incuviintiarea ori ne'ncuviintiarea lui trebuiá sa devina pentru regimu unu votu de incredere ori de neincredere. Regimulu castigà votulu de incredere cu maioritate de voturi mai multu decâtu dupla,— sî acest'a este documentu invederatu despre armonia intre regimu sî parlamentu, cu altę cuvinte intre regimu sî poporu.

Regimulu este in mare perplessitate pentru cuartirele amploiatîloru in Florenti'a. Cei mai multi tocmisera cuartirele pe câte trei ani, sî acum trebuie sa le lase inainte de tempu; de alta parte iara Florenti'a n'a fostu nici decâtu pregatita a dá adapostu de o data la vreo siése mii amploiati, sî sî acum cetatienii nu voru sa zidésca, nesciindu panacandu cetatea loru va fi capital'a, spunendu-le chiaru sî foile inspirate, ca restempulu acest'a este numai provisoriu, prin urmare nu va durá multu, sî se temu a nu o patî sî densii cá cetatienii Turinului, cari in anii din urma adusesera jertfe estraordinarie pentru marirea sî infrumsetiarea cetatei loru. Se crede ca regimulu se va scóte din perplesitatea acést'a, pri aceea, cá va incuartirá o parte a amploiatîloru in numerósele monastiri din Florenti'a, sî iarasi prin aceea, ca o parte a sumeloru votate pentru transpunerea capitalei o va intrebuintiá pentru platirea chiriiloru amploiatîloru.

Conflictulu constitutîunalu in Prussi'a duréza necurmatu. Unulu din punctele de cérta, precum se scie, este cestiunea tempului de militare; regimulu in proiectulu predatu casei cere militare de 7 ani, 3 in casarme sî 4 in reserva, apoi 9 ani in gard'a natîunala (Landwehr), pecandu maioritatea dietala va sa reduca sî sa usiureze servitiulu militariu. Dnpa deslucirile insa, ce le-a datu ministrulu de resboiu Roon, regimulu e resolutu a nu face concessiuni; asemenea scimu sî despre dieta, incâtu nu e mirare, déca vomu audî odata, ca diet'a e dissolvata.

Russi'a, dupace a trantitu Poloni'a de nou la pamentu vine acum a o organisá (?). Dupa acésta organisatîune toti ramii administrativi in Poloni'a perdu sî particic'a de autonomia, ce au avut'o, sî devinu simplu organe ale ministerieloru centrale din Petropole. Va sa dîca in cuvinte scurte: Russi'a va sa muscalésca Poloni'a de totu! Tacé-va Europ'a „civilisata“ sî la aceste mesuri, vomu vedé; ne tememu insa, ca va tacé.

Publicarea

sumeloru incurse la fondulu Associatîunei transsilvane române de pre tempulu siedintiei comitetului Assoc. tînute in 10 Ianuariu c. n. pâna la siedinti'a comitetului tînuta in 7 Fauru a. c.

1. D. Librariu S. Filtsch administréza la fondulu Assoc. 4 fl., pretiulu a loru 5 esemplarie din actele adunâriloru gen. I. II. sî III., dupa subtragerea rabatului de 20 proc.

2. Prin d. Colectoriu sî protopopu in Brasiovu, Ioann Petricu s'a administratu la cas'a Assoc. 1 Napoleond'or cá tax'a rest. pentru d. m. ord. alu Assoc. Ioanne Panaiotu negotiatoru in Focsiani.

3. Prin d. Colectoriu sî protop. in Zernesci Ioanne Metianu s'a tramisu la fond. Assoc. 60 f. v. a. cá taxe restante pre anii $186^{2}/_{3}$ sî $186^{3}/_{4}$, sî anume dela urmatorii dd. mem. ord.:

a) Dela d. Parochu in Resnovu Ioann Nan rest. pre an. $186^{2}/_{3}$ sî $186^{3}/_{4}$ 10 f., b) d. Parochu in Rasnovu Rud. Petricu pre an. $186^{3}/_{4}$ 5 f., c) d. parochu in Simonu Bucuru Enescu pre an. $186^{2}/_{3}$ sî $186^{3}/_{4}$ 10 f., d) d. parochu in Simonu Ioann Mosioiu pre an. $186^{3}/_{4}$ 5 f., e) d. parochu in Moeciulu inf. Georgiu Garbacea pre an. $186^{2}/_{3}$ sî $186^{3}/_{4}$ 10 f., f) d. parochu in Moeciulu inf. Ioann Persoiu pre an. $186^{2}/_{3}$ 10 f., g) d. Ioanne Puscariu notariu in Branu pe an. $186^{2}/_{3}$ sî $186^{3}/_{4}$ 10 f. Summ'a 60 f. v. a.

4. Prin d. Colectoriu sî Adm. prot. in Nocrichiu Gregoriu Maieru s'a tramisu la fond. Assoc. taxe rest. sum'a de 25 f., sî anume:

a) dela D-Sea rest. pre $186^{2}/_{3}$ 5 f., b) dd. Ioanne Tecontia Secret. Magistr. pre an. $186^{2}/_{3}$ sî $486^{3}/_{4}$ 10 f., c) d. Moise Grecu (Flitter) pre an. $186^{3}/_{4}$ 5 f., d) d. Nicolae Oancea parochu in Sulunberg pre an. $186^{2}/_{3}$ 5 „. Summ'a 25 f. v. a.

5. Prin d. Colectoriu sî Protopopu in Lipov'a Ioanne Tieranu s'a tramesu la fondulu Associatîunei 15 f. v. a., sî anume:

a) Dela d. Partheniu Papiu tacs'a rest. pre anii $186^{2}/_{3}$ sî $186^{3}/_{4}$ 10; f., b) d. Colectoriu Ioanne Tieranu tacs'a pre an. $186^{4}/_{5}$ 5 f. Summ'a 15 f. v. a.

6. D. Assessoru in Mociu, Alessandru Darabantu, tramete la fondulu Associatîunei 10 f. v. a., dintru care 5 f. tax'a rest. pre an. $186^{3}/_{4}$ sî 5 f. tax'a pre an. curinte $186^{4}/_{5}$.

7. D. Prot. in Muresiu-Uiór'a Leontiu Leonteanu tramete la fondulu Associatîunei tax'a de m. ord. nou pre anulu 1865 sî pentru diploma, cu totulu 6 f.

8. Prin d. Colectoriu sî Protopopu in Lipov'a Ioanne Tieranu s'au mai tramisu inca la fondulu Associat. 10 f. cá taxe restante pre anii $186^{2}/_{3}$ sî $186^{3}/_{4}$ pentru d. membru ord. Avraamu Pacurariu din Sistarovetiu.

9. D. dr. Athanasiu Siandoru din Aradu tramite la fondulu Assoc. 5 f. tax'a pre an. $186^{3}/_{4}$ pentru d. Advocatu, Lazaru Ionescu in Aradu.

10. Prin d. Colectoru sî Protopopu in Bai'a—mare Teodoru Szabo s'a tramesu la fondulu Assoc. 6 f. tax'a rest. de membru ord. pre an. $186^{3}/_{4}$ pentru d. emeritu Protopopu alu distr. Turtiului Georgiu Molnaru.

11. Deadreptulu la cas'a Associatîunei a mai incursu urmatórele summe:

a) Dela d. Presiedinte alu Trib. distr. in Fagarasiu, Petru Piposiu tax'a pre an. $186^{3}/_{4}$ sî $186^{4}/_{5}$ 10 f., b) d. parochu in Resînari Sav'a Barcianu Popoviciu tax'a pre an. $186^{4}/_{5}$ 5 f., c) d. parochu in Resînari Emilianu Cioranu tax'a pre anii $186^{2}/_{3}$, $186^{3}/_{4}$ sî $186^{4}/_{5}$ 15 f. Summ'a 30 f. v. a.

Dela Secretariatulu Associatîunei transsilvane române.

Sabiiu in 7 Februariu 1865.

Nr. 6—2 EDICTU

Prin care Ann'a Sturz'a legiuit'a socie a lui Petru Raptcau de relig. gr. or. din Abrudu-satu, in Comitatulu Alb'a de josu, care de mai multi ani de dîle cu necredintia au parasitu pe legiuitulu sau barbatu, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu sî o di, dela datulu presinte, sa se presenteze inaintea subscrisului Scaunu Protopopescu, câci din contra processulu matrimoniale asupra-i urdîtu, se va decide sî fâra de ea, in intielesulu ss. Canóne bisericesci.

Dela Scaunulu Protopopescu gr. orient. alu Zlathnei de josu.

Abrudu in 1 Ianuariu 1865.

Ioanne Gallu m. p.,
Administr. protop. gr. or.

Burs'a din Vienn'a 6/18 Februariu 1865.

Metalicele 5%	72 60	Actile de creditu	190 40
Imprumulu nat. 5%	79 50	Argintulu	112 15
Actile de banca	807	Galbinulu	5 34

Corespundintia. P. T. in V. E bine; a scrisu. — M. B. Pe rane trebuie untu de lemnu, nu otîetu. — N. P. V. Multiamita; se va face.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septemanu: joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a toiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 12. ANULU XIII.

Sabiiu, in 11|23 Februariu 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Dupa unu telegramu, ce priimiramu in 7/19 Februariu (Domineca), Escellenti'a Sea P. Mitropolitu Br. de Siagun'a se afla in Carlovitiu.

Cuventulu de tronu francesu.

Camerele francese s'au deschisu in 3/15 Februariu prin Imperatulu Napolenu III. in persóna cu urmatoriulu cuventu:

Domniloru Senatori! Domniloru Deputati!

Pe tempulu celei din urma a DVóstre sessiuni speramu, ca voiu vedé complanate prin unu congressu dificultâtîle, ce amenintiau pacea Europei; dar s'au intemplatu altmintrea.

Imi pare reu de acést'a; pentruca sabi'a adeseori taia cestiunile in dóue, fâra de a le deslegá, sî unic'a basa a unei pâci duratóre este satisfactîunea, ce se da adeverateloru interesse ale popóreloru prin consimtiementulu suveraniloru.

Fatia cu conflictulu, ce s'a escatu pe malurile mârei baltice, guvernulu Meu, impartîtu intre simpatîele sele pentru Dani'a sî intre buna vointi'a sea pentru Germani'a, a observatu cea mai stricta neutralitate.

Chiamata a manifestá intr'o conferintia parerea sea, ea s'a marginitu pelânga a aduce la valóre principiulu natîunalitâtii sî dreptulu populatîunei de a fi intrebata de sórtea sea.

Limbagiulu Nostru, in consunantia cu positîunea cea reservata, ce voiamu a conservá, a fostu moderatu sî amicabilu câtra ambe pârtile.

La médi'a-dî a Europei Franci'a a fostu destinata a aret á mai cu energia actiunea sea. Eu amu voitu a face posibila deslegarea unei probleme grele.

Conventîunea din 15 Sepiembre, libera de interpretâri patimasie, sacréza dóue principie mari: adeca intarirea noului regatu alu Italiei sî alu independintiei sântului scaunu.

Starea cea provisoria sî precaria, ce starnì atâtea nelinisciri, este p'ací sa dispara.

Nu mai sunta membrele cele risípite ale patriei italiane, cari incérca a se lipí prin legaturi debile de unu statu micu, situatu la pólele Alpiloru; este o tiéra mare, carea, inaltiandu-se preste prejudicie locale sî despretiuindu interitâri nesocotite, cu 'ndrasnéla transpune capital'a sea in inim'a peninsulei, asiediandu-o intre Apenini cá intr'o fortarétia neocupabila.

Prin acestu actu alu patriotismului se constitue Itali'a in modu definitivu sî se 'mpaca totdeodata cu lumea catolica; se oblége a respectá independinti'a sântului scaunu, a aperá fruntariele staturiloru romane, sî astfelu ne concede a retrage trupele nóstre.

Teritoriulu papalu, garantatu in modu eficace, se afla sub scutinti'a unui tractatu, ce léga ambe guvernele in modu solenelu. Conventîunea prin urmare nu este arma de resboiu, dincontra insa unu opu alu pâcei sî alu impacârei.“ —

Apoi trece cuventulu la referintiele Mexicului, ale Iapanului, ale Africei, resp. ale Algeriei, dupa cari dice: In modulu acest'a tóte espeditîunile nóstre suntu aprópe de terminate. Trupele nóstre terestre au desiertatu Chin'a, sî marin'a este de ajunsu, pentru de a sustiné colonicle nóstre in Cochinchin'a; armat'a nóstra africana se va reduce; cea din Mexicu se re'ntórce dejá la Franci'a; garnisón'a din Rom'a se va re'ntorná in curendu, sî astfelu inchidiendu templulu resboiului vomu scrie cu mandria pe unu nou arcu de triumfu cuvintele: „Gloriei armatei francese pentru invingerile eluptate in Europ'a, Asi'a, Afric'a sî Americ'a.“

Sa ne dâmu fâra grija la lucrurile pâcei. Intervalulu sessiunei se va 'ntrebuintiá pentru scrutarea mijlóceloru, pentru de a'mmultî bunastarea morala sî materiala a poporului, sî ori ce idea folositóre sî adeverata este sigura, ca Eu o voiu suscepe sî D-Vóstra o veti priimí.“

Trecendu acum la lucrurile interne ale imperiului, in fruntea ingrijirei sele Imperatulu pune religiunea sî invetiamentulu publicu apoi promite sprijinirea associatîuniloru comerciale, dupa aceea autonomi'a comuneloru sî a departamenteloru (judetieloru), mai departe libertatea comerciala, zidiri mari publice, marin'a de comerciu etc. Cu privire la comerciulu Franciei dîce, ca acel'a, care la anulu 1851. ajungeá numai la 2614 millióne, astadi trece preste 7000 millióne. Pentru libertatea personala se voru dá prin legi nóue garantîi mai bune, in urm'a câror'a, dupa unu principiu vechiu romanu debitorulu va respunde cu averea, ear nu cu persón'a sea pentru datori'a sea.

Incheiarea cuventului este acést'a:

In afara sa traimu dar in pace cu diferitele poterí, sî sa facemu a se audî vocea Franciei numai pentru dreptu sî dreptate; inlauntru sa aperâmu ideile religióse, fâra de a lasá ce-va din drepturile potestâtii civile.

Sa largimu invetiamentulu in tóte classele societâtii; sa simplificâmu admirabilulu nostru sistemu de administratîune, fâra de a-lu derapaná; sa dâmu comunei sî departamentului o viétia mai independinte, sa desceptâmu initîativ'a individuala sî spiritulu de Associatîune; in fine sa radicâmu spiritulu sî sa intarimu corpulu natîunei.

Insa cu tóte ca ne facemu propagatori zelosi de reforme folositóre, totusi sa sustînemu cu soliditate fundamentele constitutîunei nóstre.

Sa ne opunemu esagerateloru intentîuni ale acelor'a, cari provóca modificâri numai spre scopulu acel'a, pentru de a restorná aceea ce amu ziditu noi.

Utopi'a e pentru bun'a stare aceea, ce este illusiunea pentru adeveru, sî progressulu nu e nici decum realisarea unei teorii mai multu ori mai putînu spirituóse, ci 'ntrebuintiarea resultateloru esperiintiei, sacrate prin tempu sî acceptate de opiniunea publica.“ —

Prinsorile.

(Continuare sî capetu din nr. premergatoriu.)

Tocmai despre Transsilvani'a lipsescu datele cestiunate; scimu, insa ca localele acestea sî in Transsilvani'a in proportiune nu voru fi mai pucinu impopulate cá in celelalte tieri ale monarchiei.

Betrânii ne spunu, ca pe vremea loru nu erá atâtea hotîi, nu se intemplau atâtea fapte de nimic'a, pentruca déca cine-va si-uitá de obligamentele sele sî treceá prea departe de detoriele sele, apoi erá toiagulu de alunu sî alte torturi, care asceptau pre facatorii de rele. Noi candu audîmu de acelea zimbimu cu óresi care sumelîa sî dîcemu, ca acum au trecutu âcei tempi barbari sî astadi ómenii trebuie tractati cá ómeni in modu umanu.

Acei betrâni insa sî esperiinti'a nóstra chiaru ne spune, ca tractarea acést'a umana face pe misiei sî mai indrasneti sî asiá numerulu loru nu scade, ci se mai maresce.

Dar nu e tractarea cea umana, carea immultiesce séu celu putînu nu scade numerulu pedepsitîloru, ci moralitatea poporului preste totu. Mai vine apoi starea materiala a unui poporu, carea candu este rea, reduce pre multi la faptele fâra de legiloru. In fine tractarea nu cea umana, ci cea unilaterala a celoru pedepsiti, pentruca ei fiindu privati de libertate suntu privati sî de o educatiune spirituala, nedandu-li-se nici unu pastoriu sufletescu, séu dandu-li-se, apoi li se da cate unulu, care n'are nici o arma cu care sa póta combate relele din anim'a loru, care n'are nici unu balsamu, ce sa le tórne in sufletulu loru; in fine venirea in atingere unii cu altii sî in scóterea prin publicu la lucru, unde i se tocesce fia-cârui simtiulu de rusîne, devenindu pe urma falosu a suná ferele de piciórele sele.

Urmarea cea mai firésca din aceste tóte este, ca repetîrea fapteloru contrarie legiloru este apoi la ordinea dîlei sî la ce sa se mire atunci cineva, candu vede, ca veghiatorii temnitieloru chiama de departe pe nume pre celu adusu de gen-

dormi, sî acest'a respunde iarasi cu cea mai mare afabilitate sî franchetia ?

Simtiulu de onóre e lucrulu celu mai firescu, care póte ferí pre omu de asemenea triste positiuni. Simtiulu de onóre este insa impreunatu de cultur'a spirituala a unui poporu, sî asiá nu potemu vení decâtu la conclusiunea, ca immultîrea numerului a ori ce felu de institute educatóre aru imputiná fórte multu numerulu atâtoru nenorociti.

De bunatatea acést'a s'aru legá mai departe sî liniscea cea mare a toturoru cetatieniloru sî preste totu starea cea pacifica, in carea inaintéza sî prosperéza binele comunu.

Pentruca cá sa nu punemu insa aceste binefaceri ale omenimei in unu viitoriu mai departatu, sî cá chiaru sî acei nenorociti sa se póta bucurá de densele, potemu pretinde, cá sî la noi in tiéra sa se introduca alte mesuri la tractarea arestantîloru.

Angli'a, carea servesce in multe privintie de modelu continentului europénu, sî in privinti'a acést'a se distinge. Ací statulu cauta in modulu celu mai salutariu a-si usiurá chiaru sî sarciná intretînerei osanditiloru, dandu-le in multe casuri inainte de espirarea terminului voia de a esî din prinsórea loru.

Mai nainte de a-i eliberá insa, acei'a au sa tréca prin mai multe purgatorii aspre, sî adeca mai antâiu trebuie sa petréca unu restempu de 9 luni de dile in Pehondille (London) in singuritatea sî tacerea cea mai stricta. In tempulu acest'a nu póte nici sa véda pre cine-va, nici sa vorbésca vreunu cuventu afara déca suntu intrebati de inainte-statatorii loru.

Candu se ducu la biserica, suntu mascati, incâtu nu se cunoscu unii pre altii. Fiacare osanditu trebuie sa invetie séu sa se ocupe cu vreo meseria séu altu lucru mecanicu. Din castigulu dupa lucrulu seu i se inscriu bani pe tóta septemân'a, dupa cum e diligint'a lui 4—8 pence (15—35 xr.)

Dupa statîunea acést'a d'antâiu sî dupa o purtare buna continua vinu delincuentii in Woolwich, unde potu priimí sî epistole sî visite din partea rudeniiloru, insa numai totu in a dóu'a luna. In tempulu acest'a dispune liberu de 3 pence pe septemâna. In a trei'a statîune are disponibili 6 pence sî le imbunatatiesce sî mâncarea. In a patr'a statîune capeta la dispunerea sea 9 pence sî lumina in chilia. Banii, ce sî-i castiga, i capeta la urma candu scapa din prinsóre, dupa ce se tragu spesele intretînerei.

Sumele, ce le iau cu densii din prinsorile loru, variéza intre 5—20 punti sterling (45—220 fl. v. a.) Sum'a acést'a o capeta nu deodata, ci in rate pe lânga atestate dela antistitiile locului unde se afla.

Reformarea prinsoriloru in intielesulu aretatu n'aru fi nici barbara nici pré móle cu calcatorii legiloru, prinsorile atunci n'aru fi numai locuri unde cine-va sa se caiésca de pecatulu seu, ci locuri cari aru serví sî de indreptare de coregerea vietiei.

Statulu sî societatea aru castigá, câci statulu aru scapá de multe spese, ear societatea aru avé cu atâti mai multi membri, cari sa lucre pentru binele sî prosperavea ei!

Dela Senatulu imperialu.

In fine caus'a contributîunei personale in Transsilvani'a ajunse la capetu in siedinti'a 27. din 10 Februariu n. Comitetulu, care, dupacum scimu, fusese insarcinatu a referí, care e datulu autenticu pentru intrarea in activitate a acestei legi: 1 Ianuariu ori 1 Aprile 1865? declara, ca 1 Ianuariu, sî acést'a apoi la votare se sî priimesce; asemenea se priimesce propunerea lui, ca legea acést'a are valóre sî pentru anulu 1866. In fine se priimesce legea sî in a trei'a citire cu maioritate mai de 100 voturi. Propunerea comitetului, a se esprime dorinti'a, cá regimulu sa aduca unu proiectu a-supr'a modalitâtii, cum s'aru poté acoperí scadiamentulu din mijlócele tierei ? inca se priimesce. — Nainte de acésta ordine a dîlei adusese regimulu mai multe cereri de bugete suppletorie: pentru immultîrea gendarmeriei in Croati'a sî Slavoni'a, pentru spesele senatului imperialu, a cârui sessiune se prolungesce cu trei luni etc.; ear abl. Iliutiu din Bucovin'a interpelase pre ministrulu de statu in privinti'a legei fonduriloru de comune sî de drumuri in Bucovin'a, sî ministrulu promisese a respunde câtu mai curendu. Celelalte suntu lucruri de insemnatate mai marginita.

In siedinti'a 28., din 6/18 Februriu, regimulu aduse bugetulu pe 1866. (Mai pe largu in numerulu venitoriu.)

Cuventulu d-lui G. Baritiu,

rostitu in siedinti'a casei ablegatîloru din 25 Ian. (6 Februariu) dupa „Gaz. Trans.“ este celu urmatoriu:

„Candu mi-amu luatu voia in 19 Nov. 1863 a face propunere pentru total'a desfiintiare a contributîunei pe capu in Ardélu, eramu de credintia, cumca acésta propunere, de sî nu in acel'asi anu, dar totusi in sessiunea cea mai de aprópe siva avé resultatulu doritu pentru marele principatu Transsilvani'a. Trebuiamu cu atâtu mai vertosu se credíu la unu astfelu de resultatu, fiindu cá ori sî cum, dar nu potu supune, cumca apromissiunile, facute M. P. Transsilvani'a atâtu in senatulu intaritu câtu sî mai tardîu, nu voru sa se implinésca, sî, pentruca credeamu, cumca in fine voru disparé odata din istori'a Transsilvaniei reminiscintiele cele fórte neplacute de capitatia, de asiá numitulu haraciu turcescu; pentruca, ce e alt'a darea pe capu, decâtu o remasîtia de pe tempulu vechiu alu Turciloru ?

Priimindu eu in sessiunea acést'a proiectulu regimului sî cetindu parerea data despre elu din argumentele aduse acolo, in adeveru n'amu potutu asceptá alt'a, decâtu, ca se va face propunere, cá darea pe capu sa se desfiintieze cu totulu; insa singuru proiectulu de lege-mi dîrea din contra, ca se propune numai, cá sa se radice a 4-a sî respective a 3-a parte din darea pe capu. Cu tóte acestea insa amu trebuitu sa-mi facu in siedinti'a trecuta trist'a esperiintia, cumca dintr'o parte i s'aru disputá Ardélului chiaru sî mic'a acést'a usiurare, sî usiurarea acést'a cu a 4. si respective cu a 3. parte se considera — fia-mi ertatu a dîce — nu numai cá unu sacrificiu séu jertfa, cum se dîce in sprijinire, ci chiaru cá unu felu de elemosina, (mila, pomana) ce se da Ardélului. Ei bine, domnii mei; dar eu sum pré convinsu, ca tóta poporimea Transsilvaniei nu se róga de mila, ci ea cere numai dreptate. In siedinti'a trecuta se dîcea dintr'o parte, ca déca s'aru radicá acésta parte a dârei pe capu, pentru a cârei delaturare tocma se face propunere, atunci sum'a aceea aru trebuí sa se suplinésca din vreo alta funtâna, insa ear totu numai din Transsilvani'a; ce e mai multu, ca chiaru sî comitetulu propune, cá apoi mai tardîu sa se pórte de grija, cá scadiamentulu acest'a sa se acopere din mijlócele tierei Ardélului.

Care scadiamentu, domnii mei ? Au dóra, cumca Ardélulu platesce numai 10% contributîune pe pamentu ? Au nu e sum'a, ce o platesce ea in darea pe capu, mai mare decâtu contributîunea pe pamentu ? Au nu face acést'a laolalta 20% ? Domnii mei! Aceste contributîuni laolalta facu peste 20% sî de'mpreuna cu aruncaturile pentru resbelu mai pe atâtu de multu, pe câtu se dîce, ca platescu provinciele germano-slavice. Insa fiindca la cestiunea acést'a s'au adusu inainte mai multu totu cifre, sa-mi fia sî mie iertatu a me serví cu cifre.

Tóte venitele, care cugeta statulu a le trage din Ardélu pe anulu 1865, facu sum'a de 15 mill. sî 5—600 mii fl. Voimu sa incheiâmu aici unu bilantiu ? Eu sum de acordu! Déca in Ardélu ese venitu de 15 mill. sî atâtea sute de mii fl., apoi aru trebuí sa credemu, ca aceeasi suma aru trebuí sa se sî spendeze in tiéra — pentrucá in intielesulu cuventârei domnului professoru Libloy sa nu se atinga capitalulu in tiéra. Insa tocma acést'a la noi nu se pré intempla; pentruca ce capeta M. Pr. Transsilvani'a din acestea 15 mill. ? In casulu celu mai bunu 3,500,000 fl., déca ad. se va priimí bugetulu cancelariei aulice a Ardélului. Sî ce inca mai incolo ? Póte spesele pentru mic'a garnisóna, care se tîne in Ardélu, sî spesele, care le facu directîunile de finantia. Insa acestea, de siguru, ca nu facu 3 mill., prin urmare Ardélulu nu capeta nici pe jumetate din ceea ce platesce pe anu in cass'a generala a statului. Insa dupa datele, care le amu la mâna, Ardélulu perde inca sî la alta parte, — ad. prin negotiulu seu pasivu deadreptulu sî nemijlocitu la provinciele germano-slavice pe totu anulu celu pucinu câte 5 mill. fl. Tocma pentruca la noi nici odata nu se portá grija de industria, incâtu noi totu, ce se numesce manufactura sî fabricatu trebuie sa tragemu din provinciele germano-slavice sî prin aceea suntemu tributari provincieloru germano-slave sî inca contribuenti de mai 'nainte sî de sute de ani, ni se mai trage din mâna nu atâtu din veniturile nóstre, câtu din capitalulu nostru din anu in anu cu milliónele.

Cum se póte dara vorbí subt aceste impregiurâri de asemenea sarcini contributîunari, — trebuie sa marturisescu — ca nu cuprindu cu mintea. O sarcina egala contributiunala numai atunci póte fi, candu toti factorii contribuabilitâtii in tóte tierile voru fi deopotriva, ceea ce cu privintia la Transsilvani'a nu póte fi, sî nici ca e.

Din cuventârile cele alese ale aceloru domni, cari sprijinira propusatiunea regimului — pe câtu mi se póte — nu voiu a repetî nimicu, fiindca acestea suntu inaltei case pré bine cunoscute; eu nu voiu a memorá nice un'a nici din celelalte contributîuni, cari se insîrasera anumitu din partea d. prof. Schuler: ci voiu aici a improspetá numai inca un'a contributîune, care se trage de pre Ardélu, fâra cá sa se spuna vreodata tierei acestei'a, ca in ce proportiune sî in ce mesura se radica, sî pe acést'a o numescu eu contributîune

de sânge, despre care in diet'a Ardélului s'a facutu vorba de atâtea ori sî despre care inca s'a petitîunatu sî la pré inaltulu tronu. Caus'a recrutatîunei in Ardélu e totu atâtu de disproportiunatu apasatóre, cá sî celelalte negótie contributîunali. Nu e de ajunsu, ca M. Pr. Ardélulu pâna la anulu 1851, afara de regimentele regulate, mai sustîn'i inca cinci alte regimente de granitia, sî ca aceste regimente — de comunu in tempu de pace câte trei mii, ear altfelu câte patru mii fetiori de regimentu — au aperatu tiér'a gratis cu spesele sale proprii atâtu in contr'a Turciloru, câtu sî in contr'a ciumei sî in contr'a lotriloru; dar apoi aceleasi regimente la tempu sî in tóte resbelele trebuiá cea mai mare parte sa sî easa din tiéra, ear tierei Ardélului nu se resplati acést'a nici odata in ceva modu, ad. prin reforme interne, câci mai multu tiér'a acést'a nici a asceptatu sî mai multu nu ascépta nici in dîu'a de astadi. Ci nu e destulu cu acést'a; Ardélului i s'a trasu cu incetulu din mâni sî negotiulu — pentru care elu s'a luptatu sute de ani, cá sa sî-lu apere — sî acést'a prin navigati'a cu vaporu pe Dunare.

La prim'a vedere póte ca voiu aparé ridiculu, ca aducu acést'a din partea Ardélului, cá unu graumentu, inainte, cá cum n'asiu voí, cá o apa cá acést'a sa se folosésca in modulu acest'a, cum trebuie sa se folosésca ori ce alta apa sî precum in adeveru se sî folosesce. Eu insa acést'a o pricepu cu totulu altmintrenea. Inainte de ce s'a inceputu navigarea cu vaporu pe Dunare, totu negotiulu de transitu din provinciele germano-slavice sî inca sî din tóta Germani'a câtra Orientu sî anumitu in Principatele dela Dunare sî pâna la Constantinopole a trecutu prin Ardélu, sî acést'a a fostu un'a din cele mai de capetenia fontâni de venitu ale tierei acestei'a.

Ei dar dupa ce navigarea pe Dunare a trasu cu totulu din mân'a Ardélului negotiulu de transitu, urmarea cea mai naturala aru fi fostu, cá sa se ingrigésca pentru alte mijlóce de comerciu sî comunicatîune, sa sa fia deschisu pasurile cele strimte ale Ardélului câtra Principate prin drumuri bune, sa se fia facutu celu putînu cele dóue mai mari riuri ale Ardélului Muresiulu sî Oltulu navigabile pâna la punctulu, de unde se potu in adeveru sî face pasavere, sî prin acést'a sa se fi esploatu anumitu salinele de lânga Muresiu cu totulu altfelu sî acést'a cu atâtu mai multu, cu câtu ca este de comunu cunoscutu, ca atâtu intrun'a parte a Ardélului, câtu sî intrun'a a Ungariei poporulu tieranu chiaru sî palent'a sî négr'a lui pâne in fórte multe locuri sî tînuturi inca totu mai trebuie sa o mânce nesarata, necum sa fia in stare a mai dá sî viteloru sare.

Acestea aru fi fontanile din cari s'aru poté supliní darea pe capu nu numai in totalitatea sea, dar sî pe de 2 ori sî de 3 ori pe atât'a. Candu s'aru bucurá Ardélulu de astfelu de conditîuni, cu buna séma nu s'aru plânge despre neegalitatea sarcineloru contributîunei. Pâna candu insa in Ardélu nu se voru implini aceste conditîuni, pâna atunci, dîcu eu, ca in intielesulu Domniloru acelor'a, cari au vorbitu in contr'a propunerei, nu va poté fi nici vorba de o egala contribuabilitate.

Nu voiu a desfasiurá mai pe largu obiectulu acest'a, ci spre incheiare me provocu numai la o fapta complinita, care venî inainte in diet'a Ardélului din anulu trecutu.

Atâtu la pertractarea cestiunei dessarcinârei pamentului, câtu sî la a cestiunei fondului provincialu sî in fine cu ocasiunea unei propuneri facute de dep. d. Mauu, cá sa se desfiintieze darea capului, diet'a Ardélului a dechiaratu cu unanimitate, ca cea mai ferbinte dorire a tierei Ardélului prin urmare sî a dietei e, cá darea pe capu sa se desfiintieze cu totulu sî inca fâra cá sa se marésca celelalte contributîuni, fiindca sî in dieta se facura provocâri totu la total'a lipsa de aceleasi conditîuni, care singure potu face pe o tiéra, cum e tiér'a Ardélului, destoinica de a contribuí. Deci, déca eu voiu votá pentru propunerea regimului, acést'a o voiu face numai intr'atât'a, in câtu potu eu considera acésta scadere cá o platíre cu scadiamentu facuta in favórea tierei Ardélului, ear nu cá mila, dare de pomana, sî-mi reservezu a propune la tempulu seu, cá darea pe capu in Ardélu sa se desfiintieze cu totulu câtu se póte mai curendu. Déca propunerea, ce sta deodata cu proiectulu la ordinea dilei, se va priimí de câtra inalt'a casa, atunci, inaltu presidiu! mi-reservezu a face alta propunere, cá celu putînu unu scopu totu sa se ajunga, cá sî acésta putînica scadere sa nu se amâne la calendele grecesci.

Conferintiele banale din Croati'a

si-au terminatu lucrârile cu conceptarea sî priimirea unui proiectu de lege electorala pentru fiitórea dieta. Proiectulu acest'a se crede ca numai in putîne puncte se abate dela celu din anulu 1861, mai cu séma in imputînarea numerului deputatîloru. Conferinti'a au asternutu lucrârile sele Maiestâtii Sele intr'o representatîune, in carea intre altele se dîce sî aceea, ca nobilimea e gat'a a jertfí din prerogativele sî drepturile séle atât'a, câtu cere spiritulu tempului, dar cu deplina libertate sî numai pe calea constitutîunala sî legala. —

Delânga Clusiu, in 6/18 Februariu 1865. Onorate Domnule Redactoru! Cu câtu e mai profunda dorerea ori cârui Românu bine simtîtoriu, candu vede in tóte dîlele starea cea misera sî decadiuta a scóleloru nóstre comunale, pe atât'a mai multu trebuie sa crésca de bucuria inim'a lui, candu are barem candu sî candu ocasiune a vedé câte unu barbatu punendu-se cu capacitate, zelu sî rabdare in fruntea acestei cause sfinte, sfinte cu deosebire pentru noi Românii cei atâtu de inapoiati in cultura. Unu atare esemplu suntemu norocosi a vedé sî in Parochulu nostru Ioann Cretiulescu Condoru din M. Gyerö-Monostoru, care a sciutu conduce poporulu seu asiá de bine, incâtu prin contribuiri de buna voia a datu fiacare familia câte ce-va sî s'a obligatu a dá pe 10 ani pentru scóla, resp. pentru léf'a invetiatorului. Astfelu punendu-se temeiulu unui fondu scolasticu in 1 Ianuariu 1861, acel'a astadi numera 400 fl. v. a., sî este sperantia, ca pâna la fiinirea celoru 10 ani fondulu va avé 1000 fl. v. a., din ale câroru interesse se va poté, de-sî nu acoperí pe deplinu dar celu putînu ajutorá dotarea unui invetiatoriu dupa spiritulu tempuriloru nostre celoru luminate. — Fapt'a in sine sî de sine se lauda de ajunsu, sî nu are lipsa de aprobare in publicu; amu crediutu insa, ca sum datoriu a face amintire despre dens'a, un'a pentrucá sa aretu, cum unu pastoru sufletescu cu râvna sî cu mijlóce putîne póte face séu barem pregatí unu bine mare, alt'a pentrucá prin reusîrea cea cu resultatu a acestei intreprinderi sa se imbarbateze sî alti barbati, pre cari Domnedieu i-a pusu in fruntea poporului, a incercá in sferele loru asemenea inceputuri, ce potu fi totu atâtea semintie roditóre pentru unu venitoriu mai bunu alu poporului nostru. — De aceea amu nadejde, Dle Redactoru! ca nu-mi vei reieptá rogarea de a dá o palma de locu celoru de susu in „Tel. Rom.“; care credu ca merita a fi cunoscute sî in cercuri mai largi. Astfelu cercandu a ne ajutá noi, ne va ajutá sî Domnedieu! —

Montagnan'a 28/1 1865. Onorate Domnule Redactoru! Rentorcendu-me din calatori'a-mi oficiósa la postulu parasitu vremelnicesce,— me simtu mai nainte de tóte indatoratu a aduce la cunoscinti'a publica ce-va despre insemnaciosulu presentu alu serbatoriloru espirate, care de-sî au intardîatu departandu-se de momentulu celu potrivitu,-totusi mai bine sî mai tardîu decâtu nici candu. Mi i-au dreptu aceea libertatea a ve 'mmultî ostenelele *) aceste renduri, — cari pelânga tóta reverinti'a indrasnescu a Vi le comunicá aicea:

Resunetulu celu plinu de bucuria, care a 'ncaldîtu inimele toturoru Românîloru din tóte pârtîle Monarchiei,— a strabatutu cá unu fulgeru ajungendu sî pâna la noi, câtu ni se pareá ca audîmu resunetulu cerescu alu angeriloru ce vesteau pastoriloru bucuria mare,— dicendu-le: „Astadi s'a nascutu vóue — — mantuitoriulu vostru— — — in cetatea — — lui Davidu.“—

Acésta imbucuratóre scire, ce ni o vestesce lini'a telegrafului vienesu cá unu presentu alu Craciunului, sî tocmai in ajunulu nascerei Domnului nostru Iisusu Christosu, fù stralucit'a sî imbucuratórea scire despre re'nvierea Mitropoliei române in patri'a nóstra.

Parintii numerosîloru juni români, ce se se afla instreinati prin Itali'a, voru erede ca fiii loru suntu instrainati sî despre scirea cea rara sî de mare insemnatate ce a resaritu in patri'a loru; insa noi adeverimu, ca suntemu departati numai cu trupulu, eara nu sî cu spiritulu de fiii patriei, ce incungiura pre unu Principe bisericescu, fiindca sî pentru noi s'a nascutu Mitropoli'a cea dorita,— sî noi amu gustatu cu betîa din bucuri'a ce a fulgeratu prin droturile electice din Vienn'a la Itali'a, cá presentulu Craciunului,— sî noi amu cantatu „in locu de colinde“:— „Pre Archi-Episcopulu sî Metropolitulu nostru Andreiu— — —“ Domnulu sa-lu pazésca intru multi ani cu pace!— facendu inceputu pomenirei la sant'a Liturgía din dîu'a nascerei Mantuitoriului nostru Iisususu Chistosu la care au asistatu lânga D. Colonelu sî comandante alu acestui castru sî Vicecolonelulu Petroviciu, Majorulu Br. de Uraca, Majoru caval. de Pavlicovski, fiesce care in fruntea batalionului seu,-spre cea mai mare bucuria a correligiunariloru nostri de confessiunea greco-orientala.

Facendu acést'a publicului nostru cunoscutu, credu a face

*) O de le-aru immulti multi sî de multe ori! Red.)

placere, nu numai aceloru pârinti sî némuri, ai câroru fii alcatuiescu aicea unu castru romanescu, sî prin urmare se intereséza a scí ce-va sî despre strainatatea nóstra; ci chiaru sî Domniloru cari ne suntu totodata prepusi sî cei mai de aprópe protectori ai nostri, cari impreuna cu noi au contribuitu la bucuri'a, ce ni-au incalditu inimele.

Este sciutu, ca suprindiandu-ne vr'o bucuria mare, ne preface cu totulu stramuteudu-ne in alte situatîuni ce-va mai pietóse innaintea lui Domnedieu, sî mai induratóre inaintea lumei, pre carea tocmai o simtîramu cu asta ocasiune mai multu cá ori candu, sî deschilinitu la dîu'a santului Botezu alu Mantuitoriului.

Aflu de prisosu a mai aminti, ca dór in tóta Monarchi'a capelele nóstre de confessiunea gr. orientala suntu cele mai simple sî mai serace, sî cumca ele sesustînu numai prin ajutoriulu sî protectîunea primului comandante alu castrului atarnatoriu. Insa, cu atât'a mai vertosu me vedu nevoitu a face on. nostru publicu cunoscuta Capel'a castrului acestui'a, dóra dintre tóte capelele unic'a, care in simplicitatea ei se póte distinge la sublimulu nume de sanctuaru ddieescu, fiindca ea póte infatîsiá unu inventariu, care alte capele dotate sî sprijinite numai din partea maritului erariu nu potu sa aiba acele utensilii, cu care se póte falí astadi capel'a nóstra permanenta d'aici. — Sî aceste tóte se potura procurá numai prin ajutoriulu Ill. Sele d. Colonelu sî Comandante alu Castrului de lini'a 31. Antoniu Dormus, care sî in anulu espiratu a gratificatu capelei nóstre gr. ortodoxe unu potiru, o patina, o stea, o copia sî o linguritia, tóte de argintu curatu, pe din launtru aurite, pre care eu din caus'a de a nu vatemá bun'a vointia sî modesti'a generosului nostru Protectore, n'amu indrasnitu a le face cunoscute buciumandu-le preste voi'a Ill. Sele: cu bucuria insa mi i-au initiativ'a cu asta ocasiune facendu cunoscutu on. publicu romanu nobilele fapte ale suslaudatului d. colonelu, care cá unu bunu cristianu alu bisericei romanocatolice nu ignoréza a nóstra greco-orientala, ci o sprijinesce cercetandu-o cu ocasiunea fiacârei solemnitâti.

La botezulu Domnului a infrumsetiatu sî inaltiatu marimea serbatórei totdeun'a, mijlocindu cele mai splendide intreprinderi, cum la s. Liturgía asiá sî la santîrea apei,— in presenti'a innaltîloru d. generali, oficieri maiori sî subalterni din ori care garnisóna in ori care anu cu deschilinitu zelu sî pietate, spre celu mai adeveratu esemplu in fruntea acestui vestitu regimentu.

In anulu acest'a se pareá ca dupa pregatirile ce se facusera sa se destinga parad'a botezului mai pre susu de cele 13 din restempulu servitiului meu in acestu castru, insa unu óspe neasceptatu (prim'a néua in Itali'a) nimicì totu proiectulu, câtu a facutu o neplacuta sensatiune intre acei Domni sî cameradi ai nostri, cari cu bucuria asceptau dîu'a botezului.

In sér'a ajunului — — pelânga tóta machnirea rechiamandu parad'a s. botezu din caus'a continuârei ploii cu ninsóre, me surprinse o epistola cunoscuta sî unu pachetu de 'nsemnatu volumu. Tremurandu rupsei sigilulu sî cetìi:

Mein lieber Poppoviciu!

Das Offiziers-Corps übergibt der griechisch nicht unirten Capelle einen Fuss-Teppich.— Möge unsere Liebe für die im Regimente so zahlreich vertretenen Genossen dieses Glaubens und unsere Achtung für deren Vorsteher einen kleinen Ausdruck finden.

Mit diesen Gesinnungen zeichne ich mich als

Ihr ergebener

Montagnan'a am 17 Jäner 1865.

Dormus, m. p.
Oberst.

Eata ca pre câtu ne intristase tempulu, care ne rapì bucuri'a dîlei solemne, cu atât'a ne-a mangaiatu presentulu Capelei orientale din acestu bravu Castru,— care dupa parere-mi debuie sa suie aprópe la 80 f. v. a.

In ametiél'a de bucuria nu me potui reculege din confusiune,- pentru aceea nu me multiamii in scrisu, ci asceptandu sa tréca activitatea divina pe diminéti'a venitóre dupa s. Liturgía sî santîrea sî binecuventare prin stropirea cu aghiasma mi luaiu voia dela supremulu comandante sî asiá rostii cele urmatóre:

„Pre cei ce iubescu frumseti'a casei Tale, Tu pre acei'a i prémaresce cu domnedieiésca poterea T'a, sî nu ne lasá pre noi cei ce sperâmu intru Tine!“ —

Asiá s'a rogatu, se róga sî se va mai rogá totdeun'a biseric'a nóstra la 'ncheiarea fiesce cârei s. Liturgii, pentru toti credinciosii cretini ce o decoréza sî infrumsetiéza asiá me voiu rogá sî eu pentru acei'a, cari iubescu frumseti'a casei Domnului — sprijinindu-o sî inbogatîndu-o nunumai cu daruri sî ajutóre, dar chiaru sî cu presenti'a de fatia ce ne face cu ocasiunea ori cârei dile solemne.

Recunoscinti'a, este tributulu celu mai firescu alu fiesce cârui omu;— acestu tributu se cere astadi sî dela mine in numele maicei nóstre biserici; insa me vedu indatoratu a marturisí, ca acei'a ce simtu eu astadi, nu o potu marginí aicea in scurte cuvinte — fiindca marginele espressiiloru mele nu suntu sî marginele simtieminteloru ce me indémna a cuventá; pentru-ca, precum angustimea tempului asiá sî intreitele functîuni ale serbatórei de adî, me oprescu de a prelungí cuventarea, spre a nu ostení bun'a voiutia a ascultârei DVóstre, rostindu ce-va sî de insemnatatea serbatérei de astadi; pentru aceea me marginescu a amintí numai aceea, ce-mi jace in cea mai strinsa datorintia, adeca: despre sincera-mi multiamire pentru darulu ce incoronéza tóte darurile Capelei acestei'a, in care ne-amu adunatu cá sa marimu pre Domnedieu in fapte, in cugetu sî in cuventu.

Iscusinti'a santei scripturi ne invatia a cunósce, ca simvolulu curatienici e vestmentulu santului botezu; Provedinti'a divina, carea a 'nzestratu pre Illustr. Sea D. Colonelu sî Comandante alu nostru cu atât'a intielepciune, i-a mai adausu sî aste idei maretie a infrumsetiá cas'a Domnului daruindu santului Botezu de astadi unu covoru stralucitu, care de a sî decursu din mai multe pârtî, totusi urditoriului acestei fapte maretie se cuvine cea mai antâia sî mai profunda multiamita a nóstra.

Eu cá primulu servitoriu alu acestei Capele serace, de sî nu me potu falí cu altce-va decâtu numai cu aceste cuvinte simple totusi indrasnescu a ve asicurá, cumca decurgu din anima curata sî din sufletu plinu de multiamire, care recunoscatóre multiamire o sî asternu aicea inaintea lui Domnedieu sî 'naintea sant. seu altaru cá celu mai sacru tributu, care se cere a se aduce prin mine in numele clerului sî alu poporului.

Fiindu insa ca faptele cele maretie ale DVóstru coversiesce tóte urârile ce se cere a se aduce prin rostulu capelanici mele, ce nu totdeun'a e competinte in paralela cu nobilimea ce a-ti aretatu astadi câtra cas'a Domnului de alta confessiune tînatóre; pentru aceea mi i-au refugiulu la celu mai antâiu principe bisericescu, sî in numele EminentîeiSele a 'naltu présantîtului nostru Archi-Episcopu si Metropolitu alu diecesei române gr. or. din marele principatu alu Transsilvaniei sî din regatulu Ungariei, aducu cele mai sincere urâri, mai antâiu Illustr. Sele d. Colonelu sî Comandante alu nostru Antoniu Dormus, Domniloru oficieri stabali sî subalterni, sî toturoru celoralalti cameradi ai nostri.— Provedinti'a cerásca, carea cu a ei aperatóre egida a povetiuitu pretotindenea, chiaru sî in cele mai periculose resbóie, — sórtea sî renumele regimentului sî alu eroiloru lui comandanti, sa fia sî de ací inainte cu voi cu toti, binecuventanduve lucrârile cu bun'a sporire a lui Moise,— cu intielepciunea lui Solomonu,— cu tari'a lui Samsonu sî cu invingerca lui David; — sa ve incoroneze sî decoreze faptele vóstre cu cele mai splendide semne de biruintià, precum ati decoratu sî infrumsetiatu voi cas'a Domnului cu utensilii pretîóse sî demne de eterna memoria.

Sî nici ca me 'ndoiescu a sperá in implinirea acestoru urâri adeverate sî juste, fiindca vi le poftescu intru numele Domnului, din cas'a Domnului, din sufletu plinu de multiamire. Speranti'a divina me indatoréza a crede, ca totu acel'a aperatoriu sî ceresca conducatoriu, care a sprijinitu in totu loculu sî la tóte intreprinderile armele sî pe conducatorii séu portatorii armeloru din acestu Castru romanescu, astfelu, câtu multi dintre fiii regimentului in urmarea portârei loru bune au ajunsu din soldati de rendu la dignitatea de Comandanti sî la cele mai inalte vrednicii, totu acelu poternicu conducatoriu, Domnii mei sî fratîloru ostasi! ve va povetiuí sî de ací 'naintc spre fal'a sî marirea regimentului sî a braviloru lui comandanti.

Domnedieu sa ajute primului nostru erou campestru, Mai. Sele Imperatului sî casei Sele Domnitóre, toturoru ce-lu incungiura si-lu sprijinescu la intreprinderile destinate pentru fericirea popóreloru din a sea gloriósa Monarchia.

Domnedieu sa sprijinésca triumfatórele nóstre arme de pace — din intréga armat'a austriaca, povetiuindu-le câtra celu mai splendidu progresu;— — spre a cârui'a tinta nadiuiti sî Dvóstra dîu'a sî nóptea cu destula abnegare propria, dandu mâna de ajutoriu in rendu cu ceealalta multîme a fratîloru portatori de arme.

Domnedieu sa intarésca sî sa sporésca sî spiritulu celu bunu alu acestui vestitu regimentu!— cá prin alu Lui divinu ajutoriu sî binecuventata armonía, sa poteti sî Dvóstra, Domniloru sî fratîloru asultatori! mai cu lesnire sî usiuretate a portá sî implinî oficiulu celu greu, carc vi s'au incredintiatu.

Domnedieu sa audia rogaciunile nóstre, sî sa ne mângaie totdeun'a cu a sea parintésca sî înduratóre binecuventare, implinindu cererile nevrednicilou robiloru sei dupa a fiacârui'a debuintia sî folosintia vremelnica sî vecinica! Aminu.“ — Popoviciu m. p.
Cap. c. r. castreusu.

Noutâtîle politice din afara disparu pelânga cuventulu de tronu francesu, care se desbate sî se redesbate din tóte pârtîle.— Desbaterile in camerele francese inca suntu numai pregatitóre; cartea galbina (colectîunea celoru mai insemnate documente ale statulni), au esîtu de sub tipariu.—

Deputatîunea Turinesiloru a fostu priimita de Victoru Emanuilu. Camerele italiane se ocupa cu impartîrea cea nóua a regatului spre simplificarea sî usiurarea administratîunei; regelui se tramitu de tóte pârtîle adresse de loialitate. —

Dupa unu telegramu alu „Herm. Ztg.“ etc. de aici bugetulu nostru austriacu pe anulu 1866. se dedù comitetului finantîaru pentru bugetulu anului 1865, cá sa preconsulte, candu sî in ce modu sa se 'ncépa desbaterea asupr'a lui?

Burs'a din Vienn'a 10/22 Februariu 1865.

Metalicele 5%	72 10	Actile de creditu	188
Imprumulu nat. 5%	79 35	Argintulu	112 25
Actile de banca	804	Galbinulu	5 35

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a loiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 13. ANULU XIII.

Sabiiu, in 14|26 Februariu 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Dela Senatulu imperialu.

Siedinti'a 28. din 6/18 Februariu se póte dîce ca a fostu siedinti'a ministriloru. In ea adeca se detera mai numai totu respunsuri la interpellatîuni de mai nainte.

Comissiunea pentru controlarea datorieloru statului arata starea cassei, precum sî starea partîaleloru ipotecarie, ce se afla in cursu.

Schuler—Libloy intréba pre presidele comitetului respectivu, in ce stadiu, se afla caus'a drumului de feru transsilvanu? Acest'a (cont. Vrints) respunde, ca ministrulu de finantie s'au invitatu la siedintia, pentru de a dá nisce desluciri in privinti'a unoru intrebâri. Ministrulu aru fi promisu, a veni indata ce i va fi cu potintia; sî atunci apoi comitetulu va continuá lucrârile sele.

Ministrulu de esterne, contele Mensdorff se radica, pentru de a respunde la interpellatîunea lui Mühlfeld in privinti'a Schleswig—Holsteinului. Respunsulu e, ca regimulu nu póte dá desluciri perfecte in privinti'a acést'a, de óre ce cestiunea inca nu e finita sî descoperirile regimului aru face stricare pertractârei mai departe. Dealtmintrea tractatulu incheiatu cu Dani'a regimulu nu se crede datoriu a-lu comunicá casei ablegatîloru, de óre ce acel'a nu 'ngreuiéza nici intr'unu modu finantiele statului.

Ministrulu de statu cav. de Schmerling respunde la interpellatîunea pentru starea de assedia in Galitî'a, ca a sperat'u a poté dá astadi dilucidârile cerute, dar i mai lipsescu unele date; indata insa ce le va avé acestea, va respunde.

Ministrulu de administratîune Lasser respunde la interpellatîunea privitóre la fideicomisse (ereditâti ne'nstrainabile, dela cari mostenitorii iau numai folosulu), ca Mai. Sea in calea gratîei a datu voia la câte-va fideicomisse, privindu-le acestea cá acte, ce nu cadu in competinti'a conlucrârei senatului imperialu. — La interpelatîunea pentru concessiunea institutului de creditu pentru pamentu va respunde intr'un'a din órele cele mai deaprópe.

Conducatorulu ministrului de comerciu, Br. Kalchberg respunde in privinti'a drumului feratu Vienn'a—Budweis—Pilsen; ministrulu de finantie Plener in privinti'a adauseloru la contribuîunile intreprinderiloru pe actii.

Cea mai mare parte a siedintiei insa o ocupa ministrulu Plener prin predarea bugetului pe 1866, sî prin espositîunea motiveloru, cari au indemnatu regimulu a aduce in sessiunea acést'a sî bugetulu pe anulu 1866. Regimulu a voitu de o parte sa reguleze de tempuriu preliminariulu pe anulu venitoriu, de alta parte a doritu desvoltarea mai eficace a vietiei consiitutîunale.

Noi comunicâmu mai josu sub titlulu: Bugetulu pe anulu 1866. summele principale ale bugetului; aici adaugemu numai, ca dupa espositînnea ministrului este sperantia, ca deficitulu statului cu anulu 1867 va incetá de totu, va sa dîca se voru egalá deplinu veniturile cu spesele, sî de atunci incolo apoi se voru poté platí câte 40 millióne f. pe anu din datoriele statului. Deficitulu pe anulu 1866. se arata preste totu de 29 millióne, sî fiinca din acestea 16 millióne se voru acoperí din veniturile cuvenite sî se voru intrebuintiá pentru platirea datorieloru, pentru aceea deficitulu curatu va fi numai de 12.$_8$ mill., din cari póte inca se va mai poté scadé ce-va.

Cuventulu ministrului este insotîtu de „Bravo!“ in centru.

Dupa scirile mai nóue cas'a a predatu obiectulu comitetului de finantie spre preconsultare.

Bugetulu Cancellariei aulice transsilvane, sî comitetului finantîalu.

Transsilvani'a sî ablegatii ei din senatulu imperialu au cadiutu de totu in disgratî'a partidei oppositîunale din cas'a ablegatîloru. Sî nici ca se poteá altmîntrea. Norocului numai, ca acésta disgratîa n'are sî potinti'a, precum are vointi'a; câci aru fi vai de Ardélu sî de deputatii lui, „papusîle lui Schmerling“ — cum place oppositîunei a-i numí. Disgratî'a acést'a se datéza póte inca din anulu trecutu, candu Ardelenii au votatu contr'a votului de ne'ncredere in ministeriu, dar mai cu séma din anulu acest'a, decandu cu desbaterile asupr'a adressei. Amu vediutu procedur'a oposîtîunei la 'mputînarea dârei personale in Tranni'a: cum adeca voiau s'o 'mputîneze acést'a sî sa immultiésca cea pentru pamentu, va sa dîca: sa taie din mâna sî sa puna la picioru. Dar nici candu dór nu s'a manifestatu acésta neplacere, ba mai amu poté dîce ura asupr'a Ardeleniloru cu atât'a taria, cá la desbaterea bugetului pentru Cancellari'a aulica transsilvana in comitetulu finantîalu.

Regimulu preliminase in proiectulu seu pentru Cancellari'a aulica transsilvana 3,543,391. — Referinte e Alduleanu; regimulu e representatu prin Vicecancelarulu Br. de Reichenstein. Indata la 'nceputulu siedintiei comitetului Dr. Brestl provóca o disputa — dupa parerea nóstra fórte séca sî fâra temeiu — asupr'a cestiunei: ca votá-se-va imputînarea preste totu cu o summa pausiala, ori trece-se-voru mai antâiu tóte rubricele sî titlele, — cá candu numerii sî summele de maritu séu de 'mputînatu s'aru poté pune dupacum i-a visatu cine-va preste nópte sî n'aru fi mai antâiu de lipsa a cunósce positîunile singuratice, din cari sa scadi séu la cari sa adaugi. La propunerea lui Grocholski se priimesce parerea césta din urma. Totu Grocholski interpeléza apoi pre Vicecancelarulu, ca cu ce dreptu se punu 100,000 f. pentru diet'a Transsilvaniei in contulu statului? sî dupace acest'a respunde mai pe largu despre positîunea dietei tranne coordinate in cele politice sî judiciale cu senatulu imperialu redusu, precum sî cu aceea, ca Transsilvani'a a lucratu pân'acum in diet'a sea mai numai totu afaceri privitóre la imperiulu intregu, Brestl propune in fine scadiamentu de 393,391 f., ear Skene crede, ca acést'a e prea putînu sî dîce ca sa se scada 500,000 f., apoi Grocholsk iva sa se subtraga numai 375,136 f. Dupace in fine Dr. Teutsch apera Transsilvani'a incontr'a invinuiriloru lui Brestl: ca e tiéra preferita—drag'a-mamei ministeriului—; dupace apoi mai vorbescu Herbst sî Eichhoff pentru, ear Alduleanu contr'a acestoru stergeri: Streit apera propositîunea regimului cu atât'a mai vertosu, câci pecandu comitetulu la Cancellari'a aulica ungara au subtrasu numai 4½ %, pe atunci la Cancellari'a transsilvana va sa scada mai ⅙, va sa dîca mai 17%.

La votare se priimesce propunerea lui Brestl, se subtragu 393,391 f., sî preliminariulu pentru Cancellari'a aulica a Transsilvaniei scade la 3,150,000 f.

Cine nu vede, ca Transsilvani'a, de nu se va poté ajunge cu aceste 3,150,000 f., va trebuí sa faca aruncuri nóue pe contribuitorii sei! Sî fiindca summ'a subtrasa de 393,391 f.
e mai totu un'a cu cele 411,000 f.
sterse din darea capului: cine nu vede, ca pecâtu a datu tierei nóstre senatulu imperialu, pe atât'a cérca acum a-í luá comitetulu finantîalu!

Minunati liberalii nostri cei multu glorificati!

Suntemu siguri, ca cas'a ablegatîloru va fi mai drépta decâtu comitetulu eii finantîalu.

Bugetulu statului pe an. 1866.

Dupacum amintíramu in numerulu precedinte, regimulu in siedinti'a casei ablegatîloru din 6/18 Februariu au adusu bugetulu pe an. 1866, din care comunicâmu sî noi sumele mari in cele urmatóre:

1) **Recerinti'a.** P. n. statu de curte	7,420,000 f.
Cancellari'a de cabinetu a Mai. Sele Imperatului	63,482 f.
Senatulu imperialu	966,912 f.
Consiliulu de statu	146,782 f.
Consiliulu ministriloru	65,985 f.
Ministeriulu de esterne	2,317,865 f.

Ministeriulu de statu	30,881,261 f.
Cancellari'a aulica ungara	12,066,682 f.
Cancellari'a aulica tranna	3,562,044 f.
Cancellari'a aulica pentru Dalmati'a, Croati'a sî Slavoni'a	2,100,036 f.
Consiliulu de instructiune	55,140 f.
Ministeriulu de finantie	342,778,919 f.
Ministeriulu de comerciu sî economi'a natîunala	13,887,761 f.
Ministeriulu de justitia	8,141,395 f.
Ministeriulu de politîa	3,005,504 f.
Dicasteriele de controla	3,782,696 f.
Ministeriulu de resbelu	100,138,866 f.
Ministeriulu de marina	11,074,000 f.
Summ'a	542,455,330 f.

2) Acoperirea.

Venituri poprii ale ministeriului de esterne	115,029 f.
Venituri proprii ale ministeriului de statu	496,600 f.
Venituri proprii ale cancelariei aulice ungare	266,037 f.
Venituri proprii ale cancelariei aulice tranne	79,375 f.
Venituri proprii ale cancelariei aulice croato-slavone	45,100 f.
Venituri proprii ale administratîunei de finantie	147,195 f.

Contributîuni directe:

1) Darea de pamentu	69,856,600 f.
2) Contributîunea de zidiri	23,881,100 f.
3) Contributîunea de castigu	6,827,800 f.
4) Contributîunea de castigu personalu	5,115,000 f.
5) Contributîunea de venitu	21,009,500 f.
6) Contributîunea de ereditate	21,300 f.
7) Contributîune regésca restante	22,200 f.
8) Taxe pentru esecutîunea dâriloru	290,300 f.

Contributîuni indirecte:

1) Contributîunea de vinarsu	16,848,800 fl.
2) „ de vinu sî mustu	6,267,100 fl.
3) „ de bere	16,953,258 fl.
4) „ de vite de taiatu	5,526,189 fl.
5) „ de zacharu	8,829,840 fl.
6) Alte contributîuni de consumu	1,920,947 fl.
7) Arende	5,073,205 fl.
8) Alte venituri	153,419 fl.
9) Vâmi de granitie	16,116,782 fl.
10) Sare	39,828,670 fl.
11) Tabacu	60,886,450 fl.
12) Timbre	16,884,582 fl.
13) Taxe	843,516 fl.
14) Taxe de documente justitîarie	26,561,100 fl.
15) Loteri'a	19,534,155 fl.
16) Vâmi interne	3,234,856 fl.
17) Punciarea	99,391 fl.
18) Taxe in Lombardo-Veneti'a	137,000 fl.
Venituri din dominiele statului	3,889,574 fl.
Venituri din padurile statului	10,189,936 fl.
„ din averi confiscate	698,010 fl.
Fabrice erariale	1,326,081 fl.
Baiasîtulu	28,222,542 fl.
Monetari'a	22,409,072 fl.
Venituri din vinderea proprietâtîloru statului	27,424,540 fl.
Administratîunea generala a casseloru	17,533,197 fl.
Minist. de comerciu (posta, telegrafu etc.	17,305,145 fl.
Venituri proprie ale ministeriului de politîa	548,850 fl.
„ „ ale dicasterieloru de controla	1,666 fl.
„ „ ale ministeriului de resbelu	9,066,227 fl.
„ „ ale ministeriului de marina	391,504 fl.
Summ'a	512,879,103 fl.
cu carea asemenandu-se summ'a recerintiei	542,455,330 fl.
remâne deficitu — —	29,576,227 fl.

Cuventulu abl. imp. Gavriilu Manu

in siedinti'a casei ableg. din 25 Ian. (6 Febr.) 1865 dupa „G. Tr.“

„Voindu a luá parte la desbaterea despre scaderea contributîunei in Ardélu, trebuie sa-mi tînu inaintea ochiloru sî astadi numai acele principii, cari le-amu pronunciatu in 17 Sept. 1864 in diet'a Ardealului in aceeasi causa.

Eu dîsei atunci: „Eu insa trebuie totdeodata sa premitu, cumca nici decâtu n'amu pornitu din acelu principiu, cá veniturile statului din Transsilvani'a sa se scurteze sî statulu preste totu sa patimésca in finantiele sale; ci amu doritu sî dorescu, cá sistem'a contributîunala dupa starea materiala sî dupa mijlócele, ce le au lucuitorii Transsilvaniei cu privire deosebita la contributîunea personala, sa se rectifice asiá, cá pe viitoriu sa nu mai fia statulu silitu, cea mai mare parte a contributîunei din Transsilvani'a a o scóte pe calea esecutîuniloru militari; amu doritu, cá contribuîunea sa se asiedie pe o basa amesurata asiá, cá locuitorii sa o póta suportá, pentruca déca nu voru fi in stare a o suportá, atunci acést'a va urmá nu numai spre ruinarea contribuentîloru sî a tierei, ci va aduce negresîtu dupa sine cea mai mare dauna sî pentru statu.“

Unu altu principiu lu respicai asiá, ca consecintiele sî urmârile egalei indreptatîri poftescu, cá populatîunea Ardealului in negótiele comune cu privire la impregiurârile tierei inca sa se tracteze intr'un'a forma cu locuitorii celoru alte tieri de coróna.

Din acésta privire principiala purcediendu, credu, ca me aflu pre asemenea terenu principialu cu on. d. propunatoriu Schneider; ca-ce eu nu dorescu nimic'a pentru tiér'a mea, ceea-ce n'au celelalte tieri, sî nu dorescu nimic'a din partea celoralalte tieri, ce aru trebuí sa casiune pe d. prop. a dîce, cumca se da cu mân'a plina, sî nu cu ea strinsa. Amu deosebita multiamire, cumca d. prop. Schneider a dîs'o, cumca sistem'a contributiunala in Ardealu, dupacum susta ea, e unu abusu contributîunalu sî inca neinduratu; eu sum multiamitu cu acést'a, ca in. ministeriu de finantia sî cu deosebire Esc. Sea d. min. de finantia dela 16 Sept. 1860 incóce s'a dechiaratu de repetite ori, cumca contributîunea personala in Ardealu e nedrépta sî in proportîune fórte apasatóre; dupa eceste marturisiri atâtu din partea dlui dep. câtu sî din partea ministeriului in adeveru n'asiu fi doritu nimicu alt'a, decâtu cá celu putînu in principiu sa se fia dechiaratu, ca sistem'a acést'a de contributîune nu se mai póte sustîné. Amu deosebita placere, ca in. casa n'a priimitu propunerea d. dep. Sadil, sî prin acést'a si-a aretatu tendinti'a sî aplecarea de a aflá o usiurare in contr'a acestei apasâri contributiunale inca pâna a nu intrá in viétia reform'a generala contributîunala. Cându me dechiaru eu in respectulu formalu incontr'a propunerei d. dep. Schneider, cu care, cum dîsei, me invoiescu in principiu, nu o facu acést'a pentruca dóra asiu recunósce, cumca propusatîunea de acum a regimului multiamesce dorintiele cele drepte sî pretensiunile tierei, nici decum; propusatîunea regimului in form'a s'a de acum numai câtu mai mulcomesce sî usiuréza o stare esceptiunala nedrépta sî aspru apasatóre, o stare e acést'a de o astfelu de natura, incâtu, candu aru vrea vre'unu strainu a judecá sî caracterisá tiér'a Ardélului dupa sistem'a de contributîune de acum, cu buna séma, cu tóte ca deputatii Ardélului se afla aicea in sen. imp., aru trebuí sa dîca, ca Ardélulu se pare a fi mai multu o provincia turcésca, decâtu o tiéra de coróna a Monarchiei austriace. Pentruca acolo, unde palmasii sî dîlerii trebuie sa platésca totu atâtu de mare dare pe capu, câta platescu sî proprietarii cei mai mari de pamentu, acolo e greu, ma preste potintia a porbí despre indreptatîrea egala principiala sî despre uniform'a tractare.

Eu concedu, cumca in. regimu póte numai de aceea n'a mai desfiintiatu inca pâna in dîu'a de astadi abusulu acest'a de contributîune in Ardélu, pentruca aru vrea sa o faca acést'a radicalu deodata cu reform'a contributîunala. Insa de cumv'a introducerea noului sistemu de contributîune, sî cu deosebire a contributîunei pe castigu, dupa cum ne indigità dep. Schneider, se va amaná inca in vr'o 4 séu 5 ani, atunci propunerea regimului asiá, dupa-cum e ea astadi, aru mai sustîné inca pe câtiva ani inainte discordarea poporului.

Insa, cumca eu me dechiaru in privinti'a formala in contr'a propunerei lui Schneider, o facu acést'a numai din acelu temeiu, pentruca me impintena la acést'a datele numerice, care mi stau la indemâna in privinti'a acést'a. Câci luandu dupa preliminariulu anului trecutu, ca Ardéluln platesce 1,471,000 f. contributîune pe pamentu sî 1,350,000 f. contributîune pe capu, aceste contributîuni dau urmatoriulu percentualu proportîunalu: in contributîunea pe pamentu 52% sî la contributîunea pe capu 48%. In genere cam acésta proportiune se afla sî in comitate sî jurisdictîuni, nu insa sî in cercurile singurite contributiunali; pentruca d. e. candu cerculu de contributîune alu Lapusiului ung. are sa depuna 12,422 f., depune cá contribune personale 19,866 f., prin urmare contributîunea pe pamentu face 38% sî contributîunea personala 62%. Sî, déca ne vomu scoborî la comune, acolo aflâmu o disproportiune sî mai rea; asiá d. e. in comitatulu Solnocu interioru comun'a Carulî'a (Karulyfalva) contributîunea pe pamentu e 117 f. 70 cr., sî cea personala 436 f.; asiá cea d'antâiu face aici 29%, asta din urma 71%.

Déca me lasu mai departe in detaiare sî vedu, cumu d. e. ese proportîunea insesi intre comune, atunci'a aflu o disproportinne sî mai rea d. e., cumca numai in comun'a Magyar-Décse 15 familii, cari dupa normativele sustatóre de contributîune aru fi sa platésca 62 f. sî 57 xr., au platitu in an. trecutu 159 f. sî 70 xr. Acésta comuna are 2000 de su-

flete, şi déca voiu repartî numerulu acest'a pe tóta tiér'a luandu poporatîunea intréga de dóue mill., resultatulu ese, ca tiér'a dupa modulu acestu nedreptu sî contrariu normativeloru platesce mai multu cu 97 mill. Déca voiu intrá sî mai afundu in mijloculu familieloru, trebuie sa indreptu asertiunea o. d. col. Filtsch, cumca feciorii platescu intrég'a dare pe capu, nu numai candu suntu insurati sî pórta o economia propria, ci sî candu locuiescu la olalta. Asiá se intempla d. e. in Magyar-Désce nr. casei 3, ca toti patru fetiorii traiescu la olalta sî totusi platescu unulu fiacare deplin'a contributîune pe capu de 4 f. 25. xr. Asiá se intempla cu fetiori, cari dupa normativele sustatóre aru trebuí sa depuna numai 3 fl., dar platescu 4 fl. sî 25 xr. Luandu dara acésta suma la cumpana, me aflu silitu a me invoí pe de plinu cu dechiararea domnului baronu Tinti, ca summ'a de contributîuni 400 mii f. e unu deficitu, care nu se póte scóte, sî din acestu temeiu amu dechiaratu eu, ca nu me potu uní cu propunerea lui Schneider. Dar nici din altu temeiu nu me potu invoí; pentruca de óre ce scadiatur'a in sine nu e de feliulu acest'a, nu potu precepe cum vré acum inalt'a casa a scóte o bonificare, o suplinire prin contributîunea pe pamentu, pentruca n'are nici unu motîvu la acést'a.

Candu m'asiu poté convinge, ca Ardélului i s'aru dá prin acésta o gratificatîune, suventîune, care nu se cere, atunci, cá ardelénu, dar deodata sî cá deputatu, m'asiu dechiará pentru propunerea d. Schneider sî o asiu sprijiní. Dar fiindca nu sum convinsu despre aceea, trebuie sa me dechiaru pentru propunerea regimului cu tóte, ca dupa cum dîsei, chiaru nici acést'a nu ne multiamesce, pentruca celu seracu, care a platitu pâna acum 4 f. numai cu fórte mare greutate va platí sî 3 f., sî se va adeverí asertiunea d. S a d i l u, care dîse: „Tocm'a de se va sî priimí legea sanctîunata, de securu, ca Ardélulu cu aceea totu nu va poté devení la o atare destoinicía de a contribuí, câtu apoi cu tóte acestea sa nu mai aiba lipsa in viitoriu de asemenea scadiaminte.“ Aceste scadiaminte aru vení inainte intr'o mesura fórte pucina, dar totusi pentru tiéra propositîunea regimului aru fi de unu folosu deosebitu.

De altmintrelea de cumva s'ar priimí propunerea lui Schneider, atunci me voiu aflá silitu a esî inainte cu o propunere eventuala, cá adausu.

Dela Congressulu serbescu.

Scirile, ce le aflâmu in diuarie despre congressulu acest'a, suntu fórte putîne. „Ost sî West“ ne presentéza intre altele sî cuprinsulu pe scurtu alu unei cuventâri atingatóre de caus'a, póte cea mai delicata, din câte au sa se desbata in congressu,— de caus'a despartîrei cercuriloru române de câtra cele serbesci sî de caus'a a v e r e i.

Dr. M i l e t i c, carele se pare a fi sufletulu oppositîunei din congressu, privesce ierarchi'a cea nóua a Româniloru sî totodata deciderea cercuriloru diecesane ale acestei ierachii, cá o vatemare de autonomi'a bisericei serbesci. Densulu adeca pretinde, cá cercurile diecesane tînatóre de ierarchi'a romana sa se fia facutu numai dupa ascultarea opiniunei congressului serbescu. Cere dar, ca gravaminele sî temerile de vatemarea autonomiei bisericesci sa se priiméca in adres'a de multiamita. Dr. Miletic si-baséza asertele pe dreptulu, carele da congressului sî dreptulu de initiativa sî de concluse definitive.

Dr. Miletic dîce in fine, ca Maiestatea Sea in urm'a dreptului maiestaticu a potutu creá Mitropoli'a româna; dreptulu acest'a insa nu implica sî desemnarea cercuriloru sî dispunerea cu averea bisericésca. —

Dupa scirile mai nóue sinodulu a priimitu institutîunile de capelani sistemisati, pastrarea sessiuniloru parochiale de pamentu, schimbarea stolei cu venituri fixe pentru Capelani, Parochi sî Protopopi, precum sî solidaritatea natîunei serbesci in biserica sî scóla. —

Dupa „Allg. Ztg.“ impartasîmu urmatórea corespundintia:

Istori'a revolutîunei lui Horea de contele D. Teleki.

B u d'a 5 Februariu. „Allg. Ztg“ comunica o scrisóre „dela Tiss'a,“ in care se face unu raportu asupr'a opului contelui Dominicu Teleki: A Hora-támadása története — alu cârui obiectu este rebeliunea din 1784—sî alu cârui raportu trebuie sa fia opugnatu. Contele Teleki si-au facutu de problema: a presentá publicului magiaru pre Imperatulu Iosifu II cá pre urdîtoriulu revoltei tieraniloru din 1784, mai departe au cautatu in regimulu celu dupa elu, sinistru alu monarchului acestui'a, causele cele mai insemnate ale acelei rebeliuni. Sistemulu regimului Imperatului Iosifu, nu s'au rusînatu a-lu descrie cu colorile cele mai urîte sî a-lu aretá cá o tiesatura de malitîa, de viclenii sî ticalosîi.

Eu amu tînutu in 9 Ianuariu a. c. in siedinti'a academiei magiare o prelegere detaiata despre opulu lui Teleki sî amu desfasiuratu, ca opulu este compusu, partea cea mai mare, dupa traditîuni verbale sî rapórte nesigure, ca din acésta causa merita putîna credintia, preste totu are colore romantica sî este scrisu in interesulu politicei domnitóre de partida, va sa dîca unu opu unilateralu; ioamu adusu inainte vre-o dóuespradiece momente de insemnatate, intemplâri sî fapte, care suntu momentele cele mai insemnate ale revoltei romane, sî amu documentatu cu acte ne cunoscute pâua ací, ca acele suntu parte esentialu desfigurate ori ne adeveratu predate, parte plasmuite.

De cele din urma se tîne sî audienti'a lui Hor'a la Imperatulu Iosifu II. Intre tóte opurile, memoriele tiparite sî scrise câte au esîtu despre rebeliunea romana, a lui Teleki e celu d'antâiu, care amintesce de audiinti'a acést'a, sî adeca dupa o epistola privata dela 1830 a unui Ribiczei, carea se afla numai in manuscriptu sî care dupa totu cuprinsulu eii nu se póte privî de altceva de câtu de unu pasquill. In epistol'a acést'a se dîce, ca Ribiczei au aflatu dela unu Szodler auditoriu alu regimentului Carolu de Toscan'a, care Szodler erá petempulu acel'a la Imperatulu, candu erá sî Hor'a cu o suplica a supusîloru camerali din Zlatn'a. Szodler sa fia audîtu pe suplicantulu Hor'a rogandu pe Imperatulu sa sferme catusîele poporului, câci altmintrea poporulu va fi silitu a se eliberá singuru. Pre acésta au respunsu Imperatulu: „Asiá sa faceti“ sî Horea in semnu de multiamita s'au aruncatu la picióre le Imperatului.

Asiá suna relatîunea acést'a neghióba despre audienti'a, care nu au fostu nici candu; pentru ca Horea au suplicatu cu suplic'a sea numai la cancelari'a aulica transsilvana. Contele Teleki nu s'au indestulitu a presentá cetitoriloru sei fabul'a acést'a, dupa cum o spune epistol'a lui Ribiczei, ci elu au mai adâusu sî o poveste, carea in epistola nu se afla nici decum, ca au fostu sî Szodler la audientia de fatia. In siedinti'a amintita a academiei magiare amu cetitu atâtu loculu cestiunatu din opulu Telekianu, câtu sî impartasîrea epistolei lui Ribiczei din cuventu in cuventu, sî apoi m'amu esprimatu publice, ca contele Teleki numai pentru aceea au falsificatu funtân'a cea de altmintrea suspiciósa, cá sa póta intunecá memori'a nobilelui sî filantropului Imperatu.

In acesta-si modu au afirmatu contele Teleki, ca la revolt'a romana au fostu in jocu intrigi russesci sî tendintie panslavistice, pentruca in 1785 umblau prin Tranni'a vreocâtiva tierani rusesci de vindeau icóne poporului ignorantu, (dupa elu agenti permanenti russesci). Eu amu resturnatu sî acésta poveste prin documente oficióse. E fapta istorica constatata, ca la revolt'a romana nu au fostu nici o influintia straina; dram'a cea sangerósa au fostu numai fruptele referintieloru urbariale, precum sî starea cea apesata sî fâra de nici unu dreptu in care au fostu detînutu poporulu românu din Transsilvani'a sute de ani. Anevoia s'au facutu abusu asiá mare cu istori'a, cá cum este acést'a din partea contelui Teleki, de siguru numai pentru scopuri de partida. Romantiulu acestu politicu istoricu sî-lu póte cineva numai atunci esplicá déca lu-va aduce in legatura cu situatîunea politicei domnitóre din Ungari'a, precum sî cu lupt'a raseloru, a cârei arena e adi Transsilvani'a.

Francisc u Szilágyi m. p.
Consiliariu c. r. de scóle sî membru corespundinte alu academiei unguresci de sciintie.

D i n c o m i t a t u l u T o r o n t a l u l u i, in 5/17 Febr. (Intardîata). Stéu'a cea marétia, de carea prin intrigi straine fuseramu lipsiti mai dóue secule intregi, cu alu cârei doru se immormentara mosii sî stramosii nostri, Atotpotintele s'au indduratu in dîlele nascerei Domnului sî Mantuitoriului nostru Iisusu Christosu a o aretá pe bolt'a ceriului, ale cârei radie splendide cá fulgerulu se respandira sî stórsera lacrimi de bucuria din ochii fiacarui Românu de credinti'a resariteana.

Acésta dî memorabila, in carea Provedinti'a a binevoitu prin gratî'a Maiestatei Sale a Préinaltiatului nostru Imperatu F r a n c i s c u I o s i f u I. a versá darulu seu asupr'a poporului romanescu—cu infiintiarea Mitropoliei—la a cârei demnitate fu chiamata illustr'a persóna a Esc. Sele Présantîtului Archiepiscopu A n d r e i u B a r o n u d e S i a g u n'a, nu o potura nici locuitorii comunei Toracului micu trece cu vederea, ci, cuprinsi de bucuria, in dîu'a intempinârei Domnului se adunara mici sî mari la biserica, unde intre salve de treascuri sî cantâri serbatoresci detera multiamita ceriului pentru acestu daru multu doritu.

Dupa finitulu santei Liturgii on. Preoti locali: I. Opreanu, G. Bugarinu sî Pavelu Fizesianu lacrimandu inaltiara rogaciuni ferbinti câtra atotpotintele pentru scump'a sanetate a Mai. Sele, carele cá unu parinte adeveratu alu popóreloru supuse gloriósei case domnitóre s'au induratu preagratîosu a sanctîuná prin

cuventulu seu celu imperatescu acésta causa drépta, precum sî pentru sanatatea Esc. Sele Preasantîtului nostru Archiepiscopu sî Mitropolitu, dupa cari rogaciuni totu intre salve de trescuri s'a cantatu imnulu popularu.

In fine se citî de on. d. P. Fizesianu cercularîulu Esc. Sele Par. Archiepiscopu sî Mitropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a, la care se adause o cuventare fórte amesurata solemnitâtii, carea o incheià cu: Sa traiésca Mai. Sea preagratiosulu nostru Monarchu Franciscu Iosifu I! Sa traiésca Esc. Sea Inaltu Preasantîtulu Archiepiscopu sî Mitropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a! Sa traiésca Illustr. Sea barbatulu de incredere alu Românîloru banatieni, Andreiu de Mocioni! sî toti binemeritatii barbati luptatori pentru interesulu natîunei rom., car din partea eleviloru la fiacare acclamatîune s'a cantatu: Multi fericiti ani!— Sa strigâmu toti: Sa traiésca, a nóstra Mitropolia! Sî Românulu sa'nflorésca eliberatu de sclavia! G. S.

Varietâti sî noutâti de dî.

Articululu de limba, precum ni se scrie din Vienn'a cá unu ce siguru, este sanctîunatu de Maiestatea Sea. —

Diu „Tesaurulu de monumente istorice pentru Romani'a a esîtu tomulu III., fasciór'a 3. Aceea cuprinde 1. Documente relative la Istori'a lui Mihaiu V. din archivulu din Berlinu; II. 36 documente relative la viéti'a sî mórtea in esiliu a lui Georgiu Stefanu V., totu din archivulu din Berlinu; III. Prefatîune sî note la aceste documente. —

(Concertu sî balu alu tinerimei rom. stud. din Pest'a.) Tinerimea româna studiósa in Pest'a ne tramite invitâri la petrecerea sea cu concertu sî balu din 11/23 Febr. Programulu concertului este celu urmatoriu: 1) Uvertur'a din „Barbieriulu de Sevill'a“ ececutata de orchestrulu tinerimei; Ioanue Siepetianu cá diriginte, Stefanu Perianu, Corneliu Batinu. . . 2) „Ingratulu“ poesia de G. Tautu, declamata de Paulu Draga. 3) „Rienzi“ de Wagner, esecutatu pe Piano-Forte de Dsiór'a Irin'a Nedelcu sî de Stefanu Perianu. 4) „Serenada“ de Ioann Iancu, esecutata de orchestru. 5) „Caliculu“ poesia umoristica de Iosifu Vulcanu, declamata de autorulu. 6) „Lucia di Lamermoor“ cantata de Dsiór'a Constanti'a de Dumci'a sî acompaniata pe Piano-Forte de professcriulu Dsiórei, D. Eugeniu de Super. 7) „Iosifu Haydn“ op. 20. nr. 4. esecutatu de orchestru. 8) „Uvertura din oper'a Bánk-Bán“ esecutata de orchestru. 9) „Mersu din oper'a Tannhäuser“ de Wagner, esecutatu pe Piano-Forte de Dsiór'a Elen'a Ioannoviciu sî de d. Professoriu de Conservatoriu M. Engeszer. 10) „Melancolia pastorala“ de Prume, esecutata pe Piano-Forte de Dsiór'a Elen'a Nedelcu sî pe violina de Ioanne Siepetianu. 11) „Potpourri“ din arii române, de Ioann Iancu. esecutatu de orchestru. 12) „Unu devotamentu“, poesia de A. Muresianu, declamata de Vasiliu Popu. „Mersulu lui Michaiu“ esecutatu de orchestru. —

Despre ticalosî'a orasieloru mari ni se spune unu casu din Vienn'a. Intr'un'a din noptîle din urma unu soldatu de politîa audî unu murmuru sgomotosu sub pamentu, sî dupa cercetare mai indelungata aflà o grópa de gunoiu, in carea optu sarantoci se certau unii cu altii pentru locu. Plini de bucuria mersera dupa soldatu la 'nchisóre, unde celu putînu trebuiá sa li se deá casa sî caldura. —

O scena infricosiata se 'ntemplà de curendu in Berlinu. Regele cercetà lazaretulu militaru sî aflà unu fecioru, care perduse mânile sî piciórele amendóue. Regele lu intrebà cu mila, déca-i póte face vreunu binc? sî bietulu omu respunse: „Dá, maiestate, poruncesce sa me pusce!“ Regele se 'ntórse intr'alta parte sî erupse a plânge.

Cu privire la sentintiele cele grele asupr'a mai multoru ungureni, despre cari vorbirâmu in numerulu din urma, descopere „Wiener Ztg.“, ca cei mai multi in adeveru au fostu implicati in comploturi de resturnarea ordinei sî de deslipirea Ungariei de câtra imperiu. --

Principatele române unite.

Aflâmu, ca dîu'a de 24 Ianuariu sî in estu unu s'au serbatu cu solemnitate mare.

Serbatórea s'au deschisu diminéti'a cu 21 salve de tunuri, la 11 au celebratu Mitropolitulu Primate alu Românîei S. Liturgía, la care au luatu parte tóte autoritatîle publice civile sî militare. Sér'a au fostu unu balu splendidu in teatrulu operei, datu de municipalitate in onórea dîlei. —

Tóte dîuariele ceru libertatea presei dela noulu ministeriu.

„Reform'a“ dîce, ca noulu ministeriu si-a inauguratu politic'a sea priu urmatórea circularia câtra prefecti:

Domnule prefectu!

Ve este cunoscutu dejá, ca Mari'a Sea Domnulu a binevoitu a-mi incredinti'a Ministeriulu afaceriloru interiore.

Eu credu, Domnule Prefectu, ca d-vóstra, cârui'a este incredintiata administratîunea judetiului, trebuie sa fiti initiati asupr'a cugetului salutaru alu Mariei Sale Domnului: Mari'a Sea voiesce dreptatea, pentru ca toti suntu egali inaintea legei; nimeni nu trebuie sa fie vatematu in dreptulu seu; tóte clasele societâtii trebuie sa partipice la efectele salutarie ale reformeloru introduse de Mari'a Sea. Nu me indoiescu dar, d-le prefectu, ca veti desvalí tóta activitatea d-vóstre in aplicatîunea nóueloru legiuiri, spre a face sa domnésca nu numai ordinea materiala, dar sî ordinea morala; ca veti avé tóta priveghiarea spre a infrená ori ce actu ilegalu de ori ce natura, asigurându pe subordinatii d-vóstra, ca cu câtu Mari'a Sea Domnulu va scí a recunósce servitiele cele bune, cu atâtu va chiamá tóta asprimea legiloru asupr'a celoru ce-si voru permite a negligiá séu a calcá in ori ce modu datoriile loru.

Priimiti, Domnule prefectu, incredintiarea consideratîunei mele. Ministrulu C. Bosianu.

Postele din Romani'a ne vinu fórte neregulatu; causele credemu ca suntu apele sî néu'a cea mare.

Prospectu politicu.

Déca analisâmu cuprinsulu cuventului de tronu francesu, vedemu, ca acel'a contîne mai cu séma unu principiu aduncu taietoriu in tóte referintiele politice ale Europei: adeca pacea. Sî intr'adeveru nimicu nu este mai de lipsa astadi pentru reconsolidarea popóreloru decâtu pacea; insa pacea cea adeverata, sî nu cea armata din dîlele nóstre, carea consuma pe totu anulu millióne stórse din sudórea cetatieniloru de statu. Napoleonu promite pacea, insa garantîi pentru sustînerea eii durabila nu da, sî asiá lumea nu i se préincrede. Inlauntru cuventulu lui Napoleonu promite Franciei progressu in cele materiale sî individuale; ear ceeace privesce positîunea politica sî constitutîunala a Francesiloru, nu le dà multa sperantia. Este unu ce de insemnatu, ca Napoleonu, pre care l'a radicatu revolutîunea, acum dupace au ajunsu la domnia, denéga insusi principiele sele celé liberale de óre candu, sî totu numai cá printre degete lasa de pica poporului francesu câte unu grauntiu de libertate. —

Deschiderea camereloru aflâmu ca s'a facutu cu mare pómpa. Toti ambasadorii straini, cu nunciulu papalu in fruntea loru, au fostu de fatia; sal'a de ceremonii, precum sî galeri'a, pline indesuite. Ceva 'nainte de 1 óra sosì Imperatés'a cu damele sele de curte, portandu de mâna pre printiulu imperatescu, care astadi antâiadata fu de fatia la cuventulude tronu alu tatalui seu. Numerós'a adunare stralucita i intempinà cu vii acclamatîuni. Curendu dupa aceea bubuì unu tunu, sî Imperatulu, precesu de ministrii sî demnitarii de curte sî intempinatu de strigâri entusiastice, intrà in sala, in uniforma mare, se duse linu sî maiestosu la tronu, se asiedià sî citî cu voce inalta sî sonora cuventulu de tronu, care in mai multe locuri, dar mai cu séma unde se vorbesce despre glori'a armateloru francese, sî la capetu, produse entusiasmu sgomotosu. Dupa aceea se jurara membri cei noi, sî curtea esî din sala in ordinea aceea, in carea intrase. —

Cardinalulu Chigi, care laudase in publicu pre Episcopii renitenti din Franci'a sî vorbise cu patima asupr'a guvernului francesu, a priimîtu dela Pap'a infruntare sî póte va fi sî rechiamatu din Parisu.

Din Turinu se scrie „Pressei“ de Vienn'a, ca emigrantii, mai cu séma Venetîani, se afla in starea cea mai deplorabila. Multi dintre densii nu mai au nici o subventîune din partea statului, altii priimescu inca câte 25 xr. pe dî, asiá incâtu au datu o petitîune la Camera, cá 1) sa se dee voia emigrantiloru a se duce in ori care parte a tierei, unde voru poté traí mai cu inlesnire, 2) cá subventîunile sa li se dee pe 3 luni inainte deodata, cá sa se póta apucá de vreo intreprindere. „Camer'a, — asiá 'ncheia petitîunea, sa aduca fâra amanare vreo hotarire. Fómea n'ascépta. Anotempulu e aspru. Amanarea e urmata de suferintie sî de mórte. Impregiurârile emigratîunei risipite prin Itali'a atât'a suntu de nefericite, incâtu numai anevoia se potu descrie.“

„Curierulu italianu“ propune, a proclamá pre Victoru Emanuilu imperatu alu Italiei.

Caus'a ducateloru germane iar se tragana in adinsu din partea Prussiei, acusi subt unu pretestu, acusi subt altulu, asiá incâtu sî chiaru Germanii cei cu sânge rece inca incepu a-si perde rabdarea.

Russi'a se pare ca va sa esecuteze muscal'rea Poloniei cu tóte mijlócele. Se dîce, ca intre alte mesuri adeveratu muscalesci va fi sî aceea, de a transpune din Varsiovi'a tóte diregatoriele cele mai inalte inlauntrulu Russiei.

Nr. 6—3 EDICTU

Prin care Ann'a Sturz'a legiuit'a socie a lui Petru Raptcau de relig. gr. or. din Abrudu-satu, in Comitatulu Alb'a de josu, care de mai multi ani de dîle cu necredintia au parasitu pe legiuitulu seu barbatu, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu sî o dî, dela datulu presinte, sa se presenteze inaintea subscrisului Scaunu Protopopescu, câci din contra processulu matrimoniale asupra-i urdîtu, se va decide sî fâra de ea, in intielesulu ss. Canóne bisericesci.

Dela Scaunulu Protopopescu gr. orient. alu Zlatnei de josu.

Abrudu in 1 Ianuariu 1865.

Ioanne Gallu m. p.,
Administr. protop. gr. or.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a tolei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 14. ANULU XIII.

Sabiiu, in 18 Febr. (2 Mart.) 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

O voce din Romani'a despre Mitropoli'a nóstra.

Avemu un'a dintre placerile cele mai rare, dar totdeodata sî mai pretióse, a aretá adeca publicului nostru viu'a bucuria a fratîloru nostri de dincolo pentru successele nóstre cele mai nóue pe terenulu bisericescu. Bucuri'a ni o presentéza astadata „Reform'a“ in modulu urmatoriu:

Cea mai importanta noutate pentru noi este ceeace vedemu pe fruntea dîuareloru de peste Carpati, sî care umple de cucerire animele nóstre, vediendu oper'a marelui Domnedieu asiá de pipaita, manifestandu-se poporului Romaniei ortodoxe, prin nisce facte maretie sî demne de atentîunea fiacárui Românu adeveratu. Ei bine, acésta noutate, care va ocupá o pagina frumósa in istori'a Românîloru, este presentarea Mitropolitului românu de peste Carpati, Baronulu de Siagun'a, la Maiestatea Sea Imperatulu Austriei; priimirea ce se facù acestui nou mitropolitu, modelulu toturoru virtutîloru crestine, cuventarea lui cea plina de simtiuminte natîunale sî patriotice ce a rostitu Imperatului cu o demnitate archipastorésca, respunsulu imperatescu plinu de gratîa sî marinimia, banchetulu acestei deputatîuni române compusu de cei mai insemnati barbati, la celu mai principalu otelu vienesu etc., descrise asiá de frumosu in dîuarele române de peste Carpati, „Telegrafulu Românu“, „Concordi'a“ sî „Gazet'a Transsilvaniei,“ dîuarie asiá de bine redactate, din nefericire insa neimbratîsiate de câtra Românii de dincóce, cari imbogatiescu bibliotecele loru cu opere straine, se amusa cu dîuarie diferite, sî nici odata nu se indura a se aboná sî la dîuariele scrise in limb'a loru natîunala, de câtra barbati români patrioti, nedependinti, neobositi sî cari s'au sacrificatu totdeun'a pentru intemeiarea edificiului giganticu alu Romaniei, pentru conservarea traditiiloru celoru mai sacre ab antiquo, precum sî pentru radicarea bisericei române la culmea dorita, sfarmându adeseori atâtea impedecâri, bravandu cu demnitate atâtea obstacole neinvinse ce se ivescu necontenitu din partea inamiciloru politici si eclesiastici .... in câtu potemu numí pe acesti barbati, cu dreptu cuventu, martîri moderni ai natîunei loru, ce fu pân'acum umilita, neconsiderata de poternicile sî ingâmfatórele natîuni, dar astadi onorata, laudata sî ocupându cu demnitate loculu ce i se cuvine, loculu seu ce merita sî pe care in fine va ajunge a-lu redobandí cu desevarsîre, déca ea nu va mai fi nepasatóre sî in viitoriu, precum a fostu in durerosulu eii trecutu.

Ei bine! inaltiarea unei catedre metropolitane române, ortodoxe, nu este óre o opera divina? Nu este unu ce miraculosu, nepatrundiatoru? Desfidemu pe acel'a, ce aru indrasní sa ne dîca, ca fâra o potere supranaturala, potere care totdeun'a s'a aretatu protectóre acestui populu descedentu alu colonieloru venite din Rom'a antica ortodoxa precum a demonstrat'o On. D. Chyrilescu, professorulu din Oltenitia, in discursulu seu sublimu, rostitu in dîu'a de 24 Ianuariu, sî care fu publicatu in numerulu nostru trecutu, ca fâra degetulu providentîalu, poteá sa se edifice acésta opera mare a re'nvierei, a regenerârei, a recreârei poporului românu!

Dotarea preotîmei serbesci.

Despre lucrârile congressului serbescu, din nefericire, scimu fórte putînu, cu multu mai putînu decum amu dorí sî decum ni-aru fi chiaru de lipsa sa scimu. Dar sî putînulu acest'a este cualificatu a ne atrage atentîunea in mesura deosebita; sî astfelu vomu lasá pe unu momentu politic'a cea mare, dar adeseori pe câtu de mare, pe atât'a de nefolositóre, spre a ne ocupá cu lucrurile bisericesci, cari la coreligiunarii nostri serbi tocmai astadi suntu per excellentiam la ordinea dîlei, sî sî la noi potu sa vina, trebuie sa vina câtu de curendu.

In nr. nostru din urma puseramu subt ochii cititoriloru nostri, dupa „Wiener Zeitung“ unele din lucrârile congressului serbescu, dintre cari cu deosebire merita luarea nóstra ainte punctulu privitoriu la dotarea preotîmei.

Aru trece preste marginile acestui dîuariu, candu amu voí a espune insemnatatea preotîmei pentru cultur'a intellectuala sî morala a unui poporu; vomu dîce numai, ca tóte natîunile, ce pretindu numele de civilisate punu pretiu pe starea preotiésca cá pe aceea, carea este chiamata nainte de tótea representá cultur'a crestinsmului preste totu sî sublim'a lui morala in deosebi. De aceea déca Serbii indata la deschiderea congressului loru natîunalu aducu regularea sî dotarea preotîmei la ordinea dîlei, acest'a- spre laud'a loru fia dîsu!- e unu semnu de viétia, semnu ca Serbii voru sa imbratîsieze cu totdeadinsulu cultur'a moderna, semnu ca drapelulu séu stégulu arestei culture voru sa-lu puna in mânile preotîmei, semnu ca voru sa pregatésca acésta preotîme câtra inalt'a eii missiune, cá sa-sî sciа sî sa sî pótа portá cu onóre sî cu resultate salutifere acestu drapelu. De aceea vedemu congressulu ingrijindu-se cu atât'a seriositate de sórtea sî positîunea preotîmei, ingrijindu-se, dîcemu, cá sórtea acést'a sa fia câtu se póte de buna sî de multiamitóre, cá scutindu preotîmea de grij'a cea rodiatóre pentru pânea de tóte dîlele sa o faca cu atât'a mai destera sî mai aplecata a se ocupá cu cultur'a, cu crescerea poporului.

Ingrijirea acést'a se manifestéza, precum vedemu; mai cu séma prin trei puncte speciale:

1) institutîunea capellaniloru sistemisati;
2) pastrarea sessiuniloru preotiesci in natura;
3) inlocuirea „birului“ sî a stolei prin lefi anumite classificate pentru Capelani, Parochi sî Protopresbiteri séu Protopopi.

Noi aprobâmu pe deplinu tóte aceste trei mesuri, sî suntemu siguri, ca ele, esecutandu-se bine, voru aduce preotîmea intr'o stare potrivita de a corespunde pe deplinu datorintieloru sele. (Va urmá.)

Drumulu de feru transsilvanu.

Sub rubric'a acést'a aducemu acum de multu, mai unele mai altele despre doritulu drumu de feru, fâra de a-lu poté vedé odata realisatu. Pecandu in launtrulu tierei se cérta opiniunile ca sa-lu aduca dela Aradu séu dela Oradea, sî sa se continue directe dela Vintiu la Sabiiu séu sa se duca preste Mediasiu sî celelalte câtra Brasiovu, foile slavice vinu cu altu proiectu nou. Noi supunemu publicului nostru cetitoriu unu articulu din „Ost sî West“ in privinti'a acést'a cu atâtu mai vertosu cu câtu mai tóte foile slavice afirma, ca liniile de densii proiectate suntu in legatura sî cu interessele Românîloru, sî in fine ca suntu cu privire la desvoltarea industriei austriace. Articululu dîce:

„Cumca nu e problema mica a construí in realitate unu rociu de sîni séu a-lu esecutá de asiá incâtu sa corespunda toturoru pretensiuniloru, este intru atât'a adeveratu, incâtu scimu, ca atâtu proiectantii câtu sî intreprindiatorii diferiteloru linii, in casuri de acestea nu consultéza barbati de acei'a cari sa poséda sî cunoscintie geognostice. Multîmea cea mare a proprietariloru de actîuni de drumuri de feru nu póte nici decum folosí tempulu pentru studii de economia natîunala; pentruca ea representéza numai cuponii espiratori, cari arata necesitatea, ca actîunea ce se afla in posessiunea loru sa nu cada sub pretiu, sî domnii proiectanti, care forméza comitetulu barbatîloru de specialitate, au destulu de lucru sa câute mesuri cari sa le asigure castigulu. Cui aru trebuí sa incredemu séu cum avemu sa asceptâmu cá unu sistemu de drumu de feru sa fia corespundiatoru deodata sî regimului dar apoi sî intereseloru industriei sî culturei pamentului? Cu tóte acestea déca aruncâmu o privire asupr'a cartei austriace sî facemu o paralela cu planurile drumuriloru proiectate de regimu, atunci spre dorerea nóstra ne convingemu ca institutulu geologicu imperialu n'au fostu consultatu nici decâtu pentruca altmintrea nu s'aru fi potutu verí nepasarea cea mare câtra productele naturali, in proiectele acelea. Productele acelea cari mai nainte se importau din Americ'a, preste scurtu se voru scóte din pamentulu nostru, sî cumca productele aceste se afla in

masse, se vede din societâtîle englezesci ce se forméza spre espoliatarea acestoru mine de auru, cari dealtmintrea trebuiá cautate in Pensilvani'a sî Canada. Acestea voru fi in scurtu tempu considerate la asiediarea fiacarui sistemu nou de drumuri sî de aceea trebuie sa ingrijimu, cá acesta sa fia sprijinite din tóte partîle, pentruca ce e pentru tiéra isvoru de venitu nu trebuie sa remâna neluatu in consideratîune. La proiectarea rociului celui nou de drumuri au fostu confiniile militari Slavoni'a, Voivodin'a sî Banatulu tractate cá vitrege, de sî contînu o bogatate de productele cele mai diferite; sî cede sume inghitu proiectele cele gresîte sî fâra planu, numai este de lipsa sa comentâmu.

Luatu lucrulu din punctulu de vedere alu interesseloru negotiatoresci sî dupa judecat'a unei celebritâti militarie, carea din urma cautá mai multu asupr'a strategiei, aflâmu aprobata lini'a Oradea—Clusiu—Alb'a-Iuli'a. Déca considerâmu insa, ca in carpatii resariteni ai Transsilvaniei, in valea Poianei—sarate lânga passulu Oituzului, se afla isvóre bogate de petroleu, care singure conditîunéza legatur'a resaritului cu Temisiór'a, abstragemu dela multîmea altoru producte naturali, vedemu lips'a legaturei intre locurile cele mai insemnate de comerciu sî intre Panciov'a.

Judecandu cu judecat'a unui industrialu—dar nu cu de aceloru din reuniunea industriaria din Austri'a de josu, a câroru activitate se restringe mai cu séma pre lânga trifoiulu ce si l'au instituitu cá comitetu dirigentu, ci a aceloru cari au votu in senatulu imperialu—vomu aflá ca este o necessitate imperiósa a referintieloru economice din tempulu nostru, cá teori'a sî prax'a sa mérga mâna in mâna, tóte mijlócele artificióse sa se inlature sî negotiulu sî alte interesse ale statului inca in preliminariu sa devina factori de capetenia.“

Dupace vorbesce despre interessele speciale ale slaviloru de médiadî continua:

„Ni-amu permisu de astadata a privi numai proiectulu celu de atât'a interesu pentru industri'a interna cu respectu sî la productele naturali din partea de médiadî a imperiului, sî credemu, ca nimenea nu ne va imputá impregiurarea, ca amu avutu cu deosebire privintia la interesele patriei.“

Diet'a Ungariei. Dupa „Idök Tanuja“ ministrulu de statu Schmerling s'aru fi deshiaratu in dîlele de curendu inaintea mai multoru barbati din Ungari'a, ca incheiandu-si senatulu imperialu in Maiu siedintiele sele sî pregatindu-se cele de lipsa pentru deschiderea dietei in lun'a lui Aprile, diet'a va poté fi deschisa in Iuniu.

Corespundintele lui „Pesti Hirnök“ din Vienn'a, serie urmatórele: „Se vorbesce, ca Maiestatea Sea fórte de curendu au chiamatu la sine pe Esc. Sea ministrulu de statu sî i-aru fi descoperitu de nou, ca aru dorí fórte, déca cu indelaturarea toturoru pedeceloru, s'aru grabí cu conchiamarea dietei chiaru sî pentru aceea, pentruca in Ungari'a iara incepe pe ici pe colea a se aretá l i p s 'a in asiá mesura mare, incâtu va fi greu de incungiuratu concursulu tierei cu ajutoriulu; sî aru fi de doritu déca spre evitarea necasului s'aru ingrijí de astadata insasi die'ta tierei. Lucrulu e mai inaintatu decâtu s'aru crede sî pentru aceea, pentruca tocmai in 16 Fauru Esc. Sea Cancelariulu ung. au luatu mesuri intetîtóre spre solicitarea pregatiriloru dietali prin o provocare câtra despartiamentulu in alu cârui sinu se prelucra causele desbaterei sub conducerea duoru barbati fórte distinsi, consiliari Papay sî Bartos.

Corespundinti'a mentîunata spune sî care voru fi cestiunile cele atingatóre de trecerea din provisoriu la starea normala, sî adeca: mai antâiu incetarea activitâtii judecatorieloru militare; in alu treilea rendu unde vine implerea locuriloru vacante cu comiti supremi; dupa aceea vine conchiamarea comiteteloru comitatense, in alu cincilea rendu vine intórcerea activitatei locutientiei in cerculu seu „legalu.“ Dupa acestea apoi urméza publicarea sî conchiamarea dietei. Se crede, ca pregatirile dietali pre lânga activitatea cu care se lucra, póte inca inainte de ce voru trece dóue luni voru fi tóte gat'a.

(Korunk.)

D i n B r a s i o v u aduce „Gaz. Transs.“ jalnic'a novela, ca st. Dómna Ma r i 'a C i r c 'a nascuta Moroianu, in 20 Februariu pe la 5 óre dupa amédi s'a mutatu din viéti'a acést'a, lasandu orfane pre cele dóue fiice ale sele: Elen'a soci'a Dlui Aaronu Densiusianu, sî Elis'a, cunoscut'a artista de violina. Toti câti au cunoscutu mai de aprópe acestu sufletu nobilu femeescu, care tóta viéti'a sea pamentésca o a sacratu pentru crescerea fiiceloru sele, voru jelí mórtea-i tempuria. Noi din parte-ne ne 'mplinimu o trista datorintia, a referí despre acestu casu funestu sî a depune pe mormentulu zelósei Române, inteligintei femei, doiósei mame unu piu: Fia-i tierân'a usióra sî amintirea scumpa!

Z e r n e s c i in 9/21 Februariu 1865. Astadi furamu norocosi a fi martori unei festivitâti ne mai pomenite in pârtîle acestea, fiindca domnulu Vice-Capitanu sî diriginte alu districtului nostru Ioann Codru Dragusianulu sosindu in Zernesci in Dominec'a lasatului de carne, dupa ce asistà la servitiulu divinu pâna in fine, in presenti'a representantîloru tînutali, a mai multoru preoti sî a domniloru amploiati dela oficiulu sî judecatori'a tractuala, in cancelaria d. jude tractualu, dupa ce mai antâiu dete spre cetire decretulu Inaltului Presidiu gubernialu, prededù cu solemnitate sî intre entusiastice strigârî de: Sa traiésca! Parintelui Protopopu alu Branului I o a n n M e t î a n u crucea de auru pentru merite, cu carea fu decoratu de Maiestatea Sea, pre lânga o vorbire prea bine nimerita, carea, dupa cum amu potut'o cuprinde este cam urmatórea. Oratorele luandu de testu chiaru acele cuvinte ale S. Evangelii de adi, cari dîcu: Ca ori ce ati facutu unui'a dintre acesti mai mici frati ai mei, mie mi-ati facutu! aretà celoru presinti, ca precum resplatesce Domnedieu celoru ce ajuta pre de aprópele loru, asiá resplatesce sî inaltulu regimu omului, care cauta interesele poporului, cari—bine intielese,—le identifica cu ale sale; mai incolo aretà, ca cine asculta sî implinesce perceptele cele sacre ale religiunei, asculta sî implinesce totdeodata sî mandatele imperatesci, sî ca meritele omului suntu de dóue feluri: ordinarie, sî estraordinarie; — ordinarie candu cine-va face sî implinesce aceea ce dîce legea, eara estraordinarie, candu cine-va face mai multu de câtu prescrie legea, sî trece cu prestatîunile sale preste mesur'a legei. — De aceea Maiestatea Sea s'au indouratu a decorá pre Parintele Protopopu, pentru ca acest'a au desfasiuratu prin intrepunerea sea la poporulu tractului seu protopopescu cu ascultarea sî implinirea atâtu a precepteloru religióse, câtu sî imperatesci, óresi care merite estraordinarie, spre folosulu vremelnicu alu cetatianului de statu singularu, cá sî spre alu regimului; câci unu cetatianu de statu cu fric'a lui Domnedieu, care si-implinesce cu acuratetia detorintiele sale religióse, scie impliní cu acuratetia sî datorintiele sele câtra regimu. —Mai incolo aretà, ca prin acésta procedere a d-lui Protopopu s'a folositu adeveratu sî regimulu, dar folosulu celu mai mare a fostu alu poporului, carele prin ascultarea svaturiloru pomenitului Parinte Protopopu a scapatu de urmârile cele grele ale asprimei legei, sî in fine aretà, ca decoratîunea a fostu totdeun'a sî la tóte popórele in stima mai mare decâtu la poporulu nostru, pentru ca alte popóre o considera cá pre nisce semne vediute ale nevediuteloru daruri imperatesci, — nisce semne vediute ale meriteloru, ce póte nu totu omulu le póte vedé, semne care arata ca celu decoratu a facutu sî lucratu mai multu preste detorintiele sale, cum sî ca Domni'a Sea sî de aceea se bucura cu atâtu mai multu, câci cá Românu are rara norocire a-si implini prea placut'a missiune fatia cu unu barbatu pentru comun'a sî tractulu acest'a prea meritatu, — cu unu barbatu, care se bucura de atât'a incredere la poporulu sî mai marii sei. —

La acést'a Parintele Protopopu respunde cam urmatórele: Déca n'amu fi ajunsu sî acele dîle norocóse ale unui regimu, care subt intielépt'a conducere a prea bunului nostru Domnitoriu F r a n c i s c u I o s i f u I. face epoca placuta in Istori'a toturoru popóreloru sale, eara mai alesu in Istori'a natîunei române; — déca n'amu fi ajunsu subt unu asemenea reginte, care dela suirea sea pe tronulu gloriosîloru sei strabuni a luatu puseciune de Parinte fatia cu popórele sale, eara mai alesu cu poporulu nostru, cârui'a insusi i deschise portîle unui venitoriu mai ferice, sî déca Acelasi Prea Inaltu in a Sea positîune n'aru identificá interesele poporului cu ale Sele, n'asiu pricepe, cum vinu eu la decoratîunea crucei de auru pentru ajutoriulu datu organeloru politice la complinirea armatei; câci, dupa cum sî D-vóstra prea bine sciti, Domniloru. eu, care in insusîrea mea de Preotu trebuie sa fiu sî celu mai de aprópe amicu alu poporului, de aceea amu conlucratu la complinirea contingentului de recruti. Pentru ca luandu placut'a insarcinare din partea tînutului nostru a intrevení la Inaltulu Guvernu r., cá tinerii nostri supusi recrutârei, cari din privintie economice petreceau in Principatele române sî in Turci'a, sa nu fia siliti a se presentá in Martiu la comissiunea asentatóre, ci acést'a per esceptionem sa se intemple numai in Iuniu, sî jacendu-mi la anima esoperarea acestei insarcinâri, amu trebuitu sa chizesiuiescu la Inaltu Acelasiu cu positîunea sî onórea mea. — Deci dupace mi-succese acést'a, ce erá mai naturalu decâtu cá sa me intrepunu la poporulu nostru, cá apoi la terminulu hotaritu (15 Iuniu) sa se presenteze toti tinerii cei obligati la militîa din cele 2 classe inferióre, atâtu pentru asprimea legi, câtu sî cá prin acést'a sa usiurezu sórtea aceloru câtor-va sute de tineri nenorociti din classele mai betrâne, cari póte, pe dreptu sî nedreptu, ajungendu-i asprimea legei, deveniau exoffitianti séu fugari de assentare sî prin urmare pribegí in lume, pa-

rasindu unii pre parintii, cara altii pre sotîile, ba chiaru sî familiile sale intregi. — Déca insa inaltulu regimu, care si-a luatu de basa precum a pedepsí reulu, asiá sî a premiá v i r t u t e a, aceea ce se face in folosulu poporului, considera sî recunósce cá candu s'aru face in folosulu seu propriu, nu me prinde vre-o mirare vediendu sî putînele mele ostenele puse in obiectulu de susu, chiaru dela altissimulu locu recunoscute.—

De aceea cu tóta supunerea privescu sî priimescu cu placere decoratîunea dela inaltulu locu intru recunóscerea putîneloru mele ostenele, sî pentru ca aceea constà din o cruce, carea eu cá Preotu amu ales'o de conducatórea carâriloru vietiei mele, sî pentru ca aceea este semnulu prea inaltei recunoscintie, — uuu semnu, prin care eu vedu pe deoparte sî pre ceealalta preotîme, ba sî pre poporulu acestui tînutu onoratu, eara pe de alta parte carele pe venitoriu mi-va serví de mai mare indemnu, a cautá cu mai multa silintia sî indrasnéla interesele poporului nostru. — Deci assicurandu pre Prea On. D. Vice-Capitanu cá organu alu regimului sî prin Domni'a Sea pre inaltulu regimu despre simtiemintele mele cele loiale câtra inaltulu tronu imperatescu, sî mai alesu câtra prea'nalt'a persóna a prea bunului nostru Domnitoriu, eara prin D-vóstra D-loru Representanti pre tînutulu nostru, ca eu insumi ceru dela Domnedieu portarea acestei Decoratîuni prea'nalte, numai pâna atuncia, pâna candu voiu cautá interesele poporului nostru, care-bine intielese—suntu un'a cu ale regimului, nu me potu retîné a nu dá resunetu sî espressiune simtieminteloru mele de recunoscintia prin unu intreitu: sa traiésca! pentru Maiestatea Sea Imperatulu, natîunea româna, Escellenti'a Sea Guvernatorulu, sî pentru toti ceialalti conlucratori, sî mai alesu pentru D. Vice-Capitanu cá organu alu regimului, sî cá conducatoriu alu districtului nostru. —

Cu acést'a se finì ceremoni'a, sî apoi urmà unu prândiu stralucitu la Parintele Protopopu decoratu, unde nu lipsira cá sî la alte prândiuri mari feliurite toaste pentru Maiestate sî barbatii cei distinsi ai bisericei sî patriei nóstre. —

I. Comsi'a.

Din Banatu ni se scrie, ca preotîmea româna orientala, indata ce audî imbucuratórea scire despre sanctîunarea Mitropoliei, sî incepù a pomení in rogaciunile bisericesci pre Archiepiscopulu sî Mitropolitulu Andreiu, asiá incâtu autoritâtile ierarchice de pân'acum se vediura silite a oprí prin circularie pomenirea noului metropolitu sî a demandá continuarea pomenirei Ierarchului serbescu de mai nainte. Spatîulu, precum sî consideratîunile de caritate fratiésca nu ne permitu, a publicá sî a comentá actele respective, pentru cari de altmintrea suntemu datori domnului corespondinte multiamita. Nu potemu insa a nu trage atentîunea publica atâtu a Româniloru, câtu sî mai cu séma a neromâniloru asupr'a acestoru impregiurâri, cari suntu unu testimoniu elocuinte despre aceea, câtu de bine sî de fericita s'a simtîtu preotîmea româna din Banatu subt Ierarchi straini, candu ea pelânga tóta moderatîunea sî reserv'a, ce i se recomanda chiaru prin circulariulu noului P. Mitropolitu, totusi n'a potutu asceptá dîu'a desfacerei totale de câtra Serbi, ci a lasatu cursu liberu simtiementeloru inimei sele. De altmintrea suntemu siguri, ca on. preotîme româna din Banatu nu va cercá a rumpe ea singura intr'unu modu, ce aru compromite caus'a nóstra cea santa, legatur'a de pân' acum, ci va asceptá cá aceea sa se desfaca insasi pe calea legei sî a dreptâtii. „Celu ce va rabdá pâna 'n sfarsîtu, dîce Mantuitoriulu, acel'a se va mantuí.“

Din Comitatulu Lipovei, 11 Februariu 1865. Me simtu indemnatu — din urmatórele cause— a descrie relativu manier'a unoru notari comunali din Comitatulu de susu fatia cu epistolele sî cercularele oficióse ale preotîloru gr. or. români.— Densii (notarii) suntu asiá de disordinati, câtu nu de putîne ori epistolele sî cercularele oficióse ale preotîloru nu numai ca nu voiescu a le priimí spre spedare, ba inca sî adeseori cutéza a se esprime, ca nici suntu insarcinati dela superiorii loru a spedá epistole ofic. preotiesci prin portatorii de cârti, pre cari comunele spre acestu scopu i platescu. Nu e mirare de notarii, cei de alte natîunalitâti sî confessiuni, ci e de vaeratu ca cei de natîune româna suntu asiá de cerbicosi, sî inimici corespundintieloru parochiale, ce au adeseori influintia momentósa in trebile statului. Disordinea sî tiermurirea acestor'a se arata sî 'n aceea, câci de sî priimescu epistole oficióse preotiesci, macaru sî presante, pâna ce nu-su densii cu umoru bunu nu le espedéza regulatu, ci lasa de jacu bietele epistole sî cercularie celu putînu câte optu sî nóue dîle prin cancelariele Dloru, — Dómne apera sa le tramita cu esprese separate, ci ascépta dupa prilegiuri, séu sa se adune mai multe, baremu trei sî patru, dîcendu, ca nu e demnu a tramite portatorii de cârti numai pentru unu cerculariu oficiosu preotiescu. Ce le pasa Dloru notari, ca se intardîa acestea— prin ceea-ce sî trebile publice suferu;— ca comunele trebuie sa platésca pre portatorii de cârti numai cá sa le fia Dloru cocieri, gradinari, servitori sî Dloru notarese achei sî tînatori de prunci s. a.— De doritu aru fi sî dela superiorii parochiloru, cá sa mijlocésca la locurile cuvenite o b l i g a c i u n e a notariloru sî a antistiloru comunali — in privinti'a spedârei regulate a epistoleloru sî cercularieloru oficióse parochiale.

De multe ori pe propriile-mi spese a trebuitu sa i-au ducatori de cârti candu sciamu ca e vre-unu obiectu de mare insemnatate sî presantia, numai cá sa póta fi referatu la determinatulu tempu, ca altcum clociau cercularicle cu septemânile prin cancelariele notaresci. Nu 'ntr'altu modu fu tractatu decurendu unu cercularu archiepiscopescu de notariulu românu gr. or. din C. . . . . .; eunu voiescu a-lu judecá; judece-lu lumea.

Acésta portare a multoru notari comunali, dar mai cu séma a celoru de natîunalitate româna e vedita lumei inca sî prin nerespectarea pré'nalteloru diplome favoritóre natîunei române; ce se mai póte dîce, candu unu notaru neromânu intr'o comuna locuita de Români aprópe de Muresiu respecteza p. n. diploma din 20 Octobre 1860. sî resolutiunea din 27 Decembre 1860, dar notarii nostri români pe aici nici ca viséza de astfelu de lucruri. *) I. I.

Vienn'a, 12 Februariu. Ceea-ce se presupuneá mai deunadi, ba se anunciase inca la deschiderea sessiunei presinte a senatului imp. prin cuventulu de tronu, — se sî intemplà in siedinti'a casei ablegatîloru din 6. l. c., in carea, dupa respunderea mai multoru interpelatîuni vechi de câtra regimu, ministrulu de finantie Plener, dupa cum veti fi cetitu dejá in dîuarie, propuse casei sî bugetulu an. 1866 spre pertractare, pre lânga unu esposé lungu, prin care intre altele motivéza procederea acést'a esceptîunala a regimului cu aceea, cá sa se mijlocésca pe venitoriu o stabilire tempuria sî regulata a economiei statului, a pertractârei bugetului asiá, cá pe venitoriu totdeun'a la inceputulu fiacârui anu, bugetulu statului sa fia dejá legalminte fixatu, sî 2) cá in tipulu acest'a sa se mijlocésca o desvoltare regulata a vietiei constitutîunale in imperatîa.

In preliminariulu acest'a alu an. 1866 veniturile statului séu recerinti'a se preliminéza cu 512,879,103 f.
Spesele séu acoperirea cu 542,455,330 f.

Deficitulu preste totu aru fi 29,576,227 f.
Dar fiinduca de aici vine inca in scadere summ'a de 16,609,800 f.
computati la stergerea detorieloru statului, asiá mai remâne pe anulu 1866 numai unu deficitu de 12,966,427 f.

va sa dîca, mai putînu cu vr'o 18 mill. decâtu in an. 1865, in care anu deficitulu au fostu aretatu din partea regimului in summa de 30 mill. Dupa convingerea ministriloru, judecandu din unele dechiaratîuni ale loru, standu firesce in politic'a din afara sî dinlauntru constelatîunea presinte pacifica, pe an. 1867 sî inainte aru avé sa incete totu deficitulu in bugetulu statului. Unde-i norocirea, cá in adeveru sa apuna odata macaru deficitulu din bugetulu statului! Câci atunci totu aru mai licurí unu picu de sperantia pentru poporu, ca incetu incetu dóra totu aru vení timpulu celu de auru, cá sa se mai usiureze sî elu bietulu de povar'a contributîuniloru celoru apesatóre sî detotu ruinatóre de astadi.

Se scie, ca fractîunea opositîunala din sessiunile trecute „Berger-Herbst-Giskraiana“ immultîta prin o parte insemnata a ablegatîloru din centru, capetà valóre precumpanitóre in cas'a ablegatîloru inca la inceputulu sessiunei presinte, incâtu aceleiasi i fu cu potintia a se adressá câtra regimu, la desbaterea adressei, cu renumitele cuvinte: „Selbsterkenntniss und Umkehr von dem Sisteme der Sistemlosigkeit“ (cunóscere de sine sî abatere dela sistem'a nesistemeloru), sî ca aceeasi prin o opositîune sistematica intrebuintià tóte ocasiunile binevenite, spre a immultî greutâtile, de nu chiaru a restorná ministeriulu actualu; se scie mai incolo sî aceea, ca intre comitetulu finantîalu sî ministeriu, la propunerea cont. Vrints, se facù o incercare de impaciuire, in privinti'a reducerei deficitului pentru anulu 1865, asiá, cá aceste reduceri sa le faca insusi ministeriulu, sî ca acea incercare cadiù in apa, in urm'a cârei'a incepù apoi comitetulu insusi de sine a reduce la singuraticele posturi din bugetulu anului amintîtu; se scie in fine, ca maioritatea in comitetulu finantîalu erá a opositîunei sî ca acést'a nu voiá a audî nimicu despre bugetulu an. 1866, mai nainte de pertractarea finala a celui pentru an. 1865, pentru aceea erá fór-

*) Credemu ca invinuirea acést'a atinge dór numai pre unii putîni dintre notarii români. Ear câtu pentru espedarea hartîcloru oficióse preotiesci, reulu s'aru delatorá simplu prin aceea, déca in contractele cu epistoloforii satesci aru pune comunele sî obligatîunea de susu. Red.)

problematica priimirea in pertractare a bugetului an. 1866. inca acum, candu nici chiaru bugetulu anului curinte nu este gat'a, ba mai e multu pâna se va gatá sî acel'a.

Dar cu tóte acestea, luandu-se in consideratîune cele dóue motive ale ministrului de finantie amintite mai insusu, sî anumitu anomali'a cea mare, ce esista astadi in privinti'a tempului pertractârei sî fixârei bugeteloru, incâtu vedemu, ca celu pentru anulu curinte inca nici astadi, la capetulu lunei a dóu'a a anului administrativu 1865. nu este stabilitu,— precum sî dechiaratiunea acelui'a, ca regimulu incâ se invoiésce la o reducere precumpanitóre a deficitului intre marginile potintiei, sub dóue conditiuni, cá adeca sa i se dea unu tempu mai indelungatu, de doi ani, spre acestu sfersîtu; sî cá sa se concéda asiá numitulu reviramentu, adeca sa i se lase mâna libera, spre a poté intrebuintiá summele singuraticeloru ministerie sî etaturi dupa lipsa, dela unu ministeriu la altulu etc.: bugetulu propusu se priimi cu o maioritate insemnata, in siedinti'a de eri, indrumandu-se, la propunerea lui Br. Tinti, comitetului finant. dejá sustatoriu spre preconsultare sî reportare despre aceea, „ca candu sî in ce tipu sa se tracteze bugetulu statului pe an. 1866 ?“ Alu doilea amendementu, totu in siedinti'a acést'a sî pentru acelasi comitetu, lu facù cont. Vrints de cuprinsulu urmatoriu: „Déca, cu privire la dechiaratîunea ministrului Plener data in numele ministeriului intregu, cu ocasiunea substernerei bugetului an. 1866. privitóre la crutiâri insemnate, se potu sî incâtu se potu stabilí cifrele legiloru de finantie (intielege bugetele) pe anii 1865 sî 1866 esceptîunalminte intr'o forma diferitóre de cea de pâna acum sî pe cararea bunei intielegeri cu regimulu ?“

Ambe aceste amendemente se indreptara la comitetulu de finantie pentru bugetulu an. 1865, asupr'a lui insa nu se aduse pâna acum nici unu conclusu. Vomu vedé, ce se va decide; cu tóte ca maioritatea ablegatîloru este aplecata a reincepe pertractârile cu ministeriulu pe carare pacifica.

Varietâti sî noutâti de dî.

O conjuratîune asupr'a Papei s'a descoperitu in dîlele decurendu, in fruntea càrei'a se afla unu Luigi Pensabene din Neapolea. Acest'a s'a prinsu de câtra gendarmii papali. Unu Filibek care pentru asemenea pecatu au fostu osenditu la inchisóre pe 15 ani au sciutu sa simuleze cainti'a asiá de mare, incâtu l'au iertatu sî eliberatu. Filibek adeca dîceá, ca dupace va scapá din prinsóre se va duce la Ierusalimu sî se va face monachu. Tòta viéti'a câta mai are, o va petrece acolo, cá sa móra unde au moritu mantuitoriulu mórtea cea de ocara, carea elu Filibek au miruito de o miia de ori. Dupace i-au crediutu sî l'au eliberatu, Filibek n'au plecatu câtra Ierusalimu, ci câtra Neapolea, unde nu se ocupa cu altu ceva decâtu cu ce s'a ocupatu sî mai nainte. —

Revolutîunea polona sî acum mai capata victime. Se intielegu aici acelea la care contribuiescu cei departati din patria, in sperantia, ca voru aflá in strainetate o sórte mai buna. Se scrie din Elvetî'a, ca in cantonulu Tessin in apropiarea monastirei St. Bernardu s'a aflatu unu cadavru inghiatiatu, in ale càrui buzunarie s'a aflatu o scrisóre de cuprinsulu, ca „sum jertf'a unei cause drepte dar nenorocóse fâra de sperantta in viitoriu; viétia in asemenea impregiurâri mi e povéra; moriu dara fâra dorere, sum catolicu; me rogu de cantonu sa me ingrópe, amu 4 franci din cari sa se platésca 4 in otelu.—

Camer'a industriala din Sabiiu s'a reintregitu, alegendu presiedinte pre d. Dr. Müller directorulu Academiei juridice, Vicedirectoru pre cetatiénulu Fabritius, secretariu pre Archivarulu magistratualu Schreiber, apoi unu comitetu de 12 membri sî mai multi oficiali de manipulatîune. —

Din tînutulu Brasiovului se scrie despre mai multe nenorociri casiunate prin ninsorile cele cumplite din septemân'a trecuta. Pe drumulu dela Sacele pân' la Dârste sa se fia aflatu doi ómeni inghetiati; unu postariu sa-si fia scapatu viéti'a numai prin aceea, ca-si parasì caruti'a sî calulu sî alergà pe josu pâna in Brasiovu; doi ómeni sa fia scapatu de mòrte numai prin ajutoriulu unoru gendarmi; unu drumariu sî fiiulu seu se fia peritu aprópe de Noulu, ear in valea Timisîului sa fia moritu totu pe atunci patru ómeni. —

(Proba de stilu nemtiescu.) Unu cetatiénu alu „capitalei“ Sabiiu se adreséza in „Herm. Ztg.“ etc. câtra unu studinte, care a cadiutu pe nisce trepte rele, astfelu: An den auf der Fingerlingsstiege gefallenen, und sich beinahe ein Bein oder den Schädel entzwei geschlagenen armen Studenten aus nr. 44 der „Herm. Ztg.“ etc. — Stilulu cá treptele, sî treptele cá stilulu!—

Principatele române unite.

O scire electrica din Bucuresci cu datulu 18 Fauru impartasiesce, ca proiectulu de lege votatu prin camer'a deputatîloru, prin care Domnitoriului i se da dreptulu de a numí sî a destituì pre mitropolitulu primate alu Romaniei, s'au adoptatu sî de senatu. Se adauge cá unu lucru curiosu sî totodata insemnatu, ca insusi Mitropolitulu inca au votatu pentru lege.— Se vorbesce cá de securu, despre curend'a concessiune a se dá unei societâti anglo-france pentru infiintiarea bancei natiunali in Romani'a.

Cititorii nostri cunoscu din colónele jurnalului nostru (Conc.) staruinti'a Dlui Aricescu de a descatusiá press'a Romaniei sî de a se schimbá de s'aru poté regulamentulu dietale, cunoscu totodata sî aceea, ca incercârile Dlui A. n'avura resultatulu doritu. Ba ce sa dicemu ? resultatulu e minunatu. Camer'a pentru critic'a regulamentului ei, susceputa in jurnalulu nostru, din causa ca jurnalele din tiéra nu cutéza, eschise pre d. Aricescu din sinulu ei! Acestu faptu onoréza pre eschisulu sî petéza pre eschidiatori in ochii opiniunei publice. D. Aricescu, care de 24 de ani pórta pén'a cá sciitoriu, care totdeun'a au statu in sîrele patriotîloru celoru buni, care au suferitu esilulu Muscaliloru la prinsórea dela Snagovu, care in fine urmandu consciintiei sî simtiului seu curatu de libertate se rupsese din castrele egoistiloru liberali, pentru a sprijini guvernulu, pre care lu combate astadi totu din acelu curatu sentiu de libertate, n'a meritatu astfelu de insultare din partea camerei, sî déca s'au intemplatu totusi, caus'a e starea ei cea aservita.

Votulu ei trebuie sa fia desaprobatu din partea corpului ponderatoriu: dela acest'a asceptâmu, cá déca camer'a deputatîloru nu ponderéza nimie'a, celu putînu acestu corpu inaltu sa corespunda numelui seu. Asceptâmu sa mijlocésca descatusiarea pressei, schimbarea regulamentului camerei, sî altele multe.

Impartasîmu, totu dupa „Concordi'a.“ protestulu D. Aricescu datu presiedintelui acestui corpu inaltu.

Domnule Presiedinte!

Adunarea electiva a Romaniei, in siedinti'a din 29 ale trecutei cu o maioritate de 74 voturi contr'a unei minoritâti de 40, m'a eschisu din sinulu ei, sub cuventu ca s'aru fi semtîtu atinsa in demnitatea sea, prin critic'a Regulamentului camerei, publicata de subscrisulu in „Concordia“, fóia româna de peste Carpati, dela 17/29 Ianuariu trecutu.

Fiindca maioritatea on. Adunâri, prin votulu dela 29. trecutu, facendu-se ea insa-si sî acusatoriu sî judecatoriu, a comisu unu abusu de potere, insusîndu-si unu dreptu periculosu, care creéza unu precedinte ce póte avé grave consecintie pentru representantii natiunei;

Fiindca pentru crime sî delicte, comise de unu deputatu in tempulu sessiunei, este procedura speciala, prevediuta de art. 5 alu regulamentului Anunârei;

Fiindca dupa art. 4 din regulamentulu Adunârei, deputatulu nu póte fi urmaritu pentru opiniunile emise de elu in tempulu sessiunei;

Fiindca in fine cestiunea de fatia este o cestiune constitutîunala de cea mai inalta ordine, sî votulu Adunârei dela 29. este atentatoriu chiaru statului dela 2/14 Iuliu trecutu;

Pentru aceste motive vinu a protestá la D. V. Dloru Senatori, cari sunteti pazitorii chivotului sacru, ca convingendu-ve sî DV., ca actulu maioritâtii camerei dela 29. este eminte neconstitutiunale, sa-lu dechiarati cá atare, casandu acea otarire neconstitutîunala.

Priimesce, Dle presiedinte etc.

2 Faurariu 1865. C. D. Aricescu.

Eminentiei Sele (Mitropolit.), Dlui presiedinte alu corpului ponderatoriu.

Prospectu politicu.

Din caus'a intardîarei posteloru jurnalele ne vinu astadi atâtu de gramadite, incâtu d'abiá le potemu venturá. Scirile cele mai importante dinafara le comunicâmu in urmatórele:

Corpulu legislativu alu Franciei a decisu emiterea unei adresse cá respunsu la cuventulu tronului, sî spre scopulu acest'a a sî denumitu o comissiune.

Espositiunea universala de obiecte de arta, agricultura sî industria se va deschide la Parisu in 1 Maiu 1867.

Italî'a inaintéza necurmatu in caus'a desfiintiârei monastiriloru. Proiectulu de lege respectivu cuprinde urmatórele puncte: 1) se va infiintiá unu consiliu administrativu, alesu de Episcopi diecesani sî preotîmea parochiala. 2) Bunurile monastiresci in decurgerea de 10 ani se voru vinde dupa unu sistemu de sortitura, sî pretiulu castigatu se va preface intr'unu fondu alu statului, menitu pentru cultu sî invetiamentu. 3) Ordurile religiunarie, afara de unele recunoscute legalminte, se suspendéza. 4) A trei'a parte din rente se va 'ntrebuintiá spre scopuri de cultu, ear dóue pârti spre scopuri de invetiamentu. Numerulu Eppiloru se va regulá dupa cercurile administrative.

Camer'a Prussiei persevera in resistinti'a sea, sî nu va sa se apuce de nici unu lucru, panacandu nu va fi votatu bugetulu; de aceea se crede, ca inchiderea ei va urmá câtu de curendu.

Regin'a Spaniei conferitu $^3/_4$ din averea sea privata pentru natiune.

Burs'a din Vienn'a 17 Febr. (1 Martie) 1865.

Metalicele 5%	71 50	Actiile de creditu	187 20
Imprumutulu nat. 5%	78 90	Argintulu	111 25
Actiile de banca	798	Galbinulu	5 33

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a fóiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. sî pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 15. ANULU XIII.

Sabiiu, in 21 Febr. (5 Mart.) 1865.

Dotarea preotîmei serbesci.

(Continuare din nr. din urma.)

Câtu in specialu pentru punctulu d'antâiu, trebuie sa marturisimu, ca ni se pare fórte practicu sî demnu de imitatu. Parochiele cele multe intr'un'a comuna politica, positiunea coordinata a parochiloru, respunsabilitatea loru solidara pentru afacerile publice ale bisericei sî scólei ni se paru totu atâtea isvóre de incurcaturi, de certe sî intrige personale sî de zadarnicirea ori cârei controle sî responsabilitâti regulare. Sî 'n adeveru pentru ce intr'un'a comuna politica mai multe p a r o c h i i? Sî pentru ce la un'a biserica mai multi p a r o c h i ? Cine pórta protocólele? Cine da adeverintiele oficióse la casuri de lipsa ? Cine pastréza sigilulu oficiosu? Cine da estrasele de botezu, de cununii, de mórte ! Cine face tabelele statistice ? Cine pórta presidiulu in adunârile comiteteloru bisericesci? Cine representa comun'a in afara fatia cu autoritâtîle civile sî inlauntru cu autoritâtîle bisericesci? cu unu cuventu, cui este i n c r e d i n t i a t a parochi'a ? Celui mai betrânu ? Dupa ani ori dupa servitiu ? Motive se potu aflá sî pentru un'a sî pentru alt'a ? Celui mai cultu ?— Dar cultur'a e fórte relativa ! — Celui mai cu influintia ?— Dar influinti'a mai mare adeseori e spre pagub'a comunei !— Sî asiá amu poté insîrá totu intrebâri de intrebâri, cari póte parte mare aru remané nerespunse. Aceste neajunse se potu insa delaturá in modulu celu mai simplu prin introducerea de capelani sistemisati, cari cá preoti deseversîtu potu deplini tóte functîunile preotiesci, insa atârna de parochii locali sî au activitatea loru detiermurita, prin anumite legi pâna la cele mai amerunte indatoriri. Prin acésta institutiune coreligiunarii nostri serbi voru castigá unu mare folosu, acel'a adica, ca parochiele se voru r e d u c e, se voru imputiná.

Sî aici amu ajunsu acum la unu punctu, unde se deschide sî pentru noi cei de biseric'a româna o larga perspectiva spre a cautá ingiuru-ne. Sî de-sî acésta perspectiva nu este tocmai imbucuratóre, totusi sa avemu curagiulu sî rabdarea a o privi. Este afara de tóta indoiél'a, ca starea cea adeveratu deplorabila a preotîmei nóstre a t â r n a p a r t e m a r e d e m u l t î m e a p a r o c h i l o r u sî parochieloru; intielegemu i n t r ' u n ' a c o m u n a, câci impregiurârile ne-au convinsu, ca sî in comune bisericesci mici este de lipsa unu parochu. Amu poté dice multe, fórte multe despre acésta tema, insa aru trece póte, preste competinti'a acestui dîuariu; de aceea vomu esprime numai aceea, ce sustîne tóta opiniunea publica cea luminata sî fâra prejudetie: c a c u c â t u v o r u f i m a i m u l t i p r e o t i, cu deosebire insa parochi, c u a t â t ' a m a i m i s e r a d e v i n e s t a r e a l o r u m a t e r i a l a, d a r c u a t â t ' a s c a d e m a i t a r e c h i a r u s i r e s p e c t u l u l o r u d i n a i n t e a p o p o r u l u i, sî iarasi cu câtu voru fi parochi mai putîni, cu atât'a mai buna sî mai asecurata va fi starea loru sî cu atât'a mai mare va fi reverinti'a poporului câtra densii. Asiá dara din aceste dóue privintie nu 'ncape 'ndoiéla, ca n'aru fi unu ce practicu, unu ce folositoriu reducerea preotîmei parochiale serbesci sî instituirea capelaniloru sistemisati. Aru mai fi numai un'a intrebare: ca óre din punctulu de vedere alu canóneloru bisericesci poté-s'aru rectificá institutîunea acest'a, in biseric'a nóstra nepractisata, ear in tóte celelalte biserici crestinesci din giurulu nostru intrebuintiata? Nu potemu presupune, ca sinodulu serbescu sa nu-si fia pusu sî elu acésta 'ntrebare, de sî desbaterile lui ne suntu necunoscute; ear incâtu cunóscemu noi canónele bisericesci, acestea nici nu oprescu, nici nu demanda acésta institutîune; de aceea dar ele, cá resultate ale vietiei bisericesci in cele d'antâiu optu vécuri crestinesci, candu apoi biseric'a resariteana in mijloculu desvoltârei sele naturale sî canonice a fostu coplesîta de furtunele tempului, ce jacu inca sî astadi asupr'a eii, nu împedeca introducerea unei institutîuni, ce nu póte fi spre stricarea, ci numai spre consolidarea bisericei. Asemenea nu contradîce acestei institutîuni nici s. Scriptura; câci altmintrea nici celelalte trepte din scar'a ierarchica n'aru potéfiiertate.

Eata dar, ca introducerea capelaniloru sistemisati, adica cu dotatîune potrivita sî cu dreptulu inaintâre i, este practicu, corespundiatoriu cerintieloru bisericei sî nu contradîce, credemu, nici legiloru bisericei.

Revista interióra.

In senatulu imperialu si-au facutu o partida problem'a de a se folosí de tóte ocasiunile bine sî nebinevenite sî a luptâ pentru sguduírea ministeriului. Lupt'a se inverte adeseori pre lânga teorii fórte iscusite, care dela nisce professori se potu asceptá candu siedu pe catedrele loru de prelegeri, nu insa candu siedu pre bancele ablegatiloru, unde au sa lucre deadreptulu pentru interesele poporului. Ne aducemu aminte de parlamentulu germanu din Frankfurt in biserica s-tului Paulu unde iara erá apucatu vocea professoriloru deasupr'a, cari sî-spuneau loru sî celoru de pre galerii tóta istori'a sî tóte intemplarile memorabile dela Adamu incóce, dar cá sa se gandésca la castigarea unui terenu, pe care sa se radîme, nu au cugetatu nici decum. Urmarea au fostu, ca dupa ce au esîtu din acea biserica, tóte producerile loru au remasu numai materialu pentru criteriulu istoricu.

Anii trecu, popórele Austriei cele insetate de constitutionalismu trebuiau cu altceva surprinse, dar nu cu dispute adese de totu respingatóre, dupa cum se intempla cu Transsilvanenii, cu atâtu mai vertosu, cu câtu unu numeru frumosu de popóre inca nu au intratu in acelu senatu sî cu câtu acelea trebuie atrase prin manopere imbunatatîtóre, bataru pentru tierile, care au luatu parte. Cu glume sî cu batjocuri cum suntu celea, ca nu voru cá Ardelenii sa remâna lenesi s. a. s. a. nu voru duce in senatu pre atâtea popóra, câte stau sî siovae din capu la tóte lucrârile de vreo trei ani incóce.

In dîlele din urma audîmu, ca opositîunalii senatului imperialu voru sa parasésca insii senatulu. Amu dorí sa scimu, déca este acést'a adeveratu, care este chei'a principieloru densîloru ? Unde voru sa trantésca cu manoper'a acést'a ? Sa amâne realisarea constitutîunalismului ad calendas græcas, lasandu-ne in provisoriulu perpetuu?

Cu tóte aceste avemu sperantia de deschiderea a dóue diete in curendu, a Ungariei sî a Croatîei. Considerandu conduit'a acestoru tieri de pâna acum, ne intrebâmu, ca resultatulu unde va sa easa ? Pe candu pregatirile dieteloru acestoru dóue tieri din urma póte nu alérga togm'a galopulu, de care ni se spune, sî pe candu in senatulu imperialu se cérta despre judecâti maritime, — cá candu amu avé sa plecâmu toti pe mare, — in o parte insemnata a imperiului incepe a resuná totu mai cu potere o voce, carea optimistii credeau, ca au apusu de multu cu totulu.

Vocea acést'a este vocea f e d e r a l i s m u l u i.

Dar ce feliu suntu federalistii ? Ce voru ei ? Suntu ei totu cei despre cari vorbiamu in anulu trecutu ?

Spatîulu nu ne iarta a comunicá program'a acestor'a intréga, sî de aceea ne vomu multiamí cu impartasîrea unoru puncte, ce le aflâmu in „Zukunft“ sî care suntu asiá dîcendu spiritulu programei.

Acestea suntu: diet'a din Pest'a sa se dechiare pentru tramiterea la senatulu imperialu. Acestu senatu insa sa fia, in spiritulu diplomei din Octobre, unu parlamentu, in care conclusele lui sa fia compromisse intre grupele de tieri, ce voru fi representate acolo.

Diet'a din Pest'a numai atunci sa tramita deputati in senatu, candu acest'a se va fi reformatu in intielesulu acest'a, cara mai departe dietei din Pest'a i se va fi concesu legislatiune autonoma in administratiune, instructiune, justitia, industria sî in comunicatiune, precum sî in acordarea contributîunei directe spre acoperirea bugetului atingatoriu de ceste de mai susu.

Pentru cele de mai susu sa fia unu ministeriu unguresc, in care insa sa fia representate tóte natiunalitâtîle ne-

magiare ale regatului, incâtu e dreptu sî cu potintia. Acestu ministeriu sa nu resiéda in Pest'a, ci lânga regele in Vienn'a.

Cu Ungari'a sa se unésca Transsilvani'a, regatulu triunitu alu Croatiei, Slavoniei sî Dalmatîei, in modu federativu, adeca asiá, incâtu diet'a din Sabiiu sî Agramu numai in unele cause comune sa-si tramita deputati la Pest'a, unde sâ-si deá voturile cá factori coordinati ai dietei pestane. Legile decise in tipulu acest'a sa intre apoi in vigóre, numai dupa ce voru fi publicate si prin diet'a Transsilvaniei sî cea din Agram.

Sustînu principiulu autonomiei comitateloru cu administratîune municipala autonóma. In instanti'a d'antâiu, prin organe alese de poporu, sub control'a congregatîunei, care are sa fia din notabilitâtîle comitatului.

Originea acestoru puncte e de a se cautá in mijloculu poporului slovacu, sî dela aparérea loru au mai suferitu óresi cari modificâri. Dar fiindu ca modificârile acelea nu suntu mari, aretâmu sî prospectele care sî le facu federalistii dela esecutarea ideiloru federalistice espuse. Ei dîcu cu alte cuvinte, ca intielegendu-se popórele regatului Ungariei, Transsilvaniei sî ale regatului triunitu pentru realisarea acestoru principii— in diet'a cea mai de aprópe pestana aru fi in stare chiaru sî cu o minoritate respectabila a face pressiune. Pentruca lânga minoritatea acést'a aru fi sigure sî dietele din Sabiiu sî Agramu sî in cestiuni sî mai generale chiaru sî de diet'a boema sî galitîana. Nu o spunu tocmai pe fatia, ci se intielege, ca ómenii voru sa se asigure incontr'a germanismului dar sî a magiarismului.

P e s t'a în 26 F a u r u 1865. Tinerimea româna studiósa la universitatea de aici a arangiatu in 23 l. a. in sal'a otelului „La Tigru“ unu concertu (se dîce romanescu) sî dupa aceea unu balu (botezatu natiunale). Unu concertu romanescu, mai alesu in tempulu presente, candu music'a nóstra natîunala e condemnata a jocá rolu fórte secundariu la noi, intru adeveru e unu evenimentu, carele cu atâtu mai placutu se manifestéza, cu câtu nu ni-a insielatu in asceptârile nóstre, ma dincontra ne-a convinsu ca Românulu are talentu spre tóte, numai de s'aru desbracá odata de nepasarea, in care l'au adencitu suferintiele tempului trecutu, sî la tóte intreprinderile sale aru aveá innaintea ochiloru: consolidarea, fâra care o natiune nu póte propasî. Altcum concertulu tinerimei române de aici n'a fostu curatu natiunale, câci precum se vede din programu dintre 13 piese abiá 6 au fostu romanesci, sî apoi dintre aceste 3 au fostu iara declamatîuni. Nu voimu sa luâmu acést'a tinerimei in nume de reu, de-sî densii cu multu mai bine faceau, déca in alegerea pieseloru nu erau tocmai asiá cosmopoliti, ci s'aru fi restrinsu mai multu la cele romanesci, câci noi nu insetâmu atâtu dupa musica straina, de-sî classica, care avemu ocasiune a o ascultá sî in alte concerte, câtu dupa melodie sî musica romanésca; insa junii musicanti au voitu cu acésta ocasiune, a-si documentá sî desteritatea, ce si-au castigat'o in musica, au voitu sa dovedésca, ca românulu se desvólta intru tóte artele, sî ca nu multu tempu se va recere, pâna natîunea nostra va ajunge pre popórele, cari de sute de ani pretindu epitetulu de culte. Totu ce potemu dîce despre concertulu tinerimei e, ca a intrecutu tóte asceptârile nóstre sî ca a castigatu tinerimei unu nume frumosu la publiculu Pestei, respectatu intr'unu numeru atâtu de frumosu, incâtu abiá a potutu incapé in localitatea amintita.

Concertulu s'a inceputu cu o uvertura din oper'a „Barbieriulu de Sevilla“ de Rossini, esecutata de orchestru. Precisiunea sî desteritatea, observata in esecutarea uverturei acestei'a, au atrasu atentîunea toturor'a, sî judecandu dupa pies'a introducatória n'amu potutu asceptá altu ce-va, decâtu o productiune démna de respectatu. Complacerea cea mai mare insa si-a castigatu orchestrulu in esecutarea „Serenadei“ de Ioann Iancu. Numele compunatorului e cunoscutu incâtu-va publicului românu dupa nisce incercâri musicali, publicate in „Auror'a“ din anii trecuti, dîcemu incercâri, câci comparandu-le acelea cu „Serenad'a“ aflâmu o deschilinire fórte batatória la ochi. De-sî in „Serenada“ nu aflâmu melodie nóua, câci introducerea amu audît'o mai adese-ori prin Banatu, sî cuprinde locu intre music'a „de mésa,“ eara urmarea e o compusetiune din mai multe ardelene, totusi nu potemu denegá meritulu tenerului Iancu in compusetiunea acést'a, carele e cu atâtu mai mare, cu câtu „Serenad'a“ e compusa din music'a nóstra populara, care e atâtu de frumósa sî melancolica! Mai alesu rol'a flauteloru e fórte caracteristica, pare ca se aude fluerulu pecurariului prin vâile infrumsetiate cu flori, sî pasagiulu, unde violin'a are sa cante unu solo, e petrundiatoriu. Esecutarea a fostu escelinte, sî prelânga compunatoriu nu potemu sa nu amintimu arculu celu artificiosu alu derigintelui orchestrului Ioann Siepetianu, carele produceá astfelu de tonuri poternice, incâtu cugetamu, a audî pre unu artistu cu renume europénu, esecutandu melodie romanesci. Acesti doi tineri posiedu intru adeveru talentu musicale, sî aru fi de doritu, cá art'a musicala, atâtu de parasita la noi, prin densii sa ice unu sboru mai inaltu; aru fi de doritu, sa studieze melodiele poporale sî spirtulu musicei nóstre natîunale, insa dorere! acesti tineri, constrinsi de neajunsele materiali, trebuie sa umble pre alte cariere, sî nu pre aceea, pentru care suntu chiamati de provedintia. La finea productiunei acestei'a publiculu entusiasmatu aplaudá pre esecutori, dar mai alesu pre compunatoriu. — Dintre celelalte piese, esecutate de orchestru merita amintíre mai alesu uvertur'a din oper'a „Bánk-Bán“ sî din acést'a introducerea, ce nu sémena a fi ungurésca, ci e o unitatiune séu mai bine compusetiune din melodie romanesei poporali, câci rol'a flautei in music'a arteficiósa nu e de felu caracteristic'a altei musice, decâtu a celei romanesei, sî apoi in „Bánk Bán“ pre lânga pianissimo a violinei prime, flaut'a e unu factoru principale. Sî acum'a amu trebuitu sa admirâmu technic'a cea escelinte a dirigintelui Siepetianu, alu cârui arcu produceá nisce tonuri, cari ne-au petrunsu pâna la anima.— Desteritatea cea mai mare a documentat-o orchestrulu in esecutarea „Cuartetului de Iosifu Haydn“. Cu totu dreptulu se póte numerá intre meritele cele mai mari ale unui orchestru, candu acel'a se ocupa sî cu music'a clasica, sî e de insemnatu, ca band'a tinerimei, pre lânga tóte, ca in cuartetulu acest'a tactulu jóca rol'a principala sî unu momentu de intardîare séu grabire aduce dissonanti'a cea mai neplacuta sî difórma totulu, cu cea mai mare acuratetia a esecutatu pies'a acést'a classica spre uimirea toturor'a, fâra cá cine-va sa le fia datu tactulu, ce altmintrea nu s'a observatu in totu concertulu, unu evenimentu, carele dà testimoniulu celu escelinte unui orchestru, sî cu atâtu mai multu orchestrului tinerimei. carele e compusu nu de musicanti de professiune ci de diletanti, cari pre lânga ocupatiunile loru cele multe cultivéza sî art'a musicala.— Candu orchestrulu incepû „Mersulu lui Michaiu Eroulu,“ totu publiculu trasarì cá de o lovitura electrica, sî mai alesu aplausele tinerimei nu erau sa incete, audîndu mersulu acest'a natîunalu, ce ne-aduce aminte de glori'a, dar deodata sî de decaderea natîunei nóstre.

Dintre domnisiórele, cari au luatu parte la concertu, nu scimu, cârei sa dâmu antaietatea, câci densele au rivalisatu atâtu intru alegerea pieseloru, câtu sî in esecutarea loru. „Rienzi“ lui Wagner, esecutata de Dsiór'a Irine Nedelcu sî Stefanu Perianu, e atâtu de maiestrosu sî greu, incâtu se recere unu talentu musicalu, unu studiu mare, cá cinev'a sa fia in stare, a-lu esecutá cu precisiune sî esactu, sî esactitatea sî precisiunea e resultatulu, ce cu anima curata trebuie sa-lu recunóscemu in esecutarea lui Rienzi. Cu pies'a acést'a artificiósa rivalisá prin frumseti'a s'a estraordinaria, ce atâtu de raru se afla in music'a asiá numita: music'a venitoriului (Zukunftsmusik), „Mersula din oper'a Tannhäuser“ totu de Wagner, esecutatu de Dsiór'a Elen'a Ioanoviciu sî maiestrulu seu, professorele de conservatoriu d. M. Engeszer. Admirâmu in concertant'a unu studiu mare, unu talentu estraordinariu musicalu, dar mai alesu acea potere, ce o posiede asupr'a instrumentului, cu care numai se jóca. Dsiór'a Elen'a Ioanoviciu si-a seceratu siesi onóre, dar totu de odata sî professorelui seu, carele póte fi falosu de o asiá eleva.— In confusiunea de instrumiúte, ce variau in sér'a acést'a memorabile, ne incantà vócea cea sonóra a Dsiórei Constanti'a Dumci'a cu „Lucia di Lammermoor.“ Se pareá omului, aa aude o filomela desceptandu-se in tonulu seu; erá intru adeveru o placere, a audî trilirele cele incantatóre, ce erau intrerupte de aplausele publicului entusiasmatu. Noi in concerte arare ori, ma fórte arare ori amu auditu o voce atâtu de sonóra, cá a Dsiórei Dumci'a, sî apoi acést'a dela artiste cu renume europénu. Placerea nóstra aru fi fostu sî mai mare, déca Dsiór'a concertanta dupa „Lucia di Lammermoor“ aru fi cantatu indata ari'a romanésca: „Acum e mediulu noptii,“ sî nu i-aru fi preferitu pre un'a urngurésca. — Ne pare fórte reu, ca dintre solo a remasu „Melancolia pastorala“ de Prume, care erá sa o esecuteze D-r'a Elen'a Nedelcu sî Ioann Siepetianu, câci tare ni-aru fi placutu sa audîmu pre junele violinistu sî in solo, unde aru fi avutu mai mare terenu, de a-si manifestá talentulu sî studiulu seu musicalu de câtu cá diriginte alu orchestrului. Caus'a la acést'a a fostu, ca publiculu, carele cu sete asceptá joculu, devenise impaciinte sî apoi junele violinistu a fostu atâtu de modestu, câtu a sacratu solo seu impaciuintiei publicului teneru. — Dintre declamatori a escelatu mai cu séma junele Paulu Drag'a. Organu frumosu, statura placuta, gesticulatîuni acomodate, tóte erau concentrate in declamatoru, sî apoi pre lânga aceste poesi'a cea minunata a lui G. Tautu: „Ingratulu.“ Poesi'a umoristica: „Mod'a nóua“ de Iosifu Vulcanu, declamata de autoru, a castigatu placerea comuna, sî declamatórele fu mai adese ori intreruptu de aplausele publicului.

Concertulu a fostu urmatu de balu, sî precum nu se cuvine concertutui epitetulu de romanescu, asiá nici balului, ca-

rele n'a avutu caracteru natîunalu, câci in totu balulu se jocara numai dóue „Romane“ sî alt'a nimica. Unu balu insa frumosu sî elegantu intru tóte; putîne baluri din anulu acestu se potu asemená celui alu tinerimei nóstre. Furórea cea mai mare a facut'o joculu „Roman'a“, ne mai vediutu inca pre aici de unu publicu asiá de numerosu. Fiacare cautá cu placere la figurele frumóse esecutate de tenerii români jocatori sî aplaudá music'a cea natîunala. Cá sa-si póta omulu intipuí petrecerea cordiala din balulu tinerimei, e de ajunsu, a aminti numai acea impregiurare, ca intre saltatori amu observatu sî pre Ilustritatea Sea D-lu Emanuilu Gozsdu, carele cu ori ce ocasiune s'a aretatu amiculu celu mai sinceru alu tinerimei. Petrecerea dură pâna in reversatulu dîoriloru, candu ne despartîramu, remanendu-ne pentru totdeun'a suvenirulu acelei sere memorabile. Nu potu sa incheiu referad'a mea, si sa nu amintescu despre recunóscerea comuna, ce si-a secerat'o comitetulu arangiatoriu, prin arangiarea cea eleganta sî mantînerea ordinei bune, dar totodata nu potu tacé impregiurarea, ca dóra aru fi fostu mai bine, a nu invitá lumea sî tiér'a, dupa ce balulu sî concertulu nu a fostu publicu, séu déca a invitat'o, sa fia avutu inaintea ochiloru scopulu celu frumosu filantropicu sî sa nu fia cugetatu numai la petrecere, ci sa se fia ingrijitu sî de bietii juristi români, spre a câroru ajutorare s'a arangiatu balulu sî concertulu. I. I.

Vienn'a, 14 Februariu. Comitetulu de finantie alu casei ablegatîloru senatului imperialu — acestu comitetu consta din 36 membri — tînù dela priimirea in casa spre pertractarea bugetului pentru an. 1866, prin cele dóue amendemente cunoscute, unulu alu bar. Tinti sî altulu alu cont. Vrints, dóue siedintie fórte infocate, incâtu socoteá omulu ca impaciuirea intre regimu sî cas'a ablegatîloru, ce este sa se incerce inca odata in urm'a conclusului din urma, se va nimicí inca in mugurele seu. Ansa la iritarea spiriteloru intr'unu gradu asiá mare in aceste dóue siedintie ale comitetului fin. dedù chiaru o nota a ministeriului statului, indreptata in numele ministeriului intregu câtra acelu comitetu, o nota compusa in nisce termini aspri sî intr'unu tonu amenintiatoriu, prin carea ministeriulu provóca pre comitetulu numitu a incetá cu pertractarea mai departe a bugetului an. 1865, din privintia la conclusulu din urma alu casei ablegatîloru, respective la amendementele cele dóue amintite, pâna la timpulu acel'a, candu comitetulu si-va asterne reportulu seu câtra casa, sî acést'a va aduce unu conclusu nou din parte-si asupr'a reportului acelui'a; câci la din contra regimulu nu se va mai representá la pertractârile ulterióre ale comitetului, nici prin ministrii, nici prin alti representanti ai sei. Prin acésta hartía, carea dealtmintrea nime nu o póte incuviintiá, ministeriulu turnà numai oleu sî mai multu preste foculu luptei parlamentarie, in locu sa fia cautatu a-lu stinge, amarì chiaru sî pre membrii cei mai addicti sî mai moderati sî prin urmare ingreunà inca sî mai multu lucrulu impaciuirei dejá proiectate. In urm'a desbaterei celei detotu iritate asupr'a hartiei acesteí'a ministeriale, comitetulu decise cu maioritate precumpanitóre: cá 1. sa se provóce ministeriulu a-si aretá cifr'a capitala, pâna la carea s'aru aflá elu determinatu a reduce deficitulu statului, sî sa anumésca totodata sî cifrele speciale la singuraticele etaturi sî positiuni din bugetu, pâna la care s'aru invoí densulu a se face reducerile; 2. ministeriulu sa defiga espressu conditiunile, sub care se invoiesce la reducere; 3 cu privire la not'a prementiunata a ministeriului sa se faca o remonstratiune câtra acest'a, prin care sa i-se arate, ca elu prin hartî'a sea acést'a au gresîtu in contr'a ordinei de trebi, sanctîunate de Maiestatea Sea, sî 4. sa se tréca la ordinea dîlei, va sa dîca la continuarea activitâtii sale in privinti'a bugetului pentru an. 1865, sî anumitu se puse la ordinea dîlei pentru siedinti'a urmatóre, carea se va tiné Joi in septemân'a viitóre, bugetulu „consiliului imperialu.“

Fiindca iritatiunea intre ambe pârtile, ministeriu sî opositiune, ajunse dejá punctulu culminatiunei, sî córdele nu se potu intinde mai tare fâra cá sa se rumpa, — este de lipsa cá sa atingemu unele momente mai insemnate, sa cunóscemu starea cea adeverata a lucruriloru, pentru cá mâne poimâne, intemplandu-se cá conflictulu de fatia sa traga dupa sine nescari eventualitâti sî mai serióse, sa ne scimu celu putînu face o judecata sanetósa despre resultatulu, bunu séu reu, alu acestoru lupte parlamentarie din sessiunea presinte.

Se scie de comunu, ca opusetiunea din parlamentu pâna ieri alaltaieri inca se tînù de programulu ministrului Schmerling, pre care ea-lu aperá din tóte poterile sale, atâtu in parlamentu câtu sî in dîuaristica: ce póte fi dar caus'a, ca acei barbati aperatori ai lui Schmerling se prefacura dintr'odata in opositiunari aprigi ai lui? Pentru cá sa potemu gací caus'a acést'a, trebuie sa vorbimu ce-va asupr'a portârei opositiunei in parlamentu, sî pentru cá acést'a sa o facemu cu succesu, sa deosebimu mai antâiu dóue puncte de vedere: punctulu de vedere finantîalu, sî celu politicu.

Din punctu de vedere finantîalu luata portarea opositiunei, trebuie sa marturisimu ca ea e justificata prin opiniunea publica, sî putîni ablegati se voru fi aflandu in parlamentu, carii sa nu consimtia cu aceea. Opositiunea purcede in privinti'a acést'a din acea massima: ca sa nu se cheltuiésca mai multu, decâtu ne suntu veniturile, — séu cu alte cuvinte: sa nu ne intindemu mai departe, decâtu pâna unde potemu ajunge cu mân'a; scopulu opositiunei asiá dar in privinti'a finantîara este: incetarea de totu a deficitului statului. Ce póte fi mai laudabilu pentru unu representante alu poporului, decâtu acésta nesuintia?

Starea finantîara a imperiului este câtu se póte de rea, ast'a o scie lumea. Poporulu intr'atât'a e de ingreuiatu cu feliuritele contributîuni, incâtu nu-i mai e cu potintia a le supportá. Nu e o tiéra in intregu imperiulu, unde sa nu se incaseze contributîunea prin esecutiuni militari, sî pre lânga tóte acestea nu e o tiéra in imperiu, unde sa nu se afle restantie de contributîune ne'ncassavere in summa mare. In unele tieri, dupa cum se vede din datele statistice oficióse, restantiele de contributîune au ajunsu dejá summ'a de 3%. (?Red.) Numai percentele detorieloru statului facu preste 60 mill. pe anu. Apoi unde vomu ajunge, déca din anu in anu va totu cresce deficitulu statului, in locu sa scada?

Ce e dreptu, regimulu inca au recunoscutu sî elu din parte-si adeverulu acest'a, sî pentru aceea s'au sî dechiaratu de mai multe ori, dar anumitu prin ministrulu Plener cu ocasiunea aducerei bugetului pe an. 1866. in cas'a ablegatîloru: ca elu inca se 'nvoiesce la aceea, cá sa se faca reductîuni insemnate in bugete, intre marginele cele putincióse. Fiindu asiá dar necessitatea reductîunei deficitului din ambele pârti recunoscuta, se facù o incercare de intielegere intre ministeriu sî comitetulu fin. inca inainte de ast'a cu 3—4 septemâni la propunerea cont. Vrints, asiá, cá regimulu insusi sa faca reductiunile de lipsa in bugetulu an. 1865. Dar incercarea acést'a remase atunci fâra de efectu, din causa, ca comitetulu fin. staruiá, cá regimulu sa-si arate mai antâiu cifr'a capitala, pâna la carea s'aru invoí a se reduce deficitulu, pecandu acest'a din parte-si pretindeá, cá mai antâiu sa-i implinésca comitetulu aceste dóue conditîuni: 1) sa i se concéda, regimului, unu tempù mai indelungatu d. e. de doi ani inainte, va sa dîca sa i se priimésca sî bugetulu pe an. 1866, sî 2) sa i se concéda reviramentulu, voia libera de dispunere, — sî apoi va spune sî elu cifr'a s'a de reducere. Deci nepotendu-se invoí, comitetulu fin. se apucà de lucru sî incepù elu insusi, dupacumu se amintì sî in nr. precedinte, a sterge la summe din staturile sî positîunile singuratice ale bugetului an. 1865. Acum in cass'a ablegatîloru se priimì in pertractare sî bugetulu an. 1866, sî in urm'a propunerei cont. Vrints lucrulu se afla astadi totu acolo, unde se aflase acum patru septemâni, adeca la o incercare nóua de invoire in privinti'a reducerei deficitului, cu acea deosebire numai, ca acum incercarea de invoire se facù deadreptulu din partea casei. Asiá dar din punctu de vedere alu finantieloru luata portarea opusetîunei, o repetu, e laudabila, intielegendu-se de sine, ca panacandu va remané intre marginele cele putincióse.

(Va urmá.)

Varietâti sî noutâti de dî.

Invetiarea mosîtului, dice „Korunk“, ca sa incepe cu inceputulu lunei lui Martiu in Clusiu sî Sabiiu. In Clusiu se propune mosîtulu in lustrele limbile patriei, in Sabiiu numai nemtiesce si românesce. La institutulu din Clusiu suntu denumite femeile, cari voru fi acolo stipendiate. De câtu observa mai departe ca aru fi bine, cá in comunele, unde nu suntu mósie, sa ajute comunele pe câte o fameia harnica, séu unde suntu comune mici si aprópe un'a de alta sa ajute acestea, cá o astfelu de fameia sa póta invetiá mosîtulu. —

O vêna buna de auru sa se fia aflatu in baile dela Isbit'a si Lungesci lânga Abrudu. Se dîce ca aprópe la o maja de auru s'au scosu pe la inceputulu lunei trecute. —

Principatele române unite.

Sî acum trebuie sa repetîmu neregulat'a sosire a dîuareloru din Romani'a.

In dîlele din urma ne venì sî o fóia umoristica „Cicala“ carea continua pe Nichipercea reposatu. Noi incheiâmu din ivirea acestui fluturu politicu, ca aerulu din Bucuresci sî Romani'a va incepe a fi altfelu decâtu pâna acum. Barometrulu va incepe a se radicá séu scadé, sî in casuri de acestea ne tememu, ca cum e clim'a mai calda in Romani'a iara se potu prasí insecte de cele stricacióse tinerului pomu constitutîunalu. Cate

ploitia din candu in candu nu strica. Aplaudâmu intrepunerea Dlui Aricescu pentru apararea drepturiloru bisericei sî clerului, sî deplângemu pre capulu sî capii clerului, carii paru a nu fi avutu nici unu cuventu pentru interessele loru proprii, déca nu pentru ale bisericei.— Ne mirâmu cu deosebire de doi, sî mai cu deosebire de unulu din chiriarchii Romaniei!

Caderea ministrului Cogalniceanu e sî astadi caus'a conjectureloru. Ori care aru fi fostu elu au creatu asiá dîcendu constitutîunea, carea au trebuitu sa o tréca prin scilla sî charibdis, sî din care causa au fostu necessitatu de a tinde mân'a sî la mesuri neplacute pentru cei ce nu l'au intielesu. Ca s'au dusu câte odata preadeparte, nu e Cogalniceanu in specie, ci omulu in genere de vina.

Câtu pentru ministeriulu celu nou alu d. Bozianu, aflâmu ca afara de cercular'a carea o-au emisu câtra prefecti sî carea in unulu din numerii trecuti o-amu impartasîtu sî noi publicului nostru,— au mai professatu inaintea camerei sî o programa in forma. Cuprinsulu acestei'a aru fi, ca pe bas'a faptei implinite din 2 Maiu (a. tr. Red.) se va straduí in totu tipulu a edificá mai departe edificiulu libertâtiei sî a orná Romani'a cu tóte acele drepturi cetatiene, de care se bucura popórele cele mai civilisate ale continentului sî care suntu promise in cuventulu de tronu.

Prospectu politicu.

Noutâtîle dinafara, ce le avemu astadi, nu suntu cualificate a sterní atentîune deosebita.

Sa cautâmu mai intâiu la Franci'a. Imperatulu este ingrijitu de sórtea Mexicului, de unde sosescu sciri nu préimbucuratóre. Tronulu celu tinaru alu lui Maximilianu, inca nici intaritu bine, cérca partidele a-lu sî clatiná in tóte pârtîle; cu deosebire este indignatu clerulu romano-catolicu, pentruca imperatulu Maximilianu se arata tolerantu sî câtra celelalte religiuni crestine. Preotîmea rom. cat. misca tóte petrile, pentru de a asterne Imperatului câtu mai multe adresse de nemultiamire, pâna sî din partea femeiloru. O tempora, o mores!

FOITI'A „TELEGRAFULUI".

La reinfiintiarea mitropoliei române.

Unu cântu, o a mea lira! unu cântu de bucuria
Intóna adi cu fala p'alu patriei hotaru!
Anuntia 'n lumea larga, ca-unu populu adi invía,
Sî uita intristarea, trecutulu celu amaru!

Desbraca-ti doliulu negru, sî hain'a cea de gele,
Câci ór'a mantuírei acuma a batutu;
Infrântu-s'au adi jugulu sî lantiurile grele,
In cari a mea natîune de seculi a gemutn.

Nu vedi entusiasmulu sî dulcea bucuria,
Virtutea stramosiésca cum luce de frumosu?
Triumfele maretie, ce mandr'a Românía
Pre plaiurile sale le 'nnaltia gloriosu?

Adi fiii Romei vechie se 'nchina la altare,
Sî lauda dieitatea, pre tatalu pré maritu,
Câci nóptea 'ntunecósa, cumplit'a desperare
Apune, sî lumina s'arata 'n resaritu.

Auror'a se ivesce,— sî dulcea fericire
In tóta a sea splendóre incepe a lucí;
Adi tempulu celu de auru, epoc'a de marire
Suride romanimei sî 'n veci va inflorí.

Ferice e filomel'a, candu scapa de'nchisóre,
Si 'ntórna ear la cuibu-si in codrulu inverditu;
Candu afla amarit'a a sale sorióre,
Sî vâile resuna d'alu ei cantecu iubitu.

Ferice e sî orbulu, ce n'a avutu vedere,
Candu vede 'ntâi'a óra auror'a resarindu,
Candu radiele de sóre alina a lui dorere,
Sî vede lun'a mandra, sî stelele sclipindu.

Dar multu mai multu ferice se simte o natîune,
Candu jugulu, ce de seculi cá vit'a l'a portatu,
E 'nfrântu sî in ruine, invinsu de mâni straine,
Sî visulu celu de auru lu scie realisatu.

Sî tu, a mea natîune, de seculi grea robia
Sa suferi, ti-a fostu sórtea, sî multu ai patimitu;—
Biseric'a t'a santa gemeá in agonia,
Sî fratii de o lege mormentulu ti-au gatitu.

Dar adi a t'a dorere incéta, se alina,
Câci pi'a-ti rogatiune la ceriu s'au audîtu,
Sî ceriulu cu 'ndurare rogarea t'a crestina
Cu gratîa divina, cerésca o-a 'mplinitu.

Ierarchi'a romana acum e re'nfiintiata,
Sî 'ntrigele dusmane de adi au incetatu;—
Trei tieri tînu adi serbarea cu sete asceptata,
Sî striga: „Sa traiésca pré bunulu Imperatu,

Siaguu'a sî Mocioni, romanulu celu mai mare,
Sî Babesiu gloriosulu,"— trei genii de romanu,
Pre carii provedinti'a in órele amare
I-a datu de mangaiare la fiii lui Traianu.

Ce mare e diu'a de astadi, ce mare, luminata!
Ungari'a, Banatulu sî Ardélulu,— trei surori—
Cu gloria marétia sî anima curata,
Croiescu-si alta sórte, sî unu falnicu venitoriu!

Romani! Jurati cu totii credintia sî iubire
Bisericei romane, ce adi a reinviatu.
Traiti de-acum cá fratii 'n concordia unire,
Iubiti-ve natîunea cu-amorulu mai curatu!

Copile romancutie! culegeti floricele,
Legati-le 'n girlande, cununi impletiti!
Formati o hora mândra in giurulu tierei mele,
Sî dîu'a reinviârei natîunei o mariti!

Ear tu, o a mea lira! unu cantu de bucuria
Intóna adi cu fala p'alu patriei hotaru!
Anuntia 'n lumea larga, ca unu populu adi invia,
Sî uita intristarea. trecutulu celu amaru!

Pest'a in Ianuariu 1865. Ioann Iovitî'a.

Diuariulu „Natur'a."

Pe candu câmpulu politicu alu Romaniei iá dimensiuni totu mai mari in sgomotulu publicitâtii europene, vedemu ca in Romani'a au inceputu cu o energia laudabila in tacere a se desvoltá interesulu sciintieloru. In privinti'a acést'a mâne poimane ne potu serví fratii de dincolo de modelu. Pentruca ei fâra de programe inalte sî fâra de multa larma incepu a latî in publiculu loru cetitoriu foi, cari discuta lucruri practice pentru poporu. O asemenea fóia este „Natur'a" redigiata de Dr. Essarcu sî Lic. Ananescu. Se lasâmu sa vorbésca ins'a fóia despre missiunea sea, de unde sî mai bine i vomu poté cunósce insemnatatea:

Missi'a Jurnalului Natur'a este totu aceea ce si-a alesu de la incepulu, adica: de a propagá sciintiele in raportu cu trebuintiele nóstre materiale sî cu educati'a nóstra politica, intelectuala sî sociala, fâr' a esî din limitele ce suntu atâtu de vaste. O missie cá acést'a cu câtu este de 'nalta sî nobila cu atâtu este mai dificila, câci vomu imbratîsiá tóta lumea materiala. In cadrulu jurnalului nostru voru intrá cestiuni de Zoologia, Botanica, Geologia sî Mineralogia.

In Zoologia vomu vorbí despre animalele folositóre, aretandu pe deoparte cum potemu domesticí sî acclimatá in tiér'a nóstra pe acelea de care avemu mai multu interesu, adica: acelea care ne dau carnea, lân'a, laptele, matas'a sî mierea, sî cum amu potea ameliorá rasele animaleloru domestice, iar pe dealt'a vomu aretá mijlócele de a departá pe cele vatematóre, care ne prapadescu recoltele sî plantatîunile nóstre. In Botanica vomu vorbí despre plantele elementare, medicinale, aromatice sî tinctoriale; cum sa cultivâmu sa ameliorâmu sî sa conservâmu pe cele din care tragemu folóse, sî dupa ce caractere sa cunóscemu sî sa ne ferimu de cele otravite sî vatematóre, care crescu pretotindeni. In Mineralogia vomu vorbí despre mineralele sî petrile ce se gasescu in muntii nostri care le potemu esplotá in folosulu nostru, asemenea vomu aretá proprietatîle apeloru nóstre minerale. Pre lânga acestea vomu publicá sî cestiuni de Physica sî de Chimia aplicate mai cu séma la agricultura, la arte sî la industria, câtra care trebuie sa indreptâmu cu atentiune sî seriositate tóta activitatea nóstra."

Nr. 7—1 EDICTU.

Prin care Mari'a F. Mandruti'a legiuit'a sotî'a lui Christea Proc'a, ambi din Rasnovu, care de mai multu tempu a parasitu cu necredintia pre legiuitulu seu barbatu, se provóca in terminu de unu anu dela datulu presinte, a se infatîsiá cu atât'a mai sicuru inaintea subscrisului Scaunu Protopopescu, câci la din contra, sî fâra de ea, se va decide procesulu matrimonialu, asupra-i urdîtu, in sensulu SS. Canóne bisericesci.

Dela scaunulu protopopescu greco-orientalu alu Branului.
Zernesci in 3 Ianuariu 1865. I. Metianu m. p.
Protopopu.

Burs'a din Vienn'a 19 Febr. (3 Martie) 1865.

Metalicele 5%	71 70	Actiile de creditu	187 40
Imprumutulu nat. 5%	78 90	Argintulu	111
Actiile de banca	799	Galbinulu	5 31 5/10

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de dona ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 17. ANULU XIII.

Sabiiu, in 28 Febr. (12 Mart.) 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Dela Congressulu serbescu.

In nr. nostru din urma referiseramu si noi dupa „Wanderer“ despre siedinti'a congressului serbescu din 20 Februariu: ca aceea aru fi fostu fórte sgomotósa; ca Comissarulu regimului generalulu Filipoviciu aru fi propusu, a se tramite o deputatiune spre a invita pre Români la siedintiele congressului; ca deputatulu Cernojevic s'aru fi opusu cu patima acelei propuneri, eschiamandu, ca nu Serbii au lipsa de Romăui, ci Românii de Serbi, si amenintiandu pre acel'a, care aru cutezá sa mérga sa invite pre Românii; ca in fine congressulu intregu aru fi aprobatu intre vivate espectoratiunea acést'a, in urm'a cărei'a apoi propunerea comissarului reg. aru fi cadiutu, cum se dice: cu hohotu. Noi inca atunci ne-amu indoitu despre autenticitatea acestei sciri, carea de se adeveriá, erá pré cualificata a indigná pre totu Românulu ortodoxu. Acum „Prager Ztg.“ vine a adeverí, ca avuramu dreptu a ne indoí. Ea dîce, ca acea referata a lui „Wanderer“ nu este corecta; câci comissarulu c. r. n'a propusu a invitá pre Români la siedintia, ci la capetulu siedintiei, in carea nu se pertractá complanarea cu Românii, ci dotarea clerului, aduse la cunoscinti'a congressului, ca Metropolitulu românu si 11 deputati români au sositu la Carlovitiu, si propuse, a alege unu numeru egalu de deputati din partea Serbiloru, cari apoi cá unu comitetu din partea congressului sa cerce a se impaciuí cu Românii pentru impartîrea fonduriloru si monastiriloru. Propunerea acést'a insa nu se priimi din partea adunârei, ci se decise a se lasá in voi'a Românilor, ori a vení la congressu, ori a face congressului cererile loru cunoscute in scrisu. Despre vre-o iritare sgomotósa in siedintia n'a fostu vorba. (Dar fapta? Red.)

Atât'a ne spune „Prager Ztg.“ A decide aici, care din cele dóue modalitâti, propuse de congressu, este cea mai buna si mai acceptabila, nu e lucru greu: adica nici un'a nici alt'a. Déca voru merge Românii in congressu, ei suntu o mica minoritate fatia cu congressulu intregu, si suntu unu elementu eterogenu, care in congressulu serbescu n'aru mai avé locu si votu; ear déca aru dá cererile sele in scrisu, atunci devinu fatia cu congressuln serbescu intr'o positiune de suplicanti fatia cu cei ce au poterea in mâna. Nici un'a nici alt'a din aceste dóue positiuni nu se póte uní cu demnitatea bisericei române, carea astadi de jure si de facto este c o o r d i n a t a cu cea serbésca si numai amesuratu acestei positiuni póte comunicá cu congressulu serbescu. Calea cea mai buna, pentruca cea mai legala, firesce aru fi aceea, cá sa se dee si Românilor din Transsilvani'a si Ungari'a (cu Banatulu) ocasiune de a tiné unu sinodu, cá din sinodulu acest'a sa se aléga unu comitetu, ear din partea congressului serbescu altu comitetu, cari apoi amendóue la olalta sa consulte asupr'a desfacerei in cele materiale, intr'unu locu internatiunalu, precum d. e. in Timisiór'a. Impregiurârile insa inca au drepturile loru, si asiá Românii gr. or. punu tóta speranti'a loru in mânile barbatîloru loru de incredere, dela cari ascépta cu totu dreptulu, ca voru aduce acésta causa multu momentósa la o solutiune multiamitóre pentru ambe pârtîle, cu atât'a mai vertosu, câci mai pe susu de ambe partîdele sta unu regimu tare, dreptu si nepartinitoriu. —

Dupa corespundinti'a generala, in siedinti'a congressului din 4 Martiu c. n. se hotarî la propunerea Patriarchului, a se portá unu diuariu mai pe largu, câci gazetele aducu sciri neesacte. — Organisarea parochieloru urméza a se desbate; punctele mai de frunte suntu cele urmatóre: Presiedintele parochiei se alege. Alegerea póte cadé si asupr'a parochului. La ocuparea oficieloru diaconale, capelanale si parochale comun'a bisericésca déca dóue pârti din trei se unescu in privinti'a alegerei, are dreptulu presentatiunei. La casulu contrariu consistoriulu denumesce pre unulu din doi séu trei, cari au voturile cele mai multe. —

Re'ntorcendu-ne acum la siedintiele de mai nainte, referimu pentru completare urmatórele:

In siedinti'a din 10 Februariu se desbatù intre altele si cestiunea, déca preotîloru sa li se deá sessiuni de pamentu ori anumite catimi in bani gai'a? Cei mai multi vorbitori, si in fine congressulu insusi se declara pentru modalitatea d'antâiu; mai cu séma din acele cause, câre le-amu desfasiuratu si noi in numerulu precedinte.

In siedinti'a din 11 Februariu se pertractà asupr'a functîuniloru preotiesci, ce vinu a se platí, precum si asupr'a acelor'a ce nu vinu a se platí, pentru cari preotulu nu are sa pretinda nimicu.

In siedinti'a din 15 Februariu se continuà desbaterea asupr'a normei taxeloru pentru functîunile cu plata.

In siedinti'a din 16 Februariu se statorira classele de lefi in cari sa intre preotii, precum si rescumperarea stolei prin bani. Obiectulu se continuà in siedinti'a din 17 Februariu, in carea sinodulu se provóca (din partea cui? Red.) a motivá proiectulu seu de mai nainte privitoriu la organisarea consistorieloru metropolitane si eparchiale, precum si a elaborá ó norma pentru esamene de concursu din partea clerului.

In siedinti'a din 2 (?) Martiu, dupa o desbatere mai indelungata s'au statoritu dupacum espuseramu pe scurtu in numerulu din urma, lefile parochiloru si capelaniloru dupa 6 classe cu câte 1000, 800, 700, 600, 500 si 400 f. In aceste classe se insîrara parochii dupa nume. In dieces'a Carlstatului, presupunendu-se unu numeru mai mare de suflete, s'au fixatu lefile parochiloru cu câte 700, 500 si 400 f., ear ale Protopopiloru cu câte 900 f.; Protopopii in celelalte diecese mai priimescu câte 3% a veniturîloru totale ale parochiloru din tînuturile loru, (asiá d. e. intr'unu Protopopiatu de 20 parochii cu lefi de câte 600 f. din venitulu totalu de 12,000 f. aru mai priimí Protopopulu 360 f.) cá adausu de functîune, si câte unu capelanu ad personam. In siedinti'a din 1 Martiu se adressà Patriarchului si Episcopiloru o interpelatîune, ca ce dreptu voru a dá congressului in cestiunea monastiriloru? Caus'a organisârei insusu si injosu se continua.

Protocolu,

ce s'a luatu in siedinti'a comitetului Associatîunei transsilvane române tînuta in 7 Martiu a. c. sub presidiulu Illustritatei Sale domnului Consiliaru P. Manu; fiindu de fatia dintre membrii comitetului: DD. Cons. Iacobu Bolog'a si Dr. P. Vasiciu, d. advocatu Dr. I. Nemesiu; dintre membrii suplenti Cons. Pav. Dunc'a, D. Contr. Gabriilu Vaid'a; professorii: Zach. Boiu, Ioanne Popescu si Nic. Cristea; apoi Secretariulu II. I. V. Rusu si cassierulu Associatiunei D. Constantinu Stezaru.

In asta siedintia s'au pertractatu urmatórele obiecte:

§ 17. Domnulu presiedinte presentéza conspectulu despre starea cassei Associatîunei pre tempulu acestei siedintie; din care se vede, ca cass'a Associatîunei dupa subtragerea erogateloru de pâna acum are in proprietatea sea sum'a de 21,328 f. 92 xr. v. a.— Se ia spre sciintia.

§ 18. Secretariulu II. cetesce actulu despre predarea cassei Associatiunei la substitutulu controloru Ioanne Popescu, conformu decisiunei comitetului, aduse in siedinti'a din 7 Februariu a. c. § 13. — Se ia spre sciintia.

§ 19. Secretariulu II. aduce la cunoscinti'a comitetului Associatîunei, cum ca presidiulu Associatîunei, in urm'a unui emisu alu Inaltului Guberniu regiu de dto 24 Octobre nr. 29838 1864, fu provocatu pre calea Inclitului Magistratu din Sabiiu sub dto 8 Februariu a. c. nr. 38, cá celu multu pâna in 28 Februariu a. c., sa dee unu conspectu despre starea si averea Associatînnei pre anulu trecutu.

Spre acestu scopu, la dorinti'a domnului cassieru, aflandu-se de bine a se tiné o conferintia, dintre membrii comitetului, carii s'au potutu aduná, s'a nascutu intrebarea, ca care anu sa se defiga de basa la facerea cerutului conspectu? luá-se-va de basa, anulu administrativu alu Associatîunei, adeca: dela o adunare pâna la alt'a? séu anulu solaru? In urma, dupa o desba-

tore mai lunga, in conclusulu adunârei generale tînute la Blasiu in 7—8 Septembre 1863 p. 21, se statorì, cá: cerutulu conspectu despre starea sî activitatea Associatiunei, sa se faca pre bas'a anului administrativu 186¾; adeca: computandu-se dela o adunare generala pâna la alt'a, pentruca pre acésta basa se dau sî computurile anuali ale cassei Associatîunei.

Acésta procedura urmata din partea presidiului Associatîunei, in urm'a conclusului conferintiei numite, adusu in consunantia cu conclusulu adunârei generale tînute la Blasiu in 1863 p. 21, se aprobà sî se ia spre sciintia din partea comitetului; eara protocolulu numitei siedintie are a se petrece in registrulu acteloru Associatîunei.

§ 20. D. Archivariu sî bibliotecariu alu Associatîunei V. Romanu prin hartî'a sea de dto 7 Martiu a. c., si-da dimissiunea din postulu de archivariu sî bibliotecariu alu Associatîunei, aducendu inainte motivele, ca D-Sea neavendu locuinti'a in Sabiiu la resiedinti'a Associatîunei, sî fiindu sî ocupatu cu alte ocupatiuni, dela care-i depinde subsistinti'a, aceste impregiurâri lu impiedeca a poté corespunde deplinu cerintieloru postului de archivariu sî bibliotecariu, ce l'a portatu; se róga deci a se substituí prin altu individu cu locuinti'a in Sabiiu, cá asiá afacerile Associatîunei sa nu sufere scadére in asta privintia.

Conclusu. Comitetulu Associatîunei de sî recunósce temeiurile aduse de numitulu D. bibliotecariu sî archivariu alu Associatîunei, totusi in sensulu §§-loru 11 sî 23 din Statutele Assoc., cum sî in legaminte cu unu conclusu alu seu din 7 Iuniu a. tr. § 32, nu se afla indemnatu a poté priimí dimissiunea d-lui archivariu sî bibliotecariu, nici ca se simte competinte in asta privintia, cu atâtu mai vertosu, cu câtu ca aici nu subverséza acelu casu urginte, care a subversatu in privinti'a fostului controloru alu Associatîunei, carele fiindu dispusu cu activitatea de aici in Temisiór'a, a fostu de neaperata necesitate, pâna la dispusetiunea facuta din partea adunârei generale, carea una' e competenta in astu respectu, a lu substituí prin unu altu individu; — deci respectivulu domnu, cá alesu de adunarea generala a Associatîunei, se indruméza a se adresá cu rogarea in privinti'a dimissiunei sale, iarasi la aceeasi adunare, respective la adunarea generala viitóre, pâna atunci insa in interesulu comunu alu Associatîunei, e poftitu a functîuná sî mai departe in postulu de archivariu sî bibliotecariu alu Associatîunei sî a satisface provocârei urmate din siedinti'a comitetului Associatîunei tînuta in 6 Decembre 1864. § 78.

§ 21. Aducendu-se inainte cestiunea elaborârei proiectului de programu pentru adunarea generala viitóre, care se va tînè la Abrudu in 15 Augustu c. n. a. c., comitetulu decide, cá:

D. membru alu comitetului Dr. P. Vasiciu se fia poftitu a elaborá acelu proiectu de programu pâna la siedinti'a lunaria a Comitetului, care se va tînè in lun'a lui Maiu a. c. sî atunci a-lu propune Comitetului spre pertractare.

§. 22. In urma, secretariulu II. reportéza despre summele mai incurse la fondulu Associatîunei dela siedinti'a din urma a Comitetului pâna la siedinti'a presenta, sî anume:

a) Dela d. prefectu dominale Gregoriu Mezei tax'a rest. pre an. 186⅔ sî tax'a de membru ordinariu pre a. c. 186⅘ 10 f. v. a.

b) Deadreptulu la cass'a Associatîunei au incursu parte cá taxe, parte cá oferte, cum sî pentru trei esemplaria din actele adunârei generale IV. cu totulu summ'a de 25 f. v. a.

c) Prin d. Protopopu sî colectore in Sabiiu, Ioanne Hanni'a cá taxe de membrii ordinari s'au tramisu 10 f.

Se i-a spre sciintia.

Cu aceste siedinti'a s'a incheiatu.

Sabiiu in 7 Martiu 1865.

P. Manu m. p. I. V. Russu m. p.
Secretaru II.

Cestiunea croato-magiara.

Deschiderea dieteloru din Ungari'a sî Croatî'a credemu ca se apropia. Lumea nóstra politica ascépta cu incordare realisarea acestor'a, cá sa se póta odata convinge, cum amu dîce, pipaitu de directîunea ce voru luá representatiunile aceste. Intr'aceea ómenii nu se multiamescu cu atât'a, ci emitu in publicitate pareri deosebite, cu cari cugeta a ajutá opiniunea publica sî prin acést'a o mai lesne indreptare a sortiei popóreloru respective. Amu amintitu cu alta ocasiune de opiniuni federalistice sî le-amu pusu in ochii publicului nostru. Astadi suntemu in privinti'a acést'a mai bogati cu unu programu, ce se referesce insa numai la Croati sî respective sî la Magiari sî care dupa aparérea sea in dîuariulu „Politik“ din Prag'a face rotund'a prin dîuaristica.

Programulu acest'a cuprinde optu columne sî are interesu cu atâtu mai mare, cu câtu sa fia luatu parte la redigerea lui, intre altii, dóue persóne de insemnatate mare politica, adeca cancelariulu de curte alu Croatîei, Mazuranic sî renumitulu magiaru, Franciscu Deák. Cesti din urma insa au desavuatu scirea acést'a.

Ori cum aru fi, esistinti'a programului nu se demintiesce sî asiá interessulu lui pre lânga desavuarea amintita nu sufere nimic'a. Elu e cu atât'a mai interesantu, cu câtu tendinti'a lui se vede ca tientesce dupa parerea nóstra chiaru preste competintia, pentruca in premisele lui ne strapune in tempii candu semilun'a erá amenintiatóre pentru tierile nóstre sî cele nóue invecinate spre orientu; programulu se intereséza de libertatea sî civilisatiunea popóreloru din orientu. Ungari'a dar impreuna cu Croatî'a se castige spre propagarea principieloru amintite, popórele romano-slavice dela Dunare, câci altmintrea Ungari'a e din afara amenintiata. Spre acestu scopu e de lipsa uniunea tieriloru acestor'a pâna la unu gradu, asiá incâtu independinti'a loru sa remâna nevatemata. Uniunea acést'a are óresicare asemenare cu cea din programulu federalisticu.

Punctele, in care se póte cuprinde esenti'a programului, aru fi urmatórele:

1. Teritoriulu. Regatulu triunitu dimpreuna cu confiniile militare, Fiume sî districtu, sa remâna intre marginile de acum, incorporandu se acî sî regatulu Dalmati'a. In privinti'a Murei, diet'a Ungariei sa deslege cestiunea intr'acolo, ca sa o predea Croatîei.

2. Numele, titululu, emblem'a sî colorile. In tóte documentele sî legile publice sa se numésca regatulu triunitu, regatu sociu (regnum socium.) Cuventulu partes adnexæ sa se stérga. Emblem'a remâne cea de pâna acumu, precum sî colorile natîunale: albu, rosiu sî albastru.

3. Coronarea regelui. Regele Ungariei se incoronéza sî pentru Croati'a, Slavoni'a sî Dalmatî'a sî se obliga la sustînerea autonomiei sî intregitâtiei regatului triunitu, precum sî la sustînerea libertâtiei constitutîunale.

4. Legislatîunea. In anumite cestiuni atingatóre de cestiunile supreme de statu, regatulu triunitu va legiferá intr'o dieta comuna cu diet'a a Ungariei. Cestiuni de aceste suntu: cele ce privescu constitutîunea sî pre Domnitoriu; cestiuni esterne, cari se referescu la tierile corónei, la ale imperiului intregu sî la tieri straine; cestiuni militare, precum recrutare etc.; finantîale: votarea dârei, vameloru, post'a, telegrafulu, linii de comunicatiune etc., in fine cestiuni de dreptu penale sî privatu.

5. Representanti'a. Regatulu triunitu va fi representatu la diet'a Ungariei „in concreto“ dupa usulu de pâna acum de 6 membri, provediuti cu instructîuni. Acesti'a voru fi indreptatîti a votá numai in cestiuni comune.

6. Administratiunea. Déca va remané cancelari'a aulica ungurésca in fiintia, atunci cancelari'a croata se va contopí cu aceea; ear déca se va formá ministeriu responsabilu unguresc, atunci pentru Croatî'a se va formá unu consiliu, in a cârui capu va fi banulu, care va fi totodata membru alu ministeriului sî pre lânga care se va mai denumí unu ministru croatu fâra portfoliu.

7. Justiti'a. In Agram va functîuná tabl'a banala; curtea de cassatîune va fi in Pest'a, unde va sustá unu senatu deosebitu pentru causele croate.

8. Limb'a oficiala. Se pronuncia in principiu, ca limb'a croata este intre limbile pertractâriloru regatului triunitu; iara deputatii ce se voru tramite la Pest'a voru fi impoterniciti a se folosí dupa impregiurâri de limb'a magiara séu cea croata. Redactîunea legiloru va fi in limb'a magiara sî croata chiaru sî in cestiuni cari privescu regatulu triunitu.

In fine legaturile, ce se voru face pe basele dreptului de statu, fâra de invoirea regatului triunitu nu se voru poté schimbá.

Drumulu de feru transsilvanu.

Au trecutu dejá vre-o cate-va septemâni, de candu nu se mai aude nimic'a dela comitetulu casei ablegatîloru, care s'au fostu constituitu pentru cestiunea drumului de feru transsilvanu. Comitetulu au fostu intreruptu in midîlocul lucrâriloru sele prin propunerea lui Skene, care suna intr'acolo, cá tóte liniile cele nóue, mai bine sa le cladésca statulu pe spesele sele, decâtu cá sa aplacideze subventîuni intreprindiatoriloru, pentruca comitetulu voiá sa auda sî opiniunea ministrului de finantie. Dlu de Plener póte sa fia, ceea ce concedemu sî noi, ocupatu cu trebile sele oficióse, dara dór va poté sa-si reserve sî ceva tempu de a multiamí curiositatea comitetului. Studii mari nu-i voru mai fi dlui ministru de lipsa, pentru cá sa póta respunde lu intrebarea ce i s'au pusu in privinti'a acést'a, sî aru fi aeumu cá sa aduca acea mica jertfa, de a fi de fatia la o siedintia scurta a comitetului, câci altmintrea se póte

intemplá, cá sa tréca sî sessiunea presenta a senatului imperialu completu, fâra de a se decide definitivu sî constitutiunalminte proiectulu privitoriu la drumulu de feru transsilvanu. Dar déca cumva comitetulu, ceea ce noi nu admitemu, aru folosí propunerea lui Skene cá stratagem'a parlamentara, pentru delaturarea proiectului, atunci aru fi datoriu insusi ministeriului a aduce pertractarea iara in cursulu seu.

Intr'aceea aici au esîtu unu memoriu adresatu senatului imperialu sub titul'a: „Adeverulu in cestiunea drumului de feru transsilvanu", care eruéza cestiunea cu temeiu. In acel'a se vede cu deosebire, ca ceea ce se dîce acolo despre caracterulu drumului de feru din Transsilvani'a, e de interessu generalu: „Vocile toturoru, celoru ce nu suntu orbiti de prejudetie locale se unescu intr'aceea, ca realisarea unui drumu de feru in Tranni'a este de a se privi cá o parte a drumului de feru la marea négra."

„De-sî isvórele cele bogate ale Tranniei, precum esplotarea mineloru de auru, argintu, mercuriu, arama, feru sî plumbu, lânga care se mai adaugu materiele immense de arsu, lemne sî carbuni, immensele straturi de sare, in fine unu numeru mare de cetâti cu industria- suntu in stare de a garantá cu tempu unui drumu de feru ocupatiune destula, totusi unu drumu de feru, care sa se termine în Tranni'a n'aru corespunde, nici lipseloru tierei, nici n'aru garantá in vre-o câtiva ani, intreprinderei procente sigure. Numai déca va duce drumulu de feru civilisatîunea apusului la litoralele mârei negre, continuandu-se lini'a preste marginile Tranniei sî va taiá in dóua Romani'a cea binecuventata, mijlocindu legatur'a intre Orientu sî Europ'a, numai atunci va ajunge drumulu de feru transsilvanu la inaltîmea problemei sele universale: de a legá Trapezuntulu sî Constantinopolea prin lini'a cea mai scurta sî a face cu potintia importulu sî esportulu din sî in Turci'a, Persi'a, Egiptu sî Ostindi'a; numai atunci se va deschide inainte de tóte Transsilvaniei sî apoi sî celoralalte tieri, tesaurulu civilisatîunei, pelânga procente bogate dupa capitalele de intreprindere.

„Politic'a, care dîceá, ca atârna multu dela impregiurarea, cá Transsilvani'a dintrodata sa capete unu rociu câtu se póte de estinsu,— sî carea aru fi de parerea, ca sa nu pérda tiér'a unu plus de linii de feru, nu vede, ca de óre ce acum se potu scóte spesele cladirei numai cu greu, chiaru pentru lini'a cea mai scurta: se afla in periculu, cerendu pré multu sa— sa nu capete nimic'a. Judecandu dreptu decursulu eruiriloru in cestiunea drumului de feru transsilvanu dela 1856 incóce, vomu cunósce lesne caus'a, din care au purcesu nechiaritatea opiniuniloru in privinti'a acést'a. Sî acést'a au venitu de acolo, ca in adinsu séu din intemplare s'au confundatu lini'a principala cu cele laterale.

Prin formularea problemei, care au esîtu din tóte aceste, s'au strapusu ori ce cladire de linii in o departare necalculabila. Déca inca in 1856 s'aru fi incungiuratu mestecarea acést'a de idei precum sî nisuiél'a de a vedé indata realisatu totu, ce se poté insa realisá cu incetulu sî cu darabulu: atunci drumulu de feru era asiguratu Tranniei, de atunci sî n'aru fi precum lu vedemu adi inca, numai unu pium desielerium. Deci déca numai o linia austro-levantina corespunde cerintieloru statului, Transsilvaniei sî comercinlui universalu, sî numai o atare garantéza procentele capitalului de intreprindere, asiá numai acést'a póte fi privita de linia principala sî pentru Tranni'a, tóte celelalte insa cá laterale. „Neue Fr. Presse."

Sabiiu in 25 Februariu. Astadi dupa amédi la 2 óre se immormentà in satulu invecinatu Poplac'a d. Ioann Marcu, candidatu de preotîa, juristu la academi'a c. r. de aici sî ingrijitoriu interimalu alu tipografiei archidiecesane, care in cea mai frumósa etate de 24 ani dupa o bóla indelungata sî dorerósa de unu anu, ducendu-se cu dóue septemâni nainte din Sabiiu, adormî in cas'a sea parintésca Marti in 23 Februariu ale acestui anu (tocmai in dîu'a, in carea acum unu anu se immormentà professorulu nostru de cantâri Ioann Dragomiru) pe la 10 óre diminéti'a. Tempulu celu reu sî drumulu celu cu totulu neoportunu nu concesera, a merge la immormentarea lui multîmea amiciloru sî colegiloru reposatului din Sabiiu; cu tóte acestea institutulu archidiecesanu se representase prin 2 professori sî o parte a corului clericalu, astfelu incâtu ingropaciunea, seversîta de 4 preoti, a decursu in modu distinctu. Biseric'a sî natîunea perde in adormitulu unu june cu talente frumóse, cu zelu neobositu câtra perfectîunare, cu devotamentu caldu câtra amendóue sî cu moralitate nepetata, plinu de sperantia in venitoriu; ear famili'a lui cea simpla tierenésca perde celu mai nobilu surcelu alu seu, bucuri'a sî toiagulu betranetieloru parintîloru, mangaierea sî onórea fratîniloru. Domnedieu sa odichnésca sufletulu lui celu curatu in sinurile fericirei; noi i dîcemu din tóta inim'a: Fia-i tierân'a usióra sî amintirea buna!

Audîmu lucruri neaudîte, audîmu din dîuarie straine, ca in unele pârti ale tierei nóstre e fómete in tóta form'a. „Kol. Közl." ne spune, ca din lips'a mijlóceloru de traiu, „Secuii emigréza din tiéra, iar Românii moru de bóla (din cucuruzulu celu putredu), pe carea medicii o numescu: tiphus de fóme." In comitatulu Clusiului sî pe Campia sa domnésca fómetea crâncenu. Medicii constata, ca din caus'a acestei fómete s'au nascutu ból'a lipiciósa, ce o amu numitu mai susu.

Ajutoriu pentru fiintiele acestea in miseria pâna acum nu s'au facutu mai nimic'a, sî ce s'au facutu e prea pucinu, e o picatura de apa in o mare intréga de miseria sî necasu. Cu tóte ca ajutoriu s'aru poté face acestoru nenorociti, dá fiindu bucatele, in tóte piatiele Transsilvaniei, fórte eftine.

Religiunea crestinésca ne impune acésta detoria, dar noi mai avemu sî detoria cá natîune. Sa nu trecemu dar cu vederea impregiurarea acést'a cu atâtu mai vertosu, cu câtu audîmu, ca acei cari cadu victime lipsei, suntu de natîunalitatea nóstra. Sî déca este adeveru; ca moru de fóme, óre nu voru blastemá multi dintrensii cu buzele murinde pe acei frati ai loru, cari i-aru puté ajutá, dar numai din nepasare nu ajuta. Amendóue detoriele de mai susu provóca dar imperiosu pre totu Românulu sî crestinulu la alinarea miseriei, carea audîmu ca s'au latîtu preste fratii nostri. In atari ocasiuni se cunósce, déca este simtiu comunu intr'o natiune sî déca este ea in adeveru natiune ori numai conglomeratu!

Deplângemu sî impregiurarea, ca din acele pârtî nu ne vine nici o scire deadreptulu, nu vedemu din partea cuiv'a vre-o provocare, vre-o adressa câtra comitetulu Associatîunei, séu nu este nici unu barbatu in pârtîle acelea, care barem intr'atât'a sa se scia servî de condeiu?

Apelâmu la simtiulu intregei natiuni, care dorimu sa se manifesteze prin interessulu ce-lu vomu scí aretá câtra fratii nostri in lipsa. Provocâmu insa inteligînti'a nóstra din pârtîle unde domnesce lips'a, a se constituí in comitete sî a se pune in corespundintia cu redactîunile foiloru nóstre, cu cari credemu sî sperâmu, ca voru corespunde binefacatorii séu deadreptulu séu prin comitetele, ce sî le voru formá.

Bucovin'a. Din „Concordia" aflâmu despre edarea unui opu alu D-lui Aronu Pumnulu, din care reproducemu titlulu sî precuventarea precum urméza:

Privire repede
preste 267 din proprietâtîle asiá numite:
Mosîele monastiresci,
din cari s'au formatu maretiulu,
FUNDU RELIGIUNARU,

facuta dupa adeverintie autentice, séu urice. Inchinata toturoru Românîloru din tóte provinciele locuite de densii, cu scopu, cá sa se insufle cu totii de spiritulu strabuniloru nostri sî sa-si deie nevointi'a a-i imitá sî a-i intrece in maretiele loru faptuintie. Interessulu, ce portâmu toti Românii pentru acestu fondu maretiu, pretinde cá sa publicâmu acestu opu dimpreuna cu frumós'a precuventare, facendu óre care-va prescurtare numai intr'une puncte, ce nu se tînu strinsu de obiectu.

Precuventare.

Esîti monuminte sacre! din intunerecu la lumina; predicati lumin'a, adeverulu, dreptatea sî inviarea, sî prin aceea ne insuflati sî nóue spiritulu sî zelulu intemeiatoriloru vostri, cá asiá sa facemu sî noi pentru urmasii nostri aceea, ce au facutu acei'a pentru noi!

Asta privire preste mosîele Fundului religiunariu din Bucovin'a, se da publicului in mâna, mai antaiu pentru insemnatatea cea mare a obiectului, ce se cuprinde intrens'a; câci ce lucru póte sa aiba pentru noi interesu mai mare, decâtu proprietâtîle acelea, din cari se sustîne tóta biseric'a nóstra, totu clerulu, sî toti diregatorii bisericesci, dela capulu bisericei sî pâna la celu mai de pre urma scriitoriu, sî serbitoriu alu bisericei; din carele este inzestrata sî se sustîne o mare parte de scóle sî de asiediaminte de cultura, (precum: Institutulu teologicu din Cernauti, la Gimnasiulu plenariu din Cernanti doi professori de limb'a româna, sî doi catecheti; Seminarulu din Cernauti; Gimnasiulu plenariu din Suciav'a; scól'a normala sî preparandiala natîunala din Cernauti, scól'a reala plenaria natîunala din Cernauti; scól'a de dascalitie din Cernauti; unu catechetu la scól'a de fete din Cernauti, scól'a normala natîunala din Siretu; catechetulu dela scól'a normala din Suciav'a; 55 de invetiatori triviali; ajutórie la 72 de scóle triviale; infiintiarea de scóle triviale, pe unde nu suntu inca, nici se afla mijlóce spre infiinliarea loru; pensiuni la mai multi professori triviali sî la veduve de ale loru, s. a.) Eaca dara, ca tóta viéti'a nóstra religiósa, morale, spirituale, natîunale, sciintiele se sustîne din acele proprietâti; eaca, ca tóta desvoltarea sî cultivarea nóstra religiósa, natîunala, spirituala, sociala, se ajuta sî se naintéza numai prin „Fondulu Religiunariu", formatu din proprietâtîle insemnate in asta car-

ticica: deci cine aru poté fi cu inim'a atâtu de impetrita, sî atâtu de nepasatoriu pentru fiinti'a sea sî pentru desvoltarea sî nobilarea acelei'a, care sa nu dorésca ferbinte din adenculu sufletului seu, cá sa cunósca mai deaprópe acestu isvoru nesecaveru alu fericirei sale, acestu sustîitoriu sî innaintatoriu alu vietiei sele religióse, morale, natîunale, alu fericirei sele celei adeverate, ba chiaru alu esistintiei sele? cá asiá cunoscendu-lu, sa-lu scie sî aperá de intemplâri neprevediute, stricacióse, sa scie a-lu sî immultî, sî folosí dupa cuviintia pururea!

Mai departe se publica asta privira cu acelu scopu, cá prin aceste inceputuri crude sî nedeplinite in tóta privinti'a, sa se dee ocasiune binevenita, sî dorita la barbatii cei ce au cunoscintie mai latîte, mai amerunte sî mai acurate despre acestu obiectu atâtu de insemnatoriu sî cumpanitoriu, sî suntu provediuti sî cu mijlóce de ajunsu spre capatarea sî publicarea uriceloru atingatóre de proprietâtîle fondului, cá ei sa indeplinésca tóte scaderile, ce se voru fi aflându in asta cârticica, sî asiá apoi cunoscinti'a acurata, deplina sî lamurita despre tóte mosîele monastiresci, din care s'au formatu FUNDULU RELIGIUNARU, sî despre nemoritorii barbati: (Principi, Episcopi, Calugari sî proprietari mireni), carii au daruitu acele mosîe, sa o verse in cunoscinti'a sufletului nostru alu toturoru credinciosîloru fii ai bisericei nóstre, sî prin aceea sa ne faca, sî sa ne indemne sî pre noi, cá nu numai sa ne aratâmu pururea cea mai religiósa multiamire câtra acei binefacatori ai nostri, dar totodata sa rogâmu cu umilintia indurarea domnedieésca, cá sa reverse sî in inimele nóstre ale toturor'a evlavi'a, spiritulu sî zelulu celu sântu alu binefacatoriloru acelor'a préfericiti, cá asiá sa facemu sî noi daruri sî fonduri pentru urmasii nostri, eara nu sa traimu numai de a gat'a din cele ce au fundatu sî au intemeiatu pentru noi fericitii sî pururea pomenitii sî nemuritorii nostri strabuni 'naintasi!

Pentruca sciutu este, ca: „totu ce avemu sî totu ce facemu in asta viétia pamenténa: piere sî se nimicesee, cá cum n'aru fi mai fostu: sî numai fapt'a cea buna ne remâne de pomenire binecuventata dupa mormentu!“

„Nu ve adunareti comóra pe pamentu, dîce s. Scriptura, unde vi-o manânca moliele sî rugin'a, unde vi-o sépa furii, sî vi-o rapescu; ci ve adunati comóra in ceriu (adeca: faceti fundatîuni pentru biserice, pentru scóle, pentru academia de drepturi, fâra de carea sunteti periti, sî nu ve mai poteti aperá de apunerea totala! pentru studintii cei cu talente, dar fâra mijlóce, pentru Reuniunile sî Associatîunile cele ce se infiintiéza spre innaintarea culturei religióse, morale, natîunale, scientîale, spre fericirea vóstra, sî spre marirea lui Domnedieu prin faptele vóstre! câci numai atunci comór'a vóstra nu vi o manânca mai multu nici moliele, nici rugin'a, numai atunci nu vi-o mai potu nici sapá nici rapí furii!“

„Celu ce are urechi de auditu: sa audia sî sa intieléga; sî cine are sufletu in sine, sî inima de simtîtu, sa simtia sî sa lucredie!“

„Eara tu Domnedieule alu relegiunei, alu moralitâtii, alu culturei, sî alu fericirei fiintieloru tale, — Tu parintele luminiloru! revarsa-ti binecuventarea ta cea cerésca asupr'a acestui inceputu, ce s'a facutu! Asiá sa fia!“

Cernautiu 6/18 Ianuariu, 1865.

Varietâti sî noutâti de dî.

— Cum inaintéza caus'a nóstra scolara! Dintr'o epistola privata, ce o priimimu din comitatulu Biharei, estragemu urmatoriulu pasagiu: „Te vei interesá a scí cum stâmu cu scólele popurali, nu potu sa-ti dau unu conspectu generalu din lips'a dateloru, me restringu numai la unu casu, care mare parte e analogu cu celelalte, anume: P. O. D. Petru Sabo protopopulu Mediadului sî inspect. distr. de scóle, de la 1861 pâna acum'a a alergatu in siepte renduri parte cu relatîuni parte cu cereri pre la oficiolatele politice pentru delaturarea pedeceloru ce stau in calea invetiamentului popuralu, dar tóte aceste nu avura nici unu resultatu. Spre mare dorere trebuie inca sa mai adaugu, ca de-sî din numitulu anu pâna acù, deregatorii politici se schimbara adese, totusi maioritatea loru absoluta fù româna, sî sî astadi suntu Români cei ce se facu vinovati de atât'a nepasare. Perirea t'a din tîne Israile! Numitulu d-nu protopopu s'a intorsu acù câtra ven. ordinariatu de Aradu, cerendu, cá acest'a sa mijlocésca pe calea Locutienintiei vindecarea acestoru rele . . .“ „Concordi'a.“

Prospectu politicu.

Jurnalistic'a européna, lipsindu-i alte materie mai urginti, se ocupa fórte multu cu scrierea lui Napoleonu. E lucru préfirescu, ca dejudecarea eii cea mai nefavoritóre sî mai franca o facu preste totu unele din foile engleze, cari spunu verde pe fatia, ca scrierea acést'a nu este decâtu o glorificare a despotismului. —

Franci'a au incheiatu unu tractatu comercialu cu cetâtîle libere germane Hamburg, Lübeck sî Bremen.

Ministrulu de invetiamentu Duruy staruiesce cu totdeadinsulu pentru introducerea invetiamentului obligatoriu in imperiulu francesu; precum se vede insa maioritatea in camera va fi incontr'a lui, pentru care eventualitate densulu e si gat'a a dimissiuná.

Imperatulu a priimitu din mânile ambasadorului italianu Nigra diplom'a de membru alu academiei milanese pentru economi'a natîunala sî sciintiele politice.

Bugetulu regatului Italiei arata cifr'a veniturîloru cu 669,438,563 lire, spesele cu 886,639,302 lire, v. s. d. deficitu de 216 mill. lire. Precum se vede, nu suntu finantiele Austriei cele mai rele din Europ'a!

Sórtea Poloniloru emigrati sî imprasciati, cá órecandu Evreii, prin tóte tierile Europei, este fórte trista. In cele mai multe tieri regimutu ori li-a trasu totu ajutoriulu ori nu li-a datu ajutoriu de locu; numai Englesii s'au aretatu mai generosi hotarindu intr'o adunare mare de poporu in Londr'a, a emite o proclamatîune câtra toti Polonii espatriati, cá sa tréca la Engliter'a, unde voru aflá lucru sî pâne.

Publicarea

summeloru incurse la fondulu Associatîunei dela siedinti'a comitetului Assoc. tînuta in 7 Fauru pâna la siedinti'a din 7 Martiu anulu curentu.

1. D. prefectu dominalu in Cricau Grigoriu Mezei tramite la fondulu Assoc. parte taxa rest. pre an. $186^2/_3$, parte taxa de m. ord. pre an. $186^4/_5$, summ'a de 10 fl. v. a.

2. Deadreptulu la cass'a Assoc. tranne române au incursu urmatórele summe:

a) dela unu d. m. ord. taxa rest. pre an. $186^3/_4$ 5 fl. b) pentru 3 esempl. din actele adunârei gen. IV. dela dd. Const. Stezaru, Ales. Bacu sî Dr. Ioanne Nemesiu a 30 xr. v. a. 1 esempl. cu totulu 90 xr. c) prin d. notariu comunalu in Racoviti'a Ioaun Macellariu cá ofertu dela dóue comune romane sî anume: dela Şabesiulu superioru 10 f., dela Sabesiulu inferioru iarasi 10 f. Summ'a 25 f. 90 cr.

Dela Secretariatulu Associatîunei tranne române.

Sabiiu in 7 Martiu 1865.

Publicatîune.

Nr. 8—1

Dupace loteri'a cea marede bani VIII., menita spre scopuri de comunu folositóre, deplinita la preainalt'a demandare a Maiestâtii Sele c. r. apostolice, a cârei tragere a urmatu in 9 Ianuariu 1864., acum e incheiata pe deplinu, Directîunea veniturîloru de loteria nu lipsesce a aduce resultatulu acestei loterii la cunoscintia publica.

Unulu din veniturile acelei'a in summa de 243,406 f. $60^1/_2$ xr. v. a. fu menitu de Maiestatea Sea c. r. apostolica pe jumetate pentru zidirea unui institutu de smintiti in Tirolu, pentru infiintiarea unui institutu pentru scutirea arestanteloru femeesci desrobite in Veneti'a sî eventualminte dupa marimea acestei jumetâti pentru spitalulu de prunci la S. Ann'a in Vienn'a sî pentru spitalulu de prunci Franciscu Iosifu in Prag'a, ear ceealalta jumetate fu menita pentru crearea de stipendie de mâna pentru fete serace de oficieri, partide militare sî amploiati militari sî pentru infiintiarea de locuri fundatîunale in institutele superióre de crescere sî in companiele de scóla.

Acestu resultatu atâtu de favoritoriu alu intreprinderei se potù castigá numai prin viu'a sprijinire din partea filantropicei populatîuni a imperiului sî prin buna vointi'a eii a contribuí spre ajungerea scopuriloru de binefacere intentîunate cu atât'a gratia din partea Maiestâtii Sele c. r. apostolice; din care causa Directiunea lottu-lui c. r. se simte indatorata, a esprime prin acést'a in publicu multiamit'a sea pentru acésta participare cu resultatu bunu.

Dela Directiunea Lottu-lui c. r.,
despartiementulu loteriei statului pentru scopuri de comunu folositóre sî de binefacere.

Vienn'a in 22 Februariu 1865.

Fridericu Schrank m. p.
Cons. c. r. alu regimului, antiste alu directiunei.

Nr. 7—3

EDICTU.

Prin care Mari'a F. Mandruti'a legiuit'a sotî'a lui Christea Proc'a, ambi din Rasnovu, carea de mai multu tempu a parasitu cu necredintia pre legiuitulu seu barbatu, se provóca, in terminu de unu anu dela datulu presinte, a se infatîsiá cu atât'a mai sicuru inaintea subscrisului Scaunu Protopopescu, câci la din contra, sî fâra de ea, se va decide procesulu matrimonialu, asupra-i urditu, in sensulu SS. Canóne bisericesci.

Dela scaunulu protopopescu greco-orientalu alu Branului.

Zernesci in 3 Ianuariu 1865. I. Metianu m. p. Protopopu.

Burs'a din Vienn'a 27/11 Martiu 1865.

Metalicele 5%	71 88	Actiile de creditu	183 80
Imprumutulu nat. 5%	78 50	Argintulu	110 25
Actiile de banca	300	Galbinulu	5 29.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a loiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 18. ANULU XIII.

Sabiiu, in 4|16 Martiu 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Din Carlovitiu.

Despre evenimentele din memorabilea siedintia din 20/8 Februariu sî cele ce stau in legatura cu dens'a, despre cari referiramu dejá dupa foile germane, aflâmu acum din funte sigura sî autentica urmatórele:

Românii ajunsera la Carlovitiu in 17/5 Febr. sî in 19/7 au inceputu potrivitu decisiuniloru imperatesci consultârile asupr'a trebei banale sî a monastiriloru, ce ni s'aru cuvení din vistieria comuna a Mitropoliei Carlovitiene, cá sa nu se impedece masîn'a organismului Mitropoliei nóstre celei de curendu incuviintiate. Despre inceperea lucrârei acestei'a erá insciintiatu ilustrulu Comissaru imperatescu dela Congressu D. Generalmaioru Bar. Filipoviciu, carele in siedinti'a Congressului serbescu din 20/8 Febr. anuntiá adunârei, ca barbatii de incredere ai Româniloru, sî totdeodata alesii deputati inca din anulu trecutu dela alegerea de Mitropolitu au sositu la Carlovitiu, sî amesuratu decisiuniloru imperatesci au sî inceputu lucrarea loru; mai departe Comissarulu imperatescu poftì pre Congressu, cá in intielesulu decisiuniloru imperatesci sa aléga sî din partea sea o comissiune, carea sa se puna in cointielegere cu partea româna, spre a convení la o intielegere amicabile in privinti'a trebei banale sî a monastiriloru.

Deputatulu Cernoviciu, sî dupa elu inca alti 6—7 au reflectatu: ca Congressulu nu cunósce obiectulu, spre a cârui pertractare Comissarulu propuse alegerea unei Comissiuni, de aceea Românii sa astérna Congressului cererea loru, séu sa ocupe scaunele cele góle din Congressu, câci sî asiá scaunele unoru deputati nu suntu ocupate, sî atunci cu graiu viu sa dee inainte, ce poftescu. In fine insusi Patriarchulu serbescu s'a pronunciatu totu cam asiá, cá cei antevorbitori, adaugendu, ca va scí Congressulu sa fia dreptu câtra fratii nostri correligiunari români intocm'a, cum au sciutu Sinodulu din anulu trecutu sa se arete dreptu pentru infiintiarea unei Mitropolii române.

Vediendu Comissarulu imperatescu inversiunarea cea mare, in carea devenira membrii cogressului, cari prin gazetele serbe au fostu preocupati, sî prin tînerea in secretu a stârei celei adeverate a obiectului, care Comissarulu l'au adusu la ordinea dîlei,— n'au potutu face alt'a Impoternicitulu imperatescu, decâtu a luá la protocolu cele intemplate, sî a-si cere inviatîuni ulteriori dela locurile competinti.

Sî intr'adeveru nu se póte mirá din destulu acel'a, carele scie decurgerea acestui obiectu.

Este unu ce cunoscutu in deobste, ca Sinodulu episcopescu dela Carlovitiu in anulu trecutu s'a declaratu, ca o Mitropolia româna de legea gr. resar. se póte infiintiá pe bas'a canonica a bisericei nóstre, sî ca acést'a se póte face, déca Maiestatea Sea Imperatoriulu nostru o va ierta; decisiunea acést'a, urmata cu unanimitate, au trasu dupa sine sî pertractâri asupr'a unoru momente, care stau in strinsa legatura cu o Ierarchia, adeca asupr'a fonduriloru comune ierarchice sî a monastiriloru. Archiereii români, cá sî cei serbesci, s'au enunciatu generalminte in privinti'a sumei, ce aru avé sa vina pe partea mitropoliei române, ear din monastiri cerura Archiereii români cele patru: Hodosiu, Bezdiniu, St. Giorgiu sî Mesiciu, cá pre unele, care se afla in mijloculu unei impopulatîuni curatu române. Archiereii serbi s'au plecatu a dá pe partea româna numai unic'a monastire a Hodosiului in Eparchi'a Aradului, sî s'au declaratu, ca ei in privinti'a acestoru momente nu potu dîce nimicu otaritu, pâna nu s'aru intrebá congressulu natiunale. Dupa mai multe desbateri s'au otaritu, a emite o Comissiune din partea Sinodului, carea sa cerceteze ratiociniulu fonduriloru comune. Spre acestu sfarsîtu s'au emisu doi Episcopi sî câti-va membri congressuali, ear din partea româna au fostu Eppulu Aradului Procopiu Ivacicoviciu, apoi dd. de Mocioni sî Babesiu. Comissiunea acést'a au inceputu lucrarea sea, dar nu si-a potutu aflá unu punctu de manecare, care sa fia potutu multiamí atâtu pre Românii, câtu sî pre Serbii; câci parerile in privinti'a principiului pentru conlucrare erau de totu diverginti. Românii voiau, cá fondurile respective sa se iee cá nisce averi confessiunale, ear barbatii serbi denegau fonduriloru acestu caracteru, sî le botezau averi natiunali. Disparitatea acestoru pareri a trasu dupa sine dóue voturi separate, sî asiá sî diverginti intre sine, care s'au predatu Sinodului, de unde s'au asternutu la locurile mainalte. — Ací mai vine a se insemná, ca Sinodulu n'au adusu nici o decisiune in privinti'a acestoru voturi.

In privinti'a protocolului sinodale in aceste dóue voturi s'au induratu Maiestatea Sea tóte conclusele aduse cu unanimitatea Sinodului a le incuviintiá, va sa dîca, a resolví Mitropoli'a nóstra pentru Ardeleni sî Ungureni, ear obiectulu pentru bani sî monastiri a nu-lu decide, câci Sinodulu n'au adusu conclusu unanimu, ci a demandá, cá in congressu sa se caute pentru o impacare. Spre care sfarsîtu Congressulu are a se impartî in dóue corporatîuni; la un'a, sub presidiulu Patriarchului, Eppii sî deputatii serbi, ear la ceealalta, sub presidiulu Archiepiscopului sî Mitropolitului românu, Eppulu Aradului sî deputatii români sa se consulte, sî amendóue aceste corporatîuni sa se invoiésca spre ajungerea unei impacaciuni. — Asiá dara se vede, ca Comissarulu imperatescu au propusu alegerea comissiunei congressuale in urm'a decisiunei préinalte, ce au urmatu la conclussulu Sinodului, sî fiindca nici unu membru din Sinodu n'a deslucitu Congressului starea lucrului, s'a provocatu opositiunea aceea a Congressului.

Prelânga tóte acestea suntu semne invederate, cum un'a partida a Congressului pandesce dupa unu momentu favoritoriu, pentru de a face initiativ'a spre luarea acestui obiectu momentosu la pertractare in intielesulu decisiunei preainalte, cá cele stricate sa se diréga. —

Mai departe aflâmu totu dela congressu, ca in siedinti'a din 7 Martiu c. n. se predetera câte-va dispositiuni (Bestimmungen) preainalte privitóre la organisarea consistorieloru sî la reservarea normârei congressului. Ablegatii Cernojevic sî Miletic se sî apucara a le scarmaná, dar aflara resistintia in Kusevic, in Zastavnikovic cá representantele militariloru sî in Petrovic, dar cu deosebire in Comissarulu c. r., care, dupacum spune „Gen. Corr.“, refruntà acele suppositiuni din punctu in punctu.

Actulu celu mai momentosu pentru noi Românii inca s'a seversîtu in siedinti'a acést'a; barbatii de incredere ai Româniloru au predatu congressului cererile acestor'a in scrisu, sî congressulu au alesu 11 membrii, cari sa preconsulte obiectulu.

Organisarea parochieloru este finita; legea scólei se redige acum.

Dupa scirile mai nóue Românii, afara de cele 4 manastiri numite, aru pretinde din fondurile comune 870,100 f. fondulu Eppului Putnicu intregu, Aradulu intregu, ear Versietiulu sî Timisiór'a de jumetate. —

Lumini de parafinu.

In numerulu 56 a lei „Herm. Ztg.“ etc. din anulu acest'a aflâmu, ca s'aru fi formatu o Associatîune spre intemeiarea unei fabrici de lumini de parafinu, precum sî de sapunu sî alte producte chemice. Nrulu 60 alu aceleia-si foi aduce unu articulu deslusîtoriu in privinti'a producteloru din parafinu, intitulatu: „Cestiunea iluminârei cu parafinu“.

Noi, cari inca amu fostu sî suntemu de credintia, ca radicarea poporului e conditiunata sî de radicarea industriei in genere, cugetâmu a face unu servitiu publicului nostru cetitoriu, reproducendu articululu, care deslusiesce sî alte laturi ale ramului acestui de industria, — privitóre la starea nóstra.

Eata articululu:

„Déca potemu dá crediamentru sciriloru ce circuléza pe ici pe colea, atunci in tempulu mai dincóce sa se fia nascutu

o intrebare, carea aru fi fórte apta de a sterní interessu generalu. Intrebarea acést'a privesce mai multu iluminurea sî are de a face specialu numai cu materialulu pentru iluminare, materialu, care in tiéra la noi e fórte putînu cunoscutu sî intrebuintiatu. Acest'a este parafinulu.“

Inainte de a continuá mai departe, trebuie sa notâmu, ca articolulu se vede a fi conceputu inainte de publicarea in nr. 56 sî asiá autorulu, dupa ce face introducerea de mai susu, e de parére, ca chiaru sî la casu candu n'aru poté dá crediamentu sciriloru respandite, totusi afla cu cale a dá o deslucire asupr'a temei sale, sî apoi continua mai departe:

„Inainte cu vre-o 35 de ani au aflatu Reichenbach din Brünn, facendu elu incercârile cele memorabile asupr'a producteloru de arsu din substantie animalice sî de plante, ca in duhotu se afla o multîme de materii produse prin o destilatiune uscata, dintre cari aici numai despre parafinu sî creosotulu celu de atunci cunoscutu póte sa fia vorb'a. Insa cum s'au întemplatu mai cu tóte inventiunile nemtiesci, asiá sî acést'a au trebuitu mai antâiu sa calatorésca in strainatate, care strainatate au sciutu sa o cultive mai departe sî sa o esploteze.

„Numai atunci au fostu atentîunea nemtîloru indreptata asupr'a articulului acestui de insemnatate, dupa ce resultate splendide au aratatu din destulu, ca parafinulu au devenitu o cestiune de viétia pentru Irland'a cea bogata de tofu (torfu) sî scapatata in privinti'a averei, sî e o satisfacere, ca fratele Michel (Nemtii) de astadata negandu-se pe sine, s'au apucatu cu entusiasmu de cestiunea acést'a.

„Chiaru in acelasi tempu, in care au inceputu a intrá parafinulu in viéti'a practica, au inceputu a se latî dela Hamburg preste tóta Germani'a uleulu mineralu din carbuni de pétra, ce se numesce adese sî fotogenu (producatoriu de lumina). Pre lânga scumpetea cea mare a mijlóceloru de traiu sî cu deosebire a uleului nu e mirare, déca au facutu materiele aceste nóue sensatîune la tóte económele de casa; adaugendu-se lânga impregiurârile aratate sî poterea sî frumseti'a luminei fotogenului sî a parafinului celui cu fatia de alabastru.

„Ramulu acestu nou de industria au aflatu priimire viia, cu deosebire in pârtîle acelea, unde se aflau straturi nefolosite de materii carbunice, ascunse in pamentu. Aici au contribuitu apoi chemici harnici, barbati adapati in sciintiele naturali impreuna cu capitalisti inteligenti la scóterea la lumina a tesauriloru, ce jaceau ingropati sub pamentu, la prefacerea loru in producte de pretiu sî asiá la radicarea stârei materiali a tierei. Ce insemnatate au castigatu prin acést'a cestiunea iluminârei? Aceea, ca ea au devenitu o cestiune de viétia pentru multe tieri sî preste totu s'au facutu unu factoru insemnatu de influintia binefacatóre asupr'a economiei populare ratiunale. Sa considerâmu ce de consecuintie momentóse voru mai resarí dupa acést'a.

„Tóte trupurile, care suntu compuse din materii carbunice sî de apa, se potu folosí spre producerea uleului mineralu, prin urmare sî materiile animalice, déca cum-va acestea aru promite succese mai bune. Materiile aceste din urma inse s'au intrebuintiatu sî se intrebuintiéza in cele mai diferite casuri, sî asiá déca saru folosí sî industri'a cea nóua de materialulu acest'a, s'aru face fórte atarnatóre de inriurintie dinafara. Nu va fi inse atârnatóre déca se va folosí de unu materialu, carele i sta la dispunere in totu tempulu sî in câtatîmi dupa placu, sî prin care se da o insemnatate economiei natiunale. Industri'a acést'a face materialulu iluminârei neatarnatoriu de elementele naturei, pecandu fructele din cari scótemu uleulu, sî vitele din care ese seulu, suntu supuse la atâtea impregiurâri naturale sî comerciale, cari suntu de multeori sî in defavórea speculantîloru sî in cea a consumentîloru. Pretiurile midiulóceloru nóstre de iluminatu voru fi mai statornice sî mai solide. Tóte acestea se potu ajunge numai atunci, déca ramulu acest'a de industria va folosí tesaurii morti ai pamentului, eschidiendu materiele animalice (seulu) sî chiaru sî padurile, cari suntu cu multu mai pretióse sî cari au unu pretiu cu multu mai insemnatu in economi'a naturei.

„Déca promite fabricatiunea de parafinu, cu carea merge mâna in mâna cea a uleului mineralu, succese asiá bune, póte devení o cestiune de viétia pentru tóte tînuturile, cari suntu sarace de industria, bogate insa de materialu carbunicu. E principiulu economiei natiunale, ca din ce are o materia sa treaca prin mai multe graduri de prefacere, cu atât'a sî influinti'a asupr'a popóreloru i e mai binefacatóre. Substantiele carbonice au pretiu sî cá materialu de arsu, insa cá basa a multoru rami de fabrici, ele nu numai ca dau rente mai mari, ci punu in miscare o multîme de mâni omenesci, sî apoi numai lucrulu e stâlpulu principalu alu stateloru sî alu civilisatîunei.

Prin introducerea materiei acestei nóue de arsu aru urmá sî tiermurirea semanaturiloru de plante uleóse. De-sî aru fi acésta urmare la noi pentru presentu de putîna insemnatate, din causa ca poporatiunea e inca destulu de rara sî nu avemu de a ne plânge asupr'a lipsei de pamentu producatoriu de bucate, totusi cugetandu la viitoriu, nu trebuie sa desconsiderâmu influinti'a ramului acestui'a de industria asupr'a semanaturiloru de cereale. Pentruca pentru o tiéra, a cârei poporatiune este désa, sî care are lipsa de cereale multe sî in fine cârei i se detrage prin cultur'a uleului, tabacului sî napiloru de zacharu, o câtatîme insemnata de locu: este unu avantagiu nepretiuibilu, candu prin unu altu ramu de industria i se póte recastigá pamentu pentru cultur'a cerealeloru. (Va urmá.)

Oradea mare, 8 Martiu 1865. Ori ce natîune, ce jace in intunecime sî nesciintia, cá sa se póta aventá la gradulu culturei sale natîunale intru o proportiune cu celelalte popóre din giurulu seu, are lipsa ne'ncungiurabila de factori atâtu spirituali câtu sî materiali, de órece un'a e propteau'a sî radîmulu celu mai poternicu alu celeialalte. Intre natîunile de acésta sórte se póte numerá sî natîunea româna, carea pâna 'n dîlele nóstre erá coplesîta de servitutea cea mai crunta sî nu se aflá mai nimenea, care sa sacrifice materialminte pentru dens'a, cá sa o faca capace a scapá cu tempu de acésta trista positîune. Insa lauda provedintiei! ca de presinte se afla mai multi individi, cari cá mecenati generosi conlucra cu poteri gigantice la luminarea sî aventarea scumpei nóstre natîuni, cá sî ea sa ajunga la o positîune démna de dens'a intre natîunile conlocuitóre.

Dintre acesti barbati binemeritati de natiune unii contribuescu cu spiritulu loru celu luminatu sî luminatoriu, altii cu ajutóre materiale la edificiulu celu maretiu alu culturei, ce nesuesce natîunea nóstra a-lu construí.

Intre acesti din urma cu totu meritulu trebuie sa amintimu iarasi sî iarasi pre O. d. Nicolau Zsig'a negotiatoriu in Oradea mare, unulu dintre cei mai zelosi mecenati ai natîunei nóstre, fundatorulu plinei de sperantia fundatîuni Zsigaiane la „st. Nicolau“, pentru a cârei edificare depuse, precum scie dejá tóta lumea româna, unu capitalu de 20,000 f. v. austr., carea pentru Românii ungureni e unu asilu de scapare sî o cale conducatóre la limanulu culturei sî luminârei poporului; ale cârei radie esundatóre sî pâna acum au strabatutu sî in colib'a tieranului românu, crescendu-se intrens'a mladitie române, care voru produce fruptu la tempulu seu, dintre cari câti-va sî pâna acum servescu natiunei. *)

Scopulu Dlui fundatoru, precum scimu din funte sigura, e, cá tractulu curtii, care cade in „strat'a gradinei“ sa-lu radice aseminea celui din „strat'a magiara mare,“ spre a cârui radicare in 1860 espensà 15,000 f. v. a. cu acea conditîune, cá preste 15 ani sa o tradee fundatîunei, venindu i spesele indereptu, cá cu tempu sa se prefaca in institutu poternicu pentru crescerea tineriloru studinti români.

Respectabilulu domnu, precum arata cu fapt'a, tóte poterile si-le concentra la inflorirea sî bunastarea natîunei nóstre române, ce se vede din tóte faptele DSele. Intre altele e de insemnatu un'a: In tómn'a anului trecutu neindestulindu-se cu denariulu pusu pe altariulu natîunei— necrutiandu-si nici betraneticle nici spesele, facù o caletoria in Romani'a pentru castigarea spriginirei sî patronirei susu numitei fundatîuni din partea fratîloru nostri de dincolo de Carpati. Resultatulu lu va spune tempulu. Mai departe cei mai multi persecutati de sórte totdeun'a si-afla refugiulu la venerabilulu mecenatu, precum tinerimea studinte, asiá sî poporulu tieranu, fiindu nunumai patronulu fiiloru natîunei, ci sî alu bisericei sele; cele mai multe comune greco-orientale potu multiamí generosului D., ca nu-i plóua sî ninge in cas'a Domnului, fiindu densii materialuminte supti pâna la osu de sórtea cea de feru a trecutului; anume: St. Miclosiulu românu, loculu nascerei meritatului barbatu, unde neavendu biseric'a turnu, facù unulu pomposu din spesele sele proprie; opidulu Tinc'a, neavendu biserica, ma nici locu pentru dens'a, nestorele sî mecenatele românu sî ací si-aretà zelulu câtra natîunea sea, cá vre-o 50 familii, a câroru limba sî religiune erau periclitate intre Magiari, sa nu se instraineze de corpulu natîunei sî bisericei stramosiesci, le cumperà fundu pentru biserica cu 500 f. v. a., la acestea mai adause inca 500 f. v. a. pentru zidirea bisericei, de bucuria, vediendu ca nu s'au stinsu in ei simtiulu românu. Asemenea contribuì multu la innoirea bisericei din Comun'a Serbi. Pentru cari fapte maretie jure merito lu potemu numí patronulu mai multoru biserici gr. or. sî mecenate alu natîunei române. De aceea Românii bihareni lu sî venerèza cu pietate sî róga pre Domnedieu sa-i coroneze pasii cu laurulu celu nevestedîtu alu nemorirei sî sa dee multi aseminea mecenati Românîloru. Unu juristu românu.

*) Numa de i-aru servi mai bine decum i servescu inca multi din diregatorii români din Ungari'a! Red.)

Bucovin'a.

Aflandu de interesu mare pentru publiculu nostru, ne incercâmu a reproduce sî noi opulu ce tractéza despre monastirile din Bucovin'a, a cârui precuventare o impartasîrâmu dupa „Concordi'a“ in nr. trecutu.

Privire repede,

preste proprietâtîle monastiresci, din cari s'a formatu „FUNDULU RELIGIUNARU“ alu bisericei dreptcredincióse resaritene din Bucovin'a.

Introducere.

§. 1. Numele monastiriloru aflatóre in Bucovin'a, pe tempulu, candu a venitu asta provintia sub Imperatî'a austriaca. Numerulu proprietâtîloru, ce le aveá peatunci'a fiacare monastire, sî anulu intemeiaciunei fiacârei'a din ele.

La 2 Iuniu, 1777, se deslipì provinci'a Bucovin'a de câtra Moldov'a, sî se alaturà la August'a Imperatîa a Austriei, in poterea tratatului incheiatu intre Imperatés'a Austriei: MARI'A TERESÎ'A, sî intre sultanulu turcescu: ABDULHAMID, prin intrenuntiulu austriacu Baronulu TUGUT, la Constantian'a (Constantinopole) in anulu 1775. Pe atunci se aflá in Bucovin'a 24 de monastiri, dintre care fia-care si-aveá proprietâtîle sale, din care se sustîneá cu tóte cele trebuincióse, sî fia-care si-administrá ea insasi proprietâtîle sale.

Acele 24 de monastiri sî numerulu proprietâtîloru loru se insémna aici; eara numele proprietâtîloru, sî alu daruitoriloru acelor'a, se va insemná mai josu la loculu seu.

Numerulu curentu	Numele celoru 24 de monastiri, ce au esistatu mai de multu in Bucovin'a.	Numerulu proprietâtîloru, ce le-a avutu fia-care monastire.	Anulu, in care s'a intemeiatu fiacare monastire.
1	Monastirea: Moldoviti'a . .	54	1401
2	Episcopi'a: Radautiloru . .	7	1402
3	Monastirea: Petrautii . .	2	1446
4	„ Putn'a . . .	59	1466
5	„ Voronetiulu . .	10	1480
6	„ Homorulu . .	19	1491
7	„ Sant-Ilie . . .	12	1540
8	„ Suceviti'a . .	25	1578
9	„ Dragomirn'a . .	19	1602
10	„ Solc'a . . .	15	1615
11	„ Mamaesci . .	9	iatre 1663 sî 1670
12	„ Horecea . .	14	câtra 1712
13	„ Luc'a . . .	1	1747
14	„ Birésniti'a . .	1	1747
15	„ Iadov'a . . .	4	1750
16	„ Ilisescii . . .	5	1747
17	„ Crisceateculu .	2	1768
18	„ Ostr'a séu Barbescii	1	1776
19	„ Broscautii	2	1778
20	„ Voloc'a . . .	1	N'amu aflatu pân' acum in care anu s'ar fi intemeiatu.
21	„ Visniti'a . . .	1	
22	„ Corebniti'a . .	1	
23	„ Babinu . . .	1	
24	„ Damostiea . .	2	

Deci dupa Estrasulu meu din protocolulu imperatescu despre insemnarea granitiei intre Moldov'a sî Bucovin'a, sî dupa uricele sî hrisóvele monastirei Moldoviti'a, tiparite in „Uricariulu *) Domnului Franciscu Adolf Vikenhauser, se aflá in asta provincia, pe tempulu candu venì sub Austri'a, 24 de monastiri, cu 267 de proprietâti séu mosîi, unele mai mari altele mai mici.

Din aste 24 de monastiri, precum se insémna in Siematismulu diecesanu din Bucovin'a din anulu 1864, erau 4. adeca: Petrautii, Mamaescii, Voloc'a sî Visniti'a pentru calugaritie; eara celelalte 20 pentru calugari.

Observatiune. In Calendarulu Bucovinei din anulu acest'a: 1865, se publica monastirile, ce esistara mai de multu in Bucovin'a, dimpreuna cu mosîele avute; insa de monastirea: Mamaescii nu se face neci pomenire, ci, in loculu ei, se pune monastirea: Schitulu mare, si se dîce, ca: Mamaescii vechi sî noui, din vecinatatea Cernautîloru, aru fi fostu numai mosîi, daruite monastirii Schitului-mare. Insa in Siematismulu diecesanu bucovinénu din 1864, la fati'a 11, se insemna monastirea Mamaescii, éra nu Schitulu-mare, sî inca se dîce acolo, ca monastirea Mamaescii a fostu pentru calugaritie. Apoi in Estrasulu meu din protocolulu imperatescu, nu este neci vorba de Schitulu-mare, ci despre Mamaesci, la care monastire, precum vomu vedé mai josu la loculu seu, se afla insemnate noue proprietâti, cá avute si stapanite odiniora de dens'a. Acestu lucru are trebuintia de óre-si care lamuritiune. Monastirea: Schitulu-mare inca a esistatu, si s'a tînutu de monastirile Bucovinei, insa ea nu a fostu in Bucovin'a ci in Galiti'a: de aceea éca nu se afla insemnata neci in Protocolulu imperatescu, neci in Siematismulu diecesanu bucovinénu, ci numai in Calindariulu Bucovinei nu se scie cum s'a stracuratu intre monastirile bucovinene, delaturandu pre cea de la Mamaesci. Unii dîcu, ca monastirea Schitulu mare din Galiti'a aru fi fostu Mam'a monastiriloru bucovinene: Suceviti'a sî Mamaescii, sî acestea aru fi fostu numai Filiale acelei'a. Dar ast'a se pare lucru cam curiosu, fiinduca se scie, ca monastirea Suceviti'a este mai batrana, decâtu Schitulu-mare; câci Suceviti'a este intemeiata la anulu 1578 de câtra Georgiu Movila, Metropolitulu sî de câtra frate-seu, Marele Vornicu Ieremie Movil'a, carele dupa aceea s'a facutu sî Domnu Moldovei, sî a domnitu 11 ani (1595—1606); éra monastirea Schitulu-mare este intemeiata la 1607 de câtra fiic'a lui Ieremie Movil'a Voda cea maritata dupa Hatmanulu lesiescu Stefanu Pototichi, cu scopu, cá Dumnedieu sa ajute lui Pototichi, sa póta asiediá pre cumnatu-seu, mostenitoriulu legiuitu alu Domniei moldave, pre baietielulu Constantinu Movil'a, pe tronulu Domniei moldave, care î-lu rapise unchiu-seu Simeonu Movil'a cu nedreptulu. Asiá dara cum se potù intemplá cá monastirea cea mai tinerica: Schitulu mare, sa fia mama la cea mai batrana: Suceviti'a? Acést'a ar fi lucru cam nefirescu, dar ómenii totu spunu, ca ar fi fostu asiá; fiindu ca Schitulu-mare si-a castigatu cu tempulu mai multe averi decâtu celelalte monastiri. Apoi candu s'au desfiintiatu monastirile la 1784—1786, se scie, ca Calugarii dela Schitulu-mare au fostu cei mai tînaci sî mai dârji, sî nu voiau odata cu capulu sa asculte de porunc'a imperatésca, carea le porunciá: sa parasésca Schitulu-mare sî sa se stramute o parte din ei la monastirea Suceviti'a éra ceealalta la monastirea Dragomirn'a. (Va urmá.)

*) Titul'a deplina a acestui „Uricariu fórte pretiosu“, care lu voiu citá mai adese-ori in asta scrisóre, este:

Moldav'a, oder Beiträge zu einem Urkundsbuche für die Moldau und Bucovina, von Franz Adolf Wickenhauser. Wien; 1862.

Pretiulu unui esemplariu este 1 f. v. a.

Varietâti sî noutâti de dî.

(Distinctiune.) Mai. Sea c. r. s'au induratu prin p. n. scrisóre de cabinetu din 28. Feber. a darui Eppului r. cat. transsilvanu Michailu Fogarasy de Gy. Miklos demnitatea de Consiliaru intimu fâra taxe.

(Necrologu.) Mórtea iar a rapitu unu fiiu bravu alu natiunei nóstre: pre professorulu gimnasialu din Blasiu d. Ioann Stoianu, care, dupa o corespundintia a „G. Tr.“ in 23 Februariu a reposatu, in etate de 30 ani dupace dela p elegeri incetase numai in 20 Februariu, devotatu fiindu cu totulu oficiului seu celui nobilu. Fia-i tierân'a usióra! —

Esamenele semestrale in Institutulu diecesanu au decursu in septemân'a trecuta sub presidiulu P. Protopopu sî Preside interimalu consist. Ioann Pannoviciu. —

Reuniunea „Victori'a“ din Clusiu, pentru assecurarea de focu, este concessiunata de in. regimu pentru totu cuprinsulu monarchiei austriace. —

Cultivarea bumbacului in Austri'a. Mai de multu se vorbesce, ca regimulu aru avé de cugetu a face incercâri cu productiunea bumbacului in tierile de médiadî ale Austriei. O societate de capitalisti, intre cari sî D. Br. Popp cá Directoru alu torsariei celei mari din Pottendorf, au datu acuma o petitiune la ministeriulu de comerciu, prin carea se róga a se pune planulu in lucrare, sî se obléga a lucrá cu preferintia bumbaculu acest'a.

Din „viéti'a lui Cesare“ de Napoleonu, traductiunea germana, a esîtu tomulu d'antâiu la C. Gerold la Vien'a in 9 Martiu c. n. Form'a esterióra sa fia fórte pompósa; pretiulu tom. I. 4 f. 50 cr.—

Fatia cu programulu magiaro-croaticu, publicatu in liniamentele lui sî de noi in nr. din urma, declara acumu d. Maximilianu Pric'a in oficiós'a „Agramer Zeitung“, ca acelu programu nu numai s'au incheiatu in Ianuariu 1861 intre mai multe notabilitâti magiare sî croate, ci manuscrisulu subscrisu de aceste notabilitâti se afla sî astadi in mânile densului (Pric'a). Totdeodata insa constatéza, ca Cancelarulu aulicu croaticu de astadi, d. de Mazuranic, n'a luatu parte la compunerea acestui programu, din contra insa au participatu cele dóue personalitâti nenumite pâna acumu, si anume Contele Iuliu Iankovic sî d. Mirco Bogovic. Deák, dice d Pric'a in declaratîunea sea, numai intratât'a are parte la acestu programu, incâtu i s'a cititu intr'o conferintia in Pest'a, tempulu insa a fostu prea scurtu, pentru de a se fi potutu intruní barbatii respectivi asupr'a lui; Deák sa fia declaratu numai atât'a, ca nu se 'nvoiesce cu principiulu espusu (dupa care Croati'a devine intr'alta positiune fatia cu Ungari'a de cum a fostu din vechime). --

Principatele române unite.

Scirile, ce ve vinu din Romani'a deadreptulu, sunt de pucina insemnetate. Din Cameri abiá aflamu din unu numeru mai prospetu alu „Reformei,“ ca ele se ocupa cu indigenâri sî alte lucruri de feliulu acest'a. Din dîuare straine aflamu destituiri de amploiati in massa. Asiá spunu ca s'a destituitu colegiulu judecatoriloru dela curtea crimanala de apelatiune din Iasi, precum sî celu dela tribunalulu din Neamtiu. „Regeneratiunea“ se pare a constatá aceste scíri, pentruca face amintíre de destituiri, de sî nu le cualifica cá dîuarele germane. Mai insemnatu lucru este proiectulu, ce are sa se propuna Camerei deputatîloru in privinti'a drumuriloru de feru. De votarea proiectului acestui'a suntu atarnate sî interesele nóstre sî asiá asceptâmu cu incordare resultatulu desbateriloru mentiunatului proiectu. —

— O corespundintia din Bucuresci a dîuariului „Journal de Constantinople“ aduce intre alte sî urmatórele:

„Innoiri, cari in Germani'a, Franci'a sî Angli'a ceru studii de ani intregi sî de multe ori sî incercâri zadarnice, se adoptéza aici — in Bucuresci — prin o trasura de condeiu, fara de a se mai gandí cine-va sî la modulu esecutârei. Asiá aflâmu din fói'a oficiala, ca dela 1 Maiu incolo isi reserva regimulu pentru sine monopolulu vinderei tabacului, fâra de a ni se spune, unde suntu magazinele de depositu sî de manipulatiune. Unde e mai departe personalulu celu numerosu, care se recere la o intreprindere asiá de grandiósa? Unde suntu in fine cele 80 milióne lei, cari, in casulu celu mai favoritoriu, suntu de lipsa spre cumpararea tabacului pentru mai multu de 1½ milionu de fumatori. E adeveratu, ca espedientu s'aru aflá sî in privinti'a acést'a, luandu-se refugiu la o societate engleza séu francésca, care aru aduce personalulu sî aru liferá materialulu, garantandu-si tóte spesele prin insusi monopolulu. O astfeliu de societate, nu este nice o indoiéla, va face o speculatiune cu multu mai sigura, decâtu intreprindiatorii de drumuri de feru, de sioséle sî de poduri.

La ingrigirea de vre-o 5—6000 familii, cari se ruinéza prin decretulu acestu nou, precum sî de sutele de mii de tierani, carora li se curma prin legea cea nóua unu ramu insemnatu alu economiei loru, nu se gandesce nimenea.

Eu ti-amu fostu scrisu sî despre altu decretu, in urm'a carui post'a austriaca sî cea rusésca avé numai decâtu sa incete (ele functiunéza sî astadi) sî pre cari aveá sa le inlocuiésca serviciulu postalu moldo-romanu sub directiunea Dlui Liebrecht. Domnulu Liebrecht este dejá directoru generalu alu posteloru sî telegrafeloru din tiéra, care suntu asiá de bine administrate, incâtu o depesia dela consulatulu francescu din Iasi are lipsa de 4 dîle pâna la sosirea ei in Bucuresci, asiá dara mai multu tempu, decâtu trebue unui'a ce are sa faca drumulu acesta pedestru, dupa cum prea nimeritu au observatu cancelariulu agentiei francesci Forey.

Ce atinge post'a de epistole, o epistola vine dela Iasi pana la Bucuresci in 7—8 dîle, déca cumva nu se impedeca cu totulu, ce se intempla de multeori.

Pe langa tóte acestea, regimulu per fas et nefas apasa postele austriace sî rusesci, vrendu sa le inlocuiésca cu cele administrate de Dlu Liebrecht, carele prin unu decretu, ce au aparutu in o foia oficiósa, este imputernicitu de a incheiá conventiuni cu Austri'a, Russi'a sî Serbi'a, cá delegatu alu Inaltîmeî Sale. Alegerea representantelui acestui'a arata, ca Principele Cuz'a doresce, cá pertractârile aceste momentóse sa aiba unu sfersîtu bunu.“

— O fapta generósa sî marinimósa ne referéza „Reforma“ dupa Monitoriulu oficialu. Acést'a se cuprinde pe scurtu in acei'a, ca soldatii, carii au fostu intrebuintiati la ruptur'a ghiatiei de pe Dimbovitî'a, competinti'a loru de lei 1275 o au daruitu saraciloru, prin midiulocirea municipalitatiei din Bucuresci.

Prospectu politicu.

Dupa unu telegramu alu oficiósei „Wiener Zeitung“ Camer'a Romaniei se va 'nchide in 4/16 Martiu (Joi). Reprivindu asupr'a activitâtii eii, ea a fostu mai multu numai dupa obiceiu, decâtu dupa adeveratele recerintie constitutiunale. Póte nu vomu gresî, déca o vomu numí inca astadi „camer'a tacerei,“ sî déca vomu profetî, ca numirea acést'a séu alt'a asemenea eii i va dá sî Istori'a, carea nu va iertá nici camerei acésta a sea portare servila sî dependinte, dar cu atât'a mai putînu guvernului acestu absolutismu sub spoitur'a de constitutiunalismu. D. Aricescu singuru a fostu acel'a, care a tînutu susu drapelulu libertâtii sî independintici sele de ablegatu alu natiunei. — Câtu pentru starea mai speciala a lucruriloru, despre aceea amu referitu subt indatinat'a rubrica a principateloru.

Caus'a ducateloru germane, atâtu de sucita si de ostenitóre pentru scriitoriulu si cititorulu de dîuarie, se pare ca va mai face câtu de curendu unu pasu inainte. Guvernulu prussescu, sub cuventu ca in privinti'a successiunei va sa intrebe pre sindicii sei de coróna, a traganatu deslegarea resoluta a causei câtu a potutu, folosindu-se intr'aceea de unu provisoriu silitu pentru de a prinde radacina in Scheswig-Holstein. Acum candu crede ca aceste radacini suntu assecurate de ajunsu, face sî pre sindicii sei sa fia gat'a cu elaboratulu loru sî sa declare, ca Prussi'a are dreptu a-si incorporá ducatele. Ce positîune va luá Austri'a fatia cu acésta crescere a teritoriului prussescu, inca nu se scie cu securitate; dar precum se vede din declaratîunile unoru barbati de statu ai Prussiei, acést'a e resoluta a merge innainte pe calea luata, basandu-se pe aceea, ca Austri'a, fiindu amenintiata de câtra Itali'a, Ungari'a sî Poloni'a, nu i se va poté opune cu sabi'a 'n mâna, ca Russi'a carea inca lucra tocmai acum la annectarea Poloniei, nu-i va stá 'n cale, ca simpatíele Engliterei sî ale Franciei pentru Dani'a le va multiamí prin concessiuni, ce le va face natîunalitâtii danese in Schleswig-ulu de médianópte. Noi cá austriaci ne punemu aici cu deosebire un'a intrebare: ca adeca óre pentru ce a versatu statulu nostru banii sei, pentruce a versatu armat'a nóstra sângele seu in anulu trecutu?

Russi'a, dîseramu mai susu, tocmai acum lucra sî ea la annectarea totala a Poloniei cu Russi'a. Pelânga tóte apesârile sî ne'ndreptatîrile, ce le descarca acestu statu despoticu asupr'a nefericitei Polonie acum mai de o suta de ani, acést'a totu mai pastrase inca o umbra de autonomia, avendu administratîunea, justiti'a sî institutele sele mai nalte proprie. Russi'a insa, pelânga tóta marimea sî poterea sea, se pare ca nu se crede sigura, panacandu mai scie la spatele sele o Polonia cu viétia; de aceea totu mai pe fatia pasiesce cu planulu seu de incorporare perfecta, — unu planu, care principele Gortschakoff l'a spusu ambasadorului francescu din Petropole fâra reserva, adaugendu, ca Russi'a nu se póte reapropiá de Franci'a, panacandu acést'a nu va incetá a mai vedé in cestiunea polona o cestiune européna, ci numai o cestiune interna a Russiei. Ba se vorbiá prin jurnale, ca Russi'a aru fi pretinsu sî dela Austri'a a mai continuá starea de assedia in Galiti'a pâna atunci, panacandu incorporarea proiectata va fi dusa la deplinire; dar acést'a foile nóstre, spre onórea nóstra, o demintiescu.

Adressele camereloru francese nu suntu cu multu altu ceva decâtu nisce parafrase ale cuventului de tronu. — Ministrulu de invetiamentu a predatu raportulu seu asupr'a invetiamentului gratuitu sî oblegatoriu, care insa o nota in monitorulu oficiosu lu privesce cá unu ce nepracticabilu inca. Messiculu cere imultîrea armatei, neajungendu-i trupele de acum; se crede, ca se voru mai tramite 10,000 feciori. — Imperatulu patimesce de dorere de capu cumplita; Parisienii, cari totdeun'a suntu gat'a la glume, dîcu, ca dorerea acestea i-o facu — ministrii. — In 10 Martiu a reposatu unulu din cei d'antâiu barbati ai Franciei: ducele Morny, frate nelegiuitu alu Imperatului, care dupace a portatu multe demnitâti inalte, din an. 1857 incóce a fostu presiedinte alu camerei legislative.

In camer'a italiana se desbate unu obiectu de mare insemnatate pentru cultura: adica stergerea pedepsei de mórte. Ministrulu de justitia inca se declara pentru stergerea acestei pedepse, carea astadi e reclamata de tóta Itali'a; dar crede, ca momentulu de fatia inca nu este potrivitu pentru aducerea unei astfelu de legi. — De curendu a pierdutu Itali'a dóue personalitâti insemnate pre barbatulu de statu Ridolfi sî pre generalulu Pinelli, cel'a renumitu pentru ingeniulu seu, cest'a pentru crudîmea, cu carea s'a portatu in Neapole dupa isgonirea regelui Francisu II. —

In Constantinopole se pregatescu conferintie pentru desbaterea asupr'a lucruriloru din Romani'a. De curendu arse o parte insemnata a capitalei turcesci.

Semintie de flori si legume,

trase acum din Erfurt, se afla in bolt'a subscrisului, piéti'a mica, cas'a parochiala rom. cat.

Catalóge tiparite despre semintiele de fatia se dau in daru.

Ludoviciu Reschner.

Corespundintia.

Subscris'a espeditura se vede constrînsa a aduce prin acést'a la cunoscinti'a on. publicu, ca pentru, p. t. DD. ce au intardiatu pân'acum cu tramiterea abonamenteloru, nu e in stare de a mai serví cu esemplare complete dela inceputulu anului. — D. G. inv. in Cernatu: S'a tramisu acum de dóue ori la post'a din Satulungu; L. H. in Gh., Ne lipsesce. —

Espeditur'a „Tel. Rom.“

Burs'a din Vienn'a 3/15 Martiu 1865.			
Metalicele 5%	71 50	Actiile de creditu	105
Imprumutulu nat. 5%	78 15	Argintulu	109 50
Actiile de banca	804	Galbinulu	5 26.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ¼ anu. 6 fl. v. a.

Nru 19. ANULU XIII.

Sabiiu, in 7|19 Martiu 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Z. 608 1865.
crim.

Das Strafverfahren wider Zacharias Boiu Redacteur des „Telegrafulu Romanu“ wegen Preßvergehens aus Anlaß der in Nr. 4 jenes Blattes vom 12/24 t. Jänner 1864 erschienenen Correspondenz-Artikels wird gemäß §. 197. 1. St. P. O. eingestellt, da der Thatbestand des im §. 4. der Justiz M. Vrdng. vom 27/11 1859. Z. 212. R. G. B. vorgedachten Preßvergehens nicht vorliegt, weil durch die gepflogenen Erhebungen die in jenem Artikel mitgetheilten Thatsachen der faktischen Enthebung und Wieder einsetzung Ladislaus Olteans und der Verhaftung Culca's nicht als falsch dargestellt erscheinen, wenn auch jene Enthebung nicht gerade vom hohen k. Gubernium, sondern vom H. Obergespann Br. Nopcea anläßlich der Untersuchung angeordnet wurde.

Hievon werden Sie über Verlangen verständigt.

Vom Magistrat als Gericht.

Hermannstadt am 9-ten März 1865.

[L. S.] Haas m. p.

An

HE. Zacharias Boiu Redacteur des „Telegrafulu Romanu.“

Wohlgeboren

Hier.

Nr. 608 1865. (Traducere.)
crím.

Procedur'a penala contr'a lui Zacharia Boiu, Redactorulu „Telegrafului Romanu“ pentru delictulu de pressa din caus'a articulului de corespundintia esîtu in numerulu 4 alu acelei foi din 12/24 Ianuariu 1864., amesuratu §-lui 197. 1. alu ordinnei de procedura penala se sistéza, fiindca nu esista faptulu provediutu in § 4. alu ordinatiunei ministeriului de justitia din 27/11 1859. Nr. 212. bul. legg. impp., deórece prin cercetârile facute faptele comunicate in acelu articulu despre adeverat'a suspendare sî restituire a lui Ladislau Olteanu sî a arestârei lui Culc'a nu s'au aretatu a fi fostu espuse falsu, de sî acea suspendare nu fu ordinata tocmai de câtra In. Guberniu r., ci decâtra D. Comite supremu Br. Nopcea din caus'a cercetârei.

Despre carea, la cererea-Ti, esti incunoscintiatu. —

Dela Magistratu cá judecatoria.

Sabiiu in 9 Martiu 1865.

(L. S.) Haas m. p.

Spect. D. Zacharia Boiu, Redactorulu „Telegrafului Romanu“, Aici.

Venitoriulu oieriloru nostri.

Ceea ce predîseramu inainte cu câte-va septemâni, astadi e faptu complinitu: In. Guberniu r. trannu publica, ca in urm'a emissului in. Cancelarie aulice tranne dto 31 Ianuariu 1865, conventîunea de pasiunitu incheiata intre Guvernulu austriacu sî Pórt'a otomana la an. 1855 din partea cestei din urma s'a deslegatu, sî in urm'a unei note a guvernului turcescu câtra ministeriulu c. r. de esterne dto 4 Ianuariu 1865 terminulu desiertârei teritoriului turcescu din partea economiloru de oi transsilvani s'a prolungitu pâna pe 23 Augustu a. c.

Eata dar inca o calamitate pentru oierii nostri cei atâtu de greu cercati in anii din urma. Nu le ajungeá cu strimtarea hotareloru din invecinat'a Romania, cu urcarea cea insemnata a taxeloru de pasiunitu, cu nenorocirile cele dese, ce nevalira cu deosebire in anii din urma asupr'a turmeloru loru, — mai trebuì sa vina asupra-le sî acést'a, cá din 23 Augustu a. c. pasiunile cele estinse de preste Dunare sa li se inchida.

Scirea acést'a nu va lipsí a strabate cu iutiéla dealungulu póleloru Carpatîloru sî a produce in oierii români tranni cea mai mare consternatîune; câci economiei loru prin inchiderea Turciei se taia un'a din vinele vietiei, sî acésta economia, ce nutriá dieci de mii de ómeni, se stringe astfelu in cercuri totu mai anguste sî merge din ce in ce spre decadintia.

Dar nu numai in oierii, pre cari i nimeresce acésta sórte, ci in toti Românii tranni decadinti'a acestei economie trebuie sa starnésca ingrijiri serióse pentru venitoriu; ba nici tiér'a, nici imperiulu nu póte privi fâra interesu, cum câteva mii de familii scadu in bunastarea loru materiala din anu in anu sî astfelu mergu incetu dar siguru câtra unu venitoriu tristu, care, ne mai dandu-le ocupatîunea indatinata, le va smulge din mâna sî bucatur'a de pâne séu de malaiu, ce o au astadi.

Poporulu românu trannu va vedé cu compatimire o parte insemnata a elementului seu scadiendu totu mai tare in bunastarea sea de pâna acum, sî pre fratii acei'a, cari pân' ací tocmai se distingeau in seraculu nostru poporu prin positîune mai buna materiala, i va vedé dandu indereptu, ba devenindu in stare totu mai nesigura sî mai misera.

Tiér'a sî imperiulu inca nu potu privi cu nepasare, cum economii români de vite, cari umpleau târgurile interne sî esterne cu vitele sî productele loru, cari contribuian sume fórte insemnate in vistieri'a tierei sî a statului, cari dedeau subsistintia la o multîme de ómeni fâra pamentu sî avere, de ací 'ncolo ei singuri suntu condamnati; mai curendu ori mai tardîu, la sórtea de proletari. Cu deosebire insa trebuie sa simta Guvernulu nostru acésta calamitate intr'unu tempu cá celu de astadi, candu finantiele statului suntuatâtu de decadiute, candu bunastarea poporului, in locu de a se urcá spre a poté supportá greutâtîle impuse, în tôte pârtîle monarchiei scade necontenitu. Câci preste totu e unu fenomenu tristu in Austri'a, ca pecandu alte staturi, cu deosebire Engliter'a sî Franci'a, sî precum vediuramu de curendu, chiaru sî Prussi'a, priveghiéza necurmatu asupr'a intereseloru economice, industriale sî comerciale ale popóreloru loru, sî se 'ngrijescu de tempuriu, cá productele loru cele de prisosu sa fia esportate sî vendute inafara cu pretiuri câtu mai bune, ear articulii ce le lipsescu sa-i póta importá cu cea mai mare inlesnire de tempu, de lucru sî de pretiu: pe atunci Guvernulu nostru, consumatu, precum se vede, de politic'a dilei, nu da acestoru impregiurâri atentîunea cuvenita.

Ne tînemu de detorintia patriotica, a aduce la pertractare publica acésta causa sî a trage priveghiarea Guvernului nostru asupr'a acestui punctu cu deosebita privire la oierii tranni. Póte nu e inca prétardîu a supliní aceea ce pân' acum se pare ca nu s'a facutu; póte ca pelânga procedere binecugetata nu va fi cu nepotintia a induplecá pre regimulu otomanu la incheiarea unei conventîuni nóue in privinti'a oieriloru tranni, fia macar si mai putînu favoritóre pentru Austri'a sî mai multu favoritóre pentru Turci'a (Va urmá.)

Lumini de parafinu.

(Continuare din numerulu premergatoriu.)

„Dupa ce ne-amu straduitu a aretá in cele de mai susu numai incâtu-va insemnatatea cestiunei parafinului, voimu cá in cele urmatóre sa supunemu unei priviri mai deaprópe productele crude recerute la fabricatîune, precum sî conditiunile principali la fundarea fabriceloru.

„Precum amu vediutu mai susu, tóte trupurile contienatóre de materii carbonice séu apatóse potu fi folosite la facerea parafinului. Corpurile acestea din causele tocmai espuse, se potu luá esclusivu numai din remnulu anorganicu. *) Aici e mai intâiu de consideratu stratulu celu mai nou alu pamentului care este tofulu. Cine scie in ce catatîmi mari se afla tofulu sî câtu de estinsu e loculu carele lu cuprinde, va scí sa pretiuiésca câmpulu nemarginitu, care este deschisu activitâtii industriei celei nóue. Cá materialu de arsu aru remané tofulu totdeun'a unu ce de insemnatate secundaria, pentruca

*) Trupurile planteloru sî animaleloru. Trad.)

numai acelu lucru produce viétia, care prin prefacere póte sasi castige o forma mai nobila. Acést'a in adeveru o póte castigá tofulu in urm'a inventîuniloru tempului mai nóu.

„Nu suntu de mai putîna insemnatate pentru materialulu nostru de arsu straturile mai vechi ale pamentului nostru a câroru origine e remnulu organicu si care se afla asemenea in estindere mare. Patri'a nósta nu duce lipsa de asemenea materii *), numai pâna acum'a n'amu sciutu scóte tesaurulu acestu mortu sî uitatu, nici amu priceputu, ca prin intrebuintiarea lui s'aru intemeiá o stare mai buna materiala, de carea tiér'a nóstra dieu! are necessitate. Drumulu de feru sperâmu ca o sa ne ajute la pretiuirea carbuniloru. Speranti'a acést'a inse este ascunsa in o departare nesigura. Drumulu de feru este o cestiune, spre a cârei deslegare dupa tóte câte potemu vedé, se cere inca multu tempu.

Dar sa dîcemu, ca noi ajungemu sa vedemu deslegarea cestiunei acestei'a, sa vedemu cladirea gat'a, sa vedemu cá mosi carunti, ca se incepe comunicatîunea acést'a sî asiá sa ajungemu sa ne vedemu sperantiele nóstre din dîlele tineretieloru implinite **), sî totusi amu afla, ca in privinti'a radicârei tesauriloru acestoru de sub pamentu amu computatu prea multu la drumulu de feru. Carbunii aducu castigu prea putînu, cá negotiu de espeditu sî cá bunu intrebuintiatu de focu. Numai radicarea séu mai bine intemeiarea unei industrii vie in tiéra póte sa aduca procente complete, dupa capitalulu ce jace acum in desiertu. Problem'a cea frumósa a toturoru intreprinderiloru industriale, numai atunci ajunge la insemnatatea eii cea adeverata, candu scie dá toturoru producteloru crude o forma mai nobila, mai placuta sî mai corespundiatóre recerintieloru vietiei moderne, sî candu apoi scia sa cuprinda in sine sî influinti'a cea nobilitóre, care are a se strapune sî asupr'a ómeniloru, devenindu bas'a unei culturi omnilaterale. De aceea e indoitu fericita tiér'a aceea, a cârei industria e in flórea cea mai frumósa, pentruca atunci sî ómenii eii voru fi mai nobili sî mai curati. Sî in adeveru nici emigrarea, nici mantuirea politica a patriei nu voru scapá pre unu poporu de miseria, ci crescerea lui, pe bas'a cunoscintieloru naturali, cá sa scia esplotá tesaurii, ce se afla in o apropiare asiá mare de elu. Sî lucrulu e rugatiune.

„Cu intrebuintiarea tofului si carbunelui brunu (Braunkohle) nu amu gatatu materialulu celu crudu pentru fabricatîunea parafinului. Pentruca totu asiá de insemnatu e carbunele de pétra, precum si ardesi'a bituminosa, care inca póte serví de basa. Afara de acést'a mai ascunde pamentulu sî alte materii cari suntu aici de a se considerá. Inainte de tóte este asiá numit'a céra de pamentu séu ozokeritulu. Acést'a e o mestecatura de diferite substantie carbunice, apatóse si nu se afla departe de noi, adeca la marginea carpatîloru in Galitî'a. Ací se afla sî straturi grozave de lutu sbeute in pacura (adeca o compositîune de ozokeritu, parafinu, rasini, asfaltu si petruleu). Natur'a au igropatu, nenumerati ani inainte de aceastá, paduri immense sî au produsu prin dearderea sî disolverea loru naturala productele cele mai diferite, tocma asiá dupa cum potemu sî noi produce destilandu uscatu lemne sî tofu, carbuni s. a. in retortele nóstre. Dintre productele acestea produse prin destilatîune suntu de memoratu asfaltulu celu insemnatu sî pretiuibilulu petruleu (uleu de pétra). Scoterea petruleului din isvóre naturale in Americ'a, Galitî'a sî Romani'a, ce se face de unu tempu incóce in dimensiuni asiá mari, este din destulu cunoscuta sî merita de a face amintíre espressa despre dens'a.

„Enumerarea materieloru crude pentru parafinu ne da o icóna despre impregiurarea, cum natur'a ne oféra in abundantia substantie pentru intreprinderea cea noua sî ne spune inainte, cari suntu prospectele cele splendide pentru viitoriu, déca intreprinderea se face pe temeiu bunu sî cu manipulatîune potrivita. Provisiune este pentru multe sute de ani. Asiá dara omulu sa o folosésca, pentru ca stadiulu in care se afla adi sciintiele naturali i da midiulócele in mâna, de a scóte dintr'ens'a bunatâti fórte mari. Câte producte folositóre nu ne promitu nóue substantiele contienatóre de materii carbunice ce se afla in pamentu. Noi adeca pelânga fabricatîunea de parafinu mai scótemu in o mesura mare uleu mineralu (fotogenu); dupa aceea scótemu din duhotu funinginea cea buna pentru negrél'a de tiparitu; mai departe asfaltulu celu insemnatu, creosotulu si oleu pentru unsulu careloru; art'a chemicului scóte din uleulu celu usioru, impreunatu cu uleulu mineralu, unu uleu, care se asemana uleului amaru de mandule, sî din care se póte face parfumerii pretióse sî ne periculóse; mai departe mediulocu de disolvere pentru Cauciucu (Eupion), unu altu midilocu pentru sulfure, selenu, sî fosforu; inca sî indigo arteficiosu (cedriretu sî prittacall) se póte scóte din duhotulu celu urîtu, care materia lifera apoi tîntele cele mai frumóse vinete, sî care cu pamentu lutosu sî oxidu de cusutoriu, colorésce pânurele in unu venetu asiá de frumosu, incâtu nici ap'a nici vinulu sî lumin'a nu suntu in stare de a-lu stricá. Pentru colori se mai póte scóte inca par'a focului (pyroxanthin), spre a colori matasa sî lâna sî in fine unu rosiu frumosu. Pe scurtu chemiculu scóte din duhotulu celu uritu sî puturosu prin descompunere artificiósa (maestrita) o multime de materii, de insusîrile cele mai diametrale, sî cari se potu folosí in modurile cele mai diferite, care inse nu suntu altu ceva decâtu nisce compusetiuni simple de materii carbunice. Materi'a carbunica e bas'a toturoru corpuriloru organice, e acea materia, carea se inoiesce la compunerile cele mai diferite, e proteulu care se supune la mii sî mii de schimbâri, de metamorfose, asiá precum nu sî le-au potutu inchipuí nici Omeru, nici Ovidu vreodata.

„Tóte aceste de pâna ací despre materialulu crudu la fabricatiunea parafinului sî despre productele ce se potu scóte prelanga acea fabricatiune, potu sa fia numai de a dóu'a mâna, sî de aceea ele nici nu conditîunéza de a dreptulu intemeiarea de fabrici fara de prelucrâri sî perscurtâri acurate sî estinse. Noi suntemu de acei'a, câroru nu li se pare ori ce intreprindere precipitata, séu ori ce râvna de industri'a degenerata in friguri, placuta si plina de binecuventare. Póte fi cineva entusiasmatu pentru unu lucru —sî sa sî fia déca este pentra binele comunu—inse omulu cu tóte acestea sa caute, cá sa-si adune totudeaun'a mintîle la olalta. Aru fi unu ce perniciosu pentru causa, candu o asemenea intreprindere aru immultî numerulu nefericiteloru intemeiâri industriale, de care amu avutu esemple destule nu prea edificatóre, atâtu preste totu in Transsilvani'a câtu sî specialu in Sabiiu. Numai circuspectîunea sî ratîunamentulu aducu resultate imbucuratóre sî resplatitóre pe câmpulu acest'a.

(Va urmá.)

*) De-sî nu este inca de ajunsu cunoscutu numerulu sî marîmea masseloru de carbuni d. e. in valea Jiului, totusi sa se fia constatatu pâna acum, ca estinderea masseloru de carbuni fórte buni aru fi de $1^3/_4$ mill. care face cam vre-o 10,000 de millióne mâji. (Dín Geologi'a Tranniei de F. de Hauser sî G. Stache.

**) Asiá departe dór nu vomu ajunge.

S a b i i u in 6/18 Martiu. Articululu de lege pentru intrebuintiarea celoru trei limbi in Transsilvani'a e santiunatu de Maiestatea Sea c. r. sî se publica in nr. 60. alu oficiósei „Wiener Zeitungu. Noi lu vomu comunicá in numerulu urmatoriu.

D i n B e l i n t i u (lânga Lugosiu) ni se scrie a dóu'a óra—câci corespundinti'a d'antâiu n'amu priimit'o—, ca reinfiintiarea Metropoliei române gr. orientale pentru Transsilvani'a, Banatu, sî Ungari'a, au înspiratu nespusa bucuria in animele toturoru Românîloru din acea comuna. P. On. Protopresviteru locale Constantinu G r u i c i anunciatu fiindu pe cale privata despre acea mare novela, in dîu'a a 3-a a nascerei Mantuitoriului in decurgerea sântei liturgii, sub sântele daruri, pomenì, pre Esc. Sea Episcopulu Andreiu Br. de S i a g u n' a cá Arhiepiscopu sî Metropolitu românu greco-orientalu. Câtra finirea s. Liturgii totu D. Protopopu dupa mai multe rogatiuni din genunchi suindu se pe amvon, tînù o cuventare câtra credincosii de fatia fórte bine intocmita aducendule inainte cuprinsulu serbatórei acelei'a, care avù dóue mari insemnatâti, antâiu amintírea nascerei Mantuitoriului eara, a dóu'a reinvierea multu doritei Metropolii române greco-orientala.

Totu in acea dî sér'a, locuitorii comunei, prin conducerea D-lui negutietoriu Dimitrie Bratescu, facura unu conductu de facle, carele intre cantâri natiunale, lu asediara din aintea casei D. Protopresviteru, pe-lânga o cuventare a Rev. Preotu Nicolau Grozescu, carele esprimà bucuri'a poporului, sî spuse scopulu adunârei loru, sî alt'a a tinerului preparandu absolutu Teodor Calinu, carele in numele intregului poporu adunatu, dede multiamita Prealuminatului, sî multustapanitoriului Imperatoru F r a n c i s c u I o s i f u I-iulu pentru a lui deschilinita gratîa câtra poporulu românu, Escelentiei Sale, Inaltuprésantului Archiepiscopu sî Metropolitu românu, A n d r e i u B r. d e S i a g u n' a, a Illustritatei Sele Episcopului Aradanu P r o c o p i u I v a s c o v i c i u, Illustrei familie M o c i o n i a n e, sî toturoru antelupatoriloru natiunei române, rogându-se, cá a totu potintele Creatoru sa le dâruiésca nenumerati fericiti ani, spre a poté luptá sî in venitoriu, pentru inaintarea sî inflorirea, poporului românu, cu poteri unite. La acést'a multu meritatului D. Protopopu, petrunsu de nespusa bucuria, multiamì corporatîunei adunate, sî o sfatui sa fia statornica in credintia, sî sa se róge dîu'a nóptea, pentru indelung'a viétia a Imperatului sî a intregei case Habsburgice.

Dupa finirea acestoru cuvînte parintesci, tinerimea scolara, intonandu imnulu „Destepta-te Române“ si mai alte cantâri natiunale, se indepartà imprastiandu-se pe

stradele comunei, in strigâri de bucuria: Ra traiésca Preabunulu nostru Imperatu ! Sa traiésca Escellenti'a Sea Mitropolitulu românu Andreiu Br. de Siagun'a ! etc. etc.

T. C.

Bucovin'a.

Privire repede,

preste proprietâtile monastiresci, din cari s'a formatu „FUNDULU RELIGIUNARU“ alu bisericei dreptcredincióse resaritene din Bucovin'a.

Introducere.

(Continuare sî capetu din nr. premergatoriu.)

Fiindu-ca monastirea: Schitulu-mare, de sî s'a tînutu de monastirile bucovinene, a fostu pe pamentulu Galitiei: de aceea mosîele ei dupa desfiintiarea celoru 20 de monastiri nu a venitu la Fundulu Relegiunariu bucovineanu, ci s'au datu la Fundulu scolasticu din Galiti'a, cu atât'a mai vertosu; fiindu ca mosîele acelea erá mai multu in Galiti'a. Un'a dintre ele, anume: Brodoculu Jumetate, s'a datu iara-si inapoi la Fundulu Relegiunariu bucovineanu, prin decretulu curtii imperatesci din 18. Septembre 1789.

Totu asiá dîce numitulu Calindariu bucovineanu, ca statulu sî mosî'a Revn'a, de lânga Prutu aprópe de Cernâuti, ar fi fostu daruita monastirei: Schitului-Mare, de câtra Solomonu Birlogianulu, prin uriculu din 11. Maiu 1763. Inse in estrasulu meu din protocolulu imperatescu, nu este nici vorba, nici de Schitulu-Mare nici de Revn'a; sî despre Solomonu Birlogianulu se insémna in protocolulu imperatescu la numerii 180 sî 181, ca elu a daruitu monastirei Mamaesci, (nu Schitului-Mare), proprietatea: Birnova, (satu si mosîe, ori numai satu nu se spune), dar' nu se scie in care anu o-a daruitu; atât'a insa potemu scí de siguru, ca a trebuitu sa fia daruite inainte de anulu 1760; pentru-ca in protocolulu imperatescu se insémna la numerulu 184, cá uriculu daruire alu lui Solomonu Birlogeanulu s'a intaritu mai tardîu de nou, la 11. Maiu, 1760 (de buna séma prin Ioann Calimacu Voda Domnulu Moldovei, câci elu a domnitu pe atunci in Moldov'a): deci a trebuitu sa fie daruite inainte de anulu acel'a.

Acést'a inca nu o-amu potutu descurcá pâna acum. Insa póte ca acestu lucru totu s'aru poté lamurí in óre cáti-va, câci protocolulu imperatescu, dîce cum am vediutu ca Solomonu Birlogeanuulu a daruitu Birnov'a la monastirea Mamaesci, si inca inainte de anulu 1760; ear Calindariulu bucovineanu in locu de Birnov'a pune Revn'a, cá daruita monastirei Schitului-Mare la 11. Maiu 1763. Eaca cá data de „11. Maiu“ se afla sî in protocolulu imperatescu, sî in Calindariulu bucovineanu, sî numai in ani se deoschescu, câci pe candu in protocolulu imperatescu se afla Birnov'a, cá daruita inca inainte de 1760, Calindariulu bucovineanu pune Revn'a, cá daruita la 1763; dar póte, ca la anulu 1763 a fostu uriculu de daruire numai intaritu de a dóu'a óra de câtra Grigoriu Calimacu Voda, Domnulu Moldovei de pe atunci. Se póte inca sî aceea, ca Revn'a sa se fia numitu mai de demultu Birnov'a: sî atunci s'aru desface gacitur'a de sine, sî totu lucrulu aru fi lamuritu câci atunci protocolulu imparatescu aru fi numitu proprietatea daruita de Birlogeanulu cu numele de pe la 1771, Birnov'a; ear Calindariulu bucovineanu aru numi-o cu numele de astadi: Revn'a. Ast'a cu atat'a mai vertosu cu câtu e cunoscutu, ca Birnov'a se insemna in protocolulu imperatescu ca aflatória in stapanirea Fundului Religiunariu: apoi Revn'a, precum se insemna in Siematismulu diecesanu bucovineanu din 1864, la fati'a 69, se afla in stapenirea Fundului, de sî in protocolulu imperatescu nu se afla de locu. Deci de unde aru fi venitu Revn'a in stepenirea Fundului, dempreuna cu celelalte proprietâti monastiresci, déca ea n'aru fi Birnov'a cea din vechime?

Astfelu de schimbâri de nume ale sateloru s'au intemplatu in Bucovin'a sî altele mai multe, asiá buna óra, Ostriti'a, de pe malulu dreptu alu Prutului din josu de Cernauti, s'a numitu mai de demultu: Cliscauti; éra satulu Mahal'a, de-a stâng'a Prutului, din josu de Cernauti, s'a uumitu in vechime: Ostriti'a; totu asiá sî Capulu-Codrului de asta-di s'a numitu in vechime: Bucurescii.

Cine va fi cunoscendu lucrulu acest'a mai bine, sa ni-lu spuna sî nóue.

Vienn'a, 25 Februariu. *) Pertractârile in comitetulu finantîaru asupr'a proiectului de impaciuire cu regimulu in privinti'a bugetului pe an. 1865. se terminara dejá in siedinti'a de aséra a aceleia-si, fâra de a se fi potutu mediulocí vreunu resultatu, remanendu fia-care parte pelânga pretensiunile sale. In acésta siedintia, in carea rogimulu erá representatu prin ministrii: Mecsery, Schmerling, Plener sî Kalchberg, ajunse raportulu subcomitetului finantîaru, carele erá insarcinatu cu preconsultarea asupr'a amendementeloru celoru dóue, alu cont. Vrints sî Br. Tinti, — la pertractare, in care raportu se propuse din partea subcomitetului: cá comitetulu finantîaru sa se invoiésca cu propusetîunile regimului numai in parte, sî anumitu sa se invoiésca acel'a in privinti'a priimirei bugetului pe an. 1866 spre pertractare, sî sî in privinti'a reviremenleloru, insa in privinti'a acést'a din urma numai in mesura marginita, asiá, cá ministeriului sa nu i se concéda dispusetiune libera in privinti'a toturoru etaturiloru sî positîuniloru singuraticeloru ministerie, ci numai in privinti'a unor'a din acestea. Intielesulu propusetîuniloru acestor'a este: cá bugetulu totusi sa se desbata formalmente in casa, sî unele capitule din acelea sa se priimésca en bloc, eara altele sa se desbata specialminte, cu scopu firesce, de a se reduce cifrele la o summa sî mai mare. Dupa finirea espunerei acestui raportu din partea referintelui Dr. Herbst, representantii regimului o spusera curatu sî raspicatu: ca regimulu nu se póte invoí cá propusetiunile lui, ale regimului, sa se priimésca intregi, asiá cum se fâcura, sî cá orice incercare de modificatiune la acelea, elu trebuie sa o privésca cá o reie,ptare a propusetîunilor sale.

In urm'a dechiaratîunei acestei'a categorice, sî dupace mai vorbira unii dintre membrii comitetului sî se respunsera inca sî unele intrebatîuni din partea representantîloru regimului, acesti diu urma parasira sal'a; ear dupa departarea loru comitetulu finantîaru aduse asupr'a raportului mentiunatu urmatórele dóue concluse: 1) sa se recomande casei, cá asupr'a propunerei lui Vrints sa tréca la ordinea dîlei, sî 2) (asupr'a propunerei Br. Tinti) cas'a sa decida: cá bugetulu pe an. 1866 sa se deá unui Comitetu de 36 membri, alesi din cas'a intréga, spre preconsultare, carele va avé a procede in privinti'a ast'a dupa acelea-si principie, sî carele raportulu seu va avé a-lu substerne casei atunci, candu legea finantîara pentru an. 1865. va fi dejá emisa.

Din acestea dar se vede, ca proiectulu de impacaciune in comitetu nu se potù efeptuí; poté-se-va acel'a efeptuí in casa, nu se póte scí cu siguritate. Dar aceea se scie, ca procedendu-se cu ambele bugete pe cararea ordinaria legala, sî nefacendu-se dela acést'a abatere esceptiunala, — senatulu imperialu nu-si va poté terminá lucrârile sale dóra nici pe tempulu secerisiului venitoriu.

Mai nainte se imputá regimului din partea opusetîunei, ca nu voiesce sa-sî arete cifr'a; ear acum, dupa ce elu si-o aretà, sî inca intr'o summa de totu considerabila, nici acést'a nu multiamesce,— dovada, ca aceea, facendu maioritate in comitetu, nu gandesce la impacaciune. Dar ast'a o spuneau unii dintre membrii ei inca mai nainte pe fatia, dîcendu: ca chiaru sa se sî invoiésca regimulu in privinti'a bugetului, ei atunci voru incepe a calarí pe §. 13. din constitutîunea séu patent'a din 26 Februariu, ceea-ce in adeveru se sî intemplà in siedinti'a de astadi a casei ablegatîloru; câci in acésta siedintia, tocmai dupace respunse min. Schmerling unele interpelatîuni vechi, anumitu sî interpelatîunea lui Giskr'a sî consotîloru lui in privinti'a stârei de assedia in Galitî'a: ca Maiestatea Sea Imperatoriulu prin resolutîunea préinalta din 6 Martiu c. n. se indurà a decide, cá din 18 ale aceleia-si lune incolo sa inceteze starea de assedia in numit'a tiéra, sî ca sî pâna atunci au a se face pregatirile de lipsa pentru repasîrea in activitate a tribunaleloru ordinarie etc.— tocm'a dupa-ce d'abiá respunse min. Schmerling interpelatîunile acestea, dieu, eata ca se sî citì din partea presidiului unu amendementu subscrisu de advocatulu Berger sî consotii lui in numeru de 63. cu totii, pentru modificarea §-ului 13. din constitutiune.

Avemu sa asceptâmu evenimente sî mai insemnate. Situatîunea presinte e de totu confusa. —

*) Sosindu dupa incheierea numerului precedinte, nu s'a mai potutu priimì atunci. Red.)

Principatele române unite.

Dîuarele straine ne spunu, ca Principele s'aru fi impacatu cu ministrulu Cogalniceanu. Dela o audientia intima la Principele, carea au duratu mai multe óre, ministrulu dimissiunatu sa fia esîtu fórte multiamitu. Scirea, ce se erá respanditu despre plecarea lui Cogalniceanu la Parisu, astadi au amutîtu cu totulu. Se vede ca remane in Bucuresci sî ascépta tempulu binevenitu pentru densulu. —

Pentru conferintiele, ce se tînu la Constantinopolea, va remané sî de ací incolo Negri sa represinte Romani'a. Se

vorbesce, ca la conferintiele acestea se va face sî propunerea, de a incetá jurisdictîunile consulari in tóta Romani'a, supunendu-se toti acei câti traiescu pe pamentulu Romaniei legiloru tierei. Chiaru foile straine marturisescu, ca o astfelu de pretensiune este justificata, pentruca legile sî in genere tóte referintiele de dreptu s'au indreptatu in o mesura insemnata.

Despre ministeriulu celu nou aflâmu, ca din dî in dî se consolideza. Positîunea lui de acum e cu multu mai favoritóre decâtu cum se aretá la inceputu. Principele sa fia fórte indestulitu cu densulu sî de aceea nu trece nici o ocasiune unde sa nu-i manifesteze multiamirea sea.

Tóte aru fi bune, numai déca amu fi potutu relatiuná mai multe din afacerile camereloru legislative. Dîuristic'a din Romani'a au fostu preste totu tempulu sessiunei p r e a cu tactu de-sî i cunóscemu motivele. Ne va multiamí insa fórte multu, candu vomu poté referí, ca legile cele care nu s'au fâcutu cu multu eclatu, cum suntu, bune, rele s'a pusu in adeveru in lucrare.

In loculu suprimatului dîuariu „Bucimulu“ reaparù sub redactîunea Dlu G. Constantinescu „Trompet'a Carpatîloru“. Cetitorii nostri cunoscu din cele ce amu reprodusu sî noi de atâtea ori, tendintiele „Bucimului“ sî asiá nu avemu a impartasî ce-va nou despre reaparendulu dîuariu. Zelulu ce se descoperea in „Bucimulu“ pentru prosperitatea Romaniei, lu reaflâmu in „Trompet'a Carpatîloru“ sî asiá n'avemu alta de dîsu la acésta re'ntalnire, decâtu ca ceriulu sa dea, cá ceeace n'au potutu succede Bucimului sa succéda „Trompetei Carpatîloru“.

Cele d'antâiu columne suntu martórele multoru neajunsuri, dar cu deosebire martorele pucinei moralitâti sî tarii de caracteru, ce se afla in tiéra. Unu ce de care patimescu sî alte societâti, de-sî póte ca nu in mesur'a aceea, cum patimesce societatea din Romani'a.

Suntemu insa totusi fericiti a constatá cele de mai susu despre ministeriulu actualu, despre consolidarea sea, adaugendu dupa „Trompet'a Carpatîloru“, ca acest'a nisuesce din tóte poterile pentru respandirea simtiului moralu in tóte classele societâtii.

Nu potemu decâtu spre sî mai buna constatare a aceloru dîse sa amintimu de destituirile mai multoru amploiati culpabili sî a lasá apoi sa vorbésca „Trompet'a Carpatîloru“ despre alte necuvenintie, câroru ministeriulu actualu cérca a le pune capetu.

Eata ce dîce desu mentiunatulu dîuariu :

Cele ce amu dîsu noi mai susu despre simptomele unei dispositîuni spre moralisarea Statului, le potemu marginí mai cu osebire la dóue acte ale ministrului Bozianu: departarca clicei ce se formase in speculatîunea posteloru, clica ce se imbogatiea din fondulu statului numai pentru cá sa oprésca cu deseversîre comunicatîunea, sî cerculari'a adresata de curendu prefectîloru de judetie iu privinti'a lefiloru primariloru, scriitoriloru, perceptoriloru sî celoralalti impiegati comunali, cari s'au trecutu in nisce cifre fórte esagerate, nepotrivite cu mijlócele comuneloru sî impoveratóre contribuabililoru.

In adeveru legea comunala da dreptulu comuneloru cá sa ingrijésca de interessele loru locali; dar ce au intielesu prin acést'a consiliele comunali? Votarea de lefi esagerate numai pentru densele, sî nici decum o mai intinsa imbunatatire in starea morala sî materiala a comuneloru? Eata ce dîce circulari'a dlui Bozianu in cestiune :

„ . . . . . .

„Intielegeti, dle Prefectu, ca consecintiele unei asemenea urmâri aru ajunge a devení vatamatóre, nu numai contribuabililoru, a câroru sarcine se ingreuiéza preste mesura, sî intereseloru prosperitâtiei comuneloru; dar se creéza dificultâti chiaru sî in administratîunea generala a tierei.

„Atragu dar cu osebire luarea dvóstre aminte asupr'a acestui punctu, sî cá presiedinte alu comitetului permaninte, e invitu a staruí cu dinadinsulu pelânga comitetu cá sa restringa sî sa micsioreze câtu va fi prin putintia lefile sî cheltuelile trecute in budgetulu comuneloru, astfelu incâtu chiaru taxele incuviintiate de Mlnisteriu cá venituri sa se mai póta scadé. Déca unele din aceste bugete se voru fi sî inapoiatu comuneloru, cere-ti-le sî modificati-le câtu mai neamanatu.

„Indata dupa terminarea regulârei toturoru bugeteloru de câtra comitetu, mi-veti tramite oficiosu câte o copia dupa fiacare din aceste bugete, cá sa potu sî insumi judecá sî apretiá lucrarea ce s'a facutu; sî indata ce se va incuviintiá de ministeriu veniturile toturoru comuneloru rurali din plâsile acelui districtu, conformu Art. 125 din legea comunala, mi-veti tramite unu tablou pe o singura fóia de cifr'a taxeloru sî felurimea loru pentru tóte comunele rurali din districtu.

„Spre acestu sfersîtu, grabiti a supune la intarire veniturile, ce nu s'au incuviintiatu inca, conformu suscitatului articulu.

„Asceptu dela dvóstra sa ve patrundeti cu desevarsîre de importanti'a ce dau acestei cestiuni, sî sa lucrati in consecintia.“

Prospectu politicu.

Pecandu staturile mai mici germane consulta mereu — dupa obiceiulu nemtiescu— sî pregatescu interpelatîuni, propositîuni, intrepaciuni sî mai scie Domnedieu ce—uni pentru bundu, pe atunci Prussi'a inaintéza mereu pe drumulu celu siguru alu praxei. Unulu din pasii eii cei mai noi fatia cu ducatele dela Elb'a este infiintiarea unui oficiu statisticu sî punerea lui sub directoru prussu; ear unulu dín cele mai insemnate castiguri ale eii e, ca neavendu ducatele acum flamur'a loru propria de corabii, sî nepotendu-se incheiá, pâna la deschiderea mâriloru, pertractârile pentru o flamura interimala, negotiatorii voru pune pe corabiele loru flamur'a prussésca, sî astfelu Prussi'a, precum pe uscatu, asiá sî de mare immultiesce domni'a sea asupr'a ducateloru. Austri'a fatia cu tóte aceste impregiurâri, a facutu unu pasu resolutu, nepriimindu propositiunile Prussiei.

Scirea despre planurile Russiei fatia cu Poloni'a, atinsa mai pe largu in nr. nostru precedinte, se sustîne, de-sî in partea speciala in felurite variatîuni.

In F r a n c i ' a a produsu mórtea ducelui Morny mare sensatîune; elu este alu treilea amicu sî increditu deaprópe alu imperatului, de care se lipsesce acest'a in restimpu scurtu. Loculu ducelui Morny de presiedinte alu camerei legislative se crede ca se va suppliní prin d. Vuitry.

Dupa scirile din M e s s i c u lucrurile de acolo mergu bine : trupele imperatesci batu pre revolutiunarii, negotiulu se radica, strainii alérga cu gramad'a spre a se asiediá in Messicu, indigenii grabescu a se supune imperatului Maximilianu de buna voia; numai un'a nu o potemu pricepe : cum pelânga tóte acestea regimulu francescu se grabesce a mai tramite la Messicu 10,000 feciori.

I t a l i ' a laboréza la calamitâtîle sele finantîale, astfelu incâtu „Opinione“, fóia oficiósa, se vede silita a jurá pre Italienii, cá sa nu mai strige deocamdata pentru eliberarea Venetiei; câci Itali'a astadi mai multu decandu ori candu astadata are lipsa de de pace spre a se poté consolida înlauntru.

Mai nou. Archiduces'a G i s e l ' a este bolnava reu de aprindere de plumâni.

Privitoriu la caus'a bisericésca, aflâmu, ca Românii din Banatu au facutu pasii cuveniti, pentru de a recastigá Timisiór'a pentru resiedintia episcopésca. —

Nr. 8—1 **Publicatîune.**

Dupace loteri'a cea mare de bani VIII., menita spre scopuri de comunu folositóre, deplinita la preainalt'a demandare a Maiestâtii Sele c. r. apostolice, a cârei tragere a urmatu in 9 Ianuariu 1864., acum e incheiata pe deplinu, Directîunea veniturilor de loteria nu lipsesce a aduce resultatulu acestei loterii la cunoscintia publica.

Unulu din veniturile acelei'a in summa de 243,406 f. 60½ xr. v. a. fu menitu de Maiestatea Sea c. r. apostolica pe jumetate pentru zidirea unui institutu de smintiti in Tirolu, pentru infiintiarea unui institutu pentru scutirea arestanteloru femeesci desrobite in Veneti'a sî eventualminte dupa marimea acestei jumetâti pentru spitalulu de prunci la S. Ann'a in Vienn'a sî pentru spitalulu de prunci Franciscu Iosifu in Prag'a, ear ceealalta jumetate fu menita pentru crearea de stipendie de mâna pentru fete serace de oficieri, partide militare sî amploiati militari sî pentru infiintiarea de locuri fundatîunale in institutele superióre de crescere sî in companiele de scóla.

Acestu resultatu atâtu de favoritoriu alu intreprinderei se potù castigá numai prin viu'a sprijinire din partea filantropicei populatîuni a imperiului sî prin buna vointi'a eii a contribuí spre ajungerea scopuriloru de binefacere intentîunate cu atât'a gratia din partea Maiestâtii Sele c. r. apostolice; din care causa Directiunea lottu-lui c. r. se simte indatorata, a esprime prin acést'a in publicu multiamit'a sea pentru acésta participare cu resultatu bunu.

Dela Directiunea Lottu-lui c. r.,
despartiementulu loteriei statului pentru scopuri de comunu folositóre sî de binefacere.

V i e n n ' a in 22 Februariu 1865.

F r i d e r i c u S c h r a n k m. p.
Cons. c. r. alu regimului, antiste alu directiunei.

B u r s ' a d i n V i e n n ' a 6/18 Martiu 1865.

Metalicele 5%	71 55	Actiile de creditu	184 20
Imprumutulu nat. 5%	78 30	Argintulu	109 75
Actiile de banca	803	Galbinulu	5 28.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 20. ANULU XIII.

Sabiiu, in 11|23 Martiu 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Noi Franciscu Iosifu Antaiulu,

din gratî'a lui Domnedieu Imperatoriu alu Austriei; Rege apostolicu alu Ungariei, Boemiei, Dalmatîei, Croatîei, Slavoniei, Galitîei si Lodomeriei; Rege alu Lombardiei, Venetîei, si Iliriei, Rege alu Ierusalimului etc.; Archiduce alu Austriei; Mare-Duce alu Toscanei si alu Cracoviei; Duce alu Lotaringiei, alu Salisburgului, Stiriei, Carintiei, Carnioliei si alu Bucovinei; Mare Principe alu Transsilvaniei; Marchione alu Moraviei; Duce alu Silesiei superióre si inferióre, alu Modenei, Parmei, Placentiei si Guastalei, alu Ausvitîei si Zatorului, alu Tesinei, Friaulei, Ragusei si Zarei; Comite principatu alu Habsburgului si alu Tirolului, alu Chiburgului, Goritîei si Gradiscei; Comite alu Secuiloru; Principe de Trientu si Brixen; Marchióne alu Lausitîei superióre si inferióre si alu Istriei; Comite de Hohenembs si Feldkirch, Bregenti'a, Sonnenberg etc.; Domnu de Triestu, Cattaro si in Marchionatulu Vendicu; Mare Voivodu alu Voivodinei Serbiei etc.

Facemu prin acést'a de scire si cunoscutu;

Representantii iubitului Nostru Mare-Principatu alu Transsilvaniei, conchiamati prin regesculu Nostru rescriptu din 21. Aprile 1863 pre 1 Iuliu alu acelui anu in liber'a Nóstra cetate regésca Sabiiu si adunati acolo in dieta, Ni-au substernutu pe cale constitutîunala unu articolu de lege, privitoriu la intrebuintiarea celoru trei limbi ale tierei in comunicatîunea publica oficiósa, pre lânga prea umilit'a loru rogaminte depusa in representatîunea loru din 23 Iuniu 1864, pentru cá sa dâmu acestui articulu prégratiós'a Nóstra acceptare, confirmare si sanctîune.

Cuprinsulu acestui articolu de lege este urmatoriulu:

Articulu de lege

privitoriu la intrebuintiarea celoru trei limbi ale tierei in comunicatiunea publica oficiósa.

§. 1. Cele trei limbi ale tierei, adeca: limb'a ungara, germana si româna suntu egalu indreptatîte in comunicatîunea publica oficiósa.

§. 2. Pârtîloru le sta in voia, a intrebuintiá in tóte esibitele de ori si ce soiu, cum si in tóte pertractârile oficióse veri si care din cele trei limbi ale tierei.

§. 3. Cereri vorbali ale pârtîloru, cum si fassiunile acelor'a, mai incolo a martoriloru, si pricepatoriloru de lucru se voru luá la protocolu intr'un'a din cele trei limbi ale tierei, si anume in aceea, care o va numí partea, martorulu séu pricepatoriulu de lucru, care e de ascultatu.

§. 4. La pertractârile judecatoresci in si afara de cause controverse, candu participéza mai multe pârti, i sta in voi'a fiacârei'a pârti a intrebuintiá ori si care din cele trei limbi ale tierei.

§. 5. Esibitele pârtîloru ori cererile loru date la protocolu, debuie resolvate in aceea-si limba, in care a fostu facuta petitîunea séu cererea luata la protocolu.

§. 6. In casurile acelea, candu participéza mai multe pârti, se voru espedí decisiunile judecatoresci, cum si motivele in acea limba, in carea a fostu compusa petitîunea séu incus'a, respective antâiulu esibitu ori antâi'a cerere vorbale.

Celoralalte pârti li se voru espedí la cererea loru si traduceri din decisiune in acea limba, in care au luatu ele parte la pertractare.

§. 7. Pertractarea finala verbala, publicarea si espedirea sentintiei se va face in aceea din cele trei limbi ale tierei, care e limb'a materna a acusatului. Totusi are acusatulu voia libera a-si alege pentru acést'a alt'a din cele trei limbi ale tierei, carea insa elu debuie sa o pricépa.

§. 8. Decisiunile oficieloru si judecatorieloru mai inalte se voru espedí asemenea in aceea limba, in care debuie date afara pârtîloru aceste decisiuni dupa dispuseciunile §§loru 5, 6 si 7.

§. 9. Fia-cine póte intrebuintiá in pertractârile publice ori si care din cele trei limbi ale tierei.

§. 10. In comunele cetatienesci si satesci defige limb'a afaceriloru interne in trebi comunali representanti'a comunei.

§. 11. In municipii defige limb'a pentru afacerile municipali representanti'a respectivului municipiu.

§. 12. Determinatîunile §§-loru 10 si 11 voru avé valóre totdeun'a numai pre câtu va tîné activitatea representantiei municipali, ori comunali. Dupa decursulu acestei activitâti se va poté face o conchisiune nóua in privinti'a defigerei limbei de afaceri a comunei ori a municipiului.

§. 13. Tóte impartasîrile, estradârile, ordinatîunile, mandatele si altele aseminea, se voru emite de câtra autoritâtile loru supraordinate câtra aceste municipii, comunitâti si câtra oficiele si judecatoriele loru, séu câtra corporatîunile bisericesci si de altu soiu, in aceea dintre cele trei limbi ale tierei, care e limb'a de afaceri interne in trebile loru municipali si comunali, séu aceea, de care se folosesce corporatîunea séu institutulu, fia eclesiasticu, ori fia de altu felu.

§. 14. Comunele si municipiele, oficiele si judecatoriele loru, precum si corporatîunile bisericesci ori de altfelu, si judecatoriele eclesiastice in comunicatîunea recipróca si cu oficiele loru superióre voru intrebuintiá limb'a loru propria (interna) de afaceri.

§. 15. In comunicatîune cu oficiele c. r. militari se voru folosí comunele de limb'a loru propria, ear municipiele si oficiele loru dupa potintia de limb'a germana.

§. 16. Limb'a oficiósa interna a oficieloru municipali si a judecatorieloru municipali e aceea, care e si a municipiului respectivu.

In comunicatîunea presidiala de servitiu a toturoru autoritâtîloru si oficieloru se concede a se folosí fiacare dintre cele trei limbi ale tierei fâra restringere.

§. 17. Limb'a oficiósa interna a celoralalte oficie si curti judecatoresci, cum si a comunicatîunei acestoru oficie si curti judecatoresci intre olalta, si cu oficiele, ce se afla din afara de Marele Principatu alu Transsilvaniei, se va determiná pre calea ordinatîuniloru.

§. 18. Limb'a de invetiamentu in scólele poporali si medie si in institutele superióre de invetiamentu o defigu acei'a, cari au de a ingrijí pentru sustînerea scóleloru respective si a institutelor superióre de invetiamentu.

§. 19. Matriculele eclesiastice se voru portá intr'un'a din cele trei limbi, care suntu dechiarate in paragrafulu antâiu de egalu indreptatîte.

Altmintrea le sta in voia confessiuniloru singulari, a determiná spre estu scopu in contielegere cu r. Guberniu si alta limba.

§. 20. Tóte legile tierei, care stau in contradîcere cu aceste determinatîuni, suntu desfiintiate si scóse din activitate.

§. 21. Poterea obligatória a acestei legi intra in activitate fâra amanare.

Acésta préumilita rogaminte a credinciosiloru Nostri representanti ai iubitului Nostru Mare-Principatu alu Transsilvaniei adunati in dieta, priimindu-o Noi cu complacere, dâmu articulului de lege trecutu mai susu intru totutu cuprinsulu lui, cesaro-regésc'a si domnésc'a Nóstra acceptare, confirmare si sanctîune, eara pe memoratii credinciosi representanti ai acelei tieri i asigurâmu, cumca acestu articulu petrecutu prin acést'a in cartea de legi a Marelui-Principatu alu Transsilvaniei lu vomu observá atâtu Noi Insine, câtu si vomu face cá sa fia observatu prin toti credinciosii Nostri, intocm'a precum Noi pe acel'a-si in poterea acestui documentu alu Nostru de acum lu acceptâmu, ratificâmu, incuviintiâmu si confirmâmu.

Datu-s'a in Capital'a si Resiedinti'a Nóstra Vienn'a in

5 Ianuariu anulu un'a mie optu sute siése-dieci sî cinci, alu imperatîrei Nóstre alu sieptesprediecelea.

(L. S.) **Franciscu Iosifu m. p.**

Franciscu Br. de **Reichenstein** m. p.

Demetriu Moldovanu m. p.

Lumini de parafinu.

(Continuare din nr. 18 sî 19.)

„ . . . . O societate actîonaria séu o societate de capitalisti, care este aplecata de a fundá fabrici de feliulu acest'a, are, inainte de a-si riscá capitalulu seu, mai antâiu sa cerceteza fórte acuratu, déca materialulu de carbuni, care se afla in apropiere sî care se scóte cu inlesnire, este in catatîmea de lipsa. Sî déca este, atunci trebuie sa bage de séma cá acuisitîunea carbuniloru sa nu póta fi mai tardîu intrerupta séu scumpita prin alte referintie mercantile. Cestiunea de viétia a unei fabrici fiitóre este aternata de implinirea cu scumpatate a conditîunei acestei principale, carea iarasi trebuie impreunata cu cea mai mare circuspectîune sî bagare de séma.

Adóu'a conditîune nu mai putînu insemnata, cá cea d'antâiu este strinsu legata de engagiarea unui chemicu harnicu sî biue platitu. Acest'a are detori'a de a cercetá sî constatá catatîmea materialului carbunicu intr'unu laboratoriu anume pentru acestu lucru, avendu in privire multîmea sî feliulu duhotului, care s'aru poté scóte spre producerea parafinului, sî care aru dá folósele cele mai mari. S'au corespunsu acestoru intrebâri in unu modu indestulitoriu, atunci sa póte face unu pasu inainte, atunci trebuie cautatu a se ficsá metod'a cea mai corespundiatóre a fabricârei sî preste totu cursulu intregu alu operatîuniloru fiitóre. Spre sfarsîtulu acestei ficsâri inse este neincungiuratu de lipsa, cá acelasi chemicu sa cunósca pâna in detaiulu celu mai amenuntu vre-o câte-va fabrici de parafinu din sî afara de tiéra. Elu trebuie dar sa cerceteze cu spesele societâtiei fabrici de acestea, sî afara de manipulatîunea intréga in mare, trebuie sa studieze cu temeiu in deosebi tóta intogmirea technica privitóre la scóterea duchotului sî la fabricarea parafinului, lucrului care sî chemicului celui mai aptu nu-i suntu din capulu locului cunoscute in mesur'a, carea o recere intemeiérea unui etablisementu nou.—Aceste observâri cugetâmu noi ca suntu celu pucinu calea cea mai sigura sî carea ne tîne ochii totdeun'a deschisi, cá sa nu procedemu pipaindu câtra tînt'a care niamu ficsat'o. Prin sutele care ni-aru costá drumulu acest'a amu castigá mii, câci dupa castigarea unei base reale potemu procede linisciti sî fâra risiculu capitatului activu la lucru, la insasi cladirea fabricei, carea o amu orientá dupa esperiintiele facute, dupa aparate sî dupa constructîunea receruta. Acést'a insa iar e lucrulu unui chemicu harnicu engagiatu, precum sî alu unui ingineriu, care va fi cu atâtu mai aptu déca va fi fostu ocupatu unde-va in vre-o fabrica de gasu, pentru-ca ramulu acestu din urma de industria are multe celea comunu cu celu alu fabricârei parafinului.

„Privirile facute in cele de pâna ací asupr'a fabricatîunei de parafinu potu fi de ajunsu spre a ne poté castigá o cunoscintia generala despre ramulu acest'a relative micu alu industriei nóstre de astadi. Membrulu acestu pitícu in lantiulu celu mare alu moduriloru de a supune poterile cele órbe ale naturei sî de a nobilá corpurile cele rude cu scopu de a le dá in servitiulu spiritului omenescu, care domnesce preste totu ce se afla in giurulu seu—are in urmârile sele, dupa cum amu vediutu, o insemnetate mai mare, decum amu fi crediutu la prim'a privire superficiala. Vedemu dara, ca dupa dis'a cea adeverata cause mici suntu in stare de a provocá unu sîru lungu de efecte, déca numai va scí cine-va aflá adeveratulu punctu de plecare sî lu va folosí intieleptiesce.

„In fine ne mai remâne a dice ce-va despre parafinu, cá despre resultatulu fabricatîunei, de care ne fu vorb'a in cele de pâna ací. Parafinulu e intocm'a cá diamantulu unu felu de aeru intaritu, o condensatîune in atomi egali constatatóre din materia carbunica apatósa (carbunica-apatîva, (? Trad.) acela-si gasu, care cu ocasiunea ori cârei arderi se desface de câtra lemnu séu unsura sî devine flacara, care e aceea ce arde sî luminéza sî care la prepararea gazului se esplota in mesura mare. Parafinulu se cristaliséza sî ia in atare impregiurare form'a de acele cele mai fine séu de fulgii cei mai albi sî nu are nici unu feliu de gustu ori mirosu. Topitu sî versatu in forme dà lumini, a câroru massa se pare a fi transparenta la ce se adauge sî fati'a cea frumósa ce sémena multu cu alabastrulu. Din tóte celelalte insusîri ale lui, mai multu ne intereséza poterea lui luminatóre, carea au decisu demultu in favore-i, pentru-ca poterea luminatóre a parafinului se afla in proportîunea de 1. 58: 1 cu cea a stearinului, asiá dara e mai multu de jumetate mai mare decâtu a stearinului".

(Capetulu va urmá).

O privire

la unele asserte sî argumentâri ale doctorului Miletic deputatulu congressului serbescu, in nr. 13 alu „Telegrafului Românu" inserate.

Nimic'a nu e mai urîtu sî mai urgisitoriu pentru unu omu cá pentru o faptura cu minte dela Ddieu creata, decâtu a se luptá in contr'a adeverului.— D. deputatu numitu, pelânga aceea, ca se pare a fi sufletulu opositîunei in congressu, cá D-ru vré sî se opintesce, cá sa restórne nu numai dreptulu natîunei nóstre, ci mai amu cutezá sa dîcemu, sa atinga sî singuru dreptulu maiestaticu manifestatu in obiectulu despartîrei Ierarchiei române de câtra cea serba. Déca D-lui aruvoí sa scia sî sa créda dreapt'a traditîune a Istoriei, ca Ierarchi'a româna, in starea esistintiei sale fiindu, nici ca erá annexata, nici subordinata Ierarchiei serbesci, ci singura de sine statatóre, intru adeveru n'aru fi cutezatu a dîce, ca infiintiarea Ierarchiei române o privesce cá o vatemare a autonomiei bisericei serbesci, precum sî deciderea cercuriloru diecesane ale acesei Ierarchii, care cercuri, séu mai dreptu dîsu, tóta Ierarchi'a fusese in tempurile de atunci pentru noi vitrige pâna acum'a, nu dupa dreptulu canonicu, ci numai cu volnicia, celei serbe incorporata, séu preocupata.— Amu dorí dar a scí, din care punctu de vedere fundamentalu potù dîce D-rulu Miletic, ca Ierarchi'a cea nóua a Româniloru o privesce cá o vatemare a autonomiei bisericei serbesci? Déca densulu pretinde, dupa opiniunea sea, ca cercurile diecesane de Ierarchi'a româna tînatóre sa se fia facutu numai dupa ascultarea opiniunei congressului serbescu; atuncea n'amu fi potutu alt'a asceptá dela fratii Serbi, decâtu: Cicero pro domo sua, precum scimu, sî suntemu convinsi, ca sî pâna acum'a s'a lucratu.— Câte tieri sî provincie steteau in tempii vechi impreuna subt uu'a lege sî autonomia, eara acum'a le vedemu despartîte, sî de sine statatóre, pentru-ca asiá cerù trebuínti'a sî desvoltarea temporala!— De mare mirare ne este sî aceea, ca Dr. Miletic cere, cá gravaminele si temerile de vatemarea autonomiei bisericei sa se adauga in adress'a de multiamita. Aceea aru fi, cá de o parte se da Maiestâtii Sele multiamita, ear de alta parte se arata ne'ndestulirea cea mai mare fatia cu pré'nalt'a resolutiune. — Acést'a se póte privi cu totu dreptulu logicu, cá o argumentare fâra de nici unu tactu, sî numerá intre cele mai inconsecuente.

Cu multu de mai mare mirare ne este, ca d. Miletic, cá Dr. de drepturi si-baséza assertele sele pre dreptulu ce-lu dà congressului serbescu,— fâra 'ndoiéla, radicà dreptulu acel'a pre temeiulu Rescriptului declaratoriu serbescu celu invechitu, sa nu dîcemu, mucedîtu,— dar nu se 'ntréba singuru pre sine: cu a cui ingaduintia sî ordine s'au iufiintiatu sî se tîne congressulu? cine au datu congressului dreptulu acel'a?— au este activitatea, séu insusi Rescriptulu declaratoriu serbescu ce-va mai multu, séu mai impunatoriu decâtu drépt'a voia, dorire, sî salutiferulu cuventu maiestaticu pentru noi toti? sî, au se voru priimí sî sanctîuná tóte concluselе lui,— ale congressului serbescu,— fia acelea drepte, ori nedrepte pentru noi Românii?— Sî mai multu ne mirâmu, ca d. Dr. Miletic ataca in argumentarea sea chiaru sî dreptulu maiestaticu dîcendu, ca Maiestatea Sea in urm'a dreptului maiestaticu a potutu creá Mitropoli'a româna, dreptulu acest'a insa nu se intinde sî asupr'a desemnârei cercuriloru, sî dispunerea cu averea bisericésca. Noi scimu, insa, ca, cu care dreptu s'a induratu Maiestatea Sea, a re'nfiintiá Mitropoli'a nóstra româna sî Patriarchi'a serbésca, cu acelasi dreptu póte desemná sî cercurile diecesane, dupa locuintiele poporului românu adeverite (constatate) statisticesce in pârtîle atingatóre, sî a dispune sî cu averea bisericésca, cá unu Monarchu alu tierei sî tata dreptu alu toturoru natîuniloru sî popóreloru sub regimulu seu locuitóre. Au nu e lucru firescu sî dreptu, cá déca din dóue partide un'a nu are deplina incredere in ceealalta la impartîrea averei intre sine, atunci'a un'a séu alt'a alérga, cere, sî apeléza la dreptatea Domnitoriului? Au dóra n'amu contribuitu sî noi la averea bisericésca dupa impregiurâri sî starea poporeniloru, sî pentru ce causa numai Serbii,— fratii nostri dupa religiune, dar nu sî dupa natîune,— sa aiba parte de aceea, dara noi Românii séu nici câtu, séu atât'a numai, câtu se voru indurá a ne dá din aceea.— Insa déca asemenea amu contribuitu, séu, dîcemu, macaru sî ce-va mai putînu,— sî déca suntemu in egalitatea dreptului dupa constitutîunea patriei, au nu se cuvine a ni se decide sî nóue de Domnitoriulu judecatoriu cuvenit'a parte, dupa mesur'a dreptâtii?

Lasâmu la o parte celelalte inpregiurâri de contribuire din partea nóstra la averea bisericeloru atingatóre, dara facemu o amintire combinatóre despre contribuirea la fondulu, natîunalu,—déca se mai afla vre o remasîtia din acel'a, unde se afla aceea sî cum sta,—ca noi acum'a inca nimic'a chiaru nu scimu,—sî dîcemu cu totu dreptulu inaintea lumei drepte,

ca, de-sî fusese, spre a nóstra dorere, dara sî acum'a suntu, afara de trei cu alu Bucovinei, in tóte eparchiele, in care locuiescu Români séu preste totu compactu, séu cea mai mare parte, numai archierei serbi, totusi nu se póte dîce, ca averea banala, ce si-au fostu agonisit'o cá atari, sî din aceea la reposarea loru testara fondului natîunalu dupa voi'a sî starea sea mai multu, séu mai putînu, aru fi agonisit'o mai multu din alta parte, decâtu dela poporu séu eparchioti titulo conventîei, cara dela preotîme parte titulo sidoxiei, parte a investitîunei la chirotonia sî la darea gramateloru. Dara cine suntu eparchiotii decâtu Românii? Cine suntu preotii, decâtu Români;— de-sî, dorere! multi dintre acesti'a sî Serbi cá parochi ai Românîloru,— totusi, cine aru poté denegá, ca dîs'a avere a archiereiloru serbi, din carea au testatu fondului natîunalu, nu au castigat'o dela eparchioti sî preoti români, adeca din sudórea loru.— Fiindu dara starea lucrului asiá de chiara sî adeverata, sa nu avemu noi parte din dîsulu fondu dupa proportîunea sî numerulu eparchiotîloru români in amintitele eparchii locuitori, ci sa fimu cu totulu dela cuvenit'a parte eschisi,— precum se dîceá mai nainte, ca sî coreligiunarii nostri Serbi se 'nvoiescu la despartîrea lerarchiei române decâtra cea serba, insa cu reservarea dreptului pentru sine, cá noi sa nu facemu nici o pretindere la fondulu natîunalu!— O cugetare de adeverata iubire fratiésca, sî de acea dreptate, carea striga la ceriu!— — La astfelu de cugetâri sî impedecâri nedrepte au nu are locu dreptulu maiestaticu a se pune intre noi?— Ba dieu are cu tóta dreptatea sî poterea legei asupr'a la alu meu sî alu teu,— macaru ca d. Dr. Miletic cá atare se serguiesce dreptulu acel'a cu totulu a-lu delaturá.— Sperâmu insa, ca d. Miletic nu va avé multi consoti pe partea sea, cari cugeta asemenea lui in obiectulu acest'a, mai vertosu dintre acei'a, cari au unu simtiu de mai mare lolalitate, filantropia, dreptate sî iubire câtra noi cá câtra coreligiunarii loru frati sî vecini. —

Dealtmintrea spunemu dreptu sî pe fatia, ca fórte condolâmu pre d. Miletic, ca cá Dr. biruitu de zelulu seu natîunalu celu atâtu de infocatu, esaltatu, egoisticu sî partinitoriu, intr'atât'a s'au incumetatu sî a retacitu spre compromiterea sea publica, sî a partisaniloru sei la pertractarea obiectului acestui'a de asiá mare valóre.—Insa incâtu Dni'a Lui a calcatu marginea tactului cuviinciosu, intru atât'a ne póte fi nóue spre motivu folositoru sî indemnatoriu, a apelá, la intemplare de trebuiutia, la grati'a sî dreptatea Maiestatei Sele, punendu la mijlocu sî in cumpana portarea sî dreptatea fratîloru Serbi câtra noi la impartîrea pânei. **D. I. P.**

Dela Congressulu serbescu.

In congressu vedemu formandu-se desbinârí intre partide. Pardid'a militara protestà in siedinti'a din urma prin colonelulu Zastavnicovic contr'a invinuiriloru aduse asupr'a membriloru militari din partea unoru ultra-natîunali, cu deosebire din partea dep. Carnojevic. Precâtu potemu vedé din scurt'a referata, ce o aduce „Gen. Corr.“, la citirea protocolului dep. Hadzic observa, ca Carnojevic insusi si-aru fi retrasu cuventulu, la care apoi Carnojevic se scóla infuriatu sî striga, ca elu n'a revocatu, nici are a revocá ceva din dîlele sele. O parte a publicului applauda la cuventulu lui celu tumultuosu, sî la provocarea presiedintelui trebuie sa easa din sala, ear Cernojevic se chiama la ordine, in fine i se ia cuventulu pentru acea siedintia (din 9 Martiu). Dupa cari Carnojevic, Dr. Miletic sî Acsentievic parasescu sal'a.

In siedinti'a din 2/14 Martiu insa acesti trei deputati au reintratu in sal'a congressului, sî contielegerea s'a restatornicitu cu aceea, ca evenimentele neplacute din siedinti'a din 9 Martiu sa se dee uitârei. In siedinti'a din 15 Martiu se alese comitetulu de petitîuni, sî legea scolara se terminà pâna la organisarea gimnasieloru sî a institutelorù teologice.—In 1/13 Martiu a reposatu deputatulu congressului, parochulu Cosic.— Dupa scirile mai nóue din 4/16 Martiu Patriarchulu sî Episcopii in caus'a monastiriloru, ce vine la desbatere, si-au reservatu votulu de Chiriarchi sî nu numai de membri ai congressului.—

Principatele române unite.

Dupa unu telegramu din Bucuresci dto 2/14 Martiu, topindu-se repede néu'a, a urmatu o inundare mai mare inca decâtu cea din vér'a trecuta, astfelu incâtu Bucurescii de jumetate aru fi statu subt apa.—

Dupa telegrame ale foiloru straine—câci de cele romanesci de dincolo de vr'o septemâna nu ni-au mai venitu, — sessiunea camereloru s'a prolungitu; ministrii Bozianu, Stratu sî Vernescu suntu denumiti Senatori.

Prospectu politicu.

In Franci'a inca totu mai e preocupata opiniunea publica de mórtea ducelui Morny. Multe foi se grabisera a espune perderea acestui barbatu cá o lovitura sguduitóre pentru imperatulu, astfelu incâtu foile oficióse trebuira sa dea acestoru faime o lina demintîre prin aceea, ca regimulu imperatului nu depinde de unu singuru barbatu. Dealtmintrea ingropaciunea ducelui, ale cârei spese le va portá statulu, s'a facutu cu o pompa chiaru sî pentru Parisu neindatinatu, ear veduvei, ce nicí acum nu se mai póte reculege de acésta lovitura a sortii, i s'au asemnatu pensiune anuala de câte 100,000 franci; Imperatulu rusescu din Petropole sî imperatés'a Mari'a din Niti'a i-au pronunciatu prin telegrame condolenti'a. Morny a relasatu in scrisu memoriele sele, care insa in urm'a testamentului numai dupa 10 ani se voru tiparí. Cine va fi urmatorulu lui Morny, nu se scie; numerulu candidatîloru insa este destulu de mare; ducele Albufera ori ministrulu Drouin se pare ca au cele mai mari prospecte.— In camera a rostitu Rouland nnu cuventu fórte 'nfocatu asupr'a ultramontanismului.

Regele Victoru Emanuilu, dupacum spune „Opinione“, a subscrisu unu decretu, prin care delicteloru politice sî de pressa, precum sî revolutîunariloru ce au luatu parte la campani'a de Aspromonte, se da amnestía.—Dupa espositîunea finantîala a ministrului Sella, deficitulu statului la finea anului 1864 a fostu de 317 mill., ear la capetulu anului 1866 va suí la 625 mill., dar prin vinderea drumuriloru ferate ale statului se va reduce la 425 mill. lire.

In siedinti'a din 1/13 Martiu camer'a a votatu stergerea pedepsei de mórte, afara de casurile privitóre la militîa, marina sî brigantagiu (cunoscutele lotrii séu hotîi politice).

Despre respunsulu Autsriei la not'a din 21 Februariu a Prussiei se dîce, ca acel'a aru fi fostu cu totulu negativu, macarca foile guberniale prusse o néga acést'a cu taria sî se silescu a enunciá cea mai buna contielegere intre cele dóue poteri.

Din Americ'a a sositu la Parisu o scriere multu imbucuratóre: ca adica presiedintele staturiloru unite Linkoln in curendu va recunósce oficiosu imperiulu din Messicu. Prin acésta recunóscere Guvernulu francesu, resp. Napoleonu s'aru scapa de un'a din cele mai serióse ale sele ingrijiri.

FOITI'A „TELEGRAFULUI“.

Biseric'a sântului mormentu din Ierusalimu.

Imperatés'a Eugeni'a din Franci'a au adressatu nu demultu câtra tóte suveranele Europei o epistola amicabila, prin carea le invita a concurge tóte impreuna cu ajutóre pentru restaurarea bisericei invierei Domnului din Ierusalimu. Ide'a este destulu de inalta, sî epistol'a insasi destulu de interesanta, pentru de a o comunicá sî noi cetitoriloru Telegrafului.

Ea este urmatórea:

Caletorii, cari cercetéza sânt'a tiéra, se mira prémultu de starea cea decadiuta, in carea se afla cupol'a (trul'a), ce se boltesce acoperindu-lu deasupr'a sântului mormentu; ei intréba, cum de poterile crestinesci nu s'au grabitu a pune capetu unoru impregiurâri, ce trebuie sa fia intristatóre pentru credinciosii toturoru confessiuniloru. Cu dorere trebuie sa se respunda, ca pe pamentulu acest'a adapatu cu sângele Mantuitorului, pe pamentulu care a fostu léganulu religiunei blandetiei, pâcei, concordiei, intre feliuritele confessiuni mai esista o rivalisare minutiósa, carea cu tempu a crescutu pâna la discordâri serióse.

Mai demultu Latinii radicasera cupol'a de nou sî o ornasera cu inscriptîuni sî simvóle, ce rechiamau in memoria modulu preferintiei, ce-lu aveau ei pe atunci la folosirea monumentului. Cupol'a arse la an. 1808, sî fiindca impregiurârile detera Greciloru influintia precumpenitóre in Palestin'a, ei se folosira de dens'a, pentru de a restaurá cupol'a cu eschiderea Latiniloru, sî ei au fostu acum acei'a, cari se pusera sa acopere monumentulu cu inscriptîuni sî semnaturi simvolice, luate din limb'a sî din liturgi'a loru.

Astadi ambii sa afla ací: Unii ceru restituirea cupolei, cum a fostu nainte de 1808, ceialalti pretindu rezidirea eii intr'unu modu cá acel'a, cá in favórea loru sa se sanctîuneze unu felu de dreptu de possessiune, séu dupacum o numescu ei, unu felu de drepturi castigate. Conduse de cele mai onorifice simtiementu, dóue poteri mari, Franci'a sî Russi'a, au doritu a curmá aceste certe deplorabile. Ele au cercatu a statorí mai antâiu o intielegere intre sine, apoi cu Turci'a; sî in 5 Septembere 1864 s'a subscrisu in Constantinopole unu protocolu, care constatéza consimtiementulu celoru trei guverne sî cuprinde conditîunile, ce se statorescu spre scopulu unei activitâti solidarie la restituirea cupolei. Dar candu

erá sa se tréca la efaptuire, candu architectii proiectara planurile sî candu erá sa se interpreteze unele decisiuni ale protocolului din 5 Septembre, ce erau cam dubie, atunci subt influiti'a minutîóseloru rivalisâri locale, s'au escatu de nou neintielegeri; nu s'a facutu nimicu, sî iar s'au adusu tóte la indoiéla.

Intr'aceea cupol'a totu mai multu sî mai multu se apropiá de ruinare; securitatea corporala a peregriniloru (agiiloru), carî vinu sa se róge la sântulu mormentu, este amenintiata; reulu a crescutu pâna la scandalu; cum sa se puna capetu acestei stâri? O domnitóre evlaviósa, sânt'a Elen'a, mam'a imperatului Constantinu, a fostu aceea, carea la inceputulu secului alu patrulea demandà a se risipí capiscea paganésca redicata deasupr'a pescerei sântului mormentu, sî a se zidí pe acelasi locu antâiulu sanctuariu, menitu pentru inchiderea mormentului lui Iisusu Christosu. Pentruce sa nu se impreune domnitórele toturoru tieriloru crestinesci, insufletîte de acelu esemplu gloriosu, spre a aduce in fine la deplinire, sub conditîuni demne de densele sî de crestinatate, opulu acel'a, in care incordârile diplomatîei pâna acum au remasu fâra succesu? Cine si-aru inchide urechile decâtra vocea loru, candu ele, straine de totu spiritulu de discordia, sî standu afara de terenulu politicei, aru voi sa vorbésca in numele caritâtii sî evlaviei crestinesci sî sa faca unu apelu câtra credincosii de pe totu pamentulu pentru unu scopu, care trebuie sa fia toturoru de o potriva de pretiuitu?

Ear pentrucá opulu sa corespunde pe deplinu spiritului impacârei crestinesci, ce-lu insufla, adeveratu ca n'aru trebuí sa se marginésca numai pelanga singur'a restituire a cupolei. S'aru cuvení, cá dupace s'aru castigá invoirea in. pórte, biseric'a sântului mormentu sa se restaureze deplinu, dupa unu planu nou, in proportîuni mai mari, asiá incâtu sa fia locu pentru tóte confessiunile. Asiá d. e. de o parte o capela sî chiaru sî o biserica (corabia) aru trebuí consacrata Latiniloru, sî de alta parte o corabia sî o capela aru trebuí reservate usului Greciloru; biseric'a principala apoi aru fi deschisa pentru totu insulu, sî intrarea credinciosîloru la s. mormentu, carea astadi e 'nlesnita atâtu de putînu sî adeseori da ansa la frecâri, n'aru mai intempiná pedeci. Sanctuariulu celu nou aru trebuí sa se apropia in sublimitatea sea câtu se póte mai multu de acele sublime suveniri, ce suntu legate de aceste sânte locuri. Pentru aceea s'aru deschide unu concursu, la care s'aru invitá architectii sî artistii toturoru tieriloru, sî o comisiune internatîunala aru avé sa aléga dintre planurile tramise acel'a, care din punctu de vedere curatu artisticu s'aru recunósce a fi celu mai demnu de o idea atâtu de mare. Câtu pentru spesele trebuincióse, spre a incepe biseric'a cea nóua a sântului mormentu, sî a o sî duce la deplinire fâra intardîare, acelea s'aru poté aduná prin o subscriptîune generala, in fruntea cârei'a de siguru s'aru intrece tóte suveranele crestinesci a inscrie numele loru.“—

Bibliografia.

Tocm'a au esîtu de sub tipariu o brosiura intitulata: **„Scrierea S. Ioann Gura de Auru despre Preotîa“** tradusa de Ioann Baracu', Parochu la Biseric'a sântului Nicolae in Brasiovu.

Fatia cu impregiurârile nóstre pe câmpulu bisericescu, mentîunat'a scriere se ivesce la tempulu seu, pentru-ca ea déca-si sî are originea in secului cei d'antâiu ai crestinatâtii, spiritulu care predomnesce intr'ens'a este oglind'a vietiei nóstre bisericesci. Preotulu cu tóte detoriele sele inlauntrulu bisericei sî afara de biserica este descrisu intr'ens'a de ajunsu, sî din cuprinsulu scrierei voru poté cunósce sî cei ce voru sa fia Preoti, ce sarcina iau asupra-si, dara voru intielege sî cei ce au sa aléga Preoti, ca nu e lucru micu a-si incredintiá pastorirea sufletésca ori sî cui. Va fi dar deslucitóre in multe privintie sî in cele ce se atinge de alegerile fetieloru bisericesci.

Pentru-cá acésta carte sa póta strabate in tóte classele crestiniloru nostri, s'au aflatu de bine a se tiparí de astadata cu litere bisericesci; eara candu va avé sa devina opu in literatur'a româna, atunci prelucrandu-se se va tiparí cu litere strabune, cá sa cuprinda loculu celu meritatu in literatur'a româna sî dupa form'a eii cea esterióra, câci despre cuprinsulu eii classicu, dupa ce si-au datu atâti invetiati bisericesci vechi sî noi, parerea, nu mai póte fi nici o indoiéla.

Recomandâmu dar acestu opu cu deosebire P. P. Protopopi sî Preoti, carii credemu ca voru dirige atentîunea toturoru spre a devení cunoscuti cu densulu.

Pretiulu unei brosiuri este 50 cr. v. a. sî se afla de vendiare in Tipografi'a archidiecesana, de aici.

Publicatîune.

Directîunea antâiei reuniuni generale reciproce de assecurarea viteloru „Taurus“ aduce la cunoscintia publica, ca deplin'a lucrare a reuniunei se incepù cu 1 Ianuariu 1865. Pentru tiér'a de coróna Transsilvani'a s'a denumitu d. Gustav Noszka in Brasiovu cá aginte principalu, carele este gat'a a dá ori ce desluciri aternatóre de reuniune.

Directorulu de veterinaria
Dr. Rudolf Buchmüller m. p.
Magistru de vindecarea viteloru.

Directorulu de administratîune
Paul Poleschowsky. m. p.

PUBLICATIUNE.

Cu privire la susatins'a publicatîune a directîunei reuniunei de assecurarea viteloru „Taurus“ aducu aicea la cunoscinti'a publica consemnarea agentîloru mei, cari impreuna cu mine conlucra la acésta intreprindere folositóre. Statutele reuniunei sî conditîunile de assecurare se potu capetá gratis atâtu la densii, câtu sî la mine.

Brasiovu in 1 Februariu 1865.

Gustav Noszka,
aginte principalu.

Abrudu: d. Michailu Ferenczy, negotiatoriu.
Agnit'a: d. Christ. Maurer, capelanu ev.-lut.
Bandulu campénu: d. Adamu Székely, proprietaru.
Baraoltu: d. Antoniu Bräuer, proprietaru.
Betleanu: d. Daniilu Bernady, apotecaru.
Ghertanu: d. M. T. Schuller, negotiatoru.
Bistriti'a: d. Adolfu Herberth, c. r. colectantu de loteria.
Blasiu: d. Michailu Daniel, negotiatoru.
Orestía: d. Fridericu Iosifu Leonhard, negotiatoru.
Deaju: d. Samuil Krémer, negotiatoru.
Dev'a: d. Arpadu de Barcsay, droprietaru.
Elisabetopole: d. Andreiu Schmidt, negotiatoru.
Aiudulu: d. l. Ios. Cirner, negotiatoru.
Felvintiu: d. Emanuilu Lemberger, negotiatoru.
Fagarasiu: d. Iosifu Zacharias, negotiatoru.
Gilâu: d. Math. Eder, negotiatoru.
Hatiegu: d. A. Lengyel sî fiiulu, negot.
Sabiiu: d. Ludovicu Reschner, negotiatoru.
Hermanu: d. Andreas Bruss, docinte ev.
Satulu lungu: d. Fridericu Orendi, negotiatoru.
Huiedinu: d. Albertu Binder, negotiatoru.
Hunedór'a: d. Samuilu Fritsch, c. r. expeditoru de posta.
Belgradu: d. Emilu Matherny, negotiatoru.
Cristuru: d. Antoniu Novák, negotiatoru.
Clusiu: d. Ioann Carolu Tauffer, negotiatoru.
Covasn'a: d. Carolu Gazda, negotiatoru.
Lapusiulu ungurescu: d. Pavelu Breuer, apotecaru.
Lechinti'a: d. Ioann Welter, capelanu ev.
Nocrichiu: d. Iosifu Czammerer, negotiatoru.
Ludosiulu mur.: d. Pavelu Hantz, proprietariu.
Feldiór'a; d. Antoniu Pillmann, negotiatoru.
Sieic'a mare: d. Gavriilu Szenczy, apotecariu.
St. Martinu: d. Franciscu Szönyi, temniceriu.
Mediasiu: d. F. I. Guggenberger, negotiatoru.
Gy. Sz. Miclausiu: d. P. Györfi, advocatu.
Mociu: d. Sigismundu Rohonczy, apotecariu.
Sabesiu: d. G. Adolfu Weissörtel, negotiatoru.
Naseudu. d. Ferdinandu Daichendt, apotecariu.
Orlatu: d. Petru Munteanu, proprietaru.
Puiu: d. Marcu Vasíu, c. r. expeditoru de posta.
Ernotu: d. Georgiu Komáromy, proprietaru.
Regenulu sasescu: d. S. sî l. Leonhard, negotiatoru.
Cuhalmu: d. Ioann Czink, proprietarn.
Mercurea: d. C. Fried. Schiemert, apotecaru.
Reteagu: d. Stefan Köblös, Parochu reformatu.
Rasnovu: d. Franciscu Reimesch, proprietaru.
Siercai'a: d. Carolu Kraft, Parochu ev.
Sighisiór'a: d. Fridericu Marcus, negotiatoru.
Cinculu mare: d. Carolu Leutschaft, negotiatoru.
Sieulu mare: d. Iuliu Ambrozy, c. r. expeditoru de posta.
Erdö St. Georgiu: d. Ludovicu Albert, c. r. expeditoru de posta.
S. Georgiulu Naseudului: d. Maxim. Halliti, proprietaru.
Sepsi-St. Gergiu: d. Bel'a Vitállyos, negotiatoru.
Cicu-Sered'a: d. Pavelu Sprentz, negotiatoru.
Teac'a: d. Michailu Herzog, administratoru parochialu ev.
Turd'a: d. Ioann Balogh, advocatu.
Udorheiu: d. Emanuilu Beczási, negotiatoru.
Gherl'a: d. Stefanu Temesvári, c. r. magistru de posta.
Késdi-Osiorheiu: d. Daniilu Kovács, proprietaru.
Muresiu-Osiorheiu: d. Emericu Czehe, negotiatoru.
Codlea: d. Michaila Ziegler, Capelanu ev.

Burs'a din Vienn'a 10/22 Martiu 1865.

Metalicele 5%	71 40	Actiile de creditu	183 30
Imprumutulu nat. 5%	78	Argintulu	109 55
Actiile de banca	800	Galbinulu	5 26.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 21. NULU XIII.

Sabiiu, in 146 Martiu 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Venitoriulu oieriloru nostri.

(Continuare din nr. 19.)

Dar in fine trebuie sa chiamâmu sî atentîunea oieriloru nostri asupr'a economiei loru de astadi sî a urmâriloru eii Acésta economia, portata sî acum dupa traditîunea dela parinti sî dela mosi, astadi in form'a sî estensiunea acést'a nu mai póte esistá. Plugulu in Romani'a sî Turci'a usurpa totu mai multu sî mai multu pamentu, sî unde s'a pusu odata plugulu, de acolo toiagulu pastorului trebuie sa se retraga. Plugulu este simvolulu inceperei culturei, câci este simvolulu stabilitâtii, de carea este legata tóta cultur'a omenésca. Cá atare elu insémna unu gradu mai inaltu de cultura decâtu toiagulu pastorescu, sî 'n adeveru Istori'a ne arata, ca popórele au trecutu prin aceste graduri ale vietiei de cultura, traindu mai antâiu ómenii risipiti din venatu sî pescuitu, dupa aceea din prasirea viteloru, mai tardîu din agricultura, sî mai pe urma din meserii, comerciu sî câti alti rami de subsistintia a mai inventatu cultur'a propasitóre. Cu câtu dar Romani'a sî pe urm'a eii sî Turci'a se voru desvoltá mai multu, cu atât'a starea economiloru de vite devine mai restrinsa sî mai precaria. Sî déca din desvoltarea in deceniulu din urma alu Romaniei este iertatu a conchide la desvoltarea eii in venitoriu, apoi trebuie sa dîcemu, ca desvoltarea acést'a va urmá cu pasi fórte repedi, va sa dîca: dîlele economieloru nóstre de vite in Romani'a suntu numerate. Déca acum ni se inchido sî Turci'a, sî déca sî Bessarabi'a va urmá acestu esemplu,— sî-lu va urmá de siguru, câci acest'a este cursulu naturei— atunci oieriloru nostri transsilvani le umbla tocmai cá unei armate obsediate intr'o fortarétia, carea aleanulu o 'ncungiura totu mai strinsu sî mai strinsu, panacandu in fine ori trebuie sa péraorisa se predee.

Dealtmintrea cele ce espuseramu noi aici, vedu sî oierii insîsi, sî inca nu numai cei mai inteliginti, ci sî cei mai simpli, câci trebuie sa véda din realitate insasi. Candu spesele crescu mereu, ear veniturile scadu in aceeasi mesura, atunci trebuie sa pricépa ori ce economu cu minte, ca nu e bine, ca calea, pe carea merge, nu-lu póte duce la tînt'a ce o doresce, ca trebuie luate alte mesuri pentru venitoriu. Sî tocmai acést'a e 'ntrebarea aici: ca ce mesuri trebuie luate? ce e de facutu?

Nainte de tóte oierii nostri voru face bine, déca si-voru imputîná vitele cu 'ncetulu, restringendu-se numai pelânga acele pasiuni, la cari potu contá cu securitate, dar dincontra voru innobilá rasele de vite, ce le voru mai remané. Mai departe voru face bine, déca se voru imprietiní mai multu decâtu pâna acum cu agricultur'a sî preste totu cu proprietatea de pamentu. Câta multîme de pamentu se afla de vendiare séu de arendare numai in Transsilvani'a, cá sa tacemu de Romani'a! Pentruce sa umble oierii nostri earn'a vér'a tierile dealungulu dela Carpati pâna la Balcanu, espusi toturoru ostenseleloru, greutâtîloru, necasuriloru, nenororiloru pe pamentu strainu, in locu de a cultivá o bucata séu bucatîca de pamentu propriu in patri'a loru? Pentruce sa prefere o stare precaria sî de totu nesigura, carea in 2–3 dîle de vifore cumplite i póte ruiná pe ani inainte, candu cu aceeasi sî cu mai putîna ostenéla aru poté trage din pamentu acelasi venitu cu atât'a mai siguru, cu câtu prin tóte elementele, ce aducu stricaciune agronomului, se causéza pagube sî oierului, dincontra insa nu tóte stricaciunile elementeloru, ce afla pre oierulu, cadu sî asupr'a lucratorului de pamentu. Dar cu deosebire aru face bine, candu si-aru aruncá ochii asupr'a meserieloru. Aru fi tempulu odata, a ne desface sî noi de prejudetiulu, celu atâtu de latîtu sî atâtu de afundu inradacinatu in poporulu nostru, cá candu meseriele aru fi rusînatóre. Poporulu englesu, francesu, germanu, italianu sî preste totu tóte popórele civilisate au depusu de multu acestu prejudetiu, care se acatia cu greutatea plumbului de calcâiulu progressului; sî starea loru cea infloritóre materiala de astadi parte mare este unu fruptu alu cultivârei meserieloru. In legatura cu meseriele stau sî fabricatele, cari aru trebui sa alle la economii nostr de vite cea mai calda appretiuire. Si 'n adeveru e de mirare, cum noi Ardelenii mai tóte productele cele crude ale oieriloru nostri—câci la ei ne vomu marginí de asta data—, sî anume -cá sa tacu de vite-lân'a, pelile, seulu, córnele, etc. le dâmu pe pretiuri ne 'nsemnate strainiloru, spre a le transportá dela o margine a monarchiei pâna la ceealalta, séu dóra sî mai departe, ear apoi fabricatele séu manufacturele, ce se gatescu din ele, le cumperâmu pe pretiuri esagerate din acele tieri, lasandu totu castigulu lucrârei, ba sî alu transportului, din mânile nóstre?! Spre ce scopu stau padurile cele minunate, dar cu totulu ne'ngrijite ale muntîloru nóstri? Spre ce scopu curgu vâlile nóstre cele frumóse cristaline, care unui poporu mai desceptatu aru fi isvóre curgatóre de argintu sî auru?! Noi nu scimu face cu ele nimic'a; ele suntu la spatele nóstre, dinaintea ochiloru nostri, sî noi pribegimu prin tieri straine, cautandu-ne pânea! Déca economii cei mai cu stare nu se potu induplecá a-si dá copiii sî la meserii, apoi sa o faca barem cei mai lipsiti, cari sî lovitur'a acést'a nóua a 'ncetârei tractatului cu Turci'a o voru simtî mai tare, sa o faca barem veduvele, ai câroru copii in cele mai multe casuri n'au altu venitoriu decâtu proletariatulu; sa o faca tutorii cu orfanii remasi fâra ambii parinti, cari neavendu in vieti'a loru nici o propteá, nu potu devení decâtu nisce ómeni nefericiti, nisce sarcini vii ale societâtii omenesci. In fine mai este inca o cale deschisa, sî acést'a este comerciulu séu negotiulu. Elu se nasce din prisosintiele sî trebuintiele reciproce ale ómeniloru, sî este unu ramu fórte insemnatu de munca cu castigu. Economii nostri de vite sa aiba curagiulu de a 'ntreprinde ei insîsi invertirea producteloru loru sî ale altor'a sî a nu se marginí, cá acum, numai pelânga producere sî pastrare in magazine. Nici odata unu poporu, care numai produce ori numai lucra ori numai impórta sî espórta productele proprie sî straine, nu va ajunge la stare materiala infloritóre, ci spre scopulu acest'a trebuie o parte a lui sa produca (plugarii, oierii, vierii, baiesii, stuparii etc.), altii sa cultive productele acestea (meseriarii), in fine altii sa espórte ce prisosesce, sî sa impórte ce lipsesce (negotiatorii). Intru acést'a se cuprinde chei'a bunastârei materiale a toturoru popóreloru, de carea apoi atârna sî bunastarea loru intelectuala sî morala. Unu esemplu vi u potu fi oieriloru nostri Brasiovenii, pre cari negotiulu i-a radicatu la starea cea onorifica, ce ocupa astadi.

Fia, cá lectîunea cea seriósa, ce o da economiloru nostri de vite desfiintiarea tractatului cu Turci'a, sa afle urechile loru deschise sî inimele loru gat'a spre a priimí vocea tempului, carea cérca a li o interpretá voitorii loru de bine! —

Lumini de parafinu.

(Continuare sî capetu din nr. 18, 19 sî 20.)

Intrerupemu aici continuarea articulului reprodusu, pentruca celelalte ce atingu eftinatatea unei lumini mai bune s. c. l. le o sî recunóscemu sî noi, nu mai cade deadreptulu in scopulu, care l'amu avutu noi la notificarea acestei cestiuni. Ne punemu insa intreburea, ca óre pentru noi nu aru fi de interessu o asemenea intreprindere, nu s'aru aflá sî intre noi ómeni, cari impreunandu-se mai multi la olalta, sa-si asiédie capitalulu in o intreprindere, care aru fi mai sigura decâtu cele care le facu multi in tieri departate pre lânga spese, care demulte ori nu aducu nici o dobânda. Audîmu mereu tanguíri, mai cu séma din partea aceloru locuitori ai tierei nóstre sî confrati ai nostri, cari sa bucurau pâna acum de sórte mai buna, dar nu-i vedemu a se gandí la moduri, prin cari sa cerce a prevení unu viitoriu, de care ducu atât'a gróza.

Au dîsu óre cine odata, ca acest'a e blestemulu reului, ca elu producendu produce iara numai reu, sî acést'a se adeveresce la noi fórte de multeori. Câci sa presupunemu ca s'aru aflá sî ómeni cu banii receruti pentru o intreprindere, de carea ne fu vorb'a; sa se afle ómeni, cari sa aiba curagiulu de a oferí capitalulu loru la unu asemenea lucru; avemu noi ómeni de specialitate, câror'a sa le potemu incre-

dintiá cu tóta nadéjdea scrutarea materialuriloru ce se receru? Nu avemu sî nu vom avé inca din causa, ca noi nici adi nu aratâmu cuvenitulu interesu câtra ramulu sciintieloru, cari suntu de lipsa in atari impregiurâri. Unde ne suntu technicii nostri? unde ne suntu chemicii nostri? unde suntu in fine barbatii acei'a i cari sa ne dee deslucire despre tesaurii ingropati in pamentu, tesauri pre cari noi i calcâmu cu piciórele nóstre, ducendu lips'a cea mai mare?

Ne mirâmu de mitulu acel'a, care ne spune ca óre cine erá pedepsitu pentru o crima mare a stá in apa pâna in gâtu sî a duce setea cea mai mare, sî ca pómele cele mai frumóse i atarnau désupr'a capului sî totusi flamendiá cumplítu sî iata-ne ca noi in o tiéra asiá de binecuventata pentru crim'a inertiei nóstre intelectuale suntemu totu asiá de condemnati. Nu ne este nóua de astadata a eruí caus'a causeloru, ci numai a constatá cu dorere tristulu resultatu alu acelei inertii.

Ne abatemu cu totulu dela luminile de parafinu sî dela fundarea unei fabrici de feliulu acest'a cu capitale de a le nóstre, dar rugâmu pre cititori a aruncá o reprivire asupr'a materieloru insîrate cá de lipsa la acestu ramu de industria, mai departe i rogâmu cá sa recugete la multele producte câte se mai potu scóte din unele materii de acelea, sî dîcemu, ca n'aru fi in stare productele acelea singuratice de a miscá comerciulu in tiér'a nóstra sî n'aru fi in stare a dá multor'a unu modu de traiu mai cu inlesnire, mai siguru sî chiaru sî mai onorificu de cum se intempla astadi?

Eata o gramada de intrebâri ce se nascu meditandu numai fugitivu asupr'a unui ramu de industria cum e fabricatîunea luminiloru de parafinu, o gramada de intrebâri care presentulu ne strimtoresce a le respunde prin fapte in interessulu viitoriului nostru celu mai deaprópe.

In fine ne dâmu tóta silinti'a a atrage atentîunea totuloru câti au proprietâti câtu de mici, cá sa le pretiuiésca sî sa le stiméze câtu se póte de tare. Sa cugete ca sosindu sî la noi drumulu de feru, vistieriile ingropate in pamentu sî descoperite voru radicá insutîtu pretiurile locuriloru sî cari nu ascundu materii cum suntu carbunii s. a. l. dar cu deosebire ale acelor'a. Locuitorii din valea Giiului au unu viitoriu mare, déca este adeveratu ca suntu dieci de mii de milióne de mâji de carbuni de pétra acolo. Nu ne da mân'a a trage comparatîuni intre starea locuitorimei de acum din acele pârti de locuri cu cea a Saxoniei din pârtîle Zwickaului de dinainte cu vre-o dóuadieci de ani, sî intre starea cea buna a acestor'a de acum sî intre ceea ce aru poté fi in valea Giiului preste vre-o diece ani. Atât'a in trécâtu, ca tieranii din partîle amintite a Saxoniei, adi suntu mai cu séma actîunari, fabricanti sî preste totu capitalisti de sume insemnate. Se intielege de sine, ca acést'a nu va fi sî la noi déca se va intemplá sî la noi cá in Romani'a, cá tesaurii acestî'a sa-i esplotéze Englesii séu Francesii séu altii.

Dela Congressulu serbescu.

Dupa o depesia telegrafica a „Gazetei de Zagrabi'a“ dto 14 Martiu o deputatîune serbésca sî un'a romanésca, sub presidiulu Patriarchului sî a Comitelui supremu Kusevic (?), a lucratu trei dîle la o contielegere, sî diferintiele suntu complanate. — Dupa alte sciri, ce avemu, diferintiele nu numai nu suntu complanate, ci dór sî pertractârile intre ambe partidele rupte, in urm'a câror'a mai multi Români sî parasira Carlovitiulu. Sperâmu, ca in celu mai de aprópe venitoriu vomu poté comunicá dupa date sigure starea lucruriloru, ce tîne spiritele atâtu de incordate. —

Dupa scirile, ce priimimu cu putîne óre nainte de esîrea foii— sî cari ne grabimu a le insîrá ací, pentru de a multiamí drépt'a curiositate a publicului nostru— comitetulu mixtu romano-serbescu a fostu inceputu lucrârile sele sî a sî tînutu dóue conferintie, in cari insa nu se potura invoí partidele tractande. Românii, fâra de a se slobodî la computâri speciale, cerura pe partea loru 500,000 f.; Serbii respunsera cu 100,000; dupa aceea Românii pusera minimulu loru la 400,000, ear Serbii maximulu loru la 200,000 f. bani gat'a, ear din cele 4 monastiri banatiene, pretinse de Români, (Bezdinu, Hodosiu, San-Georgiu sî Mesiciu) nu voira a cede nici barem un'a.

In fine covingendu-se Românii, cei fórte moderati si cu sânge rece, ca confratii loru nu numai nu se slobodu la o pertractare drépta sî ecuitabila, ci inca sî ceea ce acordara espusera cá daruri de bunavointia sî de dragoste confessiunaia—câci fondurile aru fi averi n a t î u n a l e s e r b e s c i, Românii se hotarîra a rumpe negotiatiunile sî a incredintiá—pelânga tóta parerea de reu—a decide regimulu in acésta causa.

Ablegatii români parte plecara dela Carlovitiu, parte erá sa plece in 9 Martiu c. n. la Vienn'a, ear dupa unu telegramu, ce priimiramu alaltaieri (Joi) din Carlovitiu, Esc. Sea Mitropolitulu mai remâne câte-va dîle acolo, câci lucrurile s'aru fi schimbatu spre bine.

Varietâti sî noutâti de dî.

A r c h i d u c e s'a G i s e l ' a s'au insanatosiatu mai deplinu; Maiestatea Sea Imperatés'a a veghiatu in tóta decurgerea bólei cu cea mai frageda resignatîune de mama la patulu In-S.

(N e c r o l o g u.) In 9 Martiu a. c. st. n. intre doreri nesufebile causate in urm'a unei receli la gutu din Dec. a. tr. la óre d. a. si-dede sufletulu in mânile cerescului parinte spre etern'a ericire tinerulu I o a n n e A a r o n u, teologu de an. III. in semin. mitropolitanu din Blasiu in etate de 25 ani.

Spre conducerea parintîloru sei sufletesci sî a colegiloru sei teogi, pre cari din urma cá mai familiari cu reposatulu, tempulu nefaoritoriu i lipsì de ultim'a sî fratern'a sarutare. i se asiediara osamintele pre repausulu de veci in loculu natalu: Vintiulu de josu Com. Alb'a — Infer. in 11. ale aceleiasi lune la 3 óre d. a.,-- lasandu in urma -si debilii parinti sub egid'a provedintiei struncinati sî raniti pâna la nima.— Plângi sî te intristéza junime consacrata museloru! sî tu natîune atâtu de seraca de inteligintia, oftéza, candu fiii-ti fideli te parasescu inainte de a-si reversá fructulu osteneloru preste tine, inainte de a figurá in colón'a braviloru luptatori pentru natîune, patria sî religiune. Fia.i tierân'a usióra!— I o a n e P a p i u, teologu a. III.

(U n u c o n f l i c t u i n t r e c o r i f e i i U n g a r i e i.) Multu s'a vorbitu in dîlele din urma prin jurnale despre unu conflictu intre Cancelarulu aulicu ungaru Contele Z i c h y sî Locotenintele Contele P á l f y: Ans'a acestei neintielegeri, carea ne permite a aruncá o privire in principiele barbatîloru, cari stau astadi in fruntea Ungariei, a fostu o ordinatîune p. n. imperatésca privitóre la 'ntrebuintiarea limbiloru. In acésta ordinatiune se demandá, ca la darea de scrisori judecatoresci câtra privati sa se 'ntrebuintieze totdeun'a limb'a partideloru, ear decisiunea judecatorieloru sa se aduca in limb'a magiara, fâra privire la natiunalitatea partidei. In urm'a acestei p. n. ordinatîuni resolutiunile aveau a se impartasî din partea judecatorieloru mai de josu deadreptulu partideloru, sî anume in limb'a acestor'a, déca erau magiare, asiá precum venisera dela instantiele mai inalte; ear déca erau române, germane, serbe etc., atunci in traduceri respective.—Contele Zichy voi a aduce acésta ordinatîune la cunoscinti'a toturoru locuitoriloru prin foile publice, precandu Cont. Pálfy fu de parere, ca sa se aduca numai la cunoscinti'a diregatorieloru respective prin circularie. Cine nu vede, ca practicabilitatea sî dreptatea este pe partea contelui Zichy, pecandu opiniunea cont. Pálfy este o trista ilustratiune, cum se pórta grija de interesele locuitoriloru nemagiari din Ungari'a. Contele Pálfy vrea dreptate, dar lumin'a eii o pune sub mésa!—

Principatele române unite.

Inundârile, ce au cercetatu de nou Romani'a in dîlele din urma, din nenorocire, nu dau de minciuna telegramulu, ce-lu comunicaramn in numerulu nostru din urma. Cu deosebire mari sî pagubitóre se paru a fi fostu aceste inundâri in capital'a Bucuresci, astfelu incâtu „Trompett'a Carpatîloru“ din 7/19 Martiu pune in fruntea sea alternativ'a, ca ori trebuie sa se parasésca unu orasiu de 200,000 suflete, ori trebuie sa se 'ngrijésca de densulu. Totu acestu diuariu spune, ca ap'a in Bucuresci de astadata a statu cu 3 palme mai susu decâtu in vér'a trecuta, sî ca valea Cotroceniloru, partea din josu a câlei Cotroceni, toti Gorganii, totu Isvorulu, strad'a Michaiu-Voda pâna la podulu Gârlei din dreptulu Slatariloru, totu Dudescu, totu Antîmulu, suburbiele lui Radu-Voda, Vitanii sî totu câmpulu Filaretului suntu tóte unu singuru pelagu.— In adeveru e deplorabilu, ca o capitala mare sî bogata, carea pe tóta dîu'a resipesce mii de galbini pentru lucruri de mai putîna insemnatate, nu este in stare a se aperá contr'a furieloru unui rîurelu cá Demboviti'a; este cu deosebire dejositoriu pentru politî'a capitalei, ca nu priveghiéza mai cu seriositate pentru proprietatea sî viéti'a locuitoriloru, incâtu chiaru sî fiindu avisata cu 4, 5 dîle inainte despre crescerea apeloru, n'a luatu nici o mesura preservatîva, n'a facutu nimicu. O proba préfrumósa de caritate crestinésca a datu in aceste dîle de necasu contele Scarlatu Rosetti, care a facutu senatului propunerea, a alergá in ajutoriu celoru nenorociti prin inundare, subscriindu densulu indata 1000 lei spre scopulu acest'a. List'a ce o comunica „T. C.“, sî arata 18 nume cu summ'a totala de câteva mii lei; numele P. S. Metropolitului sî presied. senatului, subt ale câruí'a auspicie deosebite a pusu nobilulu conte collect'a sea,—nu-lu aflâmu in list'a acést'a.

Dupa aceste sciri de consternatîune sa comunicâmu acum'a sî ceva imbucuratoriu, sî anume, ca in Iasi cu inceputulu anului scolasticu venitoriu se va infiintiá sî alu doilea gimnasiu, pentru care camer'a au acordatu 48,000 lei.—

Primulu ministru a emisu câtra prefectii judetieloru urmatórea circularia, privitóre la esecutarea legei rurale:

D o m n u l e p r e f e c t u!

„Tempulu lucrârei pe câmpu a sositu:

„Din ordinulu M a r i e i S e l e D o m n u l u i, Ve invitu desveliti tóta activitatea posibila in esecutarea legei rurale.

„Este de antâi'a necessitate a Ve preumblá necontenitu prin judetiu, spre a indemná sî a activá lucrarea, precum sî a inlesní prin autoritatea Dvóstra impaciuirile acolo unde contestatîuni se potu nasce.

„Cându impaciuirea va fi imposibile, aretati pârtîloru [dru-

mulu legale de procedura, cá sa nu se pérda tempulu cu reclamatîuní la acestu ministeriu.

„Casurile de contestare neprevediute de lege, comunicatî-le indata la ministeriu.

„N'amu priimitu inca list'a ce V'amu cerutu prin ofici'a cu nr. 2392; mi-place a crede, ca intardîarea provine numai din natur'a lucrârei; asceptu acea lista fâra amanare.“

„Priimiti, etc.

Nr. 5266, Martiu 2. Ministrulu, C. Bosianu.

Prospectu politicu.

De insemnatate mare pentru positîunea Europei, sî cu deosebire a Italiei suntu cuvintele, ce le-a rostitu in senatulu francescu dela 17 Martiu ministrulu de statu Rouher: ca adica conventîunea s'a subscrisu de Franci'a sî Itali'a in modu loialu sî ca nici Rom'a insasi n'a reieptat'o, numai pardid'a revolutîunara (din Itali'a) nu se póte 'mpacá cu conventîunea. Armat'a francesa, dîse ministrulu mai departe, va desiertá Rom'a in doi ani, câci o ocupatîune permaninte aru fi negarea potestâtii lumesci a Papei. Infiintiarea unei armate papale este cu potintia, sî déca Pap'a va dá de greutâti, atunci fâra amanare se va desceptá consciinti'a Catoliciloru, sî devotîunea loru nu va lipsí Papei. In fine jura Rouher pre Episcopii, a se intrepune la Pap'a pentru reconciliare (impacare), ear câtu pentru guvernulu francesu, acel'a, dîce, in interesulu reconciliârei insesi, si-reserva deplin'a libertate a actîunei. — E fórte interesantu a audî acum sî parerea Papei in asta causa. Pius IX respunse ambasadorului francesu conte Sartiges, care se declarà totu in sensulu de mei susu, urmatórele: ca multiamesce imperatului Francesiloru pentru ceea ce a facutu pan' acum pentru aperarea sî securitatea sântului Scaunu. Câtu pentru conventîunea din 15 Septembre, densulu aceea n'o cunósce sî nici ca o va cunósce, — cu atât'a mai putînu are de cugetu a 'mmultî armat'a sea intr'unu modu, ce nu corespunde nici marimei tierei, nici finantieloru acelei'a. Densulu scie prébine, dîse, ce are a asceptá dela contrarii sei, sî dîu'a dela Castelfidardo i-aru fi aretatu pe fatia, câtu de nesigure suntu resistintiele pamentesci contr'a acelor'a; de aceea resignéza pe deplinu, a-si lua refugiutu la astfelu de mijlóce. Increderea lui este pusa in aperarea celui Préinaltu, sî acésta incredere lu face a privî liniscitu la ori ce va vení.— In 19 Martiu s'a predatu adress'a senatului. Imperatulu se bucura de armoni'a intre gubernu sî „antâiulu corpu alu statului.“

Din Mexicu se telegrafesce, ca Francesii au luatu cetatea Oajacc'a sî au prinsu 4000 soldati sî 60 tunuri. Sî Austriacii messicani indata dupa sosirea loru au facutu o bravura militara sub comand'a maiorului Gavolic.

In camer'a Prussiei este la ordinea dîlei desbaterea asupr'a statului militaru. Ministrulu de resbelu va se sustîna armat'a la 400,000; maioritatea camerei intentîunéza a o reduce la 130,000 feciori, a estinde sistem'a gardei natîunale asupr'a tierei intregi cá 'n resbóiele francese dela a. 1813, sî tempulu de servitiu in armat'a regularia a-lu reduce la 2 ani.—

In caus'a ducatelor u germane Franci'a a datu unu semnu de amestecare, nevoindu se recunósca framur'a interimala schleswig-holsteiniana. Prusii credu, ca acést'a va sa dîca atât'a, ca Franci'a va incorporarea loru perfecta in Prussi'a, earea dealtmintrea sî tramite 'n ducate agintii sei crucisiu sî curmedîsiu.

In Constantinopole se tînu conferintie intre ambasadorii straini, spre a se desbate asupr'a lucruriloru din Romani'a sî in specialu asupr'a potestâtii consulare.—

Starea de asiedia in Galiti'a se va sterge in $^{6}/_{18}$ Aprilie.

FOITI'A „TELEGRAFULUI“.

Fói'a societâtii pentrn literatur'a sî cultura româna din Bucovin'a.

Sa o spunemu óre cu bucuria ori cu intristare, ca fratii bucovineni ne-au ajunsu sî ne-au sî intrecutu? Ca tiner'a loru „Societate pentru literatur'a sî cultur'a româna din Bucovin'a“ indata la inceputulu esistintiei sele, in anulu seu celu d'antâiu a sî inceputu a edá o fóia literaria, organu alu acelei societâti pline de sperantia sî de viétia? O vomu spune cu bucuria pentru faptulu complinitu in Bucovin'a, sî cu intristare pentru faptulu necomplinitu inca la noi: ca societatea bocovineana, compusa din 82 membri, are nobil'a insufletîre a edá unu organu literariu sî inca 'n anulu seu celu d'antâiu, pecandu Associatiunea nóstra transilvana, la 'nceputulu seu cu membrí de optu ori atâti'a, sî si astadí in anulu alu cincilea alu vietiei sele, celu putînu cu numerulu impatratu alu membriloru societâtii bucovinene inca n'a potutu ajunge la stadiulu acel'a, cá sa publice fói'a sea asceptata cu doru atâtu de ferbinte.

„Fói'a Societâtii pentru literatura sî cultura româna in Bucovin'a, redigeata de dlu Ambrosiu Dimitrovitia, va esî in tóta lun'a odata cu pretiulu anualu pentra membri de 2 fl., petru nemembri de 3 fl., ear afara de Austri'a 1 galbinu. Nrii 1, 2 sî 3, esîti deodata in 1 Martiu, cuprindu: 1) Câtra cetitorii nostri, de Redactîune; 2) Protocolulu adunârei generale I; 3) Despre insemnatatea refrenului de „O Lere Dómne“ din colindele române, despre tempulu ivirei sî despre insemnatatea loru, de Ion alu iui G. Sbier'a; 4) Trei umbre, cuventu de Alessandru Hurmuzachi; 5) G. Filangieri „despre legislatiune“, datorintiele scriitoriloru, de acelasi; 6) Bucovin'a, poesía de Vasiliu Alesandri; 7) Amu supusu floriloru . . . sî Invocare, poesíi de Demetriu Petrino; 7) Scorta privire asupr'a gramaticei de A. Pumnulu, de P. Paicu; 8) Tintiarii, studiu etnograficu de F. Canitiu; 9) Teatru natiunalu in Cernauti, de A. Hurmuzachí; 10) Publicatîuni oficióse ale comitetului Societâtii. (Aru fi fostu, credemu, bine, déca s'aru fi reptordusu sî statutele Societâtii aici in brosiur'a d'antâiu, dar póte nu e tardîu nici in cele urmatóre.)

Din acestu cuprinsu copiosu reproducemu sî noi cuventulu de deschidere alu Vicepresiedintelui ad hoc, sî apoí Presiedintelui defenitivu D. Georgiu Hurmuzachi:

Prea onorata adunare!

Amu onóre a Ve salutá Domniloru, in numele Comitetului Domnieloru Vóstre, multiamindu-Ve cu tóta caldur'a inimei mele in interesulu comunu alu Societâtii nóstre literarie, pentru venirea Dvóstre intr'unu tempu atâtu de nefavorabilu.

Tînerea adunârei nóstre generale s'au amanatu pân' acum parte din caus'a intardîerei rosolutiunei pré'nalte in trebile adunârei generale din urma, sî parte dupa dorinti'a a mai multoru membri dela tiéra, de a se aduná aici dupa sântele serbatori.

Astadi me simtu deci prea norocitu, de a Ve poté impartasî, cumca incheiarea Dvóstre din adunarea generala cea din urma dela 14 Maiu 1863 despre straformarea sî desvoltarea institutului Reuniunei impreuna cu lucrârile privitóre la ea, au dobanditu de câtra preagratîosulu nostru Imperatu prea 'nalt'a sanctiune.

Dupa cum este sciutu, adunarea generala din urma au fostu decisu dupa propunerea Comitetului „Reuniunei române de lectura“, fiindu cerculu activitâtiei acestei'a prea restrinsu sî marginitu,— a se transformá Reuniunea de lectura — in Societatea pentru literatur'a româna in Bucovin'a, avendu acést'a de scopu latîrea culturei natîunale, intarirea, sprijinirea sî desvoltarea eii in tóte ramurile sciintiei prin studii, prin elaborarea sî edarea de opuri sî de tractaturi sciintiale, prin premii sî stipendii pentru diferitele specialitâti de sciintia, arte sî alte aseminea;— precum sî de a fi unu mijlocu de inlesnirea studieloru sî unu centru de adunare pentru acei barbati, cari vréu sa urmarésca ne'ntreruptu desvoltarea literaturei române.

Statutele Societâtii acestei'a desbatute de câtra onorat'a adunare, sî supuse inaltului guvernu spre prea inalt'a aprobare, in fine s'au incuviintiatu sî s'au sanctîunatu de câtra Maiestate.

Impartasîre mai amerunta va cuprinde darea de séma, care se va aduce indata la cunoscinti'a Dvóstre.

Felicitandu-Ve, Domniloru mei, din sufletu pentru acestu resultatu stralucitu sî binecuventatu alu staruintieloru Dvóstre,— sciu ca esprimu simtiementulu ce ne patrunde pe toti in momentulu acest'a, déca Ve invitu de a manifestá pentru acésta nóua dovada de prea inalta gratîa profund'a nóstra multiamita sî omagiulu nemarginitei nóstre veneratîuni sî fidelitate, prin urarea:

Sa traiésca Imperatulu Franciscu Iosifu I.!

Sa traiésca Imperatulu Franciscu Iosifu I.!

Sa traiésca Imperatulu sî Ducele Bucovinei Franciscu Iosifu I.!

(Adunarea se radica cu entusiastice strigâri: Sa traiésca Maiestatea Sea Imperatulu Franciscu Iosifu I!)

Eata deci, Domniloru sî fratîloru, Bucovin'a acum inzestrata cu unu asiediamentu, care inainte de trei ani au avutu unu inceputu atâtu de micu, sub numele de o simpla Reuniune de lectura.

Der pentru ca ideea infiintiârei Reuniunei au pornitu din obscesce simtît'a sî ne'ncungiurate trebuintia sî din inimi framentate de dorere despre amortîrea spiriteloru connatîunaliloru nostri sî despre negligiarea dulcei nóstre limbe române,-

pentru acea ide'a acést'a ivindu-se, au desceptatu de odata cá prin unu farmecu supranaturalu inimele toturoru Românîloru din Bucovin'a, dandu concursulu seu Reuniunei de lectura.

Inca nu s'au implinitu trei ani,— sî Dvóstra ati simtîtu acum pornirea progresului limbisticu in Bucovin'a;— poterea magica a desceptârei simtiutui natîunalu prin cultivarea sî imbratîsiarea a scumpei limbi natîunale;— ati cedatu judecâtii intielepciunei, glasului doiosu alu naturei sî necesitâtii practice ; — sî ati desvoltatu ide'a de mai nainte, inaltiandu intruparea ei la a dóu'a trépta de perfectîune, — straformandu adeca Reuniunea de lectura in „Societate pentru literatur'a sî cultur'a româna in Bucovin'a.“

Dîu'a de astadi, care este menita prin decisiunile Dvóstre a organisá sî a dá cursu liberu lucrâriloru Societâtii acestei'a-va remané pentru tiér'a nóstra pururea neuitata,— va face epoca in istori'a desvoltârei limbei, literaturei sî culturei române in Bucovin'a,— in istori'a simtiului nostru natîunalu.

Câci ea ne garantéza in privinti'a bunuriloru acestor'a celu mai imbucuratoriu viitoriu; câci ea ne asigura intru intrebuintiarea mijlóceloru sî moduriloru spre incuragierea sî cultivarea loru cea mai dorita sî deplina libertate, care este marginita numai prin legile generale a le statului sî prin porurea nestramutabil'a nóstra loialitate sî credintia câtra dinasti'a imperatésca a Austriei.

Insa pentru cá sa se implinésca sperantiele aceste, cá sa culegemu din simburele, care ati semenatu nainte de trei ani, sî care, adapatu cu simpatía sî grij'a Dvóstra, astadi este planta falnica, ce se inaltia câtra ceriu ; cá se culegemu, dîcu , in curendu rodurile de auru, sa nutrimu, sa indulcimu sî sa innoimu viéti'a nóstra de Români in limba, datine sî legea parintîloru nostri,— viétia, dîcu, de Români ,— precum ne-au facutu sântulu Domnedieu;— simtîndu sangele ilustru curgendu in vinele nóstre; pastrandu tesaurulu, despre care multi ne urescu, dar care nimenea nu ni-lu póte rapí vre-odata ; pastrandu dîcu in memoria mandri'a anticei nóstre origine ?sî cultivandu virtutîle romane in inimele nóstre ;— acést'a va depinde numai sî numai dela simpatía sî dragostea Dvóstre;— dela zelulu, dela spiritulu de inaintare, dela ambitîunea natîunala a Domniloru medulari ai Societâtiei ; dela impreun'a dorere a Dsale pentru neamulu românu,— dela sprijinulu Dsale.

Pentru ca ori câtu de intielepte sa fia mesurele Comitetului administrativu,— ori câtu de nimerita sa-i fia conducerea trebiloru meritale— proiectele, chibsuirile,— tóte suntu in zadaru fâra dovedi pipaitóre de simpatía— fâra sprijinilu Dloru Sale,— fâra unu cercu intinsu de medulari.

Comitetulu Dvóstre au socotitu, cumca Societatea trebuie indata in anulu celu d'antâiu alu esistintîei sale sa justifice opiniunea mai susu esprimata despre chiamarea ei — despre progresulu ei fatia cu fost'a Reuniune,— sa justifice, dîcu , indata asceptârile sî dorintiele Dvóstre dupa potintia prin fapte.

Asiá dara Vi se va impartasî , Domniloru, cu preliminariulu pe anulu celu d'antâiu alu Societâtii sî unele propuneri practice, cari tîntescu tóte la implinirea scopului Societâtii in diferite moduri.

Inceputurile suntu modeste, pentru ca Comitetulu nu s'au incumatatu a trece peste marginile unui budgetu câtu se póte de moderatu.

Comitetulu , cu tóta staruinti'a sea pentru cea mai mare economia , nu au pututu renuntiá la propunerile pomenite ; — socotindu, ca o Societate , chiamata la o activitate practica sî binefacatóre— care insa nu póte face nimicu: aceea nu merita sa esiste.

Déca insa cumva, preaonorat'a adunare aru cugetá, cumca propunerile practice pentru anulu I. alu Societâtii aru fi prea putîne, ori prea mice,— atunci va atarná numai dela generositatea prea onoratei adunâri, a decide sî a asigurá mijlócele banesci.

Nu me potu oprí a ve comunicá, Domniloru sî fratîloru , sî o scire in privinti'a Societâtii nóstre , care nu me indoiescu ca o veti aflá cu mare bucuria.

Comitetulu dietalu alu Bucovinei este otaritu, a dá Societâtii nóstre in p a l a t u l u d i e t a l u — a cârui zídire are a se incepe la vara,— g r a t i s o l o c a l i t a t e p o t r i v i t a.

Acést'a va fi o binefacere, pentru care nu vomu fi in stare, a multiamí dupa meritu, buneivointiei, generositâtii sî natiunalismului prea onoratului Comitetu dietalu— care prin acést'a se va face celu mai mare binefacatoriu sî ctitoru alu Societâtii nóstre.

Câci in modulu acest'a, sî pe lânga capitalulu eii, crescendu Societatea nóstra va fi pentru totdeun'a asigurata in privinti'a esistintiei sele materiale— sî viitoriulu ei, ce-lu sperati, desvoltarea eii cea intinsa sî marétia nu va remané unu visu magulitoriu, o fantasía patriotica, ci o realitate necontestabila spre onórea sî fericirea Românîloru Bucovineni.

Me simtu indatoritu a apelá câtra toti Domnii medulari ai fostei Reuniuni, care dupa decidercа Dsale in adunarea generala din urma au straformatu Reuniunea de lectura in „Societate pentru literatur'a sî cultur'a româna in Bucovin'a“, facendu se prin acést'a din medulari ai Reuniunei, medulari a Societâtii.

Apelezu la toti patriotii români , la toti natiunalistii sinceri din patria, la onoratulu sî prea demnulu cleru, la invetiatorii de religiune sî de moralu, la pastorii duchovnicesci ai poporului— cá sa aiba mila de poporu, de fiii loru duhovnicesci, sî sa sprijinéca Societatea in folosulu culturei poporului românu.

Sa pasiésca cu crucea in frunte naintea nóstra spre lumin'a adeverului sî a culturei , sî se arete Societâtii nóstre calea cea dreapta.

La Domnii Proprietârii, la Nobilimea Bucovinei, care cu dreapta satisfactîune póte pune mâna pe peptu, dîcendu-si, ca nu au lasatu inca nici unu prileju, sî nu au crutiatu inca nici unu sacrificiu, spre a ajutorá, a aperá sî a sprijiní interesele tieriei nóstre;— pentru sa conservéze Societâtii simpati'a loru sî sa-i inchine tóta buna vointi'a sî totu concursulu necesariu.

In fine apelezu la tóta intieleginti'a nóstra româna , care numai prin cultura ocupa destinsa loru pusetîune in tiéra, sî aperandu scopulu Societâtii, apara insusi onórea sî pusetiunea loru.

Nu potu incheiá , fâra a indreptá umilitele mele rugi câtra ceriu, cá sa lumineze lucrârile nóstre cu lumin'a adeverului; câci fara ajutoriulu dumnedieescu lucrurile ominesci cele mai bine chibsuite nu sporescu; ajutoriulu celui de susu insa face, cá sî cele mai mici sa 'nflorésca sa rodésca, spre laud'a lui sî spre fericirea ómeniloru.“

Nr. 9—1 **Concursu.**

Devenindu vacantu postululu invetiatorescu de class'a a II. din Opidulu Presmiru, se cere unu invetiatvru cu salariu de 126 f. v. a. din cass'a alodiala, 40 xr. v. a. dela totu scolariulu, cuartiru, sî 4 galete bucate.

Pentru acestu postu se deschide concursu pâna la 15 Martiu a. c. st. v.— Doritorii de a-lu ocupá au de a-si tramite la subscrisulu petitîunea timbrata cu 50. cr. v. a. sî documentele urmatóre:

a) Atestatu despre studiele absolvate sî cunoscintiá cantâriloru bisercesci,

b) Atestatu despre portarea morala, sî

c) Atestatu de botezu, ca este greco-resariténu.

Brasiovu in 26 Februariu 1865.

Inspectorulu scol: District: in Tractulu Protopopiatului alu II alu Brasiovului. I o a n n P e t r i c u, Protopopu.

Nr. 8—3 **Publicatîune.**

Dupace loteri'a cea mare de bani VIII., menita spre scopuri de comunu folositóre, deplinita la preainalt'a demandare a Maiestâtii Sele c. r. apostolice, a cârei tragere a urmatu in 9 Ianuariu 1864., acum e incheiata pe deplinu, Directîunea venituriloru de loteria nu lipsesce a aduce resultatulu acestei loterii la cunoscintia publica.

Unulu din veniturile acelei'a in summa de 243,406 f. 60½ xr. v. a. fu menitu de Maiestatea Sea c. r. apostolica pe jumetate pentru zidirea unui institutu de smintiti in Tirolu, pentru infiintiarea unui institutu pentru scutirea arestanteloru femeesci desrobite in Veneti'a sî eventualminte dupa marimea acestei jumetâti pentru spitalulu de prunci la S. Ann'a in Vienn'a sî pentru spitalulu de prunci Franciscu Iosifu in Prag'a, ear ceealalta jumetate fu menita pentru crearea de stipendie de mâna pentru fete serace de oficieri, partide militare sî amploiati militari sî pentru infiintiarea de locuri fundatîunale in institutele superióre de crescere sî in companiele de scóla.

Acestu resultatu atâtu de favoritoriu alu intreprinderei se potù castigá numai prin viu'a sprijinire din partea filantropicei populatîuni a imperiului sî prin buna vointi'a eii a contribuí spre ajungerea scopuriloru de binefacere intentîunate cu atât'a gratia din partea Maiestâtii Sele c. r. apostolice; din care causa Directiunea lottu-lui c. r. se simte indatorata , a esprime prin acést'a in publicu multiamit'a sea pentru acésta participare cu resultatu bunu.

Dela Directiunea Lottu-lui c. r.,
despartiementulu loteriei statului pentru scopuri de comunu folositóre sî de binefacere.

V i e n n'a in 22 Februariu 1865.

F r i d e r i c u S c h r a n k m. p.
Cons. c. r. alu regimului, antiste alu directiunei.

B u r s 'a d i n V i e n n 'a		12/24 Martiu 1865.	
Metalicele 5%	70 85	Actiile de creditu	182 70
Imprumutulu nat. 5%	77 75	Argintulu	109
Actiile de banca	797	Galbinulu	5 24.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 22. NULU XIII.

Sabiiu, in 180 Martiu 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Insciintiare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Românu“

pe patrariulu alu doilea (Aprile, Maiu, Iuniu) alu anului 1865 Pretiulu pe unu patrariu de anu: pentru Sabiiu 1f.75xr.; pentru districte sî provinciele Monarchiei austriace 2 f.; pentru Principatele române unite sî preste totu strainatate 3 f.

Abonamente se priimescu sî pe jumetate sî pe trei patrare de anu.

Cei-ce dorescu a avé acestu diuariu, suntu invitati a-s tramite abonamentele in curendu, la

Editur'a „Telegrafului Românu“ in Sabiiu

Telegramu privatu alu „Tel. Rom.“

Datu: Carlovitiu, 26 Martiu, 2 óre 58 min.
Sositu: Sabiiu, 26 Martiu, 4 óre 45 min.

Esc. Sea D. Archiepiscopu sî Mitropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a a plecatu astadi (Domineca) la Vienn'a.

Meditatîuni asupr'a trebei banesci sî monastiresci, ce competepârtii române din fondurile sî monastîrile Metropoliei Carlovitiene, carea erá comuna a Românîloru sî Serbiloru.

Candu e vorb'a despre vre-unu obiectu bisericescu, de ori sî ce soiu, atunci aru fi gresiéla a nu aduce judecat'a mea sî convictîunile mele dupa adeverat'a fiintia a notîunei despre biserica.

Eu aflu prédelipsa a stá pelânga acésta convictîune, sciindu, ca spiritulu tempului, in care traimu, este preaplecatu a contemplá biseric'a sî institutîunile eii dupa anumite notîuni speculative, dupa natur'a cea schimbaciósa a lucruriloru lumesci. Dar de óre-ce biseric'a sî institutîunile eii suntu eflusulu naturalu alu invetiaturiloru lui Christosu, care nu se schimba, ci pentru tóte veacurile remâne acelasi sî consecuinte, pecandu notîunile speculative scóse din natur'a lucruriloru lumesci suntu eflusulu convictîuniloru unoru ómeni singulari sî cá atari potu sa fia schimbacióse, sî in adeveru se sî schimba, de órece convictîunile loru suntu legate de sciintie sî cunoscintie, care apoi totdeun'a permitu possibilitatea unei desvoltâri successive mai inalte, prin urmare se schimba dupa mesur'a perfectîunei, la carea au ajunsu barbatii singulari invetiati in sciintie sî cunoscintie: de aceea eu la espunerea opiniunei mele asupr'a obiecteloru in cestiune me voiu tînè de notîunea bisericei, sî me voiu pazí tare, cá la dejudecarea unui obiectu bisericescu sa nu-mi iau refugiulu la lucruri lumesci; câci marturisescu pe fatia, ca lucrurile cele lumesci suntu schimbacióse, ear cele bisericesci neschimbacióse; câci cerulu sî pamentulu voru trece, ear cuvintele Mantuitorului voru remané pentru totdeun'a.

Substratulu obiectului nostru este averea bisericésca, in limb'a bisericei „Peculium Domini“, sî monastirile.

Din descrierea vietiei Mantuitoriului nostru, ce se cuprinde in s. Evangelia, ne convingemu, ca Mantuitoriulu nostru a 'ntemeiatu biseric'a sea pe invetiatur'a cea domnedieésca fâra de cea mai mica privire la vre-o impregiurare matierala, de órece sî tînt'a eii — castigarea imperatîei ceriuriloru — este mai pre susu de totu materialismulu; de aceea sî marturisimu despre biseric'a lui Christosu, ca nici portîle iadului nu o voru invinge, de órece ea nu cuprinde nimicu, ce aru fi de natura materiala sî supusa stricaciunei, precum sî tînt'a eii nu este nici materiala, nici stricaciósa séu trecatóre, sî prin urmare sî mijlócele pentru ajungerea scopului eii celui sublimu nu suntu de natura materiala, suntu fâra materialismu.

Nu este cu nepotintia absoluta, cá cineva, care au auditu cele espuse de mine aici, sa ésa cu assertulu acel'a, ca este de prisosu sî fâra scopu, a aduná bani spre scopuri bisericesci, a radicá monastiri sî a infiintiá fundatîuni, dupace Christosu a 'ntemeiatu biseric'a fâra privire la avere sî fâra vre-o avere, sî dupace elu insusi n'au adunatu nici o avere spre scopuri bisericesci, ca prin urmare, necuprindiendu biseric'a ce-va materialu, póte fi cu totulu fâra avere.

Respunsulu meu la acést'a este urmatoriulu:

O reflessiune cá acést'a, vina dela ori sî cine, póte esî numai dintr'o confundare a notîuniloru, câci cu totulu altceva este activitatea lui Iisusu Christosu la 'ntemeiarea bisericei, sî altu ceva este activitatea nóstra intru sustînerea bisericei. Pre Christosu lu vedemu lucrandu la 'ntemeierea bisericei sele cu deplina potere domnedieésca; lu vedemu lucrandu cu tóte mijlócele recerute pentru 'ntemeiarea bisericei, care numai elu singuru cá Domnedieu le poteá avé; ori unde se aflá Christosu, Elu erá invetiatorulu celu luminatoriu, instruitoriu sî conducatoriu, sî totu loculu, unde petreceá, erá o scóla, o casa de rogatiune. Elu sî numai Elu singuru, lumina din lumina, Domnedieu adeveratu din Domnedieu adeveratu, nascutu ear nu facutu; Elu, carele este de o fiintia cu Tatalu, prin carele tóte s'au facutu,— au intemeiatu biseric'a sea pentru tóte veacurile pe pétr'a credintiei, sî aceea ni o-a relasatu nóue prin Apostolii sî urmatorii sei spre pastrare sî sustînere.

Sa mergemu acum la intrebarea: cum vomu pastrá sî sustiné noi biseric'a Lui? La 'ntrebarea acést'a numai asiá vomu dá respunsu multiamitoriu, déca vomu cere svatu dela faptele Apostoliloru sî barbatîloru apostolesci, cari au priimitu conducerea bisericei din mânile lui Christosu. (Va urmá.)

Dela Senatulu imperialu.

Vienn'a, 12/24 Martiu. Lupt'a parlamentara la senatulu imperialu capetà o dimensiune sî prin urmare sî o insemnatate mai mare, mutandu-se aceea de pe terenulu celu angustu alu comitetului finantîaru pe celu largu alu casei ablegatîloru, devenindu adeca lupt'a acum intre partid'a ministeriala sî cea opositîunara, intre maioritatea sî minoritatea casei de josu.

Dupa cum se amintise in corespundinti'a din urma, nepotendu-se mijlocí o impacaciune intre regimu sî comitetulu finantîaru alu casei ablegatîloru, in privinti'a pertractârei ambeloru bugete pentru an. 1865 sî 1866, acestu din urma sî continuà lucrârile sale asupr'a bugetului an. 1865, pre care in scurtu timpu le sî terminà, incâtu astadi bugetulu amintitu sta gat'a, in parte tiparitu, sî in lunea viitóre se voru sî incepe desbaterile sî pertractârile in plenum asupr'a acelui'a.

Separatu de acestu bugetu, comitetulu finantîaru, carele, cum se scie, se insarcinase sî cu preconsultarea sî reportarea asupr'a amendementului adeseori mentîunatu alu cont. Vrints sî asupr'a acelui'a alu baron. Tinti, dintre care celu d'antâiu privià la pertractarea combinata a ambeloru bugete in contielegere cu regimulu, eara celu de alu doilea la pertractarea bugetului an. 1866, — si asternù dejá raportulu seu casei ablegatîloru, sî in privinti'a acestoru dóue obiecte sî pertractându-se formalminte in siedinti'a plenaria de alaltaieri, se priimira intregi propunerile acelui'a, sî anumitu: „cá in privinti'a amendementului cont. Vrints sa se tréca la ordinea dîlei; cá bugetulu an. 1866 sa se deá spre prelucrare unui comitetu nou statatoriu din 36 membri alesi din sinulu casei intregi, sî cá in privinti'a acelui'a sa se reporteze casei numai dupace va finí legea finantîara intréga pentru an. 1865.“ In acésta siedintia nu luà cuventulu, cá sa vorbésca asupr'a obiecteloru cestiunate puse la ordinea dîlei, nimenea, afara de ministrulu Schmerling sî referintele Dr. Herbst, sî deórece atâtu unulu câtu sî altulu, dar cu deosebire Schmerling, carele intr'unu cuventu lungu espuse inaintea parlamentului tóta decurgerea lucrului impaciurei in rendu chronologicu, sî mai pe urma adause, ca regimulu nu se sfiesce de desbate-

rea speciala a bugetului, ci din contra elu este in stare a-si apera singuraticele capitule sî positîuni din acelasi, — vorbira intr'unu tonu fórte domolu sî impaciuitoriu: erá omulu indrep-tatîtu a crede, ca ceea-ce nu se potù efeptuí prin nenumerate insilintie sî cu mare perdere de timpu in comitetu, se va efeptuí dintr'odata pe neasceptate in casa, adeca: i m p a c a c i u n e a. Póte ca mai la urma aru fi sî ajunsu lucrulu acolo — câci moderatîunea adeseori decide victori'a; — déca nu propuneá ablegatulu Toman, „cá sa se deá sî bugetulu an. 1866 totu comitetului celui pentru alu an. 1865 in pertractare," care propunere insa cadiù, radicandu-se la conclusu propunerea comitetului, pentru de a se alege adeca spre acestu sfarsîtu unu comitetu nou. Comitetulu celu vechiu finantîaru, din modestia, nu potù face o astfelu de propunere pentru sine, dar acést'a se poteá intielege sî de sine. Destulu ca procederea acést'a a casei ablegatîloru, prin carea se reieptà propunerea lui Toman, disgustà de totu pe comitetulu celu fostu, considerandu-o cá unu votu de neincredere pentru sine, ceea-ce in parte sî erá, cu privire adeca la unele persóne ale aceluiasî, care dealtmintrea nu erau dintre capacitatîle cele d'antâiu, sî pre care maioritatea ministeriala aru fi doritu a le substituí cu altele. Acumu mintîle toturoru erau ocupate cu acésta cestiune, in carea ministeriulu reportà o victoria, eara opusetiunea o lovitura, sî erau toti curiosi sa vadia resultatulu alegerei comitetului celui nou finantîaru. Pregatirile se facura din ambele pârti, sî se tînura sî cluburi spre acestu sfârsîtu; insa ce sa vedi! — spre mirarea multor'a sî preste tóta asceptarea ablegatîloru — esî resultatulu celu mai favorabilu pentru opusetiune la alegerea facuta in siedinti'a de astadi, alegendu-se adeca de membrii ai comitetului finantîaru nou d ó u e p â r t i din opusetiune sî d e a b i a a t r e i'a p a r t e din maioritatea ministeriala. Imprumutulu de alaltaieri se dedù asiadar indesatu sî cu vêrfu partidei ministeriale indereptu. Causele acestei cumplite caderi a ministerialiloru, cá a maioritatei camerei, suntu mai multe, — se pôte insa preste totu dîce, ca politic'a de a schimbá comitetulu celu vechiu cu altulu nou, a fostu gresîta.

In urm'a acestoru eveniminte, spiritele ceva mai domolite acum iarasi se iritara. Incâtu se aude, vede sî cunósce, nici ministeriulu nici opusetiunea nu va slabí din itie; — deci, judecandu dupa starea lucruriloru de astadi, déca nu mai curendu, dar apoi mai tardîu ceva mai ca va trebuí sa urmeze ruptur'a prevediuta sî temuta inainte de ast'a cu câtu-va tempu. Sî apoi ce va urmá atunci? Cei mai multi credu: ca a b s o l u t i s m u l u! —

(Capetulu va urmá.)

In caus'a drumului de feru transsilvanu, despre care acum s'aru poté scrie tomuri intregi, vomu comunicá pe scurtu numai atât'a, ca ea se amanase in urm'a propunerei lui Skene: cá statulu sa cladésca lini'a acest'a pe spesele sale. In siedinti'a comitetului din 8|20 Martiu ministrulu de finantie Plener se dechiara cu energía incontr'a acelei propuneri; ear dupa unele scene de iritatîune intre Skene sî ministrulu, cestu din urma parasì sal'a, ear comitetulu hotarî, a 'ntrebá pentru spesele cladírei pre directorulu drumului tîssanu, d. Schimke, care are sa comunice comitetului datele recerute in scrisu. Ací stâmu acum cu drumulu nostru.

Din Ungari'a avemu dóue sciri mai importante pentru noi: un'a, ca la Locoteninti'a ungurésca s'a impegatu unu referinte anumitu pentru causele bisericesci sî scolare gr. or. in persón'a d. consiliaru de instructiune C o n s t a n t i n u I o a n o v i c i u: alt'a, ca viéti'a lui Iuliu Cesare, scrisa de Imperatulu Napoleonu III, prin d. redactoru alu „Concordiei", Alessandru Romanu, s'a tradusu sî cu voi'a inaltului autoru se va publicá sî in limb'a româna.

S a b i i u in 15 Martiu. Escellenti'a Sea Domnulu Archiepiscopu sî Mitropolitu Andreiu Baronu de S i a g u n'a, precum spune telegramulu din fruntea foii nóstre, impreuna cu Preasantî'a Sea Dlu Episcopu alu Aradului Procopiu I v a c i c o v i c i u sî cu ceialalti deputati români au parasitu Carlovitiulu, cei d'ntâiu in 14/26 ale curentei, sî au plecatu la Vienn'a, ear ceialalti se intorsesera inca mai nainte la ale sale.

Corporatîunea româna ori câtu au doritu o complanare amicabila a lucruriloru banesci sî monastiresci cu coreligiunarii Serbi, totusi n'au potutu ajunge la scopulu doritu, deórece deputatii Români cu Archiereii loru si-au pusu dreptu punctu de manecare bas'a confessiunala, ear Serbii cu Archiereii loru au remasu pelânga principiulu eschisivu natîunalu.

Numai dóue intalniri au avutu Românii cu Serbii, sî de sî la propunerea pârtii serbesci s'au invoitu Românii la cercarea unei complanatiuni fâra privire la calculi speciali sî la date aritmetice, totusi resultatulu au fostu secu, pentruca Românii au cerutu 500,000 fl. la care Serbii au respunsu cu 100,000 fl., apoi Românii s'au lasatu sî la 400,000 fl., dar Serbii de maximulu loru au enunciatu sum'a de 200,000 fl. Sî fiindca Serbii n'au vrutu sa dee nai multu, ear din cele patru monastiri din Banatu nici un'a n'au vrutu sa lase pe partea Româniloru, erá lucru firescu, cá sa incete negotiatiunile mai departe, precum s'au sî inemplatu, sî asiá caus'a acést'a nedecisa acum se va asterne la locurile mai inalte spre decisiune finala.

Fâra cea mai mica preocupatîune potemu dîce pe bas'a toturoru sciriloru ce avemu, ca partea româna s'a portatu la Carlovitiu in decurgerea de patru septemâni cu intielepciune defecata sî barbatésca, asiá incâtu acést'a nu o voru poté trage la indoiéla nici insîsi contrarii loru. Din contra, precum amu amintitu sî pâna acum, acést'a nu se póte afirmá sî cu privire la partea serbésca; câci ei au documentatu o portare plina de patima sî stapanita de sumetîa natîunala de totu contraria naturei lucruriloru bisericesci. Ei dîcu, ca suntu fericiti, câci se afla in stapanirea fondeloru bisericesci sî a monastiriloru, sî din acésta stare de „beati possidentes", deducu, ca acelea suntu averi natîunale ale loru, insa din bunavointia sî iubire câtra confessiunalii loru voru sa le dee deacolo sî acestor'a óre care parte.

De aceea sa nu ne surprinda vestea aceea, ca impacaciunea nu s'a potutu ajunge din caus'a cuventului celui de totu arogantu alu coreligiunariloru Serbi, de órece prin sumetî'a sî aroganti'a unei partide se zadarnicesce ori sî ce intreprindere, fia acést'a povetiuita sî de cele mai bune sî mai oneste intentîuni din partea celeialalte partide.

Sî asiá nu ne remâne alt'a, decâtu a vedé câtu mai curendu transpunerea fratîloru nostri banatieni in jurisdictîunea Mitropolitului loru sî a Parintelui Episcopu Aradanu, cá apoi sa ne potemu bucurá câtu mai ingraba sî de noulu Episcopu alu Caransebesiului, sî a-lu vedé in mijloculu turmei lui cuventatóre, carea doresce a-lu priimí sî a se mangaiá cu pastorirea lui precum doresce cerbulu insetatu de isvórele apeloru.-

Esc. Sea Gubernatorulu, Contele C r e n n e v i l l e a 'ntreprinsu in 14/26 Martiu o calatoria oficiósa pela locurile cele mai lipsite ale tierei.

D e s u b P é t r'a C r a i u l u i 28 Febr. 1865. Candu jurnalele nóstre desbatu cu seriositate ceea ce ne este mai scumpu, educatîunea sî instructîunea poporului nostru; candu se pare ca ele punu mai multu pretiu pe acést'a decâtu pe viéti'a politica, câci aceea ne face maturi pentru acést'a; candu discutele pentru inaintarea crescerei sî pentru mijlócele cele d'antâiu cá sa potemu dobandí mai iute o viétia trainica poporului nostru ajunsera la ordinea dîlei; atunci eu pe câtu me bucuru, mai pe atât'a me sî intristezu. Nu me potu bucurá, fiindca me temu ca foculu loru curendu se va poté stinge. Curendu voru poté fi nadusîte de vr'o polemica séu de vr'o causa politica ori cine scie de ce, sî rubric'a educatîunei va fi delaturata, pentruca, strictu luandu, chiamarea jurnaleloru politice nu e aceea, despre carea vorbimu.

De aceea dar, fiindca - haru Domnului - a venitu la ordinea dîlei sî educatîunea, mi i-au voia a-mi aretá sî eu o dorintia. Nu e alt'a dorinti'a mea, decâtu aceea, cá crescerea séu educatîunea poporului românu, carea inca e intielenita, sa-si aiba organulu seu, care sa o destielenésca, sî de care sa nu me temu ca va tacé. O asemenea scriere sa continue desvoltarea ne'ntreruptu sî sa arete basele sî modulu educatîunei nóstre sî sa mai arete apoi anume pe unde se stignesce ea.

Asta chiamare mi se pare o aveá „O r g a n u l u p e d a g o g i c u". Elu erá salutatu. Redactorulu lui erá celu mai nimeritu. Sî care sa fia caus'a ca a incetatu? A esîtu dóra numai pentru buna diminéti'a, numai pentru unu anu? Ori n'a fostu sustînutu? S'aru poté? Candu elu preste recomandarea altoru jurnale s'a recomendatu singuru mai multu. Au dóra principiulu, din care deduse elu desvoltarea, nu l'a potutu continuá?

Nici intrebarea d'antâiu, nici cea din urma nu potemu crede ca aru fi fostu caus'a. Mai curendu credemu ca va fi fostu aceea caus'a incetârei lui, din carea au incetatu sî „Revist'a Carpatiloru", acea causa, din carea D. Sionu intr'o poesía oferì ostenintiele sale focului; voiu sa dîcu: disgustulu carturariloru români de câtra cetitu séu póte sî egoismulu. Asiu poté dîce despre acest'a, candu asiu poté numerá prenumeranti Organului, care i-au avutu in cerculu Brasiovului, unde suntu numai Preoti cu Invetiatori 80, cari trebuiau sa-lu aiba, atunci usioru asiu poté conchide sî la alte locuri, sî asiá la caus'a incetârei lui. Pân' atunci insa provocâmu pre D. Popescu, care-si alese professiunea acést'a, sa continue jurnalulu séu sa ne spuna, ce impregiurare l'a facutu sa inceteze? *) Avemu tóta dreptatea la acést'a, candu vedemu, la alte némuri câte jurnale esistu. Tóte ramurile si au jurnalele loru: nu unulu, ci mai multe. La noi nici educatîunea

*) Caus'a e desvelita in prefati'a „Computului" aceluiasi d. autoru, care opu a esîtu acum in dîlele acestea de sub tipariu. Red.)

se nu-si aiba organulu seu? N'avemu organu eclesiasticu n'avemu de comerciu sî industria, n'avemu de agricultura n'avemu câte sî mai câte, sî astfelu nici pentru educatîun sa n'avemu? Cum vomu cresce cu spiritulu tempului? Cum ne vomu bolabani intre acei „musafiri“ pre cari va aduce drumulu de feru? Cum vomu fi maturi de a fi asemenea indreptatîti cu celelalte némuri?

Dreptacést'a, dar scólele ex officio sa fia detóre a-si aveá organulu loru, déca nu-si cunoscu invetiatorii acésta datorintia. *) Totu asiá aru trebuí sî bisericele sa-si aiba alu loru. Sa nu ne spariâmu de 20 f. la jurnale, ci sa economisâmu cei multi cari i dâmu pe nimicuri!

Oradea mare in 21 Martiu 1865 c. n. In dominec'a trecuta adeca 7 Martiu c. v. in biseric'a gr. orient. româna de aici pe lânga serbarea sântei liturgíi, la carea pontificà Rv. d. S. Bic'a protopopulu Oradei mari, sî asistandu preotii locali cu noulu Diaconu (G. H.) sî catechetu, s'a tînutu o serbatóre asiá dîcendu: bisericésca-- natîunala; câci aici numai acum se publicà in biserica reinvierea Mitropoliei pentru Românii din Ardealu sî Ungari'a de relegea gr. or. sî denumirea de Mitropolitu a Escellentiei Sele D. Andreiu Baronu de Siagun'a in urmarea scrisorei P. S. S. Episcopului nostru diecesanu adressata câtra Veneratulu Consistoriu din locu. Dandu-se cetire publicatîunei mentiunate, M. O. D. Protopopu accentuà in cuvinte pline de spiritu sî zelu natîunalu de o parte gratî'a Maiestatei Sele manifestata in privinti'a natîunei române, eara de alta parte ostenelele sî activitatea Escellentîei Sele mitropolitutui nostru dovedite atâtu de eclatantu intru esoperarea actulni presinte pentru noi de o insemnatate vitala.—

S'au inaltiatu rogaciuni ferbinti câtra Imperatulu ceriuriloru pentru sanatatea sî îndelung'a viétia a Maiestatei Sele Imperatului nostru Franciscu Iosifu I., intonandu-se sî imnulu popóreloru austriace;— dupa aceea intru sanatatea sî fericit'a vietiuire a Escellentîei Sele Mitropolitului sî a bunului nostru Episcopu diecesanu. —

Cu acestea finindu-se solemnitatea, numai atât'a amu sa amintescu, sî resp. sa dorescu, ca dare-aru Domnedieu, cá sî credinciosii bisericei acestei'a inca sa fia petrunsi in inimele loru de asemenea acte solemne, ce se petrecu innaintea ochiloru loru; insa trebuie sa marturisescu adeverulu sî sa dîcu, ca o parte mare dintre densii privescu, dara nu vedu, asculta dara nu pricepu, priimescu, dara nu se insufletiescu de caus'a nóstra cea santa bisericésca—natîunala. — Ci abstragendu dela relatîunile bisericesci, potu afirmá cu tóta siguritatea, ca densii cadu departe de tulpin'a natîunei române. Sî cum nu! — candu densii in svatuirile comunitatei atingatóre de trebile bisericesci se folosescu de limb'a magiara, —ba sî notariu inca au unu insu de religiune calvinu. (Se póte? Red.) Spre demustrarea asertiunei mele asiu poté servî sî cu mai multe, — dara cugetandu ca angustimea colóneloru acestei foi nu mi iérta acést'a, me voiu restringe a amintí numai, ca erau tempuri, candu unii inaltiau stindardulu strainiloru sî subt acel'a cugetau in retacirea loru a fi mai bine a se luptá, acolo aflau de bine a-si implini detorintiele câtra patria, ce numai le póte avé unu cetatiénu, sî in acestu labirintu uitandu-si de originea loru, subscriau totu, ce erá dictatu acolo, fâra privire la oftârile sî ranele consangeniloru sei. — Insa sum mangaiatu in consciinti'a mea, vediendu ca unii dintre densii sî-au plânsu sî-si plângu pecatele,— éra Domnedieu e pré induratu sî-i va iertá, sî de siguru sî natîunea mama i va repriimí in sinulu seu.

In urma observezu, ca sî aicea suntu esceptiuni, sî astfelu de Români, câroru numai asemenea potemu poftí; dara acesti'a suntu in minoritate. Nepos.

*) Cei mai multi, suntemu siguri, ca si-o cunoscu, dar cu lefi adescori sub 50 f. pe anu cum sa si-o 'mplinésca! D. corespundinte si-aru castigá mari merite, déca ni-aru aretá sî calea pentru radicarea starei invetiatoriloru. Red.)

Incetarea stârei de assedia in Galitî'a.

Dupacum espuseramu pe scurtu in nr. din urma, starea de assedia in Galitî'a sî Cracovi'a va incetá cu 6/18 Aprile. Ordinatîunea privitóre la acést'a, ce s'a publicatu la Leopolea in limb'a germana sî polona, este urmatórea:

In urm'a p. n. decisiuni din 6 Martiu a. c. se ordina:

1. Din 18 Aprile 1865 incependu, starea de assedia in regatulu Galitiei cu Cracovi'a este stérsa, sî diu dîu'a acést'a esu din valóre mesurile esceptiunale luate pentru esecutarea sî mantînerea stârei de assedia;

2. Cercetârile, ce voru mai fi pendinti in 18 Aprile 1865. la judecatoriele militarie contr'a câroru-va persóne civile suntu a se suscepe din partea competintîloru judecatorii civile, dincontra apelâri contra sentintieloru, ce s'aru fi adusu din partea judecatorieloru militarie asupr'a persóneloru civile, remânu reservate competintiei judecatorieloru superióre militare.

Leopole in 20 Martiu 1865.

Locotenintele sî Comandantele generalu c. r.
Franciscu Baronu de Paumgartten m. p.

Principatele române unite.

Principatele iar atragu atentîunea Europei in modu neobicînuitu: procederea cea energiósa a Principelui Alessandru Ioann incontr'a prepotentiei consulateloru straine i atrage de o parte ur'a sî batjocur'a, de alta parte stim'a sî respectulu strainatâtii; principele, ce a luatu asupra-si sublim'a missiune a organisá unu statu romanescu modernu sî a sciutu dá frunte cu atâtea pedeci, ce i se puneau in cale, va scí delaturá sî nuorii acesti'a de pe orizontulu tierei sele.—

Dupacum spune „Gen. Corr.“ din Vienn'a, legea pentru denumirea metropolitîloru sî a episcopiloru, priimita de camer'a legislatîva cu atât'a molatate sî simtiementu nebarbatescu, a fostu priimita in fine, pelânga tóta opositîunea cea crâncena, sî din partea senatului. Astfelu vedemu dar in Romani'a intemplandu-se unu ce neindatinatu in alte tieri; câci pecandu airea opositîunea este mai cu séma in cas'a ablegatîloru, ear consimtiamentulu cu regimulu in casele de susu séu senate, pe atunci in Romani'a vedemu, ca senatulu trebuie sa faca opositîune guvernului intr'o causa multu momentósa, dar de camer'a legislatîva pertractata fâra pricepere chiara a importantiei eii. Dupa legea acést'a dar metropolitii sî episcopii diecesani la propunerea ministrului de cultu se denumescu de principele. Cum se unesce legea acést'a cu libertatea bisericei in statu? Cum se unesce cu canónele, care oprescu mireniloru unu astfelu de amestecu in biserica? Cum se va sustiné biseric'a ortodoxa româna in curatieni'a, securitatea sî independinti'a sea fatia cu turburósele valuri ale politicei? noi din parte-ne nu potemu pricepe; marturisimu insa, ca ne cuprindu ingrijiri serióse sî grave, candu cugetâmu, ca biseric'a in Romani'a póte decadé, mai curendu ori mai tardîu, la tristulu rolu de róba, de instrumentu alu politicei dîlei.

Dlu Negri, agerulu aginte alu principateloru in Constantinopole, dupa petrecere de câte-va septemâni in patria, a plecatu la postulu seu, ducendu cu sine unu votu alu camerei sî senatului, ce-lu impoternicesce a urcá despagubirea pentru monastirile inchinate la 150 mill. lei, precum sî documinte, prin care sa se argumenteze titlulu de dreptu alu principateloru la acele bunuri. Dee cerulu, cá caus'a acést'a de importantia reprecalculabila pentru Romani'a sa reésa in favórea eii!

FOITI'A „TELEGRAFULUI“.

Din Fói'a Societâtii lit. in Bucovin'a mai reproducemu cá mustra despre valórea acestui organu sî urmatoriulu cuventu alu D-lui Alessandru Hurmuzachi:

Trei umbre.

Mihi videtur acerba semper et immatura mors eorum, qui immortale quid parant. — — Memoria durabit si vita meruimus. Plin. Epist.

Diligentia omnibus in rebus plurimum valet. Hoc prœcipue colenda est nobis, hoc semper adhibenda, hoc nihil est quod non assequatur. Cic. de or.

Póte ca cere preamultu rabdarea Dloru Vóstre, déca acum, la sfersîtulu siedintiei nóstre, ve ceru voi'a de a ve spune sî eu din parte-mi putîne cuvinte. N'asiu face-o insa, déca n'asiu avé unu indemnu seriosu spre acést'a, sî déca n'asiu poté sperá, ca aceste cuvinte voru aflá aprobare, ba sî resunetu in inimele Dvóstre.

Asta incredintiare, Domniloru, mi-au datu curagiulu de a Ve mai retîné inca cate-va minute, in cari sa ne implinimu o santa sî scumpa detoria. Adunati, cum suntemu aici, intr'unu cugetu sî 'ntr'o simtîre, ne-amu ocupatu mai multe óre de interesele celoru vii, celoru de acum sî celoru ce voru vení dupa noi, ne-amu ocupatu de interesulu celu mai santu sî demnu sî binecuventatu, de a contribuí adeca dupa mesur'a mai mare séu mai mica a poteriloru nóstre la unu scopu mare sî mantuitoriu: la sporirea culturei sî prin urmare a re'nvierei natîunale. Amu avutu dara in privire presentulu sî viitoriulu, sî de aceea dîcu, ca amu implinitu o detoria câtra cei vii.

Eu mi-amu impusu missiunea dorerósa, de a ve abate pentru unu minutu ochiulu sî câtra cei morti. Intervalulu dela ultim'a nóstra adunare, anulu din urma anume, au adusu Românilor o grea lovitura, o mare dorere: in acestu tempu amu perdutu trei barbati din cei mai alesi, inainte mergatori sî luptatori poternici pentru desvoltarea sî mantuirea natîunala. Natîunea intréga i jelesce, sî pretotindeni unde viéti'a

natîunala sî publica e mai desceptata, mai puternica, mai intensiva, perderea acestoru barbati fu privita cá o nefericire publica sî memori'a loru serbata cu demnitate.

Noi nu amu ajunsu inca pân'acolo,— trebuie s'o recunóscemu sî o marturisimu cu dorere— de a face serbâri anume in onórea acelor'a, carii au lucratu, s'au luptatu sî s'au jertfitu pentru onórea, pentru luminarea sî pentru mantuirea nóstra; totusi credu ca nu e Românu sinceru sî cultu in tiér'a nóstra, dupa cum de siguru nu este nimenea aici iutre noi, carele nu s'aru fi cutremuratu de viu'a sî adânc'a dorere, candu au audîtu — un'a dupa alt'a — scirile tríste de mórtea lui Andreiu Muresianu, a lui Barnutiu sî a lui Maiorescu!

I-amu numitu, Domniloru, sî acum sciti de cari morti voiamu sa vorbescu. Nu voiu face aici laud'a loru, nu, ca sî tempu mai lungu, sî poteri mai bune s'aru cere spre acést'a.— Sî— apoi, au dóra singuru numele loru nu e laud'a cea mai buna? . . Scimu toti, cine au fostu Muresianu: singurulu poetu din Românii Austriei, dara poetu adeveratu, in totu cuprinsulu cuventului, bardulu, cantaretiulu celu mai poporalu, carele se inspirá de tóte ideile, de tóte simtiemintele ce miscau sufletulu, inim'a poporului, de tóta întristarea sî dorerea acestui'a, dar totodata sî de insufletîrea, de curagiulu, de aspirarea lui spre viétia sî libertate. Elu au cantatu „Desceptarea Românîloru,“ elu in acele versuri poternice, melodióse sî inflacarate, cari au aprinsu sufletulu Românîloru, — ni-a lasatu unu imnu natîunalu, carele se va cantá pâna ce va mai resuná o voce de Românu pe pamentu, unu sunetu dulce alu limbei nóstre. De n'aru fi facutu mai multu decâtu acestu singuru imnu, inca aru fi elu unu ornamentu alu literaturei nóstre, sî aru meritá omagiulu sî recunoscinti'a nóstra.

Pecandu acestu cántecu versá entusiasmulu in sufletele fratîloru nostri Ardeleni, sî-i pregateá de a-si dá viéti'a, a-si versá sângele pentru patria sî libertate, pe atunci Barnutiu numai cu autoritatea sî increderea, pe care-i dá patriotismulu seu recunoscutu de toti, cu intielepciunea, energi'a, virtutea sea inalta sî poterea cuventului seu diregeá sî-i conduceá pe ei, unu poporu intregu, spre redobandirea dreptului, vietiei sî demnitâtii natîunale.

Eata cu unu cuventu insemnatatea, eata fapt'a cea mare, meritulu stralucitu alu lui Barnutiu cá omu politicu. Dara sî cá eruditu, cá professoru, cá preotu cá omu, Barnutiu e totu atâtu de insemnatu, totu atâtu de stralucitu. Abnegarea sî virtutea lui totdeun'a au fostu de o potriva cu eruditîunea, cu patriotismulu, cu jertfirea sea. Rare ori unu invetiatoru au întielesu mai bine missiunea sânta sî inalta de professoru sî au semenatu mai bune sî binefacatóre invetiaturi intre junime, rare ori unu preotu au iubitu sî au aperatu mai bine, mai curagiosu biseric'a sî dropturile eii, anume acelu mai necesariu sî cumpanitoriu alu cârmuirei sinodale,— rare ori unu omu au datu mai frumóse pilde de virtute sî jertfire, rare ori unu omu au fostu mai sirguitoriu sî iubitoriu de sciintie decâtu elu, carele dupace au fostu professoru, de dóue ori s'au facutu studinte,— numai sî numai cá acum pe alta cale, pe calea sciintiei, sa lucreze totu pentru scopulu maretiu alu vietiei sale: sporirea sî luminarea natîunei sale.

Acestui scopu, acestei cause sânte sî comune, care pretotindeni este sî trebuie sa fia totu un'a, care sî pe noi astadi ne-au adunatu aici,—au inchinatu sî Maioresculu tóta esistinti'a sea, unindu pelânga o eruditiune adenca, zelulu celu mai ferbinte, o activitate sî energía neprecurmata. Cercetârile sî studiele lui, adenci sî serióse, despre limba, despre istori'a sî drepturile politice ale Românîloru, luptele sî lucrârile lui necontenite, au fostu probe sî frupte pretióse ale patriotismului sî ale sciintiei sale. Dorimu sî sperâmu, ca tóte aceste lucrâri, cá sî acele ale lui Barnutiu se voru aduná de mani pióse sî iscusite sî voru fi monuminte de meritulu aceloru barbati, isvoru de invetiatura, de luminare pentru natîune, sî de inavutîre pentru literatur'a româna.

Numindu, Domniloru, pe acesti barbati, insemnandu numai in fuga jertfirea sî cele mai putîne din meritele loru — credu ca cu o inima sî cuunu glasu recunóscemu, câta multiamire le suntemu datori. Credu ca recunóscemu cu totii datori'a ce avemu de a pastrá sî a onorá memori'a acelor'a, carii insii au fostu de onóre natîunei nóstre, cá fii credinciosi, straluciti prin eruditîunea, zelulu sî virtutîle loru. Credu dara ca ne vomu intalní in cugetulu sî in simtiemintele nóstre, déca ve voiu invitá, Domniloru sî fratîloru, cá sa aducemu aici acestoru barbati buni sî multu jaliti omagiulu publicu alu multiamirei sî alu venerârei nóstre. Sa ne sculâmu dar, Domniloru, sî cu caldura, cu tóta amórea sî din adenculu sufletului sa dîcemu: Amintirea loru sa traiésca in eternu in inimele nóstre sî ale urmasîloru nostri!

Amu dîsu, Domniloru, sî de siguru ne bucurâmu cu iotii de a fi implinitu acestu actu de pietate. Potu sperá dara sî eu, ca voiu fi dobanditu aprobarea Dloru-vóstre, déca amu chiamatu aici intre noi, umbrele luminóse ale aceloru barbati. Astfelu, Domniloru, vechii Egipteni aveau datina, de a aduce la serbârile, la adunârile loru câte unu mortu, nu atât'a pentru cá sa aduca aminte celoru vii, câtu de trecatóre e viéti'a sî bunurile eii, ci mai multu pentru cá sa-i intarésca in bine, amintindu-le insusîrile, faptele, virtutîle celoru morti.

Amu urmatu acestei datine; sa urmâmu esemplului acestoru buni, demni sî bravi Români.

E de trebuintia, Fratiloru sî Domniloru, e de necesitate neaperata pentru noi mai multu decâtu pentru ori-cine, de a ne inspirá dupa potintia de aceste esemple maretie, de a ne insusî calitâtîle loru. Dîcu, ca pentru noi acést'a e mai de trebuintia, sî me veti intielege usioru, sciindu, cá sî mine, ca pusetiunea nóstra e mai grea, mai isolata sî dara mai periculósa decâtu a toturoru fratiloru nostri din ori ce tiéra. Nu potemu uitá nici odata, ca isolati cum suntemu, in mic'a nóstra patria, stâmu aici cá pe cóst'a mârii, spre carea batu sî lovescu necontenitu undele sî valurile apei, spalându neprecurmatu fati'a eii sî rapindu, maturandu cá pulberea sî nasipulu totu ce e usioru sî prin urmare fâra resistintia.

Acele unde, Domniloru, acele valuri suntu elementele straine, morale sî materiale, bune sî rele, cari cu tempulu, cu sporirea sî desvoltarea neaperata a toturoru referintieloru publice sî private, cu fiacare pasu pe tóta dîu'a se stracura la noi, navalescu asupra-ne sî ne voru absorbí cu totulu, déca nu ne vomu desceptá mai pe deplinu decâtu pân'acum, déca nu ne vomu tredî la o viétia intielesuala mai activa, déca nu ne vomu intinde tóte poterile, cá sa lucrâmu cu neadormire, cu zelulu celu mai ferbinte, cu energía barbatésca sî neintrerupta spre intarirea, asiá dara spre desvoltarea nóstra morala sî intielesuala, — ca numai atunci vomu poté sustîné lupta, ce in tóte dîlele devine mai grea, numai atunci ne vomu fi asiguratu sî intaritu esistinti'a nóstra natîunala cá o stânca, pe care nu o voru surpá valurile, ci de care ele se voru frânge.

O potemu acést'a, Domniloru, ca numai de la noi atârna, — dupa cum numai de la noi depinde otarirea, in vointi'a sî in determinarea nóstra sta de a invinge inimiculu celu mai reu sî totodata celu mai poternicu, adeca: indiferentismulu, nepasarea, nelucrarea, pasivitatea sî apatî'a, — sî déca din contra vomu veghiá neadormitu sî vomu lucrá fâra'ncetare.

Ertati, Fratiloru, ca Ve spunu póte lucruri cunoscute; sciti insa ca suntu lucruri, suntu adeveruri, cari nu se potu repetî destulu pâna candu esista. Sî eata unu adeveru, pe care nu trebuie sî nici se póte sa-lu negâmu. Dupa ce se póte mesurá propasîrea nóstra in cultura, desceptarea nóstra morala, lucrarea nóstra intielesuala? Cu câtu amu sporitu noi aici desvoltarea sciintieloru, a arteloru, a literaturei natîunale? Cu câtu s'au latîtu gustulu sî studiulu acestor'a intre noi — ce studii serióse amu facutu noi in tempulu din urma, ce cârti bune sî folositóre amu produsu, ba câte de aceste s'au respanditu intre noi — au aflatu multi sî seriosi cetitori — cá macar asta incuragiare, asta imbratîsiare sa fi datu noi intr'o mesura mai intinsa literaturei nóstre sî acelor'a, ce se ocupa de ea? O scimu cu totii sî pentru ca scimu, vomu fi simtîndu dorere despre asta stare a lucruriloru, recunoscendu ca nu e buna sî ca trebuie schimbata, — ca ne trebuie prin urmare toturor'a o virtute mai nainte de tóte, un'a, care prinde locu de multe sî e in sine cea mai roditóre: adeca sirguinti'a, lucrarea intielesuala. Studiulu sirguinciosu, specialu, adâncu, seriosu alu toturoru sciintieloru, alu arteloru, alu literaturei, prelucrarea sî popularisarea, dobândirea sî respândirea acestor'a, a cunoscintieloru folositóre intre noi, lucrarea individuala sî lucrarea intrunita sî concentrata, adâncita in obiectulu seu, atîntita totu la scopulu celu inaltu, numai aceste ne voru poté mântuí, numai aceste ne voru poté radicá, intarí sî inalti'a spiritulu sî consciinti'a natîunala, numai prin aceste se va radicá natîunea la rangulu celoru culte, civilisate sî fericite.

Parte mica, a natîunei, datori'a nóstra de a lucrá spre fericirea eii nu scade sî nu se masura nici dupa intinderea tierei, nici dupa numerulu sufleteloru, ci din potriva mi-aru paré, ca cu câtu mai putîni suntemu, cu atâtu mai lucratori, mai zelosi sî neadormiti amu trebuí sa fimu. O facemu pentru noi insîne. — Amu dîsu.

Corespundintia. D. I. M. Pentru porto defectuosu ne rugâmu a ni se rebonificá 20 xr.—C. G. C. in A. Avisulu tramisu se póte publicá numai dupa depunerea taxei de inserate, calculata dupa fruntaríulu „Telegrafului“.—I. C. Pest'a. Atinge unu lucru pertractatu in C. sî cetitoriloru Telegr. necunoscutu; de aceea nu se póte priimí: binevoiti a dispune.—

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 23. ANULU XIII.

Sabiiu, in 21 Mart. (2 Apriliu) 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Insciintiare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Românu“

pe patrariulu alu doilea (Aprile, Maiu, Iuniu) alu anului 1865. Pretiulu pe unu patrariu de anu: pentru Sabiiu **1 f. 75** xr.; pentru districtes'provinciele Monarchiei austriace **2 f.**; pentru Principatele române unite si preste totu strainatate **3 f.**

Abonamente se priimescu sî pe jumetate sî pe trei patrare de anu.

Cei-ce dorescu a avé acestu diuariu, suntu invitati a tramite abonamentele

☞ fâra amanare—câci nu se tiparescu fâr' esemplarele prenumerate — la

Editur'a „Telegrafului Românu“ in Sabiiu.

Meditatîuni asupr'a trebei banesci sî monastiresci, ce compete pârtii române din fondurile sî monastirile Metropoliei Carlovitiene, carea erá comuna a Românîloru sî Serbiloru.

(Continuare din nr. premergatoriu.)

Scimu, ca Mantuitorulu intre celelalte multe invetiaturi domnedieesci cá unu mijlocu pentru mostenirea imperatîei ceruriloru a numitu faptele milei celei sufletesci sî ale celei trupesci, adaugendu, ca seversîndu cine-va astfelu de mila câtra deaprópele seu, aceea i se computa asiá, cá candu o-aru fi seversîtu câtra Christosu insusi. Apostolii cá invetiacei credinciosi ai lui Christosu, asemenea indemnara pre crestinii la seversîrea fapteloru milei, sî sî in privinti'a acést'a au secератu secerisiu bogatu; pentruca crestinii, vediendu faptele cele placute lui Domnedieu ale Apostoliloru, se'ntreceau intre sine in aducerea daruriloru de iubire, vendiendu casele sî tiérinele sele sî pretiurile castigate predandu-le Apostoliloru spre acoperirea lipseloru loru proprie, precum sî ale orfaniloru sî veduveloru.

Mai departe e cunoscutu din faptele Apostoliloru consemnate de Apostolulu Luc'a, ca Apostolii impartiau aceste daruri de iubire intre seraci sî veduve fâra privire la natiunalitatea crestiniloru, sî de-sî mai tardiu se aretà nemultiamire intre crestinii de natiunalitate evreica, crediendu ei, ca veduvele loru cele serace se impartasiescu din darurile iubirei mai putînu, decâtu cele de natîunalitate romana: Apostolii sciura delaturá acésta nemultiamire prin o mesura intielépta, facendu a se alege siepte barbati, cari sa se ocupe cu impartîrea daruriloru de iubire, ear Apostolii sa remâna pelânga predicarea cuventului lui Domnedieu.

Aceste daruri de iubire ale crestiniloru celoru d'antâiu sî predarea loru subt ingrijirea Apostoliloru, atâtu spre a acoperí dintr'ensele trebuintiele loru, câtu sî spre a impartasî pre seracii, este sî inceputulu aceloru ajutóre de bani, ce se aduna in dîlele nóstre dela crestinii singulari sî dela corporatîunile bisericesci spre acoperirea trebuintieloru bisericesci sî spre realisarea cutâroru scopuri bisericesci. Contingentele adunate in modulu acest'a la bisericele parochiale, eparchiale, metropolitane sî patriarchale forméza o avere bisericésca parochiala, eparchiala, metropolitana sî patriarchala, carea apoi se'ntrebuintiéza spre scopulu acel'a, ce se fipsà la colectarea eii.

Monastirile inca suntu urmâri faptice ale daruriloru spirituale de iubire, daruite din partea crestiniloru spre scopuri bisericesci.

De aici urméza, ca natur'a monastiriloru sî a averei bisericesci trebuie sa corespunda acelei fapte crestinesci, din carea au purcesu. Sî fiindca natur'a unei astfelu de fapte crestinesci este bisericésca, pentru aceea sî monastirile sî ori ce avere, alu cârei isvoru suntu faptele milei spirituale (duchovnicesci), suntu bisericesci sî vinu a se intrebuintiá spre acele scopuri bisericesci, pentru care le au menitu fundatorii loru.

Multe esemple ne arata chiaru, ca intre crestini suntu sî astfelu de individi induratori, cari nu numai au contribuitu cu bunavointia la radicarea monastiriloru sî bisericeloru sî la infiintiarea de fundatîuni, ci sî insisi au fundatu monastiri, biserici sî fundatîuni singularie pe numele loru proprie, sî dupa parerile loru eventuale cu anumite conditîuni séu fâra de acelea.

De-sî substratulu obiectului nostru este averea bisericésca, menita spre anumite scopuri bisericesci, sî monastirile: totusi pentru dilucidarea unoru impregiurâri voiu fi constrinsu ici colea, a atinge in unele sî fundatîunile particularie, cari s'au fundatu din partea unoru Archierei sî mireni.

Sî acum trecu la obiectulu, care este la ordinea dilei. Acest'a cuprinde dóue fonduri bisericesci, din cari unulu pórta numele de „fondu neatingibilu,“ ear celalaltu de „fondu clericalu“. Amendóue suntu fonduri bisericesci. Celu d'antâiu priimì numele de „neatingibilu“, de óre ce scopulu lui la fondare nu se potù aretá mai deaprópe, fiindca, dupa parerea mea, avù menirea de a servì spre scopuri mai inalte bisericesci, cari aru fi impreunate cu spese mai mari.

Adeverulu acest'a se constatéza prin acea impregiurare, ca dela anulu 1853 s'au inceputu a se despagubí din fondulu acest'a Episcopii pentru acele emolumente, ce le perdura prin stergerea taxeloru de singelia dela preotii nou denumiti.

Acestu fondu se formà din ereditâtîle Archiepiscopiloru sî Episcopiloru, sî din veniturile sedisvacantieloru Archiepiscopieloru sî Episcopieloru.

Celalaltu fondu se numesce „fondu clericalu“, sî este menitu pentru sustînerea instituteloru teologice sî pentru dotarea profesoriloru de Teología. Originea si-o trage fondulu acest'a din ofertele de buna voia ale Archiepiscopiloru, Episcopiloru, Preotîloru sî monastiriloru.

Precum amu accentuatu indata la inceputulu cuventului meu, ca eu asupr'a ori cârui obiectu bisericescu scotu convictîunea mea totdeun'a numai din punctulu de vedere bisericescu, asiá sî aici, la enunciarea parerei mele asupr'a fonduriloru acum pomenite, trebuie sa desfasiuru convictîunea mea din punctulu de vedere bisericescu, fiindca sî fondurile acestea suntu bisericesci sî menite spre scopuri bisericesci, sî prin urmare natur'a loru nu-mi permite argumentatîune lumésca, politica ori matematica; pentruca eu sum petrunsu de convictîunea aceea, ca natur'a instituteloru bisericesci nu se póte sa nu se vateme sî sa nu se maculeze, indata ce va judecá cine-va despre ele dupa norm'a lucruriloru lumesci.

Assertulu acest'a este involvitu in natur'a afaceriloru bisericesci; câci déca Domnedieu sî Christosu nu se potu priví cá lucruri lumesci, apoi nici biseric'a nici lucrurile eii nu potu trece de lucruri lumesci, nici potu fi judecate dupa lucrurile lumesci.

Au dóra noi Românii dorindu o metropolia româna coordinata celei serbesci, socotimu pre Domnedieu sî pre Iisusu Christosu fiintie lumesci? Au dóra voimu noi sa privimu biseric'a lui Christosu cá unu institutu lumescu sî sa ne luâmu dreptu cinosura pareri deduse din institutîuni lumesci, candu dorimu infiintiarea unei mitropolii române? Au dóra noi voimu sa stricâmu unitatea bisericei nóstre ortodoxe din Austri'a, candu nesuimu a ajunge o stare normala de administratîune in afaceri bisericesci?

Póte aru vení cui-va sa ne'ntrebe: Ce voiti dar voi Românîloru cu sî prin mitropoli'a vóstra?

Unui'a cà acelui'a respundemu totu asiá, cum amu respunsu la tóte lucrârile nóstre de pân' acum pentru reactivarea mitro-

poliei, sî adeca : Noi Românii cu sî prin mitropolia vomu sa ajungemu la positîunea de mai nainte a bisericei nóstre in monarchi'a austriaca, la acea positîune, ce o-amu avutu in tempurile de mai nainte, ear prin asprimea tempuriloru contrarie dela an. 1700 incóce o-amu perdutu. Va sa dîca: Noi Românii ortodoxi cu sî prin metropolia vomu sa castigâmu o administratiune normala corespundiatóre asiediaminteloru bisericesci pentru afacerile nóstre bisericesci ; cu alte cuvinte : Noi Românii voimu, cá biseric'a nóstra in monarchi'a austriaca sa fia egalu indreptatîta cu celelalte biserici crestinesci, sî noi , cá fii ai acelei'a , inaintea maicei nóstre comune, a bisericei , inca sa fimu egalu indreptatîti cu fratii nostri correligiunari Serbi, sî astfelu sa castigâmu in biserica o positîune assecurata.

Din acestea se va cunósce, ce voimu noi Românii a castigá cu sî prin mitropoli'a nóstra.

De alta parte aru fi de prisosu a deslucí prin multe cuvinte, ca noi vomu sa pazimu sânta unitatea, identicitatea bisericei nóstre, unei'a, sfinte, ecumenice sî apstolice din Austri'a; câci despre acést'a marturisesce sî protocolulu sinodului episcopescu, ce s'a tînutu in Augustu 1864 la Carlovitiu, sî astfelu dar unitatea bisericei remâne neatinsa prin mitropoli'a nóstra , sî bisericei nóstre din Austri'a se dau in locu de un'a administratiune de pân'acum , pentru afacerile cii dóue administratiuni.

Unitatea bisericei nóstre din Austri'a , dupa marturi'a protocolului sinodalu din an. 1864, prin unu sinodu comunu alu ambeloru metropolii va remané realitate. Problem'a acestui sinodu va fi, a pertractá obiecte dogmatice, sacramentale sî rituale , a portá grija pentru tînerea in curatienia a asiediaminteloru bisericesci, sî spre scopulu acest'a a se aduná din tempu in tempu.

Sî tocmai acésta impregiurare trebuie sa ne conduca la deslegarea problemei nóstre, déca vomu sa remanemu consecuinti sântului principiu alu unitâtii bisericesci , carea in interesulu sustînerei sele permite dóue administratîuni intr'unu statu politicu.

Remanendu dara unitatea bisericei nevatemata prin infiintiarea metropoliei nóstre , pentruca prin aceea numai se statorescu anumite mesuri pentru o administratîune mai multiamitóre a afaceriloru comune bisericesci sî pentru o ajungere mai sigura a scopuriloru bisericei : urméza preafiresce, ca la reactivarea acestei metropolii române, coordinate cu cea serbésca, trebuie sa se iee astfelu de norme , cá prin acelea santieni'a unitâtii bisericei sa se inainteze, sî atâtu unei câtu sî celeilalte metropolii sa i se inlesnésca ajungerea scopuriloru unei sî aceleiasi biserici. Acést'a insa numai atunci se póte cu securitate, déca fia-carea din aceste dóue metropolii coordinate intre sine se voru impartasî din fondurile comune bisericesci, adica din fondulu celu neatingibilu sî din fondulu clericalu intr'o mesura corespundiatóre trebuintieloru loru.

Déca vomu luá in consideratiune punctulu de plecare la introducerea ajutoriului, ce vine a se dá dieceseloru mai serace din partea celoru mai avute (1786), vomu aflá, ca sî la statorirea acestei cause bisericesci dreptu cinosura s'a luatu notiunea u n e i biserici comune, cara nu notiunea unei ori altei natiunalitâti. Astfelu vedemu diecesele cele cu preferintia române a Timisiórei sî a Versietiului dandu ajutoriulu anualu dieceseloru curatu serbesci a Budei, Pacratiului sî Karlstadtului, ear din contra Episcopi'a Baciului dandu ajutoriulu anualu Episcopiei curatu romanesci a Aradului. (Va urmá.)

Dela Senatulu imperialu.

V i e n n'a , 12/24 Martiu.

(Continuare sî capetu din nr. premergatoriu.)

In caus'a drumului feratu transsilvanu de candu cu amendementulu lui Skene , cá adeca acel'a sa se faca pe spesele statului proprii , — d'abiá se tînura dóue siedintie din partea comitetului respectivu , fâra cá sa se fia potutu aduce vreunu conclusu meritoriu , decâtu ca se cerù parerea directorului societatei drumului feratu de Tiss'a, despre cheltuielele ce s'aru cere pentru cladirea drumului Aradu—Belgradu. Se crede insa , ca de-sî propunerea sciuta a lui Skene , dupa parerea mai multor'a, aveá de scopu cotirea totala a drumului amintitu ; totusi acel'a trebuie sa se decida inca in sessiunea de fatia a senatului imperialu.

Micsiorarea contributîuniloru personale pentru Transsilvani'a, asiá cum o decise cas'a ablegatîloru, se incuviintiá sî de cas'a de susu cu acea deosebire insa , ca corpulu acest'a boierescu reieptà dorinti'a esprimata de câtra cas'a ablegatîloru , cá adeca regimulu sa caute a indeplini scadiamentulu acest'a prin alte mijlóce totu din tiéra. In asta causa dara se aretara boierii nostri cu multu mai liberali decâtu ablegatii cei liberali ! —

Dupa telegrame ale foii „Herm. Ztg.“ etc. de aici, in siedinti'a din 16/28 Martiu s'a 'ncheiatu desbaterea generala asupr'a referatei comitetului finantîalu. Ministrii Plener sî Schmerling respundu la imputârile aruncate asupr'a ministeriului. Ministrulu de statu dîse: Se cere in afara o politica tare, sî totdeodata se 'ndémna regimulu a se retîné dela ori ce procedere activa. Nimenea nu cugeta la aceea, cá sa octroieze ceva in Ungari'a. Regimulu stà tare pelânga constitutîune, sî va cu sinceritate a o duce la o deplinire pretotindenea. Tóte pregatirile pentru conchiamarea dietei ungare suntu facute. Senatulu imperialu redusu va atestá despre activitatea regimului. O viétia adeverata constitutîunala e possibila numai atunci , déca regimulu sî representanti'a imperiului voru lucrá mâna in mâna. Prudinti'a ne constinge, a lucrá câtu se póte in armonía. Partide, cá pe airea, aici in casa nu se afla. O p o s i t î u n e a p r e s i n t e n u s e p ó t e p r i v í c á p a r t i d a c o n s o l i d a t a c u p r o g r a m u a n u m i t u. D e a c e e a m i n i s t r i i s e c r e d u d a t o r i i n c o n s c i i n t i'a l o r u, a s a c r á i m p e r a t u l u i sî d e a c í 'n c o l o s e r v i c i e l e s e l e; datorinti'a nóstra inca e, a urmá consciintiei ; pentru ca sî regimulu este unu factoru autonomu alu vietiei constitutîunale.

In s i e d i n t i'a din 17/29 Martiu s'au inceputu desbaterea speciala asupr'a bugetului de pe anulu 1865. Positîunile privitóre la statulu de curte , cancelari'a de cabinetu, senatulu imperialu, consiliulu statului sî consiliulu ministriloru s'au priimitu dupa propunerile comitetului de finantie mai totu fâra discussiune. Desbaterea generala asupr'a statului ministeriului de esterne s'au inceputu , sî continuandu-se apoi i n s i e d i n t i'a d i n 18/30 Martiu, ministrulu Mennsdorff dîse : Pertractarea cestiuniloru dinafara ceru cea mai mare discretîune, déca nu e cá sa se tréca pe terenulu fapteloru. Imperiulu are lipsa de pace : acést'a prin politic'a de pân'acum a cabinetului s'a castigatu. In privinti'a cestiunei ducateloru observa : Austri'a va avé ocasiune in 6 Aprile la Frankfurt, a semnificá terenulu, pe care stà. Prin possessiunea comuna a ducateloru Austri'a este in stare, a impedecá o solutîune pagubitóre pentru sine sî a sustîné dreptele pretensiuni ale confederatîunei germane; spera, ca diplomatiei va succede a aduce caus'a la deplinire, fâra de a periclitá contielegerea cu Prussi'a, prin carea s'au impedecatu pân'acum amestecului poteriloru straine. Ministeriulu se silesce a inaintá sî interessele economiei natîunale. Câtu pentru referintiele fatia cu Itali'a, ministrulu trage atentîunea casei asupr'a portârei inimicesci , ce se manifestéza necurmatu din partea aceea. In fine se priimesce positîunea dupa propunerea comitetului.

Imputînarea dârei personale

in Transsilvani'a, incuviintiata cu órecare modificare dupa proiectulu regimului atâtu de cas'a deputatîloru , câtu sî de a magnatîloru , a priimitu p. n. sanctîunare in 12/24 Martiu 1865, sî astfelu a devenitu lege valida pentru imperiulu intregu. Ea este intocmai dupa proiectulu regimului, p u b l i c a t u i n n r. 7. d i n 24 Ianuariu (5 Februariu) a. c. alu „Tel. Rom.“— §§-ii 1, 2, 3, 4, 5, 6 sî 8 au remasu intru tóte neschimbati; ear §. 7 s'a modificatu. Pentru marea cii importantia noi comunicâmu legea intréga.

Lege din 24 Martiu 1865,

privitóre la imputînarea contributîuniloru, ce esistu in Transsilvani'a sub numirea de dâri personale; valida pentru imperiulu intregu.

Cu consimtiamentulu ambeloru case ale senatului Meu imperialu aflu a dispune , precum urméza :

§ 1. La tax'a protectîunala contributîunea dela 31½ xr. v. a. (18 xr. m. c.) pentru individi barbatesci se reduce la 20 xr. v. a., sî cea de 21 xr. noi (12 xr. m. c.) pentru individi femeiesci la 15 xr. v. a.

§ 2. La tax'a capului contingentele de 6 fl. 30 xr., 4 f. 20 xr., 3 fl. 15 xr. sî 2 fl. 10 xr. se reducu la 4 fl., 3 fl., 2 fl. sî 1 fl. v. a.

Contingentulu de 52½ xr. pentru luntrari (corabieri) sî de 1 fl. 5 xr. pentru baiesi , carbunari sî aurari se modifica la sumele rotunde de 50 xr. sî 1 fl.

§ 3. La tax'a cetatieniloru, negotiatoriloru sî mesteriloru se adaugu la treptele contributîunale de pân'acum de 10 fl. 50 xr., 8 fl. 40 xr., 7 fl. 35 xr. sî 6 fl. 30 xr. v. a., dar numai pentru cei mai lipsiti mesteri, sfarnari , precupeti sî vendiatori prin case contributîunile de 4 fl., 3 fl. sî 2 fl. v. a.

Totdeodata se dispune, cá aceste contributîuni pe venitoriu sa nu mai fia diferite dupa locuri , ci fâra deosebirea locului de locuintia séu de castigu alu contribuitoriloru numai dupa mesur'a castigului sî a averei loru.

§ 4. Contributîunea, ce esista sub numele de taxa augmentala, remâne neschimbata.

§ 5. Asemenea are a remané neschimbata sî darea , ce

se dà sub numele darea opiliunei pentru vitele, ce se mâna din Transsilvani'a la pasiune in principatele dela Dunare.

§. 6. In fine in urm'a schimbâriloru contributiunei, ce se cuprindu in §§ 2. sî 3. dispositiunea §. 4. alu legei pentru contributiunea venitului in Transilvani'a, dupa carea in class'a cea d'antâiu a dârei venitului, venitulu din acele ocupatiuni sî meserii, ce cu darea capului sî cetatienésca nu suntu ingreuiate cu summa mai mare decâtu 4 fl., nu vinu subt acésta contributiune, se schimba intr'acolo, ca numai acei intreprindiatori de meserii vinu a se scutí de darea venitului de class'a antâi'a, cari cá atari nu suntu taxati cu dare personala mai mare decâtu de 3 f. v. a.

§. 7. Dispositîunile de fatia au valóre numai pentru anii administratívi 1865 sî 1866.

§ 8. Ministrulu de finantie este insarcinatu cu esecutarea legei de fatia.

Vienn'a in 24 Martiu 1865.

Franciscu Iosifu m. p.

Archiducele Rainer m. p.

de Plener m. p.

La p. n. dispositîune:

Baronu de Ransonnet m. p.

Chiamâmu atentîunea toturoru cetitoriloru nostri asupr'a acestei legi favoritóre pentru tiér'a nóstra, sî i rogâmu, cá sî pâna candu se va publicá legea pe calea sea, sa aduca la cunoscintia câtu mai ampla cuprinsulu eii. Cu deosebire rogâmu pre p. t. preotii, invetiatorii sî notarii comunali, cá pre unii ce stau in legatura nemijlocita cu poporulu, sa-i aduca la cunoscintia câtu mai limpede legea acést'a, sî sa priveghieze a se face partasi de favórea eii in mesur'a aceea, in carea gratîosulu monarchu sî luminatulu Lui regimu au voitu a usiurá sórtea locuitoriloru acestei tieri.

Brasiovu, 10/22 Martiu. Românii de aici inaintara la In. Guberniu urmatórele gravamine: 1. Lips'a unei legi comunale, câci aici se facu abusuri mari sî se intregescu amploiatii ei pre ei; 2. ca o clica de ómeni ocupa tóte posturile cu sodali de ai loru; 3. ca acésta clica nu cauta interesele comunei, ci ale sele; 4. ca dispune dupa placu cu averea comunei, fâra a avé vre-o controla, sî amploiatii suntu un'a cu comitetulu, sî 5. ca Românii nu suntu representati mai de locu in comitetulu cetâtii. Apoi mai aretara, sî resp. cerura:

a) Ca comun'a Brasiovului are unu venitu anualu de 200,000 f., o comissiune sa cerceteze, pe ce se chieltuiescu, câci chiaru membrii comunitâtii nu sciu, ce se face cu ei.

b) Afara de importulu de 25 xr. pe vadr'a austriaca, au introdusu taxe pe beuturi per 1 f. 50 xr. de vadra dela 1857—1860. Dela an. 1860. se arendéza dreptulu de carcimaritu - nu scimu cu ce concessiune — la o suma ce suie la 60,000 f.

c) Lemnaritulu liberu dela 1854. incóce l'a opritu cu totulu, sî seracii platescu de „crosnia“ 5 xr ! ! incâtu au moritu din ei de frigu. Astfelu sî dreptulu pasiunitului se esarendéza in folosulu cassei alodiale.

d) Politî'a e sub tóta critic'a. Stradele sî canalele -su pline de gunoiu, casele, pivnitiele sî curtîle locuitoriloru din Scheiu suntu innecate. Funtâni nu suntu in totu loculu; ómenii beau din gropi.

e) De-sî suntu Români 9000, ear Sasi numai 8000 suflete, totusi scólele comunale ale acestor'a tragu venitu 6080 f., ear cele reale 2000 f., pecandu subventîunea ce dedeau Româniloru in summa de 1466 f. 20 xr., a incetatu dela an. 1862.

f) Se dîce, ca s'aru impartî 6000 f. la seraci, sî noi nu scimu sa se impartasiésca vr'unu sermanu românu din o multîme cari umbla pe strade.

g) Iluminarea orasiului pâna acum constá numai 2400 f. acum cu gasu costa 14,000 pe anu sî in 75 ani câte 500 stângeni de lemne, din care causa se scumpescu lemnele spre daun'a locuitoriloru, apoi s'a stricatu sî trotoarulu, care a costatu sute de mii de fiorini.

h) O comissiune a trasu 13,000 f. pentru mesurarea pamentului; operatulu eii, ne fiindu bunu s'a cassatu, va sa dîca, de geab'a.

i) Cas'a lui Zetal, care aduce 3% e cumperata cu 45,000 f. sî comun'a platesce 6%, numai cá sa nu dea Românilor subventîunea la scóle. (?)

k) Oratorulu si-a maritu salariulu dela 700 la 1,000 f., Perceptorulu dela 700 la 900 f., Vice-Capitanulu dela 600 la 700 f. Acest'a a fostu depusu in anii trecuti pentru erori disciplinarie, sî totusi functiunéza.

l) De jugeru se platesce 16 xr., apoi pedepsele prevaricatîuniloru de câmpu nu scimu ce se facu, câci numai 7 pazitori se platescu.

m) Clic'a numita a datu Dlui Schnell din pamentulu comunei 15 holde commassate vrednice 3000 f. sî a priimitu schimbu 15 holde risipite, care nu facu mai multu decâtu 600 f. (Acestea cá sa le dee Parochiloru dela sf. Nicolaie, ear la ceialalti nimic'a, de sî altfeliu suna hotarirea universitatei.)

n) Totu locuitoriulu platesce 1 f. 20 xr. „Strassenbau“, de sî n'are pamenturi, case etc.

o) Domus publica din strad'a spitalului (sî alte realitâti) s'au datu bisericei evangelice.

p) Hartîile comunale pâna in anulu 1864 nu s'a tiparitu in calea licitatîunei, ci privatimu.

q) Fondulu Motola petru fete serace fâra deosebire de natîunalitate, sî altele nu scimu mai viéza. Tóte aceste s'a cerutu ca prin o comissiune mixta sa se indure In. Guvernu a le lamuri. Petitiunea e subscrisa de 37 representanti sî admanuata prin 2 deputati Esc. Sele Gubernatorului la 3/15 Ianuariu. Acést'a a sî ajunsu la acelu resultatu, ca la 24 Februariu a provocatu In. Guvernu cá sa si dee Dloru séma asupr'a toturoru celoru de susu. y.

Deasupr'a cetâtii lui Gelou. 9 Martiu 1865. Déca din mai multe pârti se audu vaiete despre decadiut'a stare a scóleloru poporale, nu e totdeun'a sî numai vin'a poporului, ci sî a preotîmei sî inteligintiei lui; câci „dela capu se impute pescele“, eara poporulu e cá lutulu in mânile olariului, lu poti intrebuintiá cum voiesci, sî cu deosebire spre lucruri bune, numai conducatori de incredere sa nu-i lipsésca, de seracía nici ca-i pasa; panace ajunge tînt'a ce i o-au aretatu conducatorii de incredere.

Asemenea esemple avemu noi in d. Nicolau Popu, Judele procesului Gelou, care cu totu zelulu imbratîsiandu caus'a desvoltârei spirituale sî materiale a poporimei din sî de sub muntii acestui cercu a facutu cá in Marisielu, o comuna, care cu ocasiunea revolutiunei au remasu la sapa de lemnu, care de altmintrea e imprasciata pe teritoriu de unu milu □ in vêrfulu muntelui pe locu fórte nefructiferu, sa se edifice scól'a din materialu solidu, ce aru poté fi modelu ori cârui satu dela tiéra, induplecandu poporulu acelei comune, cá din capitalulu de 3000 f. m. c. ai imprumutului de statu dimpreuna cu dreptulu regalu alu crasmaritalui de 3 luni, sa formeze fondu pentru léf'a invetiatorésca pentru totdeun'a.

Asemenea in Somesiulu caldu, Somesiulu rece, sî Lon'a sasésca, parochii de la 5-60, nre: s'au edificatu scóle de pétra câte cu 3-4. odâi.—Eara in Muntele rece, Dongo, sî Lapiste, comune fórte mici, scóle frumóse de lemnu, mijlocindu a se dotá dupa impregiurâri cu lefi statornice, in modulu celei din Marisielu, mai adâugendu sî alte emolumente.

Comunele, ce au a-si edificá scól'a, face a fi scutite dela lucrulu drumuriloru comitatense, cá cu atât'a mai tare sa stee de scóla, eara de pe la possessori le castiga lemne in daru etc. etc.

Se informéza despre cultur'a sî diliginti'a invetiatoriloru, despre umblarea prunciloru la scóla, trage la respundere pre parintii lenesi sî neascultatori,— in urma ingrijesce, cá invetiatorii sa-si priimésca léf'a regulatu sî fâra scadere.

Mai departe D. Jude Popu esoperandu dela Inclitulu Comitatu concentrarea poteriloru lucratóre dela 4 comune muntene, au taiatu cu acelea pe cóst'a muntelui o linia de drumu oblu pe distantia cam de 5 mile de locu, lasandu suisiurile sî pogorisiele cele fórte mari sî periculóse vietiei viteloru sî ómeniloru la alta parte; acum dupa lucru de 3 ani, povar'a, care mainainte se transportá cu 4-6 vite in 2-3 dîle, se póte face cu 2 vite intun'a dî, sî déca vomu calculá, ca 400 de familii muntene facendu numai 12 caletorii pe anu la tiéra, sî perdiendu in fia-care calatoria cu 2 dîle mai multu, decâtu dupa ce s'a regulatu comunicatîunea, socotindu fiacare dî câte 50 xr., noi muntenii avemu unu castigu de 2400 f. v. a. pe anu.

Asemenea, sî alte mai multe lucruri sa intreprindu de câtra zelosulu sî neobositulu nostru Jude D. Popp, cârui'a totu cerculu, ear cu deosebire muntenii i suntemu datori cu cea mai mare multiamita, sî cu o suvenire preabuna, carea se va straplentá la urmatorii nostri preste seculi. — Amu intielesu cá D. Jude lânga scól'a din Marisielu voiesce edificarea unui dormitoriu pentru prunci de câte 2—3 óre departati dela scóla. Domnedieu sa-lu tîna inca in mijloculu nostru, cá cele ce leau inceputu, pentru prosperitatea poporului, sa le póta sî savarsî! Cu acést'a nu amu voitu a glorificá faptele nimerui, ci déca astfelu de lucruri folositóre se potu face sî pe unde miseri'a e in tóta poterea eii, ce nu s'aru poté face acolo, unde poporulu are tóte, séu baremu mai bune mijlóce de traiulu vietiei?! Asiá dar, inca odata. numai conducatori! P. F.

Varietâti sî noutâti de dî.

(Justificare.) Unu corespundinte alu „Amicului Scólei“ fasciór'a 1. pagin'a. 25 se mica, ca Redactîunea „T. R“. prin postcriptulu la o corespundintia dto Sighisiór'a (Nr. 5. alu T. R. din a. c.) aru fi voitu sa impute invetiatoriloru din tracturile Sabiiului, ca n'au tinutu conferintiele de preste anu, la care se oblegasera in conferinti'a oficiósa din vér'a trecuta. Deci dupace mai tardîu dupa scrierea acelui epilogu amu audîtu, sî dupa ce acum d. coresp. ne spune in publicu, ca tinerea acestoru conferintie voluntarie de preste

anu s'a opritu in urm'a unui ordinu mai inaltu, prindemu cu placere ocasiunea a re trage imputarea nóstra din nr. 5. de pe on. invetiatori ai ambeloru tracturi protopopesci sabiiane.—

Fondulu pentru ajutorirea scriitoriloru (autoriloru) magiarí la capetulu anului 1864. ajunsese summ'a de 102,358 f.—

(Focu.) Din Covasn'a in 11/23 Martiu ni se scrie, ca Joi diminéti'a au inceputu acolo unu ventu infuriatu, care dirimá porti sî stobóre (palanuri) aruncá coperisiurile de pe case etc.;- locuitorii cei mai sermani, atâtu români câtu sî magiari, cari se aflau adepostiti numai in cascióre de lemnu séu de pamentu cu paie acoperite, tremurau de fric'a acestui ventu sî 'n adeveru s'au implinitu proverbiulu, ca „de ce-ti e frica, nu te trece“, câci pela 2½ óre dupa ameadi s'a ivitu focu din siur'a a unui secuiu; unii dîcu ca din pip'a acestui'a, altii ca din lemnusie, cu cari s'aru fi jocatu unu copilu in siura, sî se 'ncinse cu astfelu de iutiéla, incâtu in ½ óra au fostu cuprinse de focu 60 cladiri. Nenorocitii ómeni, ne mai sciindu, ce sa faca de frica sî de spaima, vediendu-se deodata incungiurati de tóte pârtile de focu, sî ne mai dandu-le catu de putînu tempu cá sa-si iee copilasii in bratie, cu deosebire femeile române, care se aflau numai singure a casa — ne mai gandindu la cele remase sî 'n curte, bà cei mai multi erau in dubiu de a scapá sî asiá; fiindca, focului aruncatu de ventu le aprindeá vestmintele pe densii sî asiá n'aveau alte de facutu decâtu a-si luá refugiulu la câmpu sî de acolo priviau cu vaiete sî jale cum se mistuiau in focu casele sî celelalte bunuri remase, sî asiá cei mai multi au remasu goli de imbracaminte, lipsit ide nutrementu, fâra vite sîin fine cu nimic'a.—Biseric'a nóstra, cas'a parochiala sî scól'a incungiur atede focu nu mai credeá nimenea ca sa mai scape, nu erá nici unu crestinu de religiunea nóstra cá sa ajute; fiinduca toti erau dusi la vite in principate, ci numai preotulu Nic. Comsi'a sî invetiatorulu T. Gridu aperau focului, carandu apa candu in podulu scólei sî alu casei parochiale, candu in turnulu bisericei; — dar pelânga tóta silinti'a loru totusi nu poteau face multe, „déca— dupa cuvintele referintelui— „Ddieu nu faceá minune, dupacum a facutu cu cei trei coconi in cuptoriulu celu cu focu“,— sî asiá au remasu nevatemate. — In 5 óre s'au mistuitu in focu 60 cladiri, adeca case sî siuri pâna in temelia, — sî daun'a facuta, dupa cum au pretiuitu deregataria locala, urca la 5925 f. v. a.

Tipografi'a englesa au ajunsu culmea perfectîunei de astadi; „Daily Telegraph“ aduce la cunoscinti'a cetitoriloru sei, ca dupacum insciintiase mai nainte cu câteva luni, elú prin perfectîunarea masîneloru sele este in stare a tiparí pe óra câte 80,000 esemplare.

Principatele române unite.

Esundârile cele infricosiate, ce leau casiunatu mai tóte riurile tierei, impedeca tóta comunicatîunea, sî dîuariulu celu din urma, ce priimiramu, este „Reform'a“ din 10/22 Martiu. E tristu, ca administratîunile capitalei au ingrijitu atât'a de reu pentru prevenirea reului, ba chiaru sî pentru adapostirea inundatîloru, incâtu Germanii sî Rusii au trebuitu sa sara intru ajutoriu nenorocitîloru. Nemtii din Bucuresci au formatu unu comitetu cu cetatiénulu Bossel, bancherulu Baumgartner sî Parochulu luteranu Neumeister in frunte, care a luatu voia dela ministeriu, spre a aduná oferte de buna voia pentru cei nenorociti fâra deosebire de confessiune sî natîunalitate. Cu dreptu cuventu intréba „Trompet'a Carpatîloru“ pre P. S. Mitropolitulu, ca n'a fostu miscatu nici atât'a de miseri'a turmei sele, precum a fostu miscatu acelu pastoru strainu de miseri'a unei turme straine? Noi inca ni-amu aretatu intristarea, ca nici in list'a deschisa de nobilulu patriotu Cont. Scarlatu Rosetti n'amu aflatu numele P. S. Sele; dar ce vomu dîce astadi, candu citiumu, ca Eminentî'a Sea — adeveratu lucus a non lucendo! — nu s'au induratu a dá unoru seraci 1 stânjinu de lemne, — Em. Sea, care trage spre scopuri filantropice 200,000 lei pe anu! —

Dupa nenorocire acum va sa chiame regimulu pre ingenierulu cladiriloru de apa Hartley, spre a elaborá unu planu pentru assecurarea de potópe in venitoriu.

Prospectu politicu.

Mai in tóte staturile mari europene: Engliter'a, Fran- Austri'a, Prussi'a sî Itali'a suntu adunate camerele.

Parlamentulu englesescu avù de curendu o desbatere asupr'a incruriloru din Poloni'a; betrânulu Palmerston, sinceru precum e câte odata, rogà pre vorbitorii cei infocati pentru caus'a polona, a nu mai face ilusiuni sirmaniloru Poloni, sî a nu-i mai interitá prin promissiuni góle, câror'a nu póte sa le associeze sî fapt'a.

Câtu de 'ncurcate suntu referintiele intre Austri'a sî Prussi'a, se vede intre altele sî de acolo, ca „Gazet'a de Coloni'a“ sfatuiesce pre Austri'a de nou a priimí despagubire prin unu petecu din Silesi'a prussésca sî o summa de bani, ear participarea eii in afacerea ducateloru dela Elb'a pentru pretiulu acest'a sa o lase cu totulu din mâna.— Conflictulu dinlauntru intre ministeriu sî camera duréza necomplanatu, sî de siguru regimulu numai de fric'a opiniunei publice nu desfiintiéza o camera, cu carea nu póte simpatisá nici decâtu.

In camer'a francesa s'au inceputu desbaterea asupr'a proiectului de adressa. Conceptulu, precum se scie, este facutu de Granier din Cassacnac; elu urméza cuventului de tronu din punctu in punctu, sî incheia asiá: Stati, Sire, pe cararea acést'a a progressului intieleptu inlauntru, a resolutetiei placabile inafara. Acésta politica assecuréza influinti'a Franciei in lume, sî consolidéza devotîunea eii pentru persón'a sî dinasti'a Vóstra. Continuati, pecandu sustîneti autoritatea potestâtii statului cu mâna tare, a documentá prin desvoltarea mai departe a libertâtîloru nóstre, ca nu este unu bunu realisabilu, care constitutîunea regimului imperatescu sa nu-lu póta daruí tierei. —

Imperatulu este cam morbosu; se vorbesce, ca va face o calatoria cu fiiulu seu prin imperiu, pentru de a-lu introduce pre acest'a in referintiele cele mari ale guvernârei. —

Pelânga politica Franci'a continua a se ocupá cu o mare cestiune de economia natîunala: adica cu espositîunea universala, ce se pregatesce in Parisu pentru anulu 1867, sî pentru carea acum se cauta loculu potrivitu.

In Itali'a inaintéza cu 'ncetulu reformele proiectate de regimu sî 'ncuviintiate de camera. Partid'a de actîune este nerabdatóre pentru acésta inaintare tardîa a consolidârei tierei; regimulu insa sî preste totu partídele mai moderate o spunu mai multu séu mai putînu pe fatia, ca pelânga starea cea de totu rea a finantieloru statului de vre-o intreprindere mai mare natiunala de astadata nu póte fi vórb'a. Dintr'alte tier'a e neliniscita prin o epistola a lui Mazzini, care dîce, ca esista unu adausu secretu la conventîunea din 15 Septembre 1864, prin care regimulu italianu se obléga a 'mpedecá pentru ori ce pretiu intreprinderile revolutîunariloru asupr'a Venetîei, ear la casu candu prin impregiurâri neprevediute Veneti'a séu Rom'a aru vení in posessiunea Italiei, acést'a sa céda Franciei o parte a teritoriului seu. „Candu aru esistá astfelu de protocóle secrete la regimulu englesescu, dîce Mazzini, natîunea acést'a aru dá pre ministrii sei in judecata de proditîune, sî subscriitoriloru lui li-aru aretá loculu de perdiare. Eu, contrariu alu pedepsei de mórte, vedu numai unu respunsu demnu de Itali'a: a spune adica imperatului strainu (Napoleonu): „Sire, Ve 'nsielati; Venetî'a va fi a nóstra, eara Voi nu veti capetá Piemontulu.“

In Greci'a merge totu reu. Populatîunea din Atín'a este interitata prin partid'a revolutîunaria, sî militî'a are comanda a stá gat'a la tóte. Se vede, ca nu esista suveranu, care sa gacésca Greciloru voi'a sî nevoi'a. Mai ne vine 'ntrebá: ca óre n'aru fi bine, sa-si tocmésca Grecii regii numai pe câte unu anu? —

Nr. 9—2 **Concursu.**

Devenindu vacantu postululu invetiatorescu de class'a a II. din Opidulu Presmiru, se cere unu invetiatoru cu salariu de 126 f. v. a. din cass'a alodiala, 40 xr. v. a. dela totu scolariulu, cuartiru, sî 4 galete bucate.

Pentru acestu postu se deschide concursu pâna la 15 Martiu a. c. st. v.— Doritorii de a-lu ocupá au de a-si tramite la subscrisulu petitîunea timbrata cu 50. cr. v. a. sî documentele urmatóre:

a) Atestatu despre studiele absolvate sî cunoscinti'a cantâriloru bisercesei,

b) Atestatu despre portarea morala, sî

c) Atestatu de botezu, ca este greco-resariténu.

Brasiovu in 26 Februariu 1865.

Inspectorulu scol: District. in Tractulu Protopopiatului alu II alu Brasiovului. Ioann Petricu, Protopopu.

Nr. 10—1 **Publicare de licitatîune:**

In 8/20 **Aprile** 1865, nainte de amédi la 10 óre se va tiné in zidírea scolara a parochiei gr. or. din suburbiulu iosefinu din Sabiiu licitatîunea puplica minuendo asupr'a mai multoru reparature la biseric'a, cas'a parochiala sî cas'a scolara de acolo. Tóte reparaturele, ce se licitéza impreune, suntu preliminata cu 1167 fl. 49 xr.; vadiu vine a se depune in bani gat'a ori in chartii de statu nainte de licitatîune 59 fl. v. a.

Actele respectîve se potu luá la cunoscintia in bolt'a d. **Antoniu Bechnitiu** in piati'a mica.

Sabiiu in 16/28 Martiu 1865.

Dela representanti'a bisericei gr. or. din suburbiulu iosefinu.

Aviso.

Intielegendu dintr'o epistola a tatalui meu, ca dupa departarea mea din loculu nascerei, in comitatulu Zarandu, unii inimici ai mei, cari nepotendu-mi altcumu fi periculosi,—respandira faim'a, ca fiindu eu in Baiti'a, asiu fi pradatu pre unulu óre cine de acolo, de 500 fl. séu chiaru galbeni, cu cari bani apoi asiu fi fugitu in Principatele Danubiane,—sî eruendu—me politicesce, nu asiu fi de aflatu.—

Asiá dara, atâtu spre sciintia sî cunoscinti'a acelui, care dîce a me fi cercatu in Baiti'a, câtu sî spre a acelor'a, cari aru avé ori sî ce afacere cu mine,—amu onóre a-i incunoscintiá, ca nu sumu fugitu in Principate; — ci me aflu in Aciu'a comitatulu Zarandului cá Diurnistu la inclitulu Judetiu cercuale.—

Aciu'a, 15 Martiu 1865. Constantinu Groza Colini, Diurnistu.

CORESPUNDINTIA. I. l., C. Nu se póte priimí, panacandu nu vomu scí numele M. D. B. B., B. Salutare si multiamita.

Burs'a din Vienn'a		20 Martiu (1 Apr.) 1865.	
Metalicele 5%	71 05	Actiile de creditu	182 80
Imprumutulu nat. 5%	77 10	Argintulu	108 50
Actiile de banca	794	Galbinulu	5 23

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 24. AULU XIII.

Sabiiu, in 25 Mai (6 Apriliu) 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Insciintiare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Românu“

pe patrariulu alu doilea (Aprile, Maiu, Iuniu) alu anului 1865. Pretiulu pe unu patrariu de anu: pentru Sabiiu **1 f. 75** xr.; pentru districtes'i provinciele Monarchiei austriace **2 f.**; pentru Principatele române unite si preste totu straina-tate **3 f.**

Abonamente se priimescu si pe jumetate si pe trei patrare de anu.

Cei-ce doresc u a avé acestu diuariu, suntu invitati a tramite abonamentele

☞ fâra amanare—câci nu se tiparescu fâr' esemplarele prenumerate — la

Editur'a „Telegrafului Românu“ in Sabiiu.

Meditatîuni asupr'a trebei banesci si monastiresci, ce compete pârtii române din fondurile si monastîrile Metropoliei Carlovitiene, carea erá comuna a Românîloru si Serbiloru.

(Continuare din nr. 22 si 23.)

Starea metropoliei, ce remâne correligiunariloru nostri de natiunalitate serbesca, se póte lauda cu referintie multu mai favoritóre pentru ajungerea scopuriloru bisericesci, decâtu starea metropoliei nóstre romanesci nou infiintiande.

Metropoli'a serbésca are o biserica catedrala pompósa, este inzestrata pâna la abundantia cu odóre archieresci pretióse, Metropolitulu are dotatîune corespundiatóre, possede in Carlovitiu unu alumneatu din dîlele fericitului Archiepiscopu si Metropolitu Stefanu Stratimirovic de Culpinu; metropoli'a serbésca are siése Episcopi sufragani cu biserici catedrale, cu resiedintie si fundu instructu, si trei institute teologice; eii, precum se póte vedé din opiniunea representantîloru români din lun'a lui Septembre 1864, i va remané o parte mare a fondului neatingibilu si clericalu si 22 de monastiri; dincontra metropoli'a româna n'are biserica catedrala, n'are odóre episcopesci, nici pretióse, n'are dotatîune, ea va avé doi Episcopi sufragani, dintre cari unulu possede resiedintia fórte modesta, ear celalaltu in Caransebesiu va avé pentru locuintia o casa cetatienésca, ce se afla in stare si mai rea, decâtu a Episcopiei Aradului, si in fine, dupa opiniunea mai susu amintita,— déca aceea se va incuviintiá— va avé asia dîcendu si o mica parte a fondului neatingibilu si clericalu, precum si 4 monastiri si unu institutu teologicu. Asemenandu impregiurârile cele favoritóre ale metropoliei romanesci din punctulu de vedere alu numerului credinciosîloru nostri preste totu, apoi potemu dice, ca metropoli'a serbésca fatia cu numerulu credinciosîloru sei din Ungari'a, Slavoni'a, Croatî'a si confiniele militare, care nu face 1 mill. suflete, se afla in stare favoritóre, pecandu dincontra metropoli'a româna fatia cu numerulu celu mare alu credinciosîloru sei din Ungari'a, Transsilvani'a si confiniele militare, care ajunge mai la 2 mill., se afla in stare nefavoritóre.

Se póte, cá cine-va in espositîunile mele acestea sa voiésca a gasí o incusa asupr'a fostei nóstre metropolii comune, ce a esistatu pentru natîunea româna si serbésca dela 'nceputulu secululi XVIII. pâna in dîlele nóstre.

Eu potu incredintiá pre ori ciue, ca pe câtu suntu de departe unulu de altulu cerulu cu pamentulu, pe atât'a de departe sum eu de astfelu de intentiune. Cuvintele mele tîntescu numai a constatá adeverulu acel'a, ca precum pe tempulu esistintiei metropoliei nóstre comune partea serbésca a bisericei nóstre generale in Austri'a fatia cu partea româna au avutu fólose mai mari, asiá metropoli'a serbésca fatia cu cea româna si acum va remané in stare preferita, fiindu acést'a urmarea firésca a aceloru impregiurâri, in cari s'au aflatu biseric'a nóstra comuna din Austri'a dela tempulu mai susu amintitu pâna in diu'a de astadi.

Cuvintele mele prin urmare nu involvescu nici o acusa, ci constatéza numai simplu unu adeveru istoricu din viéti'a nóstra bisericésca. Sciu si recunoscu prébucurosu, ca Archiepiscopi'a si Metropoli'a din Carlovitiu se infiintià la anulu 1690 pentru natîunea serbésca, ca metropoli'a acést'a a fostu provincia bisericésca a natîunei serbesci; sciu si marturisescu si pe bas'a reala a istoriei bisericesci, ca Episcopii sufragani ai metropoliei serbesci din Ungari'a, adeca acei'a, cari ocupau eparchiele Aradului, Timisiórei si Caransebesiului, estinsera urisdictîunea loru nu numai asupr'a Serbiloru din acele eparchii, ci si asupr'a Românîloru aceloru tînuturi, devastate de nimicii crestinatâtiei, adeca de Turci. Se 'ntielege de sine, ca Românii se supusera de buna voia Archipastoriloru serbesci, câci la acést'a, precum atestéza nenumerate dispositîuni politice, i constringeá starea politica. Crestinii nostri din Tranni'a aveau pe tempulu acel'a Ierarchi'a loru bisericésca, in fruntea câreia'a stetura Metropolitulu Varlaamu pâna la an. 1692, apoi Teofilu pâna la an. 1697, si in fine pela an. 1698 Atanasiu tradatorulu care la an. 1700 cadiù in apostasia. Din anulu acest'a pâna la 1770 remasera crestinii nostri din Tranni'a fâra metropolitu si fâra vreunu Archipastoru, si, precum ne invatia istori'a despre evenimentele bisericesci ale Tranniei in anii acei'a, crestinii nostri deveniti orfani cautau mangaiere in cele sufletesci parte la metropoli'a din Bucuresci si la Episcopii din Romani'a, parte la Episcopii serbesci din Banatu si pe urma la Metropolitulu din Carlovitiu. Aperarea cea resolutà a religiunei loru stramosiesci din partea credinciosîloru nostri produse in fine dispositîunile maiestatice din 9 si 30 Octobre 1783 nr. 1701, prin cari bisericei nóstre din Tranni'a i se dete episcopu, care in afacerile dogmatice si spirituale se subordinà metropolitului din Carlovitiu si sinodului acestui'a; si fiindca intracea si Bucovin'a venise sub sceptrulu imperiului austriacu, prin aceeasi ordinatîune imperatésca si Episcopulu din Radautiu se subordinà metropolitului din Carlovitiu si sinodului acestui'a. Acésta resolutîune imperatésca prin ordinaciunea imperatésca din 8 Decembre 1786 se confirmà a dóu'a óra.

Eu aflu in acésta ordinatîune imperatésca manifestarea acelui zelu binecuventatu, cu care Metropolitii si Episcopii serbesci luara pre crestinii cei apesati de natîunalitate româna sub scutulu loru archipastorescu, amesuratu canonului VI alu sinodului ecumenicu I, care demanda, ca fiacare Metropolia este datóre a mangaiá pre crestinii metropoliei invecinate, candu acést'a stà sub góna si candu crestinii n'au Episcopi, si ca acésta aperare are sa tîna pâna la eliberarea de sub góna a acelei metropolii.

Eu sum de acea credintia tare, ca aceste impregiurâri faptice au indemnatu pre metropoli'a din Carlovitiu,

1) cá din eparchiele Ineului-mare *) si Oradei mari, ce se pomenescu in privilegiulu datu natîunei serbesci la an. 1695, se formà eparchi'a Aradului, precum acést'a se póte vedé din privilegiulu, ce s'a datu in favórea natîunei serbesci la an. 1777;

2) ca metropolitulu natîunei serbesci si Archiepiscopulu din Carlovitiu in titulatur'a sea bisericésca au introdusu titlulu: „Archiepiscopu la Carlovitiu si Mitropolitu alu intregei natîuni serbesci si romanesci din tierile c. r. austriace“, care titlu s'au intrebuintiatu pân' la Patriarchulu de curendu reposatu Raiacic;

3) ca ori ce fonduri a fundatu acésta metropolia a intregi natiunei serbesci si romanesci din provinciele austriace, acelea tóte le-a fundatu cu numiri generale bisericesci si spre scopuri comune bisericesci, fâra de cea mai mica numire na-

*) Aprópe de Aradu. Not'a aut.)

tiunala, numindu adeca unulu din aceste fonduri „fondu neatingibilu,“ ear celalaltu „fondu clericalu“;

4) ca in monastiri, fâra diferintia de natiunalitate, se priimira noviti, sî se 'naintara diaconi, presbiteri, igumeni sî archimandriti;

5) ca in monastîrile, ce se aflau in Ungari'a, servitîulu domnedîeescu se sevarsiá in ambe limbele credinciosîloru nostri, care praxa au incetatu numai de 17 ani; ca pe tempulu Episcopului Maximu Manuilovic 1829—1834 cantârile bisericesci in catedral'a din Versietiu se sevarsiau romanesce si serbesce;

6) ca professorii institutelor teologice se denumiau dupa aptitatea, ear nu dupa natîunalitatea loru;

7) ca cu ocasiunea incuviintiârei unei despagubiri pentru Episcopi din fondulu neatingibilu pentru taxele de singelia sterse, sumele de despagubire nu se socotiau dupa natîunalitatea Episcopiloru séu a crestiniloru, ci dupa mesur'a veniturilor fiacârei Episcopii;

8) ca la infiintiarea sî sustînerea unui institutu clericalu nu se procese in privinti'a mijlóceloru banale trebuincióse din punctulu de vedere natîunalu, ci din celu generalu bisericescu cá sa se póta ajunge scopulu generalu bisericescu. (Va urmá.

Sabiiu in 23 Martiu (4 Aprile). Astadi s'a tînutu siedinti'a lunaria a comitetului Associatîunei. Protocolulu speră sperâmu ca-lu vomu poté comunicá pe nr. venitoriu.

Din Banatu, Cerculu Lipovei Martiu 18/30 1865. Multu onorate Domnule Redactoru! La articululu D Corespundinte I. I. din nr. 14 alu „Tel. Rom.“ sub rubric'a din Comitatulu Lipovei, in interesulu adeverului amu onóre a 'ntrebá pre D. Coresp., ca candu s'au infiintiatu Comitatulu Lipovei, sub care Domnitoriu? Sî candu s'a facutu cunoscutu on. publicu, ca Lipov'a e inaltiata din oficiolatu de cercu, la demnitate de comitatu? — La nepasarea dd. notari amu onóre a aduce aminte D. I. I., ca candu au adusu inainte nepasarea, cuviinti'a aru fi adusu cu sine, cá sa se provóce la date sî sî sa nu dee asiá dîcendu cu bót'a in balta, ca singuru se stropesce; câci déca D. I. I. e dóra cam nepasatoriu in ducerea oficiului seu, judeca sî pre altii a fi asiá, sî eu de asiu fi fostu in loculu D. I. I., asiu fi urmatu dîsei D. Chr., care dîce: Nu judecá, ca nu te vei judecá; insa acuma cu ce mesura ai mesuratu ti se mesura. — Ca dd. notari nu priimescu spre spedare Cercularîele Preotîloru, provocu pre D. I. I., cá sa documenteze cu argumente demne de credintia, ca candu? sî cu numeru au avutu acelu Cercularîu? acést'a a o face sciu bine ca nu va poté. — Ca in cancelari'a dd. notari este disordine, eu stau cam uimitu; sî cugetu, ca de unde scie d. I. I., ca in Cancelari'a dd. notari este disordine? au dóra D. I. I. e Jude cercualu, ori Juratu, ori Revisorulu vreunui dicasteriu secretu? de e, mi-plecu capulu cá inaintea mai marelui meu; de nu e, i aducu aminte de dîs'a comuna: „Nu-ti intinde lingur'a, unde nu-ti ferbe ól'a.“

La celelalte invinuiri ale D. I. I., ne aflandu-le demne a le refrânge, sî a perde patiinti'a on. publicu cu citirea loru, tacu; ca on. publicu va scí judecá, sî pre unulu sî pre altulu. —

D. I. I. dîce ca pre spesele-i proprii au condusu ducatoriu de cârti, cá sa nu clocésca cu septemânile prin cancellariile notariale. — Ca cu spesele-i proprii aru fi portatu Cercularîu, fórte tare me indoiescu; insa tréb'a póte fi asiá, ca fiindu portatorii de cârti dusi cu alte cârti oficióse, firescu lucru ca sau facutu dóra ceva intardiare—ci fiindu Dlui corespundinte I. I. cunoscuta urginti'a cercularîului aveá indoita datorintia cá preotu sî cá Românu, de nu erá notariulu din comun'a C. acasa, a descoperí urginti'a unui'a dintre antisti, carele cu bucuria faceá cele de facutu, ear nu a se galceví cu scriitoriulu notarialu—, ci a descoperí notariului nerenduiél'a ce s'a facutu, sî nu a alergá indata la opiniunea publica. — Ca D. notariu din comun'a C., sî inca gr. orientalu, aru fi tractatu asiá cu unu cercularîu archiepiscopescu: on. publicu va fi crediendu assertiunea D. I. I., insa lucrulu cu totulu altcum stá, adeca: D. I. I. a priimitu numitulu cercularîu, sî inprotocolandu-lu, mi l'a tramisu mie spre spedare, fâra a fi adresatu, ca unde séu la care comuna are a se spedá, cu dreptu ca i l'au re'ntorsu D. I. I. spre a-lu adresá la loculu cuviinciosu, D. I. I. prin acést'a se aflá vatematu, sî dîce in publicu, ca amu tratatu reu cu cercularîulu numitu.

Ca d. Notariu din Comun'a C. sî altii in genere sî inca de natîunalitate româna nu respectéza p. n. diploma din 20 Octobre 1860 sî resolutîunea din 27 Decembre 1860, are dreptu; câci ei, adica notarii, bine si-aducu aminte de cuvintele profelutui Davidu, „Pune Dómne straja gurei mele sî usia de ingradire impregiurulu buzeloru mele“, sî ei, notarii, suntu aternatori dela alti diregatori mai inalti sî inca de natiunalitâti neromâne; dara sî alt-cumu laureatulu sî de memoria demnulu Poetu cându cu versulu seu au desceptatu romanimea in somnulu de mórte, n'a dîsu: Notari cu pén'a 'n frunte: i, Preoti cu crucea 'n frunte! — asiá dara de aru fi capacitatu d. I. I. pre poporenii din Comun'a C. . . . . sî -aru fi facutu sa cunósca dreptulu sî voi'a preagratîosului nostru Monarchu, atunci credu ca s'aru implini dorinti'a d. I. I. in tréb'a limbei. *) E. M.

Din Bucovin'a.

„Concordi'a“ comunica urmatórea adressa, substernuta Escellentîei Sele Dlui Archiepiscopu sî Mitropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a din partea multoru Români din capital'a Bucovinei:

Pré santîte Archiepiscopu sî Mitropolitu!
Escellentî'a T'a!

Alta veste mai imbucuratória sî altu daru mai maretiu nu ni poteá sosí nóue dreptcredinciosîloru chiaru in dîu'a nascerei Mantuitorului lumei, decâtu fu vestea despre denumirea Preasântîei sî Escellentîei Tale de Archipastoru sî Mitropolitu alu Românîloru ortodoxi din Ardealu sî Ungari'a. O dorintia dintre cele mai ferbinti ale Românîloru se implini prin actulu acest'a. Tóte inimele dreptcredinciosîloru au trasaritu de bucuria sî multiamire, audîndu vestea, ca Metropoli'a româna este restaurata sî ca Escellentî'a Ta esti capulu eii. Sî noi Românii din Bucovin'a, orasienii capitalei Cernautîloru, ne grabimu, de a vení inaintea Preasantîei Tale cu omagiele nóstre de felicitare, pentru ca denumirea de Mitropolitu a cadiutu pe celu mai demnu, pe celu mai caldurosu, sî mai sinceru aperatoriu sî luptatoriu pentru drepturile sântei nóstre biserici, pe acelu barbatu, carele este menitu dela provedinti'a cerésca, cá sa scape sî sa mantuiésca comunitatea dreptcredinciosîloru Români din Austri'a din starea anormala, in carea o cofundasera impregiurârile cele vitrige ale tempuriloru trecute sî de fatia. Nu potemu, Escellentî'a Ta, cá sa nu strigâmu din tóta inim'a sî din totu sufletulu nostru: Sa traiésca omulu Provedintiei, sa traiésci Présantî'a Ta la multi sî fericiti ani spre inflorirea sî mantuirea bisericei nóstre! — Mare este bucuri'a nóstra, Présantîte Parinte, pentru ca in denumirea Présântîei Tale de Mitropolitu, vedemu inceputulu realisârei dorintieloru nóstre, cari nu tîntescu la alt'a, decâtu cá sa potemu scapá odata sî biseric'a nóstra din Bucovin'a dintr'o stare de totu anormala sî plina de abusuri, carea, de va durá inca multu, ne amerintia biseric'a cu o ruina morala sî materiala; câci aici la noi nu domnescu invetiaturile cele sânte ale Mantuitorului, ci numai capritiulu sî interesele omenesci. Bucuri'a nóstra aru fi fostu deplina fâra dorere de inima, déca amu fi vediutu figurandu in actulu denumirei Escellentiei Tale de Mitropolitu sî biseric'a nóstra din Bucovin'a! Atunci numai amu fi fostu linisciti deplinu despre viitoriulu ferice sî alu bisericei nóstre de aici! De acésta bucuria sî multiamire sufletésca insa nu ne facuramu partasi, sî de aceea neodichn'a nóstra pentru viitoriulu bisericei din Bucovin'a este cu atât'a mai mare, cu câtu proistosii bisericei nóstre, portati de poft'a marirei sî a stralucirei proprie, se opunu din respoteri la subordinarea bisericei nóstre sub vechi'a Mitropolia a Ardélului, restaurata prin inaltulu biletu de mâna imperatescu. Ei nu vréu sa bage in séma dorintiele respicate de repetîte ori ale dreptcredinciosîloru din dieces'a Bucovinei; sî clerulu se teme, nu cutéza de a-si radicá in fati'a lumei glasulu seu, pentruca este terorisatu. Acésta terorisare o latiescu chiaru sî asupr'a mireniloru, câci in siedinti'a consistoriala din 31 Decembre 1864 (12 Ianuariu 1865) au propusu Escellenti'a Sea, Episcopulu nostru, cá sa se faca professoriloru dela scól'a natîunala normala din Cernâuti, carea stà sub Consistoriu, aspra cercetare disciplinaria, pentru ca au cutezatu sa-si arete sî ei dorinti'a sea subscriindu dóue petitîuni, un'a câtra Escellenti'a Sea sî alt'a câtra inaltulu Ministeriu, unde se cereá, cá Escellenti'a Sea sa binevoiésca urmandu cu sinceritate dupa préinalt'a decisiune din 27 Sept. 1860 sî dupa inaltulu emisu ministerialu din 30 Sept. 1860 sa conchiame in Cernauti spre regularea afaceriloru generale ale bisericei ortodoxe din Austri'a, precum in specialu sî spre otarirea pusetîunei ierarchice a diecesei Bucovinei, unu sinodu deplinu, alesu pe temeiulu principiului representativu, sî statatoriu parte din preoti sî parte din mireni, carele sa se tîna dupa regulele prescrise, sî apoi otaririle, ce se voru face dupa o deliberare cópta, sa se substérna la locurile mai inalte spre intarire.

*) Cu acestea, facendu dreptate ambeloru pârti, declarâmu caus'a acést'a terminata in fói'a nóstra; dar trebuie sa marturisimu cu parere de reu, ca d. replicante in generalu n'a restornatu disele Dlui I. I. Red.)

Vedeti, Escellenti'a T'a, cum se nimicescu la noi tóte dorintiele sî tendintiele, de a scapá biseric'a din starea eii cea anormala? Cum se terorisêza chiaru mirenii, sî apoi ce sa mai dicemu noi de preoti? Acesti'a suferu sî ta cu, sperandu numai in Provedinti'a dumnedieésca sî asceptandu pre unu Mantuitoru!

Acestu Mantuitoriu esti Présânti'a T'a, parinte Mitropolite! Inalt'a-Ti pusetîune, marea sî cumpanitórea-Ti inriurintia, zelulu Présântiei Tale celu infocatu, neadormitu sî fâra margini pentru binele sî inflorirea bisericei nóstre celei dreptu credincióse, tóte aceste ne suntu pe atâtea chizesîi, ca nu ne vei parasì, ci imbratîsiandu cu bunavointia sî caldura caus'a nóstra bisericésca, pentru a cârei'a deslegare sî Escellenti'a T'a Te-ai luptatu ani indelungati, o vei sprijiní-o sî aperá-o cu tóta iubirea de ómeni la locurile mai innalte, cá ea sa se reguleze in folosulu comunei nóstre biserice, câci noi nu dorimu alt'a decâtu numai impreunarea cu biseric'a, cu Mitropoli'a din Ardealu. Acést'a ni-a fostu, ne este sî ne va fi obiectulu dorintieloru nóstre, in privinti'a regulârei pusetîunei nóstre ierarchice fatia cu celelalte dóue Mitropolii, ce esistu in Austri'a. Noi ne rogâmu, Présântî'a T'a, nu cá sa iai insu-Ti initiativ'a, ci numai cá sa ne sprigínesci cu inriurinti'a cea cunoscuta a Escellentîei Tale cererile nóstre, ce le-amu adressatu sî le vomu adressá câtra locurile innalte.

O! Présântîte Parinte! Suntemu convinsi cu deplinetate, ca Preasanti'a Ta vei binevoí a priimí cu blandetie sî doiosîa parintésca omagiele nóstre de felicitare, ce Ti-le aducu nisce fii sufletesci, precum suntemu asemenea convinsi, ca ne vei aperá caus'a nóstra bisericésca, care este o causa comuna, sî de aceea, cerendu-Ti binecuventarea, Ti strigâmu din aduncului inimei nóstre: Sa traiesci Présântîte Mitropolite sî alu Bucovinei la multi sî fericiti ani!

Cernâuti in Ianuariu 1865.

(Urméza o multîme de subscrieri.)

Dieces'a Bucovinei,

dupa siematismulu pe an. 1865, tiparitu spre neonórea compunatoriloru lui sî umilirea simtiului natîunalu alu toturoru Românilioru austriaci, nu in limb'a româna, ci in cea germana, cuprinde 12 protopopiate, sî adica:

1) Prot. Cernautîloru cu 55,677 suflete, 32 biserici sî 34 preoti;

2) Prot. Seretului cu 22,338 suflete, 24 biserici sî 15 preoti;

3) Prot. Suciavei cu 31,642 suflete, 26 biserici sî 19 preoti;

4) Prot. Radautiului cu 36,666 suflete 23 biserici sî 19 preoti;

5) Prot. Homorei cu 15,510 suflete 17 biserici sî 9 preoti;

6) Prot. Câmpu-lungului 22,409 suflete 19 biserici sî 17 preoti,

7) Prot. Vicovului cu 33,799 suflete 22 biserici sî 19 preoti;

8) Prot. Storotînetiului 37,635 suflete 24 biserici sî 20 preoti;

9) Prot. Cotimanului 38,119 suflete 30 biserici sî 26 preoti;

10) Prot. Dnistrului cu 37,406 suflete 29 biserici sî 20 preoti;

11) Prot. Ceremosiului cu 38,537 suflete 22 biserici sî 20 preoti.

12) Prot. Putîllei 18,230 suflete 18 biserici sî 11 preoti;

Cu totulu 387,968 suflete, 286 biserici sî 229 preoti de miru sî 48 calugari.—Sî pentru acésta diecesa in. Cleru alu Bucovinei nu se sfiiesce a pretinde unu Metropolitu sî 2 Episcopi sufragani! O tempora, o mores!

Dar óre ce vomu dice de ingrijirea acestui inaltu Cleru, candu vomu audî din acelasi siematîsmu, ca in tóta dieces'a nu sunt fâr' 104 scóle populare cu 107 invetiatori sî 3195 scolari (cu scolaritie cu totu)! Astfelu in Bucovin'a totu numai din 121 crestini gr. resariteni umbla **unulu** la scóla, va sa dica: totu numai cau dela 30¼ familii umbla **unu** pruncu la scóla! Referintie atâtu de nefavoritóre nu se afla dór in tóta monarchi'a.

Principatele române unite.

Vomu incepe astadi reportulu nostru cu anunciarea unei foi nóue: „Opiniunea nationale“, dîuariu politicu, literariu sî comerciale“, ce ese din 16/28 Martiu sub directîunea dlui N. T. Orasianu. I urâmu viétia lunga sî activitate salutifera.

„Monitorulu“ oficiosu din 10/22 Martiu publica mai multe legi de insemnatate; sî adeca: 1) infiintiarea sî numirea de controlori urbani ai contributîuniloru directe; 2) proiectulu de lege asupr'a organisatîunei sî disciplinei judecatoresci; 3)proiectulu de lege relativu la unu creditu de 600,000 lei pentru tiparirea obligatîuniloru rurale; 4) proiectulu de lege relativu la regularisarea drepturiloru de intrare a pastoriloru sî a turmeloru loru in tiéra; 5) proiectulu de lege sî votulu camerei, relativu la desfiintiarea moriloru, baraciloru sî a totu ce impedeca cursulu liberu alu Dambovitiei. Acestu proiectu a fostu votatu de camera sî senatu, 6) proiectulu de lege pentru stingerea actîuniloru intentate de guvernu contr'a d-lui Gr. Brancovénu sî predarea documenteloru sî socoteliloru administratîunei sale asupr'a monastiriloru sî schituriloru, dîse Brancovenesci; 7) Legea relativa la serviciulu perceptoriloru din orasiele sî tergurile principale.

Societatea teatrala din Iasi a datu o representatiune in favórea inundatîloru, carea au adusu summ'a de 600 galbini; Domnitoriulu a oferitu spre acelasi scopu 1000 galbini.

„Reform'a“ aduce imbucuratórea novela, ca dela 1 Maiu venitoriu, postele straine in Romani'a voru incetá de otu sî statulu se va insarcinâ cu postele internatîunale.— Ne folosimu de acésta ocasiune, pentru de a incredintiá pre on. Redactîune a „Reformei“, ca ceeace insiraseramu in nr 18 alu Tel. Rom. despre afacerea postei sî telegrafului in Romani'a, n'a fostu nici decâtu din intentiune a micsorá meritele dlui Liebrecht sî cu atât'a mai putînu ale guvernului românu, câci cine altulu cá noi se bucura sî de celu mai micu progressu alu fratîloru de dincolo! — ci o simpla reproductiune a unei corespundintie straine. Tocmai noi amu fostu acei'a, cari la ivirea ideei posteloru proprie române amu fericitatu acésta idea cu caldura, sî procederea nóstra fatia cu lucrurile din Romani'a ne scutesce de ori ce umbra de prepusu, ca amu vedé mai multu cele rele, decâtu cele bune, ce se facu in Romani'a re'nvitata.

Dupa reportulu ministrului presiedinte, d. Bosianu, In. S. Domnitorulu au aprobatu institutîunea unei comissiuni compuse din P. Metropolitu, presiedintele cartiei de cassatiune, vicepresiedintele consiliului de statu, senatorele Conte Scarlatu Rosetti, primarulu Bucurescilor sî negotiatorii Vlasto, Derusi, Callinderoglu, Califaru, Halfon, Coengiopolu sî Annsi, care comissiune sa adune ajutóre pentru cei inundati. Afara de acést'a in totu judetiulu s'a mai asiediatu câte o comissiune spre scopulu acest'a. — Domnitorulu Romaniei sî cu acésta trista ocasiune au escelatu prin inaltîmea cugeteloru sî nobilitatea simtieminteloru sele: afara de aceea ca in persóna au umblatu prin stratele periclitate, incuragiandu, imbarbatandu sî mangaiandu, au adressatu ministrului Bosianu o scrisóre, prin carea lu provóca a luá mesuri cuprindiatóre sî eficaci, spre a se 'ntempiná calamitatea esundâriloru capitalei sî a tierei pe venitoriu.

Senatorulu Conte Scarlatu Rosetti, visitandu de curendu asilulu Elen'a Dómn'a sî fiindu prea multiamitu cu tóta institutîunea lui, sub directricea dsiór'a Iosefin'a Strasser, a cerutu voia dela Dómn'a a oferí institutului 2500 lei sî 100 cârti didactice, ear pre zelós'a directrice o-a daruitu cu unu orologiu de auru pretiosu.

Camer'a s'au inchisu in 14 Martiu, sessiunea Senatului fusese prolungita pâna pe 21 Martiu.

Prospectu politicu.

Confederatîunea germana, carea numai candu sî candu face câte o actîune, a datu in dîlele acestea unu semnu de viétia. In siedinti'a din 26 Martiu c. n. Bavari'a, Saxoni'a sî Hessi'a propusera: çá bundulu, reservandu-si decisiunile ulterióre sa enuncíe asceptarea, ca Austri'a sî Prussi'a voru dá ducatulu Holstíniei in possessiunea principelui ereditariu de Schleswig—Holstein—Sonderburg—Augustenburg, ear in privinti'a ducatului Lauenburg voru descoperí bundului contielegerile dintre densele. Propunerea acést'a, carea representantele Prussiei o declará pripita, Prussi'a propuse a se predá unui comitetu spre anteconsultare (séu cu alte cuvinte: spre ingropare), Austri'a voiá a se pertractá obiectulu indata; la votare parerea césta din urma se priimì cu 9 contr'a 6 voturi. Desbaterea meritoria asupr'a acestui obiectu va urmá in 6 Aprile sî atunci apoi se va vedé incâtu are Prussi'a simpatiile celoralalte staturi germane la incorporarea ducateloru.

Câtu pentru aplecarea locuitoriloru din ducate câtra Prussi'a, despre aceea vorbesce destulu de chiaru apatî'a (nesimtîrea), cu carea s'a serbatu in 10/22 Martiu dîu'a natala a regelui.

Conflictulu din camer'a prussésca intre guvernu sî maioritatea camerei ajunsese la atât'a, incâtu prin Berlinu se sî vorbeá despre desfiintiarea acestei'a. De alta parte iarasi se dîceá, ca regele in urm'a unui consiliu ministerialu din 13/25

Martiu, a facutu concessiuni, invoindu-se in fine, cá servitiulu militaru regulatu sa se reduca la 2 ½ ani. Celu mai deaprópe venitoriu ne va aretá, ca invinge-va in Prussi'a viéti'a constitutiunala ori absolutismulu.

Dupa antecedintiele din Frankfurt Prussi'a a tramisu o nota cercularia câtra tóte guvernele nemtiesci, in carea reiépta cu tóta resoluteti'a acésta propunere, combate dreptulu de ereditate a ducelui de Augustenberg, sî declara, ca déca acea propunere s'aru priimí preste asceptare sî déca din acésta priimire s'aru nasce conflicte, atuncí Prussi'a va scí sustiné sî aduce la vâlóre dreptulu seu.—Preste totu se vede, ca ur'a cea vechia intre Prussi'a sî staturile medie amenintia a irumpe chiaru sî in fapte: 6 Aprile este o dî fatala pentru Germani'a!

Cu privire la scirile respandite prin Mazzini: cá candu intre Franci'a sî Itali'a aru esiste unu adausu secretu la conventiunea din 15 Septembre, ministrii Lamarmora sî Visconti-Venosta declarara, ca unu astfelu de tractatu secretu nu esista nici decâtu, garantandu celu d'antâiu assertulu seu cu onórea, carea-i e mai scumpa decâtu viéti'a!, ear celu din urma numindu-lu o proditiune infama.

Foile italiane fâra deosebire de colóre se plângu asupr'a stârei finantiale a statului.

In Franci'a se vorbesce inca, dar nu se scie nimicu siguru despre caletori'a, ce are de cugetu sa o faca imperatulu Napoleonu la Lion sî dupa aceea la Algeri'a. Se crede ca calatori'a la Lion va urmá pela capetulu lui Aprile sî ca Imperatulu va fi insotîtu de Imperatés'a sî de printiulu imperatescu, sî ca totu pe tempulu acel'a voru vení la Lion sî imperatés'a rusésca sî regele Victoru Emanuilu.—„Monitorulu“ oficiosu publica dimissiunarea ministrului de interne Boudet, sî inlocuirea lui prin Marchionele de Lavalette.

Se crede, ca priesiedinte alu camerei legislative se va denumí contele Walewski.

In camera curgu lupte serióse sî infocate; unu vorbitoriu alu oppositiunei (Picard) merse pâna a declará, ca dîu'a de 2 Decembre— suirea pe tronu a lui Napoleon—nu este unu datu, ci o crima. Asemenea vorbescu Iules Favre sî altii cu multu focu sî spiritu asupr'a imperialismului, cá asupr'a celui mai cumplitu inimicu alu libertâtiei.

Imperatulu rusescu, dupa o scire a „Jurn. de Dresd'a“, va merge in Aprile la Varsiovi'a, pentru de a probá in persóna reformele cele nóue, ce va sa le introduca in Poloni'a.

Catalogulu

Cârtiloru Bibliotecei Associatiunei transsilvane pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului românu.

(Contínuâre *)

82. Tesauru de monumente istorice pentru Romani'a de A. Papiu Ilarianu, scriere periodica in fascióre, ese in Bucuresci sî se tramite de D. autoru in daru, regulatu.

83. Revist'a Româna din 1862, unu tomû, daruitu.

84. Molitvelnicu, tiparitu sub Domni'a lui Michailu Apafi celu mai mare, din mil'a lui Domnedieu Craiulu Ardealului etc., tiparitus'au in Mitropoli'a Belgradului la anulu 1689. (Daruitu prin Georgiu Lazaru, parochu in Cefa, comit. Bihorului in Ungari'a.)

85. Istori'a Româniloru din tempurile cele mai vechi pâna in dîlele nóstre de A. Treb. Laurianu, Bucuresci, tipografi'a statului 1861. (Donata de autorulu) 1 tomu.

86. Psaltire vechia romanésca (donata de D. Ioann Puscariu, membru ord. alu Associatiunei.)

87. Psaltire vechia romano-slavóna (donata de acelasiu.)

88. Versuch einer politischen und natürlichen Geschichte des Temesvarer Banats, in Briefen an Standespersonen und Gelehrte, von Franz Griselini, Wien 1780 (donata de acelasiu).

89. Kirchen-Lexicon, oder Encyklopädie der katholischen Theologie von Heinrich loseph Wetzer. Erster Band 1847. (donata de D. professoru de Teologia in Blasiu Gavriile Popu).

90. Erdélyi történelmi adatok, kiadja az erdélyi. Muzeum egyesület, 4 tomuri (procurata cu spesele Associatiunei).

91. Monumenta Hungariae historica. Magyar történelmi emlékek, kiadja a magyar tudományos akademia történelmi, bizostmánya. Pest. 1861. 19 tomuri (procurata cu spesele Associatiunei.)

92 Reichsgesetzblatt für das Kaiserthum Oesterreich, din toti anii, dela 1849 pâna inclusive 1859 in 12 tomuri bine legate (donatu prin D. Consiliaru de Gubernu Ilie Macelariu)

93. Verordnungsblatt für den Dienstbereich des österreichischen Finanz-Ministeriums, anulu 1860, 1 tomu (donatu prin acelasiu).

94. Historia dell' Indie occidentali onero conqusta della provincia D. Incaton, della maraniglioso cittá di Messico, etc. Venetia 1599, 1 tomu.

95. Schakspeare's Sämtliche Schauspiele v. Mayer, Gotha 1830 (donata de Sav'a Popoviciu Barcianu, parochu in Resînari.)

96. C. Cornelii Taciti Opera ad optimorum librorum fidem, adcuravit C. H. Weiss, Editio stereotypa. Lipsiae, 1829, 1 tomu.

97. Német-magyar és magyar-német lexicon, vagy is Szokönyv, készitette Marton Iosef. Bécsben 1807. 1 tomu.

98. Agricultur'a, indreptariu in economi'a practica rurala in folosulu junimei scolare poporene, de Vasilie Vankay Vank, Pest'a 1863 1 tomu.

99. Polybii megalopolitani historiarum libri V, priores. Nic. Perotto Spontino interprete. Excudebat Iacobus Stoer CIↃ IↃ. XCVII, 1 tomu.

100. Conciones funebres CLXXX per Ioanem Brandmillerum Basiliae MDLXXIX.

101. Das Reich Gottes auf Erden, aus den heiligen Urkunden. Historische Kanzelvorträge v. Peter Baldauf, Graetz, 1821, 1 tomu.

102. Martini Felmer primæ lineæ Historiæ Transilv. antiqui, medii et recentioris ævi. Cibinii et Claudiopoli in bibliopoliis Martini Hochmeister, 1779 (donata de D. protopresbiteru P. Bodila). 1 tomu.

103. Lucii Annæi Senecæ cordubensis tragædiæ MDCLXXIII. (idem) 1 tomu.

104. Des ehrwürdigen P. Perrin aus der Gesellschaft Iesu geistreiche Predigten über die evangelische Sittenlehre. Augsburg 1771 (idem) 1 tomu.

105. Speculum naturæ humanæ, sive discursus curiosi et fructuosi de iis, quae ad naturalem hominis constitutionem pertinent auctore Ioanne Adamo Webero (idem) 1 tomu.

106. Kurze Übersich t der allgemeinen Weltgeschichte als Erläuterung zum bildlichen Strom der Zeiten, von Th. Em. Hohler (idem) 1 tomu.

107. Die Lehre von den Arten und Formen der Dichtung v. Dr. Timm (idem) 1 tomu.

108. Iohann Caspar Lavaters Regeln für Kinder durch Beispiele erläutert von I. M. Armbruster, (idem) 1 tomu.

109. P. Ovidii Nasonis Fastorum libri VI., Tristium libri V., De Ponto libri IV., Coloniæ MDXXXVIII., (idem) 1 tomu.

110. Historia doctrinæ protestantium, in religionis materia, continuis mutationibus, contradictionibus, innovationibus, variatæ et fluctuantis, Gallice edita a Iacobo Benigno Bossuet. Tirnaviæ. (idem) 1 tomu.

111. Figuræ bibliorum R. P. F. Antonii de Rampelogis Genuensis etc. Antverpiæ MDCLXVII. (idem) 1 tomu.

112. M. Tullii Ciceronis rhetoricorum libri quatuor ad Herennium etc., an. MDXXVII. (idem) 1 tomu.

113. Vocabula rei numariæ ponderum et mensurarum græca, latina, ebraica, quorum intellectus omnibus necessarius est. Lipsiæ MDLXX. (idem) 1 tomu.

114. Heinrich Vogels Beschreibung einer dreissigjärigen zum Theil glücklichen zum Theil unglücklichen, Seereisen nebst der Geschichte seines Lebens. Leipzig, 1797. (idem) 1 tomu.

115. Psalterium Davidis et libri sapientiales (idem) 1 tomu.

116. Rerum Transsilvanicarum libri quatuor. Authore Ioanne Betlenio, anno salutis 1664 (idem) 1 tomu.

117. Enchiridion Juris utriusque: seu definitiones, distinctiones, et quæstiones clare et breviter definitæ juris canonici et civilis: synopsi bifaria, et in priore quidem omnes decretalium, auth. Barthol. a Carthagena; in posteriore vero omnes institutionum imperialium. Francofurti ad Moenum, anno MDCCXXXV.

118. Cornelii Nepotis de vita excellentium imperatorum et virorum illustrium opera, quæ supersunt. Mit Anmerkungen zur Berichtigung und Erläuterung dieses Schriftstellers von Iacob Brand, Frankfurt am Main, 1817 (idem, totu dela d. prot. Petru Bodila) 1 tomu. (vedi sî nr. 20).

119. Doctrina moralis in brevissimum compendium, ex variis probatisque authoribus redacta; omnibus pastoribus, et animarum curatoribus facillima et utilissima etc. Editio septima. Tyrnaviæ, MDCCXLI. (idem) 1 tomu.

120. M. Tullii Ciceronis epistolarum ad familiares Libri sedecim. Editio secunda. Dilingæ, MDCXCIV. (idem) 1 tomu. (Va urmá.)

*) Vedi „Telegrafulu Românu“ din 1863 nr. 37, 39 sî 42. Archiv.

Nr. 9—3 **Concursu.**

Devenindu vacantu postulu invetiatorescu de class'a a II. din Opidulu Presmiru, se cere unu invetiatoru cu salariu de 126 f. v. a. din cass'a alodiala, 40 xr. v. a. dela totu scolariulu, cuartiru, sî 4 galete bucate.

Pentru acestu postu se deschide concursu pâna la 15 Martiu a. c. st. v.— Doritorii de a-lu ocupá au de a-si tramite la subscrisulu petitiunea timbrata cu 50. cr. v. a. sî documentele urmatóre:

a) Atestatu despre studiele absolvate sî cunoscinti'a cantâriloru bisercesci,

b) Atestatu despre portarea morala, sî

c) Atestatu de botezu, ca este greco-resariténu.

Brasiovu in 26 Februariu 1865.

Inspectorulu scol: District: in Tractulu Protopopiatului alu II alu Brasiovului. Ioann Petricu, Protopopu.

Nr. 10—2 **Publicare de licitatiune:**

In $^{8}/_{20}$ **Aprile** 1865, nainte de amédi la 10 óre se va tiné in zidírea scolara a parochiei gr. or. din suburbiulu iosefinu din Sabiiu licitatiunea puplica minuendo asupr'a mai multoru reparature la biseric'a, cas'a parochiala sî cas'a scolara de acolo. Tóte reparaturele, ce se licitéza impreune, suntu preliminata cu 1167 fl. 49 xr.; vadiu vine a se depune in bani gat'a ori in chartii de statu nainte de licitatiune 59 fl. v. a.

Actele respective se potu luá la cunoscintia in bolt'a d. **Antoniu Bechnitiu** in piati'a mica.

Sabiiu in $^{16}/_{28}$ Martiu 1865.

Dela representanti'a bisericei gr. or. din suburbiulu iosefinu.

Burs'a din Vienn'a	24 Martiu (5 Apr.) 1865.		
Metalicele 5%	71 35	Actiile de creditu	183 30
Imprumutulu nat. 5%	76 80	Argintulu	107 75
Actiile de banca	795	Galbinulu	5 21 $^{5}/_{10}$

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 25. ANULU XIII.

Sabiiu, in 28 Mart. (9 Apriliu) 1865.

Escellentî'a Sea, Parintele Archiepiscopu si Metropolitu, Andreiu Baronu de Siagun'a, a sositu Joi in 25 Martiu dupa 8 óre sér'a in deplina sanatate la Sabiiu.

Meditatîuni asupr'a trebei banesci si monastiresci, ce compete pârtii române din fondurile si monastírile Metropoliei Carlovitiene, carea erá comuna a Românîloru si Serbiloru.

(Continuare din nr. 22, 23 si 24.)

Póteca aru poté crede cine-va, ca eu fondulu celu d'antâiu bisericescu din patima si cu intentîune necurata lu numescu „neatingibilu“ si nu dupa numele lui propriu. Dar eu si in privinti'a acést'a sum departe de tôta patim'a si la numirea acestui fondu me tînu numai strinsu de numele acel'a, cu care se numesce elu in tóte actele oficióse pâna in dîu'a de astadi.

Aflu de prisosu a intarí acestu assertu alu meu prin documente, pâna candu nu se va adeverí contrariulu, câci din cele de mai susu se arata atâtu numele, câtu si scopulu si intrebuintiarea lui pentru afaceri comune bisericesci, precum si a fondului clericalu pentru sustînerea institutelorù teologice si dotarea professoriloru de Teología fâra privire la natîunalitate. Prin urmare pentru mine este normativa numirea oficiósa a acestui fondu, si nu cea neoficiósa, cu carea voru sa-lu numésca „fondu natîunalu serbescu.“

Asemenea, e si cu monastírile, care suntu locuri menite spre folosulu toturoru crestiniloru fâra privire la natîunalitate.

Póte-ca mi se va obiectá, ca assertulu meu este neesactu, de órece fundatorii acestoru monastiri au fostu Serbi, prin urmare si acele monastíri suntu ale Serbiloru.

La acést'a respundu, ca o astfelu de obiectîune in contr'a opiniunei mele este eflussulu dejudecârei lucruriloru bisericesci dupa norm'a lucruriloru lumesci, carea naintea tribunalului bisericescu nu se póte justificá, cu atât'a mai vertosu, câci e cu totulu incontr'a lucruriloru bisericesci si neconvenibilu cu santieni'a acelui scopu, pentru care se zidescu monastirile, de o parte, ear de alta parte numele fundatoriloru si natîunalitatea loru nu se potu adeverí prin nici unu documentu fundatîunalu; si dupace monastirile pretinse de Români esistara nainte de infiintiarea Metropoliei serbesci din Carlovitiu din tempulu stravechiu, prin urmare dintr'unu tempu, candu poporulu credinciosu din Banatu erá curatu numai de limb'a româna: de aci e luminatu cá sórele, ca fundatorii monastiriloru cestiunate nu s'au tînutu de natîunalitatea serbésca.

Scimu, ca de curendu s'au aretatu o intentîune infocata, a smulge monastirea Hodosiului din punctu de vedere natîunalu alu fundatorului, ce se dîceá a fi fostu Serbu,– a o smulge, dîcu, de sub jurisdictîunea Episcopului romanescu alu Aradului si a o subordiná Eppului serbescu din Temisiór'a. Din motivulu acest'a recurse Metropoli'a Carlovitîana la regimu, si acest'a dispuse, ca monastirea numita are sa remâna sub jurisdictîunea Eparchiei Aradului. Ordinatîunea ministeriului de cultu din 17 Februariu 1854 nr. $\frac{3130}{199}$ suna asiá: Ad 1) „Inca prin emisele de aici din 20 Ianuariu 1852 nr. $\frac{438}{22}$ si din 15 Novembre 1852 nr. 1782, indreptate câtra Locotenînti'a din Bud'a se dispuse reasiedíarea monastírei gr. neunite a Hodosiului in complessulu diecesanu alu Episcopiei gr. neunite a Aradului, si aceea dupa aretarea Locotenintiei de Bud'a din 5 Febr. 1852 nr. 2468 se si efeptuì. Deci de órece s'a statoritu cu definitate, cá numit'a monastire gr. or., precum pâna acum, asiá si in venitoriu sa fia subordinata Episcopiei gr. neunite a Aradului, de aceea rogarea respectíva a Patriarchului gr. neunitu se resólve de sine, si inca cu atât'a mai vertosu, câci motivele, ce le aduce acum Patriarchulu pentru justificarea rumperei eii decâtra Episcopi'a Aradului, dispuse de densulu volnicesce cu trecerea diregatorieloru politice competînti, si la emisele de mainainte se luasera de tóte pârtîle in consideratîune, si densulu poteá fi asecuratu, ca la pretensiuni si propuneri drepte si ecuitabile va aflá cea mai grabnica si de ajunsu sprijinire a diregatorieloru“. Ad 2) „Problemele monastírei Hodosiului, precum si ale fiacârui institutu bisericescu potu fi numai acelea, de a inaintá câtu se póte mai multu scopurile religiunarie. Caracteru egoisticu natîunalu nu le compete nici loru, precum nu compete nici bisericei insesi, si prin urmare din natîunalitatea fundatoriloru nu se póte derivá nici decâtu. Ear referintiele limbistice natîunale voru avé a se considerá intru atât'a, incâtu cere chiaru inaintarea scopuriloru religióse: de aceea alegerea limbei, in carea sa se sevarsiésca slujb'a domnedieésca, se va face din partea mai marelui monastírei si a Episcopului diecesanu dupa trebuinti'a eventuala a credinciosîloru, pentru cari sa se sevarsiésca, si totu cu privire la acést'a se va determiná si aceea, ca ce limba sa cunósca monachii, ce vinu a se priimí in monastíre.“

Dupace regimulu Imperatului nostru in judecâtîle sele asupr'a institutului monastiriloru manifestéza atari convictîuni adeveratu bisericesci, cari suntu eflussulu invetiaturei positive crestinesci, de aceea me simtu scutitu de espunerea ulterióra a convictîuniloru mele asupr'a acestui obiectu bisericescu, pentruca acelea corespundu principiului statoritu de mine la 'nceputulu acestui cuventu. Numai unu adeveru istoricu me simtu inca datoriu a aduce nainte pentru dilucidarea obiectului cestiunatu si pentru sprijinirea dorintiei nóstre, — unu adeveru, pe bas'a cârui'a noi credemu a fi unu ce dreptu, cá episcopieloru nóstre din Ungari'a sa li se lase cele patru monastíri si adeca: Hodosiulu, Bezdinulu, Sangiorgiulu si Mesiciulu, care se afla in mijloculu unei populatiuni curatu romanesci. Acestu adeveru istoricu arata, ca noi Românii amu avutu in Banatu din tempuri nesciute mai multe monastíri, si anume:

1) pe stânc'a dealului dela satulu Varadi'a a fostu o monastíre romanésca, carea se stricà tare prin incursiunile turcesci din véculu XVII;

2) monastírea romanésca Semliacu, carea asemenea a patimitu fórte multu din partea Turciloru; biseric'a stravechia monastirésca se dîce ca si astadi esista;

3) monastírea romanésca dela satulu Partosiu s'a desfiintiatu in urm'a hotarirei Sinodului Carlovitîanu la an. 1774.

4) monastírea romanésca aprópe de satulu Remet'a lânga Timisiór'a;

5) monastirea romanésca Morav'a asemenea s'a desfiintiatu prin Sinodulu Carlovitîanu la an. 1774.

6) monastírea Bezdinulu si Sangiorgiulu dupa siematismulu lui Aloisiu Reesch din an. $183\frac{3}{4}$ s'au infiintiatu in secululu XVI, candu metropoli'a serbésca din Carlovitiu inca nu esistá, va sa dîca, fâra 'ndoiéla a fostu menita pentru crestini de natîunalitate româna;

7) si monastírea Mesiciu s'a fundatu in secululu XVI pentru crestini romanesci impreuna cu monastírea filiala Seliscea-mica, carea césta din urma s'a desfiintiatu.

Sinodulu Metropoliei din Carlovitiu cu ocasiunea reducerei monastiriloru la an. 1774 aru fi trebuitu sa manifesteze acelasi zelu intru a sustiné celu putînu unele monastíri spre folosulu crestíniloru români, care l'a manifestatu pentru sustînerea monastiriloru spre folosulu crestiniloru serbesci; câci déca acestasi sinodu s'a rogatu: cá Mai. Sea sa Se 'ndure a 'ncuviintiá restituirea monastirei Gergetegu din Sírmi'a, unde mai erau inca 12 monastíri pentru crestinii de natîunalitate serbésca, pentru mangaierea natîunei serbesci: apoi aru fi trebuitu sa 'ndrepte câtra tronulu imperatescu si rogarea aceea, cá p. n. Acel'a si pentru mangaierea numerósei natîuni române sa lase un'a séu mai multe monastíri. Dar acést'a Sinodulu nu o-a facutu. Noi Românii si in dîu'a de astadi suntemu de acea credintia tare, ca Imperatulu aru fi ascultatu si rogarea sinodului privitóre la Români, precum p. n. Acelasi a satisfacutu acestei rogâri intr'unu modu generosu si gratîosu cu privire la Serbi, ceeace documentéza pct. IV. lit. c) a rescriptului reg. din an. 1779, unde se dîce din cuventu

in cuventu: „Incuviintiandu Noi din deosebita gratîa spre mangaierea natîunei (serbesci) restituirea monastírei Gergetegu in starea eii de mainainte, prin care mesura insa veniturile metropoliei din bunulu Neradínu sî din prediulu Bancovcze scadu cu 5000 fl., de aceea aceste 5000 fl. se voru solví acestei'a din erariulu nostru pâna atunci, panacandu se va aflá spre scopulu acest'a vre-unu altu fondu; totdeodata insa, precum se va restituí numit'a monastíre Gergeteg, asiá celelalte monastíri, a câroru desfiintiare s'a otaritu in sinodulu penultimu, sa se desfiintieze.

Déca dar fapt'a cea buna crestinésca a milosteniei dupa invetiatur'a Mantuitorului este a se sevarsî câtra totí cei seraci fâra esceptiune — pentruca fiacare este deaprópele nostru; — sî déca vre-unu crestinu din evlavia a fundatu o monastire, pentru a dá sî altoru crestini ocasiune la evlavia, sî déca acel'a ascépta dela preotii monastírei, a câroru esistintia o-au asiguratu, cá sa faca rogaciuni câtra Domnedieu pentru iertarea pecateloru lui; in fine déca fundatorulu sî in privinti'a acést'a a remasu strictu pe terenulu religiunei, carea nu eschide nici o natîunalitate: apoi cu ocasiunea infiintiârei unei metropolii romanesci despre astfelu de monastíri nu póte fi vorb'a in privintia natîunala, ci numai confessiunala; pentruca natur'a dogmeloru sî a ritualeloru, eara nu limb'a, suntu caracterulu unei biserici.

Asemenea se are lucrulu sî cu alte fundatîuni bisericesci sî filantropice, déca fundatorii loru le-au infiintiatu din punctu de vedere bisericescu séu filantropicu fâra restringere locala séu natîunala. (Capetulu urméza.)

Protocolu,

ce s'a luatu in siedinti'a Comitetului Associatîunei transsilvane române, tînuta in 4 Aprile 1865. sub presidiulu Illustr. Sale Domnului Consiliaru Dr. Pavelu Vasiciu (celu mai betrânu membru alu Comitetului dupa etate dintre membrii presenti), fiindu de fatia dintre membrii Comitetului: Ill. Sea D. Consiliaru Iac. Bolog'a, D. Advocatu Dr. Ioanne Nemesiu; ear dintre membrii suplenti: Il. Sea D. Consilieru Pav. Dunc'a, DD. professori Zacharia Boiu, Ioanne Popescu sî Nicolau Cristea; apoi dintre oficialii Assoc. Secr. II I. V. Russu sî D. Cassieru Constantinu Stezaru.

In asta siedintia s'au pertractatu urmatórele obiecte:

§. 23. Il. Sea D. presiedinte, presentéza conspectulu despre starea cassei Assoc. pe tempulu acestei siedintie, din care conspectu se vede, ca cass'a Assoc. tranne române, dupa subtragerea erogateloru de pân'acum— are in proprietatea sea, summ'a de 21,289 f. 94½ xr. v. a.

Se ia spre sciintia.

§. 24. Cass'a Assoc. presentéza unu conspectu despre interesele obligatîuniloru imprumutului de statu cu cuponii din 1. Aprile 1865, cari interese s'au incassatu la fondulu Assoc. in summa de 20 xr. in b. w.; sî 12 f. in argíntu.

Se ia spre sciintia.

§. 25. Secret. II citesce scrisórea de dto 20 Martiu a. c. a tenerului ascultatoriu de facultatea filosofica la Vien'a, Ioane Dragomiru, carele aducendu inainte lips'a, cu carea are de a se luptá din privinti'a mijlóceloru vietiei, se róga de Comitetulu Associatîunei, cá Acel'asiu sa binevoiésca a-lu ajutá celu putînu cu banii colegiali in suma de 60 f., cá din asta causa se nu fia impedecatu a depune la tempulu seu esamenele prescrise.

Conclusu. Comitetulu Assoc. considerandu lips'a cea mare a suplicantelui teneru Ioanne Dragomiru, carele studiéza de 3 ani la facultatea filosofica din Vienn'a, cu stipendiu dela Associatîune, se afla indemnatu a decide, cá cerutulu ajutoriu de 60 f. sa i se asemneze cá banii colegiali, cu acea sperantia, cá acestu Conclusu alu Comitetului, purcesu din motívulu unei necessitâti neincungiurabile a numitului teneru, lu va aprobá sî adunarea generala viitória; in casulu insa, candu adunarea gen. n'aru aflá cu cale a aprobá acestu Conclusu, Comitetulu se deobléga a ingrijí, cá summ'a assemnata sa se refundeze pe alta cale.

§. 26. Secretariatulu reportéza in ordine despre summele incurse la fondulu Assoc. dela siedinti'a din urma a Comitetului, pâna la siedinti'a presinte, sî anume:

1) Prin D. Jude primariu in Comitatulu Cetâtii de balta sî Colectoriu alu Assoc. Iosifu St. Siulutiu s'a tramisu la fondulu Assoc. summ'a de 150 f. v. a., cá oferte anuali dela 8 Comune din Comitatulu Cetâtii de balta, cu aceea observare facuta din partea numitului Domnu Colectoru, cá 8 f. 35 xr. v. a. cari trecura preste summ'a mai susu numita, i-a tramisu DSea deadreptulu spre ajutorarea tenerului Simeone Calutiu, ascultatoriu de drepturi la Universitatea din Pest'a.

2) Totu prin D. Jude primariu in Comitatulu Cetâtii de balta, sî Colectoru alu Assoc. Ios. St. Siulutiu s'au mai tramisu la fondulu Assoc. 39 f. v. a. parte tax'a restanta de m. ord. pre anii trecuti, parte pretiulu aloru 5 esemplare din actele adunâriloru gen. I., II., III., tramise spre vendiare pre la mm. ord. ai Assoc.

3) Prin D. Notariu primariu in Comitatulu Cetâtii de balta sî Colectoru alu Assoc. Vasiliu Moldovanu, s'au tramisu la fondulu Assoc. 53 f. v. a. parte cá oferte anuali dela 6 Comune din Comitatulu Cetâtii de balta, parte cá taxe pentru 3 diplome.

4) Prin D. Prot. in Turd'a sî Colectoru alu Assoc Ioanne Antonelli s'au tramisu la fondulu Assoc. 8 f. v. a. din care 5 f. cá taxa de m. ord. pre anulu curente pentru DSea, ear 3 f. pretiulu aloru 5 esemplare din actele adunârei gen. IV. (à 30 xr. 1 esemplaru).

5) Prin D. Prot. in Borsi'a, Alimpiu Barboloviciu, s'au tramisu la fondulu Assoc. 10 f. v. a.

6) D. Directoru gimnasiale in Brasiovu Gabriele Munteanu, tax'a de m. ord. pre an. curente 186⅘ 5 f.

7) Deadreptulu la cass'a Associatîunei a incursu dela siedinti'a din urma a Comitetului, cá taxa anuala apromisa pe totu anulu dela D. Dr. Vasiliu Szabo 20 f. v, a.; dela fostulu Controloru alu Assoc. Aless. Bacu pretiulu unoru manufacturi dela espositîunea din Brasiovu, vendute, 15 f. 20 xr. sî pentru 1 esemplaru din actele adunârei gen. IV. 30 xr., prin urmare, summ'a incassata deadreptulu la cassa 35 f. 50 xr.

Se ia spre sciintia.

§. 27. Tenerulu ascultatoriu de drepturi la Universitatea din Vienn'a sî totdeodata stipendistu alu Assoc. tranne Georgiu Gerasimu Rusu tramite la comitetulu Assoc. testimoniulu despre coloquiulu, ce l'a avutu in 22 Martiu a. c. din prelectiunile ascultate in semestrulu de earna a. c., anume: „din istori'a sî institutîunile dreptului romanu“. Din care testimoniu se dovedesce, ca numitulu teneru a sustînutu coloquiulu cu resultatu fórte bunu.

Se ia spre sciintia.

Cu acestea siedinti'a Comitetului Assoc. s'a incheiatu.

Dr. Vasiciu, Int. Presiedinte. — Ioanne V. Russu, Secr. II.

Sabiiu in 25 Martiu. Astadi ce-va dupa 8 óre sér'a Esc. Sea P. Metropolitu Br. de Siagun'a a sositu la Sabiiu in cea mai mare linisce. Scirile, ce cerculau prin Sabiiu in decurgerea dîlei despre venirea Esc. Sele, atât'a erau de nesigure sî de defectuóse, incâtu dupa o rapede adunare a mai multoru persóne distinse bisericesci sî mirenesci de aici, acelea iar se imprasciara, sî asiá la sosirea Esc. Sele cea cu totulu nesciuta— câci mesurile pentru avisarea sosirei remasesera fâra successu — nu fura de fatia decâtu cei mai de aprópe domestici. — Cu placere intielegemu, ca P. Protosinchelu Pope'a in siedinti'a Sen. imp. din 4 Aprile n. au interpelatu pre ministeriulu de esterne in privinti'a conventîuniloru de pasiunitulu oieriloru transsilvani in Turci'a. Vomu revení asupr'a obiectului. —

Dela Senatulu imperialu.

Dupace in siedinti'a din 15/27 Martiu s'au inceputu desbaterea asupr'a bugetului pe an. 1865 sî in siedinti'a acést'a, precum sî in cea din 16/28 au avutu locu desbaterea generala, in siedinti'a din 31 Martiu se desbatù bugetulu Ungariei sî alu Transsilvaniei. Preliminate erau dupa propunerea comitetului finantîalu

Recerintie ordinarie	3,201,902 fl.
„ estraordinarie	341,391 fl.
Pentru an. tr. 1864 fusesera incuviintiate cu totulu	3,405,136 f.;
va sa dîca fatia cu anulu trecutu se ceru mai multu la spesele ordinarie cu	290,436 f.,
la cele estraordinarie mai putînu cu	152,181 f.,
preste totu dara se ceru mai multu cu	138,255 fl.

Sumele acestea se 'mpartiescu asiá:

1) Conducerea centrala, cu totulu 183,430 fl. (cu 16,918 fl. mai multu decâtu in anulu trecutu.)

2) Spese dietale, cu totulu cá sî in anulu trecutu 100,000 fl.

3) Admiuistratîunea politica cu totulu 913,644 f., (cu 37,373 fl. mai putînu decâtu in anulu trecutu. Pentru diregatoriele comitatense, districtuale sî scaunale 364,790 fl., ear pentru cele municipale sasesci singure 221,150 fl.)

4) Institute de pedépsa cu totulu 107,370 fl. (cu 13,767 fl. mai putînu decâtu in anulu trecutu.)

5) Oficie edile (ingeniéresci etc.) cu totulu 87,965 fl. (cu 5,202 f. mai multu decâtu in an. tr.)

6) Cladiri de drumuri, cu totulu 568,907 f. (cu 31,143 f. mai multu decâtu in an. tr.)

7) Cladiri de apa cu totulu 54,753 f.
(cu 1480 f. mai multu decâtu in an. tr.)

8) Antecipatîuni din partea statului pentru scopuri religiunare catolice, cu totulu 8,541 f.
(cu 154 f. mai putînu decâtu in an. tr.)

9) Fundatîuni sî contingente pentru scopuri de cultu. Aici suntu preliminate

a) pentru cultulu gr. catolicu 72.477 f.,
b) „ „ lat. cat. 9,097 f.,
c) „ „ evangelicu 16,000 f.,
d) „ „ gr. orientalu 50,000 f.,

cu totulu dar 147,574 f.
(cu 5,406 f. mai multu decâtu in an. tr.) Acestu plus se deduce din banii de cuartiru à 400 f. pentru 3 canonici in Blasiu, pentru coregerea chiriei Eppului gr. cat. din Gherl'a cu 1260 f. sî a cancelariei acelui'a cu 105 f., apoi pentru monastirea Franciscaniloru din Sabiiu 2840 f.)

10) Ecuivalente sî recesse 3,545 f.
(cá sî in anulu trecutu.) (Va urmá.)

Principatele române unite.

Din scrisórea Principelui câtra ministrulu Bosianu din caus'a inundâriloru din urma, estragemu câte-va pasagie, sî anume acelea, ce privescu la mesurile, ce parte s'au luatu, parte vinu înca a se luá pentru tóta tiér'a. Domnitorulu a vorbitu la 'nceputu despre modulu, cum sa se previna reulu inundârei capitalei pe venitoriu, precum sî despre mesurele, ce suntu a se luá acum pentru casulu actualu; apoi continua asiá:

V'amu vorbitu pân'acum de Bucuresci numai, dar din nenorocire tiér'a intréga are totu aceleasi drituri la activ'a sî immediat'a nóstra ingrijire, câci nenorocirea s'au intinsu preste tóta Romani'a. Riuri debordate, poduri de pétra sî de lemnu rapite, drumuri in mare parte stricate, mai multe orasie sî unu mare numeru de sate innecate: iata, intr'unu cuventu, tristele noutâti ce ne aducu raporturile dîlnice. Recomendati, Ve rogu, autoritâtîloru de prin districte sa puna tóta activitatea sî energî'a intru ajutoriulu populatîiloru. Nu ve sfîiti a-mi propune ori ce cheltuieli estraordinarie pentru restabilirea comunicatîiloru ce suntu intrerupte. Totodata nu lipsescu de a ve aretá tânguírile repetate asupr'a mai multoru din autoritâtîle comunale, ce se aflá pe lânga trecatórele mariloru nóstre riuri. Servitiulu publicu, comerciulu sî caletorii invocu, adeseori fâra successu, concursulu autoritâtîloru locale.

Terminandu, Ve rogu sa esaminati, domnule presiedinte, cum s'aru poté realisá mai lesne o idea ce mi-a fostu inspirata de nenorocirea acestei de pe urma inundatii. Spre a combate acestu reu, nu ni-amu poté óre organisá sî instituí o societate de scapare, compusa de voluntari, de ómeni devotati, sî cari, impartîti in suburbii, aru avé la dispositi'a loru tóte instrumentele necesari? In viitoriu, speru, vomu avé barce; dar ce facemu cu ele déca ne voru lipsí ómeni esperimentati sî capabili de a le conduce prin tóte obstacolele sî asupr'a curenteloru? Lesne i-amu gasí atunci intre membrii societâtiei, si suntu bine 'ncredintiatu, toti s'aru aflá la postulu loru in ceasulu pericolului. Ve marturisescu, ca asiu fi fórte magulitu sa amu sub immediat'a mea protectia o institutîune atâtu de folositóre orasiului.

Asemenea Ve recomandu, domnule presiedinte, drumulu Cotroceniloru, care este un'a din principalele nóstre câli de comunicatie. Apele l'au stricatu cu desevarsîre la unu punctu intre podu sî gradin'a botanica, sî cu parere de reu, m'amu incredintiatu insumi, ca servitiulu lucrâriloru publice, cu o negligentia fórte blamabila, n'a luatu nici o mesura spre a restabilí comunicati'a. Singuru amu tramisu 200 ómeni din batalionulu de geniu; Ve rogu sa dati ordine pentru grabnic'a lui intocmire.

Priimiti, domnule presiedinte, incredintiarea deosebitei mele stime sî afectie. Al. I. Cuz'a.

P. S. Studiile hidraulice ce voimu a intreprinde spre combaterea inundatîeloru, potendu-se efectuá numai de ómeni speciali, asiá dar, spre a inlaturá ori-ce bantuiéla din partea proprietariloru de mori, sî spre a avé sî noi consciinti'a unei datorii indeplinite, suntu de parere, domnule presiedinte, ca la aceste lucrâri sa ne povatiuimu de luminele unui barbatu, care prin sciintiele sale si-a facutu unu nume europeanu in acésta specialitate. Acestu barbatu este d. Hartley, care este atasiatu cá ingineru la comissi'a dunaréna. Ve invitu dar sa-lu chiamati sa ia parte la lucrârile pomenite. —

Dupa unu telegramu alu „Pressei de Vienn'a“, in 19/31 Martiu se dusera toti consulii la principele, pentru de a-i comunicá la insarcinarea guverneloru loru, ca tractatele trebuie sa se sustîna in totu cuprinsulu loru. (De órece nu scimu, ca principele sa fia calcatu vre-unu tractatu cu poterile straine, vomu priimí scirea acést'a deocamdata cu reserva.)

Dupa altu telegramu alu foiloru viennese, principele aru fi insarcinatu pre ministrulu de esterne Balanescu, a 'ncheiá cu Austri'a unu cartelu de estradare (o 'nvoire de a-si dá afara un'a altei'a pre fugarii de pe teritoriele loru).

In 4 Aprile n. Domnulu a plecatu pe mai multe septemâni la Moldov'a.

Prospectu politicu.

Germanii ascépta cu incordare dîu'a de 6 Aprile nou, candu are sa se voteze la consiliulu confederativu din Frankfurt asupr'a cunoscutei propositiuni a Bavariei-Saxoniei Hessiei. Se crede, ca Austri'a va votá cu maioritatea pentru recunóscerea Ducelui de Augustenburg, va sa dîca: contr'a Prussiei. (Asiá s'a sî intemplatu.)

In corpulu legislativu alu Franciei oppositîunea desvólta la desbaterea adresseio activitate, o energía, dar totdeodata sî o esarcebare, carea n'aru asceptá-ocine-va intr'unu tempu, candu imperialismulu napolionicu se crede in tóta flórea sea sî candu Francesii se paru atâtu de multiamiti sî de maguliti de successele cele stralucite ale politicei loru esterne. Estragemu din cuventulu renumitului Iules Favre din 30 Martiu câte-va pasage. Ajungendu in desvoltarea evenemînteloru dela 1789 incóce, dîce: Fiacine, Domnii mei, scie, ca printiulu Ludovicu Napoleonu de dóue ori se incercà a restorná monarchi'a din Iuliu. Acést'a o facù, espunendu persón'a sea, diu'a pe la amédi, sî Dómne pazesce cá sa rechiâmu amintirea acést'a, pentru de a-lu micsiorá. Apoi arata, cum Napoleonu la cea din urma espeditîune a sea, au aruncatu in Franci'a proclamatîuni, in cari se dîce: „E tempulu, cá atâtea nedreptâti sa aiba sfarsîtu; e tempulu, Francesiloru, cá sa 'ntrebati pre cei ce ve guvernéza, ca ce au facutu din acésta Francia, ce la an. 1830 erá atâtu de mare, atâtu de nobila, atâtu de unificata. Eu voiu arestituí ordinea sî libertatea!“ Libertatea, Domnii mei, erá in programulu lui, si pe semne aflá, ca gubernulu lui Ludovicu Filipu nu dedù destula libertate, pentruca densulu promise mai multa sî dîse tierei cu armele 'n mâna: „Eu sum mai liberalu decâtu regele, mie trebuie sa-mi urmati!“ Dupa aceea trecendu oratorulu la tempulu republicei, aduce dreptu marturia o epistola a lui Napoleonu, cetita atunci in adunarea constitutîva, in carea se dîce: „Fatia cu unu rege alesu de 200 ablegati eu poteamu sa-mi dîcu, ca eu sum mostenitorulu unei imperatîi, basate pe consimtiementulu a 4 mill. Francesi; fatia cu suveranitatea poporului potu sî voiu sa reclamu numai drepturile mele de cetatiénu francesu, dar acestea le ceru necontenitu sî cu energi'a aceea, ce o dà unui caracteru de onóre simtîrea de a nu fi traitu fâra meritu pentru patri'a sea.“ (Fórte bine! fórte bine!) Dupa aceea amintesce, cum Napoleonu in 28 Septembre 1848 a declaratu de pe tribuna: „Dupa 33 ani ai esiliului sî proscriptîunei reaflu in fine patri'a mea sî drepturile mele de cetatiénu. Republic'a mi-a facutu acésta onóre; priimésca dar republic'a juramentulu de multiamita, juramentulu meu de devotîune. Fia incredintiati nobilii concetatieni, cari m'au chiamatu in acésta adunare, ca me voiu silí a justificá increderea loru, lucrandu impreuna cu ei la sustînerea liniscei, celei d'antâiu trebuintie a tierei, sî la desvoltarea institutîuniloru democratice, ce are dreptu a le pretínde acestu poporu.“ (Granier de Cassaknac intrerumpendu: „Si-a tînutu cuventulu!“) Favre citesce mai departe: „Portarea mea fatia cu patimele, ce cercara a me innegrí, pentru de a me proscrie de nou, adeverescu, ca nimenea nu este mai resolutu decâtu mine, a se sacrificá pentru aperarea ordinei sî pentru consolidarea republicei.“ Cu aceste declaratîuni ocupà printiulu Ludovicu scaunulu seu in adunarea constitutîva.“ — Mai multe voci lu intrerumpu, ca vorbesce incontr'a constitutîunei; Favre continua: „Amu remasu strictu pelânga demonstratîunea mea, ca pentru de a esaminá o constitutîune, trebuie sa me re'ntorcu la originea ei. De aceea dîcu, ca la câte-va luni dupa acést'a printiulu Ludovicu Napoleon a fostu inaltiatu la demnitatea de presiedinte. Cu ocasiunea acést'a solena mai pronuncià odata cuvinte, ce trebuie sa vi le espunu . . . . Mai multe voci intrerumpu; Presied. i aduce aminte, ca ce s'a facutu, s'a sanctîunatu prin 7½ mill. voci; Geiy Russe: „Cuventulu domnului Iules Favre e unu actu formalu de incusa asupr'a imperatului“; Voci: Asiá e! Favre va sa vorbésca mai departe, dar e 'ntreruptu totu mereu. Presied. i imputa, ca va sa clâtine basele constitutîunei, densulu va sa se apere, dar e 'ntreruptu; in fine declara: „Déca camer'a nu va, cá sa urmezu mai departe, apoi siedu josu. Franci'a va judecá!“ Sî asiá inca de 2—3 este intreruptu, sî siedinti'a se termina. Sî de-sî amendementele cele liberale ale partidei oppositîunale privitóre la libertatea pressei etc. in fine se reiépta cu 187 contr'a 63 voturi; totusi tabloulu, ce-lu desfasiura oppositîunalii, ne arata, ca sî Franci'a patimesce de multe defecte, sî mai cu séma de unulu— de lips'a libertâtii.

Contele Walewski sa fia refusatu a priimí presidi-

ulu corpului legislativu, sî acésta demnitate se crede ca se va conferí lui Baroche.

In R o m'a se pare a fi temperatur'a politica fórte nedusîta, sî scaunulu papalu privesce cu curiositate sî ingrijíre la cele ce se petrecu in Franci'a. Intr'aceea consolidarea Italiei mai facù unu pasu inainte, de-sî nu tocmai pasu mare: guvernulu Spaniei a rechiamatu pre ambasadorulu seu, ce fusese accreditatu pân'acum'a la fostulu rege alu Neapolei Franciscu II. Cu alte cuvinte: guvernulu Spaniei se pregatesce a recunósce regatulu Italiei. Eata inca o calamitate pentru scaunulu papalu!

Dupa o invoire intre autoritâtîle militare francese sî italiane, trupele de ambe pârtîle voru avé voia a trece fruntariele loru respective (adeca teritoriulu romanu de o parte, sî celalaltu teritoriu italianu, mai cu séma neapolitanu de alta parte), pentru de a goní pre talharii briganti.

FOITI'A „TELEGR."

Elevii institutului Zsiga'ianu din Oradea mare ne tramitu spre publicare urmatórea poesióra, carea de-sî este numai o frageda incercare, totusi din stima câtra multu meritatulu barbatu alu natîunei sî cá o manifestatiune de pietate din partea tinerimei române de sub protectiunea dlui Zsig'a, o comunicâmu aici.

Voturi de veneratiune indreptate câtra maritulu barbatu **Nicolau Zsiga**, fundatorulu fundatîunei romane oradane, de elevii fundatîunei cu ocasiunea anului nou 1865.

O dî binevenita e ast'a, Mecenate!
O dî acomodata de a te salutá;
Omagiu sî reverintia, ce peptu-ne strabate
E intentîunea nóstra, acum a-Ti esprimá;

Câci póte óre omulu sa fia 'n nepasare,
Sî póte cá din sufletu sa fia nemiscatu:
Candu vine ocasiunea de póte salutare
Pre unu asiá ilustru sî insemnatu barbatu?

Notâmu in fericire, simtîmu o mare fala,
Candu scump'a Ta persóna potemu felicitá,
Unu individu, in care sentîrea natîunala
Infiptus'a, merite maretie a-Ti eluptá.

Ce sacrificie sante ai oferitu pre-altarulu
Natîunei tale scumpe, ce-atât'a o iubesci, —
Demustra institutulu, demustra seminarulu
Locale, prin a cârui sustare Te maresci.

Sî noi ne-avendu midilóce, in asta fundatîune
S'avemu adapostire, suntemu felicitati,
De ast'a câtra Tine cu mare devotiune,
Cu stima, multiamire suntemu deoblegati.

Esti unulu din acei'a, ce 'n négr'a 'ntunecime
A marei ignorantie române-au strabatutu.
„Ferice, gloriósa erai tu romanime,
De-aveai barbati cá Z s i g'a in tristulu teu trecutu!"

Ferice de poporulu, ce are-asiá fiintie,
Cari striga cu 'nfocare: Nainte sa pasîmu;
Avere, rangu, domnia sî ori ce ostenintie
Folosului natîunei ori candu sa oferimu!

In peptu-Ti, Mecenate, pastrezi unu sufletu mare,
Cá care suntu putîne in genulu omenescu,
Sa 'nalti a ta natîune e unica-ti oftare,
S'o vedi eliberata din jugulu celu sclavescu.

Fundati'a prin tine, prin jerf'a t'a cladita
Ne dà dovéda via, ca esci marinimosu.
Ferice e de tine, Orade renumita,
Ce tîni cu fala 'n bratie-ti acestu ofertu pomposu!

Strainulu candu arunca, frumósa fundatîune,
Privirea pe stindardulu, ce porti in fruntea t'a;
Stravede, se convinge, ca dulcea-ne natîune
Se smulge din sierbia, spre a fi, spre a vieá

Tramite, Preapotinte! natîunei cei romane
Mai multi barbati c'acest'a, la sufletu generosi,
Sa aiba cui s'arete a sale crunte rane
In tempii de dorere, in tempii viforosi.

La tine creatore, la tine Preapotinte
Se 'naltia-a nóstra ruga, rogamu-te 'nfocatu,
Rogâmu-te cu-ardóre, rogâmu-te ferbinte,
Sa iai sub ocrotire pre-alu nostru Mecenatu!

Tramite-i, provedintia, viétia 'ndelungata
Virtutea tîne-i tare sî 'ndemuulu animosu;
Sa póta inca 'n lume sa fia, nu odata,
Modelulu toturor'a, esemplu generosu.

In urma ne intórcemu spre car'a t'a socia,
Ce 'n tóte-a tale fapte fidelu te-au ajutatu,
Ce 'n tóte-a tale planuri cu 'nalta bucuria
Petrunsa de destinu-si preamultu te-a usiuratu.

Poftimu, matrona buna, facli'a vietiei tale
Sa luce 'n fericire, sa luce 'ndelungatu,
Sa poti cu sfaturi bune in cause natiunale
A dá indemnuri vie ilustrului barbatu!

E l e v i i I n s t i t u t u l u i Z s i g a ' i a n u.

Publicarea

sumeloru incurse la fondulu Assoc. tranne române dela siedinti'a comitetului Assoc. tînuta in 7 Martiu a. c. pâna la siedinti'a din 4 Aprile a. c.

1. Prin d. Jude primariu in Comitatulu Cetâtii de Balta sî Colectoriu alu Assoc. tranne romane Iosifu Siulutiu s'a tramesu la fondulu Assoc. çá contribuire anuala dela 8 comune din comitatulu Cetâtii de balta, summ'a de 150 f. v. a., cu aceea observatiune ca 8 f. 35 xr., cari intrecusera preste summ'a tramesa de 150 f. v. a. D. Colectoru i tramesese spre ajutorarea Juristului Simeonu Calutiu in Pest'a:

Comunele contribuitóre suntu urmatórele: a) Agristeu 12 f. 40 xr., b) Nadosiu 13 f. 20 xr., c) Siardu 20 f., d) Czicmandru 18 f. 80 xr.. e) Hetur 23 f. 60 xr., f) Boiu 39 f. 55 xr., g) Vidacutu 16 f., h) Iacu 14 f. 80 xr.

Summ'a 158 f. 35 xr. — Subtragendu se 8 f. 35 xr. (tramesi Juristului Sim. Calutiu la Pest'a), remanu: 150 f. v. a.

2. Totu prin d. Jude primariu in comitatulu Cetâtii de Balta sî Colectoriu alu Assoc. Iosifu Siulutiu, s'a tremesu la fondulu Assoc. summ'a de 39 f. v. a., parte cá taxe restante pre anii trecuti, parte pretiulu unoru esempl. din actele Assoc. tramese spre vendiare sî anume: a) dela D-Sea tax'a rest. pre an. $186^3/_4$ de'mpreuna cu pretiulu unui esempl. din actele adunâriloru gen. 6 f., b) d. Jude primariu in comitatulu Cetâtii de Balta, Ioanne Ciergedi tax'a rest. pre an. $186^2/_3$ sî $186^3/_4$ sî pentru 1 csempl. din actele Assoc. cu totulu 11 f., c) d. Vice-Comite Franciscu Gyárfás cá taxa rest. pre doi ani $186^2/_3$ sî $186^3/_4$, cum si pentrn 1 esempl. din actele Assoc. 11 f., d) d. Jude cercualu Macaveiu Popu pentru 1 esempl. din actele Assoc. 1 f. e) d. Cancelistu Daniilu Tamasiu cá taxe rest. pre anii trecuti sî pentru unu esempl. din actele Assoc. 11 f. Summ'a 40 f. v. a.

(S'a priimitu, insa dupa cum arata sî scrisórea resp. numai 39 f.)

3. Prin d. Notariu primariu in comitatulu Cetâtii de Balta sî Colectoru alu Assoc. Vasiliu Moldovanu, s'a tramesu la fondulu Assoc. 53 f., din care 50 f. suntu oferte benevole dela urmatórele comune din comitatulu Cetâtii de Balta sî anume: Chirileu, Vidraseu, Tirimi'a, Vaj-d'a-cut'a, Vamos-Udvarhely sî Korod-San-Martinu, ear 3 f. suntn taxele pentru diplome dela DD. Franciscu Gyárfás V. Comite, Macabeiu Popu sî Teodoru Ladai Judeci cercuali; summ'a asiadara face: 53 f. v. a.

4. D. Protopopu in Turd'a sî Colectoru alu Assoc. Ioanne Antonelli tramete la fondulu Assoc. 8 f. v. a. din care 5 f. cá taxa de m. ord. pre an. $186^4/_5$ pentru D-Sea, ear 3 f. suntu pretiulu aloru 10 esempl. din actele adunârei gen. IV. — 8 f.

5. D. Prot. in Borsi'a Alimpiu Barboloviciu tramete la fondulu Assoc. 10 f. v. a., dintre care 5 f. suntu taxa de m. ord. pre an. $186^4/_5$ pentru D-Sea, ear 5 f. suntu taxa de m. ord. pre an. $186^4/_5$ pentru P. O. D. Protop. alu Logiardului, Simeonu Bocsi'a — 10 f.

6. D. Directoru gimnasialu in Brasiovu Gabriilu Munteanu tramete tax'a de m. ord. pre an. curentu $186^4/_5$ in summa 5 f. v. a.

7. Prin D. Prot. sî Colectoru in Sabiiu, Ioanne Hanni'a s'a tramesu la fondulu Assoc. cá taxa de m. ord. summ'a de 10 f. v. a. sî anume: a) dela Rm. D-Sea tax'a pre anulu curentu $186^4/_5$ 5 f., b) D. Invetatoriu in Salisce Michailu Stoic'a tax'a rest. pre an. $186^3/_4$ 5 f.

Summ'a 10 f. v. a.

8. Deadreptulu la cass'a Assoc. a in cursu summ'a de 35 f. 50 xr. v. a. sî anume: a) dela D. Dr. Vasiliu Szabo tax'a apromisa pre fiacare anu—prin urmare pre anulu curentu $186^4/_5$ 20 f., b) d. fostu Controloru alu Assoc. Alessandru Bacu pretiulu unoru manufacturi ale espositiunei din Brasiovu, vendute, summ'a 15 f. 20 xr., c) pretiulu unui esempl. din actele ad. gen. IV. — 30 xr.

Summ'a 35 f. 50 xr.

Sabiiu in 4 Aprile 1865.

Dela Secretariatulu Associatîunei tranne romane.

Nr. 10—2 **Publicare de licitatîune:**

In $^8/_{20}$ Aprile 1865, nainte de amédi la 10 óre se va tînê in zidírea scolara a parochiei gr. or. din suburbiulu iosefinu din Sabiiu licitatîune puplica minuendo asupr'a mai multoru reparature la biserica, cas'a parochiala sî cas'a scolara de acolo. Tóte reparaturele, ce se licitéza impreune, suntu preliminata cu 1167 fl. 49 xr.; vadiu vine a se depune in bani gat'a ori in chartii de statu nainte de licitatîune 59 fl. v. a.

Actele respectîve se potu luá la cunoscintia in bolt'a d. **Antoniu Bechnitiu** in piati'a mica.

Sabiiu in $^{16}/_{28}$ Martiu 1865.

Dela representanti'a bisericei gr. or. din suburbiulu iosefinu.

B u r s ' a d i n V i e n n ' a 27 Martiu (8 Apr.) 1865.

Metalicele 5%	71 35	Actiile de creditu	183
Imprumutulu nat. 5%	76 80	Argintulu	107 50
Actiile de banca	794	Galbinulu	5 21 5/10

CORESPUNDINTIA. E· M., T. Nr. 6 s'a tramisu; cu 5, 7, 8, 9 nu mai potemu servi. Aveti bunatate a'ntrebá pe la postele de acolo, câci espeditiunea de ací se face cu cea mai mare promptetia.— N. P., V. Cea mai profunda multiamita. — Ne rogâmu pentru bug. pe 1865.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 26. ANULU XIII.

Sabiiu, in 1|13 Apriliu 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. sî pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Meditatîuni asupr'a trebei banesci sî monastiresci, ce compete pârtii române din fondurile sî monastîrile Metropoliei Carlovitiene, carea erá comuna a Românîloru sî Serbiloru.

(Continuare sî capetu din nr. 22, 23, 24 sî 25.)

Altmintrea se are lucrulu cu fundatîunile acelea, cari din partea fundatoriloru loru se 'nfiintiéza pentru anumite scopuri speciale, precum d. e. fundatîunea de stipendii a lui Sav'a Tököly pentru studinti serbesci, fundatîunea Archimandritului Zelic pentru ajutorirea tineriloru din Dalmati'a s. a. Dincontra din fundatîunea alumneala a fericitului Archiepiscopu sî Mitropolitu Stratimirovic, incâtu o cunoscu eu din praxa, se potu impartasî sî alti tineri, cari nu suntu de natîunalitate serbésca, — ceeace s'a sî 'ntemplatu cu mai multi tineri români. Asemenea caracteru confessiunalu are si fundatîunea facuta acum doi ani de reposatulu negotiatoru Ioann Trandafiru din Neoplant'a, din carea dupa voi'a lui din urma, de mi-aducu aminte bine, vinu a se ajutorí 4 tineri români de religiunea nóstra din Tranni'a—câci fundatorulu a fostu Transsilvanu — sî inca sî câti-va tineri serbi. Asemenea caracteru confessiunalu are, dupa parerea mea, sî fundatîunea Archiepiscopului sî Mitropolitului Moise Putnicu, care testà unu capitalu de 6000 fl., spre a se ajutorí dintr'ensulu 4 studinti seraci de religiunea lui. Sî fiindca densulu a fostu Metropolitulu intregei natîuni serbesci sî romanesci: pentru aceea credu, ca dupa bas'a confessiunala a acestui testamentu sa se impartasiésca sî tineri seraci români de religiunea fundatorului din beneficiulu acestei fundatîuni.

O ordinatîune a Guvernului c. r. din an. 1852 credu ca va contribuí multu la dilucidarea obiecteloru nóstre de dî, carea decide asupr'a pretensiuniloru de proprietate, ce de o parte le faceá comun'a bisericésca serbésca, de alta parte cea romanésca din Aradu la biseric'a catedrala de acolo a S. Ioann, precum sî la scóla; acea ordinatîune dîce din cuventu in cuventu, precum urméza: „Locoteninti'a c. r. pentru Ungari'a câtra venerabilulu Consistoriu gr. or. la Aradu. Nr. 2496. In urm'a cercetâriloru, ce s'au facutu in privinti'a pretensiuniloru de proprietate, ce le face de o parte comun'a bisericésca serbésca, de alta parte cea romanésca din Aradu la biseric'a catedrala de acolo a S. Ioann sî a scólei, nu 'ncape nici o 'ndoiéla, ca atâtu in biseric'a S. Ioann Botezatorului, câtu sî intru a sântului Petru sî Pavelu dupa recunoscut'a trebuintia a credinciosîloru, la slujb'a ddieésca s'au intrebuintiatu amendóue limbile, atâtu cea romanésca, câtu sî cea serbésca.

In privinti'a acést'a s'a facutu antâia-data o schimbare in biseric'a S. Petru sî Pavelu, eschidiendu-se dintr'ens'a la servitiulu ddieescu limb'a romanésca sî facendu-se acel'a numai in cea serbésca; acésta impregiurare a datu ansa, cá pentru de a satisface trebuintiei credinciosîloru de ritulu gr. neunitu, cari nu cunoscu limb'a serbésca, in biseric'a S. Ioann la servitiulu dumnedieescu incepù a se'ntrebuintiá numai limb'a româna.

Dar fiindu unu ce siguru, ca zidírea bisericeloru, atâtu a unei'a câtu sî ale celeialalte nu s'a facutu spre scopulu limbei séu natîunalitâtii cestei'a séu celei'a, ci pentru preamarirea lui Domnedieu sî folosulu sufletescu alu credinciosîloru gr. or. preste totu; mai departe fiindca legislatîunea austriaca nu cunósce nici o biserica separata romanésca ori serbésca gr. or., ci prin privilegiele date se impartasiescu toturoru credinciosîloru gr. or. fâra deosebire de origine aceleasi drepturi; in fine fiindca zidírile bisericesci nu suntu proprietatea contribuitoriloru singulari, ci a societâtii bisericesci intregi: de aceea pretensiunile aduse inainte de Serbi cá sî de Români la intrebuintiarea eschisiva a bisericeloru numite suntu de o potriva neadmissibile sî necuviincióse.

Dar dupace frecârile escate nu se potura complaná pe calea pâcei, pentru carea s'aru fi potrivitu cu deosebire: de aceea ministeriulu c. r. de cultu sî invetiamentu, spre a aperá egalitatea toturoru cetatieniloru statului inaintea legei, s'au aflatu indemnata a decide prin emissulu din 31 Ianuariu 1852 $\frac{2483}{170}$, ca de vre-o pretensiune a ambeloru natîunalitâti asupr'a unei pârti separate din averea bisericésca nu póte fi vorb'a.

De altmintrea, fiindca pentru trebuintiele bisericesci ale ambeloru natîunalitâti fâra privire la numerulu capeteloru loru trebuie sa se pórte grija de o potriva, sî fiindca datin'a de pân'acum, dupa carea in urm'a dispositîuniloru Locotenintiei c. r. ungare, in biseric'a St. Petru sî Pavelu se aprobà intrebuintiarea limbei serbesci, sî in biseric'a St. Ioann Botezatorului intrebuintiarea limbei romanesci, corespunde la multiamirea acestei trebuintie: de aceea nu este causa a delaturá prax'a acést'a in privinti'a sevarsîrei slujbei ddieesci.

Déca insa, continuandu-se frecârile, aru fi de lipsa a se face vre-o schimbare, sî acést'a s'aru recomandá sî din partea capului diecesei, atunci nu va remané alt'a de facutu, decâtu a restituí usulu de mai nainte sî a reintroduce in amendóua bisericele numite intrebuintiarea amenduoru limbeloru la servitiulu domnedieescu. Acésta inalta dispositîune ministeriala etc. Bud'a in 18 Martiu 1852. De la Motte m. p.

Câtu in fine pentru positîunea in statu a bisericei nóstre, nu este indoiéla, ca positîunea eii de statu in Ungari'a nu s'a statoritu cu privire la vreun'a natîunalitate, ci cu privire la toti credinciosii eii fâra deosebire de natîunalitate prin art. 27 din anulu 1791; câci acolo se dîce espressu:

„Sua Regia Apostolica Majestas Sacratissima clementer adnuere dignatur, ut græci ritus non uniti Regni incolæ in Regno hoc jure Civitatis donati, sublatis in contrarium sanctis legibus, in quantum hæ ad græci ritus non unitos se referunt, adinstar aliorum regnicolarum acquirendorum et possidendorum bonorum ac gerendorum officiorum capaces in regno Hungariæ partibusque adnexis sint.— Juribusque ceteroquin Regiæ Majestatis circa negotia Cleri, ecclesiæ, religionis, cujus exercitium plene ipsis liberum erit, fundationum, studiorum, ac juventutis educationis, non minus privilegiorum ipsorum, quæ fundamentali Regni constitutioni non adversantur, prout Majestas Sacratissima a gloriosæ memoriæ Majoribus suis accepit, ita etiam altefatæ Regiæ Majestati porro quoque in salvo relictis.“

La obiectarea, ce s'aru poté face, ca dupace in acésta lege a tierei se amintescu privilegiele, sî prin acestea se intielegu cele date natîunei serbesci, natîunea serbésca sî din punctu de vedere alu dreptului de statu a remasu in prerogatîvulu seu bisericescu fatia cu natîunea româna, eu observu, ca din impregiurârile faptice aduse de mine in acestu tractatu se arata contrariulu, sî ca obiectîunea de susu cuprinde numai in form'a dinafara, dar nu sî in realitate o motivare. D. e. unu congressu natîunalu serbescu se conchiamà pentru alegerea unui Archiepiscopu, sî totusi se alesera pentru elu sî deputati de natîunalitate româna, fâra 'ndoiéla din caus'a positîunei loru egale cu Serbii in biserica, cari deputati români aveau acelasi dreptu cá sî deputatii serbi, cu acea restringere numai, ca Archiepiscopulu, care apoi erá Metropolitu atâtu alu natîunei serbesci câtu sî alu celei romanesci, trebuì sa fia de natîunalitate serbésca.

Avendu eu convictîunea aceea, ca obiectulu ce stà la ordinea dîlei, din punctulu de vedere ce resulta din natur'a lui, l'amu desfasiuratu de ajunsu, sî amu pertractatu obiectulu cestiunatu cu cuvinte chiare, cu fric'a lui Domnedieu sî cu strinsa respectare a unitâtii bisericei nóstre, ce o marturisescu Serbii sî Românii ortodoxi din provinciele c. r. austriace, incheiu espositîunea mea cu ferbintea dorintia, cá Domnedieu atotpotintele sa ne deá toturoru, Archipastoriloru sî crestiniloru nostri, darulu seu, cá in iubire crestinésca sî concordia fratiésca sa deslegâmu sî problem'a presinte, precum in sinodulu anului trecutu cu iubire crestinésca sî concordia fratiésca amu desfa-

cutu problem'a statorirei principiului pentru infiintiarea unei Metropolii romanesci, coordinate cu cea serbésca, cá urmandu astfelu sa pastrâmu unitatea santei nóstre maice biserici cá celu mai pretîosu alu nostru odoru, sî cá sî in biserica sî afara de biserica sî de viéti'a nóstra bisericésca sa dâmu dovéda, ca ori ce obiectu bisericescu scimu sî voimu a-lu tractá in spiritulu lui propriu, ca in fine scimu sî voimu a sustiné legatur'a cea nedeslegabila a iubirei crestinesci sî a concordiei fratiesci, cá cu unu sufletu sa marturisimu pre Tatalu sî pre Fiiulu sî pre sântulu Duchu, Treimea cea de o fiintia sî nedespartîta.

Dela Senatulu imperialu.

Continuâmu astadi desbaterea asupr'a bugetului transsilvanu in siedinti'a casei ablegatîloru din 31 Martiu.

11) Consiliari de scola, cu totulu 5,570 f. (cu 210 f. mai multu decâtu in an. tr. pentru inaintarea in lésa a unui consiliaru.)

12) Contingente din partea statului spre scopuri scolastice, cu totulu 2,628 f. (cu 2,481 f. mai multu decâtu in an. tr. in urm'a dotârei mai bune a invetiatoriloru normali din Blasiu cu 635 f. sî a clâdirei la norm'a din Belgradu cu 2000 f.)

13) Fundatîuni sî contingente spre scopuri de instructîune cu totulu — — — — 160,391 f. (cu 36,194 f. mai multu decâtu in a. tr. Spesele se urca intre altele prin 1500 f. pentru docinti privati români la academi'a c. r. de drepturi din Sabiiu, sî prin 3000 f. pentru infiintiarea sî dotarea unui institutu de Pedagogía in Blasiu.)

14) Administratîunea justitiei, cu totulu 722,757 f. (cu 68,788 f. mai multu decâtu in an. tr.)

15) Gendarmeria, cu totulu 476,316 f. (cu 22,727 fl. mai multu decâtu in anulu trecutu.)

B. **Acoperirea.**

1. Oficiele administrative; din imprumutulu de 10,000 f. datu comunei Gurariului rat'a cea d'antâiu 1000f.

2. Institute de pedépsa, cu totulu 2,903 f. (cu 5167 fl. mai putînu decâtu in anulu trecutu.)

3. Cladirea de drumuri, cu totulu 2700 f. (cu 436 f. mai multu decâtu in anulu trecutu.)

4. Cladiri de apa cu totulu 60 f. (cu 50 f. mai multu decâtu in an. trecutu.)

5. Prisosuri din fondulu studieloru cu totulu — — — — 1721 f. (cu 620 f. mai multu decâtu in anulu trecutu.)

6. Fundatîuni sî contingente la institutele de studii 1944 f.

7. Contingente dela fondulu pentru dessarcinarea pamentului cu totulu 79,375 f.

La desbaterea generala suntu inscrisi Cav. de Puscariu, Cav. de Alduleanu sî Teutsch contr'a propuneriloru comitetului, Schuler—Libloy pentru acelea.

Cav. de Puscariu combate scadiamintele facute de comitetu la bugetulu Cancelariei aulice tranne.

„Comitetulu, dîce elu, recerinti'a totala pentru Cancelari'a aulica tranna in summa de 3,543,191 fl. o afla preamare, câci pe lânga anulu trecutu e crescuta cu 10%, ear pelânga an. 1862 cu 21% sî câci spesele din estu anu pentru Cancelari'a aulica tranna fatia cu ale altoru tieri suntu fórte mari. Déca partea din urma a acestui assertu este esacta, voiu cercá sî voiu documentá infatîsiandu cifrele, ear câtu pentru partea antâi'a a assertului, ca bugetulu Cancelariei aulice tranne este in necurmata crescere, e adeveratu; insa trebuie sa se scia apretiuí sî causele acestei cresceri. Regimulu trannu din an. 1861, in nesuinti'a sea de a reduce tóte la an. 1847, intre altele a cercatu a restituí institutîunile cele vechi municipale cu tóte consecuintiele loru, cu lefile etc. Deci, domniloru, sa fia óre cine-va in acestu senatu imperialu de parerea acéea, ca in Transsilvani'a trebuie reduse tóte la an. 1847, me 'ndoiescu fórte; póte nu atâtu in interesulu finantieloru tranne, câtu alu celoru imperiale. Câci déca s'aru reduce tóte la an. 1847, atunci sî finantiele generale austriace in loculu celoru 15 mill., ce curgu acum din Tranni'a, aru priimí póte 3—4 mill. Ear de atunci, domniloru, tempurile s'au schimbatu. Noi vomu asemenea institutîuni cu Domni'a Vóstra, dar pretindemu sî asemenea recerintie. Guvernulu de acum a trebuitu sa marésca cu 'ncetulu lefile cele mici, provenite din reducerea la an. 1847, — ceea ce au sî facutu din anu in anu. Dar lefile acestea inca cu multu n'au ajunsu acolo, ba póte in unele privintie nici la catimea jumetate, decum suntu in tierile dincóce de Lait'a.“ Apoi trecendu la motívele comitetului, afla, ca acel'a a micsioratu unele spese, câci n'aru vení a se acoperí din mijlócele imperiului, ci dintr'ale tierei, precum d. e. 100,000 fl. pentru diet'a tranna, pentru cari comitetulu crede, ca neamu poté multiamí cam cu 30,000 fl. „E cunoscutu de comunu, ca Mai. Sea Imperatulu, Principele nostru prin diplom'a din Octobre sî patent'a din Februariu a restauratu constitutîunea cea vechia tranna, cu reservarea aceloru afaceri comune, ce le pertractâmu aici in Senatulu imperialu. Prin urmare tiér'a Tranni'a are dieta propria cu sfer'a de activitate a Senatului imperialu redusu. Pân'acum celu putînu inca n'amu avutu nici o dieta cá cele provinciale din Bucovin'a, Stíri'a etc. Candu vomu simtî necessitatea unei atari diete, atunci de siguru nu vomu pretínde pentru ea mijlócele imperiului. De astadata, domniloru, este adunata in Tranni'a o dieta cu competinti'a, cu sfer'a de activitate a senatului imperialu redusu, sî de aceea avemu causa a pretinde spesele acestei diete, precum se sî intempla, din mijlócele imperiului.“ Adeveratu, ni se va obiectá, ca Tranni'a nu e asiá mare cá teritoriulu Senatului imperialu redusu. Acést'a e adeveratu, dar noi nici ca pretíndemu, nici ca luâmu atâtea spese cá Senatulu imperialu redusu. Sî déca cum-va in proportîune pretíndemu pentru diet'a nóstra spese mai mari, apoi sa se considere, ca póte tierile dincóce de Lait'a iarasi au alte institutîuni, care pretíndu spese mai mari, sî care póte ca noi nu le avemu de locu. De altmintrea voiu illustrá acésta proportîune inca sî prin alte esemple: Dóue preture (Bezirksämter), un'a cu 2—3 miluri □ cu 5000 suflete, alt'a cu 20 mile □ sî 30—40,000 suflete, cari ambe costau totu atât'a. Se va dîce, ca la un'a suntu mai putîni amploiati etc.; dar in asemenea mesura Tranni'a are sî mai putîni deputati dietali. — Tranni'a a luatu asupra-si tóte sarcinele imperiului, precum unele din datoriele de statu, din subventîuni s. a. Prin urmare sî imperiulu se cuvine sa pórte servitutîle constitutîunale ale Tranniei. De altmintrea cestiunea acést'a nu se póte pertractá cu pripire sî numai asiá ex incidenti; póte se va desbate in Pest'a, in Zagrabi'a sî analogu sî in Tranni'a. Elu (Puscariu) nu e de parerea colegului seu Baritiu, ca ablegatii tranni din Senatulu imp. se afla acolo numai ad hoc, *) din contra trebuie sa declare, ca acei'a au venitu in modu definitivu, cu deplin'a convictîune sî sperantia, ca sî pe venitoriu voru remané aici cu statornicia; dar acést'a nu 'mpedeca, cá sa nu se venture cestiunile acestea sî in dietele aceloru tieri sî sa se resólve in contielegere cu corón'a sî cu Senatulu imperialu; dar a aduce asiá ex incidenti o hotarire, ca Senatulu imp. redusu, adica diet'a Tranniei, provediutu numai cu 26 deputati, ajunge, aceea crede ca nu se póte sustiné sî afirmá numai asiá.—Totu asiá se are lucrulu sî fatia cu spesele pentru cârtîle funduarie (Grundbücher). Afacerea acést'a este o afacere juridica, sî déca justiti'a in tóta monarchi'a se platesce din mijlócele imperiului, pentru aceea e cu dreptulu, cá sî cârtîle funduarie traune sa se sustîna din spesele statului. „Dintr'alte domnii mei—continua oratorulu, ce s'aru reflectá, candu sî diet'a tranna aru adoptá principiulu statoritu de comitetulu financialu. cá sa nu se chieltuésca cu nimicu mai multu, decum suntu veniturile ? Tranni'a aru dîce : Noi tóte veniturile tierei nóstre vi le-amu datu vóue, sî n'avemu, de unde sa platímu cele 60,000 pentru cârtîle hotareloru, nu dâmu cele 60,000; adeveratu ca atunci nu vomu avé cârti de hotaru, nu vomu avé creditu, nu vomu avé ocasiune a face detorii, tiér'a póte ca se va serací. Dar óre patimí-va numai tiér'a, ear imperiulu nu va patimí nimicu, acést'a e o 'ntrebare, la carea póte sa-si respunda ori cine. Nu vomu dá cele 60,000 f., dar imperiulu nu va priimí de 3, 4, 5 ori câte 60,000 f. taxe de transscriere, sî apoi, domniloru, e rea economi'a aceea, candu cine-va nu dà unu fiorinu, care l'aru recastigá impatratu, incincitu, ba póte indiecitu. De aceea credu, ca spesele pentru cârtîle funduarie la tóta 'ntemplarea inca trebuie sa le pórte finantiele imperiale.“— Déca dietele sî spesele de caletorii ale amploiatîloru tranni comitetulu le afla prea mari, apoi nu trebuie uitatu, câtu de mici suntu lefile amploiatîloru tranni pelânga ale celoru din tierile germano-slavice.— Déca suntu in Tranni'a dóue tribunale apelative, in locu de unulu, apoi relele acestea suntu sî pe airea; Tranni'a tocmai acum va sa introduca institutîuni nóue, de aceea scadiamintele din bugetu nu trebuie sa fia prea mari. Din tóte acestea trage conclusiunea, ca comitetulu fin. a stersu preamultu din bugetulu trannu; câci tocmai candu aru fi adeverate tóte assertele acestui comitetu, totusi nu s'aru poté sterge fâr 200,000, pe candu comitetulu a stersu 400,000, va sa dîca : a stersu numai dupa volnicía; ba tóte stergerile la olalta suie la 1 mill.

Ear câtu pentru spesele gendarmeriei, in tierile dincóce de Lait'a acelea facu aprópe la 2 mill., va sa dîca 4% din bugetulu intregei administratîuni politice sî justitîarie, pecandu in Tranni'a facu 20%, (pentruca gendarmeri'a in Tran-

*) In adeveru unu assertu enigmaticu din partea dlui Baritiu, dupace diet'a transsilvana au inarticulatu diplom'a sî patent'a ! Red.

ni'a este la fruntariulu monarchiei).— In sfarsîtu Tranni'a are unu contingentu din fondulu tierei de 69,000 f. in favórea justitiei, sî inca câte-va contingente mai mici; acést'a cu totulu face la 880,000 f., sî acest'a este scadiamentulu celu adeveratu, prin urmare pentru administratîunea politica sî justitîaria in Tranni'a mai remânu $2\frac{1}{2}$ mill. —

„Cunoscendu asiá dara, domniloru, adeverat'a cifra a bugetului, ce o-a 'ncuviintiatu comitetulu pentru Tranni'a, este tempulu a revení la partea I. a motívului principalu, ce l'au adusu comitetulu, care dîce, „ca spesele de pân'acum pentru Cancelari'a aulica tranna fatia cu spesele din alte provincie suntu fórte mari.“ Domniloru, acést'a nu e esactu; vomu cercetá cu cifrele a mâna. Eu mi-amu luatu dreptu basa datele oficióse statistice din an. 1864, sî amu calculatu, ca tierile dincóce de Lait'a cu vre-o 5653 miluri □ tragu din finantiele imperiului pentru administratîunea justitîaria sî politica dotatîune camu de 6% pentru milulu □; Tranni'a are numai 954 miluri □ sî 2 mill. suflete, prin urmare la noi vinu pe 1 milu □ numai cam 2%. Dar se va dîce, ca sa se iee in consideratîune numerulu proportîunalu alu populatîunei; eu la acést'a respundu, ca tierile dincóce de Lait'a au 20 mill. locuitori sî pretîndu pentru justitia sî administratîune 40 mill., va sa dîca vinu câte 2 fl. pe capu. Tranni'a are dóue millióne suflete, sî precum amu argumentatu pretinde pentru administratîunea politica sî justitîaria in adeveru numai $2\frac{1}{2}$ mill; va sa dîca, la noi sa vinu din finantiele tierei câte 1 f. 25 xr. pe capu adeca cu 75 xr. mai putînu decâtu dincóce de Lait'a. Dar mi se va obiectá, ca aici suntu dârile mai mari; acést'a insa inca nu e adeveratu. Tierile dincóce de Lait'a platescu contributîune directa 35 mill., va sa dîca 1 f. 75 xr. pe capu; Tranni'a platesce contributîune directa $5\frac{1}{2}$ mill., sî asiá sa vinu pe capu 2 f. 75 xr., prin urmare cu 1 f. mai multu pe capu. Totu in acésta proportiune suntu sî contributîunile indirecte sî celelalte venituri ale tierei. Mi se va dîce mai departe: Scadiamintele la voi suntu mai mici decâtu la noi. Domniloru, la dotatîunile dincóce de Lait'a ati scadiutu numai 5%, pecandu scadiamentulu la Tranni'a face cam 11%, sî déca se va considerá, ca dotatîunea in sine dela inceputu e preamica, atunci scadiamentulu realu se póte luá cu 16%.

De aceea credu ca amu argumentatu, ca motívele, dupa cari a urmatu comitetulu la scadiamintele din bugetulu Cancelariei aulice tranne, nu suntu justificate. Amu documentatu, ca Tranni'a sî din alaturarea cifreloru veniturîloru sî speseloru este nedreptatîta, sî me 'ntrebu singuru pre mine: ce póte fi caus'a, de comitetulu a facutu in dotatîunea tranna scadiaminte atâtu de insemnate? Eu nu potu aflá nici o causa. Adeveratu ca amu cititu in jurnale, sî sî aici in Senatulu imp. s'au atinsu incâtu-va, ca unii nu suntu multiamiti cu conduit'a(portarea) Transsilvaniloru. Insa, domniloru, eu o privescu acést'a cá unu fenomenu trecatoriu; pentruca speru sî sum convinsu, ca in parlamentulu austriacu libertatea opiniuniloru totdeun'a se va considerá sî se va respectá.

Domniloru! Fiindca dupa propunerile comitetului totu scadiamentulu in bugetu face cam 25 mill., de aceea la recerinti'a totala de 500 mill. scadiamentulu mediu este cam de 5%. Nu potu a nu recunósce necessitatea, ca la crutiâri trebuie sa conferimu sî noi ce-va; dar mai multu, decâtu concedeti Domni'a vóstra, Domniloru, a Vi se sterge din bugetu, nici noi nu potemu concede a se sterge din bugetulu nostru. Noi nu potemu lasá, cá din bugetele celoralalte tieri sa se stérga d'abiá 5%, ear dintr'alu nostru 11% sî resp. 16%. De aceea voiu votá contr'a propunerei comitetului sî-mi reservu a votá pentru scadiaminte moderate, ce nu trecu preste 5%. (Bravo! Bravo! in drépt'a.)

Schuler—Libloy vorbesce preste totu pentru propunerea comitetului. Dupace atinge starea politica interna a statului, obiectéza apoi la unele positîuni, dar combate cu deosebire dóue positîuni, care densulu crede ca nu s'au stersu sî ca trebuie sa se stérga, de-sî nu in anulu acest'a, dar negresîtu in anulu venitoriu, sî aici numera antâiu comissariatulu tierei, care in adeveru n'are nimicu de lucru, judecatori'a de pedépsa din Vasiarheiu, sî in fine abusulu cu diurnele amploiatîloru.

Gull vorbesce preste totu contr'a propunerei comitetului.

In sie dinti'a din 1 Aprile au mailuatu cuventulu in obiectulu acest'a Vice-Cancelariulu Br. Reichenstein, Cavalerulu de Alduleanu sî Dr. Teutsch. Dar neajungendu-ne spatîulu, vomu referí despre ele in numerulu urmatoriu.

Adress'a

Protopopiatului greco-orientatu alu Muresiu-Vásárhely-iului câtra Esc. Sea P. S. D. Andreiu Br. de Siagún'a, la radicarea P. S. S. la demnitatea de Metropolitu.

Escellentia Dómne Archiepiscópe sî Metropolite!

Literile cercularie din 25 Decembre a. tr. cu Nr. 3. ale Escellentîei Vóstre, ne dede ocasiune de a ne aduná in acestu Sinodu protopresbiteriale, dupa dispositîunile canóneloru bisericei ecumenice, spre a ne consvatuí asupr'a aceluiasi. Inainte de tóte conformandu-ne psalm. 9. 2-3. celebraramu sant'a liturgía, ne marturisiramu Domnului, cantaramu numele celui pré 'naltu, sî dupa chiamarea santului duchu, ne constituiramu in Sinodu. Dupa aceea luandu pomenitulu cerculariu in desbatere speciala, sî totdeodata sî seriósa, cu unanimitate amu hotaritu a luá cuprinsulu aceluiasi, sî anume: restaurarea metropoliei române pentru toti Românii transsilvani, banatieni sî ungureni de religiunea gr. orientale, sî denumirea Escellentiei Vóstre de Archiepiscopu sî Mitropolitu alu aceleiasi, spre cunoscintia imbucuratória, sî a aduce Escellentîei Vóstre intim'a nóstra multiamita gratulatória, sî umilit'a devotîune.

Escellentia! noi suntemu petrunsi de insemnatatea actului celui mare de gratîa, de care se impartasî biseric'a nóstra, in urm'a pré'naltei sentintie din 24 Decembre a. 1864. a Maiestatei Sele cesaro regie apostolice, Imperatorului sî Domnului nostru Franciscu Iosifu I.

Insemnatatea acestui actu de un'a parte ne adstrinse sa ne folosimu de institutîunea bisericei nóstre, de a tîné adunâri tractuali in obiecte grave, sî a dá espressiune viia despre consentiamentulu nostru asupr'a acestui actu de gratîa imperatésca — de alta parte iarasi nesuintiele sî adoperatîunile Escellentîei Vóstre, depuse intru de a reasiediá biseric'a româna orientala pe fundamentulu canóneloru bisericei ecumenice, intru de a o coroná cu demnitatea sea primitiva metropolitana, intru de a o intarí in cuventulu adeverului, ne deoblegara a nu trece in tacere preste acésta dî de re'nviiere; ci a Ve aduce cu cuvenita solenitate, cea mai intima a nóstra multiamita sî profund'a nóstra devotiune.

Escellentia! e constatatu, ca biseric'a româna orientala a invinsu idololatri'a inca in primii seculi ai crestinismului, sî a reesîtu triumfatória sî in tierile aceste, botediandu sî convingendu despre eternulu adeveru alu evangeliei lui Christosu, chiaru sî popórele barbare inundante—sî asiá a devenitu a fi infloritóre avendu Metropolitii sî Episcopii sei in cursu de mai multe sute de ani—e cunoscutu iarasi, ca in seculii din urma, immultîndu-se inimicii devenî a fi gonita sî despoiata de averile sale! sub gón'a eii ne-amu nascutu! sî intre dorerile eii amu crescutu, e de prisosu dara a mai insîrá, sî enumerá tóte calamitâtîle eii, sî injuriele casiunate de inimicii eii, pentru ca ni-su cunoscute, sî reulu urmatu din ele se va aretá inca intr'unu tempu lungu fiiloru sei.

In acésta biserica multu cercata, lipsita de capulu sî Metropolitulu seu mai multu de unu seculu sî jumetate; V'a tramisu provedinti'a, dupa sfaturile sale cele ne ajunse de mintea omenésca, spre a fi intr'ens'a geniu innoitoriu de viétia—Din inspirarea Duchului santu ati fostu Escellentîa alesu de Episcopu in eparchi'a transsilvana, in sinodulu tînutu la anulu 1847 in Turd'a; sî denumiti de Maiestate!

Escellentia! ni cu nepotintia a enumerá tóte adoperatiunile sî nesuintiele depuse de Escellenti'a Vóstra intru de a radicá biseric'a româna orientala la demnitatea eii primitiva metropolitana, independinte de alte biserici—intru de o face sa inflorésca spre liniscea consciintiei fiiloru eii, sî mantuirea sufleteloru loru! Ni cu nepotintia a espune tactic'a, ce ati observatu Escellenti'a Vóstra in acésta causa santa, incependu din dîu'a in care V'a chiamatu Domnedieu a luá a mâna toiagulu lui Aaronu in acésta eparchia, pâna in dîu'a reinviierei Metropoliei nóstre! fia-ne dar iertatu numai a marturisí, ca e unu adeveru ne disputabilu, ca nisuintiele sî adoperatiunile depuse de Escellenti'a Vóstra sî tactic'a urmata intru de a reintemeiá biseric'a acést'a a lui Christosu pe fundamentulu canóneleru bisericei ecumenice, intru de a o infrumsetiá cu institute de cultura mai inalta, cu opuri literarie, cu fundatîuni sî alte averi suntu numeróse, evidinte, sî respective fu cea mai nimerita.

Ale Escellentiei Vóstre fura ostenelele! Escellentiei Vóstre se cuvine laud'a! alu Vostru trebuie sa fia sî triumfulu!

In acésta convingere fiindu toti Românii austriaci fii ai bisericei orientale Ve dechiarara fâra reserva prin acclamatîuni in Sinódele eparchiali din anii 1850, 1860 sî 1864— prin foile publice de alu seu Metropolitu sî Archiepiscopu.

Denumirea Escellentiei Vóstre de câtra Maiestatea Sea c. r. apostolica de celu d'antâiu Archiepiscopu sî Metropolitu in biseric'a româna orientala, fâra de a fi ordinatu mai antâiu alegerea provediuta in canónele bisericei nóstre, e numai o nóua dovada despre binevoitórea intentîune sî bogat'a gratîa a

Maiestâtii Sale c. r. apostolice a marelui nostru Imperatoru sî Domnu Franciscu Iosifu I, dupa care se aretà sî cu acésta ocasiune plecatu a implini dorintiele nóstre câtu mai curendu, e o esigentia a impregiurâriloru, in care se afla biseric'a româna orientala din marele imperiu austriacu in presér'a reinviierei sale.— Altu intielesu nu se póte dá acestei preagratîóse denumiri, pentru ca dreptulu bisericei nóstre de a-si alege preotii, Episcopii sî Archiepiscopii sei, e intemeiatu pe canónele bisericei ecumenice, inradacinatu in stravechi'a praxa a bisericei române orientale,—de acestu dreptu se folosira Românii transsilvani, banatieni sî ungureni, chiaru sî in tempuri abnorme sî de góna. — Acésta denumire a Escellentiei Vóstre de Metropolitu sî Archiepiscopu alu nostru nu póte intru nimicu dóra a conturbá consciinti'a nóstra séu a imputînà bucuri'a nóstra, ce purcede din marele actu de gratîa imperatésca, in dîu'a reinviierei nóstre. Noi dara petrunsi de aceste convingeri aflâmu hotarirea nóstra de susu cu totulu intemeiata. —

Urmandu dara noi consimtiementului sî convingeriloru nóstre pâna ací espuse, ne tînemu de cea mai santa detoria a aduce spre cunoscinti'a Escellentiei Vóstre cea mai intima multiamita pentru câte ati facutu sî esoperatu in folosulu, sî spre binele bisericei nóstre, rogandu pre Domnedieu Tatalu nostru celu din Ceriuri, a nu-si intórce fati'a sea dela noi, ci mai multu a tinde mil'a sea spre noi, sî a face cu poterea sea cea de viétia datatóre, cá multu struncinat'a sanatate a Escellentiei Vóstre sa se intregésca, anii vietiei Vóstre sa se duplice, cá asiá avendu-Ve pâna acum indreptatoriu sî conducatoriu in cele mai grave cause, sa ne potemu bucurá de sfatulu sî de intielépt'a conducere a Escellentiei Vóstre sî de aici inainte, intru de a organisá nóu'a metropolia, pe fundamentulu celu eternu alu canóneloru bisericei ecumenice, intru de a consolidá acésta biserica câtu de vijeli'a tempuriloru sa nu se mai clatine, intru de a o preface in medulariu demnu de capulu sî urdîtoriulu eii Domnulu nostru Iisusu Christosu, spre marirea sî laud'a lui Domnedieu Tatalu, Fiiulu sî Duchulu santu,— sî spre mantuirea sufleteloru nóstre— eara candu Domnedieulu nostru dupa svaturile sale cele neajunse de mintea omenésca va chiamá sufletulu Vostru, acea schinteia domnedieésca, ce face pre omu— sa-lu asiedie in locurile dreptiloru— pastrandu-se in acésta santa biserica din fii in fii dulcea aducere aminte, ca Escellenti'a Vóstra ati fostu celu d'antâiu Archiepiscopu sî Metropolitu, sî totu de odata reconstituitoriulu bisericei române orientale din marele imperiu austriacu.

Pe lânga care incheiandu sinodulu cu cantarea psalm. 137. sî acludiendu protocolulu siedintiei sub ·/. remanemu in profunda reveratiune sî devotatîune

Ai Escellentîei Vóstre

Datu din Sinodulu protopresbiterialu tînutu in M. Vásárhely 10/22 Ianuariu 1865.

fórte plecati fii

Parteniu Trombitasiu de Betlenu, Protopopu.
Ioann Hodosiu, parochu in Malomfaleu sî secret.
Nicolau Gaitanu, Secret. sinod. sî assess. la tabl. r.

Interpellatîunea P. Pope'a

sî consotîlorn, privitóre la dreptulu de pasîunitu alu oieriloru tranni in Turci'a, despre carea amintiseramu in numerulu din urma, o avemu astadi intréga inaintea nóstra. Tractarea mai pe largu a acestei cestiuni in numerii 19 sî 21 ai acestui dîuariu adeveresce de ajunsu, ca noi punemu mare pretiu pe unu ramu atâtu de insemnatu alu vietiei economice a poporului nostru, precum e economi'a de vite a oieriloru nostri. D. Senatoru imp. P. Pope'a sî on. consoti, ce au subscrisu interpellatîunea, au indeplinitu o trebuintia simtîta sî si-au castigatu unu titlu mare la recunoscinti'a unei classe respectabile a populatîunei transsilvane. Noi cá cei ce amu atinsu antâi'a data acésta causa, sî cari punemu atât'a pretiu pe venitoriulu oieriloru nostri, credemu, ca vomu fi talmaci credinciosi ai simtieminteloru toturoru economiloru de vite transsilvani, aducendu dd. interpellanti cea mai cordiala multiamita publica.

Interpellatîunea insasi, cetita in siedinti'a din 5 Aprile de notariulu eventualu Archimandritu Popasu, suna asiá:

Interpelatîune. O parte mare a populatîunei transsilvane, sî anume acei locuitori ai tierei, ce locuiescu in partea de médiadî resariténa marginasie cu principatele române unite, dar cu deosebire asiá numitii economi de oi din giurulu Brasiovului sî alu Sabiiului, pórta economi'a viteloru in mesura atâtu de mare, incâtu aceea este uniculu loru ramu de castigu. Numitii economi de oi tînu vitele loru de feliurite soiuri mai tâtu in principatele romanesci sî in Turci'a, ba le mâna pâna la Balcanu sî marea négra, unde sub scutulu regimului austriacu totdeun'a au avutu pasiunile de lipsa pentru numerósele loru turme, ce trecu in millióne, pelânga depunerea unei taxe de pasiunitu dupa tractate. Aceste tractate, incâtu scimu, din vechime se incheiau intre regimulu austriacu sî celu turcescu sî se innoiau apoi din tempu in tempu.

Dar de curendu dîuariele transsilvane ne adusera scirea cea multu intristatóre, ca conventîunea incheiata la an. 1855 cu pórt'a ottomana sî publicata in fói'a legiloru din acelu anu nr. 112 s'au abdîsu in modu definitívu sî validu, sî ca in poterea notei guvernului ottomanu indreptate câtra c. r. ministeriulu de esterne dto 4 Ianuariu a. c. terminulu pentru desiertarea teritoriului ottomanu din partea economiloru tranni s'a prolungitu pâna pe 23 Augustu a. c.

Scirea acést'a este preaintristatóre, sî realisarea eii aru fi o lovitura grea, carea déca nu s'aru incungiurá din tempu in vre-unu modu possibilu, nu numai aru ruiná de totu tóta economi'a de oi a numitîloru economi, ci pentru tóta populatîunea Tranniei, ba sî pentru statulu Austriei intregn aru avé cele mai triste sî mai pagubitóre urmâri. Impregiurarea acést'a fâra 'ndoiéla aru fi fórte pagubitóre:

1) pentru respectivii economi de vite, pentruca acesti'a déca li s'aru detrage pasiunile cele neincungiuratu trebuincióse, neavendu-le acestea in tiér'a Tranni'a, de siguru aru ajunge la sépa de lemnu, ori apoi aru trebuí sa emigreze cu totului totu in tierile invecinate dela Dunare;

2) pentru locuitorii tierei Tranniei, câci numitii economi de vite vitele loru de felurite soiuri, precum sî productele scóse dela acelea, mai tóte le aduceau sî le vindeau la tergurile interne, sî prin acést'a bunastarea locuitoriloru, comerciulu sî industri'a se radicau sî spriginiau insemnatu;

3) pentru statulu intregu insusi, de órece desu pomenitii economi de oi prin platírea contributîuniloru sî altoru taxe pentru turmele loru, contribuiau cu sume considerabile la crescerea contributîunei sî prin urmare sî a finantieloru statului, precum sî a armatei, —ceea ce de siguru aru incetá, déca ei si-aru perde locurile de pasiunitu.

Fatia cu aceste fapte si-iau voia subscrisii a rogá pre Inaltulu Ministeriu c. r. de esterne, a dá desluciri asupr'a urmatóreloru puncte:

1) Conventîunea de pascuatîune, abdîsa de regimulu ottomanu, este ea de natura cá aceea, cá sa se póta desfiintiá unilateralminte?

2. Cunoscuta e Inaltului Ministeriu c. r. de esterne caus'a aceea, ce au indemnatu pre guvernulu ottomanu la pasulu acest'a, sî nu este sperantia a se poté delaturá acésta causa?

3. Déca n'aru fi cu potintia nici decum a re'nnoí conventîunea cestiunata de pascuatîune, in ce modu cugeta inaltulu regimu c. r. a ajutá positiunea numitîloru economi de vite?

Vienn'a in 3 Aprile 1865.

Pope'a. Popasu. Cavaleru de Alduleanu. de Lemény. Cavaleru de Puscariu. Demetriu Mog'a. Fr. Schuler de Libloy. Grüner. Sadil. Krziwanek. Dr. Trauschenfels. Binder. Dr. A. Krása. Gull. Dr. Waidele. Gustavu Groisz. Gavriilu Manu. Alessandru Bohatielu. Antoniu de Lászloffy. Samuilu Thót. Obert.

Principatele române unite.

Corpurile legiuitóre ale tierei suntu conchiamate pe 2 Maiu la sessiune estraordinaria.

Dupa acésta scire inregistrâmu indata alt'a de mare importantia: Domnulu Aricescu, care in urm'a unei procederi pripite sî nedemne de unu corpu legiuitoriu, nedemne de representanti'a unei tieri, pentru francheti'a sea documentata in desbaterea asupr'a denumirei Episcopiloru sî Metropolitîloru, fusese departatu din camera, a fostu realesu la Câmpulu-lungu cu mare entusiasmu sî cu 83 din 93 votu. Alegatorii sî resp. realegatorii domnului Aricescu si-au datu pain acést'a unu testimoniu onorificu de curagiu barbatescu, de consciintia constitutîunala sî de respectarea valórei morale a unui omu, dar totdeodata au datu prin realegerea acést'a unu votu eclatante de blamu acelei mici maioritâti din camera, carea se aretase atâtu de mica la sufletu, incâtu nisce simple cuvinte de reprobare din partea domnului Aricescu, cuvinte, pentru cari ajungeá o simpla chiamare la ordine din partea Presiedintelui, le-a luatu cá o vatemare câtra sine. Fia cá maioritatea camerei sa profite câtu de multu din acésta lectîune! Fia cá cuvintele adressate de alegatori domnului Aricescu (ce le vomu comunicá in nr. urmatoriu), sa strabata nu numai pân' la ochii, dar sî pân' la inim'a deputatîloru!

Din caus'a SS. Serbatori nrului celu mai de aprópe va esî Joi in 8|20 Aprile.

Burs'a din Vienn'a	31 Martiu (12 Apr.) 1865.		
Metalicele 5%	71 60	Actiile de creditu	183
Imprumutulu nat. 5%	76 30	Argintulu	106 75
Actiile de banca	795	Galbinulu	5 16 11/12

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oicei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 27. ANULU XIII.

Sabiiu, in 8|20 Apriliu 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. sî pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Protocolu,

despre siedintiele conferentîale, tînute in urmarea inaltului intimatu alu ministeriului de statu din 29 Decembre 1864 nr. 8642. din partea corpului representativu românu greco-orientalu in Carlovitiu incependu din 20/8 Februariu 1865. pâna in dîu'a desubt insemnata, spre scopulu realisârei unei impacaciuni in privinti'a fondduriloru comune administrate in Carlovitiu sî a monastiriloru banatiene.

Sub presiedinti'a Escellentîei Sele Inaltupreasantîtului Domnu Archiepiscopu sî Mitropolitu,

Andreiu Barone de Siagun'a.

In presiuti'a Inaltupreasantîtului Domnu Episcopu alu Aradului,

Procopiu Ivacicovics.

Sî a Domniloru deputati natiunali:

Constantinu Gruics, protopresbiterulu Hasiasiului.

Ioanne Marcu, protopresbiterulu Lugosiului.

Iosifu Belesiu, protopresbiterulu Totvaradiei.

Nicolau Andreevics, preotu sî directoru alu scóleloru natîunale din Caransebesiu,

Andreiu Mocioni de Foenu, mareproprietariu din Timisiór'a.

Vincentiu Babesiu, cojude la Tabul'a regésca din Pest'a.

Georgiu de Fogarasi, advocatu sî proprietariu de realitâti din Lipov'a.

Sigismundu Popovics, advocatu din Aradu.

Dr. Demetriu Hatieganu, advocatu din Oraviti'a.

Dr. Aureliu Maniu, advocatu din Lugosiu.

Lazaru Ioanescu advocatu din Aradu.

1.

Escellenti'a Sea Domnulu Archiepiscopu sî Mitropolitu deschidiendu siedinti'a cu o scurta cuventare mai nainte de tóte presentéza adunârei **a.** biletulu de mâna a Maiestatei Sele ces. reg. Apostolice din 24 Decembre 1864, prin care la rogârile Românilor greco-orientali din Ardealu sî Ungari'a se concede preagratîosu infiintiarea unei Metropolii independinti, coordinate celei serbesci, sî biseric'a eparchiala din Ardealu se radica la demnitate de metropolitana, denumindu-se totu de odata Escellenti'a Sea de antâiulu Archiepiscopu sî Metropolitu,— mai departe **b.** Innaltulu intimatu alu Escellentîei Sele Domnului c. r. ministru de statu Cavaleru de Schmerling din 29 Decembre 1864. Nr. 8642. I., prin care se facu cunoscute preainaltele dispusetiuni, contînute in preainaltele resolutîuni totu din 24 Decembre 1864, privitóre la regularea relatîuniloru produse prin nóu'a Metropolia, sî provóca adunarea, cá aceste acte preamomentóse, ce incuviintiéza restaurarea sî reconstituirea odiniórei nóstre Metropolie natîunale, sa se aduca la cetire mai nainte de tóte: — acésta provocare numai decâtu implinindu-se, Escellenti'a Sea D-lu presiedinte Archiepiscopu sî Metropolitu, cu provocare la punctele celui din urma inaltu actu, ce se reducu la fondurile comune sî monastirile banatiene sî cari puncte aci sub A. in versiune verbala comunicandu-se,— face cunoscutu, cumca de órece terminulu de infatîsiare din partea Illustritatei Sale Domnului ces. reg. Comissariu congressualu sî generalu Maioru Barone de Philippovits cu scrisórea convocatóre din 8 Ianuariu 1865 pe 5 Februariu a. c. defiptu, din partea Românilor din acea causa nu s'au potutu tîné, fiindca precum Escellenti'a Sea personalminte asiá sî restaurat'a Ierarchia bisericésca româna prin representantii eii, au avutu o santa sî urginta datorintia mai nainte de tóte a se presentá naintea Maiestatei Sale, spre a depune la pólele maretiului Tronu tributulu celei mai omagiale multiamiri pentru amintit'a preainalta gratîa, sî de aceea infatîsiarea nóstra aicea numai acum a fostu posibila; deci dara afla de bine, cá adunarea, spre a poté numai de câtu purcede intru resolvarea problemei sale, prin alegerea de doi secretari din sinulu eii, cari sa duca protocólele siedintieloru sî sa ingrijésca de tóte afacerile scrisuale,—de locu sa se constituie,—spre ce scopu Escellenti'a Sea propune de primulu secretariu pre deputatulu Vicentiu Babesiu sî de alu doilea pre deputatulu Dr. Aureliu Maniu.

A.

„In privinti'a acelei pârti din averea comuna a Dieceseloru Metropoliei Carlovitiane din Ungari'a, Croatî'a, Slavoni'a cu confiniele militare, carea are sa cada pârtîloru române despartîte de acésta Metropolia,—mai departe in privinti'a monastiriloru aflatóre in Diecesele banatiene in mijloculu unei poporatîuni române, — s'a induratu Maiestatea Sea ces. reg. Apostolica cu mai de partele prea inalte resolutîuni din 24 Dec. 1864. preagratîosu a ordiná, cá in congressulu natîunalu sa se staruiésca incheiarea unei complanâri.

Procedur'a ce are a se observá in directiunea acést'a, e regulata prin o preainalta instructiune, ce Maiestatea Sea c. r. Apostolica s'a induratu a emaná inaltu aceluiasi Comissariu generalu Maioru Iosifu Barone de Philippovits.

Acésta procedura in esenti'a eii se cuprinde intru aceea: cumca congressulu se desparte spre acestu scopu in dóue corporatiuni representative, din cari un'a se va compune din Patriarchulu, Episcopii sî Deputatii serbesci, ear ceealalta din Escellenti'a Ta séu plenipotentiatulu Escellentiei Tale, din Episcopulu Aradanu sî Deputatii români, sî cumca aceste corporatiuni representative voru avé a conlucrá intru esoperarea unei impacatiuni.“

Decisiune unanima.

Actele Maiestatice, respective ale ministeriului de statu, —dupa ce simtiului de multiamire alu natîunei române de religiunea greco-orientala din Ardealu sî Ungari'a s'a datu cuviinciósa omagiala espressiune, -se iau la cunoscintia,— membrii adunârei propusi de secretari se recérca spre ocuparea acestoru posturi, sî in urmarea acést'a corpulu representativu se dechiara de constituitu.

2.

Dupace secretarii alesi si cuprindu locurile, primulu secretariu Vincentiu Babesiu face intrebare in privinti'a limbei, in care are a se duce protocolulu.

Dupa o desbatere cu dea menuntulu a acestui obiectu sî dupa considerarea seriósa a sustatatóreloru privintie de oportunitate, se

decide unanimu.

Protocolulu de siedintie, in câtu acel'a e menitu a se substerne Inaltului Regimu, e a se purtá in limb'a germana, totodata insa spre intrebuintiarea propria natîunala in limb'a româna.

3.

Escellenti'a Sea Domnulu Presiedinte, privindu de urgentu necessariu,- face propunere: cá acum sa se aduca la propunere sî desbatere operatele — ce de o parte barbatii români de incredere Andreiu de Mocioni sî Vincetiu Babesiu, convocati in Septembre anulu trecutu la Carlovitiu lânga S. Sinodu, de alta parte in societate cu Illustritatea Sea Inaltupreasantîtulu Domnu Procopiu Ivacicovics Episcopulu Aradului,— in privinti'a realisârei practice a despartîrei ierarchice a Românilor de câtra Serbi, le-au substernutu parte S. Sinodu, parte Illustritatei Sele Domnului Comissaru congressualu.

Conformu acestei propuneri unanimu priimite, membrulu Babesiu citesce amintitele operate cari se intituléza:

a) Proiectulu de programu a barbatîloru de incredere români conchiamati in anulu 1864. la Sinodulu Episcopescu Carlovitîanu, spre scopulu unei grabnice— practice sî drepte realisâri a despartîrei ierarchice a Românilor de câtra Serbi.

b) Opiniunea membriloru români acelei comissiuni, care s'a emisu de câtra S. Sinodu din Carlovitiu in anulu 1864. spre cercetarea stârei fondduriloru natîunale comune in Carlovitiu administrate, sî eruirea pârtîloru natîunei serbe sî române din acele fonduri.

Dupa finirea cetirei acestoru operate sî darea de chiarificatîunile necessarie, din tóte pârtîle se descopere dorinti'a—

ca de órece s'au facutu cunoscutu, cumca sî Escellentî'a Sea Domnulu Presiedinte Archiepiscopu sî Metropolitu a elucratu asupr'a cestiunei fonduriloru sî monastîriloru o propunere mai cu séma din punctu de vedere bisericescu, sa binevoiésca Escellentî'a Sea nainte de deschiderea desbaterei asupr'a operateloru de mai susu, a comunicá cu adunarea cuprinsulu acestei propuneri proprie.

Escellentî'a Sea implinindu dorinti'a acést'a generala, lasa prin alu doilea secretariu Dr. Maniu a se citî propriulu seu elaboratu. *)

Dupa finirea cetirei se aduce urmatórea

Decisiune unanima,

Precum proiectulu de programu sî opiniunea barbatîloru români de incredere la S. Sinodu din anulu trecutu dela Carlovitiu,— asiá propunerea Escellentîei Sele Domnului Presiedinte, Archiepiscopu sî Mitropolitu se iau cu recunoscatóre multiamita la cunoscintia,— parerile cuprinse in acelea apretiuindu-se sî acceptandu-se cu deplinatate, se dechiara de parerile acestui corpu representativu, sî se decide pastrarea acelor'a in archiv'a metropolitana sî tiparirea acelor'a in limb'a româna sî germana.

4.

La facut'a propusetîune in privinti'a stabilirei unei base de impacaciune consunatóre cu inaltulu intimatu alu Escellentîei Sele Dlu Ministru de statu din 29. Decembre 1864 Nr. 8642. I, carea apoi sa servésca de temeiu la negotiatiunile deschidiende in privinti'a impartîrei averei comune; dupace acestu obiectu s'a desbatutu temeinicu, sî s'a luatu cuviinciósa privire la problem'a ce are a o resolvá acestu corpu representativu, in urmarea preainaltei resolutîuni din 24 Decembre 1864. s'a adusu cu unanimitate urmatórea

Decisiune,

In privinti'a problemei, ce are a resolvá acestu corpu representativu in urmarea mai susu laudatului intimatu ministerialu de statu, se dechiara,—cumca de sî in propunerea aci sub ·/. aclusa a Escellentiei Sale Dlui presiedinte Archiepiscopu sî Mitropolitu sî in operatele barbatiloru români de incredere din Octobre 1864 egala indreptatîre a pârtîloru române despartîte de câtra Metropoli'a din Carlovitiu la fondurile clericale sî inalienabile, sî eschisiv'a loru indreptatîre la monastirile Hodosiu, Bezdinu, S. George sî Mesits, precum din punctu de vedere bisericescu asiá sî alu dreptului de statu pe deplinu sî temeinicu e aretatu sî doveditu, incâtu din acele operate apriatu se vede, cumca aceste fonduri, privindu infiintiarea sî destinulu loru, precum sî punerea loru in lucrare normata sî sustînuta prin resolutîuni inalte ale guvernului, — au fostu neconditiunatu comune, ne purtandu nici candu caracteru natîunalu, ci in genere esclusivu confessiunalu; prin urmare acestu corpu representativu cugeta ca aru fi pe dreptu, cá pe partea româna sa vina jumetate din aceste fonduri; — totusi acestu corpu representativu cu privire la problem'a sea custatóre din mijlocirea unei intielegeri sî impacaciuni amicabile se afla indemnatu spre scopulu acest'a, dar chiaru numai spre inlesnirea ajungerei acestui scopu, din privintie de oportunitate a luá de basa impacatîunei altu temeiu, sî de acea in privinti'a acestui obiectu stabiléza urmatórele principie:

1. In privinti'a impartîrei numiteloru dóue fonduri comune se priimesce cá temeiu la impacatîune acelu modu de calculu pomenitu in opiniunea barbatîloru români de incredere din Octobre 1864, carele in esenti'a sea intru acea se cuprinde, cumca dupa ficsarea capitaleloru contribuite din partea dieceseloru preponderante române—Aradu, Timisiór'a sî Versietiu sî a unoru monastiri situate in mijloculu acelor'a, sî a aceloru sume incurse din partea dieceseloru curatu serbe, precum sî dupa impartîrea egala a sumeloru intrate din partea metropoliei comune, castigulu ce se va aretá se imparte dupa proportîunea sumeloru intrate, sî apoi din acestea se compenséza sî rebonifica sumele cu care au datu o parte mai multu decâtu alt'a, sî s'au folositu mai multu un'a decâtu alta parte, sî anume:

a) din fondulu clericalu	556,500 fl.
b) din celu inalienabilu,—	318,600 fl.
Summ'a:	875,100 f. v. a.

2. In privinti'a monastiriloru Hodosiu, Bezdinu, S. George sî Mesits, cari esista de tempuri immemoriale, se priimesce propunerea Escellentîei Sele Inaltupreasantîtului Domnu Archiepiscopu sî Mitropolitu— sî proiectulu de programu alu barbatîloru de incredere in deplinu, prin urmare se sustîne dreptulu asupr'a toturoru acestoru patru monastîri.

3. In privinti'a celoralalte fonduri sî fundatîuni administrate in Carlovitiu corpulu representativu se alatura contînutului respectivu precum alu propunerei asiá sî alu opiniunei, deci dara se ascépta sî pretinde participarea studintîloru români ce voru studiá in Carlovitiu din fondatîunile alumniale sî Putnikiane, mai departe estradarea fondului de fundus instructus pentru resiedinti'a episcopésca din Aradu Episcopului Aradanu spre mai departe administrare in suma de 7303 f. v. a. precum sî estradarea fondului in suma de 1484 f. $91^{8}/_{10}$ xr. din o caducitate româna fundata pentru unu seminariu românu inca in anulu 1841. de câtra fostulu Episcopu alu Versietiului Iosifu Raiacic.

4. In fine se sustîne pretensiunea precum asupr'a jumetatei din veniturile intercalarie dupa celu din urma Archiepiscopu sî Mitropolitu comunu reposatulu Iosifu Barone de Raiacic, asiá sî asupr'a celu putînu unei jumetâti din pretiulu resiedintieloru sî realitâtîloru episcopesci din Versietiu sî Timisiór'a, precum sî asupr'a unui ajutoriu potrivitu pentru Episcopulu Caransebesianu spre castigarea celoru mai necessarie odóre archipastoresci sî acareteloru celoru mai de lipsa.

De-sî acestu corpu representativu prin stabilirea principieloru contînute in aceste decisiuni cu unanimitate aduse si-a precisu punctulu de manecare, totusi nu e neaplecatu in interesulu unei complanâri amicavere sî impacaciuni fratiesci sî in presupunere a intempiná o asemenea aplecare sî la ceealalta parte, a se lasá sî in mai departe negotiatîuni amicavere.

5.

Escellenti'a Sea Dlu presiedinte Archiepiscopu sî Metropolitu privesce de necessariu sî corespundiatoriu scopului, cá acestu corpu representativu sa se ocupe cu intrebarea despre preluarea sî manipularea pârtii de avere, ce are a se dá din fondurile comune pârtîloru române despartîte de câtra Metropoli'a din Carlovitiu, sî aduce la propunere sî desbatere unu proiectu propriu spre acestu scopu elucratu.

Dupa prejudecare matura sî seriósa a acestui obiectu sî dupa desbaterea punctuala a proiectului substernutu, acel'a se priimesce in urmatoriulu cuprinsu, — aducendu-se in privinti'a acést'a urmatórea

Decisiune unanima.

§ 1. O epitropia provisoria se asiédia constatóre din Episcopulu Aradului, din doi membri preotiesci cu doi suplenti, din patru membri lumeni cu patru suplenti, dintre cari unu membru sî unu suplentu din confiniulu militaru, sî din unu cassieru sî unu controloru, spre care fine corporatiunea acést'a desemnéza pre urmatorii domni:

a) De presiedinte pre Illustritatea Sea Preasantîtulu Domnu Procopiu Ivacskovits Episcopulu Aradului.

b) De membri din partea preotiésca, pre domnii:

Constantinu Gruics protopresbiterulu Hasiasiului.

Ioanne Marcu protopresbiterulu Lugosiuliui.

c) De suplentii membriloru preotiesci, pre domnii:

Fizesianu parochu din Toraculu micu.

Nicolau Andreevics preotu sî directorulu scóleloru natîunale din Caransebesiu.

d) De membri lumeni, pre domnii:

Andreiu de Mocioni proprietariu din Foenu.

Georgiu de Pop'a Comite supremu din Aradu.

Marcu Rotaru c. r. Maioru in regimentulu confiniariu romano-banaticu.

Iulianu Ianculescu perceptoru generalu—comitatensu alu comitatului Carasiu.

e) De suplentii membriloru lumeni, pre domnii:

Georgiu de Fogarasi advocatu sî proprietariu de realitâti din Lipov'a.

Nicolau Zsig'a senioru proprietariu de realitâti din Oradea mare.

Iosifu Seracinu c. r. Capitanu in regimentulu confiniaru romano-banaticu.

Constantinu Udrea negotiatoriu sî curatorulu bisericei din Lugosiu.

f) De cassieru pre Dlu

Dr. Athanasiu Siandoru profesoru de preparandía din Aradu.

g) De controloru pre Dlu

Lazaru Ionescu advocatu in Aradu.

§ 2. Partea averei ce va cadé pe sém'a pârtîloru hierarchiei nóstre române, o va priimí preasantîtulu dlu presiedinte—episcopu cu epitropulu Illustritatea Sea dlu Andreiu Mocioni de Foenu sî cu cassierulu séu controlorulu.

§ 3. Averea acést'a bisericésca se va pastrá deocamdata la Eparchi'a din Aradu, sî adeca banii gat'a se voru pune in cass'a de pastratu din Aradu, ear ceealalta parte a acestei averi—ce va fi in obligatiuni, seva depune in cassa de feru, spre ce sfarsîtu are a se cumpará numai de câtu cassa Wertheimiana de feru.

§. 4. Epitropi'a functîunéza in cause momentóse de natura urginta in siedintie plenarie, cari constau din toti membrii séu suplentii loru; causele de manipulatîune ordinaria insa au a se decide de câtra presiedinte cu atragerea celu putînu a unui membru bisericescu sî doi lumeni séu a suplentîloru acestor'a.

§. 5. Suplentii numai atunci au votu, candu suplinescu pre vre-unu membru ordinariu.

§. 6. Epitropi'a de locu la inceputu in siedintia ple-

*) Comunicatu in nr. 22–26 ai acestei foi sub titlulu: Meditatiuni etc.Red.)

naria va cercetá, déca capitalele elocate la privati au destula sî sigura ipotheca, sî déca debitorii platescu regulatu cametele, sî de voru aflá, ca capitalele n'au ipotheca destula, sî debitorii suntu morosi; atunci se faca cele de lipsa pentru incassarea capitaleloru sî a cameteloru neplatite, sî banii incassati sa-i puna in cass'a de pastratu din Aradu.

§. 7. Nu este ertatu de ocamdata a elocá banii fundatîunali la privati.

§. 8. Afara de indemnisarea Domnului Episcopu din Aradu sî eventualminte a Episcopului din Caransebesiu pentru perderea taxeloru de singelii,— de portarea speseloru consistorieloru,— de platirea professoriloru Teologiei sî a cuartireloru de scóle teologice,— de cumpararea unei casse Wertheimiane de feru,— sî de neincungiuraverile erogatîuni de manipulare, nu este ertatu a face cheltuieli.

§. 9. Priimirea cameteloru sî altoru bani are a se face prin cassierulu sî controlorulu in fiinti'a de fatia a Episcopului sî a unui epitropu, séu celu putînu pelânga contrasemnarea Episcopului. Altcum priimirea baniloru nu se privesce de legala.

6.

Escellentî'a Sea Domnulu Presiedinte Archiepiscopu sî Metropolitu cu privire ca acestu corpu representativu prin aducerea decisiuniloru de pâna ací si-a resolvatu problem'a ce i s'a incredintiatu, aduce la propunere: cá protocolulu de siedintie sa se incheie sî acel'a dimpreuna cu aclusele sa se substérna Illustritatei Sele Dlui Comissaru congressualu sî generalu Maioru Barone de Philippovits.

Dupa considerarea impregiurâriloru sustatóre, propunerea se priimesce cu unanimitate sî se

d e c i d e.

Protocolulu de siedintie se incheia sî Escellentî'a Sea Domnulu Presiedinte Archiepiscopu sî Metropolitu se róga a transpune protocolulu cu aclusele Ilustrului Domnu c. r. Comissaru congressualu.

Carlovitiu in 16/28 Februariu 1865.

A n d r e i u B a r c n u d e S i a g u n 'a,
Archiepiscopu sî Mitropolitu.
Procopiu Ivacicovici, Episcopulu Aradului.
Constantinu Gruics, Protopresbiterulu Hasiasiului.
Ioanne Marcu, Protopresbiterulu Lugosiului.
Iosifu Belesiu, Protopresbiterulu Totvaradiei.
Nicolau Andreeviciu.
Andreiu de Mocioni. Georgiu de Fogarasi.
Sigismundu Popoviciu. Dr. Demetriu Hatieganu.
Lazaru Ioanescu. Vincentiu Babesiu.
Dr. Aureliu Maniu.

Cuventulu dep. Cav. de Alduleanu,

r o s t i t u i n s i e d i n t i 'a c a s e i a b l e g a t î l o r u d i n 1 A p r i l e c. n. Incopciandu de cele espuse in numerulu nostru din urma continuâmu referat'a asupr'a desbaterei bugetului Cancellariei aulice transsilvane. Indata la 'nceputulu siedintiei vorbì Vice-cancelarulu Br. de Reichenstein incontr'a stergeriloru proiectate de comitetulu finantîaru, luandu posturile din punctu in punctu sî aperandu contribuirile din partea statului pentru introducerea cârtîloru funduarie, pentru cele dóue tribunale apelative, pentru cultu sî invetiamentu, pentru gendarmeria etc., sî crede, ca mai multu decâtu 183,000 f. din bugetulu Cancelariei aulice transsilvane nu se póte sterge, sî ca prin urmare regimulu crede ca se va poté ajunge cu 3,543 391 f.— Dupa Escellenti'a Sea cere cuventulu

Cavaleru de A l d u l e a n u. „Trebuie sa me declaru contr'a propunerei comitetului finantîaru, pentruca stergerile proiectate la capitululu rocerintieloru le aflu prea mari. Regimulu arata in specialu, postu de postu, ca-i trebuiescu cu totulu 3,543,391 f., ear comitetulu finantîaru propune a se sterge aprópe la 400,000 f., va sa dîca cam 11% din recerinti'a totala. Déca va cercetá cine-va motívele, ce comitetulu in reportulu seu le aduce pentru motivarea acestei stergeri, sî déca este cunoscutu cine-va cu referintiele Transsilvaniei, apoi va aflá, ca stergerile acelea parte mare se baséza pe presumtîuni gresîte, sî tóte la olalta celu putînu dupa parerea mea nu suntu apte a justificá stergerea in catîmea cea mare proiectata. Motívulu celu d'antâiu, sî dupa parerea mea celu mai greu, alu comitetului finantîaru este asemenarea intre preliminarulu de acum sî intre alu anului 1862, dîcendu-se, ca atunci regimulu s'au ajunsu cu 2,900,000 f. sî au crutiatu frumós'a suma de 313,000 f. Motívulu acest'a, ori câtu se pare de plausibilu la antâi'a vedere, provine dintr'o scadere, câci s'a trecutu cu vederea unu faptu insemnatu, care, déca se va considerá dupa cuviintia, ne arata motívulu cu totulu de alta parte, faptulu notoriu adica, ca in urm'a diplomei de Octobre cu p. n. resolutîune din 31 Martiu 1861 asiá numitele autoritâti c. r. administrative sî judecatoresci se desfiintiara sî se introduse administratîunea municipala, sub carea judecii cercuali erau dotati cu câte 50 fl. pe anu, sub carea assessorii sedrieloru comitatense, cari ducu agendele de consiliari districtuali sî provinciali, trageau lefi anuale de câte 100 sî 200 fl.; acea administratîune municipala, domniloru, unde amploiatii toturoru jurisdictîuniloru sasesci trageau lefile loru din casse comunale sî alodiale; sî sistemulu acest'a s'au estinsu pâna preste jumetatea antâi'a a anului 1862. Numai in decurgerea semestrului alu doilea alu an. 1862 s'a re'nceputu organisarea propria, de-sî numai provisoria a tierei, numai atunci s'au re'ntrodusu lefi ce-va mai bune, ear regularea unei pârti a lefiloru sî anume dotarea amploiatîloru jurisdictîuniloru sasesci in suma de 221,000 fl. urmà numai câtra capetulu anului 1862. Regularea lefiloru amploiatîloru dela tabl'a reg., care acolo suplinesce apelatoriulu tierei, sî ai cârei amploiati cá asessori sî resp. cá Consiliari de apelatîune trageau lefi numai de câte 3, 4—800 fl., trase dupa sine urcarea lefiloru in dóue categorii de câte 1600 sî de câte 2000 fl. numai pela incepululu anului 1863; colegiulu judecatoriloru asiá numitului tribunalu apelatorialu din Sabiiu asemenea numai mai tardîu s'a dotatu ab ærario, sî anume cu categorii de câte 1600 sî de câte 2000 fl. Candu s'a facutu acea asemenare, s'au trecutu cu vederea tóte aceste impregiurâri; câci déca s'aru fi luatu sî ele in consideratîune, de siguru s'aru fi convinsu ori cine, ca sum'a de 2,900,000 fl., déca organisatîunea aru fi fostu atâtu de naintata precum e astadi, n'aru fi ajunsu nici decum pentru acoperirea speseloru administrative ale anului 1862. Sî nici ca e mirare, câci asemenarea s'a facutu intre preliminariulu unui anu cu stare normala, sî intre preliminariulu unui anu, in care starea tierei erá neregulata. Déca va sa faca cine-va o asemenare, apoi trebuie sa se asemeneze referintiele egale omogene, pentru a pervení la o concheiare corecta, sî in privinti'a acést'a mi iau voia a face asemenare intre preliminariulu statului de acum sî intre celu dinainte de anulu 1860, candu referintiele tierei erau regulate celu putînu intru atât'a, incâtu se potu numí regulate din punctu de vedere alu administratîunei. Iau mai antâiu cele dóue rubrici: a administratîunei politice sî judiciale, acele rubrici, care suntu combatute mai tare din partea comitetului finantîaru; acelea la an. 1858 erau preliminate astfelu: administratîunea politica cu 1,148,707 fl., ear acum dupa propositîunea originala a regimului cu 913,644 f., va sa dîca cu 235,063 f. mai putînu;— justitî'a a fostu preliminata atunci cu 731,675 f., acum dupa propositîunea originala a regimului iar numai cu 722,757 f., va sa dîca sî la rubric'a acést'a cu 8898 f. e mai putînu; preliminarulu de esttempu dara cu frumós'a suma de 243,961 f. e mai micu decâtu celu pentru anulu 1860, unde inca nici ca suntu socotite lefile amploiatîloru disponibili, cari atunci nu esistau, ear acum ingreunéza bugetulu Transsilvaniei.

Se dîce mai departe, ca contingentulu preliminatu pentru spesele dietale 100,000 f. este prea mare, sum'a de 30,000 f. ajunge pentru de a acoperí asiá numitele afaceri de legislatîune ale regimului, resp. spesele legislatîunei preste obiectele de autonomia (administratîunea politica sî justitîara). Aici, incopciandu de ceea ce au dîsu eri mai pe largu unu colega transsilvanu sî de ceea ce sî astadi au amintîtu Esc. Sea d. repres. alu regimului, mi iau voia a mai atinge numai acea impregiurare, ca unu faptu s'a trecutu cu totulu cu vederea, acelu faptu, ca diet'a transsilvana constitutîunalminte consiste din 161 membri; accentuezu „constitutîunalminte,“ intielegendu prin acést'a constitîunea eredîta, din carea nu se póte clatiná nimicu, afara numai pe calea constitutîunala. Déca, domniloru, se voru socotí diurnele membriloru dietali cu câte 5 f., apoi se va vedé, ca sum'a proiectata spre incuviintiare de 30,000 f., n'aru ajunge fâr pe 30 dîle afara de despagubirile pentru spesele de caletoria, cari asemenea competu membriloru ab ærario“. (Aici arata oratorulu mai pe largu, ca in cele 4 septemâni n'aru fi cu potintia a pertractá dór nici un'a din insemnatele propositîuni regesci, ce are a pertractá diet'a transsilvana. Apoi continua:) „Motivarea acestei stergeri, cá candu diet'a transsilvana aru poté pretinde numai unu astfelu de contingentu partîalu, cum aru compete Transsilvaniei, candu ea aru fi representata in Senatulu imperialu redusu,— acésta motívare, domniloru, este unu atacu pe fatia asupr'a constitutîunei tierei! (Voci in centru: Asiá e!) Acést'a mi iau voia a o declará aici pe fatia. Câtu pentru calitatea agendeloru, nu e diferintia in tempu, déca corpulu legislativu aduce o lege cu valóre obligatória pentru unu teritoriu mai mare ori mai micu; lucrulu, trecerea tempului suntu aceleasi, e totu aceeasi pertractare asupr'a unei legi. Sî déca luâmu in considerare numerulu membriloru, nu gasímu mare deosebire intre numerulu membriloru Senatului imperialu redusu, sî intre numerulu membriloru dietei transsilvane de 161, precum e sa fia dupa constitutîune. De aceea repetu inc'odata, ca acést'a n'aru fi nimicu alt'a decâtu o incercare indirecta de a delaturá constitutîunea tierei. (Aprobare in

centrulu dreptu.)“— Oratorulu apera apoi sum'a de 29,000 f., ce vinu a se dá orfano trofiului din Sabiiu dreptu despagubire pentru cele 5,000 galete de grâu, donate acelui'a de Imperatés'a Mari'a Teresi'a la an. 1772. Dupa aceea trece la obiectîunea, ce s'a facutu incontr'a celoru dóue judecatorie apelatoriale, sî arata, ca tribunalulu de tiéra dinainte de an. 1860 a costatu mai multu decâtu cele d ó u e tribunale de acum. Acést'a numai din punctu de vedere finantîaru, câci de altmintrea nici densulu nu se 'nvoiesce cu aceste dóue tribunale, sî aru dorí cá sa fia numai unulu. Apoi combate stergerea de 60,000 f. pentru introducerea cârtîloru funduarie, aretandu, ca acelea se incuviintiasera inca in anulu trecutu sî legea respectíva se sî sanctîunase de Mai. Sea, sî astfelu nu se potrivesce cu demnitatea casei sî aru fi unu ce deplorabilu, déca ceea ce s'a incuviintiatu acum unu anu, fâra de a se cheltuí, acum in anulu acest'a s'aru trage. Dar chiaru sî din punctu de vedere finantîaru e de lipsa a se 'ncuviintiá sum'a acést'a. Asemenea aru fi a se 'ncuviintiá cele 15,000 f. pentru vindecarea bóleloru sifilitice, carea este uniculu institutu umanitariu sprijinitu in Transsilvani'a din partea statului. (Voci in centrulu dreptu: Fórte bine!) —

„Dar chiaru sî candu amu aflá drepte tóte motívele comitetului finantîalu, acelea totusi motivéza numai o parte din summ'a aceea, ce se proiectéza a se sterge; unu cuantu insemnatu mai multu de 100,000 fl. nu se justifica prin nici unu motivu, ci remâne nemotivatu, afara deca dreptu motívu generalu s'aru luá urcarea posturiloru din recerintia, — ceea ce insa s'a resturnatu prin cele mi-amu luatu voia a espune tocmai acum. Déca ne ocupâmu cu restituírea ordinei ab ovo, apoi trebuie sa se urce sî recerintiele, dupacum inaintéza organisarea, restituírea ordinei in tiéra. La tóte bugetele celoralalte tieri de coróna ne-amu multiamitu cu stergerea de 5%, ba—precum se hotarî eri la etatulu ungaru cu stergere numai de 4%, sî aici se proiectéza a se sterge nu mai putînu decâtu 11% din recerinti'a totala. Un'a sa mai considere domnii la acestu bugetu transsilvanu, sî aceea e ingreunarea bugetului transsilvanu cu spesele gendarmeriei in suma de 476,360 fl.“ Aici apoi arata mai pe largu, cum gendarmeri'a cea multa in Transsilvani'a nu este pentru tiéra, ci pentru pazirea granitieloru de câtra resaritu, sî déca in tierile germano-slave cu populatîune de 23 mill. costà acum gendarmeri'a 1,700,000 fl., apoi in proportîune cu numerulu locuitoriloru din Transsilvani'a, aru trebuí sa constea 10,400,000fl.—„Se dîce, ca tiér'a Tranni'a trebuie adusa in stare egala cu celelalte provincie, ca tiér'a Transsilvani'a fatia cu un'a din celelalte tieri costà prea multu. Chiaru sî la casulu acel'a, domniloru, candu Transsilvani'a aru constá pre finantiele statului mai multu— ceea ce insa eu nu concedu—, apoi me rogu sa se considere un'a, sî adeca aceea, ca Transsilvani'a se afla in complexulu imperiului in poterea unui tractatu de statu, a unui tractatu, care nu s'a 'ncheiatu cu unu alu treilea despre tiéra, ci cu insasi tiér'a. Transsilvani'a n'a venitu aici in urm'a teoriei de prescrierea dreptului (Rechtsverwirkung), ci a venitu de buna voia, (Bravo! in centrulu dreptu) increderea, convictîunea au adusu Transsilvani'a aici (Bravo! in centrulu dreptu), Transsilvani'a crediù, ca alipirea sea de constitutîunea imperiala va fi o garantía mai multu nu numai pentru consolidarea sî esistinti'a imperiului, ci sî pentru esistinti'a institutîuniloru sele proprie autonome (Aprobare in centrulu dreptu). Ce s'aru alege din acésta autonomia, candu principiulu crutîârei singuru s'aru crede a fi de ajunsu? Unde aru duce acestu principiu, déca aru vení la valóre? De siguru aru duce acolo, ca subtragendu mijlócele, tóta viéti'a constitutîunala aru devení cu nepotintia. Au dóra Transsilvani'a e de vina, déca detori'a statului intr'unu periodu d'abiá de 10 ani a crescutu cu infricosiat'a suma de 1½ miliardu. Form'a de regimu centralisticu a urcatu acésta detoria fâra conlucrarea tierei. (Bravo! in centrulu dreptu). Acum'a cum vine Transsilvani'a la aceea, cá sa pérda pentru acést'a constitutîunea, autonomi'a? (Bravo! in centrulu dreptu). Domnii din parte-si au de a multiamí acestui periodu alu centralisatîunei mai multe institute fórte fruptifere. Domni'a Vóstra, Domniloru, aveti o multîme de institutîuni din epoc'a acést'a; intielegu prin acestea drumurile de apa, multele drumuri ferate, ce se estindu fruptificandu preste tierile senatului imp. redusu, sî tóte acestea, Domnii mei, Ve facu a portá mai usioru urmârile acelei periode, a respunde mai cu inlesnire contributîunile cele mari; de ací provine, ca Transsilvani'a nu póte contribuí la dârile directe in mesur'a aceea, cá tierile acestea. Transsilvani'a, adeca maioritatea populatîunei, cunósce drumurile de feru numai din spusele altor'a, cea mai mare parte a locuitoriloru Trcnssilvaniei inca n'a vediutu drumu de feru. Ceeace avemu noi, domniloru, din acésta epoca, in carea datoriele au crescutu cu 1½ milliarde, nu e nimicu alt'a demnu de pomenire, decâtu numai institutulu telegrafului sî cas'a nebuniloru din Sabiiu. (Ilaritate.) Sî chiaru sî acestu institutu de umanitate avemu de a-lu multiamí numai unui actu de gratîa alu Maiestatei Sele din a. 1859. dintr'o loteria, sî nu de mai nainte.

Stergerea dupa propunerea comit. fin. aru duce la unulu ori le celalaltu reu: ori aru influintiá in modu stricatoriu asupr'a machinei de guvernare in tiéra ori aru constringe regimulu, a 'ncungiurá convoirea dietala sî a face schimbâri pe calea ordinatîuniloru, va 'sa dica contr'a constitutîunei, pentru de a corespunde stergeriloru celoru atâtu de mari. Nici un'a, nici all'a nu pote fi in interessulu inaltei case, césta din urma cu atât'a mai putînu, câci eu nu potu presupune, ca innalt'a casa cá corpu representativu constitutîunalu va constringe regimulu nostru intr'atât'a, incâtu sa introduca in tiéra pe calea octroiriloru schimbâri de sistemu anticonstitutîunale. (Fórte adeveratu! in drépt'a.) Sa fimu cu privire la starea cea clatita finantîala a statului,—acést'a e cu cuviintia, la acést'a me'nvoiescu cu tóta inim'a, sa crutîâmu dupa potintia sî sa cautâmu a restituí ecuilibriulu in economi'a statului. La acést'a consimtîmu cu totii, domniloru, dar trebuie sa avemu dinaintea ochiloru órecari margini, preste care nu potemu trece, fâra de a lucrá contr'a adeverateloru scopuri ale statului ori de a vatemá drepturile tieriloru autonóme. Sî eu m'amu ocupatu cu esaminarea preliminariului pentru Transsilvani'a, eu amu fostu in privinti'a acést'a referinte alu comit. finant., sî amu depusu referat'a numai dupace maioritatea m'a coplesîtu, sî Ve potu incredintiá, domniloru, ca la esaminarea acést'a m'amu pusu pe bas'a a b l e g a t u l u i i m p e r i a l u, dar cu tóte acestea stergerea in summ'a proiectata de comitetu nu potui recunósce a fi justificata. Stergerile, ce se potu face, mergendu chiaru pâna la marginea estrema a possibilitatei, se afla la rubricele „intercalarie, lefi de disponibilitate“ sî unele posturi ale estraordinariului; sî, cum dîsei, mergendu pân' la marginea estrema a posibilitâtiei s'aru poté crutiá din ordinariu numai 91,902 f., ear din estraordinariu 91,489 f., cu totulu dar 183,391 f. asiá incâtu summ'a incuviintianda aru face calculo rotundo, in ordinariu 3,110,000 f., in estraordinariu 250,000 fl., cu totulu dar 3,360,000 fl.

Din motivulu acest'a mi iau voia a propune:

„Inalt'a casa binevoiésca a decide: cá recerintia pentru Cancellari'a aulica transsilvana, capu 9, se 'ncuviintiéza summ'a pentru ordinariu de 3,110,000, in estraordinariu de 250,000 fl., la olalta de 3,360,000 fl.; concediendu-se insa espressu virementulu intre ordinariu sî estraordinariu.“ (Bravo! in drépt'a.) Recomandandu inaltei case priimírea acestei propuneri, nainte de a 'ncheiá, nu potu lasá neamintíta un'a, adeca aceea, ca aici e vorb'a despre bugetulu unei tieri, carea cu incredere deplina in diplom'a imperatésca din Octobre sî cu pastrarea dreptului de legislatîune propria autonoma in tóte acele afaceri, ce dincóce de Lait'a competu Sen. imp. redusu, s'a lipitu de constitutîunea imperiala; ca populatîunea acestei tieri, precum dovedesce prea umilit'a adressa a dietei tranne câtra Mai., Sea din an. 1863, este petrunsa de simtiementulu pietâtii câtra acésta autonomia, sî ca procederea comitetului finantîaru, déca aru strabate, aru face a se paré cá candu aru voí a se subtrage mijlócele banesci, pentru de a se stinge cu incetulu pe cale indirecta viéti'a autonoma in acelu mare-principatu translaitanu.

Déca acésta directîune a operatîunei finantîare, mai cu séma in constellatîunea de fatia a lucruriloru, aru fi dupa politica intieleptiesce, lasu sa decida intielepciunea in. case. (Aprobare in centru sî in drépt'a.)

Dupace mai vorbescu Dr. T e u t s c h sî Br. R e i c h e n s t e i n in sensulu acest'a, ear Dr. B r e s t l pentru propunerea comitetului:

L a v o t a r e p r o p u n e r e a l u i A l d u l e a n u c a d e, p r o p u n e r e a c o m i t e t u l u i s e p r i i m e s c e cu 86 contr'a 79 voturi. Sî astfelu din bugetulu transsilvanu se stergu cele 400,000 f., ce se scadiusera din darea capului.

Din Ungari'a audîmu, ca comunele S. M i c l a u s i u l u m a r e, S a r a c o l'a, B a n a t u - C o m l o s i u, D u g o c e l u, C e a n a d u, V u l c a n i, B e b 'a, A g r i s i u sî P e s a c u au tramisu Esc. Sele Ministrului de statu Cavaleru de Schmerling o adressa de multiamita pentru infiintiarea metropoliei române, cu acea rogare, cá sa depuna acésta multiamita la piciórele p. n. tronu imperatescu. Maiestatea Sea prin o p. n. resolutiune S'au induratu a luá cuprinsulu adressei cu placere spre sciintia. —

B u r s 'a d i n V i e n n 'a 7/19 Aprile 1865.

Metalicele 5%	72 35	Actiile de creditu	185 10
Imprumutulu nat. 5%	76 35	Argintulu	106 50
Actiile de banca	798	Galbinulu	5 14⅝

CORESPUNDINTIA. I. P. in Ciudeiu, Bucovin'a. Din cei 5 f. v. a. tramisi V'amu abonatu cu 4 f. v. a. pe semestrulu Aprilie-Septembre inclusivu; 1 f. aveti bunu la noi.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 28. ANULU XIII.

Sabiiu, in 11|23 Apriliu 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Protocolu,

despre siedinti'a conferentîala tînuta in Carlovitiu in 2/14 Martiu 1865. din partea corpului ropresentativu românu la Congressu, in urmarea convocârei Escellentîei Sele Dlui Archiepiscopu sî Mitropolitu românu greco-orientalu.

Sub presiedinti'a Escellentîei Sele Domnului Archiepiscopu sî Mitropolitu Baronu de S i a g u n'a.

In presinti'a Ilustritatei Sele Domnului Episcopu alu Aradului Procopiu Ivacicovics sî a subscrisîloru deputati congressuali.

Nr. 7.

Escellenti'a Sea Dlu presiedinte Archiepiscopu sî Metropolitu face cunoscutu, cumca mai multi membri ai acestui corpu representativu s'au indreptatu câtra Escellenti'a Sea cu acea rogare, cá sa li se deie concediu pe tempu nedeterminatu, de órece densii nepresupunendu cumca se va traganá asiá indelungatu resolvarea problemei sele nu si-au provedutu pe asiá lungu tempu recerintiele familiare sî indatoririle oficiului loru, sî acum presinti'a le e urgintu necessariu acasa, mai cu séma ca nici aprosimative nu se póte defige tempulu in care acestu corpu representativu si va incheiá problem'a sea de aicea, dreptaceea Escellenti'a Sea invita corporatîunea a-si dá opiniunea sea asupr'a acestui obiectu.

In decursulu desbaterei se face observarea, cumca unulu dintre membrii acestui corpu representativu, sî adeca Dlu Andreiu de Mocioni s'a sî absentatu.

Discussiunea continuata asupr'a acestui obiectu, prin desvoltarea impregiurâriloru sustatatóre transformà cestiunea propusa din speciala totu mai multu in generala, se face adeca din mai multe pârti intrebare: ca óre, luandu in considerare, cumca, de-sî acestu corpu representativu din parte-si a implinitu inca nainte de câte-va septemâni totu ce s'a tînutu de densulu sî si-a substernutu protocolulu seu Domnului c. r. Comissaru congressualu, totusi de septemâni inzadaru ascépta o intempinare amicabila din partea celuialaltu corpu representativu; — mai departe in considerare, cumca nu póte a nu se recunósce, ca sub tempulu in care se afla aici acestu corpu representatívu se pregatesce óresi-care iritare in contra-i sî a membriloru sei, de óre ce ori de câte-ori s'a adusu la discussiune in congressulu serbescu afacerea acestui corpu representatívu, in totdeun'a a produsu o iritare neindatinata sî din partea unor'a espectoratîuni patimóse, — ear organele serbesci de publicitate, discutandu acestu obiectu in tempulu celu mai recentu, se folosescu nu numai de unu limbagiu patimosu, ci chiaru vatematoriu de acestu corpu representatívu, sî prin descrierea de starea lucrului unilaterala, manca sî ici colea schimonosita seducu sî turbura opiniunea publica; — in fine in considerare, cumca comissiunea insarcinata de câtra onorabilulu Congressu natîunalu serbescu cu cercetarea causei nóstre in astfelu de impregiurâri cu greu si va poté curendu finí studiele incepute asupr'a acestui obiectu sî a-si formulá opiniunea sea, — dar sî altcumu cu privíre la amintit'a sî maiestrosu produs'a iritare de cugete sî de opiniune publica cu greu se póte asceptá din partea acestei comissiuni, ba nici a congressului însusi o prejudecare cuviinciósa, paciuita sî fâra patima a pretensiuniloru române sî a temelieloru pe cari se basésa acelea, prin urmare nici inchciarea unei impacaciuni drepte sî fratiesci, sî asiá se póte presupune, cumca membrii români si perdu numai fâra scopu tempulu scumpu pe aici cu negligerea altoru datorintie de oficiu ale loru, sî ca presinti'a loru aici in astfelu de impregiurâri cu greu vá mai poté fi promovatóre de préinalt'a vointia a Maiestâtii Sele spre incercarea unei impacaciuni amicabile; — deci dara in considerarea toturoru acestoru impregiurâri se face intrebare, ca óre preste totu mai e de doritu sî necessariu remanérea mai departe a acestui corpu representatívu in Carlovitiu, sî potrivesce-se aceea óre cu demnitatea sea sî cu interesulu causei.?

Dupa discuterea sî considerarea matura sî esacta a acestei cestiuni sî a toturoru privintieloru se aduce cu unanimitate urmatórea

D e c i s i u n e.

Prin Escellentî'a Sea Domnulu Presiedinte Archiepiscopu sî Metropolitu cu insotîrea Illustritatei Sele Domnului Episcopu alu Aradului, a rescí in privinti'a acést'a mai nainte de tóte parerea sî svatulu Ilustritatei Sele Dlui c. r. Comissaru congressualu.

Nr. 8.

Dupa reinceperea siedintiei la 4 óre dupa amédi, Escellentî'a Sea Domnulu Presiedinte Archiepiscopu sî Metropolitu comunica cu acestu corpu representativu, cumca Innaltu-acelasi in societatea Illustritatei Sele Dlui Episcopu Aradanu amesuratu conclusului de mai susu adi la un'a óra dupa amédi a descoperitu Illustritatei Sele Domnului Comissaru congressualu Barone de Philippovits dorinti'a mai susu amintita a acestui corpu representativu, sî cumca Illustritatea Sea dupa ascultarea cu bunavointia a acestei dorintie s'a induratu a se enunciá: ca acestu corpu representativu in totu casulu se mai fia cu rabdare asceptandu aicea pâna la finea septemânei acestei'a.

Dupa considerarea din nou sî esacta a acestui obiectu, sî dupace deputatii Dr. Hatieganu, Dr. Maniu, advocatulu Ionescu, precum sî protopresbiterulu Gruics la provocarea din tóte pârtîle au repasîtu dela cererea loru de concediu, s'a adusu urmatórea

D e c i s i u n e u n a n i m a.

Acestu corpu representativu se dechiara a urmá cu confidintia consiliulu suslaudatului Domnu Comissaru congressualu, prin urmare a remané ací la olalta pâna Domineca in 19 l. c. sér'a; ear in casulu déca sî acestu terminu va decurge fâra resultatu, atunci - in considerarea privintieloru sub numerulu precedinte enumerate sî in specia cumca de dupa acelea remanerea mai de parte a acestui corpu representativu in Carlovitiu aru poté serví numai de materia pentru ulteriori iritâri, — ce de siguru n'aru deserví nici interesului causei, despre ce este vorb'a, — nici interesului reciprócelorú corelatîuni bisericescí ce sustau intre natîunea româna sî serba, — a parasí numai decâtu Carlovitiulu; — sî despre acést'a a incunoscintiá pre Domnulu Comissaru congressualu prin comunicarea acestui protocolu.

A n d r e i u B a r o n u d e S i a g u n'a,
Archiepiscopu sî Mitropolitu.
Procopiu I v a c i c o v i c i, Episcopulu Aradului.
Constantinu G r u i c s, Protopresbiterulu Hasiasiului.
Ioanne M a r c u, Protopresbiterulu Lugosiului.
Iosifu B e l e s i u, Protopresbiterulu Totvaradiei.
Nicolau A n d r e e v i c i u, Preotu sî Directoru scóleloru.
Vincentiu B a b e s i u sî Dr. Aureliu Maniu, cá secretari.
Georgiu de F o g a r a s i. Sigismundu Popoviciu.
Dr. Demetriu H a t i e g a n u. Lazaru Ioanescu.

Simtieminte de bucuria, dedicate

Escellentiei Sele

Archiepiscopului sî Mitropolitului greco-orientalu românu.

Biseric'a nóstra cá o mama veduvita cu girland'a de doliu pe fruntea-si maiestósa lacramá sórtea unui poporu, dîcemu sórtea unui poporu, care de seculi intregi gemeá sub jugulu la care erá condemnatu de vitregimea tempului sî de intrigele profanate a inimiciloru nostri; dar rugile ferbinti ale poporului românu au strabatutu la ceriuri; limbile de feru din turnurile bisericeloru române — printre norii ce navaliau cu afât'a periclitate preste emisferiulu seninu alu Românului — au insonatu unu geametu jelnicu la ceriuri; tonulu preotîmei române

dela altariulu sacru alu templeloru oferite spre servitiulu lorudupa atâtea calamitâti fatale– a compaciuitu pre Ceriu cu Românulu; sî eata acúm dupa tóte suferintiele nóstre suntemu remunerati; dupa dîle intunecóse ne resari pe emisferiulu vietiei nóstre unu sóre lucinte, glorificandu o dî de bucuria pentru noi: o dî, a cârei aurora cu radie splendide se aredicà preste orizontu, vestindu Românîloru din Ungari'a, Banatu sî Ardealu restituirea Metropoliei gr. orientale române de multu oftata; acést'a fu o dî, ai cârei dîori cu unu triumfu maiestosu si-vibréza radiele aurióre peste pamentulu resplatitu cu atât'a sânge de stranepotii lui Traianu, acést'a e o dî, care farmecà animile ori cârui Românu adeveratu sî interesatu de promotîunea natîunei nóstre. Sa viezi Barbate Sânte! sa viezi multi ani, cá unu stâlpu alu natîunei române, care in atâtea antelupte remasesi invingatoriu pentru natîune ce-ti aduce adi omagiulu stimei intime. Sa viezi multi ani Escellenti'a Ta S. Parinte Archiepiscópe sî Mitropolite alu nostru! cá asiá sa ne potemu bucurá multi ani de vieti'a unui barbatu sântu, care necombatutu in energi'a Sea nu-i pregetá a face cele mai mari fatigii pentru sânta biseric'a nóstra sî natîune; sa viezi Escellenti'a-Ta multi ani! cá prin viétia-Ti indelungata sa póta plutí stranepotii lui Traianu la limanulu scapârei, cá prin viétia-Ti intréga sî sanetósa sa poti conduce Escellenti'a-Ta pre fiii Romei antice la farulu desceptârei, amutîndu gurile inimiciloru, care ne incetatu tiesu intrige pentru nimicirea poporului românu. Sa viezi, Sânte Parinte, multi sî indelungati ani! Sa viezi!!!

In Protopopiatulu Pescesiului Ian. 30/18 1865.

Preotîmea gr. orient. româna.

Amploiatu orî advocatu?

⊙ Sa revenimu inca odata la ale nóstre, câci pre noi mai tare ne intereséza referintiele sî dorerile nóstre, decâtu ale altor'a. Avemu datorintia morala a ajutá acolo unde se póte, cu svatu sî cu fapt'a, déca nu voimu sa fimu sugrumati de câtra propasîrea grandiósa a popóreloru ce ne incungiura din tóte pârtîle!

Nu potemu a nu atinge astadata o cestiune, cum amu dîce, vitala pentru noi Românii, cu atât'a mai vertosu, câci ori unde ne intórcemu, ori unde privimu, aflâmu, ca afacerile nóstre politice nu propasiescu cu acea energía sî iutîme, ce o aru poftí interesulu nostru comunu; sî acésta cestiune e: ca óre tinerii nostri sa-si aléga mai multu carier'a de amploiatu ori cea de advocatu?

Ací nu póte fi vorb'a despre aceea, cá sa silimu moralicesce pre cine-va la un'a séu alta cariera, câci fia-care insusi va scí judecá mai bine poterea sea spirituala, precum sî aplecarea sea la un'a séu alt'a. E vorb'a numai despre aceea: ca intre referintiele nóstre de astadi este óre mai consultu a imbratîsiá servitiulu statului ori a fi advocati?

Sî noi o spunemu cu unu cuventu, ca intre impregiurârile, in cari se afla astadi Românii in Austri'a, e mai consultu a fi advocatu decâtu amploiatu.

La dicasteriele mai inalte, precum sî la oficiolatele cele mai mici pâna acum'a, multiamita Domnului, suntemu representati de-sî nu bine, dar totusi asiá, câtu Românulu nu se mai póte teme de nedreptâtîle sî abusurile seculiloru apusi. Acésta inpregiurare e dovéda destula, ca intieleginti'a româna, priimindu servitiu la statu, pelânga interesulu seu propriu a avutu inaintea ochiloru sî interesulu natîunei, — ear de alta parte, ca guvernulu Austriei in adeveru voiesce a strabate cu principiulu indreptâtîrei egale. Ast'a insa nu e destulu. De siguru aru fi o gresiéla mare a crede, ca interesulu natîunalu s'aru poté inaintá numai prin amploiatii statului sî ca ei ar poté face mai multu pentru Români decâtu neamploiatii.

Câci ce lucra, ce face amploiatulu? Déca e aplicatu cutare la sfer'a juridica, aduce sentintie, decisiuni din punctu de vedere alu dreptului sî alu dreptâtii. Ear déca e impartîtu la afacerile politice, administrative, — are de a ascultá sî a implinî demandatîunile mai inalte, de multe ori in contr'a convingerei sele inca chiaru sî atuncea, candu vede, ca ast'a séu ceea nu e bunu, nu e salutariu pentru Români.

Acum abstragendu dela acestea, sî privindu activitatea deregatoriloru fatia cu ran'a nóstra cea mai usturatóre, cu intrebuintiarea limbei române la oficii, — aflâmu, ca activitatea loru e restrinsa. Ei adeca nu potu face nici mai multu nici mai putînu, decâtu ce poftescu pârtîle procesuale intre marginile ordinatîuniloru mai inalte, adeca: la rogâri romanesci voru respunde romanesce.

Insa intrebâmu: cei ce scriu rogârile in cause politice sî nepolitice, sî cei ce pórta procesele, adeca advocatii, suntu óre in proportîune cu cei ce realiséza dorintiele poporului sî resp. ale singuraticiloru? Nici de câtu! Va sa dîca, avemu advocati cu multu mai putîni decâtu diregatori.

Avemu d. e. ici colea câte o indreptatîre de a poté scrie romanesce, la cari apoi amploiatulu trebuie sa respunda romanesce. Insa ce va face amploiatulu, déca pârtîle nu se folosescu, nu se potu folosí de indreptatîrea acést'a, lipsindu advocatii români? Va respunde de siguru nemtiesce séu magiaresce, precum adeca e scrisa rogarea. Acum'a in casulu acest'a, care nu e raru, ci amu poté dîce, prea desu,— ce folosu mare póte aduce natîunei unu amploiatu— in privinti'a intrebuintiârei limbei romanesci? Nimic'a.

Acum'a presupunendu, ca unu amploiatu se alege de representantele poporului, ale cârui interese aru trebuí sa le apere din tóte poterile,– cutezá-va óre unulu cá acel'a a aretá adeverulu precum sî neadeverulu in tóta goleciunea lui? Póte óre sa fia independinte in tóta privinti'a de ori ce influintia? Avuremu ocasiune a ne convinge despre tristulu adeveru, ca nu. Raritate, candu atare amploiatu, cá representantele poporului, cutéza a se opune vointieloru sî dorintieloru mai inalte.

Ce folosu are natîunea de advocati?

Mare, cu multu mai mare decâtu de diregatori.

Câci déca ne uitâmu la luptele natîunale pe terenulu spiritualu, unde se recere independintia sî curagiu, acolo aflâmu mai multi advocati decâtu diregatori. Lucru preafirescu! Câte esemple amu poté aretá din sî dupa tempulu abiá trecutu alu constitutîunalismului, unde advocatii strabatura cu realisarea unui séu altui dreptu, pentru care amploiatulu nu cutezá a face nici unu pasu!

Advocatii, cá ómeni neaternatori de vointi'a cuiva, au cutezatu adese-ori a face opusetîune, remonstratîune sî apelata pâna la tronulu Maiestâtii Sele.

Dar déca privimu pre advocatu cá pre representantele poporului, aflâmu, ca voiesce sî cu mai multa caldura póte aperá dreptulu poporului decâtu amploiatulu.

Cá omu privatu, advocatulu inca póte face mai multu pentru natîune.

Densulu, avendu odata la mâna dreptulu, lu póte esecutá cu energía, sî déca in instanti'a prima séu a dóu'a n'a potutu strabate cu realisarea dreptului seu, d. e. alu limbei, – merge pâna la tronu, unde afla vindecarea raneloru. Insa avemu óre advocati destui?

Suntemu convinsi, ca déca numerulu loru va cresce: afacerile publico-politice ale Românîloru voru luá o fatia cu multu mai favoritóre; pâna atuncea nu ne potemu folosí de dreptulu ce-lu avemu la mâna.

Numerulu amploiatîloru inca trebuie sa se marésca, insa celu putînu astadi nu e in proportiune cu alu advocatîloru, prin urmare propasîmu numai cu incetulu, asceptandu tempuri mai favoritóre.

Aceste tempuri mai favoritóre voru sosí de siguru indata ce tinerii nostri si-voru alege carier'a de advocatu intr'unu numeru mai mare, sî apoi privindu binele nostru comunu, voru fi devotati causeloru publice, cá fii adeverati ai poporului românu.

Deci noi din partea nóstra nu potemu recomendá din destulu tinerimei nóstre, sa-si aléga o cariera independinte, pe carea potu folosí natîunei mai multu decâtu pe alt'a. O natîune, carea n'are barbati independinti, n'are viétia!

Din Protopopiatulu gr. or. alu Ungurasiului in 17 Martiu a. c. Se incepura esamenele cursului de iérna in scólele nóstre poporale, sî se continua regulatu in fia-care comuna.

Inca de timpuriu fuseramu avisati din partea P. On. P. Protopopu Petru Rosc'a prin unu cerculariu despre modalitatea tînerei esameneloru, la care fura ex officio poftiti pe dîlele destinate a luá parte atâtu Eforii eclesiastici sî comunali, câtu sî parintii invetiaceiloru. Din oficiu fusera invitati sî dd. Judi cercuali concerninti a luá parte la esamenele scóleloru din cercurile Dloru. Esamenele s'au tînutu sî se tînu in fia-care comuna sub presiedinti'a D. Protopopu. Respunsurile sî progressulu invetiaceiloru au multiamitu pretotindeni pre ascultatorii, cari indesuiti prin scóle cu bucuria audiau respunsurile prunciloru sî prunceloru loru, la intrebârile ce li se puneau din partea Domnului Protopopu sî altoru onoratiori de fatia, din invetiaturile sî deprinderile propuse in scóla lânga care sî cele 8 glasuri bisericesci; imnulu: Dómne tîne sî protege,— Eata dîu'a cea dorita! Descépta-te Române! etc.; sî in cele mai multe locuri cuventâri cu inceperea sî finirea esameneloru, rostite din partea invetiaceiloru, au fostu nu numai multiemitóre pentru totu omulu, dar miscatóre de inima. D. Protopopu n'a lipsitu nicairea a pune in cele mai calde cuvinte la inim'a fia-cârui parinte datorinti'a câtra pruncii lui, a'ndemná sî imbarbatá pre invetiatorii in carier'a loru, pre parintii prunciloru la tramiterea regulatu a acelor'a la scóla sî

preste cursulu de véra, aducendu-le aminte parintescile svatuiri ale Escellentiei Sale D. Archiepiscopu sî Mitropolitu sî desceptandu-i la cunóscerea folosului ce se va poté secerá sî bisericesce sî natîunalminte din crescere buna a fiiloru loru. D-lu Protopopu merita tóta multiamit'a natîunei sî bisericei nóstre cá unulu, care in privinti'a scolara bucurosu nici unu minutu nu lasa sa tréca nefolositu; câci cu tóte ca ce are a face cu nisce popóre de totu serace, totusi prin staruinti'a sea stabilì nisce lefi mai multiamitóre pentru invetiatori, in lun'a lui Ianuariu a. c. si-visità scólele traetuale ingrijindu-se pentru delaturarea a totu feliulu de scaderi sî pedeci ivite, etc. I. Zs.

V i e n n'a. Mai totdeodata cu Engliter'a (a se vedé acést'a) perdù sî Austri'a pre unulu din cei mai inalti ai sei barbati, pre principele Carolu de L i e c h t e n s t e i n, Generalu de Cavalleria, supremu educatoru de curte (Oberst-hofmeister), sî unulu din cei putîni desemnati de Maiestatea Sea Imperatulu Senatori imperiali pe viétia.— Siedintiele Senatului imperialu se voru re'ncepe Luni in 12/24 Aprile.

Varietâti sî noutâti de dî.

(N e c r o l o g u.) Parochulu I o a n n U j i c'a din Mesterhaz'a, fiindu poftitu in 1 Martiu la unu bolnavu, spre a-lu impartasî cu ss. Taine, la re'ntórcerea sea sér'a pe la 8 óre mergendu calare pe Muresiulu inghiatiatu, s'a corlitu repede cu calu cu totu sub ghiatia sî s'au innecatu. Vediendu famili'a lui, ca nici pâna 'n diminéti'a urmatóre nu mai vine acasa, au inceputu a cautá sî au aflatu spartur'a, prin carea cadiuse, sî caciul'a lui pe marginea gârlei. Indata se ordinara din partea judelui cercualu d. Ios. Finculu locuitorii duoru sate spre a-lu cautá; indesiertu, câci sloii de ghiatia se gramadisera in catimi grozave tocmai pe loculu acel'a. In 27 Martiu, desfacenduse apoi ghiati'a, s'au aflatu cadavrulu bietului preotu in hotarulu comunei Ded'a, sî s'au ingropatu cu onorile cuvenite in 29 Martiu prin P. Protopopu Iositu Brancovanu si Parochulu localu Ioann Popesculu. — Déca fericitâmu sî glorificâmu pre soldatulu, ce cade pe câmpulu bataliei pentru patri'a sea, cum nu Te vomu onorá pre Tine, invetiacelu alu Domnului, care Ti-ai perdutu viéti'a in servitiulu sântei tale apostolii! Fia-Ti tierân'a usióra sî amintirea binecuventata! —

(T e s t a t i u n e.) Veduv'a M a r i'a B o r s'a din Homorodu, com. Hunedórei, reposata in 21 Iuliu 1864., a lasatu prin testamentu tóta averea sea, pretiuita in 491 fl. v. a., bisericei gr. or. din Homorodu, carea a sî intratu in dreptulu de possessiune. —

(U n u a d v o c a t u d e 16 a n i.) In 20 Martiu se jurà la judecatori'a din Montpellier Emanuilu de Picard, cá advocatu. Noulu advocatu este acum de 16 ani, dupace gimnasiulu lu absolvise in anulu alu doisprediecelea alu vietiei sele.—

D i n „F ó i'a S o c i e t â t i i p e n t r u l i t e r a t u r'a sî c u l t u r'a r o m â n a i n B u c o v i n'a“ amu priimitu sî nr. 4 din 1 Aprile. Acel'a cuprinde: Privire istorica, de Oreste Rennei. Caus'a releloru din civilisatiunea moderna, de Ion alu lui G. Sbier'a. Bibliografia, de G. Hurmuzachi. Tesaurulu literariu pentru cultivarea limbei române (Urmare), de P. Paicu. Teatrulu natîunalu in Cernauti, de A. Hurmuzachi. Publicatiuni oficióse ale Comitetului Societâtii. —

(C a l e t o r i a l a P a r i s.) Domnulu Tuvora din Vienn'a au arangiatu pe mijloculu lui Maiu unu voiagiu dela Vienn'a la Parisu. Pretiulu caletoriei e fórte moderatu; adica numai 65 f. v. a. Programele caletoriei se potu trage prin libreri'a Gerold din Vienn'a ori prin espeditur'a „Gazetei Vieneze“ (Wiener Ztg.)—

(Á t e n t a t u.) Sabiiulu nostru in dîlele acestea fu martorulu unui atentatu, incercatu de unu serginte (strajamesteru) degradatu din garnisón'a de aici asupr'a capitanului seu. Soldatulu infuriatu in diminéti'a de 5/17 Aprile merse de diminétia in cas'a capitanului, i luà pusc'a dela parete sî trase in tre'nsul, fiindu inca 'n patu, fâra de a-lu nimerí. Soldatulu fu osanditu la mórtea de pusca, sî sentinti'a erá sa se esecuteze Sâmbata diminéti'a, dar dupace ingenunchiase dejá cu ochii legati la loculu de perdiare, fu pardonatu prin colonelulu G r o b o i s.—

C e l u m a i b e t r â n u o m u p e p a m e n t u se crede a fi Iosifu Krele din Americ'a, carele au implinitu acum 139 ani sî traiesce la fii'a sea cea de 70 ani. —

Principatele române unite.

Dupa unu telegramu alu „Pressei de Vienn'a“ Principele a sanctîunatu regulamentulu elaboratu de consiliulu statului pentru chiamarea periodica a reserveloru de armate; dupa acelasi dîuariu principele Cuz'a pe $^{2}/_{14}$ Maiu va conchiamá de nou camer'a sî senatulu sî intre altele va cere unu creditu estraordinariu de 150,000 galbini pentru calatori'a sea in Europ'a apuseana.

In nr. 26 promiseseramu a comunicá publicului nostru adress'a data de alegatorii orasiului Campulungu realesului loru D. Aricescu. Neajungendu-ne spatiulu in nr. 27., impartasîmu acum acele memorabile cuvinte, care ne rogâmu a se conferí cu cele ce dîseramu totu in acésta materia in nr. 26.

D o m n u l u i C o n s t a n t i n u D. A r i c e s c u.

Domnule deputatu!

Chiamati adi la 18 Martiu 1865 a alege deputatu in loculu remasu vacantu prin departarea D-tale din adunare, subscrisii Te amu realesu totu pe Dni'a Ta din partea orasiului Campulungu; pentru cuvintele urmatóre:

„1 Cá sa-Ti dovedimu, ca Te bucuri sî adi de increderea locuitoriloru din acestu judetiu; sî ca alegerea D-tale cá deputatu la divanulu ad hoc, precum sî cea de la 25 Novembre trecutu, a fostu unu faptu sevarsîtu in plina cunoscintia.

„2. Cá sa-Ti dovedimu, ca incuviintiâmu purtarea D-tale de la 1848 sî pâna adi, cá Românu, cá cetatiénu, sî in fine cá deputatu alu sessiunei acestui anu.

„3. Cá sa dovedimu in fine indignarea nóstra la departarea Dv. din camera; sî ca consimtîmu cu dîsele senatului din siedinti'a de la 12 Februariu, calificandu fapt'a celoru 75 de deputati de illegale sî vatematóre sî tierei sî tronului.

„Resplatitu dara pe deplinu prin acésta realegere de nedreptatea ce Ti s'a facutu, nu incetá, domnule deputatu, a aperá sî in viitoriu cá in trecutu, cu aceeasi credintia sî barbatîa, drepturile tierei sî interesele judetiului.

„Traiésca aperatorii credinciosi ai Romaniei!“ —

Anuntiâmu esîrea unei foi nóue: „C o n s c i i n t i'a n a t î u n a l e,“ dar cu dorere, trebuie sa anuntiâmu totodata sî incetarea unei foi vechi, a „D e m b o v i t i e i“. A unei foi vechi? ba nu! câci in Romani'a din nenorocire afara dór de „Monitorulu“, nici o fóia n'ajunge la atât'a viétia, cá sa se póta numí vechia.

Dupacum ne spune „Trompet'a Carpatîloru“, consiliulu de ministrii adunati in siedintia la 1 Martiu curinte au incuviintiatu propunerea dlui ministru de interne, agricultura sî lucruri publice facute prin referatulu ce i a presintatu, sî l'a autorisatu sa presinte camerei unu proiectu de lege pentru deschiderea unui creditu supplementariu de lei siése-sute siése spre-diece mii siése sute optu-dieci, spre a se poté incepe functîunarea servitîului postale internatîunale de câtra post'a româna dela 1 Maiu viitoriu.

„Opiniunea natîunale“ dà cititoriloru sei unu summariu alu lucrâriloru camerei sî senatului in acésta sessiune. Credemu de interesu, a avé adunate la unu locu din partea unui dîuariu competinte insemnarea toturoru acteloru corpuriloru representative, sî asiá le estragemu sî noi din dîuariulu numitu, fâra insa a priimi aici sî critic'a, ce face elu cutârui séu cutârui din aceste acte.

„Nóu'a adunare, dîce „Op. nat.“, strinsa in virtutea unei nóue legi electorale decretate, indata dupa constituirea sea, s'a aretatu setósa de a pune statulu românu pe o cale normala. Ea a datu guvernului, care de multu tempu mergea fâra bugetu, bugetulu pe anulu curentu, pe care l'a votatu chiaru in ajunulu anului noa. Bugetulu se suie la 159,166,677 lei. — Dupa acést'a, Adunarea s'a ocupatu cu respunsulu la discursulu Tronului, respunsu prin care s'a sanctîunatu sî recunoscutu tóte actele sevarsîte dela 2 Maiu, pâna la dîu'a deschiderei eii, acte recunoscute mai antâiu sî cu câte-va luni mai nainte de poterile straine, sî apoi a procesu la votarea proiectului de lege pentru diurn'a Dloru deputati, adica a otarîtu a se dá câte doi galbeni pe dî fia-cârui'a din membrii eii, fia functîunari, fia pensiunari, aiba ei inca trei séu sî mai multe mii lei pe luna platite de statu, de a se dá, dîcemu, tóta, fâra esceptiune, acésta diurna.

Proiectulu de lege pentru numirea de Mitropoliti sî Episcopi eparchioti in Romani'a, votatu de adunare sî adoptatu sî de Senatu, fiindu promulgatu, nu mai ne potemu permite a face ací observatîunile nóstre asupr'a lui. Adunarea apoi a mai votatu proiectulu pentru contractarea unui imprumutu de 150,000,000 lei, cursu de Turci'a, pentru solutîunile definitive a cestiunei monastiriloru pamentene dîse inchinate. Fi-va óre de asta-data transacta acésta cestiune?

Adunarea a mai votatu apoi urmatórele proiecte de legi:

Pentru regularea sî asiediarea baseloru, dupa care are a se prelevá impositulu fonciariu (darea de pamentu. Red. T. R.)

Pentru instituirea de pân' acum a Consiliului permanentu alu Instructiunei publice.

Pentru adaugarea a 1161 dorobanti peste cei aflati in partea de dincóce de Milcovu— creditu suplementariu de lei 1,640,404.

Pentru scadiamentulu de 10% arendasîloru Statului preste despagubirea prevediuta de art. 63 din legea rurala.

Pentru infiintiarea de cheiuri pe ambele pârti ale riului Dimboviti'a din intrulu Capitalei, 1,200,000 lei.

Pentru lucrârile publice de ori ce natura prin modu de concessiuni câtra companii sî capitalisti.

Pentru a se cumperá din strainetate sî lithografí 50,000 cóle hartía pentru paspórte; creditu estraordinariu de 22,000 lei.

Pentru plat'a pe anulu 1865. Agentiei generale din Triest spre assigurarea incontr'a incendiului a edificieloru pendinte de Ministrulu de interne; creditu estraordinariu de lei 4,990, parale 20.

Pentru bugetulu cassei de dotatîune a óstei pe anulu 1865.

Pentru desfiintiarea comissiei epitropicesci din Iasi sî impartîrea atributîuniloru sale, tribunaleloru de judetie de antâi'a instantia.

Pentru desfiintiarea moriloru depe riulu Dimboviti'a.

Pentru stingerea processeloru intentate de guvernu dlui

Grigoriu Brancovénu pentru predarea documenteloru monastiriloru dîse Brancovenesci sî darea socoteliloru pe câtu tempu a administratu aceste averi.

„Pentru organisarea servitiului de perceptiune de prin orasiele sî tergurile principale.

Pentru restabilirea comunicatîiloru intrerupte prin deborbordarea apeloru, creditu estraordinariu de lei 700,000.

„Pentru punerea in aplicatîune a legei rurale in pârtîle relative la despagubirea proprietariloru de mosîi, creditu supplementariu de lei 195,650.

„Pentru confectiunarea obligatîuniloru rurale, creditu estraordinaru de lei 600,000.

„Pentru mantînerea gendarmiloru de peste Milcovu astfelu cum a esistatu in anulu precedentu sî pe acestu anu pâna la definitiv'a organisare a dorobantîloru.

„Pentru intrarea pastoriloru straini in tiéra, sî

„Pentru organisarea judecatorésca.

Asupr'a acestoru legi ne reservâmu dreptulu sa revenimu, candu vomu aretá in specialu lucrârile Senatului.

Cifr'a pensiuniloru votate in acésta sessiune se urca la 492,850 lei par. 2 pe anu.

Incheiâmu articolulu nostru aretandu ca adunarea a votatu in acésta sessiune sî 13 naturalisatîuni.“—

In 20 Martiu s'au immormentatu in Bucuresci d. Nicolau Filimonu, scriitoru distinsu, musicalu genialu sî credinciosu functîunaru alu statului. Cuventulu de adío la mormentu i l'a rostitu d. Cesaru Boliacu. Romani'a au suferitu o perdere insemnata prin mórtea acestui bravu fiiu alu seu.

Conflictulu escatu intre guvernulu românu sî poterile straine, despre care se vorbesce astadi atâtu de multu prin dîuarie, dupa parerea nóstra, nu va fi indelungatu sî seriosu. Genes'a lui este, ca mai tóte poterile mai mari incheiasera in decurgerea tempului feliurite tractate cu Turci'a, tractate ce se estindeau —pe dreptu pe nedreptu—sî asupr'a teritorieloru Romaniei sî Moldaviei, prin cari tractate se asecurá suditîloru aceloru poteri feliurite esemptîuni sî prerogative. Principele Cuz'a, tînendu-se strictu de tractatele originale intre principate sî Turci'a, prin care acestor'a se garantéza inlauntru deplin'a autonomia, se pare ca a lovitu cu mai multe ocasiuni in aceste tractate incheiate intre dóue partíde despre un'a a trei'a fâra scirea sî voi'a eii. Consulii straini, cari prin aceste mesuri ale guvernului romanescu se vediura restrinsi in drepturile sî respective privilegiele loru de mai nainte, facura unu pasu colectívu fatia cu principiele pentru restituirea aceloru drepturi. Principele respunse, ca dupa conventîunea de Paris capitulatîunile incheiate intre pórta sî poterile europene, numai intru atât'a au valóre ablegatóre pentru principate, incâtu nu se afla in contradîcere cu autonomi'a garantata acestoru tieri. Apoi sa fia adausu, ca deocamdata ascépta sa scie, cum intielegu poterile acestu articulu; pâna atunci va cautá, cá strainii sa fia tractati in principate dupa dreptate cá si pâna acum, dar nu dupa libertâtîle ce li le-aru dá capitulatîunile, ci dupa dreptulu popóreloru, dupa care suntu tractati strainii intr'alte staturi europene.

Prospectu politicu.

Votarea la bundulu nemtiescu din 6 Aprile c. n. a esîtu asiá, precum se prevedeá prin priimirea propunerei bavaro-saxonese: 9 voturi, intre cari sî Austri'a, votara pentru punerea in posessiune a ducelui de Augustenburg, ear 6, in fruntea câror'a Prussi'a, contr'a. Prussi'a declará cu resolutetia, ca hotarîrea acést'a a bundului din partea Prussiei va remané fâra efectu. Tóta lumea este curiósa, cum se voru desfasiurá mai departe lucrurile acestea germane: pasî-voru staturile medie cu Austri'a sî fâra 'ndoiéla cu maioritatea populatîunei germane sî mai departe incontr'a Prussiei, ori voru suferí, cá acést'a, precum cu multe alte ocasiuni, asiá sî acum sa-si rida de hotaririle bundului?

Din Hamburg se scrie, ca Comissarulu austriacu Br. de Halbhuber aru fi priimitu inviatîune din Vienn'a, a tramite prisosulu din veniturile administratîunei Schleswig—Holsteinului la Vienn'a. Dupa alte sciri Austri'a trage din aceste venituri $^1/_3$, ear Prussi'a $^2/_3$. —

Intr'aceea guvernulu prussescu au avutu in camera o perdere fórte insemnata. In siedinti'a din 7 Aprile se 'nfatîsià naintea camerei fondulu de dispositîune pentru scopuri comune politice pentru care regimulu cerù 31,000 taleri. Pelânga tóta incordarea din partea ministriloru propositîunea regimului se reieptà cu mare maioritate. Ministrulu Eulenburg declarà, ca prin stergerea acestei sume infiintiarea legei finantîale se ingreuiéza; deputatii progressisti respunsera, ca regimulu este regimu de partída sî ca pentru scopuri de partída nu se potu incuviintiá bani, sî cu atât'a mai putînu se póte incuviintiá unu postu, a cârui priimire aru fi egala unui votu de incredere. In privinti'a foiloru oficióse dîsera, ca unu regimu bunu n'are lipsa de pene sî de foi cumperate. Cu atât'a mai putînu póte sprijiní cas'a foi de acelea, a câroru problema principala e, a injurá diet'a, foi care suntu pline indesuite de minciuni sî calumnii, sî câror'a le este iertatu ori ce desfrâu, pecandu press'a independinte are a suferí cele mai grele apasâri.

Engliter'a deplange mórtea unui' din cei mai renumiti ai sei barbati: a lui Richard Cobden, fostu de mai multe ori ablegatu, scriitoriu escelinte, patriotu cu totu sufletulu, politicu sî omu in tóta privinti'a emininte.—Foile englesesci adusesera nu de multu notíti'a, ca in Maiu are sa urmeze la Varsiovi'a unu congressu intre monarchii Austriei, Prussiei sî Russiei; in cercurile diplomatice din Vienn'a despre o astfelu de intalnire nu se scie nimicu.

Din Franci'a se scrie, ca armatele francese din Messico facu inaintâri insemnate. Imperatulu se dîce acum, ca nu va calatorí la Algeri'a, ci printiulu Napoleonu in orientu; de alta parte insa se facu tóte pregatirile pentru calatori'a Imperatului. —In caus'a romana guvernulu francesu se arata mai multu decâtu pâna acum aplecatu a duce la deplinire conventîunea din Septembre cu Itali'a.

Camer'a italiana au adusu in siedinti'a din 8 Aprile o decisiune fórte momentósa, adeca decisiunea, ca suspendarea monastiriloru sî a ordiniloru religióse sa se voteze inca in sessiunea acést'a. Tóte incercârile de a amaná aducerea acestei legi remasera desierte; Itali'a va sa stérga odata cu capulu monastirile sî cinurile calugaresci. Intrebarea cea mare va fi acum numai aceea, ca averile, ce se voru castigá din aceste vendiâri, fi-voru ale statului, ale comuneloru ori ale provincieloru respective.— O comissiune emisa de camera lucra cu incordare la proiectele de legi pentru vendiarea drumuriloru de feru ale statului, a câroru vendiare s'au acceptatu cu 156 contr'a 88 voturi.

Itali'a patimesce inca in multe locuri de atacurile cele nerusînate ale talchariloru briganti, cari dîu'a pe la amédi din drumurile mari fura ómeni sî apoi i tînu la sine pâna candu li se tramitu banii de rescumperare. Mai cu séma insul'a Sicili'a e plina de talchari de acesti'a, incâtu ómeni mai cu stare nu 'ndrasnescu a calatorí dintr'unu orasiu in celalaltu fâra asistíntia militara. Asupr'a Brigantîloru de pe teritoriulu romanu au plecatu soldati francesi de o parte sî soldati italiani de cecalalta.

Guvernulu ottomanu a otarîtu a tramite la Antitaurus o espeditîune de 15,000 soldati contr'a rebeliloru. Alta scire din Turci'a e, ca Guvernulu nu mai concede la intreprindiatori straini cladíri de drumuri ferate in Turci'a.

Regele grecescu indata dupa Pasci va face o calatoria prin provincie; se crede, ca sî la Itali'a, pentru de a se logodí cu o princesa russésca.

Computu publicu.

Prea onoratulu domnu Jude primariu in comitatulu Cetatiei de Balta sî colectoru alu Assoc. tranne române Iosifu St. Siulutiu prin charti'a sea de dto 17 Martiu 1865 a tramesu la Assoc. tranna, summ'a de 25 f. 80 xr. v. a. cá oferte dela Comunele: V. Andrásfalva (16 f. 80 xr.), Balavásár (5 f.), Iovedito (4 f.) (25 f. 80 xr.), cu aceea dorintia, cá acésta summusióra sa se impartia intre tinerii studenti din comitatulu Cetatiei de balta, aflatori la Academi'a c. r. din Sabiiu.

Conformu dorintiei mai susnumitului domnu tramitiatoriu, summ'a de 25 fl. 80 xr., s'a impartîtu in 5 Aprile a. c. in pârti egali-dupacum dovedescu cuitantiele resp.—intre urmatorii tineri ascultatori de drepturi la Academi'a c. r. din Sabiiu, din comitatulu Cetatiei de balta sî anume: a) lui Aless. Filipu, Georgiu Cost'a, Mateiu Poti'a (toti trei in alu III. anu) sî lui Georgiu Pop'a (in I. anu), la fia-care câte 6 fl. 45 xr., prin urmare la toti 4 insi: summ'a 25 fl. 80 xr. v. a.

Pentru care ajutoriu, respectivului domnu, i-se aduce multiamita in numele acestoru tineri.

Dela Secretariatulu Associatîunei tranne române.

Sabiiu in 5 Aprile 1865.

Nr. 11—1 **Publicatîune.**

Reuniunea de assecurare contr'a focului „Victori'a“ a priimitu dela inaltulu locu sub Nr. 887. 1865. din 7 Martiu concessiunea definitiva sî in urmarea acestei'a s'a constituitu in adunarea generala din 29 ale lunei trecute.

In urmarea acestor'a toti dd. actiunari ai acestui institutu suntu provocati, a respunde, in intielesulu §§loru 9. sî 93 ai statuteloru intarite, ratele statorite in § 6 alu conditîuniloru de subscriptiune, din cari cea d'antâiu cade pe 1 Maiu a. c., in Clusiu la domnulu Frid. Wagner, directorele administrativu alu acestui institutu.

Clusiu in 30 Martiu 1865.

Consiliulu administrativu alu Societâtii de assecurare contr'a focului „Victori'a“,

Br. Ludovicu Iosika, Presiedinte. — Georgiu Hintz, Vicepresiedinte.

Burs'a din Vienn'a 10/22 Aprile 1865.

Metalicele 5%	72	Actiile de creditu	184 70
Imprumutulu nat. 5%	76 15	Argintulu	106
Actiile de banca	800	Galbinulu	5 13

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** — Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a olei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 29. ANULU XIII.

Sabiiu, in 15|27 Apriliu 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Protocolu,

despre siedintiele conferentiale tinute la provocarea Escellentiei Sele Innaltupreasantitului Archiepiscopu si Mitropolitu din partea corpului representativu românu in Carlovitiu incependu din 5/17 Martiu 1865. pâna in diu'a de desubt insemnata.

Sub presiedinti'a Escellentiei Sele Domnului Archiepiscopu si Mitropolitu A n d r e i u Barone de S i a g u n'a.

In presinti'a Ilustritatei Sele Domnului Episcopu alu Aradului Procopiu Ivacicoviciu, si a subscrisiloru deputati congressuali.

Nr. 9.

Escellenti'a Sea Dlu presiedinte Archiepiscopu si Mitropolitu descopere acestui corpu representativu, cumca este poftitu de câtra Santieni'a Sea Patriarchulu Serbiloru adi la 4. óre dupa amédi la o consvatuire in privinti'a problemei ce s'a datu acestui corpu representativu spre resolvare; deci dara fiindca cu privire la acésta consvatuire din partea cealalta voru luá parte afara de Patriarchulu si Ilustritâtile Sele Domnii Episcopi serbesci inca 5. membri din comissiunea spre acésta fine esmisa de congressulu natiunalu serbescu, — Escellenti'a Sea poftesce cá la acést'a sa fia insotitu de câtra Ilustritatea Sea Domnulu Episcopu Aradanu si de câtra urmatorii 5. membri ai acestui corpu representativu, si anume de deputatii: protopresbiterulu Gruiciu, Georgiu de Fogarasi, Sigismundu Popoviciu, Dr. Demetriu Hatieganu si Dr. Aureliu Maniu.

Decisiune unanima.

Se ia la cunoscintia, si poftitii deputati se voru infatisiá la prescrisulu tempu la Escellenti'a Sea, asceptandu-se raportu despre resultatu.

Nr. 10.

Dupa reinceperea siedintiei in 6/18 l. c. la 10. óre nainte de amédi, Escellenti'a Sea Domnulu presiedinte raportéza, cumca eri la tempulu destinatu concomitatu de câtra Illustritatea Sea Domnulu Episcopu Aradanu si de membrii sub Nrulu. precedinte amintiti, s'a dusu in locuinti'a Patriarchului, unde erau adunati afara de Domnii Episcopi inca 5. membri comissiunali serbi. Santieni'a Sea Patriarchulu a deschisu siedinti'a cu o cuventare, in care au facutu provocare, cá in principiu din ambe pârti sa se faca abatere dela calculu si arguminte, si Escellenti'a Sea sa faca o propunere in carea sa se formuleze minimulu pretensiuniloru Româniloru in cifre; la acésta provocare Escellenti'a Sea din motive de oportunitate ale interesului comunu bisericescu a aflatu de consultu a formulá minimulu pretensiunei Românilor in summa de 500,000 fl. v. a. La ofertulu acest'a Patriarchulu a respunsu, ca de órece dupa summ'a incursa din partea Românilor in fonduri, acestor'a nu li-aru competí mai multu de câtu vre-o 43,000 fl. in Capitalu, asiá densulu socóte, ca Românii cu sum'a aversionala de 100,000 fl. aru poté fi multiamiti, a provocatu deci pre Escellenti'a Sea, ca cu minimulu seu sa se apropie de acésta cifra; la ce Escellenti'a Sea dupa discussiuni ulterióre a mai delasatu 100,000 fl. Dupa o discutere din tóte pârtîle a toturoru privintieloru occurinde, Patriarchulu au oferatu 200,000 fl. cá masimulu din partea loru, care summa membrii comissiunali au acceptat'o cu aceea ca acésta opiniune a Patriarchului se voru nisuí a stá pentru aceea la congressu, la ce a respunsu Escellenti'a Sea, ca fatia cu acestu masimu din partea loru, Escellenti'a Sea nu se abate dela summ'a de 400,000 fl.

Fiindu tempulu inaintatu, la propunerea Patriarchului s'a amanatu continuarea acestei incercâri de impacatiune amicabila pre mâne di totu la acelu tempu.

Decisiune unanima.

Aceste luandu-se la cunoscintia si recunoscandu-se, cumca Escellenti'a Sea in interesulu unei preadorite impacatiuni amicabili au adusu tóte sacrificiele, ce numai se potrivescu cu onórea acestei corporatiuni si se poteau aduce din parte-ne, si presupunendu-se, cumca Escellenti'a Sea va purcede totu asiá si in privinti'a celorlalte pretensiuni ce se atingu de monastiri, de desdaunare pentru resiedintiele diecesane comune si de celelalte fonduri, — se ascépta mai departe-le raportu pe siedinti'a viitóre.

Nr. 11.

Reincependu-se siedinti'a in 7/19 l. c. la 9 óre diminéti'a Escellenti'a Sea raportéza mai departe, cumca la consvatuirea de eri dupa amédi cu Patriarchulu si membrii comissiunali serbi, — la care consvatuire din partea Românilor s'au infatisiatu totu acei individi, cara din partea ceealalta s'au aflatu in locu de 5 membri din comissiune 6 si dintre acestia 5 persóne nóue, — din partea serbésca ne facendu-se nici câtu cea mai mica concesiune, ci pretindiendu-se necontenitu si decisivu, ca Escellenti'a Sea in privinti'a fonduriloru se formuleze minimulu irrevocabilu alu pretensiunei Românilor si sa dee acést'a si in scrisu, care apoi din partea loru sa se propuna congressului spre acceptare; ear in privinti'a monastiriloru si celorlalte pretensiuni de desdaunare ne voindu a se lasá nici in discussiune, dechiarandu, ca acelea nu potu compune obiectulu impacatiunei, fiind-ca monastirile, precum si fondurile si resiedintiele dimpreuna cu fondulu instructu si cu tóte averile jacatóre ale dieceseloru suntu avere curatu serbésca natiunala; Escellenti'a Sea a dechiaratu, ca in astfelu de impregiurâri remâne pe lânga summ'a dechiarata eri in 400,000 fl. si ca sustîne pretensiunile celelalte ale Românilor atingatóre de cele 4 monastiri, cari se afla in mijloculu poporatiunei române, si la celelalte fonduri si desdaunâri.

Dupa acést'a, fiindca au vediutu membrii conferintiei, cumca nici dela o mai departe consultare nu va resultá complanarea amicabila, atunci prin seulare comuna s'a desfacutu conferinti'a.

Conclusu unanimu.

Fiind-ca acestu corpu representativu a observatu cu dorere din raporturile presidiale, cumca partea serbésca denéga cu statornicia ori si ce baza temeinica a pretensiuniloru si motiveloru nóstre, pe care le-amu adusu spre luminarea intereseloru obstesci bisericesci, cele ce au sustatu si pâna acum, si au a sustá si pe venitoriu intre aceste dóue natiuni; mai de parte, de órece acestu corpu representativu este pe deplinu convinsu din tóta portarea Archiereiloru si a deputatiloru serbi, ca Dumnealoru traiescu in acea credintia, ca nóue Românilor pe dreptu nu ne compete nimicu din fondele cele de pâna acum comune, si din monastiri, ci ei numai din bunavointi'a loru ne ofereza summ'a susamintita: pentru aceea noi subscrisii razimati pe conclusulu nostru sub nr. 7 aflâmu tóta mai departea incercare pentru o impaciuire fratiésca de prisosu si fâra fruptu si sustînemu cu taria operatele nóstre pe temeiulu conclusului de sub nr. 4.

Nr. 12.

Escellenti'a Sea Domnulu Presiedinte face cunoscutu acestui corpu representativu, cumca Inalta-aceeasi dimpreuna cu Domnulu Episcopu din Aradu au compusu la propunerea Sea sub nr. 4 substernuta si acceptata unu a p e n d i c e spre dilucidarea din punctu de vedere specialu bisericescu a intrebârei monastiriloru; Escellenti'a Sea invita dara corporatiunea sa ia cunoscintia si sa se folosésca de acestu elaboratu.

Dupa ascultarea cu atentiune a acestui apendice s'a decisu unanimu:

Ca si acestu elaboratu archierescu, care se alatura ací sub 4 ·/·, sa se ia cu recunoscatóre multiamire la cunoscintia, acel'a sa se dechiare asemenea cá si „propunerea“ de opiniunea acestui corpu representativu si sa se subscria de câtra toti membrii ai acestei corporatiuni.

Nr. 13.

La incheiare, Escellenti'a Sea Domnulu presiedinte Archiepiscopu si Mitropolitu in cuvinte patrundiatóre dà espres-

siune parerei sale de reu, ca prin procesur'a sî portarea observata din partea nóstra cu tóta ocasiunea, nu s'a potutu incheiá impacaciunea fratiésca, care asiá de tare erá dorita sî urgintu necessaria nu numai spre folosulu sî sprijinirea intereseloru comune bisericesci a ambeloru natîuni, ci sî corespundiatóre cunoscuteloru intentîuni parintesci sî marinimóse ale Maiestâtii adoratului nostru Imperatu sî Rege;— deci da-Escellenti'a Sea cugeta cumca acestu corpu representativu si póte incheiá activitatea sea de aicea dandu viua espresiune acestei pareri de reu.

Conclusu unanimu.

Acestu corpu representativu simte in deplina mesura profund'a dorere a presiedintelui seu pentru nesuccederea toturoru incercâriloru loiale din partea nóstra spre incheiarea unei impacaciuni amicabili, sî pe lânga cea mai viua espressiune de parere de reu pentru acést'a si incheia protocolulu cu aceea, cá acel'a sa se predec in corpore Ilustritâtii Sele Domnului c. r. Comissariu congressualu cu rogare, cá Inalt-acel'a sa binevoiésca a sprijiní sî inaintá la pólele preainaltului tronu precum acestu protocolu asiá sî celelalte protocóle sî elaborate ale nóstre, ce se tînu de problem'a acestui corpu representativu.

Carlovitiu in 8/20 Martiu, 1865.

Andreiu Barone de Siagun'a,
Archiepiscopu sî Mitropolitu.

Procopiu Ivacicoviciu,
Episcopulu Aradului.

Constantinu Gruiciu, Protopopulu Hasiasiului.
Ioann Marcu, Protopopulu Lugosiului.
Iosifu Belesiu, Protopopulu Totvaradiei.

Nicolau Andreeviciu. — Vincentiu Babesiu.
Georgiu de Fogarasi. — Sigismundu Popoviciu.
Dr. Demetriu Hatieganu. — Dr. Aureliu Maniu.
Lazaru Ionescu.

Unu cuventu republicanu.

La scirea despre caderea Richmondului in mânile generalului Grant a fostu mare bucuria in Washington. Oficialii si-parasira cancelariele, negotiatorii si-incuiara boltele, tóte stratele se umplura de ómeni; dinaintea palateloru ministeriale se adunara multîmi nenumerate, salutandu pre ministrii sî fericitandu-i pentru acestu evenimentu stralucitu. Ministrulu secretaru de statu Seward se adressà câtra poporu cu urmatórele cuvinte, care dreptu proba, cum vorbescu in republice demnitarii cei mai inalti cu poporulu, le reproducemu sî noi.

„Multiamescu, dîse elu, concetatieniloru mei pentru onórea ce mi o manifestéza, venindu sa me fericiteze pentru caderea Richmondului. Tocmai sum ocupatu a-mi scrie depesiele prin tierile esterne. Ce sa spunu imperatului Francesiloru? (O voce: Sa véda sa easa din Messicu!) Voiu spune imperatului Francesiloru, ca póte vení mâne sa-si duca tabaculu, care au statu atât'a tempu blocatu in Richmond, déca nu-lu voru fi fumatu rebelii. (Enorma bucuria sî applaudare.) Lordului Iohn Russell (Engliterei) voiu spune, ca negotiatorii englesi sa afle, ca bumbaculu dupa tractatele incheiate cu staturile unite, sî esportatu din porturile nóstre, este cu multu mai eftinu, decâtu acel'a ce l'au priimitu prin frangatorii blocadei (staturile de médiadî.)

Câtu pentru Carolu Russell insusi, nu trebuie sa-i spuna, ca acest'a a fostu unu resbelu pentru libertate sî sî pentru independinti'a natiunala sî pentru dreptu-rile omenesci, sî nu unu resbelu pentru domnia, sî ca déca Britanni'a va voí numai sa fia drépta câtra staturile unite, póte remané in neturburat'a possessiune a Canadei, panacandu acést'a va voí mai bucurosu sa stea sub domnirea nobilei regine (englese), decâtu a se incorporá cu staturile unite. (Applausu grozavu.) Ce sa spunu regelui Prussiei? I voiu spune, ca Germanii au remasu credinciosi stindardei uniunei. (Applausu.) Imperatului din Austri'a voiu spune, ca s'a doveditu ca este barbatu fórte intieleptu, spunendu-ne inca 'ndata la 'nceputu, ca n'are simpatía câtra rebelliune, ori unde sa se arete.

Nu me 'ndoiescu, concetatieniloru, ca voi nu veti fi celu putînu de teori'a aceea, de carea m'amu tînutu eu in decurgerea resbelului, adeca, ca rebelliunea in 90 de dîle trebuie sa fia terminata. (Illaritate sî applause.) Eu amu crediutu ca acést'a este teori'a cea mai corecta, câci n'amu audîtu nici odata de vre-unu medicu, care aru fi fostu in stare a curá pre unu bolnavu, déca n'aru fi crediutu ca la casulu celu mai reu lu póte curá in 90 de dîle. (Illaritate.) In fine, déca se 'nvoiesce poporulu americanu, voiu dîce, ca devis'a nóstra in tempu de pace va fi totu aceea, carea a fostu sî in tempulu resbelului. Fia-care natîune are dreptulu de a regulá afacerile sele interne dupa manier'a sea propria, sî tóte natîunile suntu datóre a se portá astfelu, incâtu sa inainteze pe pamentu pacea sî 'ntre ómeni bunavoirea.

Sabiiu in 14/26 Aprile. (Felurite.) Alaltaeri se immormentà aici Colonelulu c. r. pensiunatu Robagli'a, care Sâmbata sér'a, atacatu de o afectiune de damlá sî întrandu in bolt'a negotiatorului Bugarski, pentru de a se odichní putîntelu, pâna a-i vení ajutoriulu medicalu, reposà.— Gazet'a germana de Brasiovu ne spune, ca comunitatea Brasiovului a votatu pentru inundatii din Bucuresci 100 galbini.— Tempulu pe la noi e fórte frumosu, sî scirile, ce avemu de primpregiuru in privinti'a semenatureloru, de-sî nu se potu numí tocmai estraordinarie, totusi suntu multiamitóre; asemenea audîmu sî despre vii.

Resînari, in Dominec'a Tomei 1865. Inca cu 2-3 dîle inainte s'a potutu observá in opidulu nostru o miscare neusitata. Antisti'a de o parte, preotîmea de alt'a erau in activitate mare. Ce va sa fia, ce voru sa dîca preparârile astea? intrebá fia-cine. Abiá eri pela unu tempu se sciù bine in tóta comun'a, ca Escellenti'a Sea Preasantîtulu nostru Archiepiscopu sî Mitropolitu **Andreiu Baronu de Siagun'a** va onorá opidulu nostru prin o escursiune dela Sabiiu aici. Astadi de diminétia pela 6 óre o céta de calareti din locuitorii mai alesi de aici plecara din curtea cancelariei oficiului nostru imbracati in vestmintele cele mai serbatoresci uniforme, cu caii cei mai frumosi din comuna, in frunte cu 2 flamure, cea natiunala sî cea imperatésca, spre a intimpiná pre Escellenti'a Sea la marginea hotarului. Sosindu Escellenti'a Sea pela 8 óre, calarimea nóstra in ordinea cea mai minunata lu priimì cu urmatórea cuventare scurta rostita de unulu dintr'ensii.

„Escellenti'a Vóstra! Présantîte D-le Archiepiscopu si Metropolitu! Comun'a nóstra avendu astadi acea rara norocire, de a priimí in sinulu eii pentru prim'a óra pe Archiepiscopulu si Metropolitulu eii, vine prin noi, fiii sei, sî Ve rostesce cu totu respectulu la marginea hotarului cuventulu de „bine ati venitu!“ si Ve poftesce din adenculu animei, cá Domnedieu sa Ve tîna ani multi si fericiti pâna la cele mai adânci betranetie cu poteri intinerite, cá sa poteti inca multu tempu lucrá pentru inflorirea si bunastarea sântei maicei nóstre biserici sî a toturoru fiiloru sufletesci incredintiati Archipastoriei Escellentiel Vóstre. Sa traitl, Escellentia!

Multîmea calaretîloru irupse aici in „Sa traiésca!“ de trei ori, apoi plecara, insotîndu pre Escellenti'a Sea, spre comuna. Clopotele incepura a se trage la tóte bisericele nóstre, strad'a capitala erá indesuita de ómeni, cu deosebire strad'a promenadei ce duce din strad'a capitala la „biseric'a cea nóua“ erá ocupata de poporu asiediatu in rendu de ambe pârtîle. In strad'a acést'a in apropiarea bisericei se inaltiá unu arcu de triumfu imbracatu in verdétia de bradu sî ornatu in modu fórte placutu. Pe acestu arcu falfaiá de 2 pârti, tricolorulu, romanescu, eara in mijlocu flamur'a imperatésca; dinainte steteá scrisu cu litere rosîi—galbine—vinete „Bine ai venitu!“ din dosu se vedeau cu litere de auru in colóre vêneta vorbele: „Intru multi ani!“ destinate pentru reintórcerea Mitropolitului din biserica. Dela arcu pâna la usi'a bisericei formá spalirulu numerós'a tinerime scolara de aici. La arcu fu Escellenti'a Sea priimitu de preotîmea locala in vestminte bisericesci, de Antisti'a sî intrég'a representantia opidana, de corpulu invetiatorescu, de titorii bisericesci sî toti fruntasii opidului. La intrarea Présantîtului Mitropolitu in biserica corulu compusu din tinerimea scolara de aici intonà: „Luminéza-te luminéza-te, noule Ierusalime!“ Liturgi'a se celebrà de preotîmea nóstra locala. La „pricésna“ Escellenti'a Sea tînù poporului adunatu in numeru fórte mare la biserica o cuventare plina de invetiaturile cele mai salutarie, despre pacea lumei sî pacea ce au intielesu D. Christosu ca da lumei. In desfasiurarea acestei vorbiri, Escellenti'a Sea ne facù insemnat'a descoperire, ca inca in vér'a acést'a se va tîné instalatiunea Metropolieisî a Metropolitului nostru aici in comun'a Resînari cu o solemnitate rara sî ca scopulu esîrei Escellentîei Sale este, cá sa impartasiésca insusi acést'a poporului nostru spre sciintia sî cá sa se intieléga cu fruntasii comunei in privinti'a pregatiriloru necessarie. Se intielege, ca la audiulu acestor'a inimele nóstre se cuprinsera de o bucuria ce nu se póte nici cum descrie. Sî intr'adeveru comun'a nóstra nu va poté nici candu multiumí de ajunsu Escell. Sale pentru acésta mare onóre, de care au binevoitu a o face partasia prin acestu actu de mare insemnatate istorica. Dupa esîrea din biserica preotîmea locala cu oficiulu sî intrég'a representantia opidana sî cu corpulu invetiatorescu mersera la Escellenti'a Sea, spre a-si descoperí nespus'a bucuria potendu fi fericiti a-Lu salutá in mijloculu loru sî spre a-I aduce in numele intregului opidu fiiésc'a multia-

mita pentru deosebit'a bunavointia sî favóre, ce arata acestei comune a legendu-o de locu alu celei mai mari festivitâti bisericesci a Românilorugreco-orientali din intrég'a Monarchia austriaca. Representanti'a opidana dechiarà Escellentiei Sale cu asta ocasiune, cumca din parte-si estegat'a a aduce ori ce sacrificii sî a lucrá din respoteri spre a se aretá démna de acésta favóre mare.

Escellenti'a Sea Si-avù cortelulu la préveneratulu parochu alu nostru sî asessoru consistorialu Sav'a Popoviciu Barcianu, carele dete apoi in onórea marelui óspe unu prandiu stralucitu, la care fura chiamati inaintestatatorii comunali sî bisericesci. Dintre toastele radicate la acésta mésa cu deosebire miscatoriu de anima au fostu celu rostitu pentru Escellenti'a Sea D. Archiepiscopu sî Metropolitu de D. Secretariu gubernialu Servianu Popoviciu, deputatulu dietalu alu opidului nostru, carele cá fiiu alu acestei comune intielegendu de esîrea Escellentiei Sale aici, au alergatu sî insusi dela Sabiiu spre a fi fatia la serbatorésc'a priimire sî spre a participá impreuna cu noi la bucuri'a dilei. Pela 5 óre dupa amédi Escellenti'a Sea parasì comun'a nóstra fiindu petrecutu, sub trasulu clopoteloru la tóte bisericele, iarasi de calarimea numerósa cu flamura pâna la marginea hotarului, relasandu estu modu in inimele nóstre bucuri'a aceea, ce numai a se simtî se póte, ear nu sî a se descrie. V. R.

Din Galiti'a se scrie, ca starea de assedia, dupacum se pre'nsciintiase, s'a suspendatu in 6/18 Aprile.

Varietâti sî noutâti de dî.

(Necrologu.) Rvr. Domnu Nicolau Maniu, Vicaru foraneu la Fagarasiu, unulu din cei mai distinsi membri ai clerului românu gr. catolicu din Archidiecesa, a reposatu in 25 Martiu in vârsta de 68. ani. Fia-i tierân'a usióra! —

(Pentru amploiati.) In anulu trecutu s'a formatu la Vien'a o reuniune fórte solutifera: o reuniune pentru assecurarea amploiatiloru la casuri de bóla séu de mórte sî la tempu de betranetie sî nepotintia. Statutele reuniunei (erster allgemeine Beamten—Verein) suntu intarite din partea regimului. Tragemu atentiunea d d. amgloiati, mai cu séma a celoru subalteni, cu lefi mici, cu familii grele asupr'a acestei institutiuni binefacatóre, la carea, pelânga depunerea unoru taxe moderate, potu sa assecureze venitoriulu seu sî alu familieloru sele. —

Professorulu din Leopole Dr. Czerlunczakiewicz, cunoscutu sî cititoriloru nostri pentru ur'a sea asupr'a bisericei resaritene (carea, precum se scie, in prelegere publica o numise biseric'a diavoliloru sî adunatur'a blastematiloru), in urm'a scandalului cu studentii, este transpusu la Cracovi'a. —

(Unu articulu dela Deák.) Prin Pest'a se latî a dóu'a dî de Pasci faim'a, ca unu articulu emininte, esîtu in „Pesti Napló“ contr'a unei foi germane vienese, aru fi scrisu de Deák. Multi barbati distinsi umplura deodata casele renumitului patriotu; unu amicu vechiu alu lui i strinse mân'a, dîcendu: „Binecuventata fia mân'a, carea scrise articululu!“ sî aruncandu o privíre intrebatóre asupr'a lui Deák. Tindiendu-i asest'a mân'a sî constatandu prin acést'a, ca elu este autorulu, toti se'ndesara impregiurulu lui, stringendu-lu la peptu, prindiendu-i mân'a, bá cei mai t neri sî sarutandu-i-o. —

(Femei in oficiu.) In despartiementulu de finantie in Washington (Americ'a) pentru numerarea sî punerea in rendu a baniloru se 'ntrebuintiéza cá la 700 femei. Ele sevarsiescu lucrulu loru cu acuratetia, sî mai marii suntu fórte multiamiti cu servitiulu loru; numai de un'a se plângu, ca —— vorbescu prea multu. —

Principatele române unite.

Intre imbunatatîrile, ce se introducu in Romani'a cu pasi atâtu de repedi, este, dupacum ne spunu foile de dincolo, sî aceea, ca dela 1 Maiu va sa intre in vigóre o nóua lege penala sî curendu dupa accea sî o nóua lege civila. Ori câtu e de imbucuratoriu faptulu acest'a in sine, totusi trebuie sa deplorâmu unilateralitatea, cu carea se pare ca voru a se introduce aceste legi, nefiindu inca organisate curtîle judecatoresci in consonantia cu densele. — Cu acésta ocasiune ne aducemu aminte, ca la 1 Maiu erá sa se 'ncépa sî servitiulu postei proprie romanesci, pentru carea insa inca nu vedemu facendu-se pregatîrile de lipsa, sî asiá ne tememu, ca atâtu un'a câtu ceealalta din aceste mesuri se va mai amaná pe tempu nehotaritu.

Despre calatori'a Principelui, faim'a a 'mprasciatu feliurite versiuni; in unele foi aflâmu, ca tînt'a caletoriei aru fi, cá Principele sa visiteze mai multe curti europene, pentru de a pregatí ereditatea sea pe tronu, dupa carea apoi aru avé sa urmeze adoptarea (priimírea in locu de fiu) unui tineru, despartîrea de soci'a sea de acum sî casatori'a cu alt'a etc. Nu scimu, déca in acestu conglomeratu de faime se afla ori nu sî vre-unu grauntiu de adeveru.

Impreuna cu d. Aricescu s'au mai alesu in locurile vacante din camera urmatorii dd.: la Vasluiu Ioann Babeanu, la Cahulu Constantinu Olanescu, la Tutov'a Emanuilu *) Costache, la Teleormanu Georgiu Lechliu.

In Iasi a decursu cu cea mai viua participare a publicului processulu Maiorescu. D. Dr. Maiorescu, actualulu rectoru alu universitâtii, fusese incarcatu cu un'a din cele mai scandalóse acusâri, acusâri, cari ne sfiimu a le sî scrié sî a le trambitá in publicu. Processulu, spre onórea universitâtii din Iasi, spre onórea intregei professorime române a esîtu in favórea d. Maiorescu. Professorii: Carpu, Mandrea, Marzescu, Negruzzi sî Pogoru publica intr'o brosiura deosebita tóte actele relative la acestu processu. Stimabilii frati ne voru iertá, déca, pelânga tóta bunavointi'a, din lips'a spatiului sî consideratiunea pentru ambe partidele processuante nu potemu comunicá scrierea dloru cea de altmintrea multu interesanta. Ne tememu de o nóua scisiune nefericita in corpulu professoralu dela universitatea de Iasi.

O societate de juni sî june din cele mai alese familii ale Bucureseiloru a datu o representatiune teatrala in favórea celoru inundati; paguba numai, ca piesele date au fostu amendóue in limb'a francesa. Óre câtu sa mai tréca, panacandu limb'a româna sa afle in tóta estinderea Romaniei loculu de onóre, ce-i compete in cas'a eii propria ?

In dîuariele publice de dincolo, afara de acelea ce nu sciu decâtu sa faca complimente guvernului pentru tóte, spira sî sioptesce printre renduri dorinti'a, drépt'a sî nobil'a dorintia a vedé press'a descatusiata de mesurile acelea absolutistice, cari cá sabi'a lui Damocle spandiura deasupr'a eii. Ministeriulu Bozianu va dá o proba stralucita nu numai de patriotismu, ci sî de intielepciune administrativa, deslegandu lantiurile pressei. Unu guvernu bunu n'are la ce se teme de pressa, nici chiaru atunci, candu acést'a devine nedrépta sî patimasia; injuri'a deonestéza pre celu ce o face, nu pre acel'a asupr'a cârui'a se face; unu guvernu bunu prin pressa devine sî mai bunu; unulu reu prin suprimerea pressei se arata sî mai reu.

Vorbiseramu mai de multu cetitoriloru nostri despre darulu bunului patriotu Contelui Scarlatu Rosetti, facutu asîlului „Elen'a Dómn'a“; astadi suntemu in stare a comunicá atâtu epistol'a nobilului Conte câtra d-n'a Elen'a, câtu sî respunsulu in. femei câtra generosulu daruitoriu.

Mari'a Ta!

„Astadi tóte popórele civilisate, pe copiii gasiti i numescu fii ai patriei. Ann'a Austriei sî Ecaterin'a II-a au immortalisatu numele loru, intocmindu in statele loru cele d'antâiu asiediaminte pentru umbrirea unoru asemenea creature.

„Mari'a Vóstra, mai presusu decâtu densele, câci ati avutu multu mai pucine mijlóce, ati inzestratu patri'a nóstra cu ospiciulu ELEN'A DÓMNA, care astadi póte rivalisá cu orgoliu, cu cele mai bine organisate asiediaminte de asemenea natura ale Europei.

„Sute de creature de ambele sexe, care dupa sistemulu celu vechiu, muriau mai tóte pe la crescatórele loru, astadi si au assigurata esistinti'a loru sub umbrirea Asilului Elen'a Dómna; sî iarasi sute de persóne din care unele, de-sî scapau de mórte, insa le rodeau degradatîunea sî coruptîunea, astadi, gratîa filantropiceloru sentimente ale illustrei loru patróne, se intorcu societâtii moralisate, cu óre-care invetiatura, sî in stare de a-si poté castigá o esistintia onesta.

„Cercetandu cu scumpetate acestu de mare utilitate asiediamentu publicu, in tóte amanuntele sele, iau indrasnéla a incredintiá pre Mari'a Vóstra, cá persóna mai destoinica, patriotu mai gelosu, supusu mai inteliginte, cá sa asculte sî sa puna in lucrare filantropicele Mariei Vóstre intentîuni, nu s'aru fi potutu gasí altulu decâtu inspectorele superiore alu acestui asiediamentu, domnulu Dr. Davila.

„Cá Românu sî zelosu supusu sî eu alu Mariei Vóstre, Ve rogu preaplecatu, Luminata Dómna, cá de odata cu omaginele mele de cea mai inalta admiratîune sî de celu mai profundu respectu, ce depunu la picióre tronului Mariei Vóstre, sa binevoiti a-mi permite a aduce sî eu pârg'a devotîunei mele in lei dóue mii cinci-sute, sî un'a suta volume cârti de istoría sî pietate, in favorulu acestoru sermani de sub Inaltulu Vostru patronagiu.

Alu Mariei Vóstre

pré plecatu sî pré credinciosu supusu
Gr. Sc. Rosetti.“

Mari'a Sea Dómn'a a binevoitu a adressá urmatoriulu respunsu dlui Gr. Sc. Rosetti.

„Domnulu meu,

„Amu fostu fórte miscata de simtiemintele, pe cari mi esprimati in privinti'a Asilului ce l'amu fundatu spre a culege sî cresce copiii gasiti.

„Priimescu cu recunoscintia summ'a de dóue mii cinci sute lei sî colectiunea de cârti de istoria sî de pietate oferiti de DVóstra Asilului, multiamindu-ve pentru generós'a vóstra solicitudine, ce prin acésta buna fapta aretati iubitiloru mei protègiati. „ELEN'A.“

Palatu, 4/16 Martiu 1865.

In privinti'a inceperei postei române aflâmu acum in foile de dincolo sî jurnalulu luatu in consiliulu ministriloru asupr'a acestui obiectu, care in essenti'a sea este urmatoriulu:

Avendu in vedere ca la 1 Maiu viitoru este a se incepe

---

*) Credemu ca aru fi tempulu, cá in acte publice sa se 'ntrebuintieze numele cele adeverate de botezu sî sa se lase afara Manolache, Ghitia, Ienache etc. Red.)

functîunarea postei internatîunale pentru sî in afara de câtra post'a româna, suprimandu-se post'a de astadi austro-rusa, ce este in intrég'a posessiune a acestui servitiu;

Avendu in vedere ca cu acestu modu se satisface sî legitim'a obstésca dorintia, asceptata cu nerabdare de tempi indelungati;

Avendu in vedere ca cu acésta ocasia mai multe statii de la frontierele tierei devinu puncturî de mare insemnatate, atâtu pentru comerciu câtu sî pentru corespundintia telegrafo-postala;

Considerandu neaperat'a trebuintia ce se simte de a se inlaturá intârdîerile ce s'au urmatu pân'acum cu corespundinti'a de scrisori sî gropuri, incâtu, de esemplu, unu gropu, pachetu séu scrisóre destinata pentru Buzeu, Brail'a, Galatî s. c. l., sa mérga din Predélu dea dreptulu la acele orasie fâra a mai trece prin Bucuresci cá pâna acum.

Considerandu ca tóte aceste ameliorâri tragu dupa sine cheltuieli de personalu sî materialu, mai cu séma acum inainte la instalarea servitiului;

Luându in privire proiectulu de lege ce ni s'a presentatu pentru deschiderea unui creditu suplementariu de lei 616, 680 sî gasindu-lu marginitu in celu mai strictu necessariu;

Considerandu ca acésta cheltuiéla se va compensá cu prisosu din venitulu ce va aduce acestu servitiu:

Pentru aceste considerantie consiliulu de ministri, in siedinti'a de astadi, 1 Martiu 1865, unindu-se cu opiniunea dlui ministru secretariu de statu la departamentulu de interne, agricultura sî lucrâri publice, lu autorisà a presentá onorabilei cameri legislative unu proiectu de lege pentru deschiderea creditului suplementaru de lei siése-sute siése-spre-diece mii, siése sute opt-dieci, spre a se poté incepe functîunarea servitiului postalu internatîunalu de câtra post'a româna de la 1 Maiu viitoriu, dupa ce mai antâiu se va luá avisulu consiliului de statu.

Dispositiunile procesului-verbalu de fatia se voru aduce la indeplinire de câtra d. ministru de interne, agricultura sî lucrâri publice dupa domnésc'a aprobare.

C. Bosianu, Balanescu, G. Vernescu, Gen. Manu, I. Strat. —

Monitoriulu din 8 Aprile publica urmatórele legi mai insemnate:

Decrete, prin cari se promulgà: legea votata de Camera sî senatu pentru instituirea corpului de perceptori;

Legea, prin care se deschide Ministeriului unu creditu de 600,000 de lei pentru confectîunarea obligatîuniloru rurali;

Legea, prin care se acordà asupr'a esercitiului 1865 unu creditu de 46,850 de lei pentru adausulu de impiegati la comitetulu de licuidare alu obligatîuniloru rurali, sî unu altu creditu de 148,800 de lei pentru adaugerea de impiegati la 31 casiarie de districtu;

Legea pentru mantînerea gendarmiloru de preste Milcovu inca pe unu anu pâna la deplin'a organisare a dorobantiloru.

Prospectu politicu.

Resbelulu americanu, ce se continua acum de patru ani trecuti cu o 'ncordare sî esacerbare neindatinata sî intr'o dimensiune rara in istori'a lumei, se apropia de capetu. Armat'a staturiloru unite de médianópte sub generalulu Graut a batutu pâna la stingere pre armat'a staturiloru de médiadî sî au ocupatu sî capital'a Richmond; ear generalulu Lee dupa o perdere cumplita de 15,000 morti sî raniti, 25,000 prinsi sî 100—200 tunuri cadiute in mânile aleanului se retrase la Lynchburg. Câtu de curendu vomu audî, déca s'a continuatu lupt'a acést'a sangerósa ori s'a 'ncheiatu pace. Ori cum insa, republic'a de médianópte a triumfatu preste cea de médiadî, sî cu dens'a impreuna a triumfatu sî caus'a umanitâtii sî libertâtii asupr'a causei barbariei sî a sclaviei, ce o representau staturile de médiadî. Nu numai Americ'a, ci sî Europ'a intréga a simtîtu mân'a de feru a acestui resboiu, sî cu câtu au fostu mai grele pagubele emanate dintr'ensulu pentru viéti'a sociala amu poté dîce mai a pamentului intregu, cu atât'a mai mare este bucuri'a pentru sevarsîrea finala a giganticei lupte, ce a 'nghitîtu milióne de bani sî sute de mii de vieti omenesci. Foile englesesci se temu, de-sî se facu a nu se teme, ca acum staturile de médianópte voru incepe resbelu cu Englesii pentru posessiunea Canadei invecinate.

La intrarea in Richmond generalii uniunei aflara 500 tunuri, 5000 pusci, 1000 feciori sî 30 locomotive. Se crede ca asupr'a rebeliloru se va proclamá prin presiedintele Lincolu amnestía generala. —

Dupa scirile mai nóue, generalulu Lee a capitulatu, asiá incâtu resbelulu americanu se póte numí terminatu; particelele de armata, ce mai remasera imprasciate subt alti comandanti, nu mai potu dá resbelului alta forma.

In Franci'a curgu desbaterile asupr'a adressei. Renumitulu istoricu, publicistu, barbatu de statu sî parlamentaristu Thiers declarà de astadata in publicu opiniunea sea, ca unitatea Italiei mai curenduori mai tardîu va fi pagubitóre pentru Franci'a sî pentru biseric'a catolica. — Pentru calatori'a Imperatului la Algeri'a, carea are sa urmeze in 12/24 Aprile sî sa dureze cam o luna de dîle, se facu acolo cele mai estinse pregatiri. Póte inca inainte de plecarea sea va denumí pre presiedintele camerei legislative; se crede ca alegerea va cadé pe contele Walewski. —

La priimirea deputatîunei corpului legislativu, ce substernù adress'a, Imperatulu multiamesce deputatîloru pentru portarea loru cea loiala sî se fericita, ca intentiunile lui au fostu atâtu de bine intielese din partea camerei. Dar sî tiér'a, dîce, le va multiamí, câci prin alegeri prin pressa sî prin tribuna poporulu francesu scie sî simte, ca este liberu. (Cam asiá! Red.) Dupa aceea indémna pre deputatii, a trece depe terenulu teorieloru pe terenulu praxei. „Legile, ce vi s'au propusu, tîntescu la inaltiarea morala sî materiala a individului prin educatiune sî lucru, ear a comunei prin estensiunea drepturiloru, ce-i competu. Fâra de a voí sa schimbâmu totu intr'un'a tóte, sa ne multiamimu cu aceea, cá in tóta dîu'a sa mai adaugemu câte o pétra la zidire. Temeli'a este lata, sî zidirea nu se póte urcá destulu de susu.“

Russi'a au avutu in dîlele acestea o perdere fórte insemnata in famili'a imperatésca: Marele-principe clironomulu tronului, dupa o bóla organica mai indelungata, reposà in nóptea din 11/23 spre 12/24 Aprile in Itali'a la Nizza. Mai multi membri ai familiei domnitóre, intre cari sî Imperatés'a, au fostu de fatia la funebrulu evenimentu.

Regimulu prussu sî celu austriacu, dupa desbateri mai indelungate asupr'a acestui punctu, s'au convoitu, ca cel'a sa loceze o parte a marinei sele in portulu celu eminínte dela Kiel.

Pap'a scrise o epistola autografa câtra regele Victoru Emmanuilu in caus'a romana. Intre Rom'a sî Parisu inca se pórta corespundintia fórte vivace; se dîce, ca ambe partidele aru fi aplicate spre o impaciuire mai sincera sî mai duratóre, decum fu cea de pâna ací. —

Prussi'a. Imperatulu, la scirea despre apropierea mortiei fiiului seu, au alergatu cu cea mai mare acceleratiune la Nizza.

Itali'a in dîlele 14—16 Maiu va serbá memori'a de 600 ani a celui mai mare poetu alu seu, Dante, nascutu la anulu 1263 la Florenti'a, reposatu la anulu 1321 in Ravenn'a. Serbatórea se va tîné in Florenti'a cu viua participare nu numai a Italiei intregi, ci a toturoru natîuniloru civilisate. Incâtu scimu, sî Românii voru fi representati la acésta marétia serbatóre, arangiata in onórea sublimitâtii spiritului omenescu, prin delegati din partea universitâtîloru de Iasi sî Bucuresci.—

Nr. 12—1 **Anunciu pentru biserici.**

Cei cu plecaciune subscrisi si-au prin acést'a voia, a face atenti, ca densii producu **clopote** de ori ce marime sî sunetu nu din metalu de clopote eftinu rosîeticu, ci curatu albu — sub garantia — pe lânga pretiurile urmatóre:

Pentru pretornarea clopoteloru vechi, dupâ scaderea in focu de 10%

dela 1 pâna 100 punti pentru puntu 45 pâna 40 xr.
„ 1 „ 10 mâji „ „ 40 „ 34 „
„ 10 „ 20 „ „ „ 34 „ 28 „
„ 20 „ 40 „ „ „ 28 „ 20 „ s. a. m.

Pentru versarea de clopote nóue:

dela 1 pâna 100 punti a puntu 1 f. 30 xr. pâna 1 f. 20 xr.
„ 1 „ 10 mâji „ „ 1 „ 20 „ „ 1 „ 10 „
„ 10 „ 20 „ „ „ 1 „ 10 „ „ 1 „ — „
„ 20 „ 40 „ „ „ 1 „ — „ „ - „ 95 „ s. a. m.

Inscriptiuni, ornamente sî icóne de sfinti se facu la dorinti'a D-loru ordinatori **gratis**, sî imbracamintea pre lânga cele mai moderate pretiuri.

Asijderea se compunu de subscrisii **tulumbe de focu** de ori ce forma sî marime, precum sî totu feliulu de lucruri de arama sî metalu, promptu sî pe lânga cele mai scadiute pretiuri.

Pentru comissiuni numeróse se róga

I. Georgiu si Iosifu Graef,
Clopotari civili in Sabiiu.

Burs'a din Vienn'a 14/26 Aprile 1865.

Metalicele 5%	72	Actiile de creditu	185 50
Imprumutulu nat. 5%	75 80	Argintulu	106
Actiile de banca	801	Galbinulu	5 10

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAIUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 30. NULU XIII.

Sabiiu, in 180 Apriliu 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. st pentru a trei'a repetire cu 3¼ cr. v. a.

O Metropolia româna

reinviéta dupa unu seculu si jumetate.

Sub titlulu acest'a „Trompet'a Carpatiloru“ aduce urma toriulu tractatu fórte instructivu asupr'a referintieloru nóstre bisericesci.

Restabilirea drepturiloru ierarchiei române ortodoxe din Transsilvani'a, Ungari'a sî Banatulu Temisianu, prin a eii retragere de sub supremati'a timpurala a Mitropoliei serbe din Carlovitiu, sî totodata denumirea de metropolitu românu ortodoxu a Pré-sântîei Sale Baronului Andreiu Siagun'a, s'a comunicatu acestui emininte prelatu alu bisericei ortodoxe resaritene, prin epistol'a autografa a M. S. imperatului Austriei Franciscu Iosifu de la 24 Decembre 1864; remanendu cá separatiunea averei ecclesiastice miscatória sî nemiscatória, comuna pâna ací ierarchiei serbo-române, sa se reguleze in proportîuni ecuitabili pentru satisfacerea ambeloru pârti, prin intielegere comuna intr'unu sinodu.

Telegrafulu Românu Nr. 18 din lun'a trecuta arata, ca acestu sinodu (congressu?) se afla acum in lucrare, sî ca o parte din deputatii serbi impreuna cu alu loru Mitropolitu, pe care-lu poreclescu Patriarchu (1), s'aru fi pronunciatu fórte arbitrariu in privinti'a separatiunei diseloru averi, comune ecclesiastice, voindu domni'a-loru a le dá unu caracteru de avere propria numai natîunei serbe.

Relativu la situatîunea acestei circumstantie de dreptu natîunalu sî ecclesiasticu alu Româniloru ortodoxi, ne va fi permisu, cá românu de aceeasi religiune, sa dîcemu sî noi unu cuventu in favórea adeverului.

Spre a poté mijlocí insa o lamurire mai chiara prin specificarea causeloru, ce au contribuitu la dîs'a aliantia ecclesiastica intre Români sî Serbi, vomu atinge mai antâiu, pe scurtu, câte-va din cele mai principali catastrofe chronologice ale istoriei nóstre generali, propria tutoru Româniloru din verice parte a teritoriului locuitu de densii.

Incepemu dara cu a ne rechiamá in memoria principiulu conductoriu, ce si-a creatu geniulu romanismului prin intrunirea simtiului natîunalu cu doctrin'a religiunei ortodoxe, principiu ce s'a incarnatu in germenele românu inca de la transplantarea sea in Daci'a, in câtu natîunalitatea sî cultulu ortodoxiei au fostu la Români identice pâna acum'a; sî asiá, numai prin impulsiunea acestui sacru dualismu, au potutu strabunii sî parintii Româniloru de pretutindeni, sa infrunte nenumerate pericole sî sa transmita urmasîloru loru atâtea sublime esemple de adeverata gloria româna sî admirabili virtuti de pietate.

Simbolulu acestui dualismu, mostenitu dela strabuni, a resistatu pururea cá o stânca divinisata, la tóte devastatîunile causate pe teritoriulu românu, de câtra diverse horde barbare, cari, atinse de efectele dualismului, unele din ele s'au respanditu cu incetulu, pe candu altele, parte au fostu umilite, parte si-au transformatu moravurile prin adoptarea cristianismului de la Români, precum Ungurii sî Bulgaro-Serbii; insasi crrstinirea Rusîloru a fostu mijlocita prin aceleasi efecte. — Totu acestu sublimu dualismu a inspiratu pe românu de a sustîné ortodoxi'a in tóta intinderea oriintelui prin dotatîuni numeróse (2); asemenea de a inzestrá institutîuni ortodoxe sî in unele pârti despre apusu pâna la Mitrovitiu.

Fost'a mitropolia româna ortodoxa la Alb'a Iuli'a in Transsilvani'a, se dîce a fi fostu sî ea dotata, in tempii din urma, de unu Principe alu Tierei-romanesci, cu domeniulu Sâmbat'a de josu lânga Fagarasiu. Prin ce metamorfosa dara a devenitu acestu domeniu proprietate a Baronului Bruckenthal, va poté sî are datoria de a spune natiunei adeverulu, séu descendintii acelor'a, ce au nimicitu acea mitropolia, séu noulu Archipastoriu ortodoxu românu, ce vine acum a reintrá in drepturile nesubscriptibili ale acelei mitropolii, sî a revocá fost'a eii avere propria, care nu poteá fi usurpata de veri-ce altu cultu, sub nici unu felu de pretestu.

Rumperea unitâtii civile sî teritoriale a Româniloru, atâtu din Daci'a Traiana câtu isî din Aureliana, datéza dela alocarea Unguriloru sî Bulgaro-Serbiloru pe teritoriele române; reulu celu mai fatalu insa, ce causà decadinti'a generala a Românioru, a devenitu dela cumplitele efecte ale Sinodului dela Florenti'a, anulu 1439.

Românii fideli doctrinei dualismului loru, se infiorara de ambitiós'a separatiune a Patriarchului de Rom'a, prin modificarea ce elu facuse dogmeloru asiediate de sinódele ecumenice. In urm'a acestei catastrofe sporescu simpathîele Românioru pentru correligiunarii loru Greci sî Bulgaro-Serbi, eara prelatii acestor'a, profitandu de ocasiunea favorabila, isbuescu, prin intrige, a amagí pe Românii sa-si arda tóte cârtile scrise cu litere proprie, sî in loculu acelor'a sa adopte cârti grece sî bulgare.

Acestu faptu de sinucidere natiunala, a avutu cele mai fatali consecintie; unu intunerecu teribile se revérsa apoi asupr'a toturoru Românioru, influintiandu insa, cu incetulu, mai cu multa cumplire asupr'a Românioru de pe teritoriulu lin partea drépta a Dunârei, unde fatalmente dura pâna acumu ! ! ! —

Moldov'a sî Tiér'a-romanésca din liber'a loru vointia priimescu a se pune sub suzeranitatea Portii, cu conditîuni de a-si pastrá ele autonomi'a propria sî de a fi protegiate de Pórta in contr'a veri-câroru asupriri din afara, stipulandu-se sî garantandu-se acestea formale prin tractate.

Celelalte provincie române devinu sub potentatea Portii dupa trist'a batalia dela Mohaciu.

Ne retînemu de a vorbí speciale despre tóte tiraniele esercitate asupr'a Românioru sî religiunei loru.

Tacemu sî despre revolutîunea poporana a lui Dojea sî despre continuarea eii pâna la conspiratîunea unanima a aristocratîei magiara, secuia sî sasa, in contr'a Românioru sî religiunei loru, pentru ca crudîmile esercitate in aste impregiurâri de câtra legea aristocratica covarsiescu veri-ce barbarismu, sî nu se póte compará decâtu cu sfasîerile furióse ale fiéreloru selbatice.

Intr'unu cuventu, consecintiele acelei fatale epoce au fostu : nenumerate tiranii, usurpatîuni, devastâri sî resbelecivili.

Dara in mijloculu aceloru perturbatîuni generali in sinulu romanismului, pe candu adica inamicii sei asceptau curenda-i dissolutîune totala, se zaresce (in tocmai cá unu lucéfaru pe orisonte in momentele de tempeste maritime) apparitîunea reformatîunei lui Luther sî inventarea tipografiei.

Romanismulu, electrisatu de impressiunile aceloru creatîuni, si-emancipà biseric'a sea prin tiparirea cârtîloru religióse in limb'a propria; acésta procedere a fostu inceputulu tutoru restauratîuniloru urmate pâna astadi.

Românii insa din partea drépta a Dunârei, nu potura profitá de acésta renascere natiunala sî religiósa, retînuti fiindu de terorismulu osmanu, ce erá porurea intaritatu asupr'a loru prin intrigele ierarchiei grece din Constrantinopole.

Cu finele seculului XVII, incependu a retrogradá poterea osmana, scapara de arbitragiulu eii Românii din Banatulu Temisianu, Ungari'a sî Transsilvani'a; dara asta a loru partiala usiurare se inlocuiesce pela finitulu acelui seculu sî inceperea celui urmatoriu, prin alte dóue evenimente mai ter-

(1) Sub pretestu ca parintii loru, pe candu traiau in Turci'a, aru fi avutu propriulu loru Patriarchu cu resiedinti'a la Ipecu? — póte de vr'o alta confessiune óre-care? Câci ortodoxi'a intréga nu cunósce de câtu numai patru Patriarchi, cu resiedintiele la Ierusalimu, Alexandri'a, Antiochi'a si Constantinopole.

(2) Care le-au facutu strabunii Românioru cu scopu numai cá in acei timpi de persecutiuni religióse sa se póta sustîné prin monastirile aceloru locuri instructiunea precepteloru religiunei ortodoxe, si sa gasésca in acele sânte lacasuri asilu cei ce devinu victime pentru marturirea diseloru precepte; eara nu cá sa indópe cu acele ajutóre lacomi'a nesatîósa a calugariloru greci, sî a le inlesní mijlóce pentru abusuri si demoralisatiuni, dupa cum voru ei sa intieléga.

(3) Vedi intre altele istori'a Ungariei de Fessler.

ribili pentru unitatea dualismului românu; adica, parte prin asiediarea la confiniele apusene ale Banatului Temisianu a veneticiloru Serbi, emigrati din Turci'a in urm'a resbelului intre imperatulu Leopold sî Sultanulu, sî parte prin apostasí'a Mitropolitului din Transsilvani'a Atanasiu, carele, orbitu de o ambitîune desiérta, devine sperjuru sî celu antâiu violatoriu alu dualismului românu; tradandu-si turm'a cuventatóre, sî pe colegii ierarchiei propria române, elu se face din stapânu absolutu independinte, unu simplu clientu (4), servu alu terorismului iesuiticu, ce se sfasîá p'atunci mai in tóte statele europene de câtra popórele luminate, sî pecandu persecutîunile asupr'a ortodoxiei incepusera a se infrená prin devenirea predîseloru provincie sub tolerant'a dominatîune a monarchiei austriace, ale cârei principie de tolerantia ecclesiastica se proclamara apoi formale de câtra imperatulu Iosifu alu doilea.

Consecintiele convertirei dîsului Archipastoriu, sî printr'ensulu sî a unei pârti fórte minore a poporului românu, covarsîra tóte fatalitâtîle catastrofeloru precedinti; partea insa cea constante in fidelitatea religiunei sele traditiunaria (sî cea absolutu mai mare a poporului sî clerului), devenindu orfana in cele spirituali sî espusa la totu felulu de propagande elerodoxe sî antinatiunali, se vediù in fine fortiata a face o aliantia timpuraria cu veneticii Serbi in privinti'a ierarchiei ecclesiastice. Astfelu eparchiele episcopali sî monastirile române (5), se ocupara apoi cu incetulu de clerulu serbu, arogandu-si acest'a, mai tardîu, cu violintia, o supremati'a usurpatória asupr'a clerului sî némului românu, cá cum l'aru fi cuceritu cu sabi'a, séu l'aru fi adusu cu sine, cá o turma de sclavi, din Turci'a, unde ei insîsi in fapta nu erau decâtu veritabili sclavi.

Dupa batali'a dela Pultav'a, imperatulu Russiei Pentru I incepe resbelu cu Sultanulu Turciei; incheiarea pâcei urmata intre densii, produse unu resultatu fórte tristu pentru Principatele române Moldov'a sî Tiér'a-romanésca. Simpatîele loru pentru Muscali fusera insa cu amaraciune recompensate; câc o multîme de famii boieresci sî poporane, mai cu séma din Moldov'a, emigrara sî se asiediara in Russi'a (6); eara domniele natiunali se usurpara, devenindu a fi conduse de nisce arendatori venetici sî antinatiunali; acésta umilire natiunalá tînu dela 1716 pâna la revolutîunea lui Tudor Vladimirescu 1821.

Pelânga acestea, Moldov'a a mai suferitu sî alte mari daune: la 1777 Bucovin'a devenì sub dominatîunea Austriei sî Bassarabi'a se luà de Russi'a la 1812; eara la 1853 Russi'a proclamà prin manifestu de resbelu cá ia amanetu ambele Principate române.

In acelasi intervalu, in care se petrecura enumeratele catastrofe, adica dela finele secululuì siépte-spre-diece pâna la acestu din urma tristu evenimentu din secululu presinte, natiunea sî eclesi'a româna in genere a facutu sî óre-care restaurâri sî inaintâri progresive:

In prim'a jumetate a acelui seculu se introducu scóle elementarie prin tóte satele române din Banatu, Ungari'a sî Transsilvani'a pentru studiulu limbei române, cu ajutoriulu cârtîloru didactice tiparite in limb'a propria, mai antâiu la Vienn'a sî pe urma continuate in tipografiele din Bud'a sî Sabiiu.

In a dóu'a jumetate a acelui seculu esu la lumina sî primii muguri ai literaturei române, desvoltandu-se treptatu in proportîuni progressive pânâ in tempulu nostru. La acésta ilustra cultura si-au meritele loru respectabili atâtu Românii ortodoxi de pretotindeni, câtu sî Românii gr. catolici din Transsilvani'a; dara spatiulu nu ne iérta a poté specificá in amenuntu acésta corporatîune comuna pe terenulu literariu.

Eara dupa progressele semnificative natiunali in genere din secululu curgatoriu, numerâmu cele urmatóre:

Comun'a macedona-româna din Pest'a este cea d'antâiu, care adoptà sî introduse la anulu 1808, in biseric'a sî scól'a sea, cârtîle religióse sî scolastice ce esista in limb'a româna la confratii loru din partea stânga a Dunârei. (Va urmá.)

(4) Elu fuse supusu la dictatur'a unui „Adlatus“ teologu iesuitu, ce i se impuse cá conducatoriu in tóte afacerile ecclesiastice. — Vedi istori'a bisericésca de Petru Maioru Protopopu greco-cat., §. 5. pag. 98.

(5) Ce sórte au avutu monastirile si calugarii remasi sub convertitulu Metropolitu Atanasiu, se póte vedé totu in istori'a bisericésca de Petru Maioru; sî din „Tanguírea monastirei Silvasiului“, publicata in Bucimulu, nr. 3—5 inclusivu, anulu 1863.

(6) Vedi Istori'a lui Cantemiru.

Unu devotamentu pentru Americ'a.

In dîu'a cea din urma, in carea se desbatù adress'a in corpulu legislativu alu Franciei, partid'a oppositiunala aduse unu amendementu, in urm'a cârui'a camer'a francesa erá sa intretiésa in adressa unu pasagiu privitoriu la triumfele Americei libere sî la fericitârile Franciei pentru acestu triumfu. Unu din corifeii oppositîunei, d. Pelletan, rostì cu ocasiunea ésta'a urmatórele cuvinte, atâtu de onorifice pentru republic'a mericana sî presiedintele ei, cari cuvinte le reproducemu sî i dupa „Consc. natiunala“:

„Astadi, dîse d. Pelletan, ori ce discussiune este de prisu; câci la ór'a candu ve vorbescu, spata victoriósa a lui rant sî Sherman a resolutu cestiunea. Richmond este luatu; ebeliunea sclavagista este abatuta sî republic'a americana e-e restabilita in maiestós'a sea unitate. De patra ani Amec'a Nordului pórta sarcin'a resbelului civile, sî nici odata, asta cruda cercare, ea n'a avutu ideia d'a suspende lierlâtîle publice; ea n'a deschisu asta usia a arbitrariului prin area crim'a a trecutu asiá de desu. . . Ea a lasatu poterea secutiva a se aperá sub foculu inimicului cu legalitatea.

„Astâ pagina a istoriei americane este pagin'a de onóre a secululuì alu XIX. Presiedintele Lincoln a simtîtu, ca îneá sórtea lumei nóue in mânile sele; a radicatu anim'a sea la inaltîmea situatîunei; a desfiintiatu sclavi'a; a fondatu a dóu'a óra gloriós'a republica americana.“—

Sî de-sî camer'a francesa n'a priimitu acestu amendementu, totusi este unu testimoniu stralucitu de marimea causei staturiloru- unite americane, déca in unulu din cele mai de frunte corpuri representative ale lumei i se aduce unu devotamentu atâtu de caldurosu. „Consc. nat.“ termina referat'a sea asupr'a acestui obiectu cu urmatórele cuvinte memorabile:

„Amendementulu a fostu respinsu cu tóte astea, sî Adress'a pusa la votu in totale, s'a priimitu. 15 membri ai oppositîunei au votatu contr'a eii. Numerulu este micu. dar ide'a, ce ei sustînu, este mare. Viitoriulu este alu eii.“

S a b i i u in 16/28 Aprile. Ni se spune din sgomotulu faimei, ca prin unele tînuturi concetatienii nostri neromâni staruiescu pe lânga poporulu nostru, cá elu insusi sa se róge la locurile mai inalte, a nu se introduce inca legea dietala pentru intrebuintiarea egala a limbeloru tierei. Ori câtu se pare de neprobabila acésta faima, carea stà in cea mai flagranta contradîcere cu dorintiele seculare sî cu nenumeratele suplicâri ale poporului nostru din tóte pârtîle, totusi póte sa fia intr'ens'a ce-va adeveru in urm'a modului, cu care sa motivéza acea pretensiune. Se dîce adeca mai departe, ca se spune Românîloru, ca déca se va introduce acésta lege, atunci, nepotendu invetiá amploiatii limb'a româna asiá curendu, va trebuí sa se introduca pela judecatorii talmaci; acesti'a se voru dotá din fondulu tierei, sî fiindca acest'a se forméza din contributîunile locuitoriloru, pentru aceea, spre a acoperí acele spese urcate, va trebuí sa se urce sî mai tare contributîunea. Acest'a e unu argumentu, care asupr'a masseloru poporului mai totdeun'a are efectulu doritu, sî cu atât'a mai vertosu acum, candu contributîunile au ajunsu atât'a de multe sî de grele, sî candu lânga greutâtîle acestea se mai adause sî unu atât'a de sterpu cá celu trecutu, in urm'a cârui'a o parte mare chiaru a tieraniloru nostri manânca pâne cumperata de prin piatiele orasieloru. Dar cu câtu e mai elocuinte argumentulu, cu atât'a mai multu este datorinti'a nóstra a face atenti pre intieligintii poporului nostru asupr'a acestei impregiurâri, dupa a cârei aflare suntemu siguri ca nu voru lipsí a luminá poporulu asupr'a lucrului sî a-i spune, ca intimidârile acestea suntu cu totulu netemeinice, ca la invetiarea limbeloru patriei este indatoratu fiacare diregatoriu publicu, care are de a face cu poporulu, sî ca, spre a se dotá talmaci, nu se va urcá contributiunea nici cu o pará frânta!

S a d u lânga Sabiiu in 13 Apriliu, 1865. Prea On. Domnule Redactoru! Eri pela 1½ óra dupa amédi comun'a nóstra a fostu cercetata de unu focu cumplitu, ¡cá care betrânii nostri nu-si aducu aminte a se fi mai intemplatu. Acelu elementu infioratoriu in tempu de 2 óre a mistuitu casele sî siurile a 39 de familii cu tóta averea loru!— Acésta primejdia a fostu cu atât'a mai infioratóre, cu câtu fiindu dî de târgu la Sabiiu, o parte din locuitori erau dusi la târgu, sî iarasi fiindu tempulu celu mai intetîtoriu pentru economi'a de câmpu, o alta parte erau in câmpu la lucru, sî in comuna nu se aflau decâtu muierile cu copiii sî câti-va barbati; cari cu diregatori'a sî preotîmea in frunte au cercatu cu energía totu ajutoriulu potinciosu spre domolirea elementului, ceea ce cu ajutoriulu tulumbeloru locale sî a câtoru-va vecini Cisnadieni cu tulumbele sosite de acolo ni-au sî succesu. —

Caus'a escârei focului nu se scie cu securitate; se presupune insa, ca unu copilu de 7 ani, alu cârui tata erá dusu in câmpu sî mum'a sea la móra, jucandu-se in siura s'au vediutu fugindu in casa, dupa care indata s'au sî aprinsu síur'a, in care momentu fiindu sî ventu, tóta vecinatatea se aflà in flacara, carea atât'a de iute s'a latîtu, incâtu seracii nenorociti n'au potutu scapá decâtu cu viéti'a!— Sî ce erá mai

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 31. ANULU XIII.

Sabiiu, in 22 Apriliu (4 Maiu) 1865.

Inseratele se platescu pentru intei'a óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

O Metropolia româna

reinviéta dupa unu seculu si jumetate.

(Urmare din nr. premergatoriu.)

Românii ortodoxi din Transsilvani'a, indignati de brutalitâtîle suprematiei ierarchice a mitropoliei serbesci, fusera cei d'antâiu carii protestara cu energía in contr'a usurpatîuniloru eii violinti sî cerura Episcopu românu, care li s'a datu de guvernu la 1811, denumindu, din trei candidati români ortodoxi, pe Basiliu Mog'a de Episcopu alu diecesei ortodoxe din Sabiiu.

Celu de alu doilea candidatu erá celebrulu Lazaru, carele neisbutindu in candidatur'a de Episcopu din caus'a calitâtîloru sale superiori — venì apoi in Bucuresci sî formà ací cea antâiu scóla româna, din epoc'a de decadintia natîunala sub acea administratiune brutala sî antinatîunala a arendatoriloru Fanarioti.

La 1812 se infiintià prin contributîuni natîunali unu institutu pedagogicu in Aradu, pentru pregatirea aspirantiloru la carier'a de invetiatori in comunele ortodoxe române din cuprinsulu Ungariei sî Banatului. Acestu stabilimentu a contribuitu fórte multu la cultur'a natîunala in acele pârti.

Totu in acestu anu poporulu sî clerulu românu de acolo forméza unu comitetu compusu de patru professori ai dîsului institutu, de unu deputatu civilu sî de câti-va protopopi, carc comitetu procede a cere de la guvernu de a fi despoverata biseric'a româna de usurpatîunile mitropoliei serbesci. — Dara resultatulu se amanà deocamdata, din causa ca doi din acei professori, Preotulu Dimitriu Cichindélu sî doctorulu in filosofia Iosifu Iorgoviciu, reposara pré curendu! sî deputatulu civilu Moise Niculescu fuse fortiatu a trece in Tiér'a-romanésca. — Dupa câti-va ani bravulu protopopu Georgieviciu din Temisiór'a repetà dîs'a cerere printr'o petitiune de un'a suta dóuedieci cóle, compusa dintr'o multîme de documente autentice ce dovedeau nenumeratele nelegiuiri ale ierarchiei serbesci. Impressiunea astei opere a fostu mare, sî resultatulu eii spre deplin'a satisfacere a Româniloru, punendu-se in reactivitate denumirea de Episcopi români la Aradu, Temisiór'a sî Versietiu; dara acestu recastigatu dreptu fu iarasi usurpatu arbitrarminte de Mitropolitii serbi din Carlovitiu, dupa incetarea din viétia a imperatului Franciscu.

Revolutiunea lui Tudor restabilindu drepturile autonomiei natîunale, incepe iarasi a fi conduse Principatele române de câtra domni indigeni.

Asta restauratiune puse temeli'a unei nóue ere, a cârei prima illustratiune consta in faptulu urmatoriu:

Oper'a lui Lazaru fiindu continuata cu mare zelu de bravii sei discipuli, ei isbutira acum de a se ifiintiá in ambele Principate scóle publice sî o instructiune sistematica, care a pasîtu mereu, progressandu cu dimensiuni suprindîatórie, in cultur'a intelectuala sî morala a natîunei, spre scopulu ce-i erá fixátu de a se inaltiá la perfectiunea destinata neamului omenescu de provedinti'a divina.

Marea revolutiune din 1848 produse in Transsilvani'a, Ungari'a sî Banatu emanciparea tieraniloru români prin eliberarea pamenturiloru loru de robotele (clac'a, boieresculu), ce li erau impuse de aristocrati'a magiara, secuia sî sasa. — Curendu apoi, acésta aristocratía proclamá detronarea imperatului cá rege alu Ungariei; câtra acést'a legiuesce sî principiulu fanaticu de a magiarisá cu forti'a pre tóte celelalte natîuni collocuitóre.— Românii, indignati de cele din urma dóue fapte sacrilegie ale aristocratiei, declara in unanimitate a remané fideli monarchului loru sî constanti in natiunalitatea propria româna, se resculara in contr'a aceloru complotisti, cari remânu in fine infrenati sî umiliti.

Pentru dovedîle de fidelitate sî sacrificie, noulu imperatu Franciscu Iosifu recompensà pre Români, provisoriu, prin publicarea legei de „drepturi egali“ pentru tóte natîunile din Ungari'a.

Mandatorii Românîloru din Transsilvani'a, Ungari'a, Banatu sî Bucovin'a, atâtu de religiunea ortodoxa, câtu sî de ritulu greco-catolicu, ce se aflau pe-atunci in Vienn'a, ceru dela guvernu, prin petitîuni unanime, emanciparea episcopieloru române ortodoxe de supremati'a straina, sî ocrotirea loru subt o Mitropolia propria; dara cei d'ai doilea mandatari, predominati de principie ambigue, dau cererei comune o directiune oppusa, prin partialele loru alegatîuni secrete. — Aste procederi, in sine contradicatórie, producu unu resultatu cu totulu oppositu, câci in locu de a se emancipá de supremati'a ierarchiei serbe cele cinci episcopii române ortodoxe din precitatele provincie, sî a se constituí subt o mitropolia propria, aparù unu resultatu contrariu, publicatu la 1851 prin decretu imperiale, ca episcopi'a greco-catolica din Blasiu s'a inaltiatu la dignitatea de mitropolia, sî s'au creatu pe séma-i inca sî dóue episcopii titularie, un'a la Gherl'a in Transsilvani'a sî alt'a la Lugosiu in Banatu (7), unde ací n'a esistatu vre-odata nici macaru o jumetate comuna de dîsulu ritu in vre-unulu din numerósele sate române.

Bucovin'a si recastigà autonomi'a propria sub distinctivulu nume de „Tiéra de coróna“.

Revolutîunea dela 1848 in Tier'a romanésca a fostu in felulu seu unica sî esemplaria; dara resultatulu eii fuse de c am-data suspensu de influintie politice, esteriori sî antinatiunali, sî potemu, cu dreptu cuventu, dice, ca erá predestinatu de provedinti'a divina, cá totu de acolo de unde a venitu revolutîunea, sa vina mai tardîu sî resultatulu meritatu. Acestu resultatu se proclamà dupa câti-va ani, de victoriós'a armia francesa pe ruinele Sevastopolei sî se constituì apoi prin conventîunea dela Parisu; prin consecuintia: o particica din Besarabi'a se reincorporà cu Moldov'a; Principatele Moldavi'a sî Tiér'a romanésca, pâna ací separate, se consolidara intr'unu singuru statu sî subt unu singuru Domnu românu; se esclude limb'a gréca de a nu mai poté functiuná de acum innainte in vre-un'a din bisericele române in tóta intinderea Principateloru române unite; se seculisara tóte monastirile dise inchinate, prin schimbulu unei dotatîuni pecuniarie, in modulu celu mai generosu; s'a emancipatu poporulu românu prin desfiintiarea „clâcei sî boieresculuí“ sî s'a improprietaritu in totu cuprinsulu Romaniei; cu unu cuventu s'a reorganisatu totulu radicalmente prin liberali legiuiri administrative, judiciarie sî militarie.

Cu tóte aceste imbunatatîri estraordinarie, credemu, ca Alesulu natîunei române nu si-a 'mplinitu inca missiunea ce i-a fostu destinata de provedinti'a divina, sî sperâmu, ca geniulu romanismului, lu va conduce mereu pâna in fine pe calea progressului natiunale sî ca odinióra numele Cuz'a va stralucí in istori'a româna intocmai cá o planeta eterna din cele mai luminóse in constelatîunea spatiului celestu.

(Capetulu va urmá.)

Din viéti'a lui Lincoln.

Presiedintele staturiloru unite americane, Avraamu Lincolu (citesce Lincun), unulu din cei mai renumiti barbati ai tempului nostru, a cârui viétia o curmà glontiulu celu perfidu alu unui assassinu ticalosu, a fostu din familia mica sî seraca. Tatalu seu a fostu colonistu in Indian'a, sî Avraamu, fiindu dela natura mare sî robustu, ajutà tatalui seu la lazuirea padurei sî la rumperea tielineloru. Tempulu umblârei lui la o scóla regulata a fostu cu totului totu unu anu, sî tóta multîmea de cunoscintie, ce o possedeá cá barbatu si-o castigase

(7) Vedi mai pe largu cursulu acestei afaceri in magazinulu istoricu, tiparitu de Laurianu la Vienn'a an. 1851; sî mai esplicatu in Proprietarulu Românu Nr. 45—48 inclusive din anulu 1861.

numai prin silintiele proprie. Inca cá june de 19 ani Avraamu Lincoln lucrá cá lazuitoriu la tata-seu sî cá plutariu la altii. La an. 1831 parasîndu famili'a sea, se dusa la Illinois, unde continuà viéti'a sea cá lemnariu. Aici in compania cu unu sotiu facù o pluta, o 'ncarcà cu bucate sî alte nutreminte, se puse pe ea sî merse pâna la Neworleans, unde vendiendu plut'a sî marf'a sea se re'ntórse 'n patria. Aceste intreprinderi tinerulu Lincoln le repetî de câte-va ori sî castigà dintr'ensele câte-va sute de taleri. Dupa aceea intrà cá protocolistu la sotiulu seu, ear la an. 1832 intrà intr'o compania de voluntari, ce plecara asupr'a Indieniloru, sî colegii lui, spre surprinderea lui, lu alesera capitanu, apretiuindu atâtu energi'a, câtu sî soliditatea caracterului lui. Dupa trei luni se re'ntórse in patria sî se puse pe negotiu, deschidiendu in Salemulu nou o boltitia, dar fâra succesu, sî remase datoriu cu 1100 taleri. Cá sa póta platí datori'a acést'a, si-alese alta cariera, se facù maiestru de posta, dar totdeodata se puse cu totu deadinsulu pe studiulu drepturiloru; insa fiindu prea seracu, cá sa-si cumpere cârti, se imprumutá la unu amploiatu, sî nóptea studiá din cârtîle acestea, ear diminéti'a le duceá indereptu. Greutatea unei astfelu de vieti nu o aru fi potutu portá nici decâtu, déca n'aru fi avutu acea constitutîune robusta sî acea sanetate de feru, de carea marturisescu contempuranii lui. La an. 1834 se alese in legislatur'a din Illinois, sî la an. 1836, 1838 sî 1840 se realese. Aici se lipì de partid'a democratica, sî pe tribuna se distinse prin elocuintia simpla, chiara, istétia sî eficace. Intr'aceea la an. 1836, castigandu-si dreptulu de advocatu, se mutà la Springfieldu, capital'a statului Illinois, unde deschise cancelari'a sea. Aici se casatorì cu o femeia simpla sî económa buna, sî renumele lui de advocatu bravu se latî totu mai tare. Dar pelânga tóta ocupatîunea sea de advocatu nu se retrase dela politica, ci remase unulu din capii partidei democratice in Illenois. La an. 1846 se alese deputatu congressualu sî in Decembre 1847 ocupà scaunulu seu in cas'a ablegatîloru, unde indata se lipì de partid'a contrariloru sclaviei. La an. 1848 luà parte fórte activa la alegerea de presiedinte a generalului democraticu Taylor. Dupa congressu se puse de nou pe advocatura, ear la 1854 reintrà in aren'a politica sî dupa mai multe fluctuatîuni in fine la an. 1860 reusî cá presiedinte alu uniunei americane; dar cu tóte ca portarea lui a fostu fórte moderata sî fórte intielépta, totusi nu potù impedecá, a nu se desbiná staturile de médiadî favoritóre sclavagiului decâtra uniunea medînoptîala. Ce a resultatu de aicea, scimu cu totii: unu resbelu inversiunatu, cá care mai nu s'a mai pomenitu, ce durà 4 ani sî se finì cu total'a devingere a staturiloru desbinate, panacandu in fine, tocmai in momentele de triumfu alu staturiloru unite, dupace capital'a inimiciloru cadiuse in mân'a loru, se curmà sî viéti'a eminintelui barbatu, care a fostu sufletulu republicei americane in aceste tempuri grele.

Lincolu a fostu alu siesespredieceleа in sîrulu presiedintîloru Americei medînoptîale. Despre modulu mortiei lui vorbimu mai pe largu la prospectulu politicu. —

Sabiiu in 20 Aprile. Adunarea lunaria a Comitetului Associatîunei, desprecare mai pe largu in nr. urmatoriu, se ținù astadi sub presidiulu Esc. Sele P. Mitropolitu Br. de Siagun'a; intre altele se citì sî cu unele modificatîuni sî adause se priimì programulu elaboratu de D. Consiliaru de invetiamentu Dr. Vasiciu pentru lucrârile fiitórei adunâri generale la Abrudu.— Escellenti'a Sea D. Presiedinte alu tribunalului supremu transsilvanu Ladislau Vasiliu Popu plecà in Dominec'a trecuta la 12 óre la amédi cu tóta famili'a la Vienn'a. La locuinti'a Esc. Sele se adunau in dîu'a acést'a multe corporatiuni sî persóne singulare pentru fericitarea calatoriei. O multîme de personalitâti distinse, intre cari sî Serenitatea Sea, Comandantele generalu Principele Montenuovo cu dómn'a sî pruncii, Vicepresiedintele gubernialu d. Groisz, mai multi consiliari guberniali sî capii ai feluriteloru dicasterie de aici lu insotîra pâna la posta. Câte-va familii mai intime romanesci detera Esc. Sele comitiv'a cu caretele. — Târgulu de tiéra, precum se poteá sci nainte intr'unu tempu atâtu de seracu, a fostu slabu. — Eri nópte sî eri a ninsu pe muntii nostri pâna departe 'njosu, temperatur'a iar a scadiutu, sî vegetatîunea stà pe locu.

De sub Pétr'a Craiului in 26 Martiu 1865.

(Continuare sî capetu din nr. premergatoriu.)

2) Intrebai de class'a, de carea se tînu invetiatorii; câci scii, ca de multe astfelu de classe ingrijesce in totu sî preste totu statulu. Amu vrutu sa sciu, ca invetiatorii intre care din acestea se numera, cá sa referescu acolo sî salariele loru. Pre amploiatii i platesce statulu séu noi prin contribuiri; invetiatorii nu facu totu astfelu de servitiu? Ore mai suntu dintre invetiatori catolici, cá sa priimésca din cele 72 de mii pentru culturi; mai suntu sî altii ai altoru natîuni, pre cari sa-i platésca statulu, cá sa ceremu sî noi? In alte tieri astfelu se pretiuiescu sî acesti'a, sî totusi nu se temu de ce ne tememu noi.—Chiaru sî dincolo in Romani'a este acést'a. Dar pentru anulu acest'a, candu amu audîtu ce porneli facura ómenii colo susu acestoru contribuiri, pare ca ne yine sa nu ne mai recimu gur'a in pustiiu.

3) Sa venimu iar la societatea, ce incungiura pre fiacare invetiatoriu. Amu fostu facutu sî ací intrebare, ca in ce categoria stau ei, cu care e asemenatu serviciulu loru, pentru cá sa referu sî salariele loru unoru asemenea. Câci déca s'aru pretiuí servitiulu loru macaru ca alu judelui sî notariului comunale, acesti'a totu stau bine. Vei dîce, ca stau, pentru ca facu abusuri. Ba nu, ci aflii notari platiti cu 2-300 f. v. a. sî alte accidentie. Aste salarii se scotu prin repartitiuni pelânga contributia. Nu cá la Resînari, ci cá mai in totu loculu la Români, pre cari i a lasatu sórtea fâra casse comunale. Ce gandesci, ca greu se intempla acést'a? Nici decum. E greu numai atunci, candu invetiatorii insîsi umbla scotîndu-si lefile. Asiá cartiau Sacelenii odata, ear acum decandu cu repartitiunea e prea bine. Insa sî ací trebuie sa dîcu, ca salariele sa fia hotarite, sî crede-me, ca candu aru fi chiaru sî ale preotîloru, nici ca simte poporulu vr'o greutate. Ce va simtî pentru câti-va cruceri, ce-i va dá o gazda, atunci, candu tóte 600 familii trebuie sa dea? Astfelu aru esî sî plat'a invetiatorului cá sî a notarului.

4) Amu vrutu sa sciu, ca déca invetiatorii nostri imitéza pre cei de demultu, atunci cá aceia singuri sa-si castige stare multiamitóre. Acést'a totu s'aru poté sî adi, multi au cercatu sî au reesîtu. Dar se cere invetiatoriu demnu cu poteri sî manuire de a poté capacitá pre crestinii despre folosulu ce-lu face loru. In multe locuri s'a radicatu din anu in anu léf'a invetiatoriloru din indemnulu liberu alu locuitoriloru. In multe locuri au facutu in asta privintia dd. Protopopi sî Preoti lucruri laudabile. Totu intr'atâtea s'a 'ntemplatu sî din contra prin stramutarea invetiatoriloru in totu anulu, fâra cá sa scie Ven. Ordinariatu. Pe o statiune are denumirea dela Ordinariatu, sî airi-lu aflii adi. Apoi schimbandu-se astfelu d'abiá cunoscendu naturele eleviloru sî cesti'a metod'a ce va folosí, deodata se stramuta intr'alta comuna. Apoi fiindu ei pusi de altii, fâra a privi la salariu, ei numai la respundere, ai trebui sa intrebi, cum póte cineva cere resultatu adi, sî dela invetiatorulu de adi, fâra sa aiba ei de unde traí? Ca a me indreptá la o comuna sa me tocmescu cu ea, slaba chrana! cu atâtu mai slaba, câci comun'a pricepe cam indeobste fórte putînu despre pretiolu unui invetiatoru. Asiá dar nici un'a nici dóue, ci Ven. Ordinariatu cá suprem'a inspectiune sa hotarésca salarii de mai multe mâni, sî comun'a trebuie sa le priimésca. Ordinatiuni guberniale suntu, Inspectorii nu potu lucrá in contra. Starea invetiatorilorueu credu ca astfelu s'aru poté imbunatatî. (Parerea nóstra pe scurtu in nr. venitoriu Red.) b.

Cerculu Lipovei in Aprile 1865. Mantuitoriulu bisericei sî alu natîunei nóstre române de perichitâtîle supravenitóre, necontenitu s'a luptatu sî se lupta numai cá sa ne duca la culmea fericirei; cu maretiele sale fapte starnì in inimele toturoru Românîloru austriaci unu viu entusiasmu, ca deplorabil'a stare a bisericei nóstre prin neobositele sale staruintie o smulse din mânile celoru straini, sî o aduse iarasi in viétia natîunala. Acestoru glorióse fapte e datoriu ori care Românu gr. ort. de sub sceptrulu Austriei a contribuí recunoscintie, sî a aduce calde rogaciuni câtra Domnedieu cá sa sprijinésca triumfatorii pasi ai acestui bunu parinte sî principe alu bisericiloru române gr. or.- Sî credemu, ca ori care Românu inspiratu numai cu câta schinteia de iubire câtra genulu seu, nu va 'ncetá a plini susu amintitele contribuiri. Dar cu atât'a mai neplacutu ne atinse unu resunetu din vecinatate sî ne puse ghiatia la inima, carele aru fi, cá parintele M. D. aru face progresurile racului; se dîce din funt sigura, ca pe candu priimì parintele M. D. circulariulu bunului Mitropolitu românu, au inceputu a-lu pomení in ss. rogaciuni pre'naltu Acel'a, eara dupa ce mai priimí sî altu cerculariu dela ierarchi'a serbésca, sunatoriu ca inca mai suntemu Românii supusii ei, atunci in bietulu Parintele M. D. adormì cu totului simtiulu simpaticu ce-lu mai pastrá bunului nostru Mitropolitu românu, intrerupse pomenirea 'nalt'Aceluiasi sî continuà iarasi pomenirea Episcopiloru serbesci; dar inca, ce e mai deplorabilu, ca incepù a se rogá sî in biserica in limbi straine, care scimu bine ca nu le pricepe de felu, reintrocendu „narodulu, slav'a, bogosloveni'a“ sî altele Ddieu mai scie câte, care nici insîsi fratii nostri serbi nu le-aru pricepe; ba inca unu miraculu ne mai audîtu dela parintele M. D., ca incepù a se declará, ca densului i-a fostu bine subt ierarchi'a serbésca, ca au cunoscutu slovele cirilice bine, ear acum i e frica ca va merge iarasi la scóla sa 'nvetie literele romanesci.— Totusi sperâmu, ca parintele M. D. . . . . dupa ce cu noi toti intru asemenea pân'acum beù

din pocalulu celu amaru, acum dupa ce-lu stórseramu acel'a, se va bucurá iarasi dimpreuna cu noi sî de celu dulce, care ni se pune acum inainte de bunulu nostru parinte adeveratu; sî iarasi nu ne 'ndoímu, ca parint. M. D. cá Românu adeveratu din stramosi, sî cá unulu ce locuiesce intr'unu poporu adeveratu sî curatu românu—se va nevoí, cá poporulu incredintiatu, care e cam frumusielu la numeru, sa nu fia condusu in obscurantismu, unde nu póte nimerí alt'a decâtu periciune.

+

Varietâti sî noutâti de dî.

Immormentarea mareluí-principe russescu Nicolau a urmatu la Nizza in 14|26 Aprile cu solenitate imposanta. Mulîmea de ómeni erá nenumerata. Carulu de mortu erá ornatu cu corón'a imperatésca sî se trageá de optu cai. Imperatulu insusi ajutà a se pune fiiulu seu in sicriu sî a se radicá sicriulu pe caru, sî merse dupa caru pe josu cu principii imperatesci; imperatés'a sî princessele urmau in carete. Candu ajunse conductulu la biserica, se detera salve de tunuri. Publiculu avù intrare in biserica in 14 sî 15, ear in 16 sér'a cadavrulu se duse cu aceeasi pompa la corabi'a Alessandru Newski, cu carea se va transportá la Petropole. —

D. Balsiu, Secretarulu ambassadei russesci din Parisu, asupr'a cârui'a in 13/25 Aprile in dîu'a mare in cancelari'a lui oficiala s'au incercatu unu atentatu, este ranitu de mórte, insa medicii au sperantia, ca-lu voru poté scapá. Ucigatorulu lui este unu oficieru vagabundu muscalescu, care dupace si-a risipitu banii prin Parisu, a cersîtu in mai multe renduri bani dela ambassade, fâra de a fi ajunsu dorinti'a sea, asiá incâtu fapt'a lui cea ticalósa se pare a fi avutu numai motive personale, nu sî politice. Assassinulu fu prinsu de politîa intr'unu ambitu intunecosu sî predatu tribunalului. —

Luminile de céra pistritie, cari adeseori se'ntrebuintiéza acum prin biserici, prin cercetâri chemice s'au aflatu a fi fórte vatematóre sanetâtii; câci colorile cele rosii, verdi, galbine etc. suntu preparate cu materii otravicióse, cari evaporéza la aprinderea acestoru lumini. —

Principatele române unite.

In fine afacerea postei proprie române se apropia de capetulu doritu.

„Monitorulu oficialu“ din 14/26 Aprile publica dîuarulu consiliului ministriloru, aprobatu de Domnitorulu, dupa care serviciulu postalu incependu din 1 Maiu sa se faca de câtra post'a româna. Suntemu in asceptare, déca unu mechanismu atâtu de complicatu, precum e post'a intre mai multe staturi, se va poté pune in miscare in restempu relative atâtu de scurtu. „Consc. nat.“ potolesce ori ce sperantia sanguinica in privinti'a acést'a, spunendu-ne, ca inca nu s'au incheiatu conventîuni respective cu statele invecinate, prin urmare dar costulu porturiloru dela fruntariele Romaniei incolo este inca nestatoritu. Cu dreptu intréba acestu dîuariu, ca óre fi-va cu potintia unu servitiu repede sî esactu, déca pe fiacare dî se voru face impedecâri pela fruntarie epistoleloru sî dîuareloru pentru platirea portului mai departe.

„Tromp. Carp.“ ne anuntia cu bucuria, ca comissiunea mista pentru facerea raportului la Domnu lucréza cu multa barbatîa, pentru a aduce la cunoscinti'a Principelui dorintiele tierei. Intre alte imbunatatîri, ce aru avé de cugetu sa propuna, un'a va fi libertatea pressei, alt'a responsabilitatea ministriloru. Despre cea d'antâiu amu dîsu câte-va cuvinte in numerii nostri din urma; despre cea de a dóu'a vomu dîce sî noi numai atât'a, ca ea este cea mai d'antâiu garantia pentru o viétia libera constitutîunala, sî ca unu constitutîunalismu fâra responsabilitatea ministriloru este numai unu constitutîunalismu parutu, o forma fâra fiintia.

Amu vorbitu mai susu intre varietâti despre unu atentatu, incercatu in 13/25 Aprile la Parisu asupr'a Secretarului ambassadei russesci, d. Balsiu, care a fostu junghiatu sî ranitu de mórte. Lucrulu, in sine destulu de importantu, pentru noi devine sî mai de interesu, câci numele Balsiu este romanescu, sî portatorulu lui se pare a fi vre-unu ramu alu renumitei familii moldovenesci de acestasi nume.

„Zukunft“, scrierea periodica vienesa pentru aperarea sî inaintarea scopuriloru slavice, aduce in nr. XVII. din 29 Aprile n. o tanguire amara a Bulgariloru din Bessarabi'a româna asupr'a planuriloru de desnatiunalisare, ce aru tiese guvernulu românu asupr'a loru. Spre a dá foiloru de dincolo unu impulsu de a chiarificá starea lucrului, reproducemu aici acea corespundintia.

„Noi Slavii de médiadî, dîce ea, totdeun'a amu insotîtu progressulu natiunei române cu simpatía fratiésca; la emanciparea eii de domni'a turcésca i-amu intinsu ajutóre nu numai morale, ci sî fórte eficaci materiale prin militî'a nóstra cea libera; consolidarea politica a acestei natiuni prin intrunirea Moldovei sî Romaniei intr'o Romania solidara o-amu salutatu cu simpatía perfecta; la reformele cele curatu natiunale intreprinse in 2 Maiu a. tr. din partea guvernului bucurescianu amu privitu cu applausu, in fine bun'a co'ntielegere intre curtea romanésca sî serbésca o-amu consideratu totdeun'a cu multiamire, — tóte acestea pentru aceea, câci solidaritatea intre Români sî Slavii de médiadî ai Turciei o-amu crediutu a fi o necessitate, déca preste totu aru fi sa se 'ntórca spre bine destinele oriintelui.

Cu atât'a mai energiosu insa protestâmu contr'a unoru pasi mai noi ai ministeriului romanescu, cari suntu apti a sguduí de totu credinti'a nóstra in slavofili'a acelui'a. Cumca de natîunalitatea celoru 500,000 Bulgari, cari locuiescu in Romani'a sî Moldov'a in grupe mai mici, nu se tîne sém'a in oficiu sî scóla, de acést'a nici ca vomu a ne plânge; dar trebuie sa remonstrâmu, sî inca sa remonstrâmu cu tóte mijlócele, de cari dispunemu, contr'a planuriloru de desnatiunalisare ale cabinetului bucurescianu contr'a Bulgariloru din Bessarabi'a româna, alu câroru scaunu principalu e tocmai orasiulu Bolgradu.

Bulgarii, fugindu in resbelele russo-turcesci ale acestui seculu de furi'a osmaniloru din patri'a nóstra de dincolo de Dunare, au impopulatu, cultivatu sî fruptificatu partea de pamentu numita; totdeodata prin colonisarea tierei celei pâna atunci cu totulu nelocuite se umplù stirbatur'a acea, ce despartiá mai nainte slavismulu de médianópte de celu de médiadî. Colonîele bulgare din Bessarabi'a se tragu adeca intr'o linia latisióra dela Bulgarii de dincolo de Dunare pâna câtra confiniele Russiei, sî astfelu in secululu alu nóuespredieceleа se restaurà puntea dintre Slavii de médianópte sî cei de médiadî, carea acum o miia de ani spre marea paguba a Slavismului intregu se rupse prin Magiari sî Români. Parintii nostri immigrandu in numeru deosebitu la anulu 1829 in Bessarabi'a, ce se tîneá pe atunci inca de Russi'a, priimira dela Zarulu privilegii estinse, intre carî merita a se accentuá cu deosebire scutinti'a de militîa sî administratiunea autonóma a afaceriloru interne, mai cu séma a bisericei sî scólei. Pamentulu celu-dupacum se dîse—selbatacitu sî baltosu deveni prin mânile Bulgariloru celoru barbati unu adeveratu granariu; in Bessarabi'a inflorì comerciulu, industri'a sî bunastarea; se radicara biserici sî scóle, sî pelânga multe institute utilitarie de invetiamentu unu gimnasiu completu in Bolgradu,—cu unu cuventu, colonistii Bulgari se aflau in patri'a cea nóua civilisata de ei dupa poft'a inimei. Deodata irumpe resbelulu de Crime'a, sî pacea de Parisu din anulu 1856 cea mai mare parte a Bessarabiei locuite de Bulgari cu populatiune de 70,000 suflete o dete la Romani'a, luandu insa totdeodata privilegiele loru sub garanti'a sea. Panacandu principele Cus'a avù destulu de lucru cu reintroducerea unei stâri normale in Moldov'a sî Romani'a, noi bulgari remaseramu in usulu deplinu alu drepturiloru nóstre; dar d'abiá se 'nvinsera de noulu regimu dificultâtîle cele d'antâiu, sî ministrulu Cogalniceanu la anulu 1860 sî incepù a atacá privilegiele nóstre, conscriendu o recrutatiune intre Bulgarii bessarabieni sî cercandu a se amestecá in autonomi'a loru din biserica sî scóla. Populatîunea bulgara se opuse cu armele 'n mâna dorobantîloru lui Cogalniceanu sî reclamà totdeodata drepturile sele la principele Cus'a sî la comissiunea mariloru poteri europene, ce deliberau pe atunci inca la Constantinopole in trebile orientului. Comissiunea pe bas'a representatîunei bulgare, ce i se substernù, avisà ministeriulu bucurescianu, cá sa nu conturbe pacea d'abiá restabilita prin acte potentióse sî sa respecteze drepturile sudîtîloru castigati de curendu. Acést'a avù efectu. Turburârile escate curendu dupa aceea sî produse in parte prin guvernu insusi, inca nu se domolisera deplinu pe la 'nceputulu anului acestui'a, candu ministeriulu bucurescianu cu potere 'ndoita incepù a atacá privilegiele Bulgariloru bessarabieni. Fondurile bisericesci sî scolare, ce pâna acî se administrau de comitete alese liberu, li se luara de comissarii renduiti spre acést'a din Bucuresci; bisericeloru se detera administratori denumiti de regimu sî scóleloru asiá numiti revisori-guverniai. Ba pâna acolo ajunse lucrulu, incâtu comuneloru bisericesci bulgare, ce protestara contr'a acestoru violintie, pelânga cele mai barbare escesse se octroira preoti romanesci, cari nu se sfiescu, a face slujb'a domnedieésca, ce se seversiá pina acum in limb'a vechia slava, acum in limb'a româna, precum se facù cu dens'a inceputulu in orasielulu bulgaru Ismailu. Prin astfelu de procederi gimnasiulu centralu alu Bulgariloru bessarabieni, ce infloriá frumosu, adeca gimnasiulu din Bolgradu se aduse la marginea perirei. Corpulu profesoralu de mai nainte, angagiatu de comitetulu comunalu ali orasiului Bolgradu, in care se aflau sî mai multi Slavi austriaci (mai cu séma Boemi), parte se desfiintià, ne mai priimindu-si dela regimulu romanescu sî lefile, pentru protestele sele, parte se citâ la Bucuresci, spre de a-si dá respunsulu pentru opositiunea sea; numai o mica parte a acelui'a potù remané la postulu seu, dupace se cucerise sub demandarea revisorelui românu, cá, precum in tóta Romani'a, asiá sî in Bessarabi'a limb'a româna sa fia singura limb'a de instructiune. Gimna-

siulu bolgradianu condusu pâna acum de comitetulu comunalu intr'unu modu escelinte s'a potutu administrá pâna acum intr'adeveru prea bine cu cele 20000 fl. din venitulu anualu, ce curge din fundatiuni, a decadiutu insa intr'atât'a, incâtu scolarii din classele superióre, cá sa nu inceteze de totu instructiunea, suntu nevoiti a functiuná in classele inferióre. Poterile remase inca dela corpulu professoralu vechiu nu suntu deajunsu, sî alte poteri nóue nu pune guvernulu, fiindca fondulu scolasticu confiscatu lu intrebuintiéza acum deodata spre alte scopuri sî ca are de gându a amaná suplinirea posturiloru de professura la gimnasiulu bolgradianu, pâna candu se voru hotarí Bulgarii, séu a suferí mai bine desfiintiarea gimnasiului loru séu romanisarea lui; astfelu s'a declaratu densulu fâra de nici o sfiéla la o representatiune bulgara. O aparintia prea trista in privinti'a acést'a e positiunea, in carea s'a pusu jurnalistic'a romanésca. Ea dà din tóte poterile avêntu pasîloru ministeriului, sî ea, carea inca cu o jumetate de deceniu s'a provocatu pentru caus'a româna la dreptulu natîunalitâtîloru, ride acum in modulu celu mai batjocurosu de drepturile „scrise“ ale natiunalitâtiei bulgare, cari i assigura esistinti'a natiunala in Romani'a. Românii la procederea acést'a fatia cu noi se provóca numai singuru la dreptulu celui mai tare, care dreptu joculu destinului l'a datu mai de timpuriu in mân'a loru decâtu intr'a natiunei bulgare. Sî 'n adeveru déca guvernulu romanescu aru fi inca totu asiá debilu, cá la anulu 1860, Bulgarii aru fi aperatu privilegiele loru, séu cu alte cuvinte conventiunea de Parisu, inca de multu cu armele 'n mâna; asiá insa ne mai deliberandu in Constantinopole comissiunea européna sî guvernulu bucurescianu ne voindu de locu a-i ascultá, nu le remâne nimicu alt'a, decâtu a propune tanguirile sî gravaminele, strigârile loru dupa dreptu sî dreptate— opiniunei publice a Europei.“

Atât'a corespundintele din Bolgradu. Precum se vede, acus'a este seriósa; dar cu atât'a mai multu credemu sî sperâmu, ca foile de dincolo nu voru tacé la dens'a, ca sa nu póta prinee locu in Europ'a credinti'a aceea, ca Românii, ce tînu atât'a de multu la dreptu sî dreptate, suntu nedrepti câtra altii. —

„Trompet'a Carpatîloru“ ne spune, ca s'a promulgatu unu d e c r e t u domnescu dto 7/19 Aprile, prin care ministrului de interne, agricultura sî lucrâri publice se deschide unu creditu de 616,680 lei pentru infiintiarea sî intretînerea serviciului postalu internatîunalu care se va incepe din partea statului cu 1 Maiu a. c. Recunóscemu salutari'a lucrare a acestei intreprinderi; ceea-ce insa nu potemu pricepe, este, ca intr'unu tempu, candu camerele delibera, se gubernéza prin d e c r e t e.

Prospectu politicu.

Obiectu dîlei este inca totu perfidulu a t e n t a t u facutu a s u p r 'a l u i L i n c o l n sî a lui Seward. Despre impregiurârile mai deaprópe ale acestoru crime ingrozitóre aflâmu urmatórele: In 2/14 Aprile, aflandu-se presiedintele Lincoln in teatru, unu individu anume Booth strabatù la logi'a lui sî-lu omorì printr'o puscatura de pistolu slobodîta in capulu lui. Unu frate alu assassinului merse totu cam pe tempulu acel'a la ministrulu de esterne Seward, sî aflandu-lu bolnavu in patu, lu strafipse cu pumnariulu. Fiiulu ministrului, intrandu in cas'a tatalui seu, inca fu ranitu de mórte. Omorurile sa fia fostu preparate cu septemâni inainte, motivele loru, dupacum publica ministrulu de resbelu, generalulu Stanton, au fostu politice: cá prin mórtea celoru d'antâiu barbati ai uniunei sa se resbune devingerea medieidîle, sî amanandu-se operatiunile strategice ale generaliloru de médianópte, secessiunistii (desbinatii) sa castige ajutoriu din afara. Lincoln morì in diminéti'a urmatóre. Booth strigà dupa sevarsîrea faptei: „Sic semper tyrannis!“ (Asiá totdeun'a tiraniloru!) Pe acelasi tempu erá sa fia ucisu sî generalulu Stanton, ministrulu de resbelu, dar din norocire nu se aflà acasa. Locilu presiedintelui, amesuratu constitutîunei staturiloru unite, lu ocupà indata Vicepresiedintele I o h n s o n. — Impressiunea, ce a produsu acésta nedémna mórte a lui Lincoln, este mare in tóta lumea: in multe staturi s'au tînutu adunâri de poporu pentru manifestarea condolentiei; intr'altele s'au votatu adrese séu celu putînu s'au facutu amintiri cu lauda prin camere. — E de 'nsemnatu, ca ucigatorii pân'acum inca nu s'au aflatu.

Despre omorirea lui Lincoln ne aducu acum dîuarele dupa scirile sosite din Americ'a lucruri mai detaiate. In sér'a fatala presiedintele se dusese cu sotî'a sea sî inca unu domnu sî o dómna la teatru, candu câtra 11 óre unu individu, sub cuventu ca este tramisu de generalulu Grant cu depesie din câmpulu resbelului, intrà in logi'a presiedintelui si-lu impuscà prin céfa, incâtu glontiulu a trecutu mai de totu prin capu. Presiedintele cadiù josu, dar nu morì pâna 'n diminéti'a urmatóre la 7 óre. Ucigatorulu, cu unu pumnariu in mâna, sarì preste scena sî in turburarea cea grozava, ce se facù, scapà pe o usîtia mai ascunsa. Generalulu comandante din Washingtonu Auger a pusu premiu de 10,000 taleri pe prinderea ucigatoriloru. Cea mai mare suspiciune cade pe unu ticalosu de teatralistu anume Iohn Wilkes Booth, intr'a cârui lada se aflà o epistola, din carea se vede, ca uciderea presiedintelui, a ministrului de resbelu Stanton sî a generalului Grant a fostu planuita inca pe mai de nainte, dar din caus'a indoielei unoru conjurati se amanase.

Vicepresiedintele Iohnston a depusu juramentulu de presiedinte in 3/15 Aprile la 11 óre. Intre altele dîse: Datorintiele suntu acum ale mele. Eu le voiu duce la deplinire. Urmârile suntu in mân'a lui Domnedieu. Domniloru, (câtra functiunarii cei mai inalti ai statului) de DVóstra me voiu radîmá. Simtu, ca noiu avé trebuintia de sprijinulu Dloru Vóstre. Impressiune profunda face asupr'a mea solenitatea ocasiunei sî responsabilitatea oficiului, in care intru.“ Pasîrea in publicu a lui Iohnston a fostu démna sî relasà la cei de fatia urme fórte placute. Noulu presiedinte pronuncià condamnarea cea mai profunda asupr'a atentatoriloru sî ca nu voru scapá de drépt'a pedépsa.—

Resturile trupeloru batute parte se retragu, parte se predau de buna voia, respective de nevoia.

I m p e r a t u l u N a p o l e o n u, care pela capetulu lui Aprile erá sa plece la Algeri'a, din caus'a evenimenteloru celoru cu totulu neprevediute din Americ'a medînoptîala se dîceá ca aru fi amanatu caletori'a sea pe tempu nehotaritu; dupa scirile cele mai nóue a sî plecatu in 17/29 Aprile. In absinti'a Imperatului Imperatés' va portá numele sî functiunile de regenta. Dupa unu telegramu, ce vine tocmai pe candu incheiâmu, Napoleonu a sositu in 18/30 Aprile la Lyon sî a fostu intempinatu cu entusiasmu.— Dupa altu telegramu Contele Waleswski a sî priimitu scrisórea imperatului, prin carea i se aduce la cunoscintia, ca este denumitu presiedinte alu camerei. —

B u g e t u l u E n g l i t e r e i arata veniturile pe anulu acest'a cu 70,313,000, spesele cu 66,462,000, prin urmare prisosu de 3,851,000 p. st. Pe anulu urmatoriu veniturile suntu preliminate cu 70,170,000, spesele cu 66,139,000, prin urmare prisosu de 4,031,000 p. st.

G u v e r n u l u i t a l i a n u a retrasu propositîunea sea privitóre la stergerea orduriloru religióse, dupace aceea fusese votata de camera cu mare mioritate.

In siedinti'a camerei din 16/28 Aprile, cea din urma ce se tîne in Turinu, s'au adusu hotarirea a se declará, ca cetatea Turinu a binemeritatu de patria.— Principele Muratu va sosí câtu de curendu la Nizza, unde are missiunea a aduce imperatului sî imperatesei russesci condolenti'a imperatului sî imperatesei francese pentru mórtea fiiului loru.

P r u s s i'a lucra cu tóte mânile, cá sa ocupe pentru marin'a sea portulu celu emininte dela Kiel; o parte a marinei a sî plecatu intr'acolo, ceealalta parte va urmá.

CITATIUNE EDICTALA.

Ioann Tiu, carele de trei ani sî mai bine a parasitu cu necredintia pe legiuit'a sea sotîa Mari'a Nicolau Peligradu, — amendoi din Brasiovu, de legea gr. or.—se provóca prin acést'a, cá, dela dat'a de josu, in terminu de unu anu sî o dî sa se infatîsieze negresîtu inaintea Scaunului Protopopescu I. alu Brasiovului, câci la din contra se va dá hotarire la acti'a sotîei lui sî in lipsa-i.

Brasiovu 15 Aprile 1865.

I o s i f u B a r a c u,
Adm. protopopescu.

Nr. 13—1 CITATIUNE EDICTALA.

Nicolau Mitocu, carele de trei ani sî mai bine a parasitu cu necredintia pe legiut'a sea socia Ann'a Nicolau Gridu, amendoi din Brasiovu, de legea gr. or. se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu sî o dî sa se infacisieze negresîtu inaintea Scaunului protopopescu I. alu Brasiovului; câci la din contra se va dá hotarire la acti'a soriei lui sî in lipsa-i.

Brasiovu 17 Aprilîu 1865.

I o s i f u B a r a c u,
Administr. protopopescu.

B u r s 'a d i n V i e n n 'a 21 Aprile (3 Maiu) 1865.

Metalicele 5%	71 60	Actiile de creditu	185
Imprumutulu nat. 5%	75 80	Argintulu	106 50
Actiile de banca	802	Galbinulu	5 11

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 32. ANULU XIII.

Sabiiu, in 25 Aprilie (7 Maiu) 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. sî pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

O Metropolia româna

reînviéta dupa unu seculu si jumetate.

(Urmare sî capetu din nr. 30 sî 31.)

Acum vine la rendulu seu cestiunea emancipârei ierarchiei sî restaurarea mitropoliei române ortodoxe, prin separatiune definitiva de ierarchi'a serba, sî anularea pretinsei sale suprematíe asupr'a clerului românu din Transsilvani'a, Ungari'a, Banatu sî Bucovin'a. S'a aretatu mai susu, ca emigrarea din Turci'a a unoru Serbi sî asiediarea loru spre confiniele apusene a acelei din urma provincie, a fostu in ultimulu dieceniu alu seculului XVII, dupacum au marturisitu ei insîsi printr'o pretinsa a loru diploma (8); s'a aretatu asemenea in spunerile de mai susu sî causele, pentru cari Românii din dîsele provincie s'au aliatu cu densii in cele religióse; sî acestu pactu abiá numera unu intervalu de trei generatîuni.

Candu s'aru cercetá actele sinódeloru de pâna acum, séu macaru numai ale celui ce s'a tînutu in Timisiór'a, aru poté Serbii lesne cunósce cum s'a facutu Associatîunea loru cu Românii; cum ei intr'o cointielegere au luatu mesurele necessarie atâtu la conducerea sî sustînerea preceptelor ortodoxiei prin canonisarea unui catechismu ortodoxu, câtu sî la conducerea scóleloru prin fixarea cârtîloru scolastice in limbile respective, pentru ambele natîuni, stabilindu in acelasi tempu sî scóle pregatitóre pentru formarea invetiatoriloru, sub numire de „Norma.“ Astfelu de stabilimentu a esistatu pentru Românii din Banatu in Timisiór'a, in carele a functiunatu sî memorabilulu Cichindélu, celu ce a trecutu la 1812 in noulu institutu preparandiale din Aradu.

Ce felu! suntu óre Serbii in stare sa póta denegá adeverulu istoricu alu acestei Associatîuni ecclesiastice intre densii sî Români ?!

Au uitatu Serbii óre, ca pelânga cele enumerate, Oberchinezii români din Banatu sî Ungari'a au regulatu in comunele române stabilirea contributîunei voluntarie a bogateloru conventîuni sî sidoxie, ce s'au respunsu necurmatu pâna astadi, pentru intretînerea convenabila a Episcopiloru sî Protopopiloru, precum sî alte diverse ajutórie.

Populatîunea Serbiloru, in ambele Diecese a Verfu-sietiului (Versietiului, dupa straini); a Timisiórei, sî prin pregiuru, abiá se urca la dóue sute de mii (200,000); eara numerulu populatîunei române, numai din cuprinsulu acestoru diecese, se urca preste siése sute de mii (600,000).— (9) Cine dara a contribuitu, in proportiune, mai multu sî cine mai putînu pentru sustînerea aceloru diecese ?

Nu mai tînu minte Serbii, cine a contribuitu la 1774, pentru edificarea resiedintiei episcopale sî bisericei catedrale din Timisiór'a ? Au domni'a-loru curagiulu a marturisí adeverulu despre acésta afacere in intrega consciintia ??

Cum aru poté domni'a-loru sa deá séma despre diece-s'a Versietiului ? Dara ast'a aru fi o prea mare sarcina pentru densii, li-aru causá póte o confusiune enorma; de aceea le venimu in ajutoriu: candu s'a transmutatu scaunulu acestei diecese din vechi'a resiedintia Caransebesiu, Episcopulu de atunci a impusu o contributîune de câte dóue sute taleri moneta sunatória, de fia-care preotu românu din intrég'a eparchia, adunandu-se cu acestu modu o summa fórte considerabila pe acei tempi; totu acei preoti au mai contribuitu sî cá salahori, carandu de belieu cu trasurele proprie totu materialulu necessariu de prin diverse locuri la Versietiu, unde s'a edificatu cu aceste mijlóce resiedinti'a episcopésca sî biseric'a catedrale in anii 1778—1779.

Nu mai voru sa-si aduca aminte Serbii, ca descedentii primei loru emigratîuni dela 1790 au sporitu fórte multu la numeru prin posteriórele dóue emigratîuni numeróse, totu de Servieni connatiunali ai loru, sî anume dupa cea din urma luare a Beligradului de câtra armi'a austriaca, sî in fine dupa caderea lui Car'a Georgie la 1812, asiediendu-se sî acesti'a intre densii.— Prin urmare devine fórte problematica sî obscura contributîunea Serbiloru pentru sustînerea Dieceseloru banatiene.

E memorabile in adeveru, cum nu s'au sfiitu, cum n'au simtîtu câtusi de putîna mustrare de cugetu acei deputati serbi sî mitropolitulu loru, candu au cutezatu a declará publicu in Sinodu, ca averea comuna ecclesiastica a Româniloru sî Serbiloru, este o simpla, avere propria numai a natîunei loru ! candu vediuramu, ca averea ecclesiastica miscatória nu s'a adunatu numai din contributîunea Serbiloru, nici a fostu adusa de parintii loru din Turci'a.

Multu mai admirabile e pretensiunea loru in privinti'a monastiriloru române, aflatórie in circumferintiele eparchieloru române; nu cum-va sî pe acelea le va fi adusu parintii Serbiloru cu sine, totu din Turci'a ?

Dara dieces'a Bucovinei, prin ce batalia victoriósa a fostu concuistata de câtra refugiatulu Patriarchu dela Ipecu ?!

Pretensiunile Serbiloru din Banatu dara suntu, in evidentia, mai multu decâtu o simpla arogantia ! ! !

---

(8) Leopoldus, Dei gratia electus Romanorum Imperator, semper Augustus, ac Germaniæ, Hungariæ Boemiæ Rex, etc. Universis, et singulis fidelibus Nostris; Dominis Praelatis, Baronibus, Magnatibus, et Nobilibus, etc. Salutem et Gratiam. Quoniam Nos honorabili, devoto Nobis dilecto Arsenio Csernovich, Orientalis Ecclesiæ, Ritus Græci, Rascianornm Archi-episcopo, Episcopis item, aliisque Ecclesiasticis, et Sæcularibus Statibus, Capitaneis, Vice-Capitaneis, toti denique Communitati ejusdem Græci Ritus, et Nationis Rascianorum per Græciam, Bulgariam, Rasciam, Herczegoviam, Dalmatiam, Podgoriam, Jenopoliam, cæteraque prædictis annexa loca commorantibus, qui videlicet e faucibus Barbaræ Turcarum Tyrannias erepti, Juri Nostro se suosque Posteros universos, et in Sinum Gratiæ, Clementiæque Nostræ, qua Domini, et Regis sui legitimi, subjicientes, sub umbra Protectionis Nostræ posthac vivere, et mori laudabili animi fortitudine declararent, non solum certa Privilegia, Libertatesque et Immunitates, vibenigni Diplomatis Nostri, Die vigesima Prima Mensis Augusti, Anni nunc currentis infrascripti, sub propriæ manus Nostræ subscriptione emanati, concedendas et impertiendas; verum eosdem universos, cum tota familia, Rebusque et Bonis quibusvis, ac Facultatibus eorum, in Nostram Regiam Tuitionem, et singularem Tutelam, ac Protectionem suscipiendos; imo vestræ etiam Tuitioni, Defension, ac speciali Protectioni committendos esse duximus. Ea propter vobis, quibus supra, universis harum Serie firmiter præsi pientes etiam mandamus, quatenæs a modo imposterum perspecificat os, Archi Episcopum, Episcopos, omnesque alios Ecclesiasticos, et Sæculares, cujuscunque Status, et Conditionis prænarratæ Orientalis Ecclesiæ Græci Ritus Homines, cum omni Familia, rebusque, et Facultatibus ipsorum universis, in prætactis ipsorum Privilegiis, Libertatibus, et Immunitatibus, in præinserto benigno Diplomate Nostro uberius denotatis, et expressis contra omnes violentos ipsorum Impetitores, Turbatores, et Damnificatores, vice, et in persona Nostra tueri, defendere, et manutenere, in iisdemque tam vos ipsi conservare, quam per alios corservari facere denique præmissa Gratia Nostra, prævio modo, iisdem clementissime impertita eosdem uti, frui, et gaudere permittere, ipsisque omni auxilio, et assistentia adesse. denique salvo conductu, potissimum vero præmemorato Archi-Episcopo interdum etiam de Vecturis providere modis omnibus debeatis, et teneamini. Authoritate Nostra Regia vobis ea in parte hisce plenarie concessa, et atributa, secus non facturi; præsentibus perlectis exhibenti restitutis.

Datum in Civitate Nostra Vienna Austriæ, die undecima Mensis Decembris, Anno Domini millesimo sexcentesimo nonagesimo; Regnorum Nostrorum, Romani trigesimo tertio, Hungariæ et reliquorum trigesimo sexto, Bohemiævero anno trigesimo quinto.

Leopoldus.

(L. S.)

Blasius Jachlin, Epps. Tininiensis.
loannes Maholany.

Vedi Brosiur'a: Kurzgefasste Abhandlung über die Verdinste und Schicksale der serbischen oder razischen Nation, in dem Königreiche Hungarn. 1791, Neusatz und Belgrad.

9) Vedi diuariulu germanu „Neue freie Presse“ nr. 197 Martiu 17, a. c.

Modestî'a sî ambitîunea natîunala a Românîloru, in genere, fiindu de toti bine cunoscuta, avemu convictiunea, ca Românii, implicati in acésta afacere de Associatîune ecclesiastica, se voru aretá generosi in licuidarea socoteleloru pecuniarie, voru fi marinimosi incâtu nesatiulu de avere, a fostiloru sei associati correligiunari, sa nu sughitia de fóme sî sete.

Incâtu insa pentru averea nemiscatória a dieceseloru române, precum monastiri sî resiedintie episcopali, nu credemu ca prin consultatîuni sinodali sa se póta mijlocí unu resultatu ecuitabile sî pentru Români.— Ei voru fi in fine fortiati a recurge iarasi la guvernu spre a decretá insusi o drépta solutiune, pentru definitiv'a loru desfacere de incapatînarea serbésca. Pentru ca Românii, pe câtu cunóscemu, nu voru poté suferí sub nici unu punctu de vedere, de a mai remané sî de acum inainte contribuenti ai ierarchiei serbesci, spre deriderea lumei intregi, mai cu séma acum, candu monarchi'a austriaca de adi a intemeiatu sistem'a sea constitutiunala prin proclamatîunea legei: „Drepturi egali pentru tóte natiunalitâtîle sî confessiunile religióse"; prin consecintia dara, cine aru poté dîce ca numai Românii singuri facu o esceptiune in acésta adorata lege ?

Românii de acolo, câtu sî ceilalti din ori ce locuri, cunoscu pré bine, ca pentru simpatiele sî numerósele ajutóre, ce ei au aretatu totdeun'a strainiloru correligiunari, n'au vediutu dela densii nici odata vr'unu semnu de recunoscintia, ci din contra numai manifestâri de ingratitudine sî declaratîuni antinatiunali.

Marinimi'a ce M. Sea. Imperatulu Franciscu Iosifu, a aretatu câtra Românii ortodoxi din Transsilvani'a, Ungari'a sî Banatu este sublima, sî garantéza Românîloru, ca Maiestatea Sea Imperatulu va aveá gratiósa bunavointia de a satisface pe deplinu cererile Românîloru din predîsele diecese române, prin reactivarea drepturiloru proprie natiunali sî religióse.

Conchidemu, cu presîmtîrea, ca viitoriulu va vindecá treptatu si ori ce alte daune sî rataciri politice sî sociali, de care póte va fi mai suferindu in presinte natîunea româna, fiindu ea sî de ací inainte dirigeata pururea de geniulu conducatoriu alu strabuniloru sei. St. N.

Protocolu,

ce s'a luatu in siedinti'a Comitetului Associatiunei transsilvane române tînuta in 2 Maiu c. n. a. c. sub presidiulu ordinariu fiindu de fatia dintre membrii Comitetului Ill. Sale DD. Consiliari Petru Manu, Dr. Pavelu Vasiciu; DD. Sav'a Barcianu Popoviciu, Dr. Ioane Nemesiu, ear dintre membrii supplenti: Il. Sea D. Consiliariu Pavelu Dunc'a, DD. prof. Zach. Boiu, Ioane Popescu sî Nic. Cristea, apoi Secr. II I. V. Rusu, D. Cassieru Const. Stezaru sî Archivariulu Vis. Romanu.

§. 28. Esc. Sea D. presiedinte presentéza conspectulu despre starea cassei Assoc. pe tempulu acestei siedintie, din carea se vede, ca cass'a Assoc.—dupa subtragerea erogateloru de dan'acum—are in proprietatea sea sum'a de 21,190 fl. 26½ xr. v. a.

Se ia spre sciintia.

§. 29. Se impartasiesce charti'a Inaltului Guberniu regiu de dto 6 Aprilie Nr. 9869/1865, prin care se aduce la cunoscinti'a Esc. Sale Dlui priesiedinte alu Assoc., cumca Maiestatea Sea c. r. Apostolica cu prea Inalt'a decisiune din 21 Martiu a. c., S'a induratu prégratiosu a aprobá modificatiunile resp. adausurile facute de adunarea gen. tînuta la Hatiegu in 1—2 Augustu a. tr. la §. §. 30, 23 din statutele Assoc. in privinti'a portârei presidiului la siedintiele lunarie ale Comitetului Assoc. in casulu absentârei presiedintelui sî Vicepresiedintelui ord. alu Comitetului, cum sî in privinti'a alegerei de 6 membrii supplenti ai Comitetului.

Decisiune. Acestu actu se ia spre placuta scientia, cu aceea decisiune din partea Comitetului Associatîunei, cá, tiparindu-se statutele Associatîunei, modificatiunile, respective adausele facute la § § 30 sî 23 din statute, sa se intretiésa la loculu cuvenitu, sî anume la 30 sa se adauge: „ear lipsindu atâtu presiedintele câtu sî Vice-presiedintele, duce presidiu celu mai betrânu dupa etate din membrii presenti ai Comitetului;" ear la § 23 lit. b sa se adauge: „sî din 6 membrii supplenti".

§ 30. Se comunica mai incolo charti'a Inaltului Guberniu regiu de dto 22 Martiu Nr. 8271/1865 prin carea se aduce la cunoscinti'a Esc. Sale Domnului presiedinte, cumca Maiestatea Sea c. r. Apostolica cu prea Innalt'a decisiune din 3 Martiu a. c. S'a induratu prea gratiosu a aprobá realegerea presiedintelui sî Vice-presiedintelui Assoc. pe alti 3 ani, amesuratu §§-loru 10 sî 11 din statutele Assoc.

Se ia spre placuta sciintia.

§. 31. Se cetesce charti'a de dto 24 Aprile nr. 474 a. c. a Secretariatului generalu alu Academiei imperatesci de sciintie din Vienn'a, prin carea, dupace incunoscintiéza pre Assoc. tranna româna, cumca Academi'a imperatésca de sciintie a decisu, a impartasî Associatiunei din actele, raporturile sî publicatiunile sele, din câte adeca suntu inca disponibile: totu deodata poftesce pre Associatiunea, cá sa-i arate séu pre vre-unu Librariu, séu pre vre-unu altu individu in locu, séu vre-o alta cale, pe carea numitele acte, raporturi sî publicatiuni sa se póta tramitia fâra spese insemnate in priimirea Associatîunei.

Conclusu. Sa se poftésca Domnulu negotiatoru sî asinte comercialu in Vienn'a, Georgiu Barbu Popoviciu (locuitoriu am alten Fleischmarkte), cá sa binevoiésca a luá asupra-si sarcin'a espeduirei mai susu amintiteloru acte, raporturi sî publicatîuni in priimirea Assoc. pelânga rebonificarea speseloru de tramitere.

§. 32. Secr. aduce la cunoscinti'a Comitetului, cumca a stipendiulu de 50 f. preliminatu din partea adunârei gen. ela Hatiegu tînuta in an. trecutu pentru ajutorirea unui tineru, arele voiesce a se perfectiuná in art'a stenografica, in urm'a Concursului publicatu in 6 Septembre a. tr. cu terminulu pâna 'n 1 Maiu a. c., au concursu numai doi tineri, nume: Georgiu Andr. Muresianu studinte in VIII. cl, gimn. n Blasiu sî d. Ioann Prodanu clericu in Seminariulu Archidiecesanu in Sabiiu.

Decisiune. Respectivele concurse se dau spre esaminare sî darea opiniunei, unei comissiuni statatórie din DD. membri ai Comitetului, P. Manu sî Dr. P. Vasiciu, cu insarcinarea de a reportá in siedinti'a viitória a Comitetului, avendu insa in vedere, conditîunile defipte in resp. concursu.

§. 33. Cass'a Assoc. reportéza, cumca dupa cupónele obligatîuniloru realisande cu 1-a Maiu a. c. a intratu cá interese la fondulu Assoc. 9 f. 53 xr. v. a.

Se ia spre sciintia.

§. 34. Se citesce proiectulu de programu pentru adunarea gen. viitória, ce se va tînê in 15/27 Augustu a. c. la Abrudu, prelucratu de d. Consiliaru sî membru alu Comitetului Dr. P. Vasiciu.

Conclusu. Acestu programu, cu nescari modificatîuni resp. adause se priimesce de alu seu din partea Comitetului sî totdeodata se decide a se publicá prin dîuarele române.

§. 35. Cu aste ocasiuni D. Dr. Vasiciu, din motivulu, ca Abrudulu, unde se va tînê ad. gen. viitória, e unu locu clasicu sî de insemnatate pentru Români, si descopere opiniunea sea, ca aru fi de doritu, déca cu asta ocasiune membrii Assoc. si-aru luá ostenéla sî tempu a face escursiuni pe la locurile cele mai demne de atentîunea gen. din acelu tînutu, sî pentru inlesnirea acestoru escursiuni totu deodata propune a se recuirá atâtu Ilustr. Sea D. Comite supremu resp. câtu sî Magistratulu Abrudului, cá sa binevoiésca a face dispositiunile necesarie pentru inlesnirea intreprinderei acestoru escursiuni interesante. Pre lânga aceea sa se invite sî Ilustr. Sea Comitele supremu resp., cum sî sedri'a comitatensa a luá parte la siedintiele adunârei gen.

Conclusu. Propunerea acést'a se priimesce sî se radica la valórea de conclusu alu Comitetului.

§. 36. Apropiandu-se tempulu tînerei adunârei gen. a Associatîunei, Comitetulu, avendu in vedere conclusulu adunârei gen. tînute la Hatiegu in 1—2 Augustu a. tr. p. 20 cum sî in nexu cu decisiunea s'a din 6 Septembre a. tr. §. 44. adusa in privinti'a constituirei sectiuniloru sciintifice proiectate in adunarea gen. dela Brasiovu din 1862,— afla de bine a decide, cá respectivii P. T. DD. presiedinti ai sectiuniloru scientifice alesi in adunarea gen. dela Hatiegu din a. tr. sî incunoscintiati despre acést'a prin charti'a Comitetului din 6 Sept nr. 131 a. tr. sa fia poftiti a reportá adunârei gen. viitórie despre activitatea resp. sectiuni desvoltate pe restempulu dela constituirea loru, pâna la aceeasi adunare.

§. 37. Se reportéza in urma despre sumele intrate la fondulu Assoc. dela siedinti'a trecuta a Comitetului pâna la siedinti'a presenta sî anume:

a) prin D. Vicecapitanu in Fogarasiu sî col. alu Assoc. Ioann Codru Dragusianulu, s'au tramisu la fondulu Assoc. 25 f. v. a. dintre care 15 f. taxe de m. ord. rest. ear 10 f., pretiulu aloru 10 esempl. din actele ad. gen. I. II. sî III.

b) prin D. Canonicu, Secretariu Metrop. sî Colect. alu Assoc. Ioann Fekete Negrutiu s'au tramisu 81 f., dintre cari 70 f. taxe de m. ord. pe an. 186⅘, ear 11 f. pretiulu aloru 11 esempl. vendute din actele ad. gen. I. II. sî III.

c) prin D. advocatu in Oradea mare Ioanne Gozmanu s'au tramisu 29 f. pretiulu aloru 20 esempl. din actele ad. gen. I. II. III. sî IV.

d) prin d. Vicariu in Hatiegu sî Col. alu Assoc. Petru

Popu 10 f. pretiulu aloru 10 esemplare din actele ad. gen. I. II. sî III.

e) prin D. Protop. in Dev'a sî Col. alu Assoc. Ioanne Papiu s'a tramesu 33 f. 30 xr. v. a., parte taxe de m. ord., parte pretiulu aloru 11 esempl. din actele a. gen. IV.

Se ia spre sciintia.

Cu acestea siedinti'a Comit. se incheia pre la 12¼ óra.

Din viéti'a lui Iohnston.

Andreiu Iohnston, urmatoriulu lui Lincoln, se descrie cá barbatu umanu sî resolutu sî republicanu zelosu. Nu va fi fâra de interesu a amintí cu ocasiunea acést'a câte-va trasuri din viéti'a acestui barbatu, care astadi stà in fruntea unui'a din cele mai mari staturi ale pamentului. Iohnston a fostu cá sî Lincoln, dintr'o familia obscura sî seraca. Cá copilu de patru ani perdù pre tatalu seu, dupa aceea intrà invetiacelu la unu croitoriu, unde, dupace lucrá preste dî câte 10—12 óre, furá din nópte câte 2—3 óre pentru de a invetiá prin silintia propria literele; câci in scóla regulata, publica séu privata, nu avuse norocire a umblá nici baremu o dî. Cá sodalu de croitoría se duse in statulu Carolin'a de médiadî, sî dupace lucrase aici cá feciora vre-o doi ani, merse in statulu Tennessee, unde se casatorì sî dela soti'a-sea invetià ce-va a scrie sî din celelalte cunoscintie din scóla. Oficiulu celu d'antâiu publicu, ce-lu ocupá, a fostu oficiulu de juratu satescu; dupa aceea de primariu, panacandu in fine la an. 1835 se alese in legislatura. Aici se distinse prin capacitate sî caldulu seu interesu pentru binele patriei. La an. 1839, dupace mai multe din profetîele lui politice se plinisera intocmai, fu realesu cu mare maioritate. Cá democratu zelosu sî energicu facù patriei sele mari servitie. La an. 1841 se alese in senatulu statului, la an. 1843 in congressu, in care calitate servì statului 10 ani. La an. 1853 in fine se alese guvernatoriu alu statului Tennessee sî dupa grele lupte electorale se realese la acésta demnitate la an. 1855. La capetulu activitâtii sele de guvernatoru se alese in fine Senatoru alu staturiloru unite pentru terminulu de siese ani, sî in fine Vicepresiedinte alu staturiloru unite, in care calitate dupa constitutiune, precum amintiseramu mai nainte, este nedispustabilulu substitutu sî respective successoru alu presiedintelui.

Amu amintitu in adinsu despre copilari'a lui Iohnston, cá sî despre a lui Lincoln, pentru de a aretá, ce barbati scie creá libertatea!

La dotarea invetiatoriloru.

Unu corespundinte zelosu alu „Tel. Rom.“, deplorandu in nr. 22 alu acestei foi incetarea „Organului pedagogicu“, dîse la capetulu corespundintiei sele, ca scólele ex officio sa-si aiba organulu loru, „déca nu-si cunoscu invetiatorii acésta datorintia“. Noi aflaseramu imputarea acést'a nejustificata de ajunsu; câci crediuramu, ca aici cu deosebire este loculu a precumpaní strictu drepturile sî datorintiele, emolumentele sî greutâtîle unele cu altele sî de aceea observaramu intr'o nota, ca suntemu siguri, ca cei mai multi invetiatori si cunoscu datorinti'a acést'a, dar cu lefi adesecori mai mici de 50 f. pe anu nu si-o potu impliní, sî adauseramu, ca d coresp. si-aru castigá mari merite, déca niaru aretá sî calea, cum sî de unde sa se doteze invetiatorii? DSea la acést'a respunde in nr. 30 sî 31 ai „T. R.“, propunendu-ne 4 intrebâri, dar apoi sî respundiendu totu DSea la ele. I multiamimu, câci ni-a crutiatu acésta ostenéla. Respectâmu ori ce parere sincera sî curata, sî nu vomu sa preocupâmu judecat'a publicului cititoriu in privinti'a aceloru respunsuri. Atât'a inse trebuie sa marturisimu, ca d. coresp. afara de zelulu seu celu in adeveru mare si landabilu n'au aretatu pentru mai bun'a dotare a invetiatoriloru câli nóue, cari noi Românii pân'acum'a nu le amu cunósce sî nu le amu practisá,—afara dór de un'a, cá Ven. Ordinariatu metropolitanu sa fixeze lefele invetiatoresci sî comunele sa fia datóre a le priimí, resp. a le platí. Cum se unesce acest'a cu autonomi'a comuneloru, nu potemu pricepe. Dar nu potemu pricepe nici chiaru possibilitatea sî practibilitatea unei asemenea mesure. Déca d. e. o comuna are 100 familii, câri contribuiescu pentru invetiatoru câte 1 fl.—taxa fórte mare in aceste tempuri grele!-, atunci esu pentru invetiatoru 100 f. presupunendu ceea-ce insa nu se intempla — ca platescu toti regulatu; dar ce va face o comuna de 50 familii? Poté-va traí invetiatorulu cu 50 f.? Ori aici sa platéasca familiele câte 2 fl, cá sa easa sî aici sutisiór'a? Dar cum le va fi cu potintia a contribuí pentru invetiatorulu câte 2 f., candu vedemu cu ochii, ca pentru 1—2 f. contributiune „imperatésca“ trebuie sa se esecueze cu potere militara? Sî apoi unde aflâmu comunele cu câte 600 familii, ce le are in privire d. corespundinte? Asiá dar dupa parerea nóstra ast'a nu se póte. Prin urmare, dupa tóte, câte ni-a spusu d. corespundinte stâmu totu acolo, unde amu statu.

Eata acum parerea nóstra, carea credemu ca se unesce sî cu autonomi'a bisericei sî cu a comuneloru, firesce intre maginele loru. Fiacare comuna bisericésca, séu unde acést'a este identica cu cea politica, acolo césta din urma dà pe sém'a scólei câte-va jûguri de pamentu, câtu se póte de bunu sî de aprópe. Fiitoriulu invetiatoru invatia inca in Pedagogía sî economi'a câmpului sî cultur'a gradineloru, cu deosebire a pomiloru, precum sî prasirea stupiloru sî a vermiloru de matase sî apoi practiséza cele ce au invetiatu in scóla aici la satu impreuna cu scolarii sei. Prin acést'a face poporului enormulu castigu ca-lu invétia sî pre elu, care din caus'a ignorantiei adeseori cu pamentulu dinaintea sea stà sa péra de fóme, ear pre sine se folosesce, câci de aici se nutresce pre sine sî famili'a sea.

Sî atunci voru trebuí a se mai face unele mici contribuiri din partea comuneloru; deosebirea insa intre contribuirile acelea sî ceste de acum, e, ca pecandu cestea numera dupa florini, acelea aru numerá numai dupa cruceri, séu celu multu dupa diecери.

Cererea d. coresp., cá invetiatorii sa fia mai stabili sî sa nu se mute cá oierii cu oile din satu in satu, o subscriemu sî noi cu tóta inim'a.

Noi dar, precum se vede, vomu cere nainte de tóte reforme sî imbunatatîri in crescerea fiitoriloru invetiatori.

Póte o „gazda mare“ nu se va face invetiatorulu in modulu acest'a; dar problem'a lui, cá sî a preotului, nici ca este a stringe mammona, ci a cresce ómeni!

Fizesiu, in comitatulu Crasiovu. Unu anu, dîcu unu anu intregu a trecutu, de candu biét'a comuna ortodoxa orientala româna din Ramn'a, apesata sî persecutata, patimesce fâra margini.

Câte lacrimi, câte lupte, tanguiri, alergâri sî suferintie au avutu, pâna dupa o traganare ne mai audîta, d'abiá au potutu ajunge sa castige redarea bisericei, cu sila crunta sî fâra pedépsa ocupate sî cu vertutea stapanirei politicesci sustînute; dar scól'a sî sessiunile preotiesci, — cá apertinentiele bisericei sî proprietate nedisputabila a comunei bisericesci de religi'a ort. orient., cu apriat'a vatemare de dreptu, sî pagub'a ne mai reparabila a crescerei tinerimei scolare sî a administrârei bisericei, numai curatu din partinire neiertata s'au lasatu, sî, de minune! inca cu calcarea securitâtiei de avere, sî cu invederat'a ignorare a toturoru petitiuniloru asternute la stapanirea comitatensa, precum se pare numai pentru molcomirea la asemenea esemple, sî mai departe totu se mai sustînu in mânile silniciloru ocupatori. —

Asiá sî biseric'a din Vermesiu, proprietatea comunei bisericesci de religiunea ort. orient. româna, pe lânga tóte ca la locurile mai inalte s'a decisu sî recunoscutu dreptulu eii de proprietate, sî s'a ordinatu predarea acelei'a in mânile legiuitîloru proprietari; ea totusi chiaru sî pâna in dîu'a de astadi, cu calcarea ordinatiuniloru mai inalte, se sufere in mânile usurpatoriloru.

Tractarea acést'a vitrega dovedita din partea celoru ce suntu chiamati spre esecutare legiloru fatia cu Românii de religiunea ort. orient. ne-au adusu pâna la marginea desperârei, ba pâna la insasi desperatiune; ne-a luatu gróz'a de atât'a nepasare, ne'ngrijire sî traganare documentata cu caus'a nóstra drépta, sî ne mirâmu cu atât'a mai multu, pentru ca noi nici candu n'amu asceptatu, dar cu atât'a mai putînu amu pretinsu vreo partinire dela stapanirea nóstra, ci numai curatu amu doritu sa ni se faca dreptate. . . .

(Intrerumpemu aici acésta corespundintia, dealtmintrea multu instructiva asupr'a impregiurâriloru religiunarie din Banatu, fiindu siguri, ca din câte s'au dîsu pâna ací, se póte vedé atâtu dorerea unei consciintie religióse vatemate in cele mai sfinte ale eii drepturi, câtu sî dorintiele sî asceptârile, urgintîle eii asceptâri de ajutoriu din partea diregatorieloru politice respective; dar indata ce vomu vedé, ca nu se cauta alinare unui reu flagrante, vomu dá cursu liberu enunciârei opiniunei publice. Red.)

Varietâti sî noutâti de dî.

(Necrologu.) In 2 Maiu c. n. dupa „G. Tr.“ se mutà la cele eterne d. Franciscu Iechimu, fostulu asessoru la tribunalulu comitatensu in Dev'a sî posessoru alu medaliei de auru cu coróna, in etate de 34 ani. Fia-i tierên'a usióra! —

Bugetulu Brasiovului pe anulu 1865, dupa „G. Tr.“ este in sumele mari urmatoriulu: Summ'a veniturilor 205,682 fl. 60 xr., spesele 202,870 fl. 82 xr.; va sa dîca prisosescu 2,811 fl. 78 xr. Românii brasioveni, cá unii, ce cerusera dela in. Guberniu publicarea socoteleloru, credemu, ca voru scarmaná cu deadinsulu acestu bugetu, in care la antâi'a privire aflâmu positiuni ce ni se paru esagerate, d. e. sub nr. 12 radicarea contributiunei sî alte competintie 23,000, sî voru intrebá, ce suntu aceste „alte“; câci ni se pare unu ce de totu strainu, cá pe lânga unu venitu de 205,000 sî mai bine sa

nu se mai póta continuá ajutoriulu de 1450 fl., ce se acordase odata gimnasiului nostru de acolo. —

Bugetulu Sabiiului pe anulu 1865, care o 'ntemplare norocósa ni-lu aduce mai totdeodata cu alu Brasiovului, dupa „Herm. Ztg.“ este in sumele mari urmatoriulu: Summ'a venituriloru 166,687 fl., spesele 166,589 fl.; va sa dîca prisosescu 98 fl. —

Monastirea Admont din Stiri'a, un'a din cele mai frumóse, mai mari sî mai avute din Austri'a romano-catolica, in nóptea din 15|16 Aprile a devenitu prin focu o ruina. Monastirea erá zidita la an. 1074. Intre celelalte lucruri pretióse, ce devenira prada focului, se deplângu, afara de 9 vieti omenesci, o biblioteca cu mai multu de 80,000 tomuri, o biserica pompósa cu organele cele mai mari din Germni'a s. a.

(Moda talharésca.) Talharii (Brigantii) italiani au luatu acum afurisitulu obiceiu de a prinde ómeni, a-i duce la culcusiurile loru, a 'nsciintiá pre rudeniele celoru furati, ca sa aduca atât'a sî atât'a summa de bani pentru rescumparare, sî déca acesti'a nu 'mplinescu cu acuratetia pretensiunile loru, atunci taia neferícitiloru câte unu membru alu corpului sî-lu tramitu rudenieloru lui, cá sa grabésca. Astfelu se'ntemplà de curendu cu d. Comell'a, care dupa 4 luni de prinsóre la briganti sî dupa respunderea a 100,000 lire din partea familiei lui, se re'ntórse la ai sei ciungitu de amendóue urechile sî de unu degetu. —

Principatele române unite.

Ministrulu de interne au emisu unu cercularîu câtra toti prefectii, cá sa fia cu deosebita atentîune la oltoirea versatului (vaccinatulu) copiiloru, esplicandu parintîloru mai cu séma pela tiéra, ce pericule potu provení din neoltoirea unui singuru copilu nu numai pentru o comuna, ci pentru cercuri sî tînuturi intregi.

Din Brail'a se scrie la Bucuresci, ca Joi in 15/27 Aprile a fostu acolo unu cutremuru de pamentu, care a facutu mari stricaciuni.

„Tribun'a româna,“ cunoscut'a fóia liberala sî patriotica de sub redactiunea dlui Nicolau Ionescu din Iasi, dupa intrerumpere de vr'o luna de dîle—causata, precum se pare, din decurgerea processului Maiorescu, la care redactorulu eii fuse engagiatu personalminte,—continua esîrea sea. „Trib. rom.“ dejudeca realegerea dlui Aricescu de deputatu alu Câmpului-lungu intr'unu modu, ce armonéza in generalu cu parerea desfasiurata de noi la tempulu seu. Eata ce dîce „Tribun'a: Ori cari sa fia urmârile realegerei dlui Aricescu la Adunare, unu lucru este demonstratu pâna la evidentia: ca alegatorii dela Câmpulu-lungu au intielesu bine a drege cu sufragiele loru ceea ce au stricatu atâtu camer'a electiva prin votulu eii, câtu sî insusi d. Aricescu prin apelulu seu dela Camera la Senatu. Onóre alegatoriloru inteligînti! respectu opiniunei publice manifestata acolo cu atât'a intielepciune sî statornicia! Ferice de loculu unde se potu produce asemenea invetiaminte salutarie! Acum ne aflâmu in calea cea buna: intre deputatulu espusu din camera sî camera nu s'a amestecatu nici o potere superióra, nici o fortia mai mare; cu pace sî fâra violentia s'a decisu cestiunea. Deputatulu lovitu fâra de lege s'a reintorsu deputatu dupa lege. Asceptâmu dela Adunare, cá sa se arete la inaltîmea chiamârei sele, sî sa incépa a justificá sperantiele cele bune, ce spiritele neprevenite au conceputu despre dens'a.“

Administrarea servitiului postalu din partea guvernului romanescu s'a mai amanatu cu o luna de dîle, adeca de pe 1 Maiu pe 1 Iuniu a. c.

Prospectu politicu.

Foile americane, ce ajungu acum la Europ'a, aducu sciri mai pe largu despre sangerós'a fapta sevarsîta in Washington. Lincoln in sér'a cea fatala erá sa nu mérga la teatru; dar fiindca foile publice spusera ca va merge sî elu sî generalulu Grant, ear cestu din urma fusese impedecatu, Lincoln se duse mai multu numai cá sa nu se véda publiculu insielatu in asceptârile sele. Intre scenele din actulu alu treilea se 'ntemplà fapt'a cea crunta, despre carea amu referitu. Multîmea indata se aruncà la logi'a presiedintelui, dar fu retînuta prin strigarea, ca sa se deá 'n dereptu sî sa-i lase aeru. Din cercetarea, ce se facù, indata resultà, ca capulu presiedintelui erá puscatu prin mijlocu sî ca crerii parte improscasera afara. Lincoln din momentele cele d'antâiu pâna la mórtea sea n'a mai sciutu de sine. Scirea despre infricosiatulu evenimentu se latî prin orasiu cu repejunea ventului. O multîme nenumerata de poporu se adunà dinaintea casei, in carea fusese dusu ranitulu, sî cu tóte ca ran'a indata se cunoscù ca va fi aducatóre de mórte, in publicu totusi se tînù speranti'a, ca va scapá cu viétia. Pela mediulu noptiei membrii cabinetului se adunasera impregiurulu lui cu mai multi amici personali, ministrii scaldati in lacrimi, Stanton cu deosebire ingenunchiandu lânga patu sî plangendu cá unu copilu, altu amicu Sumner tînendu intre suspinuri profunde mân'a cea drépta a morindului. Medicii sî pusera tóta silinti'a, dar indesiertu; câci sângele din céfa nu se mai potù oprí. Despartîrea familiei de ucisulu sotiu sî tata nu se póte descrie. Diminéti'a ce-va nainte de 7½ óre incetà a bate cea mai nobila inima a republicei. Stradele orasiului infatîsiau o scena infricosiata; Spaim'a se mai marise inca prin accea, câci se audîse, ca sî ministrulu Seward devenise jertf'a unui assassinatu. Jalea sî indignatîunea poporului erau nespuse. Indata se tramisera pichete de calareti in tóte pârtîle sî se 'nchisera tóte drumurile, chiaru sî vapórele de pe riulu Potomacu se oprira sî se perscrutara. Despre assassinulu se scie numai atât'a, ca scapà pe o usîia laterala din teatru, se aruncà pe calulu, ce i-lu tîneá gat'a altu conjuratu, sî disparù. Vre-o alta urma a lui nu s'au aflatu. Cuvintele, ce le eschiamà ticalosulu dupa sevarsîrea faptei, unii dîcu ca au fostu cele cunoscute: „Sic semper tyrannis“, altii: „The Sout is avenged!“ (Médi'a-dî este resbunata.)

Intre regatulu Italiei sî Vatican decurgu acum de mai multu tempu negotiatîuni, cari se pare, ca de-sî nu voru complaná disparitatea ce esista intre regatulu italianu sî poterea papala, totusi voru contribuí la pregatirea unei fiitóre complanâri. Pasii cei d'antâiu spre acést'a se paru a fi concessiuni de ambe pârtîle; regimulu italianu a sî facutu inceputulu cu aceste concessiuni prin accea, ca a retrasu proiectulu de lege pentru cassarea orduriloru religióse.

Drepturile de regenta, ce s'au datu Imperatesei Eugeni'a in absenti'a Imperatului, suntu fórte marginite, pentruca Imperatulu sî in Algeri'a este totu pe pamentu francesu. Napoleonu a sositu in 18 Aprile sér'a la Marsili'a, unde fu priimitu cu entusiasmu; imbarcarea lui erá sa urmeze in 19 Aprile la 9 óre diminéti'a.— „Mem. dipl.“ spune cititoriloru sei cá unu ce siguru, ca in consiliulu celu din urma de ministri, contele Walewski s'a denumitu presiedinte alu corpului legislativu.— In biseric'a americana s'au serbatu in 16 Aprile ceremonii funebrale pentru mórtea lui Lincoln, la cari ceremonii luara parte multi Americani sî din statulrile de médiadî, pentru de a documentá prin acést'a, câtu de multu despretiuiescu sî condamna ei crim'a sevarsîta asupr'a presiedintelui staturiloru de médianópte.

Bugetulu englesescu se discuta de foile englese cu multa multiamire; câci dupa bugetulu acest'a, care in sumele lui cele mari lu comunicaramu sî noi in numerulu din urma, spesele anului 186⅘ fatia cu ale anului 18⁵⁹/₆₀ s'au imputînatu preste totu cu 3,663,000 p. st. Imputînarea dâriloru in restempulu acest'a face 6,731,000, sî imputînarea datoriei natîunale face 17,646,000 p. st. Datori'a statului anglu este acum de 808,288,000 p. st. (cam 8,082,880,000 f.)

Famili'a imperatésca rusésca a sositu in 18 Aprile la Lyon; Imperatulu Napoleonu salutà pre Imperatulu rusescu la drumulu de feru sî calatorî mai departe spre Marsili'a. Imperatés'a, dupace va jalí câte-va septemâni pre fiiulu seu, se va duce la bâile din Kissingen, Imperatulu se va re 'ntórce la Petropolea.

14—2 CITATIUNE EDICTALA.

Ioann Tiu, carele de trei ani sî mai bine a parasitu cu necredintia pe legiuit'a sea sotîa Mari'a Nicolau Peligradu, — amendoi din Brasiovu, de legea gr. or.—se provóca prin acést'a, cá, dela dat'a de josu, in terminu de unu anu sî o dî sa se infatîsieze negresîtu inaintea Scaunului Protopopescu I. alu Brasiovului, câci la din contra se va dá hotarire la acti'a sotîei lui sî in lipsa-i.

Brasiovu 15 Aprile 1865.

Iosifu Baracu,
Adm. protopopescu.

Nr. 13—2 CITATIUNE EDICTALA.

Nicolau Mitocu, carele de trei ani sî mai bine a parasitu cu necredintia pe legiut'a sea socia Ann'a Nicolau Gridu, amendoi din Brasiovu, de legea gr. or., se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu sî o dî sa se infacisieze negresîtu inaintea Scaunului protopopescu I. alu Brasiovului; câci la din contra se va dá hotarire la acti'a sotîei lui sî in lipsa-i.

Brasiovu 17 Apriliu 1865.

Iosifu Baracu,
Administr. protopopescu.

Burs'a din Vienn'a 24 Aprile (6 Maiu) 1865.

Metalicele 5%	71 30	Actiile de creditu	184
Imprumutulu nat. 5%	75 80	Argintulu	106 75
Actiile de banca	802	Galbinulu	5 14⁵/₁₀

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septemanu: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a olei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvanici si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 33. ANULU XIII.

Sabiiu, in 29 Apriliu (11 Maiu) 1865.

Sabiiu 23 Apriliu. De póte fi vre-o cugetare asupr'a trebiloru bisericesci gresîta, atunci pe dreptu se póte dice, ca cugetarea correligiunariloru nostri Archierei si lumeni Serbi este de totu gresîta, prin carea ei afirma, ca nóue Românîloru, cari amu fostu preste un'a suta de ani subt un'a ierarchia cu ei, nu ne compete nici o parte din fondele obstesci bisericesci, nici un'a monastire cu prilegiulu infiintiârei si pe partea nóstra a unei Mitropolii.

Lucrulu este de totu tristu, candu astfelu de obiectu, precum este celu de subt intrebare, se tractéza in dîlele nóstre, si in patri'a nóstra, unde civilisatîunea si cultur'a intelectuala au ajunsu la o trépta mai inalta, cu patim'a despretiului a totu adeverulu, si fâra cea mai mica privire la momentele cele mai sânte, dela care atârna santieni'a religiunei, si onórea persóneloru morali si fisice.

Asiá dara nóue Românîloru, precum dîcu correligiunarii nostri Archiereii si mirenii serbi, sa nu ne competa nici o parte din fondurile obstesci bisericesci, pentru ca ierarchi'a a fostu serbésca!

Obiectulu acest'a, dupa parerea nóstra, are dóue momente cardinali, care tragu dupa sine doi factori spre deciderea lui.

Unu factoru este Regimulu, si celalaltu este Biseric'a.

Regimulu ne-au supusu pre noi ierarchiei serbesci preste voi'a nóstra, si noi n'amu avutu incatrâu, si ne-amu supusu, câci in supunerea acést'a amu aflatu câtu-va mangaiere sufletésca, si intre dóue rele ni l'amu alesu celu mai micu, câci supunerea nóstra bisericésca subt ierarchi'a serbésca o amu gasitu a fi unu reu mai micu, decâtu a remané fâra nici o stapanire bisericésca, din causa câci Regimulu nu vrea sa ne ierte restaurarea scaunului Mitropoliei nóstre dupa apostasi'a Mitropolitului Atanasiu, nici consolidarea nóstra bisericésca din Ardélu si Ungari'a. — Asiá dara Regimulu pe bas'a ordinatiuniloru sale va avé a aprobá, séu a desaprobá, assertulu Serbiloru, ca fost'amu, séu n'amu fostu noi Românii de relegea greco-orientala din Ardélu si Ungari'a dupa ordinatiunile gubernamentale fâra nici unu dreptu in Biseric'a nóstra?

Biseric'a inca ne-au supusu pre noi ierarchiei serbe, si noi amu ascultatu de dens'a in credintia, si presupunere, ca si ierarchi'a serbésca va ascultá de ea, si adeca, ca acésta ierarchia ne va tractá pre noi dupa intielesulu Canóneloru, in urm'a câror'a au fostu indatorata a ne mangaiá sufletesce, si a se nevoí pentru restaurarea Mitropoliei nóstre. (.)

Insa dorere, ca noi amu datu Bisericei ascultare, dar Ierarchi'a serbésca nu.

Déca pâna acum noi Românii ne plangeamu, ca ierarchi'a serbésca ne tractéza pre noi intr'unu modu vitrigu si anticanonicu, au potutu cine-va sa nu créda plângerei nóstre, câci Ierarchii serbi afirmau contrariulu; astadi insa nu se mai póte indoí nimenea despre aceea, ca tanguirile nóstre n'aru fi fostu drepte si temeinice, de órece insîsi Ierarchii serbesci, si cu ei Serbii loru afirma aievea in adunarea loru bisericésca si in jurnalele loru, ca numai ei cá natîa au figuratu in Biseric'a greco-orientala din Ungari'a, ear Românii au fostu numai cá individi singuratici scutiti in Biserica din bunatatea si gratî'a loru; ca numai ei au avutu in Biserica drepturi, ear noi n'amu avutu nici unu dreptu; ca fondele bisericesci, de-si pe tempulu acel'a s'au infiintiatu din averile Mitropolitîloru si Episcopiloru reposati, pe candu amu fostu noi cu ei subt aceiasi Mitropoliti si Episcopi, suntu eschisivu ale Serbiloru, câci numai natî'a serbésca au avutu ierarchia, dar nu si cea româna.

Multiamita Provedintiei, ca Parintîele si Domniele Sale asiá pe fatia marturisescu astadi cugetele loru, câci prin acelea documentéza pe de plinu tractamentulu celu anticanonicu, sub care amu gemutu noi preste un'a suta de ani, care tractamentu este frate bunu cu tractamentulu fanarioticu alu ierarchiloru greci, sub care gemu inca si astadi correligiunarii Bulgari.

Asiediamintele Bisericei nóstre nu cunoscu nici o deosebire intre crestini, ci totuloru dau asemenea pusetiune, asemenea indatoriri, si asemenea drepturi. Ierarchi'a serbésca inca astfelu au tractatu pe crestinii sei serbi si români, adeca au supusu pre crestini la o contributîune sub numele de conventîune, ear pre Preoti la o dare sub numele de sidoxia, si acést'a faceá dotati'a concernintelui Episcopu, ear Mitropolitulu prelânga acésta dotatia au mai avutu si unu dominiu.

Noi Românii asiá scimu, ca unde suntu greutâti egali, acolo negresîtu suntu si bunatâti egali.

Fondele bisericesci, precum este sciutu, s'au formatu din averile remase dupa AEppi si Eppi reposati, si din veniturile Archidieceseloru si dieceseloru veduvite. Insa aceste venituri si averi erau dela crestinii români si serbi; asiá dara cum sa nu aiba si Românii de acolo parte, candu au contribuitu la ele?

Insa Serbii dîcu: ca Archiepisopii si Eppii, avendu venituri, potu face cu ele cum vreau, câci acelea suntu ale persóneloru loru, si ce remâne dupa mórte, aceea merge in cass'a natiunala serbésca, si se face averea natîunei serbesci. Din acestu assertu nu sta nici partea d'antâiu, nici a dóu'a; partea d'antâiu nu sta, câci Archiepiscopulu si Eppulu priimesce dotatia atâtu pentru trebuinticle persónei sale fisice, câtu si morale séu oficióse. Acestu adeveru luatu din Canóne numai decâtu arata, ca Archiepiscopii si Eppii nu potu intrebuintiá cu volnicia veniturile loru, ci suntu datori a le intrebuintiá si a le testá in intielesulu Canóneloru, va sa dîca: spre folosulu Bisericei, si a crestiniloru, spre scopuri filantropice si scolare, spre sustînerea casei si dregatoriei archieresci, la care s'au deobligatu prin juramentu. Asemenea partea a dóu'a a assertului nu sta, câci remasîtiele averiloru Archiepiscopiloru si Eppiloru nostri, precum si veniturile Archidieceseloru si dieceseloru veduvite au intratu si intra in cass'a asia numita „inalienabila“, dar nu in cass'a natîunei serbesci, pentru ca precum au esistatu si esista natîunea serbésca biscricésca, asiá au esistatu si esista si natîunea româna bisericésca, si aceste dóue natîuni bisericesci au avutu unu fondu obstescu bisericescu cu numele de „fondu inalienabilu“, si altu fondu iarasi obstescu cu numele de „fondu clericalu.“ De ací se vede, ca Serbii confunda natîunea loru bisericésca cu cea genetica séu politica, despre carea ací nu este cuventu; de aceea nu este de mirare, déca ei dintr'o idea obscura facu deductiuni inca si la alte idei obscure. Si asiá avemu noi Românii dreptu la acele fonduri, câci amu contribuitu la ele.

Mai dîcu Archiereii si lumenii serbi, ca Ierarchi'a bisericésca au fostu serbésca si garantata prin privilegii ale stapanirei politice in favórea natîunei serbesci.

Noi la acést'a respundemu: ca intr'adeveru asiá au fostu, pâna candu nu s'au insotîtu ei cu noi bisericesce, câci Mitropolitulu acel'a, carele trebuiá sa se aléga din natî'a serbésca dupa privilegiu, nu se alegeá eschisivu prin Serbi, ci mestecatu prin Serbi si Români, si portá titlulu de Mitropolitu alu natîunei serbesci si romanesci din Provinciele austriace; câci Eppii nu se alegeau numai din Serbi dupa privilegiu, ci si din Români; câci Prepositii Monastiriloru nu se puneau numai din Serbi dupa privilegiu, ci fâra deosebire de natîunalitate; câci legea Ungariei din 1791 art. 27 da dreptulu de cetatiénu nu eschisivu Serbiloru, ci totuloru locuitoriloru tierei de relegea greco-orientala; de ací lamuritu urméza, ca Ierarchi'a aceea serbésca, despre carea suna privilegiele serbesci, pré putînu tempu s'au bucuratu de viétia, si cu acést'a n'avemu sa facemu nimicu, dar cu atâtu mai multu avemu sa facemu cu aceea, carea au fostu comuna a Românîloru si a Serbiloru, si pe lânga acésta convictiune remanemu cu tóta tari'a, câci avemu indatorire si dreptu, de órece asiá ne invatia Biseric'a.

(.) Vedi acést'a mai prelargu in Memorialulu tiparitu cu actele Sobóreloru Bisericei ardelene pag. 133.

In fine vine tréb'a monastiriloru, pe care Serbii Archi-ierei sî lumeni afirma a fi averi serbesci, câci Serbii le-aru fi fundatu. Ei in locu de documentele recerute in Canóne spre dovedirea assertului loru si-iau refugiulu la nati'a loru genetica, sî dîcu, ca nati'a asiá scie, ca monastirile acelea suntu serbesci sî fundate de Serbi.

Intr'adeveru acestu assertu este de totu lipsitu de basa sanetósa, de órece Serbii spre dovedirea lui nu potu aduce nici hartí'a fundatiunala, nici potu aretá tempulu fundârei aceloru monastiri, nici jurisdictîunea bisericésca, séu politica, cu a cârei concessiune s'aru fi fundatu acelea. Insa ei mortîsiu stau prelânga aceea, ca monastirile acelea suntu serbesci, se baséza pe povesti orale, sî n'au grija de alte celea, ci se lauda, ca fericiti suntu cei possidenti!

Noi Românii sî in privinti'a acést'a remanemu pe terenulu positivu alu Bisericei, sî fiindca istori'a bisericésca ne invatia, ca monastirile acelea sustau din vechime, candu numai Români au fostu in Banatu, sî se tîneau de ierarchi'a româna, sî numai in tempii din urma, candu au descalecatu colonii serbi, sî au castigatu ierarchi'a tocmai atunci, candu ierarchi'a nóstra româna s'au impedecatu din partea politica, au devenitu subt ierarchi'a serbésca, carea le-au sî serbisatu; pentru aceea afirmâmu, ca acele monastiri, sî altele inca, care la a. 1774. s'au redusu in Banatu, au fostu romanesci, fundate de Români sî pentru Români.

Noi nu ne radîmâmu eschisivu pe natiunalitatea acestoru monastiri, cá de acolo sa deducemu in favórea nóstra vre-unu dreptu necunoscutu in Biserica, câci persón'a sî natiunalitatea fundatoriului este la o monastire unu ce secundariu, ci punctulu nostru de manecare in acestu obiectu este luatu din natur'a sî scopulu Institutului monastirescu, câci aceste sânte case au a dá adapostire calugariloru, sî ocasiune crestiniloru pentru mangaierea sufletésca.

Noi asiá dara pretindemu nóue acele monastiri, nu pentru aceea, cá cum noi amu luá monastirile cá proprietatea unei natiuni genetice, séu pentru aceea, câci fundatorii loru aru fi fostu Români, nu, ci câci ele s'au tînutu din vechime de ierarchi'a nóstra româna, sî au fostu locuri de adapostire pentru acei Calugari, cari erau chiamati a procurá crestiniloru români mangaiérea sufletésca, sî câci acolo se perfectiunau Calugarii tineri destinati spre servitiuri mai inalte bisericesci in ierarchi'a nóstra româna. Sî astadi pentru ajungerea acestoru scopuri adeveratu bisericesci dorimu noi acele monastiri, dar nu câci ele aru fi averea natiunei nóstre genetice, cum vréu Serbii, negligendu partea cea sânta a monastîriloru, sî vrendu a face capitalu finantîalu pentru natiunea loru genetica.

Aceste alegâmu noi dupa invetiatur'a positiva a Bisericei nóstre, care osandesce ori ce parere luata din aeru osandesce ori ce nediuiéla de prioritate séu de domnia in lucruri bisericesci fatia cu fundatorii de Biserici sî monastiri, dîcendu: ca precum nime n'are dreptu asupr'a cruceriului, ce l'au donatu odata seracului, asiá nici acel'a n'are dreptu asupr'a celoru ce au daruitu odata lui Domnedieu; va sa dîca: in Biseric'a nóstra nu esista dreptulu de Patronatu in acelu intielesu sî in acea estensiune, precum lu vedemu la alte Biserici.

Standu astfelu obiectulu cestiunatu, sî Canónele Bisericei nóstre, sperâmu, ca Regimulu Maiestâtiei Sele preainduratului nostru Monarchu va scí pe dreptu sî usioru decide caus'a acést'a, câci Canónele bisericesci nu prejudeca ordinatîuniloru regimului din anulu 1783, in urm'a câror'a ne-au supusu Ierarchiei serbesci, precum nici ordinatiunile acelea gubernementale nu prejudeca Canóneloru bisericesci, sî va biîevoi a ne eliberá cu o óra mai nainte de acésta vitrega ocarmuire bisericésca, cá cuventulu imperatescu din 24 Decembre 1864. sa se faca trupu!

Programu,

pentru afacerile adunârei generale V. care se va tîné de Associatîunea transsilvana pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu la Abrudu in 15/27 Augustu 1865.

In 15/27 Augustu 1865 la 9 óre diminéti'a celebrarea S. Liturgii in bisericele romanesci sî chiamarea Duchului sântu. Dupa amédi o siedintia preliminaria a Comitetului Associatîunei; tempulu tînerei lu va hotarí I. Presidiu.

Siedinti'a I. in 16/28 Augustu 1865.

1) Membrii Associatîunei se aduna inainte de 9 óre diminéti'a în localulu destinatu pentru tînerea siedintieloru si alegu o comissiune de 12 insi, spre a invitá pre Escellenti'a Sea D. Presiedinte la adunare.

2) Escellenti'a Sea D. Presiedinte deschide adunarea prin unu cuventu corespundietoriu scopului adunârei.

3) La acestu cuventu respunde unulu din membrii orasiului Abrudu insarcinatu cu acésta lucrare.

4) Indata dupa acest'a unulu din secretarii comitetului cetesce raportulu despre activitatea Associatîunei desvoltata in decursulu tempului dela adunarea trecuta pâna in presentu sî despre resultatele ce se voru fi ajunsu. —

5) Bibliotecariulu Associatîunei transsilvane române repertéza despre starea bibliotecei Associatîunei.

6) Cassierulu sî Controlorulu asternu bilantiulu venituriloru sî speseloru anuale, precum sî starea averei intregi a Associatîunei.

7) Se alege o comissiune de 5 membri, spre a censurá socotelele sî a referá despre ele in a dóu'a siedintia.

8) Se alege sî alta comissiune de trei membri, spre a conserie in intielesulu §§-loru: 6, 8 sî 9. membrii cei noi intr'unu localu separatu, a incassá tacsele, a le admanuá cassierului, sî a reportá despre acést'a in siedinti'a a dóu'a.

9) Se alege sî a trei'a Comissiune de 5 membri spre a pregatí preliminarulu speseloru pentru anulu venitoriu conformu cu lit. f.) g.) sî h.) din §. 23, sî a reportá despre elu in siedinti'a a dóu'a.

Aces'e Comissiuni se voru constituí alegendu-si unu presiedinte sî unu referinte, sî voru tîné siedintiele loru in tempu potrivitu.

10) Remanendu inca tempu, presiedintele dà voia la citirea disertatîuniloru scientifice séu artistice din câte voru fi destinate spre acestu scopu. — Disertatiunile nu se iau la nici o desbatere.

Cei ce voru voí a tîné astfelu de disertatîuni voru fi datori in ajunulu adunârei generale a se presentá Escellentiei Sele D. Presiedinte alu adunârei spre a le dá ordine pentru cetirea disertatîuniloru respective.

Siedinti'a II in 17/29 Augustu 1865.

1) Fiindca controlorulu D. cancelistu belicu Alessandru Bacu prin stramutarea lui oficiósa a fostu silitu a-si cere dimissiunea, sî a se substituí prin unu membru supplentu alu Comitetului, - adunarea generala alege altu controloru. — Alegerea va urma sî pentru acei membri ai Comitetului, cari si-aru dá dimissiunea; sî cei noi alesi se instaléza de locu.

2) Adunarea priimesce reporturile Comissiuniloru sî le ia in ordine la pertractare.

3) Se mai impartasiescu adunârei inca sî alte proiecte séu motiuni din câte se voru fi infaciosiatu in decursulu tempului la presidiulu adunârei.

4) Se alegu membri onorari.

4) Se destina dîu'a sî loculu adunârei generale a siésea.

6) Se mai da ordine citirei mai departe a disertatîuniloru scientifice, ce voru fi mai remasu necetite din siedinti'a precedenta.

7) Se inchidu siedintiele cu indatinatele cuventâri.

Din siedinti'a Comitetului Associatîunei transsilvane române tînuta la Sabiiu in 2 Maiu 1865. *)

Ioanne V. Rusu,
Secretarulu II.

Sabiiu 27 Aprile. Elevii gimnasiului de statu de aici avura astadi serbatórea loru maiala. Fiindu tempulu fórte favoritoriu, „Dumbrav'a“ erá plina de cercetatori, chiaru sî din classele cele mai de susu ale societâtii sabiiene. Elevii plecara diminéti'a la 7 óre cu musica sî stéguri, sî petrecura nainte de amédi cu preumblâri, conversâri sî jocarii, eara dupa prândiu cu jocuri, cari tînura pâna sér'a. Din antâi'a privire se poteá convinge ori sî cine, ca maioritatea eleviloru acestui gimnasiu o facu Românii. Petrecerea fu vesela sî cordiala.

Dobr'a 23 Aprile 1865. Aséra se scirì pe aici, ca fiiulu Parintelui Protopopu Nicolau de Crainicu, Iulius de Crainicu, maturisantu in institutulu gimnasialu din Bucuresci, in etatea sea prea tempuria numai in alu 19. anu alu vietiei sale s'a mutatu din lumea acést'a in 16 ale acestei lune, eara in 18 dupa ritulu nostru s'au asiediatu trupulu lui in ocolulu bisericei sântului Georgiu de acolo.

Tinerulu acest'a a patimitu de plumâni, care dupa aflarea mediciloru de acolo si le-a stricatu prin neobosit'a studiare sî mult'a cetire.— Acestu tineru au studiatu sî la gimnasiulu din Sabiiu, eara dupa svatuirea fratîloru sei continuà studiele in susu amintitulu Gimnasiu din Bucuresci, fiindu totdeun'a intre cei emininti, eara acum, precum se vede din testimoniulu de pe semestrulu scolariu I alu anului acestui'a, a fostu alu doilea emininte, eara pentru bolnavirea sea scutitu de studiere mai departe in acestu anu, totdeodata aflatu de câtra corpulu professoralu sî de câtra directiunea gimnasiului maturisantu deseversîtu.

Acestu tineru lasa in obida pre caruntulu seu parinte, carele immormentà 3 fii toti in vârsta, crescuti sî invetiati

*) Celelalte diuarie române inca suntu rogate a priimí in columnele sale acestu programu.

pentru binele sî folosulu natîunei. — Nu va fi inima asiá impetrita, carea nu va avé compatimire; nu va fi inima, carea nu se va obidá, sî acei cari nu voru lacrimá vediendu pre acestu parinte tanguindu-se dupa fiiulu seu multu amatu; nu va fi nimenea, dîcu, care sa nu plânga audiendu pre acestu tata vaietandu-se sî dîcendu: „Mangaierea mea, bucuri'a mea, fiiulu meu iubitu, multu te voiu plânge!„ Acestu tineru lasa in obida trei frati sî dóue sorori, dintre carii doi frati fiindu lânga densulu au luatu parte sî la petrecerea lui de aicea, — acesti doi frati, d. Aronu de Crainicu, Revisoru scolaru, sî d. Ioann de Crainicu Capitanu in armat'a româna in Bucuresci, cu amorulu celu fratiescu sî pentru onórea fratelui loru nu au crutiatu ori ce au fostu de lipsa pentru insanatosiarea lu, — eara dupa ce acést'a nu s'a potutu dobandí preste voi'a celui atotpotinte, — cele cuviincióse pentru unu tineru atâtu de emininte in portare, in fapte sî in talente, au fostu implinite la mutarea lui de aici, la care immormentare au ceremoniatu Parintele Episcopu alu Husîloru Dionisia cu 6 preoti, sî corpulu professoriloru cu colegii reposatului i-au datu ultim'a petrecere, multi dintre classele cele mai mari au luatu parte la acésta petrecere, cunoscutii precum sî amicii acestei familii de acolo toti i-au datu onórea de pe urma, eara music'a militara a lancieriloru (Ulani) l'au petrecutu cu piesele de mersuri jalnice pâna la loculu destinatu pentru immormentare. Simte dorere acésta familia, simte perdere natîunea rapindu-se din bratiele ei unu tineru pregatitu pentru inflorirea sî inaintarea natîunei sale, simtu cu dorere toti cunoscutii sî amicii perderea unui fidelu amicu, cârui'a nu-i potemu alt'a dîce, decâtu: Fia-i tierân'a usióra, sî memori'a eterna! — P. F.

C o s m' a in 26 Aprile 1865. *) Cine citesce in „Concordia“ nr. 25—384, corespundinti'a din Teac'a, 31 Martiu 1865 a d. Gregoriu Vitézu, se va convinge prea deplinu, ca intre alte comune multe ale Ardealului, lipsite de bucate din deosebite cause, suntu sî unele (19 comune curatu române) in cerculu adm. alu Milasiului.

D. corespundinte descrie cu putîne cuvinte destulu de chiaru lips'a, in care gemu locuitorii aceloru comune, asiá dîce: — — „Convingendu-se despre deplorabil'a stare a locuitoriloru impinsi prin tristele eveniminte la marginea desperârei“, sî iar: — „Impartîndu-se bucatele intre toti locuitorii lipsiti, nu póte sa ajunga mai multu, cá 4 séu multu 6 dîle“, (poté dîce un'a séu multu 2 dîle, câci in unele comune unu tata cu tóta famili'a sea, au capatatu un'a metreta, sî sî mai putînu); sî iar in altu locu: . . membrii societâtiei umane din aceste 19 comune curatu române pentru venitoriu cadu la periciune! etc., ba mai nainte arata, ca cu câte mii de metrete de cucuruzu, sî cu câte mii metre de grâu, aru poté locuitorii aceloru comune scapá cu viétia.

Sum convinsu, ca d. corespundinte aru fi amintitu bucurosu, ca aru fi mare ajutoriu pentru locuitorii din cerculu adm. alu Milasiului, candu s'aru sistá pâna la tempuri mai favoritóre incassarea contributîunei.

Cine citindu acestea nu s'aru convinge, ca d. corespundinte e strabatutu pâna in adunculu inimei de compatimirea aceloru seraci locuitori? Care crestinesce simtîtoriu, citindu acestea, n'aru stá a face totu ce-i este in potintia, spre usiurarea sórtei aceloru apesati?

Totu ce spre alinarea acelei crunte doreri, mi este in potintia, este, a aretá on. publicu, ca cine, in ce modu compatimesce? sî staruiesce a eliberá, pre acei lipsiti din incatusiarea, sub care gemu din Novembre incóce.

Intre alti binefacatori, cari vediendu lips'a au sî ajutatu, nu este a se numerá sî d. corespundinte din Teac'a, ba din contra credu, a nu dîce prea multu dîcendu, ca d. corespundinte au contribuitu la deplorabil'a sórte a aceloru comune.

Déca cineva aru intrebá, ca in ce modu a potutu d. corespundinte contribuí spre marirea lipsei sî aducerea la desperare a multoru locuitori ai aceloru comune, in scurtu i-asiu respunde, ca: prin esecutiuni nedrepte. Esecutiunile purcedu din urmatórea causa;

Onoratului publ. i va fi cunoscutu scopulu celu sântu alu locuitoriloru din Protopopiatulu Faragâului, prin care ei au voitu a-si aretá iubirea loru câtra cultur'a sî spiritulu loru acomodatu tempului presinte, scopulu adeca: de a radicá cu poteri unite unu convictu in Blasiu, pentru mai multi invetiacei din acelu protopopiatu.

Deci au subscrisu atâtu preoti câtu sî mireni o summa anumita spre infiintiarea acestui convictu tractualu, insa nu care câtu i-au dictatu jurstârile sî bun'a sea vointia, ci câtu prin multe cuvinte inbetati li-a dictatu d. Corespundinte; asiá s'au intemplatu cu unu preotu care au voitu a subscrie 15 fl. v. a. sî sî acesti'a cu subtragere dela famili'a sea cea rabdatória de fóme, au trebuitu sa scrie 60 fl., altii 70 fl. sî mai multu.

Cu infiintiarea acestui scopu sântu, au plenipotentiatu Tract. Faragâului pre d. corespundinte Grigoriu Vitézu, in unu modu ne mai auditu.

Câci cine au mai subscrisu o plenipotentia facuta de plenipotentîatulu, alu cârui cuprinsu sî limba subscrisiloru e ne cunoscuta? Cine au mai auditu, ca in o societate, care are a dispune preste mii de florini, cu care este a se infiintiá scopulu comunu, nu este unu comitetu organisatu sî o controla câtu mai acurata, ba chiaru sî cautiune din partea cassierului; cine au mai vediutu o astfelu de societate fâra statute intarite sî concese de vre-o autoritate mai inalta?

O astfelu de plenipotentia are D. Vitézu, unu astfelu de comitetu alu Tract. Faragâului forméza persón'a D. Vitézu; Domnulu Vitézu e presiedinte, e cassieru, e controloru, e secretariu, cu unu cuventu D. Vitézu e totu, sî acést'a prin plenipotentia data, a cârei cuprinsu sî limba subscrisii nu le cunoscu. Sî ce au facutu sî face D. Vitézu in urm'a acestei plenipotentie sie-si facuta?

Nimic'a bunu. Câci cum amu amintitu, nimenea au subscrisu câtu au cugetatu a subscrie sî sî solvi, sî de aci au urmatu, ca acuma candu locuitorii acelui tractu suntu apesati de fóme sî morburi, adusi la marginea desperârei, nu potu platí summele subscrise spre infiintiarea acelui convictu.

D. plenipotentiatu insa ce face?

Casséza sumele nu de buna voia subscrise prin esecutie.

Bucate sermanulu subscriitoriu n'au avutu, vitele si le-au vendutu spre a-si sustiné câtu mai debilu viéti'a sea, sî a familiei sale, sî spre a platí cu restulu contributîunea, ear d. plenipotentiatu ia pamentulu, intru care bietulu economu au prevediutu cu tempu scapare.

Esecutiele spre incassarea baniloru pentru convictulu Tract. Faragâu, se facu cu cea mai mare asprime, pentru 12 xr. v. a. esecutéza 1 f. 20—30 xr. v. a. sî neavendu poporulu bani, D. plenipotentiatu si cumperà prin comune pamenturi, sî-si face mosîi. —

Din partea Tract. s'a facutu prin Protopopulu tractualu pasii cuviinciosi spre delaturarea acestei batjocure, insa d. plenipotentiatu nu multu vrea a sci acum de Tractu.

Totu prin Protopopulu tractualu s'au rogatu d. Preoti ai tractului, de d. Assessoru alu judecâtiei singularie din Teac'a cá sa nu mai deá mâna de ajutoriu spre a esecutá, insa respunsulu au fostu, ca oficiulu acel'a nu se póte amestecá in cause private. Causa privata spre a opri esecutiele, publica insa spre a le dá, nu e acést'a o causa sióda?

Ce insa se face cu banii scosi prin esecutie? sî câti s'au scosu? Ce se face cu banii pâna acum'a priimiti? etc., acelea le scie numai d. plenipotentiatu alu tractului.

Se aude de altmintrea, ca se dau lipsitîloru locuitori de pre acolo, in imprumutu, cu unu procentu variu sî acomodatu arbitriului.

Din acestea, on. lectoru, te vei convinge, ca nu amu dîsu prea multu.

Scopulu insa celu laudatu sî sântu, este pâna acum'a blastematu cu lacrime amare a mosîloru sî bunicloru desperate.

Ear ajutulu, ce-lu voru priimí locuitorii aceloru comune, póte sa fia numai unu motivu de speculatiune pentru altii.

Ch.

*) Priimimu acésta corespundintia la repetitele staruintie ale d. coresp. in interesulu publicu pe responsabilitatea DSele. Red.)

Varietâti sî noutâti de dî.

(P u n e r e a in s i c r i u a c l i r o n o m u l u i de t r o n u r u s s e s c u.) In 14|26 Aprile dupa 7 óre sér'a Imperatulu Alessandru cu suit'a sea se duse in cas'a, unde jacea fiiulu seu, sî insusi puse corpulu lui in sicriu. Mortulu portá uniform'a de generalu sî adjutante imperatescu. Cantârile funebrale ale clerului investitu in cele mai pretióse vestminte avura unu efectu poternicu asupr'a poporatîunei din Nizza sî a Rusîloru veniti din Parisu. Imperatulu cu fiii sei sî cu demnitarii cei mari ai imperatîei puse sicriulu pe caru; sicriulu erá legatu intregu cu cercuri de auru curatu sî portá sabi'a sî capaculu militaru alu reposatului. In fruntea conductului erá unu despartiamentu de gendarmi calareti condusi de generalulu Coreard. Imperatulu Alessandu portá uniform'a de generalu russescu. Giolgiulu de mortu lu duceau de patru capete: principele Vasiliu Dolgorucki, contele Schuwaloff, admiralulu Bodowkow sî d. Ockoneff dela ambassad'a din Parisu. Dupa Imperatulu mergeau fratii reposatului sî alti printi sî demnitari mari, toti pe josu, dupa acei'a Imperatés'a Mari'a cu fiicele sele Alessandrown'a sî Niculaewn'a, apoi dame de curte in dóue carete. Admiralulu Wesowski sî doi oficieri superiori dela marina portau flamur'a reposatului, ear insigniele lui le duceau oficieri pe perinitie de catifea. Tóte autoritâtile francese urmau. Din minuta 'n minuta se dedera salve de tunuri. La biseric'a russésca Imperatulu cu fiii sei luara sicriulu de pe caru si-lu dusera in biserica pe unu catafalcu pomposu. Sub decurgerea ceremoniei funebrale Imperatulu sî Imperatés'a invinsera dorerea loru, dar apoi nu mai potura; Imperatulu se sui pe catafalcu sî sarutà fiiului seu fruntea sî mân'a. Imperatés'a si culese tóte poterile, se urcà sî dens'a pe catafalcu sî dete fiiului seu sarutarea cea mai depre urma, sî totu sarutandu-lu sî iarasi sarutandu-lu panacandu Alessandru o retrase dela cadavrulu, de care nu se, mai poteá despartî.

Privirea acést'a invinse pre toti câti erau in biserica, asiá incâtu nu se mai audiá alt-ceva, decâtu plansete, gemete sî suspinuri. La 10 óre sér'a se re'ntórse famili'a imperatésca la resiedinti'a sea. In dîu'a urmatória, dupace se serbà parastasulu, se duse sicriulu la Viltafranc'a. Imperatulu cu marii-principi, Imperatés'a cu marile-princese sî tóte autoritâtîle civile sî militare lu insotîra pâna la capel'a russésca de pe malulu mârei. —

(O'mperatésa scapata de mórte prin—unu cersîtoru.) Imperatés'a Charlot'a din Messicu (cumnat'a Imperatului nostru), esîndu de curendu din Messicu cu caret'a, fu oprita de unu cersîtoru, ce siedeá lânga drumu, care-i spuse, ca o ascépta talchari. D'abiá ispravise cuventulu, sî 'n adeveru se sî apropiá o potera de hoti. Imperatés'a indata dete ordinu de re'ntórcere, sî d'abiá potù scapá pâna 'n cetate, alungandu-o hotii sî tramitiendu puscaturi in urm'a ei. Ce se va fi 'ntemplatu cu bietulu cersîtoriu, nu se spune.—

Principatele române unite.

„Independinti'a belgica" aduce o scire de mare importantia, carea avemu datorinti'a a o 'mpartasî, fâra de a avé sî temeiuri a o crede: ca adeca principele Cuz'a va sa mérga insusi in persóna la Constantinopole, pentru de a pledá in cele dóue mari afaceri ale Romaniei; capitulatîunile intre pórt'a otomana sî poterile marine europene asupr'a Principateloru române, sî secularisarea monastiriloru numite inchinate. Va fi sî acést'a vr'o fabula jurnalistica; câci cum s'aru potrivi acést'a cu demnitatea capului unui statu ?!

Din mai multe pârti se pronunciase ingrijirea seriósa, ca intrandu in primavér'a acést'a legea cea nóua rurala in activitate, tieranii români eliberati sî deveniti insîsi proprietari nu voru lucrá pamenturile, sî ca astfelu se voru periclitá culesurile (recoltele) dela véra sî tómna. „Monit ofic." grabesce a 'mprasciá ingrijirile acestea, spunendu, ca dupa scirile oficióse din mai bine de 22 judetie, pamenturile s'au lucratu sî se lucréza cu staruintia, dupace guvernulu de tempuriu a luatu mesurile de lipsa contr'a releloru, ce aru poté resultá din aplicarea defectuósa a nóuei legi rurale. —

Dupa o depesia telegrafica din Câmpulu lungu dto 20 Aprile ap'a Dembovitiei, topindu-se zapad'a pe munti, veniá mare sî repede,— sî astfelu capital'a Bucuresci de nou erá amenintiata cu esundâri, de cari acum de câti-va ani este cercetata atâtu de greu, sî acest'a se intempla tocmai intr'unu momentu, candu foile de acolo ne spuneau, ca s'au facutu lucrârile de lipsa, pentru cá Bucurescii sa fia adapati cu apa buna sî curata de beutu, ear locurile cu positîune mai josu sa fia scutite pe venitoriu de inundatîuni.

„Trompet'a Cerpatîloru" ne spune, ceea ce noi spuseramu inca mai nainte cetitoriloru nostri, ca inceperea postei române s'au amanatu dela 1 Maiu pâna pe 1 Iuniu, adauga insa, ca maiorulu Liebrecht, inspectorele servitiului telegrafico-postalu, fiindu insarcinatu de guvernu a intrá in negotîatîuni cu guvernulu Austriei pentru incheiarea unei conventîuni postale internatiunale, a sî plecatu la Vienn'a spre scopulu acest'a.

Dupa scirile mai nóue, Domnitorulu Luni in 19 Aprile, venindu dela Ruginós'a, au ajunsu la Iasi.

Prospectu politicu.

Tóte poterile europene se grabescu a manifestá staturiloru unite americane simtiemintele loru de condolentia pentru mórtea presiedintelui Lincoln. Engliter'a, Austri'a, Prussi'a, Itali'a, Franci'a, Belgiulu, Oland'a, au facutu manifestatîunea acést'a parte directu câtra regimulu americanu, parte indirectu câtra representantii acelui'a din capitalele respective. E de insemnatu, ca in Franci'a initîativ'a la acésta manifestare trebui sa o iee partid'a oppositîunala a camerei, aretandu-si intr'o adressa câtra presiedintele mirarea sea, ca nu s'a conchiamatu o siedintia anumita spre scopulu acest'a. Americ'a pareca inca nici acum nu s'a potutu reculege de lovitur'a cea grea, ce a venitu asupra-i, sî corespundintiele de acolo ne spunu ca câte-va dîle dupa omorirea lui Lincoln sî ranirea lui Seward au stagnatu lucrurile publice sî sociale cu desevarsîre. Curendu dupa facerea atentatului se prinsese unulu diu cei conjurati, care sî marturisì, ca complotulu a fostu indreptatu nu numai asupr'a lui Lincoln, ci asupr'a ministeriului intregu. Criminalulu, ce incercà atentatulu asupr'a lui Seward, se prinse indata dupa sevarsîrea faptei in cas'a sea propria, imbracatu in vestminte straine, sî preste totu stropitu cu tina; confrontatu cu Seward tinerulu (carele n'a moritu, precum se latîse faim'a, ci impreuna cu tatalu seu se afla pe calea insanetosiârei), sî cu servitorii, toti recunoscura, ca acel'a e assassinulu. Numele lui e Suratt. Dupa unu telegramu mai nou sî ucigatorulu lui Lincoln, Booth, fu apucatu la Maryland, dar improtivindu-se arestârei sele, a fostu impuscatu. — Din câmpulu resboiului scirile suntu fórte favoritóre pentru uniune; confedaratii perdura un'a din cele mai insemnate ale loru fortaretie, Mobile, carea o luà Camby plina de arme sî munitîune. —

Dupa foile americane, generalulu confederativu Iohnston, radîmulu din urma alu staturiloru de médiadî, aru fi capitulatu inaintea trupeloru uniunei.

In peninsul'a pireneica domnesce cea mai mare iritatiune. O partida mare sî tare va incorporarea Spaniei cu Portugali'a sub regele cestei din urma. E temere, ca va irumpe revolutiune generala sî ca regin'a va fugí din tiéra.

Intre guvernulu italianu sî curi'a papala decurgu negotiatîuni, despre cari insa ne vomu reservá referat'a pe candu vomu vedé sî vre'unu fruptu alu acelor'a; multu se vorbesce de unu „concordatu".

Imperatulu Napoleonu a sositu la Algeri'a. Un'a din causele, pentru cari se intardià acésta caletoria, se crede a fi fostu faim'a despre unu complotu pregatitu la Lyonu de Poloni sî Italieni, sî 'n adeveru se dîco, ca la unu pirotechnicu (focariu) a fostu o esplosiune, fâra de a-si fi potutu dá acest'a séma de elu in modu multiamitoriu. — In corpulu legislativu s'au inceputu in 3 Maiu c. n. desbaterea asupr'a contingentului militariu pe an. 1865. Guvernulu cere 100,000 feciori; camer'a se crede ca va incuviintiá 80,000. —

In camer'a prussésca se desbate organisarea militara cu multu focu sî cu viia participare a intregei populatîuni. Proiectulu regimului in acésta privintia cu o maioritate imposanta, aprópe de unanimitate. Camer'a votà o adressa de condolentia pentru mórtea lui Lincoln sî o predete solului americanu prin o deputatîune. Solulu multiamì in numele guvernului sî alu poporului uniunei pentru simpatîele unui corpu atâtu de 'naltu sî atâtu de emininte in tóta privinti'a. Apoi deplorandu perderea cea mare causata prin mórtea lui Lincoln, accentuà meritulu celu mare alu Germaniloru din Americ'a pentru caus'a uniunei, sî dîse, ca Americ'a nu va uitá nici candu, ce au facutu Germanii pentru dens'a. Sevard, dîse, se afla mai bine; mórtea lui aru fi fostu o perdere mai asemenea cu a lui Lincoln. Prin mórtea lui Lincoln politic'a nu va suferí nici o schimbare. Celu mai mare meritu alu lui Lincoln este, ca elu a fostu esecutatorulu celu credinciosu alu vointiei poporului.

14—3 CITATIUNE EDICTALA.

Ioann Tiu, carele de trei ani sî mai bine a parasitu cu necredintia pe legiuit'a sea sotîa Mari'a Nicolau Peligradu, — amendoi din Brasiovu, de legea gr. or.—se provóca prin acést'a, cá, dela dat'a de josu, in terminu de unu anu sî o dî sa se infatîsieze negresîtu inaintea Scaunului Protopopescu I. alu Brasiovului, câci la din contra se va dá hotarire la acti'a sotîei lui sî in lipsa-i.

Brasiovu 15 Aprile 1865.

Iosifu Baracu,
Adm. protopopescu.

Nr. 13—3 CITATIUNE EDICTALA.

Nicolau Mitocu, carele de trei ani sî mai bine a parasitu cu necredintia pe legiut'a sea socia Ann'a Nicolau Gridu, amendoi din Brasiovu, de legea gr. or., se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu sî o dî sa se infacisieze negresîtu inaintea Scaunului protopopescu I. alu Brasiovului; câci la din contra se va dá hotarire la acti'a sotîei lui sî in lipsa-i.

Brasiovu 17 Apriliu 1865.

Iosifu Baracu,
Administr. protopopescu.

Nr. 15—1 ANUNCIU.

A esîtu de curendu de sub pressa sî se póte procurá dela tipografi'a S. Filtsch in Sabiiu:

„Instructiune pentru tînerea in evidintia a provisoriului de darea dupa pamentu."

Pretiulu, cu computarea espedarei prin posta, 60 cr. v. a.

Acésta instructiune, carea pentru rectificarea possessiunei de pamentu, a devenitu astadi pretotindeni multu trebuinciósa, e tiparita in tóte 3 limbile patriei sî e provedíuta cu formulariele necesarie. Doritorii suntu poftiti a tramite incóce franco câte 60 cruceri de esemplariu, sî de aici li se voru espedá apoi esemplarele iarasi franco, sub legatura, cu tóta acurateti'a.

Burs'a din Vienn'a 28 Aprile (10 Maiu) 1865.

Metalicele 5%	71 50	Actiile de creditu	185 20
Imprumutulu nat. 5%	76 15	Argintulu	107
Actiile de banca	802	Galbinulu	5 14

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de dona ori pe septeman: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a tojci pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 34. ANULU XIII.

Sabiiu, in 2|14 Maiu 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Declaratiune,

prin care facu cunoscutu Preotîmei intregi române de relegea greco-resariténa din Eparchiele de pâna acum a Timisiórei sî a Versietiului: cum ca au gresîtu toti acei Preoti, cari au inceputu a pomení numele Meu in servitiuri bisericesci pe basa Cercullariului Meu dela Craciunu anului trecutu, de óre ce veri cine au potutu intielege de acolo: ca Eu inca n'amu priimitu iurisdictiunea mitropolitana, sî ca Eu amu emisu acelu Cercullariu spre orientarea toturoru, sî amu dîsu intr'ensulu lamuritu, cá pâna la alta ordinaciune imperatésca toti Preotii sî lumenii sa fia ascultatori de iurisdictiunile bisericesci, de care s'au tînutu pân' acum. Asiá dara Iubitîloru! sa nu Me pomeniti pre Mine in rogaciuni, cá sa nu cadeti in vre-o nevoia nemeritata.

Adausulu acel'a, ce erá tiparitu in „Telegrafulu Românu“ nr. 102. 1864 lânga Cercullariulu Meu, s'au referatu câtra Archidieces'a Ardélului, câtra carea au fostu indreptatu acelu Cercullariu; insa in esemplarele Cercullariului Meu, care au fostu menite pentru Diecesele din Banatu, nu se cuprinde acelu adausu, pentruca nici erá scopulu Meu acel'a, cá sa Ve provocu, sa Me pomeniti in rogaciuni in loculu Archiereiloru Vostri Serbi.

Simtu Eu, iubitiloru! necasurile Vóstre, câci acelea suntu sî ale Mele, sî Ve rogu sa le portâmu inca unu tempu scurtu acelea cu resignatiune, cá apoi sa Ne mangaiâmu sî mai pe deplinu.

Sabiiu in 1 Maiu 1865.

Andreiu Baronu de **Siagun'a** m. p.
Archi-Episcopu sî Mitropolitu.

Dela Senatulu imperialu.

Suntemu datori cetitoriloru nostri cu referat'a, pecâtu ne iérta spatîulu, despre lucrârile Senatului imperialu dela feriele Pasciloru incóce.

In siedinti'a din 12/24 Aprile dupa cetirea mai multoru petitîuni se continua desbaterea asupr'a bugetului pe an. 1865 sî se priimescu fâra multe modificatîuni propunerile comitetului finantîalu. Câtu pentru rubric'a dâriloru directe pe an. 1865, acel'a propune: 1) acceptarea loru in summ'a totala de 108,333,341 f.; 2) continuarea dâriloru directe urcate se 'ncuviintiéza numai pentru anulu 1865; 3) in urm'a acestor'a veniturile estraordinarie facu 16,278,357 f.; 4) recerinti'a in summa de 419,151 f. se 'ncuviintiéza. Trecendu-se la specificarea acoperirei: darea de consumu, tabaculu etc., cele mai multe se priimescu dupa propunerea comitetului.

La ordine urméza acum statulu ministeriului de comerciu sî de economia natîunala, a cârui conducere centrala se prelimina cu totulu cu 224,802, pecandu regimulu preliminase 226,130 fl., — Se priimesce dupa propunerea comitetului atâtu positiunea acést'a, câtu sî cele urmatóre, parte in siedinti'a acést'a, parte

in cea din 14/26 Aprile. In césta din urma, terminandu-se statulu ministeriului de comerciu sî economia natîunala, urméza la ordine statulu ministeriului de justitia. Mai multi ablegati din stâng'a, cu deosebire Dr. Schindler sî Dr. Herbst descoperu cu multu zelu defectele legiloru penale, precum sî abusurile, ce se facu in administratîunea justitiei, cu deosebire insa atingu sî repróba mesurile cele preste mesura aspre sî nedrepte, ce se iau incontr'a pressei (tipariului). Neterminandu-se insa obiectulu acest'a in siedinti'a aceea, se continua

in siedinti'a din 15/27 Aprile. Aici dupa câte-va antecedintie, vorbesce sî ministrulu de justitia Dr. Hein, care imputa oratoriloru din siedinti'a premergatóre, ca au adusu aici lucruri, ce competu Senatului imperialu redusu, apoi cérca a desvinovatî sî a justificá procedurele justitîarie de astadi, in fine staruiesce a nu se scadé din statulu justitiei mai multu, decâtu a propusu regimulu. Sî fiindca ministrulu atinsese persón'a Dr. Schindler, acest'a se rectifica. Apoi trecendu-se la positiunile singuratice, acelea mai tóte se priimescu dupa propunerile comitetului.— Totu in acésta siedintia se pertractá statulu ministeriului de politîa, care asemenea se priimesce mai de totu dupa propunerile comitetului.

Siedinti'a din 16/28 Aprile a fostu un'a din cele mai memorabile sî asceptate cu mai mare curiositate; câci in ea venî la ordine statulu ministeriului de statu. La administratîunea politica comitetulu a stersu aprópe la ½ milionu din summ'a propusa de regimu, sî densulu propune a se preliminá 10,172,000 f. Dupa o discussiune viua intre Dr. Herbst, Dr. Berger, Dr. Brestl de o parte sî iarasi Contele Belcredi (Locotenintele din Boemi'a), Baronulu Kellersberg (Locotenintele din Triestu) sî Br. de Streit (presiedinte de tribunalulu supremu) de alta parte, se priimesce propunerea comitetului. Asemenea sî celelalte positîuni ale acestui ramu, mai fâra schimbâri; cu cari siedinti'a se 'nchide.

Din Camer'a francesa.

Precum amintiramu in numerulu trecutu, in camer'a francesa este la ordinea dîlei desbaterea asupr'a contingentului militariu pe an. 1866. Proiectulu regimului cere 100,000 feciori, maioritatea camerei, incâtu se póte vedé din desbaterile de pâna acum, staruiesce pelânga contingentulu de 80,000. Este de 'nsemnatu, ca partidele din camera, cari in alte cestiuni suntu atâtu de diverginti, in punctulu acest'a se unescu, pentru de a combate proiectulu regimului; chiaru sî partid'a gubernamentala, ce face maioritatea camerei, prin mai multi representanti ai sei pledéza de asta data contr'a proiectului guvernului. F. Brame cérca a demonstrá, ca staturile cele mai insemnate ale Europei tóte se ocupa cu reductîuni in statulu militariu. Austri'a, dîce elu, are de cugetu sa desarmeze in Venetî'a; in Prussi'a esista conflictu mare sî cerbicosu pentru imputînarea militiei regulate; Itali'a chiaru sî pentru starea cea rea a finantieloru sale nu póte cugetá la resbele, Spani'a cede San Doming-ulu, sî in Engliter'a se predica depre tóte casele desarmare sî pace; pentruce dara, fiindu condusa politic'a esterióra a Franciei cu atât'a intielepciune sî neivindu-se pe orisonte nici unu nourelu negru, sa mai staruiésca dara guvernulu pentru unu contingentu de 100,000? Cele optu staturi de frunte ale Europei sustînu de presinte 3,500,515 soldati, pentru cari se speséza pe anu preste trei mii de millióne franci. Europ'a sémena tocmai cu unu omu sanetosu cá ferulu, care insa elu insusi ruinéza sanetatea sea prin necurmat'a frica de mórte. In fine trage oratorulu atentîunea camerei asupr'a agriculturei, carea trebuie sprijinita cu tóte poterile, sî recomanda spre scopulu acest'a unu bugetu de pace, cu banca de imprumutu pentru agricultura, immultîrea linieloru ferate, canaleloru sî drumuriloru, ear de alta parte imputînerea tarifeloru de transportu, taxeloru etc. „Ceea ce Ve lipsesce, domniloru, incheiá I. Brame, aceea e gradulu de incredere, ce va sa Vî-lu insufle Imperatulu. Linisciti-Ve, oferitî-i incordârile sî neimpartît'a Domniei Vóstre energía, ajutati-i a redá Europei pacea, reduceti poterile de lucru la plugu. Atunci apoi veti corespunde celei mai ferbinti dorintie a tierei sî veti chiamá asupr'a Imperatului simpatii nóue sî binecuventâri mari sî multiplice.“

Totu in intielesulu acest'a vorbesce sî altu membru alu maioritâtii, Hantjens, contr'a contingentului de 100,000 feciori. Franci'a, dîce, n'are trebuintia pentru aperarea sea de 600,000 soldati, câci nimenui nu-i plesnesce prin capu sa o atace. Dar tocmai pentru aceea o astfelu de armata starnesce in celelalte staturi temerea, ca va sa atace Franci'a. Déca va desarmá Franci'a, ecuilibriulu se va restituí in tóte finantiele Europei sî prin imprumuturi de pace reciproce sî prin tractate comerciale va ajunge Europ'a o solidaritate a intereseloru internatiunale. Chiaru sî reducendu-se armat'a sî inca

sî reserv'a cu câte 100,000 feciori, armat'a francesa totu nu va fi indereptulu armateloru altoru staturi vecine.

Asemenea vorbescu sî membrii opositîunei (Garnier Pagès, Pelletan, Iules Favre s. a.), numai câtu ei aru dorí, cá reductiunile in armata sa fia sî mai mari, dupace regimulu n'au intrevenitu nici in favórea Poloniei contr'a Russiei, nici in favórea Daniei contr'a Austriei sî Prussiei.

Sabiiu in 29 Aprile. Inaltîmea Sea imperatésca Archiducele Guilielmu, a sositu aséra la Sabiiu, ear astadi la 6 óre dupa amédi a plecatu spre Brasiovu.

Sabiiu in 30 Aprile. „Herm. Ztg.“ etc. de eri aduce in fruntea sea intre margini negre trist'a scire, ca d. Ioann Carolu Schuller, renumitulu nestoriculu profesoru sî literatu germanu, fostulu Consiliaru de scólele evangelico-luterane din Transsilvani'a, a reposatu in 10 Maiu c. n. dupa amédi la trei óre. Immormentarea lui urmà astadi dupa amédi la 6 óre cu cea mai mare simplitate, dupa dorinti'a lui insusi. Corulu seminaristiloru evangelici cantà unu cântu funebralu, preotulu rosti o rogaciune sî o binecuventare la sicriu, cadavrulu se puse pe carulu de mortu sî conductulu se puse in miscare, in tacere, fâra musica, fâra cantare. La mormentu apoi se cantà unu cântu bisericescu, se rostì rogaciunea Domnului, corulu intonà o poesía, sî ceremoni'a fu gat'a. Conductulu funebralu erá fórte numerosu sî documentá stim'a cea mare, de carea se bucurà decessulu; dintre cei ce-i detera onórea din urma insemnâmu pre Esc. Sea P. Mitropolitu Br. de Siagun'a cu 3 preoti locali, pre Il. Sea D. Vicepresiedinte gubernialu sî Presiedinte alu dietei transsilvane Groisz, pre fostulu Comite alu natiunei sasesci Br. Salmen, o multîme de inalti functiunari civili sî militari, corpurile professorale dela academi'a c. r. de drepturi, dela gimnasiulu evangelico-luteramu, dela gimnasiulu c. r. de statu etc. Câte-va caractere din viéti'a lui vomu dá in nr. venitoriu.

Ferihaz'a (lânga Sighisiór'a), in 25 Aprile 1865. On. Domnule Redactoru! In favórea adeverului esti rogatu, sa binevoiesci a priimí in colónele stimatului nostru jurnalu „Telegrafulu Românu“ urmatórele:

Este de comunu cunoscutu, ca vér'a anului trecutu a fostu plourósa sî fórte recorósa, din care causa putînele frupte ce au produsu, nu s'au coptu bine, ma cu deosebire pe locurile nóstre, numai in casu de necesitate se potu intrebuintia pentru sustînerea vietiei, eara pentru semenaturele de primavéra nici decâtu nu. —

Inalt'a stapanire, cá sa revina cu ajutoriu in lips'a acést'a a poporului, de tempuriu au ingrijitu pentru unu liferantu, care sa lifereze fruptele necessarie pentru semenaturi cu pretiu moderatu, ce numai la tómna in lun'a lui Novembre sa-lu solvésca poporulu fâra leacu de procente.— Fruptele acestea pe multe locuri s'au sî impartîtu poporului la tempu cuvenitu, dar fiindca in giurulu nostru sî cu deosebire in comunitatea nóstra Ferihaz'a, Contele F. H., a bucimatu iubirea sea câtra deaprópele, cá sî cu alte ocasiuni liberalismulu sî patriotismulu, cu aceea ca s'a declaratu, ca Domni'a Sea va dá poporului fruptele necessarie cu pretiu mai moderatu decâtu liferatulu stapanirei, declararea aceea a sî tramis'o la oficiolatulu Comitatului nostru Alb'a superióra in Elisabetopole, si-au sî impartîtu fruptele mentiunate poporului, iusa cum? dorere! ca sî cu ocasiunea ast'a ne-amu insielatu cu iubirea Domniei sele, cá sî cu alte ocasiuni cu liberalismulu sî patriotismulu,— nu precum s'au promisu câtra Oficiolatulu mentiunatu, ci cu conditiune, ca la Sântu-Michailu venitoriu sa depunemu pretiulu fruptéloru, sî pentru iubirea aratata sa facemu in tipu de procente, pentru o galéta o dî de lucru cu palmele. — Poporulu, lipsitu fiindu, s'au invoitu sî la aceea; dar ce s'au intemplatu? nu lucru de mirare pentru noi — aceea ce s'au intemplatu mai de multe-ori:— din un'a dî de lucru cu palmele, s'a facutu un'a dî de lucru cu plugulu, ce pela noi in presentu se solvesce per 1 f. 60 xr. v. a., sî o parte a poporului constrinsa fiindu, a sî facut'o. Z. I.

Din Banatu, in 20 Aprile 1865. (Confessiunale.) Pentru cá sa póta onoratulu publicu cetitoriu dejudecá starea nóstra confessiunala, indrasnescu a aduce cá esemplu urmatoriulu Protocolu, acceptatu din funte autentica:

Protocolu

luatu in comun'a Visagu in 12 Martiu 1865 in urmarea ordinatîunei Inclitului Comitatu Carasiu dto 18 Fauru Nr. 5585.

In urmarea intielesului Ordinatîunei numite subscrisulu jude cercualu, esîndu in Comun'a Visagului in fiinti'a de fatia a preotîloru gr. cat. sî a invetiatorului, pre locuitorii gr. cat. ai intregei comunitâti i-a provocatu, cá, pentrucá sa se póta tîntit'a creare a unei parochii independinte pre sém'a locuitoriloru greco-catolici infiintiá,— densii contestandu convictîunea loru launtrana sî zelulu religiosu, sa accepteze a lucrá sessiunea parochiala, sî afara de preliminatele venituri scolare, cu 15 f. v. a. fixate cá recompensare, sa solvésca anualu de fiacare parechia casatorita 50 xr. v. a., ear veduvii sî veduvele câte 25 xr. v. a.— Mai departe salariulu cantorului, care functîunéza totu odata sî cá invetiatoriu, intregu sa-lu solvésca densii.

Spre acceptarea de buna voia a acestoru prestatîuni, in sine luate fâra mare insemnare, fiindu numerosii locuitori gr.-catolici informati sî stimulati, intrég'a comuna bisericésca gr. cat. s'au rogatu, cá urmatórea dechiaratiune sa se iee la protocolu, carea suna in urmatoriulu tipu:

Noi, subscris'a comunitate bisericésca gr. cat. a Visagului dechiarâmu, precum ca noi sub nici care protestu nu priimimu sarcin'a de a platí preotîloru alte dâri, decâtu numai pentru cununii sî immormentâri unu „dóuedieceriu“, precum acést'a ni s'au sî apromissu cu ocasiunea trecerei nóstre la religiunea gr. catolica; asemenea nu priimimu sarcin'a de a lucrá sessiunea preotului, sî a platí pre invetiatorulu (Cantorulu), deórece apriatu ni s'a spusu, cumca de dârile acestea prin trecerea la unire vomu fi cu totulu scutiti.“

(Urméza subscrierile preotîloru, invetiatorului, parochieniloru sî judelui cercualu, care insa Redactiunea le lasa neamintite.)

La acestu protocolu nu afla de lipsa a face comentariu, de órece densulu de sine se comentéza.

Varietâti sî noutâti de dî.

Cl i r o n o m u l u d e t r o n u r u s s e s c u. reposatu de curendu, sa fia staruitu in ból'a sea cu totdeadinsulu, cá logodirea sea cu princess'a danesa Dagmar sa tréca asupr'a fratelui seu celui mai de aprópe urmatoriu. Acésta dorintia sa se fia sî priimitu din ambe pârtîle, incâtu in urm'a eii dupa unu anu sa urmeze sî cununi'a. —

(D o n a t i u n e.) Cá noutate ni se scrie din Lugosiu, ca veduv'a a nume Ann'a P o p o v i c i u, carea e morbósa de multu tempu, a facutu unu codicilu filantropicu, lasandu dupa sine o avere formósa cá fondu, pentru ajutorarea studintiloru seraci, sî crescerea feteloru serace de natîunalitate româna. Amenuntele acestuí codicilu le vomu publicá la tempulu seu mai pre largu. —

I m m o r m e n t a r e a l u i L i n c o l n au urmatu in 7|19 Aprile cu o pompa imposanta, ne mai vediuta pâna acum in Washington. Desu de diminétia stradele erau pline indesuite de ómeni, mii preste mii venisera din afara, locuitorii din Washington toti erau pe picióre, astfelu incâtu diminéti'a la 10 óre totu loculu sî locsiorulu, de unde se poteá vedé conductulu, erá ocupatu de ómeni. In „cas'a alba“ (palatiulu presiedintiei) potura intrá numai membrii familiei reposatului sî cei ce-si luasera bilete spre scopulu acest'a. In mijloculu casei erá mortulu, impregiurulu catafalcului erá trasu unu lantiu, asá incâtu numai membrii familiei mai poteau avé intrare libera pâna lânga mortu. La 12 óre, dupace se adunasera toti demnitarii cei mari ai republicei, se'ncepura ceremoniele funebrale, la cari luara parte preoti de mai multe confessiuni. Dupa sevarsîrea acestoru ceremonii se radicà sicriulu pe caru, care erá trasu de siese cai albi. Conductulu trecù prin strad'a Pennsilvaniei, carea dealungulu de dóue pârti erá 'nchisa cu fire de drotu, astfelu incâtu drumulu de care erá de totu liberu, dar pe amendóue pârtîle se indesuiau masse nenumerate de ómeni, incâtu pentru de a vedé conductulu intregu trecendu pe dinaintea sea, ti-trebuiá o óra sî jumetate. Tóte ferestrele, tóte usîle, tóte coperisiele erau pline de ómeni. Tóte clopotele giganticului orasiu sunau, sî din candu in candu se dedeau salve de tunuri. Sicriulu se duse in Capitoliu sî se puse in „Rotund'a“, unde stetù o dî intréga espusu. Se crede ca pe tóta ór'a s'aru fi indesuitu câte patru mii de ómeni, pentru de a-lu vedé. Preste totu o 'mmormentare atât'a de mare, de imposanta sî de jalnica nu s'a vediutu inca in Washington. —

(N e c r o l o g u.) Ladislau F o d o r u, absolutu Juristu, fostu practicantu de Tesaurariatu in anii 1845, 1846 sî 1847—in anii 1848-1849, conducatoriu de poporu in muntii abrudeni in contr'a inimicului tronului sî alu natîunei, cu care ocasiune pentru bravurele dovedite s'a decoratu cu crucea de auru pentru merite a-Maiestatei Sale Franciscu Iosifu I. sî cu ordulu Santei Ann'a,— dupa aceea pâna la anulu 1860 oficialu de tribunalu sî in urma jude de cercu in tractulu Halmagiului de susu, comitatulu Zarandului,— dupa suferintie cumplite in bóla uscata, in care a fostu cadiutu sî care se póte ascrie numai diligintiei sale ne obosite in implinirea deregatoriei, lasandu dupa sine consoti'a sea, sî doi copii inca minoreni in cea mai mare gele sî spre daun'a natîunei intregi in etate de 40 ani a reposatu in 10 sî s'a immormentatu in 13 l. c. st. n. Fia-i tierân'a usióra barbatului binemeritatu de tronu sî natîune! — (Din „Conc.“)

A d u n a r e a g e n e r a l a a A s s o c i a t î u n e i n a t i u n a l e i n A r a d u p e n t r u c u l t u r'a s î c o n v e r s a r e a p o p o r u l u i r o m â n u“ pre anulu 1865/6 se va tiné la Aradulu vechiu in 10/22 Maiu 1865 si urmatórele dîle la 9 óre diminéti'a. —

D e l a g i m n a s i u l u d i n B r a s i o v u comunicâmu intre inserate scirea multu imbucuratóre, ca'n anulu scolasticu venitoriu se va deschide sî class'a VIII., sî astfeliu va dá mân'a cu colegele sele mai betrâne din Blasiu sî Beiusiu.

(I n v e n t i u n e n ó u a.) Unu fisicu germanu din Londr'a au in-

ventatu o metoda, prin carea spargerile casseloru de bani devinu mai cu nepotintia. Preste coperisiele toturoru caseloru se trage unu drotu electricu, care stà in legatura cu alte droturi mai mici deprin case sî mai anumitu cu câte unu drotu, ce se léga de cass'a cu bani. Indata ce atinge cine-va cas'a, drotulu dela cassa aduce in miscare drotulu de pe coperisiu, alu cârui capu bate la oficiulu de politia, unde indata se scie sî cas'a la carea se face furtulu, sî trimitiendu-se indata soldati de politîa, potu prinde furii póte incà nainte de a fi spartu cass'a. —

(F o t o g r a f i a.) Unu Englesu au inventatu o maiestria, prin carea fografesce pe batistele de buzunariu portretele cumperatoriloru. Tipulu, se dîce, ca nici in spelatu nu se sterge. Acusi se va practisá inventiunea cea nóua sî la manusi, pelarii, umbrele s. a. Atunci apoi vai de furii din Londr'a, cari astadi facu anu comerciu atâtu de infloritoriu cu articuli de acesti'a! —

(M a s î n e d e f e r t u.) Unu apotecariu din Vienn'a au inventatu o masîna de fertu, carea sémena cu o locomotiva sî e trasa de cai. Aceea e menita pentru militî'a dela câmpu! sî ferbe in 3 óre prândiulu pentru 400 feciori. Ba ce e mai multu, ea ferbe bucatele sî mergendu. —

Principatele române unite.

Reproducemu din „Trompet'a Carpatîloru“ urmatórele:

Unulu din doi fabulisti ce s'au insemnatu mai multu pâna acum in literatur'a româna, Alessandru Donici, a muritu, lasându in literatur'a patriei sale cap-d'opere neimitabili sî necontestabili, sî o veduva cu doi-spre-diece orfani seraci; pentru ca tempulu parintelui loru a fostu consacratu literaturei sî poesiei române, cari producu totdeun'a cu atâtu mai putînu in materialu pentru averi in parte, cu câtu creéza mai mari comori neperitóre in averea morala a patriei!

Dara; literaturele natîuniloru facu titlurile loru cele mai neperitóre, sî s'au vediutu natîuni perite sî reinviiéte numai prin literaturele loru.

Este o fatalitate, care se tîne impismata sî nesiovainda in gón'a omului de idea, pe câtu omulu de ide'a are unu corpu, pe care trebuie sa-lu duca cá o povéra; este o fatalitate care prigonesce pe omulu ce gonesce ide'a; câci fatalitatea absoluta sustîne numai materi'a sî este in lupta cu totu ceea ce nu este materia.

Marele fabulistu românu Donici, a lasatu dupa densulu comore ideali patriei sale sî saraci'a reala a veduvei sî a doispre-diece orfani, cari sî ei, negresîtu ca n'au fostu crescuti spre a alergá dupa materia. Fiii lui Donici nu potu fi facuti cá sa faca averi! Asiá dara societatea, ori câtu de materiala aru fi, trebuie sa-si faca partea sufletului, partea ideei, partea de omu, partea prin care omulu se léga cu creatorele seu. Societatea româna este datória, pentru onórea natîunala, pentru numele acelui'a, care a datu prin anima talentulu sî oslenelele sele, temeiuri a se sustîné acésta onóre natiunala, sa dea concursulu seu pecuniariu sa cumpere cartea in care viiéza anim'a, talentulu, sî ostenelele lui Donici, celu putînu cá unu omagiu materiale adusu idealelui.

Cartea lui Donici si are loculu ei in celu d'antâiu rendu a ori cârei bibliotece in casa de Românu. Sî negresîtu ca guvernulu, Domnitoriulu sî ministrulu seu de culte sî instructiunea publica, celu antâiu va dá ordinu sî celu d'alu doilea va staruí sa se tiparésca intr'unu singuru corpu, tóte fractiunile esîte din anim'a poetului fabulistu Donici, tóte operele autorelui Donici, in mai multe mii esemplare, din care sa se puna câte unu esemplariu in tóte bibliotecele Statului, sî sa se cumpere de câtra toti Românii cari sciu tîné o carte in mâna, in beneficiulu veduvei sî a doispredíece orfani ai lui Donici. Sperâmu ca de mâne chiaru d. ministru se va grabí a-si face referatulu seu in acésta cestiune.

O! anima a lui Donici! Ia-ti loculu de stea fixa pe cerulu Romaniei, precum ti l'ai luatu in literatur'a eii!

Dara sa lasâmu, in acesta materia, sa vorbésca insusi acel'a, ce ne comunica trecerea lui Donici la nemurirea pentru care a traitu; sa lasâmu sa vorbésca insusi Costache Negruzzi, contemporanulu, egalele lui Donici, ale cârui cuvinte suntu autoritate invincibila pentru toti acei'a, cari sciu sa citésca romanesce.

„Alecu Donici nu mai este! Lugete Veneres... Plângeti dobitóceloru! voi, câror'a elu sciá a ve dá atâtu spiritu! Istoriculu vostru a muritu! Fabulistulu Romaniei jace in pamentu!

„Scimu ca ni se spune, ca avemu multi poeti, infinitus est numerus, atâtu de multi, in câtu mai nu potemu alege pe cei buni din cei rei. Sciu ca suntu sî destui prosatori, insa operele loru suntu atâtu de grele la mistuitu, in câtu preferimu a citî Alessandri'a de câtu multe alte scrieri pretentîóse. Este acest'a unu viciu alu gustului nostru? Se póte. Dara ne vine sa dîcemu sî noi cu poetulu:

Si Peau d'âne m'était conté,
J'en aurais un plaisir extrême.

Totu asiá e sî cu fabulele lui Donici. Cine nu-si aduce aminte de gascele, de Pufusioru pe botisioru, de judecat'a momitiei, de Carulu cu óle, de Magarii din Parnasu, de Lupulu Naziru scl. scl. aru trebuí sa le insîrâmu pe tóte.

De la Esopu, pe care lu-silabisâmu pe bancele scólei pâna la Lafontaine, Kriloff, Donici, apologulu cá sî proverbulu au fostu totdeun'a intielepciunea natiuniloru. In fabula vedi pe judecatorulu prevaricatoru, pe dregatorulu nedreptu scl. Sî acei pe cari nimeni n'aru cutezá a-i numí pe nume, apologulu i arata, cá intr'o oglinda, sub masc'a unui lupu, a unei momitie, sî tóta lumea i cunósce. Sî sa nu créda cineva ca e lesne a face o fabula. Franci'a avù multi fabulisti; nici unulu insa nu ajunse pe Lafontaine, sî sa ve spunu eu pentru ce? pentru ca fabul'a nu sufere secature sî umplulure; ea cere pe lânga talentu o bunomia, unu stilu simplu; ea e datória sa spuna numai ce trebuie, nici o silaba mai multu. Sî cine avecá mai multa bunomia decâtu Donici! In bordeiu cá sî 'n palatu, fabulele lui suntu citite sî intielese.

„Ne va intrebá póte cineva — pentruca se gasescu ómeni curiosi— cine a fostu elu, sî in ce-si petrecù viéti'a lui? De candu s'a trezitu in lume, elu a fostu totu in servitiulu Statului, din care s'a alesu, ca morindu, a lasatu doispredíece, nu mai putînu, copii fórte seraci.

„Candu dupa unu fatalu duelu, A. Puschin poetulu russu a moritu, guvernulu a ordonatu sa se imprime operele lui cu chieltuiél'a statului, sî sa se venda in profitulu urmasîloru sei. Acést'a scutì pe famili'a ilustrului poetu de a cersîtorí cá sa capete pânea de tóte dîlele. Óre aceea ce se facù pentru Puschin sub Czarulu Muscaliloru, sa nu se faca pentru Donici sub Principele Românîloru? Nu o vomu crede, in câtu tempu vomu avé in capulu invetiamentului publicu unu omu de spiritu sî de anima.

„Déca fabulele lui Donici (nu suntu mai multe de o suta) s'aru tiparí de statu intr'unu numeru de 20 mii esemplarie sî s'aru vinde in beneficiulu familiei sele, nu mai scumpu de cinci lei esemplariulu, totu s'aru aduná o sumusióra, care aru inlesní trudit'a viietia a unei veduve nemangaiata sî a doispredíece copii seraci.

„Inca odata: Alecu Donici nu mai este. Vai! cu gróza gandimu ce va fi de noi, candu vomu perde sî pe Gr. Alessandrescu!“ C. N e g r u z z i.

Lipsindu-ne foile mai próspete din Romani'a, communicâmu dupa un'a din sarbedele corespondintie ale „Pressei“ de Vienn'a, ca poterile vecine cu Romani'a nu suntu aplecate a incheiá conventîuni postale cu Romani'a; dar aceeasi coresp. adauge apoi, dupa manierea sea cea siovaitóre sî fâra caracteru, ca, facendu-se zebava la fruntarie prin platirile porturiloru din Romani'a inafara sî din afara in Romani'a, lumea comerciala va avé sa multiamésca principelui Cuz'a pentru acésta intardîere sî opacire a comerciului. Este destulu, a conferí aceste dóue dîceri un'a cu alt'a, pentru de a se convinge ori cine cu logica neturburata, ca corespundinti'a acést'a este spalacita sî sarbeda; câci de o parte dîce, ca s t a t u r i l e v e c i n e cu Romani'a nu voru sa incheie cu dens'a conventîuni postale, car de alta parte, uitandu ceea ce a vorbitu cu 4—5 renduri mai nainte, afirma ironicesce, ca lumea comerciala sa multiamésca opacirea tramiteriloru sele (mârfuri sî epistole) p r i n c i p e l u i C u z'a. Consecuinti'a aru fi, sa fia dîsu, ca lumea comerciala are sa multiamésca opacirile amintite regimeloru tieriloru invecinate, care nu voru sa incheie cu Romani'a conventîuni postale; câci Romani'a, precum scimu, a facutu incercarea de lipsa din partea sea. Eata dar aici inca unu casu, cum strainii voru sa impedece pre Românii in insasi tiér'a loru, cá sa nu introduca reformele acelea, ce le reclama atâtu de imperativu binele tierei, ci sa fia sî pe venitoriu totu numai aseclii sî portatorii de slepu ai altoru popóre!

Anunciâmu esîrea unei foi nóue sub numirea: „Sentinell'a (guard'a) româna“, dar nainte de a o vedé, nu potemu dîce nimicu asupr'a ei. Ceea ce insa potemu dîce cu privire la foile de dincolo preste totu, este aceea, ca esu, séu celu putînu nóue ne vinu fórte neregulatu, cu singur'a esceptiune a „Trompetei Carpatîloru“ sî a „Consciintiei natîunale“, carea din urma mai deunadi dîceá cu dreptu cuventu despre alta fóia de acolo „ . . . dîuariu, ce ese candu sî candu.“

Prospectu politicu.

Intr'unu tempu atât'a de sterpu de noutâti politice, jurnalistic'a se ocupa multu cu missiunea senatorului Vegezzi la Rom'a. „Memorial diplomatique“ dà in privinti'a acést'a desluciri interessante. Dupa aceste comunicate intre guvernulu italianu sî curi'a romana aru fi urmatu invoiri, de-sî deocamdata numai orale, asupr'a urmatóreloru puncte:

1. Re'ntórcerea toturoru Episcopiloru prinsi sî espatriati;

2. Recunóscerea din partea regimului italianu a toturoru denumiriloru de Episcopi, ce le-a facutu Pap'a de patru ani incóce in tóta peninsul'a;

3. Interventiunea sî contielegerea prealabila a ambeloru poteri la presentatîunea sî denumirea Episcopiloru italieni pentru scaunele episcopesci, ce vinu a se ocupá dupa modalitâti feliurite, cari se voru statorí mai tardîu.

Franci'a dela plecarea Imperatului incóce are serbatóre in privinti'a politicei. Dupa telegrame din Algeri'a, Napoleonu se afla deplinu sanetosu in Algeri'a. Unulu din actele lui principale a fostu emiterea unei proclamatîuni câtra locuitorii tierei, in carea dîce: „Eu vinu in persóna, pentru de a studiá interessele vóstre, de a sprijiní silintiele vóstre sî pentru de a ve incredintiá despre cea mai inalta scutintia. De multu ve luptati voi contr'a duoru pedece infricosiate, contr'a stârei celei originale a naturei sî contr'a unui poporu resboiosu. Dar vo ascépta dîle mai bune. Societâti anumite voru scóte avutîile pamentului; Arabii, tînuti in frêu sî informati despre intentîunile nóstre cele binevoitórie, nu voru mai poteá turburá liniscea. Aveti incredere in venitoriu, fiti addicti tierei, ce o cultivati, cá patriei vóstre celei nóue, tractati cu Arabii ca cu nisce compatrioti ai vostri. Noi trebuie sa fimu stapânii, câci noi suntemu civilisatorii; noi trebuie sa fimu generosi, câci noi suntemu cei mai tari. Sa justificâmu fâra incetare actulu celu gloriosu alu unui'a din antecessorii Mei, care plantandu flamur'a Franciei sî crucea pe pamentulu africanu, a radicatu totdeodata semnulu civilisatîunei sî simvolulu pâcei sî alu iubirei crestinesci.“

In dîlele din urma a mai plecatu la Messicu unu despartiamentu de câte-va sute de soldati francesi, de unde se vede, ca numerulu de 20,000 soldati francesi, acordati Imperatului Maximilianu dupa tractatulu cu Franci'a, nu numai nu se póte 'mputiná, ci inca are lipsa de a se immultî.

Jurnalului „Europ'a“ din Frankfurt, alu cârui redactoru este cunoscutulu publicistu românu, d. Ganescu, printr'unu decretu ministerialu i s'a luatu dreptulu de a mai intrá in Franci'a. Caus'a e, ca diuariulu acest'a cu coloritu republicanu aru fi adusu in foiti'a sea unu romantiu, in care se glorifica uciderea din cause politice.

Imperatulu Alessandru prin decretu imperatescu suspenda pre generalulu Murawiew (de muscalésca aducere aminte pentru crudîmile sele asiatice din Poloni'a) de postulu de gubernatoru alu provincieloru apusene sî l'au inaltiatu la rangulu de conte imperialu, ear in postulu acel'a a denumitu pre generalulu Kaufmann. Cu schimbarea acést'a, pelânga tóte demintîrile oficiosului „Journal de St. Petersbourg“ se crede, ca va urmá totdeodata sî o schimbare de sistemu alu guvernârei, incetandu adeca guvernarea biciului sî fereloru, sî incependuse guvernarea clementiei, buneivointie sî a dreptâtii.

In caus'a ducateloru germane, caus'a cea mai incurcata sî mai fâra gustu din tóte causele europene, Austri'a va sa sustîna dreptulu seu de comproprietate cu Prussi'a in tóta privinti'a, sî spre scopulu acest'a, dupace Prussi'a a transpusu o parte a marinei sele belice in portulu dela Kiel, acum sî Austri'a a tramisu in acelasi portu corvet'a „Archiducele Fridericu“, carea a sî sositu in 26 Aprile.

Lânga acést'a se dîce, ca voru mai fi dislocate in portulu dela Kiel sî fregat'a Schwarzenberg sî corvet'a Dandolo, cari voru avé statîunea acolo, sî alu câroru comandante va fi cunoscutulu Tegetthoff, (care avusese lovirea cu Danesii).

Din Americ'a comunicaseramu inca in numerulu precedinte, ca Booth, ucigatorulu lui Lincoln, fiindu p'ací a se prinde, s'au impuscatu sî a moritu; complicele lui, Harrold, s'a prinsu viu, sî se ascépta cu incordare marturisirile, ce va face elu in privinti'a criminalului complotu. — Armatele statului de médiadî, constrinse de impregiurâri, au incheiatu armistitiu cu generalulu Shermann; lohnston insa, noulu presiedinte, indata nimicì acestu armistitiu sî demandà continuarea luptei, testimoniu elocuinte, ca elu in privinti'a energíei nu numai ajunge, dar sî intrece dór pre antecessorulu seu Lincoln, despre care a dîsu generalulu Lee, ca bunetiele lui Lincoln mai multu au contribuitu la devingerea staturiloru de médiadî, decâtu tunurile generalului Grant. —

Mai nou.

Dupa unu telegramu de dto Newyork 17/29 Aprile generalulu Grant raportase, ca Johnstone in 13/25Aprile s'aru fi predatu lui Shermann cu tóta armat'a sea. In urm'a acestor'a ministrulu de resbelu a dispusu o reductîune mare in spesele armatei. Cu acést'a resbelulu americanu s'aru poté privi de incheiatu.

Regele Belgiloru, nestorulu suveraniloru europeni, merge in ból'a sea totu spre mai reu.

Publicarea

summeloru incurse la fondulu Associatîunei dela siedinti'a Comitetului Assoc. din 4 Aprile a. c. pâna la siedinti'a Comitetului tînuta in 2 Maiu a. c.

1) Prin D. V. Capitanu sî colectoru alu Assoc. tranne române Ioann Codru Dragusianu s'au tramisu la fondulu Assoc. 25 f. v. a. sî anume:

a) pentru 10 esemplarie vendute din actele ad. gen. I, II sî III. (a 1 f. esempl.) 10 f., b) dela d. Fiscalu Ioanne Romanu tax'a restante pre an. $186^3/_4$ 5 f., c) dela d. notariu distr. Georgiu Fogarasianu tax'a rest. pre an. $186^3/_4$ 5 f., d) dela d. Vicecapitanu sî Colectoriu Ioanne Codru Dragusianu tax'a de m. ord. pre an. curente $186^4/_5$ 5 f. Summ'a 25 f. v. a.

2) Prin Revrd. D. Canonicu sî Secr. metropolitanu sî Colectoru alu Assoc. tranne române Ioanne Fekete Negrutiu s'au tramisu la fondulu Assoc. cá taxe pre a. c. $186^4/_5$ sî pentru 11 esempl. din actele ad. gen. I, II sî III. summ'a de 81 f. v. a. sî anume:

a) dela Rvr. D. Prepositu Vasiliu Ratiu tax'a apromisa pre an. $186^4/_5$ 10 f., b) d. Canonicu Const. Alutanu pre an. $186^4/_5$ 10 f., c) d. Can. Const. Papfalvi pre an. $186^4/_5$ 10 f., d) d. Can. sî Secr. metrop. Ioanne Fekete Negrutiu pre an. $186^4/_5$ 5 f., e) d. Can. Ioanne Chirila pe an. $186^4/_5$ 5 f., f) d. Can. Elia Vlass'a pre an. $186^4/_5$ 5 f., g) d. Can. Gregoriu Mihalli pre an. $186^4/_5$ 5 f.. h) d. Vicerectoriu semin. Teodoru Deacu pre an. $186^4/_5$ 5 f., i) d. notariu Consistorialu Stefanu Manfi pre an. $186^3/_4$ 5 f., k) d. prof. gimn. Ioanne Popescu pre an. $186^4/_5$ 5 f., l) d. prof. Dr. Ioanne Bobu pre an. $186^4/_5$ 5 f. Summ'a 70 f. v. a.

Ear pretiulu pentru 11 esempl. din actele ad. gen. I, II sî III. dela Esc. Sea D. Archiepiscopu si Mitropolitu Alessandru St. Siulutiu; dela Rvrd. D. Prepositu Vas. Ratiu, Rvrd. D. Vicariu gen. sî Can. Const. Alutanu, Rvrd. DD. Can. Const. Papfalvi, Ioanne Negrutiu, Gregoriu Mihalli sî Elia Vlass'a; dela DD. prof. Ioanne Moldovanu, Dr. Ioanne Bobu, Ioanne Stoianu (†) sî Dem. Farago, dela fiacare câte 1 fl. = 11 f. v. a.

Asiadara summ'a totala tramisa prin Rvrd. D. Can. sî Colectoriu Ioanne Fekete Negrutiu face in v. a. 81 fl.

3) Prin D. Advocatu sî Colectoriu alu Assoc. Ioanne Gozmanu s'a tramisu la fondulu Assoc. 29 f. pretiulu aloru 20 esempl. din actele ad. gen. I, II, III sî IV. sî alte 3 esempl. numai din actele ad. gen. I, II sî III.

4) D. Vicariu sî Colectoriu alu Assoc. in Hatiegu Petru Popu, tramite la fondulu Assoc. pretiulu aloru 10 esempl. din actele ad. gen. I, II sî II. vendute pe la m. ord. ai Associatîunei, in summa de 10 f. v. a.

Nr. 16—1 CONCURSU.

Cu inceputulu anului scolasticu $186^5/_6$ venitoriu, avendu a se adauge la cele siepte classe gimnasiali dejá infiintiate in gimnasiulu românu de religiunea ortodoxa orientala, sî class'a a VIII. sî cea din urma spre complinirea intréga a gimnasiului, se deschide cu acést'a concursu inca pentru doi professori, fia care cu salariu anualu de câte 800 f. v. a.

Dela concurente se cere cá sa documenteze:

1) prin atestatu de botezu, ca este Românu de natîune sî crestinu gr. orientalu de religiune;

2) prin atestatu de maturitate, ca a finitu studiele gimnasiale dupre sistem'a prescrisa de Proiectulu de organisarea gimnasieloru Austriei din 1849;

3) prin atestatu academicu, ca a finitu facultatea filosofica in vre-o universitate órecare;

4) prin atestatu de conduita dela dregatori'a politica locala, ca aceea i este nereprobavera.

Se voru preferí insa cari pe lânga acestea voru documentá:

a) ca a maturisatu cu eminentia;

b) ca a facutu sî coloquie din obiectele de sciintia, pentru care lu arata indicele ca s'a inscrisu.

Tóte aceste documente concurentele le va tramite celu multu pâna la 15 Augustu 1865 s. v. adresandu-le francate câtra subscris'a Eforia.

Brasiovu 24 Aprile 1865.

Efori'a scóleloru centrale române de legea greco-orientala.

Nr. 17—1 ANUNCIU.

Subscrisulu, cá nou Viceinspectore alu muntîloru Hasdate in comitatulu Turdei, face cunoscutu celoru ce pentru dobitócele loru dorescu a esarendá pasiunatu, cumca pasiunatulu din muntii prenumiti 2777. jugere, sî adeca intr'unu locu de 2200. jugere, sî celelalte impartîte in mai multe locuri se voru dá in arenda pe unu anu, séu sî pe mai multi. — Doritorii de a esarendá au a se indreptá prin epistole francate séu personaliter câtra subscrisulu in Gelou (Gyalu).

Franciscu Soos.

Burs'a din Vienn'a 1/13 Maiu 1865.

Metalicele 5%	71 60	Actiile de creditu	185 20
Imprumutulu nat. 5%	76 45	Argintulu	107 50
Actiile de banca	804	Galbinulu	5 18

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a tuturoi pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 35. ANULU XIII.

Sabiiu, in 6|18 Maiu 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Declaratiune,

prin care facu cunoscutu Preotîmei intregi române de relegea greco-resariténa din Eparchiele de pâna acum a Timisiórei si a Versietiului: cum ca au gresîtu toti acei Preoti, cari au inceputu a pomení numele Meu in servitiuri bisericesci pe bas'a Cercularíului Meu dela Craciunulu anului trecutu, de óre ce veri cine au potutu intielege de acolo: ca Eu inca n'amu priimitu iurisdictiunea mitropolitana, si ca Eu amu emisu acelu Cercularíu spre orientarea toturoru, si amu dîsu intr'ensulu lamuritu, cá pâna la alta ordinaciune imperatésca toti Preotii si lumenii sa fia ascultatori de iurisdictiunile bisericesci, de care s'au tînutu pân'acum. Asiá dara, Iubitîloru! sa nu Me pomeniti pre Mine in rogaciuni, cá sa nu cadeti in vre-o nevoia nemeritata.

Adausulu acel'a, ce erá tiparitu in „Telegrafulu Românu“ nr. 102. 1864 lânga Cercularíulu Meu, s'au referitu câtra Archidieces'a Ardélului, câtra carea au fostu indreptatu acelu Cercularíu; insa in esemplarele Cercularíului Meu, care au fostu menite pentru Diecesele din Banatu, nu se cuprinde acelu adausu, pentruca nici erá scopulu Meu acel'a, cá se Ve provocu, sa Me pomeniti in rogaciuni in loculu Archiereiloru Vostri Serbi.

Simtu Eu, iubitiloru! necasurile Vóstre, câci acelea suntu si ale Mele, si Ve rogu, sa le portâmu inca unu tempu scurtu acelea cu resignatiune, cá apoi sa Ne mangaiâmu si mai pe deplinu.

Sabiiu in 1 Maiu 1865.

Andreiu Baronu de **Siagun'a** m. p.
Archi-Episcopu si Mitropolitu.

Ceva despre activitatea Associatîunei transsilvane române.

Scriitoriulu acestoru sîre cugeta, ca face numai unu servitiu binevenitu on. publicu cetitoriu românu, déca cu asta ocasiune aruncandu o privire preste activitatea Assoc. tranne române mai alesu in anii din urma, va reimprospetá unele date documentatórie de activitatea aceleia, celu putînu pre vreo doi ani din urma. Si acést'a scriitoriulu acestoru sîre o face mai alesu din acelu motivu, cá sa multiamésca macaru asceptarea aceloru connatîunali ai sei, cari cumpanindu faptele si impregiurârile de tóte pârtîle si din tóte punctele de vedere, prin urmare, cari petrundiendu si mai afundu in adeverulu, in esenti'a lucrului, sciu a-si formulá si pretensiunile sale in unu modu mai moderatu, mai cuveniinciosu, ear nu esageratu....

Dar cu ast'a nu voiu nici decâtu sa afirmu, ca dóra activitatea Assoc. tranne române, desvoltata in restempulu dela infiitiarea aceleia pân' in presinte, aru fi fostu in stare a multiumí pre deplinu tóte asceptârile si dorintiele, cu atâtu mai putînu ilusiunile unor'a: totusi cutezu a dîce, ca si acést'a, cá si alte lucruri din lume, si-va fi avendu causele sale justificate prin impregiurâri neincungiurabile.

Cu tóte acestea urmarindu cu tóta atentîunea, si cu tóta seriositatea semnele de viétia dovedite din partea Assoc. in scurtulu restempu dela intemeiarea aceleia pân' in presinte, credu ca nimenea nu se va aflá, carele sa aiba incumetarea a afirmá, ca aceeasi amesuratu stârei, potintiei si impregiurâriloru sale, n'a facutu chiaru nimicu in favórea binelui si culturei poporului românu.

Ce e dreptu, ca judecandu dupa zelulu, carele se manifestase din partea inteligintiei române mai antâiu cu ocasiunea inaugurârei si constituirei Associatîunei transsilvane române in 23 Oct. (4 Nov.) 1861, dupa aceea, mai alesu cu ocasiunea adunârei sale generale tînute la Brasiovu in 27-28 Iuliu 1862, erá veri ce Românu in totu dreptulu de a sperá, ca déca acelu zelu si entusiasmu va fi durabilu—precum se si credeá:—atunci acestu asiediamentu natîunalu nu preste multu tempu va sa-si reverse in abudantia binefacerile si darurile sâle in interesulu prosperârei literaturei si culturei poporului românu. Au nu erá veri-ce Românu indreptatîtu a nutrí cele mai incantatórie si mai magulitórie sperantie despre prosperarea Assoc., candu vediù, ca indata cu ocasiunea adunârei gen. II. tînute la Brasiovu in 1862 si dupa aceea, in acelu anu, se suise numerulu membriloru Assoc. mai la 900 insi? Credu, ca vediendu acestu progressu frumosu, nimenui nu-i poteá veni prin minte, ca dóra numerulu membriloru Assoc. in anii urmatori va balantiá intre 350,380, celu multu pâna preste 400 insi, cu atâtu mai putînu nu poteá cine-va sa cugete, ca Comitetulu Assoc. va fi constrinsu chiaru si pâna la aceea, cá sa tramitia pâna si preste 500 provocâri pre la m. ord. ai Assoc. pentru incassarea taxeloru restante, si inca, ca si acele provocâri in partea cea mai mare, erau si fâra de vreunu efectu imbucuratoriu. Aceste impregiurâri nefavoritóre causara, ca de vreo doi trei ani fondulu Assoc. — din carele se impartîra in totu anulu stipendie, premie, ajutórie pentru bibliotec'a Assoc. si pentru museele din Blasiu si Brasiovu, mai avendu si alte spese asiá numite curente pentru tiparirea acteloru Assoc., pentru Cancelaria etc. tóte preliminate de adunâr.le gen. resp.— nu potù de locu cresce, in proportiunea, cum s'aru fi doritu, si cum se sperase la inceputu, ba chiaru nici in mesur'a, ce o prescrie § 26 din statutele Assoc. Ceea ce va poté vedé ori si cine din datele citate mai injosu, si mai pre largu din actele adunâriloru generale.

Ci nu voiu, a me demite mai pre largu la dovedirea activitâtii Assoc. tranne române, incependu dela infiintiarea aceleia, adeca de vre-o patru ani incóce. Credu, ca acést'a si-o va aflá fia-carele din actele Assoc. tiparite si publicate in totu anulu dela infiintiarea aceleia, pân'acum. Voiu numai cu asta ocasiune, in interesulu adeverului, a aduce inainte unele date autentice, care inca suntu dovedi destulu de chiare despre activitatea Assoc., macaru pre vre-o doi ani din urma. Câci spendârile in sume considerabile, facute in interesulu innaintârei culturei române, prin ajutorarea de tineri studenti români lipsiti de mijlóce, prin ajutorarea de biblioteci, musee naturalo-fisice, mai incolo, prin impartîrea de premie pentru iudividii români cei mai escelenti pre câmpulu unoru ramuri de sciintie si arti, inca suntu totu atâtea dovedi eclatante de activitate, care nu e iertatu a le ignorá, cu atâtu mai putînu e iertatu, a le intempiná cu despretiu si neconsiderare.

Sa vedemu deci spendârile Assoc. facute in interesulu culturei române, din punctu de vedere materialu, câce ori cum, aceea e inca si va remané porurea unu adeveru nedisputabilu, cumca déca n'ai materia, nu poti nice lucrá. Apoi sa combinâmu procentele legali obveniente dupa capitalulu totalu alu Assoc., si in urma, sa ne intrebâmu cu tóta seriositatea, ca óre cu privire la impregiurâri Assoc. nóstra româna n'aru fi potutu face si mai multu decâtu a facutu? si déca a potutu, de ce n'a facutu? De poterile lucratórie spirituali si intelectuali, care inca nu se afla pre la noi Românii prin totu tufisiulu, voiu tacé cu totulu astadata.

Sa luâmu dar inainte anii Assoc. 186⅔ si 186¾, de óre ce in acesti ani, anume dupa adunarea gen. dela Brasiovu din 1862, incepuse fondulu Assoc. a cresce pân' la o suma mai considerabila, si apoi si altfelu de pre anii mai susu insemnati posedemu date destulu de chiare, estrase din raporturile resp. DD. cassieri ai Associatîunei.

In an. Assoc. 186⅔ s'a erogatu pentru stipendie, pentru premie, pentru bibliotec'a Assoc., pentru ajutorarea museeloru naturalo-fisice din Blasiu si Brasiovu, onorariulu Sect. II, tiparirea acteloru Assoc., pentru Cancellari'a Assoc. summ'a totala de vre-o 2542 f. 80 xr. v. a. (Vedi: Actele adunârei gen. III pag. 80).

In an. Assoc. 186¾, precum se vede din raportulu Cassierului asternutu la ad. gen. dela Hatiegu din an. tr. (vedi

actele adunârei gen. IV pag. 55) iarasi totu pentru stipendie, premie, bibliotec'a Assoc., museele naturalo-fisice din Brasiovu sî Blasiu etc. etc. s'a cheltuitu summ'a de 2418 f. 10 xr.

Câtu se va fi erogatu in anulu curinte $186^4/_5$, se va vedé iarasi din raportulu Cassierului la adunarea gen. viitóre; credu insa, ca la tóta intemplarea, in anulu acest'a, erogatîunile voru trece incâtu-va sî preste summele insemnate pre anii mai susu insemnati: $186^2/_3$ sî $186^3/_4$. Sî acést'a din acea simpla sî invederata causa, ca in anulu curente, pre lânga stipendiele preliminate pentru ajutorarea studentîloru lipsiti de mijlóce, pre lânga ajutórele pentru bibliotec'a Assoc., pentru museele naturalo-fisice din Blasiu sî Brasiovu etc. s'au impartîtu in estu anu sî premie la 3 Concurenti, sî anume dóue premie de câte 25 f. v. a. unulu, la doi concurenti, cari in sensulu conditîuniloru defipte in resp. Concurse, au doveditu cu testimonie demne de tóta credinti'a, cumca se afla in possessiunea celoru mai multi sî mai frumosi fragari destinati pentru cultur'a vermiloru de matasa; cum sî unu altu premiu de 100 f. v. a., ce s'au asemnatu unui sodalu de meseria, carele iarasi si-dovedì capacitatea sî desteritatea sea *), amesuratu conditîuniloru puse; in urma unu altu stipendiu pentru perfectîunarea in art'a stenografica. Credu, ca tóte aceste spendiâri s'au facutu numai sî numai in interesulu culturei, sî cu scopulu de a incuragiá cultur'a Românului in tóte ramurile.

Acum placa-i ori sî cui a combiná starea fondului Assoc. pre anii mai susu insemnati, sî purcéda in combinarea sea, déca va avé voia, chiaru sî pâna la siedinti'a Comitetului din 2 Maiu a. c.,—pre candu fondulu Assoc. possedeá summ'a de 21,190 f. $26^1/_2$ xr.— sî apoi judece, ca óre interesele anuali de 5 proc., ce vinu dupa capitalulu totalu alu fondului Assoc., corespundu pe deplinu erogatiuniloru respective ?, dar totu deodata sa nu-si uite acelu combinatoru nici de aceea, ce prescrie unu § din statutele Assoc., anume §. 26 ! Sa constatâmu mai chiaru adeverulu cu cifre: 1) starea activa a cassei Assoc. cu ocasiunea adunârei gen. tînute la Blasiu in 7—8 Septembre 1863 (ad. pe an. Assoc. $186^2/_3$) faceá summ'a de 20466 f. 87 xr. v. a.; erogatele pe acelu anu fura 2542 f. 80 xr. v. a., pe candu interesele de 5 proc. dupa capitalulu totalu, calculo medio aru fi fostu numai cam 2023 f. v. a.; 2) starea activa a cassei Assoc. cu ocasiunea ad. gen. dela Hatiegu din 1—2 Augustu 1864 (ad. pe an. Assoc. $186^3/_4$) faceá summ'a de 20927 f. 39 xr. v. a.; s'a erogatu pe acelu anu alu Assoc. summ'a de 2418 f. 10 xr. v. a. pe candu interesele de 5% pe acelu anu aru fi datu numai summ'a cam de vre-o 2048 f. v. a.; eaca, ca in amendoi acesti ani, s'a erogatu preste interesele obvenitórie dupa capitalulu Assoc., sî inca cu sumusióre nu neconsiderabile.

Acestea le atinsei pe scurtu spre chiarificarea pusetiunei Assoc. tranne române din punctu de vedere materialu, cá sa scimu, unde ne aflâmu, cum stâmu, sî ce potemu pretinde cu totu dreptulu dela Assoc. nóstra. Asiu mai avé in urma de a mai adauge singuru numai espressiunea acelei dorintie, ca adeca, déca voimu cá acestu asiediamentu de cultura sa desvólte o activitate mai estinsa sî mai energica, sa prospereze cu pasi mai mari, in interesulu literaturei si culturei române, e opu inainte de tóte, cá sa fia imbratîsiatu cu tóta caldur'a sî in sensu mai estinsu. Sî atunci sa sperâmu, ba sa sî pretindemu cu totu dreptulu o activitate sî mai energica, sî mai estinsa sî mai ramurita. Ci eu nutrescu speranti'a cea mai firma, ca tempulu le va indreptá tóte spre bine. — —

Sabiiu in 13/1 Maiu 1865. I. V. R.

*) Sî care a sî deschisu lucratórea sea in Sighisióra. Red.)

Programulu Magiariloru liberali.

Cu câtu cresce partid'a oppositîunala in cas'a ablegatîloru Senatului imperialu, cu atât'a crescu sî sperantiele sî aspiratîunile Magiariloru ungureni, sî cu câtu partid'a oppositîunala din senatulu imperialu se face mai critica sî mai apriga fatia cu ministeriulu actualu, cu atât'a mai multu rumpu tacerea sî partidele politice magiare din Ungari'a. Cá unu prologu spre desbateri mai departe se póte privi unu articulu scrisu la Pasci in „Pesti Naplo“ de renumitulu barbatu de statu Déák.

„Debatte“, fóia filomagiara in limb'a germana, aduce acum in nrii sei 125, 126 sî 127 unu sîru de articuli, cari cuprindu in sine, de-sî numai in primele liniamente, programulu „partidei liberale“ din Ungari'a; sî datorinti'a nóstra e, a reproduce, dupa mesur'a poteriloru fóiei nóstre, acestu programu, cá sa dâmu ocasiune cititoriloru nostri a cunósce acum chiaru din gurile loru, cum voru Ungurii sa pasiésca la multu dorit'a complanare a afaceriloru ungare cu ale imperiului intregu, sî spre a judecá, déca pentru pretiulu acest'a póte dá imperiulu mân'a cu Ungari'a.

Corespundintele „Debatte-i“,— dupa afirmârile redactiunei respective— barbatu de tóta increderea, indata la incepútu aru dorí, ca ministrulu de statu cav. de Schmerling sa vina pe câte-va dîle la Pest'a, pentru de a studiá aici in fati'a locului statulu cestiunei; câci a merge, dîce, Deák la Vienn'a — precum s'aru fi declaratu ministrulu de statu— patriotulu magiaru firesce nu afla de cuviintia, un'a pentruca Schmerling este de asta data celu mai tare sî póte face concessiuni, alt'a pentruca Deák póte fi chiamatu la cabinetulu domnului sî regelui seu, dar nu in buroulu ministrului tieriloru ereditarie (nemtiesci). De aceea corespundintele declara pe fatia, ca cu ministrulu Schmerling nu se póte deslegá cestiunea constitutîunala.

Ungari'a, dîce, se increde in regele seu sî ascépta cu confidintia neclatita, precum pâna ací, asiá sî 'n venitoriu fericirea sea numai dela densulu. Dar mai este inca unu factoru, care póte conlucrá la unu venitoriu mai bunu pentru Ungari'a, sî acest'a este Senatulu imperialu, sî spre a constatá, ca sperantiele in Senatulu imperialu crescu in Ungari'a pe dî ce merge, corespundintele produce o declaratîune, carea fu fericitu a o audî din gur'a lui Deák insusi. „Eu amu sciutu, — aru fi dîsu Deák, — ca dincolo de Lait'a este gramadita o massa imposanta de inteligintia; dar cu tóte acestea desteritatea cea straordinaria politica, ce o manifestara barbatii cei emininti ai casei ablegatîloru, precum sî desvoltarea cea repede parlamentaria a corporatîunei intregi, m'a surprinsu fórte multu, — de sine se 'ntielege, ca in modu placutu. Cas'a ablegatîloru este venerata din parte-mi, sî eu nu me 'ndoiescu nicari'a, a o spune acést'a la tóta ocasiunea. Eu citescu desbaterile cu mare atentîune sî amu invetiatu dintr'ensele multe lucruri folositóre despre impregiurârile de dincolo de Lait'a. Asiu dorí, cá domnii acei'a, candu vomu mai avé sî noi (intielege Ungurenii) norocirea de a poté vorbí, sa se informeze cu aceeasi impartîalitate despre referintiele nóstre cele deosebite.“

Dupa acésta introducere apoi trece corespundintele la insusi programulu dartidei numite, sî noi reproducemu pasagiele mai insemnate ale acestui programu din cuventu in cuventu.

„Punctulu nostru de manecare este sanctîunea pragmatica; ea a fundatu in adeveru monarchi'a; ea este bas'a cea solida a tronului sî un'a din cele mai tari garantîi ale dreptului de statu ungaru. Cu sanctîunea pragmatica in mâna trebuie sa 'ncepemu desbaterea asupr'a aceloru afaceri, cari le ceru referintiele cele nóue ale imperiului. Alta metoda nu e cu potintia, déca nu voimu sa ne aruncâmu fâra cârma sî vâsle pe marea cea larga sî deschisa a dorintieloru, pretensiuniloru sî oportunitâtiei. Ear cu sanctîunea pragmatica in mâna potemu trece cu inlesnire preste cele mai momentóse sî mai grele intrebâri.

Aceste intrebâri suntu:

1) Suntu afaceri, comune toturoru tieriloru monarchiei?

2) Cari suntu afacerile acestea?

3) Cum sa se pertracteze?

La cea d'antâiu din aceste 'ntrebâri s'a respunsu dejá prin legile din 1848 sî prin adressele dietale din 1861:

ca suntu afaceri comune.

Respunsulu la 'ntrebarea a dóu'a lu deducemu din sanctîunea pragmatica, sî anumitu aici ne conduce principiulu, ca tóte câte suntu comune, potu fi comune numai in mesur'a acea, sî numai pân' la gradulu acel'a, incâtu se vedu a fi de trebuintia pentru sustînerea securitâtii monarchiei. Dar precum sanctîunea pragmatica intemeiéza acésta mesura a lucruriloru comune, asiá totu dens'a eschide positivu totu ce trece preste acésta linia.

In urm'a sanctîunei pragmatice tóte tierile monarchiei asculta de unu monarchu, unulu sî acelasi. Prin urmare afacerea cea d'a n tâ i u comuna este list'a civila (sustînerea) Domnitorului comunu.

Sanctîunea pragmatica statoresce, ca tóte pârtîle imperiului au de a se aperá un'a pre alt'a. Aperarea comuna a imperiului este dupla: un'a pacifica sî alt'a resbelica. Cea pacifica este diplomati'a; cea resbelica este poterea armata. Prin urmare dar din aperarea reciproca resulta a dóu'a sî a trei'a afacere comuna:

politic'a esterna;

armat'a.

Diplomati'a cá sî armat'a potu fi conduse numai solidarminte (intr'un'a), gî precum numai monarchulu comunu singuru póte fi representatu prin representanti in tierile straine, asiá sî Domnulu supremu alu armatei comune este elu.

Dar déca la diplomatia dupa firea lucrului se recere so-

lidaritate petrundiatóre, aceea la armata nu este de trebuintia. (?Red.) Câtu pentru afacerile interne ale armatei, privitóre la missiunea soldatului, acelea competu domnului armatei. Dar dreptulu intregirei óstei pentru tierile corónei ungare, dreptulu conlucrârei legislatorie la statorirea duratei tempului de servitiu, incâtu acel'a are valóre speciala in tierile corónei ungare sî incâtu acést'a se potrivesce mai multu cu referintiele loru, la modulu dârei recrutîloru, incuartirarea armatei s. a. — aceste drepturi potu sî trebuie sa remâna in mân'a dietei ungare. Diet'a ungara a practisatu drepturile acestea in cei 150 de ani, cari au trecutu decandu se introdusera armatele stabile. Modulu de a dá recruti, tempulu de servitiu au fostu diferite dincóce sî dincolo de Lait'a. Sî cu tóte acestea bravur'a sî batacitatea armatei, precum sî securitatea imperiului n'a suferitu paguba, sî nici chiaru burocratulu celu mai inversiunatu nu va voí sa afirme, ca glori'a armatei nóstre datéza numai din dîlele centralisatîunei.

Pastrandu-se principiele acestea, firesce nu se dîce, ca asupr'a tariei armatei in tempuri de resbelu sî de pace sa nu se faca o invoire comuna sî sa nu se statorésca catimea, ce are a o dá Ungari'a. Dar a aflá catimea acést'a, compete dietei ungare sî regimului ungaru.

Pentru portarea acestoru afaceri se ceru bani, de unde urméza, ca spesele, ce atingu aceste afaceri comune, precum sî operatîunile de creditu eventuale pentru scopulu acest'a suntu afaceri comune.

Se 'ntielege de sine, ca pentru simplificarea trebiloru sî in privinti'a acést'a trebuie sa se faca invoiri asupr'a unoru catimi anumite. Ear a defige modulu, cum sa se adune sumele respective, incâtu privesce Ungari'a, compete dietei ungare. Ministrulu ungaru alu finantieloru tierei are sa transpórte contingentele respective la ministrulu de finantie comunu (imperialu), sî in tiéra nu potu fi organe administrative, cari nu depindu de ministeriulu ungaru, sî prin acést'a forméza óre cum unu alu doilea regimu intru un'a tiéra.

Politic'a comerciala a diferiteloru pârtî ale monarchiei in cestiunile sele cele mai inalte numai atunci aru poté fi feliurita, candu s'aru restituí de nou vâmile interne. Dar nimenea nu cere reinfiintiarea acestoru vâmi, sî de aici urméza, ca politic'a vamala sî comerciala aru trebuí sa fia comuna.

Stringerea mijlóceloru banesci pentru afacerile comune, lipsindu lini'a vâmiloru interne, va face de lipsa, cá sa se statorésca in comunu anumite principie ale contribuirei indirecte. Asiá d. e., precum stau lucrurile astadi, e cu nepotintia a sterge in Ungari'a unilateralminte monopolulu de tabacu.

Statorirea acestoru principie comune este prin urmare alta afacere comuna. Dar inlauntrulu acestoru principie comune sa remâna reservata dietei ungare legislatîunea, sî credemu ca n'aru patimí nici securitatea, nici vre-unu altu interesu alu monarchiei, candu d. e. legislatîunea ungara in privinti'a Ungariei aru modificá modalitâtîle cele atâtu de molestóse sî de nepractice ale esecutârei monopolului de tabacu sî ale altoru dâri indirecte.

Asemenea se are lucrulu sî in privinti'a legislatîunei comerciale, carea dupa parerea corespundintelui inca aru trebuí sa aiba anumite puncte comune, — séu dupa propriele lui cuvinte „legislatiunea comerciala in Austri'a, de-sî nu va fi imbracata totdeun'a in acelesi cuvinte, totusi va fi condusa de acelasi spiritu.“

Prin modalitâtile acestea se potu face tóte, câte suntu de lipsa pentru soliditatea sî securitatea imperiului, dar totdeodata se va conservá sî positiunea istorica a corónei ungare, sî dietei ungare se va conservá unu cercu de activitate, care asemenea assecura positiunea aceea. —

In fine vine corespundintele la 'ntrebarea a trei'a: cum sa se pertracteze impreuna lucrurile cele comune?

Aici se declara densulu cu totulu contr'a unui parlamentu mare centralu, care vrendu nevrendu trebuie sa absórba sî sa devina mormentulu autonomiei tieriloru singuratice; ci pastrandu-se autonomi'a acést'a a loru istorica, fundamentulu ori cârei pertractâri comune trebuie sa fia paritatea intre tierile corónei ungare sî tierile dincolo de Lait'a. Cum voru regulá tierile de dincolo trebile loru, densulu nu va sa atinga; dar trebuie sa stea pelânga aceea, ca complessulu tieriloru de dincolo sî alu celoru de dincóce are aceeasi valóre.

Pastrandu-se paritatea acestoru dóue complesse de tieri deplinu coordinate intre sine pentru pertractarea afaceriloru comune, ambii factori emitu câte o deputatîune din sinulu loru, cari apoi se intielegu intre sine sî cu corón'a in afacerile loru comune. Nepotendu-se dá plenipotentie nóue, atunci apoi deputatîunea intr'unita aduce decisiuni valide prin maioritatea voturiloru.

Mai pe urma vorbesce corespundintele sî de conditîunile asiá numiteloru cestiuni pregatitóre, cari suntu

1) denumirea unui ministeriu ungaru;

2) intregirea dietei ungare.

Unu ministeriu ungaru nu póte fi periculosu intru nimicu, câci Ungari'a acum'a n'are Palatinu, asupr'a câruí'a sase estinda drepturile, ce le dau Palatinului legile din 1848.

Prin intregirea dietei ungare se 'ntielege aceea, cá corón'a sa provóce dietele Croatîei sî Transsilvaniei a tramite ablegati la diet'a ungara. Deca dietele acestea n'aru poté ori n'aru voí sa urmeze, atunci dietei ungare firesce i-aru paré fórte reu, dar prin aceea activitatea eii totu nu o aru vedé impedecata. Trimitiendu dietele acelea deputatîuni, pentru de a pregatí o 'ntielegere cu diet'a ungara, apoi diet'a va negotiá cu ele; ear principiulu intregitâtii corónei ungare intre ori ce impregiurâri trebuie conservatu.

Dupa acestea apoi decurgerea actîunei de deslegare a nodului si-o 'ntipuiesce corespundintele (sî partid'a liberala ungara) cam asiá:

Diet'a se conchiama pe bas'a legiloru din 1848 sî dupa legea electorala din acelasi anu.

In cuventulu de tronu monarchulu depune dorintiele, ce le are in privinti'a ordinei celei nóue a monarchiei.

La acést'a respunde diet'a in adress'a sea, sî astfelu se incinge tractatulu dietalu in modulu indatinatu.

Continuandu-se corespundinti'a prin rescripte sî representatîuni, se lamurescu apoi principiele, dupa cari Ungari'a este gat'a a statorí referintiele sele fatia cu celelalte tieri ale monarchiei in modu legalu.

Dupace astfelu se va cerne sî se va ordiná deplinu materialulu legiloru celoru nóue, apoi nu va fi cu greu a proiectá diplom'a de incoronare, sî monarchulu se incoronéza.

Numai dupace se va fi deplinitu acestu actu sântu, póte urmá statorirea definitivá legislatoria a legiloru celoru nóue, precum sî sanctîunarea acelor'a.

„Acestea — incheia articulii din „Debatte“ — suntu in esintia ideile, ce le intimpini astadi la totu pasulu in castrele liberaliloru ungari.“ —

Precum se vede, programulu cestu nou nu cuprinde nimicu, ce nu ni-aru fi fostu cunoscutu de mai nainte. Noi din parte-ne, ori câtu dorimu complanarea diferintieloru, ce facu mai sa stagneze astadi viéti'a interna a monarchiei, totusi credemu sî sî marturisimu, ca programulu desfasiuratu aici nu va fi in stare a duce la complanarea dorita, — déca Austri'a doresce a remané Austria.

Priviri asupr'a Istoriografiei române.

„Trompet'a Carpatîloru“ comunica urmatoriulu tractatu, scrisu de renumitulu filoromânu, Italianulu Vegezzi Ruscalla, pentru o fóia literaria italiana:

In urm'a tractatului de Parisu de la 18 Martiu 1856, numele pâna atunci necunoscutu alu Romaniei, incepù sa resune in tóte pârtîle. Admirabile rapiditate sî energía, cu care Românii se apropiara de civilitatea moderna a Europei centrale sî occidentale, abolindu sclavi'a Tîganiloru, supprimendu servitutea tieraniloru, dandu drepturi egali tutoru clasiloru; proclamandu toleranti'a culteloru sî libertatea religiósa, instituindu casatori'a civila, ordinandu militîele, deschidiendu scóle sî universitâti, constituindu strade ordinarie sî ferate, sî poduri, casarme sî spitale, probara, cum acestu populu, scapatu de dispotismulu turcescu sî de insidiosulu protectoratu rusescu, este pe drumulu de a ocupá unu postu intre natîunile cele culte, de asemene Belgiei, déca poterile vecine i-voru respectá teritoriulu.

Admiratîunea, ce descépta astadi Romani'a, desceptà totdeodata in cei mai multi dorinti'a de a-i cunósce trecutulu, care singuru póte sa descopere causele, ce au produsu acésta repede sî superba desceptare de consciintia natîunala sî civilitate, de óre-ce fia-care societate atârna de faptele sale anteriori, precum cu intielepciune insemnéza d. Tapareli d'Azeglio. (1) Credu deci, ca voiu face lucru placutu lectoriloru Antologiei, dându-le óre-care scurte indicatîuni spre a poté fi in stare sa indeplinésca lacun'a natîuniloru, ce cu dorere se observa in tóte istoriele generali sî partiali ale Europei.

Inainte de a publicá Engel istori'a Moldovei sî Tierei-romanesci (Halle 1804), principatele de la Dunare de abiá erau cunoscute de nume. Arendasii fanarioti, rapaci, corupti sî coruptori, carii de 88 de ani priimiau investitur'a de la ma-

---

(1) Saggio teoretico di dritto nazionale, Livorno, 1851, pag. 166.

rele Sultanu, introdusesera datine sî limb'a elenica; boierii sî commerciantii le adoptara, sî numai tieranii pastrara cu constantia limb'a materna sî caracterulu natîunalu.

Fu o mare norocire, ca in vecin'a Transsilvania, supusa corónei austriace, populatîunea erá in mare parte româna, sî ca o fractîune a acestei populatîuni professá cultulu greco-unitu, pe candu in Moldov'a sî Tiér'a-romanésca religiunea e cea greca ortodoxa; câci prin acést'a se introduse datin'a de a tramite câti-va tineri clerici la colegiulu de propaganda fide in Rom'a, spre a-si indeplini studiile acolo. Din numerulu acestor'a erá cei doi preoti, unulu Petru Maioru de Dicio-Sân-Martin, celalaltu George Sîncai de Sînc'a, carii aflându-se in Rom'a, remasera incantati de gloriele Cetâtii-eterne, sî contemplandu Column'a traiana, se simtîra chiamati de a indagá vicisitudinile istorice ale descendentîloru aceloru coloni romani condusi de Traian in Daci'a, din cari se trageau densii sî a câroru limba o vorbiau. Resultatulu acestoru cercetâri fuse: oper'a lui Petru Maioru, Istori'a pentru inceputulu Românîloru in Daci'a (Bud'a 1812), frumósa lucrare, care la 1824 se editá a dóu'a óra, adausa cu o disertatiune de d. Damaschinu Bojinca. Sîncai si-petrecù viéti'a sea cea laboriósa culegendu sî copiandu in vr'o trei-dieci volume in folio, pasagie sî estracte din opere stampate dar' rare, sî manuscripte descoperite in bibliotecele Romei, Venetiei, Viennei sî Budei. Dupa acestea compilá Cronic'a Românîloru, care se estinde dela anulu 84 pâna la 1739. Carte de eruditiune sî pacientia, sî care remase inedita pâna la 1852, candu aflandu-se de vendiare un'a din cele trei copie ce esistau, Domnulu Moldovei de atunci George Alessandru Ghic'a, o cumperá sî ordinà a se tiparí sub ingrijirea sî directiunea pré luminatului filologu Treb. Laurianu; dara tóte cercetârile facute spre a descoperí cele trei-dieci de volume mai susu indicate, remasera indesiertu.

La anulu 1822 restaurandu-se de câtra Pórta principii indigeni in Moldov'a sî Tiér'a-romanésca, dreptu recompensa, pentruca au respinsu sî combatutu eteri'a grecésca condusa de Ipsilanti sî favorita de Russi'a, simtiementulu natiunale, apasatu tempu atâtu de indelungatu, se desceptà din nou, sî prin acést'a dorinti'a de a ilustrá analele patriei. Chiamatu din Transsilvani'a in Romani'a, mai susu numitulu professoru T. Laurianu, se insotî cu junele atunci sî laboriosulu domnu Nicolae Balcescu, care morì apoi miseru in esiliu la Palermo la 16 Nov. 1852, sî intreprinsera impreuna publicatîunea unui Magazinu istoricu pentru Daci'a, care incepù a esî la lumina la 1845, sî se inchise la 1847, formandu cinci volumini. Revolutîunea dela 1848, la care participara amendoi, fu sugrumata; eara patrioticii compilatori ai Magazinului se vediura nevoiti a-si parasí patri'a, sî astfelu oper'a remase suspensa.

Totu de odata cu publicatîunea acestei pré importante colectîuni de documente, cronologie sî monografie istorice, D. Michailu Cogalnicénu, fostu presiedinte alu consiliului de ministri, sî ministru de interne alu Romaniei (care pecandu studiá in Berlinu publicase la 1837 numai volumulu primu alu Istoriei Valachiei, Moldovei sî a Românîloru de preste Dunare) intreprinse in Iasi publicatîunea vechieloru anale moldovenesci, care jaceá inca totu inedite, cu o intitulatiune din nenorocire slava: Letopisitiele tierei Moldovei, in 4° mare, cu vechie caractere cirilice. Primulu volumu esî la 1845, alu treilea la 1852, sî acést'a pentru ca se intrerupse tipariulu din caus'a greleloru eveniminte politice din 1848 sî urmatorii ani. Aceste anale suntu de cea mai inalta importantia, cu deosebire cronic'a lui Mironu sî Nicolae Costinu. Culegerea cuprinde unspre-diece analisti. Celu mai vechiu e vorniculu Grigorie Urechia, care traiá in primii ani ai seculului sieptespre-diece: celu mai nou, stolniculu Enachi Cogalnicénu, mortu la 1785. Mai incolo, la 1860, dete la lumina in Iasi unu altu volumu de documente, intitulatu: Archiv'a romanésca.

Mai mare copia de documente ne presinta acum unu altu distinsu sî prélaboriosu Transsilvanu, care ocupa unu inaltu postu in Romani'a. Intielegu pre D. Papiu Ilarianu, care studiá in Padov'a, sî care la 1851 sî 1852 publicá in Vienn'a in dóue volume Istori'a Românîloru din Daci'a superióra; alu doilea volumu, care naréza resbelele, ce purtara Românii din Transsilvani'a asupr'a Unguriloru resculati incontr'a Corónei austriace fu (lucru de mirare!) secuestratu de câtra politi'a imperiala, pentru ca aduceá aminte promissiunile imperiali de libertâtîle sî drepturile natîunei române. Domnulu Papiu Ilarianu se apucà acum sa publice in Bucuresci unu tesauru de monumente istorice pentru Romani'a, in volume in 4. Dóue volume au aparutu dejá; alu treilea acum ese la lumîna in fascióre lunarie. Acésta colectiune respunde, considerandu proportiunile mai mici, la aceea a nemuritoriului nostru Muratori, Rerum italicarum Scriptores. (Capetulu va urmá.)

Varietâti sî noutâti de dî.

Din biografi'a lui I. C. Schuller comunicâmu, dupacum promiseramu, câte-va liniamente.– Ioann Carolu Schuller se nascù in 16 Martiu 1794 la Sabiiu. Tatalu lui pe atunci erá professoru la gimnasiulu evangelicu de aici, apoi se facù parochu la Siur'a-mare, in care calitate reposà la an. 1830. Fiiulu, dupace-si facù studiele academice la Lipsi'a sî Vienn'a, intrà la anulu 1814 in professur'a gimnasiala, unde inaintà treptatu la Conrectoru sî Rectoru sî lucrà preste totu 34 ani cu successulu celu mai emininte. Dupa obiceiulu bisericei luterane transsilvane aru fi fostu sa se faca parochu, insa o bóla lu impedecà dela acést'a pentru totdeun'a. La an. 1848, dupace cadiuse Sabiiulu in mânile rebeliloru, fugì cu uniculu fiiulu seu, carele erá numai de 11 ani, in Romani'a, de unde la 1849 fu chiamatu prin ministrulu de invetiamentu, Contele Thun, la Vienn'a, pentru de a conlucrá la reorganisarea scóleloru austriace. La an. 1850 se retramise la Sabiiu, spre a stá intr'ajutoriu guvernamentului militaru sî civilu dupa trebuinti'a comissarului ministerialu Cavalerulu de Heufler. La an. 1850 se facù referinte in tóte afacerile scolare din tiéra, la an. 1854 secretariu alu Locotenintiei c. r., in fine la an. 1855 consiliaru de instructîune pentru scólele bisericei de confessiunea augustana. Activitatea lui in acésta calitate va remané multu tempu neuitata sî insotîta de binecuventârile connatîunaliloru sî correligiunariloru lui. In 21 Octobre 1859, la cererea sea, se puse in statulu de odichna cu pensiunea intréga, sî monarchulu, la caldurós'a recomendare din partea Gubernatorului Principelui de Liechtenstein, i dete titlulu sî rangulu de consiliaru locotenentîalu. Cu tóte acestea Schuller perseverà in oficiulu seu pâna la desfiintiarea Locotenintiei in 23 Aprile 1861, sî preste totu a servitu scólei, sciintiei, poporului seu sî statului mai multu de 46 ani. —

Din Romani'a aflâmu, ca Principele s'a re'ntorsu Vineri nóptea, 30 Aprile, in capitala.

In politic'a esterna nimicu de insemnatate straordinaria.

Nr. 16—2 CONCURSU.

Cu inceputulu anului scolasticu 186⅚ venitoriu, avendu a se adauge la cele siepte classe gimnasiali dejá infiintiate in gimnasiulu românu de religiunea ortodoxa orientala, sî class'a a VIII. sî cea din urma spre complinirea intréga a gimnasiului, se deschide cu acést'a concursu inca pentru doi professori, fia care cu salariu anualu de câte 800 f. v. a.

Dela concurente se cere cá sa documenteze:

1) prin atestatu de botezu, ca este Românu de natîune sî crestinu gr. orientalu de religiune;

2) prin atestatu de maturitate, ca a finitu studiele gimnasiale dupre sistem'a prescrisa de Proiectulu de organisarea gimnasieloru Austriei din 1849;

3) prin atestatu academicu, ca a finitu facultatea filosofica in vre-o universitate órecare;

4) prin atestatu de conduita dela dregatori'a politica locala, ca aceea i este nereprobavera.

Se voru preferí insa cari pe lânga acestea voru documentá:

a) ca a maturisatu cu eminentia;

b) ca a facutu sî coloquie din obiectele de sciintia, pentru care lu arata indicele ca s'a inscrisu.

Tóte aceste documente concurentele le va tramite celu multu pâna la 15 Augustu 1865 s. v. adresandu-le francate câtra subscris'a Eforia.

Brasiovu 24 Aprile 1865.

Efori'a scóleloru centrale române de legea greco-orientala.

Nr. 17—1 ANUNCIU.

Institutu de crescere sî instructiune.

In institutulu meu de crescere sî instructiune pentru copile de clase mai alese, deschisu in 1 Decembre a. c. se priimescu in fiacare dî atâtu eleve esterne, câtu sî internande. Programe pentru interesati, atâtu in privinti'a instructiunei câtu sî a conditîuniloru, se afla la subscris'a. Desluciri mai de aprópe despre principiele sî organisatiunea institutului impartasiescu— din bunavointia— P. Protopopu Hanni'a sî D. Cons. gub. I. Bolog'a.

Sabiiu 6 Maiu 1865.

Philippine Berraud.
Strad'a Pintenului Nr. 361.

Burs'a din Vienn'a 5/17 Maiu 1865.

Metalicele 5%	71 45	Actiile de creditu	184 50
Imprumutulu nat. 5%	76 40	Argintulu	107 50
Actiile de banca	804	Galbinulu	5 18⅝

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ' ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oicipe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvanici si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 36. ANULU XIII.

Sabiiu, in 9|21 Maiu 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Declaratiune,

prin care facu cunoscutu Preotîmei intregi române de relegea greco-resariténa din Eparchiele de pâna acum a Timisiórei sî a Versietiului: cum ca au gresîtu toti acei Preoti, cari au inceputu a pomení numele Meu in serviciuri bisericesci pe bas'a Cercularíului Meu dela Craciunulu anului trecutu, de óre ce veri cine au potutu intielege de acolo: ca Eu inca n'amu priimitu iurisdictiunea mitropolitana, sî ca Eu amu emisu acelu Cercolariu spre orientarea totororu, sî amu dîsu intr'ensulu lamuritu, cá pâna la alta ordinaciune imperatésca toti Preotii sî lumenii sa fia ascultatori de iurisdictiunile bisericesci, de care s'au tînutu pân'acum. Asiá dara, Iubitîloru! sa nu Me pomeniti pre Mine in rogaciuni, cá sa nu cadeti in vre-o nevoia nemeritata.

Adausulu acel'a, ce erá tiparitu in „Telegrafulu Românu“ nr. 102. 1864 lânga Cercolariulu Meu, s'au referitu câtra Archidieces'a Ardélului, câtra carea au fostu indreptatu acelu Cercolariu; insa in esemplarele Cercolariului Meu, care au fostu menite pentru Diecesele din Banatu, nu se cuprinde acelu adausu, pentruca nici erá scopulu Meu acel'a, cá se Ve provocu, sa Me pomeniti in rogaciuni in loculu Archiereiloru Vostri Serbi.

Simtu Eu, iubitiloru! necasurile Vóstre, câci acelea suntu sî ale Mele, sî Ve rogu, sa le portâmu inca unu tempu scurtu acelea cu resignatiune, cá apoi sa Ne mangaiâmu sî mai pe deplinu.

Sabiiu in 1 Maiu 1865.

Andreiu Baronu de **Siagun'a** m. p.
Archi-Episcopu sî Mitropolitu.

Dela Senatulu imperialu.

Vomu trece repede preste siedintiele urmatóre acum ale casei ablegatîloru, cá sa venimu celu putînu in nr. celu mai de aprópe la siedintiele cele de atât'a importantia pentru noi, in care s'a tractatu cestiunea drumului feratu transsilvanu.

In siedinti'a din 17/29 Aprile, dupace la propunerea Dr. Berger ablegatii se radica depre scaune sî manifestéza condorerea loru pentru uciderea lui Lincoln, se urméza obiectulu, ce e la ordine: bugetulu ministeriului de statu. O discussiune mai viua se nasce numai la desbaterea asupr'a fondului de dispositîune, a acelui fondu, din care se ajutorau jurnalele oficióse sî semioficióse, precum sî la casuri anumite foi esterne etc. Aici regimulu ceruse 500,000, comitetulu finantîaru incuviintiá 200,000 f. Cav. Tschabuschnigg se declara cu totulu contr'a acestui fondu sî propune, a nu se 'ncuviintiá pentru elu nici unu cruceriu. Dr. Berger apera propunerea comitetului, a se 'ncuviintiá 200,000 f.; sî dupace mai vorbescu Kromer sî Toman in favórea fondului disponibilu, ear Dr. Herbst contr'a lui; in fine dupace Szabel propune summ'a de 400,000 f., la votare propunerea lui Szabel remâne in minoritate de 66 contr'a 79 voturi, ear propunerea comitetului se priimesce, sî asiá s'au incuviivtiatu pentru acestu fondu 200,000 f. Cu acést'a totdeodata s'a datu ministeriului actualu unu votu de neincredere, cu atât'a mai vertosu, câci sî ministrulu de statu, cav. de Schmerling se 'nvoise cu propunerea lui Szabel, a se acordá celu putînu 400,000 f.

In siedinti'a din 19 Aprile (1 Maiu) se dà cuventu Br. Hock, pentru de a referí asupr'a tractatului comercialu incheiatu intre Austri'a cu Prussi'a sî cu reuniunea vamala germana (Deutscher Zollverein). Tractatulu se dà unui comitetu pentru preconsultare sî reportare. Apoi se statoresce bugetulu oficieloru de controlu, mai totu dupa propunerile comitetului finantîaru.

Siedintiele din 20, 21, 22, 23 sî 24 Aprile (2-6 Maiu c. n.) au fostu consacrate desbaterei asupr'a bugetului militariu.

De cea mai mare importantia au fostu aici raportulu referintelui Dr. Giskra, care in siedinti'a d'antâiu a duratu 3 óre, in siedinti'a a dóu'a 2 óre sî in siedinti'a a cincea un'a óra, cu totulu dar 6 óre. Regimulu ceruse pe anulu 1865 in sume rotunde 91 mill. spese ordinarie, 14 mill. spese estraordinarie, cu totulu dar 105 mill., din cari abstragendu-se acoperirea de 9 mill., mai remaneau a se dá din finanticle statului 97.700,000 f. Cuventulu lui Giskr'a, care au petrunsu prin tóte specialitâtîle armatei sî a privitu obiectulu din tóte punctele de vedere cu o perspicuitate, scrupulositate sî elocuintia admirabila, a fostu priimitu cu mare aplausu din tóte pârtîle. Spatiulu nu ne iérta a intrá aici mai adâncu in cuventulu acest'a; de aceea vomu adauge numai atât'a, ca propunerile comitetului finantîaru suntu pe scurtu urmatórele:

1) ministeriului de resbelu se acórda pe an. adm. 1865 summ'a de 89,982,772 fl.;

2) acoperirea din veniturile lui proprie se statoresce cu 10,432,227 fl.;

3) distribuirea speseloru ordinarie sî estraordinarie se lasa in dispositiunea regimului, insa spesele ordinarie la pensionisti sî disponibili se acórda de aici incolo numai cá spese estraordinarie;

4) se recomanda regimului a modificá normele de pensiunare sî avantiamentu.

In fine in siedinti'a a cincea, dupace ministrulu de resbelu facuse concessiune cu 11 millióne, mai cu séma in statulu straordinariu, obiectulu acest'a, unulu din cele mai momentóse din tóte afacerile imperiului nostru, se terminà in siedinti'a din 6 Maiu cu priimirea propuneriloru comitetului.

Serbatórea lui Dante.

Maréti'a serbatóre, ce o preparà Itali'a celui mai mare alu seu poetu acum dupa 600 ani dela nascerea lui, se serbà la Florenti'a, cetatea floriloru sî astadî capital'a Italiei, in 14, 15 sî 16 Maiu c. n. Cele mai de frunte trasuri din programulu acestei serbatori - de se va fi urmatu intocmai dupa ele — suntu cele urmatóre:

In 14 Maiu se facù inaugurarea maretiei statue a lui Dante, modelata sî lucrata de Enericu Pozzi. Tóte deputatîunile venite a participá la gloriós'a serbatóre, cu flamurele sî insigniele cetâtîloru loru in frunte, trecura cu musica prin stradele principale ale cetâtii, apoi conduse de gard'a natîunala, luara locu pe tribunele, ce se infiintiasera spre scopulu acest'a in piati'a „della Santa-Croce“ (Sânt'a Cruce). In fati'a acestei adunâri stralucite se descoperì statu'a, notariulu Florentiei notà actulu solenelu, sî professorulu de retorica, Parintele Giuliani, tînù unu scurtu cuventu festivu. Dupa amédi urmà o serbatóre populara pe suav'a promenada a Cascinei, apoi escursiuni pe riulu Arno sî unu circu. Sér'a cetatea fu iluminata pomposu, musice cantara la mai multe locuri, in piati'a Sântei cruci, de aici inainte piati'a lui Dante, se cantara coruri pentru glorificarea nemoritoriului poetu.

A dóu'a dî urmà o academia mare musicala cu simfonii sî coruri privitóre la serbatórea dîlei. Dupa amédi se facura alergaturi de cai cu premie, sér'a o academia musicala, la carea avura intrare numai deputatîunile straine.

A trei'a dî tînù academi'a „della Crusca“ o adunare straordinaria, in carea se glorificá printr'unu cuventu memori'a poetului. Mai multe reuniuni impartasîra daruri in piati'a Sântei Cruci, ear printre acestea erau intretiesute mai multe espositîuni de flori, de lueruri artistice, de manuscripte etc., in fine sér'a unu balu pomposu incheià festivitâtîle.

Intre numerósele daruri interne sî esterne merita a se numerá cu deosebire dóue: 1) o colectîune de tractate, scrise de mai multi literati italieni asupr'a lui Dante sî a opuriloru lui; eda-

ta de Cellini. 2) o colectîune de tractate asupr'a lui Dante scrise de literati neitalieni, care colectîune in modulu acest'a representa unu felu de devotîune a toturoru popóreloru europene inaintea marelui geniu alu poetului italianu. Englesii voru fi representati prin Tennison, Germanii prin Herwegh, Francesii prin Victoru Hugo, Magiarii prin Aranyi sî Tóldy etc. Fiacare tractatu este scrisu in limb'a lui propriu sî insotîtu de traductîunea italiana.

Comitetulu festivitâtii impartasî daruri toturoru parintîloru seraci, cari au copii prin scólele comunale.

Steagurile sî insigniele deputatîuniloru straine remânu proprietatea cetâtii Florenti'a sî se voru pastrá intr'unu localu anumitu spre suvenire eterna. Concursulu óspetiloru se crede ca va fi immensu. Singur'a ambassad'a italiana dîn Londr'a deduse la 17,000 paspórte.

Dupa scirile mai nóue regele Victoru Emmanuilu inca a luatu parte la serbatórea natîunala, carea in adeveru a fostu marétia.

Bibliografia.

Tînt'a, câtra carea trebuie sa nesuiésca fiacare, este perfectiunarea. Dela acést'a atârna bunastarea unui omu singuraticu séu a unei societâti intregi ; chiame-se societatea acést'a familia, chiame-se natiune séu statu. Omulu dara sî cá particulariu sî ca parte a unui cuprinsu mai mare si-va adauge fericirea sea nisuindu câtra tînt'a amintita.

Adeverulu acest'a au fostu sî conducatoriulu sinodului bis. gr. or. din an. 1850, candu prin § 17 au incercatu amu dice a formá cristalisatîunea cea d'antâiu de unu sistemu scolasticu, care sa servésca de mijlocu câtra perfectîunarea nóstra. De atunci incóce au inceputu successivu a resarí in mai multe párti institute de crescere sub privighiarea Inspectoratului supremu, a cârui devisa este : „Inainte !“ In ori care ramu de viétia nu este tempu statiunariu, ci séu progressu, séu regressu, pentruca standu cine-va in locu remâne eo ipso inapoi. Au cautatu dara cá sî in viéti'a scóleloru nóstre sa se faca propasîri, sa nu remanemu statiunari, pelânga hotaririle §lui 17 din sinodulu an. 1850.

Dar nu numai institutele de crescere suntu care concurgu la perfectiunarea unui poporu, ci mai suntu de lipsa sî alte mijlóce, sî noi nu potemu negá, ca acel'a, carele conduce suprem'a inspectiune scolara, au fostu, carele au luatu initiativ'a sî au dusu sî la indeplinire unele din aceste mijlóce. Cugetâmu aici intre altele, la intemeiarea tipografiei nóstre, carea ne inlesnesce cârtîle nóstre scolare sî bisericesci, abstragendu dela celelalte scopuri maretie ce le are.

Nu suntemu de acei'a, cari sa nu recunóscemu, ca inca este destulu de facutu in viitoriu pe terenulu de care e vorb'a, dar nici de acei'a, cari sa potemu ignorá ceea ce s'au facutu sî se face, sî in fine nici de acei'a, cari sa nu cunóscemu sî greutâtîle ce obvinu la inaintarea unui poporu. De aceea cá observatori credinciosi nu potemu trece cu nepasare preste periodulu din urma alu vietiei nóstre scolastice, intielegemu periodulu dela 1862 incóce. In an. 1862 (17 Sept.) adeca se dà unu sboru nou causei scolare necrutiate de schimbârile provenite in urm'a diplomei din 20 Octobre prin unu cerculariu emisu câtra inspectorii districtuali scolari, prin care le impartasiesce suprem'a inspectiune o instructiune pentru invetiatorii de scóle normale, capitale sî elementari din districtele densiloru, cá „invetiatorii sa póta duce cu sporiu mai bunu chiamarea loru sî a reversá intru o mesura mai mare radiele luminârei natiunale.“ Totu in acestu cerculariu se promite de câtra supremulu Inspectoratu tramiterea de comissari scolari prin diecesa, cari tînendu conferintie cu invetiatorii, prin schimbare de idei sa afle scaderile ce s'aru gasí in totu cuprinsulu afaceriloru scolari sî modulu de indreptarea aceloru scaderi, insa moduri acomodate impregiurâriloru nóstre. Promissiunea s'au facutu trupu séu adeveru, câci cercullariulu din 1 Maiu 1863 sî conferintiele, ce s'au urmatu comitate de instructiunile trebuincióse, o adeverescu acést'a din destulu.

Care sa ne fia scopulu amintirei acestoru lucruri cunoscute de toti, séu déca nu, de cei mai multi cetitori ai acestui dîuariu ? E o lege psichologica, ca reproductîunea in omu numai atunci este mai chiara sî mai sincera, candu ideile ce le dobandimu ni le insusîmu in sîrulu loru istoricu. Judecat'a nóstra numai atunci va fi mai drépta, candu le avemu dinaintea ochiloru asiá dupa cum au urmatu, dar nu candu avemu numai franturi inaintea mintiei nóstre. Este de lipsa dar cá aceste sa le revocâmu memoriei publicului, cá in tipulu acest'a sa póta devení judecatoriu nepartîalu.

Precum ne dovedesce brosiur'a ce o avemu inainte-ne Inspectoratulu supremu alu scóleloru nóstre au completatu sî ide'a acést'a sî au inlesnitu in modulu acest'a o viia rechiamare in memoria, de tóte cele ce s'au intemplatu pe terenulu scolasticu in favórea radicârei scóleloru dela 1862 incóce. Acei, cari dorescu a cunósce activitatea din acestu tempu, potu de acolo cunósce sirguinti'a Inspectoratului supremu, dar potu cunósce sî spiritulu, de care e insufletîta invetiatorimea nóstra representata prin alesii comissari. Ea si-esprima aceea ce simte, sî câtra ce nisuiesce, in cuventârile sele tînute in ocasiunile deschiderei siedintieloru sele.

Nu voimu sa paremu inaintea cuiv'a cimbalu resunatoriu, sî de aceea in tóta modesti'a recomendâmu la toti barbatii de scóla, fia invetiatori, fia Preoti, acésta carte, care este inceputulu lantiului visibilu alu vietiei nóstre scolare. Ba noi amu indrasní o a recomendá toturoru, cari arata interesu câtu de micu causei scolare, din causele mai susu memorate. — Din lucruri mici se facu mari, — Rom'a nu s'a ziditu intr'o dî— suntu nisce proverbe, care de o parte ne voru departá ori ce prejudetie la luarea amintitei brosiuri in mâna, de alt'a ne potu invetiá a apretiuí totu ce se intempla pentru desvoltarea sî perfectîunarea nóstra. . . . . Ne intrerumpemu dîcendu, ca ghindea e mica sî ne insemnata la vedere, insa din ea, déca cade in pamentu bunu, se desvólta stegeriulu celu inaltu, frumosu sî puternicu.

B r a s i o v u 1/13 Maiu 1865. Portiunea canonica pentru preotîmea din Brasiovu amesuratu Cercularului Incl. Universitâti din Sabiiu dto 22 Maiu Nr. 505/1862. tandem aliquando venì la esecutiune. Comunitatea a jertfitu vr'o 15 holde de pamentu, care nu sciu de siguru, voru dá venitu anualu 50 f., dî cinci dieci florini. Multu s'a dîsu in acestu jurnalu despre esecutiunea hotarîrei Incl. Universitâti. S'a scrisu despre acést'a in nrii „Tel. Rom.“ nr. 79 1862. sî 23 din an. 1864. sî alta data, dar totu de prisosu. De aceea aru trebuí sa tacemu, decâtu n'ai in catrâu, ca prin impartasîre se mai alina incâtu-va dorerea.

In an. 1862 s'a fostu imbiatu Biseric'a sântului Nicolae cá matera cu portiunea de susu, DD. Protopopi cu respectivii eii preoti au refusatu, aretandu, ca aceea nu e matera, câci n'are filii, sî asiá tóte bisericele din Brasiovu suntu asemenea, adeca déca le place a le numí matere, apoi suntu 5. matere cu 9 preoti. DD. Protopopi au fostu luatu insîsi asupra-si impintenarea causei de dotatiunei amesuratu Cercullariului Esc. Sele P. Mitropolitu din an. 1862.— Intr'adeveru s'au facutu multe cereri, cari s'au subscrisu de toti preotii spre o esecutare cuvenita portiunei canonice. S'a fostu facutu o chartía colectiva, dar aceea, neumblandu nimenea dupa ea, a jacutu mai 3 ani la Magistratu, fâra cá sa vina vr'unu resultatu la ea. Ea s'a fostu facutu cu scopu, cá de-sî vomu capetá negativu de aici, sa avemu ce-va la mâna cá sa potemu apelá. Destulu ca apelare acum nu mai trebuie, pentruca biseric'a sântului Nicolae cá matera a priimitu 15. holde, apoi de celelalte biserici mai véda cine va vedé ! *) —

Varietâti sî noutâti de dî.

(S c r i e r e n ó u a p e r i o d i c a r o m a n é s c a.) Anunciâmu cu placere esîrea unei nóue scrieri periodice române, cu numele „FAMILI'A, f ó i a e n c i c l o p e d i c a sî b e l e t r i s t i c a cu i l u s t r a t i u n i“, ce va esî in Pest'a sub redactîunea dlui Iosifu V u l c a n u, Redactorelui „Umoristului“. Numerulu 1. a sî aparutu sî se recomanda fórte bine. Acel'a cuprinde: Schitia biografica din viéti'a dlui Nicolau Z s i g 'a, cunoscutului mecenate alu tinerimei române, cu portretulu acelui'a,--Trilogia elenica, trei poesii de Aaronu D e n s u s i a n u, —Caderea Timisianei, novela istorica de Iuliau G r o z e s c u,—Eroin'a de la Gaet'a, de G. B a r i t i u,— Tabl'a lui Traianu, cu ilustratiune, — Panteulu de pe tempulu Imperatîloru romani, cu ilustratiune,— Capitoliulu de Washington, cu ilustratiune,— Columb'a, romanu de Aless. Dumas,— Despre amóre,— Modele de brodaria (Stickerei), Revista sociala,— Ce e nou?— Literatura sî arte,-- Din strainatate,-- Gacitura numerica,-- Post'a redactiunei. Ear pe cupert'a foii suntu tiparite câte-va corespundintie, apoi indegetâri pentru cultivarea gradineloru sî pentru económe.— Scrierea ese de 3 ori pe luna, in 5, 15 sî 25 dupa calendariulu vechiu, contînendu fiacare numeru câte 2 cóle. Pretiulu scrierei e pentru Austri'a pe Iuniu-Septembre 2 f., pe Iuniu-Decembre 3 f. 50 xr.; pentru Romani'a pe Iuniu-Decembre 1 galbinu. Cancellari'a Redactiunei : Strat'a lui Leopoldu Nr. 18 in Pest'a.— Urâmu scrierei celei plinc de sperantia celu mai salutariu successu. —

Din Fói'a societâtii pentru literatur'a sî cultur'a româna in Bucovin'a a esîtu in 1 Maiu c. n. sî nr. 5. Mai multu in nr. urmatoriu.

J u n e l e p i c t o r u r o m â n u, d. P o p e s c u, din Banatu, cunoscutu publicului intre altele prin tabloulu deputatîloru români dela diet'a din Pest'a din a. 1861, se afla calatorindu spre Itali'a, patri'a picturei, pentru perfectiunarea sea. I urâmu sî noi cu „Famili'a“, ce comunica acésta buna noutate, cá din acésta calatoria sa se intórne cá albin'a de pe câmpulu cu flori. —

---

*) Dupa parerea nóstra nenormativa erórea nu e, ca s'au priimitu de a s t a d a t a sî 15 holde, ci aceea, ca putînulu nu s'au impartîtu intre t o t i parochii din Brasiovu sî preste totu ca s'a frântu soliditatea. Red.)

Priviri asupr'a Istoriografiei române.

(Continuare sî capetu din nr. premergatoriu.)

Préluminatulu d. Papiu Ilarianu, reproducendu din manuscripte séu tipariture raritime, documente séu naratiuni scrise in grecesce, latinesce, nemtiesce, ungaresce etc. le insocesce de traduceri literali in romanesce, aceea ce-i vine mai usioru de óre ce-i suntu familiarie cele mai multe limbi culte ale Europei. Atunci candu acésta intru adeveru pretiósa colectiune va ajunge la alu siéselea volume, atunci voru fi materiale de ajunsu spre a scrie o istoria a Romaniei mai intinsa sî documentala, asiá precum o cere progressulu actuale alu sciintieloru istorice.

Impulsulu datu acestoru studie produse Istori'a Câmpulungului a destinsului poetu C. D. Aricescu, monografia plina de meritu, lucrata dupa manuscripte descoperite in monastirile Cozi'a sî Sierbanescii, in dóue volume; sî Compendiu de Istori'a Transsilvaniei de d. I. V. Rusu (Sabiiu 1864); sî traductiunile domnului G. Sion facute din grécamoderna a operei lui Dionisie Fotino (edita in Vienn'a la 1818) Istori'a generala a Daciei séu a Transsilvaniei, tierei muntenesci sî a Moldovei (Bucuresci 1860), sî a Istoriei Tierei romanesi de fratii Tunusli (Bucuresci 1863). Ambele aceste istorie presinta o multîme de evenimente reu cunoscute.

In fine, voiu memorá frumós'a Istoria a Românilor sub Michaiu Vitézulu, opera postuma a acelui ingeniu potinte, care fu numitulu dejá N. Balcescu. Ea fu publicata pârti-pârti in admirabil'a „Revist'a româna“, care esiá pe tóta lun'a in Bucuresci la 1861, 62 sî 63. Asta lunga biografia se numera intre cele mai frumóse prose scrise in limb'a româna. Voiu incheiá acésta dare de séma indicându unu pré bunu compendiu istoricu alu desu numitului Domnu professoru Treb. Laurianu. Eata-i titlulu: Istori'a Românilor din tempurile cele mai vechi pâna in dîlele nóstre. (Bucuresci 1862); sî important'a publicatîune oficiala, din care esî, de suntu acum trei-dieci dîle, primulu volume cu titlulu Archiv'a istorica a Romaniei, care e o colectiune de documente din timpurile cele mai vechi pâna la 1800. Acestu jumetate volume contîne vr'o 300 documente.

Aru fi neaperatu cá bibliotecile universitâtîloru italiane, celu putînu ale celoru mai mari, sa-si castige aceste cârti, câci pentru particulari aru costá pré multu. Opere, care ne facu cunoscute faptele, peripetîele sî adversitâtîle unui poporu, care nu e strainu de noi, ci totu de unu sânge sî mai de aceeasi limba cu a nóstra: aceea ce candu n'aru fi probatu din istoria, aru fi de ajunsu a o dovedí cu uniformitatea numelui, cu care suntemu numiti de câtra natîunile straine noi sî ei. Sî intru adeveru, Polonulu chiama pre Italianu Wloch, pre Românu Woloch; Boemulu, pre Italianu Wlach, pre Românu Walach; Magiarulu chiama Olasz pre Italianu, Oláh pre Românu. Sî ací voiu insemná parerea acelor'a, cari credu cum ca numirile Welsch, cu care Nemtii chiama pre Italianu, Vallone, Vallese, Gallese, Gallezo sî pâna sî numirea de Belga, suntu de aceeasi origine; insa, spre nenorocire, bibliotecele universitâtîloru nóstre departe de a se poté inavutî cu cârti, in lips'a in care se afla tóte, fâra vr'o esceptiune, dara de ací inainte nu voru fi in stare d'a plati macaru continuatîunea opereloru ce urméza a se tiparí, sî la care incepusera a se aboná, pentru ca onor. ministru Natoli nu gasì altu chipu de a face economia in bugetulu instructiunei publice, decâtu facendu mari reduceri in sumele anuali destinate pentru cumpérare de cârti. Asiá d. e., pentru bibliotecele din Pis'a, unde suntu siésedieci sî optu de professori, acum suntu destinate numai 4590 livre, sî vai, déca va fi trebuintia de vr'o reparatiune ..... In Turinu summ'a accordata va fi cheltuita tóta pentru stipendie, pentru incaldîrea sî luminarea saleloru de lectura.

O! déca onor. Natoli aru fi consideratu acea mare sentintia a lui Augustin Thierry, ca adica interesele sciintiei se tînu de interesele cele mai natîunali, de buna séma aru fi facutu economia in alte ramuri. Mai multu de câtu intinderea teritoriulu sî numerulu ostiloru, progressulu sciintificu sî literariu e de o mai mare importantia pentru natîune. Pentru aceea Belgi'a sta d'asupr'a Russiei celei nemarginite. Confederatîunea germana nu e, nici póte fi, cuceritóre; dara cu tóte acestea, câtu tempu Nemtii voru avé primatulu in sciintia, ei voru esercitá o influintia in lume; in Germani'a insa, principii cei mici nu facu economia asupr'a banului bibliotecelor publice; ci, din contra, candu se presenta ocasiunea de cumperaturi importante, le asémna fonduri estraordinarie. Eara noi vomu merge indereptu, in cunoscintie, sî vomu scapetá din acea faima de eruditi, ce o castigara strabunii nostri, candu in secululu XV reinviéra studiele classice in Europ'a.“

Principatele române unite.

Dupacum spuseramu in numerulu din urma, Domnitorulu in 30 Aprile nóptea a sositu din escursiunea sea la Moldov'a in capitala. „Tromp. Carp.“ spera, ca cu intórcerea M. Sele se va indoí energi'a diregatorieloru publice pentru esecutarea legei rurale.

Acelasi dîuariu ne anuntia totdeodata sî sosirea sî reintrarea in postulu séu a ministrului de esterne d. Balanescu, precum sî re'ntórcerea dela Vienn'a a agintelui sî consulelui generalu austriacu Br. Eder.

Inn. Loru imperiale russesci Principele Michailu sî Marea Ducesa Olg'a au trecutu in calatori'a loru spre Vienn'a in 1 Maiu prin Craiov'a. Guvernulu românu, luandu scire despre calatori'a acést'a, deduse ordinu autoritâtîloru locale din Galatiu, Brail'a sî Giurgiu, a dá inaltîloru passageri onorile cuvenite; ear generalulu Manu, ministrulu de resbelu, avù ordinu a merge la Giurgiu, pentru de a complimentá pre inaltii óspeti in numele Domnitorului.

„Monit. ofic.“ publica denumirea de prefecti, a d. Grigoriu Rossetti in judetiulu Neamtiu, sî a d. Panaiotu Mangirofu in judetiulu Suceav'a, dupace din aceste posturi se destituisera dd. Dimitriu Georgiade sî Ioann Greceanu pentru lips'a de activitate la esecutarea legei rurale. Totu „Monitoriulu oficialu“ publica, ca la cercetarea cassei generale in judetiulu Dolju s'au aflatu deficitu de 1,842,630 lei. Cassierulu G. Olanescu indata s'a destituitu, s'a datu in judecata, sî tóta averea lui, mobila sî immobila, s'a pusu sub secuestru. —

„Presse-i“ de Vienn'a se scrie din Parisu, ca conferintiele din Constantinopole nu se ocupa cu jurisdictiunea consuliloru straini in principate, ci numai sî numai cu cestiunea monastiriloru, ear capitulatîunile acelea au fostu numai obiectulu unoru convorbiri private ale consuliloru. Noi inca dela ivirea cea d'antâiu a acelei faime nu i amu atribuitu insemnatate seriósa, sî aru sî fi cu totulu perversu, cá pe unu abusu invechitu sa se cerce intemeiarea unui usu nou.

Dupacum se scrie unui jurnalu germanu din Bucuresci, ministrulu presiedinte d. Bosianu, cu privire la starea cea critica finantîala a tierei, staruiesce a se face mari reductîuni in statulu armatei, sî este resolutu a-si dá dimissiunea, déca propunerile lui nu s'aru priimí.

Câtu este de fragila inca libertatea pressei in principate, dar iarasi câtu de putînu se sciu folosí unele dîuarie de ea, sî câtu de dreptu avuramu noi, candu diseramu sî dîcemu necontenitu, ca nimicu nu se pare asiá greu dîuarieloru de dincolo, cá moderatîunea, vine a constatá „Tromp. Carpatîloru“ prin novel'a urmatóre:

„Aflâmu cu machnire, ca ministeriulu d-lui Bosianu nu s'a potutu aperá multu tempu d'a suprime unu dîuariu. Citimu in „Monitorulu oficiale“ de alaltaieri suprimarea dîuarului „Consciinti'a Natîunale“; sî ne machnimu, nu atât'a pentru ca s'a supressu unu dîuariu, sî negresîtu liberale in feliulu seu, nu atâtu pentru ca jóca ursulu prin vecini, precum se dîce; dar pentruca, dupa cum aflâmu, membrii comissiunei mixte aru fi scosu din raportulu comissiunei câtra Domnitoriu cererea libertâtii pressei, sî ca acésta scótere aru fi motivata de licenti'a dîuarului supressu.“ —

Noi consimtîmu in privinti'a acést'a pe deplinu cu ceea ce dîce d. Vaillant in Reform'a nr. 19:

„Amu cititu articolulu „Consciintiei natiunale“ care a motivatu nu numai suprimarea acestui dîuariu, dar chiaru libertatea pressei. Suntemu indoitu machniti, pentru ca ne tememu mai putînu de o ostilitate indirecta, decâtu de o lingusîre mârsiava.

Sî noi ne credemu omulu progressului cá ori care altulu, dar nu-lu confundâmu cu o saritura sî cu unu saltu periculosu. Nu confundâmu realitatea, pe care o potemu atinge, cu idealulu care nu-lu vomu atinge nici odata. Pentru acestu cuventu, n'amu aprobatu nici odata tactic'a „Consciintiei natiunale“. Opositîunea eî tacita ni-a parutu mai multu vatematóre decâtu folositóre progressului, pentru ca, prin tacerea eî afectata, ea nu-lu ajuta intru nimicu. Ni-amu intrebatu chiaru, pentru ce a cerutu sa apara, de óre ce erá decisa cá sa se abtîna. Credeamu ca erá de datori'a eî de a luá parte precâtu poteá mai multu la critic'a acteloru private sî publice. Voiamu sa o facemu sa intieléga, ca critic'a este unu esamenu justu, care arata de o potriva binele cá sî reulu acteloru sî opereloru: ca acestu esamenu póte sa se faca fâra passiune, fâra ura, fâra ostilitate, cu singurulu scopu de a luminá sî a dá consilii, cu pericolulu chiaru de a nu fi nici ascultatu, nici intielesu; sî ca prin urmare a nu aretá decâtu

reulu, nu este a criticá, ci a-lu luá in risu; a nu vedé decâtu numai reulu pretotindeni sî nicairi binele, este a negá progressulu; ca a-lu afirmá prin tacerea dispretiului, in locu de a aretá remediulu, este o dovada de slabiciune de inima, séu de lipsa de tactu sî esperiintia. "

D. Romulus Scribanu, fostu secretaru alu societâtii internatîunale latine din Turinu, reintorcendu-se in patria, publica in „Reform'a" actulu dimissiunei sele, din care vedemu ca densulu a lucratu in acea societate pentru dóue idei considerabile: un'a cá sa se coloniseze Bessarabi'a de médiadî cu Italieni, alt'a cá intre Romani'a sî Itali'a sa se incheie unu tractatu comercialu. Dlu Scribanu promite a respandí aceste idei de aici incolo sî pe tiermurile Dunarei. —

Diuariulu „Reform'a" in numerulu seu 19, ne face onórea nemeritata a pune numele diuariului nostru in urm'a unui passagiu, care ne este strainu. Ori câtu ne bucurâmu, candu diuariele de dincolo iau câte o notitia sî din fói'a nóstra, dupace neasemenatu mai multu luâmu noi dintru ale loru, totusi n'amu potutu trece cu tacerea acésta eróre, cá nu cumva sa ni se impute, ca tacemu la o atribuire nemeritata.

Prospectu politicu.

Telegrafulu de preste mare aduce necurmatu sciri despre aflarea lui Napoleonu in Algeriu. Priimirea imperatului in tóte pârtîle se dîce ca e entusiastica; vomu vedé, déca imperatulu va justificá acestu entusiamu prin introducerea de institutîuni salutarie in favórea indigeniloru, ori déca proclamatîunile, cuventârile sî promissiunile lui voru remané numai aceea ce suntu astadi — vorbe frumóse. —

Avemu dinainte-ne cunoscutulu rescriptu alu imperatului russescu, prin care generalulu Murawiew se elibera de guvernarea provincieloru apusene sî se radica la rangu de comite. Rescriptulu e unu documentu de insemnatate istorica; câci constatéza odata aceea, ca revolt'a Poloniloru a fostu perfida, ear a dóu'a constatéza, ca portarea generalului a corespunsu deplinu asceptâriloru imperatului. Abstragendu dela magulirile, ce le face imperatulu vechiului sî devotului seu servu, actulu acest'a de siguru nu e cualificatu, de a face onóre renumelui imperatului Alessandru.

Scirile din Itali'a despre negotiatîunile intre Turinu sî Rom'a suntu prea nesigure, decâtu sa se póta cuprinde in cuvinte resolute. Atât'a e siguru, ca partidele mai estreme italiene suntu intaritate infricosiatu asupr'a regelui, câci va sa faca Romei concessiuni. Intr'aceea fói'a „Avvenire" din Florenti'a dîce, ca lucrurile stau astadi asiá: Pap'a dà regelui Victoru Emanuilu sî descendentîloru lui tóta Italí'a cu Rom'a cu totu cá feudu, cu conditîunea aceea, ca dinasti'a Savoia sa restituie tóte monastirile, sa plinésca tóte scaunele archiepiscopesci, sa respecteze averea bisericei sî sa apere pentru totdeun'a religiunea catolica in totu imperiulu. O fóia clericala din Itali'a dîceá: D. Vegezzi a deschisu lui Victoru Emanuilu portîle Romei, dar regele nostru va intrá in cetatea eterna, cá óre candu Pipinu sî Carolu celu mare, pentru de a aperá pre Pap'a, eara nu pentru de a-lu scóte din scaunu.

Stramutarea regimului dela Turinu la Florenti'a este finita mai de totu. Actele sî alte aparate de cancelarie s'au transportatu pe 600 vagóne; regele fu mai celu din urma, care parasî Turinulu.

Jurnalele se ocupa inca fórte multu cu evenimintele din Americ'a. Noulu presiedinte Iohnson intr'o cuventare a sea dîse, ca capii revolutîunei dela médiadî trebuiescu pedepsiti sî trantiti din positîunea loru sociala, ca locuitorii remasi credinciosi merita a se despagubí din averile celoru desbinati sî ca mass'a poporului stateloru de médiadî trebuie intempinata cu bunatate sî crutiare,—cuvinte cu atât'a mai considerabile, câci ele cuprindu programulu presiedintelui pentru celu mai de aprópe venitoriu, unu — venitoriu cu atât'a mai siguru, câci comandantii de médiadî se predau unulu câte unulu, astfelu incâtu ministrulu de resbelu va sa dimita din armata 400,000 feciori. Câtu de multu interesu are Franci'a, a-si cunósce limpede positiunea sea fatia cu republic'a americano-medînoptîala, se vede intre altele sî de acolo, ca impoteritulu francesu din Washington are instructîune a 'ntrebá pre presiedintele Iohnson, déca recunósce ori nu recunósce imperiulu messicanu? — Diu'a de 13/25 Maiu va fi pentru uniunea americana dî de jale obstésca pentru mórtea lui Lincoln.— Despre mórtea ucigatorului lui Lincoln, Booth, aflâmu, ca acel'a ratacindu din locu in locu, s'au aflatu in fine in Maryland intr'unu bunu la tiéra, sî simtîndu apropiarea militîei s'au ascunsu intr'o siura, amenintiandu cu mórte pre totu celu ce s'aru apropiá de densulu. Soldatii aprinsera siur'a, sî Booth nevrendu sa easa nici asiá, a fostu impuscatu mai tocmai prela loculu ace-l'a prin capu, pre unde puscase densulu pre Lincoln; sotiulu lui, Harrold, a fostu prinsu viu sî datu in mân'a judecâtii.

Intre Turci'a sî Serbi'a este temere, ca va irumpe unu conflictu nou. Regimulu serbescu spre amintirea emancipârei politice a Serbiei de acum 50 de ani voiá sa serbeze unu jubileu sî proiectase unu programu corespundiatoriu, ear Pórt'a a protestatu cu energía contr'a unei astfelu de serbatóri, in carea ea vede o demonstratîune politica.

Nr. 16—3 CONCURSU.

Cu inceputulu anului scolasticu $186^{5}/_{6}$ venitoriu, avendu a se adauge la cele siepte classe gimnasiali dejá infiintiate in gimnasiulu românu de religiunea ortodoxa orientala, sî class'a a VIII. sî cea din urma spre complinirea intréga a gimnasiului, se deschide cu acést'a concursu inca pentru doi professori, fia care cu salariu anualu de câte 800 f. v. a.

Dela concurente se cere cá sa documenteze:

1) prin atestatu de botezu, ca este Românu de natîune sî crestinu gr. orientalu de religiune;

2) prin atestatu de maturitate, ca a finitu studiele gimnasiale dupre sistem'a prescrisa de Proiectulu de organisarea gimnasieloru Austriei din 1849;

3) prin atestatu academicu, ca a finitu facultatea filosofica in vre-o universitate órecare;

4) prin atestatu de conduita dela dregatori'a politica locala, ca aceea i este nereprobavera.

Se voru preferí insa cari pe lânga acestea voru documentá:

a) ca a maturisatu cu eminentia;

b) ca a facutu sî coloquie din obiectele de sciintia, pentru care lu arata indicele ca s'a inscrisu.

Tóte aceste documente concurentele le va tramite celu multu pâna la 15 Augustu 1865 s. v. adresandu-le francate câtra subscris'a Eforia.

Brasiovu 24 Aprile 1865.

Efori'a scóleloru centrale române de legea greco-orientala.

Sirupu albu de peptu

Acest'a se aprobà de mai multe fisicate unu mijlocu pentru ori ce tuse vechia, pentru dorere de peptu, ragusiéla de ani, plumani balóse, tuse magarésca, gusteru in gâtu, aprinderi in gâtlegiu, guturaiu, tuse cu sânge, scuipatura de sânge, nadufu, despre acestea tóte liferéza cele mai bune resultate, sî se afla mai multe sute de ateste.

Pentru Brasiovu amu datu unicului Depusetoriu **Dlui S. P. Mailatu** in butelie originali a 1 f. sî a 2 f. in argintu (sunatori).

G. A. W. Mayer
Breslau, Prussi'a.

Possessorelui fabricei Dlui G. A. W. Mayer in Breslau, Prussi'a, aflatoriului sî singurului fabricantu alu adeveratului cam in tóta Europ'a pretiuitului Sirupu albu de peptu, i se descoperì o recunoscintia frumósa atingendu fabricatulu seu, de Episcopulu Esc. Sea d. de Deaky unulu in Crestinismulu catolicu inaltu pretiuitu archiereu care pórta titlu a unui secretu consiliaru a pré S. Pap'a. Carea spre bagarea de séma in genere, se publica ací.

Subiscalitulu adeverezu, ca Sirupulu albu de peptu alu Dlui G. A. W. Mayer din Breslau, luandulu din spetieri'a Dlui Ant. Pasperger la S. Salvatoru l'amu intrebuintiatu contr'a unui catar greu, necontenita tuse sî plumana balósa, cu celu mai bunu resultatu, sî dupa intrebuintiare a câtoru-va butelii mi restaurà sanetatea pe deplinu, deci lu recomandu fia-cui care patimesce de asemenea bóle, cu cea mai mare asecurare.

Jaurinu, 25 Iuniu 1864.

Sigismundu de Deáky,
Episcopu in Casarapelu sî abate capitulului de Jaurinu.

(18—1.)

Nr. 17—2 ANUNCIU.

Subscrisulu, cá nou Viceinspectore alu muntîloru Hasdate in comitatulu Turdei, face cunoscutu celoru ce pentru dobitócele loru dorescu a esarendá pasiunatu, cumca pasiunatulu din muntii prenumiti, 2777. jugere, sî adeca intr'unu locu de 2200. jugere, sî celelalte impartîte in mai multe locuri se voru dá in arenda pe unu anu, séu sî pe mai multi.— Doritorii de a esarendá au a se indreptá prin epistole francate séu personaliter câtra subscrisulu in Gelou (Gyalu). Franciscu Soos.

La articululu meu despre Assoc. tranna Nr. 35 pag. 138 s'a stracuratu din eróre de condeiu dóue gresiele in cifre; deci me rogu sa se indrepteze: la pag. 138 lin. 41 sa se indrepte in locu de 2023 f. numai 1023 f.

Totu la aceea pag. 138 lin. 46 in locu de 2048 f. sa se indrepte numai 1048 f. v. a.— I. V. R.

Burs'a din Vienn'a 8/20 Maiu 1865.

Metalicele 5%	71 10	Actiile de creditu	183 40
Imprumutulu nat. 5%	76 15	Argintulu	107
Actiile de banca	802	Galbinulu	5 18

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 37. ANULU XIII.

Sabiiu, in 13|25 Maiu 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Drumulu de feru transsilvanu.

In fine avemu sî noi Transsilvanii drumu de feru,— celu putînu o bucatîca. In siedintiele casei ablegatîloru din 12 Maiu sî dîlele urmatóre s'a priimitu cu unele modificatîuni propunerile comitetului respectivu. Mai pe largu despre acést'a vorbimu sub rubric'a: dela Senatulu imperialu; aici vomu comunicá pe scurtu numai atât'a, ca fatia cu cele dóue pareri diverginti, un'a a dietei transsilvane: cá lini'a sa mérga dela Belgradu pe Tarnâvi la Brasiovu, sî alt'a a regimului: cá sa mérga dela Belgradu la Sabiiu sî sa ésa pela Turnulu rosiu, comitetulu au alesu calea de mijlocu, adeca nici pela Brasiovu, nici pela Sabiiu. nici pela Clusiu, c i d e o c a m d a t a n u m a i p â n a l a B e l g r a d u, care propunere apoi s'a sî priimitu din partea casei ablegatîloru. Astfelu dar in scurtu tempu vomu avé sî noi Transsilvanii celu putînu o parte de drumu de feru in patri'a nóstra. Cu intristare trebuie sa véda ori ce patriotu transsilvanu (dîcemu in adinsu: transsilvanu, sî nu: românu, sasu ori magiaru, câci in cestiuni de acestea natîunalitatea nu e indreptatîta a duce rolu), cum afacerea acést'a de importantia vitala pentru tiér'a nóstra, s'a finitu intr'unu modu deplorabilu, stirbitu sî defectuosu. Insa ce erá sa sî faca cas'a ablegatîloru alt'a, dupace regimulu pledá cu atât'a caldura nemeritata pentru lini'a dela Turnulu rosiu, pecandu diet'a tranna staruiá pentru lini'a Tarnâvi—Brasiovu, in fine candu mai domniá sî o a trei'a parere, ca drumulu feratu sa se aduca dela Oradea pela Clusiu la Belgradu? Ce erá, dîcemu, sa faca cas'a ablegatîloru alt'a, decâtu sa aduca unu conclusu ciungitu, care numai intr'atât'a póte multiamí pre Transsilvanii, incâtu tóte trei partidele, ce suntu in cérta necontenita, mai potu avé sperantia, ca proiectele loru, de-sî nu suntu incuviintiate, dar nu suntu nici reieptate! Aici dar amu ajunsu cu drumulu nostru feratu, sî trebuie sa marturisimu pe fatia, ca prin portarea nóstra nici ca amu meritatu ce-va mai bunu. Câci déca nu amestecamu in cestiunea acést'a de economia nefericitele nóstre patimi natiunale; déca nu pretindeamu lucruri, ce vedeamu inainte ca suntu cu nepotintia a se realisá, vremu sa dicemu: déca nu pretindeamu, cá imperiulu celu atâtu de ingreuiatu cu finantiele sele, sa ne zidésca trei linii totdeodata, déca in fine ne manifestamu patriotismulu, ce-lu portâmu in tóta clipit'a pe buze, prin o resignatîune nobila patriotica, sî nu alteramu prin deputatîunile sî tractatele sî brosiurele nóstre votulu dietei, alu representantiei tierei, care votu erá menitu a multiamí tóte interessele drepte sî possibile: atunci astadi n'amu avé lini'a dela Aradu la Belgradu, ci mai prin mijloculu tierei o linia dela Aradu prin Belgradu, pe Tarnâvi, prin Secuime la Brasiovu sî la vam'a Buzeului.

Insa acést'a e fatal'a nefericire a nóstra Transsilvaniloru, ca nu trebuie sa ne strice altii dinafara, câci destulu ne stricâmu noi insîne; acést'a e fatal'a nóstra nefericire, ca tempulu ne invétia necurmatu, dar noi nu ascultâmu lectîunile lui.

Dela Senatulu imperialu.

Desbaterea asupr'a drumului de feru transsilvanu.

S i e d i n t i ' a d i n 30 A p r i l e (12 M a i u.)

Dupa câte-va antecedintie vine la ordine raportulu comitetului privitoriu la drumulu feratu transsilvanu.

Referintele Dr. R e c h b a u e r se urca pe tribuna sî ia cuventulu. De unu sîru de ani, dîce, infiintiarea unui drumu feratu spre sî in marele-principatu Transsilvani'a este obiectu de pertractâri sî cercetâri zelóse, sî drumulu acest'a mai cu séma in tempulu nou se cere mai multu decâtu ori candu. De altmintrea sî este unu ce préfirescu; câci déca in generalu pentru fiacare tiéra spre inaintarea intereseloru eii materiale unu drumu feratu este de inalta insemnatate, apoi pentru Transsilvani'a infiintiarea lui câtu mai curendu este in adeveru o cestiune de viétia; câci numai tragendu-se Transsilvani'a in rociulu de sîne i se va dá inlesnirea a urcá copiósele sele averi firesci sî a luá in privinti'a agricola, mercantila sî industriala aventulu, de care e capace tiér'a aceea.

Dar ori câtu e de recunoscuta trebuinti'a, ori câtu de dorita infiintiarea, aceea pân' acum inca totu n'a urmatu, sî caus'a se pare a fi in parte aceea, ca nici pamentenii insîsi, nici locurile normative inca nu se potura uní in privinti'a directîunei principale a acestui drumu.

Pâna acum se luara in considerare mai cu séma dóue directîuni, un'a dela Oradea mare prin valea Crisiului la Clusiu, de acolo la Brasiovu, sî apoi mai departe prin vam'a Buzeului la Galatiu, sî a dóu'a dela Aradu pe la Vintiulu de josu sî Sabesiulu sasescu la Sabiiu, sî apoi mai departe pe la vam'a Turnului rosiu la Bucuresci. Ambe directîunile acestea se 'ncuviintiara inca la an. 1862 de câtra Maiestatea Sea intru atât'a, incâtu se 'ncuviintiá principiulu continuârei acestui drumu din Ungari'a. Pentru de a tiné séma dupa potintia interesseloru celoru fundate, inparte diverginti, Guvernulu inca in anulu trecutu aduse o propositîune, prin carea se proiectá unu rociu intregu de drumuri ferate pentru Ungari'a (Transsilvani'a! Red.), carea erá sa cuprinda patru linii, sa aiba centrulu in Belgradu sî sa se estinda astfelu:

a) o linia dela Aradu la Sabiiu, sî apoi spre fruntariulu transsilvano-romanescu la Turnulu rosiu, cu o linia laterala la Belgradu;

b) unu drumu feratu dela Belgradu la Clusiu;

c) unu drumu feratu dela Clusiu la Oradea mare; sî

d) unulu dela Belgradu pe siesulu Tarnâvei la Brasiovu, sî de acolo pân' la fruntariulu transsilvano—romanescu.

Acésta propositiune a regimului inca 'n sessiunea din urma se predete unui comitetu pentru preconsultare, care o sî luase in pertractare scrupulósa sî o sî adusese la deplinire, dar reportulu lui nu se mai potù aduce naintea in. case, pentruca sessiunea se 'ncheiá mai nainte. Cu tóte acestea me credu indatoratu, a substerne in. case in liniamentele mai de frunte resultatulu consultâriloru comitetului din anulu trecutu, câci numai in modulu acest'a se póte cunósce de ajunsu tóta starea lucrului. Comitetulu din anulu trecutu recunoscuse cu unanimitate necessitatea de a se 'nfiintiá câtu mai curendu o linia de sîne la sî in Transsilvani'a, precum sî aceea, ca cete patru linii propuse de regimu voru fi de ajunsu a corespunde dupa potintia recerintieloru tierei, fiindca prin acelea s'aru deschide unu drumu duplu pentru comerciulu universalu, de o parte pe la Brasiovu sî vam'a Buzeului la Galati sî gurile Dunarei, de alta parte pe la Sabiiu sî Bucuresci la Varn'a sî la Marea-négra.

Dar comitetulu nu potù trece cu vederea, ca dupa impregiurârile finantîale de acum ale imperiului tóte patru liniele aru impune statutului sarcini prea grele, de óre ce pe lânga mic'a rentabilitate, ce se póte prevedé ca o voru avé deocamdata aceste drumuri, statulu aru trebuí sa se incarce cu subventiune de mai multe millióne pe anu. Mai departe a fostu comitetulu de parerea aceea, ca dupa impregiurârile de acum ale Transsilvaniei prin cladirea u n e i linii se satisface deocamdata scopului prefiptu, sî ca pelânga referintiele cele cam primitive inca ale Transsilvaniei in privintia industriala sî agricola prin cladirea duoru drumuri negresîtu unulu s'aru nimicí prin celalaltu.

Din motivele acestea comitetulu din anulu trecutu s'a decisu intr'acolo, ca subventîunea din partea statului sa se 'ncuviintieze numai pentru un'a linia de drumu feratu. Pe bas'a acestui conclusu principialu incepù apoi comitetulu a consultá, ce directiune sa se dee acestei linii. Regimulu a remasu pelânga parerea sea, insemnandu lini'a Aradu—Sabiiu—Turnurosiu cá aceea, carea sa se intreprinda sî sa se cladésca nainte de tóte. In comitetu s'au datu in privinti'a acést'a trei pareri deosebite. Un'a in consunantia cu propositiunea regimului se

declarà pentru lini'a Aradu—Sabiiu—Turnurosiu, sî adeca din caus'a aceea, câci drumulu acest'a aru fi celu mai scurtu, cu 42 mile, câci duce prin valea Muresiului sî face cele mai mici greutâti de terenu, dà cele mai mari prospecte la rentabilitate, sî tocmai pentru infiintiarea cea cu usiurintia aru fi impreunatu cu spesele cele mai putîne, pecandu drumulu cerutu de alta parte Oradea-mare—Brasiovu face dificultâti mai mari in privinti'a terenului, este mai lungu sî prin urmare sî mai sumtuosu. Dincontra se obiectà dintr'alta parte a comitetului, ca lini'a Aradu—Sabesiu—Sabiiu taia Transsilvani'a numai in partea cea mai mica la apusulu de médiadî, prin urmare nu póte contribuí mai nimicu la aventarea culturei sî industrici, pecandu dincontra lini'a Oradea mare—Clusiu prin valea Tarnavei la Brasiovu taia tiér'a in in lungime de 73 mîle, atinge siesurile cele mai roditóre sî dà sperantie pentru o influintiare salutifera asupr'a inaintârei culturei, prin carea spesele întrecatóre se recompensa cu abundantia.

O a trei'a parere in fine erá aceea, ca sa se cladésca dela Oradea la Clusiu sî de acolo la Sabiiu, dar pe la Copsîti'a, din causa ca directiunea acést'a lasa deschisa legatur'a atâtu cu Sabiiulu, câtu sî cu Brasiovulu.

Fiindu astfelu diverginti parerile membriloru lui, Comitetulu nainte de a se slobodî la o hotarire definitiva, se crediù datoriu a'ntrebá mai antâiu ómeni cunoscatori de lucru, sî de aceea se ascultara consiliarulu regimului Engerth sî inginierulu superioru Villungen; ambii s'au declaratu intr'acolo, ca in sine lini'a Aradu—Alvintiu—Sabiiu—Turnulu rosiu este cea mai scurta sî mai recomandabila. Consiliarulu regimului Engerth insa a desfasiuratu opiniunea sea intr'acolo, ca déca la facerea liniei are a se considerá impreunarea celoru trei cetâti principale ale tierei, apoi lini'a pela Copsi'a este de preferitu celei de pe la Sabesiu. Pe temeiulu ascultârei acestoru esperti comitetulu anului trecutu a crediutu de trebuintia, cá nainte de a se aduce hotarire definitiva, sa se faca cercetâri mai departe, sî dupace acelea in anulu trecutu nu se potura face, a crediutu, ca in anulu acel'a nu póte sa se slobóda la consultare definitiva, sî s'a unitu in hotarirea urmatóre: Inalt'a casa sa binevoiésca a hotarí: „Recunoscendu necessitatea cladirei unui drumu feratu, prin care Marele-principatu Transsilvani'a de o parte spre apusu sa se lege cu drumurile de feru din Ungari'a, de alta parte cu Moldov'a sî Romani'a, respective cu marea négra, se asigura garantarea vistieriei statului pentru camatuirea sî respunderea capitalului de lucru pentru cladirea sî sustînerea unui astfelu de drumu feratu; propositîunea presinte a regimulu, ce cuprinde unu rociu intregu de linii ferate in Transsilvani'a, se reiépta, sî regimulu se provóca, cá pân' la sessiunea cea mai de aprópe sa aduca o propositîune nóua, prin carea sa se proiecteze numai un'a linia principala de drumu feratu, carea sa corespunda dupa potintia deopotriva intereseloru tierei.“

Comitetulu din anulu trecutu crediù, ca propunerea acést'a fâra mustrare de cugetu se póte recomendá spre priimire, pentruca printr'ens'a cladirea drumului insusi nu s'aru fi traganatu, de órece pe tempulu consultârei de acum unu anu inca nu se formasera intreprinderi, cari sa fia luatu asupra-si cladirea, sî pentruca atunci totu aru fi mai fostu cu potintia a se pune 'n contielegerea cuvenita pentru combinarea cu drumurile principateloru dela Dunare. Pe bas'a acestoru decisiuni a fostu conceputu sî tiparitu reportulu comitetului din anulu trecutu, dar, dupacum s'a observatu, nu se mai potù desbate in inalt'a casa, pentruca sessiunea se 'ncheià mai curendu. De atunci multu s'au schimbatu referintiele. Dupa incheierea sessiunei din urma adeca guvernulu, fâra de a luá 'n socotintia, ca finantiele statului la cladirea acestui drumu fâra 'ndoiéla suntu engagiate in mare mesura, ear pentru acést'a la ori ce casu se cere incuviintiarea constitutiunala, s'au aflatu indemnatu, a intreprinde cladirea dela Aradu pe la Alvincz la Belgradu pe spesele statului, fâra de a asceptá incuviintiarea constitutîunala. Spre scopulu acest'a se facù din partea ministeriului de comerciu sî de finantie cu institutulu de creditu pentru comerciu sî industria sî cu societatea drumului de feru tissanu in 6 Iuliu 1864. unu contractu, prin care institutulu de creditu se deoblegà, a dá banii de lipsa pentru de a se 'ncepe indata cladirea liniei dela Aradu pe la Alvincz la Belgradu, pâna la catimea maximala de 5 millióne fl. v. a., erariului c. r. cu conditiunile statorite intr'acestu contractu; ear societatea drumului de feru tissanu luà asupra-si a'ncepe indata sî a continuá cladirea acestei linii prin personalulu seu sub directiunea directorelui, Consiliarului c. r. alu regimului, Schimke.

Totdeodata guvernulu c. r., prin publicatiunea din 9 Iuniu 1864 au escrisu tractarea oferteloru pentru darea unei concessiuni pentru zidirea sî tînerea unui drumu feratu cu locomotivu dela Aradu pe la Alvincz sî Sabiiu pâna la fruntariulu romanescu la vam'a Turnului rosiu cu o linia laterala dela Alvincz la Belgradu, dupa carea apoi sî urmara dóue oferte, unulu dela institutulu de creditu pentru comerciu sî industria in compania cu principele Carolu Iablonowski sî cu Englesii W. R. Drake, R. M. Rate sî Tom'a Brasey, celalaltu dela E. Pickering din Londr'a. Din aceste dóue oferte regimulu au aflatu mai favorabilu alu dlui Pickering din Londr'a, sî dupace acel'a a datu garantî'a, ce se cerù dela densulu, a 'ncheiatu cu ele pertractarea sî i-au ascuratu darea concessiunei intre conditiunile fixate cu densulu, reservandu-se approbarea constitutîunala din partea senatului imperialu. Conditiunile dârei acestei'a de concessiune, sî respective incuviintiarea constitutîunala a favoririloru pentru drumulu de feru dela Aradu pe la Alvincz sî Sabiiu pâna la fruntariulu romanescu la vam'a Turnului rosiu cu o linia laterala dela Alvincz la Belgradu, suntu acum obiectulu proiectului de lege, adusu de regimu in siedinti'a 14 a acestei inalte case.

Pentru preconsultarea acestui proiectu de lege inalt'a casa in siedinti'a 15. au alesu unu comitetu de 12 membri. Acestu comitetu, care cu esceptiunea duoru membri este compusu din aceiasi individi, cari fusesera alesi in sessiunea espirata pentru preconsultarea proiectului de lege privitoriu la drumulu feratu trannu, la consultarea asupr'a proiectului de fatia alu regimului se afla intr'o positiune deosebita.

In anulu trecutu diferintiele in comitetu érau indreptate mai cu séma intr'acolo, care statiune sa se aléga pentru trecerea drumului din Ungari'a la Transsilvani'a, sî neaflandu-se indestulitoriu materialulu sî cerendu-se propositîuni mai departe, astadi ne aflâmu fatia 'n fatia cu unu faptu complinitu; câci, precum observai, regimulu incepuse dejá a zidí pe la Aradu la Vintiulu de josu sî Belgradu, sî assecurase spre scopulu acest'a mijlócele banesci, sî ne vedemu dejá pusi in fati'a unui faptu complinitu. Fatia cu acestu faptu se simte comitetulu indatoratu, a pronunciá pe fatia, ca procederea regimului statului, la 'ncheiarea acordului din 6 Iuliu 1864., prin carea finantiele statului se receru in mesura atâtu de insemnata sî s'au incheiatu o operatiune de creditu, fâra de a se fi cerutu consimtiementulu constitutiunalu, ba fâra de a rectificá acésta procedere barem in urma la propunerea memorandului prin espunerea motiveloru, sî inca chiaru sî fâra de a comunicá lucrulu in intielesulu § 9 alu legei din 13 Decembre 1862 comissiunei pentru controlarea datorieloru statului cu privire la patent'a din 17 Iuliu 1860, la diplom'a din 20 Octobre 1860 sî la patent'a din 26 Febr. 1861 este o vatemare a constitutîunei, carea comitetulu crede ca trebuie sa o reprobeze cu resolutetie.

Dar cu tóte ca comitetulu se crediù datoriu, a pronunciá acést'a cu privire la documentele constitutîunei sî fatia cu procederea regimului, totusi crede, ca astadi intre impregiurârile de fatia nu va remané alt'a de facutu, decâtu a approbá acum'a la urma ceea ce s'a facutu sî a acordá zidirea dela Aradu pâna la Vintiulu de josu sî Belgradu, de órece mijlócele banale in parte, adeca cam la 1 mill. s'au spesatu dejá, de órece pentru continuarea drumului s'a 'ncheiatu contractele, sî prin urmare curmarea lucrului la ori ce casu aru fi de cea mai simtîta paguba pentru statu.

De aceea comitetulu, fatia cu aceste fapte sî in consunantia cu propositiunea regimului se crediù datoriu a se enunciá pentru drumulu dela Aradu pe la Vintiulu de josu la Belgradu. Ear câtu pentru continuarea drumului dela Vintiulu de josu ori Belgradu pâna la fruntariele imperiului, comitetulu nu se potù impacá cu propositîunea regimului, cá adeca sa se zidésca inca de acum dela Vintiulu de josu la Sabiiu sî la vam'a Turnului rosiu.

Comitetulu adeca crediù, ca intr'o cestiune atâtu de momentósa, precum e tragerea unei linie ferate intr'o tiéra, prin care se atingu atâtea interese, sa se tîna séma dupa cuviintia sî de vocea tierei. Diet'a transsilvana insa in sessiunea an. 1864 intr'o preaumilita representatîune câtra Maiestatea Sea s'a declaratu cu privire la acésta cestiune intr'unu modu pecâtu de resolutu, pe atât'a sî de fundatu. Diet'a transsilvana accentuà in representatîunea sea, ca nainte de tóte s'au pusu ochii pe dóue linie, precum observai mai nainte, un'a prin siesulu Muresiului pe la Sabiiu la Bucuresci sî Varn'a, sî alt'a prin valea Crisiului sî a Tarnâvei la Brasiovu. Dar diet'a, dupace regimulu intr'aceea intreprinsese facerea drumului de feru pe la Vintiulu de josu la Belgradu sî astfelu decisese prin fapta punctulu de intrare in Transsilvani'a, declarà in preaumilit'a sea representatîune din cuventu in cuventu precum urméza:

„Cei mai credinciosi representanti ai Mareprincipatului Transsilvani'a se vedu in fati'a unui faptu complinitu, care in adeveru acum de odata au decisu asupr'a unui'a din ambe punctele de intrare, a unui faptu, care, cá unoru representanti ai tierei, le impune detori'a sa conlucre cu incordarea toturoru poteriloru la aceea, cá din acésta fapta tiér'a sa traga totu po-

*) A se vedé representatîunea intréga in nr. 51 1864 alu „T. R.“ Red.)

tenciosulu folosu, ce insa numai in acelu casu s'aru poté, déca pentru acestu drumu ferecatu, celu d'antâiu alu Transsilvaniei, incâtu acel'a póte ca pe unu tempu mai indelungatu are a remâné uniculu in tiéra, — déca acestui drumu s'aru defige unu astfelu de punctu de esîre, care sa faca cu potintia impartasîrea câtu mai multoru tienuturi ale tierei la binefacerile drumului feratu.

Purcediendu din acestu respectu, singurulu direptariu pentru densii, précredinciosi supusii representanti ai Transsilvaniei tiermurindu-se pre lânga starea unui faptu complinitu, cutéza dara supt impregiurârile de fatia a indigitá continuarea drumului ferecatu dela Vintiulu inferióre prin lunc'a Tarnâvei la Brasiovu pâna la punctulu esîrei Buzeu, amplectandu deodata cetâtile Clusiulu sî Sabiiulu in acésta linia principala, a indegetá acésta directiune de acelu modu de resolvare, care considera câtu se póte mai multu interesele Transsilvaniei prin deschiderea mai toturoru vâliloru sele, sî anume a celoru mai productive, sî totu deodata deschide sî comerciului austriacu liniele principale de comunicatîune la Galati sî de ací in nordu-ost la marea négra cu Russi'a meridiunala sî cu Persi'a.

In acésta linia principala, supt auspiciele presinte, se concentréza cele mai momentóse interese patriotice transsilvane.

Intrandu in tiéra drumulu feratu in médiadî-apusu, duce pre fertilea vale a Muresiului pâna unde se impreuna ambele Tarnâvi prin mijloculu tienutului principale alu celoru mai pretióse tesaure minerali, carbuni fosili, feru, sare sî vinuriloru nobile murasiene, apoi ramurindu-se spre ostu sî abatendu-se in tienutulu Tarnâvei deschide comerciului esternu avutî'a producteloru naturali a dóue vâli din cele mai productive ale Transsilvaniei sî impreuna prin atragerea Sabiiului sî Clusiului locuri importante prin industria sî insemnate prin meseriele ce inflorescu intr'ensele. De ací in cursu progresivu oferesce unei pârti a Secuimei beneficiele unui mijlocu perfectiunatu de comunicatiune, aduce tiér'a Oltului cu giganticele poteri de apa in strinsa legatura cu calea cea mare a comerciului, sî desbuca, dupa ce au atinsu Brasiovulu, cea d'antâiu piétia de negotiu transsilvanu, câtra Principatele unite române, aceste tieri ale Dunarei inferióre pe drumulu, ce comerciulu transsilvanu din seculi si-au alesu sî pâna astadi si-au sustînutu pentru comerciulu seu.

Brasiovulu e depositoriulu capitale pentru cea mai mare parte de producte crudo importate din sî prin principatele unite danubiane, sî de ací se strapórta acestea departe in tierile superiori ale monarchiei. Parte din aceste produpte crude se prelucra prin industria in acésta cetate sî cercuitulu eii, apoi prin negotiatori brasioveni se reespórta pe calea cea mai scurta cá manufacte in principate sî in Bulgari'a, unde suntu articli de negotiu fórte cautati in terguri.

Esportulu marfeloru brasiovene, ce suie anuatim la mai multe millióne de fiorini, se sustîne de secli in Brasiovu sî e funte de insemnate venite pentru tiér'a Barciei, o parte din Secuime, apoi pentru tractele vecine ale Rupei, Sughisiórei sî Mediesiului.

Cá punctu transenale inca e Brasiovulu de importantia deosebita, câci prin densulu se mijlocesce comerciulu de transitu alu celoru mai multe marfe spedite in principate din Vienn'a sî din statele reuniunei portoriali germane, sî mai vertosu atunci, candu navigatîunea pe Dunare e intrerupta din caus'a iernei.

Motive ponderóse suntu dara acestea din punctu de vedere comercialu, industriariu sî manufaptuariu, cari cu preferintia ne facu a dorí, cá lini'a drumului feratu transsilvanu sa se impreune cu a principateloru unite in vecinatatea Brasiovului.

Acést'a este, Maiestatea Vóstra, acea linia de drumu feratu, pe care a o insemná dupa starea lucrului de astadi cá pe cea mai potrivita, ne tînemu de cea d'antâiu datorintia a nóstra. (Va urmá.)

Sabiiu in 12 Maiu. (Unu premiu literariu.) Audîmu din funte sigura, ca Preaven. Consistoriu archidiecesanu in siedinti'a sea din 10/22 Maiu a luatu spre placuta cunoscintia unu nou opu literariu: Computulu in scól'a popu-lara, (manualu pentru invetiatori, de I. Popescu, Professoru in institutulu diecesanu pedagogico-teologicu din Sabiiu, tiparitulu tipografiei diecesane, 1864, sî apretiuindu valórea lui, a votatu autorului unu premiu de 200 fl. v. a. Sperâmu, ca intre barbatii nostri de scóla se va aflá cine-va, care sa ne dee o recensiune a acestei cârti, care credemu de siguru ca va contribui la reformarea invetiamentului aritmeticalu in scólele populare. *)

*) Dupacum scimu, cartea (14 cóle sî o carta cu figure) va constá 1 fl. sî pentru imputînarea speseloru postale se va poté trage prin ori ce libraria. Red.)

Varietâti sî noutâti de dî.

(Fundatiune pentru Dante.) Luandu ansa din serbatórea cea mare a Italiei Maiestatea Sea Imperatulu a'nfiintiatu unu stipendiu de 500 fl. la universitatea din Padov'a cu numirea „fundatiunea Danteana.“ Competitorii stipendiului trebuie sa fia facutu studiele filosofice la universitatea din Padov'a cu succesu deosebitu sî sa se devoteze apoi literaturei, cá sa póta perscrutá sî mai departe nemoritórele merite ale lui Dante. Pre cei mai demni de a se impartasî cu stipendiulu i va propune universitatea din Padov'a. Stipendiulu se dà totu pe câte 2 ani. —

Prospectu politicu.

Europ'a este fórte surprinsa de mesurile de desarmare ale republicei americare de médianópte; câci ea asceptá, ca Americanii inca voru face cá staturile europene, sa tîna adeca armate câtu se póte de mari, cu cari neavendu ocupatîune inlauntru sa caute incurcaturi inafara. Americanii insa sî de astadata se arata multu mai practici decâtu Europenii: ei indata dimitu 400,000 soldati, vendu 400 nâi de resbelu sî prin acést'a imputînéza spesele celu putînu cu 1 mill. taleri pe dî, umplu cassele cele góle ale statului, — da ce e sî mai multu — redau plugulni, lucratóreloru sî fabriceloru 400,000 bratie barbatesci. Despre politic'a, ce o va urmá Americ'a de médianópte fatia cu staturile europene, nu se póte dice inca nimicu siguru; presiedintele Iohnson sa fia dîsu privatim, ca ex officio nu se va amestecá in trebile Messicului, ear intrevenirile pe sub mâna nu le va impedecá. Cumca in astfelu de impregiurâri nici imperatulu Maximilianu, dar nici Napoleonu nu voru fi dormindu pe flori, cu atât'a mai vertosu, câci Juarez presiedintele Messicului republicanu e inca mare sî tare, se póte afirmá cu securitate. Sî 'n adeveru Napoleonu se grabesce cu re'ntórcerea sea la Franci'a.— Cu privire la omorulu lui Lincoln s'a pusu mân'a pe o multîme mare de conjurati; din chartîele lui Booth sa se fia vediutu, ca omorulu a fostu planuitu sî sprijinitu de capulu rebeliloru de médiadî Iefferson Davis, de aceea presiedintele Iohnson a sî pusu premiu de 100,000 taleri pe capulu lui.

Despre cântecului popuralu românu.

(Din fói'a societâtii literarie din Bucovin'a.)

Music'a, acésta arata sublima, para-se câtu de curiosu, ea totusi este o conditiune fundamentala sî fiintîala a vietiei, o columna poternica a unei culturi adeverate. Amu dîsu, ca music'a este o conditiune fundamentala a vietiei omenesci, pentru ca omulu, fie pe ori ce trépta a culturei, simte in launtrulu seu trebuintia, de a deschide acestu launtru alu seu prin cuventu sî cantare, de a investí bucuri'a séu dorerea sea in cuvinte séu in melodii, sî astmodu a le impartasî lumei; amu spusu ca music'a este o columna poternica a unei culture adeverate, pentruca prin ea se rotundiescu unghiurile féliuriteloru simtîri, se facu mai fine moravurile sî datinele, in fine sî inim'a omului, induiosiéta de poterea eii, recunósce din legile fundumentale ale musicei sî atóta intielepciunea creatorului seu. Câci sî music'a, cá sî schimbarea anotimpuriloru, cá sî miscarea planeteloru, este basata pe legi eterne sî nestramutavere; disparendu negur'a intunecósa a tempuriloru vechi, disparendu musicii mistici, cari adusesera mai multa umbra decâtu lumina in sciinti'a musicei, disparendu tóte in nimici'a sî ridiculositatea loru, au facutu locu spiritului tempului de fatia sî geniului ómeniloru mari, sî astadi scie fiacarele, cumca sî in musica esista legi supréme sî eterne.

Legile acestea se potu aflá usioru din fiacare carte teoretica a musicei, sî invetiandu-se se póte cunósce, ca music'a cea divina nu e numai proprietatea unoru alesi, ci ca Dumnedieu au sadit'o cá proprietate in inim'a fiacârui muritoriu, care numai voiesce a o priimí. In tempulu de fatia music'a este proprietate comuna a intregei omenimi, fiecarele póte sa vina la templulu sacru, velulu e descoperitu, misteriele deschise.

Spunendu acestea, n'amu avutu de scopu, a scrie o teoria a musicei, voindu numai sa vorbescu putîne despre cânteculu poporalu românu. Totusi mi-voiu permite, a deslucí in scurtu, ce este music'a, ce-i melodi'a sî ritmulu sî ce'nsemnéza armoni'a.

Cuventulu musica si-trage originea sea dela musele antice. Principele poetîloru, Omer, numesce musele dînele cantârei. Ornamentulu museloru au fostu o cununa de lauri, in mâna aveau o lira, din care cantau cântecele loru. Grecii intielegeau sub cuventulu musica (μουσικη) asiá numitele arte ale museloru, mai alesu art'a musicala, poetica sî retorica, sî mai tardîu cuventulu music'a priimi insemnarea ce o are astadi.

Cantarea este de o versta cu genulu omenescu. Ce simtiá inim'a, se investí in cuvinte sî tonuri, espressiuni ale simtîriloru vii, ce le treziá, chiaru natur'a sî fâra voi'a omului, candu voiá sa esprime placere, bucuria, dorere séu intriserta, Suflarea cea ritmica a ventului, sioptirea frundieloru.

miscarea valuriloru mârei, cânteculu paseriloru, suflarea ventului peste trestii taiate sî strune intinse, tóte acestea au invetiatu pre omu in starea lui firésca ; elu ascultá ritmulu sî tactulu naturei, le impreuná cu cantarea sea, sî asiá se nascù melodi'a in form'a sea ritmica.— Pentru aceea sub melodia se intielege unu sîru anumitu de tonuri, care suna placutu la urechia prin urmarea sî schimbarea naltîmei sî josimei loru, prin scurtimea sî lungimea loru ; sub ritmulu se intielege fiacare miscare cu tactu, mai alesu insa mersulu in musica regulatu prin referintie anumite de tonuri sî mesuri.

Armoni'a in musica este impreunarea mai multoru tonuri, a câroru propasîre comuna se baséza pe regule ficsate sî luate din firea sî referintiele intervaleloru. Prin armonia castiga melodi'a lumina sî umbra, viétia sî vioiciune; totusi melodi'a e lucrulu de capetenia alu unei piese musicale, sî trebuie mai alesu sa se pastreze.

Dupre aceste espuneri generale sa trecemu la cânteculu poporalu românu, obiectulu disertatiunei nóstre. — Fiacare natîune din lume are cântecele sale, pe care le iubesce mai multu decâtu ori sî care alte, câci suntu florile resarite din pamentulu patriei, sî odorulu celu mai pretîosu alu natîunei. Intrebare, cum se nasce cânteculu poporalu ? Se nasce séu in poporu insusi, nefiindu cunoscutu nici poetulu nici compositorulu, séu ca melodiele sî cuvintele compositoriloru sî poetîloru poporali ajungu in poporu, trecendu pe nesciute dela casa la casa, dela satu la satu, pân' ce devine proprietatea poporului. Fiacare cântecu frumosu sî poporalu petrunde in celu mai misteriosu adâncu alu inimei, sî incânta pe omu cu o placere nespusa. Fiacare natîune iubesce cânteculu seu poporalu cá o parte a eului seu natîunalu, ascultandu cu induiosîre melodiele dragalasie din tiér'a sea, ce-i rechiama léganulu copilariei, visele tineretieloru sî cugetârile barbatîei sale.

Dupre caracterulu poporalu se deosebescu sî cântecele natîunale, cari arata insusîrile principale, simtîrile sî cugetârile natîunei. Italianulu cânta veselu pe gitara, strabatendu undele mârei cu gondol'a sea; Serbulu trage cu arculu pe husl'a cu o struna, sî-si reamintesce tempurile vechi de câmpulu Cosovei, de Vucu sî Marco ; Magiarulu salta in ciard'a lui lânga vinu sî sunetulu tiembaleloru, ascultandu infocatele cântece ale cicosiului; Românulu siediendu pe o movila de Tataru in câmpu, séu pe pisculu muntîloru lânga turm'a sea, cânta din fluieru doinele melancolice sî duióse, séu salta la horele cele mândre sî vesele, invocandu séu pe drag'a sea frumósa, séu imbarbatandu-se cu impressiunile trecutului gloriosu.

Dar nu numai temperamentulu, moravurile sî datinele inriuréza asupr'a cântecului poporalu, ci mai alesu istori'a unui poporu lasa intiparirile cele mai poternice, sî acelea se intrupescu in melodii, incâtu adesu poti invetiá mai multa istoria dintr'unu cântecu poporalu, decâtu dintr'o carte intréga de istoria.

Memori'a marirei sî inflorirei poporului românu, apoi cercetarea sî intrigele sangeróse dinlauntru, invasiunile de Turci, Tatari, Lesi sî Unguri, cari de atâtea ori calcau patri'a, riurile de sânge românu, ce s'au versatu pentru libertate sî dreptate, lacrimile celoru prinsi sî dusi in strainatate, mai tardîu decaderea patriei sub marsiavii Fanarioti, in fine re'nvierea eii, eata materialulu bogatu, eata motivele multeloru cântece duióse sî vesele. Dar macar ca une-ori se cânta in cântece perióde de stralucire a Românîloru, macarca cântecele erotice (amoróse) sî de jocu alunga tristeti'a sî melancoli'a, totusi tristeti'a sî melancoli'a este tipulu fundamentalu sî caracterulu principalu alu cântecului românu, care atâtu de bine scie a indoiosiá ori ce sufletu românu sî a-lu rapí in gânduri sî simtîri, déca se adencesce in ascultarea unei doine trumóse sî melancolice ! Cânte doin'a vinariulu Moldovei séu alu Munteniei, cânte-o Românulu din Transsilvani'a frumósa, cânte-o in fine pastoriulu din Carpatii Bucovinei, tóte vinu dintr'unu isvoru comunu, tóte au unu tonu melancolicu, din care ori ce audîtori póte cunósce inflorirea, caderea, servitutea, dorerea sî bucuri'a natîunei române !

Natîunea româna iubesce cânteculu mai presusu de tóte ; unde numai se aude limb'a româna, acolo resuna sî cânteculu românu celu fragedu, dulce sî melancolicu. Cine aru poté sa numere tóte aceste cântece dragalasie române ? Cânteculu este celu ce urméza pre Românu in tóta viéti'a lui; copilasiulu nou nascutu e adormitu de maica sea in légânu prin fragedulu „nani, nani, copilasiu;“ in cântece petrece Românulu anii frumosi sî auriti ai junimei; cânteculu lu-urméza la altariulu casatoriei, elu are cântece, ce-i 'naltia bucuri'a; are cântece, ce-i alina durerile sî-i usiuréza inim'a, elu cânta cântece copiiloru sî nepotîloru sei ; elu are cântece pentru indulcirea batranetieloru sale, intre cântece inchide elu ochii la somnulu eternu, intre cantâri se petrece corpulu seu la cimitiru, sî cu cantare trista se acoperu scumpele lui ramasîtie cu tierâna rece sî grea !

Cuvintele sî melodi'a copilulu le invétia dela parinti, carii precum au priimitu invetiatura dela parintii loru, asiá o sî straplânta la copii sî nepotii loru, sî asiá se mostenesce cânteculu stramosiescu din neamu in neamu cá o traditiune scumpa. Devenindu astfelu cântecele poporale o traditiune a poporului, nu potu sa dispara nici candu, ci din contra, tesaurulu acestu natîunalu se immultiesce din dî in dî totu mai multu, sî pentru aceea potu sa spunu inca odata in deplina consciintia: „Cine póte numerá tóte cântecele române, atâtu de dragalasie, fragede sî melancolice ?“

Dorindu insa a le orenduí aproximativu dupre unu sistemu, mi-voiu permite a le impartî dupre classificarea urmatóre:

α) Cânteculu istorico-epicu. - Ací aru trebuí sa se puna tóte cântecele, ce atingu nisce momente ale istoriei române, precum d. e. cantârile din periodulu stralucirei a lui Stefanu celu mare, apoi cantârile despre invasiunea barbariloru vecini sî altele.

β) Doinele séu cântecele de doru; ací aru trebuí puse cântecele sî doinele, in care se esprima dorulu celu nemarginitu alu Românului din strainatate séu din sclavia, dorulu maicei dupa fiiulu seu dusu in batalia, dorerea femeei dupa sotiulu seu mortu, alu copilei dupa fratele, séu dragulu seu baditia, ce au plecatu in batalia sî n'au mai venitu. s. a. s. a.

γ) Cântece de natura erotica, adeca cele de amoru.

δ) Cântece ocasiunale, precum colindele, cântecele la culesulu vieloru sî a grâului, la claca, la nunta sî la immormentare, asiá numitele bocete.

ε) Cântecele de jocu, adeca horele.

Fras'a melodica a cântecului poporalu românu este cea mai mare parte frasa regulara, adeca, melodi'a constà din 8 sî 16 tacte, arare ori sa afla melodii de 10 sî 12 tacte, semicolonulu musicalu sta mai adesu de tactulu alu 4-lea sî alu 8-lea. Finalele suntu de regula cadentie de tonica complete, fórte raru provine o cadentia necompleta, séu unu finale pe dominant'a séu pe terti'a. Ce se atinge de miscarea ritmica séu de tactulu, apoi in cantecele poporale romane suntu representate numai tactele ordinarie adeca $\frac{4}{4}$, $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{6}{8}$ sî $\frac{3}{8}$, de-sî adese se intempla, cumca unele tacte din melodi'a unei doine séu unui cantecu se repetiescu de atâtea ori, incâtu e fórte cu anevoia de a le insîrá intr'o mesura de tactu otarita.

In melodi'a poporala româna predomnesce modulu tonului molu, de-sî provine in multe sî duru. Adese cele 8 tacte d'antâiu din o frasa de 17 tacte se misca in duru, cele 8 tacte din urma in modulu molu afinu, séu vice versa. Fenomenulu acest'a alu melodiei, adeca urmarea tonului molu dupa duru, urmarea umbrei musicei dupre lumina produce unu farmecu estraordinariu in inimele audîtoriloru. In fine modulu melismaticu sî silabicu alu cantârei este impartîtu fórte frumosu mai in tóte cantecele poporale române. Modulatîunea se face in deobsce dupa modulu duru séu molu paralelu, de-sî nu arare ori provine modulatîunea dupa subdominanta séu dupa modulu duru séu molu corespundiatoriu.

Natîunea româna posede inca unu numeru mare de melodii duióse, dragalasie sî melancolice, hore, doine, jocuri natiunale, care se esecuta numai prin music'a instrumentala, neavendu ele testu ; trebuie insa totusi sa se numere la tesaurulu musicalu alu natîunei, pentruca au originea loru, de-sî suntu fâra cuvinte, in sufletulu românu, in inimele române.

Pentrucá insa onoratii cetitori sî compatrioti sa cunósca tesaurulu poeticu sî melodicu alu natîunei române, prea on. redactiune a „Fóiei Societâtii pentru literatur'a sî cultur'a româna“ au luatu asupr'a sea problem'a cea grea, de a reproduce din tempu in tempu in colónele acestei foi unele cântece cu melodi'a loru, pentru cá astfelu sa se pastreze sî cuventulu sî tonulu sî sa tréca sî la generatîunile viitóre.

Incâtu voru ajunge poterile mele cele slabe, me voiu silí a aduce la lumina aurulu acest'a curatu sî frumosu alu musicei natiunale. Me despartu cu salutarea minerului : „Norocu sa dea Domnedieu !“

Unu amatoriu sî culegatoriu de cantece poporale române.

Nr. 17—2 ANUNCIU.

Subscrisulu, cá nou Viceinspectore alu muntîloru Hasdate in comitatulu Turdei, face cunoscutu celoru ce pentru dobitócele loru dorescu a esarendá pasiunatu, cumca pasiunatulu din muntii prenumiti, 2777. jugere, sî adeca intr'unu locu de 2200. jugere, sî celelalte impartîte in mai multe locuri se voru dá in arenda pe unu anu, séu sî pe mai multi.— Doritorii de a esarendá au a se indreptá prin epistole francate séu personaliter câtra subscrisulu in Gelou (Gyalu). Franciscu Soos.

Burs'a din Vienn'a 12/24 Maiu 1865.

Metalicele 5%	71 20	Actiile de creditu	183 60
Imprumutulu nat. 5%	75 90	Argintulu	107
Actiile de banca	803	Galbinulu	5 20

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 39. ANULU XIII.

Sabiiu, in 20 Maiu (1 Iuniu) 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

„Press'a“ (cea vechia) de Vienn'a comunica din Carlovitiu urmatórele date, care corespundintele ei le numesce: „unu incidentu interesantu.“

„Cért'a bisericésca serbo-româna, dîce ea, au adusu la lumina unu incidentu curiosu, sî mai amu dîce— comicu. Precum se scie, la congressulu din Carlovitiu s'a decisu despartîrea eparchieloru din Timisiór'a sî Versietiu de câtra Mitropoli'a cea nóua româna. Acésta decisiune insa, asemenea celoralalte lucruri congressuale, e departe de a fi adusa la valóre, precum preste totu regularea ierarchica intre Serbi sî Români se pare ca va sa mai céra câtu-va tempu. Intr'aceea insa Episcopulu Siagun'a, indata ce priimì denumirea de Mitropolitu, emise unu cercularu nu numai câtra Clerulu diecesei sele transsilvane, ci sî câtra Preotîmea eparchieloru Versietiului sî Timisiórei, prin care aretà inceperea jurisdictîunei sele metropolitane. Sî 'n adeveru Preotîmea celoru dóue eparchii a Versietiului sî a Timisiórei incetà a mai pomení la indatinatele rogaciuni bisericesci numele Patriarchului serbescu cá Mitropolitu, ci mai vertosu se pomenì Mitropolitulu Siagun'a, cá unulu carele aru avé sa practiseze dejá jurisdictîunea in eparchiele numite.

Patriarchulu Masîrevic prin acésta procedere a noului Mitropolitu românu a fostu fórte vatematu, sî déca n'aru fi pasîtu la mijlocu regimulu cá impaciuitoriu, cért'a bisericésca intre Serbi sî Români aru fi devenitu cérta personala intre cei doi Mitropoliti ai acestoru natîunalitâti, o cérta, ce nu poteá fi dorita nici unei'a din cele dóue partide. Mitropolitulu Siagun'a fu adusu la aceea, cá sa retraga cercularulu seu mai susu numitu, sî sa publice in jurnale o „Declaratîune“ corespundiatóre. Acésta „Declaratîune“ se afla acum in jurnalele romanesci; Mitropolitulu dîce intr'ens'a, ca Clerulu eparchieloru din Versietiu sî Timisiór'a au intielesu reu, déca au cugetatu, ca jurisdictîunea Patriarchului serbescu au incetatu, sî provóca Clerulu, a recunósce sî in venitoriu, cá sî pân'acum, jurisdictîunea Patriarchului serbescu „pâna la alta ordinatîune imperatésca“. Precum se asigura in cercuri bine orientate, in tóta afacerea acést'a sa fia decursu dupa culisse lupte crâncene.“

Asiá dîce „Press'a“ cea vechia din Vienn'a.

Mai antâiu e unu ce remarcabilu, ca corespundinti'a acést'a din Carlovitiu ese tocmai pecandu Pré-Santî'a Sea Patriarchulu Masîrevic se afla in Vienn'a, sî inca tocmai la câte-va dîle dupace in „Neue Freie Presse“ sî „Ost-Deutsche Post“ se reprodusese unu tractatu publicatu in „Telegrafulu Românu“ despre intrebarea bisericésca. Dar sa tacemu de acést'a; lucrulu in sine in acésta asiá numita corespundintia este atâtu de desfiguratu, incâtu numai total'a ignorare a adeverului o-a potutu inspirá.

Escellenti'a Sea Mitropolitulu Br. de S i a g u n'a, avendu de o parte actulu oficiosu de denumire in mâna, de alta parte publicandu-se resolvirea Mitropoliei nóstre prin tóte Jurnalele, sî espeduindu-se inca sî sciri telegrafice despre aceea, sî in fine intielegendu din tóte pârtîle de bucuri'a sî insufletîrea cea nemarginita, ce o a produsu gratî'a imperatésca in inimele totu-roru Românilor greco-orientali, sî cu deosebire in inimele Românilor banatieni sî ungureni, — bucuria, ce s'a manifestatu prin nenumerate rogaciuni de multiamita in Biserici cu pomenirea numelui seu in rogaciuni cá alu unui Mitropolitu, sî prin serbatori populare in tóte locurile, incependu dela orasiele cele mai de frunte pâna la satele cele din urma; intielegendu, dîcemu, de acestu entusiasmu, ce a strabatutu tóta romanimea ardeleana, banatiana sî ungureana dela o margine pâna la ceealalta, — sî voindu sa previna ori ce disordine, care se poteá face in urm'a deliriului acestui'a de bucuria, sî care aru fi potutu conturbá referintiele Ierarchiei române fatia cu Ierarchi'a serbésca, care Esc. Sea voiá sa le sustîna pâna la tempulu seu pentru ori sî ce pretiu :—se hotarì a emite cercularìulu din 25 Decembre 1864., prin care aduce la cunoscinti'a clerului sî poporului românu orientalu din Ardealu, Ungari'a sî Banatu infiintiarea Metropoliei, sî p e n t r u o r i e n t a r e a l o r u le dà óre care indreptariu, tramitiendu cercularìulu preotîmei din fostele diecese a Timisiórei si a Versietiului nu deadreptulu, ci tocmai prin Ven. Consistorie respective. Dintre acestea insa celu d'antâiu lu comunicà preotîmei numai dupa ce lu tînuse in contumacia vr'o dóue luni, ear celu din urma nu l'a publicatu nici pâna astadi, astfelu incâtu déca preotîmea a 'nceputu a pomení la slujbe pre Metropolitulu românu, aceea nu e vin'a acestui'a, ci vin'a respectiviloru Ierarchi serbi sî a Consistorieloru loru. Cercularìulu acest'a insa nu numai nu provocà Preotîmea a se emancipá cu pripire de subt ierarchi'a serbésca, ci t o c m a i d i n c o n t r a i demandà cá s a f i a f a t i a c u E p i s c o p i i l o r u cu tóta a s c u l t a r e a d e p â n a a c u m. Cercularìulu traiesce inca in sute de esemplare, sî corespundintele Carlovitîanu de siguru nu l'a cunoscutu, ori l'a cititu prin ochelarii patimei, candu a scrisu corespundinti'a sea. Câci eata cuvintele de smintéla din laudatulu cercularìu mitropolitanu. „Trebuie, iubitîloru, sa seiti, ca mai suntu a se face unele pregatiri, cá Mitropoli'a nóstra sa se póta pune in lucrare; de aceea acum Ve vestescu, cu deosebire celoru din eparchiele de acum a Timisiórei sî a Versietiului numai atât'a, ca Maiestatea Sea S'au induratu a resolví Mitropoli'a pentru noi Românii de relegea greco-resariténa din Ardélu sî Ungari'a, sî pre Mine a Me denumí de Archiepiscopu sî Mitropolitu, sî ca Voi pâna la alta renduiéla, ce va urmá curendu, sî adeca pâna se voru conscrie comunele bisericesci curatu sî mestecatu române din acele dóue eparchii, sî Protopopiatele se voru determiná, sî pâna se va alege sî denumí decâtra Imperatulu inca unu Episcopu cu locuinti'a la Caransebesiu,— s a f i t i a s c u l t a t o r i d e E p i s c o p i i, P r o t o p o p i i sî P r e o t i i V o s t r i d e p â n a a c u m, sî tóta cinstirea sî simbriele sa le dati loru, precum le-ati datu sî pân'acum, pentruca insusi Imperatulu Ve demanda Vóue acést'a. “

Intr'aceea preotii români din Banatu, in estasulu bucuriei loru, ca au scapatu de sub p a r i n t é s c 'a ocrotire a ierarchiei serbesci, se vede, ca ici colea au lucratu t o c m a i i n c o n t r 'a cercularìului Mitropolitului românu, pomenindu-Lu in rogaciunile loru, sî asiá Escellenti'a Sea Mitropolitulu, indata ce audî despre aceste abateri, precum sî despre aceea, ca preotîmea româna se pedepsesce pentru acést'a din partea Ierarchiei serbesci,— cu tóte ca e unu ce fórte tristu, candu o Ierarchia trebuie sa pretinda cu forti'a a se face rogaciuni pentru dens'a, sî a se desonestá casele lui Domnedieu prin astfelu de rogaciuni purcediatóre numai din buze,— cá sa nu i se immultiésca patimele, care astadi paru indoitu sî intreitu de grele, publicá „Declaratîunea“ cunoscuta, prin carea provóca preotîmea din Banatu, cá sa nu-Lu pomenésca in slujbele loru domnedieesci „cá sa nu cada in vre-o nevoia nemeritata.“ —

Din acestea urméza, ca procederea Escellentîei Sele Metropolitului Br. de Siagun'a a fostu corecta din capu pâna 'n capu, in materia sî forma; dar urméza mai departe sî aceea, ca corespundinti'a din Carlovitiu a „Pressei“ vechi din Vienn'a este necorecta de susu pâna josu, in materia sî forma, este unu fruptu nematuru, sî suntemu in dreptu a sperá, ca insusi Présântî'a Sea Patriarchulu Masireviciu au aretatu neplacere câtra cuprinsulu acelei corespundintie, cu atât'a mai multu, cu câtu este mai siguru, ca intre capii Ierarchiei române sî serbe este intielegerea cea mai buna, sî ei nimicu nu facu dupa culisse.—

Unu signalu.

„Die Zukunft“, cunoscut'a fóia federalistica din Vienn'a, indreptéza in numerulu seu 21 din 27 Maiu o provocare seriósa câtra Românii transsilvani, de a priveghiá cu totdeadinsulu asupr'a evenimintelor din monarchi'a nóstra, unde dualismulu aspiratu de Magiari totu mai multu inaltia capulu seu.

Cuvintele acestui diuariu suntu destulu de momentóse, pentru de a fi audite câtu se póte mai departe printre Românii tranni.

Eata ce dîce dar „Die Zukunft.“

Diet'a marelui-principatu se va conchiamá in tómna. Ea va fi preocupata de o cestiune vitala pentru Transsilvani'a sî anumitu pentru locuitorii ei Români: de cestiunea unirei cu Ungari'a. Cum intielegu Magiarii uniunea acést'a, ea pentru Românii transsilvani este o cestiune de viétia in celu mai reu intielesu alu cuventului, câci Magiarii toti — conservativii vechi cá sî ómenii adressei sî decisiunei — voru sa atace cu acea intrebare viéti'a Românilor u. Pentru Magiari, precum inca astadî nu mai ascundu, diet'a transsilvana din 1863 de jure nu esista de locu, sî tóte câte s'au facutu in Marele-principatu de trei ani incóce, dupa priceperea Magiarîloru, fâra diferintia de partide, este nulla sî nimic'a. Ei diferu intre sine numai intr'acelu unu punctu, ca partid'a adressei sî resolutîunei, proclamandu hotarîrile de uniune din 1848, nu voru sa scie preste totu nimicu de esistinti'a juridica a unei diete transsilvane, pecandu conservativii vechi attribuiescu Marelui-principatu o dieta, dar numai diet'a „celoru trei natîuni privilegiate“ din 1847.

Nu trebuie sa o spunemu noi Românîloru, ca priceperea dreptului din partea Magiariloru, un'a cá sî alt'a, castigandu invingerea, aru fi egala cu nimicirea drepturiloru de natîunalitate politica a Românîloru transsilvani, cari drepturi li s'au garantatu prin legile aduse in dieta dela 1863 incóce in contielegere cu corón'a.

Suntemu siguri pe deplinu, ca nu este nici unu Românu, care in privinti'a acést'a aru cugetá altmintrea. Dar din nenorocire suntu Români, precum avuramu ocasiune a ne convinge, cari nu appretiuiescu de ajunsu apropiarea sî marimea periculeloru, cu cari agitatîunea dualistica a Magiariloru sî a aliatîloru loru garmani, amenintia sî autonomi'a Transsilvaniei. Ei (Românii) se provóca la ministeriu cá la o garantía pentru romanesculu uti possidetis; insa chiaru sî déca ministeriulu Schmerling garantéza Românîloru venitoriulu dreptului de statu transsilvanu dela 1863, dar cine garantéza Românîloru venitoriulu ministeriului Schmerling ?!

Românii cá politici buni dór nu potu trece cu vederea nici decâtu, ca esecutarea perfecta neconditîunata a sistemului de astadi este mai multu decâtu cu 'ndoiéla, sî prin acést'a este cu 'ndoiéla sî aceea, ca poté-se-voru privi, sî déca dá, atunci cari din institutîunile de astadi s'aru poté privi cá asecurate de ori ce modificatîune.

Românii prin un'a din institutîunile acestea, prin dieta, la parere sî astadi suntu domnii situatîunei in Transsilvani'a, car mâne ori poimane aru poté devení martirii unei situatîuni nóue.

A fostu odata o comissiune illirico-aulica în Vienn'a, sî prin o schimbare a situatîunei se contopì in cancelari'a aulica ungara. A fostu sî o Cancelari'a aulica transsilvana, sî inca sute de ani — schimbarea situatîunei din 1848 le maturà fâra urme. Câtu pentru Magiari sî pentru asiá numitii liberali germani, astadi ei — sî cine scie inca ce alte elemente voru mai fi cá mâne cu ei ? — se afla fatia cu Românii sî cu autonomi'a Transsilvaniei inclinati a maturá intr'unu modu, care insufla ingrijire.

Ce urméza din tóte acestea ? Dupa parerea nóstra nainte de tóte aceea, ca Românii in venitoriu sa nu se opintésca asiá multu a ajutá sî a proptí impregiurâri sî partide, cari pe mai multu tempu nu suntu in stare a le mai fi propteá sigura.

Românii transsilvani intre altele au inarticulatu la dieta sî diplom'a din Octobre. Noi i invitâmu, sa cerceteze câtu mai seriosu, ce va sa dîca diplom'a acést'a pentru autonomi'a Transsilvaniei, pentru representanti'a sea dupa dreptulu de statu in Vienn'a, sî contr'a legiloru magiare din 1848, cari nimicira autonomi'a marelui-principatu.

Românii indata ce voru cunósce acést'a, de siguru voru consimtí cu noi sî intru aceea, ca tóte principiele politice, prin urmare sî ale diplomei din Octobre, numai asiá aducu folosu practicu, déca lucra pentru realisarea loru partide mari cu poteri unite.'

Partid'a federalistica in tierile corónei boeme, in Galitî'a, in tierile germano-slavice, in regatulu triunitu sî in Ungari'a, de-sî din diferite puncte, sî in urmarea acestor'a sî cu mijlóce diferite lucra pentru realisarea — de-sî cu incetulu — a diplomei din Octobre. Ce aru poté 'mpedecá pre Românii transsilvani, a nu se alaturá lânga partid'a nóstra ? ? —“

Astfelu signaliséza „Zukunft“ pericululu, repetîndu-ne impregiurâri care suntu recunoscute de toti Românii fâra esceptiune, dar care ei asemenea fâra esceptiune voru fi gat'a a le combate fâra frica prin cuventu sî fapta.

In caus'a oieriloru transsilvani.

Precum binevoiescu a-si aduce aminte cititorii nostri, in siedinti'a senatului imperialu din 5 Aprile a. c. ablegatulu Pope'a cu 18 consoti, cea mai mare parte transsilvani, interpelasera pre In. Ministeriu de esterne in privinti'a tractatului cu Turci'a privitoriu la dreptulu de pasiunitu alu economiloru de vite transsilvani. *)

In siedinti'a din 26 Maiu Esc. Sea D. Ministru de esterne, Cont. Mennsdorff respunde la acésta interpelatiune urmatórele:

„La interpelatîunea domniloru ablegati Pope'a sî consotii, indreptata câtra mine in 3 Aprile, amu onóre a respunde urmatórele:

Decandu in Moldavi'a sî Romani'a, unde economii de vite austriaci in poterea unoru fermane vechi dela Sultanulu suntu indreptatîti a folosí pasiunile, acestea s'au imputînatu in mesur'a aceea, in carea s'a desvoltatu acolo agricultur'a, mocanii ardeleni in dieceniele din urma au inceputu a trece cu turmele loru Dunarea sî a cercetá campiele din Bulgari'a. Regimulu c. r. si-puse silinti'a intru a asecurá sî a regulá pascuatîunea de acolo dupa tractate, incheiandu cu Pórt'a invoirea unei legi de pasiunire la an. 1855, care invoire este cea d'antâiu, ce o au incheiatu regimulu c. r. cu Pórt'a in favórea pasiunirei dincolo de Dunare.

In tractatele nóstre cele vechi cu Turci'a nu se afla nici o stipulatîune privitóre la acést'a, dar nici se emisesera vreodata pentru economii nostri de vite fermane dela Sultanulu in privinti'a intrebuintiârei pasiuniloru bulgare, dupacum fura cele emise pentru pasiunirea in Romani'a sî Moldavi'a. Decisiunile fermaneloru pentru aceste dóue principate in decurgerea tempului se modificara mai de multe ori in contielegere cu administratiunile de acolo dupa starea impregiurâriloru eventuale. Dar pentru pascuatîunea in Bulgari'a nainte de legea de pascu din an. 1855 nu se póte sa fia fostu facute astfelu de modificâri, tocmai pentru aceea, câci pentru pascuatîunea de acolo nici esista astfelu de fermane, nici vre-unu tractatu mai vechiu. Candu terminulu de siepte ani, pentru care se facuse conventîunea, se apropià de sfarsîtu, internunciatur'a c. r. din Constantinopole si-a pusu tóta silinti'a, cá sa re'nnoiésca tractatulu in interesulu mocaniloru transsilvani. Pórt'a insa cerù desfiintiarea lui, pentruca trebuie sa inzestreze cu mosîi pre miile cele multe de Cerchesi sî Tatari, ce-i coloniséza in Dobruggi'a, asiá incâtu in fapta nu mai remânu pasiuni pentru mocani. Acésta stare a lucruriloru s'a constatatu printr'o comissiune austriaco-turcésca in fati'a locului.

S'a constatatu, ca din pamenturile erariale, pe cari cu deosebirea pasceau turmele mocanesci, d'abiá mai erau atâtea, cá sa dee nutrementu camu la 28,000 oi; s'a constatatu, ca pe pasiunile, livedîle sî câmpurile privatîloru sî comuneloru s'aru mai poté adapostí vr'o 300,000 oi; dar in fine s'a constatatu sî aceea, ca proprietarii privati ai aceloru mosîi nu voira a se induplecá nici decâtu cá sa 'ncheie contracte cu mocanii, cari din nenorocire dedusera ansa la gravamine multe sî fundate, sî cari si-facusera neamici atâtu pre diregatoriele, câtu sî pre ómenii privati.

In astfelu de impregiurâri regimului c. r. dupa pertractâri indelungate nu-i remase alt'a, decâtu a se invoí cu abdîcerea conventîunei de pascuitu, facuta de câtra Pórta inca in anulu trecutu, dupace suspenderea unilaterala a conventîunea, incercata de regimulu turcescu mai naiute, se reieptase in modu resolutu. Invoirea nóstra finala la desfacerea tractatului urmà cu cererea aceea, cá mocanii numai pâna la 23 Augustu 1865 sa fia constrinsi a desiertá de totu pasiunile bulgare, care cerere Pórt'a o a 'ncuviintiatu.

Cu observârile de mai nainte credu ca in numele Guvernului imperatescu amu respunsu din destulu la interpellatîunea, ce s'a facutu acestui'a. Voiu adauge inca numai acea observare, ca economii nostri de vite mentîunati, cari inca de mai multu tempu fatia cu impregiurârile aduse inainte numai poteau fi la 'ndoiéla asupr'a terminului suspenderei dreptului de pascuitu mentîunatu, care dreptu, cum se dîse mai susu, numai cu anevoia se potù estinde pâna pe lun'a lui Augustu a acestui anu, ba la tempulu seu sî din partea Guvernului imperatescu au fostu incunoscintiati, sî din caus'a acést'a, celu putînu in parte, au sî inceputu a se apucá de alti rami de castigu.

De altmintrea déca in interpellatîune se afla pronunciata opiniunea aceea, ca mocanii póte ca voru fi siliti a emigrá in tierile dela Dunare, regimulu nu póte adoptá parerea acést'a; câci indata ce oierii transsilvani afla in Principatele unite dela Dunare pasiuni destule pentru turmele loru, apoi le potu folosí pe bas'a stipulatîuniloru nóstre, fâra a avé lipsa, de a emigrá acolo. —

*) A se vedé nr. 26 alu „T. R.“ din 1865. Red.)

Pân' aici dara respunsulu d. ministru de esterne. Dar óre regimulu nostru nu este in amagire, déca crede, ca mocanii nostri voru mai poté subsiste multu tempu in principate? Mai ne tememu: un'a, pentruca sî acolo agricultur'a ocupa totu mai multu terenu, alt'a, ca opiniunea publica de dincolo este nefavoritóre acestei economii, carea ne aduce nóue cestoru de dincóce folóse pe cont'a principateloru. Dreptu testimoniu pentru dîs'a nóstra din urma aducemu cuvintele „Trompetei Carpatîloru“ din 25 Aprile (7 Maiu), carea enumerandu in revist'a sea interióra cestiunile cele mai importante, ce aru avé a le desbate, dîce din cuventu in cuventu: „Cele mai importanti din aceste cestiuni suntu: 1. Cestiunea monastiriloru, ce se dîceau inchinate; 2. Cestiunea iurisdictiunei consularie in Romani'a . . .; 3. cestiunea mocaniloru séu a trecatórei oiloru din Austri'a in Turci'a preste tiér'a nóstra.“

De altmintrea sperâmu, ca oierii insîsi voru priveghiá asupr'a afaceriloru loru sî-si voru pune ei inainte de toti tóta silinti'a, ca sa abata dupa potintia loviturile sórtei, ce vinu asupra-le, sî voru face pasii trebuinciosi la regimu, care din parte-si, cá sî pâna acum, de siguru se va 'ngriji sî 'n venitoriu pentru suditii sei.

Adunarea generala
a Associatîunei Aradane pentru cultur'a sî conversarea poporului românu.

Foile germane spunu, ca adunarea generala a Associatîunei Aradane pentru cultur'a poporului s'a tînutu la Aradu în 10 sî 11 Maiu c. v. Inteligînti'a româna se adunase nu numai din locu sî cercurile invecinate, ci sî din comitatulu Satumarelui, Solnocului de mijlocu sî Crasn'a. Dela Vienn'a venisera Dr. in dreptu Alessandru de Mocioni, dela Pest'a d. Vincentiu Babesiu. Presidiulu lu duse Episcopulu Aradului Procopiu Ivacîcovic. La alegerea directoriului remase d. Antoniu de Mocioni directoru primariu, ear membrii noi se alesera Protosinghelulu Mironu Romanu, professorulu academicu din Oradea-mare Iustinu de Popfiu, preotulu Vulturu din Selagiu sî preotulu Fisesianu din Toracu, comitatulu Torontalului. (De altmintrea tocmai pecandu voiamu sa repetîmu tanguirea din anulu trecutu, ca trebuie sa scótemu aceste sciri din foi germane, „Conc.“ aduce urmatórea descriere :)

Aradu 24 Maiu. Romanimea din Ungari'a sî Banatu nainte de acést'a cu doi ani si-a creatu o serbatóre natiunala, carea sî in anulu acest'a se serbà in Aradu cu o solenitate precâtu se póte mai stralucita,— întielegu adunarea generala a Associatîunei natiunale din Aradu pentru cultur'a poporului românu, carea pe anulu alu treilea, adeca 185⅚ se sî tînù in 22 sî 23 a lunei curinte, sî decurse intre nisce mominte recreatóre de spiritele Românîloru, ce din diferite pârti concursera la festivitatea acést'a natiunala.

Numerulu celu mare alu membriloru adunati, intre cari cu mare bucuria vediuramu pre unii chiaru sî din cele mai indepartate pârti boreali— de pe Somesiu—, ne asecura: ca interesarea pentru viéti'a sî prosperitatea acestei tinere Associatîuni din ce in ce cresce sî se latiesce.— Ilustr'a familia Mocioniana, spriginitórea cea mai poternica a intreprinderiloru natiunali, fu representata sî de asta data prin doi membri ai eii, adeca prin domnulu Directoru primaru alu Associatîunei Antoniu Mocioni, sî prin Domnulu Dr. Alessandru Mocioni, cari in giurulu presidiului tînutu de Ilustritâtîle Sele Domnulu Episcopu Procopiu Ivacîcoviciu cá presiedinte, sî Domnulu comite supremu Georgiu Pop'a cá antâiulu vicepresiedinte,— formara cele mai formóse flori in cunun'a membriloru adunati.— Neobositulu barbatu alu natîunei, cojudele Tablei regesci in Ungari'a, Magn. D. Vincentiu Babesiu, prin venirea sea la acésta adunare, sî prin participare in tóte desbaterile eii, cu esperiinti'a, cumpetulu sî judecat'a sea cea cópta multu au contribuitu la curend'a deslegare a problemei acestei adunâri.

Deschiderea adunârei s'a intemplatu in dîu'a d'antâiu camu pe la 10 óre nainte de amédiadî in salonulu comitatense, care din bunavointi'a suslaudatului D. Comite supremu fu cedatu pentru siedintiele adunârei generali.— Cuventulu presidiale de deschidere rostitu de Illustr. Sea d. Presiedinte Eppu Procopiu Ivacîcoviciu fu insuflatu de cea mai curata sî mai nobila simtîre natîunala sî indreptatu mai alesu spre insufletîre câtra sprijinirea educatiunei scolastice a tinerimei nóstre. — Illustritatea Sea intre facatorii de bine ai natîunei, carii pentru scolarii români au infiintiatu diferite fundatîuni, cu pietate si-au adusu aminte de fericitulu Episcopu odiniora alu Oradei-mari Samuile Vulcanu; de capitanulu c. r. Simeone Paffy; de Elen'a Birt'a nascuta Ghib'a din Aradu, sî de Ann'a Alessandroviciu din Lugosiu; — dar nu au lasatu neatinse nici meritele Illustrei familie Mocioniane, cum sî ale zelosului cetatiénu sî fundatoru din Oradea-mare Dlui Nicolau Zsig'a; eara la amintirea binefaceriloru, ce natîunea nóstra le-au castigatu din gratî'a Maiestatei Sale c. reg. sî apost. intrég'a adunare au proruptu in urâri insufletîte pentru scump'a viéti'a a Maiestatei Sale. Cuventarea presidiala de deschidere s'au indusu la protocolu in totu cuprinsulu eii.

Actulu specialu alu deschiderei s'au finitu cu dóue cuventâri tînute de domnii comembri Simeone Popoviciu Desianu sî Georgiu Marchisiu; — prin cea d'antâiu s'au adusu cordiala multiamire Illustritatei Sale dlui presiedinte Episcopu pentru nefrânt'a lucrare spre binele natîunei: eara prin cea din urma fu salutata adunarea din partea romanimei din Satumare, Maramuresiu, Selagiu sî Chioru. — Cuventârile acestoru barbati, dictate de unu geniu luminatu, sî de o anima curatu româna, suntu de unu pretiu duraveru, sî merita a se dá publicitatei prin foile nóstre natîunali.

Fiindu in prospectu publicarea câtu mai curendu a protocolului acestei adunâri, care apoi mai esactu va infatîsiá tóte desbaterile sî decisiunile ei, — in reportulu de fatia me marginescu a atinge numai unele puncturi mai principali din cele decise, precum suntu: ca reportulu despre activitatea directiunei de la ultim'a adunare generala s'au priimitu cu multiamire; statulu activu alu associatîunei, computandu-se sî ofertele, care mai alesu pentru calamitatea causata prin secet'a din anulu 1863 inca nu s'au incassatu, infatîsiéza o summa ce trece peste 3000 fl., in bugetulu anului nou s'au facutu provisiune frumósa pentru stipendiarea studintiloru sî remunerarea invetiatoriloru binemeritati; numerulu membriloru associatîunei, cari sî pâna acum au fostu aprópe la 1500 s'au mai sporitu cu vreo 200 de membri alesi la ocasiunea acestei adunâri; s'au facutu ingrijire pentru restaurarea membriloru associatîunei la espirarea oblegamentului de trei ani, sî acést'a cu atâtu mai vertosu: pentruca altmintrea in anulu acest'a aru incetá oblegamentulu celoru mai multi membri; mai departe s'au decisu o initiativa pentru a se introduce in conlucrare cu celelalte dóue associatîuni din Transsilvani'a sî Bucovin'a o uniformitate in ortografia; s'au decisu pasi in interesulu comuneloru române, care suntu indrumate a tiné foi oficióse in alte limbi, cu delaturarea celoru române, sî acést'a pe calea recursului câtra guvernu; s'au decisu apoi publicarea ordinaria a protocóleloru directiunei, spre a cunósce publiculu interesatu mai de aprópe activitatea associatîunei; s'au restauratu directiunea pe anulu 186⅚ realegendu-se Directorulu primariu sî celu secundariu adeca dd. Antoniu Mocioni sî Sigismundu Popoviciu, cum sî cei mai multi membri din anulu trecutu; eara alegerea notariului directiunei pe calea concursului s'au lasatu directiunei, sî de astadata numai o renumeratiune s'au ficsatu pe partea acelui'a, corespundiatória stârei materiali a Associatîunei.

Discussiunile in amendóue dîlele au decursu in ordinea cea mai buna, carea ne face onóre sî naintea strainiloru. Cá comissariu din partea guvernului au fostu de fatia dlu pretore centralu Alessandru Somogyi, carelein sa nu au avutu ansa de a se immite in vre-o pertractare. In fine adunarea generala s'au incheiatu a dóu'a dî cam pe la 2 óre dupa amédiadî prin o cuventare fórte acomodata a Illustritatei Sale dlui antâiu vice-presiedinte Georgiu Pop'a.

La solenitatea acestei adunâri se póte reduce sî o petrecere improvisata in dîu'a de antâi'a séra in paduriti'a Aradului, unde unu numeru fórte insemnatu de juni sî june române, de barbati sî dame pâna târdîu nóptea au petrecutu in dantiuri mai alesu natîunali sî in cântece esecutate cu tóta precisiunea. Arangiarea acestei'a mai alesu se póte multiamí domniloru comembri de associatîune: Emericu B. Stanescu sî Iovu Cresticiu.

Preste totu Românii sî la ocasiunea acést'a au aretatu in fapta, ca in desvoltarea natîunala sî in cultur'a generala tînu pasi cu celelalte popóre culte ale Europei. Dee ceriulu, cá la altu anu sa potemu inregistrá resultate sî mai maretie in sfer'a associatîunei nóstre de aici, carea are de scopu a fi unu factoru principalu alu culturei poporului românu!

Melarianu.

Principatele române unite.

„Monitorulu oficialu“ din 11 Maiu publica unu actu de cea mai mare importantia pentru venitoriulu Romaniei, unu actu alu ministrului de justitia câtra curtîle sî tribunalele din tiéra, prin care le aduce la cunoscintia, ca innalt'a parechia domnitóre, carea, precum se scie n'are copii, au adoptatu unu baiatu. Eata actulu insusi:

Domnule presiedinte,

„Mari'a Sea, Pré-Inaltiatulu Nostru Domnu impreuna cu Mari'a Sea Dómn'a, adoptandu, prin indeplinirea formeloru legiuite, pre copilulu numitu din botezu Alessandru, acum

Principele Alessandru, amu onóre a Ve face cunoscutu despre acést'a spre sciintia sî cele de cuviintia.“

Priimiti, etc. Ministrulu G. Vernescu.

Nu ne suntu cunoscute mai deaprópe impregiurârile privitóre la acestu faptu; atât'a insa potemu dîce, fâra de a ne teme, ca venitoriulu ne va dá de minciuna, ca adoptarea acést'a, carea esle unu pasu pentru eredîrea domniei in famili'a Cuz'a, pentru tóta positîunea, interna sî esterna, a Romaniei va fi de cea mai profunda insemnatate, sî Romani'a aru intrá printr'ens'a intr'o fasa nóua a vietiei sele.

Ministrulu de finantie a compusu o comissiune, carea va elaborá unu metodu de simplificare la adunarea dâriloru, carea astadi se pare a fi fórte defectuósa.

In privinti'a desfiintiârei posteloru straine in tiéra sî inlocuirea loru prin postele române, incependu din 1 Iuniu, nu suna nimicu mai nou. Nóue ne place a trage de aici conclusiunea aceea, ca remâne a se incepe cu 1 Iuniu post'a romanésca. — Vorbindu de poste, venimu prin associarea ideiloru sî la drumuri, sî sî la drumurile ferate. Pentru câlile ferate dincóce de Milcovu prin legea din 13/25 Maiu 1864 se deduse concessiune Englesiloru Ward sî Compani'a, care sî depusese cautîune de 300,000 franci; dar de órece concessiunarii nu se tînusera de contractu, sî anume de óre ce nu pazira terminulu prefiptu pentru inceperea lucrârei, contractulu s'au anulatu, sî cautîunea de 300,000 fr. — celu putînu dupa parerea „Trompetei“, carea insa nu ne vine a crede neconditîunatu—a devenitu proprietate a statului.

De curendu au esîtu dóue brosiure, ce nu voru lipsí a face mare sgomotu in tiéra. Tendinti'a loru este a aretá, ca jidovimea in Principate este in crescere amenintiatóre, sî ca dens'a va aduce asupr'a tierei urmâri triste. Ne reservâmu, a comunicá câte ceva din aceste scrieri, care „Trompet'a“ le apróba sî le lauda, ear „Reform'a“ le numesce o rusîne pentru tiéra.

Noi pelânga tóte consideratiunile de umanitate, ce le accentuéza „Reform'a“, nu potemu a nu dá dreptulu dlui Panteliu Popasu, autorelui unei'a din brosiurele amintite, sî a nu marturisí, ca jidovimea cu crassulu seu materialismu, cu lips'a sea de principie morale, cu total'a despectare a totu ce numimu noi crestinii caracteru, cu unu cuventu cu murdari'a sea trupésca sî sufletésca, ascunde in sine unu mare periculu pentru tiéra. Suntemu siguri, ca cititorii nostri voru recunósce, ca parerea nóstra, de-sî aspra, dar e fundata, déca voru considerá unu singuru passagiu din scrierea dlui Popasu.

„Intregu numerulu Evreiloru de adi se suie la 7,000,000; din cari numera Franci'a 70,000, Belgi'a 1500, Oland'a 64,000, Germani'a intréga 598,416, sî anume: Austri'a propria 180,000, Prussi'a 242,416, Bavari'a 58,000, Hanovr'a, Vurtemberg, Hessen sî orasiele libere 72,000, eara celelalte State germane 38,000; Elveti'a 3146; tóta Itali'a 41,000; Dani'a 8200; Svedi'a 1000; Russi'a impreuna cu provinciele asiatice 360,000; Poloni'a intréga preste 1,800,000; Ungari'a sî cu Transsilvani'a aprópe 140,000; in Turci'a cam 40,000; in Greci'a sî insulile Ionice 7000; in Asi'a 1,318,200; in Afric'a 1,800,000; in Americ'a 313,538 sî in fine in Principatele-române aprópe 400,000. Va sa dîca in proportîune cu numerulu populatîunei, Poloni'a sî cu noi suntemu cei mai avuti in Evrei. Sî sa fimu siguri, ca in curendu vomu devení mai avuti sî chiaru de câtu Polonii, câci cârdurile de Jidani, ce navalescu in tóte dîlele de peste hotaru, ne punu in perspectiva, de a vedé, peste putîni ani, tóta Europ'a desiertata de Jidani in frumós'a nóstra Romania.“

„Reform'a“, reproducendu din diuariulu nostru articululu foii „Zukunft“ din Vienn'a despre starea Bulgariloru din Bessarabi'a româna, lu introduce astfelu:

„Telegrafulu Românu“ reproduce, de pe o scriere periodica din Vienn'a, care are de tînta apararea sî inaintarea scopuriloru slavice, o tanguire amara a Bulgariloru din Bessarabi'a româna, contr'a planuriloru de desnatiunalisare, ce aru tiese guvernulu nostru asupr'a loru. Suntemu asiá de obicinuiti cu asemenea plângeri, fia din partea Bulgariloru, fia din partea calugariloru, incâtu marturisimu, ca nu ne mai facu nici o impressiune, sî nu credemu ca voru face vre-o impressiune cui-va; câci astadi este cunoscutu de toti, ca Romani'a este autonóma, sî ca prin urmare este stapâna la ea, sî libera a-si dá legile ce-i placu, chiaru déca aceste legi n'aru placé celoru cari voiescu unu statu in statu, celoru cari voiescu sa esploteze Romani'a, in folosulu loru propriu.

Dar ce voiescu fratii nostri Bulgari din Bessarabi'a libera? Sa nu li se mai impuna limb'a româna prin scoli sî biserici, sa li se lase vechile privilegii, ce li se acordasera de Tiarii Russiei. Sa ne erte fratii nostri coreligiunari, déca Românii nu potu sa le faca acestu hatîru ce le facuse Russii; Rusii si-au avutu sistemulu loru, Românii au sî ei pe alu loru, sî ei suntu póte mai gelosi de drepturile loru, decâtu fratii loru ortodocsi, pentru a nu le sacrificá asiá de lesne. A cedá la nisce pretensiuni asiá de absurde cá acelea ale Bulgariloru din Bessarabi'a libera, aru fi pentru Români nu numai o proba de slabiciune, dar prin acést'a ei aru dovedí lumei, ca n'au consciinti'a drepturiloru loru, ca nu sciu sa-si pretiuiésca sî sa-si respecte acele drepturi. Déca toti strainii, câti locuiescu in Romani'a, aru pretinde cá sa aiba drepturi particulare, privilegii esclusive, atunci unde aru mai fi unitatea statului, unde aru mai fi uniformitatea sî poterea legiloru? atunci amu fi unu simulacru de statu, compusu din mai multe corpuri, fiacare cu obiceiurile lui, cu aspiratiunile lui, cu legislati'a lui; atunci n'amu mai fi unu statu, in adeveratulu intielesu alu vorbei. Fratii nostri Bulgari potu sa-si aiba dorintiele loru, aspiratiile loru; potu sa viseze la pan-slavismu ori catu li-aru placé; dar acést'a nu-i crutia de datoriile ce au câtra tiér'a unde locuiescu, câtra patri'a loru adoptiva; nu-i crutia de supunerea ce suntu datori legiloru tierei sî autoritâtii guvernului, chiaru candu ei n'aru voí sa se romaniseze, séu chiaru candu guvernulu aru voí sa-i desnatiunaliseze, precum dîcu ei.

Fratii nostri Bulgari ne spunu, ca ni-au facutu mari servicii, ca ne-au scapatu de mari pericole; in adeveru, marturisimu sî noi, ca fâra densii Romani'a n'aru mai fi esistatu. Dar, scimu, ca ei au ajutatu fórte multu planurile de cotropire ale Russiei.

Dar ceea ce ne-a surprinsu mai multu in actulu de tanguire ce facu fratii nostri Bulgari câtra opiniunea publica européna, este naivitatea sî cutezanti'a, cu care marturisescu ca s'au opusu guvernului românu cu armele in mâna, cá nisce voinici delii.

Marturisimu, ca asta bravura bulgarésca ne-a inspaimentatu fórte multu, sî ne este fórte téma, cá nu cu tempulu sa fimu luati cu sabi'a de câtra fratii nostri Bulgari, ba inca sa fimu sî prefacuti in Slavi, séu desnatiunalisati, precum dîcu ei.“

Prospectu politicu.

In prosceniulu evenemînteloru mai generale europene stà astadi transactîunea regatului italianu fatia cu scaunulu papalu. Ea se esplica mai de tóte partidele politice cá reactîune, sî acést'a se crede cu atât'a mai vertosu, câci senatorulu Vegezzi s'au inlocuitu prin contele Revel, cunoscutu cá omu de acésta partida.

Diuarele publica cuventulu, ce l'a rostitu printiulu Napoleonu la radicarea unui monumentu in onórea lui Napoleonu I. la Ajaccio, patri'a Napoleonidiloru. Cuventulu este plinu de cele mai distinse sî mai esorbitanti laude ale lui Napoleonu I, despre care printiulu are cutezarea a afirmá, ca a voitu libertatea popóreloru, carea a cugetatu sa o castige prin despotismu. „Avenir natîunale“ insa spune printiului verde in ochi, ca nici odata despotismulu cá atare nu póte duce la libertate, de órece tendinti'a lui e tocmai aceea, cá sa corumpa spiritele popóreloru sî sa falsifice judecat'a loru, sî ca libertatea iar numai prin libertate se póte intemeiá. Imperatulu Napoleonu a scrisu printiului o epistola fórte fina, prin carea insa repróba acestu cuventu in modulu celu mai resolutu. Printiulu in urm'a acestor'a si-a sî datu dimissiunea din demnitâtîle sele politice sî va sa se retraga la Elveti'a.

Scirea cea mai grava de dincolo de Oceanu o-amu comunicatu in numerulu nostru din urma, ca adeca lefferson Davis, presiedintele stateloru resculate, este prinsu. Processulu conjuratîloru decurge in Washington tocmai acum. Unele corespundintie de acolo afirma, ca Davis, unu omu cu moralitate fórte clatinata, in adeveru aru fi luatu parte la planulu de uciderea lui Lincoln, ear altele sustînu, ca acést'a nu se va poté documentá nici decâtu. Celu mai de aprópe venitoriu va aduce lumina in caus'a acést'a.— Intr'aceea in staturile unite americane incepusera a se face verbuâri mari pentru Messicu, dar dupacum espuseramu inca in numerulu precedinte, solulu francesu au aflatu priimire buna in Washington, sî presiedintele Iohnson sa fia resolutu a curmá espeditîunile intreprinse asupr'a Messicului, astfelu incâtu temerea de unu resbelu intre Americ'a sî Franci'a se pare delaturata. —

Intr'o negotiatoria

de mârfuri diferite curente in Sabiiu se cauta unu invetiacelu cu crescere buna, in etate de 13—14 ani, care sa fia studiatu séu cele 4 classe ale gimnasiului micu, séu classele reale.

A se adressá câtra Onor. Redactiune a „Telegrafului Românu“, cu gur'a ori in scrisu.

19—2

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a noiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 40. ANULU XIII.

Sabiiu, in 23 Maiu (4 Iuniu) 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Dupa unu telegramu alu „Herm. Ztg etc.“ dto 1 Iuniu c. n. Gazet'a oficiósa „Wiener Ztg“. din 31 Maiu aduce unu rescriptu imperatescu dto 24 Maiu, care pentru cea mai de aprópe dieta croata incuviintiéza ordinea electiva din 1861, cu acea decisiune espressiva, ca dintr'acést'a nu vinu a se deduce pentru venitoriu nici unu felu de concheiâri, ce aru restringe drepturile corónei.

Altu rescriptu imperatescu conchiama diet'a croata pe 17 Iuliu la Zagrabi'a. Representantii granitiei militare, ce se voru conchiamá, voru luá parte numai la desbaterea cestiuniloru, cari privescu la dreptulu de statu.

Caletori'a Imperatului la Ungari'a.

Jurnalistic'a austriaca este preocupata astadi de caletori'a, ce Maiestatea Sea Imperatulu are de cugetu a o face pe la 'nceputulu lui Iuniu la Ungari'a, spre a participá la alergaturile de cai indatinate la Pest'a de aristocrati'a ungara. Magiarii, cari totdeun'a iubescu a deosebí persón'a domnitoriului de principiele domnitóre in politic'a interna, se pare ca ascépta munti de auru dela acésta caletoria, crediendu', ca regele Ungariei, aflandu-se in sinulu poporului magiaru sî avendu ocasiune a cunósce din intuitîune propria pâsurile lui, se va slobodî la concessiuni in favórea legiloru din 1848, la concessiuni, cari sa ajute a se complaná in fine dupa patru ani de lupte sterpe sî pagubitóre dissentîunile intre Ungari'a sî imperiulu austriacu intr'unu modu órecum triumfatoriu pentru Ungari'a. Dîuariele mai moderate insa, cari sî ele cauta la acésta calatoria cá la o afacere vesela sî plina de sperantia, dar totusi fâra sanguinitatea magiara, temperéza acele aspiratîuni pripite, aducendu aminte Magiariloru, ca regele Ungariei nu este numai rege alu Ungariei, ci sî imperatu alu Austriei, sî cá atare insusi a datu actele de constitutîune din 20 Octobre 1860 sî din 26 Februariu 1861, care nu le va vatemá in favórea nimenui, sî ca intr'unu statu constitutîunalu concessiunile ducu unu rolu fórte subordinatu. In statulu constitutîunalu adeca poterea principala, darea legiloru (legislatîunea), este impartîta intre domnitoru sî poporu, adeca representantii cei alesi ai poporului, astfelu, incâtu nici unulu nici altulu din acesti doi factori singuru numai, asiá dîcendu de capulu seu, nu póte face concessiuni, de órece poterea este impartîta in dóue mâni. Dar fiindca acésta representantia a poporului, adeca diet'a tierei, pe tempulu presintiei Maiestatei Sele nu este adunata, sî astfelu dar lipsesce chiaru sî factorulu acel'a unulu, cârui'a din partea celuialaltu s'aru poté face concessiuni: pentru aceea ele spunu apoi Magiariloru, ca la concessiuni in intielesulu loru specifico-magiaru nici sa cugete. Fiinti'a de fatia a monarchului in mijloculu poporului ungaru, in capital'a tierei, póte sa contribuie moralicesce la apropiâri in idei sî la complanarea multoru contraste; dar mai departe activitatea Imperatului nu se va estinde. Ba chiaru sî jurnale germane, care-si dau multu aerulu de a fi „liberale“ mai cu séma fatia cu Ungari'a, sustînu cu taria tocmai aceea, ce Ungurii magiari numescu punte sî conditiune de 'mpaciuire, sî aici numerâmu nainte de tóte parlamentulu centralu austriacu, care Magiarii nu voru sa-lu concéda odata cu capulu, dupace chiaru sî Deák sî partid'a, ce stà la spatele lui, se 'nvoiesce numai la deputatîuni, cari sa se compuna „din casu in casu“ din dietele tieriloru de dincolo sî de dincóce de Lait'a, sî cari sa delibere asupr'a afaceriloru comune ale imperatîei. De unde vedemu, ca tocmai intr'unulu din punctele principale ale constitutîunei nóstre nu s'a facutu pân'acum nici unu pasu mai insemnatu de apropiare intre imperiu sî Ungari'a.

Dar chiaru sî la casulu celu mai favoritoriu, candu adeca Maiestatea Sea din plenitudinea poterei Sele aru properá (grabí) deslegarea causei ungare pendinte prin óre cari concessiuni, Ungurenii voru face bine, déca nu-si voru uitá, ca concessiuni dintr'o parte pretindu concessiuni sî de cecalalta parte; déca nu-si voru uitá, cá de siguru imperiulu n'are mai mare lipsa de Ungari'a, decâtu Ungari'a de imperiu.

Sabiiu. Dupacum aude „Herm. Ztg.“ de aici, oficialiloru guberniali li s'au asemnatu despagubire pentru mobile, — semnu, ca au de a remané pe mai multu tempu in Sabiiu.— Din mai multe pârti se scrie despre focuri infricosiate, puse in adinsu (taciunarii). Unu esemplu din cele mai triste sa fia foculu, ce se puse la gimnasiulu reformatu din Orastía, care, dupa o corespundintia a acestui dîuariu, erupse tocmai in momentele, candu la ospetiulu festivitâtji de inaugurare curgeau toastele pentru fericit'a ajungere la scopu. Pe podulu zidirei sa se fia aflatu ascunsu dupa unu urloiu unu june românu cá de 18 ani, a cârui sfarticare in bucâti o-aru fi potutu impedecá numai gendarmii. (Déca e adeveratu, atunci e paguba, ca au intrevenitu gendarmii; câci, dupa noi, taciunari'a este un'a din cele mai afurisite sî damnabile crime, ce le póte svarsî o inima corupta omenésca.)

Brasiovu 18/30 Maiu 1865. In nr. 36 alu „Telegrafului Românu“ cu datulu Brasiovu 1/13 Maiu 1865 se publicà unu articulu atingatoriu de portîunea canonica la Parorochii de religiunea gr. or. de aici, ca tandem aliquando (dupa d. corespundinte) venì la esecutiune.— Ne mirâmu de d. corespundinte, ca ese in publicu cu sciri neintemeiate, audite cine scie dela cine, fâra cá sa se informeze bine despre adeverulu lucrului. D. corespundinte sa afle cum stà cu portîunea canonica dela noi sî sa fia liniscitu, ca biseric'a Sântului Nicolau n'a priimitu sî nici va priimí sub nume de matera, cu eschiderea celoralalte biserici de religiunea gr. orient. de aici, acele 15 holde, cu cari ne imbiia comun'a cá cu o portiune canonica, ear de celelalte biserici sa véda cine va vedé, cum i place Dlui coresp. a se esprimá.

DD. Protopopi sî Parochi ai respectivei biserici a Sântului Nicolau refusara in an. 1862 de a priimí acele 15 holde, atâtu pentruca de o parte, fiindu 3 Parochi la numit'a biserica, ele nu corespundu cuantitativu (avendu comun'a pamenturi de ajunsu, dupa-cum s'a facutu aretare la locurile competinte); ear cualitativu sî mai putînu, dupace comun'a facù schimbu cu cele mai bune holde, priimindu in locu-le altele mai slabe — câci de ce sa deá preotîloru nostri sî in acestu putînu ce-va bunu!—câtu sî pentruca de alta parte biserici matere suntu sî celelalte, déca comun'a voiesce a cunósce de matera numai pre biseric'a Sântului Nicolau.— In an. 1864 refusà representanti'a bisericei S. Nicolau de a priimí acele 15 holde totu din motivele de mai susu, cu tóte ca Magistratulu locale fu póte de idea, ca adressandu-se câtra acést'a din urma, va succede mai usioru, decâtu cu DD. Protopopi sî Parochi, de a face cu 15 holde destulu decisiuniloru mai inalte in privinti'a portîunei canonice.— In Martiu 1865 alegendu-se d. curatoru I. A. Navrea din mijloculu subscrisei representatiuni pentru infatîsiare la comissiunea insarcinata cu caus'a portîunei canonice, acest'a repetîndu din nou dechiaratîunile facute de DD. Protopopi in 1862 sî de representantia in 1864., s'a esprimatu intr'acolo, ca déca pe bas'a dechiaratîuniloru mai susu amintite se invoiesce on. Comuna sî Incl. Magistratu a dotá pre toti Parochii nostri din Brasiovu sî a incepe cu dotarea dela biseric'a S. Nicolau; atunci in instrumentulu de transpusetiune (Widmungs-Urkunde), care lu aretà, sî anume la punctu 2. in locu de: „Diese Grundstücke“ (11. Joch Acker, 4 Joch Wiesen) bilden die canonische Portion zur besseren Dotirung des jeweiligen an der genannten Mutter-Eclesie angestellten Pfarrers etc. sa se dîca: „Diese Grundstücke bilden einstweilen einen Theil der gebührenden canonischen Portion zur besseren Dotirung der jeweiligen an der genannten S. Nicolaus-Kirche angestellten Pfarrer etc.— Propunerea acést'a nu se priimì sî prin urmâre biseric'a Sântului Nicolau pâna acum'a e

otu fâra portiune canonica cuvenita.— Acest'a e adeverulu cu portiunea canonica, Dle Corespundinte. *)

Representanti'a bisericei S. Nicolau din preurbiulu Brasiovului.

Din Belgradu se scrie, ca in 16/28 Maiu se sevarsî cu frumóse ceremonii instalarea noului Episcopu romano-catolicu; Escellentîei Sele Michailu de Fogarasy. Intre numerosii óspeti din apropiere sî departare se observara cu distinctîune Serenitatea Sea Orincipele Montenuovo, comandantel egeneralu alu militîei transsilvane, d. Gustavu Groisz, vice-presiedintele Guberniului transsilvanu s. a. Dupa pompósele ceremonii bisericesci urmà unu banchetu stralucitu, la care Escallenti'a Sea noulu Episcopu deschise toastele inchinandu pentru sanetatea Papei Pius IX sî a Maiestatei Sele Imperatului Franciscu Iosifu I. Cea mai mare surprindere o facù toastulu principelui Montenuovo pentru sanetatea noului Episcopu, tînutu in limb'a latina. Intre tóstele celelalte— venì sî unulu remanescu, rostitu din partea unui membru alu deputatîunei capitulului metropolitanu din Blasiu. —

In Ungari'a se ascépta in curendu unu actu de mare insemnatate, sî acest'a e denumireaanóuesprediece comitisupremi, ale câroru locuri suntu vacante. Denumirea se pare a fi unu felu de preventivu din partea regimului, de óre ce comitii supremi cá atari suntu membrii au casei magnatîloru, sî asiá regimulu printr'ensii va sa si intarésca partid'a sea in dieta.

Din Galiti'a se scrie „Pressei“ din Vienn'a intr'o causa confessiunala, carea merita a fi inregistrata. Pân'acum, dîce corespundinti'a acést'a, erá unu ce indatinatu, cá fiii celoru dóue biserici catolice sa cerceteze bisericele loru recipróce, sa se boteze la preotii ori de ritulu cest'a, ori de celalaltu. Acum insa, dupace contrastulu intre Polonii romano-catolici sî Rutenii greco-catolici devine totu mai marcatu, sî Rutenii au observatu, ca preotii romano-catolici facu propoganda asupr'a crestiniloru greco-catolici, au inceputu, mai cu séma prin staruintiele Metropolitului Litwinowicz, a se plânge la scaunulu papalu asupr'a acestoru incercâri, sî Curi'a papala, cá sa impedece o desbinare ulterióra a bisericei catolice, ordinà in 4 Dec. a. tr., ca de aici inainte in Galiti'a sî Bucovin'a fiacare parochianu sa se tîna de ritulu acel'a, in care este botezatu. Generatîunei de acum insa se pune terminulu de 6 luni, in care sa se infatîsieze naintea parochului cu dóue marturii sî sa declare, de care ritu va sa se tîna. Terminulu acest'a espira cu 4 Iuniu, sî de atunci incolo au sa inceteze trecerile libere dela unu ritu catolicu la altulu.

Varietâti sî noutâti de dî.

(Daru generosu.) Em. Sea Archiepiscopulu gr. cat. alu Strigoniului, primatele Ungariei, a donatu pentru fondarea stabila a unui gimnasiu mare in Tirnavi'a 200,000 f., cari i-a depusu in mânile capitolului seu spre pastrare. Cujertf'a acést'a, adusa educatîunei tinerimei din patria, dice „Hirnök“, numai jertfele unui Pázmány sî Szechény se mai potu asemená. —

(Scire personala.) Escellenti'a Sea, domnulu presiedintealu tribunalului supremu transsilvanu Ladislau Vasiliu Popp dupa o scire a „Gaz. Tr.“ a depusu in 8 Maiu a. c. in mânile Maiestatei Sale juramentulu de serviciu. —

Deputatîuneaalésa dinpartea Associatîuneiagricole, pentru de a invitá pre Maiestatea Sea Imperatulu la alergaturile de cai din Pest'a, consiste din urmatorii membri alesi: Contele Cziráky, Pavelu Somssich, Contele Edmundu Zichy, Contele Pavelu Pálffy, Robertu Czilchert, Iosifu Uermény, Albertu Wodianer, Baronulu Pavelu Senyey, Septemviru Sárközy, Consiliaru de economia Peterdy.

(Iubire crestinésca). Din Ierusalimu se scrie, ca serbatórea Pasciloru s'a serbatu la S. mormentu alu Domnului dupa modulu indatinatu sî in anulu acest'a: adeca cu certe sî cu batâi intre Armeni sî Greci, dreptcredinciosi sî nedreptcredinciosi, sî ca intre partidele crestine incaierate a trebuitu sa faca pace bastonulu politîei turcesci. „Intru acést'a ve voru cunósce pre noi ómenii, ca sunteti invetiaceii mei etc. !“

Bugetulu nostru militaru pe anulu 1866 l'a finitu Dr. Giskr'a, la predatu tipariului sî póte-ca 'n cele mai de aprópe dîle se va 'ncepe desbaterea comitetului respectivu asupr'a lui. Noi vomu estrage din acestu operatu numai atât'a, ca recerinti'a prestetotu s'a computatu in 100,138.566 fl., acoperirea 9, 066, 225 fl., astfelu incâtu vinu a se dá din partea statului 91,072,63 fl. Fatia cu bugetulu militaru de pe an. 1865 in an. 1866 se vede imputînarea speseloru cu 5,628,906 fl. Va sa dîca: mergemu spre bine!—

(Maialu.) Din Satulungu (Sacele) ni se scrie, ca'n 13 Maiu c. v. tinerimea scólei normale de acolo cu invetiatorii, preotii, sî parintii prunci loru impreuna a serbatu maialulu scolaru cu vioiciune deosebita. Toldeodata ni se tramite sî unu discursu rostitu de unu inv., care insa nu ne iérta spatiulu a-lu reproduce, dar anevoie l'amu reproduce chiaru sî candu amu avé spatiu de ajunsu, pentruca suntemu de parere, ca la o serbatóre scolastica n'are locu „politic'a inalt'a“, carea a devenitu unu felu de bóla la noi, incâtu nu suntemu in stare a scrie si a vorbí diece cuvinte fâra de a ne perde prin politica.—

(Unnou Samaritanu.) Un'a din cele mai pompóse immormentâri din Viln'a fu de curendu immormentarea unui Evreu cersîtoriu, anume Caftan, care in decurgere de 30 ani in cele mai ticalóse sdrentie, cu unu toiagu intr'o mâna sî co lacritia in ceealalta umblase prin cetate din casa 'n casa, strigandu cu glasu mare: Aduceti-ve aminte de seraci, de veduve sî de orfani! In restempulu acest'a Caftanu adunase vr'o 90,000 ruble, cari i impartîse fâra de a reservá pentru sine unu cruceriu, totdeun'a intre cei mai lipsiti, dandu prunciloru seraci cârti de scóla sî imbracaminte, bolnaviloru ajutoriu sî mangaiere, calatoriloru banisiori de drumu etc. Cele de lipsa pentru sustinerea sea propria sî le castigá Caften facendu tabacu de nasu. Unu esemplu de o iubire a deaprópelui atât'a de ferbinte sî de neegoistica toti o numera intre cele mai mari raritâti.

Principatele române unite.

Despre starea finantîala a Romanie estragemu din „Reform'a“ urmatórele:

Cestiunea cea mare; care preocupa tóte spiritele, care ingrijesce cu dreptu cuventu tóta lumea la noi, este cestiunea tesaurului publicu. In adeveru, de pe referatulu dlui ministru de finantie, publicatu de mai multe dîuarie, vedemu ca finantiele statului suntu fórte compromise, sî tiér'a amenintiata de unu deficitu insemnatu atâtu din anulu trecutu câtu sî din anulu curinte.

Cheltuielile statului intrecu cu multu veniturile sale, sî astfelu ecuilibrulu fiindu ruptu, armoni'a nu mai póte esistá, sî consecintiele ce voru resultá din acést'a, potu devení triste sî ruinatóre pentru statu.

De sî referatulu, de care vorbimu, nu este publicatu in Monitoriu, cu tóte acestea, elu fiindu oper'a unui ministru, nu póte fi pusu in indoiéla de nimeni, sî cu atât'a mai multu, cu câtu elu vorbesce cu cifre, care suntu mai elocuinte de câtu ori ce vorbe.

Astfelu dar paragrafulu urmatoriu din acelu referatu ca: cifr'a de 21,185,803 lei, deficitulu anului curentu, nu numai ca nu este esagerata, dar póte fi mai josu de câtu deficitulu in realitate, sî paragrafulu acest'a, ca: o causa poternica, care creaza dificultâtîle situatîunei anului curentu este deficitulu **celu mare** ce ni-a lasatu anulu espiratu, pentruca cheltuielile au fostu in mare disproportiune cu veniturile, aceste paragrafe, dîcemu, suntu de o mare gravitate sî de natura a ingrijí lumea despre sórtea tesaurului nostru publicu.

Dupa espunerea facuta prin acelu referatu de câtra insusi d. ministru alu finantieloru, se constatà, ca unele din veniturile statului, trecute in budgetu, suntu fictive, pecandu cheltuielile singure suntu positive.

Veniturile anului 1864 au fostu trecute in summa de 150,570,087 lei. „Acésta cifra, dîce referatulu dlui ministru, este fórte departe de cifr'a reala a veniturilor u acelui anu, sî in ca mai departe de incasuirile efectuate.

Creditele deschise prin bugetulu de la 11 Iuliu 1864 trecu peste cifr'a de 200 millióne. ordonantiârile facute suntu de 185 millióne, sî din acésta summa s'a platitu numai 129,772,040 lei, remanendu inca de platitu aprópe 48 millióne lei, in greutatea anului curinte.“

Referatulu domnului ministru de finantie ne mai spune, dupa unu calculu aproximativu, ca nu crede ca remasîtiele veniturilor anului trecutu sa se urce peste cifr'a de 20 millióne, de unde resulta unu deficitu din anulu trecutu, celu putînu de 28 millióne.

Budgetulu pe anulu curinte 1865, aretandu unu venitu de 159,166,677 lei, sî 158,610,220 lei cheltuieli, ne arata prin urmare unu escedinte de venitu in summa de 556,457 lei.

Acestu venitu este imaginariu, sî in locu de venitu, noi vedemu din calculele facute de câtra insusi d. ministru alu finantieloru, prin referatulu seu, unu deficitu de 21,185,803 lei.

Acésta stare de lucruri trebuie remediata câtu mai cu-

---

*) Ne bucurâmu de acésta rectificare. ear caus'a esîrei in publicu din partea d. Coresp. noi suntemu siguri ca n'a fostu alt'a decâtu inaintarea binelui comunu.

rendu, facendu-se reductiuni in cheltuielile de prisosu, sî immultîndu-se câtu s'aru poté mai multu veniturile statului. Tiér'a nóstra trece de un'a din cele mai avute tieri din lume. Recurse are indestule ; nu remâne dar de câtu a desvoltá sî a esplotá aceste resurse in folosulu tierei, a echilibrá celu putînu cheltuielile cu veniturile statului, fàra de care nu póte fi armonia, nu póte esistá unu statu."

Supunemu aceste observatiuni la apretiuirea ómeniloru nostri de statu sî corpuriloru legiuitóre; fiinda incredintiati ca voru luá tóte mesurile necesari, pentru remedierea reului, pentru mantuirea fisculni, pentru prosperitatea tierei." — Cu privire la brosiurele despre Evrei dice totu „Reform'a":

— In numerulu trecutu amu anuntiatu aparitiunea unei brosiuri prin care se ataca onórea, demnitatea sî religiunea unei rase intregi. Acésta brosiura este intitulata: **Suntu séu nu folositori Evreii din Principatele române?** Printr'ens'a autorulu vine a atitiá fanatismulu poporului crestinu contr'a Israelitiloru, a pune urá sî discordi'a intre fii aceleiasi patrii sî a provocá astfelu unu resbelu civilu. Déca o asemenea scriere, care e respinsa de bunulu simtiu alu publicului, aru fi aparutu intr'unu diuariu, suntemu siguri ca acelu diuariu aru fi fostu pe data pedepsitu. Dar óre candu se ataca printr'o brosiura onórea sî religiunea atâtoru mii de ómeni, autorulu trebuí-va óre sa remâna nepedepsitu ? Din contra, credemu ca guvernulu sî ministeriulu publicu va chiamá in judecata câtu mai curendu pre culpabilu pentru a-si luá pedéps'a meritata sî a serví astfelu de esemplu sî altor'a, cari aru mai indrasní pe viitoru a se jucá cu onórea sî cu demnitatea ómeniloru, sî a atacá insusi inaltele sî binevoitórele cuvinte esprimate de suveranulu tierei in favórea loru."

„Tromp. Carp." ne mai spune sî acestea :

„Calugarulu grecu, despre a cârui venire, siedere sî portare amu protestatu noi, s'a sî pornitu afara din capitala de câtra politîa, la Giurgiu, unde a fostu obligatu sa tréca frontier'a. Acestu calugaru este totu acelu calugaru, care a facutu sî a publicatu acea brosiura grecésca, prin care se defaimá natîunea româna intréga, cu alesulu eii impreuna, sî ni se nega tóte drepturile de a ne fundá unu Statu alu nostru propriu.— Ei bine ! ne pare reu, c'a trebuitu sa fimu totu noi cari sa denuntiâmu guvernului portârile acestui calugaru in capitala, sî sa protestâmu contr'a prelungirei siederei sele ací ; dara totu bine ca s'a facutu sî mai tardîu ceea ce trebuiá sa se faca mai curendu.

In momentulu candu punemu sub pressa, aflâmu o scire fórte vesela, pe care nu ne potemu oprí a o dá, chiaru astadi, câtu de necomplecta, lectoriloru nostri.

La proiectulu de lege, propusu eri in camera pentru construirea a 363 chilometre câi natiunali petruite, dimpreuna 12 poduri mari de feru, in contractare cu dnii Morelu sî Davidu, d. **Tetorianu**, singurulu banchieru care mai potemu dîce adî Românu, vine sa propuna a se insarciná dlui cu tóte aceste lucrâri, lasandu unu beneficiu Statului de 18,300,000 lei sî fagaduindu-se pe onóre sa nu intrebuintieze la tóte lucrârile acestea, decâtu Români, sî nimic'a altu decâtu Români.

Vomu revení, sî vomu revení fórte pe largu in acésta mare cestiune.

De o camdata stringemu cu recunoscintia mân'a banchierului românu. Ministeriulu, ni se relatéza, ca a aprobatu indata acésta avantagiósa sî patriotica propunere."

In privinti'a adoptârei pruncului Alessandru din partea principelui Cuz'a, foile germane austriace mai fâra deosebire slobodu tîpete sî prorocescu principelui, ca nu-si va ajunge scopulu cu a face tronulu Romaniei ereditariu in famili'a sea. Noi din parte-ne mai amu cutezá sa credemu contrariulu ; câci poterile garante europene n'au nici unu interesu a vedé Romani'a espusa necurmateloru fluctuatiuni, cari prin alegerea principiloru aru trebuí sa urmeze la fiacare alegere. Dar ceea ce s'au acordatu toturoru tieriloru Europei, si ceea ce s'a documentatu, prin teoria sî prin praxa, ca – nefacendu-se- este o nefericire pentru o tiéra ; alegibilitatea principelui, nu voru fi condamnate numai Romani'a sî Serbi'a a le portá in veci !

Unu telegramu din Bucuresci dto 16/28 Maiu spune, ca **Principele Cuz'a a sanctiunatu legea priimita de camera sî de senatu, prin carea Episcopii sî Mitropolitulu se potu pune sî depune prin Domnitorulu.** Scirea acést'a nu va lipsí a produce in tóta romanimea cea mai trista sensatiune sî a clatiná illusiunile cele frumóse de patriotismu luminatu sî liberalu alu Principelui. Dominitorulu prin acésta lege dá o lovitura de mórte bisericei sele, acelei biserici, pre carea cá celu d'antâiu fiiu alu eii aveá frumós'a, nobil'a, sublim'a missiune, a o curatî numai de ruginele abusuriloru sî a o radicá la demnitatea eii cea originala. Insa iarasi ce sa dîcemu ? Ce merita alt'a,unu cleru, cârui'a nu-i pasa de elu insusi, decâtu, cá sa nu le pase de elu nici altor'a ? Ce merita alt'a mortulu de viu, decâtu ignorare sî ingropare ? !

Completandu cele dîse de „Reform'a" despre starea finantîala a tierei vomu comunicá sî raportulu ministrului de finantie **Stratu**, care este celu urmatoriu :

„Domniloru ministri.

„Conformu incheiârei Onor. Consiliu de Ministri din 30 Martiu, prin care se face subsemnatului invitare din partea colegiloru sei, de a presentá consiliului o stare sumaria despre situatiunea actuala a finantieloru nóstre, spre a se poté chibsuí asupr'a mijlóceloru celoru mai nimerite de intrebuintiatu pentru a remediá la greutatea ce se simte in genere, in incassarea veniturîloru publice, sî prin urmare sî in indeplinirea punctuala a angajamenteloru statului, sî spre a inlaturá, prin acestu modu, o crisa de care potemu fi amenintiati, viu acum a me achitá de insarcinarea ce s'a pusu asupra-mi, presentandu-ve, prin acestu referatu, tóte datele ce amu potutu culege in scurtulu tempu ce amu avutu pentru acésta lucrare, precum sî espunendu-ve tóte impregiurârile, ce aru poté sa ve lumineze in acésta cestiune.

Bugetulu generalu alu statului, pentru esercitiulu 1865, arata summ'a de 159,166,677 lei, la venituri sî 158,610,220 lei la cheltuieli ; prin urmare unu escedentu de venituri de 556,457 lei. Déca aceste cifre aru fi resultatulu unoru date positive sî unoru prevederi sigure sî nesupuse nici unui felu de eventualitate, situatîunea nóstra finantîara nu aru fi de natura a inspirá nici o ingrijire; din nenorocire insa, din ambii factori, carii dau resultatulu mentiunatu mai susu, numai unulu este certu sî positivu, adica factorulu cheltuieliloru; eara celalaltu, adica veniturile suntu in mare parte asiediate pe prevederi ipotetice, astfelu incâtu despre o parte din ele se póte afirmá chiaru acum cu tóta certitudinea, ca nu se va incassá nici o data, ear despre o alta parte, ca incassarea cii este, celu putînu, problematica.

Spre a facilitá marsi'a ce-mi propunu in acésta importanta cestiune sî a face mai palpabila conclusiunea, la care, prin forti'a lucruriloru, trebuiescu sa ne conduca investigatiunile nóstre, voiu procede in ordinea sistematica sî voiu tratá, pe rendu, despre fiacare din veniturile aretate in bugetulu nostru, in sî sîrulu in care suntu inscrise, insemnandu-ve la fiacare din aceste venituri, mai antâiu déca esistinti'a sea, in genere, este sigura séu nu; alu doilea summ'a, ce aru fi trebuitu sa se incasseze in trimestrulu d'antâiu alu anului curentu, summ'a efectiva ce s'a incassatu, prevederea probabila pentru summ'a ce se sperá a se incassá, pâna la finele anului din acestu venitu, alu treilea faptele sî impregiurârile pe care se basezu aceste previsiuni, sî in fine cifr'a positiva ce se póte admite pentru anulu curentu.

Incependu cu contributiunile directe, voiu observa urmatórele:

1. **Contributiunea personala**, trecuta cu suma de 27,922,782 lei este o cifra positiva, care de-sî prin hotarirea luata in consiliu, de a nu mai supune pe supusii straini cari suntu in tiéra la acést'a dare, pare a dá unu deficitu siguru, inse, cu tóte acestea, nu va suferí nici o reductiune, din causa ca se spera, ca dificitulu causatu prin scutirea supusiloru straini se se acopere prin prisosulu ce va resultá de la o multîme de contribuabili ambulanti, cari pana acum nu plateau nici unu feliu de dare, sî in prvintia câror'a s'au luatu in timpulu din urma, mesuri astufeliu, in catu se nu se mai póta subtrage dela indatoririle loru câtra fiscu.

2. **Contributiunea sioseleloru**, trecuta 9 mil. 598.700 lei, iarasi nu presenta nici o probabilitate de scadere in numerulu contribuabililoru pentru anulu curentu.

3. **Contributiunea patenteloru**, trecuta cu 3,161.362 lei, presenta, asupr'a cifrei anului trecutu, o sporire de 211.362 lei dupa constatâri. Luanduse insa in consideratiune, ca comerciantii cu radicat'a, cari au fostu supusi la plata de patenta in cursulu anului trecutu, candu se constata ca cumpara mârfurile destinate esportatiunei in cantitati mici, in intrulu tierei, suntu scutiti in anulu curentu de patente, conformu interpretatiunei ce s'a datu, ca cumperatórea in detaliu de câtra unu comerciantu **en gros** nu radica inca acestui din urma cualitatea sea de comerciantu en gros, sî nu póte, prin urmare, atrage pentru elu impunerea plâtii de patenta. Luandu-se in consideratiune, ca unu numeru fórte insemnatu de comercianti, adeca tutungiii din tóta tiér'a, nu voru mai platí in anulu curentu, tacs'a de patente, din causa ca comerciulu tutunului s'a monopolisatu decâtra statu ;

Luandu-se in consideratiune, ca unu numeru insemnatu de comercianti de tóte categoriele licuidéza in anulu acest'a sî multi iarasi suntu nevoiti a suspendá plâtîle sî a incetá cu co-

merciulu loru din caus'a lipsei de creditu pe la piatiele straine sî greutâtii de a gasí capitaluri cu imprumutare in tiéra ;

Reducerea probabila din acestu venitu nu-mi pare esagerata evaluandu-se la cifr'a de 600,000 lei; remane prin urmare, cifr'a positiva pentru patente 2,561,362 lei.

3) Contributîunea fonciaria (de pamentu. Red.) este trecuta cu cifr'a de 5 millióne lei ; la acésta dare nu se póte prevedé nici o reductîune.

5) Tacs'a de transmitere este trecuta in bugetu 1,700,000.

Admitendu cifr'a acést'a cá positiv'a, cifr'a totala a contributîuniloru directe pe anulu 1865 este dara in realitate de 46,783,844 lei.

Aicea suntu de facutu inca urmatórele observatîuni. Scopulu lucrârei de fatia , celu putînu dupa parerea subsemnatului, nu este de a aretá numai cifrele positive pentru anulu curentu in privinti'a fiacârui sorginte de venitu publicu , cu alte cuvinte, de a aretá numai care sî câte suntu veniturile ce va fi in dreptu a cere fisculu de la contribuabili in anulu curentu; scopulu acestei lucrâri este de a aretá in acela-si tempu sî efectivulu, ce se spera a se incassá din fia-care venitu, pentru a se scí pâna la ce punctu statulu va fi in stare a-si indepliní angajamentele sele, sî a nu se intemplá sî in anulu acest'a ce s'a intemplatu necontenitu pâna acum, adeca cá datorii ale statului, care trebuiescu platite cu recursele unui esercitiu anume determinatu, sa nu póta nici odata fi platite cu veniturile acelui esercitiu, ci, din lips'a de incassare a sumeloru trecute in bugetu, sa se lase mostenire esercitiului viitoriu, trecendu-se spre compensarea loru, cá venitu, remasitiele esercitieloru trecute, venitu din care o mare parte nu se mai póte indepliní nici odata , astfelu incâtu situatîunea financiaria trebuie fatalminte sa se complice pe fia-care anu mai multu. Plecandu dar dela punctulu de vedere, ca pentru a pune o stavila disordinei financieloru trebuie numai incâtu , cá cheltuielile unui esercitiu se fia cuilibrate nu cu veniturile a câror'a incassare in cursulu anului nu este supusa nici unui felu de indoiéla, urméza cá la fia-care cifra a unui venitu in totalu sa ne intrebâmu care va fi cifr'a incassârei efective in cursulu anului.

Facendu acésta intrebare in privinti'a sumei care representa totalulu contributiuniloru directe, voiu observá ca dupa cercetarea facuta incassâriloru efectuante in trecutu din aceste dâri, s'a constatatu, ca terminulu de midilocu alu acestoru incassâri este aprocsimativu de $^6/_7$ din cifr'a totala. Nu crediu dar ca va fi esagerata cifr'a de 40 milióne lei pentru incassârile ce se voru efectuá in cursulu anului curentu din contributiunile directe sî cu atât'a mai putînu, cifr'a acést'a nu va paré redusa, ca in trimestrulu antâiu alu an. curentu nu s'a incassatu nici o a diecea parte din aceea ce aru fi trebuitu sa se incasseze , chiaru dupa proportiunea de mai susu.

Este câtu-va tempu , decandu foile germane , dupa cele englesesci, adusesera scirea, ca principatele române aru fi incheiatu cu Russi'a unu asemenea tractatu pentru estradarea refugiatîloru , cá sî cu Austri'a. Foile englesesci nu scapara ocasiunea de a dá prelegeri guvernului romanescu sî de a repetî indatinatele frase de influintia muscalésca etc. Telegrame din Bucuresci câtra foile francese vinu acum a demintî scirea despre tractate cu Russi'a, sî credemu , ca „Monitorulu oficialu“ inca nu va intardîá multu cu demintîrea loru. (Urméza.)

Prospectu politicu.

Telegrafulu au adusu scirile cele mai importanti cu atât'a repejune, incâtu ceea ce ne spunu astadi foile , in esentia ne este cunoscutu de mai nainte, sî asiá, cá sa nu cademu in repetitîuni, vomu atinge numai ceea ce aru poté completá cele dîse in nrii nostri din urma, ori ceea ce nu s'a dîsu inca de locu.

Re'ntórcerea Imperatului Napoleonu se crede ca va urmá intre 8 sî 10 Iuniu c. l. pe la Toulon. „Patrie“ spune, ca regin'a Spaniei au invitatu pre Napoleonu, a se abate la re'ntórcerea sea pe la Madridu, Imperatulu insa aru fi respunsu negativu, de órece programulu lui de caletoria este statoritu.

Scrisórea, prin carea se retrage printiulu Napoleonu in urm'a infruntârei din partea verului seu Imperatului, corespunde temperamentului celui iute sî iritabilu alu printiului. Ea suna asiá : Sire ! In urm'a scrisórei Maiestatei Vóstre din 23 l. c. sî a publicârei eii prin „Monitoriulu“, mi-dau dimissiunea de vice-presiedinte alu consiliului intimu sî de presiedinte alu comissiunei pentru espositîunea din an. 1867.

Priimiti, Sire ! espressiunea profundei sî respectuósei alipiri, cu carea sum alu Maiestatei Vóstre preaplecatu veru Napoleonu.

Dupa telegramele mai nóue, Imperatulu are de cugetu, a cercetá la re'ntórcerea sea din Algeri'a insul'a Corsic'a sî capital'a eii Ajaccio.— Printiulu Napoleonu va sa tiparésca o istoria a familiei Bonaparte.

Din Americ'a de médianópte avemu sa comunicâmu, ca referintiele intre statele unite sî Franci'a se arata a fi amicabile, celu putînu ex officio. Capulu republicei messicane Juarez ceruse dela presiedintele Iohnson, cá precum Austri'a sî Belgiulu au concesu , a se stringe din tierile loru legiuni pentru imperatulu Maximilianu din Messicu, asiá sa se concéda sî republicei messicane, a face verbuâri in statele unite pentru republic'a messicana; Iohnson insa refusà cererea. Dar pecandu audîmu scirile acestea de pace intre Americ'a sî Franci'a, pe atunci corespundintie englese vinu a ne spune , ca staturile unite ceru despagubiri dela Engliter'a, pentruca acestea au prinsu nâi americane.

Intr'aceea processulu celoru acusati de mórtea lui Lincoln deurge pelânga cea mai viua participare a populatîunei. Iefferson este prinsu.

Interitarea Americaniloru de médianópte asupr'a lui Iefferson Davis, in urm'a crudîmiloru lui câtra soldatii nordului, este fórte mare. Argumente positive despre participarea lui la omorulu lui Lincoln se dîce ca inca nu s'aru fi potutu aflá.

In Belgiu domnesce mare jale pentru o perdere insemnata. In tiér'a acést'a inca se formase o legiune pentru Messicu, din carea o céta de 300 feciori venindu in lupta cu republicanii lui Juarez , sî retragendu-se dinaintea unui inimicu cá de 3000 feciori intr'o monastire, fu incungiurata , sî pelânga tóta bravur'a, cu carea se luptà, totusi parte fu taiata parte prinsa. Intre cei cadiuti se afla sî fiiulu ministrului de resbelu Br. Chazal. —

Nr. 19—2 CONCURSU.

Comunitatea bisericésca greco-orientala din Lugosiu in urmarea determinatiunei din 2/14 Maiu a. c. nr. 4 re'noiesce escrierea concursului pentru postulu de invetiatoriu la din nou infiintiand'a classa IV normala-capitala. Cu acestu postu suntu anualu impreunate emolumentele urmatóre: 315 fl. v. a. salariu, 84 fl. bani de cortelu, 30 meti de grâu sî 12 orgii de lemne, din cari are a se provedé sî incaldîrea scólei.

Dela competinte se cere cá sa documenteze:

1. prin atestatu de botezu, ca e Românu de relegea greco-orientala.

2. prin testimoniu, ca a finitu studiele preparandiale in institutulu preparandialu din Aradu.

3) prin documente, ca afara de studiele preparandiale , posede sî alte sciintie.

4) prin atestatu despre portarea politica sî morala.

5) cunóscerea limbeloru sî anii servitiului invetiatorescu.

Se voru preferí insa , cari pe lânga acestea voru documentá :

a) ca a absolvitu preparandi'a cu eminentia;

b) ca posede cualificatiunile recerute pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scóle capitale-normale.

Competintele, aceste documente nesmintitu le va tramite pân' la ultim'a luniu 1865 c. v. adresandu-le francate câtra subscrisulu, câci la cele mai tardîu tramise nu se va reflectá.

Lugosiu in 11/23 Maiu 1865.

Ioann Marco m. p.
Protopres. sî presied. alu comunei biser. gr.-or.

Contr'a pagubeloru prin grândine (ghiatia)

se efeptuiescu assecurâri pe productele pamentului de ori ce soiu, pelânga cea mai eftina computare a premiului sî pelânga restituirea intréga a perderei constatate la casu pe paguba, prin

Agentî'a principala a Institutului Pestanu de assecurare, in Timisiór'a.
Ioann de Missics.
Secretaru Adolf B. Mentzel.

Intr'o negotiatoria

de mârfuri diferite curente in Sabiiu se cauta unu invetiacelu cu crescere buna, in etate de 13—14 ani, care sa fia studiatu séu cele 4 classe ale gimnasiului micu, séu classele reale.

A se adressá câtra Onor. Redactiune a „Telegrafului Românu“, cu gur'a ori in scrisu.

19—3

Corespondintia.

G. D. in Z. Dati mai antâiu la fói'a, unde s'a 'nceputu , numai déca n'aru voi sa priimésca , la noi. — T. V. in S. S'a priimitu sî predatu. Pe largu prin epistole.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nrü 41. ANULU XIII.

Sabiiu, in 27 Maiu (8 Iuniu) 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

I.

Siebenbürgen und die Östereichische Regierung in den letzten vier Iahren adeca: „Ardealulu si regimulu austriacu in cestidin urma patruani“, — sub acésta firma iarasi au imprasciatu paserile intunerecului de curendu o brosiura tiparita in Lipsi'a la F. A. Brochhaus 1865, alu cârei tîpetu mohoritu ne aduce a minte de acele buhe nopturne, cari—dupa crediulu vulgare—aru avé sa augureze mórte, pustiire séu alte nenorociri grele, in fapta insa ele cu uriciosulu loru strigatu numai si tradéza esistinti'a sî visuinele, in care locuiescu ascunse de lumin'a sórelui sî a adeverului.

Asupr'a acestui pamfletu, ce caracteriséza subiectivitatea autorului sî a clicei lui intru tóta golatatea sea, s'au ruptu betiulu osândei nu numai din partea jurnalisticei asiá numite gubernamentale, dara sî a organeloru opositiunale liberale din Austri'a, condamnandu-se cu o demnitate, ce ne servesce spre cea mai eclatanta satisfactiune.

Cu tóte acestea—fiindca acésta carte cu o maniera necioplita, dechiarandu resboiu de nimicire vietiei constitutîunale, ce se desvólta acum'a in Austri'a, opumna nu numai activitatea regimului imperiale de patru ani in cóce, dara in specie ataca sî valórea sî demnitatea natîunei române, precum sî drepturile, ce le binemeritéza, sî i se cuvinu in rendulu popóreloru austriace, degradandu-i tóte actiunile eii politice sî calumniandu caracterele barbatîloru, ce o au condusu pâna acum'a intre tóte discriminele orisonului politicu:- fia-ne iertatu a ne simtî provocati, d'a radicá sî manusi'a acést'a aruncata de autorii cestiunatei brosiuri in fati'a nóstra sî de a dá provocatoriloru sî din partea Românului o contralovitura tocmai in anim'a cea reutaciósa a loru.

Insa—mai nainte de a ne luá mesurile positiunei, la care ne vedemu provocati, este de lipsa a scí, cine suntu adversarii nostri sî secundantii loru, precum sî a cunósce mai cu de ameruntulu caus'a onórei. —

Cine a cetitu mai asta iérna pre inainte mergatoriulu acestui pamfletu, adeca brosiur'a esîta asemene in Lipsc'a la Brockhaus 1864 sub titlulu „Dreijähriger Verfassungsstreit“, se va fi convinsu, ca ambele brosiure sémena un'a cu alt'a cá ou cu ou; ambele suntu conduse de aceleasi principie, de acelasi spiritu, de acelasi stilu, prin urmare, ca ambele suntu esîte din aceeasi péna—din aceeasi negréla.

Cetitoriulu, care a urmaritu mai incolo acestu felu de intreprinderi, va fi bagatu de séma, ca, de candu actionarii acelor'a cérca din nou a scóte castane fripte cu degetele altor'a, a resaritu deodata cá o ciupérca de nópte unu jurnalu alu conservativiloru ruginiti din Ungari'a, sub numire de „Debatte“, care ese in Vienn'a in limb'a germana; — va fi observatu mai departe, ca jurnalulu acest'a aduce adeseori corespundintie din diferite pârti ale tieriloru tînatóre de corón'a Ungariei, sî cu deosebire din Ardealu dela Királyhágo, dela Clusiu, din secuime etc., in cari se descria starea politica sî sociala din Ardealu nesuindu-se din tóte poterile a infatîsiá tóte mesurile regimului de gresîte, apoi a descrie pe Români de unu poporu misielu, ticalosu, comunisticu s. a. sî cá sa comprobeze aceste infamie, scornescu cele mai grosolane minciuni despre portarea, vorbirile sî sentimentele unui'a séu altui'a din barbatii români. Asemenea tractéza adese ori sî pre ceialalti barbati, ce stau in capulu trebiloru ardelene.

Cetitoriulu cu atentiune si va fi aducendu aminte sî de aceea, ca escandu-se mai deunadi o polemia prin jurnalele Vieneze, ca cine aru fi autorulu brosiurei „der dreijährige Verfassungsstreit“, redactorulu jurnalului Debatte, cá sa scape o persóna insemnata de compromissiunea autorlicismului acelui pamfletu, a dechiaratu in fruntea jurnalului seu, ca elu sî nu altulu e fabricatorulu acelei brosiure, — sî ast'a o a potutu sî dîce fâra sfiéla, pentruca nu se indoiesce nimenea, ca, dupacum Redactorulu Debattei pórta numai firm'a clicei conservativiloru ruginiti din Ungari'a, asiá elu cá mandataru alu acestei'a a potutu—ba póte ca a si trebuitu — se jea asupr'a sea autoritatea pamfletului cestiunatu.

In fine cetitoriulu pamfletului din urma: Siebenbürgen in den letzten vier Iahren – va fi potutu aflá sî aceea, ca in acestu opu suntu transpuse parte mare sî corespondintiele ardelene, ce au esîtu din timpu in timpu in Debatte asupr'a sî in contr'a regimului sî cu deosebire Românîloru, mai din cuventu in cuventu.

Cine asiadara nu va consimtî cu combinarea cea lesne de nimeritu a jurnaleloru atâtu gubernamentale câtu sî opositiunale liberale, ca—adeca—autorii ambeloru sustitulateloru brosiure sî a corespondintieloru din Debatte suntu de unele sî aceleasi teritie, sî stau subt un'a sî aceeasi caciula? Sî cine se va mai indoí acum'a, ca adversarii nostri nu suntu altii, decâtu toti cei ce se tînu de clic'a conservativiloru ruginiti din Ungari'a sî Ardealu?

Pecandu asiadara ne ascutîmu verfulu penei—a armei nóstre—in contr'a acestei clice, s'aru paré, ca lupt'a e fórte neoportuna acum intr'unu timpu, candu tocmai se lucra de o apropiere a partideloru politice din Ungari'a, sî se incérca o impaciuire asupr'a diferintieloru constitutîunale portate de 5 ani incóce.

Insa noi nu suntemu de vina, déca adversarii nostri, cu cari avemu aicea de a face, tocmai acum si-au aflatu vremea de a aruncá din nou sagét'a cea mai veninósa asupr'a nóstra! Demnitatea natîunala ne impune detoria de a ne aperá atunci sî de atâtea ori, candu sî de câte ori suntemu atacati. Vai de celu ce se lasa a fi calcatu in picióre de totu ticalosulu!!

Sî apoi noi nu credemu, ca acei ce dorescu din anima, sî lucra cu sinceritate pentru complanarea diferintieloru constitutiunale in Ungari'a sî Ardealu, nu credu dieu, ca acestia sa fia adversarii nostri. Nu! Adversarii nostri suntu adversari sî acelei partide politice din Ungari'a sî Ardealu, ce vreá complanarea constitutiunala pe base drepte sî cuviincióse. Acestei partide din urma i poftimu la sirguinti'a eii pentru impaciuire celu mai binecuventatu successu.

Adversarii nostri suntu acei'a, carii dela $184^{7}/_{8}$ incóce nice n'au uitatu, nice n'au invetiatu ceva. — Adversarii nostri suntu acei'a, cari vedu in totu Românulu unu demagogu, in totu amploiatulu unu inimicu sî vendiatoriu de patria. — Adversarii nostri nu voru nici mai multu nici mai putînu, decâtu a reduce presentulu celu putînu cu patru sute de ani mai indereptu; ei nu dorescu alt'a, decâtu vechi'a loru suprematía, dupacum o a croit'o Verböczy, asiá cá cetatienii de statu, ce suntu astadi liberi, sa ajunga cu incetulu cu incetulu iara adstricti glebei loru, sî sa nu poséda alt'a, decâtu mercedea laborei sele; ei voru drepturi constitutiunale numai pentru unu numeru restrinsu de familie patricie de calibrulu celu mai mare, la care nobilimea merunta sa compuna statulu de curte alu loru, cu alu câroru ajutoriu apoi sa-si apere constitutîunea-vitica, sî continuitatea dreptului, cum lu intielegu ei, contr'a nerusînatîloru plebei cu alunulu sî cu lantiulu, cu temniti'a sî cu furcile.

Numai in contr'a acestoru ómeni necoregibili luâmu lupt'a, sî o astfelu de lupta provocata, o astfelu de contr'a-parare nu póte sn fia nice odata nedrépta, neoportuna.

Sa vedemu acum, ce voru acesti flibustieri politici cu brosiur'a loru?

Socotescu, ca pentru publiculu, ce nu o a cetitu, voiu face unu bunu serviciu, déca, mai inainte de a me apucá de a o combate in detaiu, voiu dá o icóna despre cuprinsulu eii intr'unu estractu scurtu, ce i lu voiu infatîsiá in unulu din numerii venitori.

Protocolulu

adunârei generali a Associatîunei natîunali din Aradu pentru cultur'a sî conversarea poporului românu pe anulu alu III. alu Associatîunei, adeca: 186⅝

Siedinti'a I.

tînuta in Aradu in salonulu comitatensu la 10/22 Maiu 1865 au decursu in rondulu urmatoriu:

1. Fiindu adunati membrii Associatîunei intr'unu numeru corespundiatoriu recerintiei din § 12 alu statuteloru, Présanti'a Sea Domnulu presiedinte Episcopu Procopiu Ivacicoviciu, invitatu prin o deputatîune, intre 9 sî 10 óre nainte de médiadi, intrá in localitatea adunârei: sî prin o cuventare indemnatória la conlucrare zelósa spre scopurile Associatîunei, intre urâri pentru fericit'a viétia a pré bunului nostru Monarchu adunarea generala pentru anulu alu III. 186⅝ o dechiará a fi deschisa. — Cuventarea presidiala de deschidere e acést'a:

„Domniloru! — Associatîunea nóstra natîunala pentru cultur'a poporului românu, cu gratiós'a aprobare a Inaltului guvernu alu Maiestatei Sale Imperatului sî Regelui nostru Franciscu Iosifu antâiulu, nainte de acést'a cu doi ani, adeca pe la 1 Maiu 1863 in modu solenu deschisa sî inaugurata, pe lânga tóta bunavointi'a sî zelulu membriloru ei sî mai vertosu a directiunei, pâna acum nu au fostu in stare de a corespunde in deplina mesura dorintieloru, ce le amu nutritu la infiintiarea ei. — Déca insa recugetâmu: ca inceputulu fiesce cârui lucru e greu, ca la intemeiarea oricârui institutu se intempla impedecâri sî neajunsuri de multe ori neprevediute, impregiurâri nefavoritóre sî neaternatóre de la voi'a nóstra; — déca, dîcu, acestea le vomu luá in considerare, sî déca deosebi vomu repriví la calamitatea comuna causata prin secet'a anului 1863: atunci nu ne vomu mirá, ca unele scopuri principali ale Associatîunei nóstre pâna acum inca nu s'au potutu realisá pe deplinu.

La ocasiunea acestei adunâri generali cá lucruri mai principali ne stau inainte: a luá reportu dela directiune despre veniturile sî spesele Associatîunei, a statorí unu preliminariu de spese pe anulu in care intrâmu, sî a dá directiunei instructiuni trebuincióse. Iubirea sî zelulu Domnieloru Vóstre câtra natîune, caracterulu solidu, contestatu de inteligenti'a nóstra ori unde e vorb'a de prosperitatea natîunei, priceperea sî cumpetulu Domnieloru Vóstre, Domniloru! mi dau sperantia firma: ca intrebârile acestea spre folosulu Associatîunei nóstre le veti deslegá câtu mai bine, sî adaugendu mijlócele materiali, veti face: cá lucrulu mâniloru nóstre sa aduca fruptu doritu, folositoriu sî binecuventatu.

Nimic'a nu póte fi mai folositoriu pentru natîunea nóstra, decâtu crescerea tinerimei bine nimerita, — a tinerimei, carea e speranti'a unui viitoriu mai ferice. — Acést'a dara socotu, ca se cade a o sprijiní sî noi cu preferintia; câci prin crescerea sî procopsirea tinerimei se castiga cultur'a poporului, sî acestui'a se asecura avantagiu in industria sî luminare. — Sî intru adeveru, numai atunci vomu corespunde intentiunei celei nobile a Associatîunei nóstre, dechiarate in statutele ei, déca mai alesu vomu ajutorá prin stipendie tinerimea scolastica din classele sî facultatîle mai inalte, — acea tinerime, carea intru invetiatura au aretatu sporiu bunu, are simtîre curatu natîunala, sî prin o portare buna sî solida asecura secerisiu bunu, strinsura de sementia buna sî multiamitóre.

Natîunea nóstra pe lânga tóte loviturile sortii, de care au avutu parte, e norocósa totusi a fi avutu sî in pârtîle acestea barbati sî matrone, cari cuprindiendu bine importanti'a crescerei scolastice, si-au facutu nume nemoritoriu prin infiintiarea unoru fondatîuni spre scopulu crescerei tinerimei nóstre.— Samuile Vulcanu, in Domnulu reposatulu Episcopu odinióra alu Oradiei-mari, pe lânga aceea, ca in tóta viéti'a sea au ajutoratu in deschilinite moduri crescerea tinerimei scolare române fâra diferintia de confessiune,—au infiintiatu inca pe vecie o fondatîune pentru nutrirea scolariloru buni dar seraci din gimnasiulu Beiusianu. — Simeone Iosifu Popoviciu Paffy ces. reg. capitanu-auditoru, cu alu cârui'a portretu vedemu a fi decoratu sî salonulu acest'a comitatensu, tóta averea sea o au lasatu cá fondatîune spre a continuá crescerea unui tineru din famili'a Pop'a din Buteni, apoi spre dotarea preotului sî a invetiatoriului de acolo, sî spre ajutorarea seraciloru,—In tempurile mai próspete Elen'a Birt'a nascuta Ghib'a din Aradu, carea acum odichnesce in Domnulu dupa sunetulu testamentului ei, au lasatu o fundatîune insemnata pentru stipendie pe sém'a tinerimei studióse române, a cârei realisare cu ajutoriulu lui Ddieu o avemu in prospectu. — Mai deunadi in 29 Aprile la Lugosiu in Domnulu, reposat'a Ann'a Alessandroviciu s'au facutu pentru natîune sî omenime binemeritata prin o fondatîune asiediata spre scopuri filantropice sî cu deosebire pentru crescerea tinerimei române.

„Associatîunea nóstra unita in scopuri cu acesti fundatori marinimosi, ale câroru suflete acum se odichnescu in sinulu lui Avraamu,— binefacerile loru nu le va dá uitârei[1], ci contribuindu-le o pia aducere aminte, va eschiamá cu mine dîcendu: „Fia-le tierân'a usióra sî numele nemoritoriu!“

Lauda sî multiamita atotu-poternicului Domnedieu, ca ni-au daruitu mecenati sî binefacatori din sinulu natîunei nóstre cu carii sî acum impreuna vietuimu sî ne aflâmu la olalta.— In fruntea acestor'a, tiermurindu-me la cei ce se afla in raionulu activitatei Associatîunei nóstre, socotu, ca nu voiu vatemá modesti'a membriloru ilustrei familii Mocioniane, spriginitórei crescerei sî literaturei natîunale, déca in numele Associatîunei nóstre me intorcu câtra ei cu cuvintele poetului romanu: Maecenates! o et præsidium et dulce decus nostrum!

„Spiritulu tempului luminatu de acum'a, insufletîrea tinerimei câtra cultura au indemnatu sî pre bravulu barbatu alu natîunei nóstre pre d. Nicolau Zsig'a din Oradea mare, a intemeiá o fondatîune pentru provederea tinerimei nóstre scolare; prin care asiediamentu acestu fundatoru si-au castigatu titlu de recunoscintia din partea natîunei.

„Acestor'a cu pietate sî onóre pomeniti fundatori avemu urmá sî noi toti, câror'a natîunea ne e scumpa, sî luminarea pretiuita!— Adeveratu, ca in impregiurârile de acum putîni suntu intre noi, cari favoriti de sórte aru poté face de sine asiediaminte particulari pentru crescerea tinerimei, precum acei'a au facutu; insa chiaru unele impregiurâri cá acestea au produsu ide'a reuniuniloru, ca adeca mai multi insociti la olalta sa faca aceea, ce singuratecii deosebi nu suntu in stare a efeptuí.

„In form'a acést'a cá antâiulu lucéferu se ivî pe ceriulu nostru natîunale, marginitu de orisonulu tînuturiloru austriace, Associatîunea natîunala transsilvana; eara noi Românii din Ungari'a sî Banatu amu urmatu esemplului fratîloru transsilvani, sî eaca dupa infiintiarea Associatîunei nóstre numai decâtu resari sî a trei'a Associatîune natîunala româna in Bucovin'a, carea imbucurandu-se de impregiurâri mai favoritóre e in stare a promová cultur'a natîunala sî prin o fóia lunaria speciala sî propria a sea; sî carea e cualificata a ne dá deplina garantia pentru desvoltarea sî prosperarea natîunei nóstre in Bucovin'a.

„Sa ne cunóscemu dar bine, Domniloru sî Fratîloru! problem'a, ce o amu priimitu spre deslegare atunci, candu amu pasîtu in Associatîunea acést'a a nóstra; sa ne cunóscemu sî pretiuimu positîuuea, ce pe câmpulu crescerei sî alu literaturei o amu cuprinsu in fati'a altoru popóre conlocuitóre; sa ne intrunimu poterile spirituali sî materiali spre a castigá Associatîunei nóstre renume prin resultate câtu mai formóse pe câmpulu culturei poporului nostru românu.

„In acestu tipu lucrandu noi cu poteri unite, vomu adoptá in fapta devis'a Maiestatei Sele atotu préluminatului sî Domnitorului Imperatu sî Rege alu nostru Franciscu Iosifu Antâiulu, subt a cârui blânda guvernare sciinti'a sî cultur'a au castigatu sî la poporulu nostru unu sboru insemnatu, sî care urmandu principiului egalei indreptatîri, S'au induratu a deschide unu câmpu mai largu pentru cultur'a sî folosirea limbei nóstre ceii dulci natiunali. Sa traiésca dar Maiestatea Sea Imperatulu sî Regele nostru Franciscu Iosifu Antâiulu! Sa traiésca Domnitórea casa Habsburgo-Lotaringica!!

„Domniloru! Adunarea generala pentru anulu 1865/6, care in viéti'a Associatîunei nóstre e anulu alu treilea, cu acést'a o dechiaru a fi deschisa.“

2. Domnulu Jurasore de Comitatu sî comembru Simeone Popoviciu Deseanu, cá resunetu la cuventulu Présantîei Sele Domnului presiedinte Episcopu, atinge meritele cele mari, care si le-au castigatu Preasanti'a Sea lucrandu cu tóta resolutîunea spre binele poporului românu,— in armonia cu simtirile intregei adunâri saluta pre Présanti'a Sea Domnulu presiedinte Episcopu, sî-i descopere cordiala multiamire in numele membriloru coadunati.

3. Domnulu Parochu din Resighea sî comembru Georgiu Marchisiu, constatandu insemnetatea cea mare a Associatîunei acestei'a natîunali, cá unulu, ce representa romanimea din pârtîle cele mai indepartate ale Satului mare, Maramuresiului, Selagiului sî ale Chiorului,— saluta adunarea de fatia, sî o incredintiéza despre afectele fratiesci natîunali ale romanimei din pârtîle amintite.

4. Preasanti'a Sea Domnulu presiedinte Episcopu punendu in curgere desbaterile dupa ordulu dilei, cu ducerea protocolului in siedinti'a de astadi insarcina pre notariulu adunârei generali Protosincelulu Mironu Romanu. (Va urmá.)

Dela Associatîune.

Comitetulu Associatîunei transsilvane pentru literatur'a sî cultur'a poprului românu tînù in 25 Maiu (6 Iuniu) siedinti'a sea lunaria sub presidiulu straordinariu alu Dlui Consiliaru de finantie Petru Manu, fiindu fatia dintre membrii actuali

DD. Dr. Vasiciu, P. Sav'a Popoviciu-Barcianu sî Dr. I. Nemesiu, ear dintre cei suplenti DD. P. Dunc'a, Z. Boiu sî I. Popescu; apoi oficialii DD. Secr. II. I. V. Russu, Cassieru C. Stezaru sî Archivaru Vis. Romanu. Panacandu vomu fi in stare a comunicá protocolulu siedintiei, vomu estráge urmatérele: Starea cassei: 21,319 f. 87.$_5$ xr. v. a. Comitetulu ad hoc din Abrudu pentru pregatirea celoru de lipsa spre adunarea generala cere a se stramutá acést'a din caus'a târgului din Campeni cu câteva dîle inainte ori apoi; comitetulu nu se afla competinte a stramutá terminulu prefiptu de adunarea generala.—In. Guberniu r. transpune Comitetului atestatele de successu bunu alu stipendistiloru Associatîunei, juristiloru din Pest'a Procopiu Laz'a sî Ioann Nichit'a.—Academi'a c. r. de sciintie din Vienn'a tramite Assoc. actele sele, pentru a cârora priimire se dau Secretarului plenipotentiele de lipsa.— D. G. Visi'a pe bas'a donârei unei obligatîuni private de 300 fl. cere diploma de membru fundatoru: nefiindu siguru, ca poté-se-va scóte ce-va din acea datoria desperata, sa se ascepte pâna la finirea processului asupr'a datoriloru.— Archivarulu recomanda pentru procurare o catime de opuri; dar fiindu aceste opuri parte obscure, parte de mai putînu interesu, parte fâra destula privire la feluritii rami de sciintia, se alege o comissiune de 4 (P. S. Popoviciu, Secretarulu II, P. Boiu sî Archivarulu) care sa completeze list'a acést'a pâna pe siedinti'a urmatóre.— D. Dr. Vasiciu repórta asupr'a concursului tineriloru stenografi: Teologului gr. or. din Sabiiu I. Prodanu sî Gimnasistului G. Andreiu Muresianu din Blasiu; pentru autenticitatea documenteloru aduse sa si castige comitetulu de mai nainte certitudine deplina.— Se aducu la cunoscintia banii incursi dela siedinti'a din urma incóce.—

Varietâti sî noutâti de dî.

(Multiamita publica.) Apesatu de vitreg'a sórte, la care devenii prin perderea dulciloru mei parinti, despre cari —dorere! sî de trei-ori dorere! — abiá-mi potu face ceva idea, lipsitu in fine de totu ajutoriulu; nu potu a nu-mi esprimá recunoscinti'a cea mai profunda câtra marinimosulu domnu Lazaru Huz'a, notariu consistorialu in Gherl'a, carele, nutrindu o anima adeveratu crestina sî plina de simtieminte parintesci, mai adeseori mi-intinse mâna de ajutoriu; dela carele chiaru sî estu anu primii 37 fl. v. a., pentru cari binefaceri—urandu-i din profundulu animei mele dîlele sî momentele cele mai fericite—priimésca cea mai intima multiamita.

Teodoru Botu, teol. in an. III. in Blasiu.

Principatele române unite.

Dupa unu telegramu alu „Gaz. Transs.“ in 20 Maiu (1 Iuniu) a reposatu la Galati mam'a principelui Cuz'a.

O mesura a guvernului romanescu nu va lipsí a face in tóta tiér'a cea mai placuta sensatîune. Se scie, ca in Romani'a inca se decretase introducere a monopolului de tabacu (tutunu). Toti locuitorii au scosu tîpete la acésta ordonantia, ce loviá atâtu de greu unu insemnatu ramu alu industriei tierei, sî jurnalele, sî cu deosebire „Reform'a“, nu obosira intru a face pre guvernulu atentu la relele urmâri ale unei atari mesuri. Foile mai nóue acum ne spunu, ca principele a retrasu legea respectiva, sî in loculu eii va sa introduca dispositiunea aceea, cá cultivarea tutunului sa fia libera, dar sa se respunda statului unu felu de contributîune pentru prasirea tutunului. Noi fericitâmu acésta abatere dela o lege fâra 'ndoiéla pripita, prin carea póte in câti-va ani s'aru fi umplutu vistieriele statului, dar de siguru aru fi scadiutu bunastarea materiala a poporului, sî acést'a totdeun'a este o politica scurta de vedere; câci cea maiasigura avere a unui statu, dupa parerea nóstra, nu suntu cassele ministerieloru, ci bunastarea poporului, sî acelea fatia cu acést'a nóue ne vîne a le asemená cu nisce bâlti de apa statuta fatia cu nisce isvóre reci sî totdeun'a curgatóre. —

Ministrulu de finantie continua in espositîunea sea despre starea finantîala a tierei astfelu:

Trecendu acum la contributiunile indirecte, voiu observá:

1) La tacs'a de importu, care este trecutu 9.000,000 lei adaugendu-se, fâra nici unu motivu plausibilu, 300,000 lei preste summ'a cu care a fostu inscrisa in bugetulu anului trecutu, va fi o scadere fórte sigura de 2 millióne in anulu curentu, pentru motivulu cunoscutu de toti, ca comerciulu se afla acum pretotindeni, sî mai alesu la noi, intr'o desevarsîta stagnatiune, sî ca comerciantii nostri nu mai importezu de câtu strictulu necessariu pentru a-si alimentá comerciulu loru, sî acést'a din caus'a reductîunei fórte mari, ce s'a facutu in consumatiune.

Prin urmare cifr'a positiva este de 7,000,000 lei.

2) La tacs'a de esportu va fi iarasi o scadere celu putînu de 1,500,000 lei din urmatórele motive:

a) Porumbulu din anulu trecutu, care aru fi trebuitu sa se espórte in anulu acest'a, s'a stricatu mai pretotindeni.

b) Araturile de tómna sî primavéra in anulu curentu, fiindu incontestabilu multu mai putîne decâtu in anulu trecutu, este evidentu, ca sî esportulu recoltei va fi multu mai micu.

Cifr'a positiva este prin urmare de 7,500,000 lei.

3) Dreptulu de intrare dela pastorii Austrieni, nefiindu inca adoptatu de senatu sî nepotendu-se prin urmare pune in aplicare in anulu curentu, trebuie cu totulu suprimatu dintre venituri.

4) Pentru consumatîunea sârei, nu este pâna acum nici o probabilitate, ca cifr'a venitului pentru anulu 1865 sa fia mai mare decâtu ceea ce a fostu in anulu trecutu; prin urmare nu se póte admite cá positivu decâtu totu cifr'a de 6,400,000 lei.

5) In privinti'a esportului sârei, ofertele facute pentru esportulu sârei in Turci'a, Serbi'a sî Russi'a nu trecu preste cifr'a de 3,500,000 lei.

Venimu acum la partea a trei'a a bugetului de venituri, adeca la tacse sî domenii.

Cifr'a totala indicata in bugetu pentru aceste venituri este de 40,532,155 lei.

Din acésta summa urméza a se scadé mai antâiu mai multe summe, care suntu cu totulu fictive, sî anume:

1. Arend'a cârciumeloru din Bessarabi'a, in summa de 148,050 lei, care nu se mai póte prelevá din causa ca prin legea rurala s'a desfiintiatu orice felu de monopolu in favórea proprietariloru pentru vendiarea beuturiloru prin sate.

2. Summ'a de 150.000 lei pentru vendiarea de mobile vechi, iarasi nu esista.

3. Cifr'a de 1,303,625 lei din paduri, care se voru pune in esploatare in anulu curentu, pentru cuventulu ca acésta punere in esploatare nu se póte face decâtu dupa o parchetare sistematica a paduriloru statului. O asemenea lucrare nu se va poté insa efectuá in cursulu anului curentu, pentruca toti ómenii speciali, cari s'aru poté intrebuintiá la acésta lucrare, suntu ocupati, sî nici ajungu, pentru aplicarea legei rurale, care este de unu interesu multu mai mare sî reclama, prin urmare, tóta atentîunea guvernului maintea ori cârei alte cestiuni.

Totalulu veniturilor, care trebuiescu scóse intregu din acésta parte a bugetului, este de 1,601,675 lei, care scadiendu-se din summ'a de 40,532,155 lei, remâne summ'a de 38,930,480 lei.

Din acésta summa urméza a se scadé inca 1,500,000 lei din venitula rescumperârei embatichiuriloru, care este evaluatu la cifr'a de 3,500,000 lei, dar care in realitate nu se spera a trece peste 2 millióne lei.

Remânu prin urmare, pentru tacse sî domenii in totalu lei 37,430,480. Din acésta summa, 30,405,773 lei forméza venitulu mosîeloru statului, sî 7,124,707 lei celelalte venituri.

Asupr'a cifrei acestei'a de 30,305,773 lei, arendi de mosîi, nu este nici o probabilitate, ca se voru incassá in cursulu anului curentu mai multu de 20 millióne, ci acést'a din causele bine cunoscute, ca arendasii nu gasescu decâtu cu cea mai mare greutate avansuri de bani, ca in mare parte nu-si potu desface productele, séu déca le desfacu, o facu acést'a cu unu pretiu fórte scadiutu, sî in fine ca agricultur'a pe care potu comptá arendasii in anulu acest'a va fi, dupa tóta probabilitatea, multu mai mica sî le va dá prin urmare sî resurse multu mai mici decâtu acelea ce le-au prevediutu pentru a fi in stare sa achiteze la tempu, arendile datorite de ci tesaurului.

Tóte aceste impregiurâri voru aduce negresîtu cu ele, ca statulu nu se va poté despagubí dela arendasi in anulu acest'a, decâtu aplicandu necontenitu secuestre sî legea de urmâriri sî ca la finele anului vomu avé, negresîtu, 10 millióne in remasîtie de arendi neincassate.

Déca aru mai poté fi vr'o îndoiéla asupr'a acestui obiectu, aru fi destulu, credu, a ve pune in vedere pentru mai bun'a dovedire a esactitatei pressiuniloru mele, ca avemu astadi dejá cifr'a enorma de 16 millióne, remasîtie neincassate numai din arendîle castiguriloru alu 3-lea sî alu 4-lea ale anului espiratu.

Din tóte cele espuse resulta, ca din veniturile tacseloru sî domenieloru nu se voru incassá in anulu curentu decâtu 27,124,707 lei.

Admitendu-se cifr'a pusa pentru venitulu posteloru sî telegrafeloru, care este de 5,600,000 lei, cá esacta, venimu la partea a cincea a bugetului de venituri, care, sub titlulu de venituri diverse ne arata cifr'a de 8,445,218 lei. Din acésta cifra urméza a se scadé unu millionu, care este trecutu sub titlu de „Economii prin vacantie“ pentru cuventulu ca asemenea economii suntu supuse la multe eventualitâti sî nu potu figurá prin urmare in rendulu venituriloru positive.

Facendu-se dara acésta scadere la cifr'a indicata mai susu, remâne pentru veniturile diverse summ'a de 7,445,219 lei, din care se póte admite, ca se voru incassá in cursulu anului curentu 6 millióne.

Pâna ací amu tratatu despre veniturile ordinarie ale bugetului. Venindu acum la veniturile estraordinarie, care suntu trecute cu cifr'a de 27,299,710 lei, sî admitendu aceste venituri cá positive, ajungemu, dupa-cum ve poteti mai bine incredintiá, din partea 1 a alaturatului tablou generalu sub lit. A, la cifr'a totala a veniturilor pentru esercitiulu 1865, de lei 149,959,252, ear intru aceea ce privesce incassârile probabile de aceste venituri, la cifr'a totala de lei 131,424,417.

Adaugendu-se inca la cifr'a veniturilor, precum sî la aceea a incassârilor probabile 6 millióne lei, profitulu netu aprocsimativu, ce se spera ca va dá in cursulu anului curentu regi'a monopolului tutunului, *)vomu obtîné, cá resultatu generalu la venituri pentru anulu 1865, summ'a de 155,959,252, lei, eara la incassâri summ'a de 137,424,517 lei. Dela cifr'a acést'a din urma pâna la cifr'a chieltuieleloru, care este, precum cunósceti, de 158,610,220 lei, esteo diferintia de 21,185,803 lei.

Mi se va observá póte, ca cifr'a de mai susu, care constitue deficitulu anului curentu, este esagerata, din causa ca nu e probabilu cá esercitiulu 1865 sa nu se soldeze, cá sî cele mai multe din esercitiele trecute, in definitivu cu mai multe millióne economi, care resulta din creditele, ce se anulezu pâna la finele esercitiului, astfelu incâtu aceste economie sa ajunga a acoperí nu numai deficitulu prevediutu, dar sî tóte creditele estraordinarie sî suplementarie ce se voru deschide in cursulu anului sî chiaru sa lase unu escedentu. La acést'a voiu respunde, ca o asemenea suppositiune nu este admisibila in anulu curentu, pentru cuventulu ca impregiurârile esceptionale ale acestui anu voru pune pe guvernu in necessitate de a cere credite estraordinarie sî supplementarie mai considerabile decâtu in anii precedenti, sî spre a Ve convinge despre acést'a nu voiu avé decâtu a Ve amintí multele sî importantele legi, ce avemu de aplicatu in anulu acest'a, sî intre care legea rurala ocupa loculu antâiu, precum sî necessitatea la care póte fi constrinsu guvernulu de a incepe chiaru in anulu acest'a cu plat'a anuitâtîloru imprumutului de 150 millióne lei turcesci pentru locurile sfinte, care anuitâti numai se urca la cifr'a de 9 millióne lei.

Din tóte acestea resulta, ca cifr'a de 21,185,803 pentru deficitulu anului curentu, nu numai ca nu este esagerata, dar póte inca mai josu decâtu va fi deficitulu in realitate.

S'aru mai poté face inca o obiectîune, sî acést'a aru fi ca veniturile anului 1865, fiindu, dupa cum amu aretatu mai susu, de 155,959,252 lei, ear incassârile probabile, pâna la finele anului, numai de 137,424,517, resulta, ca la acésta epoca vomu aveá mai bine de 18 millióne remasîtie din veniturile anului curentu, care remasîtie, incassandu-se in anulu viitoriu, voru scadé cu atât'a deficitulu prevediutu in bugetulu anului curentu. La acést'a voiu respunde, ca nu trebuie scapatu din vedere, ca in cifr'a de 155,959,252, care representa veniturile anului curentu, intra sî cifr'a de 18,299,710, luati cu titlu provisoriu din imprumutulu Stern pentru a se poteá ecuilibrá bugetulu acestui esercitiu, ca acésta summa urméza, prin urmare, a fi intórsa mai curendu séu mai tardîu la destinatîunea eii primitiva; astfelu dar incassarea treptata a remasîtieloru din veniturile anului curentu va serví pentru restituirea treptata a acestui capitalu.

Remanendu dar bine constatatu deficitulu de 21,185,803 lei in veniturile anului curentu pentru acoperirea chieltuieleloru, adaugendu, pelânga acést'a sî negligenti'a ce se pune de mare parte din agentii finantîari in stringerea dâriloru, tînendu séma sî de cris'a esceptiunala a anului curentu, care trebuie sa aduca cu sine o intrare multu mai grea a contributîuniloru in caus'a fiscului de câtu inanii precedenti, totusî strimtorarea sî dificultâtile de care este incungiuratu astadi fisculu in indeplinirea angajamenteloru sale, nu suntu inca pe deplinu justificate, câci nu se póte negá, ca sî in alti tempi s'a intemplatu cá veniturile sa fia esagerate sî cá bugetulu sa presinte unu deficitu totu asiá de considerabilu cá sî in anulu curentu, sî cu tóte acestea efectele produse au fostu departe de acele ce s'au produsu sî se voru produce intr'unu gradu multu mai mare inca in anulu curentu, déca nu se voru luá la tempu mesuri pentru remediarea reului. Trebuie dar sa fia airea inca o causa poternica, care sa creeze dificultâtile situatîunei anului curentu. O asemenea causa intr'adeveru ca esista sî o voiu spune-o chiaru acum. Acésta causa este deficitulu mare ce ni-a lasatu anulu espiratu, acésta causa, este, ca cu veniturile anului curentu, care, precum ati vediutu suntu singure insuficiente chiaru pentru acoperirea chieltuieliloru din acestu anu, trebuie sa achitâmu multîme de cheltuieli ale anului trecutu, care au remasu in sarcin'a acestui esercitiu, din causa ca au fostu in mare desproportiune cu veniturile acelui anu. Spre mai bun'a lamurire, Ve voiu presentá urmatórele cifre. (Capetulu urméza.)

*) Care insa dupa scrile, ce avemu, s'a suspendatu. Red.)

Prospectu politicu.

O scire de cea mai mare importantia cerculá in dîlele acestea prin dîuarie: ca adeca imperatulu Maximilianu din Messico s'aru ocupá cu planulu de a resignâ la tronulu messicanu. Sî de-sî vestea acést'a nu este, póte, justificata pân' acum prin nimicu, sî chiaru sî probabilitatea eii e cu 'ndoiéla, totusi bate la ochi intru atât'a, câci ne arata starea cea rea, ba mai desperata a lucruriloru din Messico. Acésta stare se póte concheiá de altmintrea sî din impregiurarea aceea, ca comandantele francesu, Maresialulu Bazaine au cerutu immultîrea trupeloru ausiliare francese cu vre-o 10,000 feciori, ear opiniunea publica in Franci'a a urcatu numerulu trupeloru cerute la 40—50,000, sî burs'a parisiana, cea atâtu de simtîtóre, indata au scadiutu insemnatu pretiulu hartîeloru messicane.

In 1 Iuniu c. n. se immormentà la Parisu Maresialulu Magnan, militaru vechiu, dar pentru politica de mai putîna insemnatate.

Negotîatîunile intre Pap'a sî regele Victoru Emmanuilu au avutu pân'acum resultatulu acel'a, ca au impretinitu pre cei doi capi ai Italiei intru atât'a, incâtu Pius IX sa fia declaratu, ca se va 'nvoí cu regele, câci S. Sea intielege pre poporulu seu italianu. Castigulu practicu de pân'acum este acel'a, ca Cabinetulu italianu nu mai staruiesce pelânga depunerea juramentului omagialu câtra regele Victoru Emanuilu cá câtra regele Italiei Episcopiloru din fostele provincie papale.— Nesecuritatea averei sî vietiei se continua mai cu séma in Itali'a de josu intr'unu modu nerusînatu. De curendu prinsera Brigantii pre unu Englesu sî stórsera pentru elu 50,000 ducati, cari bani i platì Consululu englesescu, de sine se 'ntielege, ca pe socotél'a guvernului italianu.

Din statele unite americane se telegrafesce, ca dupa o proclamatîune a presiedintelui Iohnson, tóte porturile republicei dupa 1 Iuniu voru fi deschise pentru comerciu, sî ca o naia cu armati, cari mergeau la Messico (pentru Juarez ori pentru Maximilianu ?) a fostu oprita. Déca a fostu menita pentru cestu din urma, atunci se constatéza scirile de pace stabila intre Americ'a sî Franci'a.

In Turci'a se vedu de unu tempu incóce migrâri ale semintîeloru slavice. In anii din urma migrasera la Serbi'a o multîme de Bosniaci, pre care insa Serbi'a nu-i mai potù priimì, ci i espedui indereptu in Turci'a. Starea acestoru Bosniaci se dîce, ca este fórte deplorabila.— Intre Montenegrini sî Turci iar amenintia a se aprinde unu focu cumplitu; câci unulu din capitanii montenegrini ucise unu gendarmu turcescu, sî Osmanu Pasi'a a sî cerutu satisfactîune dela principele Nicolau.

Alegerile de deputati in Greci'a s'au inceputu in 14/26 Maiu. Deschiderea camerei va urmá in 28 Maiu c. v.

Mai nou. La „Herm. Ztg." etc. de aici se telegrafesce din Vienn'a din 6 Iuniu. Pest'a 6 Iuniu.Maiestatea Sea Imperatulu a sositu astadi aici in cea mai buna aflare sî a fostu priimitu cu entusiasmu. Maiestatea Sea priimi pre demnitarii, nobilimea, corporatîunile. Primatele rostì cuventulu festivu. Maiestatea Sea Imperatulu respunse: „Resolut'a Mea vointia este, de a impaciuí câtu mai bine popórele corónei ungare. Celu mai de aprópe venitoriu va deschide diet'a, unde de o parte dreptele dorintie ale populatîunei voru vení la cunoscinti'a Mea, de alta parte acelea din dorintiele Mele, de cari àtârna potérea monarchiei, voru aflá apretiuirea meritata, cá sa ne potemu apropiá de tînt'a, câtra carea tindemu cu totii sî carea va sî asecurá fâra 'ndoiéla fericirea sî consolidarea monarchiei." La amédi a urmatu visitarea espositiunei agricole apoi dineá de curte, sî regatta a societâtii luntrariloru; priimirea pretotindeni entusiastica. Sér'a iluminatîune splendida a orasiului.

Intr'o negotiatoria

de mârfuri diferite curente in Sabiiu se cauta unu invetiacelu cu crescere buna, in etate de 13—14 ani, care sa fia studiatu séu cele 4 classe ale gimnasiului micu, séu classele reale.

A se adressá câtra Onor. Redactiune a „Telegrafului Românu", cu gur'a ori in scrisu.

19—4

Burs'a din Vienn'a 26 Maiu (7 Iuniu) 1865.

Metalicele 5%	70	95	Actiile de creditu	182	50
Imprumutulu nat. 5%	75	95	Argintulu	107	
Actiile de banca	802		Galbinulu	5	16

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 42. ANULU XIII.

Sabiiu, in 30 Maiu (11 Iuniu) 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Petrecerea M. S. Imperatului in Ungari'a.

Evenimentulu celu mai de frunte dinlauntrulu monarchiei nóstre este astadi petrecerea Maiestâtii Sele a Imperatului in capital'a Ungariei. Dupa depesiele cele numeróse, ce au facutu sa jóce telegrafulu in aceste dîle, precum sî dupa scirile mai speciale, ce aflâmu despre acésta petrecere, vomu compune schiti'a, ce o destasiurâmu aici naintea ochiloru cititoriloru nostri.

Maiestatea Sea a sositu in 6 Iuniu c. n. dupa nóue óre diminéti'a la Pest'a in cea mai deplina sanatate. Tóte stratele Pestei sî ale Budei, prin cari aveá sa tréca Domnitorulu erau ornate de serbatóre cu steaguri sî flori; multîmea poporului erá indesuita sî strigârile eii entusiastice dovedeau bucuri'a eii cea nemarginita. Maiestatea Sea portá uniform'a de generalu ungurescu. Caret'a imperatésca erá trasa de siese cai albi. Lânga Maiestatea Sea siedeá primulu adjutante generalu, Contele Crenneville. Inaintea caretei imperatesci mergeá in careia de gala locotenintele Contele Pálffy. Curendu dupa sosire Maiestatea Sea priimì in audiintia pre demnitarii tierei, pre aristocrati'a, pre clerulu sî multe alte corporatîuni. Priimirea generala se facù in sal'a cea mare a castelului regescu din Bud'a, carea erá plina indesuita. Cardinalulu Primatele Ungariei Scitowsky salutâ pre Maiestatea Sea, dupace mai ¼ óra durasera necontenitele strigate de Eljen! sî radicarea calpaceloru,- cu cuvintele urmatóre:

Maiestatea Vóstra c. r. apostolica! Preaindurate Dómne!

Cea mai profunda sî mai sincera devotiune sî simtiemintele iubirei ne 'nsufletiescu la nemarginit'a bucuria, fiindu fericiti a salutá din genunchi sacrat'a apostolic'a persona a Maiestâtii Vóstre c. r.

Precum ori ce preainalta infatîsiare a Maiestatei Vóstre in patri'a nóstra, asiá sî césta de acum este pentru noi salutifera sî o garanta a realisârei in curendu a sperantieloru nóstre, de aceea sî marimea necontenitei iubiri sî a induratei gratîi a Maiestatei Vóstre câtra noi ne provóca sî ne oblége la eterna multiamita sî la neclatibila alipire.

Rugâmu pre Maiestatea Vóstra preaumilitu, cá sa Ve indurati a crede, ca toti fiii acestei tieri largi suntu gat'a nu numai a-si aretá credinti'a câtra tronulu Maiestatei Vóstre sî în mijlocutu furtuneloru amenintiatóre, ci a adeverí prin fapte prochiamarea antecessoriloru nostri: „Moriamur pro rege nostro!“

Rogâmu pe tóta dîu'a pre datatorulu toturoru bunatâtîloru, cá cu bratiulu Lui celu preapoternicu sa Ve scutésca pre Maiestatea Vóstra, sî tóte intentiunile Maiestâtii Vóstre, carî tindu la fericirea nóstra, sa le sporésca prin darulu Seu sî sa le incoroneze cu resultatulu doritu.

Punendu-Ve la picióre acésta a nóstra veneratîune omagiala in cea mai profunda supunere, dorimu ferbinte, cá Maiestatea Vóstra, binecuventati de popórele Vóstre, sa traiti fericitu sî indelungatu! —

Entusiasmulu ajunse culmea sea la cuvintele: Moriamur, precum sî la capetulu cuventului.

La acestea respunse Maiestatea Sea cu vóce tare, încâtu potura audî sî cei mai din departare:

„Cu bucuria salutu in vechi'a cetate a predecessoriloru Mei regesci pre atâti'a fii credinciosi ai iubitei Mele Ungarie, sî bucurosu priimescu omagiulu, ce Eminenti'a Vóstra l'ati esprimatu in numele toturoru. Precum totdeun'a, asiá sî acum resolut'a Mea dorintia este, de a impacá dupa potintia pre popórele corónei Mele ungare; sî acea incredere, cu carea spre scopulu acest'a Ve adressati câtra persón'a Mea, garantéza ca intielegeti bine intentîunea Mea parintésca, sî astfelu potemu privî cu totii câtra unu venitoriu plinu de sperantia. (Éljen!) Inca in celu mai scurtu tempu Ve voiu deschide aren'a aceea, unde de o parte Eu prin legiuitii representanti ai tierei voiu poteá fi incunoscintiatu despre dreptele dorintie ale populatîunei (Éljen!), unde insa de alta parte acelea din dorintiele Mele, de cari e conditîunata poterea monarchiei, potu aflá apretiuire drépta, cá in modulu acest'a, considerandu dupa cerintia drepturile sî datorintiele nóstre imprumute, precum sî recunoscendu limpede referintiele intrate intr'aceea la mijlocu, sa ne apropiâmu de tînt'a aceea, câtra carea tindemu cu totii, sî carea nu numai este capace de a asigurá bunastarea sî consolidarea monarchiei intregi, ci, fiindu basata pe increderea imprumuta, fâra 'ndoiéla o va sî asecurá. (Éljen!) Cu indoita bucuria voiu reveni apoi atunci in mijloculu Domnieloru Vóstre (Eljen!), pentru cá cu ocasiunea aceea solena, la carea provedinti'a cerésca sa binevoiésca a sustiné viéti'a Eminentîei Vóstre, sa sanctîunezu aceea, ce sî acum este un'a din tîntele principale ale dorintieloru Mele de parinte alu tierei. (Éljen!) (Va urmá.)

Protocolulu

adunârei generali a Associatîunei natîunali din Aradu pentru cultur'a sî conversarea poporului românu pe anulu alu III. alu Associatîunei, adeca: 186⅚

Siedinti'a I.

(Continuare din nr. premergatoriu.)

5. Directiunea Associatîunei asterne raportu generalu despre activitatea sea dela cea din urma adunare generala tînuta in lun'a Octobre 1864, spre a cârui censurare cu luarea afara a ratiuniloru sî a unui proiectu privitoriu la modalitatea, cum aru fi de a se restaurá membrii Associatiunei la espirarea oblegamentului de trei ani, sî a se procurá unu fondu la Associatîuné, — se alege o comissiune din Domnii comembri: Georgiu Vasilieviciu cá presiedinte, Alessandru Gavr'a, Georgiu Marchisiu sî Ioanne Popoviciu Deseanu;— eara cu censurarea pârtîloru mai susu amintite ale reportului se insarcina alte dóue comissiuni separate, sî anume: cu revederea ratîuniloru domnii: Dr. Alessandru Mocioni de Foenu cá presiedinte, Davidu Nicóra, Petru Suciu advocatu, sî Dr. Atanasiu Sandoru;— eara cu esaminarea proiectului atinsu, domnii: Mironu Romanu cá presiedinte, Ioanne Ratiu, Sigismundu Popoviciu, Dr. Aureliu Maniu, Ioanne Rusu sî Lazaru Ionescu; asceptandu-se siedinti'a de mâne.

6. Pentru elucrarea unui preliminariu de spese pe anulu 1865/6 cu insarcinare de a reportá la siedinti'a de mâne se alege o comissiune din domnii comembri: Vincentiu Babesiu cá presiedinte, Justinu Popîiu sî Stefanu Adamu.

7. Preasanti'a Sea Dlu presiedinte Episcopu avendu a se indepartá, inceperea siedintiei de mâne in cointielegere cu intrég'a adunare o defige pe 9 óre nainte de amédi; eara pentru continuarea desbateriloru puse la ordulu dîlei de astadi, resémna presidiulu domnului antâiu vice-presiedinte Georgiu Pop'a.

8. Punendu-se la cale alegerea membriloru noi, in conformitate cu §§. 4 sî 5 ai statuteloru s'au alesu in Associatîune urmatorii membri ordinari. (Urméza numele membrilorn din diferite pârti).

9. Dóue renduri de motîuni, un'a a notarului acestei adunâri Mirone Romanu, pentru a se insarcinâ direptiunea cu publicarea protocóleloru sale pe calea foiloru publice; alt'a a dlui comembru Emericu B. Stanescu, pentru a se modificá statutele Associatîunei asiá, cá sî din sesulu femeescu sa póta fi membri in Associatîune,— se estradau spre opiniune unei comissiuni compuse din dnii: Ioanne Bercianu cá presiedinte; Emanuilu Misiciu, Ioann Moldovanu sî Alexiu Popoviciu.

Cu acestea siedinti'a de astadi s'au incheiatu.— Datu cá mai susu.

VOCE DIN BANATU.

On. Redactiune! Jurnalulu serbescu „Napredracu“ din 22 Aprile 1865 nr. 31 publica impartîrea dieceseloru serbesci in protopresbiterate, facuta in Sinodulu serbescu din Carlovitiu in siedinti'a

din 20 Martiu a. c. tînuta. Insa de óre ce unele diecese ne intereséza fórte putînu, — dreptu aceea le aducu inainte numai pre scurtu; eara incâtu se atinge de comunele din dieces'a Aradului sî a Versietiului, — dara deschilinitu de cele din dieces'a Timisiórei, ce parintii Serbi le adnumera in dieces'a loru, cugetu a nu fi de prisosu aretandu stimatului publicu totdeodata sî numerulu sufleteloru dupa conscriptiunea dela anulu 1860.

1. Archidiecés'a are patru protopr.

1)	Protopresbit.	Carlovitiu cu	36,708	suflete
2)	„	Zemlinu cu	30,300	„
3)	„	Mitrovitiu cu	37,782	„
4)	„	Vucovaru cu	36,145	„
		Summ'a	140,935	„

2. Dieces'a Baccei are 4 protopresbiterate.

1)	Protopresbit.	Novi-Satu cu	32,665	suflete.
2)	„	Zomboru cu	36,666	„
3)	„	Beceiu cu	26,049	„
4)	„	Iabalu cu	27,993	„
		Summ'a	123,336	„

3. Dieces'a Bud'a are 2 protopopiate.

1)	Protopopiatulu	Mohaciu cu	14,394	suflete
2)	„	Bud'a cu	7,076	„
		Summ'a	21,470	„

4. Dieces'a Pacratiu are 4 protopopiate.

1)	Protop.	Raici cu	16,384	suflete.
2)	„	Belovarschi cu	37,746	„
3)	„	Pacratiu cu	25,989	„
4)	„	Vocinu cu	23,620	„
		Summ'a	103,739	„

5. Dieces'a Carlstadu cu 7 protopopiate.

1)	Protopopiatulu	Licichi cu	55,957	suflete.
2)	„	Caranicichi cu	35,493	„
3)	„	Plasiceanschi cu	26,706	„
4)	„	Budacichi cu	30,682	„
5)	„	Glinschi cu	42,026	„
6)	„	Costainicichi cu	35,885	„
7)	„	Monastirea Gomiru cu	8,912	„
		Summ'a	235,661	„

6. Dieces'a Versietiului are 3 protopopiate.

1) Protopopiatului Varsietiu 39,188 suflete cu comunele Versietiu, Paulisiu, Iabuc'a mare, Vlaicovatiu, Srediste, Dejanu, Bucinu, Jamu micu, Margit'a, Vatiu, Subotiti'a, Podporanu, Alibunaru, Ulm'a, Isbiste, Zagaiti'a, Part'a, Oresiatiu, Margititi'a, Samosiu, Dobriti'a, Ferdinu, Ilangea sî Caitasovo. —

2) Protop. Bisericei albe 40,646 suflete cu comunele Biseric'a alba, — Socolovatiu, Palanc'a, Vracevu, Gaiu, Tierven'a-Tierev'a, Langavetu, Cruciti'a, Iasenov'a, Lescoviti'a, Dupleaia, Dubovatiu, Gaiu, Belobresc'a, Diviciu, Susic'a, Pojejen'a Dol. Liubcov'a, Maceviciu, Cusiciu, Slatiti'a, Calugerov'a, Sviniti'a, Radimn'a, Moldov'a vechia cu Filialele Mramoracu cu 994 Serbi, 1364 Români, Deliblato 1869 Serbi sî 1611 Români. Dolovo 3920 Serbi, 2088 Români, Siceviti'a. —

3) Protopopiatulu Panciov'a: 63,563 suflete cu comunele Panciov'a 8207 Serbi, 1196 Români. Omoliti'a 2525 Serbi. Brestovatiu 1171 Serbi. Plociti'a 939 Serbi, 42 Români. Cuvinu 1640 Serbi, 792 Români. Ostrovo, Bavaniste 5636 Serbi, Satu-Nou 2182 Serbi, 4327 Români. Trepai'a 4320 Serbi, Sevcherinu 1790 Serbi, 485 Români. Opav'a 2887 Serbi, 9 Români. Barand'a 2326 Serbi. Sacule 2580 Serbi, 26 Români. Isvoru 1979 Serbi, Iarcovatiu 2001 Serbi, 399 Români. Botosiu 2763 Serbi. Tomasievatiu 2434 Serbi, 16 Români. Orlovatu 1949 Serbi; 27 Români. Farcajdinu 1828 Serbi. Cent'a, Jerlesu 2203 Serbi, 258 Români. Borci'a 841 Serbi. Starcevo 1243 Serbi.— Summ'a 53,443 Serbi sî 7577 Români.

7. Dieces'a Timisiórei are 4 protopopiate:

1) Protopopiatulu Aradu 31695 suflete cu comunele: Aradu, Gaiu, Pecic'a, Tornea, Batani'a, Serbu Cianadu, Nadlacu, Hold-Mezö-Vásárhely.— Sirigu 1300 Serbi. S. Ioannu 537 Serbi. Gial'a 2117 Serbi. Canijea turcésca 1577 Serbi. Sanadu 1521 Serbi. Cern'a bara 550 Serbi. Fenlacu 170 Serbi, 2493 Români. Monosturu 23 Serbi, 1126 Români. Nagy-Valva 754 Serbi, 85 Români. Variasiu 1898 Serbi, 97 Români. Chetfelu 1783 Serbi, 87 Români. S. Miclosiulu mare 3250 Serbi, 3650 Români. Saravolla 1713 Serbi, 2147 Români. S. Peteru 2675 Serbi, 105 Români. Cianadu 1600 Serbi, 1190 Români. Oroslamosiu 1771 Serbi.—Summ'a sufleteloru din comunele din dieces'a Timisiórei 23,239 Serbi, 10,880 Români.

2) Protopopiatulu Timisiórei 32871 suflete.— Timisió-r'a 485 Serbi, 135 Români. Fabricu 836 Serbi, 1140 Români (la Biseric'a Sântului Georgiu). Maerile sî Iosefin'a 58 Serbi, 967 Români. Cernegy-háza 141 Serbi, 1704 Români. S. András 19 Serbi, 467 Români. Mehal'a 721 Serbi, 1704 Români. Petrovasella 860 Serbi, 4 Români. Chinezu 274 Serbi, 2069 Români. Becikereculu micu 635 Serbi, 579 Români. Parti'a 460 Serbi, 1879 Români. Nemetu 971 Serbi, 171 Români. Dinesiu 1494 Serbi. Ciacov'a 695 Serbi, 1219 Români. Gaiulu micu 142 Serbi, 590 Români. Dent'a 1012 Serbi, 1366 Români. Gadu 700 Serbi, 262 Români. Gaiulu mare 1692 Serbi. Giru 329 Serbi. Ivand'a 1170 Serbi. Ovseniti'a 196 Serbi. Soc'a 850 Serbi, 60 Români. Rudn'a 1104 Serbi, 83 Români. S. Martonu 1700 Serbi. Tolvadi'a 362 Serbi, 878 Români. Foenu 560 Serbi, 1579 Români. Lipp'a 217 Serbi, 3333 Români. Dubochi-Nádasiu 76 Serbi, 400 Români. Herneacov'a 533 Serbi, 544 Români. Stanciov'a 910 Serbi, 76 Români. Cralivatiu 766 Serbi. Lucaretiu 296 Serbi. Brestovatiu 264 Români. — Summ'a 21,254 Serbi, 21,535 de Români. —

3) Protopopiatulu Cachindii 61076 suflete.— Cachind'a 12601 Serbi. Basiahidu 3191 Serbi. Tarariu 1207 Serbi. Melentiu 7894 Serbi. Cumani 3161 Serbi. Beceiulu nou 2069 Serbi. Padeiu 941 Serbi, 18 Români. Vraniov'a 5910 Serbi, 48 Români. Beodr'a 2179 Serbi. Carlov'a 3130 Serbi. Bociarii 1289 Serbi. T. Hidiosiu 2546 Serbi, 185 Români. T. Sz. Miklos 1625 Serbi. Iosefov'a 1250 Serbi, 6 Români. S. Cherestur 1904 Serbi, 13 Români. Cioc'a 939 Serbi. Mocrinu 7800 Serbi.— Summ'a 59,636 Serbi, 272 Români. Ací e de insemnatu, ca, in Cachiend'a, Mocrinu, Padeiu, Vraniov'a, Hidiosiu sî Cheresturu se afla fórte mulți Români. —

4) Protopopiatulu Becichereculni mare 36,222 suflete — Becichereculu mare 8186 Serbi, 203 Români (ací Românii suntu cu multu mai numerosi). Ecic'a 245 Serbi, 2398 Români. Aradatiu 1372 Serbi. Elemiru 2790 Serbi. Sengiur'a 955 Serbi. Itebeiu 3766 Serbi. Pardany 1571 Serbi. Modosiu 2061 Serbi. Boc'a 983 Serbi. Neusinu 1804 Serbi. Siurianu 471 Serbi. Canacu 550 Serbi. Chicea 797 Serbi, 1499 Români. Clari'a 2278 Serbi, 70 Români. Serbi Tiernea 3333 Serbi, 267 Români. (Românii suntu mai multi decum se arata.) Cenei 1130 Serbi, 87 Români.— Summ'a 32,305 Serbi sî 4524 Români. — (Va urmá.)

Rcheu in diu'a de Rosalie 1865. On. Domnule Redactoru! De-sî nu suntu nici unu corespundinte alu pretiuitului DVóstre diuariu, totusi nu potu intrelasá a nu Ve comunicá unu actu interesantu, ce obvenì astadi in biseric'a de aici spre a-lu dá publicitâtii, de-lu veti aflá demnu de acést'a, prelânga tóte ca e de compatimitu.

In diu'a de astadi, adeca diu'a Rosalieloru prima, se celebrà aici S. Liturgía de toti trei preotii bisericei.— Aici intre altele au preotii acelu obiceiu, de se 'nvoiescu cu multi poporeni ai loru, ba sî cu altii din altu poporu, parte cá pentru prasnicele de preste anu, parte cá pentru molitvele ce se citescu dominec'a poporului, sa le duca totu la siese septemâni odata prescuri sî pausu la biserica, sî sa le mai platésca sî alte taxe de bani, pentru cari prestatiuni sub s. Liturgía citesce preotulu de rendulu servitiului numele toturoru abonantîloru sei, dimpreuna cu ale toturoru rudenieloru acelor'a, atâtu vii câtu sî morti, la care trebuindu-le unu tempu putînu de ½ óra, i se mai uresce crestinului, care merge la biserica cá sa asculte s. Liturgía, a mai ascultá atâtea nume, care mai tóte se repetéza mai multu de indiecitu*);— sî acést'a dupa obiceiu nu lipsí nici astadi, lucru de castigu particularu alu preotîloru, *) ear nu de interesu de rogaciune pentru poporu in genere, sî totu se vaieta ca n'au nici unu venitu dela poporu. —

Finindu-se s. Liturgía esî mai la urma din altariu preotulu celu mai betrânu naintea poporului, sî cuventandu cele usitate pentru demiterea poporului din biserica, facù acestui'a cunoscutu, cumca astadi la amédi se voru citì in biserica rogaciunile invocârei S. Duchu, la care invità poporulu intregu, barbati, femei cu copii cu totu la biserica, ca sa róge pre Domnedieu, pentru aperarea otarului, ce e infrumsetiatu cu tóte fruptele in modulu celu mai frumosu, de tempestâtile cele grele cu grândina, ce se vedu sî se audu in juru in tóte dilele; intr'acésta cuventare intrerumpe judele celu nou provisoriu, vestitulu Ioann Nistoru, pre onorabilulu preotu, dicendu, ca eri aru fi fostu câtra Mercurea vreme grea cu pétra, sî aru trebuí cá la atari vremi grele, clopotariulu sa alerge la clopote sa le traga, cá sa se departe vremea grea depre otarulu nostru; ear fiindca clopotariulu de acum,— care nu e rudenie de a lui, — nu face acést'a, aici e satulu sa-si aléga altulu, care candu vede nuorulu sa alerge la clopotu sa-lu traga. Acésta intrerumpere sî intrevorbire o priimì venerabilulu preotu

*) D. Corespundinte de buna séma va contribuí a se face pentru preotii de acolo nisce portiuni canonice corespundiatóre, cá sa nu mai fia siliti a traí din „abonamente“; multiamit'a pentru aceste descoperiri i o reservâmu pe atunci. Red.)

cu multa placere afirmandu ca asiá este, ca aceea aru fi tare bine, ca clopotele pentru accea suntu la biserica, cá sa se traga la vremi grele, ca acelea departa vremile acelea, sî déca poftesce satulu, sa-si aléga altu clopotariu, ca aceea e tréb'a satului, la care murmu rându poporulu din biserica, nu-i poteai intielege voi'a sî nevoi'a, decâtu priimí cuvintele preotului, pentru tragerea clopoteloru la vremi grele, de bune, dîcendu ca asiá s'a sî pomenitu. — Atâtu intrevorbirea susnumitului Jude nou, sî proiectarea alegerei altui clopotariu, care sa traga clopotele la vremi grele, câtu sî bun'a priimíre sî motivare a acelei'a din partea preotului cuventatoriu, m'au surprinsu pre mine sî pre vreocâtiva crestini din giurulu meu in biserica, ceva mai esperti in astfelu de lucruri, — sciindu sî audîndu, ca tragerea clopoteloru la tempestati grele, au adusu dupa sine de multe ori nenorociri neasceptate, sî sciindu ca in asta privintia au fostu esîtu, inca dela fost'a 'nalta Locotenintia c. r. transsilvana, in urm'a nenorociriloru obvenite din tragerea clopoteloru la tempestati, o ordinatîune, prin care s'au opritu tragerea de clopote la tempestati grele, care ordinatîune cu séma buna pe atunci s'a impartasîtu sî venerabilei preotîmi; sî m'au adusu mai departe la cugetarea, ca pâna candu óre va mai sustá intre poporulu nostru astfelu de superstitiuni eredîte dela stramosi, care la popórele de alte limbi conlocuitóre nu se afla? sî ca óre n'aru fi cu scopu, déca in asta privintia s'aru dá venerabilei preotîmi, din partea compettinte o inviatîune spre desceptarea sî luminarea poporului sî chiaru sî a preotîmei insesi din astfelu de superstitiuni? — Deci din acést'a judece onorabilulu publicu, ca unde ne aflâmu inca chiaru sî astadi, candu dîcu multi ca tare amu naintatu in cultura! —

Mai departe asiu dori a scí, ca óre candu se voru pune in lucrare o peratele sinodului din a. 1864 in respectulu regulamentului statoritu in acelu sinodu, de care prin parochii se simte o lipsa mare, nefiindu nici o ordine stabila in economisarea bunului bisericei, sî mergendu tóte dupa voi'a celui'a ce scie strigá mai tare, cum sî amestecanduse Judele comunei in afaceri bisericesci ce nu se tînu de sfer'a lui, sî din contra preotulu in afaceri comunali. C. . . .

Principatele române unite.

Starea financiala a Romaniei. (Capetu.)

Predecesorele meu, carele a intocmitu bugetulu pe anulu curentu a facutu supositiunea, ca chieltuielile esercitiului 1864 se voru soldá pe deplinu cu veniturile acelui esercitiu, ba inca ca, dupa acoperirea toturoru datorieloru, va mai remanea inca unu escedentu. Acést'a se esplica mai pe largu prin espunerea de motive, de care este insotîtu acestu bugetu. Prin acésta espunere de motive se arata, ca ordonantiarile facute pâna la 30 Septembre 1864 au fostu de 85,637,264 lei, parale 28. Dupa analogia s'a calculatu pe urma ordonantiarile pe ultimulu trimestru, ca voru fi de 28,545.758 lei, parale 9, astufelu in câtu resulta cifr'a de 114,183.032 lei, 37 parale cá cheltueli ale anului 1864. Scadiendu-se acésta cifra din veniturile reale ale anului 1864, care sunt inscrise in bugetulu de la 11 Iuliu cu sum'a de 150,570.087 lei, remâne unu prisosu de venituri de lei 36,387.054, parale 3. Basandu-se, precum declara, pe discretîunea, ce a probatu gubernulu intru intrebuintiarea crediteloru alocate, prin bugetulu dela 11 Iuliu, predecesorele meu a admisu, ca guvernulu nu va trece cu ordonantiarile sale, pâna la inchiderea esercîtiului anului 1864, peste acésta cifra, ba inca, cum amu aretatu mai susu, ca va remané unu escedentu.

Din nenorocire acésta supositiune nu s'au realisatu, câci factele petrecuta in urm'a au datu cu totulu unu altu resultatu, sî eata cum: din scriptele comtabilitatei generale a finantieloru amu constatatu, dupa cum poteti vedea din alaturatulu tablou liter'a B., ca in anulu 1864 s'a ordonantiatu pentru 158,856.417. Asemenea dela 1-iu Ianuariu pana la 31 Martiu 1865, s'a ordonantiatu, dupa cum ve poteti incredintiá din acelasi tablou, totu asupr'a esercitiului 1864 inca o suma de 20,507.199 lei, parale 17, prin urmare ordonantiârile asupr'a esercitiului 1864 se urca la 31 Martiu din urma la sum'a de 169,363.616 lei.

Cifr'a veniturilor anului 1864 a fostu trecuta in bugetu, dupa cum amu aretatu mai susu, cu 150,570.087 lei. Acésta cifra este fórte departe de cifr'a reala a veniturilor acelui anu, si inca mai departe de incassârile efectuate asupr'a eii.

Dara sa admitemu pentru unu momentu, ca cifr'a de mai susu representa adeveratele venituri pâna la o pará, din 1864, sa admitemu inca unu ce sî mai improbabilu, adeca ca vomu incassá in anulu curentu tóte remasîtiele din veniturile anului trecutu sî ca vomu platí cu ele datoriele acelui anu; cu tóte acestea insa totu aru remanea pana la 31 Martiu din urm'a unu deficitu de 19 milióne.

Pâna acum amu facutu numai supositiuni esagerate in privint'a veniturilor sî in privinti'a incassârilor, ce se voru face in anulu curentu din remasîtiele anului trecutu, sî acést'a amu facut'o numai pentru a ve dovedí, ca chiaru in casulu acest'a, aru remanea unu golu de 19 milióne de acoperitu din anulu trecutu. Venindu inse acum la cifr'a positiva a deficitului, ve voiu probá ca este multu mai mare decâtu amu aretat'o mai susu, sî eata cum: ordonantiârile asupr'a esercitiului 1864, au ajunsu, dupa cum ati vediutu mai susu, la cifr'a de 169,363.616 lei pâna la 31 Martiu anulu curentu. Dupa legea de comtabilitate, se mai póte ordonantiá inca, asupr'a acelui esercitiu, pâna la 31 Iuliu viitoru, sî luandu-se in consideratiune, ca creditele deschise prin bugetulu dela 11 Iuliu 1864 trecu chiaru peste cifr'a de 200 milióne, luandu-se in consideratiune, ca s'a inceputu esecutarea a o multîme de lucrâri pe bas'a cifrei din urma, care a fostu, precum usioru ve poteti incredintiá in mare disproportiune cu resursele nóstre adeverate, admitendu-se, ca Guvernulu va usá cu cea mai mare scrupulositate sî in celu mai mare spiritu de economia in ordonantiârile ce va mai face in cursulu acestoru patru luni asupra esercitiului anului trecutu, totusi potemu admite cá positivu, ca se va mai ordonantiá, celu putînu pentru sum'a de 8 milióne astufelu, incâtu cifr'a ordonantiâriloru in totalu asupr'a esercitiului 1864 va ajunge a fi de 177 milióne. Acum'a nasce intrebarea, câtu s'a platitu din acésta suma in 1864? Dupa informatiunile ce amu luatu, s'a platitu numai 129,772.040 lei; remânu, prin urmare de platitu inca aprópe de 48 milióne lei, in anulu curentu.

Nu suntu inca in stare a dá cifr'a positiva a remasîtieloru din veniturile anului trecutu; insa, dupa unu calculu aprocsimativu, eu nu credu sa se urce peste cifr'a de 20 mil. lei. Admitendu ca se voru incassá aceste 20 millióne in anulu curentu, remâne inca unu deficitu de acoperitu din anulu trecutu de 28 millióne. Cu unu asemenea deficitu, a cârui soldare s'a lasatu in sarcin'a esercitiului curentu, nu este dara de miratu, pe lânga celelalte cause invocate mai susu, ca situatîunea nóstra finantîara devine, din dî in dî mai dificila.

Cifr'a totala a deficitului este, precum ati vediutu de aprópe 28 millióne pentru esercitiulu 1864, sî de 21,185,803 pentru esercitiulu curentu, adeca la unu locu de 49,185,803 lei.

Acést'a fiindu espunerea, pe câtu s'a potutu mai esacta, a situatîunei finantieloru nóstre, remâne a scí, care aru fi mesurele cele mai nimerite, ce s'aru poté luá pentru ameliorarea acestei situatîuni. In privinti'a acést'a, opiniunea subsemnatului este cea urmatóre:

Pentru acoperirea ori cârui deficitu intr'unu bugetu suntu, precum sciti, trei mijlóce: sporirea contributiuniloru, contractarea unui imprumutu séu scaderea cheltuieliloru. Vine acum intrebarea, care din aceste trei mijlóce s'aru poté intrebuintiá cu mai multu succesu in casulu de fatia.

In privirea mijlóceloru d'antâi, adeca sporirea contributiuniloru, subsemnatulu nu se sfiesce nici unu momentu a se pronunciá categoricu in contr'a lui pentru motivele, antâiu ca o sporire de contributiuni in mijloculu unui esercitiu este unu espedintu, care aru aduce cea mai mare perturbare in finantie, sî alu doilea pentru ca situatiunea interióra a tierei, in momentulu de fatia, in privinti'a comerciului sî a industriei, nu permite o adaugere la sarcinele contribuabililoru.

Contractarea unui imprumutu pâna la concurinti'a sumei ce representa deficitulu anului trecutu sî alu anului curentu, adeca unu imprumutu de 49,185.803 lei, mi pare iarasi o sarcina prea grea, ce vomu lasa-o de purtatu aniloru viitori, cari voru aveá a platí anuitâtile unui asemenea imprumutu. Afara de acésta consideratiune mai este inca de observatu, ca déca nu mai póte fi supusa la nici unu felu de discussiune necessitatea imperiósa, ce este pentru statu de a gasí fonduri pentru acoperirea deficitului din 1864, fiindca suntu chieltuieli facute sî ordonantie emise pentru aceste cheltueli, asupra câror'a este imposibilu de a revenf, nu se póte susîné acest'a sî pentru deficitulu anului curentu, pe care este inca timpu a-lu micsiorá séu chiaru a-lu face sa dispara cu totulu, reducendu-se cheltuielile prevediute pentru acestu anu.

In privinti'a acestui alu treilea mijlocu, adeca reducerea chieltuieliloru, subsemnatulu crede ca este cu nepotintia a se reduce din bugetulu anului curentu, la cifr'a cheltuieliloru, sum'a necessaria pentru acoperirea deficitului anului trecutu sî alu celui curentu, adica de 49,185.803 fâra o complecta desorganisare a multoru servitie, care suntu absolutu indispensabile cu organisatîunea nóstra actuala. Este insa, dupa parerea subsemnatului, posibilu de a reduce cheltuielile anului curentu la cifr'a veniturilor nóstre normale, adeca de a scadé din ele pâna la cifr'a de 21,185,803 lei, fâra cá prin o asemenea reducere sa se desorganiseze servitiele publice.

Intru câtu privesce insa specificarea anume a cheltuieliloru, care s'aru poté suprimá, o asemenea lucrare trebuie facuta de câtra fiacare ministru in parte pentru servitiele depen-

dinte de elu, ministru respectivu fiindu singuru persón'a cea mai competinte de a aretá care suntu reducerile posibile din bugetulu seu, remanendu apoi, ca reducerile propuse sa se desbata in consiliu sî sa se fixeze cifre definitive pentru fiacare ministeriu.

Din tóte cele espuse pâna aicea resulta dar, ca singurulu mijlocu pentru ameliorarea situatîunei nóstre finantîare este pe de o parte reducerea de 21,185,803 in cheltuielile anului curentu, ear pe de alta parte contractarea unui imprumutu de 28 millióne pentru acoperirea deficitului esercitiului trecutu.

In privinti'a acestui imprumutu, amu insa urmatórele observatiuni de facutu.

Luandu-se in consideratîune, ca contractarea unui imprumutu, in situatîunea finantîala actuala a pietieloru celoru mai mari ale Europei nu s'aru poteá efectuá decâtu in conditîuni destulu de oneróse pentru noi;

Luandu-se in consideratîune, ca prin votarea imprumutului de 150 millióne lei de Turci'a pentru locurile sante au remasu disponibile, pentru momentu, summele din imprumutulu Stern, care stau in Constantinopole in dispusetîunea Guvernului, subsemnatulu este de parere a se afectá acésta suma pentru acoperirea deficitului din 1864, remanendu cá neajunsulu sa se acopere prin unu micu imprumutu provisoriu, carele figurandu in anulu curentu cá detoria flotanta, se va restituí in anulu viitoriu din incassarea aceloru 18 millióne, care voru remané la finea anului curentu, dupacum s'a aretatu mai susu, remasîtie din contributîuni, sî care 18 millióne suntu destinate a restituí capitalulu subtrasu in anulu curentu din imprumutulu Stern pentru ecuilibrarea bugetului.

Ministrulu de finantie, I. Stratu.

Lipsindu-ne de vreo septemâna ori ce dîuarie de dincolo afara de „Natur'a“ sciintifica, suntemu constrinsi a culege de prin foile straine scirile risipite, ce aflâmu despre Romani'a.

Dupa unu telegramu in foile vienese monopolulu tabacului nu s'a stersu de totu, dupacum ne spusesera diuariele cu ce-va mai nainte, ci numai s'au amanatu introducerea lui deocamdata pâna pe 1 Maiu 1866.

Alte novele aduce „Press'a“ de Vienn'a, sî adeca un'a, ca Russi'a sî Turci'a protestéza contr'a titlului de printiu sî fiiu de principe (beisadeá) a pruncului Alessandru, adoptatu de Principele Cuz'a, care sî notificase acésta adoptiune curtîloru europene, alt'a, ca principele a sî 'nceputu a face intrebuintiare de legea cea nóua, prin carea i se concede denumirea Episcopiloru sî Metropolitîloru, denumindu pre P. Calinicu Miculescu Mitropolitu alu Moldovei sî Sucevei, pre P. Neofitu de Edess'a Episcopu alu Argisiului, pre P. Genadiu Episcopu alu Romanului, pre P. Atanasiu Troados Episcopu alu Husîloru, sî pre P. Melchisedecu Episcopu alu „Dunarei de josu.“—

Prospectu politicu.

Lumea germana e incordata la judecat'a, ce o voru dá sindicii de coróna prussesci asupr'a afacerei ducateloru dela Elb'a sî cu deosebire asupr'a dreptului de successiune a ducelui Fridericu de Augustenburg. Noi nu ne potemu impartasî de acésta incordare a Germaniloru, crediendu inainte, ca acésta judecata va esî asiá, dupacum o va fi inspiratu domnulu de Bismark. Intr'aceea staturile germane, precum acum mai pe urma camer'a ablegatîloru din Bavari'a, totu mai facu din candu in candu câte o incercare, de a 'nduplecá pre regimele loru, cá sa serve nevatematu dreptulu populatîunei din Schleswig—Holstein asupr'a alegerei sortii sele in venitoriu, de alta parte dreptulu bund'ului la deciderea acestei cause.

Unu telegramu din Berlinu spune, ca o deputatîune de proprietari poloni sî germani din Varsiovi'a s'a dusu la Petropole, spre a cere dela Imperatulu, cá sa restituie in Poloni'a russésca statulu quo dinainte de revolta sî sa recéra pre generalulu Berg locoteninte alu Poloniei. Deputatîunea insa nu priimì audiintia, sî adress'a ei se re'ntornà cu acea observare cu gur'a din partea principelui Gortschakoff, ca in curendu va urmá organisarea totala a pârtîloru polone din tiéra in intielesu slavicu.

Imperatulu Napoleonu se crede ca se va re'ntorná pe 4/16 luniu la Parisu.

Scirile din Americ'a inca totu nu spunu nimicu definitivu in processulu ucigatoriloru lui Lincoln,— o 'mpregiurare, din care potemu concheiá cu securitate, ca processulu e mai mai mare sî mai complicatu decum se pareá la inceputu. Totu, ce scimu, e, ca Davis este acusatu de proditîunea patriei (Hochverrath), sî ca dupa elu s'aru mai fi prinsu si datu judecâtii sî alte persóne distinse, precum gubernatorulu Fetcher, secretarulu de resbelu medidianu Seldon i judecatorulu Campbell.

Regimulu italianu continua pertractârile sele in cause bisericesci sî ierarchice cu Rom'a, sî dupacum se scrie, ele voru avé pentru ambe pârtîle resultatele dorite; scaunulu papalu se vede ca ascépta numai, cá regimulu italianu sa declare in publicu, ca nu 'ntielege conventiunea din Septembre in modu diferitu de alu regimului francesu, sî prejudiciosu pentru Rom'a.— Stramutârile la Florenti'a inca nu s'au finitu; ministeriele parte s'au stramutatu parte se stramuta: nóu'a capitala ia unu imprumutu de 15 millióne, pentru de a rumpe zidurile cetâtii cele de 500 ani sî a largí sî lungí stratele cetâtii.

Intre armat'a serbésca sî turcésca s'au intemplatu de curendu o lupta. Serbii dîcu, ca au fostu atacati din partea Turciloru, trecendu acesti'a fruntariele serbesci sî slobodiendu puscaturi asupr'a loru. Turcii avura unu ranitu de mórte, Serbii nici unulu. Corespundintele „Presse“-i adauge, ca preste totu sumeti'a (Trebuie sciutu, ca asiá se numesce din partea ruginitîloru diplomati europeni ori ce incercare a popóreloru crestine din Turci'a intru a lapedá jugulu celu barbaru alu semilunei. Red.) Serbiloru cresce din dî in dî.

Nr. 19—3 CONCURSU.

Comunitatea bisericésca greco-orientala din Lugosiu in urmarea determinatiunei din 2/14 Maiu a. c. nr. 4 re'noiesce escrierea concursului pentru postulu de invetiatoriu la 'din nou infiintiand'a classa IV normala-capitala. Cu acestu postu suntu anualu impreunate emolumentele urmatóre: 315 fl. v. a. salariu, 84 fl. bani de cortelu, 30 meti de grâu sî 12 orgii de lemne, din cari are a se provedé sî incaldîrea scólei.

Dela competinte se cere cá sa documenteze:

1. prin atestatu de botezu, ca e Românu de relegea greco-orientala.

2. prin testimoniu, ca a finitu studiele preparandiale in institutulu preparandialu din Aradu.

3) prin documente, ca afara de studiele preparandîale, posede sî alte sciintie.

4) prin atestatu despre portarea politica sî morala.

5) cunóscerea limbeloru sî anii servitiului invetiatorescu.

Se voru preferí insa, cari pe lânga acestea voru documentá:

a) ca a absolvitu preparandi'a cu eminentia;

b) ca posede cualificatiunile recerute pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scóle capitale-normale.

Competintele, aceste documente nesmintitu le va tramite pân' la ultim'a luniu 1865 c. v. adresandu-le francate câtra subscrisulu, câci la cele mai tardîu tramise nu se va reflectá.

Lugosiu in 11/23 Maiu 1865.

Ioann Marco m. p.
Protopres. sî presied. alu comunei biser. gr.-or.

Sirupu albu de peptu

Acest'a se aprobà de mai multe fisicate cá unu mijlocu pentru ori ce tuse vechia, pentru dorere de peptu, ragusiéla de ani, plumâni balóse, tuse magarésca, gusteru in gâtu, aprinderi in gatlegiu, guturaiu, tuse cu sânge, scuipatura de sânge, nadufu, despre acestea tóte da cele mai bune resultate, sî se afla mai multe sute de ateste.

Pentru Brasiovu amu datu uniculu depusetoriu **Dlui S. P. Mailatu** in butelie originali a 1 f. sî a 2 f. in argintu (sunatori).

G. A. W. Mayer
Breslau, Prussi'a.

(18—3.)

Contr'a pagubeloru prin grândine (ghiatia) se efeptuiescu assecurâri pe productele pamentului de ori ce soiu, pelânga cea mai eftina computare a premiului sî pelânga restituirea intréga a perderei constatate la casu pe paguba, prin

Agentî'a principala a Institutului Pestanu de assecurare, in Timisiór'a.
Ioann de Missics.
Secretaru Adolf B. Mentzel. 20—2

Intr'o negotiatoria

de mârfuri diferite curente in Sabiiu se cauta unu invetiacelu cu crescere buna, in etate de 13—14 ani, care sa fia studiatu séu cele 4 classe ale gimnasiului micu, séu classele reale.

A se adressá câtra Onor. Redactiune a „Telegrafului Românu“, cu gur'a ori in scrisu.

19—4

Esirea numerului acestui'a din cause neprevediute s'au intardîatu cu o dî.

Burs'a din Vienn'a 29 Maiu (10 luniu) 1865.

Metalicele 5%	70 50	Actiile de creditu	181
Imprumutulu nat. 5%	75 35	Argintulu	106 75
Actiile de banca	800	Galbinulu	5 16

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineo'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a noiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 43. ANULU XIII.

Sabiiu, in 3|15 Iuniu 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Maiestatea Sea c. r. apostolica prin preainaltulu autogramu din 5 Iuniu a. c. S'au induratu preagratîosu a denumí pre Consiliarulu aulicu alu Cancelariei aulice transsilvane, Augustu Roth de Telegd, pre Consiliarii Guberniului transsilvanu Friderícu Kirchner, Aloisiu de Pap, Iacobu Bolog'a sî Samuilu de Fekete, apoi pre secretarulu aulicu alu Cancelariei aulice transsilvane, mai nainte consiliaru c. r. de tribunalulu supremu provincialu Georgiu de Angyal, in fine pre directorulu fiscalu alu Tablei r. transsilvane Stefanu de Kováts,— consiliari de tribunalulu supremu r. transsilvanu.

Petrecerea M. S. Imperatului in Ungari'a.

Continuandu descrierea festivitâtîloru din Bud'a-Pest'a, arangiate in onórea Domnitorului, ne bucurâmu, ca corespundinti'a de mai josu ne scutesce de ostenél'a de a spune altor'a ceea ce ne spunu sî nóue altii, sî ca d. corespundinte. cá unulu ce a fostu de fatia, scrie din propri'a intuitiune. De aceea, cá sa nu cademu in repetîri de prisosu, reproducemu aici mai multu numai cuventârile rostite la diferitele ocasiuni, ce se detera in acele dîle memorabile.

In dîu'a sosirei (6 Iuniu c.n.) pe la 1 óra dupá amédi merse Maiestatea Sea in paduricea orasiului Pest'a, pentru de a cercetá espositiunea de agricultura. La intrare Imperatulu fu intempinatu de presiedintele Contele Georgiu Festetics, sî de vicepresiedintii Gavriilu de Lonyay sî Ladislau de Korizmics. Dupa entusiasticele „Eljen"-e, ce'ntempinara pre Monarchulu la intrarea in pavilionulu celu pomposu, presiedintele lu salutá astfelu:

Maiestatea Vóstra Imperatésca sî Rege Apostolicu! Preaindurate Dómne! Nu este tiéra in lumea civilisata, carea sa nu créda a fi de insemnatate inflorirea agriculturei. Chiaru sî acele staturi, in cari precumpanesce industri'a sî comerciulu, sî punu tóta silinti'a pentru aventarea agriculturei, fiindu convinse, ca acést'a este unulu din factorii principali ai tariei fundamentale a statului. Unde agricultur'a merge continuandu spre decadintia, acolo in scurtu tempu statulu insusi trebuie sa se stinga.

Dar mai ca nu este tiéra, unde agricultur'a sa fia de mai mare insemnatate atâtu pentru individi, câtu sî pentru statu, cá tocmai in patri'a nóstra. Noi prin positîunea nóstra, prin referintiele nóstre suntemu constrinsi mai cu séma pelânga acestu unu ramu alu industriositâtii sî activitâtii. Cea mai mare parte a poporului nostru se ocupa cu ramii de industria, ce suntu in legatura nemijlocita cu dens'a. Agricultur'a da pâne sî produce poterea aceea, fâra de carea statulu n'aru poté esiste, sî ea singura i póte dá bunastare in impregiurâri favoritóre. Decaderea agriculturei nu numai aru slabí Ungari'a, ci o aru despoiá de tóta possessiunea eii.

Aceste consideratiuni momentóse ne-au induplecatu pre noi, simpli cetatieni ai patriei, a ne intrunî, cá, incâtu din partea nóstra, sa inaintâmu toti ramii agriculturei. Pamentulu pentru activitatea agricola a poporului nostru ni l'a datu Domnedieu in siesuri largi roditóre, pe coline sî dealuri paduróse. Dar pecandu popóre mai avute, sprjinite prin industri'a loru, prin capitale mai eftine sî prin inteligintia mai desvoltata, chiaru sî pe pamentu mai putînu roditoriu ajunsera la resultate mari si ne intrecura cu agricultur'a, noi inca nu poturamu remané indereptu. Pamentulu celu roditoriu sî activitatea nu ne fura de ajunsu, pentru de a poté concurre cu ceialalti. De aceea ne intruniramu sî ne silimu, a concentrá inteliginti'a agriculturala a patriei nóstre, cá cu potere unita sa lucrâmu impreuna, sa ne invetiâmu intre noi, sa invetiâmu dela tierile dinafara sî sa propagâmu sî 'n patri'a nóstra inteliginti'a aceea, tesaurulu acel'a spiritualu, care singuru póte dá materiei sî lucrului viétia sî pretiu.

Tempuri grele, impregiurâri apesatóre, sî mai multe loviri ale sórtei au impedecatu in multe successulu ostenintieloru nóstre, care successu insa de-sî n'a corespunsu dorintieloru sî póte nici sperantieloru nóstre, totusi este destulu de mare, pentrucá sa nu ne clatinâmu sî sa asceptâmu cu mânile in sinu tóte numai dela favórea destinului.

Dar precum natîunea in cele mai grele tempuri au asceptatu sî a speratu vindecarea patimeloru sele dela principii sei, asiá sî reuniunea nóstra vede in patronagiulu Maiestâtii Vóstre celu mai inaltu alu seu sprijinu.

Concedeti, Maiestatea Vóstra, cá noi acea preainalta gratîa, cu carea V'ati induratu a ascultá umilit'a sî devot'a nóstra rogare sî a ne fericí prin presinti'a-Ve personala, sa o potemu privi cá unu amanetu alu preainaltei ocrotiri, cá o garantía pentru aceea, ca sî Maiestatea Vóstra credeti ca agricultur'a nóstra este celu mai mare tesauru alu patriei, sî nu veti concede nici odata, cá inflorirea eii pentru alte interese sî privintie momentane sa fia inapoiata. Aretandu dreptaceea Maiestâtii Vóstre cu plecata reverintia, acésta espositîune modesta putînu copiósa, carea in impregiurârile cele grele de fatia in mesura mai mare nu se potù face, Ve rogâmu cu fiiésca incredere, cá sa Ve 'ndurati a priimí cea mai profunda a nóstra multiamita pentru gratiós'a cercetare.

Domnedieu atotpoterniculu sa Ve binecuvinte sî sa Ve 'ntarésca pre Maiestatea Vóstra in toti pasii pentru fericirea patriei nóstre! (Eljen!)

Maiestatea Sea respunse la acést'a:

„Apretiuiescu pe deplinu tendinti'a cea patriotica, cu carea reuniunea se silesce a inaintá aventarea industriei pamentului tierei sî a ramiloru de industria, ce stau in legatura cu dens'a. Insemnatatea, ce o are acestu ramu de activitate cetatienésca in privinti'a desvoltârei bunei-stârei sociale sî printr'acést'a asupr'a producerei multiamirei obstesci, ingrijirea Mea de principe nu o a trecutu cu vederea nici pân'acum.

De aceea precum amu priimitu cu bucuria invitarea reuniunei, asiá acum Me convingu cu multiamire despre interesulu, cu care espositîunea arangiata de associatiune, ce voiu sa o vedu acum, este insotîta din partea toturoru classeloru populatîunei tierei. Tindeti sî de ací 'nainte la tînt'a cea mare, ce vi o ati pusu, sî fiti incredintiati de bunavointi'a Mea sî de simtiementulu celu sinceru parintescu, ce lu portu pentru naintarea intereseloru acestei frumóse tieri sî cu deosebire ale acestei reuniuni, sî Eu credu, ca resultatulu celu favoritoriu, pentru care invocu binecuventarea celui Preapoternicu, de siguru nu va lipsí!"

Cuventulu fu insotîtu de vivate sgomotóse; dar curendu se restaurà liniscea, câci presiedintele recomandà Maiestâtii pre cei doi vicepresiedinti, apoi pre dd. Klauzal, Br. Eötvös, Deák, Somsics, contele Ioann Cziráky sî Iosifu Uerményi, cu cari cu toti vorbì Maiestatea Sea mai multu ori mai putînu. Se dice, ca pre Deák l'aru fi numitu „marirea tierei". Dupa acestea cercetà Maiestatea Sea espositîunea dealungulu, conversandu cu membrii reuniunei, apoi Se re'ntórse in cetatea din Bud'a. La 4 óre a fostu dineá de curte, la carea au fostu invitate tóte autoritâtîle clericale, politice, militare etc.

Cele ce urméza le descrie fórte bine corespundinti'a, ce o insirâmu mai josu.

Noi vomu adauge numai, ca Mai. Sea in 9 Iuniu au subscrisu in Bud'a-actulu, prin care se stergu judecatoriele militare din Ungari'a.

Plecarea din Pest'a a Mai. Sele a urmatu in 9 Iuniu la 10½ óre nóptea, sosirea in Vienn'a in 10 Iuniu pela 5 óre diminéti'a.

Maiestatea Sea Imperatulu in Bud'a—Pest'a.

⊙ Dupa decurgere de 8 ani Maiestatea Sea Imperatulu Austriei sî Regele apostolicu alu Ungariei onorà cu innalt'a sea presentia pre locuitorii Bud'a-Pestei. In 6 Iuniu c. n. innainte de amédia-di la 9 óre sî 10 minute sosì Maiestatea Sea cu o trasura separata la Pest'a, petrecutu dela marginile Ungariei de câtra locotînatoriulu tierei Contele Pálffy sî alte demnitâti innalte.

Se dîce, ca caletori'a Maiestâtii Sale la Bud'a-Pest'a n'are

nici o insemnatate politica, ce insa nu e de credutu, precum se vede mai la vale din tóte cuventârile, ce s'au tînutu la priimirea óspelui prea innaltu.

La drumulu de feru lu-asceptà unu batalionu de militari sub conducerea comandantelui Neuwirth. Music'a militara indata sî intonà imnulu poporalu, sî Maiestatea Sea se suì intr'o trasura de curte intre vivatele cele mai entusiastice ale poporului, ce convenise acolo intr'unu numeru ne mai vediutu. Maiestatea Sea portá vestminte de generalu ungurescu, la trasura erau prinsi siese cai albi.

Stradele, pe unde a trecutu Maiestatea Sea prin Pest'a câtra Bud'a, erau inundate de poporulu imbracatu serbatoresce, ear ferestrele caseloru infrumsetiate de mii sî mii de flamure natîunale, austriace, tapete sî cununi de flori. Comunicatîunea pe stradele de frunte erá intrerupta, sî ómenii se indesau unulu pe spatele altui'a in intielesulu celu mai strinsu alu cuventului.

In Bud'a curtea regésca erá indesata de multîmea demnitariloru bisericesci sî civili; sî dupa ce sub conducerea primatelui Ungariei bineventara pre Maiestatea Sea cu unu discursu de insemnatate politica, in care erau intretiesute cuvintele istorice „moriamur pro rege nostro,“ precum sî „Dumnedieulu Magiariloru“, (Noi despre acésta n'amu aflatu nimicu. Red.) Domnitoriulu respunse in modulu urmatoriu: (Cuventulu acest'a amu reprodusu in nrulu precedinte. Red.) Mai la totu cuventulu erupsera cei de fatia in vivate sgomotóse.

Dupa acestea Maiestatea Sea priimì in sal'a cea mica a curtii regesci deosebi mai nainte clerulu catolicu, apoi orientalu, reformatu etc. dupa aceea venira magnatii Ungariei, deputatîunile comitateloru, orasieloru sî alte corporatiuni, in urma demnitarii militari.

Pe 1 óra dupa amédia-di mersa Maiestatea Sea in paduriti'a orasiului Pestei, cá sa visiteze espusetiunea de agricultura, ce se arangiase tocmai in dîlele acestea.

Ací fu salutatu Maiestatea Sea prin presiedintele insotîrei de agricultura, la ce apoi respunse totu in limb'a magiara; visità de a rendulu tóte masînele de agricultura sî de industria, apoi animalele sî cu multu interesu puneá intrebâri despre un'a sî all'a.

De aicea plecà indereptu la curtea Sea regésca, unde la 4 óre se tînù unu prandiu regescu. Ací fura invitate tóte notabilitâtîle de fatia, atâtu din cleru, câtu sî dintre civili. Pecandu erá prândiulu, o banda militara intonà piesele cele mai placute, ear alta banda „natîunala“ tîganésca (a lui Patikarus) piese magiare.

La 4 óre d. a. se tînù unu prândiu stralucitu, la care fura invitati mai toti demnitarii bisericesci sî civili.

Totu in 6 Iuniu se tînù sî regatt'a (cursulu luntritieloru pe Dunare). Lânga podulu celu imposantu alu Pestei preste Dunare postau vr'o 4 vapóre, cari erau indesate de poporime. Tiermurii Dunarei, precum sî podulu erá inundatu de o multîme de ómeni privitori. Pe unulu dintre acele vapóre erá preparata logea imperatésca, imbracata cu catifeá rosîa sî infrumsetiata cu flamure sî cununi de flori. Tocmai la 6 óre s'au inceputu cursulu celu interesantu, dela insul'a Margaretei pâna la vapórele de lânga podu, sî tînù pâna dupa 8 óre. Invingatorii fura priimiti cu vivate intreite, sî apoi priimira premiele determinate pentru ei.

Dupa finea regattei, carea nici odata n'au avutu atâti'a privitori cá acum'a, vapórele portara pre toti óspetii la insul'a Margaretei,unde se dede o rrpresentatîune eirotechnica sî unu balu stralucitu in onórea preaiubitului Monarchu.

La 9 óre sér'a Bud'a—Pest'a se incinse— cum amu dîce — intr'o flacara de focu. Tóte edificiele publice sî private erau iluminate fórte frumosu; unele case escelau cu arangiarea artistica a lampeloru colorate sî a insemneloru. Se intielege de sine, ca stradele ambeloru orasie erau inundate de poporu asiá, incâtu in unele locuri numai cu poterea poteai strabate preste multîmea, ce numai dupa mediulu noptii se imprascià.

O iluminare mai grandiósa poporulu Bud'a—Pestei n'a vediutu de 8 ani, candu avù onóre a salutá in mijlosulu seu pre Imperatulu cu soci'a Sea.

A dóu'a dî la 6 óre diminéti'a se deschisera nuorii ceriului, sî versara o plóia binefacatóre pe pamentulu celu setosu, sî asiá presentarea sî esercitarea militîei pe câmpulu Budei n'a potutu fi asiá marétia precum se asceptà; manoper'a totusi se tînù sî a duratu dela 7 pâna la 8 óre. La 10 óre apoi priimì Maiestatea Sea in curtea regésca pre magnatii, representantii Comitateloru, ai orasieloru sî altoru corporatîuni, cari venira din provincia spre intempinarea Domnitorului.

Dupa amédiadî la 4 óre luà parte Maiestatea Sea la cursulu cailoru pe câmpulu Rákos, la o serbare anuala a sportsman-iloru, carea astadata fu de treiori mai interesanta prin presenti'a preainaltului óspe. La sosirea, precum sî la indepartarea Maiestâtii Sele aerulu se cutremurá de vivatele cele grandióse ale poporului, care se adunase ací intr'unu numeru mai bine de 50,000.

La 7 óre s'a datu unu ospetiu stralucitu in curtea regésca, la care luara parte notabilitâtile Ungariei, dar mai alesu din class'a magnatîloru.

Pe la 9 óre sér'a se aprinsera in Pest'a la cas'a orasiului 2000 de facle cu scopu sa onoreze pre Domnitoriulu cu o serenada. Portatorii de facle mersera doi cu doi, câtra cari la Bud'a mai venira 1000 din partea orasiului Budei. Erá unu ce maretiu a vedé 3000 de facle trecendu preste podu in susu la cetatea Budei, unde i asceptau celu putînu 80,000 (?) de ómeni, cari la sosirea conductului de facle erupsera in vivate poternice, ce nu mai voiau a luá capetu.

In ocolulu curtei trei bande militare, cari venira cu portatorii de facle, intonara imnulu poporalu, apoi mersulu lui Hunyady. Maiestatea Sea Se infatîsià poporului pe balconu, sî-i multiamì pentru loialitatea sî credinti'a documentata sî cu asta ocasiune; dupa aceea se retrase in sala, unde óspetii invitati erau inca la mese.

Multîmea cea colosala apoi venì la Pest'a intre sunetele cele electrisatóre ale mersului lui Hunyady sî Rákóczy.

In alta dî (8 Iuniu) dela 7 óre pâna la 10 visità Maiestatea Sea unele institute sî intreprinderi publice sî private, ear dela 10 pâna la 2 dupa la amédi dedù audiintie private.

Dupa programa la 3 óre erá sa visiteze localitâtîle reuniunei puscatoriloru in Pest'a lânga paduriti'a orasiului, insa obositu de audiintiele, ce durara pâna la 2 óre, n'a potutu vení; asiá a remasu sî cercetarea preainalta in paduriti'a orasiului. (Dupa alte versiuni pe tempulu acest'a aru fi conferitu Domnitorulu cá 1½ óra cu Deák sî Eötvös. Red.) Localitâtîle puscatoriei erau infrumsetiate fórte frumosu, incâtu pe lânga tóte solemnitâtîle, ce le vediuramu de dóue dîle, totusi ne surprinsera fórte tare. Flamurele natîunale, tapetele, sî cununele de flori erau arangiate de minune; frumseti'a frumsetieloru insa o formá cunun'a cea frumósa a dómneloru sî domnisióreloru incantatóre, ce convenisera aicea spre intempinarea Monarchului.

Sér'a la 7 ½ óre a fericitatu Imperatulu cu presenti'a Sea inalta teatrulu natîunalu magiaru, unde se presentà oper'a „Faust“ de Gounod, debutandu artist'a cea cu renume europénu, domnisiór'a Desirée A r t ô t. La intrarea Domnitoriului imnulu poporalu lu ascultara toti standu in picióre, sî nimenea n'au aplaudatu actricei renumite, pana candu n'au inceputu Maiestatea Sea.

Dupa teatru onorà Mai. Sea cu inalt'a-Si presentia pre cei ce convenira in redut'a nóua la balulu datu in onórea Maiestâtii. Ací, precum sî in teatru erá cunun'a cea mai frumósa a secsului frumosu. La intrare se esecutà imnulu poporalu, ce insa nu se audî de vivatele cele mai entusiastice ale poporului. Sal'a erá decorata cu mare pómpa, sî luminata de vr'o 700 de lumini. Maiestatea Sea binevoì a luá in privire detaiata tóte localitâtîle acestui edificiu imposantu sî raru in tóta Europ'a; sî candu se aretà de nou poporului in logea regésca, urmà iarasi o salutare grandiósa. Pe la 10 óre lasà sal'a esprimendu-Si placerea cea mai inalta cu edificiulu celu pomposu alu redutei. (Capetulu urméza.)

Pregatiri de diet'a ungara.

Cancelari'a aulica ungara au insarcinatu de curendu pre consiliulu locotenentîalu cu elaborarea urmatóreloru proiecte de legi, cari sa se aduca la cea mai deaprópe dieta:

1) In privinti'a regulârei definitive a comitateloru, districteloru libere sî orasieloru, in legatura cu o lege comunala.

2) In privinti'a regulârei prestatîunei de lucruri publice sî a rescumperârei loru.

3) In privinti'a subventiunârei in venitoriu a teatrului natîunalu ungurescu sî a museului natîunalu.

4) In privinti'a esecutârei definitive a reincorporârei comitateloru reintrupate din Transsilvani'a sî a districtului Cetâtii de pétra (Chioaru).

VOCE DIN BANATU.

(Continuare sî capetu din nr. premergatoriu.)

Din aceste pâna ací aretate se vede apriatu, ca sî dupa conscriptiunea dela anulu 1860, carea mai ca pretotindenea e facuta de preoti serbi, pre cari i-au tîpatu parintii serbi pe capulu Românîloru (cá la nisce oi bune de lapte, cá sa-i mulga sî sa-i tunda,) — sî despre care conscriptiune potemu de siguru dîce, ca e facuta in favórea Serbiloru;— totusi numerulu Serbiloru e insemnatu mai micu — de cum lu bucina parintii serbi in jurnalulu serbescu „Napredacu.“

Acestea suntu nis e fapte, ce numai densii le sciu seversî, sî nu e mirare, déca Serbii voiescu sî acú a se folosí cu numerulu Românîloru, pre care-lu socotu in summ'a loru sî pre care l'au portatu totdeun'a in busunariu, cá la tempulu

seu sa se póta folosí de elu ; — pentru ca aceste idei le-au suptu ei dela mósiele sî stramósiele loru inca pe tempulu de auru—pecandu pruncii români cá amblatori la scóla portau buciumu sî óla la grumadi, déca indrasniau sa vorbésca in scóle limba materna. — Acestea suntu nisce fapte deplinite inca pe tempurile favoritóre , pe candu unu Archiereu serbu a dîsu fratilo u sei :„Nu lasati cá Românulu sa radice capulu !“—Vedeti, Domniloru, au nu suntu acestea idei liberale— tocmai cá sî ei insîsi ? acést'a insémna dreptate ! Asiá au inaintatu poporulu românu subt conducerea Archiereilor serbi,—sî nu e mirare, déca poporulu românu a jacutu in nepasare; caus'a e, ca poporulu românu n'a cunoscutu vocea pastoriului seu,— carele mai multu s'au ingrijitu de ori ce alt'a , decâtu de inaintarea Românului. — Ei s'au tînutu sî se tînu mortîsiu de proverbulu serbescu , care-lu intrebuintiéza fatia cu Românii: — „Ce e alu vostru, e sî alu nostru,— ear ce e alu nostru, nu e sî alu vostru.“ Asiá dar totu e alu loru, noi nu avemu nimic'a —vedi bine-tóte le-au adusu stramosii loru cu sine candu au venitu aici. cá bunuri proprii. Acést'a insémna dreptate sî fratîetate;- insa asiá ne-au indreptatîtu sî ne voru indreptatî ei totdeun'a— déca va aternâ dela voinți'a loru cea liberala sî drépta !

Dreptu aceea sperezu , ca fratii români din atinsele comune mestecate nu voru intardîá a se infatîsiá la tempulu seu comissiunei cercetatóre, spre a se alipí de Archipastoriulu seu, pre carele prea bunulu nostru Monarchu S'au induratu prea gratîosu a-lu intarí , — cá cu pasi siguri sa ne conduca la limanulu fericirei. Fiti atenti sa nu ve'nsielati !

Unu profetu mincinosu !

In urmarea deslucirei Escellentiei Sale Domnului Archiepsicopu sî Mitropolitu românu Andreiu Baronu de Siagun'a, indreptata câtra preotîmea româna din Dieces'a Timisiórei, ca pâna la deslegarea finala sa pomenésca in rogaciuni pre Archiereii sei serbi, dreptu aceea Dumineca in 9 Maiu a. c. - P. Petru Abrudanu preotu la Biseric'a Sântului Profetu Ilia (Susurbiulu Fabrica) din Timisióra - altu cumu omu cu sciintia sî assessoru consistorialu— s'a suitu pe Amvonu sî cu voce inalta a sfatuitu pre Românii fabriceni dîcendu : „Iubitîloru crestini ! Nu ve lasati cá sa ve insiele unii sî altii cu vorbe góle, ca Siagun'a aru fi Mitropolitulu nostru,— pentru ca elu e Mitropolitulnumai preste Ardealu sî Ungari'a,— eara nu sî preste Banatu.“ Acú , Domnule Abrudanu, Te rogu sa-mi spuni, unde locuesci Sfintî'a T'a ! Au nu in Ungari'a ? (A propos ! Domni'a Sea locuiesce in Voivodin'a, pentruca Banatulu nu se tîne de Ungari'a, ci de Voivodin'a). —

In urmarea acestor'a rogu pre D. Abrudanu, ca déca n'a cititu inalt'a resolutîune a preagratîosului nostru Monarchu, prin care a denumitu pre Escellenti'a Sea de Mitropolitu românu preste toti Românii din Ardealu sî Ungari'a., prin urmare sî preste Banatu;— sa binevoiésca a respunde din ce funte séca a suptu DSea acea profetîa miserabila sî fabulósa. —

Intru altele Domnulu Abrudanu, déca va posiedé numai ce-va simtiu de onóre speru ca va respunde , pentru cá sa nu se mistifice simpati'a poporeniloru; câci altcum póte fi convinsu, ca Românii fabriceni nu potu fi mai iritati de cum suntu, sî D-Sea singuru i-au indrumatu, cá la tempulu seu, — in semnu de multiamire, — sa-i arete calea la „bedreagu“ sî „forditeu.“ — V. S.

Sabiiu 1 Iuniu. Maiestatea Sea Imperatulu s'au induratu preagratîosu a intarí conclusulu comunitâtii din Turnisioru, dupa care s'au datu invetiatoriului dela scól'a româna de relegea greco-resariténa unu adausu de plata in summ'a de 62 fl. 50 xr. pe anu din cass'a alodiala a comunei administrative.

E. Sea Eppulu rom. cat. D. Michailu de Fogarasy se afla de câte-va dîle in Sabiiu. —

Varietâti sî noutâti de di.

(Dóue Necrológe.) Avemu dorerós'a datorintia a comunicá cititoriloru nostri mórtea duoru femei brave române : a dnei Id'a Victori'a, sotîei dlui professoru publicu straordinariu de limb'a sî literatur'a româna la universitatea din Pest'a sî redactoru alu „Concordiei“ Alessandru Romanu , sî a dnei Christin'a, sotîei dlui Capitanu c. r. em. Ludovicu Romanu, ceea in etate de 19 ani sî fâra prunci, cést'a in etate de 31 ani sî relasandu 3 prunce, cea mai mica de 2 ani. Fiale tierân'a usióra sî amintirea binecuventata ! —

Dn'a Fani Tardini cu trup'a sea teatrala iar se afla in Brasiovu, pentru de a dá unu sîru de representatîuni in limb'a româna. Fericitâmu sî invidiâmu pre fratii brasioveni pentru acésta norocire rara; ne place a sperá , ca baremu pe tempulu dietei , candu lânga familiele române din Sabiiu se mai alâtura dór inca pe atâtea din afara, vomu fi norociti a vedé sî aici unu teatru romanescu. —

(Bibliografic u.) Dlu Aloisiu de Vladu, cunoscutulu patriotu românu din Ungari'a, anuntia apararea in curendu a unui opsioru intitulatu: Originea sî biografi'a, cuventârile dietali, sî program'a politico-natîunale a lui Aloysiu Vladu de Selisce , fostulu Deputatu din cerculu alegatoriu alu Diorlentiului mare din comitatulu Carasiu , la dietele Ungariei in anii $184^{8}/_{9}$ sî 1861. Pretiulu prenumeratiunei unui esemplariu (ce va esî la capetulu lui Iuliu a. c.) este 70 xr. Totdeodata anuntia sî vendiarea portretului seu bine nimeritu, cu pretiulu de 1 fl. Marturisimu sinceru, ca pe câtu ne-au imbucuratu anuntiarea cârtiei dlui Vladu, mai pe atât'a ne-a frapatu anuntiarea portretului s e u; unu librariu poteá sî trebuiá sa faca atare anuntiu, dar reputatîunei Dlui Vladu, dupa parerea nóstra, deróga acésta espunere a persónei sele in ferestrele pravalieloru. —

Processulu II. de pressa alu „Concordiei“ se terminà cu aceea, ca Maiestatea Sea in 8 luniu iertà redactorelui Dlui Romanu pedéps'a prinsórei de patru dîle, dupace DSea recursese a dóu'a óra la inim'a de parinte a Domnitorului. Dlu Romanu, precum spune in nr. 43 alu „Concordiei“, priimì urmatoriulu avisu:

Dela Locotenintele regescu alu Ungariei.

Nr. $\frac{2919}{\text{pres.}}$ Spectatului D. etc.

M. S. Imp. reg. apost. prin bîletu de mâna datu in 8 l. c. S'au induratu prégratîosu a-ti iertá pen'a de prinsóre dictata prin tribun. mil. pentru abatere de pressa. Despre acést'a etc.

Conte Mauru Pálffy L. M. C.—

(Domni ori cetatieni.) Intr'unu discursu, ce-lu avù Imparatulu cu principele Pavelu Eszterházy, sa fia dîsu Maiestatea Sea: „Magnatii ungaresci pân' acum au fostu domnii tierei, dar trebuie sa' nvetie a se face cetatienii eii.“

(Biboli de prasila.) „Kol. Közl.“ aude , ca din Transsilvani'a se voru esportá la 6000 biboli de prasila la Egiptu. —

Principatele române unite.

Din caus'a mortii Dómnei— Mame curtea va portá doliulu cuviinciosu , ear armat'a sî corpurile functîunarie ale statului doliu de o septemâna.

Mare sgomotu a facutu prin tiéra unu omoru cu totulu neindatinatu: superiór'a (stariti'a) monastirei Samfir'a s'au aflatu sugrumata in camer'a sea, pe semne prin assassini. Se 'ntielege, ca procurorulu statului indata a pusu la cale a se face investigatîunile de lipsa.

Dupa unu telegramu alu foiloru vienese plenipotentîatii Austriei sî ai Romaniei au subscrisu unu cartelu (contractu) de a-si estradá cele dóue tieri un'a altei'a pre fugarii loru reciproci.

Espositîunea de manufacture sî de producte ale tierei , facuta prin staruintiele ministrului Bozianu sî ale agronomului Ioann Ionescu la târgulu mosîloru, a esîtu spre multiemire obstésca.

„Opiniunea natîunale“ incheia revist'a sea din 25 Maiu , adressandu-se cu o provocare de placabilitate câtra „Sentinell'a româna“ sî „Trompet'a Carpatîloru.“ Eata memorabilele eii cuvinte. „Vedemu cu cea mai mare dorere reinviindu pernicios'a sistema a injurieloru, a insulteloru personale, sî a espressiuniloru triviale in press'a nóstra. In numele tierei v'amu rugá, iubiti confrati, cá sa curmati acestu reu , prin care se descreditéza press'a, sî natîunea nu se folosesce cu nimicu. Sprijiniti-ve opiniunile, utopiele chiaru, dar parasiti personalitâtîle, câci armele acestea s'au tocitu.

(Mutatis mutandis fia-ne iertatu in tóta fratî'a a recomandá cuvintele acestea on. redactiuni a „Familiei“ , a „Umoristului“ sî a „Aurorei române“, cari de unu tempu incóce, spre daun'a loru propria, molestéza publiculu românu cu polemiele loru.)

Prospectu politicu.

Napoleonu a sositu in 9 Iuniu c. n. la Toulon, sî erá sa remâna preste nópte la Lyon, ear in dîu'a urmatóre la 5 óre d. a. sa sosésca la Parisu. Aici va aflá inca pre verulu seu printiulu Napoleonu, care insa curendu dupa acést'a se va retrage la Elveti'a, dupace Imperatulu a primitu ambe dimissiunârile sciute, ce le-a datu printiulu. Despre resultatele caletoriei Imperatului la Algeri'a nu se scie nimicu positivu, dar indeobste se crede, ca in administratîunea politica a coloniei nu s'a facutu nici o schimbare. Curendu dupa sosire lu voru intempiná sciri neplacute, intre cari un'a de siguru va fi positîunea cea cam renitinte a camerei, carea tocmai acum de curendu a refusatu 6 mill. franci, cerute de regimu pentru stramutarea postei din Parisu, dupace cu putînu mai nainte Thiers accentuase necessitatea de a crutiá pâna la estremu.

Trupele, ce se tramitu la Messico, in decurgere de o luna au sa se immultiésca cu 8000 feciori.

O scire de mare importantia pentru inlauntrulu monar-

chiei austriace, promulgata in dîlele trecute, se adeveresce. Cunoscutulu refugiatu unguru, generalulu Klapka, care dela revolutîunea din 1849 incóce au agitatu necontenitu prin tierile straine asupr'a imperiului austriacu, emise o proclamare câtra emigrantii unguri, in carea dîce, ca elu a desperatu de incercârile revolutîunare, ca tóte corespundintiele etc., privitóre la acestea, aru fi bine sa inceteze sî ca Ungari'a sa cerce pe calea impaciuirei delaturarea conflictului cu imperiulu.

In capel'a romanésca (audîti Serbiloru!) din Parisu s'a serbatu in dîu'a de Rosalie prin ceremonii religióse serbatórea natîunala a eliberârei Serbiei de sub jugulu turcescu de acum 50 de ani. Intre numerosii óspeti se vediù sî renumitulu istoricu Ranke din Berlinu, care a scrisu istori'a revolutîunei serbesci.

Negotîatîunile între Victoru Emmanuilu sî Curi'a romana au inaintatu intr'atâta, incâtu senatorulu Vegezzi are sa propuna la Rom'a, ca Episcopii nou denumindi nainte de inceperea functîunei sa se declare ascultatori de legile de statu italiene, ear regimulu sa nu mai céra apoi dela ei altu juramentu. Câtu pentru reductîunea episcopieloru, se crede, ca Pap'a nsusi s'a convinsu sî s'a pronunciatu, ca preste 200 de episcopii suntu preamulte pentru Itali'a. — Stramutarea capitalei este terminata; „Monitorulu oficialu“ din 2 Iuniu ese in Florenti'a.

Serbi'a a serbatu in 5 sî urmatórele dîle ale lui Iuniu jubileulu de 50 de ani, de candu s'a eliberatu incâtu-va de sub Turci. Principele Michailu rosti unu cuventu insufletîtu câtra poporu, facendu o paralela intre starea de atunci sî cea de acum; ear candu voî sa infiga senatorului Matî'a Simic, cá unui'a ce s'a luptatu inca sub Milos, o cruce pentru merite, acest'a o redete principelui a Serbiei; dicendu, ca lui i se cade nainte de toti a o portá, câci elu e fiiulu celu demnu alu marelui Milos, care celu d'antâiu a provocatu pre Serbii la lupt'a pentru libertate sî i-a condusu in lupt'a acést'a. Principele respunse, ca prii mesce distinctîunea din mân'a senatorelui, însa numai cá unu zelogu pentru meritele, ce vasasi le maicastige pentru Serbi'a. (Ce va dîce Turci'a la acestea ?)

Estrasu,

din Protocolulu diecesanului Consistoriu gr. res. Aradanu.
Aradu, 14 Maiu 1865.
Nr. 229.

S'au censuratu socotelele Fundatîunei Zsiga-iane, pentru ajutorirea studintîloru gr. res. din Oradea mare, dela 1 Novembre, 1863. pâna in finea lui Octobre 1864. care infatîsiéza sumariulu urmatoriu:

I. Perceptiunea:

1) Arend'a cassei fundatîunali	740 f. — cr.
2) Donatîunea lui Teodoru Ignatiu	43 f. 56 cr.
de totu	783 f. 56 cr.

II. Erogatîunea:

Pe desplatirea supererogatului din anulu trecutu; pe repararea cassei fundatîunali; pe instruarea Alumneului; sî pe provisiunea Alumniloru,
de totu 884 f. 37 cr.

III. Alaturaré:

Erogatîunea e mai mare decâtu Perceptiunea cu 100. f. 81 cr.
cu carea summa fundatîunea remâne detóre manipulantului fundatoriu.

Determinare.

Socotîle acestea de bune aflandu-se, se retramitu Senatului fundatîunalu; iara Determinatîunea acést'a, dupa punctulu 14 alu statuteloru fundatîunale, se tramite la Gazetele române pentru bunavointi'a de a o publicá.

Semnatu prin Protodiaconulu sî Notariulu Consistorialu
Andreiu Papp.

Publicatîunea

summeloru incurse la fondulu Assoc. dela siedinti'a din urma a comitetului Assoc. pâna la siedinti'a din 6 Iuniu a. c.

1. Prin d. protopopu din Dev'a sî col. alu Assoc. tranne române Ioanne Papiu s'au tramesu la fondulu Assoc. 33 fl. 30 xr. v. a. dintre cari 30 fl. taxe de m. ord. pre an. 186⁴/₅ ear 3 f. 30 cr. pretiulu aloru 11 esempl. din actele adunârei gen. IV, sî anume dela urmatorii Domni:

a) Dela Ilustr. Sea Domnulu Baronu Comite supremu Franciscu Nopcea tacs'a de m. ord. pre an. 186⁴/₅ sî pentrn 1 esempl. din actele ad. gen. IV. 5 f. 30 f., b) d. Jude supremu Iordanu Dominicu tacs'a pre 186⁴/₅ sî pentru 1 esempl. din act. ad. gen. IV. 5 f. 30 cr., c) d. Advocatu Dr. Lazaru Petco tacs'a pe an. 186⁴/₅ sî pentru acte 5 f. 30 cr., d) d. Advocatu Robertu Lehmann tacs'a pe 186⁴/₅ sî pentru acte 5 f. 30 cr., e) d. Protopodu Ioanne Papiu tax'a pe 186⁴/₅ sî pentru acte 5 f. 30 cr., f) d. Vice-comite Georgiu Ciaclanu 1 esempl. din acte 30 cr., g) d. VComite Michailu Iechimu pentru 1 esem. din acte 30 cr., h) d. Procuroru de Statu Ignatiu Rainay 1 esem. din acte 30 cr., i) d. Preside alu Comissiunei de desdaunare Ioanne Moldovanu tacs'a pre an. 186⁴/₅ sî 1 esempl. din acte 5 f. 30 cr., k) d. Jude procesuale Petru Dragiciu pentru 1 esem. acte 30 xr., l) d. negotiatoru Iosifu Motdovanu 1 esempl. din acte 30 cr.

Summ'a 33 f. 30 cr.

2) Prin d. Protopopu sî Colectoru alu Assoc. in Deesiu Ioane Colceriu s'a tramisu la fondulu Associatîunei summ'a de 9 f. 20 xr. v. a. sî anume:

a) Dela dd. Assesoru de Sedri'a Clementu Hoszu tacs'a de m. ord. pre an. 186⁴/₅ 5 f., b) d. Ioanne Mezei preotu in Antésiu cá ofertu 1 f., c) d. Protofiscalu Iosifu Lemény cá ofertu 1 f., d) d. Assessoriu Andreiu Francu cá ofertu 1 f., e) Comun a bisericésca gr. cat. din Deesiu cá ofertu 1 fl.; f) d. Sionc'a Tom'a economu in Deesiu cá ofeutu 10 cr., g) d. Muresianu Todoru economa in Deesiu 10 cr. Summ'a 9 f. 20 cr.

3) Frin d. C. r. probatoru de minele in Zlathn'a sî Col. alu Associatîunei Lazaru Piposiu s'au tramisu la fond. Assoc. 15 f. 20 cr. v. a sî anume:

a) dela d. parochu in Zlathn'a Gedeonu Blasianu tax'a de m. ord. pe an. 186⁴/₅ 5 f., b) d. Proprietariu in Zlathn'a Georgiu Rosc'a tacs'a de m. or. pre an. 186⁴/₅ 5 f., c) Pretiulu aloru 4 esempl. din actele ad. gen. a Assoc. I, II, III, sî IV cu totulu 5 f. 20 cr.

Summ'a 15 f. 20 cr.

4) Prin d. Prof. sî Col. alu Associatîunei tranne române in Aradu Dr. Atanasiu Siandoru s'a tramisu la fondulu Ass. 21 f. pretiulu aloru 26 esempl. din actele adun. gen. I, II sî III vendute din partea librariei: „fratii Bettelheim“ in Aradu, prelânga subtragerea rabatului de 20 proc.

5) Deadreptulu la cass'a Assoc. a incurso summ'a de 36 f. 60 xr. sî anume:

a) dela d. Clementu Tamási parochu in Stragi'a tax'a de m. ord. pre an. 186⁴/₅ 5 f., b) d. Gabriilu Maniu Jude primariu in Deesiu tax'a de m. ord. pre an. 186⁴/₅ 5 f., c) d, Alessandru Bacu Cancelistu bellicu in Timisiór'a tax'a pre an. 186⁴/₅ 5 f., d) d. Nicolau Chiornitia invetiatoru in Resînari tax'a de m. ord. pre an. 186⁴/₆ sî pentru 1 esempl. din actele ad. gen. 6 f. 30 cr., e) d. V. Albini deregatoriu metropolitanu in Springu tax'a rest. pre an. 186³/₄ 5 f., f) d. Cons. Dr. Pavelu Vasiciu tax'a de m. ord. pre an. 186⁴/₅ sî pentru 1 esempl. din actele ad. gen. IV 5 f. 30 xr., g) d. Capitanu in pensiune Const. Stezaru tax'a de m. ord. pre an. 186⁴/₅ 5 f. Summ'a 36 f. 60 xr.

Dela Secretariatulu Associatîunei transsilvane române.
Sabiiu in 6 Iuniu 1865.

(22—1) EDICTU.

Mari'a Grecu, legiuit'a socia a lui Moise Craciunu, amendoi din Siórsiu Scaunulu Cincului mare, carea cu necredintia de mai multu tempu si-a parasitu harbatulu, sî nu se scie loculu petrecerei eii, de vreme ce barbatulu au urdîtu processu de despartienia asupr'a eii, se indatoréza prin acést'a, cá dela datulu mai josu semnatu, in terminu de unu anu sî o dî nesmintitu sa se presenteze inaintea acestui Scaunu protopopescu, câci la dincontra sî in nefiinti'a eii de fatia se voru hotarî cele prescrise de SS. Canóne ale bisericei nóstre dreptu credincióse resaritene.

Nocrichiu 25 Martiu 1865.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu Cincului mare.
Gregoriu Maieru,
Adm. protop.

Contr'a pagubeloru prin grândine (ghiatia)

se efeptuiescu assecurâri pe productele pamentului de ori ce soiu, pelânga cea mai eftina computare a premiului sî pelânga restituirea intréga a perderei constatate la casu pe paguba, prin

Agentî'a principala a Institutului Pestanu de assecurare, in Timisiór'a.
Ioann de Missics.
Secretaru Adolf B. Mentzel. 20—3

Intr'o negotiatoria

de mârfuri diferite curente in Sabiiu se cauta unu invetiacelu cu crescere buna, in etate de 13—14 ani, care sa fia studiatu séu cele 4 classe ale gimnasiului micu, séu classele reale.

A se adressá câtra Onor. Redactiune a „Telegrafului Românu“, cu gur'a ori in scrisu.

19—5

Burs'a din Vienn'a 2/14 Iuniu) 1865.

Metalicele 5%	69 45	Actiile de creditu	179
Imprumutulu nat. 5%	74 85	Argintulu	107
Actiile de banca	798	Galbinulu	5 16⁵/₀

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 44. ANULU XIII.

Sabiiu, in 6|18 Iuniu 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

„Wiener Zeitung“ Nr. 134. din 13 Iuniu a. c. aduce p. n. scrisóre de mâna— amintita in nr. din urma—, prin carea se suspenda provisoriulu de pâna acum din Ungari'a, incetandu cu 1 Iuliu a. c. activitatea tribunaleloru militarie si reintroducendu-se judecatoriele civile de mai nainte. Numai in privinti'a delicteloru de pressa se va urmá si 'n venitoriu dupa apendicele la legea de pressa pentru regatulu Ungariei din 27 Maiu 1852. Maiestatea Sea, facendu aceste dispositiuni, apela la mintea cea sanatósa a credinciósei populatiuni a Ungariei.

Protocolu,

ca s'a luatu in siedinti'a Comitetului Associatiunei tranne române tinuta in 6 Iuniu a. c. sub presidiulu Ilustritâtii Sele d. Consiliaru Petru Manu (celu mai betrânu dupa etate dintre membrii presenti ai Comitetului), fiindu de fatia dintre membrii Comitetului: Il. D. Consiliaru de scóla Dr. Pavelu Vasiciu, D. Advocatu Dr. I. Nemesiu, D. Sav'a Barcianu Popoviciu; dintre membrii suplenti: Il. Sea d. Consiliaru gub. Pav. Dunc'a, DD. Prof. Zacharia Boiu si Ioanne Popescu, apoi dintre oficialii Associatiunei Secr. Il. I. V. Rusu, D. Cassieru Const. Stezaru si D. Archivaru Vis. Romanu.

§ 38. D. Presiedinte presentéza conspectulu despre sta rea cassei Associatiunei pe tempulu acestei siedintie, din care se vede, ca cass'a Assoc.— dupa subtragerea erogateloru de pân'acum— are in proprietatea sea summ'a de 21,319 f. 87. 5 xr. v. a.

Se ia spre sciintia.

§ 39. Comitetulu insarcinatu cu pregatirile pentru adunarea gen. viitóre a Assoc. tinenda la Abrudu in 15/27 Augustu a. c. din causa, ca tocm'a in aceea dî se 'ntempla si tergulu de tiéra la Campeni, in Comun'a vecina,— cá Abrudenii sa póta priimí cu tóta cuveninti'a pre óspetii sei, membrii ai Assoc. se róga, cá terminulu adunârei gen. sa se stramute pe altu tempu séu mai nainte de 15/27 Augustu adeca pe 6/18 Augustu, séu pe mai tardîu, adeca: pe 19/31 Augustu a. c.

Decisiune. Comitetulu Assoc. prelânga tóta bunavointi'a sea de a implini dorinti'a numitului Comitetu: totusi, avendu in vedere §. 21 din statutele Assoc. cum si unu Conclusu alu adunârei gen. tinuta la Blasiu in 7—8 Septembre 1863, nu se simte competente a poté stramutá terminulu adunârei gen. a Assoc. Pre lânga aceea Comitetulu crede, cumca dupa program'a adunârei gen. ce s'a statoritu in siedinti'a trecuta a Comitetului, siedintiele adunârei gen. avendu de a se incepe numai in 16/28 Augustu, (ad. dupa dîu'a tergului dela Campeni) Abrudienii se voru nevoí dupa potintia, a poté luá parte la siedintie.

§ 40. Inaltulu Gubernu regiu prin chartí'a de dto 15 Maiu Nr. 13195 1864, in urm'a incunoscintiârei facute din partea Locotenentiei din Bud'a dto 28 Aprile Nr. 34013 1865, comunica Assoc. tranne unu estractu din conspectulu despre progressulu celu multiamitoriu doveditu in Sem. 1. anulu scol. $186^4/_5$, din partea tineriloru stipendiati ai Assoc. Procopiu Laz'a si Ioanne Nichit'a, cari asculta studiele juridice la Universitatea regésca din Pest'a.

Se ia spre sciintia.

§ 41. D. negotiatoru si aginte comerciale in Vienn'a B. G. Popoviciu— fiindu insarcinatu inca in urm'a unui Conclusu alu Comitetului din siedinti'a trecuta (vedi § 31) cá, priimindu actele si reporturile impertasite Assoc. din partea Academiei imparatesci de sciintie in Vienn'a, sa le transmita in priimirea Assoc.— prin scrisórea sea de dto 26 Maiu 1865 incunoscintiéza pre Comitetulu Assoc. cum ca numitele chartii le-a priimitu- dandu si unu reverselu pentru ele— si ca in 24 Maiu cu drumulu de feru le-a si espeditu pâna la Timisiór'a la firm'a: „Liedemann“; totu deodata poftesce a se recunósce cu 6 f. pr Nachnahme. Totu in legatura cu acést'a, D. negotiatoru Liedemann prin o chartía de dto 29 Maiu a. c. incunoscintiéza, cumca numitele chartii si cârti in 2 lâdi Nr. 133% Sp. 429 le-a priimitu si le-a si espeditu din Timisiór'a sub adress'a Dlui Iohann Thallmayer in Sabiiu, dela carele suntu a se priimí, platindu-se spesele transportului din Vienn'a pâna 'n Timisiór'a cu 24 fl. 78 xr., cum si spesele transportului dela Timisiór'a pâna la Sabiiu in priimirea numitului D. negotiatoru I. Thallmayer.

Decisiune. Aceste incunoscintiâri se iau spre sciintia, si D. Cassieru alu Assoc. se impoteresce a esolví conturile de transportu pentru cârtîle tramise, in folosulu Assoc., insa cu aceea adaugere, cá despre acést'a sa se raporteze la siedinti'a viitóre a Comitetului Assoc.

§ 42. D. Georgiu Visi'a proprietaru in Zlatn'a prin chartí'a de dto 24 Maiu a. c. dupace inca in anulu 1863 transpuse in proprietatea Assoc. nescari acte ale sale sunatóre despre o datorie a sea de 300 fl. v. a. la Vasiliu Curesiu din Beiusiu, cere acum a se provedé cu diploma de membru fundatoru alu Assoc.

Decisiune. Dupace acésta detoria de 300 fl. v. a. transpusa de numitulu Domnu in favórea Assoc. se afla sub processu de mai multu tempu, prin urmare e fórte nesecura: cu atâtu mai vertosu, cu câtu ca, dupacum e informatu Comitetulu prin Advocatulu seu debitoriulu Vas. Curesiu n'are nici o realitate, de unde sa se póta esecutá numit'a detoria, fiindu elu incurcatu inca si in alte detorii: asiá Comitetulu decide, a amaná cu edarea diplomei pentru D. G. Visi'a pân' atunci, candu Assoc. va fi norocita a poté incassá summ'a daruita in poterea acteloru transpuse.

§ 43. Bibliotecariulu Assoc. in urm'a insarcinârei capetate in siedinti'a trecuta a Comitetului, cetesce unu catalogu de cârti, ce cugeta a se poté castigá in folosulu bibliotecei Assoc. cu summ'a de 100 f. v. a. preliminata spre acestu scopu din partea adunârei gen. tinuta la Hatiegu in 1—2 Augustu 1864 p. 15.

Decisiune. Comitetulu afla cu cale a decide, ci compunendu-se o Comissiune statatória din DD. membrii Com. DD. Z. Boiu, Sav'a Barcianu Popoviciu si Visarionu Romanu, aceiasi sa astérna la siedinti'a viitóre unu conspectu despre acele cârti— cu preferintia romanesci de interessu mai importantu, ce aru fi de a se procurá cu summ'a aprocsimativa de 100 fl. in folosulu bibliotecei Assoc.

§ 44. D. Dr. P. Vasiciu referéza asupr'a concurseloru intrate la stipendiulu de 50 fl. v. a. destinatu pentru unu tineru, carele va documentá cea mai mare desteritate in perfectiunarea artei stenografice române.

Conclusu. Deórece dupa probele produse din partea ambiloru concurenti la numitulu stipendiu, anume din partea tineriloru: Georgiu Muresianu si Ioann Prodanu, dupa esaminarea din partea unoru pricepatori si versati in asta arta, nu se vedu destulu de cualificati in sensulu conditiuniloru espresse in resp. Concursu; asiá Comitetulu ia interessulu procurârei unei convingeri intemeiate si depline cu privire la desteritatea resp. concurenti, aflá cu cale a decide, cá acei'a sa se supuna inca unei nóue probe, si anume: Georgie Muresianu studinte in VIII. cl. in Gimnasiulu din Blasiu, sa dee o proba in presenti'a Rvrd. D. Vicepresiedinte Tim. Cipariu, stenografandu o bucata dictata inadinsu de Rvrd. D. Sea; ear cest'alaltu Ioann Prodanu Clericu in Sabiiu, sa dee iarasi nóu'a proba in presenti'a DD. membri ai Comit. Dr. P. Vasiciu si Dr. Ioann Nemesiu cu aceeasi modalitate cá si celalaltu, care probe asternendu-se apoi la Comitetulu Assoc., nu va lipsí a le supune unei cercetâri scrióse prin barbati pricepatori si versati in asta arta, si pe bas'a acestor'a apoi stipendiulu numitu a-lu conferí celui mai desteru, prin urmare mai demnu dintre ambii concurenti.

§ 45. Cass'a raportéza despre interessele intrate la

fondulu Assoc. dela siedinti'a trecuta a Comitetului, dupa cuponele obligatîuniloru urbariale, banatiene sî ungurene, care tóte facu summ'a de 19 f. 53 xr. v. a.— Se ia spre sciintia.

§ 46. Se raportéza despre summele de bani incurse la fondulu Assoc. dela siedinti'a din urma a Comitetului, sî anume:

a) Prin D. Colectoru in Deesiu Ioanne Colceriu s'au tramisu 9 fl. 20 xr. parte taxe de m. ord. parte contribuiri benevole.

b) prin d. Colectoru in Zlatn'a Lazaru Piposiu s'a tramisu 15 f. 20 cr. v. a. parte taxe de m. ord., parte pretiulu aloru 4 esempl. act. ad. gen.

c) prin d. Col. in Aradu Dr. Atanasiu Siandoru s'a tramisu 21 f. pretiulu aloru 26 esempl. din actele adun. gen. I, II sî III vendute din partea Librariei „Bettelheim testvérek"— dupa subtragerea rabatului de 20 proc. —

d) Deadreptulu la cass'a Associatîunei a intratu parte cá taxe de m. ord., parte pentru acte summ'a de 36 f. 60 xr. Se ia spre sciintia.

Cu acestea siedinti'a Comitetului Associatîunei s'a incheiatu pe la amédi.

Datulu de mai susu.

M a n u m. p.
Presiedinte. I. V. R u s u m. p.
Secr. II.

In caus'a ortografiei române.

Preaon. Presidiu alu Associatîunei aradane pentru cultur'a sî conversarea poporului românu au adressatu Preaon. Presidiu alu Associatîunei tranne pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu urmatórea scriere importanta:

M a r i t u P r e s i d i u !

Adunarea generala a Associatîunei nóstre natîunale in siedinti'a sea din 11/23 Maiu a. c. a priimitu cu unanimitate propusetîunea ce i s'a facutu din parte comissiunei pentru preliminariulu anului curinte, prin care propusetîune sî respectivminte decisu acestu directoratu e insarcinatu a se pune in comunicatîune cu Associatîunea nóstra literaria din Ardealu sî din Bucovin'a spre scopulu mijlocirei unei conformitâti in ortografi'a limbei române.

Avendu noi onórea a Ve alatură aici sub ·/. atins'a propusetîune in totu cuprinsulu seu, aflâmu de lipsa totu de odata spre mai de aprópe lamurire a acelei'a sî spre indeplinirea insarcinârei, ce ni s'a facutu, a Ve mai adauge urmatórele dilucidatîuni.

Nu ne indoimu, cumca barbatii, ce se ocupa cu literatur'a româna in specialu, sî preste totu toti cei ce se ocupa de caus'a culturei sî desvoltatîunei nóstre natîunale, in tóte pârtîle sî tierile locuite de Români, cu aseminea ingrijire cá sî noi voru fi observatu diversele câli sî direptîuni, pe cari a plecatu, din dî in dî inaintandu— filologii nostri natîunali sî dupa ei toti carturarii nostri intru desvoltarea limbei sî anumitu a ortografiei nóstre. Pecandu adeca pre de o parte barbatii de litere ai Bucovinei, urmandu esemplulu renumitului nostru filologu Aarone Pumnulu, se tînu mortîsiu de cele mai pure principie ale foneticei, eara de alta parte Transsilvanenii condusi de adâncile studii ale unui Cipariu, adoptara mai preste totu principiele etimologice, totu atunci la Românii din Ungari'a sî Banatu incepura a se folosí sî unele sî altele principie in mesura multu putînu arbitraria, ear in pârtîle Romaniei arbitriulu particulariu cu privintia atâtu la etimologia, câtu sî la fonetica sî la analogia, judecandu din organele de publicitate de dincolo ni se pare chiaru absolutu!

Credemu ca nu incape indoiéla, cumca cu câtu aceste divergintie sî respectivminte desregularitâti totu mai multu propasiescu, cu atâtu ele cauta sa prinda totu mai adânci radacine in poporu, prin ce in unitatea nóstra natîunala totu mai multu se introduce arbitriulu sî separatismulu limbisticu, va sa dîca unitatea de limba sî literatura totu mai multu se periclitéza; o fatalitate acést'a cea mai contraria interesseloru sî scopuriloru nóstre celoru mai sante de cultura sî desvoltare sî consolidare natîunala,— o fatalitate, pentru carea respunsabilitatea fatia cu Istori'a- are sa cadia mai virtosu asupr'a presintelui.

Nimicu nu ne stà mai departe, decâtu intentîunea de a face cui-va imputaciuni pentru fatalitatea pusa in perspectiva; nime n'a cumpenitu sî nu pretiuiesce mai multu cá noi general'a sî afundu taietórea insemnatate, cum amu dîce „democraticu" a purei sî simplei fonetice, sî de alta parte inalt'a idea, cum amu dîce „istorico-filosofica" ce e legata de principiele etimologiei sî de o analogia sanetósa: dar noi credemu sî sustînemu, ca dupa ce odata e invederatu sî preste totu semtîtu sî recunoscutu, cumca interessele cele mai sante ale destinului sî desvoltatîunei sî culturei sî consolidârei nóstre comune natîunali pretindu absolutminte unitatea deplina a limbei, gramaticei sî literaturei nóstre intregi, complanarea divergintieloru sî anume o c o m b i n a t î u n e p r i i n c i ó s a a p r i n c i p i e l o r u ortografice- trebuie sa fia cu potintia sî— trebuie sa se incerce sî sa se afle fâra multa intardîare, cu ori ce sacrificie.

Incâtu pentru intrebarea de competintia sî detorintia in specialu, asiá credemu, cumca atâtu iniciativ'a, câtu sî desbaterea sî deciderea in acésta causa, cu privintia la Românii din Austri'a astadi din ori ce punctu de vedere privita, nu se póte tînè, decâtu de cele trei Associatîuni literarie ale nóstre cá de unicele, prin insasi Maiestatea Sea pré'naltiatulu nostru Domnu stapanitoriu prégratiosu incuviintiate organe publice de cultur'a româna natîunala, intru cari se concentréza altmintrelea sî tóta inteliginti'a nóstra natîunala. Ear modalitatea de incercare, desbatere sî detiermurire— asiá credemu, ca abiá aru poté fi alt'a mai corespundiatóre sî oportuna, decâtu prin unu amesuratu numeru de delegati de cea mai emininte capacitate din sinulu sî dóra sî provincialulu fia-cârei Associatîuni. Se 'ntielege de sine, ca— amesuratu interesului nostru natîunale comunu de cultura, trebuie sa ne jaca la anima cea mai ferbinte dorintia, ca la desbaterile sî combinatiunile incercande sa participeze sî connatîunalii nostri din Romani'a asemenea cá sî noi prin delegatii sei; dar fiindca respectele politice nu ne iarta a ne adressá in acésta privintia câtra corporatîunile sî autoritâtile competinti din acea tiéra deadreptulu, pentru aceea s'a socotitu a fi de ajunsu— avisarea acelor'a despre acésta intentiune sî respectivminte intreprindere a nóstra — prin foile de publicitate, asceptandu totu pe acésta cale respunsurile loru, sî lasandu-le de altmintrelea in liber'a voia a luá parte la pasiulu nostru in ori ce modu sî mesura voru aflá ele de bine sî de folosu.

Associatîunea nóstra, de-sî ea se bucura de unu numeru de membri preste 1600 sî de-sî ea in intielesu restrinsu luata, representa preste unu millionu sî jumetate de Români din Ungari'a sî Banatu, totusi a aflatu cumca din partea sea la comissiunea intentiunata aru fi destulu representata prin doi representanti, sî prin urmare crede, cumca cu asemenea numeru de representanti sî sororele Associatiunei s'aru poté multiamí; suntemu insa convinsi, ca Associatîunea nóstra pe lânga loialele dispusetîuni, ce le nutresce, nu va avé nimicu in contra, déca din un'a séu din alta parte s'aru aflá de lipsa a se delegá sî mai multi barbati de specialitate. Câtra acést'a avemu a observá, ca representantii nostri din partea nóstra nu voru priimí alta instructiune séu indrumare, decâtu ca spre ajungerea scopului doritu— sa conlucre cu representantii celoralalte pârti dupa cea mai buna a loru sciintia sî consciintia; deci de-sî ni-aru placé, dar suntemu departe de a pretinde, ca chiaru asiá sa se pasiésca sî din partea celoralalte Associatîuni.

Incâtu pentru loculu de convenire, noi asiá amu crede, cumca cu privintia la tóte pârtîle locuite de Români, la comunicatîunile c u n o s c a t ó r e sî la tóte altele impregiurâri demne de respectatu, aru fi a se alege intre Timisiór'a sî Pest'a séu in fine sî Vienn'a; neavendu noi de altcum nimic'a in contra, ca barbatii delegati sa se intielége ei insii intre sine la tempulu seu asupr'a loculu de convenire.

Incâtu in fine pentru modalitatea publicatîunei sî introducerei generale a opului, ce cu ajutorulu lui Domnedieu sî prin intielepciunea, devotamentulu natîunale sî sciinti'a sî genialitatea barbatîloru increditi ai nostri sperâmu a infiintiá, noi din parte-ne amu fi fórte plecati a asceptá sî a respectá in acést'a, precum sî in ori care alta privintia, ce s'aru aflá oportuna sî necessaria, voturile séu sî decisiunile comissiunei delegande.

Cu acestea crediendu noi a fi respunsu pentru antâiulu pasiu in tóta privinti'a insarcinârei, ce ni s'a facutu in acestu obiectu din partea adunârei generale susu atinse, nu ne remâne decâtu a Ve rogá, ca substernendu sî recomendandu acestu obiectu cu deamenuntulu celei mai de aprópe adunâri generali a sororei Associatîunei din aceea parte, sa binevoiti a ne adressá cu de timpuriu votulu acelei'a, ear apoi sî pâna atunci sa nu pregetati a face sî a mijlocí tóte lamuririle sî preparatîunile, câte cu, séu fâra comitetulu ce Ve asista, — veti aflá spre scopulu intentiunatu de lipsa sî de folosu.

Remanendu noi intr'aceea porurea aplecati a priimí sî a dá ori ce mai departe desluciri sî lamuriri.

Datu din siedinti'a directoratului tînuta in 29 Maiu (10 Iuniu) 1865.

A n t o n i u M o c i o n i m. p. Directoru primaru.
V i n c e n t i u B a b e s i u m. p. Comembrulu direct. cá refer.
D i o n i s i u P a s c u t i u m. p. notar. direct.—

E s t r a s u

Din reportulu Comissiunei insarcinate din partea Adunârei generale a Associatiunei natîunale Aradane tînute in Aradu

la $^{10}/_{22}$ Maiu 1865 cu preliminarea bugetului pe anulu $186^{5}/_{6}$.

§ X. Luandu Comissiunea in socotintia diverginti'a, ce se aflá in ortografiele propuse pâna acumu de gramaticii români, ba chiaru sî in ortografi'a urmata de cele trei Associatîuni române, din Transsilvani'a, Bucovin'a sî Aradu; luandu in socotintia, urmârile prea daunóse ce resulta de aici pentru inaintarea limbei sî literaturei natîunale, care divergintia in locu de a scadé totu mai cresce pe dî ce merge, éra de alta parte condusa de dorulu ferbinte de a vedé statorita odata o sistema ortografica basata pe principie sanatóse, sî chiaru pentru aceea comuna, incâtu s'aru poté pentru toti Românii, ceea ce aru fi faptoriu potinte alu consolidârei nóstre natîunali precum sî alu inaintârei limbei sî literaturei române, sî considerandu in urma, ca pentru delaturarea acestui inconvenientu daunosu, aceste 3 Associatîuni au sî dorintia sî competintia, — propune, cá onorat'a adunare generala sa insarcineze directiunea a se pune in comunicatîune cu celelalte dóue Associatiuni ale nóstre din Austri'a, adeca cu cea Ardeléna sî Bucovinéna, pentru de-a deputá fiacare din sinulu seu câte doi séu déca s'aru aflá de lipsa sî mai multi barbati, sî pentru casulu de impedecare a vreunui'a din acei'a sî unu suplinte; ómeni de specialitate, dar nepreocupati de nici un'a sisteme, cá acesti'a adunandu-se la loculu ce se va defige la tempulu seu prin cointielegere comuna, dupa o recensiune sî cernere matura a diverseloru sisteme ortografice ivite pâna acumu, sa incerce statorirea unei ortografii, care aru fi mai corespundiatóre firei sî geniului limbei române, precumu sî necessitatei interesseloru nóstre natîunali, care ortografia apoi sa fia adoptata sî folosita de Associatiunile nóstre in tóte publicatîunile sî operatele loru; sa fia introdusa in tóte scólele, institutele sî preste totu in cercurile vietiei nóstre natîunali, sî prin urmare sa fia recomendata sî inaltului regimu pentru introducerea sî in oficie; nepotendu-se spera pe alta cale vre o co'ntielegere in privinti'a acést'a; éra tempulu sî loculu conferintieloru tînende de comissiunea ce aru fi deputata de cele trei Associatiuni ale nóstre in acésta causa atâtu de momentósa sa fia facutu cunoscutu de tempuriu prin organele literarie, cu acea dechiaratîune, ca laudatele Associatîuni aru dorí ferbinte, cá sî unii bârbati de specialitate din celelalte tieri române, din indemnuiu propriu séu delegati din partea corporatîuniloru sî autoritâtiloru concernenti sa se infatîsieze sî sa ia parte la acele conferintie, sprijinindu as feliu nobil'a nisuintia a acestoru Associatîuni, de a aduce odata conformitate in ortografi'a româna. — Pentru casulu déca intentiunat'a comissiune s'aru poteá infiintiá inainte de Adunarea nóstra venitóre generala, directoratulu sa fia impoteritu, a alege sî a delegá elu insusi pre representantii acestei Assoc. la acea comissiune. Subscris'a comissiune, ne indoindu-se nici pe unu momentu, ca acésta propunere a sea, ce are onóre a o substerne judecâtii mature a On. Adunâri generali va fi luata de aceea sî in consideratîunea ce o merita; prelimina cá spése de calatoria sî intretînere pentru barbatii ce voru fi deputati din sinulu Associatîunei acestei'a dup'o recerintia pâna la: 400 fl. Séu eventualminte, déca propunerea acést'a nu s'aru poté realisá supt decursulu anului cur. $186^{5}/_{6}$ prelimina de reserva spre realisarea scopului acelui'a pe anulu venitoriu: 200 fl. v. a. Aradu in $^{11}/_{23}$ Maiu 1865 Vincentiu Babesiu m. p. Presiedintele comissiunei; Iustinu Popfiu m. p. Comembrulu sî referitele Comissiunei. Stefanu Adamu m. p. Comembrulu Comissiunei.

Pentru fidelitatea Estrasului garantuiesce
Dionisiu Pascutiu,
Notaru direction.

In caus'a focului din Orastía.

Intr'unulu din nrii nostri precedinti aduseseramu scirea despre unu focu escatu in zidirea cea nóua gimnasiala reformata din Orastía, precum sî despre aceea, ca foile magiare imputa punerea focului unui june r o m â n u. Câtu de multu dreptu avuramu de a ne 'ndoi despre adeverulu aceloru faime esîte din isvóre magiare, sî a condamná crim'a, ear in privinti'a faptului a as eptá constatarea, dovedesce corespundinti'a urmatóre, ce ni se tramite dela o mâna fórte démna de credintia.

Superos si nequeo, acheronta mevebo.

O clocitura diavolésca acést'a, carea nu póte aiurea avé plamadél'a sea, de câtu numai in creerii si in animile acelea mersiave, cari departe de totu ce e moralu sî ce e umanu nu se sfiiescu a se folosí nici de cele mai spurcate arme numai sî numai cá sa-si ajunga scopulu cu atât'a mai spurcatu sî mai de josu, de a nimicí in opiniunea publica nu pre unu individu singuratecu, ci o natîune intréga.

Intielegu spurcaciunea din Orestía, carea au cerculatu in foile magiare sî despre carea, precumu se dîce, s'au facutu aretare sî la Presiediulu reg. Guvernu cá despre o fapta constatata, ca adeca

Pe candu in Maiu a. c. unu numeru insemnatu de patrioti magiari la unu prândiu stralucitu serbatu intre toaste finirea cladirei celei nóue scolastice reformate de acolo, au eruptu in flacara coperisiulu acelei cladiri, ca foculu l'a pusu unu studinte românu, carele s'au aflatu ascunsu dupa unu urloiu in podulu acelui edificiu ardiendu, care studinte numai prin intrevenirea c. r. gendarmerii a scapatu de macelu sî ca — auditi ómeni buni! — teciunari'a acést'a este faptulu unei conspiratîuni a intregei intelegintie române, carea are de tînta, prin nimicirea institutelorn magiare de cultura, nimicirea natîunei magiare.

De-sî totu omulu, chiaru sî carele nu e tocmai de legatu, la privirea cea d'antâiu a potutu vedé absurditatea sî malitî'a cea mai spurcata sî diavolésca a acestei tiesaturi, s'au aflatu totusi ómeni, sî inca mari, cari, incredintiati, ca asemenea aretâri nu se potu luá din ventu, incepura a crede sî a privi in totu Românulu inteleginte unu complotante la taciunari'a, la pustiirea institutelorn magiare sî prin acést'a a natîunei magiare intregi

Astadi se afla lucrulu pe deplinu desvaluitu, care, dupa impartasîrea ce o avemu din fonte présecura, sta asiá: Tinerimea studiósa româna la scólele reformate din Orestía, in un'a din dîlele lui Maiu au cerutu voia dela professorii respectivi spre a tînea in $^{3}/_{15}$ Maiu maialu. Professorii nu li-au concesu, mergendu insa tinerimea la directorele institutului sî rogandu-lu, acest'a li-au concesu tînerea maialului.

Pe dîu'a numita, tinerimea cu preotîmea româna sî cu alti domni români - cari, invitati, au avutu placere a luá parte la acésta petrecania nevinovata, cu o flamura, pe carea stá scrisu $^{3}/_{15}$ Maiu 1848. in frunte, intre cantâri deosebite, au esîtu in ordinea cea mai buna la padurea din apropiere sî si-au petrecutu tóta dîu'a. Sérá s'au intorsu acasa voiosi cu tortie aprinse sî intre cantâri sî tragendu oblu la colegiu, unulu dintre studinti au tînutu o oratîune despre insemnatatea sî originea maialului, au multiamitu directorelui colegiului pentru-ca li-au datu sî loru voia a tîné maialu, au eschiamatu sa traiésca directorulu, professorii, natîunile patrici, concordi'a intre ele sî mai pe urma sî badea Ioann sî lelea Mariutia, intielegendu prin acést'a pre poporulu românu de rendu, din care suntu sî ei.

Insa ce sa vedi? flamur'a cu $^{3}/_{15}$ Maiu 1848, cânteculu „Hai sa dâmu mâna cu mâna“ s. a. sî badea Ioann cu lelea Mariutia, au fostu tóte suscipióse, revolutîunari, ear badea Ioann, nu s'au crediutu neci mai multu neci mai putinu decâtu Cuz'a, carele inca se chiama Ioann; — de lelea Mariutia nu li-a fostu frica, ca o au lasatu neatinsa.

In dîu'a urmatóre colegiulu professoriloru au chiamatu pre oratorele studinte inainte, l'au trasu la respundere, ca ce intielesu are cutare sî cutare din cuventulu lui, sî asiá e, ca sub badea Ioann au intielesu pre Cuz'a?

De-sî studintele au aretatu, cumca tótecâte le-au cantatu sî vorbitu, suntu nevinovate, éra sub badea Ioann sî lelea Mariutia au intielesu pre poporulu românu de rendu, din care se trage sî elu sî toti collegii lui; totusi suspitîunea de complotu sî mai scie Ddieu de ce, au remasu.

Acumu urméza prandiulu in onórea cladirei celei nóue scolari, sî aprinderea eii.

La prandiulu acest'a n'a luatu parte neci unu Românu, nu sciu pentru-ce? Intre óspeti au fostu sî Dr. de medicina Lészay, alu cârui cocieriu — pe lânga alti servitori au fostu sî elu ocupatu preste totu tempulu mesei — pâna candu s'au alarmatu óspetii- sî inainte de mésa; in dîu'a aceea au fostu ventu mare, dar pe lânga tóte acestea cu trésourile s'au puscatu in curtea Colegiului sî in prejm'a cladirei celei nóue, tóta dîu'a sî sub decurgerea prândiului. Spunu martorii, ca umpleturile de câlti sî de hartía aprinse din trésouri, le aruncá ventulu preste colegiu pâna in a dóu'a strada.

Destulu ca candu se tînéu toastele la prândiu, s'au vediutu esîndu fumu din coperisiulu cladirei celei nóue a colegiului. Alarm'a de focu! focu! au strabatutu numai decâtu sî la més'a óspetiloru. Toti au lasatu friptur'a sî pacharele sî au alergatu afara. „Focu! Arde colegiulu! Românii au datu focu!“

Au alergatu cu totii sa se suia in podulu, de unde esiá fumulu, dar podulu incuiatu cu o usia nóua sî tare cá la o forterétia, pâna ce s'au adusu chei'a sa se descuie au succesu a se radicá usi'a din tîtîni sî a strabate la loculu, unde se erá aprinsu. — Cei ce au ajunsu mai antâiu in podu, marturisescu, ca n'au aflatu acolo sufletu de omu. Dr. Lészay inca erá alergatu acolo, sî bietulu cocieru alu acestui'a, crediendu dóra ca are datorinti'a a alergá sî elu dupa domnulu seu, s'au suitu sî elu nenorocitulu la loculu de pricina, cá sa ajute sî elu. Cei d'antâiu, cari l'au vediutu, l'au intempinatu cu: Dar tu ce cauti aici, hotiule

de Românu, du-le de aici! Ceî cari veniau gafaindu sî inspaimentati, audîndu vorb'a celoru d'antâiu sî vediendu ca acesti'a hotiescu pre cocierulu sî-lu mâna afara, au inceputu a strigá: Acesta-i taciunariul! sî au saritu asupr'a lui cá salu masacreze; cocierulu vediendu furi'a, vediendu-se de tóte pârtîle atacatu, s'au trasu dupe unu urloiu (hornu, cosiu) sî se aperá câtu poteá deacolo, dar spre norocirea lui in momentulu d'antâiu au sositu acolo sî unu capitanu de gendarmi, cârui cu sabî'a scósa abiá i-a succesu a scapá pre cocierulu de furi'a multîmei sî de mórtea sigura sî a-lu duce sub scutulu seu in prinsóre. Este de insemnatu, ca podulu, unde s'au aprinsu, a fostu sî este plinu de treste uscata, focului a prinsu in incheiatur'a la dóue lemne gróse de bradu aprópe de strasîna in préjm'a ferestrei coperisiului zidirei, unde fâra indoiéla ventulu au aruncatu umplatura aprinsa din trescuri; s'au marturisitu inaintea judelui cercetatoriu, de mai multe marturii, ca bietulu cocieriu cu câte-va minute inainte de erumperea focului fu vediutu ocupatu la loculu unde erá més'a, sî totusi reutatea machiavelica tîne mereu, ca cocierulu fu aflatu ascunsu dupa urloiu, in podu — asceptandu dóra cá sa se aprinda coperisiulu pe elu, — ca elu sta in legatura cu studintele, carele tînù oratîunea la maialu, pentru ca vedi dómne! s'au intelnitu mai de multe ori laolalta, ba cocierulu aru fi curatîtù studintelui sî cismele de vre o dóue ori, studintele sta in legatura cu inteleginti'a româna; cocierulu a pusu focu, pre cocieru l'au invetiatu studintele, pre acest'a inteleginti'a româna: Ergo—inteleginti'a româna au complotatu asupr'a instituteloru magiare sî prin acést'a asupr'a natîunei magiare intregi. Quod erat demonstrandum!

Varietâti sî noutâti de dî.

(Daru imperatescu.) Mai. Sea Imperatulu a daruitu pentru seracii Pestei 3000 f., pentru ai Budei 1000 f., pentru zidirea bisericei lui Leopold 1000 f., pentru unu patu in institutulu copiiloru aflati 1200 f., pentru unu patu in spitalulu de copii 1200 f., reuniunei pentru propagarea instituteloru de grijirea copiiloru mici 500 f., in fine pentru mai multi, cari s'au adresatu câtra persón'a Domnitorului cu rogaminti, 2000 f.

(Necrologu.) Tinerimea studiósa la academi'a c. r. in Sabiiu, fu de nou cercetata de ghimpulu celu veninosu alu mortiei, rapindui-se iarasi din midiuloculu ei unu membru de cea mai buna sperare. Daniilu Hambasianu, juristu in anulu I., care acum abiá numerá 22 de primaveri in viéti'a sea, dupa o bóla de trei luni, fu chiamatu in 8 l. c. s. n. de vocea de susu in sinulu fericitiloru; spre adânc'a intristare a parintîloru sei, cari erau gat'a a sacrificá tóte, numai de a dá iubitului loru fiiu o crescere nobila sî cultura solida. — Remasîtiele pamentesci ale fericitului se immormentara in 11 in loculu nascerei sale Resînari, deplansu fiindu de dulcii sei parinti, câror'a li se rapì tóta mangaierea sî desfatarea betranetieloru, de frati, sorori, comnatii sî colegii sei, carí in numeru insemnatu se dusera afara spre a dá fratelui loru ultim'a onóre cuveninciósa. Fia-i tierân'a usióra sî memori'a eterna!—

Auror'a româna, innoindu abonamentulu seu pe semestrulu alu doilea alu anului curinte totu sub conditîunile de pân'cum, promite publicului unu daru pretîosu: litografi'a poetului Andreiu Muresianu in marimea litografiei lui Ioann Dragosiu, cu pretiulu de 1 f. 50 pe hartia chinesésca, sî de 80 xr. pe hartía velina. Sperâmu ca publiculu românu va scí recompensá ostenelele onorabilei redactîuni prin imAratîsiare caldurósa a acestei intreprinderi adevetratu natîunale.—

Principatele române unite.

In nr. nostru penultimu spuseseramu, ca Principele Cuz'a, in poterea legei ceii nóue, a denumitu Episcopi definitîvi in scaunele vacante. Astadi dupa „Trompet'a Carpatîloru“ potemu impartasî sî ceremoni'a investiturei noiloru Episcopi, carea acum pomenitulu dîuariu o descrie asiá:

Joi'a trecuta s'a sevarsîtu ceremoni'a investiturei Archiereiloru ce s'au numitu dupa nóu'a lege. D. ministru alu culteloru, pe la 1 óra sî ½ dupa amédi, conducendu la palatu pre Eminenti'a Sea Primatulu Romaniei sî Présantîele loru Archiiereii Calinicu Miclescu, Atanasiu, Dionisiu, Melchisedecu sî Genadiu, au fostu cu totii introdusi in salónele de lânga sal'a tronului. M. S. Domnitorulu a intratu la 2 óre in sal'a tronului, unde a fostu intempinatu de domnii ministri sî de cas'a militaria a M. Sele. D. ministru alu culteloru a introdusu in sal'a mai antâiu pe Pré Santî'a Sea Archiepiscopulu de Moldov'a sî Suceav'a, cârui'a s'a pusu pe umeri mantî'a episcopala de câtra d. ministru. Asemenea s'a urmatu sî cu toti ceialalti présânti episcopi, introdusi pe rendu. Dupa acést'a Mari'a Sea Domnitorulu, priimindu din mânile Eminentîei Sele Primatului Nifonu cârj'a pentru Archiepiscopulu Moldovei sî Suceavei, eara pentru Episcopi din mânile Mitropolitîloru respectivi, le-a datu noiloru investiti.

Dupa investire Domnitorulu s'a adressatu, in câte-va cuvinte, câtra noii functiunari clericali, aretandu-le maréti'a sî sant'a loru chiamare spre povetiuirea poporului. Présanti'a Sea Calinicu Miclescu a respunsu prin assigurâri, ca clerulu românu, cunoscendu-si cu umilintia greutatea missiunei sele, nu va perde nici odata din vedere virtutîle ilustriloru archipastori români din trecutu, sî voru fi totdeun'a cu natîunea sî cu Domnitorulu eii iubitu.

Ceremoni'a s'a sfarsîtu intre 2 sî 3 óre, dupa care M. S. Domnitorulu s'a indreptatu câtra palatulu de véra dela Cotroceni, eara d. ministru de culte, insotîndu din nou pre Eminenti'a Sea Primatulu, pre Archiepiscopi sî Episcopi, i-a condusu pâna la locuinti'a E. Sele Primatului cu escort'a de onóre cuvenita.“

Aici „Tromp. Carp.“ adauge memorabilulu incidentu, ca Archiiereulu Scribanu n'a voitu sa priimésca investitur'a din mânile principelui, sî nu se póte contení a nu incriminá pre demnulu pastoru cu imputâri despretiuitóre de muscalismu, dîcendu: „Archiiereulu Neofitu Scribanu,— lectorii nostri si-potu aduce aminte ca amu mai vorbitu noi de calugarii Scribani,— Arhiiereulu Scribanu, n'a voitu sa priimésca investitur'a de Episcopu din mân'a suveranului tierei, dîcendu ca se calca legea.— Care lege?— Legea russésca? — Apoi in Russi'a se urméza totu astîelu; sa calca legea sî in Russi'a?— Apoi pentru ce atunci, calugaru Scribanu sî muscalu, este sinonimu, este atâtu de identicu, incâtu, candu dîce cine-va un'a, intielege de multe ori pe ceealalta?“

In tóta lumea culta se vorbesce cu óre care crutiare sî moderatiune tocmai de persónele bisericesci, câror'a nu le convine a portá polemii prin dîuarie pentru aperarea loru; „Tromp. Carp.“ insa— ne pare reu, ca trebuie sa o spunemu, câci totdeun'a amu avutu mare incredere in acestu dîuariu — vatema chiaru sî acésta pietate, ce datoresce pastoriloru bisericei tierei. Sî déca vatemarea acést'a o aru face pentru ca Archiiereulu Scribanu aru fi comisu unu reu, din care elu insusi (Archiiereulu) aru fi profitatu, atunci amu mai intielege imputarea; dar déca Archiiereulu Scribanu, cá sa nu vina in conflictu cu consciinti'a sea teologica sî ierarchica, refusa o cârja archiierésca— tînt'a doririloru toturoru monachiloru cualificati—, apoi noi credemu, ca aici trebuie sa stâmu pe locu sî sa ne socotimu bine, ca óre sa incriminâmu unu astfelu de caracteru taresî resoluta, o astfelu de vointia, ori mai vertosu sa o approbâmu, sa o glorificâmu? Cu deosebire, candu scimu, ca acésta vointia are dreptu basa canónele posttîve bisericesci? Deci nu despretiuire séu incriminare, ci: Onóre Archiiereului Scribanu!—

Guvernulu a retrasu proiectulu seu de lege penala militara.

Prospectu politicu.

Calatorî'a Maietâtii Sele a Imperatului Franciscu Iosifu la Ungarî'a a facutu sensatîune in tóta Europ'a, sî din tóte pârtîle (afara de Prussi'a firesce) se profetîesce, ca Domnitorulu, lovindu córd'a cea buna, va duce imperiulu cu fericire preste prapastî'a, ce-lu amenintiá.

Imperatulu Napoleonu s'a ren'torsu din calatori'a sea messicana in 10. luniu sér'a la Parisu. Imperatés'a sî printiulu imperatescu lu intempinara la Fontenebleau. Priimirea in Parisu a fostu fâra pregatiri deosebite, dar cu tóte acestea destulu de buna, spre a multiamí pre Imperatulu. Dintre inaltii demnitari ai curtiei sî ai statului a lipsitu de asta data printiulu Napoleonu, care dupa depunerea mandateloru sele priimise dela imperatulu o epistola sî mai aspra, sî care in urm'a acestor'a luà josu flamur'a de pe palatulu seu, —va va dîca, amicî'a intre cei doi veri s'a stricatu cu deseversîre. Unu aginte alu impetatului Maximilianu din Messico a sositu la Parisu, pentru de a descrie in persóna necasurile noului imperatu sî temerea lui de unu atacu din partea uniunei americane. In urm'a acestor'a sa fia tramisu Francî'a o nota câtu se póte de energica câtra uniune, spunendu-i, ca ea (Franci'a) este protectricea Messicului, sî resoluta, a nu permite nici unu atacu, din nici o parte, asupr'a lui.

Imperatés'a Eugeni'a deduse o amnestîa generala pentru delictele de pressa, in urm'a cârei'a sî jurnalului „Europa“ din Frankfurt se voru redeschide fruntariele Franciei.—

Din Engliter'a se scrie, ca activitatea publica lordului Palmerston — nestorelui dîplomatîloru europeni,— din caus'a betranetieloru sî a nepotintiei lui, se apropia de capetu.

Presiedintele Iohnson au emisu unu actu de amanestîa pentru rebelii de médiadî, insa numai pentru acei'a, cari n'au fostu oficieri superiori sî n'au avere preste 20,000 taleri, va sa dîca numai pentru rebelii de rendu, ear pentru capi nu. Procederea acést'a, carea nu e 'n stare a molcomí pre staturile de médiadî, este criticata aspru sî din partea dîuareloru liberale europene, sî se numesce amnestîa paruta sî actu de resbunare.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septemân: jue'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a nóstra pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 45. ANULU XIII.

Sabiiu, in 10|22 Iuniu 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. sî pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratîune
la
„Telegrafulu Romanu.“

Finindu-se cu 30 Iuniu cal. vechiu *abonamentulu Dloru* abonanti pe semestrulu I. alu anului curinte, Ianuariu — Iuniu, sî pe triluniulu Aprile — Iuniu: prin acést'a se deschide abonamentulu nou la „Telegrafulu Romanu“ pe semestrulu alu doilea alu anului curinte.

Conditiunile remânu cele cunoscute:

Abonamentulu pe ½ anu, pentru Sabiiu 3f. 50 cr.
pentru Tranni'a sî Austri'a preste totu 4 f.
pentru principate 6 f.

Abonamentulu pe ¼ anu, pentru Sabiiu 1 f. 75 xr.
pentru Tranni'a sî Austri'a preste totu 2 f. —
pentru principate 3 f. —

☞ Abonamente pe mai putînu de 3 luni, séu pe luni singurite *nu se priimescu.*

Redactîuunea sî Editur'a.

Dela Senatulu imperialu.

Pe candu Maiestatea Sea Imperatulu petreceá in capitalele Ungariei, priimindu oratiunile unui poporu entusiasmatu, pe atunci ministrulu de finantie, domnulu de Plener facù imperiului unu daru, pentru care imperiulu i-aru fi multiamitu déca nu i l'aru fi facutu; câci espunendu

in siedinti'a casei ablegatîloru din 8 Iuniu c. n. starea finantieloru statului, ajunse la conclusiunea, ca pentru platirea datorieloru statului s. a. e constrinsu a face pe bunurile *statului*, cari pân'acum nu se potura vinde fâr' cu paguba, creditu de 56 millióne fl., sî a cere, cá obiectulu sa se privésca sî tracteze cá urginte, predandu-se spre anteconsultare comitetului de finantie pentru anulu 1866. Cas'a ablegatîloru incuviintiéza cererea ministrului în tóta estensiunea eii. Restulu tempului din siedinti'a acést'a, precum sî

siedinti'a din 9 Iuniu se petrecù *cu desbaterile* asupr'a despagubirei, ce vine a se dá *Lloydului austriacu pentru servitiulu de posta marina, ce-lu face imperiului.* Maioritatea comitetului respectivu propusese acésta despagubire in 2 millióne pe anu, pecandu minoritatea staruiesce a nu se dá mai multu decâtu 1.800,000. In fine

in siedinti'a din 10 Iuniu c. n. se priimesce propunerea maioritâtii.

Siedinti'a din 1/13 Iuniu se ocupa cu proiectulu regimului privitoriu la facerea unui drumu de feru in Ungari'a de susu dela Casiovi'a la Oderberg, sî pentru preconsultare se alege unu comitetu de 12 *membri*; *dupa aceea se trece* la desbaterea asupr'a tarifei interimale de vama, care fâra desbatere se sî priimì.

In siedinti'a din 2/14 Iuniu a fostu la ordinea dîlei o cestiune fórte insemnata: adeca interpretarea §lui 13 alu patentei din 26 Februariu 1861. Paragrafulu acest'a suna asiá: „Déca pe tempulu, candu nu este adunatu senatulu imperialu, e de lipsa a se luá in vre-unu obiectu de ale sferei activitâtii lui mesuri urginti, ministeriulu este indatoratu a espune senatului imperialu celui mai de aprópe motivele sî resultatele dispositîunei.“ De mai multe ori *venisera* in conflictu ablegatii *cu regimulu in privinti'a interpretârei* acestui paragrafu, din care causa la propunerea Dr. Berger se sî formase unu comitetu pentru preconsultarea obiectului. Comitetulu acest'a terminase operatulu seu, lânga care adausese sî dóue resolutîuni: ca adeca

cas'a ablegatîloru enuncia convictîunea sea, cumca

1) dreptulu eii constitutîunalu de a conlucrá prin consimtiamentu la ori ce modu sî la ori ce actu alu legislatîunei, prin § 13 alu legei fundamentale despre representanti'a imperiului din 26 Februariu 1861 nu se suspenda, din care causa cas'a ablegatîloru protestéza contr'a ori cârei *interpretâri* séu practisâri a citatei *decisiuni* din constitutîune, carea aru contradîce acestui dreptu;

2) ca § 13 alu legei fundamentale despre *representanti'a* imperiului din 26 Februariu 1861 dupa stilisarea sea *actuala se póte aplicá numai* la casuri urginti sî la *referintie* transitorie, sî ca ori ce dispositîune luata pe bas'a citatei decisiuni a constitutîunei, incetandu casulu specialu, pentru care trebuì sa se iee, ese din activitate.

Dupa desbateri serióse in siedinti'a acést'a, precum sî in cea din 4/16 Iuniu, se priimesce legea cu 102 contr'a 48, ear cele dóue resolutîuni cu 107 contr'a 44 voturi.

Dintre *Ardeleni* votara cu maioritatea: *Alduleanu*, Binder, Branu, Buteanu, Filtsch, Gull, Manu, Mog'a, Obert, Pope'a; *Puscariu*, Schmidt, Schuler, Teutsch, *Trauschenfels*, *Zimmermann*,— sî numai Friedenfels, Lászloffy, Moldovanu, Popasu, *Popu* sî Reichenstein contr'a.

Actu de caritate crestinésca.

Suntemu fericiti a poté anuntiá cititoriloru nostri, ca vocea din nr. 30. alu „Telegr. Rom.“: a sarí intr'ajutoriu fratîloru *nostri* din Sadu, celoru nenorociti *prin* focu cumplitu, n'a resunatu indesiertu, ci au aflatu unu echo bunu *in inimile fratîloru din* Cricâu, cari *condusi de caritate* crestinésca, sub povati'a prin cuventu sî fapta a onorabilului loru preotu Petru Truti'a au adunatu o sumulitia de 12 f. 10 xr. pentru fratii loru bantuiti de focu. Transpunendu indata sum'a acést'a la loculu cuvenitu, credemu, ca nu vatemâmu modesti'a nobililoru contribuitori, insirandu nu numai numele loru, ci sî demnele cuvinte, cu cari onorabilulu preotu insotiesce *darulu seu* sî alu poporeniloru sei, ce ni-lu tramite. Eata acele cuvinte:

Cricâu 2 Iuniu 1865. Onor. Redactîune! Subscrisulu citindu cu compatimire in nrulu 30 alu pretiuitului „Tel. Rom.“ trist'a sî infioratórea *intemplare* a *fratîloru nostri* din comun'a Sadu de lânga Sabiiu, cari in 12 Aprile a. c. la 1½ óra dupa amédi prin unu focu gróznicu s'au pagubitu fórte tare-datorinti'a ce o impune Invetiatoriului Neamuriloru, marele Apostolu Pavelu in epistol'a sea câtra Romani in capulu 12. versu 15., unde dice: „Plângeti cu cei ce plângu,“ m'au silitu, cá acésta trista nenorocire a fratîloru nostri din dîs'a comuna nu numai sa o facu cunoscuta poporului, ci deodata sa-lu facu sa sî cunósca, cumca nu e destulu numai a compatimí pre cineva in nenorocire; pentru ca pre *celu* ce au ajunsu acum la straitia de cersîtoriu, golu, flamendu, setosu, fâra casa, fâra masa, *putînu lu vei poteá ajutá cu compatimirea*—ci lipsesce sa puni acolo unu astfeliu de balsamu, care sa-i usiureze, sî alineza baremu in câtu-va dorerea sî necasulu—sî asiá sa aretâmu sî cu fapt'a cumca lu compatimimu.—

Poporulu meu, miscatu de unu simtiu adeveratu umanu nu intardîa a intinde din inima buna, sî dupa potere, ajutoriu aceloru nenorociti frati ai loru.— Listele contribuitoriloru impreuna cu denarii daruiti, cari facu summ'a de 12 f. sî 10 xr. v. a., le acludu (0 comunicâmu mai in josu. Red.) ací in consignatîa sub A) rogandu pre on. Redactîune, cá *sa binevoiésca* a le cuietá in publicu, ear ajutórele a le transpune la *loculu cuvenitu*.— Dupa care amu remasu

Câtra On. Redactîune

cu tóta stim'a

Petru Truti'a, Par. gr. or. alu locului.

Principatele române unite.

Comunicâmu mai josu dupa „Gez. Tr.“ o lege de mare importantia pentru *economii* de vite austriaci sî cu deosebire transsilvani, legea adeca, prin carea se reguléza intrarea sî petrecerea loru, precumu sî a argatîloru sî *viteloru loru* pe pamentulu Romaniei. Preotîmea sî invetiatorimea nóstra *de prin comunele muntenesci*, ale câroru locuitori traiescu din acestu ramu de economia, voru avé datorintia deosebita câtra

popórele loru respective, a le aduce la cunoscintia sî a le esplicá acésta lege, cá sa o'ntieléga câtu de bine sî astfelu se preintimpine relele, ce aru poté proveni din necunoscinti'a acestei legi atâtu de afundu taiatóre in interesele loru, in viéti'a loru.

LEGE

pentru regularea dreptului de intrare de la vitele pastoriloru straini.

Despre pastorii Austriani.

Art. I. Pastorii Austriani, ce frecuenta cu vitele loru Romani'a, se impartu in urmatórele categorii :

a) Pastorii, cari virindu vitele loru in muntii Austriei séu ai Romaniei, le cobóra tómn'a spre iernaticu in câmpurile sî bâltîle Romaniei, séu spre a le trece in totu séu in parte in statele limitrofe , sî

b) Pastorii, ale câroru vite intrate de mai multu tempu , s'au stabilitu prin câmpurile sî bâltîle Romaniei.

Despre pastorii, ce aru intrá din statele Austriei.

Art. II. Pastorii Austriani, venindu din statele Austriei , suntu liberi sa intre in Romani'a cu ori ce numeru sî felu de vite aru aveá, atâtu pentru pasiune séu iernaticu, câtu sî pentru ale trece transitu.

Art. III. Vitele austriane se recunoscu dupa actele speciale (regii CC.), pe care pastorii proprietari séu scutarii trebuie a le aveá ori candu intra in Romani'a; agentii fiscali de la punctulu de frontiera deci, voru ingaduí intrarea de vite Austriane numai pe temeiulu unoru asemenea acte, sî prin plat'a tacseloru de intrare, ce se prescriu mai josu.

Pasportele nu se recunoscu cá regii, sî prin urmare acei ce aru cercá sa intre cu asemenea acte (paspórte), nu potu fi ingaduiti in conditiunile legei de fatia, ci numai prin plat'a dreptului de importu, séu de transitu.

Art. IV. Déca peste numerulu viteloru cuprinse in regiele CC., pastorii aru aduce de odata sî alte vite, ele voru fi libere a se introduce, in conditiunile prescrise pentru comerciulu generalu, adeca: séu prin plat'a dreptului de importatiune, de voru fi destinate pentru consumatiune in intrulu tierei, seu prin plat'a dreptului de transitu, de se voru declará de transitu. Asupr'a diferintiei de mai putînu pastorii se apera de ori ce plata.

Art. V. Tacsele de intrare (oieritulu sî cornaritulu) pentru vitele austriane, se statornicescu precum urméza :

a) pentru capulu de óie, berbece, capra, tiapu, rîmatoru, rîmatóre, parale diece (10).

b) Pentru capulu de bou, vaca, bibolu, calu, iépa, catîru sî asinu, parale trei d'eci(30).

c) Pentru capulu de sugatorii dela vitele mici cuprinse la lit. a), câte s'aru aduce pâna la 1 Iulie alu fia-cârui'a anu, câte parale cinci, iara de atunci inainte parale diece.

d) Sugatorii (vitiei, manzi sî malaci) ce n'aru trece versta de unu anu, se apera de ori ce plata. Dela versta de unu anu pâna la doi, platescu câte parale cinci-sprediece de capu, eara dela doi ani in susu, platescu cá cei mari de felulu loru, adeca câte trei dieci parale, precum se cuprinde la lit. b) de subt acestu articolu.

Art. VI. Tacsele de intrare se platescu indata dupa declararea sî constatarea viteloru la biuroulu vamalu pe unde pastorii aru vení cu vitele loru spre introducerea in intrulu tierei.

Art. VII. Pentru fia-care turma de vite austriane, câte s'aru constatá dupa regii, agentulu fiscalu dela punctulu de intrare (vamesiulu), va dá biletu de intrare imprimatu. Biletulu nu se póte dá decâtu numai pe numele unui singuru pastoru, proprietaru séu scutaru.

In biletulu, ce s'aru dá, va trebuí a fi specificatu numerulu regiei CC., pe care s'a intemeiatu numele pastorului, terminulu ce aru cere pentru pasiune séu iernaticu in tiéra, Nr. sî felulu viteloru, sî tacs'a de intrare (oieritulu sî cornaritulu) ce aru platí pentru acele vite.

Art. VIII. Pentru fia-care biletu, care se da dupa dispositîunile art. VII. osebitu de tacs'a de intrare, pastorulu va platí câte unu leu, care se va inscrie totu in acelu biletu sî in recipis'a de incassarea baniloru, ce agentulu fiscalu (vamesiulu) este datoru a-i liberá osebitu.

Art. IX. Tacsele, ce se percepeau in trecutu sub titlu de plocóne, numeratóre sî ravasiu, se desfiintiéza.

Art. X. Terminulu, ce va trebuí sa se acórde pastoriloru Austriei nestabiliti in tiéra, va fi totu deun'a de unu anu de dîle.

Terminulu acordatu se inscrie in biletulu de intrare, cá sa serve de controlu la refuirea acelui biletu.

Art. XI. Pastorii austriani intrandu in Romani'a sî platindu tacsele de intrare, prin indeplinirea reguleloru prescrise mai susu, fâra a mai fi supusi la alte tacse fiscale, se voru bucurá de drepturile urmatóre :

a) A se preumblá cu vitele loru pe tóta intinderea tieritoriului Romaniei pe drumurile principale in limitele loru, ori unde adeca interessele i-ar indemná, se intielege prin plata de buna voia a drepturiloru de pasiune sî ori ce altu aru privi pe proprietâtile respective, ferindu-se a nu calcá cu vitele loru peste limitele drumuriloru.

Pentru stricaciune voru fi supusi la despagubire dupa legile tierei pentru ispasie, fâra alta intardiare.

b) A aduce, fâra plata de importatiune, uneltele pentru facerea brânzei, obiectele pentru prepararea nutrimentului sî hainele economiloru de vite sî ale ciobaniloru. Ingaduirea introducerei unoru asemenea obiecte insa se va face prin indeplinirea reguleloru de declarare, revisie sî inregistrare. Numerulu sî felulu haineloru se va calculá dupa numerulu ómeniloru, ce aru intovarasî turm'a la intrare, (proprietari, scutari, ciobani sî slugi), cari se voru cuprinde sî in biletulu de intrare.

c) A se inapoiá in Austri'a in marginirea terminiloru rescrisi prin biletele de intrare cu vitele ce au introdusu sî prasila dela cele fatatóre pe unu anu sî cu productîunile de lâna, brânza, lapte, mitie s. c. l. in catîmile ce obicinuitu producu asemenea vite sî care se voru calculá dupa numerulu sî felulu ce fiacare pastoru aru avé.

Déca vitele aru fi statu la pasiune in tiéra mai putînu de optu luni de dile, pastorii nu potu fi ingaduiti sa scóta productii fâra plata.

Pentru vitele séu productiunile ce aru avé pastorii prisosu se supunu la plat'a de esportatiune, iara pentru lips'a de asemenea vite séu productîuni, se supunu la plat'a dreptului de importatie.

d) A trece in statele limitrofe sî a se inapoí cu totalulu séu parte din vitele ce aru avé introduse in tiéra; insa prin paz'a reguliloru de declarare sî constatare, pentru cá constatandu-se prisóse de vite sa platésca drepturile de importu.

Dupacum ne spune „Tromp. Carp.," cu 1 Iuniu totu serviciulu postalu in Romani'a au inceputu a se face numai prin statulu sî de câtra satatulu românu. Acelasi numeru din „T. C." ne vestesce insa totdeodata sî o calamitate nóua, ce aru fi venitu asupr'a tierei: ca adica locustele s'aru fi ivitu in mai multe judetie, parte din cele ingropate in tiéra, parte venite din Russi'a.

Cestiunea emancipârei Evreiloru ocupa in câmpulu jurnalisticei unu locu fórte insemnatu. Din diuaierele, ce priimimu, vedemu, ca „T. C." de astadata desiguru condusa de inspiratîuni bune, doresce marginirea drepturiloru Evreiloru in tiéra, pecandu „Reform'a", inspirata de zelu umanitariu, dar—trebuie sa marturisimu— zelu mai multu teoreticu sî idealu, decâtu privitoriu la praxa sî la realitate, face apelu la dreptatea, umanitatea sî onórea natîunei române pentru emanciparea Evreiloru , pre cari , intr'o confusiune a notîuniloru i numesce „Români de ritulu israeliténu." In adeveru , cestiunea e mare sî grava. Noi nu ne indoimu nici unu momentu , ca Românii nu voru scí sa fia drepti , dîcemu in adinsu drepti, sî nu numai toleranti, câtra toti locuitorii tieriloru loru; dar dreptatea acést'a nu trebuie sa mérga pâna la umilirea de sine. Românii mai cu séma in stadiulu de desceptare sî la gradulu celu de josu de cultura, in care se afla, au datorinti'a cea mai sânta sî cea mai d'antâiu câtra sine insîsi, sî nici dupa dreptulu domnedieescu, nici dupa celu omenescu nu li se póte cere, cá sa-si impartiésca hain'a cu unu poporu in veci nemultiamitu, care cá mâne poimane s'aru incercá a-lu despoiá sî de camesia. Noi cesti de dincóce potemu judecá lucrulu acest'a mai din departare sî mai cu sânge rece; dar trebuie sa dîcemu, ca ne vine fórte siodu sî ni s'aru paré o vedere fórte scurta, candu Românii astadi aru voí sa imiteze d. e. procederea Engliterei, pecandu ei se afla departe de Engliter'a in distantie nemesurate. Numai intre impregiurâri egale se potu face asemenâri. Credemu de mare interessu sî pentru citirorii nostri parerea unui corespundinte din Iassi alu „T. C." sî de acea comunicâmu câte-va pasagie din trens'a. Dupa ce dîce acelu coresp., ca diuariulu „Opiniunea natîunale" s'a pusu in contradîcere cu opiniunea natiunala, ear Sentinel'a româna a desertatu in taberele dîcendu : Iidoviloru, imputa cu dreptu cuventu „Sentinelei".

Pretins'a Sentinela româna esistá sî pe tempulu candu se tratá de asiá numit'a cestiune rurala, care se atingeá nu mai putînu decâtu de asiediarea fundameteloru statulu sî de emanciparea intregului poporu românu; sî acésta mare cestiune, cu dreptu numita cestiunea muma, n'a avutu pentru Sentinela nimic'a care sa merite sprijinulu seu. Pe candu liberaliloru dela Sentinela le erá indiferinte imbunatatîrea sortiei amaritului poporu românu sî constituirea unei patrie in loculu unei tieri compuse pâna atunci numai de argati; dloru se

punu cu ardóre sub stindardulu Jidaniloru; sî pe candu n'au disu nici unu cuventu in favórea bucateloru de pamentu alu sateniloru Români, lucréza in numele fericirei Romanici, cá tiéra intréga sa devina a Jidaniloru.

Sa ferésca Domnedieu pe poporulu românu de fericirea, la care aru voi sa-lu duca liberalii dela Sentinel'a! Dupa noi asemenea liberali si sapa singuri grópa; tiér'a intréga cunósce prin dorerile ei insesi cestiunea Jidaniloru. Acésta cestiune nu este din acele cestiuni greu de intielesu, unde prin o confusiune de ideia se póte induce cineva in eróre: cine a vediutu ravagele Jidaniloru in Moldov'a, va crede negresîtu ceea ce au vediutu cu ochii, eara nu aceea ce-i voru spune advocatii Jidaniloru, séu cei straini de cestiune.

Apoi dupace repróba corespundintele, ca „Sentinel'a româna“ nu judeca adeverurile dupa valórea loru, ci dupa afectiuni personale, continua:

„Suntu adeveruri insa, câror'a impregiurârile locali le dau o evidentia, pe care nu li o póte negá tóte vorbele din lume. Unu asemenea adeveru materialu, nedisputabile, este jalnic'a stare a Moldovei, distrussa sî pustiita de Jidani mai reu decâtu de lacuste; sî in fati'a invetiamînteloru, ce ne da acésta grozava realitate, simtîta cu dorere de unu poporu intregu, dispáru tóte teoriele vage de libertate, tóte comparatîunile stârei Jidaniloru din Franci'a, tóte principiele de metafisica, câror'a dloru sacrifica binele natîunei române, cá sî renumitulu doctore alu nemoritorului Mollier, care se preocupa nu de mijlócele de a scapá bolnavulu, ci de a-i prescrie ordine in regula, spre a morí in regula. Apoi nu e vorba ca natîunea româna sa móra in regula, pentru satisfacerea unui principiu de metafisica; natîunea trebuie sa traiésca, de se póte, in regula; de nu, chiaru sî fâra regula. Periree unei natîuni nu se póte cu nimic'a justificá.

Fâra a ne mai pune intrebarea: ce a facutu Franci'a sî ce aru face, candu s'aru fi aflandu in o nenorocire analoga cu a nóstra, de a avé unu numeru relativu atâtu de mare de Jidani ruinandu sî pustiindu tiér'a; fâra a ne mai opri la faptulu fórte instructivu pentru noi, ca in state mari, organisate sî civilisate cá luminat'a Germania, Prussi'a, Itali'a sî altele, (nu mai dîcemu de Austri'a sî Prussi'a) sî in cari elementulu jidanu este atâtu de putînu cá o picatura in mare, Jidanii suntu respinsi cá unu periculu dela functîunile publice sî dela possedarea pamentului;— pentru noi e destulu, a vedé cum suntu Jidanii dela noi, in impregiurârile nóstre, sî din situatîunea nóstra trebuie sa tragemu solutîunea acestei cestiuni, precum tóte Statele si reguléza trebile loru dupa impregiurârile loru proprie.

Déca unu corpu tare sî sanatosu cá Franci'a a potutu luá fâra periculu o dosa mica de otrava,— cá vr'o 50 mii Jidani intr'unu elementu poternicu de 40 millióne de francesi,— dosa pe care sî aceea o exala din corpu prin reactîunea sea vitala; de acolo nu urméza, ca unu Statu cá alu nostru, atâtu de micu sî slabitu de ranele sele sociali sî politice, sî mai cu séma de desastrulu facutu economiei nóstre natîunale de câtra acesti destructori ai natîunalitâtîloru, aru poté inghiti o dosa de vreo diece ori mai mare, fâra a fi sigura de sinucidere.

A intrebá dara, déca suntu, séu nu, folositori Ovreii, ni se pare, cá sî cum amu intrebá: déca este folositóre cium'a! Asemenea intrebare s'aru poté adressá la o lume lipsita nu numai de minte, dar chiaru sî de ochi.

Dela aparerea cestiunei emancipârei asiá numitîloru R o m â n i d e r e l i g i'a i s r a e l i t a, sub ministeriulu dlui Cogaluiceanu, lumea se intréba mereu: ce voiescu Jidanii, sî 'n ce consista acésta emancipare? Ce ceru ei sub cuventulu de emancipatiune? Ceru ei libertatea de culte, precum afectéza a se tanguí in diuariele jidovesci de prin Europ'a, in care facu larma de netolerantie religióse, spre a face lumea sa créda ca in tiér'a nóstra nu esista libertate de culte?— Acésta libertate o au deplina, nu de adi, ci din tempuri pe candu prin tierile apusene chiaru erau persecutati sî alungati. In Romani'a nu se scie ce este netoleranti'a religiósa. Voru ei libertate de comerciu?— Acést'a inca o au, sî o essersa intr'unu chipu atâtu de intolerabile, ca au acaparatu totu comerciulu nostru, paralisandu munc'a drépta sî onesta, care nu póte tiné concurintia cu viciele sî cu sistem'a de insielaciune, pe care sa baséza comerciulu jidanu.— N'au storsu ei sî acaparatu tóte capitalurile nóstre?— N'au espropriatu intregi orasiele Moldovei?— Nu intemeiéza ei acum cea mai cumplita feudalitate prin sate, facendu din tieranii Români nisce iloti, nisce negri, cari nu traiescu decâtu spre a muncí pentru Jidani?— Este cu potintia o mai mare sî mai neiertata libertate decâtu acést'a? Libertatea galerieniloru chiaru, s'aru poté intinde mai departe? Ce le lipsesce dara? Ce drepturi inca nu poseda ei?— Ei pretindu sub nume de libertatea culteloru, dreptulu de a possede si pamentulu nostru sî de a ne guverná. Acést'a este insemnarea cuventului de emancipare, fiindu ca numai acestea suntu drepturile ce n'au essersatu pâna acum.— Ei voru dara a devení administratorii, judecatorii, legislatorii sî professorii nostri, sî dreptulu de a possede sî mosîde nóstre. Eara Românîloru le lasa partea de a fi ilotii munditori ai Jidaniloru, sî de a dá soldati pentru a le pazí sî assigurá liniscit'a esploatare a acestei tieri devenita „g e s i e f t u l u“ Jidaniloru.

Multi ómeni de bine,— cari se preocupa de sórtea tierei sî cari sciu religiositatea sî bunele moravuri romanesci, ce domniau pâna acum 20—30 ani in acésta binecuventata tiéra, tînendu singure loculu legiloru celoru mai bune, sî regulandu relatiunile sî transactîunile dintre ómeni, fâra inscrisuri, numai pe credintia pe cuventu,— se 'ntréba acum cu o dorerósa anxietate; care sa fia caus'a stârei morbide, a corruptîunei sî immoralitâtii, ce de 20—30 ani incóce au infectatu atmosfer'a societâtii nóstre sî se propaga cu repejunea contagiunei, care ia din dî in dî proportîuni atâtu de mari pâna a pune cu totulu in pericolu simtiulu morale alu societâtii, a face cá viciulu, immoralitatea, abusulu, sa devina stare normala; cá onestitatea, bun'a credintia, confiinti'a, vrednic'a morala, patriotismulu, sa devina prejudetie, defecte, cari si causeze nenorocirea celui ce are imprudintia a-si regulá véti'a dupa asemenea defecte; eara principiele sociali sa fia insielaciunea, siacharlîculu, perfidi'a sî infami'a? Care e causa acestei jidoviri de moravuri, ce se substituie buneloru moravuri romanesci?

Caus'a este evidinte. Nu are cine-va decâtu a observá spre a vedé, ca scaderea moralitâtii publice, ca jidovirea moravuriloru, cresce in proportiune esacta cu sporirea sî latîrea elementului jidanu. Cium'a siberica, de care ne 'ngrijimu tât'a, a intratu de multu in tiér'a nóstra, sî o devastéza. Acésta lepra morala, a rosu sî róde animele a multoru ómeni, chiaru dintre cei tineri, cari, fâra contactulu perniciosu alu acestei ciume, aru fi remasu ceea ce erau meniti a fi: ómeni de bine.

Societatea nóstra se vaccinéza (oltoiesce, se pune versatu) cu vaccina de Jidanu; acésta vaccina immonda, odata infiltrata in anim'a unui omu, i mananca, i róde, cá versatulu, tóta espressiunea de omu, spre a nu mai remané decâtu o figura hidósa a unui jidanu, care degagiatu de cele mai sânte legature sî datorie, fâra cultu sî fâra Ddieu, ori ce idea se nasce pentru densulu moárta cá sî anim'a lui, necunoscandu-si altu scopu vietiei decâtu satisfacerea miserabilelui seu egoismu. Acelu, care nu e deplinu incredintiatu, ca caus'a decadintiei imorale a societâtii nóstre este immultîrea elementului jidanu, sa se duca a vedé acele fericite pârti de tiéra, precum Vrancea, Câmpulungu, etc. unde acésta ciuma inca n'a petrunsu, sî unde prin urmare bunele moravuri strabune s'au potutu pastrá curate, sî nu-i va mai remané nici o indoiéla.

Cine nu vede dara, ca déca Jidanii aru intrá in guvernu, ei aru face din intrég'a tiéra, aceea ce au facutu din orasiele nóstre, in care au stinsu sî innabusîtu populatîunea româna? ceea ce suntu machalalele loru prin orasiele Munteni'a, inca necotropite de totu; ceea ce au facutu din comerciulu nostru, omorendu cu totulu moral'a comerciala; ceea ce au facutu pe rendu din fia-care familia româna, care a avutu nenorocirea a fi in contactulu loru, din fia-care copilu alu unei familii române, pe care inca din copilaria lu esploatéza sî-lu deséca de avere sî moralitate; ceea ce face din lucruri: lucruri jidovesci; ceea ce au facutu din omu: unu neomu, unu jidanu;— in fine aru respandí preste tóta fati'a tierei organele loru sugatóre, aru face tiér'a intréga dupa tipulu sî asemenarea jidanului; sî cine ni cunósce, ce vré sa dica o tiéra dupa tipulu jidanului, sa se dica a vedé de proba unu singuru orasiu alu nenorocitei Moldove, precum e Botosienii, Iasi, Folticenii, Pétr'a etc, sî suntemu incredintiati, ca déca va aveá numai o bucatica de anima, va preferí mai bine a se sinucide, decâtu ide'a unei tieri jidovite, decâtu rusinós'a solidaritate cu jidanulu.

In dîua dara, candu Jidanii voru fi admisi la guvernulu tierei sî la possedarea mosîeloru nóstre, sa ne luâmu adio de interessele natîunei române.

Dorerea ne silesce pentru acum a ne intórce privirile de la imaginea sinistra a unui asemenea viitoriu pentru Românî.“ —

Dupa invitarea, ce faceá primarulu urbei Ploiesci, d. M a r i n e s c u prin diuariele de dincolo in 31 Maiu erá sa se puna pétr'a fundamentului pentru edificiulu gimnasialu de acolo. Amu fi feriiciti, candu amu poté reportá cititoriloru nostri sî despre faptulu complinitu. —

Varietâti sî noutâti de dî.

(C o n f e s s i u n a l e.) La o recuirare a In. Locotînintie

ungare câtra Ven. Ordinariatu metropolitanu gr. or., a si de parerea in privintî'a casatorieloru mestecate in pârtîle Transsilvaniei reincorporate cu Ungari'a, audîmu, ca acest'a s'aru f declaratu intr'acolo, ca in obiectulu acest'a sa se observe legile din 1848, prin cari se recunósce pentru tóte religiunile regatului Ungariei deplina indreptatîre egala sî perfecta reciprocitate, adaugendu in opiniunea sea, ca pruncii, ce se nasc din casatorii mestecate, fâra osebire de sexu, sa se botez sî crésca in acea religiune, de carea se tîne tatalu familiei.—

„Korunk" din Iuliu incolo va esî numai de dóue ori p septemâna (pân'acum esiá de trei ori). Redactiunea promite, ca déca aru urmá asceptatele eveneminte politice, dupa unu patrariu de anu va continuá a esî de 3 ori.

(Denumiri). Suplelentii la Academi'a de drepturi din Clusiu: Carolu Haller de Hilib, Ladislau Hoszu de Deezsi, Alessandru Brancevnanu sî Gustavu Groisz suntu denumiti professori estraordinari la acelasi institutu.

Sotî'a lui Kossuth, dupacum spune „Idők Tanuja," dupa o bóla indelungata a reposatu de curendu la Genov'a. —

(Mórte prin streangu.) Din cei patru telhri din Remetea, cari la anulu 1861 omorisera cinci tierani romăii, ce mergeau la târgu, trei fura spensurati de curendu la Ciucu-Sered'a, alu patrulea, fiindu soldatu, se predete regimentuhi seu spre judecare. —

Prospectu politicu.

Sessiunea camerei francese s'a prolungiu pâna la 11 Iuliu, in care restempu camer'a va poté votá bugetulu sî consultá pâna la deplinire proiectele de legi cari i stau inainte. Intre Imperatulu sî printiulu Napoleonu se pare ca se incérca restutuirea unei impaciuiri. Iniciativ'a la o fia luatu Imperatulu, care aru fi scrisu verului seu o epistola fórte familiara sî intima, in urm'a câri'a cest'a s'au fi hotarîtu a nu se departá din Parisu. — In curendu se ascépta denumirea contelui Walewski de presiedinte alr camere.

Ministrulu de'nvetiamentu Duruy a provocatu pre professorii din Parisu la scrierea unei scurte istorii a Algerie, spre a se introduce in scóle.

Processulu presiedintelui Iefferson Davis inca nu e terminatu; intr'aceea elu pâna bine de curendu se detînuse intr'o chilióra de fortarétia, pazitu cum mai aspru sî fére in mâni sî in picióre. Din tractamentulu acest'a se póte vedé, ca presiedintele interimalu Iohnson va sa faca destulu iritatîunei, mai amu dîce furiei prime, ce domnesce in republicanii de médianópte asupr'a rebeliloru de médiadî. Despre vre-o espeditîune inimica din republic'a americana in imperiulu messicanu nu se mai aude nimicu, dincontra vestesce faim'a, ca Iuarez aru fi fugitu, sî ca espeditîunile, ce facura atât'a sgomotu in lume, aru fi fostu colonii concessinnate din partea regimului messicanu.

Marín'a uniunistica se va reduce dela 600 la 90 corabii. —

In curendu se va desface camer'a Prussiei, spre nenorocirea tierei in opositîune flagranta cu regimulu, care este cu totulu discreditatu. Interitarea cresce totu mai multu, sî poporulu pentru sessiunea venitóre e probabilu ca va alege deputati sî mai liberali, ba dór chiaru ne revolutîunari, cu atât'a mai vertosu, câci regele de curendu declarase cu ocasiunea unei escursiuni prin tiéra, ca cu astfelu de deputati (mai toti prealiberali guvernului bismarkianu) nu mai póte guvernâ. — Diet'a s'au inchisu in $^{5}/_{17}$ Iuniu prin ministrulu presiedinte Bismarck; casei ablegatiloru se imputa patimi ge partia, nepatriotiomu s. a., pecandu casei magnatîloru se enuncia deplin'a multiamire a regelui pentru credinti'a sî resignatiunea, cu carea s'a portatu. —

In Spani'a se descoperì de curendu o conjuratîune, alu cârei scopu sa fia fostu a delaturá dinasti'a de fatia sî a uní Portugali'a cu Spani'a sub dinasti'a de acum a Portugaliei. Conjuratiunea sa fia fostu fórte seriósa, câci in frunlea éii aru fi statu colonelulu sî oficierii unui regimentu statiunatu in Valenci'a; ea aru fi fostu sa isbumésca in nóptea din 10 spre 11 Iuniu c. n. sî numai cu o óra nainte de erunperea eii se nimici prin veghierea sî energi'a capitanului generalu. Colonelulu, mai multi oficieri sî 12 persóne din statulu civilu se arestara. E probabilu, ca conjuratiunea va fi fostu latîta sî prin alte tînuturi ale tierei. —

Turcii aduna in Herzegovin'a provisiuni mari de resboiu, nu se scie, spre ce scopuri. Cunoscutulu erou Luc'a Vucalovic sa fia trecutu in Russi'a.

Camer'a elena (grecésca) se deschise in 10 Iuniu c. n., sî cuventulu de tronu alu regelui promise o multîme de proiecte de legi.

Computu publicu

despre ajutórele incurse pentru locuitorii din Sadu, bantuiti prin focu, la redactîunea „Tel. Rom."

Din comun'a Cricâu s'au tramisu 12 f. sî 10 xr., sî anume dela :

Petru Munteanu Tucu 10 xr., Petru Staneiu 9 xr., Chirila Somoleanu 50 xr., Andreiu Adamu 6 xr., Aedreiu Geldeanu 12 xr., Stefanu Munteanu Gligoru 48 xr., Ann'a Staneiu Danu 18 xr., Ioann Clooptariu 54 xr., Constantinu Staneiu 24 xr., Simeonu Seracu 6 xr., Michailu Staneiu 6 xr., Nicolae Crisianu 4 xr., Simeonu Angelu 12 xr., Tom'a Munteanu 10 xr., Teodoru Pop'a 5 xr., Leontea Rusu 6 xr., Demetriu Vladu 6 xr., Petru Comaneciu 6 xr., Vasiliu Lazaru 18 xr., Simeonu Sid 12 xr., Vasiliu Sid 6 xr., Petru Munteanu Gligoru 6 xr.. Mateiu Munteanu 18 xr., Iacobu Munteanu 18 xr., Simeonu Crisianu 6 xr., Demetriu Crisianu 6 xr., Michailu Mnnteauu 12 xr., Nicolau Seracu 6 xr, Ioann Udrea 12 xr., Iacobu Lupsianu 6 xr., Chirila Olteanu 12 xr., Nicolau Hengeu 6 xr., Gregoriu Todoreciu 18 xr., Onu Lupsianu 36 xr., Ioann Toderecin 18 xr.. Vasiliu Onite 12 xr., Nicolau Truti'a 6 xr., Teodoru Truti'a 6 xr., Stefanu Draganu 6 xr., Nicolau Hada 35 xr., Demetriu Deremsiu 6 xr., Iacobu Somoleanu 6 xr', Georgiu Rusu 12 xr., Vasiliu Dreganu 24 xr., Petru Munteanu 36 xr., Luc'a Adamu 40 xr., Ann'a Pintea 12 xr., Gregoriu Comaniciu 6 xr., Vasiliu Geldeanu 6 xr., Filimonu Lazaru 18 xr., Ioann Lupsiann 6 xr., Marin'a Lazaru 6 xr., Micolau Lemoranu 12 xr., Gerasi'a Somoleanu 6 xr., Vasiliu Faur 4 xr., Simeonu Vladu 12 xr., Gavriilu Prati'a 18 xr.. Stefanu Fauru 5 xr., Nicolau Comaneciu 18 xr., Ioann Nemes 38 xr., D. Gregoriu Mezei Munteanu 1 f.. D. Ioanne Axentiu Severu 1 f., Petru Truti'a Parochu 1 f. 45 xr.,

Summ'a totala 12 f. 10 xr.

Redactîunea Tel. Rom. este gat'a a priimí sî mai departe astfelu de ajutóre, a le quietá in publicu sî a le transpune la loculu loru.

Escriere de concursu.

Devenindu vacantia la scól'a capitala româna cu publicitate din opidulu Resînari o statîune de învetiatoriu, se deschide prin acést'a concursu spre ocuparea eii.

Cu acea statîune este impreunatu a) unu salariu anualu de 350 f. v. a., b) bani de cortelu 16 fiorini pe anu sî c) unu relutu de lemne de 16 fiorini 80 cr. pe anu.

Competintii la acestu postu au a-si tramite cererile loru franco la oficiulu subsemnatu (post'a din urma Sabiiu) celu multu pana in 20 Iuliu 1865 st. n. sî a documentá

a) Prin unu atestatu de botezu, ca suntu români de legea greco-prientala;

b) Prid atestate bune, ca au absolvatu celu putînu gimnasiulu inferioru, cum sî cursulu pedagogicu prescrisu;

c) Cumca mai sciu bine celu putînu un'a din cele dóue limbi neromane ale patriei, (german'a, magiar'a);

d) daca au mai implinitu undeva séu nu servitiulu de docinte sî cum ?

e) Cumca au dusu o viéta morala sî au avutu portare politica nepatata.

Resînari, 12 Iuniu 1865.

Oficiulu opidanu.

(23—1)

Publicare de concursu.

La scól'a capitala romana din opidulu Resînari a devenitu vacanta statiunea de invetiatóre in clas'a fetitietoru, spre a carei ocupare se deschide prin acést'a concursu.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu anualu de 262 f. 50 cr. v. a. unu relutu de lemne de 16 f. 80 cr. v. a. sî bani de cortelu in suma de 16 f.

Dómnele concurinte voru avé pre langa cererea scrisa de mân'a Domniei Loru a dovedí prin atestate bune,

a) Ca au dusu pana acum o vietiuire nepatata in tóta privinti'a.

b) ca sciu cetí sî scrie bine romanesce, sî

c) ca sciu totu feliulu de lucru femeescu de mâna trebuitoriu femeiloru nóstre sî ca se pricepu bine la invetiarea altor'a.

Cererile in asta privire suntu a se indreptá franco câtra oficiulu mai josu insemnatu (post'a Sibiiu) calu msltu pana in 20 Iuliu 1865. st. n. de óre ce cererile mai tardîu sosite nu se voru poté luá in considerare.

Resînari, 12 Inniu 1865.

Oficiulu opidanu.

(24—1)

(22—2) EDICTU.

Mari'a Grecu, legiuit'a socia a lui Moise Craciunu, amendoi din Siórsiu Scaunulu Cincului mare, carea cu necredintia de mai multu tempu si-a parasitu barbatulu, sî nu se scie loculu petrecerei eii, de vreme ce barbatulu au urdîtu processu de despartienia asupr'a eii, se indatoréza prin acést'a, cá dela datulu mai josu semnatu, in terminu de unu anu sî o dî nesmintitu sa se presenteze inaintea acestui Scaunu protopopescu, câci la dincontra sî in nefiinti'a eii de fatia se voru hotarî cele prescrise de SS. Canóne ale bisericei nóstre dreptu credincióse resaritene.

Cinculu mare, 25 Maiu 1865.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu Cincului mare.

Ignatiu Mandocea,
Adm. protop.

Burs'a din Vienn'a 9/21 Iuniu) 1865.

Metalicele 5%	69 90	Actiile de creditu	178 80
Imprumutulu nat. 5%	74 95	Argintulu	107 50
Actiile de banca	800	Galbinulu	5 20

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 47. ANULU XIII.

Sabiiu, in 17|29 Iuniu 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratîune
la
„Telegrafulu Romanu.“

Finindu-se cu 30 Iuniu cal. vechiu abonamentulu Dloru abonanti pe semestrulu I. alu anului curinte, Ianuariu — Iuniu, si pe triluniulu Aprile — Iuniu: prin acést'a se deschide abonamentu nou la „Telegrafulu Romanu“ pe semestrulu alu doilea alu anului curinte.

Conditiunile remânu cele cunoscute:

Abonamentulu pe ½ anu, pentru Sabiiu 3f. 50 cr.
pentru Tranni'a si Austri'a preste totu 4 f.
pentru principate 6 f.

Abonamentulu pe ¼ anu. pentru Sabiiu 1 f. 75 xr.
pentru Tranni'a si Austri'a preste totu 2 f. —
pentru principate 3 f. —

☞ Abonamente pe mai putînu de 3 luni, séu pe luni singurite nu se priimescu.

Redactîunea si Editur'a.

Testamentulu Dnei Ann'a Alessandroviciu din Lugosiu.

Lugosiu in 5 Iuniu 1865. In 29 Aprile reposà in Domnulu o fiintia, alu cârei nume va remané pentru totdeun'a nedenitatu la posteritate; acést'a e:

Dómn'a Ann'a Alessandroviciu nascuta Popoviciu, carea se mutà din mijloculu nostru la eternitate in etate de 65 ani. — Dens'a a fostu fiic'a unui negotiatoru, anume Popoviciu, carele a lasatu dupa mórte unicei sele fiice spre mostenire o avere frumósa; ear barbatulu eii Constantinu Alessandroviciu a fostu advocatu, omu pastratoriu si mai multu retrasu. —

Dn'a Ann'a Alessandroviciu a dusu o viétia solida, activa, pastratóre, si retrasa, cá si sotiulu eii carele morise tempuriu, si asiá pelânga mostenirea averei parintiesci, prin serguintia si pastrare, nu numai ca n'a risipitu, ci la aceea au mai adausu; si in lips'a de prunci facù din averea sea unu bine publicu, spre folosulu omenimei patiminde si serace, lasandu dupa sine unu codicilu pentru totdeun'a demnu de numele ce-lu portà testatórea.

La acésta fapta a contribuitu multu Dlu C. Radulescu zelosulu advocatu românu, prin svatulu seu celu bunu si amicalu, precum si D. Protopopu localu Ioanne Marcu au fostu unulu, carele, spre mangaierea sufletului eii, totdeun'a a sfatuit'o si spre acésta fapta démna de imitatu au indemnat'o.

Dreptu-aceea spre a poté avé cunoscintia despre acestu codicilu filantropicu mi iau indrasnéla a-lu comunicá on. publicu cititoriu *). Acel'a suna precum urméza:

Testamentu.

Fiindca mórtea fiacârui omu este sigura, ear ór'a mortii nesciuta, dreptaceea cea din josu scris'a aflandu-me cu mintea intréga si sanetósa, mi descoperu vointi'a mea cea din urma prin testamentulu de fatia in urmatorulu tipu:

Cu privire, cumca eu la averea mea, ce astadi o posiedu, amu devenitu pe calea mostenirei, care avere inca dela parintii mei agonisita fiindu, in decursulu casatoriei mele cu reposatulu meu barbatu Constantinu Alessandroviciu nu s'au immultitu; dar si altcum de dupa Contrasulu de casatoria din 20 Ianuariu 1835 aici sub ·/. alaturatu si sigilatu pentru casulu deficientiei prunciloru, sum singura proprietarésa a intregei averei acestei'a nemiscatóre si miscatóre, asiá dara dispunendu despre acésta avere constatatóre:

a) In bunu nemiscatoriu din cas'a cu intravilanulu din Lugosiu românu sub Nr. 574 cu partielele cârtii funduarie 984, 985, dóue livedi in délulu Poltiu cu numerii de partiele a cârtii funduarie 5839 si 5847, dóue vii promontoriale in dealulu Poltiu de cartea funduarie 5840 si 5848, care tóte in cartea funduaria pre numele meu si a reposatului meu barbatu Constantinu Alessandroviciu scrise se afla, mai departe din maierulu de câtra Satumicu cu toti prunii, cari se afla pe pamentulu turtaritiei, care maieru la licitatiune nainte cu vre-o 22 ani la averea mai susu enumerata l'amu adausu, si si astadi lu tînu, — si din 5 litre de móra in morile Lugosielului, adeca: dóue in mór'a din mijlocu si 3 in mór'a din afara a Lugosielului.

b) In bunu miscatoriu, adeca, din bani gat'a parte in metalu de argintu si auru, parte in papiru; din obligatîuni dela privati, din bucate si beuturi, din pretióse, din mobile de casa aflatóre in chilii, in celariu, in camara si in poduri, dupa cum acestea dupa mórtea mea in cas'a mea se voru aflá, — ordinandu:

1. Sufletulu meu lu recomandu lui Domnedieu, ear trupulu lu recomandu pamentului; dreptaceea poftescu cá ingropaciunea mea, sa se faca in modulu celu mai cuviinciosu dupa sânt'a relegea nóstra gr. or. ortodoxa, spre care scopu lasu eu adeca: spre acoperirea cheltuieleloru ingropaciunei si pentru facerea a patru parastasuri 200 fl. scrie dóue sute florini v. a.

2. Pentru punerea unei cruci de marmoru rosiu séu albu la mormentulu meu, si pentru inscrierea numelui meu si a reposatului meu barbatu Constantinu Alessandroviciu si a reposatei mamei mele. Grozdanei Popoviciu, pe acésta cruce lasu in bani gat'a 100 fl., scrie un'a suta florini v. a.

3. Vediendu eu, cumca Românii ortodoxi resariteni (adeca: neunitii) si connatiunalii mei din orasiulu Lugosiu au lipsa de unu institutu mai potrivitu de crescerea feteloru, asiá dara, condusa de acelu zelu piu, cá sa promovezu crescerea solida a sexului femeescu, carea este totu odata crescerea mai solida a poporatîunei, lasu cas'a mea din Lugosiulu românu de sub Nr. 574 cu intravilanulu dimpreuna, de fundatîune perpetua numai si numai pentru scól'a spre crescerea feteloru ortodoxe resaritene române, sub numele de „Fundatîunea ortodoxa resariténa a Annei Alessandroviciu, nascuta Popoviciu, pentru crescerea feteloru române“, care inscriptiune poftescu cá sa se scria pe acésta casa. —

4. Localitâtile acestei fundatîuni asiá sa se imparta, cá scól'a feteloru, si cuartirulu invetiatoresei sa se asiedie in despartiamentulu de a stâng'a portii, spre a cârui adaugere, déca lips'a va aduce cu sine cá scól'a sa se mai marésca, lasu eu caramid'a cea in curtea casei acestei'a aflatóre, si inca mai 600 fl., scrie siese sute fl., cari bani sa se depuna in cass'a de pastrare (Spar-Cassa) a Temisiórei pâna la adaugerea acestei cladiri. —

5. Despartiamentulu celu de a drépt'a portii, carele si acum este inchiriatu cu podulu si celariulu, cladirea mica de josu cu podulu si cu alte incaperi si gradin'a sa se dee totdeun'a sub arenda, si din banii arendârei sa se solvésca invetiatorés'a, sa se remunereze catechetulu, celu ce va cercetá acestu Institutu, sa se platésca dârile imperatesci s. a.

6. Din banii mei gat'a facu o fundatîune pentru veduve de religiunea ortodoxa resariténa româna din Lugosiu de 8000 fl. scrie optu mii fl. v. a., care bani sa se depuna in Cass'a de pastrare (Spar-Cassa.) a Temisiórei si ordinandu, cá interesulu acestui Capitalu sa-lu participeze in totu anulu veduvele scapetate, nu de cele ce cersiescu pe ulitie, ci de cele lipsite de ajutoriu, pre care Epitropi'a de mine asiediata in numeru potrivitu le va aflá demne de a se impartasi de ajutoriu. —

Astfelu de veduve scapatate, care voru dovedí vre-o rudenia cu mine, sa aiba antaietate, tocmai de nu voru fi Lugosiene. —

*) Ve suntemu datori cu cea mai cordiala multiamita. Atari acte demne de nemorire e bine sa fia câtu se póte mai cunoscute si merita sa traiésca cá legende sacre in memori'a poporului nostru. Red.)

7. Din banii gat'a facu o fundatîune de 8000 f. v. a., scrie optu mii f. v. a. pentru studintii seraci români de religiunea ortodoxa orientala din Logosiu cu numele: „Fundatîunea Annei Alessandroviciu pentru ajutoriulu studintîloru români“, care capitalu sa se puna in cass'a de pastrare (Sparcassa) a Timisiórei sî din 3 pârti ale interesseloru lui sa se ajute deocamdata 3 tineri seraci români Lugosieni de religiunea greco-orientala ortodoxa; eara a patr'a parte sa se adauga capitalului pâna atunci, pâna va ajunge sum'a de 12,000 f., scrie dóue spredîece mii fl. v. a., sî de ací incolo summ'a tóta a interesseloru sa se imparta studintîloru români seraci. —

Intre competintii studinti seraci, dar altu-cum diliginti sî cu portare buna sa aiba neamurile mele preferintia, tocmai de-sî n'aru locuí in Lugosiu. —

8. Din banii mei gat'a inca mai facu o fundatiune pentru Românii seraci de religiunea greco-orientala ortodocsa din Lugosiu, fâra deschilinire de sexu pentru asiá numitii cersîtori; sî ordinezu, ca spre acestu scopu sa se depuna din banii mei 2000 fl. v. a., scrie dóue mii fl. v. a. in cass'a de pastrare (Sparcassa) in Temisiór'a, din ale câroru interese sa participeze in totu anulu seraci câtu mai multi, dupa dispunerea Epitropiei. (Va urmá)

In caus'a drumului de feru transsilvanu

avemu sa referimu o novela destulu de trista. Cas'a de susu dupa 2 siedintie a stersu din proiectulu fixatu in cas'a ablegatîloru art. IX. („Directîunea sî modulu continuârei drumului de feru pâna la fruntariulu imperiului se va defige pe calea constitutiunala prin lege deosebita.) In urm'a acestor'a proiectulu trebuie sa mérga de nou la cas'a ablegatîloru, acolo insa nu se va mai poté luá la desbatere in sessiunea acést'a, sî asiá facerea drumului nostru feratu iar se amâna pâna — la tempuri mai bune. —

Din Brasiovu ni se tramite „a siesea programa a gimnasiului cu I—VII. classi românu de religiunea ortodoxa orientala pe anulu scol. 186⁴/₅, pe lânga care se afla patru classi elementari de feciori sî atâtea de fete, din acestea in a IV-a se invatia sî lucrulu de mâna, redigéta de G. I. Munteanu, Directoru sî professoru la Gimnasiu. Cuprinsulu: I. Studiulu limbei materne (romanesci) in gimnasiu, (de Directorulu). II. Sciri scolastice, de Directorulu. Sabiiu, in tipografi'a archidiecesana 1865.“— Amu prinsu cu bucuria sî nerabdare acésta scriere, vediendu in tinerulu gimnasiu din Brasiovu o icóna in miniatura a stârei scóleloru nóstre preste totu. Sî 'n adeveru speranti'a nu ne-au amagitu. Gimnasiulu din Brasiovu— multiamita supremei inspectîuni scolare, zelosului sî demnului directoratu, inteligintîloru professori sî indeobste braviloru Brasioveni (ei si-au castigatu acestu titlu pentru totdeun'a), sî toturoru celoru ce au contribuitu sî contribuiescu pentru sustînerea lui, este in necontenita crescere sî inaintare. Cititorii foii nóstre, cari cea mai mare parte nu voru fi avutu ocasiune a vedé program'a, credemu ca voru priimí cu placere câte-va sciri mai insemnate despre acestu ornamentu sî tesauru alu poporului sî alu bisericei nóstre. —

Professorii gimnasiului suntu: Directorulu G. I. Munteanu, apoi Dr. I. Mesiota, prof. ord. in cl. VII., I. Lenger ord. in VI, Dr. V. Glodariu ord. in V; V. Oroianu ord. in IV; D. Almasianu, ord. in III; I. Ionasiu ord. in II; I. Moldoveanu ord. in I; apoi Dr. G. Petreanu sî Catechetulu Par. I. Fericeanu.

Invetiatorii la norma suntu: G. Belisimu directoru, D. Cioflecu, I. Dobreanu, I. Peligradu, sî G. Ucenicescu psaltu; la fete A. Androne sî C. Murgu; pentru lucrulu de mâna dsiór'a Mari'a Petrascu.

Numerulu scolariloru in gimnasiu este:

Class'a I. 64; cl. II. 37; cl. III. 30; cl. IV. 17; cl V. 10; cl. VI. 5; cl. VII. 11; adeca numerulu gimnasistiloru preste totu 174.

In classele normale (de feciori) suntu in cl. I. 105; in II. 69; in III. 82; in IV. 87, preste totu 343.

In classele normale (de fete) suntu; in I. 40; in II. 16; in III. 7; in IV. 15; cu totulu 78.

Numerulu tinerimei intregi face dar 595.

On. Directiune da in fine o tabla comparativa despre progresulu, ce l'au facutu scólele brasiovene in decursu de 6 ani, adeca dela anulu 18⁵⁹/₆₀—186⁵/₆:

Anulu scol.	gimnasisti	normalisti fetiori	fete	Sum'a totala
185⁹/₆₀	61	258	66	385
186⁰/₁	67	280	50	397
186¹/₂	101	285	98	484
186²/₃	117	285	83	485
186³/₄	139	324	75	538
186⁴/₅	174	343	78	595

Asemenea au inaintatu sî bibliotec'a sî colectiunile gimnasiului prin multe daruiri generóse; intre tóte eminéza darulu de 4000 fl. oferitu de Esc. Sea Par. Mitropolitu Br. de Siagun'a pentru cumperarea unei case, carea sa servésca pentru totdeun'a de locuintia Directorului.

Principatele române unite.

LEGE,

pentru regularea dreptului de intrare de la vitele pastoriloru straini. (Capetu din nr. 45.)

Despre pastorii austriani aflati in tiéra cu vitele de mai multu tempu.

Art. XII, Pastorii CC, cu vite aflati in tiéra de mai multu tempu, se impartu in dóue categorii:

a) Pastorii, ce au fostu stabiliti prin câmpuri sî bâlti, unde au platitu dreptulu de intrare (oieritulu sî cornaritulu) din trecutu pâna la 1860, candu implinirea prin câmpuri a incetatu sî

b) Pastorii cari, intrandu in Austri'a de la 1860 incóce, séu nu s'au mai inapoiatu spre a refuí biletele in terminulu ce li s'au acordatu, séu au lepadatu biletele ce au avutu, facendu specul'a loru cá pamenteni.

Despre pastorii austriani ce s'au aflatu stabiliti, in tiéra inainte de 1860.

Art. XIII. Pastorii austriani, ce erau stabiliti in tiéra cu vitele loru pâna la 1860, se indatoréza a presentá actele (biletele) din trecutu pentru plat'a dreptului de intrare (oieritu sî cornaritu), sî pentru tempulu câtu s'ar constatá ca n'au platitu, voru platí acestu dreptu calculandu-se despre tacsele esistinte pâna la finele anului 1864, pentru numerulu sî felulu viteloru constatate, plus prasil'a unui anu de la cele fetatóre.

Art. XIV. Din anulu 1865 inainte pastorii austrieni stabiliti in câmpuri, voru platí o data pe fiacare anu tacsele, ce se statornicescu prin legea de fatia câtra agentii fiscali competinti (vamesi) cei mai apropiati. Pastorii ce n'aru avea a presentá biletele spre a se recunósce de austriani, suntu tînuti a presentá acte constatatóre in regula pentru numerulu sî felulu viteloru, ce are a se aduce din Austri'a. Candu n'aru poteé produce nici biletele de intrare, nici osebite acte constatatóre, se declara de pamenteni, sî se supunu la plat'a drepturiloru de importu pentru numerulu sî felulu viteloru, ce ar' avea la promulgarea legei de fatia, dupa o constatare prealabila ce s'aru face.

Art. XV. Pastorii austriani, ce aru fi statorniciti cu vitele loru in tiéra, platindu tacsele de intrare (oieritu sî cornaritu) se voru bucurá sî de tóte drepturile provediute la art. XI de mai susu, afara de scutirile de la liter'a b) pentru haine, unelte sî altele, pe care ei obicinuitu le cumpera din tiéra.

Pentru cá unu pastoru austrianu din cei statorniciti prin câmpuri sa póta scóte productele, este tînutu sa presinte la biuroulu vamei de esîre, biletulu de plat'a dreptului de intrare pâna in ultimulu anu.

Despre pastorii austriani intrati de la 1860, sî ne'napoiati cu vitele in terminile prescrise prin biletele de coborîre.

Art. XVI. Pastorii austriani, cari n'au inapoiatu in totalu séu in parte vitele, ce au fostu cuprinse in biletele cu termine ficse pâna la espirarea termineloru aretate in ele, voru urmá a fi indatorati la plat'a dreptului de importatîune dupa numerulu sî felulu viteloru, ce s'aru constatá dupa registrele de intrare.

Despre pastorii celoru lalte state limitrófe (afara de Austri'a).

Art. XVII. Pastorii din Russi'a, Turci'a sî Serbi'a, cari dupa trebuintia aru venî sa pasiuneze in Romani'a turmele loru de vite, se voru ingaduí totu in conditîunile legei de fatia, déca ei voru fi recunoscuti in asemenea calitate (de pastori) prin acte speciale ale guverneloru respective. Candu inse n'aru fi astfelu recunoscuti (cá pastori), voru fi ingaduiti numai prin plat'a dreptului de inportatiune séu asigurandu unu asemenea dreptu ori in deposite séu garantia solvabile, déca aru avea sa stea in tiéra intr'unu terminu marginitu.

Dispusetiuni generale.

Art. XVIII. Dreptulu de intrare se platesce odata pe anu, precum se statornicesce mai susu. Candu inse unu pastoru din cei ce suie spre inapoiere in Austri'a vitele ce aru avea, aru intrá de dóue séu trei ori in cursulu unui anu, elu este datoriu a platí dreptulu de câte ori aru intrá, privindu-se totdéuna vitele cá din nou aduse.

Art. XIX. Pastorii straini stabiliti in tiéra de mai multu tempu, cari aru declará dorintia sa impamentenésca vitele loru,

voru platí odata pentru totdeun'a dreptulu de importatîune pentru vitele ce aru avea, afara de prasil'a unui anu de la cele fatatóre, care se scutesce, sî in urma prin plat'a dreptului de patenta, voru fi liberi a intreprinde ori ce comerciu sî a se bucurá de tóte drepturile comerciantîloru pamenteni pentru ce privesce vitele loru.

Art. XX. Pastorii straini, ce suie sî cobóra vitele loru pe fia care anu, la espirarea tempuriloru din biletele ce aru avé, suntu datori sa faca declaratie la biuroulu de vama celu mai apropiatu, déca au intentiune de a mai remané inca la pasiune in tiéra, séu ca se statornicescu totu sub titlu de straini. In ambele casuri pastorii suntu datori cá indata dupa declarare sa platésca dreptulu de intrare dupa numerulu sî felulu viteloru ce s'aru constatá dupa biletulu de plata din anulu ce a precedatu pe acelu, in care s'aru urmá declararea, plus prasila de la cele fatatóre.

Remâne intielesu, ca la preschimbarea bileteloru trebuie a se avea in vedere sî catimele producteloru, fâcandu-se implinirea dreptului de importu pentru acelea ce aru fi remasu in tiéra.

Art. XXI. Declarârile ce agentii fiscali competinti (vamesii) aru priimí dupa dispositîunile art. XX mai susu, suntu datori, cá dupa inregistrarea sî incassarea baniloru, asemenatu reguleloru, sa le comunice administratiei vâmiloru, inaintandu sî biletele in originalu refuite, spre a nu se mai urmarí pastorii.

Art. XXII. Pastoriloru straini, ce suie sî cobóra, cari pâna la espirarea terminiloru din biletele de intrare n'aru scóte vitele nici n'aru face nici un'a din declaratiunile cuprinse la art. XX li se voru recunósce prin faptu vitele cá impamentenite, sî se voru supune a platí dreptulu de importatîune.

Asemenea se va urmá sî cu vitele pastoriloru straini statornici prin câmpuri, cari aru cautá sa se subtraga dela plat'a dreptului de intrare pe fiacare anu.

Art. XXIII. Suirea sî coborîrea viteloru din muntii Austriei, séu chiaru din ai tierei, care s'aru operá mai susu de lini'a picheteloru de érna séu de véra, precum sî intrarea séu esîrea prin diferitele linii de hotare fâra scirea agentiloru vamali, este oprita cu totulu.

Ori-ce numeru de vite s'aru dovedí astfelu, (suite séu coborîte fâra forma), se voru confiscá prin incheiere de procesu verbalu in asistentia sî de persóne private, dupa care va urmá cá asemenea vite sa se vendia prin licitatie.

Din pretiulu resultatu, dóue pârti se voru incassá in profitulu fiscului sî o parte se va dá doveditoriloru, chiaru déca doveditorii aru fi agentii fiscali.

Art. XXIV. Turmele de vite mari, care dupa felulu perului, aru poté face imposibilu séu chiaru anevoiosu controlulu la esîre, se potu sî inferá dupa trebuintia cu o marca, ce se va stabilí inadinsu.

Art. XXV. Pastorii straini, ce s'aru statornicí in tiéra, de sî platescu dreptulu de intrare pe fiacare anu dupa dispositîunile dela art. . . . . ., suntu insa datori osebitu a se supune sî la o constatare prin numeratóre a numerului sî felulu viteloru din 5 in 5 ani.

Asemenea constatâri se voru operá prin agentulu fiscalu competintu, celu mai apropiatu sî prin autoritatea comunala.

Actulu de constatare, ce se va liberá pastoriloru va serví pentru perceperea dreptului de intrare pentru cei 5 ani venitori dupa constatare, adaugendu-se numai prasil'a pe unu anu pentru cele fetatóre.

Art. XXVI. Sumele percepute din dreptulu de intrare alu pastoriloru austriani, se incasséza sî se varsa prin indeplinirea dispositîuniloru prescrise prin legea de comptabilitate.

Art. XXVII. Unu regulamentu specialu va precisá modulu esecutârei legei de fatia.

Art. XXVIII. Dispositîunile contrarie ale acestei legi, suntu sî remânu abrogate. — Votanti . . . 88.

Maioritate ceruta de art. 103 din regulam. 51.

Votéza pentru priimirea proiectului . . 88.

D. Sc. Voinescu, vice-presiedinte, proclama, ca adunarea au adoptatu proiectulu in unanimitate.

Camer'a a votatu in $^{9}/_{21}$ Iuniu legea pentru taxele, ce vinu a se platí asupr'a tutunului. Taxele acestea se paru a fi atât'a de mari, incâtu intre platirea loru din partea negotitoriloru de tutunu sî intre monopolisarea tutunului se pare ca nu e mare diferintia.

Despre conferintiele din Constantinopole nu se scie inca nimicu decisivu; se pare insa, ca d. Negri, representantele Romaniei, va dá preste mari greutâti in desfacerea causei monastiriloru inchinate, cu tóte ca dela inteligenti'a, zelulu sî patriotismulu lui se póte asceptá, ca va aperá caus'a acést'a, atâtu de drépta sî atâtu de momentósa pentru Romani'a, pâna la estrem'a posibilitate.

Cu privire la literatur'a româna, „Tromp. Carp.“ aduce bun'a novéla, ca au esîtu de sub tipariu in II volume poesiele lui Bolintineanu, cari de siguru voru fi intempinate dipartea publicului românu nu numai de dincolo, dar sî de dincóce cu acea caldura, ce o merita poetulu de preferintia alu Românîloru de astadi.

Maiorulu Papazoglu, cunoscutulu archeologu românu, adresséza in „Reform'a“ o rogare câtra P. Episcopu Genadiu alu Romanului, acum alu Argisiului, cá sa conserve cu scumpetate pompós'a biserica dela Curtea de Argisiu, carea este unulu din cele mai pretióse sî mai alesu monumente architectonice ale tierei.

„Reform'a“ sî „Sentinell'a“ de o parte cá aperatóre ale jidovismului, sî „Tromp. Carp.“ de alta parte cá apriga combatatóre a acelui'a, continua lupt'a loru de principie in acésta causa,-o lupta insa, carea adeseori se pórta nu cu gravitatea argumenteloru, ci cu discreditâri, suspiciunâri sî injurâri imprumute. Noi trebuie sa ne mirâmu, cum pentru o causa cá a-sést'a se potu dusmaní cu atât'a inversiunare nisce foi române, câror'a nu le lipsesce nici unei'a nici altei'a patriotismulu. Dar mai multu trebuie sa ne mirâmu, ca unele din foile de dincolo se paru a se fi pusu cu totulu pe terenulu Jidoviloru, ignorandu sî lasandu la o parte interesele cele mai sânte ale poporului loru românu. Nu, fratîloru, nu este acést'a calea cea buna. Ideile vóstre de eliberare, emancipare, umanitate fatia cu Evreii potu sa fia productele celoru mai curate sî mai nobile simtieminte, dar mai aprópe decâtu Evreii ve este dór poporulu vostru. Emancipati-lu d'antâiu pre acest'a din catusiele cele de diece ori mai grele decâtu clac'a sî boieresculu: din catusiele ignorantiei, superstitîunei, immoralitâtii! Dati-i scóle câtu mai multe sî câtu mai bune; deschideti-i drumurile câtra meserii, fabricate, industria sî comerciu; invetiati-lu a-si lucrá pamentulu sî a-si cultivá vitele cu inteligintia; povatiuiti-lu a se ferí de viciele, ce surpa generatîuni intregi; facti-lu a se simtî Românu sî a-si iubí patri'a, credinti'a sî natîunea mai multu decâtu viéti'a; desceptati intr'ensulu demnitatea de omu sî de cetatiénu liberu, sî stergeti de pe elu stigm'a cea rusînósa, carea dór din tóte tierile Europei numai la voi mai esista : cá numele Românulni, alu Domnului tierei, sa fia sinonimu cu : prostu, mojicu, badaranu! Sî numai dupace veti face tóte acestea cu succesulu doritu, atunci apoi ganditi-ve sî apucati-ve de emanciparea Evreiloru. Pâna' atunci prin ori ce incercâri de felulu acest'a voi sevarsîti, póte cu cea mai buna credintia, cea mai grea crima câtra poporulu vostru sî câtra voi insi-ve: crim'a sinuciderei morale! Aveti voi destui reu voitori; nu puneti voi insîve securea la radacin'a pomului vostru natîunalu! —

„Presse“—i din Vienn'a se scrie din Bucuresci, ca Metropolitulu de Iasi se investì sî cá Episcopu alu Suceavei, sî dîce, ca fiindu Sucév'a in Bucovin'a, sî scaunulu Suceavei stramutatu la Cernautiu, titlulu acest'a este o arogantia, ce n'aru trebuí sa se ierte. — Scurta memoria trebuie sa aiba corespondintele, déca si-a uitatu, ca Suceav'a n'a fostu Episcopia, ci Mitropolia; ca aceea nu s'a stramutatu la Cernautiu, ci la Iasi; ca Suceav'a a fostu pe atunci in Moldov'a, in fine ca stramutârile politice nu alteréza asiediamintele bisericesci. Câte esemple i-amu poté aduce in privinti'a acést'a! Sî nu numai de pe terenulu bisericescu, ci chiaru sî de pe celu politicu, unde cutare séu cutare reginte pórta sî astadi titlulu unei provincie, ce de fapta n'o mai are, ori alu unei'a, ce inca n'o are!

Prospectu politicu.

Prospectulu nostru de astadi asupr'a referintieloru staturiloru straine póte fi câtu de scurtu, câci evenimentele, ce avemu sa inregistrâmu, suntu putîne, sî atentiunea nóstra se 'ntórce cu cea mai incordata atentiune la impregiurârile interne ale monarchiei. (Asémena: Mai nou!)

In Spani'a, dupa multe lupte, in fine a trebuitu sa se retraga ministeriulu Narvaez sî sa faca locu ministeriului celui liberalu O' Donnel. Generalulu Prim se afla inca totu in Parisu. Pentru delictele de pressa s'a datu amnestía generala.

Conflictulu constitutiunalu din Prussi'a si-au ajunsu culmea prin inchiderea camerei. Regele sî ministrulu Bismarck, simvolulu absolutismului sî burocratismului nemtiescu, se ducu la bâile din Carlsbad, pecandu dîuariele oficióse sî semiofici-óse nu obosescu a incriminá camer'a de portarea sea spre perirea tierei, sî a motivá cum potu, ca regimulu trebuie sa guverneze prin octroiri. Numai regele se dîce ca se sparia de insinuârile consiliariloru sei, cari nu s'aru sfií a lu momí pâna sî la calcarea juramentului pe constitutiune. Intr'aceea poporulu face serbatori sî demonstratiuni in onórea deputatîloru.

Principele Napoleonu, dupace convorbirea lui cu imperatulu n'au avutu succesulu dortitu, se duce din Parisu, dupa versiunile mai nóue are a face o calatoria sciintifica de doi ani

Din Serbi'a se scrie, ca Luc'a Vucaloviciu, cá sa nu cada in mânile Turciloru, ce-lu persecutau, a trecutu fruntariele Austriei sî a fostu prinsu. —

Mai nou. „Herm. Ztg.“ etc. are unu telegramu din 15/27 Iuniu din Vien'a de cea mai grava importantia, sî adeca: Inaltîmei Sele imp. Archiducelui R a i n e r, la rogarea lui, se dete unu concediu mai indelungatu; Contele M e n s d o r f f este insarcinatu provisorie cu presidiulu consiliului de ministrii. Cancelarulu aulicu ungaru Contele Z i c h y sî ministrulu N á d a s d i, la rogarea loru, au fostu suspendati din posturi; Contele Georgiu M a j l á t h este denumitu Cancelaru aulicu ungaru. Prin cercurile deputatîloru se asigura, ca S c h m e r l i n g sî ceilalti ministrii si-aru fi datu astadi rogârile de dimissiune, sî ca dimissiunea s'aru fi priimitu. Presiedintele consiliului de statu L i c h t e n f e l s sa-si fia cerutu jubilarea. Se vorbesce, ca fiitorulu ministru de statu va fi Contele B e l c r e d i.— Mai pe largu in nr. venitoriu.

FOITI'A „TELEGRAFULUI ROMANU“.

ODA
LA
PUNEREA TEMELIEI GIMNASIULUI
din
PLOIESCI.
DEDICATA
Concetatieniloru mei.*)

Sciintia: Bas'a veritatiei.

Esi din nuori cu a tale radie, frumosu sóre-alu tierei mele!
Luminéza cu splendóre p'ai eii fii ce-su adunati
In acestu locu, ce-si alese— dupa tempuri mai multu grele,—
Sa inaltie 'ntr'o unire unu palatu, cá nisce frati.

Unu palatu spre locuinti'a celoru nóue muse bele,
Ce din Parnassu descendu astadi, sa s'asiedie-aicea voru;
Cá s'admire vechiulu Istru sî frumósele-i valcele;
Sa radice natîunea, sa inaltie pre poporu.

Sa conduca pe junime la tesaurulu sciintiei;
Sa arete ce-i onórea sî amórea intre frati;
Sa-i indemne-a-si amá limb'a, dupa vocea consciintiei,
Sî s'adauga Europei multi eroi sî mecenati.

Cetatieni! Tati! Mume bune! Iata varu, iata mistria!
Puneti bratie in unire, cementati acestu palatu;
Cei avuti puia talantii, neavutii barbatia,
Puia veduv'a' dinarulu: toti spre scopulu aretatu. —

Câci din estu palatu esî-voru fiii vostri cu mandria,
Devení-voru Michai, Stefani, Mirci, Corvini, Vladimiresci;
Vomu avea Cavuri sî Lincolni, Vashingtoni de Romania,
O'Conelli sî-eroi cá Mant'a, Garibaldi sî frati Buzesci.

O Români: parinti, tati, mume, cetatieni in veritate!
Voi acum aretati lumei, cine sunteti, ce veti fi!
Voi creati adi fiitorulu astoru prunci, ce'n libertate
Privescu marea vóstra fapta, ce pre ei voru fericí!

Din a loru plapande animi va esî recunoscintia:
Câci in scóla se invatia fia-cine ce-i detoriu.

Cetatieni, nobili in fapta! Acesti prunci de inocintia
P'ale vóstre reci morminte voru depune-odata flori;
Numai candu este unire, numai candu este fratîa,
Prosperéz' ori ce cetate, lucruri mici devine mari;
Precum dar cementulu astadi unescu petre cu taria,
Cetatienii, fiindu un'a, totdeun'a voru fi tari.

Binecuventati sa fia câti punu mân'a la labóre,
Câti au pusu sî voru mai pune sacrificii p'estu Altaru!
Numai astfelu Romani'a va avé dîle cu sóre:
Fâr unire sî fratîa voru fi tóte in zadaru. —

Tinerime, productu fragedu, fructu alu mumeloru române,
Sânge nobilu cá Scevol'a descendenti ai lui Traianu!
Ia privesce in atmosfera Musele supr'a-umane,
Cum s'aventu in veselia intre Terra sî Uranu.

Ele curati' atmosfer'a prin volare cu urgintia,
Cá de miasm'a ignorantiei sa ve salve 'n acestu locu;
Sa v'ofere spre nutrire dulcea pâne de sciintia,
Sa v'adape cu moral'a: din focariu cu divinu focu.

Print'acést'a devení-veti demni de glori'a strabuna:
Cetatieni virtuosi, integrii, buni, onesti sî patrioti;
Romaniei p'alu ei crescetu voi veti pune o cununa,
De va fi devis'a vóstra: INFRATÎREA INTRE TOTI.

S'aretati recunoscintia toturoru ce ingrijesce
De a vóstra fericire, de alu vostrn fiitoru;
Municipiu, Guvernu, Tiéra, Printiu sî toti, ce se ostenesce,
Benefactori sî Professori; toti sa-si aiba partea loru.

Frati! Acum cu toti la lucru, mari sî mici intr'o unire,
Sa 'naltiâmu acestu Paladiu pentru fii, pentru poporu;
Strigandu: UR'A ROMANI'A! Fia plina de marire!
Sî: Traiésca Cetatienii, ce-si facu detori'a loru! !—

Zacharia Antinescu,
Institutore.

31 Maiu 1865.

*) Cititorii nostri si aducu de siguru aminte de notiti'a ce aduseramu de curendu, ca la Ploiesci va sa se radice unu gimnasiu. Dlu Z. A n t i n e s c u ne'mbucura cu poesi'a, facuta de DSea pentru acésta fistivitate, carea ne credemu datori a o dá publicitâtii. Red.)

23—3 **Escriere de concursu.**

Devenindu vacanta la s c ó l' a c a p i t a l a r o m â n a cu p u b l i c i t a t e din opidulu Resînari o statîune de învetiatoriu, se deschide prin acést'a concursu spre ocuparea eii.

Cu acea statîune este impreunatu a) unu salariu anualu de 350 f. v. a., b) bani de cortelu 16 fiorini pe anu sî c) unu relutu de lemne de 16 fiorini 80 cr. pe anu.

Competintii la acestu postu au a-si tramite cererile loru franco la oficiulu subsemnatu (post'a din urma Sabiiu) celu multu pâna in 20 Iuliu 1865 st. n. sî a documentá

a) Prin unu atestatu de botezu, ca suntu români de legea greco-prientala;

b) Prin atestate bune, ca au absolvatu celu putînu gimnasiulu inferioru, cum sî cursulu pedagogicu prescrisu;

c) Cumca mai sciu bine celu putînu un'a din cele dóue limbi neromane ale patriei, (german'a, magiar'a);

d) daca au mai implinitu undeva séu nu servitiulu de docinte sî cum?

e) Cumca au dusu o viéta morala sî au avutu portare politica nepatata.

Resînari, 12 Iuniu 1865.

O f i c i u l u o p i d a n u.

24—3 **Publicare de concursu.**

La s c ó l' a c a p i t a l a r o m â n a din opidulu Resînari a devenitu vacanta statiunea de invetiatóre in clas'a fetitietoru, spre a cârei ocupare se deschide prin acést'a concursu.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu anualu de 262 f. 50 cr. v. a. unu relutu de lemne de 16 f. 80 cr. v. a. sî bani de cortelu in suma de 16 f.

Dómnele concurinte voru avé pre lânga cererea scrisa de mân'a Domniei Loru|a dovedí prin atestate bune,

a) Ca au dusu pâna acum o vietiuire nepatata in tóta privinti'a.

b) ca sciu cetí sî scrie bine romanesce, sî

c) ca sciu totu feliulu de lucru femeescu de mâna trebuitoriu femeiloru nóstre sî ca se pricepu bine la invetiarea altor'a.

Cererile in asta privire suntu a se indreptá franco câtra oficiulu mai josu insemnatu (post'a Sibiiu) celu multu pâna in 20 Iuliu 1865. st. n. de óre ce cererile mai tardîu sosite nu se voru poté luá in considerare.|

Resînari, 12 Inniu 1865.

O f i c i u l u o p i d a n u.

27—1 **Concursu.**

In prediulu comunei opidane R e s î n a r i, la R i u s a d u l u i, a devenitu vacanta statiunea de Invetiatoriu la scól'a filiala de a colo, spre ocuparea cârei'a se publica acestu concursu.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu anualu de 126 f. v. a.

Competintii au a-si tramite cererile la oficiulu subsemnatu (post'a Sabiiu) provediute cu dovedîle de lipsa despre harnici'a loru celu multu pâna in 25 Iuliu st. n. a. c., pentru ca cererile sosite mai tardiu nu se voru poté luá in considerare.

R e s î n a r i, 20 Iuniu 1865.

O f i c i u l u o p i d a n u.

19—6 **Intr'o negotiatoria**

de mârfuri diferite curente in Sabiiu se cauta unu invetiacelu cu crescere buna, in etate de 13—14 ani, care sa fia studiatu séu cele 4 classe ale gimnasiului micu, séu classele reale.

A se adressá câtra Onor. Redactiune a „Telegrafului Românu“, cu gur'a ori in scrisu.

B u r s' a d i n V i e n n' a 16/28 Iuniu) 1865.

Metalicele 5%	68 90	Actiile de creditu	177 30
Imprumutulu nat. 5%	74 10	Argintulu	106 75
Actiile de banca	797	Galbinulu	5 19

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septemanu: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvanici si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 48. ANULU XIII.

Sabiiu, in 20 Iuniu (2 Iuliu 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratîune
la
„Telegrafulu Romanu.“

Finindu-se cu 30 Iuniu cal. vechiu abonamentulu Dloru abonanti pe semestrulu I. alu anului curinte, Ianuariu — Iuniu, si pe triluniulu Aprile — Iuniu: prin acést'a se deschide abonamentu nou la „Telegrafulu Romanu“ pe semestrulu alu doilea alu anului curinte.

Conditiunile remânu cele cunoscute:

Abonamentulu pe ½ anu, pentru Sabiiu 3f. 50 cr
pentru Tranni'a si Austri'a preste totu 4 f.
pentru principate 6 f.

Abonamentulu pe ¼ anu, pentru Sabiiu 1 f. 75 xr
pentru Tranni'a si Austri'a preste totu 2 f. —
pentru principate 3 f. —

☞ Abonamente pe mai putînu de 3 luni, séu pe luni singurite nu se priimescu.

Redactîunea si Editur'a.

Schimbârile in ministeriu.

Oficiós'a „Wiener Zeitung“ aduce in fruntea numerului seu 146. din 28 Iuniu a. c. urmatórele:

Maiestatea Sea c. r. apostolica S'au induratu a emite urmatórele preainalte scrisori de mâna:

Iubite Comite Nádasdy! La repetît'a Domniei Tale cerere Te suspendu cu gratîa dela oficiulu dusu pâna acum, si Ti pronunciu de nou recunoscînti'a Mea cu serviciele eminînti, ce Mi-ai facutu Mie si statului.

Vienn'a in 26 Iuniu 1865.

Franciscu Iosifu m. p.

Iubite Comite Zichy! La rogarea Domniei Tale Te suspendu cu gratîa de postulu avutu pâna acum alu Cancelarului Meu aulicu ungaru, reservandu-Mi pe mai departe serviciele Domniei Tale.

Vienn'a in 26 Iunin 1865.

Franciscu Iosifu m. p.

Iubite Georgie Mailáth! Te denumescu de Cancelarulu Meu aulicu ungaru.

Vienn'a in 26 Iuniu 1865.

Franciscu Iosifu m. p.

„Wiener Abendpost“ aduce not'a urmatóre: Maiestatea Sea c. r. apostolica S'au induratu a dá Serenissimului Seu Domnu Veru, Archiducelui Rainer, la cererea densului unu concediu mai indelungatu si a insarcinâ pre ministrulu casei imperatesci si a esterneloru, Contele Mensdorff Pouilly cu presidiulu provisoriu alu consiliului de ministri. Mai departe S'au induratu Maiestatea Sea a suspendá gratîosu pre Cancelarulu r. aulicu ungaru, contele Hermann Zichy, si preministrulu contele Nádasdy, la rogârile loru, deposturile avute, si anume pre celu d'antâiu cu reservarea de a-lu intrebuintiá si mai departe in serviciulu statului, pre celu din urma pelânga pronunciarea deplinei recunoscintie cu eminintile servicie, ce afacutu. Totdeodata se numì Consiliarulu intimu c. r. D. Georgiu de Mailáth Consiliaru r. aulicu ungaru, si in calitatea sea cea nóua a si depusu juramentulu seu de serviciu in mânile Maiestâtii Sele.

Oficiosulu „Bécsi Hiradó“ aduce la acést'a unu articlu suprascrisu: „Gratulatîune la epoc'a cea nóua,“ in care dîce, ca chiamarea la oficiu a noului Cancelariu se pare a fi prevestirea unei schimbâri de sistema.

La acestea adauge „Press'a,“ ca Cancelari'a ungara in $^{15}/_{27}$ Iuniu se aflá in miscare deosebita, câci noulu Cancelariu, dupace depuse juramentulu de serviciu in mânile Maiestâtii Sele, priimi personalulu Cancelariei. Cá fiitoriu Tavernicu ea numesce cu mare securitate pre Domnulu de Sennyey, care, cá si Cancelariulu Mailáth se tîne de fractîunea moderata a conservativiloru vechi, cari insa in ceste din urma multu s'au apropiatu de partid'a lui Deák. Iudex curia, dupa „Presse“ aru fi a se denumí contele Apponyi. Celalalti ministri, afara de contele Mensdorff, Br. Burger si contele Mauritiu Eszterházy, inca si-detera demissiunile, cari se si priimira, si contele Mensdorff sa fia fostu insarcinatu cu formarea unui ministeriu nou; de siguru sta in legatura cu acestea presinti'a in Vienn'a a locotenintîloru conte Belcredi si Br. Kellersberg. Pentru noi Ardelenii aru fi mai démna de insemnatu scirea respandita prin Vienn'a, ca oficiele de Cancelariu aulicu transsilvanu si croaticu, deocamdata voruremané neocupate. (? Red.)

In órele de sér'a ale acelei dîle se si sció, ca dimissiunea ministrului de statu Schmerling s'aru fi priimitu, si ca Br. Mecsery, cu tóte ca si densulu aru fi subscrisu rogarea de dimissiune in calitatea sea de ministru de politîa, aru fi desemnatu de ministru de statu a noului cabinetu, ear contele Belcredi de ministru administrativu Ministru de finantie in loculu d. Plener aru fi a se face d. de Holzgethan.

Testamentulu Dnei Ann'a Alessandroviciu din Lugosiu.

(Continuare si capetu din nr. premergatoriu.)

9. Pentru punerea in fapta a fundatîuniloru prin mine in punctulu 3, 4, 5, 6, 7 si 8 ordinate si intemeiate, si pentru manuducerea loru asiediu eu acum pentru totdeun'a o Epitropia constatatóre din siepte membri români de religiunea ortodoxa resariténa in proportîunea: de 2 membri din cleru, cari sa fia totdeun'a Dnulu Protopresbiteru alu Lugosiului, si celu mai betrânu Domnu Parôchu din Lugosiu, cinci civili din sfer'a literaria, de cari pentru acum denumescu pre Domnulu Filipu Pascu, Alessandru Atanasieviciu, Ioanne Fauru, Constantinu Radulescu si Aureliu Maniu, rogandu pre toti acesti siepte DDni, cá acésta a mea adressare câtra ei, sa nu mi o refuseze, si afacerile epitropiei sa le pórte in interessulu amatei nóstre natiuni, si a poporatîunei române Lugosiene fâra remuneratîune; dreptu-aceea ordinezu:

10. Cá de locu dupa mórtea mea, si dupa publicarea testamentului acestui'a, acesti siepte Domni membri ai Epitropiei sa se adune la olalta, si alegendu-si dintre sine preside si actuariu, sa-si faca mai nainte ordinea casei, dupa carea voru sa procéda in tóte afacerile ei, prin acestu testamentu incrediute. —

11. Activitatea Epitropiei sa se estinda: la alegerea invetiatoresei, la darea in arenda a obiecteloru celoru in punctulu 5 alu acestui testamentu spre esarendare menite, si la supraveghierea si tînerea in stare buna a cladiriloru acestui institutu de crescerea feteloru; — la anumirea veduveloru, care au sa capete ajutoriulu de sub punctulu 6 alu acestui testamentu; — la anumirea studintîloru seraci, cari, dupa punctulu 7. alu acestui testamentu sa participe in ajutoriu; — si la dispusesiunile de lipsa, la impartasîrea seraciloru din ajutoriulu celu prin mine fundatu in punctulu 8 alu acestui testamentu. —

12. Ce se atinge de persón'a invetiatoresei, ordinezu, ca aceea sa fia nascuta româna, si in religiunea ortodoxa resariténa crescuta si la unu institutu legalu esaminata, avendu calitâtîle unei invetiatorese, care se recera pentru crescerea feteloru in tînerea economiei de casa, in art'a feluriteloru lucruri de mâna femeesci, in folosirea cârtiloru scientifice române si musica pe piano-forte; pelânga acést'a cunoscinti'a mai multoru limbi straine, intre care negresîtu sa fia eea germana séu francesa. —

13 In casulu, déca do locu dupa mórtea mea nu s'aru

aflá persóna apta de invetiatorésa, atunci Epitropi'a sa se ingrijésca de crescerea unei astfeliu de persóne in tempulu celu mai scurtu, prin mijlócele acestei fundatîuni. —

14. Tóte afacerile câte ordinezu eu, cá sa le pórte Epitropi'a cea prin mine in punctulu 9 alu acestui testamentu asiediatu, rogu, ca nu alt-cum decâtu pe calea consultârei prin maioritatea absoluta a voturiloru sa le efeptueze; sî nici candu numai presidiulu separatu séu numai membrii fâra presidiu; — sî provocandu-me la conscientîositatea Onoratîloru membri ai Epitropiei, ii rogu, ca in totu anulu, celu mai tardîu pâna la serbatórea Intempinârei Domnului (in 2 Fauru) sa-si dee socotél'a despre activitatea eii in punctulu 11 alu acestui testamentu apriatu descrisa, inaintea adunârei generale a bisericei nóstre ortodoxe resaritene din Lugosiu; iar pre adunarea bisericésca o rogu, cá acésta socotéla sa o revéda sî revisiunea in protocolulu adunârei bisericesci, sa o introduca. —

15. Totu odata rogu pre venerabilulu cleru alu bisericei nóstre ortodoxe resaritene din Lugosiu, cá in aceea Domineca séu serbatóre, candu ratiotiniulu Epitropiei inaintea adunârei generale se va substerne, sa se tîna pentru mine sî pentru reposatulu meu barbatu Constantinu Alessandroviciu unu parastasu, pentru a cârui celebrare spesele pentru lumini sî clopote lasu la S. biserica ortodoxa din Lugosiu o fundatîune de 100 fl. v. a., scrie un'a suta fl. v. a.—

16. Déca ori-care din cei cinci onorati membri civili ai Epitropiei va abdîce, va morí séu si-va stramutá locuinti'a din Lugosiu, atunci rogu pre onorat'a adunare generala a bisericei ortodoxe resaritene din Lugosiu, spre acestu scopu din biserica cu dóue septemâni mai nainte dupa asiediemintele S. bisericei nóstre conchiemande, cá dens'a prin maioritatea sea absoluta de voturi sa intregésca numerulu membriloru—de sine intielegendu-se ca in casulu de indepartare a Dlui protopresbiteru séu a celui mai betrânu Domnu parochu dela acésta Epitropia, loculu fiesicârui'a prin urmatoriulu lui in puseciune séu respective in ordinea etâtii sa se implinésca. —

17. Fiindca crescerea buna a tenerimei fâra adaparea eii cu principiele religiositâtii nu este cugetabila, asiá dara rogu pre preotîmea ortodoxa din Lugosiu, cá sa binevoiésca a estinde portarea sea de grija sî preste Institutulu de crescerea feteloru prin mine in punctulu 3 alu acestui testamentu asiediatu, prin cercetâri septemanale sî propuneri religióse; rogandu mai de parte pre onorat'a Epitropia, cá dens'a pre acelu Domnu preotu, celu ce in acésta privintia se va ostení, incâtu va fi cu potintia, amesuratu ostenseleloru lui, din venitulu fundatîunei, sa-lu remunereze. —

18. Din banii mei gat'a lasu eu pe lânga aceea 1000 fl. v. a., scrie un'a miia fl. v. a., carea au fostu voi'a repausatului meu barbatu Constantinu Alessandroviciu a o dá pentru facerea unui S. mormentu in S. biserica ortodoxa orientala din Lugosiu, inca mai 400 fl. v. a. sî asia la summa spre acestu scopu 1400 fl. v. a., care monumentu pâna in dîu'a de astadi s'au sî facutu pâna la icóne sî pâna la inscrierea numelui meu sî alu barbatului meu Constantinu Alessandroviciu prin negotiatoriulu din Lugosiu fiiulu lui M. Hirsch Deutsch (Mecsehala.) sî carele a conto acestui mormentu, este escontentatu cu 800 fl. v. a. mai remanendu sa mai capete ei dela mine atunci candu mormentulu va fi cu totulu gat'a sî inscrisu inca restulu de 600 fl. v. a., ce déca eu nu voiu fi in viétia, Epitropi'a cu privire la oblegatîunea ce o amu eu dela acestu negotiatoriu, sa implinésca.

(Aici urmeaza punctele, ce tractéza testarea la neamuri pâna la punctulu 31.)

31. De esecutori ai acestui testamentu denumescu Epitropi'a cea in punctulu 9 alu acestni testamentu de mine numita, rogandu-o, cá tóte afacerile, care in punctele acestui testamentu suntu memorate a se efeptuí, sa le implinésca in modulu celu mai corespundiatoru vointiei mele acestei din urma, strapunendu spre acestea din parte-mi deplin'a potere.

(Aici iar' urméza câteva puncte neesentîale pâna la punctulu 34.)

34. Déca Comun'a bisericésca ortodoxa orientala din Lugosiu, cá revediatórea agendeloru Epitropiei de mine intemeiata, cu privire la Institutulu de crescerea feteloru, nu se va aflá indestulata, o rogu, cá acésta causa sa o aduca mai susu la Episcopi'a séu eventualminte sî la Archiepiscopi'a respectiva.

(Aici mai urméza inca câte-va puncte neesentîale, sî apoi intarirea legala.) —

Dee Domnedieu, cá acésta fapta marétia sa aiba mai multi imitatori ! —.

Iosifu Tempea, m p.
Parochu gr. or. in Lugosiu.

Estrasu din protocolulu siedintiei a VI. a Comitetului Societâtii literarie bucovinene,

tînuta in 26 Maiu (6 Iuniu) 1865.

(Din „Fói'a Societâtii.“)

Scrisórea directoratului scólei reale gr. or. superióre de ací, carea esprima multiamita pentru stipendiele date de câtra Societate, se ia spre sciintia.

Scrisórea D. Michaiu Cogalniceanu, prin care tramite Societâtii 22 tomuri de legi ale Romaniei, se ia spre placuta sciintia sî se decide a se multiamí pentru acestu daru.

Scrisórea D. L. A. Simighinoviciu-Staufe, oferindu opulu seu in daru : „Romanische Poeten“, se ia spre sciintia.

Scrisórea D. I. Popescu, professoru din Sabiiu, cu 2 opuri ale sele se priimesce cu multiamire sî se decide a se inviá esperti pentru cercetarea cârtii sele „Computulu in scól'a populara.“

Se decide a se multiamí D. Demetriu Sturz'a pentru 2 cârti sî 3 portrete fórte rare sî pretióse daruite Societâtii ; precum sî D. Nicolau Rosetti-Rosnovano, carele au intratu in Societate cá membru fundatoru cu preagenerós'a contributîune de 100 galbeni.

Bilantiulu cassei se ia spre sciintia, sî se decide a se publicá.

Deci: Venitulu Societâtii pâna in 25 Maiu (6 Iuniu) a. c. este 4700 fr. in obligaciuni, 1212 fr. 20 cr. v. a. sî 197 galbini bani gat'a. Spese 981 fr. 18 cr. v. a. sî 165 galbini. Remânu in cass'a Societâtii 4700 fr. in obligaciuni, 231 fr. 2 xr. v. a. sî 32 galbini bani gat'a.

Spesele facute in restempulu dela 1 Ianuariu 1865 pâna in 25 Maiu 1865 se incuviintiéza.

Se incuviintiéza 15 fr. pentru cumperarea unoru cârti.

Se decide a se multiamí D Renei pentru darulu facutu Societâtii prin manuscriptele remase dela repausatulu parinte leromonachu Porfiriu Dimitrovitia, cari contînu lucrâri pretióse filologice pentru literatur'a româna.

Se decide, cá dupletele cârtîloru din bibliótec'a Societâtii sa remâna in ea, tripletele sa se daruiésca studintîloru români dela gimnasiulu Sucevei, quadrupletele celoru dela gimnasiulu de ací, cele ce mai remânu sa se venda, séu sa se schimbe cu dupletele din bibliotec'a tierei.

Se decide a se face unu catalogu de cârtîle acelea, ce nu-su complete, sî a se indeplini acestea prin banii prelimnati pentru cârti sî foi.

Instructîunea pentru imprumutarea cârtîloru sî a foiloru Societâtii se priimesce definitivu sî se decide a se publicá.

(Urméza apoi instructîunea pentru intrebuintiarea bibliotecei Societâtii pentru literatur'a sî cultur'a româna in Bucovin'a, priimita in siedinti'a Comitetului dintr'alu 26 Maiu / 7 Iuniu 1865, — carea este de interesu mai multu localu. Red.)

Sabiiu in 19 Iuniu c. n. (Felurite). Esc. Sea P. Mitropolitu gr. cat. Aless. St. Siulutiu petrece de alaltaieri in Sabiiu. — Esamenele pe semestrulu alu doilea in Institutulu archidiecesanu de aici se voru incepe Sâmbata in 26 Iuniu sî voru decurge tóta septemân'a dupa acést'a urmatóre, finindu-se Sâmbata in 4 Iuliu dupa amédi, ear Domineca urmandu apoi rogaciunea de multiamita sî ceremoni'a de incheierea semestrului. — In 14, 15 sî 16 Iuniu c. v. se tînura esamenele publice semestrale la gimnasiulu de statu c. r. de aici, sî 'n 18 Iuniu se'ncheia anulu scolasticu prin rogaciune de multiamita, estradarea testimonieloru semestrale sî dimiterea abiturientiloru. Dupa programulu publicatu de on. directiune numerulu scolariloru din tóte 8 clasele gimnasiale a fostu la finea anului 338, in class'a antâi'a singura 104. Institutulu perde cu finea acestui anu scolasticu doi professori bravi: pre Dnii Rozek sî Pantke, dintre cari celu d'antâiu se transpune la gimnasiulu de statu din Gratiu, celu de alu doilea la celu din Troppau. — Limb'a magiara sî româna au fostu introdusa in gimnasiu cá studii obligate. — De alaltaieri incóce avemu in fine dile frumóse sî caldura de Iuniu sî Iuliu, ceea-ce si e cu atât'a mai de lipsa, câci vegetatiunea preste totu, in urm'a ploiloru sî a recelei este fórte remasa inapoi. — Luni'a sî Marti'a venitóre se voru tîné esamenele publice in scól'a normala publica din invecinatii Resînari, din care scóla cu intristare vedemu esîndu cu finea acestui anu scol. invetiatoru pre zelosulu d. Chiornitia. —

Din Brasiovu ni se scrie, ca teatrulu românu sub directîunea dnei Fanni Tardini, dupace se impartîsera sî afisiele, la recuisitîunea Parochului rom. cat., pentru dîu'a de 3/15 Iuniu s'a opritu, fiindu atunci serbatórea bisericei rom. cat. Joi'a-verde (Frohnleichnam). Corespundintele nostru pune 'ntrebarea, cum se potrivesce acésta mesura politîana cu indreptatîrea egala a bisericeloru ardelene ?

Din muntii apuseni audîmu o scire, carea amu dorí sa nu fia adeverata. Sórtea insa va, cá de nou sa ne 'ntalnimu in acestu dîuariu cu d. L. . . O. . ., judele procesualu din . . Cititorii nostrii cunoscu pre acestu domnu inca din anulu trecutu, candu ne luaseramu voia a aduce la cunoscinti'a publica o fapta a Dsele fatia cu unu bietu invetiatoriu comunalu. La recercările oficiului comitatensu alu Hunedorei nóue atunci ni se deduse o rectificare oficiósa, intentandu-ni-se totdeodata unu procesu de pressa. In urm'a marturisîloru insa, ce amu datu atunci la judecata, precum sî în urm'a cercetâriloru facute in fati'a locului . . . . etc. processulu nostru s'a sistatu. Din acésta procedere credeamu ca va trage sî d. O . . . . . lectiunea aceea pentru sine, ca publicitatea este o potere respectabila sî ca — multiamita luminatului sî iubitorului de dreptate regimu, sub care traimu — celu ee spune adevărulu in publicu, nu are a se teme de nici o urmare rea, ca dincontra acést'a cade numai asupr'a acelui'a, ce a d e spectatu dreptatea. Vomu spune dar cititoriloru nostri ceea-ce a venitu la cunoscinti'a nóstra: opiniunea publica apoi fia ea judecatóre. Dlu O . . . . . — asiá ni se spune— a luatu in comun'a R . . . . protocolu cu poporulu, resp. cu representantii acelui'a, cá sa si dee banii din imprumutulu statului pentru zidirea de biserica séu de scóla, alegendu-si gr. orientalii cassieru pentru partea loru, sî iarasi gr. catolicii pentru partea loru, ca insa d. Jude cercualu a contopitu banii acesti'a sî va sa faca cu ei biserica gr. catoliciloru— dór 6 familii!— din satulu R, sî spre scopulu acest'a aru fi scosu la lucru pre crestinii gr. or. Dominec'a sub tempulu slujbei domnedieesci, cu gendarmii la spate etc.

Ne marginimu deocamdata pelânga acésta espunere, panacandu vomu vedé, ce pasi voru luá in privinti'a acést'a coi angajati in acésta afacere neplacuta. Ni-aru paré reu, déca temerile nóstre in privinti'a dlui Jude s'ar adeverí: déca adeca Dsea aru abusá cu poterea oficiósa, spre a goní scopuri de proselitisme religiunarie. Deocamdata ne place a crede, ca cele sî s'au intemplatu in satulu R., voru fi dór numai urmarea unei neintielegeri (Missverständniss) intre dsea sî intre poporu, câci altmintrea nu scimu, cum amalgaméza Dsea banisiorii bisericeloru cu ai comuneloru politice s. a. s. a. —

Vienn'a 28 Iuniu 1865. Aerulu ingrecatu de vre° câte-va luni incóce cu diferite sciri despre stramutâri nu numai personale ci sî sistemale in ministeriulu actualu, se descarcà eri prin o detonatîune predîsa de multi sî asceptata de multu de deosebitele partide. Cu tóte ca telegrafulu ve va fi comunicatu tóte stramutârile intemplatd, totusi, fatia cu importanti'a loru, nu aflu de prisosu a te luá pe acestea la o mai deaprópe cansideratîune.

Caruntulu ministru sî conducatorulu Cancelariei transsilvane, Contele Nádasdy dimpreuna cu cancelarulu Ungariei Contele Zichy priimira inca trei dîle inainte semnulu de a-si inaintá petitîunile de dimissiune, care se sî priimira, denumindu-se in loculu cestui din urma de cancelaru alu Ungariei Georgiu de Máilath, taverniculu Ungariei din anulu 1861, sî lasandu-se deocamdata postulu cancelarului transsilvanu vacantu. Presiedintele consiliului ministerialu, Alteti'a Sea imp. Archiducele Rainer si cerù concediu de mai multe luni cu scopn a intreprinde o caletoria in Angli'a sî de acolo la bâi, ce i se sî acordà preagratîosu. Ministrulu de statu Schmerling cu toti ceialalti ministri, afara de acel'a alu casei imperatesci Contele Mensdorff — Puilly, si alu marinei Baronulu Burger, inca si cerura dimissiunea, care se priimì, insarcinandu-se insa cu conducerea afaceriloru pâna va urmá denumirea urmatoriloru loru. Trei posturi de ministri sa inceteze in viitoriu cu totulu, sî anumitu acel'a alu ministrului de statu, in loculu câruí'a se va reactivá ministeriulu afaceriloru interne, mai departe alu ministrului de marina, ale cârui agende se voru strapune la ministeriulu de resbelu, sî in fine acel'a alu ministeriului de politîa, formandu-se in ministeriulu afaceriloru interne unu despartiamentu deosebitu pentru trebile politienesci. Listele ministeriloru presumptivi suntu nenumerabile. Mai tare se sustîne scirea despre denumirea Contelui Belcredi de ministru alu interneloru.— In putîne dîle, de nu óre, póte vomu avé list'a intreaga a noiloru ministri afara de cancelariulu transsilvanu, care sa nu se denumésca deocamdata. Acésta scire este care sufla ingrijire unor'a sî nutresce sperautiele sî aspiratîunile altor'a.—

Iritatiunile suntu, cá totu deaun'a in atari obiepte, mari sî intrebârile obvenitóre din aceste strâmutari cu miile pe buzele fia-carui'a. Resistu insa de a respunde cu combinatîuni. Pâna candu faptele decisatóre nu-mi suntu cunoscute in form'a aceia incâtu se le poti dá crediamentulu, e greu de a poté ilustrá in modu criticu situatiunea. Atat'a intielegemu cu totii ca tramutarile urmate sî urmande isi detragu originea loru in ceiunea magiara, a cârei deslegare se pare a se accelerá mai vcosu de la calatori'a Maiestatii sele Imperatului in Ungari'a dir lun'a curenta. Caracteristica e sî aceea inpregiurare, ca chiru taverniculu Ungariei din 1861 sî amicului intimu alu luiVay din aceasi periimì primira cancelariatulu Ungariei, sî caContele Belcredi, aristrocratu mai putînu centralisticu, sî tar aplecatu câtra dualismu, sa intre in loculu cavalerului Scmerling.

De e mai departe iertatu a conchide sî din aceia, ca Cotele Rechberg sa se denumésca de presiedinte alu senatuluide statu, atunci constitutîunea din Februariu s'a sî delaturau, sî principiele diplomei din 20 Octobre 1860 au ajunsu la orinea dîlei iarasi.— Sa asceptâmu mai bine putîne dîle sî se va deslegá sî sum'a enigmeloru. —

Varietâti sî noutâti de dî.

(Denumire.) Mai. Sea Imperatulu cu pré'nalt'a resoluiune din 9 l. c. S'au induratu pré gratiosu, pre Rvrd. D. Dr. Ioanne Vanci 'a canonicu alu capitulului românu gr. cat. de Oradea mare, a-lu denumí de inspectoru scolaru alu scóleloru din dieces'a româna d'Orade. Salutâmu cu bucuria acésta denumire préinalta bine nimerita, prin care barbatulu sciintieloru sî alu energiei devine in fruntea instructiunei. („Conc.“)

Din biografi'a poetului Dimitriu Bolintinianu comunicâmu, dupa „Famili'a“, câte-va schitie. D. Bolintinianu este nascutu la Bolintinu aprópe de Bucuresci la an. 1826 din familia boerésca. Studiele si le-a facutu mai antâiu in colegiulu dela S. Sav'a, dupa aceea la Parisu, de unde insa se ren'tórse la 1848 pentru de a luá parte la caus'a cea mare a natîunei, carea o partinì prin edarea unui dîuariu „Popululu suveranu.“ Dupa inadusîrea revolutîunei fu proscrisu sî trebuì sa-si parasésca patri'a impreuna cu fratii Golescii, Rosetii sî altii, la an. 1855 principele Greogoriu Ghic'a i oferì o catedra de literatur'a româna la Iasi, dar Turci'a nu voì sa-i concéda intrarea in Moldov'a. La an. 1852 esî cea dantâiu colectîune a poesieloru lui sub titlulu: „Cântece sî plângeri,“ sî trecendu-se in scurtu tempu tóta provisiunea, la 1855 se retiparì sub titlulu „Poesii;“ câteva din poesiele lui s'au tradusu sî tiparitu in limb'a englesa la 1856. Productele literarie ale d. Bolintinianu mai suntu, mai multi articuli din Romani'a literarie, unu romanu; „Manole,“ o brosiura intitulata: Principatele române, sî alt'a: Turci'a, Austri'a sî Moldo-Românii, dîuariulu „Dembovitì'a;“ apoi altu romanu: „Elen'a,“ câteva descrieri de caletorii, in fine poesii istorice sub titlulu: Bataliele Românilor sî legende séu basme natîunale; ear sub ministeriulu Cogalniceanu a fostu câtva tempu ministrulu culteloru sî alu instructîunei publice, sî cá atare a semnatu carier'a sea prin multe acte de insemnate. D. Bolintinianu este acum in cea mai frumósa etate, sî noi i urâmu impreuna cu „Famili'a:“ cá Parcele sa tórca lungu firulu vietiei lui! —

(Necrologu.) Nr. 6 din 1 Iuniu alu „Foii Societâtii“ ne spune despre mórtea parintelui Ieromonachu P[orfiriu Dimitrovitia, catechetulu in decursu de preste 30 ani alu scólei reale din Cerneuti unui barbatu mai putînu cunoscutu, insa plinu de merite pentru biseric'a sî natîunea sea; intre alte, S. S. cunoscea pe deplinu limb'a româna, latina greca vechia sî nóua, germna, slavica vechia, rusésca, polona sî rusina; pelanga cari mai cunoscea apoi sî limb'a francesa italiana, englesa, ungurésca sî turcésca. Din numerósele lui scrieri sperâmu ca se voru edá barem cele mai momentóse. — Fia-i tierân'a usióra sî amintirea binecuventata!

(Catechisu constitutîunalu.) Inca la an. 1863 patrioticulu Baronu Ioann Mustétia din Bucovin'a publicase, dupacum si-voru fi aducendu aminte cetitorii nostri, unu concursu pentru compunerea unui Catechismu politicu popularu, care sa cuprinda principiele fundamentale ale sistemului representativu. Iuriulu compusu din dd. Sam. Andrieviciu, protopresbiteru, Vas. Ioanoviciu professoru de Teología sî Dr. in dreptu Aless. Cavaleru de. Zott'a, au atribuitu premiulu de 50 galbini autorului cu devis'a: Monarchi'a constitutîunala, care autoru este d. Ambrosiu Dimitrovitia, concepistu la comitetulu tierei sî redactoru alu foii societâtii litararie din Bucovin'a. Scrierea premiata se spera ca se va tiparí in curendu, sî astfelu—multiamita patriotismului sî generositâtii Br. Musteatia — se va dá in mânile poporului românu o carte adeveratu popularà, carea de siguru va contribuí multu a radicá poporulu din apatí'a lui politica, a-lu imprietení cu ideile tempuriloru mai nóue sî a desceptá intrensulu interesare de afacerile publice, la cari de adi inainte sî densulu totu mai multu sî mai multu va fi chiamatu a conlucrá. —

Tesaurulu de monumente istorice pentru Romani'a cuprinde in fasciór'a pentru Aprile (fasciór'a VII din tomulu III. urmatórele: 1) Gorecki: Resbelulu lui Ioann

Voda cu Selimu 1574; 2) Lasicki: Intrarea Poloniloru in Ioldavi'a cu Bogdanu Voevodu, 1572; 3) Portretele voivodoru Georgiu Stefanu sî Constantinu Sierbanu, litografite. D. autoru promite ca in un'a din fasciórele urmatóre va publicá sî portretele lui Hori'a, sî Closc'a Crisianu, litografite in câte-va tabele. —

(Bibliografic u.) Teologii români gr. cat. din Vienn'a anuntia esîrea de sub tipariu a tomului I. din oulu catechiticu alu P. Iosifu Deharbe. Doritorii de a avé acestu opu, se voru adressá: la Gherl'a câtra Ven. Ordinariatu episcopescu; la Sabiiu câtra librari'a S. Filtsch; la Vien'a câtra Teologii români din seminariulu gr. cat. centralu la St. Barbar'a. Schönlatern Gasse Nr 10 — Pretiulu unui esemplariu: 1 f 50 xr. v. a. —

„Aurora româna“ in numerulu seu 12 din 15/27 Iuniu, aduce articulii urmatori: Suvenirulu unei intalniri (pesía); O intemplare simpla (novela); Resunetu (poesía); Hrti'a alba (Noveleta); Ilusiunile mele de I. Iovitia; Cununa de varietâti. Totdeodata anuntia, ca s'au ingrijitu pentru litografierea portretului laureatului nostru poetu Andreiu Muresianu, carele va costá pentru provinciele austriace pe chartía chinesésca 1 fl., pe chartía velina 80 xr.; ear pentru Romani'a s strainetate pe chartia chinesésca 1 fl. 50 xr., pe chartía velina 1 fl. —

„Familia“ in nrulu seu 2 din 15/27 Iuniu aduce urmatórele: Dimitriu Bolintinianu cu portretulu sî biografi'a; Feciór'a dela Prutu, poesia de Dimitriu Bolintinianu; Caderea Timisianei, novela istorica; Cine me va mangaiá? de Iulianu Grozescu; Regin'a dupa mórte; Espusetîunea reuniunei economic magiare; La mór'a Ileanei, poesía de I. Grozescu; Cetatea Columbatiu cu ilustratiune; Columb'a româna, de Alessandr Dumas; Modele de brodaria; Revist'a sociala de Iosifu Vulcanu; Ce e nou?; Literatura sî arte; Din strainatate; Feliurite Gacitura de siacu; pe paliu: Corespundintie din Cernauti, Lugosiu sî Oradea mare, prenumerantii „Familiei“, Diuariulu gradinariloru in lun'a lui Iuliu. —

(Societate archeologica.) „Fói'a Societâtii bucovinene publica urmatoriulu apelu: Considerandu despre o parte importanti'a cea inalta, care o are Archeologi'a pentru istori'a politica sî a culturei precum sî pentru arta, eara despre alt'a interesulu celu micu, care-lu afla acésta sciintia la noi Românii, pecandu din partea altoru tieri se tramitu chiaru comissiuni in locuri straine sî departate pentru unu studiu seriosu alu anticeloru de acolo, precum s'au facutu acést'a in tempulu mai nou de guvernulu Franciei, carele a tramisu doi barbati invetiati spre acestu scopu in Romani'a; considerandu totu odata sî pretiulu celu mare specialu, care lu au anticitâtîle romane din fost'a Daci'a pentru toti Românii, mi i-au libertatea a face apelu la toti amatorii sî culegatorii de antice, la toti patriotii sî in fine la toti Românii, ami dá concursulu loru generosu pentru infiintiarea unei Societâti archeologice, carea va avé de scopu disgroparea anticitâtîloru aflatóre in Bucovin'a si in alte tieri române, culegerea, descrierea sî espunerea loru intr'unu Museu natiunalu.

Cá sa se póta insa infiintiá acésta Societate pe o basa solida, invitu pe toti cari voiescu a luá parte la acést'a, a tramite dechiaratiunile loru séu de-adreptulu subsemnatului, séu redactiunei foei Societâtii literarie bucovinene celu multu pâna 'n finea lunei lui Octobre a. c.

Dupa espirarea acestui terminu se voru invitá toti, cari s'au dechiaratu ca voiescu a fi medulari unei atari Societâti, spre a participá la luarea mesuriloru trebuincióse pentru infiintiarea acestei Societâti pe calea legala. Georgiu Cavaleru de Costinu,
c. r. maioru in Cernauti.

Principatele române unite.

„Tromp. Carp.“ spune, ca se pregatesce de nou o crisa in ministeriulu romanescu sî insotiesce scirea acést'a de cuvintele, ce le subscriemu de siguru sî noi cu totii:

„Se dîce ca, fórte curendu se va inchide Camer'a sî Senatulu; se dîce iaresi, ca se va schimbá ministeriulu. Pentru cea din urma, parerea acestei foi este cunoscuta de câtratoti lectorii sei: de cate-ori se aude de o schimbare, fia de zapciu fia de ministru, ea si repeta, involuntariu, proverbulu rafinatu de esperiinti'a Româniloru in seculi: Schimbarea Domniloru bucuri'a nebuniloru; pentru ca mai totdeun'a, din nenorocire, la noi s'au schimbatu numai ómenii, fâra sa se schimbe sistem'a, sî pentru ca nici noi numai cutediâmu a sperá in schimbare de sistema, dîcemu: Schimbarea persóneloru la potere nu póte bucurá de câtu numai pe nebuni, mai cu séma candu nu vine, candu nu póte vení, asiá desu casulu in care ne aflâmu sub cabinetulu trecutu — ferésca Domnedieu Romani'a de a mai cadé in asemenea casu!

Principele Cuz'a petrece de câtu va tempu in palatiulu de la Cotroceni lânga Bucuresci in linisce sî retragere, pe mai tardiu va merge la bunulu seu Ruginós'a in Moldavi'a. Consulii straini se plângu, ca prin acésta retragere se ingreuiéza sî se intardîa fórte multu afacerile oficióse.

Colonelii Duc'a sî Lugodi se tramitu pe spesele statului la Parisu, celu dântâiu cá sa se faca cunoscutu cu organisatiunea gendarmeniei, câci principele va sa introduca institutulu acest'a in tóte orasiele Romaniei; alu doilea pentru a controlá mai multe comissiuni insemnate, ce a facutu ministeriulu romanescu de resbelu la fabrice francese.

Ministrulu de interne este antorisatu printr' unu decretu domnescu, cá sa ratifice conventiunea telegrafica internatiunala incheiata cu guvernulu Austriei in tempulu siederei la Vien'a a directorului generalu alu telegrafeloru sî posteloru, sî cá sa incheie asemenea acte cu tóte guvernele timitrofe.

Pentru esamenele publice in capitala a facutu ministrulu de justitia, culte sî instructiune publica dispositiunea, cá la aceste esamene de la scólele primarie de baieti sî de fete sá asiste persóne cpmpetinti sî câte unu membru alu consiliului comunale, care afara de premiele de cârti, ce se voru da de ministeriulu respectivu, va dá sî elu, din partea comunei, câte unu altu premiu de incuragiare scolariloru ce s'au distinsu la invetiatura. Primariulu comunei, dorindu a dá cea nai mare desvoltare unei asemené solemnitâti, sî invitá pe toti parintii de copii câtu sî pe alti locuitori, ca sa asista la aceste esamene, spre a vedé progresele facute in instructiune de baieti sî fetele, ce au frecuentatu disele scóle in cursulu acestui anu. —

Dupa unu telegramu din Bucuresci dto 15/27 Iuniu faim'a atinsa mai susu se adeverésce: ministeriulu Bosianu si a datu demissiunea, sî principele Cuz'a o a priimitu. Ministeriulu celu nou, denumitu de principele, este compusu astfelu: Nicolau Cretiulescu ministru presiedinte sî de finantie; Kariady, ministru de justitia sî culte; generalu I. Florescu, acum petrecendu in strainatate, ministru de interne. Ministrulu de resbelu, generalulu Savelu Manu sî ministrulu de esterne, Balanescu, remânu la posturile loru. —

Prospectu politicu.

Schimbarea cabinetului spaniolu a trecutu, fâra cá sa se fia facutu turburâri ale ordinei sî pâcei publice. Ministeriulu celu nou O' Donell a scrisu pe stindandalu seu celu mai estinsu liberalismu, care s'a minifestatu antâi'a data prin o amnestía generala pentru delictele de pressa; in programulu lui mai stau sî punctele urmatóre: unu senatu esîtu din alegeri, o lege nóua electorala, schimbâri in personalulu de curte alu reginei; recunóscerea regatului Italiei.

Maresialulu Conrobert, unulu din cei mai addicti amici sî sprijinitori ai imperialismului napoleonicu, este numitu comandante alu garnisónei de Parisu. Printiulu Napoleonu printr'o epistola câtra imperatulu pusese acestui'a la inima, cá sa nu concréda postulu acest'a importante ducelui Mac Mabon. Din alegerea lui Canrobert se vede de o parte pretiulu celu mare, ce pune imperatulu pe oficiulu acest'a, de alta parte apropierea, ce recuprinde locu intre imperatulu sî verulu seu. —

Despre lucrurile din Itali'a novel'a mai nóua e, ca negotiatiunile intre curtîle din Turinu sî Rom'a nu numai inaintéza, ci tocmai dau indereptu. Curi'a romana cere favoriri, cari regimulu nu le póte dá, sî astfelu negotiatiunile se paru intrerupte, celu putînu deocamdata. Dar mai fâra norocu inca, decâtu cu Itali'a, este curtea papala cu Messiculu, unde imperatulu Maximilianu, ramanendu credinciosu principieloru sele liberale, nu voiesce nici decâtu sa-si plece capulu sub jugulu celu blandu (?) alu curiei, carea intre altele cere dela densulu unu felu de concordatu, in urm'a cârui'a biseric'a singura indreptatîta sa fia cea romano-catolica. Nunciulu popalu merse pâna a numi pre imperatulu intr'o nota oficiósa „suditu alu capului bisericei,“ ear „suditulu“ reintroduse o lege vechia, prin carea sa demanda, cá dispositiunile papale numai dupa „placetum regium“ (incuviintiare din partea regelui) sa se publice in hotarelo imperiului. In urm'a acestor'a intre curi'a romana sî curtea messicana este intreruptu comerciulu diplomaticu. —

Garibaldi se dice ca este bolnavu, — de uritu.

Kossuth intr'o scrisóre câtra mai multe foi italiene publica o protestatiune contr'a unei contielegeri intre Austr'a sî Ungari'a.

Russi'a face unu imprumutu de 12 millióne ruble, cu cari sa-si acopere deficitulu de 12 millióne ruble pe 1865.

Burs'a din Vienn'a 20 Iuniu (1 Iuliu) 1865.

Metalicele 5%	69 15	Actiile de creditu	177 60
Imprumutulu nat. 5%	74 25	Argintulu	106 50
Actiile de banca	791	Galbinulu	5 18½

Ne rogâmu a grabí cu abonamentele, cá sa ne scimu orientá la tempu.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a olei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 49. ANULU XIII.

Sabiiu, in 24 Iuniu (6 Iuliu 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Privitoriu la cris'a ministeriala.

In privinti'a crisei ministeriale inca nici astadi nu potemu dá cititoriloru nostri sciri sigure si fapte complinite, ci numai proiecte si conjecturi, dupacum esu din dorintiele séu temerile partideloru. Impregiurarea aceea insa, ca nici astadi, dupa o septemâna inca nu potemu dice in privinti'a denumiriloru nóue nimicu positivu, este o dovada destulu de invederata, ca formarea unui ministeriu nou, care sa cuprinda loculu ministeriului Schmerling, da preste greutâti fórte mari. De siguru se scie numai atât'a, câtu amu comunicatu in numerulu din urma dupa fói'a oficiósa: ca cancelarii Conte Nádasdy si Conte Zichy au dimissiunatu si ca in loculu cestui din urma s'a denumitu d. de Majláth. Acest'a se si duse la Ungari'a, pentru de a negotiá cu barbatii conducatori de acolo in privinti'a puncteloru, prin cari s'aru poté face unu compromisu intre tierile de dincóce si de dincolo de Lait'a. Dupa parerea unor'a Contele Belcredy s'aru fi unitu cu d. de Majláth asupr'a puncteloru urmatóre: a sustiné senatulu imperialu redusu, precum l'a creatu patent'a din Februariu; a lasá la o parte imprumutulu cerutu de 117 mill. si a remané pelanga cele 13 mill. incuviintiate; a nu se apucá mai nainte de „bugetulu pe 1866, panacandu se va depliní legea finantialu pe 1865; in fine — si acést'a este pentru noi de celu mai aduncu interesu! — a ignorá (a nu recunósce) referintiele transsilvane dela 1861 incóce.

„Wanderer“ compune din faimele, ce sbóra prin Vienn'a, urmatórele liste de candidati pentru ministeriu: cá ministru presiedinte: Contele Mensdorff, principele Alfred Windischgraetz, principele Meternich pentru ministru de statu: Contele Belcredi, Baronulu Hübner, Baronulu Mecsery, Contele Goluchowski; pentru ministrul de justitia: Baronulu Lichtenfels, procurorulu super. de statu Waser, presiedintele tribunalului provincialu Waidele de Wilingen, presiedintele tribunalului supremu Hennet, procurorulu super. de statu Mende; pentru ministru de comerciu: Baronu Bnrger, Baronu Hock, Baronu Kellersperg, domnulu de Becke, domnulu de Lonyai; pentru ministru de politîa: Baronulu de Kellersperg, Baronulu de Poche, Mecsery; pentru ministru de resbelu: maresialulu locoteninte Hauslab; pentru ministru de finantie: d. de Plener, Almási, Desseffwy, Contele Festetics, principele Sapieha, d. de Holzgethan, principele Iablonowski, Hopfen, Wodianer; pentru ministru administrativu: Contele Belcredi; cancelariu aulicu transsilvanu Baronu Reichenstein; Judex Curiae: Contele Apponyi; Tavernicu: Cziraky, Sennyey; presiedinte alu consiliului de statu: Contele Rechberg. Din ministri retrasi Schmerling aru fi sa se faca presiedinte alu Tribunalului supremu, Hein presiedinte alu Tribunalului supremu provincialu in Brünn, Plener consiliaru de statu, contele Mensdorff ambasadoru in Parisu, Lasser locoteninte in Stiri'a. Repetîmu insa, ca acestea suntu totu coniecture, cari n'au temeiulu loru airea, decâtu numai in faimele, ce sbóra prin Vienn'a. Maiestatea Sea erá sa Se 'ntórca pre Marti 22 luniu la Vienn'a, si atunci apoi se asceptá cá sa urmeze denumirile definitive, insa n'au urmatu.

De altmintrea lasâmu, cá cititorii nostri singuri sa afle si sa combine, ce ni se scrie in privinti'a acést'a atâtu din Ungari'a, câtu si din centrulu imperiului in corespundintiele de mai josu. Noi ne vomu marginí pelânga inregistrarea celoru mai probabile coniecture, si vomu asceptá, ce ne va aduce venitoriulu.

Pest'a 28. Iuniu 1865.

Sum convinsu, ca pe candu aceste orduri voru vedé lumin'a in „Telegrafu“, pâna atunci onor. cetitori voru si fi insciintiati prin depesie telegrafice despre evenimintele cele mari, ce s'au intemplatu eri si astadi in Vienn'a.

Ministeriulu Dlui Schmerling a cadiutu, si cu elu dimpreuna a incetatu traganarea de patru ani, in deslegarea cestiunei ungare. In loculu Cancelariului de curte a Contelui Zichy a venitu domnulu de Majláth, fostulu tavernicu regiu in 1861., unu barbatu din partid'a ultraactiva in causele magiare; dupa dimissiunarea Contelui Nádasdy, Cancelariulu Transsilvaniei, acestu postu remâne vacantu, pâna mai tardîu séu dóra pentru totdeun'a (? Red.) deórece scopulu guvernului aru fi unirea acestei Cancelarie cu cancelari'a Ungariei çá tocmai si a Croatîei.

Eata deocamdata resultatulu grandiosu, ce-lu produse caletori'a Maiestâtii Sele la Bud'a-Pest'a.

Pe lânga a este impregiurâri nu mai este nici o indoéla despre conchiamarea dietei Ungariei; ea se va conchiamá de siguru in dilele prime ale lunei venitóre pe Octobre, si actulu conchiamârei s'a si substernutu Maiestâtii Sele spre incuviintiare si subscriere.

Pe aicea suntemu ocupati in totu minutulu cu combinatiuni de totu feliulu asupr'a acestoru stramutâri grandióse in ministeriu. Din aceste stramutâri potemu vedé apriatu, ca influintî'a Magiariloru in Vienn'a astadi e mai mare decâtu fu de 15 ani; câci pecandu in 1860. si 1861. nimenea nu cutezá a visá despre ministeriulu Ungariei in intielesulu legiloru din 1848., si guvernulu Maiestâtii Sale nici ca voiá sa auda despre uniunea Transsilvaniei cu Ungari'a, astadi, celu putînu pe semne, se vede implinita de jumetate dorinti'a Magiariloru; seu ce va sa insemne demissuinarea Cancelariului Transsilvaniei, si incopciarea séu confusiunea celoru trei Cancelarie de curte, déca nu apropiere câtra uniunea multu dorita prin Magiari?

Fia ori si cum, insemnatatea grandiósa a crisei ministeriale nu se póte negá de feliu, urmârile eii le vomu vedé mai tardîu in tóta valórea loru. Atât'a inse potemu afirmá, ca impacarea de multu dorita intre guvernulu Austriei si intre Ungari'a va fi cu multu mai usióra, decâtu in 1861., si ca patent'a din 26 Febr. 1861., carea aflá atât'a antipatía la opusetiunea magiara, astadi abiá va mai fi meru de cérta, séu déca va si vení pe tapetu, de siguru va fi imbracata in alta forma, de carea nu se voru instrainá asiá tare nici Magiarii.

Ce va fi program'a noului Cancelariu? Ce va fi cu Comitatele? Dar cu Comitii supremi denumiti sub regimulu Contelui Forgách si Zichy ce voru face? Ce directiune va luá diet'a? Cum voru fi alegerile deputatiloru prin Comitate? etc. totu atâtea intrebâri de mare insemnatate pentru locuitorii Ungariei, a câroru deslegare aterna dela viitoriulu celu mai de aprópe.

Despre noulu Cancelariu potemu presupune, ca nu va fi priimitu acestu postu inaltu, fâra de a se fi asiguratu despre restituirea dreptului publicu alu Ungariei, firesce acomodatu impregiurâriloru de astadi, si póte ca cu unele esceptiuni in privinti'a ministerieloru de resbelu si finantie, cari pâna acum erau pedec'a cea mai mare a impacârei. Si dupa aceste mesuri se va restringe séu se va mai latî activitatea si drepturile muncipalitâtiloru (Comitateloru, Districteloru si cetâtiloru libere regesci) in privinti'a administratiunei etc.

Mai nu credemu, ca comitii supremi denumiti sub fostulu Cancelariu Forgách si Zichy voru remané in posturile loru, deórece Magiarii se voru silí de nou a alege deputati de acei'a pentru diet'a viitóre, cari in câtu se va poté voru delaturá ori-ce cestiune nefavoritóre principieloru magiare, — ce insa abiá se va poté realisá cu Comitii supremi de astadi, cari suntu denumiti prin Comitatele nemagiare.

Aru fi unu ce fórte tristu si pentru noi Românii, déca posturile de Comite supremu prin comitatele românele-aru ocupá neromâni, séu Români de acei'a, cari putînu séu dóra nimicu nu se intereséza de causele Româniloru. Ast'a aru fi o tactica reu nimerita din partea Magiariloru;— insa fia cum va fi, adeverulu e, ca déca Românii din Ungari'a nu se voru ingriji de tempuriu a dá espressiune dorintieloru sale, si déca la alegerea depu-

.atiloru nu voru poté nimerí caractere cá ferulu sî devotate causeloru nóstre natiunale, — atuncea egal'a indreptatîre sî respectarea natiunalitâtii nóstre va fi scrisa numai pe hartia. Prin Ministeriulu Dlui Schmerling multu au inaintatu caus'a româna, precum se vede in Ardealu, sî pe ici colea sî in Ungari'a, dar cu caderea acestui'a se póte ca a cadiutu sî caus'a nóstra pe unu tempu indelungatu.

Ne mangaie inse acea impregiurare, ca ori-ce programa va avé noulu Cancelariu, ori-ce mesura va luá prin Comitate cu scopu de a se alege numai deputati devotati causei magiare, — ceea ce avemu astadi din grati'a Monarchului nu se va poté rapí dela noi cu un'a cu dóua; sî caus'a natîunalitâtiloru, déca va si adormí pe unu tempu, pâna candu adeea se voru deslegá celelalte cestiuni de statu, — ea nu va poté fi sugrumata intru atât'a, cá in viitoriu sa nu potemu nici sperá deslegarea eii. —

Se ascépta in totu minutulu denumirea judelui curialu, precumu sî a tavernicului regescu, cari inse nu ducu rolu politicu asiá mare, cá Cancelariulu Ungariei. Pe ici sî colea se facu combinatîuni asupr'a persóneloru, ce voru sa ocupe posturile Ministeriului ungaru, firesce numai combinatiuni, de órece inca nimicu positivu nu se scie despre numerulu Ministrilorn.

„Srbobranu“ afla, ca cele mai multe decisiuni ale congressului serbescu din urma s'au incuviintiatu din partea dicasterieloru respective sî vinu a se asterne câtu mai curendu Maiestâtii Sele pentru p. n. sanctîunare. Câtu pentrn impartîrea bisericésca administrativa intre Serbi sî Români, despre acést'a nu mai este'ndoiéla, ci in Versietiu sî Timisiór'a voru fi de aici incolo numai Episcopi serbesci, ear Caransebesiulu va fi scaunulu unui Episcopu romanescu. Pe bas'a acestei rosolutîuni in curendu se va sî denumí Episcopulu serbescu pentru Timisiór'a, póte sî fâra Sinodu.

D i n U n g a r i 'a. Telegrafulu ne aduce scirea despre retragerea ministeriului intregu, afara de ministrulu de esterne sî marina, precum sî despre demissiunarea Cancelariloru Ungariei sî Transsilvaniei, sî despre denumirea dlui M a j l á t h de Cancelaru ungurescu, carele a sî depusu juramentulu in mânile Maiestâtii Sele. Totdeodata ne spune, ca Contele B e l c r e d i, de presinte locotenintele Boemiei, aru fi desemnatu pentru portfoliulu ministrului de statu, ear ministrulu de esterne insarcinatu cu presiederea in consiliulu ministeriale, de óre-ce archiducele Rainer, ministrulu presiedinte, a plecatu cu concediu. Stramutarea acést'a sa nu fia numai personala, ci cu ministeriulu sa se schimbe deodata sî sistemulu de 4 ani incóce.

Noi ori sî candu amu fi priceputu retragerea ministeriului, in tempulu presinte insa nu o potemu pricepe. Amu fi priceput'o cu ocasiunea desbaterei adressei in senatulu imperiale; candu opusetîunea sî anume Kaiserfeld si-au adusu tóte armele incontr'a ministeriului, amu fi priceput'o in desbaterea bugetului, unde guvernulu a cadiutu totdeun'a in minoritate, amu fi priceput'o cu ocasiunea petrecerei Maiestâtii Sele in Bud'a—Pest'a, dar acum'a ne e neesplicabila, sî acést'a cu atât'a mai multu, cu câtu nainte de 4—7 dîle jurnalulu „Debatte“ s'a confiscatu pentru unu articulu, care bucinâ in lume „Crisa ministeriala“.

Intr'unu statu constitutîunalu numai unu guvernu din maioritate, se póte sustîné; avemu esemplu pre Anglí'a, dar sî tempulu d'antâiu alu ministeriului cadiutu. Déca guvernulu perde increderea maioritâtii din representanti'a tierei respective, cu ocasiunea d'antâiu face locu altui ministeriu din maioritate, séu déca guvernulu posiede in mai mare gradu increderea suveranului, se desfiintiéza camer'a, precum ne dovedesce destulu de eclatante Prussi'a. La noi nu s'au intemplatu nici un'a nici alt'a, de-sî guvernulu, pâna mergeá mâna 'n mâna cu senatulu imperiale, erá tare sî poternicu, sî numai prin desavuarea acestui'a a devenitu slabu. Déca statulu prin desbaterile cele infocate din senatulu imperialu a perdutu multu in fati'a Europei, óre cine erá mai competinte sa-i restaureze creditulu perdutu, de câtu opusetîunea, trecendu cu vederea observatîunea dlui Schmerling, ca in opusetîune nu s'aru aflá barbati destulu de apti, spre a dirige nai'a statului. Neconsecuinti'a acést'a constitutîunala, precum sî impregiurarea, ca vedemu chiamati la cârma chiaru pre unii din capii conservativiloru, ne face a crede, ca sistemulu de centralisare va face locu dualismului. Nóue Românilorn din Ungari'a atâtu centralisarea, câtu sî dualismulu nu ne e amicu, sî de aceea din punctu de vedere natîunalu nu potemu dîce nici alba nici négra la stramutârile acestea. Totu, ce potemu face in tempulu presinte, e esprimerea mirârei, ca cum e cu potintia, cá sistemulu de guvernare a unui statu, cârui sistemu s'a sacratu in tempu de patru ani ceriulu sî pamentulu, sa se schimbe intr'o dî!

Retragerea Cancelarului Zichy nu ne-a surprinsu, câci noi amu asceptat'o, sî i-amu prorocit'o, candu a priimitu conducerea cancelariei ungaresci. Noi i-amu spus'o apriatu sî chiaru, ca numai unu cancelaru, care va posiede simpatiele natîuniloru din Ungari'a, sî va fi spriginitu de acestea, póte sustá. Cancelarulu insa a calcatu in urmele Contelui Forgách sî in fine a trebuitu sa imparta sórtea acestui'a. L'amu vediutu in tempulu din urma facendu incercâri, de a castigá pre Românii, insa atunci a fostu prétardîu, câci tóta lumea erá convinsa despre politic'a lui pocita, sî apoi noi nu ne indestulimu numai cu promissiuni, ci vremu sa vedemu fapte, sî nici candu nu vomu trage spriginulu nostru dela acel'a, carele lu merita sî voiesce bine cu natîunea nóstra;— in Octobre— Novembre l'amu vediutu retragendu-si proiectulu de organisarea justitiei, iara in Maiu i s'au reiciatu propunerile pentru denumirile comitîloru supremi, sî atunci caderea lui erá cá secura. Amu fi asceptatu, cá cu Zichy dimpreuna sa vedemu dusu sî pre Contele Pálffy, de-sî ne e fórte bine cunoscutu, ca densulu nu se tîne de unu programu, ci si intórce mantéu'a dupa ventu.

Cancelarulu nou se tîne de partid'a conservativiloru, politic'a lui aru fi sa incépa firulu, unde s'a ruptu la 47.

Politic'a c o n s e r v a t i v i l o r u nu póte fi nici candu politic'a Românului. Noi, cari pâna la 48 n'amu avutu tiéra, nici proprietate, nu ne potemu c o n s e r v á miseri'a, sî a ne lasá de buna voia despoiati de drepturi politice, ci trebuie, mintea sanetósa ne prescrie, sa fimu progressisti. Déca progressulu natîunalu va fi in ochii guvernului o crima, atunci noi din capulu locului vomu face o parte a opusetîunei, urmandu principiele de natîunalitate, sî nesuindu câtra realisarea dreptelorn nóstre pretensiuni, in care nesuintia nu e in stare sa ne conturbe nime in lume, sî acést'a ni va fi cu atâtu mai usioru, cu câtu mâna 'n mâna voru merge cu noi atâtu liberalii dincóce, catu sî cei dincolo de Lait'a; eara déca guvernulu nou va fi petrunsu de inde'a, ca patri'a nóstra numai atunci póte prosperá, numai atunci póte fi fericita, déca se indestulescu pretensiunile natîuniloru conlocuitóre, lu vomu spriginí, vomu da mân'a cu elu.

Se dîce, ca conservativii sî liberalii magiari si-aru fi datu mân'a de fratîetate, sî lucra in cea mai buna cointielegere; conservativii au sa pregatésca calea, sî atunci predau liberaliloru frênele guvernârei. E cu potintia, dar noi nu o credemu, sî déca o credemu, dela fratîetatea acést'a n'avemu multu de asceptatu, câci politic'a conservativiloru sî a liberaliloru, fiindu ea in contrastulu celu mai mare, la prim'a ocasiune i va despartî iara in dóue castre. Sa luâmu numai la mâna istori'a, sî ea ne va dá destule esemple. Nu esiste unu casu in istoria, candu conservativii de buna voia sa se fia retrasu dela potere, cá sa faca locu liberaliloru sî sa fia sacratu interesele loru proprie intereseloru comune, iara spiritulu tempului nu ne lasa sa credemu, ca liberalii sa increda interesele poporului conservativiloru. Tempulu acestor'a a trecutu, invingerea uniunei americane le-a frântu capulu pentru totdeun'a, sî déca suntu momente, candu vinu iara la potere, acestea suntu numai momente, sî momentele din urma ale unui'a, ce trage de mórte.

Ori sî care sa fia programulu politicu alu barbatîloru, ce au priimitu frênele guvernârei, fia elu conservativu, liberalu séu chiaru o amestecatura din ambele, noi avemu cuventulu Maiestâtii Sele despre conchiamarea dietei, sî acést'a in impregiurârile presinte ne mângaia pe deplinu. Noi scimu, ca diet'a e uniculu locu competinte, de a desbate intrebârile cele mai momentóse pentru tiéra, dintre cari nu loculu din urma cuprinde intrebarea natiunalitâtîloru, care pentru noi are unu interesu indoitu, câci dela deslegarea fericita séu nefericita a acestei intrebâri depindu tóte celelalte. Nu suntemu optimisti, insa dupa o scóla de suferintie de patru ani sî dupa preparatîunile, ce s'au facutu in tempulu mai nou, nime nu ne va luá in nume de reu, déca sperâmu, ca fratii Magiari s'au emancipatu de ideile de suprematisare din 1861.

D i n B i h a r i 'a, in Iuniu 1865. Multu onorate Domnule Redactoru! De multu petrecu cu atentiune colónele fóiei Dtale, cá sa me incunoscintiezu despre intemplârile de dî din pârtîle locuite de Români, sî incâtu din pârtîle nóstre acum de multisioru nu s'a comunicatu nimicu in fói'a Dtale *); vinu dara a descrie sî de pe la noi câte ce-va. —

Intre cestiunile nóstre mai de frunte la antâiulu locu numeru eu c a u s 'a s c o l a r a, carea dupacum la Români de-a rendulu, — dela curmarea absolutismului asiá sî la noi stagnéza, adeca: nici cu unu pasu mai inainte; — sî asiá dupa regulele filosofiei „Ce nu progreséza, regreséza.“ —

Alta cestiune de frunte suntu causele bisericesci, cari

*) Nu e vin'a nóstra. Red.)

asijderea ascépta reforme salutarie sî organisâri corespundiatóre indigintieloru poporului. —

Aceste dóue probleme, cari sî asiá la natiunea nóstra suntu sî trebuie sa fia nedespartîte, — avemu firma sperantia, ca-si voru aflá deslegarea dorita intr'unu sinodu, ce se ascépta sî pe la noi cu mare sete. —

Premitiendu-le acestea, fia-mi iertatu a descinde in câtu-va sî la alte cestiuni, — altmintrea de natura mai universala, cari dupa impregiurârile de fatia mai de grabu voru sa preocupe poterile natîunei; — sî asestea se reducu la diet'a Ungariei, ce ne sta la pragulu usiei. In privinti'a asést'a nu aflu de lipsa a desfasiurá idei politice, cí me marginescu numai la amintirea conditîunei, dela care atârna prosperarea nóstra; sî aceea e: contielegerea, armoni'a sî infratîrea solida; câci numai acestea suntu acele efecte, cari voru fi in stare a ne conduce la limanulu doritu, — éra la din contra caus'a ne e periclitata, interesele natîunali inapoiate, sî alte urmâri nefavoritóre ne voru ajunge.

Spre scopulu acest'a nemicu e mai intetîtoriu atâtu pentru noi Bihareníi, câtu sî pentru fratii de prin alte tînuturi, decâtu constituirea de Comitete, cari voru avé sarcin'a de a ne pregatí caus'a — adeca: a ne desemná barbatii acei demni, cari voru fi provediuti cu placut'a missiune de a representá natiunea la diet'a venitóre. —

E lucru cunoscutu, ca in tempurile mai de demultu sî mai decurendu trecute sî dóra sî de fatia, strainii au cercatu tóte mijlócele spre a ne imparechiá intre noi insîne, cá asiá sa fia mai usioru a pescuí in tulbure, sî incâtu si-au ajunsu scopurile, e in destulu de cunoscutu. Acum'a insa desceptandu-se sî la noi conscinti'a natîunala, credu ca nu-si voru mai poté infige sagetîle veninate in corpulu natîunei nóstre.

Nu ne remâne nóue acum'a alt'a, decâtu cá intre noi sa facemu tréba buna, eara dificultâtîle purcese din diferinti'a confessiunala sa facemu sa dispara cu totulu ; câci acelea , dorere ! sî pâna astadi se ivescu ici colea; ba chiaru la noi in Bihari'a, de multu esistu frecârile confessiunali, ce cu amaraciune trebuie sa marturisescu, sî acestea candu pe fatia, candu pe ascunsu. Sî nici ide'a tempului nou, ide'a de natîunalitate inca nu e deplinu capace, cá sa produca armonia sî infratîre adeverata. Caus'a acestui tristu fenomenu e simpla : suntu multi condusi de interese private, sî voindu a se folosí de densele , facu stricaciune nespusa causei nóstre comune natiunali. —

Nu-mi e scopulu a presentá casuri speciali; retacu cuventârile rostite pâna sî de pe catedre taiatóre in cestiunea acést'a fragedа,— sî mi incheiu sîrele cu acea intrebare, ca óre nu s'aru poté aflá sî la acést'a leacu ? câci aru fi tempulu odata, cá sa se puna capetu dificultâtîloru acestor'a, ce totu se manifestéza candu privatu, candu in publicu.

Eu asiá cugetu, ca o muma va scí imblandî pre fiii sei, sî le va scí curmá slabiciunile, candu acei'a voru emulá intru manifestarea de iubire sincera sî adeverata câtra mum'a loru comuna. Amu disu.

Unu filoromânu.

Vienn'a in 28 Iuniu 1865. Pe candu scriu sîrele acestea, publicului de aici se afla in cea mai mare incordare , pentru de a aflá persónele fiitoriului ministeriu.

Cu cabinetulu Schmerling s'a finitu, despre acést'a nu e indoiéla; dar ce felu de ómeni voru vení lá cârma in loculu lui, acést'a e intrebarea cea mare , la carea nu scie sa dea respunsu inca nime. Din denumirea fostului Tavernicu Majláth, de Cancelaru alu Ungariei , se deduce, ca sî ceialalti membri ai cabinetului se voru luá din taber'a conservativiloru, numele, cari in urm'a de atari combinatîuni se amintescu mai desu, le veti fi cititu din press'a cea vechia.

Déca a fostu vre-odata schimbarea persóneloru ministeriului de vreo influintia deosebita asupr'a stârei nóstre politice, apoi acést'a promite necontestabilu a fi de cea mai mare sî nemijlocita inriurintia. Totodata cu aceste schimbâri se latiescu sî sciri despre intrunirea Cancelariei aulice transsilvane sî croato-slavone cu a Ungariei, despre chiamarea archiducelui Stefanu spre priimirea postului de Palatinu s. a. Totusi sî acea partida, din a cârei fauraria esu aceste sciri, concede, ca pâna la dieta in statu quo alu Cancelariei aulice traussivane cu greu se va intemplá vreo stramutare. Pre noi pe aici, spunendu adeverulu, ne-a surprinsu neplacutu caderea ministeriului Schmerling , incâtu acel'a. avendu ocasiune a se cunósce mai de aprópe cu stârile impregiuru ale Românilоru din deosebitele pârti ale imperiului, convenindu mai de multe ori cu barbatii nostri de incredere, apucase pe calea egalei indreptatîri inainte sî cautá a multiamí popórele in privinti'a acést'a.

Nu potemu insa sa perdemu din vedere nici astadata, ca Maiestatea Sea preabunulu nostru monarchu atîntesce intru tóte lucrârile Sele la fericirea sî multiamirea toturoru popóreloru Sele, sî déca pentru scopuri mai inalte au aflatu cu cale a chiamá alti barbati in svatulu Seu inaltu , nu va lasá cu buna séma nici odata, cá unulu séu altulu din popórele Sele credincióse sa se desbrace de drepturile in cale legala castigate, nici va mai iertá sa se dee unui'a séu altui'a prerogative pe cont'a celuialaltu.

Poporulu românu, care a fostu totdeun'a credinciosu Inaltului tronu, póte privi dar sî de ací inainte cu incredere in viitoriu, pentruca vina ori sî ce ministeriu, preste acel'a sta Maiestatea imperatésca sî vointi'a cea firma, solemnu marturisita a gloriosului nostru monarchu, ca tóte popórele sa se bucure de asemenea drepturi politice, prin urmare déca vre-unu ministeriu nu va fi in stare séu nu va voí a nesuí câtra acésta tînta, va trece sî se va topí cá sî cér'a la fati'a focului, cá sî intunereculu noptiei la ivirea radieloru sórelui. Sciri se voru iví ele câtu de multe, sî unele câtu de ciudate, sa nu perdemu insa nici pe unu momentu increderea in noi sî in drepturile nóstre solemnu sanctîunate. Noi ne vomu bucurá, déca va succede noului ministeriu a impacá sî pretensiunile fratîloru Magiari fâra vatemarea egalei indreptatîri a celoralalte natîuni sî i o dorimu acést'a din anima, pentru cá asiá apoi in contielegere fratiésca sa potemu continuá mai incolo rezidirea patriei pe fundamentulu celu neclintitu alu principîeloru liberale, ce luminéza secululu nostru. Numai domnii centralisti mi se pare ca si-voru muscá limb'a , sî voru avé mai multu de a se tenguí, pentruca dupace au contribuitu ei singuri nu putînu la caderea estui ministeriu, din causa, ca n'au voitu sa pornésca pe calea unei centralisâri absolute, cum dorescu domniele loru, se intemplà ce n'au visatu, intrà in viétia dupa tóte semnele unu ministeriu cu totulu contrariu acestei maxime , adeca federalisticu, sî asiá si potu pune de cuiu ideile regeneratóre de statu pe unu tempu cam lungusioru.

Nou denumitulu Cancelaru alu Ungariei va fi cunoscutu publicului românu inca de pe la desbaterile senatului imperialu din 1860; nu e de lasatu din vedere insa, ca atunci a vorbitu sî lucratu cá omu privatu, acum insa va avé de a vorbí sî lucrá cá unu functîunariu inaltu alu statului. Pâna acum suntu cu totulu 14 Cancelari aulici in viétia sî parte in activitate , parte in pensiune, numai Cancelari'a Ungariei numera dela 1860 incóce 7 Cancelari sî Vicecancelari, anume pre Szögényi, Forgách, Károlyi, Zichy, Privitzer sî Beke sî in urma pre Majláth.— Tribunalulu supremu alu Transsilvaniei are sa se constituie celu multu pâna in 15 Iuliu. Guberniulu regescu mai perde unu consiliaru, pre D. Com. Szatsvai, care la cererea sea e pusu in pensiune.— Ablegatii nostri dela Senatulu imperialu mai au sperantia sa petréca inca pâna in 15 Iuliu pe aici.

De Contele Belcredi mai nu mai e indoiéla, ca va fi ministru de statu, densulu s'a tînutu altmintrea de partid'a ministeriala, cá deputatu ocupase locu in centru. Publicarea denumiriloru nóue se ascépta pe Marti, pe candu se va re'ntorce Maiestatea Sea dela Ischl. (N'a urmatu. Red.)

Atât'a st. nostru corespundinte. Noi mai adaugemu :

In 16/18 Iuniu nainte de amédi au priimitu noulu cancelariu de Mayláth personalulu amploiatîloru Cancelariei ungare Referintele de Cancelari'a aulica, Episcopulu Korizmics lu salutà in demnitatea cea nóua sî i urá, cá gloriosulu nume alu tatalui seu sa-lu transplante cu aceeasi splendóre prin persón'a sea, cá precum pân'acum, pecandu a fostu in calitate de comite supremu, de deputatu dietalu sî de tavernicu, asiá sî'n venitoriu sa se distinga activitatea lui prin zelu neobositu sî prin alipire deplina de Maiestatea Sea sî de patria. Cancelarulu respunse, ca priimesce cu profunda multiamita urârile, ce i s'au adusu, ca simte deplinu pe de o parte marimea oficiului, la care e chiamatu, precum sî micimea poteriloru sele, ca a priimitu postulu cu firm'a credintia, ca tînt'a pronunciata de Mai. Sea, de carea atârna fericirea Ungariei, sî mijlocitu sî a monarchiei, se va poté ajunge numai asiá, déca spre ajungerea eii va conlucrá fiacare patriotu in cerculu positîunei sele cu resignatîune sî cu jertfire de sine, dar la tóta 'ntemplarea cu energía nefrânta. In fine espune incredintiarea sea, ca diregatorii cancelariei aulice voru sprijiní intentîunile lui cu totu interesulu, ce-lu pretinde gravitatea momentului sî sublimitatea tîntei.

Dupa acést'a Vice-cancelariulu de Privitzer recomanda cancelarului pre amploiatii unulu câte unulu; acest'a apoi se retrase in departamentele sele sî indata chiamà pre Vicepresiedintele la o convorbire.

Varietâti sî noutâti de dî.

(Actu de gratîa.) Maiestatea Sea S'au induratu a applacidá pentru veduv'a istoricului magiaru Ladislau de Szalay pensiune pe viétia de 1000 fl. anuali, sî celoru doi prunci orfani câte 200 fl. pe anu pentru crescere. —

Esc. Sea P. Mitropolitu gr. cat. din Blasiu, Al. St.

Siulutiu, insotîtu de P. Canonicu Fekete-Negrutiu, a plecatu Domineca diminéti'a din Sabiiu spre bâile dela Elöpatak. — Totu in acésta diminétia parasì Sabiiulu, dupa o petrecere prea scurta, d. Conte Scarlatu Rosetti, calatorindu, precum audîmu, spre Londr'a. —

Esamenele in Institutulu archidiecesanu gr-or. se voru tîné in ordinea urmatóre: Sâmbata in 26 Iuniu c. v. diminéti'a: Pastoral'a sî Cateshetic'a cu clericii III, dupa amédi: Computulu cu amendóue classele de Pedagogia; Dominec a: Cantârile bisericesci sî tipiculu cu toti elevii Institutului; Luni diminéti'a: Dreptulu Canonicu sî Esegetic'a cu clericii III, dupa amédi: Gramatic'a cu amendóue classele de Pedagogía; Mercuri, diminéti'a: Dogmatic'a cu clericii I, dupa amédi: Sciintiele naturale cu amendóue classele de Pedagogía; Joi diminéti'a: Pedagogi'a cu clericii III sî Pedagogii II, dupa amédi: Retoric'a bisericésca sî Polemic'a cu clericii II; Vineri diminéti'a: Moral'a cu clericii II, dupa amédi: Catechismulu sî Istori'a bisericésca cu amendóue classele de Pedagogía; Sâmbata diminéti'a: Istori'a bisericésca cu clericii I, dupa amédi Geografi'a cu amendóue classele de Pedagogía. Inceputulu diminéti'a la 7, sî dupa amedi la 4 óre.

(Din statistic'a scóleloru.) Gimnasiulu de statu din Sabiiu precum spuseramu in nr. din urma, au avutu la capetulu semestrului de vara 338 elevi. Dintr'acesti'a au fostu dupa natîunalitate: Germani 103, Magiari 48, Români 180, Croati 2, Poloni 3, Boemu 1, Ruteanu 1. Esamenulu de maturitate lu facura cu resultatu bunu, dintre Români tinerii: Georgiu Comsi'a, Ioanu Dordea, Aureliu Isaacu, Nicolau Prosceanu, Dionisiu Radesiu, Dionisiu Romanu, Cassianu Tuszinsky.—

(Hotelu Bucurescì.) Cas'a de óspeti a d. Savu Lobontiu din strad'a macelariloru din Sabiiu, (prest drumu dela biserc'a gr. or. din cetate) cunoscuta de siguru nu numai óspetîloru din Transsilvani'a, ci sî de prin tierile invecinate, pórta de adî inainte firm'a: Hotelulu Bucurescì. —

(Calu piti cu.) Regin'a din Engliter'a priimi din Iav'a unu calu, care cu tóte ca e de 4 ani sî crescutu deplinu, totusi nu e mai mare de 27 1/2 policari, va sa dîca mai micu decâtu unii din câni nostri. Capitanulu Luckey lu portá prin Londr'a in caruti'a sea, lu ducea prin case sî la despartîrea dintr'o societate, intre risetele óspetîloru, lu luà 'n bratie sî-lu duse in caret'a sea. —

(Epidemia de colera.) Dupa depesie telegrafice in Alessandri'a din Egiptu morisera acolo in 30 Iuniu 197 ómeni de colera Locuitorii fugu in tóte pârtile de acésta bóla cumplita; sî la Triestu totu mereu sosescu locuitori de acolo. —

Principatele române unite.

„Tromp. Carp.“ nr. 30 aduce dupa Monitorulu oficialu decretele domnesci, prin cari se facu in ministeriu straformârile acelea, cari noi le-amu indicatu inca in numerulu nostru penultimu. Atat'a vomu mai adauge numai, ca pâna la sosirea la postu a generalului Florescu, care este designatu ministru de interne, acestu despartiementu lu va administrá interimalu d. Cretiulescu, ministrulu de finantie. Putînele foi, ce ne vinu de dincolo, suntu preocupate de acésta schimbare sî profetiescu noului ministeriu o positîune destulu de grea, dupace finantiele tierei suntu in starea cea mai rea.

Unu corespundinte alu „Tromp. Carp.“ aduce de nou la desbatere proprietatea Romaniei asupr'a insuleloru din Dunare, Cetalulu sî St. Georgiu. Insulele acestea pâna la 1856 se aflau sub domnirea Russiei, ear dupa art. XXI alu tractatului de Parisu ele facu o parte intregitóre din teritoriulu Romaniei Insulele acestea, dîce corespundintele, au 16,000 locuitori sî aducu statului venitu anualu de câte 50,000 galbini sî inca 1000 galb. taxa pentrusare etc. Dupace Russi'a fusese constrinsa, a-si retrage fruntariulu dela Dunare, pamentulu cedatu de Russi'a s'a fostu hotarîtu sa se anecteze la Moldavi'a sub suseranitatea Portii. Armat'a româna insa n'a ocupatu la tempulu seu terenulu golitu de Russi, sî asiá l'au apucatu Turcii, cari lu folosescu pâna astadi, tragendu pe anu câte 65,000 galbeni. Aceste summe staruiesce acum corespundintele a se readuce in possessiunea principateloru române, dupacum inca la anulu 1860. propusese Alecu Culiciu, fostulu pe atunci revisoru alu ministeriului de interne, sî dupacum ministeriulu de atunci alu Moldovei prin „Monitorulu“ nr. 84 aru fi sî inceputu corespundinti'a cu in. Pórta in privinti'a acést'a. Corespundintele spera, ca guvernulu va sî terminá, ceea ce au inceputu odata; sî fiindca s'a denumitu o comissiune, carea sa licuideze conturile intre Pórta sî Romani'a, aru fi bine, dîce, a se pune in socotél'a Turciei sî folosirea de 9 ani a aceloru insule, carea aru face 584,000 galbini.

Dupa corespundintie germana din Principate taxele pe tabacu s'au urcatu la 18 resp. 14 lei la oc'a.

Afacerea postala inca nu e determinata; despre cursulu eii nu scimu nimicu mai de aprópe; se dîce insa, ca guvernulu romanescu a facutu celui austriacu propunerea, cá cestu austriacu sa lase celui romanescu pre amploiatii postali de acum inca pe câti-va ani.

Drumurile de feru inaintéza cu pasi repedi; guvernulu va trage d'antâiu lini'a dela Giurgiu la Bucuresci. Drumulu bulgaru sî drumulu românu se voru legá printr'unu podu preste Dunare la Giurgiu.

Prospectu politicu.

Tierile esterióre se ocupa seriosu cu schimbârile in ministeriulu nostru. In deobste se crede, ca guvernulu austriacu au insciintiatu pre guvernele esterne, ca schimbarea ministeriului este motivata numci prin impregiurârile dinlauntru, ear politic'a esterna remâne neatinsa de ele.

Austri'a sî Prussi'a si totu scriu la note in caus'a ducateloru dela Elb'a. Austri'a cere imputînarea armatei prussesci de acolo cu jumetatea contingentului, asiá incâtu Austriacii cu Prussii la olalta sa nu faca mai multu de 10,000 feciori, sî a declaratu, ca nu va 'ncuviintiá a se cheltuí mai multu pentru sustînerea trupeloru prusse. Propunerea se motivéze cu spesele cele mari ale intretînerei atâtoru trupe, cari consuma totu venitulu astfelu, incâtu ducatele nu potu sa platésca nimicu din datoriele loru din resboiu. Altu punctu de pertractare intre cele dóue poteri este pretensiunea Prussiei, cá ducele de Augustenburg pe tempulu, candu va fi adunata diet'a tierei, sa fia departatu din ducate, la ceea ce Austri'a respunse categorice, ca nu se va invoí. Acum va sa propuna Prussi'a, cá sî unei'a singure din cele dóue poteri sa-i fia iertatu a face acést'a, cu atât'a mai vertosu, câci Augustenburgianulu este suditu prussescu. Dealtmintrea noutâtîle esterne preste totu numai intr'atât'a merita a inregistrate, cá sa remanemu in legatura cu antecedentiele.

Conditiunile Papei fatia cu ministeriulu italianu aru fi, dupa foile francese, urmatórele: 1) Episcopii denumiti sî denumindi nu jura guvernului italianu; 2) Ei intra in episcopiele loru, fâra de a fi indatorati, cá sa céra pentru bulele papale incuviintiarea regelui; 3) Seminariele stau sub conducerea libera a Episcopiloru; 4) Diecesele in tierile principiloru italieni lipsiti de tronu nu se potu nici mici nici impartî de nou. Guvernulu italianu prin rumperea negotiatîuniloru cu curi'a romana a castigatu multu in opiniunea publica a Italieniloru; intr'aceea 'n adeveru rumperea acést'ava tîné scurtu tempu.

In Franci'a cresce poterea sî influinti'a partidei natîunale: la nóuele alegeri pentru camer'a legislativa in departementulu Puy-de-Dome (unde mai nainte fusese alesu ducele Morny, unulu din cei mai addicti amici ai lui Napoleonu), se alesu cu 14,140 voturi GirodProzol, care este unulu din cei mai inversiunati contrari ai imperialismului. — In corpulu legislativu se finira desbaterile asupr'a bugetului estraordinariu pe an. 1866 in 15/27 Iuniu. - Proiectulu de lege pentru espositîunea universala din an. 1867 s'a priimitu din partea corpuluilegislativu cu 212 cont'a 17 voturi; asemenea s'a incuviintiatu din partea camerei imprumutulu de 250 mill. franci, ce are a se face spre scopulu acest'a.

Cabinetulu celu nou spaniolu a 'nceputu negotiatîuni cu guvernulu italianu in privinti'a recunóscerei regatului Italiei din partea Spaniei. Regin'a se fia escusatu pasulu acest'a inaintea Papei prin forti'a impregiurâriloru. Dupa depesie mai nóue insa ministeriulu O'Donell inca nu afla increderea de lipsa, sî astfelu e téma, ca se va face revolutîune séu celu putînu o schimbare nóua de ministeriu.

Regimulu grecescu au incheiatu cu o societate contractu, pentru de a legá prin fire telegrafice, trase prin mare cele mai insemnate porturi ale tierei.

27—2 **Concursu.**

In prediulu comunei opidane Resînari, la Riusadului, a devenitu vacanta statiunea de Invetiatoriu la scól'a filiala de a celo, spre ocuparea câreí'a se publica acestu concursu.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu anualu de 126 f. v. a.

Competintii au a-si tramite cererile la oficiulu subsemnatu (post'a Sabiiu) provediute cu dovedîle de lipsa despre harnici'a loru celu multu pâna in 25 Iuliu st. n. a. c., pentru ca cererile sosite mai tardîu nu se voru poté luá in considerare.

Resînari, 20 Iuniu 1865.

Oficiulu opidanu.

Insciintiare

Subscrisulu, care s'a imbucuratu in restempu de 17 ani cá arendatorele Hotelului la Curtea Mediasiului de a fi onoratu din partea onoratului publicu cu concurinti'a sea, are onóre a face onoratului publicu cunoscutu, ca cu inceputulu lunei lui Iuliu a. c. si-a arangiatu Hotelulu seu, in cas'a sea propria in strad'a macelariloru Nr. 18 sub firm'a „Hotelulu Bucurescì“, in care prelânga unu servitiu promptu se afla cele mai bune sî eftine beuturi sî mancâri, sî care totdeodata e provediutu cu mai multe odâi bine mobilate, cu grajduri bunu pentru cá sî siopuri pentru trasuri. — Sabiiu in 5/7 1865.

Savu Lobontiu,
proprietariulu „Hotelului Bucuresci.“

Burs'a din Vienn'a 2 Iuniu (5 Iuliu) 1865.

Metalicele 5%	69 85	Actiile de creditu	178 20
Imprumutulu nat. 5%	75 15	Argintulu	107 50
Actiile de banca	798	Galbinulu	5 22 5/10

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 50. ANULU XIII.

Sabiiu, in 27 luniu (9 luliu 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Siebenbürgen und die oesterreichische Regierung in den lezten vier lahren.

II.

(A se vedé nr. 41 din T. R.)

Amu fostu promisu in tractatulu precedinte, ca pentru publiculu nostru, care inca nu a cititu opusculului esîtu sub firm'a de susu, voiu dá o icóna câtu se póte de chiara intr'unu estractu scurtu alu lui.— Acést'a va fi cu atât'a mai binevenita, cu câtu credu ca cunoscinti'a lui va fi destula condamnare asupr'a celoru cuprinse in elu. —

Jurnalulu din Vienn'a „Neue freie Presse“ in Nr. 263 a nimeritu cuiulu tocmai in capu, candu s'a esprimatu asupr'a cestiunatei brosiure in tipulu urmatoriu:

„Déca amu fi noi (N. F. Presse) Schmerling, n'amu face alt'a, decâtu amu procurá o traducere romanésca intr'o éditiune populara eftina, spre a se imparti prin Ardélu. Pentru ca d'abiá cunóscemu altu remediu mai aptu d'a vindecá din fundamentu pre natîunile nemagiare din Ardélu si de cele de pre urma remasîtie ale dorului, de a mai vedé restituita starea de mai nainte de acolo. D'abiá— dîce— s'aru gasí altu mijlocu incontr'a astorufelu de dorintie, ce aru mai esistá, de câtu candu s'aru demustrá ací Românîloru si Sasiloru cum se cade ad oculos, ca ei in ochii Magiariloru (intielegemu ací pre cei conservativi ruginiti) suntu inca si astadi totu a-cei'a, cari au fostu pe tempulu dietei dela Debreczinu, unde Kazinczy a espeditu petitiunile pentru egal'a indreptatîre natiunale cu eschiamarea: „Ce voru acesti cersîtori obrasnici!!“

Apoi mai departe continua „N. F. Presse“: „Deocamdata poftésca Românii si Sasii a citî acésta brosiura, cá sa véda ei insîsi cu ochii loru intr'ens'a, ce felu de rudis indigestaque moles suntu ei in ochii Magiariloru, si câtu de mare e defectulu loru in cultura, câtu de grósnica indolentia'a loru, etc.“ —

Cu aceste promise credu ca amu pregatitu destulu pre publiculu meu, spre a fi cá unu Dante portatu de Virgiliu prin locasiurile infernului, ce ni-lu infacisiéza poem'a din sus-citat'a brosiura.

Eata pe scurtu, cum ne dascalesce acésta nu divina, dara diabolica comedia.

In introducerea eii se vaiera amaru, ca regimulu austriacu incependu dela Rudolfu II, Ferdinandu II, Leopoldu I si Iosifu II adesecori au pasîtu ofensivu in contr'a constitutiunei unguresci, insa nici odata asiá de periculosu atâtu in mijlóce, câtu si in perseverantia, cá tocmai in tempulu din urma, — adeca, ca acelu regimu a strinsu pré tare zabalele fa'e tonului celui imbuibatu, de câte ori acest'a si-a facutu ventu d'a tirí carutia societâtii prin tóte coltiurile si abisurile si l'a opritu de a mai muscá si bate cu piciórele totu ce-i veniá in cale, ci l'a constrinsu de a alergá numai pe aren'a cea óbla a dreptei concurintie.

In capitolulu urmatoriu alu brosiurei ea discutéza referinti'a Ardealului câtra cas'a domnitóre austriaca, câtra Ungìa si câtra celelalte tieri ale monarchiei. Ardealulu odata a fostu parte constitutiva a imperiului Ungurescu, dara in decursulu tempiloru vitrigi la inceputulu secului alu 16 s'au ruptu de câtra mam'a sea. Insa cu incetulu cu incetulu, mai cu séma decandu au devenitu sub cas'a austriaca, au luatu o directiune aproprietóre de matc'a sea atâtu in privinti'a legislatiunei câtu si a administratiunei publice, pâna candu mai la urma, vediendu ca singuru e slabu si nepotinciosu, la a. 1848 cu mutu'a invoire éra s'au unitu cu Ungari'a. Prin acésta uniune au ajunsu Ardealulu unu statu puternicu si fericitu, — numai câtu nu dîce fericitu cà paradisulu lui Adamu. — Dara acésta fericire a starnitu invidia in regimulu austriacu, care apoi au indemnatu pre celelalte natiunalitâti, sa guste din pomulu celu opritu alu cunoscintiei binelui si alu renlui, si asiá sa si pérda cu totii paradísulu.

Cumu s'au intemplatu acésta perdere si ce au mai facutu regimulu austriacu dupa isgonirea adamitiloru din raiu la anulu 1848, ne infacisiéza capitalulu III alu poemei.

Au venitu adeca Bach cu biciulu celu de focu, si au silitu pre vinovatu cá si pre nevinovatu, sa-si agonisésca pânea de tóte dilele intru sudórea fetiei loru, — pe câmpulu celu sterilu alu absolutismului. —

Asta pedépsa — dîce mai incolo, — a fostu nemeritata, pentru ca legile din 1848 si cu deosebire uniunea Ardealului cu Ungari'a s'au facutu pe cale constitutiunale, cu invoirea locuitoriloru si a princípelui, si ca uniunea ast'a a fostu fórte buna si folositóre nu numai pentru ardeleni, dara si pentru monarchi'a, carea si-aru aflá centrulu seu mai bine in Pest'a decâtu in Vien'a.

Insa regimulu nu si-a cunoscutu interessulu seu, pentru ca n'a priimitu acestu centru, si nu vré o Ungaria tare si mare. De aceea intrebuintiéza cele mai periculóse mijlóce in contr'a acestui evenimentu salutare, si intre aceste mijlóce primejdióse celu mai afurisitu e principiulu natiunalitâtii, si nicairi acestu principiu nu e asiá de priinciosu cá in Ardealu, unde spre daun'a tierei de seculi au esistatu trei natiuni, intre care acum'a a luatu locu si a patr'a natîune, adeca cea româna, firesce spre si mai mare stricare a tierei. —

Cele dóue natîuni principali ale tierei, adeca Magiarii si Secuii au fostu gat'a sa-si jertfésca privilegiele in favórea libertâtii personali si a egalei indreptâtiri. Inse celelalte dóue natîuni — firesce neprincipali, — adeca a Sasiloru si a Românîloru s'a folositu de libertatea individuala si de egal'a indreptatîre numai cá de pretestu, spre a-si agonisí folóse speciali pe contulu celoralalte dóue — principali, si anume spre a le supremtisá. Si fiindu ca Sasii si Românii potcau asceptá asiá ceva numai dela regimulu austriacu, ei l'au sprijinitu pre acest'a in atacarea constitutîunei si a drepturiloru loru, adeca a natîuniloru principali, a natîuniloru magiare si secuie.

Astfelu de mijlóce blastemate — dîce autorulu brosiurei in capitululu alu patrulea — a 'ntrebuintiatu regimulu in tempu de 12 ani, panacandu vediendu, ca nice asiá nu o scóte la socotéla, s'a vediutu constrinsu a se intórce iara la sistem'a constitutîunala. Diplom'a din 20 Octobre 1860, prin carea s'a restitutuitu sistem'a constitutîunala, aru fi multiamitu pe deplinu pre toti, déca s'aru fi esplicatu asiá, ca prin trens'a s'au restituitu pe dintregulu si legile din 1848; dara si ací regimulu austriacu a trasu o dunga preste socotél'a loru prin patent'a, ce a urmatu la 26 Februariu 1861.

In Ardealu — dîce mai incolo — au fostu apucatu la cârm'a regimului doi barbati adorati, anume Baronulu Kemény cá Cancelaru, si Contele Mikó cá guvernatoriu alu tierei. Cea d'antâiu grija a loru au fostu resturnarea organismului Bachianu si restituirea stârei ceii dinainte de 1848. Ei gonindu pre amploiatii straini au acomadatu municipiele legiloru din 1848 si cu incetulu cu incetulu erá sa intraduca si dreptatea antemartîale, etc. Acestea tóte, dîce autorulu brosiurei, — de-si nu erau intru tóte corespundiatóre constitutîunei, erau totusi sa fia mai bune decâtu ordinea lui Bach, si poteau sa multiamésca pre toti.

Avendu Baronulu Kemény in urm'a rescriptului din 20 Octobre 1860 câtra contele Rechberg, — ordinu, cá sa compuna o representantia a tierei, la carea sa fia partasi si cei ce mainainte nu erau indreptatîti, — elu a convocatu la Alb'a — lu-li'a o conferintia regnicolara statatóre — dupa dreptate — din 24 Magiaro-Secui, din 8 Sasi si 8 Români, care conferintia prin maioritatea voturiloru a hotaritu, ca Ardealulu in sensulu legiloru dela 1848 nu mai póte avé representantia propria, ci sa mérga la dieta in Pest'a.

Vediendu asiadara regimulu austriacu, ca pentru scopurile sele nu o póte scóte la cale nici cu Ungurenii, nici cu

Ardelenii, despre o parte au disolvitu diet'a Ungariei, eara despre alt'a pe barbatii din capulu trebiloru ardelene i-au inlaturatu, inlocuindu-i cu altii addicti lui.

Cu ajutoriulu acestor'a apoi au luatu refugiu iara la mijlócele probate de mai nainte, adeca la imparechiarea natîunalitâtîloru. A lasatu cá Sasii sî Românii sa asuprésca pre Magiari sî Secui, cá sa-i silésca de a se acomodá tendintieloru lui.

In capetele V. VI. VII. purcede autorulu brosiurei de a descrie mai cu deameruntulu, cum sî in ce tipu au asupritu regimulu pre Magiari sî pre Secui prin miscârile natîunale ale Sasiloru sî Românîloru. —

Fiindca aceste episode ne atingu sî mai de aprópe, suntu demne de a le cunósce mai in detaiu. Dreptu aceea mi reservezu ocasiunea de a le reproduce intr'unu numeru venitoriu.

Afaceri scolare.

Venerabilulu Inspectoratu supremu alu scóleloru gr. res. din archidieces'a Transsilvaniei emise in dîlele acestea o instructîune pentru directorii scóloloru populare sî pentru directorii sî inspectorii scóleloru capitali, precum sî pentru inspectorii districtuali de scóla din archidieces'a gr. res. din Ardealu. Ne iertandu-ne spaciulu a vorbí mai pe largu despre acésta instructîune, vomu reproduce numai introducerea sî incheierea ei, cari suntu urmatórele:

Introducere. Propasîrea sî desvoltarea cea graduala a scóleloru nóstre indémna pre supremulu Inspectoratu alu scóleloru nóstre confessiunale, cá in privinti'a directoriloru sî inspectoriloru locali scolari, precum sî pentru inspectorii districtuali de scóla sa stabileze sî sa prescrie unele reguli, cari sa garanteze ordinea buna in starea interna sî esterna a invetiamentului, cá apoi desvoltarea crescerei scolariloru sa inainteze mai siguru atâtu spre folosulu materialu, câtu sî spre celu formalu alu invetiamentului , carele este scopulu scóleloru.

Ear incheierea, dupa ce obiectele indegetate se pertractéza in ordine sistematica in 34 §§-i, este acést'a: Vedeti sî cunósceti, fiiloru sî impreuna servitoriloru ! instructîunea, ce Ve dau ací in tréb'a scóleloru, sî Ve rogu, cá aceea sa nu Vi se para grea, câci greutatea ei este impartîta intre Voi, cari sunteti cardinali esecutivi ai trebei crescerei tinerimei trei factori nóstre: unii sunteti invetiatori, altii sunteti directori sî inspectori locali, sî unii sunteti inspectori districtuali; óre nu sciti, séu nu vreti sa cunosceti, ca tóte greutâtîle singuratice ale Vóstre suntu concentrate in unic'a mea persóna, pentruca instructîunea, ce dau ací Invetiatoriloru, directorilorui inspectoriloru locali sî inspectoriloru districtuali este sî pentru mine unu oblegamentu, dupa care sum datoriu a satisface chimârei mele, carea nu este mai mica de a Vóstra greutate. Mai greu este pentru unu parinte a edeficá cas'a, de câtu fiiloru a locui intr'ens'a. Prin urmare impartîte ne suntu greutâtîle, sî nu este unulu dintre noi, cârui'a sa nu-i fia venitu o parte bunicica din greutâti. Sa ne nevoimu, iubitiloru! in greutâtîle nóstre, câci lupt'a nóstra este nobila, credinti'a pazimu, sî Domnedieu, carele este insusî lumin'a sî nu sufere intunerecu, ne va resplatí nóue pentru lumin'a, carea o reversâmu asupr'a fiiloru sî fiiceloru crestiniloru nostri, sî prin care abatemu intunereculu dela densii, sî sa ne rogâmu câtra Domnedieu, ca sa ne deá poteri trupesci sî intelectuali, spre a corespunde chiamârei nóstre, dîcendu: „Dómne Dómne poterea mantuirei nóstre! umbréza preste capulu nostru in dîu'a de necasu, câci Tu scii: ca facli'a picióreloru nóstre este legea Ta, sî lumin'a carâriloru nóstre.“

Sabiiu in 1 Iuniu 1865.

Nu póte fi chiamarea nóstra, a atribuí actului acestui'a laude sî recunoscintie, câci suntemu siguri, ca elu se lauda insusi pre sine; atât'a insa credemu ca potemu afirmá linisciti, ca elu este o nóua dovada invederata, câtu de multu este petrunsu Ven. Inspectoratu supremu de trebuinti'a inaintârei pe câmpulu scólei sî alu invetiamentului, sî cu câta cunoscintia de lucru, sî cu ce spiritu scie tinde câtra tînt'a dorita.

Armat'a nóstra in stare de pace !

In cas'a de susu a senatului nostru imperialu declará ministrulu de resbelu in siedinti'a din 24 Iuniu (6 Iuliu):

ca Maiestatea Sea, apretiuindu starea finantîala a imperiului, a dispusu reductiunea mai departe a armatei din Itali'a sî Dalmatî'a pâna la perfectulu statu de pace; comandele respective suntusîdate.

Scirea acést'a va strabate cu repejunea fulgerului tóta monarchi'a sî de siguru va produce pretotindenea cea mai viua multiamire. Câci in adeveru nu este alta positiune in bugetulu statului nostru, carea sa apese cu atât'a greutate asupr'a locuitoriloru, cá statulu militîei, sî acést'a cu atât'a mai vertosu, câci in tóta Europ'a de astadata este pace, sî asiá nu se potea esplicá in modu multiamitoriu, pentru ce regimulu nostru nu se potea desface de câtra o sarcina atâtu de enorma, precum erá militî'a nóstra in statulu de resbelu.

Suntemu signri dar, ca dieci de mii de ómeni se voru re'ntórce la plugu sî la uneltele meserieloru diferite, sî incetandu a consumá prin casarme sî locurile de esercitîu sudórea cea grea a populatîunei, voru ajutá sî ei insîsi a se esploatá avutîile cele nesecate ale marei nóstre monarchii.

Sî de aceea ne fericitâmu cu totii in aceste momente pentru generositatea sî profund'a intielepciune a Domnitorului nostru, sî devenindu unu echo de siguru credinciosu alu vocei poporului nostru, I urâmu, cá Domnedieu sa-lu tîna sub scutulu Seu celu potinte multi sî multi ani ! —

Cris'a ministeriala,

dupacum ne spunu foile viene se, pâna 'n 3 Iuliu c. n. inca nu ajunsese a se deslegá; numai pentru unii rami ai administratîunei sa se fia fostu aflatu ministrii parte definitivi, parte provisorii; intre altele se vorbesce cá de siguru, ca contele Belcredi este numitu ministru de statu. Preste cele mai mari greutâti se dîce ca da portfoliulu ministrului de finantie, — unu ce, care se póte esplicá prealesne; câci cine va fi omulu, care sa iá asupra-si, a desface unu nodu, ce de o multîme de ani totu mai multu sî mai multu s'au incurcatu !

Gazet'a de Zagrabi'a este impoterita a declará, ca faimele despre intrunirea celoru trei cancelarie aulice (a Transsilvaniei sî a Croato-Slavoniei cu Ungari'a) suntu cu totulu fâra temeiu; noi dara avuser amu totu dreptulu a ne'ndoí despre acésta scornitura. —

Dupa unu articulu alu „Pressei“ de Vienn'a, referinti'a imperiului fatia cu Ungari'a aru vení a se regulá dupa diplom'a din Octobre, sî uniunea Ungariei cu imperiulu nu aru fi nici curata uniune personala (dupacum voru Ungurii), nici curata uniune reala (dupacum voru Nemtii), ci o „uniune reala moderata,“ pelânga carea legislatîunea ambeloru partide remâne nevatemata. Despre stergerea senatului imperialu completu ori redusu, dupa acelasi articulu nu póte fi vorb'a. Câtu in fine pentru persóne, ministeriulu de comerciu lu va mai conduce pâna la alta renduiéla Baronulu Kalchberg, ear celu de finantie d. de Holzgethan . Contele Belcredi e denumitu in adeveru; negotîatîunile cu d. Becke s'au stricatu, d. de Schwarz a refusatu, sî pentru ministeriulu de finantie nu s'au aflatu inca persón'a cea apta.

Cancelaru aulicu transsilvanu faim'a numesce pre Br. Iosika.

Din Ungari'a.

⊙ Cris'a ministeriala in Vienn'a tîne inca sî acum'a , incâtu adeca Escellenti'a Sea Cancelarulu Majláth nici pâna astadi nu si-a aflatu barbati de acei'a, cari cá ministri aru fi totu de acel'a-si principiu cu densulu in cestiunea ungurésca. Atât'a insa e adeveru, ca déca din ministeriulu Dlui Schmerling va sî remané unulu séu altulu , totusi dimissiunarea Dlui Schmerling se póte privi de o fapta complinita.

In dîlele acestea Escellenti'a Sea Cancelarulu Ungariei a fostu in Pest'a sî nu in Zavor la bunurile sale, precum dîcu unele jurnale din Vienn'a sî Pest'a. Aicea s'a svatuitu cu unele capacitâti mai insemnate ale Ungariei despre modulu sî form'a deslegârei cestiunei ungoresci intre marginile programei sale, carea erá formulata numai in punctele fundamentale. Câte-va jurnale din Pest'a , cari marturisescu, ca Escellenti'a Sea a fostu in Pest'a in dîlele aceste, néga cu totulu ca acésta caletoria s'aru fi intemplatu din atari motive politice. Noi insa— precum amintiramu,— scimu din isvóre autentice , ca scopulu Escellentîei Sele n'a fostu— dar nici n'a potutu fi— altulu, decâtu a se sfatuí cu capii partidei — precum se dîce — liberale a Ungariei. Cestiunea natîunalitâtîloru firesce nici nu s'a pomenitu, de óre-ce aceea astadi se privesce de o cestiune de totu neinsemnata. —

Astadi nu e mai multu vorba numai de stramutarea persóneloru ministeriale, ci de unu sistemu nou, care va sa se introduca in politic'a interna a monarchiei austriace. Asiá: se vorbesce despre nimicirea totala a senatului imperialu formatu dupa patent'a din 26 Febr. 1861; acel'a se va sustiné numai pentru provinciele ereditarie aleAustriei, care prin delegatii sei va pertractá cu delegatii dietei Ungariei despre totu ce privesce la interesulu comunu alu monarchiei; astfelu militî'a fi-pertractate in senatulu imperialu, ci prin delegatii senatului imperialu sî ai dietei Ungariei. Se face vorba sî despre unele reforme afundu taietóre in organismulu statului, d. e. administratîunea politica s'aru despartî cu totulu de câtra justitia, in unele cause , dar mai alesu in cele criminale s'aru introduce institutîunea juratîloru (jury), precum acestea se afla in Angli'a , Franci'a. Astfelu s'aru mai imputiná sî spesele statului, sî s'aru poté duce o economia mai ratiunala decâtu cea de astadi. Dieu mare lipsa amu avé de ea.

In program'a Contelui Mailáth acestea sî aseménea puncte aru formá condiţiunea sine qua non. Sî fiindca dintre barbatii de statu putîni se afla, cari aru poté priimí o astfelu de pertractare a causeloru comune,— mai potemu asceptá inca câte-va dîle, panacandu se va constituí ministeriulu intregu.

Planulu, de a uní cele trei Cancelarii, precum se vede, s'a nimicitu, deórece acel'a n'a fostu bine priimitu in cercurile politice ale nemagiariloru, incâtu astadi jurnalele din Vienn'a afirméza, ca nici nu s'a facutu vorb'a despre unirea, séu mai bine contopirea celoru trei cancelarii.

Aceste planuri, ori câte se mai fia, suntu numai planuri nerealisate, sî combinatîuni jurnalistice, din cari nu scimu ce se va alege, panacandu nu se va constituí ministeriulu, sî nu vomu vedé program'a, ce va sa o urmeze. Preste trei— patru dile insa, fiindca sî Maiestatea Sea S'a re'ntorsu din Ischl, va trece sî acesa balantiare, ce va sa aiba urmâri de mare insemnatate.

In dîlele prime ale crisei ministeriale dintre barbatii Ungariei se iviau candidati preste candidati in ministeriulu celu nou. Cei mai multi concursera la portfoiulu ministeriului de finantie, erá vorba despre Contele Desewffy, Lónyay, Almásy etc., despre cari astadi cronic'a nu ma vorbesce nimic'a, de óre ce densii se sentiescu cu multu mai debili, decâtu sa póta aduce in ordine starea cea derangiata a finantiei austriace.

Noi suntemu de parerea, ca de sî Magiarii astadi stau mai aprópe de tronulu Maiestâtii Sele, decâtu in anii trecuti, aru gresî-o preste mesura, déca din calcululu loru aru sterge unele drepturi favoritóre pentru indreptatîrea egala sî pentru natiunalitâtîle nemagiare. —

Sabiiu in 26 Iuniu. (Felurite). Comitetulu Associatiunei transsilvane etc. tînù siedinti'a sea lunaria Marti in 4 Iuliu c. n. sub presidiulu estraordinariu alu Dlui Cons. gub. Pavelu de Dunc'a. Protocolulu insa ne sosi prea tardîu, pentru de a mai poté fi publicatu astadi; deci lu vomu comunicá in nr. venitoriu. — Esamenele de'ncheiere in Institutulu archidiecesanu gr. or. se'ncepura astadi sub presiedinti'a Esc. Sele P. Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a, P. S. carele deschise sîrulu loru prin unu cuventu scurtu parintescu, cu care se adressà câtra clericii din an. alu treilea pe bas'a cuvinteloru lui Cchristosu dela Mateiu (28, 19): „Mergendu invetiati tóte némurile, betezandu-i pre ei in numele Tatalui sî alu Fiiului sî alu Santului Duchu.“ — D. Consiliaru aulicu l. Bologa pléca astadi la postulu seu la Vienn'a; Domnedieu sa lu pórte 'n pace sî sa lu tîna intregu sî sanetosu, spre a corespunde asceptârei p. n. a Domnitorului sî increderei patriei!

La Resînari se tînura esamenele semestrale Lunî sî Marti, 21 sî 22 Iuniu c. v. sub presiedinti'a sî conducerea P. Protopopu sî Inspectoru districtualu de scóle Ioann Panoviciu. De sî amu cam trecutu preste prejudetiulu acel'a, cá candu esamenele aru fi unu felu de dî de parada pentru invetiatori sî invatiacei, totusi atât'a e adeveratu, ca esaminele potu fi o icóna a invetiamentului de preste anu. Si'n intielesulu acest'a trebuie sa dicemu cu bucuria, ca esamenele cu cei 300 copii ai scóleloru din Resînari au datu o dovada prea frumósa atâtu despre zelulu Dloru invetiatori, câtu sî despre iubirea dloru câtra scóla sî scolari, - unu ce, care cunoscatorulu de scóla observa indata la intrarea intr'o scóla. DD. invetiatori: Dirctorulu Mihaltianu, P. Catechetu Drocu, apoi Chiornitia, Santionu, Metiu sî Bobesiu,- toti au seceratu multiamita deplina cu prestatiunile loru; sî déca e adeveratu, ca zelós'a comuna n'a jertfitu nici odata mai multu pentru tesaurulu seu celu mai frumosu, pentru scól'a sea, apoi credemu ca e adeveratu sî aceea, ca scól'a acést'a, de-sî mai totdeun'a au avutu in personalulu invetiatorescu câte un'a ori dóue capicitâti distinse, totusi n'a fostu nici odata in armoni'a aceea a'nvetiamentului, care conduce pre elevii pe un'a cale sî câtra un'a tînta a inaintârei.- Class'a d'antâiu a statu sub conducerea D. Mihaltianu, care cu unu numeru de 55-60 baieti din tómna pâna acum a facutu atât'a sporiu, incâtu citirea sî scrierea cu litere cirile (vechi sî nóue) sî romane, elementele Aritmeticei- desteritatea in crnóscerea sî deosebirea numeriloru-, erau miciloru scolari fórte cu inlesnire; asemenea sî in scól'a paralela a fetitieloru, condusa de invetiatorulu Bobesiu. In class'a a dóu'a baietii nu numai citeau sî scrieau corectu cu tóte feliurile de litere, ci cunosceau sî elementele gramaticei române in modu surprindiatoriu, documentandu prin respunsurile loru cele corecte nu numai priceperea petrundiatóre, ci sî desteritatea cea mai buna a Invetiatorului Chiornitia in predarea greului sî momentosului studiu alu limbei, câtu sî alu celoralalte obiecte de invetiamentu. Asemenea sporiu bunu se vediù sî in class'a a trei'a sî a patr'a, unde functîunara Invetiatorii Santionu sî Metiu. Cantârile invetiate de Invetiat. Bobesiu inca au documentatu sporiu prea imbucuratoriu; ear doctrin'a religiunei, propusa de P. Catechetu Drocu jun. intr'unu modu usioru sî placutu, convinse pre ascultatorii, ca sî studiulu acest'a, ce de altmintrea reclama o pricepere mai matura, se póte predá crudîloru copii cu celu mai bunu resultatu, déca catechetulu scie lovî córd'a cea adevèrata a inimei copilaresci. Sî lucrurile de mâna ale fetitieloru au fostu destulu de multiamitóre; sî déca amu mai avé ceva de doritu in privinti'a acést'a, apoi aceea aru fi: un'a, cá lucrurile de mâna sa privésca sî mai multu la adeveratele, realele trebuintie ale poporului resînarénu, sî a dóu'a, cá in cerculu acestoru lucruri sa intre sî impretinirea mai de aprópe cu natur'a, sî cu deosebire cu gradinari'a, unu ramu de castigu, care— dorere! — este prea putînu cunoscutu sî prea putînu apretiuitu din partea poporului nostru preste totu.

Impressiunea generala insa, ce trebuiá sa o ia cu sine ori care ascultatoriu, erá aceea, ca scól'a normala publica din Resînari se afla pe ceamai imbucuratóre cale a progressului. Dar cu tóte acestea nici comun'a, nici Invetiatorii, suntemu siguri, ca nu voru remané totu in stadiulu acel'a, pe care stau astadi; câci sî invetiamentulu, cá sî tóte lucrurile omenesci, este capace de imbunatatîre sî perfectîunare nemarginita, sî de s'aru face câtu de multu, totusi nu se póte dîce, ca s'a facutu destulu. Deci inainte sî totu inainte! —

Din cerculu Ungurasiului ni se scrie, ca poporulu gr. res. din Comun'a Tresnea acum mai de multi ani avendu lipsa a-si radicá o biserica corespundiatóre numerositâtii lui,— a totu traitu in nadejde, ca dór in onulu venitoriu dór in celalaltu o va aflá mai bine, sî asiá totu asceptandu ani dupa ani, pe urma in anulu acest'a 1865 vediù, ca nu e a merge mai departe, sî asiá si puse la cale cele de lipsa pentru apucarea de lucru.— In dîlele acestea apoi asternendu planulu bisericei Escellentîei Sele Inaltu Preasantîtului Domnu Archiepiscopu sî Mitropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a spre revisiune sî inalta aprobare, Esc. Sea sî acî Si-a tînutu rendulu indatinatu, câci revedìendu planulu, deodata cu retramiterea acestui'a tramise fiiloru Sei sufletesci unu ajutoriu intru radicarea bisericei de 100 f. v. a.—

O ingrijire in adeveru parintésca sî corespundiatóre pastoriei evangelice,— o 'ngrijire, carea, cu câtu s'au aretatu mai pe neasceptate, cu atât'a mai multu a surprinsu sî au imbucuratu pre poporulu acel'a; convingendu-lu, „ca cei-ce cauta pre Domnulu, nu se lipsescu de nici unu bine“. Atotpotintele Domnedieu— incheia corespundintele nostu— sa tîna pre Escellenti'a Sea intru multi ani spre binele vremelnicu sî vecînicu alu bisericei sî fiiloru Sei sufletesci! —

Varietâti sî noutâti de dî.

Escelenti'a Sea P. Patriarchu serbescu Samuilu Masîreviciu, care petrece de mai multu tempu in Vienn'a, erá sa fia priimitu de Maiestatea Sea Imperatulu pe Marti 22 Iuniu in audiintia privata.—

Baronulu Pavelu Apora reposatu in 10 ale curintei c. n. in satulu Gardánfalva in Transsilvani'a in etate de 74 ani. —

Metropolitulu Haynald, fostulu Episcopu rom. cat. alu Transsilvaniei, dupacum se scrie lui „Wanderer“ din Clusiu, se va asiedià definitivu la Rom'a pelânga léfa de 117 f. pe luna, pelânga cari mai priimesce din veniturile Episcopiei din Belgradu câte 10,000 f. pe anu.—

(Daru pentru princes'a Dagmar.) O societate de dame russesci din Petropolea sî Moscv'a s'au intr'unitu, pentru de a cumperá princesei Dagmar— miresei reposatului mareprincipe Nicolau — unu daru de suvenire de Russi'a. Darulu va fi o evangelia legata in catifeá violetta sî infrumsetiata fórte scumpu cu auru sî margaritare. —

(Din statistic'a scóleloru.) In gimnasiulu evangelicu din Sighisiora au studiatu in anulu scolasticu espiratu 138 scolari, dintre cari 119 Germani, 4 Magiari sî 15 Români,— toti greco-orientali. —

(Bibliografic u.) De curendu a esîtu de sub tipariu la S. Filtsch in Sabiiu: Formularii pentru procedur'a criminala din 29 Iuliu 1850. sî pentru instructîunea despre functîunile interne sî ordinea trebiloru la judecatorii in cause penale. Dupa editîunea oficiósa de tribunalulu superioru din Eperies tiparita subt ingrijirea mai multoru juristi practici.— Tragemu atentîunea dloru amploiati, români sî neromâni, ai monarchiei nóstre asupr'a acestoru scrieri de interesu practicu. —

(Lotría.) In 3 Iuniu c. n. pe la 1 óra dupa amédi se atacà sî despoià diliginti'a dela Brasiovu aprópe de statiunea Urezu in Romani'a de 12 talhari armati. —

(Originea limbei magiare.) Unu industriaru

din Segedinu, care si-a stramutatu locuinti'a la Cairo in Egiptu, spune, ca au aflatu in calatoriele sele prin Asi'a locuitori, cu cari s'aru fi potutu intielege in limb'a magiara ; asemenea aru fi aflatu intr'o caravana de peregrini mohamedani, ce mergeau la Mecc'a, mai multi insi, cari lu intielesera, candu se adressà câtra ei in limb'a magiara. Densulu dîce, ca locuintiele acestor'a aru fi lânga laculu arabicu in Turchestanu, care tînutu, prin urmare, aru fi leaganulu limbei magiare. —

Prospectu politicu.

Ne sosindu-ne pâna'n momentulu acest'a vre-o fóia din invecinat'a Romani'a, amintimu dupa foile straine numai atât'a, ca noulu ministeriu Cretiulescu va sa retraga mai multe proiecte de legi substernute camerei.

Printiulu Napoleonu a parasitu Parisulu, sî loculu lui de Vecepresiedinte alu consiliului intimu va remané deocamdata neocupatu. Faim'a, ca acel'a va fi inlocuitu de Impepatés'a Eugeni'a, nu se va adeverí nici pentru aceea, câci Imperatés'a in lipsirea Imperatului de acasa, a dusu presidiulu in acestu senatu, sî acum nu póte repasî la vicepresidiu. — Intr'o conferintia a solului austriacu, principelui Metternich, cu ministrulu de esterne francesu Drouyn de Lhuys, privitóre la cestiunea ducateloru germane, cestu din urma accentuà de nou principiulu natîunalitâtîloru, ce l'a proclamatu Franci'a inca dela 'nceputulu acestei afaceri. Cu privire la negotiatîunile italiene princ. Metternich negà ori ce amestecu din partea Austriei.

Publicarea

sumeloru incurse la fondulu Assoc. dela siedinti'a Comitetului tînuta in 6 Iuniu a. c. pâna la siedinti'a din 4 Iuliu n. 1865.

1. Domnulu Assessoru de sedria in Abrudu Vas. Popu Harsianu a tramisu la fondulu Assoc. tax'a de m. ord. pe an. 186 3/4 sî 186 4/5 in suma de 10 f.

2. Dela D. Assessoru de sedria in Teac'a Iosifu Popu s'a incassatu cá taxa de m. ord. pe an. 186 4/5 sî pentru 1 esempl. din actele ad. gen. I, II, III sî IV cu totulu 6 f. 30 xr. v. a.

3. Prin D. Protopopu in Rosî'a de munte Simeonu Balintu s'a tramisu la fondulu Assoc. 11 f, dintre cari 5 f. in moneta sunatória tax'a de m. ord. pentru Dsea pe an. 186 4/5, ear 5 f. v. a. tax'a de m. ord. nou pe an. 186 4/5 pentru D. Notariu comunalu in Rosî'a de munte Ioanne Vladu sî 1 fl. pentru diploma.

4. La Secretariatulu Assoc. au depusu taxele de m. ord. a) D. Ioanne Tipeiu Protopopu sî Col. Assoc. pe an. 186 4/5 5 f., b) D. Ioanne Ignath c. r. Locoteninte tax'a pe an. 186 4/5 iarasi 5 f. v. a, summ'a 10 f.

5. Prin d. Protopopu in Clusiu sî Col. alu Assoc. Vasiliu Rosiescu s'au administratu la fondulu Assoc. 49 f. v. a. sî anume :

a) Dela d. Prot. in Morlac'a Anani'a Popu tax'a rest. pe an. 186 2/3 sî 186 3/4 10 f., b) d. Assessoru de sedria in Clusiu Leontinu Popu tax'a restanta pe an. 186 3/4 5 f., c) d. Georgiu Selinc'a oficialu la Comissiunea de dessarcinare, tax'a rest. pe an. 186 3/4 5 f., d) d. Secretaru Gubernialu Nicolau Barbu tax'a pe an. 186 4/5 5 f., e) d. Capelanu Gregoriu Chiff'a tax'a pe an. 186 4/5 5 f., f) d. proprietaru Georgiu Vestemianu tax'a de membru ordinariu nou pe an. 186 4/5 5 f., g) d. Protopopu Vasiliu Rosiescu pe an. 186 4/5 5 f., ear pentru 9 esempl. din actele adunâriloru gen. I, II sî III dela dd.: a) d. Secr. Gub. Nic. Barbu 1 f., b) Vas. Rosiescu Prot. 1 f., c) d. Anani'a Popu Protop. 1 f., d) d. Ioann Babb c. r. Directoru de cancel. 1 f., e) d. Gregoriu Chiff'a Capelanu 1 f., f) d. Ioann Pamfilie Protopopu 1 f., g) d. Nicolau Popu Jude procesualu 1 f., h) d. Georgiu Vestemeanu proprietaru 1 f., i) d. Georgiu Selinc'a oficialu 1 f.

Asiadara summ'a totala administrata prin d. Protopopu sî Colectoru alu Assoc. Vasiliu Rosiescu face 49 fl., dî patrudieci sî nóue florini val. austr.

6. Prin d. Adm. protopopescu sî Col. alu Assoc. in Abrudu Ioanne Galu, s'a tramisu la fondulu Assoc. parte taxe, parte pretiulu acteloru Assoc. vendute 35 fl. v. a. sî anume :

a) Dela d. Assessoru de sedria Dionisiu Tobiasiu tax'a rest. pe an. 186 3/4 5 f., b) d. negot. Michailu Cocu pe an. 186 3/4 sî 186 4/5 10 f., c) d. cancelistu Nicola Moldoveanu pe an. 186 3/4 5 f., d) d. negot. Teodoru Serbutiu pe an. 186 3/4 5 f., e) Pretiulu aloru 10 esemplare din actele adunâriloru gener. I, II sî III 10 f. Summ'a 35 fl. v. a.

7. Prin D. Senatoru sî Col. alu Assoc. in Orestía Ioanne Balomiri s'au tramisu cá taxe pe an. 186 4/5 15 fl. sî anume :

a) Dela DSea pe an. 186 4/5 5 f., b) d. Protopopu Nicolau Popoviciu pe an. 186 4/5 5 f., c) d. negotiatoru Spiridonu Tatarczi pre an. 186 4/5 (restéza pentru an. 186 2/3 sî 186 3/4) 5 f. Summ'a 15 f.

8. Dela D. Assessoru comitatensu in Gherl'a Alessandru Nemesiu tax'a rest. de m. ord. pe an. 186 2/3 sî 186 3/4 s'au tramisu 10 f.

9. Prin D. Colectoru in Muresiu Osiorheiu Iosef Fülep, s'a tramisu la fondulu Assoc. cá taxe rest. summ'a de 25 f., sî anume: a) Dela d. Assessoru la Tabl'a reg. Michailu Orbonasiu sen. tax'a rest. pe an. 186 2/3 sî 186 3/4 10 f., b) d. Georgiu Popu subfiscalu la Tabl'a reg. pe an. 186 2/3 sî 186 3/4 taxe rest. 10 f., c) d. Alessandru Sangeorgianu, plugariu tax'a rest. pe an. 186 3/4 5 f. Summ'a 25 f.

10. Prin D. Colectoru in Campeni Georgiu Ioanette, s'a tramisu la fondulu Assoc. 20 f. cá tacse de m. ord. si anume:

a) Dela d. Jude procesualu Petru Ioanette tax'a de m. ord. pe an. 186 4/5 5 f, b) d. Michailu Andreic'a, propri etaru tax'a pe an. 186 4/5 5 f., c) d. Parochu Vasiliu Gombosiu pe an. 186 3/4 5 f., d) d. Colecturu Georgiu Ioanette pe an. 186 4/5 5 f. Summ'a 20 f.

11. Prin d. Colectoru in Sasu-reginu Ioann P. Maieru, s'au tramisu la fondulu Assoc. cá taxe de m. ord. pe an. 186 4/5 summ'a de 100 f., sî anume : a) d. Pres. la Trib. com. Georgiu Bardosi 5 f., b) d. negotiatoru Nicolau Marinoviciu in Sasu-reginu 5 f., c) d. neg. Georgiu Marinoviciu 5 f., d) d. Mich. Orbonasiu jun. Jude singularu 5 f., e) d. perceptoru in pens. Alessandru Szilasi 5 f., f) d. Iosifu Tincu, Jude procesualu 5 f., g) d. Ioanne Dombradi, Jude proces. 5 f., h) d. Iosifu Brancoveanu, Protp. in Idicelu 5 f., i) d-n'a Veronic'a Sierbanu, veduva 5 f., k) d. Petrea Grecu, negot. 5 f., l) d. Simeonu Crainicu, Jude orfanalu 5 f., m) d. Nechit'a Callini, notariu in Mesterhaz'a 5 f., n) d. Teodoru Stoic'a, parochu in Topliti'a 5 f., o) d. Teodoru Siandoru, parochu in Cuesdin 5 f., p) d. Demetriu Angelu, parochu in Giurgiu 5 f., q) d. Georgiu Schiopulu, Cancelistu judecatorescu 5 f., r) d. Alexie Onitiu, Cancelistu jud. 5 f., s) Daniilu Lic'a, Vice Fiscalu 5 f., t) d. Iacobu Pavelea, Archivaru comit. 5 f., u) d. Ioanne P. Maieru, posessoru 5 .

Asiadar summ'a tramisa face 100 f. v. a., dî : o suta florini v. a.

12. La Secretariatulu Assoc. au incursu cá taxe de m. ord. pe an. 186 4/5 :a) dela d. diregatoriu metropolitanu in Springu, Vasiliu Albini 5 f., b) d. Prof. de Teologia, Ioanne Popescu 5 f., c) d. Protop. Sabiiului, Ioanne V. Rusu 5 f. val. austr. Summ'a 15 florini.

13. Dela d. diregatoriu metrop. in Springu Vasilie Albini pentru 1 esempl. din actele ad. gen. I, II, III sî IV. s'a tramisu 1 f. 30 xr.

14. Prin d. Protonotariu sî Colectoru alu Assoc tranne in Erkávás, Georgiu Fülepp s'a tramisu la fondulu Assoc. ca taxe rest. summ'a de 45 f. v. a., sî anume :

a) dela d. Georgiu Popu de Ilyesfalva subjude cerc. in Basesci tacx'a de m. ord. rostante pe an. 186 2/3 sî 186 3/4 20 f., b) d. Alessandru Popu subjude in Basesci taxa rest. pe an. 186 2/3 sî 18 3/4 10 f., c) d. Ioanne Popu, Juratu in Domninu taxa rest. pe an. 186 2/3 sî 186 3/4 10 f., d) d. Colectoru Georgiu Filepu taxa rest. pe an. 186 3/4 5 f. Şumm'a 45 f.

15. Deadreptulu la cass'a Assoc. in decursulu lunei trecute (Iuniu) au incursu urmatórele sume:

a) dela d. Secr. I. Georgiu Baritiu tax'a pe an. curentu 186 4/5 5 f., b) d. Capitanu supremu Ales. Bohatielu pe an. 186 2/3 sî 186 3/4 10 f., c) d. Assessoru in Teac'a Iosefu Popu tax'a pe an. 186 4/5 5 f., d) Totu dela acestu Domnu pentru actele ad. gen. I, II, III sî IV 1 f. 30 xr., e) d. Adm. Prot. in Apahid'a Lazaru Maximu tax'a de m. ord. pe an 186 3/4 5 f., f) d. Adm. prot. in Campeni, Ioanne Patiti'a pe an. 186 4/5 5 f., g) d. Economu in Sohodolu, Eremi'a Bud'a pe an. 186 3/4 sî 186 4/5 10 f., h) d. Dr. Ioanne Stoi'a pentru actele ad. gen. I, II, III sî IV. 1 f. 30 xr. i) d. Partenie Cosm'a, advocatu in Beiusiu pe an. 186 3/4 5 f., k) d. Georgiu Tamasiu Prot. Tirnavei de josu pe an. 186 4/5 5 f., l) Georgiu Angyalu, Consil. la Tribun. supr. pe 186 3/4 5 f., m) d. Petru Rosc'a, Senatoru pe an. 186 4/5 5 f., n) d. Moise Pang'a, directoru pe an. 186 4/5 5 f.

Dela Secretariatulu Assoc. tranne române.

Sabiiu in 4 Iuliu n. 1865.

27—3 **Concursu.**

In prediulu comunei opidane Resînari, la Riusadului, a devenitu vacanta statiunea de Invetiatoriu la scól'a filiala de a colo, spre ocuparea câreí'a se publica acestu concursu .

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu anualu de 126 f. v. a.

Competintii au a-si tramite cererile la oficiulu subsemnatu (post'a Sabiiu) provediute cu dovedîle de lipsa despre harnici'a loru celu multu pâna in 25 Iuliu st. n. a. c., pentru ca cererile sosite mai tardiu nu se voru poté luá in considerare.

Resînari, 20 Iuniu 1865.

Oficiulu opidanu.

De Limbriku Kordelatu- (Verme solitaria, Bandwurm)
Vindecă fără durere și pericolŭ în 2 ore **Dr. Bloch** în Viena, Praterstrasse No. 42. — Deslușirĭ se dau prin scrisorí francate. — Medicamente ku modulŭ întrebuințarii se trimite ku poștă.

Burs'a din Vienn'a 26 Iuniu (8 Iuliu) 1865.

Metalicele 5%	69 85	Actiile de creditu	177 50
Imprumutulu nat. 5%	74 95	Argintulu	106 75
Actiile de banca	795	Galbinulu	5 24.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a tolei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 51. ANULU XIII.

Sabiiu, in 1|3 luliu 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Aflâmu din funte autentica, ca Preaonoratulu Domnu Protopopu alu Brasiovului sî Archimandritu Ioanne Popasu, la propunerea Sinodului este denumitu Episcopualu eparchiei române greco-orientale a Caransebesiului, sî ca in 15 luliu va urmá predarea diceseloru Aradului sî a Caransebesiului. —

Provocare.

Comitetulu Associatîunei Transsilvane române in siedinti'a tînuta in 4 Iuliu c. n. a. c. § 49. a decisu a propune la viitorea adunare generala, ce se va tînê la Abrudu in 27/15 Augustu 1865: cá sa se iee la pertractare sî desbatere, compunerea unui dictionariu in cele trei limbi ale patriei, cum sî compunerea altui dictionariu etimologicu.

Deci, in interesulu ajungerei unui resultatu doritu in astu respectu, cum sî dorindu a serví cu informatiunile necesarie despre tóte intreprinderile de acestu feliu, Comitetulu Associatîunei Transsilvane române, si cia voia a se adressá prin acest'a câtra toti acei barbati de litere din tóta romanimea, cari se ocupa in adinsu cu atare specialitate, séu chiaru posiedu elaborate de feliulu acest'a, — rogandu-i totu deodata, cá pâna la viitórea adunare generala, sa binevoiésca pre acestu Comitetu alu incunoscintiá despre intrepriderile séu operatele sele relative la atins'a specialitate. *)

Din siedinti'a Comitetului Associatîunei Transsilvane române tînuta la Sibiiu in 4 Iuliu c. n. 1865.

Constitutîunea. Sanctiunarea ei cu aplicare la giurstârile nóstre.

I.

Constitutîunea este o lege.— Legea este unu preceptu datu de poterea competinte, pentru regularea unoru relatîuni sociali. — Constitutîunea este unu complexu de precepte, date pentru regularea relatîuniloru politice sî sociale ale unui statu.— Cu câtu legea esprima mai credinciosu relatîunile, pentru cari e facuta, cu atâtu este mai buna, mai drépta sî mai duratóre.— Ceeace se dîce despre lege cá genu, se póte dîce sî despre constitutîune cá specia :

O constitutîune va fi cu atâtu mai buna, mai drépta sî mai statornica, cu câtu va esprimá mai credinciosu relatîunile sociali sî politice ale acelui statu, pentru care este data.

Asiá dara bas'a ori cârei constituiri suntu relatîunile sociali sî politice ale unui statu. Numai acelu legiuitoru, care cunósce bine acestea, va scí combiná cele egali sî deosebí cele diferite, va scí face pentru relatîunile egale lege comuna, ear pentru relatîunile diferite, diferite regule, insa corespundiatóre acestor'a, va scí sa imbrace fia-care relatiune in vestmentu potrivitu, cu unu cuventu va scí constituí unu statu bunu, dreptu sî statornicu.— Ori care altu legiuitoriu va imbracá relatîunile in vestminte séu prea mari, séu prea mici; in casulu d'antâiu vestmintele voru fi incomode, neintrebuintiabile, in casulu de alu doilea, nu voru incapé tóte in vestmentulu celu micu, voru fi strinse, asiá, incâtu inscurtu voru trebuí sa rumpa vestmentulu.

Cu statornici'a constituirei nu voimu sa dîcemu, ca acést'a, fiindu espressiunea credinciósa a giurstâriloru de fatia, va durá in eternu.— Nici decum.— Dupacum relatîunile unui statu din ce in ce se schimba sî nu remânu aceleasi, asiá sî legea de constituire nu póte remané aceeasi in eternu sî neschimbata. Insa dupacum relatîunile sociali sî politice ale unui statu nu se schimba deodata cu totulu, ci numai in parte sî succesive pe nesimtîte; asiá sî legea constituinte trebuie sa se schimbe numai in parte sî successive.

Se tîne de intielepciunea unui barbatu de statu, a unui legiuitoriu, cá indata ce a observatu, ca relatiunile in statu s'au schimbatu, au cadiutu, sî altele au castigatu esistintia, sa acomodeze legea pentru cele schimbate, sa o delature pentru cele cadiute sî sa faca legi nóue pentru cele ce au castigatu esistintia nóua.

Astfelu pomulu, curatîtu din candu in candu de ramurile uscate sî posaitu cu odrasle tinere, va inflorí sî va produce frupte tempu indelungatu.

Astfelu legea constituinte a unui statu, acomodandu-se din ce in ce relatiuniloru, ce se schimba pe nesimtîte, va durá din generatîuni in generatîuni, trecendu in suculu sî sângele cetatieniloru, mostenindu-se cá unu sanctuariu din tata la fii, nepoti, sî stranepoti sî castigandu-si astfelu o sanctîune traditîunala.

Acésta sanctîune este cea mai sigura. Ferice de statulu, ce possede o constitutîune sanctîunata in acestu modu. Valurile tempuriloru se voru frânge de acésta poternica stânca sî nu o voru clatiná. O astfelu de lege constituinte nu este scrisa pe hartía debila, ci in sângele, in inim'a cetatieniloru, sî cetatienii o voru aperá pâna la cea mai de pre urma picatura de sânge, la cea de pre urma batere de inima. Dovad'a cea mai eclatanta despre acést'a este constitutîunea Engliterei.

Ori care alta sanctîune de lege constituanta este nesigura. De órece legea constituinte in asemenea casuri este de multe-ori numai espressiunea vointiei poteriloru legiuitóre, din care causa aceeasi vointia, constrinsa fiindu séu spontanea, o póte desfiintiá sî esistinti'a ei este amenintiata pe tóta ór'a. Acést'a se póte aplicá cu atâtu mai multu la constituirile moderne, cu câtu acestea arare-ori suntu vestminte croite dupa idei teoretice, in cari apoi se constringu relatîunile sociale sî politice ale statului. Asemenea legi constituinte nu imbraca, ci carichéza corpulu relatîuniloru, corpulu statului sî cetatienii suntu de multe-ori buni bucurosi, sa se scape de asemenea vestmentu nepotrivitu.— O astfelu de constituire flutura in ven'u.

Dar chiaru sî o constituire buna sî corespundiatóre relatiuniloru, pentru cari a fostu facuta, póte devení nedrépta, debila sî fâra potere, déca nu se va acomodá schimbâriloru de relatîuni.

Dupacum amu dîsu mai susu, relatiunile din ce in ce se schimba pe nesimtîte.

Déca legiuitorulu nu va observá acele schimbâri, seu nu le va considerá, apoi cu incetulu schimbandu-se relatiunile vechi, legea constituinte va remané fâra basa, va remané o lege scrisa pe hartía, unu vestmentu fâra corpu. Póte va reusî cine-va, cá sa constringa cu forti'a câtu-va tempu corpulu statului in acelu vestmentu invechitu sî strainu pentru densulu; dar logic'a fapteloru, cârei'a in fine nu póte resistá nici o potere, vigórea relatiuniloru va isbucní, va trantí acelu popantiu sî va desbracá acea haina, ce trebuiá immormentata cu relatiunile mórte de demultu; cerendu vestminte acomodate relatiuniloru de fatia.

Asemenea schimbâri fortiate se numescu revolutîuni, vina acelea de susu séu de josu.

Torentulu va fi impedecatu in cursulu seu câtu-va tempu printr'o stavila poternica; dar valurile retînute umflandu-se, in fine voru rumpe acea stavila sî spumegandu voru inundá totu tînutulu.

Asemenea schimbâri fortiate, asemenea revolutîuni au cele mai triste urmâri pentru statu, cu deosebire déca vinu de josu. Câtu sânge cetatienescu a trebuitu sa curga in revolutîunea francesa, este in destulu cunoscutu.

*) Celelalte diuarie române inca suntu rogate a priimi acésta provocare in colónele sele.

Dar revolutiunile, sî déca vinu de susu, remânu mari nenorociri pentru statu.

Chiaru schimbarea aceea totala a legei constituante face pre cetatieni, pre mass'a poporului sa pricépa, ca legea constituanta, prin urmare sî cea presenta se póte schimbá. Increderea se slabesce. Sanctiunea traditiunala lipsesce cu totulu.

O lege constituanta produsa prin forti'a relatiuniloru de seculi neconsiderate sî neglese in lege, nu este sanctuariulu mostenitu din generatiuni, ci o lege, care ca sî cea vechia se póte schimbá.

Pe lânga acestea mai vine sî nenorocirea, ca la asemenea schimbâri fortiate, arareori se afla legiuitori, cari sa petrunda sî sa cunósca destulu de bine relatiunile de fatia. Parte din acésta causa parte patimi de partida, se facu legi constituante, cari in scurtu tempu, cá necorespundiatóre, trebuie delaturate.

Esperimentârile cu constituirea suntu cele mai periculóse; ele derapana increderea cétatieniloru in constitutiune, in statu. Afara de acestea ele constau fórte multu pre cetatieni, de unde urméza sî nemultiamirea acestor'a.—Esemplu despre acést'a este statulu nostru. Dela anulu 1850 pâna acum s'au schimbatu 3 ministerie, sî fia-care ministeriu au adusu cu sine schimbâri afundu taiatóre in constituirea statului.

Suntemu in ajunulu unei a patr'a schimbâri. Atâtea schimbâri in constitutiunea unui statu intr'unu tampu atâtu de scurtu dovedesce lips'a de atari barbati de statu, carie sa cunósca in destulu relatiunile statului sî sa le dea in constituire espressiunea corespundiatóre.

Va fi o norocire pentru statulu nostru, déca in fine si va gasí maiestrulu, care cunoscendu-i relatiunile bine, departe de ori-ce interesu de partida sî patima natiunala, sa-i dea o constitutiune, basata pe acele relaciuni, singur'a constituire statornica, sî astfelu sa-lu libereze de aceste esperimentâri periculóse, cari numai unu inimicu alu statului le aru poté recomendá. Déca ministeriulu presinte, ce inlocuesce pre alu lui Schmerling, va fi unu atare Messi'a pentru statulu nostru, va aretá venitoriulu.

Protocolulu

siedintiei Comitetului Associatiunei tranne române tînute in 4 Iuliu c. n. a. c. sub presidiulu Ilustritatei Sele D. Consiliaru gub. Pavelu de Dunc'a, fiindu de fatia dintre membrii Comitetului: Il. Sea D. Consiliaru Iac. Bolog'a, Rm. D. Sav'a Barcianu Popoviciu, D. Dr. Ioanne Nemesiu; DD. m. supl. prof. Zach. Boiu, Ioanne Popescu sî Nic. Cristea, apoi dintre oficialii Associatiunei I. V. Rusu Secr. II, D. Cassieru Const. Stezaru sî D. D. Archivaru Vis. Romanu.

§ 47. D. presiedinte presentéza conspectulu despre starea cassei Assoc. pre tempulu acestei stiedintie— din carele se vede, ca cas'a Assoc.— dupa subtragerea erogateloru de pân'acum— are in proprietatea s'a summ'a de 21,525 l. 90 „. xr.

Se ia spre sciintia.

§ 48. Se citesce hartí'a Directoratului Assoc. natiunale din Aradu pentru cultur'a poporului românu, de dto 29 Maiu (10 Iuniu) a. c. prin carea presidiulu Assoc. tranne române, in interesuln unificârei ortografiei române, este poftitu, a propune la adunarea gen. viitória, alegerea unui numeru amesuratu de delegati din sinulu seu, de cea mai eminenta capacitate, carii adunandu-se la unu locu, cu delegatii tramisi din partea celoralalte Assoc. natiunali sorori, sa iee la discussiune sî pertractare obiectulu relativu la statorirea doritei unitâti in ortografi'a româna.

Conclusu. Comitetulu ia spre cea mai imbucuratória sciintia resp. hartia a Directoratului Assoc. natiunale din Aradu, sî totdeodata se simte in prea placuta pusetiune a decide, cá la viitórea adunare gen. sa se propuna sî recomande cu tóta caldur'a pertractarea sî desbaterea modalitâtiei in privinti'a ajungerei acelui scopu de mare importantia pentru desvoltarea sî cultur'a limbei natiunale.

§ 49. Se citesce mai incolo o alta hartía a unoru DD. membrii ord. ai Assoc. din Brasiovu, de dto 4 luniu a. c.— in poterea cârei'a, Comitetulu Assoc. este poftitu, pâna la viitórea adunare gen. a pune la cale urmatórele dispositiuni:

a) Comitetulu sa ingrijésca pentru publicarea membriloru Assoc. intr'o fóia séu lista deosebita, sî inca acésta publicare sa se faca cu o luna mai inainte de adunarea gen. dela Abrudu.

b) Comitetulu pâna la viitórea adun. gen. sa faca necesari'a dispusetiune pentru infatisiarea atestateloru de clasificatiune dela toti acei tineri, cari tragu stipendii anuali din veniturile Associatiunei.

c) Dorindu acei DD. membri, cá la viitórea ad. gen. sa se iee la desbatere sî compunerea unui dictiunariu in cele trei limbi ale patriei, cum si a unui dictionariu etimologicu, róga pre Comitetulu Assoc. cá pâna la aceeasi adunare, sa-si traga informatiuni din tóta romanimea despre tóte intreprinderile de felulu acest'a.

Decisiune. Comitetuln Assoc. luandu la seriósa pertractare sî desbatero dorintiele resp. DD. membri ord. ai Assoc. respicate in mai susu amintit'a hartía sî resp. in punctele de sub a), b), c), se afla indemnatu a aduce urmatórele decisiuni:

Cu privire la dorinti'a de sub a) in privinti'a publicârei membriloru Assoc., Comitetulu Assoc. recunoscendu scopulu sî insemnatatea acelei publicatiuni, o aprobá in principiu sî din parte-si; dar dupace de o parte in sensulu § 23 lit. f) din statutele Assoc., nu se simte competente in privinti'a cheltueleloru a trece preste summ'a preliminata pe an. curente alu Assoc. de adunarea gen. precedente, ear de alta parte, dupace amesuratu concluseloru aduse in adunârile gen. dela Brasiovu din 1862 p. XI, dela Blasiu din 1863 p. 39, dela Hatiegu din 1864 p. 15 (vedi: sî actele resp.), actele adunâriloru gen. sî altfelu se tiparescu regulatu in totu anulu: asiá Comitetulu afla cu cale a decide, cá acestu obiectu sa se propuna la viitórea adunare generala cu acea observare, cá numele membriloru Assoc. sa se publice din anu in anu in actele adunâriloru gen. resp., ceea ce atunci cu atâtu s'aru poté efeptuí mai usioru, cu câtu ca sî anulu Assoc. dupa tenorea Conclusului adusu in ad. gen. dela Blasiu din 1863 p. 21 se computa dela o a d u n a r e g e n. p â n a l a a l t 'a.

Cu privire la dorinti'a de sub p. b) relativa la infatîsiarea atestateloru de clasificatiune dela stipendiatii Assoc., Comitetulu o intempina cu placere sî apretiuire; dar totusi cu acea observare sî resp. dechiarare din parte-si, cumca acestu Comitetu, precum pân'acum asiá sî pre viitoriu, in intielesulu statuteloru Assoc. § 23 lit. e) sî resp. a Conclusului adunâriloru gen. dela Brasiovu din 1862 p. VI sî dela Blasiu 1863 p. 22 este totdeun'a gat'a a-si dá sém'a, pre bas'a acteloru, despre provederea sea in privinti'a acelui obiectu. In urma

Cu privire la dorinti'a de sub p. c) relative la compunerea susu amintiteloru dictiunarie Comitetulu si va tiné de cea mai scumpa detoria in reportulu seu a o propune spre desbaterea ad gen. sî totu deodata in interesulu procurârei unui resultatu doritu, decide, a se adressá pre calea jurnaleloru române câtra toti barbatii de litere din tóta romanimea, cari se ocupa cu atare specialitate séu chiaru possedu operate de felulu acest'a in tipariu séu in scrisu, rogandu-i, cá pâna la viitórea ad. gen. sa binevoiésca a incunoscintiá pre acestu comitetu despre intreprinderile sale in cestiunat'a specialitate.

§ 50. D. cassieru, in urm'a decisiunei Comitetului din siedinti'a trecuta § 41 reportéza, cumca din partea cassei s'a platitu porto postale in summa de 27 f. 87 xr. v. a. cuvenitu pentru transportarea cârtîloru daruite Assoc. din partea academiei imperatesci din Vienn'a, sî totu deodata róga pre Comitetu, cá d. B. G. Popoviciu, carele avù bunetate a luá asupra-si espeduirea acestoru cârti, sa se incunoscintieze despre priimirea loru.

Conclusu. Raportarea D. Cassieru in privinti'a refuirei portului postale se ia spre sciintia, ear propunerea privitória la incunoscintiarea D. Popoviciu in privinti'a priimirei cârtîloru se incredintiéza Secretariatului spre a o duce in deplinire.

Totu cu asta ocasiune resp. D. bibliotecariu alu Assoc. inca se insarcinéza, cá numitele cârti sî acte sa le tréca in catalogulu bibliotecei Assoc., facendu totodata dispusetiunile necesarie pentru publicarea loru, dimpreuna cu alte alte cârti daruite de alti binevoitori, ce se voru mai fi aflandu inca nepublicate pân' acumu.

§ 51. Comissiunea insarcinata in siedinti'a trecuta a Comitetului (§ 43) cu desemnarea cârtîloru mai interesante, care aru fi de a se procurá in folosulu bibliotecei Assoc. cu summ'a de 100 fl., preliminata din partea adunârei gen. dela Hatiegu a. tr. prin referintele seu D. bibliotecariu Vis. Romanu, lasa (? Red.) a se citi list'a acelor'a.

Conclusu. Comitetulu afla corespundiatóre sî bune cârtîle desemnate de numit'a Comissiune spre a se procurá pentru bibliotec'a Assoc. sî totdeodata impoteresce pre resp. D. bibliotecariu a ingrigi de procurarea acelor'a, cu acea insarcinare insa, cá in un'a din siedintiele viitórie a Comitetului reportandu despre acést'a, totdeodata se representeze sî conturile resp., spre a se poté asemná refuirea loru, la cass'a Assoc.

§ 52. Se reportéza despre sumele intrate la fondulu Assoc. dela siedinti'a trecuta a Comitetului sî anume: (Urméza summele publicate in numerulu 50 alu „Tel. Rom.“, cari prin urmare nu e de lipsa a se mai repetî.)

Se ia spre sciintia.

Bibliotecariulu mai raportéza, ca D. profesoru. Popescu a daruitu din opulu seu intitulatu: Computu pentru scólele populare 1 esempl. in folosulu bibliotecei Assoc.

Se priimesce cu recunoscintia.

Cu acestea siedinti'a Comitetului Assoc. sa incheia pre la 1 óra dupa amedi. Datulu de mai susu.

Paulu de Dunc'a m. p.
Ioanne V. Rusu, Secr. II.

Programulu Baronului Eötvös.

In 3 Iuliu c. n. a esîtu numerulu 1 alu diuariului Baronului Eötvös „Politikai Hetilap". Editorulu desfasiura intrensulu pe largu programulu seu, din care noi dupa mesur'a poteriloru foii nóstre estragemu numai urmatórele trei puncte, cari densulu le numesce bas'a esistintiei natîunale a Ungariei, cá adeca

1) Patri'a nóstra (Ungari'a) sa fia tiéra libera independinte, nesubordinata vre-unei alte tieri séu vre-unei alte provincie, carea sa se póta guberná legalminte numai prin regimulu seu propriu, dupa legi, ce legislativ'a eii propria le va face de comunu cu monarchulu.

2) cá referinti'a, ce esista legalminte intre Ungari'a sî intre celelalte pârti ale monarchiei, sa nu céra subordinarea unei pârti, ci paritatea amenduoru pârtîloru, sî cá prin urmare

3) incâtu legatur'a intre Ungari'a sî celelalte pârti ale monarchiei, carea noi — dîce Eötvös — dorimu nu numai a o pestrá, cí a o intarí, face trebuinsiósa pertractarea comuna a unoru interese comune ale celoralalte pârti ale monarchiei, popóreloru Ungariei la desemnarea acestoru interese sa le competa asemenea influintia cá celoralalte popóre ale monarchiei, sî cá principiulu, care la renduirea lucrurilorn nóstre nici odata nu-lu potemu perde din vedere, sa fia numai principiulu celei mai perfecte reciprocitâti sî egalatâti.

„Nimenea, dîce, nu este petrunsu mai multu decâtu noi de convinctîunea aceea, ca impacarea definitiva a cestiuniloru, ce sustau intre patri'a nóstra sî monarchia, atingu de o popotriva interesele ambeloru partide; dar tocmai pentru aceea noi vomu tîné strinsu de aceste principie, câci numai pe bas'a acestor'a este cu potintia, dupa parerea nóstra, o convoire definitiva. Intre aceste margini noi totdeun'a ne vomu alaturá lânga acelu modn alu deslegârei, prin care vomu vedé asecurata mai multu **poterea monarchiei sî libertatea constitutîunala** a popóreloru Austriei; câci in momentulu acel'a, in care referintiele nóstre fatia cu monarchi'a voru fi organisate astfelu, incâtu prin acést'a independinti'a legala a patriei nóstre sa nu se mai pericliteze, sî natîunei nóstre sa i se asecure in privinti'a afaceriloru comune ale monarchiei influinti'a, ce-i compete, interesele monarchiei voru fi indata sî interesele patriei nóstre sî poterea monarchiei va fi totdeodata sî poterea natîunei nóstre; câci noi insa sî acum suntemu convinsi despre aceea, ce au enunciatu legislativ'a ungara la anulu 1848: **cacea mai sigura garantia pentru libertatea constitutîunala a patrieinóstre sepóte afiá numaiin libertatea constitutîunala atoturorupopóreloru monarchieiaustriace.**"

Programulu desfasiuratu aici este astfelu, incâtu de siguru nici unu Românu din Ungari'a nu s'aru sfií a-lu subscrie, — cu un'a singura csceptîune, neinsemnata la parere, insa fórte mare in consecuintiele eii. — Baronulu Eötvös vorbesce, adeveratu, intr'unu locu despre **popórele** Ungariei, ear intr'altu locu amintesce numai de **natîunea nóstra**, adeca de **natîunea magiara**. Sî acést'a este sî va fi pentru totdeun'a pétr'a de smintéla pentru toti locuitorii nemagiari din Ungari'a, cari tocmai asiá nu potu suferí a se privi Magiarii de natîune eschisiva a Ungariei, precum nu potu suferí nici Magiarii d. e. a se privi monarchi'a austriaca, compusa din atâtea sî atâtea natîunalitâti diferite, de imperatîa germana. Sî inca Br. Eötvös e de ceiliberali; dar apoi ceialalti ?!

Din tînutulu Naseudului ni se scrie, ca Dnulu Consiliaru scolasticu gr. cat. Dr. Maioruin societate cu Rvrd. d. Inspectoru supremu scolasticu sî Prepositu Macedonu Popu cu finea lunei tr. visitara mai multe scóle comunale de prin tînutulu acel'a, dintre cari sa fia aflatu in stare buna cu deosebire cea dela Betleanu. —

Din Lugosiu. Reflessiune! Publicandu-se in Nrii 46 si 48 a. c. ai „Telegrafului Romanu" testamentulu reposatei Annei Alessandroviciu prin Dlu Iosifu Tempea parochulu gr. or. de aici, mi se ascrie mie de acolo atare contribuire la facerea aceloru dîpusetîuni filantropice sî natîunali, ce se cetescu in acelu testamentu. —

Deci subscrisulu me vedu provocatu a dechiará din parte-mi, cumca eu la facerea aceloru dispositîuni testamentarie imicu am contribuitu, ba incâtu am potutu pricepe cá locuioriu dîn cas'a reposatei, cu ocasiunea cercetâriloru mele triunarie, ce le faceam in locuinti'a eii, afirmezu, ca testatórea u ani de dîle naintea mortii sele **motu proprio** sî fâra ici **unu svatu bunu sî amicalu dinparte-mi**, âra nicî **o indemnare straina, insasi ingura a fostu resoluta a face ce a fautu.** —

De unde apoi urméza, ca acea premissa a publicârei estamantului de mine atingatóre este cu atâtu mai naiva. cu âtu Dlu Parochu Iosifu Tempea cá novitiu de ieri de alaltaeri in Comun'a Lugosiului multu mai putînu a potutu cunóce intentiunile cele proprie sî plecate ale testatórei, decâtu a póta cutezá cu atâta usiuratate a detrage ce-va marimei aptului generosu alu repausatei, conceputu numai in propri'a eii dea,- prin aceea, ca un'a parte a acelui faptu o ascrie mie, séu ri cârui dintre cei vii. — Testimoniu arestui assertu alu meu, otu fi totdeuna cei siepte domni martori ai testamentului. — Dar sî alt-cum acésta publicare a testamentului prin Dlu Parochu facuta, este dupa parerea subscrisului o apucatura in ontr'a ordinei agendeloru epitropiei, spre ce D. Parochu nici ntr'unu tipu n'a fostu chiamatu.

Constantinu Radulescu.

Mitropolitulu **Haulik** este dispensatu de oficiulu de locoteninte alu Banului din Croati'a, sî demnitatea acést'a s'a conferitu Comitelui supremu Ivan **Kukuljevics**, care prin urmare va presiedé dietei venitóre.

Cris'a ministeriala incanue finita. Dupa scirile mai nóue d. **Plener** remâne ministru de finantie, ear d. **Raule** s'aru face ministru de justitia. —

In caus'a patriarchatului serbescu.

„Press'a" de Vienn'a are unu articulu dto Vienn'a 6 Iuliu, privitoriu la Patriarchatulu serbescu, in care dîce nici mai multu nici mai putînu, decâtu, ca **Patriarchatulu serbescu este desfiintiatu.** Dupà mai multe pertractâri, continua articululu, ce se facura in Vienn'a cu Patriarchulu Masîrevic, acest'a s'au invoitu, ca Patriarchatulu din Carlovitiu de aici incolo sa nu mai fia Patriarchatu serbescu, ci Patriarchatu gr. or. alu bisericei din Austri'a preste totu. Despre acést'a s'au sî insciintiatu tóte autoritâtile tierei prin notificatiune oficiósa, cu acea observare espressa, ca Patriarchulu Masîrevic inca sî pentru persón'a sea a resignatu la titlulu seu de pân'acum de Patriarchu serbescu, sî de aceea vine a se titulá in venitoriu Patriarchu alu bisericei gr. or. din Austri'a.— Noi din parte-ne nu potemu dá crediamentu deocamdata acestei sciri in form'a aretata; un'a pentruca credemu, ca Patriarchulu Masîrevic n'a potutu face o astfelu de 'nvoire, alt'a pentruca in caus'a acést'a voru trebuí intrebate sî ierarchi'a româna sî serba despre acésta titulatura. —

Varietâti sî noutâti de dî.

Dupa „Idök Tanuja" la staruinti'a Esc. Sele P. Metropolitu A. St. Siulutiu, Episcopu gr. cat. alu diecesei Gherlei s'aru fi denumitu Rvrd. D. Canonicu **I. Negrutiu** (Fekete). Lucrulu s'aru aflá acum la Rom'a.—

(**Pentru Teologi.**) Tragemu atentîunea on. p. t. Preoti, Capellani, Professori, Clerici etc. asupr'a celoru dóue cârti prea importanti, ce le anuncia librari'a S. Filtsch in capetulu foii nóstre de astadi.—

(**Diuariu nouromanescu.**) Aflâmu din foile române din Pest'a, ca tinerimea româna gr. cat. sub conducerea d. Dr. Silasí a'ncepulu a edá o fóia bisericésca, scolara sî literaria, intitulata: „Sionulu romanescu." Prenumeratîunea se face: In seminariulu gr. cat. din Vienn'a, Schönlaterngasse Nr. 10, cu pretiu de 4 fl. pe anu. Mai multu despre acésta intreprindere, dupace o vomu vedé; deocamdata-i urâmu viétia sî prosperare. —

„**Familia**" aduce in nr. 3 din 25 Iuniu (7 Iuliu) urmatórele: Portretulu Dlui Tim. Cipariu sî o schitia biografica din viéti'a lui.— O séra in gradina, poesióra de I. Vulcanu.— Caderea Temisianei, de I. Grozescu. — Analisea limbei române, de Alessandru Romanu. — Mexico, cu ilustratiune. — Colosseulu din Rom'a, cu ilustratiune. — Columb'a. — Modele de brodaria francésca. — Ce e nou? — Litaratura sî arte. — Teatrulu natiunalu in Brasiovu. — Pe paliu: Corspundintie din Vienn'a, Satumare, Bucuresci. Numele prenumerantîloru. Din strainatate. Pentru económe. —

„Tromp. Carp.", inspirata de zelu adeveratu natîunalu, a redusu pretiulu seu pentru Românii austriaci dela 20 la 10 fl. pe semestru. Sperâmu, ca compatriotii nostri voru sci pretiuí jertf'a acést'a patriotica. —

Principatele române unite.

Incepemu revist'a nóstra asupr'a lucruriloru din Romani'a cu trist'a novela, ca

Dionisiu Popu Martianu,

directorulu oficiului statisticu din Romani'a, a reposatu la Monacu intr'o caletoria la ape minerale. „Tromp. Carp.“ i rostesce cuvinte insufletîte, pline de caldura sî de recunoscintia. Noi Transsilvanii, dintr'alu câroru sinu au esîtu acestu barbatu devotatu inaintârei natîunei sele, impreunâmu rugile nóstre pietóse cu ale fratîloru de dincolo: cá sufletulu lui sa afle dincolo de mormentu repausulu acel'a, ce aici int e doreri sî patimi indelungate nu l'a potutu gasí, ear amintirea lui sa fia binecuventa!

Totu „Tromp. Carp.“ are corespundintie fórte interesante dela serbatórea natîunala a Serbiloru, despre carea amu vorbitu sî noi. Ne reservâmu cá cu alta ocasiune sa punemu sub ochii cititoriloru nostri câte-va trasuri din acesta corespundintie.

Intre Romani'a sî Turci'a se desvelesce o cestiune de mare importantia: cestiunea tributului. Turci'a adeca cere dela Romani'a tributulu, ce acést'a i aru fi datóre de 12 ani, din anulu 1853. Acestu tributu face pe anu 48,000 galbeni, va sa dîca cu totulu 576,000 galbeni. Romani'a dincontra cere despagubire pentru pagubele cele mari, ce le au avutu locuitorii tierei in resbelulu russo-turcescu, precum sî edarea insuleloru din Dunare Cetalulu sî Santu-Georgiu, despre cari vorbirama in nrulu nostru 49, cari despagubiri de siguru voru trece multu preste cele 576,000 galbeni, ce-i pretinde Turci'a. Spre pertractarea acestei afaceri s'a compusu de ambe pârtîle o comissiune, carea va deliberá la Constantinopole.

Guvernulu romanescu, austriacu si russescu negotîéza de mai multu tampu in privinti'a navigatiunei Prutului. In 20 luniu tînura plenipotentîarii celoru trei poteri cea d'antâiu siedintia in caus'a acést'a. In urm'a mesurâriloru, ce s'au facutu, Prutulu dela Sculani (aprópe de Iasi) injosu este navigabilu intregu, ceea ce aru dá o linia de 37 miluri. Dar si partea de susu pâna la Stefanesci se crede ca s'aru poté face navigabila, sî acést'a aru dá apoi o linia de 48 miluri. Dupa cum se scrie „Pressei“ de Vienn'a, guvernulu austriacu aru voí sa faca Prutulu navigabilu pâna pe la Cernautiu, candu apoi elu aru representá unu drumu de apa de 57 miluri, sî produptele Bucovinei, Bessarabiei sî Moldovei s'aru poté transportá cu inlesnire la piati'a Galatîloru. Vomu vedé, incât u se voru realisá asceptârile corspunditelui respectivu.

Colect'a pentru biseric'a gr. or. din Mercurea.

Stimate Domnule Redactoru! Paremi-se in Nru 72 alu T. R. din a. p. se amintise pe scurtu, ca in opidulu Mercurea se va incepe câtu mai curendu fundamentulu unei nóue sante biserici gr. orientale; in legatura cu anontiulu acel'a mi iau voia a te rogá, sa ai bunatate a priimí in colónele T. R. aicea *) alaturat'a consemnatîune despre toti banii de mila adunati in fondulu zidindei sante biserici de aicea atâtu cu ocasiunea santîrei petrei fundamentale, ce s'a tînutu in 10/22 Septembre 1864, — câtu sî inainte sî dupa aceea; facu acést'a nu numai din strinsa-mi datorintia câtra toti acei'a, cari au binevoitu a contribuí spre scopulu celu sântu alu zidirei unei case a Domnului, câtu sî pentru a inimá pre unii cá acei'a, cari-ti respundu mai totdeun'a, candu te areti inaintele cu câte o filera de subscriptiune,-sî nu fâra dreptu: Nu mai dau, ca amu datu destulu pentru fundatîuni, catedrale, biserici, scólesî altescopuri filantropice, sî pe lânga tóte promissiunile, in publicu nu se scie niciin dîu'a de astadi: câtus'au adunatu, sî cumu s'au folositu banii adunati. Ca astfeliu de obiectiuni se intrebuintiéza de câtra multi numai de unu felu de pretestu a se retrage dela astfelu de contribuire, vréu insusi a recunósce, insa de alta parte credu a nu i se poté disputá nimerui dreptulu, déca a conferitu fia-câtu de putînu spre ori sî ce scopu filantropicu, a pretinde sa scie sî aceea: de ?si cumu s'au intrebuintiatu contribuirile spre scopulu menitu? La parerea acestoru din urma me alaturu de altmintrenea sî eu din totu sufletulu in privinti'a fonduriloru sî donatîuniloru, ce se administréza la Mitropoli'a nóstra din Sabiiu, câci asiu indrasní a intarí ca nu e nnu satutiu in intréga diecesa in care nu vei audî pe crestinii nostri vorbindu unulu câtra altulu: ca fundatîunea Iosefiana, colectele pentru Catedrala, sî alte venituri ale metropoliei, ma insusi ale singulareloru biserici s'aru administá sub sî nu pe pamentu. Apoi scii, Dle Redactoru, sub pamentu se dîce a fi intunerecu, sî ori sî ce se face in intunerecu, trage suspitîune dupa sine. Despre impartîrea darului imp. de alta data, acum'a fia-mi iertatu a insemná pe scurtu numai atât'a, ca in privinti'a acést'a domnesce — sî dîcu dupa opinjunea mea cu totu dreptulu — cea mai mare nemultjamire in intrég'a diecesa.

Amu onóre a me recomendá fratiesciloru simtjeminte, remanendu

Alu P. O. Domnjei tale

stjmatoriu amjcu

Mercurea 29/17 Iunju 1865. Macelariu m. p. Jude reg.

Consemnarea

banjloru de mila adunati pe sém'a biserjcej din Mercurea. Escelenti'a Sea Dlu Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a *) 200 f., Demianu Mog'a 20 f., N. N. 2 f., 70 xr. Petru Badila 30 f., Mari'a Badila 20 f., Ladislau B. Poppu 20 f., Elen'a Poppu 10 f., Dimitrie Moldovanu 20 f., Ioan'a Moldovanu 20 f., Dr. Basiliu Szabo 2 f., Demitriu Mog'a 10 f., Petronell'a Mog'a 2 f.. Mari'a Hanni'a 20 f., Ann'a Bolog'a 10 f., Nicolau Sandoru sî Soci'a 15 f., Dr. Vasiciu 5 f., Paulu Dunc'a 5 f., Visarionu Romanu 2 f., Bucuru Dancasiu 10 f., Petru Bancila 1 f. Ioann Hanni'a 40 f., D. M. Gestalter Parochu evangelicu in Mercurea 20 f., Ioann Serbu 5 f., Nicolau Ciugudeanu 10 f., Ioann Sierbu 2 f., Ilie Siufana 1 f., Carolu Goelner 5 f., Nicolau Alemanu 2 f., Pamfilie Sav'a 2 f., Demetriu Nedel'a 2 f., Petru Babe 3 f., Moise Toparcianu 2 f., Ioann Lazaru 2 f., Cosm'a Demianu 2 f., Carolu Gaertner 5 f., Petru Pred'a 1 f., Nicolae Toparcianu 1 f., Ioann Dregoi 1 f., Ioann Alemanu 1 f., Moise Orestianu 1 f., Nicolae Orestjanu 1 f., Ioann Lazaru 2 f., Alecsiu Antinie 1 f., Ioann Radulu 5 f., Ioann Iridonu 1 f., Moise Nicóra 1 f., Nicolae Bumbea 1 f., Demetriu Ivanu 1 f., Nistoru Flesieriu 5 f., Ioann Flesieriu Sofronu 5 f., Nicolae Balomir 2 f., Onea Pop'a 3 f. Ioann Radu 1 f., Martinu Spilhaupter 2 f., Simon Hoscheger 1 f., Simon Flubacher 5 f., Michailu Theiss 4 f., Iacobu Greavu 5 f., Bucuru Banu 2 f., Nicolae Huditianu 5 f., Glegoru Genie 1 f., Ilie Cher'a 2 f., Moise Bunea 2 f., Georgie Macelariu 100 f., Filipu Isacu 1 f., Ioann Frumu 1 f., Vasilie Renti'a 1 f., Ioane Beu 5 f., Onea Pop'a 10 xr. Iacobu Alemanu 2 f., Ioann Macelariu secretariu 40 f., Nicolae Morariu 10 f., Elia Macellariu 100 f., Iuditha Macellariu nascuta Tobiasiu 100 f., Demetriu Macellariu, Secretariu 10 f., Eufrosin'a Macellariu 15 f., Demetriu Barbu 5 f., Michaele Smigelski 5 f., I. Asente Severu 10 f., Basiliu Buteanu 10 f., Carolu Hahn 10 f., Din Lad'a bisericei din Galesiu, 10 f., Esc. Sea Metropolitulu St. Siulutiu 20 f., Comun'a Tilisc'a (Prin oficiulu parochialu din Tilisc'a dela mai multi) 20 f., Gabr. Boezenu 2 f., A. B. 2 f., Dr. Majoru 2 f., Ladislau Vajd'a 2 f., Ioann Balomiri 2 f., (Prin P. O. D. Lazaru Pipos din Zlatn'a): Lazar Pipos 3 f., Georgiu Damianu 1 f., Stefanu Jeneslav 1 f., Ioann Popescu 1 f., Georg Rosc'a 1 f., Nicolae Halmagianu 50 xr. Gedeonu D. Blasianu 1 f., Ioann Iancu 1 f., Aaron Popp 1 f., Nicolau Stanciu 50 xr. Nicolau Bulz'a 40 xr. Georg Marcu 40 xr. Ioan Rosc'a 1 f., Petru Lucaciu 40 xr. Ioanne Mogutiu 40 xr. Sebasteanu Popescu 1 f., Nicolae Placinta 40 xr. Nicolau Antonovits 1 f., Ioanne Lucaciu 1. Milidonu 40 xr. Petru Paulu 1 f., Philimonu Plaste. (pentru purtâtoriu de Colecta s'au trasu.. 30 xr.) 40 xr.

(Va urmá)

*) Dupa informatiunile, ce ni-amu castigatu din banii bisericeloru serace. Red.)

Anunciu literariu.

In librari'a S. Filtsch se afla de vendiare de curendu sosite:

1. **Predicele sî Panegiricele** Parintelui **Ilia Meniatu**, traduse sî provediute cu note. Dóue tomuri, **pretiulu 5 fl. 75 xr.**

2. **Pidalionu** séu Cârm'a corabiei, intielese a catolicescei sî apostolescei biserici a ortodoxiloru. Adica tóte sf. Canóne ale ss. Apostoli, ale ss. Sinóde ecumenice, locale sî ale SS. Parinti de pe alocurea. Traduse din grecesce in romanesce, de In. P. S. Mitropolitulu Chiru Chiru Veniaminu, tiparita in S. Monastirea Neamtiulu la anulu 1844. **Pretiulu** 10 fl. v. a. —

Insciintiare

Subscrisulu, care s'au imbucuratu in restempu de 17 ani cá arendatorele Hotelului la „Curtea Mediasiului“ de a fi onoratu din partea onoratului publicu cu concurinti'a sea, are onóre a face onoratului publicu cunoscutu, ca cu inceputulu lunei lui Iuliu a. c. si-a arangiatu Hotelulu seu, in cas'a sea propria in strad'a macelariloru (Fleischergasse) Nr. 18. sub firm'a „Hotelulu Bucurescì“, in care prelânga unu servitiu promptu se afla cele mai bune sî eftine beuturi sî mancâri, sî care totdeodata e provediutu cu mai multe odâi bine mobilate, cu grajduri bune pentru cai sî siopuri pentru trasuri.— Sabiiu in 5/7 1865.

Savu Lobontiu,

proprietariulu „Hotelului Bucuresci.“

Sirupu albu de peptu

Acest'a se aprobà de mai multe fisicate cá unu mijlocu pentru ori ce tuse vechia, pentru dorere de peptu, ragusiéla de ani, plumâni balóse, tuse magarésca, gusteru in gâtu, aprinderi in gatlegiu, guturaiu, tuse cu sânge, scuipatura de sânge, nadufu, despre acestea tóte da cele mai bune resultate, sî se afla mai multe sute de ateste.

Pentru Brasiovu amu datu uniculu depusetoriu **Dlui S. P. Mailatu** in butelie originali a 1 f. sî a 2 f. in argintu (sunatori).

G. A. W. Mayer,
Breslau, Prussi'a.

(18—4.)

Burs'a din Vienn'a 30 Iuniu (12 Iuliu) 1865.

Metalicele 5%	70 20	Actiile de creditu	179
Imprumutulu nat. 5%	75 05	Argintulu	106 50.
Actiile de banca	796	Galbinulu	5 21.

Corespundintia.

Espeditur'a c. r. de posta din Foen: „Telegrafulu consta pe ½ anu 4 f; deci ne rogâmu a se mai tramite 50 xr. — N. B. Bucuresci: Cea mai cordiala multiamita. — I. I. Korurka: Salutare! — 3 B. Câtu de curendu.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a 'oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 52. ANULU XIII.

Sabiiu, in 4|16 luliu 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Oficiós'a „Wiener Zeitung“ din 11 Iuniu c. n. adeverésce scirile aduse in fruntea numerului nostru din urma. Eata testulu oficiosu:

Maiestatea Sea c. r. apostolica prin preainalt'a resolutîune din 6 Iuliu a. c. S'au induratu preagratîosu, a denumí Episcopu greco-orientalu alu Caransebesiului, pre Protopresbiterulu Brasiovului, Archimandritulu Ioann Popasu. —

Ear in privinti'a eparchieloru Caransebesiului sî Aradului dîce aceeasi fóia in partea neoficiósa:

Prin preainalt'a resolutiune din 24 Decembre 1864. se'ncuviintià formarea unei Episcopii nóue romanesci la Caransebesiu, sî ampliflicarea eparchiei gr. or. a Aradului prin acele comune romanesci greco-orientale din Banatulu de médianópte, ce pân'acum stetura subt Episcopulu gr. or. alu Timisiórei.

Acum prin preainalt'a resolutiune din 6 Iuliu 1865. se ordinà a se constituí numitele dóue Episcopii romanesci sî se fixà dîu'a de 15 Iuliu dreptu terminu, dela care'nainte legatur'a acelor'a cu Mitropoli'a gr. or. din Carlovitiu se va desface in modu definitivu, sî subordinarea loru sub jurisdictiunea metropolitana a Archiepiscopului sî Metropolitului Românîloru gr. or. din Transsilvani'a sî Ungari'a se va privî cá adusa la deplinire.

Despre acést'a s'au datu preainalte diplome, dintre cari cea privitóre la dieces'a Aradului se va predá cu solenitate prin antistele comitatului Aradului, ear diplom'a despre infiintiarea Episcopiei gr. or. a Caransebesiului se va dá spre publicare la instalatiunea Episcopului nou numitu.

Totu in caus'a acést'a mai avemu scirile mai detaiate, in intielesulu câror'a:

Maiestatea Sea c. r. apostolica prin decisiunea préinalta din 6 Iuliu a. c. S'au induratu pré gratiosu a incuviintiá, ca eparchie e române greco-orientale din Aradu sî Caransebesiu, incependu dela 15 Iuliu 1865. atâtu in privinti'a eserciârei jurisdictiunei episcopesci câtu sî in privinti'a celoru temporale suntu de a se privî cá constituite, sî legatur'a loru cu Metropoli'a greco-orientala din Carlovitiu sî respective cu diecesele din Timisiór'a sî Versietiu, cá deslegata finalminte. Incependu dela dîu'a aceea, Comunele serbesci greco-orientale, aflatóre in dieces'a gr. orient. de pâna acum a Aradului, trecu sub jurisdictiunea spirituala a Episcopului serbescu din Timisiór'a.

De Episcopu gr. or. alu Caransebesiului S'au induratu Maiestatea Sea c. r. apostolica a denumí prégratiosu pre Protopresbiterulu din Brasiovu Archimandritulu Ioann Popasu.

Solenitatea pentru infiintiarea Episcopiei din Caransebesiu sî publicarea diplomei préinalte edate despre aceea se a impreuná cu instalatîunea noului Episcopu.

Orenduirea solenitâtii pentru largirea Eparchiei Aradane S'au induratu Maiestatea Sea c. r. apostolica a o incredintiá Episcopului de acolo in contielegere cu Escelenti'a Sea P. Archiepiscopu sî Metropelitu romanescu.. Cu predarea solenella a diplomei imperatesci despre nóu'a arondare a diecesei Aradului s'au insarcinatu Comitele Comitatului Aradului.

Care e natiunalistu adeveratu?

(Voce din Ungari'a.)

Intrebatiunea acést'a s'a tractatu in foi magiare, firesce din punctu de vedere magiaru. Scopulu nostru e generalu, aplicabilu la ori care natîunalitate.

Unu natîunalistu adeveratu trebuie sa fia: 1. dreptu; 2. partinitoriu de limb'a, anticitâtîle, moravurile, vestmintele, cu unu cuventu de tóte, ce suntu ale natîunei sele; 3. stimatoriu de strainetate, nestricaciosu natîunei sele.

Natiunalistulu in svatu, consultâri sî in fapte e datoriu a innaintá vadi'a natîunei sele, sî deodata a-i castigá confidinti'a altor'a, confidinti'a castigata a o innaintá, a o consolidá.

Mit'a, fia aceea in bani, naturale, séu sî numai in legatura prietenésca, e contraria caracterului nutiunalu, câci mitarniculu e aplecatu la ori ce fapta, la orice intreprindere a-ducatóre de castigu, numai déca credo ca nu se va scí, eara urmârile potu fi stricacióse, de cele mai multe ori nedrepte, câci dreptatea nu trebuie cumperata.— Ací multi pecatuiescu, cu cuventu, ca nu-i scie nimenea, dar se 'nsiéla.

2. Cine e indiferinte, nepasatoriu in privinti'a limbei, anticitâtîloru, moravuriloru bune, s. a., cari se tînu de natiunalitate, cine acestea nu le pastréza, nu le inaintéza dupa potintia, acel'a nu e natiunalistu, câci nepasarea produce stagnatiune, sî apoi decadintia.

3. Stimatoru de strainetate, câci déca nu vomu pretiui noi ce e alu altui'a, nu potemu asceptá, cá altulu sa pretiuiésca, ce e alu nostru; sî déca pretiuirea acést'a remâne, séu se amesura dupa dreptate, nu póte sa fia stricaciósa, precumu nu póte fi stimatu, pretiuitu acel'a, ce trece preste marginele dreptatei.

Caracteristic'a unui natiunalistu ací descrisa, dupa parerea mea, se póte aplicá fâra vatemarea altui'a la fia-cine ori de care natiunalitate s'aru tiné. Sî astfelu nici póte fi vatematoriu pentru altii.

Póte fi, ca in tempurile trecute, dóra prin vr'unu favoru estraordinariu, sedusi séu sî de patima condusi unii séu altii sa fia fostu vatematori, câci toti suntemu ómeni, toti potemu alunecá ce amu, potutu observá mai vertosu dela a. 1847. incôce, candu nemagiarii, din prefacere insielatóre séu din simtiu adeveratu se siliau a demustrá zelu magiaru, séu din contra mai tardîu Magiarii se opintiau cu invetiarea limbei nóstre. Sî unii sî altii, incâtu au trecutu preste marginele convenientiei, au gresîtu, dar ne-amu potutu convinge sî dintr'o parte sî dintr'alt'a, ca tempulu sî cu elu tóte suntu schimbacióse, numai dóue lucruri suntu, cari trebuie sa nu le perdemu dinnaintea ochiloru: „Dreptatea“ sî „Credinti'a câtra cas'a dinastica“ câci, déca faptele nóstre suntu drepte, déca alta resplata n'aru avé, vomu castigá totusi baremu apretiuirea natiuniloru conlocuitóre, sî a celoru vecine; credinti'a câtra cas'a domnitóre nu remâne nerecunoscuta sî nelaudata. Dupa credintia esemplaria amu castigatu dreptulu limbei sî alu natiunalitâtiei, dupa credinti'a sea se bucura natîunea colocuitóre magiara de o incredere nemarginita a Monarchului.

Cu acestea credu obiectulu caracteristicei unui natîunalistu a fi finitu. De órece totusi credemu in apropierea unei diete, nu voiu preocupá nici simtiementulu nici ide'a altor'a, descoperindu-mi parerea mea despre aceea: ce au Românii de a face, cumu au a se portá?

Trei giurstâri suntu, cari trebuie sa ne dea direptiune in afacerile nóstre: Radicarea natîunalitâtii nóstre castigata dela monarchu; Conducerea trebiloru tierei, soncrediuta conservatismului prin Monarchu, sî datorinti'a de a conlucrá spre impaciuirea natiunal.tâtîloru, sî asiá de a usiurá administratiunea publica.

Gradulu naltiatei natiunalitâti lu vomu retîné, baremu aceea speru dela prudenti'a ori cârei natiunalitate, dara pentru mai multu sa nu ne luptâmu, ci mai bine sa nesuimu numai la o concordia a diverseloru soiuri de popóre, prin care multu, fórte multu se va usiurá administratîunea sî prin aceea sarcin'a locuitoriloru cea fórte simtîbila. Sórtea natîunalitâtii mai departe sa o concredemu dreptâtii parintelui pamentescu, Monarchului, sî venitóreloru giurstâri, sî pe bas'a acestor'a sa nu ingreunâmu impaciuirea cu colocuitórele natîuni, sî anume cu cea magiara, subt a cârei influintia poternica suntemu de monarchu restituiti. U. i.

Sabiiu in 2 Iuliu 1865.

Intr'unu ciclu de articuli, intitulati „Foile publice romanesci“ sî publicati in nr. 49. 50. sî 51. ai „Gazetei Transsilvaniei“ d. Baritiu arunca o ochire asupr'a istoriei sî stârei de fatia a dîuarieloru române din Austri'a, séu vorbindu mai fâra figura, a „Gazetei“ sî a „Telegrafului,“ câci celelalte foi séu numai se atingu séu nici ca se atingu de felu. Considerabilu ni se parù firesce cu deosebire pasagiulu privitoriu la genes'a

„Tel. Rom.“, despre carea d. Baritiu dice: Pe la finea anului 1852. se cópse in Sabiiu planulu de a fundá o alta fóia romanésca (adeca Tel. Rom. Red.), spre a contrabalantiá, séu-de s'aru poté — spre a paralisá cu totulu pre „Gazet'a“; eara unulu dintre coloboratorii ei de acilea priimi porunca a se retrage dela Gazet'a, la carea colaborase pâna atunci.“

Dlu G. Baritiu dar imputa aici „Telegrafului,“ ca elu a voitu, prin insasi esîrea sea, sa lovésca, sa nimicésca pre „Gazet'a.“ O imputare acést'a in adeveru grea sî cu atât'a mai grea, cu câtu ese din gur'a dlui Baritiu, dar iarasi cu atât'a mai usióra sî mai supportabila cu câtu nu este argumentata prinnimicu. Noi la acésta imputare nu aflâmu respunsu mai bunu, decâtu programulu, prin care „Telegrafulu Romanu“ a'nceputu viéti'a sea, sî care a fostu celu urmatoriu:

„Folosulu ce se revarsa asupr'a popóreloru din citirea gazeteloru, este atâtu de mare sî infeluritu, incâtu foile acestea periodice s'au privitu cu tóta dreptatea cá nisce isvóre nescurse de invetiatura, luminare sî binecuventare. Suntu tieri cu poporatiune abiá peste trei millióne suflete, unde gustulu citirei gazeteloru este atâtu de latîtu, sî trebuinti'a loru a âtu de adencu simtîta, incâtu peste o suta de foi periodice esu la lumina spre a invetiá sî a folosí pe poporu. Cu adeveratu, foile gazeteloru prin usiuratatea loru sbóra cu lesnire din mâna 'n mâna, prin noutatea lucruriloru ce aducu, atîtia curiositatea cititoriloru, prin felurimea ideeloru sî cunoscintieloru ce cuprindu, impodobescu mintea, imbunetatiescu inim'a, indreptéza spiritulu, prefacu naravurile, formêza caracterulu, sî perfectiunéza atâtu viéti'a privata câtu sî cea publica a unui poporu.

Decandu s'a doveditu importanti'a foiloru periodice, sî s'a cunoscutu neaperat'a loru trebuintia sî pentru poporulu românu, s'au facutu multe incercâri, mai multu séu putînu norocite, spre a impartasî sî pe acestu poporu de acésta facere de bine nemarginita a tipariului. Inaltulu Gubernu, plinu de bunavointia pentru desvoltarea sî fericirea popóreloru sele, sî pentru onórea sî marirea Monarchiei, a favoratu totdeun'a asemenea incercâri publicistice, sî le-a datu inlesnirile trebuincióse spre a poté esî la lumina, ca sa aduca folóscle pentru care erá hotarite. Românulu cu câtu a fostu mai apesatu de impregiurârile tempiloru trecuti, sî cu câtu a fostu mai lipsitu de ori ce mijlóce pentru cultur'a sea, cu atât'a mai cu mare bucuria a salutatu tóte intreprinderile de gazete ce s'au facutu pentru invetiatur'a sî folosulu seu, le-a imbratisiatu cu sete sî zelu, sî le-a sprijinitu cu tóta poterea cea materiala sî morala, de care a potutu dispune.

Nu e loculu de a numerá aici tóte incercârile de gazete, care au esîtu la lumina in deosebite locuri, tempi sî impregiurâri, cu viétia mai lunga séu mai scurta, spre a pune sî pe poporulu românu in relatiune cu lumea, sî cu totu ce se face séu se intempla intr'ens'a, spre a i se inaltiá sî lui spiritulu, sî spre a i se desceptá poterile sufletesci sî trupesci, cá sa scie, ce sî cum trebuie sa lucre pentru cultur'a sî fericirea sea. Ostenelele aceloru barbati plini de caldura, cari au asudatu pe câmpulu acestu largu alu publicitâtii române, suntu atâtea jertfe frumóse, ce s'au adusu la altarulu fericirei poporului românu. Ne bucurâmu din inima, ca Românulu a ajunsu astadi in stare de a cunósce, ca gazet'a sî pentru densulu este o lipsa de cele mai simtîte, citirea ei e o trebuintia cá pânea de tóte dîlele, sî invetiatur'a, ce ea cuprinde, o scóla bogata pentru folosulu sî pentru viéti'a practica a sea.

Dorindu din inima a implini, dupa potintia, acésta lipsa sî trebuintia, ce se simte din dî in dî totu mai adencu, amu hotaritu a intrá sî noi in drumulu acelu greu alu publicitâtii, sî a dá la lumina o gazeta, care sa contribuie la invetiatur'a sî folosulu poporului românu. Dupa pasii cuviinciosi ce amu facutu pentru dobandirea voiei de a poté publica acésta fóia periodica, Inaltulu Guvernu, petrunsu de adeveratele lipse sî neajunsuri ale poporului românu, s'a induratu parintesce a incununá dorinti'a nóstra cu celu mai fericitu resultatu. Plini de bucuria ne grabimu a face cunoscutu, ca acésta gazeta a nóstra va incepe a esî la lumina cu inceputulu lunei lui Ianuariu a anului 1853 sub numire de „Telegrafulu Românu“.

Tendinti'a acestei gazete va fi: a impartasî poporului romanu din politica, industria, comerciu sî literatura, idei sî cunoscintie practice, potrivite cu timpulu si amesurate trebuintieloru lui; a lu invetiá cá sa-si cunósca positîunea sî drepturile ce-i suntu asigurate in statu; alu luminá asupr'a interesseloru, care taie in viéti'a privata sî publica a lui, sî a-i miscá activitatea poteriloru fisice sî morali; a dá directiune spiritului lui câtra totu ce contribuie la inaintarea sî desvoltarea sea, sî a-lu convinge, ca numai prin imbunatatîrea stârei sele materiali sî morali póte ajunge la cultura sî fericire. Acésta tendintia, ce „Telegrafulu Românu“ nu o va perde nici odata din vedere, va stá in cea mai strinsa legatura sî armonia cu principiele cele nestramutate ale Monarchiei, cu asiediamintele ei fundamentale, cu paz'a cea sânta a dreptului din launtru sî dinafara, cu tînerea cea strinsa a ordinei, cu respectulu religiositâtii sî alu moralitâtii, sî cu temeiulu liberei desvoltâri, de care se bucura tóte popórele din statu. Intre marginile aceloru momente mari sî insemnatórie, pe care se radîma siguranti'a sî tari'a Monarchiei sî fericirea publica sî privata a popóreloru, care se afla sub scutulu legiloru ei, „Telegrafulu Românu“ se va miscá liberu in drumulu ce si-a insemnatu spre a ajunge la scopulu ce si l'a propusu: de a invetiá sî a folosí pe poporulu românu.—“

La aceste cuvinte, scrise de antâiulu redactoru alu „Tel. Rom.“ d. Aaronu Florianu, noi n'avemu sa adaugemu alt'a, decâtu, ca imputarea radicata asupr'a „Telegrafului“ din partea dlui G. Baritiu nu ni se pare calea cea mai norocósa, pentru de a inaugurá prin acea imputare abonamentulu celu nou la „Gazet'a Transsilvaniei“.

Atât'a cu privire la „Tel. Rom.“ Ear câtu pentru conflictele confessiunale, la acelea voru respunde,— déca voru aflá de lipsa — respectivele autoritâti bisericesci, ale câroru afaceri oficióse d. G. Baritiu — nu scimu cu ce dreptu — le identifica cu afacerile foiloru publice române. —

Brasiovu 29 Iuniu 1865. Pe câtu tempu se voru mai usuá esamenele publice pe la gimnasii, pe atât'a tempu voru dá ele ocasiunea cea mai de aprópe spre a vorbí despre scóle sî despre resultatele sî prestatiunile loru. Este insa cunoscutu, ca esamenele publice pe la gimnasii n'au nici o influintia asupr'a calculului elevului; elevii se classifica sî se promovéza in urm'a esameneloru scripturistice sîorale, ce se dau naintea profesoriloru. Fia acestea cum voru fi pentru dd. profesori, pentru publicu suntu cele publice. Din resultatulu, ne amu vediutu la acestea, scriemu urmatórele: Asi incepe cu nrulu eleviloru sî cu immultîrea loru din anu in anu, dar aceste date sî altele s'au fostu estrasu din program'a gimnasiului din anulu acest'a, inca in nr. „Telegr.“ 47. a. c. Continuu dar de acolo mai departe. In toti anii de candu s'a radicatu acestu gimnasiu rom. ortodoxu din Brasiovu, s'a scrisu la aceste ocasiuni câte ce-va in jurnalele nóstre, sî vedemu dintrensele, ca totdeun'a s'au scrisu resultate laudabile. Intr'adeveru ca acolo unde se vedu barbati resoluti sî veseli a-si sacrificá ostenelele sele pentru scóla, nici se poteá asceptá altceva de câtu asemenaa resultate. Asiá dara totu asemenea vomu referá sî noi in anulu acest'a, cu deosebire numai, ca scriindu despre esamene sî resultatulu loru, precum l'amu vediutu, vomu adauge sî câte o opiniune despre altele care se tînu totu de scóla; vomu amintí cu deosebire unu mijlocu, prin care credemu ca s'aru immultî elevii classeloru superióre, câci ni se parura pré putîni.

Esamenele scripturistice incepura in 12 Iuniu, darandu pâna la 16 ale aceleia. Cele orale se tînura dela 17 pâna la 23 ale curentei. Esamenele classeloru normali de baieti sî fete au fostu dela 20—24 ale acestei'a. In 24 a datu esamenu class'a a 4-a de fete, in care propunu studiele DD. Profesori de gimnasiu, ear Dsiór'a Mari'a Petrascu lucrulu de mâna. Resultatulu esameneloru a fostu celu asceptatu, publiculu auditoriu a esîtu fórte multiamitu. Cei mai numerosi auditori au fostu la fetisiórele din class'a a 4-a, sî intr'adeveru ca acî n'aveai numai sa audi, ci sa sî vedi lucruri de mirare lucrate de mân'a loru. Dómne, Dómne candu vomu mai intielege sî noi Românii aceea: ca avendu mame culte, intreitu mai iute vomu ajunge la cultura sî inca la o cultura temeinica? Candu vomu pretiuí Reuniunea femeiloru române sî scopulu acestei'a? Nici atunci candu intielegemu, ca ea sustîne acésta scóla sî alte dóue in Sabiiu sî Blasiu, pe lânga care mai face sî alte ajutóre? Alara de acestea multe aru mai face, dar cum sa faca, déca nu mai dâmu nici barem minimulu anualu de câte 1 florinu? Apoi pelânga acestea panacandu sa mai vedemu asiá putîne copile prin scólele nóstre? (Vedi Tel. Rom. nr. 47 a. c.)

Sa trecemu acum a dîce ce-va sî de esamenele publice ale gimnasiului. Acestea s'au inceputu dela 25 sî au decursu pâna'n 29 ale curentei, sub presidiulu (? Red.) Dlui Consiliaru P. Vasiciu sî in fati'a numerosîloru auditori, dintre dd. efori sî negotiatori, cu resultatu, ce au multiamitu pre toti. Omenii s'au incantatu de respunsurile eleviloru sî esprimau multiamit'a loru Dloru Professori.

In 27 Iuniu s'a datu esamenu din gimnastica; D. Prof. de gimnasiu, I. Lenger a predatu in anulu acest'a sî acésta sciintia, carea pe la noi e nóua sî surprindiatóre; de aceea a sî seceratu mare multiamita. Eu insa declaru, ca acelu d. Professoru sî stimat'a reuniune gimnastica de aici, care sustîne acea scóla sî carea imprascia acésta desvoltare neaperata scolariloru nostri, n'a priimitu multiamita de ajunsu. Mai multu merita; merita tóta recunoscinti'a sî mai multu de-

câtu acést'a, adeca sustînerea eii séu celu putînu contribuiri. Publiculu nostru, care n'a cititu multu despre acést'a, nici si-a facutu opiniune despre ea. Ací nu e loculu a face acést'a, de aceea dîcemu numai pe scurtu, ca precum a cititu cine-va ca trupulu fâra spiritu nu platesce nimic'a, totu asiá de bine intorcendu acésta dîsa sa intielége, ca spiritulu fâra trupu inca n'ajuta multu.

Totu in 27. ale acestei'a dupa prândiu D. Consiliaru a asistatu la esamenulu scólei populare din Brasiovulu vechiu, sî a esîtu multiamitu esprimendu-se, ca de 7 ani n'a vediuiu acolo asemenea sporiu. Intr'adeveru ca Invetiatorulu merita lauda.—

Adi s'au incheiatu esamenele gimnasiale cu doxologi'a sî rugaciuni in Biseric'a S. Nicolae. De aci venindu tinerimea in rendulu celu cuviinciosu s'a asiediatu in sal'a gimnasiala, carea erá indesuita de publicu. Ací incepù chorulu scolasticu, instruitu de septimanulu Dim'a, imnulu Imperatului. Dupa acest'a Septimanulu Nica cu voce de barbatu seriosu, tînù discursulu de mai josu *), care fu priimitu cu viua multiamire. Acum incepura a se strigá classificatiunile sî a se premiá cei eminenti. Nu s'au premiatu insa sî studentii gimnasiului supremu, câci n'au fostu premii.

Amu vediutu, ca directiunea nóstra a tiparitu programe sî classificatiuni cu numele toturoru eleviloru sî le-au impartîtu gratis. Au impartîtu prin mân'a D. Consiliaru atâtea premii in gimnasiulu micu sî la cei numerosi din norma, dar credeti-me ca nu sciu cum s'au facutu acestea, câci cei 40 f.. destinati de Eforie n'au potutu acoperí tóte.

Câtra fine erá sa dîcemu sî aceea ce aru fi de facutu, cá in gimnasiulu superioru, unde se vedu numai dela 5 pâna la 11 studenti. Sî ce aru fi de facu'u? Nimic'a alt'a decâtu pre cei din gimnasiulu de josu, cari se vedu dela 30 pâna la 67 intr'o classa, sa-i ajutâmu a merge sî mai in susu. Ei nu mergu acolo, ca n'au cârti, sî cârtîle suntu scumpe; nu mergu, ca mai toti elevii suntu sateni seraci, n'au nici cu ce se sustîné. Cine va fi priimitu classificatiunile tiparite, se va convinge despre acést'a. Ei cu gimnasiulu micu mergu séu la Pedagogia, séu la Teologia, séu la economia, sî asiá remânu nedesvoltate de ajunsu unele talente. Gimnasiulu din Brasiovu si va ajunge scopulu ce-lu ascépta numai candu va avé elu sî convictu, séu celu putînu mai multe ajutóre pentru tineri. Acestea voru atrage ací pe tinerii din Ardélu.

Pâna atunci insa sa facemu ce se póte, sa ne obicînuimu cu ocasiunea esameneloru a contribuí fia-care ce potemu, sî astielu sa ajutâmu macaru lips'a de cârti!

*) Se va publicá in tr'unulu din nrii venitoriu. Red.)

Varietâti si noutâti de di

(Anticitâti romane.) „Tromp. Carp.“ spune, ca scadiendu tare Dunarea, in dreptulu piciorului podului lui Traianu s'a gasitu o pétra de ¦vre-o 60 oc'a, pe carea sta sculptatu unu capu de zimbru intre dóue capete de leu. Pétr'a s'a transportatu la gradin'a publica din Bucuresci. —

Societatea teatrala româna din Brasiovu a datu in 18/30 Iuniu o representatîune dramatica sî musicala in folosulu fondului reuniunei femeiloru române, din carea a cursu venitu curatu de 95 fl. sî 21 xr. v. a. —

Principatele române unite.

Scirile, ce avemu din Principate, nu cuprindu nici unu lucru mai nou sî mai de interesu totdeodata. Diuariele straine aducu tanguiri preste tanguiri asupr'a toturoru lucruriloru din tiéra, ca e rea administratîunea, ca e defectuósa aplicarea legiloru, ca e neasigurata sórtea tieraniloru, ca suntu nemultiamiti proprietarii sî arendatorii, ca nu umbla meseriele, ca stagnéza (sta balta) comerciulu, sî alte o suta sî o miia. Desî tanguirile acestea parte mare suntu esagerate, sî fabricatorii loru sémena, cu voi'a séu fâra voi'a loru, cu nisce paseri cobitóre: totusi multe defecte suntu adeverate sî cunoscute chiaru sî din partea diuarieloru române din Principate. „Tromp. Carp.“ dovedesce, dupa parerea nóstra, sî in privinti'a cunóscerei acestoru defecte, unu tactu fórte bunu sî nimeritu, candu intre densele amintesce cu deosebire aplicarea cea lângeda a legei rurale. Cu ingrijire prea fundata cauta ea spre secerisiulu din anulu acest'a sî spre facerea ogorului pe anulu venitoriu, pecandu in multe locuri nu numai nu suntu deosebite pamenturile tieraniloru singulari, dar nu e segregata nici partea, ce compete tieraniloru, de partea, ce se cuvine proprietarului. Regimulu romanescu dar are un'a din cele mai urginti indatoriri, a esecutá cu mân'a cea mai agera dispositîunile legei sî astfelu a ferí de timpuriu tiér'a de unulu din cele mai cumplite rele: de seracia! Dintr'alte guvernulu romanescu de siguru nu se va descuragiá de multîmea sî greutatea problemeloru, ce are înca a le desface: — Roma non uno die condita! — ci acele i voru fi numai o impintenare mai multu spre inaintarea bineului tierei Tóte classele poporatîunei voru miscá mânile cu diligintia 'ndoita sî intreita, déca voru vedé in fruntea loru unu guvernu nu numai inteliginte, ci sî activu sî sinceru binevoitoriu. Este caracteristic'a slabiciunei, a desperá indata de greutâti; ear caracterulu românu nu este sî sa nu fia in veci slabiciunea!

Camer'a s'au inchisu Vineri in 25 Iuniu.

Generalulu Florescu Mercuri in 23 a sositu in capitala, Joi a depusu juramentulu in mânile Principelui sî indata a sî inceputu oficiulu seu la ministeriulu de interne.

Prospectu politicu.

Unu lucru de cea mai mare importantia sbóra astadi in forma de telegramu din Parisu prin Europ'a. Acestu lucru aru fi: Congressulu proiectatu de Napoleonu, unde sa vina la desbatere propunerea unei desarmâri generale sî stergerea tractateloru de Vienn'a (dela an. 1815, de dupa invingerea lui Napoleonu I). La acestu congressu se dîce, ca si-aru fi sî datu invoirea loru Russi'a, Prussi'a, Itali'a sî Spani'a. Presupunendu, ca scirile acestea suntu autentice, mai nu ne-amu mai poté indoí, ca se va realisá ide'a lui Napoleonu esprimata in 1 Ianuariu 1864. Póte unu felu de avantgarda, unu felu de pregatire spre acestu congressu este sî imputînarea armatei francese, ce se publica totdeodata cu scirile de mai susu, care imputînare aru merge dela 20-30,000 feciori. Cu deosebire scirea césta din urma n'aru lipsí, credemu, a produce pretotindenea in Europ'a cea mai placuta sensatîune, câci tóte staturile bolescu, parte pe fatia, parte pemai subt ascunsu, de ból'a acést'a finantiara, causata prin resbelulu orientalu, nenorociri elementare, ani sterpi, resbelulu americanu s. a. s. a. Fia dar, cá scirea acést'a sa se adeverésca pe deplinu câtu mai curendu. (Dupa telegrame mai nóue n'aru fi adeveratu.)

Agintele Spaniei la curtea italiana, ce resiedeá pâna acum la Turinu, a priimitu ordinu, a se stramutá la Florenti'a sî a asceptá recunócerea oficiala a regatului din partea Spaniei. Asemenea se crede, ca regatulu Italiei preste putînu tempu va fi recunoscutu, directu séu indirectu sî din partea mai multoru staturi germane, cari voru a'ncheiá tractate comerciale cu Itali'a.

Cu acestea mai ca amu fi gatatu prospectulu nostru politicu de astadi, déca nu cumva amu voi sa spunemu cititoriloru nostri lucruri, ce stau preadeparte de interesele nóstre

FOITI'A „TELEGRAFULUI ROMANU“.

Discursulu Preasântîtului Domnu Michailu, Mitropolitu alu Serbiei, rostitu la Te-Deum cu ocasiunea serbârei natîunale din 23 Maiu 1865.

Dómne, adusu-mi-amu aminte de dîlele cele inceputu; cugetata-uu la tóte lucrurile Tale. (Psalmu 142, partea a 5)

„Aceste cuvinte ale imperatului sî prorocului David sa le pronuntiâmu, bine credincosi crestini, la acésta serbare natîunala, aducendu-ne aminte, cu pietate spirituala, despre trecutulu care a pusu temelia unui mai norocitu sî mai frumosu viitoriu poporului nostru: „Dómne, adusu-mi-amu aminte de dilele cele din inceputu; cugetat'amu la tóte lucrurile Tale.

„Erá odata timpu norocitu pentru natîunea serba; ea aveá unu Statu tare sî mare. Regii sî Imperatii eii se slaviau dela o margine la alt'a in Oriente sî Occidente: atâtu natîunile cele apropiate cá sî cele departate, i respectau, sî tremurau de ei vrajmasii imperatîei serbesci. In acelu imperiu norocitu se inaltiau cu mandria frumósele palaturi ale Domniloru sî magnatîloru Serbi, infloriau satele si orasiele; eroii se mandriau cu numele serbescu, sî natîunea, bucurandu-se de dreptatea legiloru, erá imbracata in auru sî argintu; pe câmpiele serbesci se vedeau nenumerate turme, sî bogate arature bucurau pe norocitii fii sî fiice serbe. Sî atunci erá bine sî frumosu a trai pe placutulu pamentu alu tierei serbesci, care erá impodobita cu minunate sî maiestóse chramuri, in cari cu pietate se slaviá Domnedieu sî se sevarsiá servitiulu Imperatului cerescu.

„Dara, precum omulu in parte, asiá sî natîunea, séu cea

mai mare parte a ei, afiandu-se in norocire, adese-ori uita pe Domnedieu, lucréza in contr'a porunciloru lui, neglige dreptatea lui, sî se da la fapte pecatóse, rele sî protivnice lui Domnedieu. Atunci ea cade din inaltîmea marirei sele sî perde norocirea pamentésca, cá sa revina la sinesi, cá sa si aduca aminte de Domnedieu, cá sa conserve ceriulu, sî cu patimele pamentesci sa respinga vecînic'a patima cerésca. Aici sa repetâmu cuvintele Imperatului Davidu : Adusu-mia-amu aminte de dîlele cele din incepulu !

„Binecredinciosi crestini ! sa ne aducemu aminte de acele pecate vechi, cari adusera tresnetele strajnice ale dreptâtii domnedieesci asupr'a natiunei intregi sî a tierei serbesci. O ! câtu e de jale, de a rennoí in memoria, ceea ce merita a fi de plânsu sî uitatu ! Óre nu e jale de a se aduce aminte, cum se iviau adeseori turburâri in tempii trecuti, cum se radicá fratele in contr'a fratelui seu, cum se perdù iubirea intre ei, cum disparù amiciti'a, onestitatea sî increderea ? Óre nu e jale de a se aduce aminte, cum nu se respecta legea, cum se disputau magnatii pentru potere, cum doriau cu sete avutîi nedrepte, cum nu se dá ascultare betrâniloru, cum se ivira monstri, cari indrasnira a radicá mân'a incontr'a capului incoronatu alu imperatului loru, sî cum tradau pre Domnitorii loru, fiindu imbatati de passiune, de ambitîune sî de orgoliu, sî cum pentru resbunare, slujira din pisma barbarului strainu cu tradare, spre a sfermá poterea Statului natîunale serbescu ? Óre aceste pecate nu suntu vrednice de plânsu inaintea cerului, sî nimicitóre pamentului, cari distrusera frumós'a imperatia a natîunei serbesci ? Flórea serbésca peri vitezesce la Cosiovo, de trista memoria, unde martiricesce cadiù sî Imperatulu Lazaru, cea de pe urma aperare a pamentului serbescu de atunci.

„Sî vai ! cum s'a schimbatu sî cum s'a stricatu fati'a frumósei tieri a santului Nemanici, pe care mân'a barbara o reduse, in scurtu tempu, in pustía selbatica sî in acea pustia vrajmasii, cá legiónele selbatice, napustiau, taiau, deramau, aprindeau, tîneau de peru sî strimtorau pe decapitat'a natîune serba, care erá vinovata selbaticului barbaru din causa ca mai iubiá sant'a religiune sî libertatea sea ! Resiedinti'a Statului serbescu se distruse, sî se desfiintiara maiestósele palaturi, sî casele devenira prafu sî cenusia; drumurile, stradele, satele sî orasiele devenira pustii, sî pretotindeni se audiau plângerile sî strigatele de dorere, sî dîn aduncimea animei resunau multu dureróse suspine. Serbii devenira sclavi, ei se imbraccra in haine triste sî sclave, sî se incinsera cu teiu, sî in tóte pârtîle se resuná : „Dómne machnitu amu fostu, sî in linisce suspinamu din fundulu inimei mele.“

„Maicele serbe, aperandu pre copiii loru nevinovati, muriau, impreuna cu ei, séu de lovitura, séu de sila, séu de persecutîune ! Betrânii, cu peru albu, erau de risu sî impoverati sub tiraní'a cea mai grea; sântele biserici sî monastiri, piósele institutînni serbesci, se desonorara, se batjocurira cu scarbósele sî necinstitele fapte ale pismei selbatice, se jefuira sî se prefacurá in ruine. „Vedi Dómne, cum s'au machnitu intru mine duchulu meu, sî cum s'au turburatu intru mine inim'a mea“, asiá pronuntiá jalb'a sea sant'a biserica subjugata.

„Dara este Domnedieu, care nu pedepsesce spre a se resbuná sî spre a perde, ci spre a indreptá sî a curatî; este Domnedieu, care cu mil'a sea a produsu dín nimic'a esistinti'a acestei lumi. Dupa vointi'a lui se intorcu luminele ceresci, dupa porunc'a lui riurile curgu, sî marea se turbura sî se liniscesce, candu Elu doresce; pusti'a se preface in campia roditóre sî in gradina frumósa. Sî déca sânt'a provedintia pórta grija despre obiectele neinsufletîte, cari slujescu omului spre folosu, poté-va óre preamilostivulu Domnedieu sa abandone pe omu, cea mai inalta creatîune a sea ? Poté-va óre Domnedieu sa despretiuiésca sî sa lase in nevoia grea sî in chinuri amare natîunea remasa lui fidela ?

„Óre robi'a de patru seculi n'a curatîtu pecatele vechi ale natîunei ? Óre se va mai superá Domnedieu, candu natîunea, rogandu-se lui neincetatu, cu patimi lungi, si pocaiesce pecatele sele ? — O nu ! Prea milostivulu parinte cerescu, pedepsindu pecatele, nu va lasá sa dispara natîunea nóstra, sî nu va ingaduí sa se stinga numele serbescu ! Grele sî amare au fostu suferinticle, cari apesara natîunea acestei tieri, care este tóta udata cu sângele fiiloru eii, in care pretotindeni se vedu ósele luptatoriloru pentru religiunea sî libertatea eii ; teribile a fostu pustiirea sî ruinarea tierei nóstre, sî inspaimantatoriu este a se gandí cineva la acea nesuferita batjocura a sântieniei sele. O, Dómne alu parintîloru nostri ! Dómne alu gloriosîloru sî santiloru Nemanici, slugeloru tale ! Tu, Dómne, ai lasatu intre noi, sî pâna acum'a ai conservatu sântele sî intregele mósce ale intâiului coronatu Urosu regele Deceanului, sî ale martirului Cosovei, dreptulu Lazaru; le-ai conservatu cá semnele milosteniei Tale, in nevoi'a nóstra cea amara, pentru pecatele nóstre; milostivesce-te, preadrepte sî prea line Domnedieule, asupr'a fidelei tale natîuni, Serbi'a; arunca o cautatura asupr'a suferintieloru eii, sî nu ingaduí sa se prelungésca nevoile, pe cari ea nu le mai póte suferí. Dómné ! arata mil'a Ta acelor'a, cari acum te vedu, cari potu acum de fatia sa glorifice numele teu, pecandu altadata erau nevoiti cá numai in secretu, prin pescera séu sub cerulu liberu, sa se róge tîe ! (Capetulu va urmá.)

Consemnarea

banîloru de mila adunati pe sém'a biserice; din Mercurea.

(Continuare sî capetu din nr. premergatoriu.)

Prin Reverendisimulu Domnu Alessandru Tobias din Abrudu: Amos Tobias 5 f. 10 xr., 1. # in pretiu 5 f., 10 xr, Dionisiu Tobias 5 f., 10 xr, Societatea de mine Ungureiloru 1 # = 5 f., 10 xr, Societatea Bâii Despicata 10 f., Ciprianu Tobiasiu 1 f., Sabina Tobiasiu 2 f., Basiliu Bosioja 1 f., Toaderu Iuonutiu 1 f., Prin Reverendulu Domnu Dimitrie Borcea 3 f., Dumitrie Borcea 3 f., Nicolae Mog'a 1 f., Daniilu Nemtiu 1 f., Daniilu Marcu 1 f., Onisiforu Borcea 1 f., Nicolae Racuciu 50 xr. Ioann Stefle 10 f., Dumitru Romanu 5 f., Lupea Blotiu 10 f., Nicolae Pop'a 5 f., Ilie Bejiu 5 f., Alessandru Steflea 5 f.. Dumitriu Sirbu 5 f., Petru Hertia 5 f., Dumitriu Galesiu 5 f., Dumitriu Ghibu 1 f., Ioann Comsia 1 f., Ioann Berdi'a 1 f., Oprea Tipuritia 1 f.. Nicolae Berdia 1 f., Oprea Bucsianu 1 f., Dumitru Elorianu 1 f, Dumitriu Borcea 1 f., Vassilie Daderlatu 1 f., Comanu Galesiu 1 f., Dumitriu Rosc'a 1 f., Ioann Crutiu 1 f. Dumitriu Berza 1 f., Nicolae Pop'a jun. 1 f., Ioann Mog'a 2 f., Dumitru Berza 1 f., Petru Cergau 1 f., Ioann Ivanu 1 f., Dumitru Berza 5 f., Vasilie Pop'a 5 f., Nicolae Resoiu 1 f,. Ilie Steflea 1 f., Dumitru Pop'a 1 f.. Dumitru Stireciu 1 f.. Ioana Drugoiu 1 f., Ilie Nemtiu 1 f., Dumitru Pop'a junioru 2 f., Savu Borci'a 1 f., Comanu Zeicu 2 f., Ioann Com'a 1 f., Ioann Arsenie 1 f., Constantinu Steflea 1 f., Ioanisiu Romanu 1 f., Martinu Mart. Flaisieru 1 f., Nicolae Sirbu 30 xr., Ioann Mosor'a 10 xr., Oprea Tipuritia 40 xr., oann Cristiu 2 f., Dumitru 10 xr., Ilie 10 xr., Stanu 14 xr., Ioann 35 xr., Ioann sî Mari'a 20 xr., Mari'a si Bucuru 20 xr., Ioann sî Alemanu 70 xr., Ioann Mosor'a 10 xr., Dumitru Grui'a 10 xr, Dumitru sî Mari'a 10 xr., Nicolae sî Paraschiv'a 10 xr., Anna sî Mari'a 10 xr., Mari'a, Oprea, Dumitru 30 xr., Marin'a, Dumitru, Ioann 20 xr., Dumitru sî Marin'a 10 xr., Daniilu Mog'a 10 xr., Oprea Nicolae sî Ann'a 30 xr., Oprea si Mari'a 20 xr., Nicolae sî Ann'a 10 xr., Ioann Chipara 10 xr., Ioann sî Mari'a 20 xr., Ioann si Mari'a 20 xr., Taoaderu sî Dumitru 20 xr., Dumitru sî Ann'a 10 xr., Flórea sî Dumitru 20 xr., Dumitru sî Marin'a 20 xr., Dumitru Pavelu 20 xr., Ioann sî Dumitru 20 xr., Nicolae 10 xr., Dumitru sî Danu 20 xr., Dumitru sî Ilie 20 xr., Spiridonu 10 xr., Bucuru Rosc'a 10 xr., Dela mai multi 8 f., 40 xr, Dela biseric'a din Gruiu 2 f., 72 xr, Prin P. O. Domnu Franciscu Iechimu din Dev'a 4 f., Georgiu Nandr'a 2 f., N. N. 2 f., N. N. 1 f., Vilhelmu 1 f., .N. N. 1 f., Dancisisioru 1 f., Rainay 1 f., Lazaru Pipos 2 f., Antoniu Sanciali 1 f, Ioanichiu Olariu 1 f., Marcu Moldovanu 1 f., Ioann Moldovanu 2 f., Avraamu Suciu 5 f., Georgie Moldovanu 1 f., Reducanu 1 f., Iosifu Moldovanu 2 f., Vasilie Basarabu 1 f., Csaklany 2 f., Prin Domnulu Notariu Nicolau Ciugudeanu din Poian'a dela mai multi 90 f., 14 xr,

Summ'a 1374 f. 35 xr..

Ilie Macelarin. Jude Reg.

Anunciu. *)

Amesuratu conclusului adusu in siedinti'a II a adunârei generale a Associatîunei transsilvane române tînuta la Hatiegu in 1—2 Augustu c. n. 1864. p. 22, adunarea generala pe anulu curinte alu Associatîunei 186⁴/₅ se va tînè in 27/15 Augustu a. c. la Abrudu.

Ceeace in sensulu §ului 25 din Statutele Associatîunei se aduce prin acést'a la cunoscinti'a publica. **)

Dela presidiulu Associatîunei transsilvane române.

Sabiiu 16 Iuliu 1865.

Paulu de Dunc'a,
Consil. gubernialu.
Ioanne V. Rusu, Secrt. II.

*) Priimindu-lu candu erau colónele gat'a, nu i mai poturamu dá locu in fruntea foii. Red.)

**) Celelalte dîuarie române inca suntu rogate a priimi acésta provocare in colónele sele.

EMPFANGSBESTÄTTIGUNG.

Ueber 12 f. 10 xr., ö. w. welche Gefertigter als den Ertrag einer durch den griechisch-orientalischen Pfarrer von Cricau (Krakko) bei Carlsburg zu Gunsten der durch eine Feuersbrunst verunglückten Bewohner der Hermannstädter Stuhlsgemeinde Czoodt, veranstalteten freiwilligen Sammlung, durch die L. Redaktion des „Telegrafulu Romanu“, dankend empfangen zu haben mit dem Bemerken bestättigt, dass dieser Betrag im Wege des befreffenden Kreisinspektors unverweilt dem menschenfreundlichen Zwecke zugeführt werden wird.

Hermannstadt 23 Iuni 1865.

Gibel m. p.
Brgmster.

Burs'a din Vienn'a 3/15 Iuliu 1865.

Metalicele 5%	70 20	Actiile de creditu	177 90
Imprumutulu nat. 5%	75 20	Argintulu	107
Actiile de banca	795	Galbinulu	5 23

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septemanu: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 53. ANULU XIII.

Sabiiu, in 8|20 luliu 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

(A.) Sabiiu 6 luliu. Fostau, séu n'au fostu de lipsa pentru gubernulu Tierei romanesci de astadi sa aduca legea nóua pentru alegerea de Episcopu, este o intrebare, pe carea mi o facu mie, câci la acést'a me provóca atâtu organisati'a bisericésca stabilita din vécuri, câtu si caracterulu tempului, in care traimu, si care se vede a fi preaaplecatu spre reforme inca si acolo, unde n'are locu.

De voiu esaminá intrebarea, ce mi-amu propus'o, din punctu de vedere bisericescu, atunci vinu la acelu respunsu, ca gubernulu tierei romanesci de astadi n'au avutu lipsa sa aduca acea lege, de óre ce Ierarchi'a bisericésca s'au ingrijitu dela inceputulu eii pentru modulu alegerei de Episcopu si modulu acest'a l'au prescrisu pentru tóte popórele, carele se si padiesce pretotindenea, unde stralucesce lumin'a crestinismului, si regimulu civilu nu abuséza cu poterea sea fisica fatia cu Ierarchi'a, si cu poterea spirituala a acestei'a. Nu scriu ací vre-unu tractatu canonicu; de aceea nu tractezu mai pre largu despre asertulu meu, câci nici unu sufletu nu va negá, ca n'aru esistá in Biseric'a nóstra o norma canonica pentru alegerea de Episcopi, si ca norm'a acést'a n'aru fi practicabila sub ori ce regimu de Statu. Ear pentru informarea aceloru, cari nu cunoscu norm'a canonica pentru alegerea de Episcopu, espunu ací pe scurtu: ca fiindu trebuintia pentru unu Episcopu, Mitropolitulu chiama la sine pre toti Episcopii sufragani, tine cu densii Sinodu, unde Episcopii se consulta, si alegu trei, pe cari ei au aflatu a fi vrednici pentru archipastorire, si i presenta Mitropolitului, carele are dreptu pre unulu dintre cei alesi alu designá de Episcopu, si a raportá Domnitorului spre denumire dupa prax'a vechia, si dupa urmat'a denumire a prefige in cointielegere cu celu designatu de Episcopu diua sfintîrei, pe carea o sevarsiesce cu doi Episcopi, séu celu putînu cu unulu.

In Valachi'a si Moldov'a pâna la unirea loru politica intr'unu Statu se alegeá Episcopulu si Mitropolitulu prin obstésc'a adunare. Acésta praxa se póte privi cá legale, câci un'a intre alegatori au fostu si Mitropolitulu si Episcopii, alt'a, câci obstésca adunare consteteá eschisivu din fiii credinciosi ai Bisericei; ba inca se poteá privi astfelu de alegere si pentru acea de legale, câci dupa prax'a Bisericei primitive s'au consideratu alegerea facuta in obstésc'a adunare a unui Episcopu cá si cum s'aru fi facutu aceea cu votu alu poporului credinciosu, la care si Episcopii trebuie sa padiésca la alegeri, care le facu ei secretu in Sinodu.

Trebuie sa marturisescu, ca Regimulu tierei romanesci nimicu mai bine n'aru fi potutu face cá acea, cá sa fia sustînutu prax'a acést'a despre modulu alegerei Archiereiloru sei cu atâtu mai multu, câci prin acea Constitutîunea politica a tierei, si Domnitorulu eii constitutîunalu multu aru fi castigatu in vadia morale, de óre ce aru fi sustînutu constitutîunalismulu celu primitivu, pe care crestinismulu l'au fundatu, si prin care crestinismulu au aretatu Guberneloru modulu celu mai siguru de ocarmuire spre multiamirea popóreloru.

Nu este ací locu a esaminá causele, care au povetiuitu pe Regimulu Tierei romanesci la aducerea acelei legi nóue, ajunge ací a se dá espressiune acelei convingeri generali din Tiér'a romanésca, ca adeca tiér'a si Biseric'a totdeun'a erá mai multu multiamita si indestulita cu Episcopii si Mitropolitii sei alesi in obstésc'a adunare, decâtu cu cei octroati. Dicemu „Episcopii octroiati“, pentruca legea cea nóua, si lucrarea eii remâne cá o octroare fati'a cu Biseric'a, de vreme ce Episcopulu nu se face in duchulu asiediamînteloru bisericesci, ci civili.

Gubernele Stateloru constitutîunale in Europ'a respectéza constitutîunea bisericésca inca si acolo, unde Ministeriulu este responsabilu, câci acest'a pune amploiati, dar nu si Episcopi; asiá si Regimulu Tierei romanesci are dreptu, cá si alte Regime, a pune Amploiati, dar nu si a octroá Episcopi, afara déca vrea sa faca tabula rasa din constitutîunea cea d'antâiu a popóreloru crestine, carea este proprietatea si clenodiulu celu sacru alu nostru toturor'a, cari suntemu fii unei sante, sobornicesci si apostolesci Biserici a resaritului!

Candu, multiamita Cerului! nu póte alegá Regimulu tierei romanesci aceea, ca din caus'a unoru compromissiuni ale Episcopatului in linea politica si a fericirei patriei, de care s'aru fi facutu vinovati Episcopii, au fostu silitu a schimbá prax'a cea vechia si canonica a alegerei de Episcopi in obstésc'a adunare prin o lege nóua, carea i da lui dreptulu alegerei de Episcopi, si Domnitorului dreptulu de denumire; atunci voiu sa espunu banuielile mele, pe care acea reforma au produsu in mine, si adeca

1, ca eu privescu in acea nóua lege o lovitura din cele mai vatematóre pentru constitutîunea Bisericei nóstre, pe bas'a cârei'a Ierarchi'a nóstra au combatutu totdeun'a confundarea imperatîei lui Domnedieu cu a lumei acestei'a, si acést'a au facutu ea in si afara de Sinóde. Ací mai vine de a se aminti si aceea, ca lovitur'a accea, pe care acea nóua lege infige constitutîunei Bisericei nóstre, provine dela unu Regimu, care functiunéza in tiér'a aceea, carea au meritatu pâna astadi eminentemente a se dice ortodoxa, câci ea au pastratu adeverurile apostolice si sinodale fara cea mai mica vatemare séu schimbare pâna in dilele nóstre;

2, ca eu privescu in acea nóua lege nisce combinatii luate din terenulu civilu, cá sa nu dîcu, speculativu; si dieu asemenea combinatîuni nu se potrivescu cu natur'a obiectului cestiunatu, si cu resultatu bunu si duraveru nu se potu transplantá ele pe terennlu celu cultivatu si consolidatu alu Bisericei, pentru ca Episcopatulu in nici o privintia nu se póte asemená cu oficiolatulu publicu; câci acest'a este eflussulu institutiuniloru statului, ear acel'a este eflussulu institutiuniloru domnedieesci. De acésta marturisire trebuie sa fimu petrunsi cu totii, pana candu ne inchinâmu Evangeliei lui Christosu, carele au pusu pre Apostoli, ear Apostolii au pusu pre Episcopi, si acesti'a punu pre urmatorii loru. Se intielege de sine, ca acést'a se face si s'au facutu cu cea mai conscientiósa observare a multiamirei Statului, a Regimului si a Domnitorului respectivu; candu Biseric'a invatia: ca tóta stapanirea este dela Domnedieu, si celu ce se improtivesce Stapanirei, lui Domnedieu se improtivesce: atunci Statulu numai interesului seu servesce, déca va dîce: ca Biseric'a este dela Domnedieu, si celu ce se improtivesce Bisericei, lui Domnedieu se improtivesce;

3, ca eu si pentru aceea privescu legea cea nóua de defectuósa si prejuditiósa, de óre ce partisanii eii deducu dintr'ens'a nisce doctrine scalciate. Câci Parintele Neofitu Scribanu au deprecatu denumirea sea de Episcopu alu Argesiului, incepura unii, inca si unele jurnale din Romani'a sa-i impute cu aceea, ca este muscalu, si n'au priimitu denumirea sea, câci s'aru fi calcatu o lege muscalésca prin denumirea aceea, nevrendu a luá in nici o consideratiune temeiurile lui canonice luate din otaririle Sinódeloru ecumenice, prin care Preasantî'a Sea au datu tocm'a si regimului muscalescu invetiatura, cum trebuie sa se urmeze la punerea de Episcopu. Va veni tempulu, si acel'a nu póte fi departe, candu se va recunósce, ca Parintele Episcopu Scribanu Neofitu n'au potutu priimi denumirea sea octroata de Episcopu nici cá unu barbatu invetiatu bisericescu, nici cá unu românu si cive cultu alu Romaniei libere; va veni tempulu, si acest'a nu va fi departe, candu in Romani'a libera se va nimicí acea lege néua, pentru ca este sora buna a legiloru muscalesci, prin care Biseric'a este pusa in Russi'a in catusiele unui regimu absolutisticu; si déca acést'a a mea prorocía nu s'aru implini, atunci fara indoiéla si de siguru se va implini prorocí'a mea a dóu'a: ca adeca Romani'a libera se va stinge curendu, si va resarí pe ruinele eii o Romania absolutistica!

Amu dîsu mai susu, ca n'amu de cugetu a compune ací

unu tractatu formalu despre deslegarea intrebârei, pe carea mi o amu pusu; de aceea incheiu sîrulu convingeriloru mele, cu acea sperantia: ca Alesulu natîunei române sî alu Romaniei libere constitutîunale si-va luá pavedi'a resignatîunei, ce pre unu domnitoru alesu sî constitutîunalu trebuie sa-lu caracterisedie mai pre susu de tóte, sî va face, cá acea lege, câci vatema constitutîunea sî legile fundamentale ale religiei sale, vatema prax'a cea vechia sî dreptulu celu vechiu alu alegatoriloru sei, sî degradéza Romani'a cea libera sî constitutîunala de astadi la o Romania sclavica sî absolutistica,— sa se modifice spre multiamirea caracterului de statu, de care are a se bucurá Patri'a, Biseric'a sî Statulu Lui in intielesulu celu adeveratu, dar nu imaginariu!

Programulu ministeriului Majlath Belcredi.

Diuariulu vienesu „Neues Fremdenblatt“ dîce, ca prin nisce impregiurâri deosebite i a succesu a aruncá o privire asupr'a programului noului ministeriu, ale cârui liniamente aru fi urmatórele:

1. Diplom'a de Octobre este fundamentulu transitîunei, ce are a se face.

2. Sfer'a de activitate a dietelor u, — reservandu-se drepturile, ce competu numai corónei, de a conscrie dâri sî a luá recruti, pentru Ungari'a se reduce la institutîunile, ce au sustatu pâna la anulu 1847., pe candu dincóce de Lait'a remânu in valóre institutîunile dietale, foste valide pâna acum.

3. Cu privire la referinti'a in venitoriu a Croatîei sî Transsilvaniei fatia cu Ungari'a se va pastrá, mai cu séma in tiér'a césta din urma, unu status quo alu stârei ceii nóue a lucruriloru, panacandu se va enuncia in privinti'a acést'a diet'a ungara (?! Red), dupa care apoi delegati ai acestoru tieri voru avé sa formuleze positiunea, ce aru fi a se luá.

In privinti'a deputatîunei, ce aru vení a se tramite din partea dietei croate la diet'a din Pest'a, se va asceptá cursulu dietei croate, ce are a se aduná.

4. Pentru de a manifestá nesuinti'a corónei câtra impacarea cu Ungari'a, in cabinetulu formandu sa se denumésca, afara de contele Eszterházy, inca celu putînu doi ministri unguresci fâra portfoliu, asiá, incâtu — esceptandu-se ministrii de resbelu, de finantie sî de justitia — lânga toti ceialalti ministrii austriaci sa se alâture câte unu ministru ungurescu fâra portfoliu.

Sa se conchiame unu senatu cam de 120 membri din tóte tierile monarchiei. Problem'a acestui'a va fi in rendulu d'antâiu aceea, de a schimbá constitutîunea din Februariu astfelu, incâtu de o parte Ungari'a sa póta intrá in pertractarea afaceriloru comune cu tierile dincolo de Laith'a, fâra de a stirbi drepturile sele istorice, ear de alta parte sa se pastreze drepturile constitutîunale date popóreloru austriace prin patent'a din Februariu.

Dicisiunile acestui senatu conchiamatu numai ad hoc aru fi sa fia apoi fundamentulu noului edificiu de statu austriacu.

Senatulu sa delibere pe tempulu acel'a, pecandu diet'a ungara va avé deosebitu ocasiune a formulá cerintiele sele. —

Sabiiu in 4/16 Iuliu. Eri dupa amédi se finira esamenele semestrale in institutulu archidiecesanu pedagogico-teologicu, cari — cu prea mica esceptiune — au decursu sub presiedinti'a Esc. Sele P. Archiepiscopu sî Mitropolitu Br. de Siagun'a. Câtu pentru resultatele, ce s'au manifestatu prin aceste esamene, facendu sî redactorulu de acum alu acestei foi parte din corpulu professoralu, nu vomu aduce nici o judecata; numai atât'a potemu dîce cu consciinti'a liniscita, ca institutulu preste totu se afla pe calea inaintârei sî perfectîunârei ne'ntrerupte. Sperâmu, ca pe anulu venitoriu, edandu sî densulu unu programu, va poté desvelí dinaintea celoru ce se intereséza de elu — sî care Românu ortodoxu nu s'aru interessá de institutulu, unde se crescu fiitorii lui preoti sî'nvetiatori!— unu tablou alu desvoltârei sî stârei sele actuale. Domineca s'a seversîtu in biseric'a din cetate rogaciunea de multiamita cu plecarea genunchiloru, dupa aceea adunandu-se toti professorii sî elevii in sal'a cea mare a institutului, P. Prof. sî Directoru I. Hanni'a s'au adressatu câtra elevi cu unu cuventu acomodatu de despartîre, la care respunse clericulu III. I. Prodanu cu câte-va cuvinte de recunoscintia sî multiamita.

Numerulu eleviloru din semestrulu acest'a face: cler. III 27; cler. II. 22; cler. I. 58; ped. II. 11; ped. I. 15, cu totii dar 133.

Delângachei'a Turdii 1/13 Iuliu 1865. Curiosu fiindu continuo a scí despre cele ce se intempla in lume, luandu foile, acum ceva mai interesantu nu poti vedé intrensele decâtu criticele stramutâri ministeriale, care se intempla in imperiulu nostru, din cari unii deducu ca voru dobendí munti de auru, dara nu-i desperezu in speranti'a loru, câci au mai patîtu unii cá acei'a sî inca mai potu esperiá dîs'a latina: Spes et alit et fallit. Intre celelalte, un'a nu o potui trece cu vederea, sî sa nu facu o observare publica despre ea. Amu citîtu in „Kol. Közl.“ nr. 78., unde corespondintele X. Z. descrie defectulu K. Mansturului; — la pré intielépt'a bagare de seama a domniei sele, ca edificiele — —, suntu ticalóse, i potu respunde: ca dupa cum mi e cunoscutu, acea Comuna au fostu supusa iobagimei ceii crunte, care e destulu semnu de miserabilitate, câci déca K. monostorenii aru fi fostu magnati, s'au possessori nobili, prin amar'a sudóre a iobagiloru ai vedé acolo edificie splendide; consequenter in statu quo nu potemu dîce alt'a decâtu: O misera sors hominum!

Scandalulu d. corespondinte despre prunci, ca sbierandu alérga inaintea trasuriloru, cumca-i incomodu, concedu ca are dreptu; — ca imputa defectuósei educatiuni, sî aceea póte fi; — insa decumva arucalatori domni'a lui „prin nemes Aranyos Szék“ (nobilulu scaunu alu Ariesiului) nu aru poté investa numai pre pruncii natîunei nóstre acea scandela, câci pe acolo nu numai alérga inaintea trasuriloru pruncii cei cultivati (?) dara prin educatie docentii loru (tanito mester:) intru atât'a iau adusu câtu dau cu pietri dupa calatori, de paralelu póte fi destulu. — Fórte me neodichnesce espressi'a cea ironica: a kedves kis morék nagy rikolrozva futnak a lovak eleibe; m'amu ganditu multu ca pre cine intielege d. corespundinte prin Morék: pre Zigani? pre acesti'a i-aru fi titulatu Zigány purdék, — dara mi-amu adusu aminte, ca acei Morék potu fi mladitie tinere nevinovate române, sî de unde mi-au venitu Morék cunoscutu voiu spune: in partîle acestea ori sî care magiaru rusticu, care nu scie A. B. C., pre servitorulu lui de românu, s'au sî pre alti prunci, nu-lu numesce intr'altu tipu, decâtu: móre, gyere more, el ment a more: — desu amicabiliter amu cercatu originea poreclirei acestei'a, insa rusticii — nu miau sciut'o constatá, dar acumu vediu, ca dupa ce sî prin foile publice, dela ómeni culti, inca asiá se numescu baietii de românu, deducu, ca dela superbitatea acelor'a au devenitu per traditionem la cei mai simpli magiari; — apoi concludu cu aceea: ca ce sa mai ascepti dela unii cá acestia? — Noi Românii sa nu ne amagimu!

M.

Sân-Nicolaulu-mare, 30 Iuniu 1865. Fiindu cu atentîune la tóte câte se petrecu pe la noi, sî vediendu, ca nimenea nu se intereséza din comun'a nóstra a se prenumerá la jurnale romane; cu atât'a mai putînu a scrie despre cele ce atinge mai deaprópe interesele nóstre in viéti'a sotîala; me determinai a ve tramite aceste orduri; pentru cá on. publicu cititoriu sa vada atâtu cele ce se petrecu pe la noi, câtu sî simptomele provenite din nefavoritórele giurstâri, in cari neaflámu.

Pentru aceea Ve rogu, m. st. Dle Redactoru! sa aveti bunatate a dá locu acestoru orduri, in colónele multu pretiuitului DVóstre jurnalu „Telegrafulu Românu“ sî a ne dá ocasiune de a prenotá câte ce-va de pe Muresiu, spre a dovedí, ca sî noi cá ceialalti frati români din alte pârti viâmu sî combatemu dupa potintia indiferentismulu, ce ne stapaniá pâna acum.

De-sî provedinti'a ni-a fostu destinatu nespusa bucuria prin restaurarea vechiei nóstre metropolii, cu alu cârei doru mosii sî stramosii nostri s'au immormentatu, sî despre care reinfiintiare nici mai voiescu a ostení memori'a cititoriloru, fiindca despre acést'a s'a pertractatu pâna acum'a de ajunsu; de-sî cavalerescului nostru monarchu au sciutu sa remunereze credinti'a loiala a natîunei române sî sa respecteze plângerile, justele dorintie sî cereri ale Româniloru, cari I voru glorificá memori'a totdeun'a in toti secului, — denumindu pe Archiepiscopulu sî Mitropolitulu nostru in persón'a Escellentîei Sele Inaltu Preasantîtulu D. Andreiu Baronu de Siagun'a, — Archipastoriulu doririloru; de-sî vedemu cu ochii mantui rea, carea au venitu Româniloru dela Ddieu, prin grati'a preabunului Imperatu, sî de carea mai multu avemu noi cei din comunitâtîle mestecate a multiami lui Domnedieu, sî a ne bucurá; — totusi indelungat'a sî cu resignatiune imbinat'a asceptare de definitiva transpunere sub jurisdictîunea adoratului Archipastoru, ne-a marginitu bucuri'a, ni-a recitu speranti'a, ni-a casiunatu uimire sî ni-au insuflatu órecare temere, *) cu atât'a mai vertosu, câci de comunu ne este cunoscutu, cumca nici o bucuria lumésca nu esiste, carea sa nu cuprinda in sine sî unu picu de amaraciune; sî precum in miere inca se afla veninu, asiá in dulcea sperantia s'a ivitu alu indoielei pelinu; sî cu câtu mai intardîa deslegarea cestiunei amintite, cu atât'a sî intristarea pe dî ce merge in poporu cresce, sî potemu sî acum cu totu dreptulu afirmá ca chiaru acele inimi, sî acele fetie, care la prim'a respandire a faimei despre re'nviét'a metropolia au fostu electrisate versandu lacrimi de bucuria, acum, triste sî palide, ne dau dovedi, ca dupa indelungat'a, sî cu suferintie invescut'a asceptare a cuprinsu locu intristarea.

*) Dîu'a de 15 Iuliu sperâmu ca Ve va fi luatu tóte indoielele. Red.)

Obiectulu convorbirei la conveniri, cu cei din comunele mestecate pe la noi nu e altulu decâtu intrebativulu : ca óre panacandu mai tîne acésta stare apesatóre ? Vení-va comissiunea mixta in fati'a locului ? Ce directiune si va luá la pertractarea dreptului de proprietatea bisericiloru ? pe care parte voru devení bisericele , unde Românii formézа maioritate absoluta fatia cu coreligiunarii frati Serbi, fiindu de dóue, de trei sî mai de multeori mai multi la numeru ?— sî dela inceputu, dela edificare in comunu, pâna acum au contribuitu cu multu mai multu ? Eata totu intrebâri indreptatîte, la care insa dorere ! pâna acum'a nu s'a respunsu fâr' numai cu stringerea umeriloru. —

Grij'a sî temerea, ca vomu remané noi cei din comunele mestecate in statu quo e cu atâtu mai mare, fiindca vedemu, ca confratii nostri Serbi nu stau cu mânile in sinu; ci esceléza cu tóte mijlócele, a miscá tóta pétr'a intr'acolo nesuindu, ca nunumai bisericele sa devina eschisiv'a proprietate a loru, ci sî Românii sa se dechiare in favórea loru.— Sî pecandu noi amu statu sî stâmu cu ochii spre viitoriu privindu, in labirintulu cugeteloru confundati, sî in asceptare ca ce voru aduce asupra-ne evenimentele acestea, séu mai bine dîsu ce voru luá dela noi ? óre trecutamu prin focu sî prin apa, preste suferintie sî sfasîetóre doreri, au dóra ne stau inca nainte ? pe atunci fratii Serbi umeru la umeru, mâna 'n mâna, sî inima la inima asternura congressului serbescu in Carlovitiu rogarea: ca acelasi sa binevoiésca despre biseric'a din comun'a nóstra a decide in favórea loru,— ceea ce sî avù de urmare, in restimpu de vre-o-câte-va septemâni sosirea indorsatiunei câtu de scurta, atât'a de chiara, ca : dorinti'a loru e 'mplinita in resolutîunea imperiala.“ — Nu scimu, ce va sa dîca gratiós'a resolutiune a bunului Domnitoru despre acele biserici in comunu edificate sî cu marea maioritate a rom. sustînute, ca : de cum-va acelea suntu ale maioritâtii, pelânga desdaunare — atunci nu pricepemu ce voîesce indorsatîunea , fiindca ne aflâmu pe mai chiaru terenu, mai favorósa positiune decâtu densii; dar de-sî nu multu cugetâmu la decisiunile „de nobis sine nobis“ aduse, totusi ne vine a crede sî a ne teme, ca de nu va esî comissiunea, arbitrarminte iarasi vomu remané in statu quo pe unu tempu nedetiermuritu.— Acésta zelotipia a nóstra e eflussulu comentarieloru mentiunatei „indorsate“, prin care argumentare ei sustînu a le fi sburatu grij'a din capu ca le va rapí (? Red.) cine-va ce e alu loru, cu atât'a mai putînu biseric'a.- Acum temerea acést'a de sî e basata pe amara esperintia, ca pâna acum tóte au mersu dupa voi'a loru, totusi pentru cuventulu „rapire“ care ni-lu insusiescu, de órece cu altii n'au de-a face in asta cestiune, observu, ca fâra mustrarea consciintiei nu póte remané, candu pe totu ce e mai sântu subt acestu sóre, pe acestu pamentu, ei insisi potu prin esemple vii adeverí, ca dupa atâtea plânsori, selemnele proteste, juste cereri, nenumerate petitiuni, sî guralu sî in scrisu ale bietiloru Români, in cele mai multe locuri mestecate, nu numai parochiile, ci sî statiunile invetiatoresci arbitraminte numai Teologiloru ori Preotiloru Serbi sî preparatiloru bastardi renegati ce séu fórte reu tortóca limb'a rom. s'au voiescu in adinsu a o intortocá, cu delaturarea filoromoniloru, suntu donate, sî cari in dereptu lucrandu in locu de progresu casiune bietiloru români dauna sî amaraciune nespusa, impedecandu câtu pe fatia catu pe dosu pe câtu numai se póte propasîrea loru in cultura, sî ingrijinduse mai multu de interesele private de câtu de luminarea poporului, sî a prunciloru. —

Nu-mi e scopulu a presentá casuri speciale, ci numai atât'a de astadata cu acea intrebare : Óre pe ce carare s'aru aflá la acestea leacuri ? sî lasu on. publ. cetitoriu sa judece. ca óre noi suntemu rapitori, cari dâmu crunt'a nóstra sudóre celoru ce nu voiescu a o remunerá ? - Fratii serbi pe de o parte se folosescu cu proverbiulu „Procleto oteto“ afurisitu ce-i rapitu, pe de altá in fapte dovedescu contrariulu dupa observatiunile unui corespundinte bravu alu acestei foi „Ca totu ce e alu nostru e sî alu fratîloru serbi, nu insa sî din contra, sî totusi ne considera de rapitori, sî cá pre cei ce aspirâmu la ce nu e alu nostru. „O tempora ! O mores !“

Pe lenga tóte aceste noi nu pretindemu ce nu e alu nostru , nici voimu a ne rogá lui Ddieu cu lucruri straine, sî tragendu velulu uitârei preste tóte cele trecute, i considerâmu de frati adeverati, sî nu de rapitori, sî o facemu acést'a din punctulu de vedere alu reciprocitâtii, ce-lu dorimu in venitoriu. —

Laud'a provedintiei, ca de-sî ne-a fostu incarcatu cu suferintie, de care parte mare n'amu scapatu nici pâna astadi ; totusi ni-a pastratu sî mangaieri, câci pe candu d. e. in comun'a nóstra totu Românulu zelosu aperatoru alu drepteloru cause erá persecutatu sî terorisatu, se indurà ceriulu a tramite in mijloculu nostru unu conducatoriu bunu, plinu de intielepciune sî energia in persón'a D. advocatu dominalu, bravului deputatu de dieta din 1861. D. Vincentiu Bogdanu, subt a cârui conducere, neavendu dealtmintrea nici amploiati nici alti intieliginti de natiunea nóstra, amu mai respiratu.

In fine voiu dechiará, ca noi ne alipimu cu sufletu cu trupu de bunulu nostru Archiepiscopu, sî Metropolitu, pre care ceriulu sa ni-lu sustîna intru multi fericiti ani, spre a conduce nai'a natunei sî bisericei la portulu mantuirei. Dar sî pâna atunci ajute Ddieu dreptâtii ! G. B.

Varietâti si noutâti de di.

Stipendiele date de nobil'a familia Mocioniana studintîloru români in anulu scol. 186⁴/₅, ajungu summ'a de 3000 f, din cari s'au impartasîtu 34 tineri români dela diferite institute de invetiamentu, afara de aceea se intretînu inca doi tineri români in Timisiór'a sî Versietiu cu tóte cele de lipsa. Cei ce dorescu a se impartâsî pe venitoriu din ajutórele acestea , au a si tramite concursele celu multu pâna la 1 Septembre a. c. la Il. D. Andreiu de Mocioni prin Timisiór'a la Foen, ori la ori care altu membru alu ilustrei familii. —

(Mórte cumplita.) In Abrudu se'ntemplà de curendu o mórte infioratóre. Dómn'a Vilhelmin'a Remetei, fiindu ocupate la focu in bucataria, deodata si vediù vestmintele cuprinse de focu. Nefericit'a si perdù presinti'a de spaima, incâtu repede alergà'n curte, dar tocmai prin acést'a aprindiendu-se focului sî mai tare, flacar'a se'cinse de trecù preste capulu eii; sî de sî domesticii i alergara intr'ajutoriu, totusi focului intratât'a o ranise, incâtu dupa câte-va óre si-dete sufletulu in cele mai crâncene doreri. —

„Aurora romana“ cuprinde in nr. 13: Câtra Românii bucovineni, poesía. — Limb'a româna, novala. Desperatulu, poesióra de Victoriu Russu.— O femeia cocheta, novela. Femeiloru despre femei.— Cununa de varietâti. Anunciulu portretului poetului Andreiu Muresianu. —

Famili'a aduce in nr. 4: Portretulu si o scurta schitia a vietiei domnisiórei Elis'a Circ'a, junei artiste române transsilvane, scrisa de I. Vulcanu.— Domniti'a Ruxand'a balade istorica de G. Teutu.- Caderea Timisianei, de I. Grozescu, Analisea limbei române, de A. Romanu.- Publicatiunea stipendieloru Mocioniane pe an. scol. 186⁴/₅. — Detunat'a, cu ilustratiune. Columb'a, de A. Dumas. — Modele de broderia. — Ce e nou ?— Literatura sî arte. — Felurite. Cerespundintie. Numele prenumerantîlor. —

(Calatori'a „messicana“ a Imperatului Napoleonu.) O scriere beletristica, ce ese in Pest'a, ne face atenti, ca in nr. nostru 44. amu dîsu, ca 'mperatulu Napoleonu s'a re'ntorsu din calatori'a sea „messisana.“ Noi acum antâi'a data observâmu erórea sî ne grabimu a o'ndrept'a intr'acolo, ca'n prospectulu politicu din nr. 44. vine a se citî in locu de „calatori'a messicana“ — „calatori'a algeriana.“ Multiamindu foiei beletristice, ca ne facù atenti, i urâmu, cá ea sa nu gresiésca nici odata. —

(O copila perduta sî reaflata.) Lui „Idök Tanuja“ se scrie din Versietiu, ca nu demultu se furase de acolo intr'o di de târgu o copila de 12 ani. La catu-va tempu mum'a copilei aflandu-se la târgu la Biseric'a alba, vediù cu ingrozire pre copil'a sea — intre schilavii cersîtori, lipsita insa de amendóue mânile. Hotiulu afurisitu adeca i taiase mânile, sî acum o portá pe la târguri, de aduná mila pe urm'a eii ; firesce indata fu prinsu sî datu in judecata. -- Istori'a e ngrozitóre, dar pelânga multîmea sî brutalitatea sî selbatacimea cersîtoriloru nostri de pe aici — cari dór in tóia Europ'a nu mai au parechia, nu e cu nepotintia. —

Statiune telegrafica nóua s'au infiintiatu in 2 14 Iuliu incóce in Odorheiu. —

(Drumuri de ventu.) In Londr'a se facu acum incercâri cu o inventiune nóua: adeca cu drumuri subteranee, construite astfelu, incâtu carele, in locu de a fi manate de aboru, voru fi impinse numai de aeru compensatu. Se dîce, ca repejunea acestoru felu de transportâri este de totu mare. —

Marin'a italiana numera de presinte 98 nâi de resboiu, cu 1860 tunuri sî 20,384 soldati de mare. —

(Secretului marimei Engliterei.) La espositiunea universala, ce se facú in Londr'a la anulu 1851., venise, intre miiele de straini din tóte pârtile pamntului, sî o deputatiune a reginei de Madagascaru. Deputatiunea aveá insarcinare espressa, a scrutá causele cele secrete, prin cari Engliter'a a devenitu atâtu de mare si de poternica ? Regin'a Victori'a din Engliter'a audîse despre acést'a, sî candu i se presentà deputatiunea, ea predete conducatorului acelei'a — o bibli a in legatura pompósa sî dîse: „Dati-o acést'a reginei DVóstre sî spuneti-i, ca'n cartea acést'a se cuprinde totu secretulu marimei Engliterei.“ —

Principatele române unite.

Comissiunea mixta, menita a descoperí Domnitorului defectele, de cari patimesce tiér'a, si-a terminatu lucrârile sele sî a predatu resultatulu loru in mânile Domnitorului. Asceptâmu cu incordare , a cunósce baremu liniamentele acestui raportu, candu apoi nu vomu intardîá a le comunicá cititoriloru nostri. Intr'aceea nu potemu a nu deplorá sî noi, impreuna cu „Opin. nat.“ , déca in acestu raportu nu s'aru fi atinsu sî legea de pressa, carea in tóte staturile civilisate este unu factoru atâtu de importantu la aventarea poporului.

Prospectu politicu.

Novel'a cea mare a congressului europénu , carea circulà câte-va dîle, cá undele mârei , in cercuri totu mai mari sí mai mari, se reduce astadi mai cu aceeasi repejune in cercuri totu mai strimte , panacandu in fine ni se pare ca se va aretá numai cá o faima séu reu intielésa sî deformata séu ca o iritare tendentiósa a vreunui dîuariu.— Se constatéza, ca imperatulu Napoleonu, imperatés'a Eugeni'a sî regin'a Isabell'a din Spani'a voru avé câtra capetulu lui Augustu o 'ntalnire la bâile din Surrauz.— Emirulu Abdel-Cader se afla in Parisu. —

Imputînarea armatei austriace au avutu efectu sî 'n staturile vecine, cu deosebire in Italia. Nu e neprobabilu, ca sî regimulu italianu va imitá esemplulu regimului austriacu; câci sî pentru parea césta sî pentru ceea ne'ncrederea împrumuta au fostu motivulu principalu, a intretîné masse de trupe, ce trecu preste potinti'a actuala a ambeloru staturi. Dîuariulu italianu ofic. „Opinione“ recunoscendu sî approbandu fapt'a Austriei in privinti'a imputînârei armatei sele italiene, o svatuiesce, cá fâra de resistintia mai departe sa céda Venetî'a; câci e unu ce recunoscutu de toti, chiaru sî de consiliarii principiloru italieni detronati, ca Itali'a trebuie sa fia un'a. Candu aru lasá, dîce, Austri'a Italiei Venetî'a, atunci indata si-aru preface pre Italienii din inimici aprigi in amicii caldurosi.

In Engliter'a s'au finitu alegerile pentru noulu parlamentu, sî s'au alesu 184 liberali sî 102 conservativi. Lordulu Palmerstonu, betrânulu ministru primariu, este realesu in orasielulu Tiverton. —

Prussi'a, mergendu pasu de pasu, pare ca se pregatesce de eveneminte serióse. Sub cuventu, ca fortaretiele tierei suntu ruinóse sî au mare lipsa de reparatura, le a reparatu sî a facutu inca sî mai multu decâtu atât'a sî chiaru decâtu le place locuitoriloru: le au umplutu cu tunuri sî cu soldati.

Russi'a pregatesce pentru Poloni'a o recrutatîunea de 14,000 soldati. La anulu 1863. tocmai recrutatîunea acést'a fu semnalulu revolutîunei, ce urmà, sî asiá guvernulu russescu procede acum cu mare grija sî circumspectîune.

Processulu celu mare americanu in urm'a uciderei presiedintelui Lincoln s'a terminatu, dar sentinti'a inca nu s'a publicatu. Se crede 'n adeveru, ca presiedintele staturiloru rebele, Davis, a fostu conjuratu cu ucigatorulu Booth.—

FOITI'A „TELEGRAFULUI ROMANU“.

Discursulu Preasântîtului Domnu Michailu, Mitropolitu alu Serbiei, rostitu la Te-Deum cu ocasiunea serbârei natîunale din 23 Maiu 1865.

(Continuare sîcapetu din nrulu premergatoriu.)

„Dumnedieu da ómeniloru sei putere“ (psalmu 28 partea 11) aclama sant'a biserica; sî copiî Serbiei, spariati sî obositi, se desceptara se incuragiara, se adunara sî se resculara spre a se luptá cu vrasmasiulu sântieniei sî alu omenirei, sî puterea barbara cedà puterei dreptâtii! Sî intr'unu scurtu tempu, de 50 ani, cum s'a infrumsetiatu fati'a Serbiei, pe care acum stramosii nostri nici n'aru poté sa o cunósca! Se radicara sî se immultîra sate sî orasie, se cladira case, palate sî biserici, se infiintiara institute de binefacere sî de instructiune publica; se facura legi omenesci, se semenara pustîele sî sel baticele câmpuri, pe cari cultivându-le astadi fiiulu séu nepotulu, dîce liberu: Acestu pamentu mi l'a dobanditu tatalu séu mosiulu meu, biruindu pre vrajmasiu sî pre usurpatoriu; ast'a e acum proprietatea mea.

„Incetara trasnetele sî fulgerile infocate, disparù barbari'a, se oprira riurile sângeróse, sî binecuventat'a pace ilumina patri'a nóstra; pretotindeni se incepù lucrarea sî inavutîrea; se simtî bucuri'a, se vediù fructulu silintieloru parintîloru nostri, sî poporulu innorocitu cu libertatea, cunoscù drépt'a, poternic'a sî gratiós'a mâna a lui Dumnedieu.

„De acea, fidele natîune, binecuventa pe Domnulu Dumnedieu, care nu te lasà; preamaresce pe tatalu ceriului, care-ti arata fati'a milostiva sî te innorocì cá sa fii libera sî liniscita in ca'sa ta pe vatr'a stramosiloru tei, cá sa te bucuri de siguratate in tiér'a ta, sî cá sa vedi iaresi regulata sî impodobita tier'a santului Nemanici.

„Sânt'a biserica, bucurându-se de fericirea copiiloru sei, insasi, pomenesce cu multiamire, bine-facerile Domnului aretate Serbiei, care a stersu lacrimele cii versate in atâta lungu tempu, sî cu caldura se róga Dumnedieului sî Mantuitorului, cá elu pre milostivulu, sa tramita sî in viitoriu adjutórele sele nóue, sî sa daruiésca Serbiei sî natîunei serbe nóuele sele favoruri!

„Prosperitatea, progressulu sî fericirea tierei se intaresce, se intinde sî se immultiesce prin intieleptele cii legiuiri in conformitate cu spiritulu natîunei, sî cari suntu mai apropiate naturei sele sî in raportu cu ratiunea. Ferice natîunea, candu ea este neclintita in sânt'a sî ortodox'a religiune, candu cinstesce, implinesce sî padiesce sî legile lui Dumnedieu, sî se feresce de tóte pecatele, cari ruinéza fericirea lui sî ur'a strajnicei dreptâti dumnedieesci! Câci legea lui Dumnedieu, cá legea iubirei eterne, tîntéza ca sa apropie pe omu de Dumnedieu sî sa-i daruiésca norocirea vremelnica sî cea vecinica. Sî legea lui Dumnedieu ne invatia la iubirea aprópelui nostru, la iubirea patriei, unde e loculu lucrârei iubirei crestinesci. Iubirea patriei este jertf'a aceea prin care vomu pronuntiá multiamirea nóstra lui Dumnedieu; ea este acea virtute, cu care stramosii nostri, — sântulu Sav'a, Simeonu, sî ceialalti, slugi ale lui Dumnedieu, cari se róga pentru noi, — dorescu a vedé impodobiti pe Serbii loru.

„Impodobescete, natîune serba, cu acésta virtute, adica cu jertf'a iubirei, jurându-te pe tierân'a parintiloru tei, ca totdeun'a vei iubí patri'a ta, ca vei respectá pe Domnitoriulu teu, ca vei procede dupa scriptur'a Domnului sî vei aperá religiunea sî libertatea patriei tale!

„Frumósele aduceri aminte de virtutile eroice sî de atâtea dovedi de adeveratu patriotismu alu parintiloru nostri, sa intarésca gandurile, sa conduca dorintiele, sî sa ilumineze sentiemintele acestei generatiuni sî ale celei viitóre a natîunei serbe, cá acést'a nu numai sa se mandrésca cu frumósele memorie din trecutu, dara sî sa se ingrijésca de a se infrumsetiá cu virtutile patriotice sî crestine, pe cari astadi, la serbarea natiunale, le pomenimu cu solemnitate. Da Dómne, cá o impartiale privire asupr'a gresieloloru din trecutu, sa le departeze sî sa nu le ingaduie in tempulu de adi, precum sî in celu viitoriu; eara esemplele bune sî esperintiele iscusite, sa serve pentru svatuire, informatiune sî imitare. Ast-feliu procediendu sî astfeliu simtîndu, prea milostivulu Dumnedieu, tatalu nostru cerescu, va binecuventá faptele sî intentiunile serbesci, va versá bogate daruri ceresci asupr'a patriei sî asupr'a Statului Serbu, care, rennoitu prin vitejia sî intielepciune, va fi tare, progressivu sî strajnicu câtra vrasmasii sei.

„Eara voi, luptatori de scumpa memoria pentru religiune sî patria, aretareti lumei intregi sacrificiele vóstre, ne spariandu-ve, nici de puterea barbara, nici de lips'a mijlóceloru pentru lupta; ci numai cu sperantia in atotu puterniculu Dumnedieu, cu neclintita credintia ca ve sculati pentru dreptate, sî cu iubire ferbinte pentru patria, incepurati a ve luptá in contr'a unei poteri mai mari, sî iubirea vóstra inflacarata invinse devotamentulu vostru câtra religiunea stramosiésca sî câtra patria, sî sfaramà lantiurile grele sî sclave ale asupritorului. O! binecuventatu fia numele vostru, sî sufletulu vostru sa se bucure sî sa se vesclésca in veci in prea sântele lacasiuri ale ceriului, la tronulu dreptâtii dumnedieesci, de la care, prin puterea armeloru, ati dobanditu dreptate copiiloru vostri sî patriei vóstre.

„Moritorii se mira, cându privescu monumentele de metalu sî de pétra, radicate ómeniloru loru celebri, ale câror'a fapte ei serbéza; dara asemenea monumentu, ca sî tóte celelalte, timpulu le raduce, in prafu sî in cenusia. Insa binefacatorii natiuniloru, pe lânga acele monumente ruinabili, pe cari multiamirea urmasîloru loru le radica, au inca sî alte monumente, cari pastréza multi sî indelungati seculi numele loru gravatu in multiamitórea inima a natîunei. Aici dara, fratîloru, sa gravâmu in inimele sî in sufletele nóstre gloriosulu sî de aterna memoria nume alu lui Milos, sî alu colucratoriloru lui fideli; sî cu vocea iubirei sufletesci sa tranmitemu glori'a sî numele loru urmasiloru, cá sa-lu glorieze intru multi ani din neamu in neamu.

„Eara tu iubita Serbia, patria a nóstra, radica-ti capulu impodobitu cu meritele fiiloru tei, scutura prafulu dupe fruntea ta, sî bucuria sî veselia sa resune in frumósele tale pârti; trasnitele, cari de viteji'a copiiloru tei bubuira in tine, sa se audia departe sî indelungu, sî sa afle urmasii, ca noi te amu iubitu sî aperatu!

„Din ruine sa se radice monumentele sî institutiunile pióse, spre adeverirea atâtu a vechiei câtu sî acelei nóue glorie serbesci, sî sa faca cunoscutu seculiloru viitori, ca natîunea serba a traitu, ca mai traiesce, sî ca are putere de a traí neaternatu pentru glori'a lui Dumnedieu sî spre folosulu, marimea, sî mandri'a omenirei! Amin.“ (Din „Tromp. Carp.“)

Burs'a din Vienn'a 3/15 luliu 1865.

Metalicele 5%	70 20	Actiile de creditu	177 90
Imprumutulu nat. 5%	75 20	Argintulu	107
Actiile de banca	795	Galbinulu	5 23.

Corespundintia.

P. On. D. Petru Chirilescu in Kétegyháza T. R. face numai 4 f pe semestru; ne rogâmu a dispune de 1 f. ce prisosesce. — D. E. M. in T. Ne lipsescu. — G. B, St. Nicolau, Multjamita sincera: Ce veti face pentru noi, faceti pentru DVóstra; asceptâmu resultatulu. — A. N. „Sperantia!“ Nu scimu, ce amu poté folosí publicului nostru, déca i amu comunicá cért'a intre doi mojici, ce ni o descrii. —

☞ Rogâmu pre amicii acestui dîuariu, a grabí cu abonârile, cá sa nu 'ncercâmu perderi sî unii si altii.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru prince si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 54. ANULU XIII.

Sabiiu, in 11|23 luliu 1865.

Insuratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Schimbarea Crisei.

Sub titululu acest'a ne aduce „N. Fr. Bl.“ despre starea crisei ministeriale urmatórele:

Ministeriulu de pâna acum abiá va functiuná mai multu decâtu septemân'a de fatia, din contra senatulu imperialu va dură pâna in Augustu.

Pe scirile acestea póte cineva sa baseze de aceea, pentruca ele nu purcedu din unulu séu altu birou, ci din natur'a lucruriloru.

Legea in privinti'a finantieloru pentru a. 1865 va fi terminata inca in decursulu septemânei acestei'a in ambe casele, dara pe lânga aceast'a legea de credite inca are a se pertractá de senatulu imperialu de fatia si ministeriulu de pân'acum e decisu a numai representá legea de credite in senatulu imperialu.

Precum se vede asiá dara ministeriulu Belcredi và trebuí sa se presenteze, contr'a intentiunei sale de pân'acum, senatului imperialu esîtu din patent'a din Februariu.

Noi nu vremu sa dâmu crediamentu unei sciri, in carea se esprima intentiunea, de a se acuirá summele mentiunate in proiectulu de credite alu dlui Plener fâra de consimtiamentulu senatului imperialu, la casu de adressare câtra capitalistii din Vienn'a, ori de altu unde-va, s'aru poté dá respunsulu: Nici uuu grosiu creditu fâra garanti'a representatiunei legale a imperiului.

Barbatii, cari priimescu asupra-si administratiunea cea grea a imperiului, trebuie sa fia bine instruiti de acésta dispusetiune a capitalului europénu. In Austri'a insa nu trebuie bani numai pentru resboiu, dara sî pentru pace sî inca multi bani.

Partidele acelea, cari aru fi stersu asiá de bucurosu in vre-unu modu constitutîunea seu mai bine organisatiunea constitutîunala a Austriei precum sî drepturile ce s'au datu popóreloru, si-au opintitu indesiertu mintea spre a aflá sisteme nóue. Opintirile loru au remasu nefruptifere, neaflandu ei pétr'a intieleptîloru, adeca maiestri'a de a procurá bani, sî nepotendu veri impregiurarea acést'a in sistemele loru. Din partea acést'a ce e dreptu, ca s'au fostu latitu nisce vesti despre suspenderea actului de banca (Banbakte), de unu quasi bancróttu prin reducerea percenteloru. Cu astfelu de surrogate voiau respectivele partide sa inlature sarcin'a lipsei de bani de pre spate-si, spre a se poté miscá in cele politice dupa placu, insa asemenea midilóce fura respinse la locurile competinte, sî au facutu bine cei ce au urmatu asiá, pentruca unu bacrottu de statu aru fi stersu pe Austri'a din rendulu stateloru de rangulu antâiu.

Fiindu odata lucru hotârîtu, ca lips'a de bani se póte inlaturá numai pe calea ordinei, se vede, ca chiaru sî partidele cele ostile constitutiunei au trebuitu sa se intórca la senatulu imperialu, ca la uniculu possibilu isvoru de bani. De aceea senatulu imperialu va dură sî mai departe sî ministeriulu celu nou va trebuí sa tracteze sî sa se familiariseze câtu de bine cu elu.

Dara nu numai pentru septemân'a viitóre, cí sî pentru viitoriu se vede speranti'a de buna 'ntielegere cu senatulu imperialu, togmá in lips'a acést'a de bani. Comissiunea de controlulu detorieloru de statu nu va incuviintiá nici odata contragerea unei detorii nóue, déca ea nu se va poté radîmá pe o lege de credite facuta cu conlucrarea senatului imperialu, fâra póte sa se inlature legea care au creatu comissiunea acést'a. Atuncea insa cine aru mai creditá statului, de órece cele 111 millióne imprumutu natiunalu inca nu suntu sterse din memoria, care lucru numai de aceea s'au intemplatu cum s'au intemplatu, pentruca atunci nu esistá o astfelu de comissiune. Increderea ce o are capitalulu europénu in implinirea detorieloru comissiunei acestei'a e asiá de mare, incâtu la inlaturarea legei respective indata aru prinde redacini ide'a, ca s'au pusu in lucrare operatiunile cele mai grósnice de finantie. Atunci nu numai ca s'aru poté castigá bani numai pe lânga conditlunile cele mai aspre, dara aru cadé sî cursulu hartieloru de pretiu asiá de tare, incâtu averea natiunala nu aru avé mai nici unu pretiu.

Asiá dara po'nt d'argent point de Suisse e proiectulu contrariloru constitutîunei sî a progressului spre a incungiurá cuventulu celu neplacutu reactiune. Senatulu imperialu, carele e neaperatu de lipsa pentru finantiele statului, va stá, precum pâna ací sî de aci incolo de asupr'a, sî cu elu va trebuí a se intielege despre intrebâri politice interne sî esterne.

Nimenui póte nu-i va fi mai bine venita impregiurarea acést'a, ca ministeriului celui nou, din causa ca aretandu lips'a de a pactá cu senatulu imperialu va astupá gurile reactiunariloru orbi. Ce se atinge de concessiunile autonomiei tieriloru pe care se vede ca acestu ministeriu va sa le representeze, nu-va fi cu greu de a aflá o contielegere cu senatulu imp. de óre ce in acest'a insusi au petrunsu destulu de puternicu, in decursulu activitâtiei sele, principiulu de a se intielege cu popórele Austriei, pentruca nicairi ca in senatulu imp. nu au potutu ajunge cineva mai bine la convingerea, de o parte ca unitatea Austriei nu se realiséza prin o constitutîune ce se afla pe harthía, de alta parte ca violentiele in un'a parte a imperiului apasa sî inpedeca libertatea celeialalte pârti.

In caus'a bisericésca romano-serba au folle vienese urmatórele: Eparchiele greco-orientale serbesci a Timisiórei sî a Versietiului, pe bas'a propuneriloru, ce le a facutu in privinti'a acést'a congressulu serbescu, s'au regulatu de nou prin p. n. resolutîune din 8 luliu 1865. Eparchi'a Timisiórei are sa cuprinda in venitoriu acele comune serbesci, care suntu situate spre resaritu dela Tiss'a in tînuturile Muresiului, Begei sî Timisiului pâna la Berzav'a, ear comunele serbesci din provincialulu ungaru spre médiadî dela Berzav'a sî cele din confiniele militare serbo-banate se alâtura la episcopi'a Versietiului. Ceste dóue eparchii in arondarea loru cea nóua suntu a se privî cá constituite din 15 luliu 1865, va sa dîca deodata cu episcopiele romanesci de Aradu sî Caransebesiu. Pentru alegerea noului Episcopu alu eparchiei greco-orientale serbesci a Timisiórei se va tîné câtu mai curendu unu sinodu alu Episcopiloru greco-orientali din mitropoli'a serbésca. —

Sabiiu in 9 Iuliu. Unu corespundinde alu „Concordiei“ in nr. 53. ia arupra-si sarcin'a de a sa face advocatu causei dlui Jude procesualu L. O. cu comun'a R., de carea se atinse-se ceva pe scurtu in nr. 48 „Tel. Rom.“ Nu vomu dîce nimicu la meritulu acestui respunsu, cá sa nu se para, ca preocupâmu intr'o parte ori intr'alt'a caus'a partideloru respective; vomu aduce aminte dlui advocatu numai de dóue lucruri, cari aru fi de doritu sa nu le ignoreze in polemiele sele urmatóre:

1) ca sa nu confunde caus'a partideloru cu caus'a redactiuniloru, câci cestoru din urma, nefiîndu atotu sciutóre, prea lesne li se póte 'ntemplá cá sa fia chiaru reu informate, — uuu adeveru, care dlu resp., de nu va voí a-lu priimí dela noi, se lu priimésca dela on. redactiune a „Concordiei,“ care totu acestea i le spune in not'a sea;

2.) ca 'njuraturile nici odata sî sub nici o impregiurare nu suntu argumente.

Din Banatu.

In 5 luliu st. v. 1865.

Faim'a, ca Pré R. D. Archimandritu sî Protopopu Ioanne Popasu s'a denumitu de Maiestatea Sea prébunulu nostru monarchu de Episcopu gr. or. in Caransebesiu, ne umplù inim'a de bucuria, fiindu-ne cunoscute faptele sî zelulu acestui barbatu binemeritatu pentru biseric'a sî natiunea sea. —

Cu bratiele deschise asceptâmu in mijloculu nostru pre

acestu barbatu escelinte sî demnu de tóta stim'a ; pentrucá sa ne ocrotésca sub scutulu parintescu, assecurandu-ne prin conducerea sea intielépta prosperarea morala sî materiala. —

Religiunea este acelu fundamentu alu moralitâtii, pe carele jace edificiulu societâtii omenesci. Déca fundamentulu acest'a se sguduie prin fortunósele intemplâri produse chiaru sî de creatîunile, cari suntu destinate de provedintia a fi razimulu acestui edificiu : atunci ruinarea accelerandu-se produce cele mai mari stricaciuni societâtii omenesci, prin dissolvarea moralului evangelicu, carele unicu este menitu a sustîné omenimea in cursulu eii de desvoltare, sî a-i dá nutrimentulu celu binecuventatu alu sperantiei, alu unicei mangaieri sufletesci. —

De administratîunea bisericésca de pân' acum, carea generalminte dejudecata, a fostu spre ruinarea nóstra morala sî materiala, sa ne ferésca Ddieu!

De persecutiunile cele asupritóre, lauda creatorului! amu scapatu ; insa bub'a cea mai aduncu taietóre in viéti'a clerului nostru este vermele celu neadormitu a l u n e ' n t i e l e g e r e i, care nu sciu pâna candu va mai róde la radecin'a cea debila sî desecata prin intregile cele vane sî surpatóre de sine.

Aru fi tempulu sa ne iubimu cá fratii, precum ne sî numimu ; pentru ca numai sî numai asiá va descinde darulu spiritului santu preste noi sî intru lucrârile nóstre vomu sporí spre fericirea natîunei, alu cârei destinu se afla in mânile nóstre.

Ur'a sî invidi'a sa péra din inim'a cea plina de viclenia a individului acelui'a carele este menitu a sierbí altariului celui sacru, sî carele cu juramentu a promisu inaintea lui Ddieu, a fi modelu de fapte bune, intre tóte câte i suntu cu potintia cá unui omu.

De multe ori au produsu acestu pecatu nascutu din ura sî invidía dupa sine apostasí'a ; intru atât'a s'au depravatu inimele multoru nechiamati insa insarcinati cu sarcin'a cea grea a preotiei. —

Sorgentulu reului au fostu o consecintia, a supreveghiârei celui negligínte sî nepasatóre din partea ierarchiei nóstre de pân'acum ; carea délaturandu-se prin restabilirea unei discipline esacte, ne da sperantia a vedé câtu mai curendu prosperarea sî inflorirea clerului sî a natîunei.

Atotpotintele creatoru sa lumineze mintea noului nostru Archiiereu pentrucá sa póta corespunde missiunei sele apostolice spre fericirea natîunei sî a clerului sie-si subordinatu!

In fine mai dîcemu : Numai vointia, apoi tóte suntu cu potintia. Sat' voluisse. I. T.

O r a d e a m a r e 14. luliu 1865. (S c o l a r e.) Fiindu convinsu despre aceea, ca totu ce e de interesu natiunale, sî mai vertosu ce se reduce la invetiamentu, va fi bine priimitu inaintea On. publicu cetitoriu ; nu intârdiiu a comunicá decursulu esamenului tînutu aici cu tinerimea gimnasiale de relegea gr. orient. din studiulu religiunei.

Acelu esamenu se tînù sub presidiulu Rev. domnu Simeonu B i c 'a, presiedinte alu Consistoriului din locu, asistandu mai multi cetatieni de frunte, dintre cari amintescu numai pre stim. domnu N i c o l a u Z s i g 'a, mecenatele nostru, carele precum in anii trecuti totdéun'a asiá sî estimpu a binevoitu a ne onorá in esamenu cu presinti'a sea.

Loculu destinatu pentru tînerea esamenului fù scól'a elementara din locu, unde de regula se tînù preste anu catechisarea, esortati'a sî deprinderea in cantârile bisericesci.

Esamenslu se incepù dela classele superiori sî asià mai departe ; cu asta ocasiune peste totu poteai audî respunsuri laudabile, incâtu dovedeá de ajunsu, ca junìloru le e data ocasiunea a emulá intre sine, — cu unu cuventu respunsurile date indestulira pe deplinu pre óspetii adunati.

Acést'a e resultatulu ostenteleloru noului catechetu, domnului Georgiu H o r v a t u, carele — afara de acést'a — cu diligínti'a-si indatinata, pelânga alte ocupatiuni principale, ce le are, sciù formá unu coru frumosu de cantâri bisericesci cu tinerimea gimnasiale, — spre placerea comuna a credinciosîloru ; dupa cari adaugu eu, ca bine dîce Latinulu : „Labor assiduus omnia vincit.“

La finea esamenului domnulu presiedinte esprimendu-si indestulirea cu progresulu facutu, sî indemnandu tinermea la invetiare diligínte sî portare morale, multiamì noului catechetu pentru resultatulu inbucuratoriu, la cari cuvente tinerimea erupse in aclamatiuni „Sa traiésca,“— pre cum sî st. óspetii inca fura petrecuti din sala cu aclamatiuni de „Sa traiésca!“ S. B.

L i t e r a r i u.

Cu bucuria salutâmu nóu'a seriere periodica „M a m 'a s î C o p i l u l u,“ dìuariu de domineca, sub directîunea dómnei M a r i 'a R o s e t t i. Problem'aei este: nobilitarea vietiei familiare. Sî acést'a este de lipsa pentru Romani'a cá — nu scimu ce sa dîcemu mai neaperatu, cá pânea ce mancâmu, cá ap'a ce bemu, cá aerulu ce spirâmu.

Nu potemu a nu reproduce frumósele cuvinte, prin cari nobil'a dómna introduce dîuarulu, sî de siguru cititorii nostri ne voru iertá, ca usurpâmu câte-va renduri, ce erau menite pentru politica, spre reproducerea acestoru scumpe cuvinte, purcediatóre dintr'o inima calda de mama româna. Eata-le :

C a t r ' a m a m e.

Vóue, mame Române, inchinu intaiele colóne ale dìuarului copiiloru; câci prin a vóstra mijlocire trebuie sa le parviia sî numai prin ajutorulu vostru potu sperá ca-lu voiu poté face sa le fia folositoriu.

Este unu legamentu intre voi sî mine ,care-mi asicura din parte-ve o priimire binevoitória, o critica indulginte sî unu ajutoru poternicu sî care ve asicura din parte-mi sinceritate sî buna vointia.

Sunteti mame sî suntu sî eu. Copiii vostri suntu Români— ai mei asemenea — si-ai vostri si-ai mei au o mama comuna, Romani'a. Nu este dar intr'adeveru unu legamentu intre noi candu copii nostri suntu frati?

Ori câtu de osebita dar aru fi positîunea nóstra, ideile sî aspirârile nóstre, ne vomu intelní pe unu terîmu, acel'a alu iubirei de mama. Tóte voimu ca copiii nostri sa fia fericiti. Sî pentru acést'a ce trebuie? Credu ca sî 'n acestu puntu ne vomu intr'uní.— Eu credu ca trebuie sa fia b u n i, ca trebuie sa aiba consciintia de detoriele loru câtra ei insîsi sî câtra ceealalti sî sa-si implinésca acele detorii, ca trebuie apoi sa aiba consciintia sî de drepturile loru sî coragiuln de a si-le mantîné; sî dreptu ambitiune le-asiu voí aceea de a vedé Patri'a loru astfelu cé pretotindeni sî totdeun'a se póta sa tîia, capulu susu dîcendu : S u n t u R o m â n u.

A lucrá pentru acést'a sî a ve ajut'a in lucrarea vóstra, eaca dorinti'a mea, tînt'a mea publicandu acestu micu dîuaru.

Viu fâra pretensiune, cu fórte putîna pedagogia, dar cu multa iubire sî bunavointia. Asiá este ca nu-mi cereti mai multu? Inca odata ve ceru concursulu vostru. Ve rogu sa ve aruncati insî-ve ochii asupr'a acestoru mici colóne sî 'n momente de repausu sa vorbiti despre ele cu micii mei cititori. Ve rogu inca sa me ajutati cu sfaturile vóstre, se-mi aretati imbunetatîrile ce veti crede de trebuintia a se aduce acestei foi, sicure fiindu ca ori ce observâri veti face voru fi luate in seriósa considerare. Voru fi multe dintre voi, o sperU, mame Române, care voru luá parte la acésta publicare sî prin a loru colaborare.

O parte din fia-care numeru va fi speciale destinata vóue. Vomu vorbí despre educatîunea fisica sî morala a copiiloru, despre igiena, despre toalet'a loru sî chiaru despre mode, insa tóte numai in raportu cu aceea mica lume a caminului alu cârui'a sunteti de odata sî regin'a sî intâiulu ministru, sî unde adesea sunteti chiamate a implini functîunile impegatului celui mai de josu, dar nu sî celu mai putînu folositoriu, câci famei'a care scie, la trebuintia, a gatí prandiulu familiei sele si a face prin ea ins'a-si fia-care amenuntu alu casei, are totu atât'a meritu in implinirea functîuniloru eii câtu sî capulu unui Statu candu si implinesce pe ale sale. Amu dîsu la t r e b u i n t i a, câci cele mai multe dintre voi n'au decâtu datori'a de supr'a veghiare de care cea mai avuta n'aru trebuí sa se scutésca. Acésta parte va fi totu atâtu de folositória pentru fetele cari voru fi prea mari pentru i n t â i u l u a n u alu acestui dîuariu, ce, spre a implini golulu celu mare ce este la noi in bibliotec'a copiiloru, trebuie sa incépa dela i n c e p u t u sî sa crésca treptatu impreuna cu densii. Pentru acum vorbindu cu mamele vorbescu cu fetele cá viitórele mame sî dómne de casa. Amu avutu mai antâiu intentîunea a publicá unu dîuariu numai pentru densele, sî eaca considerarea ce m'a opritu.

Dsiórele de 14 ani au inlesnirea de a priimì felurite dîuarie straine ce le suntu destinate, sî multe familii le sî priimescu, copiii insa in genere n'au nimicu : amu preferitu dar a serví pe cei mai intrebuintiati. Sî apoi, modestulu dîuariu destinatu celoru mici nu va fi totdeun'a nesocotitu de sor'a cea mai in versta, care va avé cerut'a simplicitate sî bunetate de anima spre a gasí placere de a face sa petréca pe micii eii frati. Esplicandu-le testulu, aru poté castigá ea insa-si pregatindu-se pentru missiunea ce va avé a implini intr'o dî, aceea de institutrice a copiiloru sei.

Luandu rolulu de sfatuitoria, mi-aducu aminte de ceea ce-mi dîcea mam'a candu eramu copila : „Spre a scí se comandi bine, trebuie sa scii sa f a c i bine.“ Sî adesea puindu-me fâra mila sa reincepu stergerea prafului de pe o multîme de obiecte ce erau pe masciórele ei mi-dîcea :

„Ori câtu de mici s'aru paré amenuntele intretînerei casei, trebuie sa scii fat'a mea, cum trebuie sa se faca, câci in-

tr'altfelu servitorii le voru face reu.“ Dámu din umeri sî gaseamu ca mam'a avea idee cam antice. Amu fostu pré de timpuriu sustrasa de la acea educatiune de ucenica sî mai târdîu amu vediutu ca mam'a avea dreptate. Fórte cu greu potu crede ca scie sfatui celu care n'a platitu nesciinti'a lui. Marinariulu care a 'ntelnitu cele mai multe stance este, dupa parerea mea, celu mai bunu carmaciu spre a face ceilalti ale ocolí. In calitatea dar' a marinarului care a suferitu pentru ca n'a sciutu, me voiu presentá cá sfatuitória. Me adressézu in genere câtra mamele din tóte treptele societâtii; dar firesce, o fóia cá acést'a va fi mai particulariu folositória acelor'a cari suntu silite a face totu prin ele insele. Amu cautatu sî voiu cautá ce au scrisu in privinti'a educatiunei parintii sî mamele din alte tieri, sî armata cu opiniunile sî lucrârile loru ve intindu mân'a, mame Române, Ajutati-me.

Mari'a Rosetti.

Varietâti si noutâti de di.

Tribunalulu supremu ardelenescu in Vienn'a si-au inceputu activitatea in 15 Iul. a. c. Esc. Sea d. presiedinte L. Vas. Popu deschise siedintiele cu o cuventare latina, precum ni impartasiesce „Sionulu R.“— incungiurandu estu modu necesitatea de a vorbí ungaresce séu nemtiesce, dupa ce poterea egalitâti limbeloru trassilvane nu se intinde pâna la Vienn'a (? Red. T.) (Concord.)

Precumu cetimu in mai multe diuare Maiest. Sea c. r. apostol. s'au induratu prea gratiosu a denumí pre Esc. Sea D. Paulu de Sennyei de Tavernicu alu Ungariei.

(Denumiri.) Dupa „Wiener Zeitung.“ la tribunalulu supremn transsilvanu din Vienn'a s'au denumitu: secretari de consiliu: conducatorulu tribunalului din Fogarasiu Petru Piposiu; concepistu aulicu transsilvanu, Francisc Br. de Fillenbaum sî judele singularu din Heghigu, Benedek; directoru alu oficieloru ajutatóre: Consiliarulu c. r. de comptabilitate Ioann de Baka; adjuncti: Carolu Hartmann sî D. Lemeny; cancelisti: Rössler, Pintye (dór Pintea? Red.), Mog'a sî Horvath. —

Alegatori din Engliter'a propria suntu 1,027,017, dintr'acesti'a se vinu pe cetâti 491, 229; Scoti'a: in districte 49, 109, in cetâti 52,628; in Iri'a 173,172 in districte sî 30,673 in cetâti; va sa dica cu intulu: 1,331,599. (Numerulu locuitoriloru preste totu face cam 30 millióne.

Principatele române unite.

— Prin decretu domnescu cu dat'a 15 Iuniu, Sinodulu generalu alu bisericei române va fi convocatu, pentru asta data la 1 Dec. viitoriu, in locu de 1 Iuliu conformu legei, pentru cuventu ca au fostu materialmente impossibilu a se pregatí pâna la 1 Iuliu tóte lucrârile necesarii intru acést'a sî pentruca formalitâtîle cerute de lege pentru alegerea membriloru sinodului, ceru óre-caret empu.

„Reform'a“ ne aduce acum scirea despre impartîrea medalieloru la espositiunea opereloru artistiloru in urmatórele:

Joi in 24 ale curentei la órele 1 dupa amédi a avutu locu solemnitatea distributiunei medalieloru la Espositiunea opereloru artistiloru in viétia.

Deschiderea solemnitâtii s'a facutu printr'unu imnu natiunalu fórte bine esecutatu de noulu coru vocalu, compusu din cantâreti dupa la bisericele statului sub directiunea dlui Cartu, professoru la conservatoru.

Dupa acést'a d. Th. Amanu, directorulu scólei de Bele-Arte sî presiedintele Espositiunei, a rostitu unu cuventu, la care d. ministru de justitia, culte sî instructiune publica, a respunsu in numele Mariei Sele prin mai multe cuvinte incuragiatóre pentru arte, sî artistii premiati, cari fura cei urmatori:

Pictura: Medali'a class'a I. D. Th. Amanu. Class'a II. Panaioténu Baltazaru. Trenk Heinrich. Class'a III. Fidelis Wolch. Szatmary Carl. Mentiune onorabila: Emanuilu Creiulescu. Stanescu Constantinu. Sculptura: D. Stor Carl. Focsienénu Paulu. Mentiune onorabila: Babicu. Lempartu. Architectura: D. Burelly Gaetanu.

Music'a militaria a regimentului de geniu a salutatu pe fia-care artistu ce priimea medali'a meritata din mânele d. ministru justitiei, culteloru sî instructiunei publice.

Solemnitatea s'a terminatu apoi printr'unu imnu esecutatu de elevii conservatorului: eara band'a militara intonà cele mai frumóse arii natiunale. —

Press'a cea betrâna din Vienn'a ne spune dupa corespund. din Brail'a ca indata ce s'au aretatu in Constantinopole vre-o câte-va casuri de colera, din partea Austriei s'au sî luatu mesuri de carantina cu vasele austriace. Impregiurarea acést'a se dice ca au facutu sensatiune neplacuta in negutiatorimea din Brail'a.

Fórte bine sa vede a fi influintiatu asupr'a lumei negotiatoresci mesurile barbatîloru de la carm'a din Bucuresci, cari se vede ca nu padiessu cu tóta rigorositea mesurile de carantina, din simpl'a causa, ca ból'a n'aru fi aretatu simptome periculóse. Neci afumaturi, nici strapungerea epistoleloru nu se observ'a, ci s'au luatu mesuri, ca déca cumv'a sosescu bolnavi de colera pre vreunu vasu sa se transpórte in lazaretu sî sa se puna sub grija.

Prospectu politicu.

Sgomotulu despre congressulu europeanu nu au incetatu de totu. Intre Franci'a sî Angli'a se vedu semne de o apropiare sî mai mare. Semnulu celu mai invederatu sa dîce ca este visit'a principelui de Valis din Angli'a, ce are sa o faca in curendu curtiei din Parisu. Se mai vorbesce iaresi de 'ntalnirea imperatului Napoleonu cu Isabel'a regin'a Spaniei in Zarauz. Acésta intalnire o privescu unii ca o demonstratiune oficiósa in contr'a acelor'a, carii tîntescu unirea regateloru Spani'a sî Portugali'a sub un'a coróna.

Lumea politica va de alta parte a scí, ca tóte proiectele de unire, cari purcedu dela partid'a progressista, pe sub mâna aru fi sprijinite de Angli'a, câreí'a de o parte i-aru placea sa puna in costele Franciei unu regatu puternicu sî câreí'a mai departe nu i-aru placé cá sa se nasca o republica pe peninsul'a pireneica.

Din Itali'a nu avemu de asta data alte sciri mai importante decâtu ca in castrele dela som'a aru fi erumptu o bóla sî ca din caus'a acést'a esercitiele voru fi amanate.

O deosebita atentiune merita acum Prussi'a despre carea amu mai fostu pomenitu ca-sî repareza intariturile. In contr'a cui se iau mesurile acestea nu se scia. Vedemu insa din câte ne vinu a mâna ca d. de Bismarck sî cu densulu o partida tîntescu intr'acolo ca ducatele eliberate de sub Danî, in conlucrare cu Austri'a, sa le insusiésca numai Prussiei. Unu diuariu ce ese in Lipscá „Grenzbote“ cere energicu cá Prussi'a sa numai astepte hotârîrea propria a populatiunei din Holstein-Shcleswig, ci sa intre acolo sî sa se puna in posessiune, pentruca populatiunea ins'a nu-si cunósce binele ei.

Din Americ'a dupa ce amu foctu asigurati mai de multe ori ca trebile imperiului celui nou mergu bine, astadi iara vinu sciri alarmatóre sî adeca, ca Juraez aduna trupe nóue cu midilóce din isvóre nevediute. Trupele pre lânga tóte demintirile se dîce ca sî le recrutéza Juraezu in Statele unite sî se dice, ca intre militantii lui se afla sî nemti, poloni sî magiari. Audîmu inse deodata sî despre invingerile armatei imperiale sî despre confusiunea lui Juraez, sî asiá dar sgomotele póte ca suntu mai mari decâtu faptele.

FOITI'A „TELEGRAFULUI ROMANU“.

In nr. nostru 52 promiseramu a comunicá cuventulu rostitu de gimnasistulu Nic'a la 'ncheierea esameneloru in gimnasiulu românu gr. or. din Brasiovu. Venimu astadi a implini acésta promissiune:

Perseveranti'a, numai perseveranti'a duce la fine frumósa. Spiritulu in omu are facultatea de a se perfectiuná, studiele reguléza sî marescu acésta facultate; perseveranti'a insa este aceea, ce face fruptifere facultâtîle sî studiele. Spre a nasce o idea sublima, nu se cere decâtu o minuta, spre a concepe unu planu maretiu, nu se cere decâtu o óra; insa spre a le realisá se ceru dîle, se ceru ani, diecenii chiaru. Apoi tempulu aduce cu sine atâtea schimbâri, atâtea intemplâri, incâtu e lipsa de productulu toturoru poterilo ru unui omu spre a invinge pedecele. Acestu complessu lu produce numai perseveranti'a.

Câtu este de lipsa acésta perseverantia moritoriloru, atât'a este de rara. Lumea gasesce siovaindulu sboru alu fluturelui mai potrivitu naturelului seu, decâtu industriosulu sboru — intinsu alu albinei.— Nimicu mai naturale.— A fi perseverantu va sa dîca adesea a se lipsí de placeri. Ei! Sî cum aru poté placé aceea, ce n'are placeri? A fi perseverantu va sa dîca a suferí strapatie, a intinde la necasuri. Sî pentru ce ast'a, candu suntu esemple ca sî ómenii cei mai uritori de lucru seriosu au ajunsu la scopuri stralucite? Spre a fi perseverantu, in fine se cere religiositate, sî religiositatea, religiositatea se numera astadi intre anticitâti.

Contrarie perseverantiei suntu dara placerile. A fi perseverantu va sa dîca a renuntiá la comoditâti; a fi perseverantu va sa dîca, a suferí adesea pe nevinovatîa, va sa dîca, a se vedé despretiuitu, risu chiaru fâra a o meritá; a fi perseverantu va sa dîca, a petrece dîle cu sudóre sî nopti cu veghiare sî apoi a vedé productulu ostenelelor resturnandu-se pe maiestrulu seu, a fi perseverantu va sa dîca uneori a simtí amar'a multiamire, ce o simte unu armariu, candu scotîndu-si cutitulu infiptu in cóste, recunósce marc'a fabricei sele. Sî tóte acestea pecandu placerile suntu atâtu de invitatóre. Insa „Geniesse wer nicht hoffen kann . . . . Wer hoffen kann,

entbehre“ dîce Schiller. Dara spre a despretiuí vocea galiesîa sî sonóra a placeriloru, sî a urmá aspr'a sî rigid'a voce a consciintiei, ce repete: „Per aspera ad astra!“ se cere o potere ce nu e data la toti.

„Dara va resoná nescine: „Pentruce sa me imbetranescu eu fâra vreme, pentru ce sa mi scurtezu viéti'a, silindu-me, candu vedu, ca cutare sî cutare, a ajunsu la ranguri, la avere, la vadia, sî sciu eu ca nu e nici cá mine de diliginte, nici cá mine de statatornicu.“

Shakspeare inca dîce: „Ca adese sî o luntre lipsita de carmaciu scapa de orcanu sî intra in portu.“ Insa asiu intrebá: Óre ce omu cu minte s'aru increde unei astfelu de luntre? Sî apoi mai toti, cari calculéza astfelu, moru cu socotél'a inca ne'ncheiata.

Ce face insa pre cei mai multi inconstanti, este:

a) lips'a de religiune. Vedi pre unulu, ca increde totulu provedintiei, sî pre altulu ca

b) nu increde nimic'a.

Unulu si propune unu scopu maretiu, are tóte mijlócele spre a-lu ajunge; pornesce spre elu— unu mititelu accidentu neasceptatu lu deconcertéza. Lu vedi ca se pune la umbra consolandu-se: Ddieu este bunu; déca va voí, scie face sî fâra mine. Ast'a e religiositate falsa; acést'a e abusu. Atotpotintele a concesu omului tóte, iusa cá mijlocu i-a defiptu:

„Sudórea fetiei sale.“

Altii iara uitandu ca suntu fiii pulberei, asculta numai de vocea interna, ce le dîce: „Voiesce, sî vei poté!“ Se sumetiescu in sine sî apoi voiescu sî ce nu voiesce Domnedieu. Cá sa-si lingusiésca destulu vanitâtii sale, i vedi acomodandu universulu dupa poterile imaginatîunei sale, ii audi esplicandu tóte din legea causalitâtii, din legile naturei s. c. l. Sermanii! Ei recunoscendu marimea opului, uita pre autoriu Cu tóta intielepciunea loru se intempla uneori de gresiescu, câci: errare humanum. Dar gresiél'a nu e a loru, ci e efeptulu unei cause. Asta causa o cercetéza, afla ca sî acésta causa e gresîta; s'apuca sa o diréga; vînu la alt'a; voru sa faca mai bine sî facu mai reu, panace se vedu incurcati in cause sî efecte de nu le mai sciu esplicá. Atunci facu orbesce fâra sa mai scia ce. Déca siovaiescu acum'a, nu suntu mai multu vinovati pasii loru ,nesocotiti, decâtu terenulu clisosu, ce si l'au alesu. Unde e acum'a perseverantî'a la celu ce se increde numai in sine?

Eata ca numai acel'a, care face totu câtu póte increde restulu lui Ddieu, calca pe base solide, numai acel'a póte fi perseverantu. „Oraet balora.“ dîceau cei vechi.

„Ci bine,“ va resflectá cineva, „cum dîci sa despretuiescu placerile, sa nu me iau dupa nime, sa me straduiescu sî sperú in ajutorulu lui Ddieu; — dar spre ce scopu astá? Pentru ce tóta fericirea de pe pamentu e cu acestu pretiu? Fericirea cea mai mare concesa unui muritoriu pe asta lume este aceea, ce simte, candu vede o dorintia a sea implinita, sî punendu-si mân'a pe cugetu i respunde: „Amu facutu totu câtu amu potutu, sî Ddieu a binecuventatu lucrulu mâniloru mele.“

Fericirea acést'a este atâtu de mare, in câtu nu se póte decâtu simtí. Mesure-se cu acésta fericire ori care alt'a; mesure-se fericirea momentana a placeriloru, mesure-se fericirea cadiuta din mân'a hasardului, mesure-se ori care alta fericire, sî se va vedé, câtu e de debile, câtu de neseversîta fatia cu acést'a! Sî nici ca potea sa fia altfeliu, câci la fericirea provenita din perseveranria are sî Ddieu partea sea. Candu dîce Victoru Hugo: „Il-y-a dans la vie humaine des instans qui dédomangent amplement des tous les sacrifices par lesquels nous les avons achetes,“ fara 'ndoiéla intielege aceste momente. Catu suntu de frumóse dar consecintiele perseverantiei.!

Ne trebuiesce esemple. Ei bine, vada cine-va pre unu tieranu, candu se intorce tómn'a dela recolt'a bogata cu carulu incarcatu. Câta multiamire esprime fati'a lui! Cu câta vivacitate 'ibate sângele in templele impodobite cu cununa de spice sî flori campesei.

Tóte grijile, tóte ostenelele lucrului, tóte dîlele de arsîtia sî de plóia fortunósa, tóte suntu uitate, tóte nimic'a pelânga fericirea, ce o simte elu acum'a.— Acestu tieranu a fostu perseverantu. Vadia cine-va pre unu soldatu intorcendu-se dela gloriós'a aperare a patriei, incarcatu de trofee. Câtu e mersulu lui de falnicu, câta fericire esprima aspr'a lui fisionomia! Si-a uitatu in aceste momente de strapatie, de nopti veghiate, de dîle alergate, si-a uitatu decâte-ori a privitu mórtea in fatia, si-a uitatu de plagele capetate sî póte nevindecate inca, câci fericirea lui de acum i e mai mare decâtu tóte acestea. Acestu soldatu a fostu perseverantu.— Vadia cine-va unu marinariu intorcandu-se dupa o navigatiune indelungata. Câtu e elu de trufasiu, câtu e de veselu, candu sare la tiermurulu atâtu de multu doritu! Intrebe-lu cine-va: De-i pare reu de ostenelele caletorici, de-i pare reu de sudórea intrebuintiata spre a combate vijeli'a undeloru, de-i pare reu de lips'a simtîta adesea sî in privinti'a nutrimentului chiaru? Respunsulu va fi: Nu! resolutu.— Acestu marinaru inca a fostu perseverantu.—

Sî ce alt'a óre facemu noi astadi, iubiti conscolari, decâtu ca ne aflâmu in unulu din aceste momente? Nu serbâmu noi óre astadi incheiarea unui anu scolasticu? Nu serbâmu noi astadi secerisiulu ostenelelorú nóstre? Fia-care din noi si vede astadi resultatulu conduitei sale din decursulu unui anu.— Unii din noi asemenea tieranului, soldatului. marinarului suntu voiosi; sî au dreptu la acést'a, câci au fostu diligenti, au fostu perseveranti. Póte ca au avutu sa se lupte cu multe greutâti, cu lipse chiaru, dar pentruce au datu óre anticii museloru muntele celu mai prapastiosu de locuintia? Altii dincontra tangescu amariti. Multu au asceptatu dela dîu'a de astadi sî putînu le-au adusu. Câta sperantia aveau ei la inceputulu anului, sî câtu de putîne le realiséza finea! Nu este decâtu vin'a loru.*)— Usiuratatea i-a facutu sa negléga unele datorii, distractiile i-au facutu sa le implinésca numai jumetate, sî restulu sa-lu increda intemplârei. Au venitu repetitî'a, au venitu esamine, sî eata-i ajunsi la tînt'a contraria de aceea, spre care au pornitu. Este cruda pentru acesti'a dîu'a de astadi, dar póte sa le fia odata de memori'a cea mai frumósa. Câci ea le oferesce ocasiunea spre a se indreptá in venitoriu. N'au, decâtu sa promita odata pentru totdeun'a, ca se voru face bravi, ca voru fi persemeranti sî fiitorulu loru e pregatitu. Sa sperâmu, ca o voru face, spre binele loru sî bucuri'a toturor'a. —

Pentru cei bravi inca este astadi o frumósa ocasiune spre a promite, ca nu voru parasí calea inceputa sî voru fi perseveranti sî pe fiitoriu, câci perseveranti'a sî numai perseveranti'a duce la fine frumósa.

Cu micu cu mare, iubiti conscolari, sa ne intiparimu dar aduncu in inima dîs'a lui Horatiu:

Qui studet optatam cursu contendere multa tulit fecitque puer sudavit et alsit. —

*) Cuvintele acestea, precum sî cele urmatóre immediatu ni s'aru fi parutu potrivite in gur'a professorului, dar intr'a conscolarului nu le potemu approbá. Red.)

Nr.26—1 **Concursu.**

La vacant'a statiune invetiatorésca, cu limb'a propunerei romanésca, in Furlucu, Protopresbiteratulu Lugosiului. Emolumentele suntu 52 f. v. a., bani gat'a, 10 meti de grâu, 10 de cucuruzu, 80 pf. clisa, 50. pf. sare, 8 pf. lumini, 8 orgii de lemne, 2 jug. pamentu sî cortelu liberu cu gradina.

Competîtorii la acést'a, au recursele loru, prevediute cu Estrassu de botezu sî testimoniele despre scólele absolvate, cu Atestatele despre servitiulu de pâna acum, sî despre portarea morala sî politicésca, pâna in 31 Iuliu a. c. a tramite la

Consiotoriulu Eparchiei Versietiului.

Din siedinti'a Consistoriala in Versietiu in 25 Iuniu 1865. tînuta.

Nr. 27—1 **Concursu.**

In Comun'a Vineri'a devenindu statîune de Invetiatoriu in vacantia — spre ocuparea cârei'a se deschide acestu concursu pâna la 15 Augustu a. c.

Voitorii de a cuprinde acésta stâtiune suntu poftiti a-si tramite cererile loru timbrate cuviinciosu la subscrisulu pâna la scrisulu terminu, prevediute cu adeverintia despre acea:

1) ca suntu de religi'a gr. orient.

2) ca au absolvatu cursulu pedagogicu — sî este sî Cantâretiu;

3) ca au invetiatu celu putînu clasele normale cu sporiu bunu.

Cu acestu postu este inpreunatu unu salariu anualu de 200 f. v. a. din Cas'a allodiala — Cortelu naturalu sî lemne debuincióse.

Orestía 6. Iuliu 1865.

Inspectorulu scolariu gr. orient. alu Tract. Orestiei

N. Popoviciu, Protopopu.

Burs'a din Vienn'a 10/22 Iuliu 1865.

Metalicele 5%	69 90	Actiile de creditu	177 70
Imprumutulu nat. 5%	74 90	Argintulu	106 75
Actiile de banca	798	Galbinulu	5 24.

Corespundintia.

Unui Românu in Lugosiu: scrisori anonime nu se potu luá in consideratiune.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a loici pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 55. ANULU XIII.

Sabiiu, in 15|27 luliu 1865.

Inseratele se platescu pentra inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

„Si ebenbürgen und die österreichische Regierung in den lezten vier lahren".

III.

(A se vedé nr. 41 sî 50 din „T. R.")

Cap. V. analiséza miscârilenatiunale sasesci dintempulumai nou.

Autorulu brosiurei dîce: ca Sasii pâna la inceputulu seculului presinte au avutu constitutîunea loru municipala — o institutîune din evulu mediu, cu care-si poteau ei aperá libertatea in contr'a toturoru atacuriloru. Dara lipsindu natiunei sasesci unu elementu tare sî independinte (cum aru fi o aristocratîa ruginita), Sasii au cadiutu jertfa burocratiei sele celei impuse unilaterale din partea regimului prin punctele regulative dela a. 1805. Sî asiá astadi factorulu principale alu Sasiloru e burocrati'a loru, pe candu ei aru trebuí sa-si caute mantuintia cu totulu in alti factori,— adeca aru trebuí sa-si caute tovaresi dín acele natîuni ale tierei, cari cá sî Sasii au de lipsa sa-si apere drepturile sî pretensiunile cele eredîte din trecutu sî eredînde sî pe viitoriu, cu cari singuri voru po'é infrená elementele cele nóue (pe Românî), ce cérca a-si face drumu peste ruinele trecutului. — Cu alte cuvinte: Sasii sa innoiésca uniunea celoru trei natîuni dela 1437 in contr'a blastematîloru de Românî.—

Dara — dorere! striga pamfletistulu— ca burocrati'a sasa in locu sa-si aduca aminte de acésta detorintia conservativa a natîunei loru, ea si cauta mantuintia numai in regimulu austriacu, esploatandu antipatî'a acestui'a in contr'a natîunei magiaro-secuie.

Eata cum a purcesu burocrati'a sasa in asta privintia.

Dupa dîu'a cea memorabila din 20 Octobre 1860 sî intre Sasi s'a stirnitu rivn'a cea nobila d'a se retrage iara in melciulu vechiloru sele privilegie. Pentr'aceea Baronulu Kemény sî Contele Miko au sî mijlocitu ordini câtra Br. Salmen sa restituie Saxenlandulu imbracatu sî incaltiatu cum l'au avutu inante de 1848.

Dara cum a resplatitu burocrati'a sasa marinimitâtii aristocratice din Ardélu?

Asiá ca dens'a a aruncatu cu petri in contr'a celor'a ce le-a datu pâne.

De acî incolo— pamfletistulu nostru tîne o eremiada câtra Sasi, insîrandu-le cu deameruntulu pecatele,— adeca cum ei— in locu sa priimésca legile din 1848— mai bucurosu s'au alaturatu la diplom'a din 20 Octobre sî patent'a de Februariu — in locu sa restituie pe cuviosulu Verböczy dimpreuna cu móstele aprobateloru sî a statuteloru sasesci, au adoptatu mai bune legile austriace; — in locu se restitue uniunea celoru trei natîuni dela 1437. ei au asternutu Maiestâtii Sele unu planu, ca cum s'aru poté esecutá egal'a indreptatîre a natîunei române, sî alte asemene bazaconie. Cu unu cuventu — in locu sa se impreune Sasii cu magiaro-secuii spresugrumarea Româniloru, ei s'au intovarasîtu cu acesti'a, cá sa prapadésca pe Magiari sî Secui.—

Dupa aceste discrimina rerum trece la cap. VI, ca sa purece sî miscârile natiunali intre Românî. Dlui intre alte multe adeca dîce: Candu s'a fostu desvoltatu sistem'a politico-natiunale a Ardélului cu trei natîuni sî patru confessiuni recepte, fiii natîunei române se bucurau totu de acea libertate individuala, de care se bucurau sî Ungurii sî Secuii. Pentruca nobilulu românu erá asemenea indreptatîtu, cá nobilulu magiaru sî secuiu, eara iobagiulu unguru asiá de neindreptatîtu cá sî celu românu,— de-sî nu e de negatu— dîce elu— ca libertâtii Românîloru i lipseá acelu centru politico-natiunalu sî religiosu, pe care lu aveau celelalte natiuni, sî ca sarcin'a iobagiei cadé pre tieranulu românu mai apasatu cá pe celu magiaro-secuiu. —

Pe candu asiadara— legile din 1848 au prochiamatu egal'a indreptatîre a toturoru locuitoriloru tierei, prin aceea s'a datu sî Românului totu, ce se poté dá unui cetatiénu liberu de statu. Recunósce insa, ca numai intr'o directîune nu s'a potutu desvoltá acésta egalitate de dreptu pentru Românî, sî acést'a privesce la punctulu limbei.

Egalitatea de dreptu a limbei— dîce elu— nu se póte denegá nici Românului, numai aceea nu póte luá o dimensiune, ce aru poté periclitá statulu. Intre mai multe limbi ale tierei un'a trebuie sa aiba intaietate, adeca sa fia stapâna. Acésta antaietate nu se pote concede nici limbei române, pentruca acésta limba e o limba prósta sî neculta, dara nici celei germane, pentruca ast'a e limb'a celei mai mici pârti a locuitoriloru tierei,— ergo— sî igitur— numai celei magiare, pentruca acést'a e destulu de cultivata sî o cunósce mai totu omulu cultu din tiéra.

Dupace asiadara prin legile din 1848 s'a fostu enuciatu enunciatu egal'a indreptatîre peste totu, aru fi trebuitu sa urmeze numai aceea, cá despre o parte sî Românii prin liber'a loru activitate sî sub garanti'a statului sa-si formeze acele centre natiunali sî religióse precum sî tóte acele institutîuni a libertâtiei individuali, care-i lipsea, iara despre alt'a, cá sa se caseze totu deodata tóte acele prerogative natiunali sî religióse, ce impedecau desvoltarea libertâtii individuali.

Asiadara — conclude elu — miscârile Românîloru dupa intrarea in viatia a legiloru din 1848 aru fi trebuitu sa se restringa numai la efeptuirea egalei indreptatîri a limbei loru atâtu in viéti'a sociala privata câtu sî in statu.

Mai multu nu poteau ei pretinde fâra periclitarea statului. Sî totusi regimulu austriacu, in urm'a diplomei din 20 Octombre 1860, in locu sa sustîna vechile institutîuni, sî legi a le tierri, au facutu si mai mari concessiuni Românîloru. Cu acestea statulu e periclitatu, pentru ca natîunea româna nu se multiamesce nici cu atât'a, ci ea nutresce tendiutie, ce mergu sî mai departe, sî ca prin buitogatasiele demagogiloru ei au sî datu semne, ca Românii nu se voru odichní, pân' nu si voru ajunge scopulu. Este invederatu — dîce autorulu— ca ultim'a loru tînta e daco-romanismulu.

Dupa desfiintiarea dietei ungaresci agitatîunile române au luatu o dimensiune sî mai lata, ceeace nici nu se potea altfelu asceptá dela unu poporu rude sî necioplitu cum e Românulu, sî dela unu regimu care esploatéza asta circumstantia spre folosulu seu.

Cesti din urma 15 ani au aflatu pe natîunea româna in cea mai miserabila stare a culturei, pentruca ea d'abiá unmerá la un'a pâna la dóue sute de individi — capabili macaru de a citî sî scrie. De aceea tóta viéti'a politica a Românîloru se manifestà numai in servilismulu capiloru ei bisericesci, sî a vr'o câtoru-va demagogi, ce conducu o masa primitiva de poporu prin totu feliulu de promissiuni comunistice. Sî toti acesti factori n'aru fi potutu fi asia de periculosi fâra conlucrarea regimului.

Regimulu adeca a favoritu pre acesti factori prin aceea, ca le-a datu o organisatiune, prin care ei sa devina in stare de a poté atacá mai cu energia sî efectu interessele publico-politice. Elu se uitá odichnitu, pe candu Românii si formau congresse, comitete, deputatiuni sî adresse natiunali, sî se bucurá vediendu ca Românii si aróga o potestate revolutiunaria spre a atacá unitatea sî maiestatea statului.

Cá sa-si ajunga ultimulu loru scopu, demagogii românî a pusu dóue lucruri in lucrare:

1) De a castgá in fapta câtu se póte mai mare terenu politu pentru natîunea româna

2) De a-si castigá in diet'a Ardélului cea mai posibila prevalentia, sî asiá a-si asigurá legalminte terenulu eluptatu.

Spre ajungerea punctului d'antâiu erá de lipsa, ca prin ordinaciuni mai inalte, sa se latiésca intrebuintiarea limbei romanesci in afacerile publice, iara oficiolatele sa se umple cu

amploiati români. Déca acestea s'au potutu esoperá, apoi ei potura sperá sî efeptuirea punctului alu II.

In alegerea mijlóceloru spre ajungerea scopului, ei nu trebuira sa fia pré censcientiosi, nici de a se tiné de o logica mai strinsa. Ei in dieta, precum si in alte adunâri publice, ací apelau la dreptulu ratiunei, ací la dreptulu istoricu. Astadi faceau din constitutiénea tierei tabula rasa, mane se provocau iara la constitutiunea avitica. Acum luau cuventu pentru drepturi natiunali, curendu dupa aceea pentru egalitatea individuala. Ei zugraveau starea cea apasata a poporului cu colori sî mai negre, numai cá cu atât'a mai bine sa-si acopere nelegiuirile. Ei se numeau amicii pâcei sî ordinei publice, sî totusi nu se rusînau a resculá poporulu prin ideile loru cele comunistice.

Int e argumentele mai desu usuate, dara sî cele mai gretióse ale demagogiloru români erau mai cu séma acelea, ca legile tierei, prin urmare sî cele din 1848, cari li-au datu libertatea, pentru ei de aceea nu suntu deoblegatóie, pentruca s'au adusu fâra conlucrarea loru. Asta asertiune a loru e cu atât'a mai vatamatóre, cu câtu elu— dîce— a aretatu mai susu,— ca sî nobilii români se representau in tiéra sî in legislatiune, sî ca petotindenea legile cele nóue se aducu in continuitate constitutiunale, altmintrelea reformele in statu ori n'aru fi posibili, ori aru trebuí eluptate pe cale revolutiunaria.

In fine pamfletistulu nostru inchide cu Romanii, cá sî cu Sasii, cu o filipica finala, condemnandu-le tóte lucrârile loru politice reasumte dela 20 Oct. 1860 incóce, sî frânge bâtiulu osindei inca odata asupra concluseloru congressuali, asupra adressei nóstre câtra tronu, asupra ovatiuniloru ce a intempinatu deputatiunea Româna in Vienn'a, pâna sî asupra priimirei celei pré gratióse. Pe urma mai trage sî o paralela intre natîunea s'asa sî româna, cari in interesele sele suntu un'a altei'a antipode, sî se mira, cum totusi aceste dóue natîuni eterogene au potutu merge asiá mâna'n mâna spre stricarea connatiuniloru magiara sî secuia. Apoi crede a fi aflatu caus'a naturale in burocratismulu ambeloru aceloru natîuni. —

In cap. VII. continua Doftorulu nostru de a anatemisá sî procesur'a regimului fatia cu Sasii sî Românii.

Elu iérta regimului ori ce slabiciune omenésca, dara trebuie sa condamne acele mesuri ale acestui'a, ce nu se potu justificá nici prin resultate, nici prin intieleptiunea politica.

Cescatinge de Sasi, elu nu se póte impacá cu aceea, ca regimulu a umplutu tiér'a cu amploiati sasi, ca a introdusu limb'a germâna prin tóte oficiele, ca a concentratu tóte dicasteriele la Sabiiu, ca a concesu Sasiloru sa priimésca iara legile austriace etc. etc.

Eara cu privire la Români repetîndu din nou calumniele de susu, dîce: ca regimulu a deschisu o pórta larga pentru toti buchiarii români cei setosi de slujbe, sî ca a aplicatu pe totu graniceriulu, ce putea macaru numai ceva ceva ceti sî scria germanesce, ca cu astfelu de amploiati a introdusu o administratiune sî justitia nelegale, stupida, partisana, etc. sî ca a ingaduitu Românîloru a-si formá organe proprie, adeca congresse, comitete, deputatiuni etc. ce conturba legea sî constitutiunea.

Elu — legislatorulu din brosiur'a nóstra — nu denéga ca legile din 1848 a intardîatu de a regulá sî libertatea natîunale a Românîloru (sa nu uitâmu ca mai susu dîcea ca numai cea individuala le compete.), dar elu e de parere, ca aceste tóte s'aru fi potutu regulá mai bine (pentru elu) pe calea legislativa constitutiunale, decâtu pe calea octroismului.

Regimulu nu s'a indestulitu numai de a calcá legalitatea, dara elu totu deodata a latîtu sî câmpulu usuârei de drepturi politice pentru natîunea româna peste marginile dreptului sî a cuviintii. In fruntea posturiloru celoru mai insemnate a pusu regimulu mai multi individi români, cari nu posedu nice destula cultura spirituale, nice trebuintiósele facultâti morali. Regimulu apoi a ingaduitu, cá sub scutulu astorufelu de amploiati români, poporulu celu selbaticu sa comita cele mai grosolane escese sî conturbâri in posessiune, fâra de nice o frica de pedépsa. Adeveratu — dîce elu —, ca sî la alte nationalitâti se intempla escese, dara ideile cele comunistice nice la unu poporu nu a prinsu asiá de afunde radacini cá la Români, incependu dela celu de pre urma bordeiu, pâna in burourile celoru mai inalti functiunari. —

Regimulu potù deoblegá pe burocratii sasi sî pe demagogii români numai cu aceea, ca le promise pe contulu statului sî pe daun'a celoralalte dóue natîuni (magiaro-secuie) concessiuni esagerate, sî stirnira in ei astfelu de dorintie sî pretensiuni, pe care nu le va poté implini nice odata, astfelu de procesura a regimnlui o dechiara intieleptulu nostru autoru, nunumai de gresîta, dara sî periculósa, pentruca nu le-a marginitu, sî stirnitu astfelu de apetite sî la alte natîunalitâti din monarchia, de es. la Italieni in Tirolu, la Slaveni in Litorale, la Poloni in Galiti'a, Slovaci in Moravi'a etc. etc.— esempla trahunt. —

Déca regimuln aru fi cumpanitu tóte aceste momente cu sânge rece, atuncea elu n'aru fi imbarbatatu poftele Românîloru din Ungari'a sî Ardélu, sî n'aru fi pusu la cosca cele mai momentóse interesse de statu pentru nisce folóse momentane.

In cap. urmatóre trece dascalulu nostru la trebile dietale ardelenesci, pe care eu in unulu din numerii viitori le voiu infacisiá publicului românu, asiá dupa cum elu le-a vediutu prin ochialarii sei cei minunati. —

Dupa unu telegramu a „Herm. Ztg.“ de eri s'au cetitu Marti hârthi'a privitóre la incheiarea sessiunei presente a senatului imp. sî in cas'a magnatîloru. „Wiener Zeitung“ de Marti aduce sî biletulu de mâna imparatescu, atingatoriu de primit'a dimissiune a Inaltiei Sele Archid. Rainer de câtra Maiestatea Sea c. r. apost. Incheierea solemna a senatului imperialu se va intemplá astadi prin Inaltia Sea Archiducele Ludovicu Victoru.

In $^{17}/_{5}$ l. c. P. Protopresbiteru alu Brasiovului, Archimandritulu Ioann Popasu au fostu priimitu de Maiestatea Sea c. r. apostolica, spre a-si esprimá multiamit'a pentru denumirea sea de Episcopu românu gr. or. alu Caransebesiulu. Nou denumitulu Episcopu inca in dîu'a aceea au fostu priimitu de ministii, de cancelariulu Ungariei de Mailátu sî de vice-cancelariulu Ardélului bar. de Reichenstein.

Maiest. Sea c. r. apostolica s'au induratu prea gratîosu a emite urmatoriulu p. n. biletu câtra contele Mauritiu Pálffy loc. de mares. campestru sî locutiitoriu alu regatului Ungariei:

Iubite conte Pálffy! Dispendiendu-te cu gratîa de postulu de locutiitoriu alu Meu in regatulu Ungari'a sî retienendu-Mi reaplicarea Dtale in armat'a, Me aflu indemnatu, ca nou semnu alu deplinei Mele multiamiri de bunele servitie, documentale cu râvn'a, câtu ai fostu in acelu postu: ati dá, fâra taxa, crucea cea mare a ordinelui Meu Leopoldinu cu decoratîunea militara a crucei cavaleresci.

Laxenburg 18. Iuliu 1865.

Franciscu Iosifu m. p.

Dupa unu telegramu a lui „Herm. Ztg.“ etc. de Marti aflâmu ca Lunea trecuta dupa ce s'a terminatu ordinea dîlei in cas'a ablegatîloru senatului imperialu, presiedintele cetesce o hârthía a presidiului ministerialu, prin carea comunica casei, ca Joi in $^{27}/_{15}$ l. c. va urmá incheiarea solemna a sessiunei dupa tóte modalitâtile, ca sî in trecutu. Cas'a decide a nu mai t înê siedintie. Protobevera multiamesce presiedintelui casei; de Hasner multiamesce casei pentru spriginulu ce l'au manifestatu, face o reprivire asupr'a lucrâriloru din sessiunea acést'a, sî-si esprimá dorinti'a, ca constitutiunea sub scutulu providentialu sî imperatescu sa se desvólte sî mai departe. Dupa aceea unu vivat intreitu Imperatului! —

Sabiiu in 14 Iuliu 1865. Dupacum audîmu, sî dupa sciri, ce ne vinu deadreptulu, s'au intemplatu mai multe nenorociri causate prin focu. Asiá la Zizinu unde s'a causatu din o puscatura nesocotita; la Sacadate din fulgeru; iara la Oprea sî Strez'a Cartisiór'a, de unde avemu sî o trista corespundintia facendu copii focu in o siura. Spatiulu nu ne iarta de astadata a publicá corespundinti'a in estinderea ei sî asiá spunemu numai cafiacârile au mistuitu vre-o 170 de case sî 200 de siuri. Miseri'a bietîloru nenorociti e mare sî ajutoriulu grabnicu de lipsa! —

Csernegyház lânga Timisiór'a in 29 Iuniu 1865. Dlu Prot. Districtualu Meletie Dragiciu facù o provocare oficiósa preotîmei parochiale, cá sa faca consemnare despre poporulu socotitu serbescu din comun'a nóstra, in urm'a cârei ca sa póta on. Consistoriu a re'npartî spesele Congressului serbescu din Carlovetiu. Insa poporulu neinvoindu-se a luá parte la consemnare, preotîmea locala au luatu protocolu sî in 6 Iuniu a. c. l'au sî substernutu on. Consistoriu. Deci cá on. publicu cititoriu sa póta mai bine judecá, cum ierarchi'a serbésca de unu seculu sî jumetate intieleptiesce (?Red.) s'au nevoitu prin supremati'a bisericésca a impune limb'a serbésca in scóle sî biserici (din seculi au calculatu sî au sciutu, ca va sa fia odata totala despartire de ierarchi'a serbésca); cum pre toti acei'a, câror'a li s'au impusu limb'a serbésca in scóla sî biserica voiesce a-i trage câtra natiunea serbésca sî in Congressulu serbescu ai socotí de Serbí; insa cum de alta parte poporulu fiindu luminatu prin inteliginti'a sea româna, tocm'a acum'a candu aru fi mai de lipsa ierarchiei serbesci de densulu, ei respunde cu „nu ve cunóscemu“: ne vedemu constrinsi a dá publicitâtiei mai josu aretat'a relatia sî protocolu. N. M.

Nr. 39. Onoratu Consistoriu!

La 'ntielesulu ordinaciunei consistoriale din 1 Maiu Nr. 241. precum sî a provocârei D. Protopr. district. Meletie

Dregiciu, din 10 Maiu a. c. Nr, 112, subscris'a preotîme parochiala din Csernegyház si tîne de mare onóre de a poté incunoscintiá pre on. Consistoru din Timisiór'a : cumca dupa priimirea acelor'a indata Joi in 13-a a. l. adunatu fiindu poporulu in biserica, inca subt domnedieésc'a Liturghía de pe amvonu, acea ordinaciune Consistoriala, sî provocare a D. Prot. preotulu Nicolae Murariu, raru, sî cu 'ntielesu au cetit'o sî publicat'o, fâra de a se face vreunu sgomotu. Dupa aceea din partea pomenitului preotu, poporulu carele cu atentîune au ascultatu, s'au indrumatu la cas'a comunala pentru consemnarea acelor'a contribuenti sî ataruatori socotiti, de natîunea sî ierarchi'a serbésca, ca dupa aceea se póta on. Consist. dupa case, séu capete â re'npartî spessele Congressului serbescu. Insa poporulu adunatu, la acea provocare nevrendu a luá parte la consemnare, preotîmea locala s'au vediutu silita a luá protocolu cu densii adunandu-i la cas'a comunala, sî pre acelu protocolu, pre carele aici sub ·/. alaturatu, cu umiliutia lu tramite autenticatu, on. Consistoriu spre mai departe oficiósa pertractare sî tramitere la Scaunulu patriarsiescu din Carlovitiu. Csernegyház in 6 Iuniu 1865. Ai on. Consist. prea umiliti Marcu Popoviciu m. p. parochu, Nicolae Murariu m. p. parochu românu.

Protocolu

despre siedinti'a Comitetului comunalu tînuta in 30 Maiu 1865. din partea corpului preotiescu sî a magistratului comunalu representativu din Csernegyház sub presidinti'a D. Marco Popoviciu parochu românu, sî in presenti'a on. jude Per'a Gyurkin, Vasza Zsikin Casieru, Ilia Golub, Efremu Paichinu jurati sî a on. d. Franciscu Mag'a notariu comunalu prin Nicolae Murariu parochu românu.

Nr. I. Dupa ce mainainte din demandaciunea judelui comunalu Per'a Gyurkin totu poporulu fâra de osebire au fostu presentatu in cas'a comunala, on. d. parochu cá presied. de nou a facutu cunoscutu poporului intielesulu ordinaciunei Consist. dupa acea le-au spusu, ca numai acei'a cari se socotescu a fi Serbi au dreptu a luá parte la consemnare, fiindca de Români susu laudat'a Ordinaciune Consist. nu se atinge : apoi iau invitatu a luá parte unulu dupa altulu la consemnare; la care poporulu nici cum nu s'au invoitu a se conscribá, ci eata ce respunsu din partea poporului socotitu Serbu s'au datu- asiá precum urméza :

Noi numai din traditiune sî din obiceiu ne tînemu a fi Serbi, dara nu ca dóra noi amu fi adeveratu din sânge serbescu nascuti, fiindca noi din vechime ne-amu pomenitu totu cu preoti români insa fiindu ei subt Episcopi totu Serbi au introdusu limb'a serbésca in scóla sî in biserica, sî la acést'a din urma sî astadi din partea preotîloru aflâmu mangaiere cu dumnedieésca slujba : dar noi nici acést'a nu potemu tagadui, ca dóra noi din vechime ni-amu nascutu din parinti din cari s'au tat'a au fostu Serbu sî mam'a româna, s'au din contra, ca au fostu tat'a Românu sî mam'a Serba, destulu ca noi iubimu limb'a sî sfant'a slujba romanésca sî serbésca, macaru ca pre acést'a din urma putîni o pricepemu, dara de a o vorbí bine nu e vorba: de unde urmédia, ca fiindu noi mai multu Români sî sî din sânge romanescu mestecatu, nici intr'unu modu nu ne potemu despartî de neamurile sî fratii nostri Români, cá de cei de unu sânge cu noi, ci voimu cá precum pâna acum'a amu fostu; asiá sî de acum inainte voimu a fi unu poporu intr'unu trupu sî nedespartîtu. —

Dar aceea ce noi amu intielesu din Jurnalulu serbescu „Napredack“ cumca onor. Congrssu serbescu adunatu in Carlovitiu in 25 Ian. (6 Fabr.) au alesu terminulu, cá o parte a poporului socotitu serbescu din Comun'a Csernegyházului sa fia supusa parochului serbescu din Fabriculu Timisiórei precum vedemu sî din ordinaciunea Consistoriala, ca suntemu provocati la contribuirea speseloru a Congressului Serbescu din Carlovitiu. noi acum vedemu, ca tóte acestea s'au facutu fâra de a ne fi intrebatu mai inainte cine-va pre noi, de ce parere sî partida natîunala suntemu, ci s'au lucratu de noi fâra de noi.—

Dreptu acéea; noi protestâmn in contr'a decissiunei Congressului serbescu de noi atingatóre, fiindca noi nu priimimu acea despartîre dela preotii nostri din Csernegyház, nici voimu a parasí biseric'a, pre carea parintii nostri sî noi dinpreuna cu fratii Români cu mari jertfe amu zidit'o, — s'au edificat'o. —

Nu cunóstemu alipitur'a sî adaugatur'a nóstra, dar nici supunerea la parochulu serbescu din Fabriculu Timisiórei, dar cu atât'a mai putînu contribuirea la spesele Congressului serbescu, — din Carlovitiu. —

Ci noi serbatoresce ne dechiarâmu, fiindu la o intielegere cu fratii nostri Români, — ca Comun'a nóstra, biseric'a, preotii sî totu poporulu ne vomu tîné sî alcatuí la acea ierarchia, sî la acelu Episcopu, de care se va tîné comunele din juru, precum Girod'a, Remetea, Ianov'a, Muraniu, Secsáni Zsadány sî cele de dincolo de Timisiór'a Comune romansci. —

Sî asiá acestu protocolu parte cu propri'a subscriere, parte cu punerea crucei la numele nostru in fati'a onoratului Comitetu intâiu, sî onoratului Consistoriu spre oficiós'a pertractare sî spedare la scaunulu patriarsiescu din Carlovitiu cu umilinta i tramitemu din Csernegyház Sig. ut supra.

(L. S.) Marcu Popoviciu m. p. parocu presiedinte. prin Nicolae Murariu m. p. Parochu.

(L. S.) Per'a Gyurkin m. p. Jude comunalu, Vesza Zsikin m. p, Casieru, Iefremu Peikin m. p. Ilia Golub Jurati, Franciscu Mag'a Notariu Comunalu sî subscriitoriu numeloru.

Vasz'a Zsidinu m. p. Iov'a Iovinu m. p. Isiv'a Vaszin m. p. Adamu Zsidinu m. p. Fosch'a Isidinu m. p. Nici'a Netrinu m. p. Damianu Zsikinu Ilia Golub. Tom'a Gyukinu. Gyir'a Gyudinu. Vasz'a Isidin bun. Isiv'a Iovinu Traila Risula, Tot'a Urdinu sî alti.

Franciscu Mag'a m. p. notariu, cá subscr. numeloru.

Principatele române unite.

Dupa foile vienese, principele Cuz'a aru fi incunosciintiatu prin o nota a ministeriului seu de esterne pre puterile garanti despre adoptiunea fiiului seu Alessandru; pe Pórt'a inse aru fi incunosciintiat'o despre acést'a prin o autografia adressata marelui veziru. Pre lânga actele notifacatóre se dîce, ca s'au adusu sî documentulu de adoptiune, vidimatu de Metropolitu sî de ministeriu. Totu acele foi inse denéga cu totulu realitatea scirei de mai susu, sî arata starea principelui sî a principateloru ca cea mai critica. Partid'a boierésca, se dîce acolo, care e nemultiamita cu starea lucruriloru de fatia, agita pe sub mâna pentru resturnarea principelui Cuz'a in favórea unui principe strainu, séu déca din respectu câtra inalt'a Pórta acést'a nu s'aru poté realisá, — in favórea duoru principi, dupa cum au fostu mai inainte.

Cumca lucrurile nu suntu tocm'a asiá de negre, precumu le descriu foile nemtiesci ne dovedesce scirea, ca principele Cuz'a au plecatu la bâi, concrediendu ministeiului guvernulu pe câtu tempu va absentá cu adaugerea, ca acele agende care'lu privescu pe densulu, se i se substérna la reintórcere.— Inainte de plecare principele emite o prochiamatiune câtra poporu in termini fórte parintiesci.

Prospectu politicu.

Inlauntrulu monarchiei nóstre viéti'a politica de astadata e fórte fruptifera. Demissiunâri, denumiri, proiecte, presupuneri proorocii chiaru s. a. de felulu acestor'a din destule. Cu tóte acestea senatulu imperialu si-au continuatu lucrârile sele sî vedemu ca sî gratuléza— in contr'a atâtoru pâreri indoitóre despre continuitatea lui, — viéti'a indelungata. Definitivu nu potemu sa vorbimu nimic'a despre situatîunea interna, cu atât'a mai vertosu cu câtu inca nu avemu nici list'a completa a noului ministeriu, nici program'a aceluiasi.

Ne intórcemu dara privirea asupr'a celoru ce se intempla in afara, sî ne oprimu mai intâiu la multu pomenit'a cestiune inca nedeslegata a Schleswig-Holstein-ului, carea se vede a fi devenitu mârulu de cérta intre Austri'a sî Prussi'a. Césta din urma— lucru cunoscutu acum— vrea sa fia singur'a possessora acestoru ducate. Dupa ce insa pe cale diplomatica nu i-ausuccesu, sa incérca cu amenintiâri, sî de acolo apoi inarmârile fortaretieloru sî anecdotele cele multe, despre prepararea atâtoru patróne, cu cari soldatii prussiani sa tîntésca in austriaci.

Ideea congressului europénu ori câtu o despretiuiescu unii ómeni politici, ea totusi i si scóte capulu din candu in candu. Ministrulu francesu de esterne sa se fi esprimatu câtra solulu austriacu sî prussianu, ca atâtu cestiunea Schleswig-Holsteiniana, câtu sî cea româna, fâra de unu congressu nu se voru poté deslegá.— Cestiunea escata din diferintiele intre Pap'a sî reg. Victoru Emanuilu, sa vede aprópe de deslegare, la ce va contribuí fórte multu acum definitiv'a recunóscerea regatului Italici sî din partea Spaniei. Intalnirea reginei Isabel'a cu Imperatulu Napoleonu nu se demintiesce, ci se modifica intr'atât'a ca are sa fia in Biaritz.

Alegerile in Angli'a suntu pe gatatu sî se dîce ca au esîtu pe partea liberaliloru. Universitatea Oxforoiana s'au purtatu mai neliberatu la alegeri, lasandu pe candidatulu ei Gladstone sa cada. Impregiurarea acést'a se dîce ca au castigatu lui Gladstone sî mai mare popularitate sî fu alesu in alte cercuri.

Insciintiare literaria.

(Banatu in dîua SS. Petru sî Pavelu 1865.

Cu ajutoriulu Imperatulu imperatîloru, sî din grati'a bunului Domnitoriu pamentescu ne aventaramu noi gr. orientalii români ai Austriei sî biseric'a nóstra la anticulu locu de onóre — ni se redeschisera incuiatele porti ale vechei sî venerabilei nóstre Metropolie. O binefacere mare acést'a; — o lacrima mai pucina pe palid'a fatia a românîloru gr. orient. o radia de mangaiere mai multu se revarsa spre multu sventurat'a sî trist'a loru biserica; — o caldura divina radica inimele cele mai desperate sî fibrele corpului amortitu par'ca

voru sa incépa a pulsá mai rapede, mai cu viiciune. — Importanti'a acestui mare daru o vomu cunósce mai bine in celu mai de aprópe venitoriu.

Marire sî multiamita Ddieului nostru, carele ascultà suspinulu unui poporu intristatu din vécuri! — Onóre sî omagiu Imperatului nostru Franciscu Iosifu I., carele nu numai cunoscù ci sî esecutà sentinti'a spiritului tempului, vocea poporului, vocea lui Ddieu!

Tempulu sî istori'a in eternu va binecuventá, pre barbatii acei'a, cari au miscatu tóta pétr'a sî au colucratu cu zelu sî cu credintia de ajunserâmu la met'a dorita; — lucrârile loru voru fi pururea cu lauda sî cu onóre comemorate.

Totu aceste lucrâri apoi sî alte cause au staruitu in subscrisulu ide'a sî voi'a de a compune o disertatîune, care se arete referintiele sî diferentiele Românîloru gr. or. din Austri'a cu Ierarchi'a serbésca dela Carlovitiu s. a. s. a. — Pentru disertatîunea acést'a, carea a potutu dá vre-o 8-9. cóle tiparite s'a deschisu prenumeratîune in 10 sî 11. Martiu 1862. in foile nóstre periodice din Transsilvani'a, unde s'a dîsu, ca opulu vá costá pâna le 80-90. cr. v. a. sî s'a cerutu unu anticipatu de 50 cr. pentru a poté incepe indata tiparirea. Insciintiarea opului s'a acceptatn cu celu mai mare entusiasmu, care inse curendu se paralisà prin anonimitatea auctorului. Spre domolirea acestei recele s'a publicatu in 3. Ianuariu 1863. in „Telegr. Rom.“ ca nu se cere anticipatulu, ci uumai subscrierile doritoriloru de a-si cumperá cartea.

Astadi sta lucrulu altfelu. Nen'crederea, indoiél'a sî fric'a fia fostu in inim'a cuiva, fia fostu numai in buze, au secatu de odata cu funtan'a loru „anonimitatea“ . . . câci parintele pâna astadi reu nu mai are causa de a-si ascunde sî de acum inainte fetulu seu, temendu-i viéti'a sî temendu-i sórtea sea propria. . . . — Opulu se va dá publicitâtiei sub numele auctorului seu . . . sî éc'a acum se sî insciintiéza onor. publicu, cum ca opulu de lun'a trecuta se afla dejá la tipografi'a Archidiecesei nóstre gr. or. din Ardélu, de unde ni se insciintià, ca in 4-5. lune, va sa dîca pânâ la capetulu lui Octobre a. c. va esî tiparitu. Deca neincrederea si celelalte dóue surori alei ei se voru fi estinsu sî asupr'a opului insusi, intielegemu intern'a valóre a materiei lui: atunci le spunemu, ca opulu se va comendá elu insusi bine — reu, in data se va invoí cineva a celí cuprinsulu lui, care urméza ací mai in josu. Afara de acést'a aretâmu, ca materi'a in decursulu tempului s'a mai intinsu, sî mai inavutîtu preste totu, dar mai vertosu in sectîunea din urma: despre drepturile Românîloru banâtieni, in câtu se crede — cum ni se insciintià ca va dá la 20 cóle, tiparite. — Pretiulu opului in momentulu de facia nu se póte defige, potemu inse asecurá, ca cól'a nu va trece preste 10 cr.

Aceste cercustâri indereptatiescu pre auctoru a sperá, cum ca toti carturarii români mai vertosu cei din Austri'a, voru grabí a sî cumperá opulu ce-lu prblicâmu ací platindu acum inainte 50 cr. v. a. fia care la celu mai aprópe colectantu, remanendu restulului a se depune la priimirea opului, iéra p. t. DD. colectanti cei numiti in anunciulu din 1. Martiu 1862. sî inca acestia: D. Vasiliu Babesiu cojude la Tabul'a regia in Bud'a-Pest'a, Domnii Atanasiu Siandoru sî Ioanu Rusu Prof. in Aradu, D. Demetriu Iacobescu Protopopu in Meadi'a, D. Lazarn Tiapu Parochu sî Ases. cons in Diorlentîulumare, D. Petru Ratiu de Caransebesiu Jude cerc. in Cacova, D. Petru Ned'a Jurasoru cerc. in Ducnecea—suntu cu tóte cuveninti'a rogati e solicitá, cá cartea acést'a de interesu generalu eclesiastico-natîunalu se strabata pâna sî in casele agricultoriloru carturari din tînuturile Domnieloru sele sî pâna la 1. Septemvre a. c. ami tramite banii adunati impreuna cu listele prenumerantîloru sî aceloru ce au datu anticipatulu de 50 cr. sî a celoru ce si-au datu deocamdata numai parol'a, ca candu voru priimí cartea, voru platí-o. Din bani voru detrage 10% pentru spesele postale sî pentru faticele avute, carea mica rebonifciatîune materiala mai adaugemu sî ceea a inimei — . o multiamita ferbinte, sempiterna.

Pentru comendarea acestui opusclu auctorulu vine a rogá cu tóta umilinti'a sî devotîunea pre Esceletni'a Sea Domnulu Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a sî pre ceialalti Prelati ai nostri bisericesci Eugeniu Hacmanu sî Procopiu Ivaciovici u, cum sî pre Ilustrii barbati ai Romanimei: D. Andreiu Mocinide Foenu, D. Georgiu Hormuzachi Vicepresidentu alu Societâtiei pentru literatur'a sî cultur'a româna din Bucovin'a, D. Georgiu Popp'a Comite supremu in Aradu. — De óre-ce cartea acést'a, cautându la interesulu ei generalu romanescu, ar trebui sa tréca preste murii confesiunali sî se strabata pretotindenea, unde bate inima de românu, (eu asiu dorí, cá ea sa fia mai ferice cá sorus'a „cele VII virtuti“) asiá subscrisulu sî iea cutezarea de a rogá cu tóta umilinti'a pentru conmendarea sî impartîrea ei si intre fratii gr. cat. cum pre Escelenti'a Sea D. Archiepiscopu sî Metrcpolitu gr. cat. Contele Alesandru Sterca-Siulutiu, Domnii Episcopi de aceasi confesiune Dr. Alesandru Dobr'a sî Dr. Iosifu Popu-Selagianu, pee Venerabilulu Capitulu din Diecesea Armenopoliei, pre Reverendismulu D. Canonicu etc. Timoteiu Cipariu sî pre toti binevoitorii. (Va urmá.)

Publicatiuni.

Intru intielesulu §-ului 4 alu statuteloru Reuniunei femeiloru române Membra activa a reuniunei póte fi oricare dama va numerá pe fia-care anu celu mai putînu 1 f. v. a. la fondulu Reuniunei, sî cu atâtu mai vertosu acele care-si voru capitalisá, acea tacsa depunendu la casa odata pentru totdeaun'a o suma corespundiatória, dupa care sa se póta trage venitu siguru analogu tacsei ce numera. In anii dintâiu ai insciitiârei acestei Reuniuni au numeratu la fondulu ei câte unu capitalu, din care se trage venitu anualu siguru sî curatu, intre altii sî altele urmatorii domni, archipastori sî dómne: 1850.

Zoe I. Iug'a in Brasiovu m. c. f. 100. Stan'a C. Belgasoglu 100 f. Sofi'a Br. de L. de Wohlgemuth Sibiiu 50 f. Zoe St: Stoic'a, Bucuresci, 40 f. Mari'a vid. Steriu, Brasiovu, 20 f. Mari'a Ioann Branu Capitanitia, Sabiiu. 20 f.

1851.

Baronés'a G. Sin'a Vienn'a m. c. 1000 f. Episcopulu Vas. Erdelí, Oradea mare, 100 f. Ann'a Rudolfu Orgidanu Brasiovu, 100 f. Constant. Bicu Brasiovu 46 f. 40 xr. Episcopulu Sterc'a Siulutiu Blasiu, 40 f. Archimandr. Patriciu Popescu, Banatu, 40 f. Ecaterin'a Popescu din Lugosiu, 21 f. Carolin'a Dumovitiu din Vienn'a, 20 f. Todoriti'a Balanu, Bucuresci, 20 f.

1852.

Constant. Hormuzache dela mai multe cocóne, care n'au voitu a se numí (298 #) m. c. 1390 f. 66 xr. Episcopulu Andreiu Br. de Siagun'a, Sabiiu. 290 f. Iulian'a Mocioni de Foen 260 f. Marele Ag'a Eudocse Hormuzache, Cernautiu, 100 f. Raluc'a I. S. Gerasímu, Bucuresci, 60 f. Gubernatorulu Principe Carolu de Swarzenberg, Sabiiu 50 f. Capitululu gr. cat. Oradea Mare 50 f.

1853.

Cocón'a Elisá G. Sturdza n. Hormuzache dela mai multe cocóne care n'au voitu a se numí (290 #) m. c. 1352 f. 30 xr. Baronés'a Ifigeni'a S. Sin'a, Vienn'a 140 f. 57 xr.

1854.

Maiestatea Sea Elisabet'a Imperaîés'a Austriei (in 8 luniu) m. c. 750 f. Preotés'a Mari'a V. Tincu, Versietiu 30 f. Nicolae Nagi, Parochu in Vienn'a 30 f. Georgie Vasilieviciu, Giul'a in Ungari'a 28 f.

1855.

Ecaterin'a G. Ioann, Brasiovu m. c. 222 f, Mari'a Gavrilu Munteanu din Brasiovu testati 50 f. Episcopulu Aradului gr. res. Procopie Ivatscoviciu din sum'a adunata de 222 f. 27½ xr. Constantinu Udrea, Lugosiu 20 f.

1857.

Constantinu Hormuzache, (60 galb.) 270 f.

1860.

Archimandr. Patriciu Popescu v. a. 120 f. Mari'a D. Nicolau, Brasiovu 50 f. Barbar'a vid. Crisianu 42 f.

1861.

Episcopulu Vasilie Erdeli v. a. 100 f.

1863.

Iancu Archimandrescu, Brasiovu v. a. 200 f.

1864.

Elen'a Vas. L. Popu escel., Sabiiu v. a. 20 f.

1865.

Cristin'a Romanu Capitanitia, Codlea v. a. 20 f.

Pre lânga acestea sume au intratu in anii trecuti dela mai multe Comune romanesci, precum din Alb'a Iuli'a Zlatn'a, Bistra, Unedór'a, Hatiegu, Orestia, Blasiu, S. Regenu, Boitia, Ruisioru, Resînariu s. a. s. a. sume dela câte 40 f. pâna la câte 200 f. m. c. eara din Bucovin'a venira totu prin staruintiele ilustriei famili Hormuzache numai in anulu 1851. 1419 f. m. c.

Numai prin asemenea caldura sî devotamentu fondulu Reuniunei ajunse in stare de a cresce precum a crescutu, eara administratiunea leala ii asigura esistinti'a sî prosperarea lui.

Ne place a crede ca in dîlele nóstre inca se voru aflá dame iubitóre de omenime sî pline de o ambitiune nobila pentru stimá secsului propriu, care daruite dela Ddieu sî cu stare materiala mai insemnata, voindu totu odata a scapá sî de incomoditatea de a ingrijí pe fiacare anu pentru numererea tacsei de membre, nu voru lipsí a capitalisá tacs'a câta numerá pâna acum. Deci se face stimateloru Membre din Brasiovu sî districtu cunoscutu ca list'a ce se tramite spre inscriere are dóue rubrici, un'a pentru tacs'a anuala, eara alt'a pentru capitalulu tacsei, pentru cá asiá se-si póta alege fiacare membra pe care rubrica va voí; se presupune totuodata, ca membrele dinafara voru bine voí a compune pentru sinesi totu asemenea lista. Brasiovu, 19/7 Iuliu 1865.

In numele Comit. Reuniunei femeiloru române prin
Anastasi'a Datcu, Presied. Efrosin'a I. G. Ioann, Cassiaritia.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 56. ANULU XIII.

Sabiiu, in 18|30 luliu 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. sî pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu in 15 Iuliu 1865.

Domnulu Professoru de limb'a sî literatur'a româna la gimnasiulu mare din Cernautiu Aaronu Pumnulu au edatu cartea intitulata „Privire repede preste dóue sute siése-dieci sî siepte din proprietâtîle asiá numite „Mosíi monastiresci“, din carile s'au formatu maretiulu fondu religiunariu alu Bisericei dreptcredincióse resaritene din Bucovin'a— facuta dupa adeverintie autentice sî urice“. Pretiulu cârtiei este 1 fl. 30 xr.

Autorulu eruditu sî zelosu premite cârtiei sale acésta Precuventare:

„Asta privire preste mosîele Fondului religiunariu din Bucovin'a se da publicului in mâna, mai intâiu pentru insemnatatea cea mare a obiectului, ce se cuprinde intr'ens'a, câci ce lucru póte sa aiba pentru noi interesu mai mare, decâtu proprietâtîle acelea, din carile se sustîne tóta biseric'a nóstra, totu clerulu, sî toti dregatorii bisericesci, dela capulu Bisericei, sî pâna la celu mai de pre urma scriitoriu sî sierbitoriu alu bisericei; din carele este indiestrata sî se sustîne o mare parte de scóle sî de asiediaminte de cultura, precum institutulu teologicu din Cernautiu, la gimnasiulu plenariu din Cernautiu doi professori de limb'a româna sî doi Catecheti, Seminarulu din Cernautiu; Gimnasiulu plenariu din Suceav'a; scól'a normala sî preparandiala natiunala din Cernautiu; scól'a reala plenaria natiunala din Cernautiu; scól'a de dascalia din Cernautiu; unu Catechetu la scól'a de fete din Cernautiu; scól'a normala din Siretu; Catechetulu dela scól'a normala din Suceav'a; 55 invetiatori triviali; ajutóre la 72 de scóle triviale; infiintiarea de scóle trivîale pe unde nu suntu inca, nici se afla mijlóce spre infiintiarea loru; pensiuni la mai multi professori triviali, sî la veduve de ale loru s. a. s. a. Eata dara, ca tóta viéti'a nóstra religiunaria, morale, spirituale, natiunale, sciintiale se sustîne din acele proprietâti; eata ca tóta desvoltarea, sî cultivarea nóstra religiósa, natîunale, spirituale, sociale se ajuta sî se naintéza numai prin Fondulu religiunariu, formatu din proprietâtîle insemnate in asta carticica; deci cine aru poté fi cu inima atâtu de impietrita, sî atâtu de nepasatoriu pentru fiinti'a s'a, sî pentru desvoltarea sî nobilarea acelei'a, care sa nu dorésca fierbinte din adenculu sufletului seu, cá sa cunósca mai deaprópe acestu isvoru nesecaveru alu fericirei sale, acestu sustîitoriu sî innaintatoriu alu vietiei sale religióse, morale, natiunale, alu fericirei sale celei adeverate, ba chiaru alu esistintiei sale? cá asiá conoscendu-lu sa-lu scia sî aperá de intemplâri neprevediute, stricacióse, sa scia a-lu sî inmultî sî folosí dupa cuviintia pururea!

„Mai departe se publica asta privire cu acelu scopu, cá prin aceste inceputuri crude sî nedeplinite in tóta prinvinti'a sa se dea ocasiune binevenita sî dorita la barbatii, cei ce au cunoscintie mai latîte, mai amerunte sî mai acurate despre acestu obiectu atâtu de insemnatoriu sî cumpanitoriu, sî suntu provediuti sî cu mijlóce de ajunsu spre capetarea sî publicarea uriceloru atingatórie de proprietâtîle Fondului, cá ei sa indeplinésca tóte scaderile. ce se voru fi aflându in asta carticica, sî asiá apoi cunoscinti'a acurata, deplina sî lemurita despre tóte mosiile monastiresci, din carele s'au formatu Fundulu religiunariu sî despre nemoritorii barbati: Principi, Episcopi, Calugeri sî proprietari mireni, cari au daruitu acele mosii, sa o verse in cunoscinti'a sufletului nostru alu tuturoru credinciosîloru fii ai bisericei nóstre, sî prin aceea sa ne indemne sî pre noi, cá nu numai sa ne aretamu pururea cea mai religiósa multiamire câtra acei binefacatori ai nostri, dar totdeodata sa rogâmu cu umilintia indurarea domnedieésca, cá sa reverse sî in inimele nóstre ale tuturor'a evlavi'a, spiritulu, sî zelulu celu sfantu alu binefacatoriloru acestor'a preafericiti, ca asiá sa facemu si noi daruiri sî fonduri pentru urmasii nostri, dar nu sa traimu numai de a gatá din cele ce au fundatu si-au intemeiatu pentru noi fericitii, sî pururea pomenitii sî nemoritorii nostri strabuni naintasi!

„Pentruca sciutu este: ca totu, ce avemu, sî totu, ce facemu in asta viétia pamanténa, piere sî se nimicesce, cá cum n'aru fi mai fostu, sî numai fapt'a cea buna remâne de pomenire binecuventata dupa mormentu!

„Nu ve adunareti comóra pe pamentu, dîce sfânt'a Scriptura, unde vi o manânca moliele sî rugin'a, unde vi o sapa furii, sî vi o rapescu; ci ve adunati comóra in ceriu, adeca, faceti fundatîuni pentru biserici, pentru scóle, pentru academie de drepturi, fâra de care sunteti periti, sî nu ve mai poteti aperá de apunerea totala! pentru studentii cei cu talente, dar fâra mijlóce, pentru Reuniunile sî Associatîunile ce se infiintiéza spre inaintarea culturei religióse, morale, nátîunale, scientîale spre fericirea nostra sî spre marirea lui Dumnedieu prin faptele vóstre; câci numai atunci comór'a vóstra nu vi o manânca mai multu nici moliele, nici rugin'a, numai atunci nu vi o mai potu nici sapá nici rapí furii!

„Celu ce are urechi de audîtu, sa auda sî sa intieléga; sî cine are sufletu in sinc sî inima de simtîtu, sa simta sî sa lucredie!

„Eara tu Dumnedieule alu religiunei, alu moralitâtii, alu natîunalitâtii, alu culturei, sî alu fericirei fiintieloru tale, Tu Parintele luminiloru! revarsa-ti binecuventarea t'a cea cerésca asupr'a acestui inceputu, ce s'a facutu! Asiá sa fia!

Maideparte espune Autorulu prescurtu, ca „ortografi'a din acésta carticica nu este potrivita cu totulu cu aceea, cu carea este tiparitu Lepturariulu romanescu pentru gimnasie, totusi crede, ca va fi usióra de cititu pentru fia-cine, sî ca ea nu este compusa pentru recomendarea sî introducerea vreunei ortografii, ci numai pentru scóterea la ivéla a obiectului celui cumpenitoriu din asta carticica. Câci pâna ce ne vomu ocupa mai multu numai cu lucruri sî interese straine; ear nu cu interessele nóstre de viétia, cu cunóscerea mijlóceloru acelor'a, sî cu bun'a sî intielépt'a loru intrebuintiare: pâna atunci sa credemu, Frati Români! ca nu va fi cu potintia a inaintá in cele bune sî de folosu neaperaveru. De câtu sa te imbraci in portu natîunatu romanescu, sî sa lucri cá Neromânu; mai bine te imbraca cum poti, sî lucra cá R o m â n u a d e v e r a t u, dupa maretiele esemple ale strabuniloru tai!“

Cernauti 6/18 Ianuariu 1865, in dîu'a de Bobotéza. Autoriulu“. —

Noi caracterisâmu opulu acest'a alu Dlui Professoru Pumnulu de celu mai mare pretiu, sî dîcemu, ca ceea ce este Tesaurulu istoricu alu Domnului Alessandru Papiu in mare, aceea este opulu Dlui Pumnulu in micu, câci ne-au scosu la lumina cu documente originale adeverulu acel'a mare sî neresturnaveru, prin care cunóscemu pe acei Principi, Archiierei, Calugeri sî Proprietari mireni, carii prin fundatii marinimóse s'au facutu nemoritori la nati'a româna, sî dau subsistintia la toti sierbitorii religiosi, natîunali, spirituali sî sociali.

Precuventarea Dlui Pumnulu la acésta scriere este unu capu de opera, este cosiniti'a cea plina de miere spre indulcirea natîei intregi, sî repetît'a ei cetire, sî apretiuirea ei caldurósa nu se póte recomendá din destulu.— Noi mai aflâmu in precuventarea acést'a sî icón'a cea via a pietâtii Dlui Pumnulu, ce o pórta in inima-i pentru Mecenatii natîunali; aflâmu o lucrare de pietate, prin care Domni'a lui potrivitu pusetîunei sale au facutu Parastasulu celu mai solenu spre aducerea aminte sî spre preamarirea eterna a aceloru Fii mari ai natîunei române, carii cu sacrificiele loru stralucescu sî voru stralucí pe altarulu Bisericei sî natîunei române, pâna candu va fi unu Românu adeveratu in lume!

Situatîunea de fatîa.

In numerulu trecutu amu fostu apostrofatu in vre-o câte-va cuvinte situatîunea nóstra de fatia. Schimbârile care s'au urmatu de unu tempu incóce au tressaritu pre barbatii politici

de tóte pârtîle sî partitele, sî pâna ce susu in Vienn'a suntu inca tóte acoperite de velulu viitoriului (de sî celu mai de aprópe) resaru cu gramad'a intrebâri, se audu voci, care de care mai opuse Cestiunea ungara ceeace fù miscata inca de opusetîunea senatului imperialu, devine objectulu desbateriloru in foile publice in tóte variatîunile ei. „Continuitate“ de dreptu „complanare“ suntu parole de dî.

Noi nu potemu de asta data mai bine ilustrá situatîunea decâtu aratandu parerile care predominéza spiritele, despre intrebârile sî cestiunile ce se ivescu pre tapetu.

Incâtu pentru continuitatea drepturiloru unguresci, publicului nostru credemu, cai e destulu de cunoscuta, de pe la marcalele tînute dupa diplom'a din 20 Octobre. Ea adeca pretinde vigorea legiloru unguresci aduse la 48 pâna atunci, pâna candu acele prin factorii legislativi se voru inlaturá.

„Const. Oest. Ztg.“ vorbindu despre continuitatea acést'a pune intrebarea, ca pâna unde se intindu legile acestea nevatamabile? Câci dupa cum stau lucrurile astâdi, activitatea legislativa a dietei ungare din 1849, nu póte nice decum pretinde epitetulu acest'a. Mai departe, ca chiaru sî aparatorii cei mai caldi ai acestoru legi incheie continuitatea cu articolulu de lege 31. din a. 1848. Dupa aceea arata ca legile din 48 nu cuprindu nici mai multu nici mai putînu, decâtu resturnarea constitutîunei celei vechi unguresci, prin timiditatea unei, sî prin precipitatea altei pârti, sî in fine rumperea lagaturei legale intre Ungari'a sî ceealalta Austria. „Cine cunósce acestea (adeca cele ce s'au intemplatu la 1848/9 sî articulii dietali din 1848) incheie Const. öst. Ztg“ va pricepe ca e unu evenementu cu totulu fabulosu in istoria, a pretinde cine-va recunoscinti'a dreptului acestui'a de dreptu continuu, din partea imperatului sî a imperiului, dupa ce inca n'au crescutu iarba preste urmemele consecuintieloru celoru funeste a unei aseminea legislatîuni; dupace prin marinimós'a activitate a Imperatului, prin increderea din partea imperiului sî prin poterea cea nerespingibila sî secreta a desvoltârei istorice s'au fostu creatu o stare constitutîunala, preparata de mai multe sute de ani, pretinsa de esistinti'a sî positîunea imperiului, carea realisandu unitatea dreptului sî statului, da garantia de pacea sî binele popóreloru.— Sî tóte acestea sa nu fia nimic'a fatia cu ceea ce numesce o partida dincolo de Lait'a „continuitate de dreptu.“

Pecandu o fóia centralistica vorbesce astfelu, federalistii, fâra de a intrá in cestiuni de acestea, astépta sa véda ce directîune va luá cancelarulu ungaru, de va respectá elu cuvintele maiestatice pronuntiate la Pest'a, cu ocasiunea caletoriei din urma, séu va privi pe natîunea magiara, cá pe cea singura natîune politica, sî unica chiamata de a administrá sî guvernâ. In casulu acest'a partid'a acést'a se promite a combate regimulu dlui de Mailatu din tóte poterile, aliindu-se cu tóte natîunile nemagiare ale Ungariei.

Despre entusiasmulu celoru mai multe foi magiare, causatu prin schimbârile de fatia numai avemu sa perdemu cuvinte. Nici ca avemu de a spune publicului déca acele suntu pre lânga continuitatea drepturiloru din 1848. Caracteristicu este insa, ca dîuarulu „Korunk“ se ocupá in septemânile trecute cu „punctulu de gravitatîune“ alu imperiului, pe care-lu afla in Bud'a—Pest'a.

Dupa ce aduce motivele politice sî strategice pentru acestu punctu de gravitatiune incheia, ca indata ce „scirea“ acést'a aru capetá o forma mai pipaibila, Ardélulu inca aru luá alta fatia, „pentruca dîce „Korunk“ „Ungari'a se intregesce prin Ardélu; fâra Ardélu Ungari'a e deschisa; cine domnesce Ardélulu, domnesce, incependu dela Dunarea de josu pâna la Tis'a sî pâna la marea négra.

„Pesti Nápló“ mai seriosu sî mai ganditu nu se preda cu totulu in bratîele optimismului, ci si esprima speranti'a de a se mai intalní cu coleg'a seu „Botschafter“ ce are sa apuna cu ultim'a lunei acestei'a, va sa dîca speréza ca va mai avé ocasiune de a se ciocní cu centralismulu, cârui'a acum i se face din tóte pârtîle prohodulu.

Déca stâmu se reasumâmu, vedemu ca pâna acum suntu numai sperantie sî temeri. Cu pasîrea ministeriului celui nou sî cu redeschiderea dieteloru, care inca nu mai suntu departe, vomu esî din starea cea dubia, in care ne aflâmu.

Interpelatiune.

In siedinti'a casei ablegatîloru din 21 Iuliu 1865 s'au cetitu urmatórea interpelatîune indreptata câtra Escel. Sea. ministrulu de finantia:

„Se aude din isvoru siguru, ca in unele comune ale Transniei, darea capului pe anulu curinte se prescrie de 4 f. in locu de 3 f., de 2 f. in locu de 1 f.

Cu privire la faptulu acest'a sî permitu subscrisii a intrebá pre Escel. Sea dl. ministru de finantie: Ce mesuri cugeta Escel. Sea a luá, spre a impedecá procederea acéstá opusa legei despre imputînarea dârei personale in Transsilvani'a, facuta pe cale constitutîunala sî sanctiunata de Maiest. Sea?

Vienn'a 21 Iuliu 1865.

Franc. Obert.	Lemény.
Mandelblüh.	Schneider.
Aldulcanu.	Dr. Teutsch.
Fr. Schuller -Libloy.	Gull.
Ios. Filtsch.	Issecesculu.
Ioann Popasu.	Thót Sam.
Cavaleru de Puscariu.	Hagenauer.
Demetr. Mog'a.	Grüner.
Eiselsberg.	Kuziemski.
Ladislau de Buteanu.	Mogilnicki,
Kopetz.	

S a b i i u 17 Iuliu. Unu telegramu a „Hem. Ztg.“ etc. de eri spune, ca in 27/15 l. c. s'au inchisu senatulu imperialu. Cuventarea de tronu esprima recunoscintia pentru activitatea senatului sî face o reprivire asupr'a proiecteloru decise. Mai incolo spune, ca regimulu va staruí pentru sustînerea pâcei in Europ'a, iara cestiunea Schleswig—Holsteiniana va cercá Imperatulu in cointielegere cu regele Prussiei a o apropiá de deslegarea, care sa corespunda atâtu interesseloru Germaniei intregi, câtu sî positiunei Austriei in confederatîunea germana. Motive de insemnatate ceru curend'a deschidere a dieteloru din tierile partiei resaritene a imperiului, din care causa au sî remasu desbaterea bugetului pe 1866. Se recomanda tîntirea intr'acolo, cá o tractare comuna a drepturiloru, interesseloru sî detorieloru comune a toturoru tieriloru sa unésca tóte popórele imperiului. Tîntirea acést'a sa fia basata pe recunóscerea conditîuniloru de viétia a monarchiei, pe iubirea sî credinti'a câtra tronu sî patri'a comuna, sî atunci cu ajutoriulu lui Ddieu, aceea acusi va devení unu faptu realisatu sî o veste de bucuria.

Audîmu ca Escel. Sea Guvernatorulu are sa sosésca in curendu la Sabiiu. Cu acést'a sta in legatura apoi scirea despre deschiderea dietei ardelene, carea se dîce ca nu aru fi departe. —

M e r c u r e a 25/13 Iuliu 1865. Avendu de a inpartasî unu actu celu putînu pentru Românii din Mercurea nu de mica insemnatate,— unu actu in tempulu presentu sî cu atât'a mai putînu in trecutu fâra parechie, unu actu vrednicu de imitatu sî care nu are debuintia de nici unu comentariu, pentru ca se lauda elu insusi pe sine.

Presbiteriulu precum sî representanti'a asiá numita — cea mare a bisericei evang. luth. au resolvitu inca in 28 Maiu a. c. prin majoritate de voturi pe sém'a zidindei bisericei gr. orient. de aici, unu ajutoriu de 2000 f. v. a. care conclusu substernandu-se apoi in intielesulu prescriseloru sustatóre, venerabilului Consistoriu cercuale, s'a priimitu sî intaritu sî de câtra veneratu acestá cu de plina unanimitate de voturi, sî asiá eara acest'a unicu in felulu seu s'a sî inmanuatu antâiu sub insemnatului. Ne simtîmu deci placutu oblegati, a rostí prin acést'a in publicu toturoru acelor'a, carii au contribuitu la fapt'a, care credu se póte numí, in celu mai strensu intielesu alu cuventului, unu adeveratu productu alu dragostei fratiesci, — sî in indeosebi P. On. Domnu Decanu sî Parochu din Mercurea D. M. G e s t a l t e r sub a cârui presidiu, atâtu in presviteriu sî representanti'a cea mare, câtu sî in Consistoriulu cercuale s'a decisu pomenitulu sî marinimosulu ajutoriu — cea mai adenca sî caldurósa multiamire.

Representanti'a bisericei gr. orient. din Mercurea.

Nestoru Flesieriu, Parochu. Ilia Macelariu. Moise Bunea sî George Barbu, Tutori.

O p r e a sî S t r e z 'a—C a r t i s i ó r 'a in 22/10 Iuliu. Vineri in 21/9 l. c. la un'a óra dupa amédi s'a escatu, focu in comun'a Strez'a—Cartisiór'a, din siur'a unui locuitoriu unde 2 copii au facutu focu. In vre-o câte-va minute 66 de case sî vr'o 70 siuri au fostu mistuite cu totulu. Nenorocirea insa vru a-si estinde bratiele ei cele infioratóre sî mai departe, câci fiindu ventu, foculu fu strapurtatu de ací sî in Oprea Cartisiór'a, unde in restempu de o óra se mai potopira alte 170 de case sî 200 siuri.

Reulu nenorocirei acestei'a e cu atâtu mai mare, cu catu bietii locuitori ai comuneloru acestoru asiá de cercate, au fostu risipiti la lucrulu câmpului, sî asiá ce au avutu in casele sî salasiele loru, totu au devenitu prada flacâriloru. Sâ-si intipuiésca acum ori sî cine jalnic'a sórte aceloru ce se intorcea dela zadufulu dîlei, la cenusi'a sî la lips'a totala de pâne, de imbracaminte sî de acoperisiu. Vre-o 1400 de suflete suntu ajunsi de sórtea acést'a trista!

Mare multiamita e de a se aduce Dlui jude processualu Georgiu Mohanu, carele sî de astadata au doveditu cunóscerea missiunei sele, sî carele cu cuventulu mangaiá, iara cu fapt'a cautá sa stérga lacrimile nenorocitîloru, procurandu-le prin mijlocirea sea dela dlu dregatoriu alu contiloru Teleki Sandor sî Gyula, cârui'a inca avemu de a ne esprimá recunoscinti'a pentru fapta-i umana— vre-o 200 ferdele de bucate. Dlu jude susu mentiunatu, cu ocasiunea impartîrei bucateloru, dupa o vorbire fórte mangaitóre daruí din spesele sele proprii, fia-cârui locuitoriu o bucata de pâne sî unu pacharu de vinarsu. O privire de totu rumpatóre de anima erá, candu vedeai pruncii nevinovati, cari traisera dóue dîle numai cu mere prajite de elementulu infuriatu, cum se aduná, cum se imbuldi'a impregiurulu mangaitorului loru. Dee Ddieu cá poporulu sa aiba totu astfelu de barbati cu anima parintésca!

In aceste dóue comune au arsu dintre casele sî salasiele cele coperite cu paie sî cele de materia mai solida. Invetie-se dar toti confratii a-si pune siurile mai departe de case, a-si largí ulitiele sî a se asigurá, câci altmintrea eata cum potu remané 236 de familii la traista de cersîtoriu, ardiendu-le chiaru sî uneltele economice (din acesti'a 3. dî: trei au fostu asigurati). In fine chiamâmu atentiunea totturoru parintîloru, care-si lasa pruncii in tempulu lucrului câmpului pe acasa, a ingrigí mai bine de aprindióre (lemnusie de aprinsu), cá sa nu se mai intemple atari nenorociri!

N. Budacu.

Principatele române unite.

Raportulu Comissiunei miste, despre care promisserâmu in nr. 53 alu fóiei nóstre cuprinde urmatórele:

Mai intâiu dupa o mica introducere vine asupr'a bugetului, despre carele dice ca s'a votatu asiá, dupa cum s'a propusu mai alesu pentru aceea, pentruca tiér'a erá lipsita de bugetu de mai multi ani; reductîuni inse s'aru mai poté face. Dupa aceea si esprima dorinti'a, ca legile privitóre la organisarea tierei, votate sî cari au a se votá, guvernulu sa caute a le pune in lucrare, „câci valórea institutiunei celei mai perfecte se mesura numai dupa feliulu aplicârei principieloru pe cari ea le consacra.“ Aplecarea nóueloru legiuiri, observarea justitiei, sub tóte modurile sele de manifestare, este a dóu'a parte a operei incepute de M. Ta, câci numai cu modulu acest'a legile se voru poté transformá din precepte in fapte, sî petrundiendu in obiceiurile poporului voru radicá simtiulu seu morale.“

Totu in intielesulu acest'a vorbesce com. mista despre legislatiunea penala, la care se adauge, ca ací sa cere, ca fia care individu sa se misce liberu in sfer'a sea. Marginirea carea sa o aiba, sa fia restringerile legali sî responsabilitatea. Se cere energicu stabilitatea mai alesu a functiunariloru chiaru sî cei administrativí, pentruca numai asiá, de o parte se va asigurá viitoriulu, de alta parte védi'a functîunariloru. „Principiulu ierarchiei este totu atâtu de necesariu, ca sî celu alu stabilitâtiei“, câci altmintrea neobservarea acestui'a sî a legei amisibilitâtiei, precum sî inaintârile cele rapedi suntu fórte vatematóre.

Tóte reformele sî imbunatatîrile devinu ilusorii pâna candu sta in tiéra jurisdictîunea consulara, carea vatema autonomi'a tierei, sî asiá comissiunea, basata pe vechile stipulatîuni, cere aplicarea legiloru la toti câti se afla in tiéra fâra deosebire.

Ce se atinge de organisatîunea comuneloru recunósce binefacerile ce li s'au facutu acestor'a, dar cá sa aiba acést'a sî urmârile sale cele bune trebuie, ca veniturile comuneloru sa se intrebuintiedie numai sî numai pentru comune. Atrage apoi atentîunea asupr'a stârei cei deplorabile a Bucurescilloru; recomenda o scrupulósa revisiune in bugetele despartiaminteloru ministeriali; perceptiunea impositeloru (dâriloru) spune ca e neregulata, pentruca nu se reclama la tempu, iar mai tardîu se reclama firesce o suma mai mare, care contribuentulu nu o póte respunde s. a.

Socotelele nu suntu presentate de mai multi ani sî nu se scia, care au fostu starea finantiala pâna atunci, nici cari au fostu chieltuielele.

Amintindu comissiunea de organisare militîei, ca de o imperativa trebuintia dictata de circustantiele presenti, si permite a esprime totuodata sî dorinti'a de a se intrebuinti'a acésta la lucrârile publice, sî acést'a sî pentruca lips'a bratieloru de lucru in tiéra e simtîta, dar sî din punctu de vedere economicu sî sanitariu (sî noi amu dîce sî moralu. Red).

Cere mai departe regularea pensiuniloru prin o lege mai potrivita, pentruca cea in vigóre, associata de multele neregularitâti in inaintarea in functîuni, precum sî in destituirile din functîuni, au impovaratu statulu cu spese netrebnice. Vine apoi asupr'a chiriei ce se platesce pentru localurile autoritâtîoru, cari pe lânga aceea ca constau pe statu sume insemnate de bani, nu corespundu totturoru trebuintieloru aceloru autoritâti. Cere comissiunea, ca din dobând'a de pe proprietâtîle inutili ale statului, sa se edifice case corspundiatóre pentru dregatoriele publice. - Arata starea cea rea a câiloru de comunicatîune, atrage atentiunea guvernului asupr'a mancatorieloru ce se facu din partea agintiloru, intreprindiatoriloru sî a a tecniciloru lucrârilôru publice sî, cum acele de multe ori incepute remânu neterminate, cele terminate cum se ruinéza, sî sî esprmá dorinti'a, ca inceperea lucrâriloru la câile ferate dej'a votale nu se va mai amână. Câtu pentru drumurile vicinali comissiunea recunósce prestatiunea in natura, ca sistem'a cea mai avantagiósa.

Revine apoi asupr'a de mai multe ori esprimateloru dorintie, de a se transformá chieiurile dala Galati, Brail'a Oltenitia, Calarasi sî Gurgiu in porturi. Acést'a dîce comissiunea aru ajutá fórte multu „la radicarea agriculturei, comerciului sî industriei tierei.“

„Scimu prea bine, M. Ta, ca tóte imbunatatîrile nu se potu face de odata, cu tóte acestea in limitele mijlóceloru de cari dispunemu s'aru poté atinge scopulu doritu, déca s'aru urmarí treptatu, ori ce lucrare fâra intrerupere, dupa o sistema bine preconceputa. In faptu insa se cheltuiescu adesea summe insemnate sî in urma se abandona mai nainte de a se terminá, astfelu, M. Ta, fia-ne permisu a ve supune la cunoscintia, cá esemple, inceperea cladiriloru mitropoliei astadi abandonate, academi'a natiunala din Bucuresci, singurulu edificiu publicu de o mare importantia, aprópe terminatu inca din anulu 1858, sî care s'aru fi potutu completá cu mici summe totdeun'a distrase dela destinatîunea loru. Ascmenea ne permitemu a aminti M. Tale sî starea in care se afla mitropoli'a sî casarm'a din Iasi.“ (Va urmá.)

Insciintiare literaria.

(Banatu in dîua SS. Petru sî Pavelu 1865.)

(Continuare din nr. premergatoriu)

Lasu sa urmeze acum.

Sumariulu cârtei

Precuventarea.

I. Crestinatatea Românîloru suptu regimulu Romaniloru sî alu Gotîloru. Românii suntu cei mai vechi locuitori crestini alu tieriloru pre unde se afla ei astâdi. Suptu Imperatulu Galienu (260-268,) crestinatatea s'a recunoscutu ca religiune iertata — religio licita—, sî in Daci'a lui Traianu, mai antaniu in Banatulu Severinului sî cel'a alu Temisiului, s'au immultîtu preotii crestini.

II. Inceputu de organisare bisericésca sî de metropolia la românii din Daci'a lui Traianu inca dela increstinirea loru. Teofilu primulu cunoscutu dupa nume Metropolitu alu Ardélului,

Urmatorii lui Teofiilu scauuulu metropolitanu—câti amu aflatu dupa urme istorice — sî pâna au fostu Românii cu Gotii, apoi sî dupa ce au remasu Românii singuri.

III. Schitie din viéti'a politico-natîunala sî bisericésca a Românîloru dela an. 800 pâna la an. 1494.

Românii de pre la an. 679. deveniti suptu Bulgari sî Schiai in an. 824. se facu independenti, dar mai târdîu devinu iéra sub suzeranitatea Bulgariloru, sî forméza ducate proprie, sî inducu pre bulgari la religiunea crestina dupa ritulu seu celu greco-orientalu sub iuridictiunea bisericésca a Constantinopolei.

Bulgari'a dela 866—869. sub Pap'a romanu, prin sinod. de a tóta lumea VIII. devine formalu iéra sub Patriarch. Constantinopolei.

Ducatele Românîloru in Daci'a occidentala séu modern'a Austria. Conflictele Românîloru cu Magiarii. Asecurarea autonimiei Românîloru prin tractate incheiete cu Magiarii.

Indeplinirea increstinirei Serbiloru intre anii 867—886.

Date despre episcopulu romanescu gr. or. in Ardélu in a. 948.

Inceputulu increstinirei Magiariloru prin epicopu. romanu. Ieroteiu sî prin colucrarea Românîloru.

Domnitoriulu Temisianei atunci mai latîte, romanulu Optumu pre la an. 1000 cá crestinu gr. orient. radicá monastirea gr. orient. Marisian'a mai tardîu numita Cenade dela

Primulu comite alu Temisianei romanulu Cinadu in an. 1038.

Totu pe atunci s'a botezatu sî regele Ungariei Stefanu I. dupa ritulu gr. or. alu Românîloru, aflandu la acesti'a Episcopi sî mai multe monastiri gr. or. in viétia. Pe atunci er'a sî Episcopatulu gr. orient. din Oradea mare in viétia.

Episcopatulu din Ardélu dupa ce Magiarii mai târdîu au priimitu ritulu latinu, a remasu numai a Românîloru.

Se arunca sementi'a desbinârei bisericei crestine in occidentala sî crientala prin evenimentele sciute cu Bulgari'a.

Dupa desbinarea besericei s'a intr'odusu in Bulgaria in loculu glagoliticei grecoslavic'a forma de scriere. — Documente de renumiitii slavisti Copitaru sî Siafaricu, cumca literele, greco-slavice, carele se afla astâdi in cârtile nóstre bisericesci, au de auctoru nu pre Cirulu, carele a nascocitu alfabe-

tulu glagoliticu, ci pre Clemente episcopulu Veletîei in Bulgaria. In alfabetulu acestui'a suntu numai câte-va figure de ale lui Cirulu, iéra cele mai multe suntu grecesci.

Privilegiulu lui Andreiu daruitu Romaniloru celoru din privilegiatele 8. districte banâtiene in anulu 1222.

Archiepiscopulu Ternovei in Bulgaria se face patriarcu bulgaro-românu independentu.

In viéculu XIII. s'au recunoscutu sî intaritu sî pâna acî esistentele scamne archiepiscopale gr. or. romanesci unulu in Romăni'a, altulu in Moldavi'a sî alu treilea in Ardélu la Alb'a-Iuli'a. — Pre atunci erau episcopi sî la românii gr. or. din Cumani'a sî liturgi'a in limb'a romanésca.

Causele pentru carele Serbii de preste Dunare si-au cerutu sî au capetatu Archiepiscopu natîunalu in an. 1219. in Ipeculu Epirului.

Patimele Românîloru in vécurile trecute din partea propagandei catolicismului.

De candu se datéza esistenti'a bulgariloru in tînutulu Carasiului sî pre alocurea?

Batali'a la Cosiov'a a decisu sórtea imparatîei sî patriarchiei sêrbesci.

O manastire romanésca gr. orient. in comitatulu Marmarosiu s. a.

Primulu Episcopu gr. or. in Muncaciu subordinatu Metropolitului de Alb'a Iuli'a s. a.

Inradecinarea elementului slavo-bulgaru in limb'a romanésca. Lupt'a acestoru dóue elemente s. a.

Asupriri din partea Magiariloru asupr'a Românîloru sî a bisericei acestor'a.

IV. Despre Ierarchi'a romanésca gr. or. din Austri'a.

Se demustra esistinti'a, originea, natiunalitatea, resiedinti'a, sfer'a juriditîunei, sî reportulu Metropoliei romanesci de Alb'a-Iuli'a câtra cea din Ariesiu-Tergovesci — Bucuresci sî câtra Patriarchatulu Constantinopolei, apoi sî cumca Serbii antecernoeviceni, cei de pre marginile Banatului — temisianu sî din Ienopolea pâna la infiintiarea Ierarchiei serbesci in Carloviti'u, au fostu impreuna cu Românii din acele pârti supusi Metropoliei de Alb'a-Iuli'a s. a.

V. Despre originea patrarchulu la serbi, schitie din viétia Patriarchatului ipechianu.

VI. Despre emigrârile colonieloru serbesci in Austri'a. — Despre privilegiele, patriarchatului sî teritoriulu loru.

Acestu tractatu cuprinde sî evenimente, cari se tînu de românii cei din acele *tempuri* viscolóse sî demustrâ, cá români austriaci nu pre *calea legei* sî a dereptâtiei, ci prin cercustâri nefavorabile au devenitu sub juriditîunea Ierarchiei serbesci.. sî ca Temisian'a, respective districtele romanesci, nu au fostu nici odata cuprinse in vre unu voivodatu serbescu s. a.

VII. Disertatiune istorica asupr'a diecezeloru gr. or. romanesci din monarchi'a austriaca facisiu cu Metropoli'a gr. or. rom. Alb'a-Iuli'a sî cu cea serbésca de Carlovitiu.

1. Despre dieces'a metropolitana a Ienopolei,
2. Despre dieces'a Oradiei mari,
3. Despre dieces'a metropolitana a Temisiórei-Lipovei,
4. Despre dieses'a Caveranu-Sebesiului sî ceea a Versietiului,
5. Despre dieses'a Ardélului,
6. Despre dieces'a Bucovinei. (Va urmá)

FOITI'A „TELEGRAFULUI ROMANU".

Spectate, Spectabile, Illustrissime s. a.

Nu se póte negá, ca literatur'a nóstra in scurtu tempu a veditu unu sboru, de care se minuna amici sî inimici, dara totusi avemu inca multu de facutu, séu indreptatu, pâna ce vomu vedé unificate ortografiele pân'acum'a asiá diferite; pânace vomu vedé matricul'a oficiolateloru sî titulatur'a loru staverite fâra maimutiaria, pe bas'a solida filologica, sî consunant'a cu natur'a limbei, cá asiá cei nechiamati sa nu faurésca numele vre-unui oficiu maimutîtu dupa o limba cu totulu heterogena de cea româna, nici sa adoptâmu titulatur'a necausonante naturei limbei, sî contraria scopului culturei.

Sa cautâmu adi matricul'a oficiolateloru, sî vomu aflá: Juratu comitatensu, Jude cercualu, Jude supremu, Comite, Comite supremu s. a. cari suntu numai maimutiarii din: megyei esküdt, Szolgabiró, Föszolgabiró, séu imprumutate din secolulu barbarismului, fâra sa se scia pentruce se falsifica matricul'a dela stremosi conchiegata? sî e téma, ca déca aceste (dupa a mea parere) gresieli in scurtu nu se voru indreptá, o potemu patî cá Francesii, cari bucurosi vedu modulu scrierei gresîtu, dara e prétardîu de a-lu poté indreptá.

Juratu comitatensu nu e oficiu, ci e numai oficiului preturei intru ajutoriu, sî controla alaturata. Nu sciu dara pentru ce sa nu se póta numí dupa natur'a ocupaciunei lui „Adjunctu"?

In Istori'a mai vechia a Românîloru 'se afla „Pretoru" capulu unui colegiu, cercu sî „Prefectu" capulu unei Provintie, unui tînutu, districtu, sî in acestu intielesu se usua in principate sî adi, cu totu dreptulu dara se póte pretinde dela nanasiulu cuvinteloru române, sa dee finului seu R. numele „Pretoru" Protopretoru" in locu de „Jude" fabricatu dupa model'a straina „szolgabiró", sî asiá sa nu deie causa strainiloru de a critizá, ca dóra Judele de cercu judeca, séu pazesce, ori ca e fauritu din cercuri. iara Jude supremu e dóra unu postu mai naltu decâtu a simplului „Judex curiae regiae"?

Conte séu Comite supremu e adeveratu din limb'a latina imprumutatu, séu mai bine dîcendu retînutu, dara pe cum oficiulu; asiá sî numele lui se a nascutu numai dupa venirea colocuitórei natîuni magiare, sî tocm'a asiá desémna capulu unui districtu cá sî Prefectulu din tempulu Românîloru vechi.—

Titulatur'a „Spectatu, Spectabilu, Ilustrissimu s. a. asemene e gresîta, nunumai pentru ca e contraria naturei limbei române, care scurta cuvintele, sî nu-si forma din substantivu, adjective in bilu, bila, nici are superlativulu „issimulu issima" (apoi scopulu cultivaturei nu póte fi a stremutá natur'a limbei, ci conformu aceleiasi a formá, a indreptá sî a suplení defectulu,) ci sî pentruca titulatur'a acést'a e trista reminiscentia a sclaviei, a diferintiei cei mare, care erá in Germani'a sub tempulu feudalismului, sî in Ungari'a sub tempulu iobagiei, séu iara a sclaviei.

Associatîunile R. din Ardélu au indreptatu catu-va ortografi'a, sî cea Aradana au petrunsu necessita ea de a unificá ortografiile atâtu de diverse in diverse provincie, dara in privinti'a numirei oficiolateloru, sî in privinti'a titulaturei, atai de unu articulu publicatu in „Gazet'a T." nainte de câti-va ani, sî afara de „Romanische Amtssprache" a preastimatîloru literati Baritiu et Puscariu, cei chiamati pâna adi nu s'au ingrígitu; candu staverirea acestoru dóue ramuri a culturei atâtu e de necessaria. Déca póte fi multiamita limb'a italiana cu unu „signiore", sî cea francesa cu unu „monsieur" fiindu ambe limbi culte, pentru ce n'aru poté fi limb'a nóstra multiamita cu „Domnu" cui s'aru adauge oficiulu Pretoru, Prefectu s. a. sî pentruce sa adoptâmu tituli din limbele acelea, cari mai tînu reminiscinti'a servilismului? Apoi staverirea titulaturei dupa natur'a limbei e necesaria sî pentru aceea, pentruca altmintrea se da sî se priimesce de multe-ori chiaru sî de plas'a speculanta, titluri de acelea, cari d. e. in Principate se dau numai Domnitorului. Asiá suntu Maritu (Nagy ságos.) — „Tekintetes", „Spectatu", „Spectabilu" e ori care diuasi, ori care obiectu, la care poti cautá cu ochii, care se póte (dupa limb'a latina) spectá, din care causa titulatur'a acést'a nu numai nu distinge pusetîunea de persóna séu de diregatoria, ci mai curendu se póte privi de dejositória.— Apoi mai virtosu unu suplicantu de câte-ori nu scia determiná cu care titlu sa se adreseze, de atâtea ori va poté vatemá aroganti'a acelui'a câtra care se adresséza;

Eu sciu unu casu, unde unu oficiantu aristocratu numai pentru aceea alungatu pre unn scriitoriu sub nume de Spanu, pentru ca au datu Dlui séu Judeu titlulu Tekintetes, sî pentruca nici aristocratulu nu poté pretinde mai mare titlu: care titulatura, séu diferintia pe deplinu aru supliní numele de botezu a oficiului adaugatu lânga „Domnu" sî cu acea deodata s'aru delaturé scrupulo-sitatea, fric'a, ca aroganti'a se va vatemá. —

Ce e dreptu, modulu acest'a se póte usuá, sî singuraminte sî apoi usulu sa defiga titulatur'a, dar pâna candu se va staverí, nu fâra vatemare, insa déca titulatur'a aru fi defipta prin autoritatea Associatîunei dupa o contielegere cu alte Associatîuni, sî barbati literati, atunci nimenea va judecá vatamare intr'aceea, ca nu luâmu titulatur'a straina, titulatur'a, care cugetandu bine insusirea ei, vedesce unu servilismu.—

Bine aru fi déca a parerea publicata directîunei aradane in privinti'a unificandei ortografii s'aru estinde sî asrp'a numeloru oficii sî asupr'a titulaturei. U. i.

*) Autorulu e rogatu a-si chiarificá mat bine ideile, candu ese in publicu cu ele. Red.

Mai nou.

Unu telegramu alu „Herm. Ztg." de eri aude ca Schmerling e denumitu presiedinte la curtea de cassatiune (nu la a Trauniei.) Belcredi ministru de statu cu presidiulu ministerialu sî cu ducerea ministeriului de politîa. Conte Larisch ministru de finantie, Comers presied. dela trib. superioru din Cracovi'a ministru de justitia. Mecséry, Lasser, Plener sî Bar. Reichenstein pensiunati; celu d'antâiu cu reservarea de a fi sî mai departe aplicatu. Generalului de cavaleria Conte Haller is'au increditu conducerea trebiloru cancelariei transsilvane.

Redactorulu sî tiparitoriu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a sa pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 59. ANULU XIII.

Sabiiu, in 29 luliu (10 Aug.) 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Meditatiuni in ajunulu adunarei gen. a Associatiunei Transsilvane române pentru literatur'a si cultur'a poporului românu.

Cate-va dile si Associatiunea Transsilvana pentru literatur'a româna si cultur'a poporului românu si va tiné V-a adunare gen. la Abrudu in 27/15 a lunei curente. Amu dori din tóta anim'a ca déca adun. gen. din cei doi ani de mainainte, au fostu atâtu de putinu cercetate, celu putinu acést'a adunare tinenda in acelu locu clasicu si plinu de remniscentie pentru Români, se fia pre câtu se póte, mai numerósa. — Acést'a adunare are de a resolvi unele probleme aduncu taiatórie in viitoriulu nostru literariu natiunale, si din astu motivu, fia-care barbatu de litere românu, fia-care inteligintu, fia-care capacitate romana are imperiósa detoria, a contribui si a inlesni cu luminele geniului si a culturei sale resolvirea aceloru probleme Intre acele probleme, loculu primu 'lu ocupa punerea la calea mesureloru necesarie, pentru stabilirea unei unitâti in ortografi'a româna cu litere, cá cu modulu acest'a sa se puna o basa solida atâtu la prosperarea culturei limbei natiunale, câtu si la inlesnirea invetiarei acelei'a din partea strainiloru, cari schimbesce oricum constelatiunile de pre orizonulu politicu alu patriei nóstre, — totu-si voru debui pre viitoriu sa se intereseze mai multu de studiulu limbei române, de câtu pâna ací; si atunci doritorii de a ne studiá limb'a nóstra, nu voru mai avé temeiu, a se plânge, ca câte gramatici romanesci, mai atâtea ortografii avemu. Ba inca unii neromâni, cari dicu, ca se ocupa cu stidiulu limbei române, devenira la idea, ca pentru densii aru fi mai usióra invetiarea limbei române, usuandu-se si mai incolo, slovele cirilice.

Comitetulu Associatiunei Transsilvane in o siedintia a sea, a inbratisiatu cu tóta caldur'a initiativa luata din partea Associatiunei natiunale din Aradu pentru cultur'a poporului românu, — in privinti'a unificârei ortografiei române si totu deodata a decisu, ca in raportulu seu anuale sa se propuna si recomende viitórei ad. gen. cu totu zelulu pertractarea acestui obiectu importantu. —

Va depende deci dela viitóri'a adunare gen. cá acestu obiectu, sa se discutez si ventileze din tóte punctele de vedere, din partea aceloru barbati chiamati, cari in cursu de mai multi ani, si au facutu studie seriése din filologi'a limbei române. Acesti'a barbati, condusi de geniulu luminelorn sele condusi de resultatele si esperientiele studieloru indelungate si seriése, sperâmu ca si-voru da tóta silinti'a, cá ortografi'a limbei române se apara in vestmentulu seu adeveratu românu si se contîna in sine factorii unei sisteme durabile, capace de unu progresu gradualu alu limbei si literaturei române amesuratu cerintieloru si spiritului tempului. — Ori-care românu amatoriu de limb'a si natiunea sea debue sa dorésca si se lu re din tóta inim'a pentru unificarea ortografiei române, déca voimu a incungiurá pericululu, cá nu cumva diferitele divergintie ortografice, se nu ne duca in urma, la divergintie estreme; ceea ce aru fi cu mare dauna a inaintârei in literatur'a si cultur'a limbei natiunali. Eaca dar momentulu importante, ce indetoréza in modu imperativu, pre fia-care românu a luá parte la susu numit'a adunare gen.

Alta problema iarasi momentósa, a cârei deslegare in modu favoritoriu se ascépta iarasi dela viitóri'a adunare gen., si carea debuie se atraga cea mai incordata atentiune a barbatiloru nostri de litere si capacitate, e luarea dispositiuniloru necesarie pentru compunerea unui dictionariu etimologicu, â limbei române. Necesitatea acestui'a s'a recunoscutu si pronunciatu si din partea adunârei generale tinute la Brasiovu in 1862, si spre acestu scopu s'a proiectatu si intemeiarea unei sectiuni filologice carea a mesuratu unui conclusu alu adunârei gen. tinute la Hatiegu in 1864, in anulu curente alu Associatiunei 186⁴/₅, a debuitu se intre in activitate. Câci intru adeveru a veritu tempulu, cá fia-care românu se se intereseze a-si cunósce tesaurii limbei sele, cu unu cuventu, a cunósce ce e romanescu, si ce nu e romanescu in limb'a sea ceea ce erasi numai avendu unu atare opu, cuprindiatoriu de etimologi'a cuventeloru curatu române, se póta dobendí. Spre acestu scopu Comitetulu Associatiunei a si emisu o provocare câtra toti acei barbati de litere, cari s'a ocupatu si se ocupa cu atare specialitate, cá pâna la viitóri'a adunare gen. se binevoiésca alu incunosciinti'a despre respectivele sele operate, cá asiá sa se póta usiurá si respective inaintá deslegarea problemei, ce o are viitóri'a adunare gen. in astu respectu. Ce resultatu va avé acést'a provocare, vomu vedé iaresi la viitóri'a adnnare. pân'acum dupa o luna de dile, dela datulu provocârei, numai atât'a potemu dice, ca inca nu ne aflâmu in placut'a positiune a poté sierbí cu óresi-care resultatu. —

Intre problemele viitórei adunâri gen. mai vine si luarea dispositiuniloru necesarie pentru compunerea altui dictionariu in trei limbe ale patriei. Totu de problemele adunârei gen. dupa opiniunea nóstra, s'aru tiné si punerea la cale, cá opurile literarie si scientifice, ce in decursulu tempului a aperutu si apâru pre orizonulu literariu românu, sa se censureze, si cele aflate de bune si corespundiatórie trebuintieloru practice ale Româniloru, sa se recomande, si dupa meritu si potintia, cele mai distinse, se se si premieze, cá astu feliu nisuintiele literarie si scientifice se capete incuragiare si animare dupa tenórea §-lui 2., din statutele Associatiunei. —

Ba, déca medilócele finantiale a Associatiunei aru concede, aru fi de doritu, cá sa se faca dispusatiuni si pentru edarea fóiei literarie a Associatiunei, provediute in §. 33. din statutele aceleiasi.

(I. V. R.)

Sabiiu 26 Iuliu. Astadi sosi aici Esc. Sea d. L. de MC. conte Crenneville, Presiedintele r. guvernu alu Transsilvaniei. — Astadi plecá P. Archimandritu nou denumitulu Episcopu alu Caransebesiului Ioann Popasu la Brasiovu unde are sa petréca mai multe dile. —

Sabiiu 27 Iuliu. Chirotonirea alesului si denumitului Episcopu alu Caransebesiului D. Ioann Popasu se va tiné in 15 Augustu la Resînari in Biseric'a cea mare si binepregatita spre acésta serbatóre de câtra vrednicii nostri fratii Resinareni. Chirotonirea o va sevarsí Escellenti'a Sea Parintele Archiepiscopu si Mitropolitu Andreiu cu impreuna lucrarea preasântiei Sele D. Procopiu Episcopulu Aradului si cu mai multi dignitari bisericesci in intielesulu asiediaminteloru Bisericei nóstre, care legiuescu, ca chirotonirea Episcopului are a se face prin trei séu doi Archiierei".

Preasanti'a Sea Dlu Episcopu alu Caransebesiului va plecá in Eparchi'a sea in septeman'a din urma a lunei lui Augustu, si va tiné instalarea Sea serbatorésca in 5-lea Septembre, si apoi va luá cârm'a Eparchiei sele, si o va constituí, si va asiedi'a si Consistoriulu seu eparchialu.

Deci se apropia si diu'a cea multu dorita pentru mangaierea fratiloru nostri banatieni, care le va aduce loru pe Archiereulu, pentru carele atâtea oftâri au indreptatu câtra Dumnedieu si Imperatu, cá sa-lu aiba nu numai de religi'a loru stramosiésca, ci si din sinulu iubitei loru natiuni.

Episcopulu Ioann Popasu cá unu dignitariu desevârsitu cualificatu si pregatitu de a stá in fruntea unei Eparchii se va aretá in mijloculu turmei sele sufletesci cu amórea ferbinte si cu zelu adeveratu apostolescu, dar si cu acea convictiune, ca are sa intampine multe greutâti, pâna va putea delaturá pe acele, si stabilí ordinea cea cuviinciósa.

De-si inceputulu fia-cârui lucru este greu, totusi treab'a inaintéza, unde este lucrare armonica. De aceea sperâmu, ca tóte greutâtile se voru invinge in urm'a lucrârei armonice intre Archiereulu si primii Eparchiei.

Sabiiu 27 Iuliu. (Focuri.) Asta nópte pre la un'a óra, fûrâmu alarmati in urm'a unui focu in maierii dela pórt'a

turnului, care insa n'au apucatu a se estinde mai departe sî asiá au arsu numai o claie de fenu.— Sambat'a trecuta vediurâmu de aici spre Porcesci fumu mare. Informatîunea ce o avemu acum este numai de natura de a ne convinge despre o nóua nenorocire a vre-o 63 de familii, cari au arsu cu totulu. Nenorocirea insa nu se restrinse numai prelânga prefacerea in cenusia a caseloru sî salasieloru aceloru nenorociti, ci in urm'a prepusului ca cutare individu aru fi fostu urditoriulu focului, poporulu turbatu umblá sa-si faca singuru dreptate. Domnulu Senatoru Rosc'a, carele alergase acolo, prindiendu de veste, puse pre suspiciunatulu in arestu preventivu, cu scopu de a se face mai tardîu cercetare dupa densulu de este vinovatu séu bá. Poporulu insa in furi'a lui cea negióba persistá prelânga aceea, cá sa i se dea prinsulu pe mânile lui, dupa aceea se incercara sa intre preste gendarmii sî finantii inarmati in cas'a unde erá prinsu celu in suspiciune de taciunariu. In fine sa dîce, ca aflara pe din dosu o feréstra pe unde intrara vre o câti-va la densulu, lu scósera afara si-lu omorira! Rusîne sî pecatu pentru comun'a Porcesti pentruca s'au aretatu nesupusa legiloru sî diregatorieloru sî si-au petatu mânile cu sângele unui omu, carele chiaru vinovatu sa fia fostu, comun'a nu avea dreptu sa-si isbandésca asupra-i.— Porcestenii pentru suspiciunea de o crima au seversîtu o crima adeverata. — Cercetârile asupr'a celoru vinovati la acestu omoru s'au sî inceputu. —

Sabiiu 28 Iuliu. Din cause neprevediute eri nu s'au potutu tîné siedinti'a comitetului Associat., sî asiá s'au amanatu siedinti'a pe Marti'a urmatóre. Sperâmu ca la siedinti'a acést'a, carea este cea din urma in periodulu de fatia voru luá parte toti on. membri, séu déca nu cea mai mare parte dintr'ensii. —

Beiusiu in 30. Iuliu 1865. Biseric'a gr. or. din Ungari'a posiede unu fondu scolariu, care se manuiesce in Pest'a prin o deputatiune numita „Deputatiunea fondului scolariu gr. or.“

Din fondulu acest'a mi se pare se solvescu profesorii preparandiali din Aradu, sî s'au solvitu candu-va directorii scolari. Nu sciu acést'a e asiá numitulu fondu inalienabilu, séu bá, — atât'a sciu ca sub numirea ce o are nu l'amu vediutu figurandu pâna astadi intre pretensiunile Româniloru fatia cu biseric'a serbésca.

Deputatiunea acestui fondu manuiesce sî mai multe fundatiuni, precumu e intre altele fundatiunea Românului Bala, care la inceputu a fostu fórte insemnata inse mai târdîu s'au impuținatu prin gefuirea fostiloru cassieri Nedoclansky sî Zacharits cari mai in urma s'au sinucisu.

Pe sém'a acestui fondu se dîce a se fi oblegatu in vechime comunitâtile bisericesci gr. or. ca voru solví pe fia-care anu câte 1 f. v. a.

Banii acesti'a s'au incassatu pe une locuri pâna la 1848. pe unele nici pâna atunci deplinu, ear de atunci in cóce celu putînu in cerculu Beiusiului nici dela o comunitate nu s'a mai pretinsu.

Acum'a insa fiindu pe tapetu cestiunea despartîrei averiloru bisericei romanesci de acelei serbesci, au cugetatu fratii Serbi, ca aru fi bine incassate sî aceste restantii nainte de deciderea cestiunei; resolvirea sumei ce-va cadé in partea Românilor- nepotandu-se cu securitate scrutá sumele iucurse dela Români- de siguru séu prin invoire reciproca séu prin guvernu se va staverí o suma rotunda, asupr'a cârei'a nu póte avé nici o inriurintia impregiurarea, ca óre incassate suntu restantiele acestea de pe la Români seu bá, iara remanendu ne incassate, negresitu ca Serbii n'aru mai avé nici unu dreptu a le pretinde.

Eu celu putînu asiá credu, cumca acestu motivu i'au indemnatu pe fratii Serbi a solicitá la locurile competinti incassarea acestoru restantie; in urmarea cârei'a maritulu Consiliu de locutienintia ung. prin Intimatulu Nr. 31,196—1865. in termini aspri impune protojudelui cercului de Beiusiu (sî credu ca sî intr'alte pârti s'a urmatu totu astfeliu) cumca dela unspredîece comunitâti bisericesci gr. or. din acestu cercu se incasseze câtu mai repede sî in câtu se va recere sî chiaru cu aplecarea mijlóceloru restringatóre — o restantia de 1571 f. 90 xr. v. a pe sém'a fondului scolariu gr. or. din Pest'a, care pretensiune s'aru basá pe contracte, in intielesulu câror'a mentionatele comunitâti s'aru fi deoblegatu, cumca in fia-care anu voru solví numitului fondu 10% dela lefile invetiatoresci. Aceloru comunitâti, care suntu in restantia cu 100 f. séu mai multu, li se concede cá se dee oblegatiuni intabulavere, solvindu dela restantiele capitalisate 6% la anu, iara oblegatiunile sa se strapuna la deputatîunea ce supraveghiaza mentionatulu fondu in Pest'a.

Capetandu comunitâtîle acestea provocare neasceptata, firesce au devenitu in mare perplesitate, cu atâtu mai vertosu ca nici un'a nu sentiesce a fi detórie, sî in locu de a solví au mersu la advocatulu P. Cosm'a, sî l'a imputernicitu ca în numele loru sa faca o dechiaratiune privitória la acestu intimatu.

Amu avutu ocasiune a-mi decopi'a acea dechiaratiune, sî decum-va cugeti ca nu va fi de prisosu a incunoscinti'a sî pe Românii din alte pârti, ce au fâcutu in asta privintia Românii din pârtîle Beiusiului tî-o tramitu in estrasu.

Dupace se dechiara comunitâtile provocate, cumca de oblegatiunile atinse n'au nici o scire, cumca ele nici n'au fostu provocate, nici n'au solvitu pân'acum'a celu putînu cu scirea loru. Acést'a generatiune nu-si aduce aminte se fia solvitu, sî chiaru in casulu candu aru esistá nescari oblegatiuni, acelea nu potu se oblege numai pe comunitâtîle provocate numai pentruca inainte de 1850. au avutu scólele in sinulu loru, ci pe tóte acelea care in privinti'a scóleloru au conferitu cu densele la respunderea lefiloru invetiatoresci etc. etc. incheia astfeliu:

„Dar in fine: Nici chiaru in casulu, candu neconsiderându-se fondatele esceptiuni de mai susu, amu fi siliti se solvimu sumele pretinse, nu le vomu solví fondului scolariu gr. or. din Pest'a; câci:

„Aceea e lucru cunascutu, cumca Maiestatea Sea Prégratîosulu nostu Rege sî Imperatu, prin préinaltulu Autografu din 24. Decembre 1864. s'a indurátu a despartí biseric'a romanésca de cea serbésca, sî a restaurá vechi'a Metropolia romanésca, denumindu de Metropolitu sî Archieppu pe Esc. Sea Andreiu Baronu de Siagun'a fostulu Episcopu ortodoxu alu Transsilvaniei.“

„Aceea inca e cunoscutu, cumca Motropolt'a romanésca numai pentru aceea nu s'a pusu in activitate pâna acum'a, pentruca inca nu s'a potutu infiintiá vr'o invoire intre representanti'a româna sî serba in privinti'a despartîrei fonduriloru bisericesci; ear greutatea cea mai mare la deslegarea acestei cestiuni provine de acolo, ca de o parte nu se potu cu acuratetia scrutá sumele incurse dela români in fondurile comune pâna acum'a, ear de alta parte ca Serbii nu voiescu se recunósca nici macaru atât'a, câtu li s'a doveditu ca e proprietatea Românilor.“

„Decum-va dara se afla in restantia nescari sume pe la Români, — pentru mai chiar'a decidere a causei, sî chiaru in interesulu Metropoliei romane e mai cu scopu, ca acele restantie sa nu se mai incasseze prin manuitorii actuali Serbi a acelui fondu, ci acelea sa se resemneze ca restantie deadreptulu la Metropoli'a romanésca.“

„Noi deci, ne dochiarâmu cu solenitate, cumca sî chiaru in casulu, candu intr'adeveru se va dovedí ca suntemu in restantie cu v'ro suma fatia cu fondulu scolariu, aceea nu o vomu solví numai atunci, candu fondurile romanesci voru fi despartite de cele serbesci, sî sî atunci numai in mânile aceloru organe, cari prin Metropoli'a romanésca voru fi increditiate cu manuirea fonduriloru nationali.“ Despre aceea s. c. l.

Prin acést'a dechiaratiune dara Românii ortodocsi din cerculu Beiusiului o spunu curatu in fati'a Guvernului, cumca in mân'a Serbiloru nu-si voru mai depune cruceriulu, i arata cumuca ascépta cu nerabdare tempulu candu se voru vede odata desfacuti cu totulu de ingânfat'a ierarchia a acestui poporu, cu care numai atunci póte trái Românulu in frâtietate sincera, decum-va li voru fi impartiti colacii.

Asaceptâmu, sî suntemu convinsi cumca bunatatea, sî iubirea de dreptate, cari suntu cele mai pretióse petri scumpe ce stralucescu in corón'a ce acopere luminatulu capu a prébunului nostru Monarchu, nu va intârdiá a multiamí pe deplinu justele nóstre dorintie.

Denumirea Archimandritu-Protopopului D. Ioane Popasu de Episcopu alu diecesei Caransebesiului, ne-a umplutu sî pe noi de bucuria. Acésta denumire bine nimerita inca serbesce de o eclatanta dovéda, cumca Maiestatea Sea cunósce dorintiele nóstre, sî la tempulu seu se sî implinesce; câci eu, sî cu mine credu ca toti Românii suntu convinsi, cumca chiaru sî in casulu acel'a, candu conformu canóneloru constitutiunaliei sî independintei biserice orientale, s'aru fi conchiamatu biseric'a, ca ea insa-sî sa-si aléga pe pastoriulu seu, alegerea n'aru fi cadiutu pe altulu, decâtu pe nou denumitulu episcopu care credinciosu Domnitoriului seu, tóta vtéti'a sî a sacrat'o inflorirei sî innaintârei bisericei sî natiunei sele.

Noi inse nu facemu taina nici din aceea, ca bucuri'a nóstra erá mai perfepta, decumva denumirea erá premérsa de alegerea Episcopului, — sî credemu ca atâtu denumirea Motropol tului, câtu sî a Episcopului de asta data sî — afla motivarea numai in oportunitate, iara pe viitoriu se va pastrá neatinsa autonomi'a bisericei nóstre.

Diuarele vorbescu, cumca Patriarchulu serbescu, se va numí de acum inainte „Patriarchulu bisericei gr. or. diu Austri'a.“

Acésta procedura misteriósa ni insufla grigea, cumca decumva s'aru implini voi'a Présântiei Sele, noi iaresi amu deveni sub tutoratulu serbescu; inse acést'a e cu nepotintia. Maiestatea Sea in préinaltulu Autografu din 24. Decembre 1864. indreptatu câtra Archiepiscopulu romanescu dîce :„ amu incuviiti tu ca pentru asesti'a (adeca: Românii g.a. or. din Transsilvani'a sî Ungari'a) sa se infiintiedie o Metropolia i n d e p e n d i n t e, c o r d i n a t a cu cea serbésca.

Asiadara fiindu biseric'a nóstra independinte, nu póte a t e r n á dela cea serbésca, sî fiindu biseric'a nóstra cordinata, nu póte deveni s u b o r d i n a t a celei serbesci. Deci Patriarchulu serbescu nu se póte numí Patriachu, câci gr. orientalii suntemu sî noi, sî fiindu autoritatea Metropolitului sub a Patriarchului, Metropoli'a nóstra eo ipso aru devení subordinata Patriarchiei, alu cârei'a capu fiindu totodata capulu bisecei serbesci, biseric'a nóstra aru devení s u b o r d i n a t a celei serbesci, iara acést'a in poterea susu-laudatului Autografu Imperatescu nu se póte intemplá.

Dar in fine, ca biseric'a nóstra se recunósca unu Patriarchu necanonicu, se recere sî consensulu densei, sî fiindu ea adunata in sinodu, negresitu ca nu va fi mai putînu jelósa de drepturile sele, ca in acei tempi mai vitregi de câtu acumu, candu reposatulu Patriarchu Raiaciciu voiá sasi estinda radiele patriarchiei selé sî asupr'a bisericei nóstre, ce inse in urmarea protestului bisericai nóstre nu-i succese, sî morí cá Patriarchu serbescu sî numai Metropolitu romanescu. Noi avemu Patriarchii nostri ecumenici, sî nu voimu nici nu potemu a creá altii; dâca fratii serbi au lipsa de Patriarchu natio n a l n i c u; facasilu, tînasilu noi nu le stâmu in cale, insa nici nu vomu suferí, cá sa ni-lu obtruda sî nóua.

Cu acestea-mi inchiaiu corespundinti'a, care sî asiá devení pré lunga, esprimandu dorinti'a generala de pe la noi, ca ni-aru fórte placé se vedemu conchiamandu-se s i n ó d e câtu mai curendu. ☉

V i e n n 'a in Augustu 1865. On. Redactiune! Alaltaieri parasí Cancelari'a fostulu Vice Cancelariu Baronu Reichenstein sî alaltaieri a priimitu gratulatîunea corpului diregatorescu alu Cancelariei aulice nou denumitulu conducatoriu alu eii, Generalulu de cavaleria Franciscu Haller Conte de Hallerkeö. Sórtea cuventârei picase pre Baronulu Friedenfels, cá celu mai betrânu consiliaru aulicu, carele lu salutà pre Esc. Sea D. Generalu in limb'a germana intr'o cuventare scurta dar amesurata dîcendu: ca jurandu oficiantii Cancelariei credintia sî supunere Mai. Sele c. r. apostolice toti si tînu de detorinti'a cea mai sânta a implini mandatele Preainaltu aceluiasi sî asiá Escellenti'a Sea cá antepusulu Cancelariei de Maiestatea Sea denumitu, póte contá pre supunere sî concursu deplinu intru seversîrea toturoru agendeloru dela celu d'antâiu pâna la celu de pre urma oficialu. Esc. Sea Contele Haller erá imbracatu in uniform'a de generalu de husari sî respunsa la acést'a salutare in limb'a germana, dupa cum ni se referéza cam urmatórele :

Eu sum in versta adunca sî n'amu umblatu dupa acestu postu, Mai. Sea c. r. apostolica mi-a mandatu insa (befohlen) a conduce trebile Cancelariei aulice transsilvane sî eu mi voiu dá tóta silinti'a a implini deplinu mandatulu preainaltu, datoriu semtiendu-me cu supunere sî credintia nemarginita pâna la mórte. Asceptu ca mi veti dá totu concursulu Dniei Vóstre spre implinirea preainalteloru mandate sî me veti intempiná cu incredere, cum ve intempinu sî eu, sî voiu avé inaintea ochiloru promovarea binelui intregului câtu sî a fia-cârui'a in parte.

Dupa aceea i s'a presentatu fia-care oficiantu conversendu cu ei in limb'a magiara. Esteriorulu Dlui Generalu sî conducatoriu alu Cancelariei e placutu, atragatoriu, cá a unui betrânu blandu, se vorbesce ca sa fia aprópe de 70 de ani.

E latîta scirea prin cercurile cancelariale ca se va denumí sî unu Vicecancelariu pentru Transsilvani'a, sî anume Magiarii mentiunau de Baronulu Alessandru Aporu, care aru fi in Ungari'a in servitiu publicu. *)

Alte stramutâri nu se ascépta de o camdata in personalulu Cancelariei aulice. Ce se atinge de limb'a oficiului insa dupa unele precedinti intemplate in dîlele aceste se vede ca precum sub Vicecancelariatulu Baronului Reichenstein s'a fostu introdusu de facto limb'a germana, asiá acum totu de facto se va restituí iara cea magiara, precum a fostu pre tempulu Baronului Kemény.

Se crede ca in regiunile mai inalte nu vreau sa scia inca nimicu de uniunea Transsilvaniei cu Ungari'a, sî de aceea n'a picatu sórtea pre unu B. Iosic'a ori Banffy. Cumca insa principiulu egalei indreptatîri natiunale pentru Transsilvani'a se va sustiné — si duce mai departe la implinire socotu a urmârí afara de reflessiunile obicinuite la pronunciarea sî santiunarea solena a acelui'a din dóue intemplâri mai nóue.

*) Noi audiamu de Lazaru Aporu. Red.)

E lucru cunoscutu pre aici ca togm'a realisarea egalei indreptatîri natiunale a fostu acelu punctu care a decisu sórtea Cancelarului Ungariei Zichy sî a ajutatu indirecte tare la caderea ministeriului Schmerling. Locotieninti'a din Pest'a facusa proiectulu de lipsa pentru un'a propusetiune regésca la viitórea dieta a Ungariei, sî Cancelari'a aulica ungara a desbatutu despre tem'a acést'a in câte-va siedintie, cu mare focu, unde un'a minoritate energiósa sprijinita de votulu Cancelarului insusi nedinea a scóte la cale unu proiectu de propusetiune regésca, care sa-si multiamésca tóte natiunalitâtîle nemagiare. Propunerea Cancelariei ajunsese in cabinetu, sî ací fu momentulu candu partid'a care a ajunsu acum deasupr'a, sa aieptà inca odata din tóte poterile spre a impedecá intarirea aseminei propusetiuni p r o m i t i a n d u c a d e n s 'a se va s i l i sî e i n s t a r e a impacá caus'a natîunalitâtîloru sî in a l t u m o d u mai u s i o r u, mai putînu v a t e m a t o r i u de d r e p t u r i l e i s t o r i c e. Atunci esîrea scirile de diferintia intre Contele Zichy sî Pálffy, care din urma e unulu dintre cei mai aprigi opumnatori alu principiului natiunalitatei. Atunci esî la lumina sî brosiur'a lui Eötwös despre cestiunea natiunalitâtîloru.

Din fonte credivera audu ca conditîunea de a impacá natîunalitâtîle de-sî sub alta forma decâtu cum voiá Contele Zichy adeca ministeriulu Schmerling s'a poftitu sî dela noii barbati ai cârmuirei, sî s'au apromisu a o implini.

In legatura cu acést'a sî cá intarirea celoru dîse e un'a resolutiune préinalta din finea lui Iuliu prin care s'a refusatu propunerea presidiului Cancelariei facuta sub tempulu Baronului Reichenstein de a creá 2 posturi de translatori mai alesu pentru limb'a româna la Guberniulu r. transsilvanu, cu aceea observare cum audu ca: fiindu introdusa in Transsilvani'a prin lege egal'a indreptatîre sî folosire a limbeloru patriei in oficiu, e de prisosu a creá translatori de órece dela fia-care oficiantu se presupune sî ascépta sa scia tóte trele limbile tierei.

Asiá si nu altu cum suna resoluti'a esîta dela intrarea noului ministeriu incóce!

Dreptu ca nu e bine a fi optimistu in sensulu acel'a ca sa punemu mânile in sinu asceptandu ce va da tergulu sî noroculu, sî sa aflâmu sî cele rele de bune, insa optimistu in intielesulu acel'a asiu vrea sa fimu cu totii, ca nime sa nu se sparia de tóta umbr'a, ci sa créda firmu in viitoriulu natîunei, sî asiá cu voia buna sî energia sa procéda inainte intru castigarea sî asigurarea drepturiloru natiunali.

Mai viia acum adunâri comitatense cá dela 1861 câci sî noi avemu sa ne provocâmu la legi dietali, sî déca nu voru vré sa scia de ele acei'a, cari de voia buna n'a intratu in dieta, cu atâtu mai putînu le potemu recunósce noi a le loru, la a câroru promulgare nici ca ne-a lasatu sa intrâmu in dieta, pâna nu le-a gatatu.

Adi se tîne a n t â i 'a c o n f e r i n t i a i n t r e C o n t e l e H a l l e r, C a n c e l a r u l u M a i l a t u m i n i s t r u l u E s z t e r h á z y sî C o n t e l e C r e n n e v i l l e, in incaperile Cancelariei aulice transsilvane. Obiectulu pertractâriloru sa fia diet'a magiara sî transsilvana. Contele Crenneville sta acum mai siguru in postu decâtu mai nainte sub Baronulu Reichenstein, cu care avusera de asta tómna nu putîne diferintie.

Se aude, ca Escellenti'a Sea noulu conducatoriu alu Cancelariei transsilvane si va luá locuinti'a in zidirea cancelariala, ce aru fi in totu chipulu ceva din usulu de diunainte de 1848.

Prospectu politicu.

Maiestatea Sea Imperatulu, ne spune „Press'a“ cea betrana din Vienu'a, ca au sositu Sambat'a trecuta dela Ischl sî ca in aceeasi dî au conchiamatu consiliulu ministriloru la o conferintia. Cestiunea desbaterei in acestu consiliu nu se scia. Dîuaristic'a aduce insa intemplarea acést'a in legatura cu de atâtea-ori repetit'a cestiune a ducateloru Schleswig-Holstein. Lumea crede ca pertractârile intre cele dóue poteri mari nemtiesci in dîlele din urma n'au potutu aduce lucrulu intr'atât'a incâtu sa se póta scí care va fi deslegarea. Dar nici stadiulu in care se afla aceea nu se scia, sî pâna astadi avemu numai coniecturi. Care va fi insa deslegarea acestoru incurcaturi va aternâ dela conferintiele ce se voru tîné acum in Vienn'a.

Despre Austri'a se respandise mai multe conjecturi sî adeca, ca fatia cu starea actuala finantîala sî cu pusetîunea ei vis-a-vis de Itali'a, sî in fine fiindu ducatele cestiunate preste mâna, se va lassá in voieli cu Prussi'a. Despagubirile ce aru avé sa le capete Austri'a pentru concessiunile facende Prussiei le cauta unii in Silezi'a, altii la Dunarea de josu. La ceste din urma respunde „Temps“ din Parisu, ca o astfelu de combinatîune e chimera, pentruca „caus'a tieriloru dunarene (Romani'a) e o cestiune a dreptu-

lui de statu europeanu. Autonomi'a loru s'au facutu prin conlnerarea toturoru poteriloru mari sî sórtea loru viitóre nu mai e o intrebare familiara, carea sa se póta decide pe cale privata de Austri'a sî Prussi'a. Russi'a nu aru poté privi cu sânge rece estinderea Austriei pâna la gurîle Dunârei sî ori care incercare de felulu acest'a n'aru fi altu ce-va decâtu sternirea cestiunei orientale.“

P r u s s i 'a carea pune tóte in miscare de a capetá hegemoni'a in Germani'a sî póte sî mai multu, staruiesce pentru unu tractatu comercialu intre reuniunea vamala, carea constà din cele mai multe state ale confederatîunei germane sî intre Itali'a. Se crede realisarea intreprinderei acestei'a pentru ca e spriginita nu numai de negotiatori sî fabricanti, ci sî de organele partidei ce pórta epitetutulu : kleindentsche.

Prussi'a incepe de acum a-si cercá poterea influintiei sele in Germani'a. Legatulu prussianu dela curtea din Würtemberga au datu unu pravamine pentru purtarea unui ablegatu alu came rei wurtembergiane, carele si-au aretatu simpatih'a sea câtra ablegatii camerei prussiane disolvate sî cu deosebire, carii câtra acei'a cása demonstreze dlui de Bismark au vrutu se tîna o festivitate demonstratóre in Coloni'a.

Contrageri de trupe prussiane in Silezi'a sî armârile fortaretieloru iara vinu la ordinea dîlei.

In F r a n c i 'a s'au terminatu in dîlele trecute alegerile membriloru muncipali, cari au esitu mai in tóte pârtile in favórea liberaliloru. Unii sânguinici credeau, ca acum regimulu numai are dîle multe. Inse dupa cum se vede Napoleonu nu se confunda nici decum, ci se dîce ca meditéza asupr'a unoru reforme sî libertâti nóue. „Pays“ vorbesce despre o apropiare intre I t a l i 'a sî Austri'a celu putînu in cele formale sî comerciale.

Din I t a l i 'a avemu de inregistratu ca pertractârile intre Pap'a sî regele Victoru Emanuel iara se voru reincepe. Brigantagiulu inca nu e stinsu cu totulu sî acum se mai adauge o alta calamitate, coler'a.

Iu S p a n i 'a a produsu recunóscerea Italiei o turburare ne spuse. Tóte partidele, care dieci de ani au sustînutu flacar'a resbelului civilu, si radica adi capulu.

Unii din Partid'a carlistiloru au sî alergatu la Triest unde se afla veduv'a lui Don Carlos sî infantii lui Don Iuan sî au tînutu consilii, ca óre n'aru fi tempulu de o resculare in favórea fiiului celui mai mare a lui Don Iuan. Partid'a radicaliloru inca aru vrea o resculare iu favórea regelui Portugaliei.

Solulu Italiei au sositu in Madrid sî celu alu lui Franz. II din Neapolea au capetatu insciintiarea, ca missiunea lui au incetatu . Acest'a si-au luatu marc'a regatului seu de odinióra, au datu unu protestu la curtea din Madridu sî apoi s'au re- rassu.

Catalogulu

Cârtîloru bibliotecei Associatîunei transsilvane pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului românu.

(Crntinuare.)

Nr. 121 Tssauru de monumente istosice de A. P a p i u I l a r i a n u — Tom. I fasc. 2, 7, 8. 9, 10, 12 — Tom. II fasc. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. 9, 10, 11, 12.-- Tom III. fasc. 2, 3, 4, 5, 6, 7.- in câte dóue esemplare- Bucuresci 1862- daruite (de d. autoru.)

122. Iahrbuch der kk. geologischen Reichsanstalt.-- 1. ster Iahrgang 1850 Nr. 1, 2, 3, 4.- 2. Iahrgang 1851 Nr. 1, 2, 3. 4.-- 3. Iahrgang Nr. 1, 2, 3, 4.-- 9. Iahrgang 1858 Nr. 1, 2, 3, 4.-- 10. Iahrgang 1859 Nr. 1, 2, 3, 4.-- 11. Iahrgang 1860 Nr. 1, 2. -- 1861 sî 1862,— 12 Band Nr. 2-4; 1863 - 13 Band Nr. 1-4; 1864 - 14 Band Nr. 1-3; 1865 - 15 B. Nr. 4 u. 5.

123. Viéti'a lui C. I. Agricola de D. Gavriilu I. Munteanu, Directoru iu Brasiovu ,- 1865 (daruita de autorulu.)

124. Manualulu de Geografia de G. I. Munteanu,- Sâbiiu 1864, (daruita de autorulu.)

125. A siés'a programmn a Gimnasiului românu din Bra iovu, cu I--VII. classe in 2 esempl. - Sabiiu 1865 (daruita de D. Directoru Gavr. Munteanu.)

126. Germani'a séu situatîunea, datinele sî popórele ei de G. I. Muntranu,— Sabiiu 1864 (daruita de autorulu.)—

127. Gramatic'a latina de G. I. Munteanu ,— Brasiovu 1863 (daruita de autorulu.)—

128. Gramatic'a Româna de G. I. Munteanu ,-- Sabiiu 1863 (daruita de autorulu.)

129. Geografi'a biblica, séu descrierea locuriloru sânte de G. I. Munteanu Brasiovu 1864, (daruita de autorulu.)

130. A dón'a programa a Gimnasiului micu românu din Brasiovu de G. I. Munteanu.— Brasiovu 18659/60.

131. A trei'a programa a Gimnasiului micu românu din Brasiovu de G. I. Munteanu.— Brasiovu 1861/3.

132. A patr'a programa a Gimnasiului românu din Brasiovu cn I-V classe.— Sabiiu 1863.

133, Carte de lectura romanésca de G. I. Munteanu, Brasiovu 1861, (daruita de autorulu.)

134. Suferintiele Junelui Werter din Göthe— Bucuresci 1842, (daruita de G. I. Munteanu Directoru.)

135. Computulu in scól'a populara de I. Popescu prof.- Sabiiu 1864,(daruita de autor.)

136. Fundu Relegiunariu alu bisericei dreptu credincióse resaritene din Bucovin'a— Cernauti 1865 de Aaronu Pumnulu, (daruita de autorulu.)

137. Oesterreichischer Bericht über die Internationale Ausstellung in London 1862- von Prof. Dr. Ioseph Arenstein — Wien 1863 — (daruita din partea Inaltului Guberniu regiu in folosulu bibliotecei Associatîunei.)

138. Entwurf eines meteorologischen Beobactungssistems für Oesterreichische monarchie mit 15 Tafeln v. Karl Kreil, Wien 1850.- (daruita din partea Academiei imperatesci de sciintie din Vienn'a.)

139. Bericht an die kaiserliche Academie der Wissenschaften, von Prof. A. Schrötter, Wien 1850 (daruita din partea Academiei imperatesci de sciintie din Vienn'a.)

140. Kalender der Flora des Horizontes v. Prag von Carl Fritsch, Prag 1862. (daruita din partea Academiei imp. de sciintie din Vienn'a.)

141. Erläuterungen zur geologischen Earte der Umgebungen von Krems u. vom Manhartsberg von Ioh. Czjzek— Wien 1853, (daruita din partea Academiei imperatesci de sciintie din Vienn'a.)

142. Tafeln zu dem Vortrage: Der polycarpische Bpparat der kk. Hof-u. Staatsdruckerei zu Wien von Alois Auer,-- Wienn 1853, (daruita din partea Academiei imperatesci de sciintie din Vienn'a.)

143. Anleitung zu den magnetischen Beobachtungen von Carl Krail; Wien 1858, (daruita din partea Acad. imp. de sciintie din Vienn'a.)

144. Sitzungsberichte der kk. Academie der Wissenscsaften.— Matematisch-Naturwissenschaftliche classe Iahrgang 1848- Heft 1—5, Wien 1848. (daruita din partea Acad. imp. de sciintie din Vienn'a.)

145. Sitzungsberiche der kk. Academie der Wissenrchaften.- Historisch-Phylosophische classe Iahrgang 1848, Heft 1—5, Wien 1848, (daruita din partea Academiei imp. de sciintie din Vienn'a.)

146. Sitzungsberichte der kais. Academie der Wissenschaften - Historiche--Phylosophische classe, Iahrgang 1849 Heft von Iänner bis Dezember.— Wien 1849 (9 Heft). (daruita din partea Acapemiei imperatesci de scientie Vienn'a).

147. Sitzungsberichte der kais. Academie der Wissenschaften- Mathematisch-Naturwissenschaftliche classe ,- Iahrgang 1849 vî Iänner bis Dezember Heft Wien 1849 (9 Heft), (dar. din partea Acad- imp. de scientie din Vienn'a).

148. Sitzungsberichte der kais. Academie der Wissenschaften,- Phylosophisch-Historiche classe Iahrg. 1850, I u. II Abtheilunp von Iänner bis Dezember-- Wien 1850 (7) Stück) (daruita din partea Acad. imp. de sciintie din Vienn'a.)

1849. Sitzungsberichte der kais. Acad. der Wissensohaften ,- Mathematisch-Naturwissenschaftliche classe, Iahrg 1850, I u. II Abtheilung v. Iänner bis Dezember (10 Stück) Wien 5850 (dar. din partea Acad. imp. de sciintie din Vienn'a.)

150. Sitzungsburichte der kais. Acad. der Wissenschaften- Phylosophysch-Historische classe, Iahrg. 1851, VI Band, Heft 1--5; VII Band, Heft 6-10 - Wien 1850 (1 volume) (dar. din partea Acad. imp. de sciintie din Vienn'a.)

151. Sitzungsberichte der kais. Academie der Wissenschaften,- Mathemathisch--Nnturwissenschaftliche classe , Iahrg. 1851, VI Band Heft 1--5, VII Band, Geft 6--10; Wien 1850 (9 volume) (dar din partea Acad. imp. de sciintie din Viena'a)

152. Sitzungsberichte der k. Academie der Wissenschaften , Philosophisch-Historische classe, Iahrg. 1852, VIII Band, Heft 1-5; IX Bane Heft 1-5 (8 Stück) Wien 1852.— (daruita din partea Academiei imp. de sciintie din Vienn'a.)

153. Sitzungsberichte der k. Academie der Wissenschaften, Mathematisch-Naturwissenschaftliche classe Iahrg. 1852, VIII Band, Heft 1-5; X Band, Heft 2, (11 Stück) Wien 1852 (daruite din partea Acad. imp. de sciintie din Vienn'a)

154. Sitzungsberichte der k. Academie der Wissenschaften; Mathematisch-Naturwissenschaftliche classe Iahrgang 1853; X Band, Heft 1-5; XI Band, Heft 1-0 (8 Stück) Wien 1853 (daruta din partea Acad. imp. de scintie din Vienn'a.)

155. Sitzungsberichte der k. Academie der Wissenschaften; Phylosophisch-Historiche classe, Iahrg. 1853, X Band Heft Nr. 1-5 X Band, Heft 1-5 - (9 Stück) Wien 1853, (daruita din partea Acad, imp. de sciintie din Vienn'a.)

156. Sitzungsberiche der k. Academie de Wissenschaften, Iahrg. 1854 Phylosophisch-Historische classe XII Band, Heft 1-5; YIII Band, Heft 1 u. 3. XIV Band, Heft 1 u. 2; (9 Stück) Wien 1854 (daruite din partea Academiei imp. de sciintie din Vienn'a.)

157. Sitzungsberichte der k. Academie der Wissenschaften; Mathematisch-Naturwissenschaftliche classe; Iahrgang 1854; XII Band, Heft 1-5; XIII Band, Heft 1 u. 3; XIV Band, Heft 1 u. 2 (10 Stück) Wien 1854 (dar. din partea Acad. imp. de sciintie din Vienn'a.)

158. Sitzungsberichte der kais. Academie der Wissenschaftliche classe XV Band, Heft 1 u. 3. XVI Band, Heft 1 u. 2, XVI Band, Heft 1 u. 2; XVII Band, Heft 1-3; XVIII Band, Heft 1 u. 2.-- Wien 1855 (10 Stück) (daruita din partea Acad. imp. de sciintie din Vienn'a.)

159. Sitzungsbericte der k. Academie der Wiessenschaften Phylosophisch-Historische classe; Iahrg. 1855; XV Band, Heft 1 u. 2; XVII Band, Heft 1-3; XVIII Band, Heft 1 u. 2 (9 Stück) Wien 1855 — (daruita din partea Academiei imp. de sciintie din Vienn'a.)

(Va urmá.)

Nr. 28—2

De Limbriku Kordelatu- (Verme solitario, Bandwurm)
Vindecă fără durere și pericolŭ în 2 ore **Dr. Bloch** în **Viena**, Praterstrasse No. 42. — Deslușiri se dau prin scrisorí francate. — Medicamente ku modulŭ întrebuințarii se trimite ku poștă.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegr[illegible]ulu ese de doua ori pe septeman·· joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a olei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 60. ANULU XIII.

Sabiiu, in 1|13 Augustu, 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5¼ cr. st pentru a trei'a repetire cu 3¼ cr. v. a.

La Situatîunea de fatia.

Nu mai spunemu nici o noutate, candu spunemu publicului nostru ca acea parte a guvernului, care au fostu de vre-o câti-va ani in Sabiiu, se restramuta iarasi la Clusiu sî inca, ca pâna in 1 Septembre st. n. va fi acolo. „Kol. Közl.“ sfatuiesce pre Sabiani sa scóta bancele pe cari siedeau membrii dietali in sal'a redutei dela „Imperatulu Românîloru“ cá pe iarn'a viitóre sa póta avé sî ei unu carnevalu mai placutu.

Singuru sîrurile acestea din urma suntu in stare de a ne spune, câtu se simtu de siguri ómenii in unele regiuni, despre cursulu lucruriloru de acum.

Cu tóte aceste afara, de cercularîele ministriloru de dincolo de Lait'a sî de amnesti'a de pressa sî cercularîele tavernicului ungaru, fapte din er'a cea nóua, mai nu avemu de a pune inaintea publicului. Sî asiá nici astadi positivu nu potemu vorbí care ne va fi sórtea viitoriului nostru. Cautandu cu deameruntulu prin mestecelu celu mare alu opiniuniloru dîuaristicei inferne aflâmu pre unii cari suntu pentru dualismu, pre altii cari suntu pentru autonomia, iara centralistii reterându sa restrangu a aretá numai neconsecuintiele unor'a sî altor'a, din cele dóue partide.

Dîuaristic'a magiara, dupacum s'a potutu fia-cine convinge, este pentru dualismu, prin urmare, ceea ce ne atinge sî pre noi mai tare este sgomotulu celu mare pentru uniunea Ardélului cu Ungari'a. Care suntu argumentele pentru uniune inca e prea cunoscutu, suntu continuitatea legiloru din 1848. Amu avutu ocasiune sa vedemu séu celu putînu sa presimtîmu, ca trecutulu celu mai de aprópe totusi baremu intr'atât'a au potutu fi luatu sî elu in socotéla, incâtu Bar. Kemény Zs. redactorele lui P. N. (dîuarulu lui Deák) face o deosebire intre uniune sî unificare. Nóue, câroru astadi ne e mai multu de a referá decâtu de a creá politic'a dîlei, nu ne vine a intrá in amenuntele filologice a cuvinteloru uniune sî unificare sî ne vine a crede ca deosebirea nu va fi decâtu aceea care e intre cuvintele „Ungari'a“ sî „tiér'a ungurésca“ sî inca traduse aceste cuvinte in limb'a magiara.

Fiia cum va fi dar atât'a trebuie sa ne fia aminte, ca lucrurile trecu sî se gramadescu in secululu nostru cu grab'a sî de aceea sa ni le insemnâmu tóte, cá sa ne potemu orientá in totu momentulu. Atunci vomu pricepe insemnatatea celoru ce se intempla.

Focariele intemplamenteloru ce-va mai pipaibile suntu astadi Vienn'a sî Ungari'a. In césta din urma amu auditu acum in mai multe renduri de pregatiri de dieta; in cea d'antâiu respective in cancelari'a Ungariei audîmu ca se lucra energicu la cele de lipsa pentru viitórea dieta.

Programulu ministeriului care sa ne arate precisu calea séu directiunea in administratiune sî in regimu preste totu, inca nu se ivesce de nicairi. „N. Fr. Bl.“ ne da in privintl'a acést'a totusi cam urmutórea esplicare: „Secretulu unei stâri ce pare a fi fâra de nici o programma a ministriloru de fatia se afla in contrarietatea absoluta, fatia cu cabinetulu de mai nainte. Ministeriulu Schmerling, cá ministeriu de initiativa, au statoritu unu programu, pâna candu inca n'au fostu asiguratu de consimtirea popóreloru sî nepotendu-se pe urma realisá, ministeriulu trebui sa cada. Ministeriulu Belcredi – Mailatu nu vrea sa comita aceeasi gresiéla, sî asiá inainte de a pasí cu unu programu formulatu, doresce a-si intregí ideea sea politica, dupa ce va asultá mai antâiu dorintiele diferiteloru popóre“. Mai incolo dîce: „Pentru cestiunea constitutîunei s'a lasatu o fóia nescrisa.“ Pe carea, dupa cele premise sî dupa cum se cam esprima aceeasi fóia, se o umpla dupa ce si voru fi cam desiertatu partitele ce au la anima.

„Hon“ scrie articuli preste articuli in favórea reconstituirei comitateloru dupa cum au fostu in 1861, inainte de conchiamarea dietei. „P. B.“ ne spune ca prin tiéra (Ungari'a) se vorbesce dejá de conferintie preliminarie pentru alegerile dietali. Sî Id. T. ne spune ca comitele supr. Br. Augustu Majthényi s'au vediutu nevoitu a impedecá asemenea conferintie prin o adressa indreptata câtra unu proprietariu mare, carele provocase la o adunare in Verbély.

„Lloydulu pestanu“ are in privinti'a reconstituirei comitateloru o corespundintia din Vienn'a, care ne spune ca de o modificare in ocuparea posturiloru de Comiti supremi póte fi vorba sî crede ca in cancelari'a aulica se sî lucra in intielessulu acest'a, dar nici decumu de o reconstituire, din causa ca resultatele anului 1861 suntu inca prea próspete. O alta corespundintia a acelei foi dîce: ca in comitatele acelea unde nu suntu comiti supremi cu alte cuvinte, unde suntu administratori, regimulu va denumí comiti supremi. Ca in trécutu se observâmu ca sî in Croati'a Comitii supremi nu se voru schimbá deocamdata. Ce ne scie spune „Debatte“ in privinti'a acestor'a e ca lefile comitiloru, fatia cu calamitatea finantiala presenta, voru trebuí a se mai reduce.

Mare sensatiune au facutu pensiunarea directorului de finantie din Bud'a Marker, carele, cerendu-se din partea tavernicului ungaru datele despre statulu amploiatîloru finantiali au respunsu, ca densulu are sa respunda asemenea acte numai ministeriului de finantie. Dîuarele nemtiesci nu voiea a crede asemenea intemplare sî glossele care se arata astadi pe ici sî colea in dîuarie nemtiesci dau o colóre, destulu de interesanta intemplârei acestei'a.

Drespre Transsilvani'a afara de cele de mai susu nu scimu ceva mai detaiatu. „Korunk“ se incerc'a a ne luá tóte recorile pentru viitoriu, ne spune ca influinti'a capetata, natiunea magiara nu o va intrebuintiá reu sî dupa ce aduce pe Sasî de esemplu sî mai vertosu cum traiea ei atunci, candu Magiarii nu era asiá departati dela cârma, ne atrage sî atentiuneâ nóstra a Românîloru sî ne spune, *c a d é c a s î n u s u n t u p r e c e d e n t i e i n t r e c u t u, t o t u s i p r e l â n g a a f a b i l i t a t e a n a t i u n a l a a M a g i a r i l o r u, v o r u s c í d e s i g u r u a f i i n v i i t o r i u s î e i d r e p t i!*

S a b i i u in 31 Iuliu.

Focu! iara au arsu! atâtea case sî alte cladiri prefacute in cenusia! atâtea familii remase pe uliti! s. a. de felulu acest'a audîmu mai in tóte dîlele, cetimu mai in tóte gazetele. Cuventulu „arsi“ lu intempinâmu in tóte trei limbile tierei mai de atâtea ori, de câte-ori ni se deschide usi'a de câtra unulu séu altulu ce umbla cersîndu.

Nu ne suntu destule calamitâtile celelalte: resbóiele cari ne repescu bani, bratie de lucru sî sânge; nu ne suntu destule calamitâtile cari ne vinu din partea elementeloru séu in forma de bóle epidemice, séu in forma de seceta, séu de ape inundatóre sî stricatóre de gradina, de receli preatempurie etc. nu ne e destulu cu nesciinti'a sî indolenti'a ce o avemu câtra lucrurile acelea, cari aru potea sa ne aduca folóse precum suntu meseriele sî alte intreprinderi; nu e destulu cu alte multe calamitâti, cari totu imputînéza sî bietulu putînu ce avemu: ci din candu in candu sa mai vina sî calamitâti de acestea, care sa aduca in tempu de o óra séu dóue, pagube de dieci sî sute de mii, sî cui? acelor'a carii mai nainte se tanguiau, ca nu suntu in stare de a-si platí unu invetiatoriu, cu o sutisióra de fiorini!

Déca caletoresce cine-va crucisiu sî curmedîsiu prin tiér'a nóstra ce are sa vada? fisionomii sinbrede de lips'a cea mare sî de strapatiele cele multe sî fâra capu, esîndu in fórte multe intemplâri, din nisce locuintie cari aparu mai multu unoru visunii, incungiurate de o pustietate, incâtu ti-pare ca aceste fiintie nu suntu de alta pre acésta lume, decâtu cá se implinésca unu blastemu greu.

Déca le cerci vocea loru nu audi decâtu oftâri sî tanguiri. Nemultiamirea sî desparatîunea se intrecu in inimele loru. Sî unii cá acesti'a apoi sa-i mai vedi sî arsi de focu, umblandu cu copii de mâna, cu copii in bratie, cerendu pâne de mancare sî adapostu sub acoperisie straine.

Crede onoratu publicu cetitoriu! ca acest'a nu este tablo-

ulu intregu, sî numai fragmente din viéti'a celoru mai multe comune din larg'a nóstra patria.

Nu e destulu insa a descrie aceste calamitâti, ci e de lipsa, cá sa li se puna capetu, câci altmintrea vomu ajunge numai mai in degraba la accea ce se numesce proletariatu, séu in casulu celu mai favoritoriu vomu seversî in privinti'a stârei nóstre materiali oper'a cea nesfersîta a lui Sysphus.

Cu ajutórele prin colecte ajutâmu numai momentanu, déca potemu ajutá, cu mil'a ce o facemu dea dreptulu nu facemu alta decâtu mediulocimu o târire a vietiei nenorocitîloru de pre o dî pe ceealalta, séu protegemu lenea aceloru ce sub firm'a nenorocirei umbla sî insiéla cruceri séu bucaturi, ba potemu dice ca, dâmu la multi prilegiulu celu mai bunu cá îci colea sa puna mân'a sî sa instraineze câte ce-va din un'a séu alta casa unde sub firm'a nenorocirei intra spre a cersî.— Sî apoi ce felu de resultatu póte sa aiba ajutorulu nostru, déca cugetâmu odata la cifrele pagubei casiunate d. e. prin focu sîla cifrele colecteloru séu ajutóreloru nóstre. Acestea in cele mai multe casuri mai nu dau nici ajutorulu, cu care sa póta toti pagubitii reincepe economiele sele séu alte intreprinderi, dupa cari au sa traiésca respectivii sî din cari sa-si sustîna sî sa-si crésca familiele.

Aru trebuí dar sa ne ingrigimu de ajutóre mai sigure sî mai morale, de midiulóce prin care sa impedecâmu totu ciarlatanismulu sî prin care sa impedecâmu togmai radecin'a reului.

Cá sa nu ne estindemu cu ocasiunea acést'a asupr'a toturoru calamitâtîloru, sa remanemu de prelânga aceea care ne dedù ocasiunea la aceste siruri, adeca la focuri. Cum sa o scimu noi delaturá pre acést'a ?

Respunsulu celu mai de aprópe sa-lu caute cetitorii in corespundinti'a dela Oprea-Strez'a—Cartisiór'a nr. 56 alu acestei foi, esprimatu de unulu care a simtîtu intr'unu modu fórte aspru reutatea focului mistuitoriu. Cladiri din materialu solidu sî uliti largi. Câtu pentru materialu solidu cugetâmu ca noi Ardelenii nu avemu a ne plange, câci acelu materialu solidu ne este destulu de la indemâna sî ne impedecâmu destulu de densulu. Acolo insa unde natur'a l'au acoperitu cu pamentu aru trebuí desgropatu sî intrebuintiatu, sî acolo unde nu se afla nici decum mintea omenésca din tempurile cele mai vechi au sciutu ca se-lu produca din lutu, sî de ce sa nu se póta intemplá acést'a sî la nei precum s'au intemplatu sî se intempla astadi la altii ?

Cu seraci'a déca se va escusá cine-va, noi din capulu locului nu o priimimu, pentruca unu economu agricultoru nu trebuie cá sa faca palate de dieci sî sute de mii, ci numai câtu e de ajunsu pentru trebuintiele sele, sî déca cine-va e in stare dupa-ce focului l'au lasatu odata la sapa de lemnu, cá prin sudóre sî necasu sa-si croiésca iara ce-va de materialu nesolidu, cu jumetate pretiulu dela materialulu solidu, de ce sa nu-si póta face ce-va mai trainicu atunci candu inca are câte ce-va in giurulu seu ? Unu altu reu e gramadirea cladiriloru de lemnu acoperite cu paie séu cu sindile un'a intr'alt'a. Comunele firesce ca aru trebuí sa aduca o jertfa cu rumperea din loculu comunalu, pentru cá sa póta dá acelor'a ce au curti strimte sî pentru largirea ulitieloru, insa jertf'a acést'a aru poté sa se faca nesimtîta prin o despagubire din partea aceloru ce se folosescu de bunetatea acést'a sî la tóta intemplarea nici jertfele acestea n'aru fi asiá de mari, precum suntu cele din inlesnitele nenorociri ce urmézadin neatogmirea celoru mai multe comune.

In fine avemu de multe-ori a deplange nepasarea cea mare a unoru antisti comunali fatia cu asemenea nenorociri. Nu vedi in alt'a comuna nici unu instrumentu cu care sa póta stá omulu inaintea focului, candu erumpe. Iara déca suntu instrumente, acelea jacu in cea mai mare negrigia séu se folosescu de antisti te miri la ce trebuintia a loru. Asiá intr'o comuna nu departe de aici, s'au intemplatu odata de cosiulu unei pusci de apa erá plinu de cartofi (pere de pamentu, crumpene) sî asiá candu au ajunsu cu ea la focu nu se potù intrebuintiá. Mai vine nepasarea membriloru comunei, cari in locu de a alergá acolo unde e pericolulu, alérga fia-care la cas'a sea sî la salasiele sale.

Dîuaristic'a magiara ne incriminéza de multe-ori, ca suntemu comunisti. Bateru de amu avea mai multa inclinare câtra comunismu; bateru de s'aru ajutá imprumutatu membrii comuncloru unii pre altii sî atunci greutâtîle aceste aru disparea.

Nenorocirea se intempla adesea din copii nepriceputi cari sa jóca cu focu! Impregiurarea acést'a ne silesce de a anticipá aici o idea carea aru fi de a se tractá in altu locu sî cu multu mai pe largu sî a dice: ca óre nu s'aru poté ajutá incungiurarea acestui isvoru de seracia prin scól'a in tempulu de véra, unde copiii sa nu remâna napustiti in grij'a loru propria câtu e drag'a de vara, ci sa fia sub o ingrigire sî sa profite pe lânga aceea in cultur'a de care nesmintitu au lipsa. Dar copii de doi ani ? Asiá este, dar sî acesti'a potu fi adunati sub priveghiarea cui-va unde jucandu-se sa profiteze ceva chiaru sî din jocuri.

Dar apoi iara chieltuiele ! In adeveru, insa credemu, ca acestea n'aru suí asia de susu, cá câtu suie pagub'a unui focu de 60, pâna la 200 sî mai multu de case sî salasie arse.

Nu suntemu asiá de sangvinici incâtu sa credemu ca acestea pe indata se voru pune in lucrare. Noi insa ne simtîmu detori a le pune inaintea publicului cá sa mediteze asupr'a loru sî sa completeze aceste idei séu sa le modifice dupa impregiurârile locali sî sa le aduca in stare de a fi realisate.

Afara de tóte acestea trebuie in fine sa deplangemu sî impregiurarea aceea, ca cum de putînu sa folosesce poporulu nostru de institutele asecuratóre, scumpindu-se de vre-o câti-va florini, cari aru avé sa-i dea spre a-si assecurá averea intréga.

Apelâmu la inteliginti'a nóstra preotiésca sî mirenésca sî o provocâmu sa-si puna tóte poterile de a capacitá pre poporu din buna vreme despre folósele enumerate sî alu aduce pre acel'a acolo cá sa le puna in lucrare. Pentruca credemu, ca familiarisindu-se poporulu cu acele, singuru de sine aru veni si la incungiurarea séu celu putînu usiurarea astoru rele sî n'aru fi silitu de atâtea-ori, cá sa umple lumea purtendu de gâtu traist'a de cersîtoriu !

Sabiiu 31 Aug. Audîmu ca Cont. Mico sî Br. Kemény suntu chiamati la Vienn'a, celu d'antâiu au trecutu Miercuri pe aici.— Comitele natîunei sasesci au sositu Joi'a trecuta dela Vienn'a.— I. T. vorbindu despre Tranni'a recomenda iara conferintie regnicolare in Alb'a Iuli'a constatóre din câte diece membri din fia-care natiunalitate.

Brasiovu 28 luliu 1865. Dîu'a de astâdi fu o dî de festivitate pentru noi Brasiovenii. Dela 8—9 óre sunetulu clopoteloru sî alu trescuriloru prevesteau venirea Mariei Sele denumitului Eppu alu Caransebesiului Ioann Popasu Parochulu sî Protopopulu nostru de cea mai dulce sî neuitata aducere aminte.

La acestea semnalisâri poporulu au concursu de tóte pârtîle sî vesel'a asteptare sî impatientia erá depiasa pre fetiele toturoru.

Domni nostri Protopopi, preoti de aici sî din Sacele sî DD. Negotiatori cu mai multe de 15 trasuri luandu cu sine sî o alta trasura eleganta cu 6 cai, sî mai multi calareti intre cari 4 in costumu natiunalu, cu toti esîra intru intempinarea Domnulu Episcopu. Dincolo de hotarulu Brasiovului iata sosesce Mari'a Sea Eppu. P. O. D. Adm. I. Baracu in numele Pr eotîmei Negotiatoriloru sî poporului din Brasiovu lu binecuventà cu o cuventare potrivita. Mari'a Sea respunse la acést'a cu o inima vioiósa sî caldurósa cá unu parinte sî pastoriu care imbratîsiéza pe fii sei. Dupa acést'a i se facù invitare sî trecù din carulu postei in trasura menita pentru densulu. Astfelu insotîtu de intempinatori ajunse câtra 9 óre la cas'a S'a. Ací priimí visite dela corporatîunile preotîmei, professorimei, negotiatorimei sî a altoru brânche din Brasiovu. Din partea nogotiatoriloru D. Presiedinte alu Eforiei Demianu Datco l'a binecuventatu cara cu o cuventare plina de cele mai calduróse espressiuni de bucuria.— Acestea fura semnele priimirei.

Simtiulu inimiloru brasiovene pentru noulu Episcopu nu se desiertase de ajunsu nici prin espressiunile amintite, nici prin espressiunile amintite, nici prin semnele ce s'a facutu, de aceea asta séra pe la 9 óre ne pomenirâmu iarasi in sunetulu pieseloru române esecutate de music'a militara, care erá in fruntea unui conductu de 60 de tortie, purcedîndu dela capel'a româna din cetate pâna la cass'a Episcopului in suburbiu lânga S. Nicolae. Ací facendu-se cercu esî D. Professoru Moldovanu cu o rostire: „de bine ai venitu !“ In acést'a desfasiura pre câtu l'amu cuprinsu simtiurile brasioveniloru; aretà meritele noului Episcopu in cause natiunale sî religiunarie cum sî patriotice; continuà apesandu ca prin nesuintia pentru cultur'a Românului, a radicatu numele brasioveniloru prin gimnasiulu de aici sî scólele din protopopiatu. Apoi incheindu iau poftitu o viétia indelungata cá sa póta indeplini sî chiamarea ce a imbratîsiatu cu successulu doritu. Apoi urmà unu intreitu sa traiésca.

La acestea respunse Episcopulu din ferésta cu vocea lui cea sonora, prin care adresandu-se câtra numerosulu publicu dupa-cum amu potutu estrage aru fi cam asiá :

„Ve multiamescu préscumpiloru Domni negotiatori sî poporeni din Brasiovu. Eu sum présurprinsu de manifestârile DVóstre; cunoscu din semnele aceste alipirea sî credintia ce o aveti câtra mine, dar meritele care le atribuiti numai mie âsiu fi prédesiertu déca leasi luá asupr'a mea. Da-

Cóla de Prenumeratiune

la

CALICULU

umoristico-satiricu.

Sub titululu acesta se afla sub teascu, si va esii pana in 10/22. Augustu a. c. o brosiura de 6—7 coli de tare si cu 22 caricaturi tiparite in tecstu.

Venitulu curatu jumatate e in interesulu fondului juristiloru din Sabiiu.

Pretiulu e 60 cr. v. a.

De unu juristu.

N. B. P. T Domni si sprijinitori ai acestei intreprinderi, suntu rogati a lasa se circuleze aceasta cóla de prenumeratiune in cercurile respective (D. Protopopi si in conferintiele invetiatoresti), si a o trimite apoi, catu de curendu, cu resultatulu ei in tipografia D. **Josef Drotleff,** strada Macelariloru Nr. 6.

Numele	Caracterulu	Locuinti'a	Posta ultima	Cate ecsemplare

Tipografia lui Josef Drotleff in Sabiiu.

ti-mi voia cá in putîne cuvinte sa desfasiuru ca nu suntu numai ale mele, ci aveudu poporu cu credintia tare sî luminatu cum a fostu scumpii mei negotiatori a fostu usioru a se aduce la indeplinire cele ce s'au facutu. De aceea eu aflu cu cuviintia a atinge ca credinti'a sî luminarea ne-au ajutatu sî mai multu scutulu Inaltei case imp. a Austriei, carea au deschisu drumu de desvoltarea poporului nostru. Asiá eu ve recomandu sa fimu tari in credinti'a stramosîloru nostri in credintia câtra inalt'a cassa imperatésca sî deosebitu in nasuintia pentru luminare sî sciintie.

Sciintiele suntu pentru toti, pentru negotiatori, pentru meseriasi, pentru plugari sî muncitori, cá pânea de tóte dîlele. Brasiovulu inbitîloru a fostu totdeun'a de esemglu in progressulu sciintieloru pentru acést'a eu credu ca la biseric'a acést'a sa fia cá Protopopu celu mai invetiatu barbatu cá sa lumineze pe poporu in sciintie. Mai departe noi scimu ca totu ce s'a facutu pentru Români, s'a facutu sub protejarea sî ajutorulu Prégratiosîloru Imperati ai Austriei, câtra cari poporulu nostru au avutu sî are cea mai neclatita credintia fiindu totdeun'a gat'a a se jertfi pentru tronu. Maiestatei Sele Franciscu Iosifu I. multiamesce poporulu nostru, re'nviarea Mitropoliei sî Episcopiei Caransebesiului cu a cârei chiamare m'a insarcinatu pe mine. Pentru aceste ve rogu sa dîceti impreuna cu mine Maiestatei Sele Franciscu Iosifu I., Maiestatei Sele Imperatesei Elisavet'a sî principelui de coróna Rudolfu unu intreitu sa traiésca.

La aceste resunandu vocea poporului cu sa traiésca car music'a acompaniendu se incheie priimindu sî binecuventarea.

B o d i o v i c i u 25 Iuliu. Este afara de tóta indoiéla, ca Comunele nóstre bisericesci, sî in ele inca sî multi particulari membri au avutu totdeun'a pietate câtra sant'a nóstra Religia, care i indémna sî astadi a cladí frumóse sî spatióse zidiri bisericesci sî scolari, necrutiandu nici o chieltuiéla, séu ostenéla; insa este sî aceea afara de tóta indoiél'a, ca acestu simtiu de pietate a Comuneloru nóstre bisericesci numai atunci le este loru spre mangaiere, sî altoru spre imitare, déca sacrificiele Comuneloru intregi sî ale particulariloru cristiani se administréza cu sufletu curatu de câtra Epitropi'a bisericésca, unde aceea esista, séu unde nu esista, acolo se administréza totu cu sufletn curatu de câtra unu séu doi Epitropi.

In orasielulu nostru Bodioviciu, ce se tîne de maritulu Regimentu romano-banatianu cu stabulu in Caransebesiu, au fostu sî suntu sî astadi crestini darnici spre infrumsetiarea Bisericei, precum se scie acést'a din vechime, sî au fostu totdeun'a sî Epitropi buni sî conscientiosi. Astfelu de Epitropu bunu sî conscientîosu avemu noi sî acum de 13 ani, carele au meritatu recunoscinti'a sî multiamirea obstésca a Comunei bisericesci, sî laud'a Ministeriului de resbelu. Acestu Epitropu esemplariu este concetatiénulu nostru Ioann Militiciu Negotiatoru sî Antiste in Comun'a Bodioviciu. Subt Epitropi'a densului numai decâtu la an. 1853 s'au reedificatu turnulu Bisericei celu ruinatu de unu fulgeru cu 1000 fl. m. c.; la an. 1856 au cumperatu unu orologiu pe turnulu Bisericei cu 800 fl., sî unu compagnu cu 900 fl.;— la an. 1857 sî 1858 se infiintiá in launtrulu Bisericei unu coru cu 400 fl. sî s'au zugravitu Biseric'a intréga cu 1300 fl.; dupa aceea s'au reinoitu usîle Bisericei cu 116 fl.; unu potiru auritu cu 48 fl.; o cerime cu 119 fl.; sî in fine s'au ingraditu curtea Bisericei cu stacheturi de feru, care inca au constatu 2000 fl.— Prelânga tóte acestea mari chieltueli in summa de 5778 fl. v. a. astfelu au administratu Epitropulu Ioann Militiciu cu averea Bisericei, incâtu aceea sî astadi numera câte-va sutisióre.

Noi dorimu, cá tóte Bisericele sa fia norocóse a ave, astfelu de Epitropi, precum lu are Biseric'a din Bodoviciu a câci atunci cladiri bisericesci n'amu avea ruinóse, negrijite, neingradite, neprovediute cu cele trebuincióse.

Protocolulu III.

In anulu 1865 Iuliu 3/15 s'a tînutu siedinti'a directîunala sub presiedinti'a Spec. D. Sigismunpu Popoviciu V. Directoru, fiiadu de fatia dd. membri directiunali Mironu Romanu, Dr. Atanasiu Siandoru Florianu Varg'a, Ioann Berceanu, Ioann Ratiu, Lazaru Ionescu, Ioann P. Desénu, Ladislau Bogdanu, notariulu Dionisiu Pascutin.

Dnulu Dr. Atanasiu Siandoru Perceptorulu Associatiunei arata statulu cassei de dupa cifrele urmatóre: Pâna in 15 Iuliu c. n. 1865 au incursu in cass'a Associatiunei 812 fl. 17 xr. v. a. s'au eroga'u 688 fl. 99 xr. remânu 123 fl. 29 xr. Dintru acesti'a obveninti'a notariului pe lun'a lui Augustu e 41 fl. 66 xr. cursorului 13 f. 30 xr. voru remané 68 fl. 30xr. Insa pentru cortelu pe ¼ de anu adeca pe Augustu, Septembre Octobre se platesce 113 fl. 13 xr. sî se arata unu deficitu de 45 fl. 43 xr.

D e r m i n a t u: Pentru acoperirea lipseloru n'encungiurate, e rogatu D. Lazaru Ionescu ca colectantelə Assoc. in centru se binevoiesca pre membrii din locu ai provocá spre solvirea restantieloru sele sî pe semestrulu curinte; iara pentru on. membrii din 'afara se ascépta resultatu la provocarea comunicata in nr. 52—411. alu Concordiei.

17. Pomenindu-se cu bucuria de raportulu foiloru publice, cumca Maiestatea Sea pré bunulu nostru Imperatu sî rege la episcopi'a nóua de Caransebesiu incuviintiata in 24 Decembre 1864 cu pré inalt'a resolutiune din 6 Iuliu a. c. s'au induratu pré gratîosu a-lu denumí pre pré on. Domnu Ioann P o p a s u Archimandritulu sî Protopreotulu de Brasiovu; s'a proieptatu a ise tramite Episcopului nou denumitu un'a adressa gratulatóre din partea Directiunei Associatîunei rom. de aici.

D e t e r m i n a t u: Proieptulu e priimitu cu bucuria sî se insarcina notariulu sa faca adres'a cuvenita, care fiinduca va fi de tramisu in ante de autenticarea Protocolului spre revedere i suntu denumiti DD. membri Mironu Romanu, Dr. Atanasiu Siandoru, sî Ioann Berceanu.

S'a cetîtu epistol'a D. Dr. Dumitru Hatieganu colectante in Oravitia care au strapusu un'a lista sî 14 fl. v. a ca oblegamentulu anualu alu membriloru DD. Simionu Mangiuc'a Pretoru in Iamu, Iosifu Popoviciu Parochu gr. res. in Iamu, Ioann Popoviciu Parochu gr. res. in Mercin'a, Sandoru Popoviciu chirurgu cerc. comit. in Oraviti'a, Alexa Munteanu propriet. in Oraviti'a, toti câte 2 fl. elu insusi 4 fl.

D e t e r m i n a t u: Se ie spre cunoscintia, banii se dau Domnului Perceptoru pe lânga cietanti'a cuvenita, despre ce se va incunosciinti'a Essactoratulu.

Sigismundu Popoviciu, dirept sec ndaru Dionisiu Pascutiu, not. dirept. „Concordi'a.“

Varietâti sî noutâti de dî.

Multiamita publica.

Multu on. D-le Redactoru! Subscrisulu parinte sufletescu alu Comunei Porcesci si tîne de o detorintia santa a se adressa câtra D. V. cá sa binevoiti a publica simtiurile de binefacere, de care fusemu impartasîti sî dovedîle de adeverat'a umanitate manifestata cu ocasiunea tristei intemplâri elementarie din 4 Augustu c. n. despre carea au reportatu putîntelu gazet'a germana din Sabiiu in nr. 185. — (sîT. R. nr. 59 R.)

Concede-neti acum'a cá sa aducemn sî noi la cunoscinti'a on. publicu unele date speciali sî adeverate, despre decurgerea sî urmârile tristei intemplâri sî cá sa amintimu cu putîne cuvinte pe acei'a cari intr'unu modu emininte, multu au contribuitu la stingerea sî nimicirea elementulu inversiunatu, care prefacuse 63 de case cu accesiunile sî apertinentiele loru in cenusia sî caasà o dauna aprópe de 32,000 fl., fâra insa de a ne lasá in mai departe cercetare asupr'a autorului acestei nenorociri, carele, in urm'a unei suspiciuni si perdù viéti'a intr'unu modu— horibile visu.—

Vineri in 4 Augustu c. n. pela 5 óre dupa amédi, candu ómenii din comun'a nóstra se aflà pe câmpu ocupati cu secerea grâului, s'a escatu in un'a siura focu fâra de veste incâtu ómenii pe câmpu inspaimentati de acestu periculu alergau câtra casu din tóte poterile, cá sa-sî póta scóte din flacar'a consumatóre, cele necesarii pentru sus înerea vietiei loru— dara fâra efectu fu in parte sirguinti'a loru. —

Bucuri'a nóstra insa, ca abiá trecuse unu patrariu de óra dela nascerea focului, candu comun'a nóstra vecina Boiti'a vediendu foculu a subvenitu sub conducerea stimabilului vornicu in persón'a Dlui Ioanne Aritonu cu dóue tulumbe si s'a aretatu in portarea mecanica a acestoru instrumente atâtu de activi, incâtu prin acesta a Dloru progressiva sî descoperita activitate s'a pusu capetu elementului furiosu, care dejá a fostu luatu dimensiuni mari. —

Dorere insa, ca pâna sosí acestu ajutoriu a fostu intratu foculu nutritu de ventulu celu mare, care bate atunci, prin 63 de case, de care mai nu se mai poté apropia nimenea.

Intre bravii nostri vecini boitiani, se aflà sî D. Juristu Maximu abiá ce-va re'nsenatosîtu precum sî Dlu c. r. Supralocotenînte pensiunatu de Zhoesky sî alti individi din comunele vecine Racoviti'a sî din amendóue comunele Sebesie, cari cu poteri unite multu a contribuitu la stirpirea acestui periclu. Unu lucru petrundiatoru de anima erá a vedea pe rapiti de avere sî de casele loru sî a audi vagitulu acelor'a, cari asudati de ostenél'a campului, infricosiati de foculu desfrenatu, alergau desperati, unulu in contr'a altui'a, sî incarcau a-si scóte din flacar'a focului cele mai necesarii pentu sustînerea vietiei insa fâra resultatu fu ostenél'a loru. —

Câtra mediulu noptiei au sositu sî multu stimabilulu nostru Inspectoru, Senatorulu Petru Rosc'a venindu-i trist'a scire la Sabiiu, sî vediendu urmele fatalei nenorociri, cá unu pré bunu parinte alu nostru numai decâtu au alergatu in mijloculu nenorocitîloru, consolandu-i parintesce dupa obicnuit'a sea umanitate sî asigurandu-i cumca densulu numai decâtu sî va concentrá tóte poterile prin cercuitulu inspectoratului seu, spre a se poté ajutorí momentanu nenorocttii cu cele mai de lipsa.—

In urm'a acestei blande asigurantie intr 'adeveru a sî sositu in 7 c. n. din Comun'a vecina Boiti'a 12 galete de bucate, mai multe vestminte 15 ponti de clisa pâna 3 fl. bani gat'a sî alte victuale, care dupa cumpân'a drépta, s'au impartitu cei mai lipsiti. O asemenea contribuire sosira sî din partea celoralalte Comune vecine.

Pentru acestea binefaceri sî acte adeveratu filantropice sî subscrisulu de unu sinceru oblegamentu a-si descoperí public'a multiamita in numele celoru arsi a celoru crutiati de focu sî adeca :

In linea d'antâiu, neasceptatei subveniri sî potintei influintiâri, a comunei vecine Boiti'a la stingerea focului eruptu, prin care fú elementulu infricosiatu, suprimatu sî retînutu in marginile luate.

Sî in speci'a strâdaniei cei neobosite sî dispositîuniloru umane intreprinse de pre stimatulu nostru Inspectoru, Petru Rosc'a, care cu acésta ocasiune au mai datu o dovada nóua despre umanitatea sea notorica, — cari trebuie sa marturisimu numai influintiei Dniei Sele avemu de multiamí, de ajutorarea momentana a aceloru nenorociti sî fâra de vin'a loru deveniti la stare de cersitori ; avemu firm'a sperantia ca sî de aci inainte se voru mai ajutá.

In fine suntemu oblegati de a multiamí din profund'a anim'a Comuneloru vecine nu numai pentru resultatulu favoritoriu la stingerea focului, dara sî pentru jertfele materiale, aduse sî contribuite la tempulu seu, pentruca in atare fatala inpregiurare este indoitu dreptu „Cine da iute da de dóue ori.“

Porcesci in 8 Augustu 1865.

prin Preotulu Thom'a Filipu

Publicarea

Sumeloru incurse la fondulu Assoc. tranne române dela siedinti'a Comitetului tînuta in 4 Iuliu c. n. pâna la siedinti'a Comitetului tînuta in 8 Augustu c. v.

1. Secretariatulu Assoc. tranne a priimitu cá tacse m. ord. pre an. 186⁴/₅ sum'a de 10 f. v. a. sî anume :

a) dela Il. Sea D. Consiliariu Gubernialu Elia Macelariu pe an. 1864 5 f. b) P. O. D. Ioann Groze Vice Comite in Turd'a pe an. 186⁴/₅ 5 f. Summ'a 10 f.

2. Prin C. Notariu Cons. si Col. Assoc. Lazaru Huz'a, s'a tramisu la cass'a Assoc. 20 fl. v. a. sî anume : a) dela Ilustritatea Sea D. Administratoru Comitatense Vasilie Buteanu tax'a de m. ord. pe an. 186³/₄ 5 fl. b) dela D. Col. sî Not. Cons. Lazaru Huz'a tax'a de m. ord. pe an. 186³/₄ sî 186⁴/₅ 10 fl, c) pentru 10 esempl. din act. ad. gen. III a 50 xr. 1 esempl. s'a tramesu 5 fl.

Snm,a 20 fl. v. a.

3. Prin D. Colect. in Câmpeni Georgie Ioanette s'a tromesu la fondulu Assoc. 16 fl 60 xr. v. a.. din care 5 fl. v. a. tax'a de m. ord. pe an. 186⁴/₅ pentru D. Irimie-Bud'a proprietariu in Sohodolu, ear 11 fl. 60 xr. v. a. suntu pretiulu din 9 esempl. din actele ad. gen. a Assoc.

4. Prin D. Not. Cons. sî Col. Assoc. Lazaru Huz'a s'a tramesu la fondulr Assoc. 10 fl. cá taxe de m. ord. pe an. 186⁴/₅ dela urmatorii P. I. Domni :

a) Dela D. prepositu Capit. in Gherl'a Macedonu Popu 5 fl. b) dela D. Canonicu Ioann Anderco 5 fl.

5. Prin D. Inspectoru Metrop. sî Col. Assoc. Georgie Pop'a s'a tramesu cá taxe de m. ord. pe an. 186⁴/₅ 60 fl. v. a. sî anume :

a) dela D. Prof. sî Asessoru Cons. Iosefu Tarti'a 5 fl. b) dela D. Prof. Gimn. Ioanne Moldovanu 5 fl. c) D. Prof. Gimn. Alessandru Micu 5 fl. d) D. Prof Gimn. Nicolau Solomonu 5 fl. e) D. Prof. de Teologia Gabriele Popu 5. fl. f) D. Prof. norm. Ioann Balintn 5 fl. g) D. Prof gimn. Aaronu Boeriu 5 fl. h) D. Prof gimn. Georgiu Ratiu 5 fl. i) D. Archivariu Methciu. Simeone P. Matd u 5 fl. k) D. Inspectoru Metrop. Georgie Pop'a 10 fl. v. a. Sum'a 60 fl. v. a.

Adeca: siase dieci floreni in v. a.

6. Prin D. Col. in Sas-Regen Io ne P. Maieru s'a tramesu la cas'a Assoc. 5 fl v. a. cá tax'a de m. ord. pe anulu 186⁴/₅ din partea D. Nicolae Mateiu parochu in Selovestru.

7. Dela D. Protopopu in Satu-mariu sî Col. Assoc. tranne române Petru Branu tax'a rest. pre anii 186²/₃ 186³/₄ in sume 10 fl. v. a.

8. Prin D. adm. Prot. sî Col. Assoc. tranne in Brasiovu. Iosifu Baracu s'a tramesu la fondulu Assoc. 75 fl. v. a. cá taxe de mon. ord. pre an. 186⁴/₅ dela urmatorii DD. membrii ord.

a) dela D adm. Prot. Iosifu Baracu 5 fl. b) Parochu Bartolomeiu Baiulescu 5 fl. c) Negotiatoriu Nicolau Voinescu 5 fl. d) negotiatoriu Ioann Manole 5 fl. e) negotiatoriu Nicolau Maciuc'a 5 fl. f) negotiatoriu Nicolau T. Ciurcu 5 fl. g) Ioan Dusoiu negotiatoriu 5 fl. h) Dimitriu Téclu negotiatoriu 5 fl. i) Dimitriu Eremia negotatoriu 5 fl, k) D. negotiatoriu Nicolau Boboénu 5 fl. l) negotiatoriu Constantinu Steriu 3 fl. m) Nicolau Butmaloiu macelariu 5 fl. n) Cristea Orgidanu Macelariu 5 fl. o) Ioann Eft Popoviciu Parochu in Tientiariu 5 fl. p) Ioann Popescu (dór Popoviciu ?) Parochu in Tintiaru pe an. curente 5 fl.

Asiadara sum'a trâmisa la fondulu Assoc. prin D. adm Protop, sî Col. Assoc. Iosifu Barucu face in val. austr. 75 fl. dî: Siepte dieci sî cinci floreni in val. austr.

9. Rm. D. Can. Metrop. Antoniu Vestemianu a tramisu tax'a de m. ord pe an. 186⁴/₅ in sum'a 5 fl. v. a.

10. Prin D. Protopopu in Rosi'a de munte Simeonu Balintu s'a tramisu la fondulu Assoc. tax'a de m. ord. nou pe an. 186⁴/₅ pentru D. Parochu in Bistr'a Augustinu Coltoru sum'a de 5 fl. v. a.

11. La cass'a Assoc. cá taxe de m. ord. pe an. curente a mai intratu urmatórele sume :

a) Dela D. advocatu in Aradu Lazarn Ionescu pe an. 186⁴/₅ b) dela D. Vasiliu Popescu Parochu in giuculu de josu pe an. 186⁴/₅ 5 fl. c) dela D. Prof. gimn. Alimpiu Masianu pe 186⁴/₅ 5 fl. d) dela D. Proprietariu in Resinariu Petru Brote pe 186⁴/₅ 5 fl. e) dela Il. Sea D. vicepresiedinte la Tabl'a reg. Ioane Alduleanu pe an. 186⁴/₅. 5 fl. f) dela D. Nicolau Cristea Professoru in Sabiiu 5 fl. g) dela D. Dr. Basiliu Pascu pe an. 186⁴/₅ 186⁵/₆ 10 fl. h) dela D. Dr, Nicolae Ganascu pe 6 ani· adeca: 186⁴/₅ 186⁵/₆ 186⁶/₇ 186⁷/₈ 186⁸/₉ 186⁹/₁₀ 30 fl. i) dela D. Comissariu de finantia Petru Manu 186⁴/₅ 5 fl. 2) dela D. loane Brote proprietariu in Resînarin 5 fl. l) dela Rev. D. wicariu in Hatiegu Petru Popu pe an. 186⁴/₅ 6 fl. m) totu pein D. vicariu pentru 10 esempl. din actele ad. gen. vl. s'a priimitu 3 fl.

sum'a 88 fl v. a.

(adeca: Optudieci sî optu fl. val. austr.)

Dela Secretariatulu Assoc. tr nne române.

Sabiiu in 8 Augustu 1865.

Catalogulu

Cârtîloru bibliotecei Associatîunei transsilvane pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului românu.

(Continuare din nr. premergatoriu.)

170. Sitzungsberichte der kais. Academie der Wissenschaften; Mathematisch-Naturwissenschaftliche classe, lahrg. 1856; XIX Band, Heft 1 u. 2; XX Band, Heft 1-3; XXI Band, Heft 1-2; XXII Band, Heft 1-3; — (9 Stück). —

Iahrg. 1857, XXIII. Band, Heft 1-2; XXIV Band, Heft 1-3; XXV Band, Heft 1-2: XXVI Band, Heft 1; XXVII Band, Heft 1 u. 2; - (10 Stück.)

Iahrg. 1758. XXVIII Band, Heft 1-6; XXIX Band, Heft 7-12; XXX Band, Heft 13-17; XXXI Band, Heft 18-20; XXXII Band, Heft 21-23; XXXIII Band, Heft 24-29. —

Iahrg. 1859; XXXIV Band, Heft 1-6; XXXV Band, Heft 7-12; XXXVI Band. Heft 13-16; XXXVII Band, Heft 17-22; XXXVIII Band, Heft 23-28; im ganzen 27 Stück. —

Iahrg. 1860 XXXIX Band, Heft 1-6; XL Band, Heft 7-12; XLI Band, Heft 13-22; XLII Band, Heft 23-29. — (26 Stück.)

Iahrg. 1861. 1-ste Abtheilung: Aus den Gebietthe der Mineralogie etc. XLIII. Band, Heft 1-5, XLIV Band, Heft 6-10. —

1-ten Abtheilung: Aus den Gebiethe der Mineralogie; XLV Band, Heft 1-5; XLVI Band, 6-10

Iahrg. 1862. 1-te Abtheilung: Aus dem Gebirthe der Mineralogie XLIII Band, Heft 1-5; XLVI Band, Heft 6-10. —

2-te Abtheilung. XLV Band, Heft 1-6; XLVI Band, Heft 6-10. —

Iahrg. 1863 1-te Abtheilung, XLVII Band, Heft 1-6; XLVIII Band, Heft 6-10. — Aus den Gebiethe der Mineralogie etc. —

2-te Abtheilung: Aus dem Gebiethe der Mathematick. XLVII Band, Heft 1-5; XLVIII Band, Heft 6-10. —

Iahrg. 1864. 1., Aus dem Gebiethe der Mineralogie etc. XLIX Band, Heft 1-5; L Band, Heft 6-10. —

2-te Abtheilung: Aus dem Gebiethe der Mathematick etc. XLIX Band, Heft 1-5; L Band, Heft 6-10. — (tóte daruite din partea Academiei imperatesci din Vienn'a)

Nr. 161 Sitzungsberichte der kais. Academie der Wissenschaften Philosophischen-Historische classe. Iahrg. 1856. XIX Band, Heft 1 u. 2. — Nr. 1-10).

Iahrg, 1857. XXIII Band, Heft Nr. 1-5; XXIV Band, Heft 1 u. 2; XXV Band, Heft 1-3; (daruita din partea Acad. c. r. de sciintie din Vienn'a.)

Iahrg. 1858. XXVI Band, Heft. 1 u. 2: XXVII Band, Heft 1-3; XXVIII Band, Heft 1-3; XXIX Band, Heft 1 u. 2, —

Iahrg. 1859. XXX Band, Heft 1-3; XXXI Band, Heft 1-3; XXXII Band, Heft 1-4. — (Va urmá)

Nr. 29—1 **Concursu.**

Devenindu vacantu postulu invetiatorescu de clas'a 1. elementará gr. or. din Sighisiór'a, se cere unu Invetiatoriu cu salariu anuale de 175 f. v. a. cuartiru liberu sî lemnele trebuincióse de incaldîtu, predîsulu salariu se priimesce din Cas'a alodiala in rate lunarie pelanga cuitantia timbrata.

Pentru acestu postu se deschide concursu pâna la 15 Augustu a. c. st. v.

Doritorii de a-lu ocupá au de a-si trâmite la subscrisulu petitiunea cu 50 xr. v. a. sî documentele urmatóre.

a) atestatu, ca au absolvatu cu succesu bunu cursulu clericalu ori pedagogicu in institutulu archidiecesanu din Sabiiu, sî ca posede perfecta cunoscintia a cantâriloru bisericesci;

b) atestatu despre purtarea morala, sî déca amu mai servitu undeva cá Invetiatoriu.

Sighisiór'a, 20 Iuliu 1865.

Inspectoratulu Districtualu in Tract. Prot. alu Sighisiórei. gr. or.

Zacharie Boiu Protop.

La nrulu de astadi se alatura o cóla de prenumeratiune.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegr=ulu ese de doua ori pe septeman.. joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 61. NULU XIII.

Sabiiu, in 5|1 Augustu, 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. sî pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

La Situatiunea de fatia.

„Idök Tanuja“ sî dupa densulu mai multe dîuarie n spunu, ca diet'a tranna se va dissólve. „Debatte“ are o co respundintia din Clusiu, in carea mai intâiu sa espune chiama rea dd. Br. Franc. Kemény sî Ludovicu Iosika la Vienn'a apoi adauge: „Aici se intereséza lumea fórte tare de diet In cercurile respective se discuta multu, déca diet'a cea mai d aprópe se va tîné in Clusiu ori in Sabiiu, de alta parte n arare ori se aude vorbindu-se, ca nici nu se va mai tîné diet in Tranni'a.“

In legatura cu chiamarea Contelui Miko la Vienn'a ma aducemu unele date interessante dupa „Kr. Ztg.“ sî adeca „Esc. Sea contele Emericu Miko, carele erá pregatitu cu tóte de a plecá la Borszék, au capetatu in sér'a inainte de plecare unu telegramu de urmatoriulu cuprinsu: „Numai decâtu la Vienn'a in trebi de statu.“ Dupa aceea spune ca in dîlele din urma au priimitu telegrame numeróse dela Vienn'a sî dela reg. gubernu ardeleanu.

„Debatte“ ne spune totu dupa corespundintele din Clusiu, ca sî presiedintele dela tabl'a regia, d. Aporu aru fi chiamatu la Vienn'a. Déca se adeverésce scirea acést'a nu scimu, ne vedemu insa per consequentiam siliti a comunicá publicului sî scirea ce se respandî mai prin tóte diuarele despre transpunerea d. presied. Lad. Popu dela tribunalulu supremu, la unulu din ministerie sî inlocuirea, acelui cu mentiunatulu Br. Aporu.

Conferintia nóua.

In numerulu din urma amintiramu, ca iarasi se vorbesce de conferintie regnicolare, cá cele dela 1861. „Herm. Ztg.“ etc. aduce in privinti'a acést'a urmatórele:

„Idök Tanuja“— dupacum se vede— o fóia bine vediuta in cercurile, cari dau acum tonulu, se ocupa fórte multu cu „cestiunea ardeléna“. Fói'a acést'a vorbesce despre conducatorulu cancelariei aulice tranne de acum, din cuventu in cuventu, urmatórele:

„Escel. Sea L. d. M. C. Contele Haller, acestu soldatu „nobilu sî cu anima de magiaru, ni se pare a fi alesu pentru „rol'a de a implini mandatele preainalte ale preagratîosului „nostru Domnu, cari se referescu la bun'a deslegare a cause„loru in cestiunea cea incurcata a Transsilvaniei, sî la redu„cerea ei in statulu legitimu; de a realisá cu energia sol„datésca, cu predare credinciósa, cu nepartinire sî succesu sî „de a conduce lucrurile iute intr'acolo, ca, fatia cu integrita„tea santei coróne ungare sî de o parte cu respectu la legile „sanctiunate, de alta parte la dreptele pretensiuni de autono„mia din partea natiuniloru tranne sî cu deosebire din partea fra„tîloru nostri Români, agendele dietei unguresci sî in „partea acést'a sa se póta continuá pe o cale neteda.“

„Idök Tanuja“ opinéza mai departe, ca lucrulu s'aru poté arangiá asiá: sa se conchiame de nou o conferintia la Alb'a Iuli'a;

din fia-care din cele patru natîuni sa se conchiame câte 10 membri;

Conferinti'a acést'a sa lucre unu proiectu despre aceea, ca ce felu de autonomia poftesce Tranni'a;

unu altu proiectu despre aceea, ca ce drepturi voru sa-si asecureze cele patru natîuni;

in ce modu aru fi aplecate cele patru natîuni cá sa fia representate in Pest'a; in fine

elaboratulu conferintiei sa se substérna spre desbatere dietei din Pest'a.

„Herm. Ztg.“ etc. continua:

La aceste avemu sa facemu urmatórele observâri:

Nu este lipsa de energia soldatésca, pentru realisarea mandateloru Maiestatei Sele in Tranni'a. Maiestatea Sea sa porunceasca sî — de bucuria ori de frica — Transsilvanenii voru asculta.

Déca insa cercurile cari dau acum tonulu, la aceea, ce vréu sa duca in implinire, voru sa-si castige sî conlucrarea paruta a Transsilvaniloru, trebuie sa ne pronuntiâmu in contr'a unei nóue conferinte Alb'a-Iuliane din causa, ca maiorisarea Sasiloru sî a Românîloru de câtra Unguri la o asemenea conferintia e evidenta sî pentruca o conferintia denumita n'are dreptulu de a se pronuntiá in numele Transsilvaniei. Pentruca iau placutu provedintiei aceloru autori ai vechiei constitutîuni tranne, ca cu privintia la impregiurarea, ca Magiarii suntu putîni in Tranni'a, acesti'a sa se imparta in dóue natîuni; asiá incâtu dupa proiectulu lui „Idök Tanuja“ aru avé sa intre in conferintia 20 Magiari sî Secui, asiá dara togm'a jumetate din numerulu membriloru. Sa presupunemu acum, cá intre cei de alte natîuni sa se intemple, dupa cum s'au intemplatu la 1861, cá sa fia sî renegati; sa presupunemu, ca s'aru aflá numai unu renegatu; sî eata 21, adeca maioritate absoluta, carea apoi aru poté decide ce aru vrea despre noi.

Pe lânga acestea; la ce asia departe inapoi? Diet'a Tranniei, carea inca nu e dissoluta e acî. Acést'a e aceiasî dieta tranna, care au priimitu diplom'a din 20 Octobre 1860 sî patent'a imp. din 26 Febr. 1861 intre legile Tranniei sî legile acestea suntu sanctiunate de Maiestatea Sea.

Firesce, ca póte se va turburá cine-va de legea electorala, pe a cârei base s'au conchiamatu diet'a. Dara in adeveru nici legea cea vechia nici parlamentarismulu puru teoreticu nu corespunde Tranniei.

In Tranni'a nu merge cu reducerea la numerulu capeteloru, fâra de a se uitá mai antâiu, déca pe acel'a se afla o palaria, unu caplacu seu o caciula, sî déca interessele cele mai disparate voru aternâ dela cuotientele unei ingrozitóre regule de tri, atunci un'a séu alt'a natiune cauta sa remâna pe josu.

De aceea, cum amu dîsu, aru fi diet'a tranna instanti'a cea potrivita, inaintea câreî'a sa se aduca intrebârile lui „Idök Tanuja“

Déca „regimulu ungurescu“ vrea sa se identifice cu proiectele lui „Idök Tanuja;“ asiá sa aduca intrebârile sele inaintea dietei tranne de acum, sî suntemu convinsi, ca va capatá unu respunsu la intielessu.“

Sabiiu 4 Augustu. Eri s'a tînutu siedinti'a comitetului Associatîunei estraordinaria sub presiedinti'a D. Consiliaru de finantie Petru Maniu. La acésta siedintia D. Secretariu secundaru I. V. Rusu citesce raportulu conceputu pentru Adunarea generala a Associatîunei, care cu unele modificâri neinsemnate se priimesce. Dupa aceea se ia inainte o causa asternuta Associatîunei din partea D. Advocatu din Abrudu Mat. Nicol'a in privinti'a unei realitâti vendute a Associatîunei, carea causa insa se releaga la Ad. gen. Se considera cu placere sî se recomanda ad. gen. descoperirea ce o face Comitetului invetiatorulu din Betleanu com. Solnocului S. Moldovanu despre o gradina cu mai multe sute de ultoi intemeiata sî grigita de densulu, precum sî dorinti'a lui de a fi remuneratu séu premiatu. Mai momentósa sî de insemnatu charthi'a dlui Mangiuc'a, urmata la provocarea din partea comitetului in privinti'a unificârei ortografiei române. Dlu Mangiuc'a, cá fostu professoru spune ca se ocupa mai de multi ani cu lucrulu acestu atâtu de delicatu cum e celu alu ortografiei, sî ca possede cunoscinti'a limbiloru romane, slavice, germane si are cunoscintie despre limb'a celtica dacica etc.— se recomanda deosebitei atentiuni a Ad. generali. Siedinti'a cea mai de aprópe va fi cea preliminaria in Abrudu.

— Audîmu ca Sambat'a trecuta aru fi arsu in Sieic'a-mica.

— Unu telegramu a „Herm. Ztg.“ etc. ne impartasiesce, ca

in oficiós'a „W. Abendpost“ se afla o ordinaciune a Maiestatei Sele privitóre la statornicirea unei ordini durabile in economi'a statului, sî adauge ca are sa se infiintieze o comissiune de budgete, ai cârei membri permanenti voru fi : ministrulu de statu, ministrulu de finantie sî presiedintele dela oficiulu supremu de controluri. La acést'a comissiune mai suntu a se chiamá siefii toturoru posturiloru centrali, precum sî persóne fâra de privire la puseliunea loru oficiala séu privata sî a câroru conlucrare aru fi de doritu pentru tractarea lucrului acestui'a câtu se póte mai cu temeiu. Consfatuirile se ingrigiasca de crutiâri duratóre in toti ramii de servitiu. Mai departe se dice acolo sa se nisuiasca cu tóta seriositatea, ca trebuintiele armatei sa se reduca la sum'a normala de 80 milióne, cu deosebire sa se caute impuținarea speseloru in cele ce privesce administratiunea armatei.

Brasiovu 30 Iuliu 1865. Eri se seversîra aici iarasi dóue fapte insemnate, amendóue atinse pe Ilustritatea Sea D. Episcopu alu Caransebesiului, prin o fapta se facù alegerea de protopopu in loculu Ilustritatei Sele; prin alt'a facura DD. negotiatori preoti sî professori din Brasiovu o masa de 50 persóne in onórea Dlui Episcopu Popasu in sal'a scóleloru gimnasiale.

Alegerea de protopopu s'a facutu in presenti'a sî sub conducerea Dlui Episcopu alu Caransebesiului cá Comissariu mitropolitanu in urm'a ordinaciunei Inaltului Scaunu metropolitanu, cá sa se seversiésca dupa usulu bisericei nóstre de pâna acum. In urm'a acestei'a fiindu preotîmea invitata pe acésta dî, i se citî inalt'a ordinaciune, sî i se puse la anima demnitatea unui protopopu sî facultâtile, cari se ceru dela unu asemenea in tempulu de fatia sî viitoriu.

Preotîmea capatandu unu patrariu de óra spre consultarea in privinti'a acést'a si-a hotaritu de principiu, cá meritele din trecutu se recomande pe alesulu. Erau doi candidati demni. Sî unulu sî altu si aveau meritele sale, cu tóte ca cine-va póte avé merite destule, pe care nu le póte cunósce fia-care. De aceea cá sî mai nainte si formasera alegatorii ideea din altu punctu de vedere, totusi acum s'a margini'u pre lânga acel'a, care mai multu a purtatu zedufulu dîlei. Asiá a esîtu protopopu prin multîmea voturiloru Pré demnulu barbatu D. Admin. Iosifu Baracu.

Asupr'a acestei alegeri aru fi bine sa ne dâmu sî parere, dar pentru acést'a trebuie sa stâmu strinbu sî sa judecâmu dreptu. Sî unulu sî altu din candidatii acestui protopopiatu a portatu zedufulu dîlei sî unulu sî altu s'a straduitu pentru progressulu natîunalu, insa alesului nu i s'a remuneratu acelea. Domni'a Sea cá teologu sî juristu absolutu prin remanerea s'a cá invetiatoru la norm'a din Brasiovu a redicat'o la demnitate incâtu de ací a potutu pasî elevi in gimnasiu. Dupa acest'a a trecutu cá Professoru in gimnasiu cu plata fâra plata. In norma sciu ca avea 2—300 f. bani rei sî protodiaconatulu la S. Nicolae. Mai in urma a fostu sî catechetu pâna in anulu trecutu. Asiá dóue-dieci sî cinci de ani a portatu zedufulu dîlei fiindu cá Professoru sî pe jumetate din acesti'a secretaru Representantiei de aici. Acestea au aplecatu pe alegatori d'alu alege.

(Optu Domni negotiatori din Brasiovu au recursu la scaunulu archidiecesanu, cá de vreme ce la acést'a alegere de Protopopu mirenii n'au luatu parte, sa se faca alta alegere, la care sa iee parte sî mirenii — precum acést'a prescrie Regulamentulu stabilitu in Sinodulu anului 1864.— Precum amu intielesu, scaunulu archidiecesanu au datu acea resolutiune : ca nefiindu Regulamentulu amintitu sanctiunatu, au trebuitu sa se faca alegerea cestiunata, dupa pracs'a vechia a Bisericei nóstre din Ardélu. Insa déca Dloru vreau, cá dupa Regulamentu sa se faca alegerea de Protopopu, atunci sa se organisedie Parochiele, sî Protopopiatulu Brasiovului I in intielesulu Regulamentului, câci numai asiá voru potea ajunge scopulu loru. Red.)

Din muntii apuseni. Câmpeni in 30 Iuliu. Multu stimate Domnule Redactoru ! In anulu criticu 1849, candu trupele imperatesci parasira Transsilvani'a, sî singuru muntenii mai sustîneau cu bratiele loru caus'a, sî erau avisati numai la sine insusi, ne mai avendu de unde asceptá ajutoriu, conducatorii poporului cautara tóte mijlócele spre a le dá ómeniloru de óste arme acomodate 'n mâni. Facura antâiu tunuri de lemnu de bradu, dara dupa ce se aretara debile incercara a vers'a tunuri din unu materialu mai solidu adeca din materia de clopote.

Spre versarea unui astfeliu de tunu se luà si din turnulu bisericei greco resaritene din comun'a nóstra Câmpeni unu clopotu, insa form'a se sparse sî scopulu nu se implinì.

Materi'a acést'a cursa din forma, ne mai folosindu-se, poporenii bisericei greco-resaritene o dusera, la apropierea iniiciloru de Abrudu, susu la munte unde se dede in paz'a unui oporénu totu a aceiasi biserici, care locuiesce in acelu munte.

Asiediendu-se in o grópa fa uta sub o poiata a poporéului, remase acolo pâna 'n primavér'a anului curinte, din simla causa, ca biseric'a nóstra e seraca sî nu avù mijlócele pentru reversarea in clopotu, iara estempu consvatuindu-se curatulu bisericei decisera a aduce acea materia spre formarea nui clopotu. Nu multu tempu dupa aducerea acelei aterii ni-se 'mpartasiesce prin subjudele cercualu, ca naltulu erariu pretinde acea materia de a sea, ba la ererea totu aceluiasi au pus'o sub secuestru. Sciendu-se in lreptu de posessiune sî proprietate curatoratulu bisericei, ca epresentantii ei, au datu la protocolulu luatu cu ei din parea D. subjude cercualu, cumca acea materia este din clopoulu bisericei sî neci decumu nu e erariala, spuindu totu oda-a sî cum posede biseric'a acea materia de 16 ani.

In 24 Iuliu st. v. fura curatorii de nou insciintiati totu prin D. subjude cercualu cumca acum au de a predá acea materia D. Fleischer inspectoru de paduri din Campeni — sî acést'a la simpla cerere a directiunei montanistice, fâra de a produce inaltulu erariu vré un'a dovéda, cá acei'a materia aru fi erariala. Curatoratulu vediendu biseric'a in periclu de a-sî perde sî din putînulu celu mai are, sî acést'a pe o cale asiá nedrépta a insinuatu recursu la inaltulu regiu Gubernu incontr'a ordinaciunei date dela oficiulu comitatensu, apelandu la simiulu de dreptu a inaltu aceluiasi. Noi poporenii a acestei biserici nu credemu ca in. erarariu aru fi pretinsu acea materia, de aru fi sciutu adeverat'a stare a lucrului, séu chiaru ca aru voí pagub'a bisericei nóstre, care pentru zelulu aretatu sa secere daun'a s'a. Candu s'au fostu datu ordinaciunea, cá fiescecare pagubitu din anii revolutîunei sa céra desdaunare dela statu, pentru materia, despre care e cestiunea, nu s'au pretinsu nici o desdaunare, sî acum dupa ce au espiratu acelu dreptu sa ne aflâmu biseric'a despoiata de clopotulu seu ! Credemu cumca barbatii, cari stau in fruntea in. guvernu regiu, considerandu motivele aduse in recursu ne voru mantuí de acea ordinaciune a inclitului oficiu comitatensu, prin care bisericei nóstre se face o dauna mare, dar sî aceea credemu ca inaltului erariu nu-i va jacé la anima a luá ce este a altui'a, sî acei'a fâra nici unu titlu, câci cu acea materia nu va miruí nimicu. Din totu decursulu lucruriloru se vede, ca inaltulu erariu au lucratu dupa o informatiune falsa, data decâtra nisce ómeni reu voitori. R. P.

Varietâti sî noutâti de dî.

Dlu Iosifu Gallu priimì in 26 a l. tr. gradulu academicu de doctoru de drepturi la Universitatea din Vienn'a.—

(Mesuri luate spre a departá trâsnetulu.) Iata precautiunile ce trebuiescu luate cá sa evite d'a fi isbitu de trâsnetu in tempulu unei furtune.

Trebuie sa evite curenti de aeru in tempulu furtunei; directiunea trâsnetului este adesea determinata de directiunea ploi sî a ventului. Se citéza esemple de persóne trâsnite deschidiendu o feréstra. Este prea periculosu de a suná clopote ; sunatorii suntu mai adese ori trâsniti. Franklin resuma astfelu consiliurile ce da persóneloru care se temu de trâsnetu :

1° A evitá vecinatatea caminuriloru, funinginea ce se afla pe densele posseda, cá sî metalele proprietatea de a atrage trâsnetu.

2° Pentru acelasi cuventu a se departá de metale de oglinzi, de aurârii, de clopote sî de funele loru; a se despoiá de obiectele metalice ce va avea asupr'a s'a.

3° A evitá de a se pune de desubtulu unui policandru, séu mai multe lampe atîrnate, vre-unui ornamentu de metalu, sub vr'unu arboru séu vr'unu altu obiectu aternatu.

4° A pune intre densulu sî pamentu unu corpu reu conductoru sticla spre esemplu.

5° A micsiorá câtu se va poté mai multu puncturile de atingere intre pamentu sî ziduri. Celu mai siguru mijlocu preservatifu aru fi dar de a avea unu patu aternatu cu sfóra de matase in mijloculu unei vaste camere; candu insa o persóna a fostu isbita de trâsnetu trebuie indata s'o scóta la aeru, s'o desbrace de haine, sa tórne peste dens'a apa rece unu quartu de óra, frictiuni la extremitâti sî sa caute a stabilí respiratiunea prin compresia intermitente la pieptu sî la pantece. Asta este in scurtu instructi'a data de consiliulu salubritâtiei publice din Parisu. „Natur'a.“

Septemân'a trecuta s'a vendutu in portulu Galati mai bine de 10,000 chile grâu de diverse calitâti cu pretiulu de 122, 140, 148, 150 sî 157 lei chil'a ; de asemenea s'a vendutu 6000 chile popusioiu (porumbu)cu pretiulu de 100, 119 sî 124 lei chil'a. Numai putînu sî cheresteu'a a avutu multa trecere in cursulu acestei septemâni.

Depositele de cereale aflâtóre actualminte in portulu Ga-

lati suntu aceste ; grâu de tómna (tineru) dela 35 pâna la 40,000 chile, arnautu sî ciacâru dela 10 pâna la 12,000 chile; secara 2000 chile, papusioiu nou 10,000 chile sî popusioi vechi dela 25 pâna la 30,000 chile.

In portulu Brailei, totu in cursulu acestei septemâni, s'au vendutu 4000 chile grâu de diverse calitâti cu pretiulu de 175, 183 sî 195 lei chil'a, 1500 chile ordiu cu 48 sî 61 lei chil'a, cum sî 3000 chile papusioi cu pretiulu dela 105 pâna la 131 lei chil'a. „Mercuriu.“

Principatele române unite.

Unu dîuariu nou esî acum de curendu in Romani'a intitulatu „Epoca “. In locu de a ne dá parerea asupr'a acestei foi reproducemu urmatoriulu articolu , care e in tóta privinti'a pentru tempulu de fatia fórte instructivu. Eata articolulu :

Noi fatia cu streinii.

Ori cine si-aru dá ostenél'a sa observe cu atentiune starea actuala a economiei nóstre natiunale sî sa patrundia in adenculu lucruriloru, nu e cu potintia,— afara numai de aru fi lipsitu de inima,— sa nu fia cuprinsu de cea mai mare jale; câci frumosulu nostru pamentu, cu care s'aru poté face Romani'a tiér'a cea mai avuta sî statulu celu mai stralucitu , trece pe nesimtîte din mânile Româniloru risipitori in stapanirea streinului care scia sa economisésca sî nu se gandesce, ca noi, numai la dîu'a de astadi, lasandu mane sa-lu gasésca dupa voi'a intemplârei. Streinii calcula sî noi suntemu neprevediatori; sî de aceea mosîele nóstre se punu la vendiare sî cumperatorii suntu mai totdeun'a streinii, sî mai cu séma Nemtii.

Streinii ne-au aflatu slabiciunea, a vediutu apati'a nóstra ne-a descoperitu nepotintiele sî alergu din tóte pârtîle, sî mai alesu din Austri'a, sustînuti de capitalurile immense ale unei Associatîuni colosale, cá sa ne ia averile sî sa ne sece totu suculu vietiei nóstre natiunale.

Sî noi, ce facemu ?

Nici o miscare; numai vorba, numai scimu sa ne plangemu de densii sî cá copilulu, care isbindu-se de unu scaunu lu lovesce cá sî cum scaunulu aru fi venitu spre densulu , acelasi bunu simtiu lu avemu sî noi candu vociferâmu in contr'a streinului sî nu ne certâmu mai bine pe noi insîne, cari ne dâmu loru cu mânile sî cu piciórele legate.

Nóua ne place lucsulu sî placerile sî urîmu munc'a sî economi'a ;— streinii muncescu in loculu nostru, strengu cá sa ne póta inlesní nóue petrecerile, fanfaronadele; sî apoi mosîele ce n'amu sciutu sa le cultivâmu, casele pe care le amu ipotecatu, bunurile nóstre stramosiesci trecu la ei, ne desposeda ; sî candu ne vedemu goli sî despoiati ne apucâmu sa strigâmu in contr'a loru — Dar loru putînu le pasa;— mosîele, cari nóue abiá ne da cu ce sa traimu , loru le da venituri indiecite pentruca sciu sa le faca sa produca ; casele nóstre ruinate in mânile loru se transformà in palaturi maretie , sî pe locurile, pe cari noi nu ingrijamu nici sa le ingradimu , ei radica otelurile cele mai atragatóre. Sî incetulu cu incetulu o sa ajunga cá mosîele cele mai intinse sî capitalurile cele mai insemnate din tiéra tóte sa fia ale loru.

Acésta inspaimentatóre perspectiva o prevedemu cu totii , sî cu tóte acestea esploatatîunea streiniloru nu intalnesce nici o stavila din parte-ne, nu ne dâmu cea mai mica s lintia , nu voimu de locu sa avemu potere a resiste;— staruimu in negligentia, in indiferenti'a ce totdeun'a amu aretatu pentru interessele nóstre cele mai capitali, sî nu cugetâmu nici unu minutu cum am poté sa ne conservâmu averile, sa le immultîmu sî sa ne inavutîmu sî noi la rendulu nostru. Tóte acestea nici prin gandu nu ne trecu; sî alunecâmu spre prapastia cu o nepasare revoltatóre.

Sî nu este inca destulu ca streinulu ne esplotéza in tiéra, nu ne ajunge ca i-amu imbogatîtu pe toti câti au venitu la noi, ne ducemu chiaru dupa densii, mergemu sa-i cautâmu in tiér'a loru cá sa le dâmu bani, sa le deschidemn pungile nóstre. Sî capitalurile ce se consuma acolo, nu se mai intorcu nici intr'unu chipu la noi, tiér'a i perde , e despoiata de ele pentru totdeun'a.

Anulu acest'a ne plangemu cu totii de lipsa de bani sî cu tóte acestea vapórele austriace sî diligintiele straine transpórta pe tóte dîle multîme de Români , pe cari i duce sa petréca var'a in strainetate. Din acesti pismuiti caletori multi , cá sa póta petrece câte-va luni in tierile civilisate , au trebuîtu sa faca privatiunile cele mai sordide, economiele cele mai neintielese, si-au luatu bucatur'a dela gura, cum dîce Românulu, cá sa póta vedé Parisulu, astu orasiu feericu la care a ajunsu sa viseze sî celu din urma din scriitorasi.

Altii cá sa nu fia condamnati sa petréca dîlele de vara in tiéra, si ipoteca mosî'a, se imprumuta cu conditiunile cele mai oneróse sî economiele unor'a sî imprumuturile altor'a, tóte acestea mergu de remanu prin birturile straine, prin cafenelele Parisului seu se consuma in jocurile la norocu; in locu cá economiele nóstre sa serve la desvóltarea sî incuragiarea ndustriei natiunale sî cu creditulu sa formâmu noue capitaluri cu cari sa potemu produce.

Iata cum ne intielegemu noi interesele !

Dar voiti sa resuflati, voiti sa scapati de prafulu murdaru alu ul tîloru nóstre necuratîte, vreti sa aspirati unu aeru nai curatu ?— Apoi muntii nostri ve potu umplea plamanii u unu aeru multu mai sanetosu decâtu acel'a alu orasieloru e ve duceti sa visitati.

Doriti sa vedeti locuri pitoresce ?— Positîunile rapitóre le monastiriloru nóstre ve voru fermecá privirile. Sî banii e veti chieltuí ve va satisface pe deplinu dorintiele sî voru naltiá in acela-si tempu starea materiala a tieranului nostru : âci elu, asceptandu-ve in fia-care anu, si va marí cas'a cá a aiba unde sa ve priimésca, si va impodobí gradin'a cá sa iba cu ce sa ve atraga.

Cautati sanetatea ? Bâile nóstre dela Olanesci, Calimanesci, Balt'a alba sî celelalte, ve voru face totu atâtu de bine á cele din strainetate, sî banii ne remânu in tiéra sî avemu nare trebuintia de ei; trebuie sa fimu bine pregatiti a luptá u strainulu care vrea sa ne cucerésca pe tarimulu economicu, modulu celu mai siguru de-sî celu mai incetu, mai cu întardiare de a stinge unu popolu, o natîune. Sa luâmu bine séma sa ne desceptâmu la tempu câci, cum supuseramu mai susu , streinulu a formatu o Associatîune cu capitaluri enorme cu care inlesnesce supusii loru cá sa ne cumpere mosîele nóstre sî sa nebusiésca ori ce industria natiunala.

Sî déca tînemu sa nu perimu, sa ne ridicâmu cu totii in contr'a primejdii ce ne amenintia, sa nu ne lasâmu sa fimu despoiati; sa ne adunâmu la rendulu nostru intr'o mare Associatîune cu capitalurile cârei'a mosîele romanesci sa fia cumperate de Associatîunea româna, care sa creeze in acelasi tempu industrii , de cari astadi suntemu tributari streinului. Sî pentru cá sa ajungemu acésta nobila tînta trebuie, mai intâiu , sa invetiâmu, sa ne obicinuimu cu economi'a.

Prospectu politicu.

Alarm'a cea mare de o rumpere intre Austri'a sî Prussi'a pentru ducatele Schleswig-Holstein dupa cele ce ne aducu diuariele cele mai próspete, se liniscesce. Se vorbesce despre o intalnire a Maiestâtiloru austriaca sî prussiana in Salzburg.

In Franci'a politic'a totu pauséza. La ordinea dilei suntu festivitâtile scolarie.

In Itali'a se iau tóte mesurile in contr'a colerei sî dîcu unele dîuarie, ca acolo sî reulu acest'a si aro partea sea cea buna, pentruca municipiele se ingrigescu cu tóta energi'a de curatieni'a strateloru, de bucate cá sa fia curate sî sanatóse, de póme cá sa nu se venda nemature etc.

Poloni'a rusésca se reorganiséza, impartindu-se in 11 guverneminte sî 80 de districte. Gradurile ierarchice ale administratiunei cu putîne modificâri remânu mai totu aceleasi.

Rescól'a din Craiov'a sî Iasi despre care s'a facutu atât'a sgomotu nu afla crediementu nici chiaru inaintea „Pressei“ celei betrâne din Vienn'a.

Din Mexicu aflâmu, ca trupele imp. castiga la invingeri fatia cu guerillas. Juarez fostulu presiedinte mai are de a fi presiedinte numai pâna in Novembre a. c. La provocarea din parte-si pentru a i se mai lungí terminulu presiedentiei sele , nu s'a aretatu nimenea sî asiá se speréza ca dela Novembre incolo va fi parasitu cu totulu.— Mai multe republici din America de médiа-dî aru fi gatá a recunósce imperiulu messicanu.

In statele unite e ocupatu regimulu intre alte cu ingrigirea de cei ce au suferitu in tempulu resbelului. In pârtîle sudice e lips'a cea mai mare in classele de josu ale poporului.

Catalogulu

Cârtiloru bibliotecei Associatîunei transsilvane pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului românu.

(Continuare sî capetu din nr. 59 sî 60.)

Iahrg. 1860. XXXIII Band, Heft 1 u. 2; XXXIV Band, Heft 1-3 XXXV Band, Heft 1-5. —

Iahrg. 1861. XXXVI Band, Heft 1-3; XXXVII Band. Heft 1-3; XXXIII Band, Heft 1-3. —

Iahrg. 1862. XXXIX Band, Heft 1-5; XL Band, Heft 1-5. —

Iahrg. 1863. XLI. Band, Heft 1 u. 2; XLII Band, Heft 1-3; XLII Band, Heft 1 u. 2. XLIV Band, Heft 1-3. —

Iahrg. 1864. XLV Band, Heft 1-3; XLV Band, Heft 1-3 XLAII Banl, Heft 1-2. XLVIII Band, Heft 1 u. 2. (Tóte daruite din partea Acal. imp. din Vienn'a.)

162. Notizenblatt Beilage zum Archiv für Kunde Oesterreichi-

scher Geschichtsquellen, von der historischen comission der kaiserlichen Academie der Wissenschaften in Wien — 1851.

Erster Iahrgang — 1851. Zweiter Iahrg. 1852. Dritter Iahrg 1853. Vierter Iahrg. 1854. Fünfter Iahrg. 1855. Sechster Iahrg. 185[illegible] Siebenter Iahrg. 1857. Achter Iahrg. 1858. Neunter Iahrg. 185[illegible] (daruite din partea Acad. imp. de sciintie din Vienn'a.)

163. Fontes rerum austriacorum. — Oesterreischiche Geschih quellen, von der historischen comission der kais. Academie der Wissenschaften in Wien. —

Erste Abtheilung: scriptores 1855 Zweite Abtheilung: Diploma taria et acta 1849 I. Band. —

Nr. 163. Erste Abtheilung. Scriptores Ed. 1856. Zweite Abtheilung Diplomatari'a et acta Ed. 1850 II. Band — Erste Abtheilung Scriptores III. Band — 1862. Erste Abtheilung: Scriptores IV Band — 1864. Erste Abtheilung: Scriptores V Band — 1863. Erste Abtheilung: Scriptores VI Band — 1853. Zweite Abtheilung: Diplomatari'a et acta VIII Band — 1855. Zweite Abtheilung Diplomatari et acta X Band — 1857. Zweite Abtheilung Diplomatari'a et acta X Band — 1856. Zweite Abtheilung Diplomatari'a et acta XIV Band — 1857. Zweite Abtheilung Diplomatari'a et acta XV Band — 1857 Zweite Abtheilung Diplomatari'a et acta XVI Band — 1859. Zweite Abtheilung Diplomatari'a etacta XVII Band — 1858. Zweite Abtheilung Diplomatari'a etacta XVIII Band — 1859. Zweite Abteilung Diplomatari'a etacta XIX Band — 1859. Zweite Abtheilung Diplomatari'a etacta XX Band — 1860. Zweite Abtheilung Diplomatari'a etacta Band XXI — 1865. Zweite Abteilung Diplomatari'a etacta XXII Band — 1863. Zweite Abteilung Diplomatari'a etacta XXIII Band — 186[illegible] (Tŏte daruite din partea Acad. imp. din Vienn'a.)

Nr. 164. Denkschriften der kais. Academie der Wissenschaften Mathematisch-Naturwissenschaftliche classe. —

II Band, 1 2-te Lieferug Wien 1851. III Band, 1 2 3-te Lieferung Wien 1852 IV Band, 1 2-te Lieferung Wien 1852. V Band, 1 2-te Lieferung-Wien 1853. VI Band, 1 2-te Lieferung 1854. VII Band, 1 2-te Lieferung Wien 1754. VIII Band, 1 2-te Lieferung Wien 1854. IX Band, 1 2-te Lieferung Wien 1855 X Band, 1 2-te Lieferung Wien 1855. XI Band, 1 2-te Lieferung Wien 1856. XII Band, 1 u. 2-te 1856. XIII Band, 1 u. 2-te Lieferunp Wien 1857, XIV Band, Band 1 u. 2-te Lieferung Wien 1858 XV Band, 1 u. 2-te Lieferung Wien 1858 XVI Band, 1 u. 2-te Lieferung Wien 1859. XVII 1 u. 2-te Lieferung Wien 1859. XVII Band 1 u. 2-te Lieferung Wien 1860. XIX Band, 1 u. 2-te Lieferung Wien 1861. XX Band, 1 u. 2-te Lieferung Wien 1862. XXI Band, 1 u. 2-te Lieferung Wien 1863. XXII Band, 1 u. 2-te Lieferuug Wien 1864. XXIII Band, 1 u. 2-te Lieferung Wien 1864. (daruite din partea Academiei imperatesci de sciintle din Vienn'a)

165. Iahrbücher der k k. Central — Anstalt für Meteorologie und Erd-magnetismus v. Carl Kreil — Wien 1854. I. Band, — Iahrgang 1848 u. 1849. II, Band, Iahrgang 1850. III. Band, - Iahrgang 1851 IV. Bend, - Iahrgang 1852. V. Band, Iahrgang, 1853. VI. Band, Iahrg. 1854. VII. Band, - Iahrg. 1855. VIII. Band Iahrg. 1856. (daruite din partea Academiei imperatesci de sciintie din Vienn'a)

Nr. 166. Archiv für Kunde Oestereichischer Geschichtsqullen — von der zur Pflege vaterländischer Geschichte ausgestellten Comission. — Wien 1848 — Iahrg. 1848, 1-stes bis 5-tes Heft Iaharg. 1849, 1—4 Heft . . . I. Band II. Band, Iahrg 1850 1—4 Heft II. Band, Iahrg. 1851 1-4 Hett VII Band. Iahrg. 1852, VIII Band. 1. u. 2-te Hälfte. Iahrg, 1853. IX Band, 1. u. 2-te Hälfte. Iahrg. 1853. XI Band, 1. u. 2-te Hälfte. Iahrg. 1854 XII. Band, 1 u. 1-te Hälfte. Iahrg. 1854. XIII. Band, 1 u. 2-te Hälfte. Iahrg. 1855 XIV. Band, 1 u. 2-te Hälfte. Iahrg. 1855 XV Band, 1 u. 2-te Hälfte. Iahrg. 1856. XVI Band, 1 u. 2-te Hälfte. Iahrg. 1856 XVII Band, 1 u. 2-te Hälfte Iahrg. 1857 XVIII Band, 1 u. 2-te Hälfte Iahrg. 1858 XIX Band, 1 u. 2-te Hälfte. Iahrg. 1859 XX Band, 1 u. 2-te Hälfte Iahrg. 1859 XXI Band, 1 u. 2-te Hälfte. Iahrg. 1860 XXII Band, 1 u. 2-te Hälfte. Iahrg. 1860 XXIII Band, 1 u. 2-te Hälfte. Iahrg. 1860 XXIV Band, 1 u. 2-te Hälfte. Iarhg. 1860 XXV Band, 1 u. 2-te Hälfte Iahrg. 1861 XXVI Band, 1 u. 2-te Hälfte Iahrg. 1861 XXVII Band. 1 u. 2-te Hälfte. Iahrg 1863 XXIII Band. 1 u. 2-te Hälfte. Iahrg 1863 XX IX Band, 1 u. 2-te Hälfte. Iahrg 1864 XXX Band, 1 u. 2-te Hälfte. Iahrg. 1864 XXXI Band, 1 u. 2-te Hälfte Iahrg 1864 XXXII Band, 1 u. 2-te Hälfte. (daruite din partea Academiei imp. de sciintie din Vienn'a)

167 Kritische Druckschriften, der von Davidow verfassten Wörtersammlung v. Dr. August Pfizmaier. Wien 1851 (daruite din partea Academiei imperatesci de sciintie din Vienn'a.)

Nr. 168 Register zu den ersten 10 Bänden der Sitzungsberichte 1854 dann zu den zweiten X Bänden der Sitzungsberichte (B. 11-20 1856); dann Register zu den Bänden 21—30 1859 dan zu den Bändern 31—42 1862; Mathematisch-Naturwissenschaftliche Classe der kais. Academie der Wissenschaften. (daruite din partea Acad. imperatesci de sciintie din Vienn'a).

Register zu den erste X Bänden der Sitzungsberichte 1854 dann Register zu den zweiten X Bändern (B. 11—20) 1856 dann zu Drei Bänder 21—30. 1839 danu zu den Bändern 31—40. 1863 Phylosopisch-Historische Classe der kais. Academie der Wissenschaften (daruite din partea Academiei imperatesci de sciintie din Vienn'a).

169. Archiologische Analecten von Ioseph Arneth. — Tofeln zu den Sitzungsberichten der Philosopisch-Historischen Classe Band VI Heft; 1 u. 2. (Iänuar, Februar, März, 1851) Wien 1851 (daruita din partea Academiei de sciintie din Vienn'a)

170. Tafeln zur Abhandlung: Beiträge zur Naturgeschichte von Chile. — Beilage zu den Denkschriften der kais. Academie der Wissenscshaften-Mathematisch-Naturwissenschaftliche Classe; Banc V Seite 73-(von Freiherrn v. Bibbor, Wien) (daruite din partea Academiei imperatesci de sciintie din Vienn'a)

171 Die Alterthümer vom Hallstätter Salzberg u. dessen Ungebung, v. Friedrich Simonis — (Band IV. 1850 Seite 338) Philosophisch-Historische classe — Wien 1851. (daruita din partea Acamiei imp. de sciintie din Vienn'a).

172. Denkschriften der kais. Acad. der Wissenschaften; — Mathematisch-Naturwissenschaftliche Classe I. Band Wien, 1850 (daruite din partea Academiei imp. de sciintie din Vienn'a)

173. Tafeln zu den Denkschriften der kais. Academie der Wissenschaften; — Mathematisch-Naturwissenschaftliche Classe; I. Band, 1-ste Abtheilung — Abhandlungen von Mitgliedern der Academie — Wien 1850. — (daruite din partea Academiei imp. de sciintie din Vienn'a)

174 Compendiu de Istori'a Transsilvaniei cu distinct'a privire la Români. — scrisa de Ioann V. Rusu — Protopopu. — Sibiiu 1864. (daruita din partea auctoriului):

Dela Secretariatulu Assoc. tranne române pentru D. bibliotecariu. Sabiiu in 7 Augustu 1865.

Nr. 29—3 **Concursu.**

Devenindu vacantu postulu invetiatorescu de clas'a 1. elementara gr. or. din Sighisiór'a, se cere unu Invetiatoriu cu salariu anuale de 175 f. v. a. cuartiru liberu sî lemnele trebuincióse de incaldîtu, predîsulu salariu se priimesce din Cas'a alodiala in rate lunarie pelanga cuitantia timbrata.

Pentru acestu postu se deschide concursu pâna la 15 Augustu a. c. st. v.

Doritorii de a-lu ocupá au de a-si trâmite la subscrisulu petitiunea cu 50 xr. v. a. sî documentele urmatóre.

a) atestatu, ca au absolvatu cu succesu bunu cursulu clericalu ori pedagogicu in institutulu archidiecesanu din Sabiiu sî ca posede perfecta cunoscintia a cantâriloru bisericesci;

b) atestatu despre purtarea morala, sî déca amu mai servitu undeva cá Invetiatoriu.

Sighisiór'a, 20 Iuliu 1865.

Inspectoratulu Districtualu in Tract. Prot. alu Sighisiórei. gr. or.
Zacharia Boiu Protop.

Nr. 30—1 **CONCURSU.**

Spre ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a româna gr. or. centrale din opidulu Offenbaia se deschide Concursu, pâna la 15 Septembre a. c. Emolumente suntu 200 fl. v. a. 3 orgii lemne de focu, o gradina de semanatu 4 cupe de cucuruzu, cu câti-va pomisiori sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au de a-si asterne cererile sale provediute cu documentele

a) ca suntu români de relegea gr. or.

b) ca au absolvatu gimnasiulu inferioru, sî cursulu pedagogicu in institutulu Archidiecesanu, sî sciu de plinu cantârile bisericesci

c) se produca testimoniu de moralitate buna, sî caracteru nepetatu.

Cu aceste documente au de a se adressá subscrissului Inspectoru Tractuale pâna la terminulu supr'a scrisu, spre a se substerne Supremului Inspectoratu de scóle spre intarire.

Inspectoratulu scóleloru districtuale din Protopopiatulu Lupsiei.

Nicolau Fodoreanu,
Administr. Protop. gr. or. alu Lupsiei.

Nr. 31—1 **Concursu.**

Devenindu vacanta Statiune invetiatorésca din Comun'a gr. res. Cacov'a cu carea este impreunatu unu salariu anuale de 150 f. v. a. din allodiulu bisericescu, cuartiru naturale sî lemne de focu, pentru ocuparea acelei'a se deschide prin acést'a Concursu pâna in 1. Septembre a. c.

Competitorii au a-si indreptá cererile cu mân'a propria scrise sî dupa lege timbrate la subscrisulu documentandu

1. ca suntu de religi'a gr. res.,
2. ca suntu Clerici séu pedagogi absoluti;
3. ca suntu Cantâreti bisericesci buni;
4. ca suntu in privinti'a morale sî politic'a nepatati sî
5. déca suntu casatoriti, ca traiescu cu sociele loru in fric'a lui Ddieu.

Sabiiu 3. Augustu 1865.

I. Hanni'a Prot. gr. res. alu Tract. Sabiiului I. sî Inspectoru Scol. district.

Burs'a din Vienn'a 2/14 Augustu 1865.

Metalicele 5%	69	Actiile de creditu	174 80
Imprumutulu nat. 5%	73 95	Argintulu	107 50
Actiile de banca	783	Galbinulu	5 18

Erori de indreptatu din nrulu trecutu. Pag. 236. Sabiiu, sîrulu 12 sa se cetésca; de grandina; pag. 237 col. 2. art. Brasiovu sir. 8: depínsa, sir. 16-17: bineventà; pag. 238 sîr. 45 citesce; causà in locu de „caasà“ sîr. 68 de „Zhorsky“ in locu de „Zhoesky“; sîrulu 74 „incercau“ in locu de „incarcau“; pag. 239 col. 1. sîr. 7. citesce dupa „si“-tiene“ subscrisulu etc.; publicarea sum. etc. p. 5. l. i) Archivariu metrop. Simeonu P. Mateiu, sîr. 2 de din josu: Baracu, col. 2 p. 11. l. c) Blasianu l. h): Ganescu, l. i) consiliariu etc. l. l): 5 f.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegr. ese de doua ori pe septeman.. joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvanici si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 62. ANULU XIII.

Sabiiu, in 8|20 Augustu, 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Anunciu.

Cursulu de'nvetiamentu in institutulu archidiecesanu gr. orientalu pedogogico-teologicu din Sabiiu se va 'ncepe cu **1 Septembre cal. vechiu.**

Sabiiu in 6|18 Augustu 1865

Directoratulu Institutului archidiecesanu.

Cestiunea natiunalitâtiloru dincóce de Lait'a si in regatulu Ungari'a.

Sub titlulu acest'a aduce „Die Zukunft“— diuariu pentru aperarea interesseloru slavice— unu articulu insemnatu, care cá unu tablou, desemnatu din punctu de vedere slavicu, alu impregiurâriloru din Ungari'a, sî cá unulu ce vorbesce sî 'n interessulu fratîloru nostri români din Ungari'a sî Banatu, lu credemu destulu de ponderosu, pentru de a lu reproduce in tóta estinderea lui.

„Oficiulu sî fiacare oficialu are a conversá cu poporulu in limb'a acestui'a,“ asiá suna unu imperativu categoricu in celu mai nou cercularîu alu lui Belcredi.

Acést'a firesce deocamdata e numai unu cuventu, dar unu cuventu gravu; câci pecandu instructîunea de órecandu a ministrului administrativu Lasser câtra oficie in cercuri cu natîunalitate amestecata, ba sî curatu slavica recomandá intrebuintiarea idiomului slavicu numai „dupa admissibilitate sî possibilitate“, sî prin acést'a dete oficieloru unu privilegiu intrebuintiatu prea desu de a face incestiunea limbiloru politica de oportunitate, Contele Belcredi accentà datorinti'a principiala neconditiunata a fiacârui oficiu sî oficialu, de a conversá cu poporulu in limb'a acestui'a.

Déca ministrulu de statu va seriosu, cá sa aduca acésta lege pretotindenea la valóre de viétia, apoi acestu emisu singuru va face o spartura bunicica in acea egemonía artificiósa a germanismului, alu cârei factoru a fostu sistemulu lui Schmerling in oficiu, biserica sî scóla.

Dar e unu faptu cunoscutu in de obste, ca chiaru sî sub Schmerling limbei slavice dincóce de Lait'a i-a remasu câmpu mai liberu intr'atât'a, incâtu nici o lege nu eschise intrebuintiarea acîiin senatulu imperialu, in diete, incomunitâtisî in representantielecomitatense, asiá incâtu in adeveru dela unii membri ai senatului imperialu audîramu cuventâri slavice, sî incâtu in tóte tierile cu populatiune mestecata limbile poporului avura prin dieta drepturi barem pe aprópe paritetice, precum sta in voia si comuneloru sî representantieloru comitatense, a decide ele insesi limb'a loru oficiala interna, sî fiacui e ierlatu a se folosí la pertractârile loru de limb'a sea materna.

Tocmai contrariulu dela tóte acestea domnesce sî astadi incu in Ungari'a.

Limb'a magiara este limb'a oficiala sî oficiósa a toturoru autoritâtîlorn politice sî judecatoresci din regatu.

Idiomulu magiaru este singur'a limba de pertractare a dietei, sî nimenea nu póte fi alesu intr'ens'a, care nu scie idiomulu magiaru.

Limb'a desbaterei in congregatiunile generale sî in comitatele comitatense ale toturoru comitetelorn este numai cea magiara.

Articulii de lege ai dietei se conceptéza sî sanctiunéza numai in limb'a magiara.

In tóte emisele dela Cancelari'a aulica trebuie sa se intrebuintieze idiomulu magiaru.

Locotîinti'a in tóte pertractârile sî protocólele sele, precumu sî in tóte intimatele câtra tóte dicasteriele tierei are a se serví de limb'a magiara.

Limb'a Curieiregesci, precumu si a toturoru judecatoriloru, in privinti'a toturoru processeloru pornite in launtrulu regatului, este cea magiara.

Nu vomu vorbí pentru astadi mai departe despre egemoni'a idiomului magiaru in scól'a sî biserica: faptele aduse inainte aici atestéza, ca idiomulu acest'a in oficiu domnesce mai preste totu, sî in corporatiunile cele mari politice domnesce cu deseversire sî eschisivu.

Elu domnesce in poterea legiloru esîte dela 1970—1848, a câroru realisare neconditîunata duse la catastrof'a cea tragica din 1848. Cá unoru legi valide in forma, fia-care ungureanu le este datoriu cu ascultare; insa din punctulu de vedere alu dreptului constitutiunalu ungurescu, aceste legi colidéza in modu flagrantu cu fiinti'a sî spiritulu acelor'a, sî din punctu de vedere alu dreptâtii, alu simtiului de sine natiunalu sî alu instinctului sustinerei proprie, alu culturei sî alu prosperârei materiale a popóreloru, acele legi cuprindu lucruri tocmai cu nepotintia.

Ele sunt incarnatiunea principiului: cain Ungari'a esista numai un'a natiunalitate politica sî domnitóre: cea magiara. Principiulu acest'a in se este nepotinti'a insasi. Elu trebuie sa cada sî va sî cadé, precumu sî legile, in cari se incorporéza.

Tóte popórele nemagiare ale regatului recunoscu cá un'a din cele mai sânte probleme natîunale ale loru, a-si intruní poterile in modu legitimu inainte de tóte intr'acolo, cá legile acestea inca la cea mai de aprópe dieta sa se modifice radicalminte in spiritulu dreptâtii.

Fia cá noulu ministru de statu, lia cá Slavii sî Românii dincóce de Lait'a sa se apuce cu energia de perfecta realisare a marelui principiu alu indreptatîrei egale; acestu principiu va face apoi dincóce de Lait'a espeditîunea sea de cucerire in regatulu Ungariei, sî atotpoternici'a acestei religiuni a dreptului, reinvieate in Austri'a, dupa ce se voru lipí de dens'a sî popórele nemagiare din Ungari'a tóte, va frânge poterea nedreptâtii sî dincolo de Lait'a.

Sabiiu in 6/18 Augustu. Astadi, cá la dîu'a natala a Maiestatei Sele gloriosului nostru Imperatu sî Domnitoriu **Francisciu Iosifu I.** s'au facutu in bisericile toturoru confessiuniloru rogaciuni sî cereri pentru scump'a viétia sî sanetatea parintelui tierei. In biseric'a gr. or. din cetate s'au seversîtu sant'a liturgia diminéti'a la 8 óre prin Escellenti'a Sea P. Metropolitu Baronu de Siagun'a, asistandu patru Preoti sî Diaconulu archiepiscopescu. Miss'a solenna s'au seversîtu in biseric'a romano-catolica la 10 óre, dupa care apoi au urmatu o parada militara.— La 3 óre a fostu diné stralucita la Esc. Sea Guvernatorulu, Contele de Crenneville, ear sér'a reveila cu musica militara.

In caus'a Episcopiei gr. cat. din Gherl'a

se telegrafesce „Concordiei“ din Oradea mare cu datulu 16 Augustu, ca screa despre denumirea de Episcopu a Dnului canonicu Vancea de acolo s'au adeveritu, ca canonicii sî clerulu au salutatu in 4/16 Augustu pre noulu Episcopu sî ca acest'a in urm'a demandârei mai inalte va plecá câtu mai curendu spre Vienn'a.

Adunarea dela Abrudu.

Este unu semnu caracteristicu alu iritatiunei sî turburelei, ce domnesce in dîlele acestea asupr'a afaceriloru publice din patri'a nóstra, candu aflâmu, ca adunarea generala a Associatîunei transsilvane, carea in anulu acest'a se va tiné la Abrudu in 15/27 Augustu sî dîlele urmatóre, trece prin mai multe dîuare de adunare natîunala, cu scopuri politice. Noi credemu cu tóta seriositatea, ca acésta confundare de notîuni (Begriffsverwirrung) vine a se atribui cu preferinti'a in-

spiratîuniloru sî corespundintieloru magiare, cari, precum se vede, dupa vechi'a manicra nu incetéza nici astadi a vedé séu celu putînu a se face a vedé in cele mai simple sî mai nevinovate miscâri ale Românului tendintie sî scopuri intunecóse. Ne mirâmu, cum o adunare curatu literaria, de cari natiunile sorori au atâtea sî atâtea, se póte caracterisá de adunare natiunala, congressu natiunalu; candu tocmai missiunea dîuarieloru publice este, a delaturá negurele, cu cari faimele sburatóre prin poporu adese-ori acoperu fati'a cea adeverata a lucruriloru sî le arata acestea in forme cu totulu desfigurate. Suntemu in dreptu a sperá, ca foile patriotice transsilvane, in locu de a se face insesi factore ale unei prea stricacióse iritatiuni,— voru chiarificá starea lucrului sî voru spune cetitoriloru sei, ca adunarea Românilor la Abrudu, este o adunare cu totulu pacifica, ca ori ce amestecu alu politicei este eschisu, ca Românii voru sa se vorbésca acolo numai sî numai despre innaintarea literaturei sî culturei poporului loru; ear impregiurarea, ca adunarea dela Abrudu va fi póte (Dee Domnedieu cá sa fia!) mai numerósa, de câtu cea din anulu trecutu dela Hatiegu sî cea de acum 2 ani dela Blasiu, li o voru esplicá in modulu celu mai simplu prin dóue cause: un'a, ca asta data vinu a se pertractá obiecte momentóse, precumu d. e. cercarea unei unificâri ortografice intre toti Românii din provinciele austriace, ear a dóu'a prin romanticitatea locuriloru dela Abrudu insesi, care multi Români dorescu a le vedé cu acésta ocasiune. —

Atâl'a e siguru, ca Românii nu voru bagá in séma scorniturile, ce se facu cu tendintie reutacióse asupr'a adunârei loru, ci in poterea dreptului, ce li-lu da legea si legalitatea, se voru aduná câtu voru poté de numerosi la Abrudu, avendu incredintiarea din partea fratîloru de acolo, ca s'a facutu sî se va face câtu s'au potutu sî câtu va fi cu potintia pentru o priimire multiamitóre a óspetîloru loru din tóte pârtîle romanimei!

Sabiiu 7/19 Augustu. Se dîce, ca comissiunea aulica, ce erá sa aplaneze certele de hotaru intre mai multe comune ale districtului Bistritiei sî Naseudului, s'a desfiintiatu fâra resultatu.

Din Brasiovu ne vine trist'a novela, ca professorulu gimnasialu Dr. Georgiu Petreanu a reposatu in 3/15 Augustu. Mai pe largu in nr. venitoriu.

Cetatea de Balta, 15 Augustu. Onorata Redactiune! Latîndu-se diferite vesti defaimatóre asupr'a unoru ablegati ardeleni la senatulu imperialu in Vienn'a, dupa ce m'am re'ntorsu in patria, amu intielesu, ca sî asupr'a persónei mele s'au intinsu astfelu de faime,— sî anume: ca eu asiu fi avutu in Vienn'a o cérta cu unu pazitoriu intr'o gradina publica, eara dupa alta versiune— cu unu kelneru intr'o ospetaria,— dupa o a trei'a faima: eu unu rivalu in prateru etc.— sî cumca eu asiu fi palmuitu pre cine-va, séu asiu fi fostu eu insumi insultatu de câtra unulu din acesti'a,— atribuindu-se totdeodata acestoru afere diverse motive sî anse.

De-sî din modulu sî versiunile, cu care s'au latîtu susatinsele faime, se póte vedé indata, ca ele suntu calumnie tendentióse: totusi, fiindca eu amu fostu, suntu sî voiu remané totdeun'a jalusu pentru pastrarea reputatîunei mele, me vedu constrinsu de a dá urmatórea

Dechiaratiune.

Cumca eu nici in Vienn'a, nici intr'altu locu, n'amu avutu nici o cérta, cu nici unu pazitoriu de gradina, cu nici unu kelner, cu nici unu rivalu seu cu altcine-va,— cu atât'a mai putînu mi s'a intemplatu, sa fiu palmuitu eu pre cine-va, séu sa fiu fostu eu insumi maltratatu de cine-va; — Cumca nici causa câtu de mica, nici ansa câtu de departe n'amu datu, din care sa se fia potutu macaru deduce astfelu de faime;—

Cumca asiadara tóte acele vesti latîte asupr'a mea suntu neadeverate, suntu numai scornituri, suntu calumnie.

De aceea amu sî curagiulu de a dechiará pe fatia de ómeni lasi sî infami pre toti acei'a, cari au scornitu, sî mai scornescu asupr'a mea astfelu de minciuni.

Onorat'a Redactiune a „T. R.“ sî tóte jurnalele patriosice suntu rogate a dá publicitâtii acésta a mea dechiaratiune.

Cetatea de Balta in 15 Augustu 1865.

Ioann Cav. de Puscariu.

Chizeteu in Iuliu 1865. Nu potu a nu comunicá citiloriloru DVóstre o impregiurare din comunitatea Chizeteu, câci sum convinsu, ca unu faptu cá acest'a merita a se face cunoscutu on. cetitori ai pretiuitului nostru jurnalu „Tel. Rom.“— Unu resultatu eclatante alu incordâriloru indelungate ale Preotului gr. or. alu acestei comunitâti, P. Trifonu Siepetianu (sperâmu ca modesti'a DSele nu o vomu vatema, déca i intrebuintiâmu zelulu pastorescu de cinosura, carele dupa potintia, spre salutea poporului nostru, cu tóta tari'a amu dorí a se imitá) este cantarea, chorulu bisericescu, arangiatu de Dsa cá preotu intr'unu restempu de 24 ani, fiindu in tempii din urma usioratu in acésta problema de invetiatorulu Nicodim Cadariu. —

Music'a e limbagiulu animei. Pe câtu de dulce ne incanta sunetele instrumentale, aventandu-ne tóte simtiemintele intr'unu paradisu farmecatoriu, pe atât'a inca sî mai poternicu resuna in inim'a nóstra acordulu musicei vocale; — câci cuventulu este adeverat'a sî credinciós'a espressiune a inimei omenesci. — In cantare sonóra laudâmu pre Domnedieu, in cantare admirâmu natur'a, in cantare ne contopimu in amóre sî bucuria, ne vaietâmu sî ne cutremurâmu, ne adancimu in desperatiune sî iarasi ne scuturâmu dintr'ens'a. Nu esista fiintia omenésca, cârei'a sa nu-i convina acestu limbagiu alu inimei; sî unde avemu cantare, acolo avemu totdeodata o dovada chiara de propasîre in cultura, vedemu spiritulu celui ce cânta limpede sî ageru, simtiemintele lui nobile sî vertutea lui poternica. — Déca nu m'asiu teme, ca voiu trece marginile modestiei, atunci asiu cutezá a afirmá, ca pe basea cunoscintieloru mele despre tînuturile locuite de Români, unu astfelu de choru pomposu, compusu in cuartetu de 70 80 juni plugari, inca nu amu aflatu. — A ascultá sânt'a Liturgia in biseric'a acestei comunitâti la serbatori mai momentóse, candu micu cu mare grabesce la biserica, sî candu chorulu este completu, e unu actu, care fia-care ascultatoriu l'aru dorí representatu de esecutatorii plugari in biserici catedrale, indesuite cu intieleginti'a româna. — Dar nu numai cá creatoru alu unui sublimu coru de cantâri bisericesci, ci sî ca cuventatoru bisericescu distinsu, onorabilulu Preotu T. Siepetianu si-a castigatu merite mai multu decâtu locale sî tempurale, sî cuventârile Onor. Domniei Sele aru fi demne a se publicá intr'o brosiura tiparita. La tóta 'ntemplarea comun'a Chizeteu se afla pe cea mai frumósa cale a progressului, sî eu nu potu incheiá nepretensiv'a mea corespundintia mai bine, decâtu urandu multoru comune din frumosulu sî binecuventatulu nostru Banatu câte unu pastoru sufletescu cá P. Siepetianu. N. C.

Varietâti sî noutâti de dî.

Deschiderea dietei croate se dîce ca s'au amanatu pe 8/20 Octobre. —

„Originea familiei Wladu nobile de Selisce, scrise de Aloysiu Wladu de Selisce, fostulu deputatu din cerculu alegatoriu alu Diorlentiului mare din comitatulu Carasiu, la dietele Ungarici in anii 1848/49 sî 1861,“ e titlulu unei brosiure de 33 de pagine, sî o tabela genealogica, cuprinde documintele, ce se referescu la nobilitatea numitei familie. Invelitórea brosiurei pórta insciintiarea urmatóre a autorelui: „Biografi'a (memorialulu) sî cuventârile mele dietali voru esî mai tardîu câtra finea lunei lui Augustu a. c. in fascióra deosebita. — Asemenea sî program'a mea politico-natîunale, in care voiu discute intrebatiunile vitali, iaresi deosebitu, la capetulu lunei lui Iuliu a. c.“ „Conc.“

(Stramutarea Guvernului r. la Clusiu.) Se vorbesce cá unu ce siguru, ca acea parte a In. Guvernu r. transsilvanu, ce se afla in Sabiiu, cu Septembre se va restramutá la Clusiu, sî ca pentru Esc. Sea Gubernatorulu se sî cauta cuartiru acolo. Câtu voru mai durá acestе stramutâri sî restramutâri, Domnedieu scie; dorere ca ele se facu totu pe contulu sermanului poporu din tiéra! —

Numerulu 8 alu „Fóiei Societâtii pentru literatur'a sî cultur'a româna in Bucovin'a — edata in 1 Augustu — cuprinde urmatórele: In caus'a unificârei ortografielort ronâne, de Ion alu lui G. Sbier'a. — Legislatiunea in privinti'a stóleleloru poporale din Bucovin'a, de Art. Ieremieviciu. Poesii. — Bibliografia: Computulu in scol'a poporala. Manualu pentru invetiatori de I. Popescu. Sabiiu 1865, recensatu de Ioann Drogli. — Anunciulu cunoscutu alu dlui Georgiu cav. de Costinu pentru infiintiarea unei societâti archeologice. — Recensintele manualului d. Prof. Popescu afla partea I. a Computului etc. intru tóte corespundiatóre cerintiei scolare, la partea a dóu'a face unele observâri, dar preste totu opulu lu afla fórte bine lucratu sî-lu recomanda toturoru invetiatoriloru. Eata cuvintele din urma ale recensiunei:

„Intre tóte cârtîle de computu, care au esîtu pâna acum la lumina in limb'a româna parte la noi, parte in Ardélu sî principate, de nici un'a nu se póte dîce, ca aru cuprinde amendóue mominte, adeca computulu in gandu sî cu cifre, astfelu metodicesce tratate precum ast'a; ea este totodata intr'unu stilu usioru compusa. Deci nu me indoiescu, ca acei invetiatori, cari dorescu a propune computulu in limb'a româna, nu voru intartîá a-si procurá manualulu acest'a; eu credu, ca fiacare invetiatoru, carele se intereséza de propasîrea tinerimei române in cultura, nu va negrigí a se servi de opulu acest'a, carele prelucrandu-lu i arata calea cea mai sigura sî scurta, a inriurí asupr'a spiritului eleviloru, a-i introduce in elementele computului in gandu sî cu cifre, fâra care aru remané ei pororea negibaci a ispraví in vîrstnitie socotelele celemai ordinarie ale vietiei practice cu intielesu, usiurintia sî siguritate.“ —

(Actu de pietate.) Reposatulu economu din Blasielu Vasiliu Strav'a prin unu codicilu alu seu a lasatu bisericei gr or. de acolo unu locu de aratura de 2 galete sî jumetate, care s'a sî transpusu in proprietatea numitei biserici. —

(Vinu nou.) In unele pârti ale Franciei se bea dejá vinu nou. Se dîce, ca de 50 ani nu se tîne minte sa se fia coptu strugurii asiá de tempuriu, cá 'n anulu acest'a. —

Principatele române unite.

„Herm. Z'g.“ etc. aduce unu telegramu dto Vienn'a 4/16 Augustu, dupa care in Bucuresci in 3/15 Augustu aru fi fostu o revolta seriósa, ca aru fi trebuitu sa pasiésca la mijlocu trupele, ca cas'a municipalitâtii (cas'a svatului) s'aru fi depradatu, ca de ambe pârtîle aru fi fostu morti sî raniti, sî ca dupa lupta de dóue óre ordinea s'aru fi restabilitu. Faim'a este prea neprevediuta sî prea alarmatóre, decâtu sa i dâmu crediamentu, celu mai deaprópe venitoriu trebuie sa ne aduca desluciri multiamitóre, sî atunci apoi nu vomu, lipsí a comunicá totu ce privesce acestu obiectu. Asceptâmu cu incordare foile de dincolo, cá sa ne convingemu despre adeverat'a stare a lucrului, câci audîmu sî pe cale privata despre o „rescóla in Bucuresci“. Póte nu vomu gresî, déca vomu presupune sî despre acésta miscare, ce sta in legatura cu caus'a tabacului. —

(A se vedé mai josu la: Mai nou.)

Dupacum spunedîuariulu „Mercuriu“, intr'un'a din septemânile din urma s'au vendutu in portulu Galati mai bine de 10,000 chile grâu de diverse calitâti cu pretiulu de 122, 140, 148, 150 sî 157 lei chil'a, asemenea s'au vendutu 6000 chile papusioiu (cucurozu) cu pretiulu de 100, 119 sî 124 lei chil'a. Dupa aceste date, septemân'a acést'a aru fi fostu de totu favoritóre comerciului din acelu portu, sî comunicârile dîuariului „Mercuriu“ devinu sî mai imbucuratóre prin datele analóge din porturile Giurgiu, Ren i, Ismailu sî Brail'a. Acestu dîuariu numesce comerciulu sufletulu Romaniei; noi inca suntemu de acésta parere, numai amu adauge, ca unu comerciu adeveratu mare sî importantu are de basa, de conditiune, sine qua non, o agricultura ratiunala sî o industria barbata. — Eata reportulu respectivu alu dîuariului „Mercuriu.“

Multiumita Provedintiei, care totdeun'a ingrijesce a imbunatatî sórtea popóreloru sî ale indulcí traiulu, incai in parte, candu acele popóre suferu de alte neajunse naturali, séu se vedu amenintiate a indurá alte nenorociri, pe cari totu provedinti'a le tramite, póte spre espirarea fapteloru loru; astadata suntemu in dreptu mai multu decâtu ori candu a spune lectoriloru nostri, ca septemân'a din urma a fostu un'a din cele mai avantagióse comerciului din diversele porturi ale Romaniei, unde cu totu dreptulu potemu afirmá ca acolo zace totu sufletulu sî viitoriulu tierei nóstre, dupa cum tóta puterea sî prosperarea Americei, Angliei, Franciei, Belgiei etc. zace in porturile sî politiele loru comerciali sî industriali, precum: New-York, Quebec, Lim'a, Boston, Havan'a, Rio-Janeiro, Buenos Ayres, Liverpool, Mancester, Londr'a, Glasgow, Edinburg, Dublin, Marsili'a, Parisu, Tulon, Mines-Havre, St.-Etienne, Nantes, Cherburg, Dunkerque, Roue, Dijon, Bordo, Lion, Baion'a, Cale, Envres, Liege, Bruxell'a, Verviers, Namur, Luxemburg, Gand, Mons, etc., câci e constatatu de multu sî faptele dîlnice ne probéza pâna la evidentia, ca comerciulu sî industri'a unei natiuni sunt primii stimulatori ai natiuniloru sî cei mai poternici aginti de prosperarea sî poterea loru.

Sî in numerulu acest'a suntemu in starea placuta, a anunciá esîrea unui dîuariu nou, „Tipografulu românu“, care lu salutâmu cu caldura cu atâtu mai mare, câci vedemu intr'ensulu o scriére de specialitate fórte distinsa sî insemnatóre. Scopulu lui este, a face sa ajunga la cunoscinti'a tipografiloru români tóte perfectiunârile, ce s'au facutu sî se facu in art'a tipografica la tóte popórele culte. Fia, cá prin caldurósa imbratîsiare sa ajunga la tînt'a nobila, ce si-a propusu!—

Secolulu alu XIX-lea, dîce introducerea acestei scrieri, a facutu progresse uriasie in desvoltarea arteloru sî industriei. Acést'a s'a constatatu prin raporturile juriloru espotiuniloru celoru mai nóue.

Tipografi'a n'a remasu mai josu. Dupa o lunga langeéla sî stagnatiune ne intielésa, ea simtî ca are trebuintia de perfectiune, la care, avemu deplina convictiune ca va ajunge, adecandu dupa aventulu ce si-a luatu de câtu-va tempu. prin inventiunile cele mai ingenióse, ce se facu.

Ómeni cu capacitâti cunoscute, renumiti in Europ'a lumita, cari au intielesu spiritulu scopului, consacra sî tempu sî ere pentru perfectiunarea acestei arte, prin inventiuni deulu de surprindiatóre, alu câror'a mecanismu tinde a usiurá unc'a corporala sî a asigurá tipografiei unu viitoru ilustru.

Tóte aceste laudabile silintie, nóue Româniloru ne remasu necunoscute, sî nu potemu a ne folosí de luminile loru, i lips'a de mijlóce comunicative.

Dupa indemnulu mai multoru din cei mai inteliginti, noi vomu incercá a inlatur'a acestu obstacolu alu desvoltârei nîloru lucrâtori, prin infiintiarea fóiei „Tipografulu Romanu.“

Numele ei justifica in destulu scopulu. Sî déca cutemu a-i luá directiunea, nu o facemu spre a ne aretá talente de a scrie, pe care nu le posiedâmu, s'au cu ambitiunea de trece de autori séu Ddieu mai scie ce; acést'a pretensiune sîndu-ne cu desevarsîre. Intentiunea nóstra este curata sî nopla: de a face adeca sa ajunga la cunoscinti'a fia-cârui lucratoru totu ce vomu gasí ca póte fi de folosu spre instruirea juniloru ce si-au alesu decariera art'a tipografiei, servindune din Europ'a.

Acést'a fiindu scopulu, ne vomu silí, pe câtu marginitele nóstre cunoscintie o permitu, a face pe junii nostri lucratori sa parasésca calea invechita a rutinei sî sa incépa a investmentá lucrarea loru cu hainele de serbatóre, dupa esemplulu confratîloru nostri din Europ'a. Vomu fi fericiti, de vomu poté sa ajungemu la tînt'a nóstra. Rogâmu insa cu deadinsulu pe toti onorabilii nostri colegi, a ne impartasî resultatele esperintieloru fâcute de densii in perfectionarea lucrârei, spre a le publicá, in interesulu ameliorârei, ce aru poté a se introduce in esecutarea lucrâriloru tipografice.

S. Walter. P. Ispirescu

Prospectu politicu.

Ap'a, ce curge astadi pe mór'a politicei esterióre europene, este nu numai putîna, ci sî turbure; câci numai in acésta turburéla imbetatóre, se potu nasce, dupa parerea nóstra, idei, séu mai bine dîcendu absurditâti cá acelea, ca ducele de Augustenburg va sa fia asiediatu pe tronulu principateloru române etc. etc.,— o faima surda, ce cerculá in dîlele acestea prin dîuarie sî carea noi o reproducemu numai cá o curiositate, capace insa a documentá dîs'a nóstra dela 'nceputu.

Referintiele intre guvernele austriacu sî prussescu, cari in ceste din urma devenisera fórte esacerbate, se pare ca suntu pe cale a se applaná de nou. Cá unu produptu alu acestei incercâri se póte privî intalnirea, ce o va avé regele Prussici cu imperatulu Austriei, precum se dîce, cam intre 5 sî 7 (17 sî 19) Augustu la Salzburg.

Despre intalnirea, ce au avut'o in Salzburg d. de Bismarck, ministrulu prussescu cu d. de Pfordten, ministriu bavaresu, se scrie „Presse“-i de Vienn'a, ca scopulu acelei'a a fostu a se assecurá Prussi'a de positiune neutrala a stateloru mijlocie germane, sî cu deosebire a Bavariei, pentru casulu acel'a, candu aru irumpe o ciocnire intre Austri'a sî Prussi'a. Dlu de Bismarck sa fia dîsu in sanguinitatea sea, ca lupt'a— „duel'ulu“— intre Austri'a sî Prussi'a este mai ne'ncungiurabila, ca Austri'a nu e gat'a sî nici ca are mijlóce de a se gatí, sî ca astfelu Prussi'a, dupa o singura bataia mare, are sperantia ca va trantí pre Austri'a sî-i va dictá conditiunile pâcei; numai statele mijlocii sa pazésca neutralitatea. Dlu de Pfordten sa fia datu respunsuri totu digressive, de óre ce n'aru fi pregatitu a respunde in numele guvernului seu, sî dupa-ce Bismarck aru fi cerutu sî numai parerea lui personala, Pfordten sa n'o fia datu nici acést'a, ci sa fia promisu, ca se va declará in numele regimului bavaresu, candu Bismarck in caletori'a sea spre Baden—Baden va trece prin Monachu.

Regimulu francesu, celu putînu la parere, se ocupa de asta data fórte putînu cu politic'a. Imperatulu nu va participá, se dîce, la manoperele cele mari, ce se pregatescu sî acum, cá 'n toti anii, in portulu dela Cherbourg; dincontra insa va petrece mai multe dîle in castrele dela Chalons.

La serbatórea cea mare natîunala, dîu'a imperatului 3/15 Augustu, se adunasera in Parisu preste 300,000 óspeti. —

Unu circulariu alu ministrulu de interne aduce la cunoscintia publica, ca modulu celu mai bunu sî mai placutu imperatului, de a serbá dîu'a lui, voru fi— facerile de bine câtra seraci.

Imperatés'a Eugeni'a sosî in 3/15 Augustu sér'a in castrele dela Chalons.

Principele Cus'a a trecutu de curendu prin Parisu, dar n'a zebovitu acolo, dupa unu telegramu alu „Presse“-i de Vienn'a, cá sa nu fia presentatu la curte din partea ambasadorului turcescu cá suditu (? Red.) turcescu. —

Russi'a, déca potemu dá crediamentu scriloru din dîuarie, n'a parasitu planulu de a „reorganisá“ Poloni'a dupa calapodulu russescu. Regatulu Poloniei aru fi a se impartî in 11 guvernamente sî 80 districte. Pentru-cá la recrutare sa nu se faca turburâri, se voru immultî garnisóncle de pe la fruntariele de médiadî sî de apusu.

In Spani'a, in urm'a legei ceii nóue electorale, s'au immultitu numerulu alegatoriloru cu 70,000. — Tatalu regelui a moritu.

Intre Rom'a sî Florenti'a se re'ncepu negotiatiunile, Spani'a se'mbia a fi mijlocitórea. Dar de óre ce Spani'a prin recunóscerea regatului italianu a perdutu increderea curiei romane, pentru aceea e mai probabilu, ca mijlocirea acést'a nu va avé resultatulu doritu, decâtu ca-lu va avé. —

Regelu Victoru Emanuilu au priimitu dimissiunea Ministrului de justitia Vacca sî au denumitu in loculu acestu'a pre Cav. Cortese.

Dupa unele sciri din America, de altmintrea înca negarantate, Iefferson Davis aru fi moritu.

Mai nou.

D'abiá in ór'a a unspredieccea ne sosesce multu dorit'a „Trompet'a Carpatîloru", carea aduce asupr'a turburâriloru din Bucuresci urmatórele:

Nisce evenimente s'au petrecutu alaltaieri la 3/15 Augustu pe piati'a Otelului Muncipalitâtii. Tóte documentele casei municipale au fostu sfasîate, sî parte din maghernitiele nóue au fostu distruse. Ne cunoscendu inca: nici scopulu, nici elementele, cari au concursu la aceste turburâri, ne marginimu, pentru asta data, a publicá proclamatiunile Guvernului, reservându-ne a revení asupr'a acestei cestiuni indata ce ne vomu lamurí.

Bucuresci 4/16 Augustu 1865.

Inaltu ordinu de dî câtra tóta armat'a.

Consiliulu de ministri, insarcinatu cu cârm'a trebiloru, prin inaltulu decretu din 6/18 Iuliu a. c., se simte fericitu a aduce bravei armate multiamirile sele, pentru démn'a sî energic'a portare ce a avutu la ocasiunea nenorocitului evenimentu provocatu de câtra nisce turburatori de mesería sî de câtra adeveratii inimici ai tierei loru.

Armat'a a sciutu, ca onórea natîunei este incredintîata drapelului seu, sî a aretatu ca ea este démna de tóta solicitudinea sî stim'a buniloru Români.

Traiésca preaiubitulu nostru Domnitoru!

Traiésca armat'a Româna!

N. Cretiulescu. Florescu. Manu. D. Cariagdi.

— De mai multe dîle circulau prin orasiu vuiete, ca turburatorii de meseria aveau a incercá o rescóla: din nenorocire astadi la 10 óre acei ómeni cari n'au nimicu de santu, nici onórea natîunei loru, nici liniscea pacinicilor cetatieni, au cutezatu a pune in lucrare planulu loru criminale. Guvernulu si-a facutu datori'a; dupa trei óre de miscare resvratitória, ordinulu a fostu restabilitu, multiamita concursului datu de câtra bunii cetatieni, multiamita spiritului energicu, ce a desvoltatu armat'a, in indeplinirea missiunei sele. S'au facutu la vre-o 150 arestâri; procurorele respectivu este insarcinatu cu cuvenit'a urmarire.

Ministru din Intru, Generalu Florescu.

Marti, 3 Augustu 1865.

Insemnare

Despre summ'a baniloru adunati din bunavointi'a dela binesimtîtorii crestini gr. or. din dieces'a Caransebesiului pentru castigarea odóreloru episcopesci ale noului nostru Episcopu.

a) Din comun'a Fizesiu.

Alessandru Popoviciu, Parochu sî Nemesnicu Prot. 40 f., Pavelu Botosiu Parochu 5 f., Iosifu Craciunescu Adm. 2 f.. Ioanne Bolonegea notariu 10 f., Elen'a Bolonegea sotţa 5 f., Sofi'a M. nascuta Vuja 10 f., Angeli'a Botosiu, Preotésa 2f., Martinu Tiapu docinte 4 f., Iosef'a Tiapu socia 1 f., Ann'a Pavloviciu ved. preotésa 2 f., Iacobu Goldman scriitoru 1 f., Avraamu Hertiogu 2 f., Stefanu Miocu negotiat. 2 f., Trifoniu Miloea jude com. 5 f., Georgin Macesiu economu 1 f., Ioann Stoeanu economu 1 f., Anastasi'a Durain ved. 5 f., Adamu Adamu econ. 1 f., Pelagi'a Stepanu veduva 1 f., Georgiu Miocu econ. 1 f., Petru Draganu juratu 1 f., Pavelu Gaitoviciu econ. 1 f.. Ioann Clepanu juratu 1 f., Vichentiu Macesiu juratu 1 f., Ioann Albu economu 1 f., Ioann Banc'a econ. 1 f., Iacobu Popescu negot. 4 f., Flórea soci'a lui 2 f.. Michaiu Popescu 2 f., Silvi'a soci'a lui Popescu 2 f., Ioachimu Ciolvea econ. 5 f., Iosifu Seidl propriet. în Fizesiu 5 f., Michaiu Blau negot. 3 f. —

Summ'a totala 130 f. v. a.

b) Dela locuitorii crestini gr. res. din Ciclov'a montana:

Dela Sant'a Biserica gr. res. a Ciclovei montane 15 f., Alexie Nedici Parochu gr. res. a Ciclovei montane 4 f., Capelanulu Ioann Murgu gr. or. in Ciclov'a montana 2 f., Constantinu Popescu Invetiat. 1 f., Sofroniu Damianu Epitropu 2 f., Constantinu Isacu Epitropu 1 f., Ioann Craniceanu Epitropu 1 f. 10 xr., Ilia Craniceanu cantaretiu 1 f., Ioann Motea cantaretiu 1 f., Ioann Jumanc'a jude comunalu 1 f., Ioann Ioann juratu 50 xr., Nicolae Cretu 10 xr., George Cretu 10 xr., Ioann Panubu 10 xr., Simeonu Baleanu 10 xr., Cost'a Cocosiu 10 xr., Ioann Negrei 10 xr., Michaiu Ioann 10 xr., Michaiu Perianu 1 f., Georgie Munteanu 1 f., Ioann Miocu maistoru 20 xr., Alessandru Damianu 50 xr., Michaiu Velicanu 30 xr., Dragiciu Ungureanu 10 xr., Nicolae I. 10 xr., Nicolae Iianu 10 xr., George Prunesiu 10 xr., Iosifu Oraviceanu 10 xr., Alexie Filimonu 10 xr., Alexie Cristoi 10 xr. Dumitru Filimonu 10 xr., Ioann Munteanu 10 xr., Ioann Isverniceanu 1 f., Ioann Budierinu 1 f., Constantinu Damianu 50 xr., Georgie Motea 40 xr., Nestoru Oraviceanu 30 xr., Ioann Sperlea 10 xr., Ioann Florea 10 xr., Dimitrie Bîtea 10 xr., Ioann Moldovanu 10 xr., Dionisie Oraviceanu 20 xr., Nicolae Bradiceanu 20 xr., Ioann Isacu 10 xr., Georgie Damianu 15 xr., Michaiu Isacu 10 xr., Ioann Ratedianu 10 xr., Ioann Sperlea micu 10 xr., Mateiu Sperlea 10 xr. Michaiu Crainiceanu 10 xr., Vasilie Ungureanu 10 xr., Alexie Zari'a 20 xr., Nicolae Sperlea 10 xr., Vasilie Bîtea 10 xr., Georgie Isacu 10 xr., s'au mai adausu dela S. Biserica a Ciclovei mari inca 45 xr. v. a.

Summ'a totala 40 f. v. a.

c) Dela Preoti Invetiatori sî poporulu românu din partea provinciala a Protopopiatului Caransebesiului:

1) Valiaboulu Preotulu Ilia Iacobescu 2 f, dela Comuna 4 f. 2) Rugiu Preotulu Martinu Gogósia 2 f. dela Comuna 13 f. 3) Ohabitia, Comun'a 6 f. 4) Dalinesciu: Domnulu Pamintescu Magarlie 10 f. Preotulu Petru Daescu cu Comun'a 10 f. 5) Apadi'a, Simeonu Lupsi'a 1 f, Invetiatoriulu cu Epitropulu 2 f, Comun'a 11 f. 6) Valiadeni Preotulu Ioann Med'a 3 f., Comun'a 7 f. 7) Brebulu, Preotulu Dimitrie Galanu 4 f, Comun'a 4 f. 8) Soceniu, Daniilu Stopóne cu capelanulu s'au sî cu Comun'a 40 f. 9) Ediarisiu, Preotulu Eremia sî cu Comur'a 16 f. 10) Zorlentiu-micu Preot. Dionisie Smai'a cu Invetiat. 4. Comun'a 4 f. 11) Ohaba-Mutnicu dela Preotulu Pavela Galiciu 2 f, Invetiatoriulu sî Epitropulu locul. 3 f. 12) Maciov'a Invetiatoriulu sî Epitropulu locul. 2, Comun'a 15 f. 13) Cavaranu, Biseric'a 10 f, Preotulu Teodoru Maniu sî Invetiat. 2 f, Judele sî unii din Comuna 3 f. 14) Jup'a Preotuln Lazaru Vasiiu 2 f, Judele sî unii din Comuna 4 f, Domnulu Pamintescu Alecs. de Capra 3 f. Din Graniti'a Ohab'a bistr'a. Preotulu Stefanu Ianosielu 3 f, unu locuitoriu Iacobu Lasescu care e D. pod. 10 f. .—

Summ'a 200 fl. v. a.

*) Ceremu escusarea nobililoru contribuitori, déca din caus'a strainatâtii numeloru sî parte a nechiaritâtii scrisoriloru s'aru face in colea erori. Red.)

Nr. 31—2 **Concursu.**

Devenindu vacanta Statiune invetiatorésca din Comun'a gr. res. Cacov'a cu carea este impreunatu unu salariu anuale de 150 f. v. a. din allodiulu bisericescu, cuartiru naturale sî lemne de focu, pentru ocuparea acelei'a se deschide prin acést'a Concursu pâna in 1. Septembre a. c.

Competitorii au a-si indreptá cererile cu mân'a propria scrise sî dupa lege timbrate la subscrisulu documentandu

1. ca suntu de religi'a gr. res.,
2. ca suntu Clerici séu pedagogi absoluti;
3. ca suntu Cantâreti bisericesci buni;
4. ca suntu in privinti'a morale sî politic'a nepatati sî
5. déca suntu casatoriti, ca traiescu cu socicle loru in fric'a lui Ddieu.

Sabiiu 3. Augustu 1865.

I. Hanni'a Prot. gr. res. alu Tract. Sabiiului I. sî Inspectoru Scol. district.

Nr. 30—2 CONCURSU.

Spre ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a român gr. or. centrale din opidulu Offenbaia se deschide Concursu pâna la 15 Septembre a. c. Emolumente suntu 200 fl. v. 3 orgii lemne de focu, o gradina de semanatu 4 cupe de cu curuzu, cu câti-va pomisiori sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au de a-si astern cererile sale provediute cu documentele

a) ca suntu români de relegea gr. or.

b) ca au absolvatu gimnasiulu inferioru, sî cursulu p dagogicu in institutulu Archidiecesanu, sî sciu de plinu can rile bisericesci

c) se produca testimoniu de moralitate buna, sî cara teru nepetatu.

Cu aceste documente au de a se adressá subscrissul Inspectoru Tractuale pâna la terminulu supr'a scrisu, spre se substerne Supremului Inspectoratu de scóle spre intari

Inspectoratulu scóleloru districtuale din Protopopiat Lupsiei.

Nicolau Fodoreanu,
Administr. Protop. gr. or. alu Lupsi

Burs'a din Vienn'a 2/14 Augustu 1865.

Metalicele 5%	69	Actiile de creditu	174
Imprumutulu nat. 5%	73 95	Argintulu	107
Actiile de banca	783	Galbinulu	5

Corespundintia

Sperantia. Nu neamu potutu convinge — 3 B. deslucirile rite voru urmá câtu mai curendu va fi cu potintia. Pentru espedire facutu dispositînne. — C., Beiusiu. Multiamita. Pretiulu 75 xr; resp sulu intardiatu din caus'a absintiei. — C. I P., Cet. de B. Telegraf constà pe 1/2 anu 4 f. binevoita adispune de 1 f. Ne bucurâmu de tramise, sî ne rogâmu de cele promise. — P. P. Fagarasiu. Sî I. Hatiegu. Editur'a ascépta cu nerabdare; amenarea face dauna. —

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman .. joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oicei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 66. ANULU XIII.

Sabiiu, in 22 Aug. (3 Sept.) 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

„Herm. Ztg.“ etc. are unu telegramu dto Vienn'a 31 Augustu c. n. de cuprinsulu urmatoriu, care constatéza adeverulu telegrafului din nr. nostru precedinte. Eata telegramulu.

„Wanderer“ aduce urmatórele: Prin resolutiunea imperatésca dto 28 Augustu diet'a transsilvana se va desfiintiá si se va conchiamá alta dieta pe bas'a modului de alegere din 3 Iuuiu 1848. —

Dupa altu telegramu alu acelei foi, „Debatte“ are scire, ca diet'a se va conchimá la Clusiu, si ca caus'a uniunei se va numerá intre celed'antâiu afaceri ale dietei ungare.

Adunarea generala a Associatiunei.

Siedinti'a I, tinuta in 16/28 Augustu a. c. Abrudu in 16/28 Augustu 1865.

Dupa-ce amesuratu programei publicate din partea Comitetului Assoc., in 15/27 Augustu in ambe bisericele r mâne din Abrudu. s'a serbatu invocarea Spiritului santu, in 16/28 Augustu a. c. sub presiedinti'a Reverend. D. V. Presiedinte alu Assoc. Tim. Cipariu s'a deschisu antâi'a siedintia a adunârei gen. in presenti'a unui publicu frumosu si numerosu, cu unu cuventu plinu de zelu, in carele D. V. presiedinte accentuà necessitatea de a conlucrá cu poteri unite spre inaintarea scopului celui atâtu de maretiu si sublimu alu acestui asiediamentu literariu si de cultura, salutandu totdeodata pre membrii si publiculu adunatu, dintre cari unii si din departare nu-si pregetara ostenél'a spre a luá parte la acésta adunare, carea e a V. adunare gen. dela urdîrea Associatiunei.

Domnulu Dr. Hodosiu respunse in cuvinte calduróse la cuventulu Dlui V. Presiedinte salutandu in numele braviloru abrudeni pre óspetii, membrii Assoc., aretandu totdeodata scopulu celu salutariu si binefacatoriu alu Associatiuniloru.

Dupa aceea D. Harsianu face propunerea, ca aru fi bine sa se citésca statutele Assoc., fiindca suntu multi Domni, cari voru a se face membri noi; si aru dorí sa fia cunoscuti cu statutele Assoc. Acésta propunere insa la refrangerea D. Dr. Brendusianu si altoru Domni, nu s'a priimitu din partea adunârei, aducendu de motivu fapt'a, ca fia-care membru ordinariu, candu capeta diplom'a de membru, priimesce deodata si câte unu esemplariu din statute.

Apoi se constituì adunarea, alegendu-si doi notari ad hoc in persónele DDloru Mateiu Nicol'a, si Iustinu Popfiu.

Se citesce o hartía a Esc. Sele D. presiedinte alu Associatiunei, in care cu parere de reu descopere, ca D. V. presiedintele alu Assoc. l'au incunosciintiatu, cumca din caus'a unui morbu nu póte luá parte la siedinti'a acestei adunâri. Sa ia spre sciintia; bucuri'a insa a adunârei generale e cu atâtu mai mare si mai surprindiatória, cu câtu ca D. V. presiedinte, de-si slabitu de morbu, totusi venì la siedintia si duse presidiulu intr'ens'a.

Secretariulu II I. V. Rusu, citesce raportulu Comitetului Assoc. despre activitatea aceluia, pe restempulu de unu anu de dîle. Acestu raportu, ce infatisiéza imaginea cea mai via a lucrâriloru Comitetului in decursulu anului Assoc. 186⅘, se priimì cu placere, si la propunerea Dlui Dr. Brendusianu, adunarea gen. si-esprimà multiumit'a sea. Esc. Sele Dlui presiedinte, Dlui V. presiedinte, Comitetului si Secretariloru Associatiunei.

In legatura cu acestu raportu, se citì si numele noiloru mambri ordinari ai Assoc., cari se priimira toti intre aclamatiuni de: „Sa traiésca!“

Totu Secretarulu II. in absenti'a Dlui Archivariu si bibliotecariu alu Assoc. citì raportulu despre starea bibliotecei Assoc., cum si actulu de dimissiune a Dlui Archivaru, carele neaflandu-se cu locuinti'a in Sabiiu, si fiindu si altfelu ocupatu cu alte afaceri, aflà cu cale a-si dá dimissiunea, esprimendu-si multiumit'a sea adunârei generale pentru onórea si increderea dovedita.

D. Cassieru Const. Stezaru raportéza despre starea si bilantiulu cassei Assoc., impreuna si citesce numele aceloru Domni si Comune, cari au facutu oferte in bani, in favórea fondului Associatiunei. Adunarea se aflà indemnata a esprimá multiamita Dlui Cassieru pentru zelulu si activitatea sea.

Apoi suspendandu-se adunarea pe câte-va minute, s'a purcesu la alegerea Comissiuniioru pentru cercetarea socoteleloru Assoc., pentru defigerea bugetului pre anulu viitoriu alu Assoc. 186⅚, cum si pentru conscrierea membriloru, cari voru cu asta ocasiune a-si platí taxele de membri ordinari ai Associatiunei.

Urmà apoi citirea urmatóreloru disertatiuni: D. V. presiedinte Tim. Cipariu tinù o disertatiune erudita despre tabulele cerate, aflate la Rosi'a—Abrudului, carea fu petrecuta de aplause, si se priimì cu aclamatiuni entusiastice de: „Sa traiésca!“

D. Secretaru primariu Geergiu Baritiu disertà despre „sciintiele technice“. Acést'a disertatiune fórte momentósa fu iarasi insotita de aplausele adunârei si priimita cu aclamat.uni de: „Sa traiésca!“

D. Protopopu Ioanne Antonelli discurà despre „poporulu românu in constitutiune“, cá continuare la disertatiunea sea din 1863 tinuta in adunarea gen. dela Blasiu, care se priimì cu: „Sa traiésca!“

In urma, D. Dr. Ios. Hodosiu disertà despre „istori'a dreptului romanu“. Acésta disertatiune importanta, inca se ascultà cu mare placere din partea adunârei, si se priimì cu applause de: „Sa traiésca!“

Cu acestea se incheià antâi'a siedintia a adunârei generale; a dóu'a siedintia se va tiné mâne la 9 óre inainte de amédi.

Totu astadi la 3 óre dupa amédi, bunii români din Abrudu, dedera unu banchetu elegantu in onórea membriloru Assoc. Cu asta ocasiune se radicara toaste cordiale, antâiu pentru Maiestatea Sea c. r. Apostolica preabunulu si preagratiosulu nostru Imperatoriu Francisu Iosifu I., carele se indurà preagratiosu a aprobá acésta Associatiune de cultura româna, cum si pentru intrég'a augusta casa domnitória, apoi pentru Esc. Sea D. Presiedinte alu Assoc. Andreiu Baronu de Siagun'a, pentru D. V. presiedinte alu Assoc. Tim. Cipariu, pentru bravii si ospitalii români abrudeni, cari priimira cu atât'a caldura si bunavointia pre membrii Associatiunei, si in urma pentru membrii acestei Associatiuni.

Nu potu in fine, sa nu Ve comunicu cea mai calduròsa multiumita, de carea suntu petrunsi toti óspetii pentru cordial'a priimire si ospitalitate, de carea avura onóre a se bucurá in acestu orasielu plinu de atâtea reminiscentie pentru stramosiésca si antic'a gloria romana.

Multiumita deosebita se cuvine si DD. Vasiliu Popu de Harsianu si C. Cumanu, cari cá insarcinati cu conducerea pregatiriloru necesarie pentru priimire, facura dispusetiunile cele mai eficace si mai prevenitórie in acésta privintia.

Schimbarea ministriloru si a sistemei in Austri'a.

(Din Hist. polit. Blätter, III Heft, 1 Aug.)

(Continuare din nr. 64.)

Cum se scie, autorulu intelectualu alu acestei idee n'a fostu Schmerling, ci Consiliarulu Perthaler, reposatu in Martiu 1862. Si nu Schmerling treceá de adeveratulu capu spiritualu alu partitului germanu-centralisticu, ci presiedintele Consiliului de statu Baronulu de Lichtenfels, unu Iosefineanu *) vechiu

*) Cu acestu nume se insemnéza barbatii, cari consimtiau cu ideile liberali si germanisatórie ale Imperatului Iosifu II. Trad.)

acest'a de prim'a proba sî cu atât'a influintia, incâtu ómenii priviau pre Ministrulu Schmerling cá pre unu protegiatu alu lui. Cu totu dreptulu dar s'a luatu de o ponderósa simptoma, candu Lichtenfels si-depuse oficiulu nemediatu inaintea retragerei Ministrului sî dupa o scena necajiciósa in curtea de susu. Este natur'a clotianului (ratanului), cá sa parasésca naea, ce se cufunda. Póte-ca Lichtenfels, mai multu sî decâtu insusi Schmerling, pâna la fine a stetutu protectorulu constitutiunei de fauru in semnificatiunea eii cea originala. Ce sta, este, ca Schmerling constitutiunea sea pela inceputu defelu n'a fostu intieles'o cá o fapta dujmanósa contr'a Magiarismului. Ci cu totuluitotu dincontra elu o priviá aceeasi cá o concessiune insemnata, ce nesmintitu va castigá partitulu liberalu alu Ungariei. Intr'acestu sensu, cum ne spune brosiur'a „Drei Jahre Verfassungsstreit von einem Ungar", dto Noembre 1864, a negotiatu densulu mai nainte cu multu zelu cu Contele Szecsény sî Baronulu Vay; Schmerling se numerá peatunci intre cei antâiu, cari erau amici si consimtiau cu magiarii in privinti'a dreptului sî nu erá de felu contrariu loru, cum a festu Lichtenfels sî cum acést'a se aratase inca in Senatulu immultîtu.

Acésta privire de dreptu alu Magiariloru in cursulu tempului s'au consolidatu astfelu, ca nici partitulu vechiloru conservativi, nice alu liberaliloru conservativi (Szesén-Vay) nu mai esistá de felu in Ungari'a. Tóte devenindu necredincióse, trecura la liberalismulu lui Deák, pre care nu-lu poti cu nimic'a altu ceva impacá fâra numai cudualismulu sî cuuniunea personala. Ungari'a separata de ceealalta Monarchia, cu ministeriulu seu, cu parlamentulu seu, intr'o centralisatiune de statu, la care Domnitoriulu comunu va trebuí apoi sa mai adauge sî partes annexae, adeca, Croatî'a, Savoni'a sî Ardélulu, — acést'a aru fi conditio sine qua non a invoirei. Déca apoi dincolo de Lait'a celelalte tieri s'aru bagá intr'o constituire paralela, adeca intr'o caldare centralistica parlamentaria, subt suprematía germana, atunci Magiarii in acést'a aru vedé numai o sprijóna sî o fortificare a suprematiei loru natiunali dincóce de Lait'a.

Dar Domnulu de Schmerling, déca a priimitu sî incâtu a priimitu aceste idei, a mai avutu la acést'a inca sî altu motivu specialu fórte intelîtoriu; numai dupa ce se va essaminá mai de aprópe acest'a, se revarsa tóta lumin'a preste incordârile presentului. Eu vorbescu despre reporturile Austriei câtra Germani'a, scurtu despre cestiunea germana, carea stà in relatiune mai strinsa sî in actiune mai imprumutata cu cestiunea de constitutîune a Austriei, decâtu si-au fostu intipuitu din nenorocire ómenii.

Nu e indoiéla sî se vedesce de sine, ca constitutiunea din 26 Febuuariu au stetutu in antitesa ne 'mpreunabila cu tóte programele de Germania-mare sî de germanismu-mare ale ministrului de statu insusi. Sî óre sa nu fia fostu tocmai cercustarea acést'a, ce i-a recomendatu lui cu totu dinadinsulu din capulu locului pretentiunile partitului ungaru liberalu, dupace se cunósce, ca program'a lui Deák, nu mai e vorba, se invoiesce cu tóte proiectele de reforma a confederatîunei germane cu multu mai bine decâtu Diplom'a de Octobre sî constitutiunea de Fauru impreuna luate? Ean cugetati numai: déca tóta Austri'a e centralisata sub parlamentu universalu, cum lu cere 26 Fauru, atunci Austri'a cea germana cum sa mai formeze ea anca sî o parte intreginta a parlamentului din Francfurtu? E cu nepotintia. Acést'a aru fi o facere a turnului Vavilonului, unu monstru in dreptulu de statu! Noi amu afirmatu acést'a inca de pe atunci, candu ómenii in Vien'a se opinteau fórte cu proiectulu delegatiloru sî apoi cu actulu de reforma. Acum s'a descoperitu, ca D. de Schmerling sa fia fostu cam totu de parerea ast'a. Ci elu a lasatu in calea loru esperimentele Francfurtane manate din alta parte, bine sciindu, ca din tóta tréb'a nu va esî nimic'a. Eara incâtu pentru frasele sele, elu a capetatu atunci ce ia trebuitu, o amanare adeca a causei germane pâna la tempulu, candu va fi ajunsu cu cestiunea constitutiunei Austriace la unu scopu mai favorabilu. Ma ce fatía erá sa aiba acestu scopu? Care alt'a, fâra numai aceea ce aru fi semenatu cá ou cu ou cu vointi'a liberaliloru m giari. Atunci sî numai atunci Austri'a cu jumetatea sea cea germana aru fi stetutu câtra proiectele din Francfortu chiaru asiá cá sî monarchi'a prussiana centralista sub parlamentulu din Berlinu, nice mai bine sî nice mai reu; sî ministrulu din Vienn'a aru fi lovitu dóue musce cu o lovitura; elu aru fi indestulatu liberalismulu germanu celu mare la noi, *) sî elu totudeodata aru fi multiamitu sî pre liberali magiari.

Trebuie sa o marturisimu, ca ide'a aveá unu ce lipiciosu, unu ce atragatoriu in sine. Dar vedi bine, ca acést'a costá pretiulu unitâtii imperiului cu tóte concecintiele acestei perderi. Chiaru acea unitate a imperiului, pentru care constitutîunea de Fauru se laudá sî se faliá a fi garanti'a cea mai tare, — acea unitate a imperiului, dicu, cautá a se jertfí pentru cá sa se arunce preste capu fâra reserva Austri'a in avanturele politicei germane de Trias.

Déca totusi acést'a erá marea schimbare ce cugetà a o face Schmerling: atunci caus'a germana pentru Magiarii liberali erá mobilulu celu mai energicu. Câci cu câtu Austri'a erá sa se deá mai afundu in incurcaturile reformeloru Germaniei, cu atâtu mai multu i cautà eii a lasá pre Magiari dincóce de Lait'a a fi singuri eschisivu stapâni in cas'a loru. Acést'a e o logica de politica sanatósa; sî eata caus'a cea adeverata, pentruce liberalii Magiari suntu sî au festu pururea de simtiemintele germanismului celui mare. Opusi chiaru diametrice stau in privinti'a acést'a Slavii sî anume Boemii séu Cechii; ei in consecintia stau pre partea celoru ce voru o Germania mica. Slavii voru, cá Austri'a sa se retraga intru sine, cá sa impedece bancuerotî'a finantieloru sale, sî cá sa póta fi drépta de o potriva câtra tóte natiunalitâtîle sale. Ei se temu de egemoni'a Austriei in Germani'a, câci ei sciu bine, ca acea egemonía nu va sa dîca alt'a, decâtu pe deoparte centralisatîunea burocratica dincolo de Lait'a, de alta parte supremati'a natiunala, a Magiariloru dincóce cu daun'a egalei indreptatîri a toturoru celorulalte natiunalitâti din imperiu. Ei tindu la unitatea solidaria a imperatîei in form'a federatîunei sî i arata Austriei in perspectiva Ostulu, cá câmpu de activitate a missiunei eii politice, Ostulu dîcu, pecandu dualistii Magiari, se opintescu a incurcá diumetatea germana a imperatîei din tóte poterile intru incurcaturile nedescurcate ale Germaniei, incâtu sî pâna acum s'au radicatu voci din partea Magiariloru cá acestea: Ungurii la trebuintia trebuie sa ajute a cucerí iarasi imperiulu germanu pentru Austri'a, pentru cá in cas'a s'a ei sa fia cu atâtu mai liberi de tóta influinti'a Germaniloru. *)

Cum se vede, liberalii magiari suntu nisce antipodi fórte corecti ai Dlui de Bismarck, asiá de corecti precum numai si potu poftí ómenii la noi in staturile germane medii. Dualismulu parlamentariu, ce lu representéza ei, oferira Ministrului cadiutu punte de impreunare fórte atragatória. Federalistii din parte-le este adeveratu ca nu voru sa stramute centrulu de greutate alu Austriei in Bud'a, ci ei aru dorí a-lu consolidá câtu se póte de tare de acî inainte in Vienn'a; insa ei aru lasá influintiei prussiane in Germani'a mai mare spatiu de jocu, marginindu prn Austri'a mai multu la sine sî ocupandu-o in cas'a eii. La acést'a s'a ganditu organulu loru, candu a dîsu fórte nimeritu: „Ca retragerea lui Schmerling este caderea unui ministeriu germanu—mare sî inceputulu unui Ministeriu austriacu."

Ne-amu ocupatu multu cu cercetarea asupr'a intentiuniloru celoru din urma ale Dlui de Schmerling. Acést'a amu facut'o, câci altu mediu mai bunu nu e decâtu acésta reprivire, pentru cá sa potemu vedé cu ochi chiari in venitoriulu noiloru ministri. Ei voru ave din capulu locului a se luptá cu cele mai mari greutâti in privinti'a cestiunei de constitutiune, de-sî acést'a, pe lânga starea cea jélnica a finantieloru, au ajunsu a fi mai numai o afacere de a dóu'a mâna. Nice Austri'a preste totu nici vre-un'a din pârtîle eii in venitoriu nu mai póte fi fâra constitutîune, — acést'a este fructulu netrecatoriu alu celoru patru ani din urma. Ma nu e numai o singura alegere intre absolutismu sî o constitutiune liberala, cum crede mortîsiu partitulu germanu liberalu, sî istori'a ministeriului Schmerling numai atât'a a demustratu cu certitudine deplina, cá cu ideele de constitutiune de pâna acum nu mai va sa mérga de locu. Sî apoi ce va fi atunci?

Schimbarea ministriloru prim'a vist'a ómenii o dechiara-ra cá o urmare a caletoriei ultime a Imperatului la Pest'a sî cá o victoria a Magiariloru. Déca acést'a aru fi asiá, atunci ministeriulu celu nou aru trebuí sa eseculeze voi'a ultima a vechiului ministeriu sî sa realiseze cugetele reservate ale Dlui Schmerling insusi, adeca dualismulu parlamentariu. Celu putînu acést'a aru fi atunci jumetate din victoria a partitului germanu liberalu, séu, cum se esprima fói'a boemica, a partitului germanu celui mare. Dar ministrulu ungurescu, Georgiu de Majláth, pâna acum nu se numerá intre liberalii magiari, nici nu se socoteá intre vechii conservativi aliati cu partitulu lui Deák; elu ocupá o pusetiune de totu aparte sî prin renumit'a cuventare, ce o tînuse la 21 Augustu 1861 in tabl'a magnatîloru in Pest'a pentru Imperatulu sî diplom'a de Octobre, s'a cualificatu pre sine cá representantu alu uniunei reali a Ungariei cu tierile ereditórie. Câtra acestea Contele Belcredi din Moravi'a se privesce cá unu barbatu de statu, carele in contielegere cu Domnulu de Mailatu, sa deá noului Gubernu nume sî colóre. Dar Contele Belcredi este inclinatu spre fe-

*) Germanii in staturile medie. Trad.

*) Asiá dice o corespundintia démna de insemnatu in Kreuzzeitung dto 1 Iuniu 1865. Trad.)

deralismu, sî acésta directiune este compatibila cu ide'a uniunei reali a Ungariei; cu magiarismulu liberalu insa tocmai asiá nu se lovesce cá sî foculu cu ap'a.

Acum déca acesti doi ministri voru aflá impreuna unu m e d i u s t e r m i n u s de suferitu, numai atunci apoi se nasce intrebarea: ca cum se voru intielege ei atâtu cu Germanii liberali, cari intre tóte cercustârile voru trebui sa nisuiésca au presle totu séu pe jumetate spre centralisatîunea parlamentaria burocratica; câtu sî cu liberalismulu magiaru, ce voiesce dualismulu, sî nu voiesce a cencede o mai estinsa lucrare comuna a celoru dóue adunâri generali ale imperiului (Vienn'a-Pest'a), decâtu, acea a lui Deák „din casu in casu“ Cá in trécatu fia dîsu: intr'acést'a n'aru jacé decâtu numai umbr'a unei uniuni reali; câci diet'a ungurésca nunumai ca aru detiermurí cu tóta independinti'a „casulu eventualu“, ci aceea inca n'aru lasá pe representantii sei in Vienn'a sa voteze altmintrelea, decâtu numai dupre instructiunile sale.

In realitate insa folosulu situatîunei nu e nici pentru partitulu germanu, nici pentru celu magiaru, ci in partea cea mai mare pentru partitulu federalisticu. Deocamdata federalistiloru le vine fórte bine, ca a cadiutu totalu inimiculu celu mai de frunte alu seu — partitulu germanu liberalu. Liberalismulu magiaru inca nu si-a facutu prob'a s'a, dar, liberalismulu germanu si-a facut'o, sî preste tóta asceptarea a tinut'o fórte reu. Patru dragi de ani a tandalitu elu cu esperimente constitutiunali, fâra a o duce mai departe decâtu numai pâna la o fictiune ticalósa de dreptu, sî intr'acesti patru ani scumpi de pace in Austri'a nimic'a nu s'a facutu mai bine, decâtu amu poté dice ca totu mai reu, incâtu in fine i vine omului sa créda, ca sî tóta binecuventarea lui Ddieu s'a dusu dela imperatîa. Aduceti-ve aminte numai de ingamfatele sî laudaciósele promissiuni, ce partitulu le legase de constitutîunea sea chiaru in privinti'a finantîala sî economica, sî acum faceti asemenarea cu tiér'a cea supta, saracita sî nesolvivera. Creditulu s'a dusu, imprumutele nu mai voru sa mérga; dârile nu se potu scóte, poporulu nu le mai póte platí; restantiele se gramadescu de spariatu, sî esecutiunile inca nu mai aducu nimic'a in vistieria, câci lipsescu cumperatorii; banii in natura s'ascundu sî peru pe la sate sî dârile de consumtiune scadu cu sutele de miii chiaru sî prin cetâti, câci capacitatea de consumtiune se imputînéza vediendu cu ochii. Se vorbesce fâra sfiéla de o bancurotîa de statu, dar amenintia unu reu inca sî mai mare— amenintia bancuroti'a poporului.

Intre atari cercustâri maiestri'a liberalismului sî a burocratismului s'a sfersîtu! (Capetulu urméza.)

Din calatori'a P. S. S. Episcopului Aradului câtra Sabiiu.

Din cerculu Muresiului $^{10}/_{8}$ 1865.

Incunosciintiati, ca Il. S. D. Episcopu aradanu Joi la 5 óre d. m. va sosí la Totu-Varadi'a, faim'a acést'a imbucuratóre, cá unu farmecu electricu, cerculandu prin inimile nóstre, la 3 óre d. m. ne vediuramu intruniti la Totu-Varadi'a 13 Preoti, sî mai bine de 60 de Judi, Jurati comunali, sî alti alesi ai poporului din partea Banatului, in vestmiute serbatoresci imbracati, inaintea câror'a facendu-se propunerea preparatiuniloru necesarie, cá sa fia I. Sea intempinatu din partea banatieniloru cu o cuventare acomodata impregiurâriloru de fatia, sórtea cadiù cu vointia toturoru pe Preotulu celu mai betrânu dintre cei de fatia, Parteniu Gruiescu, Parochulu din Capolnasiu, cá sa fia organu alu manifestatiuniloru toturoru de comunu simtîte; sî asiá cu inim'a ardienda de doru se asceptà sosirea Il. Sele, carele intre 5—6 óre ajunse in mijloculu nostru, petrecutu intre calareti, sî bubuitulu treascurileru, descalecandu din naintea Bisericei, dupa indatinatele rogaciuni, bine cuventà poporulu sub cerime, cu toti Preotii imbracati lu petrecuramu la cortelulu destinatu I. Sele, in cas'a D. Prot. Iosifu Belesiu, surprinsi sî de acea placuta bucuria, ca póte fi cerculu nostru deplinu representatu, ca venise sî prea on. nostru D. Protopopu Ioann Tiaranu alu Lipovei, insotîndu pre Il. Sea.

Asiá Il. Sea, dupa descalecare in cortelulu destinatu, esî in ambitulu casei, sî vediendu atât'a poporu adunatu, se pogorì josu in mijloculu nostru, unde preotulu mentîunatu rostì urmatórea cuventare de binevenire.

Ilustrissime sî Inaltu Preasantîte D. Episcopu! Domnule nóue gratiotissime! Inalt'a Diploma a M. Sele c. r. gloriosului nostru Imperatu sî Rege Apostolicu Franciscu Iosifu I. din 8 Iuliu a. c., venindu-ne in cunoscintia, au umplutu inimele nóstre de bucuria nemarginita; câci Domnedieulu parintiloru nostri nu ne-au datu uitârei, ci dupa inalt'a indurarea sea, cautandu la suferintiele nóstre cele indelungate, si-au adusu aminte de noi Domnulu, sî au binevoitu intru grati'a sea preainalta a ne felicitá, cá sa ajungemu, nunumai plinirea dorintieloru comune, ci sî a fi sub cârm'a cea intielépta a unui bravu anteluptatoriu alu causei nóstre, a unui adeveratu Archipastoriu; carele dupa cuventulu Domnului sî rescumperatoriului lumei nu cá pastoriulu celu naimitu, carele vediendu lupulu venindu lasa oile sî fuge, ci cá pastorulu celu adeveratu, carele sufletulu seu pune pentru oile sale.

Câci, Il. sî In. P. S. Domnule! cu incordata atentiune sî imbucuratóre observatiune, de 10 ani incóce amu urmaritu toti pasii cei energiosi ai Il. Tale; indrasnél'a cea ferbinte, nepregetat'a obosél'a sî suferintiele fisice sî morale, ce ai sacrificatu pentru caus'a natîunei române, nu numai in cause ponderóse natîunale, ci in cea mai scumpa preste tóte, in caus'a Ierarchiei nóstre române, a cârei ostilitate inca la an. 1812 s'au inceputu prin nemoritoriulu eruditu Românu Moise Nicóra, cu bravii sî demnii de amintire sî suvenire DD. Protopopi români: Georgieviciu alu Temisiórei, Chiriloviciu alu Vilagosiului, Tomiciu alu Caransebesiului, Atanasieviciu alu Lugosiului sî alti demni de suvenire, precum sî D. Professori Preparandiali din Aradu, cari cá nisce eroi bravi, de-sî intr'o causa drépta, dupa vitregitatea tempiloru, pe câmpulu ostilitâtii remasera viptim'a intrigiloru; sî noi astadi, cu bucuria secerâmu, dupa cuventulu Domnului, unde nu ne-amu ostenitu.

Nu potemu trece cu vederea inaltulu meritu, ce Il. Ta l'ai castigatu in acésta ostilitate, vediendu-Te in mijloculu nostru cá invingatoru re'ntorsu sî incununatu cu laurulu eroismului. Sî acést'a Ti-o spunemu dupa insasi inalt'a espressiune a Esc. Sele D. Archiepiscopu sî Metropolitu alu nostru Andreiu Baronu de S i a g u n' a, cu mai multe ocasiuni rostita, sî mai alesu inaintea demnitariloru D. Deputati români in Congressulu de Carlovitiu in iérn'a anului acestui'a, cumca redobendirea, renascerea Ierarchiei nóstre, sî reinviarea Mitropoliei române, in parte mare sî essentîala Il. Sale avemu de a multiamí.

Sî, cu adeveratu, I. Domnule! din cause considerabile, dupa mintea cea sanetósa, nici n'a potutu fi altmintrea. Câci de-sî scimu, sî suntemu deplinu convinsi, despre meritulu celu mare sî esemplariu, zelulu apostolescu alu Esc. Sele D. Archiepiscopu sî Metropolitu alu nostru Andreiu Br. de S i a g u n'a, sî a mai multoru demni barbati de incredere ai Romániloru, insa dupa stipulatîunile Inaltului Rescriptu Declaratoriu Escellentîei Sele cá Episcopu alu Transsilvaniei, neavendu dreptulu resiederei sinodali in Carlovetiu, fiindu-le gur'a sî mânile legate, le erá preste potintia sa aduca caus'a Ierarchiei nóstre române pre tapetulu desbateriloru sinodali. Deci numai unulu Il. Tá ai avutu dreptulu resiederei sî totdeodata sî o inima indrasneatia, sî unu zelu eroicu, a urcá pe mas'a consultatiuniloru sinodali liniile principale de independinti'a Ierarchiei nóstre române. Sî asiá sî cu impreuna lucrarea celoralalti barbati de incredere ai nostri puserati inceputulu unei epoce solidarie pentru noi; sî Domnedieu, preabunulu Domnedieu, dupa esprimarea S. Scripturi la profetulu Daniilu, in ale cârui mâni sta sórtea toturoru popóreloru, cuventulu dreptâtii, ce l'ati pronunciatu cu totii, l'a pusu in inim'a cea parintésca a dreptului nostru monarchu preabunului Imperatu sî Rege apostolicu, Franciscu Iositu I., pre carele Domnedieu sâ-lu traiasca la multi ani . . .

Sî asiá noi astadi prin energiós'a sî gratiotisim'a bun'a vointia a Il. Tale, precumu sî a celoralalti barbati de incredere ai Romániloru, ne vedemu deplinu indreptâtiti, in vechile nóstre drepturi bisericesci, eredite dela stramosii nostri, dupa usantî'a canóneloru sî Bisericei nóstre orientale.

Dreptu aceea: Ilustr. I. P. D. Episcopu! audiendu placut'a veste, ca Domnedieu Te aduce prin pârtile nóstre aceste subcodrene, calatorindu intr'o missiune ponderósa, sî nu mai putînu interesante sî pentru noi, cá impreuna cu Esc. Sea D. Archiepiscopu sî Metropolitu alu nostru, su ordinati sî consfintîti pre nou alesulu Episcopu românu alu Caransebesiului, unu documentu acest'a ponderosu pentru noi, ca prax'a canóneloru nóstre bisericesci, a Ierarchiei nóstre române ceii fundate sinodicesce inca depre tempulu barbatiloru apostolesci, prin acést'a, reluandu inceputulu, se pune in activitate.

Deci sî noi cei din partea Banatului, cá representanti ai Cercului Muresianu din Comitatu Crasiovei, Protop. Lipovei, preotii sî alesii poporului, — in fruntea câror'a figuréza sî S. D. Jude cercualu Stefanu Antonescu, — amu alergatu, cu unu sufletu sî cu o inima, cá sa intempinâmu inaltu Ven. persóna a Ilustr. Tale, sî sa descoperimu simtiemintele nóstre de bucuria, care de multu le nutrimu in inimele nóstre, sî acum ni s'a datu norocós'a pentru noi ocasiune, de a le substerne cu umilintia inaltu ven. persóne a Il. Tale, in semnu de recunoscintia sî multiamita, cá unu tributu, de onóre sî supunere, totudeodata esprimendu sî acea nemarginita bucuria, ce ne-a surprinsu, mândri sî falosi tînendu-ne ca amu ajunsu sub intielépt'a cârma archipastorésca a celui mai zelosu Archiereu, sî

martoru alu causei nóstre ieratice, carele cá unu intieleptu, din greutatea ostilitâtii, ce ai avutu sî portatu cu abnegatiune de sine, vei scí amesurá greutatea suferintieloru nóstre, ce amu portatu.

Priimesce dela noi cu archipastorésca sî parintésca gratia, simtiementele de bucuria cá unu tributu de onóre sî supunere fiésca! Câci miseri suntemu Dómne! seraci suntemu Dómne! nu avemu cuvinte, cá sa esprimâmu simtiemintele animiloru nóstre, cí cá sî muierea cea din poporu candu cuventá D. nostru Isusu Christosu strigâmu: Fericite pântecele, care Te-a portatu, sî tîtiele ce ai suptu! Câci cu pietate ne aducemu aminte de multu venerandii parinti, ce ai avutu, cari sciura asiá de bine plantá in peptulu II. Tale o inima atâtu de nobila, o inima atâtu de sacra, o inima plina de amóre crestina sî natiunala.

Priimesce dela noi supus'a, sî umilit'a onóre, cu carea prinsarutarea dreptei ne recomendâmu, cu aplecaciune sî umilintia rogâmu, ca din grati'a archipastorésca sa ne promiti prim'a binecuventare româna dela unu Archiereu, primulu românu, care noi o nesuimu cá fii ai poporului românu.

Eara noi cá preoti, intr'unu tonu rostimu cuvintele din Liturgieriulu nostru, care totudeodata suntu sî espressiune adeverata, purceasa din adenculu inimiloru nóstre: Adu-ti aminte, Dómne! de Archiereulu nostru P r o c o p i u, pre carele daruiesce-lu S. S. Tale biserici, in pace intregu, onoratu, sanatosu, intru lungime de dîle, dreptu indreptandu cuventulu adererului Teu.

Asemenea dimpreuna cu toti strigâmu din adunculu sufletului nostru, cá Domnulu poteriloru sa tîna, sa pazésca sanatosu sî cu dîle indelungate pre parintele toturoru popóreloru, isvorulu bucuriei nóstre de astadi, dela carele ne vine tóta bunatatea sî dreptatea; sa traiésca Maiest. Sea preabunulu nostru Imperatu sî Rege F r a n c i s c u l o s i f u I. la multi ani! . . . . Domnulu Domnedieulu poteriloru sa tîna, sa pazésca sanatosu, intru dîle indelungate pre Escelenti'a Sea P. S. D. Archiepiscopu sî Metropolitu A n d r e i u B a r o n u d e S i a g u n 'a la multi ani! . . . . sî Domnedieulu poteriloru, sî pre Ilustr. Ta sa Te tîna, sa te pazésca sanatosu intru lungime de dîle, spre bucuri'a nóstra a toturoru, cá sa ajungi sa te indulcesci sî de fruptele cele adeverate resadite prin neobositulu zelu apostolicu; Domnedieulu poteriloru sa Te traiésca, intru multi ani, spre multi ani, la multi ani! Aminu. (Capetulu urméza.)

S a b i i u in 21 Augustu. P S. Sea P. Episcopu alu Caransebesiului I o a n n P o p a s u, precum audîmu, va plecá mâne din Sabiiu sî va calatorí pela Hatiegu la Caransebesiu. Domnedieu sa lu pórte in pace sî sa lu duca intregu sî sanatosu in sinulu diecesei multu doióse de Archipastorulu seu! — Dlu Canonicu din Oradea-mare, Dr. I o a n n V a n c e a, este denumitu Episcopu gr. cat. la Gherl'a. —

Din F o g a r a s i u in 3 Augustu 1865. Sî panacandu voiu poté aflá pre scornitorii cu date sigure, cá sa potu purcede incontr'a loru dupa §§-ii legei penali, amu aflatu in interessulu adeverului sî alu dreptâtiei a incunoscintiá pe onoratulu publicu, cumca tóte acele vorbe, ce s'au scornitu in contra-mi, fiindu eu inca la Vienn'a — cumca adeca eu asiu fi furatu acolo niscari lucruri suntu minciuni góle, suntu calumnii sî clevete cu totulu neadeverate, infernali sî malitióse.

Deci pe scornitorii acelor'a i dechiaru inaintea lumei de ómeni de nimic'a, infami, slabi sî malitiosi.

I o a n n e B. d e L e m é n y.

Principatele române unite.

Despre rescól'a din 3/15 Augustu citimu in „Tromp. Carp.“;

Guvernulu de mai multu tempu dejá aveá sciintia despre culpabile uneltiri, ce se petreceau in mai multe locuri din capitala. In unele, mai cu osebire, acei ce cauta rescól'a, adeca periclitarea esistintiei natiunei, aflara de vre-unu câtu-va tempu unu locu de intalnire sî de conspiratiune, fórte complesante. Guvernulu sciá sî asceptá, siguru de bunulu simtiu alu patrioticiloru cetatieni, siguru de a poté mantiné ordinea, fâra a alergá la nici unu mijlocu de repressiune. Acésta calma portare a guvernului, dandu indrasnéla resculatoriloru, cari incepura a intrebuintiá chiaru sî publicitatea pentru a inlesní realisarea scopului loru. Asiá D. I. Brateanu, cu dóue dîle inaintea evenementului, adresá, prin diuarulu „Sentinela“ o epistola câtra D. Prefectu alu Politiei, in care insinuatiuni, pe câtu culpabili pe atâtu sî sumetie, aveau de scopu pretentiosu a slabí in impiegati sî armata devotamentulu loru câtra patria sî tronu. Guvernulu cu tóte ca hotarttu a dá probe de cea mai mare rabdare, nu potù dupa informatiunile ce priimise, sa nu ordone arestarea Dlui Bratianu in sér'a de Luni. Cu tóte acestea, Marti pe la 10 óre diminéti'a, diferite grupe, armate cu ciomege sî arme se ivira, de odata, pe mai multe locuri ale capitalei, stricandu geamuri, isbindu in usi, luandu pe toti câti intalneau, in mijloculu loru sî silindu-i a merge cu densii. In otelulu primariei, totu fu stricatu, resturnatu, archivele svarlite pe ferestre; preste o jumetate de óra politi'a sî gendarmeri'a incepù a-i urmarí; vediendu-se luati de aprópe, resculatorii se retrasera spre piati'a sântului Antonu, sî luara dispositiuni a pune improtivire armata. Guvernulu, insciintiatu de acésta miscare, dedù ordinu cá armat'a sa mérga in ajutorulu politiei; Consiliulu de ministri se declarà in permanentia sî se instalà la Ministeriulu de Resbelu la vre-o câte-va mie de pasi de teatru, unde deplorabil'a drama aveá a-si desfasiurá tristele sele peripetíe.

Domnulu Siefu alu politiei, insotitu de unu darabanciu sî urmatu de o compania din regimentulu alu 7-lea sî de unu escadronu de lancieri se infatisià inaintea resvratitoriloru: la a trei'a somatîa ei respunsera prin pietre sî glóntie; atunci D. Siefu se retrase, fâra a fi lovitu, din norocire, sî adresandu-se câtra Siefulu companiei, lu invità a-si face detori'a, foculu incepù, prin focu de intimidare, puscile descarcandu-se in aeru.

In vremea acést'a, Consiliulu se tîneá, in Ministeriulu de resbelu, in o camera ce da spre strada, deplorandu asprimea mesureloru ce erá chiamati a intrebuintiá, insa hotaritu a face, cu ori ce pretiu, cá ordinulu legale sa triumfe, prin repunerea energica sî neintardîata a inimiciloru tierei. Domnulu Ministru de resbelu erá pe peronu, priimindu novele, sî dandu ordine; ordonantie porniau sî sosiau in totu minutulu. D. Generalu Florescu, calare, intoverasîtu de Co'onelulu Lupascu sî de Comandantele trupeloru, a asistatu in persóna la asiediarea ostirei, in fati'a ulitieloru ce conducu pe piatí a S. Antonu. Eara la 1 óra dupa amédia-dî, sî lupt'a urmá inca. Regimentulu alu 7-lea, o sectia a Artileriei si dóue escadróne de lancieri, dupa mai multe somatîuni facute de câtra comandantulu loru, vediendu ca improtivirea nu incéta, fura chiamati a inaintá. Resculatorii strinsi din tóte pârtîle incepura a intrá prin casele din jurulu pietiei sî a trage de acolo asupr'a trupeloru. Pela dóue óre parte din raniti sî prinsi erau adusi in curtea Ministeriului sî de acolo espeduiti la Malmesonu; pe la trei óre ultimii resturnatori erau prinsi sî ordinulu se aflà restabilitu.

Jun'a nóstra armata a fostu admirabile de sânge rece, energía sî umanitate la acea impregiurare. Nici unu escesu; nici unu spiritu de resbunare pentru acei pe cari i prinsese séu cu armele in mâna séu ca trasese asupr'a loru; umana sî brava totodata, cum se cuvine cá adeverat'a potere sa fia, portarea armatei in acea dî, va remané in ochii tuturu Românîloru ce tinu la tiér'a loru, unu titlu mai multu de iubire sî de stima.

Principele Cuz'a alergandu din Vienn'a prin Galitî'a sî Bucovin'a, in 14 Augustu sosì la mosî'a sea Ruginós'a in Moldavi'a, unde reodichni câte-va dîle de strapatiele drumului, sî apoi va merge in capitala. —

Prospectu politicu.

Conventîunea de Gastein intre Austri'a sî Prussi'a urméza a se desbate din cele mai felurite puncte de vedere. Cu câtu insa acum conventîunea ne e mai cunoscuta in intregitatea sea, cu atât'a mai multu ne convingemu, ca acésta conventîune este unu nou avantagiu pentru Prussi'a. Punctele principale, dupacum espuseramu inca in nrulu 64, suntu: Ca Austri'a remâne domnitóre in Holstein (partea mai mica), Prussi'a in Sahleswig (partea neasemenatu mai mare); dar sî in Holstein Prussi'a va avé dreptulu de a trage drumuri pentru armata sî unu firu telegraficu, a intarí fortulu din Kiel, a tiné trupe in Rendsburg, unde comand'a se schimba din anu in anu intre ea sî Austri'a. Pentru ducatulu Lauenburg, ce se cede cu totulu Prussiei, Austri'a priimesce din partea ei despagubire de 2 1/2 millióne taleri prussesci in argintu. —

Concursu.

Devenindu vacanta statîune de Invetiatoriu din Comun'a M o h u, cu aceea este impreunatu unu salariu anuale de 110 f. v. a. din cass'a alodiala comunala, cuartiru naturele provediutu cu tinda, sî o camara sî cinci stangini de lemne de focu, pentru ocuparea acelei statiuni, se deschide prin acést'a Concursu, pâna la 1 Septembre a. c.

Competitorii au a-sî indreptá cererile cu mâna propria scrisa sî dupa lege timbrate la subscrisulu, documentandu:

1. ca suntu de religi'a gr. res.
2. ca suntu Clerici, séu pedagogi absoluti;
3. ca suntu Cantareti bisericesci bine deprinsi;
4. ca suntu in privinti'a morala sî politic'a nepatati sî
5. ca, casatoriti fiindu, traiescu cu sotiile loru, in fric'a lui Domnedieu.

Sabiiu 13 Augustu 1865.

I o a n n P a n o v i c i u, Protopopu gr. res. alu tract. Sabiiului II. sî Inspectoru Scol. district.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman.. joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 67. ANULU XIII.

Sabiiu, in 26 Aug. (7 Sept.) 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Escellenti'a Sea Preasantîtulu Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a, au sositu eri in mijloculu nostru, din caletori'a Sea dela Vienn'a in cea mai deplina sanetate. —

Adunarea generala a Associatiunei.

In nrulu trecutu alu acestei foi amu publicatu, dupa o st. corespundintia, pe scurtu, cele ce s'a petrecutu la siedinti'a prima a Adunârei generali. Avendu acum o corespund. cu date mai detaiate dela inceputu nu intardiemu a o comunicá publicului nostru, in credinti'a, ca din acést'a si va face o icóna sî mai viia din cele ce s'au petrecutu cu acésta ocasiune festiva la Abrudu. Eata corespundinti'a :

Abrudu in 17 Augustu 1865.

Adunarea dela Abrudu cu ajutorulu lui Domnedieu se finì.— Credu ca curiositatea on. publicu— care n'au luatu parte la acésta adunare— va fi incordata, spre a scí, ca ce s'au petrecutu pe la Abrudu in aceste dîle de mare insemnatate, in acestu locu romanticu, care totdeun'a au lasatu in inimele celoru ce l'au calcatu — o suvenire nestérsa. Centrulu muntîloru— Abrudulu— au fostu martorulu unei festivitâti rare. — Deci ne grabimu— incâtu iarta debilitatea nóstra a multiamí curiositatea on. publicu.

In septemân'a ajunului adunârei generale candu adeca poterile Abrudeniloru erau incordate spre priimirea Ad. gen. a Associatîunei române - bucuri'a Abrudeniloru se prefacuse in superare, audîndu de o parte acea scire nefavorabila ca Escel. Sea Preasantîtulu nostru Metropolitu sî Presiedinte alu Associatîunei Andreiu Baronu de Siagun'a, pentru mai multe ocupacinni oficióse nu va poté luá parte la adunarea nóstra generala, ba dóra din caus'a nesanetâtii nici chiaru Ilustr. Sea d. V. presiedinte Tim. Cipariu,— eara de alta parte vediendu-ne cu totulu nefavorati de unu tempu frumosu, care se cerea la intreprinderea unei caletorii mai indelungate.— Abiá dîu'a de Vineri ne mai inbucurà incâtu-va, promitiendu-ne unu tempu frumosu pe adunare. Sambata erá tempu frumosu sî óspetii veniau mereu de dóue pârti, de câtra Ungari'a sî Zlatn'a; ba Sambata sér'a speranti'a nóstra de a avé óspeti numerosi — erá intemeiata.

Domineca in 15/27 Augustu in dîori de dîua pe la 4 óre s'au vestitu festivitatea dîlei prin 21 de salve.— Pe la 9 óre s'au inceputu celebrarea cultului divinu cu invocarea Spiritului santu in ambe Bisericele, la care au luatu parte tóte notabilitâtîle dimpreuna cu unu poporu numerosu, sî anumitu: mai de tempuriu la cea gr. cat., eara mai tardiu la cea gr. orient. unde tóta liturgi'a s'au celebratu intre salve de treascuri cu cea mai mare solemnitate.

Inca in Biserica ne vení scirea ca Il. D. V. presiedinte Tim. Cipariu au sositu dela Blasiu.— Pela 2 óre dupa amédiadi, se tînù prandiulu, la care au luatu parte 107 persóne, dimpreuna cu cei mai insemnati magiari din Abrudu sî Rosi'a care insa au fostu mai multu prandiu privatu.

La acestu prandiu s'au radicatu mai multe toaste atâtu romanesci câtu sî ungauresci, dintre care celu alu Dlui Baritiu in privinti'a limbeloru din Elveti'a sî Belgi'a,— fratîetatea, egalitatea sî dreptatea au trasu complacerea toturoru óspetîloru. Dupa prandiu s'au tinutu conferintia preliminaria din partea comitetului.—

In 16/28 Augustu diminéti'a priimiramu telegramulu Dsiórei Elis'a Circ'a, prin care cere dela comitetulu de priimire arangiarea unei sale pentru darea unui concertu. — Dr'a El. Circ'a au sositu insa Domineca sér'a inaintea telegramului in Abrudu.

La 9 óre s'au adunatu prin sunetulu clopotului — toti membrii, precum sî unu publicu ascultatoriu numerosu in Biseric'a gr. or. din Abrudu, unde erau tóte pregatite pentru tinerea conferintieloru. S'au alesu un'a comissiune sub conducerea Ven. Domnu Canonicu G. Mihali, spre a invitá pre Il. D. V. presiedinte la conferintia— Il. D. V. presied. au priimitu invitatîunea sî intrandu in adunare s'au priimitu cu: „Sa traiésca !“

D. Presiedinte deschide adunarea cu un'a cuventare, in care si descopere parerea de reu pentru ca n'a potutu fi Esc. Sea D. Presiedinte in mijloculu acestei stralucite adunâri, spre a o conduce cu tóta energi'a indatinata cu tóta insufletîrea ce scie insuflá in inimele toturoru, se bucura totusi ca Ddieu au adunatu pe membrii Associatîunei la unu locu, cá sa se consulteze sî mai incolo de afacerile Associatîunei— speréza ca adunarea de acum va sa faca epoca nóua in analele Associatîunei nóstre, sî ca sa dée cerîtulu, cá acestu locu classicu alu vechiloru nostri parinti sa insufle in inimele nóstre ale toturor'a spiritulu acelui poporu mare, carele in tóte partîle lumei unde au petrunsu cu bratîulu loru celu vertosu au introdusu sî cultur'a dimpreuna cu literatur'a româna. In fine saluta adunarea generala, câtu sî pre demnii cetatieni ai Abrudului, cari au cuprinsu pe óspeti cu atât'a cordialitate sî ospitalitate rara, sî dechiara totdeodata siedinti'a adunârei de deschisa.— Acésta cuventare s'au priimitu din partea adunârei cu intreitu: „Sa traiésca !“—

D. Adm. prot. Ioanne Galu predà V. presied. o hartîa a Esc. Sele D. Presiedinte, prin care si esprima parerea de reu ca nici Esc. Sea, precum nici Ilustr. D. V. presiedinte nu voru poté luá parte la adunare— insa adunarea se pornésca inainte.— Dr. Hodosiu respunde la cuventarea Ilustr. Domnu Vice presiedinte in numele Abrudeniloru, vorbindu mai intâiu despre scopulu Associatîuniloru felurite, sî ca astadi tóte suntu ertate, apoi multiumesce in numele Abrudeniloru Il. D. V. presied. precum sî adunârei intregi pentru onórea ce li s'a facutu Abrudeniloru.— Dupa o mica discussiune se alegu notari ad hoc, Iustinu Popfiu sî Mateiu Nicol'a.— D. Secretariu Rusu citesce raportulu comitetului din 1/8 1864 pâna 'n presentu. Dupa aceea se face adunârei cunoscutu ca d. Daniilu Popoviciu a depusu tax'a de membru fundatoru, care se priimì cu: „Sa traiésca !“— D. Dr. Brendusianu aduce multiamita in numele adunârei comitetului pentru activitatea desvoltata indecursulu acestui anu, care se priimes e cu: „Sa traiésca !“— Se citesce hartî'a D. bibliotecariu Visarionu Romanu, prin care resignéza de postulu seu, sî róga adunarea a alege altulu in loculu seu. Se citesce a 2-a hartîa a D. V. Romanu, prin care se arata starea bibliotecei, sî propune a se compune unu regulamentu pentru folosirea bibliotecei. D. Cassieru c. r. capitanu in pensiune Const. Stezaru asterne ratiotiniulu cu unele observâri, ca sumele preliminate din anulu trecutu nu s'au radicatu. Se alegu 3 comissiuni, cea d'ntâiu de 5 membri pentru revederea ratiotiniului, a dóu'a de 3, pentru conscrierea membriloru noi sî a trei'a dîn 5 membri pentru pregatirea bugetului pe anulu venitóriu. — Siedinti'a se suspinde pe 5 minute. Chiamandu-se membrii la ordine D. Presiedinte incunosciintiéza Adunarea ca i s'au insinuatu 5 disertatiuni, a Il. D. V. presiedinte T. Cipariu, D Advocatu Gozmanu, Dlui Baritiu, D. Prot. Antonelli sî Dr. Hodosiu— cari tóte se citescu pe rindu de pe tribuna. Cu acést'a siedinti'a de astadi s'au inchisu la 1¼ óra dupa amédi.— La 3 óre s'a datu prandiulu in onórea óspetîloru, la care au luatu parte 130 persóne, acî s'au radicatu 5 toaste— 2 toaste au radicatu Il. D. V. presied. Tim. Cipariu mai intâiu pentru **Maiestatea Sea Imperatulu** — apoi pentru Escell. Sea D. Presiedinte, Il. D. Cons. Elia Macellariu au radicatu unu toastu pentru D. V. Presied. T. Cipariu, numindulu principele literaturei; d. Baritiu pentru cetatienii Abrudului multiamindu-le pentru rar'a ospitalitate; Dr. Hodosiu in numele Abrudeniloru multiumesce óspetîloru.

Sér'a la 8 óre s'au tînutu concertulu de Dsiór'a Elis'a Circ'a.— Publiculu atât'a erá de numerosu de numai incapeá in sal'a cea mare a Abrudului. Piesele executate de Dr'a Elis'a Circ'a au miscatu pe cei de fatia incâtu de 3 ori au salutat'o cu: Sa traiésca! tumultuóse. Dr'a Elis'a Circ'a este petre-

cuta de admiratiunea toturoru pentru o esecutare asiá de dibace a artei atâtu de frumóse.

In 29/17 Augustu 1865 s'au inceputu siedinti'a la 9 óre diminéti'a sub presiediulu ordinariu. La propunerea d. presiedinte sa perlege protocolulu siedintiei precedente prin notariulu adhocu D. Iustinu Papfiu, sî dupa unele observatiuni ne esentiale facute de câtra Domnii: Dr. Bobu, sî Amosu Francu se accepta.

Domnulu membru alu Associatîunei Dionisiu Tobiasiu assesorele sedriei comitatense din Abrudu propune ca sa se cetésca numele membriloru din Abrudu, pentru ca crede ca din Abrudu suntu inscrisi mai multi membrii decâtu s'au audîtu din raportulu dlui secretariu Rusu.

Rdis D. presiedinte propune ca sa se cetésca toti membrii Associatîunei, sa se cetésca numele acelor'a cari suntu in restantie cu respunderea taxei, precumu sî acelor'a cari prin subtragere au incetatu de a fi membrii Associatîunei. —

D. Protopopu Antoneli propune ca sa se cetésca numai membrii Associatîunei de pe anulu $186^4/_5$, pentru acésta propunere vorbescu D. D. Mezei, Dr Bobu sî Papfiu sî nemai insinuindu-se alti vorbitori presidiulu resuma propunerile facute, dtntre care la votisare propunerea D. Protopopu Antoneli se priimesce.

D. Secretariu Rusu citesce numele mebmriloru de pe la anulu $186^4/_5$ sî rechiamandu-se din mai multe pârti intregirea listei, la propunerea Ilus. Sele D. Cons. Gub. E. Macelariu cá adeca membrii cari au respunsu taxele sî nu suntu inscrisi in protocolulu membriloru Associatîunei, pentru lamurirea lucrului se reclame la comitetu; se trece la ordinea dîlei. — Conformu punctulu 1-iu a programei statorite presidiulu pune la ordinea dîlei alegerea controlorului Associatîunei in loculu fostului controloru D. Alessandru Bacu, sî a unui archivariu in loculu fostului archivariu D. Vis. Romanu a cârui resemnatiune s'au cititu in siedinti'a precedenta. — Deci la propunerea D. Cons. gub. Elia Macelariu se alegu unanimu D. D. Professori Ioann Popescu de controloru sî Nicolae Cristea de archivariu. —

Venindu la ordinea dîlei priimirea raporturiloru comissiuniloru alese in siedinti'a precedenta, mai nainte referédia comissiunea insarcinata cu censurareea socoteleloru, a cârei referinte D. Professoru Micu pasîndu pe tribuna raportédia, ca comissiunea au aflatu ratiotniiulu din ordinea cea mai buna. Pentru aceea Adunarea generale esprima D. cassieru multiamita. — Dupa acést'a se iau la desbatere reflecsiunile comissiunei in privinti'a unoru positiuni de erogate sî anume: a) cumca espensele fâcute cu tiparirea acteloru Associatîunei n'aru fi de ajunsu documentate, de óre ce rabatulu de 5% nu este anume amintitu.

Cu privire la acést'a positîune dificultata propune D. cons. gub. E. Macelariu ca luandu-se astadata spre sciintia, pe venitoriu sa se documenteze asemenea espense cu tóta esactitatea.

D. Dr. Bobu sprijinindu propunerea adauge: ca intregindu-se ratiotiniulu sa se referésca la vinitórea adunare generale. Presidiulu aducandu propunerile fâcute la votisare propunerea D. cons. gub. E. Macelariu se priimesce. b) Cumca tenerului Dragomiru i s'aru fi asignatu cá bani colegiali 60 fi. v. a. fâra de a fi fostu preliminati de adunarea generala din Hatiegu. D. Secretariu Rusu cu privire la acést'a dificultate espune motivulu din care au purcesu comitetulu la asemnarea acestei summe dîcendu ca acelu comitetu vadiendu lips'a aretata de tenerulu Dragomiru, care neavendu alte mijlóce de unde se suplinésca banii colegiali: erá in periclu de a-si perde unu anu. Pentru acei'a s'au aplacidatu summ'a numita in sperantia, ca Adunarea venitóre generale va incuviintiá acésta procedere dictata de ne incungiuraver'a necessitate, iaru la casu contrariu va fi gat'a de a o efundá cassei. R. D. canonicu Negrutiu este de opiniune, ca acésta summa espendata fâra a fi fostu prevediuta in bugetului anului $186^4/_5$ cu atât'a mai putînu s'aru poté incuvitntiá, cu câtu ca acestu tenaru au mai avutu dela Associatîune unu stipendiu de 300 fl. v. a. — Dnu Dr. Brendusianu din motive pre largu deduse propune incuviintiarea summei. Asemenea D. Axentie e de parere ca sa se incuviintieze, ear déca nu s'aru incuviintiá D-sea inca va stá cu ceialalti colegi la efundarea summei cassei Associatîunei. In contr'a acestei propuneri sî pentru parerea R. D. canonicu Negrutiu cá sa nu se incuviintieze suntu: D D. Densiusianu sî Dr. Bobu. Dr. Tincu demustra ca nu s'au espendatu mai multu decâtu au fostu preliminatu pe anulu $186^4/_5$, fâra din banii preliminati de stipendiu la care nu s'au insinuatu nici unu concurinte s'au aplacidatu unu ajutoriu estraordinariu de 60 fl. v. a. cu incuviintiarea cârei'a inse preste summa preliminata in budgetu nu s'au trecutu: e de parerea Dlu Dr. Brendusianu cá sa se incuviintieze. D. cons. gub. E. Macelariu sustîne pe ante vorbitoriu sî se alatura lânga propunerea Dlui Dr. Brendusianu, asemenea supr'a locotenentele D. Ignatu sî D. vice comitele Francu. Inchieindu-se desbaterea se aduce la votisare mai antâiu propunerea Dlui Dr. Bréndusianu, care priimindu-se de câtra adunarea generale presidiulu enuntia: Adunarea generale asignatiunea summei de 60 fl. v. a. ca banii colegiali tenerului Dragomiru i incuviintiaze. — c) Cumca obligatiunea in summa de 300fl. donata Associatîunei prin D. Georgie Visia din Zlatn'a, nu s'aru fi potutu realisá, din care causa respectivului daruitoriu pâna acum'a diplom'a de membru fundatoru nici ca i-se espedá. Cu privire la acestu obiectu D. Secretariu Rusu arata starea lucrului din actele Associatîunei mai pe largu, sî anume ca pentru realisarea acestei obligatiuni comitetulu Associatîunei aru fi incredintiatu lucrulu Dlui advocatu Gozmanu din Oradea mare; dupa ce insa debitórele au devenitu insolvente, actele s'au retramisu comitetului Associatîunei. D. cons. gub. E. Macelariu propune cá sa se incredintieze caus'a unui comitetu cu insarcinarea de a referá la viitórea Adunare generale.

d) D. Professoru Moldovanu observéza ca preste totu s'au espendatu spese nepreliminate 159 fl. 45 xr. v. a., din care suma afara de cei 60 fl. v. a., aplacidati tinerului Dragomiru s'aru mai poté subtrage portuîu cârtiloru capetate in suma de 28 fl. 29 xr. v. a., sî asiá aru mai ramané inca 100 fl. 60 xr. v. a., despre care summe erogate fâra de autorisare comitetulu sa se rectifice. Asupr'a acestoru positîuni de espense se incinse o desbateee infocata, la care luandu parte DD. Macelariu, Rusu, Densiusianu, Moldovanu, Dr. Bobu, sî Georgie Baritiu, dupa o espunere mai pre largu a acestui din urma, care revarsendu lumin'a asupr'a cestiunei aretandu cu esemple de câte ori póte vení comitetulu Associatîunei in pusetiune de a nu se poté retiené dela spese nepreliminate fâra daun'a simtivera a Associatîunei, atinge prin trécatu sî intrebarea: déca nu cum-va aru fi cu scopu a se concede comitetului unu feliu de reviremeutu pentru asemenea casuri neprevediute; in urma propune cá sa se prelimineze pentru espense neprevediute unu cuantu mai mare. Incheindu-se desbaterea presidiulu resumá resultatulu sî aduce la votare mai antâiu: déca adunarea generale incuviintiédia sî restulu de 100 fl. 60 xr. v. a. cá erogati fâra preliminariu. - Dupa acést'a urméza sî propunerea D. G. Baritiu. Ambele supunendu-se votârei se priimescu; sî presiedintele enuntia: Adunarea generale decide: cá pentru spese neprevediute sa se prelimineze unu cuantu mai mare, care sa se legitimeze la adunarea generale. — (Va urmá.)

II-lea articulu de lege ungurésca dela 1844 sî alu V-lea sî XVI-lea dela $184^7/_8$.

Scótemu din „Zukunft“ nr. 34. Augustu 26 urmatórea apretiuire, cum credemu, bine motivata a susunumitiloru articuli de lege ungurésca, spre a servi de indreptariu celoru ce li compete, sî nu au acésta fóia periodica, ce se redigéza cu atât'a cunoscintia de causa, carea aru trebuí imbratîsiata de toti Românii câti citescu nemtiesce, sî se intereséza de caus'a ce ni e solidara, pentru ca sî pana acum ea au bine meritatu de natîunea nóstra.

„Este cunoscutu, ca in tempii ce n'au trecutu demultu, legile Regatului Ungari'a se desbateau sî se emiteau prin dietele sele in limb'a latina. Unu sîru de cercustâri, ce n'au locu a se mai desfesiurá ací, contribuira, spre a ajunge la domnia in viati'a publica o limba mórta. Déca, cum nu se póte negá, usulu limbei latine in legislatiune a fostu o pedeca pentru desvoltarea limbeloru tierei, totusi acestu spedientu alu datinei cuprindea in sine acea mare bunatate, ca macaru ca pe deoparte, ce e dreptu, ca erá o strembatate de o potriva, fatia cu tóte limbile din Ungari'a, de alta parte totusi n'a suferitu pe nice o limba a tierei, cá, preferindu-se in legislatiune, sa casiuneze celoralalte limbe alta nedreptate sî mai mare.

Articululu de lege alu II-lea din 1843, carele au inaltiatu limb'a magiara la singur'a limba oficiósa nu numai in afacerile interne sî esterne ale Cancelariei de Curte unguresci, ale Locutienitiei sî curiei regesci, ci acelasi totudeodata a decretatu: cá articulii de lege pe venitoriu sa se radigeze sî santioneze numai in limb'a magiara, sî ca acésta ideoma de ací inainte sa fia ea eschisivu limb'a desbateriloru in dieta — acestu articlu dede dreptului publicu aviticu — alu Ungariei antâi'a lovitura de mórte, erá legile din 1848 a dóu'a sî cea mai de pre urma.

De órece articululu de lege V. din $184^7/_8$ in § 3-lea prescrie; ca nimeneanu se póte alege deputatu in dieta care nu cunósce limb'a magiara; eara articululu de lege XVI detiermuresce; ca limb'a desbateriloru comunei prin tóte comitatele atâtu in adunârile generali câtu sî prin comitate are sa fia eschsivu numai cea magiara, cu acést'a magiarii adusera l'a implinitu acelu lucru, de care eii s'au fostu ocupatu inca de pela 1790.

Dupre dreptulu publicu aviticu seu stramosiescu alu Ungariei egemoni'a politica erá lânga classele asiá numite privi-

legiate dar celu putînu diferitele nationalitâti din Ungari'a erau puse pre linia egala, câci clerulu, nobilimea sî municipiele libere se bucurau de aceleasi priveligie sî scutintie ; usulu limbei latine in legislatiune sî in tóte ramurile administratîunei mai inalte n'a lasatu sa se incuibeze nice o egemonia de limba natîunala. Dar legislatîunea astoru 40 de ani, de-sî a surpatu regimulu aviticu alu classeloru privilegiate, totusi prin aceea cercustare ca a bagatu mai in tóta viéti'a publica limb'a magiara in loculu limbei latine ce erá neutrala, precum sî deschiderea câlei la regimulu ministerialu parlamentariu in loculu sistemei municipali betrâne, cu acést'a, sî mai alesu cu dominatulu limbei magiare, a creatu egemoni'a cea mai rea sî mai nesuportabila, câci e cea mai inetoleranta, intre tóte egemoniele — egemoni'a adeca cea natiunala a Rasei magiare. Care Rasa abiá prin legislatiunea dela 1790—1848 s'a aventatu la ce mai inainte n'a fostu nici o data : la nationalitate privilegiata politica domnitórea Regatului Ungariei.

Liberaliloru magiari le place a se laudá cu spiritulu celu liberalu a-lu legei electorali dela 1848, cá un'a ce aru jacea pre bas'a cea mai intinsa, sî, din pecate se lasara a se amagi, prin censulu celu micu, ce lu determiná articl. de lege ung. V. spre essertiarea dreptului de alegere, sî unele din Organele publicistice slavice (române nu ?) a glorificá „cuprinsulu celu democraticu“ alu legiloru din 1848, fâra a bagá de séma, ca prin dreptulu de alegere lasatu nobililoru agricultori (cortes-bäuerliche adel), sî inca sî mai tare prin magiarisarea administratîunei comitateloru sî a comiteteloru centrali, insarcinate cu conducerea alegeriloru, acelu parutu cuprinsu democraticu in fapta e asiá dispusu, cá pentrn alte natiunalitâti din Ungari'a sa devina ilusoriu, sî numai Magiariloru sa le fia folositoriu.

Dintre toti paragrafii cei rei ai articlulului V. de lege electorala § 3-lea, amintitu dej'a, este celu mai periculosu, dupre a cârui'a cuprinsu sî tienóre numai acei'a potu fi alesi deputati la dieta, cari sciu limb'a magiara.

Prin acésta determinare grea de violentia, ve eschide dela dreptulu de a poté fi alesu deputatu la dieta multe mii de cetatieni Slovaci, Ruteni, Serbi, Români sî Germani, cari astfelu intru tóte au facultatea de a fi alesi s'a prefacutu intr'o naluca séca tóta bas'a democratica cea laudata a legei electorali. Acestu paragrafu, carele pe toti alegatorii nemagiari, la casulu, déca ei n'aru fi învetiatu limb'a magiara, i pedepsesce, printr'unu felu de ostracismu nemai audîtu in statele civilisate moderne, cu perderea dreptului de eligibilitate, carea pedépsa in alte state se pune de lege numai in urm'a ver unei crime séu sentintie desonoratórie; acésta determinare, o repetîmu, carea in concertu inca cu altele mai multe din legislatîunea ungurésca mai nóua, in directiune diametrice opusa cu constitutîunea stramosiésca, a sustînutu sî favorizatu aparentia, cá sî cum renegarea natîunei proprii intre celealalte popóra nemagiare din Ungari'a aru fi unu folosu ; acésta lege carea, in nessu cu altele sî cu placut'a practica, a servitu scopului, spre a realizá in Ungari'a, privilegiulu celu mai blestematu din tóte privilegiele,— spre a realisá, dîcemu, domni'a politica a uneia Rase, privindu-se din ver ce punctu de vedere alu dreptului, precum sî alu dreptâtii, alu interesseloru natiunali sî materiali, e o nepotintia complinita. — Totu asiá de cu nepotintia e sî acea determinare in lege, nu mai putînu violenta : cá in acésta Ungaria, carea, pelúnga abea 4½ millióne de Magiari, numera mai multu de 5 millióne nemagiari, precum : Slavi, Români, Nemti etc., sa fia limb'a cea magiara limb'a eschisiva a afaceriloru dietei. Acestu II articulu dela 1843, carele in seclulu alu nóuespredieceleа, in seclulu inviiârei simtiului natîunalu in patri'a parintîloru, pre pamentulu stramosiescu din vécuri, scóte afara din dieta pe natiunalitâti; carele prin aceea, ca elu, eschidiendu dulcile sî sacrele sunete ale limbei materne din tóte diregatoriele mainalte, o face sa amutiésca sî in representatîunea tierei, aduce pe Europ'a la indoiéla, ca óre in Ungari'a, afara de cea magiara, se voru fi mai aflandu sî alte natîuni cu simtiulu cunoscintiei de sine, i cauta, trebuie, cá sî determinârile amintite mai susu ale legei electorali din 1848, a se trage la o radicala modificatiune in dieta.

In camerele belgice Valonulu cá sî Flamandesulu vorbesce in limb'a materna; totu asiá sî Germanulu, Francesulu sî Italianulu fiacare in limb'a sea in svatulu confederatîunei Elvetiunu. Insasi Prussi'a, carea de altmintrelea purcede cu atât'a necrutiare in germanisarea elementului Polonesu, li iérta Poloniloru, cá in dieta sa se folosiésca de limb'a cea dulce a mamei loru. Russi'a, asiá numit'a Russia barbara, lasa prin Provinciele de pelânga marea baltica cá Nemtii sa vorbésca pre limb'a loru in representatîunile Gubernamentali. In senatulu imperialu audîramu cuventâri slavice, in dietele dincolo *) de Leit'a este liberu totu omulu a discutá in limb'a materna a sea ; in diet'a Ardélului s'au vorbitu nemtiesce, romanesce sî ungurésce— sî apoi numai in Ungari'a sa-i fia iertatu la o ideoma, fâra nice unu titlu de dreptate, de necesitate politiaca séu de cultura, numai in Ungari'a, dîcemu, sa-i fia iertatu la o limba a dá pe usia afara din sal'a dietei pe tóte celelalte limbi ? Nu se póte ! Nici odata !

Noi apelâmu— nu la simtiulu de sine alu Slaviloru sî Românîloru ungureni, unu ce asemine de natur'a sea e unu cuptoru, n'are trebuintia de atietiare— noi apelâmu la simtiamentulu de dreptate, ce sperâmu sa nu se fi stinsu de totu, alu natîunei magiare, care sî pâna adi e inca totu natîunea politica cea domnitória, cá pana e tempu, sa mai deá din domni'a sea de buna voia macaru aceea ce, de sine sî in sine, nu se mai póte sustiné fâra o incordare arteficiósa a toturoru poteriloru.

Magiarii inca de multu, gonescu o politica, ce le interita sî incordéza preste tóta mesur'a poterile naturali, incâtu, déca ei nu voru mai lasá din opintire, nu se póte cá in cele din urma sa nu ajunga la o crisa de desnervare sî despoterire— cu apoi, dupre legile naturei, va avé sa urmedie cu o impetuositate atâtu mai necontenita poterea juna a Slaviloru sî a Românîloru ungureni, cu câtu aceea a fostu mai otielita prin resistintia sî lupta.

Ast'a este asiá de adeveratu, cá cându amu fi inimicii Rasei magiare, cum prelege ! nu suntemu— svadulu nostru câtra Magiari aru trebuí sa sune : Manati inainte totu asiá— cá pâna acum!

Ma noi, in numele pâcei natiunali, alu integritâtii politice a regatului Ungariei sî a libertâtii, precum sî in numele interesului propriu alu Magiariloru, le strigâmu admonendu : Discite justitiam u moniti!

*) Pentru noi ; pentru cei din Vienn'a d incóci.

Schimbarea ministriloru sî a sistemei in Austri'a.

(Din Hist. polit. Blätter, III Heft, 1 Aug.)

(Continuare sî capetu din nr. 64 sî 65.)

Se cade a avé talente organisatórie ; se cade a le luá unde le gasesci, sî sa multiumesci lui Domnedieu, déca mai gasesci atari minuni intr'o tiéra atâtu de redascalita. Au nu D. de Schmerling insusi a marturisit'o candu i ardea lumin'a la degetu : ca face trebuintia de o refacere radicala a sistemei administrative de pâna acum, sî de Introducerea autonomiei? Vedi bine ca acést'a este mai usioru de vorbitu decâtu de facutu, mai alesu dupace inca sî dela Decembre 1860 pâna astadi s'a urmatu chiaru contrariulu la ceeace erá mai necesariu a se face. Peatunci D. de Schmerling mai intâiu de tóte sa-si fi pusu intrebarea : ca óre de unde vine acésta stare a finantieloru imperatîei, ce nu se póte imbunatatî, unde acelu necontenitu deficitu colosalu ? Vedi bine ca au fostu cause binecuventate de ce nu s'a pusu o atare intrebare; câci atunci aru fi trebuitu a si dá acelu respunsu neplacutu ce l'a datu mai daunadi Contele Leo Thun in cas'a domniloru; ca adeca tóta stricatiunea, ce un'a dupa alt'a sa incarca in spinarea poporului, fâra cá acest'a sa fia in stare a rebonificá spesele, vine dela sisteme straine. Cu a diecea parte din incordatur'a poteriloru contribuitóre in 1848 s'aru fi potutu restaveri unu ecuilibru completu; dar chiaru de atunci s'a inceputu mai tare a se face totu mereu la organisâri in spiritu strainu — sî acum eaca-ti urmârile.

Mai este sî alta causa a situatîunei presenti, ce e apa pre mór'a federalistiloru. Noi amu recunoscutu o trasura fundamentala in acea dorintia a acestui partitu : ca Austri'a sa se intórca la sine insasi. Intre causele acestei calamatâti se numera fâra indoiéla sî fapt'a ca Austri'a de dieci de ani a fostu cu multu pré putînu acasa. Ea cá potere mare luase asupra-si aperarea dreptului europénu. Adeveratu frumósa rol'a acést'a, presupunendu ca spesesele i se resplatescu sî ca ostenitiunile aducu ce-va. Nici un'a nici alt'a nu s'a intemplatu. Déca nescine aru calculá p. e. ca ce sî câtu a costatu finantiele austriace sî ce folosu i-au adusu relatiunile sale cu Germani'a dela 1815 incóci, aru esî mai multe sute de millióne chieltuite sî desdaunare — tufa, cum chiaru dovedescu anii 1854, 1859 sî 1863.— Situatîunea mai da dreptate federalistiloru sî atunci, candu ei dîcu, ca adeverat'a sî singur'a aducatória de folosu missiune a Austriei, ce i stá deschisa, nu e in apusu, in genere vorbindu, ci in Resaritu; câci din Apusu n'ai ce sa mai aduci decâtu idei sî cârti, pecandu Resaritulu, e inca unu terenu neesploatatu cum l'a lasatu Ddieu in vergeori'a s'a, sî totusi Resaritulu a fostu celu mai negrigitu din partea politicei de pâna acum. Vedi bine ca acésta politica a fostu traditionala, dar traditîunea da de margini acolo pâna unde se póte. Imperiulu austriacu, acést'a nu se mai póte negá, se vede acum constrinsu de natur'a lucruriloru : cá mai multu decâtu pan'acum sa remana acasa, sî

porurea mai intâiu de tóte sa si caute de trebile sale. Austri'a se reculege!

Ací jace o victoria sî mai departe a directîunei federalistice, sî acést'a apoi va avé de urmare cá sa deá partitului germanu liberalu o lovitura sî mai mare. Dar tóta lovitur'a ce o sufere acelu partitu este de necese, impreunata cu o resbatere simtîbila sî asupr'a partitului magiaru liberalu. Se póte ca chiaru pre acést'a sa se radîme speranti'a ministriloru celoru noi fatia cu dualismulu magiaru. Partitulu magiaru liberalu ce e dreptu pâna acum inca nu e putreditu; dar totusi nici elu nu se póte subtrage dela calamitatea obstésca — Ungari'a sufere impreuna. Mai incolo acelu partitu germanu nu mai póte oferí dreptu desdaunare pentru jertf'a unitâtii Imperiului o positîune mai inaltiata in confederatîunea germana, pentruca Austri'a peste totu nu se póte lasá mai afundu in aventur'a germana; ci i cauta, câtu numai e cu potintia, a se margini la trebile sale proprii, a remané acasa strinsu, a se crutiá pe sine sî a-si crutiá banii sei. Eara spre acést'a i trebuiesce mai nainte de tóte o legatura strinsa cu Ungari'a!

Avemu dreptu deci sa credemu, ca pentru Austri'a a resaritu o perioda a federalismului moderatu. Decentralisatiune in loculu centralisatîunei, intarirea dieteloru singurari in loculu Burocratismului parlamentariu; Imperatului mai multu regimu, Autonomi'a in totu loculu unde numai se afla capacitate spre aceea. Inainte de 15 ani problem'a acést'a n'aru fi fostu de acésta marime gigantica cá acum; dar dupace Imperti'a in urm'a atâtoru ocasiuni nefolosite, se aflá earesi pusa inaintea aceleiasi probleme, ci cu mai mare intetîre, trebuie sa credemu ca chiaru problem'a acést'a este propri'a ei, sî pentru poterea dela Ostu singura posibila. Sic aut non! In tóta intemplarea tóte modelele germane, mi vine a dice bastarde germane — câci nimic'a nu e mai germanu decâtu principiulu federativu — se aratara in Austri'a de adeverate nepotintie.

De aceea noi gratulâmu Imperiului Cesarului din inima, ca de aici inainte nu va mai avé Ministri de partitulu germanu mare (grossdeutsche), ci Ministri austriaci, Ministrii tieriloru sî ai popóreloru proprie, eara nu ai partiteloru straine. Asiá este in totu loculu pe subt sóre, numai in Austri'a a fostu altfelu; dar acést'a erá o lume pe dosu, sî cá atare, mai alesu intr'unu statu atâtu de poliglotu, nu poteá avé nici unu sfersîtu bunu.

Negresîtu este tristu cá starea putînu mangaiósa a Austriei tocmai acum se da pe fatia candu Europ'a cea legala, Germani'a cea legala aru fi avutu cea mai mare trebuintia de ajutorulu eii. Intr'acestu evenimentu se póte vedé chiaru semnulu cá sî Ddieu a parasitu ordinea lucririloru dela 1815. Poterile revolutiunari si serbéza triumfurile de colo pâna colo, sî candu Imperatorului de lânga Sena i aru vení eara in capu sa ese le tapetu cu proiectulu seu de congressu: ce i s'aru poté respunde cu temeiu? Tóte faptele revolutîunei celei mai nóue stau neatacate de facto, de ce sa nu póta fi recunoscute sî in forma? Poterea cea din urma ce se mai ocupá cu apararea dreptului europénu a cadiutu in neactivitate; *) ca trebuie sa-si vadia de ale sale, sî fiti securi ca de ací incolo sî ea cà tóte celelalte staturi va fi inaintata numai de principiulu, comunu astadi — de Eulu mercantilu.

Din calatori'a P. S. S. Episcopului Aradului câtra Sabiiu.

Din cerculu Muresiului $^{10}/_{8}$ 1865.

(Continuare din nr. premergatoriu.)

La tóte acestea urmara aclamatiunile poporului, care se pareau, ca numai au capetu.

In urm'a acestui cuventu de bine venire I. S. respunse punendu inceputu cuventului seu: Bucurati-ve sî ve veseliti dinpreuna cu mine fiiloru sî fratîloru! dupa care urm'a unu cuventu patrundietoriu, plinu de amóre parintesca, care stórse lacremi de bucuria din ochii toturor'a, descriindu cu vii colóre stadiulu ostîlitâtii, sî sacrificiulu toturoru barbatîloru eluptatori; inse isvoru de unde curge bucuri'a nóstra, este numai nnulu, sî acel'a este M. S. pré lum. Imperatu sî Rege alu nostru Franciscu Iosifu I. (unde intrerumse unu vive intreitu) inbarbatîndu, cu o elocuintia frumósa pre toti in vechi'a credintia eredîta noua dela strabunii sî parintii nostri câtra S. M. sî sacrata cas'a Absburgico-Lotaringica.

Dupa acést'a descriindu prea nimeritu istori'a Bisericiloru sî a scóleloru nóstre, indémna pre poporu, cá in viitoriu, cu mai multa ingrijire se purcéda intru retînerea loru, incuragiandu pre parinti a tramite pruncii la scóla, sî i provedé cu cele necesari; aseminea pre Invetiatori indemnandu-i, cá cu tóta potinciós'a activitale sa se siliasca a respunde chiemârei loru, sî dorintieloru comune a statului, a bisericei sî a omenimei.

Mai departe aretandu prin vie descriere greotatea sarcinei cu care este inpovaratu, intr'o diecesa atâtu de lata, abiá suportabila, inca M. S. s'au induratu ai mai ances'a, sî mai 6. protopopiate din dieces'a Temisiórei, prin urmare, indémna pre toti, sî pre fiesce carele deschilinu, spre o nepregetata activitate, sî plinirea datorintieloru, cá prin concurgerea acést'a usiurandu-i sarcin'a, cu mangaitóre inima, se póta suportá greotatea dîlei sî asprimea suferintieloru in vi'a Domnului.

Sî asiá prin archipastorésc'a binecuventare demitandu-ne, abiá ne poturamu departá fermecati de amóre, avendu prim'a ocasiune in viéti'a nóstra, a ne indulcì de vocea unui adeveratu Archipastoriu. (Capetulu urméza.)

Sabiiu 24 Augustu. Eri plecà Preasanti'a Sea P. Episcopu alu Caransebesiului Ioann Popasu câtra Caransebesiu cá sa ia cârm'a Eparchiei incrediute Preasantiei Sele. Inteliginti'a româna preotiésca sî laica insotî pre P. Episcopu cu mai multe trasuri pâna la Cristianu. Ací si luà inca odata dîu'a buna dela „iubitii sei“ din mijloculu câror'a sa desparte trupesce dar nu sî sufletesce. Domnedieu sa-i fia ajutoriu sî taria sî sa-lu conduca sî scutésca in tóte intreprinderile sale, cá neuitarea sî nemorirea ce sî o au castigatu in mijloculu celoru cu care au petrecutu sa stralucésca cu atâtu mai multu in animele fiiloru celoru noi sufletesci, pre cari i i-au datu Ddieu spre pastorire!

—Dîuariulu oficialu „W. Ztg.“ aduce mereu denumirile sî redenumirile comitîloru supremi sî a altoru amploiati mari in marele principatu Transsilvani'a. Asiá a

Bar. Ludov. Iosic'a de comite supremu in comitatulu Clusiului, a lui Lupu Véer de comite supremu in comitatulu Solnoculni interioru, a cont. Fr. Béldi de comite supr. in comitatulu Cetâtiei de Balta, a Cavalerului de Puscariu de Capitanu supr. in districtulu Fagarasiului, a Bar. G. de Kemény de comite supremu in comitatulu Turdei, a Bar. Danielu de Bánffy de comite supr. in comit. Dobâcei, a cont. Dionisiu Kálnoki de jude reg. super. alu Trei-scauneloru, a Bar. Petricheviciu-Horváth de Jude reg. super. alu scaun. Murasiului; a contelui Ioann Nemes, Bar. Ioann de Bornemiss'a, a cont. Gabr. Bethlen sî a lui Ladisl. Buteanu de consiliari guberniali.

Dupa alte foi vieneze aru mai fi intre cei denumiti de consiliari guberniali: Alexiu Nagy sî Eppulu rom. cat. Fogarasy; iara de judi regesci supr. Antoniu Mico.

„Herm. Ztg.“ are unu telegramu dupa care in 23 Aug. sa se fia susternutu spre p. n. sanctiunare rescriptulu de convocarea dietei transsilvane. Convocarea aru fi de a se face pe 15 Septembre c. n. se intielege ca pe bas'a legiloru din 1848.

Covasn'a 6 Augustu. Astadi s'a serbatu sî in comun'a acést'a dîu'a natala a Maiestâtii Sele Imperatulu Franciscu Iosifu I. la biseric'a gr. orient. La acésta serbare a luatu parte mai multe celebritâti, intre care sî Escelentî'a Sea P. Metropolitu gr. cat. Alessandru Stercá Siulutiu insotîtu de Reverendissimulu d. Canonicu Ioann Negrutiu. Parochulu localu Nicolae Comsi'a, carele sciù a apretiuí marimea acestei dîle sî dadù tóta silinti'a cá sa o faca o adeverata serbatóre; deci inca in duminec'a precedinte i vorbi poporului despre insemnatatea acestei dîle, sî poftí sî pe celebritâtile de alte confessiuni a luá parte la ceremoni'a, carea aveá a se severs'i in biseric'a de confessiunea D-Sele. Pela 8 óre diminéti'a, biseric'a erá indesuita de ascultatori, eara afara de biserica, erá asiediata garnizón'a de soldati, carea la inceputulu Sântei Liturgii a datu prim'a salva de puscaturi. Cu finirea Sântei Liturgii Parochulu localu ceti cu genunchi plecati rugaciunea pentru sanetatea sî indelung'a viétia a Maiestatei Sele Prea bunului nostru Monarchu, incheindu ceremoni'a cu cantarea Imnului popularu. De ací erá se urmedie ceremoni'a la biseric'a reformata; din ce causa inse nu s'a facutu acést'a, nu potu sa sciu. In fine a urmatu unu prândiu stralucitu la Escelenti'a Sea P. Metropolitu gr. cat., carele a radicatu unu toastu pentru senatatea Maiestatei Sele.

Déca unu Monarchu si-a mai castigatu simpatía popóreloru sele, apoi atunci Maiestatea Sea Imp. Franciscu Iosifu I. intru adeveru a sciutu prin parintésc'a sea ingrijire a-si castigá acésta simpatía sî alipire a toturoru popóreloru, sî acést'a se poté cunósce din numerulu acelu mare a poporului, carele pre lânga tóta ocupaciunea totusi s'a adunatu fórte numerosi la sânt'a biserica, sî ii vedéi cá pe nisce fii credinciosi inaltiendu rogaciuni câtra Ddieu pentru Parintele loru celu bunu. — Ddieu sa-lu tîna multi ani sanetosu! — Unu óspe.

*) Conventîunea de Gastein, preparata intre Monarchi sî încheiata de Ministri, este unu argumentu mai multu, ca tóte proiectele de Germanismu mare frankfurtane s'au dusu. „Zukunft“-ulu dice: ca Lauenburg-ulu e prussianu sî dupre fapta sî forma, Schleswig-ulu de fapta, eara in Holstein tóta poterea militaria sî comerciala se afla in mân'a Prussiei, sî speréza ca, la tempulu seu, Austri'a va aveá parte de bogate compensatîuni teritoriali — unde nu ni spune, de buna-séma in orientu! Not'a Trad.)

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman.. joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a, ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 68. ANULU XIII.

Sabiiu, in 29 Aug. (10 Sept.) 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nrulu 20 / 1865.

Prea onoratiloru Parinti Protopresbiteri, onoratiloru Parochi, Administratori parochiali, Capelani sî Diaconi!

Multu stimatîloru Domni militari sî civili, Epitropi bisericesci, Invetiatori sî evlaviosîloru crestini din Eparchi'a de Domnedieu binecuventata ortodoxa româna a Caransebesiului!

Darulu Domnului nostru Iisusu Christosu, dragostea lui Domnedieu Tatalu sî impreunarea santului Duchu sa fia cu voi cu toti.

Dupace din darulu atotpotericului Domnedieu fui alesu la 6 Martiu a. c. in Santîtulu Sinodu metropolitanu, sî de Maiestatea Sea preainduratulu nostru Monarchu cu preainalt'a resolutiune din 6 Iuliu a. c. denumitu de Episcopu alu Eparchiei ortodoxe române a Caransebesiului; dupace in 15 Augusta a. c. priimii chirotonirea darului celui preasantu archiieresc prin Escellenti'a Sea Inaltu preasantîtulu nostru Archiepiscopu sî Metropolitu ANDREIU sî prin preasanti'a Sea Parintele Episcopu alu dreptcredinciósei Eparchii a Aradului, Procopiu; dupace in urma prin diplom'a imperatésca sî gramat'a metropolitana mi s'a predatu iurisdictîunea bisericésca sî scolara in susatins'a Eparchia a Caransebesiului, ceea ce se vede din acî sub ·/. alaturatulu cercolariu metropolitanu, me grabescu a Ve dá in cunoscintia, ca Eu amu sositu in mijloculu DVóstre in loculu resiedintiei mele Caransebesiu, amu inceputu a functiuná sî a lucrá la implinirea chiemârei mele archiieresci sî ca amu de scopu, pentru afacerile bisericesci sî scolare a constituí deocamdata unu consistoriu diecesanu provisoriu câtu mai cureudu, amesuratu praxei nóstre bisericesci sî in intielesulu normativeloru mai inalte.

Epistol'a pastorala, ce amu sa Vi o tramitu dupa instalarea mea, carea Vi se va aduce la cunoscintia prin unu cercolariu anumitu, acésta epistola va vorbí mai apriatu atâtu despre datoriele mele sî ale DVóstre, câtu sî despre duchulu cu care suntu ele a se implini. — Cu tóte acestea nu lipsescu, a Ve descoperí sî cu acésta ocasiune, ca Eu n'amu venitu in mijloculu DVóstre, cá sa cautu avere, onóre, marire sî alte asemenea bunatâti trecatóre, ci cá sa cautu de mantuirea sufleteloru DVóstre, de fericirea DVóstre cea pamantésca sî cerésca. Asiá dara Eu voiu padî mai nainte de tóte sî voiu pastrá neatinsa sî nevatemata legea dreptu marturisitóre a parintîloru, mosîloru sî stramosîloru nostri; voiu propoveduí cuventulu Evangeliei intru tóta curatieni'a, nu cá cuventu omenescu, ci cá cuventulu lui Domnedieu; voiu invetiá cu domnedieescului Apostolu Pavelu, ca credinti'a fâra fapte este mórta, ca credinti'a mórta sémena cu graunţiele de semintia, care se arunca in pamentu sî nu resare; ca crestinu adeveratu este acel'a, care cunósce sî face, ce i place lui Domnedieu; voiu ingrijí prin urmare, cá clerulu mie subordinatu sa invetie pe poporu cu cuventulu sî cu pild'a, avendu porurea inaintea ochiloru icón'a, ce ni o desfasiura Apostolulu Pavelu prin cuvintele: „Fiti pilda crestiniloru, in cuventu, in portare, in dragoste in duchu, in credintia, in sciintia, in delunga rebdare“,— sî aducendu-si aminte de dîsele santului Apostolu Petru: „Pasceti turm'a lui Domnedieu cea dintre voi, cercetandu-o nu cu sila, ci dupa voia sî dupa Domnedieu, nici cu agonisele nedrepte, ci cu bunavointia, nici cá cum ati domní preste poporu, ci pilda facendu-ve turmei“. Voiu conlucrá cu ori ce jertfa, cá scólele in Eparchi'a, mie de Domnedieu incredintiata, sa se immultiésca, sa crésca sî sa inflorésca, sciindu, ca intunereculu nu póte cuprinde lumin'a adeverului preasantei nóstre religiuni, fiindu mai departe deplinu incredintiatu, ca natîunea nóstra româna fâra scóla n'are venitoriu, ca fâra scóla nu e mantuire, nu e fericire. Voiu priveghiá cu neadormire, cá intre poporenii mei sa domnésca pacea, dragostea sî increderea, sciindu din esperiintia, ca unde e cérta, intriga, desbinare sî neintielegere nu potemu face nici unu pasiu inainte, ci devenimu de risulu sî prad'a altor'a; in urma voiu staruí din tóte poterile, cá scumpii mei eparchioti sa fia, precum pâna ací, asiá sî de ací incolo cu credintia neclatita câtra Maiesstatea Sea, preinduratulu nostru imperatu sî rege apostolicu Franciscu Iosifu I, sub alu cârui preainaltu scutu sporescu sî inflorescu bunurile nu numai cele trupesci, ci sî cele sufletesci, cârui'a mai alesu noi Românii avemu de a multiamí propasîrea sî bunastarea nostra, sî a cârui'a nemarginita gratîa ne-a restituitu nóua Românîloru greco-orientali Metropoli'a nóstra natîunala de vécuri dorita; voiu staruí, dîcu, cá toti crestinii din Eparchi'a mea sa fia cu neclatita omagiala credintia câtra acestu Unsu alu Domnului, câtra preastralucit'a casa domnitóre habsburgico-lotaringica sî câtra gloriosulu imperiu austriacu in tóta intregitatea lui. Asemenea voiu conlucrá ne'ncetatu, cá eparchiotii mei se imbratiosiedie sî pe viitorîu dulcea nóstra patria, Ungari'a, cu dragoste sî alipire nestramutata.

Dar cá nizuintiele sî otaririle mele se ajunga la doritulu sfersîtu, asceptu dela DVóstra, cá sa me imbratîsiati cu bunavointia, dragoste sî increderea; cá sa priimiti in inimele D. Vóstre cá intr'unu pamentu roditoriu invetiaturile, sfaturile, sî indemnârile mele archiieresci, cá sa me ajutati sî sprijiniti cu cuventulu sî cu fapt'a intru radicarea sî intemeiarea asiediaminteloru de crescere, invetiatura sî cultura, cu unu cuventu; cá sa impliniti fia-care in sfer'a s'a datoriele cu tóta scumpetatea; sî déca ne vomu cautá sî aflá unii pre altii astfelu, atunci imperatî'a lui Domnedieu va vení din ce in ce totu mai tare in mijloculu nostru sî voi'a lui se va plinií prin noi aici pre pamentu, cum se implinesce in ceriuri prin santii sei angeri.

Pe lânga care impartasîndu-Ve binecuventarea archiierésca suntu

Alu DVóstre toturoru

Caransebesiu 26 Augustu 1865.

de totu binele voitoriu

(L. S.) **Ioann Popasu** m. p.
Episcopu.

Adunarea generala a Associatiunei.

Abrudu in 17 Augustu 1865.

(Continuare sî Capetu din nr. Premergatoriu)

Ajungendu la ordinea dîlei comissiunea alésa pentru preliminarea bugetului pe anulu 186⅚ pasiesce pe tribun'a D. Professore Moldovanu cá referintele comissiunei sî refereza mai intâiu resultatulu in care acestu comitetu s'au unitu in privinti'a speseloru ce aru avé de a se preliminá pe anulu venitoriu de 2100 fl. v· a. —, totu acésta comissiune fiindu insercinata cu revederea hârtieloru asupr'a legatului Telechianu din Abrudu, aduce la cunoscinti'a Adunârei generale, ca plenipotentele Associatîunei D. Mateiu Nicol'a fiscalu in Abrudu, vediendu starea ruinata a casei testate sî avendu in vedere interesulu Associatîunei o au vendutu. —

Adunarea generale mai nainte de a purcede la pertractarea bugetului in specialu, la propunerea referintelui comissiunei bugetare incuviintiaza vinderea casei, facuta de D. fiscalu Mateiu Nicol'a plenipotentiatulu Associatîunei, sî pentru ostenele puse in interessulu sî folcsulu Associatîunei, ise aduce multiamita publica din partea Adunârei generale·

Urmandu la desbaterea detaiata bugetulu Associatîunei pe an. 186⅚ preliminatu de câtra comissiune in sum'a totala de 2100 fl. v. a. sî anume: 1-iu ca remunecatiune pentru Secret. II-lea 200 fl. v. a. 2-a spesele cancelariei sî a sierbi-

toriului 150 fl. v. a., 3-a ajutoriu pentru unu juristu aplecatu la cancelari'a Associatîunei ca scriitoriu stabilu 100, fl. 4-a pentru inavutîrea museului din Blasiu preliminati in anii trecuti insa ne scosi 60 fl., 5-a psntru infiitianda comissiune ortografica 400 fl., 6-a unu stipendiu pentru unu auditoriu de filosofia s'au pentru unu technicu 300 fl., 7-a pentru 5 juristi stipendia a 100 fl., 500 fl., 8-a pentru 6 gimnasisti stipendia a 50 fl. 300 fl., 9-a spesele estraordinari ale comitetului 90 fl. summ'a 2100 fl v. pentru spesele cancelariei Secr. II-lea Rusu e de parere ca150 f.,suntu prea putîni sî propune sa se marésca cu 10 fl., dupa o desbatere incinsa asupr'a acestei propuneri de adaosu la care au luatu parte DD. Papfiu, Mezei, Axente, sî canonicului Negrutiu, propuuerea comissiunei priimindu-se de câtra Adunarea generale cei 150 fl., pentru spesele cancelariei se incuviintiadia. D. Secretariu II-laa Rusu poftesce cá sa se iee in protocolu ca déca summ'a preliminata pentru cancelari'a de 150 fl., nu s'aru ajunge sa nu fia respundiatoriu, acésta dechiaratiune a D. Secr. de câtra Adunare se ia spre sciintia; summa de 100 fl., propuse de câtra comissiune pentru unu juristu la cancelari'a Associatîunei ca scrietoriu stabile se incuviintiaza; summa de 60 fl., pentru inavutîrea museului din Blasiu se incuviintiaza; summa de 300 fl. v. a., preliminata alternativmente pentru unu auditoriu de filosofia ori pentru unu technicu Adunarea generale o incuviintiaza menindu-o pentru unu technicu. Venindu sub discusiune suma de 400 fl., preliminata pentru comissiunea ortografica, acést'a positiune remâne deo camdata in suspensu relegandu-se pâna la ocasiunea ce se ascépta a fi data din partea Comitetului Associatîunei cu motiunea pentru unificarea ortografiei. — Ajungandu sub desbatere propunerea comissiunei in privinti'a preliminateloru 5 stipedii de câte 100 fl., pentru auditori de drepturi sî aloru 6 gimnasisti câte 50 fl., s'au ivitu mai multe pareri esprimate de Domnii Dr. Bobu, Axente Negrutiu, Baritiu sî Macelariu care tóte in principu se 'nvoiau intru aceea, ca contragandu-se din stipendiele preliminate pentru juristi si gimnasisti sa se faca stipendii pentru doritorii de a frecuentá scóla reala. — Diversitatea opiniuniloru se arata numai in summ'a stipendiiloru sî in loculu unde aru fi de a se frecuentá, adeca: in patria ori afara din patria. Adunarea generale decidendu presidiulu enuntia de conclusu, con ragerea stipendieloru preliminate pentru juristi sî gimnasisti in favórea unui stipendiu pentru scól'a reala se priimesce sî suma de 500 fl. v. a. menita pentru stipendii sa se intrebuintiéze cum se va vedé de a fi mai bine sî corespundiatoriu impregiurâriloru. De spese extra-ordinari a comitetului fiindu preliminate de comissiune 90 f. v. a. propune referintele comissionale immultîrea acestei summe cu 10 f. v. a., care propunere priimindu-se de câtra Adunarea generala summ'a intréga de 100 f. v. a. se incuviintiéza. Astfelu fiindu statoritu bugetulu pe 186 5/6 de câtra Adunarea generala inainte de a se purcede mai nainte cerendu-si D. professoru Moldovanu cuventu face urmatórea p r o p u n e r e. Considerandu incurcatur'a ce ni s'au casiunatu chiaru in Adunarea generala presenta din causa ca : in bugetulu statoritu la Hatiegu unele spese, care neincungiuratu aveau a se face, nu s'au prevediutu séu celu putînu nu s'au determinatu limpede; consíderandu ca tóta cas'a sî societatea bineordinata are sa aiba inainte de tóte unu bugetu bineregulatu, Adunarea generala sa decida, cá comitetulu la fia-care Adunaregenerala se puna pe més'a Adunârei generali unu proiectu de bugetu pentru anulu mai deaprópe venitoriu. Acésta motiune punandu-se de câtra presidiu la ordinea dîlei Adunârei generali in intregulu ei cuprinsu, o priimesce sî radica la valóre de conclusu. Comissiunea bugetara la 5 suplici incurse la comitetulu Associatîunei sî anume dela Georgie Muresianu gimnasistu in Blasiu sî Ioann Prodanu clericu in Sabiiu ca concurenti pentru premiulu stenograficu preliminatu in Adunarea generale dela Hatiegu; Sim. Moldovanu sî Andreiu Morariu cu Cosm'a Anca Invetiatori normali in Naseudu, cari ceru remunaratiune pentru cultivarea pomiloru, sî Ioann Cristea maiestru lagatoriu de cârti din Sabiiu, care cere ajutoriu pentru a se provedea cu uneltele necesari, — propune a lise dá astadata negative fiindu bugetulu in estu anu fórte tiermuritu. — Eara suplic'a gimnasistului Filimonu Ilia pentru asemnarea unui stipendiu o recomenda Comitetului. Propunerea comissiunei in privinti'a a tóte suplicile in curse se priimesce. Dlu vice comite alu Zarandului Amos Francu intr'o cuventare mai lunga demostrandu lips'a ce domnesce pela scólele populare, ne avendu Abcdariu cu litere strabune (?!) aru fi de parere, ca pentru unulu care s'aru adoperá de a compune unu ABCdariu cu litere sa i se aplacideze un'a remuneratiune de 50fl, v. a. Acésta propunere de-sî Adunarea o au priimitu cu via placere, totusi ne fiindu la tempu o reléga pâna la alta ocasiune. — Dandu-se ordini de reportare comissiunei a III-a care s'au insarcinata cu conscrierea membriloru noi : R. D. canonicu Mihali cá referinte alu comissiunei citesce numele membriloru inscrisi. Acést'a se ia spre sciintia. —

D. Secr. Rusu cerandu-si cuventu face propunere cá propunerea Associatîunei literaria aradane sa se priimésca sî comissiunea pentru unificarea ortografiei sa se aléga. Pentru propunerea acést'a vorbesce D. Canonicu Negrutiu sî e de parere ca déca Adunarea generala propunerea facuta o aru reduce la valóre de conclusu, loculu conferintieloru comissiunei sa fia Blasiulu. —

D Protopopu Antonelli este in contr'a propunerei facute, din causa ca dela conferinti'a unei comissiuni ca ceea adusa in propunere de D. Secretariu Rusu, nu spereza acelu resultatu care s'aru asceptá. DSea propune infiintiarea unei foi filologice, cârei'a sa i se asemneze cá subventîune cele 400 f. v. a. preliminate de comissiune, sî crede, ca astmodu pregatindu-se materialulu recerutu la unificarea ortografiei pe calea concurentiei libere mai curendu ne-amu apropiá de scopulu doritu. Pentru propunerea D. Secretariu Rusu mai vorbesce D. Popfiu, iara in contr'a acelei' sî in favórea propunerei D. Protopopu Antonelli mai vorbesce Dr. Bobu.— D. Axente propune cá Adunarea generala sa se dechiare ca priimesce in principiu propunerea Associatîunei literaria aradane, iara punerea ei in lucrare sa remana pâna ce s'aru declará sî Associatîunea literaria din Bucovin'a.— D. Dr. Brendusianu este cu totulu pentru de a se lassá câmpu desvoltârei libere in acésta materia de atât'a ponderositate pentru limb'a natiunala, ce stá in legatura intima cu insasi esistinti'a nóstra.— D. prof. Moldovanu sprijinesce pre D. Secretaru Rusu.— D Alessandru Romanu nu vede mare divergintia in ortografi'a transsilvaniloru sî a ungureniloru, este incontr'a propunerei D. Secr. Rusu, sî nici propunerea D. Prot. Antonelli nu o póte spriginí,— propunerea Associatîunei aradane aru fi de a se priimì in principiu, dar deocamdata sa se mai lasé tempu de unu anu de pregatire prin jurnalele ce le avemu, oferindu insusi fói'a ce o are sub directiunea Dsele. In acestu intielesu cugeta de a se insclintiá sî Associatîunea din Aradu.— Dupa inchiaérea desbaterei din trei propuneri ce s'au facutu, punendu presidiulu propunerea D. Alessandru Romanu la votare se accepe sî conclusulu Adunârei generali este : sa se respunda Associatîunei literarie aradane, cumca propunerea facuta din partea acelei'a in principiu se priimesce, dar punerea ei in lucrare se amâna pe unu anu, in care obiectulu divergintiei ortografice sa se ventileze prin foile publice, rugandu pre respectivii DD. Redactori pentru publicarea articuliloru ce se voru scrie in estu obiectu spre ajungerea scopului doritu.—

D. Secretaru Rusu face cunoscutu Adunârei generale cumca la provocarea comitetului Associatîunei nóstre pentru compunerea unui dictiunariu etimologicu sî altulu in cele trei limbi ale patriei, au respunsu D. Simeonu Mangiuc'a Jude de cercu din comitatulu Carasiu, apoi D. Sav'a Popoviciu Barcianu sî Visarionu Romanu, cesti din urma tramitiendu sî cate-va cóle din dictiunarele ce se afla sub tipariu. — Se citescu adressele respectiviloru.— R. D. Canonicu Negrutiu face propunerea, ca unui dictiunariu etimologicu sî altui dictiunariu in limbile patriei sa se desemneze unu premiu de câte o 100 # Densiusianu, Axente, Moldovanu suntu incontr'a propunerei. D. Baritiu se simte indatoratu a vorbì in numeleBrasioveniloru, câror'a nu le-a trecutu nici prin minte ca se cugete la tiparirea unui dictiunariu din fondulu Associatîunei—, s'aru bucurá insa déca aflandu-se unu asemenea opu gat'a, Associatîunea româna transsilvana aru luá a supra-si ingrijirea tiparirei, sî fiindu gat'a, peutru a i se dá unu felu de autoritate l'aru revedé sî premiá.— D. Alessandru Romanu este incontr'a premierei.— Presidiulu resuma propunerile facute din partea D. Secretaru Rusu, Negrutiu sî Baritiu, sî la intrebarea : déca Adunarea generala voiesce a se ocupá cu edarea unui dictiunariu ? Adunarea decide ca voiesce.— Acum venindu la votare propunerea D. Canonicu Negrutiu nu se priimesce. In fine proprnerea Dlui Baritiu cá sa se premieze unu dictiunariu aflatu de corespundiatoru, sî a cârui editiune o va ingrigí Associatîunea româna— se priimesce. — D. Seeretariu Rusu face propunere ca pe venitoriu sa se tiparésca in fia-care anu toti membrii Associatîunei, acést'a se priimesce. Asemenea D. Adm. prot. loann Gallu aduce la cunoscinti'a ven. adunârei ca cei mai multi Abrudeni din caus'a ca nu si-au vediutu numele loru in actele Associatîunei n'au voitu a mai respunde taxele anuale, deci cere cá pe venitoriu sa se tiparésca in unu suplementu sî numele membriloru Abrudeni din anii 1862 sî 1863. Venindu la ordinea dîlei propunerea de membrii onorari la propunerea Dlui Baritiu ca pentru acést'a aru fi trebuitu a se alege o comissiune, carea numele aceloru Domni ce s'aru fi propusu adunârei de membrii onorari se-ifia datu mai nainte, sî fiindu ca acést'a nu s'au intemplatu, propune ca astadata sa remana propunerea

sî denumirea de membri onorari ; propunerea se priimesce.

Presidiulu punendu la ordine alegerea locului sî a tempului Adunârei generale venitóre, la propunerea D. Axente Severu, care in numele Belgradeniloru invita Adunarea se alege de locu alu Adunârei Alb'a-Iuli'a, eara tempulu se prefige pe 15/27 Augustu 1866. — Pentru verificarea protocolului, se alege o comissiune in persónele D. D. Constantinu Cumanu, Basiliu Harsianu, Dionisiu Adamoviciu, Basiliu Duc'a, Ioann Gallu sî Dionisiu Tobiasiu.

Astfelu ajungendu Adunarea generala la finea lucrâriloru sele, presidiulu incheia Adunarea cu o cuventare fórte acomodata solemni âtii,— prin care multiamesce mai antâiu provedintiei pentru ajutoriulu priimitu,— multiamesce membriloru Adunârei, cu sperantia de a se mai intalní la Adunarea generala venitóre, in sfirsîtu multiemesce in numele Adunârei braviloru Români din Abrudu pentru rar'a ospitalitate, cu care au priimitu pre óspetii, — la care D. Protopopu Antonelli respunpiendu multiamesce Rev. Domnu Vice-presiedinte pentru pacienti'a sî intielépt'a conducere, i poftesce cá Atotupoternicului Domnedieu sa-i pastreze sanatatea la multi ani, cá sa-si póta terminá opulu celu de mare pretiu pentru natîune;— dupa care au urmatu intre.tu : Sa traiésca !—

Acést'a este cursulu desbateriloru Adunârei generale din Abrudu. —

Onoratulu publicu cetitoriu va cugetá, ca cu acést'a s'au finitu scrierea celoru intemplate intre muntii apuseni cu ocasinnea Adunârei generale tînute in Abrudu : níci decumu, mai este ceva interesantu sî cu deosebire pentru dómnele nóstre cetitóre, sî adeca : in 17/29 marti sér'a dupa finirea siedintieloru s'au datu unu „balu stralucitu in localulu „Bereriei din Abrudu“ in onórea on. óspeti, la care au luatu parte tóte notabilitâtile;— acésta petrecania au duratu pâna la 4 óre diminéti'a. —

Pela 8 óre dim. cea mai mare parte din onoratii óspeti se grabeau a merge câtra Buciumani, spre a vedé admirabil'a stânca „Detunat'a“—, câci intru adeveru cine vine la Abrudu sî sa nu vada acésta productie a Naturei ?! Acolo-i ascépta o multîme mare de poporu de ambe sexele imbracatu in costumulu loru celu frumosu. — La sosirea on. óspeti cu Rev. D. Vicepresied. Timoteiu Ciparíu sî sî D· Georgie Baritiu in frunte, — intempinati de câtra poporu cu band'a musicala — Dlu Baritiu indata au radicatu unu toastu, prin care multiamesce braviloru munteni pentru acésta cordiale priimire. — Dupa acést'a au datu prandiulu orangiatu de câtra bravii Buciamani in onórea onoratiloru óspeti, la care s'au radicatu mai multe toaste. Dupa prândiu s'au jucatu mai multe jocuri natiunale, atatu din partea Romaneloru nóste Buciumane, câtu sî a Dómneloru, care neau insotitu la acésta petrecania. — Bucuria au fostu de totu mare, asiá incâtu toti cei de fatia au trebuitu sa jóce. Intru adeveru ca admirabil'a stanca „Detunat'a“ au fostu martora unei festivitâti sî petrecanii fórte rare, cârei asemenea voru trece ani sî nu va mai fi. Nu potu sa nu amintescu sî sa nu-mi esprimu bucuri'a; pentruca bravii Buciumani inca n'au remasu inderep ulu Abrudeniloru fatia cu priimirea on. óspeti;— ei au fostu fórte ospitali sî s'au portatu câtu se póte solidu,- semnu ca poporulu acest'a bravu inca inaintéza cu tempulu, sî pricepe missiunea sea, sî scie ca elu are sa represenieze pre p porulu celu mai bravu din lume. Fia dîsu in interessulu adeverului, ca acésta purtare a braviloru Buciumani se póte adscrie mai multu on. D. Parochu din Buciumusiasa Iosifu Tiur'a sî D. Notariu localu Alessandru Danciu!

D. A.

Din calatori'a P. S. S. Episcopului Aradului câtra Sabiiu.

Din cerculu Muresiului $^{10}/_{8}$ 1865.

(Continuare sî capetu din nr. 66 sî 67.)

Mâne dî in 6/8 la 9 óre diminéti'a aduseramu pre bunulu sî V. Archipastoriu in S. biseric'a Totu-Varadiei, unde inbracandu-se in tóte vestmintele archieresci, incepù priimirea unui clericu la treptele preotîei, cu care ocasiune bine voi I. S. sî pre 4 prunci scolari purtatori de lumini, ai inaintá la prim'a trépta a preotîei, chirotonindu-i de ceteti sî purtatori de lumini ai bisericei, sub ocaciunea cârei solenitate cantandu la lacrimele parintiloru, ce priviau capetele prunciloru in pól'a Il. Sele, sub omoforu archipastorescu, sternì in inimile nóstre cu multa placere cuvintele cele domnedieesci „Lasati pruncii sa vina la mine sî nu-i opriti pre ei, ca unor'a cá acestor'a este imperati'a ceriuriloru.“

Mai departe, incependu-se S, Liturgía, cu impreuna asistarea a 3 Protopopi, 1 Protosingelu, 3 Preoti, 1 Protodiaconu sî 1 Diaconu; se urmá sfintîrea Diaconului intre Preotu sî acelui alesu intru Diaconu, sî asiá se finì o solenitate nemai vediuta in pârtile acestea nici odata.

Nu vomu trece cu vederea, ca fiindu dîu'a nascerei M. S. C. R. Imperatu sî Rege alu nostru Franciscu Iosifu I. ce pretutindenea se serbéza de poporulu românu cu o distincta pietate, acea ceremonia o celebrà insusi Il. Sea, sî cu punerea ingenunchi, inaltià rogaciune ferbinti câtra parintele cerescu, pentru parintele toturoru popóreloru austriace, dupa care Il. Sea, suindu-se pre amvonu, cu o rara in feliulu seu elocuintia rostî inaintea poporului, tóte bine facerile, sî tóte bunatâtîle, ce ne curgu ne incetatu, dela isvorulu celu nesecatu, sî parintescu a S. M. S. Imperatului sî Regelui nostru, la care corulu intonà: La multi ani! sî pâna I. Sea impartî anafor'a, se cantá Imnulu poporului ; sî asiá petrecuramu pre Il. Sea, la cortelulu seu.

La prândiu, Il. Sea, radicandu-se in picióre, radicà primulu toastu, pentru M. S. sî apoi comitatu de óspeti, singuru cantà: La multi ani ; aseminea alu doilea toastu pentru Escelentî'a Sea D. Archiepiscopu sî Metropolitu A n d r e i u Baronu de S i a g u n 'a, pentru carele numai singuru cantà : La multi ani.

Asiediandu-se Il. pre scaunu, D. P. Totu-Varadiei, cá proprietariulu casei radica alu 3 toastu pentru Ilustr. Sea D. Episcopu ; dupa care Il. Sea continuà mai deperte pentru toti cei de fatia.

Mai pre urma V. D. P. alu Lipovei, radica toastulu seu, multiemindu Il. Sele, pentru aretat'a amóre parintésca, sî innalt'a gratîa, ce au bine voitu cu acésta osasiune a manifestá toturor'a.

Dupa amédi, Preotii sî Invetiatorii merseramu in corpore, spre a luá binecuventarea de despartîre sî remasu bunu. Dupace Il. Sea aretà Invetiatoriloru indestularea sea cu conducerea corului in S. biserica sî portarea loru, de nou aducendu-le aminte sî indemnandu-i spre plinirea oficiului loru, conducatoriulu preotu luà cuventulu de remasu bunu : Acum au sositu tempulu, cá sa ne despartîmu, Il. Domnule ! cu umilintia ne rogâmu, demite-ne pre noi stapâne prin archipastorésc'a benedictiune, sî noi din inima ferbinte dorimu : Cá Domnedieulu poteriloru sa Te tina, sa Te intarésca, cá calatorindu in pace, sa Te vedemu re'ntorsu intru deplina sanetate ; Domnulu nostru Iisusu Christosu, carele au caletoritu cu Luc'a sî cu Cleop'a in Emausu, sa caletorésca dimpreuna cu Il. Ta, sî sa dea Domnedieulu poteriloru, cu aceeasi inima plina de bucuria sa vini inapoi, cu care s'au re'ntorsu Luc'a sî Cleop'a in Ierusalimu, dîcendu celoralalti invetiacei . . . „Amu vediutu pre Domnulu, amu vediutu pre Domnulu.“

M a i m u l t i P r e o t i.

Revist'a dîuaristica.

„Debatte“ din 2 Septembre ne asigura ca publicarea decissiuniloru p. n. in privinti'a Transsilvaniei trebuie sa urméze in septemân'a acést'a. Câtu despre programulu de actiune alu regimului dîce „Debate“ ca dupacum aude, acel'a va fi asiá precum au opinatu dens'a mainainte sî adeca : ca diet'a Transsilvaniei va aveá sa decida despre uniune sî asiá va fi numai ad hoc. Mai incolo spune, ca o comissiune regnicola s'aru insarcinà a statorí cum sa fia acésta uniune in privinti'a legislatiunei sî cari sa fia marginele autonomiei pretinse de Transsilvani'a, in ceea ce privesce administratîunea sî legislatiunea. Respingendu guvernulu ori ce mijlóce maiestrite se va tînè strinsu de terenulu legalu. In intielessulu acest'a bas'a dreptului o formé-za legile dela 1791, diplom'a Leopoldina sî sanctiunea pragmatica, lânga care adaugendu-se sî indreptatîrea egala a natiunalitâtîloru tóte la olalta voru formá basele dietei. Censulu va fi celu de 8 f. afara de darea capului sî alte crescâri. Loculu dietei va fi Clusiulu.

Cam acestea aru fi dara cele ce le dîceá „Debatte“ despre actiunea guvernului in Transsilvani'a.

„Debatte“ i pare bine ca actiunea acést'a pe carea o numesce sî compromissu au aflatu inaintea „Pressei nóue“ óresi care gratia. Mai incolo speréza, ca prelânga tóte sumutiârile centralistiloru Românii sî Sasii voru cunósce câtu e de parte compromissulu de a tradá interessele loru, séu dupa cum le place ómeniloru a dîce ai predá gratîei séu disgratîei Magiariloru.

„Déca voru negá Românii poterea cea legatóre a dietei din 1848 atunci sa le fia iertatu sî natiuniloru magiare a negá poterea a d u n â r e i din Sabiiu.

„Déca Românii nu se supunu dietei istorice legale, nu potu pretinde, cá natiunile cele din vechime constitutiunale sî indreptâtite a Magiariloru sî Secuiloru sa se supuna legiloru care li le-au dictatu adunarea din Sabiiu. Sa lasa Ungurii de pretensiunea, ca liter'a l e g e i e obligatória, atunci Românii nu potu nici decum dechiará de santa sî neatingivera liter'a o c t r o i r e i. Dîcu Românii cu dreptu, ca ei nu mai potu suferí o suprematîa magiara, atunci abuna sema nu voru cere, ca Magiari sa-si plece cerbicea unui jugu romanescu.

Dupace insîr'a apoi mai departe ca Sasii independinti de multu astépta sa scape din imbratiesiarea cea inadusitóre a birocratiei ; ca Sasii suntu unu poporu constitutiunalu vechiu, dedatu de a se miscá pe unu terenu tare sî nedisputabilu — provóca pre ambe natîunile Românî sî Sasi sa dea mân'a de impacare.

„Cert'a intre frati au duratu destulu. Tiér'a e in referintiele ei de dreptu struncinata, administratiunea ei bolesce de o mie de rele, seraci'a poporului sî cu ea demoralisatiunea iá dimensiuni totu mai mari.

„Resboiulu intre frati — de oribila aducere aminte — au incetatu, dara patri'a sangeréza inca mereu din o mie de rane. Nice un'a din aceste nu se potù inchide, pentruca nu se inchidu mormintele in memoriele ómeniloru, pe câtu tempu duréza cért'a. Nu e cu potintia cá sa nu fia vre-unu patriotu dincolo de Kiralyhágo, cârui'a sa nu-i dîca consciintia : Noi amu cercatu cu ura imprumutata sî noi neamu ruinatu ; sa cercamu acum odata cu incredere imprumutata.

Se bucura dupa aceea, vediendu ca astfeliu de idei au inceputu a prinde radacina sî intre Românî. Amintesce de „Gaz. Tr.“ carea s'au esprimatu, ca spre scopulu unei intielegeri chiaru sî despre uniune in o dieta legala, de ce sa nu participe sî Românii ? sî apoi sa intórce câtra regimu punendu-i la inima sa grijésca, ca alegerile sa le intogmésca de asiá, incâtu sa desvólte sî intarésca dipusetiunea cea impacatóre a Românîloru.

Dupa ce arata ca regimulu sî pâna acum s'au purtatu cu Românii cu crutiare, lasendu-le notabilitâtîle in posturi sî dupa ce crede ca censulu nu va fi objectu de scandela, pentruca acést'a e hotâritu in legea dela 1848 sî in fine dupa ce arata câtu este de greu de modifica o atare lege incheie : ca la urn'a alegeriloru voru lipsí unele din capetele ce se numera, dara nu din capetele care numera. Representantii romani nu voru perde nimicu din insemnatatea loru, ci voru castigá drepturile natiunei loru, avendu sanctiunea unei diete legitime.

„Patriotii Românî voru scí de siguru pretiuí castigulu acest'a. Pentruca asiá e de bine, de tare, de siguru omulu pe terenu legitimu ! Sî de aceea pelânga tóte geruirile centralistiloru, incredintiandu-ne in geniulu celu bunu alu poporului sperâmu, ca acusi va venî dîu'a cea binecuventata, in carea fiii Tradssilvaniei voru serbá serbatórea cea frumósa a impacârei“. . .

S a b i i u 26 Augustu, Astadi au parasitu sî Presîdiulu in. reg. Guvernu Sabiiulu; pe 15 Sept. st. n. va parasí cetatea nóstra sî sectiunea prntru desdaunarea pamentului. —

S a t u l u n g u 8 Augustu (Intârdîata din lips'a spatiului.) Astadi fura comunele nóstre Sacele norocite a mai priimì inca odata in mijloculu loru pe fostulu Protópopu Ioann Popasu, acum in demnitate de Episcopu. Faim'a despre venirea acestui barbatu stralucitu, cu care au petrecutu locuitorii acestoru comune mai 27 ani, umplù de bucuria inimile toturor'a, ceea ce s'a doveditu prin priimirea ce iau facutu esîndu-i mai multi calâreti sî trasuri pâna la marginea otarului spre intimpinare. Acî Prea santî'a Sea vediendu-se póte pentru cea mai din urma óra intre fostii sei fii sufletesci, — de-sî unii dintre acesti'a voiau a-lu intempiná cu vreo câte-va cuvinte de bunavenire, — i prevenì cu indatinata-i amóre parintésca luandu singuru cuventulu. In fine pornira cu totii sî venira in ordine buna pâna la biseric'a vechia din Satulungu, unde Prea sfintî'a Sea dupa sevarsîrea servitiului Ddieescu de sér'a rostì unu cuventu patrundiatoru in care multiamì atâtu Preotîloru câtu sî mireniloru pentru increderea ce-i aretara sub tempulu pastoriei sele ; i rogà apoi cá totu cu acéstasi bunavointia se fia sî câtra fiitorulu loru Protopopu sî incheia cu unu intreitu „remaneti senatosi“ ceei'a ce stórse lacrimi din ochii toturoru auditoriloru. Nu atâtu cuventulu acest'a fu caus'a carea ne facù sî ne face sa varsâmu lacrimi de intristare, ci mai multu daun'a cea mare, ce o simtîmu pierdîndu pre acestu barbatu meritatu, carele va remané ne stersu din inimile nóstre pentru totudeun'a. — Domnedieu sa-i lungésca viéti'a sî sa-lu duca in pace sî sanetosu la nóu'a Sea resiedintia ! —

Varietâti sî noutâti de dî.

Prin unu emisu gubernialu din 27 Iuliu a. c. nr. 18,441 se face cunoscutu ca bancnotele in moneta conventiunala se voru mai schimbá la cassele c. r. numai pâna la 1 Ianuariu 1867, iara cele de 10 f. val, austr. rosii (form'a vechia) pâna la 1 Octobre 1871.

Pentru scbimbarea celoru de moneta conventiunala trebuie respectivii sa se adresseze inscrisu la Directiunea bancei; pentru cele de 10 f. v. a. form'a vechia se mai lasa terminulu pâna la fineá lui Septembre 1865, cá sa se póta schimbá la tóte cassele; dela care terminu insa, sî pentru acestea doritorii de a le schimbá, voru trebuí a se adressá inscrisu la Directiunea bancei in Vienn'a.

Publicarea

summeloru incurse la fondulu Assoc. transsilvane româna dela 8 Augustu c. n. a. c. pâna la 24 Augustu c. n. 1865.

(Continuare sî capetu din nr. premergatoriu.)

2) D. Juristu abs. Albertu Sierbanu a platitu tax'a de m. ord. anii 186$^{3}/_{4}$ 186$^{4}/_{5}$ in sum'a 10 fl. v. a.

3) prin D. V. Capitanu sî Col. Assoc. I o a n n C o d r u Dragusianu s'a tramesu la fondulu Assoc. cá taxe de m. ord. pe an. 186$^{4}/_{5}$ dela 6 D. D. membrii 30 fl v. a. sî anume :

a) dela D. Notariu primariu Danielu de Gremoiu 5 fl., b) Asessoru Maieru 5 fl., c) Jude tractualu Samuilu Paserariu se alfa in rest, pe an. 186$^{3}/_{4}$ 5 fl., d) Capitanu c. r. in pensiune Basiliu Siandoru Stanciu 5 fl., e) Protopopu Petru Popescu 5 fl., f) Asessoru mercantile Georgie Eiseru 5 fl.,— Sum'a 30 fl.

4) D. Jude procesuale in Uniadur'a Georgie Nandr'a tramete tax'a pe an. 186$^{4}/_{5}$ in suma 5 fl. v. a.

5) prin D. Protop. sî Col. alu Assoc. V a s i l i e R o s i e s c u s'a tramesu la cass'a Assoc. 10 fl. v. a. sî anume:

a) dela D. Protop. Ioane Pamfilie tax'a pe an 186$^{4}/_{5}$ 5 fl., b) D. Oficialu la comissiunea de desdaunare in Clusiu Georgie Selinc'a (Szeling) tax'a pe an. 186$^{4}/_{5}$ 5 fl.,

6 D. adm. Protop. in Ofenbai'a Nicolae Fodoreanu tramite tax'a de m. ord. pe anulu curente 186$^{4}/_{5}$ 5 fl.,

7) prin D. Col. alu Assoc. I o s e f u F i l i p u negotiatoriu in M u r e s i u O s i o r h e i u s'a tramiau la fondulu Assoc. cá taxe de m. ord. pe anulu 186$^{4}/_{5}$ 45 fl., v. a. si pentru actele Assoc. 5 esempl. 6 fl. 50 xr. cu totulu 51 fl. 50 xr. sî anume : taxe m. ord. dela urmatorii P. T. Domni :

a) dela D. Asessoru la Tabl'a reg. Georgie Romanu 5 fl., b) D. Asessoru la Tabl'a reg. Nicolae Gaetanu 5 fl., c) D. Assessoru la Tabl'a reg. Antoniu Stoic'a 5 fl., d) D. Asessorn la Tabl'a reg. Mateiu Popu Grideanu 5 fl., e) D. negotiatoriu Radu Fogarasi 5 fl., f) D. negotiatoriu Iosefu Filipu 5 fl., g) D. negotiatoriu Georgie Moldovanu 5 fl., h) D. negotiatoriu Daniilu Moldovanu 5 fl., i) Biseric'a gr. cat. din Muresiu-Osiorheiu 5 fl., k) pentru 5 esempl. din actele ad. gen. Assoc. I—IV. 6 fl. 50 xr. Sum'a totala 51 fl. 50 xr.

8) D. Parochu in Cricâu Petru Truti'a tax'a pe a. c. 5 fl.,

9) prin D. Colectoru in Blasiu G e o r g i e P o p 'a s'au tramisu la fondulu Assoc. 5 fl. v. a., cá taxa de m. ord. pe a. c. 186$^{4}/_{5}$, pentru D. deragatoriu metrop. Alessandru Neagoi.

10) D. Archivariu alu Assoc. V i s a r i o n u R o m a n u a depusu la Secret. Assoc. tax'a m. ord. pe an. curinte 186$^{4}/_{5}$ pentru DSea sî pentru D. Dr Nicolae Stoi'a in suma de 10 fl.,

(s'au transpusu in aceeasi dî la cass'a Assoc.)

11) La celi 30 fl. v. a. publicati in nr. 60 ai „Tel. Rom.“ pag. 239 p. 11 lit, h) dupa verificarea facuta din partea cassei pentru D. D. N i c o l a e G a n e s c u din Brasiovu, sa se mai adauge inca 5 fl. v. a.

Dela Secretariatulu Associatîunei transsilvane romane.

Sabiiu in 24 Augustu 1865.

Nr. 32—2 **Concursu.**

Devenindu vacanta statîunea de Invetiatoriu din Comun'a M o h u, cu aceea este impreunatu unu salariu anuale de 110 f. v. a. din cass'a alodiala comunala, cuartiru naturale provediutu cu tinda, sî o camara sî cinci stangini de lemne de focu, pentru ocuparea acelei statiuni, se deschide prin acést'a Concursu, pâna la 1 Septembre a. c.

Competîtorii au a-sî indreptá cererile cu mâna propria scrisa sî dupa lege timbrate la subscrisulu, documentandu :

1. ca suntu de religi'a gr. res.
2. ca suntu Clerici, séu pedagogi absoluti ;
3. ca suntu Cantareti bisericesci bine deprinsi :
4. ca suntu in privinti'a morala sî politic'a nepatati sî
5. ca, casatoriti fiindu, traiescu cu sotîile loru, in fric'a lui Domnedieu.

Sabiiu 13 Augustu 1865.

I o a n n P a n o v i c i u, Protopopu. gr. res. alu tract. Sabiiului II. sî Inspectoru Scol. district.

Nr. 34—1 **Concursu.**

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca gr. res. din opidulu Ili'a, cu care este inpreunatu unu salariu anuale de 200 fl. v. a. cuartiru, sî lemne de focu pentru ocuparea acelei'a se deschide prin acést'a Concursu pâna la 15 Septembre a. c. c. n.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au de a-si asterne cererile sele prevediute cu domentele :

1) Ca suntu de religi'a gr. or.

2) ca au absolvatu gimnasiulu inferioru, s'au celu putînu 2. clase gimnasiale, sî cursulu pedagogicu séu clericalu in institutulu Archidiecesanu,

3) Sa produca cunoscintia indestulatóre despre limbile patriei ;

4) Sa produca testimoniu de moralitate buna, sî caracteru nepetatu.

Cu aceste documente au de a se adressá la subserisulu Inspectoratu districtualu pâna la terminulu mai susu prefiptu.

Ili'a 23 Augustu 1865.

I o a n n e O r b o n a s i u, Prot. sî Inspect. Distr.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman.. joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a toiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe anu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 69. ANULU XIII.

Sabiiu, in 2/14 Septembre. 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Cuventulu Rev. D. Timoteiu Cipariu,

Vicepresiedintelui Associatîunei transsilvane, la deschiderea adunârei generale din Abrudu in 16/28 Aug. 1865.

Preastimati domni sî frati!

Asiu fi doritu din tóta anim'a, cá sî cu ocasiunile de nai nainte, nunumai eu, ci noi cu totii câti ne aflâmu acum sî ne aflaramu la adunârile cele mai deaprópe trecute: cá Preaveneratulu Presiedinte alu acestei Associatîuni sa se fia potutu aflá in mijloculu acestei stralucite adunâri, spre a o conduce cu tóta energi'a indatinata sî cu tóta insufletîrea, ce scie insuflá in animele toturoru, sî a nu lasá sî acum, a 3-a óra, acésta sarcina atâtu de grea pe umeri asiá de nepotinciosi, sî mai alesu in momentele, candu sî acum amu de a suferi din partea unoru schimbâri aprice in sanetate-mi, sî abiá cutezai a plecá intr'o caletoria asiá de lunga sî molesta pentru celu patimasiu, spre implinirea unei obligatîuni atâtu de importante. Insa sî acum, atâtu ostenele puse in caus'a ierarchiei sele, câtu sî alte acte oficióse, nu lasara pre Escel. Sea, precum avù bunatate a-mi scrie, nici cu acésta ocasiune a ocupá acestu scaunu, la carele sî a dóu'a óra l'a chiamatu increderea generala a adunâriloru Associatîunei. Insa pre câtu mi este de mare parerea de reu a mea sî a nóstra a toturoru pentru absenti'a Esc. Sele, pre atâtu-mi este de mare sî bucuri'a de alta parte, ca Domnedieu, bunulu parinte alu nostru toturoru, ne-a adunatu iarasi la unu locu, ca sa ne consultâmu sî mai incolo de afacerile Associatîuneî nóstre, sî despre mijlócele, ce suntu a se luá pentru de a inaintá scopulu acestei'a: literatur'a sî cultur'a natîunala. Câci déca scopulu e asiá de mare, sî cu atâtea greutâti impreunatu, precum fia-care din noi simte sî scie, sî déca acestu scopu e atâtu de comune pentru tóta natîunea româna nunumai din patri'a nóstra, ci sî mai departe, fiindca resultatele sî consecuintiele ori câroru intreprinderi nici odata nu remânu restrinse la cerculu, pentru care s'a intreprinsu, ci totdeun'a si intindu undele sele giuru impregiuru in tóte pârtîle, atunci sî nevointi'a nóstra, zelulu, nepregetarea, inca se cade sa fia comuna, a toturoru, din tóta anim'a, cu tóta caldur'a, sî din tóte poterile; pentru ca resultatele mari nu se potu castigá cu poteri mici, sî causele natîunali, ori de ce natura sa fia, nunumai politice, ci sî cele literarie sî cele de cultura, suntu totdeun'a cause gigantice, care nu le potu duce in efectulu priimirei, pregatitorii de avere sî de activitate sî barbatii cu energia sî promti la ori ce sacrificiu câtu de mare sa fia.

Cá Presiedinte in ór'a de acum asiu avé obligatiune, de a dá celu putînu o repede idea despre progressulu, ce a facutu Associatîunea nóstra in respectulu inaintârei literaturei câtu sî alu culturei natîunali—, insa acésta idea, credu eu, ca fiacarele dintre noi va poté sa si o faca insusi din raportulu activitatei comitetului centrale in decursulu anului, ce acum'a se incheia. Ear déca cumva ide'a, care va sa si o formeze cine-va in acestu respectu, nu va respunde deplinu asceptârei interne a sele, asiu rogá sa se iee in consideratiune, sî ce amu dîsu mai susu despre resultatele mari, dupa ce poterile Associatîunei nóstre atât'a suntu de mici, câtu e de mirare, cum amu sî cutezatu a ne apucá de scopuri asiá de inalte cu poteri sî mijlóce atâtu de micsióre.

A venitu tempulu, credu eu, in care mai cu multa seriositate sa considerâmu momentositatea intreprinderei nóstre, sa ne scuturâmu ori din letargia ori din nepasare, sa lasâmu nou sboru spre a dá aripi Associatîunei intru scopurile eii, pentruca a o lasá sa stagneze sî sa se innece in nepotintiele sî neaverea eii, aru fi lucru prea tristu sî pecatu fórte mare.

Semnele precurgatóre insa-mi dau inima sa sperezu, ca adunarea de acumu va sa faca epoca nóua in analele Associatîunei nóstre. Dee cerulu, cá acestu locu classicu alu vechiloru nostri parinti sa insufle in inimile nóstre ale toturor'a spiritulu acelui poporu mare, carele in tóte pârtîle lumei, unde au petrunsu cu bratiulu loru celu vertosu, au introdusu sî cultur'a impreuna cu literatur'a romana.

Adaugu salutarea mea cea mai cordiala atâtu câtra Ven. Adunare generala, câtu sî in numele acesteia câtra prea demnii cetatieni ai locului acestui'a, cari ne-au cuprinsu cu atât'a cordialitate fratiésca sî ospitalitate rara.

Totdeodata dechiaru siedinti'a adunârei generarie de deschisa.

Ce mai dîcu dîuariele?

Tactic'a barbatîloru de statu magiari, pân' acum acoperita in velulu secretului, astadi se vede in tóta estensiunea eii. Pecandu lumea se asceptá, ca va sa se conchiame diet'a ungara, ca aceea va 'ncepe indata negotiatîunile cu imperiulu pentru cestiunea dreptului de statu etc, pe atunci barbatii de statu unguri au apucatu a desfasiurá ghemulu dintr'alta parte. Ei judeca sî concheia asiá: Diet'a ungara se va conchiamá, dar inainte de a 'ncepe lucrârile sele, trebuie sa fia intréga, câci i n t r e g i t a t e a este un'a din calitâtîle eii nedispensabile; spre a fi insa intréga, trebuie sa iee parte la dens'a sî ablegatii Transsilvaniei, cá ai unei pârti intregitóre ai regatului Ungariei. Deputatii acestia transsilvani insa numai in diet'a transsilvana se potu alege; prin urmare mai nainte trebuie conchiamata diet'a transsilvana, carea conchiamandu-se pe bas'a legei din 1848 de siguru se va pronunciá pentru uniunea cu Ungari'a, va alege deputatii sei pentru Pest'a sî — se va inchide. Va sa dîca: cestiunea ungara se 'ncepe cu cestiunea transsilvana.

De aceea diet'a transsilvana, ce are a se conchiamá in curendu, este pusa acum in prosceniulu desbateriloru jurnalistice, sî unele din cele mai esentiale intrebâri, ce se punu, suntu: ca óre ce voru face Românii sî Sasii fatia cu acésta dieta? óre deplini-se-va uniunea? sî ce urmâri va avé ea pentru posi tîunea imperiului intregu?

„D e b a t t e“— cunoscut'a fóia magiara in limb'a germana- are cea mai buna sperantia, ca atâtu Românii câtu sî Sasii voru alege sî voru intrá in dieta. Ea scrie: „P. n. decisiuni i n a f a c e r e a t r a n s s i l v a n a au urmatu. Emisele regesci au sî-mersu la Guberniu la Clusiu. Acelea numai dupa publicarea in Guberniu voru strabate in publicu. Pân 'atunci potu sa mai tréca 3—4 dîle.

Faimele latîte cu atât'a zelu din partea amiciloru nostri centralistici, dupa cari Românii de dincolo de Királyhágo aru fi hotarîtu, a nu tramite deputati la fiitórea dieta transsilvana, credemu ca voru remané numai faime. Nóue ni se pare ca avemu cuventu a sperá, ca inteligînti'a româna se va apucá de acésta cestiune cu acea minte asiediata sî cu acea placabilitate, carea e de lipsa de tóte pârtîle, déca e sa ne succéda a esî din miseri'a politica. O notabilitate româna se dîce ca s'aru fi declaratu: „Noi simtîmu miserabilitatea acestoru impregiurâri intocmai cá sî Magiarii sî Secuii, macarca acestia pare ca credu, ca noi ne aflâmu intr'ensele bine de minune. Noi vomu dovedí, ca voimu cu seriositate placabilitatea sî crearea de referintie statornice. Ne place a sperá, ca Magiarii sî Secuii nu ne voru remané datori cu aceeasi dovéda din partea loru.“

Sciri totu asiá de'mbucuratóre vinu din Sasíme. In epistol'a unei personalitâti de acolo fórte cu influintia se dîce: „Poteti fi incredintiati, ca inteleginti'a independinte a toturoru natîuniloru nóstre nu este de credinti'a acea, cá candu aru fi periculosu pentru imperatu sî imperiu, déca fiii aceleiasi tieri in fine si-voru aduce aminte, ca suntu frati, sî voru face capetu certei indelungate.“

Pentru alegerile din Transsilvani'a trebuiescu optu septe-

mâni. Déca dar conchiamarea va urmá in 10 ale acestei luni, diet'a se va aduná in cele d'antâiu dîle ale lui Novembre.

Patruspredîece dîle dupa publicarea hartíei de conchiamare pentru diet'a transsilvana are sa urmeze conchiamarea dietei u n g a r e, fiindca dela conchiamare pâna la deschiderea dietei trebuie sa tréca ce-va preste 10 septemâni, asiá representanti'a ungara a tierei póte incepe siedintiele sele la mijloculu lui Decembre, va sa dîca o luna dupa deschiderea dietei transsilvane. —

„O s t-D e u t s c h e P o s t“ vorbindu despre argumentârile „Debattei“, le combate din tóta poterea. „Nu vomu vorbí dîce mai pe largu despre acésta violentia (adeca uniunea), cristalisata in forme legale la parere. Dorimu numai, cá acelesi tînte reapucate sa nu aiba dinainte-le aceleasi câli semnate cu urme nesterse de sânge. Asiá numit'a lege de uniune de multu este discutata sî judecata. Aru fi celu mai nefericit'u lucru pentru monarchia sî coróna, déca pre elotii (sclavii) de sute de ani, pre Românii, ce numai prin diplom'a din Octobre sî constitutîunea din Februariu, va sa dîca prin imperiu au ajunsu la positîune de dreptu, pre Românii, dîcu, acésta massa de potere primitiva, amu voí a-i predá de nou suprematíei magiare. Câci uniunea este domnirea Magiariloru; uniunea dà Unguriloru maioritatea in Transsilvani'a, de óre ce populatîunea ungara din Ungari'a sî Transsilvani'a se contopesce atunci intr'un'a; atunci apoi ce au Românii de asceptatu? O fóia magiara dîce inca de acum, ca Ungurii n'aru avé nimicu incontr'a priimirei Românîloru cá natîune legala; insa pentru ce acésta priimire, dupace legile din 1848 au proclamatu egalitatea legei? Ast'a nu e ironia, ci vorbitu seriosu. Se facu dara provocâri la acele legi, contr'a câror'a Românii s'au aperatu cu tóta poterea loru! In modulu acest'a se pregatescu Magiarii inca de acum, pana candu inca n'au ajunsu in Transsilvani'a la potere, a 'mplini „dreptele dorintie ale Românîloru sî Sasiloru!“ Bine, Transsilvanenii au avutu ocasiune de ajunsu, a studiá in viéti'a moderna in modu practicu, ce va sa dîca „credinti'a punica.“ Dieu loru nu le e doru a continuá studiele acestea.

Dar chiaru sî la casulu acel'a-ce nu se nimeresce — candu lagea pentru uniune aru fi neatacabila, póte-se realisá fâra octroire? Conducatorii de astadi insîsi sacrifica legalitatea uniunei, recomendandu o dieta transsilvana separata cá compromissu pentru transitiune. Ei dara insîsi calca pe terenulu octroiriloru.

Pentrucá déca terenulu din 1848 este neconditîunatu legalu, apoi ori ce dieta transsilvana in forma este nelegala; ear déca statulu din 1848 nu se póte acceptá cu un'a cu dóue, apoi ini ntielesulu continuitâtii de dreptu transsilvanu esista numai o dieta pe bas'a articuliloru de lege din 1791. Sî 'n adeveru se pare, ca Cancelari'a aulica pentru unu momentu a fostu la 'ndoiéla, ca óre in dilem'a acést'a a dreptului sa nu se hotarésca pentru statulu din 1847.? In fine insa se pare ca au invinsu statulu din 1848. Ear déca dd. Majláth, Kemény, Mikó, Apor etc. — despre d. Cancelaru aulicu Contele Haller, spre mirare, nu se face pomenire nicari'a; Gubernatorulu d. e. transfere guberniulu dela Sabiiu la Clusiu, fâra de a 'ntrebá mai inainte pre d. Cancelariu de curte; — déca dd. acesti'a suntu de parere, ca ori cum nu se mai póte infatîsiá lumei inca odata teatrulu dietei din anulu 1847 cu stabulu generalu eschisivu unguresc nobilu, apoi fiacare dieta, care se abate cu o iota dela acele legi din 1791, care d. e. admite la representare sî pre confessiunalii greco-orientali sî pre nenobilii din comitate, este nelegala, afara inca de aceea, ca mai nainte aru trebuí reconstituitu guberniulu legalminte sî aru trebuí suspendatu mai nainte sî tribunalulu supremu transsilvanu infiintiatu de curendu cu sanctîunea Maiestâtii Sele.

Ear déca diet'a e sa fia sî trebuie sa fia octroita, pentru-ce sa ceremu dela Maiestatea Sea o octroire nóua? Déca dominéza legea necessitâtii, apoi sî o dieta nóua nu póte ajunge valóre mai mare de dreptu, fiindca sî ea trebuie sa fia octroita. In pamentulu legalitâtii stricte— ce 'ntielegeti voi (Magiarii) printr'ens'a— nu veti poté resadí niei candu o dieta transsilvana. Nici legalitatea dietei ungare, nici a celei transsilvane nu este conditîunata prin uniune. Acést'a e nedisputabile. Asiá dara josu cu masc'a legalitâtii,— sî ceea ce sunteti, cutezati a sî pare! —

„N e u e s F r e m d e n b l a t t“, cautandu mai de aprópe la cestiunea transsilvana, afla, ca aceea n'aru fi tocmai asiá greu de descurcatu. Ungurii, dice ea, stau pe bas'a dreptului loru; o parte essentiala a acestui dreptu e legea de uniune din 1848. Déca ministeriele eventuale nu s'aru fi departatu din cause de oportunitate dela calea legala, uniunea Transsilvaniei n'aru fi devenitu nici candu obiectu de cérta intre popórele dincolo de Lait'a. (Dar la 1848? Red.) Popórele slavo-germane n'aru avé lipsa a se intrepune in acésta causa pâna atunci, panacandu prin uniune s'aru vedé sfasîata constitutîunea austriaca. Acést'a insa nu o va nici uniunea (? Red.) sî apoi deocamdata stâmu numai acolo, ca sa se intrebe diet'a transsilvana, déca va ori nu va uniunea cu Ungari'a; alt'a 'ntrebarea, ca óre decretá-va diet'a uniunea cu Ungari'a. (N. Frdb. despre acést'a nu se va mai indoí, déca va aflá, ca alegerile au a se face pe temeiulu legei electorale din 848. Red.) Fói'a acést'a, din punctu de vedere impartîalu nu vede resarindu nici unu periculu din uniune, numai sa tamita diet'a din Pest'a deputati la Reichsrath. (Eftina politica! Red.) —

Din voci romanesci in privinti'a alegeriloru cea d'antâiu ni s pare a fi a dlui B. in G a z. T r., care dîce, ca inteliginti români, cu câti DLui au avutu ocasiune a se intalní, sunu de parerea aceea, ca Românii n u m a i pe bas'a legei din 1863 sa aléga deputati dietali, pe bas'a altei'a n u!

Sî noi, incâtu amu avutu ocasiune a audî parerile dintre Români, credemu, ca ei dupa legea din 1848 n u v o r u alege.

Protocolulu

Conferintieloru invetiatoresci din archidieces'a gr. or. a Transsilvaniei, Protopopiatele Sighisiórei sî alu Palosiului tînute in Sighisióra in localitatea scólei gr. or. in 23 sî urmatórele dîle ale lunei lui Augustu 1865.

Conferinti'a I. din 23 Augustu a. c. ante de prândiu, se deschise din caus'a intardîârei mai multoru invetiatori la 10 óre prin PP. Cinstiele Sele Parintele Protopopu gr. or. Zacharia Bâu alu Sighisiórei, sî Parintele Administratoru Prot. alu Tract. Palosiului Ioann Gheaj'a, sî inca vr'o câti-va preoti din ambele tracte au participatu la conferintie pâna in fine. Celu d'antâiu dupace s'au insinuatu toti invetiatorii in list'a de conscriere aici alaturata ·/. tînù o cuventare potrivita scopului adunârei; dupa aceea se citì din partea Par. Adm. Ioann Gheaj'a circulariulu Inspectoratului supr. Scolare de sub N. Scol. 33. de dato Sabiiu 1 Iuliu a. c. 1865.

Dupa aceea sa trecù la alegerea de comissariu locotînatoru alegendu-se unanimu Invetiatorulu primariu din Sighisióra Ioann Ciceiu; la acésta alegere au pasîtu Invetiatorii ambeloru tracte din acelasiu punctu de vedere, câci ca dîsulu invetiatoriu au ocupatu postulu acest'a de mai multe ori nu numai in conferintiele tractuale invetiatoresci; ci sî din partea Inspectîunei supreme scolare au fostu insarcinatu cu conducerea astorufelu de conferintie.

In fine dupa acésta alegere s'a facutu din partea Comissarului locotînatoriu conscrierea invetiatoriloru ambeloru tracte susu mentiunate, dupa a câroru finire fiindu tempulu innaintatu la 12¼ sa terminà conferinti'a prima, enunciandu-se cea urmutóre pe la 2 óre dupa amédi. —

Conferinti'a a II din 23 Augustu (dupa amédi) la 2¼ óre readunandu-ne iarasi in sal'a destinata, s'a cantatu „Bine esti cuventatu Christóse Domnedieulu nostru;“ dupa aceea s'au pusu din partea Comissarului locotînatori sub desbatere Instructiunea anului 1864 incependu-se Conferinti'a dela §-fulu alu 4-lea. —

La punctulu d'antâiu alu acelui §fu au participatu la desbatere mai multi invetiatori, dovedindu din destulu, ca unii au datu punctului acestui'a intielesulu celu adeveratu, sî asiá pertractandu-se tóte punctele §-lui alu 4-lea dovedindu partea cea mai mare a Invetiatoriloru ambeloru tracte destula activitate.

Dupa aceea s'a pasîtu la §-ulu alu 5. din Instructiune.

Despre metodulu de a introduce pre copiii in scriere sî citire.

Punctulu I lu definéza invetiatorulu din Zoltanu Gregorie Trifu, aretandu ca invetiatorulu póte deprinde, pre elevii intru cunóscerea „literiloru“ prin intuitiunea deferiteloru loru forme, sî a esercitiului prin formarea cu degetulu in aeru, sî cu acestea fiindu tempu innaintatu la 5 óre s'a terminatu conferinti'a denumindu-se din partea Comissarului locotînatoriu câte doi invetiatori din fiacare tractu pentru tînerea straneloru la biserica; asijderea totu câte 2 din fia-care tractu s'a denumitu pe diu'a urmatóre la utrenia, enunciandu-se cá conferinti'a urmatóre pe mâne la 9 óre.

Conferinti'a a 3-a in 24 Augustu de diminéti'a.

La 6 óre ale diminetiei adunandu-ne toti invetiatorii in biserica s'a sevarsîtu sânt'a Liturgía, carea s'a terminatu la 8¼ óre, dupa aceea facendu-se o pausa de ¾ de óra, dupa care restempu apoi ne readunaremu iarasi in sal'a destinata; unde numai decâtu s'au continuatu mai departe conferirea §lui 5 din Instructiune.

La punctulu alu 2-lea alu acestui §fu e provocatu invetiatorulu Ioann Prosteanu, carele da unu respunsu de totu dubiu. Mai departe la punctulu 3 sî 4 respunde invetiatorulu Ilia Manzariu aretandu in câtu-va ca care aru fi trasurile fundamentale ale scrierei. La punctulu alu 5-lea se nascù o desbatere infocata facendu-se 3 propuneri:

a) invetiatorului din Bundorfu Teodoru Hiristu, carele e de parere ca la scóterea literelor din liniele invetiate pâna ací aru face dupa parerea sea trasuri pregatitóre in modulu urmatoriu „ / / n.“ Propunerea acést'a nefiindu spriginita nu se priimesce.

b) Propunerea invetiatorulu Dimitriu Lapedatu, carele e de parere ca pentru usiurare sa se faca „ i “ câtu se póte de simplu cam asiá „ i “

c) a invetiatorului Grigoriu Trifu, carele aru dorí cá dupa ce s'au deprinsu baietii cu trasurile fundamentale ale scrierii sa se faca „i.“ Acésta propunere, de-sî n'au fostu sprijinita de toti invetiatorii, s'a recomendatu din partea comissarului locotinatoriu a se priimí propunerea invetiatorului Trifu.

Cu acestea fiindu tempulu inaintatu 12½ óre sa terminà Conferinti'a, enunciandu-se urmatórea pe 2 óre dupa prândiu.

Conferinti'a a IV-a dupa amédi. —

La tempulu prefiptu adunandu-ne toti iarasi in sal'a destinata, s'au cantatu „Bine esti cuventatu.“ apoi s'au continuatu mai departe conferirea asupr'a §-ului 5 punctulu 6, la care respunde Nicolau Grusea din Hendorfu, fâra a-lu precisá de ajunsu; sî asiá definéza invetiatorulu Porau punctulu alu 6-lea sî urmatórele din §-ulu 5 de ajunsu.

Dupa acést'a s'a trecutu apoi la §-ulu 6 din Instructiune, la care au participatu mai multi invetiatori cu destulu interesu. Cu acestea se termina acésta conferintia la 5 óre, eunciandu-se urmatórea pe mâne la 9 óre dupa finirea servitiului domnedieescu.

Conferinti'a a V-a 25 Augustu de diminéti'a, la 6 óre ale diminetii adunandu-ne toti in sânt'a biserica, unde s'a celebratu sant'a Liturgia din partea D. Parochu sî Professoru la Institutulu archidiecesanu Zacharia Boiu, carele dea rendulu ne-au cercetatu Conferintiele.

Durandu servitiulu ddieescu mai pâna la 9 óre ne readunaramu punctu la 10 óre in sal'a destinata punendu-se sub desbatere §-fii 7 sî 8. din Intructiune. Erá unu ce placutu a ascultá, ca câtu de activi s'au purtatu mai multi invetiatori din ambele tracte sî cu deosebire la §-fulu 7 despre Computu. —

Acésta conferintia au duratu pâna 2½ dupa prândiu. Deci aflandu-se mai multi invetiatori de o departare de mai multe mile de locuinti'a loru, rogara pre Prea Cinstiele sale dd. presiedinti sî pre D. Comisariu locotînatoriu a se terminá Conferintiele acestea pentru astadata, cu aceea dorire ca in decursulu anului viitoriu scolariu sa ne mai reintalnimu iarasi.

Dupa aceea sa tînù din partea Comissarului locotînatoru o cuventare de incheiare in sensulu §ului alu 15. din Instructiunea pentru comissarii scolari din anulu 1863. In fine invetiatorulu din Danesiu Ioachimu Porau multiamì Comissarului locotînatoru pentru prudint'a conducere a acestoru conferintie.

Pecandu erá chiaru sa ne despartîmu, face D. Protopopu Zacharia Boiu atenti pre invetiatorii, ca remané-va pedéps'a dictata din partea Conferintiei anului trecutu sî de astadata in vigóre pentru invetiatorii ambeloru tracte, carii au absentatu dela Conferintia? Conferinti'a conclude, ca acea pedépsa remâne sî pe viitoriu, sî asiá salutandu-ne fratiesce ne despartîramu fia-care pela ale sale. —

Sighisiór'a 25 Augustu 1865.

Ioanne Gheaj'a, Administr. Protop.
Ioanne Ciceiu, Comiss. locot.

Cestiunea Principateloru dunarene.

Constantinopole 24/8.

Dlu Henry Bulver au facutu in urm'a evenemintelor celoru pe câtu de triste asiá sî de ticalóse, din urma, propunerea la poterea suzerana a principateloru dunarene, precum sî la poterile protectore ale acestoru tieri, cá sa se tramîta comissari la Bucuresci, cari sa puna capetu stârei celei triste, ce domnesce in Moldo-Romani'a. Sir Hensy aduse inainte, ca tóte scirile, care au sositu in tempulu din urma din principatele dunarene, adeverescu: ca in tierile acestea domnesce anarchi'a cea mai perfecta insotîta de unu despotismu nesuferibilu, asiá incâtu eruptiunea rescólei din 15 Augustu se póte priví numai cá unu simptomu alu nemultiumirei populatîunei celei pâna la estremu iritate prin nedreptâti sî apesâri; ca dupa prim'a erumpere de nemultiamire data pe fatia voru mai urmá inca sî altele mai multe, sî ca pentru poterile europene e de mare momentuositate incetarea lucruriloru celoru neregulate in Moldavi'a sî Romani'a, déca voru cum-va sa incungiure incurcaturile, ce s'aru poté escá in tempulu celu mai scurtu, cari aru trage tóta Europ'a in compatimire.

Representantele Austriei, Prussiei, Russiei sî chiaru alu Italiei suntu aplecati a se alaturá lânga propunerea lui S. Henry Bulver, Marquisulu de Moustier insa au protestatu in modulu celu mai hotaritu spriginitu fiindu din tóte poterile in protestulu seu de Aali Pasi'a. Marquisulu de Moustier scie fórte bine, ca tramiterea de comissari la Bucuresci aru fi totu un'a cu depunerea lui Cus'a sî cu sfermarea uniunei intre Moldavi'a sî Romani'a, de óre ce locuitorii principateloru, carii acum suntu imbranciti de despotismulu lui Cus'a, indata dupa ce li s'aru dá ocasiune. si-aru aduce vaierârile loru inaintea judetiului poteriloru protectore. De órece insa Cus'a este privitu de Tuilerii incâtu-va de creatura sî vasalulu loru dependinte, nici ca se face ce-va, ce sa contribuie la resturnarea lui. Pórt'a la parere nu are interesu, de a scutí pe hospodarulu Cus'a, a cârui renitentia fatia cu poterea suzerana se descopere cu tóta ocasiunea.

Intr'aceea Aali Pasi'a e prea bine instruitu despre parerea domnitóre in Moldo-Romani'a, cá sa nu scia, ca dupa resturnarea lui Cus'a, Moldo-Romani'a aru cere dela poterile garante unanimu unu principe strainu. Asiediarea unui atare aru fi egala cu total'a perdere a principateloru pentru Turci'a sî murulu scutitoriu alu intregitâtiei, dupa care Turci'a au suportatu dejá diverse viscole, aru fi derimatu.

Prin acést'a se esplica interessulu, care lu are pórt'a de Cus'a.

De órece acum pe de o parte aru fi fórte neintieleptiesce, ba mai preste potintia din partea stateloru invecinate cu Moldo-Romani'a, cá sa mai sufere economi'a cusaiana, cara de alta parte nepotendu ajunge poterile protectore nici odata la o parere conglasuitóre in privinti'a principateloru, asiá e fórte probabilu ca poterile cele mari sî fâra Franci'a in scurtu tempu voru decide cestiunea principateloru, fiindu gat'a sî la unu conflictu cu Franci'a. „N. Fr. Pr.“

Din Brasiovu ni se scrie cu dat'a 25 Augustu: dupa-ce Domnulu Vicepresiedinte alu Tablei regesci, Cavalerulu de Alduleanu a petrecutu mai multe dîle la Zernesci pentru bâi reci, unde fu priimitu de cerculu seu de alegere prin semne prea onorabile sî unde priimì sî visite dela mai multi DD. Brasioveni, se induplecà, dupa rogarea dd. negotiatori a vení sî a petrece câte-va dîle in mijloculu Dloru la Brasiovu.

Dorinti'a de a vedé pre D. Alduleanu odata in sinulu loru, purcese din tóta inim'a, nunumai pentruca Il. Sea este unu barbatu esîtu din sinulu Dloru, care cá Presiedinte alu Eforiei scolare sî alu Instantiei antâie urbariale de aici, este in suvenire placuta, ci totdeodata sî cu acele calitâti eminenti, prin care si-au castigatu recunoscintia nunumai a natîunei nóstre ci sî a regimului sî a strainiloru.— In Brasiovu visitele se multiplicara. A fostu invitatu la multe case. In 24 Augustu se dedù in onórea Dniei Sele unu banchetu, care fu cercetatu de 60 de persóne, sî la care firesce se radicara mai multe toaste. Adi plecà Dlu Vicepresiedinte la postulu seu, petrecutu pâna la Ghimbavu de amici sî stimatori in 8 calesce. Respectulu sî cordialitatea, cu care Brasiovenii salutara sî priimira pre distinsulu barbatu alu natîunei sî patriei nóstre, precum sî simtiulu, cu care se despartîra de Il. Sea, suntu o dovada nóua, ca Brasiovenii sciu pretiuí sî stimá adeveratulu meritu. Ei au cunoscutu, ca natîunea nóstra, cu deosebire astadi in impregiurâri serióse, numai pe astfelu de barbati si póte basá venitoriulu seu, sî suntu tari in credintia, ca Il. Sea, precum pân' aci, asiá sî 'n venitoriu va scí lucrá totdeun'a in folosulu patriei sî natîunei sele.

Hermanu (lânga Brasiovu) 20 Augustu. Onorate Domnule Redactoru! Permiteti-mi, cá sa facu sî eu in pretiuitulu nostru jurnalu „Tel. Rom.“ din pârtîle nóstre unu micu raportu despre Conferintiele invetiatoresci, ce s'au tînutu in intielesulu maritei ordinatîuni emise in privinti'a acést'a din partea Ven. Supremei Inspectîuni de scóle din Archidieces'a nóstra.

Preaonoratulu nostru D. Protopopu Ioann Petricu, pentru de a inlesní convenirea invetiatoriloru sî preotîloru tractuali, convocati la conferintia, au aflatu de bine a designá de locu alu conferintiei Hermanulu, carele este cam in centrulu Protopopiatului II alu Brasiovului sî alu Trei-Scauneloru.

In 16 Augustu, cá la dîu'a destinata pentru inceperea Conferintielor, dupace s'a celebratu sî Liturgi'a, laudatulu D. Protopopu a deschisu antâi'a conferintia cu unu cuventu prea frumosu sî insufletîtoriu, luandu-si de motto cuvintele citate in circulariulu Escelentîei Sele Parintelui nostru Metropolitu sî supremu Inspectoru de scóle:

„Umblati pâna aveti lumina, cá intunereculu sa nu ve cuprinda pre voi;

„Pâna aveti lumina, credeti in lumina, cá sa fiti fiii luminei! Ioannn C. 12 v. 35 sî 36.

Pe temeiulu acestoru cuvinte sânte P. Protopopu se adresà mai antâiu câtra invetiatori sî le puse la inima insemnatatea sî santieni'a chiamârei sî a detorintiei loru invetiatoresci, ca mai antâiu au de a se luminán pre sine insîsi, pentru cá apoi sa póta luminá sî pre tinerimea, ce li s'au incredintiatu loru spre sfersîtulu acest'a. —

Cá unu indemnu poternicu spre a se jertfí pentru chiamarea ce au luatu asupra-si, le aduse inainte nenumeratele sî marile jertfe, ce le aduce Archipastorulu nostru pentru cultura sî prin aceea pentru binele sî fericirea fiiloru sei sufletesci. Cu asemenea cuvinte strabatatóre sî esemple miscatóre se adressà mai departe multu meritatulu nostru Protopopu sî eâtra Preotii sî eforii scolari, cari inca erau de fatia la Conferintia in numeru frumosu, sî i indemnà a implini cu acuratetia ordinatîunile archiepiscopesci sî guverniale esîte pentru inflorirea scóleloru nóstre, câci numai inflorindu acelea, nu vomu mai umblá in intunerecu, ci vomu petrece in lumina, cá sa fimu fiii liminei.

In conferinti'a antâi'a dupa cuventare, precum sî in celelalte urmatóre patru s'au luatu inainte Instructiunile din anii $186^2/_3$ sî $186^3/_4$, sî in fine Computulu in scól'a populara de D. Prof. I. Popescu. —

Cetindu-se sî procetindu-se Instructiunile, Conferinti'a a venitu la acea parere, ca in semestrulu de véra prelegerile, unde din caus'a ocupatiuniloru rurale nu se potu tiné dupa Instructiune, sa se tîne numai diminéti'a dela 6—8 óre sî unde nu s'aru poté nici acest'a, scadiementulu acest'a in invetiamentu sa se suplinésca in scól'a de repetitiune de Duminec'a sî serbatórea, cá la alte confessiuni. Eara sub decurgerea convorbirei asupr'a metodei infatîsiate in mentiunat'a „Carte de Computu“, la propunerea subscrisului Conferinti'a a facutu decisiune, ca pe viitoriu sa se indátoreze a luá parte la conferintia in asemenea tipu preetii cá sî invetiatorii, pentru cá astfelu facendu-se ambe pârtîle cunoscute cu nóuele metode, nu numai sa nu vina in conflictu, ci sa se póta ajutá imprumutatu unii pre altii,— precum o cere acést'a referinti'a, in care stau preotii cá inspectori de scóle fatia cu invetiatorii.

Inainte de a incheiá raportulu acest'a, voiu sa mai impartasiescu inca unu ce imbucuratoriu. In urm'a staruintieloru sî provocariloru inspectoratului nostru districtualu de scóle, antistîele comunale din Hermanu sî San-Petru au assignatu din loculu alodialu gradini de pomi pentru scólele nóstre, la Bodu s'au mai imbunatatîtu salariele invetiatoriloru nostri din cass'a allodiala in proportiune cu ale celoru evangelici; ear Comun'a din Kis-Borosnyo a datu $1^1/_2$ jugeru pamentru pentru imbunatatîrea lefei invetiatoresci. Georgiu Dogariu m. p.
Parochu gr. or.

Din Aradu audîmu trist'a scire, ca d. Consiliaru de scóle Constantinu Ioanoviciu, dupa o bóla indelungata sî grea a reposatu la Bud'a. —

Varietâti sî noutâti de dî.

(Scóla notatóre.) In Belgiu se ocupa o societate de negotiatori cu unu planu, straniu la parere, dar in realitate fórta practicu. Ea va sa 'nfiintieze o espeditiune impregiurulu pamentului, la carea sa iee parte 120 tineri, elevi ai academieloru de comerciu, impreuna cu profesorii loru, sî astfelu calatorindu pela tóte popórele pamentului sî statîunandu pela tóte porturile mai insemnate, sa faca unu cursu totdeodata teoreticu sî practicu de tóte sciintiele, ce stau in relatîuni cu comerciulu. Guvernulu belgiucu sprijinesce cu taria proiectulu acest'a. —

Principatele române unite.

Principele au intratu Domineca, 22 Augustu, sér'a, in capitala sî a trasu la palatiulu de véra dela Cotroceni. Dupacum ne spune „Trompet'a Carpatîloru“, Mari'a Sea au aretatu nemultiamire cu asprimea cea preste mesura la innadusîrea revoltei, precum sî cu proclamatîunile cele multe ale ministriloru, cari mai multu au spaimentatu decâtu au liniscitu poporulu. Mari'a Sea se ocupa necontenitu, dîce acestu diuariu, cu cercetarea celoru petrecute in 3/15 Augustu sî visitéza casarmele sî spitalele. — Cu ocasiunea intrârei Principelui in resiedinti'a sea de véra, municipalitatea capitalei, spune „Epoc'a“, i-a presentatu unu buchetu de flori, care Inaltîmea Sea l'a datu ministrului de resbelu, cá sa incunune cu elu armat'a. Intrandu in sal'a cea mare, unde erau adunati siefii toturoru corpuriloru, Mari'a Sea le adressà câte-va cuvinte in laud'a armatei; apoi venindu a vorbí despre evenimintele din 3/15 Augustu, Domnitorulu nu le dete nici pe departe insemnatatea aceea, ce li o atribuise ministrulu de interne, generariulu Florescu, — testimoniu preafrumosu, ca principele e 'nsufletîtu de iubire sî incredere adeveratu parintésca câtra poporulu seu.

La propunerea ministrului de interne, consiliulu comunei Bucuresci este desfiintiatu, sî pâna la o nóua organisare trebile se voru conduce prin o comissiune de 5, ce consiste din dd. Alexiu Marinu, E. Winterhalder, C. Iliescu, Ioann Falcoianu sî Protopopulu Dim. Castrisiu. — Caus'a acestei dissolviri este putîn'a energia, ce aru fi desfasiuratu consiliulu municipalu in portarea afaceriloru comunale.

Prefectulu de politîa, d. Marghilomanu, s'a retrasu dela postulú seu. Directorulu generalu alu posteloru sî telegrafului, Maiorulu Liebrecht, a plecatu repede din tiéra.

O scire adeveratu trista aduce „Tromp. Carp.“, ca adeca representantele Romaniei la Constantinopole, d. Negri si-aru fi datu demissiunea. Nóue ne place a crede, ca d. Negri va privi positiunea sea cá o manifestare a increderei sî onorârei din partea natîunei, prin urmare sî perseverarea intr'ens'a, tocmai in aceste tempuri grele sî decidiatóre, cá o datorintia sacra natîunala.

Tocmai priimiramu nr. 1. din diuariulu comercialu franceso-românu „Echo Danubianu,“ ce lu anunciaramu intr'unulu din numerii nostri din urma.— Dar pecandu erá sa ne bucurâmu de acestu productu nou alu spiritului romanescu, vine „Monitoriulu oficialu“ a ne spune, ca „Epoc'a“ este suprimata prin ordonanti'a de pressa. În „Romani'a libera!“ —

In politic'a esterna, afara dór de intalnirea la Biarritz a Imperatului Napoleonu cu regin'a Isabell'a din Spani'a, nimicu mai momentosu.

Nr. 33—1 CONCURSU.

Devenindu vacanta statîunea invetiatorésca de class'a a patr'a, dela scól'a capitala din Branu, cu unu salariu anualu de 200 f. v. a. cuartiru sî 4° de lemne,— spre ocuparea eii se deschide concursu pâna la 15 Septembre a. c.

Concurentii, dela cari se cere, sa fia absolvatu celu putînu gimnasiulu inferioru, au sa inaintedie cererile loru cuviinciosu instruate— la subscrisulu scaunu Protopopescu pâna la terminulu de susu.

Dela scaunulu Protopopescu gr. or. alu Branului.
Zernesci, in 20 Augustu 1865.
I. Metianu, Protopopu.

Nr. 34—2 **Concursu.**

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca gr. res. din opidulu Ili'a, cu care este inpreunatu unu salariu anuale de 200 fl. v. a. cuartiru, sî lemne de focu pentru ocuparea acelei'a se deschide prin acést'a Concursu pâna la 15 Septembre a. c. c. n.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au de a-si asterne cererile sele prevediute cu documentele:

1) Ca suntu de religi'a gr. or.

2) ca au absolvatu gimnasiulu inferioru, s'au celu putînu 2. clase gimnasiale, sî cursulu pedagogicu séu clericalu in institutulu Archidiecesanu,

3) Sa produca cunoscintia indestulatóre despre limbile patriei;

4) Sa produca testimoniu de moralitate buna, sî caracteru nepetatu.

Cu aceste documente au de a se adressá la subscrisulu Inspectoratu districtualu pâna la terminulu mai susu prefiptu.

Ili'a 23 Augustu 1865.
Ioanne Orbonasiu, Prot. sî Inspect. Distr.

Nr. 35—1 **Concrrsu.**

Devenindu vacante statiunile invetiatoresci din comunele gr. orient. din Protopopiatulu Turd'a superióra,

a) Mesterhaz'a impreunata cu unu salariu anuale 120 fl. v. a., sî cortelu liberu sî lemne,

b) Polat'a impreunata cu unu salariu anuale 80 fl. v. a., sî cortelu liberu sî lemne,

c) File'a impreunata cu unu salariu anuale de 80 fl. v. a., cortelu sî lemne,

d) Rip'a de josu impreunata cu unu salariu anuale de 125 fl. v. a. cortelu liberu sî lemne,

e) Iabeniti'a impreunata cu unu salariu anuale 65 fl. v. a., cortelu liberu sî lemne,

f) Hodaculu Gurgiului impreunatu cu unu salariu anuale 32 fl. v. a., cortelu sî lemne,

g) Nadasi'a româna imprcunata cu unu salariu anuale de 24 fl. v. a., cortelu sî lemne,

La care se deschide Concursu pâna la 15 Octobre st. v., cari aru dorí de a ocupá vre-un'a dintre acestea statiuni invetiatoresci, pâna la suscitata dî au a-si asterne concursele sele la subscrisulu, cuviinciosu timbrate.

a) Adeverintia de botezu, ca suntu de religiunea gr. res.

b) Adeverintia despre studiele absolvate,

c) Adeverintia despre portarea morala sî politica, precum sî adeverintia despre serviciulu de pâna acum.

Protopopiatulu si Inspectoratulu Distr. scolaru gr. res. alu tractului Turd'a superióra.

Idicelu in 21. Augustu 1865.
Iosifu Brancoveanu
Protopopu sî Inspectoru distr. scolare.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 70. ANULU XIII.

Sabiiu, in 5/17 Septembre. 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Fói'a oficiósa „Wiener Zeitung“ dto 12 Septembre, aduce in cele urmatóre p. n. rescriptu imperatescu pentru conchiemarea dietei transsilvane, care neavendu-lu in testu autenticu romanescu, lu dâmu dupa traducerea nóstra:

Noi Franciscu Iosifu Antâiulu

din mil'a lui Domnedieu Imperatu alu Austriei, Rege apostolicu alu Ungariei, Boemiei, Galitîei sî Lodomeriei; Rege alu Lombardiei, Venetîei sî Iliriei; Archiduce alu Austriei; Mare Principe alu Transsilvaniei sî Comite alu Secuiloru etc. etc.

Maritîloru, venerabililoru, nobililoru, preagenerosîloru, generosîloru, alesîloru, onoratîloru, prudintîloru sî intieleptîloru!

Prin diplom'a Nóstra imperatésca din 20 Octobre 1860 amu aflatu de bine a restituí institutîunile constitutîunale ale tieriloru corónei Nóstre ungare intre marginile precisate într'ens'a, cu scopulu acel'a, cá sa se inlesnésca regularea definitiva a referintieloru dreptului de statu alu acestoru tieri pe basa statornica.

Pentrucá cestiunea multu momentósa a regulârei referintieloru dreptului de statu alu iubitului Nostru Mare Principatu Transsilvaniei, pelanga legatur'a cea strinsa, in care se afla tiér'a acést'a fatia cu corón'a Nóstra ungara, sa fia dusa la o solutîune definitiva, amu aflatu de lipsa, a conchiamá diet'a constitutîunala a iubitului Nostru Mare Principatu Transsilvani'a pe 19 Novembre a. c. in cetatea Nóstra libera regésca Clusiu in compositîunea statorita prin articululu de lege XI dela anulu 1791, sî dietei acestei'a cá uniculu sî singurulu obiectu de desbatere este a se substerne revisiunea articulului I. de lege dela anulu 1848, privitoriu la uniunea Ungariei sî Transsilvaniei, in afacerile, ce suntu comune ambeloru tieri.

Ear cá la diet'a acést'a sa fia representate in mesura amesurata sî classele de poporu foste mai nainte ne'ndreptatîte, a câroru indreptatîre egala perfecta fù asecurata prin Noi de repetîte ori, declarâmu, ca toti acei'a au dreptulu de a participá la alegerile pentru diet'a acést'a, cari dupa tabelele de dare incheiate din urma platescu dare directa fâra darea capului sî aruncuri summ'a de 8 f. v. a.

Totdeodata Ne-amu ingrijitu, cá cei ce se tînu de classele poporului neindreptatîte mai nainte sa afle priimire in celelalte pârti legale constituante ale dietei.

Pentru diet'a acést'a amu denumitu pre alu Nostru iubitu cu sinceritate, Consiliarulu actualu intimu, Presiedintele Guberniului Nostru regiu transsilvanu, Cavaleru alu corónei de feru class'a I, Maresialu locoteninte Folliotu de Crenneville de Comissaru regescu impoternicitu dietalu, de locoteninte alu persónei Nóstre regesci.

Pre voi, iubitîloru credinciosi, ve insarcinâmu cu gratîa, a conchiamá diet'a tierei pe dîu'a sî la loculu otaritu prin Noi, sî câtra comitate, districte, inclusive sî câtra districtulu Nâsaudului, câtra scaunele secuiesci, apoi câtra scaunele sî districtele sasesci, câtra orasiele libere regesci, impreuna cu cele aflatóre in scaunele sî districtele sasesci, apoi câtra orasiulu Orestía, in fine câtra fostele opide Reginulu sasescu sî Fogarasiulu, radicate prin Noi in rendulu orasieloru, sî câtra antistii opideloru, câror'a le compete in modu constitutîunalu dreptulu de a fi representate in dieta, indata sa emiteti dispositîunile corespundiatóre, cá in intielesulu decisiuniloru articolului de lege XI din anulu 1791, sî cu conlucrarea toturoru celoru indreptatîti de acum la alegere, sa se deplinésca alegerile deputatîloru pentru diet'a acést'a cu grab'a reclamata de impregiurârile domnitóre.

Spre scopulu acest'a, insa eschisivu numai pentru deplinirea acestoru alegeri, se impoterescu in specialu comitii supremi ai comitateloru, capitanii supremi ai districteloru, judii regesci supremi ai scauneloru secuiesci, cá in intielesulu instructîunei, ce s'a sanctiunatu prin resolutîunea Nóstra din 25 Martiu 1861 sî vi s'a facutu cunoscuta prin decretulu de curte din 26 Martiu 1861, nr. 886, sa compuna comitetele otarite acolo mai deaprópe, cu a câroru conlucrare voru avé de a ingrijí, cu cea mai mare strictetia pentru consciintiós'a ducere la deplinire a alegeriloru, pentru sustînerea liniscei sî a ordinei, avendu sa remâna statulu de acum alu amploiatîloru in aceste iurisdictîuni nealteratu de esecutarea alegeriloru, in statu quo.

Fatia cu acésta conchiamare, dispusa de Noi, a dietei constitutîunale a Marelui Nostru Principatu Transsilvani'a Ne-amu aflatu mai departe indemnati, a dissólve diet'a conchiamata prin rescriptulu Nostru din 21 Aprile 1861 in cetatea Nóstra libera regésca Sabiiu pe bas'a unei legi electorale provisorie sî prin acést'a ve insarcinâmu pre voi, iubitîloru credinciosi, a aduce acésta dispositîune a Nóstra indata la cunoscinti'a toturoru iurisdictîuniloru tierei, sî despre acést'a pe calea presidiului acestei diete a incunoscintiá unulu câte unulu atâtu pre membrii alesi, câtu sî pre cei chiamati ai acelei'a.

Câror'a de altmintrea Ve remanemu aplecati nestramutabilu cu grati'a sî indurarea Nóstra de Imperatu, Rege sî Principe alu tierei.

Datu in castelulu Nostru de petrecere Laxenburg in 1 Septembre, anulu o miia optu sute siese-dieci sî cinci, alu regimului Nostru alu sieptespredieceleа.

Franciscu Iosifu m. p.

Conte Franciscu Haller m. p.

La p. n. demandare propria a Maiestâtii Sele c. r. Apostolice:

Conte Nicolau Teleki m. p.

Privitoriu la caus'a transsilvana

aflâmu in „Presse“ urmatórele date interessante: Decretulu de conchiamare pentru diet'a transsilvana se va publicá, precum audîmu, totdeodata la Vienn'a sî la Clusiu in 12 Septembre nou. (S'a sî 'ntemplatu. Red.). — Persóne bine informate, cari au aruncatu ochii in memorandulu despre referintiele transsilvane, predatu de comitele natiunei sasesci, Schmidt, se mira de agerimea cuprinsului lui, care mai nu va fi aptu spre a se publicá. Dincontra ni se spune, cá siguru, ca Metropolitulu Siaguna's'aru fi castigatu pentru starea cea nóua a lucruriloru. —

Intempinarea Ilustritâtii Sale Preasantîtului Domnu Episcopu diecesanu, Ioann Popasu.

Caransebesiu 25 Augustu. Dîu'a acést'a fu, in carea Ddieu Atotpotintele versà darulu sî binecuventârea sea presto noi, tramitiendu in mijloculu nostru pre alesulu seu, pre impreunapastoriulu celu adeveratu alu natîunei române, carele sa ne pastoreasca sufletele cele pâna acumu insetate dupa cultura sî civilisatiune, ce de multu oftau cu doiosîa sa auda cuventulu celu adeveratu alu religiunei nóstre dreptmaritóre vestindu-se in intielesulu seu primitivu din gur'a sî inim'a unui parinte adeveratu alu fiiloru sufletesci. Bucuri'a caransebisieniloru fu asiadara in dîu'a acést'a fórte mare, vediendu ca acum in adeveru sî fapta li se realiséza dorinti'a loru cea mai viua sî mai urginte, ce o nutriau de atâtea diecenii; sî nici póte fi pe acestu globu pamentescu mai mare bucuria pentru unu omu, pentru o natîune sî religiune, decâtu candu se vede, ca tóte nesuintiele câtra naintare suntu realisate cu binecuventarea ceriului sî grati'a preainduratului seu Domnitoriu. Pe câtu dara suntemu mandrii a fi castigatu in preasantît'a persóna a Ilustritâtii Sale pre barbatulu doririloru de conducatoriulu venitoriului nostru, pe atâtu ne mangaie sî acea convingere, ca de acum nainte sî s. biseric'a nóstra dreptmaritóre sî preaiubit'a nóstra natîune se va bucurá de o positiune mai favorabila, egalu indreptatîta intre celelalte religiuni sî natîuni ale marelui imperiu austriacu; câci nu e mai multu indoíre, cumca

acestu dreptu prin reinfiintiarea Mitropoliei gr. orientale-sî crearea Episcopatului gr. orientalu românu in Caransebesiu, sa ni se mai denege. Acésta drépta recunóscere a religiunei sî natîunei nóstre a miscatu inimile toturoru Românîloru ortodoxi, sî anume ale graniceriloru români din marginea imperiului, cunoscendu, cumca rogârile loru cele desu repetîte la naltele diregatorii militare sî la tronulu maiestaticu pentru denumirea Episcopiloru români n'a remasu fâra succesu, ci vedu inca sî mai mari drepturi in folosulu S. nóstre biserici restabilite. Despre tóte acestea invapaiati in adenculu inimei, comun'a Caransebesiului de tempuriu contielegendu-se prin alesii sei, au statoritu unu programu pentru intempinarea sî priimirea câtu mai pompósa a preaiubitului loru Archipastoriu sî Episcopu diecesanu, fiindu intru tóte spriginiti sî din partea onoratei companii sî a locuitoriloru de prin satele dimpregiurulu Caransebesiului, sî adeca:

La marginea diecesei (Vam'a Marg'a, proprietatea domn. Constantinu Udrea din Lugosiu) subt unu arcu triumfalu pomposu sî cu inscriptiuni de binevenire, fu Ilustritatea Sea sub bubuitulu trescuriloru intempinatu prin o deputatîune constatóre din d. Majoru alu regimentului romano-banaticu, din Preareverendulu Domnu Protopopu alu Lugosiului cu amintitulu domnu proprietariu, din doi domni antisti sî unu epitropu alu Caransebesiului, mai departe de câtra unu numeru mare de graniceri români din invecinatulu satu Marg'a cu preotii sî intrég'a tinerime scolara in frunte, precum sî de câtra directorulu montanisticu din Ruskberg cu alti amploiati ai sei. In numele diecesei (? Red.) cuventà aici domnulu Protopopu, salutandu pre P. S. S. de antâiulu nostru Episcopu românu, eara din partea regimentului vorbì domn. Majoru in cuvinte oratorice, câror'a Ilustritatea Sea le multiami, fiacârui'a in limb'a in carea l'au bineventatu, incredintiandu, „cumca Preasantî'a Sea pasiesce in mijloculu fiiloru sei sufletesci cu o vointia curata sî neclatinata sî cu o inima plina de otaririle cele mai sânte; sî dechiara solemnelu, cá nalt'a chiamare, pentru carea l'au alesu ceriulu sî gratî'a Maiestâtii Sele preabunului nostru imperatu, o va avé totdeun'a naintea ochiloru intru tóta marimea ei; se va silí a corespunde grelelor ei cerintie, sî va remané credinciosu pâna la cea din urma resuflare". Care multiamire fu petrecuta de unu resunetu indelungatu, ce esiá din pepturile toturoru sub cuvinte de „Sa traiésca!" De aicea purcediendu, la rogarea dlui proprietariu, in cas'a, unde erá pregatitu din partea DSele unu dejunu de bucate de postu, au binevoitu a luá parte tocmai la aceeasi masa, la carea insesi Maiestâtîle Loru de fericita aducere aminte, Imperatulu Franciscu cu Imperatés'a Caolin'a 1817 totu in acésta luna au luatu ospetiulu. Incaperile zidirei acestei'a erau sî din launtru sî din afara decorate cu verdétia sî flori sî cu inscrieri de salutâri sincere, produse de granicerii Margani.

De aici se miscà intrég'a suita cu Ilustritatea Sea spre Voislov'a, unde poporenii din locu sî Ruskberg cu tinerimea sî calarimea din amendóue parochiele sî preotii lu asceptau cu fetie pline de bucuria. Sosindu Il. Sea, fu intempinatu cu cuvinte de bunavenire ací de d. parochu alu Ruskbergului, sî sub sunetulu campaneloru sî a piveloru, petrecutu in biserica. Acolo dupace tînù Preasantî'a Sea unu cuventu plinu de svaturi parintesci, trecù apoi, rogatu fiindu, la cas'a, in carea erá destinatu a se luá prandiulu, ce se pregatise la recercarea antistiloru din Cansebesiu prin d. negotiatoriu Herter din Ruskberg, cá proprietariulu ospetariei.

Dupa prândiu si-continuà P. S. Sea calatori'a mai departe, petrecutu dintr'o comuna pâna la alt'a de calareti sî onoratiori, spre Caransebesiu, avendu bunavointia in totu loculu a cercetá s. biserica sî a 'ndreptá câtra poporu cuvinte de mangaiere, la care adesu erá intreruptu in cuventarea sea de câtra betrânii poporului cu resunete de: „Dómne tîne-ni-lu la multi ani; Dómne traiesce-lu!" Poporulu de totu genulu sî etatea formau dealungulu drumului naintea Il. Sele spalire cu tinerimea scolara, cu invetiatorii sî preotii de prin satele invecinate, sî calea i erá pretutindeni presarata cu earba verde sî flori pe margine, insîrata cu tersi verdi. Eara in Ohab'a pe lânga poporeni sî tinerime priimì Il. Sea felicitârile de bunavenire sî prin Preareverendulu D. Protopopu alu Mehadeei sî d. Capitanu sî Comandante din locu.

Multîmea sî indesuirea poporului românu din tóte satele de prinpregiuru, care cu nerabdare asceptá la punctele mai de aprópe trecerea preaiubitului sî de multu doritului loru Archipastoriu, au facutu cu nepotintia repedea caletoria spre loculu resiedintiei, incâtu numai spre 5 óre dupa amédiadî au potutu ajunge Il. Sea, concomitatu de autoritâtîle militare din cerculu companiei Ohab'a sî de calarime, la marginea teritoriului orasienescu, unde subt unu arcu triumfale grandiosu cu inscriptiunea „De multu dorite!" lu asceptá o deputatiune tramisa din partea orasiului constatatóre din d. Capitanu sî comandante alu companiei din locu dimpreuna cu ceialalti dd. oficieri ai companiei, sî din d. directoru alu scóleloru române de margine, celu ce au bineventatu pre Présantî'a Sea prin unu cuventu, in care esprimà, cu câta bucuria sî nerabeare se ascépta Il. Sea in piati'a locului resiedintiei Sele fiitóre de câtra cleru sî poporu, care de acum inainte se simte fericitu a se aflá sub cârm'a preaintielépta a Archipastoriei Sele, poftindu-i cá pasiulu d'antâiu, ccre lu face spre loculu resiedintiei, sa i-lu binecuvinte Atotpoterniculu Ddieu sî sa-i tîna scump'a viétia nebantuita pâna la cele mai adenci betranetie, pentru cá sa póta inca indelungu tempu lucrá pentru inflorirea sî bunastarea s. bisericei nóstre dreptmaritóre, sî a toturoru fiiloru sei sufletesci, conducendu turm'a cea pâna acum insetata dupa cultura, la o pasiune grasa manósa sufletésca. Locuitorii cei ce esisera cu acésta deputatiune de tóte natiunalitâtîle sî confessiunile cu calarimea numerósa, ce formase spalire dealungulu drumului, sbucnira deodata in nefinite strigate de: Sa traiésca! Eara Ilustritatea Sea binevoindu a respunde in cuvinte pline de gratîa ne asecurà, cumca se afla norocosu a pasî intre ai sei iarasi cu o iubire sî pretiuire parintesca, sî se bucura a adauge din respoteri la inflorirea mai departe a acestui orasiu frumosu, sî cumca fâra distingere de natîune sî religiune doresce pre toti a-i cuprinde cu tóta bunavointi'a. (Va urmá.)

Sabiiu in 3/15 Augustu. „Herm. Ztg." etc. aduce astadi o scire, ce nu va lipsí a face óre care sensatîune in tiéra: redactorulu eii, d. Enricu Schmidt, professoru ordinariu la academi'a c. r. de drepturi de aici, depune din dîu'a acést'a redactîunea din causa ca i s'aru fi demandatu dintr'o parte preacompetinte (höchst massgebend), ca nu i iertatu a critisá p. n. rescriptu imperatescu pentru conchiamarea dietei transsilvane, sî ca la din contra i se va luá professur'a. Densulu crede, ca nu e corecta parerea aceea, ca asupr'a rescripteloru imperatesci n'aru fi iertatu cui-va a se enunciá, pe candu jurnalele magiare nu se rusînéza, a scrie despre diplom'a din 20 Octobre 1860 sî despre patent'a din 26 Februariu 1861., — macarca acelea inca suntu acte imperatesci —, intr'unu modu, ce densulu (d. Schmidt) nu sî l'aru fi permisu nici odata. —

Din Resînari ni se tramite cuventulu, cu care P. Sav'a Popoviciu a salutatu pre P. S. Loru P. Metropolitu sî P. Episcopu alu Aradului la sosirea in Resînari spre chirotonirea noului Episcopu, — care cuventu este celu urmatoriu:

Representanti'a comunale in estasulu ei de bucuria pentru momentositatea solenitâtii, ce ne sta inante cu chirotonirea nou denumitului Episcopu de Maiestate pentru Eparchi'a banatica româna, nu se vede in stare a dá espressiune simtieminteloru sele de multiamire sî profunda veneratiune, ca Escelentî'a sî Inaltu Prea Sântî'a Vóstra, cu parintésc'a predilectiune ati alesu acésta resiedintia a Episcopiei nóstre ortodoxe resaritene, de punctulu sevarsîrei actului memorabile pentru biseric'a nóstra din monarchi'a austriaca; ci cu putîne cuvinte numai din adenculu inimei Ve intempina in mijloculu ei cu „Bine ati venitu!" intru numele Domnului. — Dî de mare insemnatate este acést'a pentru orasiulu nostru, câci vedemu evlaviósele reminiscintiele trecute rennoindu-se intr'unu tipu eclatante, vedemu ca prin acést'a de nou Resînarii capeta in istoria locu onorificu sî duratoriu. Ve urâmu dara cu gur'a din adenculu sufletutui: Sa traiti intru multi ani! —

Banatu in Augustu 1865. In numerulu 62 alu „Telegrafului Românu" amu cititu o corespundintia din Chizeteu, alu cârei autoru, uitandu-si ca in Banatu suntu mai multe comunitâti, a cutezatu a dîce: ca in totu Banatulu numai in Chizeteu s'aru aflá unu coru bisericescu mai pomposu, sî o cultura mai premergatóre, prin cuventârile sî energi'a Par. T. S. conduse; eu facu insa urmatórele observâri: cumca corulu bisericescu, prin carele se esecutéza ceremoniele bisericei, cu prima, tenoru, secunda sî basu, se afla la mai multe comunitâti, nu din Banatu dîcu, ci numai impregiurulu Chizeteului, care comunitâti nu admira corulu din Chizeteu. Eara cultur'a premergatóre séu calea progressului din Comun'a respectiva se dovedesce prin frecuentarea scólei de scolari, dintre cari la facerea esamenului prin Préon. d. Protopresbiteru numai vre-o 12—13 elevi s'au aflatu in scóla; (ce numai in Comun'a Topl'a, cea mai misera comunitate in totu Districtulu Hasiasiului, s'a mai intemplatu); apoi sî acesti putîntei elevi, fiindu esaminati, celu mai nefavorabilu progressu au aretatu, din care causa ómenii adunati la esamenu, eara mai vertosu membrii inteliginti ai scólei, au fostu fórte mustrati de Preaon. D. Protopresbiteru. Acest'a dara e resultatulu cuventâriloru P. S., care ni le recomanda d. corespundinte, ca aru fi demne a se publicá intr'o brosiura tiparita. Mai departe, ce se atinge de cnergi'a natîunala a P. S., Dni'a Sea si-au documentat'o insusi in fapta, candu a fostu alesu de cleru sî

mireni la Consistoriulu Timisiórei, cá alegatoriu alu ablegatîloru pentru sinodulu Carlovitianu, câci ací s'a portatu cu totulu contrariu missiunei sele, de óre ce in adunare cu ceialalti alegatori, desî fórte tardîu s'a presentatu, n'au vorbitu nimicu, ba candu a fostu la subscrierea protocolului credentîunalu, s'a fostu departatu din sal'a consistoriala cu mai doi confrati ai sei.— Insa cá sa nu lipsésca din numerulu alegatoriloru la subscrierea protocolului mentiunatu, au alergatu unu individu dupa densii, care abiá aflandu-i, i-au invitatu sa grabésca in sal'a consistoriala spre subscriere, — ceea ce s'a sî intemplatu. Dupa finirea alegerei ablegatîloru sî incheiarea siedintiei, ne-amu resolvatu noi Românii, in onórea I. Sele D. Andreiu de Mocioni cu totii in corpore a-lu salutá, sî asiá la intreprinderea mergerei nóstre, ne fu de mirare, ca P. S. cu cei doi consoti ai sei, iarasi absentéza dintre noi, sî acum'a ne mai aflandu-i, câci au trecutu din cetate in suburbiulu Fabrica, amu mersu fâca de densii. Ast'a dara a fostu portarea energiósa a P. S. in cestiunea natîunala. Tóte acestea d. corespundinte din Chizeteu nu le-a sciutu, séu ca din libera voia nu si le-au adusu aminte, numai cá sa póta urcá pre P. T. S. in fruntea preotîmei din Banatu, (? Red.) netrecendu-i dlui prin capu: ca tóta pat'a ese la ivéla. On. publicu cetitoriu e rogatu a nu presupune, ca eu din vre-o invidia scriu acésta corespundintia asupr'a P. S., câci eu prin acést'a voiescu numai a aretá d. corespundinte, ca in Banatu suntu mai multe comunitâti sî mai multi preoti,— sî de voiesce densulu a laudá pre cine-va sa nu pericliteze pre ceialalti, alegendu din totu Banatulu numai comun'a Chizeteu cu preotulu eii,— pecandu suntu alte comunitâti multu mai demne decâtu acést'a, precum s'a vediutu mai susu. *)

Unu preotu din Banatu.

Scirea cea trista din nr. nostru din urma se adeveresce. Din Aradu ni se scriu urmatórele:

Astadi in 30 Augustu (11 Sept.) 1865. dela Menes se latî acelu nunciu la Galsi'a, ca

d. Constantinu Ioanoviciu,

cesaro-regescu Consiliaru de scóle in disponibilitate, **nu mai este**

Elu au incetatu a traí in 27 Aug. (8 Sept.); sî remasîtiele-i astadi se voru immormentá totu acolo in Menes, unde a sî reposatu.

Fia-i tieran'a usióra sî amintirea binecuventata!

Lugosiu 7 Sept. c. n. 1865. Préstimate D. Redactoru! In nr. 63 alu „Telegrafului Romanu“ au aparutu unu articulu din Lugosiu, indreptatu in contr'a D. Ambrusiu, adm. comitatului nostru, sî contînatoriu de grele invinuiri, cu cari se acusa, spre comprobarea câror'a D. corespundinte nu scie produce alte dovedi decâtu aceea, ca d. Ambrusiu in dîu'a natala a Maiestatei Sele nu a fostu in biseric'a gr. or. româna.

Ori sî din ce punctu de vedere a purcesu corespundintele nostru, dupa situatîunea nóstra de acum, ne incumetâmu a-lu assecurá, ca nu si-au ajunsu scopulu. Cuprinsulu sî spiritulu acelui articulu a indignatu pre ómenii drepti sî loiali. Nu vomu a ne face advocati nimerui, inse ne simtîmu indetorati a aperá adeverulu.

Dupa departarea D. Serbu din Carasiu, amu impartîtu sî noi de plinu surprinderea, ce ni-a preparat'o Contele Pálfy cu tramiterea D. Ambrusiu aici la noi, nu numai ca nu neamu bucuratu de venirea luí, ci eramu cuprinsi sî de o anietate mare pentru cele ce voru urmá. Insa de-sî drepti fiindu, nu potemu intru tóte enunciá consensulu nostru cu cele cari le-a facutu D. Ambrusiu, totusi a atacá simtiulu de dreptate, caracterulu, sî cum amu dîce, omeni'a Dlui Ambrusiu, a dîce despre densulu, ca nu respectéza dorintiele sî interessele poporului, ca ne despretiuiesce, ca da esemplu diregatoriloru neromâni sa apese pre poporulu românu etc., suntu calumnii, invinuiri nedrepte sî neloiale, apoi sî fórte reu aplicate.

D. Ambrusiu e omu fórte de omenia, dreptu, sî s'a distinsu prin aceea, ca n'a lasatu a se alterá drepturile poporului, ori a fi viptim'a abusuriloru diregatoriloru. Simpati'a lui fatia cu poporulu de comunu a constatat'o in modulu celu mai eclatantu mai vertosu in tempulu penuriei din 1863, candu densulu singuru a culesu la 6000 f. pentru cei flamândi. Regimulu lui fatia cu poporulu nostru in nimicu se deosebesce de cel'a alu D. Serbu. De-sî nu are o perfecta cunoscintia a limbei române, totusi vorbesce asiá, câtu poporulu lu póte deplinu intielege. Nu credu ca aru poté cine-va aretá unu esemplu de vreo injuria natiunala, cârei'a s'aru fi facutu vinovatu. Reu nimenui nu a facutu.

Suntu dar acele acusâri, insinuâri nedrepte sî malitióse. Sa fimu aperti, sa dîcemu ca amu dorí unu Românu mai determinatu, mai popularu, insa sa nu calumniâmu, precum acést'a s'a facutu sî cu acelu recursu celebru, care mai de curendu lu tramise o fractiune din noi la tronulu imperatescu, unde nunumai d. Ambrusiu iar pre nedreptu se acusa, ci se inferéza sî unu altu diregatoriu mare românu, V. Comitele primariu, carele sî cá crestinu sî cá Românu nimerui se póte postpune. Sî pentruce, sî cum? Pentruca la acea fractiune i-aru trebuí altulu dupa placulu loru, pentruca nu a luatu in mâna flamur'a fanatismului, spre a aprinde foculu discordiei sî mai tare intre frati, — spre acestu scopu cu subscrieri compilate de ici de colea o mâna de ómeni se incumeta a se face judecatoriu sî advocatu intregului comitatu, nu s'au sfiitu a atacá o biserica româna intréga, s'au incercatu a nimicí o familia, carea cu dreptu cuventu póte contá la o reputare recunoscatóre. In „Concordia“ mai decurendu ati reprobatu unoru Români din Temisiu, ca au cutezatu a duce unu recursu la Vienn'a, dar vóue cine v'a datu plenipotentia spre cele ce le-ati facutu? Perirea ta din tine Israile! Ce sórte au avutu Ierusalimulu, ce si-au alungatu sî ucisu Profetii?! Nu se póte radicá Sionulu pre funestele ruine ale bunei intielegeri intre fratii de unu sânge. Se voru perde acei'a, cari scornescu minciuni, sî facu neintielegeri intre frati.

Eramu pre colea a uitá sa spunemu, pentru ce n'au fostu D. Ambrusiu in biseric'a gr. or.? A fostu datina pe aici, cá corpurile oficialiloru din biseric'a rom. cat. sa se impartiésca la câte dóue biserici române.

Prefectulu mergeá la bis. catedrala, ear sub prefectulu cu ceealalta parte a diregatoriloru in bis. gr. resariteana. Asiá e sî acum, altmintrea D. Ambrusiu au avutu intentiunea de a merge in ambele biserici, inse spre acést'a a fostu impedecatu parte prin aceea, ca in biseric'a catedrala se terminara tardîu ceremoniele, parte prin aceea, ca i-a fostu reu. Erá de doritu, ca D. Ambrosiu sa mérga sî in ceealalta biserica, dóra sî in celelalte dóue, insa fiindu-i aceea cu nepotintia, nu se póte aceea considerá de unu dispretiu, sî e intru adeveru unu ce ridiculosu, déca nu malitîosu a face atâtea corolarie din o causa asiá neinsemnata, conditiunata nu dela ómeni, ci dela impregiurâri. Ce aru dîce d. corespundinte, candu l'amu intrebá, ca Ven. Cleru alu Eparchiei Caransebesiului iar din dispretiu nu s'au representatu la servitiulu divinu inauguratoriu alu primului Metropolitu românu sî la ordinarea demnului seu Archiereu, de ce lumea s'au miratu.

Mai ocuru ici colo in acelu articulu sî alte observâri, prin cari corespundintele intra chiaru sî in consciintia religiósa a D. Ambrusiu,— la cari numai cu aversinne sî disgustu potemu fi, fiindu unu lucru vilu a atacá libertatea convingerei religiunarie a unui omu onestu.

Incheiâmu cu aceea, ca din punctu de vedere individualu, ori ce atacu asupr'a persónei D. Ambrusiu e o malitîa sî o tendintia desiérta. —

Varietâti sî noutâti de dî.

(Denumiri.) Rvrd. Domni: Petru Dályai-Papp Preotu in Poceiu, Micsaiu Véghseö Preotu in Hosupaiu, Ioannu Kunku V. A. Diaconu sî Parochu in Supuru de josu, Teodoru Kováry directorulu gimnasiului din Beiusiu, Alexs. Moys-Papp Diaconu sî Parochu in Belin, Ioanne Darabantu V. A. Diaconu sî Parochu, suntu denumiti Canonici onorari la Capitululu gr. cat. alu Oradei mari.—

Generalissimulu Benedek si-a datu dimissiunea sî au esîtu deocamdata cá disponibilu din armat'a austriaca; caus'a se crede a fi contrarietatea lui fatia cu politicii, cari suntu astadi la cârma.

Principatele române unite.

Dîu'a de 1 Septembre va sa fia o dî mare pentru Romani'a, câci cu dens'a are a se pune in lucrare legea instructîunei generale obligatorie sî gratuite pentru ambe sexele. Noi ne unimu pe deplinu cu „Tromp. Carp.“, carea vede in legea acést'a un'a din cele mai mari sî mai binefacatóre, o lege, carea sa prefaca pre omulu celu vechiu in celu nou, carea ideile cele sânte sî mari de patria, de libertate sî de onóre sa le prefaca din teoria mórta in practica viua. Dee cerulu luminare sî potere organeloru statului de susu pâna josu sî de josu pâna susu, cá sa esecuteze legea acést'a cu tóta ardórea, energi'a, perseveranti'a, ce o póte insuflá iubirea patriei, a natîunei, a omenimei!

Prospectu politicu.

Dupa telegrame, ce cerculéza prin dîuarie, guvernele Franciei sî alu Engliterei au tramisu note cercularie, privitóre la conventîunea de Gastein, câtra representantii loru de pe la curtile straine. In not'a guvernului englesu dîce Lordulu Russel despre acésta conventîune, ca aceea este unu actu demnu de reprobare sî nevrednicu. Din acestu terminu pu-

*) Precâtu ne place o emulare nobila, pe atât'a ni se paru repulsive cicanele sî injosirile personale; de aceea prin acést'a curmâmu acestu obiectu. Red.)

tînu diplomaticu se vede interitarea, ce domnesce in Franci'a sî Engliter'a asupr'a celoru dóue staturi contrahente.— Generalulu austriacu Gablenz se duce la postulu seu de gubernatoru alu ducatului Holstein. Elu duce cu sine o proclamatîune câtra locuitorii Holstein-ului, in care se accentéza, ca dispositiunile din dîlele din urma au numai caracteru provisoriu.

In Itali'a preste putînu au sa se deschida camerele. Unu decretu regescu dissólve a dóu'a camera, dispune alegeri nóue pe a dóu'a jumetate a lunei Octobre sî conchiama parlamentulu intregu la Florenti'a.

Despre intalnirile monarchiloru din Franci'a sî Spani'a se facu felurite coniecture. Dupa unele, Napoleonu aru dorí a consolidá legatur'a firésca de afinitate intre popórele latine; dupa altele s'aru face combinatîuni de inrudire intre curtîle de Parisu sî Madridu, séu de Madridu sî Florenti'a. —

Insemnare

Despre summ'a baniloru adunati din bunavointia dela binesimtîtorii crestini gr. or. din dieces'a Caransebesiului pentru castigarea odóreloru episcopesci ale noului Episcopu.

Din Protopopiatulu Oravitiei.

Iacobu Popoviciu Protopopu 10 f., Dela Biserica 20 f., D. Dimitrie Hatieganu adv. 10 f., Alesiu Munteanu 5 f., Michailu Welesanu 1 M. Pavlovic si Sinoviu par. 5 f., Ioann Manjuca Negotiatoru 2 f., Iosifu Novacu Docinte 2 f., Dimitrie Popoviciu 2 f., Ioanne Matessercanu 7 f., Dimitrie Turcu 2 f., Dimitrie Lazaru 50 xr. Nicolau Anarizoj 1 f., Vasilie Pocrianu 50 xr., Dimitrie Pocrianu 1 f., Cirilu Pocrianu 50 xr., Georgie Nediciu 1 f., Simeonu Ollar 1 f., Costantinu Purgaru 1 f., Michailu Palcu 50 xr., Dimitrie Cunu 50 xr., Atanasiu Stepanu 2 f., C. Demitroviciu 5 f., Szrefkovitz 3 f., Gavriilu Militici 3 f., Geergiu Velceanu 1 f., Franz Popoviciu 50 xr, Constantinu Foctesco 20 xr, Dimitrie Sefivanu 20 xr, Mateiu Negiciu 2 f., Georgiu Petroviciu 40 xr, Dimitrie Popoviciu 50 xr, legiantu Basi 30 xr, Iosifu Dogenciu 50 xr. Ilie Purgariu 50 xr, Michailu Popoviciu 50 xr. Vasiliu Popoviciu 40 xr, Vasiliu Panceanu 50 xr, Ioann Manescu 20 xr, Sava Grecu 1 f., Nicolau Cretiu 20 xr, Lazaru Delboceanu 20 xr, Ioann Crestoiu 10 xr. Georgiu Grecu 20 xr, Miscai Munteanu 20 xr, Petru Marta 20 xr, Trifu Turcu 10 xr, Dimitrie Danbocia 10 xr, Iosifu Oraviteanu 20 xr, Mateiu Firu 10 xr, Ioann Cucu 20 xr, Georgie Deboceanu 10 xr.

Summ'a 100 f. 10 xr.

Din Comun'a Doclenu.

Ioachimu Blidariu Parochu 1 fl., Iosifu Blidariu Parochu 1 fl., Ioachimu Pop'a 50 xr. Traila Dragomiru Jude 1 fl., Iosifu Gavagin'a 20 xr. Paunu Um'a 10 xr. Paunu Cerdu 50 xr. Ioann Metiu 10 xr. Drago Miveu 50 xr. Mendru Miveu 10. Marcea Sóre 10 xr. Damaschinu Furlugeanu 1 fl., Paunu Boc'a 20 xr. Traila Docleanu 10 x. Georgie Peic'a 20 xr. Drágoi Marcea 10 xr. Petru Adamu 10 xr. Iosifu Iorg'a 10 xr. Georgiu Ivanu 10 xr. Moise Doganu 10 xr. Martinu Cerdu 20 xr. Anna Icobu 10 xr. Ruea Crin'a 10 xr. Paunu Andresiu 15 xr. Maria Drag'a 10 xr. Magdalin'a Baiea 10 xr. Anutia Pascu 20 xr. Sum'a 8 fl. 5 xr v. a.

Din comun'a Mercin'a:

I. Popoviciu Parochu 3 f., Efremu Siocu Parochu 2 f, Teodosie Popoviciu Capelanu 1 f., Trajanu Neagoe Notariu 3 f. Vicentie Gurgutu 2 f., Michailu Novasesche 1 f., Comun'a Mercin'a 7 f, S. Biserica lupsiésca 4 f. Summ'a 23 f.

Din Comun'a Docnecea:

Tutorii S. Biserici 5 f, , Michailu Velceanu Parochu 2 f., Petru Ned'a Jurassaru cotteensu 2 f., Cost'a Tismanariu la corporalu societate 2 f., Georgiu Ioanoviciu 50 xr., Stefanu Dumitru Secretariu 50 xr., Nic'a Cristoiu Teglariu 40 xr., Dela mai multi lucratori 3 f. 60 xr. Summ'a 16 f.

Din Comun'a Maidanu

P. Adamu Popoviciu 1 fl., P. Dionisiu Liub'a 1 fl., Inv. Daniilu Liub'a 1 fl., Din lad'a Sântei biserici 1 fl., Cu tasa in 15 Augustu 7 fl., Vucu Lungu Jude 50 xr. Georgiu Mielia casiru 50 xr., Avraamu Stefanu 40 xr., Georgiu Liub'a craciumariu 10 xr., Paunu Liub'a marenu 10 xr., Sum'a 12 fl. 60 xr. v. a.,

Din Comun'a Rachitov'a:

Parochulu Teodoru Stanu 1 f., Parochulu Filipu Simu 1 f., Invetiatorulu Simu 30 xr., Judele Iancu Ciulinu 1 f. Summ'a 3 f 30 xr.

Din Comun'a Brosteni.

Ioann Mangiuc'a Parochu 10 fl., Ioaun Juic'a Parochu 2 fl., Ioanu Ianceviciu Parochu 5 fl., Avramu Grem'a docinte 5 fl., Nistoru Berceanu Negotiatoriu 1 fl., Moise Mangiuc'a Negotiat. 1 f., Petru Siogoru Inv. Com. 50 xr. Iancu Bur'a Epitropu 1 fl., Iulian'a Sperlea veduva 5 fl., Ioann Bur'a economu 1 fl., Sum'a 31 fl. 50 xr. v. a.

Din Comun'a Calin'a:

Vasiliu Mitrofanu 1 f., Judele Comunalu Ioann Drugari 1 f., Epitropulu Bisericei Iancu Mustatia 1 f. Summ'a 3 f.

Nr. 33—2 **CONCURSU.**

Devenindu vacanta statîunea invetiatorésca de class'a a patr'a, dela scól'a capitala din Branu, cu unu salariu anualu de 200 f. v. a. cuartiru sî 4° de lemne,— spre ocuparea ei se deschide concursu pâna la 15 Septembre a. c.

Concurentii, dela cari se cere, sa fia absolvatu celu putînu gimnasiulu inferioru, au sa inaintedie cererile loru cuviinciosu instruate— la subscrisulu scaunu Protopopescu pâna la terminulu de susu.

Dela scaunulu Protopopescu gr. or. alu Branului.

Zernesci, in 20 Augustu 1865.

I. Metianu, Protopopu.

Nr. 34—3 **Concursu.**

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca gr. res. din opidulu Ili'a, cu care este inpreunatu unu salariu anuale de 200 fl. v. a. cuartiru, sî lemne de focu pentru ocuparea acelei'a se deschide prin acést'a Concursu pâna la 15 Septembre a. c. c. n.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au de a-si asterne cererile sele prevediute cu documentele:

1) Ca suntu de religi'a gr. or.

2) ca au absolvatu gimnasiulu inferioru, s'au celu putînu 2. clase gimnasiale, sî cursulu pedagogicu séu clericalu in institutulu Archidiecesanu,

3) Sa produca cunoscintia indestulatóre despre limbile patriei;

4) Sa produca testimoniu de moralitate buna, sî caracteru nepetatu.

Cu aceste documente au de a se adressá la subscrisulu Inspectoratu districtualu pâna la terminulu mai susu prefiptu.

Ili'a 23 Augustu 1865.

Ioanne Orbonasiu, Prot. sî Inspect. Distr.

Nr. 35—2 **Concursu.**

Devenindu vacante statiunile invetiatoresci din comunele gr. orient. din Protopopiatulu Turd'a superióra,

a) Mesterhaz'a impreunata cu unu salariu anuale 120 fl. v. a., sî cortelu liberu sî lemne,

b) Polat'a impreunata cu unu salariu anuale 80 fl. v. a., sî cortelu liberu sî lemne,

c) File'a impreunata cu unu salariu anuale de 80 fl. v. a., cortelu sî lemne,

d) Rip'a de josu impreunata cu unu salariu anuale de 125 fl. v a. cortelu liberu sî lemne,

e) Iabeniti'a impreunata cu unu salariu anuale 65 fl. v. a., cortelu liberu sî lemne,

f) Hodaculu Gurgiului impreunatu cu unu salariu anuale 32 fl. v. a., cortelu sî lemne,

g) Nadasi'a româna imprcunata cu unu salariu anuale de 24 fl. v. a., cortelu sî lemne,

La care se deschide Concursu pâna la 15 Octobre st. v., cari aru dorí de a ocupá vre-un'a dintre acestea statiuni invetiatoresci, pâna la suscitata dî au a-si asterne concursele sele la subscrisulu, cuviinciosu timbrate.

a) Adeverintia de botezu, ca suntu de religiunea gr. res.

b) Adeverintia despre studiele absolvate,

c) Adeverintia despre portarea morala sî politica, precum sî adeverintia despre serviciulu de pâna acum.

Protopopiatulu si Inspectoratulu Distr. scolaru gr. res. alu tractului Turd'a superióra.

Idicelu in 21. Augustu 1865.

Iosifu Brancoveanu
Protopopu sî Inspectoru distr. scolare.

Ce-va de risu.

Au esîtu de sub tipariu Brosiur'a intitulata „Calicu lu Umoristicu“ sî se afla de vendiare in tipografi'a lui Iosifu Drotleff, strad'a Macelariloru, nr. 6 in Sabiiu. — Doritorii a-si procurá acésta brosiura sa binevoiésca a se adressá prin epistole francate la tipografi'á numita. **Pretiulu 60 xr.** jumetate pentru fondulu juristiloru. — Nr. 36—1

Sirupu albu de peptu

Acest'a se aprobà de mai multe fisicate cá unu mijlocu pentru ori ce tuse vechia, pentru dorere de peptu, ragusiéla de ani, plumâni balóse, tuse magarésca, gusteru in gâtu, aprinderi in gatlegiu, guturaiu, tuse cu sânge, scuipatura de sânge, nadufu, despre acestea tóte da cele mai bune resultate, sî se afla mai multe sute de ateste.

Pentru Brasiovu amu datu uniculu depusetoriu **Dlui S. P. Mailatu** in butelie originali a 1 f. sî a 2 f. in argintu (sunatori.)

G. A. W. Mayer,
Breslau, Prussi'a.

(18—6.)

Nr 28— **De Limbriku Kordelatu-** (Verme solitario, Bandwurm) Vindecă fără durere și pericolŭ în 2 ore **Dr. Bloch** în Viena, Praterstrasse No. 42. — Deslușiri se daŭ prin scrisorí francate. — Medicamente ku modulŭ întrebuințarii se trimite ku poștă.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a sa, oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 71. ANULU XIII.

Sabiiu, in 9/21 Septembre. 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Intempinarea Ilustritâtii Sele Preasantîtului Domnu Episcopu diecesanu, Ioann Popasu.

Caransebesiu, in 25 Augustu.

(Continuare sî capetu din nr. premergatoriu.)

Sub bubuitulu trescuriloru, tragerea campaneloru la s. biserici sî resunete de „Sa traiésca!“ cu calarime fórte numerósa de Români graniceri imbracati in vestminte serbatoresci, pe cai alesi, dintre cari doi mai de frunte erau conducatori, eara unulu in vestminte moderne natîunale române pelânga trasur'a Ilustritâtii Sele de partea drépta, sî Aram-Basi'a Seresaniloru in parada cu decoratiuni pe peptulu seu militarescu dea stâng'a, se pasî mai departe spre loculu resiedintiei. La marginea orasiului erá unu arcu radicatu cu inscrierea: „Bine ni-ai venitu!“ sî calea tóta presarata cu earba verde sî flori, tivita cu tersi verdi pâna in piatia, biserica sî pâna la edificiulu destinatu spre locuinti'a Dlui Episcopu. Altu arcu triumfalu pomposu cu inscriptîunea: „Spre a nóstra mare bucuria“— de drépt'a sî de stâng'a cu portale mai mici infrumsetiá intre dóue case unghiulu intratei la piatia, unde naintea crucei se aflá unu cortu din ramuri de bradi cu flori diferite fórte frumosu construitu subt ingrijirea celui mai zelosu cetatianu românu sî negotiatoriu, cu unu altariu, pe carele steteau ornatele archieresci pregatite, sî cu unu publicu de tóte natîunile sî confessiunile fórte numerosu. In mijloculu piatiei fu Il. Sea intempinatu mai antâiu decâtra c. r. Colonelu alu regimentului romano-banaticu cu intregulu corpu oficirescu prin unu cuventu de bunavenire in limb'a germana, pe lânga care i se immanuà totodata sî nalt'a diploma asiediata intr'o siatula, carea a fostu dela inaltulu ministeriu tramisa spre a i se predá indata la sosirea Preasantîei Sele. Respundiendu M. S. Dlui Colonelu totu in limb'a germana si-descoperì prin cuvinte oratorice stim'a câtra corpulu oficirescu sî armat'a imperatésca, sî-si marturisì credinti'a neclatita sî omagial'a supunere pâna la mórte câtra Maiestatea Sea preagratîosulu Imperatu sî nalt'a casa imperatésca. Dupa acést'a lu felicitara alesii din partea comunei bisericesci rom. catolice cu Preareverendulu loru Domnu Decanu in frunte, sî apoi sî alesii comunei cultului israiltenescu; unor'a sî altor'a le respunse M. S. amesuratu cuventârei loru in limb'a germana. Preotîmea din protopopiatulu Caransebesiului, Lugosiului sî alu Mehadiei, cu dd. Protopopi in frunte, au formatu de ací spaliru pâna la cortu in vestminte bisericesci dimpreuna cu 24 fetitie imbracate in albu; printre cari Preasantî'a Sea D. Episcopu sub nefinite resunete de: „Sa traiésca!“ purcese spre a se imbracá iu ornatele archieresci, sî asiá se formà de aici mai departe o processiune imposanta cu faclii aprinse sî flamure bisericesci, câtu deodata se insufletî totu poporulu de o santienia sî evlavia nespusa; corulu cantaretiloru intonà troparíulu chramului, sî processiunea purcese cu Archiiereulu spre biserica. Casele dealungulu erau ornate cu stindarde natîunale sî imperatesci, la ferestrii aternau feliuri de covóre infrumsetiate cu cununi sî lantiuri de flori, sî sexulu frumosu in semnu de veneratîune sî bucuria aruncá buchete de flori asupr'a inaltuveneratului loru Archipastoriu, pe candu fetitiele cele in albu imbracate i preserau la totu pasiulu floricele din corfe, sî campanele sî trescurile resunau din tóte pârtîle.

La intrarea in biserica tînù P. C. Sea D. Vicariu din Caransebesiu unu cuventu, la alu cârui sfersîtu poftì pre Preasantî'a Sea a pasî in launtrulu s. biserici sî a o priimí sub scutulu Seu Archiierescu, cá pre un'a ce dela provedintia i e concrediuta spre a o carmuí spre fericirea vremelnica sî vecînica a fiiloru Sei sufletesci. Intrandu Il. Sea in biserica, dupace sarutà s. icóne sî si facù rugaciunea in mijlocu, se asiedià binecuventandu poporulu in scaunulu Archiierescu, desfatandu-se sub decursulu servitiului ddieescu cu privirea templei scobite din lemnu, aurita, sî a picturei; eara poporulu se indulciá cu privirea spre stralucit'a fatia a antâiului Episcopu românu. Cu finitulu indatinatului serviciu ddieescu pontificantele Preareverendulu domnu protopresbiteru alu Oravitiei au felicitatu in numele diecesei intregi pre Ilustritatea Sea, desfasiurandu in acelu cuventu, cumca bucuri'a toturor'a e nespusa de mare, sî nici póte cu cuvinte a o descrie. — Naltpreasantî'a Sea insa, cu o voce plina sî secura, incepù a cuventá in intielesulu mai lamuritu alu religiunei nóstre dreptmaritóre, dîcendu: „Acést'a este dîu'a, in carea sa ne bucurâmu sî veselimu in tr'ens'a.“ Espunendu apoi caus'a bucuriei acestei'a, ceea ce avemu mai vertosu gratîei Maiestâtii Sele preabunului nostru Imperatu sa o multiamimu, enumerà asuprelele, ce avù sa sufere s. nóstra biserica româna in tempurile trecute sub strainii, cari au impedecatu cumplitu pre Românulu ortodoxu in desvoltarea lui religiunara, morala sî intelectuala, sî cari au adusu nespusa paguba chiaru sî in starea lui materiala, ca barbatii bisericei nóstre române ortodoxe preoti sî mireni umblau persecutati, departati dela ori ce binefacere, lipsiti de pânea de tóte dîlele, siliti de a-si parasí patri'a sî a luá lumea in capu, sî pentru ce? Pentruca ei se siliau a departá fatal'a pedeca, ce se intinsese in calea bisericei sî a natîunei nóstre cá unu munte giganticu, sî pentruca ei cautau sa lumineze mintea sî sa nobiliseze inim'a coreligiunariloru sei români. „Drépta este asiadara bucuri'a, ce se manifestéza astadi cu lacrimele pe ochî, câci astadi vedeti dorintiele cele mai ferbinti implinite, ce de atâtea vécuri le-ati nutritu, vedeti orasiulu, pe care-lu despoiase nedreptatea tempuriloru de celu mai pretîosu odoru alu seu, inzestrandu-se iarasi cu unu scaunu Archiierescu.“ Mai departe amintì de pretiulu, care se cuvine Românului a-lu pune de acum inainte pe institutele de crescere sî invetiamentu, pe scóle, câci fâra scóle, dîce, nu póte fi venitoriulu Românului ferice s. a. Cuventulu acest'a facù mare impressiune asupr'a totutoru ascultatoriloru sî tresarì inimele multor'a, câci din acest'a e invederatu, cumca Ilustritatea Sea cunósce preabine oftârile dupa cultura ale banatieniloru Români, sî are o vointia tare de a lucrá cu sinceritate pentru a ne aduce sî biseric'a sî scólele la inflorire, dar la tóte acestea provóca neincetatu conlucrarea din respoteri a preotîmei sî cu deosebire a Protopopiloru Sei.

Totu poporulu cu intregulu corpu oficierescu sî preotîme petrecura iarasi sub processiune pre Ilustritatea Sea pâna la locuintia-i, sî dupa acést'a binevoì a priimí in corpore autoritâtîle militari sî tóte classele de cetatieni de tóte confessiunile sî natîunalitatea.

Sér'a s'a iluminatu in onórea preaveneratului Archipastoriu totu orasiulu, flamure natiunale sî imperatesci, transparente felurite nu lipsiau, precum fu unulu mai de insemnatate cu insigniile episcopesci sî cu inscriptîunea „Ioanne, Archipastorule bune! deschide turmei calea luminârei“ la cas'a acelui cetatianu, carele suferindu multe pentru natîune din partea persecutatoriloru de pâna acum, nu-si promite alt'a dela tóte cele ce se facu pentru Români, decâtu prosperarea in cultura sî civilisatîune mai vertosu a clerului românu. Eara capel'a militara sî unu conductu de facle aprinse concentrandu-se la s. biserica pornì subt intonarea pieseloru române spre resiedinti'a episcopésca. Acolo domnulu negotiatoriu sî antiste comunale Ioann Peti'a spuse I. S. in numele Caransebesieniloru unu cuventu de felicitare mai pe largu, in care desfasiurà bucuri'a cea mare, ce au produs'o in pepturile loru actulu maiestaticu din 6 Iuliu a. c. sî ca suntu asiá de fericiti a fi capetatu in preasantît'a persóna a Il. S. pre barbatulu doririloru, pre acelu conducatoriu intieleptu alu venitoriului loru, carele va scapá dieces'a din starea eii cea anormala, in carea o cufundasera impregiurârile vitrige ale tempuriloru trecute; sî rostì recunoscinti'a câtra Maiestatea Sea preainduratulu Imperatu Franciscu Iosifu I. sî câtra tóta nalt'a casa domnitóre, câci S'au induratu preagratîosu a

pune sî natîunea româna, cea pâna acum intru tóte credinciósa preanaltului tronu, in linia egala cu celelalte natîuni sî religiuni conlocuitóre din marele imperiu austriacu. Incredintiá pre Ilustr. Sea in numele connatîunaliloru sei, cumca ei din tempuri stravechi fiindu indatinati la ori ce sacrificiu pentru s. loru biserica, pentru imperatulu sî natîune, voru remané sî de acum inainte credinciosi traditîuniloru acelor'a, sî cumca ei cunoscendu missiunea cea grea a Ilustritâtiei Sele totdeun'a sî sub ori ce impregiurâri pelânga cea mai mare resignatiune de sine lu voru sprijini; sî incheiá cu de trei ori: „Sa traiesci inaltupreasantîte Domnule Archipastoru alu nostru, preaiubitu Episcopu diecesanu!“— Resunetulu cuvinteloru acestor'a nu voiá sa iee capetu.

La aceste urâri de fericire multiamî Preasantî'a Sea cu urmatórele cuvinte: „Ve multiamescu ferbinte pentru urârile, ce suntu incredintiatu, ca mi le-ati facutu din inim'a cea mai curata. Pregatirile cele pompóse, ostenelele sî spesele, ce au facutu scump'a mea comuna Caransebesiu pentru priimirea mea, suntu semne invederate, ca ea intielege preabine puseciunea eii, ca ea e insufletîta sî petrunsa de simtiamentulu religiositâtii, moralitâtii sî alu culturei. De aceea mai repetu inca odata, ca eu amu venitu in mijloculu DVóstre cu o vointia tare sî evlaviósa, cu o inima plina de dragoste, de incredere sî de otarîrile cele mai sânte. Ve potu dara incredintiá, ca innalt'a chiamare, la carea m'au alesu nemarginit'a bunatate a lui Ddieu sî gratî'a Maiestâtii Sele preabunului Imperatu sî Rege Apostolicu, mi jace adencu la inima intru tóta marimea eii, voiu conlucrá din tóte poterile pentru cá sa se implinésca pe câtu se póte trebuintiele, cerintiele sî dorintiele cele drepte ale bisericei sî natîunei nóstre, voiu staruí neincetatu, cá sa naintezu pacea, buna'ntielegerea sî armoni'a intre tóte natîunile sî confessiunile ale acestui orasiu sî intregei mele eparchii. Sa nu uitâmu insa Dloru, ca Ddieu da totu darulu sî bunatatea; fia dar binecuventatu numele Domnului Domnedieului nostru de acum sî pâna in vécu. Sî fiindca dupa Domnedieu avemu de a multiamí Maiestâtii Sele cavalerescului nostru Imperatu pentru restituirea Metropoliei sî reinviierea acestei eparchii române a Caransebesiului, asiá sa strigâmu din adenculu inimei: Maiestatea Sea Imperatulu, Imperatés'a Elisabet'a, Serenitatea Sea urmatoriulu tronului Rudolfu sa traiésca, sa traiésca, sa traiésca!— Nimenea nu se indoiesce, ca stîlpulu celu mai tare sî neclatitu alu tronului este armat'a; asiá dara gloriós'a sî neinvingibil'a armata a nóstra austriaca sa traiésca! Patri'a bine se asémena cu o muma, carea chranesce, ingrijesce sî naintéza cultur'a fiiloru sei; deci scump'a nóstra patria Ungari'a, in alu cârei sinu petrecemu viétia buna sî fericitâ, sa traiésca!“ Dupa acestea se 'naltiara urâri de fericire sî viétia indelungata pentru Escellenti'a Sea Inaltupreasantîtulu Domnu Archiepiscopu sî Metropolitu alu Românîloru Andreiu Baronu de Siagun'a; pentru Ilustritatea Sea Domnulu Episcopu alu Aradulu Procopiu Ivacicoviciu sî d. Andreiu de Mocioni; pentru inteliginti'a româna miréna sî bisericésca, sî in fine pentru locuitorii Caransebesieni. La tóte acestea poporulu celu numerosu adunatu strigá cu invapaiere: Sa traiésca! sî band'a militara petreceá chiotele de bucuria ale poporului cu indatinatele tonuri; eara la amintirea numelui Maiestâtîloru Sele sî a Serenissimului principe Rudolfu cantá tinerimea cu poporulu intregu cu capetele descoperite imnulu popularu. In fine formá tinerimea scolara sî capel'a unu rendu sî sub conducerea dlui invetiatoru din locu se intonara versuri de cantâri ocasiunale spre laud'a sî felicitarea Innaltupreasantîtului Domnu Episcopu, sî conductulu plecá pe strade mai departe spre a incheiá bucuri'a din dîu'a acést'a prin unu cuventu de multiamire sî recunscintia sî câtra domnulu Colonelu alu regimentului, carele la tóte au fostu sprijinulu mai eclatantu alu toturoru dorintieloru nóstre celoru juste.

Dupa serenada la 6 óre sér'a se dete din partea cetatieniloru mai de frunte unu banchetu stralucitu la „pomulu verde“ in onórea Preasantîei Sele domnului Episcopu, luandu parte atâtu corpulu oficierescu, câtu sî preotimea cu cei mai alesi din comunitate dintre romano-catolici cu domnii preoti ai loru in frunte, sî sî israeliti. Ilustritatea Sea binevoì pelânga tóte fatigele calatoriei a onorá banchetulu cu presenti'a Sea, fiindu la acést'a poftitu prin o deputatîune alésa dintre cetatieni, sî petrecù cu placere sî voia deosebita pâna spre mediulu noptii. Nici la acésta masa splendida nu lipsira toastele cuviincióse, ce le aduse M. S. in limb'a româna pentru Maiestate sî pentru gloriós'a armata austriaca, pecandu preareverendulu domnulu parochu romano-catolicu din Slatin'a radicà pocalulu in numele coreligiunariloru sî connatîunaliloru sei spre fericît'a sanetate a Ilustritâtii Sele iarasi in limb'a româna. Amicabilitatea, sinceritatea sî imbratiosiarea fratiésca fu spiritulu supravigitoriu alu petrecerei acestei'a, incâtu dupa plecarea P. S. S. multi dintre meseni si petrecura sî mai departe.

Din faptele acestea póte ori sî cine cunósce din destulu, cumca granitierii sciu apretiuí fórte castigulu celu mare, ce isvoresce pentru dulcea sî s. biserica româna natîunala prin restituirea diecesei Caransebesiului, sî cumca densii, miscati de apretiuirea acést'a, totdeun'a voru cautá a pastrá cu scumpatate renumele loru celu nepatatu de Români statornici sî neclatinati in credinti'a câtra legea loru ortodoxa, câtra Imperatulu sî natîune.

Sabiiu in 8/20 Septembre. Prin p. n. resolutîune din 7 Septembre a. c. Esc. Sea, Baronulu Franciscu Kemény, este numitu presiedinte alu fiitórei diete transsilvane. — Precum se aude, fiitorulu redactoru alu foii germane de aici „Herm. Ztg.“ etc. va fi Consiliarulu de tribunalulu superioru de aici, deputatulu dietalu sî imperialu, d. Mich. Binder. —

Clusiu 1 Septembre. De multu nu V'amu scrisu despre cele ce se petrecu aicea. Dupace Guvernulu fu mai bine de doi ani impartîtu in Sabiiu sî Clusiu, partea, ce erá in Sabiiu, venì iarasi la Clusiu. Escellenti'a Sea D. Gubernatoru sosì aicea Joi nóptea in 26 Augustu. Vineri priimì comun'a orasienésca sî magistratulu, cu care ocasiune primariulu orasiului lu salutà in limb'a magiara, la care D. Gubernatoru respunse totu in acea limba. Tâmbata se representà Guvernulu cu Esactoratulu provincialu in sal'a de siedintie a Guvernului Escellentîei Sele, fiindu condusu de D. V. Presiedinte Groisz. La trecerea D. Gubernatoru prin ambitulu celu spatiosu alu Guvernului, facendu amploiatii spalieru, lu priimira cu „Éljen!“ In sala lu salutà D. Vicepresiedinte in limb'a magiara, la care D. Gubernatoru respunse in cea germana: ca-i pare bine, ca vede iarasi adunatu Gubernulu la unu locu, spre usiurarea serviciului, apoi recomanda o indoita diligintia amploiatîloru, pentruca impregiurârile tempului suntu silitóre sî ceru o indoita activitate. Dupace esîra cei nechiamati, se incepù siedinti'a, cu citirea decreteloru amploiatîloru celoru repusi, schimbati sî nou denumiti, apoi pentru propunerea regalistiloru la diet'a venitóre. Luni se sunà ca va fi siedintia plenaria pentru citirea decretului, ce atinge conchiamarea dietei, dar nu sciu din ce causa se amanà pe Marti.

Eri dara se citì sî acelu Decretu, care e scrisu in trei limbi sî póte ca lu veti avé pâna acum'a: (Publicatu in nr. 70. Red.) Diet'a se conchiama pe dîu'a onomastica „a reginei“, adeca pe 19 Novembre c. n. in Clusiu pe bas'a art. XI din anulu 1791; cu acea deosebire, ca sî cetâtîle sasesci sî Fogarasiulu precum sî districtulu Nasaudului au sa tramita deputati. Acum s'a renduitu o comissiune, care sa lucre cele de lipsa pentru alegeri; se dîce, ca se va poftí sî comitele sasescu sa escrie alegerile de lipsa in sasime. La citirea Decretului au fostu fatia din Consiliarii cei repusi: dd. Alexiu Nagy sî Baronulu Bornemiss'a. Dintre Români numai D. Buteanu, care a depusu atunci sî juramentulu in cualitatea sea cea nóua.

Omulu aru fi asceptatu, cá Magiarii sa salte de bucuria, ca li s'au implinitu dorulu, avendu diet'a acést'a, care e numai ad hoc, sa se ocupe numai sî numai cu art. de lege din 48 despre uniunea cu Ungari'a; insa departe, fetiele, déca nu ne insiéla esteriorulu, suntu posomorite, ba potemu dîce ingrijate, strasaltârile obicinuite ale Magiariloru au peritu, au inceputu sî cetatienii a se apropiá de militîa, cu carea pâna acum'a nu voiau sa-si faca de lucru, ba ce e mai multu, la representarea Guvernului erau sî amploiatii imbracati in fracuri, fâra sa fia batutu cuiva la ochi. Românii nu vreau sa scia de alegeri nóue, ci dîcu, ca ei au deputatii loru, pre cari Maiestatea Sea nu i-a deslegatu de apromissiunea facuta in diet'a din Sabiiu; ba aicea se vorbesce, ca Districtulu Fagarasiului aru fi facutu unu protestu incontr'a dietei conchiamande sî aru fi rogatu pre D. Capitanu supremu, Cav. de Puscariu, sa-lu duca Imperatului.— Dorerea amploiatîloru e mare, câci s'a latîtu faim'a, ca D. Vicepresiedinte Groisz, care cu afabilitatea sea a sciutu castigá inimele toturor'a, se va stramutá la Vienn'a. Noi i urâmu sî acolo cea mai dorita sanetate, sî déca stramutarea lui se face in favórea serviciului, atunci ne vomu bucurá, eara de e numai din causa, cá sa nu fia aicea, atunci intr'adeveru aru fi de tenguitu perderea unui barbatu demnu de tóta stim'a, a unui amploiatu credinciosu Maiestatei Sele, patriei sî serviciului seu, a unui amicu alu adeverului, a unui stimatoru alu natiunalitâtîloru sî confessiuniloru toturoru din patria.— Despre regalisti se vorbesce, ca voru fi toti acei'a, cari mai suntu in viétia din anulu 1848, apoi cari dupa posturile, ce le ocupa, suntu chiamati a fi regalisti, mai pre urma sî cei din 1863!—

Lumea si sparge capetele, ca ce a facutu D. Mitropolitu

greco-resariténu la Vienn'a, sî de ce s'au intorsu asiá curendu acasa ? Firesce ca nu lipsescu sî scornituri de totu felulu, cá sa afle caus'a intórcerei ceii grabnice.— Multi se mira, ca „Herm. Ztg.“ au incetatu cu totulu de unu tempu incóce a se ocupá cu politic'a, adeca a mai dá articuli caustici, sî sî despre acést'a afla cause indestulitóre.— Se aude, ca Comitele sasescu va conchiamá Universitatea sasésca, cá sa se intieléga despre pasii, ce au de a-i face in privinti'a dietei, cá sa fia in armonica intielegere; toti credu, ca Sasii nu voru tramite deputati la dieta, necunoscendu inca memorandulu, ce se crede, ca l'a datu densulu Imperatului.

Din Ungari'a se scrie foii vienese „N. Frdbl.“, ca de curendu Colomanu Tisza a facutu o visita lui Franciscu Deák la Puszta Sz. László, cu care ocasiune cei doi corifei magiari sa se fia intielesu intre sine, cá sa tramita câti-va membri mai distinsi ai dietei ungare din 1861. in Transsilvani'a, spre a observá miscârile la alegeri sî a agitá in interesu magiaru. Acea fóia adauge, ca agitatîuni magiare nu voru lipsí, pecandu ca Metropolitului Siagun'a i s'a datu in Vienn'a svatulu, a se ferí de ori ce agitatîune.—

Varietâti sî noutâti de dî.

DD. Dimitriu Bolintineanu sî Alessandru Papiu Ilarianu, precum spune „Concordi'a“, au trecutu in 3/15 Septembre prin Pest'a. —

(Music'a instrumentala la cultulu domnedieescu.) Intr'unulu din sinódele bisericei scotice se venturà intre altele sî intrebarea: ca óre este cu scopu music'a instrumentala in biserica ? sî unulu dintre cei mai distinsi barbati ai bisericei dîse in cuventarea sea, ca e mai pecatu a'ntrebuintiá la cultulu domnedieescu instrumente musicale. — Parerea lui se adoptà din partea sinodului, sî astfelu chiaru sî eschiderea organeloru se hotarì cu 313 fatia cu 33 voturi. Precum se vede dar, biseric'a scotica (protestantica) sî 'n privinti'a acést'a, cá 'ntr'a mai multoru altoru datine, se apropia de biseric'a primitiva orientala. —

Nrulu 10 alu „Familiei“ dto 5/17 Septembre cuprinde urmatórele : Portretulu sî biografi'a lui Fr. Liszt.— Pastorulu, de H. Grandea. — Mai bine mórta, de I. Somesianu. — Esecutarea oratoriului lui Liszt (ilustratiune.)— Biografi'a lui Georgiu Lazaru, comunicata de Georgiu Baritiu.— Cuventu alu lui Lazaru.— Suveniri sî impressiuni de caletoria, de Aarone Densiusianu.— Columb'a.— Modelu de brodaria pentru batiste. — Ce e nou ?— Literatura.— Gacitura de siacu.— Post'a redactiunei.— Pe invelitóre : Corespundintie din Abrudu, Lugosiu sî Bai'a-mare.— Numele prenumerantîloru. — Din strainetate.— Dîuariulu gradinariloru. —

(Inventîune nóua.) Unu cetatianu italianu din Florenti'a, anume Augustinu Borghi, au inventatu o procedura chemica, prin carea tóte materiele— lemne, pânsa, hartía, ba chiaru sî prafu de pusca— le póte face neardîbile. —

Principatele române unite.

Raportulu nostru de astadi asupr'a lucruriloru din Romani'a are sa cuprinda dóue acte de cea mai mare insemnatate. Unulu e : ca Domnitorulu prin proclamatîunea sea dto 30 Augustu dete amnestía generala toturoru celoru complicati in evenimintele din 3/15 Augustu, alu doilea celu atinsu inca in nr. din urma, ca adeca cu 1 Septembre intrá in activitate legea pentru instructiunea (invetiamentulu) obligatória sî gratuita in tóta estinderea Romaniei.

Domnitorulu aduse la cunoscintí'a tierei generós'a sea hotarire prin urmatórea proclamatîune :

Româniloru, tristele evenimente petrecute in lips'a Mea M'au petrunsu de o durerósa impressiune. Dara sî astadata poporulu românu a probatu, ca scie a se ferí de uneltiri culpabili.

Démn'a sî liniscit'a atitudine a tierei intregi, sî in asta impregiurare este cea mai viua reprobare a celoru petrecute.

Servésca de lectiune reprobarea tierei ! Véda-se inca odata, ca ori ce incercare de a resturná institutîunile tierei, nu va gasí nici unu spriginu in inimele Vóstre.

Româniloru. tare de increderea vóstra, tare de inchizesiuirea, ce din nou ati datu viitorului, prin intielépt'a vóstra portare, Eu, in asta dî acordu o deplina amnestia celoru urmariti pentru delicte politice.

ALESSANDRU IO ANN.

N. Cretiulescu. Florescu. N. Balanescu. D. Cariagdi. Manu.

Cu privire la legea pentru scóle, ministrulu culteloru sî instructîunei publice, d. Cariadgi, emise unu cercularîu câtra P. S. S. Loru Metropolitii sî Episcopii tierei, sî altulu câtra satenii români,— acte destulu de insemnate, pentru de a ficunoscute sî publicului nostru, cá nisce atestate imbucuratóe, ca Romani'a, ori preste câte pedeci are a calcá, totusi inantéza necurmatu pe cclea progressului.

Eata cercularîulu câtra Archipastorii tierei :

Preasantîte, religiunea nóstra strabuna a fostu in trecutu scutulu romanismului sî erá scutu alu natiunalitâtii : câci, din scutulu acelei religiuni isvorá asupr'a eii lumin'a sî adeverulu.

La pastorii sufletesci ai natîunei sî astadi ceremu concusu pentru luminarea natîunei. In dîu'a de 1 Septembre intà in lucrare nóu'a lege scolara cu marele principiu alu obligatîunei instructiunei primarie. Punemu acestu principiu matuitoriu sub umbrirea bisericei stramosiesci.

Radicati, Preasânte, vocea amvonei pentru esplicarea lui Puneti a se face rogaciuni in tóta Eparchi'a Présantîei Vstre pentru prosperitatea instructîunei publice. Ordonati clerului sa indemne pre sateni, mai alesu, a-si tramite copiii la scóla, câci glori'a religiunei va stá in isbând'a luminei, sî savarea patriei române nu este decâtu cu acésta conditiune.

Dorimu imbunatatîri cu totii : Scóle sî iara scóle ! lumina sî iara lumina ! sî imbunetatîrea este assigurata, sî este asigurata sórtea romanismului.

Scólele in trecutu se tîneau in pridvórele bisericeloru nóstre.

Faceti dara, Preasânte, prin influinti'a salutaria, ce Ve da sint'a nóstra religiune, cá sî pe viitoriu, scól'a sa fia predvorulu bisericei române sî ambele intrarea sigura la templulu lunului, alu adeverului, alu frumosului sî alu romanismului.

Priimiti etc.

Ministru D. Cariagdi.

Ear celu câtra sateni e acest'a :

Sateniloru, dîce o vorba vechia, ca cine n'are ochi, in grópa la. Suntu unii ómeni, fratîloru, cari au sî ochi, sî de grópa otu dau ; pentru ca macaru ca cu ochii vedu gróp'a, ci ei nu se sciu ferí de a cadé in ea, ca mintea loru e intunecata sî orbita. Sî vai de omulu cu mintea intunecata sî orbita, ca nimic'a nu se alege, nici de densulu, nici de cas'a lui, nici de copilasii lui, nicí de bucatele lui, nici de vit'a lui ! Eara acel'a, carele vede nu numai cu ochii vederei, dara sî cu ochii cei ascunsi sî ascutîti ai mintii, in sporiu sî in bine duce cas'a lui, copiii lui, bucatele lui sî tóte ale lui.

Vreti óre fratîloru, sa fiti cá orbulu de minte, carele vede gróp'a sî de ea nu se póte ferí ? Scie bine Guvernulu prea Inaltului Domnitoriu, ca voi nu vreti a fi asiá orbi, astadi mai alesu, candu brézd'a, ce trageti in ogoru e a vóstra, candu caminulu, la care adapostiti pre sotî'a sî pre copilasii vostri, alu vostru sî numai alu vostru este ! Ce folosu, intr'adeveru, ca iubirea Mariei Sele v'au datu stapanirea preste ale vóstre, preste cas'a sî ogorulu vostru, déca nu veti avé mintea sî priceperea de a le pastrá sî de a le sporí sî a le ingrijí mai bine sî a deprinde, mai alesu, sî pre copiii vostri sa le ingrijésca, sa le sporésca sî sa le iubésca !

Dara unde poteti voi a invetiá pre copiii vostri tóte acestea, déca nu la scóla ? ca de aceea au facutu guvernulu scóle sî va sa totu faca pe unde va mai fi lipsa de ele, cá sa 'nvetie fia-care a se rugá lui Domnedieu, cá bunu crestinu, sî sa se deprinda a fi omu de omenía sî sa scia sa ingrijésca cu minte neorbita de ale lui : de ogorulu, de bordeiulu, de vit'a sea ; sî sa scia cum sa si le pastreze sî sa si le apere de cei rei sî de totu reulu, sî mai alesu, cá sa scia totu omulu, ca-i Românu sî câtu de mare e tiér'a Românului, sî câtu este datoriu fia-care sa iubésca sî sa-si puna tóta dragostea sî viéti'a pentru tiér'a lui sî pentru Domnitoriulu eii; ca déca tiér'a nu mai este, nici dreptate, nici bine nu mai póte fi nimenui, ca dîce Românulu : „De mil'a strainului feresce Dómne sî pre dusmanii mei !“

Sateniloru ! Scólele se deschidu la 1 Septembre in tóte pârtîle tierei; grabiti dara cu totii de a tramite copilasii vostri la scóla, ca e spre binele loru sî alu vostru sî alu tierei intregi; sî apoi este acum'a sî o lege, care dîce otaritu, ca totu copilulu sî tóta fetiti'a, de versta de 8—12 ani, numai decâtu sa mérga la scóla. S'a facutu acésta lege, fratîloru, pentru ca a aflatu Mari'a Sea Voda, ca mai suntu unii sateni atâtu de nepricepatori de binele loru sî alu copilasîloru loru, de nu-si tramitu copilasii la scóla, macaru de-sî este scóla chiaru in satulu loru. Apoi, de acum, asemenea dusmani aî copiiloru loru, sa scia ca nu le mai este iertata asiá urmare; ca déca nu voru tramite copiii la scóla, legea dîce otaritu : sa platésca strafu 20 de parale pe dî de lipsa la scóla, la cutí'a satului.

De aceea eu vestescu totutoru sateniloru cele ce dîce legea; sî sum siguru, ca cu totii dela olalta, cá buni crestini sî cá buni Români, veti tramite baietii sî fetele vóstre la scóla, sî asiá nu voru trece multi ani sî nu va mai remané in tiér'a romanésca nimeni, care sa nu scia citî sî scrie sî a-si grijí cu minte neorbita de trebile lui, sa-si sporésca cele bune, eara mai presusu de tóte nu va mai remané nimeni, care sa nu-si iubésca tiér'a lui sî pre Domnitorulu, sî sa fia asiá 5,000,000

de suflete totu intr'un'a sî intr'unu gându. Atunci nu vare-ce mai multu nici prin cugetulu dusmanului tierei, ca va mai poté navalí, pradá sî robí pre Românu in tiér'a lui cá n o tiéra pustia !

La scóla dara, toti copiii, baieti sî baiete, ca asiá lice legea; sî numai dela scóla e mantuire !

Ministru C a r i a g d i.—

Dupa unu telegramu alu foiloru vienese, Principele nu numai aru fi datu amnestía toturoru celoru compromisi la ravalulu din 3 Augustu, ci aru fi applacidatu sî o summa de 5000 lei pentru cei ce au cadiutu jertfa revoltei, sî respective pentru remasii loru.

Prospectu politicu.

Politic'a cea mare européna, se vede, ca inca nu si-a terminatu feriele de véra; câci lucrârile eii suntu neinsemnate atâtu in privinti'a multîmei, câtu sî a cualitâtii. Noi le vomu insîrá in estrasu scurtu in cele urmatóre:

Despagubirea Austriei pentru cederea Lauenburg-ului (precum se scie $2^1/_2$ mill. taleri danesesci) sa fia sî urmati, sî inca din casset'a privata a regelui Prussiei, care prin acestu ofertu din partea sea fâra 'ndoiéla a voitu sa 'ncungiure conflictulu cu constitutîunea tierei, in intielesulu cârei'a ori ce espense ale statului trebuie sa fia incuviintiate de camera.

Cu privire totu la ducatele Elbane, generalulu austriacu Baronu Gablenz a sositu in Holstein sî indata a sî emisu cátra locuitori o proclamatîune, in carea-i provóca, a pastrá sî in venitoriu moderatîunea sî intielepciunea, ce-i caracteriséza, promitiendu-le totdeodata, ca la administratîunea ducatului, de-sî nu póte urmá vre-o politica decidatóre, totusi va cautá cu totu deadinsulu la imbunatatîrea materiala sî spirituala a poporului, sî se va folosí in mesura deosebita de fiii patrici loru Guvernulu austriacu de acolo si-a luatu numirea : Regimulu de tiéra alu ducatului Holstein.

In F r a n c i 'a a reposatu in nóptea din 10 spre 11 Septembre c. n. generalulu Lamoriciere, cunoscutu din anii trecuti cá generalu papalu. — In 11 Septembre a urmatu intalnirea familieloru imperatesci a Franciei sî regesci a Spaniei. Vre-unu resultatu alu acestei intalniri firesce nu se vede in publicu; dar tóte dîuariele scriu, ca convenirea s'au facutu cu cea mai mare pompa din amendóue pârtîle.— Unu telegramu spune, ca dupa „Monitorulu“ din 13 Septembre, poterile (care?) aru fi incheiatu o conventîune, privitóre la navigatîunea la gurile Dunarei.

In G r e c i 'a se pare ca iar se pregatesce o catastrofa nefericita de resturnare. Un'a dupa alt'a sa se fia descoperitu in ceste din urma trei conjuratîuni; dar poterea regelui e prea mica, decâtu sa póta lucrá cu energía incontr'a acestoru complote, cu tóte ca urdîtorii loru i suntu cunoscuti.

In fine se spune sî o faima privitóre la statulu nostru austriacu, carea aru fi, ca ministrulu nostru de esterne, contele Mensdorff, are de cugetu a se retrage câtu mai curendu dela postulu seu.

Insemnare

despre summ'a baniloru adunati din bunavointia dela binesimtîtorii crestini gr. or. din dieces'a Caransebesiului pentru castigarea odóreloru episcopesci ale noului Episcopu.

Din C o m u n 'a S t r a j 'a

Dela biserica sî comunitate 11 f. 20 xr.. Stefanu Popoviciu Parochu sî Cons. Assesoru 5 f., Iosifu Pop'a Negotiatoriu 2 f., Ecaterin'a Pop'a Soti'a lui. 1 f.. Alessandru Bufanu Docinte 1., Nicolae Bug'a Jude 1 f., George Tivigu Antiste 1 f., Paraschivu Issacu Antiste 1 f., Lazaru Barbulo Epitropu 50 xr. Parascevu Licariciu graniceri 1 f., Ioann Poporanu Slujitoriu bisericei 50 f., Dimitru Nicolaievíciu graniceriu 40 xr. Lazaru Tivigu Scolariu 20 xr. Dimitru Verlanu graniceriu 40 xr., Ioann Munteanu graniceriu 50 xr. Duuitru Baiasiu gran. 40 xr. Angilet'a Capriti'a gran. 50 xr. Vasilie Buda gran. 40 xr. Summ'a 28 fl.,

Din C o m u n 'a P e t r u v a s i l a.

Avraamu Murgu Preotu 2 f., Pavelu Borc'a Parochu 2 f., Nicolae Raichiu primu locotenentu 1 f., Ales'a Davidu Antistu supremu 1 f., Iosifu Manghiu docentu 1 f, Stefanu Davidoviciu Antistu 1 f., Mareo Lolinu negutiatoriu 1 f., Trifonu Schebelgiuu negotiat. 1 f., Summ'a 10 fl.

Din Protopopiatulu L u g o s i u l u i :

Comun'e bisericésca gr. o. din Lugosiu 500 f., Comun'a bis. gr. or. din Silh'a 20 f., Comun'a bis. gr. or. din Saculu 20 f., Comun'a bis. gr. or. din Govosdi'a 20 f., Comun'a bis. gr. or. din len'a 6 f., Comun'a bis. gr. or. din Ceresiu-Temesiu 12 f., Comun'a bis. gr. or. din Sidiór'a 25 f., Comun'a bis. gr. or. din Lugosielu 20 f., Comun'a bis. gr. or. din Satulu-micu 20 f., Comun'a bis. gr. or. din Criciov'a 40 f., Cemun'a bis. gr. or. din Hezeresiu 5 f., Comun'a bis. gr. or. din Tapi'a 12 f., Comun'a bis. gr or. din Harmadi'a 6 f., Comun'a bis. gr. or. din Olosiagu 8 f., Comun'a bis. gr. or. din Honorisiu 4 f., Comun'a bis. gr. or. din Bolduru 16 f., Comun'a bis. din Sacosiu 10 f., 18 xr. Comun'a bis. gr. or. din Furducu 2 f., Comun'a pis gr. or. din Senersigu 6 f., Magnif. d. Atanasiu Ratz de Caransebesiu Vice Comite Lugosiu 20 f., Alecsandru de Atanasieviciu Advocatu 30 f., Constantinu Radulescu Adv. 20 f., Dr. Aureliu Maniu 25 f., Iulianu Ianculescu preceptoru Comit. 25 f., Constantinu Gic'a proprietariu de Dejanfalv'a s. a. 20 f., Philipu Pascu Proto-fiscalu 10 f., Constantinu Udrea negotiatoriu sî curatoriu I. s. bis. 20 f., Ioann Pavelu Senatoru 5 f, Ioann Panaiotu negutiatoriu 2 f., Demitriu Popovitia 5 f., Vasiliu Stoianu Jude primariu 25 f.. Vasilie Raduloviciu negutiatoriu din Biseric'a alba 100 f, Prin d. Parochu sî Administratoru Iosifu Tepmea, s'au adunatu Lugosiu 1 f., Ioann Brandusiu post'a din Chizeteu 12 f., Nicolae Popoviciu barbiru 40 xr. Ioann Glavanu Croitoriu 1 f.. Iosifu Fogarasiu proprietariu 2 f., Pavelu Micliciu Fauru 40 xr. Ioann Lupu economu 1 f., Stefanu Sbaganu 50 xr. Ioann Ieti'a Olarin 40 xr. Dimitriu Mondiriu economu Lugosiu 20 xr. Amali'a Lipovanu invetiatorésa 1 f. 20 xr. Nicolae Andreiu economu 40 xr. Stefanu Lipovanu invetiatoriu 1 f., George Barbu Cojocariu 1 f., Dela cehulu onoratîloru maistori cojocari 40 f., Dela onoratii maistori barbiri 10 f., Prin d. Porochu Mateiu Ignea sau adunatu 1 f., Vasilie Malancoviciu diurnistu 80 xr. George Svaboda turtariu Lugosiu 2 f., Ioann Stefanig'a Controloriu 2 f., Iotia Lupu economu 50 xr. Ionnn Licker ferariu 50 xr. Din'a Mircu economu 40 xr. Constantinu Popoviciu cojocariu 50 xr. Constantinu Mateiu economu 20 xr. Nicolae Lipovanu economu 1 f., Ioann Condali negutiatoriu 1 f., Petru Vasi economu 50 xr. Dimitrie Vancea esactoru 50 xr. Constantinu Berariu Cismasiu 10 f., George Daminescu economu 50 xr. Dimitrie Popoviciu cismasiu 40 xr. Vasiliu Arjoc'a economu 50 xr. Vasiliu Groz'a 50 xr. Ioti'a Jurc'a micu 80 xr. Sofi'a Dicu nogutiatorésa 1 f., Nicolae Murariu economu 20 xr. Ilie Siuclea 20 xr. Ioann Tuneiu 50 xr. Iosifu Lipovanu cojocariu 50 xr. Ioann Hertiegu possessoru 1 f, Constantinu Andreiu economu 50 xr., Georgiu Grozavescu 50 xr.

Summ'a 1149 f. 68 xr.

Nr. 33—3 CONCURSU.

Devenindu vacanta statîunea invetiatorésca de class'a a patr'a, dela scól'a capitala din Branu, cu unu salariu anualu de 200 f. v. a., cuartiru sî 4° de lemne,— spre ocuparea eii se deschide concursu pâna la 15 Septembre a. c.

Concurentii, dela cari se cere, sa fia absolvatu celu putînu gimnasiulu inferioru, au sa inainteze cererile loru cuviinciosu instruate— la subscrisulu Scaunu Protopopescu pâna la terminulu de susu.

Dela Scaunulu Protopopescu gr. or. alu Branului.

Z e r n e s c i, in 20 Augustu 1865.

I. M e t i a n u, Protopopu.

Nr. 35—3 **Concursu.**

Devenindu vacante statiunile invetiatoresci din comunele gr. orient. din Protopopiatulu Turd'a superióra,

a) Mesterhaz'a impreunata cu unu salariu anuale 120 fl. v. a., sî cortelu liberu sî lemne,

b) Polat'a impreunata cu unu salariu anuale 80 fl. v. a., sî cortelu liberu sî lemne,

c) File'a impreunata cu unu salariu anuale de 80 fl. v. a., cortelu sî lemne,

d) Rip'a de josu impreunata cu unu salariu anuale de 125 fl. v a. cortelu liberu sî lemne,

e) Iabeniti'a impreunata cu unu salariu anuale 65 fl. v. a., cortelu liberu sî lemne,

f) Hodaculu Gurgiului impreunatu cu unu salariu anuale 32 fl. v. a., cortelu sî lemne,

g) Nadasi'a româna imprcunata cu unu salariu anuale de 24 fl. v. a., cortelu sî lemne,

La care se deschide Concursu pâna la 15 Octobre st. v., cari aru dorí de a ocupá vre-un'a dintre acestea statiuni invetiatoresci, pâna la suscitata dî au a-si asterne concursele sele la subscrisulu, cuviinciosu timbrate.

a) Adeverintia de botezu, ca suntu de religiunea gr. res.

b) Adeverintia despre studiele absolvate,

c) Adeverintia despre portarea morala sî politica, precum sî adeverintia despre serviciulu de pâna acum.

Protopopiatulu si Inspectoratulu Distr. scolaru gr. res. alu tractului Turd'a superióra.

Idicelu in 21. Augustu 1865.

I o s i f u B r a n c o v e a n u
Protopopu sî Inspectoru distr. scolare.

Ce-va de risu.

Au esîtu de sub tipariu Brosiur'a intitulata „C a l i c u l u U m o r i s t i c u“ sî se afla de vendiare in tip grafi'a lui Iosifu Drotleff, strad'a Macelariloru, nr. 6 in Sabiiu. — Doritorii a-si procurá acésta brosiura sa binevoiésca a se adressá prin epistole francate la tipografi'á numita. **Pretiulu 60 xr.** j u m e t a t e p e n t r u f o n d u l u j u r i s t i l o r u. — Nr. 36—2

Corespuneintia :

P. R., Füzes-Sz. Petru Replic'a veti avé bunatate a o tramite la acelasi dîuariu, unde a esîtu acus'a, sî numai la casu de nepriimire la noi.— l. G. sî D. A. in A. Cea mai cordiala multiamita. —

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a olei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 72. ANULU XIII.

Sabiiu, in 12/24 Septembre. 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

„Zukunft“ in nr. 35 din 2 Sept. aduce urmatoriulu articlu:

Cestiunea dietei si uniunei transsilvane.

La tempulu seu s'a fostu imputatu sî inca cu dreptu dlui de Schmerling, ca elu aru fi infiintiatu o dieta transsilvana nu in interessulu autonomiei marelui principatu sî a natîunalitâtiloru sele, ci numai cá mijlocu pentru scopu, spre a ajunge prin dieta la dismembrarea Transsilvaniei din legatur'a tieriloru corónei ungaresci sî pentru cá sa se tramita deputati la senatulu imp. februaristicu. Tocm'a pentru ca amu cunoscutu tendinti'a acést'a inca dela inceputu, amu combatutu cu tóta energi'a politic'a schmerlingiana sî fatia cu Transsilvani'a, de-sî aceea intr'atât'a au fostu Româniloru binevenita, incâtu li-au ajutatu emanciparea natiunalitâtiei sî confessiuniloru loru.

Aceeasi politica a tendintiei, insa in modu opusu sî pelânga aceea sî mai nefavoritoriu urmarescu in Tranni'a Magiarii astadi cá sî in 1848.

Pentru cea mai mare parte a partidei liberale magiare, semburele cestiunei e, ca diet'a sî cancelari'a aulica tranna sa se delature sî ca individualitatea politica a marelui principatu sa se contopésca in „senatulu ungurescu“, unde dupa parerea aceloru liberali, Transsilvani'a nemijlocitu sa-si tramita deputatii sei. Pecandu asiadara politic'a schmerlingiana lasà Tranniei cancelari'a aulica sî diet'a sî prin acestea, déca nu esentia, celu putînu simbólele autonomiei, centralisatorii din Pest'a cauta a luá dela Tranni'a amendóue.

Asiá numitii conservativi vechi asecura in organele loru, ca ei nu voru o astfelu de absorbire a marelui principatu prin Ungari'a; insa abstragendu dela pretiulu acestei asecurâri sî dela poterea problematica a fractiunei acestei'a prin care sa póta dá valóre acestei dorinti, este afara de tóta indoiél'a, ca conservativii in Transsilvani'a nu dorescu decâtu o dieta cá cele dinainte de 1848, prin urmare programulu loru e mai perniciosu Româniloru din marele principatu chiaru sî decâtu sistemulu schmerlingianu.

E dreptu, ca cestiunea transsilvana e unu nodu gordicu, care la parere abiá se póte desnodá; dar vin'a cea d'antâiu, de a o fi adusu la starea acést'a, cade asupr'a Magiariloru. Déca diet'a transsilvana la 1848 in locu de a pronunciá prin conclusulu uniunei nimicirea autonomiei tierei in favórea racei magiare, s'aru fi invoitu la dreptele cereri ale Româniloru, o aru fi inarticulatu pre acést'a de a patr'a natîune, sî apoi dupa finirea acestui actu, in contielegere cu Românii aru fi luatu cestiunea uniunei la pertractare, atunci conclussulu privitoriu la uniune, s'aru fi potutu realisá intr'unu modu prin care s'aru fi potutu pastrá sî autonomi'a tierei sî dreptele loru interesse natîunale.

Astadi este de lipsa mai antâiu de tóte a se sterge pecatele f a c e r e sî l a s s â r e i din 1848 sî din er'a schmerlingiana comisse fatia cu Tranni'a, realisandu o dieta, carea sa nu eschida natîunea româna cá pe o natîune fâra drepturi politice, ci sa formeze o legislativa, in carea sa fia egalu representate tóte interessele. *)

Aru crede cine-va, ca drumulu celu mai siguru la acést'a aru fi, ca déca dlu de Mailatu cugeta, ca interessele Magiariloru sî Secuiloru n'aru fi destulu de asecurate in diet'a din 1863, sa asterna acestei diete intr'o propositiune revisiunea ordinei electorali din 1863.

Déca cumva drumulu acest'a aru displacea sî s'aru alege altulu mai precariu, atâtu in privinti'a dreptului, câtu sî a politicei, adeca drumulu octroirei, atunci, déca cumv'a se vede intr'acést'a espressiunea leala de serguinti'a de a face dreptate deplina toturoru natiuniloru din Transsilvani'a, nici unu cugetatoriu dreptu nu va condemná actiunea acést'a din simpl'a causa, câci nu corespunde neconditiunatu mandateloru dreptului formalu. Pentru ca nu e de a trece cu vederea, ca tocn'a intrebarea, ca ce aru fi in Transsilvani'a formalminte dreptu in valóre sî nedisputaveru, este unu mâru de cérta, multiamita bresieloru, pe care dela 1848 incóce pâna în tempulu mai din cóce le-au indreptatu tendintiele de nivellatu centralistice, atâtu dela Vienn'a câtu sî dela Pest'a in dreptulu marelui principatu.

Uniunistii magiari au stricatu dreptulu istoricu transsilvanu dela 1847, evenemintele dela 1848/49 legile ungaresci transsilvane dela 1847, iara politic'a schmerlingiana ambe memoratele continuitâtii de dreptu, sî asiá trebuie sa constatâmu acelu adeveru tristu, ca fundulu dreptului transsilvanu e celu mai spartu dintre tóte fundurile de dreptu câte numai suntu sparte.

Acum ori se restituie unilateralu dreptulu dela 1847 ori celu dela 1848, in tóte casurile acestea dreptâtiei i-aru merge mai multu séu mai putinu reu, fiindu, cum s'a dîsu, dreptatea carea este esentia toturoru drepturiloru, sacrificata dreptului formalu disputatu séu disputabilu.

Asiadara dreptate nu numai asceptâmu, dar sî ceremu noi in rendulu celu d'antâiu dela dlu de Mailatu— carele precum scimu guverná causele Transsilvaniei.—

Institutîunea regalistiloru, censulu, impertîrea districteloru de alegere sî conducerea actului de alegere, suntu in Transsilvani'a (? Red.), mai multu cá in ori care alta tiéra de coróna totu atâtea puncte de manecare, de a constitui o dieta pentru deosebite tendintie.

Istori'a e martura!

De s'aru incheiá odata er'a politicei centralisatóre pentru Tranni'a sî de o aru documentá acést'a ordinea alegeriloru venitóre — atunci noi amu fi cei d'antâiu, cari li-amu svatuí Româniloru sî Sasiloru a luá parte la opulu celu mare alu impacârei, de sine intielegandu-se, pelânga conservarea toturoru drepturiloru loru natiunale.

Déca insa alegerile, ceeace e de temutu iara aru fi o maestria a tendintiei, destinate, de a serví interesseloru natiunale unilaterale, pe socotél'a altoru egaluindreptatîte, atunci noi amu fi cei d'antâiu cari amu dîce Româniloru: perseverati in positiunea de dreptu de pâna acum, favoritóre pentru voi sî protestati prin retînerea vóstra contr'a creatîunei tendentióse, carea, pentruca ignoréza mandatele dreptatiei nu póte nici decum sa aduca Transsilvaniei aceea de ce insetéza: bunastarea sî pacea.

In fine trebuie sa indreptâmu câtra Escel. Sea ministru presiedinte cont. Belcredi o observare plina de ingrijire. Noi cá federalisti nu trebuie sa mai asecurâmu, ca deplorâmu conclussulu dietei tranne din 1863, prin care au inarticulatu patent'a din Fauru, dara e de a se considerá ca aceeasi dieta au priimitu sî diplom'a din Octobre sî noi scimu din isvoru siguru, ca Românii transsilvani atunci cá sî acum afla garanti'a cea mai buna de autonomi'a Tranniei in diploma; iara la senatulu imperialu alu patentei din Fauru au tramisu deputati numai ad hoc.

Acum déca aru succede influintiei magiare a aduce in valóre o ordine nóua de alegeri pentru Transsilvani'a, prin carea Magiarii sî Secuii va sa dîca elementulu dualisticu aru preponderá, atunci in Tranni'a factoriloru partinitori principieloru federalistice cuprinse in diplom'a din Octobre li se astupa gur'a, eara dualismului i s'aru creá o sucrescentia mare de potere. Ce aru insemná acést'a, barbatului de statu Belcredi nu trebuie cá sa i o desfasiurâmu mai de aprópe. Videat consul!

Tragemu din diuariulu „Europ'a“ o corespundintia a sea

*) Aducemu inca odata aminte cetitoriloru ca articululu s'au scrisu inainte de publicarea rescriptului imp. Red.)

din Austri'a o recomendâmu lectoriloru nostri ca fórte importanta atâtu ca politic'a generale austriaca câtu sî din punctulu de vedere alu natîunalitâtii române.

„Eata o cestiune vitale sî care va luá mari dimensiuni. Acésta provincia (Transsilvani'a) situata la extremitatea orientale a monarchieî nimeni nu se indoiesce nici de importantia sa de momentu, nici de interessulu ce i se da. Germanii sî Magiarii si-o disputa, acést'a in numele dreptului celu nou. Ea a servitu de motivu dlui de Schmerling pentru a constitui Reichsratulu seu, ea va serví acum Magiariloru pentru a transformá diet'a loru din Pest'a intr'unu Reichsratu ungurescu, dupa espressiunea consacrata in 1848. Noi vedemu de o parte in furiarea fevruaristiloru întru a aperá bunulu ce au cuceritu la 1863, cu atâtea labori, chiaru sî cu esistinti'a loru, precum sî aceea a capiloru partitei unguresci de a restrânge prad'a loru dela 1848, piatra ungiularia a edificiului.

„Ce este de fâcutu ? A impartí Transsilvani'a in virtutea unei nóue sentintie a lui Salomonu ; séu a dîce braviloru locuitori ai acestui mare Principatu : Petreceti alternativu o sessiune la Reichsratulu din Pest'a, sî alt'a la Reichsratulu din Vienn'a? Cestiuuea este anevoia de resolvatu in dreptu sî in faptu. Dupa tóte acestea in ochii februaristiloru, Transsilvani'a a fostu totu atâtu de reunita cu Reichsratulu austriacu prin votulu seu dela 1863, câtu sî cu Reichsratulu din Pest'a prin votulu seu dela 1848. Dîuariele din Vienn'a voru disputá in in vanu cu cele din Pest'a, chiaru intr'o suta de ani ele nu voru adjunge sa se convinga. Numai guvernulu póte aduce vr'unu remediu la acést'a, fiindca dupacum se scie, densulu este care a fâcutu reulu.

„Deci, guvernulu, adeca Ministeriulu Majlát-Belcrédi, pare ca e decisu de a revenî asupr'a actel ru Ministeriului Schsmerling- Nadásdy, sî de a provocá unu votu alu dietei transsilvane in favórea unei nóue uniuni cu Ungari'a. Sa afirma ca decretele de convocare dieteloru din Pest'a sî Transsilvani'a voru aparé peste câte-va dîle, inainte de 15 Septembre, sî ca diet'a transsilvana se va aduná cu o luna séu trei eptemâni inainte de cea din Pest'a. Pâna atunci, se va prepará terenulu pentru a adjunge la resultatulu doritu; s'a chiamatu la Vienn'a ómenii cei mai considerabili din provincia, precum comitele Miko. bar. Kemény, capii partitei magiare; d. Schmidt, comes alu Sasiloru ; Metropolitii Siagun'a sî Sterc'a-Siulutiu, unulu grecu ortodoxu, altulu grecu de ritulu unitu ; (Noi despre cestu din urma nu avemu scire sa fia fostu chiamatu. Red.); acesti ómeni politici sî demnitari câta se influintiéza asupr'a clientiloru (?Red.) loru ai pune in positîune de a revocá secessiunea din 1863. Printr'acést'a se va alungá legea electorale din 1862, pentru a revenî la aceea din 1848 ; nu sciu déca populatîunea româna este bine tratata dupa acésta lege, sî déca voru esî atâti'a alegatori. Se va transferá chiaru resiedinti'a guvernului sî a dietei la Klausenburg, (va sa dîca Clusiu. Red.) orasiu cu unu caracteru cu totulu magiaru, sî dupa acést'a, déca alegerile voru lasá ce-va de doritu, se potu conige tramitiendu la dieta unu numeru nedeterminatu de regalisti.

Eu unulu nu me indoiescu unu minutu ca uniunea iaresi nu se va votá, dara asiu vrea sa fiu incredintiatu asupr'a unui altu resultatu. Indata ce Ungari'a sî Transsilvani'a se voru reunî sî se va convocá la Pest'a unu parlamentu ungurescu, este evidente ca constitutîunea din Februariu va incetá de a esistá. Atunci va trebuî cá guvernulu sa trateze cu acestu parlamentu, sî sa ajunga a inchei'a o invoire cu Ungurii, cari nu voru mai avé trebuintia de nimic'a. Ce se va imtemplá déca compromisulu nu va avé locu, déca Ungurii, ne mai avendu trebuintia de nimicu voru propune nisce conditîuni de priimitu precum : ministeriu responsabile, unire personale, etc., etc ? Cumu se voru aperá integritatea sî interesele generali ale monarchiei, déca s'au sfermatu lantiurile ce le tînu impreuna, adeca Constitutîunea din Februariu inainte de a o indeplinî printr' alta ?“ „Tromp. Carpp.“

Sabiiu 10 Sept. „Herm. Ztg.“ de eri aduce unu telegramu din Vienn'a in care, dupa isvóre demne de credintia spune, ca oficiel'a „W. Ztg.“ va publicá astadi unu manifestu imperatescu, in care idea principala esprimata in diplom'a din 20 Octebre 1860 se pune ca bas'a normativa pentru regimulu imperialu sî in care sesbatoresce sî irrevocabilu se statoresce dreptulu popóreloru de a conlucrá dicediendu in representatiuni legale asupr'a lucruriloru atingatóre de legislatiune sî de finantie. Mai departe provocandu-se la hotâririle articului 6 alu legei fundamentali publicate cu patent'a p. n. din 26 Fauru 1861 vestesce de nou cá constitutiune imperiala, complesulu toturoru legiloru precedente, aceloru reintrate in viétia sî aceloru de nou emisse. Amintesce cu recunoscintia de acei'a, cari pentru deslegarea unoru cestiuni mari privitóre la statulu intregu au tramisu ablegati la Vienn'a, dara fiindu ca dorinti'a Imperatului este de a fundá o constitutiune duratóre, in carea sa se cuprinda conditiunile principale a toturoru legiloru fundamentali sî la carea sa póta participá liberu tóte popórele austriace,-cá sa nu se sacrifice esentia pentru forma Imperatulu au hotaritu a pasî pe o cale impacatóre cu representatîunile tieriloru din resaritulu monarchiei sî a propune dieteloru din Ungari'a sî Croatî'a diplom'a din Octobre sî patent'a din Februariu spre priimire.

De óre ce nu e cu potintia cá unulu sî acelasi obiectu in o parte a monarchiei sa fia obiectu de desbatere sî in alt'a obligatoriu, asiá legea despre representanti'a imperiala sa sistéza deocamdata cu acea reservatiune, cá resultatele pertractâriloru din pârtîle resaritene, déca cum-va voru cuprinde vre-o modificatiune, ce s'aru impacá cu unitatea imperiului, sa le póta asterne inainte de sanctiunare celorulalte representatîuni de tieri, spre a-si dá sî ele ponderósele loru pareri.

Imperatulu deplânge, ca pasulu acest'a, ce numai erá de evitatu, impedeca sî representatiunea senatului augustu imperialu sî dechiara ca e problema regîmului acum, ca lucrurile care nu sufere amanare, cu deosebire cele ce privescu finantiele sî economi'a natiunala, singuru sa le ispravésca.

— Dîuarele de Vienn'a ne aducu unu rescriptu din 18 Sepr. prin care se convóca pe 23 Novembre c. n. dietele din Boemi'a, Galiti'a Lodomiri'a si Cracovi'a Dalmati'a Austri'a de josu si de susu, Salisburg, Stiri'a, Carinti'a, Carnioli'a, Bucovin'a, Moravi'a, Silesi'a, Tirolu, Voralberg, Istri'a, Goriti'a si Gradisca si senatulu Cetâtiei Triestu. — Diet'a ungurésca se dîce, ca se va conchiamá pe 10 Decembre.

Banatu. Bogsi'a montana, in finea lui Augustu. Prea on. Redactiune ! Citindu in multu pretiuitulu jurnalu „Telegrafulu Romanu“ cum on. Preoti din mai multe pârti ale Banatulu, s'au adressatu cu gratulatiuni câtra Ilustritatea Sea, Domnulu Episcopu alu diecesei Carnnsebesiului Ioanne Popasu ; deci buna cuviintia aduce cu sine, ca sî noi docintii romani gr. or. din tractulu Bogsiei, sa ne aretâmu simtiamintele de bucuria câtra Archipastorulu nostru, sî supremulu Inspectoru alu scóleloru nóstre, prin urmatórea gratulatiune aicea alaturata, cu carea ne-amu adressatu câtra Ilustritatea Sea D. Episcopu susmentiunatu.

Rogâmu pre on. Redactiune sa binevoiésca a o publicá in „Tel. Rom.“ precum urméza :

Ilustrissime Domnule Episcopu alu diecesei Caransebesiului nóua gratióse !

Animele sî sufletulu nostru e plinu de bucuria, ca dupa atât'a doru, lupte sî suferintie amare a poporului românu, Te potemu salutá in acestu gradu, alu demnitâtiei intre noi. Bine scii Ilustrissime Domnule ! ca noi cá sî totu poporulu românu din mosi sî strâmosi insetosiemu dupa cultura ! Ce condeiu va sa descria nemarginit'a nóstra bucuria, vediendu ca sórtea nóstra e incredintiata Ilustr. Vóstre, pe carele Te scimu ca ca esti Românu adeveratu sî patriotu bunu; deci cu ocasiunea intrârei a Ilustritatei Vóstre in nóu'a demnitate de Episcopu alu nostru, avemu fericire a Ve dá dreptu semnu alu iubirei sî consideratîunei cu carea suntemu in privinti'a Ilustr. Vóstre, afla atunci Ilustrissime Dle Episcopu, ca cu sufletulu nostru sî cu anim'a suntemu rogandu pre Ddieu santulu pentru bun'a sanetate sî sustînerea Imperatului nostru, carele intru a s'a bunetate, sî intielepciune dela Ddieu : au binenimeritu in meritat'a Ilustr'a persóna a Ilustritatei Vóstre, a Ve incredintiá Archipastorirea Românîloru gr. or. din dieces'a Caransebesiulu, sî cu totu dreptulu, ca prin acésta fapta vedemu revarsandu-se dîorile a unui venitoriu mai suridiatoriu pe ceriulu azuru alu Romanimei, ce pâna acum'a erá incinsu cu nuori intunecosi gelindu apunerea gloriei strabune, ce de secle erá adancata in abisuln nimicirei. Vedemu ivirea unei epoce nóue pe campulu istoriei natiunale care pâna acum'a potemu dîce ca n'au fostu alt'a, decâtu suferintie amare.

Priimescc Ilustrissime Dle Episcopu ! cea mai profunda inchinaciune sî reverintia din partea docintîloru romani gr. or. din tractulu Bogsiei, cari róga pre atotpoterniculu Ddieu sa ve tîna la multi fericiti ani, cá pre unu bunu lucratoriu alu viei Domnului, spre folosulu scóleloru, sî alu sfinteloru Sale Biserici in pace, intregu, cinstitu sî sanetosu, intru dîle 'ndelungate, dreptu indreptandu cuventulu adeverului seu.

Ai Ilustritatei Vóstre

Cei mai umiliti fii.

Boccea montana (Comitatulu Carasiu) in Septembre 1865.— Asceptandu mai de multu o ocasiune binevenita prin carea amu poté dá sî noi publicitâtii unele dovedi eclatante despre procedur'a sî resultatulu activitâtii administratîunei comitatense, nepotendu a luá initiativ'a privindu pe inteliginti'a româna din Lugosiu de regulatorii nostri ,— acum in consonantia cu articlrlu din Lugosiu de dto 12/24 Augustu a. c. ne incumetâmu sî noi din pârtîle acestea a aduce la cuno-

scinti'a onoratului publicu mai multe nedreptatîri speciali - cari suntu comise din partea administratîunei comitatense spre daun'a interesului generalu sî-su acomodate de a inaintá suferintiele, de cari natiunea nóstra prelânga tóte nisuintiele barbatîloru de incredere, cari nepreruptu pórta luptele inversiunate, sî prelânga demandatîunea cea mai sacra a Maiestatei Sele preagratîosului nostru Imperatu, nici in dîu'a de astadi nu se mai póte eliberá, rogandu pre onorat'a Redactiune a dá locu in preastimata-i fóia corespundintiei acestei'a sî a publicá urmatotiulu assartu:

Candu Maiestatea Sea preagratióse s'a induratu a demandá: cumca in pârtîle desu locuite de Români sa se aplice numai barbati apti din sinulu natîunei acestei'a, avemu a comentá conditîunea sub carea-i tiesutu motivulu principale a prea'naltului rescriptu respectivu, sî a demustrá cum ca faptele contrarie, staverescu nunumai apesarea natîunala pentru Români, ci chiaru ignorarea invederata, sî cerbicí'a netiermurita fatia cu prescrisele mai 'nalte sî preste totu cu voi'a prea'nalta sî intentiunile parintesci ale Maiestâtii Sele; câci déca rescriptulu acel'a contîne apriatu conditîunea de aplicarea Românilloru in oficiuri prin comttatele române— pasulu ce dîce: „Zur Beseitigung der Befürchtungen der Romanen hinsichtlich ihrer Sprache und nationalitaet“ nu póte fi numai figurativu, ci manifestarea dorintiei resolute a preagratîosului monarchu, de a pune in viétia faptica principiulu natiunalitâtii sî a realisá dorintiele peporului românu, incâtu pentru buna starea materiala, asiá sî pentru desvoltarea lui in cultura sî sciintia.— Prin urmare Românii apti debuie sa fia preteriti altoru competinti neromâni la ori ce ocasiune de inlocuirea ver unui postu comitatensu sî comunale; sî denumirile de pâna acum in comitatulu nostru puru romanu, facendu-se pretotindenea in sensulu contrariu, dovedescu pe fatia ignorarea ordinaciuniloru celoru mai inalte, sî ne intarescu in prepusulu nostru, cumca administratîunea comitatensa calcandu dreptulu natiunalitâtii in adinsu, este apesatória prosperitâtii natiunali; sî contrarie intentiuniloru salutarie ale Maiestâtii Sele preabunului nostru monarchu. —

Spre dovedirea asertului presentu, sa ne fia permîsu a enumerá unele fapte eclatante sî nedenegavere:

In comitatulu aeest'a precum de comunu este cunoscutu facendu-se mai multe schimbâri subt administratîunea domnului Stefanu Ambrus devenira in mai multe cercuri curatu romane aplicati sî respective denumiti Magiari sî Germani de judi cercuali, sî jurasori asemenea de natiunalitate straina, iara de Români pelânga tóte ca suntu destui mai abili;— nici vorba, sî prin astfelu de partinire sî protectiuni din partea capiloru comitatului, dorere! Românii nostri nici unui mixtum compositum de acesti'a nu potu fi preferiti in mijloculu Românilloru, sî in comitatulu de o maioritate absoluta româna. —

E bine, dar lasandu alti oficianti comitatensi afara, sa trecemu acum'a la notarii comunali, sî sa scarmanâmu o cestiune vitala din notariatele respective; asiadara poftimu procedura:

Notariatulu Vermesiului cu 3 Comune curatu române, capetà de notariu unu Germanu. —

In notariatulu Bocsi'a-româna cu 2 Comune curatu române reposandu notariulu românu se aplicà unu notariu magiaru. —

Notariatulu din Oraviti'a româna morindu notariulu, administratîunea comitatensa nici n'a asceptatu sa recésca mortulu pâna ce a sî denumitu pre altulu in locu-i (firesce fiu de protectiune.)

In Bocsi'a montana acum facendu-se mai de multu intrigi sî calumnie infioratóre din partea unoru inimici sî contrari contr'a notariului P. P. acestuindividu bravu sî Românu zelosu, fâra de a se fi constatatu adeverulu mentiunateloru calumnie, sî numai spre a le implinì dorinti'a aceloru contrari ai sei,— devenindu demissiunatu, carele paralisà tóte lovîturile contrariloru cu o energia sî activitate neinfranta, aperandu caus'a natiunala sî bisericésca pentru increderea de carea se bucura la poporulu românu, sî mai cu séma la barbatii de frunte ai natîunei,— acum decadiù viptima intrigiloru infernali remanandu cu o familia numerósa fâra esistintia sî pe marginele cele mai estremi ale desperatiunei.

Acestu bravu sî diligintu individu la intrarea s'a in postu cá notariu comunale la anulu 1859—1860 inca subt sistem'a absolutistica, luptandu-se cu atâtea elemente ce locuiescu in comun'a acést'a sî suferindu câte tóte neplaceri au introdusu limb'a româna de oficiósa in tóte afacerile comunali sî cu bravura a sustînut'o ba necrutîndu-si ostenelele sî lucrandu neintreruptu prelânga cea mai esacta portare a oficiului seu notariale, sî la judetiulu cercuale numai prin nisuintiele sele s'au respectatu limb'a româna in tóte notariatele a le cercului.— Dar ce se vedi acum'a Dlu administratoru Ambrusiu ne fericì cu unu notariu Germanu (poftimu intr'o comuna cu maioritate absoluta româna), asiá debile incâtu, dupa cum ne comunica antistele comunalu, mai ca nici limb'a materna nu o scie bine, necumu sa fia in stare cele mai mici corespundintie ale concepe.—

Prin inlocuirea acestui notariu aici la noi devenindu statîunea notariala din Zaguseniu cu 5 comune curatu române vacanta, carea au fostu portat'o acel'a, Dlu Ambrus nu pregeta, macarca a fostu promisu ma sî denumitu pe unu teneru bravu românu, totusi cá sa nu iese din usu au retrasu decretulu de denumire pentru atare tineru sî in urma denumì pre unu individu de totu strainu, carele fâra ai vatamá originea debuie sa fia din némulu lui F . . . . . (numai sa corespunda apoi de ce nému va fi! Red.) câci fapta e cumca acest'a nici românu, nici magiaru, nici slavénu, dar nici germanu nu e, apoi sî astfelu de ómeni inca afla preferintia in comitatulu nostru, sî fabricatorele atâtoru creaturi quodlibice, cine óre póte sa fia altulu decâtu administratîunea comitatensa?

Acum se intrebâmu sî noi cá fratii Lugosieni, óre asiá precepe Dlu administratoru comitatensu egal'a indreptatîre, sî mandatulu altissimu, a aplicá ia locurile desu locuite de Români numai barbati din sinulu natiunalitâtii române?

Óre limb'a româna— carea s'a introdusu cu atâtea lupte sî suferintie, cá limba oficiósa in tóte notariatele române, cum se va poteá sustîné in vigóre, sî poporulu cum si va vedé realisate dorintiele cele mai ferbinti, candu nici chiaru notarii pre cari poporulu i tîne din crunt'a lui sudóre, nu-su Români si n'au cunoscintia câtu-i negru subt unghia, despre limba ori literatur'a româna?

Ore poporulu ce incredere póte avé in organele guvernului de acum'a, candu si vede chiaru dreptulu de alegere sanctiunatu prin lege calcatu in picióre sî rapitu din mâni mai pre susu dupa cum erá sî in sistem'a absolutistica, candu Boemii impleau comunele cu venetici, sî pe la oficiolatele publice de statu numai vedeai Românu de leacu?

Acesti'a celu putînu trageau cu turt'a de miere pre la buza sî tînendu-se de formalitâtîle prescrise prin lege faceau candidatîuni, sî mulcomiau poporulu alegatoriu cu dreptulu de candidare; dar acum'a apere Domnedieu, asiá ce-va nu se intempla nici de felu; putemu dîce dara cu tóta resolutîunea: ca nu-i absolutismu, numai chiaru despotismu!

Aceste tóte-su fapte evidente, sî arguminte destulu de ponderóse a poté strgá cu fratii Lugosieni; Dómne apera natîunea româna de fii retaciti, sî carmuitori, fâra sentiu de dreptate, sî adeveru!

Sermanu poporu românu pâna candu vei mai poté suferì atâtea lovituri vitrege; candu sórtea-ti asiá decadiuta, incâtu nici pre unu notariu pre carele tu-lu platesci, tu-lu hranesci, sî imbraci, nu ti iertatu a ti-lu alege, sî de tine fâra tine, ti-lu arunca din naintea-lu recunosci de notariu ca-i denumitu de Mari'a Sea! Vomu scrie altadata altele sî mai lamurite, insa acum nemai voindu a abusá de pacienti'a publicului cititoriu, ne recomandâmu pâna la revedere. Toti Românii binesimtîori.

Nu scimu incâtu se face servitiu opiniunei publice cu corespundintie de acestea, care se desmintiescu iara prin aceia, pe carii s'aru vedé ca i apara. (Vedi nrii 63, 70 sî celu de acum ai „T. R.“) Amu datu locu sî acestei de mai susu, pentruca on. corespundinte au cerutu acést'a pe responsabilitatea densului. Credemu insa ca in viitoriu nu vomu mai veni in neplacut'a positiune de a nu scí insîne cui sa credemu sî sperâmu acést'a in interessulu reputatîunei morale a aceloru in a câroru nume sî interessu se scriu corespundintiele. Ce e mai uritu sî mai tristu, decâtu sa ne vedemu in fati'a interesseloru adeverate, mancandu-ne in vorbe unii cu altii sî discreditandu-ne chiaru sî fiindu in dreptu? Red.)

Varietâti sî noutâti de di.

Asiá dara totusi cu plata. Erá vorb'a ca comitii supremi redenumiti voru serví gratis. O fóia din Vienn'a scrie acum ca comitii supremi nou denumiti, de cari se vorbi'a ca voru serví pe nimic'a, totusî suntu hotariti a trage platîle sî adeca din motivulu, ca multi, in privinti'a materiala, nu se afla in positiunea de a abdîce de plata. De alta parte cá sa nu se vateme egal'a indreptatîre, genandui pre cei mai seraci impregiurarea, ca ei tragu plati sî cei mai avuti nu.

— Mai multe dîuarîe imprastie scirea, ca bar. de Nopcea aru fi designatu de comite supremu alu comitatului Carasiu.

— Rescriptulu imp. prin care se conchiama diet'a — dupa cum se scrie lui „Erd. Het.“— e redactatu in tóte trei limbile tierei.

— „G. Tr.“ inregistra mai multe nenorociri de focu sî adeca din Presmeru, Uzon sî din suburbiulu de susu alu Brasiovului. In Uzon s'a escatu foculu din joculu unei copilitie cu aprindióre, iara in Brasiovu din umblarea fâra de grigia cu luminarea.

Principatele române unite.

Solemnitatea dîlei onomastice a Mariei Sele Domnitorului nostru s'a serbatu in anulu acest'a, cu o splendóre demna de tóta laud'a sî carè nu mai lasá nimicu de doritu. Guvernulu a luatu tóte mesurile pentru ca serbarea sa fia la tóta inaltîmea ei, sî poporulu sa se póta bucurá pe deplinu de serbarea dîlei alesului seu, eare i-a datu unirea, improprietarirea, secularisarea monast riloru, votulu universale, sî atâtea legi sî institutini frumóse menite a face glori'a sî marirea Romaniei. Entusiasmulu poporului pentru Domnitorulu seu erá la culme. Elu parea ca emuléza cu splendórea dîlei sî cu iluminatiunea stralucita a capitalei. Veseli'a erá generala ; sa vedea pe tóte fetiele, erá in tóte inimile. Musici sî dantiuri in gradin'a Cismegiu sî pe pietiele publice delectau poporulu sî-lu facea a comunicá prin fibrele inimei cu alesulu de la 24, cu Alessandru Ioann. Domnulu generalu Florescu luase tóte precautiunile pentru a nu lipsì nimicu acestei serbâri, fâcuta in onórea dîlei augustului suveranu alu Romaniei. Erá o placere a vedé cine-va pre fratii tabaci, câror'a li se dedesa o musica intr'adinsu la cererea ce facusera generalului Florescu, erá o placere, dicemu, a vedé pe acesti fii mandri sî demni ai poporului invartindu hor'a unirei sî intonandu imnuri de bucuria, in onórea dîlei, pe piatia din suburbi'a Tabaci, unde se adunase tóta corporatiunea loru. Iluminatiunea din gradin'a Cismegiu, precum sî focurile artificiale sî bengale pregatite cu atât'a arta sî cu atât'a gustu, presentau privirei unu ce fericu care transportá pre spectatoru in regiunile celeste ale unui deliciu din cele mai incantâtóre Ururicle sî strigatele de veselia, unite cu sunetulu musicei, radicau acésta serbare la inaltîmea unei adeverate serbatori natiunale. — „Reforma“

— Solemnitatea desciderei scóleloru s'a tînutu in tóta Romani'a la 1 Septembre. In Capitala a fostu o adeverata serbatóre din cele mai mari. Curtea cea mare a academiei nu potea sa incapa pe tóta multimea de scolari sî poporu cari venisera sa asiste. Dupa sântîrea apei de câtre preasantîtulu Vicaru alu Mitropoliei in presinti'a dlui ministru alu Instructiunei publice, a membriloru consiliului permaninte, a corpului professoralu sî a tóta multîmea adunata, d. Eustatiu institutorele principale dela scóla prblica primaria din colórea de galbenu a rostitu urmatórele :

Domniloru !

„Astadi facemu inceperea solemna a puuerei in aplicatiune a nóuei legi de instructiune publica. Prin aésta lege, tiér'a nóstra s'a dotatu cu unulu din cele mai frumóse sî mai avantagióse principie, principiulu de viétia sî de demnitate natîunale. Acestu principiu este obligativitatea ce se pune fiacârui parinte a-sî tramite copilulu la scóla spre a se lumin'a.

„Toti copiii de ambe sexe, adusi la scóla sî voru formá inim'a sî inteleginti'a : inim'a prin esemple de moralitate sî de virtute ; iara inteliginti'a, prin ornarea spiritului cu primele cunoscintie, séu invetiaturi primarie, fâra de cari nici unu individu nu póte trai cá omu in societate.

„Din aceste se vede ca scólele primarie suntu bas'a pe care se fondéza tóte celelalte institutiuni de educatiune sî de invetiamentu, pentru unu poporu.

„Déca acésta basa este solida sî bine fâcuta, sî scólele secundarie voru progres'a sî voru prosperá. La casulu contrariu, totu edificiulu pusu pe unu fundamantu slabu, se va surpá indata.

„Atentiunea nóstra cea mai mare urméza dara sa fia la buna organisare a scóleloru primarie. Dela densele depinde inflorirea unei natîuni, dela densele sî regeneratiunea nóstra.

„De aceea guvernu, parinti sî institutori, sa ne punemn cu totii la lucru, spre a face cá marele principiu alu obligativitâtii la invetiaturile primarie sa devina o adeverata espressiune a nóuei legi de instructiune.

„Fiindca pentru acestu anu scolariu nu se va poté impune rigurosu obligatiunea, ne avendu inca destule scóle primarie, spre a priimì pre toti copii dela 7—12 ani, se voru admite mai intâiu copii mai inaintati in etate, adeca cei dela 9—12 ani, apoi candu va fi locu, se voru priimì sî cei de la 7 ani in susu. Acestu modu de admisibilitate este fórte justu, fiindca cei mici potu sa mai ascepte, pe candu cei mari prin refusare de a fi admisi, aru inaintá in etate fâra invetiatura.

„Domniloru, prin celebrarea ce facemu astadi la inaugurarea legei cei nóue de instructiune publica, fia-care românu câta sa se simtia destulu de mandru cá incepe sî la noi a se intinde instructiunea asupr'a masei totale a natîunei. Cu studie serióse sî cu bune moravuri vomu devení demni de solicitudinea natîuniloru adjunse la adeverata civilisatiune, sî vomu scí a imitá dela densele totu ce e mai bunu sî folositoriu pentru noi.

„M. S, Domnitoriulu nostru are tóta bunavointi'a sa ne faca fericiti. De la noi dara depinde a advení la acestu scopu.

„Sa traiésca Domnitorulu nostru Alesandru Ioann I !

„Sa traiésca corpulu invetiatoru !“ „Tr. Carp.“

Insemnare

despre summ'a baniloru adunati din bunavointia dela binesimtîtorii crestini gr. or. din dieces'a Caransebesiului pentru castigarea odóreloru episcopesci ale noului Episcopu.

Din comun'a Gertenasiu

Ioann Balanu Parochu 1 f, Moise Crin'a Invetiatoriu 1 f., Achimu Negru economu 20 xr. Iosifu Spai'a economu 10 xr. Constantinu Spai'a economu 10 xr. Achimu Ursulescu economu 10 xr. Ignatie Jurc'a economu 10 xr. Alessandru Ivoaniciu economu 8 xr. Georgiu Iorcoviciu economu 10 xr. Georgiu Spai'a economu 9 xr. Simeonu Jurc'a econ. 5 xr. Moise Bogsanu econ 10 xr. Achimu Siestu econ. 10 xr. Iosivu Negru econ. 6 xr. Ioann Rebigea 4 xr. Iosifu Negru 10 xr. Achimu Cicea 10 xr. Grigoriu Verdeu 5 xr. Florea Siestu 10 xr. Georgiu Bogsan 20 xr. Georgiu Grozdanu 10 xr. Moise Grozdanu 10 xr. Georgiu Bogsanu 10 xr. Achimu Bogsanu 10 xr. Constantinu Ribegea 20 xr. Traila Bogsanu 10 xr. Pavelu Negru 20 xr. Summ'a 4 f. 77 xr.

Din Comun'a Semlaculu-mare:

Dela D. Petru Folia parochialu Administr. 4 f., D. Dimitrie Stoille parochu Adm. 4 f., Alia Folia preotésa 1 f., Mari'a Stoille preotésa 1 f., Salomia Popoviciu preot. veduva 1 f., Teodoru Pop'a Jude 1 f., Iosa Lazaru economu 1 f., Andreiu Gerbaciu 1 f., Savu Merganu 50 xr. Petru Muresanu 50 xr., Nicolae Lasaru 40 xr., Trifonu Anc'a 60 xr., Luc'a Lazaru 60 xr. Savu Ciclovanu 30 xr. Ioann Milosiu 30 xr. Iovanca Millosiu 40 xr. Trifonu Millosiu 50 xr. Cosmanu Ciclovanu 40 xr. Ioann Dalia 20 xr. Traila Almesianu 30 xr. Panta Pepucu 10 xr. Trifonu Pop'a 60 xr. Maria Borc'a 50 xr. Ivann Millosiu 10 xr. Nicolae Anca 10 xr. Trifonu Beleuce 20 xr. Paunu Ciuc'a 10 xr. Ioann Milacu 20 xr. George Marganu 20 xr. Adamu Danu 40 xr.

Sum'a 21 f., 50 xr. v. a.

Din Comun'a Gattaja:

Ioanne Popoviciu Parochu 3 f., 90 xr. Petru Ianculescu 2 f. 50 xr. Traila Olariu 60 xr. Ioanu Regi'a 40 xr. Avraamu Frenatiu 30 xr. Iosifu Marjan 20 xr. George Marjanu 20 xr. Pau Sztra 20 xr. Moise Dragote 20 xr. Iosifu Subu 20 xr. Nicolae Balco 20 xr. Iosifu Patrutiu 20 xr. George Subu 10 xr. Nicolae Dragote 10 xr. Avraamn Gilezanu 10 xr. George Jurcanu 50 xr. Ioann Jurcanu 10 xr. Summ'a 10 f., v. a.

Din Comun'a Ramn'a:

Ioann Vebeleanu Adm. par. 2 f., 10 xr. Petru Mustetiu 50 xr. Dumitru Stolojanu negutiatoriu sî Epitr. 50 xr. Costa Brebanu econ. 1 f., Iosifu Pervu econ. 50 xr. Iacobu Dragosiu econ. 1 f., Ioann Vediocu econ. 50 xr. Constantinu Jurc'a econ. 50 xr. Iosifu Pascu econ. 50 xr. Trifonu Pascu econ. 50 xr. Siofronu Luc'a econ. 40 xr. Iosifu Unguru econ. 50 xr. Simionu Eneselu econ. 50 xr. Cost'a Cospenda Epitropu 50 xr. Summ'a 9 f. 50 xr. v. af

Din Comun'a Jidevinu:

Stefanu Cioca Parochu 2 f.. Vasiliu Agerlaciu Parochu Adm. 2 f., Petru Jacu Epitropu 2 f., Traila Siestu Epitropu 50 xr, Achimu Agerlaciu Docente 1 f., Traila Uturas econ. 50 xr. Petru Luc'a economu 50 xr Ioann Dimitrieviciu morariu 1 f., Petru Popoviciu Proprietariu 1 f., Paunu Mindea Jude comunalu 1 f., Iosifu Siestu econ. 50 xr. Sum'a 12 f., v. a.

Nr. 37—1 **Concursu de stipendii.**

Devenindu vacante trei eventualminte cinci stipendii din fundatîunea Franciscu Iosefina sî anume unulu de 200 fl. v. a. pentru unu ascultatoriu de vre-o facultate la universitate sî alte dóue fia-care de câte 100 fl.f v. a, eventualminte patru de câte 50 fl., v. a. pentru ascultatori la vre-o academia din Transsilvani'a in urm'a conclusului Conferintiei tînute pentru afacerile fundatîunei in 5 Septembre a. c. se deschide prin acést'a Concursu. —

Doritorii de a se 'mpartâsî cu ver unulu din aceste trei eventualminte cinci stipendii, au sa-si adreseze la subscriss'a eforia celu multu pâna in 24 Septembre c. v. a. c. suplicele sele instruate cu Atestatu de botezu, de seracia, sî cu Testimoniu de Maturitate séu academicu. —

Sabiiu 5 Septembre 1865.

Eforî'a fundatîunei Franciscu Iosefina prin
I. Popescu m. p. Secr. alu Eforiei

Burs'a din Vienn'a 10/22 Septembre 1865.

Metalicele 5%	66 90	Actiile de creditu	174 10
Imprumutulu nat. 5%	71 10	Argintulu	107 50
Actiile de banca	779	Galbinulu	5 13

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. ei tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 73. ANULU XIII.

Sabiiu, in 16/28 Septembre. 1865.

Inseratele se platescu pentra inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Dupa o impertasîre oficiósa, scirea din „Tel. Rom.“ Nr. 71 din 1/21 Septembre 1865:

„Districtulu Fagarasiului aru fi predatu Capitanului supremu Cavaleru de Puscariu unu protestu contr'a conchiamârei dietei“

e cu totulu neintemeiata.

Manifestu imperatescu.
Câtra popórele mele.

A conservá pusetiunea monarchiei cá potere, prin o tractare comuna a problemeloru celoru mai inalte de statu, sî a asecurá unitatea imperiului pre lânga respectarea diversitâtiei pârtîloru lui compuninte sî a desvoltârei loru istorice— acést'a este cugetulu principale, care au aflatu espressiune in diplom'a Mea din 20 Octobre 1860 sî care Mi va fi sî de ací inainte conducatoriulu Meu câtra binele supusiloru Mei credinciosi.

Dreptulu popóreloru de a conlucrá decidiendu prin representatiuni legale la legislatív'a sî manipularea finantieloru, acésta chizasîa secura prosperârei interesseloru imperiului sî a tieriloru e serbatoresce garantata sî nerévocabilu statorita.

Form'a esercitârei acestui dreptu o au desemnatu legea principala despre representatiunea imperiala publicata cu patent'a Mea din 26 Fauru 1861, iara in alu siéselea articulu alu memoratei patente amu publicatu complessulu intregu alu legiloru principale precedente, rechiamate in viétia sî nou emisse.

De a dá viétia acestei forme, de a formá unu edificiu armonicu de constitutiune, s'au incredintiatu liberei conlucrâri a toturoru popóreloru Mele.

Cu via recunoscintia potu numai amintí de impregiurarea, cum o parte mare a imperiului au fostu gat'a a ascultá vocea Mea sî a tramite in unu sîru de ani representantii sei in capital'a imperiului, spre a deslegá probleme de mare insemnetate pe campulu dreptului sî a economiei de statu sî natiunale.

Intentiunea Mea insa carea o conservu neschimbata sî carea oferesce interesseloru statului intregu garantia secura, prin formarea dreptului amesuratu constitutiunei, care formare si afla puterea sî insemnatatea in liber'a participare a toturoru popóreloru— au remasu neimplinita.

O mare parte a imperiului de-sî acolo inca batu animi calde sî patriotice au perseveratu standu departe de activitatea legislativa comuna, cautandu a-si intemeiá temerile sele de dreptu pre diversitatea hotaririloru a aceloru legi fundamentale, cari in complessulu loru, tocm'a forméza constitutiunea imperiului.

Detori'a Mea de regentu Me opresce, de a mai desconsiderá unu faptu, care impedeca realisarea tendintiei Mele aplecate spre desvoltarea unei libere vieti constitutiunale sî carele amenintia fundamentulu dreptului toturoru popóreloru; pentruca sî pentru tierile acelea, care nu se tînu de corón'a ungurésca, indreptatîrea la comun'a legislatíva e inradacinata numai in acelu terenu, carele in articululu VI alu patentei e desemnatu de constitutiune a imperiului.

Pe câtu tempu lipsesce conditîunea fundamentala a unui complessu plinu de viétia de legi fundamentale, armoni'a cea chiaru cunoscuta a pârtîloru ei compuninte, pe atât'a tempu nici opulu celu mare sî de securu promitietoriu de binecuventare a unei formatîuni constitutiunale duratóre pentru imperiu nu póte devení faptu.

Pentrucá acum sa corespundu cuventului Meu imperatescu, pentrucá formei sa nu se sacrifice esenti'a, amu decisu a pasî mai intâiu pe calea intielegerei cu representantii legali ai popóreloru Mele din partîle resaritene ale imperiului sî de a propune precum dietei unguresci asiá sî celei croate diplom'a din 20 Octobre 1860 sî legea fundamentala despre representanti'a imperiala publicata cu patent'a din 26 Fauru 1861.

Considerandu insa, ca dupa dreptu este cu nepotintia, de a face cá un'a sî aceeasi hotarire pentru o parte a imperiului sa fia obiectu de desbatere, pecandu in acelasi tempu aceeasi sa fia privita in celelalte pârti a imperiului cá lege obligatóre— Me vedu silitu de a sistá activitatea legei despre representanti'a imperiala cu acea espressa dechiaratiune, ca Mi reservu de a asterne resultatele desbateriloru dela representatiunile aceloru regate resaritene, déca cumva ele aru cuprinde in sine o modificatiune a mentiunateloru legi, impacatóre cu esistinti'a unitaria sî cu positiunea imperiului cá potere — inainte de decissiunea Mea, representantiloru legali a celorulalte regate sî tieri, spre a ascultá sî considerá sî pronunciamentulu loru de asemenea ponderositate.

Potu numai sa deplangu, ca pasiulu acest'a neincungiurabilu aduce cu sine o sistare sî in activitatea constitutiunala a senatului imp. angustu, insa complessulu organicu sî egal'a valóre a toturoru decissiuniloru fundamentale ale legei pentru intrég'a activitate a senatului imp. face cu nepotintia o despartîre si o sustînere partiala a activitâtiei legei.

Pecâtu tempu representanti'a imperiului nu este adunata, problem'a regimului Meu va fi, a duce in deplinire tóte mesurile care nu suferu amanare sî cu deosebire acele, care suntu poruncite in urm'a intesesseloru finantiale sî economice.

Liberu e drumulu, carele pelânga observarea dreptului legitimu duce la intielegere, déca — ce asteptu cu tóta increderea— consideratiunea popóreloru Mele, câtra care cu incredere se indrépta acestu cuventu imperatescu, va fi condusa de unu simtiu sacrificatoriu sî impacatoriu sî de o petrundere matura.

Vienn'a 20 Septembre 1865.

Franciscu Iosifu m. p.

Conchiamarea dietei Ungariei.

Rescriptulu reg. câtra Consiliulu de Locutintia reg.

Noi Franciscu Iosifu I. s. c. l. s. c. l.

Indemnatu de dorinti'a viia a inimei Nóstre parintesci de a ajunge câtu mai curendu la o deslegare legale a cestiuniloru pendinti de dreptulu publicu sî a altor'a de mare importantia, cari atingu binele spriritualu sî materialu alu iubitului Nostru regatu Ungari'a, luandu in consideratiune seriósa conditiunile de viétia ale monarchiei Nóstre intregi sî interesele tierei, amu decisu a conchiamá diet'a ungurésca pentru 10 Decembre 1865 in liber'a Nóstra cetate reg. Pest'a, sî in privinti'a alegeriloru sa se aplice regulamentulu eleptorale incuviintiatu de Noi prin resolutîunea din 7 Ianuariu 1865.

In pré'nalt'a Nóstra potere regésca aflâmu cu cale a incuviintiá prégratiosu ca comitetele comitatense desfiintiate in urmarea biletului Nostru de mâna dela 5 Novembre 1861 sî corporatîunile representatóre ale cetâtîloru libere reg. sa se conchiame in loculu adunâriloru generali prevediute prin § 7 art. V. din 1848 spre constituirea cercuriloru alegatórie sî a comissiuniloru centrali electorali, sî prin acést'a ve ordinâmu vóue sî ve demandâmu cá sa ve tîneti de detorintia a face de locu dispusetiunile legali necesarie pentrn efeptuirea alegeriloru.

Câtra cari altmintrea s. c. l.

Rescriptulu reg. câtra jurisdictiuni.

Noi Franciscu Iosifu s. c. l. s. c. l.

Indemnatu de acea dorintia sincera a inimei Nóstre parintesci nisuitória spre fericirea popóreloru Nóstre, cá prin auguratîunea Nóstra reg., prin incoronarea serbatorésca sî prin edarea diplomei inaugurale sa intarimu totu mai multu acea legatura de amóre, ce ne léga de iubit'a Nóstra Ungaria, — deschidemu de nou terenulu acel'a, pre care cu staturile tierei sî cu representantii ei sa ne potemu consultá sî sa potemu face legi salutarie mai nante de tóte despre relatiunea imprumutata a tiereloru ce se tînu de corón'a santului Stefanu, glo-

riosului Nostru antecesore apostolicu ,— despre deslegrea drépta sî cuviinciósa, sî chiaru de aceea durabile, a cestûniloru pendinti de dreptulu publicu, amesuratu relatiuniloru mai nóue schimbate esentialminte, sî despre consonanti'a in care au a se aduce drepturile constitutîunali ale iubitei Nóstre Ungaria cu pretensiunile nerefusabili ale esistintiei sî pusetiune cá potere a imperiului.

Spre scopulu acest'a, — sî ca dupa deslegarea ferice a susnumiteloru cestiuni anterióre, sa Ne potemu consultá cupa dorinti'a inimei Nóstre parintesci cu staurile credincióse ale iubitei nóstre Ungaria sî ale pârtîloru adnessate sî cu representantii ei despre dispusetîunile legali cuprinse in prégratiosulu Nostru rescriptu conchiamatoriu dela 14 Fauru 1861, precum sî despre altele spre immultîrea fericirei tierei, innaintarea interesseloru spirituali sî materiali, sî alte numeróse de mare importantia cari tîntescu la immultîrea binelui publicu sî nu potu suferí amanare,— amu decisu a ordiná sî a publicá diet'a comuna pentru dîu'a de 10 Decembre an. 1865, care e a dóu'a domineca in postulu Craciunului , in cetatea Nostra libera regésca Pest'a, carea din gratî'a lui Domnedieu o vomu deschide sî o vomu conduce in propria persón'a Nóstra.

Dreptaceea demandandu-ve vóua cu seriositate, ve impunemu prégratiosu, cumca in numitulu locu sî tempu fâra esceptiune trebuie sa tramiteti din sinulu vostru deputati dupa regulamentulu electorale publicatu pre bas'a art. V din 1848, barbati iubitori de pace sî linisce, cari sa-si tîna de detorintia a fi de fatia la numit'a dieta, sî acolo sa se intieléga mai apriatu, sa se svatuiésca sî sa desbata cu ceilalti prelati sî baroni, cu staturile sî representantii Ungariei sî a le pârtîloru adnessate despre gratiósele Nóstre intentiuni sî propuneri, cari tîntescu numai la fericirea tierei, sustînerea sî inflorirea ei. Câtra voi altmintrea remanemu aplecati cu gratî'a Nóstra ces. reg.

Datu in capital'a imperiului Nostru Vienn'a, in Austri'a, in dîu'a a 17 Septembre, anulu Domnului 1865.

Franciscu Iosifu m. p.

Georgiu Mailatu m. p.

Ioanne Barthos m. p.

Sabiiu 15 Sept. Astadi furâmu marturi unei serbatori fórte insufletitóre. Scimu ca s'au inceputu cursulu clericalu sî pedagogicu de vre-o câte-va dîle. Seminariulu inse, care pre unii din elevi ii provede pre lânga invetiaturile cari se predau acolo cu cuartiru sî costu, iara pre altii numai cu invetiaturi, sî carele astadi pasiesce in alu doilea anu alu vietiei sele asiá dupa cum se afla acum — inca nu avea patronu. Dupa sfatulu si intielepciunea Inspectoratului supremu seminariulu siau dobanditu de patronu pre Sântulu Nichit'a carele au stralucitu ca crestinu infocatu pe la finea secululuí alu 4-lea aici pe locurile nóstre. Dîu'a acestui patronu se serbéza de biseric'a ortodoxa in dîua'a de astadi in totu anulu, din care indemnu sî chiamarea sântului Duchu pentru clericii sî pedagogii institutului sî pentru totu personalulu seminarialu s'au tînutu astadi.

Ceremoni'a se incepù la 8 óre cu Utrenia sî Liturgia sub carea din urma se facù rugaciunea chiamârei s. Duchu, carea se ceti de câtra pontificantele P. Directoru Ioann Hanni'a din genunchi. Dupa finirea Liturgiei PP. Professori parte investiti cu hainele bisericesci mersera dimpreuna cu tinerimea pedagogico-teologica in processiune pâna in sal'a cea mare a seminariului, unde se fâcù sântîrea apei sî apoi cea a icónei patronului. In legatura cu sântîrea icónei sî redeschiderea prelegeriloru se rostí de câtra mentiunatulu P. Directoru unu cuventu plinu de invetiatura pentru tinerime, care cuventu, ni-aru placé a lu puté publicá in tóta estinderea lui. In fine s'au cititu legile institutului. — Dupa terminarea acestei solemnitâti professorii in corpore cu Directorele in frunte s'au dusu la Escel. Sea Directorulu supremu de-sî au luatu binecuventare de inceperea anului scolasticu.

Clusiu 14 Septembre. Trecù sî septeman'a sgomotósa. Alergaturile de cai se ispravira sî cu ele sî voiosî'a cetâtii. Nu ve va interesá a sci cine a castigatu premiele, nu cine a umplutu casin'a magnatîloru, cine a datu sî a jucatu la baluri sî de aceea trecemu peste aceste, cá sa venimu la cele ce ne intereseze sî pe noi mai tare. Din fispanii cei reactivati se dîce ca pâna acum'a aru fi ocupatu numai trei posturile, insa nu fâra lefa. Sî déca e adeveru ca modulu de alegere sî terminulu alegerei deputatîloru la diet'a din 19 Nov. s'a lasatu in bun'avointia sî intielepciune a acestoru demnitari, apoi despre resultatu potemu fi siguri. Listele regalistiloru spunu ca s'aru fi asternutu dela Guvernu locuriloru mai inalte, sî s'aru fi propusu toti acei'a, cari au figuratu cá atari in diet'a din 1848 sî 1863. Septeman'a trecuta murì aicea Iosefu Pataki fostulu consulu alu cetâtii Clusiului la an. 1861 care apoi schimbandu-se relatiunile s'a retrasu la an. 1862, sî fu ingropatu cu mare pompa, ba potemu dice , cu o demonstratiune, fiindca in densulu a fostu salvatu principiulu constitutiunalu. Ací se póte dîce, ca petrecerea s'a facutu dela opinea pâna la vladica , câci sî tieranii din suburbii in ismene duceau facle aprinse.

De vre-o dóue dile se latî faim'a pe aici, ca se tiparesce o brosiura anonima romanésca in care autorulu, seu cum vreau unii se scia, auctorii ei tragu cu nuele gilave peste listele deputatîloru romani din diet'a din Sabiiu, sî ceru cá amploiatii Români sa se lase de a mai face politica, ci acést'a sa li o lase loru. Nu scimu ce programa ne va dá acea brosiura, atât'a inse e adeveratu, ca déca vre-unu Românu subt scutulu magiarescu, da man'a s'a, cá sa infereze pe fratii sei, pentru ca au fostu credinciosi Mai. Sele Imperatului sî a ascultatu de vocea s'a pré'nalta, atunci unulu, cá acel'a putînu servitiu va face sî Magiariloru, care acum'a lu voru intrebuintiá de unélta, apoi la vremea vremei i va dá cu piciorulu. Ci se asteptâmu insasi brosiur'a, care curendu are sa circuleze. Esc. Sea D. Eppu cat. inca a sositu aicea, cá sa-si cuprinda loculu in Cônsiliu. Dela Naseudu a plecatu o deputatiune condusa de D. Vicariu generalu Macedonu, ca se solicitéza la Mai. Sea pentru muntii revindecati.— Óre cei din regimentulu 1 misicase ?—

„Concordi'a“ aduce urmatórea corespundintia:

Târgulu muresianu 1865. 17 Sept.

Diet'a transsilvana este pe 19 Nov. 1865. in Clusiu defipsa, sî cea din Sabiiu desfiintiata, — congresu nctiunalu pentru un'a contielegere in privinti'a alegeriloru nu se va conchiamá — este dara de lipsa : 1. cá toti acei'a cari suntu indreptâtiti a alege deputatu sa prevegiéza cá sa se conscrie in list'a alegatoriloru. 2. cá toti indreptâtiti sa mérga cu documintele sele la loculu alegerei. 3. acolo sa se invoiésca toti in unulu séu doi individi — dupa cum va fi numerulu alegendiloru deputati; pasii acesti'a suntu de lipsa pentru cá sa póta Românii infrânge calumniele neamiciloru, cari au dîsu ca Românii la alegerile din 1863 au fostu amagiti cu promissiuni comunistice — sî de aceea au alesu numai Români — sî nu sî magiari — acum'a dara au lipsa Românii de a da dovedi ca suntu maturi pentru o viétia constitutîunala.

Ca deputati nu suntu de a se alege membrii Guberniului aî a Tablei reg. pe cum nici Comitii sî Capitanii supremi — fiindu acesti'a membrii ordinari in intielesulu legiloru anului 1791.

Candidatii potu fi pentru comitatulu Clusiului Ananie Pop, Iacobu Mog'a, sî Iosefu Hoszu, pdntru comitatulu Turdei Doctoru Ratiu, Vasiliu Mog'a, sî Elia Vlass'a, pentru Doboc'a Bohetielu Mihailá, Barboloviciu, sî Popu Aless'a, pentru Solnocu interióre Manu Gavriilu, Bilciu, sî Iosefu Lemény — in celelalte comitate véda preotii sî inteligentii mireni, sî silésca a se uní in 2 persóne dinstinse, — sî nu uite ca diet'a e in Clusiu. — De ne voru succede alegerile, amu sustinutu onórea alegeriloru din 1863 prin ne amicii nostri atât'a calumniate.

Ce voru face alesii depntati in Clusiu, acum nu e vorba, — Domnedieu care n'a lasatu a peri natîunea româna in tempii cei de proba, i va indreptá sî acum'a.

Rogatiunile loru prin preoti le va ascultá Domnedieu.

Suntu rogate tóte gazetele românc a priimí aceste sîre in colónele sele. D. M.

Csernegyház (lânga Timisiór'a) in 6 Septembre. In numerulu 65 alu st. jurnalu „Tel. Rom.“, unu d. coresp. din Resînari ne facù o mica descriere despre insemnatatea festivitâtii dîlei din 15 Augustu a. c. care s'au serbatu in acelu Opidu cu ocasiunea sântîrei noului Episcopu alu Caransebesiului Ioanne Popasu. Referat'a aceea au implutu de bucuria inimele toturoru cetitoriloru sî ascultatoriloru, precum sî pre a nóstra : pentru manifestarea carea au avut'o fratii nostri Români ardeleni in acea dî de mare insemnatate. Simtiulu celu plinu de bucuria înterna innecá glasulu cititorului, iara lacrimele care se storceau din ochi, undau fói'a st. jurnalu. Ascultatorii ce erau de fatia oftau de bucuria, sî cu ochii scaldati in lacrimi, se uitá unulu la altulu, ne mai potendu de bucuria apesatóre din lontru a mai vorbí ce-va despre evenimentulu celu importantu de acolo ! ! care la noi Românii orientali din Banatu au fostu sî este ne mai auditu. Ba, de aru fi trecandu vre'unu strainu, câruí'a nu i-aru fi fostu cunoscuta caus'a inundârei lacrimeloru, sî vediendu budiele care fâra voi'a loru vibrau , ca candu aru fi fostu miscate de electrica, a buna-séma acelu calatoriu usioru aru fi cugetatu , ca cititorulu acelei foi anuntia poporului adunatu vre-o faima superatóre; dar, nici decum nu iar fi potutu trece prin minte, ca acele lacrimi sî oftâri se facu fâra voia, séu fâra de a fi vre-o causa intristaciósa, ci caus'a acelor'a au fostu impressiunea acelui evenimentu de mare insemnatate, nóua Românilor din

Banatu, cá celor'a ce de unu seculu sî jumetate, nunumai ca asiá felu de festivitate bisericésca ne-amu potutu invrednicí a vedé in limb'a materna; ba nîci unu Episcopu romanu, care sa fia facutu baremu celu putînu pentru inflorirea bisericei, sî inaintarea poporului intru propasîrea culturei sî literaturei române.

Credemu, ca fratii Români ardeleni sî ungureni se bucura, se potu sî bucurá de vederea atâtoru festivitâti bisericesci sî nici ca póte fi altcum, câci densii dintre totu poporulu românu, care se afla subt blandulu sceptru alu ¡casei domnitóre din Austri'a au fostu sî suntu cei mai fericiti, dar suntu sî laudabili, ca cu energía eroicesce s'au luptatu in contr'a supremaţîci ierarchiei serbesci, pastrandu-si celu mai scumpu tesauru natiunalu adeca Metropolitu sî Episcopu din sinulu natîunei loru.

Credemu, ca fratii Români din Banatu, cari se afla in padît'a de Domnedieu sî renoît'a Eparchia a Caransebesiului, mai mare bucuria au decâtu sî cei din Ardealu sî Ungari'a, pentruca drépt'a pretensiune sî strigarea loru au strabatutu inim'a dreptului monarchu, dandu-le audiu, le-au implinitu dorirea, ca le-au infiintiatu sî sanctiunatu Eparchi'a separata de cea serbésca, au incoronat'o cu unu Archiereu, cu care eliberatorulu natîunei române dreptulu sî gloriosulu intre monarchi Franciscu Iosifu I. nu aru fi potutu mai bine nimerí, cá cum au nimeritu cu denumirea acestui barbatu bravu sî zelosu, precum pentru tronu, asiá sî pentru natiune sî biserica, credinciosulu dinastîei imperatesci, mangaitorulu sî infloritorulu natîunei române, fundatorulu museloru scientifice, amatulu sî de multu doritulu barbatu alu natîunei române Ioanne P o p a s u, pre carele bunulu Domnedieu sa-lu tîna sanetosu sî cu dîle indelungate! —

Dimpreuna cu unu amicu alu meu fuiu felicitatu cu ocasiune binevenita a face in septemân'a trecuta o escursiune in pârtîle medinoptiane ale Banatului sî mai cu séma in comitatulu Torontalului sî a Timisiórei, unde avuiu ocasiune, de a conversá sî conveni cu multi preoti sî lumeni, cari tocm'a erau interesati de un'a sî aceeasi causa.—

Créda on. publicu cititoriu ca toti suntu surprinsi de despartîrea facuta a unui trupu mare sî compactu, precum suntemu noi Românii din dieces'a Temisiórei, apoi se ve mirati, ca toti asemenea opiniune sî interessu au, cá sî noi cesti din jurulu Timisiórei: ca totu clerulu sî poporulu se bucura numai de actulu celu importantu din 6 Iuliu a. c. cu care bunulu monarchu ne mantuí de procedurile turcesci (!) ale Consistoriului serbescu din Timisiór'a facute (dela indepartarea santieniei Sale D. Patriarchu Samuilu Masîrevics) cu docentii, cu preotii sî cu secularii, de unu fanariotu sî unu renegatu, cá dictatoriu a acelui Consistoriu— dar dîcu de alte bucurii sî bunatâti spirituale noi amu fostu sî suntemu in desmemoratele comitaturi cei mai lipsiti sî asupriti; de a vedé insa ca fratii ardeleni sî ungureni vre-o festivitate in limb'a româna, nu-i nici vorba. —

Ca noi cá Români in aretatele comitaturi din seculi amu fostu victima este destulu de cunoscutu, apoi punete in mirare amate cititorule! ca sî acum'a in epoc'a an. 1865 iarasi aceia amu remasu. Noi amu fostu cei d'antâiu sî mai aprope, cari amu portatu jugulu suprematicu a ierarchiei serbesci, noi amu patimitu sî patimimu sî astadi de ból'a mistificaciósa, noi amu fostu sî suntemu totdeun'a in calea corifeiloru Serbi, sî la tóta ocasiunea loru binevenita i-amu avutu de proditori; martori ne suntu suspensiele sî arestârile de preoti, docenti sî lumeni din an. 1848/9. Noi amu trebuitu sa fimu martiri, pentruca amu uritu mistificaciunea, pentru care portare, din nici o parte de pamentu locuitu de Români in monarchi'a austriaca, n'au patimitu, seculari, docenti sî preoti români persecutiuni, arestâri, dar sî condemnâri, precum au patimitu cei din dieces'a Timisiórei sî tóte acelea le-amu potutu usioru portá, fiindca eramu compactu eramu unu trupu tare sî mare, eramu multi luptatori la unu locu, iara acum'a suntemu in dóue despartiti, amu remasu putîni luptatori, acum'a mai usioru ne potu inimicii natîunei nóstre persecutá, mai vertosu ca nu avemu aperatoriu sufletescu, care precum in cele spirituale asiá sî in ceie politicesci trebuí sa ne apere, sî la casu pripitu, preotîloru sî poporului asupritu, cu greu le este din caus'a speseloru care trebuie sa le faca cu darea la vâmi sî poduri caletorindu, sa-si caute mangaierea la Aradu sî Caransebesiu, cersîndu ajutoriu dela on. consistorii. —

Preste tóte, totusi suntemu incâtu-va mangaiati, ca cu ajutoriulu lui Ddieu sî a monarchului suntemu scapati de ierarchi'a serbésca, suprematica, sî suntemu anesati provisoriu la eparchii curatu române. Acésta mangaiere a nóstra, are totu poporulu românu de a multiamí Il. Sele D. Andreiu Mocioni de Foenu, carele dimpreuna cu barbatii de incredere dto 28 Februariu a. c. au immanuatu in scrisu dorirea poporului banatianu, in caus'a infiintiarei unei Episcopii romanesci, la Congressulu serbescu din Carlovitiu, sî Il. Sele D. Comissariu regescu Philippovics a cârei resultatu: cris'a ministeriala, prin carea au trebuitu sa se declareze trebile bisericesci: fiindu Ministeriulu celu nou ocupatu cu conchiamarea dieteloru sî cu alte trebi politicesci, insa sperâmu ca dupa finirea acelor'a vomu capetá Episcopu romanu in capital'a Banatului.

Acést'a se afirméza din cuvintele maiestatice, care in diplomele imperatesci suntu date in 8 luliu a. c. pentru Eparchi'a Aradului sî a Caransebesiului, in care gloriosulu monarchu Franciscu Iosifu I. la punctulu III. in ambele diplome apriatu dîce: „Care impartîre sî marginire dupa-ce se va face, poruncimu sa se tîna strinsu in viitoriu, pâna candu séu prin voi'a nóstra, séu prin voi'a urmatoriloru nostri se va hotarî altu felu etc. din care cuvinte imperatesci ne bucurâmu, cunoscendu ca petitîunea data de Ilustrulu nostru barbatu plenipotentiatu, au avutu valóre la Inaltulu tronu imperatescu, ca resultatulu urmatoriu se socotesce din cuvintele Mai. Sele, ca din acele vederatu se intielege ca monarchulu in acele diplome au reservatu luisi sî urmatoriloru lui dreptulu de a infiintiá sî sanctiuná Episcopi'a româna in centrulu Banatului. —

Deci cunoscandu noi zelulu sî simtiulu celu parintescu, care Il. Sele PP. Eppi a Aradului Procopie Ivacicoviciu sî a Caransebesiului Ioann Popasu lu au câtra poporulu românu, tare sperâmu ca pâna la infiintiaraa Eppiei, umilit'a rogare carea curendu va urmá din partea fiiloru sufletesci din impartît'a diecesa a Timisiórei indreptat'a câtra SS. Loru, in privinti'a reinfiintiârei unui Consistoriu romanescu in capital'a Banatului va fi binepriimita, sî ca ambii Archiierei, voru intrevení la Escellenti'a Sea P. Metropolitu A n d r e i u B a r o n u de S i a g u n 'a, sî tare nisuimu, ca acestu mare Archipastoru care cu inalt'a Sea intielepciune multe bunatâti au facutu amatei Sele natîuni,- suntemu convinsi Românii din disolat'a diecesa— sî acésta a nóstra pretensiune nu o va dá uitârei, ci curendu va mijlocí la innaltulu tronu imperatescu pentru infiintiarea unui Consistoriu, care sa fia filialu Eparchiei Caransebesiului, precum e celu dela Oradea mare, la a Aradului.

Sî pentruca acestu Consistoriu sa aîba mai mare vadia, intieleptiesce aru fi, déca s'aru denumí dela loculu competinte unu Archimandritu, cârui'a sa i se deie presidiulu. Cu aceea egoismulu protopopescu s'aru umilí, dar intrigile sî simoni'a inradacinata in unii Protopopi dela centru cari inca de acum'a se lauda ca P. S.D. Episcopu alu Aradului li-aru fi promisu presidiulu, a buna séma s'aru stârpí cu totulu. Acést'a e dorire comuna. Noi dorimu Consistoriu tocm'a in capital'a tierei, din causele mai susu aretate: dar mai virtosu luandu in consideratiune noi sî greutatea sarcinei, cu carea este impoveratu Il. Sea d. Eppu alu Aradului, cu latit'a Sea diecesa cu dóue Consistorii, apoi mai anecsandu-i-se sî 6 protopopiate din Banatu, vedemu ca acea sarcina pentru Il. Sea e fórte ponderósa; acést'a au constatatu singuru D. Eppu candu au fostu intempinatu in Totu-Varadi'a, sî salutatu cu o placuta cuventare din partea clerului Banatianu, prin laudatulu preotu Partenie Gruiescu Parochu Capolnasiului, sî cá respunsu, la acea au datu, ca abiá e suportabila acea sarcina. De unde deducemu noi sî ne intarimu in credinti'a, ca drépt'a nóstra dorire cu placere o va sî primí, din cause binecuventate. Ca luandu Il. Sea in consideratiune greutatea sarcinei cu care e impoveratu de o parte, de alta parte luandu Il. See in consideratiune sî in parintésc'a prejudecare, suferintiele, neplacerile, sî greotâtîle clerului sî a poporului din Banatu, care trebuie sa le sufere prin acésta despartîre sî anesare la Eparchii din alte provincii, precum e cea dela Aradu preste Muresiu in Ungari'a, sî cea din confinea militara, avemu sperantia, ca nu ne va lasá din cause mai susu aretate, ca cautandu noi mangaiere sufletésca, sa alergâmu dupa aceia la locuri asiá indepartate, ci neintardîatu drépt'a sî umilit'a cerere o va inaintá la loculu competinte.

Nu desperâmu! fiindca meritele care anteluptatorulu Présantî'a Sea Eppulu Procopiu Ivacicoviciu au facutu bisericei sî amatei Sale natiuni, in calctoriele pre la Vienn'a sî Carlovetiu necrutîndu nici ostenelele, nici materialulu propriu, facandu spese enorme pâna ce au vediutu scapata biseric'a sî poporulu românu de supremati'a ierarchiei serbesci, tóte acele fapte nobile ne intarescu in sperantie, ca sî pre noi ne va mantuí de acésta osanda, dîcemu nu desperâmu, pentruca e adeveratu pastoriu. Pastoriulu celu bunu sufletulu seu lu pune pentru oi, eara neimitulu fuge pentruca nu e adeveratu pastoriu!

Mai multi Eparchioti.

Principatele române unite.

Cu ocasiunea serbârei dela 1 Septembre despre care amu impartasîtu dupa diuarie din Romani'a sî noi, s'au mai adausu sî alta memorabilitate sî adoca serbarea de inaugurarea museului natîunalu. Eata cum continu'a „Trompet'a Carpatîloru“ sî despre acést'a:

D. Ministru insotîtu de membrii comitetului archeologicu, de corpulu universitariu sî de unu publicu alesu, au intratu in partea localului Universitâtii române, in care se afla asiediate museele. Intrarea localului erá decorata cu giurlande si flamure ca pentru o dî de serbare, sî unu lantiu de frundîsi sî de tapete se tîneau neintreruptu dea lungulu scâreloru pâna la alu doilea câtu, unde erá pregatitu salonulu de inaugurare. Corulu vocale de la conservatoriulu românu, sub conducerea dlui professore Cartu, au intonatu imnuri armonióse in onórea Mariei Sele Domnitoriulu sî a solemnitâtii, dupa care d. V. Alessandrescu Urechia, directorele ministeriului Culteloru sî membru comitetului archeologicu alu instructiunei publice, a rostitu urmatoriulu discursu pentru inaugurarea museeloru nationali sî in specia a celui dn antichitâti bisericesci.

Dle ministru, pré sânte sî domniloru mei !

Candu natîunile incepu a simtí ca traiescu, candu ele i-si incepu a-si intrevedé viitorulu, si-repórta atentiunea cu iubire asupr'a trecutului loru sî reculegu cu relegiositate suvenirile lui de gloria séu sî chiaru numai de durere. Respectulu pentru asemeni suveniri, iubirea loru, suntu, in unu poporu dovedi manifeste de propria vitalitate. Traiesce poporulu ce se simte traindu sî-si iubesce trecutulu seu. sî vai ! de acelu poporu care nu poseda suvenirea trecutului seu ! Dupa cum mormintele reci sî tacute ce ne incungióra, ca individi, suntu legature de respectu sî de iubire intre noi sî pamentulu ce le coprinde ; asiá fia-care poporu, cá sa fia lipitu cu inima sa de tiéra ce o locuiesce, trebuie sa intalnésca in ea suvenirile seculiloru amintirea gloriei sî a lupteloru strabune, mormintele stramosiloru !

Amintiri ale gloriei strebune ? Nu este locu in tiér'a nóstra, a cârui'a possessiune sa nu o fia santîtu Românulu cu sângele seu. Nu este mormentu, in care unu Domnu mare a adunatu osemintele braviloru cadiuti pentru aperarea tierei loru, sî lânga carele acelu Domnu sa nu fi radicatu unu altaru lui Ddieu.

Dara, domnule ministru pré sânte sî domniloru, mei ; altarele nu se respectá mai multu de trecerea secleloru asupr'a loru, cum nu respectá tempulu nici o lucrare a mâneloru omului ! sî câmpiele unde alta-data glori'a se asiediase sub flamurile strabune, abiá mai au câte o cruce care sa indice trecatoriloru, ca acolo s'a petrecutu o sânta lupta, o mórte pentru lege, dreptate sî tiéra ! Din multe chiaru n'a remasu de catu numele loru sî la mai multe inca sî numele li s'a stersu !

Erá tempulu,g dara, sa ne gandimu a ne assigurá suvenirile trecutului, cá o natîune indiestrata de propria vitalitate, cá o natîune care ne simtîmu traindu !

Inceputulu in acestu sensu e facutu : multiamita epocei de regenerare prin care trecemu. Eata acolo unu pictore bine inspiratu va esplicá lumei, pe pândi'a sea, tóta glori'a modestei cruci dela Calugâreni. Dincolo, unu sculptore abile va destainuí posteritâtii in marmura sî bronzu, traseturele geniale ale Stefaniloru, Mihailoru, Basarabiloru . . . . Vedeti ici, invetiati naturalisti culegu trecutulu pamentului românu in fosile sî petrefactiuni ale unei creatiuni incetate, sî dincóce anticariulu vine sa lumineze acelasi trecutu, prin colectionarea opereloru de arte, de industria etc. opere respectate inca de furia devastatória a tempului sî adese sî a ordeloru navalitóre.

Sa culegemu, dloru ne incetatu, sa adunâmu cu amóre sî entuasismu acele fasie ale trecutului nostru, ale gloriei strabune sî in genere ale activitâtii inteligintiei umane. Sî mainainte de tóte sa multiamimu acelor'a cari, pe candu cei multi din noi nu ne gândiamu la acést'a, si-sacrificau viétia sî averile, adunandu relicvele trecutului, dovedi ale sublimitâtii spiritului umanu.

La loculu d'antâiu, la loculn de onóre in acésta lista mica de barbati va fi deapururea d. Generariu Mavru, marele donatoru sî primulu fundatoru alu sectiunei istorice generale a museului de anticitâti, sî Romani'a are de a multiamí dlui Generariu Mavru, nu numat peutru colectiunea ce i-a donatu, ci sî pentru ca darulu acest'a a fostu unu adeveratu stimulu pentru guvernemântu sî publicu.

Acestui sântu stimulu sî asiu póté dice, directiune, datoresce comitetulu archeologicu dín care me onoru a face parte, datoresce tiér'a, asta prima serbare a deschiderei unei nóue divisiuni a museului de anticitâti. Importanti'a acestei nóue sectiuni, sub sectiunea eclesiastica, o apretiuiesce bine totu acel'a carele scie ca a alege la noi românii suvenirile altarului, este a culege insasi suvenirile Domniloru gloriosi sî mari, cari deapururea au pusu temelie de altaru pe oseminte de bravi, cadiuti pentru aperarea mosîei celei mari.

Sectiuuea eclesiastica a museului de anticitâti va atrage, cu dreptu cuventu, atentiunea ver cârui'a prin avutia, prin lucrârile de arte, cari voru spune totor'a ca sî Românulu a sciutu, alta data macaru, sa faca din arti fiice ale bisericei sele, Dara cu deosebire acésta sectiune ne va insuflá nóua Românioru, respectulu pentru marii Domni amintiti de atâtea lucrâri ce neau lasatu ! Fia ca astfelu, inim'a româna redesceptata de amintirea fapteloru mari, sa bata mai tare, sa bata atâtu de tare in câtu sa-si scuture spuz'a rece a indiferintiei, ce o acopere inca ! Fia ca aceste batâi sânte ale inimei redesceptate, sa tramita in vinele nóstre unu sânge mai generosu sî mai caldu, carele sa redea potere braceloru nóstre obosite sî cugetare româna fruntei prea multu amutite.

Eata colo dloru mei, sa radica sântele sî mari umbre ale Neagoiloru, Radîloru, Bassarabiloru, Brancoveniloru ! Ce mici vomu fi la privirea loru ! Ce amu fâcutu noi, pentru tiéra, pentru Romanismu, sî sa potemu privi in fatia aceste nemuritóre glorie ! Dieulu meu, spune tu generatiune ce ai fâcutu, de mare, de bunu, de frumosu.

— Ce amu fâcutu ?

— Amu radicatu sî noi cá noi suflete mari ale mariloru nostri Domni, nnu templu.... E templulu gloriosu sî sântu alu unirei Românioru. . . .

Uitati, voi totî cari grabiti de a vedé binele tierei vóstre, uitati totu co n'a facutu, ce n'a sciutu séu n'a potutu face generatiunea nóstra, câci avemu sî noi o dî de gloria : 24 Ianuariu.

Eata batai'a nóstra dela Calugareni, dela Racov'a, dela Resboieni !

Sa traiésca 24 Ianuariu !

Sa traiésca unirea Romaniei !

Sub impréssiunea marilorn idee sî simtieminte, miscate priu cuvintele de mai susu, publiculu a fostu introdusu in intrulu osebiteloru despartieminte destinate pentju pastrarea obiecteloru cu cari se gasescu pâna acum dotate diferitele divisiuni ale muscului nationale. Aici s'au potutu in deadjunsu admira : 1-iu colectiunea zologica sî mineralogica, oferita Romaniei la 1860, ca suvenire de inalta buna vointia sî iubire fraterna din partea M. S. Regelui Italiei sî inavutita cu numeróse specimene din tiéra adunata, prin buna ingrijire a autoritâtiloru respective ; 2-lea colectiunea interesante de tablouri istorice sî altele, produse de geniulu modernu alu Românioru ; 3-lea o summa de vestmente, cârti sî totu felulu de odóre vechie bisericecci fórte interesanti ca productiene de arte sî monumente nationali desgropate de prin monastirile tierei ; 4-lea in fine remarcabilea sî pretiósa donatiune a d. Generariu Mavru, coprindiatóre de cele mai rari anticitâti monetarie, sî altele cari au inceputu deja a da museului din Bucuresci o insemnatate meritabile in colegiulu institutiuniloru europene de acestu felu.

38—1 **Concursu.**

Devenindu vacante statiunile invetiatoresci din comunele ort. or. in Protopresbiteratulu Dobrei, urmatórele ;

1) Rosicani, impreunatu cu unu salariu anualu de 126 f., 100 mes. cucuruzu, 10 mes. fasole, 12 orgi de lemne, cortelu liberu sî gradina pentru legumi ;

2) Tiss'a, impreunata cu unu salariu anualu de 100 f. 80 mes. cucuruzu, 4 mes. fasole, 8 orgii lemne, cortelu liberu sî gradina de legumi ;

3) Pancu-Selisce, cu unu salariu anualu 100 f., 54 mes. cucuruzu 10 orgii lemne, cortelu liberu sî gradina pentru legumi ;

4) Lapujiulu de susu, cu salariu anualu 200 f., cortelu liberu, 8 orgii lemne sî gradina pentru legumi ; sî

5) Fintoagu, cu salariu anualu 80 f., 74 mesuri cucuruzu, 8 orgii lemne, cortelu liberu sî gradina pentru legumi.

La care se deschide concursu pâna in 20 Septembre a. c. st. v.,— doritorii de a ocupá un'a statiune din cele mai susu dîse, au a-si asterne concursele loru la subscrissulu timbrate pâna la dîsulu terminu, dovedi :

a) ca suntu de religiunea orientali dreptcredinciosi,

b) ca suntu clerici ori pedagogi absoluti,

c) ca suntu cantareti buni, sî au cunoscinti'a tipicului,

d) ca suntu in privinti'a morala sî politica cu caracteru nepetatu,

e) cu adeverire despre ocupaciunea avuta, sî

f) fiindu casatoritî, traiescu cu sociele loru in fric'a lui Domnedieu dupa bunacuviintia.

Districtualu Inspectoru alu Tractului Dobrei.

Dobr'a 5 Septembre 1865.

Nicolau de Crainicu m. p.
Protopresbiteru.

Burs'a din Vienn'a 15/27 Septembre 1865.

Metalicele 5%	67	Actiile de creditu	173 50
Imprumutulu nat. 5%	70 95	Argintulu	107 50
Actiile de banca	778	Galbinulu	5 12 5/10

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 74. ANULU XIII.

Sabiiu, in 19 Sept. (1 Oct.) 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. sî pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu 16 Septembre. La corespundinti'a lui D. M. din „Concordi'a“, pe care in numerulu premergatoriu o amu priimitu in colónele nóstre, sî tractéza despre acei barbati natiunali, cari aru fi sa se aléga de deputati români, Dlu B. aduce in „Gazet'a Transsilvaniei“ urmatoriulu comentariu:

„Candidarea acést'a de deputati publicata prin Dnulu D. M. in „Concordi'a“ póte sa fia prea bine venita intru atât'a, incâtu acei Români transsilvani, cari potu sperá, cá pre temeiulu legei din 1791 voru luá parte la alegeri, voru grabí a se determiná mai curendu pentru un'a dintre cele dóue alternative cu care se ocupa ei actu, adeca: sa aléga séu sa nu aléga, sa tramita deputati la dieta séu sa nu tramita.

Noi din parte-ne pentru casulu, candu Românii s'aru determiná a luá parte la alegeri, inca avemu a ne adressá câtra alegatori cu o rogare, a cârei implinire noi o dorimu din adenculu sufletului nostru, eara aceea este cá:

Românii alegatori sa-si dea voturile loru numai la candidati de acei'a, cari si voru face cunoscuta marturisirea loru de credintia politica sî o voru publicá pe aceea de tempuriu prin vre-un'a din foile politice, eara mai multu sa nu voteze nimeni orbesce, precum votá candva alegatorii numiti Kortesek, fâra cá sa fia auditu pâna atunci macaru de numele candidatului. In casulu de fatia, adeca pentru diet'a din 19 Novembre formularea articulului de credintia politica este pe atâtu usióra, pe câtu cestiunea in sinesi e importanta; candidatulu adeca are a dechiará simplu in publicu:

Eu N. N. déca voiu fi alesu deputatu, voiu votá neconditiunatu in contr'a uniunei Transsilvaniei cu Ungari'a; eara votulu meu se va redîmá in urmatórele cu argumente etc. etc.

Séu: Eu N. N. déca voiu fi alesu deputatu, voiu votá neconditiunatu pentru uniune intocm'a precum este aceea formulata in art. I din 1848, eara votulu meu etc. etc.

Séu: Eu N. N. voiu votá pentru amanarea (diferirea) ori cârei discussiuni séu revisiuni a uniunei Transsilvaniei cu Ungari'a, pâna atunci, pâna candu nu se voru complaná sî impecá tóte diferintiele sî divergintiele cele mari din sfer'a dreptului publicu cate esista intre coróna si intre poporulu Ungariei, cum sî intre complessulu tieriloru austriace numite de dincolo de Lait'a sî intre Ungari'a; eara temeiurile mele etc. etc.

Mai in scurtu, Românii sa-si ia prea bine sém'a ce facu sî cui au sa-si dea voturile loru, pentrucá anulu 1865 sa nu le fia mai fatalu decâtu insusi anulu 1848; de aceea sa-si deschida ochii, sa infrunte ori ce intrige sî — earasi dîcemu — in casu candu aru alege, sa nu-si dea voturile pâna nu se voru informá fórte bine despre simtieminteţe sî despre caracterulu publicu alu candidatului.

Ear déca cumva in locu de a priimí professiuni de credintia politica aru fi sa se dea deputatîloru instructîuni cá sî pâna la anulu 1848, in acestu casu sa-si ia alegatorii earasi sém'a pe cine voru fi insarcinandu cu compunerea instructîunei, pentruca in trecutu s'au intemplatu abusuri cumplite cu instructiunile.

Sasii mai nainte de a candidá incepura a tiné in tóte tînuturile conferintie private dese sî binisioru cercetate. Ne vine a crede ca Românii inca voru face intocm'a sî asiá voru statorí unele macsime, dupa care se aiba a se intocmí pe viitoriu. Numai ce-va mai multu devotamentu sî abnegare de sine.“

Pâna ací parerea Dlui B.; ear parerea nóstra este: ca alegatorii romani sa aiba program'a loru facuta, sî sa o dea deputatîloru loru cu insarcinarea, de a se tiné stransu de aceea, sî sa o tramita la jurnalele române spre publicare.

Noi amu tacutu pâna acum, câci ne-amu tînutu de proverbinlu românu: grab'a strica tréb'a! sî nevrendu a preocupá parerea nimenui'a, amu vrutu a ne informá din tóte pârtîle, cá sa ne potemu formá unu conspectu despre convingerile politice ale barbatîloru nostri. Sî eata acestu conspectu: Suntu unii, cari dîcu: ca unu comgresu natiunalu conchiamatu de Archiierei s'aru priimí cu celu mai mare disgustu;— altii earasi condusi de oportunitate afirma: ca Archiiereii au priimitu insarcinare a stá in fruntea causei natiunale pâna candu natîunea nu va deliberá altcum, sî asiá suntu datori a conchiamá congressu, câci caus'a natiunala sa póte periclitá; la care observà altii, ca Preasantîele Sale sa fia lasati a-si mai vedé odata cu totadinsulu de nenumeratele loru afaceri eclesiastice, si de tóte neajunsurile sî necasurile clerului;— mai suntu altii, cari afirma, ca ide'a unui congresu compusu din membrii alesi, condusu de unu presiedinte séu presiedinti alesi, cum sî prelânga unu regulamentu de afaceri, aru aflá placere, insa sî asiá numai in acelu casu, candu natîunea s'aru vedé earasi re'mpinsa la anulu 1847/8; inca se mai adauge sî aceea: ca ómenii nostri in ori ce altu casu numai voiescu a scí de alta representatiune, decâtu numai de dieta, carea sa se conchiame pe bas'a legei electorale din an. 1863. (.)

Noi marturisimu cu tóta francheti'a, ca dintre enumeratele pâreri ne alaturâmu la cea a unui congresu cu deputati sî presiedinti alesi, sî ne pare reu, ca urditorii acestei pareri adeveratu natiunali sî tintitori spre binele natîunei nóstre, n'au intrebuintiatu tóte putinciósele mijlóce legale pentru esoperarea unui asemene congresu, câci de ací s'aru fi potutu indrumá apoi toti barbatii nostri, cari voru aveá chiamare a se infatîsiá la diet'a venitóre.

Prelânga acestea recunóscemu de cestiune flagranta incidentele sî bas'a conchiamatei diete ardelene dela Clusiu; incidentele ei se espune in rescriptulu regescu din 1 Sept. a. c. ca corón'a conchiama acea dieta „spre deslegarea cestiunei multu momentóse a regulârei referintieloru de statu a Ardélului fatia cu legatur'a cea strensa, in care se afla cu corón'a Ungariei, sî ca bas'a conchiamârei este legea electorala din an. 1791 insa cu acea modificare, cá sî clasele de poporu foste mai nainte ne'ndreptatîte sa concure la alegere“.

Intentiunea maiestatica este mai pre susu de ori ce critica, câci tîntesce spre impacarea spirteloru, sî a cugeteloru, de aceea prefige cá uniculu sî singurulu obiectu de desbatere revederea articulului I de lege din an. 1848 privitoriu la uniunea Ungariei sî Transsilvaniei in afacerile, care suntu comune ambeloru tieri.

Póte veri sî cine gandí, ca obiectulu acest'a este momentosu, candu insusi rescriptulu regescu lu caracteriséza de momentosu, sî de aceea cere elu prejudecare matura atâtu dela amicii câtu sî dela inimicii reincorporârei Ardélului de Ungari'a, sî demanda partîloru interessante, care suntu representantii natiuniloru patriotice, a nu luá indesiertu marimea cestiunei, sî a goní scopuri particulari sî unilaterali, ci comune patriotice, câci numai astfelu intemplandu-se, sî facendu-se va fi resultatulu multiumitoriu pentru natiunile patriotice.

Se 'ntielege de sine, ca noi amu fi voitu, cá regimulu sa fia convocatu acésta dieta pe bas'a legei electorale din 1863, sî candu dîcemu acést'a, atunci mai amintimu sî aceea, ca legea acést'a electorala din 1863 ne pare nóue mai neteda, mai drépta, sî mai corespundiatóre impregiurâriloru presente, decâtu legea anului 1791 cu adausolu eii octroatu. Insa n'avemu ce face, acum astfelu remâne, sî sa sperâmu, ca pre venitoriu va fi mai bine, de aceea câtu ne voru iertá poterile sî impregiurârile, sa ne folosimu de dens'a cá barbati romani.

Revista diuaristica.

In nrulu trecutu amu publicatu acte de de mare importantia. Aceste acte dar cu deosebire manifestulu au produsu in tóte pârtîle politice ce esista in Austri'a o miscare electrisatóre sî ce e de miratu, ca manifestulu la cei mai multi de-sî de deosebite colori politice este bine priimitu.

(.) Cumca asemene pareri se gasescu intre barbatii nostri, se vede sî din mai multi numeri ai jurnaleloru nóstre natiunale.

Foile magiare, transsilvane sî netranssilvane, in limb'a magiara sî nematiasca, tóte suntu entusiasmate de manifestulu imperatescu, cá de unu actu care deschide o era nóua constitutiunala politica. „Kol. Köz.“ in unulu din articulii sei de fondu purcede dela invinuirea carea li se face ministriloru de câtra centralisti, ca acei'a nu aru avea programe, respundiendu-le centralistiloru ca programulu e luminatu, curatu sî legitimu.

Ministri de acum nu'si croiescu singuri calea, nici nu facu legi dupa creerii loru, ci se acomodéza singuri dupa drepturile positive. Maiestatea Sea se esprimà in manifestu, ca regimului nu e iertatu a impune magiariloru cu poterea constitutiune octroata, ca conceptulu constitutiunei imperiului depusu in diplom'a din Octobre se da numai pe lânga inriuritia'a respectiva a legislatiunei magiare sî dîce apoi ca prin acést'a au fâcutu M. S. destulu constitutiunalismului magiaru, pe cari dreptu îlu posedu de o mila de ani sî care e atâtu de precisu esprimatu in dîcerea latina „nihil de nobis sine nobis.“

Baronulu Kemény dîce in „Pesti Napló“, ca dîu'a de 20 Septemvre in care au esîtu manifestulu, va fi o dî de eterna aducere aminte in istori'a Ungariei pentruca este inceputulu unei ere nóue sî pline de sperantie. Péntru actulu acest'a de atât'a ponderositate pentru viitoriulu celu mai indepartatu, monarchulu va fi salutatu cu entusiasmu de câtra tóte popórele sele dela Carpati pâna la Adri'a. Manifestulu garantéza intregitatea Corónei S. Stefanu, continuitatea de dreptu a Ungariei e acum de plinu recunoscuta, sanctiunea pragmatica si au luatu loculu ce i se cuvine. In decursulu articulului sî esprima bucuria pentruca monarchulu carele sta desupr'a toturoru interesseloru sî partiteloru au gasitu modulu de a deslegá cestiunea cea grea fâra de a vatamá ambitiunea barbatés·a a magiariloru, statorindu principiulu paritatiei sî apoi dîce ca prin „sistarea“ constitutiunei februaristice s'au delaturatu cu mijlóce fórte putîne pedeci mari sî ministeriulu Belcredi au surprinsu popórele de dincóce sî de dincolo de Lait'a cu o programa, de carea se potu numai sa se bucure.

„Hon“ aduce in legatura cu manifestulu sî rescriptulu de conchiamarea dietei ungaresci sî le privesce numai ca pe dóue acte ce se intregescu imprumutatu.

Mai totu in acelasi tonu scrie „Pester Lloyd“ asecurandu sî densulu cá sî Napló etc. ca prin mesur'a acést'a constitutiunalismulu de dincolo de Lait'a nu se altereza intru nimic'a.

Mai cu reserva vorbescu dîuariele germane de dincolo de Lait'a. Asiá Press'a cea vechia din Vienn'a dupa ce concede ca nu se póte altucum delaturá contradîcerea ce aru fi urmatu din sustînerea diplomei din Octobre sî patentei din Fauru in valóre pentru un'a parte a imperiului sî a o sistá pentru ceealalta, vine la resultatulu ca totusi trebuieau sustînute, pentru ca déca pertractârile ce au a se face acnm cu Ungari'a nu aru aduce successulu asceptatu atunci aru remanea statulu fâra de nici unu radimu constitutiunalu.

Ost. d. P. e sî mai acurata in apretiuirile sele sî asiá dens'a sî esprima indoielele sele despre resultatulu celu asteaptа cine-va dela diet'a fiitóre in Ungari'a sî Croati'a. Ea combate asertiunea ca representatiunea imp. dupa legile sustatóre nu aru fi fostu realisivera, din causa, ca dietele respective nu au avutu inca ocasiune a se pronuciá asupr'a acelei representatiuni. Acum inse in fati'a fapteloru implinite se intórce sî rogandu pe Ungari'a, cá sa fia crutiatóre cu continuitatea de dreptu a pârtiloru de dincolo de Lait'a, pledéza pentru dualismu, dechiarandu federalismulu caosu. — Alte dîuarie nemtiesci iara suntu de credinti'a ca legile fundamentale de statu din 20 Octobre 1860 sî Fauru 1861 suntu garantate tocm'a prin manifestu; aru fi doritu inse ca in locu de cuventulu „sistare“ sa se fia intrebuintiatu „suspendare.“

Nu numai manifestulu dar sî rescriptele privitóre la conchiamarea dieteloru inca au facutu impressiuni pe care le vedemu in diverse tonuri reproduse de dîuaristica. Pesti Hirnök dîce ca fia-care cuventu din rescripte e o pétra scumpa a constitutîunei glorióse.

Foile magiare din patria inca nu au cuvinte destule de a-si esprimé bucuri'a accentuandu cuvintele „dieta comuna“ cari suntu privite de o anticipatiune a uniunei, ce are a se pronunciá in diet'a cea mai de aprópe din Clusiu. N. Fr. Bl. insa aduce in nr. 134 o corespundintia originala din Pest'a in privinti'a acést'a, carea ne revóca in memoria promissiunile lui Pesti Napló de deunedile, ca Ungari'a nu va u n i f i c a t î u n e ci numai u n i u n e. Corespundinti'a amintita dîce intre altele cam acestea:

Ce se atinge de tramiterea deputatîloru transsilvani la diet'a ungurésca, articululu V alu legei din 1848 dîce: „Transsilvani'a **déca va vrea sa se unésca** tramite 69 deputati“. Cestiunea acést'a momentósa, pe lânga tóte legile inarticulate, are lipsa de propri'a decissiune a Transsilvaniei. Diet'a convocata la Clusiu dupa cum e cunoscutu se va ocupá numai cu uniunea. Intr'aceea ori cum va fi, pâna acum se inverte lucrulu numai pelânga constatarea, ca Ungari'a nici decumu nu doresce de a vedé in mijloculu ei precei 69 deputati esiti din alegeri directe. Numerulu causeloru, cari vorbescu pentru parerea acést'a e mare; dar se aducu numai unele. Dupa § 3 alu art. V de lege din 1848 trebuie cá fia-care deputatu, pentru cá sa póta functiuná cá atare, sa aiba deplina cunoscinti'a limbei d i p l o m a t i c e, carea este numai cea magiara. Insa nu se póte pretinde ca deputatii transsilvani Sasi ori Români fiindu, sa cunósca limb'a magiara asiá de bine incâtu sa póta corespunde pe deplinu mandatului loru. Ce aru dîce ómenii in cas'a deputatîloru din Pest'a, candu intr'o buna diminétia s'aru pomení, ca resuna limb'a româna, ori chiaru nemtiésca din gur'a vre-unui deputatu ardelénu, nu e de a se eruí aici. Amintesce apoi de Croatulu carele s'a incercatu a vorbí latinesce in diet'a din Pojonu, sî de consecintiele unoru asemenea incidente care aru surpá totu edificiulu „limbei diplomatice“ edificatu cu atât'a truda, déca s'aru intemplá ceeace dupa dreptu nu se póte negá natiunalitâtîloru sî s'aru folosí in dieta de limbile loru materne. Dreptulu acest'a care s'aru concede natiuniloru nemagiare din Trnnssilvani'a se intielege de sine ca aru trebuí sa se estinda sî asupr'a natiuniloru slavice sî române sî din tiér'a Ungari'a sî atunci confusiunea babilonica in editiunea cea mai moderna aru fi gat'a.

Suntu sieptesprediece ani decandu au pasîtu in Transsilvani'a, unde mai nainte conceptulu de esistintia politica erá esclusivu numai cel'a dupa impartîrea tierei, — cestiunea natiunalitâtîloru pe prosceniu. Mai nainte cunoscea omulu acolo numui trei tînuturi deosebite, numite a Unguriloru, Secuiloru sî Sasiloru, Românii cari se afla in tóte trei tînuturile nu se bucurau de drepturi politice. Astadi nu se mai vorbesce de o impartîre dupa aceste tînuturi; suntu insa patru natiunalitâti, cari politicesce nu se afla tocm'a intr'o stare de invidiatu laolalta. Precum se vede cért'a natiunalitâtîloru va duráinca tempu indelungatu in acésta tiéra muntósa sî Ungaria de siguru nu va dorí cá cért'a acést'a sa o véda straplantata in dicasteriulu dela Bud'a. Ce póte sa dorésca Ungari'a e, ca cele patru natiunalitâti ale Tranniei sa-si termine cért'a a casa sî acést'a e unu motivu insemnatu, care va induplecá pe Ungari'a a realisá uniunea numai in óre care mesura. Ungari'a nu va ângustá autonomi'a Tranniei, indestulindu-se a i se tramite de ací deputati in modulu dupa cum se intemplà inainte de revolutiune cu Croati'a. Ca Ungari'a n u ambla sa fusioneze prin u n i f i c a t i u n e Transsilvani'a cu Ungari'a, acést'a o au dîsu unele voci remarcabile inca demultu.

A r a d u 13/25 Septembre. Eramu in presupunere, ca dupa o contielegere de aici, publicul nostru cititoriu pâna a-acum va fi pusu in cunoscinti'a celoru intemplate la noi Domineca, iu 5/17 a lunei acestei'a, la solen'a publicare sî predare a diplomei prénalte, privitóre la reconstituirea sî ampliarea diecesei aradane' dar dupace aflaiu, ca unele impregiurâri demne de consideratiune deocamdata impedecara condeiulu ce fusese recercatu a descrie solenitatea dîlei amintite, socotu a nu fi de prisosu, déca me voiu incercá a dá in colónele acestui pretiuitu dîuariu alu nostru macaru numai in miniatura icón'a atinsei solenitâti; cu tóte ca despre acést'a se ascépta o tractare mai din adinsu in dîuariulu nostru patrioticu „Concordi'a“ din unu condeiu ageru sî mai bine deprinsu, care au sî primitu pe sine acésta provincia.

Festivitatea natîunala-bisericésca intemplata aici in 5/17 Septembre, in esentialu se reduce la publicarea prénaltei diplome imperatesci din 6 Iuliu a. c. prin care dupa reinfiintiarea Mitropoliei natiunali pentru poporulu greco-resaritenu din Ardealu sî Ungari'a, se reconstitue Episcopatulu sufraganu alu Aradului, sî anume se latiesce cu comunele române din protopopiatele: Hasiasiului, Lipovei, Temisiórei, Cianadului, Chichindei, sî alu Beicherecului-mare, cele ce pâna acum au fostu sub Episcopi'a serbésca din Temisiór'a; — noi inse neavendu pâna acum alta occsiune bine venita, asiá-dara sub chipulu unei pârti, serbarâmu inaugurarea intregului: a Mitropoliei nóstre natîunali, dupa carea de atâti'a ani oftarâmu cu neastemperu.

Astfelu au fostu cuprinsa insemnatatea actului pomnitu de câtra intregulu cleru sî poporu diecesanu; pentru aceea nu au lipsitu a participá la atins'a festivitate unu numeru frumosu chiaru sî dintre acei barbati fruntasi ai nostri din pârtîle banatiene, cari pâna in ór'a din urma cu tóta barbâti'a se luptara pentru unu resultatu ma eclatante, — pentru castigarea unei Episcopii natîunale in Temisiór'a, in locu de a se adnesá pârtîle loru câtra Aradu. — Domnii acesti'a siau fâcutu, sî-si voru face sî in viitoriu datorinti'a, sî noi credemu: ca nu voru lipsí nici in alte pârtl români, cari sa sprijinésca intentiunile loru cele salutarii, indatace trebile nóstre bisericesci in form'a loru de acum se voru consolidá, sî vertutea nóstra se va radicá la o potentia apta pentru castiguri nóue, dupa indegetarea impregiurâriloru din viitorime; — pana atunci fratii banatieni adnesati câtra Aradu potu fi — precum in faptasî suntu — mangaiéti: ca au ajunsu totusi odata sa devina sub o gu-

vernare bisericésca natîunala, din partea cârei'a pe calea culturei nu voru mai intempiná acele impedecâri, de care cu totu dreptulu se tenguiau in tempurile trecute.

De-sî convocârile episcopesci la solenitatea acést'a s'au fâcutu cu o reservata, ce se vedé a o pretinde impregiurârile nóstre politice: s'au prevediutu totusi o concurintia mare de participantî la acést'a solenitate, cari nu aru fi incaputu in biseric'a cea interimala de lemnu; de aceea Présântî'a Sea Parintele Episcopu diecesanu Procopiu Ivacicoviciu pentru festivitate au desemnatu biseric'a nóue catredrale, carea — cu tóte ca instructiunea ei din launtru inca lipsesce mai detotu, — prin serguinti'a parochiloru locali si a curatoriloru bisericesci, la cari mai in urma se alturà in persóna chiaru sî Présântî'a Sea Episcopulu, in presér'a solenitâtiei s'au adusu in stare, de a se poté tiné intrens'a cultulu domnedieescu.

Cá Comissariu regescu la actulu acest'a au functiunatu multumeri'atulu comite supremu alu Comitatului aradanu, domnulu Georgiu Pop'a; éra publiculu au statu din autoritâtîle civile sî militarie de aicea; din 15 Protopopi ai diecesei, alti doi fiindu bolnavi; din unu numeru fórte insemnatu de preoti sî lumeni din tóte pârtîle diecesei, sî din alti privitori, pre cari solenitatea iau atrasu la sine. La sânt'a Liturgia, sub pontificarea Présântîei Sele Parintelui Episcopu diecesanu, au asistatu trei Protopopi sî câti-va preoti din Banatu, pe lânga alti Protopopi sî preoti din pârtîle ungurene.

Inainte de inceperea sântei Liturgii, o deputatiune numerósa pe optu carete au pornitu dela biserica câtra castelulu comitatensu, spre invitarca domnului comisariu regescu la solenitate, carele la 9 óre diminéti'a, intre sunetulu clopoteloru sî bubuitulu trescuriloru au sî sositu la biserica, petrecutu de aceeasi deputatiune, unde in portalulu bisericei fu priimitu cu o cuventare scurta de pontificantele Episcopu in tóte ornatele archieresci, apoi pintre clerulu asistinte fu petrecutu la tronulu radicatu pentru densulu fatia cu tronulu archierescu. — Facandu-se numai de câtu linisce deplina, Ilustr. Sea Comissarulu regsecu din pól'a tronului tînù o alocutiune câtra Episcopulu diecesanu sî câtra adunare, talcuindu insemnatatea actului sî deosebi grati'a cea préparintésca a monarchului, cârui'a avemu a multiamí resultatele frumóse pe terenulu bisericescu; apoi prin Secretariulu seu domnulu Protonitariu comitatensu Nicolau Philimonu dede citire diplomei prénalte, mai intâiu in testulu originalu latinu, pe urma sî in traducere pe romanie; —gratulandu dupa aceea Episcopului, clerului sî poporului castigurile cele mai próspete, au predatu Episcopului diecesanu Diplom'a spre pastrare perpetua.

La cuventarea Domnului Comisariu regescu au respunsu din treptele scaunului archierescu Présânti'a Sea parintele Episcopu, descoperindu multiamire omagiala Maiestatei Sele pentru infiintiarea Mitropoliei nóstre natiunale sî pentru celelalte consectarii ale acestui actu maretiu; au fericitatu apoi pre D. Comisariu reg. pentru virtutîle lui cele rari, prin care si-au castigatu stim'a toturoru, increderea guvernului sî rangulu inaltu, ce-lu imbraca; — in urma cu cuvinte dulci parintesci s'au intorsu câtra cleru sî poporu, mai alesu câtra celu din pârtîle banatiene, poftindu cu deosebire pre cleru: a lucrá cu energia sî multa rabdare in vi'a Domnului, spre folosulu poporului sie concrediutu; la ce apoi D. Prot. alu Hasiasiului, Const. Gruiciu, in numele clerului sî alu poporului din pârtîle banatiene, intr'o cuventare fórte acomodata, au descoperitu Preasantîei Sele parintelui Episcopu simtîrile cele fiesci de supunere sî ascultare câtra Archipastorulu loru natiunalu.

Sub tóte trei renduri de cuventâri, la amintirea numelui Maiestatei Sale cum sî, inalteloru persóne: a Comisarului regescu, a Mitropolitului nostru natiunalu, sî a episcopului diecesauu, adunarea au proruptu in strigâri insufletîte „sa traiésca!“ la ce afara se dede de atâtea ori resunetu cu trescurile.— Dupa acestea Preasanti'a Sea Par. Eppu suindu-se pe amvonu, au intonatu polichronulu pentru Maiestatea Sea Imperatulu, eara chorulu au cantatu intinsu „Multi ani“ sî indata Imnulu poporalu; apoi facendu-se iarasi linisce, s'au inceputu cultulu ddieescu cu sant'a Liturgía, carea astadata antâi'a óra s'au celebratu in nóu'a biserica catedrala, ceea ce atâtu in cele trei galerii, câtu sî josu pâna chiaru in altaru era tescuita de preotîme sî poporu evlaviosu.— Biseric'a acésta nóua, din indemnulu solenitâtii fórte nimeritu au fostu apostrofata de câtra Preasanti'a Sea parintele Eppu cu testulu cunoscutu: „Luminéza-te luminéza-te noule Ierusalime! ca marirea Domnului preste tine au stralucitu.“ — Fiindu acum feriele de tómna, au lipsitu la acésta solenitate chorulu clericiloru sî alu preparandiloru, sî loculu acelor'a l'au suplinitu vreo-câtiva invetiatori, cari de-sî n'au avutu tempu de a se deprinde in armonia: totusi au iudestulitu publiculu evlaviosu cu cantârile esecutate, ce mai vertosu se póte ascrie preotîloru conducatori: Duc'a, Arsiciu sî Cost'a, cunoscuti sî altcum de cantareti alesi.

Dupa incheiarea santei Liturgii Domnulu Comisariu regescu intre cantarea Imnului poporalu au fostu petrecutu de Episcopulu pontificante sî de clerulu asistentu pâna la caret'a ce-lu asceptá in portalulu bisericei, cu care apoi s'au rentorsu la castelulu comitatensu, petrecutu de aceeasi deputatiune carea-lu insocisa sî la venire.

La 2 óre dupa médiadi au fostu prândiu stralucitu in salonulu celu mare la „Crucea alba„ de 70 persóne, intre care in frunte, de laturea Episcopului si a Comissariului regescu, se aflau autoritâtile civile sî militarie. — In onórea óspetîloru sub totu prândiulu au resunatu diosu capel'a militara a regimentului de infanteria, Archiducelui Salvatoru de Toscan'a; iara câtra capetu s'au radicatu toaste pentru Maiestatea Sea Imperatulu sî pentru cas'a Domnitóre; pentru Mitropolitulu Românîloru Andreiu Baronu de Siagun'a; pentru Cancelariulu de Curte Majláth, sî pentru Comissariulu regescu; apoi pentru Episcopulu diecesanu sî pentru óspetii inalti. Toastele aceste leau graitu Episcopulu diecesanu, Comissariulu regescu, sî Locotenentele de Marsialu Campestru sî Comandante alu fortaretiei aradane F. Greschke; dupa cari dlu advocatu Ioanne P. Desseanu cu altu toastu au salutatu pre fratii banatieni, adnesati câtra ungureni; eara in numele acelor'a in cele mai calduróse cuvinte de fratietate au respunsu de o parte préstimatulu Capitanu alu cetâtii Temisiórei D. Petru Cermen'a, de alt'a D. Protopopu alu Lipovei Ioann Tieranu. — La curtea episcopésca inca au fostu prândiu alesu de 24 persóne; intr'amendóue locurile mai alesu au fostu representate pârtîle banatiene, de care ne mijlocitu s'au atinsu solenitatea dîlei.

Sér'a dupa 7 óre s'au improvisatu unu conductu de fâclii, care spriginitu de capel'a militara mai susu atinsa, au pornitu dela institutulu Clericalu câtra castelulu comitatensu, unde dlu advocatu Ioanne P. Desseanu, in numele Românîloru, cari au participatu la solenitatea dîlei, prin o cuventare ponderósa an deccoperitu Ilustritatei Sele Domnului comite supremu sî comissariu regescu, alipirea câtra Monarchulu sî multiamit'a câtra Ilustritatea Sea, pentru ostenelele ce leau pusu sî le pune necurmatu pentru binele patriei, natîunei sî alu bisericei. — Ilustritatea Sea Comitele supremu, care din odaile de susu venise intre poporu, — multiamí in cuvinte fórte pretrundietóre pentru onorea contestata sî adause: ca tóte bunatâtîle, de care se bucura natîunea sî biseric'a, provinu dela insusi Maiestaetea Sea Imperatulu, carele nici candu nu parasesce pre cei ce-i suntu alipiti cu credintia.- Resunandu la acést'a poporulu „sa traiésca“ eara capel'a militara Imnulu poporalu, — conductulu s'au intorsu câtra resiedinti'a episcopésca.

Ací protopopulu Lipovei D. I. Tiaranu aruncandu o privire preste istori'a nóstra bisericésca, sî cu deosebire reflectandu la aceea: ca— cum dîce— „chiaru astadi se implinescu 165 de ani, de candu in Alb'a Iuli'a s'au incheiatu unu actu, ce au avutu de urmare ingroparea Mitropoliei nóstre natiunale,“— déde cea mai via espressiune bucuriei, ce o simte astadi poporulu românu la re'nvierea acelei Mitropolii, sî cu deosebire pârtîle banatiene la dobandirea unui Archipastoriu natiunalu.— Présânti'a Sea Eppulu la salutârile onorifice au respunsu din ferést'a resiedintiei cu innascuta-i afabilitate, multiamindu poporului adunatu, sî urandu Maiestatei Sele Imperatului, apoi Mitropolitului nostru, nu altcum patriei sî natîunei multi ani fericiti.

Dupa tóte aceste solenitatea dîlei s'au incheiatu cu o petrecere via in salonulu dela „Crucea alba“ unde pe lânga music'a unei bande locale tinerimea nóstra de ambe secse au petrecutu pâna tardîu nóptea in dantiuri natiunale.

Unu semnu de viétia sî de vi'a interesare pentru prosperarea trebiloru nóstre bisericesci au aretatu inteligintî'a nóstra la acésta ocasiune, compunandu unu comitetu, care va avé pe caile legiuite a lucrá intr'a-colo: cá pentru regularea trebiloru nóstre bisericesci preste totu, sî deosebi pentru dotarea organeloru administratiunei diecesane, sa se incuviintiedie o adunare diecesana, in carea in proportiune cuviinciósa sa fia representatu clerulu sî poporulu diecesanu. — Ceriulu binecuvintéze intentiunea acést'a de totu crestinésca a intelegintiei nóstre, cá asiá constituindu-ne bisericesce pe o basa firma canonica, câtu mai curendu sa ne bucuramu de cele mai frumóse resultate ale reinvierei Mitropoliei nóstre natîunale!

Altu semnu frumosu de maturitatea poporului nostru e: ca de-sî la alte popóre cu asemene ocasiuni s'au indatinatu a se intinde ospetie mari, a se aduce poporului boi fripti, vase de vinu, s. a., sî macarca starea materiala de acum a Episcopiei aradane nu au iertatu a se face provisiune, decâtu numai pentru vre-o 90 de óspeti mai alesi, impârtiti la „crucea alba“ sî la resiedinti'a episcopésca: totusi poporulu nostru tieranu, care astadata nu au potutu avé parte de ospitalitatea Archiereului seu, cuprindiendu bine insemnatatea actului, cu de-

plina mangaiere s'au intorsu la ale sele ducandu cu sine bucuri'a castigului celui mai pretiuitu de câtu tóte ospetiele: alu unei vieti fericitóre pe bratiele bisericei nóstre natiunali.

Sub tóta solenitatea acést'a animele romanimei, afara de Maiestatea Sea Imperatulu sî de Comissarulu reg.,— au fostu mai alesu incordate spre inaltii Ierarchi ai nostri natiunali, pre cari provedinti'a in persón'a Esc. Sele Mitropolitului Andreiu Baronu de S i a g u n 'a, sî a Preasantîeloru Sele, Episcopiloru: Procopiu I v a c i c o v i c i u sî Ioann P o p a s u, i-au chiamatu, a intemeiá pentru biseric'a nóstra unu viitoriu mai ferice; aru fi insa nemultiamire: déca la unu momentu asiá serbatorescu, cum e solemnitatea, ce o delineaiu, nu ni-amu aduce aminte sî de alti barbati, cari multu au ajutatu inplinirea dorintieloru nóstre, reinvierea Mitropoliei natiunale. — Scimu, ca pré'nalt'a resolvire a Mitropoliei nóstre, din punctu de vedere canonicu, s'au intemptatu la propunerea santului Sinodu Carlovitianu; scimu, ca pâna au fostu in viétia fiiertatulu patriarchu Raiacici, caus'a acést'a a nóstra nimicu n'au potutu inaintá; scimu din isvóre sigure sî aceea: ca Santieni'a Sea patriarchulu de acum sî Mitropolitulu Serbiloru, Samuilu M a s î r e v i s, petrunsu de necesitâtîle poporului romanu, ce au avutu ocasiune a le cunósce cá fostulu Eppu alu Timisiórei, din resputeri au spriginitu dorintiele nóstre pentru infiintiarea unei Mitropolii române, coordinate cei serbesci; ba chiaru Santieni'a Sea in punctulu acest'a au avutu a se luptá cu spirite dusmanóse.— Acestui barbatu dara Biseric'a nóstra natiunala socotu ai fi detóre cu recunoscintia; pentru aceea asiu dorí, sa vedu uniti pre toti Românii in acea oftare: cá pre acestu laudatu Ierarchu alu sororei biserici serbesci, Domnedieu sa-lu tîna in pace la multi ani, cá asiá in tînuturile Monarchiei austriace, cele dóue biserici sorori gr. or., sub conducerea demniloru capi ai loru natiunali, sa inflorésca spre binele popóreloru respective! M e l a r i a n u.

Nr. 40—1 CONCURSU.

La institutulu clericalu gr. rasariténu românu alu Eparchiei Caransebesiului, care institutu s'a transpusu dela Versietiu in Caransebesiu, devenindu vacanta catedr'a profesorala a II-a pentru sciintiele teologice, se escrie concursu spre ocuparea acestui postu, cu care e inpreunatu salariulu anualu de 399. fl. v. a.

Petitiunile concursuale inzestrate cu timbru cuvenitu se voru substerne pâna in 15/27 Octomvre a. c. Consistoriului diecesanu gr. res. din Caransebesiu, fiindu provediute cu urmatórele atestate:

1) adeverintia de botezu, cá competitoriulu este de religiunea gr. resariténa

2) ca acel'a a absolvitu studiele gimnasiale, eara dupa sistema vechie sî cele filosofice, mai departe sciintiele teologice.

3) Adeverintia despre portarea lui morala sî politica, precum sî despre serviciulu de pâna acum.

Dela Scaunulu episcopescu alu Eparchiei gr. resaritene române a Caransebesiului.

Caransebesiu in 11 Septemvre 1865.

Nr. 41—1 **Concursu.**

Cu provocatiune la publicârile din anii trecuti pentru traducerea lui Tacitu sî Iornandes prin Jurnalele romanesci, fâcute, se scrie din nou unu Concursu, pâna la terminele josu insemnate.

1) pentru traducerea in limb'a româna a scripturiloru lui Tacitu, ce esistu, cumu-su: Agricola, Germani'a Istori'a, sî Anales, pentru care s'au depusu de Domnulu Conte Scarlatu de Rosetti inca in anulu 1862. unu premiu de 100 fl. v. a. sî care pâna acum cu interessulu lui s'au suitu la o suma camu de 1200 fl. v. a. sî sporiulu interessului care se va adauge pâna la terminulu escrisu.

2) pentru traducerea in limb'a româna a lui Iornandes care totu de predîsulu Domnu Conte in anulu 1862 s'au premiatu cu 250 fl. v. a. sî care pâna acum cu interessulu lui au formatu o suma la 300 fl. v. a. sî sporiulu interessului care se va adauge pâna la terminulu escrisu.

Traducatorii acestoru clasici se poftescu cá traducerile fâcute, sî anume:

1) a lui Tacitu pâna la ultim'a Septemvre 1868.

2) „ „ Iornandes pâna la ultim'a Septemvre 1866, cu atâtu mai multu, sa le tramita la subscris'a Eforie in modulu usitatu, adeca insotiendu-si manuscrisele de o epistola sigilata, pe acârei convertu, se stea scrisu unu motu óresi-care eara in launtru numele sî locuinti'a concurentului, — câcí nesosindu pâna la terminulu aratatu, traducerile opuriloru acelor'a — premiiloru preedîse, Domnulu Premiatoru va da alta destinatiune totu in favórea literaturei.

Manuscrisele incurse se voru apretiuí prin o comissiune competinta, iara resultatulu atâtu in privinti'a lui Tacitu, câtu sî a lui Iornandes din preuna cu parerea aprobatóre s'au desaprobatóre a comissiunei se voru aduce prin dîuarie la cunoscintia onor. publicu la tempulu seu sî cele premiate voru remané in dispositi'a Domnului Premiatoriu, fâra a mai avea altu ce-va a pretinde traducatoriulu, de câtu premiulu destinatu cu interessulu lui pâna la tempulu premiârei.

Brasiovu in 30 Augustu 1865.

Dela Efori'a scóleloru centrale române de legea gr. orientale.

Nr. 37—2 **Concursu de stipendii.**

Devenindu vacante trei eventualminte cinci stipendii din fundatîunea Franciscu Iosefina sî anume unulu de 200 fl. v. a. pentru unu ascultatoriu de vre-o facultate la universitate sî alte dóue fia-care de câte 100 fl.f v. a, eventualminte patru de câte 50 fl., v. a. pentru ascultatori la vre-o academia din Transsilvani'a in urm'a conclusului Conferintiei tînute pentru afacerile fundatîunei in 5 Septembre a. c. se deschide prin acést'a Concursu. —

Doritorii de a se 'mpartâsî cu ver unulu din aceste tre, eventualminte cinci stipendii, au sa-si adreseze la subscriss'a eforia celu multu pâna in 24 Septembre c. v. a. c. suplicele sele instruate cu Atestatu de botezu, de seracia, sî cu Testimoniu de Maturitate séu academicu. —

Sabiiu 5 Septembre 1865.

Efori'a fundatîunei Franciscu Iosefina prin I. Popescu m. p. Secr. alu Eforiei

---

38—2 **Concursu.**

Devenindu vacante statiunile invetiatoresci din comunele ort. or. in Protopresbiteratulu Dobrei, urmatórele;

1) R o s i c a n i, impreunatu cu unu salariu anualu de 126 f., 100 mes. cucuruzu, 10 mes. fasole, 12 orgi de lemne, cortelu liberu sî gradina pentru legumi;

2) T i s s 'a, impreunata cu unu salariu anualu de 100 f. 80 mes. cucuruzu, 4 mes. fasole, 8 orgii lemne, cortelu liberu sî gradina de legumi;

3) P a n c u - S e l i s c e, cu unu salariu anualu 100 f., 54 mes. cucuruzu 10 'orgii lemne, cortelu liberu sî gradina pentru legumi;

4) L a p u j i u l u d e s u s u, cu salariu anualu 200 f., cortelu liberu, 8 orgii lemne sî gradina pentru legumi; sî

5) F i n t o a g u, cu salariu anualu 80 f., 74 mesuri cucuruzu, 8 orgii lemne, cortelu liberu sî gradina pentru egumi.

La care se deschide concursu pâna in 20 Septembre a. c. st. v.,— doritorii de a ocupá un'a statiune din cele mai susu dîse, au a-si asterne concursele loru la subscrissulu timbrate pâna la dîsulu terminu, dovedi:

a) ca suntu de religiunea orientali dreptcredinciosi,

b) ca suntu clerici ori pedagogi absoluti,

c) ca suntu cantareti buni, sî au cunoscinti'a tipicului,

d) ca suntu in privinti'a morala sî politica cu caracteru nepetatu,

e) cu adeverire despre ocupaciunea avuta, sî

f) fiindu casatoritî, traiescu cu sociele loru in fric'a lui Domnedieu dupa bunacuviintia.

Districtualu Inspectoru alu Tractului Dobrei.

Dobr'a 5 Septembre 1865.

N i c o l a u d e C r a i n i c u m. p.
Protopresbiteru.

Nr. 39—1 **Concursu.**

Spre ocuparea postului nou invetiatorescu la scól'a româna gr. res. din Comun'a Betleanu, pentru a II-a Classa normala, se deschide Concursu pâna la 1 Octobre a. c. cu carea este impreunatu unu salariu anualu de 200 fl., v. a. cuartiru liberu, cu camara, pivnitia, curte separata cu grâdina de legumi,— 3 stângini lemne de focu, sî de totu copilulu la scóla umblatoriu câte o ferdela bucate; — care salariu se va da la t tu pâtrariulu de anu regulatu: jumetate din fondulu scólei sî jumetate dela Cass'a comunala; iara pe viitoriu déca se va aratá sporiu bunu, salariulu se va mai imultí. —

Doritorii de a ocupá acestu postu; au de a-si asterne cererile sele cu mâna propria scrise, sî dupa lege timbrate, la subscrisulu documentandu,

1) ca suntu români de relegea gr. resariténa,

2) ca suntu clerici séu pedagogi absoluti,

3) ca suntu cantâreti bisericesci, sî sa scia limb'a romana bine,

4) ca suntu in privinti'a morala nepetati; sî

5) déca suntu casatoriti, ca traiescu cu sociele loru in fric'a lui Ddieu nevinovati.

Fogarasiu 26 Augustu 1865.

P e t r u P o p e s c u m. p.
Prot. res. alu Tract. I alu Fagarasiului sî Insp. scol. District.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 75. ANULU XIII.

Sabiiu, in 23 Sept. 5 Oct.) 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Corón'a, Austri'a sî dietele sale.

Noi, cari reproducendu „Schimbarea ministriloru sî a sistemei in Austri'a“ in nrii 64, 66 sî 67 ai Telegrafului, amu voitu a ne esprimá speranti'a: ca, déca, germanismulu celu mare sî cu acest'a liberalismulu germanu austriacu a cadiutu dimpreuna cu Domnulu de Schmerling, apoi dualismulu, ce e posibilu numai intre partitulu lui Kaiserfeld sî a lui Deák, lipsindu factorulu germanu, nu se va poté realizá sustînutu numai de dualistii magiari, sî astfelu sacr'a vointia a Maiestatei Sele, depusa in Diplom'a din Oct. 1860, adeca autonomi'a tieriloru sî egal'a indreptatîre a natiunalitâtîloru, va triumfá in fine, reproducemu din „Zukunft“ Nr. 38 apretiarea Manifestului imperatescu din 20 Sept. a. c., din care se póte vedé, ca e mare sianti'a de a ni se realizá nutrit'a sperantia.

„Imperatulu a vorbitu câtra popórele sale — cu seriositate, cu marire sî plinu de incredere, precum putîni monarchi au mai fâcutu pâna acum. Dîu'a 20 Septembre, in care au vorbitu asiá Imperatulu, totu cu acea lumina radiósa va stralucí in istori'a Austriei cá 20 Oct. Atâtu in acea diploma din Oct., câtu sî in Manifestulu din Sept. domnesce acelasi spiritu inaltu alu stimârei dreptului, aceeasi consciintia constitutîunala, aceeasi credintia in popóre. Déca corón'a in cea antâi'a diploma si-a manifestatu cu solenitate voi'a s'a, cá adeca de ací inainte are sa domnésca principiulu constitutîunalu in tóta Austri'a, asiá in Manifestulu din urma arata de nou calea trasa dejá in diploma, dar parasita de ministrii ce sî uita de obligatiuni— cale, ce stà intru a aduná din tóte laturele pe tóte popórele la olibera conlucrare, ce singura numai póte duce la fapt'a regenerârei constitutîunali a Imperatîei.

Manifestulu din Sept. este unu actu alu stimârei cei mai loiali câtra dreptu, câci, pecandu in tierile ce se tînu de corón'a ungurésca pretotindeni se apucase firulu dela dreptulu istoricu alu constitutîunei, sî pecandu se asceptá realisarea representatîunei Imperatîei dela liber'a consimtîre a dieteloru dincolo de Lait'a, corón'a prochiamá in acestu actu de statu dreptulu cá concesu sî deplinu staviritu, provocandu-se la diplom'a din Oct, de nou in modulu celu mai solenelu „cá adeca popórele sa participe prin representantii sei legali la legislatiune sî la afacerile finantîali.

Manifestulu din Sept. este espresiunea consciintiei constitutiunali cei mai curate, câci acel'a, sistandu activitatea acelei legi asiá numite „despre representatiunea Imperiului dela 26 Februariu 1861“, prin acestu actu mare surpà deplinu acelea fictiuni nefericite de dreptu, cari, subt aparentia de constitutiunalismu, dedera maioritatea popóreloru legata asiá dîcendu in mân'a unui arbitrariu ministerialu sî parlamentariu, sî, asecurandu la tóte dietele, sî prin acést'a la tóte natiunile dincóce de Lait'a, de a participá la fapt'a bunei intielegeri, cu acést'a inchide ranele, ce o sistema fatala le casiunase constitutîunalismului celui adeveratu sî totdeodata drepturîloru sante sî istorice ale tieriloru, precum sî principiului totu asiá de santu alu egalei indreptâtîri natiunali.

In fine Manifestulu din Sept. este unu actu de incredere fórte marinimósa, câci prin acel'a Monarchulu reconstituirea constitutiunala a Monarchiei sî cu acést'a interesele cele mai insemnate— ba potemu dice sórtea Imperiului chiaru— le depune in mânile popóreloru.

La o atare marétia fapta de incredere a Monarcului, merita cá popórele sa respunda cu o incredere totu asiá de marétia; sî noi nutrimu sperantia mare, ca acést'a asiá va sî fi.

Cu putînu mai nainte ingrijiri grele desceptasera in mai multe natîuni ale Monarchiei o profunda nelinisce, cari— vedindu tóte a fi puse la intrebare sî pe partite in activitate a sustîné, ici cele ce nu se mai potu sustîné, eara colo a nisuí lacele ce se dovedisera odata a fi periculóse,— se temeau de apropiarea unei perióde, candu nu erá a se mai luptá numai pentru ceva mai multu séu mai putînu, ci pentru tóte.

Anume erá program'a, sustinuta de dóue mari partite dincci sî dincolo de Lait'a, ce tindeá a face din senatulu angustu ir Vienn'a sî din diet'a in Pest'a pe cei doi venitori factori ai Legislatiunei Imperiului, sî pe columnele celea mai principali parlamentari ale unui Guverniu, impârtîtu in dóue intre elementele celu germanu sî celu magiaru, sî care programa cu atâtu erá mai inclinata a nelinisti in gradulu celu mai mare pe Românii sî Slavii din Austri'a, cu câtu unele facute séu lasate a le noului Ministeriu se pareau'a favorizá acésta programa.

Prin celu mai din urma Manifestu alu Corónei, carele, — provocandu-se la diplom'a din Oct. pe deoparte, sustîne unitatea Imperiului atâtu in privinti'a legislatîunei generali, câtu sî a esecutivei Imperiului, sî suspendandu de alta parte, senatulu imperialu angustu, concede toturoru dieteloru tieriloru unu votu asupr'a cestiunei de bun aintielegere— se franse asiá dîcendu verfulu susamintitei programe — sî potemu dîce: ca dualismulu, carele, din punctu de vedere alu dreptului istoricu alu tieriloru, precum sî din cel'a alu egalei indreptâtîri natiunali a fostu pururea cu nepotintia — astadi sî pâna acusi a devenitu o nepotintia faptica. Fâra indoiéla intr'o tiéra séu alt'a nu voru lipsí tendintie sî nisuintie natîunale ne cumpetate: inse activitatea contimpurana a dieteloru va firmá in acésta privintia unu corectivu reciprocu celu mai salutariu, sî actulu privitu din acestu punctu de vedere, prin care Gubernulu conchiamá tóte dietele pentru cá sa audia vocea toturoru asupr'a cestiunei de buna intielegere, este in adeveru o fapta de barbatu de statu intieleptu.

Influinti'a de binefacatóre acestui actu, s'a vediutu, inca din minutulu, candu acelasi s'a publicatu in modu oficiosu prin acea impregiurare, ca organele, cari mai nainte se luptau eschisivu, numai pentru o deslegare in sensu dualisticu, incepura a-si aduce aminte de diplom'a din Oct.— Sî acea influintia va capetá in celu mai de aprópe tempu o estensiune inca sî mai mare prin aceea, ca partitulu celu mare federalisticu, carele cu autonomia istorica a tieriloru scrisese totdeodata pre flamur'a s'a sî egal'a indreptatîre natiunala sî unitatea imperiului, acum, simtiendu a avé la spate intru intentiunile Guvernului o pusetura secura, in urmarea acestor'a este in stare a pasî contr'a tendintieloru dualistice cu o energia mai moderata, cu scopu spre a si recrutá pentru amintitele principie din ce in ce totu mai multi, proseliti, cá in fine in modulu acest'a, sa-si póta implini missiunea de impaciuire intre centralisatiune si dualismu sî intre partitele de soiulu acest'a.

Luptele ce mai avemu sa le facemu pre terenulu dreptului de statu sî celu natiunalu, voru luá o fatia din ce in ce totu mai fructifera sî mai salutaria atâtu pentru Austri'a câtu sî pentru natiunile ei, tocm'a prin acea impregiurare, ca de ací inainte nu mai aparu tóte amenintiate sî de aceea tóte de aperatu.

Nu fâra ratiune amu recomendatu noi cumpetulu, ce nilu impune la toti situatîunea presenta. Partitulu centralisticu si pune tóta speranti'a s'a pe aceea ca adeca sessiunea ce se ascépta a dieteloru toturoru, in locu de buna intielegere sperata, ce aru dá lovitur'a mortii la caus'a acelui partitu, va produce numai unu caosu de contradîceri pre campulu dreptului de statu sî alu natiunalitâtîloru candu apoi iarasi sa vina densii la mijlocu cu faptele sale de scapare (mit rettenden Thaten) sî Gubernulu sa vina iarasi in nevoia de a cautá sî aflá la densii ajutoriu.

Corón'a prin acestu Manifestu din Sept. alu seu si-a i susîtu plina de incredere acelu adeveru din dîs'a de atâtea repetîta— a opusatîunei de mai nainte, ca adeca Austri'a, este in senatulu imperialu, ci ea se afla in dietele sale, sî n mai din acestea se póte creá sî nasce de nou. Tocm'a precum aceeasi odinióra, recunoscendu dreptulu bilateralu istoriu alu tieriloru, a asternutu sanctiunea pragmatica a lui Caro VI inaintea dieteloru Monarchiei spre pertractare sî priimire, asiá sî acum ea s'a determinatu din libera initiativa, cá sa aduca la deslegare cestiunea unei uniuni reali constitutîunalia toturoru tieriloru imperatîei prin intielegere cu dietele tieriloru sî constituirea in modu constitutîunalu a Imperiului Austriau sa o aduca la perfectiune printr'o a dóu'a sanctiune pragmatica.

Remâne acum la popóre a face onóre adeverului, ca Austri'a e in dietele sale, cu aceea cá ver ce partitu natiunal sî politicu, cerendu pentru sine ce i se cade dupre dreptu î dreptate ,sa dea Imperatîei ce e a Imperatîei. M.

Revista dîuaristica.

Menifestnlu sî rescriptele reg. nici acum nu incetéza a i cause de desbateri in felu sî forme.

„Times" dîuariu englezescu dupa ce-si esprima convingerea ca Imperatulu Austriei e decisu a dá in o forma mai bun institutiunile ce li-au luatu dela supusii sei, dîce : ca o victoria pacinica in Ungari'a e de insemnetate nepretiuivera sî o ori cum va judecá cine-va pe Austri'a, ea, fatia cu Unguri cari se tînu cu atât'a cerbicía de drepturile loru cele vech, va fi privita cá o innoitória revolutiunaria. Firesce ca aceeasi fóia nu póte sa nu adauge, ca cu tóte acestea regimulu nu trebuea sa umble asiá fâra crutiare cu institutîunile representative sustatóre sî sa nu fia facutu o tabula rasa din ele. „Austri'a" dîce mai departe aceeasi fóia „au fostu prea multu tempu sacrificata unei idei sî e tempulu cá sa ia notitia de lumin'a ce se vede prin crepaturile edificiului ce se clatina. Pentru cá se faca din Austri'a o monarchia unitaria au fostu espusa la pericolii cei mai mari, cari lesne putea sa puna capetu esistintiei ei. Numai cá sa nu se faca federalistica, au preferatu Austri'a a se debilitá sî a se risipî sî asiá a pasî totu mai aprópe de abisulu unei bancrutte de statu. Póte ca resultatele cele mai nóue ale Americei voru fi convinsu pe Austri'a ca sistemulu regimului federativu nu e tocm'a asiá debilu precum l'a presupusu de atâtea ori barbatii de statu ai Austriei."

„Prin unu regimu federalisticu ca celu alu Americei Austri'a va fi in stare a priimí in reuniunea stateloru sî state nóue; prin o politica circumspecta care i-aru restabilí finantiele póte statele dela dunare unulu dupa altulu sa le traga la sine sî sa le absórba indata ce se voru desface de câtra trupulu celu morbosu alu Turciei, carele nu mai are in sine potere de a le retîné. Conditiunea cea d'antâiu a unei atari politici e forma federalistica sî restaurarea finantieloru, pentru ca aru fi absurdu sa créda cine-va ca Austri'a va trage state nóue la sine, candu fructulu celu d'antâiu alu uniunei cu dens'a aru fi suprimarea natiunalitâtiei, limbei sî a moravuriloru sî participarea la ruinulu finantialu.

„La Presse" fóia francesa din Paris, dupa ce face mai intâiu pre cetitorii densei cunoscuti cu impregiurârile Austriei dîce : „Imperatulu Austriei avea de alessu intre dóue sisteme opuse. Din punctulu de vedere alu politicei unitarie, ce au predominatu atât'a tempu, au potutu imperatulu impune Unguriloru sî Croatîloru constitutiunea austriaca. Acést'a au fostu unu actu de asolutismu, sî esperintiele dela 1861 incóce au doveditu nepotinti'a acestei procederi sî a provocatu in contra-si opiniunea publica a Europei. Sistemulu alu doilea, carele sa pune acum in lucrare, face pre popóre judecatóre in caus'a loru propria. „Noi" incheia fói'a parisiava „trebuie sa recunóscemu fruptuositatea sî marimea acestei mesuri, ce se inchina principiului de autonomia, ea intaresce libertatea intr'o tiéra unde poporulu numai prin diete póte sa graiésca, ea este unu apelu câtra popóre,"

N. Fr. Bl. dîce la tóte acestea cà ascépta sa véda mai intâiu resultatulu, pâna atunci insa le aproba in principiu.

E interesantu a sci sî aceea, ca o fóia de insemnatate din Pest'a spune pe fatia, ca de revederea constitutiunei din Fauru nu va sa scia nimic'a. Ungari'a dîce ca nu au recunoscut'o nici odata ; lasa dara ostenél'a revederei celoru de dincolo de Lait'a cari au recunoscut'o.

Sabiiu 22 Sept. Adi s'a serbatu dîu'a onomastica a Maiestatei Sele c. r. apostolice cu tóta pomp'a. La festivitate au luatu parte dregatoriele militarie sî civile din locu ; iara din garnisón'a de aici din tóte trupele câte o divisiune in parada de plina.

Sabiiu 22 Sept. Eri s'a fâcutu aici alegerile pentru conflussulu la universitatea natîunala pe 9 Oct. Dupa cum audîmu alesi fura cons. gub. Ranicher sî d. cons. de curte Zimmermann; de suplenti procurorulu Schneider sî prof. H. Schmidt.—

„Herm. Ztg." in unulu din numerii sei ne spune ca in Scaunulu Nocrichiului s'a alesu pentru conflussu cons. de curte I. Bolog'a sî presied. dela trib. superioru Herbert; la Cincu mare s'a alessu Dr. Teutsch sî asessorulu scaunalu Capesius; la Mercurea judele reg. Macelariu sî fiscalulu Hahn; la Brasiovu jur. distr. Bömches sî secr. mag. Waechter; la Sighisiór'a sen. Gull sî secr. Theil.

Fiindca ne este vorb'a de alegeri trebuie sa amintimu o impregiurare ce o audîmu pe cale privata din mai multe pârtî resp. din comitate.

Audîmu adeca ca unii de ai nostri nu se folosescu de dreptulu alegeriloru pentru dieta. Noi amu amintitu sî in nrulu trecutu sî amintimu sî acum ca pentru noi e in adeveru tristu ca amu perdutu terenulu legei dela 1865, carea erá favoritóre sî pentru natiunea nóstra. Noi precum bunatatea asiá sî legalitatea acelei legi nu o vomu poté ignorá nici odata sî amu fi cei mai nemultiamitori ómeni din lume, cându amu despretiuí-o. Inse déca Maiestatea Sea cá unu parinte alu toturoru popóreloru sele vá cá cért'a sî nemultiamirea sa inceteze odata de totu, credemu, ca noi sa nu ne jucâmu cu detoriele nóstre atâtu fatia cu Monarchulu câtu sî cu noi cá natîune.

Bine aru fi fostu, o mai repetîmu, cá sa fia fostu o intielelegere intre barbatii natîunei, din carea natîunea sa-si fia potutu luá indreptârile eii sî sa lucre solidarmente, dar sa nu vina in positîuni critice sî in ocasiuni de a-si dá insasi testimoniulu de paupertate.

Sabiiu 22 Sept. Adi au tînutu comitetulu Associatîunei siedintia, in carea s'au luatu mai antâiu la desbatere bugetulu preliminatu de Adunarea generala. Nechiaritatea protocolului cu privintia la bugetu au datu ocasiune la desbateri lungi. Dar sa asceptâmu protocolulu Comitetului câci credemu ca acel'a va avé bunetate a ne dá lucrulu spre comunicare cu publicu cá sa se póta convinge acest'a insusi.

Un'a impregiurare trebuie sa o deplorâmu cum Adunarea s'a grabitu cu cassarea a duoru stipendii pentru facultatea filosofica la Vienn'a. Suntemu noi óre asiá grasi, asiá de satui de sciintia incâtu sa nu mai avemu lipsa de a ne veni barbati pregatiti dela mentiunat'a facultate ? Gemu gimnasiele nóstre cele numeróse (?) de doctori asiá incâtu sa-i tramitemu inapoi, ori in tieri straine ? Au nu vedemu noi ca déca amu vrea sa deschidemu mai multe gimnasii in tiéra aru trebui sa umblâmu cu lampasiulu pâna sa aflâmu barbati destui, câroru sa le incredemu institutele acelea ?

Laudâmu intentiunea adunârei ca au inceputu a se ingrijí sî de sciintiele tecnice sî reale, dar apoi noi iarasi credemu, ca nu trebuie, cá ce se zidesce cu o mâna cu ceealalta sa se risipésca. Mai departe vedemu ca nu au aflatu cu cale a sprigini pre cei ce au concursu la ajutorulu adunârei in meseriele, pomologiele loru sî alte de felulu acest'a, cari nu suntu mai putînu lucruri reale sî la care tocm'a Associatîunea trebuie sa incurageze pe fia-carele. Aru mai fi multe de dîsu decâtu le mai lasâmu sî nedîse.

Orestía in 27 Septembre 1865. Deputatii alesi la conflussulu natîunalu sasescu (Universitatea sasésca) conchiamatu pe 9 Oct. 1865 suntu : Senatorulu Ioann Balomiri cu voturile tóte 32. sî senatorulu Iosefu Schuller cu 15 voturi. Judele regescu Ignatiu Nagy a avutu 17 voturi, dara s'a declaratu a nu priimí deputatiunea la universitatea sasésca, sî asiá a remasu adunarea scaunala lânga Iosefu Schuller. Votanti a fostu 2 Unguri 3 Sasi sî 27 Români.

Senatorulu Iosefu Schuller e acel'a care in 8 Iuniu 1862 cá senatoru magistratualu, cu ocasiunea intempinârei a Escelentîei Sele domnului Conte de Crenneville in cuventarea sea tînuta in drumu a spusu urmatórele :

„Românii despectéza drepturile istorice ale celor'alalte natîuni, nu ascépta schimbârile afundu taietórie in constitutiunea tierei pâna la legislatiunea formala, ci cu poterea propria a loru, cu lupta si-cuprindu dreptulu de natiunalitate sî de limba, sî apoi cumca poporulu dasfranatu (das entfesstelte Volk) se dedà la comunismu, anarchismu sî la volnicía (Willkühr) nu platesce dârile legale imperatesci etc. etc.

(cauta Nr. 50 1862 a „Gazetei Transsilvaniei.)

In astfelu de omu au pusu vr'o 10—11 alegatori romanesci din scaunulu acest'a (cu numele cunoscuti sî sciuti) increderea loru, cá sa representeze scaunulu, care e mai numai romanescu.

Astfelu de alegatori nu suntu vrednici de dreptulu frumosu de alegere, ca nu vedu mai departe decâtu gâin'a, candu vrei sa o prindi cu grâuntiele.

Despre foculu intemplatu in 29 Maiu 1865 in colegiulu reformatu de aici, despre care se lâtî faim'a reutaciósa sî din ura natîunala scornita, cumca aru fi pusu de unu Românu , cumca acestu Românu aru fi fostu ascunsu in podu lânga hornu, unde lu aru fi aflatu sub stengerea focului, cumca acestu Ro-

mânu aru fi fostu numai unu instrumentu a altoru Români mai multi de aici co'ntielesi spre aprinderea focului, acum deodata aflu cu cale a impertâsî, cumca acelu Românu , unu cocieriu, anume Cranciov'a, fiindu prinsu in arestu dela 29 Maiu pâna in 29 Iuliu 1865, in diu'a din urma a scapatu din prinsóre , fâra de a fi aflatu magistratulu vr'unu prepusu legiuitu in contr'a densului, investigatiunea insa totu curge, dara nu in contr'a densului, nice a unei persóne anumite, ci numai spre constatarea modului, in care s'a escatu foculu. Insa precum despre o parte nu e frica asiá despre alta parte nu e sperantia cumca punerea de focu se va poté constatá. (Ubí non est, ott ne keresd.)

Dóue intemplâri istorice heterogene privitóre la colegiulu reformatu de aici au causatu prin foculu pomenitu din 29 Maiu 1865 sgomotulu sî contrarietatea natiunala activa a Unguriloru, sî passiva a Româniloru. Un'a din acele dóue intemplâri istorice au fostu maialulu studentiloru gimnasiali Români din colegiulu reformatu de aici, impreunatu cu serbarea dilei 15/3 Maiu 1848, care maialu serbatorescu natîunalu a causatu o investigatiune aspra disciplinaria a directiunei colegiale in contr'a studentiloru Români din colegiulu reformatu, insa fâra resultatulu doritu, de-sî maialulu acel'a serbatorescu s'a privitu sî declaratu de o demonstratiune politica sî natîunala.

A dóu'a intamplare a fostu serbarea dilei de 29 Maiu 1865 pentru gatarea zîdirei a colegiului pomenitu prin o multîme de Unguri din tóta tiér'a adunati aici in Orestía.

Sórtea vrù cá foculu pe coperisiulu de sindile a colegiului toem'a atunci s'au aprinsu dupa puscaturile cu trescurile din curtea colegiului, candu Ungurii la vr'o 200 de insi si petreceau la masa intre toaste cu vinuri si cu siampagniu, sî candu Ungurii absenti'a Româniloru dela petrecani'a sî veseli'a loru o priveau cu neplacere cá o demonstratiune.

Asiá dara maialulu serbatorescu romanescu din 15/3 Maiu 1865 a causatu mani'a ungurésca asupr'a Româniloru sî investigatiunea disciplinara asupr'a acestor'a, sî faime reutacióse in jurnalele unguresci asupr'a Româniloru.

Investigatiunea disciplinaria sî faimele reutacióse au causatu superarea Româniloru asupr'a Unguriloru.

Superarea Româniloru asupr'a Unguriloru a causatu absenti'a Româniloru dela prândiulu Unguriloru din 29 Maiu 1865.

Absenti'a Româniloru dela prandiulu Unguriloru din 29 Maiu 1855 a causatu neplacere sî mania Unguriloru asupr'a Românioru , asiá câtu in mani'a ast'a foculu intemplatu la colegiulu reformatu lu au cugetatu séu mai bine lu au socotîtu de pusu prin Români din ura natiunala, precumu s'au sî latîtu faim'a in tóta tiér'a.

Fiindu ca cocieriulu Cranciov'a din curtea ospetariei „la Szécsenyi“ a alergatu cu cei d'antâiu in podulu colegiului la focu, de au trebuitu sa sparga cu potere usi'a podului, cá sa póta intrá in podu; asiá dara unii dintre Ungurii , cari au mersu minteni dupa Cranciov'a , sî lu-au aflatu standu lânga hornu sî lânga focu, (ca hornulu e lânga loculu unde ardea), in mani'a loru natiunala, lu au declaratu acolo in podu de taciunariu, vreu a lu prinde acolo, est'a insa apucase fug'a josu din podu, fuse insa persecutatu de unu Unguru (Horváth Ianos din tiér'a Hatiegului) cu numirea de taciunariu, sî asiá intalnindu-se Cranciov'a persecutatu de Horváth cu multîmea de Unguri cari alergau in susu pe trepte in podu, fu opritu, prinsu, dusu inderetru in podu, sî acolo erá sa sî afle mórtea din furia ungurésca , de nu lu luá capitanulu de gendarmi cu sabi'a in mâna sub scutél'a sea sî a altoru doi gendarmi.

Multi dintre Unguri, cari au lâtîtu faima reutaciósa despre foculu acest'a, cunoscu gresiél'a loru, numai li e rusîne a o marturisí apriatu ; dara altii cá ómeni cu caracteru sî iubitori de adeveru nu numai cunoscu dara sî marturisescu intemplarea focului de casuala , sî nu de reutaciósa. Asiá anume e Lazaru Laji dela Dobr'a, care cá Unguru nu a facutu din foculu pomenitu sgomotu natiunalu, ci cá unu omu independentu, civilisatu, nu fantastu natiunalu, spune intemplarea din convingerea s'a propria in interessulu adeverului, sî se vede, cultura domnialui nu e numai din cârti unilaterala sî natiunala, ci e din viétia practica, din conversatîunea nu numai natiunala, ci universala. N.

Idicelu in 10 Septembre. Conferintiadedocenti. Déca cine-va merita recunoscintia pentruca implinesce cu acuratetia, acele afaceri ce se tînu de oficiulu seu, cu câtu mai mare recunoscintia merita acel'a, care aceea ce face nu o inplinesce numai pentruca i este impusa, ci o implinesce pentru ca e sî strabatutu de bunatatea aceea ce are a o implini, precum sî de insemnatatea rodureloru ce au sa produca implinirea aceea. —

O astfelu de recunoscintia este a se atribuí Domnului Protopopu gr. or. a Tract. Giurgiului I. B. precum sî docentîloru a aceluiasi Tractu, pentru zelulu desvoltatu in conferintiele nute in urm'a unei gratióse ordinatinni metrop. in privinti'a uoru obiecte scolastice.

Cá calatoriu prin muntii Giurgiului fuiu asiá norocitu, trece tocmai in acelea dile prin numitulu Tractu, candu D. rotopopu conchiamase la sine pre toti docentii spre a tînê nferintiele. Ce e dreptu, prea multu nu este a se asceptá ste insa de ajunsu candu mai toti docentii aratá prin respunarile sî disputele loru, ca la objectulu ce au ale pertractá , a cugetatu mai inainte de a vení la conferintia, aratandu intu acestea sî o emulatiune intru objectele ce au ale propune, sî usiurare in metodulu de propunere.

O mare multiamire aflara fratii docenti in Computulu eatu sî compusu de D. Profesoru I. Popescu , cautandu mai ertosu la usiurinti'a de a-lu pricepe, precum sî la aflare a nui nou isvoru spre a poté propune mai cu succesu neinunjuraverulu obj. , Computulu.

Domnulu Protopopu I. B. nu au pregetatu a incuartirá sî spetá la sine pre toti docentii adunati la conferintia ; totude-n'a data presidiá la tóte conferintiele, de-sî numai atunci venise ela scaldatori unde se usiurase in câtu-va de unu morbu, ce s-lu atrase prin recél'a suferita, in calatoriele DSele prin Tractu.

Bine aru fi candu pre la Români in tóte Tractele s'aru înê acestea conferintie, câci pâna acum'a nu suntu semne ca nu suntu folositóre, ci din contra. — Binevoiésca dar on. D. Protopopu a Giurgiului I. B. a priimí din partea docentiloru nultiamita pentru ostenél'a cu care i-a condusu ; iar din partea calatoriului, cea mai cordiala multiamita pentru bun'avointia cu care i au aratatu progressulu in causele scolastice ; fratii docenti priimésca cea mai sincera gratulare la intreprinderile scolastice, dorindu-le de odata cá acelu focu cu care se despartîra dela conferintia se crésca intru poterea sea.

Unu calatoriu.

Principatele române unite.

Cestiunea ortografiei române.

Iata unu subjectu de care jurnalele de preste Carpati din Transsilvani'a sî Banatu se ocupa cu o rara predilectiune. Acésta preocupatie din partea fratîloru nostri Români din Transsilvani'a, Banatu sî Ungari'a o considerâmu cá o manifestare matura a unoru spirite binecugetatóre.

Cestiunea limbei in adeveru este de o importantia capitala pentru acei popoli ce doresc sî cauta a-si consolidá natiunalitatea sî esistinti'a loru.

Limbei, pe care ni-a pastrat'o cârtîle Bisericei nóstre ortodoxe, suntemu datori esistinti'a nóstra natiunala.

De limba mai antâiu de tóte s'au ocupatu acei barbati cu cugetarea matura , care au voitu sa inaltie natîunea loru sî sa-i dea consciintia de demnitatea sî chiaru esistinti'a eii.

Românulu care a facutu cea mai mare revolutie in tiér'a Romanésca n'a fostu unu generalu séu unu rege mare , ci a fostu . . . . Dascalulu Lazaru.

Forti'a care a ucisu pentru totdeun'a pe Fanarioti sî a scapatu tiér'a de funestele influintie ale regimului loru asupr'a natiunalitâtii nóstre, n'a fostu fortiaarmateloru toturoru Rusiiloru, ci a fostu fortia cuventârii acelui obscuru Transsilvanénu ce gasise unu refugiu sî unu auditoriu de câti-va discipoli intr'o camera obscura sî daramata dar pe care elu o iluminá sî o inaltiá prin cuventârile sale in care elu vorbiá Românioru de limba sî de natiunalitate.

Cuvintele sale nu cadiura pe loculu petrosu sî sterpu de care vorbesce porabol'a Evangeliei sî in care semanti'a cea buna nu póte prinde redacina sî se usuca indata ce o depunu acei'a care o sémena.

Cuvintele sale cadiura pe pamentu bunu sî Satan'a, spiritulu reului, care se temea cá se nu fimu mantuiti printr'ens'a , nu potù sa inabusiésca séu sa radice semanti'a cea buna care dede fructu sî acest'a fu punctulu de plecare alu scóleloru nóstre natiunale.

Fratii nostri de preste Carpati se ocupa acum fórte multu de limba, sî societatea literaria româna din Aradu a adressatu o scrisóre , este câtu-va tempu, câtra Associatîunea transsilvana sî câtra societatea din Bucovin'a pentru a se convocá unu felu de congressu unde sa se discute cesti'a unificârei ortografiei române.

„Acésta scrisóre, dice unu jurnalu românu, ce este in Pest'a (Conc.) nu esclude pe Românii de preste Carpati, ci a lasatu in liber'a loru voia a-si alege membri prin care ei se voru representá sî voru participá la stabilirea ce o dorimu atâtu de ferbinte pentru interesulu literaturei nóstre. Noi pororea amu doritu sa se statornicésca ortografi'a cu concursulu toturoru Românioru cá astfelu sa póta fi moralmente obligatorie pentru toti . . .

„Amu ingrijitu neintreruptu sa vedemu cum voru priimì Românii de preste Carpati idea stabilirei unei ortografii. Ei nici luara notitie prin jurnalele loru despre acestu evenimentu. . .

Póte ca fratii nostri, adauga dîsulu jurnalu, cá ómeni politici, cugeta mai multu de câtu vorbescu astfelu sî in asta privintia i-si voru fi fâcutu socota.“

Sa facemu ca vorbele jurnalului românu din Pest'a sa nu fie o ironia pentru noi, ci sa aratâmu ca cá ómeni politici cugetâmu mai multu decâtu vorbimu.

Sperâmu ca pintre membriî Consiliului generalu alu instrucîunei publice ce din tóta Romani'a suntu convocati astadi in Bucuresci se voru aflá unii care voru cugetá asupr'a mijlócelorŋ eloru mai nemerite pentru a ajunge la solutia questiei ce preocupâ atâtu de multu pre fratii de preste Carpati. Cu atâtu mai multu ca anarchia in ortografia de care ne servimu este completa, anarhia impinsa atâtu de departe in câtu chiaru numele proprii numa scimu cum sa le scrimu modificandu-le adesea: asiá spre esemplu vedemu scriindu-se candu:

Alessandru Ión I. candu Alexandru Ión I.
Massimu s'au Maximu
Alessandrescu s'au Alexandrescu, s'au Alecsandrescu.
Essarhu prin modificatia ortografiei priimitive Exarchu.

„Natur'a,“ neprejudecandu insa questia, sî cá s'o dîca intreacatu, crede ca adeverata ortografia a acestoru nume prprii este cea urmatóre:

Alexandru lónu I. iar nu Alessandru Ion I.
Maximu iar nu Massimu.
Alexandrescu iar nu Alessandrescu.
Exarchu iar nu Essarchu.

Credemu, ca aceste persóne dintre cari cea d'antâiu este capulu Statului Românu, celalaltu membru alu Consiliului permanentu alu Instruct. publice, cea de a trei'a Directoru alu Ministerulni Instructiunei, Culteloru sî Instr. cea din urma prof. de facultate sî membru alu consiliului generalu alu Instr. publ. credemu, dîcu ca aste persóne se interesá a scí care este adeverat'a ortografia a numeloru ce pórta.

Nu credu ca póte fi cesti'a care sa-i atinga mai de aprópe decâtu „cesti'a stabilirei, ortografiei române.“ „Natur'a.“

Nr. 37—3 **Concursu de stipendii.**

Devenindu vacante trei eventualminte cinci stipendii din fundatîunea Franciscu Iosefina sî anume unulu de 200 fl. v. a. pentru unu ascultatoriu de vre-o facultate la universitate sî alte dóue fia-care de câte 100 fl.f v. a, eventualminte patru de câte 50 fl., v. a. pentru ascultatori la vre-o academia din Transsilvani'a in urm'a conclusului Conferintiei tînute pentru afacerile fundatîunei in 5 Septembre a. c. se deschide prin acést'a Concursu. —

Doritorii de a se 'mpartâsî cu ver unulu din aceste trei eventualminte cinci stipendii, au sa-si adreseze la subscriss'a eforia celu multu pâna in 24 Septembre c. v. a. c. suplicele sele instruate cu Atestatu de botezu, de seracia, sî cu Testimoniu de Maturitate séu academicu. —

Sabiiu 5 Septembre 1865.

Efori'a fundatîunei Franciscu Iosefina prin
I. Popescu m. p. Secr. alu Eforiei

Nr. 41—2 **Concursu.**

Cu provocatiune la publicârile din anii trecuti pentru traducerea lui Tacitu sî Iornandes prin Jurnalele romanesci, fâcute, se scrie din nou unu Concursu, pâna la terminele josu insemnate.

1) pentru traducerea in limb'a româna a scripturiloru lui Tacitu, ce esistu, cumu-su: Agricola, Germani'a Istori'a, sî Anales, pentru care s'au depusu de Domnulu Conte Scarlatu de Rosetti inca in anulu 1862. unu premiu de 100 fl. v. a sî care pâna acum cu interessulu lui s'au suitu la o suma camu de 1200 fl. v. a. sî sporiulu interessului care se va adauge pâna la terminulu escrisu.

2) pentru traducerea in limb'a româna a lui Iornandes care totu de predîsulu Domnu Conte in anulu 1862 s'au premiatu cu 250 fl. v. a. sî care pâna acum cu interessulu lui au formatu o suma la 300 fl. v. a. sî sporiulu interessului care se va adauge pâna la terminulu escrisu.

Traducatorii acestoru clasici se poftescu cá traducerile fâcute, sî anume:

1) a lui Tacitu pâna la ultim'a Septemvre 1868.
2) „ „ Iornandes pâna la ultim'a Septemvre 1866, cu atâtu mai multu, sa le tramita la subscris'a Eforie in modulu usitatu, adeca insotiendu-si manuscrisele de o epistola sigilata, pe acârei convertu, se stea scrisu unu motu óresi-care eara in launtru numele sî locuinti'a concurentului, — câcí nesosindu pâna la terminulu aratatu, traducerile opuriloru acelor'a — premiiloru preedîse, Domnulu Premiatoru va da alta destinatiune totu in favórea literaturei.

Manuscrisele incurse se voru apretiuí prin o comissiune competinta, iara resultatulu atâtu in privinti'a lui Tacitu, câtu sî a lui Iornandes din preuna cu parerea aprobatóre s'au desaprobatóre a comissiunei se voru aduce prin dîuarie la cunoscintia onor. publicu la tempulu seu sî cele premiate voru remané in dispositi'a Domnului Premiatoriu, fâra a mai avea altu ce-va a pretinde traducatoriulu, de câtu premiulu destinatu cu interessulu lui pâna la tempulu premiârei.

Brasiovu in 30 Augustu 1865.

Dela Efori'a scóleloru centrale române de legea gr. orientale.

Nr. 42—1 **Concursu.**

Devenindu vacante statiunile invetiatoresci din comunele Vidr'a de mediu, Scarisiór'a sî Albacu (comun'a bisericésca Arad'a), cari suntu impreunate anume:

a) Vidr'a de mediu cu unu salariu anuale de 200 fl v. a. o gradina mare, cuartiru sî lemne.

b) Scarisiór'a cu unu salariu anuale de 200 fl. v. a cuartiru sî lemne.

c) Albacu — Comun'a bisericésca Arad'a — cu unu salariu anuate de 200 fl. v. v. cuartiru sî lemne.

La cari statiuni invetiatoresci se deschide concursu pâna la 16 Octovre st. v.; doritorii de a ocupá aceste statiuni invatietoresci pâna la susu numit'a dî au a-si asterne concursele sele la subscrisulu, provediute cu documentele:

1) ca suntu de religi'a gr. or.
2) ca au absolvitu gimnasiulu inferioru s'au celu putînu cursulu pedagogicu séu clericalu in institutulu Archidiecesanu.
3) ca sciu cantârile bisericesci,
4) ca au moralitate buna.

Protopresbiteratulu sî Inspectoratulu Distr. gr. or. alu Câmpeniloru.

Câmpeni 25 Augustu 1865.

Ioann Patiti'a
Protopopu sî Inspectoru district.

Nr. 43—1 **Concursu.**

Devenindu vacante statiunile invatietoresci din Comunele gr. orientale, Protopopiatulu Albei-Iuliei:

a) Cieln'a impreunata cu unu salariu anuale de 100 fl. v. a. 10 ferdele de bucate jumetate grâu, jumetate cucuruzu, 4 stângini lemne de focu, sî cuartiru naturale;

b) Cricâu impreunatu cu unu salariu anuale de 100 fl. v. a. din cass'a comunale, 4 stangini de lemne, sî cuartiru naturale;

c) Stremtiu impreunatu cu unu salariu anuale de 100 fl. v. a. cuartiru liberu, sî lemne de focu- pentru ocuparea acestor'a se deschide prin acést'a Concursu pâna la 15 Oct. c. v.

Doritorii de a ocupá vreun'a dintr'acestea statiuni invatietoresci, pâna la susprefipt'a dî au a-sî asterne cererile sele cu documintele:

1) ca suntu Români de religi'a gr. orientale,
2) ca au absolvatu gimnasiulu inferioru, s'au celu putînu 2 classe gimnasiale, sî cursulu pedagogicu, s'au clericalu in institutulu Archidiecesanu in Sabiiu,
3) se produca atestate de consciintie indestulitóre despre limbile patriei,
4) ca sciu cantârile, sî tipiculu Bisericescu,
5) ca suntu in privînti'a morale, sî politic'a nepatati, sî
6) cá casatoriti fiindu, traiescu cu sotiile loru in fric'a lui Dumnedieu.

Cieln'a 6 Septembve 1865.

Grigoriu de Ratiu
Prot. gr. orient. Albei-Iuliei sî Inspect.Scol. distr.

Nr. 39—2 **Concursu.**

Spre ocuparea postului nou invetiatorescu la scól'a româna gr. res. din Comun'a Betleanu, pentru a II-a Classa normala, se deschide Concursn pâna la 1 Octobre a. c. cu carea este impreunatu unu salariu anualu de 200 fl., v. a. cuartiru liberu, cu camara, pivnitia, curte separata cu grâdina de legumi,— 3 stângini lemne de focu, sî de totu copilulu la da la umblatoriu câte o ferdela bucate; — care salariu se va scóla t tu pâtrariulu de anu regulatu: jumetate din fondulu scólei sî jumetate dela Cass'a comunala; iara pe viitoriu déca se va aratá sporiu bunu, salariulu se va mai imultí. —

Doritorii de a ocupá acestu postu; au de a-si asterne cererile sele cu mâna propria scrise, sî dupa lege timbrate, la subscrisulu documentandu,

1) ca suntu români de relegea gr. resariténa,
2) ca suntu clerici séu pedagogi absoluti,
3) ca suntu cantâreti bisericesci, sî sa scia limb'a germana*) bine,
4) ca suntu in privinti'a morala nepetati; sî
5) déca suntu casatoriti, ca traiescu cu sociele loru in fric'a lui Ddieu nevinovati.

Fogarasiu 26 Augustu 1865.

Petru Popescu m. p.
Prot. gr. res. alu Tract. I alu Fagarasiului sî Insp. scol. District.

*) Din eróre in nr. trecutu s'au fostu tiparitu: româna Red.)

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ¼ anu. 6 fl. v. a.

Nru 76. ANULU XIII.

Sabiiu, in 26 Sept. (8 Oct.) 1865.

Insiratele se platescu pentru inteiu óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. st pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu.“

Finindu-se cu 30 Septembre cal. vechiu abonamentulu Dloru abonati pe semestrulu III. alu anului curinte, Iul. Sept. prin acést'a se deschide abonamentu nou la „Telegrafulu Romanu“ pe semestrulu alu patrulea alu anului curinte Oct. Nov. si Dec.

Conditiunile remânu cele cunoscute:

Abonamentulu pe ¼ anu, pentru Sabiiu 1 f., 75 xr. pentru Tranni'a si Austri'a preste totu 2 f.,— pentru principate 3 f.,—

☞ P. t. DD. cari dorescu a avé acestu diuariu suntu rogati a-si tramite listele de prenumeratiune insemnandu cu acuratetia si postele — adresandu-le la

Editur'a „Tel. Romanu.“

Revista politica.

Miscârile alegeriloru dietali in Ungari'a suntu dupa afirmârile diuaristicei in cursulu celu mai bunu si ni se spune ca iau dimensiunile cele mai mari.

In Pest'a au pasitu in 1 Oct. c. n. Br Eötvös inaintea alegatoriloru sei si si-au descoperitu programulu seu, séu cum se mai dice astadi, si-au facutu professiunea politica. Momentele de capetenia in vorbirea sea au fostu, ca nici o tiera nu au fostu intrebuintiatu pentru interesse straine cá Ungari'a; calamitâtile de mai nainte le afla Br. Eötvös intr'acea, ca faptele implinite au fostu totdeun'a folosite incontr'a legiloru; manifestulu din 20 Sept. este evenimentulu celu mai fericitoriu, câci au delaturatu tóte pedecile de impacare; este pentru revisiunea legiloru din 1848 si incâtu nu se periclitéza libertatea si independinti'a Ungariei dice, ca nice o fertia nu va fi prea mare de a o aduce in interessulu impacârei.

Deák recomanda intr'unu articlu in „Pesti Napló“ linisce in totu tempulu alegeriloru si aduce aminte alegatoriloru, sa nu caute a perde tempulu cu oratiuni sgomotóse, pentruca atunci ei, alegatorii, aru aparé cá nisce copii mari si alegerile nisce jucarii. Câtu pentru partide crede ca e tempulu cá sa se alature tóte lânga „cea mare natiunala.“

Cechii din Boemi'a si Moravi'a pregatescu serbatori mari pe 20 Oct. atâtu pentru manifestulu din 20 Sept. câtu si pentru diplom'a din 20 Oct. 1860. Gazetele centralistico-dualistice din Vienn'a nu privescu tocmai cu ochi buni manifestârile aceste natiunali si aru dorí cá ministeriulu sa le paralisseze prin vre-o mesura, carea sa demustre Cechiloru, ca Reichsratulu angustu n'au incetatu, ci e numai sistatu si ca precum regimulu ingrijesce de intregitatea corónei unguresci asiá sa se ingrijésca si de intregitatea pârtiei germano-slave a imperiului; carea la tempulu seu are sa fia contrabalantiulu corónei unguresci.

Federalismulu, care amu poté dice ca e adi identicu cu slavismulu austriacu, e unu spine in ochii germanistiloru de dincolo de Lait'a si preste totu in ai dualistiloru din monarchia. Cu tóte acestea nu numai Cechii si moravii ci si Croatii si Serbii apera principiulu federalisticu. In tipulu acest'a intielegemu si adress'a congregatiunei sirmiane din dilele acestea, adressata câtra maiestate, in carea ceru restaurarea Voivodinei serbesci.

Din Bucovin'a abiá acum citimu in „Debatte“ ingrijiri despre resultatele dietei conchiamate. Ingrijirile acestea si le intemeiéza corespundintele mentiunatei foi pe impregiurarea ca maioritatea dietei va fi din birocratia. O adóu'a impregiurare insuflatóre de temeri dice corespundintele ca e neorganisarea bisericei gr. orientale de acolo, despre carea vorbesce in tipulu urmatoriu:

„A dóu'a cestiune de insemnatate cu referintia la desvoltarea tierei este constituirea definitiva a bisericei gr. or. In tóte tierile celelalte ale monarchiei s'a constituitu biseric'a gr. orient. amesuratu canóneloru ei, si administréza ins'a averea ei, si esercitéza prin adunâri sinodale influinti'a cea binefacatóre si invietóre in cause bisericesci si scolare. Numai in Bucovin'a tigorescu credinciosii acestei biserici de 80 de ani sub pressiunea unui provisoriu, care au eschisu tóta influinti'a lumeniloru (laiciloru) birocratisandu administratiunea bisericésca si scolara, la carea participa numai vreo câti-va membri anume alesi ai clerului. Prin acést'a s'a produsu nisce resultate fórte intristatóre; pentruca clerulu se instrainéza totu mai multu si mai multu de câtra credinciosii sei laici, parochii privescu biseric'a cá o institutiune pentru folosulu loru, invetiamentulu e imbrancitu cu totulu si prelânga acestea domnesce unu nepotismu fâra de esemplu. De câte ori au incepulu opiniunea publica a luptá cu energia in contr'a releloru acestor'a, totdeun'a s'au alaturatu lânga acést'a numai o parte neinsemnata a clerului de josu dominatu in cea mai mare parte de privintie personali, pentruca totdeun'a s'au sciutu mulcomí clerulu prin totu felulu de momele; asiá odata prin immultîrea lefiloru, de alta data prin zidirea de palate in adeveru principesci pentru Episcopu si pentru consistoriu.

Tiér'a insa prin acestea nici odata nu s'a potutu multiamí, de-si o parte mare a clerului si-a esprimatu prin adresse si deputatiuni cea mai deplina multiamita a sea.

In a dóu'a sessiune dejá au votatu diet'a — prelânga tóta maioritatea birocratica — invinsa de pretensiunile opiniunei publice, cu votu unanimu o adressa preaumilita câtra monarchulu, in carea se róga pentru restituirea constitutiunei bisericei gr. orientale.

Acum dupa ce regimulu de mai nainte au aflatu de bine, ca cererea unanima a dietei sa remana ne respunsa si ne respectata, aru fi fórte la tempulu seu, ca diet'a, schimbandu-se referintiele sa-si repetiésca basat'a cerere si mai cu taria, pentru cá sa mijlocésca unu conclusu spre deslegarea cestiunei interesseloru celoru mai vitali ale acestei tieri.

Si in privinti'a acést'a nu potemu sa avemu sperantie asiá mari privindu acum la compunerea dietei de fatia. . . . .“

Din tiér'a nóstra pâna in momentulu de fatia nu avemu date despre desvoltarea cea mai de aprópe a lucruriloru, afara de asecurârile diuarieloru patriotice unguresci, ca Sasiloru cari se aduna la universitatea natiunala li s'aru dá din partea comitentiloru loru instructiuni de a remané strinsu pre lânga patent'a din Fauru, despre cari impregiurare ne va luminá viitoriulu celu mai aprópe. Gazetele unguresci din patria ne mai si demustra in totu tipulu bunatatea uniunei, aretandu-ne ca si noi Românii amu castigá, pentruca ne-amu uní cu connatiunalii nostri din Ungari'a. Mai departe ne arata ca tiér'a nóstra este prea debila de a poté esistá singura ca tiéra si asiá e o necessitate chiaru si din punctu de vedere economicu a ne uní cu alt'a mai mare.

Acestea si mai adaugendu-si cetitoriulu si cele din diuaristic'a nóstra, camu facu óresi-care icóna a situatîunei interne de fatia.

La cestiunea oieriloru transsilvani.

In deosebite renduri au atrasu fói'a nóstra atentiunea publicului asupr'a stârei celei critice a oieriloru nostri in Turci'a. Ne aducemu aminte de resultatele ajunse in privinti'a acést'a pe calea senatului imperialu. Oierii nostri din Vale (lânga Salisce) pre lânga tóte acestea au petitionatu de nou in 20 Aug. a. c. prin internuntiatur'a c. r. austriaca la Sultanulu, cá pe calea gratiei sa li se concéda a remané inca cu turmele pe pâmentu turcescu. Avemu acum o depesia telegrafica dinaintea nóstra datata din Per'a (o parte a Constantinopolei) 3 Oct. a. c. in carea

se resólve iarasi prin c. r. internuintiatura, ca cererei Valeniloru de mai susu nu se póte face destulu. Prin negativ'a acést'a bietii oieri valeni devinu in cea mai mare perplessitate.

Sabiiu 25. La academi'a c. r. de drepturi de aici s'au inceputu de eri inscrierile. „Herm. Ztg.“ ne spune ca noi inscrisi suntu pâna acum 48 de insi, dintre cari 17 Români, 16 Nemti sî 15 Magiari (Secui).—Dupa „Korunk se spune ca Clusienii nu numai sal'a pentru dieta. dar eii cortelele pentru deputati le voru oferí gratis.

Bocsi'a montana (Comitatulu Carasiu) in Sept. 1865. Pré onorata Redactiune! Spre a nu vatâmá modesti'a fatia cu alti barbati mai bine meritati, sî in interessulu adeverului ;— sumu necessitatu in urmarea corespondintiei de aici publicata in nrulu 72. alu pretiuitului jurnalu „Telegrafulu Romanu“ privitóre la procedur'a onoratei Universitâti (administratiuni) Comitatense cu denumirile de notari comunali, — a rogá pre multu onorat'a Redactiune cá sa binevoiésca a inregistrá urmatórea indreptare in privinti'a asertiunei despre demissiunarea mea din postulu notariale sî specialminte cu privire la respectarea limbei române de oficióse.

Respectivulu domnu corespundinte de-sî din deplina convingere s'au incumetatu a face cunoscute tóte faptele nedenegavere, sî nedreptâtîrile speciali comise din partea administratiunei comitatense, totusi ce se atinge de introducerea limbei române de limb'a oficiósa, sî mai cu séma de pasagiulu laudatoriu pentru mine ;— DSea se pare a nu fi fostu bine informatu, pentruca :

Inca sub custata c. r. Pretura (sistem'a absolutistica) la anulu 1859 limba româna s'au fostu introdusu in tóte comunitâtile cercului pretoriale de limb'a oficiósa, prin nisuintiele spectaverului Domnu Philipu Pascu fostú c. r. Pretore, acum Proto-fiscalu alu Comitatului Carasiu sî s'au fostu decretatu in Comun'a acést'a cu ocasiunea unei siedintie generale protocolminte de limba oficiósa prin conlucrarea oficiantelui ai administratiunei comunale stimatului domnu A. D. fostú secretariu dominiale. — Dreptu-aceea meritulu sî recunoscinti'a despre introducerea limbei române nu mi se cuvine mie, ci cu totu respectulu moderatiunei sî póte sî debuié sa se atribuie cu privire la totu tractulu pretoriale spect. Domnu P. Pascu, iara pentru comun'a Bocsi'a montana stim. Domnu A. D. câci despre faptulu acest'a inca sî in diu'a de astadi se afla documente autentice.

De buna séma ca ieu fiindu denumitu in anulu 1860 de Notariu comunale limb'a româna nu erá la oficiulu comunalu oficióse nici decumu, din causa ca antisti'a comunala de atunci nu avea nici unu individu aptu, care aru fi fostu in stare a manipulá sî corespunde in limb'a romana.

Prin urmare devenindu in postu cá notariu, sî vediendu cumca decisiunea primitiva adusa in caus'a intrebuintiarei limbei române de oficióse de unu restempu aprópe la 1½ anu nici decâtu nu s'a fostu respectatu, sî in oficiulu comunalu numai ceteai alla decâtu unu Labirintu nemtiescu, pentruca durere! oficiantii comunei de atunci nici acést'a nu o sciau bine, amu stâruitu din tóte poterile a aduce de nou in efeptuire respectarea amintitei decissiuni sî estu modu cu ajutoriulu judelui comunale de atunci d'abiá mi'au succesu a re'ntroduce de nou limb'a româna de oficiósa de carea eschisivu in tóte afacerile comunali ne-amu folositu. —

Eu cá Notariu centralu de buna séma amu fostu deprinsu cá ajutoriu la spectatulu Judetiu cercuale respective din respectuositate câtra superiorulu meu spectalulu Domnu Jude prim. de cercu C. R. amu lucratu mai gata permanentu la DSca deprindiendu-ne eschisivu cu referatele române cerculande pela notariatele sustatatóre (nu intielegemu Red.) — Dar acést'a urmare cumca nu- mai prin nisuintiele mele s'a respectatu limb'a oficiósa româna sî din notariatele celelalte, câci respectivulu Domnu Siefu alu cercului singuru e bravu sî zelosu românu, sî ca atare aflandu inca dela antecesorulu seu limb'a româna oficióse in cercu, singuru au stâruitu cá sa se sustîna in vigóre sî respecteze acestu dreptu pretinsu spre ce au custrensu pe subordinatii sei cu tóta asprimea. —

Acésta dechiaratiune o facu numai din punctu de vedere alu adeverului, sî cá sa se incungiure ori sî ce imputatiune de malitie in privinti'a persónei mele. —

Petru Petroviciu
fostu Notariu Comunalu.

Vienn'a. Dîuariele de ací ne impartâsiescu sosirea Inaltiei S. Archiducelui Rainer la Vienn'a, sî denumirea baronului Wüllerstorff de ministrulu de comerciu.

„W. Ztg.“ comunica socotelele despre manipulatiunile economice cari s'au fâcutu in economi'a statului in estu anu, aducendu dóue conspecte despre resultatulu manipulatiunei pâna la finea lui Augustu 1865 sî altulu pâna la finea lui Septembre. Celu d'antâiu arata ca preste preliminariulu senatului imp. s'a trecutu numai cu 1,298.054; celu de alu doilea numai 900,905 asiá dara s'a redusu spesele cu aprópe 400,000; esprima speranti'a ca pâna la finea anului finantialu se voru reduce spesele la paritatea preliminariului statului.

Varietâti sî noutâtide dî.

Dîuariu nou politicu „Actualitatea“ ese la Bucuresci sub redactiunea dlui Pantazi Ghic'a ; dupa cum vedemu din nrulu I. este ereditariulu abonantîloru „Epocei.“

— Procesu de Pressa. Dîuariulu „N. Fr. Pr.“ avù unu procesu pentru ca a provocatu pre senatorii imperiali centralisti a se intr'uní in fati'a evenimînteloru ce se petrecu acum, fu judecatu la 8 dîle arestu de casa sî 60 fl. perdere din cautiune, sub cuventu ca a fâcutu provocare pentru adunâri neiertate. Aperatoriu sî a avutu pre renumitulu senatoru imp. Dr. Giskr'a. Redactorele apclà, jurnalistic'a centralistica lu privesce de primulu martiru alu constitutiunei de Fauru.

— „Ost. D. P.“ inca e in procesu, de aperatori s'au imbiatu urmatorii senatori imperiali : Mühlfeld, Herbst, sî Giskra. „Con.“

Principatele române unite.

Publicâmu aici unu actu de mare insemnetate referitoriu la cestiunea bisericei ortodoxe din Romani'a. Prin acést'a Domnitoriulu Romaniei are de scopu a imprasciá temerile Scaunului patriarchalu din Constantinopole provenite din regularea afaceriloru bisericesci, ce s'a intemplatu in anii din urma in Romani'a. Eata actulu :

Présante Parinte!

Cá unu fiu smeritu alu santei biserici ortodoxe, amu primitu cu cea mai adanca pietate parintésca prea fericirei vóstre epistola; nu potu insa ascunde, ca vatematórea portare ce a tînutu ací archimandritulu Cleobule, m'a petrunsu de cea mai viia machnire. Cuviosî'a s'a a parasitu tóte datoriele sele sî, in locu de a indeplini pelânga mine missiunea sea conciliatrice, nu s'a sfiitu a face acte imprudinti, a frecuentá ómenii desordinii, a patroná ideile loru; astfelu ca, insusîndu-si prin acést'a unu rolu neinvoitu de legi, guvernulu meu a fostu constrinsu a intrebuintiá,— dorere,— o rigóre neusitata in contr'a tramisului preafericirei vóstre.

Totusi amu cititu scrisórea preafericirei vóstre cu ochii mintii, sî inchinandu cugetârile mele cele ascunse mantuitorului nostru, carele este inceputulu sî capulu nemuritoru alu bisericei, m'amu intrebatu déca, in adeveru, o natiune este condemnabile, fiindca a voitu sa intarésca, pe pamentulu ei, fundamentele pe cari suntu asiediate stralucirea eterna sî glori'a neinvinsa a bisericei ortodoxe ; m'amu intrebatu déca, in adeveru, legile de organisatiune sî de disciplina, acum consimtîte de o tiéra intrága,— de cleru sî poporu,— déca acele legi, prin cari se stabilesce o mai folositória ordine materiala in biseric'a ortodoxa româna, suntu intr'atâtu departate de spiritulu santeloru canóne sî de usulu secularîu pazitu in tierile ortodoxe, incâtu au potutu meritá, din partea celui mai veneratu sî onoratu dintre pastorii crestinatâtii, o manifestare atâtu de insemnatóre câtra capulu unei natîuni care, in cursulu tempiloru, deaporurea a aretatu o nemarginita ingrijire sî o credinciósa iubire pentru biseric'a s'a.

Apoi, in sinceritatea animei mele nu potu de o cam-data a nu marturí preafericirei vóstre, ca missiunea ce ati incredintiatu archimandritului Cleobule, ca rostirea acteloru ce le-a adusu suntu fâra esemplu in analele tierei, sî fâra precedente in traditiunile bisericei independinte a Daciei.

O asemenea cruda ispita nu poteamu asceptá sa ne lovésca chiaru din acea parte, care, in dilele ei de asuprire sî de necasuri, a priimitu dela noi din tempi vechi, sî priimesce chiaru astadi, cu mâna larga atâte, sî atâtu de mari dovedi de iubire sî de generositate, precum n'au priimitu din nici o parte a lumii crestine. — Cá crestinu, asiu fi doritu a poté ascunde sub umilinti'a ce se cuvine unui supusu fiu alu bisericei, durerós'a surprindere ce mi-a causatu initiativ'a luata de preafericirea vóstra intr'o asiá grava pornire incontr'a tierei mele; insa, cá Domnu purtandu sarcin'a trecutului sî a viitoriului natîunei române, nu potu tacé, ci sum datoru a aperá, in contr'a ver cârei incercâri, antic'a autocefalia a bisericei dace.

Voiu intreprinde dara, preasânte parinte, a probá preafericirei vóstre, cu dreptulu bisericei universale, cu sânte canóne in mâna; cu dreptulu, cu usulu, cu datinele consacrate de seculi ale bisericei Daciei,— dreptu, usu sî datine recunoscute de tóta biseric'a, sî anume de biseric'a Constantinopolei,— ca Românii, in afacerile loru bisericesci, sî astadata cá totdeun'a, s'au tînutu in ingradirile spiritului credintiei loru, in marginele prescriptiuniloru canonice sî in limitele legature-

loru sî drepturiloru ce a avutu sî are statulu in fati'a bisericei sale natiunale, in ver ce tempu sî in ver ce parte a lumei ortodoxe. Nici sa ve mirati, preafericirea vóstra, vediendu unu fiiu smeritu alu bisericei discutandu, de-sî mirénu, despre cele bisericesci. Augustele esemple ale laudatîloru imperati ai Constantinopolei me autorisézа a o face; sî póte noi, Românii din Daci'a traiana, avemu óresicari drepturi de a fi ascultati, pentruca, crestini din primii seculi ai crestinatâtii, succesivu amu suferitu tóte invasiunile barbariloru, fâra cá ele sa ne fi potutu cutropi; sî asiá, amu conservatu, cu o justa mandria natiunala, limb'a, legile sî traditiunile nobililoru nostri suitori, sî cu ele, institutîunile sî datinele primitive ale bisericei, cari s'au pastratu la noi intr'o puritate mai neatinsa de câtu in multe alte pârti. Asiá s'a mantînutu intre Români aceea vechia sî laudata datina a bisericei primitive, care de doritu erá sa se fi pastratu pretotindeni, ca clerulu sî poporulu impreuna, constitue biseric'a lui Christosu.

Datinele acelea primitive tocmai, sî acele institutîuni ni-au povetiuitu a scí, ca o alta biserica, fia-care va fi, nu póte avé dreptulu de a se amestecá in trebile de administratiune sî disciplina interióre ale unei alte biserici independinte sî autocefale. Departe de mine gandulu de a voí sa contestu, ca primele onori in biserica se datorescu acelui mai vechiu dintre pastorii credintiei ortodoxe; drepturile sale suntu consacrate atâtu prin edictele imperatoriloru câtu sî prin canónele santiloru parinti. Prin urmare, dandu-i primele onori, i datorâmu o piósa veneratiune. Asemenea, recunóscemu ca legatur'a sî unitatea canonica sî dogmatica a bisericei celei mari a resaritului se sustîne, sî trebuie a se sustiné, prin consultatiuni, invetiaturi sî intielegeri împrumutate sî fratiesci intre diferitele biserici independinti din care se compune biseric'a cea mare a lui Christosu. Legaturele acestea, intre santulu scaunu patriarchale alu Constantinopolei sî biseric'a independinte a Daciei, le-amu priimitu sî le vomu priimí in totdeun'a. Urmandu acestui simtiamentu de profundu respectu pentru prefericirea vóstra sî de acea sincera fraternitate pentru biseric'a de Constantinopole, amu priimitu preasante parinte, scrisórea vóstra; insa alaturarea eii, avisulu sinodului din Constantinopole, cá vatematoriu drepturiloru antice ale bisericei independinte a Daciei nu lu potu priimí, sî, cá Domnu crestinu alu Romaniei, lu respingu, in numele clerului sî alu poporului, sî lu voiu combate cu armele, cele tari sî neinvinse, ale legiloru sî ale canóneloru.

Primulu punctu care a atrasu atentiunea pré fericirei vóstre, este declaratiunea inscrisa in capulu legei nóstre organice care instituie o autoritate sinodale centrale pentru afacerile religiunei ortodoxe in Romani'a, — sî care dîce la primulu eii articolulu: „Ca biseric'a ortodoxa româna este sî remane independinte de ori ce autoritate bisericésca straina, intru totu ce privesce organisarea sî disciplina"; articolulu II, adauge „ca, unitatea bisericei române este representate prin sinodulu generale"— sî art. III. complectéza gandulu legiuitoriului, rostindu-se precum urméza: „Unitatea dogmatica a sântei religiuni ortodoxe române, cu biseric'a mare a resaritului o mantîne sinodulu generale alu bisericei române prin consultatiuni cu biseric'a ecumenica din Constantinopole."

Eate adliteram dispositiunile legei promulgata la 3/15 Decembre, anulu 1864.

Pré fericirea vóstra gâsiti declaratiunile acestea plausibili, celu putînu in litera, déca nu de totu canonice, sprijinindu-ve, pré sânte parinte, intru acést'a, pe mai multe canóne, sî anume: pe alu 2-le canonu din alu II sinodu, alu 17 sî 18-le canonu din alu IV sinodu, alu 36-le canonu din alu VI sinodu, alu 7-le canonu din I sinodu apostolicu, alu 9-le canonu din alu IV sinodu sî comentatorii loru; cari tóte acestea, dupa opiniunea pré fericirei vóstre, atesta legaturile de dependintia a bisericei române de biseric'a Constantinopolei. Amu cititu aceste canóne. Amu consultatu pedalionulu sî eruditii lui comentatori, precum Valsamonu, sî, ori-care este diferinti'a mea pentru luminile scaunului ecumenicu, trebuie sa declaru, cu totu respectulu pré fericirei vóstre, ca textulu canóneloru i-mi pare ca afirma mai multu, de câtu combate, independinti'a nóstra eclesiastica. Nu voiu intrá dara in discusiunea precitateloru canóne. Voiu luá cestiunea la originea ei, asiá cum a pus'o legea in fatia cu obiectiunile pré fericirei vóstre, sî voiescu a demonstrá, ca biseric'a ortodoxa româna este, in adeveru, independinte de ori-ce alta biserica straina, in totu ce privesce organisare sî disciplina; ca independinti'a proclamata in primulu articolu alu legei nóstre, nu este o inovatiune frivola, ci esiste ab-anitiquo; ca biseric'a româua séu a Daciei n'a fostu nici odata, in cursulu seculiloru, supusa biserîcei constantinopolitane, sî ca, in fine, acésta independintia nu e condemnata de nici unulu din canónele sântei nóstre biserici.

Eata cestiunile ce voiescu a resolvá!

Primulu articulu alu legei, pe care-lu citaiu, nu inovéza nimic'a, ci constata numai sî afiirma unu lucru atâtu de vechiu póte cristianismulu Româniloru, adeca ca, biseric'a nóstra daca totudéun'a au fostu independinte de ori ce alta biserica straina, sî anume de cea din Constantinopole. In faptu, acésta situatiune se esplica, in parte, prin istoria, adeca prin seri'a evenimenteloru politice cari au ruptu Daci'a de câtre imperiulu byzantinu. Eára in dritu, ea este instituita intr'unu modu necontestabile prin rostirea canonului 34 alu sântiloru Apostoli, care dîce: „Episcopii fiesce cârui'a nému se cuvine a cunósce pre celu intâiu intre densii, sî alu socotí pre elu cá de capu."

Eata origin'a canonica a independintiei bisericiloru resaritene; fia-care egale, fia-carea sorora.

Celu de alu 54-le canonu alu sântiloru Apostoli este, cá sa dîcu asiá, piétra unghiularia a edificiului, unicu sî multiplu, alu bisericiloru ortodoxe. Sî, in virtutea acestui sântu canonu, romano-bulgarii cei vechi intemeiasera in secului trecuti patriarchi'a de Tarnova, independinte de aceea de Constantinopole, pentru cá sa nu le mai vina din Rom'a-nóua Episcopi cari nu cunosceau limb'a turmei ce aveau sa pastorésca. In virtutea acestui canonu apostolicu, marele duce Vasilie III, pre la 1447, nu mai priimí mitropoliti in Moskv'a tramisi de Patriarchulu din Constantinopole; sî, facendu din capitala sa metropole bisericei rusesci, numí elu singuru Mitropolitu. In virtutea acestui canonu, la anulu 1589, Teodoru Ivanovici, asemenea Duce de Moskv'a, radica metropolea capitalei séle in scaunulu patriarchale. Totu in virtutea acestui canonu, Petru celu mare, la 1721, inlocui patriarchatulu printr'unu sinodu sub prepriulu seu primatu sî, in fine, totu in virtutea acestui canonu, mai de curendu, Grecii urmara esemplulu datu de Russi'a.

Cu unu cuventu: nu se póte contestá ca este in caracterulu bisericei resaritene, ca fia-care neamu sa-si aibe capulu seu bisericescu, independinte de capii bisericesci ai altoru némuri intru tóte ale ocârmuirei, organisârei sî disciplinei bisericesci.

Astfelu sî biseric'a din Daci'a a remasu independinte de veri ce alta biserica strâina. Me referu la edictele Imperatului Iustinianu, care a regulatu, intr'unu modu asiá de desevers îtu, organisatiunea politica, civile sî religiósa a imperiului bizantinu.

Sa citimu Novel'a 131, care delimita Jurisdictiunea prima, adeca a patriarchului Constantinopolei, in trens'a se dîce curatu, ca Episcopii Daciei mediterane, ai Daciei Ripense, ai Tribalului, ai Dardaniei, ai Moesiei superióre sî ai Panoniei suntu subt jurisdictiunea Archiepiscopului din Justinianea prima. Lips'a numelui Daciei trajane séu transalpine, (astadi Romani'a), nu ne arata ea óre, indestulu, ca chiaru din acea epoca, acésta provincia remasese independinte? Daci'a-Traiana séu transalpina, in adeveru, nu avea alte legature cu Justiniunea-Prima decâtu legatur'a dogmatica, precum dovedesce unu mare numeru de documente, sî anume o scrisóre a Patriarchului din Orchid'a, din anulu 1456, adressata lui Stefanu celu mare, Domnulu Moldovei. (Va urmá.)

Concertu.

Domnisiór'a Elis'a Circ'a virtuós'a nóstra dejá in tóte pârtile romanimei cunoscuta onorà cetatea nóstra asta séra (in 23 Septembre) cu unu concertu in sal'a teatrului. Ne pare reu ca nu suntemu cunoscatori de specialitate, cá sa potemu vorbí despre concertu in limb'a musicaliloru sî asiá sa póta apretiuí sî cei cari citescu referat'a nóstra delectarea, ce ne casiunà mentiunat'a Dsióra, in adeveratulu ei sensu. Ca laici trebuie sa ne marginimu a spune publicului nostru ca piesele s'au asecutatu din partea densei cu precisiune sî cu simtiu incâtu auditoriulu erá gramâditu de semtieminte stârnite din admirarea artei sî din miile de cugete, pe care sonurile le scote'a cá dintr'unu cornu magicu sî le lasà sa tréca ca totu atâtea fantome placute pe dinaintea auditoriloru. Dr'a concertanta au esecutatu „concertulu" de Kreuzer sî o fantasia romanésca, „la tarantelle" de Vieuxtemps „la melancholie" de Helmesberger sî „le retour a la vie" de Prume tóte piese classice. Auditorii cari trebuie sa observâmu ca formau unu publicu alesu, electrisati de farmeculu celu placutu alu melodieloru, de gustulu sî viéti'a cu care se esecutau, prorumpeau la finirea pieseloru sî de multe ori a pasageloru, in aplause necurmate. Dsiór'a Elis'a dela inceputu dar sî sub decursulu concertului fu gramadita de buchete sî cununi de flori.

Nu potemu retacé ací sî maiestrós'a contribuire a Dlui Neubner precum sî a capelei c. r. regimentu Mazzucheli sub brav'a conducere a meritatului maiestru Oszlislo, cari au adausu fórte multu placerea sî frumseti'a aceloru óre de petrecere. (.)

Nr. 40—2 **CONCURSU.**

La institutulu clericalu gr. rasaritenu românu alu Eparchiei Caransebesiului, care institutu s'a transpusu dela Versietiu in Caransebesiu, devenindu vacanta catedr'a profesorala a II-a pentru sciintiele teologice, se escrie concursu spre ocuparea acestui postu, cu care e inpreunatu salariulu anualu de 399. fl. v. a.

Petitiunile concursuale inzestrate cu timbru cuvenitu se voru substerne pâna in 15/27 Octomvre a. c. Consistoriului diecesanu gr. res. din Caransebesiu, fiindu provediute cu urmatórele atestate :

1) adeverintia de botezu, cá competitoriulu este de religiunea gr. resaritena

2) ca acel'a a absolvitu studiele gimnasiale, eara dupa sistema vechie sî cele filosofice, mai departe sciintiele teologice.

3) Adeverintia despre portarea lui morala sî politica, precum sî despre serviciulu de pâna acum.

Dela Scaunulu episcopescu alu Eparchiei gr. resaritene române a Caransebesiului.

Caransebesiu in 11 Septemvre 1865.

Nr. 44—1 **Publicare de Concursu.**

In urmarea sî intielessulu conclusului Adunârei generale a Assoc. tranne tînute la Abrudu in 28, 29 Aug. a. c. siedinti'a II. p. XXII subscrissulu Comitetu publica prin acést'a concursu pentru urmatórele stipendii scolastice :

1) Patru stipendii de câte 100 fl. v. a. destinate pentru 4 ascultatori de drepturi ori unde in monarchia.

2) Dóua stipendii de câte 50 fl. v. a. pentru doi scolari din classele gimnasiali superiori. Terminulu se defige la acestu Concursu pre 1 Novembre c. n. a. c.

Aspiratorii la susu numitele stipendii, voru avé pâna la defiptulu terminu a-si asterne la Comitetulu Assoc. tranne, petitiunile sele provediute : a) cu atestatu de botezu. b) cu testimoniu scolasticu despre progressulu in studia, cum sî despre portarea morale, in urma c) cu testimoniu demnu de credintia despre lipsirea mijlóceloru materiale spre a poté continuá cursulu invetiatoriloru. *)

Din siedinti'a Comitetului Assoc. tranne române tînuta la Sabiiu in 30 Octobre 1865.

Nr. 45—1 **Publicare de Concursu.**

In urmarea conclusului adusu in siedinti'a II. p. XXII a Adunârei gen. a Assoc. tranne române tînute in 28, 29 Augustu c. n. a. c. la Abrudu, Comitetulu Assoc. tranne, publica prin acést'a Concursu la unu stipendiu de 300 fl. v. a., destinatu pentru unu tineru românu, carele se va consacrá studieloru technice.

Terminulu Concursului se deschide pre 1 Novembre dupa calendariulu nou a. c.

Concurentii la acestu stipendiu au de a-si tramite pâna la susu numitulu terminu la Comitetulu Assoc. tranne resp. concurse provediute sî instruite cu tóte documentele necesarie sî resp, cu testimoniu bunu de maturitate, cum sî cu documentu demnu de tóta credinti'a, despre lips'a de mijlóce. *)

Din siedinti'a Comitetului Assoc. tranne române tînute la Sabiiu in 3 Octobre c. n. 1865

*) Celelalte diuarie române inca suntu rogate a primí in colónele sele aceste Concurse.

MAIESTATEA SEA C. R. APOSTOLICA

s'au induratu preagratiosu a demandá deschiderea

LOTERIEI DE STATU A IX.

spre scopuri filantropice sî comunu folositóre, detiermurindu totu odata, cá din venitulu curatu alu acestei loterii sa se dedice

un'a jumetate

societâtiei amiciloru de musica in Vienn'a spre scopulu conservatoriului eii ;

a patr'a parte

unei fundatiuni pentru cei raniti in resbóiele din anii 1848, 1849 sî 1859 precum sî pentru veduvele sî sermanii celoru ce au cadiutu din c. r. armata in aceste epoce ;

apoi a patr'a parte

spre infiintiarea de stipendii pentru veduvele sî sermanii seraci ai oficieriloru supremi, pârtîloru militarie sî ai amploiatiloru militari.

Amesuratu acestui mandatu prea'naltu deschide directiunea c. r. a veniteloru de loterie acésta

LOTERIA DE STATU FILANTROPICA,

ale cârei castiguri dupre planulu de jocu ajungu summ'a insemnata de

300,000 floreni valut'a austriaca.

Unu sortiu custa 3 floreni valut'a austriaca.

Tratandu-se pentru sporirea unoru scopuri atâtu de folositóre, sî deschidiendu-se cumperatoriloru de sorti calea spre castiguri insemnate, directiunea veniteloru de loteria nutresce speranti'a, ca sî acést'a loteria se va bucurá de aceea-si impertasîre via, cá sî celelalte loterii filantropice de pâna acum.

Dela directiunea c. r. a veniteloru de loteria.

Despartiamentulu loterieloru pentru scopuri filantropice sî comunu folositóre.

Vienn'a, 18 Septembre 1865.

Friderieu Schrank,
Consiliaru c. r. de gubernu sî siefu alu directiunei de loteria.

Nr. 46—1.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 77. ANULU XIII.

Sabiiu, in 30 Sept. (12 Oct.) 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu.“

Finindu-se cu 30 Septembre cal. vechiu abonamentulu Dloru abonati pe semestrulu III. alu anului curinte, Iul. Sept. prin acést'a se deschide abonamentu nou la „Telegrafulu Romanu“ pe semestrulu alu patrulea alu anului curinte Oct. Nov. si Dec.

Conditiunile remânu cele cunoscute:

Abonamentulu pe ¼ anu, pentru Sabiiu 1 f., 75 xr. pentru Tranni'a si Austri'a preste totu 2 f.,— pentru principate 3 f.,—

☞ P. t. DD. cari doresc u a avé acestu diuariu suntu rogati a-si tramite listele de prenumeratiune insemnandu cu acuratetia si postele — adresandu-le la

Editur'a „Tel. Romanu.“

La cestiunea metropolici nóstre.

„Pesti Napló“ ne spune, ca amesuratu unei ordinatiuni de curte emise in urm'a decisiunei preainalte a Maiestatei Sele din 4 Octobre c. n.— Archiepiscopulu si Mitropolitulu gr. or. Românu, de ací incolo in tóte casurile obvenitóre este de a se intitulá: „Archiepiscopulu si Metropolitulu Românilor u greco-orientali din Ungari'a si Transsilvani'a.“

Protocolulu

siedintiei Comitetului Associatiunei tranne române tinute in 3 Octobre c. n. a. c. sub presidiulu Ilustritatei Sele D. Consiliaru Petru Manu, fiindu de fatia Domnii membrii ai Comitetului: Il. Sea D. Consiliariu Pavelu de Dunc'a, P. On. D. Protosinghelu Nic. Popea, D. Cass. Grabr. Vajd'a D. Dr. Ioanne Nemesiu, DD. prof. Zach. Boiu, Nicolau Cristea, si I. Popescu, Secret. II, I. V. Rusu si D. Cassieru alu Associatiunei Const. Stezaru.

§ 58. D. Presiedinte presentéza conspectulu despre starea cassei Assoc. pre tempulu acestei siedintie; din carele sa vede, ca Assoc.,— dupa subtragerea erogateloru — are in proprietatea s'a pre acestu tempu summ'a de 23,175 f. 97 xr.

Se ia spre sciintia.

§ 59. Dupa aceea Comitetulu Assoc. amesuratu insarcinârei sale priimite dela adunarea gen. a Assoc. tinuta in 28, 29 Augustu a. c. la Abrudu si tinù de cea d'antâiu a s'a detorintia a se ocupá cu punerea in lucrare a concluseloru susu numitei adunâri gen.

Deci dar mai nainte de tóte Secret. I. V. Rusu, citesce din positiune in positiune bugetulu preliminatu pre an. curente alu Assoc. 1865/6 din partea adunârei gen. tinuta la Abrudu in siedinti'a s'a II din 29 Augustu n. a. c. p. XXII.

In urmarea acestei'a, Comitetulu Assoc., amesuratu insarcinârei sale cum si pre bas'a §. 32 lit. c) din statutele Assoc., decide a asemná la cas'a Assoc. solvirea urmatóreloru summe preliminate de adunarea gen. dela Abrudu sub p. XXII. pos. 1—4 incl. si anume:

a) 200 f. v. a. onorariulu anuale alu Secretariului II., ce lu va priimì in rate trei-lunarie antecipative.

b) 150 f. v. a. spesele pentru trebuintiele Cancelariei Assoc., cum si pentru plat'a servitoriului, care se voru solví iarasi in rate trei-lunarie, antecipative.

c) 100 f. v. a. pentru unu scriitoriu stabilu in cancelari'a Assoc. in priimirea Secr. II amesuratu conclusului ad. gen. dela Hatiegu din 1864 p. 17, earasi in rate trei-lunarie anticipative.

d) 60 f. v. a. pentru inavutîrea museului din Blasiu, preliminati pre an. trecutu, insa nescosi.

§ 60. Ajungendu la pos. 6 din bugetulu preliminatu pre an. cur. 186⅚. care positiune suna despre unu stipendiu de 300 fl. v. a. destinatu din partea adunârei gen. dela Abrudu pentru unu tineru, ce se va consacrá studieloru technice: asupr'a acestei positiuni se escara mai indelungate desbateri serióse intre membri Comitetului cu care ocasiune se esprima din partea unoru membri si *parerea de reu*, ca nu s'a provediutu totdeodata si stipendiele, ce le avura in anii trecuti ascultatorii de facultatea filosofica la Vienn'a, câci aceli'a nedepunendu inca tóte esamenele rigorose, din caus'a lipsei de mijlóce, se afla in strimtorare demna de tóta considerarea. Fatia cu tóte aceste, Comitetulu Assoc. cá insarcinatu singuru numai cu punerea in lucrare a Concluseloru adunârei gen., se afla motivatu, cu privire la stipendiulu de 300 f. v. a. destinatu din partea adunârei generale dela Abrudu, pentru unu teneru auditoriu la institutulu poli-technicu, a decide: cá pentru acelu stipendiu sa se publice Concursu cu terminulu pâna in 1 Novembre a. c. c. n.

§ 61. Se luara apoi inainte positiunile 7 si 8 p. XXII. din bugetulu preliminatu pre an. curente din partea ad. gen. dela Abrudu, care positiuni suna despre 800 f., din partea adunârei gen., in favórea unui stipendiu pentru scól'a reala, ear 500 f. se lasara in chipsuirea si voinți'a Comitetului Assoc. spre a creá din acea suma, stipendii pentru Juristi si gimnasisti.

Asupr'a acestoru positiuni, si resp. asupr'a positiunei privitóre la sum'a de 300 f. v. a., menita pentru scól'a reala, se escara earasi desbateri mai indelungate, cu care ocasiune se ivira diferite opiniuni, atâtu in privinti'a locului, ca unde sa studieze unu atare stipendiatu alu Assoc. in patria in afara de patria? fiinduca acést'a nu se esprima in prot. ad. gen. dela Abrudu, cum si in privinti'a unoru espusetiuni cam ambigue din testulu prot ad. gen. anume: sub p. 7 si 8 intr'unu locu se dice: „in favórea scólei reali“, intr'altu loca insa se votara pentru unu technicu 300 f. v. a. (totu la punct. 7, 8.)

Deci Comitetulu Assoc. dorindu a castigá tempu pentru chiarificarea acestoru espressiuni cam ambigue, afla de bine a decide:

cá publicarea Concursului asupr'a stipendiului, menitu in favórea scólei reale; deocamdata sa se amane pân' la alta siedintia a Comitetului, mai numerósa, pre candu pre calea diurnalistica se voru provocá, cá la acea siedintia, sa ia parte si membrii Comitetului, cari nu se afla cu locuinti'a in Sabiiu.

Ear in privinti'a summei de 500 f. lasata din partea ad. gen. in dispunerea Comitetului Assoc. spre a creá dintr'ens'a stipendia pentru juristi si gimnasisti, se decise a se creá 4 stipendii de câte 100 f. v. a. pentru juristi si 2 stipendii de câte 50 f. pentru gimnasisti, pentru care sa se si publice Concursu cu terminulu pâna in 1 Novembre a. c. c. n.

§ 62. Se citesce Conclussulu adunârei gen. dela Abrudu p. XXIII. privitoriu la aceea, cá Comitetulu la fia-care adunare gen. sa puna pre més'a adunârei unu proiectu de bugetu pentru anulu urmatoru.

Acestu Conclusu se ia spre sciintia si intocm'a urmare din partea Comitetului.

§ 63. Se comunica mai incolo conclusele adunârei gen. dela Abrudu p. XXIV.; relative la petitiunile si concursele incurse la Comitetulu Assoc. si recomandate din partea acestei'a corsiderârei si decisiunei adunârei gen. si anume:

a) Conclussulu adunârei privitóre la Concursele tineriloru Georgiu Muresianu si I. Prodanu pentru stipendiulu stenograficu de 50 f.

b) Conclusulu ad. gen. cu privire la petitiunile invet. populari: Simeonu Moldovanu, Andreiu Morariu si Cosm'a Anc'a, cari cerura remuneratiune pentru progressulu loru si a eleviloru sei, facutu in cultur'a pomiloru.

c) Conclusu ad. gen. pentru petitiunea compactorului Ioann Cristea in privinti'a asemnârei unui ajutoriu din partea Associatiunei, spre a se provedé cu uneltele necesarie.

d) Conclusulu ad. gen. in privinti'a petitiunei studintelui gimnasialu Filimonu Ilia pentru asemnarea unui stipendiu.

La aceste petitiuni se decise a se resolví in sensulu concluseloru resp. a adunârei gen. sî anume : la petitiunile tineriloru de sub a), b) sî c) sa se resolveze negative , din cause, ca bugetûlu pre an. curente, este fórte marginitu ; ear petitiunea tin. studinte de sub d) se va luá in considerare potentiva , din partea Comitetului la impartîrea stipendieloru pentru gimnasisti.

§ 64. Se citesce Conclusulu ad. gen. dela Abrudu , p. XXVII. in privinti'a motiunei facute la numit'a adunare in urmarea provocârei Assoc. literarie din Aradu privitóre la unificarea ortografiei române cu litere. Comitetulu decide :

cá resp. Conclusu a ad. gen. dela Abrudu, estragandu-se din protocolulu ad. gen., sa se impartasiésca in totu cuprinsulu seu cu directoratulu Assoc. literarie aradane.

§ 65. Se citesce mai incolo p. XXVIII. conclusulu ad. gen. in privinti'a cestiunei despre compunerea unui dictiunariu etimologicu sî a altui dictiunariu in limbile patriei.

Fiindca, in urm'a provocârei din partea Comitetului sub dto 4 luliu a. c. DD. Sav'a Barcianu Popoviciu sî Vis. Romanu prelânga o harthía de dto 21 Augustu a. c. si trameséra la ad. gen. din Abrudu, neseari probe tiparite din dictiunariulu de 2 limbi, ce au de cugetu a lu dá la lumina : asiá Comitetulu Assoc. decise a li se respunde susu numitîloru DD. in sensulu resp. Conclusu a ad. gen. dela Abrudu p. XXVIII.

§ 66. Secr. referéza, ca ad. gen. a decisu, cá intre actele Assoc. sa se tiparésca cá suplementu sî numele membriloru Assoc. pre toti anii, incependu dela urdîrea Assoc. pâna la an. $186^4/_5$ inclusivu.

Comitetulu Assoc. ia spre imbucuratória sciintia acestu conclusu, sî totodata decide, cá pre viitóri'a siedintia a Comitetului, sa se pregatésca din partea Cancelariei , unu proiectu de formulariu alfabeticu, dupa care se urmeze modalitatea tiparirei membriloru in interessulu procurârei unei evidentie pre câtu se póte de chiara, atâtu despre membrii, cari au platitu regulatu in totu anulu tacsele prescrise prin § 6 din statute, câtu sî despre membri aflatori pre unii ani in resantia, chiaru sî in urm'a provocatiuniloru emise ad personam.

§ 67. Se referéza p. XX despre alegerea noului Archivariu alu Assoc. cum sî despre alegerea noului Controloru alu Assoc. in persónele DD. professori Nic. Cristea cá Archivariu sî bibliotecariu sî Ioanne Popescu cá Controloru alu Assoc. (fostu pân' atunci substitutu Controloru.)

Comitetulu priimesce intre aclamatiuni de „Sa traiésca !“ alegerea noului oficiali ai Assoc., sî totdeodata decide, cá fostulu Archivariu sî bibliotecariu Vis. Romanu, carele si dede dimissiunea la ad. gen. tînuta, sa se provóce, cá in presenti'a unei Comissiuni statatóre din DD. Dr. I. Nemesiu sî Zach. Boiu, sa transpuna bibliotec'a Assoc. Archivulu sî alte efecte ale Assoc., in primirea noualesului Bibliotecariu pre lânga unu inventariu, ce sa se presenteze la viitórea siedintia a Comitetului.

§ 68. Secr. referéza, cá D. oficialu de monetaria Victoru Piposiu, cu ocasiunea adunârei gen. dela Abrudu, a tramisu in favórea museului Associat. 10 bucati bani vechi de argintu.

Se priimescu cu multiumita sî se predau noului bibliotecariu sî Archivariu spre a se pastrá la loculu seu.

§ 69. Secr. referéza, ca D. G. Visi'a din Zlatn'a, se róga, cá actele privitóre la detori'a lui de 300 f. dela Vasilie Curesiu, oferite in favórea Assoc. sa se ia de nou in consideratiune sî pertractare , fiindca se afla in positiune a mai produce sî niscari documente nóue, privitóre la acésta causa.

Conclusu. Actele privitóre la acésta causa se predau Dlui membru alu Comitatului sî Advocatu Dr I. Nemesiu, cá pâna la viitórea siedintia a Comitetului cercetandu-le sî esaminandu-le, se referéza in merito despre acésta causa.

§ 70. Se referéza, cumca D. negotiatoriu sî aginte comerciale in Vienn'a B. G. Popoviciu, a tramisu in favórea Assoc. o ladutia cu cârti priimite dela imperatésc'a academia de scintie din Vienn'a,— pentru care s'a platitu porto postale cu totulu 3 f. 53 xr. v. a.

Se ia spre sciintia sî cârtîle se strapunu in priimirea bibliotecarului Associatiunei.

Cu acestea siedinti'a Comitetului Assoc. se incheia.

Datulu cá mai susu.

P. Manu m. p. Presied. — I. V. Rusu m. p. Secret. II.

Sabiiu 27 Sept. Astadi inainte de amédi s'au deschisu siedinti'a cea d'antâia a universitâtiei natiunale sasesci.

Siedinti'a o au deschisu comitele natiunalu prin o cuventare in carea arata mai intâiu, ca situatiunea desemnata mai de aprópe in hârti'a sea conchiamatóre din 20 Sept. a. c. l'au indemnatu a aduná pre representantii scauneloru. Lânga acele esprimate in mentiunat'a hârtía mai adauge apoi , ca aventulu constitutiunalu pentru intregulu imperiu emanatu din pr. n. actede statu din 20 Octobre 1860 sî 26 Febr. 1861 s'a turburatu prin opusetiunea Ungariei ; ca impregiurarea acést'a, in urm'a cârei o parte asiá insemnata cum este Ungari'a, nu au potutu fi induplecata a participá la senatulu imperialu, au fâcutu totu mai simtîbila lips'a impacârei cu regatulu acest'a, despre care lipsa au mentiunatu sî unele voci elocuinte sî patriotice cu ocasiunea desbaterei adressei in sessiunea cea mai próspeta a senatrlui imp.; ca regimulu nu au potutu sa nu dea ascultare acestoru dorintie esprimate in favórea unei impecâri, dar ca se credea, ca actiunea necessitata de asta impregiurare se va cstinde numai asupr'a pârtîloru renitente Ungari'a sî Croati'a nu sî asupr'a Tranniei, carea au priimitu legile fundamentale de statu sî au tramisu deputati la senatulu imperialu. Rescriptulu dela 1 Sept. arata acum, desfiintîandu diet'a convocata prin rescript. din 21 Aprile 1863 pe 1-a luliu a aceluiasi anu sî convocandu alta pe 19 Novembre a. c. numai pentru revissiunea art. I. de lege dela 1848 despre uniunea Franciei cu Ungari'a cu respectu la interessele comune ale acestoru tieri, ca sî Tranni'a e engagiata in actiune de-sî numai indirectu.

Nu e nici o indoiéla ca prin acésta actiune suntu atinse sî interessele cele mai mari ale natîunei sasesci sî asiá se pune organului constitutiunalu intrebarea, ca ce positiune are sa ocupe natîunea sasésca in momentele de fatia. Dreptulu acest'a lu are universitatea basata pe constitutiunea tierei, care dreptu, prin articulii privitori la principiulu egalei indreptâtîri a natîunalitâtîloru sî confessiuniloru recunoscute dupa dreptulu de statu, s'a garantatu de nou prin inarticularea natîunei romane sî a confessiuniloru ei prin sanctiunnarea art. I. alu dietei tranne din 26 Octobre 1863.

De dreptulu acest'a s'a folositu universitatea sî mai de inainte sî trecendu preste alte date amintesce de representatiunea natîunala dela 1862 incuviintiate de Maiest. Sea.

Espune mai departe meritulu universitâtiei din an 1848 la directiunea natiunei intregi in urm'a cârei manifestulu din 21 Decembre 1848 esprima urmatórele cuvinte maiestatice :

„Tronulu sî statulu pentru care vati luptatu ve vore fi „cu recunoscinti'a meritata sciindu apretiuí garantiele, cari vi „le-au garantatu strabuni nostri pentru virtutea, perseveran„ti'a sî credinti'a cea multu laudata de acei'a, dar cu deosebi„re pentru simtiulu vostru de ordine sî legalitate sî intrebu„intiarea cea prudenta a libertâtiei carea s'au indigenatu „intre voi spre splendórea corónei sî esistinti'a statului.“

Se provóca mai incolo la manifestulu din 20 Sept. ca la unu nou atesta'u alu buneivointie a monarchului provocatoriu la conlucrarea toturoru spre o impacare definitiva sî apoi incheia esprimandu dorinti'a de o succedere a deslegârei problemei, ce are universitatea de a deslegá, cá sa se mai póta adauge o fóia nóua onorifica in istori'a poporului sasescu.

„Ddieu sa tîna, Ddieu sa binecuvinte pe Maiestatea Sea c. r. apostolica, prea gratiosulu nostru Imperatu sî Domnu Franciscu Iosifu Antâiulu ! Sa traiésca !

Acésta din urma fu repetîta de trei ori cu entusiasmu de tóta cas'a.

Dupa aceea dep. Rannicher ia cuventulu sî rostesee dupa unu obiceiu vechiu unu cuventu de introducere.

Presied. Comit. Schmidt incunoscintiéza universitatea ca in loculu notariului universitâtii pensiunatu, Arz s'a substituitu disponibilulu pretoru c. r. Schneider. Dupa aceea si predau ablegatii acreditivele; sa decide o comissiune verificatóre care consta din dep. Cincului mare Alois Capesius sî dep. Cohalmului Franc. Schreiber. Fiinduca deputatii Sighisiórei amendoi iara alu Mediasiului unulu nu au sositu se amana desbaterile pe alta siedintia.

Sabiiu 26 Sept. Astadi s'a tînutu conferintia asupr'a impartîrei stipendieloru din fundatîunea Franciscu Iosefiana, cari stipendii amesuratu tenorei concursului publicatu in nrii „T. R.“ 72,74 sî 75 s'au impartîtu intre patru academisti in patria a 50 f. v. a. sî adeca : dd. Georgiu Danila, juristu an. III. sî Basiliu Greavu jur. in an. II. ambii la Academi'a c. r. de drepturi in Sabiiu ; mai departe dd. Pavelu Stoic'a sî Iovianu Cioplintea juristi in an. I. ambii la academi'a de drepturi in Clusiu.

Otarirea in privinti'a stipendieloru destinate pentru universitate s'a mai amanatu.

Clusiu. „Kol. Közl.“ impartasiesce dupa o corespundintia a sea din Naseudu urmatórele :

„Nici inteliginti'a româna (oláh) din districtulu Naseudului nu e multiamita cu schimbarea cea nóua a lucruriloru, carea preste totu fiindu mai numai din amploiati si temu lefile cele mari (? Red.) sî diurnele cari suntu si mai mari sî alte sportule merunte.

Mai multu decâtu de trei septemâni se afla in consultâri neintrerupte sî dîle intregi s'au ostenitu in dispute sgomotóse sî lungi pâna candu in fine s'au invoitu, cá sa scria o rogare câtra Mai. Sea, in carea sa céra urmatórele :

a) sa nu fia uniune , mai bine

b) sa se anecteze districtulu Naseudului la Bucovin'a ,

c) sa se restatorésca organisarea marginei militari ;

d) muntii revindicati sa se dea in proprietatea poporului.

Positiunea acést'a din urma credu, ca numai de aceea cuprinde locu in rogare, pentru cá sa fia unu pretestu de a acoperí poporulu spesele de drumu ale deputatîunei, pe calea subsemnâriloru , de óre ce fâra astfelu de iritamente poporulu nu si aduce bucurosu banii sa-i puna sub dispositiunea corifeiloru sei.

Deputatiunea, ce are sa duca rogarea la Vienn'a o compunu urmatorii membri : M. Lic'a, Porcius Florianu, Buzdug, Natai (?) Basiliu sub conducerea prepositului Gherlei Macedonu Popu.

Deputatiunea acést'a au sî plecatu in 22 tr. fâra de a atrage atentiune asuprasi. Ce feliu de resultatu va avé ? e unu secretu alu viitorului.

Ce voru mai fi potutu de tóte pune in rogarea loru afara de cele mai susu , nu se póte scí ; pentruca tóte s'a fâcutu asiá de secretu, incâtu la cei ce nu au fostu indusi in secretu abiá au potutu strabate atât'a câtu amu scrisu.“ X.

Ori câtu va studiá omulu aceste sîruri ale corespundintelui nu se póte desface de convingerea aceea, ca tóta corespundinti'a sa vede a fi adapata de tendintie. Pentru ca nu potemu presupune de inteliginti'a nóstra din Naseudu, ca ea in cestiunea cea vitala atingatórea de pe positiunea tierei dupa dreptulu de statu, sa fia mestecatu lucruri cu totulu partiale, cu atâtu mai putînu credemu, ca s'aru fi incumetatu a face salturi mortale, cari de o parte lovescu in fatia de-a dreptulu lupt'a Românîloru pentru intregitatea sî autonomi'a tierei, iara de alta parte aru face sa créda cine-va ca noi numai glumimu cu politica. Suntemu dara in cea mai buna sperantia, ca fratii Naseudeni voru dá o desmintire eclatanta acestei insinuatiuni tendentióse.

Varietâti sî noutâtide dî.

Aflâmu dintr'o corespundintia privata a nóstra ca la Mediasiu s'a nascutu unu copilu monstru cu dóue capete lipite. Unulu care este celu adeveratu e desvoltatu cum se cade, alu doilea care este opusu celui d'antâiu, nu e espresu sî preste gur'a cestui din urma atarna o pelitia care o acopere cu totulu. De resuflatu se dîce ca resufla pe ambe gurile.

Principatele române unite.

(Continuare din nr. premergatoriu.)

Insa, afara de aceste atestâri date prin canóne prin istoria sî prin Novele, independinti'a bisericei nóstre mai are inca sî alte temeiuri, sî anume :

1. Actulu sinodului din Constantinopole, care s'a celebratu pre tempulu Imperatului Peleologulu, marturitu sî in cartea sinodului Moldovei din 1-iu Ianuariu 1752, in care, dupa promissiunea ce fiiulu acelui imperatu dedese, in trecerea sea prin Moldov'a, Domnului Alessandru celu bunu, se recunoscu sî se intârî sî cu chrisove imperatesci independinti'a mitropolitului Moldovei.

2. Istori'a Moldovei, scrisa de princiulu Dimitrie Cantemiru, care a domnitu la anulu 1711 in Moldovi'a, atesta ca mitropolitii Moldovei de apururea au avutu o deosebita onóre la biseric'a resaritului, sî déca nu aveau numele de patriarchu, totusi nu erau supusi nimenui.

3. Nomocanonulu lui Aristinu, tradusu sî tiparitu la Tergoviste in anulu 1652 din ordinulu princiului Matheiu Basarabu, a constituitu regul'a pentru biseric'a româna, sî declara ca mitropolitii tieriloru române nu depindu, nici de patriarchdlu Orchidei, nici de patriarchi'a Constantinopolei·

4. Firmanulu imperatescu alu mariei sele Sultanulu Abdulu-Hamidu dela incheierea lunei Djemadzilu-ulu-Akhier din anulu egirei 1200 (1783), prin care se respinse cererea patriarchului de Constantinopole de a renduí mitropoliti in Moldov'a. Pré fericirea vóstra nu poteti a nu cunósce ca, in tempurile cele mai nefaste ale istoriei nóstre, atunci candu Moldov'a sî Valachi'a erau ocârmuite de principii strâini tramisi din Constantinopole, totusi acelu firmanu imperatescu a recunoscutu cu solemnitate sî a confirmatu independinti'a bisericei nóstre de câtra patriarchi'a din Constantinopole.

5 Regulamentele organice ale ambeloru Principate au intaritu strâvechiulu usu alu tierei nóstre de a se alege mitropoliti sî episcopi de câtra adunârile estraordinarie, compuse de inaltulu cleru sî nobilii tierei ; — sî, in fine

6. Faptele istorice, din care acestu urmatoriu aru fi singuru de adjunsu spre a constatá legitimitatea drepturiloru bisericei ortodoxe române ; — sî despre acést'a a nu mai lasá nici o indoiéla, iata faptulu :

La finele seculului alu XVII, biseric'a ortodoxa din Transsilvani'a fu asuprita, sî eromonaculu Atanasie , alesu Mitropolitu, nu potù priimí chirotoni'a Episcopale. Veni dara in Valach'a , unde elu atrasese presinti'a unui'a din cei mai mari dignitari ai bisericei ecumenice , — a pré fericirei sele Dorotheu , — patriarchulu din Erusalemu. recurgendu dara la sfatuirle parintesci ale pré fericirei sele , patriarchulu sfatui pe Atanasie a se supune esarchului Hungro-Vlachiei , adeca Mitropolitului din Bucuresci ; facù inca mai multu patriarchulu Erusalimului : scrisa o epistola sfatuitóre lui Atanasie , — epistola care a fostu pestrata sî intru care elu povetuiesce ca, in tóte casurile de indoiéla, de greutâti, Mitropolitulu din Transsilvani'a sa se adresseze in totudeun'a la essarchulu ocârmuirei, care este Mitropolitulu de Bucuresci, sî ca numai in acde casuri pe care nu le aru fi potutu resólve Mitropolitulu de Bucuresci in impreuna sfâtuire cu Episcopii sei, numai aturci trebuie sa se adresseze la Constantinopole, sî in sprijinulu acestei erarchice orenduiele care determina asiá limpede o simpla pracadere de onóre spirituale datorita patriarchatului de Constantinpole, venerabilele Dorotheu alu Ierusalimului inînvocà prescriptiunile canóneloru 9 sî 17 ale sinodulului de Chalchedoni'a. Atanasie, supuindu-se sfâtuiriloru patriarchului, fu chirotonisitu la Bucuresci Mitropolitu de Transsilvani'a , la 22 Ianuariu 1698 , prin Teodosie , Mitropolitulu Hungro-Vlahiei, pe care-lu recunoscù, in marturirea s'a archipastorésca , de stapenulu seu, fâgaduindu a urmá invetiaturei essarchului seu sî apâzí neschimbate , intru tóta eparchi'a sea , „câte tocmde aru avé scaunulu Hungro-Vlachiei.“ Aceste acte suntu consemnate la fil'a 19 din condic'a vechia a chirotonieloru din mitropoli'a din Bucuresci : se mai potu vedé inca in istori'a bisericésca a lui Lesviodaxu , precum sî in istori'a eclesiastica a pré eruditului sî pré venerabilelui Mitropolitu astadi pastorindu in Transsilvani'a.

In fati'a unoru dovezi asiá de poternice, in fatia dara a canonului 34 apostolicu, in fati'a istoriei, in fati'a legiloru imperatesci bisericesci ; in fati'a unui stravechiu usu, din vechi comprobatu prin actele sinodului din Constantinopole, prin momcanonulu, prin firmane imperatesci, prin vechi'a sî nóu'a constitutiune a tierei , — intrebâmu cum s'a potutu pretinde , ca biseric'a româna este o biserica provinciale sî dependinte de ocârmuirea Sântului Scaunu ecumenicu ?

Potut'au, dupa tóte aceste, biseric'a constantinopolitana a esercitá o supremati in faptu asupr'a unei biserici ocârmuita, in Valachi'a de unu esarchu, sî, in Moldov'a, de unu Mitropolitu cu totulu neaternatu ? Cum sî candu ?- Patriarchii tramisau vre-odata Românîloru Mitropoliti sî Episcopi ? datau vre-odata legi sî regulamente bisericesci ? Confirmatau óre-cându cele de noi fâcute ? — Nici odata sî nimene nu póte sci mai bine de câtu pré fericirea vóstra ca, in fatia cu noi, actiunea pré fericitiloru patriachi ecumenici, in astfelu de materia, s'au margiuitu la o benedectiune spirituale ce au cerutu in totudeun'a alesii nostri Episcopi, benedictiune ce o solicitau cu asentimentulu siefului statului in conformitate cu prescriptiunile canonice, nu semnu de o adenca deferintia pentru patriarchatulu Constantinopolei, alu cârui'a santu scaunu, in ochii lumii crestine, inînfatisiéza unitatea bisericei ortodoxe resaritene. — De-sî sum mimatu de celu mai profundu respectu pentru Sântulu-Scâunu ecumenicu, totusi sum silitu a conchide , Sânte Parinte, ca independinti'a bisericei ortodoxe române nu póte fi supusa la nici o indoiéla sî ca autocefali'a ei nu se póte concili'a cu dreptulu de supremati sî de ingerintia, ce acum le revindecati pré fericirea vóstra.

Art. 2. alu legei sinodale privesce institutiunea unui sirodu generale pentru Romani'a. Pré fericirea vóstra sunteti de parere, ca canónele bisericesci aru condamná admissiunea mireniloru intr'unu sinodu, convocatiunea sinodului prin siefulu Statului sî participarea ministrului de Curte la lucrârile sinodului.

In ceea ce privesce admissiunea mireniloru in sinóde, asiu avé, póte a'mi face o mustrare, insa nu e aceea ce-mi faceti pré fericirea vóstra. Câci, suindu-ma pâna la institutiunile primitive ale bisericei sî consultandu traditiunile credintiei ortodoxe in Romani'a sî povetiuindu-me de istori'a nóstra, sum silitu a recunósce ca, in sinodulu generale, n'amu reservatu elementului laicu unu locu destulu de largu.

Sântului Ciprianu, se scie, ca nimic'a nui placea a face, fâra a consultá sî poporului. Asemene sî la noi a fostu datin'a bisericei nóstre române din tempi imemorabili ca, la consultarea despre trebile bisericesci, sa i-a parte toti crestinii , nu numai clericii , pentruca pre toti interesêza ale bisericei. In sprijinulu acestei diceri gâsescu in analele nóstre unu esemplu care cu deosebire, va interesá pe pré fericirea vóstra,

pentru ca tratéza despre unulu din cei mai ilustri predecesori ai pré fericirei vóstre pre sântulu scaunu ecumenicu.

S. Nifonu, patriarchulu, gonitu din scaunnlu Constantinopolei, chiamatu de Domnulu Radu Voda in tiér'a romanésca, pentru ca-lu poftea tiér'a. S. Nifonu venì sì gâsì biseric'a isvritita sì sfâtuí sa se adune unu sinodu. Atunci Domnulu chamà „pe toti egumenii dela tóte monastirile sì totu clerulu bisericei, sì fâcù soboru mare dimpreuna cu Domnulu sì cu toti boierii, cu preoti sì cu mireni, sì indata slobozì isvóre de nvetiatura limpede sì curata.“ Eata cum intielegea S. Nifonu canónele in privirea sinodului.

Bine-voindu pré fericirea vóstra a aruncá o ochire asupr'a institutiuniloru eclesiastice, in vigóre la vecinii nostri, români ortodoxi cá sì noi, din imperiulu Austriei, veti vedé sì va veti convinge, ca sinodulu bisericei mitropolitane din Transsilvani'a se compune de 24 membrii clerici sì de 20 laici; iara sinodulu de Carlovitiu, ca se compune de 25 membri clerici, 25 laici civili, sì 25 membri militari. — Au nu dovedescu acestea esemple, pâna la evidentia, ca, atâtu ací câtu sì dincolo le Carpati, seminti'a româna de-sì supusa inriurirei influintieloru politice fórte deosebite, totusi a remasu credinciósa spirituui neatinsu alu institutiuniloru primitive ale bisericei?

Pentru acést'a, in acordu cu tóta tiér'a, cleru sì poporu, amu voitu cá elementulu laicu sa fia representatu in sinodulu generale alu bisericei ortodoxe române, in conformitate cu institutiunile primitive ale bisericei, cu datinele antice ale tierei, cu mai multe dintre canónele bisericesci, precum sì cu unele din legile imperatesci, pe cari voiu avé ocasiune ale citá mai josu. (Va urmá).

Nr. 40—3 CONCURSU.

La institutulu clericalu gr. rasariténu românu alu Eparchiei Caransebesiului, care institutu s'a transpusu dela Versietiu in Caransebesiu, devenindu vacanta catedr'a profesorala a II-a pentru sciintiele teologice, se escrie concursu spre ocuparea acestui postu, cu care e inpreunatu salariulu anuau de 399. fl. v. a.

Petitiunile concursuale inzestrate cu timbru cuvenitu se voru substerne pâna in 15/27 Octomvre a. c. Consistoriului diecesanu gr. res. din Caransebesiu, fiindu provediute cu urmatórele atestate:

1) adeverintia de botezu, cá competitoriulu este de religiunea gr. resariténa

2) ca acel'a a absolvitu studiele gimnasiale, eara dupa sistema vechie sì cele filosofice, mai departe sciintiele teologice.

3) Adeverintia despre portarea lui morala sì politica, precum sì despre serviciulu de pâna acum.

Dela Scaunulu episcopescu alu Eparchiei gr. resaritene române a Caransebesiului.

Caransebesiu in 11 Septemvre 1865.

Nr. 43—2 **Concursu.**

Devenindu vacante statiunile invatietoresci din Comunele gr. orientale, Protopopiatulu Albei-Iuliei:

a) Cieln 'a impreunata cu unu salariu anuale de 100 fl. v. a. 10 ferdele de bucate jumetate grâu, jumetate cucuruzu, 4 stângini lemne de focu, sì cuartiru naturale;

b) Cricâu impreunatu cu unu salariu anuale de 100 fl. v. a. din cass'a comunale, 4 stangini de lemne, sì cuartiru naturale;

c) Stremtiu impreunatu cu unu salariu anuale de 100 fl. v. a. cuartiru liberu, sì lemne de focu- pentru ocuparea acestor'a se deschide prin acést'a Concursu pâna la 15 Oct. c. v.

Doritorii de a ocupá vreun'a dintr'acestea statiuni invatietoresci, pâna la susprefipt'a dî au a-sì asterne cererile sele cu documintele:

1) ca suntu Romàni de religi'a gr. orientale,

2) ca au absolvatu gimnasiulu inferioru, s'au celu putîn 2 classe gimnasiale, sì cursulu pedagogicu, s'au clericalu in institutulu Archidiecesanu in Sabiiu,

3) se produca atestate de consciintie indestulitóre despre limbile patriei,

4) ca sciu cantârile, sì tipiculu Bisericescu,

5) ca suntu in privînti'a morale, sì politic'a nepatati, sì

6) cá casatoriti fiindu, traiescu cu sotiile loru in fric'a lui Dumnedieu.

Cieln'a 6 Septembve 1865.

Grigoriu de Ratiu

Prot. gr. orient. Albei-Iuliei sì Inspect.Scol. distr.

Nr. 39—3 **Concursu.**

Spre ocuparea postului nou invetiatorescu la scól'a româna gr. res. din Comun'a Betleanu, pentru a II-a Classa normala, se deschide Concursn pâna la 1 Octobre a. c. cu carea este impreunatu unu salariu anualu de 200 fl., v. a. cuartiru liberu, cu camara, pivnitia, curte separata cu grâdina de legumi,— 3 stângini lemne de focu, sì de totu copilulu la da la umblatoriu câte o ferdela bucate; — care salariu se va scóla t tu pâtrariulu de anu regulatu: jumetate din fondulu scólei sì jumetate dela Cass'a comunala; iara pe viitoriu déca se va aratá sporiu bunu, salariulu se va mai imultí. —

Doritorii de a ocupá acestu postu; au de a-si asterne cererile sele cu mâna propria scrise, sì dupa lege timbrate, la subscrisulu documentandu,

1) ca suntu români de relegea gr. resariténa,

2) ca suntu clerici séu pedagogi absoluti,

3) ca suntu cantâreti bisericesci, sì sa scia limb'a germana *) bine,

4) ca suntu in privinti'a morala nepetati; sì

5) déca suntu casatoriti, ca traiescu cu sociele loru in fric'a lui Ddieu nevinovati.

Fogarasiu 26 Augustu 1865.

Petru Popescu m. p.

Prot. gr. res. alu Tract. I alu Fagarasiului sì Insp. scol. District.

Nr. 44—2 **Publicare de Concursu.**

In urmarea sì intielessulu conclusului Adunârei generale a Assoc. tranne tînute la Abrudu in 28, 29 Aug. a. c. siedinti'a II. p. XXII subscrissulu Comitetu publica prin acést'a concursu pentru urmatórele stipendii scolastice:

1) Patru stipendii de câte 100 fl. v. a. destinate pentru 4 ascultatori de drepturi ori unde in monarchia.

2) Dóua stipendii de câte 50 fl. v. a. pentru doi scolari din classele gimnasiali superiori. Terminulu se defige la acestu Concursu pre 1 Novembre c. n. a. c.

Aspiratorii la susu numitele stipendii, voru avé pâna la defiptulu terminu a-si asterne la Comitetulu Assoc. tranne, petitiunile sele provediute: a) cu atestatu de botezu. b) cu testimoniu scolasticu despre progressulu in studia, cum sì despre portarea morale, in urma c) cu testimoniu demnu de credintia despre lipsirea mijlóceloru materiale spre a poté continuá cursulu invetiatoriloru. *)

Din siedinti'a Comitetului Assoc. tranne române tînuta la Sabiiu in 30 Octobre 1865.

Nr. 45—2 **Publicare de Concursu.**

In urmarea conclusului adusu in siedinti'a II. p. XXII a Adunârei gen. a Assoc. tranne române tînute in 28, 29 Augustu c. n. a. c. la Abrudu, Comitetulu Assoc. tranne, publica prin acést'a Concursu la unu stipendiu de 300 fl. v. a., destinatu pentru unu tineru românu, carele se va consacrá studieloru technice.

Terminulu Concursului se deschide pre 1 Novembre dupa calendariulu nou a. c.

Concurentii la acestu stipendiu au de a-sì tramite pâna la susu numitulu terminu la Comitetulu Assoc. tranne resp. concurse provediute sì instruite cu tóte documentele necesarie sì resp, cu testimoniu bunu de maturitate, cum sì cu documentu demnu de tóta credinti'a, despre lips'a de mijlóce. *)

Din siedinti'a Comitetului Assoc. tranne române tînute la Sabiiu in 3 Octobre c. n. 1865

Nr. 42—2 **Concursu.**

Devenindu vacante statiunile invetiatoresci din comunele nele Vidr'a de mediu, Scarisiór'a sì Albacu (comun'a bisericésca Arad'a), cari suntu impreunate anume:

a) Vidr'a de mediu cu unu salariu anuale de 200 fl v. a. o gradina mare, cuartiru sì lemne.

b) Scarisiór'a cu unu salariu anuale de 200 fl. v. a cuartiru sì lemne.

c) Albacu — Comun'a bisericésca Arad'a — cu unu salariu anuate de 200 fl. v. v. cuartiru sì lemne.

La cari statiuni invetiatoresci se deschide concursu pâna la 16 Octovre st. v.; doritorii de a ocupá aceste statiuni invatietoresci pâna la susu numit'a dî au a-si asterne concursele sele la subscrisulu, provediute cu documentele:

1) ca suntu de religi'a gr. or.

2) ca au absolvitu gimnasiulu inferioru s'au celu putînu cursulu pedagogicu séu clericalu in institutulu Archidiecesanu.

3) ca sciu cantârile bisericesci,

4) ca au moralitate buna.

Protopresbiteratulu sì Inspectoratulu Distr. gr. or. alu Câmpeniloru.

Câmpeni 25 Augustu 1865.

IoannPatiti'a

Protopopu sì Inspectoru district.

---

*) Celelalte dîuarie române inca suntu rogate a primí in colónele sele aceste Concurse.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sì tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 78. ANULU XIII.

Sabiiu, in 3/15 Octobre 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu.“

Finindu-se cu 30 Septembre cal. vechiu abonamentulu Dloru abonati pe semestrulu III. alu anului curinte, Iul. Sept. prin acést'a se deschide abonamentu nou la „Telegrafulu Romanu“ pe semestrulu alu patrulea alu anului curinte Oct. Nov. si Dec.

Conditiunile remânu cele cunoscute:

Abonamentulu pe ¼ anu, pentru Sabiiu 1 f., 75 xr. pentru Tranni'a si Austri'a preste totu 2 f.,— pentru principate 3 f.,—

☞ P. t. DD. cari dorescu a avé acestu diuariu suntu rogati a-si tramite listele de prenumeratiune insemnandu cu acuratetia si postele — adresandu-le la

Editur'a „Tel. Romanu.“

Sabiiu 1 Octobre. Jurnalele centralistice din Vienn'a amintescu despre petrecerea Escellentiei Sele Dlui Archiepiscopu gr. cat. Sterc'a Siulutiu la Vienn'a, si dicu: ca Escellenti'a Sea si-aru fi esprimatu câtra Contele Haller Cancelariulu aulico-transsilvanu convingerile sale in privinti'a nóueloru schimbâri cu cuvinte aspre. Ear jurnalulu semioficialu „Debatte“ tragendu la indoiéla adeverulu espusetiunei jurnaleloru centralistice vieneze, dice, ca Metropolitulu Siagun'a nu s'au invoitu la provocarea Escel. Sele Dlui Archiepiscopu Siulutiu, cá sa conchiame unu Congresu natiunalu, si espune urmatórele:

Metropolitulu (Baronu Siagun'a), candu a fostu de curendu la Vienn'a, precum potemu afirmá cu tóta securitatea, a castigatu convictiunea deplina, ca nu esteniciiintruintentiunea Maiestâtii Sele, nici in directiunea, ce o apresemnatu Monarchulu regimului seu, cá drepturile, ce le a castigatu natiunea româna transsilvana in tempulu mai nou, sa se atinga si numai câtu de putinu.

Assigurarea acést'a a jurnalului semioficialu nr. 279. este cu atâtu mai insemnata pentru natiunea nóstra româna din Ardealu, cu câtu aceea se face cu cuvinte precise, este tiparita cu litere resfirate si nu iérta nici o dubietate despre aceea, ca n'aru fi resunetulu principiului, carele Maiestatea Sea l'a prescrisu regimului seu fatia cu natiunea nóstra.

Noi avemu cuventu a crede afidârei jurnalului semioficialu din Vienn'a, si acést'a o credemu cu atâtu mai multu, câci toti barbatii români, cari au avutu norocire a se 'ntalní cu Escellenti'a Sea Parintele Archiepiscopu si Metropolitu Br. Siagun'a dupa re'ntórcerea sea dela Vienn'a, s'au potutu convinge, ca Escellenti'a Sea recomanda studiarea positinnei nóstre natiunale fatia cu schimbârile, care insusi Monarchulu au gasitu cu cale a le face, spre mai mare prosperarea imperiului seu si a toturoru popóreloru: si in fine, Escellenti'a Sea au afidatu pe toti, cu carii au avutu intalnire, ca caus'a natiunala nu este in periclu, ca terenulu acel'a politico-natiunale, pe care l'amu castigatu prin legi constitutiunali sanctiunate de câtra Maiestate, ni remane nesmintitu, si ca barbatii nostri natiunali nu se voru esturbá din oficiele loru, la care i-au pusu grati'a maiestatica.

Aceste descoperiri archiieresci au aflatu resunetu in toti barbatii nostrii inteligenti, cari n'au fostu preocupati de chaosulu, pe care unii lu vedeau in schimbârile lucruriloru politice, fâra sa fia asceptatu vre'unu manifestu maiestaticu, ci grabira cu articlii jurnalistici inaintea natiunei. Grab'a strica tréb'a fratiloru Români! de aceea noi n'amu vrutu sa grabimu cu articulii nostri, cá sa nu stricamu tréb'a nóstra, si cá sa nu devenimu in vre-o contradicere, care aru aduce pe publiculu nostru in confusiune. Astadi avendu a mâna Manifestulu Maiestatei Sele din 20 Sept. a. c. repetimu cele ce amu disu in Nrulu 74 alu acestui jurnalu cu acea deslucire mai departe: ca n'avemu ansa a ne face icóne inspaimentatóre pentru viitoriulu nostru, ci avemu indatorire, a priveghi'a in interesulu causei nóstre natiunale, si a stârui, cá terenulu castigatu sa ni-lu sustinemu.

Ce se tine de acelu pasagiu din jurnalele vieneze, ca Parintele nostru AEppu si Metropolitu Br. Siagun'a n'au aflatu de bine a se acordá parerei Escellentiei Sele Dlui AEppu Siulutiu pentru de a conchiamá e i unu congresu, — afirmâmu si noi, ca asiá este, insa afirmâmu si aceea, ca convingerea aceea a Escellentiei Sele Dlui nostru Metropolitu Andreiu nu se reduce la obiectu, ci la form'a unui congressu, si ca aceea nu se póte refrange cu dóue trei cuvinte, precum au facutu unu Corespundinte alu „Concordiei“, pentruca se scie, ca Par. Metropolitu Siagun'a nimicu nu intreprinde, pâna candu n'au prejudecatu bine si cu ameruntulu atâtu inceputulu câtu si fineá lucrului, pe care va sa lu tractedie. Cause mari si ponderóse au trebuitu sa fia fostu acele, care au silitu pe Esc. Sea Br. Siagun'a a respunde negativu, cu privire la obiectu si a observá, ca in imprejurârile de fatia pentru elu nimicu nu este mai consultu, decâtu sa fia cu priveghiare, cá onórea natiunei, si caus'a ei cea drépta sa nu se compromita in nici unu tipu, séu celu putinu nu cu vin'a Archiiereiloru.

A dóu'a siedintia a universitatei natiunale sasesci s'a tinutu Joi in 30 Sept. a. c.

Dupa verificarea protocolului din siedinti'a trecuta se pune din partea presiedintelui la ordinea dilei cestiunea despre pusetiunea natiunei sasesci fatia cu uniunea Tranniei cu Ungari'a.

In intielessulu §-ului 7 alu regulamentului de afaceri se alege comissiunea carea sa esamenéze cu deameruntulu cestiunea de mai susu, si opiniunea ce si-o va dá sa fia apoi substratulu desbateriloru. Comissiunea consta din membrii urmatori: Ranicher, Dr. Teusch, Gull, M. Binder, Bömches, Balomiri, Hietsch.

Capesius referesce in numele comissiunei verificatóre, ca abstragendu dela unele gresieli formale aflate la credentiunalele unoru deputati, postu fi tóte dechairate de legitime, ce sa si intempla.

Siedinti'a cea mai de aprópe (privata) va fi in 4/16 Oct. a. c.

— In legatura cu cele publicate de „Kol. Közl.“ si comunicate si de noi in nr. trecutu alu foiei nóstre suntemu in stare dupa diuarie mai próspete a spune, ca deputatiunea mentiunata au caletoritu la Vienn'a numai in cestiunea muntiloru revindicati. Diuariele urguresci mai adaugu: si cá sa parasca pre Baronulu de Reichenstein, care pe calea politica i-au lipsitu de posessiunea aceloru munti. Conducatoriulu deputatiunei dlu Macedonu Popu au substernutu in numele populatiunei regimentului II-lea românu de margine, rogarea pentru redarea muntiloru asiá numiti revindicati. Populatiunea româna au avutu in posessiunea ei muntii acesi'a in o estindere de circa 100,000 jug. mai multu de 100 de ani. In fine sa róga ca redarea sa se faca pre calea juridica.

In absenti'a Maiestatei Sele c. r. apostolice, deputatiunea fu priimita de Inalti'a Sea imp. Archiducele Carolu Ludovicu.

Din Viétia constitutiunala aflâmu ca pregatirile pentru alegeri s'a fâcutu si se facu in tóte pârtîle. Din tóte pârtîle audîmu tenguiri asupr'a prescurtârei Româniloru in dreptulu de alegere. In unele locuri se dau proteste de nemultiamirea cu dreptulu esistentu de alegere din partea Româniloru in alte ni se mai spune, ca se abtînu dela ori-ce afaceri constitutiunali. Dar chiaru si Magiarii, cari n'au tocm'a de a se plânge, inca cetimu ca in multe locuri trebuie se protesteze putînu in contr'a octroiârei, care trebui sa se vere câtu de câtu in constitutiunea avitica (ösi).

Brasiovu 19 Sept. 1865. Candu pe ómenii nostri de pe aici i vedi préingrijati, pentru inadusîrea drepturiloru loru natiunale; candu pe ei i vedi fatia cu cele ce se intempla hotariti pentru cea mai adenca pasivitate; candu sî treburile loru curgu cam a gele, atunci ei nu voru a fi de totu tristi, pentruca tóte-su schimbacióse. De aceea ei si i-au refugiu la isvorulu vietiei, la scóle, acì, si cauta mangaiere, sperantia, veselia sî bucuria; ací facura ei adi o serbare scolara.

Au dreptu, câci numai scólele ne voru scóte sî pre noi cá pe alte natiuni la limanulu doririloru.

Astadi dar sa serbara aici cu tóta pomp'a chramulu scóleloru gimnasiale. Acestea stau subt patronare santeloru: Sofi'a cu trei fiice ale ei Pistis, Agapi sî Elpidis, sub a câroru patronare s'au pusu scólele acestea inca la punerea petrei fundamentale de câtra Escellenti'a Sea D. Mitropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a. Dar dîu'a acestoru patróne, fiindu ca ómenii cei de pe aici tocmai in acea dî au a se stramutá, nu se potù atunci prasnuí, ci se serbéza astadi. Festivitatea se facù cá sî in anulu trecutu prin celebrarea doxologiei in biseric'a sf. Nicolae, a parastasului pentru pomenirea tutoriloru scóleloru sî prin santîrea apei. La acestea luara parte prelânga tóta tinerimea cu toti DD. Professori sî invetiatori sî poporulu celu numerosu din cetate sî din suburbii.

Sant'a Liturgía sî parastasulu se celebrà de câtra mai multi preoti. Sub decursulu acestei'a on. D. Adm. Pr. Iosifu Baracu tînù unu cuventu destulu de acomodatu serbârci acestei dîle. DSea purcediendu din tem'a invierei: „Acést'a este dîu'a in care sa ne bucurâmu sî sa ne veselimu intr'ens'a“ ilustra ca precum religiunea si are tari'a in inviare, asiá viéti'a si are scutulu sî desvoltarea numai in scóle. De ací facendu descrieri sî atentîuni la pretiulu scóleloru sî folosulu loru multiamì fundatoriloru sî la toti.

Dupa aceste slujindu-se sî parastasulu s'a pomenitu adese numele titoriloru reposati, apoi venindu cu crucile inaintea scóleloru s'a santitu ap'a, ear cu acést'a s'a stropitu tóte incaperile scolare sî poporulu.— Astfelu pre la 12 óre abea eramu finitu sî de-sî tardîu poporulu totu mai asceptá ce-va.— S'a vediutu ca ceeace e pretiuitu ceeace aduce suvenire ori sperantie e placutu fia câtu de 'ndelungu.

Banatu. Din Lugosiu se scrie lui „Pesti Napló“ din 3 Oct. c. n. intre altele sî urmatórele: „Sambat'a au venitu in orasiulu nostru Mari'a Sea D. Popasu, Episcopulu Caransebesiului nou denumitu. Priimirea i-a fostu plina de bucuria, ce e sî lucru firescu, pentruca de sute de ani fratii Ronâni acum vedu mai antâiu, ca intra in mijloculu loru unu Episcopu de natîunea loru, independinte de ierarchia straina. Comun'a bisericésca au datu in onorea Episcopului unu prandiu de 120 coperte; eara a dóu'a dî au ospetatu meritatulu Protopresbiteru localu d. Marcu pe Mari'a Sea sî pe fruntasii orasiului. Partea cea mai placuta a prandiului acestui pomposu au fostu afabilitatea ospetatorului. Eri a parasitu Mari'a Sea orasiulu nostru, petrecutu de unu sîru lungu de trasuri sî calareti indatinati.“

Varietâti sî noutâtide dî.

—On. Comitetu alu Assoc. nóstre transsilvane au priimitu din partea dlui Jude processualu din Tölgyes Ioann Auranu o colecta de 17 f., 60 xr. v. a. in favórea juristiloru lipsiti de mijlóce dela comunele: Domnu Bicasiu, Valea jidanului, Tölgyes sî Barasieu, Cerbu, Siermasiu sî Bilboru. Pentru care fapta nobila atâtu zelosului d. Jude processualu, câtu sî comuneloru contribuitóre se aduce prin acést'a multiamita publica!

—Fói'a societâtii pentru literatur'a sî cultur'a româna din Bucovin'a aduce in nr. 9 dela 1 Septembre a. c.: Inca ceva in caus'a ortografieloru române.— Scólele nóstre sî viéti'a practica.— Publicatiuni oficióse ale societâtiei.—

—Famili'a din 25 Sept. nr. 12 aduce: Portretulu sî biografi'a dlui G. Têutu.— Fantan'a cerbului, balada istorica de G. Têutu.— Ceva despre poterea spirituluala a animaleloru. Suveniri sî impressiuni de caletoria de Aaronu Densusianu.— Portulu dela Triestu (cu ilustr.)— Columb'a.— Revista sociala de I. Vulcanu. Ce e nou?— Literatura.— Post'a redactiunei.— Pe invelitóre. Corespundintie.— Pentru económe.— Numele prenumerantîloru.— Din strainetate. —

—Obrosiura politica. In Clusiu au esîtu o brosiur'a politica despre carea noi incunosciintiasemu pe publiculu nostru inca cu ocasiunea corespundintiei nóstre din Clusiu in nr, 73 alu acestei foi. Brosiur'a dîce despre sine ca este lucrata de unu Românu, ce noi cu anevoia credemu, chiaru abstragendu dela colórea ei politica. Pentruca nici ortografi'a nici limb'a nu semâna a fi curatu romanésca. Câtu pentru credinti'a ei politica in scurte cuvinte este: dechiarare pre lânga continuitate in interessulu legiloru din 1848 sî mantuirea natiunalitâtii române la diet'a din Pest'a. Brosiurei ii lipsescu afara de limb'a cea corecta romana sî spiritulu celu mai adencu petrundiatoriu alu barbatului de statu.

Principatele române unite.

(Continuare din nr. premergatoriu.)

Pré fericirea vóstra refusa printiului domnitoriu alu Romaniei dreptulu de a convocá sinódele. Acestu dreptu insa, in biseric'a resaritului, este intemeiatu pe unu usu consacratu de seculi sî afirmatu de istoria. Imperatorii bizantini convocau sinódele. Asiá, la inceputulu secululi alu IV Imperatulu Constantinu a convocatu sinodului din Nichei'a, la care a sî asistatu. In acelasi seculu, sinodulu Antiochlei s'a intrunitu in urm'a ordinelui imperatorelui Constantie. In secululu alu VI, imperatulu Justinianu decide prin Novel'a 137 ca trebuie a se tînè sinóde, sî rotesce ceea ce trebuie sa se faca in sinulu acestoru mari adunâri bisericesci. Elu amenintia de admonitiuni severe pe Episcopii cari n'aru voí a se supune acestei legi, sî merge asiá de departe ca, edictéza supliciulu celu de pe urma contr'a magistratîloru sî functiunariloru publici, cari n'aru silí, prin potere, pe Episcopi a se supune ordiniloru imperatesci. Asemené novela a 6-a constata, intr'unu modu absolutu, dreptulu ce are siefulu statului de a face regulamente eclesiastice. — Sî in istori'a nóstra avemu esemple. — Asiá, in anulu 1642, domnulu Moldovei, Ioann Vasilie Voda, in intielegere cu Varlamu, Mitropolitulu Sucevei de atunci, convocà in capital'a sea Iasi, unu sinodu locale, care fú presiediutu, dupa poftirea ce i-a fâcutu Domnitoriulu, de patriarchulu Partenie din Constantinopole, — sinodu care a datu o asiune eruditului românu Petru Movila, Mitropolitu sî Archiepiscopu Chiovei, a face o professiune de credintia a bisericei ortodoxe, cu dreptu cuventu renumita.

Pré fericirea vóstra credu ca va recunósce ca usandu de unu dreptu de care au usatu sî predecesorii mei, n'amu mersu asiá departe, precum a mersu Imperatulu Justinianu.

Participarea ministrului de culte de discussiunile sinodului, avendu numai unu dreptu consultativu, pré fericirea vóstra asemenea o condamnati.

O interventiune, asiá restrinsa a statului in afacerile sinodului, nare nimicu de contrariu esempleloru ce neau datu alte biserici ortodoxe.

Asiá constitutiunea sinodului in Russi'a sî aceea a Greciei, nu dau óre guvernului multu mai multe drepturi de câtu legea sinodale româna? In Petersburg, membrii sinodului suntu alesi sî numiti de câtre guvernu; iara la Aten'a, Episcopii asemenea chiamati a face parte din sinodu prin decrete regali, dupa rendu sî dupa ordinea vechimei; candu la noi, mitropolitii sî toti episcopii, precum sî alti barbati., ocupandu positiuni inalte in cleru, suntu membrii de dritu ai sinodului, Cu tóte acestea, sinódele din Sântu Petersburg sî din Athen'a suntu recunoscute de patriarchulu Constantinopolei. Cumu dara, aceea ce e bunu sî canonicu in Russi'a sî in Greci'a, aru fi reu sî anticanonicu in Romîni'a? — Cum? — Imperatulu Justinianu sî tzarulu Petru celu mare an potutu proprio motu edictá legi eclesiastice, care a priimitu asentimentulu bisericei; candu pré fericirea vóstra, la noi, declarati anticanonice legi cari suntu strictu conforme cu spiritulu institutiuniloru primitve ale bisericei sî ale canóneloru; — mai vertosu conforme, pentru ca ele au fostu consimtite de clerulu sî poporulu românu, pentru ca suntu votate de ambele adunâri natiunali, — adunâri in cari suntu representate tóte classele societâtii sî in cari clerulu intra séu de dritu, precum la senatu, presiediuti ¡chiaru de pré sântîtulu Mitropolitu primatu alu bisericei ortodoxe române, séu prin alegere precum la Adunarea electiva.

Credu, pré sânte parinte, ca amu respunsu la tóte obiectiunile pré fericirei vóstre, relative la legea ce institue sinodulu generale alu bisericei ortodoxe române.

Cu acelasi respectu voiu respunde la ideele pré fericirei vóstre sî la observatiunile ce faceti asupr'a legii care a conferatu siefulu Statului dritulu de a numí Mitropoliti sî Episcopi.

Pré fericirea vóstra combateti acésta lege in intregulu ei, atâtu articululu care atribue Domnitorului nominatiunea Mitropolitîloru sî Episcopiloru, câtu sî acestu altu articulu care supune archiereii tribunaleloru eclesiastice numai pentru delictele eclesiastice, sî inaltei curti de Justitia sî de Casatiune, pentrn ori-ce alte delicte. Pré fericirea vóstra sustineti ca, dupa canóne, episcopii nu potu fi alesi de câtu de câtra Episcopi, sî ca nu potu fi judecati de câtu de Episcopi, fie si pentru delicte civili. Pré fericirea vóstra mergeti mai departe sî voiti a intinde acésta dorintia asupr'a intregului cleru. Asemeni doctrine, pré sânte pârinte, n'au fostu nici odata admise, sî nici potu fi vre-odata priimite in biseric'a Daciei, pen-

truca suntu incompatibili cu institutiunile primitive ale bisericei crestine, cu spiritulu bine intielesu alu canóneloru, precum sî cu legile sî cu datinele tierei si ale bisericei nóstre natiunale.

In ceea ce privesce electiunea Episcopiloru, biseric'a Daciei a admisu in totudeun'a primulu canonu apostolicu, nu isolatu, ci legatu in litera cu celelalte canóne. Asiá, din tempurile celé mai antice, Episcopii se alegeau la noi din soborulu intrunitu, adeca de totu clerulu si poporulu. Mai pe urma, prin divanulu velitiloru boieri, din care clerulu fâcea parte. Aceste adunâri se intruneau sub presiedinti'a Domnitorului, carele investá pe archiereii alesi, dandu-le carj'a in mâna. Intr'o epoca mai apropiata de noi, stravechiulu acestu usu fu inca odata consacratu prin regulamentele organice cari au pestratu acestu dreptu de electiune obstestiloru adunâri estraordinarie, compuse din Episcopi sî din notabili si presiediute de Mitropoliti. Déca unu asemene modu de electiune aru fi fostu anticanonicu, déca tóte alegerile unui asiá mare numeru de Mitropoliti sî de Episcopi, cari au ocârmuitu biseric'a nóstra in cursulu seculiloru, aru fi fostu ilegale sî demne de condamnatiune, au pré fericitii patriarchi din Constantinopole nu ne'aru fi adresatu ei, cu fratiésc'a afectiune, luatóre aminte la asemenea incalcâri? N'au fâcut'o acést'a; sî pré fericirea vóstra, voiti a vedé in acele acte o violatiune flagrante a canóneloru? mi place mai bine a gândí ca ilustrii predecesori ai pré fericirei vóstre dela sine au recunoscutu, ca modulu electiunei usitatu in biseric'a Daciei a fostu mai apropiatu adeveratului sensu alu legiloru sî alu invetiaturei data nóua din tempurile cele mai antice, prin sântele nóstre traditiuni bisericesci.

Sa deschidemu acum istori'a sî canónele bisericei.

Vedemu chiaru dela inceputulu cristianismului, ca nominatiunea Episcopiloru se fâcea prin concursulu Episcopiloru vecini, prin clerulu sî poporulu veduvitei biserici. Faptele Apostoliloru, scrisorile sântului Ciprianu sî legile imperatesci nu ne lasa nici o indoiéla despre acést'a: ele rostescu esplicitu ca pratriarchii sî Episcopii se alegeau de câtra cleru sî de câtre cetâtienii notabili. Pe de alta parte, Novel'a 123 a lui Justinianu dice: „Ordonâmu ca, acolo unde trebuie a se numí unu Episcopu, sa se adune clerulu sî notabilii orasiului.“ Imperatulu Justinianu determina in acésta a sa lege totu modulu electiunei, pâna chiaru sî calitatea sî etatea fiitoriloru Episcopi. Optusprodioco ani in urma, la 564, Novel'a 137 rememoréza sistemulu alegeriloru sî ordona din nou ca eclesiasticii sî notabilii urbei sa se convóce in totudeun'a cându se va procede la alegerea unui Episcopu. Astfelu ne povetiuiesce istori'a; iara canónele ne vorbescu totu in acestu sensu, precum se póte vedé din alu 6-le canonu alu sinodului din Sardic'a, din comentarele celui de alu 3-le canonu din alu VII Sinodu sî din alu 61-le canonu apostolicu cuprinsu in Pedalionu.

Mai târdiu, in adeveru, prin alte canóne, masele fú iara escluse din alegerile episcopali; — acést'a se fâcú din caus'a tulburâriloru ce se nasceau in multîmea alegatóre, — reu care usioru se indrepta in mai multe biserici ale resaritului prin o regulare mai intielépta a sistemului electorale bisericescu. Acestu modu de electiune fu instituitu sî la noi, sî se confirmà mai târdiu prin regulamentele organice alu Moldovei (art. 411), sî alu Valachiei (art. 359); pe candu airea, in contr'a canóneloru primitive, episcopii si pestrara dreptulu esclusivu de electiune. In Constantinopole, din secululu alu VII incóce, imperatorii, din propri'a loru initiativa, trasese la sine dreptulu de a numí patriarchi. In Austri'a, dela 1786, Imperatulu Iosefu II, in calitatea sea de duce de Bucovin'a, tiéra romanésca sî ortodoxa, cá sî a nóstra, indeplinì, pe calea administrativa, cele de lipsa pentru intregirea veduvitului scaunu archierescu de Cernautiu; totu in scestu modu au procedatu sî succesorii acestui suveranu pâna in dîlele cele de pe urma.

Aceste precedinti, pré sânte parinte, nu voiescu a le invocá in sprijinulu legii ce amu promulgatu la 11/23 Maiu trecutu, ci pretindu ca amu pestratu neatinsu anticulu usu alu alegeriloru popularie in poterea lui primitiva sî religiósa; pretinzu ca drepturile ce'mi a conferatu tiér'a, departe de a derema aceste traditiuni respectabili, mai cu séma infatisiéza o espressiune nemerita a unei fericite sî intime legature intre institutiunile seculare ale bisericei sî intre institutiunile politice ale evului nostru. Suntu, pré sânte pârinte, in viéti'a natiuniloru dile critice esceptiunali cari determina pe cetâtienii unei tieri a incredintiá cu spontaneitate siefului Statului drepturile ce suntu ale fia-cârui'a. Din acelu momentu, Domnitorulu, onoratu de unu mandatu asiá de mare, numai lucréza in numele seu propriu, ci in numele toturor'a. Astfelu este sensulu votului datu de adunarea electiva sî aprobatu de Senatu, sub presiedinti'a S. S. Mitropolitului, primatu alu bisericei ortodoxe române. Sî tocmai in poterea acestui votu, emanatu dela representantii clerului sî ai totoru classiloru societâtii, alesului natîunei, mandru, cu dreptu cuventu, de nóua proba de incredere ce iau datu Românii, a potutu procede la numirea Episcopiloru pentru scaunele vacanti. (Va urmá)

Prospectu politicu.

Este de multu decandu n'amu mai impertasîtu publicului nostru nimic'a despre politic'a din afara.

Conventîunea dela Gastein au produsu o miscare in diplomatîa, dar sî mai mare in dîuaristica. Germanii dupa datin'a loru indata au inceputu a formá conferintie sî a aduce decisiuni, cari remanu decise in protocólele conferintieloru loru.

Dar regimulu prussianu séu mai dreptu alu lui Bismark, prelânga tóte conferintiele acestea, se folosesce de folósele ce i le oferesce conventiunea de Gastein, sî mai multu, umbla a castigá ambe ducatele Schleswig sî Holstein si ale intrupá regatului Prussiei. Ministrulu primariu alu Prussiei se vede ca nu lasa nici o ocasiune, carea i aru fi de ajutoriu spre ajungerea acestei dorintie sî se dîce ca s'aru privi insusî pe sine de Cavurulu Germaniei. Cá atare, crede o parte din lumea politica, au calatoritu densulu la Biaritz unde se afla imperatulu francesiloru sî unde s'aru incercá, cá odinióra Cavuru la Plombiers, a castigá pre Napoleonu pentru anectarea cestiunateloru ducate deocamdata, sî dupa aceea de alte state mici germane, pâna aru infiintiá imperiulu germanu.

Inca nu se aude nimic'a cu siguratate despre resultatele séu neresultatele ministrului primariu prussianu in Biaritz, pe candu organele sele, interesandu-se de situatîunea interna a Austriei sî incepu pline de ingrijire pentru acésta din urma, ai recomandá o actiune politica in afara, „c â c i“ argumentéza acele organe „resboiulu danesu au impinsu pe Austri'a in situatîunea de astâdi, r e s b o i u l u t r e b u i e s a o s î s c ó t a.“ Punctele unde aru trebuí dupa acei svatuitori sa se engagieze Austri'a astadi aru fi la Po sî la Dunare in d e s o l a t e l e principate. „In Veneti'a“ dîcu organele bismarkiane acusi va erumpe resboiulu in care va fi trasu sî Victoru Emanuelu sî Napoleonu . . . Austri'a dara sa apuce inainte, câci altmintrea perde Veneti'a sî cu acést'a Austri'a. La Dunâre insa se da svatulu cá cu ajutoriulu Russiei sa intre in principatele cele dissolute, câci prin acést'a aru derivá revolutiunea magiara. Dar Prussi'a ne intrebâmu noi óre ce aru face atunci? Ea sarac'a siaru pune in lucrare politic'a de m â n a l i b e r a in nordulu Germaniei.

In F r a n c i 'a insa suna celu putînu in tempulu de fatia cu totulu alte melodii. De o parte se dîce ca acést'a nu se póte invoí cu crescerea Prussiei fâra de óresi-care compensatiuni teritoriale. Franci'a vrea sa castige spre resaritu Renulu sî spre médianópte Belgiulu câtu e locuitu de elementu românu; de alta parte se audu sî voci de acelea cari vreau sa se intórca la politic'a Imperatului Napoleonu I. adeca la restituirea unei federatiuni germane pentru sustînerea ecuilibrului europénu.

Din I t a l i 'a s'a respanditu in tóte pârtîle rum rea despre alocutîunea papala tînuta in consistoriulu secretu asupr'a muratoriloru liberi, o secta secreta, carea este latîta preste tóta Europ'a apuséna. Fiindu ca in sect'a acést'a suntu multi credinciosi de ai bisericei române din Belgi'a, Franci'a sî Itali'a — unii dîcu ca chiaru sî Imperatulu Napoleou III.— asiá sensatiunea acelei alocutîuni nu va fi tocm'a placuta sî nici de natura de a marí simpatíele pentru s. scaunu.

Desiertarea Romei de trupele franceze e iarasi la ordinea dîlei. Trupele se dîce ca sî suntu concetrate in trei puncte, de unde sa se imbarce pentru Franci'a sî in 15 Novembre a. c. sa sî parasésca o parte statulu papalu. Voci cari solicitéza „mergerea la Rom'a sî Venetî'a“ se audu iara din mai multe pârtî a Italiei; dar se crede ca-i va succede regimului italianu spriginitu de parlamentu a le mulcomí.

S p a n i 'a se vede din spusele dîuaristicei, ca in urm'a intalniriloru reginei cu Imperatulu Napoleonu este castigata pentru politic'a Franciei fatia cu Rom'a.

Miscârile revolutîunarie sî acum se mai arata in acésta peninsula asiá au fostu un'a in Saragoss'a in contr'a cârei au trebuitu sa intrevina poterea armata.

In R o m a n i 'a ne spunu dîuariele de acolo, ca aru fi incheiatu regimulu unu contractu cu banchieri Englezi, pentru construirea unni drumu de feru intre Bucuresci sî Giurgiu. Se mai vorbesce totu in dîuariele de acolo, ca ministeriulu aru umblá sa dea concessiune pentru crearea unei bance. Tóte partîdele sa impreuna intru a combate modalitatea acestei concessiuni sî „Actualitatea“ recomenda cu dreptu crearea unei bance prin bancheri sî proprietari români, cari sa aiba capitalu sî hipotece reali dar nu imaginari, cum de obsce le au strâinii mai cu séma Jidanii.

Pentru archivulu statului, curtea de casatiune si de computuri cetimu, ca s'a decisu sî sanctiunatu cladirea unui edificiu in mijloculu Bucurescilor.

Insemnare

despre summ'a baniloru adunati din bunavointia dela binesimtitorii crestini gr. or. din dieces'a Caransebesiului pentru castigarea odóreloru episcopesci ale noului Episcopu.

Din comun'a Vraniu:

Ioann Tamasielu Prot. in Cram. 10 f., Iosifu Munteanu Parochu 1 f., Pavelu Rosi Parochu in Cird'a 5 f., Iosifu Ciulinu adjutantu de Docentu 2 f., Teodoru Caboru Jude comun. 1 f., Petru Mitter Cassieru 1 f., Simeonu Miter'a negutiat. 1 f., Pavelu Vrantutia econ. 1 f., Paunu Atnagea econ. 1 f., Andreas Necaschinoviciu 50 xr. Zosimu Critinu 50 xr. Michailu Vranianzu 50 xr., Adamu Munteanu economu 50 xr., Dela mai multi locuitori din Vraniu 12 f. 60 xr.

Summ'a 37 f. 60 xr.

Din comun'a Gerlistie:

Preotulu Stefanu Stanu 1 f., 3 xr. Preotulu Iosifu Popoviciu 1 f., inv. Danila Bojinca F f.. Pavelu Lep'a 1 f., Judele C. Damaschinu Duju 20 xr. Neg. Craciunu Costantinu 20 xr. Georgiu Birtu 20 xr. Davidu Muju 10 xr. Mint'a Simu 5 xr. Ioann Stengu 10 xr. Damaschinu Gusia 10 xr. Ioann Stengu 10 xr. Solomonu Gusia 5 xr. Panu Dug'a 32 xr. Mihaiu Fil'a 20 xr. Martinu Dum'a 5 xr. Avraamu Negru 5 xr. Iacobu Stoe'a 10 xr. Lazaru Fil'a 5 xr. Alesia Truea 5 xr. Iacobu Dumitru 10 xr. Iancu Andresiu 10 xr. Paunu Stoi'a 10 xr., Martinu Petco 15 xr. Adamu Ivacico 10 xr. Martinu Sfio 10 xr. Ianosiu Dusl'a 20 xr. Martinu Stengu 10 xr. Tom'a Gosi'a 10 xr. Teodoru Dud'a 50 xr. Iuliusu Bojinc'a 10 xr. Achimu Susa 20 xr.

Din comun'a Iurgov'a.

Cass'a S. biserici 10 fl. Iosifu Pavloviciu Parochu 2 f., Sav'a Rechiciu 40 xr. Simeonu Gutiu 2 f., Dimitriu Dum'a tutoru 1 f., Petru Giur'a tutoru 1 f., Strainu Dum'a Jude comunalu 1 f., Ioann Nedelcoviciu negutiateriu 1 f., Mai multi locuitori din Comuna 11 f.,

Summ'a 30 fl. 37 xr. v. a.

Din Comun'a Garui'a:

Din Cass'a bisericei 20 f., Dela veduv'a Elisabet'a Bojin'a nascuta Popoviciu negutiat. 4 f., Ioann Gutiu Jude comunalu 2 f., Mateiu Popoviciu preotu 1 f., Stefanu Popoviciu preotu 1 f., Traila Damianu 1 f., Ferdinand Ciocu 1 f., Moritz Lebel Kohon negutiatoriu 1 f., Martinu Stefanu 1 f., Michailu Gutiu tutorulu bisericei 1 f., Carolu Ferencitiu arendatoru 1 f., Franciscu Treng 1 f., Nicolae Gutiu Epitr. 50 xr. Fiulu Ned'a 50 xr. Andreiu Raiciu 50 xr. Mihai Ivasco Invatietoriu 50 xr. Iosifu Ivasico 40 xr. Dimitriu Ivasico 40 xr. Strainu Ivasico 40 xr. Grigoriu Frantiu 20 xr. Iancu Balonu 20 xr. Adamu Istrefu 20 xr. Iosifu Socopu 20 xr. Iovanu Dalea 20 xr. Filipu Udu 20 xr. FlorianuGutiu 20 xr. Stefanu Ivasico 20 xr. Alessandru Beteneaga 20 xr. Fiulu Stoi'a 20 xr. Dionisiu Pop'a 20 xr. Petru Lep'a 20 xr. Ioann Ciocu 10 xr. Giurgi Git'a 10 xr. Mihai Ciocu 10 xr. Petru Ivasico 10 xr. Dimitriu Balanu 10 xr. Petru Nistoru 10 xr. Iosifu Ciocu 10 xr. Spiridonu Ivasico 10 xr. Ioann Ivasico 10 xr. Nicolae Gutiu 10 xr, Giurc'a Stefanu 10 xr. Panteleimonu Gutiu 10 xr. Dionisiu Coterl'a 10 xr. Dionisiu Ivasico 10 xr. Petru Gutiu 10 xr. Petru Paulu 10 xr. Giurc'a Radulu 10 xr. Onisimu Gutiu 10 xr. Maximu Radulu 10 xr. Alesiu Radu 10 xr Ianosiu Ciocu 10 xr. Simenic'a Otonog'a 10 xr. Filipu Lep'a 10 xr. Petru Lep'a 10 xr. Martinu Ciocu 10 xr. Andreiu Udu 10 xr. Paulu Radu 10 xr. Ioann Stoi'a 10 xr. Gavriilu Ivasico 10 xr. Paulu Ivasico 10 xr. Grui'a Stoi'a 10 xr. Ioann Otonog'a 10 xr. Petru Ciocu 10 xr. Ioann Belec'a 10 xr. Ioann Gutiu 10 Paraschiv'a Pau 10 xr. Lazaru Nistoru 10 xr. Spiridonu Laiatiu 10 xr. Stefanu Franti Ivasico 1 f., Ioachimu Laiesiu 20 xr. Lazaru Belec'a 30 xr. Ivasico Ivasico 30 xr. Adamu Nistoru 10 xr. Arsenie Nistoru 10 xr. Streinu Gutiu 10 xr. Dimitriu Ivasico 10 xr. George Gutiu 10 xr. Mihai Gutiu micu 20 xr. Damaschinu Lep'a 50 xr. Mihaiu Belec'a 20 xr. Ianosi Radu 20 xr. Iconia Gutiu 4 xr. Onisimu Otonog'a 4 xr. Petru Nistoru 5 xr. Ianosi Udu 3 xr. Zacharia Gutiu 7 xr. Dimitriu Lep'a 3 xr. Dimitriu Trui'a 5 xr. Petru Trui'a 5 xr. Teodoru Neagu 5 xr. Isidoru Radu 4 xr. Lazaru Belec'a 20 xr. George Ivasico 40 xr.

Summ'a 48 f. 87 xr. v. a.

Din comun'a Secasiu

Biseric'a comunala gr. or. 10 ff., Nicolau T. Velea Parochu sî As. Cons. 2 f., 50 xr. Alesiu Marutia Parochu 1 f., Stefanu Novacu Mag. de posta 1 f, Ignatiu Dudinschi Notariu com. 50 xr. Avraamu Pop'a Invetiat. 30 xr. Ioann Marganu Cosiocariu 10 xr. Damaschinu Cioca agricult. 30 xr. Teodoru Marutia agricult. 50 xr. Flóre Docic'a agricult. 20 xr. Petru Colinu agricult. 20 xr. Alessa Colinu invetiacelu de neg. 10 xr. Paun'a Grivu economa 20 xr. Ioann Maruti'a agricult. 10 xr. Ioann Tataru in Codreanu 10 xr. Alessa Buzila agricultoru 10 xr. Ioann Tataru m. agricult. 10 xr. Dela mai multi 42 xr.

Summ'a 16 f. 73 xr. v. a.

Din comun'a Cacov'a

Din Lad'a S. biserici 10 f., Ioann Pincu Parochu 2 f., Petru Bondanu Parochu 2 f., Georgiu Fierke Jepisu 1 f., Petru Ratiu Jude comun. 5 f., IoannuCiomponeriu Jude comun. 2 f.. Miu Iencutiu 1 f., Ioann Opreanu Juratu cercualu 5 f., Rano Opreanu Invetiatoriu 2 f., Alessandru Popoviciu Espeditoriu Pos. 1 f, Timoteiu Miclea Notariu in Cacov'a 5 f., Allois Müller 1 f., Dabensky Carolu Wirt 20 xr. Cost'a Negento epitropu 50 xr. Iacobu Miu 1 f., Rusu Mersi'a econ. 25 xr. Vasiliu Uti'a Docinte 2 f., Iacobu Opreanu econ. 50 xr. Petru Petroviciu econ. 1 f., Iacobu Covaciu econ. 55 econ.

Summ'a 43 f., v. a.

Din Comun'a Uzdinu

Nistoru Onciu Parochu 10 fl., Pavelu Ioanoviciu Parochu Administr. 5 f., Traila Spariosu Maiestru de posta 5 f., Ioanne Papozolu negutiatoriu 2 f., Georgiu Nicoliciu negutiatoriu 1 f., Atanasiu Bisticiu negutiatoriu 2 t., Iulianu Onciu Invatietoriu femeiescu 1 f., Pau Stoi'a Epitropu 1 f., Teodoru Bulicu Epitropu 1 f., Adamu Spariosu economu 1 f., Iovanu Spariosu economu 1 f., Iov'a Davidu economu 1 f., Dimitrie Spariosu economu 1 f., Pau Onciu economu 1 f.,

Din lad'a Sfintei biserici a Uzdinului 22 f.,

Summ'a 55 f., v. a.

Nr. 46—1 **Concursu.**

Devenindu vacante statiunile invetiatoresci din comunele gr. orient. tiitóre de Protopopiatulu II. alu Giójiului de josu:

a) Almasiulu mare, cu unu salariu anualu de 100 fl., v. a. cuartiru sî lemne.

b) Balsi'a, cu unu salariu anuale de 100 fl., cuartiru sî lemne.

c) Csibu, cu unu salariu anuale de 100 f. v. a., cuartiru sî lemne.

d) Mad'a, cu unu salariu anuale de 80 f. cuartiru sî lemne.

e) Gioaju, cu unu salariu anuale de 200 f. v. a., cuartiru sî lemne.

f) Homorodu, cu unu salariu anuale de 120 f., 20 ferdele bucate cuartiru sî lemne.

g) Bozesiu, cu unu salariu anuale de 80 f. v. a., cuartiru sî lemne.

h) Bulbucu, cu unu salariu anuale de 80 f v. a., 20 ferdele grâu, 20 ferdele cucuruzu, cuartiru sî lemne.

i) Curpeni, cu unu salariu anuale de 80 f. v. a., 20 ferdele grâu, 20 ferdele cucuruzu, cuartiru sî lemne.

k) Varmag'a, cu unu salariu anuale de 100 f. v. a., cuartiru sî lemne.

La aceste statiuni invetiatoresci se deschide concursu pânâ la 26 Oct. c. v. Doritorii de a se aplicá la aceste, au a-si asterne cererile sele provediute cu documentele despre destoinici'a loru, pâna la terminulu prefiptu, pre lânga care se cere inca ca se scie sî cantârile bisericesci.

Secarâmbu 20 Septembre 1865.

Sabinu Piso m. p.
Protopopu gr. orient. sî Ins. Distr.

Nr. 41—3 **Concursu.**

Cu provocatiune la publicârile din anii trecuti pentru traducerea lui Tacitu sî Iornandes prin Jurnalele romanesci, fâcute, se scrie din nou unu Concursu, pâna la terminele josu insemnate.

1) pentru traducerea in limb'a româna a scripturiloru lui Tacitu, ce esistu, cumu-su: Agricola, Germani'a Istori'a, sî Anales, pentru care s'au depusu de Domnulu Conte Scarlatu de Rosetti inca in anulu 1862. unu premiu de 100 fl. v. a sî care pâna acum cu interessulu lui s'au suitu la o suma camu de 1200 fl. v. a. sî sporiulu interessului care se va adauge pâna la terminulu escrisu.

2) pentru traducerea in limb'a româna a lui Iornandes care totu de predîsulu Domnu Conte in anulu 1862 s'au premiatu cu 250 fl. v. a. sî care pâna acum cu interessulu lui au formatu o suma la 300 fl. v. a. sî sporiulu interessului care se va adauge pâna la terminulu escrisu.

Traducatorii acestoru clasici se poftescu cá traducerile fâcute, sî anume:

1) a lui Tacitu pâna la ultim'a Septemvre 1868.

2) „ „ Iornandes pâna la ultim'a Septemvre 1866, cu atâtu mai multu, sa le tramita la subscris'a Eforie in modulu usitatu, adeca insotiendu-si manuscrisele de o epistola sigilata, pe acârei convertu, se stea scrisu unu motu óresi-care eara in launtru numele sî locuinti'a concurentului, — câci nesosindu pâna la terminulu aratatu, traducerile opuriloru acelor'a — premiiloru preedîse, Domnulu Premiatoru va da alta destinatiune totu in favórea literaturei.

Manuscrisele incurse se voru apretiui prin o comissiune competinta, iara resultatulu atâtu in privinti'a lui Tacitu, câtu sî a lui Iornandes din preuna cu parérea aprobatóre s'au desaprobatóre a comissiunei se voru aduce prin diuarie la cunoscintia onor. publicu la tempulu seu sî cele premiate voru remané in dispositi'a Domnului Premiatoriu, fâra a mai avea altu ce-va a pretinde traducatoriulu, de câtu premiulu destinatu cu interessulu lui pâna la tempulu premiârei.

Brasiovu in 30 Augustu 1865.

Dela Efori'a scóleloru centrale române de legea gr. orientale.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a ciei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Nru 79. ANULU XIII.

Sabiiu, in 7/19 Octobre 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

☞ La finea articulului nostru in Nrulu precedente, unde se dice: „Cause mari si ponderóse au trebuitu sa fia fostu acele, care au silitu pe Escel. Sea Bar. Siagun'a a respunde negativu, cu privire la obiectu si a observá“— s'au fâcutu gresiéla din partea culegatoriului; de aceea se corege ací si se deplinescu cuvintele remase afara cu „a respunde negativu nu cu privire la obiectu, ci la forma“, ceea ce corespunde si celoru mai susu dise in acelu articlu. Red.

„Pesti Napló“ câtra Românі.

„Incunoscintiârile din partea Ungariei de dincolo de delulu mare nu suntu favoritóre. Cu deosebire scirile unoru foi vieneze suntu de o astfelu de natura, incâtu déca nu s'aru poté dubitá autenticitatea loru, aru dá ocasiune la óre care ingrigiri.

Se dice ca fratii nostri Românі presumtionandu in modulu convocârei dietei din Clusiu, periclitarea drepturiloru loru natiunale nu demultu castigate, se pregatescu cu contra dechiarâri, a câroru un'a urmare aru fi, ca aru negá neconditiunatu si deadreptulu participarea loru la adunarea din Clusiu ce se va tiné in 19 Novembre.

Neavendu incunoscintiâri deadreptulu si credibile despre eventualitatea acést'a, nu potemu scí câtu este adeveratu din sciricirea acést'a.

Pentru aceea dar credemu a ne implini detori'a nóstra de diurnalistu, déca luâmu notitia despre scirea ce s'au ivitu in organele de publicitate, ale celoru de contra opiniune, si déca nu retacemu conditiunatele nóstre reflessiuni asupr'a opiniuniloru acelor'a.

In diet'a din Sabiiu carea s'au adusu in fiintia cu indelaturarea volnica a asiediaminteloru nóstre constitutiunali si legali, elementulu magiaru transsilvanu nu potecá participá fâra de a-si calcá in picióre datoriele sele de patriotu. Dar pentru aceea tóte legile dietei octroiate, care s'au adusu in favórea recunóscerei si garantârei drepturiloru natiunei române, nu numai suntu cu aprobare priimite, ci pelânga acést'a ne-a parutu si reu, ca regimulu, carele prin nisuintiele sele impetrite in centralisatiune, au fostu luatu o positiune cu totulu contraria nóue si interesseloru nóstre, ne-a privatu de ocasiunea frumósa, de a fi potutu incredintiá pre poporulu românu consotiulu nostru despre iubirea nóstra fratiésca ce o avemu câtra densulu.

Dupa noi legile acelea, cari assigura natiunalitatea si drepturile natiunali ale Româniloru, prin diet'a convocata dupa legi si forme constitutiunali, asiá dara nu prin dieta octroiata, nu numai suntu neamenintiate din partene, ci inca credemu, ca fapt'a cea d'antâiu a dietei conchiamande va fi manifest'a si s o l e m n e l 'a recunóscere a aceloru drepturi;

si asiá potemu presupune, fâra de nici o temere de a fi combatuti, ca Românii fatia cu drepturile si favorile ce le-au castigatu pe cale esceptiunala in 1863 cu simpla inlaturarea a natiunei consótie, din mânile persecutoriloru elementului magiaru, si cari pe lânga aceste se parea a purtá colórea unei gratificatiuni, acum— candu ne aflâmu in presér'a adeveratei loru instalâri prin legislatiunea completa a imperiului S. Stefanu, in cartea milenaria a constitutiunei avitice— voru fi bucurosi a privi de ocasiune binevenita acea prevenire, carea nunumai nisuiesce a indreptá gresielele angustietatâtiei din trecutu, dar, carea se grabesce cu iubire fratiésca a fi drépta fatia cu aceiea, cu carii dela castigarea acestei patrii incóce au fostu la bine si la reu si pre carii acum i prochiama de natiune consótia.

In miscârile nóstre politice din anii din urma amu vediutu la fratii Românі, ce e dreptu, aceea in felulu seu unica aretare de neincredere si de certe pentru natiunalitate, ceea ce amu deploratu, cunoscendu insa, séu presupunendu isvorulu acelor'a ne-amu grabitu a le uitá— ce insa nu amu vediutu si esperimentatu la densii, este p o f t 'a c e a c e r b i c ó s a d e o r u p t u r a si s t a r e s e p a r a t i s t i c a, c u c a r e v o r u a c u m a i i n v i n u í.

E dreptu ca ei per ambages au fostu membri provisori ai unei legislatiuni mutilate din unu imperiu mare; dar pótese cu acést'a afirmá ca au incetatu de a mai fi poporu din imperiulu S. Stefanu?

Poterea evenemînteloru póte schimba constitutiunea si form'a regimului, dar patri'a nu o póte schimbá nici odata.

Pamentulu acel'a insa pe care fratii Românі au traitu de unu sîru lungu de seculi si traiescu inca si astadi— este posessiune avitica a corónei magiare.

Pâna atunci asiá dara pâna candu la noi póte legitimitatea comtá la stima, legile si constitutiunea acestei posessiuni voru scutí egalu pe toti locuitorii ei, dar ii va si obligá egalu pe toti.

Aru aretá cine-va minorenitate candu aru pedepsí presentulu pentru faptele de óre candu ale evului mediu pâna la neiertare. In casulu acest'a continentulu nostru s'aru preface intr'unu incvisitoriu, in carele fiacare singuratecu din generatiunea de acum'a aru trebuí sa pórte rola de parâsiu si parâtu.

Nutrimu acea sperantia intemeiata, ca fratii nostri Românі drépt'a neinteresata, carea li se intinde, nu o voru respinge cu neiubire si precum noi asiá si ei se voru grabí cu asemenea incredere si prevenire a folosí ocasiunea obvenienta, carea favoresce acum,

cá nepotii sa indrepte gresielele strabuniloru;

cá cu poteri armonice sa ne luptâmu contr'a seracirei comune;

cá in contielegere sa statorimu mijlócele pentru bunastarea nóstra spirituala si materiala; si

ca in fine — noi cari ne-amu tigoritu atât'a pre lânga bucatur'a cea amara a neinfrâtirei sa gustâmu acum odata si pânea iubirei imprumutate si a contielegerei nóstre interne, pe carea patri'a, acestu idolu alu iubirei nóstre alu toturoru, nu-lu va negá nici odata dreptului muncitoriu.“

Noi din parte-ne asigurâmu pe compatriotii nostri Unguri, ca bucurosu vomu dá uitârei odata pentru totudeun'a secularele loru persecutiuni, cu care ni-au lipsitu nu numai de drepturile, ce ni competau in patri'a comuna, pe carea o au intemeiatu la olalta Românii si Ungurii inainte cu 800 de ani, oi inca ni-au denegatu si drepturile acele, pe care ni le-au datu obstésc'a nóstra mama natur'a.

Compatriotîloru Unguri! pâna acolo va-ti fostu dusu, incâtu a-ti hotâritu de noi fâra noi in dietele vóstre, ca noi Românii in patri'a cea avitica potemu trâí numai pâna la bunaplacerea vóstra!

Déca la aducerea acestoru legi nedrepte, in contr'a natiunei române si a bisericei ei orientale, a-ti câlcatu in picióre dreptulu firescu si acuisitu, ce competá natîunei române, acum intr'adeveru este ór'a cea din urma, ca se indreptati o astfelu de nedreptate mare, si atunci poteti fi siguri, ca déca Românulu cá sclavulu celoru trei natîuni recepte s'au luptatu la olalta cu voi in contr'a dusmanului patriei si pentru sustinerea intregitatei ei, acum cá natîune si religia recepta si egalu indreptâtîta, dar in sensu adeveratu, inca va fi un'a cu voi, ori unde va cere interessulu patriei! Red.)

Românii transsilvani si diet'a din Clusiu.

(Din „Zukunft“.)

Noi nu ne indoimu ca Românii transsilvani, carii precum la 1848 asiá si la 1863 s'au intrepusu cu tóta energi'a pentru unitatea imperiului, voru fi si acum gat'a a urmá intentiuniloru p. n. cari suntu indreptate spre ajungerea unei impacâri pacifice a natiuniloru tranne, asemenea suntemu convinsi, ca Românii transsilvani suntu induplecati de a inaintá caus'a impacârei chiaru si cu sacrificii.

Inse totu omulu binecugetâtoriu va trebuí sa concéda, ca Românii Marelui Principatu nu numai suntu indreptatîti, dar sî obligati câtrá sine insîsi a-si asecurá natîunalitatea. De aceea nici ca va pretinde cine-va, ca ei din acuisitîunea ce si o au castigatu pe cale legala sî bona fide, cu deosebire prin legile dela 26 Octobre 1863 sî 5 Ianuariu 1865, sa jertfésca bateru celu mai micu titulutiu.

Prin legile aceste adeca s'a recunoscutu natîunea româna sî confessiunile ei de egalu indreptatîte cu celelalte trei natîuni sî patru religiuni, asemenea s'a dechiaratu limb'a româna, incâtu privesce intrebuintiarea ei in afacerile oficiale, de egalu indreptatîta cu idiom'a nemtiésca sî magiara.

De óre ce rescriptulu, carele au disolvatu diet'a din 1863 sî au convocatu alt'a nóua la Clusiu, pe Românii tranni, dorere, nu iau liniscitu cu nici unu cuventu atingatoriu de legile comemorate, sî de órece e de temutu, ca din partea magiara nu voru lipsí voci, cari sa dechiare legile aceste de nule, e firescu lucru ca Românii din Marele Principatu mai nainte de tóte au a se asecurá, déca diet'a cea mai deaprópe este invoita séu nu la recunóscerea legiloru sî drepturiloru ce sî le-au cascigatu natiunea româna prin acele legi.

Luându in consideratîune, ca natîunea româna este dejá prin legea mentiunata mai susu, cá atare, inarticulata de a patr'a natîune politica, conformu dreptului de statu istoricu ardelenescu; iara mai departe considerandu sî acea impregiurare ca dupa ideile magiare despre dreptu, ce astadi suntu in valóre, natîunea româna la diet'a ce are sa fia, nu aru poté conlucrá cá natîune ci aru figurá numai sub titululu celu de predilectiune dela 1848 „de celelalte indreptâtîte classe de poporu“; atunci noi slavii, cari cu dreptu tînemu multu la simtiulu natîunalu, nu potemu luá nici decum Româniloru in nume de reu, déca ei voru conditîuná participarea loru la diet'a ce amai de aprópe de la recunóscerea sî inarticulare aceloru dóue legi mentiunate mai susu.

Asemenea amu aflá noi lucru pe deplinu dreptu, candu Românii aru pretinde mai departe, cá diet'a acést'a sa aduca conclusele in privinti'a uniunei cu Ungari'a, nu dupa majoritatea capeteloru, ci dupa natîuni.

Dreptatea sî dreptulu istoricu sprijinescu pretensiunile acestea.

Déca nu se concede, cá Românii cu natîunea loru, carea numerandu 1,200,000 de suflete, forméza majoritatea populatiunei tierei fatia cu cei 500,000 Magiari sî 200,000 Sasi — sa hotârésca prin o majoritate dietala in cestiunea uniunei dupa interessele loru esclusive, atunci aru fi cu multu mai mare nedreptate, candu in dieta li s'aru concede Magiariloru o majoritate mâiestrita dupa capete, sî candu majoritatea româna a populatîunei tierei aru fi predata desarmata concluseloru acelei „majoritâti maiestrite.“ Noi credemu ca nu ne insielâmu déca afirmâmu, ca jace in intentiunile ministeriului Belcredi — sî déca nu in a toturoru membriloru a aceluia-si — cá cestiunea uniunei sa se deslege pre lânga garantarea toturoru interesseloru indreptâtîte, prin compromissiuni reciproce intre natîunalitâtîle Marelui Principatu. O astfelu de deslegare inse ni se pare nóua numai atunci posibila, candu uniunea se va votá in modulu de mai susu dupa natîuni, sî fiindu natîunea româna mai intâiu inarticulata de a patr'a natîune.

Modulu acest'a corespunde sî dreptului de statu istoricu alu Transsilvaniei, care dreptu facù pe natîunile legalu recunoscute factori politici ai legislatîunei, câci e cunoscutu, ca Sasii in dieta totdeun'a au votatu cá natîune, dupa instructîunile universitatei loru natiunale. Se intielege de sine, ca atâtu Românii câtu sî Sasii au unu dreptu vitalu, de a lucrá intr'acolo, cá déca e tocm'a sa fia uniunea, acést'a sa se realiseze numai prelânga garantarea autonomiei legislative sî administrative a Marelui Principatu. Pentrucа altmintrea o absorbtiune a Transsilvaniei de câtra Ungari'a aru fi numai pentru magiari favoritóre cu stricatiunea celoru alte dóue natiunalitâti ale tierei. Acestea tóte asiá suntu de chiare, incâtu nu mai au lipsa de alte argumente. Déca asiadara Magiarii (Ungurii sî Secuii) aru refusá inarticularea desmentîunateloru legi sî votarea dupa natîuni, atunci Românii voru scí limpede, ca unde se afla, sî ce au mai departerte de fâcutu.

Din pârtîle Muresiului in 12 Octobre 1865. Dupacum audîmu locuitorii (Români sî Germani) din Fagetu au tînutu in 9 a l. c. intre sine o consvatuire, din care au resultatu, ca d. Aureliu de Maniu, advocatu publicu in Lugosiu sî fostu in an. 1861 ablegatu alu cercului de alegere Fagetu in diet'a ungurésca, sa se aléga sî tramita sî la diet'a din 186⅝ de ablegatu alu cercului de alegere Fagetu. Resultatulu acest'a s'a telegrafatu numai decâtu candidatutului la Lugosiu, care sosindu a dóu'a dî in Fagetu la banchetulu arangeatu si-au adusu multiamit'a s'a locuitoriloru din Fagetu pentru increderea, cu care acum a dóu'a óra in onoréza.

Iin reinviét'a viétia constitutîunala a tierei nóstre noi casulu acest'a lu inregistrâmu cà celu d'antâiu actu, prin care poporatîunea româna si manifestéza dorinti'a sî vointi'a s'a constitutîunala, sî precum ni pare de o parte bine, ca manifestarea acést'a s'au fâcutu in fratiésca contielegere cu Germanii asiá de alta parte suntemu préfericiti a vedé, cum sî la neromâni si face aceea convictiune locu, cá poporatîunea româna in Ungari'a sî interessele ei natiunale mai bine potu fi representate prin ablegati esîti din sinulu natîunei române. Acestu actu de fratîetate sî dreptate l'au asceptatu Românii dela compatriotii sei sî densulu va contribuí nu putînu la contielegerea fratiésca, care toti o asceptâmu dela diet'a viitóre.

Ni se pare totusi, ca fratii din Fagetu aretandu-si aderinti'a sî increderea s'a in susu aretatulu modu câtra Dlu Maniu n'au luatu nici câtu in consideratiune, ca óre pórta-se sî cei alalti alegatori din cerculu Fagetului cu asemenea aderintia sî incredere câtra persón'a, pe care densii au prochiamat'o de candidatu alu intregului cercu alegatoriu. Designarea acést'a fâra intielegere cu ceialalti alegatori din cerculu Fagetului sémena fórte tare cu impunerea imperativa, sî de acést'a, neconsiderandu la alte inconvenientie, dubie sa se ferésca fratii fagetieni sî in insusi interessulu alegerei candidatului seu. Noi toti cunóscemu activitatea desvoltata de Dlu Maniu in diet'a din 1861, cunóscemu mai departe zelulu sî energi'a cu care densulu in acesti din urma patru ani de provisoriu pe calea petitiunale s'au silitu a folosí natîunei sele sî interesseloru ei, scimu in fine ce-va vorbí sî despre activitatea Dlui Maniu cá deputatu românu la congressulu natiunalu serbescu: pelânga tóte acestea documinte sî arguminte, cari aru rectificá deplinu increderea fratîloru fagetieni compromisa in persón'a candidatului loru, amu fi doritu noi, cei ce ne tînemu asemenea de cerculu alegatoriu alu Fagetului, dar n'amu fostu asiá de norocosi a fi chiamati sî a luá parte la conferinti'a fratîloru fâgetieni, a cunósce principiele care voiesce Dlu Maniu proiectatulu candidatu de ablegatu dietalu, din cerculu nostru de alegere, ale aduce la valóre in diet'a viitore, sî adeca: cum sî ce cugeta dumnealui despre viéti'a constitutiunale dincóci sî dincolo de Lait'a sî ca este cu potintia sustînerea unei'a fâra caderea celeilalte; despre impâcarea dreptului de statu alu Ungariei cu recerintiele moderne ale mare-statului austriacu sî prin urmare despre modulu, in care sî dupa care aru fi sa se pertracteze afacerile comune; despre uniunea Ardélului sî incopcierea Croatîei, Slavoniei cu Ungari'a, sî emolumentele séu daunele resultâtóre din impreunarea acést'a pentru principiulu natîunalu; despre afacerile dinlâuntru ale tierei nóstre sî in specie: despre supremati'a elementului natîunalu magiaru asupr'a celoralalte elemente natîunale nemagiare, despre egal'a indreptâtîre natîunale sî confessiunale, despre modrulu in care egal'a indreptâtîre natîunala s'aru poté mai bine esecutá, despre centralisare séu descentralisare inlauntrulu tierei nóstre, sî in fine despre tóte acelea afaceri, dela care nu numai esistinti'a nóstra cá civi ai statului, ci sî cá natîunalitate indreptuita in statu.

Venirea la Fâgetu sî tînerea banchetului dadeau Dlui Maniu ocasiunea cea mai buna sî binevenita a se dechiará in privinti'a intrebâriloru de susu sî inca sî a altoru ací neatinse. Densulu póte a preferatu a informá privative pre alegâtorii presenti despre intentiunile sele, de órece inse cea mai mare parte a alegâtoriloru sei n'au fostu de fatia la banchetulu din Fagetu, pentru aceea sperâmu, ca candidatulu fratîloru fagetieni se va folosí de antâi'a ocasiune, de a-si descoperí séu in scrisu séu cu gur'a simtiurile sele sî inaintea celoralalti alegatori din cerculu de alegere alu Fagetului, cá sa nu se dica, ca D-nialui pre parerile celoralalti alegatori— afara de a celoru din Fagetu— pune mai putîna valóre, avendu pelânga accea sî detorinti'a a premerge cu esemplu bunu celoralalti candidati de ablegati dietali, cá sa nu ni se intemple, cá in diet'a din 1861 candu o mare parte a ablegatîloru — tramisi de Români la dieta sî fâra cunoscinti'a convinctîuniloru loru politice sî natiunale, asiá dîcendu pe simpl'a onóre ca voru sprigini interessele nóstre natiunali si-au manifestatu activitatea sea intr'o direptiune de totu contraria asteptâriloru tramitietoriloru sei români.

Principatele române unite.

(Continuare sî capetu din nr. 77 sî 78.)

Nu simtu nîci o greutate, pré sânte parinte, a declará pré fericirei vóstre, ca amu priimitu numai cá o esceptiune la regul'a statornicita in trecutu, acésta nóua indatorire ce mi-a impusu tiér'a. Totusi pré fericirea vóstra nu va lipsí a recunósce ca amu usatu cu cea mai mare reserva de drepturile

ce mi s'au transmisu. Archiereii pre cari iamu inaltiatu la scaunele episcopali vacanti, au fostu sî alesi dupa glasuirea canóneloru, din barbatii „doririloru comune.“ distinsi prin pietatea, esperientia sî luminile loru, din barbati pe cari insusi sântulu scaunu ecumenicu, mai nainte de mine, i-a gâsitu vrednici de a fi Episcopi, sî cari, de ani indelungati, pâstoreau turmele bine-cuventatóre, administrandu, in calitate de vicari, diocesele române vacanti.

Au trebuie inca sa adaugu, pré sânte parinte, ca consacratiunea Episcopiloru numiti de mine s'a seversitu dupa tóte formulele sî dupa ritualulu canonicescu alu sântei nóstre biserici? Nu trebuie câtusi de putînu a se indoí pré fericirea vóstra, ca inaltulu cleru alu Romanici este pré adencu petrunsu de sentimentulu datorieloru sele, spre a se poté vre-odata departá dela prescriptiunile sântiloru pârinti ai bisericei.

Pré fericirea vóstra, totu asemene, a combatutu sî dispositiunile legii ce supune pe Episcopi, pentru delicte civili, inaltei curti de Justiti'a a tierei.

Sî in acésta privire, pré sânte parinte, legea româna este absolutu conformu prescriptiuniloru canonice. Sântii parinti cari au provocatu alu 74-le canonu apostolicu, ce tratéza despre delictele comise de câtra Episcopi, n'au lipsitu a cunósce ca legislatiunea in vigóre la acea epoca, in intregimea ei, nu confer'a nici unu privilegiu inaintea legii cetâtiénului investitu de caracterulu preotiescu. Intr'unu cuventu, Episcopii nu incetau a fi cetâtieni, sî, sub acestu titlu, cu totu caracterulu loru episcopale, erau supusi, pentru delictele civili, legiloru civili. Novel'a 83 a imperatului Justinianu nu lasa cea mai mica indoiéla despre acést'a Legislatorulu, candu este vorb'a de delictele eclesiastice, pestratu autoritâtii eclesiastice dreptulu de a le judecá; iara pentru delictele criminali, séu sî numai civili, legislatórele a ordonatu ca ele sa fia deferate judecatorului competinte, adeca autoritâtii civile. Novel'a 124 inca confirma prescriptiunile acestea candu imperatulu si-reservà dreptulu de a tramite, prin decretu, inaintea magistratului civile séu militariu ori-ce actiune civile séu criminale pornita in contr'a unui Episcopu. Autoritatea civile se arata mai multu inca in tóta poterea ei, candu, prin aceeasi novela, Imperatulu ordonà ca ori-ce Episcopu care aru asistá la jocuri séu la ori-ce alte spectacule, va fi desbracatu de darulu preotiescu sî va fi inchisu pentru trei ani intr'o monastire.

Óre in fine, mai amu trebuintia a amintí pré fericirei vóstre ordinile ce dede Justinianu in novel'a 137 guvernatoriloru de provincia in privirea Episcopiloru, cari refusau a se supune edicteloru imperatesci? Trecandu dela acésta epoca indestulu depârtata de noi, la tempurile cele mai apropiate, gâsimu ca acésta traditiune a autoritâtii civile, in materia disciplinara, s'a mântinutu intacta de regulamentele organice ale Moldovei, (Art. 413), sî ale Valachiei (Art. 364). Pré fericirea vóstra, de siguru, cunósceti ce mare parte a luatu la aceste de pe urma acte acelu mai poternicu din tóte guvernamentele ortodoxe.

In vederea dispositîuniloru legislative, emanate dela unu capu de Statu asiá eminente, precum erá imperatulu Justinianu, — sî care cunoscea asiá de bine datoriele cele câtra sânt'a nóstra biserica — in fati'a prescriptiuniloru formali ale regulamenteloru organice, cum s'aru poté sustiné, — cu totu respectulu facu acésta intrebare pré fericirei vóstre, — ca asiu fi violatu legile eclesiastice supunendu pe Episcopi, pentru delicte criminali sî civili, nu jurisdictiuni ordinarie, precum o fâcuse Justinianu, ci jurisdictiunei esceptionale a acelei mai inalte curti de Justitia a Romaniei, compusa de magistrati inamovobili? Cine aru cutezá a dîce, ca acestu tribunalu supremu, astfelu constituitu, nu representa o autoritate asiá de respectabile precum au fostu presidiele provinciali ale imperatoriloru de Byzantiu, séu comissiunile regulamentarie dinaintea conventiunei?

Legea care amu promulgatu la 30 Novembre 1864, pentru a regulá starea monachiloru, nici acea lege n'a potutu castigá binecuventarea pré fericirei vóstre. Dara unde s'aru fi potutu gâsí o organisatiune mai conforma cu spiritulu canóneloru sî alu invetiamenteloru bisericei primitive? Ce voiesce asta lege? Ea tîntesce, mai cu séma, la desradâcinarea ignorantiei sî nenumerateloru abusuri cari s'au incuibatu in monastiri spre scandalulu bisericei. Silitu, amu trebuitu a'mi aduce aminte ca din sinulu clerului monachale se alegu Episcopi, — acei ómeni cari trebuie sa straluce prin pietate sî prin sciintia, cari trebuie sa ecelereze pe concetâtienii loru, nu numai prin luminile loru, dara inca prin esemplulu unei vietie fâra prihana sî placuta lui Domnedieu. Eata de ce amu voitu, pentru binele bisericei, sa mârginescu numerulu sî sa fixezu verst'a calugâriloru sî a maiceloru, pretindiendu dela densii probe de o seriósa vocatiune, impunendu-le munci folositóre instructiunei séu serviciului spitaleloru sî oprindu a intr'a in sântele nóstre locasiuri pe acei'a, séu pe acelea, care nu aru voí a se supune unei vietie de sacrificiu. Imperatorii byzantini, Justinianu sî Leonu mai nainte de mine, edictase mesuri de o asemenea natura. Prin novel'a a 3-a Justinianu reduce numerulu calugâriloru din Constantinopole, dîcendu „ca totu ceea ce trece mesur'a, nu este lucru bunu; „ca, prin urmare, nu trebuie creati atâti clerici, calugâri sî „maice, in câtu biseric'a sa naibe cu ce-i tîné.“ Déca pré fericirea vóstra aru bine-voí sa maî consulte novel'a 5-lea, 133-lea sî altele, ati vedé ca imperatulu legislatoru nu se unesce in tóte cu pré fericirea vóstra asupr'a vârstei sî ordinatîunei calugâriloru sî a maiceloru. In privinti'a acestui punctu, Justinianu apipâie nisce detaliuri pe care ma sfiescu a le atinge. Amu voitu, din contra sa ma tînu câtu se póte mai strictu in cerculu prescriptiuniloru sî alu formeloru canonice. M'amu multiamitu dara a statornicí regule lasendu sinodului dreptulu de a se pronunci'a in tóta suveranitatea asupr'a vocatiunei candidatîloru sî asupr'a calitâtîloru cerute spre a se poté cine-va calugâri. N'amu nici o indoiéla, pré sânte parinte, ca legea din 30 Novembre 1864 va fi o adeverata binefacere pentru cleru sî pentru sânt'a nóstra biserica.

Amu indeplinitu, pré sânte parinte, datori'a ce'mi amu impusu; credu ca amu respunsu la tóte obiectiunile parintesci ale pré fericirei vóstre.

Prin acést'a, n'amu avutu insa intentiunea a formulá o justificatiune pentru actele ce s'au indeplinitu in Romani'a prin vointi'a mea, prin initiativ'a mea sî prin liber'a consimtîre a clerului sî a poporului românu. Amu voitu, cá unu fiiu smeritu alu bisericei, a urmá traditîuniloru bisericesci, informandu pe celu mai betranu sî mai onoratu archipastoriu alu bisericei resaritului, ce spiritu a predominatu la intocmirea sî promulgarea acteloru care, in specialu, privescu orenduielele bisericesci. N'asiu fi potutu dá pré fericirei vóstre o mai pipaita dovéda de respectulu ce pestrezu pentru sântulu scaunu ecumenicu. Dorinti'a cea mai mare atâtu a mea, câtu sî a poporului ce provedinti'a l'au pusu sub umbrirea mea, este, — sa nu ve indoiti nicidecumu despre acést'a, pré sânte parinte, — sî va fi totudeun'a tîntita a mentine biseric'a ortodoxa româna neclintita in legaturile adeveratu canonice cu celelalte biserici, cari, cá sî noi, prefera credinti'a ortodoxa; sî, déca, pe de o parte, sum hotâritu a respinge ori-ce ingerintia anticanonica a veri-cârui sinodu strainu, a veri-cârui biserici straine, séu a veri cârui'a capu de biserica strâina, in afacerile de administratie sî disciplina a bisericei autocefale române, pe de alta parte voiu fi totudeun'a gat'a a priimí ceea ce Domnitorii români, ortodoxi cá sî mine, au priimitu in totudeun'a, aceea cc priimescu sî toti ceialalti suverani ortodoxi, adica de a vedé in pré fericirea vóstra personificatiunea viua acelei unitâti a bisericei, care face glori'a sî târi'a ortodoxiei.

Sfersindu pré sânte parinte, sum datoriu a esprimá pré fericirei vóstre adenc'a mea parere de reu, ca n'amu potutu esecutá pregetulu ce'mi inspirase piós'a afectiune sî deferintia ce datorescu parintelui meu sufletescu; câci, in momentulu in care me dispusemu a deschide calea spre a vení la acele intielegeri fratiesci sî imprumutate, care ne suntu recomendate de dogmele sântei biserici, missiunea archimandritului Cleobule a venitu a paralis'a iutentiunile mele. Nemarginita a fostu durerea mea, sî credu ca pré fericirea vóstra a-ti impartâsît'o. Sum siguru ca ati reprobatu o portare asiá de contraria cugetâriloru sî institutiuniloru parintesci ale sântului scaunu ecumenicu. Credu dara, sî sperau, ca pré fericirea vóstra va gâsí, in inalt'a sea intielepciune, mijloculu celu mai nemeritu spre a pregâtí acésta intielegere care dorescu, cu tóta sinceritatea, a o stabilì conformu cu prescriptiunile canonice, sî nu me indoiescu ca pré fericirea vóstra-mi veti da ocasiune de a poté manifestá cu solenitate sentimentele de veniratiune sî deferintia, - cele datorite de unu fiu respectuosu mumei nóstre biserici din Constantinopole.

Eata, pré fericite parinte ca mi'amu deschisu inim'a destâinuindu cugetârile mele; sî ve declaru inca odata, pré sânte parinte, ca voiu fi credinciosu anticeloru legâturi spirituali ale bisericei, esempleloru de veneratiune sî de deferintia câtra sântulu scaunu ecumenicu, ce miau datu predecesorii mei sî-mi dau inca astadi suveranii ce ocârmuiescu popórele supuse legei ortodoxe. Insa voiescu ca legea ortodoxa româna sa aibe o espressiune legale in Statu sî in biseric'a resariténa, rangului sî acea independintia de care in totudeun'a, s'a bucuratu in fatia cu celelalte biserici ordoxe.

Numai asiá, sî prin acésta strinsa legâtura a bisericei cu statulu, voiu poté cu adjutorulu lui Domnedieu, conducea spre unu bunu sfârsîtu organisatiunea politica ce amu intreprinsu.

Trecutulu ma invatia ca antic'a credintia a nóstra strâmosiésca, precum sî independinti'a bisericei nóstre, in ori-care epoca, a fostu paladiumu celu mai poternicu alu nationalitâtii române.

Rogu dara umilitu pe pré fericirea vóstra, sa binevoiti a acordá benedictiunea vóstra paterna, sântei nóstre biserici ortodoxe române sî a acelui ce se numesce sî este

Pré sânte Parinte, alu pré fericirei Vóstre, smeritu fiu sufletescu. (Urméza semnatur'a M. Sele). „Tr. Car.“

Publicarea

baniloru incursi la fondulu Assoc., cu ocasiunea adunârei gen. a Assoc. tînuta la Abrudu in 28. 29 Augustu 1865.

1. Dela Il. Sea D. Ioanne Cavaleru de Puscariu Capitanulu supr. alu Fogarasiului, tax'a de m. ord. pe $186^4/_5$ 5 f.
2. Dela D. Assessorin Abrudu Dionisiu Tobias tax'a de m. ord. pe an. cur. $186^5/_6$ 5 f.
3. Dela D. Parochu in Juncu Ioann Pauru tax'a de m. ord. nou pe an. c. $186^5/_6$ 5 f.
4. Dela D. Fiscalu in Bai'a de Crisiu Ioane Francu tax'a de m. ord. nou pe an. cur. $186^5/_6$ 5 f.
5. Dela D. Prot. in Blasiu Nicolau Begnescu tax'a de m. ord. rest. pe $186^2/_3$, $186^3/_4$ sî $186^4/_5$ 15 f.
6. Dela D. Vfiscalu—Directoriu in Muresu Osiorheiu Gregoriu de Popu tax'a de m. ord. pe an. $186^4/_5$ 5 f.
7. Dela D. locoteninte c. r. in Alb'a Iuli'a Nicolau Tamasiu tax'a de m. ord. pe an. $186^3/_4$, $186^4/_5$ sî $186^5/_6$ 15 f.
8. Dela D. VComite in Bai'a de Crisiu Amosu Francu tax'a de m. ord. pe an. $186^4/_5$ 5 f.
9. Dela D. Par. inOrestia Demetriu Eli tax'a pe $186^4/_5$ 5 f.
10. Dela D. econ. in Orestia Nicolau Zacharia tax'a de m. ord. nou pe an. $186^5/_6$ 5 f.
11. Dela D. Prot. in Alb'a Iuli'a Augustinu Popu tax'a de m. ord. pe an. $186^4/_5$ (pe $186^3/_4$ se afla in restantia) 5 f.
12. Dela D. negot. in Alb'a Iuli'a Georgiu Stefanutiu tax'a de m. ord. pe an. $186^3/_4$ sî $186^4/_5$ 10 f.
13. Dela D. aurariu in Bucium-Poieni Simeonu Giurc'a tax'a de m. ord. nou pe an. $186^5/_6$ sî pentru diploma 6 f.
14. Dela D. aurariu in Bucium-Poieni Ioann Svic'a tax'a de m. nou pe an. $186^5/_6$ sî pentru diploma 6 f.
15. Dela D. Ioanne Iancu aurariu in Bucium-Poieni tax'a de m. ord. nou pe an. $186^5/_6$ sî pentru diploma 6 f.
16. Dela D. VNotariu in Bai'a de Crisiu Ioanne Cosieru tax'a de m. ord. nou pe an cur. $186^5/_6$ 5 f.
17. Dela D. Georgie Bardosi jun. negot. in Baitia tax'a de m. ord. pe an. $186^4/_5$ 5 f.
18. Dela D. Georgie Bardosi sen. negot. in Baitia tax'a de m. ord. pe an. $186^4/_5$ 5 f.
19. Dela D. Assessoru in Dev'a Lazaru Piposiu tax'a de m. ord. pe an. $186^3/_4$ sî $186^4/_5$ 10 f.
20. Dela. D. proprietariu in Brasiovu Constantinu Iug'a tax'a de m. ord. pe an. $186^4/_5$ sî $186^5/_6$ 10 f.

2F, Dela D. Oficialu de monetaria in Alb'a Iuli'a Victoru Piposiu tax'a de m. ord. pe an. $186^4/_5$ 5 f.

(Totu acestu Domnu pentru museulu Assoc. a daruitu 10 bucati bani vechi de argintu.)

22. Dela D. Fiscalu in Dev'a Ignatiu Rainai tax'a de m. ord. pe an. $186^4/_5$ 5 f.
23. D. Jude cerc. B. Puianu tax'a de m. ord. pe a. $186^4/_5$ 5 f.
24. Dela D. Par. gr. or. in Rosi'a de munte Nicolau Mestecanu tax'a de m. ord. nou pe an. $186^5/_6$ 5 f.
25. Dela D. Parochu gr. or. in Sohodolu Demetriu Necsi'a tax'a de m. ord. nou pe an. cur $186^5/_6$ 5 f.
26. Dela D. Par. gr. cat. in Satu-Fenesiu lânga Clusiu Nicolau Popu tax'a de m. ord. nou pe an. $186^5/_6$ 5 f. (1 # nat.)
27. Dela D. Par. gr. or. in Campeni Michaelu Contesu tax'a de m. ord. nou pe an. cur. $186^5/_6$ 5 f.
28. Dela D. proprietoriu in Abrudu Alessandru Lazaru tax'a de m. ord. pe an. $186^4/_5$ 5 f.
29. Dela D. VComite Dr. Iosefu Hodosiu tax'a pe $186^5/_6$ 5 f.
30. Dela D. Jude cerc. in Criscioru Ladislau Popu tax'a de m. ord. pe an. $186^5/_6$ (pe an. $186^4/_5$ se afla in restantia) 5 f.
31. Dela D. Concipistu la Consiliu de Locotenintia in Ungari'a Ioanne Popu tax'a de m. ord. nou pre an. $186^5/_6$ 5 f.
32. Dela D. advocatu in Halmagyu Ieronimu Mog'a tax'a de membru ord. pe an. $186^5/_6$ 5 f.
33. Dela D. Redactorn in Pest'a Alessandru Romanu tax'a de m. ord. nou pe an. cur $186^5/_6$ 5 f.
34. Dela D. negotiatoriu in Abrudu Dionisiu Balosu tax'a de m. ord. nou pe an. curinte $186^5/_6$ 5 f.
35. Dela D. VNotariu in Abrudu Basiliu Bosiot'a Dembulu tax'a de m. ord. pe an. $186^4/_5$ 5 f.
36. Dela D. Advocatu in Bai'a de Crisiu Dr. Iacobu Brendusianu tax'a de m. ord. pe an. $186^5/_6$ 5 f.
37. D. Propr. Axente Severu tax'a de m. ord. pe an. $186^3/_4$ sî $186^4/_5$ 10 f. (Totu dela acestu D. cameta pentru intardiare 4 f.)
38. Dela D. Senatoru in Alb'a Iuli'a Nicolau Berghianu tax'a de m. ord. pe an. $186^4/_5$ 5 f.
39. Dela D. Simeonu Berghianu pelariu in Alb'a Iuli'a tax'a de m. ord. pe an. $186^4/_5$ 5 f.
40. Dela D. Demetriu Berghianu pelariu in Alb'á Iuli'a tax'a de m. ord. pe an. $186^4/_5$ 5 f.
41. Dela D. Sebastianu Tesl'a speculantu in Alb'a Iuli'a tax'a de m. ord. pe an $186^3/_4$ sî $186^4/_5$ 10 f.
42. Dela D. Samuilu Cirlea macelariu in Alb'a Iuli'a tax'a de m. ord. pe an. $186^3/_4$ sî $186^4/_5$ 10 f.
43. Dela D. Alessandru Nedelcu negotiatoriu in Pest'a tax'a de m. ord. pe an. $186^3/_4$ sî $186^4/_5$ 10 f.
44. Dela D. supr. locot. c. r. in Alb'a Iuli'a Nichit'a Ignath, tax'a de m. ord. pe an. $186^3/_4$ 5 f.
45. Dela D. Paulu Kerekes parochu in Alb'a Iuli'a tax'a pe an. $186^3/_4$ 5 f.
46. Dela D. Georgie Popu propr. in Alb'a Iuli'a tax'a de m. ord. rest. pe an. $186^3/_4$ 5 f.
57. Dela D. Petru Branu propr. in Ciungudu tax'a de m. ord. pe an. $186^3/_4$ sî $186^4/_5$ 10 f.
48. Dela D. Assessoru in Abrudu Basiliu Duc'a tax'a de m: ord. pe an. $186^4/_5$ 5 f
49. Dela d. propr. in Abrudu Nicolau Siulutiu tax'a de m. ord. pe an. $186^4/_5$ sî $186^5/_6$ 10 f.
50. Dela d. Concipistu de advocatura in Fogarasiu Aarone Densiusianu tax'a de m. ord. nou pe an. $186^5/_6$ 5 f.
51. Dela d. prot. in Abrudu Aless. Amosu Tobias tax'a de m. ord. nou pe an. $186^5/_6$ 5 f.
52. Dela d. practic. gub. in Clusiu Iuliu de Bardosi tax'a de m. ord. nou pe an. $186^5/_6$ 5 f.
53. Dela d. advocatu in Sabesiu Dr. Avramu Tincu tax'a de m. ord. pe an. $186^4/_5$ 5 f.
54. Dela d. propriet. in Abrudu Michailu Cocu tax'a de m. ord. nou nou pe an. $186^5/_6$ 5 f.
55. Dela d. propr. in Abrudu Constantinu Cumanu tax'a de m. ord. nou pe an. $186^5/_6$ 5 f.
56. Dela d. Canc. in Bai'a de Crisiu Silviu Bolf'a tax'a de m. ord. pe an. $186^5/_6$ 5 f.
57. Dela d. not. in Bistr'a Dionisiu Darabantu tax'a de m. ord. nou pe an. $186^5/_6$ 5 f.
58. Dela d. Vasilin Bulzu curelaru in Abrudu tax'a de m. ord. nou pe an. $186^4/_5$ sî $186^5/_6$ 10 f.
59. D. Georgiu Visea argasitoriu in Abrudu cu dorinti'a de a se face m. fundatoru a contribuitu 15 f.
60. D. parochu gr. or. in Bucium Georgiu Suciu cá m. ord. nou pe an. $186^5/_6$ 5 f.
61. D. propr. in Abrudu Iosivu Ghionc'a tax'a de m. ord. nou pe an. cur. $186^5/_6$ 5 f.
62. Comun'a româna Campeni pe an. $186^3/_4$ 5 f.
63. Comun'a româna Bertegi'a pe an. $186^5/_6$ 5 f.
64. Comun'a româna Secatura pe an. $186^5/_6$ 5 f.
65. Comun'a româna Albacu pe an. $186^5/_6$ 5 f.
66. Dela d. propr. in Campeni Teodoru Teocu tax'a de m. ord. pe an. $186^4/_5$ 5 f.
67. E. propr. in Campeni Dumitru Palade tax'a de m. ord. pe an $186^4/_5$ 5 f.
68. D. parochu gr. or. in Campeni Vasilie Motor'a tax'a de m. ord. nou pe an. curinte $186^5/_6$ 5 f.
69. D. Basiliu Popu de Harsianu Assessoru in Abrudu tax'a de m. ord. pe an. $186^5/_6$ 5 f.
70. D. Advocatu in Abrudu, Mateiu Nicol'a tax'a de m. ord. pe an. $186^4/_5$ 5 f.
71. D. par. gr. cat. in Campeni Basiliu Popu Stragianu tax'a de m. ord. nou pe an. cur. $186^5/_6$ 5 f.
72. D. Petru Mihaloviciu pelariu in Abrudu tax'a de m. ord. nou pe an. curinte $186^5/_6$ 5 f.
73. D. Advocatu in Beiusiu Partenie Cosm'a tax'a de m. ord. pe an. $186^4/_5$ 5 f.
74. D. VNotariu magistr. in Sabesiu Ioanne Paraschivu tax'a de m. ord. pre an. $186^2/_3$, $186^3/_4$ sî $186^4/_5$ 15 f.

Summ'a totala adunata cu ocasiunea ad. gen. dela Abrudu face —472 fl. v. a. di patru sute siepte dieci sî doi fl. in v. a. dintre cari 1 # in natura sî 1 fl. in argintu.

PUBLICAREA

sumeloru de bani incursi la fondulu Assoc. tranne dupa adunarea gen. dela Abrudu pâna la 4 Sept. 1865.

1) Prin d. adm. prot. sî Col. alu Assoc. in Abrudu Ioanne Galu s'a tramisu la fond. Assoc. 12 f., din cari 10 fl. suntu taxe de m. ord. nou pe an. $186^4/_5$ pentru dd: Augustinu Tatarczi negot. in Rosi'a, sî pentru d. Ioanne Macaveiu negot. din B. Muntasiu sî 2 f. pentru diplome pentru amendoi.

2) Prin d. Col. alu Assoc. in Pest'a Ioanichie Miculescu s'a tramisu la fondulu Assoc. pentru d. negot. Aless. Nedelcu 5 f. cá taxa de m. ord. pe an. $186^5/_6$.

3) Prin d. Prot. alu Hedvigului, Ioanne Mog'a s'a tramesu la cass'a Assoc. 10 f. cá taxa rest. de m. ord. pe an. $186^2/_3$ sî $186^3/_4$ pentru d. negot. in Hedigu Iordache Zacharia.

Sabiiu in 10 Septembre 1865.

Dela Secretariatulu Associatiunei transsilvane române.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tiparitulu tipografiei archidiecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineo'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a sa pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 80. ANULU XIII.

Sabiiu, in 10/22 Octobre 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Conformu Conclusului adusu in siedinti'a Comitetului Associatiunei transsilvane române tînuta in 3 Octobre a. c. §. 61 subscrissulu presidiu int. alu Assoc. se simte indemnatu a poftí prin acést'a si pre acei P. t. DD. membri ai Comitetului Assoc. cari nu se afla cu locuinti'a in Sabiiu, cá sa binevoiésca a luá parte la viitórea siedintia a Comitetului, ce se va tiné in 14 Novembre dupa c. n.

Dela presidiulu inter. alu Assoc. transsilvane.

Sabiiu in 21 Octobre 1865.

Manu, Presiedinte. — I. V. Rusu, Secr. II.

Din viéti'a constitutiunala.

Cetimu prin jurnale despre miscârile care se facu cu ocasiunea alegeriloru de deputati. Déca luâmu a mâna diuariele magiare din patria, aflâmu ca prin comitate suntu designati in cele mai multe locuri candidatii dietali. Asiá la Clusiu e vorb'a de Archiepiscopulu Haynald, Laurentiu Mico, si Cont. Lázár. In comitatulu Clusiului Carolu Zeyk si dupa renuntiarea cont. Eszterhazi, Halmányi si bar. Huszár in favórea lui Iosifu Hosszu (românu), cestu din urma. In Comitatulu Dobocei: Franciscu Ocsvai si Ladisl. Hosszu (românu). La Alb'á- Iuli'a Veszeli; in comit. Albei inf. bar. Stefanu Kemény si Anastasiu Popu (românu) séu bar. Gieza Kemény. In Comitatulu Turdei: Ladisl. Tisza si bar. Carolu Huszár. In Comitatulu Solnocului din lontru: Carolu Torm'a, cont. Alessandru Bethlén si Gabriilu Maniu (românu). In Comitatulu Cetâtiei de balta sa fia pâna acum vorb'a numai de cont. Lupu Bethlénu. In Orasielulu Szék: Ioann Bánfi si Samuelu Felszegi. Din Secuime se dîce ca pentru Scaunulu Muresiului aru fi designati Gavriilu Tolnai, Danila Dosz'a, Samuelu Nagy si Stefanu Redei. In M, Osiorheiu: Alesiu Dosz'a si Adamu Lazár. In Scaunulu Odorheiului: cont. Ioann Bethlénu si bar. Rauber séu Ioann Horváth. In Trei-scaune: Grigoriu Székely si Grig. Turi: se vorbesce de P. Kálnoki, bar. Sztkeresszti, Berde si Domokos pentru Orasielele taxele. In Scaun. Ariesiulu de: Martinu Fehér si Iosifu Zeyk. Din Comitatulu Hunedórei, alu Albei superióre; din Districtele Fagarasiului si Nasendului precum si de pamentulu sasescu nu sciá K. K. din care scótemu acestea cine au sa fia candidatii.

Tóte miscârile cate sa intempla inlauntrulu tierei incâtu suntu cercetate decurgu in linisce.

Altfelu se afla lucrulu in Ungari'a. Acolo se intempla pe a locurea scenele cele mai tragico-comice.

Asiá ne impartasiesce „P. Napló“ ca cu ocasiunea candu au intratu candidatulu Vatiului Dragfy in orasiulu acest'a au fostu intempinatu de unu banderiu de 200 de calareti si de vre-o 150 de care incarcate de ómeni. Acestor'a urmá o massa mare de ómeni cu musici si intre eljenuri neintrerupte. Strat'a pe unde treceá acestu conductu erá decorata cu rami verdi, din ferestri aternau flamuri, covóre si cununi de flori. In apropiarea resiedintiei episcopesci ajunsu, candidatulu fu gramaditu din partea unui numeru insemnatu de dómne cu buchete de flori incâtu nu aveá regazu sa póta cautá pe strada. Candidatulu Dragfy pareá ca serbéza unu triumfu. Dar abiá au pasîtu conductulu inca vre-o câti-va pasi spre Vatiulu micu candu o alta multîme care erá entusiasmata de Br. Hermanu Podmanitzky descarca o plóia de petri asupr'a conductului. Banderiulu s'au retrasu dupa cum i erá mandatu, eara poporulu ce veneá inapoi au priimitu ataculu si de-si in defensiva totusi au respinsu de mai multe ori pe atacatori. Care voru fi fostu urmârile nu scimu, pentruca numai de unulu se vorbesce ca aru fi cadiutu la pamentu fâra de a sci ce-va de sine. In altu locu inse audîmu ca o asemenea festivitate au datu 2 morti si 63 râniti, dintre cari unii in scurtu tempu si-au datu sufletele.

Principiile ce se manifestéza cu ocasiunea acestoru miscâri suntu mai totu unele si aceleasi. Cá sa ne potemu face o caracteristica si in privinti'a acést'a sa amintimu vre-o câte-va programe desvoltate de unii candidati. Asiá Tanarky in Crisiulu mare spune alegâtoriloru sei: ca din natur'a legâturei carea se afla intre Ungari'a si Austri'a, dupa parerea lui suntu comune:

a) Principele, personificatiunea Maiestâtii si a poterei celei mai inalte intre barierile legali; dara legile tiermurite numai suntu de lipsa sa fia comune si drepturile regelui nu potu sa se scurteze fatia cu unu alu treilea fâra vointia natiunei, de aceea concordatulu, care se vede ca tinde a sterge jus placeti alu regelui, nu are valóre pentru Ungari'a;

b) comuna este representarea statului in afara din punctu de vedere diplomaticu si comerciale-politicu

c) comuna e aperarea monarchiei;

d) comune suntu finantiele de lipsa pentru sustînerea celoru pâna ací enumerate.

Totu ce s'aru mai cere a se tractá comunu afara de cele pâna ací aru fi spre vatemarea autonomiei Ungariei.

In comitatulu Abony candidatulu Mariasy desvoltà urmatoriulu programu:

1) Cere restituirea legiloru din 1848; 2) ministeriu responsabilu completu; 3) decisiunea provincieloru si pârtîloru rupte decâtra tiéra pe o cale pacifica si eftina; 4) administratiune independenta a comitateloru; 5) press'a libera netiermurita; 6) Regularea afaceriloru privitóre la orfani si la comune dupa recerintiele tempului si corespundiatóre dreptului individualu; 7) va lucrá pentru imputînarea si drépt'a impartîre a dâriloru; 8) va nisuí la delaturarea contributiunei de ereditate si consumtiune, precum si pentru a justitiei celei scumpe si a monopolului de tabacu; 9) va lucrá pentru stergerea toturoru regalieloru privilegiate; 10) se va straduí pentru infiintiarea de bance de credite in comitate si in tiéra, cá proprietarulu de mijlocu sa nu fia silitu a imprumutá dela usurari; 11) va conlucrá pentru crearea de magazine comitatense pentru strangerea bucateloru pe tempuri de fómete; 12) doresce radicarea institutului de garda natîunala.— Despre causele comune ale monarchiei, despre cestiuni ardiende cum e acea a natîunalitâtîloru nu pomenesce nimic'a.

Cunoscutulu economu natîunalu Trefort in cuventulu seu romane mai numai pe terenulu economiei natîunale, dechiarandu-se pentru comerciu liberu si pentru industria libera.

„Déca nu se voru poté aduce in viétia atari libertâti atunci nici libertatea politica, ori câtu e de stimabila nu va ajutá nimic'a.“— In Comitatulu Zarandului, asemenea in alu Aradului s'au petrecutu siedintiele comiteteloru in linisce si buna intielegere si spre bucuri'a nóstra aflâmu, ca diuariele lauda portarea cea cu tactu si impacâtóre a partideloru atâtu a Comitelui supr. aradanu, Georgiu de Pop'a câtu si a Comit. supr. Zarandénu, Ioann Piposiu.

Revista diuaristica.

„Presse“ cea betrana din Vienn'a se afla fórte frapata de unu articlu alu lui „Pesti Napló“ in care cest'a din urma dîce ca de o f e d e r a t i u n e cu partitele de dincolo de Lait'a deocamdata nu póte fi vorb'a. Afla mai departe cutezatu presupunerea organului lui Deák, care dîce ca Magiarii au mai intâiu a-si descurcá cestiunile loru constitutîunale in intielegere cu monarchulu prin dieta, si vede tendinti'a de a se radicá Magiarii si preste Nemti.

Ceea ce ilustra foculu Pressei si mai bine se cuprinde in urmatórele: „Credu Magiarii cá noi ne vomu asiediá intr'o casa pre carea noi inca nici nu amu vediut'o, si ca noi inca vomu fi gat'a a purtá spessele adaptârei. Déca Deakistii vorbescu asiá atunci ce sa asceptâmu dela Ghiczy, Ivanka si toti ceilalti fanatici pentru uniune personala? Sa vorbimu odata fâra de nici o reserva, ca uniunei personale aru fi

de preferatu chiaru sî total'a independintia a Ungariei. Sa nu-si uite capii partiteloru de dincolo de Lait'a, ca noi apertînemu mai antâiu de natîunea cea mare germana, carea nici odata nu au fostu supusa de nimenea sî carea in desvoltare sî in cultura e cu multu mai inaintata de câtu resaritulu (Europei ? R.) Déca odata unu geniu mantuitoriu va uní bucâtîle cele frânte sî risipite atunci nici noi nu vomu remané dati uitârei, Germani'a va traí totu deun'a. Ungari'a rupta de câtra Germani'a acusi va fi inundata de marea popóreloru slavice. La marginile Boemiei, Moraviei, sî Silesiei inse de siguru se voru frânge valurile acestei'a."

Precum se vede Nemtii de dincolo de Lait'a namai privescu in Magîari p e n a t î u n e a c e a c a v a l e r é s c a cum fâceau mai deunadîle, sî statistii transsilvani din Reichsrath, candu aru incepe a incretî fruntea mai tare contr'a Magiariloru, iara aru mai avea putîna buna trecere.

„Neue Freie Presse" publica unu comentariu la manifestulu sî patent'a din 20 Septembre, pe care l'au notificatu oficiosu Locutiinti'a tirolesa voralbergica comiteteloru de tiéra sî cari pórta semnatur'a lui Coronini. „Debatte" conchide din datulu acestui comentaru, care este asemenea din 20 Septembre, ca acest'a aru fi fostu la publicarea acteloru de mai susu dejá gata, prin urmare pregâtitu sub auspicele regimului. Ce e mai de insemnatu in acelu comentariu, déca elu este autenticu, este, ceea ce privesce continuitatea de dreptu, despre carea se dîce, ca nici de cumu nu se póte incepe cu patent'a din Fauru.

Sî mai insemnatu este Pasagiulu privitoriu la tratarea patentei din Fauru fatia cu Ungari'a sî Croati'a unde se pune alternativ'a: „séu li se publica acelor'a (Ungariei sî Croatîei. Red.) legea (patent'a Red.) cá obligatória sî intr'acést'a aru fi recunóscerea teoriei de perdere (Verwirkungs-Theorie) pe fatia, sî cu ea vatemarea cea mai grea a dreptului legitimu sî constitutîunalu; séu legea acést'a vine cá propusetîune regésca inaintea dieteloru ungaresci sî croate, atunci este obiectu de pertractare sî nu póte fi privita sî de lege generala sî obligatória a imperiului."

Mai mare consternatiune se vede a fi produsu in Pressa nemtiasca de dincolo de Lait'a o epistola a unui publicistu Csengery, adressata alegâtoriloru din Comitatulu Biharului, in care sî organele anti sî filomagiare privescu programulu Deakistiloru.

„N. Fr. Bl." aterna dela acestu programu deslegarea cestiunei: déca Austri'a va poté dobandí unitate morala séu déca Austri'a va trebuí sî de aicea incolo sa fia strînsa cá si-o bute in cercuri de feru, spre a nui cadé dógele sî a se resipí in tóte pârtîle. Epistol'a amintita are cu atâtu mai mare insemnatate cu câtu ca este primita sî publicata de organulu bar. Eötvös („Polit. Het.") sî cu câtu acést'a fóia o recomanda de bas'a pertractâriloru cestiuniloru comune ale imperiului. „Programulu meu dîce Csengery e celu dela 1861 sî parol'a mea 1848. . ." Cause comune ale imperiului recunósce Csengery numai acele ce emanéza din sanctiunea pragmatica. Sî in urm'a urmeloru vine la regimu parlamentariu cu ministeriu responsabilu. Pentru causele acelea ce suntu comune imperiului insa doresce o comissiune, care sa se aléga in totu anulu din dieta pestana sî din Reichsratulu angustu, carea sa pórte dóue protocóle: in limb'a nemtiésca sî magiara. Contrasemnatur'a sa se faca in asemenea lucruri de câtra ministrii ambeloru pârti a monarchiei.

Stabilirea ortografiei romane.

(Din „Reforma".)

Cestiunea stabilirei ortografiei române preocupa fórte multu pe fratii nostri de preste Carpati sî organele loru: noi inca de multu tempu amu cerutu infiintiarea unei societâti literarie cu scopulu de a restabilí unu sistemu de ortografia, sî a face sa incetedie anarchi'a complecta ce esista astadi in limb'a nóstra; ne pare bine ca fratii nostri de preste Carpati au luatu initiatiativ'a sî se ocupa astadi cu mare talentu sî ardóre de acésta cestiune asiá de importanta. Amu dorí cá in acést'a societate sa participe Românii din tóte unghiurile tierei pentru cá astfelu sa potemu ajunge la o unificare complecta fâra de care nu póte esistá omogenitate sî cultura adeverata a limbei, care, impreuna cu religiunea, forméza cei doi stâlpi ai unei natiunalitâti; amu dorí cá sistemulu de ortografia ce se va adoptá de câtra societatea literaria sa póta fi obligatoriu pentru toti Românii, in vorbire cá sî in scriere, in cancelarii cá sî prin scoli, cá sî prin biserici; sî cá sa potemu ajunge la acést'a aru fi bine cá sistemulu adoptatu sa fia priimitu sî de guvernu, cu alte vorbe, sa aiba unu caracteru cá sî oficialu; amu dorí inca cá sistemulu de ortografia ce se va decide, sa fia câtu se póte mai simplu sî mai lamuritu; pentru cá limb'a nu este decâtu unu mijlocu de a esprimá ideile; cu câtu dar acelu mijlocu va fi mai simplu sî mai chiaru, cu atâtu va fi mai bine, cu atâtu studiulu limbei va devení mai lesne; noi desaprobâmu cu deseversîre accle ortografii grele sî complicate, care nu póte servî la nimicu altu decâtu a complicá mecanismulu sî a face mai dificile studiulu limbiloru.

Sa fugimu câtu vomu poté de acele sisteme radicale care nu potu aduce decâtu complicatiune, confusii sî neintielegere; sa ne ferimu de prea multa latinisare a limbei, precum, din nefericire vedemu ca o voiescu unii din reformatorii radicali ai limbei; sa ne servimu cu limb'a mama, cu limb'a latina, cá cu unu mijlocu de a reformá limb'a nóstra fâra insa a adoptá intru tóta ortografi'a ei, fâra a o latinisá, sa imprumutâmu dela latini aceea ce nu avemu, dar sa pastrâmu cu scumpetate ceea ce este propriu sî caracteristicu alu limbei române; sa pastrâmu intru tóte caracterulu propriu alu limbei nóstre cá semnu distinctivu de diferinti'a ce esista intre limb'a latina sî limb'a româna, cu alte cuvinte se ne silimu câtu vomu poté mai multu a ne romanisá, ear nu a ne latinisá; eata pe scurtu opiniunile nóstre in privinti'a ortografiei române; amu tacutu pâna astadi pentru ca amu voitu a vedé mai antâiu ce felu voru proceda fratii nostri de preste Carpati, sî déca voru fi mai fericiti decâtu noi in realisarea unoru idei asiá de utile sî de necesarii.

Acum dar, dupace vedemu ca acésta cestiune s'a imbratîsiatu cu tóta caldur'a sî seriositatea de câtra fratii nostrî transcarpatini, dupa ce vediurâmu societâtile literarii de acolo, sî anume societatea din Aradu, din Transsilvani'a sî din Bucovin'a puindu-se cu totdinadinsulu in capulu acestei opere mantuitóre care va face epoca in istori'a literaturei, crediurâmu de datorie a emite sî noi cate-va opiniuni din parte-ne promitiendu a mai revení asupr'a acestei cestiuni asiá de insemnate.

Sperâmn ca Românii literati voru pretiuí importanti'a, folosulu nemarginitu sî necesitatea unei asemenea reformne, sî se voru grabí a concurá cu totii la realisarea ei; câci numai astfelu sistemulu de ortografia ce se va adoptá, va poté devení generalu sî obligatoriu pentru toti Românii; numai astfelu vomu poté scapá limb'a din l a b i r i n t u l u in care se afla.

Sperâmu inca ca consiliulu generalu alu Instructîunei publice, care functiunéza inca, pe lânga celelalte cestiuni de instructiune publica se va ocupá sî de acésta cestiune care intereséza asiá de multu pe toti Românii in genere, care intereséza limb'a sî literatur'a nóstra, câci starea in care ne aflâmu in acésta privintia, diferitele sisteme ce se intrebuintiéza in scriere, a devenitu o adeverata b a b i l o n i e care nu mai sufere nici o amanare.

G. I. Valentinénu.

S a b i i u 9 Octobre. (Feliurite). Eri s'a inceputu esamenile candidatîloru de professori la gimnasiele luterane. — Universitatea sasésca póte ca va tîné in Septemân'a viitóre siedinti'a publica. Dupa câtu scimu comissiunea de siepte inca nu e gat'a cu operatulu seu. — Septemân'a acést'a amu fostu alarmati de dóue ori de focu, insa fâra a lasá foculu pagube mari in urma-si.— In fondulu regescu s'au inceputu restauratiunile Scaunale. Dupa cum ne asicura „Herm. Ztg." la Miercurea s'au alesu Jude regescu d. Gustavu Wendler, Judetiu scaunalu d. Carolu Hahn sî Assessoru d. Demetriu Macelariu.— Aflâmu dupa „Erd. Het." conspectulu despre nrulu alegatoriloru din Scaun. Sabiului sî adeca dupa cum au fostu la an. 1863. sî cum este astadi. In despart. I. au fostu la 1863, 1295 alegatori dintre cari Sasi 1144 sî Români 151; acum suntu cu totii 524 intre cari 20 Români. In desp. II. au fostu la 1863, 1125 dintre cari 267 Români, acum suntu 454 dintre cari 34 Români. Cetatea Sabiului au avutu preste 1200 acum are 670. —

C l u s i u. Esc. Sea Presied. reg. guvernu cont. cont. Ludovicu Crenneville a plecatu in 17 Oct. st. n. la Viennn'a. —

— Scirea adusa de K. K. in nr. 118 din districtulu Naseudului sî cunoscutu sî publicului nostru din nr.77 alu „T. Rom." sî din parte-ne de atunci inca trassa la indoiéla ce demintiesce oficiósu sî se dechiara de luata din ventu.

D i n C o m i t a t u l u H i n e d ó r e i 1 Octobre 1865. Citirâmu in nr. 73 alu „Tel. Rom." o corespundintia a „Concordiei din Tergulu muresianu 1865. 17 Septembre sub numele Domnului D. M. carele cutéza in publicu a insemná ómenii vrednici de a fi alesi deputati la dieta acolo amintitii barbati de incredere.

Intielegemu insa din isvoru siguru, ca Ilustritatea Sea D. Comite supremu Br. Franciscu de Nopcea au ordonatu: ca intielegendu, precum unii din amploiatii politici romani, cutéza a spune ómeniloru barbatii de incredere, carii aru fi demni de a fi alesi la diet'a f i i t ó r e, sî aflandu-i— sa póta luá mesuri aspre incontr'a acelor'a.

De este acést'a adeveratu, de este acést'a cu potintia, a fi opritu cá cine-va sa nu cutedie in Comit. Hinedórei a-si descoperí parerea s'a, ca cine aru fi demnu de a fi alesu la dieta!— atunci cum au cutezatu Domnulu D. M. in corespun-

dintia a numí pre mai multi barbati demni sî in mai multe Comitate?— Lucru de mirare! candu Ilustr. Sea D. Comite supremu doresce a scí numele acelor'a pre cari i anumesce agitatori, — de-sî, amploiatii nostri politici, fórte putînu si batu capulu cu de acelea. - Cum dara voru sci alegatorii ca pre cine sa aléga?— candu elu sermanulu tieranu este lipsitu de cunóscerea barbatîloru meritati sî de incredere.

Ne vedemu dara constrensi sa nu potemu vorbí de dreptulu nostru. +

Dupa parerea nóstra poporulu trebuie sa cunósca pre bârbatii sei meritati sî de incredere; de alta parte in Comitatulu Hunedórei mai este sî alta inteligintia afara de amplotati, carea va p té dá mâna de ajutoriu poporului fâra de a poté fi invinuita de agitatóre. Red.:

Varietâti sî noutâtide dî.

Nu este de multu de candu Br. Bach carele in cele din urma fu representantele Austriei la curtea papala au trecutu in statulu de odihna séu cum se mai dîce s'a pensiunatu. Unii credeau ca acést'a insemna, ca dîssulu Bar. iara are sa se puna la cârm'a statului sî sa iea frânele absolutistice de nou amâna. Astadi cetimu in „Csas“ asicurarea, ca mentiunatulu baronu aru fi cuprinsu de simtieminte cu multu mai evlavióse sî mai depârtate de sgomotulu lumei. „Csas“ adeca dîce, ca bar. Bach aru avé de cugetu a se face I e s u i t u. Nu se póte scí dáca bar. Bach e in adeveru cuprinsu de asememé simtieminte pie, ori ca „Csas“ e cuprinsu de malitióse sî scornesce asemenea vorbe, un'a inse se dîce ca e adeveratu, adeca, ca bar. Bach s'a re'ntorsu la Rom'a.

(LITERATURA.) I n s c i i n t i a r e: Pentru premiulu de siase galbeni anuntiatu de redactorulu „Familiei“ pentru cea mai buna novela originala pâna la terminulu defiptu (1 Octobre) au concursu urmatórele novele: 1 „Secretulu unei nopti“ novel'a originala moto: „Esemplu celu mai nou arete scriitoriulu; câci— pâna suvenirile trecutului te insufletiescu numai, acést'a te indupleca spre fapte.“— 2 „Mariór'a sî Mariuti'a“ novel'a originala, motto: „Nesun magior dolore che ricordarsi dela tempo felice nella miseria. Dante.“ — 3 „Decebalu“ novel'a originala istorica. Moto: Zamolcse. — 4. „Geniulu lui Stefanu“ novel'a istorica, motto: Troia, Cartago sî Rom'a. — Opurile aceste se voru judecá de câtra o comissiune de trei. Resultatulu se va publicá in lun'a lui Decembre.

(O o m o r i t ó r i a d e s i e r p i.) In Champlitte (depart. Haute-Saone) este o muiere cu numele Boursier, carea prea bine pricepe omorirea sierpiloru. Cá canele de venatu scie sa afle sierpii sî cu órecare fluiditate i atrage afara, candu totu cu acea apa stropesce gur'a deschise a sierpiloru, cari indata ametiescu, apoi i omóra. Ea acum'a e de 45 ani sî se dîce ca in viéti'a s'a a omoritu la vre-o 20,000 sierpi. Dela 11 Iuniu 1865 pâna la 14 Sept. din acelu anu a omoritu 1139 vipere, pentru cari a capetatu cá premiu 284 franci. Dela 1 Maiu pâna in 10 Septembre 1865 a omoritu 3274 vipere, pentru cari eara a priimitu 810 fr. Pentru totu sierpele i se platesce 25 centeni.

(C e l u m a i v e c h i u o p u l i t e r a r i u.) Studintii dela universitatea de Oxford in lun'a lui Novembre voru arangiá o interesanta representare diletanta. Ei voru representá cea mai vechia piesa teatrala: „Sakuntala“ indianiloru, carea totu de odata e sî celu mai vechiu opu literariu, multu mai vechia cá Iliad'a lui Omeru sî S. Scriptura. Acésta tragedia antica a descoperit'o anglesulu Iohnson in Seringatpatnam intre scriptele braminiloru. Dupa traditîunea indianiloru acestu opu fu scrisu de Calidafa pe frundie de arbore inainte de Moise cu vre-o 300 ani. Destulu de caracterizatu e pretiulu acestui opu prin eschiamatîunea lui Goethe: „déca vréu sa dîcu ceva grandiosu, te amintescu pre tine Sakuntala!“

— (B.) Precum ni se scrie din Timisiór'a, acolo in adunarea comitatensa de marti'a trecuta, vrendu maioritatea cea fórte mare de domni, ce representa minoritatea cea fórte mica de poporu, adeca domnii Magiari, ca d. Misics fatia cu Românii, ale câror'a limba ei nu o sciu, sa li faca pre dragomanulu séu talmaciulu, dlu M. cu indignatiune a refusatu acésta pretensiune nedumerita, parasindu numai — decâtu — o adunare a unei representantie de comitatu, carea nu scie limb'a celei mai de frunte poporatiune a comitatului.— Acésta portare a dlui M. ni place. Ea déca a isvoritu din simtiulu seu natiunalu, apoi e calificata de a dovedí, cumca dlu M. incepe a se emancipá — Totu românulu carele prin portarea sea publica tinde a ni sustiné demnitatea natîunala, contribuiesce la eluptarea causei nóstre, sî merita recunoscintia. „Conc.“

Principatele române unite.

— Neodihna mare fâcea in tiéra unu banditu renumitu sî cunoscutu sub numele Radu Anghelu. Nu demultu amu avutu ocasiune a cetí despre crudîmi infricosiate comisse de vestitulu Radu sî totu odata ca este urmaritu. Resultatulu acestei urmâriri ni-lu da „Tromp. Carp.“ in urmatórele:

„Monitoriulu“ de alalteieri ne spune urmatórele:

C o p i a d u p a t e l e g r a m a d - l u i p r e f e c t u d e M u s c e l u câtra d. m i n i s t r u d e i n t e r n e.

„Conformu cu urgintele dispositîuni ce amu luatu, amu tramisu pentru urmarirea sî prinderea banditului Radu Anghelu pe subprefectulu din plaiulu Nucsiór'a, d. C. Ianulescu, sî sub-locot. Ioana Palada, cu plenipotentia de a nu crutiá pe nici unulu dintre presupusi gazde séu complici ai mortului banditu.

„Numitii, prin reusîta, au justificatu increderea ce amu depusu in dloru cu risculu vietiei, dupa cum va veti incredintiá din raportulu ce vi se va supune cu intr'adinsu estafeta. Ultim'a lovitura, din care a picatu banditulu, a fostu data de dorobantiulu, Manole alu lui Marinu Ungurénu, in comun'a Gorganu, plas'a Podgori'a, unde s'a gasitu. Banditulu a desvoltatu unu curagiu sî o potere erculéna in asta lupta démna de admiratu.

„Mortulu banditu s'a depusu la vederea publica.“

Felicitâmu administratîunea ca n'a mai datu ocasiune advocatîloru u m a n i t a r i sa-si desfasiure talentele, spre a dovedí ca Radu Anghelu este omu de omenia, trebuinciosu societâtii; ca n'a mai datu ocasiune tribunaleloru sa balancedie intre aparintie sî intre textulu legei; ca n'a mai datu ocasiune temnitiariloru sa faca scapatu unu asemenea monstru.

Candu faptelele acusa, candu societatea decide, asemeni monstri nu potu fi altfelu judecati de câtu precum a fostu judecatu acést'a de câtra forti'a administrativa.“

Prospectu politicu.

Germani'a cea liniscita incepe a luá o fatia seriósa. In Munich in septemânile trecute au venitu tréb'a la escesse mari. Ans'a data la aceste nu aru poté fi luata tocm'a de unu ce politicu, câci a fostu arestarea unui individu escesivu prin unu gendarmu. Insa acést'a e ce ne face sa credemu ca sî in Bavari'a esista o nâdusiéla politica, carea si a fâcutu de astadata putînu ventu. Dupa ce poporulu uiduindu pe gendarmulu ce-si plinea oficiulu seu, s'au totu immultîtu sî au inceputu a escedá sî sî elu, au trebuitu recuirata militia pentru liniscire. Militi'a insa au fostu fluerata sî risa sî provocârile de liniscire din partei au fostu fâra resultatu. Numai la ivirea guardei comunale s'au imprasciatu toti in tóte pârti, va sa dîca la ivirea aceloru cari suntu concetatienii loru pe carii iubescu sî stima. Eata argumentulu demonstratîune i.

Poporulu au demustratu contr'a regimului sî acest'a precumu citimu acum in dîuarie se vede nevoitu a depune franele guvernului din mâna; cu alte cuvinte in Bavari'a e crisa ministeriala. Nemultiamiri de felulu acest'a audîmu ca domnescu sî in alte state ale Germaniei sî e lucru de multu cunoscutu ca fraternitatea intre militari sî civili nici in Prussi'a nu e infloritóre.

Dîuariele din urma ne facu sa credemu ca dlui de Bismark nu i aru fi succesu mai nimic'a in Biaritz. Intr'aceea acasa in Berlinu inca s'aru fi schimbatu ventulu sî regele Prussiei sa fia acum'a cá nici odata pentru sustînerea aliantiei cu Austri'a.

Din Itali'a aflâmu ca ocupatiunea francesa din Rom'a nu va plecá tocm'a asiá cu pripa dupa cum erá vorb'a. Napoleonu se vede ca nu póte cu un'a cu dóue parasí punctele cele mai insemnate a le Italiei. Póte sa imputîneze trupele sele acolo, dar nu sa le retraga de totu. Altii voru sa scia ca acést'a aru fi o manevra in favórea regimului italianu, fiindu ca tocm'a decurgu alegerile in parlamentu.

La deschiderea parlamentului italianu se dîce ca va fi de fatia sî regele Portugaliei sî Printiulu Napoleonu. Despre celu d'antâiu se scia ca au visitatu pe imp. Napoleonu, pe nasiulu fiiului seu, sî se mai adauge apoi, ca aru fi luatu asupra-sî rolulu de mijlocitoriu intre Pap'a sî socrulu seu regele Italiei.

In urm'a recunóscerei I t a l i e i de câtra S p a n i 'a ministrulu de esterne austriacu au indreptatu nisce note desaprobatóre de acelu actu. Desaprobarea acést'a au fostu fórte reu priimita de curtea din Spani'a. Acum tóte opiniunile se unescu intr'aceea, ca ministrulu austriacu de esterne erá bine sa fia fostu mai cu precautiune.

D i n A n g l i 'a se respandì scirea ca betranulu Lordu Pelmerston aru fi reu bolnavu sî aru fi mare temere ca va morí, câci iau scadiutu de odata poterile in mesura insemnata.

D i n F r a n c i 'a audîmu ca proiectat'a comissiune internatiunala care sa priveghieze sî reguleze starea sanitaria in Orientu, afla totu mai multa priimire. Dupa cele ce scimu ansa au datu la acést'a choler'a din anulu acest'a. Comissiunea sa resiéda in Constantinopolea.

In Sibiri'a rusésca nu demultu s'a descoperitu o conjuratiune, carea nu avé alta de scopu decatu sa se póta face scâpati cei mai insemnati dintre Polonii esilati in Sibiria Mijlócele cu cari erá a se pune in lucrare erau monet'a sunatóre.

Nr. 44—2 **Publicare de Concursu.**

In urmarea si intielessulu conclusului Adunârei generale a Assoc. tranne tînute la Abrudu in 28, 29 Aug. a. c. siedinti'a II. p. XXII subscrissulu Comitetu publica prin acést'a concursu pentru urmatórele stipendii scolastice :

1) Patru stipendii de câte 100 fl. v. a. destinate pentru 4 ascultatori de drepturi ori unde in monarchia.

2) Dóua stipendii de câte 50 fl. v. a. pentru doi scolari din classele gimnasiali superiori. Terminulu se defige la acestu Concursu pre 1 Novembre c. n. a. c.

Aspiratorii la susu numitele stipendii, voru avé pâna la defiptulu terminu a-si asterne la Comitetulu Assoc. tranne, petitiunile sele provediute : a) cu atestatu de botezu. b) cu testimoniu scolasticu despre progressulu in studia, cum si despre portarea morale, in urma c) cu testimoniu demnu de credintia despre lipsirea mijlóceloru materiale spre a poté continuá cursulu invetiatoriloru. *)

Din siedinti'a Comitetului Assoc. tranne române tînuta la Sabiiu in 30 Octobre 1865.

Nr. 45—2 **Publicare de Concursu.**

In urmarea conclusului adusu in siedinti'a II. p. XXII a Adunârei gen. a Assoc. tranne române tînute in 28, 29 Augustu c. n. a. c. la Abrudu, Comitetulu Assoc. tranne, publica prin acést'a Concursu la unu stipendiu de 300 fl. v. a., destinatu pentru unu tineru românu, carele se va consacrá studieloru technice.

Terminulu Concursului se deschide pre 1 Novembre dupa calendariulu nou a. c.

Concurentii la acestu stipendiu au de a-si tramite pâna la susu numitulu terminu la Comitetulu Assoc. tranne resp. concurse provediute si instruite cu tóte documentele necesarie si resp, cu testimoniu bunu de maturitate, cum si cu documentu demnu de tóta credinti'a, despre lips'a de mijlóce. *)

Din siedinti'a Comitetului Assoc. tranne române tînute la Sabiiu in 3 Octobre c. n. 1865

Nr. 42—3 **Concursu.**

Devenindu vacante statiunile invetiatoresci din comunele nele Vidr'a de mediu, Scarisiór'a si Albacu (comun'a bisericésca Arad'a), cari suntu impreunate anume :

a) Vidr'a de mediu cu unu salariu anuale de 200 fl v. a. o gradina mare, cuartiru si lemne.

b) Scarisiór'a cu unu salariu anuale de 200 fl. v. a cuartiru si lemne.

c) Albacu — Comun'a bisericésca Arad'a — cu unu salariu anuate de 200 fl. v. v. cuartiru si lemne.

La cari statiuni invetiatoresci se deschide concursu pâna la 16 Octovre st. v. ; doritorii de a ocupá aceste statiuni invatietoresci pâna la susu numit'a di au a-si asterne concursele sele la subscrisulu, provediute cu documentele :

1) ca suntu de religi'a gr. or.

2) ca au absolvitu gimnasiulu inferioru s'au celu putînu cursulu pedagogicu séu clericalu in institutulu Archidiecesanu.

3) ca sciu cantârile bisericesci,

4) ca au moralitate buna.

Protopresbiteratulu si Inspecteratulu Distr. gr. or. alu Câmpeniloru.

Câmpeni 25 Augustu 1865.

Ioann Patiti'a
Protopopu si Inspectoru district.

Nr. 46—2 **Concursu.**

Devenindu vacante statiunile invetiatoresci din comunele gr. orient. tiitóre de Protopopiatulu II. alu Giójiului de josu :

a) Almasiulu mare, cu unu salariu anualu de 100 fl., v. a. cuartiru si lemne.

b) Balsi'a, cu unu salariu anuale de 100 fl., cuartiru si lemne.

c) Csibu, cu unu salariu anuale de 100 f. v. a., cuartiru si lemne.

d) Mad'a, cu unu salariu anuale de 80 f. cuartiru si lemne.

e) Gioaju, cu unu salariu anuale de 200 f. v. a., cuartiru si lemne.

f) Homorodu, cu unu salariu anuale de 120 f., 20 ferdele bucate cuartiru si lemne.

g) Bozesiu, cu unu salariu anuale de 80 f. v. a., cuartiru si lemne.

h) Bulbucu, cu unu salariu anuale de 80 f v. a, 20 ferdele grâu, 20 ferdele cucuruzu, cuartiru si lemne.

i) Curpeni, cu unu salariu anuale de 80 f. v. a., 20 ferdele grâu, 20 ferdele cucuruzu, cuartiru si lemne.

k) Varmag'a, cu unu salariu anuale de 100 f. v. a., cuartiru si lemne.

La aceste statiuni invetiatoresci se deschide concursu pâna la 26 Oct. c. v. Doritorii de a se aplicá la aceste, au a-si asterne cererile sele provediute cu documentele despre destoinici'a loru, pâna la terminulu prefiptu, pre lânga care se cere inca ca se scie si cantârile bisericesci.

Secarâmbu 20 Septembre 1865.

Sabinu Piso m. p.
Protopopu gr. orient. si Ins. Distr.

Nr. 43—3 **Concursu.**

Devenindu vacante statiunile invatietoresci din Comunele gr. orientale, Protopopiatulu Albei-Iuliei :

a) Cieln'a impreunata cu unu salariu anuale de 100 fl. v. a. 10 ferdele de bucate jumetate grâu, jumetate cucuruzu, 4 stângini lemne de focu, si cuartiru naturale ;

b) Cricâu impreunatu cu unu salariu anuale de 100 fl. v. a. din cass'a comunale, 4 stangini de lemne, si cuartiru naturale ;

c) Stremtiu impreunatu cu unu salariu anuale de 100 fl. v. a. cuartiru liberu, si lemne de focu- pentru ocuparea acestor'a se deschide prin acést'a Concursu pâna la 15 Oct. c. v.

Doritorii de a ocupá vreun'a dintr'acestea statiuni invatietoresci, pâna la susprefipt'a di au a-si asterne cererile sele cu documintele :

1) ca suntu Români de religi'a gr. orientale,

2) ca au absolvatu gimnasiulu inferioru, s'au celu putînu 2 classe gimnasiale, si cursulu pedagogicu, s'au clericalu in institutulu Archidiecesanu in Sabiiu,

3) se produca atestate de consciintie indestulitóre despre limbile patriei,

4) ca sciu cantârile, si tipiculu Bisericescu,

5) ca suntu in privînti'a morale, si politic'a nepatati, si

6) cá casatoriti fiindu, traiescu cu sotiile loru in fric'a lui Dumnedieu.

Cieln'a 6 Septembve 1865.

Grigoriu de Ratiu
Prot. gr. orient. Albei-Iuliei si Inspect.Scol. distr.

Nr. 47—1 **Concursu.**

Devenindu vacante statiunile Invetiatoresci din Comunele gr. orientale in Protopopiatulu Cetatei de piatra si anume :

a) Valeni (Somcutpatacu), impreunate cu unu salariu anuale be 150 fl. v. a. cortelu liberu si 2 stângini lemne.

b) Cârbunariu, cu unu salariu anuale de 200 fl. v. a. cortelu liberu 2 stângini lemne, si grâdina de legumi.

c) Fenatie, cu unu salariu anuale de 130 fl. v. a.

d) Tresti'a cu unu salariu anuale de 105 fl, v. a.

e) Letzki'a cu unu salariu anuale de 100 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá vr'un'a din statiunile invatietoresci, au a se adress'a la subscrisulu pâna in 25 Octobre a. c. s. v. prevediuti cu atestate cuviincióse timbrate si cari sa dovedésca :

1) ca suntu Români de religiunea gr. resariténa ;

2) ca au absolvatu celu putînu 4 classe normale si Cursulu pedagogicu séu clericalu in Institutulu Archidiecesanu la Sabiiu,

3) ca sciu cantârile si tipiculu Bisericescu,

4) politicesce ca suntu cu portare morala.

Fâuresci, 29 Septembre 1865.

Gregorie Ciocasiu Prot. gr. or. alu distr. Cetatei de piétra si Insp. scol. distr.

Anunciu bibliograficu.

In tipografi'a archidiecesana in Sabiiu se afla sub tipariu

CARTE DE CETIRE

PENTRU

Scólele poporale române.

de

Zacharia Boiu.

Pretiulu : nelegata 30 xr. legata bine 40 xr. v. a.

*) Celelalte dîuarie române inca suntu rogate a primí in colónele sele aceste Concurse.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a olei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. éar' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intéia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 81. ANULU XIII.

Sabiiu, in 14/26 Octobre 1865.

Câtra onoratulu publicu alu „Telegr. Rom."

Prin immultîrea datorintieloru oficióse devenindu-mi cu nepotintia redigerea mai departe a acestei foi, vinu prin sîrurile de fatia cu totu respectulu a mi luá adío dela onoratii ei cetitori, sî a le anunciá, ca numerulu de astadi alu „Telegrafului Romanu" este celu din urma, ce ese sub numele meu sî sub responsabilitetea mea.

Incâtu amu potutu satisface datorintieloru celoru grele de diuaristu in cei aprópe trei ani, in cari amu portatu redactîunea, voru judecá cu cumpana drépta cei competinti; mie mi remâne acea convictîune mangaitóre, de carea omulu la ori ce reprivire asupr'a trecutului seu are trebuintia: ca acolo, unde nu mi voru fi ajunsu poterile, mi se va computá sî vointi'a dreptu fapta. Sî cu acésta convictîune rogu pre onoratulu publicu românu, a priimí miculu serviciu, ce nu me retrasei a lu aduce la cerinti'a unoru tempuri sî impregiurâri estraordinarie, cá unu tributu de buna voia depusu cu fiiésca devotîune pe santuariulu natîunei.

Zacharia Boiu.

Instalatiunea Pré Sântiei Sele Eppului Caransebesiului Ioann Popasu

se va serbá in 31 Octobre (12 Novembre) a. c. in fiinti'a de fatia sî sub conducerea a p. n. plenipotentiatului c. r. Comissariu Bar. Benko de Boinik, Generalu Majoru sî Brigadieru alu trupeloru de margine, sî Prea Sântiei Sele Episcopului aradanu Procopiu Ivacicoviciu, cá Mandatariu Archiepiscopescu.

Pentru cá publiculu cetitoriu sa aiba o icóna viia despre festivitatea acést'a de deosebita insemnatate pentru noi Românii gr. or. publicâmu programulu acelei festivitâti in tóta estinderea lui.

Programulu

festivitâtîloru ce au de a se seversí prin Ilustritatea Sea Dlu Generalu-Majoru sî Brigadieru alu trupeloru de margine, Bar. Benko de Boinik ca p. n. plenipotentiatu Comissariu c. r. cu ocasiunea instalatiunei Prea Santiei Sele Episcopului gr. or. românu alu diecesei Caransebesiului Ioanne Popasu, serbande in Caransebesiu in 12 Novembre 1865.

1. In a 11 Novembre 1865 st. n. o deputatiune constatatóre din vreocâtiva protopresbiteri sî mai multi delegati se indrépta spre Saculu, spre a salutá pre Ilustr. Sea D. Comisariu c. r. sî alaturandu-se Inaltu aceluiasi, a lu petrece pâna la Caransebesiu.

2. La marginea Regimentului primesce pre D. Comissariu c. r. unu D. oficieru de stabu dela inclitulu Regimentu alu 13 de margine romano-banatianu, dimpreuna cu Antisti'a comunala sî vre-o câte-va bauderii; iara pe otarulu cetâtii la podulu de feru lu primesce D. Colonelu, Comandantele Regimentului, de Vilecz insotitu de mai multi DD. oficieri de ai Regimentului, Preoti, Deputati; dupa unu scurtu cuventu de bineventare petrecu pre Inaltu acelasi subt sunetulu clopoteloru de la ambele biserici gr. orientale sî alu trescuriloru asiediate in piatia, pâna la cuartirulu destinatu pentru Inaltu acelasi, unde se afla postata o comapania de onóre in parada, cu stégulu sî cu capel'a Regimentului.

3. Instalandulu Episcopu dinpreuna cu clerulu siesi subordinatu, inclitulu Corpu de oficieri alu Comandei militare de aici, oficialii sî representantii comunei de aici, primescu pre c. r. D. Comissariu la pâsirea din trasura sî ilu petrecu pâna la locuinti'a destinata pentru Inaltu acelasi, unde Episcopulu saluta pe D. c. r. Comissariu sî dupa complimentarea reciproca D. c. r. Comissariu se retrage in incâperile sele; iara cei de fatia se depârtéza

4. Dupa urmat'a sosire a c. r. Comissariu, Mandatoriului Archiepiscopescu pré Sânti'a Sea Episcopulu Aradului Procopiu Ivacicoviciu se indrépta la Inaltu acelasi sî se consulta cu D. c. r. Comissariu in privinti'a juramentulu i ce are sa depuna Episcopulu instalandu sî adeca, déca acel'a e conglâsuitoriu cu celu p. in. prescrisu.

5. In diu'a instalârei la 8½ óre inainte de amédi merge sub conducerea Protopresbiterului din Lugosiu Ioann Marcu, o deputatîune la D. c. r. Comissariu, sî roga pre Inaltu acelasi pentru punerea in lucrare a actului instalârei, sî ca spre scopulu acest'a, sa binevoiésca a merge la biseric'a catedrala.

6. D. Comissariu c. r. indata se suie in o trasura de gala cu siése, menita pentru Inaltu acelasi, sî petrecutu de o compania dela incl. Regimentu alu 13 de margine romano-banatianu, de sunetulu clopoteloru sî treascuriloru, merge ductulu pe strat'a capitala spre ca'edrala, inaintea cârei se postéza compani'a sî presentéza inaintea Dlui. c. r. Comissariu.

7. Inaintea catedralei formézá preotîmea spalire sî petrece pre Comissariu in biserica; la intrat'a usiei bisericei insa primesce pre D. Comissariu c. r. Episcopulu in pontificale, dimpreuna cu Mandatariulu Archiepiscopescu sî cu celalaltu cleru sî dupa unu scurtu cuventu de salutare petrece Episcopulu pre c. r. Comissariu la tronulu destinatu pentru Inaltu acelasi.

8. Dupa ce D. Comissariu c. r. au ocupatu tronulu destinatu pentru Inaltu acelasi, iara secretarulu Inaltu aceluiasi locului seu inaintea unei mese mici asiediate deadrépt'a tronului, Dlu c. r. Comissariu cu capulu acoperitu deschide actulu instalatiunei, demandandu cetirea p. n. diplome despre infiintiarea Episcopiei Caransebisiane sî a decretului plenipotentiariu, prin secretariulu seu. Acést'a se intempla apoi sî in limb'a româna prin unu interprete destinatu spre acestu sfersîtu.

9. Dupa cetire D. c. r. Comissariu rostesce o scurta cuventare sî apoi provóca pre instalandulu Episcopu la depunerea juramentului.

10. Spre acestu scopu D. Mandatariu Archiepiscopescu conduce pre Episcopulu instalandu pre Amvonu sî cetindu chiaru sî respiscatu formul'a de juramentu, depune instalandulu D. Episcopu in fati'a bisericei sî presenti'a c. r. Comissariu juramentulu de credintia; compania postata inaintea bisericei inse da atunci salv'a dintâiu. Originalulu dela juramentulu depusu, scrisu de propri'a mâna sî provediutu cu propri'a subscriere a Episcopului instalandu lu preda acest'a D. c. r. Comissariu.

11. Dupa depunerea juramentului ia D. Mandatariu Archiepiscopescu diplom'a episcopésca de confirmatiune subsemnata de Maiestatea Sea p. n. sî o predá D. Comissariu c. r. carele o da secretarului seu spre a o cetí cu voce inalta, apoi se cetesce in traducere fidela in limb'a româna inaintea poporului adunatu in biserica prin interpretele ce afla de a steng'a tronului iara cu voce inalta, la care ocasiune se da a dóu'a salva.

12. Indata urméza cetirea hartiei archiepiscopesci pentru Episcopulu instalatu sî o cuventalare din partea Mandatariului archiepiscopescu câtra d. Episcopu sî câtra poporu, in urm'a cârei Episcopulu sub demonstratiunile de bucuria a le poporului se radica de trei ori de preotîmea subordinata, cu care ocasiune se da a trei'a salva.

13. D. Comissariu c. r. sî Mandatariulu archiepiscopescu conducu pre Eppulu instalatu la tronulu Eppescu, pe care ocupandu-lu priimesce omagiulu preotîmei. Dupa acést'a indreptéza Eppulu instalatu o cuventare câtra D. Comissariu c. r., Mandatariulu archiepiscopescu, cleru sî poporu sî dupa finirea cuventârei, candu se da patr'a salva, se incepe S. Liturgia.

14. Ilustrit. D. Comissariu c. r., dupa finirea S. Liturgii, sub carea se dau trei salve, se duce dinpreuna cu D. Eppu instalatu in acelasi modu serbatorescu, in câre au venitu la biserica, la resiedinti'a episcopésca, unde acelasi subsemna unu

alu doile esemplaru de jurâmentulu depusu cu observarea, ca juramentulu s'a depusu in presenti'a lui, acestu esemplaru se da apoi indata Mandatariului Archiepiscopescu.

15. In fine preda D. Comissariu c. r. unu atestatu scrissu despre seversît'a instalatiune, pre care-lu primesce Mandatariulu Archiepiscopescu, dupa ce apoi Comissariulu c. r. se intórce la locuinti'a sea.

16. La dóue óre dupa amédi se incepe prândiulu, la care Episcopulu instalatu petrece pre c. r. Comissariu.

Caransebesiu in Octobre 1865.

Sabiiu 12 Octobre. Suntemu in placut'a pusetiune de a aduce la cunoscinti'a on. publicu unu nou actu de ingrijire parintiésca din partea Escellentîei Sele Archiepiscopului sî Metropolitului nostru P. Andreiu Baronu de Siagun'a. Aru fi de prisosu a ne face comentatorii actului ce vremu sa-lu facemu cunoscutu, câci acel'a vorbesce insusi, sî asiá nu avemu alta de dîsu din parte-ne, decâtu de o parte sa compatimimu pre mosii sî strămosii nostri, ca nu au potutu fi asiá de norocosi a lasá asemenea suveniri la fiii sî stranepotii loru sî de alta parte sa ne esprimâmu vii'a sî sincer'a dorintia ca Ddieu sa tîna inca la multi ani pre archipastoresculu Parinte spre bucuri'a sî mangaiarea fiiloru sî a fiiloru fiiloru sei sufletesci!

Ne luâmu asiá dara voia de a publicá dupa unu isvoru autenticu mentiunatulu actu in urmatórele :

Esc. Sea Par. Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Br. de Siagun'a impartasiesce acestui Consistoriu :

1) cum Maiestatea Sea Monarchulu nostru constitutîunalu Franciscu Iosifu I. au binevoitu a conchiamá diet'a tierei Ardealului la Sabiiu pe 1 Iuliu 1863 pe bas'a representativa a popóreloru ardelene ;—

2) cum cerculu de alegere a Seliscei au alesu cu unanimitate de deputatulu loru pe Esc. Sea Par. AEppu sî Metropolitu ; —

3) cum laudatu Acelasi au acceptatu acea alegere de deputatu, sî s'au rugatu de Inaltulu Regimu de a lu dispensá de cualitatea de Regalistu la acea dieta ;

4) cum diet'a aceea s'au inceputu la 1 Iuliu 1863, sî s'au continuatu la an. 1864, iar acum Mai. Sea o au desfiintiatu, conchiamandu alta dieta la Clusiu pe 19 Novembre a. c. ;

5) cum dietele pe care le au priimitu Esc. Sea cá deputatulu Seliscei, facu 685 f. sî nu mai multu, câci din caus'a bolnavirei in an. 1864 au potutu luá parte prea putînu la siedintiele dietali ; si in fine

6) cum Escel. Sea pe alegatorii sei de deputatu dietalu iau afidatu, ca multiamirea s'a pentru astfelu de incredere onorifica o va documentá cu aceea, ca diurnele sale de deputatu le inchina pe sém'a fondului scolariu gr. res. din Selisce, sî ca acum este tempulu acel'a, candu apromissiunea acést'a are a pasî in fapta reala, pentruca Diet'a tierei, pentru care cerculu electoralu din Selisce au alesu siesi de deputatu dietalu pe Esc. Sea, s'au disolvatu in urm'a conchiamârei altei diete la Clusiu. —

Mai departe Esc. Sea se dechiara câtra Consistoriu ; cum diurnele sale dietali la an. 1863 au facutu 455 fl., pe carii in acelasi anu la 20 Octobre iau depusu in cas'a de pastrare in Sabiiu sub numele de Fondu scolaru alu Bisericei gr. resaritene din Selisce ; cum diurnele sale dietali la an. 1864 au facutu 230 f. pe cari in acelasi anu la 9 Novembre iau depusu in dîs'a casa de pastrare spre scopulu mai susu amintitu, sî cum asiá dara sum'a apromissa pentru unu fondu scolaru a Bisericei nóstre gr. resar. din Selisce sî depusa la cas'a de pastrare in Sabiiu face 685 f. v. a.

Deci pe bas'a acestoru Esc. Sea presentéza Consistoriului cartea casei de pâstrare din Sabiiu, carea cuprinde sî asigura fondulu acest'a, sî doresce :

a) cá fondulu acest'a scolariu sa remâna neatinsu pâna la 9 Novembre 1964, adeca pe o suta de ani; —

b) ca fondulu acest'a are a remâné la directiunea casei de pestrare din Sabiiu, sî numai atunci sa se mute de acolo intr'alta casa patriotica de pestrare, déca directiunea casei de pestrare din Sabiiu n'aru vrea sa-lu tîna ;

c) cá cartea de elocare a acestui fondu sa se pâstredie la Efori'a Archidiecesana de relegea nóstra gr. resariténa sub supraveghierea urmatoriului Seu legiuitu in scaunulu Archiepiscopiei sî Metropoliei nóstre a Românilor de relegea gr. resariténa din Ardélu sî Ungari'a ; —

d) ca sinodulu parochiei nóstre din Selisce are dreptu sî indatorire a cere informatiune despre starea acestui alu ei fondu scolariu ;

e) cá la anulu Domnului 1964 in a 9-lea Novembre sa se tîna sinodu parochialu la Selisce sub presiedinti'a sî conducerea sucesorelui Esc. Sale in scaunulu Archiepiscopescu sî mitropolitanu, sî cu intrevenirea Protopopului respectivu, sî acolo sa se constatedie sum'a totale a fondului, sî dupa poterile fondului sî cerintiele tempului sa se infiintieze sî sa se amelioreze starea interna sî esterna a scólei.

„Mai departe ca unu amanetu lasu iubitîloru miei Selisceni ca la candidarea de professori sa nu se seduca de vre-o patima sî partinire, ci sa fia curati la inima, necautandu la loculu nascerei recurintelui, ci la procopsél'a lui. De aceea rogu pe succcssorulu meu AEppu sî Metropolitu, cá sa fia cu tóta stricteti'a la denumirea vre-unui candidatu de professoru, câci acésta imprejurare este cardinale la unu institutu, cá professorii sa fia pe câtu barbati invetiati sî maturi, pe atâtu sî religiosi sî iubitori de relegea sî natîunea loru. Celelalte otariri pentru prosperarea acestui fondu sî a institutului lasu in mil'a lui Ddieu, sî in conscientioritatea successorelui sî a fiiloru mei Selisceni. Ddieu cu noi, sî cu ei pentru toti tempii!“

Sabiiu. Precum aflâmu din diuariele magiare din Clusiu Esc. Sea guvernatorele au plecatu la Vienn'a in urm'a unei invitâri. — Despre bar. Iosic'a se asigura ca a calatoritu la Vienn'a pentru trebi private.

— G. C. are din Pest'a urmatórea corespundintia originala datata din 17 Oct. c. n : „Dela Cancelari'a aulica au sositu aici o ordinatiune, in urm'a cârei esecutiunile de contributiune reducu tax'a esecutiunei in comunele dela tiéra la 5 xr. de omu ; comunele care nu platescu peste 100 fl. dare anuala suntu libere de esecutiune. Mesur'a acést'a va face impressiunea cea mai buna in poporu, fiindu acest'a lipsitu cu totulu de bani, sî de siguru va fi primita cu recunoscintia. Aru mai fi de doritu, ca organele finantîale sa observe strictu normele ce suntu de aplicatu la esecutîune. Ca aru fi la loculu seu o instructiune nóua in privinti'a acést'a documentéza unu casu, de a cârui adeveru stâmu buni, unu omu adeca capatà eri aici esecutîunea fâra de a fi capetatu mai nainte admonitiunea sî pentru o restantia cu carea nu elu, ci fiiulu seu erá datoriu.“

Bine aru fi candu amu audî ca sî cancelari'a nóstra aulica au emisu ordinatîuni regulatóre de scóterea contributîunei se intielege cu privintia la seraci'a poporului.

Din Oradea-mare 20/10 1865. Românii din Comitatulu celu mare alu Bihariei, nu potu remâné ne interesati de spiritulu tempului presinte de evenimintele cele politice ale tierei, care din dî ce merge se desvólta, in unu modu cam criticu pentru venitoriulu comunu. Românii din acestu Comitatu, precum toti Românii din monarchia, se afla indatorati a se apucá de asiá felu de mijlóce, prin care s'aru recunósce de o partida sanatósa sî cópta a Comitatului acestui'a — de o natîune fidela câtra Maiestate, patri'a sî originea sea cea stralucita. In astu felu de momente ponderóse, prin conchiamarea dietei tierei — in dîu'a a 5-a l. c. s'au adunatu o conferintia insemnata, constatatoria din inteligenti'a cea adeverata sî patriotica româna a Comitatului Bihoru, spre a se contielege despre tóte acele mesure sî pasi, prin cari s'aru radicá interessele comune sî natîunale la pusetiunea apretiuirei toturoru conlocuitoriloru din Cotulu amintitu. — Cum s'au desvoltatu nisuintiele nóstre in dîu'a susu insemnata sî in intielessulu constitutiunei la a cârui'a folosire suntemu cu totii chiamati ? se vede din urmatórele :

In 4 l. c. se adunara unu numeru frumosu din totu Bihorulu de inteligenti români, la ospetari'a „Pomulu verde“ cari asceptá cu nerâbdare sî placere dîu'a insemnata, intre discursuri modeste petrecendu tempulu pâna câtra mediulu noptiei, de aici se depârtara in cea mai buna sperantia, fia-carele la cortelulu seu.

In dîu'a desemnata se sî infâtiesiara la loculu destinatu intru unu numeru fórte frumosu inteligenti'a Bihariana, intre carea se vedea ici colé sî câte unu sumanariu, la 10 óre diminéti'a atâti'a erau de fatia, câtu nu mai inchapeau in salele consistoriului gr. orient. — Unde totusi se provóca adunatii de Rss. Protopopu oradanu Simeonu Bic'a cá presiedinte alu adunârei, „voiescu in tóte a se supune, ce pretinde modesti'a, maturitatea unei natîuni, sî insemnatatea dîlei?“ la ce se oferira cu totii.

In urmarea acestei dechiaratiuni a adunatiloru se deschisa adunarea prin presiedintele susu numitu cu o cuventare fórte potrivita sî amesurata giurstâriloru presinte, — in care intr'altele aduse inainte D. Pres. „de 17 ani de candu suntemu parte sub absolutismu, parte sub provisoriu, acum nise deschide calea constitutîunala prin pré bunulu nostru monarchu“, la ce erupsera adunatii cu „se traiésca“ câtu cugetai ca nu va se mai incete, — deci, continua mai departe sa ne aratâmu demni sî mâturi de ea, — s. c. l.in urma sî fini vorbirea cu „Se traiésca bunulu nostru Monarchu cu tóta famili'a, inaltulu guvernu, patri'a, anteluptâtorii causei nóstre sî frâtietatea intre popórele colocuitóre.“ Dupa aceste se luà indata la desbatere punctulu I. alu programului conferintiei adeca : Salutarea noului Comite supremu, und' er'a indoiéla ca priimi-va pre toti adunatii in corpore séu se

va alege numai o comissiune Pentru ca se se póta câștigá o convingere in privinti'a acést'a se sî alésa sî tramisésa o deputatiune statatoria din 2 membri, Ioane Gozmanu sî Parteniu Cosm'a. Nu peste multu se reintórsera tramisii cu scirea, imbucuratóre, ca Il. Sea ne va primí pre toti in corpore, dupa amédi la 4 óre.

Dupa acestea, venì la ordinea dîlei alu II punctu, adeca representantii la diet'a fiitóre.— Mai incolo neincapendu in sala, dupa convoire comuna esîramu sub ceriu in curtea consistoriala, unde se continuara desbaterile mai departe. Se provocà adunarea de câtra pres. ca lasane-vomu la desemnarea cercuriloru, ce fu primita unanimu sî se insemnara cercurile urmatóre locuite de maioritatea Românîloru : Beiusiulu , Ceic'a, Jinc'a , Crisiulu repede, Margil'a sî Ugrea.— Dupa aceea se facù intrebare despre candidarea persóneloru alegende de representanti ací durà desbaterea mai multu tempu. D. pres. cu mai multi dintre adunati dîsera sa se amane desemnarea persóneloru pâna la tempulu binevenitu, numai poporulu sa se infórme la alegere de ablegatu de câte unu românu adeveratu, demnu sî capace, ací se facura mai multe vorbe pro sî contr'a, pâna in urma maioritatea devinse sa se desemne sî persónele representante la diet'a fiitóre, unde se sî candidara urmatorii barbati adeca: in cerculu Jinchei veteranulu sî renumitulu nostru advocatu Emanuilu Gozsdu ; Crisiului repede, Ioanne Gozmanu ; in a Margitei modestulu nostru protojude Tom'a Costinu; in a Cechei publicistulu Aless. Romanu ; in aUgrei tenerulu advocatu Ioanne Fasie , candu fu vorb'a despre cerculu Beiusiului se propusa de inteligînti'a cea cópta sî esperta sî NB. de maioritatea adunârei, Petru Pavelu , uniculu meritatu numai pentru acel'a cercu, sî multu suferitoriu pentru binele sî inaintarea causei nóstre române, totusi tinerulu protojude supl. Ioanne Vas neconsiderandu nici voinți'a maioritatei nici meritulu susu mentiunatului D. se obpune sî dechiara, ca sî elu va pasî de candidatu cá representante, partinindulu representantele corpului professoralu din Beiusiu, sî vreo câti-va notari comunali clenti ai DSale, sî asiá la Beiusiu avemu doi candidati de representanti.

Cu aceste se incheià conferinti'a prin respectivulu pres. cu cuvintele sa traiésca Maiestatea Sea Franciscu Iosifu I., bun'a contielegere intre noi sî fratii nostri conlocuitori , ce fu petrecuta de „sa traiésca“ necurmate.

Pe tempulu defiptu, 4 óre dupa média-dî inteligînti'a se adunà in 2 locuri destinate dupa placu, o parte asceptà la comitatu in frunte cu D. Gozmanu; ceialalta porni dela „Pomulu verde“ avendu in frunte pre Rvrd. D. Protop. Oradanu, câtra curtea comitatensa unde convenira la olalta, carea atât'a erá câtu gemea curtea Comitatului de ea, in tempulu defiptu fu condusa de D. Gozmanu la Ilustr. pentru salutare, unde ei tînù o vorbire fórte bine nimerita, la ce respunsa Comitele supremu, ca elu va fi tata justu toturoru locuitoriloru din Comitatulu siesi incredintiatu fâra diferire de natiunalitate sî religiune.

In sér'a dîlei acestei inteligînti'a carea inca remasese in numeru mare se aduna la ospetari'a „Pomulu verde“ la cina natîunala, unde de pre fati'a fia-cârui'a se vedea suridiendu bucuria, aflându-se laolalta asiá mare numeru de frati de unu sânge, petrecandu-se intre tiermurii modestiei sî a cuviintiei.

Aici se aradicara mai multe toaste, pentru Maiestatea Sea, ambii nostri Archiepiscopi — conducatorii causei nóstre, ce, fura priimite cu cea mai mare placere; numai uniculu, ce'lu rostì unu D. tineru , tâietoriu, erá de natura de a face sentatiune rea in adunatii inteligînti, inse fù nebagatu in séma. I. C.

Spre liniscirea cetitoriloru cu privire la candidarea Dlui Petru Pavelu reproducemu din o corespundintia a „Concordiei“ urmatórele :

Dela Beiusiu ve potu scrie ca D. Ioann V a s i u , cu tóte ca avea partita insemnata, inse pentru bunulu pâcii, pentru curmarea impârechieriloru escate sî pentru a se restabilí contielegerea fratiésca intre români au r e n u n c i a t u in favórea Dlui Petru P a a l , astfelu fatia cu candidatulu partitei nóstre natîunali nu e decâtu D. Gerardu V é g h s e ö , câruî'a partita se pare a fi mica, cu tóte ca se facu de câtra unii incercâri de a induplecá o parte a inteligintiei sî a poporului spre a-lu sprijiní, dar nu se crede ca alegâtorii români sî mai alesu intieleginti'a de acole — care pâna acum trecea de un'a dintr'e cele mai insufletîte pentru interessele natîunali — si-va uitá de sine sî va sprijiní pre unulu carele nici candu n'au sprijinitu caus'a nóstra natiunale nici cu vorb'a nici cu fapt'a. (Intieleginti'a rom. din Beiusiu va fi jalus'a de numele ei celu bunu. Red. „Concordiei.“)

V i e n n 'a. Dupa „P. Ll.“ s'aru fi chiamatu prin telegrafu aici, Br. Franc. Kemény din Clusiu sî Consiliarulu de Locotiintî'a din Agram Iancoviciu.— Epircopulu Strossmayer se afla in Vienn'a sî e fórte probabilu ca va fi denumitu de Cancelariu aulicu pentru Croatî'a. Croati nu doresc nimic'a mai multu cá acést'a sî Nemtii aru privi cu multiumire in mesur'a acést'a o manevra in contr'a influintiei celei prea mari a Magiariloru in cercurile cele inalte a le regimului. — "Debatte“ demintiesce o atare combinatiune.

P r a g 'a. Boemii s'au pregâtitu de multu cu o demonstratiune in favórea diplomei Octobriane. Scirile cari le primimu din diiuare antiboemice spunu, ca cetatea Prag'a au fostu in 20 Octobre trei pârti illuminata. Dintre edificiele aristocratiei mai inalte au fostu illuminate, palatele Contelui Czernin, principelui Schwarzenberg sî principesei Colloredo.

Varietâti sî noutâtide dî.

— C o n f e r i n t i a d e d ó m n e. In Lipsi'a s'a tînutu in 16 Octobre cea d'antâiu conferintia consultativa de dómne. Dupa alegerea presidiului s'a discutatu, primitu sî hotaritu; ca numai dómnele au votu decisivu, domnii insa numai consultativu. Totdeodata s'a esprimatu insa sî dorinti'a, cá atari domni cari aru fi contrari acestei idei de conferintia sa nu se frlosésca de cercetarea conferintieloru, spre a si manifestá acolo opusetîunea loru.— Scopulu care se vede din statute aru fi cá sa se intemeeze o reuniune de dómne cu spiritu respandita in tóte pârtile Germaniei, care apoi sa aiba de a inaintá educatiunea de femei. Cochetarea cu persóne principesci se dechiara de necuviincidsa. In privinti'a lucruriloru femeiesci se primesce o resolutiune, care dechiara lucrulu bas'a nóuei societâti, de datori'a sî onórea secsului femeiescu. Conferinti'a afla de lipsa indelaturarea toturoru pedeciloru, cari se opunu lucrului femeiescu. Spre emaniciparea lucrului femeiescu se recomanda intemeierea de associatîuni productive, de scóle de industria pentru fete , de espositîuni industriele din productele lucrului femeiescu sî de cuartire pentru fete (Mädchenherberge.) —

Lord Palmerston.

In nrulu din urma alu acestei foi amu fostu facutu sî noi cunoscutu publicului nostru, in prospectulu politicu, bolnavirea cea grea a Lordului Palmerston ministrului primariu din Angli'a; astadi insa vorbescu tóte diuariele mari politice despre mórtea lui, cá despre unu evenimentu mare politicu.

Pelânga tóta angustimea colóneloru nóstre ne vomu cercá sî noi a aretá prin vre-o cate-va date caus'a acestui sgomotu sî a pune pe cetitori in pusetîunea de a judecá singuri, deca susu numitulu lordu au meritatu din partea lumei politice atât'a atentiune.

Lordulu Palmerston s'a nascutu in 20 Octobre 1784 la Broadlands in comitatulu Hampshire din parinti de o familia vechia. Studiele si le-au facutu la universitatea din Cambridge, dimpreuna cu Byron, Peel sî altii cari demultu nu se mai numera intre cei vii.

In viétia publica lu aflâmu pasindu la 1807 cá representantu alu universitâtiei pomenite in parlamentulu Angliei. Dejá la 1809 ministru de resbelu au contribuitu fórte multu la caderea lui Napoleon I. Cá atare, unu ce de totu raru in istoria, au functiunatu pâna la an. 1829. La 1830 iara lu aflâmu in consiliulu corónei cá secretariu de statu (ministru) in esterne. Actiunile lui diplomatice suntu de ací inainte mai nemtreruptu incoronate de succese, de-sî e de multe ori combatutu sî dechiaratu de unu caracteru insolidu, trecandu dupa impregiurâri dela un'a la ceealalta din cele dóue partide vechi in Angli'a : Tories sî Wigh. Tînt'a lui au fostu totdeun'a radicarea interesseloru patriei sele. De aceea lu vedemu candu amiculu, candu inimiculu unei poteri, dupa cum aceea i se pareá periculósa séu nepericulósa pentru interessele statului englezu. In 1846 d. e. se strica cu Franci'a, cu carea dela caderea stelei ei celei mari au fostu mai multu intimu, din causa ca o temeá de legaturi intime cu Spani'a. In 1847 protestéza contr'a ocupârei Cracoviei. Totu atunci spriginecá revolutiunea in Itali'a sî se grabí a recunósce republic'a francesa; dar pe Ungari'a o lasa in tina. In cestiunea danesa s'a portatu fórte aspru cu corabiele germane; dar totu atunci sub influinti'a lui s'a datu dreptulu celu mai mare de refugiu si de scapare in Angli'a , incâtu mai cu tóte statele continentale erá sa se strice. La 1851 au fostu celu d'antâiu carele au recunoscutu imperialismulu in Franci'a de candu apoi lu vedemu mergendu mai totu mâna in mâna cu discipululu seu Napoleonu III. sub numele cunoscutei aliantie apusene. Energi'a, prudenti'a sî circumspectiunea lui au dominatu spiritele înlauntru sî politic'a in afara, sî de aceea se sî dice despre densulu ca erá unu regentu „neincoronatu.“ Ca au fostu iubitu de cea mai mare parte a poporului englezu, ba chiaru sî de contrarii sei, in sî afara de tiéra, se vede din tóta diuaristic'a; diuaristic'a cea engleza au aparutu in doliu.

Acest'a au fostu dara barbatulu Palmerston , carele cu putîna intrerumpere au fostu mai 60 de ani ministru in Angli'a.

Continuarea consemnârei contribuentiloru cu scopu de a procurá odórele debuincióse sî fundu instructu la nou restaurat'a Episcopia a Caransebesiului — tramisa ddto 29 Augustu 1865.

Dela D. Pavelu Maniu Parochu sî asses. cons. in Lugosiu 3 f., Petru Stefanoviciu cancelistu 5 f., Vincentiu Marcoviciu tâlpariu 2 f., Nicolau Babí econ. 2 f., Miaiu Stanimiroviciu tâlpariu 1 f., Stefanu Ilc'a tâlp. 1 f., George Marianu tâlp. 1 f., Atanasiu Mateiu panduru 1 f., Dimitrie Stoiacoviciu ajut. de adv. 1 f., Ioann Visianu econ. 1 f., George Ghin'a invatietoriu 1 f., Sami Deutsch negutiatoriu 1 f., Nic'a Iancu musicantu 50 xr. Atanasiu Dobreiu cismasiu 50 xr. George Munteanu croitoriu 50 xr. Adamu Rosiu cismasiu 50 xr. Nicolae Cliciovanu econ. 50 xr. Miaiu Tieranu econ. 50 xr. Pantelemonu Calinescu econ. 50 xr. Dimitrie Pei'a econ. 50 xr., Ioann Labontiu cismasiu 50 xr. Dionisiu Ioanoviciu cojocariu 20 xr. Elisabet'a Ruji econ. 50 xr. Mari'a Tieranu econ. 30 xr. Dimitrie Iorg'a 50 xr. Nicolae Murariu cismasiu 20 xr. Constantinu Radu econ. 20 xr. Nocolae Petrescu panduru 30 xr. Panaiotu Pescisianu econ. 40 xr. Masimu Ignea cismasiu 20 xr. Iosifu Ignea cism. 20 xr. George Luc'a siumariu 10 xr. (toti din Lugosiu). George Iptianu Turnulu-Severinu 1 f. 50 xr. Petru Luc'a econ. Lugosiu 40 xr. Ilia Bistescu econ. 10 xr. Teodoru Danciu econ. 20 xr. Mari'a Jurescu econ. 10 xr. Sofi'a Radu 20 xr. An'a Stanimiroviciu economa 20 xr. Ioann Vasiloni econ. 20 xr. Gavriilu Tieranu 10 xr. Ilie Truci econ. 10 xr. Iulian'a Andreiu economa 10 xr. Iacobu Horn econ. 10 xr. Vasile Rosiu econ. 10 xr. Nicolae Cristureanu econ. 10 xr. Ioann Halasu cojocariu 20 xr. George Opr'a cismasiu 20 xr. Iosifu Catinu econ. 10 xr. Ecaterin'a Zbaganu economa 10 xr. Petru Pred'a econ. 20 xr. Ioann Vidrutiu olariu 20 xr. Nicolae Lazerescu econ. 30 xr. Iosifu Stanu econ. 40 xr. Ioann Marcus fauru 20 xr. Ios. Cristureanu econ. 20 xr. Ian'a Ignuti'a econ. 20 xr. George Gher'a mur. 20 xr. Mari'a Iorg'a econ. 40 xr. Samsonu Barbulescu econ. 20 xr. Dimitrie Georgieviciu musicantu in Lugosiu 20 xr. Const. Iorg'a econ. 50 xr. Ionasiu Josanu econ. 20 xr. Busuiocu Popoviciu cismasiu 20 xr. Frantiu Estri barbieru 20 xr. Ecaterin'a Estri barbirésa 10 xr. Vasilie Nicolescu docinte 1 f. Aless. Lupu econ. 40 xr. Iosifu Dragomiru panduru 10 xr. Ilie Peptenariu pand. 10 xr. Ioann Veciu econ. 40 xr. George Bugariu econ. 1 f. Ecater. Stanu econ. 40 xr. Traila Gherg'a econ. 20 xr. Const. Albu econ. 20 xr. George Mateiu mare econ. 20 xr. George Groz'a murariu 40 xr. Nic. Parvu econ. 40 xr. Nic. Birisiu croitoriu 20 xr. Trandafiru Siubariu econ. 50 xr. Ioann Chir'a talpariu 50 xr. Teodoru Vecea panduru 40 xr. George Stalasiu econ. 20 xr. Const. Giur'a cismasiu 40 xr. Dimitrie Biraescu econ. 40 xr. George Braiescu econ. 30 xr. Nic. Andreiu micu econ. 50 xr. Ioann Hentiu econ. 20 xr. Nic. Cadariu econ. 50 xr. Pavelu Istfanescu econ. 40 xr. George Bordusu econ. 10 xr. Ilc'a. Hc'a cismasiu 20 xr. Iosifu Ioanoviciu econ. 10 xr. An'a Ursulescu econ. 20 xr. (toti din Lugosiu.) Const. Tom'a inv. in Silh'a 40 xr. Laz. Dorc'a parochu 60 xr. Nic. Barbulescu jude comunalu 50 xr. George Carbunariu econ. 20 xr. Dim. Cimponeriu econ. 20 xr. Dim. Checea econ. 10 xr. Nicolae Lazaru econ. 10 xr. Tom'a Sutiu 10 xr. Const. Sutiu econ. 10 xr. (toti din Silh'a.) Teodoru Balintu negot. in Cositelu-micu 15 xr. Vincentie Ioticu econ, in Silh'a 10 xr. Nic. Paniovanu 5 xr. Dim. Turcu 10 xr. G. Turcu 8 xr. Nic. Gheti'a 5 xr. Nic. Turcu 10 xr. Eutimiu Hobanu 10 xr. Ioann Neagoe 20 xr. Vasilie Cosiaria 10 xr. Ioann Barbulescu 10 xr. Petru Tincu 10 xr. Nic. Spai'a 20 xr. Const. Jebereanu 10 xr. Ioann Lugosianu 10 xr. Dim. Gheti'a 10 xr. Manoile Receanu 10 xr. (toti economi in Silh'a). (Va urmá.)

Nr. 46—3 **Concursu.**

Devenindu vacante statiunile invetiatoresci din comunele gr. orient. tiitóre de Protopopiatulu II. alu Giójiului de josu:

a) Almasiulu mare, cu unu salariu anualu de 100 fl., v. a. cuartiru sî lemne.

b) Balsi'a, cu unu salariu anuale de 100 fl., cuartiru sî lemne.

c) Csibu, cu unu salariu anuale de 100 f. v. a., cuartiru sî lemne.

d) Mad'a, cu unu salariu anuale de 80 f. cuartiru sî lemne.

e) Gioaju, cu unu salariu anuale de 200 f. v. a., cuartiru sî lemne.

f) Homorodu, cu unu salariu anuale de 120 f., 20 ferdele bucate cuartiru sî lemne.

g) Bozesiu, cu unu salariu anuale de 80 f. v. a., cuartiru sî lemne.

h) Bulbucu, cu unu salariu anuale de 80 f v. a, 20 ferdele grâu, 20 ferdele cucuruzu, cuartiru sî lemne.

i) Curpeni, cu unu salariu anuale de 80 f. v. a., 20 ferdele grâu, 20 ferdele cucuruzu, cuartiru sî lemne.

k) Varmag'a, cu unu salariu anuale de 100 f. v. a., cuartiru sî lemne.

La aceste statiuni invetiatoresci se deschide concursu pânâ la 26 Oct. c. v. Doritorii de a se aplicá la aceste, au a-sî asterne cererile sele provediute cu documentele despre destoinici'a loru, pâna la terminulu prefiptu, pre lânga care se cere inca ca se scie sî cantârile bisericesci.

Secarâmbu 20 Septembre 1865.

Sabinu Piso m. p.
Protopopu gr. orient. sî Ins. Distr.

Nr. 44—3 **Publicare de Concursu.**

In urmarea sî intielessulu conclusului Adunârei generale a Assoc. tranne tînute la Abrudu in 28, 29 Aug. a. c. siedinti'a II. p. XXII subscrissulu Comitetu publica prin acést'a concursu pentru urmatórele stipendii scolastice:

1) Patru stipendii de câte 100 fl. v. a. destinate pentru 4 ascultatori de drepturi ori unde in monarchia.

2) Dóua stipendii de câte 50 fl. v. a. pentru doi scolari din classele gimnasiali superiori. Terminulu se defige la acestu Concursu pre 1 Novembre c. n. a. c.

Aspiratorii la susu numitele stipendii, voru avé pâna la defiptulu terminu a-si asterne la Comitetulu Assoc. tranne, petitiunile sele provediute: a) cu atestatu de botezu. b) cu testimoniu scolasticu despre progressulu in studia, cum sî despre portarea morale, in urma c) cu testimoniu demnu de credintia despre lipsirea mijlóceloru materiale spre a poté continuá cursulu invetiatoriloru. *)

Din siedinti'a Comitetului Assoc. tranne române tînuta la Sabiiu in 30 Octobre 1865.

Nr. 45—3 **Publicare de Concursu.**

In urmarea conclusului adusu in siedinti'a II. p. XXII a Adunârei gen. a Assoc. tranne române tînute in 28, 29 Augustu c. n. a. c. la Abrudu, Comitetulu Assoc. tranne, publica prin acést'a Concursu la unu stipendiu de 300 fl. v. a., destinatu pentru unu tineru românu, carele se va consacrá studieloru technice.

Terminulu Concursului se deschide pre 1 Novembre dupa calendariulu nou a. c.

Concurentii la acestu stipendiu au de a-si tramite pâna la susu numitulu terminu la Comitetulu Assoc. tranne resp. concurse provediute sî instruite cu tóte documentele necesarie sî resp, cu testimoniu bunu de maturitate, cum sî cu documentu demnu de tóta credinti'a, despre lips'a de mijlóce. *)

Din siedinti'a Comitetului Assoc. tranne române tînute la Sabiiu in 3 Octobre c. n. 1865

Nr. 47—2 **Concursu.**

Devenindu vacante statiunile Invetiatoresci din Comunele gr. orientale in Protopopiatulu Cetatei de piatra sî anume:

a) Valeni (Somcutpatacu), impreunate cu unu salariu anuale be 150 fl. v. a. cortelu liberu sî 2 stângini lemne.

b) Cârbunariu, cu unu salariu anuale de 200 fl. v. a. cortelu liberu 2 stângini lemne, sî grâdina de legumi.

c) Fenatie, cu unu salariu anuale de 130 fl. v. a.

d) Tresti'a cu unu salariu anuale de 105 fl, v. a.

e) Letzki'a cu unu salariu anuale de 100 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá vr'un'a din statiunile invatietoresci, au a se adress'a la subscrisulu pâna in 25 Octobre a. c. s. v. prevediuti cu atestate cuviincióse timbrate sî cari sa dovedésca:

1) ca suntu Români de religiunea gr. resariténa;

2) ca au absolvatu celu putînu 4 classe normale sî Cursulu pedagogicu séu clericalu in Institutulu Archidiecesanu la Sabiiu,

3) ca sciu cantârile sî tipiculu Bisericescu,

4) politicesce ca suntu cu portare morala.

Fâuresci, 29 Septembre 1865.

Gregorie Ciocasiu Prot. gr. or. alu distr. Cetatei de piétra sî Insp. scol. distr.

Anunciu bibliograficu.

In tipografi'a archidiecesana in Sabiiu se afla sub tipariu

CARTE DE CETIRE

PENTRU

Scólele poporale române.

de

Zacharia Boiu.

Volumulu 9—10 cóle.

Pretiulu: nelegata 30 xr., legata bine 40 xr. v. a.

Prenumeratiuni se priimescu la autorulu.

*) Celelalte diuarie române inca suntu rogate a priimí in colónele sele aceste Concurse.

Redactoru respundiatoriu **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 82. ANULU XIII.

Sabiiu, in 17/29 Octobre 1865.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman.; joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a noiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Câtra onoratulu publicu alu „Tel. Rom.“

Subscrissulu are onórea a incunosciintiá pe on. publicu cetitoriu alu „Telegrafului Romanu“, ca sórtea de redactorulu acestui diuariu au cadiutu asupra-i, de-sî precum multi voru sci, s'au pregâtitu pentru trépt'a clericala sî pedagogica. Sórtea acést'a subscrissulu nu o aru fi primitu, de nu i s'aru fi datu din atari mâni, cari l'au condusu sî pâna acum spre ajungerea unoru sciintie sî cunoscintie mai inalte. Respundiendu dar la acést'a onorifica confidintia, patrunsu de seriositatea indatoririloru fatia cu natîunea; in fine computandu prea multu la sprijinulu onoratulu publicu alu „Telegrafului Romanu“: pasiesce subscrissulu pre acestu terenu greu de diuaristu, cá redactoru respundiatoriu sî totuodata cá Românu, pestrându-si in scrierile sele libertate, incâtu aceea nu vine in contradîcere cu legea de pressa.

Nicolau Cristea.

Maiestatea Sea c. r. apostolica Preabunulu nostru Imperatu **Franciscu Iosifu I.** s'a induratu prin p. n. sî preagratiós'a decisiune din 16 Augustu a. c. a daruí sum'a de 300 f. v. a. din p. n. Sea casa privata pentru redîdind'a biserica gr. orientala din Ludosiulu Muresiului.

La Situatîunea de fatia.

Suntemu in presér'a deschiderei corpuriloru representative, cari au sa decida in sórtea popóreloru celoru diferite dupa natîunalitâti sî diferite dupa interesse, din intregu cuprinsulu Austriei.

Maiestatea Sea Imperatulu au datu ocasiune popóreloru de a se pronunci'a liberu, dara au presupusu dela tóte popórele, ca se voru folosí cu prudinti'a de acésta ocasiune sî ca popórele voru prevení unele altor'a spre a aflá o resultanda, dupa carea tóte interessele popóreloru sa se complane sî sa se aduca in o armonía cu cele ale statului intregu.

Asupr'a resultandei acestei'a firesce ca acum nu ne potemu pronuntiá, pentruca spre acestu sfersîtu trebuie sa asteptâmu conclussele corpuriloru ce suntu chiamate spre a deslegá aceste cestiuni grele. Ceea ce potemu face este cá sa ne infâtîsiemu inca odata processulu de ferbere, care sa manifestéza in viétia constitutiunala sî de ací sa judece fia cine déca ne apropiâmu séu ne departâmu de intentiunile Maiestatiei Sele.

Privindu mai intâiu in diuaristic'a magiara din apropiarea nóstra aflâmu pre unii pledandu cu argumentele cele mai esorbitante pentru uniunea neconditiunata a tierei unguresci cu tiér'a Transsilvaniei. Déca ne abatemu privirea spre decurgerile afaceriloru din comitetele comitatense, atunci, suntemu siliti a mârturisí, vedemu in multe locuri, ca fratii Magiari in locu de a aratá fatía cu celelalte natîunalitâti, o nisuintia câtra impacare, câtra domolirea grijiloru produse prin nóuele schimbâri, arata o respingere sî angustare chiaru sî in drepturile ce acelea le au. Viéti'a constitutiunala, carea da libertate manifestârei dorintieloru fa cârei pârti sî carea are sa fia combâtuta numai cu poterea argumenteloru constitutiunali e de multe ori nebâgata in séma. Nu potemu dîce, ca jacta est alea, sî de alta parte in interessulu binelui publicu sî a liniscei generale astemptâmu inca sî dela momentele cele din urma, ca trecutulu va fi o lectiune destulu de energica pentru compatrioti sî credemu ca natîunile conlacuitóre sî voru dá tóta silinti'a de a dovedí, ca nu voru sî mai departe a se face tutori nechiamati ai confratîloru loru. In scaunele sasesci inca nu vedemu o miscare mai via sî de aceea nici chtaru presupunerile nu ni le potemu formulá mai chiaru.

Cu bucuria trebuie sa privimu la luptele fratîloru Români din Ungari'a, cari, cu putîne esceptiuni de neintielegeri, sa lupta cu barbatîa pentru caus'a cea drépta. Unu fenomenu de admiratu vedemu la Magiari, cari se grupéza asiá de strinsu in giurulu unui barbatu sî se subordina la disciplin'a lui. Persón'a proverbiala a lui Deak este punctulu magneticu alu Magiariloru sî mai ca potemu dîce, ca intre sî la Magiari nimic'a de insemnatate nu se intempla fâra de a ascultá dintâiu parerea acestui oraculu, care disciplinéza opiniunea publica a Magiariloru pâna in cele mai depârtate tînuturi locuite de ei.

„Puterea Ungariei dîce unu diuariu de Vienn'a, se afla in disciplin'a ei, in subordinarea masseloru sî capiloru de partide sub unu conducatoriu, care si au castigatu prin talentele sî virtutile sele increderea natîunei.“

Totu aceeasi fóia deduce din disciplin'a acést'a puterea cea morala ce insufla Ungari'a tieriloru dincolo de Lait'a, aretandu atâtu pe Nemti câtu sî pe Slavi cá ómeni cu atâtea pareri câti individi.

Slavii, in dîlele din urma au inceputu cu energia mare a miscá tóte petrile spre a nu remané inapoi'a altor'a. Ei pretîndu a fi tractati asemenea cu Ungurii sî pretîndu dela Unguri de a se dedá odata cu idea, ca regatulu Croatiei de esemplu este egalu cu celu ungurescu. Popórele cele mici slavice inca si manifestéza cu totu prilegiulu dorinti'a de a nu mai fi tutorati nici de Nemti nici de Magiari; iara Polonii apeleza energicu contr'a ori cârui panslavismu, fia acel'a rusescu séu austriacu. Nemtii din Boemi'a desapróba tóte intreprinderile natîunale boemice sî se silescu de multeori a le dá colorile cele mai umoristice.

Sî fatia cu tóte acestea vine in fine Press'a cea betrana a completá caracteristic'a situatîunei dascalindu pre popórele negermane din monarchia cu urmatórele:

„Atât'a e siguru, ca Magiarii, precum sî celelalte natiunalitâti in vuetulu loru contr'a centralistiloru, birocratîloru sî Schmerlingianiloru, uita ca déca facu regimului cu nepotintia impreuna-mergerea cu popórele sale, déca la apelulu seu câtra partide primesce cá respunsu unu choru de pretensiuni nearmonice, lu impingu la politic'a unei alternative de urmâri grele. Drumulu viitorului inca e liberu, noi vomu impacarea partiteloru. Nu recun scu insa partitele axiomele desvoltârei nóstre constitutiunali sî nu sciu partitele sa propuna ele o organisatiune, care e de lipsa (pentru ca uniunea personala sî gramadirea dreptu-istorica sub corón'a lui Wenceslau nu e cu potintia), atunci ele suntu de vina déca complanarea nu se póte; atunci nu remane alta de alesu de câtu invocarea principieloru generale omenesci de cultura sî libertate, care nu cunoscu bariere de natiunalitâti sî particularismu de tieri de coróna. Cu partea a dóu'a a alternativei, de siguru incercarea va fi cu succesu.“

Incorporarea Districtului Naseudului la Bucovin'a.

Naseudu in Octobre. Cetindu Românii din Districtulu Naseudului corespundinti'a cea calumniatóre din „K. Közl.“ nr. 118 din 7 Octobre sub rubric'a: Naszod-Vidék Oct. 3 spre a mai domolí indignatîunea escitata, la prim'a vedere, numai de câtu au ascernutu la Siefulu Districtului un'a suplica subscrisa din partea a mai multu de 40 dintre inteligenti, carea suna:

Ilustrissime Domnule Capitanu supremu!

Cu ocasiunea dissolvârei institutului militaru de granitia a regimentului alu II. romanu din Transsilvani'a in anulu 1851 intre altele a remasu nedecisa definitivu sî intrebarea despre dreptulu de proprietate a muntiloru asiá numiti revindecati, aflatori pre teritoriulu acestui Districtu. —

In primavér'a anului 1864 s'a impertasîtu fiacârei comunitâti foste granitiere câte un'a copia vidimata a asiá numitei

decissiuni p. n. sub Nr. aulicu 4617 ex 1863. sî Nr. gub. 2100 ex 1864 sunatóre despre muntii revindicati, carea pentru Districtulu nostru erá provediuta sî cu unu aclusu sub numirea de „principii conducatóre“. Fiindu acést'a cu totulu nefavoritore pentru comunitâtile foste granitiere, representantii comunali numai decâtu au alergatu la Inclitulu oficiolatu districtuale, de unde esoperandu concessiunea necesaria, in 19 Aprile 1864 au tînutu o adunare representatóre, unde precum arata protocolulu acelei adunâri s'a decisu de a se asterne la Maiestatea Sea Imperatulu un'a suplica, prin carea sa se céra: „cá Maiestatea Sea sa se indure a recunóse pe fostii granitieri Nasaudeni de proprietari a toturoru muntiloru sî paduriloru aflatóre preste 100 ani neintreruptu in possessiunea loru pâna in dîu'a de astadi, sî inscrise in urbariele comuneloru pe numele acestor'a, séu bateru se i sustîna in posessiunea acést'a, sî pre pretendentii sei indrepte pe calea legei.“ —

Mai incolo s'a decisu, cá acésta suplica sa se inaintéze prin un'a deputatiune statatóre din 7 persóne, totu atunci s'au insarcinatu unii representanti comunali cu urgint'a compunere a suplicei pe bas'a principieloru statorite de adunare, sî in urma inca totu in 19 Aprile 1864 s'au alesu si cei 7 membri ai deputatîunei.— Tóte acestea se vedu din protocolulu adunârei. Suplic'a numita pre lânga tóta urginti'a lucrului abiá s'a gatatu pâna in finea lui Maiu 1865, candu apoi representantii comunali au revediutu sî subscrisu suplic'a, sî totu odata au cerutu concessiunea dela Inaltulu Guberniu regiu spre a poté tramite un'a deputatiune la Maiestate in susu numit'a causa.— Concessiunea p. n. a sositu in Augustu 1865 sî asiá deputatiunea alésa mai tamandandu cu instruarea suplicei, tandem in 12 Septembre a. c. a plecatu câtra Vienn'a, observandu aici numai atât'a, ca in locu de 7 membri, pentru crutiarea spesseloru au mersu numai 5,— cari tóte s'au intemplatu cu scirea inclitului Presidiu districtuale sî a Inaltului Gubernu regiu. —

Pentru informatiune mai lamurita se alatura ací sub ·//. unu esemplariu a numitei suplici, curea s'au tiparitu in Vienn'a in mai multe esemplare, precum sî un'a copia a vorbirei conducatoriului deputatîunei, cu carea s'a predatu suplic'a la Representantele Muiestatei Sele. —

Decretulu Inaltului Presidiu guberniale cu care se concéde tramiterea deputatîunei, precum sî estrasulu protocolului adunârei din 19 Aprile 1864 le aveti Ilustritatea Vóstra la mâna. —

Din acést'a se vede curatu sî lamuritu tóta istori'a cea adeverata a susu numitei suplici sî deputatîuni. —

In nrulu 118 alu foiei periodice „Kol. Közlöny“ din 7 Octobre 1865 sub rubric'a Kül és belföldi levelezés“ cu datulu „Naszod vidék October 3“ se publica o corespundintia subscrisa de X., prin carea tóta inteligînti'a româna din Districtulu Nasaudului,— carea aru stá numai din amploiati — se incrimină cu cele mai infricosiate crimini, atâtu politici câtu sî ordinari, sî intre altele, cumca suplic'a asternuta Maiestatei Sele prin deputatiunea cea de 5 membri sub conducerea Dlui Prepositu Macedonu Popu aru cuprinde petîtulu, cá:

a) uniunea sa nu se faca, ci

b) Districtulu Naseudului mai bine sa se incorpore la Bucovin'a;

c) sa se reinfiintieze institutulu militariu de granitia, sî in urma cumca caus'a muntiloru revindicati s'a bagatu in suplica numai cá mijlocu de a insielá poporulu, cá sa pórte spessele deputatiunei etc.— cu o vorba acea corespundintia inferá pe tóta inteligînti'a româna din acestu districtu de insielatori ai statului, de jefuitori ai poporului, de tulburatori ai pâcei sî liniscei publice, atîtiatori, vatematori de Maiestate, sî proditori de patria, care fapte tocm'a in tempulu presentu trebuie sa traga dupa sine cele mai aspre pedepse.

Acum vine intrebarea, ca adeverate suntu aceste incriminâri séu ba ?

Noi umilitu subscrisii, pe cari ne atingu in lini'a prima aceste incriminâri, prin scrisórea acést'a nici voimu a afirmá ca suntu adeverate, nici a negá ca dóra nu aru fi adeverate, dara nici prin alta scrisóre séu prin foile publice inca sa nu ascepte dela noi cineva vr'o desvinovatîre, séu demintire a numitei corespundintie impertinente sî infame, scrisa nu de unu elég komoly levele-zönk, dar de unu fexhominum, câci cine va vre ne va crede vorbeloru nóstre, iara cine nu, nu, sî noi totu amu remané notati de infideli, proditori de patria, turburatori de pace, atîtiatori de poporu, lotri, furi, insielatori, jafuitori etc,— precum ne cunósce corespondintele,— ci calea pe carea vremu noi cá sa se constateze, séu adeverulu, séu neadeverulu acestoru incriminâri, este acea cale, pe carea o prescrie legea spre purificare, sî inaintea câreia noi de siguru nu vomu tremurá, fâra póte Domnulu corespondinte cu pré intieleptulu Domnu redactoru respondiatoriu.

Deci noi, cari de a dreptulu suntemu atacati atâtu in numele nostru, câtu sî acelei lalte inteligintie române din Districtu, carea nu a apucatu a vení la cunoscinii'a incriminâriloru precum sî in numele toturoru celoru ce iubescu adeverulu, pacea, liniscea sî bunaintielegerea intre fiii unei patrii, ne rogâmu prin acést'a cu tóta supunerea cuviinciósa, cá Ilustritatea Vóstra sa binevoiti a aduce acésta scrisóre la cunoscinti'a Inaltului Presidiu regiu guberniale, inaintandu-ne totodata sî acea pré umilita cerere a nóstra, cá Inaltulu Presidiu guberniale cá unicului organu chiamatu spre sustînerea ordinei bune, a liniscei sî pâcei publice in patria, sa se indure a exmite in fati'a locului din sinulu seu câtu mai curendu un'a comissiune investigatóre in contr'a nóstra, pe spesele celoru vinovati care se constatéze cele aretate in corespundinti'a numita, si apoi sa fimu tractati asiá precum prescrie legea pentru atari criminali,— séu constatandu-se neadeverulu incriminâriloru, apoi acei'a— câror'a le place a calumniá bunaintielegerea, sî a inversiuná natiunalitâtîle un'a asupr'a altei'a inca tocm'a atunci, candu Maiestatea Sea face insusi incercarea de a le impacá— sa fia asemenea trasi nu sub legea pressei, ci sub legea criminala.

In urma ne rogâmu, cá Inaltulu Presidiu guberniale, sa se indure a ordiná, câtu acésta scrisóre in interesulu liniscirei natiunalitâtîloru, cari precum se vede din foile publice s'au turburatu prin acésta corespundintia, sa se publice in traducere magiara, care o sî alaturâmu ·//. totu in fói'a periodica „Kol. Közlöny“.

Deci sperâmu ca cererile nóstre, cari au de scopu numai liniscea publica sî bunaintielegere intre fiii patriei, se voru implini de siguru sî câtu mai curendu, séu in casu candu cereriloru acestor'a nu ni s'aru dá locu, apoi rogandu-ne cá resolutiunea in totu casulu se ni se impartasiésca câtu mai curendu, cá noi sa ne potemu asterne cererea dea dreptulu la Maiestatea Sea prea bunulu nostru Monarchu sî Mare Principe.

Cu tóta reverinti'a suntemu

Ai Ilustritatei Vóstre.

Naseudu, 14 Octobre 1865.

(Urméza subscrierile a vre-o 40 insi.

Varietâti sî noutâti de dî.

— Lui „Gr. Tagespost“ i se scrie din Vieun'a ca monopolulu de tabacu in form'a care se afla acum nu mai are multe dîle. Regi'a tabacului se va modificá astfeliu, incâtu fâra de a se mai monopolisá industri'a sî negotiulu de tabacu totusi sa asigure statului venitulu ce in are dela tabacu.

— Prin decretu domnescu s'a deschisu (in Romani'a) ministrului de resboiu unu creditu estra ordinariu pentru crearea unei versatóric de tunuri sî pentru intocmirea unei lucratórie pentru construirea de nâi.

Principatele române unite.

Cetimu in dîuariulu francesu din Bucuresci, „La Voix de la Roumanie“, de sub directiunea Dlui Marsilac:

O corespundintia tramisa din Constantinopole „Independintiei Belgice“ sî publicata de acestu dîuariu in numerulu seu dela 5 Octobre, vorbesce de o depesia a Dlui Drouyn de Lhuys, relativa la situatîunea presinta a Principateloru Unite, sî sa cérca a face sa se créda ca acésta depesia aru contînea unu blamu in adress'a Printiului Cuz'a sî avertismente severe in privinti'a conduitei ce guvernulu românu aru trebuí sa tîna de acum inainte in presenti'a dificultâtîloru situatîunei. Corespundintele „Independintiei“ nu este asiá de bine informatu, precum se crede. Atitudinea guvervului francesu in privinti'a guvernului românu este depar e de a aveá caracterulu desafectuosu ce i se atribuie. Putemu sa afirmâmu, din contra, ca nici odata guvernulu imperatorelui nu a-fostu mai simpaticu causei natiunalitâtiei române sî principiului u n i r e i, representatu de Principele Cuz'a. Franci'a scie fórte bine ceea ce aru resultá, déca inamicii principelui aru triumfá. Totulu aru catá sa se reincépa intr'o cestiune pentru care Franci'a si-a versatu aurulu sî sangele ei in campiele Crimei. Totulu aru recadé intr'o incertitudine din care sa se sustraga cu ori ce pretiu cestiunea orientului.

Sa fia ori cine incredintiatu ca nici Franci'a nici aliatii ei nu voru permite nici odata turburâri care aru poté sa compromita prin contr'a-lovitura paceá Europei. Cestiunea rómâna este astadi o cestiune européna. Ori ce intriga care aru tinde a o complicá, va fi cu deseversîre respinsa. Ori ce sperantia intemeiata pe conjecturi false câtu sa dispara sî sa faca locu acelei convictîuni serióse ca Europ'a are nevoie de pace sî ca nu are nici decum. pofta a se aruncá de buna voia in aventurile necunoscutului, pentru a face placere câtoru-va ambitiosi.

Scrisóre adressata de Fuad Pasi'a I. Sale Domnitorului Cuz'a, relativa la evenimentele din 4/15 Augustu sî publicata

de mai multe diuarie ale Europei, a produsu in Romani'a o impresiune fórte suparatóre. Press'a locala, fâra esceptiune de partite, a fostu de acordu a blamá in termini destulu de energici unu actu care aru poté sa marésca dificultâtîle situatîunei, incuragiandu pe inamicii ordinei stabilite. Simtiamentulu natiunale alu Românîloru este ranitu pentru o lectiune celu putînu inutila. Prestigiulu autoritâtii s'aru micsiorá déca in scrisórea marelui visiru nu aru vedé cine-va decâtu o opiniune individuala. Precum amu dîsu mai susu, aliatii Portii intielegu intr'altu felu situatîunea, sî departe de a voi cá sa altereze forti'a puterei legale, nu au alta preocupare decâtu a o consolidá printr'unu sprijinu, seriosu sî eficace.

Recomandâmu lectoriloru nostri unu articolu ce a aparutu in numerulu din urma alu „Memorialului diplomaticu“. Acestu diuariu a cârui ostilitate sistematica contr'a guvernului Printiului Cuz'a, discuta posibilitatea unei schimbâri in situatîunea Principateloru sî cu o rigóre de logica care a catatu sa lu coste multu, conchide la imposibilitatea absoluta de a gasí o alta solutiune decâtu mantînerea ordinei actuale a lucruriloru. Ceea ce noi aperâmu cá unu dreptu inviolabile, „Memorialului diplomaticu“ o afirma cá unu faptu.

Porniti de premise identice, vomu ajunge la o conclusiune identica. „Reform'a.“

— Priu jurnalulu ministriloru din 1 Augustu 1864, aprobatu de Mari'a Sea Domnitorulu, se otaresce cá sa se ia indata dispositii cá sa se desemne de acum monastirile in cari nu mai urméza a se primí pe viitoriu monachi sî monachie concentrandu-se in acele monastiri acei din monachi sî monachie cari voru primí sa se asiedie acolo, astfelu cá intr'unu tempu de trei ani sa nu remâie pe la chinoviile sî schiturile desfiintiate de câtu acei'a cari cu spessele loru sî au creatu chilii sî imprejmuirile esistintiei loru, sî cari acesti'a toti voru remânea prin aceleasi chinovii si schituri pâna la sfârsîtulu vietiei loru : iara frati sî surori, cu nici unu chipu nu se voru mai primí pe la monastirile mentiunate, de câtu dupa o autorisatie speciala a ministeriului de culte, sî intru câtu voru fi avendu legiuit'a versta. „Reform'a.“

Prospectu politicu.

Este cunoscutu, ca in Germani'a nemultiumirea cu regimele legiuite de o parte, iara de alta parte cu impartîrea ei in atatea state merunte, cauta de multe ori a resuflá prin reuniuni sî prin alte insotîri politice in cari se primescu membrii din tóte statele germane. Tendinti'a acestoru insociri e unirea Germaniei intr'unu statu. De câte ori voru barbatii din aceste insotîri sa demonstreze contr'a vre'unui séu vre-unor'a dintre regime tînu siedintie séu banchete etc. unde se rostescu cuventâri sî toaste in intielesulu tendintieloru loru. O asemenea adunare s'a tînutu nu de multu in Frankfurt l. Mainu in cetatea libera a confederatîunei germane.

Diuariele se ocupa acum de mai multu tempu cu unu incidentu politicu urmatu din adunarea pomenita dela Frankfurt. Austri'a adeca sî Prussi'a sa fia indreptatu câtra senatulu dîsei cetâti note, prin care o provóca pre aceea a numai suferí asemenea adunâri in sinulu ei. Aceste note au produsu unu sgomotu mare, pentruca se privea in trensele nisce mesuri cari tindu a nimicí libertatea sî autonomi'a stateloru celoru mici germane. Lumea erá incordata la respunsulu senatului frankfurtianu. Esaminandu acum diuariele oficióse sî neoficióse putemu crede, ca casulu acest'a nu va fi nici decâtu unu casus belli, pentru ca vedemu ca pasiulu acest'a fâcutu din partea poteriloru mari germane se esplica de identicu cu acei pasi, cari se facu din partea poteriloru vecine, acelei poteri, in acârui sinu se simte séu se presupunu miscâri amenintiatóre de starea normala. Senatulu din Frankfurtu au respunsu precum se dîce rotundu sî pre scurtu ambeloru poteri mari germane.

Diuariele oficióse prussiane suntu tare ocupate cu lâtîrea faimeloru despre vinderea Holstainului sî despre curatîrea lui de trupele austriace.

Din Italî'a curseza o multîme de amenunte despre cadiutulu ministru de resboiu papalu Mr Merode, cu care se dîce ca aru fi cadiutu sî partid'a ultramontana. Despre Antonelli se vorbesce ca aru fi castigatu pentru ideile cele moderne sî asiá ca suntu prospectele cele mai bune de o complanare intre curi'a papala sî intre Itali'a. Meritulu celu mai mare in p ivinti'a acést'a se atribuie ambasadorului cont. de Sartiges. Sciriloru acestoru le da lumea acum cu atâtu mai multu crediamentu, cu câtu acum sî despre ex regele Neapolitanu se vorbesce totu mai cu siguritate ca e decisu de a parasí Rom'a, asilulu seu de pâna acum, sî ca la invitarea Imperatului Maximilianu aru fi primitu a locuí in viitoriu pe insul'a Lacroma. Unu altu semnu aru mai fi trecerea ministrului neapolitanu de Martino pe partea Italiei.

Din Franci'a suntu mai liniscitóre scirile despre cholera. Imperatulu Napoleonu au visitatu mai multe spitale cu bolnavi de cholera.

Din Londo n se afirma, ca formarea cabinetului sub lordulu Russell e mai finita. Lordulu Clarendon va luá portfoliulu de esterne, celelalte voru remânea cá sî pâna acum.

Continuarea consemnârei contribuentîloru cu scopu de a procurá odórele debuincióse sî fundu instructu la nou restaurat'a Episcopia a Caransebesiului — tramisa ddto 29 Augustu 1865.

(Continuare sî capetu din nr. premergatoriu.)

Moise Lazarescu parochu in Tapi'a 1 f. Damaschinu Pascu docinte2 f. Nicolau Adamescu jude com. 1 f., Ilc'a Paulescu econ. 5 xr. Nicolau Grosu econ. 10 xr. Ioann Magdescu econ. 10 xr. Ioann Ioanescu econ. 5 xr. Ilie Veselinu econ. din Tapi'a 5 xr. Pavelu Micu 10 xr. Ilie Rosiu 5 xr. Traila Florea 6 xr. Samfiru Rosiu 5 xr. Ioann Grecu 10 xr. Iconie Lungu 10 xr. Ilie Adamescu 10 xr. Ioann Oprescu 10 xr. Iosifu Ionescu 8 xr. Ioan'a Rosiu 10 xr. Const. Ionescu 5 xr. Samfiru Molcutiu 8 xr. Ioann Lungu 8 xr. Const. Fratîla 10 xr. Gavrilla Georgescu 10 xr. Ioann Stoichescu 10 xr. Ilie Munteanu 4 xr. George Cheveresianu 10 xr. Const. Vasi 4 xr. Avraamu Veselinu 10 xr. Ann'a Nicolescu 6 xr. Ilie Vancea 20 xr. Dionisie Cadi'a 5 xr. Ilie Darabantiu 10 xr. Vincentie Ursu 4 xr. Alessandru Paulescu 5 xr. Const. Adamescu 12 xr. Ilie Robulescu 10 xr. Iosifu Georgescu 5 xr. Dimitrie Paulescu 5 xr. Constant. Florea 10 xr. Nicolae Opr'a 10 xr. Ioann Nicolescu 20 xr. Traila Nicolescu 5 xr. Ilie Paulescu 10 xr. Adamu Ionescu 10 xr. Traila Paulescu 20 xr. Dimitrie Molcutiu 10 xr. Eutimiu Oprescu 4 xr. Ioann Jurc'a 4 xr. Petru Jiurc'a 4 xr. Ioane Veselinu 10 xr. Gavrila Petroviciu 10 xr. Const. Adamescu 20 xr. Nicolae Veselinu 10 xr. Iconie Veselinu 10 xr. (toti economi in Tapi'a). Ioann Ignatonu parochu Ceresiu-Temesiu 1 f. Aurelianu Pusicanu parochu. 2 f. Damaschinu Marco docinte 1 f. Ilie Aurariu econ. 1 f. Giul'a Iorgovunu servitoru 1 f. Panaiotu Aurariu econ. 40 xr. Dimitrie Berneantiu econ. 20 xr. Iov'a Aurariu economu 10 xr. Constant. Selbagianu econ. 20 xr. Nicolae Maranu cumetu 20 xr. Simeonu Tiubri'a econ. 10 xr. Sofi'a Icobescu economa 20 xr. Nicolae Grui'a econ. 30 xr. Eft'a Giurchiti'a econ. 10 xr. Petru Icobescu econ. 10 xr. Nicolae Tiubria econ. 20 xr. Nicolae Rosiu econ. 20 xr. Lazaru Icobesbu econ. 10 xr. Ioann Bentiesco econ. 20 xr. Ioann Berneantiu econ. 20 xr. Nic. Icobescu econ. 10 xr. Ioann Moise econ. 10 xr. Vasilie Vasi econ. 20 xr. (toti din Ceresiu-Temesiu.) Vasilie Dragiciu adm. paroch. in Harmadi'a 1 f. Ioann Sianc'a docinte 40 xr. Ilia Munteanu econ. 1 f. Const. Popoviciu epitr. 40 xr. Mari'a Ioanescu econ. 20 xr. Ilia Savu econ. 10 xr. Dim. Stanciu econ. 10 xr. Paraschiv'a Popoviciu econ. 10 xr. Ann'a Stanciu econ. 10 xr. Mari'a Enescu econ. 10 xr. Ioann Tistaru econ. 10 xr. Petru Stanciu econ. 10 xr. Savu Dragoiu 10 xr. Nic. Stanciu 10 xr. Gavriilu Stanciu 10 xr. Elisavet'a Tabla 10 xr. Nic. Ursu 10 xr. Petru Rosiu 10 xr. Dimitrie Paulescu 10 xr. (toti economi in Harmadi'a.) G. Popoviciu parochu in Hezeresiu 1 f. Nic. Bordusu docinte 50 xr. Petru Drutiu epitropu 1 f. George Lazaru jude comunalu 20 xr. Ioann Olariu juratu 10 xr. Filipu Petrisioru jur. 10 xr. Const. Tom'a jur. 10 xr. Const. Olariu econ. 10 xr. Vincentie Petrisioru econ. 10 xr. Const. Munteanu 10 xr. Const. Petrescu 10 xr. George Tom'a 10 xr. Lazaru Petrisioru 10 xr. Cost'a Alessandru 10 xr. Vincentie Lazaru 4 xr. (toti economi in Hezeresiu). Prin d. Iosifu Popoviciu Parochu sî namesnicu in Iamu s'au adunatu din protopresb. Bisericei Albe, dela comunele sî credinciosii gr. or. urmatórele summe: Comun'a biser. din Iamu 20 f. Ioann Simu par. 5 f. Simeonu Mangiuc'a jude cercuale 15 f. Dim. Dragomiru notariu com. 5 f. Iosifu Liub'a doc. 4 f. Pau Pupu jude 1 f. Miaiu Pupu Cassiru com. 2 f. Veselinu Gligulu epitropu 1 f. 50 xr. Ioann Pupu repr. 2 f. Iacobu Babetiu 3 f. Iosifu Popoviciu cumetu 1 f. Andronicu Babetiu teologu 2 f. Adamu Pascu repres. 1 f. Filipu Adamu studinte 1 f. Gligorie Babetiu rept. 1 f. Rist'a Valeanu repr. 1 f. Iancu Nic'a epitropu 1 f. Ilia Gligu repr, 1 f. Marcu Bontea repr. 1 f. Meila Lazaru epitropu 1 f. Adamu Babetiu econ. 50 xr. Ioann Stoi'a 50 xr. Nicolae Bontea 50 xr. Const. Stanciu 48 xr. Pav. Stanciu 48 xr. George Pop'a 48 xr. Pavelu Babetiu 48 xr. Teodoru Gligulu 48 xr. Adamu Giur'a 48 xr. Solomi'a Dubovanu 48 xr. Ilia Bontea 48 xr. Vasilie Babetiu 48 xr. Gligorie Negru 48 xr. Zarie Gligulu 48 xr. Adami Pupu 48 xr. Paraschiv'a Gligulu 48 xr. Dim. Popoviciu 48 xr. Gligone Popoviciu 48 xr. Iov'a Lazaru 48 xr. Tom'a Pupi 50 xr. Ilia Pop'a 48 xr. (toti econ. in Iamu.) Dela mai mulí credinciosi locuitori din Comun'a Iamu s'au adunatu 3 1/8 metu de grâu, care s'au vendutu cu pretiu de 6 f. 34 xr. Comun'a bis. din Mircovatiu 15 f. Nic. Popoviciu par. 3 f. Pav. Caitoviciu doc. 5 f. Pav. Hornea jude com. 2 f. Nic. Ciuciu cassieri 1 f. George Paraschevu econ. 4 f. Aless. Paraschevu econ. 1 f. Miaiu Ciuciu 1 f. Ioann Banu 50 xr. Vladia Gav'a 1 f. Martinu Butanu juratu 1 f. Ignea Ciuciu econ. 50 xr. Nic.

Bufanu juratu 50 xr. Rist'a Badescu econ. 50 xr. Nic. Borc'a econ. 50 xr. Nic. Vladu econ. 50 xr. Martinu Vulpe repr. 50 xr. Voin'a Ciuciu econ. 50 xr. Ioann Nicol. sî George Herniacu neg. 1 f. Sim'a Paraschiu econ. 50 xr. Simeonu Vulpe econ. 50 xr. Ogrin Gav'a repr. 50 xr. (toti din Mircovatiu) Dela mai multi locuitori, adunandu-se grâu, s'au vendutu cu 8 f. Dela Comun'a bisericésca din Rusov'a-Vechie 10 f. Vincentie Balca parochu 2 f. Pavelu Draganu docinte 1 f. Cost'a Rusic'a jude comun. 1 f. George Panciovanu casiru comun. 50 xr. Dela mai multi locuitori pe grâulu vendutu 6 f. 50 xr. (toti din Rusov'a nóua). Comun'a bisericésca din Berlisce 20 f Iosifu Lungoviciu parochu 3 f. George Lungoviciu capelanu 2 f. Nestoru Surlasiu docinte 2 f. Iov'a Miocu jude com. 1 f. Janasiu Fetescu econ. 1 f. Ioann Miocu econ. 1 f. Ioann Surlasiu econ. 1 f. Nistoru Prevaritura econ. 50 xr. Pavelu Safiti'a econ. 50 xr. Lazaru Lapâdatu econ. 50 xr. Ioann Irimia epitropu 1 f. Avraamu Corojor'a epitropu 1 f. Nistoru Ladâdatu econ. 1 f. Tom'a Irimi'a 50 xr George Rît'a econ. 50 xr. Lazaru Pravâritura econ. 50 xr Paunu Sfitescu econ. 50 xr. Nistoru Irimi'a 50 xr. Pavelu Irimi'a economu in Berlisce 50 xr. George Busiocu 50 xr. Pavelu Adamu 50 xr. Cost'a Pravâritura 50 xr. Petru Scofitia 50 xr. Ioann Munteanu 1 f. Ioann Irimi'a 50 xr. Traila Goicu 50 xr. Isfanu Corneanu 50 xr. Cosm'a Busuiocu 50 xr. Petru Scofitia 50 xr. Petru Bosiocu 50 xr. Iosifu Privaritura 50 xr. George Colojor'a 50 vr. Iosifu Colojor'a 50 xr. (toti economi in Berlisce) Dela mai multi locuitori de grâulu vendutu 8 f. Dela Comun'a bisericésca din Rusov'a nóua 10 f. Ioann Pavloviciu parochu 4 f. George Todoru jude com. 1 f. Mit'a Ardeleanu casiru com. 60 xr. Nistoru Coloc'a epitropu 60 xr. Const. Andrescu econ. 50 xr. Tom'a Ignea docinte 50 xr. Il a Stoicoviciu econ. 30 xr. (toti din Rusov'a nóua). Pe grâulu adunatu dela mai multi locuitori 4 f. Iosifu Linti'a parochu in Cinchiciu 2 f. George Panoviciu parochu 2 f. Const. Avramescu parochu gr. cat. 1 f. Traila Salicu jude comun. 1 f. Paunu Birtea casiru com. 1 f. Martinu Dragoiu uratu com. 50 xr. Dimitrie Bur'a docinte 1 f. Marin'a Dragoiu juratu com. 50 xt. Paunu Bosic'a juratu 30 xr. Iancu Bosic'a epitropu 50 xr. Lazaru Ev'a epitropu 20 xr. Cost'a Nadasianu epitr. 1 f. George Teodoroviciu parochu gr. cat. 1 f. Pavelu Davidu econ. 40 xr. Demeteru Barajan'a notariu 1 f. 50 xr. George Petr'a represent. 20 xr. (toti din Ciuchiciu) Dela mai multi ómeni s'au strensu grâu, vendiendu-se in pretiu 7 f. 60 xr. Comun'a bisericésca greco-or. din Nicolintiu 15 f. Mateiu Alessandroviciu parochu 3 f. Tom'a Avramescu parochu 3 f. Petru Bot'a jude comun. 2 f. Const. Dogariu docinte 1 f. Tanasie Pui'a juratu comun. 1 f. Vasilie Borc'a representant. 1 f. Cost'a Ignea representant. 1 f. Iov'a Sircea juratu com. 1 f. Ilie Voic'a juratu com 60 xr. George Raj'a representant. 50 xr. Gligorie Popovicin represent. 50 xr. Traila Maranu casiru 50 xr. George Grui'a negutiatoriu 50 xr. Ianasiu Glavanu econ. 50 xr. Cost'a Maranu econ. 60 xr. Teodoru Maranu econ. 40 xr. Teodoru Sav'a econ. 50 xr. Paunu Cirésa econ. 50 xr. Ioann Maranu econ. 50 xr. Traila Tamasiu econ. 50 xr. George Madala econ 50 xr. Paunu Madala econ. 50 xr. Ioann Zgher'a 50 xr. Ioann Bot'a econ. 50 xr. Paunu Ghemanu econ 50 xr. Stefanu Ziganete econ. 50 xr. Ieremia Botu econ 40 xr. Trifonu Ignea econ. 50 xr. Trifonu Glavanu econ. 50 xr. Marianu Maranu econ. 20 xr (toti din Nicolintiu) Dela mai multi ómeni locuitori din acést'a Comuna s'au adunatu grâu in pretiu de 17 f. 8 xr. Comun'a bisericésca din Petrilv'a 2 f. Ioann Popoviciu parochu 2 f. Iacobu Oceanu docinte 50 xr. Stefanu Gav'a docinte 50 xr. Meil'a Romanu jude comun. 1 f. Ioann Saviciu casiru 30 xr. George Manciu cumetu 20 xr. Ioann Velco repr. 20 xr. Ilie Olariu repr. 20 xr. George Dragosiu econ. 20 xr. Petru Susanu econ. 10 xr. Avraamu Serbanu repr. 20 xr. Alessandru Damianu econ. 9 xr. Dela mai multi locuitori s'au adunatu grâu in pretiu de 6 f. George Constantinoviciu Adm. par. din Macovisce 1 f. Davidu Constantinoviciu capelanu 50 xr. Simeonu Olariu docinte 1 f. Vasilie Saviciu jude com. 1 f. Vasilie Ocnariu juratu 30 xr. Vasilie Romanu repr. 30 xr. Ignea Romanu repr. 30 xr. George Ocnariu repr. 30 xr. Iosifu Rotariu repr. 30 xr. Iancu Neamtiu epitropu 30 xr. Pavelu Novacu econ. 40 xr. Ilie Sim'a econ. 40 xr. Iacobu Sim'a econ. 40 xr. George Brebete econ. 40 xr. Lazaru Rotariu econ 40 xr. George Trifu econ. 24 xr. Avraamu Cuvinu econ. 24 xr. Dela mai multi locuitori s'au adunatu grâu in pretiu de 2 f. 12 xr. (toti din Macovisce). Comun'a bisericésca din Vranutiu 20 f. Pavelu Trailescu parochu 2 f. Niaiu Beloviciu parochu 2 f. Stefanu Saviciu notariu 5 f. Iosifu Ieremi'a docinte 3 f. Mart'a Ieremi'a invatietorésa 2 f. Iacobu Pardosu jude com. 1 f. Pavelu Cioloc'a casiru 1 f. Adamu Draganu econ. 1 f. Ilie Rosiu econ. 1 f. Panu Jucu cunetu 1 f. Pavelu Iovu cumetu 1 f. Alessandnu Jucu econ. 1 f. Stefanu Nefiru econ. 1 f. Pau Rosiu inspectoru 1 f. Teodoru Bircea econ. 1 f. Ioan Lungu econ. 50 xr. (toti din Vranutiu). Pe grâulu strensu pentru scopulu acest'a 36 f. 80 xr. Dela Comun'a bisericésca din Ciord'a 10 f. Pavelu Rosiu parochu 10 f. Vasilie Goitiu Docinte 2 f. Achimu Lazaru epitropu 50 xr. George Dunareantiu jude 1 f. 50 xr. Simeonu Micu cumetu 50 xr. George Mail'a repr. 50 xr. Stefanu Barbosu repr. 10 xr. Ilie Stroi'a repr. 10 xr. Avraamu Blaju econ. 10 xr. Ioann Stroi'a econ. 10 xr. Sim'a Beldea econ. 20 xr. Pau Pasarinu econ. 5 xr. Pau Gav'a econ. 10 xr. Iosifu Surlasiu econ. 10 xr. Paunu Goletiu econ. 10 xr. Adamu Pai'a econ. 10 xr. Simeonu Stroi'a econ 20 xr. Avraamu Dunareantiu econ. 20 xr. Iovanu Mitr'a econ. 20 xr. Nigolae Mail'a negutiatoriu 50 xr. Dela mai multi ómeni pe 3 metii de grâu 5 f. 26 xr. (toti din Ciord'a) Dela Comun'a bisericésca din Racasidi'a 40 f. Mateiu Baliu'a parochu 10 f. Iacobu Munteanu 4 f. Teodoru Bufanu jude comun. 2 f. Ioann Buzuganu econ. 2 f. Vincentie Latianu cumetu 1 f. Pavelu Falca cumetu 1 f. Iosimu Penti'a cumetu 1 f. Nicolae Merj'a econ. 1 f. Nicolae Pel'a econ. 1 f. Ioann Popoviciu negutiatoriu 5 f. George Barbu econ. 1 f. (toti din Racasidi'a) Dela grâulu adunatu pentru scopulu acest'a 17 f. Ioann Panciovanulu parochu in Hayerdorf 5 f. Iancu Sav'a jude 2 f. Iosimu Enesco casiru 1 f. Iosimu Serbu epitropu 1 f. Nicolae Serbu repr. 50 xr. Ianasiu Sav'a repr. 50 xr. Petru Fir'a repr. 50 xr. George Sent'a repr. 50 xr. Isai'a Miclea docinte 1 f. Ioann Lad'a econ. 50 xr. Teodoru Drilea econ. 50 xr. Ilie Sav'a econ. 50 xr. Ioann Sav'a econ. 50 xr. Opr'a Miclea econ. 50 xr. Marianu Miclea econ. 50 xr. Ioann Cucu econ. 50 xr. Iosimu Tiepeneu econ. 50 xr. Ioann Tiepeneu econ. 50 xr. Iosimu Lungu econ. 50 xr. Ilie Mazaranu econ. 50 xr. Petru Fir'a econ. 50 xr. Grâu s'au adunatu dela mai multi locuitori in pretiu de 3 f. 80 xr. D. Miaiu Pocreanu adm. paroch. Lugosiu 2 f. Iosifu Suesioru tabâcariu 1 f. Gligorie Ieti'a econ. 1 f. Iosifu Streinu barbieru 2 f. Ilie Ilcanu argintariu 2 f. Ioann Iorg'a opincariu 50 xr. Nicolae Iorg'a tâlpariu 50 xr. Nicolau Bugariu arendatoru 1 f. Pavelu Dragomiru tabâcariu 1 f. Constantinu Dragomiru tâbâcariu 50 xr. George Dragomiru tabâcariu 40 xr. Iosifu Jurca opincariu 1 f. George Belu olariu 1 f. Tom'a Jucu rotariu 40 xr. Ioann Maieru econ. 40 xr. George Rosiu tabâcariu 1 f. Dimitrie Lupea tabâcariu 40 xr. Dimitrie Iovanescu tabâcariu 50 xr. George Dragomiru tabâcariu 40 xr. Ioann Munteanu cismasiu 1 f. Nicolae Belu olariu 50 xr. Ioann Capeti'a tabâcariu 50 xr. George Lupulescu cojocariu sî epitr. 1 f. Nicolae Opriti olariu 30 xr. Andreiu Berariu econ. 20 xr. Dimitrie Berariu cismasiu 20 xr. Nicolae Fóle econ. 30 xr. Dimitrie Mitroni tdbâcariu 30 xr. Nicolae Mit'a econ. 30 xr. (toti din Lugosiu) Voin'a Ciuciu repr. com. Mircovatiu 1 f. lui Ioann Nicoliciu regutieatoriu din Comun'a Mircovatiu se mai adauge 50 xr. Summ'a 677 fl. 92 xr. v. a.

Nr. 47—3 **Concursu.**

Devenindu vacante statiunile Invetiatoresci din Comunele gr. orientale in Protopopiatulu Cetatei de piatra sî anume :

a) Valeni (Somcutpatacu), impreunate cu unu salariu anuale be 150 fl v. a. cortelu liberu sî 2 stângini lemne.

b) Cârbunariu, cu unu salariu anuale de 200 fl. v. a. cortelu liberu 2 stângini lemne , sî grâdina de legumi.

c) Fenatie, cu unu salariu anuale de 130 fl. v. a.

d) Tresti'a cu unu salariu anuale de 105 fl, v. a.

e) Letzki'a cu unu salariu anuale de 100 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá vr'un'a din statiunile invatietoresci, au a se adress'a la subscrisulu pâna in 25 Octobre a. c. s. v. prevediuti cu atestate cuviincióse timbrate sî cari sa dovedésca:

1) ca suntu Români de religiunea gr. resariténa ;

2) ca au absolvatu celu putînu 4 classe normale sî Cursulu pedagogicu séu clericalu in Institutulu Archidiecesanu la Sabiiu,

3) ca sciu cantârile sî tipiculu Bisericescu,

4) politicesce ca suntu cu portare morala.

Fâuresci, 29 Septembre 1865.

Gregorie Ciocasiu Prot. gr. or. alu distr. Cetatei de piétra sî Insp. scol. distr.

Anunciu bibliograficu.

In tipografi'a archidiecesana in Sabiiu se afla sub tipariu

CARTE DE CETIRE

PENTRU

Scólele poporale române.

de

Zacharia Boiu.

Volumulu 9—10 cóle.

Pretiulu: nelegata 30 xr., legata bine 40 xr. v. a.

Prenumeratiuni se priimescu la autorulu in Sabiiu.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 83. ANULU XIII.

Sabiiu, in 21 Oct. (2 Nov.) 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu 20. Redactiunea „Telegrafului Românu“ este poftita de Escelenti'a Sea Bar. Siagun'a, cá sa publice respunsulu Inaltuaceluiasi urmatu la harthi'a Escelentiei Sele Dlui Archiepiscopu Siulutiu, cá prin aceea sa se faca dindestulu mai multoru provocâri confidentiali de o parte, ear de alta parte spre delaturarea unoru pareri imaginarie. Respunsulu cestionatu suna asiá:

Escelentia!

Multu pretiuita-Ti scrisóre din 22 ale cur. procetindu-o amu vediutu. ca ceri dela mine unu respunsu fára amanare in caus'a natiunale.

Eu Ti marturisescu Escelentia! ca nu sumu in stare a corespunde dreptei provocâri a Escelentiei Tale, câci, cá unu romanu marturisescu sinceru, ca in imprejurârile de fatia interne si esterne nu potu aflá compasulu basei, carea sa me manduca in combinatii; eu nu vedu alta, decâtu unu chaosu acoperitu cu unu vâlu intunecosu si fatalu. Ori ce audu, ori ce vedu, nu este alt'a, decâtu o idea pripita, carea adeseori sbóra si prin lume, fára sa se afle cine-va, a o reduce la unu resonu maturu si bineprecugetatu. Ce potu dice alt'a in labirintulu acestui chaosu, fára sa me vaietu cu poetulu: Flere possem sed juvare non.

Mai departe nevrendu a me lasá in mai deaprópe desfasiurare a stadiului celui fatalu, in care se afla astadi caus'a natiunala, insa nu cu vin'a Archiiereiloru, câci cu vaietâri natiunea nu s'aru folosí intru nimic'a, cutediu a observá in privinti'a tinerei unei adunâri natiunale numai atât'a, cá eu, afara de suslaudat'a provocare a Escelentiei Tale de nicairea n'amu primitu nici unu semnu, si nici o umbra de parere pentru tinerea vreunei conferintie natiunale, ci dincontra audu, ca voci sbóra in lume contrarii celoru din Conferinti'a tinuta la Escelenti'a Ta, si adeca, ca o conferintia convocanda prin Archiierei, fiindu octroiata, aru fi urgisita.

In astfelu de pusatiune fatale, si intre astfelu de imprejurâri critice, pentru mine nimicu nu este mai consultu, decâtu sa fiu cu priveghiere, cá onórea natiunei si caus'a ei cea drépta sa nu se compromita in nici unu chipu, séu celu putînu, nu cu vin'a Archiiereiloru.

In fine asigurezu sinceru pe Escelenti'a Ta, ca eu numai din veneratiune, ce amu câtra persón'a Escelentiei Tale, si din adictiunea câtra caus'a drépta natiunala Ti amu scrisu acestea, si Te rogu, cá acestu respunsu alu meu sa nu lu mesuri dupa scurtimea lui cea esterna, ci dupa cuprinsulu lui internu; cu care veneratiune distinsa amu onóre a remané si acum Alu Escelentiei Tale umilitu servu. Sabiiu 11/23 Septembre 1865.

List'a Regalistiloru,

„Korunk“ ne aduce in nrulu 128 list'a regalistiloru dela diet'a viitóre.

Dela reg. Guvernu:

1. Cont. Ludovicu Folliot de Crenneville, 2. Michael Fogarasi, 3. cont. Ioann Nemes, 4. Gustavu Groisz sen., 5. b. Ioann Bornemissa, 6. cont. Gavriilu Bethlen, 7. Fridericu Haupt, 8. b. Dom. Kemény sen., 9. Alexiu Nagy, 10. Conrad Schmidt, 11. Alessandru Lazaru, 12. Bogdan Iakab, 13. Iacob Rannicher, 14. Emericu Daniel, 15. Ladislau Buteanu, 16. Daniel Pataki, 17. Carolu Gebbel, 18. Allessandru Pál, 19. Ioann Hajos, 20. Servianu Popoviciu, 21. Fridericu Schreiber, 22. Iosifu Goch Kovásznai, 23. Nicolau Barbu, 24. Samuilu Porutiu, 25. Ladislau Vaida, 26. Daniilu Székely, 27. Aloisiu Kedves, 28. Albertu Gruz, 29. Fridericu Bell, 30. Iosifu Kromberg.

Dela tab'a regia:

31. b. Carolu Apor, 32. Ioann Alduleanu, 33. Emericu Szentgyörgyi, 34. Gregoriu Szebestyén, 35. Michailu Orbonasiu, 36 Ladislau Kábos, 37. Antoniu Tribus, 38. Demetriu Mog'a, 39. Antoniu Stoic'a, 40. Georgiu Romanu, 41. Stefanu Mezei, 42. Mateiu Papu Grideanu, 43. Nicolau Gaictanu, 44. Ioann Bodola, 45. Iosifu Berzeviczy, 46. Ioann Siandoru, 47. Carolu Topler, 48. Ludovicu Gall.

Comiti supremi si Amploiati superiori.

49. Georgiu Pogány, 50. Augustinu Ladai, 51. cont. Franciscu Béldi, 52. b. Georgiu Kemény. 53. b. Ludovicu Iosika, 54. b. Daniilu Bánffy, 55. Lupu Véér, 56. b. Franciscu Nopcia, 57. Ioann Puscariu, 58. Alessandru Bohatielu, 59. Gavriilu Daniel, 60. cont. Dionisiu Kalnoki, 61. Antoniu Miko, 62. b. Albert Horváth, 63. Gregoriu Beldi.

Regalisti:

64. Georgiu Anghialu, 65. b. Lazaru Apor, 66. b. Iosifu Apor, 67. Iosifu Balázs 68. Iosifu Bálinth, 69. b. Albertu Bánffy, 70. cont. Nicolau Bánffy, 71. b. Sigismundu Bánffy, 72. Gregoriu Baranyai, 73. Ladislau Barcsay, 74. Georgiu Baritiu, 75. cont. Georgiu Béldi, 76. cont. Dom. Bethlen, 77. cont. Franciscu Bethlen sen., 78. cont. Gabriilu Bethlen jun. 79. cont. Emericu Bethlen, 80. cont. Iosifu Bethlen sen., 81. cont. L. Bethlen jun., 82. cont. Michailu Bethlen, 83. cont. P. Bethlen, 84. Georgiu Paulu Binder, 85. Paulu Biro, 86. Samuilu Bodola, 87. Iacobu Bologa, 88 Georgiu Boér, 89. b. Iosifu Bruckenthal. 90. Ioann Constantinu, 91. cont. Georgiu Csáky, 92. Carolu Czák 93. b. Antoniu Dioszegi, 94. Alessandru Dobra, 95. Georgiu Domsi'a, 96. Lupu Donáth, 97. Ieremi'a Eranosz, 98. cont. Ladislau Eszterházi, 99 Samuilu Fekete, 100. Iosifu Filtsch, 101. Franciscu Földvári, 102. Georgiu Földvári, 103. Iosifu Földvári, 104. b. Edmund Drotleff Friedenfels, 105. Stefanu Cs. Fülei, 106. Ioann Gál, 107. Emericu Gálfalvi, 108. b. Albertu Gerliczi, 109. Alessiu Gyárfás, 110. cont. Franciscu Gyulai, 111. cont. Ludovicu Gyulai, 112. cont. Franciscu Haller, 113. cont. Ignatiu Haller, 114. b. Iosifu Henter, 115 Eduardu Herberth, 116. Michailu Herberth, 117. Franciscu Hollaki, 118. Stefanu Horvath. 119. b. Sigismundu Inczedi, 120. Paulu Istvánffy, 121. Ladislau Iszlai, 122. b. Ioann Iosika, 123. Daniilu Kabos, 124. Paul Kalnoki, 125. Capitululu alba-carolinu, 126. Conventulu dela fer. feciora Mari'a, numitu colosiumonostorea nu, 127. Michailu Keczeli, 128. b. Franciscu Kemény, 129. Moise Keserü, 130. Fridericu Kirchner, 131. cont. Gavriilu Kornis, 132. Antoniu Koronka, 133. Stefanu Kovács, 134. Ioann Kriza, 135. Antoniu Lásszloffy, 136. Laurentiu Lészai, 137. Elia Macellariu, 138. Petru Macskasi, 139. Ioann Maioru, 140. Petru Manu, 141. Iosifu Mariafi, 142. cont. Ioann Mikes, 143. cont. Emericu Mico, 144. b. Emericu Miske, 145. Demetriu Moldovanu, 146. Ios. Mosa, 147. Gavriilu Munteanu, 148. Iosifu Nagy, 149. b. Ladislau Nopcia, 150. Aloisiu Papp, 151. Emericu Pekri, 152. Ioann Pocsa, 153. bar. Const. Zenob. Popu, 154. Macedonu Popu, 155. Ladislau Basiliu Popu, 156. Samuilu Nagy Radnotfái, 157. b. Carolu Rauber, 158. cont. Ioann Rhédai, 159. Michailu Rettegi, 160. Fridericu Roth, 161. b. Ludovicu Rosenfeld, 162. b. Franciscu Salmen, 163. b. Andreiu Siagun'a, 164. b. Carolu Schuller Löwenthal, 165. Fridericu Schneider, 166. Alessiu Simion, 167. cont. Sterc'a Siulutiu, 168. Ludovicu Szabo, 169. Sigismund Szatsvay, 170. Iosifu Szalánczy, 171. Ignatiu Szeredai, 172. cont. Dom. Teleki sen., 173. cont. Nic. Telcki, 174. cont. Samuilu Teleki 175 Dr. G. D. Teutsch 176 cont. Michailu Toldalogi, 177. cont. Nic. Thoroczkai, 178. Alessandru Thoroczkai, 179. I. F. Trausch, 180. Stefanu Ugron. 181. Lazaru Ugron, 182. Alessandru Ujfalvi, 183. Ioann Vanci'a, 184. cont. Albertu Wass, 185. cont. Nic. Wass, 186. Paulu Vasiciu, 187. Iosefu Wächter, 188. bar. Franciscu Weszelenyi sen. 189. Ios. Andreiu Zimmermann.

Revista diuaristica.

„Debatte“ vorbesce in vre-o doi numeri despre o aliantia cuadrupla intre bar. Bach, Schmerling, Lasser si Lichtenfels

toti centralisti de calibrulu celu mai greu. Acelu diuariu vrea sa asigure ca intre numitii aru fi statu sî mai nainte neintrerupta conticlegere sî ca Schmerling au gresîtu sî stricatu ajungerea scopului seu numai prin cerbicós'a positiune fatia cu Magiarii.

Venturi de aceste centralistice sî absolutistice tragu putînu cate putînu fâra de a le poté mesurá departarea originei loru. Asiá afara de denuntiarea de mai susu sî afara de ce mai reproduserâmu cu alte ocasiuni ne pomenimu cu „Pesti Hirnök“, carele iara respira unu ventuletiu de feliulu acest'a, nu denuntiandu, ci dandu invetiatura compatriotiloru sei. Le areta mai antâiu marinimositatea regésca cu care au pasîtu regele facendu concessiuni sî pretinde ca popórele sa se arate multiamitóre. Pretinde cá Magiarii sa fia intielepti, sa jertfésca sî ei din partesi in favórea unei transactiuni sî sa nu ignoreze faptele implinite. Desaproba portarea aceloru ce in credeele loru politice se esprima asiá de dictatoricu cá sî candu s'aru aflá intra dominium sî cá candu dela ei aru depinde statuirea conditiuniloru de transactiune. Incheia apoi dupa ce arata modurile ce suntu de a se urmá, pentru cá resultatulu dietei venitóre sa fia binecuventatu,— cu aceea, ca responsabilitatea pentru acestu resultatu nu va cadé asupr'a regimului carele au delaturatu tóte pedecile pentru o transactiune, ci pre acei'a sub a câroru influintia s'a facutu alegerile.

„N. Fr. Bl.“ insinua positiunea ministriloru Belcredi sî Larisch, cá sguduita dar pune apoi in parentese unu semnulu intrebârei. Continua insa cu provocare la „K. Z.“ ca intre acesti doi ministri sî intre barbatii de statu magiari s'aru fi escatu diferintie insemnate, de órece cesti din urma nu s'aru fi potendu invoí nici decum cu ideile federalistice, pe care ministrulu de statu acum fâra de vre-o reserva le cam da pe fatia. Intr'o adunare de notabilitâti sa se fia esprimatu acest'a, cá centralistu nu póte sa fia, dualistu nu va sa fia, asiá i remane numai federalismulu, pre care insa barbatii de statu unguresci cari dominéza adi situatiunea lu perhorescéza din tóte poterile.

Câtu pentru sustînerea federalismului de câtra ministrulu de statu ne da „Zukunft“ in unu articulu de fondu : „(Quousque tandem)“ cam urmatórele deslusiri :

„Zukunft“ adeca vorbesce in acelu articlu de o ipotésa, dupa carea ministrulu de statu sî colegii sei translaitani nu voru sa scia de o deslegare a lucruriloru in tipu dualisticu sî dîce, ca de-sî semnele ce se vedu suntu amenintiatóre ipotesei acestei'a, „Zukunft“ totu o mai lasa in valóre. Cu tóte acestea nu póte sa nu observe mai departe ca in istoria au mai fostu casuri de acelea, de s'au intemplatu lucruri pre cari ministeriele nu le voiau.

„Situatiunea de astadi este asiá de desvoltata, incâtu intentiunile antidualistice a dlui ministru de statu pntîna garantía se paru a ne mai dá contr'a poterei torentelui dualisticu, cârui politic'a ministeriului Belcredi i deschide din luna in luna totu mai multe carâri.“

Numera apoi mai multe calamitâti cari le-au suferitu contele Belcredi in politic'a sea federalistica. Asiá u n ' a in T r a n s s i l v a n i ' a unde au trebuitu se jertfeasca elementele cele adicte u n i t a t e i i m p e r i a l i, magiariloru, cari suntu pentru dualismu ; a d ó u ' a in U n g a r i ' a, unde Mailath au organisatu administratiunea de asiá incâtu este mai esclussivu in mânile magiariloru cari suntu toti dualisti: a t r e i ' a in t i e r i l e c o r ó n e i b o e m i c e, in G a l i t î ' a sî in t i e r i l e a u s t r i a c e unde nu au sprijinitu elementele slave federalistice contr'a dualismului ; in fine — presupunendu-se ipotesa de mai susu — lu mai ascépta un'a adeca a patr'a in Croatî'a, unde Magiarii sî dau tóta silinti'a de a sguduí institutiunile pe cari se baséza autonomi'a regatului triunitu, — de a silí pe Croati la o politica pessimistica sî pe urma a se aruncá in bratiele dualismului. Urmarea acestoru aru fi dupa „Zkft“ caderea ministeriului Belcredi, indata ce s'aru incercá a face vre-o opusetiune dualistiloru.

Dechiaratiune.

Fiindu din mai multe pârti onorabile intrebatu, de voiescu ori nu a fi alesu de deputatu la diet'a fiitóre ?— aflu cu cale a me dechiará : ca eu nici decum nu me aflu in pusetiune, de a poté primí vre'unu mandatu de ablegatu pentru diet'a fiitóre, din mai multe cause. Acést'a aducendu-o la cunoscinti'a respectiviloru domni sî frati, li multiamescu totodata pentru increderea, cu carea sî de astadata binevoira a me onorá.

Sabiiu in 19 Octobre 1865.

N i c o l a u P o p e a, Protosinchelu metrop.

Factori pentru desvoltarea poporului nostru

Brasiovu in Octobre 1865.

Dintre tóte cate ne suntu de lipsa in viétia, desvoltarea este cea mai d'antâiu ce ne lipsesce. Despre acést'a erá sa amintésca cine-va, macaru candu se incepù anulu scolasticu $186^5/_6$ déca nu e organu cá sa desbata acésta causa ne'ntreruptu; de acést'a avemu detorintia a ne 'ngrijí fia-care sî a aretá senne ca nu s'a racitu pre'ngrijirea din anii trecuti. E dreptu ca barbatii competenti suntu coplesiti de chesti'a politicei, de aceea facemu macaru noi óre cari amintiri despre aplicarea factoriloru cuviinciosi pentru desvoltarea poporului nostru.

Acesti factori suntu : 1) scól'a cu invetiatorii ei; 2) Preotîmea séu pastorii turmei sî 3) Associatiunile ; acestea suntu poterile principali cari potu dá direptiunea, pentru cresœrea sî desvoltarea unui poporu, pentrn cascigarea subsistintiei, a moralului, a energiei, a activitâti, a economiei, a artei a meserieloru sî asiá pentru cascigarea materialului séu a averei cari tóte facu vaz'a unui poporu sî i dau nume de civilisatu.

Se vedemu dara cum suntu aplicati acesti factori pentru crescerea poporului nostru.

Scól'a, acestu institutu, care este celu mai neaperatu factoru alu desvoltârei, dorere ca la noi nu se afla in totu loculu. Intraremu in constitutîune nu sciu déca ea impintena estu institutu de desvoltare.*) Scimu ca mai nainte s'a dîsu ca dregatori'a politica a ajutatu a se infiintiá cele mai multe scóle; scimu ca s'a argumentatu ca preotîmei este'a i se recunósce acestu meritu. Noi tacemu sî despre meritele din trecutu sî despre cele infiintiate, **) voimu a atrage atentîunea asupr'a celoru ce nu-su infiintiate, cá sa se infiintieze. Romani'a pe care o a desceptatu nemuritorulu Lazaru alu Transsilvaniei a fâcutu instructiunea obligatóre, noi sa remanemu indereptu ? Nu, insa cine sa se intereseze aici de instructiune cu o astfelu de energia ?***) Ca constituti'a dictéza purcedere libera la instituire. Se vede †) dar ca in viitoriu numai preotîmea are a nu si uitá de ast'a chiemare care a aretat'o Apostolii sî Evangelistii. Preotulu dara care nu va avé scóla in comun'a s'a, n'a facutu destulu chiemârei sale, pentruca neavendu scóla nu póte avé fii demni sufletesci, cari sa lu intieléga, nu póte fi urmatoriulu apostoliloru ; nu póte merge nainte cu tempulu. Elu dar are sa cerce tóte mijlócele : venituri, repartitii, colecte, scurtu prin cuventu sî alergare sa infiintieze scóla in comun'a s'a, macaru de aru invetiá singuru copiii in cas'a s'a, scóla sa tie. Cu aceste amu vrutu sa dîcu sa cerce totu ce se póte, sa calce usile toturoru celoru ce potu a lu ajutá si o scóla buna se faca, cá sa se invetie copiii. Apoi pentru nisce asemenea staruintie la noi unde sî preotii se vaeta ca n'au cu ce traí, sa se premieze meritulu unoru atari preoti. Spre acést'a, scólele trebuiescu cercetate mai desu de DD. Inspectori cercuali séu de DD. Protopopi, cari facendu rapórte la tóta lun'a, progressu aru trebuí sa fia. ††)

Astadi insa de-sî se vedu atari scóle in fiintia, totusi nu in totu loculu si 'mplinescu Invetiatorii chiemarea loru. †††) Multi póte ca nu suntu apti de ajunsu, pentru asemenea chiamare, séu n'au aplecare câtra acést'a, ori le lipsesce pregatirea, séu n'au pedagogie, sî n'au nici o methoda. De aceea de-sî s'a laudatu unii invetiatori, totusi despre alti amu audîtu chiaru sî dela D. Comissari, ca nu sciu dá nici o direptiune buna copiiloru, séu o instituire de dómne ajuta. Ei a infiptu o spaima in copii, incâtu acesti'a de fric'a loru nu potu cuprinde cele ce li se vosbesce. Asta maniera n'arata nici metod'a nici direptiunea cuvenita pentru desvoltarea copiiloru. Ea purcede din principiulu stengaciu, sî urméza dupa acel'a dupa care se indruméza animalele. Prin astfelu de principu nu se castiga dragostea sî increderea eleviloru, ci se perde. La nisce asemenea invetiatori le lipsesce method'a, cá sa si o procure acést'a nu le recomandâmu pe Diesterveg sî pe multîmea pedagogiloru germani ci i rogâmu sa citésca mai desu Organulu pedagogicu mai alesu la paginele 19, 55, 90, 92—121. Ear déca nu voru acést'a, atunci auda macaru din biserica ce direptiune arata Invetiatorulu Christosu pedagogulu pedagogiloru prin Evangelia. Acést'a ne spune ca d. Christosu imbratîsiendu prunci dîse : „nui duduiti pre acesti'a lasatii sa vina la mine“ prin aceste cuvinte se recomanda iubire nu horopsire. Mai incolo D. Christosu vorbiá cu ori cine, mergea pre la ori ce casa sî indreptá reulu spre bine, Invetiatorii nostri nu voru sa caute séu sa scie pe parintii copiiloru, cá sa afle sî se paraliseze influintiele stricacióse, ajutandu desvoltarea pretum le dîce sî Org. ped. f. 18. — Spre acést'a are lipsa

*) Constitutiunea cá atare de siguru nu'lu impedeca. Red.)
**) Ce ? meritele ? Red.)
***) Se va gasí cine-va. Red.)
†) Dar nu din cele pâna aci desfasiurate. Red.)
††) Esti prea zelosu dle ! pe tóta lun'a va fi cam greu, câci atunci PP. Prot. aru fi totu pe drumu. Red.)
†††) Ai face mare servitiu publicului candu ai vorbí dupa date ! Red.)

Invetiatorulu se cunósca obiceiurile sî ocupaciunea deafara, sa fia in désa contielegere cu parintii, cá dáca acele suntu rele sa le delature.

Langa acestea s'a observatu ca multi desgusta pe copii cu aceea, ca le dau multu a memor'a de rostu din cunoscutele nóstre cârti: Ciaslovulu catechisulu sî alte fâra a intielege ci ce-va din cele ce dîcu, câci nu li se esplica. Spre inlesnirea acestoru cetésca Organ. pedag. f. 187 sî 192 literele a), b), c) sî d).

Apoi asemenâri naratîuni esemple, invetiaturi practice de curatienie, de stima sî de economia, cari starnescu semtiulu sî ratîunea eleviloru precum dîce sî Org. ped. la f. 126 sî 129 sî cari pre la scólele altoru némuri se usuaze câci desvólta mai iute pe copii, la scólele nóstre nu se pré intrebuintiéza.

Mai departe in multe locuri nu se stârnesce nici indemnulu eleviloru prin ambitiune, prin cunóscerea sî desvoltarea onórei sele, pentru ca din impulsulu seu se invetie iar nu de fric'a bótei cá animalulu. a.

Asemenea metoda rea, asemenea manieri pentru crescere nu desvólta simtiementulu ci-lu tempesce, se deda elevulu a fi poruncitu, a nu se ingriji de nimic'a pâna nu i se poruncesce. Ast'a dedare sa naturaliseze sî ajungandu cine-va la ori ce studii aceea dedare nu se perde, ci se degeneréza in servilismu. Acést'a trebuie delaturata din redacina, atunci inca candu incepe copilulu a se desvoltá. Deci bine aru fi, cá crescatorii prunciloru se cerce mijlóce, care se-i faca cá din indemnulu seu sa invetie iara nu de frica; sa se areto a cuprinde ei iubirea studiului; sa-i faca a pricepe candu sciu ce-va, ca posedu ce-va demnu sî suntu mai vredniei ca cei ce nu sciu séu cá cei ce nu-su in curatienie sî nu-si au lucrârile loru. In fine indemne Invetiatorii nostri sî on. Inspectori pe parinti cá sa-si dea sî copilele la scóla, câci numai candu vomu avea mame bine crescute sî demne, vomu avea sî fii buni sî barbati vrednici. Ceea ce are copilulu dela mam'a sea i remane pe viétia, deci déca a fostu acest'a unu obiceiu reu, aceeasi va remané. Dovéda la acest'a suntu ca cutare boieriu care avea mii de galbeni venitu, candu intr'a unde-va trebuiea sa fure ce-va. (?) — De ce? pentruca asiá au vediutu elu dela doic'a care l'au crescutu sî carea furá dela tatâlu lui sî s'a naturalisatu (?) sî la elu fâra a semtî; de acést'a umbla sî cutare onoratioru (?) murdariu, celalaltu bétu iara cei mai multi servili sî lingusîndu-se, mintîndu, insielandu sî vendiendu sî pe tatâlu seu — pentru ca a crescutu vediendu in cas'a loru séu la crescatorii sei de acestea. Observati de ce copii indata alérga la sugare, pentru ca vedu pe Invetiatoriulu loru fumandu. —

Acestea sî alte nu trebuiescu inlesnite copiiloru, ci trebuiescu desradacinate, câci altfelu mai multu ii strica scól'a decâtu li agonisesce. Deci primindu copilulu in scóla cunósce-i aplicârile, cunóscei cas'a sî viéti'a dela parintii sei câstigai iubirea increderea sî ascultarea sî apoi printr'o m e t o d a uman'a fâ din elu angeru.

2. Factoru e preotulu séu pastorulu. Acestu pastoriu care la noi se asemenéza in totu intielesulu cuventului; Pastoriii poporului nostru de pâna ací cari au avutu numai sciinti'a scripturei au fostu conducatorii poporului; ei au fâcutu ce au potutu pentru cultivarea inimei prin taine si biserica, prin catedra inse mai putînu; cu tóte acestea ei au fâcutu in inaintarea natiunei, câtu a potutu, câci cari alti a fostu pâna acì si cari se fi avutu increderea lui decâtu preotii? Deci dara ceea ce s'a fâcutu pâna ací loru este a lise multiamí.

Déca natîunea nóstra are fii literati sî câti-va amploiati in posturi mai inalte, pe acesti domni intrebatii ca suntu mai toti fii de preoti. Chiaru si acei'a suntu fii de preoti cari dîcu ca preotii sa nu se mai amestece in alte afaceri, ci se-sî vadia de epatrafiru. Acésta pretindere nu o potu primí — dupa religiunea nóstra — nici atunci candu toti fii natîunei aru avea câte o fucultate sciintifica, pentru ca preotii nostrii suntu sî cetâtieni sî proprietari.

Preotulu carele dîce ca are a grijí numai de viétia fiitóre dar nu sî de cea pamenténa, nici unu sufletu nu va poté face demnu de raiu, pentruca sufletulu in viétia e legatu de trupu, trupulu este nai'a care-lu pórta, de acést'a are a ingriji mai intâiu, cá naia sa nu inece sufletulu (?! Red). Acesti'a trebuie se-i dea o direptiune; trebuie se conpuie pe ogasie drépta; trebuie se-i dea invetietura, de morala de intielegere se da esemplu cu faptele milei duhovnicesci, se-i arete a-si câscigá hran'a prin sciintie, industria sî meserie sî altele — cá pastoru in tóte se couduca turm'a sea.

Cu aceste pâna ací n'amu dîsu ca preotulu si'a implinitu datorintiele sele cá factoru alu desvoltârei omului. Elu inca mai are multe a-si implini.

Pe viitoriu trebuie acestu preotu sa faca turm'a sea a fi de o potriva culta cu a altoru némuri din societate; trebuie sa o indrepte a-si câscigá mijlócele cá sa pota victiui multiamita iara nu necajita, câci din crescerea rea cu patimi cu necasu si din seracie se nascu crimele si pecatele. Preotii trebuie se ingrijasca dara sî de multe ori pentru ocupatiunea trupului, (?) cá se n'aiba elu ocasiuni rele, câci ocasiunea aduce reulu.

(Va urmá.)

Festivitatea fâcuta in onórea venirei Ilustritatei Sele Dlui Eppu alu diecesei Caransebesiului.

Lugosiu in 10 Octobre 1865. (Intardîata.) Multiamita atâtu potintelui creatoru, pentruca au binevoitu a ne darui adeverat'a mangaiere sufletésca in urm'a dorintiei nóstre indelungate! Ilustr. Sea Dlu Archiiereu Ioann Popasu ne este aceea mangaiere de carea amu fostu lipsiti cá orbulu de lumina!

Avisarea despre venirea Ilustr. Sele Dlui Eppu Ioann Popasu ne electrisà tóte simtîrile, asiá incâtu toti ne sirguiamu din respoteri a satisface bucuriei nóstre dinlauntru prin semne din afara. Sambata in 18 Septembre st. v. se vedea pre tóte stratele poporulu serbatoresce imbracatu asceptandu cu nerebdare venirea acelui óspe mare, pre carele de multu lu dorise orasiulu acest'a.

La acésta bucuria straordinaria a poporului românu gr. res. alu Lugosiului participara sî comunele vecine, ba chiaru sî strainii fâra deschilinire de natiunalitate sî confessiune.

Delegatii oficianti ai comitatului anume: Subjudele sî juratulu cercului „Prebulu“ au intempinatu pre Ilustitatea Sea D. Eppu in comun'a Zsup'a la confiniele comitatului. Asijderea din partea clerului sî a poporului gr. res. au fostu intempinatu de on. D. Prot. Ioann Marcu in comun'a marginasia a Districtului seu protopopescu anume Saculu, cu o avorbintia scurta; sî fiindu dejá mediulu dîlei descinse Ilustr. Sea la preotulu localu spre a se restaurá unde apoi sî prandi. —

Dupa amédi la ½ pre 3 óre processe mai departe intre bubuitulu trésculeloru sî sunetulu campaneloru; sî concomitatu de o multîme de calareti ajunse la confiniele orasiului unde lu bineventà d. jude centralu de cercu B. Stoianu cu o cuventare fórte potrivita, la carea Ilustritatea Sea i respunse cu afabilitatea-i ce lu caracteriséza. Continuandu-si calatori'a de aici — totu odata consocitu de unu banderiu de calareti imbracati in costume natiunali— la capataiulu orasiului unde erá construitu unu arcu triumfalu fù bineventatu de judele opidului in limb'a germana; cârui'a totu in aceeasi limba cu cunoscut'a s'a oratoria i respunse; dela acésta positiune, urmatu de un'a multime de carete sî calareti inaintà pâna la crucea nóstra cea din mijloculu piatiului unde erá pregatita o capela de frudiári verdi dinlauntru provediuta cu o mésa, carea erá adornata in form'a unui altariu. Aici lu asceptase dejá 60 preoti imbracati in cele mai pretióse ornate bisericesci cu protopopulu Fagetului P. on. D. Atanasiu Ioanoviciu in frunte, carele cá conducatoriulu preotîmei asceptande salutà pre Ilustritatea Sea Dlu Eppu cu un'a cuventare scurta de „bine ai venitu“ la carea Inaltu Présanti'a S'a cá sî mai nainte respunse spre mangaierea poporului. La acésta positiune se aflà asceptandu tóta inteliginti'a nóstra, sî toti functiunarii Comitatului cu Ilustritatea Sea Dlu Administratoru Comitatensu Stefanu de Ambrusiu in frunte, precum sî alti multi straini inteligenti din clas'a privata cari toti urmara Ilustritâtii Sele D. Eppu pâna la biseric'a unde de asupr'a portii de intrare erá fâcutu unu arcu triumfalu construitu din frundiâri verdi cu inscriptiunea „Bine ai venitu Archipastoriule!“

Dupace intrarâmo in biserica Ilustritatea Sea sî fâcù rogâciunea inaintea usîloru imperatesci sî apoi se incepú celebrarea vecernei cei mici; iar dupa finirea servitiului P. O. D. Protopopu localu Ioann Marcu luâ binecuventarea dela naltu Pré Sânti'a Se sî suindu-se pre amvonu salutà pre Ilustrulu óspe prin o cuventare energiósa desfasiurandu fasele tempuriloru trecute, cari cu vitregitatea loru au apâsatu sî impilatu natîunea româna, sî religiunea ei; la acést'a respunse Ilustritatea Sea cu elocuinti'a sea cunoscuta cam in urmatoriulu modu, ca religiunea este bas'a sî fondamentulu culturei sî numai prin dens'a vomu poté evitá relele ce se intempla in lume, sî vomu ajunge la unu bine comunu sî fericitoriu etc.

Finindu-se S. servitiu de sér'a preotîmea, precum sî partea cea mai mare a poporului coadunatu in biserica concomità pre Ilustritatea Sea pâna la cas'a P. O. D. Protopopu localu, unde fù incuartiratu Naltu Pré Sânti'a Sea, sî unde-lu asceptá din partea militara Ilustritatea Sea D. Colonelu Baronulu Waldek din impreuna cu subcolonelulu seu; aici apoi se presentara tóte brancele functiunariloru, precum sî sî preotîmea toturoru confessiuniloru aflâtóre in opidulu nostru.

Sér'a se fâcù o serenada fórte stralucita; unu conductu imposantu de 300 tortie sî transparente cu flamure natîunali insotîtu de music'a militara a regimentului de Ulani care sa afla aici, processe dela Biseric'a nóstra câtra cas'a P. O. D.

Protopopu, unde se aflá Ilustrulu óspe; aici càrt'a câte-va piese corulu natiunalu sî dupa aceea D. Vice-notariu Comitatensu I. Petricu in numele poporului rosti o cuventare, sprimandu bucuri'a generala carea o semtîmu prin devenirea sub ingrijirea adeveratului nostru parinte Archipastoru dupa care apoi se intonà din partea corului „Intru multi ani!“ Ilustritatea Sea respunse cu o oratória estraordinaria finindu cuventulu de multiamita cu „sa traiésca Maiestatea Sea pré bunulu nostru Imperatu sî rege alu dulcei nóstre patrii Ungari'a Franciscu Iosifu I.!“ repetiendu aceste cuvinte de 3 ori; la care poporulu cu celu mai mare entusiasmu prorupse in strigate nenumerate de „sa traiésca!“ sî dupa acést'a se re'ntórse conductulu la biserica, unde dupace au depusu faclele se imprascià. —

Mai este inca de memoratu, ca in usi'a bisericei de câtra apusu erá portretulu Ilustritâtii Sele Dlui Eppu in marime naturala in forma de transperantu asiediatu cu inscriptiunea: „Pace toturoru; pace vóue; pacea mea lasu vóue“; sî fiindu ca erá fórte bine nimeritu atrase o multîme de privitori pâna târdiu in aceiasi nópte. Fâra a ne lingusî debuie sa marturisimu sî aceea; ca Dlu curatoru alu bisericei, cunoscutulu nostru natiunalistu Constantinu Udrea sî-au pusu tóta serguinti'a cu ocasiunea solenitâtii acesti'a.

Dumineca in urmatórea dî diminéti'a la 9 óre sub pontificarea Ilustritâtii Sele se celebrà S. Liturgia; sî dupa pricésna tînù o cuventare plina de invetiatura, prin carea atrase atentiunea a totu poporului, mai vertosu prin unele asemanâri, cu care ilustrà acestu cuventu.

Dupa amédi la 3 óre s'a datu in onórea Ilustritâtii Sele Dlui Eppu in sal'a bisericei unu banchetu stralucitu, la care au luatu parte cá la 120 persóne; sub decursulu acestui prândiu band'a militara au esecutatu piesele cele mai alese; iar câtra fine Dlu Protofiscalu Comitatensu Filipu Pascu redica unu toastu in senatatea Ilustrulu óspe, la care Naltu Pré Sânti'a Sea respondiendu finì cuventului seu cu „sa traiésca Maiestatea Sea pré bunulu nostru monarchu Franciscu Iosifu I.“ repetiendu de 3 ori; la ce, cei de fatia prorupsera in entusisstice „sa traiésca“ de nenumerate ori, sî asiá se finì solenitatea acestei dile.

In urmatórea dî adeca: luni in 20 Septembre st. v. re'ntórse Naltu Pré Sânti'a Sea visitate inteligintiei, preotîmei sî visità pâna sî pre economii nostri cei mai destinsi. In diu'a acést'a in onórea Ilustritâtii Sele dede P. O. D. Protopopu Ioani Marcu unu prâdiu stralucitu, la care participara tóte notabilitâtile Orasiului nostru, sî cam pre la 5 óre dupa amédi, dupa o cordiala despârtîre intre bubuitulu trescuriloru sî sunetulu Câmpaneloru insotîtu de mai multe carete sî calâreti parâsî orasiulu nostru.

Ddiu sâ-i dea potere sî vertute, pentru cá sa póta corespunde chiamârei sele cei sânte spre fericirea natiunei sî a clerului seu subordinatu!

Iosifu Tempea Parochu greco resariténu in Lugosiu.

Reflessiune la articululu din pârtile Muresiului. esîtu in nr. 79 a „Telegrafului Romanu“

Fâgetu 12/24 Oct. 1865. Mai nainte de tóte debuiu sa esprimâmu acelu propusu, cumca acelu articulu nu esprime simtiulu sî parerea alegâtoriloru. Elu au esîtu sub masc'a de alegâtori, dara s'au fabricatu altunde-va in altu cercu cu totulu strainu, sî noi amu fi doritu déca scriitoriulu amintitului articulu dinpreuna cu fablicatorii aru fi odihnitu in pace, pentruca noi scimu ce avemu de a face candu suntemu pe terenulu constitutiunalu, fâra de a cere svatu dela dloru. —

La intâi'a cetire póte vedé ori-cine; ca nisuinti'a autorului atinsei corespundintie de o parte e: a arunc'a pét'a asupr'a locuitoriloru (Romàni sî Germani) Din Fâgetu, sî cu osebire asupr'a acelui barbatu, cu a cârui'a principii politice-natiunale-constitutiunali totu cerculu de alegere e din destula informatu, — iara de alta parte nisuinti'a acelui corespundinte e: a miscá totu ce se pote intr'acolo, de a poté câscigá o parte din alegâtori pentru candidatulu D-sele din an. 1861. — Insa din cause ce atare omu, dela care dupa parerea nóstra nu s'aru poté asceptá alt'a de câtu unu contrariu simtiului natiunalo-religiunariu, — asiá precum in anuln amintitu candu cu tote, ca conducatorii comitatului miscau tóte petrile pentru candidatulu corespondintelui, dara nu potura nici 10 a-si câstigá cu care poteau spedá cererea votisârei: sî asiá d. corespondinte! inca atunci ti-au apusu speranti'a de a lucrá contr'a Dlui Aureliu Maniu. —

Direpciunea luata fatia cu impregiurârile aceste din partene au fostu: nu de a prevenì cu impunere imperativa — cum i se pare d. corespundinte — ci mai vertosu spre a incepe actiunea amu fâcutu acei pasi care au voitu ai cunósce sî alti alegâtori din cercu, candu amu slobozitu biletele convocatóre in totu cerculu alegâtoriu, câtra toti amicii Dlui Maniu invitandu-i la Cas'a opidului Fâgetu pe 8 Oct. a. c. diminéti'a la o consvatuire amicavere; — câci noi nu complotâmu in ascunsu cá d. corespondinte, ci lucrâmu cu demnitate in fatiá lumii, — apoi déca d. corespundinte nu s'a infâtiesiatu in diu'a amintita la conferintia, este probabilu cumca nu e amicu Dlui Maniu ci e inamicu, pentruca amicii — din centru sî cercu in numeru fórte mare au luatu parte, precum in conferintia asiá sî la banchetu. —

Intre altele ne surprinsa mirarea candu cetirâmu in amintitulu articulu, cum d. corespondinte se nascocoresce a esî in publicu cu o propunere asiá de grosolana sî ne mai audîta, de a pretinde programulu dela ablegatulu nostru Dr. Maniu — pecandu nóua ne vine grétia candu numai audîmu de programu, pentru ca noi judecâmu omulu din trecutulu lui iara nu din programe, — sî se silesce ai trage la indoiéla increderea, ce de candu Dlu Maniu si-au inceputu carierea in an. 1860 cá notariu publicu o are, care incredere s'au manifestatu mai de multe ori, dara sî rectificatu-o pe deplinu in adunârile comitatense, ca aperatoriulu causei natiunale la diet'a din an. 1861. la Carlovitiu, in missiunea la Vienn'a din an. 1863 s. a. s. a. sî care incredere in deplinu o posiede sî astadi, câci ca unulu a cârui principii politice natiunale constitutiunali suntu toturoru adeveratiloru patrioti Romàni fórte bine cunoscute — nu póte fi nici o indoiéla de a nu fi realesu de ablegatu dietalu iarasi cu unanimitate pentru diet'a din $186^{5}/_{6}$ cá sî cum au fostu alesu in an. 1861. —

Deci fii convinsu sî liniscitu dle corespundinte ca turburârile cele descoperi nu se voru escá, fiindca Dlu Maniu e demnu de increderea intregului cercu alegâtoriu, sî asiá prin aceea ce ai dîsu nu ia-i detrasu, nici i vei detrage increderea sî stim'a ce o are la alegatori. — Mai multi alegâtori.

Insemnarea

despre sum'a baniloru adunati din bunavointia dela binesimtîtorii crestini gr. or. din dieces'a Caransebesiului pentru castigarea odóreloru episcopesci ale noului Episcopu.

Din comun'a banatu Buciniu:

Sierbanu Stoila Parochu 2 f. Sultan'a preotés' soc. lui 40 xr. Anastasi'a Stoila fiic'a loru 60 xr. Ioann Glavanu epitr. 50 xr. Nicolau Raicu jude com. 1 f. Filipu Vess'a adjunctu comun. 30 xr. Lazaru Ciosiciu 20 xr. Ioann Semanu 1 f. Ioanu Petric'a 20 xr. Dimitrie Tob'a 20 xr. Vasiliu Raicu 20 xr. Georgiu Marcutiu 20 xr. Georgiu Vessa 20 xr. din lad'a sf. biserici 3 f. 10 xr.

Summ'a 10 f. v. a.

Nr. 49—1 **Publicare de Concursu.**

Pentru urmatórele statiuni invatietoresci din Comitatulu Carasiu, Districtulu Protopresviterescu Fâgetu care au devenitu vacante, anume:

1) Temerstu, cu acést'a statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale: 147 fl. v. a 24. cubule de grâu; 24 cub. de porumbu; 100 ponti de sare; 100 ponti de lardu; 15 ponti de lumini; 10 orgii be lemne sî cortelu liberu.

2) Rumînestu, de acést'a statiune e legatu unu salariu anuale de 120 fl. v. a. 20 cub. de grâu; 20 cub. de cucuruzu; 100 punti de sare; 100 ponti de clissa; 15 ponti de lumini; 10 orgii de lemne sî cortelu liberu cu grâdina.

3) Poganestu, la acést'a statiune suntu impreunate urmatórele emolumente: 63 fl. v. a. 1 jugeru de pamentu; 10 cub. de grâu; 20 cub. de cucuruzu; 50 ponti de sare; 100 ponti de lardu; $12^{1}/_{2}$ ponti de lumini; 8 orgiii de lemne sî cortelu liberu cu grâdina.

4) Povergin'a, cu acést'a statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale: 42 f. v. a. 3 jugere de livada $^{1}/_{2}$ jugeru grâdina; 8 cub. de grâu; 16 cub. de cucuruzu; 50 ponti de sare; 50 ponti de clissa; $12^{1}/_{2}$ ponti de lumini; 8 orgii de lemne sî cortelu liberu.

5) Nemesestu, cu acést'a statiune e legatu unu salariu anualu de 35 f. v. a. 8 cub. de grâu 14 cub. de cucuruzu; 50 ponti de sare; 50 ponti de clissa; 10 ponti de lumini; 8 orgii de lemne sî cortelu liberu.

Doritorii de a ocupá vreun'a din posturile acestea suntu avisati, cá recursele sele provediute cu estrassulu de botezu, cu adeverintia despre sciintiele absolute, despre servitiulu de pâna ací sî despre portarea sea morala sî politica adresate câtra venerabilulu Consistoriu Caransebesianu, ale transpune la subscrissulu scaunu Protopopescu, in restempu de patru septemâni dela intâi'a publicare a concursului acestui'a in fói'a de fatia.

Dela Scaunulu Protopopescu gr. or. alu Fâgetului.

Fâgetu in 10 Oct. 1865.

Atanasiu Ioanoviciu, Protopopu gr. or.

Redactoru respundiatoriu **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de dóua ori pe septemuan: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a ofici pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 84. ANULU XIII.

Sabiiu, in 24 Oct. (5 Nov.) 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3¾ cr. v. a.

Apropiarea partideloru.

Incaierarea popóreloru Austriei, carea, fatia cu pretensiunile cele egalu ponderóse, erá de temutu ca va urmá dupa patent'a din Septemvre, se pare ca va remané o temere góla Vocile cele ce incepuse a se intâlní in dîlele dintâiu cu atât'a sgomotu, devinu din dî in dî mai chiare sî pretensiunile cele pâna la estremu se retragu cu incetulu in marginile posibilitâtiei.

Centralistii cei mai aprigi, dupa cum se esprima „Corespundintii moraviei“ organulu prin care vorbesce Giskr'a, voru acum a se multiamì ca dualismulu, incâtu acest'a nu vatema unitatea imperiului sî se apera cu tóta energi'a contr'a pluralismului, numele celu mai potrivitu (?) pentru federalismu.

In organulu celu de câpetenia alu pluralismului acestui'a, in „Narod“ din Prag'a dâmu adî preste o epistola din Vienn'a, carea provóca la moderatiune, déca nu va cine-va se gateasca calea absolutismului. Acést'a e o admonitiune carea noi amu esprimat'o de repetîte ori.

Ce se atinge de Ungari'a, suntemu convinsi, ca majoritatea dietei va modificá in mesura insemnata aspiratiunile ei la o stare separata, dupa ce va avea garantie, ca libertâtîle, sî drepturile, cari i le garantéza constitutiunea ungurésca nu se voru augustá prin constitutiunea imperiala. Dela Unguri n'a auditu inca nimenea dîcendu-se, mai bine absolutismu decâtu unu sistemu unitariu constitutiunalu. Uniunea personala cu verfu absolutisticu, cugetulu conservativiloru vechi de órecandu, nu afla primire nicairi in miscârile de alegeri din Ungari'a Tendintiele unguresci suntu de o natura mai putînu natiunala decâtu politica sî da aceea ne vine a crede ca mai ingraba ne vomu poté intielege cu densii decâtu cu acei'a cari urmaresc cine sci ce feliu de tendintie slavice. Nici unulu dintre centralistii nostrii nu póte afirmá ca densului ia'ru jacea mai tare la inima esistinti'a Austriei decâtu Unguriloru. Pentruca Neamtiulu are la spatele sele o natiune mare, Ungurulu insa nu are decâtu pe Austri'a séu panslavismulu sî in atare imprejurâri nui remane multa alegere. Ungari'a e Austriei asigurata, ori cari voru fi concessiunile, cari sî le póte aceea agonisi pentru autonomi'a sea. Suntu asiá dara statorite conditiunile preliminari, ca prin tendintiele Ungariei nu se periclitéza nici libertatea popóreloru, nici esistinti'a imperiului, atunci va fi posibila sî intielegerea tieriloru din ambe jumetâtîle imperiului.

Intrebarea, carea are se ocupe mai intâiu partidele de dincóce de Lait'a este, cum sa fia organulu prin care sa se póta realisá intielegerea asupr'a constituirei imperiului.

Regimulu se pare a purcede din dóue puncte de vedere. Mai intâiu vrea sa-si asigure possibilitatea, déca preste totu este cu potintia realisarea unei constitutiuni imperiale. Ne fiindu regimulu siguru, ca intielegerea sea cu Ungari'a, va fi dincóce de Lait'a primita, sî fiindca desbaterile in privinti'a acést'a se potu temandá mai indelungu, decâtu i convine cá unei poteri sî decâtu nu aru fi cu vatemarea consolidârei imperiului, asiá elu si-a reservatu dreptulu a-si formá definitivu unu resultatu din voturile corpuriloru representative. Acést'a aru fi o octroiare, contr'a cârei s'au esprimatu decisivu partidele nemtiesci.

Dar nici chiaru despre natur'a corpuriloru representative care sa fia chiamate a-si dá opiniunea asupr'a cestiunei de constitutîune, nu se afla regimulu in corcondanti'a cu partidele nemtiesci. Regimulu se vede ca nu are de cugetu de a convocá unu corpu centralu din diete, sî de aceea nu, pentruca nu vrea sa creéze o asiá numita „Constituanta.“ In antipati'a acést'a se vede ca a fostu caus'a de capetenia de d. Schmerling s'a fostu pusu pe a s c e p t a t e sî nu au pusu la ordinea dîlei intielegerea cu Ungari'a sî revisiuneá constitutîunei prin senatulu imperialu. Aici e sî un'a dintre causele, care a indemnatu pe ministeriulu de fatia a sistá constitutiunea sî functiunea senatului imperialu, mai largu sî ângustu. Nóue insa ni se pare, ca fric'a de o constituanta este unu prejudetiu, o reminiscentia de istorii francesci, cari nu suntu nici decumu aplicabile la referintiele austriace. Activitatea senatului imp. ni-au aretatu ca noi in Austri'a nu avemu nici Dantoni nici Robespieri sî cu atâtu mai putînu o populatiune asiá turbata, cá cea din Parisu dela 1789. De mai mare insemnatate ni se pare intrebarea, déca este mai bine a lâtî miscarea, provocandu tóte dietele a se pronuntiá asupr'a deslegârei cestiuniloru de constituire, prin intregu cuprinsulu imperiului, decâtu a o reduce la inâltîmea societâtiei in raionulu inteligintiei, tractandu cu unu corpu centralu.

Spre acestu sfersîtu regimului i stau dóue câli deschise, Elu póte sa pasiasca iara pe calea dreptului, radicandu sistarea constitutiunei. In casulu acest'a sa se faca alegeri nóue ,cá sa nu intelnésca majoritâti vechi. O alta cale aru fi sa propuna dieteloru intrebarea, ca prin ce feliu de organu aru voí ele a se executá intielegerea cu Ungari'a. Dietele séu ca in maioritate precumpanitóre voru cere senatulu imperialu, séu voru cere o adunare de delegati ad hoc séu competinti'a dieteloru. Unui astfeliu de apelu la tiéra s'aru plecá sî acei'a cari tînu multu la form'a de dreptu, iara de alta parte odiulu unei lucrâri unilaterali din partea regimului aru fi delaturatu in o cestiune, la a cârei deslegare vocea tierei nu e bine nici de cum de a nu fi ascultata. „N. Fr. Blatt.“

Cris'a in Cancelari'a aulica a Croatiei.

Nu este de multu decandu amu facutu sî noi publicului nostru cunoscutu, ca in cancelari'a aulica croata au sa se intemple schimbâri mari sî ca Eppulu Strossmayer aru fi desemnatu de cancelariu aulicu. „Debatte“ de pe atunci au demintitu atari combinatiuni.

Din cele ce cetimu acum in dîuariele vienese de diferite colori politice, aflâmu ca cris'a semnalisata esista inca sî acum sî dupa cum se esprima „Zukunft“ suntu de aceia cari vréu sa o accelereze la o decisiune. Ce au avutu Debatte dreptu in demintirea sea este, ca astadi dupa asecurârile dîuarieloru din urma, in adeveru numai e vorb'a de Strossmayer, ci de candidati de acei'a cari suntu pentru cursulu predominantu in tempulu de fatia.

Stadiulu cestiunei de fatia lu descrie unu corespundinte din Agri'a alu Pressei celei betrane din Vienn'a in urmatórele:

„Aici in Agri'a cris'a cancelariei de curte croate se privesce asiá, cá cum in Vienn'a le-aru fi succesu barbatîloru de statu unguri a esoperá unu rescriptu regescu, prin carele sa se provóce diet'a croata de a tramite la diet'a fiitóre din Pest'a ablegatii sei,— déca suntu acestia de a se tramite pe bas'a legiloru din 1848 séu dupa usantia dinainte de 1848 aceea nu se scia. Rescriptulu acest'a dejá intaritu aru mai astepta numai contrasemnatu 'a cancelariului croatu sî fiindu ca dlu de Mazuranici de sine rintielegendu-se, a denegatu contrasemnatur'a sea, asiá acum se cauta unulu mai pucinu scrupulosu, care sa fia apoi macaru sî numai conducatoriu iuterimisticu alu cancelariei. . .“

„Scirea respandita pe aici“, continua mai departe corespundintele „ca L. d. M. C. comandantele din Udine Cusevîc carele de presentu se afla in Vienn'a, aru fi denumitu de conducatoriu interimisticu alu cancelariei croate, au facutu mare sensatiune. Eu ti amu fostu facutu cunoscutu prin telegrafu, ce felu de impressiune au facutu scirea acést'a sî acum potu constatá, ca efectulu acelei'a e neliniscitoriu intr'unu gradu fórte mare.“ Mai departe totu corespundintele trage la indoiéla adeverulu denumirei generariului numitu. In fine descriindu caracterulu generariului adauge ca e unu amicu alu Magiariloru.

O alta versiune desemná pe Zidaric de urmatoriulu lui Mazuranic; acum insa citimu ca Cussevic totusi e denumitu de conducatoriu alu Cancelariei croate.

Factori pentru desvoltarea poporului nostru.

Brasiovu in Octobre 1865.

(Continuare sî capetu din nr. premergatoriu.)

Insa spre corespunderea unei asemenea schimbâri se cere dela Preotîme sa aiba sciintia sî cunoscintie practice. Dar acestea apoi iara si le potu castigá facendu studii pregatitóre sî de alta parte perfectiunandu-se neincetatu prin cetirea opuriloru folositóre sî dupa ce au intratu odata in functiune.

Cu asemenea studii nu se potu ocupá preotii nostri câci nu suntu salarii (macaru de 5—600 f.) din cari aru poté trai sî lucrá cá Inspectori de scóle, cá Invetiatorii moralului sî preste totu ca barbati de studiu.

Pentru ce avemu atati'a ómeni immorali, duri, sî necioplíti, pentru ca n'avemu in totu loculu scóle. Pentraca n'avemu asrtisti sî meseriesi? pentruca poporulu nu intielege folosulu acestor'a sî preotulu n'a luatu fii acelui poporu de mâna sî nu ia condusu la sciintie; pentruce n'avemu cate alte, cari le au alte natiuni? pentruca turm'a altoru natiuni s'a pascutu la pasiune buna, ear a nóstra prin pustii sî printre colti. Ea sa arete cinstitulu nostru parinte macaru pe tiganulu meseriasiu ca nu cere, nici pere de fóme, ori pe cutare jupanu care vinde cisme ca e domnu, ea sa ia copii de mâna sî se i duca pela cismari, pelari sî croitori etc. etc. sî acusi vomu avea sî noi de acesti'a destui. Despretiuitu sa fia preotulu acel'a care nu va lavé in comun'a s'a macaru cate 2—3 mesteri de romanu, din fiacare meseria, ear pre la orasie multîme. Sa cugete cine-va ca poporulu se immultiesce, sî numai cu pamentulu ce lu possedu Românii nostri nu si voru puté hrani fiii, deci sa si agonisésca bani prin alte mijlóce cinstite sî sa cumpere mosii, ear cá sa lu vendia romanulu pe alu seu nici decum sa nu lu lase câci pe urma va fi silitu a luá traist'a. Apoi chiaru sî pamentulu trebuie cultivatu, preotulu sî ací sa dea esemplu poporului seu. Deci studieze sî de aceste cu deosebire in serile cele lungi de iarna.

Inainte de tóte insa nu potemu repeti destulu ca ei sa tîe cu poporulu catichisatie cum o tînu ai Sasiloru sa impletésca in acést'a sî invetiaturi sî svaturi economice sî ne vomu mirá cum se va deschide poporulu. La noi de catichisatie dupa atâtea porunci nici ca viséza multi dintre preoti!

Atunci va poté sci fiacare romanu carte sî a scrie, va sci datoriele câtra Domnedieu câtra sine sî deaprópele; atunci va puté fi, fiacare Românu demnu in societatea celoru-lalte natiuni civilisate.

3-lea factoru e Associatiunea. Acestu mijlocu pretiuitu care inspira pe indivizi sa inainteze, sî sa vietiuiésca cu spiritulu tempului la noi nu prinde ospitiu, pare ca e unu pecatu. Sa scie ca acestu factoru e cel'a care indreptéza ideile sî da viétia in tóte. La germani numai incapi de Associatiuni, nici nu mai sciu ei cum sa le dea nume, sî noi numai un'a avemu sî abiá viéza. Fiacare sinster (caltiunariu) germanu abiá apuca a contribuí si a luá parte la Assoc. ear noi suntemu reci— de aceea suntu ei civilisati si noi cá noi. —

Fondurile Associatiuneloru altoru neamuri germani, magiari etc suntu in sume de milióne, fondulu Associatiunei nóstre sta sa dé indereptu. Ei sa ajuta cu procentele pe la marginele lumei noi nu potemu face nici in sinulu nostru mai nimic'a.— Óre de ce asiá? pentruca pastorii séu nu sciu insusi cc suntu acestea cá sa arete sî poporeniloru sî sa i indemne a contribuí, séu suntu desinteresati. Ea sa contribuie fiacare nu mii nici sute ci numai cate 10 cruceri pe anu la pasci candu se bucura toti, atâti Români câti suntemu ce suma aru contribuí numai intr'unu anu? dar in 50 de ani, si ce nu s'aru poté face din procentele acelei sume?

Cá sa ne facemu o idee, ca ce s'aru face candu amu avé Associatîuni sî numai cu o astfelu de contribuire trebuie sa scimu ce e Associatîunea? Ea este hran'a vietiei care n'o cunóscemu. De aceea trebuie esemplu elu ce se aduce pe tóte ulitiele adeca: pe o nuca o rupi ear pe mai multe intr'o legatura nu: cu o nuca nu poti maturá ear cu o matura poti delaturá ori ce gunoiu. Apoi altfelu este ca adunandu-ne noi sî cetindu un'a sî alt'a, spuindu celu mai literatu cum traiescu alte popóre ce au sî cum se desvólta ele ne inimâmu sî contribuimu fiacare cate ce-va sî ne ajutâmu a ne cultivá cá acelea. Altmintrea mâne poimâne venindu drumulu de feru preste noi va sa ne domnésca precum ne-au domnitu sî pana acum altii, cari voru fi pregatiti prin cultura pentru viéti'a cea nóua ce se va incepe atunci sî la noi.

Dreptu acést'a Associatiunile pre'ngrijescu, afla desbatu sî ne agonisescu ce ne suntu de lipsa; afla ce se intempla colo sî dincolo sî se ingradescu cu ingrijire despre noi, despre inaintarea culturei, despre inaintarea meserieloru economiei sî alte. Petru acést'a e de lipsa sa avemu mai multe Associatiuni comune, sî in tóta comun'a adunare, in care Domineca sî serbatórea sa se cetésca jurnalele sî sa se tîna sî alte consultâri folositóre. Astadi insa nu-su de aceste, unu poporu de millióne nu póte sustiné 3—4 jurnale câci nu le cetesce, ba nici macaru fiacare comuna nu e prenumerata la ele. Candu aru fi macaru comun'a bisericésca in associatiune prenumerata; atunci fiindca poporulu nostru nu scie carte, i aru spune preotulu din jurnale, despre dreptu, despre economia, despre meserii sî despre cele ce se intempla in lumea civilisata sî asiá totu s'aru mai desvoltá simtiulu lui. Atunci potu existá sî jurnale de economia, de industria sî beletristice, ba sî de umoru care distragu pe omu.

Asiá dara déca sî scól'a sî pastorii sî Associatiunile nu su factori destulu de demni pentru desvoltarea poporului trebuie sa lucrâmu ca se fia sî sa se desvólte tóte ca atunci vomu propasí.

Ὅμοιος πρὸς ὅμοιον προστρεχεῖ adeca: Unu asemenea se adreséza câtra asemenea.

Sabiiu 23 Oct. „Herm. Ztg.“ de adî aduce unu telegramu, din care aflâmu, ca Maiestatea Sea s'a induratu a demissiuná in gratia pe cancelariulu aulicu alu Croatiei sî a increde baronului sî L. d. M. C. Cussevic conducerea provisoria a acelei cancelarii; mai departe ca s'a induratu a strapune provisoriu in statulu de odihna, pe Siefulu tierei, Bucovin'a, cont. Amadei sî a denumí in locu-i pe Cavalerulu de Myrbach, fostu prefectu in C acovi'a.

— Mai din tóte pârtîle ne vine sciri despre culesulu celu mediocru de vii. Strugurii au fostu putîni sî acrisiori sî prin urmare sî mustulu e inca slabutiu. Cu tóte acestea pretiulu mustului in proportiune e mare. Aici variadia intre 1 f. sî 1 f. 20 xr. védr'a asisderea aflâmu dela Basn'a, Bertanu Mediasiu s. a

Clusiu. Lucrârile la drumulu de feru transsilvanu suntu sistate sî dupa cum spune „Korunk“ lucratorii se tragu in caravane intregi câtra câsciórele loru.

— Pentru anulu scolasticu, care se incepù cu 1 Octobre s'a decisu unu premiu de 126 f. La acestu stipendiu auromontanu potu concurge numai ascultatori de medícina dela Universitatea din Vienn'a de origine transsilvani, pre lânga substernerea atestateloru despre sporiulu fâcutu in studiele medicinale. Concursele au a se substerne regescului Guvernu transsilvanu.

Vienn'a „Pesti Napló“ are o corespundintia din Vienn'a, carea in privinti'a caletoriei sî petrecerei Maiestatîloru Sele Imperatului sî Imperatesei in Pest'a aduce urmatórele: „Despre caletori'a Maiestatiei Sele sî a familiei imperatesci curséza aici versiunile cele mai varie, cari versiuni inse totusi anuntia probabilitateaacielel cal. Persóne care stau in apropierea curtiei imperatesci credu, ca biletulu de mâna prin care se va reactivá de nou gard'a de corpu ungurésca va fi subscrisu de monarchu in castelulu regelui Mathi'a Corvinulu.

Dupa o alta corespundintia a „Journ. Dresd.“ se dice ca in cercurile curtiei imperatesci se facu pregâtiri fórte mari pentru petrecerea Maiestatîloru Sele a Imperatului sî Imperatesei in resiedinti'a din Bud'a. In genere s'aru fi ficsatu programulu urmatoriu: Imperatulu va caletorí in a 5 Decemvre la Pest'a pentru cá sa inaugureze Academi'a cea nóua sî pentru ca in 10 Decemvre sa deschida diet'a. Pâna candu diet'a va fi gat'a cu verificatiunea alegeriloru, Imperatulu va petrece in Capital'a sea, dupa aceea insa insotîtu de Imperatés'a sî de prunci imperatesci se va intórce cu suita mare in Ungari'a, spre a petrece carnevalulu in mijloculu nobilimei magiare in castelulu dela Bud'a. Sub patronatulu Imperatesei carea acum de doi ani se ocupa cu multa diligintia cu invatiarea limbei unguresci sî o sî vorbesce fluentu, se voru tînè in resiedinti'a dela Bud'a, unu sîru de baluri de curte splendide, precum sî alte festivitâti.

Varietâti sî noutâti de dî.

— Maiestatea Sea Imperatulu Ferdinandu au fostu reu bolnavu. Dupa buletinelele mai din din urma starea senatâtiei Inaltuaceluiasi merge spre bine.

— D. Zacharia Boiu redactorulu „Telegrafului Românu“ incunosciintiéza ca Nr. 81 alu aceluiasi diuariu e celu din urma care ese sub numele sî respunsabilitatea s'a. Luandu-si remasu bunu de la cetitorii „Tel. Rom.“ motivéza retragerea s'a cu immultîrea detorintieloru sale oficióse. Fia cum va fi, retragerea Dniei Sele o socotimu de perdere pentru diuaristic'a romana, ca ce se retrage unu bunu luptatoriu, care in derigerea diuariului amintitu acastigase insusirile recerute, documentandu intielepciune, cumpetu sî tactulu atâtu de necesariu la asemene intreprinderei. D. Z. Boiu meritéza recunoscinti'a publicului romanu. Asemenea succesu i dorimu sî pre terenulu, caruia voiesce a-si sacrá tóta activitatea sea. „Con.“

— Reorganisatiunea politechnicului in Vienn'a. Maiestatea Sea a sanctiunatu statutulu pentru reorganisarea politechnicului din Vienn'a. De ací incolo institutulu acest'a va avé mai multe despartieminte sî adeca despartiamentulu generalu, in care se voru propune obiectele scientifice, ce au sa fia bas'a urmandeloru studii speciale, apoi despartiamintele speciali pentru cladiri de drumuri sî cla-

diri idraulice (in apa), pentru cladiri inalte, pentru masinarii sî chimi'a technica. Auditorii se impartu in dóue categorii, in ordinari cari se inscriu pentru despartiamentulu generalu séu un'a din specialitâti de asiá, incâtu sa participe la cursulu completu, sî in estraordinari, cari asculta numai prelegeri singuratice. Tax'a scolara e pentru ordinari 50 f. pe anu.

— Cont. Carolu Ferd. Buol—Schauenstein ministrulu c. r. de óre candu, au muritu in 27 Oct. c. n. Caus'a mortiei sele au fostu gut'a de carea lu atinsu preumblandu-se pe „grópa“ (Graben) in Vienn'a.

— Armi'a rusésca din an. 1864—5. Dupa „annalele militarie“ statulu effectivu alu armiei rusesci din 1864 au fostu 27,561 oficieri sî 1,07,124 soldati; in estu anu este Russi'a in stare de a pune in picióre la casu de lipsa: 685,572 feciori pedestrime, 45,572 feciori calarime, 50,976 feciori artileria sî 16,801 feciori trupe de geniu.

— Cutremuru de pamentu. Din San Francisco (in Americ'a) se scrie ca in 8 Octobre pe la 12 óre sî 45 minute dîu'a, au fostu unu cutremuru de pamentu, care au fostu asiá de puternicu cum abiá s'a mai pomenitu. Parte mare a locuitoriloru se aflá inca in biserici. In spaim'a cea d'antâiu catara toti a scapá a largulu sî asiá in urm'a imbuldieliloru s'au calcatu sî vatematu mai multi individi. De nenorociri mai mari nu se spune, de-sî casele sî alte cladiri insemnate se dice ca se clatinau fórte. Stricârile cele mai insemnate cari s'a intemplatu cu prilegiulu acel'a suntu, ca mai multe cladirl au capatâtu crepaturi mari, la altele au cadiutu plafonele, iara la o cladire nóua s'au deramatu frontulu, incâtu au umplutu strat'a câtu au fostu de larga. In Sânt'a Cruz fiindu cutremurulu puternicu sî pagubele au fostu mai mari. Lânga unu riu s'a desfâcutu pamentulu sî a isvoritu apa; mai multe fantâni au secatu séu s'a umplutu de nasipu. Marea s'a imflatu in tempulu cutremurului fórte sî totu asiá au fostu scaderea ei, dupa trecerea cutremurului. Cutremurulu s'a repetîtu in unsprediece renduri, dintre cari cele dóue dintâiu au fostu mai simtivere. Directiunea au fostu de câtra resaritu spre apusu.

— Statistic'a foiloru periodice din Bud'a—Pest'a. In Bud'a—Pest'a de presentu aparu 66 de foi periodice, cari se tiparescu in 85,835 de esemplare. In patrariulu de anu trecutu, 66 diurnale tipariau numai 82,814 esemplare, va sa dica au crescutu numerulu esemplareloru cu 3061. In patrariulu acest'a aparura 8 diurnale nóue. In celu trecutu cadiura 10 diurnale. Cari traiescu de presentu suntu — dupa natiunalitâti: 45 magiare, 14 nemtiesci, 3 romane, 2 slave, 2 serbesci.— Dupa cuprinsu: 14 politice, 11 beletristice, 16 de specialitâti, 3 pentru poporu, 2 economia natiunale, 4 bisericesci, 5 pentru junime. 5 de mode, 6 umoristice, 1 pentru anuncie. — Intre cele 10 ce au cadiutu, fura 1 româna („Auror'a româna“) 2 magiare sî 7 nemtiesci. „Conc.“

„Korunk“ vorbesce despre aparerea cholerei in Tranni'a sî spune ca inca in 14 Septembre s'a intemplatu in Kézdy Vásárhely o mórte de cholera. Mai departe s'a aretatu câte unu casu de cholera in Vardotfalva sî Csobotfalva dóue sate legate de olalta in Ciucu, pe la 14 Octobre. Mai tardîu ból'a au devenitu epidemica, câci din populatiunea cea de 126 de suflete s'a bolnavitu pâna in 17 Oct. 8.; din cari unulu s'a insanetosiatu sî 7 au muritu. De atunci pâna la 23 Octobre nu s'a mai aretatu nici unu simptomu.— Se spune ca Guvernulu au luatu mesuri inca de tempuriu pentru eventual'a latîre a cholerei. De medici nu va fi lipsa; iara peutru seraci, despre cari se presupune, ca acasa nu voru avea ingrijire indestulitóre, se voru infiintiá ospitale. Intr'un'a Guvernulu au grijitu de edarea unei cârti cuprindiatóre de invetiaturi populare, nu numai cum e de a se incungiurá ból'a acést'a, ci in casu candu aru erumpe unde-va, sî cum este de a se folosí ajutoriulu medicinalu.

Principatele române unite.

Banc'a despre care vorbirâmu in unulu din nrii trecuti ai aceste foi sî despre care amintisemu atunci ca afla opusetiune in pressa interna, dupa scirile cele mai próspete se infiintiéza asiá dupa cum se chibzuea atunci. Dlui Adolfu Herz, spunu gazetele, ca i s'aru fi datu concessiunea pentru infiintiarea unei bance de note (bani de hârthia).

Fiindu iara siliti a ne tânguí asupr'a neregularitâtii dîuareloru de dincolo, nici ca potemu servì intr'unu sîru regulatu cu scirile de acolo. Nu scimu déca in tempulu mai nou s'au mai fâcutu schimbâri in ministeriu séu acel'a s'a schimbatu cu totulu, câci aflâmu depesie telegrafice in dîuariele vieneze, in care se spune fórte pe scurtu ca Florescu este presiedinte alu consiliului de statu.

Prospectu politicu.

Pre lânga tóte notele mariloru poteri germane vedemu acum din telegramele dîuarieloru vienese ca Nationalu Vereinulu nemtiescu sî-a tînutu conferintiele sele in Frankfurt neturburatu de nimenea. Cestiunile cari au fostu obiectulu acestoru conferintie suntu de mare insemnatate. In 28 Octobre celimu din mentiunatele depesie ce sér'a la 9 óre s'a statoritu referat'a politice pentru adunarea generala a Natiunalu-Vereinului. Referat'a se imparte in introducere sî siésa sectiuni. Introducerea constatéza ca reuniunea in mijloculu greutâtiloru situatiunei da fatia sî a servatu celu putînu poterea morala, carea pentru viitoriu va avea succese sigure. In cele siese sectiuni, purcediendu dela cestiunea cea de atâtea ori mentiunata a ducateloru Schleswig-Holstein sî dela regularea acelei cestiuni, recomanda deciderea intielépta propria a acelora ducate, in a dóu'a vorbesce de concessiuni cari trebuie sa se faca Prussiei in favórea unei marine nemtiesci. Anexiunea e desaprobata din causa ca aru trebuí cumparata cu unu pretiu scumpu, pe care Bismark nu aru fi in stare sâ'lu platésca.

In a trei'a sectiune se atinge crís'a constitutiunala din Austri'a, a cârei resultate ulterióre inca nu se potu vedé sî fatia cu cari insii Nemtii austriaci stau fâra de nici unu sfatu; totu ce e de o camdata de observatu in Austri'a nemtiesca este, campania cechismului contr'a germanismului in Bohemi'a, aici are deocamdata partid'a natiunala unu cercu de activitate. In sectiunea din urma se ocupa mai multu de situatiunea reuniunei sî de scopulu ei care culminéza in: „restituirea unei Germanie unite in libertate.“

O alta depesia aduce mai multe proiecte de ale membriloru reuniunei natiunale, indreptate câtra adunarea generala, impârtîte in dóue despartieminte. Unulu tractéza cestiunea ducateloru sî altulu cestiunea germana. Din ceasta din urma suntu de interesu punctele in care se dice, ca poterea centrala trebuie predata Prussiei sî trebuie nisuitu dupa unu parlamentu centralu. Altulu ca tóte trupele sî armatele statelóru medie sî mici nemtiesci sa se incorporeze duratoriu armatei prussiane.

Siedinti'a plenaria s'a deschisu in 29 pela 11 óre inainte de amiadî. Sa asceptâmu resultatele ei.

„Press'a“ din Vienn'a la tóte aceste dîce, „ca pentruce organele prussiane nu au fâcutu nici unu passu contr'a aduuârei generali a reuniunei natiunale, e lesne de esplicatu. Inainte de tóte pentru ca in desbateri s'au retînutu membrii de agressiuni patimasie asupr'a Prussiei, cá nu cumv'a prin acést'a sa intunece verfulu prussianu, carele sî de altmintrea e intunecatu destulu. Mai departe pre lânga tóta ascunderea, verfulu acést'a au fostu sustînutu la inâltîme, de majoritate sî cu acést'a regimulu prussianu póte fi multiumitu. . . . . Pentru unitatea germana sub conducerea Prussiei iara s'au lucratu din partea reuniunei natiunale destulu. Ca lucrarea acést'a sa remana fâra de resultatu pentru libertate, va ingriji Bismark de siguru. Chiaru sî in casulu celu mai reu reuniunea natiunala póte fi unu scutu pentru Prussi'a. Déca inse nu aru succede cumv'a intemeierea Germaniei cu verfu prussianu, prin politic'a de sânge sî feru, remâne totusi reuniunea natiunala cá mijlocu prin care Prussi'a póte scapá in limanulu parlamentului germanu, pe carele credu multi ca iara lu voru poté indreptá intr'acolo, ca sa duca, cá sî in 1849, corón'a imperatésca germana la Berlinu.“

— Aruncandu-ne privirea spre Itali'a, de unde erá lumea dedata a asceptá sgomotele politice, aflâmu ca alegerile pentru parlamentu au decursu sî decurgu in linisce sî ca cu putîne esceptiuni au resultatu deputati moderati, incâtu regimulu preste totu este multiamitu sî liniscitu. Clericalii sa fia suferitu perderi insemnate cu ocasiunea alegeriloru sî asiá de astadata papistii precum sî mazinistii nu voru fi representati in sessiunea parlamentara viitóre. Alegerile deputatiloru italiani, in Parisu sa fia fórte bine vediute.

Cu desiertarea Romei de trupele francese se dîce ca numai e gluma. In 28 Octobre avea sa plece fregatele Gomer sî Labrador dela Toulon la Civitt'a vecchia, cá sa incarce despârtiementulu celu d'antâiu de trupe francese. Dupa epistole din Rom'a alu doilea despartiementu va plecá din Rom'a la primavéra sî alu treilea mai târdîu.

Din Franci'a vorbea „Indep. belg.“ despre schimbâri in ministeriu, cari insa totu dupa acea fóia nu se voru mai intemplá. Caus'a incercâriloru de schimbâri erá crutiarea averei statului.

Scirea ce s'a fostu latîtu despre retragerea trupeloru din Messicu se arata acum cá pripita. „La France“ dîce, ca trupele din Messicu, se vorudepartá numai in acea proportiune, in care va cresce numerulu indigeniloru in armata sî consistinti'a imperiului celui nou. „Definitivu inse“ dîce totu acelu dîuariu, „voru parasí trupele francese numai atunci Messiculu, candu interessele Franciei, cari o au chiamatu acolo, voru fi garantate.“

Literariu. In librari'a lui Filtsch au esîtu de curendu o carticica intitulata: Elemente de istori'a Transsilvaniei de Ioanne V. Rusu prot. gr. cat. Pretiulu 24 xr.

Scopulu ei este de a dá in mân'a prunciloru romani unu mijlocu spre castigarea cunosc intieloru istorice despre patri'a nóstra. Salutâmu ide'a autorului, i urâmu succesulu doritu sî credemu cá nu gresîmu candu o recomandâmu sî aceloru cari nu au tempu de a citi opuri mai mari sî scientifice de ramulu istoricu.

Publicarea.

Sumeloruin curse la fondulu Assoc. tranne române, in decursulu lunei lui Sept. a. c. pâna la siedinti'a Comit. Assoc. tranne tinuta in 3 Oct. 1865.

1) prin D. Jude prim. sî col. Assoc. tranne Iosefu Siulutiu s'a tramisu la fondulu Assoc. pentru 4 esempl. din actele ad. gen. IV, vendute a 30 xr. 1 esempl. 1 fl. 20 xr.

2) prin D. parochu gr. or. in Uniadórea Avraamu P. Pecurariu s'a tramisu la fondulu Assoc. tacs'a pre an. 186⁴/₅ dela D. oficialu silvanalu Vasilie Ludovicu Redanie 5 fl. v. a.

3) Deadreptulu la cas'a Assoc. au incursu urmatórele sume a) D. Locotenente prim. Nichit'a Ignath pentru 1 esempl. din actele ad. gen. I. II. III. IV 1 fl. 30 xr. b) D. prefectu dominalu in Cricâu Gregoriu Mezei pentru 1 esempl. din act. ad. gen. IV. 30 xr. c) prin Ioann Bartolomeiu Colectoriu in Vienn'a s'a tramisu pentru D. Dr. Grigoriu Szilasi tax'a rest. pre anii Assoc. 186³/₄ 186⁴/₅ 10 fl. D. Traila Gastrodulu tax'a rest. pre anulu 186³/₄ (mai restéza pre an. 186⁴/₅) 5 fl. d) dela D. parochu in Secasiu Nicolau Veli'a Tincu tax'a rest. pre an. 186³/₄ (restéza inca pre an. 186⁴/₅) 5 fl. e) D. profesoriu sî parochu ie Sabiiu Zacharia Boiu tex'a pre an Assoc. 186⁴/₅ 5 fl. f) gela D. c. r. Capitanu in pensiune Teodoru Stanislau tax'a rest. pre an. 186²/₃ 5 fl.

Asiá dara sum'a incursa deadreptulu la cas'a Assoc. face preste totu 31 fl. 60 xr.

Dela Secretatiatulu Assoc. tranne.

Sabiiu in 3 Octobre 1865.

Nr. 49—2 **Publicare de Concursu.**

Pentru urmatórele statiuni invatietoresci din Comitatulu Carasiu, Districtulú Protopresviterescu Fâgetu care au devenitu vacante, anume:

1) Temerstu, cu acést'a statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale: 147 fl. v. a 24. cubule de grâu; 24 cub. de porumbu; 100 ponti de sare; 100 ponti de lardu; 15 ponti de lumini; 10 orgii be lemne sî cortelu liberu.

2) Rumînestu, de acést'a statiune e legatu unu salariu anuale de 120 fl. v. a. 20 cub. de grâu; 20 cub. de cucuruzu; 100 punti de sare; 100 ponti de clissa; 15 ponti de lumini; 10 orgii de lemne sî cortelu liberu cu grâdina.

3) Poganestu, la acést'a statiune suntu impreunate urmatórele emolumente: 63 fl. v. a. 1 jugeru de pamentu; 10 cub. de grâu; 20 cub. de cucuruzu; 50 ponti de sare; 100 ponti de lardu; 12½ ponti de lumini; 8 orgiii de lemne sî cortelu liberu cu grâdina.

4) Povergin'a, cu acést'a statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale: 42 f. v. a. 3 jugere de livada; ½ jugeru grâdina; 8 cub. de grâu; 16 cub. de cucuruzu; 50 ponti de sare; 50 ponti de clissa; 12½ ponti de lumini; 8 orgii de lemne sî cortelu liberu.

5) Nemesestu, cu acést'a statiune e legatu unu salariu anualu de 35 f. v. a. 8 cub. de grâu 14 cub. de cucuruzu; 50 ponti de sare; 50 ponti de clissa; 10 ponti de lumini; 8 orgii de lemne sî cortelu liberu.

Doritorii de a ocupá vreun'a din posturile acestea suntu avisati, cá recursele sele provediute cu estrassulu de botezu, cu adeverintia despre sciintiele absolute, despre servitiulu de pâna ací sî despre portarea sea morala sî politica adresate câtra venerabilulu Consistoriu Caransebesianu, ale transpune la subscrissulu scaunu Protopopescu, in restempu de patru septemâni dela intâi'a publicare a concursului acestui'a in fói'a de fatia.

Dela Scaunulu Protopopescu gr. or. alu Fâgetului.

Fâgetu in 10 Oct. 1865.

Atanasiu Ioanoviciu, Protopopu gr. or.

Corespundinti'a „Tel. Rom."

A. O. in R. Amu primitu de multu sî a dóu'a epistola, nu se póte.— I. Gh. in Vienn'a. Amu primitu! Multiamita! la tempulu seu se va face.— Dlui Not. com. Iosifu Wégh in Zs. Ne pare reu ca nu putemu serví dupa cum doresci, pentruca cestiunea au devenitu de totu personala. Din not'a nóstra s'a pututu vedé, ca scimu pretiuí merituln mai pre susu de persóna sî credemu ca publiculu inca va fi pe partea nóstra!

MAIESTATEA SEA C. R. APOSTOLICA

s'au induratu preagratiosu a demandá deschiderea

LOTERIEI DE STATU A IX.

spre scopuri filantropice sî comunu folositóre, detiermurindu totu odata, cá din venitulu curatu alu acestei loterii sa se dedice

un'a jumetate

societâtiei amiciloru de musica in Vienn'a spre scopulu conservatoriului eii;

a patr'a parte

unei fundatiuni pentru cei raniti in resbóiele din ani 1848, 1849 sî 1859 precum sî pentru veduvele sî sermanii celoru ce au cadiutu din c. r. armata in aceste epoce;

apoi a patr'a parte

spre infiintiarea de stipendii pentru veduvele sî sermanii seraci ai oficieriloru supremi, pârtîloru militarie sî ai amploiatiloru militari.

Amesuratu acestui mandatu prea'naltu deschide directiunea c. r. a veniteloru de loterie acésta

LOTERIA DE STATU FILANTROPICA,

ale cârei castiguri dupre planulu de jocu ajungu summ'a insemnata de

300,000 floreni valut'a austriaca.

Unu sortiu custa 3 floreni valut'a austriaca.

Tratandu-se pentru sporirea unoru scopuri atâtu de folositóre, sî deschidiendu-se cumperatoriloru de sorti calea spre castiguri insemnate, directiunea veniteloru de loteria nutresce speranti'a, ca sî acést'a loteria se va bucurá de aceea-si impertasîre via, ca sî celelalte loterii filantropice de pâna acum.

Dela directiunea c. r. a veniteloru de loteria.

Despartiamentulu loterieloru pentru scopuri filantropice sî comunu folositóre.

Vienn'a, 18 Septembre 1865.

Fridericu Schrank,
Consiliaru c. r. de gubernu sî siefu alu directiunei de loteria.

Nr. 46—2.

Redactoru respundiatoriu **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 85. ANULU XIII.

Sabiiu, in 28 Oct. (9 Nov.) 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Declaratiunea locuitoriloru din opidulu Salisce in privinti'a alegeriloru dietali.

Sabiiu 27 Oct. Romanii din comun'a Salisce, lânga Sabiiu, provocati prin respectivulu inspectoratu la alegerea deputatiloru dietali pe 25 Oct. la Sabiiu, s'au dechiaratu cum urméza:

Inclitu Magistratu! Locuitorii comunei opidane Salisce, cari suntu chiemati a participá, pe bas'a legei electorale din 1791 la alegerea celoru doi deputati dietali ai scaunului Sabiiului, asternu comissiunei electorali urmatórea declaratiune:

Speranti'a nóstra a fostu si este in Maiestatea Sea Imperatulu nostru; mangaierea nóstra o amu aflatu in institutiunile cele liberale ale Maiestâtii Sele, prin care ne-au garantatu egal'a indreptatire natiunala si confessiunala.

Pe fundamentulu acestoru institutiuni au convocatu Maiestatea Sea corpulu representativu alu tierei, spre a se aduce in fiintia garantatele drepturi, prin rescriptulu din 15 Iuniu 1863, unde se dice: ca o dieta conchiemata pu bas'a articulului XI din anulu 179⅞, prin care aru fi eschisa cea mai mare parte a poporului dela esercitarea drepturiloru politice, in contr'a adeveratelor interese ale tierei, nu s'aru poté privi cá o representantia a intregului poporu alu tierei etc.“

Asiá dar, cá sa fia totu poporulu tierei dupa dreptu representatu, si ca sa corespundia representantii adeverateloru interesse ale tierei, au emanatu regimulu Maiestâtii Sele unu proiectu de lege electorala, corespundiatóre acestoru principii salutari.

Pe aceste base drepte au castigatu natiunea româna si confessiunile ei, prin propri'a conlucrare, in intielesulu legei fundamentale din 20 Octobre 1860 recunóscerea egalei indreptatîri.

Acestea acuisitîuni corespundiatóre vointiei monarchului, le póte natiunea nóstra pastrá neatacate si le póte intrebuintiá spre binele patriei si salutea imperiului, iarasi numai pe temeiulu unoru aseminea principii representative, precum suntu acelea corespundiatóre adeverateloru interesse ale tierei, pe a câroru basa s'au facutu acuisitiunea.

In specie ne-au concesu nóue legea electorala din 1863 intru unu cercu electoralu dimpreuna cu confratii nostri din celelalte comune ale scaunului Saliscei, a ne esercitá drepturile nóstre politice si a ne representá interesele nóstre prin unu deputatu alu nostru.

De óre ce insa prin modalitatea presenta de alegere pe bas'a articulului XI din 1791 nu numai suntemu lipsiti de acestu dreptu, ci suntemu constrinsi numai a participá la o alegere ce este eflucsulu legiloru asupritóre pentru natiunea româna, si considerandu mai departe, ca si la acésta participare suntemu chiamati numai cá o clasa, carea mai nainte nu erá indreptatîta, ne vedemu siliti a declará:

ca noi pe bas'a unei legi din 1791 carea sustîne privilegiele asupritóre pentru nati'a româna si confessiunile ei, si pe bas'a unei concedii momentane, ce modifica incâtu-va acea lege aboleta, nu potemu esercitá dreptulu de alegere pentru diet'a Transsilvaniei, fâra prejudetiulu drepturiloru natiunei nóstre, ci numai pe bas'a unei legi electorale, carea este eflucsulu naturalu alu dreptului de egala indreptatîre, asemenea celui din 186¾.

Acésta dechiaratiune, binevoiésca comissiunea electorala, a o inaintá la tronulu Maiestatei Sele, in care si acum ne punemu tóta speranti'a, dela care asceptâmu si acum mangaierea nóstra, promitandu-i cu solenitate nestramutata credintia.

Salisce in Octobre.

(Urméza subscrierile)

Manifestulu Imperatescu din 20 Septemvre.

Reproducemu in urmatóriele dupre Hist. Politische Blätter N. XLII parerea âcestei foi periodice, relativa la susulaudatulu manifestu, spre a cunósce ce temeri si ce sperantie léga ea de efaptuirea aceluiasi:

„Numai incape indoiéla, iaresi se celebréza vr'unu maritisiu in regiunea politica si diplomatica. Noi, dîce, cu acést'a nu ne asceptâmu de vre-o mare determinare, carea sa ne scótia din starea nóstra cea de colo pâna dincolo provisoria, si dóra sa se efaptuiésca iaresi, ce se numi'a óre-candu ordine européna. Departe sa ne incumetâmu de acum a sperá unu ce asemenea. Tóte poterile Europei fâra esceptiune au cadiutu in paralisia, intre cari, sa te miri, numai Prussi'a se mai destinge cu unu cabinetu dupre impregiurâri activu, si insusi Imperatulu de lânga Sen'a va trebuí sa mai lasa in pace pre mési cuventarea sea de tronn dela 5 Noemvre 1863. Si partitele se desmembréza si se turbura pe dî ce merge, si cu deosebire mai tare in drag'a nóstra Germania, se intielege ca ni numai aci. Cu o vorba noi ne aflâmu intr'o generala dissolvare morala si politica, si câtu va tîné acestu procesu corosivu, propri'a caracteristica a vecului nostru, pâna atunci nici odata nu póte fi vorb'a de o decissiune, ci pururea numai de unu stadiu ulterioru in desvoltarea provisoriului cestunare si generalu.

Si aceste stadie chiaru incepu a se clocí cu o inertia fâra capataiu. Din candu in candu se radica câte o larma grozava, cá si candu aru fi tóte amenintiate si cuprinse de unu potopu universalu; ci dupa câte-va septemâni focului de paie a trecutu si n'a lasatu pe urma-i decatu o mai mare destramatura in mintile omeniloru. Asiá s'a intemplatu mai de unâdî cu tractatulu dela Gastein, cu amestecatur'a calcatoriloru sistematiei de dreptu din Londonu si Parisu si cu adunarea, ce s'a serbatu in Francfortu din o parte a deputatîloru germani. In momentulu candu scriemu acestea póte sa esse pre prosceniu iaresi Itali'a. M'a nice aici nu mai este asiá cum erá inainte cu trei si patru ani. Pe atunci cam pre acestu anotimpu totudeun'a se respandiá predîcerea cá secura, ca in fine in prossim'a primavéra cauta sa erumpa negresîtu resboiu. Acum numai crede nimenea indalde acestea, câci totu omulu presimte ca incordatur'a ce duréza pré lungu in celea din urma i cauta a se preface intr'o totala paralisia. Vedi bine ca erumperea se va face in totu loculu in Europ'a, dar nu prin acei'a cari aveau pâna acum poterea susu si josu; cata mai antâiu sa sosésca ómenii trebii, a câroru pulbere inca nu li s'a udatu, si a câroru pasi se aude tropoindu inca din depârtare, de-si destulu de chiaru. *)

De aru fi cumv'a posibilu a pripí erumperea: atunci revolutiunea incoronata de securu n'aru perde nici unu minutu ocasiunea ce i se oferesce acum. Câci cu Manifestulu Imperatescu dela 20 Sept. i intrà vediendu cu ochii in totu corpulu o mare frica. Sa ne adncemu aminte de salutarea de anu nou din 1859. Atunci se pârea ca Austri'a, va invingo pedec'a cea mai mare a consolidârei sele politice — disordinea in finantiele sele —; de aicea inimicii sei dinafara crediura ca sa nu mai piérdia tempulu: si sa respinga pe Austri'a de acolo unde se audiea a fi aprópe de tînta, sa o respinga iaresi in nóue destramâri, si planulu li-a esîtu de minune. Austri'a nu numai ca a perdutu la Vil'a-franc'a Lombardi'a ci inca a fostu bâtuta de Ddieu si cu Dlu de Schmerling. Mai cinci ani fu bântuitu acesta corpu, slabitu dinafara, inca si prin bol'a unui marasmu din lâuntru. Erá dejá in mora periculum, candu in fine se cunoscù natur'a si scaunulu reului. Iara acum dela 20 Sept. i s'a pusu cu seriositate, mân'a medicului de statu, si acést'a este, ce nu place inimiciloru.

*) Intielege acî scriitorulu articului pe Lassaliani, s'au pe class'a IV-a a — muncitoriloru — uvrieriloru, cari nu se multiamescu cu materialismulu liberaliloru astadi la potere, si ceru ca déca li s'a luatu, patri'a din ceriu, trebuie sa li se dea aceast'a de pre pâmentu. Tâaduc.

Déca dîcal'a cea vechie „Consilium ab hoste“ este aleverata, atunci nóu'a politica a Imperatului nu póte fi lipsitade doritulu resultatu. E o placere sa vedi tóte poterile sî partitele , cari dorescu nimicirea Austriei séu a o esploatá spre ajungerea scopuriloru sele, cum suntu de oparite sî nemultianite cu acelu Manifestu. Numai press'a Angliei, unde totu se nai gâsesce in necasulu lui Palmerstonu sî Ruselu, simtiu de constitutiunalismu, preste totu consimte cu noulu pasu alu Imperatului Austriei. Din contra in Franci'a sî Itali'a s'a primitu cu nepacere ; cu desgustulu insc celu mai mare de liberalismulu Germaniu.

Ei au cu totii deplinu dreptu. Ce se atinge de Franci'a sî Itali'a nu face trebuintia a demustrá cu multe vorbe , ca pâna la ce gradu nu le póte veni bine acestoru cabinete inpecarea din launtru a popóreloru Austriei. Acestea poteri dda inceputulu planuriloru sele de resturnare au numeratu pe Unguri sî pe Slavi, pe Români sî pe Dalmatiani intre aliatii sei cei firesci. Eac'a pentru ce ele acum se temu, ca prin esperimentulu din urma alu Imperatului se va turburá equilibrulu Europeanu cum in adeveru se espresera fórte naivu in Florentia. Totu cu asemeni simtieminte cauta la Manifestulu din 20 Sept. in totalitatea sea sî liberalismulu germanu. Ce e dreptu acest'a putînu isi bate capu cu ecuilibrulu europeanu, dar cu atâtu mai multu i pasa lui de equilibrulu seu, sî apoi elu in suspendarea constitutiunei de Fauru vede o periculósa amenintiare a aceluiasi. O parte vedo cu dreptu in acésta directiune din urma o lovitura a interesseloru germane la Dunerea de josu.

Tóta mass'a liberalismului germanu este unita mai multu mai putînu numai in cestiunile interne ale Germaniei, iara in relatiunile esterne sî anume cu reportu la referintiele Confederatiunei câtra Austri'a, ei se desbina in cunoscutele dóua partite a Germanistiloru mari sî mici. Acum i s'aru poté paré cuiv'a ca pentru partit'a germanistiloru mici , Manifestulu din 20 Septemvre sa fia apa pe mór'a loru. Câci la prim'a vista, ast'a nu se póte negá, politic'a cea nóua pare fórte cá o stramutare a punctului de greutate la Bud'a (Pest'a), sî nu se póte negá ca in ultimele septemâni la multi li-a chiamatu a minte renumit'a nota din 24 Ianuariu 1862 a lui Bismark. Dar cu tóte acestea nimene nu e asiá de opâcitu cá sa nu vadia ca D. de Schmerling sî Constitutîunea lui de Fauru erau aliatii cei mai buni sî mai plini de sperantia a germanismului celui micu (Kleindeutschthum's). (Va urmá).

Alegeri dietali.

De mai multe dîle aflâmu parte pe cale privata parte din dîuariele din patria, sciri despre alegerile dietali. Dupa unele dîuarie aflâmu ca alegerile decurgu in linisce si concordi'a din altele sî din sciri private capetâmu informâri contrarie. In Sabiiu inca au decursu eri sî alaltaeri cele din scaunu sî adî cele din cetate. Despre Români aflâmu ca vedîndu-se de o parte asupriti de legea electorala (vedi sî declaratiunea publicata mai susu.) de alta de câtra dregâtoriele respective impârtîti de asiá, incâtu nu aveau nice o sperantia de a esî cu vre unu deputatu — au protestatu.

Asceptâmu cu incordare resultatulu toturoru alegeriloru, cu deosebire a celoru din comitate sî ne tememu tare ca fratii magiari voru insielá sî de astadata asceptârile unor'a sî voru rectfiicá temerile alter'a, dovedindu de nou ca in interessulu bunei intielegeri nici nu uita nici nu invatia nimic'a. La asemenea reflessiuni ne indreptatiesce sî o corespundintia din comtatulu Hunedórei, carea prin referarea fapteloru intemplate, la o conferintia pregatitóre din Dev'a, desemna prospectulu alegeriloru din acestu comitatu intru unu modu de totu ne asceptatu. Eata in scurte cuvinte ce aflâmu din mentiunat'a conferintia. Luni in 31 Oct. Comitele supremu B. Nopcea a tînutu o conferintia la carea au fostu numai 8 Români chiamati. Preoti nice unulu, din neamploiati, abiá unulu séu doi. Parol'a de dî au fostu din partea maioritâtiei (magiare) 48. Punctulu celu mai interesantu e pactulu ce credeau unii dintre domni alu face cu Românii , cá din gratîa sî cesti din urma sa aiba unu deputatu. Alta pedeca nu mai erá acum , decâtu sa pasiasca cine-va dintre Români cu unu crediu politicu. Este de observatu; ca acestu deputatu din gratia, numai sub conditiunea aceea se potea alege, candu fratii Magiari aru fi fostu convinsi ca in Hatiegu sî Hunedór'a voru avé câte unu deputatu de natiune magiara, sî asiá pâna la resultatulu alegeriloru din dîssele cercuri Romanulu sa fia numai suplentu. Provocatu la asemenea candidare fu mai antâiu d. vice comite Ciaclani, carele insa reflecta, ca afara de impregiurarea ca credeulu seu politicu diferesce cu totulu de alu celoralalti candidati (unguri) , densulu atare onóre gratîosa nu o póte primí, ; iara judele cercualu Olteanu dîsse, ca déca aru fi alesu de Români aru primí, nu va insa sa fia suplentulu nimerui.

Drumulu de feru transsilvanu.

Din audite aflâmu ca sistarea lucrâriloru la drumulu de feru Aradu — Vintiu nu aru fi adeverata. Ori cum va fi, atât'a vedemu ca cestiunea acést'a vitala pentru viitoriulu tierei are sa tréca din fatalitâti in fatalitâti.— In tempulu mai din cóce citimu prin gazete de unu proiectu alu unei societâti ce s'a formatu de curendu, dupa care proiectu dela Nyiregyhaza sa se continue o linia de drumu de feru preste Maramuresiu si Bucovin'a pâna la marginele Moldaviei. Dupa „W. Ztg.“ societatea acést'a au si cerutu concessiunea dela regimu. Planulu liniei si a ramuriloru este : Lini'a tisana sa se continue cum amu observatu mai susu la Nyiregyháza preste Senyö, Petnehaz'a, Nämeny mai departe preste Tarpa, Tisza-Ujlak, Nagy Szöllös, Huszth , Száldobos, Tecsö sî Taraczköz pâna la Marmaros-Szigeth, de ací peste Surducu, Saliste, Moiseni , Prislopu, Ludwigsdorf , Ciocanesti, Campulungu , Vam'a , Paltinos'a sî Baiacesti pâna la Cornulungi la marginea Moldaviei, de unde apoi preste Iasi sa ajunga la Odess'a. Ramurile spre salinele din Sugatag sî Slatin'a sa porneasca dela Szigeth. Dela Paltinos'a este proiectata o linia , carea sa lege Cernautiulu. Acést'a are sa tréca preste Cacic'a , Radutiu , Camenc'a si Cuciuru mare. — Societatea constà din urmatorii membrii: Michailu cavaleru de Popoviciu, Iosifu Uermény, Menhert d. Loneay sî Ioann Altmanu. — Spesele efective ale cladirei suntu provediute in suma de 63.043,214 fl. Capitalulu cu procentele intercalare 83.913,904. Fatia cu interessele materiali ale tierei nóstre, rociulu acest'a e de mare insemnatate. Cum e acea insemnatatea este alta iaresi ponderósa intrebare.

„Korunk“ aduce in nrulu 131 o suplica a camerei de comerciu sî industria din Clusiu, substernuta Cancelariului aulicu, in caus'a drumului de feru transsilvanu. Camer'a cere lini'a Oradea — Clusiu — Brasiovu.

In caus'a comuneloru mestecate.

Csernegyhaz in 16 Octobre. On. Dle Redactoru! Din funte secura voiescu a impertasî o. p. cetitoriu , cum amesuratu resolutîunei imperatesci din 6 sî a terminului defiptu de Maiestate din 15 luliu 1865. comun'a Denta in protopopiatulu Ciacovei, dintre tóte comunele mestecate , carele se afla in ambele diecese Serbe, este cea d'antâiu nóue cunoscuta, carea au pasîtu curatu in intielesulu inaltei resolutiuni imperatesci in privinti'a desfacerei bunuriloru comune bisericesci sî limbistice de sub jurisdictiunea diecesei serbe din Versietiu.

Tare aru fi de doritu, déca acestui esemplu aru urmá sî alte comune mestecate sî aru face asemenea,— nici ca e desperare! ca instinctulu celu nobilu, care lu are Românulu celu adeveratu pentru libertatea limbei sale va amurtî sî va lasá in nepasare pentru caus'a cea mai salutaria pre vre-unu fiiu alu natiuuei, cu atât'a mai putînu-pre preotii cei adeverati Români, afara de cei renegati, sî cu atât'a mai tare, acum candu bunulu Ddieu ne-au daruitu unu monarchu dreptu sî plinu de indurare , care intrece pre toti antecesorii sei. Numai Cavalerescului nostru Imperatu sî Rege Franciscu Iosifu I. este uniculu monarchu care au infruntatu supremati'a, sî au datu popóreloru libertate sî egalitate, prin care sî noi Românii amu devenitu la dreptulu strabuniloru nostri de a avé Metropolia natiunala in sensu egalu sî coordinata cu cea serba. Acum'a dara candu scapâmu de supremati'a ierarchiei serbesci, dîcu, ca acum'a, sa siéda vre-unulu cu mânile in sinu, sî sa nu intrebuintieze tempulu binevenitu, ca cu tóte poterile si mijlócele sa se adune pre calea legei la demultu dorit'a de strabuni sî noi metropolia româna; sî sa scape odata de jurisdictiunea Consistoriului serbescu, care nu a rarcori , nu din intentiune rea, ci tocm'a din nepriceperea sî necunoscinti'a limbei române , au adusu sî sentintie de mórte asupr'a preotiloru sî lumeniloru , sî acum'a candu gratiosulu nostru monarchu ne-au daruitu cu Episcopu sî Consistoriu românu, in care, tóta manipulati'a sî jurisdictiunea este romanésca, sî este Românului liberu datu a scrie sî a vorbí cu Eppulu seu romanu in limb'a materna. — Sa mai fia vre-unulu asiá de natarâu câtu sa nu simta nadusial'a care o avemu sî la Comitaturi , in care asculti cuvinte straine, sî nu le intielegi, audi cum se vorbesce sî lucra (incontra) despre tine sî despre viéti'a ta, sî tu Române stai cá unu mutu sî surdu ? Sî déca pentru acést'a inca n'au venitu ór'a deplinu a libertâtii , de sila bucurosu trebuie sa taci sî sa primesci, iara a se supune cine-va de bunavoia la limb'a sî jurisdictiunea serba , acést'a aru insemná prosti'a boului; a se supune cine-va de bunavoia la unu Consistoriu serbescu in care in privinti'a nóstra, nu domnesce Episcopulu ci renegati talmaci platiti cu banii Românului, unulu cá acel'a va pati-o cum amu patit'o noi fâra voi'a sî vin'a nóstra in tempurile nu de multu trecute. —

Acest'a nu credu, ca este vre-unulu care sa poftésca, ci póte fi ca caus'a intardîcrei cu recursele in privinti'a desfacerei e, ca preotîmea sî poporulu românu astépta comisiune in sensulu inaltei resolutiuni promise, sî póte fi ca ascépta , ca initiati-

v'a pentru desfacere se o faca Metropolitii sî Eppii, insa atuncea e calculu smintitu cum au dîsu Il. Sea D. Goszdu: ca initiativ'a trebuie sa o facemu noi preotii si poporulu, iara nu Metrop. sî Eppii câci acesti'a suntu cari sprijinescu causele nóstre dorite sî drepte, sî le aducu la implinire pre calea Ordinatiuniloru Imperatesci, iara nu se ia initiativ'a— din acésta causa sî indrasnescu a alaturá recursulu datu de comuna Dent'a prin on. d. preotu Pavelu Popoviciu, Il. Sele D. Eppu alu Caransebesiului, cu acea sperantia, ca Il. Sea Présantîtulu Eppu dupa primirea acelui'a, nu va intardiá a lu transmite la Esc. Sea Archiepiscopulu sî Metropolitulu nostru Andreiu Baronu de Siagun'a, sî acelasi inaltu principe bisericescu, cu cunoscuta-i amóre câtra fiii sufletesci romani va mijlocí la loculu competinte pentru emiterea unei Comissiuni in sensulu inaltei resolutiuni Imperatesci.

Recursulu se alatura aci numai cá sa se póta orientá preotîmea sî in casu candu comun'a n'aru avé preotu adeveratu romanu, vre-unu inteligentu din Comune mestecate.

Nicolau Murariu, preotu românu.

Eata recursulu cestiunatu:

Inaltu Preasantîte Domnule Episcópe nóua de multu dorite Archipastoriu!

Prin préinalt'a resolutiune 24 Decembre 1864 au binevoitu Maiestatea Sea prégratiosulu nostru Imperatu sî Rege alu Ungariei Franciscu Iosifu I. a incuviintiá— reinviarea Metropoliei pentru romani gr. or. din Ungari'a sî Transsilvani'a, demandandu totdeodata si despartîrea toturoru dreptcredinciosîloru romani de câtra ierarchi'a Serba sî constituirea unei Metropolii române— constatatóre din diecesele gr. or. a Aradului, sî cea de nou restituita a Caransebesiului, coordinata cu cea Serba; apoi in privinti'a déspartîrei comuneloru bisericesci — limbistice, ca mai antâiu sa le fia acelor'a concesu a se declará — cumca densele voru a se despartî in dóue comune bisericesci, óri nu— sî voindu acestea a desface pana acum avut'a loru legatuintia parochiala, desfacerea in acésta privintia, atâtu câtu si a bunuriloru comune, sa se faptuiésca subintervenirea respectivelui Eppu romanu si Serbu, s'au a representantiloru acestor'a, si a jurisdictiunei civile.

Prin prea inalt'a resolutiune din 6 Iuliu 1865 asemenea au binevoitu Maiestctea Sca preagratiosu a demandá intrarea in viétia a Metropoliei române dimpreuna cu a Episcopiloru ei, si a defige tempulu reactivârei acestei'a pre 15 Iuliu 1865.

Il. D. Eppu sî Pré Sântîte Parinte! Dupa ce acum'a precum s'a amintitu mai nainte reinvierea de multu sî ferbinte doritei mitropolii române — au devenitu fapta complinita, sî desfacendu-se tóte relatiunile ierarchice a românîloru din esistatele Episcopii Serbe, din Comun'a Dent'a cu 15 Iuliu, a. c. au devenitu o parte a dreptu credinciosiloru romôni sub conducerea Ilustritatei Tale;— dreptu aceea concede-Ti-ne a ne rogá cu tóta supunerea fiiloru sufletesci, cá sa binevoiti pre bas'a citateloru resolutiuni Maiestatice, — considerandu ca dupa schimbârile de fatia in sfer'a politica, tînerea unui Sinodu metropolitanu este peste potintia, prin care aru avé de a se duce indeplinire si faptica despârtire a bunuriloru bisericesci comune,—a inaintá sprijinindu acésta a nóstra submisa rogare, la Escelenti'a Sea prea Sântîtulu Metropolitu sî Domnulu nostru Andreiu Baronu de Siagun'a, ca Inaltu-acest'a — sa binevoiésca a intervení cu activitatea-i cunoscuta, sî a mijlocí la loculu competinte, esmiterea Comissiuniloru mixte — prin citat'a resolutiune Maiestatica ordinate, pentru faptic'a realisare, a desfacerei bunuriloru bisericesci din Comunele limbistice amestecate, — fiinduca cu câtu mai indelungatu se va amână acésta desfacere; cu atât'a mai simtitóre voru fi si daunele, atât'a pentru bisericile, câtu si pentru scólele române de prin asemenea Comune. —

Pre lânga care, renoindu submis'a nóstra rogare ne recomendâmu gratiei Ilustritatei si prea Sântiei Vóstre, si sarutandu binecuventâtórele Archipastoresci mâni, remânemu la Dent'a in 13 Octobre 1865 ai multu prea Sântiei Vóstre, prea plecati fii sufletesci. Urméza subscrierea preotului si a poporului românu.

Sabiiu 27 Octobre. Luni a fostu a patr'a siedintia publica a Universitâtiei sasesci. La ordinea dîlei erá desbaterea representatiunei pregatite de o comissiune statorita in un'a din siedintiele precedente, sî predata Universitâtiei inca in siedinti'a a trei'a din 21 Octobre. Cas'a erá indesnita de ascultatori. Contravotulu deputatului brasioveanu Bömches au datu ocasiune la un'a dintre disputele cele mai interesante. Bömches adeca era pentru 1848. In contr'a acestui votu au pasîtu mai multi cuventatori intre carii au escelatu dupa parerea nóstra Rannicher, cu deosebire insa Binder, carele au aperatu elaboratulu cu elocuinti'a carea surprinsa sî pre colegii sei sî pre publiculu ascultatoriu. Elaboratulu care s'au desbatutu in aceea dî si in genere sî in specie, lu vomu publicá sî noi in nrii viitori. Pe scurtu cuprinde temerile ce le are universitatea fatia cu diet'a viitóre din Clusiu; cerendu interessele statului se invoiescu la o consultare asupr'a legei de uniune, prelânga conditiuni cari sustînu nevatemate drepturile acuisite ale locuitoriloru tierei sî cu deosebire unitatea si poterea imperiului.

Orestia 12 Octomvre 1865. Me dóre, ca avendu atâtea capete framentate in acestu Orasiu, ma sî n diurulu orasiului nu si-a luatu nime ostenél'a a reportá in diurnalele nóstre natîunale starea scólei nóstre de aici, nu lipsescu dar a impartâsî celoru ce simtiescu sî celoru pe cari i dóre inim'a sî capulu de inaintarea natîunei. Eu atingu inse numai atât'a, ca avemu din sinulu nostru, unu cive cu numele D. Ilie Popu, de meseria tabâcariu negru (Schwarzgärber), carele cu urzîrea cladirei scólei in 1856 singuru a contribuitu 500 fl. v. a. sî unu altu frate alu nostru anumitu Nicolau Zacharia 200 fl. cu acestia sî cu alte contribuiri mai menunte de locu sa cladise dóue odâi de scóla unde se invetie pruncii sî pruncele. Acestu cive d. Ilie Popu cu unu zelu ne obositu câtra scóla, cá sa nu stea atari odâi ca o paramida, pâna la o intielegere de Dómne ajuta — dieu pe la noi e cam cu lupta intielegerea buna — din propri'a sea avere cladi sî cecalalta parte de edificiu, adeca: casele de locuitu pentru docinte unde chieltuì sî cu inchissulu curtii cu zidu etc. peste 1400 fl. v a. cari comun'a bisericésca are de a-i plâti in 6 ani fâra interesu. Totu acestu zelosu barbatu infrumsetià maic'a biserica cu nesce porti de fieru aduse cu spese mari dela Pest'a in pretiu de vre-o 500 fl. iar acestu domnu Ilie Popu spre a asicurá pe docintele adusu de nou in mijloculu poporului, dà din averea sea privata un'a léfa anuala de 250 fl. v. a. apoi vediendu sî inceputulu unui progressu imbucuratoriu la scól'a nóstra româna gr. or. unde se adunara pâna acum'a preste 80 prunci vre-o 30—34 de prin satele vicine, voiesce, ba s'a sî esprimatu câtra Reverend. Domnu Protopopu rogandu-lu cá sa stâruiasca de unu suplente, câci pâna la sistemisarea unui salariu corespondietoriu va dá totu din cas'a densului un'a léfa anuala de 100 fl. v. a. apoi cortelulu sî lemnele le are scól'a.

Deci fericindu locuitorii, dintre care s'a alesu cu distinctiune de Inspectoru scol. mirénu acestu domnu, me grâbescu a face acésta fapta marétia cunoscuta, nu pentru ca domnulu Ilie Popu care si afla mangaiare in cunoscinti'a cea nobila a sufletului seu sî a domniei sele soci'a Elisabet'a, cari 'lu animédia intru sprijinirea acestui institutu, ci pentru locuitorii români cari suntu datori a luá esemplu din acest'a.

Mai multe asiá avea de a insîrá despre acestu demnu barbatu din natîunea nóstra, inse pentru cá sa nu ocupu fói'a pe acestu tempu fatalu, me restrângn la atât'a sî rogu pe stimatulu Domnu Redactoru sa bine voiésca a dá locu sîruriloru acestor'a in jurnalulu nostru, cá sa póta urmá mai multi esemplulu acest'a frumosu.

Bersanu cive Orastianu.

UNGARI'A. Din Neoplant'a se scrie lui „Zukunft“ despre libertatea ce o au Serbii unguresci la alegerile dietali urmatórele:

„Cum sta tréb'a cu libertatea de alegere la noi Serbii ung. se ilustréza din fapt'a urmatóre. Mai nainte cu vre-o cate-va septemani s'a formatu aici unu comitetu de alegere cu Dr. Svetozar Miletic in frunte, ce avea de scopu de a lucrá spre delaturarea pedeciloru puse din partea magiariloru, candidatureloru serbesci, de a asigurá alegatoriloru serbesci o procedere de unu cugetu la loculu de alegere sî de unirea patriotîloru Serbi intr'unu programu comunu, care sa le servésca de indreptariu la diet'a din Pest'a. Comitetulu se aduna la siedinti'a cea d'antâiu— dara din partea dregatoriei au fostu imprasciatu. Din adunârile cele cu sutele ale Magiariloru, cari s'a tînutu parte spre a discutá lucruri tînetóre de dieta, parte privitóre la politica, nici un'a n'au fostu jignita cu atâtu mai putînu imprasciata. Comitetulu nostru disolvatu au apelatu la Tavernicu. Eri (in 25 Oct. st. n. Red.) au sositu dela locuinti'a tierei resolutiunea acestui gravaminu. Capitanulu cetâtiei Stojanovic,— acel'a carele au fostu imprasciatu mai nainte comitetulu,— au adunatu acum membrii comitetului. Din 15 s'a adunatu numai 5. Acestor'a li s'a spusu: ca este ertatu sa esiste unu comitetu de alegeri, insa nu e iertatu sa pórte caracteru de reuniune publica (!!) nice sa tîna siedintie publice (!!) sî nici sa si estinda cerculu de activitate preste limitele Neoplantei. In siedinti'a cea d'antâiu acum incuviintiata oficialu, au proiectatu comitetulu o lista de candidati cari se recomanda in cele 11 cercuri de alegere serbesci.“

Varietâti sî noutâti de dî.

Aflâmu dintr'unu diariu eclesiasticu din Prussi'a, ca

in Parisu se afla preste 1,400, adeca, preste un'a mia patru sute de preoti (apuseni) degradati cari s'a adunatu acolo din Franci'a intréga sî se ocupa cu feliu de feliu de lucruri, sî servitiuri; asiá s. e. unii suntu visitei (cocisi-Kutscher), altii suntu conductori la omnibuse, altii suntu carsimari, sî iaresi altii suntu ferestari umblatori, unii se aplica in totu feliulu de pravalii sî fabrici.“

(De cum-va scirea acést'a aru fi adeverata, atunci avemu cuventu a dîce, ca ierarchi'a apuséna din Franci'a da ansa de a o potea invinuí, ca dens'a numai pedepsesce pre preotii sei escesivi, dar nu ingrijesce sî de indreptarea loru; sî dieu sî un'a sî alt'a se tîne strinsu de chiamarea unei ierarchii bisericesci. Nóue ne-aru vení mirare unu astfelu de lucru, pentru-ca scimu ca sî acea biserica tîne sacramentulu preotîei de unu caracteru indelibilu, si dupa doctrin'a acést'a, sacramentulu trebuie sa se sustîna inviolabilu in persón'a morala sî atunci, candu persón'a fisica, indiestrata cu acestu sacramentu de caracteru indelibilu se supune vre-unei pedepse pnntru vre-o fapta nemorala. Red.)

Din Aradu are „Concordi'a“ o scire telegrafica despre unu concertu ce lu dedù Dsiór'a Elis'a Circ'a acolo in 31 Octobre n. In aceeasi depesia se spune ca avea sa mai dea altulu totu in Aradu in Dominec'a din 5 Novembre.

— Pentru a. 1866 se va incepe recrutarea in 12 Martiu. Numerulu recrutîloru va fi 85,000. Citimu in mai multé diuarie, ca tax'a de eliberare s'a scadiutu dela 1200 fl. la 1000 f. v. a.

— Espositiune de póme sî legumi au fostu in sal'a otelului „Corón'a ungurésca“ in Sabiiu in 3 Novembre c. c. Feliurile sî sórtele dc póme au fostu bine representate. La espositiune au concursu afara de Sabiiani sî altii de prin pregiuru si putini si din departare. Din departare au fostu representata Sieic'a mare Orestía si prin mijlocirea dlui secretariu jud. Fuchs si Güns din Ungari'a. — Alalta eri s'a deschisu a dóu'a espositiune, carea tine pâna inclussive astadi si se va incheica cu sortîrea sorteloru espuse de póme si legumi.

— Candidatulu cercului alegatoriu de Tinc'a in comit. Bihariei, D. Emanuilu Gozsdu, au plecatu Joi diminéti'a câtra Oradea-mare, de unde sâmbeta va plecá mai departe sî va petrece vre-o dóue trei dîle in mijloculu alegâtoriloru sei, câror'a, infatîsiendu-se in persóna, li va descoperí totodata credinti'a sca politica. Credemu ca alegâtorii români voru imbrâtîsiá cu caldura pre candidatulu loru sî se voru insîrá toti cu totii sub flamur'a barbatului care in cas'a boierésca a dietei din 1861. dede viu'a dovéda despre rarele sele insusîri intielessuali, de altmintrea inca cunoscute in tóta tiér'a, sî despre sentiemintele sele inflacarate pentru sânt'a causa a natîunei nóstre. Sperâmu ca sî fratii alegatori magiari inca lu voru primí cu bucuria, cu increderea sî stim'a detorata unui zelosu aperatoriu alu drepturiloru publice ale tierei sî a poporulu in genere.

Principatele române unite.

Dupa scirile mai nóue e de a se indreptá ca dl. I. G. Florescu e vicepresiedinte alu consiliului de statu in loculu Dlui Boierescu, carele si-a datu dimissiunea sî dupa “Reforma“ a intratu in coalitiune. — Eppiloru latini din Romani'a, prin decretu domnescu li s'a datu dreptulu de a folosi in oficióse, post'a sî telegrafulu gratis. — Agentulu dela curtea Principelui Serbiei, Calimachi s'a denumitu ministru de esterne.

„Actualitatea“ diuariulu despre ccarele in putîne cuvinte amintiserâmu in unnlu din nrii acestei foi, este dejá demultu suprimata. In loculu ei au aparutu acum „Cugetarea“. Pâna nu vomu vedé ca prinde séu nu prinde rədacini nu vorbimu despre dens'a, caci altmintrea amu puté-o deochiá. O mica observare cugetâmu a ne puté face sî adeca, ca erá cu multu mai intieleptiesce candu editorii venea mai de multu la ide'a ast'a frumósa si salutara in tóte intreprinderile omenesci.

Insemnarea

despre sum'a baniloru adunati din bunavointia dela binesimtîtorii crestini gr. or. din dieces'a Caransebesiului pentru castigarea odóreloru episcopesci ale noului Episcopu.

Din comun'a Ciacovei:

Georgiu Popoviciu capelanu 1 f. Nicolau Nicolaeviciu invetiat. de a dóu'a clasa 1 f. Nicolau Micu invetiatoriu de intai'a clasa 1 f. Ilia Ioanoviciu caltiunariu 1 f. Ioann Ardeleanu caltiunariu 1 f. Dimitrie Udunu economu 1 f. Nicolau Mustetiu econ. 1 f. Nicolau Olariu econ. 1 f. Dimitrie Tukuli'a econ. 1 f. Simeonu Tomasiu persecutoru 1 f. Gavriilu Tiaranu econ. 1 f. Petru Fiatu econ. 1 f. Nicolau Rusu econ. 80 xr. Ilia Ciorogariu econ. 50 xr. Ios. Davidu econ. 50 xr. Ioann Tuc'a econ. 50 xr. Georgiu Dulgeriu econ. 50 xr. Iov'a Istvanu econ. 40 xr. Ioann Obagianu econ. 50 xr. Ioann Pascu pleiesiu 30 xr. Sofroniu Popoviciu cojocariu 30 xr. Moise Ivanu olariu 20 xr. Cost'a Lupsoru econ. 20 xr.

Din comun'a Calnicu:

Ioann Popescu invetiatoriu 2 f. Flore Popeanu notariu 2 f. Dimitrie Perianu Preotu 1 f. Traila Mart'a primariu 2 f. I-Ioann Vucu juratu 1 f. Ianos Franz 1 f. Martinu Betinéga 1 f. Mendru Ienciu 1 f. Zach. Capetianu Parochu 1 f. Alexie Capetianu Preotu 1 f. Dela mai multi cate 5—10 xr. 2 f. 75 xr. Din cas'a comunala 20 f. 25 xr. Miutiu Rosu 1 f. Cost'a Lupiti'a 1 f. Ianosiu Latico 1 f. Costea Lupsi'a 1 f.

Summ'a 40 f. v. a.

Continuarea colectei in Protopopiatulu Lugosiului pe sém'a fondului instructu alu Episcopu din Caransebesiu:

Sum'a face 122 f. 64 xr. val. austr. sî fiindca angustimea colóneloru Telegrafului romanu nu va iertá publicarea numeloru daruitoriloru de sume mai merunte; pentru aceea espunemu aci numai pe unii daruitori cu sume mai insemnate, sî adeca Dlu Ioanne de Fauru Vicecomite primariu 30 f.— D. Georgiu de Ioanoviciu proprietariu in Valea mare sî Dulau 40 f. — Iuliu Petricu vicenotariu comit. 10 f. — Ioanne Vancea Archîv. 5 f. — Simeonu Avramescu Adm. par. in Furlugu 2 f.— Comun'a bisericésca din Zgribesci 5 f.— s. c. a.

Nr. 49—3 **Publicare de Concursu.**

Pentru urmatórele statiuni invatietoresci din Comitatulu Carasiu, Districtulu Protopresviterescu Fâgetu care au devenitu vacante, anume:

1) Temerstu, cu acést'a statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale: 147 fl. v. a 24. cubule de grâu; 24 cub. de porumbu; 100 ponti de sare; 100 ponti de lardu; 15 ponti de lumini; 10 orgii be lemne sî cortelu liberu.

2) Rumînestu, de acést'a statiune e legatu unu salariu anuale de 120 fl. v. a. 20 cub. de grâu; 20 cub. de cucuruzu; 100 punti de sare; 100 ponti de clissa; 15 ponti de lumini; 10 orgii de lemne sî cortelu liberu cu grâdina.

3) Poganestu, la acést'a statiune suntu impreunate urmatórele emolumente: 63 fl. v. a. 1 jugeru de pamentu; 10 cub. de grâu; 20 cub. de cucuruzu; 50 ponti de sare; 100 ponti de lardu; 12½ ponti de lumini; 8 orgii de lemne sî cortelu liberu cu grâdina.

4) Povergin'a, cu acést'a statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale: 42 f. v. a. 3 jugere de livada; ½ jugeru grâdina; 8 cub. de grâu; 16 cub. de cucuruzu; 50 ponti de sare; 50 ponti de clissa; 12½ ponti de lumini; 8 orgii de lemne sî cortelu liberu.

5) Nemesestu, cu acést'a statiune e legatu unu salariu anualu de 35 f. v. a. 8 cub. de grâu 14 cub. de cucuruzu; 50 ponti de sare; 50 ponti de clissa; 10 ponti de lumini; 8 orgii de lemne sî cortelu liberu.

Doritorii de a ocupá vreun'a din posturile acestea suntu avisati, cá recursele sele provediute cu estrassulu de botezu, cu adeverintia despre sciintiele absolute, despre servitiulu de pâna ací sî despre portarea sea morala sî politica adresate câtra venerabilulu Consistoriu Caransebesianu, ale transpune la subscrissulu scaunu Protopopescu, in restempu de patru septemâni dela intâi'a publicare a concursului acestui'a in fói'a de fatia.

Dela Scaunulu Protopopescu gr. or. alu Fâgetului.

Fâgetu in 10 Oct. 1865.

Atanasiu Ioanoviciu, Protopopu gr. or.

Nr. 50—1 **Citatiune edictala.**

Ioann Mateiu, din Brasiovu, de legea gr. or., care de optu ani sî mai bine a parasitu cu necredintia pe legiuit'a sea sotia Marin'a Bucuru Stinge, totu din Brasiovu sî de legea gr. or., prin acést'a se sorocesce, cá, dela dat'a de josu in terminu de unu anu sî un'a dî, sa se infatîsieze inaintea Scaunului Protopopescu, I. alu Brasiovului, câci la din contra se va dá hotârire la acti'a sotîei lui sî in lipsa-i.

Brasiovu 25 Octobre 1865.

Iosifu Baracu, Protopopu.

Nr. 28—4

Corespundinti'a „Tel. Rom.“

Dlui A. I. in F, corespundinti'a au sositu prea tardiu, dispuneti!

Redactoru respundiatoriu **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 86. ANULU XIII.

Sabiiu, in 31 Oct. (12 Nov.) 1865.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Manifestulu Imperatescu din 20 Septembre.

(Continuare din nr. premergatoriu.)

Ce e securu este: ca déca constitutiunea lui Schmerling s'aru fi efaptuitu, cum s'a fostu esperimentatu cu totu dinadinsulu: atunci ai fi vediutu in viétia o Austria mare parlamentaria — asiá de mare in câtu nici intr'unu modu sî nici odata nu s'aru fi pututu adaptá ea intr'o cadra mai angusta a confederatiunei germane. Cu anii amu spus'o noi acést'a, pe candu foile nóstre liberale nu se mai contenteau a celebrá pe dlu de Schmerling cá pe Ministrulu celu mai eminentu in sensu germanu, sî tóta speranti'a sea pentru unu parlamentu germanu a o legá de persón'a sî politic'a acestui omu. Vedi bine ca acum incepe a li se deschide ochii estoru foi, de-sî idolulu loru cu ocasiunea serbatorii dela Universitate le strigase unu „Larevedere“ plinu de frase, in Francfortu.

Iara cum stau amintitele partite liberali germane fatia cu positiunea schimbata a Austriei; acést'a se póte esprime mai scurtu asiá: Unii speréza dela Unguri, altii se temu de Unguri.

Noi (Hist. p. Blätt). numai deunâdî facuserâmu espressiunea, ca D. Schmerling, déca a fostu omu capace de a se gândí mai departe de câtu doctrinariulu liberalu celu mai din urma, a trebuitu sa sî aiba reservatu in minte insusi o idea ungara, acést'a adeca, ca, déca constitutiunea de Fauru a trebuitu sa cada, isbita de improtivirea partei ostice a imperatîei, se putea atunci face acestei pârti renitenti concessiuni in sensu dualisticu, cu intentiune cá sa traga de aci castigulu, ce nu erá de despretuitu, de a face adeca pe tierile de coróna germano-slavice ale Imperatiei mai libere intru a luá parte la unu statu confederatu germanu cu constitutiune parlamentaria. Din partea conducatoriloru Magiari inca n'au lipsitu voci (Eötvös) care de repetite ori si oferira cooperatiunea pentru o atare ordine a lucruriloru. Câci Magiarii atunci firesce se simtiau cu atâtu mai negenati in partea ce le cadea loru din Imperati'a jumetatita, sî dualismulu se putea formá cu atâtu mai corectu, candu pentru ceealalta jumetate a Imperatiei centrulu de greutate se stramutá la Frankfort, precum sî insusi D. Schmerling s'a fostu espresu odata de-sî nu pre conformu legiloru fisicali, ca Austri'a trebuie sa aiba mai multe punte de greutate.

In tóta intemplarea fapt'a sta, ca o politica germana in sensulu acest'a nici odata n'a amblatu mai multu prin capetele politiciloru Magiari, decâtu acum candu ei se afla in beti'a triumfului loru, sî intr'acést'a speculéza acum pe fatia sî partitele liberale ale nóstre (sî cea germana din Viena), unii temendu-se, altii sperandu.

In adeveru nu se póte sa nu te apuce unu amaru simtiamentu, candu vedi, cá foile nóstre liberale, ce se lupta pentru o Germania mare, acum tóta mantuinti'a sî scaparea sî o ascépta— dela Unguri, sî incâtu se repórta la acést'a ele atribuiescu sî manifestului din 20 Septembre o latura buna. Câtu de afundu trebuie sa fimu cadiuti noi, déca acum amu ajunsu sa asteptâmu dela Unguri realisarea unei constituiri a Germaniei unite, sî ca nu ne trece prin capu, ca ce ne-aru puté folosí nóue o astfelu de acuisitiune castigata pre o atare cale, chiaru sî candu unu ce asemenea aru fi cu potintia?..

Unde e acum sî ce s'a facutu acea politica germanisatóre sumetia, carea atâtu pentru Domnulu Bach, câtu sî pentru Dlu Schmerling au fostu tint'a si stéu'a conducatória la tóta intielepciunea loru de statu? Noi (H. h. Bl.) nici odata n'amu consimtitu cu acésta politica; câci nóue cá pururea ni s'a parutu a fi desbracata de adeveratulu respectu câtra dreptulu natural sî istoricu, cu o vorba desbracatu de tóta dreptatea, sî mai vertosu a fi numai unu eflussu a doctrinalismului liberalu acum in potere, iara nu esitu din spiritulu celu nobilu germanu vechiu.

Manifestulu din 20 Sept. mai antâiu de tóte este o formala sî solenela despartîre de o atare politica germanisatóre, elu pune pecetea pe devincirea germanismului, cum s'a intielesu acest'a sî in senatulu imperialu. Nóue nu ne pare reu nice de un'a, nice de alt'a.

Dar, déca de acum trebuie sa vedemu cu ochii, cum unu numeru de conducatori germani insemnati, sî anume politicii nenorocitei idea de Trias, vedu ei in dualismulu Magiaru o scandura de scapare pre marea cestiunei nóstre germane, sî ca ei suntu gat'a a asceptá din manile Magiariloru, cu periclitarea unitâtii Monarchiei Austriace sî cu nedreptatirea nemai audita a celorulalte natiunalitâti a Imperiului, cá unu daru de mila restauratiunea Germaniei un'a: atunci rusinea cauta sa arda pâna in inima pe totu némtiulu de omenia pentru atât'a retacire a spîritului de partitu.

Securu e, ca o atare consecintia nici departe nu se contine in sensulu Manifestului. Constitutiunea Dlui Schmerling a voitu sa contumaceze pe Magiari; Manifestulu voiesce a repará acésta eróre, ce din nenorocire s'a recunoscutu cam tardîu, ma Manifestulu nu voiesce de felu cá sa cada de alta latura totu in acea gresiéla, contumacendu din parte sî la rendulu seu pe Slavi. Dar acést'a s'aru face, candu relatiunile Austriei câtra confederatiunea germana s'aru combiná cu dualismulu magiaru in modulu indicatu aci mai susu. Nu Germanii nici Magiarii, ci Slavii formeza, maioritatea cea mare a suditiloru Imperatului. Sî pentru densii nu e nice mai multu nice mai putînu de câtu unu postulatu de a fi séu nu cá sî ei, cá Magiarii, sa-si aiba centrulu seu, sî la nice unu casu sa nu-lu védia stramutatu preste marginile Imperatîei cum e Francfortulu.

Déca e, ca jumetatea ostica a Imperatîei sa se elibereze de politic'a germanisatória: atunci Slavii, se temu cu totu dreptulu, ca acésta politica se va intórce asupr'a loru cu poteri concentrate; (acésta politica Magiarii sî pâna acum o pusera in miscare contr'a elementeloru ne magiare). De aceea ei ceru cu dioru cu atâtu mai infocatu, cá Austri'a sa se desface de totu de Germani'a sa esse afara din confederatiune, cu câtu spectrulu dualismului germano-magiaru si radica capulu mai amenintiatoriu.

Nu incape indoiél'a ca sî acestea temeri ale Slaviloru cauta sase aduca la linisce, mai inainte de a putè intrá Imperati'a intr'o desvoltare normala sî regislata a institutiuniloru sele; trebuie sa se mai spuna, ca acésta positiune a Slaviloru (sî a toturoru natiuniloru ce nusu nici Magiari nici Germani), are a se pretiuí inca cá unu escelentu mediu de legatura a unitâtii imperiului austriacu!? Câci déca combinatiunea dualismului magiaru cu politica germana de Trias aru fi unu espedientu asiá de usioru: atunci doctrinalismulu Baronului Beust numai putînu, sî cel'a alu Advocatului Deák s'aru puté bucurá din totu sufletulu de atâtu succesu; ma atunci ce aru fi din Austri'a! Imperati'a nu se póte tractá dupre recept'a judecâtii lui Solomonu, fâra cá din acelu minutu sa inceteze a se mai numerá intre Imperatii.

(Capetulu urméza.)

Ungari'a, Austri'a sî Panslavismulu.

Alegerile viitórie ale Ungariei au fâra contestare, o importantia majora; sî noi suntemu cei d'antâiu se urâmu ca ele sa aduca resultate favorabili concordiei popóreloru statului austriacu.

Dara, cu ce conditiune va domní acésta concordia?

Cu dóue conditiuni;

1. Trebuie cá principiele representative sî parlamentarie, realisate pentru prim'a óra, cu tóte ca fórte incomplectu, in Austri'a prin constitutiunea din Februariu, sa fia inviolabilmente respectate;

2. Trebuie, inca, ca diversele rase, — nu dîcemu, sa se insemneze bine acést'a, diversele natiunalitâti, — cari con-

stitutu austriacu, sa nu fie in nici unu casu sacrificate unele altor'a.

S'aru paré, ascultandu ori-cari fóie, ca nu esistu in Austri'a, de câtu Magiari sî Germani, cei d'antâiu aspirandu la o autonomia complecta si ceialalti voindu sa mantîna, sub aparinti'a parlamentaria, jugulu strivitoriu alu unei centralisatiuni absolute si alu unei biurocratie despotice.

Lucrulu nu este astfeliu. De partea Unguriloru cari formêza o populatiune de trei milióne suflete, sî a Germaniloru cari suntu mai numerosi, sî credemu mai petrunsi de idee democratice, suntu Serbi, Transsilvaneni, Croati, Ilirieni, Cechi, intr'unu cuventu populatiuni slave sî române cari constituu unulu dintre elementele cele mai considerabili ale imperiului.

Se voru sacrificá ele?

Eac'a ceea ce suntemu redusi a ne intrebá, de óre-ce ministeriulu actuale din Vienn'a, traindu dintr'o dî pâna intr'alta, pentru nisce resóne cari marturisimu ca nu le cunóscemu, nu publica nici unu programu, sî nu face cunoscutu nici un'a din resolutiunile sele viitóre, déca asiá este ca le cunósce macaru elu.

Intr'o situatiune atâtu de ecuivoca este trebuintia cá tóte foile liberali sa spuna curatu gandirile loru intime si adeverulu.

Ei bine! din acestu punctu de vedere, nu ne tememu a afirmá, ca déca guvernamentulu austriacu, in tandreti'a s'a esclusiva pentru aristocrati'a ungara, necunoscea drepturile, trebuintiele, interessele esentiali ale popóreloru slave sî române, s'aru pregatí o deceptiune teribile, o a dóu'a dî formidabile!

Slavii sî Românii din Austri'a a fâcutu pentru unitatea sî esistinti'a s'a numerósa sacrificie, pe câtu au potutu crede ca acésta esistintia sî acésta unitate s'aru invoí, intr'o vasta sistem'a parlamentaria, cu propriele loru conditiuni de prosperitate.

Ei au consideratu pâna acum statulu austriacu cá o sistema totu intr'unu tempu representativa sî semi-federala; in care aru avé autonomi'a loru propria, sî in sinulu cârei'a ei nu aperá statulu decâtu cu conditiunea de a primí dela densulu, la rîndulu loru, ajutoru sî protectiune contr'a preventiuniloru invechite sî antiliberali, cari nu se spriginu decâtu pe unu pretinsu dreptu istoricu fâra valóre in ochii loru, dela marea emancipatiune din 1789.

Ce s'aru intemplá, déca guvernulu austriacu, in locu de a i aperá sî a-i garantá de usurpatiuni injuste, aru consacrá aceste usurpatiuni chiaru elu, printr'o sistema care aru pune cu deseversîre la Pest'a centrulu imperiului?

O rasa are dreptulu a traí. Déca noulu ministeriu aru denegá acestu dreptu sacratu Românilorn sî Slaviloru; aceste populatiuni numeróse sî mai energice de pre câtu le credu, s'aru intórce, pe dreptu séu pe nedreptu, unele in partea Moldo-Valachiei, altele in partea Russiei; unele sî altele, póte in partea Russiei. . . (?)

Pentru ce aceste mâri curente ale lumei slave n'aru sfersî ele prin a se confundá?

Este unu misteru pentru cabinetulu Viennei ca intre principele Cuz'a sî principele Michailu este mai multu de câtu o intielegere intunecósa (? Red. T. R.)?

Este unu misteru ca Serbi'a sî totu Orientele s'agita intr'unu chipu neotaritu, dara sub o impulsiune iresistibile?

Este unu misteru pentru cabinetulu rusu ca dupa esemplulu óre câroru biserice ceche, tóte bisericele slave suntu gat'a a primí dela St. Petersburg subsidie sî predicatiuni? . .

In câtu pentru noi, nu dorimu de locu inaltiarea panslavismului, sî amu voí cá cestiunea Orientelui sa nu eclate preste Europ'a decâtu candu va sosí tempulu cá Europ'a sa o resólve; dara, nu noi vomu poté impedecá rasele oprese séu insielate a se intórce in fine, in partea unde ele voru crede sa gasésca scaparea . . . séu resbunarea.

Nu potemu dîce cabinetului Viennei de câtu: lea sém'a! Chibzuesce de indata a padí libertatea, care este singur'a trasura de unire posibile intre nisce rase diverse! Chibzuiesce a nu lasá sa se oprime Croatii, Românii, Saxonii, Cechii, Ilirii, Germanii decâtra Magiari! La capetulu unei politice neprevediatória, la care póte mai multi ve consiliéza, este nunumai restauratiunea imposibila a principiului de autoritate, dara o revolutiune, immensa, formidabile sî dejá pe jumetate pregatita in profitulu panslavismului!

(Dupa Conc. L'Europe.)

La situatiunea politica in orientulu Europei.

Spre orientarea cetitoriloru nostri credemu ca nu va fi superfluu a reproduce cele ce le esprima „Reform'a“ in un'a din revistele politice, in privinti'a orientului europeanu.

Consequentiele râpirei lui Palmerstonn din sinulu diplomatîloru, in mijloculu atâtoru cestii pendinte, suntu invederate. Afara de cestiunea Danesa care va luá o alta fasa, dupa eclipsa'a ingeniosului jucatoru alu sórtei popóreloru, vine cestî'a orientala, cea mai importanta din tóte sî care nu lasa sa dórma lintscitu leulu celu tare sî intieleptu, guvernatorulu imperiului celui mare alu continentului Europei. Râpirea barbatului care guvern'a indirectu pe Angli'a, este caderea unui'a din cei mai poternici stâlpi, cari sprijinea imperiulu putredu alu Europei. Aparâtoriu cu ori ce pretiu, provedinti'a, care singura direge sórtea popóreloru apesate, l'a râpitu intr'o clipa spre a seversî decretele ei miraculóse sî tainice, spre a lucrá planurile ei nepâtrundietóre. Capulu celu bolnavu sî netamâduitu, cu tóte doctoriele ce a intrebuintiatu acelu emininte barbatu, este dejá sdruncinatu, ca mâne se va presentá póte in fati'a locuitoriloru mappemondului intregu unu trupu siubredu, la care voru alergá de pretutindenea vulturii cei mai ageri spre inlocuirea sea. Ce este dara de fâcutu pâna atunci? Progressu, desceptare, intielepciune, energie din partea popóreloru Orientului, sî viitorulu este alu loru, pâmentulu fagâduintiei va isvorí nectarulu seu sî aceloru popóre, pentru ca s'a sterpitu fentân'a amarului sî fierei, cu care acestea fura adapate de ani indelungati. Dîu'a vine; auror'a se apropia cu pasi repedî. Desceptanevomu óre cá sa salutâmu cu bucuria apariti'a ei? Fivomu in stare cá sa conlucrâmu cu toti la edificiulu, temeliele cârui'a incepura sa se pune pe unu tarimu solidu? Discordi'a, invidi'a, ur'a, desbinarea, aceste Erynie fiice ale infernului, se voru departá óre dela noi cá sa potemu preintempiná obstacolele esterióre cá sa potemu formá odata Confederati'a orientala, dorita de toti adeverati crestini fâra deosebire de natîunalitate? Avemu credintia in Regele Eleniloru, in Domnitorulu Românilorn, in Principele Serbiloru sî in acelu alu Muntenegriniloru precum sî in nobila gint'a Bulgariloru. Avemu sperantia in popórele ce compunu aceste pârti ale Orientului, cari voru imbratîsiá sî pe Turcii, reformati sî cristianisati.

Revista dîuaristica.

„Pesti Napló“ se pare a se fi intorsu câtra federalisti insa dîuaristic'a vieneza germana afirma, ca acést'a aru fi numai o manevra contr'a foiloru centralistice sî se póte ca asiá si este. „P. C.“ dîce: Noi nu atribuimu multa ponderositate federalismului lui P. N. cu atâtu mai putinu putemu crede, ca Ungari'a va ajutá in fapta vreodata pe federalistii de dincolo de Lait'a. Ungari'a se tîne acum cá sî pâna acî de principiulu: ca pe cum nu i place ei sa se mestece unu alu treilea in afacerile ei asiá nu se va amestecá nici dens'a in afacerile translaitane. —

„Politikai Hetilap“ aduce unu articulu din pén'a bar. Eötvös care se pronuntia pe fatia pentru dualismu. Baronulu spune in acelu articulu, ca dualismulu dupa densulu e fapta implinita, emanatu din legislatiune sî care acum prin octroiâri nu se póte delaturá. Densulu merge sî mai departe sî lu afla inradacinatu in cultur'a poporului tieriloru imperiului sî in toti ramii vietii sociali sî in referintiele materiali, precum adeca le-au formatu pre acestea seculii trecuti,— sî apoi dîce, ca aru fi o nebunia candu aru crede cineva, ca statulu aru devení unitariu dupa ce va capetá odata o constitutiune unitaria. Concede ca astadi, candu intregu imperiulu are un'a sî acceasi constitutiune e mai greu de esecutatu principulu dualisticu, cá atunci candu o parte avea guvernu absolutisticu; concede ca formele constitutiunale care in alte locuri s'a sustînutu la noi din caus'a principiului dualisticu nu se potu aplicá ca acolo; insa fiindca libertatea constitutiunala a imperiului intregu e conditiunea cea d'antâiu a constitutiunei ungaresci sî poterei imperiului, de aceea nici sa nu poftésca cine-va tiermurirea libertâtiei in vre-un'a din jumetâtile imperiului. Unificatiunea s'a cercatu dara nu s'a pututu nici decum; remane dara a dá peptu cu greutâtile. In cele din urma Eötvös da pe fatia, ca aru dorí o paritate in ambe jumetâtile imperiului sî adeca, precum voru fi tóte tierile s. coróne ungaresci representate in diet'a pestana, asia sa fia sî tierile de coróna de dincolo de Lait'a unite intr'un'a dieta. Desvoltarea istorica a tieriloru din ambe jumetâtile au creatu in fiacare jumetate interesse comune sî incâtu-va unimi deosebite. Detori'a ambeloru pârti aru fi a delaturá urmârile acele a le dualismului, cari potu fi daunóse poterei sî positiunei imperiului.

Intre Hon sî Pesti Napló se vede a domní o discordia asiá de mare incâtu trebuie omulu sa presupuna cá partitele cari stau sub aceste dóue flamure voru sa se strice cu totulu. Deakistii aflâmu din mai multe dîuarie, ca aru fi siguri de victori'a loru la diet'a acést'a, iara adressistii aru fi in mare minoritate. Candu s'aru constatá acést'a dîce „Zukunft“ noi evenementulu acest'a politicu l'amu salutá cu cea mai via bucuria, pentruca aru fi salutariu pentru Austri'a sî pentru Ungari'a.

„Zukunft“ spune in revist'a sea mai departe, ca s'aru fi tînutu o conferintia constatatóre din mebrii ungaresci ai

ministeriului de statu dimpreuna cu bar. Iosika, in carea a fostu vorb'a despre cestiuni atingatóre de Transsilvani'a sî unde s'a consideratu sî eventualitatea unei pasivitâti din partea Românilorn, fatia cu diet'a cea mai de aprópe din Clusiu.

Sabiiu 29 Octombre. Aici suntu alesi pentru dieta urmatorii: Cons. gub. Iacobu Rannicher, cons. de trib. super. M. Binder, deputati ai cetâtiei; procuror. supr Iosefu Schneider si prof. Schuler Libloy suplenti. In scaunu suntu alesi deputati vice pres. trib. super. Eduard Herbert si procur. super. Schneider; senatorulu Gustavu Kapp si bar. Bedeus suplenti.—

Brasiovu 28 Oct. Fiindu provocati a concurge la alegerile dietali pentru diet'a cea mai deaprópe tînenda la Clusiu ne-amu aflatu vre-o 150 insi fatia cu vre-o 900 Sasi. A esti din urma au alesu, iara noi Românii dupa cum vedeti sî din ceeace alaturâmu ací, amu datu urmatórea

Dechiaratiune.

Corsiderandu, ca principiulu egalei indreptatîri dela an. 1848 incóce s'a prochiamatu necontenitu de Maiestatea Sea Imperatulu,

Cousiderandu, ca acestu principiu s'a dusu in deplinire, sî a castigatu bas'a cea constitutiunala in an. 1863 sî in legile aduse in acea dieta,

Considerandu, ca diet'a din 19 Nov. 1865 este conchiamata pe bas'a art. dietalu XI din an. 1791, care si are bas'a sî institutiunile sî principiele evului mediu necompatibile cu referintiele sî spiritulu tempului de fatia,

Considerandu, ca censulu de 8 f. v. a. introdusu pentru clasele neindreptatîte mai nainte in genere sî specie, pentru noi Românii este fórte nefavoritoriu,

Considerandu, ca déca amu luá parte la alegere dupa modalitatea acést'a, amu neconsiderá sî calcá in picióre dreptu-rile nóstre natiunale castigate in diet'a din an. 1863:

Noi subscrisii alegatori din Brasiovu dechiarâmu ca nu potemu sî nu voimu a luá parte la alegerile Deputatiloru pentru diet'a din 19 Novembre 1865.

Brasiovu 28 Oct. (9 Nov.) 1865.

(Urméza subsemnaturile.)

Orestia 9/11 1845. Domnule Redactoru! Alegerile de deputati, pentru diet'a conchiamata pre 19 Novembre 1865 la Clusiu — s'au tînutu la noi in 6 sî 7 ale l. c. sî chiaru pentru orasiulu Orestia in 6, ear pentru Scaunu in 7 Novembre.

In Orestia au fostu cá alegatori dupa natiunalitâti 65 Sasi, 35—40 Unguri, sî 16 Români— de deputatu s'au alesu Dlu Daniel Leszay fostulu deputatu la diet'a din Pest'a in anulu 1848, Dlu Iosefu Schuller Senatoru, sî cá substitutu Rvrd. D. Protopopu Nicolau Popoviciu.

Românii din Orestia n'au voitu sa ia parte la alegere vediendu-si prin art. XI din 1791, pre a cârui basa s'au fâcutu alegerea amintita, periclitate drepturile castigate in diet'a din anii 1863 sî 1864. — Acésta procedura a Românilorn, n'au potutu scapá din ochii fratîloru Magiari, cá sa nu fia botezata bujtogatás.— In ante de a incheiá comissiunea respectiva actulu alegerei esî Presiedintele aceleiasi Dlu jude regescu Ignatiu Nagy, sî dechiará alegatoriloru Unguri, cari inca erau de fatia (fiindca Sasii s'au fostu dusu acasa), ca protocolulu va remané deschisu pâna sér'a— ca alegatorii cari inante de amédi nu si-au datu voturile, sa si le póta dá dupà amédi. La acést'a insa dechiara D. Dané alu doilea Preotu reformatu de aici, ca densii (Ungurii) trebuie sa protesteze (Ovás teszünk) in contr'a acestei proceduri a comissiunei, pentruca remanendu protocolulu deschisu se póte intemplá, cá acei'a cari au bujtogatuluitu poporulu in ante de amédi, cá sa nu ia parte la alegere- sa buitogatuluiasca din nou poporulu, ca dupa amédi sa vina, sî apoi cine stie ce se póte intemplá — amenintiandu, ca nevoindu comissiunea a incheiá protocolulu, atunci— densii voru insinuá Ovás la dieta.“— La aceste asertiuni ale Dlui Pop'a, incâtu se tîne de buitogatasiu, ce l'au imputatu Românilorn, i-au respunsu numitului Domnu, Secret. D. respingendu acelu nume de buitogatai Dnieloru sale, cari au umblatu, pe la Romani spre a castigá voturi pentru candidatulu densiloru dela acesti'a — si nu inteligentiei romane, care n'au avutu nici un'a incuragiare sî nice un'a scire de buitogatasierile visate de Dlu pop'a. —

Sér'a s'au facutu in onórea deputaliloru alesi din partea Unguriloru conductu de tortie, cu care ocasiune n'au lipsitu vorbirile indatinate— sî anume la deputatulu Unguru Leszay, au vorbitu Preotulu reformatu amintitu Dané — memorandu meritele dlui Deputatu, ce le are pentru patria sî natiune— la care acest'a au respunsu in putine cuvinte „ca va lucrá dupa poteri pentru unirea acestoru dóue patrii serace in un'a— etc. ce firesce s'au primitu din partea publicului de fatia cu Eljen entusiastice.— De aici conductulu s'au mutatu la Dlu Senatoru Schuller cârui'a ia vorbitu Parochulu rom. catolicu Slovacsek. Dupace D. Parochu rom. cat. si finì vorbirea cea lunga, la deputatulu Sasu Schuller, care erá in Sabiiu pre acelu tempu,— se intórse conductulu la Dlu Protopopu gr. or. Nicolau Popoviciu, unde dupace music'a instrumentala si fâcù treab'a, adeca dicendu dupa marsiulu lui Rakotzi, un'a hatiegana, ce se vede a fi fostu comandata de Dlu vorbitoriu de ací— carele inca este de pre tiér'a Hatiegului, prin urmare cantecele romanesci de pe tiér'a Hatiegului se vedu ai placé inca, fiindu sî densulu odata Românu,— scurtu dupace se finì acésta dicala — Professorulu de norma din Colegiulu reformatu de acici, Dnulu Pop'a Adamu . . se adressà câtra Dlu Protopopu: In numele tatalui sî alu fiiului, sî a santului Duchu.— Noi n'avemu auru, smirna sî tamaie, cá sa-ti aducemu, ci noi ti aducemu veste buna sî bucuria, ca adeca noi Ungurii, Sasii sî Românii (sic!) te-amu alesu de a treilea deputatu la diet'a din Clusiu“ etc. etc.— la cari Rvrd. D. Protopopu, care nice visase de acésta alegere, cu demnitate le respunse cam urmatórele:

„Ve multiamescu Domniloru pentru acésta onóre ne asceptata!— De altmintrea la bucuri'a despre care mi vorbí Dlu oratoru (?Red.) numai atunci voi poté luá parte candu si natiunea mea va luá parte,— iar candu aceea va fi superata voiu plange si eu cu dens'a.— Pentru aceea ve asigurezu Dloru ca sórtea aceleia mi este mai scumpa decâtu insami viéti'a“ ect., mai vorbindu despre bunaintielegere etc. etc. vorbindu-le insa de altmintrenea cu unu tonu aspru si cam posomoritu n'au causatu bucuria fratiloru Unguri, cari credéu ca D. Protopopu fiindu in 48 otaritu de sórte a fi deputatu la Pest'a— acum numai decâtu ve pledá pentru uniune— insa se insielara amaru.— Atâtu despre alegerea din orasiu.—

In scaunu amu avutu 126 votanti— cari toti si concentrasera voturile in d. Balomiri si Tulbasiu, si cá suplentu d. Protopopu Barceanu— cari sî esîra alesi.— Dupa ce s'au gatatu actulu alegerei unulu dintre poporu sî anume economulu Nic. Herli'a din Venerea unu romanu, adeveratu fâra studii, insa cu minte sanetósa sî dealtmintrenea omu cu vadia intre poporulu nostru din scaunu— „dechiara in numele celoralalti alegatori— ca densii de-sî au fostu de aceea parere câtra ordinatiunile Maiestatiei Sele au participatu la alegere— cu acea reserva insa, ca deputatii densiloru, la nici unu casu se nu fia pentru uniune ci incontr'a acelei'a la care toti strigara asiá este.— Cu acestea s'au incheiatu alegerile. Unu romanu.

Rogozu in 3/11 1865. Scire seriósa sî trista. Dupa cum vedemu in cerculu de susu a Solnoculni interioru au intratu in animele nobililoru români nisce aspiratiuni din partea nobilimei magiare, incâtu e cu nepotintia de a nu si ajunge limanulu doritu cu alegerea de deputatu unionisticu pentru diet'a viitóre.

Ne mergêndu asiá in detaiu, me marginescu a spune verde, cumca inteliginti'a magiara cu unii din nobilii romani facura adunare vinculara la Rogozu in 3 a lunei curente. La acésta adunare au fostu invitati afara de nobilimea romana din acestu cercu, sî óre câti-va dintre inteligentii romani, la care luà parte numai d. Preotu gr. cat. Iosefu Lemény.— Dupa un'a cuventare corespundiatóre scopului, ce o tînù D. Beteg Kelement se impartî vinu sî vinarsu din destulu, incâtu cu acest'a se fâcu o grosanie nu neinsemnata, câci dupa acést'a urmà sî o batae minunata! In a 4 seósera diminéti'a, din curtea adunârei de eri, pe Petre Cosm'a nobilu din locu- „mortu“- din caus'a beuturiloru daruite; sî asiá i remasera muierea veduva, sî pruncii sei orfani. — In 9 Novembre cerculu de mai susu va intrá in sal'a votisatóre in Desiu.

(Ce ironia a sortii! atari ómeni se pórte frumosulu nume de nobilu!)

Varietâti sî noutâti de di.

— Maiestatea Sea Imperatulu prin p. n. decisiune s'a indurat preagratiosu a concede infiintiarea unei catedre estraordinarie pentru limb'a sî literatur'a slavica la universitatea din Pest'a. —

(Multiamita publica.) Toturoru aceloru domni generosi, din Sabiiu, cari in urm'a unui apelu din partea P. Z. B. au conferitu cu bunavointia la ajutorirea mea la capetulu cursului meu juridicu, aducu prin acést'a caldurósa multiamita publica.

Ambrosiu Bersanu, juristu absolutu.

Principatele române unite.

„Reform'a in nrulu din 24 Octomvre, ne dà unu tablou despre cele ce se petrecu in Romani'a in tempulu de fatia.

Eata acelu tablou:

Ministeriulu, trecutu astadi sub presiedinti'a inteligenta

sî patriotica a Dlui generalu Florescu, prin plecarea in congediu a Dlui Nicolae Cretiulescu, desvalue o energia, sî o capacitate esemplara in administratiunea tierei ; felurite proiecte de organisatie, care de care mai insemnate sî promitîndu resultate binefâcatóre pentru viitorulu natiunei nóstre, se elaboréza si se promulga mai pe tóta dîu'a ; ele respundu intr'unu modu categoricu celoru cari credu ca o nâtiune se póte organis'a numai prin idei sî teorii abstracte, ne trebuiescu fapte, pentru a potea trâi cá natiune ; fapte amu cerutu dela ori care Ministeriu, sî ne-amu inchinatu sî ne vomu inchiná totudeun'a inaintea ori cui ne va dá, ne-amu saturatu de vorbe sî de teorii desiarte ; ele nu mai potu servî la nimicu altu decâtu a perde tempulu sî a face de lucru celoru cari nu suntu capabili de nimicu seriosu, de nimicu practicu sî utilu natîunei ; celoru care nu sciu de câtu a face parada de ei insii.

Consiliele judetiene au inceputu a functiuná in tóte judetiele ; ele se ocupa cu cestiuni de interesu localu alu fia-cârui orasiu sî judetiu ce representa.

Capital'a nóstra este frâmentata de nóuele alegeri ale consiliului comunalu ; feluritele fase prin care a trecutu acésta cestiune, precum sî diferitele liste ce au inundatu Capital'a sî au ametîtu pe alegâtori intr'unu gradu astfelu, in câtu a nu mai scí pe cine sa aléga sî pentru cine sa se pronuntie, ne-au pusu in positiune a ne tînê in reserva, in acésta privintia sî a las'a alegatorilorn capitali tóta libertatea consciintiei loru intr'o afacere asiá de importanta, din punctu de vedere alu interessului localu ; ne-au pusu in positiune, dîcemu, a nu potea sa aretamu care suntu candidatii ce credemu noi ca aru meritá onórea de a fi membrii ai consiliului municipalu ; déca nu amu fi pentru libertatea deplina a consciintiei alegatoriloru, sî déca amu fi intrebati de cine-va , amu potea spune ca din tóte listele ce amu vediutu circulandu, cea mai nemerita, dupa opiniunea nóstra, aru fi ceea care aru intrunî mai multa capacitate sî probitate.

Ni se scrie din Iasi cu dat'a de 14/26 Octomvre.

Românii din judetiulu Iasi suntu deplinu multiamiti pentru schimbarea prefectului de judetiu, sî aplauda in unanimitate nemerit'a alegere ce a fâcutu guvernulu in persón'a Dlui D. Rosetti, in loculu D. Catargiu. Eri noulu prefectu a intratu in trêba, sî tóte individele ce au avutu afaceri la Prefectura au esîtu cu fetiele suridietóre. Candu lipsesce aristocrati'a sî manierile brutale, adauge corespondintele nostru, atunci chiaru sî celu asupritu remane multiamitu.

Este prea adeveratu, sî felicitâmu pe unu prefecttu , pe unu impiegatu alu Statulni care scie astfelu, prin manierile sî conduit'a sea, a-si atrage simpatiele toturoru , a face cá sa fia iubitu respectatu de câtra toti.

Dela Târgu-Jiului ni se scrie asemenea ca cetâtienii acestui orasiu poieticu, impreuna cu consiliulu judetiénu sî cu inteligintele sî demnulu Presiedinte alu tribunalului, D. Moscun'a au luatu initiativ'a pentru formarea in acelu orasiu a unei biblioteci publice. Felicitâmu din inima pe initiatorii unei asemenea idei frumóse si folositóre. sî urâmu toturoru orasieloru si municipalitâtîloru, toturoru consilieloru judetiene sî tribunaleloru a o imitá. Noi inca de multu amu cerutu formarea de biblioteci publice in tóte orasiele Romaniei, sî suntemu fericiti astadi a vedea ca acésta idee incepe sa se realiseze, prin nobilulu esemplu ce ne dau fratii nostri dela Târgu-Jiului.

In loculu suprimatului diuariu „Actualitatea“, a aparutu diuariulu Cugetarea, subt editur'a bunului cetâtiénu Tom'a Stoenescu care nu crutia nici unu sacrificiu pentru lâtîrea pressei sî a literaturei nóstre natiunale. Fie ca ostenelile sele se pôta dá ródele loru in viitoriulu natiunei !

D. Papadopulu Calimachi este numitu ministru din afara. Interimulu ministeriulu de finantie este incredintiatu ministrului de Culte, D. D. Cariagdi.

D. A. Florescu este numitu membru alu consiliului de statu, in locul Dlui Crezzescu, trecutu in curtea de Casitie.

D. Eraclide este numitu membru alu consiliului de statu, in loculu Dlui Calimachi , trecutu ministru din afara.

Prospectu politicu.

Natiunalu-vereinulu demultu si-a terminaiu lucrârile sele. Diuariele vienesse i-au datu o suma de comentarie acum inse au incetatu a mai pomení de densulu. Cautandu dupa resultate ulteriori, apoi afara de cele deja amintite din proiectele membriloru sei putîne amu potea refera. Unele cestiuni financiale intre cari flot'a germana inca nu an fostu data uitârei, sprijinirea unui technicu intru realisarea unei inventiuni de baterii submarine — sî apoi, s'au departatu membrii la ale sale : Din tóte agendele sele se vede, ca tîntesce intr'acolo ca Germani'a sa vina sub conducerea Prussiei.

Principele de Augustenburg va fi silitu a parasí ducatele in care avea sperantia de remané cá suveranu. In acést'a privesce lumea politica unu nou câstigu alu politicei lui Bismark, de carele se temu multi ca va terminá cu anectarea ducateloru la Prussi'a. Principele va resiedea de o cam data in Hamburg.

Ministrulu Bismark sa se fi intelnitu in Parisu cu Nigr'a ambasadorele italianu. La Imperatulu Napoleonu, care acum e ocupatu cu cestiunea finantieloru interne, nu multu au potutu isprâvi.

Angli'a inca totu jelesce pe lordulu Palmeston. Mórtea acestui au datu ocasiune Angliei la serbâri jalnice, dar se póte sî la o politica mai putînu cutezatóre in viitoriu. Nu numai Angli'a simte perderea acestui diplomatu cí sî Franci'a. Eata simtiemintele manifestate de ministrulu Franciei câtra ambasodórele francesu dela curtea din Londr'a : insarcinandu-lu a le face cunoseute lordului Russell :

Domnule,

„Imperatulu sî guvernulu séu nu potea sa véda, fâra unu simtiementu profundu de regretu disparendu de pe scen'a politica omulu da statu eminente a cârui perdere o deplânge in acestu momentu Engliter'a. Mórtea sa a miscatu intr'unu chipu durerosu opiniunea publica in tiéra pe care a servit'o ani indelungati cu atât'a strâlucire. Ea va avé unu mare resimtiementu pretutindeni unde numele englesu este cunoscutu.

„Pentru noi, Domnule, amu avutu, in mai multe circumstanti, ocasiunea a apreti'a inaltele calitâti cu cari lordulu Palmerstonu erá indiestratu , sî ne va placé t tudeun'a a ne aduce aminte câtu de multu a contribuitu elu la asiediarea raporturiloru de incredere sî de amicia cari, dela inceputulu celui de alu doile imperiu, au esistatu intre Franci'a sî Engliter'a.

„Lordulu Palmerstonu a fostu celu antâiu, in lun'a Decembre 1851, a recunósce caracterulu curagióseloru resolutiuni pe cari situatiunea Franciei le-a inspiratu Maiestâtii sele. Elu a primitu cu lealitate consecintiele, punendu-se mai pre susu de resimtiemintele trecutului cu o libertate de judecata cu atâtu mai demna de elogiuri, de pre câtu la inceputulu carierei sele fusese amestecatu in vechile lupte ; elu a intrebuintiatu influenti'a sea spre a face sa intieléga pe concetâtienii sei serviciele aduse causei ordinei in Europ'a prin evenimentele implinite in Franci'a.

„Dupa câti-va ani, gâsimu in Lordulu Palmerstonu concursulu celu mai decisu sî celu mai siguru , atunci candu complicatiunile ivite in Oriente chiamau pe cele dóue natiuni sa unésca silintiele lo u sî le aduceau sa contractéze acésta aliantia nu mai putînu remarcabile prin intimulu sî lealele acordu alu cabinetelou de câtu prin nobilea emulatiune a armateloru.

„Nu vomu poté inca uit'a partea ce se cuvine lordului Palmerstonu in negotiatiunea tractatului de comerciu inchiaiatu suntu acum cinci ani. Ca antâiu ministru alu Reginei, elu aprobasse de fatia parerea de a consolidá raporturile Engliterei cu noi, dandu-le dreptu basa o mai strensa solidaritate a interesseloru materiali. Elu a secondatu cu tóta poterea sea inaugurarea acestui sistemu liberale, de acum inainte consacratu prin esperientia sî adoptatu astadi de cea mai mare parte a Stateloru continentului.

„Actele sele apartînu istoriei ambeloru fiere. Numele lordului Palmerstonu va stá alaturea, sî nu vomu perde de locu suvenirea rolului ce elu a jucatu in impregiurâri de unu interesu asiá mare pentru relatiunile Franciei sî ale Engliterei. Ne facemu o datoria a uní marturirea simpatieloru nóstre la onorile pe cari le aduce natiunea britanica, intr'unu chipu atâtu de justu, memoriei sele. Ve rogu sa fiti pe lânga lordulu Russell interpretulu semtiminteloru imperatoreluis î a guvernului Maiestâtii Sele. Veti binevoí, in acelasi tempu, a dá principalului secretariu de Statu alu Reginei o copia dupa acésta depesia.“

Insciintiare.

Subscrisulu, care s'au bucuratu in restempu de 17 ani cá arendatorele Hotelului la „Curtea Mediasiului“ de a fi onoratu din partea on.publicu cu concurinti'a sea, are onóre a face onoratului publicu cunoscutu, ca cu inceputulu lunei lui Iuliu a. c. si-a arangiatu Hotelulu seu, in cas'a sea propria in strad'a macelariloru (Fleischergasse) Nr. 18. sub firm'a „Hotelu Bucuresci“, in care prelânga unu servitiu promptu se afla cele mai bune sî eftine beuturi sî mancâri, sî care totdeodata e provediutu cu mai multe odâi bine mobilate , cu grajduri bune pentru cai sî siopuri pentru trasuri.— Sabiiu in 30 Oct. 1865.

Savu Lobontiu ,
proprietartulu „Hotelului Bucuresci.“

Corespundinti'a "Tel. Rom."

O. Direct. scol. in Sirete, Bucovin'a. De aici se espedéza toti nrii regulatu, caus'a póte fi alt'unde-va. Lipp'a. D. T. dela care nr.?

Redactoru respundiatoriu **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tiparîulu tipografiei archidiecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septemman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. éar' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 87. ANULU XIII.

Sabiiu, in 4/16 Novembre 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Manifestulu Imperatescu din 20 Septembre.

(Capetu.)

Amu tractatu mai antâiu partea cea mai grea, dar ceeace ne privesce mai deaprópe pe noi (Germanii) a Actului imperatescu din 20 Sept. Déca preste totu venitoriulu Manifestului este o enigma pentru noi: acést'a nu se póte dîce de locu sî in privinti'a relatiuniloru lui câtra caus'a nóstra cea germana. Partitele nóstre cele liberali, forti'a câror'a nu este de felu politic'a cea mare, sî facu de regula o judecata usióra despre acestu actu alu Imperatului. Ele scutura deodata ce au mai multu mai putînu pe inima in contr'a lui, aplicandu simplice mesur'a liberalismului la manifestu, strigandu firesce: ca acelasi este o calcare a juramentului depusu sérbatóresce asupr'a constitutiunei, este o recadere in absolutismu, in reactiune.

Adeveru este, ca, déca acést'a s'aru fi intemplatu in Russi'a séu Bavari'a, ce a facutu Imperatulu Franciscu Iosifu in 20 Sept.: atunci Prussi'a séu Bavari'a n'aru mai avé nici o constitutiune, sî noi (Bavarezii) ama fi gubernati in modu absoluticu. Ma Austri'a nu e statu cá altele; candu vei cautá la basele sale ca nu e statu in sensulu modernu alu vorbei. Ci Austri'a este unu imperiu de imperiuri sî o coróna de coróne: aci se póte suspendá séu sterge o constitutiune, fâra cá prin acést'a statulu sa devina fâra constitutiune. Si dupa 20 Sept. mai suntu inca destule constitutiuni in Austri'a; vechile institutiuni in jumetatea ostica a Imperatî s'au reactivatu chiaru prin Manifestu, sî celea 17 diete de tiere ale ceilalte jumetâti s'au redicatu la competinti'a loru, de óre ce acum sî ele suntu chiamate a decide despre organisatiunea comuna a Imperiului. Stérs'a séu suspendat'a constitutiune din Fauru in adeveru n'a fostu nici odata o carta definitiva, séu celu putînu n'a fostu o constitutiune cu activitate recunoscuta. Ea a fostu numai unu esperimentu a introduce in viétia dipl. de 30 Oct.: ea a fostu cum dîce Manifestulu, „form'a eserciârei dreptului representatiunei Imperiului“, ce o daduse Imperatulu prin dipl. de 20 Oct.; constitutiunea de Fauru din capulu locului s'a aretatu cá capace de revisiune sî cá un'a ce avea trebuintia de revisiune, sî candu o jumetate a Imperiului n'a vrutu sa o ia de basa, nici cu intentiunea de a o revedé: atunci aceea de sine se facù nerealisibila sî fâra lunga viétia.

Ce e dreptu in radiósele dîle de Maiu din 1861, candu liberalismulu germano-austriacu si serbá renascerea incuviintiata de susu, siedea sî pre tronu o ilusiune, ce intonase prea tare dubiós'a esperimentare cá pe unu dreptu staviritu de constitutiune a Imperiului. Ci dupre dreptu numai Diplom'a de Oct. cu principiele sale celea mari ale unei constitutiuni universali austriace este nerevocabila.

Acum ce a facutu Imperatulu, cá sa ajunga la scopu pre alta cale? Nu cum-va si-a revocatu suprem'a plenitudine a poterei sale, spre a octroá unu modu nou de constituire? Nici de cum. Densulu a fâcutu ce-va, despre ce este adeveratu ca se vorbesce multu prin tóte statele, insa acést'a a esecutá in adeveru totusi nimene inca n'a cutezatu. Nici in venitoriulu celu mai aprópe, statele cele mai renumite de liberale nu voru imitá asiá usioru esemplulu Austriei. Nu Angli'a pentru Irlandi'a s'a, nu Prussi'a pentru tierile sale Renane, fâra a mai vorbí despre Franci'a cu centralisatiunea s'a. Imperatulu Austriei adeca a prochiamatu pentru popórele sale intre baierile unitâtiei Imperiului dreptulu de a decide de sine. Elu voiesce sa audia vocea representatiuniloru regateloru ostice, ca apoi, mai nainte de a decide insusi, sa astérna inaintea representatiuniloru legali ale celoru lalte regate resultatele aceloru pertractâri.

Sî acést'a dîcu ca e Reactiune!

Nu e Reactiune, dar vedi bine ca e ce-va, ce nu póte convení liberalismului celui modernu. Manifestulu recunósce unu dreptu propriu, ce nu e subordinatu la bun'a placere a partiteloru dela putere séu la maioritâti eventuali, sî carele nu se óte modificá fâra voi'a competentiloru. Cum se scie, Dlu de Schmerling avea alta parere de acésta indreptatîre propria. Noi (H. p. Bl.) cutezaserâmu, pe tempulu candu se aflá in flóra cea mai frumósa a s'a, a face dechiaratiunea: ca liberalismulu modernu nicairea nu e mai nepericulosu cá in Austria. Adeverulu acestei dîse s'a doveditu acum. Sistem'a liberalismului in Austri'a si póte citi din Manifestulu Imperatescu bancherotia. Alte staturi potu sa devina câtu de modenu— liberale; Austri'a nu va fi nici odata; câci ea este unu imperiu de drepturi antitetice ce se balancéza intre sine.

Nimic'a din Manifestu n'a superatu pe partitele liberal germane, cá impregiurarea, ca nunumai asiá numitulu senatu estinsu ci sî celu angustu s'a suspendatu deocamdata. Cun se scie celu antâiu a traitu numai printr'o fictiune de dreptu. Indata ce s'au infatîsiatu deputatii Ardealului in Vienn'a, representatiunea (engere Reichsrath) tiereloru de coróna germano-slavice s'a dechiaratu de reprcsentatiune (weiterer Reichstrath) a Imperiului intregu. Acestu jocu cu fictiunile de dreptu trebuiau sa inceteze odata. In starea acést'a nu se potea face nice unu pasu spre intielegere cu Magiarii, cari, cum se scie, pusera conditio sine qua non, cá Ardealulu sa se unésca cu Ungari'a sî in Pest'a, sa si tramita deputatii. Cu acést'a senatulu estinsu (weiterer) de sine erá desfacutu. Pe celu angustu insa voiea liberalii cá sa li se conserveze la tóta intemplarea; câci ei credeau, ca acestu corpu aru avé chiamarea: ca de sine sî prin sine sa racteze cu diet'a magiara din Pest'a despre intielegere. Ma acést'a, cum se póte vedé la prim'a vista, aru fi fostu Dualismulu recunoscutu in principiu. In Vienn'a parlamentulu centralu alu tieriloru germano-slavice, in Pest'a parlamentulm centralu cu supremati'a Magiara.

Eac'a pentru ce a trebuitu a se sistá in activitatea sea sî senatulu imperialu angustu.

Manifestulu Imperatescu din 20 Sept. nu voiesce. ast'a e chiaru cá lumin'a sórelui — nu voiesce dualismuln, acel'a voiesce, intre dualismu sî unitarismu, unu ce mediu, ce se obicinuiesce a se numí cu numele Federalismu. Sî acést'a e caus'a ca in partea germano-slavica a Austriei dincolo de Lait'a deocamdata n'au remasu decâtu dietele tieriloru cá representatiuni legali.

Imperatulu in 20 Sept. a fâcutu, ce nu potea sa lase nefâcutu. Dar acum la ce resultatu ne potemu asceptá cu probabilitate?

Acést'a, este invederatu, jace in mânile Dietei unguresci. Atât'a se póte dîce; ca gubernulu din Vienn'a a pattî'o cu Magiarii, cá Tarquiniu celu mandru cu Sibil'a. Déca s'aru fi intreprinsu organisatiunea intregei Austrie in sensu liberalu indata dupa pacea dela Parisu, pe atunci adeca, candu Imperiulu trecea de tare, nu e indoiéla ca Magiarii aru fi datu multe fórte eftinu; câci in urm'a insurectiunei cei sangeróse dela 1848 erá in contr'a loru o numerósa partita, ce sa tînea in fapt'a de teoria asiá numita a resuflârei (Verwirkung'stheorie,) sî n'ai crede cu ce conditiuni modeste s'aru fi multiamitu Magiarii pe la 1857. Au fostu voci, cari se radicasera strigandu ca Austri'a se apuce pe calea constitutiunei, ma cine le-a auditu in mijloculu huetului ce-l fâcea Algemeine Zeitung in coru cu asiá nimitele foi catolice, cari erau pâna in gutu amorisate in sistem'a lui Bach, invatiandu, ca jace in interessulu germanu ca inainte de a se dá popóreloru austriace constitutiune, ele mai antâiu cata a se cresce spre aceea in scól'a unui absolutismu burocraticu luminatu. O idee acésta fórte afinita cu liberalismulu modernu.

Sî astfelu ceea ce Austri'a vincitória n'a voitu sa dea rogata fiindu acea apoi vincita s'a vediutu nevoita la rondulu séu a face imbieri. Ci acum, la 1860, acestea concessiuni numai multiamiá pe Magiari. Cu tóte acestea lucrurile totu aru fi potutu luá o derectiune favorabila, déca orbi'á cerbicó-

sa a liberalismului germanu n'aru fi stricatu tóte. Aésta directiune dominante in Vienn'a voiia cu ori ce pretiunu parlamentu centralu austriacu, va sa dîca unu Unitarismu formalu, imbracatu in forme constitutiunali. Chiaru sî constutiunea de Fauru aru fi potutu dá dela sine singulareloru tieri decorona o autonomia in mesura indestulatóre. Tóte dependeau delessecuarea acei'a. Ma D. Schmerling, sî lasase la spate o portitiarin care totusi sa póta trece cá contrabanda parlamentulu centralulu Imperiului. Unu §. ne insemnatu erá acest'a ce tractá despre natulu imperialu angustu sî despre reporturile sele cu singulaele diete ale tieriloru. Sî in adeveru abiá ca s'a fostu aduatu acestu senatu imp. angustu, sî indata incepù de fapta se gerá cá parlamentu alu Imperatîei. Patru ani de pace ntregi s'au petrecutu cu acésta incercare de a furisiá centrlistiunea parlamentaria in contradîcerea cea mai flagrantacu Dipl. de Oct., in locu de a fi ocupatu cu o radicala refona a administratiunei sî cu descarcarea sî usiurarea bugetului.

Sa te mai miri, ca Magiarii, dupa o indoita devenire a regimului germanu din Vienn'a acum inca sî mai putînu vru sa audia de concessiuni! Dá, candu liberalii nostri germni aru poté dîce: En veniti in cóci, voi Magiariloru sî vecti eac'a ce amu fâcutu noi. Visteri'a ni e plina! Dar abiá gbernulu Belcredi, pe cari ilu urascu acei'a, a potutu sa fca posibil'a o iconomi'a de 30 milióne, pe cari Schmerling le echiarase cu neputintia. Abiá acestu Ministeriu nou s'a apucatu seriosu a pune securea la redacin'a reului, spre a redue legiónele de amploiati cari cu unu nnmeru de miltia pré mare rodeá pe'ntrecute la meduv'a tierei. Abiá acum se scie ca numai la control'a finantieloru se potu demissiuná o parechie de mii de oficianti, fâra scaderea oficiului. Totu omulu cu minte se intreba; dar pentru Ddieu, de ce tocm'á acum sa se faca acést'a sî pentru ce gubernulu de mainainte a fâcutu nimai datorii fâra a se gândi la reforme? Dar acel'a a gubernatu liberalu dupre massim'a Botschafterului lui Fribel: „ca adeca burocrati'a in Austri'a este unu institutu istoricu, sî totu omulu, care cutéza a se atinge de acel'a, va cadea cu esperimentulu seu.“

Intr'aceea in Ungari'a s'au stersu tóte semnele, ce distingea pe partite. Numai e nici o stare pro séu contra la legile din 1848. Vechii conservativi, de voru mai fi dalde astia, astadi n'au alta programa decâtu cea a Deákistiloru liberali sî acesti'a nu se deosebescu pré tare de partita asiá dîsa a deceretistiloru. Uniune personala pura sî dualismu principialu — toti se paru a fi uniti in acést'a. Câtu de multu séu câtu de putînu voru concede Magiarii pentru afacerile comune ale Imperiului, sî óre Imperatulu fi-va in stare a tiné sî in câtu la unitatea monarchîei sî la Austri'a ca putere mare — acést'a trebuie sa ne invetie venitoriulu prossimu. La tóta intemplarea diet'a magiara are plaselele in mâna, ce le-a perdutu elementulu germanu prin nebuni'a doctrinariloru liberali ai sei.

Sa ne spunemu pre scurtu parerea nóstra nedatatória de normc. Austri'a pentru sine nu e perduta, dar e mare téma ca ea va fi perduta pentru noi isti germani din tiér'a Germani'a.

Monarchi'a a mai traitu sî mai demultu cu dualismulu, sî ea la casulu celu mai reu va poté iaresi trâí cu acelasi. Vedi bine ca in diu'a de astadi dualismulu n'aru fi decâtu uvertura unui sieru nou de lupte interne. In ce chipu pâna acum Germanii sî Magiarii se luptara unii contr'a altor'a: asiá de ací inainte sî Germanii sî Magiarii in unire, dar fia-care, in sver'a sea, voru avé sa pórte lupte contr'a natiunalitâtîloru ce nu-su nici germani nici magiari. Dualismulu triumfatoriu n'aru fi o pace; ci numai unu armistitiu de durata mai scurta séu mai lunga; — Imperati'a totusi aru mai duce o sî asiá. M.

Cercularíulu Ministrului Belcredi.

Ministrulu de statu contele Belcredi au emisu unu cerculariu câtra siefii tieriloru translaitane, prin carele ii provóca pe acesti'a la o administratiune mai simpla, mai scurta sî prin urmare sî mai eftina decâtu cea pâna acum. Tint'a ministrului e laudabila sî va aflá de siguru cea mai buna primire la poporu, carele in adeveru e apasatu prin administratiunea cea traganata a protocolarismeloru sî mai scie Ddieu cum se mai numescu, cari ingreuiadia mergerea lucruriloru, ingreuiaza pe statu sî pe pârtîle respective.

Nu potemu dar nici nu aflâmu de lipsa a impartasî in tóta estinderea acelu circulariu, sî facemu numai unu micu estrasu, din care sa se póta convinge cetitorii despre adeverulu celoru de mai susu.

Ministrulu dîce in cercularíulu seu intre altele:

Dupa esperinti'a castigata de mine insumi cu atâtea ocasiuni, in tempulu de fatia nu se intempla nimic'a séu fórte putînu, fâra de a se luá pén'a a mâna sî fâra inca de a se concepe câte unu scriptu câtu se póte mai lungu, care scriptu apoi are sa tréca prin tóte stadiurile de manipulatiune sî sa ocupe o multîme de mâni.“

Recomanda apoi cu tóta seriositatea, ca oficiele sa intrebuintieze mai bine cá pâna acum dîlele oficiale (Amtstage), folosindu ocasiunea acést'a spre impartâsîri deslusitóre in lucrurile tînatóre de oficiu, care pentru, cá sa fia mai bine intielese de câtra antistii comunali sa se faca prin graiu; asemenea recomanda oficieloru, ca sî acelea sa primésca desluciri verbale dela antistii comunali sî sa nu ascepte totudeun'a, cá sa se faca scrisori pentru totu lucrulu de nimic'a. Déca e inse de lipsa de a se scrie ce-va, aceea sa se faca in putîne cuvinte pe actulu respectivu séu sa se iea unu protocolu scurtu. Caus'a ca multi antisti comunali au antipathia câtra pertractârile din dîlele oficiale o adscrie impregiurârei, ca cu ocasiunea aceloru nu se urméza in modulu aretatu.

„Ca cu ocasiunea pertractâriloru comissiunale se potu terminá sî alte afaceri atingatóre de populatiunea comunei unde se afla comissiunea, séu se potu aduná desluciri in privinti'a loru etc. etc. de sine se intielege, sî din partea populatiunei carea aru fi prin acést'a crutiata atâtu in tempu câtu sî in bani, s'aru primí cu multiamita.“

„Referatele“ continua mai departe“ care se facu din partea oficieloru inferióre cu ocasiunea asternerei de recurse la unu oficiu de tiéra potu sa remana cu totulu afara. Recursulu sa se astérna dupa formele prescrise dregâtoriei acelei contr'a a cârei decissiune are a se face recursulu.. E de ajunsu acum déca oficiolatulu acest'a scóte simplu actele respective din registratura, pre cari dimpreuna cu recursulu sî cu insemnarea acteloru se tramitu instantiei mai inalte. Aici apoi e tréb'a referintelui ca sa ceteasca actele respective, Se afla in recursu date, cari prin acte nu suntu destulu de chiarificate, atunci e de ajunsu a se alaturá observârile de lipsa pentru chiarificarea oficiului mai inaltu . . .“

Foile vienesse venindu a critisá actulu ministrului se impartu in dóue pârti sî adeca unele cari lu aproba sî altele cari nu aflu ce-va de insemnatu in trensulu. „N. Fr. Bl.“ care inca sa tîne de cele aprobatóre afla din tóte privintiele de buna sî salutaria mesur'a acést'a a ministrului sî dîce intre altele, ca cu deosebire poporulu dela tiéra va sa simta binefacerea cercularíului ministerialu, câci acel'a adeca poporulu pâna acum nu potea privî in amploiatu pe mijlocitoriulu intre elu sî intre comunitate, ci numai pe organulu unei tirânii despoiatóre, cârei'a trebuica sa se supuna cá unui cuceritoriu strâinu, cá unei ocupatiuni inimice, dar câtra care purtá in anim'a sea semtieminte rele sî dorintie periculóse ori, (dîce totu acea fóia,) vorbindu mai popularíu, o poftea la toti dracii, cu tóte ca i fâcea complimentele cele mai adenci.

Precum vedemu cestiunea sa inverte mai multu numai pre lânga manipulatiune. Déca au cerutu sî administratiunna de pâna acum, cá dregatoriulu sa nu fia numai capacitate dar sa aiba sî consciintia, acum i se deschide câmpu sî mai largu sî i sa da ocasiunea cea mai buna de a face intrebuintiare de amendóue sî prin acestea de a se face placutu séu neplacutu iubitu séu neiubitu inaintea poporului. Bine aru fi candu bunetatea acestoru mesuri in privinti'a manipulatiunei s'aru estinde sî asupr'a nóstra a acestoru de dincóce de riulu Lait'a cu tóte bunatâtîle ei.

Revista dîuaristica.

Escessele ce se intempla la alegeri cu deosebire in Ungari'a au atrassu nu numai atentiunea opiniunei publice, dar chiaru sî a locotiintiei unguresci, care provóca intr'unu tonu confidentialu parintiescu pe tóte oficiele respective sa ia mesuri, ca natiunea sa nu se mai compromita prin asemenea lucruri. Cum au intielesu unii acésta provocare parintésca vedemu mai din tóte dîuariele, dintre cari unele cu multu umoru sî sarcasmu vorbescu despre o intemplare destulu de durerósa dela Strigoniu, unde unu amploiatu s'a incercatu a sterpí inclinarea la escesse cu ocasiunea alegeriloru, prin batai'a dupa usulu celu vechiu antemartialu.

„Zukunft“ ne spune in revist'a sea dîuaristica ca Slovacii au serbatu congressulu loru natiunalu in 24 Octobre cu ocasiunea serbârei dîlei natale a Eppului Moise. La acestu congressu au fostu adunati in sesiedinti'a mentiunatului Eppu fruntasii natîunei slovace unde dupa „Pestbud. Vedom.“ s'au statoritu urmatoriulu programu: 1) a lucrá din tóte poterile cá in fia care cercu slovacescu sa reese cu unu deputatu natiunalu; 2) toti deputatii de natiune slovacésca sa voteze la diet'a din Pest'a in cestiunea natiunalitâtîloru sî in tóte cestiunile ce stau in legatura cu acést'a, unanimu, 3) toti representantii natiunei slovace sa mérga in caus'a egalei indreptatîri totdeun'a in concordantia cu representantii celorlalte natiuni nemagiare din Ungari'a, sî adeca cu Rusinii, Serbii sî cu Românii.

„Serbobran“ publica unu programu alu vestitului patriotu

serbu, Georgiu Stratimiroviciu carele se reduce cam in urmatórele: Complanare cu statulu intregu; recunóscere de cause comune, regimu constitutiunalu de dreptu; revisiunea legiloru din 1848 in favórea natiuniloru nemagiare din Ungari'a; reactivarea autonomiei municipale sî arundarea comitateloru dupa natiunalitâti; sustînerea privilegieloru serbesci incâtu acelea nu colideza cu intregitatea Ungariei; solidaritatea interesseloru natiunei serbesci cu ale celorulalte natiuni nemagiare din Ungari'a; in fine: uniunea regatului triunitu cu Ungari'a cu conditiunea de a fi garantata autonomi'a politica natiunala a serbo-croatîloru in intregu cuprinsulu regatului triunitu prin pacte bilaterale.

Aflâmu din diuerite dîuarie ca in Domobranu s'a publicatu o dechiaratiune din partea mai multoru Croati de fractiunea dualistica sî natiunala, din care se vede ca aceste dóue partide se intempla o fusiune, despre carea „Zukunft.“ dice ca acum se intempla din nou. Fussiunea acést'a au esisitatu sî sub ministrulu Schmerling.

In Galitî'a cu deosebire dela finea lui Septemvre a. c. incepe e se aretá mai multa viétia. Polonii inse se pare ca nici acum nu au uitatu ideile traditiunali ce le-au urmatu seculi intregi cu fratii loru Ruteni sî asiá nici adi nu le vine bine a impârtî tocmai egalu sî fratiesce cu cei din urma bunatâtîle vietiei constitutiunale. Rutenii fatia cu astfeliu de impregiurâri s'au adunatu in giurulu Metropolitului loru Litwinowicz sî si-au formatu urmatoriulu programu: Unitatea imperiului austriacu; credintia neclatita câtra cas'a domnitóre austriaca; autonomi'a tierei pre lânga institutiuni liberali; crescerea, imputerirea natiunalitâtiei rutene; vre-o câte-va puncte atingâtóre de egal'a portare a indetoririloru sî scaparea totala de remasîtiele roboteloru sî in fine pace sî armonia sî egal'a indreptâtîre intre natiunalîtâti cu delaturarea a ori ce aspiratiuni suprematisatóre.

Representatiunea natiunei sasesci.

Nr. Univ. 707 1865.

Maiestatea Vóstra!

Preagratióse Imperate sî Dómne!

Prin diplom'a imperatésca din 20 Oct. cu carea Maiestatea Vóstra vati induratu a emite o lege cardinala irrevocabila sî duratóre, spre asecurarea, statorirea sî representarea legaturei de dreptulu de statu a monarchiei intregi, s'au restatoritu prelânga constitutiunile regateloru sî tieriloru tînatóre de corón'a ungurésca sî constitutiunea Marelui Principatu Transsilvani'a intre marginile fipsate in aceeasi (diploma).

Acestu actu, care cuprinde imperiulu intregu, fu unu monumentu pretiosu alu petrundiatórei intielepciuni de regentu, care avea de basa nisuinti'a, impacandu, de a legá cu lipsele cele reali ale monarchiei, suvenirile, ideile de dreptu sî pretensiunile de dreptu ale tieriloru sî popóreloru; sî ce i au datu acelui'a o santienia sî mai inalta sî morala, fu marinimósa sî nobil'a incredere, cu carea Maiestatea Vóstra in deplina linisce ati concrediutu prudentiei celei mature sî zelului patrioticu alu toturoru popóreloru imperiului, prospera desvoltare sî întarire a institutiuniloru celoru parte date, parte redesteptate prin nóu'a lege cardinala.

Cu privire la Transsilvani'a s'a aretatu verificarea institutiuniloru redesteptate sî complanarea acelor'a cu referintiele faptice ale tierei, pe carea o conditiuná lips'a de „schimbâri afundu tajatóre“, mai antâiu intru aceea, ca prin p. n. biletu din 20 Oct. sî 21 Dec. nu numai s'a inceputu introducerea preliminarieloru pentru o representantia a tierei corespundiatóre atâtu pretensiuniloru celoru de mai nainte indreptatîti, câtu sî recerintieloru natiuniloru, bisericeloru sî staturiloru pâna aci neindreptatîte, ci s'a ordinatu reintroducerea de organe constitutiunale administrative pentru afacerile publice cari nu fura reservate pertractârei comune.

Procederea acést'a au manifestatu seriositatea regimului sî au potutu trece de garantia intaritóre in increderea, ca in adeveru marelui principatu Transsilvani'a sî diferiteloru lui natiuni, fiindu in viia legatura cu cele alte pârti ale imperiului, i remane durabilu garantata istoric'a sea desvoltare de dreptu autonóma.

Patent'a imperatésca din 26 Fauru 1861 au intaritu asceptarea acést'a, pentruca articululu alu sieselea alu acelei'a dechiara sî constitutiunea marelui principatu revocata in viétia intre marginile diplomei din Octobre de o parte intregitóre a constitutiunei imperiale.

Restatorirea dreptului de statu transsilvanu au avutu de urmare necesaria reinviarea municipalismului sî a toturoru drepturiloru sî libertatîloru natiunei sasesci, cari suntu chizesiuite prin acestu dreptu de statu, pentruca natiunea sasésca form'a, dejá in urm'a pactului, amesuratu cârui fura chiamati colonii nemtiesci inainte cu siepte sute de ani in o tiéra pe atunci inca desiérta o esistintia de sine statatóre cu dreptulu statutariu intre connatiunile tierei.

Miscata de bucuria pasî natiunea sî cu dens'a intrég'a populatiune a tierei sasesci in refolosirea drepturiloru de multu lipsinde; simtiementulu de multiamire câtra monarculu innecà ori ce plângere asupr'a dîleloru trecutului; ea avea mangaierea consciintiei libere de imputâri, ca ea n'au fostu de vina, déca dupa o lupta durerósa pentru simtiemintele parintesci ale Maiest. Vóstre, au trebuitu sa se aplice sî in Transsilvani'a o manuire mai stricta a puterei regimului.

Au fostu asiá dara numai eflussulu simtiemînteloru de multiamita pentru restaurarea repositiunei vechi sî istorice de dreptu, candu Universitatea natiunei sasesci in representatiunea sea preaumilita din 29 Martiu 1862, aducendu-si aminte de chiamarea ei de a scutí corón'a, s'a dechiaratu gat'a a sprigini din tóte pnterile unei vointie oneste, in cerculu seu consttutiunalu, opulu celu mare pentru o deslegare impaciuitóre cestiuniloru de statu, pusu de câtra M. V. in lucrare prin legle cardinale din 20 Octobre 1860 sî 26 Februariu 1861.

Dechiararea natiunei sasesci au aflata inaintea corónei ca mai deplina recunoscintia.

Aduncu miscati ne aducemu sî astadi aminte de cuprinsulu acelu inaltiatoriu alu p. n. decisiuni din 18 Octobre 1862 in carea preagratiós'a placere a M. V. s'a induratu a se esprimá:

„In cuvintele patriotice ale representatiunei natiunei sasesci din 29 Martiu 1862 recunoscu cu adeverata bucuria unu nou argumentu de credintia sî alipire, ce au pastratu totdeun'a câtra Mine sî cas'a Mea.

Alipirea câtra constitutiunea imperiului data de Mine prin diplom'a Mea imp. din 20 Octobre 1860 sî patent'a Mea imp. din 26 Febr. 1861 esprimata cu otarire in aceea (representatiune) Mi servesce tocm'a asiá spre adeverat'a multiamire, precum si sincer'a dechiarare a populatiunei pamentului sasescu, de a fi gat'a a-si dá concursulu ei la edificarea referintieloru juristico politice ale Marelui Principate Tranni'a si la respectele acestui'a fatia cu intregu imperiulu Meu.“ (Va urmá)

Fogarasiu 12 Novem. Onorata Redactiune! Asupr'a operatiuniloru pentru alegerile deputatîloru dietali in districtulu Fogarasiului s'au scrisu multe prin jurnalele patriotice. Inse mai nice unulu din ele n'au constatatu faptulu curatu obiectivu, ci s'au silitu din resputeri ale acomodá tendentiositâti, ce o persecuta fia-care partida politica. De aceea, adresandu-me câtra organulu publicitâtii, celu conduci D-ta, me voiu adoperá, cá sa dau intr'ensulu o icóna câtu se póte de fidela, despre cele intemplate in situatiunea presenta pe terenulu tierei Blachorum.

D. Capitanu supremu, curendu dupa ce a luatu cârm'a adminstratiunei, a formatu Comitetulu universitâtii districtuale din 60 de barbati inteligenti, intre cari mai multu de dóue tertialitâti suntu români, — sî l'au convocatu pe 24 Octomvre a. c.

Inca inainte de dîu'a siedintiei, se adunara cea mai mare parte a membriloru români, cá sa confereze despre unu programu, dupa care aru avé a sa tîné in siedintia. Cari de cari mai iscusiti. Unii cu protestulu asiá numitu dela B l a s i u, (?Red.) altii cu program'a esîta din din areopagulu „G. Tr.“ (?Red.)sub titlu: „T e m e i u r i p e n t r u a b s t î n e r e a g e n e r a l e d e l a a l e g e r i“, altii mai moderati cu idea unei represeatatiuni séu celu putînu cu darea unei reserve la protocolu.

Dupa o conferintia tienuta in fine sî la cas'a Dlui Capitanu supremu, acest'a convinse pe deplinu pre cei de fatia, ca o passivitate propusa in susu atinsele programe, in districtulu Fogarasiulu cu vr'o 3000 alegatori nobili e cu nepotintia, ceeace intemplârile dela alegeri a justificatu pe deplinu. Cu tóte acestea unii membrii in ultimulu momentu s'au determinatu a cercá retragerea din Comitetu.

Siedinti'a s'au deschisu cu o cuventare potrivita impregiurâriloru, unde D. Cap. supr. intre altele a acentuatu; ca elu se va bucurá din sufletu, „déca va poté contribuí, cá di„ferintiele politice, ce au imgreunatu orizonulu patriei de atâ„t'a tempu, sa se complanedie spre multiamirea toturoru lo„cuitoriloru, sî intre natiunile conlocuitóre sa se stabileze o„date o frâtietate sincera sî basata pe perfect'a egalitate sî „dreptate.“ „Se va bucurá mai departe déca in specie nati„unea româna prin o portare loiale si plina de intlelepciune „politica va sci sc-si traga sî din situatiuuea presenta cele „mai competinte folóse.“ s. a. —

Dupa acésta cuventare introducatóre s'au verificatu membrii sî s'a constituitu siedinti'a, apoi Capitanulu supr. a datu sa se cetésca instructiunile, decretulu guberniale, sî rescriptulu regescu privitóre la alegerea deputatîloru, sî a fâcutu pe adunare atenta ca, fiindu ea chiamata numai ad hoc pentru pregatirea alegeriloru, la ordinea dîlei nu va poté vení alta ni-

mic'a, decâtu decretulu sî rescriptulu convocatoriu. Acestea punendu-se la discusiune, presidiulu a dechiaratu, ca discussiunea e l i b e r a, pâna candu ramane intre marginile bunei cuviintie parlamentarie, sî se va tîné de ordinea dîlei.

Insinuandu-se unu membru romanu la cuventu a intrebatu pe Cap. supr. ca nu póte relax'a (?) ce-va din instructiunile sele. Acest'a : nu ! si cu acestea cuventatoriulu s'a retrasu. — Dupa ce la repetîte intrebâri déca mai voiesce cineva a luá cuventulu, nu i-au mai insinuatu nimene, Capitanulu supr. a dechiaratu discussiunea de incheiata, si a denumitu comissiunile alegatóre.

La 2 óre s'a verificatu protocolulu, sî membrii cu alti onoratiori la 100 de persóne au participatu la prandiulu datu de Capitanulu supremu. Aci intre toasturi apoi s'au deslegatu limbde sî intre altele s'au discutatu sî caus'a uniunei destulu de l i b e r u, sî mai bine cá in siedinti'a Comitetului. —

In 8 pâna in 11 l. c. au decursu sî alegerile in dóue cercuri la Voil'a sî Siercaiti'a. Mi aru fi placutu cá Redactiunile romane cu totu personalulu loru, sî cu deosebire— ca Domni autori ai „m o t i v e l o r u p e n t r u r e t î n e r e“ etc. sa fia fostu de fatia. Dara le voru spune cei ce au fostu presenti. Noi ne restringemu a indestulí incâtu-va curiositatea publicului.

Intipuiti-ve, ca Districtulu Fagarasiului numera la 3090 de alegatori, dintre cari 440 censualisti, iara toti ceilalti la 2650 boieri nobili cea mai mare parte proletari.— Intipuiti-ve ca acesti'a au venitu la loculu alegerei fâra conducatori inteligenti, pentruca esti'a sa tînu de „m o t i v e l e p e n t r u a b s t î n e r e“,— fâra preoti sî dascali, pentruca acesti'a cá atari n'au dreptulu de alegatori. Intipuiti-ve ca acésta masa de alegatori au fostu lasati pe man'a agitatoriloru, cari cu beuturi, cu bani, cu promisiuni, ca déca voru alege pe cutare séu cutare grofu, acest'a nunumai i va ospetá dupa alegere grofesce, dar elu va restituí sî boierimea merunta in drepturile sî esemtiunile antemartiali etc., apoi abstînei dela alegere, séu celu putînu fâi sa si aléga pe candidatulu seu.— Aicea sa si fi esecutatu Dlu autoru alu „motiveloru“ program'a s'a.— Sa vada Dnii Redactori ce lesne e a fabricá la programe sî a criticá pe amploiati de ce nu le esecutéza, de ce suntu vendiatori etc. Ei, dara voru dîce Dnii Redactori : „N o i s u n t e m u d i p l o m a t i f a c e m u c a s u s b e l l i,— v o i s u n t e t i b e l i d u c i p u r t a t i l u p t 'a!“— E adeveratu, ca déca e iertatu a compará esemple mari, cu lucruri mai mici, apoi asemanarea e buna. Numai intre Redactori sî amploiati sî intre diplomati sî beliduci totu e ceva deosebire f i n a (in duplulu intielesu alu cuventului). Déca diplomatii sfeclescu unu casus belli, celu putînu crutia onórea beliduciloru la ori ce resultatu, pe candu unele Gazete de ale nóstre ori cum ese lucrulu, totdeun'a striga, ca oficialii, Archiereii, sî alti conducatori suntu vendiatori de natiune etc.

Déca totusi din alegerile din Distr. Fagarasiului, pelânga tóta lupt'a cea inversiunata, s'au salvatu onórea, apoi meritulu de buna séma nu e alu m o t i v e l o r u ! !—

Incheiu cu resultatulu, ca in Distr. Fagarasiului s'au alesu de deputati Vicariulu Antonelli sî Protopopulu Metianu.

Unu martoru.

Varietâti sî noutâti de dî.

†

Michailu Orbonasiu de Vaid'a-Hunyadu,

A s s e s s o r u l a T a b l ' a r e g i a t r a n s s i l v a n a, dupa scurte suferintie reposà in Domnulu Joi in 28 Oct. a. c. in anulu alu 63-lea alu etatei sele, lasandu sotia, fii, fice, nepoti sî nepóte, consângeni, amici sî amice patrunsi de durere pentru destulu de grabnic'a sea mutare din acésta viétia. Perderea acést'a sî natiunea are dreptu sa o plânga pentru ca reposatulu cá parinte, cá amploiatu sî cá barbatu inteliginte au contribuitu multu la radicarea sî vadi'a natîunei sele. F i a - i t i e r â n ' a u s i ó r a !

— (U n u d o c u m e n t u i s t o r i c u.) Amu cttitu intr'unu dîuariu romanescu, ca cancelarulu de curte alu Ungariei Esc. Sea D. G e o r g i u M a i l a t u aru fi Românu de origine. La notiti'a acést'a unu diurnalu magiaru a replicatu cu óresicare ironia, ca noi adi— mâne vomu reclamá dela densii sî pre F r a n c i s c u D e a c u.

Cu tóte ca amu cuventu a crede, ca Franciscu Deacu si trage originea s'a dintr'o f a m i l i a r o m â n a d i n M a c e d o n i 'a, si ca unu Mikó, Kendeffy, Józsika, si alti mai multi suntu de vitia româna,— totusi astadata voiescu a aretá numai, ca comunicatiunea diurnalului romanescu despre Georgiu Mailatu nu e scornitura.

Se scia de comunu : ca multi Români nobili se afla sî astadi in Ardélu sî Ungari'a cu numele Mailatu, cetiti colectele, contribuirile din jurnalele romanesci si veti aflá, ca M a i l a t i i, cari dóra nici nu sciu limb'a magiara nu lipsescu de acolo.

Celu ce aru dîce, ca aceste familii candu-va au fostu familie magiare, si cu tempulu s'au romanisatu aru gresi fórte tare sî aru vení in contradîcerea cea mai mare cu istori'a Ungariei sî a Ardealului, din carea nici cu sîl'a n'ai puté stórce unu argumentu spre a documentá : cumca atare familia magiara s'aru fi romanisatu;— pecandu din contra, au fostu si suntu si astadi multi Români magiarisati. Cine cunósce celu putînu alfabetulu din constitutiunea si starea politica a Ungariei si a Ardealului, — nu va poté afirmá seriosu, ca Magiarii aru fi avutu voia canduva a schimbá lingur'a cea de auru cu sap'a de lemnu.

Altcum sî istoricii magiari mi dau dreptu in acestu casu specialu, numindu-i dea dreptulu pre M a i l a t i de Romani.

Amu o colectiune de documente istorice, edata prin cont. Iosifu K e m é n y sî Stefanu K o v á c s la an. 1837. „Erdélyország Történetei Tára“, in carea s'a tiparitu sî unu dîuariu (diarium, napló) a lui Gavrile Mindszenthy din an. 1540. in care autorulu, fiindu increditulu curtiei regesci, descrie caletori'a regelui I o a n e câtra Ardealu spre infranarea lui Stefanu M a i l a t u si Emericu B a l a s s a, cari efeptuira in Ardélu o rescóla in contr'a regelui.

Despre Mailatu in dîuariulu acest'a amu aflatu urmatórele : „. . . Ferdinandus német király pedig ezen kötést (adeca punctele pâcii din Oradea mare la an. 1538.) megzavarta azzal, hogy vajda uraimékat, kik Erdélyben valának sok szép erös várak és jószágok birtokában, elcsábitotta urunk EÖ Felsége hütétöl, valának is sokan, kik királynak EÖ Felségének szemire hánytak, hogy oly semmi, sehuni o l á h e m b e r n e k, m i n t M a i l á t h u r a m n a k Ö k e g y e l m e n e k annyi hütöt, jószágot adott; bizony más ember inkább megérdemlette vólna ez tisztet. . .“ (pag. 9.) *)

Autorulu diuariului dîce mai departe (pag. 10.) ca regele, inainte de a plecá câtra Ardélu, la prandiu a beutu vinu rosiu, dîcendu cu glum'a câtra Mindszenthy : „Lám Kegyelmed ! iszuk már az veres bort is, mert majd kikopunk borból, ha Erdélynek indulunk, az hol Majláth uram kipusztitott várainkból és bizonyal pinczéinkhez is nyult, mert szereti ö kegyelme a jó b rt; tudja meg tehát kegyelmed, hogy az oláh, az mig szegény, addig csak a korcsmában iszik bort,— ha van miböl; de ha nagy ur lesz, akkor asztalán tartja drága pinczéjét.“ **)

Destulu a citá atât'a din acestu diuariu semnu de tóta credinti'a, in care Mailatu pe totu loculu se dîce a fi românu.“

„Concordi'a.“

*) „Eara Ferdinandu imperatulu nemtiescu au turburatu acestu tratatu prin acea fapta a lui, ca pre domnii Voivodî cari in Transsilvani'a era in posessiunea multoru cetâti sî bunuri iau sedusu (amagitu) dela credinti'a Mai. Sele Domnului nostru (Ioanne); s'au si aflatu multi çari facura imputatiuni Mai. Sele regelui, ca unui venitura de romanu, ca sî Esc. Sea D. Mailatu iau datu atât'a crediamentu si bunuri; altulu, dieu, aru fi fostu mai vrednicu de asta onóre.“ . . .

**) „Vedi dta, acum beau sî vinu rosiu, ca-ce acusi vomu duce lipsa de vinu, de vomu pleca câtra Ardealu, unde d. Mailatu ne-au scosu din cetâtile nóstre sî negresîtu se va fi intinsu sî la vinatiele nóstre, ca-ce Dsale i place vinulu bunu ; sa scii dta, ca Românulu pâna e seracu numai in crisma bea vinu, de are pe ce, insa de ajunge la domnia mare atunci vinatiele cele scumpe le tîne pe mésa.“ . . .

Insemnarea

despre sum'a baniloru adunati din bunavointia dela binesimtîtorli crestini gr. or. din dieces'a Caransebesiului pentru castigarea odóreloru episcopesci ale noului Episcopu.

Comun'a Cerov'a in Protopopiatulu Oravitiei 20 fl. Com. Ciclov'a româna in protopopiatulu Biserîcei Albe 25 f. 50 xr. Comunele bisericesci din Compani'a Petnicului 22 f. Comun'a orasiana din Bocsi'a 60 f 10 xr. Comunele bisericesci din Compani'a Cornarevei 15 f. Comunele bisericesci din Comp. Cornei 36 f. Comun'a bisericésca a Iamului in protopopiatulu Versietiului 8 f. Com. bisericésca din Mehadi'a 33 f. Com. biser. Bodiovitiu 25 f. Com. biser. Prilipetiu 12 f. 12 xr. Comun'a biser. din Corni'a 5 f. Com. biser. din Iablanitia 8 f. Com. biser. din Valeabolvasinitia 5 f. 52 xr. Com. biser. din Gerbovetiu 4 f. 20 xr. Com. biser. din Petnicu 2 f. Com. bis. din Lapusinicu 3 f. Com. biser. din Globucraiovei 50 xr. Com. biser. din Plugov'a 7 f. 66 xr. Com. biser. din Borloveniu vechiu 13 f. 60 xr. Com. biser. din Domasin'a 10 f. Com. biser. din Mocerisiu 1 f. Com. biser. din Dalbasiestiu 5 f. 20 xr. Comun'a biseric. din Patafiu 4. f. Com. biser. din Bani'a 19 60 xr. Com. viser. din Topetiu 6 f. 88 xr. Com. biser. din Verendinu 2 f. 40 xr. Com. biser. din Rudari'a 4 f. Com. biser. din Cuptóre 4 f. Com. biser. din Cornarev'a 3 f. 90 xr. Com. biser. din Plavisievitia 4 f. 70 xr. Com. biser. din Prigoru 12 f. Com. biser. din Globureu 1 f. 26 xr. Com. biser. din Ogradin'a 2 f. 83 xr. Com. biser. din Pervov'a 4 f. Com. biser. din Sioputulu nou 5 f. 20 xr. Com. biser. din Tesilniti'a 6 f. 36 xr.

Redactoru respundiatoriu **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septemanu: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 88. ANULU XIII.

Sabiiu, in 7/19 Novembre 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Escelenti'a Sea Preasantitulu Archiepiscopu si Metropolitu **Andreiu Baronu de Siagun'a**, au plecatu Joi in 4 Novembre la 1 óra dupa amédi la Clusiu.

Sabiiu in 6 Novembre. In dîlele acestea au plecatu parte, parte au trecutu pe aici, deputati si regalisti câtra Clusiu. Mâne voru fi toti adunati acolo cá sa ia de nou sórtea acestei patrii la discussiune.

Sa ne desbracâmu pe unu momentu de ideile ce ni le producu corespundintiele primite de prin tiéra, si sa dîcemu ca acelea nu potu fi aduse (?) nice intru un'a combinatiune cu cele ce au sa urmeze in sal'a redutei clusiane, unde nu are a se reproduce dara a se **produce** istoria; dar sa ne familiarisâmu mai bine cu ideile acestui cuventu insemnatu **istoria**, carea va avea sa judece cu critica aspra si fâra partin re póte tóta silab'a ce va cadea acolo in favórea séu defavórea acestei patrii, si sa ne intrebâmu, ca óre fratii Magiari, cari vorbescu atât'a de fericirea patriei, ei carii, nu vremu sa pomenimu cum si in ce modu, suntu astadi in maioritate impunatóre pe bancele acele, pe cari se creaza istori'a mai multoru natiuni, voru lucrá ei asiá de cu tactu, cu consciintia politico istorica, incâtu noi, cari parte mare ne vedemu eschisi prin legea din 1791 sa potemu vorbí celu putînu cum vorbea densii despre noi in nr. 106 din Kol. Közl. 1863.

„Noi marturisimu dîcea „K. K.“ „ca purtarea Româniloru incâtu ne privesce pre noi e démna de pretiuitu. Noi vedemu simtieminte constitutiunali inrudite sangelui nostru la acelu poporu, carele dorere! partea cea mai mare au statu afara de barierile ardelene. Acést'a e cu atât'a mai frapantu, pentruca scie sa simta valórea acelei constitutiuni, carea incâtu lu atinge nu-i face alt'a decâtu i inviia suvenirea unei servituti indelungate.“

Lucruri neglese de seculi pe terenulu consciintiei politico-istorice au densii sa le faca bine. Cum voru corespunde missiunei, carea si o aroga mai esclusivu sîesi vomu vedé in dîlele cele mai deaprópe. Ii vomu admirá déca vomu vedé ca au avutu numai ambitiunea de a seversî mai multu singuri actele cele mari si de insemnetate, dreptu sacrifiu de espiatiune pentru trecutu; ni-aru parea inse fórte reu candu s'aru puté repeti iarasi cuvintele unui publicistu francezu: Triste neintielegeri! ce loveau cu drépta pedédsa indereternic'a mandria a Magiariloru, dar cari . . impedecau, amu dîce noi, totodata caus'a popóreloru!

Dar Românulu are unu carácteru generosu, elu apara la tempu de nevoia sî pre celu ce lu asupresce, Acést'a ni o testéza sî „Kol. Közl. in citatulu de mai susu. Sî ca atare elu nu ascépta gratîa decâtu detórea conlucrare a natîuniloru sorore. Suntu, ce e dreptu putîni barbati carî potu intrá de astadata pe aren'a de lupta de ai nostri, insa credemu ca voturile loru voru fi **ponderóse**, déca nu numeróse sî credemu mai departe, ca va fi intre densii strict'a solidaritate, afara de unulu, pre carele noi nu voimu, fiindu si elu alu nostru, alu numî fiiulu perdiarei, ci din punctulu nostru de vedere, alu **nepriceperei**!

Regalistii Conchiamati la diet'a transsilvana din Clusiu de câtra regele sî marele Principe prin Guberniulu r. alu tierei intru intielesulu legiloru vechi si alu vechiului usu si primira asiá numitele **literae regales** sub dat'a din 25 Oct. a. c. si provediute cu sigilulu celu mare imperatescu.

Eata cuprinsulu aceloru literae:

„28,563—1865.

„In numele Maiestâtii Sele ces. si apostolice regesci Marele Principe alu Transsilvaniei, Comitele Secuiloru preagratiosulu nostru Domnitoriu.“

„Onoratului Domnu . . . . . .

. . . . . in . . . . .

„Cu préinaltulu rescriptu regescu din 1 Septembre a. c Nr. aul. 3853 publicatu cu ordinatiunea guberniala din 12 ale acelei luni Nr. 25,183 si alaturatu aici intr'unu esemplariu tiparitu,— s'au induratu Maiestatea Sea c. r. apost. a convocá diet'a constitutiunala a Marelui Principatu Transsilvaniei, constituinda dupa art. de lege XI din anulu 1791 pe 19 Nov. a. c. in liber'a cetate regia Clusiu, si cu preainalt'a Sea deeisiune din 19 a lunei curente a Te denumi pe on. Domni'a Ta de regalistu la acésta dieta. Deci on. Dni'a Vóstra sunteti prin acést'a in urmarea demandârei preainalte invitati, cá sa cumpareati la diet'a conchiamata pe diu'a si in loculu mai susu si se luati parte la pertractârile acelei'a.

Din siedinti'a reg. Guberniu transsilvanu tienuta in Clusiu in 25 Octombre 1865.

Crenneville m. p.

A. Kedves m. p.
secretariu.

Representatiunea natiunei sasesci.

(Continuare din nr. premergatoriu.)

In urm'a p n. rescriptu din 21 Aprile 1863. s'a convocatu diet'a la Sabiiu si de órece nu esistá alta basa legala sî aplicabila, asiá pentru casulu acest'a s'a emisu o ordine nóua de dieta si de afacerile acelei'a.

Pre lânga alte multe inca precum vati induratu si Maiestatea Vóstra a Ve esprime in memorabilulu rescriptu salutatoriu din 15 Iuniu 1863 câtra diet'a acést'a,— in urm'a stergerei positiunei esceptiunale a nobilimei, a roboteloru a servitieloru tierenesci si a statorirei de obligaminte si drepturi cetatienesci egale pentru tóte classele locuitoriloru tierei,— fu asiá de esentialminte schimbata, cu deosebire acea parte a constitutiunei' vechi a marelui Principatu Tranni'a, carea se referesce la compunerea dietei, incâtu o dieta convocata pe bas'a art. XI. din an. 1794, prin carea cea mai mare parte a poporului aru fi eschisa dela esercearea de drepturi politice, nu aru putea fi privita de o astfelu de adeverata representatiune a intregei populatiuni a tierei, fâra de distingere dupa nascere, stare, natiunalitate sî religiune, in carea sa fia inlocuita acea vadia morala, de lipsa de o parte la deslegarea afaceriloru Transsilvaniei spre indestularea toturoru natiuniloru care o locuiescu, iara de alta parte spre a se pune in lucrare tendinti'a cea parintésca, a corónei in privinti'a relatiuniloru ei câtra monarchi'a intréga, espressa de repetîte ori.

Insufletîti in mesura egala de semtiementulu de loialitate si de dorinti'a de stâri constitutiunale, nu s'a retînutu nici unu cercu alegatoriu dela tramitarea de deputati la acésta dieta si déca alesii unoru cercuri alegatóre nu au intratu in dieta si déca unii din acei barbati, pre cari i-au fostu chiamatu increderea corónei nu au urmatu provocârei monarchului loru, representantii adunati ai tierei au trebuitu sa deplânga lipsirea mai multoru patrioti esperti din sîrurile popóreloru surori, n'au potutu vedea insa intr'acést'a o pedeca pentru ocuparea de pertractârile loru.

Deplin'a incredere carea Vi o au oferitu Maiestatiei Vóstre corpulu legislativu alu tierei prin preumilit'a sea adressa din 21 Augustu 1863 Vati induratu a o resólve prin prégratiosulu rescriptu din 5 Septemvre 1865 cu cuvintele:

„In pertractârile de pâna cum ale dietei ati aretatu iubitîloru Credinciosi, ca cunósceti bine starea lucrului, necessitatea si folósele unei deslegâri norocóse, ca a-ti petrunsu insemnatatea si ponderositatea propusetiuniloru de legi, pre carele-amu datu sa Vi se impârtiasca. A-ti doveditu judecata matura, cunoscintie sî esperintie largi, zelu patrioticu sî o predomnire de sine, fâra de care nice o pertractare mai asiediata despre intrebârile cele mai insemnate ale imperiului sî

tierei, nici inaintarea intereseloru materiali nu e cu potintia.“ Condusa de astfelu de spiritu, iau succesu dietei a aduce in fiintia unu sîru de proiecte de legi de fórte mare interessu, cari prin aprobarea corónei au capetatu neatingibil'a putere de dreptu sî cari fiindu provediute cu subscrierea propria a p. n. Maiestatei Vóstre in tóte trei limbile tierei, s'au petrecutu in cartea legiloru a Marelui Principatu Transsilvani'a.

Un'a dintre aceste legi procura natiunei române precum sî bisericiloru gr. or. sî gr. cat. aceeasi positiune de dreptu, carea o au natiunile si bisericile dejá demultu recunoscute, in puterea dreptului de statu sî carea pe lânga aplicarea constitutiunala va ajutá la intemeiarea pâcei interne intre locuitorii tierei de deosebita origine sî credintia.

De directiunea acést'a impacatóre mai e sî o alta lege carea i sta acestei'a alaturea. Acést'a e legea despre intrebuintiarea celoru trei limbi ale tierei in afacerile publice, o lege, carea principiulu egalei indreptatîri a toturoru popóreloru imperiului, publicatu la suirea Maiestatei Vóstre pe tronu prin patent'a din 2 Decembre 1848 sî de atunci sustienutu nestramutatu, au devenitu sî aici in tiéra adeveru.

Nu de mai putîna insemnate e legea despre inarticularea diplomei din 20 Octobre 1860 sî din 26 Faurn 1861 decisa unanimu, cu aprobare vesela, tare sî ne revocabilu, precum sî legea despre modulu sî feliulu, cum au sa se faca alegerile deputatîloru pentru senatulu imperialu prin diet'a Marelui principatu, Transsilvani'a.

Noi tînemu multu la acuisitiunea acestoru legi, cari desemna unu progressu cunoscutu, in desvoltarea naturala a vietiei de dreptu nu numai a tierei, dar sî a imperiului, ce nu se lassa asiá lesne a se suprime.

Déca insa, in urm'a unoru impregiurâri nóue, aru fi de lipsa o stramutare ducatóre la mai bine, in un'a séu alt'a parte a aceloru legi, confessâmu sî noi principiulu generalu de dreptu de statu, in urm'a cârui, legi create constitutiunaliminte sî sanctiunate, iara numai pe cale constitutiunala potu fi esplicate, schimbate séu radicate.

Candu dâmu noi acésta dechiaratiune provocata de cunoscinti'a jurstâriloru presente sî purtata de spiritulu impacatoriu alu obvenirei, ne sta inaintea ochiloru realitatea unei nóue incercâri de opulu celu mare de pace, pre care Maiestatea Vóstra in speranti'a plina de incredere de unu succesu ferice lu a ti vestitu, cu privire la Transsilvani'a prin respriptulu din 1 Septemvre, iara in estindere mai mare pentru imperiulu intregu, toturoru popóreloru Monarchiei, prin Manifestulu din 20 Septemvre 1865.

Insufletîta de simtiu sacrificatoriu sî impacatoriu, precum Maiestatea Vóstra asceptati acést'a dela credinciósele Vóstre popóre, natiunea sasésca cea prea credinciósa sî prea supusa, cugetandu la credinti'a sî alipirea cea nici candu, nici bateru clatinanda, câtra serenissim'a casa imperatésca, va urmá sî pe drumulu acest'a nou, provocârei ce i s'a fâcutu, tare in credintia sî credinciósa convingeriloru ei.

Cu câtu e mai curata voi'a sî cu câtu e mai sincera nisuinti'a de a inaintá opulu unei complanâri adeverate, sî in onóre cagetate intre natiunile tierei, precum sî intre regatele sî tierile imperiului intregu, intre marginile legaleloru loru cercuri de activitate, cu atâtu mai putînu se póte desface de obligamentulu, pe care preceptulu moralu alu adeverului, alu conditiunei celei d'antâiu alu increderei imprumutate, ni lu impune toturoru. (Va urmá.)

Deputati alesi la diet'a din Clusiu.

Afara de cei ce s'au facutu amintire in fói'a nóstra s'au mai alesu in

Sabesiu (Scaunu): Consiliarulu de curte Iacobu Bolog'a sî Dr. Trauschenfels; suplenti: Fried. Leonhardt sî Georgiu Baritiu; Sabesiu (cetate) Consil. trib. sup. Aug. Lassel sî cons. trib. sup. Mich. Binder.— Brasiovu (Districtu) secr. magistr. Franc. Brennerberg sî secr. mag. Iuliu Brennerberg. Brasiovu (cetate) jud. distr. Frid. Bömches sî secr. mag. Fried. Wächter. Cincu mare: advoc. Wilhelm Bruckner sî Henr. Häner; supl. paroch. Fried. Serafin sî Dr. de med. Schwarz. Nocrichiu: Jud. reg. Lud. Herbert sî jud. proces. Wilh. Drotleff; supl. assessorii Mangesius sî Dörr. Cetatea Bistriti'a: senatorii Decani sî Fluger. Mediasiu Scaunulu: secr. trib. Graezer sî Briesfeld; supl. Graffius. Cetate Lud. Binder sî Carolu Maager; supl. Dr. Klein sî Carolu Schnell. Sighisiór'a Ios. Gull sî Cons. de curte Zimmermann; supl. Wagner sî Wultschner. — Comitatulu Clusiului Carolu Zeyk sî Iosifu Hoszu. Cetate Laurentie Mico sî cont. Nicolau Lazaru. Comit. Turdei: Lad. Tisza sî b. Carolu Huszár. Comit. Dobacei: Franc. Ocsvai sî Ios. Hoszu. Alb'a Iuli'a: Georgiu de Szaboszlai sî bar. Gavr. Kemény. Scaunulu Ciucului: Mich. Mico si Grigoriu Mihály. Scaunulu Odorheiului: cont. Ivan Betlen si bar. Rauber. Com. Albei sup.: Cont. Gabr. Betlen jun. si Fr. Pocsa. Colosiu: ases. la tabl. reg. Topler si jud. localu Pethe. Szék: bar. Ioann Bánffy si Sam. Felszegi. Gherl'a: Gregoriu Simai si Salam. Gajzago. Kezdi Orbai Szék: Tury Gergely. Szépsy Sz. Gyorgy: bar. Szentkereszti si Daniel Vida. Sepsi si Miklosvárszék Moise Berde. Olahfalu: Caroly Both si Ioann Gal de Hilibu. Ogn'a: Carolu Timár si Alessandru Szöts.

Diet'a croato-slavona.

In 12 Noemvre s'a deschisu diet'a Croato-Slavoniei. Propositiunile regesci suntu 1. discutarea diplomei din Octomvre sî a patentei din Fauru; 2. finirea objecteloru nedecise in diet'a din urma; 3. cestiunea uniunei; 4. incoronarea, diplom'a de inauguratiune, dupa aceea tramiterea de ablegati la Pest'a. Cestiunea Dalmatiei remane cá cestiune deschisa pâna candu voru fi regulate cestiunile de dreptulu de statu ale Croatîei fatia cu monarchi'a intréga. Deputatii din confiniile militari siedu in dieta la olalta.

Revenindu asupr'a rescriptului in care se cuprindu cele patru puncte de mai susu, pentru cá sa nu-lu reproducemu intregu scótemu numai unele passagie. Cu privire la punctulu celu d'antaiu se dîce: „Noi suntemu convinsi, ca voi nu va veti inchide inaintea aceloru considerâri, pre cari le-amu depusu Noi in partea cea dintâiu a rescriptului Nostru regescu din 8 Noemvre 1861 in privinti'a afaceriloru celoru mal inalte de statu, cari atingu in egala mesura tóte tierile monarchiei nóstre.

In adeveru e o necessitate ne evitabila a tempului, ca de ací inainte representantii popóreloru se conlucre decidiendu nu numai in legislatiunea regateloru sî tieriloru singuratice ale tieriloru imperiului Nostru, ci sî in cea a monarchiei intregi.

A trei'a propositiune, ce se reduce la referintiele regatului triunitu cu Ungari'a dîce:

„Ce se atinge de deciderea dietei din urma despre referintiele cu regatulu nostru Ungari'a — Ne espnimâmu viia dorintia, ca deslegarea cestiunei acestei'a, care va veni la desbatere sî in diet'a ungurésca se urmeze in scurtu tempu pe calea intielegerei intre ambele diete.

Diet'a ungurésca care are a se aduná pe 10. Decemvre a. c. va avea tocm'a cá cea din 1861 cu deosebire de a prepará inauguratiunea nóstra cá rege alu Ungariei, Dalmtiei, Croatîei, sî Slavoniei sî cu ajutoriulu lui Ddieu dupa primirea diplomei inaugurale a o sî pune faptice in lucrare. Ve provocâmu pre voi credinciosîloru a purtá fórte de tempuriu de grija, ca acestu regatu alu nostru sa fia representatu in acea dieta (ungurésca).“

In 14 Noemvre s'c alesu presiedintii a cinci comitete in persónele: Comitelui supr. Kukuljevic, Eppului Kralj, bar. Levin Rauch, Eppului Stroszanayer sî cardinalului Haulik.

Deschiderea s'a fâcutu de banulu Croatîei cá representante alu regelui, in modulu celu mai solemnelu. Spiritulu predomnitoriu in dieta séu celu putînu in majoritatea deputatîloru este cu totulu antidualisticu sî pentru solidaritate cu popórele Austriei.

Dev'a 1 Novembre. Domnule Redactoru! Fiindu eu unulu dintre membrii români in comissiunea pentru alegerea deputatîloru dietali, amu petrecutu cu atentiune seriósa totu decursulu alegeriloru participandu impreuna cu ceialalti membrii. Alegerile s'au intemplatu in 8 sî 9 stilu nou a curentei aici in Dev'a, sî in 11 sî 12 in Santamari'a de lânga Hatiegu. Numerulu Censualistiloru, seau a celoru cu censulu de 8 fl. a fostu fórte micu; ear nobilimea, afara de Dobreni — votisandu pentru Magiari, amendoi deputatii au esîtu magiari (Contele Kun Gothard din Geoagiu, sî Par'a Antal Vicecomitele din Silvasiulu de josu. — Erá unu ce tristu sî durerosu a vedé multîmea de nobili români impârtîta in dóue castre inimice prin korteskedesiurile aspirantiloru! Erá intr'adeveru unu aspectu inricosiatu vedîndu-i inaintea scrutinului a se rumpe de trupulu selu sanatosu! a se lepadá de barbatii esîti din sângele seu, sî a-si rumpe limb'a in pronuntiarea numelui strainu.

Intieliginti'a magiara cu privire la alu 2-le deputatu, erá impârtîta inca in dóue tabere, partid'a Comitelui supremu avendu multa influintia sî prin amploiati, au invinsu pre cea a ultraistiloru ce avù designatu pe cunoscutulu Makray, dar numai cu 180 voturi au avutu mai putîne decâtu Par'a Antal din partid'a contraria. Partidele a une-ori pâreau tare invrajbite, sî inversiunate. In urma terminandu-se alegerile, membrii români din Comissiunea alegatóre inainte de a fi subscrisu scrutiniulu, participarea loru si au legat'o de omagial'a reverintia câtra Manifestulu Imperatescu din 20 Sept. cu reservarea continuitatei de dreptulu natîunei prin legile de dieta din 186¾ aduse, sî de Maiestatea sea sanctionate. Ace-

st'a e pe scurtu cursulu alegeriloru de deputati in acestu comitatu. —

Din Comitatulu Hunedórei in 1/13 Nov. Inca câte-va dîle sî diet'a cea renumita dela Clusiu— are a se incepe. Cu câtu insa ne apropiemu mai tare de dîu'a deschiderei, cu atâtu mai tare ne vedemu ingreunata situatîunea patriei nóstre. Amu ajunsu cá insusi plugariulu dela tiéra dotatu a traí in linisce sî pace, castigandu-si panea de tóte dîle le intru sudórea fetiei sele ingrijatu de sórtea sî viitoriulu seu sa se intrebe astadi : „Ce va mai fi ? Ce sórte mai ascépta pe multu probat'a nóstra tierisióra ? Ce lovirí sî dîle grele mai ascépta pe natiunea româna, carea dupa atâtea suferintie din secoli se vede iarasî aruncata cá frunz'a pe apa in mân'a sortiei ?“ Lasu insa la o parte ieremiadele, candu acelea sî de altmintrea nu ne potu ajutá astadi.

Me voiu incercá a descrie, fia baremu numai in estrasu, modalitatea alegerei deputatîloru din Comitatulu nostru Hunedorénu, (déca totusi sî asemenea alegerì se mai potu numí alegeri), tînute in 8—9 in Dev'a , sî 11—12 Nov. st. n. in Santamari'a— lânga Hatiegu. In conferinti'a din 31 Octobre n. tînuta in casele pretoriale din Dev'a, in care fuse precum veti fi intielesu representati sî Românii de minune, adeca intre vre-o 80 Magiari, 8 Români, se decise a se alege de deputati pentru diet'a fiitóre : Contele G. Kun, sî A. Para , amendoi magiari. Respectâmu persónele , nu avemu de scopu a face nici o reflessiune in contr'a loru câci nu avemu de lucru cu personalitâti, sî cu atâtu mai putînu avemu a intrebá de programulu domnialoru; intrebâmu numai : cum se potrivescu astfelu de decisiuni adusse in casele pretoriale comitatense , in presinti'a toturoru amploiatîloru comitatensi,— cari au a mâna totdeodata sî poterea esecutiva, cu aceea ce ne place a numi „libertate constitutiunala“? Destulu atât'a, ca fiacare Szolgabireu si primesce instructiunile strictissime a c nlucrá pentru alegerea celoru destinati, sî asiá fratii magiari reusîra triumfatori— fâra nîci o greutate, fâra nici o cpusetiune. Inchipuiésca-si aci cetitoriulu cate voru fi mai urmatu, ajunga numai, ca Românii toti priveau la aste scene gretióse cu unu sange rece, fâra nici unu spiritu, fâra nici o miscare, câci cine amaru aru mai fi sî cutediatu a se espune sî a se aruncá intr'o lupta, in care perderea sî asiá se vedea sigura , candu chiaru factorii poterei esecutive si luasera missiunea asupra-si spre a scóte de deputati pe cei designati de ei. Apoi pre la noi sî asiá s'a latitu vestea in lume , ca cu 19 Novembre , candu adeca se va deschide diet'a din Clusiu, inca n'o sa fia sfersîtulu vécului , si ca lucruri seversîte pe asemenea câli , cu asemenea apucaturi cavaleresci n'o sa aiba dîle pré multe, celu putînu semnele nu cobescu nici unu bine. Deci alegerile se incepura mai antâiu la Dev'a, apoi la St. Mari'a. Fia care Jude procesuale si aducea pe alegatorii sei cá pe o jertfa placuta, sî astfelu au reusîtu cu maioritatea voturiloru cei designati : DD. Cont. G. Kun sî Vicecomit. A. Para, amendoi magiari. Intre Magiari au mai fostu inca sî o alta partida a lui Makrai, pentru care votizau o parte dintre nobilii Români câror'a candidatulu lea fostu promisu a ispraví multe bune sî frumóse la dieta, sî o parte a celoru magiari carî nu sciu sub ce cuventu vreau sa tréca de liberali. Dintre români inca au capetatu preste 500 de voturi Prea ven. Protopopu alu Dobrei de Crainicu, carele déca votisarea erá cum trebuiá sa fia ,— atunci de siguru aru fi reusitu cá deputatu. Eu credu ca p e asemenea cale nici Domnii nostri alesi de deputati nu si voru arogá vre-o onóre prea mare de unu felu de incredere a poporului. Deci Dloru, déca in celu mai mare Comitatu transsilvanu alu Hunedórei, locuitu aprópe de 180,000 de Români, fatia cu unu numeru prea micu sî neinsemnatu de Magiari, nu potu Românii alege nici unu singuru deputatu baremu, apoi, en spuneti-ne de unde se póta ei alege deputati români ? Se vorbesce ca asta dieta aru avé de scopu totodata incercarea de impaciuire a natiunalitâtiloru transsilvane, pe care totu Românulu adeveratu o doresce din sufletu. Deci déca noi chiaru vrendu, nu potemu participá la dieta, apoi en spuneti-ne cum, cine, sî pe ce cale ne póte mijlocí o pace onorifica ? Amu remané indatorati cu multa recunoscintia fratiloru Magiari, candu ne-aru resolvá acésta intrebare sincera.

Fratiloru Magiari li se deschise sî astadata o ocasiune binevenita de a castigá inimele Românîloru, cari suntu totdeun'a gat'a a le intinde mâna fratiésca, nu insa cá nisce sclavi mersiavi, ci cá cetatieni liberi, câci unde se mai afla inca fia numai umbr'a de supremati, acolo cuventulu de fratietate devine numai o ilusiune, devine numai de proverbu batjocorosu, dupa cum dorere devine astadi la noi din dî in dî.

Fratii Magiari ne spusera cu ocasiunea unoru discurse private, sub tempulu votisârei, ca densii au lucratu intradinsu pentruca deputatii Comitatului nostru sa fia ambii Magiari, numai pentruca sî noi amu lucratu astfelu la an. 1863, candu adeca sî noi aleseramu numai Români; va sa dîca asta alegere s'aru fi intemplatu din resbunare, pe unguria „boszuálás“. Tristu lucru, candu chiaru actiunile de pace inca s'aru incepe cu resbunâri. Dealtmintrelea noi ne-amu fi invoitu sî bucuratu candu fratii Magiari aru fi facutu astadi totu aceea ce a facutu Românii la 63. Ba ne-amu fi prea multiamitu déca in diet'a dela Clusiu fiitóre amu fi potutu fi in acea proportiune representati duda cum au fostu d-loru in diet'a din Sabiiu. Unu singuru Românu s'au fostu alesu prin voturi magiare , sî densii astadi totusi se bucura de voturile Românîloru castigate nu prin aceea ce dîcu d-loru korteskedés, ci prin pressiunea poterei esecutive, candu Românii sî de altmintrea se simtu apâsati prin legea electorala cea castica dela an. 1791.

Ne dóre inim'a sî ne pare din sufletu reu, candu ne vedemu siliti a enará unele cá aceste, — fapte lipsite de ori ce logica sanatóta, chiaru din punctu de vedere magiaru. Ne pare reu insa, nu pentru ca ne-amu vedé caus'a nóstra cea sânta natiunala periclitata, câci romanulu au vediutu alte tempuri multu mai grele sî mai fatale decâtu acestea, ci pentru ca amu fi doritu a ne vedé candu-va sî noi referintiele nóstre regulate, a trâí in pace sî armonia cu vecinii nostrii, lucrandu cu poteri unite, umeru la umeru spre fericirea patriei nóstre pe carea ne'ntielegerile natiunale, lacomi'a de supremati sare au inpins'o acolo unde o vedemu astadi.

Se nu uitu a insemná ací, ca in comissiunea pentru culegerea voturiloru au fostu denumiti sî români, dintre cari trei insi au predatu Il. Sele Dlui Com. supr. Br. de Nopcea, ca presiedintelui comissiunei dupa finirea alegeriloru o declaratinne in scrisu, in acelu sensu: ca densii din omegial'a referintia câtra pré inaltulu rescrisu alu Maiestatei Sele prea bunului nostru Imperatu sî Principe, sî din deosebitulu respectu câtra persón'a Ilustritatei Sele au luatu parte la acea comissiune, acést'a au fâcut'o totusi numai pre lânga reservarea dreptului de continuitate in privinti'a celoru concluse in diet'a dela Sabiiu in an. 186$^{3}/_{4}$ sî sanctiunate de Maiestatea Sea.

In Hunedór' inca s'au saversîtu alegerile in Septemân'a trecuta, alegaudu-se pre câtu amu intielesu DD Dr. Petco, Advocatu, sî Judele processuale Benedicti. *A.*

Vingardu 14/11 1865. Onorata Redactiune! In 11, 12 si 13 Novembre c. n. s'a tienutu alegerea de deputatu din 5 cercuri pentru alu doilea deputatu din Comitatulu Albei inferiori in comun'a Vingardu.— Alegerea a succesu D. vice comite Boeru dela Ajudu. Romanii a fostu tare nedisciplinati , din causa ca inteligintia s'au retrasu cu totulu dela alegere, incâtu bietii tierani nu sciau ce se faca. Fratii Magiari venindu-le ocasiunea binevenita, ba retragandu-se si membri de romanu din comissiunea electorala, a pusu in candidatiune pe Domnulu mai susu numitu , cá Românu , câci le-a fostu téma , ca déca voru candidá vre-unulu din partea D-loru nu voru capetá voturi sî dela Români , carí in cerculu acest'a de alegere aru fi fostu in maioritate absoluta , cu tóte ca toti nemsiorii, din cari partea cea mai mare n'avea nici haine pe densii a luatu parte la alegere, pentru care binefacere li s'a sî platitu bine , tractati fiindu cu vre-o trei buti de vinu sî nelipsindu-le nici band'a de tigani sî stégulu uniunei. Românii cari a venitu,— insa partea cea mai mare s'au retrasu remanandu acasa, nu sciau ce sa faca, cu deosebire judi comunali erau in cea mai mare perplesitate, temendu-se, ca voru fi depusi, sî ce erá sa faca, trebuí sa dee sî densii voturile D. candidatu, numai tinerulu jude Hatieganu Tom'a dela Sieusi'a fu in stare a resistá la amagirile Domnului Acosi Sándoru, si n'a voitu a dá la nimenea votulu seu. — Speriati si amagiti parte a datu votulu dlui vicecomite parte s'au dusu cu inim'a inghiatiata, vediendu bucuri'a cea nemarginita a fratiloru Magiari sî a nemsioriloru.

Suntemu indreptatiti a crede ca Dlu vicecomite, cu tóte ca fu candidatu din partea fratiloru Magiari, cari i au sî datu tóte voturile, de-sî nu s'au bucuratu a le castigá intru asemenea mesura sî de la consangenii sei, câtra carí s'a declaratu de romanu totusi va delaturá pat'a (? Red.) acést'a cu ocasiunea dietei, sî nu va umblá pe câi retacite de frati sei ceilalti representanti ai natiunei sale la fiitórea dieta.

Fratii Magiari a luatu cu toti parte ba ce e mai multu din Belugradu toti cersitorii, baisamu le-a fostu téma ca Românii, déca voru vení la alegare voru face maioritate. Nefiindu insa nici unu Românu de incredere in comissiune nici nu i potemu sci cu numele sî asiá trebuie sai tacemu. In comissiunea verificatóre iara a fostu ei de ei. La votisare sta 2 -3 la usia si bietii tierani intrá inlauntru strigati fiindu cu numele, si la intrebare ca pe cine voiescu, déca si dîcean ca nu sciu, esîndu afara erau indata gat'a solgabiraele si alti asîstenti cu vorb'a „bade pe d. Boeru, ca toti l'au alesu pe densulu dute inapoi , ca-i romanu.“

Ce e mai multu se dice, ca aru fi disu D. Biro ca vinulu e dela D. Gaitanu elu aru fi dîsu sa lu imparta la alegatori, insa afara de Ungurii dela Barabanti si vre-o câti-va nemesiuti, si toti Sasii din cercurile de alegere Românii n'a voitu sa iee parte. u.

(Cr.) Temisiór'a in 31 Octobre 1865. Cu câtu mai tare se apropia diu'a alegerei ablegatîloru, cu atâtu cresce sî ingrijirea fratîloru nostri magiari, incâtu astadi lipsiti de tóta speranti'a in privinti'a candidatîloru sei, cu comitatensîi cu toti se folosescu sî de cele mai dejositóre mijlóce, ba multi seracii uitandu-si de deplorobil'a loru stare economica, totu mai tare se ingrópa in detorii — numai cá sa eschida pe romanu dela dieta sî sî monapoliséza dreptulu de legelatiune.—

Astadi, cu totu dreptulu potemu dice, ca in Comitatulu nostru, éra deschisnitu in cercurile de alegere alu Becicherecului micu sî Orczidorf (Cocot'a,) dela 20 Septemvre in cóci, a ajunsu „Tiér'a lui Pap-János.“ Resiedintiele domniloru de pamentu — suntu birturi (d. e. Remete) sî amploiatii dominali birtasi. Nu-i comuna, carea se aiba din partea candidatîloru sei straini (Ambrozy (?)- sî Onosy (?)) spre dispusetiunea locuitoriloru sei câte-va acove de vinu sî rachiu, ba cei mai multu, chiaru sî in locurile destinate pentru conscrierea alegatoriloru stau Românîloru nostri podrumurile deschise, numai sî numai cáse-sivenda sufletulu. Acést'a inse bine o vede Românulu, câci fratii nostri, pe de alta parte. pe cei ce nu-i potu corupe, li amenintia cu „Varmégyia“, - li rumpu flamurele române cu inscriptiunea candidatului loru românu, precum s'a intemplatu in Bucovetiu, — pe preotii cei ce mergu cu crucea in frunte sî arata poporeniloru sei lumin'a cea adeverata, ii botéza de „lázitók“ si'i dechiara de „nebuni“ — ii citéza pe la Comitatu (d. e. pre assess. consist. din Girod'a D. Ancu) apoi acolo ii mascarescu dupa placu, — tramitu in urm'a loru comissiuni investigatóre, costatatóre éra numai din masînele loru, iau protocóle mincinóse cu ómeni de ei imbâtati ; (ca in Bucovetiu sî Gyirok) judii cercuali (cum suntu: Deschan, Hoffstädtner, Dragány— s. a.) insii ducu flamurile magiare cu inscriptiunea cutaru-i bravu — séu neamu de a comitelui supremu, sî le infigu in contr'a vointiei poporului la fiesce-care casa comunala dîcendu ca acést'a e „porunc'a“ dela comitatu. Tóte aceste se facu numai cá se infrice poporulu, pentru cá sa se lase de a luá parte la alegere, séu de va luá ca sa-lu câstige in interessulu loru, instrainandu-lu cu totulu de câtra increditii sei sî despoindu-lu de celu mai frumosu dreptu ce'lu posiede sermanulu Românu. Ear candu merge poporulu cu vre-unu preotu in frunte a dá protestu la locurile competente, acolo miti'lu intempina cu musstrâri sî asprime, inchieindu cu parintescile cuvinte: „nu Vladic'a vostru — nu Protopopii vostri — nu popii vost i voiescu binele vostru, ci noi !“ sî asiá apoi seracului românu se reintórna nemangâiatu la vétr'a sea asceptandu insultâri preste insultâri dela parintii acesti adeverati ce striga in gur'a mare „dreptate — egalitate — sî frâtietate“ Asiá pricepu sî esplica Domnii nostri magiari „libertate de alegere.“ Noi deci credemu, ca in zadaru dara umbla spaia câte cu patru cai la cârutia din satu in satu, dela popa la popa, sî da tracte preste tracte pe sém'a poporului, — inzadaru se infigu flamurele strâiniloru in fruntile caseloru comunali române, inzadaru se interpunu comitatensii cu autoritatea loru oficiala sî presiedintii comisieloru conscrietóre de alegatori, precum d. e. D. Varg'a postariulu in cerculu Orczidorfului carele dîce alegâtoriloru celoru ce vinu a se inscrie: „sa nu alegeti voi cum-va pe Babesiu, câci elu a adusu stamp'a sî finantii in tiéra“; pentru ca — pe de o parte procedur'a acést'a neomenósa a fratîloru magiari, ear pe de alta parte ranele de atâtea ori infipte sermanului românu, tocmai de acesti domni, cu multu suntu mai adenci, decâtu sa le póta domnialoru acum, nu cu câte-va buti de vinu sî rachiu, ba nici cu tóta avérea loru cea prin sudórea românului câstigata — astupá, sî românulu acum e destulu de coptu sî nu-i va mai trebui astu feliu de tutori, ce cu sil'a ii pune in gur'a numele unui candidatu carele nici candu nu s'a interesatu de sórtea românului, ba dóra mai multu l'a apesatu. Românulu astadi nu-i asiá de prostu cá sa créda ca vre'unu fiiu alu seu anume, unu Babesiu séu Mocioni aru fi adusu in tiéra stamp'a si finantii. Numele unui Mocioni, unui Babesiu e cu multu mai adencu infiptu in inim'a românului, decâtu sa-lu póta desradacinâ séu petá cu votu de neincredere apucaturile sî barfelele unoru ómeni rei. Astadi se intréba ; românulu de unde deodata atât'a amicia — atât'a grati'a — atât'a afabilitate din partea domniloru de pâmentu, — precandu totu acesti'a mai pe anu — anutiertiu ii vindeau grâulu câte cu 20 fl. mai scumpu si mai cu grele conditiuni decâtu speculantii jidani. Apoi si capaii cei intrebuintiéza domnialoru spre a vená voturile românnlui, suntu mai totu numai nesce lepadâturi de ómeni. E de mirare ca domnialoru nici acum nu cunoscu deplinu poporulu românu. Ei fórte se'nsiala candu cugeta, ca astfeliu de ómeni suntu in stare a corupe si a amâgí poporulu, séu ca déca beá si manca românulu la mas'a ce i se asterne acum pretotindeni din partea domnului, ca dóra i-a si cumperatu sufletulu, câce românulu candu manca sî bea, ce i se imbía nencetatu, totudeodata cugeta: „destulua mancatu sî domnulu dela mine“ sî afara de aceea dîce „nu-i bolendu celu cemanca 7 pânici celu ceileda“; ear la tempulu seu suntemu convinsi, ca românulu si-va implini sânt'a detorintia, ce o are câtra sângele seu. —

Pest'a. Dupa cele ce aducu dîuariele dela Pest'a, pe acolo se vorbesce tare de restaurarea regimelui parlamentariu cu ministeriu respunsabilu. Curiosu lucru este ca in Franci'a se sciea dejá cine aru fi de a se designá de fiitorii ministrii, pâna candu in Pest'a inca nu se sciea nimic'a. Acesti'a aru fi: Sennyei, Deswffy, Bartol sî Eotvös.— In dilele trecute au fostu la Eötvös o consultare, la care au luatu parte vre-o 100 de deakisti. Intre alte s'a hotârîtu cá presiedinte alu dietei sa fia Carolu de Szentivanyi si vice presiedinte Iuliu Andrássy. — Unu curiosu care iarasi si are insemnatea sea suntu cele intemplate cu ocasiunea unei candidâri a unui Schwarz, carele vrendu cu ori ce pretiu sa conlucre pentru fericirea natîunei si a patriei sele magiare sî in a preste voi'a noiloru sei connatiunali intrebuintiâ ori ce mijlóce, numai sa devina deputatu. Pentru cá sa ne intipuimu câtu de moderati suntu atari ómeni in folosirea medieloru, sa audîmu ce dîce amiculu lui Schwarz, Henselmann: „Le vomu aretá noi cá Hindostanulu, Calcut'a sî Petropolea trebuie aduse in legatura cu curtea drumului de feru edificanda in Theresienstadt, sî déca nu altmintrea, pasîndu preste cadavrele acestei coterii (Deak, Kemeny, Eötwös) in templulu libertâtiei sî independintiei“. Gimnasisti sî scolarii din classele reale s'aru fi prinsu in loculu cailoru la omnibusulu in care purcesse Schwarz acasa. Se vede ca pe acolo popularitatea si adî se câstiga prin frase estravagante si infioratóre. (Dîuariele mai próspete povestescu altufeliu despre acást'a).

Nr. 50—2 **Citatiune edictala.**

Ioann Mateiu, din Brasiovu, de legea gr. or., care ep optu ani sî mai bine a parasitu cu necredintia pe legiuit'a sa sotia Marin'a Bucuru Stinge, totu din Brasiovu sî de legea gr. or., prin acést'a se sorocesce, cá, dela dat'a de josu in terminu de unu anu sî un'a dî, sa se infatîsieze inaintea Scaunului Protopopescu, I. alu Brasiovului, câci la din contra se va dá hotârire la acti'a sotîei lui sî in lipsa-i.

Brasiovu 25 Octobre 1865.

Iosifu Baracu, Protopopu.

Nr. 52—1 CITATIUNE EDICTALA.

Ann'a Magurénu din Dieci, Comitatulu Aradului in Ungari'a, care acum de siepte ani, cu necredintia au parasitu pe legiuitulu seu barbatu Eliseiu Cotioiu docente in comun'a Ciurulés'a, comitatulu Albei de josu in Transsilvani'a; prin acést'a se provóca, ca dela dat'a de josu in terminu de trei luni de dîle, sa se infatisieze negresitu inaintea forului subscrisu, câci la din contra procesulu divorciale asupra-i pornitu, se va decide si fâra de ea, in intielesulu SS. Canóne ale Bisericei nóstre gr. orientale.

Dela Sc. protopopescu gr. or. alu Zlatnei de josu.

Abrudu in 16 Oct. 1865.

Ioanne Gallu, Adm. protop. gr. or.

Insciintiare.

Subscrisulu, care s'au bucuratu in restempu de 17 ani cá arendatorele Hotelului la „Curtea Mediasiului“ de a fi onoratu din partea on.publicu cu concurinti'a sea, are onóre a face onoratului publicu cunoscutu, ca cu inceputulu lunei lui Iuliu a. c. si-a arangiatu Hotelulu seu, in cas'a sea propria in strad'a macelariloru (Fleischergasse) Nr. 18. sub firm'a „Hotelu Bucuresci“, in care prelânga unu servitiu promptu se afla cele mai bune sî eftine beuturi sî mancâri, sî care totdeodata e provediutu cu mai multe odâi bine mobilate, cu grajduri bune pentru cai sî siopuri pentru trasuri.— Sabiiu in 30 Oct. 1865.

Savu Lobontiu,
proprietartulu „Hotelului Bucuresci.“

Nr. 28—5

Redactoru respundiatoriu **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foici pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 89. ANULU XIII.

Sabiiu, in 11/3 Novembre 1865.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Dela diet'a transsilvana.

Clusiu in 8/20 Novembre. Eri au fostu chiamara santului Duchu pentru dieta in biseric'a rom. catolica. Astadi pe la 10 óre erau regalistii sî deputatii invitati la o siedintia e deschiderea dietei. La 11½ óre s'au sî adunatu cu totii, comtati de unu publicu numerosu de ambe secse. Venindu presiedintele dietei bar Franciscu Kemény sî ocupandu scaunul, au tînutu o cuventare, carea o veti aflá in originalu in jurnalele magiare. Dupa aceea au denumitu o deputatiune, de a merge la Comissariulu regescu, sî dandu-i de scire, ca membrii dietei suntu adunati a lu rogá, a se ostení pentru deschiderea dietei. La invitatiunea acést'a au sî venitu Comissariulu regescu Escelenti'a Sea D. Conte Crenneville, si au datu secretariului spre cetire decretulu de denumirea Sei de Comissariu regescu pentru dieta. Apoi au predatu presidiului dietalu decretulu regescu pentru diet'a acést'a, sî afacerea ei, care decretu erá compusu in trei limbi, sî asiá s'au si cetitu in tustrele limbi ale natiuniloru ardelene. Dupa aceea Comissariulu regescu au tinutu o cuventare câtra dieta in limb'a magiara, la care presiedintele dietei au respunsu, asemenea in limb'a magiara.

Liniscea sî ordinea cea mai buna domnieа in sî afara de dieta; nu s'au manifestatu nici unu semnu de partida; totu orasiulu manifestá o fatia seriósa, cá sî membrii dietei, câci toti cunoscu seriositatea obiectului, sî a imprejurâriloru lui.

Regalistii, sî deputatii romani, carii pân' acum s'au infatîsiatu inca desvólta o activitate, pentru carea natiunea le va sci multiamí.

Fia destulu a se dîce aci numai atât'a, ca membrii români ai dietei sciu sî cunoscu pusetiunea loru fatia cu natiunea, sî sórtea, ce au venitu asupra-le, sciu sa afle terenulu acel'a legalu, carele cá o cetate tare sî intarita din tóte pârtîle va fi scutulu celu siguru alu purtârei sî a sacrificârei loru pentru tronu, patria sî natiune.

De ací veri sî cine póte sa intieléga, ca intre ei domnesce unu spiritu sî unu cugetu, de a aflá terenulu celu legalu alu actiuniloru loru; spre care sfersîtu Sambata sî Domineca s'au sî tînutu conferintie natiunali, unde subt presidiulu Archiiereiloru au decursu consultârile pro et contr'a in ordinea cea mai buna, sî fratiésca. Astadi la 5 óre dupa prandiu iara se voru continuá conferintiele natiunale române.

Clusiu 8/20 Nov. 1865. (Alta cor.) De Joi au inceputu a se aduná patres conscripti — adeca ablegati si conchiamatii dietali din tóte pârtile patriei.— Vineri diminéti'a sosí si Esc. Sea Parintele Metropolitu Br. de Siagun'a si dupa amédi Esc. Sea Metropolitulu Conte St. Siulutiu. Pe la 5 óre sér'a s'a intemplatu gratularea ambiloru Archiierei din partea inteligintiei române din Clusiu, descoperindu-si bucuri'a, a i poté onorá in capital'a tierei, la care si Escelentiele Sele si-a esprimatu bucuri'a, vediendu-se in mijloculu unui mare numeru de inteligenti a iubitei natiune romane.

In cointielegere fratiésca s'a tienutu in dîlele urmatóre Sambata si Domineca dupa amédi conferintie si consultâri private in localitâtile acomodate pentru Esc. Sele Metr. St. Siulutiu, a câror'a decideri ulterióre, nu se potu sci inca de óre ce acelea se continua inca.

Celalaltu tempu s'a folositu spre visite imprumutate.

In 19 l. c. in dîu'a deschiderei s'a tînutu liturghía in biseric'a catolica catedrala la care mai toti membrii dietali, adunandu-se mai an'âiu in sal'a dietala pe la 10 óre, a luatu parte; ambii Archiierei insa a ascultatu servitiulu Ddieescu in bisericele respective.

Atâtu intre conducatorii Archipastori ai nostri câtu si intre membrii dietali romani domnesce cea mai esemplara cordialitate fratiésca.

In 20 l. c. adeca astadi s'a deschisu diet'a cu tóta solemnitatea.— Pe la 10 óre diminéti'a erá tóta sal'a cuprinsa de ablegati si de regalisti, acesti din urma a fostu mai bine representati. Feliuritele si pompósele costume natiunale unguresci radicá in semnatatea dîlei de astadi; Românii sî Sasii insa numai in costume simple negre europene, cá candu prin acést'a aru fi vrutu a dovedí, ca dîu'a acést'a de mare insemnetate nu se scie ce va aduce cu sine in viitoriu.

Pe Esc. Sea Gr. Miko si Kemény, ia intempinatu la intrarea loru in sala cu Éljen-uri sgomotóse. Cuprindiendu loculu Statuum Praeses— Gr. Kemény a salutatu diet'a convocata prin o cuventare, care a cetit'o si a cârei cuprinsu din departarea-mi cea mare, nu l'amu potutu din firu in peru intielege, care insa din jurnalele magiare lu vei audí de siguru,—la care cuventare Protonotariulu tablei reg. Gálfalvi Imre— dupa obiceiulu vechiu, ia respunsu.— Dupa acést'a la provocarea Presiedintelui s'a tramisu o deputatiune sub conducerea B. Iosika Lajos, la Comissariulu reg. spre invitare la deschiderea dietei.— Aducandu deputatiunea respunsulu obicînuitu preste scurtu tempu a intratu in sala, fiindu la pórta intempinatu de câtra Escelsulu regiu Guvernu. Se pricepe de sine, ca intrarea Comiss. reg. s'a intemplatu intre urâri sgomotóse de Éljen! Sa traiésca! si Hoch!—

Dupa cuprinderea Tronului, s'a cititu mandatulu reg. despre denumirea Comiss. reg.— in limb'a latina, si apoi rescriptulu reg. din 6 Octombre a. c. in tóte trei limbile patriei, cu care se provóca diet'a a luá parte la pertractare art. I. a legiloru din 48. si conclusulu alu asterne la inaltulu Tronu.— Cuprinsulu e totu cam acel'a, alu rescriptului din 1 Sept. a. c. Seversindu-se legerea acestoru acte, Comiss. reg. a dechiaratu de deschisa diet'a de fatia prin o cuventare acomodata actului, la care Statuum Praeses respundiendu in numele dietei a rugatu pe Com. reg. a aduce bucuri'a si multiamit'a dietei pentru convocare si la consciinti'a preanaltului Tronu.— Parasindu dupa acést'a Com. reg. sal'a dietei intre asemenea urâri,— la provocarea presiedintelui s'a delegatu o comissiune sub conducerea B. Iosika spre verificarea ablegatiloru, si cu acést'a siedinti'a de astadi s'a incheiatu, si pâna nu se voru face verificârile nici nu se va tîné alt'a. —

Sub totu decursulu siedintiei a domnitu o linisce neasceptata, asemenea si in afara in cetate, numai numerulu celu mare a strainiloru, care s'a adunatu, da Clusiului ce-va viétia. Teatrulu, circus Suhr, si tóte localitâtile publice suntu indesuite de straini.—

Acest'a e cursulu lucruriloru de pâna acum'a.— Acum'a se tîne prandiulu celu mare la Comiss. reg. Toti regalisti si deputatii suntu chiamati. —

Representatiunea natiunei sasesci.

(Continuare din nr. 87 si 88.)

Urmandu noi acestui preceptu, ne marginimu la patri'a nóstra Transsilvani'a sî in specie la pusetiunea sî starea de dreptu a populatiunei pâmentului sasescu, pre carea numai Universitatea natiunei sasesci este constitutiunalminte indreptatîta sî chiamata a o representá.

Din acestu punctu pe deplinu legalu sî constitutiunalu, ne permitemu in asemenea modu, precum amu depusu in p. n. laudata preaumilit'a representatiune pin 29 Martiu 1862. declarârile, propunerile sî rogârile nóstre la treptele sântîtului tronu, a ne descoperí pe fatia temerile sî ingrijirile nóstre, cari e in stare ale sterní ducerea in indeplinire a p. n. rescriptu din 1 Septemvre 1865, prin care s'a convocatu o dieta pe basa nóua, numai cu scopu de a revedé art. 1. de lege din 1848 despre uniunea Ungariei sî Transsilvaniei cu privire la interessele comune ale ambeloru tierei.

Fatia cu fapt'a, ca diet'a convocata la Sabiiu pe 1 Iuliu 1863 in urm'a hârtici comissariului reg. dietalu din 19 Oct. 1864 pe bas'a p. n. decisiuni din 14 Octobre 1864, prelânga

asecurarea readunârei acelei, au fostu numai amanata; se vede unu momentu de neodihnire neconsiderarea otârîrei intemeiate in constitutîunea Transsilvaniei (Art. XI. 1791) sî primite in ordinea dietala dela 21 Aprile 1863, dupa care diet'a are a se inchei'a prin plenipotentiatulu comissariu regescu alu dietiei, formalu in siedintia publica.

Mai aduncu mergu temerile, cari le-au sternitu convocarea unei diete cu totulu nóue, dupa otârîrile articulului de lege XI din 1791, deosebitu cu privire la inalt'a insemnatate a objectului ei de pertractare.

Abstragendu dela neinvingibil'a greutate, de a sustîné pre lânga acestu articulu de lege, acelu ecuilibru politicu intre natiunile sî bisericile recunoscute ale tierei, pre care s'a pusu totudeun'a pondu, se radîma acel'a, de o parte pe sistem'a celoru trei natîuni, a Ungurilloru, Secuiloru sî Sasiloru sî de alta parte pe ide'a precumpanitórei indreptâtîri sî domniri politice a nobilimei.

In urm'a acestor'a asiá dara, nu numai Români in cualitatea de natîune egalu indreptâtîta, ci sî acele pârti ale tierei, in care au esistatu posessiune nobilitaria cu supusi obligati la robote, cu deosebire in comitate sî in scaunele secuiesci sî toti cari nu suntu nobili fâra de distingere de natiunalitate, suntu cu totulu eschisî dela dreptulu de alegere activa sî passiva.

Cu acést'a insa nu se unesce principiulu egalei indreptâtîri sî obligâri a toturoru natiuniloru, precum sî a toturoru classeloru populatiunei, garantata de câtra Maiestatea Vóstra de repetîte ori, faptice aplicata de mai multi ani in tóti ramii vietiei de statu sî acum prin articululu din 26 Octobre 1863 primita in cârtîle legiloru patriei.

Maiestatea Vóstra, este adeveratu, ca pentru cá dupa putintia se micsiorati asprimea acelei legi contrarie ideiloru de dreptu din tempulu presentu, Va-ti induratu cu ingrijire parintiésca egala pentru toti locuitorii tierei a dechiará sî pe acele classe de poporu mainainte ne indreptâtîte politicesce, de indreptâtîte la participarea alegeriloru pentru diet'a acést'a; insa principiulu acest'a statoritu pre lânga o aplicare consecuenta a otâririloru articulului de lege XI din anulu 1791, sî abstragendu dela aceea, ca aceste classe de poporu au o lipsa aduncа de a-si deduce deplin'a indreptâtîre egala, nu dela faptulu óre-câroru concessiuni, ci dela sigur'a garantia a legei, nici cu privire la natiunile recunoscute nici cu privire la persónele singuratice nu se póte pe deplinu pune in lucrare.

Indreptâtîrea nobililoru de a puté ca atari esercitá in comitate sî in scaunele secuiesci netiermuritu dreptulu de alegere, pe candu pentru nenobili in tiér'a intréga e prescrissa implinirea conditiunei censului de contributiune, remane totudeun'a o tratare ne egala a cetâtieniloru de statu egalu obligati, care fatia cu faptulu, ca starea esceptiunala a nobilimei fu inlaturata sî ca principiulu egalei indredtâtîri sî oblegâri a toturoru classeloru poporatiunei fu garantatu sî prin lege, — se simte durerosu.

Nu mai putîna temere au provocatu scóterea darei capului din censulu statoritu, carea fù computata atâtu in rescriptulu regescu prin care se demandà convocarea dietei pre 4 Noemvre 1861 la Alb'a-Iuli'a, câtu sî in ordinea dietala provisoria din 21 Aprile 1863.

Mai antâiu se detrage prin acést'a dela locuitorii credinciosi ai tierei dreptulu de alegere, ce l'au folositu dejá, intr'o astu feliu de estindere, incâtu comune intregi nu capata nici unu alegatoriu, pe candu unu nobilu, chiaru sî déca nu platesce nici o contributiune, se bucura de dreptulu de alegere.

Apoi sî intre purtatorii de contributiene de aceeasi pusetiune sociala se provóca o neegalitate in tratare, carea nu este demandata de principiulu statorirei unui censu. Cetâtienii cari locuiescu in cetâti, unde sustau contributiuni de case dupa classe sî de câstigulu personalu de o categoria mai inalta, suntu eschisi dela dreptulu de alegere, de-sî platescu o contributiune mai mare ca locuitorii dela tiéra, câroru censulu statoritu le da dreptu de alegere.

In fine ducerea in indeplinire cu rigorositate a otâririloru art. de lege XI din 1791, eschide principialminte dela folosirea dreptului de alegere sî acele elemente respectabile ale vietiei cetatienesci, preoti, professori, invetiatori, advocati, artisti, in cualitatea loru ca atari, cari fâra indoiéla se numera intre clasele mai inteliginti a populatiunei sî in cualitatea acést'a se bucura in tóte celelalte tieri ale monarchiei de dreptulu de alegere.

Sî mai putînu se póte aduce ordinea cea nóua de alegere in consunantia cu referintiele sociale din scaunele sî districtele sasesci.

Fatia cu principiulu, de a incepei'a de stârile constitutiunali de mai nainte, e unu isvoru de temeri intemeiate faptulu dejá, ca emiterea de ordini de alegere s'a tratatu totdeun'a ca o afacere interna a natiunei sasesci; pentruca si in pârtîle acestea ale tierei alegerea de deputati dietali s'a facutu totdenn'a numai prin representatiunile legali; din contra acum prin pasin alegatoriloru immediati, egalitatea aceea de dreptu, carеau formatu dejá sute de ani bas'a institutiuniloru natiunei sasci, aici mai multu ca ori unde in tiéra tocmai pentru ace sî angustéza, pentruca ea cuprinde aici intr'o forma pre toicetatienii indepedenti ai comunitâtiei.

De aceea sî afara de tiér'a sasésca s'a nascutu indoieli si intrebâri asupr'a dreptului de alegere pentru diet'ærmatóre, unu argumentu, ca legea de alegere dela 1791, fiilca nu póte armoniá cu pretensiunile presintelui inaintatu, nuai ofera nici decâtu vre-o tienuta sigura; la acést'a mai vie, ca antistieloru jurisdictiuniloru cu privire la ducerea in indeplire a alegeriloru li s'au datu drepturi, cari s'a considera totdeun'a cá tienatóre de cerculu de activitate alu represdatiuniloru respective.

Cu privire la tóte aceste temeri, a câroru pondu esentialmute se mai maresce prin observarea, ca convocarea unei dîte transsilvane numai pe bas'a otaririloru legiloru de mai nante si de astadata se arata cá nerealisabila, se póte esplicá ingrigirea: ca diet'a acum convocata nu va aveá acea pusetine nedisputabila, carea este de lipsa, cá sa asecureze in tiéra pretotindenea recunóscerea duratóre a decisiuniloru ei sî prin aest'a si a legiloru si acteloru de statu impreunate cu das'a.

O regulare insa a cestiuniloru de dreptulu de statu, carea sapromita durabilitate, este tient'a desemnata de Maiestatea Vstra sî asemenea de ferbinte dorita de câtra tóte classele poratiunei. (Va urmá.)

Diet'a croato-slavona.

Agri'a. Prim'a siedintia a diei croate o au deschisu banilu prin o cuventare despre care cele mai multe dîuarie se intalnescu in parerea, ca e fara colóre precisa politica. Mai antâiu s esprima bucuri'a pentru diet'a cea atâtu de ferbinte dori'a de natiunea intréga, Atrage atentiunea representantîloru asupr'a missiunei loru dela implinirea cârei aterna fericirea natiunei. In fine dupa ce le aduce aminte de positiunea natiunei croate, care este asiá mica si pre unu teritoriu asiá de putînu, recomanda moderatiune si considerare seriósa a impregiurâriloru. Ascépta dela cei din galerii o tienuta pacînica, câci altmintrea va fi silitu a se folosí de drepturile sele de presiedinte in tóta form'a.

Venindu la alegerea notariloru s'au nascutu o discussiune apriga intre fusionisti si natiunali.

Deputati alesi la diet'a din Clusiu.

Bistriti'a (Distr.): Fried. Thiemann si Antoniu de Bruckenthal; Sighisiór'a (Scaunu): Fried. Müller senat. si Stefanu Theil secret.; Mercurea (Scaunu): Elia Macelariu si Gustavu Wendel; Cohalmu (Scaunu): Mauritiu Conrad si Wilh. Melas; Abrudu: Franc. Szebeni si Nicol. Szilvási; Ilyefalva: Gregoiu Székelyi si Franc. Lukács.

Sabiiu 10 Novembre. Regimentulu de pedestrime conte Mazzuchelli nr. 10, care e statiunatu acum de mai multi ani aici, serbéza astadi jubileulu de 150 de ani dela intemeiarea lui. Cu ocasiunea acést'a se mai impreunà si santîrea unui stégu nou. Un'a bataliune din acestu regimentu au asistatu in parada deplina la festivitate si au datu mai multe salve.

Tempulu fiindu fórte favoritoriu a atrasu o multîme fórte numerósa, cá sa fia martora festivitâtiei; cu multa curiositate cautá publiculu la doi soldati in costumulu celu vechiu din tempii de candu s'a creatu regimentulu. (Ei purtau palarii in trei cornuri, peru lungu, caputе albe lungi cu unu sîru de bumbi (nasturi) desi, camasie lungi albe, in locu de sabia incinsi cu palosiu si o cartusia mare, pusci mari cu cremene). Acesti'a costumati astfeliu se aflau la intrata unui'a dintre cele dóue corturi asiediate inaintea bisericei romano-cat. (pe care erá inscrissu anulu 1715.) Festivitatea bisericésca se sever si parte in biserica parte in corturi si durà pâna la 12½ incependu-se dela 10 óre.

Dupa amédi la 3 óre va fi prandiu mare pentru oficieri in sal'a dela „Imperatulu Românilloru“; la 6 óre iluminatiune in casarm'a cea mare la 8 óre sér'a petrecere cu jocu totu in sal'a dela „Imperatulu Românilloru.“

Clusiu. „Korunk“ in nrulu seu de dumineca ne da unele date detaiate despre diet'a de acum. Personalulu se compune din acei regalisti cari i-amu facutu si noi cunoscuti prin fói'a nóstra, mai departe din deputati pe cari parte i cunóscemu si din fói'a nóstra. Nrulu deputatiloru ese 108 pe candu in anulu 1848 erá numai de 88. Immultîrea deputatiloru vine dela radicarea unoru orasiele in decursulu estoru 17 ani la rangu de cetâti libere si crearea districtului Naseudului. Dintre 108 deputati 52 representéza comitate sî scaune si 54 cetâti.

Dupa natiunalitâti, presupunendu ca si in Hatiegu se v alege unu Unguru aru fi 36 Magiari, 26 Secui, 33 Sasi s Români presupuneodu ca sa ése sî din Hatiegu unulu — aru fi 13.— La olalta tóta diet'a consta din 298 deputati s regalisti dintre cari 117 Magiari, 75 Secui, 56 Sasi sî 5(Români.

Oradea mare in 5 Novembre 1865.

(Deschiderea sî constituirea Societâti de lectura a junimei române din Oradea-mere pentru anulu scolasticu 186⅚.)

a) In urmaret provocârei indreptate de conducatoriulu societâtiei d. Justinu Popfiu câtra tinerii Românii studiosi la academi'a de drepturi precum sî câtra cei din clasele VII. sî VIII. gimnasiala, cá unii ce in intielesulu statuteloru au de a fi membri ordinari ai laudatei societâti, pentru a se aduná pre Dumineca, adeca : 22 Octombre la seminarulu domesticu pentru deschiderea societâtiei; aceia-si se sî adunara intr'unu numeru frumosu.

b) La propunerea conducatorului se alege o deputatiune de doi insi pentru invitarea Rvrd.D. canonicu Ioann Popu cá supraveghiatoriu alu societâtii la deschiderea acoleia-si, cari implinindu-si sarcin'a concrediuta, se re'ntornara esprimendu parerea de reu din partea Rvrd. D. supraveghiatoriu, ca pentru morbulu, ce lu impedeca, nu póte luá parte la deschiderea societâtiei, concrediendu acestu oficiu Dlui conducatoriu, carele deschise siedinti'a cu un'a cuventare corespundiatória scopului, in care aretandu marea insemnatate, ce o are limb'a sî literatur'a in viéti'a natiuniloru, trecù la desfasiurarea scopului societâtii, care nu e altulu , decâtu deprinderea tinerimei in limb'a sî literatur'a româna, salutandu atâtu pre membrii cei vechi, readunati aici iara pentru ajungerea acelui scopu maretiu, câtu sî pre membrii cei noi, cari intra acum prim'adata in societate; sî indemnandu-i la lucrare neobosita, numai asiá potendu sperá sa culéga odata fruptulu ostenelelor sale.

c) Dlu conducatoriu dechiarandu siedinti'a deschisa, se cetira statutele societâtii.

d) Dupa acést'a se face inscrierea membriloru de fatia in numeru de 37 insi, parte juristi, parte gimnasisti din cl. VII. sî VIII.

e) Dlu conducatoriu propune a se procede la alegerea oficialiloru societâtii; ce se sî intemplà conformu statuteloru , parte prin voturi secrete, parte prin achiamatiuni; alegendu-se de notariulu corespundintieloru : Demetriu Pop'a jur. an. I. ; de notariulu siedintieloru : Nicolau Oncu stdt. in cl. VII. gimnasiala ; de casariu Vasiliu Popu jur. an. III ; sî de bibliotecariu : Antoniu Berinde stdt. in clas'a VIII. gimnasiala. Resultatulu alegeriloru fu primitu cu „sa traiésca !“

f) In urm'a conclusului siedintiei I. din anulu scolariu trecutu, de a se tiné siedintia in fia-care septemana Dominec'a, se lasa in vigóre sî pentru anulu curinte; dupa aceste siedinti'a s'a incheiatu.

Datu in Oradea mare, din siedinti'a de deschidere sî constitutiva a societâtii de lectura a junimei române pentru anulu 186⅚ tînuta in 22 Octombre 1865.

Demetriu Pop'a, not. coresp. — Justinu Popfiu, conducatoriu. — „Conc.“

Pest'a. (Cuventarea deputatului Trefort) E lucru cunoscutu, ca programele candidatiloru din Ungari'a, inainte de fi alesi deputati vorbescu fórte cu reserva séu nici decum despre afacerile comune ale monarchiei. Acum ne aducu diuariele o cuventare a unui deputatu alesu, Trefort, care se pronuntia sî in privinti'a aceloru afaceri comune.

„Procediendu din principiele sî din punctele de vedere statorite inca in diet'a trecuta, diet'a de fatia de buna séma va avé a se ocupá mai antâiu de statorirea aceloru afaceri a referintieloru nóstre caracteristice, care suntu comune toturoru tieriloru din monarchia. Déca suntu astfeliu de afaceri , urméza de sine ca acelea au de a se pertratá iara in comunu. A determiná form'a acestei pertratâri va fi problem'a cea mai grea a senatului imperialu ; pentru ca dela form'a acést'a va aternà in viitorulu celu mai de aprópe mesur'a constitutiunalismului din patri'a nóstra sî din monarchia.“

Despre cestiunea finantiala dice mai departe : Permiteti-mi onorati alegatori, cá sa ve punu in vre-o câte-va linii inaintea ochiloru parerea mea individuala despre objectulu acest'a de urmâri asiá grave. Sistemulu regimului ce s'a urmatu de 17 ani au imbrâncitu finantiele austriace sî au ruinatu creditulu monarchiei. Reulu e mare, elu apasa greu statulu sî pre fia-care cetâtianu alu statului ; insa prin reducerile speseloru sî prin o desvoltare rapede a isvóreloru economice se potu inca aduce in ordine sî se potu inca incungiurá crise serióse, dara finantiele trebuie sa tréca prin acele reforme, prin care are sa tréca administratiunea, déca e ca monarchi'a sa sa organiseze definitivu sî cu succesu. Precum suntu de a se secerne afacerile tieriloru de ale monarchiei, togm'a asiá suntu de a se deosebí finantiele tieriloru de ale monarchiei. Finantiele concentrate in Vienn'a sî bugetulu de pâna acum trebuie sa se imparta in trei pârti. Ungari'a sî tierile tînatóre de dens'a sî voru acoperí lipsele loru, asemenea voru ingriji tierile de dincolo de Lait'a de lipsele loru ; voru fi asiá dara dóue bugete ale tieriloru sî unu alu treilea alu monarchiei. Lânga administratiunea finantieloru monarchiei voru mai fi dóue ale tieriloru.

La finantiele monarchiei voru fi de a se socotí tóte felurile de contributiuni, cari receru necessitatea unei dispositiuni comune, precum duanele (vâmile), contributiunile de consumtiune sî monopolorile. Déca se vede ca veniturile cari incurgu din isvórele acestea nu suntu de ajunsu spre acoperirea receritieloru monarchiei, atunci dupa proportiuni statorite in comunu, deficitulu sa se acopere din contributiunile drepte. Isvórele de venitu ale finantieloru tieriloru suntu : contributiunea de pamentu, de edificii, de industria , timbrulu sî alte dâri de feliulu acest'a, lânga care mai suntu de a se numerá contributiunea din ereditate, bunurile statului sî montanulu. Spre evitarea toturoru colisiuniloru, este de a se intogmí unu despartiementu deosebitu sub ministrulu finantieloru tieriloru spre administrarea duaneloru, contributiuniloru de consumtiune, monopóleloru sî a isvóreloru incurgâtóre din acestea, asiá incâtu ministrulu respectivu de tiéra din Ungari'a, asiá dara celu ungurescu, sa duca in indeplinire ordinatiunile privitóre la aceste objecte ale ministrului imperialu sî sa i respunda veniturile. Trebuie sa mai observu cu ocasiunea acést'a sî impregiurarea, ca in unele locuri se facu promissiuui de stergerea contributiuniloru indirecte. Domniloru mei! Oriprin cinesî ori in care modu va fi guvernata Ungari'a feliurile aceste de contributiuni nu se potu sterge. Prelângareductiunilecelemaimari, statulu totu are atatea lipse, incâtunu le póte acoperí din conrributiune adepâmentu sî altele desoiulu acest'a. Contributiunile indirepte suntu nedelaturabile; insa ele trebuescu acum regulate sî usiurate, pentru cá sa fia suportabile sî sa tiermurésca libertatea cetâtieniloru câtu numai se póte in mesura mai mica:“

Pest'a. „N. Fr. Bl.“ au adusu in dîlele trecute momentós'a scire din Pest'a dupa unu corespundinte securu , ca diet'a Ungariei se amana pe 15 Ianuariu. Caus'a acestei amanâri o afla corespundintele dîsei foi in impregiurarea , ca sal'a museului, carea erá destinata a cuprinde provisoriu representanti'a Ungariei nu se póte adaptá mai ingraba pentru tînerea dietei. „Presse“ insa in unulu din numerii mai próspeti ne spune ca amanarea póte sa fia numai pâna in 14 Decembre sî adauge apoi sî dens'a ca motivele acestea nu suntu de origine politica, ci din vechiulu usu , dupa care trei dîle suntu lasate pentru sosirea deputatîloru. N. Fr. Bl. séu mai bine corespundintele acestei foi candu impartasiesce amanarea de mai susu dîce, ca acést'a s'aru recomendá sî din privintie politice, pentruca pâna atunci atatu diet'a Croatîei câtu si a Transsilvaniei se póte pronuntiá asupr'a referintieloru loru fatia cu Ungari'a si si-aru poté tramite ablegatii sei la Pest'a. Despre magnatii din Croati'a si Slavoni'a adauge acelu corespundinte, ca aru fi si primitu invitatiunile la diet'a ungurésca si N. Fr. Pr. adauge ca invitatiunile aceste oficióse aru fi subscrisse de cancelariulu aulicu ungurescu. „Presse“ afirma intr'o corespundintia de aici ca invitatiunile s'aru fi tramisu toturoru magnatiloru din Ungari'a, Croati'a, Slavoni'a sî Transsilvani'a sî câtra toti episcopii de sub patronatulu apostolicu alu corónei unguresci. Numerulu totalu alu magnatiloru invitati aru fi preste 700 de insi, se presupune ca nu si voru ocupa locurile in cas'a magnatiloru mai multi decâtu jumetate din nrulu aretatu.

Escessele la alegeri curgu mereu si coruptiunile prin beuturi, bani si alte de feliulu acest'a Presse inca le constatéza.

Lempolea 16 Nov. Alegerile ocupa populatiunea de aici in unu modu viu de totu. In cas'a municipalitâtiei erá in diu'a alegeriloru 6 sale pline de alegâtori. Israeltelitii detera mân'a cu Ruténii pentru ca sa ese cu candidatulu seu Rodakowski. Frecârile intre partide repetîte mereu au degeneratu in fine in batâi formale, spre a câroru domolire au trebuitu recuiratu ajutoriu militariu.

In fine resultatulu alegerei fu din 3618 de voturi 2322 s'au datu contelui Goluchowski sî 1292 pentru Rodakowski. Israelitelitii se pregatescu cu unu protestu in contr'a actului de alegere.

Principatele romîne unite.

Guvernulu a recunoscutu oficialu pe D. Oscaru Malmeros in cualitate de Consulu alu Staturiloru-Unite Americane la Galati.

In mai multe districte, tieranii nu suntu in stare de a-si procurá grâu, cá sa si faca sementia. Ministrulu nostru din laintru, a agricuiturei sî a lucrâriloru publice D. Generalu E. I. Florescu s'a grabitu de a luá mesurile necesarie cá sa remedieze energicu acestui reu. „Ech. dan.“

D. C. Iliescu este numitu primaru alu comunei Bucuresci.

Dnii N. Tetorianu, Alexe Marinu, Ulis Cretiénu, C. Algiu, P. Pereti, D. Atanasiadi, suntu numiti adjutóre.

Consiliari suntu: Dnii Enrich Vinterhalder. N. Lazaru Gherasimu, Aaronu Florianu, Protop. Demitrie Sachelarie, Doctorulu Severinu, D. Stefanu H. Pandele, N. Boranescu, Dobre Nicolau, Macsimilianu Drocu, Dimitrie Voreas.

Ministrulu secretariu de statu la despartiemintele de interne, agricultura sî lucrâri publice au asternutu Domnitoriului unmatoriulu reportu:

Prea Inaltiate Dómne!

Subsemnatulu, preocupatu de trebuinti'a ce are de imbunatatîrea sî industri'a tierei sî avendu in vedere folósele ce resulta din infiintiarea espositiuniloru, fiindca destépta emulatiunea sî pune in activitate tóte facultâtîle industriale sî face cá avuti'a natiunala sa crésca prin perfectarea diferiteloru productiuni, amu infiintiatu, pe temeiulu fonduriloru ce mi s'a afectatu in bugetulu anului curentu o espositiune de producte agricole, articole industriale, vinuri, apicultura, vite'sî unu concursu de pluguri la Frumós'a, in orasiulu Iasi, la 16 Septembre trecutu, care a fostu organisata de unu comitetu, compusu din dd. N. Catargiu, prefectulu judetiului Iasi, sî D. I. Ionescu, inspectorulu de agricultura, iara premiarea producteloru in espositiune s'a facutu, conformu art. 29 din regulamentulu espositiuniloru, de unu juriu, compusu din Dnii I. Albinesu, Al. Mavrocordatu, Botez, C. Dragici, Mateiu Mancosi, C. Codrescu, Al. Negruti sî G. Paunu.

Acésta espositiune s'a deschisu publicului in dîu'a de 30 Augustu sî s'a inchisu la 16 Septembre sî resultatulu produsu a fostu destulu de satisfacatoru, precum amu avutu ocasie a me incredinti'a din raportulu comitetului, fiindca pe lânga agricultorii sî industriasii din Iasi, au concuratu sî acei'a din mai multe judetie ale tierei, astfelu ca espositiunea din Iasi a intr'unitu flori, producte agricole, vite, obiecte industriale sî vinuri care au atrasu atentiunea cunoscatoriloru sî a ómeniloru de gustu.

Dintre persónele cari au espusu asemenea producte sî obiecte industriale, sî au facutu concursu de pluguri, precumu amu vediutu din raporturile comitetului, numai acei'a prevediuti in listele aci anexate, in numeru de 143, au meritatu, dupa apretiârile facute de juriu, a fi incurajati prin dare de medalii de argintu sî bronz sî recompense banesci, sî pe care in dîu'a inchiderei espositiunei, amu autorisatu pe d. prefectu a le imparti in numele Mariei Vóstre aceloru persóne, cá semnu de incurajare pentru productele sî obiectele ce au espusu sî pentru concursulu de pluguri facutu.

Acestea fiindu, Preainaltiate Dómne, motivele pentru care amu facutu acésta espositiune sî resultatele ei, cu totu respectulu le supuiu la cunoscinti'a Mariei Vóstre, sî ve rogu plecatu sa binevoiti a le dá inalt'a aprobatiune, prin subscrierea anexatului proiectu de decretu, iara persóneloru ce au instituitu comitetulu sî juriulu, li se va esprimá multiamirea guvernului pentru staruintiele depuse in organisarea espositiunei. „Reform'a“

Publicarea

sumeloru incurse la fondulu Assoc. tranne dela siedinti'a Comit. Assoc. tînuta in 3 Oct. a. c. pâna la siedinti'a Comtetului din 15 Novembre a. c.

1) D. profesoriu in Oradea-mare Iustinu Popfiu tramite la fondulu Assoc tax'a de m. ord. pe an. $186^4/_5$ $186^5/_6$ in suma 10 fl. v. a.

2) prin zelulu sî stâruenti'a Domnului parochu in Sin'a Luc'a Sav'a, s'a tramesu la fondulu Assoc. urmatóriele c ntribuiri binevoit. sî anume: a) dela DSea Luc'a Sav'a 3 fl. b) dela emeritulu parochu Pamfilie Sav'a 2 fl. c) dela D. Invatietoriu Danielu Mog'a 1 fl. d) dela D. Ioann Morariu titoriu 20 xr. e) dela D. Dimitrie Nicóra crisnicu 30 xr. f) dela D. Pamfilie Bebeselia Jude comunale 40 xr. g) dela D. Nicolae Ciugudeanu Notariu comunale 5 fl. h) dela Ioann Bogdanelu ;onomu 1 fl. i) dela Ioann Iancu 30 xr. k) dela Vasilie Bog-anelu 30 xr. l) dela Ioann Mat. Sterpu 20 xr. m) dela Ni-olae Pac'a 20 xr. n) dela Nicolae Redutiu 20 xr. o) dela Ni-olae Vasilie 20 xr. p) dela Dimitrie Streuli'a 10 xr. q) dela eodoru Streulea 20 xr. r) dela Ioann Petru Besti 30 xr. s) ela Petru Besti 10 xr. t) dela Constantinu Pamfiloiu 40 xr.) dela mai multi crestini 1 fl. 25 xr. v) din cass'a biseri-ei 3 fl. w) din cass'a comunale 2 fl. v. a.

Summ'a 21 fl. 65 xr.

Asiá dara summ'a adunata prin zelosulu parochu Luc'a Sav'a face: dóuedieci sî unu de floreni 65 xr. v. a.

3) prin D. Protopopu sî Col. alu Assoc. Ioann Petricu s'a ramesu la fondulu Assoc. 10 fl. v. a. sî anume: a) dela D. Spiridonu Damianu tax'a de m. ord. pre an. trecutu $186^4/_5$ 5 fl. b) dela D. Constantinu Coltofeanu tax'a rest. pre an. $186^4/_5$ 5 fl. Summ'a 10 fl. v. a.

Dela Secretariatulu Associatîunei
Sabiiu in 15 Novembre 1865.

Nr. 52—1 CITATIUNE EDICTALA.

Ann'a Magurénu din Dieci, Comitatulu Aradului in Ungari'a, care acum de siepte ani, cu necredintia au parasitu pe legiuitulu seu barbatu Eliseiu Cotioiu docente in comun'a Ciuruléș'a, comitatulu Albei de josu in Transsilvani'a; prin acést'a se provóca, ca dela dat'a de josu in terminu de trei luni de dîle, sa se infatisieze negresitu inaintea forului subscrisu, câci la din contra procesulu divorciale asupra-i pornitu, se va decide si fâra de ea, in intielesulu SS. Canóne ale Bisericei nóstre gr. orientale.

Dela Sc. protopopescu gr. or. alu Zlatnei de josu.
Abrudu in 16 Oct. 1865.
Ioanne Gallu,
Adm. protop. gr. or.

Nr. 50—2 **Citatiune edictala.**

Ioann Mateiu, din Brasiovu, de legea gr. or., care de optu ani sî mai bine a parasitu cu necredintia pe legiuit'a sea sotia Marin'a Bucuru Stinge, totu din Brasiovu sî de legea gr. or., prin acést'a se sorocesce, cá, dela dat'a de josu in terminu de unu anu sî un'a dî, sa se infatîsieze inaintea Scaunului Protopopescu, I. alu Brasiovului, câci la din contra se va dá hotârire la acti'a sotîei lui sî in lipsa-i.

Brasiovu 25 Octobre 1865.
Iosifu Baracu, Protopopu.

Nr. 63—1 EDICTU

Ann'a lui Michailu Bogdanu din Vulcanu care de 2 ani au parasitu cu necredintia pre legiuitulu seu barbatu Vasilie Carstea din Codle'a in districtulu Brasiovului, se citéza prin acést'a, in terminu de unu anu dela datulu de fatia a se presentá cu atâtu mai sicuru, inaintea subscrisului Scaunu Protopopescu, cu câtu ca pomenitulu ei barbatu a pornitu procesu divortîalu asupra-i, carele apoi dupa espirarea terminului de susu se va decide sî in absenti'a densei.

Dela Scaunulu Protopopescu gr. or. alu Branului.
Zernesci in 2 Octomvre 1865.
Ioann Metianu
Protopopu.

Deschiderea

noului „Hotel Nationalu“ in suburbiulu Iosefinu Nr. 55 in Sabiiu.

Cu totu respectulu sub insemnatulu are onóre a aduce la cunoscintia publica, ca densulu au intogmitu acestu hotelu cu totulu din nou sî corespundietoriu intru tóte recerintieloru tempului mai nou cu deosebire pentru p. t. calatori (viagieri).

Atâtu pentru familii câtu sî pentru persóne singuratice prin prestigiós'a impartire a loru 20 camere de passagieri, s'a ingrijitu câtu se póte mai bine, tînendu-se computu (socotéla) de totu feliulu de comfortu.

Cu totu respectulu subscrissulu sî va dá tóta silinti'a a meritá increderea p. t. óspeti prin stricta atentiune sî conducere a acestui hotelu.

Câtu pentru pretiuri, eftinatatea va fi surprindiatóre. Invitandu la numerós'a cercetare are onóre a se insemná

Gottfr. Gruninger

Sabiiu, Noemvre 1855.

Nr. 28—6

De Limbriku Kordelatu- (Verme solitariu, Bandwurm)
Vindecă fără durere și pericolu în 2 ore **Dr. Bloch** în Viena, Praterstrasse No. 42. — Deslușiri se dau prin scrisori francate. — Medicamente ku modulu întrebuințarii se trimite ku poștă.

Redactoru respundiatoriu **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 90. ANULU XIII.

Sabiiu, in 14/26 Novembre 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Dela diet'a transilvana.

(20 Novembre.)

Escelenti'a Sea Bar. Franciscu Kemény au deschisu siedinti'a de astadi cu cuventulu urmatoriu:

Inclite staturi si ordini!

Strabunii nostri de fericita memoria la an. 1791 condusi de convingerea, ca patriei nóstre i póte dá pace, stima si insemnatate numai o constitutiune cetatiéna bine organizata, nu numai au fostu in stare de a restatorí prin prudenta moderatiune si intielépta prevedere constitutiunea carea de 10 ani fu radicata din tîtîni, ci pre lânga acést'a inca imbogatîra patri'a cu legi salutarie si intaríra organismulu statului celu darapanatu prin institutiuni corespundiatóre si nóue. Si ei au lasatu mostenire urmatoriloru sei acésta santa reliquia, constitutiunea cetatienésca, carea in viscolele a nóue seculi s'a sustînutu victoriós'a si nevatemata. Dóue generatiuni ce s'a urmatu dupa olalta si-au traitu dilele in pace si ferice la umbr'a acestei constitutiuni, si totu deodata au restatoritu ecuilibrulu statului intre popóre si Domnitoriulu loru maiestaticu, si candu scurtu dupa aceea au urmatu acele tempuri critice, care amenintiau imperiulu intregu cu perdere, dupa decursulu unei jumetâti de seculu, s'au adeveritu a dóu'a óra acelu adeveru istoricu: ca amorulu popóreloru si credinti'a de supusu inradacinata in animele popóreloru e spriginulu celu mai siguru alu Tronului regescu.

Staturile si ordinile adunate in pururea memorabilulu anu 1848, din a câroru siruri rarite vedu pre mai multi, cu cari avui norocire a consultá impreuna pre terenulu legislatiunei, intielegendu indigitatiunea tempului si considerandu dorintiele tempului inaintatu au facutu modificâri insemnate si corespundiatóre spirtului tempului in constitutiunea nóstra;— au recunoscutu fiacârui cetatiénu alu patriei egalitatea inaintea legiloru, libertatea religiunara a toturoru confessiuniloru si capacitatea de oficii independinta de nascere; au estinsu obligamentulu de aperare si de contribuire comuna si egala si asupr'a clasei carea possedea drepturi privilegiate, au sistatu robotele si dimpreuna cu acéstea au delaturatu si tóte sarcinele ce erau asupr'a possessiunei nemiscatóre. Puterea cea binefacatóre a institutiuniloru acestor'a prefacute in legi o simtu toti, câti au pututu intielege dreptu si câti au sciutu folosí binefacerile dreptului de egalitate, si carii acum in presentu cu imputînarea grigiloru materiale si usiurarea sarcinei apasatóre au devenitu in stare de a se aventá prin propri'a loru putere la o chiamare mai nobila.

Dar mai tare va semtí resultatulu salutariu tempulu mai nou, ce inaintéza cu civilisatiunea si care odinióra cu recunoscintia demna va binecuventá aducerea aminte de acei'a, care au impartasitu poporului favorile acestea; va binecuventá sî glorificá pre Domnitoriulu maiestaticu, care cu subscrierea numelui seu au sanctiunatu legile acelea.

Atunci si in legatura cu aceste legi s'a facutu lege si unirea Tranniei cu tiér'a sorora Ungari'a. Staturile tierei, togmai cá candu aru fi prevediutu cu spiritu profeticu viitoriulu, au cunoscutu, ca Transsilvani'a cea mica,— a cârei margini séu mai angustatu inca prin legea dela 1836 in urm'a cârei populatiunea s'au imputînatu in unu modu considerabilu,— nu va mai fi in stare a sustiné insemnatatea sea de tiéra autonóma, si ca in starea isolata prin propriai putere nu se va mai puté intramá spre a duce in indeplinire intreprinderi mai mari, nici materiale nici spirituale; au cunoscutu, ca dupa schimbârile cele mari in referintiele interne, cari erau urmarea legiloru mentiunate, tiér'a acést'a, unde locuiescu lânga olalta franturi mai mici si mai mari de atâtea natiuni si confessiuni diferite, fiindu numai siesi incredintiata, trebuie sa simta indoitu sinistr'a sórte nencungiurabila si nesecura a stateloru mici si fâra putere, acea sinistra sórte, care nu dorescu a o desfasiurá mai pe largu, dar carea s'a doveditu din destulu prin esperiintiele tempului mai de aprópe.

Au cunoscutu, ca numai atunci potu asecurá viitoriulu si duratatea nou createi constitutiuni, déca patri'a nóstra se vá uní cu acea patria mai mare, unde se voru intalní natiunile sorori si aceleasi confessiuni, si unde se voru intarí imprumutatu, cari de altmintrea suntu dejá strinsu legate prin legi fundamentale, obiceiuri natiunale si identitatea limbei si dupa cum mi se pare— de aceea asiediate lânga olalta de natura, ca ele nu despartîte, ci impreunate si cu puteri armonice sa nisuiésca a sustiné sant'a aspostolic'a corónă in intregitatea ei cea vechia si in splendórea pastrata mai multi seculi.

Staturile tierei petrunse de aceste pâreri s'au silitu a dá forma pipaibila dorintieloru si nisuintieloru, cari s'au manifestatu in privinti'a uniunei a acestoru dóue tieri in secululu trecutu si celu de acum in mai multe diete, si au unitu Tranni'a cu ajutoriulu vointiei preainalte regesci cu acea patria, a cârei teritoriu binecuventatu fu castigatu prin puterea comuna a strabuniloru nostri, dela care patri'a nóstra nu s'a despartîtu de vointi'a ei libera, ci ambitiunea ce au erumptu dupa dilele cele funeste dela Mohács, desbinarea in partide si puterea osmana inaintea cârei tremurá Europ'a jumetate, au constrinsu pre suitorii nostri la desbinare. In urm'a uniunei representanti ardeleni au pasîtu in diet'a comuna si s'au consultatu impreuna despre punctele singuratice ale uniunei in comissiunile comune.

Intemplârile cele nefericite ce au urmatu indata dupa inchiderea adunârei tierei, a câroru triste suveniri voru fi insemnate in istori'a patriei pe pagine de doliu, in urm'a câroru tóte drepturile esistande dupa lege ale patriei nóstre fura trase la indoiéla, au impedecatu sî desvoltarea mai departe a unirei acestoru dóue tieri; s'au ivitu intr'aceea de diferite pârti indoieli asupr'a formei legiloru sanctiunate sî in privinti'a esentiei a aceloru s'au pusu in miscare mai multe opumnâri, ba o mare parte cugetá a cautá o legatura nóua mai strinsa dincolo de marginile tieriloru sântei corône a lui Stefanu. Inse Maiestatea Sea, regele nostru au aflatu de lipsa spre delaturarea sî chiarificarea indoieliloru ivite, sustînendu neatinsa sî nevatemata legea adusa unanimu de representanti'a ambeloru tieri sî sanctiunata, cá legea uniunei sa se supuna de nou unei revisiuni; sî ca i face la parintésc'a anima a monarchului maiestaticu deslegarea sî deciderea definitiva a acestei cestiuni, dovedesce din destulu impregiurarea, ca Maiestatea Sea, in p. n. reg. propositiune numai objectulu acest'a unicu s'a induratu alu propune staturiloru spre desbatere sî alu otârí de objectu de consultare eschisivu pentru diet'a acést'a.

E momentosu objectulu care sta dinaintea nóstra; nu se póte negá ca din acele tempuri memorabile, cari au fostu in istori'a Transsivaniei puncte de intórcere, asiá dar dela resarirea diplomei Leopoldine sî mai târdîu dela sanctiunea pragmatica incóce, nu au mai fostu cestiune mai momentósa ca objectulu de fatia supusu representatiuniloru tierei spre consultare. Dela norocós'a deslegare a acestei cestiuni, care au strapusu tiér'a nóstra de atâti'a ani in o stare deplorabila, aterna viitoriulu patriei nóstre. Dar cu câtu e cestiunea mai momentósa, cu atâtu mai tare recere ea o desbatere matura sî libera de ori ce prejudetiu, cu atât'a e mai de lipsa ca consultârile nóstre sa le continuamu cu moderatiune liniscita sî cu ingaduintia imprumutata. Ochii toturoru popóreloru Ungariei suntu tîntiti la noi, cursulu desbateriloru nóstre lu urmarescu tóte popórele imperiului celui mare sî latu cu atentiune viia; Chiaru sî tempurile cele pline de invatieturi, cari le amu trâitu noi in anii din urma ne admonéza se iosu sî demandatoriu a lucrá in armonia. Persóne private iau de multe ori ur'a cu sine in mormentu, istori'a lumei inse altu feliu marturisesce de natiuni; aceste fatigate de lupte, desceptate din inchipuiri sî idei fixe sî venindu la convingeri mai bune, ca adeca numai nisuintie impreunate potu intârí tronulu domnitoriului, precum sî constitutiunea, si tindu mâna amicabila unele altor'a, sî eu

incrediendu-me in intielepciunea compatriotiloru mei, in adunarea acést'a onorabila, a cârei membri singuratici suntu convocati prin increderea séu a Domnitoriului seu a patriei la acestu locu onorificu,— credu tare, cumca spiritulu impacatoriu, care se va aretá in acésta sala dietala va insufletî strabatandu dincolo de paretii ei, patri'a nóstra pâna la marginile ei ulterióre.

Incredere imprumutata sa fia dara parol'a cu care sa incepemu sî continuamu consultârile nóstre.

Sa fimu cu incredere si fatia cu Maiestatea Sea Regele nostru, carele aventa cu p. n. Sea mâna facli'a progresului celui trézu sî corespundiatoriu tempului, a cârei radie isvorescu legalitate, sî carele spre a fi spriginitu in inaltele Sele intentiuni si-au incungiuratu Tronulu cu astfelu de consultâtori cari sustînu drepturile in respectulu cuvenitu, cari nu nisuiescu sa sferme, ci sa intr'unésca puterea de lipsa spre desvoltarea natiuniloru si consolidarea constitutiuuei; a câroru scopu salutariu este delaturarea sîrului de provisorii indefinite, sub a câroru greutate apasatóre nici plugarulu, nici negotiatoriulu, nici oficiantulu sî preste totu nici unu cetatiénu nu póte fi securu in intreprinderile sele, séu in privinti'a bunului seu dreptu,— sî cari doresc a le inlocuí pe aceste (provisorii) cu mesuri legale inradacinande in pepturile popóreloru. Fia binecuventate intentiunile parintesci ale Maiestatei Sele Regelui nostru!

Si eu, carele sum chiamatu prin demandarea Maiestatei Sele Regelui meu, de a conduce consultârile acestei diete, care chiamare o primescu din tóta anim'a, din detoria câtra preagratiosulu mandatu si câtra patri'a mea, acum dupa unu repausu de sieptespradiece ani afara de putîne intrerumperi, in o etate fragila, m'asiu tînê fórte norocosu déca asiu fi onoratu din partea incliteloru staturi si ordini cu increderea de mai naínte, si concomitatu de acea incredere m'asiu simtî spriginitu in slabele mele puteri, spre corespunderea ponderósei mele chiamâri.

Sî déca asiu vedé eu vre-odata in urm'a consultâriloru salutari a staturiloru tierei lucindu o stea mai fericita; déca neinsemnat'a mea subscriere aru transpune conclusiuni salutari unei generatiuni care sa binecuvente sî glorifice pre Regele nostru preagratîosu Franciscu Iosifu sî diet'a din 1865; atunci asiu drâsní a eschiamá cu bucuria sî plinu de simtiementu: „doli'a mea cea mai mare din viétia s'a implinitu!“

Representatiunea natiunei sasesci.

(Continuare sî capetu din nr. 87, 88 si 89.)

Spre ajungerea acestui scopu, dupa parerile acestei Universitâti natiunale prea credincióse sî supuse, numai o cale secura s'aru puté aflá; acést'a este emiterea unei legi definitive corespondiatóre baseloru constitutiunali sî referintieloru faptice, despre compunerea dietei, despre modulu convocârei membriloru ei sî despre principiele, cari suntu de observatu la pertratâri sî la aducerea decissiuniloru.

Pasîrea pre acést'a cale aru corespunde de securu nestramutatu pestratei intentiuni a Maiestatei Vóstre, de a oferí interesseloru statului intregu garantia secura in o formare constitutiunala de dreptu, carea sa-si gasésca puterea sî insemnatatea in liber'a participare a toturoru popóreloru, sî acést'a nici nu aru poté fi supusa la greutâti mari, de óre ce diet'a convocata pe 1. Iuliu 1863 la Sabiiu au adusu decisiuni putînu abatatórie de unu proiectu tîntitoriu intr'acolo, pre cari le-au substernutu prin prea supus'a representatiune din 14 Octobre 1864 spre p. n. sanctiune.

Sanctiunea preagratiósa a acestoru decisiuni aru face posibilu, ca dietele in Tranni'a sa se convóce pe bas'a unei legi de alegere nedisputavere, carea sa multiamésca tóte pretensiunile dreptâtiei.

Noi cutezâmu a marturisí pe fatia, insufletîti de cea mai adunca reverintia, ca insemnatatea cea mare a obiectului ce are sa vina in desbatere, carea in urmârile ei atinge nu numai autonomi'a tierei, dar cea a imperiului intregu, aru fi recerutu o compunere a dietei, carea sa corespunda in mesura egala semtiului de dreptu alu toturoru staturiloru sî claseloru (Schichten) populatiunei.

Dupa pertratâri, cari se incepura inca in secululu trecutu, dar cari nu s'a pututu aduce nici in cursulu unei suatuiri ordinarie, pentru ca staturile transilvane precum atestéza chiaru sî neresturnabilu representatiunile loru din 7 Martiu 1791, din 30 Martiu 1838 sî din 22 Martiu 1842, numai prin garanti'a de conditiuni tari, asicurate prin contractu imprumutatu au voitu a se lasá in o uniune mai strinsa cu regatulu Ungariei sî asiá cestiunea uniunei devenì numai in anulu celu plinu de fatalitâti 1848 obiectulu unei decideri cu totulu nepregatite, carea nu dá tempu unei cumpeniri liniscite. O unica siedintia in diet'a din Clusiu in 30 Maiu 1848 au fostu de ajunsu, de a proiectá articululu uniunei, de alu primí sî de alu susterne principelui tierei spre intarire.

Intre membrii dietei indreptâtiti la votu, a câroru numeru, computandu sî regesculu guvernu, treceau preste 300, marture suntu protocólele dietali, nu erau mai multu decâtu 32 Sasi sî abiá 5 Români.

Desconsiderarea majoritâtiei multu precumpanitóre a populatiunei, in fati'a unei consuatuiri, carea atingea fórte interessele ei vitale, au lucratu de securu totu asiá de pagubitoriu sî de cu scadere, ca sî durere! prea intemeiat'a ingrijire de urmârile aduseloru decisiuni cari inca atunci amenintiau cu pericli de feliulu celu mai seriosu, sî cari au aprinsu resboiulu civile.

Au fostu dar unu ce intemeiatu pe deplinu pe fapte, candu s'a dîsu in rescriptulu pr. in. din 21 Iuliu 1861 câtra diet'a Ungariei: „Ce se atinge mai antâiu de uniunea Marelui principatu Transilvani'a cu Ungari'a, decisa fâra de liberulu consimtiu alu Românîloru sî Sasiloru, trebuie inainte de de tóte observatu, ca uniunea acést'a nu s'a efeptuitu nici odata in potere deplina de lege, iara faptice s'a resipitu indata dupa publicarea decisiunei unilaterali.“

Fatia cu dechiaratiunea acést'a seriósa repetîta in rescr. reg. din 15 Iuniu 1863 sî intarita in adress'a dietei din 21 Augustu 1863 sî din partea representatiunei poporului: credinciós'a sî prea plecat'a Universitate a natîunei nu va retací déca dens'a in cuprinsulu vorbalu alu reg. rescriptu din 1 Septemvre 1865. dupa care dietei de nou convocate are de a i se propune, ca objectu eschisivu sî singuru alu suatuirei, revisiunea articulului I. de lege din 1848 despre uniunea Ungariei sî Transilvaniei, cu privire la interessele comune ale ambeloru tieri — privesce ordinarea unei nóue pertratatari, intemeiate pe ordinea unei esaminâri mature sî consuatuiri pe deplinu libere.

Spre a argumentá de nou simtiementulu celu amicabilu câtra popórele sorori ale tierei, fiindu totudeodata in drépta asceptare de a aflá o prevenire asemenea sincera, natiunea sasésca va fi gat'a a considerá faptulu istoricu sî de dreptu de statu, ca Transsilvani'a e membrulu celu mai vechiu alu sântei coróne unguresci sî, dandu de totu uitârei esperiintiele amare suferite deja, se va dechiará gat'a sî dens'a la aceea, cá consuatuirile despre o mai strinsa legatura cu regatulu Ungariei, pe calea aratata chiaru in representatiunea staturiloru tierei tranne din 22 Martiu 1842, carea singura póte garantá unu succesu salutariu, sa se rei'a iarasi, ducendu-se la unu resultatu multiamitoriu pentru tóte pârtîle.

Condusa de acestu cugetu credinciós'a sî supus'a Universitate natiunala se tîne obligata a desemná acele momente, cari dupa ideile, doririle sî pretensiunile populatiunei intregi, pe cari dens'a representéza, sa nu se nebage in séma la consuatuirile dietali in cestiunea uniunei.

Unitatea sî puterea intregului imperiu austriacu, ce are a se pastrá prin comun'a tratare a problemeloru celoru mai inalte de statu sî a se asecurá in respectarea diversitâtiei pârtîloru compuninte sî a desvoltârei loru istorice de dreptu, sta in frunte ca argumentu luminatoriu, despre puternic'a inclinare a poporului câtra intielegere sî unire de tóte pârtîle sî cum de dreptu se conduce acel'a de cunoscintia interesseloru lui.

Nóue ni se pare asiá dara o decisiune definitiva despre modulu unei legaturi mai strinse a Transsilvaniei cu Ungari'a numai pâna atunci ne admisibila, pâna candu nu se va fi deslegatu in unu modu multiamitoriu inainte de tóte, cestiunea despre pusetiunea de dreptu a regatului Ungariei fatia cu monarchi'a intréga in intielessulu manifestului din 20 Septemvre 1865.

Unirea a duoru tieri de sine statatóre in câtu privesce interessele loru comune nu póte insa nici candu insemná contopirea tierei celei mai mici in cea mai mare. Garantia tare pentru pastrarea unei positiuni asecurate de dreptu a Marelui principatu Transsilvani'a sî in legatura mai strinsa cu regatulu Ungariei; sustînerea nevatemata a egalei indreptâtîri a diferiteloru natîuni sî limbi ale patriei pre lânga garanti'a unei desvoltâri neimpedecate a caracteristicei poporului in toti ramii vietiei spirituali, cetâtienesci sî de statu; libertatea credintiei sî autonomi'a bisericiloru, cari se bucura de dreptulu egalu alu dispunerei autonome de sine, pe basa nestramutabila a respectivei legi fundamentale de tiéra, suntu pretensiuni, pe cari le receru o multiamire deplina, déca nu se receru sacrificii, sî care fâra de abnegatiune de sine nu se potu aduce din partea nici unui poporu.

Din acestu temeiu cere natîunea sasésca garantia tare pentru sustarea sî activitatea constitutîunei ei municipali intemeiata in legile tierei sî in pusetiunea de dreptu a natîunei cu organulu universitâtiei natîunali sasesci si cu dreptulu de alegere alu comitelui, care sta in fruntea populatiunei intregi de pe pamentulu sasescu; sî persista pre lânga drepturile ei neinstrâinabile, asecurate prin contracte de statu, legi fundamentale, juramintele principiloru sî esercitare de sute de ani, de a'si regulá cu consimtiulu corónei, cá sî pana acum, de sine afacerile loru interne.

Aceste suntu recerintie sî pretensiuni, cari nu se opunu

unei intielegeri sîncere sî emanande din principiulu respectârei imprumutate a dreptului sî a câroru privintia s'aru putea cu atâtu mai putînu supune la greutâti, cu câtu inca sî manifestulu imperatescu, pastrarea desvoltârei istorice de dreptu a toturoru pârtîloru compuninte a monarchiei, intre marginile unitâtiei necessarie a monarchiei, o dechiara de o sentintia fundamentala a constitutiunei imperiului.

In fine ce se atinge de procederea la deslegarea cesiuniloru pendinte, spre a imprastiá din capulu locului ingrijirile neliniscitóre, s'aru poté recomendá, a tiné strinsu de principiulu, ca la realisarea unei uniri faptice a Transsilvaniei cu Ungari'a, carea ori sî cum aru fi de a se decide, numai aunci sa se faca pasi, candu tóte referintiele cari conditiunéza posibilitatea ducerei in indeplinire dupa dreptu, sub sanctunea corónei, voru fi definitivu puse in ordine prin o invoire inprumutata a ambeloru tieri in form'a unei legi chiare sî nedubie, cari sa oferésca, ne incungiurabilele garantii de dreptu.

Observarea acestei proceduri aru corespunde intru tóte intentiuniloru Maiestatei Vóstre carî au doveditu sorbatorésce prin manifestulu imp. din 20 Septemvre 1865 accentuandu invoirea libera a toturoru popóreloru, cu espressa indigitare, ca libera e calea, carea pre lânga respectarea dreptului legiimu duce la intielegere.

Dar nici pusetiunei lucruriloru nu se opune nimic'a, de óre ce o deslegare definitiva a problemei, carea sa multiamésca in o mesura pre toti impartâsîtii inainte de deciderea definitiva a pertratâriloru de complanare in privinti'a pusetiune de dreptu a natiuniloru sî bisericiloru din regatulu Ungariei ibiá aru fi possibila, togm'a cá sî inainte de resultatele legislatiunei unguresci.

Acestea suntu preagratióse Imperate sî Dómne ideile, lorintiele sî asceptârile cari se esprimu in populatiunea scaune-loru si districteloru sasesci asupr'a inceputei regulâri a referintiei Tranniei fatia cu Ungari'a in intielesulu dreptului de statu.

Substernandu Maiestatei Vóstre natiunea sasésca cea pré credinciósa si supusa préumilit'a espunere a ideitoru sele spre prégratiós'a considerare, simte aceeasi totdeodata unu impulsu in anim'a sea, spre a depune cea mai ferbinte multiamita cu aduncа veneratiune la treptele santitului Tronu pentru bunavoinți'a prégratiosu aretata natiunei sasesci, rugandu-se totu de odata din tóta anim'a de a fi si mai departe scutita si aparata.

Cari plini de incredere in scutit'a de Ddieu Austria sî in gloriós'a casa domnitóre remanemu in credintia nestramutata sî alipire etc. etc. Sabiiu 6 Novembre 1865.

Protocolulu

siedintiei Comitetului Associatîunei tranne române tînute in 14 Novembre c. n. a. c. sub presidiulu Ilustritatei Sele D. Consiliaru Petru Manu, fiindu de fatia dintre membrii Comitetului: Il. Sea D. Consiliariu Pavelu de Dunc'a, Rvrd. D. Protosinghelu Nic. Popea; Rvrd. D. Sav'a Barcianu Popoviciu; D. Dr. Ioanne Nemesiu; DD. prof. Zach. Boiu, I. Popescu sî Nicolau Cristea apoi dintre oficialii Associatîunei Secret.II, I. V. Rusu sî D. Cassieru Const. Stezaru.

§ 71. Incependu-se siedinti'a d. Presiedinte, presentéza conspectulu despre starea cassei Assoc.; din carele se vede, ca fondulu Assoc. dupa subtragerea erogateloru de pân'acum, are in proprietatea s'a pre tempulu acestei siedintie summ'a de 23,117 f. 32 xr.

Se ia spre sciintia.

§ 72. D. Cassieru alu Assoc. cetindu unu conclusu alu Comitetului Assoc. din 2 Sept. 1862 § 96 privitoriu la elocarea capitaleloru Assoc.: face propunerea, cá Comitetulu sa binevoiésca a decide, sa se cumpere obligatiuni urbariale tranne, ca ce cu acésta modalitate se póte immultî cu mai mare progressu averea Assoc. Dar unii dintre membrii Comitetului, dupace reflectara, ca aici e de a se lua in consideratiune nu numai immultîrea averei Assoc. ci sî mai vertosu asecurarea acelei'a pentru eventualitâti posibile, si esprimara opiniunea, ca dóra aru fi mai cu scopu, déca banii Assoc. aflatori disponibili, s'aru elocá in obligatiuni ipotecarie pentru cari garantéza banc'a resp., sî acést'a cu atâtu mai vertosu, cu câtu ca, precum si aducu aminte, aru sî esistá in asta privintia unu altu conclusu alu Comitetului mai nou, decâtu celu citatu de D. propunatoriu. —

Dupace D. Casieriu si mai repetî propunerea s'a, cá celu putînu jumetate din banii Assoc. aflatori, sa se eloceze in obligatiuni urbariale trane, Comitetulu aflà cu cale a amaná pâna la alta siedintia, deciderea meritoria asupr'a propunereiD. Cassieru, precandu cercetandu-se cu deamenuntulu sî combinandu-se conclussele anterióre ale Comitetului relative la elocarea capitaleloru Assoc. Comitetulu se va aflá in positiune a aduce unu conclusu meritoriu în estu obiectu de o mare importantia pentru prosperarea Assoc.—

§ 73. Luandu-se la pertractare impartîrea stipendieloru, preliminate din partea Ad. gen. dela Abrudu p. XXII. pre an. scol. 186$^5/_6$, D. Consiliariu Pavelu Dunc'a referéza despre tinerii concurenti la acele stipendia; Numerulu totale alu concurentiloru fu 40 insi, dintre acesti'a la cele 2 stipendia destinate pentru gimnasisti concursera 13 insi; la 4 stipendia destinate pentru juristi 22 insi; la stipendiulu menitu pentru technica 3 insi sî in urma cei doi stipendiati pre anulu trecutu cá auditori in alu III. anu la facultatea filosofica din Vienn'a, iar acum doctorandi, concursera iarasi la avutele stîpendia (insa in estu anu nepreliminate din partea Ad. gen. dela Abrudu) sî anume unulu dintre acesti'a, Ioanne Dragomiru, si tramisese rogarea s'a privitória la asemnarea avutului stipendiu sî pre an. scol. cur., de a dreptulu la Adunarea gen. a Assoc tînuta in a. c. la Abrudu, insa intardiandu-se pre posta, s'a primitu la cancelari'a Assoc. numai in 3 Sept. a. c. adeca dupa Ad. gen. tînuta in 28 si 29 Aug. c. n. a. c. prin urmare nu s'a potutu referí in numit'a adunare.

Luandu-se deci mai inainte la pertractare cele 2 stipendii de câte 50 f. v. a. menite pentru gimnasisti, Comitetulu, dupace conformu concluseloru sale din anii trecuti, statorî sî cu asta ocasiune principiulu generalu cá acei tineri, carii in anii trecuti se bucurara de vre-unu stipendiu alu Assoc., sa lu capete sî pre an. scol. cur., déca l'aru meritá prin progresu sî portare sî déca intr'aceea n'a capetatu vre-unu altu stipendiu din alte fonduri. Conformu cu acelu principiu Comitetulu decise, cá unulu dintre aceste stipendia sa se conferésca tinerului Stefanu Torpanu studinte in VIII cl. gimn. in Blasiu, carele a avutu sî in an. trecutu stipendiu de 50 f. din fondulu Assoc. sî carele prin testimoniele sale dovedì unu progresu laudabilu sî portare buna.

Venindu apoi la pertractare impartîrea celuialaltu stipendiu de 50 f. v. a., opiniunile se impartîra intre tinerii: Ioachimu Fulea sî Nicolau Troanc'a, ambii studenti la gimn. de statu din Sabiiu; maioritatea membriloru Comitetului fu de opiniunea, cá acestu stipendiu sa se conferésca tinerului Ioachimu Fulea, fiindca dupa atestatele de seracía produse se vede mai lipsitu de mijlóce, apoi sî altfelu inca dovedesce progresu eminente (Nr. loc. 7 intre 25 conscolari), ear minoritatea fu de opiniunea, cá cestiunatulu stipendiu, sa se asemneze tinerului N. Troanc'a, fiindca acest'a inca a doveditu progresu de eminente (Nr. loc. 4 intre 25 conscolari) adeca mai nainte in locatiune, decâtu tinerulu sprijinitu de maioritate apoi sî altfelu dupa opiniunea minoritâtii, din testimoniele de paupertate produse, s'aru vedé ambii intocm'a de lipsiti, cu acea deosebire numai, ca parintii celui d'antâiu, a lui Ioachimu Fulea, prelânga putîn'a economia de campu, mai pórta si professiunea de olariu. Dupace sî Secr. II, mai face observatiunea, ca precum s'a convinsu densulu pân'acum din esemple invederate, atestatele de paupertate nu se potu luá totdeun'a de basa deplinu secura spre dejudecarea lipsirei de mijlóce a unui concurente, si dupace din estu motivu densulu, cu privire la conferirea cestiunatului stipendiu, se esprima prelânga opiniunea minoritâtiei, in urma, dupa desbateri mai indelungate, votisandu-se asupr'a acestui stipendiu, se conferì cu maioritate de voturi (5 contr'a 2 voturi) tinerului Ioachimu Fulea.

Dupa aceea luandu-se inainte impartîrea stipendiului destinatu pentru unu tineru, carele se va consacrá studieloru politechnice, acel'a se conferi cu unanimitate tinerului abituriente Dionisiu Radesiu, carele prelânga alte documente receruite produse testimoniu de maturu cu distinctiune.—

Intr'aceea inaintandu tempulu binisioru, se amaná siedinti'a pâna pre dîu'a urmatóre, provocandu-se DD. membrii ai Comitetului a se aduná iarasi in cancelari'a Assoc. pre 5 óre dupa amédi, spre a continuá pertractârile asupr'a afaceriloru Comitetului nefinite inca, sî resp. asupr'a impartîrei stipendieloru neimpartite inca.—

In 15 Nov. pre la 5 óre dupa amédi, adunandu-se iarasi la siedintia, sub presidiulu Il. Sele D. Consiliaru Petru Manu toti DD. membri ai Comitetului, afara de D. Sav'a Barcianu Popoviciu, a câruí locu lu implini Rv. D. Protopopu Hanni'a (m. supl.), se continua desbaterea asupr'a impartîrei celoru 4 stipendia de câte 100 f. v. a., destinate pentru Juristi. —

§ 74. Mai antâiu in ordine venindu sub discussiune, stipendiele Juristiloru dela regi'a Universitate din Pest'a, anume a lui Ioanne Nichit'a rigorosante sî Procopiu Laz'a Juristu in IV an. dupace din partea unoru Domni membrii, se aduse inainte, ca acesti'a aru trage stipendiu sî din ale fonduri si respective din fondulu Ilustrei familie Mocioniane: asiá Comitetulu la propunerea Rv. D. Prot. Ioanne Hanni'a, cum sî conformu principiului seu statoritu, cá numai acei tineri sa se impartasiésca de stipendiele Assoc. cari numai tragu stistipendia sî de aiurea, a aflatu cu scopu a decide:

cá câtu mai curendu, sa se poftésca atâtu administratiunea fondului de stipendia a Ilustrei fumilie Mrcioniane, câtu

sî Incl. Directoratu alu Assoc. literarie aradane, cá sa binevoiésca a incunoscintiá pre acestu Comitetu, déca tinerii susu numiti, tragu séu nu vre-unu stipendiu pre an. scol. cur. $186^5/_6$ din resp. fonduri, si din asta causa, pâna candu Comitetulu Assoc., nu se va informá din fonte autentica despre acestu obiectu, aceste dóue stipendia remanu deocamdata, in suspenso, neimpartite.

Dar celelalte dóue stipendia, se conferira cu unanimitate tineriloru: Gerasimu Rusu Juristu in II an. la c. r. Universitate in Vienn'a, si Nicolau Olariu Juristu iarasi in alu II anu la c. r. Academia din Sabiiu, ambii acesti'a le a avutu sî in an. scol. trecutu, si lea meritatu si pre an. scol. cur. prin atestatele produse.

§ 75. Se perlegu recursele fostiloru stipendiati Ioanne Dragomiru si NicolauPopu doctorisanti de filosofia la Univers. din Vienn'a, carii se róga, cá de órece ei dupace au absolvitu cursulu filosoficu de trei ani, dorescu a doctorisá din filosofia in decursulu an. 1865/6, sa nu li se detraga stipendiele pâna acum avute, ci sa li se lase acelea sî pre acestu anu scol. cur. 1865/6. In care privintia dupa deslucirea Secretariatului, ca atâtu Ioanne Dragomiru câtu si Nicolau Popu si-au substernutu la Comitetulu Assoc. atestatele cerute la tempulu seu, fâra rogare pentru lasarea mai duparte a stipendieloru avute— care nici nu li s'au cerutu.— Cari rogâri le a primitu Secretariatulu, numai dupa Ad. gen. dela Abrudu, si anume a lui Ioanne Dragomiru in 3 Sept., ear a lui Nicolau Popu in 16 Oct. a. c.— Comitetulu dupa desbateri serióse a lucrului si dupa privirea sî cumpanirea lui de tóte pârtile cu unanimitate (afara de Presiedintele carele in sensulu § 23 lit. c., f., g., sî § 32 lit. e. din statute se provocá la nestramutaveritatea conclusului Ad. gen.) decide:

ca de órece Ad. gen. a Assoc. tînuta la Abrudu, candu au dispusu cu stipéndiele avute de recurenti, sa se dea pre a. scol. cur. 1865/6 unulu la unu technicu si celalaltu la unu realistu, nici decum nu a potutu avé intentiunea de a lipsí pre recurenti de stipendiale, ce singura i lea datu tocm'a atunci, candu aceli'a se afla mai aprópe de ajungerea scopului, pentru care li s'a datu acelea; de órece Comitetulu e de acea firma convingere, ca Ad. gen. a dispusu altmintrea asupr'a aceloru stipendia, numai din lips'a informatiunei despre starea adeverata a recurentiloru cu studiele sî numai in acea credintia, ca acelia si-au terminatu studiale, asiá câtu pre viitoriu nu mai au trebuintia de stipendia, séu celu putînu numai au dreptu la ele, sî ca déca adunarea generale aru fi fostu informata despre intentiunea acelor'a demna de tóta consideratiunea de buna séma le-aru fi lasatu stipendiale sî pre an. scol, cur. $186^5/_6$. —

Din privintia mai departe, ca asupr'a unui'a din acele stipendia s'au dispusu dejá amesuratu conclusului adunârei generale, asemnanduse acel'a adeca pentru unu technicu.— Alu doilea stipendiu de 300 fl. v. a. preliminatu de adunarea generale pentru unu realistu, sa se dea recurentiloru pre an scol. cur. $186^5/_6$, sî anume fia cârui'a câte 150 fl. v. a. sî acést'a cu atât'a mai vertosu sî pentru acea, ca conclusulu adunârei generale din Abrudu privitoriu la punctulu acest'a asiá e de generale, incâtu Comitetului i este preste potintia a se orientá sî a-lu pune acel'a in lucrare.

Totu deodata cass'a Assoc. este insarcinata a solví mai susunumitiloru stipendiati ai Assoc. asemnatele stipendia in rate trimestrali, pre lânga cuetantii vidimate de directiunile institutelorú respective.

§ 76. Secret. II. dupa ce aduce inainte cumca in urm'a unui conclusu alu Comitetului, adusu in siedinti'a tînuta in 4 Iuliu a. c. § 51. s'a fostu fâcutu dispusetiune inca prin fostulu Archivariu alu Assoc. pentru procurarea unoru cârti pentru bibliotec'a Assoc. acele fiindu dejá procurate, inse nesolvite inca, róga pre Comitetu cá sa binevoiésca a asemná solvirea sumei cuvenite pentru acele cárti, carea face dupa conto resp. sum'a de 39 fl. 40 xr. v. a.

Conclusu. Comitetulu insarcinéza pre cass'a Assoc. cu refuirea acelei sume de 39 fl. 40 xr. v. a.

§ 77. Fiinduca fostulu bibliotecariu Visarionu Romanu inca n'a predatu bibliotec'a Assoc. la nou alesulu bibliotecariu alu Associat. Nic. Cristea cu tóte ca in urm'a unui conclusu adusu in siedinti'a Comitetului din 4 Octobre a. c. §. 67, fú recuiratu a o transpune inaintea unei comissiuni denumite spre acestu scopu: Asiá Comitetulu Assoc. in interessulu punerei in buna ordine a bibliotecei decide:

ca fostulu D. bibliotecariu, sa se poftésca de nou spre transpunerea bibliotecei Assoc. in primirea noului bibliotecariu alu Assoc.

§ 78. In urma Secretariatulu referéza despre banii incursi la fondulu Assoc. dela siedinti'a trecuta a Comitetului pâna la siedinti'a presente, cu acea observatiune, ca aceli'a conformu pracsei observate pâna acum se voru publicá in unulu din nrii viitori ai „Telegrafului Romanu“ *)

Se ia spre sciintia.

Cu aceste siedinti'a Comitetului se incheia pre la 7 óre sér'a.

Sabiiu in 15 Nov. c. n. 1865.

Petru Maniu	Ioann V. Rusu
Presiedinte Int.	Secret. II.

Sabiiu 13 Novembre. Mai nou aflâmu dela dieta ca in 21 s'a alesu presiedintii comiteteloru. Spre acestu scopu a fostu renduita o comissiune din Ant. Mico, Ios. Zeyk, Ladisl. Popu sî Iosifu Hosszu. Resultatulu serutiniului fu: Cont. Em. Micu alesu cu 106 voturi asemenea Nic. Thoroczkai, Lupu Véé, cont. Gothard Kun, Ioann Alduleanu, Gregoriu Simai sî Friel. Bömches; iara Alexiu Dozsa cu 105 voturi.

Eri s'au deschisu tóte dietele translaitane.

Varietâti sî noutâti de dî.

Unu jidovu audîmu ca au pârâtu la unulu dintre consistóriele ortodxe pre unu preotu ortdoxu, din causa ca acestu din urma aru fi opritu pre crestinii sei sa nu cumpere carne de vite taiate de macelariu jidovu. Resolutiunea, dupa cum aflâmu mai departe nu esî in favórea pârâtoriului, ci in a pârâtului, de óre-ce canónele bisericei ortodoxe resaritene oprescu mancarea de carne sufulcata, tocmai asiá precum opresce legea israelita pre jidovi a mananc'a carne taiata de macelariu crestinu.

— Candidatura sî renuntiare. Din cerculu alegatoriu alu Ciacovei (comitat. Temesiului) primimu cu paiere de reu scirea ca Ilustr. Sea D. Septemviru Simeonu Popoviciu, au multiamitu alegatoriloru pentru increderea ce acesti'a o pusese in persón'a Il. Sele, si i incunoscintiá pre cale telegrafica ca nu primesce candidatur'a.— Ori care cercu aleg. se onorá pre sine potendu avé de representante unu asemene caracteru firmu. Precâtu cunóscemu zelulu Il. Sele câtra natiune, renuntiarea-i dela o activitate atâtu de insemnata in interesulu ei au trebuitu sa urmeze din vre-o causa desgustatória, provenita din intrige sî factiuni de cari dorere s'au fâcutu sî pre siurea pregatite cu mâna lunga.— Acum suntu doi candidati români in acelu cercu D. Ioann Misiciu sî N. Ivacicovics. „Conc.“

Justitia de alunu. „Presse“ din Vienn'a aduce o corespundintia originala din Szered, in care spune ca Szered sub regimulu din urma s'a impartîtu la dóue comitate sî asiá o parte se tîne de comitat. Pojonului iara alt'a de alu Neutrei sî ca sub numirea de „Ujváros“ are jurisdictiune propria. Afacerile oficióse le implinesce unu juratu comitatensu, carele vine dintr'unu satu de aprópe, in cafenéu'a Stefko, unde trage juratulu totudeun'a. Nu demultu intr'o dî dupa amédi, togm'a candu se aflá óspeti numerosi in cafenea, dlu juratu functiuná in un'a din localitâtile cafenelei sî condemnà pe doi individi la o penalitate de 15 respective 12 betie, cari s'a si esecutatu in gradin'a cafenelei in presenti'a multîmei ce alergasse curiósa din cafenea. Unii din curiosi si'au intorsu fetiele candu au vediutu, ca la mandatulu juratului, cá sa nu cada deliquentulu de pre scaunu, unu haiducu au siediutu pe piciórele acelui'a iara celalaltu lu imblâtea din tóte poterile.

Moda decrutiare. Mainainte cu unu anu doi se facea din partea unoru domni, (cari ai fi cugetatu ca nu dorescu nimic'a mai multu decâtu inputînarea speseloru comune, sî prin urmare usiurarea poporului) sgomotu mare candu erá vorb'a ca deputatii dietali din 1863 iau atâtea diurne. Aru fi crediutu cine-va atunci, ca ómenii acesti'a candu aru devení ei deputati, nu numai ca aru refusá diurnele in favórea cutârui scopu frumosu, dar voru mai pune sî dela sine ce-va. Acum audîmu ca devenindu totusi atari domni deputati, au cerutu sa li se voteze din cas'a alodiala bani de drumu sî detraista, (tarisnyás) dupa usulu celu vechiu.

— Aflâmu ca intre dóue sate din apropiarea Sighisiórei (Sten'a si Seiburg) s'a gasitu nu demultu nisce morminte paganesci. Mormintele suntu de pétra si acoperite cu câte o lespede iara de pétra. In launtrulu mormînteloru se aflà intr'unu unghiu unu vasu cu cenusia, lânga care si hârbe si reste de óse omenesci.— In Bohemi'a ne spune de alta parte „Oestr. Wochenschrift, ca inca s'a aflatu in dîlele acestea asemenea morminte, pe cari desgropatorii le botesara „celtice.“ La tóta intemplarea pentru sciintia aflârile aceste voru fi de insemnatate.

— Se spune ca s'a furatu tóte juvaerile reginei mame a lui Franciscu II pe candu ea erá la Frascati. Maiestatea Sea le lasase la Rom'a. Cu tóte arestârile destulu de numeróse operate pintre persónele prepuse de acésta pradaciune, politi'a n'a descoperitu inca nimic'a.

Indreptare. In nr. 88, pag. 352 col. II. ser. 9 a se indrept'a: Unu singuru românu nu s'a etc.

*) S'a publicatu in nr. trecutu. Red.)

Redactoru respundiatoriu **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 91. ANULU XIII.

Sabiiu, in 18/30 Novembre 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Rescriptulu regescu, câtra diet'a Transilvaniei.

Noi Franciscu Iosifu I.

din grati'a lui Domnedieu, Imperatu alu Austriei, Rege apostolicu alu Ungariei, Boemiei, Galitiei si Lodomeriei, Venetiei si Iliriei, Archiduce alu Austriei, Mareprincipe alu Transilvaniei si Conte alu Secuiloru etc. etc. etc.

Demandâmu membriloru dietei iubitului Nostru Mare Principatu Transilvani'a, adunati— in urmarea conchiamârei Nóstre— pre 19 Novembre a. c., salutarea si grati'a Nóstra.

Prin diplom'a Nóstra imperatésca dela 20 Octombre 1860, publicata cá o lege fundamentala de statu, statorita si nerevocavera, Ni-amu recunoscutu de datorinti'a Nóstra de Regentu, a pastrá poterea monarchiei, si a dá pentru asecurarea ei garantiele stâriloru de dreptu chiare si solide, a le conlucrârei armonióse,— dechiarandu totodata, ca atari garantie, nu se potu intemeiá decâtu numai prin institutiuni si stâri de dreptu, cari corespundu intr'o forma consciintiei de dreptu istorice, diversitatei sustatórie a regateloru si tieriloru Nóstre si pretensiuniloru legaturei poternice neimpartibile si nedespartibile a acelor'a.

Intre marginile statorite in acésta diploma imp. a Nóstra dela 20 Octombre 1860, amu promisu gratiosu restaurarea constitutiunei avitice a tiereloru Nóstre tînatóre de corón'a Ungariei si cu acést'a si a iubitului Nostru Mare Principatu Transilvani'a, si Noi urmâmu numai indemnuriloru interne ale animei Nóstre parintiesci: candu,— conformu constitutiunei iubitului Nostru Mare Principatu Transilvani'a, basate pre diplom'a gloriosului Nostru antecesoru Leopoldu I. si pre sanctiunea pragmatica, ce i-a urmatu, si statorite prin legi de tiéra aduse mai tardîu,— conchiamâmu pre representantii legali ai tierei pre bas'a legiloru de mai nainte.

In urm'a acestor'a Ne-amu aflatu prégratiosu indemnati, a conchiamá diet'a Marelui Nostru Principatu Transilvani'a, pre 19 Novembre a. c. in liber'a Nóstra cetate reg. Clusiu in compunerea statorita prin Art. de lege XI din an. 1791.

Ca insa la diet'a acést'a sa fia representate si acele clase de poporu si persóne, mai nainte neindreptatîte, cari— in urmarea egalitatei toturoru supusiloru Nostri inaintea legei, pronunciata prin Noi de repetite ori si asecurata, in urmarea liberei eserciâri garantate a religiunei, in urmarea capacitatei de a imbracá oficii fâra destingere de stare si nascere, in urmarea indetorirei toturor'a la contributiune si aperare, in urmarea stergerei roboteloru,— au intratu in indreptatîre egala deplina,— amu dechiaratu de indreptatiti la alegeri nu numai pre toti acei'a, cari dupa tabelele de contributiune incheiate mai in urma, au respunsu optu floreni dare drépta, afara de aruncuri si darea capului;— ci Noi amu purtatu grige, cá individi, cari se tînu de clasele aceste mai inainte nerepresentate, sa fia primiti si in sirulu celoralalte pârti constitutive ale dietei acestei'a.

Cu bucuria Ve salutâmu, cá pre representanti legali ai iubitului Nostru Mare Principatu Transilvani'a, si facendu-Ve prin acést'a cunoscutu, ca de r. comisariu dietale plinimpoternicitu alu Nostru amu denumitu gratiosu pre sinceru iubitulu Nostru c. r. consiliariu intimu si camerariu, presiedinte alu guvernului r. trannu, cav. ord. alu corónei de fieru cl. I., propr. crucei pentru merite militari cu decoratiunea de resbelu, locutieninte de maresialu campestru Ludovicu conte F o l l i o, t u-C r e n n e v i l l e,— Ve provocâmu iubiti credinciosi, a pune incredere deplina in tóte, câte Ve va propune elu in numele Nostru regescu, si a primí determinârile Nóstre ce Vi se voru dá prin acestu comisariu plinipotentiatu alu Nostru, cu simtieminte multiamitóre.

Chiamati de a supune la o consultare matura cestiunea regulârei relatiuniloru de dreptulu publicu ale iubitului Nostru Mare Principatu Transilvani'a, si spre a duce acésta cestiune câtra un'a deslegare finala in interesulu bine priceputu alu ambeloru tieri, prelânga legatur'a strinsa, in care sta iubitulu Nostru Mare Principatu Transilvani'a cu corón'a Nóstra ungurésca, Ve propunemu— precum suntemu determinati a provocá si diet'a Ungariei conchiamata acum, la revisiunea Art. de lege alu VII-le din an. 1847/8,— de uniculu si esclusivulu obiectu alu consultârei Vóstre, revisiunea antâiului Art. de lege alu dietei trasne din an. 1848. despre unirea Ungariei si a Transilvaniei, care in determinatiunile Nóstre din 20 Oct. 1860 amu lasat'o deocamdata neatinsa, si Ve provocâmu prégratiosu, cá determinatiunile acestui Art. de lege, cu privire la interesele comune ale acestoru dóue tiere, sa le desbateti de nou de amenuntulu, si resultatulu consultâriloru Vóstre sa lu susterneti determinatiunei Nóstre de rege si Mare Principe.

Câror'a de altmintrea Ve remanemu nestramutatu aplecati cu grati'a Nóstra imp. reg. si principésca.

Datu in Ischl, 6 Octombre, anulu un'a miia optu sute sieso dieci si cinci, alu imperatîei Nóstre alu siepte spre diece-lea.

Franciscu Iosifu I. m. p.

Franciscu conte H a l l e r m. p.

La propri'a demandare préinalta a Maiestatei Sele Imp. reg. Apostolice

Stefanu de H o r v á t h m. p.

Dela diet'a transilvana.

C l u s i u 13/25 Novembre. Astadi la 10 óre au fostu a dóu'a siedintia dietala, unde s'a cetitu si verificatu protocolulu siedintiei prime in trei limbi — româna, ungurésca si nemtiésca; apoi s'a pusu la ordinea dîlei raportulu comissiunei verificatóre asupr'a alegeriloru si documenteloru deputatîloru dietali din comitate, scaune si orasie. Comissiunea a trasu atentiunea asupr'a pârei date incontr'a alegerei de deputatu a dlui Dr. Lazaru Petco advocatu in Dev'a, din causa ca nu aru platí dare dirépta de 8 f. si asiá nu i s'au aprobatu alegerea, dupa aceea asupr'a alegerei unui deputatu din comitatulu Cetâtiei de Balta si a unui'a din districtulu Fogarasiului. La celu diu distr. Fagarasiului si-a datu parerea intr'acolo, ca pâr'a cu aclusele sa se transpuna Guvernului spre investigare, dar deputatulu alesu Ioann Metianu sa functioneze in dieta. La obiectulu acest'a s'a ivitu numai unu oratoru, contele Domokos Teleki, observandu: ca domni'a sea e multiumitu cu raportulu comissiunei, convingendu-se din acelasi, ca comissiunea au intielesu prea bine cari suntu pedecile, pentrù care vre-unu deputatu dietalu nu póte luá parte la consultâri. Si fiinduca astfeliu de pedeci nu s'a gâsitu la nici unu deputatu, (afara de celu mai susu amintitu) si din partea comissiunei se propunu toti de verificati: pentru aceea si domni'a sea se dechiara multiamitu cu pârerea comissiunei.

Invoindu-se la acést'a si ceialalti membrii dietali, presiedintele dechiara pe deputati de verificati cu adaugerea: ca pâr'a data in privinti'a alegerei din cerculu Siarcâiei in districtulu Fagarasiului o va transpune Guvernului.

Intr'aceea s'au impârtîtu intre membrii dietei rescriptulu regescu in trei limbi, care va servi tot'odata de propusetiune regésca pentru dieta. Presiedintele dechiara: cá acum posedendu membrii dietali rescriptulu regescu, le recomanda, cá sa se consulteze asupr'a lui in adunâri private, si fiindu gat'a sa-i faca cunoscutu, ca apoi sa indice siedinti'a dietala. Cu acést'a s'a incheiatu si siedinti'a a dóu'a.

Se intielege de sine ca membrii dietali de natiunalitate româna nu au petrecutu fâra folosu septamen'a trecuta, de-si numai lunea trecuta au fostu siedintia oficiósa de deschiderea dietei si astadi sambata alta siedintia, pentruca ei au tînutu regulatu in decursulu acestei septemâni conferintie sub presidiulu Archiereiloru studiendu cum sa afle compasulu ducatoriu la

deslegarea problemei ce li s'au venitu loru in parte-le. Sî precum amu intielesu, s'au primitu unanimu propunerea Metropolitulu Siagun'a, cá punctu de manecare in desfasiurarea convingeriloru politice ale deputatîloru români dela dieta, iara dlu Dr. de drepturi I. Ratiu s'a insarcinatu a compune o adresa câtra Maiestate pe bas'a motiunei propuse de Mitropolitulu Siagun'a sî aceptata de câtra toti membrii conferintiei natîunale, carea adresa sa infatîsieze votulu Românîloru dela dieta.

Mi potu intipuí nerabdarea generala, pentru de a sci atâtu motiunea câtu sî adres'a amintita ; insa fiindu ca eu le sciu aceste numai dupa cele ce amu audîtu, nu aflu de consultu, de-sî m'asiu simti fórte ferice, a fi celu d'antâiu, care sa aducá la cunoscinti'a publicului nostru scirea cea mare sî facatóre de epoca in analele natîunei nóstre — a me lasá in impartâsîri mai ulteriori, pâna candu lucrulu nu va fi fapt'a implinita.

Maiestatea Sea Imperatulu a indreptatu câtra dietele translaitane deschise in 23 Novembre a. c. urmatoriulu autografu prea inaltu :

In manifestulu Meu si in patent'a de la 20 Sept. 1865, ce la insotîtu, amu desemnatu calea pre care are a purcede regimulu Meu, cá sa castige base duratóre pentru o constitutiune a imperiului, care sa fia apta a asecurá monarchi'a in unitatea sea si regatele si tierile Mele singuratice atâtu in cerculu nedependintiei loru câtu si cá pârti nedespartibile a le intregului in pretensiunile loru de dreptu bineintemeiate.

Considerandu insemnetatea acestui actu de statu, demandu a se impartasî acést'a la deschiderea dieteloru regateloru si tieriloru Mele din partea apuséna a imperiului.

Vienn'a 7 Nov. 1865.

Franciscu Iosifu m. p.

Cuventarea Ilustrului Domnu Generalu-Majoru Benko de Boinik Comissariului imperatescu la instalarea Prea Sântîei Sele P. Ioann Popasu Episcopulu rom. gr. or. alu Caransebesiului tînuta in Caransebesiu in 12 Novembre 1865. *)

Hochwördigster Herr Bischof !

Der Tag Ihrer feyerlichen Einsetzung auf den ehrwürdigen Bischofsstuhl von Caransebes, ist ein Jubeltag, der weithin in den Herzen aller Romanen einen freudigen Wiederhall finden wird. Ein langersehnter Wunsch ist erfüllt, und — durch die Gnade unseres erhabenen Monarchen zur That geworden, kann die hohe Bedeutung der heutigen Feyer als der Beginn einer Hoffnungsvollen, segenbringenden Zukunft für das romanische Volk unseres Vaterlandes bezeichnet werden.

Mit väterlicher Liebe alle seine Völker umfassend, hat unser allergnädigster Herr, vom Throne herab, allen gleiche Rechte verliehen. Die Wahrung der Nationalität ist allen verbürgt, und ein edler Wetteifer auf der Bahn sittlichen und intelektuellen Fortschrit's, soll fortan die Kräfte beleben, die historische- und Kulturentwiklung der Blüthe zuführen. Einzeln schwach und unvollkommen, geeinigt — mächtig und gross !— gebietet die Selbsterhaltung und das höchste Stammesinteresse, gleichwie die heilige Pflicht der Dankbarkeit allen Völkern Oesterreichs, mit unerschütterlicher Treue, zu jedem Opfer bereit, sich in brüderlicher Eintracht um den altehrwürdigen Kaiserthron, um die geliebte Person des Kaisers zu schaaren, und seinem Winke gehorchend, vereint und fest die Macht und Grösse des gemeinsamen Vaterlandes zu fördern, und hierdurch des eigenen Stammes- Zukunft und Bestand zu sichern, dessen Wohlfarth dauernd zu begründen. Wenn aber— Leidenschaft und eitler Wahn, den innigen Bund bedrohen, dann ist es die Pflicht Aller, den bösen Geist zu bannen, die Irrenden zurecht zu führen, und Ausschreitungen welche das Selbstgefühl und die Rechte Anderer kränken, mit Ernst zurückzuweisen, denn— eitles Sonderstreben soll dem Wohl des Ganzen weichen, vor der Majestät des Kaiserstaats muss sich Alles beugen !

Begabt mit eminenten Vorzügen des Geistes und Herzens, ausgezeichnet durch Ihre Verdienste, hochgestelt durch die besondere Huld und Gnade unseres erhabenen Herrn, werden Eure bischöflichen Gnaden in dem heiligen Berufe als hoher geistlicher Würdenträger, Ihrem Volke auf dem Wege zur sittlichen Vervollkommnung, nach den Grundlehren der heiligen ortodoxen Kirche, ein väterlicher Führer und Wohlthäter sein. Ihre erprobte Lojalität und Anhänglichkeit an die geheiligte Person des Kaisers und das durchlauchtigste Erzhaus, Ihre Weisheit und Festigkeit, endlich der heilige Eid den Sie nun ablegen werden, geben die sichere Bürgschaft, dass Ihr weitgreifender Einfluss stets dahin gerichtet sein wird, das Interesse des Allerhöchsten Thrones rastlos zu befördern. Willig und gehorsam wird das brave romanische Volk unseres Vaterlandes, das in seinem Schoosse eine schöne Zukunft birgt, seinem erleuchteten Hohenpriester in dieser Richtung folgen, denn seit Iahrhunderten hat dasselbe, seine unwandelbare Treue, Opferwilligkeit und Tapferkeit, unter den glorreichen Bannern Oesterreichs mit seinem Blute besiegelt, und in der ruhmvollen Geschichte des Kaiserstaats, sich einen würdigen Platz errungen.

Gott erhalte Euer bischöflichen Gnaden.

Vivat !

*) Dupa dorinti'a espresa din unele pârti considerabile si pentru insemnatatea ce o are pentru noi cuventarea acést'a, ne simtîmu moralicesce obligati, a o reproduce sî in testulu ei originalu; celu romanu se afla la descrierea solemnitâtiei. Red.)

Solenel'a instalatiune a Ilustr. Sele Preasantîtulu Eppu alu Caransebesiului P. Ioann Popasu.

Ceransebesiu in 20 Novembre 1865. Publicarea solenala a pré inaltei diplome despre reinfiintiarea Episcopiei române greco-orientale a Caransebesiului sî subordinarea ei sub Mitrepolia greco-orientala româna din Transilvani'a sî Ungari'a, precum sî introducerea serbatorésca a nou denumitului Episcopu alu acestei Eparchii Inaltu Pré Sântîei Sele Domnului Ioann Popasu s'a eleptuitu in 12 Novembre nou a. c. prin Ilustritatea Sea Domnulu Generalu-Majoru sî Comissariu imperatescu denumitu spre acestu scopu, Domnulu Baronu Benko de Boinik si in fiinti'a de fatia a Inaltu Pré Sântîei Sele Dlui Episcopu alu Aradului in cualitate de mandatariu Archiepiscopescu, Procopiu Ivacicoviciu cu o pompa rara intocm'a dupa programulu compusu pentru acésta festivitate sî publicata in jurnalulu nostru. *)

Pâna la esîrea unei descriere speciale a acestei solenitâti de mare insemnatate pentru biseric'a sî natîunea nóstra ne luamu voia a aduce la cunoscintia p. o. publicu cetitoriu, ca pré ilustrulu Domnu comissariu imperatescu, salutà pe noulu Eppu prin urmatórea cuventare ce o dâmu aci in traducere :

Prea Venerabile Dómne Episcópe !

Dîu'a suirei Ilustritatei Tale pre venerabilulu Scaunu episcopescu alu Caransebesiului este o dî de bucuria, care va aflá unu resunetu placutu in animile toturoru Românîloru. O dorintia demultu asceptata s'a implinitu sî au devenitu fapt'a prin gratî'a Monarchului nostru maiestaticu sî insemnatatea cea inalta a serbatórei de astadi póte fi privita de inceputulu unui viitoriu plinu de sperantie sî aducatoriu de fericire pentru poporulu românu alu patriei nóstre.

Prea gratîosulu nostru Domnitoriu, imbratîsiendu cu iubire parintésca pre tóte popórele sele, au datu dela inaltîmea Tronului Seu toturoru drepturi egale. Conservarea natiunalitâtiei este garantata toturoru ; o emulatiune nobila pe calea progressului moralu sî intelectualu, sa reinoiésca puterile de ací incolo, spre a conduce desvoltarea istorica sî de cultura câtra inflorire. Singuratecu : debilu sî neperfectu ; impreunatu; puternicu sî mare ! striga atâtu interesulu de esistintia câtu si celu mai mare alu natiunalitâtiei, precum sî sânt'a detorintia de recunoscintia, tuturoru popóreloru Austriei, cá sa ne adunâmu cu credintia neclatinâta gat'a la ori-ce sacrificiu, in armonia fratiésca impregiurulu anticului sî venerabilului Tronu imperatescu, impregiurulu iubitei persóne a Imperatului sî ascultandu de indigitârile sele, sa inaintâmu in contielegere sî solidâri puterea si marirea patriei comune sî prin acést'a asecurandu venitoriulu si esistinti'a stirpei proprie, sa se intemeieze bunastarea acestei'a. Déca insa passiune si vanitate desiarta (eitler Wahn) amenintia legatur'a intima, atunci e detori'a tuturoru a alungá pre demonulu celu reu, a indreptá pre cei retâcitori si a respinge cu seriositate esageratiunile cari vatema semtiulu propriu si drepturile altor'a, pentruca — separatismulu desiertu trebuie sa se retraga de dinaintea binelui intregului, iara inaintea Maiestâtii Statului imperateseu trebuie sa se plece ori si cine.

Indiestratu cu distinctiuni eminente de spiritu si anima, distinsu prin meritele Vóstre, in positiune inalta pusu prin gratî'a maiestaticului nostru Domnu : Pré Sânti'a Vóstra, in sânt'a-Ve missiune cá demnitariu inaltu bisericescu veti fi poporului Vostru, pe calea câtra perfectiunarea morala, conformu invatieturiloru fundamentale ale sântei biserici ortodoxe, unu parinte conducatoriu sî bine facatoriu.

Loialitatea si alipirea cea probata a Vóstra câtra sântît'a persóna a Imperatului si câtra serenissim'a Casa, intieleptiunea si târi'a, in fine juramentulu ce aveti acum alu depune, dau garantia sigura, ca influinti'a Vóstra cea departe petrundiatóre va fi neintreruptu intr'acolo indreptata, cá sa inainteze interessele Tronului prea inaltu. Bucurosu si cu ascultare va urmá bravulu poporu românu alu patriei nóstre, care ascunde in sinulu seu unu viitoriu frumosu, Marelui Preotu ilustru alu seu in directiunea acést'a, pentruca poporulu acest'a au sigilatu de

*) In numerulu 81 a. c. Red.)

seculi cu sângele seu sub stindardele Austriei credintia nestramutata, aplecare spre sacrifiicii, virtute, prin care si'a castigatu unu locu demnu in gloriós'a istoria a statului austriacu ?

Ddieu sa Ve tîna pre Pré Sôntîa'a Vóstra episcopésca,

Vivatu !

Dupa acést'a lu provóca la depunerea juramentului prescrisu in biseric'a catedrala din Caransebesiu.

Dupa depunerea juramentului prescrisu respunse noulu Episcopu la cuventarea Ilustr. D. Generalu-Majoru in fati'a bisericei cam in modulu urmatoriu :

Restituirea Mitropoliei greco- orientale române, re'ntemeerea Episcopiei Caransebesiane in denumirea Pré Sântîei Sele in postulu impreunatu cu atâtea greutâti imense sî responsabilitate formidabila de Episcopu, suntu totu atâtea acte de pré innalta indurare, la care cu câtu privesce Pré Sânti'a Sea mai multu, cu atât'a se increditiéza mai tare, ca Românii din Ungari'a sî Transilvani'a sî anume clerulu sî poporulu lui increditiatu nu suntu in stare, ale pretiuí dupa cuviintia, nu potu sa dovedésca de ajunsu prin fapte adenc'a loru omagiala multiamita Maiestâtii Sele pré bunului nostru Imperatu si Rege apostolicu. De aceea P. S. S. din minutulu denumirei sele de Episcopu a simtitu in inim'a sea o ingrijire si sfiéla, care semtimente au crescutu nespusu astadi, candu prin cetirea Diplomeloru imperatesci sî a Gramatei metropolitane s'a constatatu re'nfiintiarea Episcopiei greco-resaritene române si P. S. S. se vede introdusu solenelu in tóte functiunile sele episcopesci. Cu tóte acestea cutéza a primí asupra-si acésta imensa sarcina de Episcopu sperandu, ca Dumnedieu, celu ce la chiamatu, ii va dá putere spre purtarea ei, din visteri'a bunatâtii sele.

In acésta sperantia lu intaresce zelulu apostolicu alu Maiestâtii Sele pré induratului nostru Imperatu sî Rege apostolicu, pré inaltu carele este stâlpulu sî aparatoriulu toturoru bisericeloru din intinsulu sî gloriosulu seu imperiu; i-lu intaresce mai departe nisuintia deregatorieloru lui de a inaintá desvoltarea religiositâtii, moralitâtii si culturei. Rezimatu pe acésta sperantia, aduce in numele seu, precum sî in numele clerului sî poporului lui, cea mai ferbinte sî aduncʼa multiamita Maiestâtii Sele Imperatului pentru darulu celu nemarginitu, ce l'a reversatu asupr'a Românilor gr. or. din Ungari'a si Transilvani'a. Acestu daru lu voru pastr'a Românii in inimele loru cele multiamitóre intru binecuventare, din generatiune in generatiune si le voru serví de indemnulu celu mai puternicu de a fi unii dintre cei mai credinciosi subditi ai Maiestâtii Sele. Multiamesce mai departe comissariului imperatescu pentru bunavointi'a sî ostenél'a, ce o a intrepusu la intreprinderea actului de instalatiune adaugendu, ca alegerea maritei lui persóne a fâcutu mare onóre atâtu cuventatoriului câtu si diecesei lui si a redicatu câtu se póte de multu festivitatea instalatiunei. De ací multiamindu Escelentiei Sele Parintelui Archiepiscopu sî Mitropolitu, Domnului mandatariu Archiepiscopescu, delegatiuniloru comitatense si toturoru óspetîloru, Pr. S. S. trece cu cuventarea la protopresbiteri, la administratorii protopresbiteriali si la assessorii consistoriali sî cu cuvintele scripturei ii sfatuiesce, cá se aiba grija de turm'a increditiata pastoriei loru, se lucreze cu credintia si dragoste nefatiarnica, cu activitate ne adormita, cá confratii preoti sî poporeni sa imbratiesieze fric'a lui Dumnedieu, moralitatea si cultur'a, sa administreze preotîmea si poporulu loru increditiatu, nu atât'a cu putere, câtu cu pild'a fapteloru celoru bune, cu blandetie si rabdare : iara cá membrii ai consistoriului in tóte lucrârile loru sa se tina strinsu de canóne si inaltele rendueli, sa se silésca sa scóta totdnun'a la lumina adeverulu si sa cumpanésca cu cumpâna drépta tóte causele si motivele si asiá se indrepte pre cei gresîti si asupritiloru sa li se aduca vindecare si usiurare.

Dupa acestea si-indreptà graiulu seu câtra parochi administratori parochiali si capelani, si aretandu-le, ca ei suntu sarea pamentului sî lumin'a lumei, ii indemna sa presare tóte cuvintele sî faptele loru cu destula sare sî cu pild'a vietiei loru celei curate, cá asiá sa stralucésca poporulu vediendu faptele loru cele bune, sî sa marésca pe Dumnedieu carele este in ceriuri. Ii sfâtuiesce mai departe, cá totu ce invatia cu cuventulu sa pecetluiésca cu fapt'a.

Apoi pe profesorii de teologia ii invatia, cá sa urmezo dreptatea, credinti'a, dragostea, rebdarea, blandetiele ; sa se ferésca de intrebâri nebune, ce nascu vrâjbi, sî de cuvinte desiarte, ce potu duce in retâcire. Mai pe urma intorcendu-se câtra poporenii sei, le arata, ca Christosu cere dela poporu fatia cu Archiereulu seu, cá se-lu cunósca de pastoriulu seu si se asculte glasulu lui ; de ací le arata, ca datorintiele crestiniloru se cuprindu in dóue porunci sî adeca : sa iubesci pe Dumnedieu mai pe susu de tóte si pe deaprópele teu cá insuti pre tine, sî cá acésta iubire sa o dovedésca nu numai cu cuvinte ci si prin fapte. Sa dea ce e alui Dumnedieu lui Dumnedieu, si ce e alu Imperatului, Imperatului. Se faca numai cele ce suntu drepte, bune sî laudavere. In fine i-si descrie detorintiele sele archipastoresci cu cuvintele apostolului Pavelu câtra Timoteiu Cartea I. Capu 5 versu 22 : „mânile curendu sa nu le pui pe nimenea, nici te face pârtasiu in pecate streine, pe tine curatu te padiesce scl. esplicandu sensulu celu adeveratu alu acestoru cuvinte.

Si asiá inchieia cuventarea sea cu o rugatiune pentru pacea, indelunga senatatea Maiestâtii Sele Imperatului sî regelui nostru apostolicu, tînerea tuonului lui din véeu, sî pâna in véeu pentru intarirea braceloru lui, pentru invingerea toturoru inimicioru lui, pentru ca sa reverse Domnulu toturoru bunatâtîloru darulu seu celu cerescu peste strâlucit'a casa Habsburgico-lotaringica, pentru cá imperiulu austriacu sa fia gloriosu, puternicu unulu si nedespartibilu, pentru cá Dumnedieu sa reverse binecuventarea sea preste toti ministri sî diregatorii Maiestâtii Sele, cá ei sa póta pune in lucrare cu credintia nisuintiele pré bunului nostru Imperatu si Rege, cele ce privescu numai la fericirea imperiului seu si ale numeróseloru popóre ale aceluiasi.—

Dupa finirea acestei cuventâri pré ilustrulu Domnu comissariu imp. dimpreuna cu Inaltu Pré Sânti'a Sea Dlu mandatoriu Archiepiscopescu condusera pe noulu Archiereu la scaunulu seu archierescu, pe carele ocupandu-lu celu din urma primí omagiulu preotîmei eparchiale, in numele cârei'a Parintele administratoriu protopresbiterialu Nicolau T. Velea tînù o cuventare de totu amesurata insemnatâtii

Si asiá seversîndu-se actulu instalârei se incepù Sant'a Liturghia.—

La 2½ óre dupa amédi in aceeasi dî se incepù prandiulu celu stralucitu, ce se dedù din partea instalatului Domnu Eppu in otelulu de aici „la Pomulu verde“ pentru 200 de persóne.— Dintre toastele radicate amintimu ací acel'a pentru Maiestatea Sea imperatulu tînutu prin Présanti'a Sea Dlu Episcopu instalatu, precum sî pentru ilustrulu D. Comisariu imperatescu. Apoi din partea acelui D. Comisariu pentru sanetatea si neobositulu nostru Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a ; mai incolo iarasi din partea instalatului Eppu pentru Dlu mandatariu Archiepiscopescu, pentru Ilustritatea Sea Dlu Andreiu de Mocioni la care respunsnse Ilustrit. Sea cu unu toastu pentru noulu Episcopu, mai departe totu din partea noului Episcopu pentru armat'a austriaca, pentru delegatiunile comitateloru Caransebesiului, Timisiórei sî Torontalului, infine pentru toti óspetii.

Fia cá acésta serbatóre rara pentru noi Românii se remana in insufletîtóre eterna aducere aminte !

Compusetiunea dietei din 1865.

Cu alta ocasiune amu publicatu list'a regalistiloru, la care aru mai fi de a se adauge sî Bar. Ioann Orbán, cu carele s'aru implini nrulu regalistiloru 190 séu cum numera poporulu nostru de multe ori, fâra 10 : 200.

Intregindu-si cetitoriulu acea lista aci, are o parte din dieta, lânga care spre a face intregulu i dâmu unu prospectu despre toti deputatii alesi, câti i amu citatu sî câti nu, in deosebiti nri ai foiei nóstre.

Deputatii capituleloru si conventeloru :
Capitulului Albei Iulie : Antoniu Fogarasi.
Conventulu Monostorului : Fr. Lönhard.

Deputatii din comitate :
Alb'a inferióra : Br. Stef. Kemény si Ioann Boieru.
Alb'a superióra : Cont. Gabriil Bethlen jun. si Fr. Pocsa.
Cetatea de Balta : cont. Lupu Bethlen si Lud. Szilagyi.
Turd'a : Ladisl. Tisza si b. Carolu Huszár.
Clusiu : Carolu Zeyk si Iosifu Hosszu.
Dobok'a : Franc. Ocsvai si Ladisl. Vaid'a.
Solnoculu interioru : cont. Alesiu Bethlen si Carolu Torma.
Hunedór'a : cont. Gothard Kun sî Antoniu Par'a.

Deputatii din districte :
Fagarasiu : Ioan Antonelli si Ioann Metianu.
Naseudu : Ioann Florianu si Ioachimu Muresianu.

Deputatii din scaunele secuesci :
Odorheiu : cont. Ioann Bethlen sen. si bar. Ferd. Rauber.
Treiscauue : Moise Berde si Gregoriu Tury.
Ciucu : Mich. Mico si Gregoriu Mihály.
Muresiu : cont. Stef. Rhédey si Sam. Nagy.
Ariesiu : Iosifu Zeyk si Martinu Fejér.

Deputatii scauneloru sasesci :
Sabiiu : Eduard Herbert si Iosifu Schneider.
Sighisiór'a : Frid. Müller si Stef. Theil.
Mediasiu : Fried. Graeser si de Biedersfeld.
Sâbesiu : Dr. Eug. Trauschenfels si Iacobu Bolog'a.
Cincu mare : Vil. Bruckner si Henr. Häner.
Rupea : Mauritiu Conrad si Vil. Melas.
Nochrichiu : Lud. Herberth si Vil. Drotleff.
Mercurea : Gust. Wendel si Elia Macelariu.

Oreslía : Ioann Balomiri sî Ioann Tulbasiu.
Brasiovu (distr.) Fr. Brennerberg si Iul. Brennerberg.
Bistritia (distr.) b. Sam. Löwenthal si Fried Thiemann.

Deputatii din locurile taxale.

Din cetatea Clusiului : cont. Nic. Lázár si Laurent. Mico.
„ orasiulu Tergulu Muresiului ; Alexiu Dozsa si D. Dozsa.
„ „ Albei Ilulie: bar. Gavr. Kemény si G. Szoboszlay
„ „ Gherlei : Greg. Simai si Sal. Gajzago.
„ „ Elisabetopolei : Ioann Karácsonyi si St. Csiki.
„ „ Abrudu : Franci. Szebeni si Nicolau Szilvasi.
„ „ Ognei : Carolu Timár si Alessandru Szöts.
„ „ Hunedórei : Alb. Benedikti si Dr. Lazaru Petco.
„ „ Kezdi-Vas. : Ladislau Poppu si Paulu Benkö.
„ Hatiegului : Dr. Ioann Ratiu sî I. Balasiu.
„ „ Sepsi Szt. Giorg. : b. Sig. Szentkereszti si D. Vid'a.
„ „ Szekely Udorh. : Ioann Boeru si Ignat. Kassai.
„ „ Bretîcului : Ioann Fejér si Lad. Domokos.
„ „ Ciucuseredei : Ioann Getzö si Ioann Orban.
„ „ Secului : br. Ioann Bánffi si Sam. Felszegi.
„ „ Cojocnei : Aless. Veress si Andr. Pethe.
„ „ Ilyefalvei : Gregoriu Székely si Franc. Lukács.
„ „ Olafalului : Ioann Gál si Carolu Both.

Deputatii din cetâtile sasesci :

Din cetatea Sabiiului : Iacob Rannicher si Mich. Binder.
„ „ Brasiovului : Fried. Bömches si Fried. Wächter.
„ „ Bistritiei : Carolu Decani si Carolu Fluger.
„ „ Sabesiului : Aug. Lassel si Mich. Binder.
„ „ Sighisiórei : Ioann Gull si I. Zimmermann.
„ „ Mediasiului : Dr. Binder si Carolu Maager.
„ „ Reginului : Fried. Birthler si Sam. Meltzl.
„ „ Orestiei : Danielu Lészai si Ios. Schuller.
„ „ Fagarasiului : cont. Colomanu Eszterházi si cont. Franc. Haller.

Cu totulu 108 dî o suta si optu deputati din 55 jurisdictiuni ale tierei.

Diet'a croato-slavona.

Agri'a. Situatiunea de aici e binisioru încordata. Partid'a natiunala dupa cele ce aflâmu in dîuarie se afla in lupte aprîgi cu partid'a fusionistiloru. Spre a desemná mai bine aspiratiunile unor'a si a puté indata gâcí ce voru ceialalti estragemu din Agr. Ztg. unele idei ale partidei natiunale : „Noi dîcu natiunalii“ in 1861 amu ruptu comuniunea cu Ungari'a si amu espresu desfacerea acést'a in dieta, espressiunea acést'a fù sanctiunata de corona ; in urm'a cârei nu mai este comuniune cu Ungari'a. Totusi spre a dá espressiune legaturei nóstre cu coron'a Ungariei si interesseloru mai inalte politice, cari se deriva din identitatea constitutiunei nóstre cu Ungari'a si din convietiurea de seculi, sa nisuimu la o deslegare a cestiuniloru de dreptulu publicu in intielegere cu deputatiunea ungurésca, tramisa anume spre acestu scopu. — Nu voru Ungurii acést'a, séu preste totu, nu voru aparé ei la o intielegere spre scopulu acest'a, atunci Croato- slavoni'a va lucrá singura de sine.“

Sabiiu 17 Novembre. Astadi petrecuramu la mormentu remasîtiele clericului din an. II din Institutulu nostru archidiecesanu **Ioann Popoviciu** din Nadasti'a comit. Hunedórei. Obidat'a mama, carea fu de fatia si doiosulu parinte au perdutu intr'ensulu radîmulu celu mai bunu si mai plinu de sperantie in betranetiele loru. Fia-i tieran'a usióra !

Varietâti sî noutâti de dî.

— Unu cortesiu luatu la corectiune disciplinaria.) Unu subiectu lapedatu Koszta Pista, cortesindu in comunitatea R. pentru dlu seu A. Vertanu (armeanulu alesu in 1861 care multiumí increderea alegatoriloru romani prin espectoratiunile facute la dieta in contr'a causei romane sî a aperatoriloru ei) amagindu poporulu, fu luatu la pâlmi de câtra bravii tierani rom. câtu fu silitu a o luá la senatós'a sî a cercá scutu de scapare in cas'a notariale. Apoi mai dîca renegatii nostri ca numai ultristii striga asupr'a loru, candu eaca insusi poporulu i pedepsesce. „Conc.“

— Se citesce in Monitorulu din Parisu : Imperatés'a a jertfitu astadi dîu'a sea visitei bolnaviloru de cholera. Cu tóte ca de câte-va dîle este atinsa de unu violinte guturariu. Maiestatea Sea uitandu propri'a sea ostenéla cá sa se ocupe de suferinti'a sî de doliulu celorlalti, s'a dusu succesivu la ospitalulu Beaujon, la ospitalulu a Ribósierei sî in fine la ospitalulu Santului Antoniu.— Au visitatu salele ocupate de cholerici, s'a apropiatu de patulu toturoru bolnaviloru, sî a intrebatu sî esortatu cu solicitudinea sî devotamentulu unei sorori de caritate.

— Aflâmu ca s'a descoperitu unu isvoru de etroleu in Abruzze, (Itali'a) in vecinetatea dela Zocea, de câtra fratii Laschi din Vicence. Dupa aretârile a doi geologi, DD. Stepani sî Beggeato, a pusu de s'a sepatu pamentulu. Dupa siese luni de munca, petroleulu se intalní : izvorulu este atâtu de abondantu in câtu Itali'a se va aflá francata de tributulu ce platea Americei.

Principatele ronmâe unite.

† Doliósa invitare

ni se face din partea on. Universitâti din Iasi, la o serbatóre trista pentru noi Românii, la petrecerea remasîtieloru stimatului professoru dela memorat'a Universitate :

Ioann Popu, dupa origine compatriotu iubitu alu nostru— pe diu'a de 7/15 Novembre a. c.

Desele perderi ce ne intempina de unu scurtu tempu incóce, trebuie sa ne faca pre toti sî mai simtîtori sî sa ne misce cu atâtu mai tare, cu câtu lupt'a civilisatóre da ocupatiune pe terenulu intelectualu fia-cârui barbatu inteligînte, i aviséza fia-cârui'a postulu seu, de unde, déca in urm'a unei sorti triste lipsesce, nu este prisosintia cá pe 'ndata sa se póta inlocuí.

Dimpreuna dara cu laudat'a Universitate, carea in deosebi au perdutu unu barbatu plinu de silintia, eruditiune si talentu pedagogicu; dimpreuna cu gingasi'a-i consórte carea au perdutu unu sotiu dulce sî cu greu cercat'a-i familia parintésca sî cu toti ceilalti deaprópe ai repausatului, plecandu-ne genunchii inaintea Acelui'a ce dispune de vietîle omenesci, sa versâmu o lacrima dreptu tributu de gele, esprimandu din aduncului animei cuvintele : „Fia-i tierân'a usióra sî amintirea vecinica !“

— Acte de mare insemnatate au esîtu din cabinetulu Domnitoriului in dîle mai din urma. Unulu in privinti'a reformârei administratîunei sî altulu câtra marele vezir Fuad pasi'a. Cestu din urma demustra Vezirului independinti'a Romaniei sî a Domnitoriului ei in afacerile din lâuntru. Ans'a acestei manifestatiuni e in cele d'antâiu resceól'a din Augustu. — Corpurile legislative suntu conchiamate pe 5 Decembre. a. c. —

Nr. 54—1 **EDICTU.**

Ioann Vladu din Amnasiu Scaunulu Sabiiului in Transsilvani'a, carele mai bine de patru ani au parasitu pre soci'a s'a Ann'a Ilie Dobrota totu din Amnasiu si au trecutu in Romani'a, se indetoréza prin acést'a, cá in terminu de unu anu, cu atât'a mai vertosu sa se infatisieze inaintea subscrisului foru matrimoniale, cu câtu la din potriva processulu matrimoniale asupra-i pornitu, se va otari si fâra de elu in intielesulu prescriseloru SS. Canóne bisericesci. — Sabiiu in 4 Novembre 1865.

Forulu matrimoniale gr. res. alu Tractului protopopescu alu Sabiiului I.

Ioann Hann i'a, Protopopu.

Nr. 63—1 EDICTU

Ann'a lui Michailu Bogdanu dîn Vulcanu care de 2 ani au parasitu cu necredintia pre legiuitulu seu barbatu Vasilie Carstea din Codle'a in districtulu Brasiovului, se citéza prin acést'a, in terminu de unu anu dela datulu de fatia a se presentá cu atâtu mai sicuru, inaintea subscrisului Scaunu Protopopescu, cu câtu ca pomenitulu ei barbatu a pornitu procesu divortîalu asupra-i, carele apoi dupa espirarea terminului de susu se va decide sî in absenti'a densei.

Dela Scaunulu Protopopescu gr. or. alu Branului.
Zernesci in 2 Octomvre 1865.

Ioann Metianu
Protopopu.

Nr. 52—1 CITATIUNE EDICTALA.

Ann'a Magurénu din Dieci, Comitatulu Aradului in Ungari'a, care acum de siepte ani, cu necredintia au parasitu pe legiuitulu seu barbatu Eliseiu Cotioiu docente in comun'a Ciurulés'a, comitatulu Albei de josu in Transsilvani'a; prin acést'a se provóca, ca dela dat'a de josu in terminu de trei luni de dîle, sa se infatisieze negresitu inaintea forului subscrisu, câci la din contra procesulu divorciale asupra-i pornitu, se va decide si fâra de ea, in intielesulu SS. Canóne ale Bisericei nóstre gr. orientale.

Dela Sc. protopopescu gr. or. alu Zlatnei de josu.
Abrudu in 16 Oct. 1865.

Ioanne Gallu,
Adm. protop. gr. or.

Redactoru respundiatoriu **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe anu atîtu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 92. ANULU XIII.

Sabiiu, in 21 Nov. (3 Dec) 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Cuventarea Escelentiei Sele P. Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a

tînuta in conferinti'a dietala privata din 16/28 Novembre 1865.

Escelenti'a Ta domnule presiedinte! (aclamatiuni de sa traiésca). Eu voiu sa remanu consecuentu in tóte afacerile mele. Eu candu me aflu pe terenulu pusetiunei mele oficióse, me folosescu de limb'a româna; din contra, precum bine sciu mai multi onorati membrii ai acestei inalte case, in societâti private me folosescu dupa impregiurâri cu privire la persóne si natiunalitate séu de limb'a magiara séu de cea nemtiésca. (Bravo!) Eu stimezu prea multu intalnirea nóstra privata de astadi, si in adeveru indrasnescu a desemná acésta convenire asiá dara de privata; pentruca Escelenti'a Ta ai binevoitu a Te dechiará in astfelu de modu, de-si de alta parte dupa convingerea mea individuala trebuie sa marturisescu, ca consultarea acést'a privata are si impregiurâri de acelea, cari se cuvinu unei consultâri oficióse. Eu privescu positiunea mea de o pusetiune fórte nepronunciata (halványos). Marturisescu, ca sum gat'a a recunósce adeverulu internu si consciinti'a stimatului antevorbitoriu (bravo); pentruca eu si candu me aflu pe terenu politicu, sum totdeun'a âmiculu consciintiei. (bravo). Eu recunoscu asiá dara consciinti'a si puterea cea mare a consciintiei acelor'a, ce le au adusu inainte prea stimatii trei antevorbitori; dar pentru aceea rogu pe on. adunare, ca sî dens'a sa nu se indoiésca de consciinti'a pareriloru mele. Se póte ca cine-va se indoiesce si crede ca eu cá novus homo nu amu nici unu simtiementu constitutiunalu, si dupa cum dîce némtiulu: ich hätte keine Vorliebe für ein constitutionelles Leben (nu asiu avé predilectiune câtra viéti'a constitutiunala). Eu marturisescu ca sum unu omu destulu de rece simtitoriu — — — nu amu obiceiu de a umblá la baluri, la teatru, ci siedu totdeun'a lânga cârtîle mele, pentruca simtiu ponderositatea chiamârei mele. Dar cu tóte acestea amu sî eu putîna precepere si potu sa dîcu temeinica precepere despre o viétia constitutiunala, pentruca de-sî sum cetatiénu nou in launtrulu constitutiunalismului,— câci pâna acum amu fostu eschisu— totusi eschiderea acést'a au fostu numai dela constitutiunalismulu politicu. In biseric'a mea este constitutiunalismu asiá de perfectu, incâtu l'asiu recomandá lumei intregi.

Eu asiá dara amu invetiatu a cunósce bunatatea constitutiunalismului in biseric'a mea; bunatatea constitutiunalismului politicu insa de se sî dîce ca e indreptatire egala, pâna acum inca nu o amu simtîtu.

Nu o amu simtitu, credu ca aici in consuatuirea acést'a privata potu sa vorbescu chiaru; atâtea lucruri amu la guvernu incâtu um desperat zu werden. (Ilaritate generala).

Tocm'a pentruca sum omu constitutiunalu amu venitu la diet'a acést'a, urmandu convingerei mele proprii (tumultuóse aclamâri de: sa traiésca), cá sa dovedescu, ca amu si eu putîna pricepere despre constitutiunalismu, legalite si despre consecuintiele acestor'a. Bine — suntemu la dieta — dara totusi me vedu silitu a marturisí, ca modulu compunatoriu alu acestei diete nu e chiaru constitutiunalu; (bravo) si de aceea nici ca i sum amiculu ei; si numi place sa urmezu neconsecuintia pe terenulu constitutiunalu. (bravo.) Nu potu sa me ducu asiá departe, precum au binevoitu a merge stimatii din partemi trei antevorbitori, pentruca domniele loru au vorbitu insusi la obiectu si asiá au recunoscutu legalitatea dietei. Eu nu cutezu a merge asiá departe, pentruca me temu, ca numerulu celu mare alu membriloru dietei voru dîce despre mine cá omu singuratecu, cá omu nou, ca omulu acest'a n'are pricepere constitutiunala. Usioru me potu invinge, pentruca suntu multi, eu insa sum numai unulu. De aceea dar doresc cá omu constitutiunalu, cá inainte de a vorbí la obiectu, sa se infiintieze o dieta pe bas'a legala constitutiunala. Ce e dreptu acést'a arata putîna slabiciune, ast'a e santu si dreptu,— dar, insa dupa tómna vine iarna, dupa iarna primavéra si dupa acést'a vér'a. Dar si slabiciunea si are óre care bunatate! Firesce tóte lucrurile si au bunatatea loru déca suntu basate pe unu principiu de consciintia. Ne'nsemnat'a mea parere dara merge intr'acolo, (sa audîmu!) ca si eu poftescu o dieta pe bas'a constitutiunala, carea apoi — acum indrasnescu a me folosí sî eu de unu terminu romanu, cá stimatulu antevorbitoriu— sa ia la revisiune unulu séu altu obiectu, un'a séu alta lege. Sî eu intielegu cuventulu „revisio“ tocm'a cá stimatulu antevorbitoriu. Insa totusi ce privesce liter'a sî spiritulu acestui cuventu, voiu cá — firesce pe viitoriu— sa nu remanemu asiá strinsu prelânga litera, ci sî mai bine sa cautâmu priceperea spiritului. Mie cá preotu, déca aducu ce-va inainte, mi se siede se aducu din sant'a scriptura. (Sa audîmu!) S. Pavelu invatia: Nu ve uitati asiá multu la litera, pentruca liter'a omóra; ci la spiritu pentruca da viétia. Acestea au fostu Escelentia, pe care eu, marturisescu ca nepregatitu, amu indrasnitu din partemi a le aduce inainte pe cale privata sî in modu privatu, acestei onorate conferintie. (Vivate entusiastice.)

Dela diet'a transilvana.

Conferintia dietala privata.

Clusiu 16|28 Noemvre. Astadi s'a tînutu in sal'a dietei o consultare publica cu caracteru privatu sub presiedinti'a cont. Emericu Miko. Acest'a mai antâiu multiamesce pentru increderea ce i s'au manifestatu, fiindu alesu presiedinte de comitetu; vine apoi asupr'a cestiunei de pertractare si provóca, ca in privinti'a objectului, care e singuru celu cuprinsu in p. n. rescriptu regescu, consultârile sa se faca fâra de cugete laterali in spiritulu constitutiunei. Si arata dorinti'a ca in decursulu discusiunei sa se evite ori ce conflictu. In fine, reflectandu in putîne cuvinte asupr'a celoru 17 ani din urma sî pretindîndu cá sa se puna tóta nisuinti'a pentru intârirea armoniei sî bunei intielegeri, dechiara cursulu desbateriloru deschisu.

Mai antâiu ia cuventulu

Carolu de Zeyk (dep. comit. Clusiului.) Dupa parerea densului desbaterea trebuie sa fia asupr'a rescriptului, carele propune de objectu de desbatere art. I. de lege din 1848. Dupa ce descrie periodulu dela 1848 pâna acum, cá unulu ce este scrisu pe pagine de doliu sî deduce de acî tragerea la indoiéla a legalitâtiei articulului de lege, insîra mai multe fase legale prin care a trecutu acea lege, pre cari le intaresce cu infatîsiarea representantiloru ardeleni la Pest'a sî cu primirea faptica a guvernamentului ardelenescu de câtra ministeriulu unguresc. Vine in fine la conclusiunea, ca numai in Pest'a se pote discutá asupr'a legei cestiunate (bravo!) Dar sî candu s'aru poté privi adunarea de fatia de competinta a desbate asupr'a legei, de óre ce art. I. de lege din Clusiu sî VII. din Pojonu e atâtu de salutariu, atâtu de garantatoriu pentru tiéra, pentru individi sî pentru pretensiunile natiunalitâloru, nu remane alta decâtu sa se compuna o adressa prin carea sa se róge M. S. cá sa se indure a conchiamá representanti'a tranna la Pest'a, unde sa póta lucrá pentru binele patriei sî glori'a tronului. (bravo.)

Cont. Teleki Domokos (regalistu.) Aru fi doritu sa vorbésca dupa ce aru fi auditu unu contr'a votu dela celu alu dep. Clusiului, Aru dorî unanima decidere a cestiunei acestei vitale; n'are insa nici o téma de contr'a pareri.

Dupa parerea densului era mai bine déca monarchulu propunea simplu efeptuirea uniunei. Cu tóte aceste vedîndu ca regimulu au parâsitu calea cea perniciósa sî din respectu câtra ingrigirile Maiestatei Sele, deputatii s'au adunatu aci, cá Maiestatea sa véda sî acum, ca majoritatea dietei tîne sî astadi inca de legalu articululu I. din Clusiu sî alu VII-lea din Pojonu.

Lânga temeiurile aduse inainte de dep. Clusiului pentru legalitatea mentiunatiloru articuli arata vorbitoriulu neputinti'a celoru din soldulu puterei, carii s'au strâduitu in diferite forme ai nimicí, dar n'au pututu, ci din contra au cadiutu ei insii. Acum e rendulu iar la representanti'a tierei, ea sa ocupe asiá dara loculu ce i se cuvine acum candu e chiamata la reformarea imperiului Aduce inainte seraci'a causata de regimulu trecutu, carea se vede atâtu din blidele celoru avutî câtu sî din ólele de mamâliga ale celoru seraci. Tóte aceste sî alte rele vinu dela parasirea terenului legalu.

Alessiu Dozs'a (dep. Scaunului Muresiu) afla ca rescriptulu regescu este fórte liniscitoriu. Arata in cuventare mai lunga ce are sa insemneze cuventulu revisiune. In fine vine la conclussiunea, ca diet'a nu are dreptu de a schimbá nimic'a din articulii de lege; vorbesce sî de uniunea natiunalitâtiloru sî indreptéza realisarea toturoru dorintieloru la diet'a din Pest'a.

Metropolitulu Siagun'a (regalistu) (a se vedé mai susu).

Gál. Si esprima bucuri'a ca ce au vorbitu Escelenti'a Sea antevorbitoriulu ungurésce. Dupa densulu nu e aceea cestiunea de fondu, ca cine în ce limba vorbesce, ci ca fia-cine se vorbésca in limb'a in carea sa fia intielesu de ascultatorii sei. Pe candu Escelenti'a Sea ia de basa in politica consciintia, densulu, vorbitoriulu ia dreptatea. Opusetiunea contra legitimitâtii, ori de unde vine e revolutiune. In fine e pentru revisiunea articulului la diet'a din Pest'a, sî déca Metr. Siagun'a pe acést'a o intielege de dieta constitutiunala atuncí multiamesce lui Ddieu ca s'au adunatu sî intalnitu la olalta pe terenulu legitimu, asigurandu ca la Pest'a de siguru se voru potá iutielege (bravo).

Intrebandu Presied. dupa o pausa scurta, déca mai voiesce cine-va sa vorbésca

Al. Dozsa se dechiara in cuventu lungu pe lânga averea in privintia a spiritului legei; iara

Dom. cont. Teleki cu privintia la cele dîse de bar. Siagun'a lu provóca pre acest'a a pasî pe terenulu constitutiunalu, crediendu ca Esc. Sea nu va avea nimic'a in contr'a constitutiunalismului perfectu a acelui terenu.

Presied. Nu aduce conclusiune, crede insa ca parerea maioritâtiei merge intr'acolo, ca nu e aicî loculu pentru deciderea cestiunei, ci la diet'a din Pest'a. Aru fi dara a se compune o adresa in care sa se multiamésca M. Sele pentru ca ce regimulu au pasitu iarasi pe cale constitutiunala si a se rogá cá sa mijlocésca convocarea representantiei la Pest'a.

Rannicher se róga de prelungirea terminulu cá sa-si póta dá sî Sasii parerea loru, câci densii au fostu surprinsi sî nu au fostu gat'a cu consultârile loru.

Cuventarea Esc. S. Comisariului r. dietale,

Contelui Crennevile, tînuta in 20 Noemvre a. c. cu ocasiunea deschiderei dietei in limb'a magiara sî respunsulu bar. Kemény:

Inalta dieta!

Considerandu relatiunile tempului presinte sî pretensiunile impregiurâriloru, desbaterea de nou a I. Art. de lege din 1848 despre uniunea Tranniei cu Ungari'a — ca unic'a propusetiune reg. la diet'a presinte — este o problema ponderósa nu numai pentru Tranni'a ci sî pentru imperiulu intregu.

Deslegarea fericita a problemei acestei'a numai prin cumpenire matura, fâra de patima, sî cu cugetu curatu se póte ajunge. Popórele Transilvaniei, — cari au trâitu de seculi sub acelasi ceriu sî subt acelasi domnitoriu, au luatu intr'o forma parte la suferintie sî la bucuria, sî si'au sacrificatu de atâtea ori in comunu averea sî sângele emulaudu eroicesce, — se voru intruní prin co'nntielegerea resuscitata in nesuintiele comuni, de a inaintá bunastarea acestei tieri frumóse; semtiemintele de contielegere punu fundamentu la intarirea sî promovarea obiectului asternutu dietei, ce sta in legatura strinsa cu viéti'a constitutiunale a imperiului, sî causéza intre miliónele poporatiunei imperiului bucuria sî recunoscintia.

Totu ochiulu din imperiu, e indereptatu câtra diet'a acést'a, aici in resaritu, asteptandu, ca de acolo, de unde emanéza sórele lucitoriu cu caldur'a-i datatória de viétia, va esî dóra sî acum acea de antâia radia care cadiendu pre sementi'a semanata de Maiest. Sea pré gratîosulu nostru domuu, o va face sa inflorésca spre fericirea popóreloru sele.

Terenulu de emulatiune e deschisu. pasiésca pre elu totu insulu petrunsu de aderintia câtra Maiestatea Sea, de iubirea de patria si de incredere fatia unulu cu altulu. Primésca, inalt'a dieta, salutarea mea patriotica sî esprimerea dorintiei mele sincere, cá resultatulu consultâriloru dietali deschise prin mine in numele Maiest. Sele ces. reg.. Apostolice, sa convina cu intententiunea parintiésca a Maiestatei Sele, cu buna starea patriei sî a popóreloru.

La acésta cuventare, presied. bar. Franciscu Kemény, respunse cu urmatóriele:

Escelenti'a Ta, Dle ces. r. consiliariu intimu sî comissariu reg.! Staturile sî ordinile trane s'au infatiosiatu la demandarea Maiest. Sele regelui nostru, in acésta sala a tierei sî s'au supusu la ordinea pré inalta reg. cu atât'a mai vertosu, cu câtu au fostu norocóse a sci mai inainte, din rescriptulu conchiamatoriu, ca de obiectu alu consultâriloru s'a desemnatu acea cestiune, a cârei deslegare au dorit'o de multi ani, sî care ni'a tînutu patri'a de atât'a tempu in incordare dorerósa. E o simtire liniscitóre pentru noi, vediendu ca se incepe de nou viéti'a nóstra constitutiunale, implendu-ne de acea sperare secura, ca patri'a iubita nu preste multu se va asiediá in pusetiunea deplina a drepturiloru ei.

Te rogâmu, Escelentia, sa Te induri a susterne Maiest. Sele dorintiele drepte sî legali ale staturiloru sî ordiniloru sî intrevenindu cu influinti'a Escelentiei Tale, le vei mijlocí resultatulu doritu.

Primesce, Escelentia, adunc'a reverintia a staturiloru sî a ordinilorn·

Scaderea portului de epistole.

„W. Ztg.“ din 28 Novembre n. publica in partea sea ficiala o ordinatiune imperatésca datata din 21 Nov. a. c. in l. L. I. XXXIV sub nr. 124 in privinti'a scaderei portului e epistole. Ordinatiunea porta p. n. subsemnatiune a Maiesatei Sele Imperatului si contrasemnatiunea ministriloru Belcredi si Wüllestorff si cuprinde in sine urmatórele:

M. S. dupa ascultarea ministriloru cu provocare la patent'a din 20 Septembre 1865— spre inlesnirea putinciósa a corespundintiei prin epistole in inlauntrulu monarchiei si spre a aduce o uniformitate in privinti'a cumpenei epistoleloru cu cea din reuniunea postala nemtiésca— ordinéza:

1. pentru portulu de epistole simple, cari au'a fi purtate dela unu locu la altulu in monarchia, fia ori ce departare, sa se platésca numai 5 cruceri v. a.

Pentru epistole, ce au a fi spedate in acelasi cercu, in carele sa predau postei remane pentru portu tax'a de pâna acum acum de 3 xr. v. a.

2. Toti pondii postei de epistole se conforméza pe viitoriu dupa pondii de vama (zoll).

3. De epistola simpla se privesce, care cumpanesce mai putînu de unu lotu de vama ($^1/_{30}$ pundu de vama.) — Pentru epistole cari cumpanescu unu lotu pâna esclusivn doi loti se platesce indoitu si asiá progressandu mai departe progreséza tax'a in proportiune corespundiatóre.

4. Scaderile de pâna acum la infasiuraturi crucisie, dupa aceea la tramtterea de mustre sî probe de marfuri, se sustînu intr'atât'a, ca in viitoriu cele d'antâiu se voru taxá cu doi (2) cruceri pâna la esclusivu unu lotu; iara pentru mustre de marfuri se va platí tax'a de epistola simpla pâna la esclusivu doi loti.

Pentru tramiteri infasiurate crucisiu, ce cumpanescu pâna esclusivu doi loti si pentru probe si mustre de marfuri ce cumpanescu doi pâna esclusive patru loti se platesce indoitu; candu insa greutatea se urca relative la doi si patru loti pâna esclusive la trei si siese loti se platesce intreitu sî progresandu greutatea progreséza corespundiatoriu si tax'a portului.

5. La epistole nefrancate de totu séu numai in parte e de a se platí adausulu de cinci cruceri pentru lotii nefrancati séu pârtîle loru.

6. Decisiunile acestea au sa intre in viétia in 1 Ianuariu 1866.

Adausu la „adnecsarea district. Naseudu la Bucovin'a.“

Deputatii alesi spre substernerea petitiunei din 31 Maiu 1865 privitóre la proprietâtîle graniceriloru din distr. Naseudului suplica la Incl. Pres. districtuale in urmatórele:

Inclitu Presidiu districtuale!

De locu dupa disolvarea institutului militariu confinariu din Ardélu, urmate in an. 1851 s'au incercatu organele financiarie a trage folóse pe sém'a fiscului din proprietâtile fostiloru granicieri, in deosebi a granicieriloru români dela regimentele pedestre nr. 16 si 17 supunendu proprietâtile loru, si anume muntii, padurile, pasiunile si dreptulu regalu sub dubietate si intrebare. Mesurele luate de câtra organele financiare in privinti'a acést'a, au fostu unilaturale sî arbitrarie facendu-se acele organe asupra-ne de incusatori si totodata si de judecatori. Punctulu de manecare alu acelor'a se vede a fi fostu intre altele si terminulu „posessiune“ care vine inainte in unele documente sunatóre despre proprietâtîle nóstre memorate, esplicandu acelu terminu a fire identicu cu dreptulu de servitute séu usufructulu,— fâra a considerá insa ca acele documente suntu mai vechi decâtu condic'a civila din anulu 1811introdusa in Ardealu in an. 1853 care a statoritu o terminologia juridica nóua, necunoscuta pâna atunci in legile ungare a le patriei,— care nu vorbescu nicairi de proprietate fâra numai de posessiune, fiindu acestea pâna atuncea in patria cu totulu identice.

Déca nu amu umblatu de locu dupa disolvarea margineloru militare anca in an. 1851 scosi din proprietâtîle nóstre, avemu a multiamí numai dreptâtii Gubernamentului civile sî militare c. r. de atunci, care a opritu organeloru financiarie pasii sei fatia cu noi, scriindu-le:

„sa incete dela nisce asiá mesuri, care nu suntu la tem-
„pulu seu, cá sa nu se nelinistésca poporulu granitiariu ro-
„mânu, carele au fostu totdeun'a credinciosu Monarchului, sî
„sa nu via la acea trista convingere, cumca in semnu de gra-
„tificare, sa alunga acum'a dóra si din cas'a si gradin'a sea.“

Acestu emisu presidialu alu Inaltului c. r. Guvernementu civilu si militaru, lu avemu la mâna.—

Radîmati pe acést'a, radîmati pe principiulu dreptâtii si alu umanitâtii, radimati pe vechimea posessiunei nóstre, in care suntemu mai multu de un'a suta de ani, neintreruptu, in fapta si fâra a fi fostu candu-va conturbati séu atacati de

cine-va in acea posesiune scrisa pe numele nóstre si ale sateleru nóstre in cârtîle funduarie numite la noi urbariu, si sperandu ca organele financiarie se voru informa mai bine despre starea lucrului si santieni'a neatacavera a dreptului de proprietate,— care si in casu nefavorabilu si candu aru fi altu cum, e invechitu prin prescriptiune;— eramu cu totii de cugetu, ca proprietâtile nóstre nu se voru mai trage candu-va la intrebare, sperandu ca fia-cine va recunósce a priori dreptulu de proprietate a fostiloru granicieri.

In acésta a nóstra asceptare ne-amu vediutu insa cu totulu insielati, pentruca in tempulu candu gemea patri'a sub stare de asedia militaria, care s'au estinsu numai si numai pentru uniformitatea administratiunei si preste fostii granicieri romani, cei mai cred.nciosi fii ai tronului si ai Monarchului,— au venitu proprietâtîle nóstre eara la intrebare, pentruca starea de asedia se priviá de favorabila spre a fi desbracati de acelea, séu celu putînu de a se poté pune fundamentulu la aceea, si asiá in anulu 1853. ne-amu tredîtu cu o comisiune numita „despartitóre de paduri (Waldausscheidungs-Commission) care si-a urmatu lucrârile sale in trebi de proprietate sub egid'a stârei de asedia.

Pe bas'a acestoru lucrâri, s'au pusu padurîle nóstre fâra privire la protesturile energice a comunitâtîloru, sub sequestru politicu, ni s'au detrasu administrarea fundului de montura, precum si dreptulu de carcimaritu, sî tóte aceste cu scopu, eá aceste obiecte sa se detraga la tempulu seu cu totulu din posessiunea comuneloru, in posessiunea fiscului, ce au si urmatu mai tardîu, pentru valea Rodnei in parte, iara pentru valea Borgoului si cereulu Monorului intru tóte.

Totu de aici au urmatu apoi esoperarea preainaltei scrisori de mâna din 27 Augustu 1861 si denumirea comissiunei regulatóre de posessiunile granicieresci, compuse si lucrande unicu in feliulu seu,— apoi a comissiunei imediate si a decisiunei preainalte, sub nrulu aul. 4617 ex 1863 publicata granicieriloru in primavér'a an. 1864, care decisiune nesubscrisa de nime, s'au adusu la cunoscinti'a dietei precedinte prin deputatulu Severu Axente si au surprinsu pe toti.

Resultatulu toturor'a mesureloru preliminarie au fostu statorirea mai multoru principii in un'a si acea causa, dupa care ne vedemu eschisi de beneficiulu legei si desbracati mai de tóte proprietâtîle nóstre cele avitice, si anume de munti sub titlu ca au fostu parte revindicati, parte alodiali,— ba locuitorii din Valea Borgoului tiermuriti mai numai pe case si gradini, câci de o mosie suportavera in crerii carpatîloru nici nu póte fi vorba.

Totu resultatulu acestoru mesuri a convinsu pe locuitorii acestui Districtu, quondam Regimentu, cumca fisculu in afacerile acestea cá persóna interesata, e totodata si jude in caus'a s'a,— si cumca scopulu acelui'a merge cá sa fimu contr'a toturoru legiloru positive p e c a l e p o l i t i c a scosi din drepturile nóstre posedate in pace de facto si de jure neintreruptu peste 100 ani, cautandu noi apoi drepturile nóstre asupr'a fiscului pe calea legei.

Tóte acestea au urmatu prin decisiunile comissiunei regulatóre edate pentru fia-care comuna in deosebi, asupr'a câror'a au recursu tóte comunele; ba si casele, gradinele si mosiele, care ni s'au datu nóue, s'au recunoscutu nóue in asiá modu, cá candu nu le-amu fi fostu avutu, si dreptulu nostru la acelea s'aru incepe numai dela decisiunea respectiva; apoi totu ce s'au datu,— in deosebi in Valea Borgoului si cerculu Monorului, s'au datu sub asiá conditiuni si restringeri, incâtu se vede, ca va sa se emita anca o alta comissiune regulatóre care apoi sa fia in stare a tiermurí pe locuitori si in cele capetate.

Vedîndu acum locuitorii acestui districtu urmârile triste si de o marime gigantica, care le amenintia subsistinti'a loru, disolvarea mai multoru comune, si interesele vitale, representantii comunali au alergatu in anulu trecutu la Inclitulu oficiolatu districtuale, de unde esoperandu concessiunea necesaria, in 19 Aprilie 1864 au tînutu o adunantia representatóre a toturoru comuneloru foste graniciare, care representatiune au constatu din toti judii si din toti membrii comiteteloru comunali, unde precum arata protocolulu acelei adunâri, s'au hotaritu de a se asterne la Maiestatea Sea Imperatulu o petitiune, prin care sa se céra, „cá Maiestatea Sea sa se indure „a recunósce pe fostii graniciari Naseudeni de proprietari a „toturoru muntiloru si padururiloru aflatóre preste 100 ani neintreruptu in posessiunea loru pâna in dîu'a de astadi, si inscrise in urbarele comuneloru pe numele acestor'a; eventuelu „sei sustîna in posessiunea acést'a, si pre pretendenti sa i indrepte pe calea legei ordinarie civile.“ —

S'au decisu mai incolo ca acésta petitiune sa se inainteze prin o deputatiune de 7 insi, si s'au insarcinatu unii representanti comunali cu urginta compunere a petitiunei pe bas'a principieloru statorite de adunare, si in fine totu in 19 Aprile 1864 s'au alesu acei 7 membrii ai deputatiunei,— precum se vedu tóte acestea din protocolulu adunârei, la care au intrevenitu si din partea Inclitului oficiolatu districtuale unu oficiante cá comissariu politicu.—

Petitiunea memorata pe lânga tóta urginti'a lucrului, pentru nisce impedecamente venite la mijlocu, abiá s'au gatatu in lun'a lui Maiu a. c. candu apoi representantii comunali au revediut'o sî subscris'o, cerendu totu odata si concessiune dela Inaltulu Gubernu regiu spre a poté tramite o deputatiune la Maiestatea Sea cu acea petitiune.

Concesiunea p. n. au sositu in Augustu 1865. Deputatiunea fiindu insarcinata cu instruarea petitiunei, nu au potutu porní la Vienn'a pâna in 22 Septembre 1865 unde au mersu numai umilitu subscrisii 4 deputati sub conducerea Rv. D. Prepositu alu Capit. din Gherl'a Macedonu Popu, fiindu ca pentru crutiarea speseloru s'au fostu statoritu in adunarea din urma a numitîloru representanti, ca in locu de 7 deputati sa mérga numai numitii 5 insi. (Va urmá.)

Diet'a croato-slavona.

In nrulu trecutu amu fostu indicatu prin putîne cuvinte situatiunea cea poncisia din diet'a croato-slavona. Conflictulu se nascuse parte din interpretatiunea cea scalciata din partea presidiului dietalu, in urm'a cârei o deputatiune s'a si dusu cá sa substérna gravaminele sele la tronulu Maiestatei Sele. In fruntea deputatiunei erá sa fia Episcopulu Stroszmayer; renuntiandu acest'a, conducatoriulu deputatiunei e Levin Rauch. Erá vorb'a de disolvarea dietei, de dimissiunarea banului (presiedinte) si de denumirea in locu-i a conducatoriului cancelariei L. de M. C. Cussevich. Unu telegramu mai nou a „H. Z.“ ne spune ca 4 notari cari au fostu pâsîtu din dieta in urm'a mentiunatei interpretatiuni declara, ca numai dupa resolvirea gravamineloru loru de câtra Mai. Sea, voru reintrá iara in dieta. Mai departe totu acolo se spune de o referata asupr'a unoru verificâri din marginile militari; de provocarea unui comite supremu Delimanic pre lânga amenintiarea de a-si perde rangulu sa intre in dieta; de alegere a duoru vicepresiedinti si patru notari, dupa cari presidiulu intre aclamatiuni sgomotóse prochiama diet'a de constituita. Partid'a fusiunista (aplecata spre uniune) absentéza, Episcopulu Stroszmayer inca.

N. Fr. Bl. nu si póte esplicá nici decum purtarea enigmatica a banului Croatîei, (amploiatului regimului), carea se vede opusa intentiuniloru regelui desfasiurate in p. n. rescriptu regescu. Totu acea fóia, dupa cum se vede din unu articulu de fondu alu ei, pune mare ponderositate pe diet'a croato-slavona si pe a Transilvaniei.

P e s t 'a. (M. B.) De unu tempu incóce suntemu dedati a cetí in jurnalele romanesci recriminâri, certe peste certe, dar nu de acele de cari amu avé lipsa toti, adeca certe de principii, desbateri serióse, ci mai multu certe personale intre românii de acelasi sânge si de aceeasi origine. Unu reu acest'a, ce déca nu se va desradecinâ de barbatii fruntasi sî conducatori ai Românîloru, potemu fi siguri, ca generatiunea juna de astadî, carea privesce cu pietate la tóta inteligînti'a româna de astadî lesne se va puté scandelí sî abate dela adeverat'a ei chiamare.

Nu e de lipsa a luá la mâna jurnalele nóstre politice, cá sa potemu aretá cu degetulu asemenea esemple uricióse, le cetimu sî le scimu aceste toti; remâne insa unu adeveru nerestornabilu, ca déca unii din barbatii inteligenti ai Românîloru, cari suntu chiamati de a veghiá sî ei asupr'a drepturiloru poporului românu, chiaru candu e vorba de interessele cele mai sânte ale natîunei, in acestu periodu de mare insemnatate, in viéti'a politica, nu potu delatură cért'a religiunara, ur'a personala: atuncea viitoriulu nostru in locu de a prosperá, va fi aruncatu in dereptu cu mai multi diecenii, sî va fi fórte dubiu póte pâna la alt'a generatiune, ce va urmá inca dupa generatiunea cea juna de astadi, carea dóra va fi mai intielépta sî devotata causei natiunale, delaturandu cu totulu interesele personale.

Multu fórte multu amu poté invetiá dela colocuitorii patriei nóstre, cari nu odata documentara in fapta, ca de-sî ei abiá se potu suferí unulu pre altulu in viéti'a privata, sî in referintiele loru religiunare, totusi candu e vorba de interesele comune ale natiunei loru, suntu uniti in cugetu sî fapta. Ei nu cauta nici candu: c i n e propune ce-va? ci ce propune? Lucrulu e simplu sî fórte naturalu. Déca se propune ce-va bunu, salutariu pentru natiune, totu un'a, ori cine l'a propusu, câci ce e bunu, ce e salutariu, ast-feliu va remané totudeun'a, si-si tînu de detorinti'a sânta a se luptá cu puteri unite pentru asemenea idei.

Românulu de sute de ani insetéza dupa dreptate, sî cine i-o va dá acést'a, déca barbatii inteligenti ai sei nu o voru pretinde toti laolalta cá unu trupu sî sufletu?

Ne intielegerea fratiésca in cugetu sî sentiementu a fostu nefe-

ricirea românului, ast-feliu va sî remané, pâna candu causele personale voru fi aduse in legatura cu cele natiunale, sî din contra, cele natiunale cu cele personale.

Trâimu intr'o epoca, in carea domnesce interesulu, materialismulu peste idealu. Nuouri grei ne amenintia din tóte pârtîle; ori unde ne aruncâmu privirea, vedemu ca popórele lucra neobositu pentru interesele sele comune, calcandu adeseori sî sânt'a dreptate (óre facu bine? Red.) cu piciórele fatia cu alte popóre; — sî nu este óre orbî'a cea mai grósa a ne certá despre cause personale in locu de a ne zidí cu puteri unite o casulia, unde amu poté fi scutiti de plóia, de grindina, sî de pericolulu ce ne póte amenintiá in totu minutulu? . . .

La o parte cu causele personale sî cu certele religiunarie domniloru, sa fimu insufletii toti de caus'a cea sânta a poporului românu, nu faceti târgu pe cont'a natiunei, nici intrige servile pentru bunulu Dumnedieu scie ce interesu, câci atunci nu sunteti amicii, ci neamicii acelui poporu, din a cârui sinu va'ti redicatu, sî lucrati deadreptulu spre perderea mamei comune.

Ne amicii nostri se 'mbucura, sî si ridu in pumni de noi candu vedu, ca Românii se cérta despre nimicuri intr'unu tempu asiá de scumpu sî ponderosu, in care se decide asupr'a sórtei unui poporu.

Noi perdemu, dar cu atâtu mai multu dobendescu ei pe cont'a nostra; ne vomu tredî odata din somnu, dar dee bunulu Dumnedieu, sa nu fia târdîu! *)

Pest'a. (Escesse) Tóte dîuariele de Vienn'a pâna sî „Debatte“ vinu sa constateze conflictele cele sângeróse ce se intempla in Ungari'a cu ocasiunea alegeriloru. Dupa descriele ce ni le infatiosiéza referintii acestoru dîuarie se intempla in adeveru brutalitâti infioratóre. Se referesce ca in unele pârti s'a intrebuintiatu sî arme de focu. Escesele cele mai mari se spune ca au fostu in districtulu Iazigiloru; in Comitatulu Bekesiului; celu mai sângerosu insa in comit. Pojonului la Galantha, unde au candidatu unu preotu rom. catolicu Sebestyén contr'a unui Benyovszky. Preotulu avea pe partea sea pre „poporulu celu crudu“ (vedi Presse nr. 328), pe candu pentru contrariu erau onoratiorii sî clas'a de mijlocu. In dîu'a alegeriloru s'au presentatu la loculu alegerei, alegatorii concomitati de o plebe numerósa inarmata, carea n'avea dreptu de alegere. Inainte de actulu alegerei s'a escatu conflictulu aintre cei 300 de alegatori. Partid'a lui Benyovsky s'a rusînatu fugí de dinaintea plebei. Cu tóta grab'a s'a aduunatu feliu de feliu de mijlóce de aperare. S'a scosu pari din garduri, s'a tâiatu arbori, s'a câratu din case totu ce s'a aflatu aptu de aperare. Bâtai'a fu sângerósa de totu sî s'au terminatu cu devingerea partidei lui Benyovsky, cari au luat'o la fuga. Avendu partid'a preotului sî calâreti au persecutatu pre fugatori sî iau maltratatu câtu se póte mai neomenesce. Terenulu luptei erá acoperitu de mai multe cadavre de cetâtieni. Unu despartiementu de Curasieri pentru restabilirea ordinei au sositu prea târdîu. Se atribuie de unii intârdîerea militiei presiedintelui comitetului alegatoriu, carele pre lânga tóte ca s'a intemplatu lucruri asiá ingrozitóre, au pâsîtu in urma la actulu alegerei.

Principatele române unite.

Revenimu deocamdata si incâtu ne iarta spatiulu asupr'a unui dintre memorabilele acte ale Principelui Cus'a si adeca asupr'a celui indreptatu câtra presiedintele consiliului de ministri. Eata unele pasage:

„O cestiune din cele mai serióse, câci de dens'a atarna totu viitoriulu tierei nóstre, este fâra indoiéla aceea a organisatiunei personalului administrativu, judetiariu si finantiariu.

„Asupr'a acestei grave cestiuni n'amu lipsitu de a atrage, in diferite renduri, atentiunea ministerieloru ce s'au succedatu in unu tempu de mai multi ani; dara pâna astadi, nu vedu sa fia esercitatu cu destula energia unu controlu dreptu, dara totdeodata rigurosu, asupr'a diferitiloru functiunari administrativi, judecatoresci sî finantiari. Nu credu sa esiste precum aru trebuí, in diferitele ministerie, satistice consciintióse de toti ómenii cu aptitudine esentiale la osebitele servicie, in care sa se vada figurandu notitie atingatóre de viéti'a loru publica si privata; nu credu sa esiste registre in cari sa fia inscrisi toti acei cari, destituiti din cause grave, sa nu ma póta fi priimîti in functiuni publice.

„Inconvenientie nu mai putînu grave suntu acelea ale unei rapedi si nemeritate inaintâri, precum si a trecerei unui functiunariu dintr'unu servitiu la altulu, chiaru atunci candu aceste servitie aru fi de natura cu totulu diferite; intr'unu cuventu lips'a unoru regule de admisibilitate si de ierarchia, din care sa decurga classarea functiunariloru de specialitâti, dreptele recompense sî inaintâri, precum sî o seriósa responsabilitate, au fostu sî este caus'a toturoru releloru.

„Mi-aru placé sa vâdiu, domnule presiedinte, ca, de astadi inainte s'a pusu o stavila acestui reu; ca impiegatii in functiunile loru sa renduiescu, sa inaintéza, sa mantînu numai dupa meritele loru. Ast-feliu numai, vomu puté sperá a adjunge la o adeverata soliditate in diferitele ramure ale servicieloru publice, administrative, judecatoresci sî financiarie; astfeliu numai, vomu puté face a se realisá sî marele prircipiu alu stabilitâtii functiunarului

„Ministrulu Meu de Justitia va luá mesurile cele mai active pentru esact'a sî la tempu adunare a acestoru relatiuni. Facu responsabili pentru ori-ce intârdîere pe toti dnii presiedinti, procurori sî grefieri,

„Speru domnule presiedinte, ca veti pune in inaintarea acestoru mesure totu zelulu de care ve sciu inspiratu pentru binele publicu.

„Veti grâbí a cere dela consiliulu Nostru de statu proiecte de legi pentru organisatiunile sî admissibilitatea in administratiune sî finantie. Veti aduná tóte elementele necessarie pentru a puté intemei'a odata o solida organisare in administratiune. basata pe principie sanetósa de moralitate, de ordine sî de ierarchia in personalulu ei. Atunci numai vomu puté cunósce bunulu sî reulu, vomu pâté resplâti meritulu sî stigmatis'a viciulu sî coruptiunea; vomu puté desvoltá simtirea datoriei sî a devotamentului functionarului câtra patria sî binele comunu.

„Ordonu cá tóte acestea sa se faca câtu de curendu sî cá. in celu mai scurtu tempu, sa-mi infâtîsiati lucrârile cerute aici.

„Atragu tóta luarea aminte DVóstre si a colegiloru d-vóstre asupr'a recomandatiuniloru de persóne ce-mi propuneti la diferitele functiuni ale statului, aducandu aminte ministriloru Mei de respunderea la care constitutiunea-i supune.

„Sfersîndu, rogu pe Damnedieu, domnule presiedinte, sa ve aiba in sânt'a sî poternic'a sea padia.“

— La viitórea espositiune universala ce va avea locu la Parisu, in anulu 1867, s'a reservatu unu anume locu sî pentru productiunile Romaniei. Intielege ori cine importanti'a politica, natiunala sî comerciala ce va avea pentru tiér'a nóstra acésta espositiune la care pentru antei'a óra Romani'a va luá parte sub firm'a sea propria, cá natiune suverana, in rendulu celor'a-lalte natiuni suverane.

Guvernulu au luatu tóte mesurile pentru cá Romani'a sa fia representata precum se cuvine in acesta mare arena a productiuniloru industriale sî comerciale din tóta lumea. Unu delegatu este destinatu sî numitu de Guvernu, spre a ne representá la espositiunea dela Parisu. Unu comitetu s'a intocmitu, sub presiedinti'a multu venerabilului sî eruditului nostru colonelu Ioann Voinescu, care a sî inceputu lucrârile sele in acésta privintia, invitandu sî pe toti redactorii dîuarieloru române a dá totu concursulu loru la realisarea unei asemenea intreprinderi de utilitate publica, asiá de importanta din punctu de vedere natiunalu si politicu. „Reform'a.“

On. Redactiune a foiei politice septemanarie, „**Zukunft**“, ce ese in Vienn'a sub redigerea responsabila a celebrului d. Laurentiu Leskovec editur'a dlui Iuliu de Delpiny face unu apelu câtre publiculu cetitoriu cu privintia la straformarea foiei amintite in diurnalu.

Spatiulu nu ne permite a dâ locu mentiunatului apelu in tóta estinderea lui; cugetâmu insa ca publiculu câtra care adresâmu aceste cuvinte va cuprinde din destulu motivele acestei straformâri espuse in apelu, cari suntu desele provocâri de mai multe pârti pentru inlesnirea aperârei causeloru popóreloru slavice din monarchi'a austriaca. Cugetâmu mai departe, ca publicului nostru nu-i va fi lucru strainu, cu câta caldura au aperatu acésta fóia si interesele Românîloru austriaci. Dovada la acést'a suntu numerosii articuli scrisi in favórea natiunei nóstre, si parte reprodusi si de noi. Fiindu dara moralicesce legati si noi de interesele acestei foi, acum candu ea vrea sa faca o schimbare prin carea si mai multu sa-si póta desvoltá activitatea: recercati din partea on. redactiuni a aceleiasi foi, nu putemu decâtu sa atragemu deosebita atentiune asupr'a ei si sa o recomendâmu caldurósei sprigîniri si din partea Românîloru.

Program'a acelei foi se vede din alaturat'a invitare la prenumeratiune.

De órece insa posibilitatea straformârei de mai susu atarna dela spriginirea abonantîloru, provóca pre p. t. publicu a grabí cu prenotarea abonamenteloru celu multu pâna la 23. Decembre a. c. st. n.

---

*) St. Cor. ne ierta déca ne facemu observarea, ca au generalisatu pré tare cestiunea sî ca suntemu datori a atrage atentiunea cetitoriloru, ca vorb'a e aici despre lucruri cari privescu mai multu pe Ungari'a. Moral'a insa o potu folosí toti câti i voru simti lips'a. Red.)

Redactoru respundiatoriu **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a: ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Tranailvaniei si pentru provinciele din Ungari'a pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 93. ANULU XIII.

Sabiiu, in 25 Nov. (7 Dec) 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Cuventarea Escelentiei Sele P. Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a,

tînuta in a III. siedintia dietala, din 20 Novembre 1865.

Inaltu Presidiu dietalu!

Eu cu predilectiunea cea mai mare, amu venitu in acésta adunare dietala, câci convinsu sum, cumca numai adunarea acést'a dietala mi da mie terenulu celu legalu de a-mi descoperí convingerile mele politice. Asiu fi unu barbatu, carele nu studiéza lumea, nu studiéza cele ce s'a intemplatu si se intempla in lume, candu m'asiu mirá, ca o disparitate de pâreri se va aretá in convingerile deosebitiloru oratori din adunarea acést'a dietala. Disparitatea acést'a de convingeri politice nici de-cumu nu micsioréza predilectiunea mea pentru de a-mi descoperí parerile mele politice pe terenulu acest'a unicu legalu alu dietei. Disparitatea acést'a de convingeri politice deosebite, precum mi se pare, provine de acolo, ca dupa convingerea mea nu avemu un'a condica de dreptulu publicu, carea sa normeze sî sa reguleze convingerile nóstre politice, pentruca unii vréu sa dîca: ca condic'a de dreptulu publicu sa estinde (strigâri: halljuk) numai pâna la legile anului 1848; altii iarasi, intre cari me conumeru sî eu, vréu sa dica: ca condic'a nóstra de dreptulu publicu se culminéza in articululu antâiu de lege alu anului 1863/4 (ho! ho! halljuk.)

Prelânga tóte acestea eu dîcu, ca nu este tempu pentru lupte politice, nu e tempu de a trage line'a caracteristica intre aristocratia sî democratia, intre conservatismu sî liberalismu, pentruca principiulu constitutiunale de egala indreptatîre este asiguratu prin devenirea natiuniloru la cunoscintia despre valórea loru in societatea de statu, sî despre dreptulu, ce le compete loru.

Durabilitatea principiului acestui'a constitutiunalu de egala indreptatîre sta mai pre susu de ori ce partide singuratice, pentruca vocea patriei este, ca precum natur'a sustîne genulu omenescu dupa un'a sî aceeasi lege, intocm'a sî patri'a va sa sustîna impopulatiunea sea dupa un'a sî aceeasi lege, prin urmare vocea patriei este infratîrea natiuniloru, vocea Domnitoriului sî regelui nostru este pacificarea natiuniloru, si demandarea dîlei este intempinarea aristocratiei cu democrati'a, sî sarutarea conservatismului cu liberalismulu, séu cu alte cuvinte: intempinarea milei cu adeverulu sî sarutarea dreptatei cu pacea.

De-sî vocile acestea pâna astadi inca nu s'a prefacutu in trupu sî fapte reale, totusi nici decum nu me indoiescu, ca proni'a aceea, care ne-au apropiatu pre noi intr'atât'a, câtu suntemu intr'adeveru aci unii de alti apropiati— câci dicu fórte departe amu fostu unii de altii, aceeasi pronia nu se va odichní pâna atunci, pâna candu de totu sî in tóte nu ne va apropiá unii de altii, cá astfeliu pe bas'a unui constitutiunalismu de egala indreptatîre, sî pe bas'a unei condice de dreptulu publicu sa representâmu aram sociorum, sedem ab universo populo concessam uni ordini.

Din convigerile acestea ale mele urméza, ca unificarea convingeriloru nóstre politice intr'o condica de dreptulu publicu este demandatiunea cea mai suprema. Diet'a acést'a, precum vedemu, este conchiamata pe bas'a legei electorale din anulu 1791 sî cu unu adausu lânga ea, ce s'a octroatu. Eu o dieta astadi astfelu conchiamata nu o potu tînea de capace pentru tractarea vre-unui obiectu, si pentru aducerea de concluse cu valóre de dreptu, prin urmare sum silitu a dîce, ca eu dupa firea institutiuniloru constitutiunale, care inca au formele loru precise, nu potu sa me lasu de a-mi dá parerea mea in obiectulu dîlei, pentruca prelânga astfeliu de impregiurâri, care ni le da diet'a acést'a compusa dupa legile anului 1791 sî cu adausele acelea aru trage dupa sine ilegalitatea convingeriloru mele,— insa eu trebuie sa me ferescu de asiá ce-va.

Diet'a acést'a nu e capace a unificá convingerile nóstre politice, cá sa ne unimu intr'o condica de dreptu publicu; dar sî de altmintrea legea electorala din 1791 este pentru mine de reminiscentia jalnica, câci este efúsulu unei institututiuni, care fiindu basata pe sistem'a politico-natiunala a celoru trei natiuni de mai nainte recepte, nu recunósce natiunea româna de egala indreptatîta cu ele, sî nu recunósce natiunei române dreptulu de a fi factoru alu constitutiunei tierei.

Astfelu e inaltu presidiu sî adausulu acel'a din rescriptulu convocatoriu din 1 Septembre a anului acestui'a. In adausulu acel'a se dîce: cumca sî membrii aceloru clase de poporu, care pâna acum n'a fostu indreptatîte, déca platescu 8 f. dare directa, suntu susceputi intre cei alegatori. Ori voiu luá eu acestu adaosu in intielesulu literale, ori in intielesulu celu din launtru alu acestui actu, nu potu trage alta consecintia de-acolo fâra acést'a, cumca sî adausulu acel'a sustîne sî astadi sistem'a politico-natiunala a aceloru trei natiuni de mai nainte recepte, sî pe natiunea româna sî astadi o degradéza la un'a clasa de poporu!

Asiu puté eu aduce inainte mai multe momente pentru de a documentá pe largu, cumca diet'a acést'a nu e capace a aduce vre-unu conclusu cu valóre de dreptu, dara nu voiu sa abusezu cu rabdarea inaltului Presidiu, sî asiá me tiermurescu numai intr'aceea, a face cunoscutu, cumca mi iau sî eu voia a face o motiune in urmatórele: (halljuk).

„Inalt'a dieta sa binevoiasca a votá câtra Tronu un'a adresa preaumilita cu rugarea, cá Maiestatea Sea c. r. apostolica sa se indure,

1) a sanctiuná legea electorala prelucrata constitutiunalminte prin diet'a anului 1863 sî 1864 la propunerea regésca, (sgomotu, halljuk!) sî asternuta spre preainalta sanctiunare;

2) a conchiamá apoi pe bas'a acestei legi electorale diet'a spre pertractarea propusetiunei regesci privitóre la revisiunea articulului antâiu de lege din 1848. despre uniunea Ardealului cu Ungari'a. (sgomotu, halljuk!)

Mi iau voia a rugá mai departe pe Inalt'a casa, cá sa binevoiésca a sprigini motiunea mea, spre acelu scopu, câ sa potemu avé o dieta constitutiunala legala. (tacere profunda in sala.)

Dela diet'a transilvana.

Clusiu Sambata in 20 Noemvre. Domnule Redactoru! Amu sa te incunosciintiezu despre cele intemplate la dieta in decursulu acestei septemâni si adeca:

Marti in 16 Noemvre au fostu conferintia privata dietala, cu scopu de a se vedé care suntu pârerile membriloru dietali, sî incâtu aru fi cu potintia sa se apropia unele de altele, cá sa se póta in fine ajunge odata la o parere. La acést'a conferintia privata au luatu parte deputatii toturoru patru natiuniloru. Cei d'antâiu oratori au fostu din membrii conferintiei de natiunalitate magiara sî secuia trei la numeru, cari dupa cuventâri lungi sî pline de pleonasmi sî repetitiuni, si-au descoperitu convingerile intr'acolo, ca diet'a sa descopere intr'o adresa asternuta Maiestâtiei Sele multiamirea dietei, pentru ca i s'a datu ocasiune sa-si manifesteze convingerile sele in privinti'a uniunei, care mergu intr'acolo, ca ei recunoscu legalitatea legei despre uniunea cu Ungari'a sî se róga, cá Maiestatea Sea sa se indure a conchiamá Ardélulu la diet'a din Pest'a, unica care este chiamata a revedé legea uniunei. Oratorii acesti'a incredinti'a pre Români sî pre Sasi, ca ei la Pest'a voru conlucrá bucurosu, cá sa se respecteze dreptele pretensiuni ale Româniloru sî Sasiloru sî sa se incuviintieze pe câtu numai voru iertá interesele patriei. — Alu patrulea oratoru au fostu Mitropolitulu Baronulu Siagun'a, carele precum se vede din insasi cuventarea lui (vedi „Kol. Közl.“ nr. 141 sî „Tel. Rom.“ nr. 92 Red.) au pasîtu cu o desteritate rara pre terenulu parlamentariu, ce au adusu la uimiro pe partea contraria; câci vedeai pe

membrii pârtiei acestei'a, cotindu-se sî intrebandu-se déca l'a intielesu, sî earasi vedeai dandu din umeri sî dicendu; nu l'am intielesu, dara amu vediutu ca au vorbitu frumosu sî cu maiestria sî alte mai multe de feliulu acest'a. — In fine presied Conferintiei provocandu sî pe Sasi sa-si descopere parerile loru dep. Ranicher au respunsu, ca ei inca nu si-au prefiptu punctulu loru de manecare, din care causa cere dilatiune cu aceea, ca indata ce voru fi gat'a cu formularea votului loru, voru face cunoscutu presidiului, sî asiá se va puté continuá conferinti'a privata dietala, unde sa-si póta descoperí parerile loru cá deputati sasasci. Cu acést'a s'a finitu cea dintâiu siedintia a conferintieloru private dietale.

A dóu'a s'a tinutu Vineri in 19 Noemvre, unde Rannicher sî Maager au datu espressiune parerei deputatîloru in cuventâri lungi, ca ei voru sa intre la revisiunea articulului de lege despre uniune, câci ei uniunea nu o privescu de fapta complinita. Din contra dep. sas. dela Brasiovu Bömches s'a descoperitu, ca densulu recunósce uniunea Ardélului cu Ungari'a de fapta complinita si doresce cá diet'a dela Pest'a sa incuviintieze asigurarea drepturiloru natîunei sasesci, a universitâtiei, a alegerei de comes sî a intregitâtiei pamentului sasescu. Se intielege de sine, ca Ungurii pre câtu au primitu de cu placere sî vivate entusiastice votulu lui Boemches pre atâtu de cu neplacere au ascultatu descoperirile lui Rannicher sî Maager. Ce este mai multu: prof. Doj'a au fâcutu atentu pe Rannicher, pentru unele espressiuni, cari dupa parerea lui potu sa aduca asupr'a lui Rannicher o pedépsa, pentru ca nu apera interesele natîunei magiare, care lucru dupa legile despre uniunea celoru trei natîuni recepte este detoriu. Rannicher insa nu au venitu nici de cum in confusiune, ci au respinsu cu barbâtia vorbele lui Doj'a, ceea ce se va vedé din cuventarea lui mai bine, carea o sî recomandu atentiunei „T. R.“ Mai vorbindu sî altii din partea Unguriloru s'a inchisu sî conferinti'a acést'a ultima.

Astadi Sâmbata in 20 Noemvre au fostu a 3-a siedintia dietala; objectulu dietei au fostu rescriptulu regescu despre revisiunea articulului l. de lege din an. 1848 despre uniunea Ardélului cu Ungari'a.

Dintre multii oratori inscrisi au vorbitu numai 12 si adeca in ordinea urmatóre: Zeicu ablegatulu Comitatului Clusiului, — Metropolitulu Bar. de Siagun'a, — Hosszu ableg. com. Clusiului,— Rannicher abl. Sabiiului,— Boemches abl. Brasiovului,— Vechteru abl. Brasiovului,— Lészai alu Orastici, — Brennerberg,— Dr. Ratiu alu Mercurei,— Cont. Betlenu Farkas din Cetate de Balta,— Gull dela Sighisiór'a sî Ladislau Tisza din com. Turdei.

Celu dintâiu oratoriu unguru, Zeicu, dupa o cuventare lunga au fâcutu motiune pentru o adresa câtra Maiestate spre a renduí conchiamarea Ardélului la diet'a dela Pest'a, câci legea uniunei este o lege, ce posede tóte criteriurile unei legi obligatóre. Acést'a s'a primitu, se intielege de sine, de câtra membrii de natiunalitate magiaro-secuia cu aclamatiuni.

Alu doile oratoru au fostu Metropolitulu Baronu de Siagun'a. Cuventarea acestui'a, care fù rostita in limb'a româna, ti o alaturu aici dupa stenografla; pâna va poté fi insa publicata trebuie sa amintescu pentru informare publicului fóiei DTale, ca oratorulu de astadata nu au seceratu „éljenuri“ ca in conferinti'a privata, ci hó hó sî halljuk (sa audîmu.) Erà unu aspectu frumosu sî interesantu de a face studii psichologice sub decursulu acestei cuventâri. Vedeai adeca pe fetiele membriloru dietei, Unguri si Secui, o seriositate de unu aeru apasatoriu, sî in adeveru era pentru ce, câci cuvintele oratorului cadeau cá nisce petri grele pe animile loru; nu aveau insa incatrâu, l'au ascultatu cu atentiune pâna in sfârsîtu. Escelenti'a Sea oratorulu au fâcutu in fine o motiune, carea au tresaritu pre fórte multi. Motiunea se vede din finea cuventârei. *)

Alu treilea oratoru fù Ios. H o s s z u românu, carele vorbindu unguresce, cá sa fia intielesu, au sprijinitu motiunea lui Zeicu cu aceea, ca elu crede tare ca diet'a dela Pest'a va multiami pretensiunile natiunei române.

Alu patrulea fù Rannicher cu o cuventare fórte memorabila, carea ici colea au produsu sensatiuni neplacute in Unguri sî Secui, asiá incâtu oratorulu au fostu silitu a asceptá cu continuarea cuventârei sele, pâna s'a domolitu spiritele in urm'a admonitiuniloru din partea presidiului. Cuventarea lui Rannicher este plina de citatiuni istorice privitóre la cestiunea uniunei, din care causa mi permitu a atrage atentiunea on. redactiuni sî asupr'a acestei'a.

Urmà dupa aceea B o e m c h e s, carele au repetîtu cele ce au dîsu sî in conferinti'a privata sî adeca: ca uniunea o privesce de fapta complinita sî asceapta dela diet'a din Pest'a garantia pentru remanerea in intregime a drepturiloru esceptiunali ale natîunei sasesci. Dupa acest'a au vorbitu Vechteru totu in intielesulu tovaresiulu seu.

L é s z a i din Orestia au cerutu, cá sa se faca destulu sî asceptâriloru Românîloru.

Brennerberg cunoscutu dela diet'a din Sabiiu, pe carea o au fostu parasitu, au vorbitu de o potriva cu Boemches.

Ací au urmatu Dr, Ratiu bravulu Românu, carele tînù o cuventare de totu nimerita sî pre carea inca o a-siu recomendá spre publicare in intregulu ei cuprinsu. Densulu in cele din urma au spriginitu motiunea Metropolitului Siagun'a.

In urma luà cuventulu contele Betlenu Farcas, carele se nevoiea a combate pe Metropolitulu Siagun'a, pe Rannicher sî pe Dr. Ratiu, dupa parerea nóstra nu au dîsu nimic'a, de-si din partea conatiunaliloru sei au seceratu aclamatiuni de éljenuri destule.

Alu unspradiecele oratoru fù Gull din Sighisiór'a carele au spriginitu pe Rannicher cu o insufletîre, care in diferite renduri l'au trasu in unele espressiuni si espectoratiuni sanguinice, care au produsu in taber'a magiara unele strigâri de neplacere sî osendire.

Celu din urma oratoru fú Tisz'a dela Turd'a, carele precum se póte presupune inca se nevoiea a refrânge pe oratorii Români sî Sasi. Insa trebuie sa marturisimu ca cuventarea densului nu au fostu ne placuta, pentru ca oratorulu au documentatu o modestia laudavera pe sceniulu parlamentariu.

Fiindu tempulu inaintatu peste dóue óre dupa amédi presidiulu s'a enunciatu ca de óre ce mai suntu inca multi oratori inscrisi, se va continuá desbaterea objectului luni in 22 Noemvre la 10 óre inainte de amédi.

*) A se vedé mai susu cuventarea insasi. Red.)

Programulu

pentru caletori'a Maiest. Sele la Bud'a-Pest'a 'lu publica „W. Ztg.“ in urmutórele:

M a r t i 12 Dec. 1865.: Plecarea din Vienn'a pe trenu separatu (pe trenulu de médianópte.)

In Marcheg primirea din partia Comandantelui tierei si a Tavernicului.

Dupa amédiadi la 2 óre sosirea la Pest'a

La statiunea din Pest'a primirea de câtra comandantele sî representantii cetâtii.

Primirea representantiloru cetâtii Bud'a dupa ce va trece peste punte.

In palatiulu reg. in Bud'a primirea de câtra procerii tierei precum de câtra judecatoriele civile mai inalte apoi concomitarea pâna la pré'naltulu palatiu.

Te Deum in capel'a forteretiei.

La 5 óre prândiu, la care voru fi chiamate notabilitâtîle dtn cleru, militia, si mireni.

M e r c u r i 12 Dec. 1865: Introducerea oficiolateloru preotiesci, civili si militari.

Dupa amédi la 4 óre prândiu.

J o i 14 Dec. 1865.: Inainte de amédia-di V e n i S a n c t e in capela.

La 11 óre deschiderea dietei.

Dupa amédia-di la 5 óre prândiu, la care voru fi chiamati magnati si ablegati.

V i n e r i 15 Dec. 1865.: Inainte de amédia-di audiintia publica.

Dupa amédia-di la 5 óre prândiu, chiamati magnati si ablegati.

S â m b a t a 16 Eec. 1865.: Inainte de amédia-di cercetarea instituteloru publice si a locului de datu la semnu.

Dupa amédia-di la 5 óre prândiu, chiamati magnati si ablegati.

D o m i n e c a 17 Dec. 1865.: La amédia-di presentarea deputatiloru unulu câte unulu.

Dupa amédia-di la 5 óre prândiu, chiamati magnati si ablegati.

L u n i 18 Dec. 1865. Inainte de amédia-di audiintia. Dupa amédia-di la 5 óre prândiu chiamati magnati si ablegati.

M a r t i 19 Dec. 1865.: Inainte de amédia-di cercetarea unoru institute militari.

Dupa amédia-di caletori'a la Vienn'a.

Adausu la „adnecsarea district. Nascudu la Bucovin'a.“

(Continuare si capetu din nr. din urma.)

Tóte acestea au urmatu cu scirea si concesiunea Inaltului reg. Gubernu si alu Inclitului Presidiu districtualu, dupa cum dovedescu acést'a documentele autografe respective, aflatóre la predîsele Inalte locuri.

Totu in adunarea din 19 Apriliu 1864. s'au provedutu

umilitu subscrisii 4 deputati, dimpreuna cu Rv. D. Prepositu Macedonu Popu prin representantii comunali, cu plenipotentia necesaria, care ne-a prescrisu espresivu numai predarea petitiunei desumemorate la Maiestatea Sea, si — conformu cuprinsului petitiunei— informarea acelor'a organe dicasterice, care voru concili'a si decide asupr'a acelei petitiuni.

Umilitu subscrisii au predatu acea petitiune in 5 Oct. 1865. la representantele Maiestatei Sele archiducelui Ludovicu in audentia publica,— tiendu-se intru totu decursulu petrecerei loru in capital'a Monarchiei, stricte numai de prescrierile plenipotentiei memorate a mandantiloru sei.

Pentru informatiune mai lamurita, alaturâmu aici ·//. unu esemplaru alu numitei petitiuni, care s'a tiparitu in Vienn'a in mai multe esemplare.

Acest'a dara si nu altulu e decursulu lucrâriloru deputatiunei,— stricte numai aperarea unei cause de proprietate, care au nisce urmâri triste care sgudue tóte interesele vitale a locuitoriloru din Districtulu nostru,— si totusi vré Kolosvári Közlöny in nr. 118 din 7 Oct. 1865 a scrie cu totulu altu ce-va, comunicandu publicului cetitoriu o corespundintia cu datulu „Naszodvidék October 3“, prin care se incrimena intrég'a inteligintia româna a districtului Naseudu in genere, si subscris'a deputatiune in specie: „ca nefiindu (inteligînti'a) in„destulita cu starea presinta a lucruriloru de óre ce sta numai „din amploiati, cari si temu salariele cele mari, diurnele si „alte sportule,— de 3 septemani tîne conferintie neintreruptu „si dupa dispute ostenitóre in urma a statoritu ca se astérna o „petitiune la Maiestate, in carea ceru urmetórele:

„a) Uniunea sa nu se faca, ci mai bine

„b) Sa se incorpore districtulu Naseudnlui la Bucovin'a

„c) Institutulu militariu de granitia sa se reinfiintieze

„d) Muntii revindicati sa se dé in posessiunea poporului.

„Punctulu din urma l'au pusu in petitiune numai ca pre„textu sub care se póta scóte spesele de caletoria dela po„poru, care fâra atari indemnuri bucurosu nu si da banii la „vatavii sei.

„Deputatiunea carea sa duca acésta petitiune la Vienn'a „sta din Maximu Lic'a, Floreanu Porciusu, Buzdugu, Basilu „Nascu,— Conducatoriu e Prepositulu din Gherl'a Macedonu „Popu.

„Deputatiunea au plecatu in 22 Septembre a. c. câtra „Vienn'a, dar pe furisiu unulu câte unulu. Resultatulu ace„st'a este secretulu viitoriului.

„Ce a mai pusu in petitiune afara de cele din susu, nu „se scie, pentruca tóta procedur'a asiá le-a fostu de secreta, „câtu afara de cei mestecati, altii abiá au potutu aflá atâtu câtu s'au aratatu mai susu.“

Inclitu Presidiu districtualu!

O corespundintia de asiá natura si monstruositate, nu si póte avé granariulu séu feconditatea s'a fâra numai in o anima corupta si marsiava, care departe de totu ce e moralu si umanu, nu se sfiesce a se folosí de cele mai triviale si infernale scornituri, numai cá sa si ajunga scopulu spurcatu, de a nimici in opiniunea publica atâtu pe subscrisii deputati, câtu si intrég'a inteligintia a acestui districtu, stigmatisandune in o fóia publica asiá de latîta, cá insielatori ai statului si poporului, jafuitori ai acestui'a, turburatori ai liniscei si salutei publice, vatematori de Maiestate si proditori de patria,— si tóte acestea acum'a, candu animele toturor'a fibréza fatia cu regeneratiunea politica si candu Maiestatea Sea intinde mana la infratîrea natiuniloru conlocuitóre din patri'a nóstra.

Totu ce vine in opunere cu salutea publica, merita cele mai grele pedepse!

Fiindu dara subscrisii prin memorat'a corespundintia aruncati in predîs'a pusetiune cá opunatori salutei publice, si atacati in onóre si in cele mai sfinte ale nóstre interese; — ne vedemu siliti,— provocati apoi prin scrisórea intregei inteligintie din districtu dto 22 Octombre 1865 si vediendu-ne in fine agrediati pe totu pasiulu si de poporu, ca dóra noi amu trecutu margenele missiunei nóstre si ne-amu abatutu dela plenipotenti'a data nóua,— spre liniscirea toturoru, atâtu a mandantiloru nostri, câtu si a publicului din patria,— a ne rugá, cá Inclitulu Presidiu districtuale sa binevoiésca a inaintá acésta a nóstra rugare la Inaltulu Gubernu regiu, de care umilitu ne rugâmu cá sa se indure a denumí numai decâtu o comissiune cercetatóre asupr'a nóstra, cá sa investigeze atâtu aici loco Naseudu câtu si la Vienn'a unde amu fostu in solie si anume la Inalti'a Sea Archiducele Ludovicu, la Escelenti'a Sea Cancelariului aulicu Comite de Haller, apoi pela referintii deosebiteloru dicasterie dela Cancelari'a aulica transilvana la Ministrulu de statu,— ca ce amu facutu noi acolo, ce amu vorbitu, si de ce ne-amu rugatu, si óre nu ne-amu abatutu dela missiunea nóstra precisata in plenipotenti'a mandantiloru nostri,— care suna precum s'au mai disu— numai si numai despre proprietâtîle nóstre. —

Adeverindu-se ca noi ne-amu abatutu dela calea prescrisa numai câtu o negru sub unghia, si constatandu-se asertiunile corespundintelui din „Kol. Közl.“, atunci sa umblâmu pedepsiti dupa tóte rigorositatea legiloru, la din contra insa sa se traga in cercetare autorulu desu memoratei corespunlintie dimpreuna cu redactorele foiei „Kol. Közl.“, carele a primitu fâra de tóta reserv'a acelu articolu diavolescu, scrisu dupa cum afirma:

„de unu elég komoly levelezönk.“

Fiindu noi convinsi despre nevinovati'a nóstra,— nu aflâmu cu cale a demintí memorat'a corespundintia din punctu in punctu, sperandu ca adeverulu se va constatá pe calea cercetârei cerute.

Totusi nu potemu fâra a nu amintí aici ca deputatiunea nu au plecatu in 22 Septembre 1865 câtra Vienn'a pe afurisiu unulu câte unulu dupa cum vré a sci numitulu corespundinte, fâra toti 4 umilitu subscrisii deputati au plecatu din Naseudu in dîu'a predîsa tocm'a intr'amédia-dî la ½12 óre in un'a si acea trasura in carea s'au suitu cu toti in uliti'a cea mare a Naseudului inaintea cuartirului condeputatului Florianu Porcius, comitati fiindu pâna la trasura atâtu de inteligintia câtu si de o parte a poporului aflatoriu in Naseudu.

Neobrasnici'a corespundintelui lui „Kol. Közl.“ din nr. 118 este cu atât'a mai mare, cu câtu afirma sub d) ca s'au cerutu— de-si sub unu altu pretextu marsiavu:

„ca muntii revindicati sa se dé in posessiunea poporului,“ fâra a scrie insa ca acei'a se afla in posessiunea poporului inca dinainte de an. 1769 dupa cum se vede acést'a si din acludat'a petitiune dto Naseudu 21 Maiu 1865 pag. 26.

Chiaru din aceste 2 puncte numai, se póte vedé reutatea si scopulu corespundintelui desu memoratu, precumu si a redactorelui publicatoriu, care au avutu de scopu numai si numai incriminarea nóstra in modulu aretatu.

Indicele unui asiá faptu nu se potu subsumá fâra numai sub §§ 209 si 302 din C. P. avendu tóte cerintiele si criteriele crimenei de calumniare si a culpei pentru atitiare de dusmania in contr'a natiunalitâtiloru patriei.

Ne rugâmu dara inca odata cu tóta umilinti'a, ca ambii culpati ai acestor'a crimine, sa se traga in formala cercetare criminala, pentru crimenele pomenite, dechiarandu-ne solemniter, ca la din contra ne vomu plange in persóna inaintea tronului Maiestatei Sele, esprimandu-ne mai incolo, ca cu tragerea la dare de séma dupa legea de presa, séu cu o simpla revocare a desu pomenitei corespundintie in „Kol. Közl.“, nu póte fi destulu, si acést'a cu atâtu mai vertosu, cu câtu redactorele numesce pe corespundinte de unu „elég komoly levelézönk“, si in locu de a aparâ o causa justa precum e caus'a nóstra de proprietate, care merita atentiunea regimului si a publicului juridicu,— incriminéza pe subscrisii deputati, dimpreuna cu tóta inteligînti'a acestui districtu in modulu aretatu si de vendiatori ai patriei, cu tóte ca locuitorii acestui districtu in decursulu militarisârei loru din 1762—1851 au perdutu pe câmpulu batalieloru pentru tronu si patria preste 5000 fii, fâra a fi fostu candu-va tradatori de Monarchu si de patria.

Naseudu in 23 Octombre 1865.

Porcius m. p. Basiliu Buzdug m. p. Maximu Lic'a m. p. Basilu Nascu m. p.

Dietele translaitane

se impartu dupa calea pe care se vede ca au pornitu in dóue categorii, unele care protestéza in contr'a manifestului din 20 Septembre sî altele cari votéza adresa de multiamita pentru acestu actu. Intre cele d'antâiu suntu acele unde prevaléza elementulu nemtiescu, intre cele din urma unde prevaléza elementulu slavicu. —

Sabiiu 24 Novembre. Eri s'a tînutu siedintia lunaria a Comitetului Associatiunei. Ne fiindu vre-o cestiune mai importanta objectulu desbateriloru, ne marginimu pre lânga publicarea protocolului in unulu din nrii viitori.

Sabiiu 22 Noemvre. Eri, dumineca se petrecura la eternu'a odihna remasîtiele junelui Basiliu Cionc'a ascultatoriu de pedagogia an. I. in Institutulu nostru archidiecesanu de ací. Fiai tierân'a usióra!

Din jurulu Brasiovului. Domnule Redactoru! Amu cetitu de repetite ori in pretiuitulu nostru jurnalu „Telegrafulu Rom.“ precum sî in alte jurnale române articoli, esîti din condeiele ómeniloru procopsiti sî plini de zelu pentru inaintarea poporului nostru românu.

Amu cunoscutu tot'odata tendintiele sî scopulu celu bunu sî formosu pre carele-lu venéza acei barbati iubitori de inaintarea poporului sî natiunei loru. Cunoscu sî necessitatea cea mare de progresulu poporului nostru românu in toti ramii de sciintia. Simtiu in fine miseria in care jace poporulu nostru in privinti'a culturei sî a sciinticloru, sî acést'a togmai in tempulu de fatia, candu tóte celelalte popóre si iau unu sboru in acestea, candu noi avemu lips'a cea mai

mare, sî candu grijea cea mai imperativa a nóstra este de a cauta sî noi mai cu seriositate de ale nóstre, togmai acum'a dîcu, partea cea mai mare a barbatiloru nostri cari conducu pre poporu, precum Preoti sî Invatietorii, sî dela cari asceptâmu cu totu dreptulu cá ei sa lucre în privinti'a acést'a cu tóta seriositatea, nu urméza asiá precum le impune datóri'a loru.

Suntu sî de acei'a, cari sa silescu spre a-si împlini datori'a loru, mai citescu jurnale seu alte cârti folositóre sî dau in fine dovéda ca cunoscu destinulu omului pentru carele este in lume, dar apoi suntu sî materialisti de acei'a, cari nici ca visediu de ande astea!

Pâna candu dar unii cá acesti'a voru conduce poporulu sî nu se voru desceptá din retacirea loru, pâna atunci in zadaru voru buciumá acei respectabili domni prin tóte foile publice, pentruca acei'a, cari ar debui sa se intereseze de acelea si sa le citésca sî esplice poporulu seu, prea putînu se intereséza (de ele), se ocupa de alte lucruri secundarie, iara de cei'a ce le este mai scumpu decâtu pânea de tóte dilele nici ca viséza.

Acestea suntu causele de poporulu nostru nu inaintéza, sèu inaintéza numai traganendu-se, in spiritulu tempului presinte; nu indiferentismulu poporului, ci indiferintismulu conducatoriloru lui.

Pâna candu dar vomu mai suferí acestea calumnii asupr'a nóstra sî asupr'a poporului nostru? Pâna candu vomu mai suferí sa cada prejudiciile cele rele asupr'a poporului nostru din partea toturoru? Óre n'a sunatu inca ór'a aceea sî pentru noi, cá sa ne spalâmu de tote acestea?

Eu cugetu ca dá, sî ca datori'a ne chiama, cá sa ne incordâmu tóte poterile nóstre atâtu materiale, câtu sî spirituale pentru de a ne poté împlini datoriele nóstre. Deci dar O. D. D. Preoti sî Invatietori! Lasati tóte particularitâtîle la o parte, câci acum este tempulu, apucativa barbatesce de interesele natîunei! lucrati pentru inaintarea acestei'a, câci asiá veti folosí natiunei sî va veti împlini datori'a la care sunteti chiamati sî alesi de Domnedieu.

Unu Românu.

Agarbitiu 18 Novembre 1865. Amu gânditu ca e drépta sî neresturnavera dîs'a româna: de unde nu este focu, nu ese fumu, dara precuu vedemu, nici o regula nu e fâra abatere. In „K. Közlöny" nr. 137. Corespundintele din Tord'a, r. l. descriindu alegerile deputatîloru comitatensi intre altele dîce: „Félre vezetések probája itt sem hányzot, mint Also-Fejér megyében, a tévutra vezetni kivánok Egerbegyen eppén a felsö-kérületi nemzetekbeliek által vétettek szoros feleletre cselekvényökért, s ha a magyarok közbe nem vetik magokat, egy egerbegyi t. esperes urat az Aranyos vizében megustzutnak" adeca: corespundintele sa silesce a dovedí, ca cu ocasiunea alegerei deputatîloru dietali, sî aicea s'au fâcutu agitatiuni, sî in Agarbitiu, pentru asemenea desmantâri, de cumv'a nu intrevenea Magiarii, pre unu Protopopu din Agarbitiu lu scaldá (lu facea sa innóte) in ap'a Ariesiului.—

Fiindca in Agarbitiu nu este altu Protopopu, de aceea consecvediu, ca onoratulu publicu va deduce, ca eu asiu fi fostu acelu factoru acusatu, sî tulburatoriu. —

Iata ca focu nu au fostu si in fói'a „K. K." fumulu au umplutu tóte vâile. Nu pociu sci de unde au potutu scorní mentiunatulu corespondinte acea mârsiava minciuna, câci eu nici nu amu fostu in asemenea petrecanii confusionabile, nici nu amu audîtu, pâna candu cetîiu in „K. K." scornitur'a cea fatala, sî intru tóta estensiunea sea neadeverata. Cu de acele ticalosii r. l. nu-si va secer'a bravur'a patriotica, câci dreptatea e cá lemnulu celu uscatu de-lu sî arunca cine-va in apa, indata reésa desupr'a apei, aci merito se póte aplicá dîs'a lui Demophilu: Pueri indocti, literas, viri imperiti actiones confundunt. — Sî pâna candu sî va retrage r. l. flécurile cele nedrepte — la care'i provocatu,— iata asiá sa dee ori cine crediamentu foiloru magiare, sî coresprndintelui r. l. In fine i dîcu sa-si tîna inaintea ochiloru proverbulu latinu: Tria praecipue in omni vita habe, in animo prudentiam, in vultu verecundîam, in lingva silentium.

Simeonu Popu Moldovanu,
Prot. gr. or. Tract. Turdii cu locuinti'a in Agarbitiu.

Oradea-mare. „Concordi'a" are o depesia telegrafica de ací datata din 29/17 Noemvre de urmatoriulu cuprinsu: La Ceic'a: s'a alesu Alessandru Romanu, prin achiamatiune. Vertanu n'au avutu voturi din poporu. Câti-va nadragari Magiarí cercau a face atîtiari, cérta; portarea poporului fù admirabile si plina de cuvenintia. Presiedintele comissiunei Sugho Lajos, nu s'a portatu ca atare, ci ca adeveratulu conducatoriu de partita a lui Vertanu, n'a voitu sa edee nici credentiunale nici a se face votisare. Toti alegatorii au protestatu, ceru depunerea presiedintelui sî comissiune nóua. Beiusiu: Vasin abdîse in favórea lui Pavelu, acest'a totusi remase in minoritate, Vegsö fu alesu cu maioritate de 200 de voturi. Tinc'a: In tempulu votisârei batâi, pâsîra la mijloculu gendarmi, 3 ómeni din poporu fura omorîti, alegerea sistata. Alesdu: Iosifu Romanu avù maioritate, Gozmanu n'au avutu voturi. Partit'a lui Zichy incepú a terorisá, atitiá batâi, navalira ostasi asupr'a partitei lui Romanu, care de frica se imprasciá. Zichy prin mijlóce nelegali, corumpere sî terorisare castigà maioritate.

Pest'a. „Presse" are in unulu din nrii mai próspeti o corespundintia originala de aci, in care de nou se espune, cum cugeta ómenii despre complanarea, ce este de a se statorí intre ambe jumetâtîle imperiului. Modalitatea complanârei acestei se cuprinde in 4 puncte si adeca mai antâiu se cere reintregirea pârtîloru adnesse la corón'a santului Stefanu; dupa acea autonomi'a cu privire la afacerile speciale ale fia-cârei tieri din monarchia, sa remana nevatemata; afara de dietele provinciale, fia-care jumetate sa aiba cate o dieta generala sî adeca pentru tierile translaitane in Vienn'a sî pentrn provinciele ungaresci in Pest'a. Cá sa fia sî tierile slavice in diet'a generala din Vienn'a representate este tréb'a jumetâtiei imperiului de dincolo de Lait'a, tocm'a precum este o afacere speciala ungurésca recastigarea Transilvaniei si a pârtiloru anesse la partea ungurésca. Alu patrulea punctu este compunerea unei corporatiuni, pentru afacerile comune ale imperiului, alegendu-se membrii spre acestu sfersîtu din ambe dietele generali. Acésta corporatiune are sa-si tîna siedintiele sele in apropiarea Imperatului in Vienn'a. Afaceri comune aru fi chiaru dupa personalitâtîle cele mai considerabile: comerciulu, finantiele, detori'a statului, representanti'a statului in afara, armata sî resboiulu, curtea sî preste totu, tóte câte se vedu de lipsa in interesulu unitâtiei sî puterei statului austriacu.

Corespundintele crede, ca déca translaitanii voru aceptá punctele aceste de basa a unei reforme constitutiunali, atunci este sperantia pelânga tóte greutâtîle câte se ivescu acum, ca se voru delaturá neintielegerile internatiunale sî Austri'a va reesî din cris'a in care se afla acum mai unita, mai tare sî mai impunatore decâtu pâna acum.—

— Evenemintele cele din urma din diet'a croato-slavona au fostu fâcutu aici impressiuni neplacute. De candu se vorbesce insa ca Maiestatea Sea totu va primí deputatiunea fusionistiloru sî ca au chiamatu prin telegrafu pre cardinalulu Haulicu sî banulu Sokcsevici la Vienn'a— spiritele suntu mai liniscite.

Alegerile pentru dieta decurgu inca. Resolutiunistii (conclusiunistii) sa fia cadiutu cu eclatu in mai multe cercuri de alegere.

Vienn'a 28 Noemvre. Nu demultu se respendisse faim'a, ca Pré Sânti'a Sea Metropolitulu Masîrevici aru fi calatorindu la Vienn'a spre a dobendí dispensarea dela diet'a Croatîei pentru cá sa póta luá parte la cea din Pest'a. Diurnale din urma ne spunu acum ca faim'a acést'a este fâra de nice unu temeiu, pentru ca Metropolitulu Masîrevici nici ca aru fi cugetatu vre-odata asiá ce-va. Din contra mentiunatulu prelatu bisericescu aru fi telegrafatu banului baronu Soksevicîu, déca inca sub decursulu verificatiuniloru este de lipsa presenti'a Prea Sântîei Sele la dieta, pentruca pe tempulu, candu au a se incepe cestiunile cele mai momentóse cugeta a fi la dieta.

L. d. M. C. banulu Soksevici au telegrafatu inapoi, ca presenti'a prelatului e deja de mare lipsa. In urm'a acestui respunsu pe cale telegrafica Metropolitulu au venitu incóce sî dupa unele convorbiri la locuri mai inalte, avea de cugetu a plecá spre Agri'a. Intr'aceea sosindu insa deputatiunea fusiunistiloru, s'a opacitu, cá sa véda resultatulu acestei deputatiuni. Au cercetatu pre cancelariulu ungurescu de Mailáth, carele din urma asecurà pre Metropolitulu, ca din partea ungurésca se recunoscu tóte drepturile Croatîei pe deplinu sî sa nu aiba nimenea nici o temere de vre-o angustare a aceloru drepturi; dar mai antâiu trebuie sa se faca complanarea sî acést'a nu se póte face pâna atuncea, pâna candu nu se va putea face cu Croatii o invoire. Mai departe se spune ca totu in intielesulu acest'a au vorbitu sî ministrulu de statu Belcredi sî conducatoriulu Cancelariei croate L. d. M. C. Cussevici.

Despre audiinti'a avuta la Maiestatea Sea Imperatulu se dîce ca au fostu prea gratiósa. Si ca Maiest. Sea si-aru fi esprimatu parerea sea de bine, câce s'a otâritu Metropolitulu a merge la diet'a Croatîei, provocandu-lu totuodata a-si dá tóta silinti'a, cá sa fia elementulu mijlocitoriu intre partide, pentruca dorinti'a firma a Maiest. S. e cá sa se incoroneze sî asiá sa se delature tóte pedecile, ce constitutiunalminte s'aru opune actului acestui'a. Metropolitulu, a cârui alipire câtra dinastia e destulu de cunoscuta, aru fi promisu a face totu ce i va fi cu putintia, adaugendu sî aceea, ca la tóta intemplarea si va dá silinti'a a fi de fatia sî la deschiderea dietei din Pest'a sî-si va ocupá loculu in cas'a magnatîloru.

Vienn'a. Imprumutulu statului ce s'a incheiatu in dîlele din urma sî care s'a insemnatu cu deosebire de banchierii francesci, da locu la sperantie favoritóre pentru statu sî cu deosebire pentru regimu. De insemnatu este ca nice unu banchieru prusianu nu s'a impartasîtu la imprumutulu acest'a.

Nr. 28—6

De Limbriku Kordelatu- (Verme solitario, Bandwurm)
Vindecă fără durere și pericolu în 2 ore **Dr. Block** in Viena, Praterstrasse No. 42. — Deslușiri se dau prin scrisori francate. — Medicamente ku modulu întrebuințării se trimite ku poștă.

Redactoru respundiatoriu **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegraf'ulu ese de dona ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a loiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. éar' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 94. ANULU XIII.

Sabiiu, in 28 Nov. (10 Dec.) 1865.

Inseratele se platescu pentru nteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Cercularîu indreptatu câtra Diecesanii Eparchiei Caransebesiului

Nr. 235 / 1865.

Prea onoratiloru Parinti Protopresbiteri, onoratiloru Parinti, Parochi, Administratori parochiali si Capelani din Eparchi'a de Domnedieu scutita a Caransebesiului.

Darulu Domnului nostru Iisusu Christosu, dragostea lui Domnedieu Tatalu si impreunarea Santului Duchu sa fia cu voi cu toti.

Maiestatea Sea c. r. apostolica prébunulu nostru Imperatu Franciscu Iosifu I. prin préinalt'a Sea resolutiune din 27 Septembre a. c. s'a induratu prégratiosu a orenduí, cá inca in anulu acest'a sa se adune diet'a tierei in Pest'a, si sa si incépa lucrârile sale in 10 Decembre c. n., séu 28 Novembre st. v. 1865, pe temeiulu aceleiasi legi, dupa care s'au alesu deputatii, si la diet'a din 1861.

Pecâtu mi se pare a fi de prisosu, cá sa Ve deslusiescu acésta lege privitóre la alegerile deputatiloru, si sa Ve aratu, ca care dintre eparchiotii mei din provincia au dreptulu de a alege si de a fi alesi, pentruca la diet'a de acum 4 ani, totu dupa legea acést'a ati urmatu: cu atâtu mai mare si mai santa este datori'a ce o simtiu, de a Ve pune la inima chiamarea cea inalta, si urmarea patriotica, de care aveti sa fiti insufletiti nunumai Santîele Vóstre ci si poporenii Santîeloru Vóstre la alegerile dietale ce Ve st'au inainte, pentruca dela diet'a acést'a va aternâ acum ca nici odata marirea, tari'a, si unitatea imperatii, consolidarea si inflorirea dulcei nóstre patrii Ungari'a, infratîrea si fericirea numerosiloru ei fii.

Insa la aceste nemarginite folóse pentru imperatia si patria numai atunci vomu puté ajunge, déca atâtu alegatorii câtu si deputatii voru sprijini din tóte puterile parintescile dorintie si fericitórele nisuintie ale Maiestâtii Sele préinduratului nostru monarchu, si ale inaltului seu guvernu.

Deci indreptandu-me câtra Santi'a Vóstra, iubitiloru protopresbiteri, parochi si capelani, Ve indemnu si Ve sfatuiescu cu totu adinsulu, ca cu ocasiunea alegeriloru, ce se voru face pentru dieta, sa Ve purtati cá o preotîme cu fric'a lui Dumnedieu, inteligenta, plina de credintia, neclatita câtra Imperatulu si Regele nostru Apostolicu si insufletîta de patriotismu adeveratu si luminatu. Eara pe poporenii Santieloru Vóstre carii au dreptulu de a alege deputati sa i povetiuiti si sfatuiti, cá, insufletiti de dragostea, cu care suntemu datori a imbratiosiá pe toti fiii patriei de ori ce semintía si religiune, se aléga de deputati la dieta barbati, carii sa conlucre dupa cea mai curata sciintia si consciintia la realisarea nisuintieloru si propuneriloru Maiestâtii Sele prégratiosului nostru Monarchu si Rege Apostolicu, care tîntescu numai la fericirea, sustînerea si inflorirea tierei si ale popóreloru ei; sa aléga barbati, cari suntu pacinici si credinciosi Maiestâtii Sele, cari iubescu natiunea nóstra, si vréu impacarea si egal'a indreptatîre a totuloru natiuniloru din patria.

Sa invetiati mai departe pe poporenii nostri alegatori, cá sa se ferésca cá de focu, de tulburâri, certe, batâi si totu feliulu de escese, ca acést'a aru fi dovada, ca Românii nu suntu copti pentru viéti'a constitutiunala, apoi este cunoscutu, ca deputatii alesi prin escese nu se primescu, nu se verifica de dieta. In urma sa le puneti la inima poporeniloru alegatori, ca sa nu se lase a se mitui, a fi dusi in ratacire, si intrebuintiati do unelte ale aceloru ómeni de partida, cari, lasandu la o parte binele patriei, umbla numai dupa folosulu loru personalu, si asiá crestinii nostri, urmandu convingerei loru celei binesimtitóre, se mérga la loculu destinatu pentru alegerea deputatiloru, cá si candu aru merge la biserica.

Prea iubitii mei Protopopi si preoti!

Preotîmea nóstra româna ortodoxa, alaturea cu preotîmea celorulalte religiuni din dulcea nóstra patria Ungari'a, a fostu totdeun'a patrunsa de patriotismulu celu mai curatu si luminatu; ea n'a perdutu nici odata din vedere inalt'a ei chiamare de a fi aducatóre de pace; calcati dar si Santîele Vóstre in urm'a inaintasiloru Vostri. lucrati cu totii din tóte poterile, cá sa se implinésca dorintiele Maiestâtii Sele, dela care aterna bunastarea si fericirea patriei nóstre, cá apoi asiá sa putemu fi noi si toti ceilalti fii ai patriei partasi la binecuventârile, ce aduce o viétia constitutiunala statornica.

Prelânga care impartâsindu-Vé binecuventarea archiierésca remanu

Alu Multu Onoratu DVóstre

Caransebesiu in 3 Octombre 1865.

de totu binele voitoriu

Ioanu Popasu m. p.

Episcopu.

Cuventulu Domnului Dr. Ioann Ratiu,

tînutu in a III. siedintia dietala, din 20 Novembre 1865.

Inaltu Presidiu! 1848, 1863/4 si 1865, prin acesti ani credu eu a desemná esactu pusetiunile aceloru trei partite, care au scrisu deschilinite principii pre standardele loru. — Pecandu aparatorii legiloru din 1848 respective a art. I despre uniunea Ardélului cu tiér'a ungurésca, nu voiescu a stramutá nici o litera din acelu articolu si pre candu acei'a cari voru, cá diet'a acést'a sa-si continue activitatea s'a cu privire la tóte cele ce s'au intemplatu dela 1848 incóce, pretindu o schimbare radicale in acelu articulu, pe atunci acei'a a câroru devisa e 1863/4 nu afla acésta dieta de competenta si capace de a aduce concluse asupr'a momentosului obiectu ce sta la ordinea dilei. Inainte de a mi dá parerea si a me alaturá la vreun'a din programele acestoru partite, voiu mai antâiu a mi face observârile mele la pârerile si asertiunile esprimate pentru legalitatea articulului I de lege din 1848.

E dreptu Domniloru, cumca in diet'a din anulu 1848 in compusetiunea ei cea nedrépta de atunci s'a adusu unu articulu de lege despre uniunea Ardélului cu Ungari'a. S'a potutu óre aduce asemenea conclusu, care nimicesce independinti'a patriei si periclitéza drepturile natiunali ale maioritatei locuitoriloru tierei? A potutu decide asiá dîcendu clas'a privilegiata asupr'a unui millionu si trei sute de mii Români, cari in acea dieta n'au fostu representati?

Compunerea dietei intr'unu statu constitutiunalu trebuie sa corespunda toturoru intereseloru locuitoriloru patriei, iar legile, care le aduce diet'a tierei trebuie sa fia eflucsulu dorintieloru de nu alu totalitâtii, celu putînu a maioritâtiei locuitoriloru tierei; se póte óre afirmá acést'a despre art. I din 1848? — Nu, Domniloru, nu se póte, pentruca dorinti'a seculara a natiunei române din Transilvani'a de a fi susceputa in sistem'a politico-natiunala, prin urmare de a fi representata in dieta cá factoru politicu nu s'a potutu realisá nici in 1848. Asiá Românîloru nu le a remasu alt'a decâtu a-si face concluselé si ale comunicá dietei, ceea ce s'a si intemplatu dupace acelea s'au statoritu intr'o adunare de 40,000 suflete. Cererea indreptata câtra dieta in punctulu 16 contîne: cá natiunile conlocuitóre se nu ia la désbatere caus'a uniunei, pâna candu nu voru primí pe natiunea româna in sistem'a politico-natiunala si pâna candu natiunea româna nu va fi representata dupa cuviintia in diet'a tierei! Acésta drépta cerere si pretensiune a Românîloru nu s'a implinitu si asiá ei au remasu pe lânga protestulu cuprinsu in acelu punctu indreptatu in contr'a uniunei.

Dela 1848 incóce cu tóte ocasiunile Românii s'au dechiaratu pe fatia asupr'a acelui art. de lege, s'au dechiaratu in contr'a uniunei decise in 1848. Asiá dar, Domniloru, nu é-

ste adeveratu cumca uniunea aru fi fostu o dorintia generala a tierei; nu este adeveratu, cumca conclusulu uniunei din 1848 aru fi fostu eflusulu dorintieloru locuitoriloru tierei. Dar sa vedemu mai departe, cum s'a consideratu acea uniune din partea corónei dela 1848 in cóce. Ceea ce s'a intemplatu in cei 12 ani ai absolutismului nu voiu a atinge, cu tóte ca si în acesti ani de trista memoria uniunea nu s'a consideratu de legala; Transilvani'a n'a venitu în legatura mai strinsa cu Ungari'a, decâtu cum fu mai nainte.

In rescriptulu din 21 Aprile 1861 indreptatu câtra diet'a din Pest'a, corón'a insasi recunósce, cumca uniunea conchisa fâra liber'a invoire a Româniloru si a Sasiloru nu s'a infiintiatu nici odata cu potere deplina de lege si indata dupa publicare conclusulu unilaterale s'a desfiintiatu, totu corón'a recunósce, cumca acésta uniune, pâna nu se voru asigurá drepturile natiunale ale popóreloru nemagiare, pâna atunci nici ca se póte infiintiá.

Acésta dechiarare s'a repetîtu din partea corónei si in rescriptulu câtra diet'a din Sabiiu si déca conchiamarea dietei ardelene pe 4 Nov. 1861 n'a respicatu destulu, cumca faptele intemplate dela 48 incóce suntu totu atatea negâri ale uniunei, apoi tóta indoiél'a, care a mai potutu sustá in privinti'a acést'a a trebuitu sa dispara cu conchiamarea dietei din Sabiiu si cu sanctiunarea legiloru aduse de dens'a.

Din aceste cause, credu, cumca art. I despre uniune nu are cerintiele unei legi perfecte, credu, cumca déca locuitorii Ardélului nu potu scapá de pertractarea acestui obiectu, déca parerile esprimate de 18 ani in obiectulu acest a, din partea maioritatei locuitoriloru acestei patrie nu suntu de ajunsu pentru cá sa se puna acestu obiectu la o parte pentru tot-deun'a, atunci trebuie sa se ia la revisiune formale si radicale, pentruca chiaru in intielesulu rescriptului din 1-a Sept. 1865 sa presupune, ca acelu articulu este mancu, este imperfectu.

Dupa parerea mea revisiunea articulului acestui'a nu se póte face in diet'a presenta, pentruca acét'a este chiamata pe bas'a artic. XI din 1791, care articulu nu este intemeiatu pre egalitatea de drepturi si care pe natiunea româna, de-si s'a susceputu in sistem'a politico-natiunale in diet'a din 1863, o ignoréza; chiaru legile din an. 1848, pe care eu nu le recunoscu de valide, chiaru si acele, au statoritu si primitu in sine principiulu egalei indreptâtiri pentru tóte natiunalitâtile si confesiunile fâra deosebire de nascere si totusi vedemu, ca diet'a de acum s'a compusu eschisivu pe basele privilegiate de inainte de 1848 si de aci au urmatu, cumca in compunerea ei Românii peste unu milionu abiá au 13 deputati pe candu Ungurî si Secui 539 de mii numera fatia cu ei 194 membrii dietali. — Momentuositatea obiectului pretinde dar o astfeliu de compunere a dietei, incâtu se corespunda toturoru intereseloru si toturoru cerintieloru locuitoriloru acestei patrie, cá legile care le va aduce aceea representantia sa aiba in sine acea potere morale, care sa le asigureze totudeun'a dara si o viétia mai duratóre.

O compunere a dietei precum este cea de astadi mie mi s'a parutu in an d. 1865 cu totulu cu nepotintia si in privinti'a acést'a amu fostu asigurati chiaru prin cuvintele din rescriptu din 15 Iuniu 1863, indreptatu câtra diet'a din Sabiiu, unde intre altele se dice:

„Insa pre lânga multe altele inca, anume acea parte a constitutiunei avitice a marelui principatu Transilvani'a care privesce la compunerea dietei, s'a schimbatu in urm'a stergerei stârii esemtionali si in urm'a statorirei egalitâtiei de datorintie si drepturi civili pentru tóte clasele locuitoriloru tierei, asiá de esentialu, câtu o dieta conchiamata pre bas'a art. XI. din anulu 1790/1 prin care aru fi eschisa cea mai mare parte a poporului dela esercitarea drepturiloru politice in contr'a intereseloru adeverate ale tierei nu s'aru privi cá o atare adeverata representatiune a poporatiunei intregi din tiéra fâra deschilinire de nascere, stare, natiunalitate si religiune, care posede autoritatea morale ne aparatu debuinciósa, ca atâtu trebile din lâuntru ale Transilvaniei sa le deslege spre multiamirea toturoru natiuniloru intr'aceea locuitóre, câtu si in privinti'a relatiuniloru publice drepturistice ale acelui'a câtra intrég'a monarchia, se aduca la indeplinire intentiunea nóstra de parinte alu tierei de repetîte ori respicata.“ Chiaru si in acestu rescriptu este recunoscutu, cumca dupa stergerea stârei esemtionale, dupa radicarea roboteloru, dupa intruducerea egalitâtiei de drepturi o compunere a dietei pre bas'a art. XI din 1791 nu mai este cu potintia.

Nefiindu dara conchiamata diet'a dupa aceste principie recunoscute de salutarie si din partea corónei, nepotendu fi conclusele ei efluesulu celu adeveratu alu dorintieloru maioritâtiei locuitoriloru, me alaturu la motiunea fâcuta de Esc. Sea D. Baronu. de Siagun'a.

Dela diet'a transilvana.

Clusiu 24 Noemvre. Luni in 22 Noemvre s'a tînutu a patr'a siedintia. Dupa cetirea protocolului in trei limbi, ceea ce s'a observatu in tóte siedintiele si dupa unele indreptâri in protocolu sî unele afaceri de verificatiuni, presiedintele in fine arata pentru delaturarea indoieliloru unu esemplariu originalu de legea uniunei sanctiunatu sî subscrisu de Maiest. Sea Ferdinandu V.

Dupa acést'a se deschide discusiunea carea tînù dela $10^1/_2$ pâna câtra $2^3/_4$ óre dupa amédi. Oratorii fussera: Gál Ianos, bar. Kemény Domokos, Metropolitulu Siulutiu, carele au spriginitu in cuventu lungu motiunea Metropolitului Siagun'a, Maager, Miko Mich, Simon Alesiu.

Marti in siedinti'a a cincea au cuventatu: Conte Gabr. Betlenu sen. Gregoriu de Székely si Alex. Dozs'a. Metropolitulu Siagun'a ia cuventulu contra atacuriloru lui Kemény; Bar. Iosika pentru scurtarea pertractârîloru; Ioann Balomiri sprigenesce motiunea Metropolitului Siagun'a sî Greg. Thuri pe a lui Zeicu.

Mercuri se tînù a siés'a siedintia in carea provóca presidiulu pre membrii dietei a nu se slobozí in cuventâri asiá lungi; iar cont. Ioann Betlenu propune, cá acei domni cari voru sa vorbésca pentru motiunea lui Zeicu sa renuncie la cuventu ceea ce se sî intemplà. Dintre Sasi inca renuncia la cuventu: Lassel, Gull, Schneider sî bar. Bedeus; vorbesce Mauritiu Conrad pentru Boemches. Dintre Români renuncia la cuventu: Florianu sî Muresianu.

Pentru motiunea lui Zeicu mai rostesce Kalnoky; Rannicher combate legalitatea art. de uniune, cârui in esemplarele tiparite i lipsesce subcrierea M. S.; lu spriginesce Gull sî Mich. Binder.

Demetriu Mog'a, Aless. Bohatielu sî N. Gaietanu spriginescu motiunea Metropolitului Siagun'a. Hosszu citesce in limb'a româna conditiunile cari doresce sa intre in adressa.

Zeicu incheia primindu sî amendementulu lui Boemches.

La votare remanu in minoritate motiunile Metropolitului Siagun'a sî Rannicher, iara alu lui Zeicu cu adausulu de Boemches se radica la conclusu. Românii sî maioritatea Sasiloru insinua voturi separate. (In nrulu viitoriu mai pe largu dupa alta corespundintia care ne sosí deodata cu incheerea foiei. Red.)

Dietele translaitane.

Dualismulu din dietele aceste, despre care amintiramu in nrulu nostru trecutu se desvólta totu mai tare. Nemtii combâtu cu o energia estraordinaria, impenata de surcasmii cei mai ageri, sistarea constitutiunei imperiale, pecandu Slavii o a roba. Ce e mai interesantu e, ca cestiunea Ungariei inca devine din candu in candu pe tapetu. Sî apoi trebuie sa scimu ca toti acesti maestri in oratoria suntu acei'a, cari pledau din tóte puterile pentru impacarea cu Ungari'a.

Cum suntu astadi de incantati Ungurii de binefacatorii loru politici sî cum doresc Nemtii translaitani impacarea cu Ungari'a putemu vedea din cele ce vomu estrage din Pesti Napló, carele reflectéza la cuventarea amicului celui mai mare alu cestiunei unguresci de óresandu din Senatulu imperialu, — la cuventarea lui Kaiserfeld. Kaiserfeld se intielege, ca apara si densulu cá ceilalti colegi constitutiunali ai sei constitutiunea din 26 Fauru 1861. Fatia cu acest'a Pesti Napló dîce:

Cuventârile lui Kaiserfeld si soci nu au interesu pentru unguri, pe câtu ele nu cuprindu in sine ce-va nou si pe câtu nu contînu ce-va, ce Ungurii din punctulu de vedere alu dreptului de statu unguresc, aru fi combatutu de sute de ori. Mai departe insa acusa Naplo pe Nemti, ca ei pâna candu nu le-au pusu regimulu fluer'a in gura au tacutu in Reichsratu sî n'au pomenitu nimic'a de impacare, sî cu tóte acestea ei (Ungurii) le-au recunoscutu meritulu. Se plânge asupr'a intórcerei Nemtiloru de acum. Noi crediurâmu dîce Napló ca translaitanii voru vedé ca impacarea cu Ungari'a nu impedeca constitutiunalismulu, ci lu inaintéza, pecandu constitutiunea din Fauru nu sufere lânga sine drepturile unguresci si asiá impacarea aru fi amanata pe tempuri indepartate, candu aru capatá Nemtii aceea ce ceru acum. Nemtii dîcu acum, ca Nemtii si nu centralistii si radica vocea pen ru constitutiunea din Fauru, ce totu un'a este si ca din acést'a se vede, ca Nemtii voru sa domnésca preste celelalte popóre ale Austriei. Venindu vorb'a despre concessiuni, respinge Napló din tóte poterile modalitatea acelor'a. „Sa fia senatulu imperialu mai largu puterea, carea sa prescrie legile si sa ne propuna concessiunile? acést'a nu aru fi impacare ci contrariulu dela acést'a; pentruca chiaru si gustulu de poruncitori'a fatia cu Ungari'a nu póte sa subsiste. Translaitanii, candu au sa fia drepti câtra contractele bilaterale ale Ungariei prin fapte si nu prin cuvinte, arata ca suntu capaci de ori-ce sofisma, prin care sa-si pastreze dominarea faptica de-si nedrépta, care o au eredîtu din grati'a bar. Bach si carea credeau ca prin grati'a lui Schmerling voru puté sa o eserciteze sub alta forma.“

Brasiovu 24 Novembre. Domnule Redactoru! Mi iau voia ati impartasi unu curiosum, si adeca, conducatorii causei nóstre natiunale din Brasiovu vediendu, ca barbatii nostri dela diet'a din Clusiu nu suntu inchinatori orbi ai pareriloru Dloru, se opintescu, cá in totu chipulu sa sustîna oraculele loru; de aceea au compusu o depesia telegrafica câtra unu deputatu romanu dela dieta, care cuprinde cam urmatórele: „Dupa cum se sciresce a-ti cârnit'o. Consternatiune pentru traganare. Dupa despretiuire umilitóre participati. Desonestare eterna. Abdîcere de dreptu. Celu putînu deputatii sa repasiésca.“

Insa candu era, cá depesi'a acést'a sa se predé spre a fi espedita, eata ca sosesce o epistola din Clusiu dela unu deputatu romanu bravu de ai nostri, carele de mai multe ori au documentatu independintia in convingerile sale politice fatia cu diplomatii nostri de aci, si ce sa vedi? o consternare, si in urm'a ei repasîre dela telegrafare, adeca si-au perdutu gustulu de intrigare, câci in epistola s'au dîsu curatu si limpede: ca Archiereii si toti deputatii si regalistii romani suntu uniti si solidari intr'aceea: cá in dieta sa apere caus'a natiunala. Déca me intrebi Dle Redactoru! ca ce au vrutu acesti diplomati din Brasiovu? atunci eata deslusirea. Ei au vrutu, precum documentéza conceptulu depesiei loru telegrafice, cá baratii romani sa nu intre in dieta; sa faca protestu si sa mérga acasa; cu unu cuventu: ca poporulu nostru sa nu aléga, séu déca aru fi alesu poporulu unde-va, deputatulu sa si depuna mandatulu.“ Vedi Domnulu meu! cuprinsulu acelui mînunatu oraclu din Brasiovu! Au datu insa bunulu Domnedieu, de precum in tiér'a intréga, asiá si la Brasiovu putîni partisani are acelu oraclu. Sciu de siguru, ca oraculistii acesti'a brasioveni au scrisu mai nainte cu cate-va septemâni la Naseudu, cá sa nu aléga, si sa nu mérga la dieta, dar li s'au respunsu n e g a t i v u, precum se vede acum in insasi fapta, câci si bravulu Capitanu supremu Bohatielu, si doi bravi romani Muresianu si Florianu suntu la dieta, si apera caus'a natiunala cu frunte deschisa, — ear diplomatii nostri tînu invetiaturi in casina, prin care se silescu a rectificá diplomati'a loru cea minunata, si cu unele frase neghióbe, precum este si acea alusiune din Gazet'a Transilvaniei, unde se dîce: ca unu românu are de cugetu sa defende caus'a natiunala in dieta, cu astfelu de voce sonora incâtu sa se auda si in catacombele Romei; pentru ca Românulu acel'a au scrisu la Brasiovu: ca la dieta va apará caus'a drépta a natiunei astfelu, cá sa lu auda Europ'a intréga.

Aradu. Diuarele vieneze au depesie telegrafice de aci despre decursulu alegeriloru la dieta. Fiinduca au interesu deosebitu pentru noi le impartasîmu pâna vomu aflá pe alta cale, dupa cum le aflâmu acolo.

In Kisjenö e alesu cu aclamatiuni: Br. Simonyi; in Szt. Ann'a: Varg'a; Ungurii si Nemtii s'au abtînutu dela votare; in Vilagos: Antoniu Mocioni; in Radn'a: Dessanu Popoviciu; in Pecic'a: Secretariulu de curte Ioanescu; toti Nemtii si cei mai multi Unguri s'au abtînutu dela votare; in Butinu: Sigismundu Popoviciu. In tóte cercurile de alegere s'a datu din partea Unguriloru proteste.

Banatu in 16 Novembre 1865. Impresiunea imbucuratóre, ce au suprinsu pre poporulu Românu din Protopopiatulu Hassiasiului, cu ocasiunea mergerei Ilustritatei Sele Domnului Episcopu alu Aradului Procopiu Ivacicoviciu la Caransebesiu; — me punu in pusetiune prea placuta, a descrie publicului nostru si grandiós'a intempinare ce s'au fâcutu Ilustr. Sele din partea preotîmei si poporului din tractulu susu amintitu si anume dela comun'a Siustr'a pâna la Lugosiu precum urméza:

Prea Onoratulu Domnu Protopresbiteru alu Hasiasiului Constantinu Gruiciu repede intielegandu de venirea bunului Archipastoriu, de-si erá fórte morbosu, totusi prin o epistola privata in 27 Octobre a. c. pre la 11 óre diminéti'a insciintià pre prea O. D. vicariu Protopresbiterescu Georgiu Petrovicíu din Budintiu, ca in numele prea on. DSele sa faca cunoscutu preotiloru si antistiloru comunali, din comunele Budintiu, Ictaru, Topolovetiu si Siustr'a de venirea Ilustr. Sele si sa iese intru intempinare; — si D. Vicariu in numele D. Protopresbiteru, sa fia in fruntea poporului la marginea Protopresbiteratului, adeca in comun'a Siustr'a. Aci dara asceptandu la cas'a comunala D. Vicariu, preotulu din locu, Invatietoriulu cu prunci si multime de poporu, eata ca pe la cinci óre sér'a, in 27 Oct. a. c. au si sositu Ilustr. Sea fiindu totudeodata intempinatu cu „sa traiésca“, si pogorendu-se din careta lu intempinà D. Vicariu cu o cuventare scurta cam in tipulu urmatoriu:

Ilustrisime si inaltu prea Sântîte Domnule Episcópe, Domnule nóue prea gratióse! Protopresbiteratulu Hasiasiului, avendu astadi aceea rara onóre, de a primí in sinulu seu, prim'a óra pre Archiereulu si Episcopulu seu, vine prin mine Namesniculu protopopescu si cu fratii preoti la marginea Protepresbiteratului seu, a-Ti rostí cu totu respectulu cuventulu de „bine ai venitu“ poftindu-Ti din adênculu inimei, cá Ddieu sa Te tina ani multi si fericiti, pâna la cele mai adenci betrânetie, cá sa poti conlucrá pentru inflorirea si buna starea maicei nóstre biserici gr. or. si a toturoru fiiloru sufletesci incredintiati Archipastoriei Vóstre. — Lânga care dîcu sa traiesci Ilustrisime!“

Urmandu dupa acést'a intreitu „sa traiésca“, si desiertandu-se câte-va puscaturi de trésculi rosti Ilustr. Sea o cuventare corespundiatóre multiamindu poporului pentru aratat'a amóre câtra Archipastoriulu loru. Dupa acést'a suindu-se Ilustr. Sea in careta, invità lânga sine alaturea, pre prea O. D. Vicariu, mergendu petrecutu de calâreti, pâna la comun'a Topolovetiu; — unde asceptau ambii preoti imbracati in ornatele bisericesci, Invatietoriulu cu pruncii si multime din poporu, cari cu toti esclamau, — „sa traiésca Mari'a Sea“ Deci pogorendu-se Ilnstr. Sea cu insotitulu din careta, tînù o cuventare scurta si petrundiatóre. Apoi pre lânga resunetulu de „sa traiésca“ si desiertarea trésculiloru, petrecutu de calâreti se indepartá pâna la hotarulu Ictarului si Budintiului unde preoti din ambe comunele imbracati in ornatele bisericesci, Invatietori cu scolarii, si standardele bisericesci cu multime din poporu, steteau in ordine in drumulu mare, cu focuri si pâna la 30 de facle, asceptandu venirea mirelui bisericescu, carele dupa 7 óre sér'a sosindu si pogorendu-se din careta, fù intempinatu de D. Vicariu cu o cuventare prin carea au aretatu bucuri'a acestoru dóue comunitâti, pentru primirea I-iului Episcopu Românu alu banatieniloru. Asiá strigandu poporulu „sa traiésca“ si cantandu „intru multi ani“, rosti si Ilustr. Sea o cuventare, mangaindu si indulcindu anim'a fie-cârui auditoriu; si in fine promitindu-le, ca pentru insufletîrea loru ce au aretat'o, asceptandu pâna la atât'a tempu de nópte spre bucuri'a loru, dar si spre multiamirea Ilustr. Sele, la re'ntórcerea dela Caransebesiu va cercetá tóte bisericile acestoru comunitâti; si asiá totu de D. Vicariu insotitu intreprinse caletori'a pâna la Belintiu petrecutu fiindu de 16 calâreti din Budintiu si Ictaru, carî erau imbracati in vesminte s e r b a t o r e s c i, totdeodata cantau cantârî natiunale „Descéptate Romane“„ Hai sa dâmu mâna cu mâna“ si colind'a „Imperatulu nostru celu bunu.“ Iara 4 catâreti din caus'a noptii erau renduiti a merge pre lânga careta. Si asiá petrecura pre Ilustr. Sea, pâna in curtea prea On. Protopresbiteru. — Mai departe de-si me temu ca voiu vatemá modesti'a prea On. D. protopresbiteru, totusi nu potu retacea, bravur'a prea Onoratu DSele ce au reportat'o la acést'a festivitate; câci de-si erá fórte morbosu totusi semtiemintele de bucuria ce le-au avutu pentru cercetarea Ilustr. Sele l'au fâcutu a-si reculege poterile, arangendu din poporulu belintianu din drumulu mare pâna in curte, dóue sîruri de ómeni, cari toti aveau câte o lumina aprinsa in mâna, fiindu in fruntea loru On. D. Prot. cu Dnii preoti locali, intempinandu pre Ilusr. Sea cu aclamâri de bucuria si desiertâri de trésculi. In fine asiediendu-se Ilustr. Sea in cuartirulu destinatu pentru buna primire, calâretii cu preotii impreuna pasîndu la sarutarea mânei, primira binecuventare dela Ilustr Sea, si apoi cu cuventulu de nópte buna se departara fiesce care la ale sele.

Mâne dî diminétia adeca Joi in 28 Oct. a. c. inainte de a intreprinde Ilustr. Sea caletori'a câtra Caransebesiu, insotitu de D. Prot. au cercetatu Biseric'a Belintiului, fiindu acolo bine primitu de preoti imbracati in vesminte bisericesci, de Invatietoriulu Hatiegu cu scolarii sei si mai multi din locuitori mici si mari. Unulu dintre scolari spuse o oratia Ilustr. Sele, si dupa acést'a intrandu in biserica s'au tînutu de preoti servitiulu Utreniei, rostindu apoi Ilustr. Sea o cuventare in biserica s'au re'ntorsu la cas'a D. Protopresbiteru; de unde apoi cu calâreti si mai multe persóne onorabile cu trasure din Belintiu au intreprinsu caletori'a respectiva, aflandu inca la hotarulu Belintiului pre preotulu din Gruinu in cea mai frumósa ordine cu calâreti si mai multi adunati, cari s e impreunara cu belintienii si petrecura pre Ilustr. Sea pâna la Lugosiu la biseric'a gr. or. fiindu ací bine primitu cu o cuventare rostita de pré On. D. Protop. alu Lugosiului; rostindu dupa acésta si Il. Sea o cuventare in biserica, mersera cu toti la cas'a D. Prot. unde apoi au remasu Ilustr. Sea si peste nópte.

In 3 Noemvre a. c. re'ntornandu Ilustr. Sea din Caransebesiu au fostu pe séra in Belintiu la pré On. D. Prot. de unde diminéti'a in 4 Noemvre continuandu caletori'a câtra Timisiór'a, se despârtí solenelu de pré On. D. Prot. insotîtu in careta earasi de D. Vicariu Georgiu Petroviciu, si continuandu caletori'a dupa promisiunea mai susu mentiunata au cercetatu bisericile, din Chiseteu, Budintiu, Ictaru, Topolovetiu si Siustr'a, fiindu in tóte comunitâtîle cu cea mai mare festivitate primitu si adeca sub sunetulu campaneloru cá vestea venirei Archiereului, preotii imbracati, Invatietorii cu scolarii, cu standardele bisericesci, dintre care n'au lipsitu si natiunale. Ilustr. Sea inca in fia-care beserica au tînutu câte o cuventare, care nici candu nu se va sterge din anim'a ori-cârui auditoriu. — Si asiá pre lânga cantâri natiunale si de „sa traiasca“ Ilustr. Sea fu petrecutu de calâreti si mai multi preoti din comuna in comuna pâna in Orasieiulu Recasiu, de unde primindu ací toti preotii si petrecatorii binecuventare dela Ilustr. Sea, re'ntornara câtra casa cu inimile pline de bucuria, laudandu si binecuventandu pre Domnedieu, pentru festivitatea dîlei solene si pentru indelung'a viatia si sanetate a Ilustr. Sele D. Episcopu alu nostru P r o c o p i u I v a c i c o v i c i u! D. B.

Principatele române unite.

Respunsulu celu memorabilu alu principelui Alessandru Ioann I. câtra marele Viziru nu au lipsitu a fi discutatu in diuaristic'a Europei. Principele se mira mai antâiu de ministrulu celu d'antâiu alu Turciloru cum de au indrasnitu elu a i scrie in tonulu in care iau scrisu si prelânga formalitâtîle care le observéza in acea scrisóre. Marele veziru lu provóca sa si dea socotél'a de cele intemplate in Augustu la Bucuresci; insa densulu (principele) scie, ca Turci'a de o parte n'are sa se amestece in afacerile interne ale Romaniei, de alta parte prin evenimintele de atunci nu s'a compromisu ordinea tocm'a cum nu s'a compromisu in Bavari'a si Spani'a prin asemenea escese. Pórt'a are de a multiamí regimului romanescu, ca au sciutu sa sugrume miscarea indata. Pentruca déca aru fi remasu, cá pórt'a sa restabilésca ordinea cu invoirea marilor puteri, s'aru fi pututu nasce conflicte a câroru urmâri nu s'aru fi pututu prevedé. Ori ce disordine care amenintia liniscea, ori ce periclu care amenintia teritoriulu Romaniei este unu periclu, o amenintiare si pentru Turci'a. Principele Romaniei nu va suferí nici odata cá sa fia domnitu de condem-

nabil'a slabiciune, de a asteptá cá pórt'a sa vina si sa ia mesuri pentru oblirea atâroru conflicte. Ori sî candu la intemplâri de acestea se va portá dupa cum s'a purtatu si acum, luandu tóta responsabilitatea asuprasi, fia acést'a câtu de grea.

In fine si esprima parerea de reu pentru neintielegerea ce vede ca esto intre sine si marele veziru turcescu.

„W. Ztg." comentéza acestu actu pentru a cârui concepere s'a cerutu 70 de dile cu urmatórele :

Odata dice ca are de scopu de a infricá pre Turci'a, aretandu-i ce periculi se potu nasce pentru dens'a, din asemenea conflicte; de alta parte insa, ca principele vrea sa arete inimiciloru sei, cum de tare se simte densulu in pusetiunea sea pre lânga tóte neindestulirile manifestate de câtra pórta cu regimulu lui.

„Korunk" fóia magiara dice ca respunsulu acest'a e departe de a respinge pretensiunea portiei, dupacum se erá sciritu mai inainte cu atât'a sgomotu, ci afla ca este unu respunsu redigeatu in unu modu fórte stemperatu, ba inca preaumilitu.

Prospectu politicu.

Cestiunile interne ne distragu cu totulu dela cele din afara. Mai vine apoi impregiurarea, ca politic'a din afara se parea de unu tempu incóce, ca e adormita. Unu telegramu de mare insemnatate, intielegemu pre celu despre bolnavirea cea grea a regelui Belgiului, au tresaritu incâtu-va si pre politicii cei mai de a dóu'a mâna si le-au atrasu atentiunea asupr'a evenementeloru ce potu se aduca mórtea regelui Belgiului, carea se póte presupune ca va urmá câtu de curendu.

Belgiulu esista cá tiéra de sine, cá regatu autonomu numai de 35 de ani, cu celu dintâiu rege. Pusetiunea geografica in apropierea Franciei, putînatatea mileloru pâtrate si a populatiunei si mai departe populatiunea cea injumatâtita dupa natiunalitâti si impartîta in partide, indreptatiescu precaritatea esistintiei micului regatu dupa mórtea intieleptului seu rege.

In Franci'a s'a vorbitu sî se vorbesce de margini naturali. Ocasiunea se oferesce acum si constelatinnea politica póte ca inlesnesce pasulu câtra o dorintia vechia a poporului francessu.

Cei mai de aprópe cari sa strige veto acestei politice francese aru fi Nemtii. Acesti'a insa impartîti in state merunte nu suntu in stare. Austri'a are astadi de ispravitu cestiuni mari interne, abstragendu dela engagiamentulu ce-lu are la médianópte si la média dî a Europei.

Angli'a de alta parte e aliat'a Franciei si ran'a ce au erumptu nu de multu in sinulu ei, intielegemu conjuratiunile descoperite in Iri'a, i demanda deocamdata moderatiune in actiunile politice. Prussi'a nu póte face neghiobi'a, cá sa se strice togm'a acum cu Franci'a, candu póte sperá dela dens'a sa o ajute in cestiunea anesarei Schleswig Holsteinului. Si in fine Russi'a nu are nici unu interesu de a combate o politica pre carea ea singura o urméza cu multa asprime in Poloni'a.

Cu tóte acestea dînariele ne asigura ca Napoleonu III. la nimic'a nu cugeta mai putînu decâtu la o astfeliu de acuisitiune. Franci'a are lipsa de pace, de a-si chivernisí finantiele ; ea cauta dar cá cestiunile esterne cu care e dejà ocupata sa le termine. Lângo acestea sa mai adauge reducerea armatei, despre carea se vorbesce fórte multu, dar carea póte sa resulte dupa cum dîcea mai deunedîle o foia umoristica unu plus de 140 mii de feciori.

In Itali'a decurgu desbaterile parlamentari. Cuventarea de tronu la deschiderea sessiunei respira pace.

Italienii au devenitu ómeni practici cugetandu seriosu la consolidarea loru interna.

Parasirea Romei din partea trupeloru francese s'a inceputu de multu. Statulu papei va trebuí de aci incolo sa fia aperatu de trupele sale proprii si de aceea se aduna recruti castigati cu prestigie destulu de bune in bani, atâtu pentru ei câtu si pentru familiele loru, déca suntu serace.

Grecii, cá totdeun'a trebuie sa faca Europei cunoscutu prin escesele loru, ca esistu si ei. Ministeriele se schimba mai preste nópte, incâtu au ajunsu a fi de proverbiu. Unele foi mergu asiá departe incâtu mai ca st'au sa numere dîlele lui Georgios I. pe tronulu Greciei; iara altele aducu recunóscerea Italiei in spe, decâtra Bavari'a in combinatiunea, ca césta din urma sa fia spriginita in pretensiunile ei de dreptu asupr'a tronului grecescu, déca cumva Georgios aru fi silitu a face ce au facutu Oto I.

Din Americ'a cate sciri atatea si pareri despre starea lucruriloru de acolo. Dupa unele imperati'a Mesiculuí infloresce si prinde putere din dî in dî, dupa altele iara acusi va fi stérsa de pe fati'a pamentului si restatorita republic'a.

Publicarea

Sumeloru incurse la fondulu Asoc. tranne dela siedinti'a Comitetului Asoc., din 14 Novembre a. c. pâna la siedinti'a din 5 Decemvre 1865.

1) prin D. Capelanu castrense in Leopole si Col. Asoc. tranne Ioanne Dumbrav'a, s'a tramisu la fondulu Asoc. tranne 17 fl. v. a. sî anume: a) tax'a de m. ord. pentru DSea pre an. 1864/5 5 fl, b) dela D. c. r. Capitanu in 37-lea reg. Ioseph Alessandru Russovatz tax'a de m. ord. pre an 1865 si pentru diploma 6 fl. c) dela D. parochu din Leopole I. Ieromonachulu Chrisante Renieri, tax'a de m. ord. pe an. 1865 si pentru diploma cu totulu 6 fl. Sum'a 17 fl. v. a.

2) D. Eliseiu Juniu Armatu arendatoriu in Pitesti tramite la fondulu Asoc. tranne apromisulu anuale pe 1864/5 in suma de 5 # in natura.

3) prin D. Prot. si Col. alu Asoc. in Brasiovu Ioane Petricu s'a tramisu la cas'a Asoc. cá taxe de m. ord. pe an. 1864/5 pentru D. Ioann Francu negotiatoriu in Kézdi-Vásárhely 5 f.

Deadreptulu la cass'a Assoc. a intratu dela siedinti'a trecuta a Comitetului pâna la siedinti'a din 5 Dec. a. c. a) dela D. Protosinghelu Nic. Pope'a pentru 1 esempl. din actele ad. gen. IV 30 xr., b) dela D. Capitanu Const. Stezariu pentru 1 esempl. din actele ad. gen. IV 30 xr. Sum'a 60 xr. v. a.

Dela Secretariatulu Assoc. tranne române.

Sabiiu in 5 Dec. 1865.

54—2 **EDICTU.**

Ioann Vladu din Amnasiu Scaunulu Sabiiului in Transsilvani'a, carele mai bine de patru ani au parasitu pre soci'a s'a Ann'a Ilie Dobrota totu din Amnasiu si au trecutu in Romani'a, se indetoréza prin acést'a, cá in terminu de unu anu, cu atât'a mai vertosu sa se infatisieze inaintea subscrisului foru matrimoniale, cu câtu la din potriva processulu matrimoniale asupra-i pornitu, se va otari si fâra de elu in intielesulu prescriseloru SS. Canóne bisericesci. — Sabiiu in 4 Novembre 1865.

Forulu matrimoniale gr. res. alu Tractului protopopescu alu Sabiiului I.

Ioann Hanni'a, Protopopu.

Nr. 63—3 EDICTU

Ann'a lui Michailu Bogdanu din Vulcanu care de 2 ani au parasitu cu necredintia pre legiuitulu seu barbatu Vasilie Carstea din Codle'a in districtulu Brasiovului, se citéza prin acést'a, in terminu de unu anu dela datulu de fatia a se presentá cu atâtu mai sicuru, inaintea subscrisului Scaunu Protopopescu, cu câtu ca pomenitulu ei barbatu a pornitu procesu divortîalu asupra-i, carele apoi dupa espirarea terminului de susu se va decide sî in absenti'a densei.

Dela Scaunulu Protopopescu gr. or. alu Branului.

Zernesci in 2 Octomvre 1865.

Ioann Metianu
Protopopu.

Nr. 52—3 CITATIUNE EDICTALA.

Ann'a Magurénu din Dieci, Comitatulu Aradului in Ungari'a, care acum de siepte ani, cu necredintia au parasitu pe legiuitulu seu barbatu Eliseiu Cotioiu docente in comun'a Ciurulés'a, comitatulu Albei de josu in Transsilvani'a; prin acést'a se provóca, ca dela dat'a de josu in terminu de trei luni de dile, sa se infatisieze negresitu inaintea forului subscrisu, câci la din contra procesulu divorciale asupra-i pornitu, se va decide si fâra de ea, in intielesulu SS. Canóne ale Bisericei nóstre gr. orientale.

Dela Sc. protopopescu gr. or. alu Zlatnei de josu.

Abrudu in 16 Oct. 1865.

Ioanne Gallu,
Adm. protop. gr. or.

Insciintiare.

Subscrisulu, care s'au bucuratu in restempu de 17 ani cá arendatorele Hotelului la „Curtea Mediasiului" de a fi onoratu din partea on.publicu cu concurinti'a sea, are onóre a face onoratului publicu cunoscutu, ca cu inceputulu lunei lui Iuliu a. c. si-a arangiatu Hotelulu seu, in cas'a sea propria in strad'a macelariloru (Fleischergasse) Nr. 18. sub firm'a „Hotelu Bucuresci", in care prelânga unu servitiu promptu se afla cele mai bune sî eftine beuturi sî mancâri, sî care ogtdeodata e prevediutu cu mai multe odâi bine mobilate, cu irajduri bune pentru cai sî siopuri pentru trasuri.— Sabiiu tn 30 Oct. 1865.

Savu Lobontiu,
proprietariulu „Hotelului Bucuresci."

Redactoru respundiatoriu **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de dona ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 95. ANULU XIII.

Sabiiu, in 2/14 Decembre 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Maiestatea Sea Imperatulu au sositu alaltaieri in Bud'a-Pest'a, unde fu primitu cu unu entusiasmu estraordinariu.— Sér'a au fostu iluminatiune grandiósa.

Escelenti'a Sea Inaltu Preasantîtulu Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Br. de Siagun'a au sositu eri dupa amédi intre 2 si 3 óre in cea mai deplina sanetate.

Românii de aici atâtu partea preotiésca câtu si cea mirenésca, nu intardiara a intempiná pre Escelenti'a Sea la sosire, sub conducerea Ilustritatei Sele Dlui Consil. de finantie Petru Manu, carele rosti cu acésta ocasiune scurtu dar petrundiatoriu cuventulu de bineventare. La care respunse Esc. Sea in modu fórte mangaitoriu, accentuandu cu deosebire brav'a si solidarea purtare aceloru Regalisti si Deputati români, cari s'au purtatu cu curagiu si virtute rara la dieta, adaugendu ca e de firma credintia, ca tóte neintielegerile ce se parea ca esistu intre inteligentii români au disparutu cá fumulu si ei, adeca inteligentii romani, suntu unu trupu si unu sufletu in caus'a natiunala.

Adres'a Regalistiloru si Deputatiloru români dela diet'a din 1865.

Sacratissima Cesareo - Regia si Apostolica Majestate!

Prea indurate Dómne!

Natiunea romana din Transilvani'a, de-si de seculi cea mai apasata, a fostu totdeun'a credinciósa aparatória a Tronului, a Patriei si a intereseloru monarchiei. Abiá a trecutu unu deceniu si jumetate de candu s'a delaturatu si in tiér'a acést'a apasatoriulu jugu alu feudalismului si de candu se parù a se ivi si pentru ea diorile unei libertâti constitutiunale.

Insa cu bucuri'a de a se vedé radicata la dignitatea de natiune politica de multu meritata, si de a intrá si ea cá atare in sistem'a politico-natiunale de statu a Transilvaniei, totu odata se apropiá cá unu torente celu mai mare periculu, care sub forme constitutiunali i amenintiá stingerea vietici natiunale. —

Acelu periculu devenì amenintiatoriu chiaru si pentru esistinti'a Monarchiei si a Tronului Maiestatei Vóstre.

In acele grele tempuri natiunea romana a fostu resoluta si constanta intru aperarea Tronului Maiestatei Vóstre si a esistintiei sale natiunale.

Déca dupa restituirea pâcei publice dorintiele si asceptârile ei temeinice de a se vedé in usuarea drepturiloru constitutiunali nu s'au implinitu, s'a consolatu celu putînu in cunoscintia curata cu aceea, cumca dens'a nu a causatu acea asprime impusa de giurstâri si aplicata preste totu intru guvernarea Monarchiei intregi. —

Cu câtu a fostu mai tiermurita libertatea si vieti'a natiunala sub acei ani ai regimului absolutisticu, cu atât'a a fostu bucuri'a mai generala, candu a fostu natiunea romana fericita a salutá diplom'a din 20 Octombre 1860, pe carea Maiestatea Vóstra v'ati induratu a o emite si a o dechiará de lege fundamentala de statu nerevocavera.

De odata cu emiterea acelei diplome v'ati induratu Maiestatea Vóstra prégratiosu a recunósce necesitatea introducerei unoru schimbâri afundu taiatóre in constitutiunea Transilvaniei, ordinandu prin prea inaltele bilete de mâna din 20 Oct. si 21 Decembre 1860 tînerea unei consultâri cu barbati din diferitele natiunalitâti si confessiuni ale tierei, pentru asternerea proiecteloru ei in privinti'a statorirei si organisârei representantiei tierei. Cu parintiésc'a Maiestatei Vóstre ingrigire prin biletulu de mâna din 21 Decembre 1860 totu odata v'ati induratu a statorí principiulu, cá compunerea dietei transilvane astfelu sa se intemple, incâtu aceea intru asemenea mesura sa multiamésca pretensiunile natiuniloru si confessiuniloru mai nainte indreptatite, precum si dorintiele si asceptârile natiunalitâtiloru si ale confessiuniloru mai nainte neindreptâtite.

In urm'a pareriloru respicate in acésta conferintia, si lipsindu o basa drépta si corespundiatória intereseloru tuturoru locuitoriloru patriei, s'a emisu pentru diet'a convocata la Sabiiu prin inaltulu rescriptu din 21 Aprile 1863 unu nou regulamentu de alegere.—

Natiunea româna a salutatu cu adeverata bucuria dîu'a deschiderei dietei dîu'a de 1 Iuliu 1863, cá un'a di, care in analele patriei nóstre a facutu epoca si a prinsu radacini afunde in animele locuitoriloru tierei si in specia in animele totuturoru fiiloru natiunei romane, câci acestei diete ia fostu reservata onórea de a primí cu consensulu prégratiosu alu Maiestatei Vóstre ces. reg. Apostolice pe natiunea româna in sistem'a de statu politico-natiunale a marelui principatu alu Transilvaniei, cá egalu indreptatîta cu natiunea magiara, secuia si sasa.—

Préinaltulu rescriptu salutatoriu din 15 Iuniu 1863 indreptatu câtra diet'a Transilvaniei a datu totu odata o garantia tare, cumca o compunere a representantiei tierei dupa principiele evului de midilocu pe bas'a institutiuniloru vechi numai e cu putintia. —

Prin préinaltulu rescriptu regescu din 1 Septembre a. c. s'a conchiamatu diet'a presenta in trasurile ei generali pe bas'a art. XI. din anulu 1791, prin urmare pe bas'a unei institutiuni, carea fiindu intemeiata pe sistem'a politico-natiunala numai de trei natiuni, nu recunósce pe natiunea romana de factoru politicu alu tierei. —

Maiestate!

Patrunsi de cele mai aduncì simtieminte de reverintia si supunere omagiale câtra préinalt'a vointia a Maiestatei Vóstre, s'au infaciosiatu si préumiliti subscrisii in acésta dieta. Ne tînemu insa de cea mai strensa datorintia de supusi credinciosi ai Maiestatei Vóstre de a ne esprime préumilit'a nóstra convingere, cumca diet'a acést'a in compusetiunea sea presenta nu e capace si competenta de a aduce concluse cu potere de dreptu, de órece nu póte dá espressiune pe deplinu dorintieloru celei mai mari si mai numeróse pârti a impopulatiunei tierei, prin urmare nu póte deslegá momentós'a cestiune privitóre la uniunea Transilvaniei cu Ungari'a, câci compunerea ei nu corespunde nici principiului de egal'a indreptâtîre politico-natiunale garantatu prin art. I. de lege din anulu 1863, nici principiului de egalitatea de drepturi individuale; celui d'antâiu nu, pentruca e basata pe art. XI. din 1791, care pe natiunea româna ca atare o ignoréza cu totulu, recunoscendu acestu articulu numai pe status et ordines trium nationum, nationis nempe hungaricae, siculicae et saxonicae; celui alu doilea nu, câci pre candu nobilii 'si esercitéza dreptulu de alegere in tóta tiér'a fâra nici o tiermurire, dela locuitorii nenobili se cere unu censu de 8 fl. v. a. dare dirépta si fâra adause, pentru usuarea acelui dreptu. —

Acésta dispusetiune, cu privire la impregiurarea, cumca starea esceptionale a nobilimei s'a desfiintiatu inca in 1848, cu privire la impregiurarea, cumca principiulu egalei indreptâtiri de 18 ani incóce a avutu valóre pâna astadi in tóta monarchi'a austriaca, e mai asupritóre pentru toti cetâtienii si tieranii ardeleni de câtu censulu introdusu in celelalte provincie austriace, care e cu multu mai micu de-si starea loru materiale e mai favoritóre decâtu in Transilvani'a.

Afara de acést'a dupa articululu XI. an. 1791 nu suntu indreptâtiti la alegere si alegibilitate Profesórii, Advocatii, Doctorii, Invetiatorii, cari se tînu de clas'a honoratiori-

loru poporului sî cari in cuantatea acest'a in tóte celelalte provincii ale monarchiei se bucura de acelu dreptu.

Pecandu dara comune numeróse sî dieci de mii de fii a Patriei, cetâtienii sî tieranii, cari nu se tînu de clas'a nobililoru, cari insa platescu 7 fl. 99 xr. sî respective computandu-se tax'a capului sî feliuritele adause preste 16 fl. dare dirépta, suntu eschisi dela dreptulu de alegere sî alegiveritate; pecandu Preotii, Capelanii, Doctorii, Profesorii, Advocatii sî cu unu cuventu clas'a honoratioriloru asemenea este eschisa dela fólosirea acelui'a-si dreptu, toti nobilii maicreni fâra privire la censu sî fâra deosebire, déca se tînu séu nu de clas'a honoratioriloru, esercéza per capita dreptulu de alegere sî alegiveritate. —

Numai de aici a pututu urmá acea disproportiune mare in compunerea dietei, in care elementulu magiaro-secuiu constatoriu abiá din 600 mii locuitori este representatu in ea prin deputati, pe candu Românii preste unu milionu la numeru, cari afara de negotiulu sî industri'a cu care se ocupa, afara de inteligenti'a care o au, posedu laolalta luati celu putînu atât'a pamentu cá sî acel'a, abía putura reesî cu 13 deputati sî déca se afla in mijloculu nostru sî regalisti de natiunalitatea româna, acést'a nu in acea lege din 1791, ci numai in actulu de gratia a Maiestatei Vóstre c. r. apostolice manifestatu preagratiosu in prea inaltulu Rescriptu din 1 Septemvre 1865 sî are isvorulu seu.

Fatia insa cu acestu numeru de regalisti, cari sî altmintrea nu vinu a se privi de tramisii sî alesii poporului, se afla din partea ceealalta 153 regalisti, cari cu totii cu preaputîne esceptiuni se tînu de clas'a nobililoru.

Pentru aceea nu ne putemu retiné anu dá acelei convingeri espresiune sincera, cumca unei diete compuse pe o astfelu de basa dupa preaumilit'a nóstra parere i lipsesce puterea morala neaperatu de lipsa de a asecurá decisiuniloru sele viétia duratóre .

Momentuositatea obiectului pusu la desbatere prin preainaltulu rescriptu din 1 Sept. 1865, care atinge asiá de aprópe independinti'a patriei, pretinde compunerea unei representantie , despre carea sa se póta presupune cu anima liniscita, ca ea e eflussulu increderei publice a tierei intregi , sî intru adeveru e apta de a representá dorinti'a tierei.

De aicea urméza, ca o revisiune a uniunei conchisa de diet'a presenta aru sustiné opiniunea publica, cumca precum in anulu 1848 s'a adusu articululu despre uniunea Transilvaniei cu Ungari'a fâra concursulu sî invoirea natiunei române, asiá sî astadi revisiunea lui s'aru privi de urmata fâra participarea natiunei române , care cá atare nu este chiamata sî representata in diet'a presenta.

Fatia cu astfelu de giurstâri, sî voindu a remané credinciosi convingeriloru nostre, ce este un'a din cele mai morali datorintie a membriloru dietali câtra Tronu sî patria, precum sî câtra sine, insusi nu ne putemu lasá in pertractare asupr'a momentosului obiectu aflatoriu la ordinea dîlei in diet'a presenta, fâra periclitarea intereseloru patriei in genere sî in specia a pururea credinciósei natiuni romane a cârei'a fii suntemu, ci ne vedemu siliti de indemnulu celei mai curate convingeri a ne intórce câtra Maiestatea Vóstra c. r. apostolica in incredere fiiésca sî cea mai omagiala supunere cu acea preaumilita propunere, cá sa Ve indurati preagratiosu Maiestatea Vóstra a relegá cestiunea privitória la uniunea Transilvaniei cu Ungari'a la o dieta ardeléna conchiamata pe o basa corespundiatória de o potriva atâtu diferiteloru interese ale tierei, catu sî a dreptului publicu ardelénu restituitu prin préinalt'a diploma imperatésca din 20 Octombre 1860, amplificatu sî recunoscutu din nou prin articululu I de lege din anulu 1863.

In fine cutediamu cu cea mai adenca reverintia a trage atentiunea parintésca a Maiestatei Vóstre c. r. apostolice asupr'a articulului de lege privitoriu la o lege electorala sî substernuta spre preainalt'a sanctiunare cu préumilit'a representatiune a dietei ardelene, convocate in anulu 1863 in liber'a regia cetate Sabiiu, care articulu de lege stabilitu de diet'a amintita, este— luandu afara vre-o câte-va modificâri neesentiali— in tóte consonu cu proiectulu respectivu de lege, împartasîtu acelei diete de regimulu Maiestatei Vósre in tipu de propusetiune regia.

Indurandu-Ve Maiestatea Vóstra a sanctiuná preagratiosu acelu articulu de lege , s'aru castigá prin aceea dupa preaumilit'a nóstra parere o basa legala, constitutiunala, corespundiatóre atâtu diferiteloru interese ale patriei, câtu sî principiului egalitâtiei de drepturi pentru tóte natiunalitâtîle sî locuitorii ei fâra privire la nascere si confessiune depusu prégratiosu de Maiestatea Vóstra c. r. apostolica in préinalt'a diploma imperatésca din 20 Octombre 1860.

Al Maiestatei Vóstre c. r. Apostolice

cei mai credinciosi supusi sî servi

Alessandru St. Siulutiu m. p.

AEppulu sî Metropolitulu Albei Iuliei sî Regalistu.

Andreiu Baronu de Siagun'a m. p.

AEppu sî Metropolitu alu Româniloru de rel. gr. or. din Ungari'a sî Transilvani'a sî Regalistu.

Ioann Cavaleru de Alduleanu m. p.

Vicepresiedinte a Tablei regesci sî Regalistu.

Alessandru Lazaru m. p.

Consiliariu gubernialu,

Ladislau Vasiliu Buteanu m. p.

Consiliariu gubernialu.

Ilia Macelariu m. p.

Consiliaru gubernialu.

Alessandru Bohatielu m. p.

Capitanu supr. alu distr. Naseudu sî Regalistu.

Ioann Cavaleru de Puscariu m. p.

Capitanu supr. alu distr. Fagarasiu sî Regalistu.

Demetriu Mog'a m. p.

Asess. la Tabl'a reg. transilvana sî Regalistu.

AntoniuStoic'a de A. Venitzem. p.

Asess. la Tabl'a reg. transilvana sî Regalistu.

Georgiu Romanu m. p.

Asess. Tablei r. tranne sî Regalistu.

Mateiu Popu de Gridu m. p.

Asess. de Tabl'a reg. jud. sî Regalistu.

Nicolau Gaetanu m. p.

Asess. la Tabl'a reg. jud. sî Regalistu.

Dr. Pavelu Vasiciu m. p.

Cons. de scóle sî Regalistu.

Dr. Ioann Majorum. p.

Oons. de scóle sî Regalistu.

Servianu Popoviciu m. p.

Secret. r. gub. sî Regalistu.

Nicolau Barbu m. p.

Secret. gubern. sî Regalistu.

Samuelu Porutiu m. p.

Secret. gubern. sî Regalistu.

Ladislau Vajd'a m. p.

Secret. gub. Regalistu sî dep. alu Comitatului Doboca.

Ioanne Antonelli m. p.

Vicariu foraneu eppescu gr. cat. alu Fagarasiului sî deputatu.

Ioann Metianu m. p.

Prot. sî deputatulu Fagarasiului.

Ioann Florianu m. p.

deputatu din distr. Naseudului.

Dr. Ioann Ratiu m. p.

Deputatu din scaunulu Mercurei.

Ioann Balomiri m. p.

Senat. mag. sî deputatu din scaunulu Orestiei.

Ioann Balas m. p.

Deputatu opid. Hatiegu.

Ioann Tulbasiu m. p.

c. r. Concepistu finant. sî deputatu alu scaunului Orestîei

Dr. Lazaru Petco m. p.

Deputatu din Comitatulu Hunedórei.

Ioachimu Muresianu m. p.

Deputatu din distr. Naseudului.

Serbarea dîlei onomastice a Escel. Sele Inaltu Preasantitului Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a.

Sabiiiu 30 Noemvre. Se vede ca tempurile nóue aducu sî idei nóue sî ce placutu este candu ideile cele nóue suntu salutarie, suntu radicatóre de spiritu! Premitemu aceste cuvinte dreptu de o slabutia espressiune a simtieminteloru nóstre escitate prin ceea ce vremu sa descriemu.

Este dejá de unu sîru frumusielu de ani cunoscutu ca pentru Românii greco-orientali si acestei tieri dîu'a de astadi e o dî festiva, câci este onomastic'a Escel. Sele Prea Sântîtului P. Archiepiscopu si Mitropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a.

Asemenea se intempla si adî; sî cá sa fimu câtu se póte de credinciosi in referarea despre festivitate, trebuie sa incepemu din pre sér'a acestei dîle. Eri sér'a adeca se seversî sub pontificarea pr. On. P. Protosinc. Nicolae Popea asistatu de corpulu profesoralu Rugaciunea de sera cu litia in biseric'a din cetate. Dupa aceea la preanimerit'a dispusetiune a on. Directiuni seminariale, amesuratu programei, prin carea fura invitati din partea junimei nóstre pedagogico clericale, toti membrii (sî membrele) comunei biserisesci sî alti onoratiori de ací,—la 7 óre sera se iluminà edificiulu seminarialu intru unu modu splendidu. In catulude mijlocu lumin'a numele ANDREIU si in celu deasupr'a afara de luminile cele multe se vedea in mijlocu unu transparentu cu insigniile Inaltu Preasântît lui Archipastoriu. Totu la acésta óra au concursu toti invitatii, de tóte pârtîle, unu numeru frumosu de Domni, Dómne si Domnisióre sî s'a adunatu in sal'a cea mare de câtra strada. Indata dupa acést'a au intonatu chorulu imnulu„Eata dîu'a cea dorita“; iara dupa acést'a Clericulu din anulu alu III-lea Ioann Grecu au rostitu o

cuventare corespundiatóre festivitâtiei, pre carea rostitoriulu o au propusu spre placerea auditoriului intregu. Cuprinsulu cuventârei nu e fâra de interesu, câci ea da o reprivire, de si fugitiva, dar adeverata despre starea bisertcei nóstre pâna la venirea Preabunului Archipastoriu de acum sî apoi schitieza pre scurtu dar precisu cele ce au fâcutu acestu Parinte bisericescu pâna acum, in fine uréza dîle indelungate Acestui Inaltu binefacatoriu alu bisericei sî natiunei sele, cá sa póta inca lucrá spre folosulu acestor'a. Ne aru paré bine candu ne-aru concede spatiulu sî candu aru binevoí st. oratoru, cá sa putemu comunicá acea pentru noi destulu de interesanta cuventare. Finindu-se acést'a cuventare aclamatiunile de „sa traiésca„ aduse Archipastoriului préiubitu, nu mai voiau sa inceteze.

Dupa acést'a au intonatu chorulu Imnulu poporalu apoi „Nu te teme turma mica sî in fine cantarea cea pompósa „Pre stapânulu Archiepiscopulu etc.“ cu carea se finì deocamdata serbarea pentru presér'a onomasticei. Poporu multu de tóte natiunalitâtîle se adunase inaintea edificiului seminarialu parte spre a privî iluminatiunea, parte spre a audî cantarile esecutate de choru, carele sî de astadata sub conducerea Dlui Cuntianu se purtà cu bravura.

Astadi la 8 óre diminéti'a se incepù servitiulu Ddieescu cu rogatiunea de diminétia sî liturgía solemna la care iarasi pontificà prea On. P. Protosincelu Nicolae Popea, sub carea s'a fâcutu rugaciunea din genunchi pentru Escelenti'a Sea Preabunulu Archipastoriu. In decursulu liturgíei au esecutatu chorulu cantarea „Pre stapânulu etc.“ sî in fine imnulu „Eata dîu'a cea dorita.“

Din aceste putîne schitie cugetâmu ca vomu fi justificati déca dîcemu ca tempurile nóue aducu idei nóue, pentruca déca s'a sî mai serbatu sî de alte ori acésta dî atâtu de memorabila pentru noi, totusi nu in tipulu acest'a, care insa amu dorí cá sî pe venitoriu sa se repetiésca la multi sî ear la multi ani, totu mai maretiu sî mai corespundiatoriu maretieloru fapte a acelui'a in a cârui onóre se face festivitatea!

Dela diet'a transilvana.

Clusiu 25 Novembre. Viu a continuá raportulu meu despre dieta. Luni in 22 Novembre s'au continuatu desbaterile. Inainte de tóte s'a cetitu protocolulu siedintiei a IV. in trei limbi, sî s'a verificatu. Apoi s'a deschisu desbaterile.

Oratorulu d'antâiu au fostu Ioann Gállu Regalistu, carele intr'o cuventare lunga au sprijinitu motiunea lui Zeicu; s'au nevoitu a refrange pârerile Românîloru sî Sasiloru liberali, pe carii insa nu iau potutu clatiná in parerile loru politice.

Alu doilea oratoru au fostu Baronulu Kemény Domocosiu Regalistu sî Consiliariu gubernialu, carele inca s'au alaturatu la motiunea lui Zeicu; au laudatu pe auditori pentru portarea loru pacinica, sî pe poporulu ardelénu indeobsce, afirmandu, ca fâra deosebire de religiune sî natiunalitate traiescu in fratia sî dragoste.

Alu treilea oratoru au fostu contele Telechi Domocosiu, carele aru vrea sa scia, ca ce cautele si-au pusu natiunea sasésca la an. 1852, candu regimulu absolutisticu o au lipsitu de Universitate, sî de drepturile municipale, de care se bucurà sub scutulu constitutiunei unguresci in decurgere de mai multe sute de ani, sî candu la an. 1863 au cedatu regimului dreptulu de alegerea judecatoriloru. Apoi au afirmatu, ca Sasii numai dupace s'au restituitu constitutiunea ungurésca, au capetatu Universitatea loru.

Archieppulu Siulutiu au fostu alu patrulea oratoru, carele cu convingeri morali sî adeveratu archiieresci au descrisu int'o cuventére mai lunga causele, pentru care Românii nu potu simpatisá cu uniunea Ardélului cu Ungari'a; au adusu inainte inegririle sî defaimârile scornite asupr'a aceloru Archiierei romani, cari pe calea petitiuniloru se nevoiá a castigá pe sém'a natiunei romane acele drepturi, de care se bucurá sî celelalte natiuni, sî acést'a au ilustrat'o fórte frumosu cu esilarea Eppului Clainu, sî cu mórtea lui intemplata in esilu la Rom'a; cu amenintiarile din partea regimului, câci Eppii romani Bobbu sî Adamoviciu au cutezatu sa dea dietei din an. 1791 petitiune pentru egal'a indreptatîre a natiunei romane cu celelalte trei natiuni regnicolare. Au adusu inainte sî petitiunea adunârei natiunale din an. 1848 dela Blasiu, ce s'au asternutu dietei din 1848 prin o deputatiune, insa diet'a n'au invrednicit'o de nici o atentiune. De unde apoi au trasu sî acea consecintia naturale, ca nici legile uniunei din an. 1848. nu amintescu nimicu despre drepturile natiunei române, ci indeobste numai despre drepturi individuali ale locuitoriloru tierei; sî asiá natiunea româna remâne credinciósa concluseloru, care si au facutu siesi in adunarea natiunala din Blasiu. Escelenti'a Sea sprijiní motiunea Metropolitului Siagun'a cá uniculu modu spre multiamirea natiunei române in pusetiunea sea de statu. Cuventarea acést'a o asiu recomandá On. Redactiuni a Telegrafului Românu, cá la tóta intemplareasa o publice in colónele sale spre sciinti'a publicului românu.

Alu cincilea oratoru au fostu Maager deputatulu Mediasiului, carele intr'o cuventare lunga si bine motivata sprijiní motiunea lui Rannicher intr'acolo: ca voiesce revisiunea articulului de lege despre uniune, cá aceea sa se faca aci la dieta acésta.

Alu siéselea oratoru au fostu Michailu Miko din scaunulu Ciculi, sî celu alu siéptelea sî din urma au fostu Simonu Elecu deputatulu Clusiului. Acesti amendoi au sprijinitu pe Zeicu, sî se nevoiá a aretá legalitatea uniunei; se opinteá u refrange sî parerile aduse in mijlocu din partea contraria româna sî sasésca.

Fiindu tempulu inaintatu aprópe de trei óre dupa amédi, presiedintele au enunciatu intrerumperea desbateriloru, sî continuarea loru pe mâne la 10 óre diminéti'a.

Siedinti'a a V. au fostu Marti in 23 Novembre, in carea autenticandu-se protocolulu siedintiei de eri, s'au continuatu desbaterile:

prin Contele Bethlen Gavriilu regalistu sî Consiliariu gubernialu, carele au indreptatu cuventarea in contr'a celoru aduse de Escelenti'a Sea D. Archieppu Siulutiu, sî de deputatii sasi. Rannicher si Gull. Cu deosebire au intonatu aceea, ca elu nu recunósce puterea obligatória pentru dieta a concluseloru adunârei natiunale din Blasiu dela 1848, la care se provóca Escelenti'a Sea AEppulu Siulutiu, câci are a mâna actele oficióse, din care se vede, ca gubernulu au iertatu tînerea unui congresu sub presidiulu Archiiereiloru cu Protopopi, si cu câti-va barbati de inteligintia, dar nu sî cu multimea din poporu, sî altele;

Székely Gergelu dep. din Iliefalva, carele si-au indreptatucuventarea sea. in contr'a lui Rannicher.

Doja Elecu dep. din Osiorheliu intr'o cuventare lunga, culinare in tóta privintí'a, sî de totu reunimerita, au molestatu celu putînu dóue óre urechile mele, sî in care s'au dusu asiá departe incâtu au afirmatu, ca generalulu Bemu ocupandu Ardealulu l'au incorporatu Ungariei a dóu'a óra, si ca uniunea acést'a nu se póte privî de desfacuta prin aceea, ca apoi armat'a austriaca si cea rusésca au ocupatu tiér'a. Aci eramu curiosu a vedé, ca Presidiulu dietei admoni-va pe oratoru la ordinea dîlei; sî m'amu miratu candu amu vediutu, ca oratoriulu au scapatu fâra admonitiune. Apoi au venitu oratoriulu sî la motiunea Metropolitului Siagun'a, si motivà nepartinirea ei din partea sea cu aceea, ca elu cunósce dóue legi cardinali, un'a, in urm'a cârei'a persón'a regelui este santa, si corón'a tierei inca este santa; a dóu'a, in urm'a cârei'a constitutiunea este santa; prin urmare densulu aru vatemá aceste santienii precum si juramentulu seu despre uniunea celoru trei natiuni, candu aru sprijiní motiunea Metropolitului Siagun'a. Au mai adusu si alte multe lucruri verdi si uscate care se voru potea vedé din cuventarea lui, ce va esi in protocolulu stenograficu, pe care inca o recomandu atentiunei Redactiunei Telegrafului Romanu, cá celu putînu unele pasage de acolo sa impartasiésca cetitoriloru sei. Se intielege de sine, ca pasagiulu acel'a din cuventarea acést'a, unde se dîce: ca DSea nu póte partiní motiunea Mitropolitului Siagun'a, cá sa nu vateme santieniele amintite, au facutu sange reu. De aceea s'au rugatu Escelenti'a Sea Metropolitulu Siagun'a sî Ilustitatea Sea Alduleanu, Vicepresiedintele tablei regesci, de cuventu. Sî astfelu oratorulu alu patrulea au fostu

Metropolitulu Siagun'a, carele in putîne cuvinte s'a esprimatu intr'acolo: ca densulu nu vede in motiunea sea nici o vatemare a santieniei persónei Maiestatei Sele a Regelui, nici a santieniei corónei, nici a constitutiunei tierei; ca elu in privinti'a santieniei corónei tierei merge inca sî mai departe, de cum au mersu inaintecuventatoriulu, sî adeca merge pâna la originea santeniei corónei terei, sî pâna la originea ei, unde afla aceea, ca cei d'antâiu Unguri sî Secui au invetiatu sa cunósca invetiatur'a mantuitóre a crestinismului dela predecesorii sei Archiepiscopi, sî dela preotii acestor'a; ca sî celu d'antâiu Domnitoriu de natiunalitate ungurésca au invetiatu sa cunósca legea crestina dela predecesorii sei Archiepiscopi, sî in urm'a invetiaturiloru loru s'au dusu la Constantinopole, sî acolo s'au botezatu. Dîce mai departe, ca nu va sa numésca cu numele pe acei Domnitori de natiunalitate ungurésca, cari s'au botezatu la Constantinopole de crestini, ci amintesce numai atâtea, ca din botezarea Domnitoriloru ardeleni de natiunalitate ungurésca s'au nascutu nisce referintie amicabili intre curtea ardeléna sî cea bisantina; de aceea Michailu Duca Imperatulu bisantinu au daruitu lui Giula celui tineru in semnu de amicitia o coróna, sî alte insignii de Domnitoriu; sî dupace Stefanu I Regele Ungariei si-au subjugatu Ardealulu, au dusu cu sine sî corón'a sî celelalte insig-

nii ale Domnitoriului ardelénu. Sî acést'a este corón'a aceea santa a Ungariei de astadi. Au mai amintitu Metropolitulu Siagun'a, ca elu nu va sa dîca nimicu despre aceea, ca e credinciosu Regelui, corónei sî constitutiunei patriei, câci pentru crimea de infidelitate suntu oficiolale judecatoresci, sî tabl'a regésca judece ele; insa densulu nu se teme pâna atunci de judecatorii, panacandu este omu de omenia.

Ací Doja Elecu s'au rugatu de Presiedintele de cuventu, câcî vede, ca Escelenti'a Sea Mitrop. Siagun'a nu l'au intielesu bine, sî au rectificatu cele dîse de mai susu cu aceea: ca elu pentru sine au dîsu, dar nu pentru Esc. Sea, ca nu póte sprijini motiunea Metropolitului Siagun'a, cá sa nu comita crimea de infidelitate. Insa unii dintre deputatii romani, cari inca intielegu bine limb'a magiara cá sî Dlu deputatu Doja, au cerutu cuventu, cá sa respunda Dlui Doja, pentru ca s'au simtitu vatemati prin acele cuvinte ale Domniei sale, câci din ele urméza, cá sî cum Metropolitulu Siagun'a sî partisanii lui aru fi cutezatu sa pecatuiésca in contr'a santieniei persónei Regelui, a corónei sî a constitutiunei prin aceptarea motiunei Metropolitului Siagun'a; insa cuventulu cerutu nu l'au capetatu; ci rendulu inscrisiloru oratori fiindu pe dlu Balomiri deputatu romanu din Orestía, Presiedintele au datu cuventulu Dlui Balomiri, carele fiindu alu siéselea oratoru, au adusu inainte pretensiunile drepte si loiale ale natiunei romane, sî au sprijinitu motiunea Metropolitului Siagun'a. Apoi

Baronulu Ludovicu Iojic'a au fostu alu sieptelea oratoru carele pre scurtu au facutu propunere pentru incheiarea desbateriloru, insa fatia cu maioritatea n'au isbutitu. Sî asiá

Turilosifu dep. din Trei scaune au peroratu alu optulea intr'o cuventare placuta in privinti'a cuprinsului sî tonului ei, ceea ce cá unui deputatu tineru si dupa ani i face onóre. Elu s'au alaturatu lânga motiunea lui Zeicu.

Dupa incheiarea acestui cuventu, Presiedintele dechiara siedinti'a de astadi de inchisa, câci tempulu erá inaintatu peste 2 óre dupa amédi, sî invita pe membrii dietali pe mâne la 10 óre diminéti'a spre continuarea obiectului dîlei.

Siedinti'a VI. dietala din 24 Novembre. S'au cetitu protocolulu siedintiei de eri in trei limbi, sî s'au aprobatu, sî apoi s'au continuatu desbaterile asupr'a obiectului dîlei, precum urméza: celu d'antâiu oratoru au fostu Contele Ioan Bethlen Regalistu carele intr'o cuventare scurta au propusu incheiarea desbateriloru, câci dupa parerea sea s'au ventilatu obiectulu dîlei dindestulu din tóte pârtîle.

La acést'a provóca Presidiulu pe cei inscrisi la cuventu, ca vréu sa abdîca, séu ba? la care dintre Unguri sî Secui preste trei dieci s'au dechiaratu, ca vréu sa se lase de cuventare; din contra au respunsu cu „nu“ mai multi Români sî Sasi, sî asiá au capetatu

Demetriu Mog'a Regalistu cuventulu, carele au ţinutu cu maiestria retorica sî au aparatu cu ghibacia laudavera pusatiunea natiunei române sî a membriloru romani dietali, ce au ocupatu ei la acésta adunare a tierei; de aceea se sî alatura la motiunea Metropolitului Siagun'a. Cá nu cumv'a sa gresiescu cu espusatiunea cea scurta a acestei cuventâri, câci ea are sa faca epocha in analele natiunei nóstre române, me retînu de mai departe descriere a cuprinsuluin ei, sî tragu atentiunea Redactiunei Tel. Rom. asupr'a acestei cuventâri, cá la tempulu seu sa o publice in colónele sale.

Acum au urmatu Aless. Bohatielu Capitanu supremu alu distr. Nasendului, carele inca au sprijinitu motiunea Mitropolitului Siagun'a intr'o cuventare lunga sî préfrumósa, prin care au demustratu, ca sî Românii au militatu pentru patria cá sî Ungurii, Secuii sî Sasii, sî de acolo n'au dusu alta resplata acasa, afara de cruci de arama; sî ca Românii au corespunsu datoriei loru de patrioti buni, documentéza miile de familii nobile romane. Au demustratu cu date faptice, ca legea uniunei din 1848 n'are recerut'a vigóre morale sî acést'a astfeliu o au ilustratu oratorulu, incâtu Ungurii strigau: „asiá este“. Tragu atentiunea Dtale sî la cuventarea acést'a, cá sa o primesci in fói'a Dtale cá unu documentu de apararea meriteloru natiunei nóstre pe care fiiulu acest'a credinciosu alu natiunei le au desfasiuratu in diet'a tierei cu desteritate sî cutezare eroica.

Dupa Dlu Bohatielu au venitu la rendu Conradu dep. sasescu din Cohalmu carele s'au descoperitu pentru uniune cu sustînerea privilegieloru sasesci.

Apoi au urmatu Binder deputatu sasescu din Sabiiu, carele au vorbitu incontr'a uniunei neconditiunate.

Asijderea sî Gull dep. dela Sighisiór'a asemenea s'au descoperitu cá sî Binder.

Nu altmintrea s'au descoperitu sî Schneider deputatu sasescu alu scaunului Sabiiului.

Apoi au venitu rendulu la Gaitanu Regalistu de natiunalitatea nóstra, carele intr'o cuventare lunga sî binenimerita au sprijinitu motiunea Metropolitului Siagun'a, demustrandu, ca Românii suntu prescurtati in drepturile loru natiunali sî fatia cu legea despre uniunea Ardélului cu Ungari'a. Recomandu atentiunei redactiunei Telegrafului Românu sî acésta cuventare spre a o primí in colónele sale, cá sa vada natiunea nóstra, cum bravii ei barbati o apara in diet'a tierei.

Apoi urmà Contele Calnochi Denesiu, vorbindu in favórea lui Zeicu.

Dar apoi vení Rannicher deputatulu Sabiiului, sî din legile ardelene au demustratu defectele articulului I de legea despre uniune, dovedindu totdeodata, ca DSea au studiatu legile Ardealului mai bine, decâtu alti multi. Bînc aru fi, candu sî cuventarea acést'a clasica s'aru primí in foile Dtale.— Dupa elu a urmatu

Binder dep. sasu din Sas-sebesiu sprijinindu pe Rannicher prin o cuventare lunga sî bineprecugetata in interesulu sasescu.

Mai departe au cuventatu prescurtu Hossu deputatu romanu din Comitatulu Clusiului, si-au procetitu propunerea sea in privinti'a aceloru puncte, care dupa parerea sea voru face pe natiunea româna multiamita cu uniunea, sî au predat'o presidiului dietalu spre a se alaturá lânga votulu maioritâtii.

In fine au mai cuventatu Zeicu deputatulu din Comitatulu Clusiului, aratându prescurtu motivele motiunei sale.

Acum presidiulu dietalu dîcendu, ca nu mai suntu oratori pentru vorbire, incheià consultârile, si recapituléza efectele consultâriloru, ce au decursu cinci dîle, si dîce: ca s'au potutu observá: cumca in decursulu desbateriloru s'au fâcutu trei propusetiuni, si adeca cea dintâiu prin Zeicu Carolu intr'acolo: cá prin o prea umilita adresa sa se róge Maiestatea, a desface acésta dieta, si a chiamá Ardélulu la diet'a Ungariei, si acolo sà se faca revisiunea articulului despre uniune; adaugendu presidiulu mai departe, ca Boemches deputatulu Brasiovului cu amicii sei de principiu partinindu propunerea lui Zeicu, dorescu, cá prelânga votulu acestui sa se alâture si dorinti'a loru pentru asigurarea viitóre a drepturiloru natiunei sasesci; — ca a dóu'a propunere este din partea Escelentiei Sele Dlui Mitropolitu Baronu de Siagun'a intr'acolo sunatóre: cá prin o adresa preaumilita sa se róge Maiestatea Sea a sanctioná preagratiosu legea electorale propusa din partea dietei anului 186¾ si a conchiamá alta dieta pe bas'a acestei legi spre revederea articulului I. de lege despre uniune;— ca a trei'a propunere au fâcutu Dlu Ranicher deputatu, cá diet'a acést'a sa iee in pertractarea cuviinciósa revisiunea acelui articulu de lege.

Astfeliu reasumandu Presidiulu aceste propuneri pune la votisare motiunea Mitropolitului Siagun'a, pe care o au sprijinitu, 28 regalisti si deputati români prin urmare au remasu in minoritate. — Apoi s'au pusu la votisare motiunea lui Rannicher, carea fiindu sprijinita camu de 30 de deputati Sasi, inca au remasu in minoritate; in fine au venitu subt votisare motiunea lui Zeicu, carea au fostu sprijinita de toti Ungurii si Secuii Regalisti si deputati, de 8—10 Sasi si de doi Români: Ladai Comitele supremu alu Albei superiori, si de Hossu deputatulu Comitatului Clusiului. Domsi'a regalistu românu au absentatu..

Dupa aceste votisâri au enunciatu Presiedintele: ca motiunea lui Zeicu au capatatu absolut'a pluralitate de voturi, dar celelalte dóua au remasu in minoritate, sî ca asiá dara conclusulu dietei va cuprinde in sine votulu maioritâtii. Dupa acést'a Mitropolitulu Sfagun'a au incunoscintiatu pe Presidiu, ca densulu cu amicii sei de principiu va compune adres'a adusa inainte in motiunea din partesi câtra Maiestate, si la tempulu seu o va presentá Presidiului cu rugarea, ca in consonantia cu legile patriei Presidiulu sa binevoiésca a alatur'a adres'a aceea cá a minoritâtii lânga cea a maioritâtii, si a o asterne la Maiestate. Totu astfeliu au rugatu si Ranicher pe Presidiu, insinuandu adresa câtra tronu.

Astfeliu fiindu trei óre dupa prândiu, s'au sevarsîtu siedinti'a acést'a a VI., si Presidiulu au disolvatu adunarea cu aceea, ca o va conchiemá earasi, candu voturile partideloru voru fi gat'a.

Sâmbata in 27 Nov. au fostu siedinti'a a VII. dietale, unde s'au verificatu protocolulu Siedintiei a VI. si Proto-notariulu s'au insarcinatu cu compunerea adresei maioritâtii câtra Maiestate, care va infatisia otârirea dietei. Siedinti'a a VIII va fi, candu Proto-notariulu va insciinti'a pe Presidiu, ca conceptulu adresei de maioritate este gat'a.

Nr. 28—6

De Limbriku Kordelatu- (Verme solitario, Bandwurm)
Vindecă fără durere și pericolŭ în 2 ore Dr. Bloch în Viena, Praterstrasse No. 42. — Deslușiri se dau prin scrisori francate. — Medicamente ku modulŭ întrebuințarii se trimite ku poștă.

Redactoru respundiatoriu **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineo'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 96. ANULU XIII.

Sabiiu, in 5/17 Decembre 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Serbarea dilei onomastice a Escel. Sele Inaltu Preasantîtului Archiepiscopu si Mitropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a.

Brasiovu 30 Noem.

Delicta maiorum immeritus lues,
Romane, donec templa refeceris,
Aedesque labentes deorum et
Foeda nigro simulacra fumo.
Dis te minorem quod geris, imperas;
Hinc omne principium, huc refer exitum;
Di multa neglecti dederunt
Hesperiae mala luctuosae. Hor. Lib. III. Od. 6. *)

Mi concede, Domnule Redactoru, ca nu vede bine, carele nu vede: ca nereligiositatea, nepietatea sî lips'a totale de respectu câtra autoritatea, ce s'aru cadé a le insuflá virtutea, cea barbatésca, este nota caracteristica, ce insemnéza, seclulu nostru, — acestu seclu de materialismu, ce n'are nimic'a sântu, ci se inchina numai la Mamon'a.

Care omu, care românu deci, ce mai crede in venitoriulu natiunei sele, in perfectibilitatea genului omenescu dupre idealulu perfectiunei Ddieu, nu se va simtí impinsu spre a lucrá din puteri preste tóte mediele pusatiunei sele: cá sa impedece acestu veninu corozivu si destructoru, ce róde la baierile moralitâtii publice, cine e invatietoriulu, carele sa nu-si cunósca missiunea spre a deprinde pe junime— speranti'a mai buna a natiunei — la simtieminte mai crestine, mai culte, cá sa nu se póta mai apoi dîce:

Damnosa quid non imminuit dies?
Aetas parentum peior avis tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem vitiosiorem. **) Hor. Lib. III od. 6.

Acestea premise, corpulu profesoralu alu scóleloru române gr. or. din Brasiovu sî a luatu de norma din capulu locului ca:

Temerea de Ddieu trebuie sa fia
A. sî O. principium et finis
alu activitâtiei sale.

Fâra sa uite ca dupa Ddieu virtutea cea tare sî nefrânta merita in barbatii ce o au, onórea cea mai mare acum si in veci.

Iara cá atare doctrina sa nu fia numai vorba séca si cá cuventulu sa se faca trupu, s'au instituitu dóue serbatori scolastice de pietate câtra barbatii demni. In 17 Sept. adeca in dîu'a ds S. Sofia se serbéza memori'a séu promanea fundatoriloru scóleloru nóstre cu parastasu assistatu de corpulu profesoralu Gimnasialu si Normalu, de On. Efori etc. In 30 Noemvre in dîu'a de S. Andreiu se serbéza Onomastic'a Pré S. Archiereu sî Metropolitu Andreiu.

Prin urmare, estu anu cá si in trecutu, la 30 Noemvre pe la 9 óre de diminétia Corpulu profesoralu dela gimnasiu sî norma, Onorati, membri ai Eforiei, insociti de studentii gimnasisti si normalisti, de fetiori sî fetitie cu stégurile in frunte plecara intr'unu sîru lungu dela edificiulu scólei pâna la Biseric'a S. Nicolau. Aci, iluminata de policandre, luminâri si candele, trei Preoti imbracati cu vestminte bisericesci de serbatóre slugira S. Liturgia intre cantâri armonióse. La capetulu Liturgiei se cetì de unu preotu celu mai betrânu din genunchi inaintea altariului rugaciunea de sanctate sî lungimea de dîle pentru Barbatulu despre care cu fala putemu marturisí fâra a ne teme ca ne vomu rusiná;

Iustum et tenacem propositi virum
Non civium ardor prava iubentium,
Non voltus instantis tyranni
Mente quatit solida: neque Auster
Dux inquieti turbidus Hadriae,
Nec fulminantis magna manus Iovis:
Si fractus illabatur orbis
Impavidum ferient ruinae (Hor. Lib. III. od. 3) ***)

Dupa esîtulu din Biserica a fostu primire de salutare la D. Administratoru protopopescu. Unde fù rugatu mai intâiu de Directorulu gimnasiale, apoi de D. pres. Efor. Datcu: cá sa aduca la cunoscinti'a Escelentiei Sele Pré Sântîtulu Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu, acésta solenitate, cá semnu si dovéda de pietate a fiiloru sufletesci din Brasiovu ai Escelentîei Sele.

*) Vei suferí pe nemeritate, mi Romane pecatele parintiloru, pâna candu nu vei reface templele si altarele dieiloru cadiute in ruine si iconele patate de negrulu fumu.
Déca te smeresci dieiloru, domnesci. Supunerea la ei sa-ti fia totu inceputulu, ¸aci sa referesci totu essitulu. Câci Dieii negrijiti multe rele dedera Italiei cei pline de gele.

**) Câtu nu ne a denervatu dîlele cele rele? Véculu parintiloru mai stricatu decâtu alu mosîloru ne-a fâcutu pe noi mai rei, cari apoi ¸vomu nasce o generatiune sî mai pecatósa.

Românii la diet'a din Clusiu.

Clusiu 10 Dec. (28 Nov.) 1865.

Natiunea româna adeseori au fostu devenitu intre impregiurâri grele politice, sî situatiunea ei fatia cu diet'a presenta din Clusiu se póte numerá cu totu dreptulu intre cele mai fatale dileme, ce iau venitu pe neasteptate. Insa candu pericululu e mai mare, atunci sî ajutoriulu mai aprópe. Elementele de viétia spre norocire posedu sî instinctulu sî puterea de a se conservá. Parol'a dibaciloru nostri carmaci: La lucru ficiori! de-sî aflara cam tardîu resunetulu seu, reculesera totusi inca la bunu tempu pe cei mai bravi veslari la curagiu, sî nai'a se trase câtra limanu.

Diet'a ardelena convocata pe 19 Nov. la Clusiu erá la usia. Barbatii români parte chiamati de increderea mai inalta, parte sî acei'a, cari, incontr'a nefericiteloru voci de retînere, se resolvira in sfersîtu a parasí terenulu pasivitâtii, sî a se intalni la Clusiu, inca in 14 sî 15 Novembre, se adunara in jurulu Archipastoriloru sei, sî dupa usulu consvetudinariu alu tierei se organisara in conferintia natiunala. Aci cu dorere se vediura absenti'a mai multor'a, cari bucurosu gerandu-se cá datatori de tonu, aveau fatia cu natiunea detorinti'a cea mai naturala de a se aflá la loculu luptei, sî intr'acesti'a cu deosebire acei'a cari bucinau mai tare pentru unu congresu natiunale. Eata congresulu natiunale! unde sunteti?

Celu d'antâiu conclusu alu conferintiei fusera asiá dare conchiamarea telegrafica a celoru absenti, cá fâra privire la intrebarea intrârei séu neintrârei in dieta sa vina la conferintia, sî sa ia parte la statuirea directiveloru pentru tînerea natiunala fatia cu diet'a.

Curendu sosira cei absenti afara de preaputîni. Acestor'a li placura a dá conferintiei respunsuri ocolitóre, ce nefiindu justificate nu multiamira conferinti'a de locu. Cu tóte acestea conferinti'a nu se conturbà in trebile sele, sî luara mai antâiu la desbatere cea mai momentósa intrebare a dîlei: Sa intrâmu in dieta, séu nu? Si déca intrâmu, co sa facemu acolo? La acést'a intrebare se ivira dóue pâreri opuse: Un'a din partea Esc. Sele Dlui Metropolitu Conte St. Siulutiu sprijinita cu totu deadinsulu de Dr. Ratiu, ca sa nu intrâmu, ci tînendu-ne de terenulu dietei din 1863/4 sa predâmu unu protestu colectivu sî sa ne departâmu fia-care pe a casa!

***) Pe barbatulu dreptu si tenace in propunere,
Nu-lu scóte din târi'a mintii: nici iutial'a,
Cetâtieniloru ce demanda rele, nici fati'a
Tiranului amenintiatoriu: Nici Austrulu,
Ducele turburatoriu alu Adriei neliniscite,
Nici mân'a mare a lui Joue fulgeratoriulu;
Lumea de aru cadé frânta
Pe elu, ruinele lu voru ajunge necutremuratu.

Alt'a a Escelentiei Sele Dlui Metropolitu Baronu de Siagun'a sprijinita din partea Dlui Cav. de Alduleanu s. a. cá sa intrâmu in dieta sî acolo sa aparâmu terenulu dietei din 1863/4.

In fine temeiurile intrârei invinsera, iara in scopu fiindu toti la un'a, la motiunea Escelentiei Sele Dlui Metropolitu Br. de Siagun'a se decisera a se compune o representatiune préumilita câtra Maiestatea Sea, in care sa aratâmu ca diet'a presenta, la carea natiunea româna cá atare nu e nice chiamata; nice representata, nu e capace de a representá tiér'a sî prin urmare nice competenta de a luá la desbatere revisiunea art. de lege despre uniunea Ardélului cu Ungari'a, sî de acea sa se róge préumilitu, cá spre acelu scopu sa convóce o dieta pe bas'a dreptului publicu alu Ardealului culminatu in art. de lege I din 1863/4 indigitandu-se totu de odata sî la legea electorala din 1863/4 ce e substernuta spre sanctiunare.

Asiá conferinti'a insarcinà pre Drulu Ratiu cu redactiunea iara pe Cav. Alduleanu cu revisiunea adresei. Insa intre acesti doi se escara diferintie mai cu séma in privinti'a petitului, pentruca celu d'antâiu sî aci se puse pe terenulu protestului, iara celalaltu pe terenulu unei propuneri dietali, care remanendu in minoritate sa se inainteze cá votu disentiente a membriloru dietali de natiunalitate româna. Nepotendu-se ei uní lucrulu se apelà la conferintia, sî acést'a denumí o comissiune de mai multi insi, cari apoi complanara disparitâtile tóte. Asiá adres'a se luà in conferinti'a plenara la desbatere speciala, se aproba unanimu sî se subscrisera de toti, afara de vre-o trei insi, dintre care unulu din vechime stetea pe terenulu legiloru din 1848, altulu e cunoscutu ca schimba mantéu'a dupa ventu, sî alu treilea, care are idei cu totulu solitarie. —

Déca o a nimerît'o conferinti'a cu acésta adresa ori nu, urmârile sî istori'a va judecá. Atât'a insa potemu constatá, ca intre membrii conferintiei nóstre domneá cea mai laudavera solidaritate sî buna intielegere, sî ca purtarea loru fatia cu celelalte natiunalitâti a insuflatu la acestea stima si respectu. Cu deosebire trebuie sî acum, cá Archipastoriloru nostri, cari au condusu trebile natiunali cu o armonia admirabila, sa le dâmu tributulu celei mai depline recunoscintie. Iara publicarea adresei va gravá numele braviloru luptatori in marmor'a istoriei natiunale.

Ce au urmatu apoi in dieta veti fi cetitu sî veti cetí inca din diferitele corespundintie, protocóle sî stenografie dietale. Atâtu mai potu adaugá ca toti membrii Români erau resoluti a cuventá sî aperá terenulu, déca nu urmá asiá pe neasceptate incheiarea desbateriloru prin resignare de vr'o 50 de insi. Dara credu, ca cuprinsulu adresei va supliní discusiunea pe deplinu.

Resultatulu lu lasâmu la préinalt'a vointia sî viitoriulu în mân'a provedintiei. „Ce a fostu cu putintia amu facutu, sî inca cu deplina resignatiune.“ Celu putînu acésta odina sufletésca o póte luá fia-care membru la reintórcerea sea acasa, sî nu va uitá nice de finalulu conclusu alu conferintiei loru, ca pe viitoriu sub nice o impregiurare sa nu mai lasâmu terenulu activitâtii. — (Unu martoru.)

Protocolulu

siedintiei Comitetului Associatîunei tranne române tînute in 5 Decembre c. n. a. c. sub presidiulu Ilustritatei Sele D. Consiliaru Petru Manu, fiindu de fatia DD. membrii Comitetului: Il. Sea D. Consiliariu Pavelu de Dunc'a, Rvrd. D. Protosinghelu Nic. Popea; D. Cassieru Gabr. Vayd'a, DD. prof. Zach. Boiu I. Popescu sî Nicolau Cristea, Secret.II, I. V. Rusu sî D. Cassieru alu Associatîunei Const. Stezaru.

§. 79. D. presiedinte presentéza conspectulu despre starea cassei Assoc. pre tempulu acestei siedintie lunarie; din acestu conspectu se vede, cumca cass'a Asoc.— dupa subtragerea erogateloru de pân'acum posiede sum'a de 23,119 fl. 46 xr.

Se ia spre sciintia.

§. 80. Secr.II. in urm'a unui conclusu alu Comitetului din siedinti'a trecuta, privitoriu la elocarea baniloru Asoc. aflatori disponibili, referéza cumca densulu a percursu cu deamenuntulu in trei renduri protocolulu siedintieloru Comitetului, si n'a aflatu altu conclusu relativu la elocarea capitaleloru Asoc. decâtu singuru numai conclusulu Comit. Asoc. din 2 Sept. 1862 §. 96. carele dispune, ca banii Asoc. sa se eloceze in obligatiuni ipotecarie apoi urbariale transilvane si de împrumutulu natiunale din 1854.

Conclusu. Dupa o desbatere mai lunga, Comitetulu Asoc. avendu in vedere nu numai inmultirea ci si mai vertosu asecurarea averei Asoc. pentru eventualitâti posibile, se afla indemnatu a decide: cá banii Asoc. aflatori disponibili sa se eloceze in obligatiuni de ale bancei ipotecarie.

§. 81. Secret. reportandu, ca dupace D. Cassieriu alu Asoc. avù bunatatea cu mare ostenéla si zelu a estrage din prot. cassei Asoc. incependu dela urdirea Asoc. pâna in presente, numele si sumele toturoru membriloru Asoc. dupa alfabetu cum si ofertele si colectele fâcute in favórea Asoc. dupace acelu estrasu séu consemnatiune s'a conscrisu si combinatu cu tóta scrupulositatea si cu protocolulu membriloru Asoc. portatu din partea Secr. asiá numai lipsesce alt'a, de câtu sa se puna sub tipariu, parte spre a face destulu conclusului adusu in ad. gen. tînuta la Abrudu in 29 Augustu a. c. p. XXIX parte spre a multiamí si dorinti'a si asceptarea publicului românu.

Cu tóte aceste, Secretariulu II. dorindu cá acést'a consemnare a totutoru membriloru, oferitoriloru Asoc. carea va representá icón'a cea mai fidela a zelului manifestatu din partea conatiunaliloru sei, fatia cu acestu asiediamentu natiunale, — sa se póta lâti pre câtu se póte mai tare, cá asiá fia-care membru sa vadia si sa se convinga despre implinirea parolei sele fatia cu Asoc.— propune cumca aru fi cu scopu, cá acést'a consemnatiune sa se tiparésca de osebi in esemplarie de ajunsu si apoi sa se impartiésca gratis pre la m. Asoc. prin DD. colectori resp.

Conclusu. Comitetulu Asoc. considerandu ca tiparinduse numele membriloru Asoc. de osebi s'aru inaintá cu efectu mai imbucuratoriu scopulu prosperârei Asoc. si resp. inmultîrea si creserea fondului acelei'a, se afla motivata propunerea Secr. II. a o radicá la valóre de conclusu alu seu.

§. 82. Cu ast'a ocasiune aducandu inainte D. Cassieriu alu Asoc., cumca unii Domni s'au obligatu in scrisu pre mai multi ani a plâtí unu contingentu anumitu in favórea fondului Asoc. face intrebarea, ca consemnatiunea membriloru tiparinda, óre insemnase-va si aceea ca cutari DD. a promisu pre totu anulu cutare suma? si n'a respuns'o?

Conclusu. Dupace cu ocasiunea desbaterei acestu obiectu se iví de o parte si opiniunea ca aceloru Domni sa li se tramita provocatiune ad personam — in urma se decise, ca tiparindu-se membrii Asoc., sî la atari domni in rubric'a observatiuniloru se potu face reflesiunile cuvenencióse pre bas'a acteloru resp. prin urmare nu mai e de lipsa, cá sa se provóce si personalmente, spre a nu inmultí cu modulu acest'a spesele portului postale, de órece nici provocatiunile tramise in an. Asoc. 1864/5 la membrii restanti, n'avura efectulu doritu, ci parte mare se pusera cum se dice ad acta, fâra de a se corespunde intentiunei si dorintiei Comitetului privitóre la sporirea fondului Asoc.

§. 83. Fiindu ca prin zelulu laudabiln a dómnei de Harsianu, cum si prin ofertulu de 4 # a Rvd. D. Canonicu din Gherl'a Stefanu Biltiu, se adunà o suma de 56 fl. v. a. menita pentru eternisarea memoriei laureatului poetu natiunalu, Andreiu Muresianu ca acei bani depusi la cass'a Asoc. despre cari s'a referitu si la trecut'a ad. gen., sa nu jaca capitalu mortu: Dlu Cas. alu Asoc. face propunerea, cá Comitetulu sa binevoiésca a decide elocarea acelei sumusióre spre a fructificá, câci si sume mai mici in ani mai multi, aducu fructe considerabile.

Decisiune. Comitetulu Asoc. primesce cu tóta caldur'a propunerea Dlui Casieriu si decide cá sum'a rotunda de 50 fl. v. a. sa se eloceze la banc'a ipotecaria, ear ceea ce intrece preste acést'a suma rotunda, sa se depuna deocamdata in cass'a de pastrare (Sparcassa.) din Sabiiu.

§. 84. Secr. II. presentéza in siedinti'a Comitetului, testimoniulu Juristului stipendiatu alu Asoc. Georgie Gerasimu Rusu despre coloquiulu, ce l'a sustînutu in 13 Nov. din istori'a dreptului germanu, cu resultatu fórte bunu.

Se ia spre sciintia.

§. 85. In urm'a Secr. raporteze despre sumele intrate la cass'a Asoc. dela siedinti'a din urma a Comitetului pâna la siedinti'a presenta, si anume;

a) prin D. Capelanu Castrense si Col. Asoc. Ioane Dumbrav'a s'a tramisu la fondulu Asoc. 17 fl. v. a. tax'a de m. ord. pentru DSea si pentru doi Domni membrii ord. noi anume: Ioseph Ales. Russovatz c. r. Capitanu in Leopole sî Ieromonachulu Chrisanft Renicri parochu in Leopole, cum si pentru 2 diplome. (vedi si publicarea Secr.)

b) D. Eliseiu Juniu Armatu proprietariu in Pitesti si a tramisu apromisulu anuale 5 # in natura.

c) prin D. Protop. si Col. Asoc. in Brasiovu Ioanu Petricu s'a tramesu la cass'a Asoc. 5 fl. v. a. cá taxa pentru unu D. m. ord. pre an. trecutu 1864/5 si anume, pentru D. Ioane Frâncu negutiatoriu in Kézdi-vásárlely. (vedi si publicarea Secr. in nr. 94 alu „Tel. Rom.“)

d) Deadreptulu la cass'a Asoc. a incursu pretiulu aloru 2 esepl. din actele ad. gen. IV. in suma 60 xr. v. a.

Cu aceste siedinti'a Comitetului se incheia pre la 7½ óre sér'a
Sabiiu in 5 Decembre 1865.
Petru Maniu — Ioann V. Rusu
Presiedinte Int. — Secret. II.

Sciri dela diet'a Ungariei.

Diet'a Ungariei s'a deschisu in 2. a l. c. Maiestatea Sea esprime in cuventulu de tronu dorinti'a de a inlatură pedecile impecârei, cari preste totu purcedu din diferitele puncte de manecare. Punctulu de plecare alu Maiestatei Sele e sanctiunea pragmatica, carea garantéza autonomi'a Ungariei sî legatur'a nedisolvibila a toturoru tieriloru din monarchia. Pomenindu despre diet'a transilvana, provóca pe diet'a ungurésca a supune unei precumpaniri temeinice articululu de uniune din 1848. In privinti'a Croatiei si esprima dorinti'a de a vedé ca ambe dietele se apropia de impacare asupr'a referintieloru de statu fatia cu Ungari'a. In lini'a cea d'antâiu e de a se pune mare pondu pe afacerile comune, a câroru modu de pertractare este basatu pe sanctiunea pragmatica; dar de óre ce acum referintiele suntu modificate sî de órece sî celelalte tieri au capetatu drepturi constitutiunale asiá sî modulu pertractârei au trebuitu sa se schimbe. Afacerile comune suntu cuprinse in diplom'a din 20 Octobre 1860. Comun'a loru pertractare este pretinsa de unitatea sî puterea imperiului. Form'a cum au de a fi tractate e desemnata in patent'a din Fauru, pe carea insa Imperatulu, dorindu o impacare intemeiata pe recunóscerea necesitâtiei din tóte pârtîle, o au sistatu. Diplom'a sî patent'a se propunu dietei spre esaminare sî primire, cu aceea, ca déca se voru vedé indemnati a face modificatiuni, acelea sa nu vateme nici decum conditiunile de viétia ale imperiului.

In legatura strensa cu acést'a sta o revisiune rigurósa a legiloru din 1848 a câroru valóre formala nu se contestéza, dar a câroru esecutare nu va puté urmá pâna atunci pâna candu nu voru fi desbracate de decisiunile cele stricacióse. Dupa delaturarea greutâtiloru acestor'a va urmá diplom'a inaugurala apoi incoronarea sî in fine inca alte propusetiuni de legi. Imperatulu chiama atentiuneia dietei asupr'a responsabilitatei celei grele a dietei fatia cu problemele ei de deslegatu sî-si esprima increderea ce o pune in membrii dietei sî speréza ca opulu inceputu cu ajutoriulu lui Ddieu va duce la unu sfersîtu fecundu. Diet'a se dechiara de deschisa.

Dupa cum aflâmu din telagramulu „H. Ztg.“ din care scótemu acestea cuventarea fú intrerupta de 26 ori de éljenuri dintre cari 4. au tienutu minute intregi.

Deputatii au tînutu siedintia la 1½ dupa amédi. Presiedintele dîce ca diet'a sa se apuce, plina de incredere si linisce de lucru, câci are de a contá pre fapte iara nu pre promissiuni; de acelea (fapte) suntu convocarea dietei dupa legile din 1848, conchiamarea Transilvaniei, provocarea Croatiei sa se alature la Ungari'a. Dupa aceea provóca pe membrii dietei sa urmeze inaintasiloru loru, carii in momente critice totudeun'a aflara calea cea adeverata.

Unanimu ne spunu gazetele ca in Pest'a e o multîme enorma de ómeni, cari au venitu din apropiare sî din departare se vada festivitâtîle constitutiunale, ce se intempla acum acolo. Despre ambasadorulu englezu se spune ca au venitu insusi la Pest'a; celu francesu au tramisu unu atasiatu de ai sei. Raportatori pentru dîuarie din Germani'a, Itali'a, Spani'a, Franci'a s. a. m. d. pâna chiaru sî din New York au venitu aci, cá sa póta cá martori oculari referí despre cele ce se intempla in Pest'a.

Alegerea II. Sele Dlui Andreiu Mocioni,
in cerculu Lugosiului, in Carasiu.

Românii din cerculu Lugosiului s'a sfatuitu sî in 1865 sa aléga pe Dlu Andreiu Mocioni de ablegatu la dieta, avendu bucuria ca acestu cercu sa i dee votulu de incredere, pentrucá prin acést'a, sa i aprobeze sî apretiuiésca principiele natiunale, sa i arete semnulu de profunda reverintia pentru meritele sale in caus'a româna natiunala.

Erá aprópe dîu'a alegerei, sî partid'a magiara inca nu pomeniá de candidatulu ei,— cu unu magiaru nu au indresnitu sa pasiésca in contr'a Dlui Mocioni, sciindu ca fiacarele sufletu românu va votisá pentru Dlu M., sî maioritatea absoluta a alegatoriloru, e româna.— Partid'a magiara a imbiatu pe unulu sî altulu dintre Români cá sa pasiésca de contra candidatu, crediendu ca in asiá modu alegerea Dlui Mocioni póte fi dubia.—

Pe cum scimu, cei imbiati— din stima câtra Dlu Mocioni sî din interesulu causei natiunale nu primira imbierea, sî atunci partid'a magiara cu câte-va dîle inainte de alegere prochiamá pe D. Fauru 1-iulu V.comite de candidatulu seu.— Nu scimu cu invoirea Dlui Fauru séu ba, dar partid'a magiara s'a opintitu din tóte puterile cá sa imparta pe Români,— sî cu numerulu mare alu voturiloru diregatoriloru comitatensi sî de finantie, neromani, sa reiese Dlu Fauru.—

Nu pricepemu legea electorata,— in anele comitate, diregatorii su titlu acest'a, nu capetara dreptu de votisare, dar in comitatulu nostru de astadata inca sî scrietorii; póte ca legea se póte asiá esplicá, ca déca in unele comitate suntu de lipsa voturi magiare, atunci sî diregatorii toti sa capete votu, — E bine ! !

In totu cerculu preste totu s'au inscrisu putîni Români,— o parte din ei se stersera la reclamatiunea presiedintelui de conscriere, nefacendu reclamatiune in contr'a nici unui neromânu, sî aceia, carii aveau sî altu titlu de inscriere nu fura verificati, póte pentruca nu primisera inainte votulu pentru Dlu vicecomite.

Joi in 30 Novembre a fostu dîu'a alegerei.—

Partid'a Mocioniana s'a adunatu lânga biseric'a gr. or. iara cea Fauriana la o casina. sî dupa 8 óre dim. se intalnira la pórt'a comitatului. Aci o comissiune a inceputu a verificá pe alegatori, sî numai unulu câte unulu a lasá in curtea comitatului. Acésta verificare avea iara scopurile sele. De-sî pacea nu s'a conturbatu din precautela s'a adusu ostasime calaria.— Prin acést'a, iara scopuri. —

Pe la amédi incependu-se alegerea, s'a inceputu sî lupta — mare.

Veti intrebá, ce lupta ? candu amendoi candidatii suntu români ! E adeveratu, — dar precum ne arata trecutulu, Dlu Mocioni representa ide'a natiunala, — trecutulu lui e strâlucitu pentru natiune, biserica literatura si tinerime; constantia si independinti'a lui ne garantéza si pe viitoriu, si pusetiunea lui ni da sperantia de a puté influintiá si interesulu causei române. — Peniru acést'a unu românu adeveratu a trebuitu sa precunósca ca cu alegerea Dlui M. castiga caus'a româna, — cu caderea lui, cade caus'a româna celu putînu in Carasiu, Timisiór'a si Torontalu. —

A fostu de fatia 816 de alegatori 517 votisara pentru Dlu Mocioni, 300. pentru Dlu Fauru. Din acesti'a numai neromâni din Lugosiu facu 176 de voturi.

Purtarea Româniloru din punctulu pâcii si natiunalù a fostu esemplara, — si afara de câti-va români din Lugosiu si pop'a Blazsován din Hodosiu cu o parte din ai sei, Românii in tóte comunele au fostu numai de partida natiunala.

Noi din multe privintie respectâmu si pe Dlu Fauru, dar fatia cu Dlu Mocioni avemu datorintia mare pentru Dlu M.—, Candu Dlu Fauru se va dechiará de unu candidatu al partidei natiunale române fatia cu unu neromânu si alti români, va fi sprijinitu cu mare zelu de români.—

Altucum Dlu Fauru fù alesu de ablegatulu cercului Oraviti'a sî cá Vicecomite avendu prospectu siguru de alegere, a fostu de prisosu cá si românu a candidá si in Lugosiu. — Partid'a natiunalu totusi a fostu la Dlu Fauru inainte de calatoria la dieta, si l'a rugatu pentru bun'a intielegere si conlucrare cu ablegatii români la dieta. — Dlu Fauru a repetitu ca e românu adeveratu, si a promisu aperarea intereseloru române. Noi sperâmu si credemu ca va binemeritá stim'a generala a Romaniloru. Pompeiu.

Boccea-Românа In Comitatulu Carasiu la 30/11 1865. Astadi s'a tînutu aici alegerea ablegatului dietalu, sî s'a inchieiatu actulu nóptea la 9—10 óre, pentruca votisarea alegatoriloru au duratu tóta dîu'a, nepotandu-se esoperá alegerea cu aclamatiune. — Nu potemu cá sa nu facemu cunoscutu resultatulu acestei alegeri sî pe scurtu a aduce la cunoscinti'a onoratului publicu cetitoriu pregatirile sî pompositatea eclatante cu care s'au festivitatu dîu'a solena a alegerei acesteí'a. — In presér'a alegerei adeca in 29 spre 30 l. c. ni se incurtelara vre-o 40 de ostasi din unu regimentu de ulani sub comand'a unui domnu Capitanu, cari mane-dî desu de diminétia pregâtiti sî inarmati au esîtu in câmpulu alegerei, acestei ostasimi s'a mai alaturatu inca 2 posturi de gendarmi, Comissariulu de securitate cu persecutorii sei, sî o multîme de plaiesi din sate, cu unu cuventu unu volumenu de securitate. Se dîcé ca dispusetiunile acestea gigantice, s'a fâcutu din partea ocârmuirei comitatense din caus'a unoru amenintâri eschiamate de câtra partidele alegatóre, cari aru fi periclitatu sî vitéi'a poporeniloru, apoi sî sub pretestu cá nu cum-va intemplandu-se vre-unu escesu sa se nimicésca alegerea. —

Insa multiamita lui Dumnedieu ca poporulu nostru e destulu de loialu sî intieleptu, sî n'au datu nici o ansa la vreun'a afacere scandalósa, incâtu sa se fia intrebuintiatu ostasîmea, ori persecutori. — Alegatorii au formatu 2 partide, sî adeca un'a pentru candidatulu Filipu Pascu, iara alt'a pentru Georgiu Ioanoviciu, celu din urma s'a infatiosiatu pe câmpulu alegerei, iara domnulu Pascu nu s'au aretatu in mijloculu nostru, nu scimu sî ne mirâmu multu de ce ? prelânga tóte ca credinciosii lui alegatori de tóte pârtîle cercului prin adres'a

(care o comunicâmu mai la vale R.) i-au oferitu votu sî increderе, sî totu odata l'au provocatu cá sa primésca missiunea impusa prin increderea comuna de carea s'a bucuratu sî in anulu 1861, cându fu alesu cu achiamatiune de ablegatulu cercului nostru electorale. — Noi presupunemu cu totu dreptulu sî ne incumetâmu a credе fâra nici o indoiéla cumca domnulu Pascu standu in presentu ca proto-fiscalu in diregatori'a comitatensa, depende dela dispunerea mai marelui seu, carele singuru n'a voitu cá sa reuseze partid'a lui Pascu din adinsu sî prin poterea activitatei sele oficiali au impedecatu venirea doritului barbatu sî adeveratului fiu alu natiunei, ca cu astfeliu de machinatiune sa se desguste bravii sei alegatori de libertatea alegerei, sî sa se mijlocésca rivalului seu loanoviciu o majoritate absoluta. —

Apoi n'au fostu de ajunsu agitatiunile, amâgirile, sî coruptiunile neincetate, cari cu influintiarea diregatorieloru s'a fâcutu in favórea candîdatului neromânu, decâtu sî cu astfeliu de maniera s'au nisuitu domnii nostri cei poternici cá sa ne impedece candidatulu nostru de a se infatiosiá pe câmpulu alegerei, temendu-se ca déca elu se va aretá in mijloculu credinciosiloru sei alegatori, ei cunoscendu-i meritele sî semtiemintele sele adeveratu române, insufletiti de amóre câtra densulu pre bratie 'lu voru portá, sî cu triumfu 'lu voru radicá eschiamandu-lu cá si in anulu 1861 de alesulu poporului. — Si Dloru rusinati se voru retrage cu candidatulu loru Ioanoviciu György carele sî la anulu 1848 si la anulu 1861 au fâcutu fiasco. — Si de buna séma ca e asiá, pentruca uniculu acestu mijlocu au fostu scaparea loru, si noi acum'a vedemu ca si „celuce-i mai mare acel'ae si mai tare“ deórece câte tóte s'au intrebuintiatu, decâtra nesce cortesi ai lui, cari durere ca-su Români, dar despoiati de totu semtiulu cá ómeni coloriti venéza dupa interese proprie, astadi cu turculu, mâne scie Ddieu cu cine; nu se temu de Ddieu, suntu contrarii si dusmanii intereseloru patriei, si a natiunei loru, nu'su capaci a-si pricepe datorintiele loru fatia cu natiunea loru, si nici candu nu le-au pâsatu a ucide moralminte chiaru pre consangénulu loru prin intriga si din resbunare.— Unii cá acei'a atunci n'a cugetatu la venitoriulu copiiloru loru, pre cari orbi'a si pecatele loru chiaru asiá ii va sugrumá, precum i apasá pre densii orbiá si pecatele parintiloru loru.— (Vedi nr. 89 alu Gazetei Transilvane.) — „dar bunu e Dumnedieu si neva resplatí astadi mie mâne tie.“

Dreptu ca cu astfeliu de angagiamente partid'a domnului Spai'a Ioanoviciu de Duleo a reportatu victoria, si DSea remase alesu de ablegatu prin voturi precumpenitóre, dintra cari majoritatea absoluta 'su la vr'o 900 de lucratori montanistici conscrisi de-a valm'a prin comisiune (Membrii comissiunei suntu toti partisani de ai domnului Ioanoviciu, si chiaru cei 900 de alegatori conscrisi ilegalminte depindu si 'su supusii domnului Szeidl, carele a fostu presiedintele comisiunei,— alegatoriloru s'a impusu ca se aléga pe Ioanoviciu, provediendu-i cu cedule, pe care erá scrisu numele aceluiasi.— Acést'a n'a fostu legalminte pentruca chiaru membrii se privescu de legislatori.) — Acesti'a dupa legea electorale din 1848 nu'su indreptâtiti ca atari cari stau sub potere domnésca a votisá la alegere.—

In zadaru s'a fâcutu proteste la tempulu seu si inainte, ma chiaru si la alegere, pentruca acelea nu se luara in consideratiune, si estu modu domnulu Ioanoviciu fu alesu cu 90 voturi mai multu, inchiaindu-se alegerea cu entusiasmu sub bubaitulu trescuriloru si urâri necontenite de „sa traiésca si éljen Ioanovics.“ —

Acum'a binevoiésca onoratulu publicu din cele de pâna ací a judecá óre este alegerea acést'a legale? óre apucaturile acestea se potrivescu cu institutiunile si principiele constitutiunali? si astufeliu de pressiuni de natur'a si caracterulu acest'a nu amerintia cu urmâri fórte infioratóre, candu poporului alegatoriu i se curma voi'a libera, si i se impune, ma se constringe a alege pre cine-va in contr'a convingerei si consciintiei sele?

Sermanu poporu românu! cumu te intrebuintiéza inteligenti'a egoistica de masîna ca prin votulu teu sedusu, sa-si ajunga scopulu seu egoisticu.— Acestea suntu fapte cari servescu numai spre scandel'a legii, si amaraciunea conatiunaliloru mai bine semtitoriu.—

In numele mai multoru alegatori
Alex. Popescu parochu.
Ioann Popoviciu parochu

Eata adres'a: Preastimate Domnule, sî multu amate frate!

Nu de curendu amu pusu noi increderea in Domni'a Ta sî ne-amu convinsu cumca meriti acést'a mai presusu decâtu multi altii sî esti demnu de atitudinea sî simtiemintele fratiesci natiunali cu care pâna in diu'a de astadi totdeun'a Te-amu onoratu. —

Acestea s'a doveditu in anulu 1861 candu increderea generala te-a alesu de Representantele nostru la diet'a tierei, acestea s'a doveditu sî din partea Dniei Tale cá sa te vedemu intre cei 12 antelupatori ai causei, nóstre comune inaintea câror'a natiunea si pléca capulu. Pentru acee a Ti poftimu cá sa Te traiésca Domnedieu totu in astfelu de principie sî simtieminte nestramutavere sî pâna la ór'a cea mai de pe urma sa ne fii aperatoriulu sî conducatoriulu nostru.

Acum'a insa convocandu-se iarasi diet'a tierei pe 10 Decembre a. c. la carea voimu sî noi a fi representati prin barbatii de increderе ai natiunei pre Domni'a Ta cá pre atare Te rogâmu sa binevoiesci de nou a primí mandatulu nostru de representantele cercului acestui'a sî la tempulu seu a Te infetiosia in mijloculu nostru. —

Noi scimu, calupt'a va fi grea câci contrarii nostri amagescu poporulu din tóte pârtile cu ori ce mijlóce, dar simtîrile adeverate, inimele palpitânde de caldura sî amóre câtra natiune, statornici'a, consecinti'a, loialitatea sî caracterulu nostru nemaculatu suntu garantia deplina pentru viitoriulu suridiatoriu sî machiaveliscii mai tempuriu ori mai tardîu luandu-si pretiulu fatigiloru, rusinati se voru retrage de pre câmpulu lupteloru sî cu capetele plecate si voru marturisí pecatele.

Primesce dara stimate Domnule descoperirea simtîriloru nóstre sincere sî vino cá unu fiu adeveratu alu maicei natiunei nóstre pentru de a primí missiunea impusa prin increderea comuna cu carea onorandu-Te remanemu

Ai Domniei Tale

adeverati amici sî compatrioti.
(Urméza mai multe subscrieri.)

Publicare de licitatiune.

In urm'a emisului Inaltului Guvernu regiu de tiéra din 9 Novembre 1865 nr. 29,730 se va tiné in subsemnatulu modu licitatiunea pentru liferarea petrisiului de pe drumulu de tiéra c. r. in Ardélu pe anii de liferare 1866, 1867 sî 1868.

Conditiunile de invoire la astfeliude lifarâri, conditiunile de licitatiune, cuantitâtîle, ce vinu la pertractare, distantiele sî pretiurile fiscale se potu vedé la tóte dregatoriele c. r. edile in obicinuitele óre de oficiu, câtu si la maiestrii c. r. de drumu.

Licitatiunile verbale se incepu in locurile sî dîlele mai josu insemnate totudeun'a la 9 óre inainte de amédi, sî adeca:

Pentru oficiulu c. r. edilu in Sabiiu.

In Cancelari'a oficiului c. r. edilu in Sabiiu in 27, 28, 29 Decembre 1865 sî in 2 Ianuariu 1866.

In edificiulu pretoriale din Mercurea in 2 Ianuariu 1866.

In edificiulu pretorialu din S. Sebesiu in 3 Ianuariu 1866.

In edificiulu pretoriale din Mediasiu in 2 Ianuariu 1866.

In edificiulu pretoriale din Elisabetopole in 3 Ianuariu 1866.

In edificiulu pretoriale din Sighisiór'a in 4 Ianuariu 1866.

Pentru oficiulu edilu din Brasiovu.

In cancelari'a oficiului c. r. edilu din Brasiovu in 28 sî 29 Decembre 1865 sî in 2 Ianuariu 1866.

In edificiulu pretoriale din Fagarasiu in 27 Decembre 1865. In edificiulu pretoriale din Kézdi-Vásárhrly in 2, 3, sî 4 Ianuariu 1866.

In edificiulu pretorialedin Rupea (Cohalmu) in 4 Ianuariu 1866.

Pentru oficiulu c. r. edilu din M. Vasiarhei.

In cancelari'a oficiului c. r. edilu din M. Osiorhei in 27, 28, sî 29 Decembre 1865.

Pentru oficiulu c. r. edilu din Bistritia.

In cancelari'a oficiului c. r. edilu din Bistritia in 29 Decembre 1865, in 2, 3, sî 4. Ianuariu 1866.

In edificiulu pretoriale din Sasu-Regen in 27 Decembre 1865.

Pentru oficiulu c. r. edilu in Deju

In cancelari'a oficiului c. r. edilu din Deju in 27, 28, sî 29 Decembre 1865.

Pentru oficiulu c. r. edilu in Cluju.

In cancelari'a oficiului c. r. edilu din Clusiu in 28 si 29 Dacembre 1865. sî in 2 Ianuariu 1866.

In edificiulu pretoriale din Turd'a in 27 Decemvre 1865.

In edificiulu pretoriale din Bánffy-Hunnyad in 4 Ianuariu 1866.

Pentru oficiulu c. r. edilu in Alb'a-Iuli'a.

In cancelari'a oficiului c. r. edilu din Alb'a-Iuli'a in 27 Decembre 1865.

In edificiulu pretoriale din Aiudu 29 Decembre 1865.

Pentru oficiulu c. r. edilu in Orestia.

In cancelari'a oficiului c. r. edilu din Orestia in 2 Ianuariu 1866.

In edificiulu pretoriale din Dev'a in 27 sî 28 Decembre 1863.

Dela Directiunea c. r. edila din Ardélu.

Sabiiu, 19 Noemvre 1865. *)

*) se intielege de sine ca tóte datele su socotite dupa calend. n. Red.)

Redactoru respundiatoriu **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 97. ANULU XIII.

Sabiiu, in 9/21 Decembre 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

INVITARE DE PRENUMERATIUNE
la
„TELEGRAFULU ROMÂNU."

Incependu acésta fóia cu 1 Ianuariu 1866 anulu XIV. alu esistintiei sele, Editur'a invita la innoirea prenumeratiunei pre toti p. t. domni, cari dorescu a continuá citirea ei.

„Telegrafulu Românu" va continuá sî in anulu venitoriu, dupa mesur'a poteriloru sele, a face cunoscutu pre publiculu seu cu evenimintele cele mari ale lumei, dar cu deosebire cu cele ce se petrecu in monarchi'a nóstra austriaca, sî mai in particulariu in patri'a nóstra Transilvani'a. Silinti'a lui va fi sî de aici inainte, a nu scapá din vedere nimicu din acele impregiurâri, ce taia in interesulu materialu sî intelectualu alu poporului nostru.

Form'a, modulu esîrei sî pretiulu „Telegrafului Românu" voru fi sî pe an. venitoriu cele de pân'acumu;

„Telegrafulu Românu" va esî de dóue ori pe septemâna, Joi'a sî Dominec'a, sî va constá

pe anu: pentru Sabiu — — — — 7 f.
pentru Tranni'a sî monarchi'a austriaca 8 f.
pentru Principatele române unite sî tieri straine 12 f.

pe ½ anu: pentru Sabiiu — — — 3 f. 50 xr.
pentru Tranni'a sî monarchi'a austriaca 4 f.
pentru principatele române unite sî tieri straine 6 f.

pe ¼ anu: 1 f. 75 xr., 2 f. sî 3 f.

Abonamentele ne rogâmu a se tramite de tempuriu prin epistole francate la

Editur'a „Telegrafului Românu" in Sabiiu.

Cuventulu de Tronu alu Maiestatei Sele c. r. apostolice dela deschiderea dietei Ungare in 14/2 Decembre 1865.

Salutându cu bucuria sincera pre staturile sî representantii adunati la dieta ai iubitului Nostru regatu Ungari'a, ii incunosciintiâmu totodata despre scopulu care Ne-au adusu in mijloculu loru, cu acea sincera franchetia, carea constitue conditiunea neintrelasavera de incredere intre monarcu sî popóre.

Noi amu venitu sa indeplinimu, ceeace amu inceputu petrunsi de simtiementulu detorintiei Nóstre de Regentu. Intentiunea Nóstra e indreptata intr'acolo, ca prin intrevenirea Nóstra personala, sî de aceea cu atât'a mai cu succesu, sa radicâmu indoielile sî sa inlaturâmu pedecile acelea, cari se opuneau pâna acum deslegârei plutitóreloru cestiuni de statu privitóre la dreptulu publicu.

Intre acestea insîrâmu in linei'a d'antâiu contrastulu celu cerbicosu, aflatoriu in diferitele puncte de manecare ale intentiunatei intielegeri. De o parte espirarea dreptului de alta impetrit'a continuitate de dreptu nu putea duce la o impacare.

Pedecile acestea le delaturâmu Noi insine, luandu-Ne de punctulu Nostru de manecare unu terenu recunoscutu de tóte pârtile, acel'a alu sanctiunei pragmatice.

Garantandu legea acést'a fundamentala autonomi'a formatiunei dreptului sî a administratiunei din regatulu Ungariei sî a tieriloru laterale, au pastratu deodata legatur'a cea pururea nedeslegavera sî nedespartîvera a regateloru sî tieriloru ce se afla sub regimulu casei Nóstre sî cu acést'a pusetiunea de putere mare a complesului loru; asiá dara precum aflâmu Noi in acést'a acea tiermurire necesaria sî legala a autonomiei, tocm'a asiá recunóscemu Noi fâra de nice o reserva indreptatîrea acelei'a intre marginile acestea.

In asemenea modu dorimu Noi a sustînea neangustatu acele decisiuni ale sanctiunei pragmatice, care se referescu la intregitatea corónei unguresci sî déca sî trebuie sa tînemu socotéla de faptele intemplate in deceniele trecute, totusi Ne amu indreptatu ingrigirea Nóstra de Principe intr'acolo, ca sa facemu cu putintia representarea tieriloru corónei Nóstre unguresci inca la diet'a acést'a.

Spre acestu sfersîtu amu conchiamatu diet'a Marelui Nostru principatu alu Transilvaniei, cá acést'a sa supuna articulului I. de lege din 1848 privitoriu la Uniunea Ungariei cu Transilvani'a unei precumpaniri serióse sî petrundetóre, sî cu acést'a provocâmu pre adunatele staturi dietale sî pre representantii regatului Nostru Ungari'a a urmá asemenea in privinti'a articulului VII. de lege din 1847/8, pentru cá cestiunea acést'a, sa nu se deslege dupa liter'a mórta a legiloru numai la parere sî in unu modu dubiu, ci in armonia cu toti factorii cari au putere de viétia, castigandu prin alaturarea cu incredere o deslegare duratóre sî tînatóre.

In estu modu amu provocatu diet'a adunata a regateloru Croatîei sî Slavoniei, de a se ingrijí de tempuriu, cá aceea sa fia representata in diet'a acést'a in modu corespundietoriu, sî de órece Noi impartâsîmu conclusulu dietei croate din 1861 privitoriu la referinti'a Croatîei fatia cu regatulu Nostru Ungari'a, suntemu incredintiati, ca intielegerea asupr'a referintieloru de dreptulu publicu intre semintiele sorori unite de seculi se va statorí pe calea cederei imprumutate sî in spiritulu acelei ecuitâti, carea este esprimata in privinti'a acést'a chiaru in adress'a din 6 Iuliu 1861, susternuta de staturile si representantii adunati in dieta ai regatului Nostru Ungari'a.

De problem'a cea dintâiu a dietei acestei'a trebuie sa desemnâmu modulu tratârei afaceriloru comune ale tuturoru regateloru si tieriloru Nóstre.

Esistinti'a acestoru afaceri si afla bas'a inca in spiritulu sanctiunei pragmatice, déca sî in privinti'a modului tratârei loru referintiele cele esentialminte schimbate pretindu o schimbare esentiala.

Straformarea factoriloru politici economici sî sociali, carii intr'aceea ocupara locu, Ne-au decisu in semtiementulu inaltei Nóstre probleme a dá sî celorulalte regate si tieri drepturi constitutiunale; sî de aceea urméza, ca de aci iucolo numai prelânga conlucrarea constitutiunala a aceloru regate si tieri, suntu de a se tratá afacerile comune ale tuturoru tieriloru.

Aceste fura motivele cari Ne-au condusu candu amu emisu diplom'a din 20 Octobre 1860 si Noi suntemu si acum de acea firma convingere, ca tratarea comuna si constitutiunala a afaceriloru comune desemnata in aceeasi, forméza o recerintia nerefusabila a unitâtiei si pusetiunei de putere a imperiului Nostru intregu, cârei'a are a se subordiná ori care alta privintia.

Ce se atinge de modulu tratârei, pre acel'a l'amu presemnatu in patent'a Nóstra din 26 Fauru 1861, cari insa au sternitu in multe pârti indoieli insemnáte. De aceea dupa ce nu Ne putemu desface de convingerea, ca cestiunea acést'a nu se póte deslegá prin armele pressiunei materiale séu morale, ci numai pe calea unei intielegeri din tóte pârtîle si cunoscendu-i necesitatea — prin manifestulu Nostru din 20 Sept. a. c. amu sistatu validitatea statutului privitoriu la representanti'a imperiala si asiá acum propunemu staturiloru si representantîloru dietali ai regatului Ungariei, diplom'a Nóstra din 20 Octobre 1860 precum si patent'a din 26 Fauru 1861 spre cumpanire matura, consultare petrundietóre si primire.

Interesele bine intielese ale regatului Nostru Ungari'a, precum si bunastarea si securitatea imperiului Nostru intregu pretindu deliberarea câtu se póte mai grabnica a acestei afaceri, cá prin legatur'a interna a tuturoru popóreloru Nóstre, asecurandu-se drepturile constitiunali ale singuraticeloru regate si tieri din imperiulu Nostru, acele sa se póta desvoltá pe basa solida si sa sa bucure de o inflorire fecunda.

Asceptâmu asiá dara dela staturile si representantii regatului Nostru Ungari'a adunati in dieta, ca propusetiunile impartâsîte, sa le supuna unei esaminâri petrundietóre in spiritulu ecuitâtii fratiesci, sî la casu candu contr'a acestor'a s'aru nasce indoieli, cari nu s'aru poté deslegá, sa Ni substérna numai atari modificatiuni, cari se potu aduce in consonantia cu conditiunile de viétia ale imperiului.

In legatura strinsa, ba nedespartibile cu deliberarea acestei cestiuni stâ revisiunea, respective straformarea acelei pârti a legiloru din 1848, care sa referesce la validitatea drepturiloru Nóstre de Domnitoriu sî la marginirea atributeloru regimului. Ce stâ in legatura strinsa si se influintiéza imprumutatu, in realisarea practica nu se póte despartí. Cu privire la pusetiunea de potere a imperiului Nostru, la validitatea neangustata a drepturiloru Nóstre de Domnitoriu si la pretensiunile drepte ale tieriloru laterali, e cu nepotintia, cá aceste legi sa intre in viétia nestrâmutate. Asiá dara de-si legalitatea loru formala nu e supusa la nici o obiectiune, detorinti'a Nóstra de Regentu si cumpanirea conscientiósa a ingrigirei, ce avemu fatia cu bunastarea tuturoru popóreloru Imperiulu Nostru, Ne oprescu, a intârí cu juramentulu Nostru inaugurale regescu sustînerea si aplicarea acestoru legi inainte de a statorí deodata referinti'a drepturiloru si detorintieloru imprumutate. Asiá dara e de lipsa, cá determinatiunile acestoru legi, cari séu restringu drepturile Nóstre de Domnitoriu séu se referescu la schimbarea formei de guvernare, fâra sa le aduca pre aceste in consunantia cu conditiunile sustârei monarchiei si cu institutiunile interne ale tierei ce jacu pre basele avitice, sa se esamineze cu grije si sa se modifice cum se va aflá mai cu scopu.

In modulu acest'a va fi cu potintia, ca si Noi cu conscintia liniscita, santindu cu juramentulu Nostru regescu constitutiunea Ungariei straformata cum trebuie si asecurata in modu duratoriu pentru posteritate, sa punemu pre capu diadem'a S. Stefanu a antecesoriului Nostru apostolicu, acea coróna, cârei'a voimu a-i infige cá piétr'a cea mai scumpa bunastarea regatului Nostru Ungari'a si iubirea ne'nfrânta a popóreloru ei.

Cá rege incoronatu nu vomu lipsí a impartâsî staturiloru sî representantîloru adunati in dieta, afara de propusetiunile fâcute inca la diet'a adunata pre 2. Aplile 1861., propusetiunile Nóstre regesci si asupr'a altoru afaceri numeróse.

Aceste suntu obiecte, cari atingu interesele materiali si spirituali in cercurile cele mai depertate, si a câroru regulare cu succesu, abiá se mai póte amână fâra daun'a semtita a tierei.

Voi'a provedintiei divine Ni-au desemnatu probleme mari si grele; nu mai putînu serióse si cu privire la sistarea vietiei constitutiunali in o mare parte a Imperiului Nostru, legate cu respundiabilitate,— a reservatu acestei tieri. Nedeslegabile insa nu suntu acele, déca tiér'a in contielegere cu monarchulu seu, urmandu traditiuniloru parintiloru, se va apucá de ele cu abnegare de sine si gat'a la sacrificie.

Noi o sperâmu acést'a cu atâtu mai vertosu, cu câtu tiér'a imprumutandu potere si ponderositate, si maresce poterea si ponderoritatea propria, pasîndu la stergerea greutâtîloru, se redica pre sine si asecurandu subsistinti'a intregului, si-pastréza subsistinti'a propria. Si déca dupa o epoca de vicissitudini, Ni va succede cu ajutoriulu acestei tieri a conduce Imperiulu, prin intorseturile cele mai insuflatóre de grije ale greutâtîloru, la scopulu doritu, vomu binecuventá acelu momentu, care Ne-a determinatu a insufletî iarasi si a intârí in modu duratoriu increderea intre Domnitoriu si poporu.

Cu sperare tare si plina de increderе asceptâmu desfâsiurarea sincera a pareriloru staturiloru si representantîloru tierei adunati in dieta, si dechiarandu prin acést'a in modu solenu diet'a Ungariei de deschisa, esprimâmu dorinti'a viia: sa Ne fia concesu cu ajutoriulu lui Dumnedieu a inchiai'a opulu mare alu complanârei spre indestulirea toturoru popóreloru Nóstre si alu duce câtra unu sfersîtu fecundu.

Cuventarea Escelentiei Sele P. Archiepiscopu si Metropolitu Alessandru Sterc'a Siulutiu,

tînuta in sied. IV a dietei tranne in 4 Dec. 1865.

Escelenti'a Vóstra Domnule presiedinte sî marita adunare!

Trebuie mai inainte de tóte a spune, ca eu aici nu amu venitu si nu graiescu in numele natîunei române, dela care nu sum impoternicitu sî pre care nici representanta nu o vedu.

Eu amu venitu aici cá regalistu, care sum dedatu a ascultá si a face voi'a induratului meu monarchu, care cá atare chiaru dupa art. XI din anulu 1791, amu dreptulu acel'a, ca unde voiu vedé vatemate dreptutile nu numai ale unei natiuni, dar tocm'a sî a unei persóne singuratice, sa redîcu cuventulu meu spre aperare.

Inainte de tóte debue sa marturisescu sî aceea, cá eu pe palestr'a parlamentarismului nu sum esercitatu, nici me potu mesur'a cu barbatii acei'a, din natiunea magiara, cari atâti'a ani au asudatu sî au incâruntîtu in aren'a parlamentarismului, nici nu me potu laudá cu talente oratóre, de aceea nadajduiescu dela bunatatea Escelentiei Tale si a strâlucitei adunârei acestei'a, ca de asiu sî gresî ce-va—ce cu voi'a n'asiu face — in contr'a reguleloru parlamentarismului, nu-mi ve-ti luá in nume de reu. Aceste premitendu-le, acum vinu la lucru.

Nu remane Domniloru nici o indoiéla, ca in acea patria, unde intre diversele natiunalitâti domnesce pacea, dragostea, sî adeverat'a frâtietate, in acea patria cu buna séma locuiesce sî binecuventarea sî darulu lui Ddieu.

Acolo inflorescu artele sî sciintiele, industri'a sî avutiele, orasiele sî satele. In reciproc'a acést'a frâtietate, dragoste sî pace, a diverseloru natiunalitâti in unire de inimi, sta sî acea putere sî târia a patriei, care póte insuflá óresi care respectu sî la inimicii sei cei din afara,

Insa Escelenti'a Vóstra Domnule presiedinte sî marita adunare, nici aceea nu póte vení la nici o indoiéla, ca acésta pace, dragoste sî frâtietate adeverata a natiunalitâtîloru, numai in acea patria póte sa se intemeieze, sî sa prinda redacini, in care nu suutu natiunile despârtîte, unele natiuni privilegiate sî suprematisatóre, iara altele apâsate, subjugate séu suprematisate sî lipsite de egalele drepturi politice sî civile, ca adevarata amicitia sî sinceritate nu póte fi nici odata intre domni sî servi, intre suprematisatoriu sî intre celu suprematisatu. Acolo domnesce pace intre natiunalitâti, in care patria, beneficiurile sî greutâtîle suntu intocm'a impartîte unde nu domnesce nici o natiune un'a asupr'a altei'a si asupr'a toturoru natiuniloru domnesce singuru numai legea sî prin lege domnesce monarchulu, sî unde suprematî'a singuru numai legile patriei o potu esercitá, de o pace cá acésta basata pe aceste principiuri de dreptate, au avutu lipsa sî dulcea sî comun'a nóstra patria; o frâtietate cá acésta a cautatu sî natiunea româna totudeun'a, iara mai cu séma de candu a trecutu patri'a nóstra sub blandulu sceptru alu Austriei, totu aceeasi a solicitatu cá sa se inarticuleze de a patr'a natiune regnicolara in Transilvani'a Sî frâtiatatea acést'a nu a cautat'o la nordu nici preste Carpati, — precum ne calumniase inimicii nostri, sî cari calumnii tempulu inca le-au datu de multu de minciuna, ci a cautat'o cu tóta sinceritatea in mijloculu patriei, la colocuitórele sî sororile sele natiuni, sî mai vertosu la nobil'a nitiune magiara. Insa dorerea doreriloru! nici odata noi Românii nu amu potut'o debandí nici aflá. mai totudeun'a de câte ori noi acést'a in frâtinetate o amu cautatu sî solicitatu, ne bagá nóua de vina cumca purtâmu sî persecutâmu interese separatistice, ca ne-a amagitu camaril'a séu cine scie ce, de aceea noi nu ne potemu impâciuí cu nobil'a natiune magiara?! Cine e dara de vina déca mai de 200 ani, de candu totu cautâmu pace sî frâtietatea, totu nu ne mai potemu intielege, dóra noi Românii, ca ne dîcu, ca nu amu cautat'o la loculu seu celu constitutiunalu sî la vremea sea? Sa fiu ertatu Domniloru! natiunea româna a cautatu acésta frâtietate sî pace, sî dreptulu seu egalu de natiunalitate tocm'a la nobil'a natiune magiara sî inca in dietele dela anii 1744 pâna la 1791 sî 1848. Dîce-va cine-va ca aceste diete n'au fostu legale sî constitutiunale?

Sî totusi nici odata nu a fostu ascultata drépt'a cerere

a natiunei române dara a fostu cu asprime mare refusata sî indosita. Ertati-ma ca 'mi place fapte intemplate si istorice se vorbescu, sî cu esemple se sî dovedescu.

La 1744 Episcopulu românu br K l e i n, pentruca a indrasnitu a poftí natiunei române drepturi egale dela diet'a Trasilvaniei, elu a fostu urmaritu cu feliuri de clevete, sî mai pre urma in urm'a acestor'a avù nenorocirea a murí la Rom'a in esilu, seracu sî lipsitu de tóte.

La 1791 Epîscopulu Ioanne B o b u dimpreuna cu coleg'a séu Episcopulu gr. orient. Gerasimu, earasi pentru asemenea cerere, cá natiunea româna sa se inarticuleze de a patr'a natiune, a fostu aprópe cá sa fia pusi sub actiune criminala, cá nescari proditori de patria.

La 1848 — voiu sa viu la anulu acelu fatalu, care Ddieu sa nu-lu mai aduca asupr'a patriei nóstre, — la anulu acest'a natiunea nóstra tinendu adunarea sea la Blasiu, in acésta adunare a alesu o deputatiune câtu s'a potutu de numerósa sî splendida sî a tramis'o aici la diet'a din Clusiu cu rogarea, cá staturile sî ordinele tierei adunate atunci, se o inarticuleze de a patr'a natiune sî apoi sa tracteze despre uniunea Transilvaniei ca Ungari'a. Asiu fi doritu déca dá Ddieu sântulu sî intielepciunea acea la staturile tierei adunate, cá sa fia primitu deputatiunea aceea, sî ce dictá intielepciunea de statu sî politic'a cea sanatósa, fâra intârdîere apoi se fi inarticulatu natiunea româna, sî nu me indoiescu adeca, ca dóra luptele de astadi intre natiunea româna sî cea magiara cu buna séma nu aru fi, dar sî atunci a fostu respinsa, ba nici la acea n'a invrednicit'o, cà sa slobóda membrii deputatiunei in dieta, cá sa-si póta aretá doririle natiunei sele. Cu acést'a dara a trei'a óra s'au lasatu sî s'au respinsu prilegiulu celu bunu, pe care erá de a se poté infrâtî natiunile. Deci se vede ca natiunea româna pururea au cautatu dragoste fratiésca, cu natiunile colocuitóre, iara mai vertosu cu natiunea magiara sî nu ea este, care sa fia turburatu ap'a acea limpede a pâcii sî a infrâtîrei, sî acést'a-i caus'a pentru care ne implinindu-se aceea ce amu fi doritu cu totii sa se fi sî implinitu sî pentru pacea publica a natiuniloru, sî in interesulu comunu alu patriei dictá dreptatea sî prudenti'a politica, sa se implinésca, noi sî astadi stâmu in cérta, si avemu a ne ostí cu atâtea nevoi. Dupa proclamarea uniunei au urmatu revolutiunea cea durerósa, de care nici nu vréu sa mai pomenescu, dara voiu pomení, ca dupa innadusîrea revolutiunei urmà absolutismulu, care tinù 12 ani atâtu de lungi câtu 12 secuii, care amerintiàcu contopirea deplina a tuturoru natiunalitâtîloru sî limbiloru in cea germana.

Insa tocm'a absolutismulu acest'a trebuie sa ne fia la tóte natiunalitâtîle de o scóla, cu 12 profesori invatiati, doctori de filosofia sî drepturi, cá sa invetiamu din rebdarea nóstra cum amu trebuí in viéti'a politica, o natiune fâtîsiu cu alt'a, sa se pórte, cu ce mesura de dreptate sî de dragoste sa ne mesuramu?

Acum Domniloru! trebuie sa marturisescu, ca noi Românii cu totu dreptulu amu asteptatu ca fratii nostri Magiari in acésta aspra scóla de 12 ani, voru fi invetiatu sî densiii ca „concordia parvæ res crescunt, discordia maximæ dilabuntur“, ca „fundamentum regni est justitia“, voru fi invetiatu câtu de greu ei cade la o natiune, déca vede ca alta natiune o suprematiséza sî o apasa, déca totu in aceea si bate capulu sî intr'acolo si conformeza actiunile politice, cum sa absorba pe alta natiune!

Sî din acést'a causa dara amu crediutu, cumca nobil'a natiune magiara va fi cea d'antâiu, care tóta ocasiunea sî tempulu 'lu va folosí, cá la diet'a Transilvaniei cea d'antâia, sa vina sî sa inarticuleze natiunea româna de a patr'a natiune, séu mai bine, regnicolara in Transilvani'a, cá prin acést'a sa espieze sî pecatele cele politice ale strâbuniloru, care pre natiunea româna au eschis'o din tóte zidurile sî siantiurile constitutiunalismului sî a degradat'o mai la sórtea dobitóceloru.

De aceea noi Românii salutarâmu cu cea mai mare bucuria anulu 1860, sî diplom'a din 20 Oct. 1860. sî insciintiarea — ca la 1863 va sa se adune o dieta nóua la Sabiiu, cu atâtu mai cu mare bucuria amu primit'o, cu câtu amu fostu convinsi, cumca nu va lipsí natiunea magiara, a nu-si aratá dragostea cea fratiésca, cá sa fia conlucratóre baremu la inarticularea natiunei române.

Dorere, ca acum a patr'a óra ne-amu insielatu sî in asteptarea acést'a; fratii magiari invitati la dieta de regele, nu au venitu, nu au vrutu sa ia parte la acést'a dieta sî candu aveamu lipsa de densii ne-au parasitu, au datu dosulu de noi, sî asiá dar nu a remasu alta, decâtu aceea, cá diet'a conchiamata de legitimulu monarchu sa-si continue lucrârile sele, sî pe natîunea româna dupa propusetiunea regésca sî fâra fratii magiari sa o prochiame de a patr'a natiune regnicolara intre celelalte 3 natiuni, sî limb'a ei se o daruiésca cu asemenea sî egale drepturi cu celelalte 2 limbi, magiar'a sî german'a.

(Capetulu va urmá.)

S a b i i u 8 Dec. Astadi au sositu Ilustritatea Sea Dlu Cav. de Alduleanu V. pres. la tabl'a reg. tranna in mijloculu nostru.

P e s t 'a 15 Dec. 1865.

I.

(M. B.) Mea culpa, de trei ori mea culpa, ca numai astadi insciintiediu pre on. publicu cetitoriu alu acestui jurnalu despre evenimintele cele grandióse, la cari amu fostu martoru in dîlele acestea, — adeca de trei dîle. Surprinderea neasteptata, vivacitatea neindatinata, si insufletîrea nemarginita ce domnescu de trei dîle intre pâretii Bud'a-Pestei mi-au furatu totu tempulu de a poté scrie ce-va in Telegrafu. Descriu acum'a pe scurtu cele intemplate cu scopu ca si fratii nostri din Ardélu sa scia ce se petrecu pe la noi.

In 12. a lunei curinte fu fericitata capital'a Ungariei prin preainalt'a sosire a bunului nostru monarchu Franciscu Iosefu I. In dîu'a acést'a micu si mare erá imbracatu in vestminte serbatoresci cá sa póta primí cu tóta demnitatea pre Maiestatea Sea Domnitoriulu. Flamure natiunale magiare, austriace, sî romanesci (pentruca orasiulu Pest'a are totu aceeasi flamura ce o au Românii) decorau tóte unghiurile stradeloru, ear poporulu curiosu vibrá pe lânga ulitiele de frunte, pe unde erá sa tréca Maiestatea Sea.

La 2 óre nu te poteai miscá de ómeni din tóte clasele poporului, si tocmai la 2 óre d. a. dupa programa mii si mii de „éljen“ anuntiau sosirea pueainalta a Maiestatei Sele in Pest'a.

Inainte de tóte insa trebuie sa amintescu, ca la drumulu de feru in Pest'a descalicandu Maiestatea Sea, fù primitu de câtra burgmaistrulu Orasiului si de câtra o multîme de corporatiuni ale Pestei. Ací pronuntia Maiestatea Sea in respuusulu préinaltu cuvintele cele de mare insemnatate: „A m u v e n i t u c u i n c r e d e r e , s i a s c e p t u i n c r e d e r e i m p r u m u t a t a.“ Va sa dîca: Eu sum gat'a a lasá ce-va din drepturile (?) mele, lasati si voi ce-va din ale vóstre, si apoi pacea va fi stabilita intre Vienn'a si Pest'a.

Totu intre vivate sgomotóse trecú Maiest. Sea pâna la residentî'a regésca a sea in Bud'a, fâra cá sa fia concomitatu de câtra militia. Ordinea o sustînura juristii dela universitate, cetâtieniii si dorabantii orasiului.

Trecandu la Bud'a Pest'a puntea de feru, M. Sea fù primitu de nou cu o cuventare din partea burgmaistrului din Bud'a, la care a urmatu respunsulu regescu in limb'e magiara. Multimea si entusiasmulu poporului nu se póte descrie séu a se decifrá.

Sér'a, totu in 12. l. c. iluminare grandiósa atâtu in Pest'a câtu si in Bud'a, si M. Sea s'a induratu a face unu incungiuru prin stradele cele mai insemnate a Pestei sér'a la 8 óre, urmatu fiindu pretutindenea de vivatele cele mai entusiastice.

In 13. visitarea militariloru pe câmpulu de sânge (v é r m e z ö numitu inca din 1848.) in Bud'a, — si dupa amédiadi la 5 óre prândiu de curte unde erau invitate mai multe celebritâti, intre acesti'a si Escel. Sea D. Metropolitu Siagun'a.

De sine se intielege, ca dupa programa inainte de amédia-dî sa presentara demnitâtîle cele mai insemnate si magnatii la Maiestatea Sea.

Tóte acestea insa erau numai unu preludîu la dîu'a cea insemnata, in carea sa deschise diet'a Ungariei, adeca 14 Decembre. Lucru firescu ca nu numai deputatii Ungariei, cari se aflau in Bud'a-Pest'a cu unu numeru cam de 312. ci si poporulu intregu alu capitalei, care primí o multîme de óspeti din provincia, la numeru cam 70,000. erau incordati de a audí si a cetí cuventulu de tronu alu Maiestâtii Sele.

Cuventulu de tronu care acentueza causele comune, revisiunea legiloru din 1848, primirea séu modificarea diplomei din 20 Oct. 1860 a patentei din 26 Fauru 1861. precum si intregitatea imperiului l'am tramisu indata on. Redectiuni *) sî pe candu aceste sîre voru fi publicate, crediu ca acel'a va fi cunoscutu on. publicu românu. Insemnu numai atât'a ca impresiunea, ce o facù cuventulu de tronu asupr'a deputatiloru si a poporului, peste totu e fórte favoritóre, incâtu cutediamu a sperá contielegerea dorita intre Ungari'a si Austri'a. Insemnu inca si aceea, ca in 14 fiindu siedinti'a I. a camerei de susu si de josu, in cas'a ablegatîloru multi domni au lacrâmatu de bucuria candu s'au cetitu de nou cuventulu de tronu.

Dupa amédi prândiu stralucitu in curtea regésca, unde fura invitati mai multi barbati insemnati.

Sér'a la 8 óre unu conductu de facle din Pest'a la Bud'a, erá unu ce minunatu a vedé in intunereculu noptiei mii si mii de candile miscandu-se pe puntea de feru peste Dunare

*) L'amu primitu candu erá dejá incheiatu nrulu trecutu, cu tóte acestea multiamita! Red.)

intre Pest'a si Bud'a. Trei bande militare esecutau totu intr'u-n'a piese magiare si nemtiesci inschimbatu, intre vivatele nemai audite a poporului ce se indesase pe strat'a Vatiului, pe punte si pe dealulu Budei pâna susu la curtea regésca.

Ací esecutara societâtile de cântu mai multe piese magiare, Maiestatea Sea s'au infatisiatu pe balconulu curtei intre vivate nemarginite ale poporului, a cârui numeru se pune la 30,000.

Entusiasmulu pretotindenea e grandiosu, si dupa semne potemu sperá, ca legatur'a intre Pest'a si Vienn'a va fi totu mai amicabila. E intrebare insa: óre nu pe cont'a natiunalitâtîloru nemagiare din Ungari'a?

N'amu tempu nici ocasiune a respunde la acést'a intrebare, va vení insa tempulu, candi acestu misteriu se va esplicá de sine insusi. Avemu si noi Românii deputati cu inima si cu sufletu românu, si avemu totu dreptulu de a crede, ca ei nu numai acasa, intre patru pareti, ci sî inaintea lumei voru sci aretá ranele poporului românu, cari lu doru de atât'a tempu!

In dîlele acestea s'au formatu aici o casina, sub numele „Casin'a representantiloru poporului". Sciu ca câti-va Români, cari suntu frati de cruce ai Magiariloru, s'au inscrisu indata in acésta casina, pe candu ceialalti voru mai asceptá câte-va dîle, séu si septemâni, pânacandu voru vedé directiunea, ce voru sa o iee domnii sî eroii dîlei de astadi.

Mâne va fi a II. siedintia publica a deputatiloru dietali, sî in epistol'a viitóre speru ca voiu poté comunica totodata sî numele tutoru deputatiloru si a magnatiloru români, cari se infatisiara in Pest'a.

Din Banatu. Pânacandu o mâna mai destera cu unu stilu mai aptu se va pune de a consemná cele de lipsa pentru istori'a Românîloru din Banatu cu privire la evenimintele ce se intemplara preste totu in comitatele: Carasiu, Timisiu sî Torontalu, cu ocasiunea alegeriloru de ablegati, ne luâmu noi voia de a face particularminte o recensiune premergatóre despre alegerea ablegatului intr'unu cercu cu maioritate preponderanta româna, adeca in cerculu Recasiului in comitatulu Timisiuluil

Dupa ce intrevenirei notabilitâtîloru nóstre banatiene d'abiá succese a capetá pre unii competinti la acésta ablegatie, pre carii nu alt'a decâtu crasulu materialismu (?R.) ii boldea câtra acestu pasu, sî nu tîneau de pecatu natiunalu de asi face pre sub mâna pogodelele sele sî cu corifeii nemtiloru din Recasiu— cumca atâtu interesulu causei câtu sî prospectele de reusîre receru candidatur'a lui C. Radulescu,-- ni se luà din cale acea pedeca neplacuta, carea poté sa ne faca o perplecsitate atâtu de mare, câtu in 30 Nov. a. c. se avemu in câmpulu alegerei din Recasiu doi candidati români, ni se lamurira pârerile intr'acolo, ca candidatulu sa ne fia numai C. Radulescu prelânga carele toti sa ne impreunâmu cu voturile nóstre in dîu'a de alegere.

Prelânga tote, ca poft'a de ablegatie escata la o notabilitate româna a cercului nostru de alegerc pentru ginerele ei, sî delaturarea acestei pofte prin motivele mai susu aduse, inca causà mare perdere de voturi, fiindu ca multi dintre cei capabili de votisare nu s'au inscrisu din acea unica causa, cá sa nu ajunga in neplaceri cu d. N. sî cu précinstitulu N.; totusi in dîu'a de alegere se adunà in Recasiu o multîme impunatóra de alegatori români, infrumsetiata cu preoti disiinsi, sî de rendu, cu invetiatori, sî cu doi notari comunali români, câci ceialalti de-st notari comunali in comune române, dar cá neromâni, sî celu din Keveresiulu mare Basarába Péter cá românu renegatu infricosiatu, se detera in taber'a contraría.— Uniculu defectu simtîtoriu a fostu in acésta adunare româna absenti'a Revd. d. Prot. din Belintiu Const. Gruiciu a cârei absentja caus'a se dîce ca aru fi fostu morbulu.—

In mijloculu acestei multîmi se arata candidatulu R. sî sub flamur'a natiunala româna tinù o cuventare potrivita câtra alegatori, incheindu cu acei'a, ca cei ce lu voiescu pre densulu de ablegatu se mérga se insinueze la presiedintele alegerei candidatur'a, denumindu din parte-le pre doi individi de controlori votisârei, sî aratandu-i presiedintelui.

Nu fu bine incheiata presentarea candidatului nostru in mijloculu nostru, candu deodata vediuramu ca din taber'a contraria se alunga câtra mass'a alegatoriloru români calareti cu flamure de a partidei contrarie, spre a sparge mass'a nóstra, sî a atacá flamurá candidatului, insa acést'a nn le succese, câci Românii pusera umeru la umeru, sî resistara acestui atacu precalculatu.— A dóu'a manevra din partea contrariloru, cu carea se vede ca sî presidele alegerei d. Achilu de Dezsanu a fostu contielesu, fu acei'a, ca urn'a de votisare s'a asiediatu in Recasiu in strat'a cea mai angusta in cas'a unui inversiunatu partisanu a contr'a candidatului Fischer, a ginerelui lui Pothorang, sî candu se apropia multîmea de alegatori ai lui C. R. câtra acea casa, fu intempinata cu aruncaturi de pietri din partea contraria, care actu inca erá precalculatu de a produce o scena de cele triste din Sasc'a intemplate totu in acea dî, déca insusi Românii nu requirau iute gendarmeri'a spre sustinerea pâcei.

Sub astfelu de auspicii se apropiara Romanii de urn'a votisârei, dar inca de ací incolo potura ei vedé machinatiunile cele diavolesci, sî intrigele infernale, cu care scíu fratii nostri eludà formalitâtîle legei totdeun'a asiá, ca Românii cei ce stau gat'a de a primi mân'a fratiei, sa se aléga cu nimic'a.

Dupace candidatorii lui C. R. prin atâtea terorisâri d'abiá restrabatura la presidele adunârei sa si insinueze pre candidatulu, sî sa presenteze pre desemnatii controlori ai votisârei, G. Petroviciu vicariu din Budintiu, sî Trifonu Siepetianu par. din Chizeteu, li se respunse din partea dlui preside, cam cu suridere contemnatóre: „pre candidatulu vi lu primescu, dar de controlori amu defiptu eu pe preotulu din Sustra, sî pe celu din Kralovetz" (cestu din urma a votisatu pentru Fischer vedi protocolulu votisârei) deci standu candidatorii prelânga primirea controloriloru de multîme desemnati, le dîse presidele „bine bine remaneti sî voi ací;"— dar in decurgerea votisârei ce se intempla? dlu Dezsan in decurgerea votisârei totu mai tare si mai tare delatura pre controlorii votisârei numiti de alegatorii români; incepù a traganá votisarea, sî o dusa pâna la 10 óre nóptea, totu din propusu precalculatu, iara la capetulu votisârei scóse pre controlori cu totulu afara, sî fâra participarea acestor'a la computarea sî incheiarea protocolului de votisare, escamotá pentru Fischeru o maioritate de 3 voturi; celu ce vré sa se convinga despre adeverulu asertului acestui'a caute sî se va convinge cumca in finea protocolului de votisare numele controloriloru Petroviciu sî Siepetianu nu lu va aflà. — Apoi poftimu alegere!! Lege este, sî de aru fi sî ómení cari aru judecá aceste intemplâri dupa dreptate, apoi alegerea lui Fischer aru debuí dechiarata de nula, sî de nimic'a.

Póte va dîce cine-va ca pentruce n'a protestatu Românii in contr'a acestoru fâra de legi sî sa se fia dusu din loculu alegerei? acést'a totu atât'a erá, prin departarea Românîloru din câmpulu alegerei Fischer se prochiam'a de ablegatu fâra contra candidatu, câci protestele Românîloru n'au astadi nici o valóre; déca nu alt'a, dar o invetiatura buna au castigatu Românii pentru asemenea ocasiune pre viitoriu

Sa mai ilustrâmu câtu-va acésta intemplare sî cu privire la caracterele òmeniloru care cum se manifestara cu acésta ocasiune. Publicu va intrebá: ca cum s'au portatu Românii? la ce noi putemu respunde ca „bravu", sî preste totu privindu cu o taria sufletésca esemplara,— luandu afara pre parintele Petru Bibaroviciu din Hisiasiu, preotu betranu sî renumitu inca dela alegerea de ablegatu din 1848 candu sî densulu erá unulu dintre acei viteji cari portau pre Fischer in spate prin Recasiu; unu omu acestu parinte, carele acum atrei'a óra cu ocasiunea alegeriloru este bine nutritu sî adapatu dar afara de alegeri cam despoiâtu din partea dlui Poth;— luandu afara pre parintele D. Michailescu preotu gr. cat. din Budintiu, celu ce cu coreligiunarii sei din Budintiu sî din celelalte comune ací alegatóre, cá dupa unu cuventu de comanda votisà pentru candidatulu magiaru. Serbii din Kralovecz, Stanciov'a sî Petrovoselo dupa o comanda, bisericésca precum se dîcea, din susu capatata votisara pâna la unulu pentru candidatulu magiaru; ací ne convinserâmu ca suntu ocasiuni, candu fratii nostri cei de unu sânge, dar de alta confessiune din acestu cercu de alegere, suntu gat'a de a dá mâna sî cu fratii Serbi spre surparea Românului;— luandu afara pre unu Rosca din Susanovecz: celu ce de sî sta sub criminalitate de aprindere, totusi fu primitu la votisare pentru Fischer, sî pre renumitulu Nenea din Bobsi'a, carele candva statù sî sub spendiuratoria, dar cu acésta ocasiune bine adapatu cá partisanu lui Fischer trecea de becsületes honpolgár.— Asià se dice ca Nenea cu d. Biró notariulu comunalu din Budintiu au aruncatu cei d'antâiu cu pietri asupr'a alegatoriloru români. —

Dîserâmu mai in susu ça alegatorii români se portara cu o bravura esemplara, si de-si este cu greutate a face deschilinire intre ómeni bravi, totusi credemu ca nu vomu vatema modestî'a fatia cu alti alegatori déca despre alegatorii români din Keveresiulu mare cu preferintia vomu face mentiune. Din acést'a comuna venira la loculu alegerei pâna la 140 de votisanti, intrarea loru in Recasiu cu bravii preoti si invetiatori in frunte erá pompósa si insuflatóre de respectu numai acea impregiurare este aci de vaieratu, ca notariulu comunalu Baszaraba Péter, altcum de origine românu, nunumai ca desertà din taber'a connatiunaliloru sei in câmpulu alegerei, câtra taber'a contraria, ba ca e mai multu si mai pecatosu, pe mai mai multi alegatori i tramise acasa nainte de votisare, dicandu-le ca este destulu déca judele cu mai vre-o 10 ómeni de satu voru remané la votisare, apoi si pre astfelu de tradatoriu lu mai tine Dumnezeu! lu mai sufere comun'a in mijloculu seu'

Comunele, a câroru alegatori séu preste totu, séu din cea mai mare parte au votisatu pentru candidatulu natiunalu, vomu sa le registrâmu dupa multimea voturiloru aruncate in urn'a alegerei in urmatoriulu tipu: Keveresiulu mare cu 99 voturi; Ohab'a Forgaciu 74; Chizeteulu 73; Belintiulu 83; Budintiulu 33; Ictarulu 32; Barosiulu 29; Sustra 29(Drapsun'a 26; Sirbova 24; Hernyacova 20; Ficataru 18; Babsi'a 17; Kapetulu (?) 17; Hisiasiulu 15; Susanovetiulu 15; Iezvinulu 14; Danyova 10; Topolovetiulu mare 8; Dragoiestulu 7; Racoviti'a 6; Hisiasiulu 2; si Breticulu 1; iu summa 607 vhturi. —

In capetu mai avemn de inregistratu, spre aprjata caracterisare a scerei de alegere, cumca dlu jude de cercu Paulu Iancsó, despre carele vomu sa credemu ca a avutu missiunea cá nepartisanu de a fi spre sustinerea pâcei si a ordinei bune, densulu insusi portá in comanacu semnulu contr'a candidatului Fischer, dar spre perfectiunarea lucrului inca mai vediurâmu ca si dlu tit. fibireu Michailovicz Adám din Buzas frate a parintelui Michailescu din Budintiu si de sânge si de pâreri, pasiá la mijlocu cu autoritatea s'a fibirésca cá sa desmente comunele cerculei seu dela votisarea pentru condidatulu natiunalu C. R. spre a se rehabilitá la dlu fispanu, si a se recomandá pentru proximele evenímente. (Mai mulri alegatori.)

Varietâti si noutâti de di.

(Bibliograticu.) Ne credemu datori, a trage atentiunea on. publicu sî cu deosebire a dloru invetiatori sî barbati de scóla asupr'a „cârtii de citire pentru scólele poporale române", de d. Prof. Zacharia Boiu, din carea in septemânile din urma a esîtu partea I. Volumulu e de 11 cóle; pretiulu: legata 40, nelegata 30 xr. v. a.; se afla de vendiare la tipografi'a archidiecesana in Sabiiu. In privinti'a valórei ei interne asceptâmu critic'a barbatîloru de specialitatea pedagogica, carea credemu ca nu va intardiá. —

Redactoru respundiatoriu **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese 'de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 98. ANULU XIII.

Sabiiu, in 12/24 Decembre 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Autocefalia.

Sabiiu la Sântulu Nicolau.

(A.) De unu tempu incóce amu observatu, ca unii din fratii nostri de unu sânge si de un'a religia dincolo de Carpati scriindu si vorbindu despre ocârmuirea bisericei loru, mergu in deductiunile sale asiá departe, incâtu vréu sa insusiésca bisericei loru o pusetiune, pe carea o esprima cu cuventulu „Autocefalia“, fâra sa fia luatu in strinsa consideratiune intielesulu si urmârile acestui cuventu „Autocefalia“. Mi tînu, cá unu veteranu in servitiulu bisericescu, de strinsa datoria a me dechiará in publicu despre aceea, cum privescu eu cuventulu „Autocefalia“ in biseric'a nóstra ecumenica.

Cuventulu „Autocefalia“ este unu cuventu necunoscutu, prin urmare si neintrebuintiatu in Canónele si in editiunile dreptului canonicu alu bisericei nóstre. Dreptu este, ca in mai multe canóne si adeca in alu 6 canonu alu Sinod. ecum. I., apoi in alu 2 Canonu alu Sin. ecum. II si in tâlcurile loru se legiuiesce: ca obiceiurile cele vechi ale ocârmuiriloru unoru biserici sa remâna nevatemate, si ca Episcopii sa nu bantuiasca pe bisericele cele ce suntu alara de ocârmuirile loru; totusi aru fi unu ce gresîtu, candu cine-va pe bas'a acestoru Canóne aru vrea sa deduca vre-o Autocefalia pentru acele biserici metropolitane, pe care Canónele amintite vréu sa le sustîna neaternate dela Patriarsii, pentruca SS. Parinti intielegendu, ca bun'a ordine a ocârmuirei Mitropolieloru s'au conturbatu in urm'a góneloru, fiindca unii Patriarchi si-au estinsu ocârmuirea loru si preste unele Metropolii cu vatamarea Canóneloru apostolesci, au restituitu prin acele Canóne ordinea cuviinciósa a Metropolieloru si a jurisdictiunei Metropolitiloru, dîcandu préintieleptiesce, ca obiceiurile cele vechi sa remana nevatemate, si Episcopii sa nu tréca peste marginile Eparchieloru loru, nici Metropolitii séu Patriarsii peste otarele jurisdictiunei, ce le compete loru. Prin urmare SS. Parinti vrendu sa faca tóte dupa buna chipzuire, n'au vrutu, dar nici ca au pututu sa faca tocmai atunci vreo abnormitate in organismulu bisericei, candu lucrá pentru sustînerea acelui organismu in starea lui normale; séu cu alte cuvinte: SS. Parinti n'au potutu avé in cugetu sa creeze nisce Metropolii de Autocefalia atunci, candu au osanditu pe unii Patriarchi pentru Autocefalia, de care ei s'au fâcutu vinovati.

Intrebuintiarea cuventului „Autocefalia“ este si anticanonica fatia cu organismulu bisericei nóstre ecumenice a resaritului, care este dismembratu in parochii, protopresbiteraturi, monastiri, eparchii, mitropolii, si patriarsii, ear ocârmuirea ei disciplinaria in Sinóde monastiresci, eparchiali, metropolitane, si patriarchali, apoi cea dogmatica in Sinóde locali si ecumenice, la care tóte iau parte Archiiereii si Clerulu, si in fine ocârmuirea ei economica in Sinodu parochialu, protopopescu, monastirescu, eparchialu, mitropolitanu si patriarchalu, la care iau parte Archiiereii si representantii clerului si poporului credinciosu. Sfer'a activitâtii acestoru pârti constitutive bisericesci este normata si prefipta prin Canóne positive, care oblége atâtu pe fia-care crestinu, preotu, Episcopu, Metropolitu si Patriarchu, câtu si fia-care parte constitutiva a bisericei; de unde urméza préfiresce, ca cuventulu „Autocefalia“ nu se potrivesce cu pusatiunea canonica a Mitropoliei Tierei romanesci, pentruca un'a Metropolia cu Autocefalia va sa insemneze o mitropolia de capulu seu, si acést'a nu póte sa fia in organismulu bisericei nóstre, câci fia-care Metropolia, cá si ori care alta parte constitutiva mica séu mare a bisericei ecumenice, nu póte functiuná de capulu seu, ci dupa canóne, va sa dîca: nici o parte constitutiva a bisericei, prin urmare nici Metropoli'a Tierei romanesci nu este absolutu independinte, nici póte lucrá si functiuná absolutu independinte fatia cu Canónele si institutiunile bisericei ecumenice, ci numai in armonia si legatura spirituala cu capulu ei Iisusu Christosu, si in intielesulu canóneloru positive si in armonia cu celelalte medulâri. Si tocmai acésta impregiurare, câci biseric'a nóstra se ocârmuiesce in pârtile ei constitutive dupa unele si aceleasi canóne, regule si institutiuni, sustîne unimea si identitatea si caracterulu ecumenicu alu ortodocsiei nóstre in ori si care parte a lumei s a e s i s t e biseric'a nóstra constituita in parochia, eparchia séu Metropolia, séu patriarsia; de ací apoi urméza si aceea, ca nici loculu, nici tempulu nu face, si nici póte sa faca schimbare esentiale in ocârmuirea bisericei, pentruca capulu si cârmaciulu ei este Mantuitoriulu Iisusu Christosu, pentruca modulu ocârmuirei ei este precisu si normatu prin S. Scriptura, prin Canónele apostolesci si bisericesci locale si ecumenice pentru tóta estensiunea ei, si in fine pentruca noi Archiiereii si crestinii suntemu unu trupu alu capului lui Christosu, constatatoriu din mai multe medulâri, precum dîce si Apostolulu: „cu adeveratu multe medulâri, ear unu trupu“ I Cor. Capu 12, v. 20.—

Apoi usuarea cuventului „Autocefalia“ da ansa la suspitiuni de desbinare; si eu voiu sa crediu, ca nu este nime in Romani'a, carele aru avé de cugetu sa faca desbinare in trupulu bisericei ortodocse ecumenice a resaritului, ci fia-care doresce, cá Metropoli'a ortodocsa din Tiér'a romanésca sa se readuca la o ordine canonica in tóte pârtîle ei constitutive, precum acést'a au aratatu si Principele domnitoriu in deslucirea sea cea clasica câtra Scaunulu patriarchalu din Constantinopole, din care deslucire pe deplinu m'amu convinsu, ca Domnitoriulu Romaniei amesuratu invetiaturei Apostolului I. Cor. Capu 22, v. 23. nu va, sa fia desbinare in trupu, ci cá sa se grijasca medulârile intre sine unulu de altulu; va sa dîca, cá Metropoli'a Tierei romanesci si patriarsi'a constantinopolitana sa se bucure de pusatiunea loru canonica in trupulu celu mare spiritualu alu bisericei lui Christosu, si asiá sa inceteze abusurile, pe care le facea patriarsi'a in provinti'a metropolitana a Tierei romanesci, care abusuri erau indreptate spre servitiulu Mamonului, dar nu spre alu lui Christosu.

Cunoscu eu inca si acele intemplâri, care in urm'a unoru mesuri volnice ale Stapanirei politice din seclii trecuti au produsu Autocefalii, va sa dîca: Archiepiscopi autocefali, carii se gerea cá absolutu independinti de câtra Metropolitii loru legiuiti, precum despre acésta scrie si Meletiu Archiepiscopulu Atinei in Istori'a sea bisericésca Capu 16, §fu 5--7 in privinti'a câror'a numai atât'a observezu, ca aceste Autocefalii fiindu abnormitâti provocate din partea stapânirei politice, dovedescu vatamarea apriata a organismului bisericescu, si abusu patratu in biserica prin volnici'a stapânirei politice, pentru aceea au si incetatu acele autocefalii, cum au incetatu si stapânirea aceea volnica politica, si ordinea buna s'au restituitu dupa canonulu VI alu Sinodului ecumenicu I, care demanda: ca obiceiurile cele din inceputu tîna-se. Acestu Canonu, precum se vede din tâlculu lui in Pidalionu, sustîne pusetiunea neatârnata a unoru biserici mitropolitane fatia cu patriarchatulu, fâra sa le fia numitu „Autocefalii.“ Acést'a cu buna séma au fâcutu Sântii Parinti din acea causa, cá prin cuventulu „Autocefalia“ sa nu dea nici umbra de vre-o desbinare séu de vre-o pusetiune absolutu independinte a aceloru biserici mitropolitane fatia cu Capulu si trupulu bisericei ecumenice si a organismului ei, ci simplu le numesce neatârnate, va sa dîca: neatârnate dela jurisdictiunea volnica si anticanonica a patriarchatului, si readuse la starea normale si canonica.

Deci din tóte acestea cutediu eu sa urmarediu: ca fratii din tiér'a romanésca, carii se ocupa cu studiulu bisericescu si cu readucerea bisericei loru la stare canonica, n'au ansa temeinica sa vârésca in tréb'a mitropoliei loru cuventulu „Autocefalia“, câci acel'a nu numai nu se potrivesce cu caracterulu ecumenicu, si cu organismulu bisericei nóstre ortodocse a Resaritului ci inca schimonosesce institutiunile cele frumóse din Canóne, si aduce la strâini caracterulu ecumenicu alu ortodocsiei nóstre in prepusu si discreditu. —

Cuventarea Escelentiei Sele D. Archiepiscopu si Metropolitu Alessandru Sterc'a Siulutiu,

tînuta in sied. IV. a dietei tranne din 4 Dec. 1865. (Capetu.)

Acum natiunea nóstra româna cu acésta acuisitiune capatata, prin legi positive sanctiunate de coróna, in cugetu curatu si sântu, erá odichnita si nu erá alta indereptu, fâra numai aceea, cá legea, care s'a adusu, sa nu remana numai pe chartia, litera mórta, ci sa se puna in lucrare si in viétia. Candu éc'a ca ne tredîmu prin intemplârile anului acestui'a, si cu schimbârile cele neasteptate politice, ca se convóca diet'a acést'a, in care suntemu acum de fatia. Spunu dreptu, Escelentia si marita adunare! ca de-si prin aceste nóue schimbâri vedemu a fi tóte povernite si lucrate in favórea uniunei si a continuitatei dreptului din 1848 celu doritu de fratii Magiari, totusi despre dragostea si bunavoirea fratiésca a natiunei magiare eâtra natiunea româna, nici odata nu ne-amu potutu depune de totulu nadejdea josu. Intre tóte amu cugetatu, cumca totusi si in acésta dieta natiunea magiara se va gândí mai intâiu de impaciuirea animiloru natiunalitâtiloru din patria, si numai dupa aceea va trece la revisiunea articului I. din 1848.

Socoteamu, spunu dreptu, ca dóra acést'a va fi loculu, unde sa ne infrâtîmu si sa ne unimu animile, fâra care unire a animiloru tóte unirile politice suntu nimic'a, fâra putere, nestatornice, si se spulbera in ventu cá plév'a.

Dorere, cumca si acum noi Românii a cincea óra ne-amu insielatu in asteptarea nóstra: dorirea cea drépta nici acum nu ni s'a implinitu. Acum dîceti, ca pe lânga tóta bun'a voire nu poteti, si mai inainte candu ati fi potutu, n'ati vrutu.

Si cu acést'a stâmu poncisiu in cele mai odióse conflicte si remanemu in cea mai mare confusiune, de óre ce noi cu trupu cu sufletu stâmu pe acuisitiunile si pe terenulu care ni l'a datu Maiestatea in 1865 prin legea positiva sanctionata de coróna; iara Escelentiele V. ve lipiti cu totulu de legile aduse in an. 1848, cu cari impreunandu-se legile dietei din 1863 firesce ca dupa pretensiunea Escelentieloru Vóstre aru urmá, cumca totu ce e la mijlocu intre 1848 si 1865 nu aru fi nimicu, fâra numai o tabula rasa si fictio juris. Aici este dara Domniloru caus'a nefericiriloru nóstre. Nu ne luati dara Domniloru in nume de reu, nu ne socotiti turburatori de pace — ce nu suntemu — déca noi acestu terenu alu nostru — de care noi pâna atunci, pâna candu alta lege nu va dîce ca nu-lu avemu, nu ne putemu nici de câtu lapedá — din tóte poterile si virtutile nóstre ni-lu aperâmu.

Acestea drepturi ale nóstre suntu precum vedu in acésta causa obiectulu celu mai uriciosu alu pertractâriloru, si de tóte pârtîle atacate, cari eu, de-si in puteri mai slabu, i-mi tînu de cea mai sânta datoria a le apará.

Sciu ca nu ne putemu mesur'a pre aren'a parlamentarismului cu Escelentiele Vóstre, nici cu florile oratorice, care le-a desvoltatu unu prea strâlucitu vorbitoriu de aici, nu ne putemu laudá. Asiá in dispute afunde nici nu voiu sa me lasu, dara totusi voiu sa respundu pe scurtu la câte unu prea onoratu oratoru pe care amu avutu onóre a-lu audî acum Sambâta — si mai intâiu Domnului Zeyk Károly.

Domni'a sea, cá sa arete ilegalitatea terenului nostru, apera cu tóte armele legei si ale oratoriei uniunea din 1848 si dîce, ca aceea s'a infiintiatu pe calea cea mai legiuita, si pentru aceea uniunea legala esista pâna in dîu'a de astadi in deplin'a sea valóre.

Insa precum mi se pare 3 deputati si adeca DD. Rannicher, Gull si Dr. Ratiu au infrântu asertiunea Domnului Zeyk cu documente nerefusabile.

Eu, fâra a voí a me lasá in meritulu revisiunei art. I. dela 1848 si fâra a puté acuratu determiná si gradulu terorismului acelui'a, sub care s'au infiintiatu la 1848 uniunea, atât'a cu securitate putemu dîce, ca faptele si intemplârile uniunei dela 1848 acum suntu de coetani si de cei ce le-au vediutu cu ochii, cu tóte notele si semnele loru cele caracteristice intru atât'a trecute pe paginile istoriei, câtu nu se mai potu negá, nici acoperí mai multu cu nici unu feliu de capenégu. Cine va indresní a negá si aceea, ce lumea si noi toti o scimu, ca si sanctiunarea acestei legi a uniunei dela 1848 s'a fâcutu de prea bunulu rege Ferdinandu V. sub acea nelegiuita si grea presiune a terorismului, si tocm'a atunci, candu prin revolutiune fu silitu a-si parâsí resiedinti'a din Vienn'a si a fugí la Innsbruck, in care orasiu pe tempulu acel'a si eu amu fostu.

Acum me intorcu la cuvintele multu stimatului d. Grafu Bethlen Farkas, câtra carele nu amu destule cuvinte cá sa mi potu esprimá pretiuirea pentru dragostea, carea totdeun'a dîce ca a aratat'o câtra natiunea româna. DSea intre altele a dîsu, ca inarticularea Româniloru a ajunsu superflua, dupace la annulu 1848 s'a proclamatu egal'a indreptatîre individuala si s'au stersu celelalte natiuni facendu-se singuru unu poporu, o natiune libera.

Eu credu, nadajduiescu ertaciune pentru acést'a dela pré st. d. Grafu, ca tocm'a contrariulu lu dovedesce art. V § 3 si mai vertosu art. VII § 1, 3 si 5 din legile dietei Ungariei dela 1848, cari articuli de lege apriatu dovedescu, ca natiunea magiara pe sine nu s'a stersu si nu s'a amalgamisatu cu celelalte natiunalitâti, sasa, slava, româna etc. intr'o natiune politica, ci pre sine s'a scosu afara, si s'a consolidatu numai de ea o singura natiune domnitória magiara si asiá si uniunea s'a facutu pe „nemzetegység“, magiaru, cu limb'a oficiósa si diplomatica singuru numai magiara, in cari au de a se contopí tóte cele nemagiare.

Pe lânga aceea in legile uniunei nici pomana facendu-se despre natiunea româna, cele trei natiuni din Ardealu totusi s'au primitu in uniunea aceea cá trei natiuni deosebite, câci in §lu 3 alu susu citatului art. se dîce: „Erdélyt— a viszsza kapcsolt részeket ide nem értve— a legközelebbi közös hongyülésen 69 szavazat illeti.

Ezen szavazások, a törvenyhatóságok között következöleg osztattnak fel.

A kilencz magyar, öt székely, és tizenegy szász megyeket, székeket, és vidékeket, valamint Kolosvár, Maros-Vásárhely és Fejérvár szabad kir. városokat két öszvesen 56 szavazat— a többi képviselési jogot gyakorló városokat— szám szerént 13-at egyenként egy szavazat illetti.“

Asiá dar e dreptu, ca tóte natiunile transilvane au trecutu cá natiuni in uniunea cu Ungari'a.

Escelenti'a Vóstra si mariti Domni! eu in lucrurile si cuvintele mele pururea amu fostu consecuentu. In adunarea regnicolara din Belgradu eu amu dechiaratu solemniter, ca natiunea româna nu se teme de uniune, insa asiá câtu si in Transilvani'a si in Ungari'a sa figurâmu cá natiune cu limb'a s'a propria si egalu indreptatîta. Acést'a e un'a ambitiune a nóstra, de care noi niciodata nu ne vomu lapedá. Eu credu, ca si nobil'a natiune magiara inca ori unde se fla in lume, ori unde aru vré sa o duca cine-va sub conditiune cá sa se contopésca in popórele acelei patrie, de buna séma aru dîce: Noi vremu sa remanemu cá natiune magiara ori in Franci'a, ori in Germani'a, ori in Spani'a etc.

Nu ne invinovatîti, Domniloru, déca si in anim'a nóstra jace simtiulu acest'a de natiunalitate, déca si noi cu ambitiune ne numimu Români si ne tînemu de onóre, ca suntemu dupa l e g e natiune regnicolara si nu numai suferita. Si asiá dara noi inca preste totu loculu vremu sa remanemu natiune româna. (Asiá e!)

Acum dupa art. VII. §ulu citatu, natiunea nóstra nu e in securitate, de a nu fi astadi séu mâne suprematisata si contopita in natiunalitatea magiara. Si acést'a e aceea ce pre noi trebuíe pâna la rerunchi (renichi) sa ne cutremure, acést'a e si caus'a, pentru care noi cu tóte poterile ne lipimu de terenulu dela anulu 1863;— nu pentru aceea cá sa impedecâmu natiunea magiara, cá sa nu si póta continuá constitutiunalismulu seu; dar numai cá sa nu perdemu noi dreptulu de natiune si de limba, care l'amu dobenditu.

Nu poftiti dela noi— cei fâra de aceea lipsiti de alte privilegiuri— sa ne lapedâmu in favórea uniunei vóstre de tóte ce amu dobenditu, candu acea uniune nu ne face nici o concesiune, nu ne garantéza nimic'a.

In anulu 1848 au fostu usioru a delaturá natiunea nóstra neavendu si nedandui-se nimicu; acum insa in an. 1863, au capetatu aceleasi drepturi, care le-au avutu si celelalte natiuni in Ardealu si acum prin unire cu o trasura de condeiu a voí a le luá fâra grea intaritare si vatemare a intregei nóstre natiuni, va fi tocm'a cu nepotintia, cá natiunea româna si acum si totdeun'a se va tiné cu tóte poterile de drepturile odata castigate, câci Românulu se tîne de proverbiulu seu: „Ce e a mâna, nu e minciuna“ (ilaritate). Totu pré on. d. Gr. Bethlen Farkas dîce, ca adunarea natiunala din Blasiu dela 1848 aru fi fostu ilegala, si nimenui nu i concede de a se provocá la decisiunile ei, cá ilegali.

Eu acésta adunare trebuie sa o aparu; nu e Domniloru, chiaru asiá ilegala, precum dóra o socotiti mariele Vóstre, ca ce acésta adunare s'a tînutu cu scirea guvernului, si au fostu si doi comisari imperatesci de fatia. Asiá dar de-si nu a avutu dupa lege tóte caracterele legalitâtii, cá o dieta, totusi dupa ordinatiuni a fostu legala, câci a fostu concésa de inaltulu Gubernu.

Mai incolo trebuie sa dicu, ca adunarea din Blasiu n'a facutu si n'a potutu sa faca decisiuni, cari sa oblege si pre celelalte natiunalitâti ale Transilvaniei; insa sa mi fia iertatu a spune, ca acea adunare a fostu dupa dreptulu naturei si celu ddieescu indreptatîta, sa si faca siesi decisiuni, cá pe ce cale sa umble si ce si unde aru trebuí sa petitiuneze si ce sa solicíteze si sa si arate nedreptatîrile politice ei fâcute, ca, déca e iertatu la unu individu, chiaru si la celu mai de josu simbriesiu a-si face o suplica si a petitiuná, cu atâtu mai vertosu are o natiune dreptulu acest'a. Apoi ori cum, eu socotescu, ca in interesulu patriei si alu pâcei publice aru fi fostu si erá o politica fórte sanetósa, candu diet'a din 1848 nu aru fi respinsu, ci aru fi primitu acea deputatiune româna, trami-

sa de un'a adunare de 40,000 de Români, care representă nisce postulate drepte natiunali sî dorintiele unei natiuni, care e mai numerósa in Transilvani'a, decâtu tóte celelalte natiunalitâti la olalta.

Eu credu, ca bunacuviinti'a, dreptatea, binele patriei sî interesuln impaciuirei natiunalitâtîloru aru fi poftitu, cá diet'a aceea pe natiunea româna sa o respecteze mai multu, sî déca nu ia potutu implini dorintiele, sa i fi primitu cu onóre si cu bunavoire fratiésca macaru deputatiunea in casa, cá o natiune de 1,200,000 de suflete sî care constitue cea mai mare parte a impopulatiunei patriei, in totu chipulu meritá onórea aceea sî nu despretiulu. Dara dorere ca acést'a nu s'a intemplatu!

Déca se respectá aceea deputatiune, eu sum convinsu ca erá fórte bine pentru patria, inimele natiuniloru s'aru fi mai apropiatu, câci nu i mai mare pecatu sî gresiéla in contr'a intereseloru patriei sî ale pâcei, decâtu candu dreptele sî grelele jalbe ale cei mai numeróse impopulatiuni din patria se respingu, sî nu se baga nici intr'o séma.

Acum sa me intorcu câtra mar. sea pré st. D. Tisza László. Dupa cum amu preceputu eu, m. sea dîce, ca déca uniunea la 1848 s'a facutu fâra influcsulu sî voi'a Românîloru, aceea s'a inteplatu, câci atunci natiunea româna nu erá primita inca intre natiunile regnicolare, sî de aceea Românii nu aru avé dreptu sa se ponosluiasca (plânga), ca uniunea s'a fâcutu de ei fâra ei. Sî precum nu se póte cu dreptulu plânge unu pruncu de curendu nascutu, ca fâra de voi'a lui l'a botezatu pop'a, asiá nici natiunea româna nu se póte plânge, ca fâra de voi'a ei s'a unitu Transilvani'a cu Ungari'a. Insa Domniloru, déca are unde-va valóre dîs'a aceea „omnis similitudo claudicat", aici tocma are valórea sea: p r u n c u l u n ' a r e v o i a s i g r a i u, e a r d e s p r e o n a t i u n e d e p r e s t e u n u m i l i o n u s u f l e t e nu se póte dîce, ca n'are voia sî graiu pentruca ea sî la 1848 au aratatu, ca are sî graiu sî voia, sî asiá dara acést'a nu se póte asemená cu unu pruncu botezatu de pop'a fâra de voi'a lui. Dar apoi chiaru sî prunculu acel'a, déca vine la maturitate, póte stricá actulu popii sî póte trece la alta relegiune.

Asiá dar pré on. Domni, precum si mai nainte amu avutu norocire a dîce, déca se intemplà cá la an. 1848 se fia inarticulata natiunea româna de a patr'a natiune, sî apoi sa se fi inceputu lucrârile despre uniunea Tranniei cu Ungari'a, atunci credu, ca cu necasurile aceste mari, cu chaosulu acest'a in care amu ajunsu noi si patri'a, acum n'amu avé de a face.

Totu mari'a sea Dlu Tisza a dîsu si aceea, ca Dsea pentru diet'a acést'a e alesulu tierei si deputatu si alu Românîloru si alu Sasiloru si alu Magiariloru. D. Tisza, déca se uitá la art. XI din 1791, numai decâtu aru fi potutu sa se convinga, cumca mari'a sea nu e deputatu alu Tranniei nici alu natiunei române, ci e deputatulu „statuum et ordinum trium nationum regnicolarum", — si déca suntu si o mâna de Români aici, apoi acesti'a n'au venitu cá Români, cá fiii unei natiuni egalu indreptatite cu celelalte natiuni conlocuitóre, ci n u m a i c á n i s c e a p e n d i c e lânga staturile si ordinele celorulalte 3 natiuni recepte.

Mai incolo sa me ierte d. Tisza, câci iara facu pomanire de DSea, a mai dîsu intr'altele, cumca tóte ce s'au intemplatu dela 48 incóce, suntu ilegale, asemenea si tóte lucrurile sî decisiunile dietei din 1863 le numesce ilegale, neobligatóre si cá neintemplate.

Pe natiunea româna o indrépta cu pretensiunile sale la Pest'a, unde densulu speréza, ca tóte se voru implini, de-si nu póte garantá nici vrea cumva a deobligá séu indetorí la asiá ce-va pe diet'a din Pest'a.

Eu pretiuescu multu pe m. sea, ca cu inima deschisa a grâitu adeverulu sî ii multiamescu din inima, ca nu a vendutu nici decum — precum e dîs'a romanésca — „mâti'a (pisic'a) in sacu" sî credu, ca cuvintele mariei sele D. Tisza voru fi convinsu sî pre confratele nostru D. Hoszu, ca nadejdile cu care lapta pe fratii sei români sî vré ai trage câtra Pest'a n'au nici o garantia secura, se va fi convinsu sî Domni'a Sea, ca nici acolo nu este nici o securitate pentru noi, ci cumca tóte diacu in profunda in certitudine.—

Iara sa me ierte Domnulu Tisz'a sî toti cei de opiniunea densului, ca noi pre lânga tóte acelea ce s'au dîsu despre legalitatea uniunei din 1848, totusi ne tînemu, cum dicu sî acum cu trupu sî sufletu de terenulu nostru din 1863, pentruca repetiescu, „ce e a mâna nu e minciuna"; sî cu atâtu mai vertosu ne tînemu de acelu terenu, câci e dobanditu pe cale egala, e dobanditu adeca prin o lege dietale, sanctionata de Maiestatea Sea, de regele Ungariei sî Marele Príncipe alu Transilvanici. Noi dar s a f i m u a v i s a t i s î i n d r e p t â t i t i n u m a i c á n i s c e c e r s î t o r i, l a g r a t i ' a c e l o r ' a l a l t e n a t i u n i c o l o c u i t ó r e s î i a r a s i c u p e t i t i u n i s a n e d e g r a d â m u d i n n a t i u n e e g a l u i n d r e p t â t î t a l a ó m e n i p e t i t i o n a r i!? Acést'a Escelenti'a Vóstra sî marita adunare, v a t e m a g r e u a m b i t i u n e a, o n ó r e a s i s i m t i u l u n a t i u n a l e a l u n o s t r u, s î t a i a r a n e d e m ó r t e i n i n i m i l e R o m â n i l o r u, c á e i s a s e l e p e d e d e d r e p t u l u l o r u c á s a c a u t e m i l a sî p o m é n a l a P e s t ' a.

Natiunea româna insa grati'a Pestei nu o cersiesce; Romanulu ce au capetatu sî ce are, a capetatu sî are dela pré induratulu seu Imperatu, sî ce i va mai lipsí iarasi numai dela grati'a adoratului seu Imperatu ascépta. Ce va hotârí in privinti'a egalitatei drepturiloru natiunalitâtîloru sî alu limbiloru diet'a din Ungari'a, nu sciu, insa aceea cu certitudine sciu, ca natiunea româna numai cu acestu feliu de hotârire va fi multiamita, care va garantá tóte drepturile ei natiunale sî limbistice, dobandite prin legi sanctionate de regele, sî onórea ei de natiune nu o va vatemá.

De ne vomu duce cá natiune in Pest'a, atuncea póte ca natiunea nóstra aru merge mai bucurósa, câci eu despre partea mea, déca ma voiu duce cá natiune, nu vedu nici unu periculu pentru natiunea mea, ni vedu dobanda in uniunea cu Ungari'a, iara sa me ducu cersitoriu la Pest'a, séu sa me vedu dusu cá o turma de oi necuventatóre, 'mi tînu batjocur'a si degradarea cea mai mare, pentru mine si pentru natiunea mea. Si nici odata nu m'asiu tînê despagubitu séu mangâiatu cu libertatea individuala, — care o are si celu mai de josu cersitoriu, si care f â r a l i b e r t a t e n a t i u n a l a e u n u m o r m e n t u p e n t r u o n a t i u n e.

Atâtu amu vrutu sa dîcu. Acum nu mai atât'a 'mi remâne, cá sa ma alipescu la motiunea Escelentiei Sele Metropolitului Baronu de Siagun'a. Numai câtu spre motivarea alaturârei mele la aceea motiune amu sa mai adaugu, ca eu ma alipescu de ea:

1. Pentruca din diet'a acést'a, cá convocata dupa art. XI. 1791 natiunea româna cá atare este cu totulu, si eschisa si altmintrelea, in rescriptulu convocatoriu nu numai este ignorata, dar si degradata la c l a s a d e p o p o r u, p r i n c a r e n e s i m t î m u t a r e v a t a m a t a a m b i t i u n e a, o n ó r e a s i s i m t i u l u n a t i u n a l e.

2. Pentruca togm'a in momentulu acest'a, candu cu atât'a sete dorescu fratii Magiari uniunea Transilvaniei cu Ungari'a, la representatiunea dictei acestei'a, totusi nu s'a lasatu censulu celu dictatu de art. V. § 2. lit. a) alu legiloru Ungariei din 1848, ci cu o inima angusta censulu l'a suitu la 8 fl. contributiune directa.

Candu claseloru privilegiate, capitatim fâra nici unu censu li s'a datu dreptulu de alegere, in contr'a acei diplome din 20 Oct. 1860, care privilegiurile nobilimei si robotele le-a stersu, care a datu egale indreptâtîre tuturoru natiuniloru si confesiuniloru, si numai intre hotarele acestea s'a restituitu sî constitutiunea Ungariei, cum si autonomi'a legislatiunei si a constitutiunei transilvane cu schimbâri afundu tâietóre.

Cu care modalitate nedrépta de alegere s'a efeptuitu, incâtu cu tóta dreptatea se póte dîce, ca in diet'a acést'a nu e representata intréga Transilvani'a, nici partea cea mai mare a poporatiunei ei, cu atâtu mai putînu se póte socotí a fi representanta natiunea româna.

Representatiunea din diet'a acést'a, care este pe art. XI. din 1791 convocata, representéza apodictice nimicu alta decâtu status et ordines trium nationum dela 1791.

Iara mânuti'a acést'a de Români — treisprediece la numeru deputati si 34 regalisti dupa unu milionu 200 de mii Români, suntu numai cá o lipitura ad status et ordines din 1791 si fâtîsiu cu representatiunea Magiariloru si a Secuiloru, carii in Transilvani'a abiá ajungu numerulu de 530 mii de suflete, totusi in acésta dieta suntu representanti cu 193 de membrii, representatiunea natiunei române, care de dóue ori e mai populata in Transilvani'a, decâtu toti Magiarii si Secuii la olalta socotiti, este numai óresi-care s a t i r a r i d i c u l ó s a d e r e p r e s e n t a t i u n e. —

Din aceste cause ma alaturu dar lânga motiunea Escelentiei Sele D. Baronu de Siagun'a. (Tâcere adunca in sala.)

S a b i i u d î u ' a d e S a n t u l u N i c o l a u.

(C.) Temerile, care angustau pepturile multoru interesati de viitoriu au datu locu unoru respirâri mai rapedi. Turm'a cea mica dela Clusiu au restituitu increderea in mesurile conducatoriloru natiunei, in mesurile inteligintiei natiunale, care fiindu lamur'a poporului au redatu acestui din urma increderea in sine insusi. Acést'a erá de mare necessitate pentruca lupt'a precum trebuie sa véda ori sî cine acum se incepe sî lupt'a fâra de increderea propria este totdeun'a lupta perduta.

Noi nu dubitamu de in capulu locului de acestu reesîtu, pentruca terenulu ne erá cunoscutu sî trebuiá sa fia tuturoru aceloru ce se ocupa cu istori'a acestei patrii. Elu erá creatu de patru sute de ani, decându nobilimea si temeá esistinti'a ei de spiritulu d e m o c r a t i c u romanescu sî decandu cá sa-lu ina-

busiasca si-a cautatu scaparea in uniunea nefericita sî de trista aducere aminte a celoru trei natiuni singure privite de regnicolare. Atunci s'a fâcutu dualismulu ruinatoriu in constitutiunea acestei patrii sî din acelu momentu s'a creatu dóue feliuri de continuitâti de dreptu déca ne place asiá, séu dóue terenuri, pe cari noi fatia cu 'ntemplârile faptice pâna in 1848, leamu insemná cu p o s i t i v u sî n e g a t i v u. Cele trei natiuni erau aprigii domnitori sî dispunatori, Românii insa, cari insistau cu tóte ocasiunile pentru egal'a indreptatîre, unu principiu ce isbutí abiá in fineá sutei a optusprediecea.

Vocea acést'a intemeiata pre celu mai sântu principiu abiá aflá la noi sî pentru noi unu resunetu, care atingea placutu urechi'a cea insetata de dreptate, coboritoriu dela treptele tronului Habsburgiloru. In anulu mantuirei popóreloru resarí cá unu sóre incalditoriu in realitate sî pentru natiunea nóstra.

Ocasiunea cea mai buna erá ací de a se implini dîs'a Psalmistului citata sî de Escel. Sea Dlu Metropolitu Baronu Siagun'a in diet'a din urma,- ocasiunea dîcemu erá ací cá dreptatea sî pacea sa se sarute. Continuitâtîle cele triste cari se tragu cá dóue fire negre prin paginele istoriei patriei nóstre aru fi fostu, cá sa fia curmate sî prefâcute in o girlanda, de carea sa fia fostu sumetiu ori ce patriotu, dar dorere n'au fostu asiá. Va sa dîca scisiunea au remasu cu óresi care modificâri sî mai departe, dar acoperita sî acést'a de ceti'a regimului absolutisticu.

Erá de lipsa sa vina anulu 1860, candu tronulu din inaltîmea sea, luandu in mâna caus'a popóreloru monarchiei intregi, sa cugete sî la dreptatea ce o pretinde cu dreptu Românulu sî sa accentueze egal'a indreptatîre, reconstituindu institutiunile de mai nainte cu reforme a d u n c u taiatóre.

Cervicea de mainainte insa iarasi au pasîtu la iveala sî puneá totulu in miscare de a sustiné unele privilegii mucedîte sî róse de molii sî urgisite de lumea civilisata. Ce erá mai firescu pentru Români decâtu a se alipí, standu pe terenulu pe care lu mostenise cu atât'a amaru sî abnegatiune, de acea parte, care conglasuiea cu principiele sele de dreptu sî care pretindea conformu spiritului tempului inaintatu reformele a d u n c u taietóre.

Pe acestu terenu vedemu pre Români in diet'a din 1863/4 luptandu, sî isbutindu dupa 426 de ani a-si reluá loculu intre natiunile conlocuitóre, in poterea legiloru sanctiunate de Maiestate. Va sa dîca, Românii au dobanditu ceea ce au doritu atât'a tempu indelungatu, fâra a fi siliti a se negá dupa cum se pretindea neconditiunatu, de intrerupt'a continuitate din care a emanatu, conformu unei dîceri a unui poetu vestitu germanu, legea din 1848.

La acest'a festivitate insa Magiaro-Secuii nu au luatu, nu au voitu a luá parte. Ei cari facu atât'a sgomotu cu legalitatea sî cu continuitatea, ei carii pre lânga tóta diplom'a leopoldina, sanctiunea pragmatica, pre lânga dreptulu autonomicu esercitatu de seculi, au decretatu incetarea autonomiei acestei patrii cu cea mai mare usiurintia mai numai de sine, a câroru decretare insa impregiurârile urmatóre sî opusetiunea faptica a Românilorn sî Sasilorn nu au concesu a se realisá.

Ne participarea acést'a ori cum privita, in realitate au fostu unu conflictu in desvoltarea constitutiunala a acestei patrii, carele trebui'a mai curendu séu mai târdîu delaturatu, déca erá cá cei ce au pâsîtu pe terenulu celu positivu constitutiunalu, sa nu dea mai târdîu in acea pusetiune neplacuta, in care adusese desvoltarea constitutiunala Magiaro-Secuii.

Trebuie sa insemnâmu ca acésta asemanare e numai aprossimativa sî nu póte fi nici de cum pusa in cumpena egala cu portarea Magiaro-Secuiloru, pentruca acei'a au lucratu de sine, ne chiamandu sî pe natiunea româna la consultare, pe candu Românii sî Sasii au lucratu fâra de Magiaro secui numai din caus'a r e n i t e n t i e i cestoru din urma.

Indulgenti'a Tronului vrendu se incungiure acestu conflictu, se facù de nou mijlocitóre intre pârti, provocandu-le la impacare prin manifestulu din 20 Septemvre 1865.

Intr'aceea rescriptulu p. n. din 1 Septemvre 1865 pe base feudalistice; cele trei directiuni ce se cristalisasse in tempii din urma in monarchi'a intréga: centralismulu, dualismulu sî federalismulu erau destulu de apte de a seduce pre multi, cá sa-si pérda pre unu momentu firulu constitutiunalu, sî de acolo ne esplicâmu strigarea cea neincetata dupa unu congresu, fâra de a ne sci spune cine-va ruptu sî alesu ca pentru ce congresulu. Motivele cele mai multe ce sa aducea inainte erau mai multu analogii séu imitatiuni sî pentru unii, cá sa se faca renumiti, fâra de a fi in stare de a mesurá sî folósele sî urmârile unui atare congresu.

Geniulu celu buuu alu Românilorn carele inspirá pre acea turma mica dela Clusiu cu Archiereii in frunte, constatandu din nou cele trei pecate neiertate politice: impatiintia, credulitatea sî indiferentismulu, pe cari acei bravi intieleptiesce spre prosperarea natiunala patriotice le incungiurara sî lucrara asiá dupa cum ne este tuturoru cunoscutu — pastrandu-si presenti'a barbâtésca in sgomotulu celu turbure, legara firulu acolo unde erá de legatu.

Terenulu nostru ne este asiguratu. De ací usioru se potu face operatiuni nóue, operatiuni care de o parte sa corespunda prégratiósei intentiuni, de a vedé odata liniscea adusa intre locuitorii acestei patrii, de alta parte de a vedé asigurata esistinti'a nóstra natiunala, fâra de jignirea drepturiloru sî intereseloru celorulalte natiuni din patria.

Remanea acum la fratii Magiaro-Secui sa ajunga a intielege sî densii pusetiunea nóstra, remanea cá sa intieléga, ca noi avendu terenu legalu sî ca ei pretindîndu iarasi terenu legalu, cestiunea de cérta trebuie sa vina tractata sine ira et studio de ambe partitele ce esista astadi in patria. Dar acést'a din cele ce amu impartâsîtu sî noi despre dieta nu s'a intemplatu. Amu dorí insa ca neprudenti'a ce au dovedit'o in diet'a din urma sa o desbrace sî sa inlesnésca prosperarea comuna.

Sa sperâmu ca cuvintele imperatesci ce au resunatu de curendu in sal'a regala dîn Bud'a voru aflá sî animile Magiarosecuiloru deschise; se voru abate dela continuitâti maiestrite cu desconsiderarea logicei fapteloru, câci altmintrea lumea civilisata va cunósce cerbici'a loru, istori'a i va dá pre mân'a criticei sî voru cadé sub neiertata sentintia a Nemesei providentiale!

Românii voru urmá cum au urmatu sî pâna acum, standu prelânga terenulu loru creditu dela bunii sî strâbunii loru pentruca acést'a e sî sântu sî dreptu!

Sabiiu 11 Dec. Insemnamu pre scurtu, ca intieligenti'a româna de aici intielegendu ca Il. Sea D. Vicepresiedinte alu Tablei reg., in intórcerea sea dela dieta câtra M. Osioheiu, petrece in mijloculu familiei sele, se grâbì astadi a-lu bineventá in corpore prin o cuventare nimerita de câtra P. Protosingelu Nicolau Popea. Mai pre largu, cu ocasiunea cea mai de aprópe.

Pest'a 16 Dec. 1865.

II

(M. B.) Astadi se tînú a dóu'a siedintia publica in cass'a representantiloru, despre carea insa nu ve potu comunicá ce-va de insemnatate mai mare, de órece, afara de impârtirea deputatiloru in 9 comisiuni verificatóre, nu s'a intemplatu nimic'a.

Inainte de a incepe scrutiniulu presiedintele dechiará, ca pâna acum'a 306 de deputati suntu de fatia, sî ca din Fiume a sositu o depesia telegrafica, in carea magistratulu de acolo tramise salutare câtra camer'a representantiloru, dorindu cá sî ei sa fia representati in Pest'a câtu mai curendu.— Apoi mai ceti o depesia telegrafica din Egipetu dela câti-va Magiari de acolo, salutandu pre corpulu legiuitoriu.

Deputatii Românilorn inca nu suntu toti de fatia; parte pentruca inca nu s'a intemplatu a dóu'a alegere acolo unde alegerea prima fu intrerupta prin omoruri, séu batâi sangeróse, parte pentru ca multi sa temu ca nu voru fi verificati sî asiá nu voiescu a face spese inzadaru pâna candu nu voru fi primiti definitivu in cas'a representantiloru. Acesti'a insa si-a smintitu calcululu, câci in comisiunile verificatóre abiá voru avé vr'o trei cari sa apere cu demnitate alegerile Românilorn; sî cu atâtu mai vertosu me temu, ca dintre români voru cadé multi inca sî dintre cei putîni, cari se afla aicea, cu câtu este sciutu, ca mai totu Românulu a adusu cu sine câ unu protestu alaturatu credentiunalului (plenipotintia), inca chiaru sî de acolo, unde fatia cu mii de alegatori români abiá se afla 20—30 de Magiari; insa minoritatea cea neinsemnata a Magiariloru pretutindenea a aflatu de bine a protestá in contr'a alegeriloru, numai cá sa puna pedeci la verificarea Românilorn. Sî déca noi n'avemu aperatori harnici prin comissiuni, usioru se póte intemplá ca multi români (dintre cei putîni ce-i avemu) voru cadé la verificare;— sî eu intrebu pre domnii deputati absenti: carea va fi perderea mai mare: a natiunei séu spesele loru de caletoria? . . . .

Urmatorii români suntu de fatia: Andreiu Mocioni, Antoniu Mocioni, Georgiu Mocioni, Aureliu Maniu, Aloisiu Vladu, I. Medanu, Petru Mihali, Georgiu Ioanoviciu (care numai alalta-eri se dechiarà in „Temesvarer Zeitung“ ca e românu) Ioane Fauru, I. Ivacicoviciu (pâna acum'a ignota quantitas, ca nepotulu Prea Sântîei Sele alu Episcopului din Aradu credu ca e românu) Simeonu Popu, Sigismundu Popu, Dimitriu Ioanescu, Sig. Popoviciu, Gerardu Végseö, — adeca: 15 dintre cari trebuie sa detragemu 6 insi, pre cari nu potemu contá cu tóta siguretatea ca ne voru aperá, prin urmare astadi avemu 9 români devotati pentru caus'a Românilorn.

Mai asceptâmu din Biharea 2 români, din Temisiór'a 1. din Carasiu 1. pretutindenea alegere nóua. Din Crasn'a sî K. Szolnocu nu se scie nimic'a, din Zarandu voru vení 2. sî din Aradu 2. dupa verificare, — sî asiá in casulu celu mai bunu Românii aru avé 23 de deputati, dintre cari 6. numai in viitoriu se voru poté anumerá intre cei chiamati séu nechiamati.

Redactoru respundiatoriu **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a olei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 99. ANULU XIII.

Sabiiu, in 16/28 Decembre 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu.“
pe anulu 1866.

Pretiulu abonamentului este:

pe anu: pentru Sabiu — 7 f.
pentru Tranni'a si monarchi'a austriaca 8 f.
pentru Principatele române unite si tieri straine 12 f.
pe ½ anu: pentru Sabiiu 3 f. 50 xr.
pentru Tranni'a si monarchi'a austriaca 4 f.
pentru principatele române unite si tieri straine 6 f.
pe ¼ anu: 1 f. 75 xr., 2 f. si 3 f.

Abonamentele ne rogâmu a se tramite de tempuriu prin epistole francate la

Edit. „Tel. Rom.“ in Sabiiu.

Câtra press'a diuaristica din Austri'a. *)

Comitetulu centralu c. r. austriacu pentru espusetiunea de agricultura, arte si industria ce se va tiné la Parisu in 1867 se adreséza câtra tóte foile publice, provocandu-le a si aretá si de astadata patriotismulu. Ocasiunea carea se oiera acum este espusetiunea dela Parisu din 1867, unde tóte natiunile potu sa si aduca la aretarea generala productele loru de pe câmpulu artei, industriei si a agriculturei.

Austri'a dice mai departe comitetulu nu póte sa se eschida dela lupt'a acést'a de pace, ea trebuie sa arate lumei, cu ce producte o au binecuventatu natur'a si trebuie sa arate ce energia puternica este intr'ens'a si cum se desvólta si ací gustulu celu bunu si frumosu, artea, industri'a si cultur'a pamentului. Provóca diuaristic'a sa incuragieze tramiterea de totu feliulu de producte, si sa informeze pe publicu, cá sa nu se retraga nimenea din caus'a unei modestii reu intielese, care modestia aru fi impreunata cu paguba reala si morala. Adauge mai departe, ca participarea la acésta espositiune aru fi si o pretiósa pregatire pentru espositiunea ce aru avé a se tiné mai târdiu in Austri'a sub protectoratulu Inaltimei Sele imp. Archiducelui Carolu Ludovicu.

Noi, câroru ne place a ne indreptá atentiunea si asupr'a astoru feliu de lucruri, nu amu pututu sa ne interesâmu mai de aprópe de astadata publice de acestu lucru, din causele cari ori cui potu sa'i fia cunoscute. Ne-amu magulí cu speranti'a, ca de-si in ór'a a unspredecea, totusi modest'a nóstra reflessiune asupr'a cestiunei importante nu va fi nebagata in séma si asiá aducemu aminte cu deosebire artistiloru, industriasiloru si agricultoriloru români a se interesá de espositiune, cá reputatiunea ce si o câstigase Porcesteniióre candu la espositiunea din London sa se generaliseze si asupr'a altoru artisti, industriasi si agricultori ai nostri. Sperâmu in fine ca Brasiovenii, Sacelenii, Zernestenii, Porcestenii, Resînarenii, Salistenii, Orastianii, Belgradenii, Abrudeni s. a. voru aretá deosebitu interesu viu fatia cu espositiunea amintita si nu voru lasá sa resune glasulu comitetului centralu c. r. austriacu in desiertu. Spre putîn'a informatiune a publicului mai adaugemu, ca aceea ce au fostu la Brasiovu in 1862 in micu, la Parisu in 1867 va fi in mare, câci acolo tóte popórele lumei-si ducu productele naturali din tierile loru, ale artei si manufapturiloru loru.

*) Noi amu scrisu acestea dupa alte foi. In momentulu candu erá sa incheiâmu foi'a ne sosi si nóue dela Escel. Gubernu regiu mentiunat'a provocare in cestiunea espositiunei, carea din smintél'a espediturei fu adresata la Brasiovu; vomu publicá-o in nr. viitoriu. Red.)

Cuventarea dlui dep. dietalu I. Balomiri tînuta in 5 Dec. in dieta.

Escelenti'a Ta D. presiedinte! Inainte de ce radicu vorb'a despre obiectulu pusu la ordinea dîlei: indrasnescu a motivá, pentru ce vorbescu eu in limb'a romanésca.

La motivarea ast'a me aflu indemnatu de domnulu deputatu Hoszu, care a spusu, ca cá românu aru avé sa vorbésca romanesce, dara cá sa fia priceputu, vré sa vorbésca ungurésce. D. Hoszu a vorbitu ungurésce, cá sa fia priceputu, eu vorbescu romanesce, ca vréu sa fiu priceputu romanesce, ca si romanesce ne pricepemu mai toti unii pe altii (helyes.)

Déca ma va intrebá cine-va, care lege me indreptatiesce la vorbire in limb'a romanésca; apoi de antâiu ia-siu aduce inainte art. I. de lege din anulu 1863, si decum-va nu aru stá acestu art., apoi asiu aduce inainte egal'a indreptâtîre natiunala basata pe poterea tempului presentu.

Escelentia! Eeste unu proverbiu latinescu, care snna: „veritas ordium parit“ — si romanesce: adeverulu din gura te face de ura.“—

De-si proverbiulu acest'a pe unu omu, care are voia de a spune adeverulu, lu póte aduce la óresi-care ingrijire mai vertosu, cu câtu proverbiulu acest'a in limb'a magiara suna asiá: szoly igazat, és bétörik a fejed (hohoho!) — Me rogu numai de ascultare, totusi eu fâra frica voi indresní a mí declará parerea si a spune adeverulu golu, precum aflu, ca acést'a asiguratu fiindu, ca insmnatatea neplacuta a proverbiului susu citatu a peritu, e prescrisa (verwikt.)

Escelentia! Unu tata pre copilulu seu de multe ori ilu dojenesce si i-lu bate, si totusi copilulu nu i-si perde iubirea si increderea câtra tatalu seu. Déca cetimu rescripiele imperatesci, prin care séu convocatu diet'a ast'a, si care e la ordinea dîlei, se pare ca românulu e socotitu numai cá unu fiiu vitregu alu patriei acestei'a, si nu cá unu fiiu dulce, si unu frate dulce cu natiunile celelalte conlocuitóre,

Si déca Românii, de-si superati au venitu la diet'a ast'a, si au intratu in ea, au venitu aici condusi de iubirea si increderea loru câtra Imperatulu, cá sa se declareze si sa si descopere parerea loru acolo, unde suntu chiamati prin Imperatulu.

Escelentia! Eéca ne nitâmu in istoria la originea natiuniloru si a popóreloru conlocuitóre din Transilrani'a, aflâmu, ca nici un'a i-si are originea sea aici in Transilvani'a, tóte suntu venite si sedite din alte pârti ale lumei, si nu suntu surori dulci, ci vitrege.

Déca privimu starea poporului românu in cultura, industria, in desvoltarea sea spirituala, apoi comparandu si combinandu-lu in privintiele aceste cu popórele celelalte conlocuitóre; apoi cu dorere aflâmu starea lui, de-si e celu mai vechiu, o stare trista, si de totu diferitóre de starea natiuniloru conlocuitóre, asiá câtu poporulu românu prin natiunile conlocuitóre se socotesce numai de o masa cruda (nyers tömeg — nyers erö.)

Ce a causatu starea ast'a superatiósa a Românului? Constitutiunea vechia, adeca cea de pâna in 1848, care pentru poporulu românu erá mai multu decâtu vitrega, ca facendu ea pe celelalte natiuni, surori jurate de cruce in contr'a poporului românu, pe acest'a l'au apasatu, asupritu si portatu cá o sluga.

Si inca mai cum au remasu Românii prin constitutiunea vechia cá o massa cruda?

Iaca Escelentia! Ajungandu unii si altii dintre român in clas'a nobilitara si aristocratica magiara si a inteligentiei magiare, nu au mai pututu figurá cá români, ci au debuitu sa figuréza de magiari, ca asiá au fostu legile, si starea sociala de atunci, ca le erá rusîne a fi români, si astadi inca se mai sfiescu a se marturisí de români.

Si déca amu cautá noi astadi in class'a aristocratiloru

sî a inteligintiei magiare dupa originea genetice-natiunala a familieloru, amu aflá unu contigentu mare de mass'a acea cruda romanésca.

Anulu 1848 ce ne-a adusu? In an. 1848 schimbandu-se idea dominanta a spiritului tempului, adeca idea constitutiunalismului cu idea natiunalismului, facendu aceea locu estei'a, sî natiunea magiara de fric'a germanisârei s'a petrunsu de idea acea a natiunalismului, asiá incâtu a schimbatu constitutiunea cea vechia in favórea natiunalismului geneticu.

In interesulu natiunalismului s'a schimbatu iobagi'a naturala in bani, sî s'a pusu de pe o parte a locuitoriloru pe toti contribuentii tierei, sî asiá iobagi'a acea in bani jace astadi pe noi pe toti dandu dupa totu florenulu de contributiune unu adausu de 27 cr. v. a. pentru desdaunarea iobagiei naturale.

Déca cautâmu principiulu, pe care suntu basate legile din anulu 1848. apoi i-lu aflâmu numai cu numele de „jogegyenlőség" indreptâtîre egala, séu „egalitate de dreptu"— dara in adeveru nu esista.

Legile din anulu 1848 ne potu convinge despre lips'a de egalitate in dreptu. Dreptu aru fi, dara egalitate nu e. Déca vremu noi a aflá egalitate perfecta, aceea o putemu aflá in legile absolutistice bachiane, cu acea deosebire, ca acolo este egalitate, dara nu e dreptu.

Sa vedemu, ce dîcu legile din an. 1848? Art. VII. pt. 5 suna asiá: Ungarn ist bereit, alle besondern Gezetze und Freiheiten Siebenbürgen's, welche nebst dem, dass sie die vollständige Vereinigung nicht hindern, die Nationalfreiheit und Rechts'gleichheit begünstigen, anzunehmen und aufrecht zu halten. Va sa dîca: Ungari'a sustîne privilegiile ardelenesci, cari au fostu pâna acum in vigóre, sî cá cum aru dîce indirecte, ca ea tîne pe români totu in acea stare ticalósa politica, in care au fostu sî mai inainte. Déca cetimu articulu 2 din proiectulu de lege in privinti'a uniunei, apoi articululu acest'a intaresce pe art. 2 de lege alu Transilvaniei din an. 1848 despre legea electorala, articulu acest'a da dreptu de representare in dieta la sate unguresci precum e: Brescu, Vizakna, Kolos, Csikszereda, Szék, Ilyefalva etc. numai pentruca suntu unguresci, pe candu la alte sate sî orasie mai mari sî cu privire la populatiunea numerósa, la starea industriei sî a negotiatoriei loru, cu multu mai de mare insemnatate nu le da, pentruca aceste suntu romanesci. In comitatele sî districtele unguresci, precum sî in scaunele secuiesci au toti Ungurii sî Secuii nobili dreptu de a votisá in persóna la alegeri, pentruca mai toti suntu unguri; pentru sate e dreptulu de alegere conditionatu de unu censu de 8 fl. v. a. dare drépta fâra darea capului, pentruca pe sate multîmea e a Româniloru, cându pentru orasie sî cetâti 1) toti cetâtienii sî orasienii pâna atunci indreptâtîti; 2) apoi totu insulu, care are o casa séu unu pâmentu de 300 fl. cá proprietate, fia proprietatea acea sî comuna cu muierea séu cu copii; 3) toti meserierii, industrierii, negotiatorii déca lucra bataru cu unu fecioru; 4) toti cari au unu venitu anuale de 100 fl. pentruca in orasie sî cetâti irdustrierii meserierii sî negotiatorii suntu de natiunalitatea ungurésca. Acést'a este egalitatea legiloru Transilvaniei, astfeliu e „jogegyenlőség"-ulu ungurescu 1848. Astfeliu de egalitate nu póte indestuli pe Români, o astfeliu de egalitate nu potu dorí Românii, fâra de a-si dá testimoniu de paupertate, cumca nu au idea despre spiritulu tempului. Trecendu la ordinea dîlei, fâra de a me dechiará insusi la obiectulu in merit'o pusu prin rescriptulu reg. cá obiectu de desbatere alu acestei adunâri, adeca la art. I. din 1848, s'a fâcutu o propunere din partea Dlui deputatu Zeyk. dîcandu, ca diet'a Transilvaniei e ilegale pentruca esistinti'a legale a un. Transilvaniei cu Ungari'a pre temeiulu art. I. din 1848 nu se póte negá sî asiá o dieta legale in Transilvani'a nu póte fi; apoi motivéza ca legile din 1848 pentru aceea trebue sa sté in valóre, pentruca suntu constitutiunali sî numai pe cale constitutiunale se póte sterge sî uniunea, candu nu e stérsa, ea esista.

Acestu principiu are consecintia mare sî ponderósa. Déca este aceea ca legile constitutiunali numai pe cale constitutiunale se potu sterge atunci tóte legile din Verböczy, aprobatæ et compilatæ, articulii dietales et novellares trebue sa aiba valóre sî aru trebuí sa se nulifice totu ce s'au fâcutu din 1848 pâna acum, fia aceea pe cale politica, fia pe cale judiciala, pentru ca nu au basa constitutiunala. Unu omu cu caracteru, déce are unu principiu bunu, fide bona sî sanatosu, remâne consequentu principiului seu, déca nu vrea sa cada in volnicia (Willkühr.)

Acum vine intrebarea, ca póte-se unu astfeliu de principiu realisá fâra de a cadé in volnicia? eu dîcu, ca nu se póte realisá, pentruca sistarea faptica sî incetarea legiloru constitutiunale in restimpulu dela 1848 pâna acum a causatu fapte sî templâri, cari nu se mai potu face nefâcute séu neemplate. Aici este de basa poterea tempului.

Poterea tempului inca e unu dreptu sî legalilate, unu dreptu naturalu, o legalitate via, precandu legalitatea góla fâra potere naturala e mórta. Eu nu dîcu, ca uniunea nu se póte face, dara déca se face acum, apoi e o fiintia nóua produsa de poterea tempului de acum, dara nu din legalitatea anului 1848, Déca legalitatea constitutiunala positiva a esistatu dela 1848 pâna acum, de ce nu a fostu sî in activitate? — Pentruca i-a lipsitu poterea. Sî déca vine acum la activitate, vine prin poterea de acum. Potérea e unu dreptu, fia ea morala fia fisica, fia numerica.

Eu dara din partea mea continuitatea nu spunu, ca nu o dorescu, dara dîcu, ca nu o cunoscu, ca nu esista. Acum vine intrebarea, ca pe ce stâmu noi dara? Eu dîcu, ca stâmu pe diplom'a din 20 Oct. 1860, câci déca nu aru fi diplom'a aceea, atunci nu amu fi ací, nu aru fi dieta ast'a, ca pre bas'a acelei diplome s'a conchiamatu diet'a din 1863/4. Sa vedemu ce dîce diplom'a din 20 Oct. 1860? Diplom'a in punctu trei statoresce numai sfer'a de activitate marginita, adeca autonomi'a tierei, dar nu sî legile positive ale constitutiunei vechi, intre autonomi'a cá bas'a constitutiunala sî intre legile positive e mare deosebire; de-sî in punctulu citatu e fâcuta provocatiune la constitutiune, la constitutiunea vechia a Transilvaniei; totusi constitutiunea aceea nu se póte pricepe impreuna cu materialulu ei, cu legile positive ale Transilvaniei, ci numai in principiu, ce se póte vedé din autografii imperatesci din 20 Oct. câtra c. Rechberg sî 21 Dec. 1860 câtra br. Kemény, prin care a demandatu a i se face dispusetiunea pentru compunerea unei diete corespundiatóre a Transilvaniei. Mai incolo prin dispusetiunile din 24 Martiu 1861 sî de data din 24 Martiu 1861 s'a demandatu specialminte organisarea politica sî a justitiei, precum sî observarea legiloru civile sî penale din tempulu legislatiunei absolutistice, numai pâna la statorirea loru pre calea legislatiunei.

De aici se vede, ca legile positive nu suntu deodata restituite cu autonomi'a Transilvaniei. Cine afirma ilegalitatea dietei transilvane acel'a néga validitatea diplomei din 20 Oct. 1860. Asiá dar eu propunerea Domnului deputatu Zeyk nu o potu pârtini. Ce se atinge de propunerea Escelentiei Sele Br. Siagun'a, o partinescu din motivele aduse de Escelenti'a Sea.

Vorbirea Dlui capitanu supremu Alessandru Bohatielu, (regalistu)

in sied. din 6 Dec. 1865.

Ecselentissime Dle presiedinte! Inclita adunare!

Nu voiu abusá lungu de rabdarea préstimatei adunâri. Eu din parte-mi dîu'a de 19 Nov. 1865 o amu luatu pentru fiii inclitei natiuni magiare sî secuie cá o dî de bucuria, cá o dî de invingere, cá o serbatóre natiunala, cá o serbatóre mare, ce o serbéza dupa unu restempu de 17 ani, in care au fostu eschisi din drepturile constitutiunali; in care tempu constitutiunea patriei parte a fostu sepusa, parte n'au fostu deplinu observata.

Eu amu venitu pre dîu'a numita cá sa me bucuru cu cei ce se bucura; amu venitu nutritu de acea dulce sperantia, cumca stimatii fii ai acestoru ambe natiuni soróre cari in 17 ani au invetiatu ce este eschisu din constitutiune, voru sci considerá starea fiiloru natiunei române, voru fi invetiatu a precepe: ce au suferitu fiii acestei natiuni fiindu eschisi din constitutiune in secoli.

Amu Domniloru cu bucuria de a marturisí de o parte, ca amu aflatu o deosebire mare intre 19 Nov. 1865 sî intre 30 sî 31 Maiu 1848, amu aflatu o schimbare, o inaintare mare. Amu vediutu in fati'a mai multoru Domni vorbitori, sî cu stima amu de a me esprimá, ca tocm'a din fati'a Dlui cons. gub. b. Kemény Domokos amu vediutu esprimata o dorintia sincera de a impaciuí fiii deosebiteloru natiuni din acésta patria! Din vorbirea aceea— in care se a fostu intelnitu mintea cu anim'a, sî intielepciunea impreunata cu simtîrile, m'amu convinsu, ca intru adeveru doresce fericirea sî impaciuirea acestei patrie (helyes). Sî asiá Domniloru, de nu se intemplá o vorbire lunga in dîu'a de eri aici, in acésta casa, n'asiu ostení atentiunea prea on. adunâri; insa eri m'amu aflatu insielatu in sperantiele mele.

In acésta inalta casa, inaintea acestei preástimate adunâri, s'a desfasiuratu in dîlele de curendu trecute trei opiniuni separate; o opiniune a Dlui dep. din comit. Clusiului Carolu Zeyk, sî a consotiloru simtiuriloru DSele; a dóu'a opiniune a Escel. Sele Metropolitului Br. de Siagun'a; a trei'a opiniune a D. deputatu alu cetatei Sabiiu Cons. gub. Rannicher, Fia-care din acesti trei Domni, dupa ce-si esprima convingerile sele, asternù totdeodata câte unu proiectu de representatiunile loru: D. Zeyk apera continuitatea dreptului; D. Zeyk, carele prin

apararea acést'á,— prelânga aceea, ca observa regulele retoricei — vorbesce cu unu cumpatu demnu de unu membru veteranu alu acestei adunâri. Domnialui in opiniunea sea dice, ca acésta adunare, nu e dieta legala, pentruca diet'a legala a mar. pr. Transilvani'a, s'a incheiatu in an. 1848 pentru totdeun'a, sî asiá de sî are dorintia de a complaná trebile patriei, insa nu afla loculu acest'a de competente pentru aceea afla insa cu cale sa faca representatiune câtra Maiestatea Sea in care sa fia rogatu, cá sa convóce pre representantii transilvani la diet'a comuna din Bud'a-Pest'a.

Escelenti'a Sea Baronu de Siagun'a dice, asemene, ci dupa continuitatea dreptului, luatu in sensulu Escel. Sele, diet'a acést'a nu e capace de a luá la revisiune art. I. de lege din 1848. Motivandu-si parerea sea mai pre largu, si propune cá sa se faca un'a representatiune câtra Maiestatea Sea, prin care sa fia rogatu, cá sa intarésca art. de lege sunatoriu despre compunerea dietei, adusu in diet'a din Sabiiu, sî propusu Maiestâtii Sele spre sanctiunare, sî intarindu acelu art. de lege sa convóce o alta dieta pe bas'a acelui'a spre revisiunea pomenitului articolu I din 1848.

D. Rannicher propune, cá acelu art. sa se ia la revisiune in acésta dieta. Opiniunea D. dep. alu Clusiului Zeyk sî opiniunea Esc. Sele Br. de Siagun'a in un'a se cunoscu, adeca nici unulu nici altulu nu afla diet'a acést'a de capace de a otarí in acestu obiectu, de a luá la revisiune pomenitulu art. — Se deosebescu insa in fundamentulu pareriloru sale, pentruca pâna candu unulu afirméza ca locu competinte aru fi diet'a din Bud'a-Pest'a; Esc. Sea observéza cá locu competente spre a luá pomenitulu articulu de lege la revisiune aru fi diet'a Transilvaniei compusa pre bas'a legei aduse in diet'a din Sabiiu. Se intalnesce asemenea propunerea Esc. Sele cu propunerea D. dep. din Sabiiu Rannicher intr'unu punctu, adeca fia-care afla de competente diet'a Tranniei, pentru revisiunea art. I din 1848 adusu asemenea in diet'a Tranniei.

D. dep. alu Clusiului spre motivarea propunerei sale apara continuitatea de dreptu, afirma ca art. I de lege din 1848 s'a adusu cu unanimitate sî posiede tóte criteriile, ce poftesce unu art. de lege, cá sa fia validu.

Domniloru! ce se tîne de continuitatea de dreptu, in principiu me alaturu câtra opiniunea dlui dep. alu Clusiului; eu insa din partemi nu poftescu cá constitutiunea Transilvaniei sa fia „tabula rasa“; me deosebescu insa in unele pâreri de d. dep. alu Clusiului. Se amu iertare Domniloru! déca eu din partemi nu aflu art. I de lege din 1848 asiá de tare in fundamentulu seu, câtu acel'a sa nu aiba lipsa de revisiune, séu déca ne vomu uitá la form'a esterna a lui, séu la cea interna. — Déca ne vomu uitá la impregiurârile intre care s'a adusu acelu art.,— nu pomenescu standardele ce au fluturatu aici in acésta casa sî in ferestrile toturoru caseloru din Clusiu;— eu aceste nu le-amu luatu atunci, nu voiu sa le iau sî astadi de semnu de intimidare, ci de unu semnu alu erumperei simtieminteloru acestei cetâti. Apoi nu voiescu Dloru a aduce in dubietate siguranti'a publica din acésta cetate in 1848. — Sum pentru totdeun'a detoriu a-mi esprimá recunoscinti'a, de nu voiescu a dîce admiratiunea, fatia cu portarea cea solida a cetatieniloru acestei cetâti din 1848. Sum Dloru! sî nu mi amu potutu esprimá destulu admiratiunea fatia cu intielepciunea ce a desvoltat'o siefulu acestei cetâti din 1848. Cu tóte acestea s'a intemplatu in 1848 atâta aici in Clusiu, câtu sî afara de cetate, unele cá acele, care me silescu a dechiará, ca n'au fostu in Transilvani'a, pre tempulu aducerei acestei legi preste totu, tempu normale; nu voiescu a pomení deputatiunea din Udvarhely, care a avutu o influintia mare asupr'a dietei din Clusiu, sî influintia asupr'a familieloru, in urma demustratiuniloru acestei deputatiuni au fostu silite mai multe familii renumite a parasí cetatea, a-si parasí patri'a, dar pomenescu Dloru intemplarea acea, care s'a intemplatu in un'a din dîlele lui Marte in contr'a guvernului, cându s'a implutu uliti'a de prelânga palatiulu guvernului de poporu, strigandu „Ország gyülés! Unio!“ scl. intr'atât'a, incâtu guvernatorulu de atunci si a perdutu flegm'a sî precum mi spunu dela spate, sî amu auditu sî eu cu urechile, au strigatu câtra poporu „Takarodjanak haza“.— Apoi afara de cetate in tóta tiér'a, pe tóte radiorele se jucá „katonászdi“; pentru aceea indrasnescu a-mi esprimá acea convingere,— ca n'a fostu tempu normalu, candu s'au adusu art. I de lege din 1848.— Dar trebuie sa dîcu, ca lipsesce din acelu art. de lege sî bas'a morala, fatia cu acestea indrasnescu a trage atentiunea inaltei case la cele ce a dîsu D. deputatu din Hatiegu,— la adunarea dela Blasiu.

Dloru sa nu luati, cá cându eu asiu atribuí potere legislativa la adunarea din Blasiu; insa acea adunare,— precum m'amu convinsu eri din niscari scrisori aduse ací de unu préstimatu barbatu, a fostu conchiamata cu scirea sî invoirea inaltului guvernu de atunci.

Sciu Domniloru, ca nu s'au adunatu numai atâti'a, câti au fostu de a se aduná in sunetulu ordinatiunei inaltului guvernu; dar cumca aceea adunare n'a fostu „nyers tömeg“ me provocu la unu préstimatu Domnu, care a fostu de fatia, cá comisariu regiu. A fostu acolo intr'adeveru la 40,000 de ómeni, dar nu numai ca nu a fostu linistea conturbata nici pre unu minutu, dar mai nu audiai nici vorba pre ulitiele Blasiului, semnu, ca acolo au fostu adunatu unu poporu coptu.

Dloru nu atribuiu potere legislativa adunârei acelei'a; i atribuiu insa dreptu de a petitiuná, dreptu de a-si esprimá dorintiele sele, de a-si esprimá dorinti'a sea asupr'a obiecteloru ce erá atunci pertractande in adunarea tierei.

Dloru! in adunarea aceea nu au fostu representata „nyerstömeg“; in adunarea aceea afara de doi venerandi archipastori români, au fostu representata tóta nobilimea transilvana româna; au fostu representata tóta inteligînti'a româna, nu credu sa fi lipsitu diece Români, cari sciau scrie sî ceti sa nu fia fostu de fatia; au fostu Consiliari guberniali, au fostu de fatia unu comite supremu din celu mai mare comitatu din Transilvani'a, dar nu au fostu numai cá spectatoru, ci a fostu cá participante la sfâtuiri; au fostu cá alu doilea conducatoriu alu deputatiunei, care a dusu petitiunea adunârei din Blasiu la Maiestatea Sea; a fostu representanta scól'a, ambele diecese prin mai multe dieci de Protopopi sî mai multe sute de preoti, au fostu representanti mai bine de dóue sute mii de cetâtieni liberi din fondulu regiu, au fostu representante 2 regimente române din granitia prin mai multi oficieri sî veterani; au fostu representatu unu despârtiementu de husari Români-Secui, toti acesti'a proprietari din tiéra, proprietari celu putînu ai unei a siés'a parte a tierei. Opiniunea publica a acestor'a nu au fostu iertatu sa o ne bagâmu in séma aici in dieta in 1848, candu séu adusu art. I. despre uniunea Transilvaniei cu Ungari'a. Acestei adunâri din Blasiu atribuiescu dreptu, de a-si esprimá dorinti'a sea, sî esprimarea dorintieloru fâcuta acolo, nu au fostu iertata a o ignorá in dieta; fatia cu acésta adunare nu stà asemenarea, care a fâcut'o doi deputati, cumca a bagá in séma protestulu Româniloru fâcutu in Blasiu sémena cu unu protestu ce aru face unu pruncu in contr'a preotului botesatoriu, nu stà, pentruca Românii adunati acolo au fostu atunci mâturi, indreptâtiti a-si esprimá dorintiele, au fostu proprietari celu putînu la o a siésea parte a acestei patrie.

Asemenea nu sta dupa a mea convingere nici asemenarea, ce a fâcut'o D. Dr. sî Prof. de drepturi Alexiu Dosz'a, cumca uniunea aru semená cu o casatotia ce a statu câti-va ani fericita, apoi s'aru incepe procesu de nulificare, din punctulu „silei“, pentruca in contr'a acestei casatorii s'a fâcutu protestu inainte. Din mai susu memoratele motive Dloru indresnescu a afirmá, ca lipsesce partea morala din acea lege, sî asiá Dloru de s'a sî adusu acelu art. de lege in acésta casa „egyhangulag“ nu s'au declaratu pe lânga elu egyhangulag, afara de acésta casa, inainte de aducerea lui, nu dupa acest'a. Acelu art. de lege nu a fostu naturalu alu maioritâtii tuturoru locuitoriloru acestei patrie. Unii dintre Domnii vorbitori de eri dîcu, cá déca fii natiunei române aducu la indoiéla art. I. de lege sunatoriu despre uniunea Transilvániei cu Ungari'a, pentru ce nu aducu la indoiéla sî acelu art. de legi, care suna despre emanciparea poporului? La o asemenea asemenare s'a fostu dechiaratu Esc. Sea Metrop. S i u l u t i u, cumca „omnis similitudo claudicatu.“ Eu inca indrasnescu a dîce, ca e mare deosebire intre aceste dóue legi; pentruca pâna candu un'a a fostu dorinti'a seculara a toturoru iobagiloru din acésta tiéra, asiá, incâtu tóta tiér'a s'a dechiaratu pentru aducerea acelui art. sî totu poporulu s'a bucuratu de aducerea acelui'a; atunci in contr'a aducerei art. de uniune s'a sprimatu opiniune contraria din cele mai multe pârti. (Va urmá.)

C l u s i u 30 Novembre 1865. (Intardiata.) *)

Acést'a e dîu'a carea o a fâcutu Domnulu sa ne bucurâmu sî sa ne desfatâmu intr'ens'a.

Nu este Românu binesimtîtoriu, carele sa nu fia rapitu de bucuria in dîu'a acést'a. Nu este Românu carele ajungendu dîu'a de 30 Novembre, dîu'a serbatórei S. Apostolu Andreiu celui antâiu chiamatu sî dîu'a onomastica a Inaltu Preasantîtu Escelentiei Sele Par. Archiepiscopu sî Metropolitu A n d r e i u B a r o n u d e S i a g u n 'a, sa nu-si plece genunchii inaintea Atotpotintelui, laudandu-lu sî marindulu pentru proni'a s'a, prin carea ni-a tramisu pre Archiepiscopulu sî Metropolitulu nostru ANDREIU cá mantuitoriu natiunei sî religiunei nóstre.

*) Aceloru st. d. d. cari au binevoitu a ne tramite asemenea coresp. trebuie sa ne esprimâmu parerea de reu, ca de astadata pe lânga tóta bun'a vointia din lips'a spatiului, nuamu potutu corespunde dorintiei densiloru, carea aru fi fostu, suntemu siguri si a publicului cetitoriu, dar si a nóstra. Red.)

Asiá nu e mirare, ca Românii din Clusiu, precum sî din Tractulu Clusiului de josu se adunara la biseric'a gr. or. de aicea. Cultulu divinu se incepù la 9 óre, la care celebrara 5 Preoti cu Parintele Protopopu Vas. Rosiescu in frunte. Adunarea fu numerósa, in carea mai cu séma a escelatu Ilustr. Sele Dnii Consiliari guberniali, precum sî cea mai mare parte a inteligintiei române, carea cu ocasiunea dietei se aflá in Clusiu. La liturgía, se audiau dulcile cantâri corale; in locu de pricésna s'a intonatu in armonia incantatóre Imnulu „Eata dîu'a cea dorita!“ Rogaciunile corespundiatóre dîlei rostite de P. O. D. Prot. locale Vasiliu Rosiescu, precum sî rogaciunea de multiamire rostita de mentiunatulu P. Protopopu plecara pre toti in genunchi de a-i cere Escelentiei Sele viétia indelungata, dîle senine sî potere, cá sî de ací inainte sa se póta luptá pentru interesele Tronului, patriei, natiunei sî a bisericei nóstre.

La finea cultului divinu P. on. D. Protopopu Vas. Rosiescu in un'a cuventare simburósa a vorbitu despre marea insemnatate a dîlei, aratandu poporului numerosu meritele insemnate ale Escelentiei Sele sî cu deosebire acel'a, carele sî l'a castigatu Ecelenti'a Sea recastigandu Românilor Metropoli'a, carea a fostu apusu de unu seculu sî jumetate.

In fine preotimea sî mirenimea tractuala, carea impinsa de dorulu celu mare, cá sa vada pre Parintele seu, pre Archipastorulu seu celu mare, au nisuitu la Clusiu din departare de dóue sî trei miluri. Cu P. Protopopu in frunte s'a dusu de a felicitatu pre Escelenti'a Sea, dupa aceea au urmatu Ilustritâtile Sele Dnii Consiliari guberniali impreuna cu mai multi amploiati sî in fine tinerimea academica sî gimnasiala de aici. Pre toti ia primitu Escelenti'a Sea Parintele Archiepiscopu sî Metropolitu cu cea mai mare dragoste de Parinte, iara tinerimei dandu-i nisce invetiaturi stâtu de frumóse sî folositóre, ineâtu acelea cá unu grauntiu bunu la tempulu seu voru produce fruptele cele mai dulci.

Au n'a fostu dîu'a acést'a intr'adeveru dîu'a, carea o a fâcutu Domnulu sa ne bucurâmu sî sa ne desfatâmu intr'ens'a? Dîu'a, in carea Românii din lib. cetate reg. Clusiu au potutu salutá in mijloculu loru pre marele loru Archipastoriu. I. P. . . . . .

Procedura la actulu de alegere a ablegatului din Orezidorfu (Cocota.)

Czernegyház lânga Timisiór'a in Noemvre 1865. Dle Redactoru! Cercularulu Esc. Sele d. Tavernicu alu Ungariei b. Sonyey dto 6 Nov. 1865 emisu câtra toti Comitii supremi ai Ungariei au fostu aliniscitu inimele fideliloru Români, cari inca din an. 1861 au fostu machnite dar sî iritate, pentru sacrilegile sî terorisârile, care subordinatii oficianti Magiari, cu ocasiunea alegeriloru de ablegati pretotindenea au eserciatu, sî acum'a póte fi de mirare! déca nerentórcemu la trist'a memoria din an. 1848 sî la celu fatalu din 1861. Cetindu din jurnalele patriei nenorocósele intemplâri, aflâmu ca tóte acelea purcedu, dela supremati'a sî egoismulu unoru aristocrati magiari sî dorere! acum vedemu, ce felu de corumptiuni dejositóre pentru nobil'a natiune magiara, sî ce intrigi prin atacuri sangeróse intre fiii patriei aducu unii supremati sâtori aristocrati, neluându in consideratiune nici mandatulu Esc. Sele Tavernicului, nici instructiunile Il. Sele d. comite supremu, dar nici ca au deschisu ochii se vadia, ca poporulu sî mai cu séma celu românu, nu se da mai multu a se insielá prin programe cu fagaduieli mincinóse sî prin beuturi, ba nici socetescu aceea ca poporulu judeca reu despre acei candidati de ablegatu, carii chieltuiescu mii de fiorini cu mancâri sî beuturi, sî la unii dau sî bani gat'a, cá sa corumpa poporulu in partea loru— Câci prin acelea machinatiuni ma tare sa instrainéza decâtu sa se apropie poporulu de ei, câci acest'a in prosti'a lui asiá dice: unu d. ablegatu n'are diurna pe dî mai multu de 5 f. sî déca e adeveratu, ca elu lucra pentru bunulu patriei sî a poporului precum sa fagaduiesce nóua, apoi cum e acést'a, ca in locu de a-i plati noi cá sa lucre, pentru binele nostru sî a patriei, vedemu ca elu chieltuiesce cu mancâri sî beuturi mii de fiorini cu noi, acést'a nu ne vine la socotéla— sî dèca suntu unii d. d. de pamentu, baroni sî grofi asiá de indurati, de ce nu ne dau totdeun'a sî mai alesu in fómete, ci numci cându sa se aléga de ablegati. A buna séma acei d. Spaii, baroni sî grofi prin beuturi sî mancâri ne insiéla, cá noi pentru acelea sa le dâmu dreptulu nostru care inaltiatuln Imperatu ni l'au datu, ca apoi ei cu poterea sî dreptulu nostru sa lucre in dieta pentru dreptulu nemesîloru, iara nu pentrn drcptulu natiunei nóstre.— Din judecat'a acèst'a a poporului potu invetiá uni frati Magiari aristocrati, cá prin beuturi sî mancâri in locu de a trage pre poporu câtra sine mai tare lu instrainéza, ba lu sî intarita, din causa ca ei in fapta arata scopulu loru, câci cându poporulu românu dupa egalitate doresce a alege de ablegatu vre-unu fiu din sinulu natiunei sele intru care are incredere, sî ca e cu capacitate eminenta— fratii Magiari se opunu cu tóta poterea spirituala sî materiala alu impedecá insa poporulu la o intemplare ca acést'a vorbesce iata asiá: fratiloru au nu vedeti ca cându vremu sa alegemu vre unu domnu de unguru, ne dau de beutu sî mancatu— dar cându vremu sa alegemu unu d. de românu care in dieta sa ne apere dreptulu natiunalu sî religiunariu, ne batu, ba aducu catane, ne omoru sî ucidu preotii, apoi este aceasta fratietate sî egalitate cum dîcu ei, abuna séma acei domni, vréu in dieta sa lucre numai pentru dreptulu loru, dar nu sî pentru alu nostru luati aminte!!!

Cu totu dreptulu, déca cautâmu mai bine, in tóte cercurile de alegere, cum unii frati magiari aristocrati, cu intrigile loru prin oficantii subordinati, perturba ordinea si lasa lucrulu de vine la conflicte sângeróse ne vine in gandu, ca iára s'a rentorsu tempulu nainte de 9 secoli, dar ce civilisatiunea moderna a Europei au trecutu bab'a cu colacii. Iar cându vedi pre preotii români, cari nu se dau a se amagí in partea loru, goniti, batuti sî ucisi trebuie sa-ti vina in minte cuvintele resc imperatorului lumei, prin cari prorocea gónele crestiniloru, — din aceste fapte neomenóse, usioru potemu deduce, ca in zadaru dice Esc. Sea Tavernicului in cercularíulu seu câtra toti comitii supremi „cumca Il. Ta fiindu patrunsu de responsabilitâtea chiemârei impreunate cu starea de diregatoria, vei intrebuintiá tóta silinti'a precum nemijlocitu prin influinti'a propria, asiá sî mijlocitu prin organele subordinate Il. Tale— ca la alegerile dietali, libertatea deplina a diegatoriloru, nepatimindu vre-o scadere— indeplinirea maioritâtii sa fa scutita de ori ce machinatiuni sî intrige etc.“— frumosu se implinesce acestu mandatu, ca unde e poporulu românu in maioritate, acolo oficiantii subordinati prin intriga facu bataie sî mórte intre poporu. Iu asiá modu indeplinirea maioritâti ei nu e scutita, ci tocm'a asuprita sî terorisata.

Sî cá sa se convinga despre adeveru Esc. Sea d. Tavernicu lu: se luâmu intâiu dela comisiunea conscriitóre, apoi sa se vada, cum subordinatele organe intielegu sî asculta acelu mandatu guvernialu, sî ce felu de libertate, egalitate, sî fratietate eserciadia intre poporu acei subordinati oficianti?

Legile din 1848 prin art. V. § 2 lit. a) sî c) dau dreptulu de alegere fia-cârui cetatianu, care are unu patrariu de sesie cá proprietate de pamentu, sî déca are venitu anualu de un'a suta fiorini c. m. Acum facu intrebarea, pentruce Comisiunea conscriitóre din Orczidorf a cârui presiedinte e d. Varg'a postmaistrulu de acolo, iara membrii comissiunei e unu Românu imbracatu in piele de . . . ., notariulu din Murány Ille, sî unu exapothecariu Cserny din Ving'a, dîcu cu ce dreptu, sî dupa care legi, acea comissiune au eschisu cu dto 19 Nov. 1865 pre poporulu românu din Csernegyház dela alegere, pre Români cari au 9½. 13½ sî 16 lantie de pamentu cá proprietate. Caus'a e unu lucru placutu;— ca on. comis. au intrebatu pre juratulu comunalu Efremu Peichi: ca cine sa traiésca? respunsulu au fostu categoricu: Sa traimu toti, pentru acestu respunsu, unulu dintre dnii Comissiunei, ca turbatu au strigatu, afara . . . . . *) ca sî tu esti fiscalu. Urmarea, au fostu ca toti alegatorii români in numeru de 47 au fostu eschisi dela alegere precum arata indorsat'a Asiá au fostu respinsi sî dela comissiunea centrala comitatensa, precum arata indorsata de dto 23 Nov. c. n. nr. 28; care indorsate neaperatu se voru alaturá la protestulu care se va insinuá là diet'a din Pest'a pentru procedurele nelegiuite la alegerea ablegatiloru din Orczidorf, din partea Comunei Czernegyház. (Va urmá.

Varietâti si noutâti de di.

— Ilustritatea Sea Dlu Vice-presîed. alu tablei reg. Cavaleru de Alduleanu, au continuatu Luni calatori'a sea spre Maros-Vasiarhely.

(Multiumita publica.) Rvrd. Domnu Protopopu Iosifu Brancoveanu sî P. on. D. Gregoriu Vitézu, cu ocasiunea santîrei bisericei din Rip'a de susu, au fostu atât'a de marinimosi, de au fâcutu pre sém'a suscrisului un'a colecta de 17 f. v. a.; pentru care fapta filantropica li se aduce mul tiumit'a cea mai cordiale. Clusiu 12 Decembre 1865. Ioanne Popescu, audîtoriu de drepturi la academi'a reg. din Clusiu an. I.

Incunoscintiare: Tinerimea româna din Pest'a, are onóre a incunoscintiá pre on. publicu, cumca, indemuata de succesulu favoritoriu din a. tr., va dá sî in anulu acest'a balu impreunatu cu concertu. Scopulu i va fi, cá sî in a. tr. ajutorarea tineriloru români mai lipsiti, dela Universitatea sî gimnasiele de aici. Ne indreptâmu de tempuriu rogarea câtra on. publicu românu pentru concursulu seu marinimosu la acésta intreprindere filantropica. Programulu sî invitârile se voru tramite câtu mai curendu. (O. O. Red. române, suntu rogate a suscepe in colónele foiloru loru acésta incunoscintiare.) Pest'a 17 Dec. 1865. Comitetulu arangiatoriu. „Conc.“

— Dela Sighisiór'a aflâmu, ca acolo in 5 Decembre au nâscutu o femeie patru copii gemeni, 2 parte barbâtésca sî 2 parte femeiésca. Un'a din fetitie pâna a dóu'a dî au muritu, iara ceilalti trei traiescu.

---

*) Cuvinte care bun'a cuviintia nu le iarta a se publicá. R.)

Nr. 55. EDICTU.

Prin care Fornade Saft'a din Offenbai'a Comitatulu Albei Iulie, de rel. gr. or. carea de 13 ani, cu necredintia au parasitu pre legiuitulu seu barbatu Pufu Todoru din Offenbai'a gr. or. se provóca dela datulu mai de josu, in terminu de 1 anu sî 1 dî sa se infatîsieze inaintea Scaun. protop. gr. or. a Tractului Lupsiei, câci la din contra la actiunea sotiului seu se va decide sî in absenti'a ei cele ce prescriu SS. Canóne. Offenbai'a 19 Novembre 1865.

Nicolau Fodoreanu, Adm. protop.

CORESPUNDINTI'A „TEL. ROM.“ D. Iorg, in Cuvesdi'a, De aici s'a tramisu. regulatu D. B. in Orestia. Ni a fostu peste putintia; dispuneti de bani, cari nu ne competu nici intr'unu tipu. Unui rom, in D. Vomu face. —

Redactoru respundiatoriu Nicolau Cristea.

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oici pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 100. ANULU XIII.

Sabiiu, in 19/31 Decembre 1865.

Inseratele se platescu pentra inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu.“
pe anulu 1866.

Pretiulu abonamentului este:

pe anu: pentru Sabiu — 7 f.
pentru Tranni'a si monarchi'a austriaca 8 f.
pentru Principatele romane unite si tieri straine 12 f.
pe ½ anu: pentru Sabiiu 3 f. 50 xr.
pentru Tranni'a si monarchi'a austriaca 4 f.
pentru principatele romane unite si tieri straine 6 f.
pe ¼ anu: 1 f. 75 xr., 2 f. si 3 f.

Abonamentele ne rogâmu a se tramite de tempuriu prin epistole francate la

Edit. „Tel. Rom.“ in Sabiiu.

copia la nr. 1348/pr. 1865 ad. 31,795 1865.

Câtra diuariele din Austri'a.

De aru fi câtu de diverse pârerile politice séu de alta specialitate a diuarieloru, totusi s'a intalnitu in unu simtiu — in acelu alu amorei patrici. Spre a manifestá acestu simtimentu, este iara data ocasiune. Espusetiunea generale din 1867 tînatóre in Parisu da toturoru natiuniloru ocasiune a aduce la vederea comuna, productele activitatei loru pe terenulu artei industriei si a economiei rurale. Austri'a nu se póte si nici sa nu se retraga dela acestu belu pacinicu, trebue sa se provóce la avutiile ce i le-a donatu natur'a, dara trebue se si documenteza ca ce potere potinte are dens'a, si ca cum gustulu, arta industria si cultur'a pamentului sa afla in progresiune si se disvólta de in dî ce merge la factori mai insemnati.

Insa cine nu scie, ca togm'a o modestia pré mare retîne pre multi dintre noi, a se ostentá cu productele loru, si iara ca cum multi se temu de sacrificii carii suntu impreunate cu transportarea; si ca cumu acì si colea pre lesne cuprinde simtiemintele o apatia. Insa a incuragiá si imbarbâtá in acésta causa, a intoná interesulu de mare ponderositate, care e impreunata cu tóta intreprinderea, a deslucí prospectele care mijlocitu seu ne mijlocitu crescu pentru esponinte, si a o aduce aminte la acelea, precum intru adeveru se intempla cu o introducere premergatóre de mare insemnate pentru espusatiunea in Vienn'a cu ocasiunea candu se denumí de protectorulu acelea Inalti'a Sea imperatésca serenisimulu Archiduce Carolu Ludovicu, sa se intrebuintieze tóte mijlócele. Regimulu a fâcutu cu credulitate (?! R.) datori'a sea, cá sa faca pre toti atenti la ponderositatea acelui momentu, si a pusu tóte in lucrare -- ce dovedesce din partea sea o voia tare cá sa asigureze Monarchiei o representatiune demna.

Comitetulu centrale denumitu de regimu si tîne de datoria cá sa procéda mai departe dupa potintia in intielesulu acestei intentiuni. -- Considerandu ponderositatea ce o posede jurnalistica, considerandu ca ea sta in concesia cu poporulu, si prin urmare si este in stare de a influintiá pretutindene, credu ca nu va fi de prisosu, a ma intórce cu ce mai mare confindintia, ca presiedintele acestui Comitetu câtra tóte onoratele redactiuni spre a cere si ajutoriulu loru - ca prin poteri concentrate de tóte pârtîle, sa se nutrésca scopulu, si onórea patriei dignitatea si vadi'a ei se remâna si cu acésta ocasiune asigurata.

Dela Comitetulu centrale c. r. austriacu pentru espusetiunea de agricultura arta si industria tiitóre la Parisu.

Vienn'a in 18 Novembre 1865.

Wickenburg m. p.

Respectulu, care lu datorimu ori cârei dregatorii, dar cu deosebire si Escels. Gubernu reg. ne au obligatu cu publicarea acestei provocâri, nu putemu insa a ne suprime durerea causata prin limbagiulu ei, care de siguru nu va fi intielesu de nici unu Românu. Red.)

Sabiiu 18 Decembre 1865.

(C.) Au trecutu diet'a din Clusiu si acum avemu de a urmarí cu atentiune echurile séu mai pe romanesce resunetele acelei'a, cari domnescu in tiéra. Ocupandu-ne mai antâiu de poporulu nostru nu putemu sá fimu decâtu multiamiti cu purtarea lui. Poporulu nostru, unu ce raru, e bunu, moralu nascutu. Nu astépta disciplinâri, nu da ascultare promissiuniloru sirenice, nici se intimida de amenintiârile nimenui, ci si urméza autonomu calea sea; si asiá lu aflâmu si acumu in fai'a trecuteloru eveniminte, statornicu in convingerile sele morale patriotice. Poporulu nostru prelânga tóte confusiunile in care póte cadé nescine in tempuri de trasactini, cum suntu cele ale nóstre, au trasu cu urechi'a la cele ce se petrecu la dieta si indata au fostu gat'a cu judecat'a; — au aplaudatu purtarea Archipastoriloru sei si a elitei luate din sinulu seu.

Mai multu, Românulu au câutatu si ocasiunea, cá dupa putintia sa si manifesteze recunoscinti'a sea. „Gaz. Trans.“ ne spunea de adrese de multiamita tramise inca la Clusiu; noi audîmu ca de acelea se pregatescu, se tramitu, din multe alte pârti; publiculu nostru au cetitu despre cele dóue primiri asiá dîcendu improvisate: un'a a Archipastoriului nostru Esc. Sea Andreiu Baronu de Siagun'a, alt'a a Ilustritâtiei Sele Cavalerului de Alduleanu, cari de-si improvisate, insa au fostu solemne au fostu maretie din natur'a lucrului ce le-au motivatu; din audîte si pe urma si din G. T. scimu si despre grandiós'a primire fâcuta Esc. Sele Metropolitului Conte Sterc'a Siulutiu.

Ce sa dîcemu fatia cu acestea? Sa privimu lucrulu câtu se póte mai objectivu si vomu aflá, ca manifestatiunile aceste ori in ce feliu aru fi, ele nu suntu numai nisce solemnitâti, ci suntu si acte natiunali, acte prin care poporulu sanctiunéza purtarea barbatiloru sei dela diet'a din urma.

Foile magiare vinu si ne numera pre degete membrii maioritâtii din dieta si dupace potu sa ne arate rarosu nanie in gurgite vasto, ne spunu nóue si lumii, ca Românii suntu pentru uniunea dupa cum o voru densii. Nr. 26 alu foiei bar. Eötvös „Politikai Hetilap“ ne constringe a aduce la cunoscinti'a publicului nostru, si a considerá in detaiu nevointi'a acelei'a, de a micsiorá valórea votului Româniloru dela diet'a din Clusiu, dîcendu, ca votulu au urmatu la propunerea baronului Siagun'a si ca este subscrisu eschisivu numai de oficiali si de preoti.

Nu scimu sa ne mirâmu séu sa compatimimu o asemenea tactica, carea, ce sa i dîcemu— sa fimu moderati si sa i dîcemu cutediata.

Noi la clasificarea valórei voturiloru purcedemu totdeun'a dela moralitatea loru. Pusetiunea fia-câru Românu din dieta au fostu de asiá, incâtu déca le pretuimu fâra prejudetiu si cu mân'a pre anima purtarea loru, trebuie sa ne convingemu, ca ei n'au potutu fi condusi de nimic'a alta, decâtu numai de simtiulu moralu si patrioticu, insusîrea comuna a toturoru, fâra deosebire de nascere si conditiune, cari sciu si voru sa apretiuiésca binele celu mare provenitoriu din moralu si patriotismu. De aici deducemu ca si oficialii si preotii români n'au desvoltatu mai putînu moralu si patriotismu decâtu connatiunalii foiei magiare amintite.

Spunemu dreptu, ca noi cu privire la tóte impregiurârile sub care apare mentiunat'a fóia amu fi asteptatu dela dens'a o alta caracteristica despre membrii români ai dietei; amu fi asteptatu o consideratiune a resignatiunei celei mari, precum si a increderei in pasii loru; mai departe amu fi doritu a se considerá impregiurarea, ca ei in dieta n'au dusu tristulu rolu de nemernici, carii sa dea ascultare celoru dîse de unulu séu altulu din cei in pusetiune si cu influintia mare, ci cá fiii unei natiuni si patrie constitutiunali au urmatu moralului si patriotismului loru din convingerea, ca ei functiunéza acolo, nu cá oficiali, nu cá preoti, ci cá membrii legislativi constitutiunalì, documentandu totu odata ca suntu demni de postulu ce lu ocupa in statu si biserica.

Dar in fati'a toturoru acestor'a — si cu acést'a ne intórcemu la firulu nostru — natiunea prin tóte purtârile si manifestârile sele cele enumerate mai susu demustra, ca nu e cum dîcu Magiarii si foile loru, ci precum au dîsu Românii in p. u. loru representatiune câtra Maiestatea Sea.

Si care e ratiunea aceloru manifestatiuni? E dupa parerea nóstra acea, ca Românii dîcu câtra elitea sea: „Voi

ori cum ati fostu chiamati la diet'a din urma ati fostu chiamati a ne representá numai de clasa de poporu Voi insa cu purtarea vóstra ne ati sustinutu la demnitate de natiune, ne ati sustinutu la demnitatea ceruta de seculi, la demnitatea ceruta cu energia prin vocea cea puternica a poporului pre câmpulu libertâtiei la an. 1848, la demnitatea adjunsa prin preagratiós'a sanctiune maiestatica a articoliloru de lege referitori la caus'a nóstra natiunala din 1863/4. Voi sunteti ai nostri, voi ati simtitu durerea nóstra, Ve recunóscemu pasii sî mesurile de ale nóstre, de proprietate natiunala."

Sî acum cá sa legalisâmu órecum cele dîse de pâna aci, permita-ne publiculu, dar permita-ne sî acei stimati barbati, cari au avutu norocirea a conduce sî a rostí solemneb cuvinte la aceste acte de insemnetate a revení, cá sa ilustrâmu inca incâtu-va acestu asertu alu nostru cu unele cuvinte din vorbirile loru. „Geniulu celu bunu au conduso pasii Escelentieloru Vóstre la diet'a din Clusiu" fuse populara dar sincer'a manifestatiune a simtieminteloru condusiloru de Ilustr. Sea D. Consiliariu de finantie Maniu, candu cu intempinarea Es:. Sele Archiepiscopului sî Metropolitului Andreiu. Esc. Sea acestu Parinte bisericescu dar sî alu poporului, din secululu nostru, prelânga cele atinse dejá pre scurtu de noi, adause, ca densii au lucratu din convingere curata sî ca va a'ernâ dea natiune, déca va aprobá séu desaprobá activitatea loru, la te numerosii intempinatori respunse cu „sa traiésca!" G. Tr. ne descrie destulu de chiaru sî de evidentu decursulu festivitâtii pompóse dela Blasiu sî de aceea ne restringemu la cele ce s'a petrecutu mai departe aici in mijloculu nostru.

Eata dupa câtu ne iarta memori'a cuvintele P. Protosincelu Nicolau Popea rostite Ilustritatei Sele Dlui Vicepres. cav. de Alduleanu :

„Trei momente suntu decidatóre de sórtea natiunei române, care suntu menite a face totu atâtea epoce in viéti'a nóstra politica natiunala, sî pre care noi generatiunea presinte le cunóscemu din esperinti'a-ne propria. Aceste momente suntu anii 1848, 1860, 1865.

Déca natiunea isbuti a se stracurá prin aceste crise politice cá printre scila sî caribdi— déca in urm'a acelor'a ea ajunse totusi cu ajutoriulu lui Ddieu la starea politica multu putînu imbucuratóre, de astadi: apoi acést'a avemu de a multiamí aceloru barbati ai natiunei, cari, insufletîti de binele comunu, se pusera in fruntea ei sî despretiuindu totu feliulu de pericule sî neplaceri, o condusera cu intielepciune sî barbatîa câtra tînt'a doririloru sî aspiratiuniloru sele.

Ce e dreptu in privinti'a momentului din urma inca nu cunóscemu resultatulu finalu alu nisuintieloru sî ostenseleloru barbatîloru nostri români dela diet'a d'abiá trecuta din Clusiu; totusi, cutediu a dice in privinti'a acést'a ca pre câtu erá de mare sî de generala fric'a sî spaim'a intre Români inainte de deschiderea dietei: pre atât'a de mare sî de generala au fostu bucuri'a intre ei dupa inchiderea acelei'a pentru purtarea cea solidara sî triumfulu celu moralu, pre care lu reportara regalistii sî deputatii români dela acea dieta.

Scimu din isvórele cele mai sicure, ca Ilustr. Ta sî cu acésta ocasiune ai desvoltatu o activitate esemplara sî o desteritate ingeniósa, intru consolidarea inimeloru sî concentrarea convictiuniloru barbatiloru români dietali; scimu ca Ilustr. Ta ai fostu unulu dintre factorii principali, cari sciura chiarificá terenulu celu legalu sî solidu, sî carii apoi mijlocira adres'a câtra Maiestatea Sea, pentru care nu póte decâtu sa se bucure totu Românulu binesimtitoriu.

Pentru aceea noi ne tînemu de o detorintia santa natiunala a ne infatîsiá astadi aici in numele inteligintiei române din Sabiiu spre a dá espressiune viua simtiamînteloru nóstre de bucuria sî recunoscintia câtra Ilustr. Ta.

Multiamindu-ti pentru acestu sacrificiu adusu pre altariulu natiunei, rogâmu totodata pre Ddieu, cá sa ve daruiésca dîle indelungâte sî fericite, pentruca sî de aci inainte sa se póta bucurá natiunea de talentulu celu eminentu sî inim'a cea bine voitóre ce ve caracteriséza.

La care Ilustr. Sea dupa ce reflectá ca onórea ce i se aduce din partea inteligentiei prin organulu Prea on. Parinte Protosincelu nu-i compete numai densului, ci toturoru celoru ce au participatu la dieta, dar cu deosebire Escel. Sele Archipastoriloru— sî dupace observá, ca densulu au fâcutu numai aceea cu ce erá detoriu natiunei, a cârei fiiu este, precidiendu purtarea Românîloru espresa sî in adres'a substernuta Maiest. Sele: in alipirea câtra tronu; in nisuinti'a imperativa câtra impâciuirea cu natiunile colacuitóre, pe terenulu egalei indreptatîri politico-natiunali; in solidaritate sî in principiulu activitâtiei defendatore a drepturiloru dejá castigate sî castigande a celoru de castigatu: fini intogm'a cá sî Esc. Sea Metropolitulu Siagun'a, ca natiunéa va decide aprobandu séu desaprobandu cele lucrate de densii la dieta.

Entusiasmulu manifestatu in urm'a acestoru cuvinte sî tóte cele de pâna aci, cine va fi in stare sa le desvaliditeze sî cine va fi acel'a care sa dea locu credintiei, ca intre Români aru fi partide, care sa se afle in contradicere cu cele ce au fâcutu regalistii sî deputatii români la diet'a din Clusiu?

In momentele candu scriéamu acestea ne vine a mâna „Zukunft" sî trebuie sa marturisimu, ca ne-amu implutu de durere, vediendu ca sî acésta fóia se seduce de foile magiare, cari tendentiosu se nevoiescu a dá lucruriloru o fatia cu totulu straina, de cum in adeveru suntu, vediendu ca ea crede ca intre Români au domnitu spiritu de partide sî scisiune la diet'a din Clusiu.

Aru fi fostu de ajunsu cele ce amu referatu despre dieta sî despre cele intemplate in urm'a dietei, spre convingerea ori sî cui, ca unanimitatea poporului românu nu este vatemata nici decum sî ca votulu Românîloru dela diet'a din Clusiu e alu toturoru Românîloru din Transilvani'a. In fati'a scandelei, de care vedemu ca sî publicistic'a vienesa nu póte remané neatinsa, ne vedemu constrinsi a luá in o mai de aprópe consideratiune chiaru sî voturile patrimei celei de patru membri, adeca a Dlui Hoszu, Domsi'a, Ladai sî Boeriu. Dlu Hoszu este pentru uniunea cu Ungari'a insa nu necondituata. Densulu e pentru revisiunea legei de uniune, insa nice acést'a necondituunata. Densulu prelânga unele cuprinderi nechiare ale istoriei trecutului, desvoltate in cuventarea sea cea d'antâiu totusi vedemu ca intre propunerile sele cele diece are sî de acele, care numai putînu le pretinde natiunea româna. Prin urmare diferinti'a intre elu sî Magiari e aceeasi dintre majoritatea româna sî magiara, deosebinduse de natiune numai prin locu luundee de a se face revisiunea legei de uniune; unde aru fi a se pertrată conditiunile, dupa care este a se face revisiunea. Câtu pentru d. Domsi'a putemu sa dîcemu, pre scurtu, ca e mai ultraistu de câtu majoritatea româna, pentruca elu afirma, ca Românii nobili au avutu totdeun'a aceleasi drepturi care le-au avutu sî nobilii de alte natiuni; iara câtu pentru dlu Ladai, care se impaca de altmintrea cu tóte sistemele politice putemu in cele din urma sa-i reducemu credeulu politicu la celu alu dlui Hozsu. Aru mai fi sa vorbimu de dlu Boeriu. Câtu despre densulu trebue insa sa constatâmu, ca Românii nu au pututu pâna acum sî nu potu astadi sa scie, déca sî densulu cum-va are credeu politicu sî asiá votu lu densului nu póte cadé nici unde in cumpana.

Considerandu dar sî voturile aceste dissentiente ale celoru trei Români, le aflâmu in principiu cu totulu diferite de ale Magiariloru sî numai in forma diferite de ale majoritâtiei române; déca suntemu indreptatîti a vorbí asiá.

Fia odichnita sî „Zukunft" precum sî Debatte, care ia fostu de astadata funtan'a in cestiunea nóstra a Românîloru, ca Românii au fostu sî suntu totdeun'a solidari intre sine sî fia asiguratu ori sî cine, ca voturile celoru disentienti suntu voturi isolate, câci densii n'au pe nimenea cine sa li urmeze.

Vorbirea Dlui capitanu supremu Alessandru Bohatielu, (regalistu)

in sied. din 6 Dec. 1865.

(Continuare sî capetu din nr. premergatoriu.)

Mai este inca o alta impregiurare: pâna cându potemu afirmá, ca art. I de lege nu a intratu in viétia, pâna atunci alu doilea articulu de lege s'a efeptuitu preste totu cu dispusetiunile fâcute mai târdîu. Nu me potu invoí cu acelu pré stimatu oratoru de eri, adeca cu D. Dr. Dozs'a nici in argumentârile, cu care s'a silitu a aretá continuitatea de dreptu a uniunei. Acelu Domnu povestindu eri in acésta adunare cum, curendu dupa sanctiunarea art. I. de lege s'a sculatu spre alu nimicí bar. Puchner comandantele de atunci, numai de câtu spune, ca in contr'a br. Puchner a venitu Bem sî iarasi a adusu in potere acésta lege, adeca argumentéza, ca generalulu partitei revolutionarie Bem au invinsu pe generalulu imperatescu, sî au sustînutu uniunea.—

Dloru de sî me amu delectatu cu infiorare de argumentârile laudatului D. Dr. de drepturi, totusi Dloru nici de câtu nu-mi potu esplicá pasiulu lui Bem de pasiu legalu. —

Póte ca dreptulu publicu nu l'amu ascultatu dela D. profesoru Dozs'a, insa este de fatia sî D. profesoru dela care amu ascultatu eu dreptulu publicu. Acelu D. m'a invetiatu, ca: „jus resistendi" e stersu din legile patriei, sî in loculu acelui'a s'a substituitu prin legile patriei nóstre altu ce-va, pentru aceea pre acestu terenu nu potu urmá pe D. Dr. Dozs'a. — Din partemi me infioru sî de numele revolutiunei, decum se potu sustiné principiulu: cumca resculatea sî invingerile generalului partitei revolutionare Bem, a ru fi sustînutu dreptulu continuitâtii.—

Dlu Dr. Dozs'a dep. cetâtiei M. Osiorheiu in contr'a propunerei Esc. Sele Br. de Siagun'a aduce in aceste unele cuvinte din form'a juramentului „nec palam, nec occulte, ... machinationibus . . . etc." mai incolo citéza din legile patriei, legea care suna, cumca Maiestatea Sea prin patente nu va guvernâ etc. sî dîce, ca diet'a din Sabiiu a fostu ilegala, tóte legile, tóte dispusetiunile fâcute prin patente sî pre calea octro-

irei suntu nelegale, cine se provóca la acelea sî vré ale sustîné comite perjuriu, sî aru incurge in criminea de proditionea patriei ; sî din acestu motivu densulu nu póte apará propunerea fâcuta de Esc. Sea Metrop. Br. de Siagun'a, cá sa nu iucurga in criminea de perjuriu sî vindietoriu de patria.

Dupa cele pomenite mai insusu, dupa argumentârile ce le-au trasu din invingerile generalului revolutionariu Bem tare me miru de scrupulositatea laudatului D. Dr.

Eu inca nu-su amicu machinatiuniloru, nu-su amicu guvernârii prin patente, nu-su amicu octroiriloru, insa propunerea, care au fâcât'o Esc. Sea nu e machinatiune, acésta propunere o póte botezá de machinatiune numai acel'a, care póte botezá de pasi legali o erumpere cu potere armata, cum au fostu a generalului revolutiunariu Bem. Eu din partemi aflu a fi ertatu fia-cârui membru alu acestei case a cercá in acestu locu schimbarea a ori ce feliu de sisteme, care aru fi vatematóre pentru ori care cetâtianu ; cu atâtu mai tare a unei sisteme apasatóre pe cea mai numerósa natiune din patria, asiá propunerea Esc. Selenuse póte numí de machinatiune, cidepasu legalu.

Eu inca nu-su amicu guvernârii prin patente, dara Dloru ! suntu impregiurâri, cari silescu pre regimu adese ori la acést'a. Dloru ! Instructiunea tabulara, codicea civila sî criminala, procedur'a civila austriaca, legea de desdaunare, tóte acestea s'au introdusu prin patente ; au nu le-au propusu Dlu Dr. in scól'a invetiaceiloru sei tóte aceste sî óre nu s'au folositu de tóte nunumai Dlu Dr., dar mai toti câti se afla in acésta casa fâra scrupulositate, ca dóra si-aru vatemá juramentulu ; fâra de a se teme de a incurge in criminea vendiarei de patria ? !

Diet'a din Sabiiu s'a convocatu prin Maiestatea Sea in modrulu sî pâna atunci indatinatu, pe bas'a legiloru vechi schimbata pe calea octroirei dupa principiulu „egalei indreptâtîri“; s'au deschisu prin comisariu regescu cá tóte dietele ; sî legile aduse in acea dieta s'au sanctionatu prin Maiestate, cá tóte legile aduse prin alte diete.

Séu, Dloru, acést'a dieta nu-i convocata pe basa octroita ? deosebirea e numai atât'a intre cea din Sabiiu sî acést'a, caaceea s'au convocatu pe bas'a egalei indreptâtîri, sî acést'a pe bas'a sistemei feudale.

Amea convingere este atâtu despre tóte susu pomenitele afaceri pe calea patenteloru, câtu sî despre legile aduse in Sabiiu, sî sanctionate prin Maiestate, ca nu se mai potu ignorá ; aceste 'su legi legale ; sî mai susu pomenitele afaceri sî legile din 1863/4 si-au prinsu nesce radecini cá acelea, câtu acele nu se mai potu nimicí fâra ototala sguduire a statului. —

Sa nu pomenscu alta, fâra legile introduse prin patente despre succesiunea, despre desrobirea pamentului sî desdaunare, legile aduse in Sabiiu despre egal'a indreptatîre a natiunei române despre egal'a indreptatîre a celoru 3 limbi ale patriei etc. etc.. cum le-amu poté noi tóte acestea nimicí, cum amu poté nimicí tóte ce au resultatu din acele sî in sunetulu acelor'a fâra o sguduire totala ?

Eu fatia cu tóte acestea diferescu in opiniune de Dlu Dr. Dozs'a, pentruca a mea cea mai firma convingere e aceea, ca tóte aceste se potu luá la revisiune sî modificá in unele puncte pentru viitoriu, dar ignorá nici pentru viitoriu, cu atât'a mai putînu pentru trecutu, nu se potu.

Dupa a mea opiniune numai unulu cá acel'a voiesce intru adeveru fericirea patriei, intarirea sî sustînerea radieloru tronului, care voiesce a impreuná trecutulu din 1848 cu sustînerea de curendu a trecutului din 1853, 1863, 1864. —

Cu ocasiunea propuneiei sele Dlu deputatu alu Sabiiului o adusu inainte causele, pentru ce a fostu chiamata natiunea sasésca in Transilvani'a adeca pentru apararea granitieloru. A adusu Dlu deputatu din Csik inainte, cumca nici natiunea secuiésca nu a remasu nici odata indereptu dela implinirea acestei datorintie. Recunoscu Dloru sî cea d'antâi'a sî a dóu'a; recunoscu sî accea ca ce au adusu secuii din batalia. Dar óre Dloru fiii natiunei, decare me tînu eu, retrasu s'au vre-odata dela aimplinirea acestei detorintie?! (helyes.) Ore sub sistem'a banderiala nu auluatu partemii de români la implenirea acestei detorintie (helyes); sî ca au luatu, — suntu dovedi diplomele cele multe nobilitari ; óre de s'aru luá la revisiune osemintele celoru cadiuti la Santu Imbru, sî pe Campulu panei ce aru dovedi ? Au luatu mai esclusive Românii cu Secuii parte la apararea granitieloru de candu s'a introdusu sistem'a de astadi sî deosebitu dela anulu 1764. Sî ce au fostu resplat'a sî la aceste, afara de monetele cele de veterani sî „Kanonen-Kreuz ?“ A fostu aceea, ca in anii trecuti li s'a disputatu fostiloru granitieri' proprietatea posesa de sute de ani sî li s'au luatu neascultati (helyes.) Acum trecu sî facu o mica reflessiune la vorbirra Dlui deputatu alu doilea din Clusiu.

Dlu deputatu Hozsu asemena luptele de astadi natiunali cu luptele confessiunali. Ei dau dreptu sî eu la acésta asemenare ; insa Dloru in patri'a nóstra, candu au incetatu luptele confessiuuali ! ? Atunci candu au fostu intrebârile confessiunali in tóte minutiele sele limpedîte sî tiermurite. Vedemu art. I din Aprobatæ carele suna despre „egal'a indreptatîre a confessiuniloru : romano-catolica, ev. reformata, ev. luterana sî unitaria ; insa lupt'a confessiunale cu acést'a nu a incetatu. Vedemu o multîme de legi in Aprobatæ, cari reguléza relatiunile confessiunali sî luptele acelea au incetatu numai atunci, candu principiulu egalei indreptatîri confessiunali a intratu in trupulu sî sufletulu fiacârui locuitoriu din acésta patria. Asemenea — socotescu eu — va fi sî cu intrebarea natiunale ; acést'a intrebare numai atunci va incetá a iritá pre fiii daosebiteloru natiuni, candu va fi prin legi drepte regulata definitivu : — pâna atunci dupa a mea convingere — nu !

Amu de a reflectá putîntelu sî la unele asertiuni séu dechiaratiuni ale Dlui consiliariu gub. gr. Bethlen Gábor.

Mari'a Sea in vorbirea sea de eri a disu, „a román nemesek hasonlok voltak a magyar nemesekhez, és a román jobágyok a magyar jobbágyokhoz.

Amu atâtu de a observá prémoderatu, cumca dupa lege intr'adeveru asiá a fostu ; insa Dloru, au statu in contr'a intrârei in viétia a acestui dreptu juridicu cele patru confessiuni sî trei natiuni ; aceste 7 au padîtu cá 7 cerberi, cá nobilii români sî liberii cetâtieni români din fundulu regiu sa nu se póta folosí de drepturile cetâtienesci, pentruca pâna la 1700 s'au tinutu toti nobilii români de confessiunea gr. or. sî toti Românii liberi din fundulu regiu, sî fiindu confessiunea loru eschisa, de sine au remasu eschisi sî Românii !

Dlu consiliariu gub. br. Dominicu Kemény in vorbirea sea de mai nainte vrednica de tóta stim'a, dupa a mea convingere, intr'unu punctu — me rogu de ertare — se afla in ratacire. Mari'a Sea dîce, ca dela natura fiii deosebiteloru natiuni din acésta patri'a suntu cu atragere, cu simpatia unulu câtra altulu „a romlatlan egyszerüségben élö nép békében él egy más mellett, de“ s. c. l.

Br. Dominicu Kemény. unguresce ; „In privinti'a acést'a m'amu dechiaratu in tipulu urmatoriu : Fanatismulu acestu natiunalu mai lesne aru incetá, déca popórele Ardélului de deosebite rase s'aru lasá de capulu seu. Déca cei mai culti — sî aici nu facu esceptiune cu fiii nici unei'a natiuni — n'aru dorí a conduce popórele ; ci mai bine s'aru conduce pe sine prin ele ; — destulu de pacinicu aru incapé lânga o lalta, cu tóte ca vorbescu in limbi deosebite ! Sî acésta e nóua dovéda, ca prudinti'a cea tréza sî instinctulu poporului celui simplu, déca nu s'aru conduce in laturi mai bine 'lu leresce de ilusiuni insielatóre, decâtu cultur'a politica acoperita cu velulu intrigeloru séu uneltiriloru maiestrite. Cumca vercine-va aru conduce reu pe cine-va, sî anumitu, ca cei mai culti dintre români aru seduce pe poporulu românu, ast'a n'amu dîs'o.„

A. Bohatielu ei respunde aici unguresce asiá : Cu prim'a parte a asertiunei Domnului baronu me invoiescu pe deplinu, ad. me invoiescu cu acea parere, ca locuitorii de limbi mestecate, cari traiescu in simplicitatea s'a necorupta, traiescu paciuiti intre olalta.— Sum de acea credintia, ca in tóta viéti'a mea n'amu datu causa la aceea, ca cine-va sa póta afirmá contrariulu despre mine. Nu numai eu, ci déca privescu in giurulu sâlei acestei'a intre cei de natiunea mea, cari s'au inaltiatu dintre poporu, pe câti vedu, — fórte multi, cari inca justifica pe deplinu asertiunea acést'a a M. Tale in familiele sale, despre aceea, ca potu trai in pace in locurile mestecate, mai multi dintre noi amu datu esemplu de mustra, ca nu in locurile mestecate, ci chiaru sub acelasi coperisiu, chiaru intr'un'a sî aceeasi casa traiescu in pace, in impreuna intielegere, natiuni deosebite sî confesiuni diverse. Dîcu, ca uitandu-me impregiurulu localitâtiei acestei'a intre noi, in familiele nóstre aflâmu cuprinse tóte cele siese confesiuni sî tóte patru natiunalitâti sî totu sub acelasi coperisiu traiescu in pace — ceea ce servesce de esemplu despre acést'a, — ceea ce ducumentéza, ca totusi suntemu cu simpathía unii câtra altii (helyes). —

De aici— iarasi continua romanesce asiá :

„Insa sa fiu iertatu prést. Dle Consiliariu, déca mi facu observatiunea la a dóu'a, adeca : nu fanatismu, nu uneltiri maiestrite au adusu la tapetu intrebarea natiunalitâtiloru, nici nu birocratismulu, precum s'a esprimatu nu sciu care dintre Dnii oratori din siedinti'a de eri alalta eri, intrebarea natiunalitâtii române Dloru, seculara o aflâmu la anulu 1700 in uniunea bisericésca a Româniloru cu biseric'a Romei, care numai cu acelu scopu s'a intemplatu, cá sa castige sî Românii drepturi natiunale. Acésta intrebare a natiuniloru o aflâmu in cas'a le-

gislatiunei din 1744, 1791, 1848 etc. Ve rogu, Dloru, dar sa ve inschimbati in privinti'a acést'a convictiunea, cá cum intrebarea acést'a aru fi o intrebare maiestrita, sî cá cum acést'a aru fi o intrebare a birocratiloru. Acést'a e o intrebare isvorita din animele Românilloru inainte de seculi, candu nu erá nici unu birocratu românu. Sî intrebarea acést'a ne va apasá in animele nóstre pâna atunci, pâna candu va fi fericita legislatiunea a o resolví spre indestulirea toturoru fiiloru acestei patrie. Cu acésta observatiune trecu la a dóu'a observatiune, ce s'a fâcutu, de mi aducu bine aminte; prin DSea deputatulu cetâtiei Osiorheiu (Dozs'a), care dîce, ca prin art. I din 1848, fiindu stérsa sistem'a natiunala, e implinita dorinti'a Românilloru,— prin adoptarea principiului egalei indreptatiri.

Domniloru, din partemi cunoscu altmintrea spiritulu legiloru din 1848.— In spiritulu legiloru din 1848 sta : „nemzet egység“ sî indreptatirea acea, e estinsa numai pe persóne, e o indreptatîre personala, nu insa indreptatîre natiunala.

Dloru! Amu fostu norocosu sî eu in 1848 a fi membru alu deputatiunei regnicolare. Sciu, Dloru, dar e dovéda chiaru protocolulu siedintieloru acelei comisiuni, ca in mare parte in Transilvani'a se sustîne dreptulu celoru trei natiuni; se sustîne dreptulu eschisivu alu natiunei secuiesci, se sustîne dreptulu municipalu atu natiunei sasesci, dara se sustînu inca sî privilegiele! Asiá dara, pâna candu se sustînu acestea, pâna atunci e justificata totudeun'a nesuinti'a Românilloru spre egal'a indreptatîre natiunale, spre egal'a indreptatîre a limbeloru. — Pentru aceea, Dloru, eu din partemi nu me potu alaturá catra propunerea Dlui deputatu din Clusiu Car. Zeyk, ci me alaturu câtra propunerea Esc. Sele Dlui Metropolitu Br. de S i a g u n'a ; sî aici, Dloru, mi-asiu inchei'a vorbirea, insa sum datoriu cu câte-va cuvinte reputatiunei mele. —

Eu in anulu 1848 inca amu fostu in acésta adunare, amu fostu membru, Dloru, alu dietei de atunci sî eu inca me tînu in numerulu aceloru „a kik egy hangulag kimondották az uniot“ (cari cu unanimitate au prochiamatu uniunea ;) insa, Dloru, nu o amu fâcutu acésta nici intimidatu de sgomotulu, despre care amu vorbitu mainainte, nici intimidatu de standardele ce erá in Clusiu ; ci m'amu dechiaratu pre lânga acelu art. de lege din adenc'a convingere, ca pre calea aceea voiu poté fericí natiunea mea, ca pre calea aceea se va puté ajunge egal'a indreptatîre natiunale ; o amu fâcutu din acea convingere, care 'mi place a crede, ca nutresce sî pre alu doilea deputatu din comitatulu Clusiului Hoszu.

Amu fâcutu dupa ce, inainte de aducerea articului acestui'a de lege amu capatatu din mai multe pârti asigurarea, ca numai decâtu dupa articulu I, dupa decretarea uniunei va urmá o lege despre egal'a indreptatîre a natiunei române. —

Acést'a insa, Dloru, nu s'a intemplatu! Suntu aici inca mai multi Domni, cari in 1848 au fostu membri ai comissiunei de 10, in care comissiune s'au pertractatu petitiunea Românilloru compusa in Blasiu, sî adusa la inalt'a casa prin o deputatiune numerósa, a fostu, Domniloru, unulu, care a compusu unu art. de lege frumosu — nu multa realitate in elu, dara — frumosu. A reposatu Dloru sî acel'a, câci nime nu a primitu in acea comissiune acelu proiectu de lege, nici atâtu macaru nu s'a intemplctu cu acea petitiune, câtu s'a intemplatu — cu a Sasiloru. —

Petitiunea Sasiloru s'a transpusu cu r e c o m e n d a r e la diet'a din Pest'a; petitiunea nóstra s'a transpusu s i m p l i c i t e r. Dar in privinti'a egalei indreptatîri natiunale nici in comisiunea regnicolare din Pest'a nu s'a câstigatu mai multu precum nici in privinti'a limbei. Ci din contra a adusu o lege despre crescerea popularia, care amenintia — natiunea româna in privinti'a limbei cu ruinare perfecta, — dar cum s'au esep=tuitu sî principiulu egalei indreptatîri personale? — Lu vedemu in art. de lege despre alegerea deputatîloru dietali, cum se aplica astadi?! lu vedemu in scóterea din dieta a advocatului Dr. Petco, pentru ca nu platesce 8 f. dare drépta.

Acestea suntu, pré stimati Domni, causele pentru care me aflu silitu a me alaturá lânga propunerea Esc. Sele Dnului Metropolitu Br. de S i a g u n 'a sî amu poftitu cá revisiunea art. I de lege din 1848 sa se intemple aici intr'o dieta convocata pre bas'a articului acelui'a de lege, pre care l'a propusu Escelenti'a Sea, sa se róge, alu sanctioná Maiestatea Sea !—

SEPTEMAN'A PENULTIMA

SPRE CUMPARAREA DE SORTI PENTRU A NÓU'A

LOTERIA MARE

FILANTROPICA, GARANTATA PRIN DIREPTIUNEA C. R. A VENITELORU DE LOTERIE,

CAREA CUSTÀ DIN **10419** CASTIGURI

In suma totala de florini in valuta austriaca

300000

Intre cari intâiulu nimeritoriu de frunte cu **80000 f.**
alu doilea „ „ „ „ „ **25000 f.**
„ treilea „ „ „ „ „ **10000 f.**
apoi **2** nimeritori câte **5000** fl., **3** câte **4000** fl., **4** câte **3000** fl., **5** câte **2000** fl., **20** câte **1000** fl., **28** câte **500** fl., **38** câte **200** fl., **76** câte **100** fl., **170** câte **50** fl., **5000** castiguri de serii câte **10** fl. sî **5000** câte **5** fl.

Sortirea va urmá nerevocaveru
In 9 Gerariu 1866.

Pretiulu unui sortiu
3 florini in valuta austriana.

Loteria nu privata ci de statu.— E numai unu feliu de sortiu fâra distingere de plase. — Numai unu pretiu de sorti.— Fia-care sortiu jóca intr'o singura sortire la tóte castigurile.— Fia-care numeru de sortiu alu unei serii trase póte face sî unu nimeritoriu de frunte pe lânga castigulu de seria. — Indata dupre sortire se va emite consemnaciunea castiguriloru.— Patru-spre-diece dîle dupre sortire se voru respunde castigurile la cass'a loteriei in Vienn'a (Salzgries Nr. 20) pe lânga infatisiarea sortiului originalu, detragendu-se cuveninti'a legala de 6¼ procente dela sum'a de castigu, nefiindu asiá dara de lipsa a lipí timbre pre sortiulu de castigu.— Tóte castigurile, cari din ori sî care causa nu se voru radicá pâna in 6 luni dupre sortire, asiá dara pâna la 9. Iulie 1866, voru decadé dupre § 10 a programului de jocu, in favórea socpului, cârui'a s'a dedicatu preagratiosu venitulu curatu alu acestei loterii.— Cele mai deaprópe se potu vedé din programulu de jocu, carele se afla la tóte organele de vendiare, sî care se va dá pre lânga sortii cumparati.

Nr. 56—1

Directiunea c. r. a veniteloru de loteria in Vienn'a.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septemanu: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a ciei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 101. ANULU XIII.

Sabiiu, in 23 Dec. 1865. (4 Ian. 1866.)

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu la Sântulu Ignatiu. In Sinodulu mitropoliei nóstre greco-resaritene, ce s'au tînutu in 17 Augustu a. c. precum amu potutu intielege genuinu, s'au aflatu debuintia de a se stabilí si organisá unu foru apelatoriu pentru causele apelate la metropolia cu privire la usulu, ce au sustatu in impregiurârile de mai nainte pentru pârtîle eparchieloru nóstre din Aradu si Caransebesiu, si s'au decisu: cá forulu acest'a sub nume de „Consistoriu de apelatiune mitropolitanu“ va avé sa constè cu competintia iurisdictionale basata pe canónele bisericesci: 1) din Mitropolitulu, séu pe tempulu vacantiei, din Locutiitoriulu mitropolitanu cá presiedinte; 2) din amendoi Episcopii sufragani; 3) din doi Archimandriti, ori Protosingeli, ori Igumeni; 4) din doi Protopresbiteri; 5) din doi Parochi si in urma 6) din unu séu doi Actuari. Aceste posturi le va prevedé Mitropolitulu in cointielegere cu Episcopii sufragani numai decâtu astfeliu, cá la denumirea membriloru Apelatoriului sa se ié in consideratiune barbatii bisericesci cualificati si binemeritati din Eparchiele sufragane.

La propunerea Preasântîei Sele a Domnului Ioann Popasu, Episcopului eparchialu alu Caransebesiului, s'au si denumitu de Asessori apelatoriali din partea aceleiasi Eparchii, Protopresbiterulu Lugosiului Ioann Marcu, si Parochulu Zorlentiului mare Lazaru Tiapu.

Revista diuaristica.

Cu privire la cestiunea tranna estragemu dupa P. Hirnók urmatórele:

Maiestatea Sea nu va cede alta forma de uniune a Tranniei cu Ungari'a, decâtu aceea carea prelânga comunitatea legislatiunei si administratiunei celei mai inalte, asigura interesele natiunalitâtiloru si autonomi'a tierei.

Totu acésta fóia se tangui'a asupr'a nepolitiecei magiarosecuie din diet'a tranna, carea in locu sa ajute la deslegarea cestiunei, numai o au mai ingreunatu.

Frdbl. ne spune, ca nu se va implini dorinti'a generala (a Magiaro-Secuiloru R.), cá sa se disólve diet'a tranna si pe bas'a legei din 1848 sa se conchiame deputatii ardeleni la Pest'a. Aceeasi fóia ne spune, ca maioritâtiei unguresci va sa i se dé ocasiune a supune unei consideratiuni mai de aprópe dorintiele si ingrigirile Sasiloru si Românîloru.

„Zukunft“, care apare acum cá diuariu, ne anuntia, ca unii din magnatii transilvani aru fi ajunsu dejá in Pest'a spre a fi indelete la dieta.

Debatte deminte tóte scirile respandite despre ministeriulu ungurescu.

Vorbirea D. Dimitrie Mog'a (asesoru la tabl'a reg.) in sied. din 6 Dec.

Din catalogulu celoru insinuati spre vorbire potea vedé ori-cine, ca eu si acei'a, cari suntu de o parere cu mine, nu amu voitu nici de câtu, a ostení atentiunea inaltei case cu vorbiri literarie si lungi, si déca mi-aru fi venitu noroculu eri sa potu vorbí in diu'a de astadi m'asiu fi alaturatu si eu cu tóta bucuri'a la propunerea Domnului deputatu din scaunulu Odorheiului, cá sa inchidemu desbaterile; insa, Dloru! acum sa-mi fia ertatu pentru gresiél'a acést'a ce o facu in contr'a vointiei Domniei sele, ca-mi redicu vorb'a astadi. Si cu atâtu mai multu me rogu de pré on. Domnii pentru pulîna atentiune, cu câtu socotescu, ca nu voiu abusá de patiinti'a Domniei vóstre, candu dupa o desbatere de trei dîle 'mi vine tempulu si mie a spune, ca pentru ce suntu de parerea Esc. Sele Dlui Metrop. Br. de Siagun'a si nu de alta parere din sal'a acést'a. — Premitu inainte, Dloru, ca nu amu gându a ostení, inalt'a casa cu asiá lunga vorbire, cum a ostenit'o unu Domnu in diu'a de eri, dar atâtu ve spunu, sa sciti curatu, cumca (aratandu o hârtiutia) pe hârtiuti'a acésta mica suntu atâtea vorbe insemnate, câtu de pre ea, fâra nici o restringere a poteriloru mele a-si puté vorbí de acum dela 10½ pâna la cinci óre dupa amédi; insa nu o facu, pentruca nu aflu de lipsa (miscare in sala.) Fiinduca vedu, Dloru ca nu me ascultati bucurosi, trebue sa ve spunu inca un'a; eu vorbescu in limb'a româna, macaru, ca si limb'a magiara tocm'a asiá de bine o sciu, cá si macaru care dintre DVóstra, póte socotiti ca eu vorbescu din reutate in limb'a mea, nicidecum nu o facu din reutate acést'a, Dloru, ci o facu pentru aceea, ca o poftesce onórea natiunei, de care me tînu, si onórea poporului acelui'a, cu care locuiti si DVóstra la olalta.

Dloru! a dîce intr'o congregatiune cá acésta compusa mai totu de barbati, cari locuiescu intre români — luandu afara póte pe Domnii secui — a audî din gur'a unui deputatu, care este representantulu unui comitatu, locuitu in cea mai mare parte de Români, ca nu pricepe limb'a romanésca, spunu dreptu, ca-mi este rusîne; unu milionu 100 de mii români, déca nu a meritatu nici atâtu, cá sa invetie limb'a loru, si fratii magiari din acésta patria — este tristu lucru. A-siu mai poté dîce multe Dloru, insa vorbescu faptele, eu tacu, (miscare in sala.) De voiti Dloru me ascultati pâna in sfersîtu, voiu vorbí, de nu, apoi voiu tacé (strigâri de halljuk!)

Escelenti'a Sea D. Metrop. Br. de Siagun'a si a luatu indresnéla, dupa parerea mea cu o supunere, cu o modestia nespusa, a-si face propunerea, care si eu o sprijinescu; o sprijinescu din caus'a aceea, care aici este dovedita asiá, in câtu nu aru trebuí sa mai vorbescu si eu pentru dovéd'a ei. Noi si in specie eu cá românu la mandatulu Maiestatei Sele a pré gratîosului nostru monarchu, principe alu Transilvaniei si rege alu Ungariei, amu luatu parte la diet'a transilvana, pentru care amu luatu eu parte la acea dieta in starea in care me aflamu eu atunci póte nu o cunósce. Eu amu intratu in diet'a din Sabiiu cu mare bucuria. Pentru ce? pentru propusetiunea I-a regésca venita la aceea dieta, ca a fostu conglasuitóre cu dorintiele Românîloru din Transilvani'a descoperite de sute de ani. —

Asiá dara eu, care in anulu 1848 amu fostu celu mai ferbinte pârtinitoriu alu art. I de lege adusu in diet'a aceea, cu care din nenorocire meamu vediutu impârtîta chiaru si familî'a mea in deosebite pâreri, asiá, incâtu unii din fratii mei au luatu parte la cele mai crâncene batâlii de o parte, iara ceialalti au luatu parte la cecalalta parte; câtu este de durerosu acést'a, candu unu frate este silitu a puscá in contr'a fratelui seu, o póte simtî ori si ce omu cu simtiu!

A-si poté dîce dara, ce a fostu caus'a, ca eu care amu simtitu in 1848 pentru uniune, amu retacitu, de m'amu bâgatu in diet'a din Sabiiu? Eu Dloru, fapt'a acést'a o tînu de fapta natiunala, tocm'a asiá, precum tîneti DVóstra uniunea Transilvaniei cu Ungari'a, apoi puneti-ve Dloru in starea mea; eu pâna in 1848 m'amu tînutu de clas'a privilegiata, amu avutu drepturi individuale, dara nu drepturi natiunale. Voiu esplicá cum? Eata Dloru: Art. din 1791 a facutu nisce mesuri, care pe noi Românii, bateru ca amu fostu legati prin privilegii de natiunea magiara, totusi ne-a eschisu dela tóte beneficiurile tierei, câtu numai s'a potutu.

DVóstra veti dîce póte, ca n'a fostu asiá, ve voiu dovedí, Dloru, minteni. Dela an. 1791 pâna la 1837 n'a fostu dieta restauratóre in intielesulu legiloru din 1791 pentru guvernarea Transilvaniei, pentru statiunea de presiedinte la tabl'a reg., pentru protonotarii etc. In 1837 inca a conchiamatu imperatulu Ferdinandu o dieta in Sabiiu, care au restauratu tóte statiunile acestea si a fâcutu pentru posturile amintite candidatiune din trei natiuni si patru religiuni.

Mi se va dîce, ca si atunci s'a cadidatu unu românu, e dreptu Dloru, ca s'a si candidatu unulu, care a fostu românu, adeca Samuilu Popu, insa acelu românu, precum se scie, si a parasitu legea numai cá sa ajunga consiliariu gubernialu, si a si ajunsu.

Acestea le scin, pentruca, candu s'a fâcutu acést'a candidatiune amu fostu si eu in dieta cá omu tineru si cancelistu la tabl'a reg. si de aru sci cine-va, ca eu retacescu, me rogu sa me indrepte.

Asiá dara pe lânga tóta favórea legiloru Românulu pâna in an. 1848 tînendu-se de religiunea gr. cat. séu gr. orien-

tale, cá atare nu a potutu sa intre in biseric'a constitutiune nici decâtu. In 1848 s'a deschisu biseric'a constitutiune pentru toti ómenii, s'a deschisu sî pentru noi Românii, insa pentru noi Românii numai in idea. Eu amu salutatu atunc legile acelea, câci amu socotitu ca privilegiele cele ruginite sî legile, care au fostu nefavoritóre pentru Români s'au stersu cu totulu; amu socotitu, ca acum nu va mai fi intrebarea, de care relegiune séu natiune se tîne unulu séu altulu, de care familia e etc., fâra se va cautá capacitatea, se va cautá vrednici'a se voru cautá meritele pentru patria sî pentru tronu, candu va vení vorb'a de implinirea vre-unui postu séu de inaintarea in vre-unu rangu. Amâgitu in aceste visuri, amu pârtinitu sî eu uniunea din 1848.

Nu voiescu Dloru sa veniti la aceea, cá prin vorbirea mea sa ve amârîti, dara totusi trebue sa marturisescu acestea, câci de nu, a-ti dice, ca eu suntu unu omu, care vorbescu in cóce sî in colo fâra de a dovedí prin fapte sî esemple. Vine an. 1848, Românii atuncia s'au adunatu la Blasiu in unu numeru fórte mare, acolo ei au fâcutu numai o petitiune câtra diet'a de atunci'a; cine aru dice, ca au fâcutu Românii altu ce-va, la acel'a ia-siu respunde, ca Românii nici odata nu au fâcutu sî nu voru face fapte ilegale, care nu le va concede guvernulu. Eu Dloru tînu adunarea din Blasiu compusa dupa lege sî lucrârile ei in intielesulu acest'a le intielegu. Adunarea aceea a petitiunatu intre altele in contr'a uniunei, pentru aceea, pentruca adunarea din Blasiu a fostu matura de a provedé cumca reutatea aceea, care a provenitu din legile de mai inainte prin uniune, nu se va delaturá, ci numai mai mare va fi. Nu voiescu a aduce multe altele inainte, ci me stringu numai la faptele de atunci. Adunarea din Blasiu a tramisu o deputatiune de 100 de barbati la diet'a din Clusiu, care deputatiune de dieta nu s'au ascultatu, sî nici a potutu sa fia ascultata, pentruca petitiunea aceea nu erá obiectu alu desbateriloru dietei.

Eu cá unu omu, care intre cele mai grele impregiurâri amu cutedîatu a dice dreptatea sî adeverulu, cutediu a dice sî acum, ca fiindu ca acea petitiune nu a venitu la dieta pre calea guvernului, apoi nici nu s'a potutu luá la pertractare, cá unu lucru, care nu s'a tînutu de dieta. —

Cu acést'a petitiune a mersu o deputatiune sî la Imperatulu la Vienn'a sî nefiindu Imperatulu la Vienn'a s'a dusu la Innsbruck, acolo unde a tramisu sî diet'a transilvana de atunci pe comitele supremu Véér sî pe deputatulu Odorheiului Pálffy cu art. I din 1848 sî Imperatulu a datu o resolutiune Românloru. de mi aducu bine aminte — ca membrii deputatiunii române au de a se duce la Pest'a sî acolo sa se insinueze la Palatinu sî la ministeriulu respundiatoriu. Cá credinciosi supusi ai Imperatului in urm'a acelui mandatu pré inaltu, membrii acelei deputatiuni, intru care déca 'mi aducu bine aminte, au fostu sî Esc. Sele Domnii Metropoliti de acum Siagun'a sî Siulutiu, sa dusu la Pest'a sî s'au insinuatu la Palatinu sî la ministrii de atunci Batyányi, Kossuth, Mészáros etc.

Sî ce au dobenditu acesti barbati de increderea Româniloru? Dobenditau ascultare, fostau aceiasi barbati, carii atunci au fostu tare insufletiti de cine-va? Eu precum sciu sî dela altii, ear mai cu séma din o epistola privata dela unu barbatu sdravenu alu natiunei române dela protopresbiterulu Igianu dîcu, ca n'au fostu bagati in séma de nime. Asiá dara au fostu siliti sa vina acasa fâra resultatu. Candu s'a intemplatu acestea Dloru, eu eramu in mijloculu Românilor cu simtiuri unionistice magiare.

Puteti socotí starea, in care ma aflámu eu atunci; póte ca a fostu nefericire, ce insa pentru starea mea privata a fostu sî este fericire. — Ca eramu casatoritu cu o femeia de natiunea magiara, — eu nu sciamu ce se facu, amu statu sî amu asteptatu decurgerea lucruriloru.

Cum au decursu acestea scimu, scimu câtu a fostu de trista acea decurgere a lucruriloru, câtu mai trista nu a pututu fi (helyes.)

Acum multiamita lui Ddieu, ca au trecutu preste noi norii acei grei. Nu voiescu a aduce inainte unele vorbe, care le-a intrebuintiatu eri unu de altmintrelea pré stimatu Domnu, adeca Dlu Dozs'a, pentru ca respectezu cu multu mai multu adunarea acest'a. De-sî nu suntu betrânu cá densulu, dara totusi credu, ca sî eu suntu veteranu in legile patriei sî sî eu a-siu poté esplicá câte ce-va din ele, insa lasu acestea acum, sî me ducu mai departe.— Ce s'a mai intemplatu atunci nu mai aducu inainte, fâra numai aceea, ca in Transilvani'a la 1849 pacea s'a liniscitu prin acea, ca puterea ia luat'o din mân'a maicei credu, sî au venitu in mân'a Domnitoriului nostru pré gratiosu. — Dreptu, ca ministrii de atunci adeca din 1849 au datu Domnitoriului sfaturi, cu ceea ce eu nu sum invoitu, iau datu sfaturi câtra absolutismu, pre care le-au ascultatu in cursu de 12 ani. A venitu diplom'a din 20 Octobre 1860.

Monarchulu singuru din grati'a, care o are câtra popórele sele, au datu popóreloru constitutiunea. Ce s'a intemplatu la 1861/2 nu vréu sa aducu inainte, fiindu ca suntu reminiscintie triste, fâra me bagu la anulu 1863 de unde amu pornitu.

Eu precum amu disu, amu intratu in diet'a din an. 1863. Vediendu eu luptele la alegeri prin comitate, prin care Magiarii se straduiau din tóte puterile, cá sa fia alesi de deputati in acea dieta, aveamu óresi care sperantia, cá deputatii magiari voru intrá cu noi dimpreuna in acea dieta, ceea ce tare a-siu fi doritu. Sî ve marturisescu inaintea lui Ddieu, sî a DVóstra, ca amu doritu acést'a numai pentru aceea, ca propusetiunea regésca din antâiu au sunatu pentru redicarea natiunei române in sistem'a celoru trei natiuni sî patru relegiuni ale patriei, cá sa fia sî ea un'a a patr'a natiune, sî relegiunea ei a 5, respective a siés'a relegiune. DVóstra mai bine sciti, de ce nu ati intratu in diet'a din 1863/4, eu nu vréu sa ve intrebu, multi a-ti fi doritu insa, cá sa fiti contribuitu sî DV. la adunarea legei acelei'a bateru câtu de putînu, câci aceea ne-aru fi adusa nesce fructe dulci sî salutarie pentru toti, — sî eu trebue sa marturisescu, ca atunci nu a-siu fi venitu in nefericit'a stare, in care me aflu acum, cá sa stau cá unu românu din clas'a de mijlocu, cu talente mârginite a aperá terenulu din 1863 vis-a-vis cu atati barbati intielepti sî esperti, cari ii potu numí veterani in apararea constitutiunei sî a drepturiloru patriei. Insa sórtea a voitu altmintrea. DV. nu a-ti intratu, ce amu avutu noi de a face? Noi pre vorb'a monarchului cu ajutoriulu acelor'a, cari au benevoitu a intrá cu noi, amu intratu in dieta, cá sa capete sî poporulu românu acelea drepturi, care elu de sute de ani le-a doritu sî poftitu.

Au intratu in acea dieta (Sabiiana) toti Românii fâra esceptinne; au intratu sî Sasii toti, singuru numai cu esceptiunea unui'a — a Dlui Brennerberg Franz; au intratu persóne preainsemnate sî din natiunalitatea Dniei Vóstre, barbati, Domniloru, despre a câroru caracteru nepatatu nici monarchulu, nici natiunea magiara, nici odata nu s'au indoitu, sî ómeni cá acei'a, carii mi facu fala, ca amu pututu fi partasiu luminateloru consultâri ale Domniei loru, alâtu in Sabiiu, câtu sî mai departe — in senatulu imperiale, insa sa lasâmu senatulu acest'a pentru multi neplâcutu. Multiamita dara domniloru acelor'a, carii au binevoitu a intrá in diet'a din Sabiiu cu acelu scopu, cá sa implinésca un'a din cele mai ferbinti dorintie ale Românilor. Sî trebue sa me intorcu câtra fratii deputati de natiunalitatea sasésca, cu cari amu avutu onóre a siedé in acea dieta, cá sa le dau Dniei loru cea mai ferbinte multiamita pentru viu'a participare la aducerea aceloru articuli de lege, prin cari natiunea româna din Transilvani'a a ajunsu egalu indreptâtîta cu celelalte natiuni ale patriei. Eu insa Dloru sî acolo amu fostu nenorocitu, pentruca nu m'amu potutu invoí intru tóte cu principiele sî vointi'a regimului d'atunci; dara totusi trebue sa maruturisescu cu recunoscintia, cá persecutiuni nu amu rabdatu pentru aceea, câci regimulu de atunci m'a lasatu in pusetiunea, in care s'a induratu monarchulu a me designá, dara totusi lupte amu avutu sî acolo.

Acum sum chiamatu aici; sî dechiaru Domniloru, ca aici sum silitu a-mi redicá vocea pentru terenulu câstigatu in an. 1863. Nu voiescu insa cá sa-mi descoperiu voie'a mea in obiectulu acest'a momentosu, care pentru natiunea româna e o intrebare de viétia, pentru ca totu numai de giab'a o a-si face acést'a, candu poterea aici e tóta in mânile DVóstre; fiindu ca adunarea acést'a nu e conchiamata pre o basa favoritóre pentru poporu, ci pre nesce base privilegiate. (Va urmá.)

Sabiiu 22 Dec. Prea Ven. ostru Consistoriu Archidiecesanu prin cercularlulu seu de sub nr. cons. 947/1865. aduce la cunoscinti'a Prea on. Protopresbiteri sî a intregei nostre preotîmi, ca la insarcinarea Inspectoratului supremu alu scóleloru nóstre, P. Prof. Zacharia Boiu au elaboratu o „Carte de cetire“, pentru scólele nóstre capitale. Cestiunat'a carte s'a substernutu spre luare la cunoscintia sî aprobare. Aflandu-o Inspectoratulu supremu, atâtu dupa cuprinsulu câtu sî form'a ei, corespundiatóre trebuintieloru nóstre, Inaltu acel'a si esprima speranti'a, ca acésta carte va aduce folosulu doritu in privinti'a immultîrei cunoscintieloru sî in intarirea in religiositate sî moralitate a tinerimei nóstre scolare; in deosebi insa va implini o lipsa de multu simtîta in invetiamentulu gramaticei sî preste totu alu limbei nóstre, „carele este unulu dintre cele mai de frunte obiecte de invetiamentu“. Deci se recomenda in fine tuturoru inspectoriloru de scóla districtuali sî locali spre a o introduce: in clas'a a dóu'a sî a trei'a a scóleloru capitale precum sî celelalte scóle populare cá carte scolara, spre care scopu se sî modifica §§ii 33. sî 34. din Instructiunea pentru Invetiatorii din scólele normale sî capitale nr. scol. 42 dto 14 Septembre 1862. —

Aflâmu mai departe din isvoru de totu autenticu, ca Pré Ven. Consistoriu Archidiecesanu au premiatu susu memorat'a carte cu sum'a de 200 f. v. a. o fapta carea si face singura comentariulu.

Nu putemu decâtu sa ne esprimâmu bucuri'a vadiendu cu

câta caldura se intereséza Prea V. Consistoriu de imultîrea cârtîloru folositóre pentru tinerime iara de alta parte, cum acel'a nu numai ca aproba productele literari, ci sî sprijinesce sî incuragiaza pe producatorii loru.

S a b i i u 22 Decembre. Dupa unu telegramu oficialu alu magistratului de aici aflâmu ca diet'a transilvana se va continuá mâne, spre care scopu se sî invitara deputatii aflatori aici a plecá câtra Clusiu.— Cetimu in dîuariele de Vienn'a scirea, ca br. Ludovicu Iosika aru fi denumitu de gubernatoriu pentru Transilvani'a.—

(†)

P. on. D. Protopresbiteru alu Tractului Albei Iuliei sî Parochu in Celu'a

Gregoriu Ratiu,

lasându in adenca jele pre dulcea sea sotia, pre iubitii sei fii sî fiice, pre unu ginere sî dóue nurori. nepoti sî nepóte sî pre alte rudenii deaprópe sî indepartate sî in fine pre fii sei sufletesci— se mutà in 18 l. c. dupa o suferintia de 5 septemâni la vecinicia.

Perderea cea insemnata atâtu pentru st. familia câtu sî pentru biserica sî natiune o vomu puté pretiuí din unele trasuri generale din viéti'a reposatului. Densulu adeca se nascù la an. 1801, se santî intru Preotu la 1821, iara de Protopresbiteru se chirotesi la an. 1836. Cá parinte de familia crescù patru fii natiunei sî bisericei sele, dintre carii unulu este Pr. on. Par. Protopresb. alu Hatiegului Ioann Ratiu, odinióra parochu in Alb'a Iuli'a sî apoi redactorulu acestei foi; altulu stim. Parochu alu Ighiului Antoniu Ratiu; altulu fù rapitu de mórte din cararea studieloru sî alu patrulea se afla aprópe de finirea curseloru gimnasiali. Nu mai putînu se ingrigí de crescerea a duoru fiice dintre cari un'a e soci'a on. Parochului alu Albei Iuliei Alessandru Turdasianu, iara alt'a se afla inca sub ocrotirea obidatei sele mame la cas'a parintésca.

Cá unui modelu de pietate sî de energia fiiloru sei sufletesci, parochiali sî tractuali, precum sî celoru ai pretiuitei familie gelinde, aducemu sî noi tributulu de stima sî de gele, esprimendu-ne condurerea nóstra. Fia-i tierân'a usióra sî amintirea vecinica! *)

B r a s i o v u 14 Decembre. (intârdîatu) Cu sincera parere de reu amu sa ve notificu de astadata, Dle Redactoru, o trista intemplare reposarea negutiatoriului sî concetâtiénului nostru de aici H a g i D i m i t r i u C i u r c u, carele pentru simtiemintele sele pióse sî mai multu inca pentru poftele sele filantropice sî adeveratu crestinesci, manifestale in viétia, merita sî dupa mórte a fi numitu cu totu respectulu, in cercuri câtu mai estinse.

Pentru de a se dá o descriere credinciósa vietiei acestui crestinu adeveratu, a-si fi doritu sa se fi publicatu frumós'a cuventare funebrale rostita de D. Prot. Petricu, in totu cuprinsulu ei, câtu pentru sîrurile acestea ele n'au decatu sa esprime in putîne cuvinte unele trasuri din viéti'a reposatului precum sî unele fapte, prin care acel'a s'au fâcutu in adeveru nemuritoriu — câci adeveru vecinicu remâne dîcerea intieleptului Solomonu: Dreptii in vécu voru fi vii sî intru Domnulu plat'a loru!

Cá sa venimu mai intâiu la fapte, iata cu ce au terminatu Hagi D. C i u r c u viéti'a sea. a testatu gimnasiului sî scóleloru normale gr. or. de aici 200 # (galbini), pentru fondulu de pensiune alu preotiloru sî profesoriloru resp. a veduveloru sî orfaniloru acelor'a 60 #, bisericei S. Nicolae din scheiu 200 #, bisericei S. Adormiri din cetate 150 #, bisericei din Brâsiovulu-vechiu 60 #, bisericei din Cinciariu ce se zidesce 30 #, pentru fondulu parochialu dela biseric'a S. Nicolae 60 #, asemenea sî pentru celu dela biseric'a S. Adormiri totu 60 #, Se poté óre cá fericitulu testatoru, dupa starea sea, sa-si termine mai demnu decâtu asiá viéti'a sea pamenténa, carea sî de altmintrelea a fostu unu sîru de binefaceri, cunoscute sî necunoscute in publicu, cu cari au miluitu elu pre saraci sî lipsiti, ori unde i se dá ocasiune! In adeveru, precum densulu la facerea testamentului seu si-au luatu de esemplu pre nemuritorii fundatori sî binefâcatori, ai bisericiloru sî institutelor memorate togm'a asiá s'au fâcutu sî insusi modelu, demnu de imitare pentru posteritate. Fia cá maretiulu esemplu de adevarata caritate crestinésca, ce s'au datu in Brasiovu de atâtea ori, de atâtea suflete nobile, sî care s'a repetîtu sî acum'a prin fericitulu intru pomenire Hagi D. C i u r c u, sa afle multe inimi deschise sî de aici inainte, in Brasiovu sî pretutindenea, in favorulu bisericei sî alu scólei, si prin acelea, in favorulu adeveratei fericiri a némului nostru!

Raposatulu in Domnulu Hagi D. C i u r c u s'a nascutu in Brasiovu la anulu 1803 din pârinti onorabili, dreptu-credinciosi. Afacerile negutiatoresci l'a fâcutu sa se strâmute mai târdîu sî sa petréca mai multu tempu in Bucuresci, lânga respectabilulu seu frate Domnulu Nicolae C i u r c u, carele inca e cunoscutu ca binefacatoriu atâtu alu bisericei dela S. Adormire cu 400 floreni, câtu sî a gimnasiului nostru totu cu 400 floreni v. a. Din Bucuresci s'a strâmutatu raposatulu Hagi Dimitrie C i u r c u la Silistri'a, de unde dupa ce si-au mai adaosu la stâricic'a, ce si-au fostu agonisitu, s'au dusu spre inchinare la S. Mormentu. Restulu vietii sele apoi l'au petrecutu in Brasiovu, unde dupa ce s'au impârtâsîtu cu s. s. taine au sî reposatu in Domnulu in 10 sî s'au inmormentatu in 12 Decembre, cu tóta pomp'a cuviinciósa, concomitatu fiindu-pâna la loculu de odihna de onoratulu seu frate, de prétenii sî veneratorii densului, intre carii cu dreptu cuventu potemu sa numeramu in rendulu celu d'antâiu pre onorabilulu corpu profesoralu, dimpreuna cu elevii gimnasiului sî a scóleloru normale.

Fia-i tierân'a usióra sî pomenirea vecinica!

Procedura la actulu de alegere a ablegatului pi Orezidorfu (Cocota.)

(Capetu din nr. 99.)

Contractualistii germani din Gyarmatha, carî au câte dóue séu trei lantîe de vie, insa nu cá proprietate, ca pentru acelea dau dieciuiala domniloru de pamentu, sî cari n'au nici o palma de locu urbarialu, li s'au datu dreptulu de alegere? Unu asemenea casu e sî cu Germanii contractualisti din comun'a Covatsi, acei Germani n'au proprietate de pamentu urbariala câtu, murindu sa-si póta acoperí trupulu. On. comissiune conscriitóre le-au datu dreptulu de alegere! Românîloru nu le da. Causa usioru de priceputu: ca acei contractualisti, cù voia séu fâra de voia trebuie se votiseze dupa placulu Spailoru. Déca Românii insa votiséza liberi, dupa convingere — on. comissiune esclude pre Români dela alegere, cari au 9½ 13½— si 16 lantie de pamentu cá proprietate, sub acelu pretestu, dupa cum suna indorsat'a, ca de vre-o câti-va ani, unu patrariu de sesie nu da un'a suta fiorini venitu anualu. Asiá e,— ca acelu venitu nu da nici dóue sesii, insa legea le da dreptulu, dar on. com. nu ia in prejudecare, ca de vre-o câti-va ani, brum'a strica fructulu viiloru, si celu ce are 10 lantie abiá capeta 20 acóve de vinu, unde e lucru si spesele lui, dara vorda e de venitu curatu? intrebe on. comissiune pre acelu contractualistu si i va respunde, ca are venitu curatu tómn'a o datorie limpede. Dar acést'a si celu mai prostu scie, ca unu economu care are unu patrariu de sesie, singuru e in stare cu prunci lui alu lucrá, fâra de a platí cui-va unu cruceriu urméza ca acest'a mai multu venitu póte avé decâtu unu contractualistu, a cârui stare legile din 1848 inca nu i-au favorit'o, ba inca i denéga dreptulu de alegere.

Acum sa vedemu subordinatele organe, observéza mandatulu Esc. Sele Tavernicului sî a Ilustr. Sele D. Comite supremu? in diu'a de 30 Nov. c. n. mergendu noi la Orezidorfu pentru alegerea ablegatului d. Szolgabirou Zsupunschi sî Medvetzchi a esîtu afara din comuna intru intempinarea poporului românu din Szecèny cu germani inarmati, cá pre celu d'antâiu, sa-lu respinga dela întrare. Unu germanu a descarcatu pistolulu intre Români, Românii au prinsu pre Germanu, sî i-au luatu pistolulu dela elu, l'au predatu Szolgabiroului cu aceste cuvinte: pre noi ne-ai opritu a veni cu arme sî bâtîu in mâna, dar dta ai venitu sî ai esîtu in calea nóstra cu nemti inarmatí, sî puscati asupr'a nóstra, acum vedemu, ca voi ne-ati insielatu poruncindu-ne sa venimu cu mânile góle — acésta e libertate, egalitate sî fratietate? Acum judece on. p. cetitoriu, cine au datu ansa la o neintielegere generala a totu poporului românu cu Magiarii, sî vedia pentruce Românii din cerculu Cocot'a séu Orezidorfu n'au votisatu, sî pentruce amu protestatu in contr'a alegerei de ablegatu, daru nu suntemu noi preotii caus'a, sî mai cu séma subscrisulu, dupacum unu corespundinte invidiosu me calumniaza in fói'a alaturata la Temesvarer Zeitung nr. 279, ci caus'a e chiaru comissiunea conscriitóre, carea cu intrigile fâcute pre fatia-au interitatu poporulu românu, sî l'au adusu la idea de a protestá in contr'a acelei proceduri nelegiuite, incontr'a Szolgabireiloru nedisciplinati, sî in contr'a alegerei ablegatului fâra noi. Din aceste aretate se vede cum organele subordinate in locu de a tiné ele disciplina intre poporu, dau ansa la agitatiuni sî turburâri; apoi eaca cum se respectéza mandatulu Esc. Sele Tavernicului sî a Comitelui supremu.

Sperâmu ca nobil'a natiune magiara cu diplomati'a ei de frunte altmintrelea intielegu legile din 48, nu cum intielegu unii esaltati pre la noi, cari trambitia din gura sî prin jurnale in lumea larga, libertate, egalitate, sî fratietate, insa cum? adeca prin libertate, e liberu a bate pre preoti sî pre poporu, cari nu alegu pre acel'a intru care n'au incredere; egalitate. intru platirea contributiunei sî in darea fiiloru pentru apararea patriei sî mai cu séma a bunuriloru domnesci, dar fratietatea a lupului cu mielulu; câci candu Românii ceru sa le fia respectata limb'a in Comitatu sî dicasterii sî mai cu séma in comune sî in Comitaturi unde e maioritatea loru, sî candu ceru sa aiba oficianti in cercurile compactu de Români, séu voru sa-si aléga vre-unu ablegatu românu in care au incredere, ca le va aparâ in dieta interesele natiunale sî religiunarie; atunci suntu huitogatai atunci ei turbura sî le da prin intrigi ansa la versâri de sânge sî omoruri, apoi fiindu ei sî numai ei in oficii, facu relatiuni dupa placu dar nu dupa dreptate, fara pre Români ii acusa i denuntiéza de turburatori sî vinovati; apoi noi multiamimu de treimea cuvinteloru trambitiate.

Sperâmu, ca la diet'a din Pest'a, diplomatii magiari, dupa cum vedemu sî bun'a intentiune a Esc. Sele Tavernicului, cu impreuna intielegere a ablegatîloru dietali voru lucrá intr'acolo, cá sa puna odata capetu intrigiloru si machinatiuniloru, ca in viitoriu sa nu se mai faca intre fii patriei versâri de sânge; si omoruri, si fiare salutariu aru fi, déca fia-care natiune deosebi sa-si aléga ablegati câti i s'aru cuveni; neavendu amestecu cu alte natiuni, séu de unde nu, celu putînu in fiacare Comitatu sa se hotarésca pentru fiacare cercu de alegere un'a comissiune micsta constatatóre din barbati intru curi poporulu sa aiba incredere pentru conscriere, si aceea sa fia impoterita dela Co-

*) Ne-aru fi deoblegatu fórte, candu cine-va dintre on. preoti tractuali ne-aru fi impartasitu mai detaiatu schitie din viéti'a reposatului. R.

mitate, ca amblându din comuna in comuna, se provóce poporulu indreptatitu la alegere, si dupace comissiunea s'au convinsu ca toti inscrisii au dreptu la alegere, si coramiséza acelu protocolu, si la diu'a destinata pentru alegerea ablegatului, celu multu doisprediece barbati din fiacare comuna sa se aléga, prelânga protocolulu coramisatu sa fia provediuti si cu unu atestatu plenipotentiatu intaritu prin magistratulu comunalu cu sigilulu si cu subscrierea alegatoriloru cá acei'a au dreptulu a predá tóte voturile din Comun'a loru la comissiunea alegatóre si a votisá cutăruí'a candidatu de ablegatu, si altui'a nu.— Si credu ca in asiá modu poporulu aru avea mare usiuratate, ca n'aru perde tempulu calatorindu la loculu indreptatu pentru conscriere; de alta parte neadunandu-se multimea poporului la unu locu, nu s'aru putea dá ansa la neintielegeri si versâri de sânge, câci nelucrandu-se asiá, ordinea buna si pacea intre fii patriei nici cându va fi in armonia fratiasca, dar nici art. V din an. 1848 nici ordinatiunile inaltului Guvernu emise sub nr. 73991 a. c. § 42 nici candu voru avea valóre; ci procedurele pâna acum'a eserciate in Ungari'a la alegerea ablegatiloru, voru fi numai spre scandel'a Europei civilisate. Nicolau Muraru, parochu românu.

Din Itali'a. Reforma religiósa. Suntu acum mai multi ani decându s'a ivitu in Itali'a miscâri religiunarie reformatórie. Dupa cum se va vede sî din cele espuse mai la vale, miscârile acelea au inaintatu asiá de tare incâtu s'a formatu dóue reuniuni, in Neapolea un'a sî alt'a in Florenti'a. Eata ce aflâmu in Ev. Wbl. in privinti'a acést'a : „Cele dóue reuniuni religióse reformatóre din Neapole sî Florenti'a sî au publicatu programulu. Cea dela Neapolea e subinsemnata de pater Prota sî pórta titululu : Memorialulu societâtiei de emancipatiune sî ajutorire imprumutata a preotîloru italiani. Ideile fundamentali suntu la amendoi aceleasi. Mai antâiu esprima acelea, ca toti publicistii, filosofii sî scriitorii cei mari italiani, a câroru spiritu chiaru, au prevediutu evenemintele provedentiali, cari acum au intratu in fiintia, aru fi recunoscutu ponderositatea unei innoiri religióse, carea este sufletulu celei natiunale sî atât'a de necesaria, incâtu fâra de dens'a tóte propasîrile castigate pâna acum aru fi puse iarasi in intrebare. Dupa acést'a formuléza conditiunile neaperatu de lipsa pentru o atare innoire religiósa in tipulu urmatoriu :

1) Imbunatatîrea jurisdictiunei sî disciplinei preotiesci in biseric'a rom. cat. cu scopu de a esoperá eliberarea preotîloru sî a laiciloru de sub jugulu teocratiei.

3) Conchiamarea unui conciliu (sinodu) generalu.

3) Liturgi'a in limb'a poporului; liber'a latîre a bibliei.

4) Cassarea celibatului silitu.

5) Libertatea marturisirei (espovedaniei) sacramentale.

6) Concederea deplinei libertâti a consciintiei.

Prin implinirea conditiuniloru acestor'a s'aru realisá „opulu celu mare de renascerea morale a crestinetâtiei.“

Asiá vréu sa dîca acesti reformatori italiani ai bisericei apusene. Noi din mai multe cause fundate, sî cu deosebire pentru acea causa principala ne indoimu despre sporiulu acestoru reforme intentiunate, câci ele suntu mai multu nisce idei luate nu din terenulu positivu alu bisericei catolice, ci din terenulu speculativu alu civilisatiunei de astadi, care nu e apta a inaintá scopuri religióse, sî este apleeatu a produce numai chausuri, de care lumea politica este pretutindenea ingrecata. Nimic'a mai bine nu potu face astadi barbatii eclesiastici, decâtu aceea, cá positivitatea vechia a bisericei crestine sa o ingradésca astfeliu cu barieri tari, incâtu chausurile lumei politice sa nu póta strabate preste ele. R.

Nr. 55.—2 EDICTU.

Prin care Fornade Saft'a din Offenbai'a Comitatulu Albei Iulie, de rel. gr. or. carea de 13 ani, cu necredintia au parasitu pre legiuitulu seu barbatu Pufu Todoru din Offenbai'a gr. or. se provóca dela datulu mai de josu, in terminu de 1 anu sî 1 dî sa se infatîsieze inaintea Scaun. protop. gr. or. a Tractului Lupsiei, câci la din contra la actiunea sotiului seu se va decide sî in absenti'a ei cele ce prescriu SS. Canóne. Offenbai'a 19 Novembre 1865.

Nicolau Fodoreanu, Adm. protop.

☞ **Din caus'a S. S. serbatori nrulu urmatoriu va esî joi in 30 Decembre.**

SEPTEMAN'A ULTIMA

SPRE CUMPARAREA DE SORTI PENTRU A NÓU'A

LOTERIA MARE

FILANTROPICA, GARANTATA PRIN DIREPTIUNEA C. R. A VENITELORU DE LOTERIE,

CAREA CUSTÀ DIN **10419** CASTIGURI

In suma totala de florini in valuta austriaca

300000

Intre cari intâiulu nimeritoriu de frunte cu **80000 f.**

alu doilea „ „ „ „ „ **25000 f.**

„ treilea „ „ „ „ „ **10000 f.**

apoi **2** nimeritori câte **5000** fl., **3** câte **4000** fl.; **4** câte **3000** fl., **5** câte **2000** fl., **20** câte **1000** fl., **28** câte **500** fl., **38** câte **200** fl., **76** câte **100** fl., **170** câte **50** fl., **5000** castiguri de serii câte **10** fl. sî **5000** câte **5** fl.

Sortirea va urmá nerevocaveru
In 9 Gerariu 1866.

Pretiuu unui sortiu
3 florini in valuta austriana.

Loteria nu privata ci de statu.— E numai unu feliu de sortiu fâra distingere de plase. — Numai unu pretiu de sorti.— Fia-care sortiu jóca intr'o singura sortire la tóte castigurile.— Fia-care numeru de sortiu alu unei serii trase póte face sî unu nimeritoriu de frunte pe lânga castigulu de seria. — Indata dupre sortire se va emite consemnaciunea castiguriloru.— Patru-spre-diece dîle dupre sortire se voru respunde castigurile la cass'a loteriei in Vienn'a (Salzgries Nr. 20) pe lânga infatisiarea sortiului originalu, detragendu-se cuveninti'a legala de 6¼ procente dela sum'a de castigu, nefiindu asiá dara de lipsa a lipí timbre pre sortiulu de castigu.— Tóte castigurile, cari din ori sî care causa nu se voru radicá pâna in 6 luni dupre sortire, asiá dara pâna la 9. Iulie 1866, voru decadé dupre § 10 a programului de jocu, in favórea socpului, câruí'a s'a dedicatu preagratiosu venitulu curatu alu acestei loterii.— Cele mai deaprópe se potu vedé din programulu de jocu, carele se afla la tóte organele de vendiare, sî care se va dá pre lânga sortii cumparati.

Nr. 56—2

Directiunea c. r. a veniteloru de loteria in Vienn'a.

Redactoru respundiatoriu **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oicipe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 102. ANULU XIII.

Sabiiu, in 30 Dec. 1865. (11 Ian. 1866.)

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Depesia telegrafica

a diuariului „Hztg. u. c. Sieb. B.“ aduce din Clusiu dto 9 Ian. urmatórele:

„In siedinti'a de incheiare de astadi s'a cetitu dietei rescriptulu regescu.

Acel'a cuprinde in esentia urmatórele: Cá sa nu se mai amâne deslegarea cestiuniloru referitóre la monarchi'a intréga se concede tramiterea deputatiloru la dieta de incoronare presentatorea are a tratá si asupr'a acestoru cestiuni, fâra alterarea esistintiei dreptului legiloru de pâna acum.

Uniunea definitiva se dechiara de admisivera numai pe temeiulu regulârei referintieloru de dreptulu publicu intre tierile de coróna si cu privintia la imperiu, pre lânga considerarea si garantarea pretensiuniloru din partea natiunalitâtiloru si confessiuniloru ardelene si prelânga considerarea si garantarea unei priincióse regulâri a administratiunei. Diet'a tranna e deocamdata amanata. Alegerile pentru diet'a de incoronare au de a se incepe numai decâtu. Conchiamarea regalistiloru se face pe basea art. VII. 1 din Pojonu. *)

*) Art. VII. 1. din 1848 suna:

Regalistii conchiamati la diet'a trecuta trana voru avea locu si votu in cas'a magnatiloru ungureni; membrii reg. gubernu si ai tablei reg. precum si persónele militare nu se computa ací.

Sabiiu 27 Decembre.

(C.) Nu putemu pricepe nici decum politic'a magiara. Ea se afla in acea stare ambigua in care voiesce ce-va si totodata nu voiesce acelu ce va, aru dori sa afla si sa nu aiba ce-va. E curiósa caracteristic'a acést'a a nóstra dar noi nu putemu sa o colorâmu altu feliu, câci din cele ce vedemu scriindu-se si din cele ce vedemu intemplându-se, ori câtu sa cugetâmu, la altu resultatu nu putemu ajunge.

Ce ne este nóue mai antâiu de lipsa? Bunaintielegere imprumutata si nisuinti'a comuna câtra bunastarea materiala si spirituala. Acést'a aru trebuí sa fia dorinti'a nóstra a tuturoru si spre realisarea acestei'a sa lucrâmu toti din tóte poterile.

Decâtu lucrulu vedemu ca este altfeliu. Provocârile cele de infratîre respandite cu emfasu de atâtea ori de câtra acei ce se plangeau, ca gemu mai tare decâtu ori cine sub jugulu absolutismului, nu se vedu a fi emanatu din sinceritate, câci ocasiunile cele mai bune de infratîre au trecutu si ne e téma ca voru trece fâra de a ajunge a se realisá.

Intorcendu-ne la noi insine si esaminandu-ne purtarea nóstra, nu aflâmu cea mai mica neliniscire de consciintia, ca noi amu fi impedecatu ajungerea la o intielegere fratiésca cu natiunile conlocuitóre din patria-ne. Nici aceea nu ni se imputa consciintiei nóstre, ca ne-amu fi abatutu dela calea legei, câci noi amu fostu totdeun'a acolo, unde ne-au chiamatu vocea Maiestâtiei Sele, a cârei legalitate nu scimu cine se va incercá a o disputá.

Si cu tóte acestea, déca resfoimu pres'a ungurésca de in si afara de tiéra ce sa vedemu, decâtu séu imputâri séu despretiu fatia cu procederea nóstra in viéti'a constitutiunala. Iara incâtu pentru escitarea de simpathía, apoi vedemu chiaru si pentru viitoriu escamotându-se totu feliulu de mijlóce, prin care vocea Românului, déca sa nu fia de totu suprimata, celu putînu tiermurita pâna la estremu.

Sa nu vorbimu insa fâra de a intarí cu dovedi dîsele nóstre, se luâmu a mâna fói'a Politikai Hetilap numerulu celu d'antâiu din 1866 dupa calendariulu nou si sa vedemu acolo, cum tractéza purtarea barbatîloru nostri meritati de natiune, cá un'a purtare de incepâtori in parlamentarismu, din simpl'a causa, ca acei barbati nu au fostu de acordu cu parerile Magiariloru, cá fâra de nici o socotéla sa voteze uniunea dela 1848, adusa pe tapetu la diet'a din Clusiu din acelasi anu. Polit. Hetilap se intielege ca ia unu aeru de totu naivu si si argumentéza asertulu cu cuvintele Metropolitului gr. or. Baronului de Siagun'a: „homo novus“ (omu nou).

Apucatur'a acést'a insa se vede pré tare ca e cautata si documentéza ca esplicatiunea cuvinteloru acelor'a e de totu preficuta, câci este preste putintia cá numit'a fóia si partid'a ce o representéza sa nu cunósca viéti'a politica a barbatului amintitu. Si a luá cuvintele acele dreptu de argumentu alu necunóscerei de viétia parlamentara a acelui veteranu in viéti'a parlamantara, aru fi din parte-ne o presupunere précutedata. Nu avemu lipsa, nici ca suntemu chiamati a dá esplicâri si comentare aceloru dóue cuvinte semnificative ale Metopolitului Bar. de Siagun'a si acést'a cu atâtu mai putînu, cu câtu suntemu pe deplinu incredintiati ca si Pol. Het. si alti au intielesu prea bine acele cuvinte, avendu ocasiune de a le intielege déca nu din cuventarea in care fura citate, din cuventarea care au urmatu acelei'a, din motiunea adusa si preste totu din purtarea sea si a celoru solidari cu densulu in totu decursulu desbateriloru dietali. Dar facemu nedreptate foiei de atâtea ori amintite, câci cele reflectate asupr'a barbatiloru nostri suntu din pén'a corespundintelui acelei'a, a dlui Deák Farkas, carele, dupa informârile ce le avemu, cá omu teneru insusi se vede a fi homo novus pe cararea politica. Cu tóte aceste nu ne putemu desbaiará de identificarea corespundintiei cu fói'a insasi si credemu ca la acést'a ne indreptatiesce si proprietariulu foiei in cestiune.

Cá sa nu ostenimu pre cetitori cu argumentârile nóstre sa trecemu preste articulii cei multi unde chiaru si foile patriotice punu in prosceniulu tractateloru loru numai nemzetulu si vorbescu apoi numai ca de lucruri secundarie de natiunile sorori si sa venimu la escamotagiulu cu care se ocupa foile indigene magiare.

Ele cauta unu metodu nou pentru eschiderea cu deosebire a Româniloru dela representatiune in dieta prin inventiunea, ca in orasie se afla inteligenti'a cumulata, inteligenti'a carea pricepe mai bine interessele unei tieri si aduce firesce esemple din tierile civilisate, unde representatiunea legislativeloru e luata mai cu séma din cetâti. Nu ne potemu aduncí cu asta ocasiune in tem'a acést'a, carea cere studiu, pentru de a o pune inaintea publicului in o icóna completa, dara credemu ca merita atentiunea nóstra si credemu mai departe, ca si acést'a este numai unu mijlocu, care sa anguste drepturile române; câci noi nu putemu pricepe nici decum asemenarea care o aru puté face Magiarii intre Londonu, Parisu si intre Mociu, Secu, Olafalu etc. si apoi in fine totu sa recomânde acelei inteligintie cumulate sa aléga deputatu nu din sinulu seu, ci pe unu nobilu, pe care póte numai din nume sa-lu cunósca.— Dar se asceptâmu, finirea articuliloru in cestiune.

Nu va fi buna calea acést'a pre care procedu fratii Magiari, nu câci in tipulu acest'a nu se esplica bine bun'a intielegere si armoi'a intre frati. Mai alesu candu pe natiunile ceiacuitóre si pe noi arunca mereu vin'a si a absolutismului si a burocratismului si candu de o parte noi scimu, ca in tempulu celu de atâtea ori defaimatu de densii alu absolutismului, au luatu parte si densii si inca persóne destinse la servitiele acelui sistemu; mai alesu candu scimu, ca absolutismulu, carele nóue ne-au adutu numai paguba, dar loru folóse materiale, au inceatu numai pentru densii, pe candu pentru noi duréza inca; iara candu de alta parte vedemu ca burocratismulu ceu ce produce atât'a oróre si in contr'a cârui numai deséca isvorulu de articuli, au trecutu cu trupu si sufletu la densii, pe care deca nu lu simtu densii lu simtîmu noi, cari avemu sa-i gustâmu bunatatea in tóte dîlele.

Noi amu fi doritu si dorimu, ca Magiarii aceea ce dîcu ca doresc in adeveru sa o dorésca, câtra ceea ce dîcu ca nisuiescu in adeveru sa nisuiésca si acést'a sa faca cá sa o intieléga popórele nemagiare si noi Românii si din faptele loru; câci altmintrea cuvintele cele frumóse ale tempului modernu: egalitate, fratietate si libertate devinu in gurile si foile loru numai nisce ironii.

Ne vine fórte preste mâna câci suntemu siliti a ne presentá cu asemenea tanguiri inaintea publicului nostru in mo-

mentele candu espira anulu acest'a, insa noi sî cu noi Românii sa nu-si uite, ca avemu luptatori bravi in inteligintî'a sî clerurile nóstre; sa nu-si uite ca avemu archipastori cari nu pregeta a veghi'a asupr'a natiunei loru sî cu deosebire sa ne aducemu aminte, ca avemu in frunte-ne unu preavenerabilu Parinte, care déca gratulà in anulu trecutu de Craciunu pre fiii sei sufletesci cu o Metropolia restituita, in estu anu ii saluta cu motiunea adusa in dieta, care va fi pastrata pentru totdeun'a in animele fiiloru natiunei sele!

La Situatiunea de fatia.

Sabiiu 29 Dec.

Precum amu intielesu siedinti'a dietala s'au tînutu numai eri. Obiectulu siedintiei este p. n. rescriptu la representatiunea dietei. Cumca se ascépta cu incordare de tóte pârtile dessigilarea acelui pré inaltu rescriptu numai este nici o indoiéla sî in acést'a se intalnescu tóte partidele. In nrulu trecutu amu fostu anticipatu in privinti'a acést'a unele date dupa dîuarie de colóre oficióse sî asiá putemu face sî de asta data pâna candu firulu electricu ne va aduce vre-o scire positiva.

Sa premitemu sî aceea ca audîmu din multe pârti ca in unele locuri sa pregatescu flamurele uniunei, o facemu acést'a numai cá sa caracterisâmu sî mai bine situatiunea sî adaugemu ca nu punemu pondulu pe impregiurarea acést'a sî trecemu apoi la cele ce ne spunu dîuariele, cari le credemu ca au câte odata sî câte o inspiratiune mai inalta.

Asiá dupa „Magyar Világ“ care e sora buna cu Debatte avemu de a insemná, ca regimulu nu nisuesce a se legá de liter'a legiloru din 1848, care aru indestulí numai pre unu factoru alu legislatiunei iara pre celalaltu carele are puterea in mâna l'aru aduce in pusetiune de a nu póté pasî câtra impacare, pentruca cestu din urma nu afla legile acele impacâtóre cu interesele statului. De altmintrea totu din acea fóia s'aru vedé, ca deputatii tranni voru fi câtu mai curendu chiamati la Pest'a spre deslegarea definitiva a uniunei. Despre regalistii ce au sa mérga din Ardélu la Pest'a aflâmu ca sa fia numai acei din 1848.

Pesti Hirnök vorbindu despre sosirea rescriptului p. n. la Clusiu vorbesce dupa audîte sî despre cuprinsulu aceluiasi. Acolo se dîce ca totu cuprinsulu se concentréza in aceea „ca revisiunea privitóre la uniunea Ardélului sa se desbata in Pest'a de câtra deputatii ardeleni sî ungureni. Insa pâna candu se va aduce unu conclusu séu o intielegere in caus'a acést'a, care conclusu séu intielegere aru fi in stare de a capetá sanctiunea Maiestatei Sele, — diet'a conchiamata la Clusiu nu se disolva, ci numai se amâna.“

Mai departe continua P. H.: „Sórtea sî definitiv'a decidere a uniunei ardelene, remâne asiá dara pendinta pâna atunci pâna candu diet'a pestana nu se va basá pe concluse, care prin conlucrarea deputatîloru ardeleni sî ungureni sa fia in stare a oblí diferintiele sî a face destulu intereseloru tranne sî ungurene sî postulateloru legale ale dreptului publicu, — câror'a apoi Principele, cá pâdîtoriulu celu mai inaltu, independinte sî nepârtinitoriu alu toturoru intereseloru sî referintieloru indreptâtîte le da invoirea sea sanctiunatóre.“

„La intemplare de unu resultatu contrariu, diet'a tranna e numai amanata sî mânile regimului suntu libere; elu póte umblá in tóte impregiurârile pe cale legitima, pre calea care i-o prescrie pretensiunile dreptului de statu sî istoricu alu ambeloru tieri sorore.“ (Vedi depesi'a din frunte.)

Cuventulu Dlui N. Gaetanu. (asesoru la tabl'a reg. — cá regalistu) in sied. din 6 Dec.

Esc. Domnule presiedinte! sî onorati membri dietali! Dupace-su convinsu pre deplinu de dorinti'a onoratei adunâri, de a incheié desbaterile asupr'a obiectului, ce sta sub desbatere, mi iéu voia a dechiará, ca in vorbire voiu fi fórte scurtu, ca parerea sî votulu meu neavendu nici unu mandatu nu oblega nici pe natiunea româna din Transilvani'a, nici pe populatiunea pâna in 1848 neprivilegiata.

Din parte-mi partinescu tóta vorbirea prea stimatului Domnu capitanu supremu alu districtului Naseudu din cuventu in cuventu, fiindu ea eflucsulu convingeriloru mele interne, cá ale unui'a, care insumi amu fostu membru alu adunârei natiunale dela Blasiu din Maiu, sî alu deputatiunei tramisa la diet'a pe atunci adunata in Clusiu. In privinti'a teoriei continuitâtiei de dreptu desfâsiurate intr'unu tempu de 2½ óre de D. deputatu alu cetâtiei M. Vásárhely Dozs'a mai observediu, ca mi-aru fi parutu fórte bine, déca s'aru fi intreruptu desbaterile asupr'a obiectului ce sta la ordinea dîlei pre vre-o 2—3 dîle, cá asiá sa fi potutu veni in pusetiune de a capetá vorbirea D. profesoru sî deputatu in scrisu, si de a respunde la dens'a din pasagiu in pasagiu; — ne fiindu insa asiá norocitu de a avé acea vorbire in dispusetiune observediu cu privire la continuitatea de dreptu, ca un'a e dreptulu sî alt'a e form'a, dupa care se esercitéza. — Sa dîcemu ca art. I. din 1848 dupa tóte cerintiele legiloru positive transilvane stà neatacatu, ca prin urmare in Transilvani'a nu se mai póte tînê dieta, sî ca Transilvani'a numai in diet'a Ungariei mai póte fi representata; — lipsesce insa o lege, dupa care Transilvani'a aru poté tramite deputatii sei in diet'a Ungariei, pentruca art. II din 1848 s'a fostu fâcutu numai ad hoc pentru tramiterea deputatîloru la diet'a de atunci. — Dupa art. I § 2 s'a denumitu o deputatiune, care in intielegere cu ministeriulu Ungariei avea sa stipuleze conditiunile unirei. — Acest'a nu si-a implinitu misiunea, sî adî nu mai esista, — prin urmare legea uniunei earasi nu mai prin tînerea unei diete in Transilvani'a se póte de nou pertractá; altfeliu ea e nepracticavera.

Art. I. din 1848 i-a lipsitu sî criteriulu intrinsecu, adeca elu n'a corespunsu convingeriloru maioritâtii populatiunei tierei, sî a produsu turburârile din 1848.

Uniunea Transilvaniei cu Ungari'a in 1848 nu s'a esecutatu, pentruca deputatii tramisi la diet'a din Pest'a dupa art. II din 1848 n'au representatu maioritatea populatiunei, ci numai staturile privilegiate, cetâtîle libere, sî locurile tacsale. — Déca s'aru fi aplicatu sî in Transilvaei'a principiulu representatiunei de poporu, sî s'aru fi formatu cercurile electorale cá in Ungari'a asiá, câtu 30,000 suflete sa dé unu deputatu, iara cetâtîle ce n'au acestu numeru s'aru fi incorporatu cu comunile orasiene sî satene intr'unu cercu electorale, sî deputalii esîti din unu asemenea alegere aru fi intratu in diet'a Ungariei in 1848, sî eu a-siu dîce, ca uniunea s'a esecutatu, ceea ce insa nu s'a intemplatu — D. prof. sî dep. Dozs'a dîce, ca uniunea s'a esecutatu prin Bem; de stà acést'a apoi o asemené asertiune involve recunóscerea theoriei perderei ce dreptu.

Nici afirmatiunea aceea, ca tóta legea 'si perde vigórea numai prin alta lege, nu stà, câci multe din legile Transilvaniei suntu abrogate de usu, multe nu se mai potu pune in activitate — câti art. de legi nu se afla in archiv'a dieteloru transilvane, cari nici ca au vediutu lumin'a, sî pe care D. profesoru nu i-aru mai puté pune in lucrare, — sub theori'a continuitâtii de dreptu jace altu ce-va ascunsu, câci legislatiunea tierei a primitu pe Verböczy sî alte legi adese-ori târdîu dupa multi ani, dupace asemenea legi se aplicasera mai antâiu numai de puterea esecutiva, fâra greutâti sî invinuiri.

Intrebarea uniunei Transilvaniei cu Ungari'a nu se póte pertractá nici in diet'a presenta — sî o simpla cetire a art. I nu se póte numí pertractare; — m'a maioritatea dietei nici ca vrea a o pertractá, — nu se póte pertractá, câci acésta dieta, cum e compusa, nu representéza convingerile maioritâtii populatiunei tierei, sî anume natiunea româna, care face maioritatea locuitoriloru tierei, sî dupa averea ce are pórta mai mare parte din sarcinile publice, nu e representata, uniunea ce s'aru face pe basea acestoru concluse aru fi fâra invoirea Românîloru.

Din aceste motive nu potu pârtiní propunerile de D. Zeyk sî D. Rannicher; ci me alaturu la propunerea Esc. Sele D. Metropolitu Br. de Siagun'a, din urmatórele motive:

Tragendu din autografulu convocatoriu din 6 Oct. 1865 unele corolarie sî anume:

Prin acést'a 1) se recunósce diplom'a din 20 Oct. 1860 de lege fundamentale de statu statorita sî nerevocavera;

2) se recunósce autonomi'a Transilvaniei intre marginile precisate prin diplom'a din 20 Oct. 1860 cu privire la obiectele ce suntu a se pertractá in cointielegere cu principiele sî celelalte provincie ale imperiului;

3) se recunósce art. XI din 1791 lit. a,) dupa care se conchiama representanti'a tierei pe base de trei natiuni;

4) se recunósce uniunea Transilvaniei cu Ungari'a de intrebare pendinte — sî asemenandu aceste corolarii cu cuprinsulu autografeloru din 20 Oct. 1860, 21 Dec. 1860, 26 Febr. 1861, — din 21 Aprile sî mai cu séma cu cele din 15 Iuniu 1863 sî 5 Sept. 1863 indreptate câtra diet'a adunata in Sabiiu — precum sî art. despre inarticularea diplomei din 20 Oct. 1860, a patentei din 26 Febr. 1861 — despre inarticularea natiunei române de natiune egalu indreptatîta cu natiunea magiara, secuia sî sasa — despre introducerea limbei române in afacerile publice, legi positive ce deoblega celu putînu pe Domnitoriulu nostru sî pe natiunea româna sî sasa de o potriva, — observediu, ca ordinea dietale dupa care s'a convocatu diet'a la Sabiiu in 1863 nu se póte socotí de octroiata, pentru ca prin acea lege electorale dreptulu representatiunei mai multu s'a estinsu decâtu restrinsu, sî ca indata s'a sî supusu desbateriloru pentru facerea unei legi electorali definitive. Dupa acea lege electorale natiunea magiara sî secuia a capetatu din 165 membrii dietali cam 70; care numeru cu privire la averea acestoru dóue natiuni sî cu privire la sarcinele publice ce pórta de securu se póte numí pentru ele favorabile. — E dreptu, ce dîce D. Hosszu, ca natiunea sasa in diet'a din 1863 a avutu 45 de representanti, ca sî acestu numeru pentru Sasi e favoritoriu; dar a avutu sî natiunea

româna cam 55 membri, care numeru de-sî nu corespunde pe deplinu proportiunei, averei sî sarcineloru ce pórta ea — e totusi mai favoritoriu decâtu numerulu de 13 alu dietei presente sî preste totu numerulu de 125 deputati fatia cu 40 regalisti e mai acceptabile de cum se afla numerulu regalistiloru fatia cu numerulu deputatîloru din diet'a presenta.

Proiectulu despre legea electorale substernutu de diet'a din Sabiiu spre sanctiunare e mai intru tóte conformu cu ordinea dietale, dupa care s'a fostu conchiamatu acea dieta sî prin urmare sî resultatulu alegerei va fi totu cam acelasiu. — Propunerea Esc. Sele D. Metr. Br. de Siagun'a pentru conchiamarea altei diete transilvane pe bas'a acelui proiectu de lege dietale dar o aflu pe deplinu intemeiata. — Lânga aceste mai adaugu, ca sî natiunea româna are dreptu istoricu, sî anume venindu Ungurii sub Tuhutum in Transilvani'a, Românii dupa bâtai'a ce au avutu, de voia libera dandu mân'a sî au alesu duce comunu pe Tuhutum (helyes.) Nu voiu sa enumeru causele pentru care natiunea magiara s'a abatutu dela acestu tractatu, sî relele ce au urmatu de aici, sî care adeseori s'au repetîtu — observediu insa, ca natiunea româna din Transilvani'a dupa numerositatea sî averea sea are dreptu a dispune, sî vrea a dispune in cointielegere cu natiunile conlocuitóre, in fati'a Maiestatei Sele c. r. apostolice asupr'a uniunei Transilvaniei cu Ungari'a — la acést'a me indreptatiesce sî numerulu Românîloru aflatoriu in Ungari'a. — Ne vomu impacá sî trebue sa ne impacâmu, ca-ce trâimu uniii cu altii (helyes,) sa ne punemu insa pe terenu de onóre, pe terenu natiunalu, câci sî natiunei magiare ei va siedé mai bine tractandu cu o natiune libera, cá cum aru tractá numai cu sclavii séu supusii sei.

In fine nu-mi potu ascunde acea durere, care o amu simtitu, candu amu auditu strigâri de helyes la propunerea D. deputatu alu Brasiovului Bömches, facendu-i-se promisiuni, ca va fi spriginita in adresa, câci atunci vediui ca staturile privilegiate sî intarescu numai privilegiile in acésta adunare spre derapanarea binelui publicu, sî restringerea libertâtii cetâtieniloru. — E cunoscutu Domniloru, ca cetatea Brasiovului se representéza prin unu comitetu permanentu numitu centumviratu, care se intregesce pre sine, sî numai prin sine — care de móre vre-unu membru d. e. tata, suscipe pe fiu, pe nepotu séu altu nému in locu. — Ce garantia e acést'a in privinti'a averei comunali! sî a altoru afaceri cetatienesci! sî cum se potu face apromisiuni pentru sustînerea acestor'a! eu nu pricepu. — A-siu mai avéa reflectá unoru oratori, incheiu insa vorbirea mea — sî recomandu onorabililoru staturi sî ordini propunerea Esc. Sele D. Metr. Br. de Siagun'a spre primire (helyes.) —

Vorbirea D. Dimitrie Mog'a (asesoru la tabl'a reg.) in sied. din 6 Dec.

(Continuare sî capetu din nr. premergatoriu.)

Diet'a din Pest'a Domniloru are nesce base strâlucite pentru representatiunea poporului; asiá de esemplu intr'unu comitatu din Ungari'a, care se numesce comitatulu Crasiului ori Carasiului (nici numai sciu bine, mi cam uitu, cá amu imbetrânitu.) (Ilaritate.) Acestu comitatu cu o poporatiune de nu mai multu cá 200 mii de locuitorî, carii suntu mai toti români, alege 6 deputati.

Comitatulu Maramuresiului tramite 9 séu 11 (nici nu-mi aducu bine aminte) deputati (poftesci Domnule Gaál ce-va? déca poftesci, eu bucurosu ti dau cuventulu! miscare in sala sî respunsuri nu! nu!) Bas'a aceea de alegere din Ungari'a e dupa parerea mea o basa drépta sî populara. Óre ce s'a intemplatu Dloru sî ce a fostu caus'a de nu s'a acceptatu sî in Transilvani'a acésta basa de alegere in anulu 1848, séu macaru acum'a la diet'a acést'a? Eu nu voiu cercá caus'a câci cemi este mie caus'a candu vedu fapt'a!

Ertatîme Dloru sa ve spunu numai ce se vorbesce prin poporu sî pre uliti; unii dîcu, ca Magiarii s'au temutu, ca déca dau ei bas'a aceea din Ungari'a pentru alegerile de deputati, Românii apoi totu români voru alege prin comitate. Asiá d. e. Românii din Comitatulu Clusiului aru fi alesu patru deputati români sî apoi aici aru maiorisá pe Magiari (miscare sî strigâri de o ho!) Nu dîcu eu aceste Dloru, ci le dîcu ómenii dela tiéra, carii suntu ceva-si mai nepriceputi cá noi (ilaritate.) Insa eu trebue sa spunu Dloru, ca mare gresiéla a fostu, ca legea acea din Ungari'a nu s'a luatu de basa sî pentru diet'a acést'a; câci eu pe lânga tóte, ca DVóstra dîceti, ca acést'a nu e dieta, eu totusi o tînu pre acést'a o adunare de dieta, pentruca, Dloru, precum diet'a din Pest'a este conchiamata de regele Ungariei, asiá sî diet'a acést'a e conchiamata de Imperatulu Austriei, regele Ungariei sî mare Principe alu Transilvaniei, care a conchiamatu sî diet'a din Sabiiu.

Asiá dara eu nu potu dîce, ca acést'a nu aru fi dieta, pentruca eu sum supusu alu Imperatului neconditiunatu, asiá incâtu déca mi-aru fi demandatu Imperatulu sa me ducu direptu la Pest'a, eu sî acolo me ducému (helyes!) — dara nu mi s'a intemplatu (halljuk!) Supunerea câtra Imperatulu in mine sî in toti Românii, sî ertatîma sa me intindu sî asupr'a Românilorn acelor'a, cari au votatu pentru DD. Tisz'a sî Hosszu, este nemarginita. Caus'a e simpla. Uude au avutu Românii ce-va mântuire, cându pre români iau apasatu Sasii in scaunile sasesci, sî candu Sasii nu au vrutu sa ié de practicantu unu românu tare bravu sî absolutu de drepturi, sî care a fostu juratu la guvernu, la magistratulu din Sebesiu. Atunci acelu românu a luatu refugiu la Imperatulu, carele a implinitu cererea lui; sî asiá totudeun'a, déca au câstigatu Românii ce-va bine, numai dela Imperatulu l'a câstigatu, sî pentru aceea noi in necasurile nóstre totudeun'a la Imperatulu fugimu. Acum'a me intorcu câtra terenulu, carele Esc. Sea Dlu Metropolitu Br. de Siagun'a a binevoitu cu vorbe pré blande alu aperá sî alu propune inaltei diete. Sî earasi trebue sa me rogu de ertare; Esc. Sea Dlu Br. Siagun'a precum sî noi, carii ne tînemu in pâreri, in sufletu sî in trupu sî in tóte cugetele uniti cu Esc. Sea, nu uniti in relegiune fâra uniti in cugete — sî trebue sa spunu, ca tare bine mi s'a intemplatu ca vorbescu astadi, câci eri eramu tare maniosu asupr'a cuvinteloru Dlui profesoru Dozs'a sî altfeliu a-si fi vorbitu cá astadi. (miscare.) Mie asiá mi se pare, cá candu Dlu Dosz'a s'aru teme de noi, ca noi credemu, ca persón'a Imperatului nu este sânta, ca corón'a Ungariei nu e sânta, ca constitutiunea nu e sânta, insa nu e dreptu, noi tóte acestea le tînemu de asiá de sânte, cá sî Dsa, dar ertatîma Dloru sa ve spunu,ca noi avemu inca o sântienia, sî acést'a e natiunalitatea româna! —

Faceti Dloru ce veti socotî, dara de un'a ve asiguresiu, ca déca nu faceti dreptate natiunei române, déca nu credeti in sântieni'a simtiuriloru ei, apoi natiunea româna o va tîné acést'a de nedreptate. In zadaru vomu esî noi inaintea poporului sî in zadaru ii vomu dîce, ca diet'a din Pest'a i va dá lui fericire, câci elu acést'a nóua nu ni o va crede, câci mintea lui cea sanetósa ei spune lui altu ce-va.

Sa amagescu tare unii Domni, sî intr'acesti'a me rogu sa me iertati — sî Dlu consiliariu gubernialu bar. Kemény sî Dlu comite Bethlen Gábor, ba póte sî Dozs'a; cari dîcu, ca poporulu n'aru face din lucrurile acestea asiá lucru mare,— hanem a nép félre van vezetve— sî dupa parerea Dlui Dosz'a nem izgatott hanem izgult (séu cum a dîsu, pentru ca vorb'a acést'a „izgult“ nu o amu mai auditu pâna eri— voci: jol van, jol van, halljuk!).

Eu care sum nascutu românu sî numeru 53 de ani, sî sum nascutu Dloru din parinti seraci, amu avutu ocasiune sî amu sî astadi a cunósce ómenii din colibile acelea, din care a trasu Dlu redactoru Dozs'a conclusiunea, ca noi suntemu toti colibasi, ómeni din orasie sî din palaturi de natiunalitatea româna (ilaritâti) nu rideti Dloru, pentruca acum'a suntu sî dintre noi vr'o câti-va Domni mari; dar ve spunu curatu, ca acelea, ce le spune D. br. Kemény nu suntu adeverate precum (sa me ierte DSea) nu suntu nici acelea adeverate, ca noi amu fi sedusu poporulu intr'o parte séu intr'alt'a. Cu greutate dîcu acést'a, fâra sum silitu, pentruca Dloru eu din copilaretiele mele amu auditu sî audu sî astadi acea dorintia intre poporu; baremu numai odata de aru vení sî Românulu totu intru acea stare, in care e sî Ungurulu; apoi, dîce poporulu, uite, ca dintre Unguri suntu multi domni mari, consiliari de curte sî de guvernu etc., dar apoi noi Românii nu avemu mai nimicu. —

DVóstra socotiti, póte ca noi ne batemu capulu pentru pita,— nu Dloru, asiá d. e. eu inainte de 1848 amu fostu advocatu amu traitu cá unu anu in Sabiiu, dupa aceea amu parasitu statiunea de advocatu, care de o tîneamu, cu buna séma erá cu multu mai grasa, decâtu acea, care o amu acum'a, sî eu socotescu, ca sî alti barbati dintre Români, carii au ajunsu la capacitate, precum eu, asiá sî densii aru fi in stare de a se sustîné sî in altu modu, fâra sa fia amploiati; asiá cum amu dîsu eu statiunea de advocatu o amu parasitu, sî amu capetatu o statiune camerala, insa dupa 48 m'amu lasatu de ea sî iara m'amu fâcutu advocatu vr'o 9 luni.

Atunci m'a chiamatu guberniulu din Sabiiu la o consultatiune urbariala la Sabiiu, la care a luatu parte sî Esc. Sea D. presiedintele dietalu de acum'a Br. Kemény,— acolo fiindu plenipotentiatulu comisariu Eduard Bach,— fâra sa me fi intrebatu pre mine, D. V.presied. de acum'a Gustav Grois bine scie— m'a denumitu de consiliariu criminalu la Alb'a Carolin'a, — candu amu capetatu decretu de denumire m'amu superatu mai tare, cá candu amu fostu opritu de statiunea mea camerala pre la 1848 avuta. Sî asiá nu e dreptu, ca eu m'amu luptatu dupa statiune de amploiatu, precum sî ceilalti Români nu se batu asiá tare dupa posturi grase precum amu fostu

invinuiti, ci déca ne batemu sî ne luptâmu pentru drepturile natiunei nóstre, acést'a o facemu pentruca o poftesce onórea natiunala; sî noi avemu datorintia santa de a pastrá pentru poporulu românu acele drepturi sî acelu terenu, la care niau deschisu drumulu mai intâiu legile din 1848 sî apoi acele din 1863|4.

Noi Dloru partinimu legea din 1863 pentru inarticularea natiunei române, pentruca aceea este o lege adusa de dieta sî sanctiunata de Imperatulu Austriei, Regele Ungariei sî Marele Principe alu Transilvaniei; partinimu legea aceea, sî pentru aceea cu trupu, cu sufletu, pentruca la Români este legea acea, ce este — pentru unu omu, care vré sa traiésca — pânea de tóte dîlele. Dvóstra dîceti, sî póte dîce sî Dlu Hoszu, care se tîne, ca este Românu, ca ce avemu noi din legea aceea? ce bine ni a adusu ea nóua? Intrebâri cá acestea poteti pune la copii, Dloru, dara mie, care amu rebdatu in 48 atâtea sî care fruptele legei acelei'a le amu simtitu sî dupa 48 sub absolutismu, nu e de lipsa sa le audu.

Noi avemu lipsa de legea aceea, pentruca, déca noi in Tranni'a n'amu sustîné sistem'a de patru natiuni sî siese confessiuni, amu conturbá numai sistem'a aceea, care v'a tînutu pre Dvóstra pâna la 1848 in atât'a dragoste, contielegerea sî unire sî pe care sî la radicarea de statiuni o ati observatu. Sa ve spunu unu esemplu Dloru; la tabl'a regésca s'a intemplatu inainte de aceste cu o luna de dîle de a muritu unu prea bunu colega alu meu asesorulu Orbonasiu— sî acum vine intrebarea, ca cine sa ocupe postulu acest'a?

Amu audîtu, ca póte sa se denumésca unu Unguru, ce eu nici nu credu, pentruca de va stá sistem'a de 4 natiuni sî 6 confesiuni, la postulu acest'a nu se póte denumi nici unguru nici românu unitu, fâra numai unu Românu neunitu. Dara Dvóstra ce ti dîce dara, déca intre Românii neuniti nu se afla barbatu aptu spre acést'a? Aici Dloru ne intalnimu la o lalta, ca me puneti pre mine in paralela, cá Românu unitu cu unu Românu neunitu sî dîceti, ca Mog'a e Românu sî e mai calificatu sî pentru aceea lu vomu pune pe elu in postulu acest'a.

Din acestu punctu de vedere aperu eu cu trupu sî sufletu sistem'a a 4 natiuni sî 6 confessiuni in Transilvani'a. Legile Ungariei suntu liberale, acele deschidu calea la cei vrednici sî capaci, acolo vomu poté sa ne realisâmu patriotismulu. Acolo insa iara ne intalnimu cu alte interese, cari eu asiu fi doritu sa fia hotarite cá sa nu mai avemu cause de certe.

Sî Dloru! noi, carii amu luatu parte la diet'a din Sabiiu sustînemu validitatea legei aduse din Sabiiu, de talismanulu Românilor sî atunci, candu aru dîce, nu Dlu Hosszu sî Kemény, ca amu condusu poporulu pe o cale ratacita, fâra de aru dîce tóta lumea, noi suntemu convinsi, ca trebuie sa aperâmu legea acea din tóte poterile.

Asiá dara nu ne luati in nume de reu, Dloru, déca noi conchiamati fiindu in diet'a acést'a sî trebuie sa spunu sî acést'a, ca eu amu capetatu decretu sa vinu aici in limb'a magiara, ceea ce nu erá asiá mare lucru, insa, candu vinu aici, vedu, ca Esc. Sele metropolitulu Siulutiu sî Siagun'a suntu chiamati in limb'a lorn. Cei acést'a Dloru, de pre noi pre amploiati ne-au ruptu din corpulu natiunale sî ni-au chiamatu in limb'a magiara (tulburare in sala sî strigâri de halljuk!)

Insa nu me lasu in intrebarea acést'a mai departe.

Asiá dara Dloru, dupa cum amu dîsu eu, nu amu voitu a ve combate pre Dvóstra, nici nu amu urmatu pre calea unoru vorbitori, fâra amu aparatu sî escusatu numai politic'a nóstra sî ve rogu dara de iertare, ca v'amu tînutu atât'a cu vorb'a, sî ve rogu, tîneti observatiunile aceste de opiniune pentru Români drépta, sî pentru Dvóstra nu nedrépta sî recomendu dara motiunea Esc. Sele Dlui metropolitu Siagun'a, la care me alaturu sî eu cu trupu sî sufletu spre primirea Dvóstra.

Varietâti sî noutâti de dî.

— In cercurile curtiei din Vienn'a se vorbesce ca se arata semne de o intemplare familiara, carea va fi spre bucuri'a monarchiei intregi.

(Daru frumosu.) Sâmbeta in dîu'a Nascerei Dlui celebrându Escel. Sea Prea S. Archiep. si Metr. Andreiu Br. de Siagun'a sânt'a liturgia sântî totu odata si trei aere fórte frumóse sî pretióse. Precum aflâmu acestea suntu cu binecuven'area Prea Sântitului Archipastoriu, lucrate si daruite bisericei Catedrale de stim. Domnisióra Eufemi'a Manu fii'a Ilustr. Sele dlui cons. de finantie Petru Manu, carea se vede a fi procesu la aceasta fapta pecâtu piósa pe atâtu si maretia numai si numai din indemnulu de a aduce unu prinosu pre altariulu bisericei sele. Nu putemu decâtu sa laudâmu si pietatea si zelulu Domnisiórei ce l'a doveditu adoperandu-se a immulti podób'a bisericei. —

— Aflâmu din isvoru siguru ca Par. Alesandru Turdasianu parochu in Alb'a Iuli'a este denumitu Administratoru protopresbiteralu alu Tractului Belgradului.

(Testamentu.) Sofi'a Mandu lui Simeonu din Trempoiele, dupa cum audimu din isvoru siguru, au testatu, bisericei gr. or. de acolo tóta avcrea densei nemiscatóre. Pentru cá fapt'a aceast'a nobila si demna de imitatu sa nu remâna sub obrocu, o aducemu la cunoscinti'a publica, adaugendu, ca susamintit'a si au pusu prin aceast'a temeiu la o comóra vecinica.

(Literariu.) In vér'a trecuta s'a fostu anunciatu prin fói'a nóstra tiparirea unui opu de „Istoriór'a bisericésca politico-natiunala“ româna in tipografi'a archidiecesana de Prea stimatulu nostru Preotu si Assessoru Consistorialu, acum sî administratoru Protopresbiteralu in dieces'a Caransebesiului Nicolae Tincu — Velea. De presentu suntemu in positiune de a vestí publicului, cu mentiunat'a carte au esitu de sub tipariu de mai multe septemâni. Dupa cum s'a fostu amintitu in anuntiare este tiparita cu litere cirilice cu scopu cá sa póta fi cetita si de acei cari nu sciu cetí cu litere strabune. Fâra de a fi provocati a ne dá parerea asupra-i, marturisimu ca cuprinde unu siru de momente interesante, asemenea isvóre atâtu din documente câtu si din traditiuni, cari dau desluciri interesante despre trecutulu Românuloru pe câmpulu vietici bisericesci dar si politicu.

Precum intielegemu pretiulu i s'au ficsatu 2 f. 20 xr. brosiuratu, si consta din 22 cóle.

— Cetitorii nostri si aducu aimnte de o corespundintia a nóstra din Agerbitiu subscrisa de Pr. on. D. Protopresb. alu Turdei Simeonu Popu Moldovanu, prin carele acest'a respinge cu demnitate in publicu flecurile unui ccrespundinte r. l. in K. K. nr. 137.

Mentiunatulu corespundinte alu lui K. K. insa reiá in altu n-ru (148) obiectulu seu de predilectiune la care Prea on. D. Protopresb. ne si impartasiesce o corespundintia nóua de desvinovatire, lânga care alatura o adeverintia in limb'a magiara dela antisti'a orasiului Agerbitiu subscrisa de if. Biro Samuel antiste or. si Sükosd Samu notariulu orasiului, din carea se vede lamuritu ca tóte scorniturele scrise in K.K. suntu invalide.

Cugetâmu ca nu vatemâmu dreapt'a pretensiune a P. on. Dnu de a se aduce lucrulu acest'a la cunoscinti'a publiculni numai in form'a acést'a, pentruca de o parte spatiulu ne este fórte angustu, de alta preste asemenea vorbe, cari nu prindu radacini nicairi, ci suntu efemere ca si scornitorii loru, mai putemu trece in foile publice si cu vederea. Definitiv'a decidere se póte cautá altunde-va.

54—2 **EDICTU.**

Ioann Vladu din Amnasiu Scaunulu Sabiiului in Transilvani'a, carele mai bine de patru ani au parasitu pre soci'a s'a Ann'a Ilie Dobrota totu din Amnasiu si au trecutu in Romani'a, se indetoréza prin acést'a, cá in terminu de unu anu, cu atât'a mai vertosu sa se infatisieze inaintea subscrisului foru matrimoniale, cu câtu la din potriva processulu matrimoniale asupra-i pornitu, se va otari si fâra de elu in intielesulu prescriseloru SS. Canóne bisericesci. — Sabiiu in 4 Novembre 1865.

Forulu matrimoniale gr. res. alu Tractului protopopescu alu Sabiiului I.

Ioann Hanni'a, Protopopu.

Nr. 55.—2 EDICTU.

Prin care Fornade Saft'a din Offenbai'a Comitatulu Albei Iulie, de rel. gr. or. carea de 13 ani, cu necredintia au parasitu pre legiuitulu seu barbatu Pufu Todoru din Offenbai'a gr. or. se provóca dela datulu mai de josu, in terminu de 1 anu sî 1 dî sa se infatisieze inaintea Scaun. protop. gr. or. a Tractului Lupsiei, câci la din contra la actiunea sotiului seu se va decide sî in absenti'a ei cele ce prescriu SS. Canóne. Offenbai'a 19 Novembre 1865.

Nicolau Fodoreanu, Adm. protop.

Sirupu albu de peptu

Acest'a se aprobà de mai multe fisicate cá unu mijlocu pentru ori ce tuse vechia, pentru dorere de peptu, ragusiéla de ani, plumâni balóse, tuse magarésca, gusteru in gâtu, aprinderi in gatlegiu, guturaiu, tuse cu sânge, scuipatura de sânge, nadufu, despre acestea tóte da cele mai bune resultate, sî se afla mai multe sute de ateste.

Pentru Brasiovu amu datu uniculu depusetoriu **Dlui S. P. Mailatu** in butelie originali a 1 f. sî a 2 f. in argintu (sunatori.)

G. A. W. Mayer,
Breslau, Prussi'a.

(18—7.)

Nr. 28—9

De Limbriku Kordelatu- (Verme solitario, Bandwurm)
Vindecă fără durere și pericolŭ în 2 ore **Dr. Bloch** în **Viena**, Praterstrasse No. 42. — Deslușiri se dau prin scrisori francate. — Medicamente ku modulŭ întrebuințarii se trimite ku poștă.

Cu numerulu acest'a se incheia abonamentulu pe an 1865. Ne rogâmu a grâbí cu abonamentulu celu nou, câci altfeliu iara vomu vení in neplacut'a pusetiune de a nu puté serví cu nrii dela inceputu. Mai departe ne rogâmu a se adressá in tóte afacerile de bani deadreptulu la Editur'a foiei pentru evitarea confusiuniloru.

La revedere in anulu 1866!

Redactoru respundiatoriu **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.